

BOEK 2. DE GEMEENRECHTELIJKE MISDRIJVEN EN HUN STRAFFEN	LIVRE 2. LES INFRACTIONS DE DROIT COMMUN ET LEURS PEINES
Voorafgaande titel. Gemeenschappelijke bepalingen	Titre préliminaire. Dispositions communes
Art. 79. Algemene definities	Art. 79. Définitions générales
Voor de toepassing van dit wetboek wordt verstaan onder:	Pour l'application du présent code, on entend par :
1° minderjarige :	1° mineur :
elke persoon die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt ;	toute personne qui n'a pas encore atteint l'âge de dix-huit ans ;
2° persoon in een kwetsbare toestand :	2° personne en situation de vulnérabilité :
elke persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek duidelijk was of de dader bekend was ;	toute personne dont la vulnérabilité en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur ;
3° partner :	3° partenaire :
de persoon waarmee de dader is gehuwd of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft, alsook de persoon waarmee de dader gehuwd is geweest of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft gehad indien de strafbare feiten enigszins verband houden met dit ontbonden huwelijk of de beëindigde relatie;	la personne avec laquelle l'auteur est marié ou entretient une relation affective et physique intime durable, ainsi que la personne avec laquelle l'auteur a été marié ou a entretenu une relation affective et physique intime durable si les faits incriminés ont un lien quelconque avec ce mariage dissous ou cette relation terminée ;
4° persoon met een maatschappelijke functie :	4° personne exerçant une fonction sociétale :
- een parlamentslid ;	- un parlementaire ;
- een minister of staatssecretaris ;	- un ministre ou secrétaire d'État ;
- een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollege of het Openbaar Ministerie, een jurylid of een getuige;	- un magistrat, un collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public, un membre d'un jury ou un témoin ;
- een provinciegouverneur, een lid van een deputatie, een arrondissementscommissaris, een burgemeester of schepen, een lid van de gemeente- of provincieraad;	- un gouverneur de province, un membre d'une députation, un commissaire d'arrondissement, un bourgmestre ou un échevin, un

		membre du conseil communal ou du conseil provincial ;
<ul style="list-style-type: none"> - een lid van de politiediensten, zoals bedoeld in artikel 3, 1° van de wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op politie- en inlichtingendiensten en op het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse , een personeelslid door de Federale Overheidsdienst Justitie tewerkgesteld in een penitentiare inrichting of enige andere persoon met een openbare functie; 		<ul style="list-style-type: none"> - un membre des services de police tels que visés à l'article 3, 1° de la loi organique du 18 juillet 1991 du contrôle des services de police et de renseignements et de l'Organe de coordination pour l'analyse de la menace, un membre du personnel du Service Public Fédéral Justice employé dans un établissement pénitencier ou toute autre personne exerçant une fonction publique ;
<ul style="list-style-type: none"> - een lid van de brandweer, een lid van de civiele bescherming, een persoon die een gezondheidszorgberoep uitoefent zoals bedoeld in de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, een personeelslid voor het onthaal in de spoeddiensten van de verzorgingsinstellingen en een maatschappelijk werker ; 		<ul style="list-style-type: none"> - un membre des pompiers, un membre de la protection civile, une personne exerçant une profession de soins de santé telle que visée par la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, un membre du personnel d'accueil au service d'urgence des établissements de soins et un assistant social ;
<ul style="list-style-type: none"> - een lid van het personeel of van de directie van een onderwijsinstelling, een persoon die de opvang van leerlingen verzorgt in een medisch-pedagogisch instituut dat door een gemeenschap wordt ingericht of gesubsidieerd, of een externe actor die door de gemeenschapsoverheden belast is met het voorkomen en het oplossen van geweld op school ; 		<ul style="list-style-type: none"> - un membre du personnel ou de la direction d'un établissement d'enseignement, une personne chargée de la prise en charge des élèves dans un institut médico-pédagogique organisé ou subventionné par une communauté, ou un intervenant extérieur chargé par les autorités communautaires de prévenir et de résoudre les problèmes de violence scolaire ;
<ul style="list-style-type: none"> - een postbode ; 		<ul style="list-style-type: none"> - un facteur ;
<ul style="list-style-type: none"> - een chauffeur, begeleider, controleur of loketbediende van een uitbater van een netwerk van openbaar vervoer ; 		<ul style="list-style-type: none"> - un conducteur, un accompagnateur, un contrôleur ou un guichetier d'un exploitant d'un réseau de transport public ;

- een bedienaar van een eredienst of een voorganger in plechtigheden van een niet-confessionele levensbeschouwing ;	- un ministre d'un culte ou un officiant lors de cérémonies d'une obédience philosophique non confessionnelle ;
- een journalist ;	- un journaliste ;
5° persoon met een openbare functie :	5° personne exerçant une fonction publique :
a) een persoon die op basis van een wet, een besluit of een rechterlijke beslissing: <ul style="list-style-type: none"> - de openbare orde moet handhaven; - de naleving van bepaalde normen of beslissingen van een overheidsorgaan moet controleren; - de naleving van bepaalde normen of beslissingen van een overheidsorgaan moet afdwingen; b) een persoon die een openbare dienst of opdracht uitoefent waarbij zijn handelingen zijn bepaald en gereguleerd door een wet, besluit of rechterlijke beslissing ;	a) une personne qui, en vertu d'une loi, d'un arrêté ou d'une décision judiciaire, <ul style="list-style-type: none"> - doit maintenir l'ordre public, - doit contrôler le respect de certaines normes ou décisions d'un organisme public ; - doit faire respecter certaines normes ou décisions d'un organisme public ; b) une personne qui exerce une mission ou un service publics dans le cadre duquel ses actes sont déterminés et réglementés par une loi, un arrêté ou une décision judiciaire ;
6° parlamentslid:	6° parlementaire :
een lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, een senator, een lid van een parlement van een Gemeenschap of een Gewest of een lid van het Europees Parlement ;	un membre de la Chambre des représentants, un sénateur, un membre d'un parlement d'une Communauté ou d'une Région ou un membre du Parlement européen ;
7° minister of staatssecretaris :	7° ministre ou secrétaire d'État :
een lid van de federale regering, van een regering van een Gemeenschap of een Gewest ;	un membre du gouvernement fédéral ou du gouvernement d'une Communauté ou d'une Région ;
8° magistraat :	8° magistrat :
een rechter in het Grondwettelijk Hof, een raadsheer of rechter in een hof of rechtbank van de rechterlijke orde, een lid van het openbaar ministerie, een plaatsvervangende of toegevoegde magistraat, een lid van de Raad van State of het auditoraat bij de Raad	un juge près la Cour constitutionnelle, un conseiller ou un juge près une cour ou un tribunal de l'ordre judiciaire, un membre du ministère public, un magistrat suppléant ou de complément, un membre du Conseil d'État ou de l'auditorat du Conseil d'État, un

van State, een lid van het Rekenhof, een lid van een administratief rechtscollege of een lid van een internationaal rechtscollege waarbij België partij is;	membre de la Cour des Comptes, un membre d'une juridiction administrative ou un membre d'une juridiction internationale à laquelle la Belgique est partie ;
9° juridisch medewerker van een rechtscollege of het openbaar ministerie :	9° collaborateur juridique d'une juridiction ou du Ministère public :
Een magistraat in opleiding, een kandidaat magistraat, een parketjurist als bedoeld in artikel 162, §2, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek of een griffier ;	Un magistrat en formation, un candidat magistrat, un juriste de parquet tel que visé à l'article 162, paragraphe 2, troisième alinéa du Code judiciaire, ou un greffier ;
10° jurylid :	10° membre du jury :
lid van de jury in het hof van assisen;	membre du jury de la cour d'assises ;
11° getuige :	11° témoin :
persoon die door een rechter wordt gehoord, zonder dat hij partij is in het betrokken geding of verdacht wordt van het plegen van het strafbaar feit ;	personne qui est entendue par un juge sans être partie à la cause ni suspectée d'avoir commis une infraction ;
12° scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd:	12° arbitre ou signaleur lors d'une compétition sportive :
elke persoon die is aangesteld om beslissingen te nemen in het kader van de bij de officiële sportfederaties aangegeven wedstrijden en iedere persoon die optreedt als seingever bij een sportwedstrijd op de openbare weg ;	toute personne qui est désignée pour prendre des décisions lors des compétitions déclarées auprès des fédérations sportives officielles et chaque personne qui agit comme un signaleur sur la voie publique lors d'une compétition sportive ;
13° in het kader van de uitoefening van deze functie :	13° dans le cadre de l'exercice de ses fonctions:
situatie waarin de dader het misdrijf pleegt tijdens de uitoefening van zijn functie of met gebruikmaking van deze functie;	situation dans laquelle l'auteur commet l'infraction pendant l'exercice de ses fonctions ou en se servant de ses fonctions ;
14° naar aanleiding van de uitoefening van deze functie :	14° à l'occasion de l'exercice de ses fonctions :
situatie waarin de aanleiding voor het misdrijf ligt in een handeling die het slachtoffer heeft gesteld, stelt of zal stellen en die deel uitmaakt van de uitoefening van zijn functie ;	situation dans laquelle le motif de l'infraction réside dans un acte que la victime a accompli, accomplit ou accomplira et qui fait partie de l'exercice de ses fonctions ;
15° integriteitsaantasting van de eerste graad :	15° atteinte à l'intégrité du premier degré :
elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die niet resulteert in een integriteitsaantasting van de tweede graad,	toute lésion corporelle ou atteinte à la santé qui n'entraîne pas une atteinte à l'intégrité du deuxième degré, une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort ;

een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood ;		
16° integriteitsaantasting van de tweede graad :		16° atteinte à l'intégrité du deuxième degré :
elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van maximum vier maanden of een geneeslijk lijkende ziekte die niet meer dan vier maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk heeft veroorzaakt;		toute lésion corporelle ou atteinte à la santé qui entraîne une incapacité de travail personnel pendant un maximum de quatre mois ou une maladie paraissant curable qui n'a pas entraîné plus de quatre mois d'incapacité de travail personnel ;
17° integriteitsaantasting van de derde graad :		17° atteinte à l'intégrité du troisième degré :
elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van meer dan vier maanden, een ongeneeslijk lijkende ziekte, het volledig verlies van een orgaan of een lichaamsfunctie, een zware verminking, dan wel een zwangerschapsverlies ;		toute lésion corporelle ou atteinte à la santé qui entraîne une incapacité de travail personnel pendant plus de quatre mois, une maladie paraissant incurable, la perte totale d'un organe ou d'une fonction corporelle, une mutilation grave, ou une fausse couche ;
18° geslacht :		18° sexe :
de sekse van een persoon. Zwangerschap, bevalling, het geven van borstvoeding, moederschap, vaderschap, meemoederschap, adoptie, medisch begeleiding voortplanting, geslachtsverandering, genderidentiteit, genderexpressie en het hebben van bepaalde sekse-kenmerken worden gelijkgesteld met geslacht ;		le sexe d'une personne. La grossesse, l'accouchement, l'allaitement, la maternité, la paternité, la comaternité, l'adoption, la procréation, médicalement assisté, le changement de sexe, l'identité de genre, l'expression de genre et la possession de certaines caractéristiques sexuelles sont assimilés au sexe ;
19° bedreiging :		19° menace :
alle middelen van morele dwang waardoor vrees voor een dreigend kwaad wordt verwekt ;		tous les moyens de contrainte morale par la crainte d'un mal imminent ;
20° foltering :		20° torture :
de gedraging omschreven in artikel 112 ;		les agissements décrits à l'article 112 ;
21° voorbedachtheid :		21° préméditation :
situatie waarbij de dader, in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis en op een		situation dans laquelle l'auteur, dans une disposition mentale suffisamment stable et

overwogen en geplande wijze, besluit tot het plegen van een misdrijf en er een voldoende tijdsverloop is tussen het besluit en de uitvoering ervan opdat de dader op zijn besluit zou kunnen terugkomen ;	de manière réfléchie et planifiée, décide de commettre une infraction et dans laquelle un temps suffisant s'écoule entre la décision et l'exécution de sorte que l'auteur pouvait revenir sur sa décision ;
22° in het openbaar :	22° en public:
- hetzij in openbare bijeenkomsten of plaatsen;	- soit dans des réunions ou des lieux publics ;
- hetzij in aanwezigheid van verscheidene personen, in een plaats die niet openbaar is, maar toegankelijk voor een aantal personen die het recht hebben er te vergaderen of ze te bezoeken;	- soit en présence de plusieurs individus, dans un lieu non public, mais ouvert à un certain nombre de personnes ayant le droit de s'y assembler ou de le fréquenter ;
- hetzij om het even welke plaats, in aanwezigheid van de geviseerde persoon en voor een derde;	- soit dans un lieu quelconque, en présence de la personne visée et devant un tiers ;
- hetzij door geschriften, al dan niet gedrukt, door prenten of zinnebeelden, die aangeplakt, verspreid of verkocht, te koop geboden of openlijk tentoongesteld worden;	- soit par des écrits imprimés ou non, des images ou des emblèmes affichés, distribués ou vendus, mis en vente ou exposés aux regards du public ;
- hetzij door geschriften, prenten of zinnebeelden, die niet openbaar worden gemaakt, maar aan verscheidene personen toegestuurd of meegedeeld worden;	- soit par des écrits, des images ou des emblèmes non rendus publics, mais adressés ou communiqués à plusieurs personnes ;
23° wapen:	23° arme :
ieder voorwerp dat ter hand wordt genomen om te doden, te verwonden of te slaan of daarmee te dreigen, alsook ieder verboden wapen zoals bedoeld in artikel 3 van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens;	tout objet dont on se sera saisi pour tuer, blesser, frapper ou menacer ainsi que toute arme interdite visée à l'article 3 de la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec les armes ;
24° nacht :	24° nuit :
de periode na negen uur 's avonds en voor vijf uur 's morgens;	la période qui s'étend après neuf heures du soir et avant cinq heures du matin;

25° wet : de wet, het decreet of de ordonnantie ;	25° loi : la loi, le décret ou l'ordonnance ;
26° wetgevende vergadering : de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat, een gewest- of gemeenschapsparlement, de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie of de Vergadering van de Vlaamse Gemeenschapscommissie ;	26° assemblée législative : la Chambre des représentants, le Sénat, un parlement régional ou communautaire, l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune, l'Assemblée de la Commission communautaire française ou l'Assemblée de la Commission communautaire flamande ;
27° munt : de in België of in het buitenland wettelijk gangbare biljetten, de biljetten uitgedrukt in euro, de biljetten waarvan de uitgifte is toegelaten door of krachtens een wet of door een wet van een andere Staat of op grond van een bepaling die in die andere Staat kracht van wet heeft, alsook de in België of in het buitenland wettelijk gangbare muntstukken en de muntstukken uitgedrukt in euro ;	27° monnaie : les billets ayant cours légal en Belgique ou à l'étranger, les billets libellés en euros, les billets dont l'émission est autorisée par une loi ou en vertu d'une loi ou par une loi d'un autre Etat ou en vertu d'une disposition y ayant force de loi ainsi que les pièces de monnaie ayant cours légal en Belgique ou à l'étranger et les pièces de monnaie libellées en euro ;
28° radioactief materiaal: alle kernmateriaal of andere radioactieve stoffen met nucliden die spontaan worden gespleten, proces dat gepaard gaat met de emissie van een of meer soorten ioniserende straling, zoals alfa-, bèta-, gamma- en neutronenstraling, en die wegens de radiologische of splijtbare eigenschappen ervan de dood, ernstig lichamelijk letsel of aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu zouden kunnen veroorzaken ;	28° matières radioactives : toute matière nucléaire ou autre substance radioactive contenant des nucléides qui se désintègrent spontanément, processus accompagné de l'émission d'un ou plusieurs types de rayonnements ionisants tels que les rayonnements alpha, bêta, gamma et neutron, et qui pourraient, du fait de leurs propriétés radiologiques ou fissiles, causer la mort, des dommages corporels graves ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement ;
29° kernmateriaal : plutonium, met uitzondering van plutonium waarvan de concentratie aan de isotoop plutonium 238 hoger is dan 80 procent, uranium 233, uranium verrijkt in de isotopen 235 of 233, uranium dat het mengsel van	29° matières nucléaires : le plutonium à l'exception du plutonium dont la concentration isotopique en plutonium 238 dépasse 80 %, l'uranium 233, l'uranium enrichi en uranium 235 ou 233, l'uranium contenant le mélange

isotopen bevat in de natuur aanwezig onder andere vorm dan erts of ertsresidu, en iedere stof die één of meer van de hierboven genoemde isotopen bevat. Hierbij moet onder 'uranium verrijkt in de isotopen 235 of 233' worden begrepen: uranium dat hetzij de isotoop 233 bevat, dan wel deze beide isotopen in een zodanige hoeveelheid dat de verhouding tussen de som van beide isotopen en de isotoop 238 groter is dan de verhouding tussen de isotoop 235 en de isotoop 238 in natuurlijk uranium ;	d'isotopes qui se trouve dans la nature autrement que sous forme de minerai ou de résidu de minerai, et toute matière contenant un ou plusieurs des éléments ou isotopes ci-dessus. Par "uranium enrichi en uranium 235 ou 233", il faut entendre ici l'uranium contenant soit de l'uranium 235, soit de l'uranium 233, soit ces deux isotopes, en quantité telle que le rapport entre la somme de ces deux isotopes et l'isotope 238 soit supérieur au rapport entre l'isotope 235 et l'isotope 238 dans l'uranium naturel ;
30° nucleair instrument:	30° engin nucléaire :
a) alle nucleaire explosiemiddelen; of	a) tout dispositif explosif nucléaire ou ;
b) alle instrumenten ter verspreiding van radioactief materiaal of alle instrumenten die straling uitzenden en die, wegens de radiologische eigenschappen ervan, de dood, ernstig lichamelijk letsel of aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu veroorzaken ;	b) tout engin à dispersion de matières radioactives ou tout engin émettant des rayonnements qui, du fait de ses propriétés radiologiques, cause la mort des dommages corporels graves ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement ;
31° nucleaire installatie :	31° installation nucléaire :
a) alle kernreactoren, daaronder begrepen een reactor aan boord van een vaartuig, van een voertuig, van een luchtvaartuig of van een ruimtevaartuig als energiebron die dient om voornoemd vaartuig, voertuig, luchtvaartuig of ruimtevaartuig voort te stuwten, of voor enig ander doeleinde;	a) tout réacteur nucléaire, y compris un réacteur embarqué à bord d'un navire, d'un véhicule, d'un aéronef ou d'un engin spatial comme source d'énergie servant à propulser ledit navire, véhicule, aéronef ou engin spatial, ou à toute autre fin ;
b) alle apparatuur of vervoersinstrumenten om radioactief materiaal te vervaardigen, op te slaan, op te werken of te vervoeren;	b) tout dispositif ou engin de transport aux fins de produire, stocker, retraiter ou transporter des matières radioactives ;
32° exploitant van een installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd,	32° exploitant d'une installation où des matières nucléaires sont produites,

verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen :	traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement :
elke natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor een installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld opgeslagen of definitief geborgen ;	toute personne physique ou morale qui assume la responsabilité d'une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement ;
33° persoon die extern is aan installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen :	33° personne extérieure à une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement :
de natuurlijke persoon die niet rechtstreeks of onrechtstreeks door een arbeidsovereenkomst, een stage- of opleidingsovereenkomst of een contract voor de uitvoering van werken of diensten verbonden is aan een installatie waarin kernmateriaal vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen wordt ;	la personne physique qui n'est pas liée, directement ou non, par un contrat d'emploi, une convention de stage ou de formation ou un contrat de prestation de travaux ou de services, à une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement ;
Art. 80. Bijzondere definities	Art. 80. Définitions spécifiques
Voor de toepassing van hoofdstuk 2 van titel 3 en de hoofdstukken 1 tot en met 3 van titel 7 wordt verstaan onder :	Pour l'application du chapitre 2 du titre 3 et des chapitres 1 ^{er} à 3 du titre 7, on entend par :
1° aanslag :	1° attentat :
elke opzettelijk gestelde materiële handeling die bestaat uit of gepaard gaat met geweld of de bedreiging met geweld, die minstens een begin van uitvoering uitmaakt en die wordt gesteld teneinde het door de wet bepaalde rechtsgoed aan te tasten of te vernietigen ;	tout acte matériel posé délibérément qui consiste en ou s'accompagne de violence ou de menace de violence, qui constitue au moins un commencement d'exécution et qui est posé afin de porter atteinte ou détruire le bien juridique déterminé par la loi ;
2° samenspanning :	2° complot :
elk opzettelijk gezamenlijk genomen besluit van verscheidene personen om een aanslag in de zin van 1° te plegen ;	toute résolution d'agir, arrêtée délibérément entre plusieurs personnes, pour commettre un attentat au sens du 1° ;
Art. 81. Adoptie	Art. 81. Adoption
Voor de toepassing van dit wetboek worden onder "bloedverwant" ook de adoptant, de	Pour l'application de ce présent code, on entend aussi par « parents » les adoptants,

geadopteerde en de bloedverwanten van de adoptant begrepen in de gevallen waarin de wet verwantschap doet ontstaan.		les adoptés, et les parents des adoptants dans les cas où la loi établit la parenté.
Art. 82. Omzettingsregel		Art. 82. Règle de conversion
Behoudens indien de wet anders bepaalt, moet in de wettelijke bepalingen die voor hun toepassing verwijzen naar een strafdrempel van een gevangenisstraf van minimum één jaar, deze verwijzing worden gelezen als een verwijzing naar een gevangenisstraf van niveau 2, zoals bepaald door artikel 36.		Sauf si la loi le prévoit autrement, dans les dispositions légales faisant référence pour leur application à un seuil de peine d'une peine d'emprisonnement minimal d'un an, cette référence doit être lue comme visant une peine d'emprisonnement de niveau 2 au moins, telle que prévue par l'article 36.

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
TITEL I Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht		TITRE PREMIER. Les violations graves du droit international humanitaire
Art. 82. Misdaad van genocide		Art. 82. Le crime de génocide
De misdaad van genocide, zoals hierna omschreven, gepleegd zowel in vredes- als in oorlogstijd, is een internationaalrechtelijke misdaad en wordt bestraft volgens de bepalingen van deze titel. In overeenstemming met het Verdrag van 9 december 1948 inzake de voorkoming en de bestrafing van genocide en onverminderd de strafrechtelijke bepalingen die van toepassing zijn op misdrijven door nalatigheid, wordt onder de misdaad van genocide verstaan een van de volgende handelingen, gepleegd met het oogmerk om, geheel of gedeeltelijk, een nationale, etnische of godsdienstige groep of rassengroep uit te roeien, en wel door het:		Constitue un crime de droit international et est réprimé conformément aux dispositions du présent titre, le crime de génocide, tel que défini ci-après, qu'il soit commis en temps de paix ou en temps de guerre. Conformément à la Convention pour la prévention et la répression du crime de génocide du 9 décembre 1948, et sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence, le crime de génocide s'entend de l'un des actes ci-après, commis dans l'intention de détruire, en tout ou en partie, un groupe national, ethnique, racial ou religieux comme tel :
1° doden van leden van de groep;		1° meurtre de membres du groupe ;
2° toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep;		2° atteinte grave à l'intégrité physique ou mentale de membres du groupe ;
3° opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden bedoeld om de lichamelijke vernietiging van de gehele groep of van een gedeelte ervan te veroorzaken ;		3° soumission intentionnelle du groupe à des conditions d'existence devant entraîner sa destruction physique totale ou partielle ;
4° opleggen van maatregelen bedoeld om geboorten binnen de groep te voorkomen;		4° mesures visant à entraver les naissances au sein du groupe ;
5° gewelddadig overbrengen van kinderen van een groep naar een andere groep.		5° transfert forcé d'enfants du groupe à un autre groupe.
Deze misdaad wordt bestraft met een straf van niveau 8.		Ce crime est puni d'une peine de niveau 8.
Art. 83. Misdaad tegen de mensheid		Art. 83. Le crime contre l'humanité
De misdaad tegen de mensheid, zoals hierna omschreven, gepleegd zowel in vredes- als in		Constitue un crime de droit international et est réprimé conformément aux dispositions

oorlogstijd, is een internationaalrechtelijke misdaad en wordt bestraft volgens de bepalingen van deze titel. In overeenstemming met het Statuut van het Internationaal Strafhof wordt onder misdaad tegen de mensheid verstaan een van de volgende opzettelijke handelingen gepleegd in het kader van een veralgemeende of stelselmatige aanval op de burgerbevolking en met kennis van bedoelde aanval:		du présent titre, le crime contre l'humanité, tel que défini ci-après, qu'il soit commis en temps de paix ou en temps de guerre. Conformément au Statut de la Cour pénale internationale, le crime contre l'humanité s'entend de l'un des actes ci-après commis délibérément dans le cadre d'une attaque généralisée ou systématique lancée contre une population civile et en connaissance de cette attaque :
1° doodslag ;		1° meurtre ;
2° uitroeiing ;		2° extermination ;
3° verlaging tot slavernij ;		3° réduction en esclavage ;
4° gedwongen deportatie of overbrenging van bevolking ;		4° déportation ou transfert forcé de population ;
5° gevangenneming of elke andere vorm van ernstige beroving van de lichamelijke vrijheid met schending van de fundamentele bepalingen van het internationaal recht ;		5° emprisonnement ou autre forme de privation grave de liberté physique en violation des dispositions fondamentales du droit international ;
6° foltering ;		6° torture ;
7° verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie en elke andere vorm van seksueel geweld met een vergelijkbare ernst ;		7° viol, esclavage sexuel, prostitution forcée, grossesse forcée, stérilisation forcée et toute autre forme de violence sexuelle de gravité comparable ;
8° vervolging van enige groep of van enige identificeerbare collectiviteit wegens politieke, raciale, nationale, etnische, culturele, godsdienstige of seksistische redenen of wegens andere universeel als onaanvaardbaar erkende criteria voor het internationaal recht, in samenhang met iedere handeling bedoeld in de artikelen 83 tot en met 89;		8° persécution de tout groupe ou de toute collectivité identifiable pour des motifs d'ordre politique, racial, national, ethnique, culturel, religieux ou sexiste ou en fonction d'autres critères universellement reconnus comme inadmissibles en droit international, en corrélation avec tout acte visé dans les articles 83 à 89 ;
9° gedwongen verdwijningen van personen ;		9° disparitions forcées de personnes;
10° apartheid ;		10° crime d'apartheid ;
11° andere onmenselijke handelingen van vergelijkbare aard waardoor opzettelijk ernstig lijden of ernstig lichamelijk letsel of schade aan de		11° autres actes inhumains de caractère analogue causant intentionnellement de grandes souffrances ou des atteintes graves

geestelijke of lichamelijke gezondheid wordt veroorzaakt.		à l'intégrité physique ou à la santé physique ou mentale.
Deze misdaad wordt bestraft met een straf van niveau 8.		Ce crime est puni d'une peine de niveau 8.
Art. 84. Oorlogsmisdaden		Art. 84. Les crimes de guerre
De oorlogsmisdaden zijn internationaalrechtelijke misdaden en worden overeenkomstig de bepalingen van deze titel bestraft, onverminderd de strafbepalingen die van toepassing zijn op de uit nalatigheid gepleegde misdrijven.		Les crimes de guerre sont des crimes de droit international et sont réprimés conformément aux dispositions du présent titre, sans préjudice des dispositions pénales applicables aux infractions commises par négligence.
Zij worden onderverdeeld in vier categorieën op grond van de straf die erop van toepassing is.		Ils sont divisés en quatre catégories en fonction de la peine qui leur est applicable.
Art. 85. Oorlogsmisdaden van categorie 1		Art. 85. Les crimes de guerre de catégorie 1
De oorlogsmisdaden van categorie 1 zijn:		Les crimes de guerre de catégorie 1 sont :
1° de oorlogsmisdaden bedoeld in de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en in het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, in de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten, zoals omschreven in artikel 2 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, in artikel 1 van het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, alsook in artikel 8, § 2, f), van het Statuut van het Internationaal Strafhof, wanneer die opzettelijke misdaden door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan de personen en de goederen is gewaarborgd door voornoemde Verdragen, Protocollen, wetten en gewoonten:		1° les crimes de guerre visés aux Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949 et aux Protocoles I et II additionnels à ces Conventions, adoptés à Genève le 8 juin 1977, par les lois et coutumes applicables aux conflits armés, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, f) du Statut de la Cour pénale internationale, et énumérés ci-après, lorsque ces crimes commis délibérément portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes et des biens garantie respectivement par ces Conventions, Protocoles, lois et coutumes:
a) opzettelijke doodslag ;		a) l'homicide intentionnel ;
b) foltering of andere onmenselijke behandeling, met inbegrip van biologische experimenten ;		b) la torture ou les autres traitements inhumains, y compris les expériences biologiques ;
c) opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen, materieel, medische eenheden en transporten, alsmede op personeel dat overeenkomstig het		c) le fait de lancer des attaques délibérées contre les bâtiments, le matériel, les unités et les moyens de transport sanitaires, et le

internationaal recht gebruik maakt van de emblemen van het internationaal humanitair recht ;	personnel utilisant, conformément au droit international, les signes distinctifs prévus par le droit international humanitaire ;
d) opzettelijk richten van aanvallen op personeel, installaties, materieel, eenheden of voertuigen betrokken bij humanitaire opdrachten of vredesmissies overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties, voor zover deze recht hebben op de bescherming die aan burgers of goederen van burgerlijke aard wordt verleend krachtens het internationaal recht inzake gewapende conflicten ;	d) le fait de lancer des attaques délibérées contre le personnel, les installations, le matériel, les unités ou les véhicules employés dans le cadre d'une mission humanitaire ou de maintien de la paix conformément à la Charte des Nations unies, pour autant qu'ils aient droit à la protection que le droit international des conflits armés garantit aux civils et aux biens de caractère civil ;
e) opzettelijk aanvallen van de burgerbevolking of van individuele burgers die niet rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden ;	e) le fait de soumettre à une attaque délibérée la population civile ou des personnes civiles qui ne prennent pas directement part aux hostilités ;
f) opzettelijk richten van aanvallen op plaatsen waar zieken en gewonden worden samengebracht, voor zover deze plaatsen geen militaire doelen zijn;	f) le fait de lancer une attaque délibérée contre des lieux où des malades et des blessés sont rassemblés pour autant que ces lieux ne soient pas des objectifs militaires ;
g) opzettelijk richten van een aanval in de wetenschap dat een dergelijke aanval verliezen aan mensenlevens, verwondingen van burgers of schade aan goederen van burgerlijke aard zal veroorzaken of grote, langdurige en ernstige schade aan natuur en milieu zal aanrichten, die buitensporig is in verhouding tot het te verwachten concrete en rechtstreeks militaire voordeel, onverminderd het misdadig karakter van de aanval waarvan de schadelijke gevolgen, zelfs in evenredigheid tot het te verwachten militaire voordeel, onverenigbaar zouden zijn met de beginselen van het volkenrecht die voortvloeien uit de gevestigde gebruiken, de beginselen van menselijkheid en de eisen van het collectieve rechtsbewustzijn ;	g) le fait de lancer une attaque délibérée en sachant que celle-ci causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des dommages aux biens de caractère civil ou des dommages étendus, durables et graves à l'environnement naturel, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu, sans préjudice de la criminalité de l'attaque dont les effets dommageables, même proportionnés à l'avantage militaire attendu, seraient incompatibles avec les principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis, des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique ;

h) uitvoeren van een aanval op werken of installaties die gevaarlijke krachten bevatten, in de wetenschap dat een dergelijke aanval verliezen aan mensenlevens, verwondingen van burgers of schade aan goederen van burgerlijke aard zal veroorzaken, die buitensporig is in verhouding tot het te verwachten concrete en rechtstreeks militaire voordeel, onverminderd het misdadig karakter van de aanval waarvan de schadelijke gevolgen, zelfs in evenredigheid tot het te verwachten militaire voordeel, onverenigbaar zouden zijn met de beginselen van het volkenrecht die voortvloeien uit de gevestigde gebruiken, de beginselen van menselijkheid en de eisen van het collectieve rechtsbewustzijn ;	h) le fait de lancer une attaque contre des ouvrages ou installations contenant des forces dangereuses, en sachant que cette attaque causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des dommages aux biens de caractère civil, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu, sans préjudice de la criminalité de l'attaque dont les effets dommageables même proportionnés à l'avantage militaire attendu seraient incompatibles avec les principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis, des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique ;
i) aanvallen of bombarderen met wat voor middelen ook van gedemilitariseerde zones of van steden, dorpen, woningen of gebouwen, die niet worden verdedigd en geen militaire doelen zijn ;	i) le fait de soumettre à une attaque ou de bombarder, par quelque moyen que ce soit, des zones démilitarisées ou des villes, villages, habitations ou bâtiments non défendus qui ne sont pas des objectifs militaires ;
j) aanvallen van een persoon in de wetenschap dat hij buiten gevecht verkeert, op voorwaarde dat zulks de dood of ernstig lichamelijk letsel ten gevolge heeft ;	j) le fait de soumettre une personne à une attaque en la sachant hors de combat à la condition que cette attaque entraîne la mort ou des blessures ;
k) op verraderlijke wijze doden of verwonden van personen die behoren tot de vijandige natie of het vijandige leger of van een vijandelijke strijder ;	k) le fait de tuer ou blesser par trahison des individus appartenant à la nation ou à l'armée ennemie ou un adversaire combattant ;
l) verklaren dat geen kwartier zal worden verleend ;	l) le fait de déclarer qu'il ne sera pas fait de quartier ;
2° de ernstige schendingen van het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals gedefinieerd in voornoemd artikel 3, bestaande uit inbreuken gericht tegen het leven en de lichamelijke integriteit inzonderheid alle vormen van doodslag, verminkingen, wrede behandeling en	2° les violations graves de l'article 3 commun des Conventions signées à Genève le 12 août 1949, en cas de conflit armé défini par cet article 3 commun, consistant en des atteintes à la vie et à l'intégrité corporelle, notamment le meurtre sous toutes ses formes, les mutilations, les traitements cruels et la torture, lorsque ces violations délibérées portent atteinte, par

foltering, wanneer die opzettelijke schendingen door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan personen is gewaarborgd door die Verdragen.		action ou omission, à la protection des personnes garantie par ces Conventions.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 8.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 8.
Art. 86. Oorlogsmisdaden van categorie 2		Art. 86. Les crimes de guerre de catégorie 2
§ 1. De oorlogsmisdaden van categorie 2 zijn de oorlogsmisdaden bedoeld in de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en in het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, in de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten, zoals omschreven in artikel 2 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, in artikel 1 van het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, alsook in artikel 8, § 2, f), van het Statuut van het Internationaal Strafhof, indien die opzettelijke handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan de personen en de goederen is gewaarborgd door voornoemde Verdragen, Protocollen, wetten en gewoonten :		§ 1 ^{er} . Les crimes de guerre de catégorie 2 sont les crimes de guerre visés aux Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949 et aux Protocoles I et II additionnels à ces Conventions, adoptés à Genève le 8 juin 1977, par les lois et coutumes applicables aux conflits armés, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, f) du Statut de la Cour pénale internationale, et énumérés ci-après, lorsque ces crimes commis délibérément portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes et des biens garantie respectivement par ces Conventions, Protocoles, lois et coutumes:
a) moedwillig veroorzaken van hevig lijden of toebrengen van ernstig lichamelijk letsel dan wel van ernstige schade aan de gezondheid ;		a) le fait de causer intentionnellement de grandes souffrances ou de porter des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé ;
b) verkrachting, seksuele slavernij, gedwongen prostitutie, gedwongen zwangerschap, gedwongen sterilisatie en elke andere vorm van seksueel geweld, die een ernstige schending van de Verdragen van Genève of een ernstige schending van het gemeenschappelijke artikel 3 van die Verdragen oplevert ;		b) le viol, l'esclavage sexuel, la prostitution forcée, la grossesse forcée, la stérilisation forcée ou toute autre forme de violence sexuelle constituant une infraction grave aux Conventions de Genève ou une violation grave de l'article 3 commun à ces Conventions ;
c) opzettelijk gebruik maken van uithongering van burgers als methode van oorlogvoering door hun voorwerpen te onthouden die onontbeerlijk zijn voor hun overleving, daaronder begrepen het opzettelijk belemmeren van de		c) le fait d'affamer délibérément des civils comme méthode de guerre, en les privant de biens indispensables à leur survie, y compris en empêchant intentionnellement l'envoi des

aanvoer van hulpgoederen waarin is voorzien in de Verdragen van Genève ;		secours prévus par les Conventions de Genève ;
d) gebruik maken van de aanwezigheid van een burger of van een andere persoon beschermd door het internationaal humanitair recht teneinde bepaalde punten, gebieden of strijdkrachten te vrijwaren van militaire operaties ;		d) le fait d'utiliser la présence d'un civil ou d'une autre personne protégée par le droit international humanitaire pour éviter que certains points, zones ou forces militaires ne soient la cible d'opérations militaires ;
e) behalve als ze gerechtvaardigd zijn door de gezondheidstoestand van die personen of in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde geneeskundige normen, de handelingen die erin bestaan aan de personen beschermd door het internationaal humanitair recht, zelfs met hun toestemming, lichamelijke verminkingen toe te brengen, op hen geneeskundige of wetenschappelijke experimenten uit te voeren of bij hen weefsels of organen weg te nemen voor transplantatie, tenzij het gaat om het geven van bloed voor transfusie of het afstaan van huid voor transplantatie, mits zulks vrijwillig en zonder enige dwang of overreding en voor therapeutische doeleinden geschiedt ;		e) sauf s'ils sont justifiés légalement ou justifiés par l'état de santé de ces personnes et conformes aux règles de l'art médical généralement reconnues, les actes consistant à pratiquer sur les personnes protégées par le droit international humanitaire, même avec leur consentement, des mutilations physiques, des expériences médicales ou scientifiques ou des prélèvements de tissus ou d'organes pour des transplantations, à moins qu'il s'agisse de dons de sang en vue de transfusions ou de dons de peau destinée à des greffes, pour autant que ces dons soient volontaires, consentis et destinés à des fins thérapeutiques ;
f) gebruiken van gif of giftige wapens ;		f) le fait d'utiliser du poison ou des armes empoisonnées ;
g) gebruiken van verstikkende, giftige of andere gassen en soortgelijke vloeistoffen, materialen of apparaten ;		g) le fait d'utiliser des gaz asphyxiants, toxiques ou assimilés et tous liquides, matières ou engins analogues ;
h) gebruiken van kogels die in het menselijk lichaam gemakkelijk in omvang toenemen of platter en breder worden, zoals kogels met een harde mantel die de kern gedeeltelijk onbedekt laat of die is voorzien van inkepingen ;		h) le fait d'utiliser des balles qui se dilatent ou s'aplatissent facilement dans le corps humain, telles que des balles dont l'enveloppe dure ne recouvre pas entièrement le centre ou est percée d'entailles ;
i) gebruiken van wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering die van die aard zijn om overbodig letsel of nodeloos		i) le fait d'employer des armes, projectiles, matières et méthodes de guerre de nature à causer des maux superflus ou des souffrances

lijden te veroorzaken of zonder onderscheid te treffen in strijd met het internationaal recht inzake gewapende conflicten, voor zover dergelijke wapens, projectielen, materieel en wijzen van oorlogvoering vallen onder een algemeen verbod en zijn opgenomen in een bijlage bij het Statuut van het Internationaal Strafhof ;		inutiles ou à frapper sans discrimination en violation du droit international des conflits armés, à condition que ces armes, projectiles, matières et méthodes de guerre fassent l'objet d'une interdiction générale et qu'ils soient inscrits dans une annexe au Statut de la Cour pénale internationale ;
j) perfide gebruik van het embleem van het rode kruis of de rode halve maan of van andere beschermende emblemen erkend door het internationaal humanitair recht, op voorwaarde dat zulks een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft ;		j) le fait d'utiliser perfidement le signe distinctif de la croix rouge ou du croissant rouge ou d'autres signes protecteurs reconnus par le droit international humanitaire, à la condition que ce fait entraîne une incapacité du troisième degré ;
k) op ongepaste wijze gebruik maken van een witte vlag, een vlag of de militaire onderscheidingstekens en het uniform van de vijand of van de Verenigde Naties, op voorwaarde dat zulks een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft; l) gebruiken van wapens die werken met microbiologische of andere biologische agentia of toxines, ongeacht hun oorsprong of wijze van vervaardiging; m) gebruiken van wapens waarvan de voornaamste uitwerking is dat ze een letsel toebrengen door middel van deeltjes die niet met röntgenstralen in het menselijk lichaam kunnen worden ontdekt; n) gebruiken van laserwapens die dusdanig zijn ontworpen dat zij in de strijd worden ingezet met als enig doel of onder meer als doel blijvende blindheid te veroorzaken bij personen zonder geassisteerd zicht, met andere woorden personen die met het blote oog kijken of corrigerende lenzen dragen.		k) le fait d'utiliser indûment le pavillon parlementaire, le drapeau ou les insignes militaires et l'uniforme de l'ennemi ou de l'Organisation des Nations unies, à la condition que ce fait entraîne une incapacité du troisième degré ; l) le fait d'utiliser des armes qui utilisent des agents microbiens ou autres agents biologiques, ainsi que des toxines, quels qu'en soient l'origine ou le mode de production ; m) le fait d'utiliser des armes ayant comme principal effet de blesser par des éclats qui ne sont pas localisables par rayons X dans le corps humain ; n) le fait d'utiliser des armes à laser spécifiquement conçues de telle façon que leur seule fonction de combat ou une de leurs fonctions de combat fût de provoquer la cécité permanente chez des personnes dont la vision est non améliorée, c'est-à-dire qui regardent à l'œil nu ou qui portent des dispositifs de correction de la vue.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 7.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 7.

§ 2. De misdrijven bedoeld in paragraaf 1 worden bestraft met een straf van niveau 8 indien zij hebben geleid tot de dood van een of meerdere personen.	§ 2. Les infractions visées au paragraphe 1 ^{er} sont punies d'une peine de niveau 8 si elles ont entraîné la mort d'une ou de plusieurs personnes.
Art. 87. Oorlogsmisdaden van categorie 3	Art. 87. Les crimes de guerre de catégorie 3
§ 1. De oorlogsmisdaden van categorie 3 zijn:	§ 1 ^{er} . Les crimes de guerre de catégorie 3 sont:
1° de oorlogsmisdaden bedoeld in de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en in het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, in de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten, zoals omschreven in artikel 2 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, in artikel 1 van het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, alsook in artikel 8, § 2, f), van het Statuut van het Internationaal Strafhof, wanneer die opzettelijke misdaden door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan de personen en de goederen is gewaarborgd door voornoemde Verdragen, Protocollen, wetten en gewoonten:	1° les crimes de guerre visés aux Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949 et aux Protocoles I et II additionnels à ces Conventions, adoptés à Genève le 8 juin 1977, par les lois et coutumes applicables aux conflits armés, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, f) du Statut de la Cour pénale internationale, et énumérés ci-après, lorsque ces crimes commis délibérément portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes et des biens garantie respectivement par ces Conventions, Protocoles, lois et coutumes:
a) vernietigen of in beslag nemen van eigendommen van de vijand in geval van een internationaal gewapend conflict, of van een tegenstander in geval van een gewapend conflict dat niet van internationale aard is, tenzij deze vernietiging of inbeslagneming dringend vereist is als gevolg van dwingende militaire noodzaak ;	a) le fait de détruire ou de saisir les biens de l'ennemi, en cas de conflit armé international, ou d'un adversaire, en cas de conflit armé n'ayant pas un caractère international, sauf dans les cas où ces destructions ou saisies seraient impérieusement commandées par les nécessités militaires ;
b) vernieling en de toe-eigening van goederen, niet gerechtvaardigd door militaire noodzaak zoals aanvaard in het volkenrecht en uitgevoerd op grote schaal en op onrechtmatige en willekeurige wijze ;	b) la destruction et l'appropriation de biens, non justifiées par des nécessités militaires telles qu'admises par le droit des gens et exécutées sur une grande échelle de façon illicite et arbitraire ;
c) opzettelijk richten van aanvallen op burgerdoelen, die geen militaire doelen zijn ;	c) le fait de lancer des attaques délibérées contre des biens de caractère civil, c'est-à-dire des biens qui ne sont pas des objectifs militaires ;

d) plunderen van een stad of plaats, ook wanneer deze bij een aanval wordt ingenomen ;	d) le pillage d'une ville ou d'une localité, même prise d'assaut ;
2° de ernstige schendingen gedefinieerd in artikel 15 van het Tweede Protocol inzake het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, goedgekeurd te 's-Gravenhage op 26 maart 1999, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals omschreven in artikel 18, §§ 1 en 2, van het Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 en in artikel 22 van voornoemd Tweede Protocol, die door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan goederen is gewaarborgd door dit Verdrag en Protocol:	2° les violations graves définies à l'article 15 du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999, commises en cas de conflit armé, tel que défini à l'article 18, §§ 1 ^{er} et 2, de la Convention de La Haye de 1954 et à l'article 22 du Deuxième Protocole précité, et énumérées ci-après, lorsque ces infractions portent atteinte, par action ou omission, à la protection des biens garantie par ces Convention et Protocole:
a) een aanval richten op een cultureel goed onder versterkte bescherming;	a) faire d'un bien culturel sous protection renforcée l'objet d'une attaque ;
b) een cultureel goed onder versterkte bescherming of de onmiddellijke omgeving ervan aanwenden ter ondersteuning van een militaire actie;	b) utiliser un bien culturel sous protection renforcée ou ses abords immédiats à l'appui d'une action militaire ;
c) de door het Verdrag en het Tweede Protocol beschermde culturele goederen op grote schaal vernietigen of zich toe-eigenen ;	c) détruire ou s'approprier sur une grande échelle des biens culturels protégés par la Convention et le Deuxième Protocole ;
d) een aanval richten op een cultureel goed beschermd door het Verdrag en het Tweede Protocol;	d) faire d'un bien culturel couvert par la Convention et le Deuxième Protocole l'objet d'une attaque ;
e) de diefstal, de plundering of de verduistering van culturele goederen beschermd door het Verdrag en daden van vandalisme tegen de culturele goederen beschermd door het Verdrag.	e) le vol, le pillage ou le détournement de biens culturels protégés par la Convention, et les actes de vandalisme dirigés contre des biens culturels protégés par la Convention.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 5.	Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 5.
§ 2. De misdrijven bedoeld in paragraaf 1, 1°, worden bestraft met een straf van niveau 7 indien zij een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg hebben.	§ 2. Les infractions visées au paragraphe 1 ^{er} , 1° sont punies d'une peine de niveau 7 si elles ont eu pour conséquence une atteinte à l'intégrité de troisième degré.
§ 3. De misdrijven bedoeld in paragraaf 1, 1°, worden bestraft met een straf van niveau 8	§ 3. Les infractions visées au paragraphe 1 ^{er} , 1° sont punies d'une peine de niveau 8 si

indien zij hebben geleid tot de dood van een of meerdere personen.		elles ont entraîné la mort d'une ou de plusieurs personnes.
Art. 88. Oorlogsmisdaden van categorie 4		Art. 88. Les crimes de guerre de catégorie 4
§ 1. De oorlogsmisdaden van categorie 4 zijn:		§ 1 ^{er} . Les crimes de guerre de catégorie 4 sont :
1° de oorlogsmisdaden bedoeld in de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en in het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, in de wetten en gebruiken die gelden in geval van gewapende conflicten, zoals omschreven in artikel 2 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, in artikel 1 van het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij die Verdragen, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, alsook in artikel 8, § 2, f), van het Statuut van het Internationaal Strafhof, wanneer die opzettelijke misdaden door handelingen of nalatigheden inbreuk maken op de bescherming die aan de personen en de goederen is gewaarborgd door voornoemde Verdragen, Protocollen, wetten en gewoonten:		1° les crimes de guerre visés aux Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949 et aux Protocoles I et II additionnels à ces Conventions, adoptés à Genève le 8 juin 1977, par les lois et coutumes applicables aux conflits armés, tels que définis à l'article 2 des Conventions adoptées à Genève le 12 août 1949, à l'article 1er des Protocoles I et II adoptés à Genève le 8 juin 1977 additionnels à ces Conventions, ainsi qu'à l'article 8, § 2, f) du Statut de la Cour pénale internationale, et énumérés ci-après, lorsque ces crimes commis délibérément portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes et des biens garantie respectivement par ces Conventions, Protocoles, lois et coutumes:
a) dwingen van een krijgsgevangene, van een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd of van een persoon die in hetzelfde opzicht beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, om te dienen bij de strijdkrachten of bij gewapende groepen van de vijandelijke mogendheid of van de tegenpartij ;		a) le fait de contraindre à servir dans les forces armées ou groupes armés de la puissance ennemie ou de la partie adverse un prisonnier de guerre, une personne civile protégée par la Convention sur la protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ce même égard par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949 ;
b) onder de wapenen roepen of het in militaire dienst nemen van kinderen beneden de leeftijd van vijftien jaar bij de strijdkrachten of gewapende groepen of hen gebruiken voor actieve deelname aan vijandelikheden ;		b) le fait de procéder à la conscription ou à l'enrôlement d'enfants de moins de 15 ans dans des forces armées ou dans des groupes armés, ou de les faire participer activement à des hostilités ;
c) onthouden aan een krijgsgevangene, aan een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de		c) le fait de priver un prisonnier de guerre, une personne civile protégée par la Convention sur la

bescherming van burgers in oorlogstijd of aan een persoon die in hetzelfde opzicht beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, van het recht op een regelmatige en onpartijdige berechting overeenkomstig de voorschriften van die bepalingen ;	protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ce même égard, par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949, de son droit d'être jugé régulièrement et impartialement selon les prescriptions de ces instruments;
d) onrechtmatige deportatie, overbrenging of verplaatsing, de onrechtmatige gevangenhouding van een burger die beschermd wordt door het Verdrag betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd of van een persoon die in dezelfde opzichten beschermd wordt door het Eerste en het Tweede Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 ;	d) la déportation, le transfert ou le déplacement illicites, la détention illicite d'une personne civile protégée par la Convention sur la protection des personnes civiles en temps de guerre ou une personne protégée à ces mêmes égards par les Protocoles I et II additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949 ;
e) nemen van gijzelaars ;	e) la prise d'otages ;
f) rechtstreeks of onrechtstreeks overbrengen naar een bezet gebied van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende mogendheid in geval van een internationaal gewapend conflict, of van gedeelten van de burgerbevolking van de bezettende autoriteit in geval van een niet-internationaal gewapend conflict ;	f) le transfert, direct ou indirect, dans un territoire occupé d'une partie de la population civile de la puissance occupante, dans le cas d'un conflit armé international, ou de l'autorité occupante dans le cas d'un conflit armé non international ;
g) andere schendingen van de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontterende behandeling ;	g) les autres atteintes à la dignité humaine, notamment les traitements humiliants et dégradants ;
h) ongerechtvaardigd vertragen van de repatriëring van krijgsgevangenen of burgers ;	h) le fait de retarder sans justification le rapatriement des prisonniers de guerre ou des civils ;
i) aanwenden van praktijken van apartheid of van andere onmenselijke of ontterende praktijken, die op rassendiscriminatie gebaseerd zijn en een aanval op de menselijke waardigheid vormen ;	i) le fait de se livrer aux pratiques de l'apartheid ou à d'autres pratiques inhumaines ou dégradantes fondées sur la discrimination raciale et donnant lieu à des outrages à la dignité personnelle ;
j) aanvallen van duidelijk als zodanig herkenbare historische	j) le fait de diriger des attaques contre les monuments historiques, les

monumenten, kunstwerken of plaatsen van eredienst die het culturele of spirituele erfgoed van de volkeren vormen en waaraan bijzondere bescherming is verleend door een speciale regeling, wanneer er geen bewijs bestaat van schending door de tegenpartij van het verbod die goederen te gebruiken om het militaire optreden te ondersteunen, en wanneer die goederen niet in de onmiddellijke nabijheid van militaire doelen zijn gelegen ;	œuvres d'art ou les lieux de culte clairement reconnus qui constituent le patrimoine culturel ou spirituel des peuples et auxquels une protection spéciale a été accordée en vertu d'un arrangement particulier alors qu'il n'existe aucune preuve de violation par la partie adverse de l'interdiction d'utiliser ces biens à l'appui de l'effort militaire, et que ces biens ne sont pas situés à proximité immédiate d'objectifs militaires ;
k) opzettelijk richten van aanvallen op gebouwen gewijd aan godsdienst, onderwijs, kunst, wetenschap of caritatieve doeleinden, historische monumenten of ziekenhuizen, voor zover deze geen militaire doelen zijn ;	k) le fait de lancer des attaques délibérées contre des bâtiments consacrés à la religion, à l'enseignement, à l'art, à la science ou à l'action caritative, des monuments historiques ou des hôpitaux, pour autant que ces bâtiments ne soient pas des objectifs militaires ;
l) onrechtmatige handelingen en nalatigheden die de gezondheid en de fysieke of psychische integriteit van de personen beschermd door het internationaal humanitair recht in gevaar kunnen brengen, in het bijzonder alle geneeskundige handelingen die niet gerechtvaardigd zijn door de gezondheidstoestand van die personen of niet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde geneeskundige normen ;	l) les actes et omissions, non légalement justifiés, qui sont susceptibles de compromettre la santé et l'intégrité physique ou mentale des personnes protégées par le droit international humanitaire, notamment tout acte médical qui ne serait pas justifié par l'état de santé de ces personnes ou ne serait pas conforme aux règles de l'art médical généralement reconnues;
m) gerechtelijk vervallen verklaren, schorsen of niet-ontvankelijk verklaren van de rechten en handelingen van de personen die tot de vijandige partij behoren ;	m) le fait de déclarer éteints, suspendus ou non recevables en justice les droits et actions des personnes appartenant à la partie adverse ;
2° de ernstige schendingen van het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, gepleegd in geval van een gewapend conflict zoals gedefinieerd in voornoemd artikel 3, die door handelingen of nalatigheden inbreuk	2° les violations graves de l'article 3 commun des Conventions signées à Genève le 12 août 1949, en cas de conflit armé défini par cet article 3 commun, et énumérées ci-après, lorsque ces violations portent atteinte, par action ou omission, à la protection des personnes garantie par ces Conventions:

maken op de bescherming die aan personen is gewaarborgd door die Verdragen:		
a) aantasting van de persoonlijke waardigheid, inzonderheid vernederende en ontterende behandeling ;		a) les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants ;
b) uitspreken van veroordelingen en ten uitvoer leggen van executies zonder voorafgaand vonnis uitgesproken door een op regelmatige wijze samengesteld rechtscollege dat alle gerechtelijke waarborgen biedt die algemeen als onmisbaar worden erkend ;		b) les condamnations prononcées et les exécutions effectuées sans un jugement préalable, rendu par un tribunal régulièrement constitué, assorti des garanties judiciaires généralement reconnues comme indispensables ;
c) nemen van gijzelaars.		c) les prises d'otages.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 4, onverminderd, voor de misdrijven gedefinieerd onder 1°, g tot k, en 2°, de toepassing van de strengere strafbepalingen tot bestraffing van ernstige schendingen van de waardigheid van de persoon.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 4, sans préjudice, pour les infractions définies sous les 1°, g à k et 2°, de l'application des dispositions pénales plus sévères réprimant les atteintes graves à la dignité de la personne.
§ 2. Het misdrijf bedoeld in paragraaf 1, 1°, l, wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien het heeft geleid tot ernstige gevolgen voor de volksgezondheid.		§ 2. L'infraction visée au paragraphe 1 ^{er} , 1°, l, est punie d'une peine de niveau 5 si elle a entraîné des conséquences graves pour la santé publique.
§ 3. De misdrijven bedoeld in paragraaf 1, 1°, a tot f, en in paragraaf 1, 2°, c, worden bestraft met een straf van niveau 7 indien zij een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg hebben.		§ 3. Les infractions visées au paragraphe 1 ^{er} , 1°, a à f et au paragraphe 1 ^{er} , 2°, c, sont punies d'une peine de niveau 7 si elles ont eu pour conséquence une atteinte à l'intégrité physique de troisième degré.
§ 4. De misdrijven bedoeld in paragraaf 1, 1°, a tot f, en in paragraaf 1, 2°, c, worden bestraft met een straf van niveau 8 indien zij hebben geleid tot de dood van een of meerdere personen.		§ 4. Les infractions visées au paragraphe 1 ^{er} , 1°, a à f et au paragraphe 1 ^{er} , 2°, c, sont punies d'une peine de niveau 8 si elles ont entraîné la mort d'une ou de plusieurs personnes.
Art. 89. Gedwongen verdwijning		Art. 89. La disparition forcée
De gedwongen verdwijning is de opzettelijke arrestatie, gevangenhouding, ontvoering of elke andere vorm van opzettelijke vrijheidsontneming door vertegenwoordigers van de staat of door personen of groepen personen die optreden met de machtiging of steun van of bewilliging door de staat, gevolgd door een weigering		La disparition forcée consiste en l'arrestation, la détention, l'enlèvement délibérés ou toute autre forme de privation de liberté délibérée par des agents de l'État ou par des personnes ou des groupes de personnes qui agissent avec l'autorisation, l'appui ou l'acquiescement de l'État, suivi du déni de la reconnaissance de la privation de

een dergelijke vrijheidsontneming te erkennen of door verhulling van het feit zelf of van de verblijfplaats van de verdwenen persoon, waardoor deze buiten de bescherming van de wet geplaatst wordt.	liberté ou de la dissimulation du sort réservé à la personne disparue ou du lieu où elle se trouve, la soustrayant à la protection de la loi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 6.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
Art. 90. Strafverminderende verschoningsgrond	Art. 90. La cause d'excuse atténuante
De gedwongen verdwijning wordt bestraft met een straf van niveau 4 indien de persoon verantwoordelijk voor de gedwongen verdwijning het slachtoffer terug in vrijheid stelt binnen de vijf dagen na de vrijheidsberoving.	La disparition forcée est punie d'une peine de niveau 4 si dans les cinq jours de la privation de liberté, la personne responsable de la disparition forcée libère volontairement la victime.
Art. 91. De verzwaarde gedwongen verdwijning	Art. 91. La disparition forcée aggravée
De gedwongen verdwijning wordt bestraft met een straf van niveau 7 :	La disparition forcée est punie d'une peine de niveau 7 :
1° indien het misdrijf de dood heeft veroorzaakt ;	1° lorsque l'infraction aura causé la mort ;
2° Indien de persoon wiens vrijheid werd ontnomen, werd onderworpen aan foltering;	2° lorsque la personne privée de liberté a été soumise à des actes de torture ;
3° ingeval de gedwongen verdwijning werd gepleegd jegens een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.	3° lorsqu'elle aura été commise envers un mineur ou envers une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 92. Voorbereidende handelingen	Art. 92. Les actes préparatoires
Zij die opzettelijk een werktuig, een toestel of enig voorwerp voortbrengen, onder zich houden of vervoeren, een bouwwerk oprichten of een bestaand bouwwerk veranderen, in de wetenschap dat het werktuig, het toestel, het voorwerp, het bouwwerk of de verandering bestemd is om een van de in deze titel genoemde misdrijven te plegen of het plegen ervan te vergemakkelijken, worden gestraft met de straf bepaald voor het misdrijf waarvan zij het	Ceux qui délibérément fabriquent, détiennent ou transportent un instrument, engin ou objet quelconque, érigent une construction ou transforment une construction existante, sachant que l'instrument, l'engin, l'objet, la construction ou la transformation est destiné à commettre l'une des infractions prévues au présent titre ou à en faciliter la perpétration, sont punis de la peine prévue

plegen hebben mogelijk gemaakt of vergemakkelijkt.		pour l'infraction dont ils ont permis ou facilité la perpétration.
Art. 93. Strafbare poging		Art. 93. La tentative punissable
De poging om een van de in deze titel bedoelde misdrijven te plegen wordt bestraft met dezelfde straf als het voltooide misdrijf.		La tentative de commettre une des infractions visées dans le présent titre est punie de la même peine que l'infraction consommée.
Art. 94. Strafbare deelneming en aansprakelijkheid van de meerdere		Art. 94. La participation criminelle et la responsabilité du supérieur
Worden met de op het voltooide misdrijf gestelde straf bestraft:		Sont punis de la peine prévue pour l'infraction consommée :
1° het bevel, zelfs zonder dat dit gevolgen heeft gehad, om een van de misdrijven bedoeld in de voorgaande artikelen van deze titel te plegen;		1° l'ordre, même non suivi d'effet, de commettre l'une des infractions prévues aux articles précédents du présent titre ;
2° het voorstel of het aanbod om een dergelijk misdrijf te plegen en het aanvaarden van zulk een voorstel of aanbod;		2° la proposition ou l'offre de commettre une telle infraction et l'acceptation de pareille proposition ou offre ;
3° het aanzetten tot het plegen van een dergelijk misdrijf, zelfs zonder dat dit gevolgen heeft gehad;		3° la provocation à commettre une telle infraction, même non suivie d'effet ;
4° de deelneming in de zin van artikel 20 van dit Wetboek aan een dergelijk misdrijf, zelfs zonder dat dit gevolgen heeft gehad;		4° la participation, au sens de l'article 20, à une telle infraction, même non suivie d'effet ;
5° het verzuim gebruik te maken van de mogelijkheid tot handelen vanwege hen die kennis hebben van bevelen, gegeven met het oog op de uitvoering van een dergelijk misdrijf, of van feiten die een begin van uitvoering hiervan vormen, ofschoon zij de voltooiing ervan konden verhinderen of konden doen ophouden.		5° l'omission d'agir dans les limites de leur possibilité d'action de la part de ceux qui avaient connaissance d'ordres donnés en vue de l'exécution d'une telle infraction ou de faits qui en commencent l'exécution, et pouvaient en empêcher la consommation ou y mettre fin.

Art. 95. Uitsluiting van de rechtvaardigingen verschoning	Art. 95. L'exclusion de justification et d'excuse
§ 1. Onverminderd de in artikel 86, 1°, g en h, en artikel 89, § 1, 1°, l, genoemde uitzonderingen kan geen enkel belang, geen enkele noodzaak van politieke, militaire of nationale aard de in deze titel omschreven misdrijven, zelfs bij wijze van represaille gepleegd, rechtvaardigen.	§ 1 ^{er} . Sans préjudice des exceptions énoncées à l'article 86, 1°, g et h, et à l'article 89, § 1 ^{er} , 1°, l, aucun intérêt, aucune nécessité de nature politique, militaire ou nationale ne peut justifier les infractions définies au présent titre, même si celles-ci sont commises à titre de représailles.
§ 2. Het feit dat de betrokkene heeft gehandeld op bevel van zijn regering of van een meerdere, ontslaat hem niet van zijn verantwoordelijkheid indien, in de gegeven omstandigheden, het bevel duidelijk het plegen van een van de misdrijven bedoeld in deze titel ten gevolge kon hebben.	§ 2. Le fait que l'agent ait agi sur ordre de son gouvernement ou d'un supérieur ne l'exempt pas de sa responsabilité si, dans les circonstances données, l'ordre pouvait clairement entraîner la commission d'une des infractions visées dans le présent titre.
TITEL 1bis Misdaad van ecocide	TITRE 1bis Crime d'écocide
Art. 96. Misdaad van ecocide	Art. 96. Le crime d'écocide
§1. De misdaad van ecocide, zoals hierna omschreven, is een internationaalrechtelijke misdaad en wordt bestraft volgens de bepalingen van deze titel, gepleegd zowel in vredes- als in oorlogstijd.	§ 1er. Le crime d'écocide, tel que défini ci-après, constitue un crime de droit international et est réprimé conformément aux dispositions du présent titre, qu'il soit commis en temps de paix ou en temps de guerre.
Ecocide is het opzettelijk plegen van een illegale handeling, die ernstige, grootschalige en langdurige schade aan het milieu veroorzaakt, wetende dat deze handelingen dergelijke schade toebrengen.	Le crime d'écocide consiste à commettre délibérément un fait illégal causant des dommages graves, étendus et à long terme à l'environnement en sachant que ces actes causent de tels dommages.

<p>Voor de toepassing van het vorige lid wordt verstaan onder:</p> <p>a. “ernstige schade”: schade die leidt tot ernstige negatieve veranderingen, verstoringen of nadelen aan enigerlei onderdeel van het milieu, met inbegrip van ernstige gevolgen voor het leven of de gezondheid van de mens, op de biodiversiteit of op natuurlijke, culturele of economische hulpbronnen voor de samenleving ;</p> <p>b. “grootschalige schade”: schade die zich uitstrekt tot buiten een beperkt geografisch gebied, die de grenzen van een regio of een staat overschrijdt of die wordt geleden door een volledig ecosysteem of een volledige soort of door een aanzienlijk aantal mensen;</p> <p>c. “langdurige schade”: schade die onomkeerbaar is of niet binnen een redelijke termijn door natuurlijke regeneratie kan worden hersteld ;</p> <p>d. “milieu”: de aarde, haar ecosystemen, haar biosfeer, haar criosfeer, haar lithosfeer, haar hydrosfeer en haar atmosfeer alsmede de kosmische ruimte.</p>	<p>Aux fins de l’alinéa précédent, on entend par :</p> <p>a. « dommage grave » : les dommages qui entraînent des changements négatifs, perturbations ou atteintes hautement préjudiciables à une quelconque composante de l’environnement, y compris des répercussions graves sur la vie ou la santé humaine, sur la biodiversité ou sur les ressources naturelles, culturelles ou économiques pour la société ;</p> <p>b. « dommage étendu » : les dommages qui s’étendent au-delà d’une zone géographique limitée, qui traversent les frontières d’une région ou d’un Etat ou qui sont subis par un écosystème entier ou une espèce entière ou un nombre important d’êtres humains ;</p> <p>c. « dommage à long terme » : les dommages qui sont irréversibles ou qui ne peuvent être réparés par régénération naturelle dans un délai raisonnable ;</p> <p>d. « environnement » : la terre, ses écosystèmes, sa biosphère, sa cryosphère, sa lithosphère, son hydrosphère, son atmosphère, ainsi que l’espace extra-atmosphérique.</p>
<p>§2. Deze misdaad wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>§ 2. Ce crime est puni d’une peine de niveau 6.</p>

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
Titel 2. Misdrijven tegen de persoon		Titre 2. Les infractions contre la personne
Art. 97. Toepassingsgebied		Art. 97. Champ d'application
Als slachtoffer van de misdrijven uit deze titel kunnen worden beschouwd alle natuurlijke personen vanaf hun geboorte als levend wezen.		Peuvent être considérées comme victimes des infractions visées au présent titre toutes les personnes physiques à compter du moment où elles naissent vivantes.
Natuurlijke personen kunnen slachtoffer zijn van alle misdrijven uit deze titel. Rechtspersonen kunnen slachtoffer zijn van volgende misdrijven uit deze titel:		Les personnes physiques peuvent être victimes de toutes les infractions visées au présent titre. Les personnes morales peuvent être victimes des infractions suivantes visées au présent titre :
1° bedreiging, zoals bedoeld in afdeling 1 van hoofdstuk 6;		1° la menace, comme prévue à la section 1 du chapitre 6 ;
2° laster en belediging, zoals bedoeld in afdeling 3 van hoofdstuk 6;		2° la calomnie et l'injure, comme prévues à la section 3 du chapitre 6 ;
3° misdrijven met betrekking tot het communicatiegeheim, private gegevens in een informaticasysteem en het briefgeheim, zoals bedoeld in afdeling 1 van hoofdstuk 9;		3° les infractions relatives au secret des communications, des données privées d'un système informatique et des lettres, comme prévues à la section 1 du chapitre 9 ;
4° woonstschennis, zoals bedoeld in afdeling 2 van hoofdstuk 9;		4° la violation de lieux servant d'habitation, comme prévue à la section 2 du chapitre 9 ;
5° schending van het beroepsgeheim, zoals bedoeld in afdeling 3 van hoofdstuk 9.		5° la violation du secret professionnel, comme prévue à la section 3 du chapitre 9°.
HOOFDSTUK 1. MISDRIJVEN TEGEN HET LEVEN		CHAPITRE 1re. LES INFRACTIONS CONTRE LA VIE
Afdeling 1. Doden met het oogmerk om te doden		Section 1re. Les homicides commis avec intention de donner la mort

Art. 98. Doodslag	Art. 98. Le meurtre
Doodslag is het doden van een ander persoon met het oogmerk om hem te doden.	Le meurtre est l'homicide d'une autre personne commis dans l'intention de la tuer.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.
De rechter kan geen straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf uitspreken in geval van poging van doodslag.	Le juge ne peut pas prononcer de peine de surveillance électronique, de probation ou de travail en cas de tentative de meurtre.
Art. 99. Moord	Art. 99. L'assassinat
Moord is doodslag gepleegd met voorbedachtheid.	L'assassinat est le meurtre commis avec préméditation.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 8.
Art. 100. Doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf	Art. 100. Le meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction
De doodslag gepleegd om het plegen van een ander misdrijf of de poging daartoe te vergemakkelijken of de straffeloosheid ervan te verzekeren, dan wel gepleegd als gevolg van de weerstand die werd geboden door het slachtoffer of een derde, wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le meurtre commis en vue de faciliter l'exécution ou la tentative d'une autre infraction ou d'en assurer l'impunité, ou encore comme conséquence de la résistance opposée par la victime ou par un tiers est puni d'une peine de niveau 8.
Art. 101. Doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	Art. 101. Le meurtre commis avec un mobile discriminatoire
De doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le meurtre commis avec un mobile discriminatoire est puni d'une peine de niveau 8.
Art. 102. Doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	Art. 102. Le meurtre commis sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité
De doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le meurtre commis sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité est puni d'une peine de niveau 8.

Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, dan wel een bloed- of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.	Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite ou a cohabité occasionnellement ou habituellement avec elle.
Art. 103. Intrafamiliale doodslag	Art. 103. Le meurtre intrafamilial
De doodslag gepleegd op een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le meurtre commis sur un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitée est puni d'une peine de niveau 8.
Art. 103bis. Doodslag gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie	Art. 103bis. Le meurtre commis sur une personne exerçant une fonction sociétale
Doodslag gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie wordt bestraft met een straf van niveau 8 indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.	Le meurtre commis sur une personne exerçant une fonction sociétale est puni d'une peine de niveau 8 lorsqu'il est commis à l'occasion de l'exercice de cette fonction.
Art. 104. Uitgelokte doodslag	Art. 104. Le meurtre provoqué
De doodslag is uitgelokt indien deze werd gepleegd onder de onmiddellijke invloed van opzettelijk gepleegd, onrechtmatig, ernstig en ogenblikkelijk fysiek of psychisch geweld tegen zijn persoon of tegen een derde.	Le meurtre est provoqué s'il a été commis sous l'influence directe de violences physiques ou psychiques intentionnelles, injustes, graves et instantanées envers sa personne ou un tiers.
Indien de doodslag werd uitgelokt, wordt de op het misdrijf gestelde straf vervangen door een straf van niveau 3.	Si le meurtre a été provoqué, la peine prévue pour l'infraction est remplacée par une peine de niveau 3.

<p>Art. 105. Bijkomende straffen</p> <p>Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter bij de veroordeling voor een misdrijf omschreven onder deze afdeling, met uitzondering van de uitgelokte doodslag, ook de volgende bijkomende straffen uitspreken;</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling; 2° een verblijfs-, plaats- of contactverbod. 	<p>Art. 105. Les peines accessoires</p> <p>Sans préjudice d'autres dispositions légales, en cas de condamnation pour une infraction décrite dans la présente section, le juge peut, à l'exception du meurtre provoqué, également prononcer les peines accessoires suivantes :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° la publication de la décision de condamnation ; 2° l'interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
<p>Art. 106. Verzwarende omstandigheden</p> <p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter de volgende omstandigheden in overweging nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het feit dat de dader een bloedverwant in de zijlijn tot de derde graad is van het slachtoffer of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont; 2° het feit dat de doodslag werd gepleegd op een scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd, indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie; 3° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie; 4° het feit dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige; 5° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen die gezamenlijk optreden; 6° het feit dat het misdrijf werd gepleegd met behulp van of onder bedreiging van een wapen; 	<p>Art. 106. Les circonstances aggravantes</p> <p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° le fait que l'auteur est un parent en ligne collatérale jusqu'au troisième degré de la victime ou qu'il cohabite occasionnellement ou habituellement avec la victime ; 2° le fait que le meurtre a été commis sur l'arbitre ou le signaleur d'une compétition sportive, si l'infraction a été commise à l'occasion de l'exercice de ses fonctions ; 3° le fait que l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique, dans le cadre de l'exercice de ses fonctions 4° le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur ; 5° le fait que l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes agissant de concert ; 6° le fait que l'infraction a été commise à l'aide ou sous la menace d'une arme;

7° het feit dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".		7° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".
Afdeling 2. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid		Section 2. L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution
Art. 107. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid		Art. 107. L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution
Het doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid wordt bestraft met een straf van niveau 2.		L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution est puni d'une peine de niveau 2
Art. 108. Dodelijk verkeersongeval		Art. 108. L'accident de roulage mortel
Het doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid in het kader van een verkeersongeval wordt bestraft met een straf van niveau 3.		L'homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution dans le cadre d'un accident de roulage est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 108/1. Verzwarende omstandigheid		Art. 108/1. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor de in de artikelen 107 en 108 bedoelde misdrijven moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige.		Lors du choix de la peine ou de la mesure ou du taux de celle-ci des infractions visées aux articles 107 et 108, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur.
Afdeling 3. Aanzetting tot zelfdoding		Section 3. L'incitation au suicide
Art. 109. Aanzetting tot zelfdoding		Art. 109. L'incitation au suicide
Aanzetting tot zelfdoding is het opzettelijk stellen van een handeling die van aard is om een persoon ertoe te brengen zichzelf van het leven te beroven. De aanzetting tot zelfdoding is slechts strafbaar indien zij een		L'incitation au suicide est l'accomplissement, délibérément, d'un acte de nature à amener une personne à se donner la mort. L'incitation au suicide est punissable uniquement si elle a entraîné le suicide de la victime ou une tentative à cet effet.

zelfdoding door het slachtoffer of een poging daartoe tot gevolg heeft.		
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 110. Verzwaarde aanzetting tot zelfdoding		Art. 110. L'incitation au suicide aggravée
<p>Aanzetting tot zelfdoding wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de feiten gepleegd zijn op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand; 2° de feiten gepleegd zijn vanuit een discriminerende drijfveer; 3° de dader de partner of een bloedverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn is van het slachtoffer. 		<p>L'incitation au suicide est punie d'une peine de niveau 3 lorsque :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° les faits ont été commis sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité ; 2° les faits ont été commis avec un mobile discriminatoire. 3° l'auteur est le partenaire ou un parent en ligne directe ascendante ou descendante de la victime.
Art. 111. Verzwarende omstandigheden		Art. 111. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter de volgende omstandigheden in overweging nemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het feit dat de dader een bloedverwant in de zijlijn tot de derde graad is van het slachtoffer of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont; 2° indien het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is, het feit dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel 		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction définie dans cette section, le juge doit prendre en considération :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° le fait que l'auteur est un parent en ligne collatérale jusqu'au troisième degré de la victime ou qu'il cohabite occasionnellement ou habituellement avec la victime ; 2° lorsque la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité, le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle ; 3° le fait que l'infraction a été commise sur une personne exerçant une fonction

<p>of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont;</p> <p>3° het feit dat het misdrijf werd gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie, indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie;</p> <p>4° het feit dat het misdrijf werd gepleegd op een scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd, indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie;</p> <p>5° het feit dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige;</p> <p>6° het feit dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".</p>	<p>sociétale, si l'infraction a été commise à l'occasion de l'exercice de ses fonctions ;</p> <p>4° le fait que l'infraction a été commise sur l'arbitre ou le signaleur d'une compétition sportive, si l'infraction a été commise à l'occasion de l'exercice de ses fonctions;</p> <p>5° le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur;</p> <p>6° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".</p>
HOOFDSTUK 2. FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING	CHAPITRE 2. LA TORTURE, LE TRAITEMENT INHUMAIN ET LE TRAITEMENT DÉGRADANT
Afdeling 1. Foltering	Section 1re. La torture
Art. 112. Foltering	Art. 112. La torture
Foltering is elke opzettelijke gedraging waarmee hevige pijn of ernstig en vreselijk lichamelijk of geestelijk lijden wordt veroorzaakt bij een persoon, onder meer om van hem of van derde inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem of derden te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren, dan wel om eender welke reden van discriminatoire aard.	La torture consiste à, délibérément, infliger une douleur aiguë ou de très graves et cruelles souffrances, physiques ou mentales, à une personne, notamment dans le but d'obtenir d'elle ou d'un tiers des renseignements ou des aveux, de la punir elle ou des tiers, de faire pression sur elle ou des tiers ou d'intimider cette personne ou des tiers, ou pour quelque raison de nature discriminatoire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.

Art. 113. Foltering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 113. La torture entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
De foltering die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 5.		La torture ayant entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 114. Foltering door een persoon met een openbare functie		Art. 114. La torture commise par une personne exerçant une fonction publique
De foltering gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie, wordt bestraft met een straf van niveau 5.		La torture commise par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 115. Foltering van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand		Art. 115. La torture envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité
De foltering van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand wordt bestraft met een straf van niveau 5.		La torture commise envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité est punie d'une peine de niveau 5.
Indien de foltering van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 6.		La torture commise envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 6.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas définis dans ces dispositions, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij de partner is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il est le partenaire de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.

<p><u>Art. 115/1 Foltering van een persoon met een maatschappelijke functie</u></p> <p>Foltering gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.</p>	<p>Art. 115/1 La torture commise sur une personne exerçant une fonction sociétale</p> <p>La torture commis sur une personne exerçant une fonction sociétale est puni d'une peine de niveau 5 lorsqu'il est commis à l'occasion de l'exercice de cette fonction.</p>
<p>Indien de foltering van een persoon met een maatschappelijke functie een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>La torture commise sur une personne exerçant une fonction sociétale entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Art. 116. Intrafamiliale foltering</p>	<p>Art. 116. La torture intrafamiliale</p>
<p>De foltering van een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen wordt bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>La torture commise envers un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées est punie d'une peine de niveau 5.</p>
<p>Indien de foltering zoals gedefinieerd in lid 1 een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>Lorsque la torture telle que définie à l'alinéa 1er a entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.</p>	<p>Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut aussi dans les cas visés par cette disposition imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.</p>
<p>Art. 117. Foltering met de dood tot gevolg</p>	<p>Art. 117. La torture ayant entraîné la mort</p>
<p>De foltering die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 7.</p>	<p>La torture ayant entraîné la mort, sans intention de la donner, est punie d'une peine de niveau 7.</p>

Art. 118. Uitsluiting van rechtvaardigingsgronden	Art. 118. L'exclusion des causes de justification
De foltering kan door geen enkele rechtvaardigingsgrond worden gerechtvaardigd.	La torture ne peut être justifiée par aucune cause de justification.
Afdeling 2. Onmenselijke behandeling	Section 2. Le traitement inhumain
Art. 119. Onmenselijke behandeling	Art. 119. Le traitement inhumain
Onmenselijke behandeling is elke opzettelijke gedraging waarmee ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht.	Le traitement inhumain consiste à, délibérément, infliger de graves souffrances mentales ou physiques.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 120. Onmenselijke behandeling met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	Art. 120. Le traitement inhumain entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
De onmenselijke behandeling die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Le traitement inhumain entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 4.
Art. 121. Onmenselijke behandeling door een persoon met een openbare functie	Art. 121. Le traitement inhumain commis par une personne exerçant une fonction publique
De onmenselijke behandeling gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie, wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Le traitement inhumain commis par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions est puni d'une peine de niveau 4.
Art. 122. Onmenselijke behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	Art. 122. Le traitement inhumain envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité
De onmenselijke behandeling van een minderjarige of een persoon in een	Le traitement inhumain commis envers un mineur ou une personne en situation de

kwetsbare toestand wordt bestraft met een straf van niveau 4.		vulnérabilité est puni d'une peine de niveau 4.
Indien de onmenselijke behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 5.		Le traitement inhumain commis envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 5.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas définis dans ces dispositions, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij de partner is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il est le partenaire de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.
<u>Art. 122/1 Onmenselijke behandeling van een persoon met een maatschappelijke functie</u>		Art. 122/1. Le traitement inhumain envers une personne exerçant une fonction sociétale
Onmenselijke behandeling gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie wordt bestraft met een straf van niveau 4 indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		Le traitement inhumain envers une personne exerçant une fonction sociétale est puni d'une peine de niveau 4 lorsqu'il est commis à l'occasion de l'exercice de cette fonction.
Indien de onmenselijke behandeling van een persoon met een maatschappelijke functie een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 5.		Le traitement inhumain commis sur une personne exerçant une fonction sociétale entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 123. Intrafamiliale onmenselijke behandeling		Art. 123. Le traitement inhumain intrafamilial

De onmenselijke behandeling van een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Le traitement inhumain commis envers un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, par un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, par un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées est punie d'une peine de niveau 4.
Indien de onmenselijke behandeling zoals gedefinieerd in lid 1 een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt dit bestraft met een straf van niveau 5.	Lorsque le traitement inhumain tel que défini à l'alinéa 1 ^{er} a entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré, cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.	Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut aussi dans les cas visés par cette disposition imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Art. 124. Onmenselijke behandeling met de dood tot gevolg	Art. 124. Le traitement inhumain ayant entraîné la mort
De onmenselijke behandeling die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 6.	Le traitement inhumain ayant entraîné la mort, sans intention de la donner, est puni d'une peine de niveau 6.
Art. 125. Uitgesloten rechtvaardigingsgrond	Art. 125. L'exclusion d'une cause de justification
De onmenselijke behandeling kan niet worden gerechtvaardigd door het bevel van de overheid.	Le traitement inhumain ne peut être justifié par l'ordre de l'autorité.
Afdeling 3. Onterende behandeling	Section 3. Le traitement dégradant
Art. 126. Onterende behandeling	Art. 126. Le traitement dégradant
Onterende behandeling is het opzettelijk onderwerpen van een persoon aan een behandeling die in de ogen van het slachtoffer of van derden een ernstige	Le traitement dégradant consiste à, délibérément, soumettre une personne à un traitement qui lui cause, aux yeux d'autrui ou aux siens, une humiliation ou un avilissement graves.

krenking of aantasting van de menselijke waardigheid uitmaakt.		
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 127. Onterende behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand		Art. 127. Le traitement dégradant envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité
De onterende behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Le traitement dégradant commis envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité est puni d'une peine de niveau 3.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas définis dans ces dispositions, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij de partner is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il est le partenaire de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.
Art. 128. Intrafamiliale onterende behandeling		Art. 128. Le traitement dégradant intrafamilial
De onterende behandeling van een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Le traitement inhumain commis envers un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées est puni d'une peine de niveau 3.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut aussi dans les cas visés par cette

omschreven gevallen ook een verblijfs- plaats- of contactverbod opleggen.		disposition imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepaling		Section 4. Disposition commune
Art. 129. Verzwarende omstandigheden		Art. 129. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in dit hoofdstuk moet de rechter in overweging nemen dat:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, pour une infraction définie dans ce chapitre, le juge doit prendre en considération ;
1° het feit dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige;		1° le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur ;
2° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen die gezamenlijk optreden;		2° le fait que l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes agissant de concert ;
3° het feit dat het misdrijf is gepleegd met behulp van of onder bedreiging van een wapen;		3° le fait que l'infraction a été commise à l'aide ou sous la menace d'un arme;
4° het feit dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".		4° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".
HOOFDSTUK 3. MISDRIJVEN TEGEN DE SEKSUELE INTEGRITEIT, HET SEKSUELE ZELFBESCHIKKINGSRECHT EN DE GOEDE ZEDEN		CHAPITRE 3. LES INFRACTIONS PORTANT ATTEINTE À L'INTÉGRITÉ SEXUELLE, AU DROIT À L'AUTODÉTERMINATION SEXUELLE ET AUX BONNES MŒURS
Afdeling 1. Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		Section 1ère. De l'atteinte à l'intégrité sexuelle, du voyeurisme, de la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel et du viol
Onderafdeling 1. Toestemming met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht		Sous-section 1ère. Du consentement en matière de droit à l'autodétermination sexuelle

Art. 131. Definitie van toestemming met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht	Art. 131. La définition du consentement en matière de droit à l'autodétermination sexuelle
Toestemming veronderstelt dat deze uit vrije wil is gegeven. Dit wordt beoordeeld in het licht van de omstandigheden van de zaak. De toestemming kan niet worden afgeleid uit de loutere ontstentenis van verweer van het slachtoffer. De toestemming kan worden ingetrokken op elk ogenblik voor of tijdens de seksuele handeling.	Le consentement suppose que celui-ci a été donné librement. Ceci est apprécié au regard des circonstances de l'affaire. Le consentement ne peut pas être déduit de la simple absence de résistance de la victime. Le consentement peut être retiré à tout moment avant ou pendant l'acte à caractère sexuel.
Toestemming is er niet wanneer de seksuele handeling is gepleegd door gebruik te maken van de kwetsbare toestand van het slachtoffer ten gevolge van onder meer angst, invloed van alcohol, verdovende middelen, psychotrope stoffen of enige andere substantie met een soortgelijke uitwerking, een ziekte of een handicapsituatie, waardoor de vrije wil is aangetast.	Il n'y a pas de consentement lorsque l'acte à caractère sexuel a été commis en profitant de la situation de vulnérabilité de la victime due notamment à un état de peur, à l'influence de l'alcool, de stupéfiants, de substances psychotropes ou de toute autre substance ayant un effet similaire, à une maladie ou à une situation de handicap, altérant le libre arbitre.
Toestemming is er in ieder geval niet indien de seksuele handeling het gevolg is van een bedreiging, fysiek of psychisch geweld, dwang, verrassing, list of van enige andere strafbare gedraging.	En tout état de cause, il n'y a pas de consentement si l'acte à caractère sexuel résulte d'une menace, de violences physiques ou psychologiques, d'une contrainte, d'une surprise, d'une ruse ou de tout autre comportement punissable.
Toestemming is er in ieder geval niet wanneer de seksuele handeling is gepleegd ten nadele van een bewusteloos of slapend slachtoffer.	En tout état de cause, il n'y a pas de consentement lorsque l'acte à caractère sexuel a été commis au préjudice d'une victime inconsciente ou endormie.
Art. 132. Beperkingen aan de mogelijkheid tot toestemming door de minderjarige	Art. 132. Les restrictions à la faculté de consentir du mineur
§ 1. Onder voorbehoud van paragraaf 2 wordt een minderjarige die de volle leeftijd van zestien jaar niet heeft bereikt, niet geacht uit vrije wil te kunnen toestemmen.	§ 1er. Sous réserve du paragraphe 2, un mineur qui n'a pas atteint l'âge de seize ans accomplis n'est pas réputé avoir la possibilité d'exprimer librement son consentement.
§ 2. Een minderjarige die de volle leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, maar niet de volle	§ 2. Un mineur qui a atteint l'âge de quatorze ans accomplis mais pas l'âge de

leeftijd van zestien jaar, kan uit vrije wil toestemmen indien het leeftijdsverschil met de andere persoon niet meer dan drie jaar bedraagt.	seize ans accomplis, peut consentir librement si la différence d'âge avec l'autre personne n'est pas supérieure à trois ans.
Er is geen misdrijf tussen minderjarigen die de volle leeftijd van veertien jaar hebben bereikt en die met wederzijdse toestemming handelen wanneer het onderlinge leeftijdsverschil meer dan drie jaar bedraagt.	Il n'y pas d'infraction entre mineurs ayant atteint l'âge de quatorze ans accomplis qui agissent avec consentement mutuel lorsque la différence d'âge entre ceux-ci est supérieure à trois ans.
<p>§ 3. Een minderjarige kan nooit uit vrije wil toestemmen indien:</p> <p>1° de dader een bloedverwant of aanverwant is in de rechte opgaande lijn of een adoptant of een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot en met de derde graad of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin of ongeacht welke persoon die gewoonlijk of occasioneel met de minderjarige samenwoont en die over die minderjarige gezag heeft, of</p> <p>2° de daad mogelijk is gemaakt doordat de dader gebruik heeft gemaakt van een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige, of</p> <p>3° de daad wordt beschouwd als een daad van ontucht of prostitutie als bedoeld in afdeling 2, onderafdeling 2, luidende "Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie".</p>	<p>§ 3. Un mineur n'est jamais réputé avoir la possibilité d'exprimer librement son consentement si:</p> <p>1° l'auteur est un parent ou un allié en ligne directe ascendante, ou un adoptant, ou un parent ou un allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, ou toute autre personne qui occupe une position similaire au sein de la famille, ou toute personne cohabitant habituellement ou occasionnellement avec le mineur et qui a autorité sur lui, ou si</p> <p>2° l'acte a été rendu possible en raison de l'utilisation, dans le chef de l'auteur, d'une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur le mineur, ou si</p> <p>3° l'acte est considéré comme un acte de débauche ou un acte de prostitution visé dans la section 2, sous-section 2, intitulée "De l'exploitation sexuelle de mineurs à des fins de prostitution".</p>
<i>Onderafdeling 2. Basismisdrijven</i>	<i>Sous-section 2. Des infractions de base</i>
Art. 133. Aantasting van de seksuele integriteit	Art. 133. L'atteinte à l'intégrité sexuelle
Aantasting van de seksuele integriteit is het opzettelijk stellen van een seksuele handeling op een persoon die daar niet in toestemt, al dan niet met behulp van een derde persoon die daar niet in toestemt, dan	L'atteinte à l'intégrité sexuelle consiste à délibérément accomplir un acte à caractère sexuel sur une personne qui n'y consent pas, avec ou sans l'aide d'un tiers qui n'y consent pas, ou à faire exécuter un acte à

wel het laten stellen van een seksuele handeling door een persoon die daar niet in toestemt. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		caractère sexuel par une personne qui n'y consent pas. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Wordt met aantasting van de seksuele integriteit gelijkgesteld het opzettelijk bewerkstelligen dat een persoon die daarmee niet instemt, getuige is van seksuele handelingen, of van seksueel misbruik, ook zonder dat deze daaraan hoeft deel te nemen.		Est assimilé à l'atteinte à l'intégrité sexuelle le fait de faire assister délibérément une personne qui n'y consent pas à des actes à caractère sexuel ou à des abus sexuels, même sans qu'elle doive y participer.
Aantasting bestaat zodra er een begin van uitvoering is.		L'atteinte existe dès qu'il y a commencement d'exécution.
Art. 134. Voyeurisme		Art. 134. Le voyeurisme
Voyeurisme is het opzettelijk observeren of doen observeren van een persoon of opzettelijk van deze persoon een beeld- of geluidsopname maken of doen maken, <ul style="list-style-type: none"> - rechtstreeks of door middel van een technisch of ander hulpmiddel; - zonder de toestemming van die persoon of buiten zijn medeweten; - terwijl die persoon ontbloot is of een expliciete seksuele daad stelt; en - terwijl die persoon zich in omstandigheden bevindt, waarin hij redelijkerwijs mag verwachten beschut te zijn voor ongewenste blikken. 		Le voyeurisme consiste à observer ou faire observer délibérément une personne ou réaliser ou faire réaliser délibérément un enregistrement visuel ou audio de celle-ci, <ul style="list-style-type: none"> - directement ou par un moyen technique ou autre; - sans le consentement de cette personne ou à son insu; - alors que cette personne est dénudée ou se livre à une activité sexuelle explicite; et - alors que cette personne se trouve dans des circonstances où elle peut raisonnablement considérer qu'elle est à l'abri des regards indésirables.
Onder ontblote persoon wordt begrepen de persoon die zonder toestemming of buiten zijn medeweten een deel van zijn lichaam toont dat op grond van zijn seksuele integriteit verhuld zou zijn gebleven indien die persoon had geweten dat hij werd geobserveerd of dat er een beeld- of geluidsopname van hem werd gemaakt.		Par personne dénudée, on entend la personne qui, sans son consentement ou à son insu, montre une partie de son corps, laquelle, en raison de son intégrité sexuelle, aurait été gardée cachée si cette personne avait su qu'elle était observée ou faisait l'objet d'un enregistrement visuel ou audio.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Voyeurisme bestaat, zodra er begin van uitvoering is.		Le voyeurisme existe dès qu'il y a commencement d'exécution.
Art. 135. Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud		Art. 135. La diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel
Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud is het opzettelijk tonen, toegankelijk maken of verspreiden van visuele of geluidsinhoud van een ontbloote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt zonder diens toestemming of buiten diens medeweten, ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan.		La diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel consiste à montrer, rendre accessible ou diffuser délibérément du contenu visuel ou audio d'une personne dénudée ou d'une personne qui se livre à une activité sexuelle explicite sans son accord ou à son insu, même si cette personne a consenti à leur réalisation.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud bestaat, zodra er begin van uitvoering is.		La diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel existe dès qu'il y a commencement d'exécution.
Art. 136. Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud		Art. 136. La diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel
Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud is het met kwaadwillig opzet of uit winstbejag tonen, toegankelijk maken of verspreiden van visuele of geluidsinhoud van een ontbloote persoon of een persoon die een expliciete seksuele daad stelt zonder diens toestemming of buiten diens medeweten, ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan.		La diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel consiste à montrer, rendre accessible ou diffuser, avec une intention méchante ou dans un but lucratif, du contenu visuel ou audio d'une personne dénudée ou d'une personne qui se livre à une activité sexuelle explicite sans son accord ou à son insu, même si cette personne a consenti à leur réalisation.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud bestaat, zodra er begin van uitvoering is.		La diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel existe dès qu'il y a commencement d'exécution.

Art. 137. Verkrachting	Art. 137. Le viol
Verkrachting is elke opzettelijk gestelde daad die bestaat of mede bestaat uit een seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon of met behulp van een persoon die daar niet in toestemt.	On entend par viol tout acte délibéré qui consiste en ou se compose d'une pénétration sexuelle de quelque nature et par quelque moyen que ce soit, commis sur une personne ou avec l'aide d'une personne qui n'y consent pas.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
<i>Onderafdeling 3. Verzwaarde misdrijven</i>	<i>Sous-section 3. Des infractions aggravées</i>
Art. 138. Niet-consensuele seksuele handelingen met de dood tot gevolg	Art. 138. Les actes à caractère sexuel non consentis entraînant la mort
Niet-consensuele seksuele handelingen die de dood tot gevolg hebben, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, worden als volgt bestraft: - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 7; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 7.	Les actes à caractère sexuel non consentis entraînant la mort, sans intention de la donner, sont punis comme suit: - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 7; - le viol est puni d'une peine de niveau 7.
Art. 139. Niet-consensuele seksuele handelingen voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of zwaar geweld	Art. 139. Les actes à caractère sexuel non consentis précédés ou accompagnés de torture, de séquestration ou de violence grave
Niet-consensuele seksuele handelingen voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of met zwaar geweld die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, worden als volgt bestraft: - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 5; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5.	Les actes à caractère sexuel non consentis précédés ou accompagnés de torture, de séquestration ou de violence grave entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis comme suit: - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 5; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.

De rechter kan geen straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf uitspreken in geval van niet-consensuele seksuele handelingen voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of zwaar geweld.	Le juge ne peut pas prononcer de peine de surveillance électronique, de probation ou de travail en cas des actes à caractère sexuel non consentis précédés ou accompagnés de torture, de séquestration ou de violence grave .
Art. 140. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd onder bedreiging van een wapen of op een wapen gelijkend voorwerp of na toediening van weerloosmakende of remmingsverlagende stoffen	Art. 140. Les actes à caractère sexuel non consentis commis sous la menace d'une arme ou d'un objet qui y ressemble ou après administration de substances inhibitives ou désinhibitives
Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd onder bedreiging van een wapen of op een wapen gelijkend voorwerp of na toediening van weerloosmakende of remmingsverlagende stoffen worden als volgt bestraft: - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 5; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5.	Les actes à caractère sexuel non consentis commis sous la menace d'une arme ou d'un objet qui y ressemble ou après administration de substances inhibitives ou désinhibitives sont punis comme suit: - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 5; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 141. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	Art. 141. Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'une personne dans une situation de vulnérabilité
Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek duidelijk was of de dader bekend was, worden als volgt bestraft: - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 5; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5;	Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'une personne dont la vulnérabilité en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une infirmité physique ou mentale était manifeste ou connue de l'auteur sont punis comme suit: - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 5; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 4;

<ul style="list-style-type: none"> - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 6. 		<ul style="list-style-type: none"> - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - le viol est puni d'une peine de niveau 6
Art. 142. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige die geen volle zestien jaar oud is		Art. 142. Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'un mineur de moins de seize ans accomplis
<p>Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige die geen volle zestien jaar oud is, worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 5; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5; - niet-consensuele verspreiding met kwaadwillig opzet of uit winstbejag van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 6. 		<p>Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'un mineur de moins de seize ans accomplis sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 5; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - le viol est puni d'une peine de niveau 6.
Art. 143. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige boven de volle leeftijd van zestien jaar		Art. 143. Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'un mineur de plus de seize ans accomplis
<p>Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige boven de volle leeftijd van zestien jaar worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 4; 		<p>Les actes à caractère sexuel non consentis commis au préjudice d'un mineur de plus de seize ans accomplis sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 4;

<ul style="list-style-type: none"> - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 3; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5. 		<ul style="list-style-type: none"> - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 3; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 144. Incest		Art. 144. L'inceste
Onder incest wordt begrepen de seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige door een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande lijn, door een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen.		On entend par inceste les actes à caractère sexuel commis au préjudice d'un mineur par un parent ou allié ascendant en ligne directe, par un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées.
<p>Incest wordt als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 5; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5; - niet-consensuele verspreiding met kwaadwillig opzet of uit winstbejag van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 5; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 6. 		<p>L'inceste est puni comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 5; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 4;¹⁶³ - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 5; - le viol est puni d'une peine de niveau 6
Onder bloedverwant wordt ook de adoptant, de geadopteerde en de bloedverwanten van de adoptant begrepen.		Par parent, on entend également l'adoptant, l'adopté et les parents de l'adoptant.
Art. 145. Niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen		Art. 145. Les actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consentis

Onder niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen worden begrepen de niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd door een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, door een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, door een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen.	On entend par actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consentis les actes à caractère sexuel non consentis commis par un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, par un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, par un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées.
<p>Niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 4; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 3; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5. 	<p>Les actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consentis sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 4; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 3; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.
Onder partner wordt begrepen de persoon waarmee het slachtoffer is gehuwd of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft, alsook de persoon waarmee het slachtoffer gehuwd is geweest of een duurzame affectieve en intieme lichamelijke relatie heeft gehad indien de strafbare feiten enigszins verband houden met dit ontbonden huwelijk of de beëindigde relatie.	On entend par partenaire la personne avec laquelle la victime est mariée ou entretient une relation affective et physique intime durable, ainsi que la personne avec laquelle la victime a été mariée ou a entretenu une relation affective et physique intime durable si les faits incriminés ont un lien avec ce mariage dissous ou cette relation terminée.
Art. 146. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	Art. 146. Les actes à caractère sexuel non consentis commis avec un mobile discriminatoire
Niet-consensuele seksuele handelingen waarvan een van de drijfveren bedoeld in artikel 29 bestaat uit de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een	Les actes à caractère sexuel non consentis dont l'un des mobiles visés à l'article 29 est la haine, le mépris ou l'hostilité à l'égard

<p>persoon wegens diens zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, nationaliteit, geslacht, zwangerschap, bevalling, het geven van borstvoeding, medisch begeleide voortplanting, ouderschap, zogenaamde geslachtsverandering, genderidentiteit, genderexpressie, seksekenmerken, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, leeftijd, vermogen, geloof of levensbeschouwing, gezondheidstoestand, handicap, taal, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst en positie, ongeacht of dit kenmerk daadwerkelijk aanwezig is of slechts vermeend is door de dader, worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 4; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 3; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5. 	<p>d'une personne en raison de sa prétendue race, de sa couleur de peau, de son ascendance, de son origine nationale ou ethnique, de sa nationalité, de son sexe, de sa grossesse, de son accouchement, de son allaitement, de sa procréation médicalement assistée, de sa parentalité, de son prétendu changement de sexe, de son identité de genre, de son expression de genre, de ses caractéristiques sexuelles, de son orientation sexuelle, de son état civil, de sa naissance, de son âge, de son patrimoine, de sa conviction religieuse ou philosophique, de son état de santé, d'un handicap, de sa langue, de sa conviction politique, de sa conviction syndicale, d'une caractéristique physique ou génétique ou de son origine et de sa condition sociale, que cette caractéristique soit présente de manière effective ou seulement supposée par l'auteur, sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 4; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 3; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.
<p>Dezelfde straffen worden opgelegd wanneer een van de drijfveren van de dader erin bestaat dat het slachtoffer een band of vermeende band heeft met een persoon ten aanzien van wie hij haat, misprijzen of vijandigheid koestert wegens een of meer van de in het eerste lid aangehaalde werkelijke of vermeende kenmerken.</p>	<p>Les mêmes peines sont infligées lorsque l'un des mobiles de l'auteur réside en un lien ou un lien supposé entre la victime et une personne à l'égard de laquelle il nourrit de la haine, du mépris ou de l'hostilité pour une ou plusieurs des caractéristiques réelles ou supposées énoncées à l'alinéa 1er.</p>

<p>Art. 147. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd door een persoon die zich in een gezags- of vertrouwenspositie bevindt ten aanzien van het slachtoffer</p>	<p>Art. 147. Les actes à caractère sexuel non consentis commis par une personne qui se trouve en position d'autorité ou de confiance à l'égard de la victime</p>
<p>Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd door een persoon die zich in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van het slachtoffer bevindt, worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 4; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 3; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5. 	<p>Les actes à caractère sexuel non consentis commis par une personne qui se trouve dans une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur la victime sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 4; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 3; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.
<p>Art. 148. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd met de hulp of in aanwezigheid van een of meer personen</p>	<p>Art. 148. Les actes à caractère sexuel non consentis commis avec l'aide ou en présence d'une ou de plusieurs personnes</p>
<p>Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd met de hulp of in aanwezigheid van een of meer personen worden als volgt bestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 4; - voyeurisme wordt bestraft met een straf van niveau 3; - niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; - niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud wordt bestraft met een straf van niveau 4; 	<p>Les actes à caractère sexuel non consentis commis avec l'aide ou en présence d'une ou de plusieurs personnes sont punis comme suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'atteinte à l'intégrité sexuelle est punie d'une peine de niveau 4; - le voyeurisme est puni d'une peine de niveau 3; - la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - la diffusion non consentie avec une intention méchante ou dans un but lucratif de contenus à caractère sexuel est punie d'une peine de niveau 4; - le viol est puni d'une peine de niveau 5.

- verkrachting wordt bestraft met een straf van niveau 5.		
<i>Onderafdeling 4. Algemene bepaling</i>		<i>Sous-section 4. Disposition générale</i>
Art. 149. Verzwarende omstandigheden		Art. 149. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor feiten die niet-consensuele seksuele handelingen uitmaken, houdt de rechter in het bijzonder rekening met het feit dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de dader een bloedverwant in de rechte opgaande of neerdalende of in de zijlijn tot de derde graad is van het slachtoffer, dan wel een aanverwant in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont of heeft samengewoond; - het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie; - het misdrijf werd gepleegd door een arts of een andere gezondheidswerker in de uitoefening van zijn functie; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van tien jaar; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar en is voorafgegaan door een benadering van deze minderjarige vanwege de dader met het oogmerk op een later tijdstip de in deze afdeling bepaalde feiten te plegen; - het misdrijf werd gepleegd in aanwezigheid van een minderjarige; - het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer". 		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour des faits constitutifs d'actes à caractère sexuel non consentis, le juge tient plus particulièrement compte du fait que:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'auteur est un parent ascendant ou descendants en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré ou un allié en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite ou a cohabité occasionnellement ou habituellement avec elle; - l'infraction a été commise par une personne investie d'une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ladite fonction; - l'infraction a été commise par un médecin ou un autre professionnel de la santé dans l'exercice de sa fonction; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de dix ans accomplis; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de seize ans accomplis et a été précédée par une approche de ce mineur par l'auteur dans le but de commettre ultérieurement les faits visés à la présente section; - l'infraction a été commise en présence d'un mineur; - l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".

Afdeling 2. Seksuele uitbuiting van minderjarigen		Section 2. De l'exploitation sexuelle de mineurs
Onderafdeling 1. Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden		Sous-section 1ère. De l'approche d'un mineur à des fins sexuelles
Art. 150. Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden		Art. 150. L'approche d'un mineur à des fins sexuelles
Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden is het aan een minderjarige een voorstel tot ontmoeting doen, op welke manier dan ook, met het oogmerk om een misdrijf te plegen bedoeld in dit hoofdstuk, voor zover dit voorstel is gevolgd door materiële handelingen die tot een dergelijke ontmoeting kunnen leiden.		L'approche d'un mineur à des fins sexuelles consiste à proposer, par quelque moyen que ce soit, une rencontre à un mineur dans l'intention de commettre une infraction visée au présent chapitre, si cette proposition a été suivie d'actes matériels pouvant conduire à ladite rencontre.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Onderafdeling 2. Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie		Sous-section 2. De l'exploitation sexuelle de mineurs à des fins de prostitution
Art. 151. Bewegen van een minderjarige tot het plegen van ontucht of prostitutie		Art. 151. L'incitation d'un mineur à la débauche ou à la prostitution
Bewegen van een minderjarige tot het plegen van ontucht of prostitutie is opzettelijk de ontucht of de prostitutie van een minderjarige opwekken, begunstigen of vergemakkelijken.		L'incitation d'un mineur à la débauche ou à la prostitution consiste à délibérément susciter, favoriser ou faciliter la débauche ou la prostitution d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 152. Bewegen van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar tot het plegen van ontucht of prostitutie		Art. 152. L'incitation d'un mineur de moins de seize ans accomplis à la débauche ou à la prostitution

Bewegen van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar tot het plegen van ontucht of prostitutie, wordt bestraft met een straf van niveau 5.		L'incitation d'un mineur de moins de seize ans accomplis à la débauche ou à la prostitution est punie de niveau 5.
Art. 153. Werven van een minderjarige voor ontucht of prostitutie		Art. 153. Le recrutement d'un mineur à des fins de débauche ou de prostitution
Werven van een minderjarige voor ontucht of prostitutie is het, onverminderd de in artikel 246 bedoelde gevallen, rechtstreeks of via een tussenpersoon, opzettelijk aanwerven, meenemen, wegbrengen of bij zich houden van een minderjarige met het oog op het plegen van ontucht of prostitutie.		Le recrutement d'un mineur à des fins de débauche ou de prostitution consiste, sans préjudice des cas visés à l'article 246, à embaucher, entraîner, détourner ou retenir délibérément, soit directement soit par un intermédiaire, un mineur en vue de la débauche ou de la prostitution.
Dit misdrijf wordt bestraft een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 154. Werven van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar voor ontucht of prostitutie		Art. 154. Le recrutement d'un mineur de moins de seize ans accomplis à des fins de débauche ou de prostitution
Onverminderd de in artikel 246 bedoelde gevallen wordt het werven van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar voor ontucht of prostitutie bestraft met een straf van niveau 5.		Sans préjudice des cas visés à l'article 246, le recrutement d'un mineur de moins de seize ans accomplis à des fins de débauche ou de prostitution est puni d'une peine de niveau 5.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 155. Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige ontucht of prostitutie pleegt		Art. 155. La tenue d'une maison de débauche ou de prostitution où un mineur se livre à la débauche ou à la prostitution
Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige ontucht of prostitutie pleegt, is het opzettelijk, rechtstreeks of via een tussenpersoon, houden van een huis van ontucht of		La tenue d'une maison de débauche ou de prostitution où un mineur se livre à la débauche ou à la prostitution consiste à délibérément tenir, soit directement soit par un intermédiaire, une maison de

prostitutie waar een minderjarige ontucht of prostitutie pleegt.		débauche ou de prostitution où un mineur se livre à la débauche ou à la prostitution.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 156. Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar ontucht of prostitutie pleegt		Art. 156. La tenue d'une maison de débauche ou de prostitution où un mineur de moins de seize ans accomplis se livre à la débauche ou à la prostitution
Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar ontucht of prostitutie pleegt, wordt bestraft met een straf van niveau 5.		La tenue d'une maison de débauche ou de prostitution où un mineur de moins de seize ans accomplis se livre à la débauche ou à la prostitution est punie d'une peine de niveau 5.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 157. Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige met het oog op ontucht of prostitutie		Art. 157. La mise à disposition d'un local à un mineur à des fins de débauche ou de prostitution
Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige met het oog op ontucht of prostitutie is het verkopen, verhuren of ter beschikking stellen van een kamer of enige andere ruimte aan een minderjarige met het oogmerk de ontucht of prostitutie van een minderjarige mogelijk te maken.		La mise à disposition d'un local à un mineur à des fins de débauche ou de prostitution consiste à vendre, louer ou mettre à la disposition d'un mineur une chambre ou tout autre local dans l'intention de permettre la débauche ou la prostitution d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 158. Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar met het oog op ontucht of prostitutie		Art. 158. La mise à disposition d'un local à un mineur de moins de seize ans accomplis à des fins de débauche ou de prostitution

Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar met het oog op ontucht of prostitutie wordt bestraft met een straf van niveau 5.		La mise à disposition d'un local à un mineur de moins de seize ans accomplis à des fins de débauche ou de prostitution est punie d'une peine de niveau 5.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 159. Exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige		Art. 159. L'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur
Exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige is het, onverminderd de in artikel 433quiquies bedoelde gevallen, opzettelijk op welke manier ook, exploiteren van de ontucht of prostitutie van een minderjarige.		L'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur consiste, sans préjudice des cas visés à l'article 433quiquies, à délibérément exploiter de quelque manière que ce soit, la débauche ou la prostitution d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 160. Exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar		Art. 160. L'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur de moins de seize ans accomplis
Onverminderd de in artikel 246 bedoelde gevallen wordt exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar bestraft met een straf van niveau 5.		Sans préjudice des cas visés à l'article 246, l'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur de moins de seize ans accomplis est punie d'une peine de niveau 5.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 161. Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige		Art. 161. L'obtention de la débauche ou de la prostitution d'un mineur
Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige is het opzettelijk verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige door de overhandiging,		L'obtention de la débauche ou de la prostitution d'un mineur consiste à délibérément obtenir par la remise, l'offre ou la promesse d'un avantage matériel ou

het aanbod of de belofte van een materieel of financieel voordeel.		financier, la débauche ou la prostitution d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 162. Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar		Art. 162. L'obtention de la débauche ou de la prostitution d'un mineur de moins de seize ans accomplis
Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar wordt bestraft met een straf van niveau 5.		L'obtention de la débauche ou de la prostitution d'un mineur de moins de seize ans accomplis est punie d'une peine de niveau 5.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 163. Organisatie van ontucht of prostitutie van een minderjarige in vereniging		Art. 163. Organisation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur en association
Indien een in het tweede lid bepaald misdrijf wordt gepleegd als daad van deelneming aan de hoofdbedrijvigheid of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft in deze vereniging of niet, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.		Lorsqu'une infraction définie à l'alinéa 2 est commise comme un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant de cette association, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
Het eerste lid is van toepassing op: - het bewegen van een minderjarige tot het plegen van ontucht of prostitutie zoals bedoeld in de artikelen 151 en 152; - het werven van een minderjarige voor ontucht of prostitutie zoals bedoeld in de artikelen 153 en 154; - het houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige ontucht of prostitutie pleegt zoals bedoeld in de artikelen 155 en 156; - het ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige met het oog op ontucht		L'alinéa 1er s'applique à: - l'incitation d'un mineur à la débauche ou à la prostitution visée aux articles 151 et 152; - le recrutement d'un mineur à des fins de débauche ou de prostitution visé aux articles 153 et 154; - la tenue d'une maison de débauche ou de prostitution où un mineur se livre à la débauche ou à la prostitution visée aux articles 155 et 156;

<p>of prostitutie zoals bedoeld in de artikelen 157 en 158;</p> <ul style="list-style-type: none"> - de exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige zoals bedoeld in de artikelen 159 en 160; en - het verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige zoals bedoeld in de artikelen 161 en 162. 		<ul style="list-style-type: none"> - la mise à disposition d'un local à un mineur à des fins de débauche ou de prostitution visée aux articles 157 et 158; - l'exploitation de la débauche ou de la prostitution d'un mineur visée aux articles 159 et 160; et - l'obtention de la débauche ou de la prostitution d'un mineur visée aux articles 161 et 162.
Art. 164. Bijwonen van ontucht of prostitutie van een minderjarige		Art. 164. Le fait d'assister à la débauche ou à la prostitution d'un mineur
Bijwonen van ontucht of prostitutie van een minderjarige is het rechtstreeks, inbegrepen door middel van informatie- en communicatietechnologie, opzettelijk bijwonen van ontucht of prostitutie van een minderjarige.		Le fait d'assister à la débauche ou à la prostitution d'un mineur consiste à délibérément assister en direct, y compris au moyen des technologies de l'information et de la communication, à la débauche ou à la prostitution d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
De geldboete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 165. Reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige		Art. 165. La publicité pour la débauche et la prostitution d'un mineur
<p>Reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het met welk middel ook op enigerlei wijze, direct of indirect, opzettelijk reclame maken, uitgeven, verdelen of verspreiden voor een aanbod van diensten van seksuele aard, indien die reclame specifiek gericht is op een minderjarige of indien zij gewag maakt van diensten aangeboden door een minderjarige of door een persoon van wie wordt beweerd dat hij minderjarig is, zelfs indien het aanbod wordt verhuuld onder bedekte bewoordingen; - het door enig reclamemiddel, zowel expliciet als impliciet, opzettelijk kenbaar 		<p>La publicité pour la débauche et la prostitution d'un mineur consiste à:</p> <ul style="list-style-type: none"> - par quelque moyen que ce soit, quelle qu'en soit la manière, délibérément faire, publier, distribuer ou diffuser de la publicité, de façon directe ou indirecte, même en dissimulant la nature sous des artifices de langage, pour une offre de services à caractère sexuel, lorsque cette publicité s'adresse spécifiquement à un mineur ou lorsqu'elle fait état de services proposés soit par un mineur, soit par une personne prétendue telle; - par un moyen quelconque de publicité, explicite ou implicite, délibérément faire

maken dat een minderjarige zich aan prostitutie overgeeft, dat men de prostitutie van een minderjarige vergemakkelijkt of dat men wenst in contact te komen met een minderjarige die zich aan ontucht overgeeft.		connaître qu'un mineur se livre à la prostitution, que l'on facilite la prostitution d'un mineur ou que l'on désire entrer en relation avec un mineur se livrant à la débauche.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 166. Verzwaard reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige		Art. 166. La publicité aggravée pour la débauche ou la prostitution d'un mineur
Indien het reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige tot doel of tot gevolg heeft, direct of indirect, dat ontucht of prostitutie van een minderjarige of zijn exploitatie wordt vergemakkelijkt, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Lorsque la publicité pour la débauche et la prostitution d'un mineur a pour but ou pour conséquence de faciliter, de façon directe ou indirecte, la débauche ou la prostitution d'un mineur ou son exploitation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 167. Aanzetten tot het plegen van ontucht of tot exploitatie van de prostitutie van een minderjarige in het openbaar of door enig reclamemiddel		Art. 167. L'incitation à la débauche ou à l'exploitation de la prostitution d'un mineur en public ou par un moyen quelconque de publicité
Aanzetten tot het plegen van ontucht of tot exploitatie van de prostitutie van een minderjarige in het openbaar of door enig reclamemiddel is: - het met welk middel ook in het openbaar de minderjarige opzettelijk tot ontucht aanzetten; - het door enig reclamemiddel, impliciet of expliciet, opzettelijk aanzetten tot de exploitatie van de prostitutie van een minderjarige, of gebruik maken van zulke reclame naar aanleiding van een aanbod van diensten.		L'incitation à la débauche ou à l'exploitation de la prostitution d'un mineur en public ou par un moyen quelconque de publicité consiste à: - inciter délibérément en public, par quelque moyen que ce soit, le mineur à la débauche; - inciter délibérément par un moyen quelconque de publicité, implicitement ou explicitement, à l'exploitation de la prostitution d'un mineur, ou utiliser une telle publicité à l'occasion d'une offre de services.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 168. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	Art. 168. La confiscation de l'instrument de l'infraction
In afwijking van artikel 55, § 2, 2°, worden de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdrijven omschreven in deze onderafdeling verbeurd verklaard, ook al zijn ze geen eigendom van de veroordeelde, zonder dat deze verbeurdverklaring evenwel afbreuk doet aan de rechten die derden kunnen laten gelden op die goederen.	Par dérogation à l'article 55, § 2, 2°, les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre les infractions décrites dans la présente sous-section sont confisquées, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans que cette confiscation ne porte toutefois préjudice aux droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces biens.
De verbeurdverklaring wordt eveneens toegepast, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.	La confiscation est également appliquée, dans les mêmes circonstances, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.
Ze kan ook worden toegepast op de tegenwaarde van deze roerende of onroerende goederen die werden vervreemd tussen het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd en de definitieve rechterlijke beslissing.	Elle peut également être appliquée à la contre-valeur de ces meubles ou immeubles aliénés entre la commission de l'infraction et la décision judiciaire définitive.
<i>Onderafdeling 3. Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen</i>	<i>Sous-section 3. Des images d'abus sexuels de mineurs</i>
Art. 169. Definitie van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	Art. 169. La définition d'images d'abus sexuels de mineurs
Onder beelden van seksueel misbruik van minderjarigen moet worden begrepen: <ul style="list-style-type: none"> - elk materiaal dat de visuele weergave op welke wijze dan ook behelst van een minderjarige die deelneemt aan echte of gesimuleerde expliciete seksuele gedragingen, of dat de weergave behelst van de geslachtsorganen van een minderjarige voor primair seksuele doeleinden; - elk materiaal dat de visuele weergave op welke wijze dan ook behelst van een persoon die er als een minderjarige uitziet en die deelneemt aan echte of gesimuleerde 	On entend par images d'abus sexuels de mineurs: <ul style="list-style-type: none"> - tout matériel représentant de manière visuelle, par quelque moyen que ce soit, un mineur se livrant à un comportement sexuellement explicite, réel ou simulé, ou représentant les organes sexuels d'un mineur à des fins principalement sexuelles; - tout matériel représentant de manière visuelle, par quelque moyen que ce soit, une personne qui paraît être un mineur se livrant à un comportement sexuellement

<p>expliciete seksuele gedragingen, of dat de weergave behelst van de geslachtsorganen van deze persoon voor primair seksuele doeleinden;</p> <p>- realistische afbeeldingen die de weergave behelzen van een niet-bestaande minderjarige die deelneemt aan expliciete seksuele gedragingen, of die de weergave behelzen van de geslachtsorganen van deze minderjarige voor primair seksuele doeleinden.</p>	<p>explicite, réel ou simulé, ou représentant les organes sexuels de cette personne, à des fins principalement sexuelles;</p> <p>- des images réalistes représentant un mineur qui n'existe pas, se livrant à un comportement sexuellement explicite, ou représentant les organes sexuels de ce mineur à des fins principalement sexuelles.</p>
<p>Art. 170. Vervaardigen of verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen</p>	<p>Art. 170. La production ou la diffusion d'images d'abus sexuel de mineurs</p>
<p>Vervaardigen of verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen is het opzettelijk tentoonstellen, aanbieden, verkopen, verhuren, uitzenden, leveren, verspreiden, ter beschikking stellen, overhandigen, vervaardigen of invoeren, met welk middel ook, van beelden van seksuele misbruik van een minderjarige.</p>	<p>La production ou la diffusion d'images d'abus sexuels de mineurs consiste à délibérément exposer, offrir, vendre, louer, transmettre, fournir, diffuser, mettre à disposition, remettre, fabriquer ou importer des images d'abus sexuels d'un mineur, par quelque moyen que ce soit.</p>
<p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 171. Vervaardigen of verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen in vereniging</p>	<p>Art. 171. La production ou la diffusion d'images d'abus sexuel de mineurs en association</p>
<p>Indien het vervaardigen of het verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft, ongeacht of de dader de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>Lorsque la production ou la diffusion d'images d'abus sexuels de mineurs constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association et ce, que l'auteur ait ou non la qualité de dirigeant, cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p>
<p>Art. 172. Bezitten en verwerven van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen</p>	<p>Art. 172. La détention et l'acquisition d'images d'abus sexuels de mineurs</p>

Bezitten en verwerven van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen is het opzettelijk bezitten of verwerven, al dan niet voor een derde, van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen.		La détention et l'acquisition d'images d'abus sexuels de mineurs consistent à délibérément détenir ou acquérir des images d'abus sexuels de mineurs pour un tiers ou non.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 173. Zich toegang verschaffen tot beelden van seksueel misbruik van minderjarigen		Art. 173. L'accès à des images d'abus sexuels de mineurs
Zich toegang verschaffen tot beelden van seksueel misbruik van minderjarigen is het zich opzettelijk toegang verschaffen tot beelden van seksueel misbruik van minderjarigen door middel van informatie- en communicatietechnologie.		L'accès à des images d'abus sexuels de mineurs consiste à délibérément accéder à des images d'abus sexuels de mineurs par le biais des technologies de l'information et de la communication.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 174. Rechtvaardigingsgrond inzake het rechtens ontvangen, analyseren en verzenden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen		Art. 174. La cause de justification concernant la réception de droit, l'analyse et la transmission d'images d'abus sexuels de mineurs
Een door de Koning erkende organisatie kan rechtens meldingen die beelden van seksueel misbruik van minderjarigen zouden kunnen bevatten, ontvangen, de inhoud en de herkomst ervan analyseren en ze aan de politiediensten en gerechtelijke overheden verzenden.		Une organisation agréée par le Roi peut de droit recevoir des signalements susceptibles de contenir des images d'abus sexuels de mineurs, analyser leur contenu et leur origine et les transmettre aux services de police et autorités judiciaires.
Met het oog daarop voert die organisatie de haar toevertrouwde opdracht uit volgens de nadere regels bepaald door de Koning inzonderheid met betrekking tot: - de verplichting lid te zijn van een internationale vereniging van internet hotlines ter bestrijding van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen;		Dans ce but, cette organisation exécute la mission qui lui est confiée, selon les modalités fixées par le Roi et ayant trait plus particulièrement: - à l'obligation d'être membre d'une association internationale de hotlines Internet luttant contre les images d'abus sexuels de mineurs;

<ul style="list-style-type: none"> - de verzending van de voormelde meldingen aan de politiediensten en gerechtelijke overheden; - de verzending van de voormelde meldingen met betrekking tot de in het buitenland gehoste beelden, aan de voornoemde internationale vereniging; - het toezicht op de personen belast met de ontvangst van de meldingen, met de analyse van de inhoud en van de herkomst ervan en met de verzending ervan, alsmede op die van de personen belast met de controle van die taken in de organisatie, via het laten voorleggen van een uittreksel uit het strafregister overeenkomstig artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering door deze personen en het inwinnen van inlichtingen omtrent de moraliteit van deze personen; - de jaarlijkse verzending van een activiteitenverslag aan de minister van Justitie; - het verbod een gegevensbank op te richten op grond van de beelden die haar werden gemeld. 	<ul style="list-style-type: none"> - à la transmission des signalements précités aux services de police et autorités judiciaires; - à la transmission des signalements précités qui sont relatifs à des images hébergées à l'étranger, à l'association internationale précitée; - au contrôle des personnes chargées de la réception des signalements, de l'analyse de leur contenu et de leur origine et de leur transmission, et de celle des personnes chargées du contrôle de ces tâches au sein de l'organisation, en faisant présenter par ces personnes un extrait du casier judiciaire conformément à l'article 596, alinéa 2, du Code d'Instruction criminelle et en recueillant des informations sur la moralité de ces personnes; - à la transmission annuelle d'un rapport d'activités au ministre de la Justice; - à l'interdiction de constituer une banque de données à partir des images qui lui ont été signalées.
De Koning bepaalt de procedure voor de toekenning en de intrekking van de erkenning.	Le Roi détermine la procédure d'octroi et de retrait de l'agrément.
Art. 175. Rechtvaardigingsgrond inzake het consensueel maken, bezitten en onderling delen van seksueel getinte inhoud	Art. 175. La cause de justification concernant la réalisation consentie, la possession et la transmission mutuelle de contenus à caractère sexuel
Er is geen misdrijf wanneer minderjarigen boven de volle leeftijd van zestien jaar met wederzijdse toestemming zelf seksueel getinte inhoud maken en deze zelf gemaakte seksueel getinte inhoud onderling delen en in bezit houden.	Il n'y a pas d'infraction lorsque des mineurs de plus de seize ans accomplis réalisent leurs propres contenus à caractère sexuel avec leur consentement mutuel, s'envoient ces contenus à caractère sexuel réalisés par eux-mêmes et les possèdent.
Wederzijdse toestemming is nodig zowel voor het maken, het bezitten en het onderling delen van deze inhoud.	Le consentement mutuel est nécessaire pour la réalisation, la possession et la transmission mutuelle de ces contenus.

<p>Deze rechtvaardigingsgrond geldt niet indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de seksueel getinte inhoud wordt getoond of verspreid aan een derde; - een derde de seksueel getinte inhoud tracht te bekomen, - de dader een bloedverwant of aanverwant is in de rechte opgaande lijn of een adoptant of een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin of onverschillig welke persoon die gewoonlijk of occasioneel met de minderjarige samenwoont en die over die minderjarige gezag heeft, of; - de daad mogelijk is gemaakt doordat de dader gebruik heeft gemaakt van een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige. 	<p>Cette cause de justification ne s'applique pas si:</p> <ul style="list-style-type: none"> - les contenus à caractère sexuel sont montrés ou distribués à un tiers; - un tiers tente d'obtenir les contenus à caractère sexuel; - l'auteur est un parent ou un allié en ligne directe ascendante, ou un adoptant, ou un parent ou un allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, ou toute autre personne qui occupe une position similaire au sein de la famille, ou toute personne cohabitant habituellement ou occasionnellement avec le mineur et qui a autorité sur lui, ou si; - l'acte a été rendu possible en raison de l'utilisation, dans le chef de l'auteur, d'une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur le mineur.
<p><i>Onderafdeling 3/1. Inhoud die bedoeld is om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen</i></p>	<p><i>Sous-section 3/1. Des contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur</i></p>
<p>Art. 175/1. Vervaardigen of verspreiden van inhoud die bedoeld is om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen</p> <p>Vervaardigen of verspreiden van inhoud die bedoeld is om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen is het tentoonstellen, aanbieden, verkopen, verhuren, uitzenden, leveren, verspreiden, ter beschikking stellen, overhandigen, vervaardigen of invoeren, met welk middel ook, van inhoud om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen.</p>	<p>Art. 175/1. La production ou la diffusion de contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur</p> <p>La production ou la diffusion de contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction sexuelle ou d'une infraction d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur consiste à exposer, offrir, vendre, louer, transmettre, fournir, diffuser, mettre à disposition, remettre, fabriquer ou importer, par quelque moyen que ce soit, des contenus dans le but de promouvoir, faciliter ou favoriser la commission d'une</p>

		infraction visée au présent chapitre au préjudice d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
<p>Art. 175/2. Wederrechtelijk bezitten en verwerven van inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen</p> <p>Het wederrechtelijk bezitten of verwerven van inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen, is het bezitten of verwerven van inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen, te vergemakkelijken of aan te moedigen, met het oogmerk om ten nadele van een minderjarige een strafbaar feit te plegen als bedoeld in dit hoofdstuk.</p>		<p>Art. 175/2. La détention ou l'acquisition illégales de contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur</p> <p>La détention ou l'acquisition illégales de contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur consiste à détenir ou acquérir des contenus destinés à promouvoir, faciliter ou favoriser la commission d'une infraction sexuelle ou d'une infraction d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur, dans l'intention de commettre une infraction visée au présent chapitre, au préjudice d'un mineur.</p>
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
<p>Art. 175/3. Zich wederrechtelijk toegang verschaffen tot inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen</p> <p>Zich wederrechtelijk toegang verschaffen tot inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen, is het zich toegang verschaffen tot materiaal dat bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige door middel van informatie- en</p>		<p>Art. 175/3. L'accès illégal à des contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur</p> <p>L'accès illégal à des contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur consiste à accéder, par le biais des technologies de l'information et de la communication, à des matériels destinés à promouvoir, faciliter ou favoriser la commission d'une infraction sexuelle ou d'une infraction d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur, dans</p>

communicatietechnologie te bevorderen, te vergemakkelijken of aan te moedigen, met het oogmerk een in dit hoofdstuk bedoeld strafbaar feit ten nadele van een minderjarige te plegen.		l'intention de commettre une infraction visée au présent chapitre, au préjudice d'un mineur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
<i>Onderafdeling 4. Algemene bepaling</i>		<i>Sous-section 4. Disposition générale</i>
Art. 176. Verzwarende omstandigheden		Art. 176. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf bedoeld in deze afdeling houdt de rechter in het bijzonder rekening met het feit dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie; - het misdrijf werd gepleegd door een persoon die zich in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige bevindt; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van tien jaar; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar en is voorafgegaan door een benadering van deze minderjarige vanwege de dader met het oogmerk om op een later tijdstip de in die afdeling bepaalde feiten te plegen; - het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer". 		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction visée dans la présente section, le juge tient plus particulièrement compte du fait que:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'infraction a été commise par une personne investie d'une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ladite fonction; - l'infraction a été commise par une personne qui se trouve dans une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur le mineur; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de dix ans accomplis; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de seize ans accomplis et a été précédée par une approche de ce mineur par l'auteur dans le but de commettre ultérieurement les faits visés à la présente section; - l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".

Afdeling 3. Openbare zedenschennis		Section 3. De l'outrage public aux bonnes mœurs
Art. 177. Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard		Art. 177. La production ou la diffusion de contenus à caractère extrêmement pornographique ou violent
Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard is het opzettelijk tentoonstellen, aanbieden, verkopen, verhuren, uitzenden, leveren, verspreiden, ter beschikking stellen, overhandigen, vervaardigen of invoeren, met welk middel ook, van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard.		La production ou la diffusion de contenus à caractère extrêmement pornographique ou violent consiste à délibérément exposer, offrir, vendre, louer, transmettre, fournir, diffuser, mettre à disposition, remettre, fabriquer ou importer des contenus à caractère extrêmement pornographique ou violent, par quelque moyen que ce soit.
Onder extreem wordt begrepen elke inhoud die dermate pornografisch of gewelddadig is dat zij van aard is om bij een normaal en redelijk persoon traumatiserende of andere psychisch schadelijke gevolgen te weeg te brengen.		On entend par extrêmement tout contenu à ce point pornographique ou violent qu'il est de nature à induire, chez une personne normale et raisonnable, des effets traumatisants ou d'autres conséquences dommageables sur le plan psychique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 178. Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard gepleegd tegenover een minderjarige of een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert		Art. 178. La production ou la diffusion de contenus à caractère extrêmement pornographique ou violent adressé à un mineur ou une personne dans une situation de vulnérabilité
Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard gepleegd tegenover een minderjarige of een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek duidelijk was of de dader bekend was, wordt bestraft met een straf van niveau 3.		La production ou la diffusion de contenus à caractère extrêmement pornographique ou violent adressé à un mineur ou une personne dont la vulnérabilité en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une infirmité physique ou mentale était manifeste ou connue de l'auteur, est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 179. Exhibitionisme		Art. 179. L'exhibitionnisme

Exhibitionisme is het opzettelijk opdringen aan andermans zicht van de eigen ontblote geslachtsdelen of van een seksuele daad op een openbare plaats of op een plaats die zichtbaar is voor het publiek.	L'exhibitionnisme consiste à délibérément imposer à la vue d'autrui ses propres organes génitaux dénudés ou un acte à caractère sexuel dans un lieu public, ou accessibles aux regards publics.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 179bis. Exhibitionisme in aanwezigheid van een minderjarige of een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	Art. 179bis. L'exhibitionnisme en présence d'un mineur ou d'une personne dans une situation de vulnérabilité
Exhibitionisme in aanwezigheid van een minderjarige of een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek duidelijk was of de dader bekend was, wordt bestraft met een straf van niveau 2.	L'exhibitionnisme en présence d'un mineur ou d'une personne dont la vulnérabilité en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie ou d'une infirmité physique ou mentale était manifeste ou connue de l'auteur, est puni d'une peine de niveau 2.
Art. 179ter. Verzwarende omstandigheden	Art. 179ter. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf bedoeld in deze afdeling houdt de rechter in het bijzonder rekening met het feit dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie; - het misdrijf werd gepleegd door een persoon die zich in een gezags- of vertrouwenspositie bevindt ten opzichte van het slachtoffer; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar; - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar en is voorafgegaan door een benadering van deze minderjarige vanwege 	<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction visée dans la présente section, le juge tient plus particulièrement compte du fait que:</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'infraction a été commise par une personne investie d'une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ladite fonction; - l'infraction a été commise par une personne qui se trouve en position d'autorité ou de confiance par rapport à la victime; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de seize ans accomplis; - l'infraction a été commise sur un mineur de moins de seize ans accomplis et a été précédée par une approche de ce mineur par l'auteur dans le but de commettre

<p>de dader met het oogmerk om op een later tijdstip de in deze afdeling bepaalde feiten te plegen;</p> <p>- het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".</p>	<p>ultérieurement les faits visés à la présente section;</p> <p>- l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".</p>
Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen	Section 4. Dispositions communes
<p>Art. 179^{quater}. Weigering tot verlening van technische medewerking aan de verwijdering van bepaalde seksueel getinte en extreem pornografische en gewelddadige beelden</p> <p>Weigering tot verlening van technische medewerking aan de verwijdering van niet-consensueel verspreide seksueel getinte beelden, van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen en van extreem pornografische en gewelddadige beelden is het opzettelijk weigeren technische medewerking te verlenen:</p> <p>- aan de mondelinge of schriftelijke bevelen die de procureur des Konings uitvaardigt overeenkomstig artikel 39bis, § 6, zesde lid, van het Wetboek van strafvordering, binnen de termijnen en volgens de voorwaarden die worden aangegeven in die vorderingen;</p> <p>- aan de uitvoering van de beslissing die is vervat in de beschikking van de rechtbank van eerste aanleg, bedoeld in artikel 584, vijfde lid, 7°, van het Gerechtelijk Wetboek, binnen de termijnen en volgens de voorwaarden die in die beschikking zijn bepaald.</p>	<p>Art. 179^{quater}. Le refus de prêter son concours technique à la suppression de certaines images à caractère sexuel ou à caractère extrêmement pornographique ou violent</p> <p>Le refus de prêter son concours technique à la suppression d'images à caractère sexuel faisant l'objet d'une diffusion non consentie, d'images d'abus sexuel de mineurs et d'images à caractère extrêmement pornographique ou violent consiste à délibérément refuser de prêter son concours technique:</p> <p>- aux injonctions orales ou écrites du procureur du Roi prises conformément à l'article 39bis, § 6, alinéa 6, du Code d'instruction criminelle dans les délais et selon les conditions précisés dans ces réquisitions;</p> <p>- à l'exécution de la décision contenue dans l'ordonnance du tribunal de première instance visée à l'article 584, alinéa 5, 7°, du Code judiciaire dans les délais et selon les conditions qu'elle définit.</p>
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Art. 179quinquies. Sluiting van de inrichting	Art. 179quinquies. La fermeture de l'établissement
<p>Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen, ongeacht de hoedanigheid van natuurlijke- of rechtspersoon, van de uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder, de sluiting van de inrichting bevelen waar de inbreuken werden gepleegd, voor een termijn van één maand tot drie jaar.</p>	<p>Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, sans avoir égard à la qualité de la personne physique ou morale de l'exploitant, propriétaire, locataire ou gérant, ordonner la fermeture de l'établissement dans lequel les infractions ont été commises, pour une durée d'un mois à trois ans.</p>
<p>Wanneer de veroordeelde niet de eigenaar, uitbater, huurder of zaakvoerder van de inrichting is, kan de sluiting slechts worden bevolen indien de ernst van de specifieke omstandigheden dit vereist, en dit voor een periode van ten hoogste twee jaar, na dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie, de eigenaar, de uitbater, de huurder of de zaakvoerder van de inrichting.</p>	<p>Lorsque le condamné n'est ni propriétaire, ni exploitant, ni locataire, ni gérant de l'établissement, la fermeture ne peut être ordonnée que si la gravité des circonstances concrètes l'exige, et ce, pour une durée de deux ans au plus, après citation sur requête du ministère public, du propriétaire, de l'exploitant, du locataire ou du gérant de l'établissement.</p>
<p>De dagvaarding voor de rechtbank wordt op verzoek van de gerechtsdeurwaarder die de dagvaarding heeft uitgebracht, overgeschreven in het bevoegde kantoor van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de plaats waar het goed zich bevindt.</p>	<p>La citation devant le tribunal est transcrite au bureau compétent de l'Administration générale de la Documentation patrimoniale de la situation du bien à la diligence de l'huissier de justice auteur de l'exploit.</p>
<p>De dagvaarding bevat de gegevens van het betrokken onroerend goed bedoeld in artikel 141 van de Hypotheekwet van 16 december 1851 en de identificatiegegevens van de eigenaar ervan zoals bepaald in de artikelen 139 en 140 van de Hypotheekwet.</p>	<p>La citation contient les données de l'immeuble concerné visées à l'article 141 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 et les données d'identification de son propriétaire telles que prévues aux articles 139 et 140 de la loi hypothécaire.</p>
<p>Elke beslissing wordt op de kant van de overschrijving van het proces-verbaal van de dagvaarding vermeld overeenkomstig de procedure van artikel 84 van de Hypotheekwet. De griffier van het gerecht zendt de uittreksels en de verklaring dat geen hoger beroep werd ingesteld toe aan het bevoegde kantoor van de Algemene</p>	<p>Toute décision rendue en la cause est mentionnée en marge de la transcription du procès-verbal de la citation selon la procédure prévue par l'article 84 de la loi hypothécaire. Le greffier de la juridiction fait parvenir au bureau compétent de l'Administration générale de la Documentation patrimoniale les extraits et</p>

Administratie van de Patrimoniumdocumentatie.		la déclaration selon laquelle aucun recours n'est introduit.
De sluiting van de inrichting houdt het verbod in hierin enige activiteit uit te oefenen die verband houdt met diegene die geleid heeft tot het plegen van het misdrijf. De sluiting gaat in vanaf de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. Bij gebreke aan vrijwillige sluiting gebeurt deze op initiatief van het openbaar ministerie op kosten van de veroordeelde.		La fermeture de l'établissement implique l'interdiction d'y exercer toute activité liée à celle qui a conduit à la commission de l'infraction. La fermeture prend cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. A défaut de fermeture volontaire, celle-ci s'effectue à l'initiative du ministère public aux frais du condamné.
Art. 179sexies. Verblijfs-, plaats- of contactverbod		Art. 179sexies. L'interdiction de résidence, de lieu ou de contact
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen de veroordeelde, voor een termijn van een jaar tot ten hoogste twintig jaar, de ontzetting opleggen van het recht te wonen, te verblijven of zich op te houden in het door de rechter bepaalde gebied of contact te hebben met de personen die hij individueel aanwijst.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, imposer au condamné, pour une durée d'un an à vingt ans au plus, l'interdiction du droit d'habiter, de résider ou de se tenir dans la zone déterminée par le juge ou d'entrer en contact avec les personnes qu'il désigne individuellement.
De oplegging van deze straf moet met bijzondere redenen worden omkleed en rekening houden met de ernst van de feiten en met de reclasseringsmogelijkheden voor de veroordeelde.		L'imposition de cette peine doit être spécialement motivée et tenir compte de la gravité des faits et de la capacité de réinsertion du condamné.
Het verblijfs-, plaats- of contactverbod gaat in vanaf de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt evenwel verlengd met de duur van de periode waarin de vrijheidsstraf wordt uitgevoerd, met uitzondering van de periode van vervroegde invrijheidstelling.		L'interdiction de résidence, de lieu ou de contact prend cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine privative de liberté se trouve exécutée, à l'exception de la période de libération anticipée.
Indien daartoe grond bestaat, kan de strafuitvoeringsrechtbank beslissen een in kracht van gewijsde getreden veroordeling waarbij een verblijfs-, plaats- of contactverbod is opgelegd, te wijzigen teneinde de duur of de omvang van het verbod te beperken, de nadere regels of de		S'il y a lieu, le tribunal de l'application des peines peut décider de modifier une condamnation passée en force de chose jugée d'interdiction de résidence, de lieu ou de contact, en diminuant la durée ou l'étendue de l'interdiction, en adaptant les modalités ou les conditions de

voorwaarden ervan aan te passen, het op te schorten of het te beëindigen.		l'interdiction, en la suspendant ou en y mettant fin.
Art. 179septies. Specifieke verboden en ontzettingen		Art. 179septies. Les interdictions spécifiques et déchéances
§ 1. In de gevallen omschreven in dit hoofdstuk worden de schuldigen veroordeeld tot de ontzetting van de rechten bedoeld in artikel 49, eerste lid.		§ 1er. Dans les cas prévus par le présent chapitre, les coupables sont condamnés à l'interdiction des droits visés à l'article 49, alinéa 1er.
§ 2. Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen de veroordeelde verbieden tijdelijk of levenslang, rechtstreeks of onrechtstreeks een rusthuis, een home, een bejaardenverblijf of elke andere structuur voor gemeenschappelijk verblijf van personen in een kwetsbare toestand uit te baten, of als vrijwilliger, contractueel of statutair personeelslid dan wel als lid van de bestuurs- en beheersorganen deel uit te maken van enige instelling of vereniging waarvan de hoofdactiviteit gericht is op personen in een kwetsbare toestand.		§ 2. Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, interdire au condamné, à terme ou à titre perpétuel, d'exploiter directement ou indirectement une maison de repos, un home, une seigneurie ou toute autre structure d'hébergement collectif de personnes en situation de vulnérabilité, ou de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont l'activité concerne à titre principal des personnes en situation de vulnérabilité.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen wegens feiten gepleegd ten nadele van een minderjarige of met zijn deelneming, de ontzetting uitspreken van het recht om, voor een termijn van een jaar tot twintig jaar:		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, pour des faits commis au préjudice d'un mineur ou avec sa participation, prononcer pour une période d'un à vingt ans l'interdiction du droit:
<ul style="list-style-type: none"> - in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt; - deel uit te maken, als vrijwilliger, lid van het statutair of contractueel personeel dan wel als lid van de bestuurs- en beheersorganen, van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging waarvan de activiteit in hoofdzaak op minderjarigen gericht is; 		<ul style="list-style-type: none"> - de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé qui accueille des mineurs; - de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel, ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute personne morale ou association de fait dont l'activité concerne à titre principal les mineurs;

- een activiteit toegewezen te krijgen die de veroordeelde in een vertrouwens- of een gezagsrelatie tegenover minderjarigen plaatst, als vrijwilliger, lid van het statutair of contractueel personeel dan wel als lid van de bestuurs- en beheersorganen, van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging.	- d'être affecté à une activité qui place le condamné en relation de confiance ou d'autorité vis-à-vis de mineurs, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute personne morale ou association de fait.
§ 3. De verboden en ontzettingen bedoeld in dit artikel gaan in vanaf de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt evenwel verlengd met de duur van de periode waarin de gevangenisstraf of de opsluiting wordt uitgevoerd, met uitzondering van de periode van vervroegde invrijheidstelling.	§ 3. Les interdictions et les déchéances visées au présent article prennent cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine d'emprisonnement ou la réclusion se trouve exécutée, à l'exception de la période de libération anticipée.
Art. 179decies. Overzending van een rechterlijke beslissing	Art. 179decies. La transmission d'une décision judiciaire
De rechter kan in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen de overzending bevelen van het strafrechtelijk gedeelte van het beschikkend gedeelte van de rechterlijke beslissing aan de desbetreffende werkgever, rechtspersoon of tuchtrechtelijke overheid wanneer de dader wegens zijn hoedanigheid of beroep contact heeft met minderjarigen en er een werkgever, rechtspersoon of een overheid die over hem het tuchtrechtelijk gezag uitoefent, bekend is.	Dans les cas visés au présent chapitre, lorsque l'auteur est en contact, en raison de son état ou de sa profession, avec des mineurs et qu'un employeur, une personne morale ou une autorité qui exerce le pouvoir disciplinaire sur lui est connu, le juge peut ordonner la transmission de la partie pénale du dispositif de la décision judiciaire à cet employeur, cette personne morale ou ce pouvoir disciplinaire.
Die maatregel wordt hetzij ambtshalve genomen, hetzij op verzoek van de burgerlijke partij of van het openbaar ministerie, bij een met bijzondere redenen omklede rechterlijke beslissing wegens de ernst van de feiten, het vermogen tot reclassering of het risico op recidive.	Cette mesure est prise soit d'office, soit à la demande de la partie civile ou du ministère public dans une décision judiciaire spécialement motivée en raison de la gravité des faits, de la capacité de réinsertion ou du risque de récidive.
Art. 179undecies. Bescherming van de identiteit van het slachtoffer	Art. 179undecies. La protection de l'identité de la victime

§ 1. Het publiceren en verspreiden door middel van boeken, pers, film, radio, televisie of op enige andere wijze, van teksten, tekeningen, foto's, enigerlei beelden of geluidsfragmenten waaruit de identiteit kan blijken van het slachtoffer van een in dit hoofdstuk bedoeld misdrijf zijn verboden, tenzij met schriftelijke toestemming van het slachtoffer of met toestemming, ten behoeve van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek, van de procureur des Konings of van de met het onderzoek belaste magistraat.	§ 1er. La publication et la diffusion par le livre, la presse, la cinématographie, la radiophonie, la télévision ou par quelque autre manière, de textes, de dessins, de photographies, d'images quelconques ou de messages audio de nature à révéler l'identité de la victime d'une infraction visée au présent chapitre sont interdites, sauf si cette dernière a donné son accord écrit ou si le procureur du Roi ou le magistrat chargé de l'instruction a donné son accord pour les besoins de l'information ou de l'instruction.
Indien het slachtoffer minderjarig is, kan deze, noch de personen aan wie het ouderlijk gezag over de betrokkene is toevertrouwd, toestemming geven.	Ni la victime mineure, ni les personnes auxquelles l'autorité parentale sur celle-ci a été confiée ne peuvent donner leur accord.
§ 2. Het overtreden van dit artikel wordt bestraft met een straf van niveau 2.	§ 2. Le fait de violer le présent article est puni d'une peine de niveau 2.
HOOFDSTUK 4. MISDRIJVEN TEGEN DE FYSIEKE OF PSYCHISCHE INTEGRITEIT	CHAPITRE 4 LES INFRACTIONS CONTRE L'INTÉGRITÉ PHYSIQUE OU PSYCHIQUE
Afdeling 1. Opzettelijke misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit	Section 1re. Les infractions intentionnelles contre l'intégrité physique ou psychique
Onderafdeling 1. Gewelddaden	Sous-section 1re. Les actes de violence
Art. 180. Definitie van gewelddaden	Art. 180. La définition d'actes de violence
Gewelddaden zijn alle opzettelijk gestelde gedragingen die bestaan in: 1° het aanwenden van fysieke kracht of macht tegen een ander persoon en die uit hun aard de mogelijkheid hebben te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid, of; 2° het op eender welke wijze toebrengen aan een ander persoon	Les actes de violence sont tous les comportements accomplis délibérément qui consistent à : 1° recourir à la force physique ou à la contrainte envers autrui et qui, par leur nature, sont susceptibles de provoquer une lésion ou une douleur corporelle, voire une atteinte à la santé ;

van een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid.		2° infliger, de quelque manière que ce soit, une lésion corporelle à autrui ou porter atteinte à sa santé.
Art. 181. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg		Art. 181. Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité
Gewelddaden die een integriteitsaantasting van de eerste graad tot gevolg hebben, dan wel niet resulteren in een integriteitsaantasting, worden bestraft met een straf van niveau 1.		Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré, ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité, sont punis d'une peine de niveau 1.
Art. 182. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg		Art. 182. Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré
Gewelddaden die een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg hebben, worden bestraft met een straf van niveau 2.		Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 2.
Art. 183. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 183. Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Gewelddaden die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg hebben, worden bestraft met een straf van niveau 3.		Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 3.
Art. 184. Gewelddaden met de dood tot gevolg		Art. 184. Les actes de violence ayant entraîné la mort
Gewelddaden die de dood tot gevolg hebben, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, worden bestraft met een straf van niveau 4.		Les actes de violence ayant entraîné la mort, sans intention de la donner, sont punis d'une peine de niveau 4.
Art. 185. Voorbedachte gewelddaden		Art. 185. Les actes de violence prémédités
Gewelddaden gepleegd met voorbedachtheid worden als volgt bestraft:		Les actes de violence commis avec préméditation sont punis comme suit :

<p>1° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 2;</p> <p>2° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 3;</p> <p>3° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 4;</p> <p>4° gewelddaden met de dood tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>1° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité sont punis d'une peine de niveau 2 ;</p> <p>2° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 3 ;</p> <p>3° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 4 ;</p> <p>4° les actes de violence entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 5.</p>
Art. 186. Gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	Art. 186. Les actes de violence commis avec un mobile discriminatoire
<p>Gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer worden als volgt bestraft:</p> <p>1° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 2;</p> <p>2° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 3;</p> <p>3° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 4;</p> <p>4° gewelddaden met de dood tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Les actes de violence commis avec un mobile discriminatoire sont punis comme suit :</p> <p>1° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité sont punis d'une peine de niveau 2 ;</p> <p>2° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 3 ;</p> <p>3° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 4 ;</p> <p>4° les actes de violence entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 5.</p>
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in	Lors du choix de la peine ou de la mesure ou du taux de celle-ci, le juge doit prendre en

overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige.		considération le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur.
Art. 187. Gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand		Art. 187. Les actes de violence commis sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité
<p>Gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand worden als volgt bestraft:</p> <p>1° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 2;</p> <p>2° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 3;</p> <p>3° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 4;</p> <p>4° gewelddaden met de dood tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 5.</p>		<p>Les actes de violence commis sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité sont punis comme suit :</p> <p>1° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité sont punis d'une peine de niveau 2 ;</p> <p>2° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 3 ;</p> <p>3° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 4 ;</p> <p>4° les actes de violence entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 5.</p>
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés dans la présente disposition, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.

Art. 188. Intrafamiliale geweldsdaden		Art. 188. Les actes de violence intrafamiliale
<p>Gewelddaden gepleegd op een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen worden als volgt bestraft:</p> <p>1° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 2;</p> <p>2° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 3;</p> <p>3° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 4;</p> <p>4° gewelddaden met de dood tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 5.</p>		<p>Les actes de violence commis sur un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées sont punis comme suit :</p> <p>1° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité sont punis d'une peine de niveau 2 ;</p> <p>2° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 3 ;</p> <p>3° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 4 ;</p> <p>4° les actes de violence entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 5.</p>
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige.</p>		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure ou du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur.</p>
<p>Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze bepaling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.</p>		<p>Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés dans la présente disposition, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.</p>

Art. 189. Gewelddaden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie	Art. 189. Les actes de violence commis sur une personne investie d'une fonction sociétale
<p>Gewelddaden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie worden, indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie, als volgt bestraft:</p> <p>1° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 2;</p> <p>2° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 3;</p> <p>3° gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 4;</p> <p>4° gewelddaden met de dood tot gevolg worden bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Les actes de violence commis sur une personne exerçant une fonction sociétale, si l'infraction a été commise à l'occasion de l'exercice de ses fonctions sont punis comme suit :</p> <p>1° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité sont punis d'une peine de niveau 2 ;</p> <p>2° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré sont punis d'une peine de niveau 3 ;</p> <p>3° les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punis d'une peine de niveau 4 ;</p> <p>4° les actes de violence entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 5.</p>
Art. 190. Uitgelokte gewelddaden	Art. 190. Les actes de violence provoqués
De gewelddaden zijn uitgelokt indien deze werden gepleegd onder de onmiddellijke invloed van opzettelijk gepleegd, onrechtmatig, ernstig en ogenblikkelijk fysiek of psychisch geweld tegen zijn persoon of tegen een derde.	Les actes de violence sont provoqués s'ils ont été commis sous l'influence directe de violences physiques ou psychiques intentionnelles, injustes, graves et instantanées envers la personne de l'auteur ou un tiers.
Indien op de gewelddaden een straf van niveau 5, 4, 3 of 2 is gesteld, wordt deze verminderd tot een straf van niveau 2 wanneer zij zijn uitgelokt.	Si les actes de violence sont punissables d'une peine de niveau 5, 4, 3 ou 2, cette peine est remplacée par une peine de niveau 2 lorsqu'ils ont été provoqués.
Indien op de gewelddaden een straf van niveau 1 is gesteld, kan deze straf worden vervangen door een op het misdrijf gestelde bijkomende straf wanneer zij zijn uitgelokt.	Si les actes de violence sont punissables d'une peine de niveau 1, cette peine peut être remplacée par une peine accessoire

		prévue pour l'infraction lorsqu'ils ont été provoqués.
Art. 191. Verzwarende omstandigheden		Art. 191. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor feiten die gewelddaden uitmaken moet de rechter de volgende omstandigheden in overweging nemen:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, pour des faits constitutifs d'actes de violence, le juge doit prendre en considération:
1° het feit dat de dader een bloedverwant in de zijlijn tot de derde graad is van het slachtoffer, dan wel een aanverwant in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont;		1° le fait que l'auteur est un parent en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, voire un allié en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, qu'il a autorité sur la victime, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.
2° het feit dat de gewelddaden werden gepleegd op een scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd, indien de gewelddaden zijn gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie;		2° le fait que les actes de violence ont été commis sur l'arbitre ou le signaleur d'une compétition sportive, si les actes de violence ont été commis à l'occasion de l'exercice de ses fonctions.
3° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie.		3° le fait que l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique, dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
4° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen die gezamenlijk optreden;		4° le fait que l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes agissant de concert ;
5° het feit dat het misdrijf werd gepleegd met behulp van of onder bedreiging van een wapen;		5° le fait que l'infraction a été commise avec l'aide ou sous la menace d'une arme;
6° het feit dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".		6° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".
Art. 191bis. Bijkomende straf		Art. 191bis. Peine accessoire

Onverminderd de toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek kan de rechter de onwaardigheid om te erven uitspreken voor alle vormen van gewelddaden bedoeld in deze onderafdeling, behoudens de gewelddaden die de dood tot gevolg hebben gehad.		Sans préjudice de l'application des dispositions du Code civil, le juge peut prononcer l'interdiction successorale pour toutes les formes d'actes de violence visées dans cette sous-section, sauf pour les actes de violence ayant causé la mort .
<i>Onderafdeling 2. Vrouwelijke genitale verminking</i>		<i>Sous-section 2. Les mutilations génitales féminines</i>
Art. 192. Vrouwelijke genitale verminking		Art. 192. Les mutilations génitales féminines
Vrouwelijke genitale verminking is het opzettelijk op eender welke wijze verminken van de vrouwelijke genitaliën, met of zonder toestemming van het slachtoffer, alsook het vergemakkelijken of bevorderen hiervan.		On entend par 'mutilations génitales féminines' les mutilations faites, délibérément, de quelque manière que ce soit, aux organes génitaux féminins, avec ou sans le consentement de la victime, ainsi que le fait de faciliter ou de favoriser de telles mutilations.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 193. Vrouwelijke genitale verminking gepleegd uit winst oogmerk		Art. 193. Les mutilations génitales féminines commises dans un but de lucre
Vrouwelijke genitale verminking gepleegd uit winst oogmerk wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Les mutilations génitales féminines commises dans un but de lucre sont punies d'une peine de niveau 4.
Art. 194. Vrouwelijke genitale verminking met een integriteits aantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 194. Les mutilations génitales féminines entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Indien de vrouwelijke genitale verminking een integriteits aantasting van de derde graad tot gevolg heeft, worden deze feiten bestraft met een straf van niveau 4.		Les mutilations génitales féminines entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont punies d'une peine de niveau 4.

Art. 195. Vrouwelijke genitale verminking met de dood tot gevolg	Art. 195. Les mutilations génitales féminines entraînant la mort
Indien de vrouwelijke genitale verminking de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, worden deze feiten bestraft met een straf van niveau 5.	Les mutilations génitales féminines entraînant la mort, sans intention de la donner, sont punies d'une peine de niveau 5.
Art. 196. Vrouwelijke genitale verminking gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	Art. 196. Les mutilations génitales féminines commises sur une mineure ou sur une personne en situation de vulnérabilité
Indien de vrouwelijke genitale verminking op een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand wordt gepleegd, worden deze feiten bestraft met een straf van niveau 4. Indien de feiten een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg hebben, worden zij evenwel bestraft met een straf van niveau 5. Indien de feiten de dood tot gevolg hebben, worden zij bestraft met een straf van niveau 6.	Les mutilations génitales féminines commises sur une mineure ou sur une personne en situation de vulnérabilité sont punies d'une peine de niveau 4. Les faits entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré sont toutefois punis d'une peine de niveau 5. Les faits entraînant la mort sont punis d'une peine de niveau 6.
De rechter moet bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan in overweging nemen dat de dader de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij de partner is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, haar onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont.	Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'auteur est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il est le partenaire de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci, qu'il en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle.
Art. 197. Aanzetten tot of reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking	Art. 197. L'incitation à la pratique de mutilations génitales féminines et sa promotion
Aanzetten tot of reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking is het opzettelijk direct of indirect, schriftelijk of mondeling aanzetten tot of reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking of het	L'incitation à la pratique de mutilations génitales féminines et sa promotion consiste à, délibérément, directement ou indirectement, de manière orale ou écrite, inciter à ou promouvoir la pratique de

uitgeven, verdelen of verspreiden van dergelijke reclame.		mutilations génitales féminines ou éditer, partager ou diffuser une telle publicité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 197/1. Verzwarende omstandigheid		Art. 197/1. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor de in de artikelen 192 tot en met 196 bedoelde misdrijven moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige.		Lors du choix de la peine ou de la mesure ou du taux de celle-ci des infractions visées aux articles 192 à 196, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur.
Art. 197bis. Bijkomende straf		Art. 197bis. Peine accessoire
Onverminderd de toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek kan de rechter de onwaardigheid om te erven uitspreken voor alle vormen van vrouwelijke genitale verminking bedoeld in deze onderafdeling, behoudens de vrouwelijke genitale verminking die de dood tot gevolg heeft gehad.		Sans préjudice de l'application des dispositions du Code civil, le juge peut prononcer l'interdiction successorale pour toutes les formes de mutilations génitales féminines visées dans cette sous-section à l'exception des mutilations génitales féminines entraînant la mort.
<i>Onderafdeling 3. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming</i>		<i>Sous-section 3. L'interruption de grossesse sans consentement</i>
Art. 198. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming		Art. 198. L'interruption de grossesse sans consentement
Het, met het oogmerk een zwangerschapsafbreking te veroorzaken, door welk middel dan ook veroorzaken van een zwangerschapsafbreking bij een persoon die daarin niet heeft toegestemd, wordt bestraft met een straf van niveau 4.		L'interruption de grossesse pratiquée par quelque moyen que ce soit, dans le but de causer celle-ci, chez une personne qui n'y a pas consenti, est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 199. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming met de dood tot gevolg		Art. 199. L'interruption de grossesse sans consentement entraînant la mort
Het, met het oogmerk een zwangerschapsafbreking te veroorzaken,		L'interruption de grossesse pratiquée par quelque moyen que ce soit, dans le but de

door welk middel dan ook veroorzaken van een zwangerschapsafbreking bij een persoon die daarin niet heeft toegestemd, wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien deze feiten de dood tot gevolg hebben.		causer celle-ci, chez une personne qui n'y a pas consenti, est punie d'une peine de niveau 5 si ces faits ont entraîné la mort.
Art. 200. Verzwarende omstandigheid		Art. 200. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor de in de artikelen 198 en 199 bedoelde misdrijven moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in het bijzijn van een minderjarige.		Lors du choix de la peine ou de la mesure ou du taux de celle-ci des infractions visées aux articles 198 et 199, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise en présence d'un mineur.
Afdeling 2. Aantasting van de fysieke of psychische integriteit door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid		Section 2. L'atteinte à l'intégrité physique ou psychique due à un défaut grave de prévoyance ou de précaution
Art. 202. Veroorzaken van een integriteitsaantasting door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid		Art. 202. L'atteinte à l'intégrité due à un défaut grave de prévoyance ou de précaution
Het op eender welke wijze veroorzaken van een integriteitsaantasting van de eerste, tweede of derde graad bij een ander persoon door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid wordt bestraft met een straf van niveau 1.		L'atteinte, de quelque manière que ce soit, à l'intégrité du premier, deuxième ou troisième degré commise sur une autre personne en conséquence d'un défaut grave de prévoyance et de précaution, est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 203. Veroorzaken van een integriteitsaantasting in een verkeersongeval		Art. 203. L'atteinte à l'intégrité dans le cadre d'un accident de la route
Het op eender welke wijze veroorzaken van een integriteitsaantasting van de eerste, tweede of derde graad bij een ander persoon door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid in het kader van een verkeersongeval wordt bestraft met een straf van niveau 2.		L'atteinte, de quelque manière que ce soit, à l'intégrité du premier, deuxième ou troisième degré commise sur une autre personne en conséquence d'un défaut grave de prévoyance et de précaution dans le cadre d'un accident de la route, est punie d'une peine de niveau 2.
HOOFDSTUK 5. MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE VRIJHEID		CHAPITRE 5. LES CRIMES CONTRE LA LIBERTÉ INDIVIDUELLE

Afdeling 1. Vrijheidsberoving		Section 1re. La privation de liberté
Art. 204. Vrijheidsberoving		Art. 204. La privation de liberté
De vrijheidsberoving is elke opzettelijk gestelde gedraging waardoor men een persoon wederrechtelijk zijn vrijheid van komen en gaan ontnemt of onthoudt door hem te overmeesteren, op te sluiten of enige andere hindernis op te werpen.		La privation de liberté est tout comportement adopté délibérément, par lequel une personne est illégalement privée de sa liberté d'aller et venir ou est retenue, en la maîtrisant, en l'enfermant ou en faisant usage de tout autre entrave.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 205. Vrijheidsberoving gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand		Art. 205. La privation de liberté commise à l'égard d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité
De vrijheidsberoving gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand wordt bestraft met een straf van niveau 4.		La privation de liberté commise à l'égard d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 206. Vrijheidsberoving met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 206. La privation de liberté entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Indien de vrijheidsberoving een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt zij bestraft met een straf van niveau 4.		La privation de liberté entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 207. Vrijheidsberoving met de dood tot gevolg		Art. 207. La privation de liberté entraînant la mort
Indien de vrijheidsberoving de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt zij bestraft met een straf van niveau 5.		La privation de liberté entraînant la mort, sans intention de la donner, est punie d'une peine de niveau 5.
Afdeling 2. Ontvoering		Section 2. L'enlèvement

Art. 208. Ontvoering		Art. 208. L'enlèvement
Ontvoering is elke opzettelijk gestelde gedraging waardoor men een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand onttrekt of onttrokken houdt aan het gezag dat over hem wordt uitgeoefend door de personen belast met de bewaring ervan of die op regelmatige wijze het feitelijke gezag over de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand uitoefenen. Behoudens indien het slachtoffer een minderjarige beneden de leeftijd van twaalf jaar of een persoon in een kwetsbare toestand is, is de ontvoering slechts strafbaar indien hierbij gebruik werd gemaakt van geweld, bedreiging of list.		L'enlèvement est tout comportement adopté délibérément, par lequel un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité est soustrait(e) à ou est maintenu(e) hors de l'autorité qu'exercent sur lui ou sur elle les personnes chargées de sa garde ou qui exercent régulièrement l'autorité de fait sur le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité. Sauf si la victime est un mineur de moins de douze ans ou une personne en situation de vulnérabilité, l'enlèvement n'est punissable que s'il a été fait usage de violence, de menace ou de ruse.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 209. Ontvoering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 209. L'enlèvement entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Indien de ontvoering een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt zij bestraft met een straf van niveau 5.		L'enlèvement entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 210. Ontvoering met de dood tot gevolg		Art. 210. L'enlèvement entraînant la mort
Indien de ontvoering de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt zij bestraft met een straf van niveau 6.		L'enlèvement entraînant la mort, sans intention de la donner, est puni d'une peine de niveau 6.
Afdeling 3. Gijzeling		Section 3. La prise d'otages
Art. 211. Gijzeling		Art. 211. La prise d'otages
Gijzeling is de vrijheidsberoving of ontvoering gepleegd met het oogmerk het		La prise d'otages est la privation de liberté ou l'enlèvement commis dans le but que la

slachtoffer borg te doen staan voor de voldoening aan een bevel of voorwaarde.		victime réponde de l'exécution d'un ordre ou d'une condition.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 212. Verzwaarde gijzeling		Art. 212. La prise d'otages aggravée
De gijzeling wordt bestraft met een straf van niveau 6 indien: <ul style="list-style-type: none"> 1° het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is; 2° de feiten een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg hebben; 3° het slachtoffer werd onderworpen aan foltering. 		La prise d'otages est punie d'une peine de niveau 6 si: <ul style="list-style-type: none"> 1° la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ; 2° les faits entraînent une atteinte à l'intégrité du troisième degré ; 3° la victime a été soumise à des actes de tortures.
Art. 213. Gijzeling met de dood tot gevolg		Art. 213. La prise d'otages entraînant la mort
De gijzeling die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 7.		La prise d'otages entraînant la mort, sans que l'auteur ait eu l'intention de la donner, est punie d'une peine de niveau 7.
Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen		Section 4. Dispositions communes
Art. 214. Strafverminderende verschoningsgrond		Art. 214. Les causes d'excuses atténuantes
De dader die het slachtoffer vrijwillig vrijlaat of terugbrengt onder het gezag dat over hem wordt uitgeoefend binnen de vijf dagen na aanvang van de vrijheidsberoving, ontvoering of gijzeling, wordt bestraft met een straf van het onmiddellijk lagere niveau. Deze strafvermindering is niet van toepassing indien de feiten een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg hebben gehad. In geval van gijzeling geldt deze strafvermindering		L'auteur qui libère volontairement la victime ou la ramène sous l'autorité exercée à l'égard de celle-ci dans les cinq jours à compter du début de la privation de liberté, de l'enlèvement ou de la prise d'otages, est puni d'une peine du niveau immédiatement inférieur. Cette réduction de peine ne s'applique pas si les faits ont entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort. En outre, en cas de prise d'otages, cette réduction de peine s'applique

bovendien slechts voor zover niet aan het bevel of de voorwaarde werd voldaan en het slachtoffer niet aan foltering werd onderworpen.		uniquement dans la mesure où il n'a pas été répondu à l'ordre ou à la condition et où la victime n'a pas été soumise à des actes de torture.
Art. 215. Verzwarende omstandigheden		Art. 215. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in dit hoofdstuk moet de rechter de volgende omstandigheden in overweging nemen:</p> <p>1° het feit dat de dader het misdrijf heeft gepleegd door zich te beroepen op een vals bevel van het openbaar gezag of door gebruik te maken van de kledij, herkenningstekens, de naam of hoedanigheid van een agent van het openbaar gezag;</p> <p>2° het feit dat de dader het slachtoffer met de dood heeft bedreigd;</p> <p>3° het feit dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie;</p> <p>4° het feit dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".</p>		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans le présent chapitre, le juge doit prendre en considération:</p> <p>1° le fait que l'auteur a commis l'infraction en alléguant un faux ordre de l'autorité publique ou en faisant usage de vêtements, de signes distinctifs, du nom ou de la qualité d'un agent de l'autorité publique ;</p> <p>2° le fait que l'auteur a menacé la victime de mort ;</p> <p>3° le fait que l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique, dans le cadre de l'exercice de ses fonctions;</p> <p>4° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".</p>
HOOFDSTUK 6. MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE RUST EN DE MORELE INTEGRITEIT		CHAPITRE 6. LES INFRACTIONS CONTRE LA TRANQUILLITÉ PERSONNELLE ET L'INTÉGRITÉ MORALE
Afdeling 1. Bedreiging		Section 1ère. La menace
Art. 217. Bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen		Art. 217. La menace d'attentat contre les personnes ou les propriétés

Bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen is het met welk middel ook opzettelijk veroorzaken van een ernstige vrees voor een aanslag op personen of op eigendommen die door de bedreigde persoon is gekend of minstens van zulke aard is geweest dat deze door hem had kunnen worden gekend.		La menace d'attentat contre les personnes ou les propriétés consiste à, délibérément, causer, par quelque moyen que ce soit, une crainte sérieuse d'attentat contre les personnes ou les propriétés qui soit connue de la personne menacée ou du moins qui ait été de nature telle que celle-ci aurait pu la connaître.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 indien het een bedreiging betreft met een aanslag waarop een straf van niveau 4 t.e.m. 8 is gesteld. Betreft het een aanslag waarop een straf van niveau 2 of 3 is gesteld, wordt het misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 s'il s'agit de la menace d'un attentat passible d'une peine de niveau 4 à 8. Elle est punie d'une peine de niveau 1 s'il s'agit d'un attentat passible d'une peine de niveau 2 ou 3.
Art. 218. Verzwaarde bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen		Art. 218. La menace aggravée d'attentat contre les personnes ou contre les propriétés
Bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen onder een bevel of onder een voorwaarde wordt bestraft: 1° met een straf van niveau 3 indien het een bedreiging betreft met een aanslag waarop een straf van niveau 4 t.e.m. 8; 2° met een straf van niveau 2 indien het een bedreiging betreft met een aanslag waarop een straf van niveau 2 of 3 is gesteld.		La menace d'attentat contre les personnes ou les propriétés avec ordre ou sous condition est punie : 1° d'une peine de niveau 3 s'il s'agit de la menace d'un attentat passible d'une peine de niveau 4 à 8 ; 2° d'une peine de niveau 2 s'il s'agit de la menace d'un attentat passible d'une peine de niveau 2 ou 3.
Art. 219. Bedreiging met behulp van radioactief materiaal, kernmateriaal en biologische of chemische wapens		Art. 219. La menace à l'aide de matières radioactives, de matières nucléaires et d'armes biologiques ou chimiques
Bedreiging met behulp van radioactief materiaal, kernmateriaal en biologische of chemische wapens is: 1° met het oogmerk de dood van of ernstige letsels aan een persoon, dan wel aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu te		La menace à l'aide de matières radioactives, de matières nucléaires et d'armes biologiques ou chimiques consiste à : 1° menacer d'utiliser des matières ou engins radioactifs ou de commettre un acte dirigé contre une installation nucléaire ou de

<p>veroorzaken, dreigen radioactief materiaal of radioactieve instrumenten te gebruiken of een gerichte handeling te begaan tegen een nucleaire installatie of de werking van zo'n installatie te verstoren;</p> <p>2° met het oogmerk een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, een internationale organisatie of een Staat dwingen iets te doen of na te laten, dreigen diefstal van kernmateriaal te zullen plegen;</p> <p>3° opzettelijk dreigen biologische of chemische wapens of producten te zullen gebruiken voor een aanslag op personen, op eigendommen, op rechtspersonen, op internationale organisaties of op een Staat.</p>		<p>perturber le fonctionnement d'une telle installation, dans le but de causer la mort ou des blessures graves à autrui ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement ;</p> <p>2° menacer de commettre un vol de matières nucléaires dans le but de contraindre une personne physique ou une personne morale, une organisation internationale ou un État, à faire ou à s'abstenir de faire un acte ;</p> <p>3° délibérément, menacer d'utiliser des armes ou des produits biologiques ou chimiques en vue d'un attentat contre des personnes, des propriétés, des personnes morales, des organisations internationales ou un État.</p>
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 220. Het geven van een vals bericht		Art. 220. La communication d'une fausse information
Het geven van een vals bericht is het met welk middel ook opzettelijk geven van een vals bericht over het bestaan van gevaar voor een aanslag op personen of op eigendommen.		La communication d'une fausse information consiste à, délibérément, par quelque moyen que ce soit, donner une fausse information concernant l'existence d'un danger d'attentat contre les personnes ou les propriétés.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 indien het een bedreiging betreft met een aanslag waarop een straf van niveau 4 t.e.m.8. is gesteld. Betreft het een aanslag waarop een straf van niveau 2 of 3 is gesteld, wordt het misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 s'il s'agit de la menace d'un attentat passible d'une peine de niveau 4 à 8. Elle est punie d'une peine de niveau 1 s'il s'agit d'un attentat passible d'une peine de niveau 2 ou 3.
Art. 221. Het verspreiden van ogenschijnlijke gevaarlijke stoffen		Art. 221. La diffusion de substances apparemment dangereuses

Het verspreiden van ogenschijnlijke gevaarlijke stoffen is het op om het even welke wijze opzettelijk verspreiden van stoffen die, zonder op zichzelf gevaar in te houden, de indruk geven gevaarlijk te zijn en waarvan men weet of moet weten dat hierdoor ernstige gevoelens van vrees kunnen worden teweeggebracht voor een aanslag op personen of op eigendommen waarop een straf van ten minste niveau 2 is gesteld.		La diffusion de substances apparemment dangereuses consiste à, délibérément, diffuser, de quelque manière que ce soit, des substances qui, ne présentant en soi aucun danger, donnent l'impression d'être dangereuses, et dont on sait ou doit savoir qu'elles peuvent inspirer de vives craintes d'attentat contre les personnes ou les propriétés passible d'une peine de niveau 2 au moins.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 222. Verzwarende omstandigheid		Art. 222. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is en dat het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer"		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité et le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".
Afdeling 2. Belaging		Section 2. Le harcèlement
Art. 223. Belaging		Art. 223. Le harcèlement
Belaging is het opzettelijk ernstig verstoren van de rust van een persoon zelfs al is het eenmalig of bestaat het uit een enkele handeling terwijl men wist of had moeten weten dat men door zijn gedrag de rust van die bewuste persoon ernstig zou verstoren.		Le harcèlement consiste à, délibérément, perturber la tranquillité d'une personne, même s'il s'agit d'une seule fois ou que cela résulte d'un seul acte, alors qu'on savait ou aurait dû savoir qu'on affecterait gravement par ce comportement la tranquillité de la personne visée.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 224. Verzwaarde belaging	Art. 224. Le harcèlement aggravé
<p>Belaging wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:</p> <p>1° het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is;</p> <p>2° het misdrijf werd gepleegd door een persoon die zich in een gezags- of vertrouwenspositie bevindt ten opzichte van het slachtoffer.</p> <p>3° het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen. zelfs al hebben die geen onderling overleg gepleegd.</p>	<p>Le harcèlement est puni d'une peine de niveau 3 si :</p> <p>1° la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;</p> <p>2° l'infraction a été commise par une personne qui se trouve en position d'autorité ou de confiance par rapport à la victime.</p> <p>3° l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes. même agissant en dehors de tout concert.</p>
Art. 225. Verzwarende omstandigheid	Art. 225. La circonstance aggravante
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat:</p> <p>1° het misdrijf erop gericht is een niet-consensuele seksuele handeling te stellen of te laten stellen op de persoon van het slachtoffer;</p> <p>2° het misdrijf werd gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde "eer".</p>	<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération:</p> <p>1° le fait que l'infraction consiste à poser ou à faire poser un acte sexuel non consensuel sur la personne de la victime;</p> <p>2° le fait que l'infraction a été commise au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu "honneur".</p>
Art. 226. Verblijfs-, plaats- of contactverbod	Art. 226. L'interdiction de résidence, de lieu ou de contact
<p>Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in deze afdeling omschreven gevallen ook een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen.</p>	<p>Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas définis dans la présente section, également imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact.</p>
Afdeling 3. Laster en belediging	Section 3. La calomnie et des injures

Art. 227. Laster	Art. 227. La calomnie
Laster is het in het openbaar met kwaadwillig opzet aan een persoon een bepaald feit ten laste leggen dat zijn eer kan krenken of hem aan de openbare verachting kan blootstellen.	La calomnie consiste à, en public et méchamment, imputer à une personne un fait précis qui est de nature à porter atteinte à l'honneur de cette personne ou à l'exposer au mépris public.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Er is geen laster indien de van laster betichte persoon door enig middel geloofwaardig maakt dat het ten laste gelegde feit aannemelijk is. Dit kan niet wanneer de aantijging van een bepaald feit geschied is met het oogmerk om te schaden zonder enige reden van openbaar of privaat belang.	Il n'y a pas de calomnie si la personne prévenue de calomnie rend crédible, par quelque moyen que ce soit, que le fait imputé est plausible. Tel ne peut être le cas lorsque l'imputation d'un certain fait est effectuée dans le but de nuire sans motif d'intérêt public ou privé.
Art. 228. Schorsing vervolging wegens laster	Art. 228. La suspension des poursuites pour calomnie
Indien het ten laste gelegde feit het voorwerp is van een strafvervolging of een aangifte waarover nog geen uitspraak is gedaan, wordt de vordering wegens laster geschorst tot het definitief vonnis of tot de eindbeslissing van de bevoegde overheid.	Si le fait imputé est l'objet d'une poursuite répressive ou d'une dénonciation sur laquelle il n'a pas été statué, l'action en calomnie sera suspendue jusqu'au jugement définitif ou jusqu'à la décision définitive de l'autorité compétente.
Zo de strafvordering of de tuchtvordering met betrekking tot het ten laste gelegde feit vervallen is, wordt het betrokken dossier bij het dossier van het geding wegens laster gevoegd en wordt de vordering wegens laster hervat.	Dans le cas où l'action publique ou l'action disciplinaire relative au fait imputé est éteinte, le dossier concernant cette action est joint au dossier de l'action en calomnie et l'action en calomnie est reprise.
In geval van een beslissing van seponering of buitenvervolginstelling betreffende de vordering met betrekking tot het ten laste gelegde feit, wordt de vordering wegens laster hervat, onverminderd een schorsing van deze vordering wanneer het onderzoek met betrekking tot het ten laste gelegde feit een nieuwe gerechtelijke ontwikkeling kent.	Dans le cas d'une décision de classement sans suite ou de non-lieu quant à l'action relative au fait imputé, l'action en calomnie est reprise, sans préjudice d'une suspension de cette action si l'enquête relative au fait imputé connaît de nouveaux développements judiciaires.
Art. 229 Lasterlijke aangifte	Art. 229. La dénonciation calomnieuse

Lasterlijke aangifte is het met kwaadwillig opzet schriftelijk een lasterlijke aangifte indienen bij de overheid.	La dénonciation calomnieuse consiste à, méchamment et par écrit, faire une dénonciation calomnieuse à l'autorité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 230. Lasterlijke aantijging tegen een ondergeschikte	Art. 230. L'imputation calomnieuse contre un subordonné
Lasterlijke aantijging tegen een ondergeschikte is het met kwaadwillig opzet met welk middel ook melden aan een persoon van lasterlijke aantijgingen tegen zijn ondergeschikte.	L'imputation calomnieuse contre un subordonné consiste à, méchamment et par quelque moyen que ce soit, communiquer à une personne des imputations calomnieuses contre son subordonné.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 231. Belediging	Art. 231. L'injure
Belediging is het met kwaadwillig opzet en met welk middel ook in het openbaar beledigen van een bepaald persoon.	L'injure consiste à, méchamment et par quelque moyen que ce soit injurier une personne déterminée en public.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 232. Verzwarende omstandigheid	Art. 232. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is.	Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 233. Bijzondere grond van onschendbaarheid	Art. 233. Le motif particulier d'immunité
Vóór de rechtbank gesproken woorden of aan de rechtbank overlegde geschriften, geven geen aanleiding tot strafvervolg	Ne donneront lieu à aucune poursuite répressive les discours prononcés ou les écrits produits devant les tribunaux, lorsque ces discours ou ces écrits sont relatifs à la cause ou aux parties.

wanneer die woorden of die geschriften op de zaak of op de partijen betrekking hebben.		
Lasterlijke of beledigende tenlasteleggingen die aan de zaak of aan de partijen vreemd zijn, kunnen aanleiding geven hetzij tot een strafvordering hetzij tot burgerlijke rechtsvordering van de partijen of van derden.		Les imputations calomnieuses ou injurieuses étrangères à la cause ou aux parties pourront donner lieu soit à l'action publique, soit à l'action civile des parties ou de tiers.
Afdeling 4. Smaad		Section 4. L'outrage
Art. 234. Smaad		Art. 234. L'outrage
Smaad is het met het oogmerk de beschermde persoon belachelijk te maken, smaden door daden, woorden, gebaren of bedreigingen van een minister of staatssecretaris, een parlamentslid, een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollège of het Openbaar Ministerie, een persoon met een openbare functie, een getuige, een jurylid, een bedienaar van de eredienst of een voorganger in plechtigheden van een niet-confessionele levensbeschouwing, indien het misdrijf is gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		L'outrage consiste à, dans le but de ridiculiser la personne protégée, outrager, par faits, paroles, gestes ou menaces, un ministre ou secrétaire d'État, un parlementaire, un magistrat, un collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public, une personne exerçant une fonction publique, un témoin, un juré, un ministre du culte ou un guide de cérémonie d'une conception philosophique non confessionnelle, lorsque l'infraction est commise à l'occasion de l'exercice de ses fonctions.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 235. Verzwarende omstandigheid		Art. 235. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter de volgende omstandigheden in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd in een wetgevende vergadering of op de terechtzitting van een hof of van een rechtbank.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise dans une assemblée législative ou à l'audience d'une cour ou d'un tribunal.

HOOFDSTUK 7. SCHENDINGEN VAN DE PERSOONLIJKE WAARDIGHEID EN MISBRUIK VAN DE KWETSBARE POSITIE VAN HET SLACHTOFFER	CHAPITRE 7. LES ATTEINTES A LA DIGNITE HUMAINE ET L'ABUS DE LA POSITION VULNERABLE DE LA VICTIME
Afdeling 1. Misdrijven inzake de bestraffing van de discriminatie, de aanzetting tot haat en het negationisme	Section 1. Les infractions relatives à la répression de la discrimination, des incitations à la haine et du négationnisme
Art. 237. Definitie van discriminatie	Art. 237. La définition de la discrimination
Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder discriminatie verstaan elke vorm van rechtstreekse opzettelijke discriminatie, onrechtstreekse opzettelijke discriminatie, opdracht tot discriminatie of intimidatie op grond van een beschermd criterium bedoeld in het tweede lid, alsook de weigering om de redelijke aanpassingen uit te voeren voor een gehandicapte persoon.	Pour l'application du présent chapitre, la discrimination s'entend de toute forme de discrimination directe délibérée, de discrimination indirecte délibérée, d'injonction de discriminer ou de harcèlement, fondée sur un critère protégé visé à l'alinéa 2, ainsi que le refus de mettre en place les aménagements raisonnables pour une personne handicapée.
De beschermde criteria zijn: zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, nationaliteit, geslacht, zwangerschap, bevalling, het geven van borstvoeding, medisch begeleide voortplanting, ouderschap, zogenaamde geslachtsverandering, genderidentiteit, genderexpressie, seksekenmerken, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, leeftijd, vermogen, geloof of levensbeschouwing, gezondheidstoestand, handicap, taal, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, fysieke of genetische eigenschap of sociale afkomst en positie, ongeacht of dit kenmerk daadwerkelijk aanwezig is of slechts vermeend is door de dader. Hetzelfde geldt in paragraaf 1 wanneer een van de drijfveren van de dader erin bestaat dat het slachtoffer een band of vermeende band heeft met een persoon ten aanzien van wie hij haat, misprijzen of vijandigheid koestert wegens een of meer van de in het eerste lid aangehaalde werkelijke of vermeende kenmerken.	Les critères protégés sont: la prétendue race, la couleur de peau, l'ascendance, l'origine nationale ou ethnique, la nationalité, le sexe, la grossesse, l'accouchement, l'allaitement, la procréation médicalement assistée, la parentalité, le prétendu changement de sexe, l'identité de genre, l'expression de genre, les caractéristiques sexuelles, l'orientation sexuelle, l'état civil, la naissance, l'âge, le patrimoine, la conviction religieuse ou philosophique, l'état de santé, le handicap, la langue, la conviction politique, la conviction syndicale, la caractéristique physique ou génétique ou l'origine et la condition sociale, que cette caractéristique soit présente de manière effective ou seulement supposée par l'auteur. Il en va de même lorsque l'un des mobiles de l'auteur consiste en un lien ou un lien supposé entre la victime et une personne à l'égard de laquelle il nourrit de la haine, du mépris ou de l'hostilité pour une ou

		plusieurs des caractéristiques réelles ou supposées énoncées à l'alinéa 1 ^{er} .
Art. 238. Aanzetting tot discriminatie of rassenhaat		Art. 238. L'incitation à la discrimination ou à la haine raciale
De aanzetting tot discriminatie of rassenhaat is het opzettelijk aannemen van een van de volgende gedragingen in het openbaar:		L'incitation à la discrimination ou à la haine raciale consiste à, délibérément, adopter, en public, un des comportements suivants :
<ul style="list-style-type: none"> 1° aanzetten tot discriminatie jegens een persoon op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid; 2° aanzetten tot haat of geweld jegens een persoon op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid; 3° aanzetten tot discriminatie of segregatie jegens een groep, een gemeenschap of de leden ervan op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid; 4° aanzetten tot haat of geweld jegens een groep, een gemeenschap of de leden ervan op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid. 		<ul style="list-style-type: none"> 1° inciter à la discrimination à l'égard d'une personne, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2 ; 2° inciter à la haine ou à la violence à l'égard d'une personne, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2 ; 3° inciter à la discrimination ou à la ségrégation à l'égard d'un groupe, d'une communauté ou de leurs membres, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2 ; 4° inciter à la haine ou à la violence à l'égard d'un groupe, d'une communauté ou de leurs membres, en raison de l'un des à l'article 237, alinéa 2.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Art. 239. Verspreiding van raciale denkbeelden		Art. 239. La diffusion d'idées raciales
De verspreiding van raciale denkbeelden is het opzettelijk in het openbaar verspreiden van denkbeelden gegrond op rassenhaat of rassuperioriteit.		La diffusion d'idées raciales consiste à, délibérément, diffuser en public des idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .

Art. 240. Deelneming aan een groepering die racisme of discriminatie verkondigt	Art. 240. L'adhésion à un groupement raciste ou prônant la discrimination
De deelneming aan een groepering die racisme of discriminatie verkondigt, is het opzettelijk behoren tot een groepering of een vereniging, dan wel er medewerking aan verlenen, terwijl die groepering of vereniging kennelijk en herhaaldelijk discriminatie of segregatie verkondigt in het openbaar op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid.	L'adhésion à un groupement raciste ou prônant la discrimination consiste à, délibérément, faire partie d'un groupement ou d'une association ou de lui prêter son concours alors que ce groupement ou cette association prône, en public et de manière manifeste et répétée, la discrimination ou la ségrégation fondée sur l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Art. 241. Discriminatie gepleegd door een persoon die een openbare functie uitoefent of in zijn naam gepleegd door middel van een valse handtekening	Art. 241. La discrimination commise par une personne exerçant une fonction publique ou commise en son nom au moyen d'une fausse signature
§ 1. De discriminatie gepleegd door een persoon die een openbare functie uitoefent is het opzettelijk plegen van een discriminatie jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid, door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.	§ 1 ^{er} . La discrimination commise par une personne exerçant une fonction publique consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, commettre dans le cadre de l'exercice de ses fonctions une discrimination à l'égard d'une personne, d'un groupe, d'une communauté et de leurs membres, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
§ 2. Indien de dader bewijst dat hij heeft gehandeld op bevel van zijn meerderen, in zaken die tot hun bevoegdheid behoren en waarin hij hun als ondergeschikte gehoorzaamheid verschuldigd was, worden de straffen enkel toegepast op de meerderen die het bevel hebben gegeven.	§ 2. Si l'auteur justifie qu'il a agi par ordre de ses supérieurs pour des objets du ressort de ceux-ci et sur lesquels il leur était dû obéissance hiérarchique, les peines sont appliquées seulement aux supérieurs qui ont donné l'ordre.
§ 3. Indien personen met een openbare functie ervan beticht worden een van voormelde daden van willekeur te hebben bevolen, toegelaten of vergemakkelijkt, en zij	§ 3. Si des personnes exerçant une fonction publique prévenus d'avoir ordonné, autorisé ou facilité les actes arbitraires susmentionnés prétendent que leur

beweren dat hun handtekening bij verrassing is verkregen, zijn zij in voorkomend geval verplicht de daad van willekeur te doen ophouden en de schuldige aan te geven; anders worden zij zelf vervolgd.		signature a été surprise, ils sont tenus en faisant, le cas échéant, cesser l'acte, de dénoncer le coupable; sinon, ils sont poursuivis personnellement.
§ 4. Indien een van voormelde daden van willekeur wordt gepleegd door middel van de valse handtekening van een persoon met een openbare functie, worden de daders van de valsheid en zij die er kwaadwillig of bedrieglijk gebruik van maken, bestraft met een straf van niveau 3.		§ 4. Si l'un des actes arbitraires susmentionnés est commis au moyen de la fausse signature d'une personne exerçant une fonction publique, les auteurs du faux et ceux qui, méchamment ou frauduleusement, en font usage sont punis d'une peine de niveau 3.
Art. 242. Discriminatie bij de toegang tot goederen of diensten		Art. 242. La discrimination commise dans l'accès aux biens ou aux services
Discriminatie bij de toegang tot goederen of diensten is het opzettelijk bij de toegang tot goederen of diensten en het aanbod van goederen of diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, plegen van discriminatie jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid.		La discrimination commise dans l'accès aux biens ou aux services consiste à, délibérément, commettre, dans l'accès aux biens ou services et la fourniture de biens ou services à la disposition du public, une discrimination à l'égard d'une personne d'un groupe, d'une communauté ou leurs membres, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Art. 243. Discriminatie binnen de arbeidsrelaties		Art. 243. La discrimination commise dans le domaine des relations de travail
Discriminatie binnen de arbeidsrelaties is het opzettelijk binnen de arbeidsrelaties, plegen van discriminatie jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan op grond van een van de criteria bedoeld in artikel 237, tweede lid.		La discrimination commise dans le domaine des relations de travail consiste à, délibérément, commettre, dans le domaine des relations de travail, une discrimination à l'égard d'une personne, d'un groupe, d'une communauté ou leurs membres, en raison de l'un des critères visés à l'article 237, alinéa 2.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .

Art. 244. Negationisme	Art. 244. Le négationnisme
Negationisme is het opzettelijk ontkennen, schromelijk minimaliseren, pogen te rechtvaardigen of goedkeuren, in het openbaar, van de genocide die tijdens de Tweede Wereldoorlog door het Duitse nationaalsocialistische regime is gepleegd	Le négationnisme consiste à, délibérément, nier, minimiser grossièrement, chercher à justifier ou approuver, en public, le génocide commis par le régime national-socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
De rechter kan bovendien de bekendmaking van de beslissing bevelen overeenkomstig artikel 58.	En outre, le juge peut ordonner également la publication de la décision conformément à l'article 58.
Voor de toepassing van het eerste lid wordt de term genocide begrepen in de zin van artikel 2 van het Internationaal Verdrag van 9 december 1948 inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide.	Pour l'application de l'alinéa premier, le terme génocide s'entend au sens de l'article 2 de la Convention internationale du 9 décembre 1948 pour la prévention et la répression du crime de génocide.
Art. 245. Seksisme	Art. 245. Le sexisme
Seksisme is het opzettelijk in het openbaar aannemen van elk gebaar of handeling die klaarblijkelijk bedoeld is om minachting uit te drukken jegens een persoon wegens zijn geslacht, of deze, om dezelfde reden, als minderwaardig te beschouwen of te reduceren tot diens geslachtelijke dimensie, en die een ernstige aantasting van de waardigheid van deze persoon tot gevolg heeft.	Le sexisme consiste à, délibérément, adopter en public tout geste ou comportement qui, a manifestement pour objet d'exprimer un mépris à l'égard d'une personne, en raison de son appartenance sexuelle, ou de la considérer, pour la même raison, comme inférieure ou comme réduite à sa dimension sexuelle et qui entraîne une atteinte grave à sa dignité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Afdeling 2. Mensenhandel en mensensmokkel	Section 2. La traite et le trafic des êtres humains
Art. 246. Mensenhandel	Art. 246. La traite des êtres humains
§ 1. Mensenhandel is het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten, opvangen van een persoon, alsook het nemen of overdragen van de controle over een persoon met als doel:	§ 1 ^{er} . La traite des êtres humains consiste à recruter, à transporter, à transférer, à héberger, à accueillir une personne, à

		prendre ou à transférer le contrôle exercé sur elle :
1° de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;		1° à des fins d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle ;
2° de uitbuiting van bedelarij;		2° à des fins d'exploitation de la mendicité
3° het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;		3° à des fins de travail ou de services, dans des conditions contraires à la dignité humaine ;
4° de uitbuiting door het wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal;		4° à des fins d'exploitation par le prélèvement d'organes ou de matériel corporel humain;
5° deze persoon tegen zijn wil een misdrijf te doen plegen.		5° afin de faire commettre par cette personne une infraction, contre son gré.
Behalve in het in 5° bedoelde geval is de toestemming van de in het eerste lid bedoelde persoon met de voorgenomen of daadwerkelijke uitbuiting van geen belang.		Sauf dans le cas visé au 5°, le consentement de la personne visée à l'alinéa 1 ^{er} à l'exploitation envisagée ou effective est indifférent.
§ 2. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		§ 2. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
§ 3. De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		§ 3. L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 247. Mensensmokkel		Art. 247. Le trafic des êtres humains
§ 1 Mensensmokkel is het, op welke manier ook, rechtstreeks of via een tussenpersoon, ertoe bijdragen dat een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie of van een Staat die partij is bij een internationale overeenkomst betreffende de overschrijding van de buitengrenzen, die België bindt, binnenkomt, erdoor reist of er verblijft, in strijd met de wetgeving van deze staat, met		§ 1 ^{er} . Le trafic des êtres humains consiste à contribuer, de quelque manière que ce soit, soit directement, soit par un intermédiaire, à permettre l'entrée, le transit ou le séjour d'une personne non ressortissante d'un Etat membre de l'Union européenne sur ou par le territoire d'un tel Etat ou d'un Etat partie à une convention internationale relative au franchissement des frontières extérieures et liant la Belgique, en violation de la législation de cet Etat, en vue d'obtenir,

het oog op het direct of indirect verkrijgen van een vermogensvoordeel.	directement ou indirectement, un avantage patrimonial.
§ 2. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	§ 2. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
§ 3. De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.	§ 3. L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 248. Verzwaarde mensenhandel en mensensmokkel	Art. 248. La traite et le trafic des êtres humains aggravés
§ 1. Mensenhandel en mensensmokkel worden bestraft met een straf van niveau 4 indien:	§ 1 ^{er} . La traite et le trafic des êtres humains sont punis d'une peine de niveau 4 :
1° het misdrijf is gepleegd ten opzichte van een minderjarige of een personen in een kwetsbare toestand;	1° lorsque l'infraction a été commise envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;
2° het misdrijf is gepleegd door misbruik te maken van de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, zodanig dat de betrokken persoon in feite geen andere echte en aanvaardbare keuze heeft dan zich te laten misbruiken;	2° lorsque l'infraction a été commise en abusant de la situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, de manière telle que la personne n'a en fait pas d'autre choix véritable et acceptable que de se soumettre à cet abus ;
3° het misdrijf is gepleegd door direct of indirect gebruik te maken van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige vorm van dwang, of door ontvoering, machtsmisbruik of bedrog;	3° lorsque l'infraction a été commise en faisant usage, de façon directe ou indirecte, de manœuvres frauduleuses, de violence, de menaces ou d'une forme quelconque de contrainte ou en recourant à l'enlèvement, à l'abus de l'autorité ou à la tromperie ;
4° het misdrijf is gepleegd door het aanbieden of aanvaarden van	4° lorsque l'infraction a été commise au moyen de l'offre ou de

betalingen of om het even welk voordeel om de toestemming te verkrijgen van een persoon die gezag heeft over het slachtoffer;		l'acceptation de paiements ou d'avantages quelconques pour obtenir le consentement d'une personne ayant autorité sur la victime ;
5° het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht;		5° lorsque la vie de la victime a été mise en danger délibérément ou par négligence grave ;
6° het misdrijf een integriteitsaantasting van de derde graad heeft veroorzaakt;		6° lorsque l'infraction a causé une atteinte à l'intégrité de troisième degré ;
7° van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;		7° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle ;
8° het misdrijf werd gepleegd met een discriminerende drijfveer;		8° lorsque l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire ;
9° het misdrijf een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een bende betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.		9° Lorsque l'infraction constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.
De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Indien de mensenhandel met als doel de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting werd gepleegd ten aanzien van een minderjarige, zijn de bepalingen van afdeling 2 van hoofdstuk 3 van toepassing.		Lorsque la traite des êtres humains à des fins d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle a été commise à l'égard d'un mineur, les dispositions de la section 2 du chapitre 3 sont appliquées.
§2. Mensenhandel en mensensmokkel worden bestraft met een straf van niveau 5 indien:		§ 2. La traite et le trafic des êtres humains sont punis d'une peine de niveau 5:
1° het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt, zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk te doden;		1° lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans intention de la donner ;
2° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie		2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation

betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.		criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.
De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 249. Verzwarende omstandigheden van mensenhandel en mensensmokkel		Art. 249. Les circonstances aggravantes de la traite et du trafic des êtres humains
Bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte ervan voor een in deze afdeling bedoeld misdrijf moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise :
1° door een persoon die gezag heeft over het slachtoffer of door een persoon die misbruik heeft gemaakt van het gezag of de mogelijkheden die zijn functies hem verschaffen;		1° par une personne qui a autorisé sur la victime, ou par une personne qui a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions ;
2° door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.		2° par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
Art. 250. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf		Art. 250. La confiscation de l'instrument de l'infraction
In afwijking van artikel 55, § 2, 2°, worden de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van een van de misdrijven uit deze afdeling verbeurd verklaard, ook al zijn zij geen eigendom van de veroordeelde, onverminderd de rechten die derden kunnen laten gelden op die zaken.		Par dérogation à l'article 55, § 2, 2°, les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre une des infractions visées dans la présente section seront confisquées, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans préjudice des droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces choses.
De verbeurdverklaring zal eveneens toegepast worden, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.		La confiscation sera également appliquée, dans les mêmes circonstances, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.

Indien deze roerende of onroerende goederen worden vervreemd tussen het plegen van het misdrijf en de definitieve rechterlijke beslissing, kan de rechter hun geldwaarde bepalen en de verbeurdverklaring uitspreken van een geldsom die hiermee overeenstemt overeenkomstig artikel 55, §2, tweede lid.		Si ces meubles ou immeubles ont été aliénés entre la commission de l'infraction et la décision judiciaire définitive, le juge procède à leur évaluation monétaire et prononce la confiscation qui porte sur une somme d'argent qui leur est équivalente conformément à l'article 55, § 2, alinéa 2.
Art. 251. Specifieke verboden in geval van veroordeling wegens mensenhandel		Art. 251. Les interdictions spécifiques en cas de condamnation du chef de traite des êtres humains
§ 1 Ingeval van veroordeling wegens mensenhandel kan de rechter het verbod uitspreken omgedurende een jaar tot twintig jaar een drankgelegenheid, een bureau voor arbeidsbemiddeling, een onderneming die vertoningen organiseert, een zaak voor verhuur of verkoop van visuele dragers, een hotel, een bureau voor verhuur van kamers of appartementen, een reisbureau, een huwelijksbureau, een adoptie-instelling, een instelling waaraan de bewaring van minderjarigen wordt toevertrouwd, een bedrijf dat instaat voor het vervoer van leerlingen en jeugdgroepen, een gelegenheid voor ontspanning of vakantie, of een inrichting die lichaamsverzorging of psychologische begeleiding aanbiedt, hetzij persoonlijk, hetzij door bemiddeling van een tussenpersoon, uit te baten of er, in welke hoedanigheid ook, werkzaam te zijn, of een beroepsactiviteit of sociale activiteit verbonden aan het plegen van het misdrijf uit te oefenen.		§ 1 ^{er} En cas de condamnation du chef de traite des êtres humains, le juge peut interdire, pour un terme d'un an à vingt ans, au condamné d'exploiter, soit par lui-même, soit par personne interposée, un débit de boissons, un bureau de placement, une entreprise de spectacles, une agence de location ou de vente de supports visuels, un hôtel, une agence de location de chambres, une agence de voyage, une entreprise de courtage matrimonial, une institution d'adoption, un établissement à qui l'on confie la garde des mineurs, une entreprise qui assure le transport d'élèves et de groupements de jeunesse, un établissement de loisirs ou de vacances, ou tout établissement proposant des soins corporels ou psychologiques, ou d'y être employé à quelque titre que ce soit., ou encore d'exercer une activité professionnelle ou sociale liée à la commission de l'infraction.
§ 2. Ook kan de rechter, voor een termijn van een jaar tot twintig jaar, het verbod uitspreken om:		§ 2. De même, le juge peut ordonner, pour un terme d'un an à vingt ans, l'interdiction :
1° in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan onderwijs in een		1° du droit de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement

openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt;		public ou privé qui accueille des mineurs ;
2° als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer, deel uit te maken van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging waarvan de activiteit in hoofdzaak op minderjarigen is gericht;		2° du droit de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel, ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute personne morale ou association de fait dont l'activité concerne à titre principal les mineurs ;
3° als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer, van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging een activiteit toegewezen te krijgen die de veroordeelde in een vertrouwens- of een gezagsrelatie tegenover minderjarigen plaatst;		3° du droit d'être affecté à une activité qui place le condamné en relation de confiance ou d'autorité vis-à-vis de mineurs, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute personne morale ou association de fait ;
4° zich te verblijven, te plaatsen of contact te hebben zoals bedoeld in artikel 50.		4° de résidence, de lieu ou de contact telle que visée à l'article 50.
Het opleggen van die maatregel moet bijzonder gemotiveerd worden en er moet in dat verband rekening worden gehouden met de ernst van de feiten en het re-integratievermogen van de veroordeelde.		L'imposition de cette mesure doit être spécialement motivée et tenir compte de la gravité des faits et de la capacité de réinsertion du condamné.
<p>§ 3. De verboden bedoeld in dit artikel gaan in op de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt niettemin verlengd voor de duur dat de gevangenisstraf wordt uitgevoerd, met uitzondering van de periode van vervroegde invrijheidstelling.</p> <p>Indien daartoe grond bestaat kan de strafuitvoeringsrechtbank beslissen een in kracht van gewijsde getreden veroordeling tot het beroepsverbod te wijzigen door de duur van het verbod te verminderen, het verbod op te schorten of te beëindigen.</p>		<p>§ 3. Les interdictions visées au présent article prennent cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine d'emprisonnement se trouve exécutée à l'exception de la période de libération anticipée.</p> <p>S'il y a lieu, le tribunal de l'application des peines peut décider de modifier une condamnation passée en force de chose jugée d'interdiction professionnelle en</p>

		diminuant la durée de l'interdiction, en la suspendant ou en y mettant fin.
Art. 252. Verschoningsgrond ten gunste van het slachtoffer van mensenhandel		Art. 252. La cause d'excuse au profit de la victime de traite des êtres humains
Het slachtoffer van mensenhandel dat deelneemt aan misdrijven waarop door de wet een straf van niveau 1, 2, 3, 4, 5 of 6 is gesteld als direct gevolg van zijn uitbuiting wordt niet gestraft voor die misdrijven.		La victime de traite des êtres humains qui prend part à des infractions pour lesquelles la loi prévoit une peine de niveau 1, 2, 3, 4, 5 ou 6 en conséquence directe de son exploitation n'encourt aucune peine du chef de ces infractions.
Afdeling 2bis. Misbruik van prostitutie		Section 2bis. De l'abus de prostitution
Art. 252bis. Het pooierschap		Art. 252bis. Le proxénétisme
Het pooierschap bestaat, onverminderd de toepassing van artikel 246, uit een van de volgende daden gepleegd tegen een meerderjarig persoon: <ul style="list-style-type: none"> - het organiseren van de prostitutie van een ander met als doel het bekomen van een voordeel, behalve in de gevallen die de wet bepaalt; - het bevorderen, ertoe aanzetten, aanmoedigen of vergemakkelijken van prostitutie met als doel het, rechtstreeks of onrechtstreeks, bekomen van een abnormaal economisch voordeel of elk ander abnormaal voordeel; - maatregelen nemen om het verlaten van de prostitutie te verhinderen of te bemoeilijken. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Le proxénétisme consiste, sans préjudice de l'application de l'article 246, en l'un des actes suivants commis à l'encontre d'un majeur: <ul style="list-style-type: none"> - organiser la prostitution d'autrui dans le but d'en retirer un avantage, sauf dans les cas prévus par la loi; - promouvoir, inciter, favoriser ou faciliter la prostitution dans le but de retirer, directement ou indirectement, un avantage anormal économique ou tout autre avantage anormal; - prendre des mesures pour empêcher ou rendre plus difficile l'abandon de la prostitution. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
De boete bedoeld in het tweede en derde lid wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende visée aux alinéas 2 et 3 est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.

Art. 252ter. Reclame maken voor prostitutie	Art. 252ter. La publicité pour la prostitution
<p>§ 1. Reclame maken voor prostitutie is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het met welk middel ook, op enigerlei wijze, direct of indirect, opzettelijk reclame maken, uitgeven, verdelen of verspreiden voor een aanbod van diensten van seksuele aard door een meerderjarige, zelfs indien het aanbod wordt verhuld onder bedekte bewoordingen; - het door enig reclamemiddel, zowel expliciet als impliciet, opzettelijk kenbaar maken dat een meerderjarige zich laat prostitueren; - het door enig reclamemiddel, zowel expliciet als impliciet, opzettelijk vergemakkelijken van de prostitutie van een meerderjarige. 	<p>§ 1er. Par la publicité pour la prostitution, on entend ce qui suit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - par quelque moyen que ce soit, quelle qu'en soit la manière, faire, publier, distribuer ou diffuser délibérément de la publicité, de façon directe ou indirecte, pour une offre de services à caractère sexuel d'une personne majeure, même en dissimulant l'offre sous des artifices de langage; - par un moyen quelconque de publicité, explicite ou implicite, faire connaître délibérément qu'un majeur se livre à la prostitution; - par un moyen quelconque de publicité, explicite ou implicite, faciliter délibérément la prostitution d'une personne majeure.
<p>§ 2. Reclame maken voor prostitutie van een meerderjarige is verboden.</p>	<p>§ 2. La publicité pour la prostitution d'un majeur est interdite.</p>
<p>Het verbod is niet van toepassing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ten aanzien van een meerderjarige die reclame maakt voor eigen seksuele diensten achter een raam in een ruimte die specifiek voor prostitutie is bestemd; - ten aanzien van een meerderjarige die reclame plaatst voor eigen seksuele diensten op een internetplatform of enig ander medium of een onderdeel ervan, die specifiek voor dit doel zijn bestemd; - ten aanzien van de aanbieder van een internetplatform of enig ander medium of een onderdeel ervan, die specifiek voor dit doel zijn bestemd, die reclame voor diensten van seksuele aard of voor een plaats gewijd aan het aanbieden van diensten van seksuele aard door meerderjarigen publiceert, voor zover hij maatregelen neemt ter bescherming van de sekswerker en ter 	<p>L'interdiction ne s'applique pas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - à l'égard d'un majeur qui fait de la publicité pour ses propres services sexuels derrière une vitrine dans un lieu qui est destiné spécifiquement à la prostitution; - à l'égard d'un majeur qui place de la publicité pour ses propres services sexuels sur une plateforme internet ou un autre support ou une partie d'un support, destinés spécifiquement à cet effet; - à l'égard du fournisseur d'une plateforme internet, de tout autre support ou partie de support, destinés spécifiquement à cet effet, qui diffuse de la publicité pour des services à caractère sexuel ou pour un lieu dédié à l'offre de services à caractère sexuel par des majeurs, lorsqu'il prend des mesures pour protéger le travailleur du sexe et pour éviter l'abus de la prostitution et la traite des êtres humains en signalant

voorkoming van misbruik van prostitutie en mensenhandel, door mogelijke gevallen van misbruik en uitbuiting onmiddellijk aan de politiediensten of gerechtelijke overheden te melden en door zich te houden aan de nadere regels die door de Koning zijn vastgesteld.		immédiatement les éventuels cas d'abus ou d'exploitation aux services de police ou aux autorités judiciaires, et en se conformant aux modalités fixées par le Roi.
De Koning bepaalt wat wordt begrepen onder internetplatform of enig ander medium of onderdeel ervan die specifiek voor dit doel zijn bestemd.		Le Roi détermine ce qu'il y a lieu d'entendre par plateforme internet ou tout autre support ou partie de support, destinés spécifiquement à cet effet.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 252quater. Het openbaar aanzetten tot het zich prostitueren		Art. 252quater. L'incitation publique à la prostitution
Het openbaar aanzetten tot het zich prostitueren is: - het door enig reclamemiddel, impliciet of expliciet, opzettelijk aanzetten van een meerderjarige tot het zich prostitueren; - het met welk middel ook, in het openbaar, een meerderjarige opzettelijk aanzetten tot het zich prostitueren.		L'incitation publique à la prostitution consiste à: - inciter délibérément, implicitement ou explicitement, par tout moyen de publicité, un majeur à se prostituer; - inciter délibérément en public, par quelque moyen que ce soit, un majeur à se prostituer.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 252quinquies. Verzwaard misbruik van prostitutie		Art. 252quinquies. L'abus aggravé de la prostitution.
Misbruik van prostitutie, zoals bedoeld in de artikelen 252bis tot 252quater is verzwaard indien het misdrijf werd gepleegd tegen een meerderjarige in een kwetsbare toestand ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale toestand, zijn leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid.		L'abus de la prostitution visé aux articles 252bis à 252quater, est aggravé quand l'infraction a été commise à l'encontre d'un majeur en situation de vulnérabilité en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
In het geval van misbruik van prostitutie, zoals bedoeld in artikel 245 <i>bis</i> , wordt de boete zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		En cas d'abus de la prostitution visé à l'article 245 <i>bis</i> , l'amende est appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 252<i>sexies</i>. Sluiting van de inrichting		Art. 252<i>sexies</i>. La fermeture de l'établissement
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen, ongeacht de hoedanigheid van natuurlijke- of rechtspersoon, van de uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder, de sluiting van de inrichting bevelen waar de inbreuken werden gepleegd, voor een termijn van één maand tot drie jaar.		Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, sans avoir égard à la qualité de la personne physique ou morale de l'exploitant, propriétaire, locataire ou gérant, ordonner la fermeture de l'établissement dans lequel les infractions ont été commises, pour une durée d'un mois à trois ans.
Wanneer de veroordeelde niet de eigenaar, uitbater, huurder of zaakvoerder van de inrichting is, kan de sluiting slechts worden bevolen indien de ernst van de specifieke omstandigheden dit vereist, en dit voor een periode van ten hoogste twee jaar, na dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie, de eigenaar, uitbater, huurder of zaakvoerder van de inrichting.		Lorsque le condamné n'est ni propriétaire, ni exploitant, ni locataire, ni gérant de l'établissement, la fermeture ne peut être ordonnée que si la gravité des circonstances concrètes l'exige, et ce, pour une durée de deux ans au plus, après citation sur requête du ministère public, du propriétaire, de l'exploitant, du locataire ou du gérant de l'établissement.
De dagvaarding voor de rechtbank wordt op verzoek van de gerechtsdeurwaarder die de dagvaarding heeft uitgebracht, overgeschreven in het bevoegde kantoor van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de plaats waar het goed zich bevindt.		La citation devant le tribunal est transcrite au bureau compétent de l'Administration générale de la Documentation patrimoniale de la situation du bien à la diligence de l'huissier de justice auteur de l'exploit.
De dagvaarding bevat de gegevens van het betrokken onroerend goed bedoeld in artikel 141 van de Hypotheekwet van 16 december 1851 en de identificatiegegevens van de eigenaar ervan zoals bepaald in de artikelen 139 en 140 van de Hypotheekwet.		La citation contient les données de l'immeuble concerné visées à l'article 141 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 et les données d'identification de son propriétaire telles que prévues aux articles 139 et 140 de la loi hypothécaire.
Elke beslissing wordt op de kant van de overschrijving van het proces-verbaal van de		Toute décision rendue en la cause est mentionnée en marge de la transcription du

dagvaarding vermeld overeenkomstig de procedure van artikel 84 van de Hypotheekwet. De griffier van het gerecht zendt de uittreksels en de verklaring dat geen hoger beroep werd ingesteld toe aan het bevoegde kantoor van de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie.	procès-verbal de la citation selon la procédure prévue par l'article 84 de la loi hypothécaire. Le greffier de la juridiction fait parvenir au bureau compétent de l'Administration générale de la Documentation patrimoniale les extraits et la déclaration selon laquelle aucun recours n'est introduit.
De sluiting van de inrichting houdt het verbod in om hierin enige activiteit uit te oefenen die verband houdt met diegene die geleid heeft tot het plegen van het misdrijf. De sluiting gaat in vanaf de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. Bij gebreke aan vrijwillige sluiting gebeurt deze op initiatief van het openbaar ministerie op kosten van de veroordeelde.	La fermeture de l'établissement implique l'interdiction d'y exercer toute activité liée à celle qui a conduit à la commission de l'infraction. La fermeture prend cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. A défaut de fermeture volontaire, celle-ci s'effectue à l'initiative du ministère public aux frais du condamné.
Art. 252septies. Specifieke verboden	Art. 252septies. Les interdictions spécifiques
In de gevallen bedoeld in dit hoofdstuk worden de schuldigen veroordeeld tot de ontzetting van de rechten bedoeld in artikel 31 , 47, eerste lid.	Dans les cas visés au présent chapitre, les coupables sont condamnés à l'interdiction des droits visés à l'article 31 , 47, alinéa 1 ^{er} .
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk bedoelde gevallen de veroordeelde voor de duur van een jaar tot twintig jaar verbieden een drankgelegenheid, een bureau voor arbeidsbemiddeling, een onderneming van vertoningen, een zaak voor verhuur of verkoop van visuele dragers, een hotel, een bureau voor verhuur van gemeubileerde kamers of appartementen, een reisbureau, een huwelijksbureau, een adoptie-instelling, een instelling waaraan de bewaring van minderjarigen wordt toevertrouwd, een bedrijf dat leerlingen en jeugdgroepen vervoert, een gelegenheid voor ontspanning of vakantie, of elke inrichting die lichaamsverzorging of psychologische begeleiding aanbiedt, hetzij persoonlijk, hetzij door bemiddeling van een	Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, interdire au condamné, pour un terme de un an à vingt ans, d'exploiter, soit par lui-même, soit par personne interposée, un débit de boissons, un bureau de placement, une entreprise de spectacles, une agence de location ou de vente de supports visuels, un hôtel, une agence de location de meublés, une agence de voyage, une entreprise de courtage matrimonial, une institution d'adoption, un établissement à qui l'on confie la garde des mineurs, une entreprise qui assure le transport d'élèves et de groupements de jeunesse, un établissement de loisirs ou de vacances, ou tout établissement proposant des soins corporels ou psychologiques, ou

tussenpersoon, uit te baten of er, in welke hoedanigheid ook, werkzaam te zijn.		d'y être employés à quelque titre que ce soit.
De in dit artikel bedoelde verboden gaan in op de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt evenwel verlengd met de duur van de periode waarin de gevangenisstraf of de opsluiting wordt uitgevoerd, met uitzondering van de termijn voor vervroegde invrijheidstelling.		Les interdictions visées au présent article prennent cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine d'emprisonnement ou la réclusion se trouve exécutée, à l'exception de la période de libération anticipée.
Art. 252octies. Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod		Art. 252octies. Le non-respect d'une peine consistant en une interdiction
Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod is het overtreden van een van de volgende straffen: 1° de sluiting van de inrichting, zoals bedoeld in artikel 252sexies; 2° de specifieke verboden, zoals bedoeld in artikel 252septies		Le non-respect d'une peine consistant en une interdiction est la violation de l'une des peines suivantes: 1° la fermeture de l'établissement, visée à l'article 252sexies; 2° les interdictions spécifiques, visées à l'article 252septies
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 252novies. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf		Art. 252novies. La confiscation de l'instrument de l'infraction
In afwijking van artikel 53, § 2, 2°, worden de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van de misdrijven omschreven in deze afdeling verbeurd verklaard, ook al zijn ze geen eigendom van de veroordeelde, zonder dat deze verbeurdverklaring evenwel afbreuk doet aan de rechten die derden kunnen laten gelden op die goederen.		Par dérogation à l'article 53, § 2, 2°, les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre les infractions décrites dans la présente section sont confisquées, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans que cette confiscation ne porte toutefois préjudice aux droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces biens.
De verbeurdverklaring wordt eveneens toegepast, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.		La confiscation est également appliquée, dans les mêmes circonstances, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.
Ze kan ook worden toegepast op de tegenwaarde van deze roerende of		Elle peut également être appliquée à la contre-valeur de ces meubles ou immeubles

onroerende goederen die werden vervreemd tussen het tijdstip waarop het misdrijf werd gepleegd en de definitieve rechterlijke beslissing.		aliénés entre la commission de l'infraction et la décision judiciaire définitive."
Art. 252decies. Multidisciplinaire evaluatie		Article 252decies Evaluation multidisciplinaire
§ 1. De Kamer van volksvertegenwoordigers wordt ermee belast de toepassing van de bepalingen van deze afdeling te evalueren, twee jaar na de inwerkingtreding ervan en vervolgens om de vier jaar.		§ 1er. La Chambre des représentants est chargée d'évaluer l'application des dispositions de la présente section, deux ans après leur entrée en vigueur et, par la suite, tous les quatre ans.
Die evaluatie is multidisciplinair en stoelt in het bijzonder op de expertise van vertegenwoordigers van het gerecht en van de politie, van vertegenwoordigers van openbare gespecialiseerde organen, van vertegenwoordigers van middenveldorganisaties, alsook van gespecialiseerde academici. De door de drie laatstgenoemde categorieën vertegenwoordigde expertisegebieden moeten minstens de volgende thema's omvatten: de bestrijding van mensenhandel, de steun aan mensen in de prostitutie, de gelijkheid tussen vrouwen en mannen, de verdediging van de economische en sociale rechten van de werknemers en de toegang tot gezondheid.		L'évaluation est multidisciplinaire et s'appuie notamment sur l'expertise de représentants des acteurs de la justice et de la police, de représentants d'organismes publics spécialisés, de représentants d'organisations de la société civile et d'experts académiques. Les domaines d'expertise représentés par les trois dernières catégories doivent inclure au moins la lutte contre la traite des êtres humains, le soutien aux personnes prostituées, l'égalité entre les femmes et les hommes, la défense des droits économiques et sociaux des travailleurs et l'accès à la santé.
§ 2. De wet bepaalt tegen 31 december 2022 de nadere regels van die evaluatie.		§ 2. La loi fixe, pour le 31 décembre 2022, les modalités de cette évaluation.
Afdeling 3. Verkoop van kinderen Art. 253. Verkoop van kinderen Verkoop van kinderen is het opzettelijk voorstellen, aanbieden, beloven, afleveren of aanvaarden van een minderjarige, ongeacht op welke wijze, tegen betaling of een vergelijkbaar voordeel voor zichzelf of een ander. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Section 3. La vente d'enfants Art. 253. La vente d'enfants La vente d'enfants consiste à délibérément proposer, offrir, promettre, remettre ou accepter, sciemment et volontairement, un mineur d'âge, quel que soit le moyen utilisé, contre un profit ou un avantage comparable pour soi-même ou pour autrui. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, kan zo veel keer worden toegepast als er slachtoffers zijn.

Art. 254. Verzwaarde verkoop van kinderen

§1. De verkoop van kinderen wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer deze als doel heeft :

- 1° de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;
- 2° de uitbuiting van bedelarij;
- 3° het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;
- 4° de uitbuiting door het wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal, of;
- 5° deze persoon tegen zijn wil een misdrijf te doen plegen.

§2. De verkoop van kinderen wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien:

- 1° het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk te doden;
- 2° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.

§ 3. In het geval van beide voorgaande paragrafen kan de geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, zo veel keer worden toegepast als er slachtoffers zijn. **Art. 255. Verzwarende omstandigheden inzake verkoop van kinderen**

Bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf bedoeld in deze afdeling, moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf gepleegd werd:

- 1° door een persoon die gezag heeft over het slachtoffer of door een persoon die misbruik heeft gemaakt van het gezag of de mogelijkheden die zijn functies hem verschaffen;

L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.

Art. 254. La vente d'enfants aggravée

§ 1er. La vente d'enfants est sanctionnée d'une peine de niveau 4 lorsqu'elle est pratiquée aux fins :

- 1° d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle ;
- 2° d'exploitation de la mendicité ;
- 3° de travail ou de services, dans des conditions contraires à la dignité humaine ;
- 4° d'exploitation par le prélèvement d'organes ou de matériel corporel ;
- 5° de faire commettre par cette personne une infraction, contre son gré.

§ 2. La vente d'enfants est punie d'une peine de niveau 5 :

- 1° lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans intention de la donner ;
- 2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.

§ 3. Dans ces cas visés au deux paragraphes précédents, l'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.

Art. 255. Les circonstances aggravantes de la vente d'enfants

Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit

2° door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie.	<p>prendre en considération fait que l'infraction a été commise :</p> <p>1° par une personne qui a autorité sur la victime, ou par une personne qui a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions ;</p> <p>2° par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ces fonctions.</p>
Afdeling 4. Handel in menselijke organen	Section 4. Le trafic d'organes humains
Art. 256. Illegaal wegnemen van een menselijk orgaan	Art. 256. Le prélèvement illégal d'un organe humain
Illegaal wegnemen van een menselijk orgaan is het opzettelijk wegnemen van een orgaan bij een persoon in de volgende gevallen:	Le prélèvement illégal d'un organe humain consister à prélever, délibérément, un organe sur une personne dans les cas suivants:
1° wanneer het wegnemen bij een levende gebeurt zonder zijn vrije, geïnformeerde en specifieke toestemming, of wanneer het wegnemen bij een overledene gebeurt in strijd met de in de wet bepaalde voorwaarden inzake toestemming of verzet;	1° lorsque le prélèvement est réalisé sur une personne vivante sans son consentement libre, éclairé et spécifique, ou lorsque le prélèvement est réalisé sur une personne décédée en violation des conditions de consentement ou d'opposition prévues par la loi ;
2° wanneer, in ruil voor het wegnemen van het orgaan, die persoon of een derde, rechtstreeks of onrechtstreeks, een profijt of een vergelijkbaar voordeel werd voorgesteld, aangeboden, beloofd of hij dit heeft verkregen, zelfs indien de persoon heeft toegestemd in het wegnemen;	2° lorsqu'en échange du prélèvement de l'organe, cette personne ou un tiers s'est vu proposer, offrir, promettre ou a obtenu, directement ou indirectement, un profit ou un avantage comparable pour soi-même ou pour autrui et ce même si la personne a consenti au prélèvement ;
3° wanneer het wegnemen gebeurt door een persoon die daartoe niet is gemachtigd door de wet, of buiten een door de wet gemachtigde verzorgingsinrichting.	3° lorsque le prélèvement est réalisé par une personne qui n'y est pas autorisée par la loi, ou en dehors d'un établissement de soins autorisé par la loi.

<p>Vormen geen "profijt of vergelijkbaar voordeel" in de zin van het eerste lid, 2° :</p> <p>1° de vergoeding van de rechtstreekse en onrechtstreekse kosten, bedoeld in artikel 4, § 2, van de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, en in artikel 6, § 2, van de wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek;</p> <p>2° de vergoeding van de inkomstenderving die met de orgaandonatie verband houdt.</p>	<p>Ne constituent pas "un profit ou un avantage comparable" au sens de l'alinéa 1er, 2° :</p> <p>1° l'indemnisation des dépenses directes et indirectes, prévue par l'article 4, § 2, de la loi du 13 juin 1986 sur le prélèvement et la transplantation d'organes, et par l'article 6, § 2, de la loi du 19 décembre 2008 relative à l'obtention et à l'utilisation de matériel corporel humain destiné à des applications médicales humaines ou à des fins de recherche scientifique;</p> <p>2° l'indemnisation de la perte de revenus liée au don d'organe</p>
<p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 257. Illegaal transplanteren of gebruiken van een menselijk orgaan</p>	<p>Art. 257. La transplantation ou l'utilisation illégales d'un organe humain</p>
<p>Illegaal transplanteren van een menselijk orgaan is :</p>	<p>La transplantation illégale d'un organe humain consiste :</p>
<p>1° het opzettelijk transplanteren bij een persoon van een menselijk orgaan dat is weggenomen in strijd met artikel 256 of dat is weggenomen in een andere Staat onder de in voornoemd artikel bedoelde voorwaarden,</p>	<p>1° à transplanter délibérément sur une personne un organe humain prélevé en violation de l'article 256 ou prélevé dans un autre Etat dans les conditions visées à l'article précité ;</p>
<p>2° het, transplanteren bij een persoon van een menselijk orgaan zonder daartoe te zijn gemachtigd door de wet of buiten een door de wet gemachtigde verzorgingsinrichting.</p>	<p>2° à, transplanter sur une personne un organe humain sans y être autorisé par la loi ou en dehors d'un établissement de soins autorisé par la loi.</p>
<p>Het illegaal gebruik van een menselijk orgaan is het opzettelijk gebruiken van een onder een van de drie omstandigheden omschreven in artikel 256 of in een andere Staat onder een van diezelfde omstandigheden illegaal weggenomen menselijk orgaan voor andere doeleinden dan transplantatie.</p>	<p>L'utilisation illégale d'un organe humain consiste à, délibérément utiliser à d'autres fins que la transplantation un organe humain prélevé illégalement dans l'une des trois circonstances définies à l'article 256 ou prélevé dans un autre Etat dans une de ces mêmes circonstances.</p>

Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 3.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 3.
Art. 258. Illegaal beheren van menselijke organen		Art. 258. La gestion illégale d'organes humains
Illegaal beheren van menselijke organen is het opzettelijk:		La gestion illégale d'organes humains consiste à délibérément:
1° voorbereiden, bewaren, opslaan, vervoeren, overbrengen, ontvangen of exporteren van een orgaan dat is weggenomen in strijd met artikel 256 of dat is weggenomen in een andere Staat onder de in voornoemd artikel bedoelde voorwaarden,		1° préparer, préserver, stocker, transporter, transférer, réceptionner ou exporter un organe prélevé en violation de l'article 256 ou prélevé dans un autre Etat dans les conditions visées à l'article précité;
2° invoeren of laten doorvoeren van een orgaan dat illegaal is weggenomen in een andere Staat onder de omstandigheden omschreven in artikel 256.		2° importer ou faire transiter un organe prélevé dans un autre Etat prélevé dans les conditions visées à l'article 256.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 259. Ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen		Art. 259. Le démarchage illicite de donneurs ou de receveurs d'organes humains
Ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen is het benaderen of werven van een kandidaat-orgaandonor of -ontvanger met het oogmerk, rechtstreeks of onrechtstreeks, een profijt of een vergelijkbaar voordeel voor zichzelf of voor een derde te verkrijgen.		Le démarchage illicite de donneurs ou de receveurs d'organes humains consiste à solliciter ou à recruter un candidat donneur d'organes ou receveur, en vue d'obtenir, directement ou indirectement, un profit ou un avantage comparable pour soi-même ou pour un tiers.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 260. Verzwaard illegaal wegnemen, transplanteren, gebruiken of beheren en ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen		Art. 260. L'infraction aggravée de prélèvement illégal, de transplantation illégale, d'utilisation illégale, de gestion illégale et de démarchage illicite de

		donneur ou de receveur d'organes humains
§ 1. Het illegaal wegnemen, illegaal transplanteren of gebruiken, illegaal beheren en het ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen wordt bestraft met een straf van niveau 4 indien:		§ 1 ^{er} . Le prélèvement illégal, la transplantation illégale, l'utilisation illégale, la gestion illégale et le démarchage illicite de donneur ou de receveur d'organes humains sont punis d'une peine de niveau 4 :
1° het misdrijf is gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand;		1° lorsque l'infraction a été commise envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;
2° het misdrijf is gepleegd door een persoon die misbruik heeft gemaakt van het gezag of de faciliteiten die zijn functies hem verlenen;		2° lorsqu'elle a été commise par une personne qui a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions ;
3° het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht;		3° lorsque la vie de la victime a été mise en danger délibérément ou par négligence grave;
4° het misdrijf de lichamelijke of geestelijke gezondheid van het slachtoffer ernstig heeft aangetast;		4° lorsque l'infraction a porté gravement atteinte à la santé physique ou mentale de la victime ;
5° van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;		5° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle;
6° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet;		6° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant
7° de dader reeds werd veroordeeld voor een in deze afdeling bedoeld misdrijf, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 61 van dit wetboek;		7° lorsque l'auteur a déjà été condamné pour une infraction prévue dans la présente section, sous réserve de l'application de l'article 61 du présent code;
8° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer.		8° Lorsque l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire
§ 2. Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 5 indien:		§ 2. Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 5 :
1° het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt zonder		1° lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans intention de la donner ;

dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk te doden;		
2° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.		2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.
Art. 261. Faciliteren of verspreiden van illegale praktijken van handel in menselijke organen		Art. 261. La facilitation ou la diffusion de pratiques illégales de trafic d'organes humains
Het faciliteren of verspreiden van illegale praktijken van handel in menselijke organen is het , op enerlei wijze:		La facilitation ou la diffusion de pratiques illégales de trafic d'organes humains consiste à, quel qu'en soit le moyen :
1° opzettelijk faciliteren of bevorderen van de praktijken bedoeld in de artikelen 256 tot en met 258, of aanzetten tot dergelijke praktijken;		1° délibérément, faciliter, favoriser les pratiques visées aux articles 256 à 258, ou inciter à de telles pratiques ;
2° opzettelijk, direct of indirect reclame maken, uitgeven, verdelen of verspreiden voor die praktijken;		2° délibérément, publier, distribuer ou diffuser de la publicité, de façon directe ou indirecte, en faveur de ces pratiques ;
3° de behoefte aan of de beschikbaarheid van organen rechtstreeks of onrechtstreeks onder de aandacht brengen met het oogmerk, rechtstreeks of onrechtstreeks, een betaling of een vergelijkbaar voordeel voor zichzelf of voor een derde aan te bieden of te behalen.		3° rendre public, de façon directe ou indirecte, le besoin ou la disponibilité d'organes dans le but d'offrir ou de rechercher, directement ou indirectement, un profit ou un avantage comparable pour soi-même ou pour un tiers.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 262. Aanvaarden van een illegale transplantatie van een menselijk orgaan		Art. 262. L'acceptation d'une transplantation illégale d'un organe humain
Aanvaarden van een illegale transplantatie van een menselijk orgaan is het opzettelijk voor zichzelf aanvaarden van de transplantatie van een menselijk orgaan dat		L'acceptation d'une transplantation illégale d'un organe humain consiste à, délibérément, accepter pour soi-même, la transplantation d'un organe humain

is weggenomen in strijd met artikel 256 of weggenomen in een andere Staat in de omstandigheden uit voormeld artikel.	prélevé en violation de l'article 256 ou prélevé dans un autre Etat dans les conditions visées à l'article précité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.	La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 263. Aanbieden of aanvaarden van een voordeel in het kader van de handel in menselijke organen	Art. 263. L'offre ou l'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains
Aanbieden of aanvaarden van een voordeel in het kader van de handel in menselijke organen is het opzettelijk:	L'offre ou l'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains consiste à, délibérément:
1° rechtstreeks of via tussenpersonen beloven, aanbieden of overhandigen aan een persoon van een voordeel van welke aard dan ook, voor zichzelf of voor een derde, opdat hij een orgaan wegneemt, transplanteert of gebruikt in strijd met de artikelen 256 tot en met 258, of het faciliteren van een dergelijke handeling;	1° promettre, offrir, donner, directement ou par interposition de personnes, à une personne un avantage de toute nature, pour lui-même ou pour un tiers, afin qu'elle prélève, transplante ou utilise un organe en violation des articles 256 à 258, ou qu'elle facilite la commission d'un tel acte ;
2° rechtstreeks of via tussenpersonen vragen, aanvaarden of ontvangen van een voordeel van welke aard dan ook, voor zichzelf of voor een derde, teneinde een orgaan weg te nemen, te transplanteren of te gebruiken in strijd met de artikelen 256 tot en met 258, of het faciliteren van een dergelijke handeling.	2° solliciter, accepter ou recevoir, directement ou par interposition de personnes, un avantage de toute nature, pour elle-même ou pour un tiers, afin de prélever, de transplanter ou d'utiliser un organe en violation des articles 256 à 258, ou de faciliter la commission d'un tel acte.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.	La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 264. Verzwaard faciliteren of verspreiden van illegale praktijken en aanbieden of aanvaarden van een onterecht	Art. 264. L'infraction aggravée de facilitation ou de diffusion de pratiques illégales et d'offre ou d'acceptation d'un

voordeel in het kader van de handel in menselijke organen	avantage dans le cadre du trafic d'organes humains
§ 1. Het faciliteren of verspreiden van illegale praktijken en het aanbieden of aanvaarden van een onterecht voordeel in het kader van de handel in menselijke organen worden bestraft met een straf van niveau 4 indien:	§ 1 ^{er} . La facilitation ou la diffusion de pratiques illégales et l'offre ou l'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains sont punis d'une peine de niveau 4 :
1° het misdrijf is gepleegd op een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand;	1° lorsque l'infraction a été commise envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;
2° het misdrijf is gepleegd door een persoon die misbruik heeft gemaakt van het gezag of de faciliteiten die zijn functies hem verlenen;	2° lorsqu'elle a été commise par une personne qui a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions ;
3° het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht;	3° lorsque la vie de la victime a été mise en danger délibérément ou par négligence grave;
4° het misdrijf de lichamelijke of geestelijke gezondheid van het slachtoffer ernstig heeft aangetast;	4° lorsque l'infraction a porté gravement atteinte à la santé physique ou mentale de la victime ;
5° van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;	5° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle;
6° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet;	6° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant
7° de dader reeds werd veroordeeld voor een in deze afdeling bedoeld misdrijf, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 61 van dit wetboek;	7° lorsque l'auteur a déjà été condamné pour une infraction prévue dans la présente section, sous réserve de l'application de l'article 61 du présent code;
8° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer.	8° Lorsque l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire
§ 2. Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 5 indien:	§ 2. Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 5:
1° het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk te doden;	1° lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans que l'infraction ait été commise dans l'intention de la donner ;

2° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.		2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.
Art. 265. Vermoeden omtrent de wettige oorsprong van de menselijke organen die weggenomen zijn binnen de Europese Unie		Art. 265. Présomption quant à l'origine licite des organes humains prélevés au sein de l'Union européenne
Voor de toepassing van de bepalingen van deze afdeling worden de organen die zijn weggenomen in België of in een andere lidstaat van de Europese Unie vermoed , tot bewijs van het tegendeel, niet illegaal te zijn weggenomen onder een van de drie omstandigheden bedoeld in artikel 256 of te zijn weggenomen in een andere Staat onder een van diezelfde omstandigheden indien zij werden toegewezen door een openbare of private non-profitorganisatie die zich bezighoudt met nationale en grensoverschrijdende orgaanuitwisselingen.		Pour l'application des dispositions de la présente section, les organes humains prélevés en Belgique ou dans un autre Etat membre de l'Union européenne sont présumés, jusqu'à preuve du contraire, ne pas avoir été prélevés illégalement dans l'une des trois circonstances définies à l'article 256 ou prélevé dans un autre Etat dans une de ces mêmes circonstances, s'ils ont été alloués par une organisation à but non lucratif, publique ou privée, se consacrant aux échanges nationaux et transfrontaliers d'organes.
Art. 266. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf		Art. 266. La confiscation de l'instrument de l'infraction
In afwijking van artikel 55, § 2, 2°, worden de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van een van de in deze afdeling bedoelde misdrijven verbeurd verklaard, ook al zijn zij geen eigendom van de veroordeelde, onverminderd de rechten die derden kunnen laten gelden op die zaken.		Par dérogation à l'article 55, § 2, 2°, les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre une des infractions visées dans la présente section seront confisquées, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans préjudice des droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces choses.
De verbeurdverklaring zal eveneens toegepast worden, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.		La confiscation sera également appliquée, dans les mêmes circonstances, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.
Indien deze roerende of onroerende goederen worden vervreemd tussen het		Si ces meubles ou immeubles ont été aliénés entre la commission de l'infraction

plegen van het misdrijf en de definitieve rechterlijke beslissing, kan de rechter hun geldwaarde bepalen en de verbeurdverklaring uitspreken van een geldsom die hiermee overeenstemt overeenkomstig artikel 55, §2, tweede lid.	et la décision judiciaire définitive, le juge procède à leur évaluation monétaire et prononce la confiscation qui porte sur une somme d'argent qui leur est équivalente conformément à l'article 55, § 2, alinéa 2.
Art. 266bis. Specifiek verbod in geval van veroordeling voor handel in menselijke organen	Art. 266bis. Interdiction spécifique en cas de condamnation du chef de trafic d'organes humains
De rechter kan de personen die veroordeeld zijn voor feiten bedoeld in deze afdeling, voor een termijn van een jaar tot twintig jaar, verbieden een beroepsactiviteit of sociale activiteit uit te oefenen die verband houdt met het plegen van een van de in deze afdeling strafbaar gestelde feiten. Het derde en vierde lid van artikel 48 zijn van toepassing op dit verbod.	Le juge peut interdire aux personnes condamnées pour des faits visés à la présente section, pour un terme d'un an à vingt ans, d'exercer une activité professionnelle ou sociale liée à la commission de l'une des infractions établies à la présente section. Les alinéas 3 et 4 de l'article 48 sont applicables à cette interdiction.
Afdeling 5. Uitbuiting van bedelarij	Section 5. L'exploitation de la mendicité
Art. 267. Uitbuiting van bedelarij	Art. 267. L'exploitation de la mendicité
Uitbuiting van bedelarij is het:	L'exploitation de la mendicité consiste à :
1° aanwerven, meenemen, wegbrengen of bij zich houden van een persoon met als doel hem over te leveren aan bedelarij;	1° embaucher, entraîner, détourner ou retenir une personne en vue de la livrer à la mendicité ;
2° opzettelijk aanzetten van een persoon tot bedelen of tot doorgaan met bedelen;	2° inciter, délibérément, une personne à mendier ou à continuer de le faire ;
3° ter beschikking stellen van een persoon aan een bedelaar opdat deze laatste zich van hem zou bedienen om het publieke medelijden op te wekken;	3° mettre une personne à disposition d'un mendiant afin qu'il s'en serve pour susciter la commisération publique ;
4° opzettelijk uitbuiten op welke manier ook, van de bedelarij van een ander persoon.	4° exploiter délibérément, de quelque manière que ce soit, la mendicité d'autrui.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 268. Verzwaarde uitbuiting van bedelarij		Art. 268. L'exploitation de la mendicité aggravée
Uitbuiting van bedelarij wordt bestraft met een straf van niveau 3 ingeval zij wordt gepleegd:		L'exploitation de la mendicité est punie d'une peine de niveau 3 lorsqu'elle aura été commise:
1° ten aanzien van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand;		1° à l'égard d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité;
2° door misbruik te maken van de kwetsbare toestand waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, zodat de persoon in feite geen echte en aanvaardbare andere keuze heeft dan zich te laten misbruiken;		2° en abusant de la situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, de manière telle que la personne n'a en fait pas d'autre choix véritable et acceptable que de se soumettre à cet abus ;
3° door direct of indirect gebruik te maken van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige vorm van dwang, of door ontvoering, machtsmisbruik of bedrog.		3° en faisant usage, de façon directe ou indirecte, de manœuvres frauduleuses, de violence, de menaces ou d'une forme quelconque de contrainte, ou en recourant à l'enlèvement, à l'abus de l'autorité ou à la tromperie.
De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, kan zo veel keer worden toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.

Afdeling 6. Wanpraktijken van huisjesmelkers		Section 6. Les pratiques abusives des marchands de sommeil
Art. 269. Huisjesmelkerij		Art. 269. L'exploitation abusive d'autrui par un marchand de sommeil
Huisjesmelkerij is het direct of via een tussenpersoon, misbruiken van de kwetsbare toestand waarin een persoon zich bevindt ten gevolge van zijn onwettige of precaire administratieve toestand, zijn precaire sociale toestand, zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, door de verkoop, verhuur of terbeschikkingstelling van een roerend goed, een deel ervan, een onroerend goed of elke andere locatie die tot woning dient, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid, met de bedoeling een abnormaal profijt te realiseren.		L'exploitation abusive d'autrui par un marchand de sommeil consiste à abuser soit directement, soit par un intermédiaire, de la situation de vulnérabilité dans laquelle se trouve une personne en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, en vendant, louant ou mettant à disposition, dans l'intention de réaliser un profit anormal, un bien meuble, une partie de celui-ci, un bien immeuble ou tout autre lieu servant à habitation dans des conditions incompatibles avec la dignité humaine.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, kan zo veel keer worden toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 270. Verzwaarde huisjesmelkerij		Art. 270. L'exploitation abusive d'autrui par un marchand de sommeil aggravée
Huisjesmelkerij wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:		L'exploitation abusive d'autrui par un marchand de sommeil est punie d'une peine de niveau 3 :
1° van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;		1° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle ;
2° het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een bende betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.		2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.

De geldboete als bijkomende straf, waarin artikel 52 voorziet, kan zo veel keer worden toegepast als er slachtoffers zijn.		L'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 52 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Art. 271. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf		Art. 271. La confiscation de l'instrument de l'infraction
In afwijking van artikel 54, § 1, 2°, worden de zaken die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van een van de in deze afdeling bedoelde misdrijven verbeurd verklaard, ook al zijn zij geen eigendom van de veroordeelde, onverminderd de rechten die derden kunnen laten gelden op die zaken.		Par dérogation à l'article 54, § 1 ^{er} , 2°, les choses qui ont servi ou qui ont été destinées à commettre un des infractions visées dans la présente section seront confisquées, même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans préjudice des droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces choses.
De verbeurdverklaring zal eveneens toegepast worden, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.		La confiscation sera également appliquée, dans les mêmes circonstances, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.
Indien deze roerende of onroerende goederen worden vervreemd tussen het plegen van het misdrijf en de definitieve rechterlijke beslissing, kan de rechter hun geldwaarde bepalen en de verbeurdverklaring uitspreken van een geldsom die hiermee overeenstemt overeenkomstig artikel 55, §2, tweede lid.		Si ces meubles ou immeubles ont été aliénés entre la commission de l'infraction et la décision judiciaire définitive, le juge procède à leur évaluation monétaire et prononce la confiscation qui porte sur une somme d'argent qui leur est équivalente conformément à l'article 55, § 2, alinéa 2.
Afdeling 7. Gedwongen huwelijk en gedwongen wettelijke samenwoning		Section 7. Le mariage forcé et la cohabitation légale forcée
Art. 272. Gedwongen huwelijk		Art. 272. Le mariage forcé
Gedwongen huwelijk is iemand opzettelijk, door geweld of bedreiging, dwingen een huwelijk aan te gaan.		Le mariage forcé consiste à, délibérément, contraindre une personne par des violences ou des menaces à contracter un mariage.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Art. 273. Gedwongen wettelijke samenwoning		Art. 273. La cohabitation légale forcée
Gedwongen wettelijke samenwoning is iemand opzettelijk, door geweld of bedreiging, dwingen een wettelijke samenwoning aan te gaan.		La cohabitation légale forcée consiste à, délibérément, contraindre une personne par des violences ou des menaces à contracter une cohabitation légale.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 274. Nietigverklaring van het huwelijk of de wettelijke samenwoning		Art. 275. L'annulation du mariage ou de la cohabitation légale
De rechter die het misdrijf van gedwongen huwelijk of van gedwongen wettelijke samenwoning bewezen verklaart, kan ook de nietigheid van het huwelijk of van de wettelijke samenwoning uitspreken op vordering van de procureur des Konings of van enige in het geding belanghebbende partij.		Le juge qui déclare établie l'infraction de mariage forcé ou de cohabitation forcée, peut également prononcer la nullité du mariage ou de la cohabitation légale, à la demande du procureur du Roi ou de toute partie ayant un intérêt à la cause.
De nietigverklaring kan enkel worden uitgesproken indien de echtgenoten of de wettelijk samenwonenden in het geding partij zijn geweest of daarin zijn geroepen.		L'annulation ne peut être prononcée que si les époux ou les cohabitants légaux ont été parties ou appelés à la cause.
Afdeling 8. Gemeenschappelijke bepalingen		Section 8. Dispositions communes
Art. 275. Sluiting van de inrichting		Art. 275. La fermeture d'établissement
In geval van veroordeling wegens een in dit hoofdstuk omschreven misdrijf kan de rechter daarenboven de definitieve gehele of gedeeltelijke sluiting bevelen van de onderneming waarin het misdrijf werd gepleegd.		En cas de condamnation du chef d'une infraction visée au présent chapitre, le juge peut ordonner en outre la fermeture définitive complète ou partielle de l'entreprise dans laquelle l'infraction a été commise.
In afwijking van artikel 60 kan de sluiting worden bevolen zonder rekening te houden met de hoedanigheid van de natuurlijke persoon of rechtspersoon als uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder.		Par dérogation à l'article 60, la fermeture peut être ordonnée sans avoir égard à la qualité de la personne physique ou morale de l'exploitant, propriétaire, locataire ou gérant.

Wanneer de veroordeelde niet de uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder van de inrichting is, kan de sluiting enkel worden bevolen indien de ernst van de concrete omstandigheden zulks vereist en na de uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder van de inrichting te hebben gehoord.	Lorsque le condamné n'est ni l'exploitant, ni le propriétaire, ni le locataire, ni le gérant de l'établissement, la fermeture ne peut être ordonnée que si la gravité des circonstances concrètes l'exige et après avoir entendu le propriétaire, l'exploitant, le locataire ou le gérant de l'établissement.
Art. 276. Specifieke verboden en ontzettingen	Art. 276. Les interdictions spécifiques et déchéances
§1. Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk omschreven gevallen de veroordeelde verbieden tijdelijk of levenslang, rechtstreeks of onrechtstreeks een rusthuis, een home, een bejaardenverblijf of elke andere structuur voor gemeenschappelijk verblijf van personen in een kwetsbare toestand uit te baten, of als vrijwilliger, contractueel of statutair personeelslid dan wel als lid van de bestuurs- en beheersorganen deel uit te maken van enige instelling of vereniging waarvan de hoofdactiviteit gericht is op personen in een kwetsbare toestand.	§ 1 ^{er} . Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, interdire au condamné, à terme ou à titre perpétuel, d'exploiter directement ou indirectement une maison de repos, un home, une seigneurie ou toute structure d'hébergement collectif de personnes en situation de vulnérabilité, ou de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou comme membre des organes d'administration et de gestion, de toute institution ou association dont l'activité concerne à titre principal des personnes en situation de vulnérabilité.
Onverminderd andere wettelijke bepalingen, kan de rechter in de in dit hoofdstuk omschreven gevallen wegens feiten gepleegd op een minderjarige of met zijn deelneming, de ontzetting uitspreken van het recht om, voor een termijn van een jaar tot twintig jaar:	Sans préjudice d'autres dispositions légales, le juge peut, dans les cas visés au présent chapitre, pour des faits commis sur un mineur ou avec sa participation, prononcer pour une période d'un à vingt ans l'interdiction du droit :
1° in welke hoedanigheid ook deel te nemen aan onderwijs in een openbare of particuliere instelling die minderjarigen opvangt;	1° de participer, à quelque titre que ce soit, à un enseignement donné dans un établissement public ou privé qui accueille des mineurs ;
2° als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer, deel uit te maken van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging waarvan de activiteit in	2° de faire partie, comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou membre des organes d'administration et de gestion, de toute personne morale ou association de fait dont l'activité

hoofdzaak op minderjarigen gericht is;		concerne à titre principal des mineurs ;
3° als vrijwilliger, als lid van het statutair of contractueel personeel of als lid van de organen van bestuur en beheer, van elke rechtspersoon of feitelijke vereniging, een activiteit toegewezen te krijgen die de veroordeelde in een vertrouwens- of een gezagsrelatie tegenover minderjarigen plaatst,.		3° d'être affecté à une activité qui place l'intéressé comme membre bénévole, membre du personnel statutaire ou contractuel ou membre des organes d'administration et de gestion de toute personne morale ou association de fait, en relation de confiance ou d'autorité vis-à-vis de mineurs.
§2. De verboden en ontzettingen bedoeld in dit artikel, gaan in op de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt evenwel verlengd met de tijd waarin de gevangenisstraf wordt uitgevoerd, met uitzondering van de periode van vervroegde invrijheidstelling.		§ 2. Les interdictions et les déchéances visées à cet article, prennent cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine d'emprisonnement se trouve exécutée à l'exception de la période de libération anticipée.
HOOFDSTUK 8. MISDRIJVEN MET BETREKKING TOT HET IN GEVAAR BRENGEN VAN PERSONEN		CHAPITRE 8. LES INFRACTIONS EN RAPPORT AVEC LA MISE EN DANGER DE PERSONNES
Afdeling 1. Hulpverzuim		Section 1re. L'abstention d'aide
Art. 277. Schuldig verzuim		Art. 277. L'abstention coupable
Schuldig verzuim is het opzettelijk nalaten hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert nadat de verzuimer deze toestand zelf heeft vastgesteld of nadat die toestand aan hem is beschreven door diegenen die zijn hulp inroepen.		L'abstention coupable consiste à, délibérément, négliger de venir en aide ou de procurer une aide à une personne exposée à un péril grave, après que l'abstenant a constaté par lui-même cette situation ou après que cette situation lui a été décrite par ceux qui sollicitent son intervention.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 278. Niet-naleving van een bevel tot hulpverlening		Art. 278. Le non-respect d'un ordre de porter secours
De niet-naleving van een bevel tot hulpverlening is het opzettelijk weigeren of nalaten:		Le non-respect d'un ordre de porter secours consiste à, délibérément, refuser ou négliger :
1° hulp te bieden aan iemand die in gevaar verkeert, terwijl men hiertoe wettelijk werd opgevorderd;		1° de porter secours à une personne en péril, alors que l'abstenant a été légalement requis à cet effet ;
2° het werk of de dienst te doen of de hulp te verlenen waartoe men wordt opgevorderd bij een ongeval, oproer, schipbreuk, overstroming, brand of andere rampen, alsook in geval van overval, vernieling, ontdekking op heterdaad, vervolging door het openbaar geroep of van gerechtelijke tenuitvoerlegging.		2° de faire les travaux, le service, ou de porter le secours dont l'abstenant aura été requis dans les circonstances d'accidents, d'émeutes, de naufrage, d'inondation, d'incendie ou d'autres calamités, ainsi qu'en cas d'attaque, de destruction, de flagrant délit, de clameur publique ou d'exécution judiciaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 279. Hulpverzuim met de dood tot gevolg		Art. 279. L'abstention d'aide entraînant la mort
Het schuldig verzuim of de niet-naleving van een bevel tot hulpverlening met de dood tot gevolg, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 3.		L'abstention coupable ou le non-respect d'un ordre de porter secours entraînant la mort, sans intention de la donner, sont punis d'une peine de niveau 3.
Art. 280. Rechtvaardigingsgrond		Art. 280. La cause de justification
Er is geen misdrijf wanneer de verzuimer door hulp te verlenen of te verschaffen of door een werk of een dienst te doen zichzelf of anderen in ernstig gevaar zou hebben gebracht.		Il n'y a pas d'infraction lorsque l'abstenant se mettrait lui-même ou mettrait autrui gravement en danger en venant en aide ou en procurant une aide ou en effectuant les travaux ou le service.
Art. 281. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 281. La cause d'excuse entraînant une exemption de peine
Schuldig verzuim wordt niet bestraft indien de verzuimer het gevaar waarin de		L'abstention coupable n'est pas punie si l'abstenant n'a pas constaté

hulpbehoevende persoon verkeerde niet persoonlijk heeft vastgesteld en hij op grond van de omstandigheden waarin hij werd verzocht te helpen, kon geloven dat dit verzoek niet ernstig was of dat er gevaar aan was verbonden.		personnellement le péril auquel se trouvait exposée la personne à assister et lorsque les circonstances dans lesquelles il a été invité à intervenir pouvaient lui faire croire au manque de sérieux de l'appel ou à l'existence de risques.
Art. 282. Verzwarende omstandigheid		Art. 282. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération que l'infraction a été commise sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 282bis. Bijkomende straf		Art. 282bis. Peine accessoire
Onverminderd de toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek kan de rechter de onwaardigheid om te erven uitspreken voor de misdrijven vermeld in deze afdeling.		Sans préjudice de l'application des dispositions du Code civil, le juge peut prononcer l'indignité successorale pour les infractions visées dans cette section.
Afdeling 2. Misbruik van de zwakke toestand van personen		Section 2. L'abus de la situation de faiblesse de personnes
Art. 283. Misbruik van de zwakke toestand van personen		Art. 283. L'abus de la situation de faiblesse de personnes
Misbruik van de zwakke toestand van personen bestaat erin om, met kennis van de fysieke of psychische zwakheid die het oordeelsvermogen van het slachtoffer ernstig verstoort, bedrieglijk misbruik te maken van deze zwakheid om deze persoon ertoe te brengen een handeling te verrichten of zich van een handeling te onthouden, waarbij dit de fysieke of psychische integriteit dan wel het vermogen van het slachtoffer ernstig aantast.		L'abus de la situation de faiblesse de personnes consiste à, en connaissant la situation de faiblesse physique ou psychique qui altère gravement la capacité de discernement de la victime, frauduleusement abuser de cette faiblesse pour conduire cette personne à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à son intégrité physique ou psychique ou à son patrimoine.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 284. Verzwaard misbruik van de zwakke toestand van personen		Art. 284. L'abus aggravé de la situation de faiblesse de personnes
Misbruik van de zwakke toestand van personen wordt bestraft met een straf van niveau 3:		L'abus de la situation de faiblesse de personnes est puni d'une peine de niveau 3 :
1° indien de handeling of onthouding van een handeling voortvloeit uit een toestand van fysieke of psychische onderwerping door aanwending van zware of herhaalde druk of van specifieke technieken om het oordeelsvermogen te verstoren;		1° si l'acte ou l'abstention résulte d'une mise en état de sujétion physique ou psychologique par l'exercice de pressions graves ou répétées ou de techniques propres à altérer la capacité de discernement ;
2° indien het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is;		2° si la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;
3° indien het misdrijf een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft		3° si l'infraction entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré ;
4° indien het misdrijf een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft.		4° si l'infraction constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association.
Art. 285. Misbruik van de zwakke toestand van personen met de dood tot gevolg		Art. 285. L'abus de la situation de faiblesse de personnes entraînant la mort
Het misbruik van de zwakke toestand van personen met de dood tot gevolg, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 4.		L'abus de la situation de faiblesse de personnes entraînant la mort, sans intention de la donner, est puni d'une peine de niveau 4.
Art. 286. Bijkomende straf		Art. 286. La peine accessoire
De rechter kan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling opleggen als bijkomende straf.		Pour une infraction décrite dans la présente section, le juge peut imposer la publication de la décision de condamnation comme peine accessoire.

Afdeling 2bis. Conversiepraktijken		Section 2bis. Les pratiques de conversion
Art. 286bis. Conversiepraktijken		Art. 286bis. Les pratiques de conversion
Onder conversiepraktijk wordt begrepen elke praktijk die bestaat of mede bestaat uit een fysieke interventie of het uitoefenen van psychische druk, waarvan door de dader of het slachtoffer wordt aangenomen of voorgehouden dat die erop gericht is de seksuele geaardheid, de genderidentiteit of de genderexpressie van een persoon te onderdrukken of te wijzigen, ongeacht of dit kenmerk daadwerkelijk aanwezig is of vermeend is door de dader.		Par pratique de conversion, on entend toute pratique consistant en ou incluant une intervention physique ou l'application d'une pression psychologique, dont l'auteur ou la victime croit ou prétend qu'elle vise à réprimer ou à modifier l'orientation sexuelle, l'identité de genre ou l'expression de genre d'une personne, que cette caractéristique soit présente de manière effective ou seulement supposée par l'auteur.
Worden niet als conversiepraktijken beschouwd : de hulp- en dienstverlening aangeboden in het kader van de geestelijke en fysieke gezondheidszorg in verband met de verkenning en ontplooiing van de seksuele oriëntatie, de genderidentiteit of de genderexpressie van een persoon.		Ne sont pas considérées comme des pratiques de conversion : l'aide et l'assistance offertes dans le cadre des soins de santé mentale et physique en rapport avec l'exploration ou le développement de l'orientation sexuelle, de l'identité de genre ou de l'expression de genre d'une personne.
Worden evenmin als conversiepraktijk beschouwd: de behandelingen of ingrepen in het kader van een sociale of medische transitie die worden aangeboden door beroepsbeoefenaars in het kader van de gezondheidszorg, overeenkomstig de voorwaarden en binnen het kader van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt.		Ne sont pas non plus considérées comme des pratiques de conversion, les traitements ou interventions dans le cadre d'une transition sociale ou médicale effectués par des professionnels de la santé dans le cadre des soins de santé, conformément aux conditions et dans le cadre de la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient.
Art. 286ter. Het uitvoeren van conversiepraktijken		Art. 286ter. La réalisation des pratiques de conversion
§ 1. Het uitvoeren van conversiepraktijken wordt gestraft met een straf van niveau 2.		La réalisation de pratiques de conversion est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 286quater. Verzwarende omstandigheden		Art. 286quater. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf bedoeld in		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour l'infraction visée à

artikel 286ter, moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf gepleegd werd:		l'article 286ter, le juge doit prendre en considération fait que l'infraction a été commise :
— het misdrijf werd gepleegd door een persoon die zich in een erkende positie van vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van het slachtoffer bevindt;		— l'infraction a été commise par une personne qui se trouve dans une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur la victime;
— het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		— l'infraction a été commise sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 286quinquies. Het aanbieden van conversiepraktijken en het aanzetten om conversiepraktijken te ondergaan of om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan of er, direct of indirect, reclame voor te maken of, uit te geven, te verdelen of te verspreiden		Art. 286quinquies. Le fait de proposer des pratiques de conversion, l'incitation à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion, ou, directement ou indirectement, en faire la publicité, par publication, distribution ou diffusion
Het aanbieden van conversiepraktijken, direct of indirect, of het aanzetten van een persoon om conversiepraktijken te ondergaan of om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan, wetens en willens, direct of indirect, of er reclame voor te maken, zonder dat dit tot het plegen van het misdrijf heeft geleid, wordt gestraft met een straf van niveau 1.		Le fait de proposer des pratiques de conversion, directement ou indirectement, ou d'inciter une personne à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion, délibérément, directement ou indirectement, ou d'en faire la publicité, sans que cela n'ait entraîné la commission de l'infraction est puni d'une peine de niveau 1.
Het aanzetten van een persoon tot het ondergaan van conversiepraktijken of om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan, wetens en willens, direct of indirect, of er reclame voor te maken, in het geval die aanzetting tot het plegen van het misdrijf heeft geleid, wordt gestraft met een straf van niveau 2.		Le fait d'inciter une personne à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion, délibérément, directement ou indirectement, ou d'en faire la publicité, dans le cas où cette incitation a entraîné la commission de l'infraction est puni d'une peine de niveau 2.
Art. 286sexies. Specifiek verbod		Art. 286sexies. Interdiction spécifique
De rechtbanken kunnen de personen die veroordeeld zijn voor feiten bedoeld in deze afdeling, voor een maximale duur van vijf jaar, verbieden een beroepsactiviteit of sociale activiteit uit te oefenen die verband houdt met het plegen van de in artikelen 286ter tot 286quinquies strafbaar gestelde feiten.		Les tribunaux pourront interdire aux personnes condamnées pour des faits visés dans la présente section, pour une durée maximale de cinq ans, d'exercer une activité professionnelle ou sociale liée à la commission des infractions punies par les articles 286ter à 286quinquies.

Afdeling 3. Verkeersbelemmering		Section 3. L'entrave à la circulation
Art. 288. Verkeersbelemmering		Art. 288. L'entrave à la circulation
Verkeersbelemmering is elke gedraging die het verkeer op de weg, de spoorweg, de binnenwateren of op zee belemmert, aangenomen met het oogmerk om te schaden.		L'entrave à la circulation consiste à entraver la circulation routière, ferroviaire, fluviale ou maritime, par tout comportement adopté à dessein de nuire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 289. Gevaarlijke verkeersbelemmering		Art. 289. L'entrave dangereuse à la circulation
Indien de verkeersbelemmering bestaat uit een aanslag op de verkeersinfrastructuur of indien de verkeersbelemmering het zich verplaatsen in het verkeer gevaarlijk kan maken of ongevallen kan veroorzaken bij het deelnemen aan het verkeer, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 lorsque l'entrave à la circulation consiste à attenter à l'infrastructure de transport ou lorsque l'entrave à la circulation consiste à entraver la circulation de manière telle que cela puisse rendre les déplacements dans la circulation dangereux ou puisse provoquer des accidents lors de la circulation sur la voie publique.
Art. 290. Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg		Art. 290. L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré
De verkeersbelemmering die een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 3 .		L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré est punie d'une peine de niveau 3 .
Art. 291. Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 291. L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
De verkeersbelemmering die een integriteitsaantasting van de derde graad tot		L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 4 .

gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 4 .		
Art. 292. Verkeersbelemmering met de dood tot gevolg		Art. 292. L'entrave à la circulation entraînant la mort
De verkeersbelemmering die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 5 .		L'entrave à la circulation entraînant la mort, sans intention de la donner, est punie d'une peine de niveau 5 .
Art. 292bis. Clausule inzake de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden		Art. 292bis. Clause de protection des libertés et droits fondamentaux
Geen enkele bepaling uit deze afdeling kan worden geïnterpreteerd in die zin dat zij een beperking of belemmering beoogt van fundamentele rechten of vrijheden, samen met anderen vakbonden op te richten en er zich bij aan te sluiten, evenals het daarmee samenhangende recht van betoging, de vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder de vrijheid van drukpers en de vrijheid van meningsuiting in andere media, en zoals onder meer verankerd in de artikelen 8 tot 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en het Europees Sociaal Handvest.		Aucune disposition de cette section ne peut être interprétée comme visant à réduire ou entraver des libertés ou droits fondamentaux tels que le droit de grève, la liberté de réunion et d'association, la liberté d'expression, en particulier la liberté de la presse et la liberté d'expression dans d'autres médias, et tels que consacrés notamment par les articles 8 à 11 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et de la Charte sociale Européenne.
Afdeling 4. Het in gevaar brengen van de volksgezondheid		Section 4. La mise en danger de la santé publique
Art. 293. Aantasting van voedingsmiddelen		Art. 293. L'atteinte aux denrées alimentaires
Aantasting van voedingsmiddelen is het opzettelijk mengen van stoffen die de dood kunnen teweegbrengen of de gezondheid zwaar kunnen schaden in voedingsmiddelen of dranken bestemd om te worden verkocht of aan het publiek ter beschikking te worden gesteld.		L'atteinte aux denrées alimentaires consiste à, délibérément, mêler des matières de nature à donner la mort ou à altérer gravement la santé à des substances alimentaires ou des boissons destinées à être vendues ou à être mises à la disposition du public.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 294. Verkoop van aangetaste voedingsmiddelen of van stoffen		Art. 294. La vente de denrées alimentaires ou de substances affectées
Verkoop van aangetaste voedingsmiddelen is het opzettelijk: <ul style="list-style-type: none"> 1° verkopen of te koop aanbieden van voedingsmiddelen of dranken waaronder stoffen die de dood kunnen teweegbrengen of de gezondheid zwaar kunnen schaden, werden gemengd 2° verkopen of te koop aanbieden van stoffen die de dood kunnen teweegbrengen of de gezondheid zwaar kunnen schaden, wetende dat zij tot aantasting van voedingsmiddelen moeten dienen. 		La vente de denrées alimentaires affectées consiste à, délibérément: <ul style="list-style-type: none"> 1° vendre ou offrir à la vente des substances alimentaires ou des boissons auxquelles des matières de nature à entraîner la mort ou à altérer gravement la santé ont été mêlées, 2° vendre ou à offrir à la vente des matières de nature à entraîner la mort ou à altérer gravement la santé, sachant que celles-ci doivent servir à porter atteinte aux denrées alimentaires.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 295. Opslag van aangetaste voedingsmiddelen		Art. 295. Le stockage de denrées alimentaires affectées
Opslag van aangetaste voedingsmiddelen is het opzettelijk bewaren van voedingsmiddelen of dranken waaronder stoffen die de dood kunnen teweegbrengen of de gezondheid zwaar kunnen schaden, werden gemengd en die bestemd zijn om te worden verkocht.		Le stockage de denrées alimentaires affectées consiste à, délibérément, conserver des substances alimentaires ou de boissons auxquelles des matières de nature à entraîner la mort ou à altérer gravement la santé ont été mêlées et qui sont destinées à être vendues.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 296. Bijkomende straffen	Art. 296. Les peines accessoires
De rechter kan bij de veroordeling voor een misdrijf omschreven in de artikelen 293 tot en met 295 de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling en de sluiting van de inrichting opleggen als bijkomende straf.	En cas de condamnation pour une infraction décrite aux articles 293 à 295, le juge peut imposer la publication de la décision de condamnation et la fermeture de l'établissement comme peine accessoire.
Art. 297. Kwaadwillige verspreiding van ziekteverwekkers	Art. 297. La dissémination malveillante d'agents pathogènes
Kwaadwillige verspreiding van ziekteverwekkers is het, met kwaad opzet, verspreiden van een virus, bacterie, parasiet of andere stof die van aard is de gezondheid van personen negatief te beïnvloeden.	La dissémination malveillante d'agents pathogènes consiste à, dans une intention méchante, propager un virus, une bactérie, un parasite ou une autre substance de nature à influencer négativement la santé de personnes.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 298. Verzwarende omstandigheid	Art. 298. La circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand werden geïdentificeerd.	Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction vise des mineurs ou des personnes en situation de vulnérabilité.
Afdeling 5. Het in gevaar brengen van minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand	Section 5. La mise en danger de mineurs ou de personnes en situation de vulnérabilité
<i>Onderafdeling 1. Verlaten of in behoeftige toestand achterlaten</i>	<i>Sous-section 1re. Le délaissement ou l'abandon dans le besoin</i>
Art. 299. Verlating van personen	Art. 299. Le délaissement de personnes
Verlating van personen is het opzettelijk verlaten van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand die niet in staat is om in zijn onderhoud te voorzien, waardoor er een onderbreking is van het	Le délaissement de personnes consiste à, délibérément, délaisser un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité qui n'est pas à même de pourvoir à son entretien, de sorte qu'il y a interruption de

toezicht of de zorgen die het slachtoffer nodig heeft.		la surveillance ou des soins dont la victime a besoin.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 300. Verlating van personen met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 300. Le délaissement de personnes entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
De verlating van personen die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Le délaissement de personnes entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 301. Verlating van personen met de dood tot gevolg		Art. 301. Le délaissement de personnes entraînant la mort
De verlating van personen die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Le délaissement de personnes entraînant la mort, sans intention de la donner, est puni d'une peine de niveau 4.
Art. 302. Verzwarende omstandigheden		Art. 302. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter voor de verlating van personen in overweging nemen dat:</p> <p>1° het slachtoffer de vader, moeder of andere bloedverwant in de rechte opgaande lijn is van de dader;</p> <p>2° de dader de vader, de moeder of andere bloedverwant in de rechte opgaande lijn is van het slachtoffer, dan wel de partner is van het slachtoffer, het gezag over het slachtoffer heeft of er de bewaring van heeft.</p>		<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, pour le délaissement de personnes, le juge doit prendre en considération le fait que :</p> <p>1° la victime est le père, la mère ou un autre parent en ligne directe ascendante de l'auteur ;</p> <p>2° l'auteur est le père, la mère ou un autre parent en ligne directe ascendante de la victime ou qu'il est le partenaire de la victime, qu'il a une autorité sur celle-ci ou qu'il en a la garde.</p>

Art. 303. In behoeftige toestand achterlaten van personen		Art. 303. L'abandon de personnes dans le besoin
Het in behoeftige toestand achterlaten van personen is het opzettelijk in behoeftige toestand achterlaten van een persoon ten aanzien van wie men onderhoud is verschuldigd op basis van artikel 203 of 205 van het oud Burgerlijk Wetboek, ook al wordt deze niet alleen gelaten, het weigeren deze persoon weer bij zich te nemen of het weigeren zijn onderhoud te betalen als men hem aan een derde hebben toevertrouwd of als hij bij rechterlijke beslissing aan een derde is toevertrouwd.		L'abandon de personnes dans le besoin consiste à, délibérément, abandonner dans le besoin une personne à l'égard de laquelle un entretien est dû sur la base de l'article 203 ou 205 de l'ancien Code civil, encore que celle-ci n'ait pas été laissée seule, refuser de reprendre cette personne ou refuser de payer son entretien lorsqu'on l'a confiée à un tiers ou que celle-ci a été confiée à un tiers par décision judiciaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Onderafdeling 2. Gebrek aan voeding of verzorging</i>		<i>Sous-section 2. Le défaut d'aliments ou de soins</i>
Art. 304. Onthouding van voedsel of verzorging		Art. 304. La privation d'aliments ou de soins
Onthouding van voedsel of verzorging is het opzettelijk onthouden van voedsel of verzorging aan een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand in die mate dat zijn gezondheid in het gedrang wordt gebracht of zijn lichamelijke of geestelijke ontwikkeling wordt geschaad, door de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, van het slachtoffer, door de partner van het slachtoffer, door een persoon die gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont, dan wel door een persoon op wie een conventionele plicht rust om zorg te dragen voor het slachtoffer.		La privation d'aliments ou de soins consiste à, délibérément, priver d'aliments ou de soins un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité, au point de compromettre sa santé ou de porter atteinte à son développement physique ou mental, alors que le privant est le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, ou le partenaire de la victime, ou est une personne qui a autorité sur la victime, en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle, ou est une personne sur laquelle repose une obligation conventionnelle de prendre soin de la victime.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 305. Onthouding van voedsel of verzorging met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 305. La privation d'aliments ou de soins entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
De onthouding van voedsel of verzorging die een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 3.		La privation d'aliments ou de soins entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 306. Onthouding van voedsel of verzorging met de dood tot gevolg		Art. 306. La privation d'aliments ou de soins entraînant la mort
De onthouding van voedsel of verzorging die de dood tot gevolg heeft, zonder dat de dader handelde met het oogmerk te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 4.		La privation d'aliments ou de soins entraînant la mort, sans intention de la donner, est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 307. Nalaten van onderhoud		Art. 307. Le défaut d'entretien
Nalaten van onderhoud is het door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid nalaten van het onderhoud van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand in die mate dat hierdoor de gezondheid van het slachtoffer in het gedrang wordt gebracht of zijn lichamelijke of geestelijke ontwikkeling wordt geschaad, door de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, van het slachtoffer, door de partner van het slachtoffer, door een persoon die gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont, dan wel door een persoon op wie een conventionele plicht rust om zorg te dragen voor het slachtoffer.		Le défaut d'entretien consiste à négliger, par un défaut grave de prévoyance ou de précaution, l'entretien d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité, au point de compromettre sa santé ou de porter atteinte à son développement physique ou mental, par le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, par le partenaire de la victime, par une personne qui a autorité sur la victime, en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle, ou par une personne sur laquelle repose une obligation conventionnelle de prendre soin de la victime.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 308. Nalaten van onderhoud met de dood tot gevolg	Art. 308. Le défaut d'entretien entraînant la mort
Het nalaten van onderhoud dat de dood tot gevolg heeft, wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Le défaut d'entretien entraînant la mort est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 309. Verzwarende omstandigheden	Art. 309. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het slachtoffer de vader, moeder of andere bloedverwant in de rechte opgaande lijn is van de dader; 2° de dader de vader, de moeder of andere bloedverwant in de rechte opgaande lijn is van het slachtoffer, dan wel de partner is van het slachtoffer, het gezag over het slachtoffer heeft of er de bewaring van heeft. 	<p>Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° la victime est le père, la mère ou un autre parent en ligne directe ascendante de l'auteur ; 2° l'auteur est le père, la mère ou un autre parent en ligne directe ascendante de la victime, ou le partenaire de la victime, ou qu'il a autorité sur celle-ci ou qu'il en a la garde.
<i>Onderafdeling 3 – Gebruik of lokken met het oog op het plegen van een misdrijf</i>	<i>Sous-section 3 – L'utilisation ou le leurre en vue de commettre une infraction</i>

<p>Art. 310. Gebruik van personen met het oog op het plegen van een misdrijf</p>		<p>Art. 310. L'utilisation de personnes en vue de commettre une infraction</p>
<p>Het gebruik van personen met het oog op het plegen van een misdrijf is het opzettelijk, rechtstreeks of via een tussenpersoon, aantrekken of gebruiken van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand om een misdrijf te plegen of hieraan deel te nemen.</p>		<p>L'utilisation de personnes en vue de commettre une infraction consiste à, opzettelijk, attirer ou utiliser, directement ou par un intermédiaire, un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité en vue de commettre une infraction ou d'y participer.</p>
<p>Dit misdrijf wordt bestraft met dezelfde straf als deze gesteld op het misdrijf waarvoor de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand wordt aangetrokken of gebruikt.</p>		<p>Cette infraction est punie de la même peine que celle sanctionnant l'infraction pour laquelle le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité est attirée ou utilisée.</p>
<p>Art. 312. Technologisch lokken van personen met het oog op het plegen van een misdrijf</p>		<p>Art. 312. Le leurre technologique de personnes en vue de commettre une infraction</p>
<p>Het technologisch lokken van personen met het oog op het plegen van een misdrijf is het opzettelijk door een meerderjarige communiceren met een kennelijk of vermoedelijk minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand door middel van informatie- of communicatietechnologieën om het plegen van een misdrijf op dit slachtoffer te vergemakkelijken</p> <p>1° indien de dader zijn identiteit, leeftijd of hoedanigheid heeft verzwegen of hierover heeft gelogen;</p> <p>2° indien de dader nadruk heeft gelegd op de in acht te nemen discretie over hun gesprekken;</p> <p>3° indien de dader enig geschenk of voordeel heeft aangeboden of voorgespiegeld;</p> <p>4° indien de dader een andere list heeft gebruikt.</p>		<p>Le leurre technologique de personnes en vue de commettre une infraction consiste, pour une personne majeure, à, délibérément, communiquer avec un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité avéré(e) ou supposé(e) par le biais de technologies de l'information et de la communication, en vue de faciliter la perpétration d'une infraction à l'égard de cette victime :</p> <p>1° si l'auteur a dissimulé ou menti sur son identité ou son âge ou sa qualité ;</p> <p>2° si l'auteur a insisté sur la discrétion à observer quant à leurs échanges ;</p> <p>3° si l'auteur a offert ou fait miroiter un cadeau ou un avantage quelconque ;</p> <p>4° si l'auteur a usé de toute autre manœuvre.</p>

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 312. Verzwarende omstandigheden		Art. 312. Les circonstances aggravantes
<p>Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter voor een misdrijf omschreven in deze afdeling in overweging nemen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de minderjarige jonger is dan zestien jaar; 2° de dader gebruik maakt van de bijzonder kwetsbare positie waarin de minderjarige verkeert; 3° de dader de vader, de moeder of een andere bloedverwant in de opgaande lijn is van het slachtoffer, dan wel de partner is van het slachtoffer, het gezag over het slachtoffer heeft of er de bewaring van heeft; 4° een gewoonte wordt gemaakt van het gebruiken van een persoon met het oog op het plegen van een misdrijf. 5° — 		<p>Lors du choix de la peine ou une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération le fait que :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° le mineur est âgé de moins de seize ans ; 2° l'auteur abuse de la position particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve le mineur ; 3° l'auteur est le père, la mère ou un autre parent en ligne ascendante de la victime, ou le partenaire de la victime, ou qu'il a une autorité sur celle-ci ou qu'il en a la garde ; 4° l'action d'utiliser une personne en vue de commettre une infraction constitue une activité habituelle.
Afdeling 6. Gemeenschappelijke bepaling		Section 6. La disposition commune
Art. 313. Bijkomende straf		Art. 313. La peine accessoire
De rechter kan bij de veroordeling voor een misdrijf omschreven onder de afdelingen 2 of 5 een verblijfs-, plaats- of contactverbod opleggen als bijkomende straf.		En cas de condamnation pour une infraction décrite dans les sections 2 ou 5, le juge peut imposer une interdiction de résidence, de lieu ou de contact comme peine accessoire.
HOOFDSTUK 9 MISDRIJVEN TEGEN HET PRIVÉLEVEN		CHAPITRE 9 LES INFRACTIONS CONTRE LA VIE PRIVÉE DES PERSONNES

Afdeling 1. Misdrijven betreffende het geheim van communicatie, privégegevens van een informaticasysteem en brieven		Section 1. Les infractions relatives au secret des communications, des données privées d'un système informatique et des lettres
Art. 315. Schending van het geheim van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem		Art. 315. La violation du secret des communications privées ou des données privées d'un système informatique
<p>Schending van het geheim van privécommunicatie en privégegevens van een informaticasysteem is het:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° opzettelijk, met behulp van enig toestel, onderscheppen, kennis nemen van of opnemen van niet voor het publiek toegankelijke communicatie, waaraan men zelf niet deelneemt, zonder de toestemming van alle deelnemers aan die communicatie; 2° opstellen van enig toestel met het oogmerk een van de hierboven onder 1° omschreven misdrijven te plegen; 3° opzettelijk onder zich houden, aan een andere persoon onthullen of verspreiden, of enig gebruik maken van de inhoud van niet voor het publiek toegankelijke communicatie of van niet voor het publiek toegankelijke gegevens van een informaticasysteem die onwettig onderschept of opgenomen zijn of waarvan onwettig kennis genomen is. 		<p>La violation du secret des communications privées et des données privées d'un système informatique consiste à :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° délibérément, à l'aide d'un appareil quelconque, intercepter, prendre connaissance ou enregistrer des communications non accessibles au public, auxquelles on ne prend pas part, sans le consentement de tous les participants à ces communications ; 2° dans l'intention de commettre une des infractions mentionnées ci-dessus au 1°, installer un appareil quelconque ; 3° délibérément, détenir, révéler ou divulguer à une autre personne le contenu de communications non accessibles au public ou de données non accessibles au public d'un système informatique illégalement interceptées ou enregistrées, ou dont on a pris connaissance illégalement, ou utiliser d'une manière quelconque une information obtenue de cette façon.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 316. Verzwaarde schending van het geheim van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem		Art. 316. La violation du secret des communications privées ou des données privées d'un système informatique aggravée

Schending van het geheim van privécommunicatie en privégegevens van een informaticasysteem wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer zij wordt gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie, buiten de gevallen die de wet bepaalt of zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft .	La violation du secret des communications privées et des données privées d'un système informatique est punie d'une peine de niveau 3 lorsqu'elle est commise par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions, hors les cas prévus par la loi ou sans respecter les formalités qu'elle prescrit.
Art. 317. Bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	Art. 317. L'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique
Bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem is het, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden en buiten de gevallen die de wet bepaalt of zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft, gebruik maken van een wettig gemaakte opname van voor het publiek niet toegankelijke communicatie of voor het publiek niet toegankelijke gegevens van een informaticasysteem.	L'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique consiste, avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, à utiliser, hors les cas prévus par la loi ou sans respecter les formalités qu'elle prescrit, un enregistrement, légalement effectué, de communications non accessibles au public ou de données non accessibles au public d'un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 318. Verzwaard bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	Art. 318. L'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique aggravée
Bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer het wordt gepleegd door een	L'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique est punie d'une peine de niveau 3 lorsqu'elle est commise par une

persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.,		personne exerçant une fonction publique, dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
Art. 319. Onwettig bezit of onwettige terbeschikkingstelling van afluistermateriaal		Art. 319. La possession ou la mise à disposition illégales de matériel d'écoute
Onwettig bezit of terbeschikkingstelling van afluistermateriaal is het opzettelijk onrechtmatig bezitten, produceren, verkopen, verkrijgen met het oog op het gebruik ervan, invoeren, verspreiden of op enige andere manier ter beschikking stellen, buiten de gevallen die de wet bepaalt of zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft, van een instrument, met inbegrip van informaticagegevens, dat hoofdzakelijk is ontworpen of aangepast om het misdrijf van schending van het geheim van privécommunicatie en gegevens van een informaticasysteem mogelijk te maken.		La possession ou la mise à disposition illégales de matériel d'écoute consiste à, délibérément, indûment, posséder, produire, vendre, obtenir en vue de son utilisation, importer, diffuser ou mettre à disposition sous une autre forme, hors les cas prévus par la loi ou sans respecter les formalités qu'elle prescrit, un dispositif, y compris des données informatiques, principalement conçu ou adapté pour permettre la commission d'une infraction de violation du secret des communications privées et des données d'un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 320. Schending van het briefgeheim		Art. 320. La violation du secret des lettres
Schending van het briefgeheim is het opzettelijk: <ul style="list-style-type: none"> – wegmaken van een aan een postoperator toevertrouwde brief of openen van een zodanige brief om het geheim ervan te schenden; – wegmaken van een brief van een gerechtsdeurwaarder of openen van een zodanige brief, om het geheim ervan te schenden, behalve, in dit laatste geval, wanneer de dader de vader of de moeder is van het betrokken minderjarig kind, ofwel de echtgenoot, de voogd, de bewindvoerder of de curator van de betrokken persoon. 		La violation du secret des lettres consiste à, délibérément, <ul style="list-style-type: none"> – supprimer une lettre confiée à un opérateur postal ou l'ouvrir pour en violer le secret ; – supprimer une lettre d'huissier de justice ou l'ouvrir pour en violer le secret, à moins, dans ce dernier cas, qu'il s'agisse du père ou de la mère de l'enfant mineur concerné, ou du conjoint, du tuteur, de l'administrateur ou du curateur de la personne intéressée.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 2. Schending van plaatsen die tot woning dienen		Section 2. La violation de lieux servant d'habitation
Art. 321. Huisvredebreuk of schending van een bewoonde plaats		Art. 321. La violation de domicile ou d'un lieu habité
Huisvredebreuk of schending van een bewoonde plaats is het opzettelijk binnentreden in een door een ander bewoonde woonplaats, huis, appartement, kamer of verblijf, of in de aanhorigheden ervan, dit goed bezetten of erin verblijven zonder toestemming van de bewoners, buiten de gevallen die de wet bepaalt of zonder inachtneming van de vormen die zij voorschrijft.		La violation de domicile ou d'un lieu habité consiste à, délibérément, hors les cas prévus par la loi et sans les formalités prescrites par celle-ci, pénétrer dans un domicile, une maison, un appartement, une chambre ou un logement habités par autrui, ou leurs dépendances, occuper ce bien ou y séjourner sans autorisation des habitants.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 322. Verzwaarde huisvredebreuk of verzwaarde schending van een bewoonde plaats		Art. 322. La violation de domicile ou d'un lieu habité aggravée
Huisvredebreuk of schending van een bewoonde plaats wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien: <ul style="list-style-type: none"> 1° de feiten werden gepleegd met behulp van bedreiging of geweld; 2° het feit werd gepleegd door zich te beroepen op een vals bevel van het openbaar gezag of door gebruik te maken van de kledij, herkenningstekens, de naam of hoedanigheid van een agent van het openbaar gezag; 3° de dader of een van de daders een wapen bij zich had. 		La violation de domicile ou d'un lieu habité est punie d'une peine de niveau 3 lorsque : <ul style="list-style-type: none"> 1° les faits ont été commis à l'aide de menaces ou de violences; 2° si le fait a été commis en alléguant un faux ordre de l'autorité publique ou en faisant usage de vêtements, de signes distinctifs, du nom ou de la qualité d'un agent de l'autorité publique ; 3° l'auteur ou un des auteurs était porteur d'une arme

Art. 322bis. Onwettige bezetting van een niet-bewoonde plaats	Art. 322bis. L'occupation Illicite d'un lieu non habité
Onwettige bezetting van een niet-bewoonde plaats is het opzettelijk, zonder een bevel van de overheid of zonder toestemming van een houder van een titel die of een recht dat toegang verschaft tot de betrokken plaats of gebruik van of verblijf in het betrokken goed toestaat en buiten de gevallen waarin de wet het toelaat, op eender welke manier binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans niet bewoonde huis, appartement, kamer of verblijf, of de aanhorighe-den ervan, of enige andere niet bewoonde ruimte of andermans roerend goed dat al dan niet als verblijf kan dienen, zonder zelfhouder te zijn van voormelde titel of recht.	L'occupation illicite d'un lieu non habité consiste à, délibérément, sans ordre de l'autorité ou sans autorisation d'une personne possédant un titre ou un droit qui donne accès au bien concerné ou qui permet de l'utiliser ou de séjourner dans le bien et hors les cas où la loi l'autorise, pénétrer dans la maison, l'appartement, la chambre ou le logement non habité d'autrui, ou leurs dépendances ou tout autre local ou le bien meuble non habité d'autrui pouvant ou non servir de logement, soit l'occuper, soit y séjourner de quelque façon que ce soit, sans être soi-même détenteur du droit ou du titre précité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 323. Weigering om gevolg te geven aan een beslissing tot ontruiming of tot uithuiszetting	Art. 323. Le refus d'obtempérer à une décision d'évacuation ou d'expulsion
Weigering om gevolg te geven aan een beslissing tot ontruiming of tot uithuiszetting is het opzettelijk geen gevolg geven, binnen de gestelde termijn, aan het bevel tot ontruiming bedoeld in artikel 12, § 1, van de wet van 18 oktober 2017 betreffende het onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed of tot uithuiszetting bedoeld in artikel 1344decies van het Gerechtelijk Wetboek.	Le refus d'obtempérer à une décision d'évacuation ou d'expulsion consiste à, délibérément, ne pas donner suite, dans le délai fixé, à l'ordonnance d'évacuation visée à l'article 12, § 1 ^{er} , de la loi du 18 octobre 2017 relative à la pénétration, à l'occupation ou au séjour illégitimes dans le bien d'autrui ou à l'expulsion visée à l'article 1344decies du Code judiciaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 3. Bescherming van het beroepsgeheim	Section 3. La protection du secret professionnel
Art. 324. Schending van het beroepsgeheim	Art. 324. La violation du secret professionnel

Schending van het beroepsgeheim is het opzettelijk door een persoon die uit hoofde van zijn staat of beroep kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, bekend maken van deze geheimen buiten het geval dat hij geroepen wordt om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hem verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken.	La violation du secret professionnel consiste pour une personne dépositaire, par état ou par profession, des secrets qu'on lui confie, qui, hors le cas où elle est appelée à rendre témoignage en justice ou devant une commission d'enquête parlementaire et celui où la loi l'oblige ou l'autorise à faire connaître ces secrets, à révéler, délibérément, ces secrets.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 325. Afwijkingen van het beroepsgeheim	Art. 325. Dérogations au secret professionnel
<p>§ 1. Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en hierdoor kennis heeft van een misdrijf zoals omschreven in de artikelen 98 tot en met 103, 132 tot en met 143, 145 tot en met 161, 164 tot en met 166, 181 tot en met 189, 192 tot en met 197, 286<i>bis</i> tot 286<i>sexies</i>, 299 tot en met 301, 304 tot en met 308 en 246, gepleegd op een minderjarige, op een persoon in een kwetsbare toestand in de zin van artikel 79, 2°, of op een persoon in een kwetsbare toestand ten gevolge van partnergeweld of het gebruiken van geweld in naam van culturele drijfveren, gewoontes, religie, tradities of de zogenaamde 'eer', kan, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 277, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings in de volgende gevallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hetzij wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde persoon in een kwetsbare toestand en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen; 	<p>§ 1er. Toute personne qui, par état ou par profession, est dépositaire de secrets et a de ce fait connaissance d'une infraction prévue aux articles 98 à 103, 132 à 143, 145 à 161, 164 à 166, 181 à 189, 192 à 197, 286<i>bis</i> à 286<i>sexies</i>, 299 à 301, 304 à 308 et 246, commise sur un mineur, sur une personne en situation de vulnérabilité au sens de l'article 79, 2° ou sur une personne en situation de vulnérabilité en raison de violence entre partenaires ou d'actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu "honneur", peut, sans préjudice des obligations que lui impose l'article 277, en informer le procureur du Roi lorsqu'une des situations suivantes est présente :</p> <ul style="list-style-type: none"> - soit il existe un danger grave et imminent pour l'intégrité physique ou mentale du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité visée, et elle n'est pas en mesure, seule ou avec l'aide de tiers, de protéger cette intégrité, - soit il y a des indices d'un danger sérieux et réel que d'autres mineurs ou personnes en situation de

<p>– hetzij wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde personen in een kwetsbare toestand het slachtoffer zouden worden van de in voormelde artikelen bedoelde misdrijven en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen.</p>	<p>vulnérabilité telles que visées ci-dessus soient victimes d'une des infractions prévues aux articles précités et elle n'est pas en mesure, seule ou avec l'aide de tiers, de protéger cette intégrité.</p>
<p>§ 2. Er is geen misdrijf wanneer iemand die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, deze meedeelt in het kader van een overleg dat wordt georganiseerd, hetzij bij of krachtens een wet, hetzij bij een met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings.</p>	<p>§ 2. Il n'y a pas d'infraction lorsqu'une personne qui, par état ou par profession, est dépositaire de secrets, communique ceux-ci dans le cadre d'une concertation organisée soit par ou en vertu d'une loi, soit moyennant une autorisation motivée du procureur du Roi.</p>
<p>Dit overleg kan uitsluitend worden georganiseerd, hetzij met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van de persoon of van derden, hetzij ter voorkoming van de terroristische misdrijven zoals bepaald in hoofdstuk 1 van titel 3, of van de misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie, zoals bepaald in artikel 381.</p>	<p>Cette concertation peut exclusivement être organisée soit en vue de protéger l'intégrité physique et psychique de la personne ou de tiers, soit en vue de prévenir les infractions terroristes visées au chapitre 1er du titre 3 ou les délits commis dans le cadre d'une organisation criminelle, telle qu'elle est définie à l'article 381.</p>
<p>De in het eerste lid bedoelde wet of de met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings bepalen ten minste wie aan het overleg kan deelnemen, met welke finaliteit en volgens welke modaliteiten het overleg zal plaatsvinden.</p>	<p>La loi ou l'autorisation motivée du procureur du Roi, visées à l'alinéa 1er, déterminent au moins qui peut participer à la concertation, avec quelle finalité et selon quelles modalités la concertation aura lieu.</p>
<p>De deelnemers zijn tot geheimhouding verplicht wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Eenieder die dit geheim schendt, wordt gestraft met een straf van niveau 2. De geheimen die tijdens dit overleg worden meegedeeld, kunnen slechts aanleiding geven tot de strafrechtelijke vervolging van de misdrijven waarvoor het overleg werd georganiseerd.</p>	<p>Les participants sont tenus au secret relativement aux secrets communiqués durant la concertation. Toute personne violant ce secret sera punie d'un peine de niveau 2.</p> <p>Les secrets qui sont communiqués pendant cette concertation, ne peuvent donner lieu à la poursuite pénale que des seules infractions pour lesquelles la concertation a été organisée.</p>
<p>§ 3. De twee vorige paragrafen zijn niet van toepassing op de advocaat voor wat betreft</p>	<p>§ 3. Les deux paragraphes précédents ne sont pas applicables à l'avocat en ce qui</p>

het meedelen van vertrouwelijke informatie van zijn cliënt wanneer die zijn cliënt mogelijk aan strafvervolgung blootstelt.		concerne la communication d'informations confidentielles de son client lorsque ces informations sont susceptibles d'exposer son client à des poursuites pénales.
Afdeling 4. Misdrijven betreffende de vrije uitoefening van de erediensten		Section 4. Les infractions relatives au libre exercice des cultes
Art. 326. Aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst		Art. 326. L'atteinte au libre exercice d'un culte
<p>De aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst is het opzettelijk :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° door geweld of bedreiging een of meer personen dwingen of verhinderen een eredienst uit te oefenen, de uitoefening van die eredienst bij te wonen, bepaalde godsdienstige feesten te vieren, bepaalde rustdagen te onderhouden en diensgevolge hun werkhuizen, winkels of magazijnen te openen of te sluiten en een bepaalde arbeid te verrichten of te staken; 2° door het verwekken van stoornis of wanorde verhinderen, belemmeren of onderbreken van de uitoefening van een eredienst, gehouden in een plaats die bestemd is of gewoonlijk dient voor de eredienst of bij openbare plechtigheden van die eredienst; 3° door daden, woorden, gebaren of bedreigingen beschimpen van de voorwerpen van een eredienst, hetzij in plaatsen die bestemd zijn of gewoonlijk dienen voor de uitoefening ervan, hetzij bij openbare plechtigheden van die eredienst. 		<p>L'atteinte au libre exercice d'un culte consiste à délibérément :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° par des violences ou des menaces, contraindre ou empêcher une ou plusieurs personnes d'exercer un culte, d'assister à l'exercice de ce culte, de célébrer certaines fêtes religieuses, d'observer certains jours de repos, et, en conséquence, d'ouvrir ou de fermer leurs ateliers, boutiques ou magasins, et de faire ou de quitter certains travaux ; 2° par des troubles ou des désordres, empêcher, retarder ou interrompre les exercices d'un culte qui se pratiquent dans un lieu destiné ou servant habituellement au culte ou dans les cérémonies publiques de ce culte ; 3° par faits, paroles, gestes ou menaces, aura outragé les objets d'un culte, soit dans les lieux destinés ou servant habituellement à son exercice, soit dans des cérémonies publiques de ce culte.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Art. 327. Verzwarende omstandigheid bij de aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst		Art. 327. La circonstance aggravante de l'atteinte au libre exercice d'un culte
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor het misdrijf bedoeld in het vorige artikel, 1°, moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour l'infraction visée au 1° de l'article précédent, le juge doit prendre en considération la circonstance que l'infraction a été commise au préjudice d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité.
Afdeling 5. Bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarigen in het kader van de gerechtelijke procedures		Section 5. La protection de la vie privée des mineurs dans le cadre des procédures judiciaires
Art. 328. Schending van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarigen		Art. 328. L'atteinte à la vie privée des mineurs
Schending van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarigen is het opzettelijk publiceren of verspreiden, door welk procedé ook, van: <ul style="list-style-type: none"> 1° het verslag van de debatten voor de jeugdrechtbank, voor de onderzoeksrechter of voor de kamers van het hof van beroep die bevoegd zijn om over het hoger beroep tegen hun beslissingen te oordelen, uitgezonderd de motieven en het beschikkend gedeelte van de in openbare terechtzitting uitgesproken rechterlijke beslissing onder voorbehoud van de toepassing van 2°; 2° teksten, tekeningen, foto's of beelden waaruit de identiteit kan blijken van een persoon die wordt vervolgd wegens het plegen van een als misdrijf omschreven feit terwijl hij minderjarig was of ten aanzien 		L'atteinte à la vie privée des mineurs consiste à délibérément: <ul style="list-style-type: none"> 1° publier ou diffuser, par tout procédé, le compte rendu des débats devant le tribunal de la jeunesse, devant le juge d'instruction ou devant les chambres de la cour d'appel compétentes pour se prononcer sur l'appel introduit contre leurs décisions, les motifs et le dispositif de la décision judiciaire prononcée en audience publique faisant exception à cet égard sous réserve de l'application du 2° ; 2° publier ou diffuser, par tout procédé, des textes, dessins, photographies ou images de nature à révéler l'identité d'une personne qui est poursuivie pour avoir commis un fait qualifié infraction alors qu'elle était mineure ou qui fait l'objet d'une mesure

van wie een beschermingsmaatregel is genomen door een jeugdgerecht.	protectionnelle prise par une juridiction de la jeunesse.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Afdeling 6. Gemeenschappelijke bepaling	Section 6. Disposition commune
Art. 329. Strafuitsluitende verschoningsgrond	Art. 329. La cause d'excuse entraînant une exemption de peine
De in dit hoofdstuk bedoelde gedragingen kunnen niet worden bestraft indien de persoon met een openbare functie die een niet-manifest onrechtmatig bevel uitvoert, heeft gehandeld op bevel van zijn meerderen, in zaken die tot hun bevoegdheid behoren en waarin hij zijn meerdere als ondergeschikte gehoorzaamheid verschuldigd was.	Les comportements visés dans le présent chapitre ne sont pas punissables si la personne exerçant une fonction publique qui exécute un ordre qui n'est pas manifestement illégal, a agi par ordre de ses supérieurs, pour des objets du ressort de ceux-ci et sur lesquels il leur était dû une obéissance hiérarchique.
HOOFDSTUK 10. MISDRIJVEN TEGEN DE BURGERLIJKE STAAT VAN PERSONEN	CHAPITRE 10. LES INFRACTIONS CONTRE L'ÉTAT CIVIL DES PERSONNES
Afdeling 1 - Misdrijven met betrekking tot het bewijs van de burgerlijke staat van kinderen	Section 1re – Les infractions relatives à la preuve de l'état civil des enfants
Art. 331. Niet-aangifte van de geboorte van een kind	Art. 331. Le défaut de déclaration de naissance d'un enfant

De niet-aangifte van de geboorte van een kind is het opzettelijk nalaten aangifte te doen overeenkomstig het artikel 43 van het oud Burgerlijk Wetboek door de persoon die krachtens het artikel 43, § 1 van hetzelfde Wetboek gehouden is dit te doen.	Le défaut de déclaration de naissance d'un enfant consiste, pour une personne à, délibérément, s'abstenir de faire la déclaration prévue à l'article 43 de l'ancien Code civil alors qu'elle y est tenu en vertu de l'article 43, § 1 du même Code.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 332. Niet-kennisgeving van een bevalling	Art. 333. Le défaut de notification d'accouchement
De niet-kennisgeving van een bevalling is het opzettelijk nalaten kennisgeving te doen van een bevalling aan de ambtenaar van de burgerlijke stand door de persoon die krachtens artikel 42 van het oud Burgerlijk Wetboek gehouden is dit te doen.	Le défaut de notification d'accouchement consiste pour une personne à, délibérément, s'abstenir de notifier un accouchement à l'officier de l'état civil alors qu'elle y est tenue en vertu de l'article 42 de l'ancien Code civil.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 333. Niet-kennisgeving van een vondeling	Art. 333. Le défaut de notification d'un enfant abandonné
De niet-kennisgeving van een vondeling is het opzettelijk nalaten onmiddellijk kennisgeving te doen van een gevonden pasgeboren kind aan de openbare hulpdiensten, zoals bij artikel 45 van het oud Burgerlijk Wetboek is voorgeschreven.	Le défaut de notification d'un enfant abandonné consiste à, délibérément, omettre de déclarer immédiatement un enfant nouveau-né trouvé aux services de secours publics comme le prescrit l'article 45 de l'ancien Code civil.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 334. Strafuitsluitende verschoningsgrond	Art. 334. La cause d'excuse entraînant une exemption de peine

De niet-afgifte van een vondeling wordt niet bestraft wanneer de persoon erin heeft toegestemd het kind te zijnen laste te nemen en dienaangaande een verklaring heeft afgelegd bij de gemeenteoverheid van de plaats waar het kind is gevonden.		Le défaut de déclaration d'un enfant abandonné n'est pas puni lorsque la personne a consenti à prendre l'enfant à sa charge et a fait, à cet égard, une déclaration devant l'autorité communale du lieu où l'enfant a été trouvé.
Art. 335. Onderschuiving van een kind		Art. 335. La substitution d'enfant
De onderschuiving van een kind is het opzettelijk verwisselen van een kind met een ander kind of het toeschrijven van een kind aan een vrouw die niet van dit kind is bevallen.		La substitution d'enfant consiste à, délibérément, échanger un enfant avec un autre enfant ou attribuer à une femme un enfant dont elle n'a pas accouché.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Art. 336. Obstructie van het bewijs van de burgerlijke staat van een kind		Art. 336. L'obstruction à la preuve de l'état civil d'un enfant
De obstructie van het bewijs van de burgerlijke staat van een kind is het opzettelijk vernietigen of het verhinderen van de opmaak van het bewijs van de burgerlijke staat van een kind.		L'obstruction à la preuve de l'état civil d'un enfant consiste à, délibérément, détruire la preuve de l'état civil d'un enfant ou en empêcher l'établissement.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .
Afdeling 2 – Misdrijven met betrekking tot de adoptie		Section 2. – Les infractions relatives à l'adoption
Art. 337. Onwettige adoptie voor eigen rekening		Art. 337. L'adoption illégale pour compte propre
De onwettige adoptie voor eigen rekening is het met bedrieglijk opzet voor zichzelf verkrijgen of proberen te verkrijgen van een adoptie die strijdig is met de bepalingen van de wet.		L'adoption illégale pour compte propre consiste à, dans une intention frauduleuse, obtenir ou tenter d'obtenir pour soi, une adoption contraire aux dispositions de la loi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 .		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 .

Art. 338. Onwettige adoptie door tussenkomst van derden	Art. 338 L'adoption illégale commise par un intermédiaire
De onwettige adoptie door tussenkomst van derden is het opzettelijk: <ul style="list-style-type: none"> 1° optreden als tussenpersoon en voor een derde een adoptie verkrijgen of proberen te verkrijgen zonder lid te zijn van een daartoe vooraf door de bevoegde gemeenschap erkende adoptiedienst; 2° als lid van een erkende adoptiedienst voor een derde een adoptie verkrijgen of proberen te verkrijgen die strijdig is met de bepalingen van de wet. 	L'adoption illégale commise par un intermédiaire consiste à, délibérément: <ul style="list-style-type: none"> 1° intervenir en tant que personne intermédiaire et obtenir ou tenter d'obtenir une adoption pour un tiers sans être membre d'un service d'adoption préalablement agréé à cette fin par la communauté compétente ; 2° en tant que membre d'un service d'adoption agréé, obtenir ou tenter d'obtenir pour un tiers une adoption contraire aux dispositions de la loi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Afdeling 3 - Misdrijven met betrekking tot het huwelijk	Section 3. – Les infractions relatives au mariage
Art. 339. Bigamie	Art. 339. La bigamie
Bigamie is het opzettelijk aangaan van een ander huwelijk vóór de ontbinding van het voorgaande wettige huwelijk.	La bigamie consiste à, délibérément, contracter un autre mariage avant la dissolution du mariage légal précédent.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 4 - Gemeenschappelijke bepalingen	Section 4 – Dispositions communes
Art. 340. Verzwarende omstandigheid	Art. 340. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor feiten die misdrijven tegen de burgerlijke staat van personen uitmaken moet de rechter in overweging nemen dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.	Dans le choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, pour des faits constitutifs d'infractions contre l'état civil des personnes, le juge doit prendre en considération le fait que l'infraction a été commise par une personne exerçant une

		fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
HOOFDSTUK 11. MISDRIJVEN TEGEN HET LIJK EN DE LIJKBEZORGING		CHAPITRE 11. Les infractions contre les cadavres et les sépultures
Afdeling 1 – Zonder voorafgaande toestemming een begraving of crematie verrichten		Section 1re – L'inhumation ou la crémation sans consentement préalable
Art. 341. Zonder voorafgaande toestemming een begraving of crematie verrichten		Art. 341. L'inhumation ou la crémation sans consentement préalable
Het zonder voorafgaande toestemming een begraving of crematie verrichten is het opzettelijk zonder voorafgaande toestemming van de openbare ambtenaar een begraving of crematie verrichten.		L'inhumation ou la crémation sans consentement préalable consiste à, délibérément, procéder à une inhumation ou à une crémation sans le consentement préalable de l'officier public.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 2 – Lijk- en grafschennis		Section 2 – La profanation de cadavres et de sépultures
Art. 342. Lijkschennis		Art. 342. La profanation de cadavres
Lijkschennis is het opzettelijk aantasten van de integriteit van het lijk waardoor de nagedachtenis van de overledene werd beledigd of gekwetst.		La profanation de cadavres est l'atteinte, faite délibérément, à l'intégrité du cadavre, de sorte à offenser ou à blesser la mémoire du défunt.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 343. Grafschennis		Art. 343. La profanation de sépultures
Grafschennis is het opzettelijk vernielen, neerhalen of beschadigen van graven, gedenktekens opgericht ter nagedachtenis van de overledenen, funeraire urnen of		La profanation de sépultures consiste à, délibérément, détruire, démolir ou dégrader, des tombes, des signes commémoratifs créés à la mémoire des

asverspreidingsweiden waardoor de nagedachtenis van de overledene werd beledigd of gekwetst.		défunts, des urnes funéraires ou des aires de dispersion des cendres, de sorte à offenser ou à blesser la mémoire du défunt.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
Titel 3. Misdrijven tegen de openbare veiligheid		Titre 3. Les infractions contre la sécurité publique
HOOFDSTUK 1. TERRORISME		CHAPITRE 1. LE TERRORISME
Art. 345. Terroristisch misdrijf		Art. 345. L'infraction terroriste
§ 1. Een terroristisch misdrijf is het plegen van een misdrijf bepaald in de §§ 2 en 3 dat door zijn aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden en opzettelijk gepleegd is met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.		§ 1 ^{er} . L'infraction terroriste consiste à commettre une des infractions prévues aux §§ 2 et 3 qui, de par sa nature ou son contexte, peut porter gravement atteinte à un pays ou à une organisation internationale et est commise intentionnellement dans le but d'intimider gravement une population ou de contraindre indûment des pouvoirs publics ou une organisation internationale à accomplir ou à s'abstenir d'accomplir un acte, ou de gravement déstabiliser ou détruire les structures fondamentales politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d'un pays ou d'une organisation internationale.
§ 2. Als terroristisch misdrijf wordt onder de voorwaarden bepaald in § 1, aangemerkt :		§ 2. Les infractions suivantes constituent, aux conditions fixées au § 1 ^{er} , une infraction terroriste :
1° het opzettelijk doden zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 1, afdeling 1;		1° l'homicide volontaire tel que visé au titre 2, chapitre 1, section 1 ;
2° de foltering zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, afdeling 1 en de onmenselijke behandeling zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, afdeling 2;		2° la torture telle que visée au titre 2, chapitre 2, section 1 et le traitement inhumain tel que visé au titre 2, chapitre 2, section 2 ;
3° de gewelddaden zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 4, afdeling 1, onderafdeling 1 en de vrouwelijke genitale verminking zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 4, afdeling 1, onderafdeling 2 ;		3° les actes de violence tels que visés au titre 2, chapitre 4, section 1, sous-section 1 et les mutilations des organes génitaux féminins telles que visées au titre 2, chapitre 4, section 1, sous-section 2 ;

4° de misdrijven die een aanslag zijn op de individuele vrijheid zoals bedoeld in titel 2, hoofdstuk 5;	4° les infractions portant atteinte à la liberté individuelle telles que visées au titre 2, chapitre 5 ;
5° de grootschalige vernieling of beschadiging bedoeld in de artikelen 483, 485, 486, 487, 497, 3°, 503 en 504, in artikel 15 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, en in artikel 114, § 4, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht of aanzienlijke economische schade wordt aangericht;	5° la destruction ou la dégradation massives visées aux articles 483, 485, 486, 487, 497, 3°, 503 et 504, à l'article 15 de la loi du 5 juin 1928 portant révision du Code disciplinaire et pénal pour la marine marchande et la pêche maritime, ainsi qu'à l'article 114, § 4, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques, ayant pour effet de mettre en danger des vies humaines ou de produire des pertes économiques considérables;
6° de onrechtmatige verstering van een informaticasysteem en de onrechtmatige verstering van de gegevens in een informaticasysteem, zoals bepaald in de artikelen 502 en 503;	6° l'atteinte illégale à l'intégrité d'un système informatique et l'atteinte illégale à l'intégrité des données dans un système informatique telles que définies aux l'articles 502 et 503 ;
7° het kapen van vliegtuigen bedoeld in artikel 30, § 1, 2°, van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart;	7° la capture d'aéronef visée à l'article 30, § 1 ^{er} , 2°, de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne;
8° de misdrijven van piraterij en daarmee gelijkgestelde misdrijven bedoeld in artikel 4.5.2.2 en 4.5.2.3 van het Belgisch Scheepvaartwetboek;	8° les infractions de piraterie et une infraction assimilée visées à l'article 4.5.2.2 et 4.5.2.3 du Code belge de la Navigation;
9° de misdrijven bedoeld in het koninklijk besluit van 23 september 1958 houdende algemeen reglement betreffende het fabriceren, opslaan, onder zich houden, verkopen, vervoeren en gebruiken van springstoffen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 1 februari 2000,	9° les infractions visées par l'arrêté royal du 23 septembre 1958 portant règlement général sur la fabrication, l'emmagasiner, la détention, le débit, le transport et l'emploi des produits explosifs, modifié par l'arrêté royal du 1 ^{er} février 2000, et punies par les

en die strafbaar zijn gesteld door de artikelen 5 tot 7 van de wet van 28 mei 1956 betreffende ontplofbare en voor de deflagratie vatbare stoffen en mengsels en de daarmee geladen tuigen;	articles 5 à 7 de la loi du 28 mai 1956 relative aux substances et mélanges explosibles ou susceptibles de déflager et aux engins qui en sont chargés;
10° de misdrijven bedoeld in de artikelen 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 481, tweede lid, alsook in artikel 2.4.5.5 van het Belgisch Scheepvaartwetboek in de omstandigheden bedoeld in artikel 4.1.2.17, §2 van het Belgisch Scheepvaartwetboek, waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht;	10° les infractions visées aux articles 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 481, alinéa 2, ainsi qu'à l'article 2.4.5.5 du Code belge de la Navigation dans les circonstances visés à l'article 4.1.2.17, § 2 du Code belge de la Navigation, ayant pour effet de mettre en danger des vies humaines;
11° de misdrijven bedoeld in de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens;	11° les infractions visées par la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes;
12° de misdrijven bedoeld in artikel 2, eerste lid, 2°, van de wet van 10 juli 1978 houdende goedkeuring van het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie en de aanleg van voorraden van bacteriologische (biologische) en toxinewapens en inzake de vernietiging van deze wapens, opgemaakt te Londen, Moskou en Washington op 10 april 1972;	12° les infractions visées à l'article 2, alinéa premier, 2°, de la loi du 10 juillet 1978 portant approbation de la Convention sur l'interdiction de la mise au point, de la fabrication et du stockage des armes bactériologiques biologiques ou à toxines et sur leur destruction, faite à Londres, Moscou et Washington le 10 avril 1972;
13° de poging, in de zin van artikel 9, paragraaf 1, tot het plegen van een van de misdrijven bedoeld in 1° tot 12° van dit lid.	13° la tentative, au sens de l'article 9, § 1 ^{er} , de commettre une des infractions visées aux 1° à 12° du présent alinéa.
Behalve indien het misdrijf strafbaar is met een straf van niveau 8, worden de straffen voorzien de misdrijven opgesomd in het voorgaande lid, vervangen door een straf van het onmiddellijk hoger niveau.	Sauf lorsque l'infraction est punissable d'une peine de niveau 8, les peines prévues aux infractions énumérées à l'alinéa précédent, sont remplacées par une peine du niveau immédiatement supérieur.

§ 3. Als terroristisch misdrijf wordt onder de voorwaarden bepaald in § 1 eveneens aangemerkt :	§ 3. Les infractions suivantes constituent également, aux conditions fixées au § 1 ^{er} , une infraction terroriste:
1° andere dan in § 2 bedoelde grootschalige vernieling of beschadiging, of het veroorzaken van een overstroming van een infrastructurele voorziening, een vervoerssysteem, een publiek of privaat eigendom, waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht of aanzienlijke economische schade wordt aangericht;	1° la destruction ou la dégradation massives, ou la provocation d'une inondation d'une infrastructure, d'un système de transport, d'une propriété publique ou privée, ayant pour effet de mettre en danger des vies humaines ou de produire des pertes économiques considérables, autres que celles visées au § 2;
2° het kapen van andere transportmiddelen dan bedoeld in het 6° en 7° van § 2;	2° la capture d'autres moyens de transport que ceux visés aux 6° et 7° du § 2;
3° het vervaardigen, bezitten, verwerven, vervoeren, of leveren van kernwapens, radiologische wapens of chemische wapens, het gebruik van kernwapens, biologische, radiologische of chemische wapens, alsmede het verrichten van onderzoek in en het ontwikkelen van radiologische of chemische wapens;	3° la fabrication, la possession, l'acquisition, le transport ou la fourniture d'armes nucléaires, radiologiques ou chimiques, l'utilisation d'armes nucléaires, biologiques, radiologiques ou chimiques, ainsi que la recherche et le développement d'armes radiologiques ou chimiques ;
4° het laten ontsnappen van gevaarlijke stoffen waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht;	4° la libération de substances dangereuses ayant pour effet de mettre en danger des vies humaines;
5° het verstoren of onderbreken van de toevoer van water, elektriciteit of andere essentiële natuurlijke hulpbronnen waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht;	5° la perturbation ou l'interruption de l'approvisionnement en eau, en électricité ou en toute autre ressource naturelle fondamentale ayant pour effet de mettre en danger des vies humaines;
6° de bedreiging met het plegen van één van de strafbare feiten bedoeld in § 2 of in deze paragraaf.	6° la menace de réaliser l'une des infractions énumérées au § 2 ou au présent paragraphe.
De misdrijven bedoeld in het vorige lid worden als volgt bestraft :	Les infractions visées à l'alinéa précédent sont punies comme suit :

1° het misdrijf bedoeld in 6° wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de dreiging betrekking heeft op een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 2 of 3; het wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer de dreiging betrekking heeft op een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 4 of meer;	1° l'infraction visée au 6° est punie d'une peine de niveau 3 lorsque la menace porte sur une infraction punissable d'une peine de niveau 2 ou 3 ; elle est punissable d'une peine de niveau 4, lorsque la menace porte sur une infraction punissable d'une peine de niveau 4 ou plus ;
2° de misdrijven bedoeld in 1°, 2° en 5° worden bestraft met een straf van niveau 5;	2° les infractions visées aux 1°, 2° et 5° sont punies d'une peine de niveau 5 ;
3° de misdrijven bedoeld in 3° en 4° worden bestraft met een straf van niveau 8.	3° les infractions visées aux 3° et 4° sont punies d'une peine de niveau 8.
Art. 346. Definitie van terroristische groep	Art. 346. La définition du groupe terroriste
Een terroristische groep is iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die sinds enige tijd bestaat en die in onderling overleg optreedt om terroristische misdrijven te plegen, als bedoeld in artikel 345.	Un groupe terroriste est l'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps, et qui agit de façon concertée en vue de commettre des infractions terroristes visées à l'article 345.
Een organisatie waarvan het feitelijk oogmerk uitsluitend politiek, vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is of die uitsluitend enig ander rechtmatig oogmerk nastreeft, kan als zodanig niet beschouwd worden als een terroristische groep in de zin van het eerste lid.	Une organisation dont l'objet réel est exclusivement d'ordre politique, syndical, philanthropique, philosophique ou religieux ou qui poursuit exclusivement tout autre but légitime ne peut, en tant que telle, être considérée comme un groupe terroriste au sens de l'alinéa 1 ^{er} .
Art. 347. Deelname aan een terroristische groep	Art. 347. La participation à un groupe terroriste
Deelname aan een terroristische groep is het opzettelijk deelnemen aan enige activiteit van een terroristische groep, onder meer door het verstrekken van gegevens of materiële middelen aan een terroristische groep of door het in enigerlei vorm financieren van enige activiteit van een	La participation à un groupe terroriste consiste à participer délibérément à une activité d'un groupe terroriste, y compris par la fourniture d'informations ou de moyens matériels au groupe terroriste, ou par toute forme de financement d'une activité du groupe terroriste, en ayant ou en

terroristische groep, terwijl men wist of moest weten dat zijn deelname zou kunnen bijdragen tot het plegen van een misdrijf door de terroristische groep.		ayant dû avoir connaissance que cette participation pourrait contribuer à commettre une infraction du groupe terroriste.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 347bis. Deelname aan het nemen van een beslissing binnen een terroristische groep		Art. 347bis. La participation à la prise de décision dans un groupe terroriste
Deelname aan het nemen van een beslissing binnen een terroristische groep is het opzettelijk deelnemen aan het nemen van een beslissing in het kader van de activiteiten van een terroristische groep, terwijl men weet of moest weten dat deze deelname zou kunnen bijdragen tot het plegen van een misdrijf door deze terroristische groep.		La participation à la prise de décision dans un groupe terroriste consiste à délibérément participer à la prise de décision dans le cadre des activités du groupe terroriste, en ayant eu ou en ayant dû avoir connaissance que cette participation pourrait contribuer à commettre une infraction du groupe terroriste.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 348. Verzwaarde deelname aan een terroristische groep		Art. 348. La participation à un groupe terroriste aggravée
De deelname aan een terroristische groep als leidend persoon wordt bestraft met een straf van niveau 6.		La participation à un groupe terroriste en qualité de dirigeant du groupe est punie d'une peine de niveau 6.
Art. 349. Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme		Art. 349. L'incitation à la commission d'infractions terroristes et l'apologie du terrorisme
Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven is, onverminderd de toepassing van de artikelen 347 en 348, het verspreiden of anderszins publiekelijk ter beschikking stellen van een boodschap met het oogmerk aan te zetten tot het plegen van één van de in de artikelen 345 en 355, bedoelde misdrijven, met uitzondering van het in artikel 345, § 3, 6°, bedoelde misdrijf, indien		Sans préjudice de l'application des articles 347 et 348, l'incitation à la commission d'infractions terroristes consiste à diffuser ou mettre à la disposition du public de toute autre manière un message, avec l'intention d'inciter à la commission d'une des infractions visées aux articles 345 et 355, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6°, lorsqu'un tel comportement, qu'il

dergelijk gedrag, ongeacht of het al dan niet rechtstreeks aanstuurt op het plegen van terroristische misdrijven, het risico oplevert dat één of meer van deze misdrijven mogelijk worden gepleegd.	préconise directement ou non la commission d'infractions terroristes, crée le risque qu'une ou plusieurs de ces infractions puissent être commises.
Verheerlijken van terrorisme is het in het openbaar, opzettelijk ontkennen, schromelijk minimaliseren, trachten te rechtvaardigen of goed te keuren van een van de in de artikelen 345 en 355 bedoelde misdrijven, met uitzondering van het in artikel 345, § 3, 6°, bedoelde misdrijf, wanneer dit gedrag een ernstig en reëel gevaar oplevert dat een of meer van deze misdrijven mogelijk worden gepleegd.	L'apologie du terrorisme consiste à, en public, délibérément, nier, minimiser grossièrement, chercher à justifier ou approuver une des infractions visées aux articles 345 et 355, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6°, lorsqu'un tel comportement crée un risque sérieux et réel qu'une ou plusieurs de ces infractions puissent être commises.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 3 wanneer zij betrekking hebben op een terroristisch misdrijf strafbaar met een straf van niveau 2 of meer of niveau 4 wanneer zij betrekking hebben op een terroristisch misdrijf strafbaar met een straf van niveau 5 of meer. .	Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 3 lorsqu'elle portent sur une infraction terroriste passible d'une peine de niveau 2 ou plus, ou de niveau 4 lorsqu'elles portent sur une infraction terroriste passible d'une peine de niveau 5 ou plus..
Art. 350. Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme ten aanzien van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	Art. 350. L'incitation à la commission d'infractions terroristes et l'apologie du terrorisme envers un mineur d'âge ou une personne en situation de vulnérabilité
Het aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en het verheerlijken van terrorisme worden bestraft met een straf van niveau 5 indien zij zich specifiek richten tot een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.	L'incitation à la commission d'infractions terroristes et l'apologie du terrorisme sont punies d'une peine de niveau 5 lorsqu'elles s'adressent spécifiquement à un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 351. Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	Art. 351. Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste
Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf is het aanwerven van een andere persoon met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een van de in de artikelen 345, 347, 348 of	Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste consiste à recruter une autre personne pour commettre ou contribuer à commettre l'une des infractions visées aux articles 345,

355 bedoelde misdrijven, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345 § 3, 6°.		347, 348 ou 355, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6°.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 352. Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand		Art. 352. Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste visant un mineur d'âge ou une personne en situation de vulnérabilité
Het aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5 wanneer het aanwerven zich specifiek richt tot een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand.		Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste est puni d'une peine de niveau 5 lorsque le recrutement s'adresse spécifiquement à un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 353. Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf		Art. 353. L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste
Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf is:		L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste consiste à :
1° het geven van onderrichtingen of het verschaffen van een opleiding voor de vervaardiging of het gebruik van explosieven, vuurwapens of andere wapens of schadelijke of gevaarlijke stoffen, dan wel voor andere specifieke methoden en technieken met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een van de misdrijven bedoeld in artikel 345, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°;		1° donner des instructions ou une formation pour la fabrication ou l'utilisation d'explosifs, d'armes à feu ou d'autres armes ou de substances nocives ou dangereuses, ou pour d'autres méthodes et techniques spécifiques en vue de commettre ou de contribuer à commettre l'une des infractions visées à l'article 345, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6° ;
2° zich in België of in het buitenland onderrichtingen doen geven of een opleiding volgen zoals bedoeld in 1°, met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een van de in artikel 345 bedoelde misdrijven,		2° en Belgique ou à l'étranger, se faire donner des instructions ou suivre une formation comme visée au 1°, en vue de commettre ou de contribuer à commettre l'une des infractions visées à l'article 345, à

met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°;		l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6° ;
3° in België of in het buitenland door zelf kennis verwerven of zichzelf vormen in de materies bedoeld in 1° met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een van de in artikel 345 bedoelde misdrijven, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°.		3° en Belgique ou à l'étranger, acquérir des connaissances par soi-même ou se former soi-même aux matières visées au 1° en vue de commettre ou de contribuer à commettre l'une des infractions visées à l'article 345, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6° .
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 354. Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand		Art. 354. L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste visant un mineur d'âge ou une personne en situation de vulnérabilité
Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf bedoeld in 1° van het voorgaand artikel wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien de onderrichtingen of de opleiding zich specifiek richten tot een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste visée au 1° de l'article précédent est punie d'une peine de niveau 5 lorsque les instructions ou la formation s'adressent spécifiquement à un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Art. 355. Binnenkomen of verlaten van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf		Art. 355. L'entrée dans le territoire ou la sortie du territoire en vue de la commission d'une infraction terroriste
Binnenkomen of verlaten van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf is, onverminderd de toepassing van de artikelen 347 en 348:		Sans préjudice de l'application des articles 347 et 348, l'entrée dans le territoire ou la sortie du territoire en vue de la commission d'une infraction terroriste consiste à :
1° het nationaal grondgebied verlaten met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen, in België of in het buitenland, van een misdrijf bedoeld in de artikelen 345, 347 tot en met 354, 357 tot en met 359, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°;		1° quitter le territoire national en vue de la commission ou de la contribution à la commission, en Belgique ou à l'étranger, d'une infraction visée aux articles 345, 347 à 354, 357 à 359, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6° ;

2° het binnenkomen van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen, in België of in het buitenland, van een misdrijf bedoeld in de artikelen 345, 347 tot en met 354, 357 à 359, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°.	2° entrer sur le territoire national en vue de la commission ou de la contribution à la commission, en Belgique ou à l'étranger, d'une infraction visée aux articles 345, 347 à 354, 357 à 359, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6°.
3° het organiseren of op enige andere wijze faciliteren van een reis vanuit of naar België voor een persoon met het oog op het, in België of het buitenland, plegen van of het bijdragen tot het plegen van een misdrijf bedoeld in de artikelen 345, 347 tot en met 354 of 357 tot en met 359, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°.	3° organiser ou faciliter de toute autre manière le voyage à partir de la Belgique ou vers ce pays d'une personne en vue de la commission ou de la contribution à la commission, en Belgique ou à l'étranger, d'une infraction visée aux articles 345, 347 à 354, 357 à 359, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6°
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 356. Voorbereiden van het plegen van een terroristisch misdrijf	Art. 356. La préparation de la commission d'une infraction terroriste
§ 1. Voorbereiden van het plegen van een terroristisch misdrijf is het opzettelijk voorbereiden van het plegen van een misdrijf bedoeld in artikel 345, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6° en van de misdrijven bestraft met een straf van niveau 2.	§ 1 ^{er} . La préparation de la commission d'une infraction terroriste consiste à, préparer délibérément la commission d'une infraction visée à l'article 345, à l'exception de celle visée à l'article 345, § 3, 6° et de celles punissables d'une peine de niveau 2.
Dit misdrijf wordt bestraft :	Cette infraction est punie :
- met een straf van niveau 3 indien het voorbereide misdrijf bestraft wordt met een straf van niveau 3 of van niveau 4;	- d'une peine de niveau 3 si l'infraction préparée est punie d'une peine de niveau 3 ou niveau 4 ;
- met een straf van niveau 4 indien het voorbereide misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5 of van niveau 6;	- d'une peine de niveau 4 si l'infraction préparée est punie d'une peine de niveau 5 ou niveau 6 ;
- met een straf van niveau 5 indien het voorbereide misdrijf wordt bestraft	- d'une peine de niveau 5 si l'infraction préparée est punie

met een straf van niveau 7 of van niveau 8.		d'une peine de niveau 7 ou niveau 8.
§ 2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder 'voorbereiden' onder meer verstaan :		§ 2. Pour l'application du présent article, on entend par "préparer" notamment :
1° het verzamelen van inlichtingen over locaties, gebeurtenissen, evenementen of personen waardoor het mogelijk is een actie te plegen op die locaties of gedurende deze gebeurtenissen of evenementen of schade toe te brengen aan die personen, en het observeren van die locaties, gebeurtenissen, evenementen of personen;		1° collecter des renseignements concernant des lieux, des événements ou des personnes de manière à pouvoir commettre un acte sur ces lieux ou durant ces événements ou à porter atteinte à ces personnes, et observer ces lieux, ces événements ou ces personnes;
2° het voorhanden hebben, zoeken, aanschaffen, vervoeren of vervaardigen van voorwerpen of stoffen die van aard zijn dat zij een gevaar kunnen uitmaken voor een ander of aanzienlijke economische schade kunnen aanrichten;		2° détenir, chercher, acquérir, transporter ou fabriquer des objets ou des substances susceptibles de présenter un danger pour autrui ou de provoquer des pertes économiques considérables;
3° het voorhanden hebben, zoeken, aanschaffen, vervoeren of vervaardigen van financiële of materiële middelen, valse of illegaal verkregen documenten, informaticadragers, communicatiemiddelen, transportmiddelen;		3° détenir, chercher, acquérir, transporter ou fabriquer des moyens financiers ou matériels, des faux documents ou des documents obtenus illégalement, des supports informatiques, des moyens de communication, des moyens de transports;
4° het voorhanden hebben, zoeken of aanschaffen van ruimten die een schuilplaats, vergaderplaats, ontmoetingsplaats of onderdak kunnen bieden;		4° détenir, chercher ou acquérir des locaux pouvant servir de retraite, de lieu de réunion, de lieu de rencontre ou de logement;
5° het voorafgaandelijk opeisen van het plegen van een terroristisch misdrijf, met uitzondering van het misdrijf bedoeld in artikel 345, § 3, 6°, om het even in welke vorm en via welk middel deze opeising plaatsvindt.		5° revendiquer à l'avance, sous quelque forme et par quelque moyen que ce soit, la commission d'une infraction terroriste, à l'exception de l'infraction visée à l'article 345, § 3, 6°.

Art. 357. Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	Art. 357. La fourniture d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste
Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf is het, op enigerlei wijze, direct of indirect, verstrekken of inzamelen van gegevens of materiële middelen, daaronder begrepen financiële hulp, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt, om een misdrijf als bedoeld in de artikelen 345 of 347 tot en met 356 te plegen of eraan bij te dragen.	La fourniture d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste consiste à fournir ou réunir, par quelque moyen que ce soit, directement ou indirectement, des informations ou des moyens matériels, y compris une aide financière, avec l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés, en tout ou en partie, en vue de commettre ou de contribuer à une infraction visée aux articles 345 ou 347 à 356.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 4 of lager of niveau 4 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 5 of meer..	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3 lorsque la mise à disposition est liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 4 ou inférieur ou niveau 4 lorsque la mise à disposition est liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 5 ou supérieur..
Art. 358. Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen aan een terroristische persoon	Art. 358. La fourniture d'informations ou de moyens matériels à une personne terroriste
Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen aan een terroristische persoon is het, op enigerlei wijze, direct of indirect, opzettelijk verstrekken of inzamelen van gegevens of materiële middelen, daaronder begrepen financiële hulp, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt, door een andere persoon wanneer de persoon die de materiële middelen verstrekt of inzamelt weet dat die andere persoon een misdrijf als bedoeld in artikel 345 pleegt of zal plegen. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een	La fourniture d'informations ou de moyens matériels à une personne terroriste consiste à délibérément fournir ou réunir, par quelque moyen que ce soit, directement ou indirectement, d'informations ou des moyens matériels, y compris une aide financière, avec l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés, en tout ou en partie, par une autre personne lorsque la personne qui fournit ou réunit les moyens matériels sait que cette autre personne commet ou va commettre une infraction visée à l'article 345. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4 lorsque la mise à disposition est

straf van niveau 4 of lager of niveau 5 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 5 of meer. .	liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 4 ou inférieur ou niveau 5 lorsque la mise à disposition est liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 5 ou supérieur..
Art. 359. Verzwaard ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf of aan een terroristische persoon	Art. 359. La fourniture aggravée d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste aggravée ou à une personne terroriste
Het ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf of aan een terroristisch persoon wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 4 of lager, of niveau 5 wanneer het ter beschikking stellen gelinkt is aan een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 5 of meer, indien het verstrekken of het inzamelen van de gegevens of materiële middelen plaatsvindt met het oogmerk dat ze geheel of gedeeltelijk gebruikt zouden worden door een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een terroristisch misdrijf zoals bedoeld in artikel 345.	La fourniture d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste ou à une personne terroriste est punie d'une peine de niveau 4 lorsque la mise à disposition est liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 4 ou inférieur, ou de niveau 5 lorsque la mise à disposition est liée à une infraction passible d'une sanction de niveau 5 ou supérieur, lorsque la fourniture ou la réunion d'informations ou des moyens matériels a lieu avec l'intention qu'ils soient utilisés en tout ou en partie par un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité en vue de commettre ou de contribuer à commettre une infraction visée à l'article 345.
Art. 360. Toepassingsgebied	Art. 360. Champ d'application
§ 1. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op daden gepleegd in het kader van een internationaal gewapend conflict of een gewapend conflict van niet-internationale aard, door strijdkrachten van een partij bij het conflict wanneer deze daden vallen onder de toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht en ermee overeenstemmen.	§ 1. Le présent chapitre ne s'applique pas aux actes commis dans le cadre d'un conflit armé international ou d'un conflit armé ne présentant pas un caractère international par des forces armées d'une partie au conflit lorsque ces actes sont couverts par les règles applicables du droit international humanitaire et sont conformes à celles-ci.
§ 2. Dit hoofdstuk is evenmin van toepassing op handelingen, buiten een gewapend	§ 2. Le présent chapitre ne s'applique pas non plus aux activités menées, hors conflit

conflict, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken.		armé, par les forces armées d'un Etat dans le cadre de l'exercice de leurs fonctions officielles.
Art. 361. Vrijwaringsclausule van de fundamentele rechten en vrijheden		Art. 361. Clause de protection des libertés et droits fondamentaux
Geen enkele bepaling van dit hoofdstuk kan worden gelezen in die zin dat zij een beperking of belemmering beoogt van fundamentele rechten of vrijheden, zoals het stakingsrecht, de vrijheid van vergadering en vereniging, waaronder het recht om, voor de verdediging van de eigen belangen, samen met anderen vakbonden op te richten dan wel zich erbij aan te sluiten, evenals het daarmee samenhangende recht van betoging, de vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder de vrijheid van drukpers en de vrijheid van meningsuiting in andere media, en zoals onder meer verankerd in de artikelen 8 tot 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.		Aucune disposition du présent chapitre ne peut être interprétée comme visant à réduire ou entraver des libertés ou droits fondamentaux tels que le droit de grève, la liberté de réunion et d'association, y compris le droit de fonder avec d'autres des syndicats et de s'y affilier pour la défense de ses intérêts, et le droit de manifester qui s'y rattache, la liberté d'expression, en particulier la liberté de la presse et la liberté d'expression dans d'autres médias, et tels que consacrés notamment par les articles 8 à 11 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.
HOOFDSTUK 2. AANSLAG OP EN SAMENSPANNING TEGEN DE BURGERLIJKE VREDE		CHAPITRE 2. LES ATTENTATS ET COMLOTS CONTRE LA PAIX CIVILE
Art. 363. Aanslag op de burgerlijke vrede		Art. 363. L'attentat contre la paix civile
Aanslag op de burgerlijke vrede is :		L'attentat contre la paix civile consiste à :
1° het wapenen van de burgers of het aanzetten van de burgers zich te wapenen tegen elkaar, met het oogmerk een burgeroorlog uit te lokken;		1° armer ou à amener les citoyens à s'armer les uns contre les autres dans le but de provoquer la guerre civile ;
2° het plegen van een aanslag met het oogmerk een verwoesting, een massamoord of een plundering op een of meer plaatsen aan te richten.		2° commettre un attentat dans le but de provoquer la dévastation, le massacre ou le pillage dans une ou plusieurs localités.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 364. Samenspanning tegen de burgerlijke vrede		Art. 364. Le complot contre la paix civile
Samenspanning tegen de burgerlijke vrede is elke samenspanning met het oogmerk een aanslag op de burgerlijke vrede te plegen.		Le complot contre la paix civile consiste à former un complot en vue de commettre un attentat contre la paix civile
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 365. Voorbereiding van een aanslag op de burgerlijke vrede		Art. 365. La préparation d'un attentat contre la paix civile
Voorbereiding van een aanslag op de burgerlijke vrede is elke samenspanning tegen de burgerlijke vrede die is gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden.		La préparation d'un attentat contre la paix civile consiste à former un complot contre la paix civile suivi d'un acte quelconque adopté délibérément pour en préparer l'exécution.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5..
Art. 366. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 366. Cause d'excuse d'exemption de peine
De persoon die, vóór het plegen van een aanslag en vóór het aanvangen van enige vervolging, een samenspanning of een voorbereiding van een aanslag en alle informatie waarover hij beschikt omtrent de omstandigheden en daders van het misdrijf aan de overheid ter kennis brengt, wordt niet gestraft.		La personne qui, avant qu'un attentat soit commis et avant le début de toute poursuite, informe l'autorité d'un complot ou d'une préparation d'attentat ainsi que de l'intégralité des informations qu'il détient sur les circonstances et les auteurs de l'infraction, n'encourt aucune peine.
HOOFDSTUK 3. VORMING VAN GEWAPENDE GROEPEN EN DEELNEMING AAN DERGELIJKE GROEPEN		CHAPITRE 3. LA CONSTITUTION DE GROUPES ARMES ET LA PARTICIPATION A DE TELS GROUPES
Art. 367. Onwettige lichting van gewapende krijgsbenden		Art. 367. La levée illégale de troupes armées

Onwettige lichte van gewapende krijgshenden is het opzettelijk lichte van gewapende krijgshenden, aanwerven of ronselen van krijghlieden of het leveren of verschaffen van wapens of munitie aan hen, zonder bevel of toelating van de regering.	La levée illégale de troupes armées consiste à, lever délibérément des troupes armées, engager ou enrôler des soldats ou leur fournir ou leur procurer des armes ou des munitions, sans ordre ni autorisation du gouvernement.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 368. Deelneming aan een private milite	Art. 368. La participation à une milice privée
Deelneming aan een private milite is het opzettelijk deel uitmaken van een private milite of elke andere organisatie van private personen, opgericht buiten de gevallen in de wet bepaald, waarvan het doel is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met hun werking in te laten of in hun plaats op te treden.	La participation à une milice privée consiste à, délibérément faire partie, lorsqu'elle est créée en dehors des cas prévus par la loi, d'une milice privée ou de toute autre organisation de particuliers dont l'objet est de recourir à la force, ou de suppléer l'armée ou la police, de s'immiscer dans leur action ou de se substituer à elles.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 369. Verzwaarde deelneming aan een private milite	Art. 369. La participation à une milice privée aggravée
Deelneming aan een private milite in de hoedanigheid van leidend persoon wordt bestraft met een straf van niveau 3.	La participation à une milice privée en qualité de dirigeant est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 370. Onwettig optreden van een groep met militair voorkomen	Art. 370. L' exhibition illégale d'un groupe ayant l'apparence militaire
Onwettig optreden van een groep met militair voorkomen is het opzettelijk organiseren van of deelnemen aan het in het openbaar optreden van private personen in groep die, hetzij door de door hen gehouden oefeningen, hetzij door het uniform of de uitrustingsstukken die zij dragen het voorkomen van militaire troepen hebben.	L'exhibition illégale d'un groupe ayant l'apparence militaire consiste à, organiser ou participer délibérément à des exhibitions en public de particuliers en groupe qui, soit par les exercices auxquels ils se livrent, soit par l'uniforme ou les pièces d'équipement qu'ils portent, ont l'apparence de troupes militaires.
Het eerste lid is van toepassing noch op groepen die uitsluitend een cultureel of	L'alinéa 1 ^{er} n'est pas applicable aux groupes qui poursuivent exclusivement un but

liefdadig doel beogen, noch op oefeningen die uitsluitend uitgevoerd worden in het kader van een door de bevoegde overheid erkende sport, noch op vooraf aan de lokale overheden aangekondigde en wettig georganiseerde activiteiten die bestaan uit de reconstructie van historische gebeurtenissen, noch op in het kader van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid daartoe erkende opleidingsinstellingen.		culturel ou charitable ni aux exercices qui sont exclusivement exécutés dans le cadre d'un sport reconnu par l'autorité compétente, ni aux activités de reconstitution d'événements historiques annoncées préalablement aux autorités locales et organisées légitimement, ni aux organismes de formation agréés à cet effet dans le cadre de la loi réglementant la sécurité privée et particulière.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 371. Collectieve geweldstraining		Art. 371. L'entraînement collectif à la violence
Collectieve geweldstraining is het opzettelijk organiseren van of deelnemen aan collectieve oefeningen, met of zonder wapens, bestemd om particulieren in het gebruik van geweld te onderrichten.		L'entraînement collectif à la violence consiste à organiser ou participer délibérément à des exercices collectifs, avec ou sans armes, destinés à apprendre l'utilisation de la violence à des particuliers.
Het eerste lid is van toepassing noch op oefeningen die uitsluitend beoefend worden in het kader van een door de bevoegde overheid erkende sport, noch op vooraf aan de lokale overheden aangekondigde en wettig georganiseerde activiteiten die bestaan uit de reconstructie van historische gebeurtenissen, noch op in het kader van de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid daartoe erkende opleidingsinstellingen.		L'alinéa 1 ^{er} n'est pas applicable aux exercices qui sont exclusivement exécutés dans le cadre d'un sport reconnu par l'autorité compétente, ni aux activités de reconstitution d'événements historiques annoncées préalablement aux autorités locales et organisées légitimement, ni aux organismes de formation agréés à cet effet dans le cadre de la loi réglementant la sécurité privée et particulière.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 372. Onwettige militaire bevelvoering		Art. 372. L'exercice illégal d'un commandement militaire
Onwettige militaire bevelvoering is het opzettelijk:		L'exercice illégal d'un commandement militaire consiste à, délibérément :
1° nemen van het bevel over een legerkorps, een troepeneenheid,		1° prendre, sans droit ni motif légitime, le commandement d'un

een oorlogsschip, een versterkte vesting, een post, een haven of een stad, zonder daar het recht of een wettige reden toe te hebben;		corps d'armée, d'une troupe, d'un bâtiment de guerre, d'une place forte, d'un poste, d'un port, d'une ville ;
2° behouden van enig militair bevel, tegen het bevel van de regering;		2° retenir, contre l'ordre du gouvernement, un commandement militaire quelconque ;
3° bijeenhouden, door een bevelhebber, van zijn leger of zijn troepeneenheid nadat de afdanking of de ontbinding ervan is gelast.		3° pour un commandant, de tenir son armée ou sa troupe rassemblée, après que le licenciement ou la séparation en auront été ordonnés.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 373. Leiding over en organisatie van een oproerige gewapende bende		Art. 373. La direction et l'organisation d'une bande armée séditionnaire
Leiding over en organisatie van een oproerige gewapende bende is het lichten, leiden of organiseren van een gewapende bende of het vervullen van enige functie daarin of voeren van enig bevel daarover:		La direction et l'organisation d'une bande armée séditionnaire consiste à lever, diriger ou organiser une bande armée ou y exercer une fonction ou un commandement quelconque :
1° met het oogmerk zich openbare goederen toe te eigenen, openbare eigendommen of gebouwen te overmeesteren of de openbare macht bij haar optreden tegen de daders van die misdrijven aan te vallen of te weerstaan;		1° dans le but soit de s'approprier des biens publics, soit d'envahir des propriétés ou bâtiments publics, soit d'attaquer ou de résister envers la force publique agissant contre les auteurs de ces infractions ;
2° met het oogmerk openbare eigendommen of eigendommen van een algemeenheid van burgers te plunderen of te verdelen of de openbare macht bij haar optreden tegen de daders van die misdrijven aan te vallen of te weerstaan.		2° dans le but soit de piller ou de partager des propriétés publiques ou celles d'une généralité de citoyens, soit d'attaquer ou de résister envers la force publique agissant contre les auteurs de ces infractions.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 374. Deelneming aan een oproerige gewapende bende		Art. 374. La participation à une bande armée séditionnaire

Deelneming aan een oproerige gewapende bende is het opzettelijk deel uitmaken van een gewapende bende bedoeld in het artikel 373 zonder daarin enig bevel te voeren of enige bediening uit te oefenen.		La participation à une bande armée séditeuse consiste à délibérément faire partie d'une bande armée visée à l'article 373 sans y exercer aucun commandement ni emploi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 375. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 375. Cause d'excuse d'exemption de peine
Diegene die van een oproerige gewapende bende deel uitmaakt zonder daarover enig bevel te voeren en zonder daarin enige bediening of enige functie uit te oefenen en die zich terugtrekt op de eerste waarschuwing van de burgerlijke of de militaire overheid, of zelfs naderhand, wanneer hij buiten de plaats van de oproerige bijeenkomst wordt gevat zonder tegenstand te bieden en zonder wapens, wordt niet gestraft.		Celui qui, ayant fait partie d'une bande armée séditeuse sans y exercer aucun commandement et sans y remplir aucun emploi ni fonction, se sera retiré au premier avertissement des autorités civiles ou militaires, ou même depuis, lorsqu'il aura été saisi hors des lieux de la réunion séditeuse, sans opposer de résistance et sans armes, n'encourt aucune peine.
Art. 376. Verschaffen van onderdak aan een oproerige gewapende bende		Art. 376. La fourniture de logement à une bande armée séditeuse
Verschaffen van onderdak aan een oproerige gewapende bende is het opzettelijk verschaffen van onderdak, een schuilplaats of een vergaderplaats aan een oproerige gewapende bende of een deel ervan, met kennis van het doel of de aard van die bende.		La fourniture de logement à une bande armée séditeuse consiste à délibérément fournir un logement, ou un lieu de retraite ou de réunion à une bande armée séditeuse ou à une partie de celle-ci en connaissant le but ou le caractère desdites bandes.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Deze bepaling laat de toepassing van artikel 20 onverlet.		La présente disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20.

HOOFDSTUK 4. VERENIGING MET HET OOG OP HET PLEGEN VAN EEN MISDRIJF EN CRIMINELE ORGANISATIE		CHAPITRE 4. L'ASSOCIATION EN VUE DE COMMETTRE UNE INFRACTION ET L'ORGANISATION CRIMINELLE
Afdeling 1. Vereniging met het oog op het plegen van een misdrijf		Section 1. L'association en vue de commettre une infraction
Art. 378. Definitie van vereniging van misdadigers		Art. 378. La définition de l'association de malfaiteurs
Een vereniging van misdadigers is elke vereniging van meer dan twee personen met het oogmerk een aanslag te plegen op personen of op eigendommen. Zij bestaat door het enkel feit van het inrichten van de bende.		L'association de malfaiteurs est toute association de plus de deux personnes formée dans le but d'attenter aux personnes ou aux propriétés, qui existe par le seul fait de l'organisation de la bande.
Art. 379. Deelneming aan een vereniging van misdadigers		Art. 379. La participation à une association de malfaiteurs
Deelneming aan een vereniging van misdadigers is het opzettelijk:		La participation à une association de malfaiteurs consiste à, délibérément :
1° deel uitmaken van een vereniging van misdadigers;		1° faire partie d'une association de malfaiteurs ;
2° verschaffen van wapens, materiaal voor het plegen van misdrijven, onderdak, een schuilplaats of een vergaderplaats aan die vereniging of een deel ervan.		2° fournir à celle-ci ou à une partie de celle-ci des armes, du matériel en vue de commettre des infractions, un logement ou un lieu de retraite ou de réunion.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 5 of van een hoger niveau.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 5 ou d'un niveau supérieur.
Het wordt bestraft met een straf van niveau 2 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 4 of van een lager niveau.		Elle est punie d'une peine de niveau 2 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 4 ou d'un niveau inférieur.

Art. 380. Deelneming aan een vereniging van misdadigers als leidend persoon	Art. 380. La participation à une association de malfaiteurs en qualité de dirigeant
Deelneming aan een vereniging van misdadigers als leidend persoon is het opzettelijk de aanstoker of het hoofd zijn van een vereniging van misdadigers of enig bevel daarin voeren.	La participation à une association de malfaiteurs en qualité de dirigeant consiste à, délibérément, être le provocateur ou le chef d'une association de malfaiteurs ou à y exercer un commandement quelconque.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 5 of van een hoger niveau.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 5 ou d'un niveau supérieur.
Het wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 4 of van een lager niveau.	Elle est punie d'une peine de niveau 3 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 4 ou d'un niveau inférieur.
Afdeling 2. Criminele organisatie	Section 2. L'organisation criminelle
Art. 381. Definitie van criminele organisatie	Art. 381. La définition de l'organisation criminelle
Een criminele organisatie is iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdrijven die strafbaar zijn met een straf van niveau 3 of van een hoger niveau, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen.	Une organisation criminelle est l'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps, en vue de commettre de façon concertée, des infractions punissables d'une peine de niveau 3 ou d'un niveau supérieur, pour obtenir, directement ou indirectement, des avantages patrimoniaux.
Art. 382. Deelneming aan een criminele organisatie	Art. 382. La participation à une organisation criminelle
Deelneming aan een criminele organisatie is het opzettelijk:	La participation à une organisation criminelle consiste à, délibérément :
1° deel uitmaken van een criminele organisatie die gebruik maakt van intimidatie, bedreiging, geweld, listige kunstgrepen of omkoping of commerciële of andere structuren aanwendt om het plegen van de	1° faire partie d'une organisation criminelle qui utilise l'intimidation, la menace, la violence, des manœuvres frauduleuses ou la corruption ou recourt à des structures commerciales ou autres

<p>misdrifven te verbergen of te vergemakkelijken, ook al heeft de dader niet de bedoeling een misdrijf in het raam van die organisatie te plegen of daaraan deel te nemen op één van de in artikel 20 bedoelde wijzen;</p>		<p>pour dissimuler ou faciliter la réalisation des infractions, même si l'auteur n'a pas l'intention de commettre une infraction dans le cadre de cette organisation ni de s'y associer d'une des manières prévues par l'article 20 ;</p>
<p>2° deelnemen aan de voorbereiding of de uitvoering van enige geoorloofde activiteit van die criminele organisatie, terwijl de dader weet dat zijn deelneming bijdraagt tot de doelstellingen van deze criminele organisatie, zoals omschreven in artikel 381.</p>		<p>2° participer à la préparation ou à la réalisation de toute activité licite d'une organisation criminelle, alors que l'auteur sait que sa participation contribue aux objectifs de celle-ci, tels qu'ils sont prévus à l'article 381.</p>
<p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>Cette infraction est punie d'un peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 383. Deelneming aan een criminele organisatie als beslissingsnemer</p>		<p>Art. 383. La participation à une organisation criminelle en tant que preneur de décision</p>
<p>Deelneming aan een criminele organisatie als beslissingsnemer is het deelnemen aan het nemen van welke beslissing dan ook in het kader van activiteiten van de criminele organisatie, terwijl de dader weet dat zijn deelneming bijdraagt tot de doelstellingen van deze criminele organisatie, zoals omschreven in artikel 382.</p>		<p>La participation à une organisation criminelle en tant que preneur de décision consiste à participer à toute prise de décision dans le cadre des activités de l'organisation criminelle, alors que l'auteur sait que sa participation contribue aux objectifs de celle-ci, tels qu'ils sont prévus à l'article 382.</p>
<p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>		<p>Cette infraction est punie d'un peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 384. Deelneming aan een criminele organisatie als leidend persoon</p>		<p>Art. 384. La participation à une organisation criminelle en qualité de dirigeant</p>
<p>Deelneming aan een criminele organisatie wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer de dader een leidend persoon is in de criminele organisatie.</p>		<p>La participation à une organisation criminelle est punie d'une peine de niveau 4 lorsque l'auteur est dirigeant de l'organisation criminelle.</p>
<p>Art. 385. Strafuitsluitende verschoningsgrond</p>		<p>Art. 385. Cause d'excuse d'exemption de peine</p>

De persoon die, vóór enige poging tot het plegen van een van de misdrijven die het doel van de vereniging zijn, en vóór enige vervolging, het bestaan van de organisaties bedoeld in de afdelingen 1 en 2 en alle informatie waarover hij beschikt omtrent de omstandigheden van het misdrijf en de namen van de personen die daarin een bevelvoerende functie uitoefenen aan de overheid kenbaar maakt, wordt niet gestraft.	La personne qui, avant toute tentative d'un des infractions faisant l'objet de l'association et avant toute poursuite, aura révélé à l'autorité l'existence des organisations visées aux sections 1 et 2 et l'intégralité des information qu'il détient sur les circonstances de l'infraction et les noms des personnes y exerçant une fonction de commandement, n'encourt aucune peine.
Art. 386. Verbeurdverklaring	Art. 386. Confiscation
De rechter spreekt de verbeurdverklaring uit van de goederen waarover de criminele organisatie beschikt en waarvan is aangetoond dat ze nuttig zijn geweest om bij te dragen aan de criminele activiteiten die de organisatie ten laste worden gelegd, behoudens wanneer dit voor gevolg zou hebben dat de veroordeelde wordt onderworpen aan een onredelijk zware straf. Artikel 54, §1, vierde tot zevende lid, §3 en §4 zijn van toepassing op deze verbeurdverklaring.	Sauf lorsqu'elle aurait pour effet de soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde, le juge prononce la confiscation des biens dont dispose l'organisation criminelle et pour lesquels il est établi qu'ils ont été utiles pour contribuer à l'activité criminelle imputée à l'organisation. L'article 54, § 1er, alinéas 4 à 7, §§ 3 et 4, sont applicables à cette confiscation.
HOOFDSTUK 5. EXTERNE BEVEILIGING VAN KERNMATERIAAL EN ANDER RADIOACTIEF MATERIAAL	CHAPITRE 5. LA PROTECTION PHYSIQUE DES MATIERES NUCLEAIRES ET DES AUTRES MATIERES RADIOACTIVES
Art. 387. Behandeling zonder vergunning van kernmateriaal	Art. 387. La manipulation sans habilitation de matières nucléaires
De behandeling zonder vergunning van kernmateriaal is dat een persoon opzettelijk en zonder vergunning, verleend door het bevoegd gezag, of niet op de voorwaarden daarin gesteld, zich kernmateriaal laat afgeven, dan wel zodanig materiaal verkrijgt, in zijn bezit houdt, gebruikt, verandert, afstaat, achterlaat, vervoert of verspreidt.	La manipulation sans habilitation de matières nucléaires consiste pour une personne à, délibérément et sans y être habilitée par l'autorité compétente ou en dehors des conditions prévues lors de l'habilitation, se faire remettre, acquérir, détenir, utiliser, altérer, céder, abandonner,

		transporter ou disperser des matières nucléaires.
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 388. Verzwaarde behandeling zonder vergunning van kernmateriaal		Art. 388. La manipulation sans habilitation de matières nucléaires aggravée
§ 1. De behandeling zonder vergunning van kernmateriaal wordt gestraft met een straf van niveau 4, indien het strafbaar feit voor een ander heeft veroorzaakt:		§ 1 ^{er} La manipulation sans habilitation de matières nucléaires est punie d'une peine de niveau 4 si le fait a entraîné pour autrui :
1° een schending van de integriteit van de derde graad; 2° de algemene of gedeeltelijke vernietiging van gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, vliegtuigen of andere kunstwerken of bouwwerken die aan een ander toebehoren.		1° une atteinte à l'intégrité de troisième degré; 2° la destruction en tout ou en partie des édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, aéronefs ou autres ouvrages d'art, ou constructions appartenant à autrui.
§ 2. De behandeling zonder vergunning van kernmateriaal wordt gestraft met een straf van niveau 5, indien het strafbaar feit, gepleegd zonder het oogmerk om te doden, toch de dood heeft veroorzaakt.		§ 2. La manipulation sans habilitation de matières nucléaires est punie d'une peine de niveau 5 si le fait commis sans intention de donner la mort l'a pourtant causée.
Art. 389. Sabotage van kernmateriaal of van nucleaire installaties		Art. 389. Le sabotage de matières ou d'installations nucléaires
De sabotage van kernmateriaal of van nucleaire installaties is dat een persoon opzettelijk en zonder door het bevoegd gezag verleende vergunning, of buiten de hierin gestelde voorwaarden, een handeling begaat die gericht is tegen kernmateriaal of tegen een installatie waarin kernmateriaal vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen wordt of een handeling die de werking van een dergelijke installatie verstoort, indien hij door die handelingen en ingevolge blootstelling		Le sabotage de matières ou d'installations nucléaires consiste pour une personne à, délibérément et sans y être habilitée par l'autorité compétente ou en dehors des conditions prévues lors de l'habilitation, commettre un acte dirigé contre des matières nucléaires ou contre une installation dans laquelle des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement ou un acte perturbant le fonctionnement d'une telle

aan stralingen of vrijlating van radioactieve stoffen:		installation, si, par ces actes et par suite de l'exposition à des rayonnements ou du relâchement de substances radioactives :
<p>1° de dood van of ernstige letsels aan een persoon, dan wel aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu met opzet veroorzaakt of weet dat hij dit kan veroorzaken; of</p> <p>2° een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een internationale organisatie of een regering met opzet ertoe dwingt een handeling te verrichten, dan wel zich daarvan te onthouden.</p>		<p>1° elle provoque intentionnellement ou sait qu'elle peut provoquer la mort ou des blessures graves pour autrui ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement; ou</p> <p>2° elle contraint intentionnellement une personne physique ou morale, une organisation internationale ou un gouvernement à accomplir un acte ou à s'en abstenir.</p>
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 390. Illegaal bezit van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten		Art. 390. La possession illicite de matières ou d'engins radioactifs
Het illegale bezit van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten is dat een persoon opzettelijk en zonder door het bevoegd gezag verleende vergunning, of buiten de hierin gestelde voorwaarden, radioactief materiaal ander dan kernmateriaal of radioactieve instrumenten op enige wijze bewaart, vervaardigt of gebruikt, indien hij door die handelingen:		La possession illicite de matières ou d'engins radioactifs consiste pour une personne à, délibérément et sans y être habilitée par l'autorité compétente ou en dehors des conditions prévues lors de l'habilitation, détenir, fabriquer, utiliser de quelque manière que ce soit des matières radioactives autres que nucléaires ou des engins radioactifs si, par ces actes :
<p>1° de dood van of ernstige letsels aan een persoon, dan wel aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu met opzet veroorzaakt of weet dat hij dit kan veroorzaken;</p> <p>2° een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een internationale organisatie of een regering met opzet ertoe dwingt een handeling te verrichten, dan wel zich daarvan te onthouden.</p>		<p>1° elle provoque intentionnellement ou sait qu'elle peut provoquer la mort ou des blessures graves pour autrui ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement;</p> <p>2° elle contraint intentionnellement une personne physique ou morale, une organisation internationale ou un gouvernement à accomplir un acte ou à s'en abstenir.</p>
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.

Art. 391. Sabotage van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten	Art. 391. Le sabotage de matières radioactives ou d'engins radioactifs
De sabotage van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten is dat een persoon opzettelijk en zonder door het bevoegd gezag verleende vergunning, of buiten de hierin gestelde voorwaarden, een handeling begaat gericht tegen radioactief materiaal ander dan kernmateriaal of radioactieve instrumenten, indien hij door die handelingen:	Le sabotage de matières radioactives ou d'engins radioactifs consiste pour une personne à, délibérément et sans y être habilitée par l'autorité compétente ou en dehors des conditions prévues lors de l'habilitation, commet un acte dirigé contre des matières radioactives autres que nucléaires ou des engins radioactifs si, par ces actes :
<p>1° de dood van of ernstige letsels aan een persoon, dan wel aanzienlijke schade aan goederen of aan het milieu met opzet veroorzaakt of weet dat hij dit kan veroorzaken; of</p> <p>2° een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een internationale organisatie of een regering met opzet ertoe dwingt een handeling te verrichten, dan wel zich daarvan te onthouden.</p>	<p>1° elle provoque intentionnellement ou sait qu'elle peut provoquer la mort ou des blessures graves pour autrui ou des dommages substantiels aux biens ou à l'environnement; ou</p> <p>2° elle contraint intentionnellement une personne physique ou morale, une organisation internationale ou un gouvernement à accomplir un acte ou à s'en abstenir.</p>
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 4.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 392. Gebruik van dwang met het oog op de overdracht van radioactief materiaal of radioactieve instrumenten of van nucleaire installaties	Art. 392. Le recours à la contrainte en vue de la remise de matières ou engins radioactifs ou d'installations nucléaires
Het gebruik van dwang met het oog op de overdracht van radioactief materiaal of radioactieve instrumenten of van nucleaire installaties is dat een persoon opzettelijk en zonder door het bevoegd gezag verleende vergunning, of buiten de hierin gestelde voorwaarden, de overdracht van radioactief materiaal of radioactieve instrumenten of van nucleaire installaties eist door bedreiging, in omstandigheden die deze	La recours à la contrainte en vue de la remise de matières ou engins radioactifs ou d'installations nucléaires consiste pour une personne à, délibérément et sans y être habilitée par l'autorité compétente ou en dehors des conditions prévues lors de l'habilitation, exiger la remise de matières ou engins radioactifs ou d'installations nucléaires en recourant à la menace, dans des circonstances qui la rendent crédible, ou à l'emploi de la force.

geloofwaardig maken, of door gebruik van geweld.		
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 393. Wederrechtelijke binnendringing in een nucleaire installatie		Art. 393. L'intrusion illicite dans une installation nucléaire
De wederrechtelijke binnendringing in een nucleaire installatie is dat een persoon die extern is aan een installatie waarin kernmateriaal vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen wordt, opzettelijk en zonder een bevel van de overheid en buiten de gevallen waarin de wet het toelaat, binnendringt of tracht binnen te dringen in de gedeeltes van een dergelijke installatie waarvan de toegang beperkt is tot de in artikel 8bis, §§ 1 tot 4, van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen bedoelde personen, hetzij zonder hiervoor de toestemming te hebben gekregen van de exploitant of zijn aangestelde, hetzij door gebruik te maken van listige kunstgrepen om de exploitant of zijn aangestelde te misleiden over zijn bevoegdheid om in deze gedeeltes van de installatie binnen te dringen.		L'intrusion illicite dans une installation nucléaire consiste pour une personne extérieure à une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement à, délibérément et sans ordre de l'autorité et hors les cas où la loi le permet, pénétrer ou tenter de pénétrer dans les parties d'une telle installation pour lesquelles l'accès est limité aux personnes visées à l'article 8bis, §§ 1 ^{er} à 4, de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité, soit sans y avoir été autorisée par l'exploitant ou son préposé, soit en recourant à des manœuvres frauduleuses de nature à abuser l'exploitant ou son préposé sur sa légitimité à pénétrer dans ces parties de l'installation.
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
HOOFDSTUK 6. SCHENDING VAN HAVENGEBIEDEN OF BINNENDRINGEN VAN EEN VOERTUIG		CHAPITRE 6. LA VIOLATION DE ZONES PORTUAIRES OU L'INTRUSION DANS UN VEHICULE
Art. 395. Binnendringing in een havengebied		Art. 395. L'intrusion dans une zone portuaire
Binnendringing in een havengebied is het opzettelijk zonder daartoe gemachtigd of toegelaten te zijn, binnenkomen of binnendringen in een havenfaciliteit, zoals		L'intrusion dans une zone portuaire consiste à, délibérément, entrer ou faire intrusion, sans y avoir été habilité ni autorisé, dans une installation portuaire

bedoeld in artikel 5, 6° en 7°, van de wet van 5 februari 2007 betreffende de maritieme beveiliging, of in een onroerend dan wel roerend goed binnen de grenzen van een haven in de zin van dezelfde wet.	visée à l'article 5, 6° et 7°, de la loi du 5 février 2007 relative à la sûreté maritime, ou dans un bien immobilier ou mobilier situé à l'intérieur du périmètre du port au sens de la même loi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 396. Verzwaarde binnendringing in een havengebied	Art. 396. L'intrusion dans une zone portuaire aggravée
Binnendringing in een havengebied wordt bestraft met een straf van niveau 2 indien:	L'intrusion dans une zone portuaire est punie d'une peine de niveau 2 :
1° van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;	1° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle;
2° het misdrijf gepleegd werd bij nacht;	2° si elle a été commise pendant la nuit;
3° het misdrijf gepleegd werd door twee of meer personen;	3° si elle a été commise par deux personnes ou plus;
4° het misdrijf gepleegd werd met bedrieglijk opzet of het oogmerk te schaden;	4° si elle a été commise avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire;
5° het misdrijf gepleegd werd door middel van geweld of bedreiging;	5° si elle a été commise à l'aide de violences ou de menaces;
6° de dader een kritieke infrastructuur in de zin van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuren is binnengegaan of binnengedrongen.	6° si l'auteur est entré ou a fait intrusion dans une infrastructure critique au sens de la loi du 1 ^{er} juillet 2011 relative à la sécurité et la protection des infrastructures critiques.
Art. 396bis. Binnendringen in een voertuig	Art. 396bis. L'intrusion dans un véhicule
In de context van de misdrijven voorzien in de artikelen 246 tot 249 bestaat het binnendringen in een voertuig in het opzettelijk binnengaan van een voertuig, een vaartuig, een wagon, een container, een oplegger of een vliegtuig, zonder daartoe gemachtigd of toegelaten te zijn.	Dans le contexte des infractions visées aux articles 246 à 249, l'intrusion dans un véhicule, consiste à, délibérément, entrer ou faire intrusion, sans y avoir été habilité ni autorisé, dans un véhicule, un navire, un wagon, un conteneur, un semi-remorque ou un avion.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 396ter. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 396ter. Cause d'excuse d'exemption de peine
Behoudens toepassing van artikel 252 worden slachtoffers van mensensmokkel die als rechtstreeks gevolg van de op hen uitgeoefende dwang deelnemen aan de misdrijven bedoeld in dit hoofdstuk, niet gestraft voor die misdrijven.		Sous réserve de l'application de l'article 252, les victimes de trafic des êtres humains qui prennent part aux infractions prévues au présent chapitre en conséquence directe de la contrainte exercée sur elles, n'encourent aucune peine du chef de ces infractions.
HOOFDSTUK 7. VERBOD VAN GEZICHTSBEDEKKING IN DE PUBLIEKE RUIMTE		CHAPITRE 7. L'INTERDICTION DE SE CACHER LE VISAGE DANS L'ESPACE PUBLIC
Art. 396quater. Verbod van gezichtsbedekking in de publieke ruimte		Art. 396quater. L'interdiction de se cacher le visage dans l'espace public
Het verbod van gezichtsbedekking in de publieke ruimte is het zich opzettelijk, behoudens andersluidende wetsbepalingen, in de voor het publiek toegankelijke plaatsen begeven met het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodat men niet herkenbaar is.		L'interdiction de se cacher le visage dans l'espace public consiste à, délibérément, sauf dispositions légales contraires, se présenter dans des lieux accessibles au public avec le visage masqué ou dissimulé en tout ou en partie, de manière telle qu'on ne soit pas identifiable.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 396quinquies. Rechtvaardigingsgrond		Art. 396quinquies. Cause de justification
Er is geen misdrijf wanneer diegenen die zich op plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn begeven met hun gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodanig dat ze niet kunnen worden geïdentificeerd, dit doen op grond van arbeidsreglementen of een politieverordening naar aanleiding van feestactiviteiten.		. Il n'y a pas d'infraction lorsque, ceux qui circulent dans des lieux accessibles au public avec le visage masqué ou dissimulé en tout ou en partie, de manière telle qu'ils ne soient pas identifiables, le font en vertu de règlements de travail ou d'une ordonnance de police à l'occasion de manifestations festives.

--	--	--

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
Titel 4. Valsheden		Titre 4. Les faux
HOOFDSTUK 1. BESCHERMING VAN DE MUNT, VAN DE EFFECTEN, VAN DE VEILIGHEIDSKENMERKEN EN VAN DE ZEGELS, STEPELS, KEURSTPELS EN MERKEN		CHAPITRE 1ER. LA PROTECTION DE LA MONNAIE, DES TITRES, DES DISPOSITIFS DE SECURITE ET DES SCEAUX, TIMBRES, POINÇONS ET MARQUES
Afdeling 1. Betekenis van enkele in dit hoofdstuk gebruikte termen		Section 1ère. Définition de quelque termes utilisés dans ce chapitre
Art. 397. Definities		Art. 397. Définitions
Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:		Aux fins du présent chapitre, on entend par :
1° “de effecten”: de obligaties en de daartoe behorende rentebewijzen, de kasbonnen, de cheques of de overschrijvingen uitgegeven door de schatkist, alsook de obligaties van de openbare schuld van een andere Staat, de aandelen, de obligaties of de andere effecten die wettig zijn uitgegeven door de gewesten, de gemeenschappen, de provincies, de gemeenten, de openbare besturen of instellingen, onder welke benaming ook, door vennootschappen of particulieren, alsook de rente- of dividendbewijzen behorende tot die verschillende effecten, ongeacht of zij zijn uitgegeven in België of in een andere Staat;		1° « les titres » : les obligations et les coupons d’intérêts y afférents, les bons, les chèques ou les virements émis par le Trésor public ainsi que les obligations de la dette publique d’un autre Etat, les actions, les obligations ou les autres titres légalement émis par les régions, les communautés, les provinces, les communes, les administrations ou les établissements publics, sous quelque dénomination que ce soit, par des sociétés ou des particuliers ainsi que les coupons d'intérêts ou de dividendes afférents à ces différents titres, que ceux-ci soient émis en Belgique ou dans un autre Etat ;
2° “het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten”: de muntstempels, muntmatrijzen, giet- of drukvormen, platen of andere voorwerpen of middelen bestemd tot het vervaardigen van de munt of van effecten;		2° « le matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres » : les poinçons, coins, carrés, matrices, clichés, planches ou autres objets ou moyens destinés à la fabrication de la monnaie ou des titres ;
3° “de plakpostzegels en de andere zegels”: de plakpostzegels, de andere nationale of buitenlandse plakzegels, de zegels die		3° « les timbres-poste adhésifs et les autres timbres » : les timbres-poste adhésifs, les autres timbres adhésifs nationaux ou

gedrukt worden op de documenten die bpost of de post van een andere staat uitgeeft, de frankeerwaarde die vertegenwoordigd worden door afdrukken van machines of door symbolen die door bpost of door de post van een andere Staat erkend zijn;	étrangers, les timbres imprimés sur les documents émis par bpost ou par la poste d'un autre Etat, les valeurs d'affranchissement représentées par des empreintes de machines ou par des symboles agréés par bpost ou par la poste d'un autre Etat ;
De zegels die gedrukt worden op de documenten en de frankeerwaarde die vertegenwoordigd wordt door afdrukken van machines of door symbolen die uitgegeven worden of erkend worden door een onderneming die postdiensten aanbiedt vallen onder toepassing van deze definitie.	Les timbres qui sont imprimés sur les documents et sur des valeurs d'affranchissement représentées par des empreintes de machines ou par des symboles émis ou reconnus par une entreprise offrant des services postaux tombent sous l'application de la présente définition.
4° “de veiligheidskenmerken”: hologrammen, watermerken of andere muntbestanddelen die worden gebruikt om de munt tegen namaking of vervalsing te beveiligen.	4° « les dispositif de sécurité »: les hologrammes, les filigranes et les autres éléments servant à protéger la monnaie contre la contrefaçon ou la falsification.
<i>Afdeling 2. Bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal voor het vervaardigen van de munt of de effecten en van de veiligheidskenmerken</i>	<i>Section 2. La protection de la monnaie, des titres, du matériel de fabrication de la monnaie ou des titres et des dispositifs de sécurité</i>
Art. 398. Gemeenschappelijke bepaling	Art. 398. Disposition commune
De bepalingen van afdeling 2 zijn zonder onderscheid van toepassing op de munten die reeds zijn uitgegeven en in omloop zijn gebracht als wettig betaalmiddel en op de munten die, hoewel zij bestemd zijn om in omloop te worden gebracht als wettig betaalmiddel, nog niet zijn uitgegeven.	Les dispositions de la section 2 s'appliquent indistinctement aux monnaies qui ont déjà été émises et mises en circulation en tant que monnaie ayant cours légal et aux monnaies qui, bien que destinés à être mises en circulation en tant que monnaie ayant cours légal, n'ont pas encore été émises.
De straffen waarin is voorzien voor de misdrijven betreffende de euro omschreven in afdeling 2 zijn van toepassing op dezelfde misdrijven gepleegd ten overstaan van de munt die niet wettelijk gangbaar meer is of waarvan de uitgifte niet meer toegelaten is	Les peines prévues pour les infractions concernant l'euro décrites dans la section 2 sont applicables aux mêmes infractions commises à l'égard de la monnaie n'ayant plus cours légal ou dont l'émission n'est plus

ingevolge de introductie of de aanneming van de chartale euro.		autorisée suite à l'introduction ou l'adoption de l'euro fiduciaire.
Art. 399. Namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten		Art. 399. La contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres
§ 1. Namaking van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de effecten is het met bedrieglijk opzet nabootsen van de munt, van effecten of van het echte materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten, door het vervaardigen van niet-authentieke munten, niet-authentieke effecten of niet-authentiek materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten.		§ 1 ^{er} . La contrefaçon de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres consiste à imiter, dans une intention frauduleuse, de la monnaie, des titres ou du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres véritables par la fabrication de monnaies, de titres ou de matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres non authentiques.
Vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten is het met bedrieglijk opzet aantasten van de munt, van de effecten of van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten teneinde er wijzigingen in aan te brengen.		La falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres consiste à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, à la monnaie, aux titres ou au matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres avec une intention frauduleuse pour leur faire subir des modifications.
§ 2. De namaking en de vervalsing van de munt en van de effecten worden bestraft met een straf van niveau 4.		§ 2. La contrefaçon et la falsification de la monnaie et des titres sont punies d'une peine de niveau 4.
De namaking en de vervalsing van het materiaal voor het vervaardigen van de munt of de effecten worden bestraft met een straf van niveau 3.		La contrefaçon et la falsification du matériel de fabrication de la monnaie ou des titres sont punies d'une peine de niveau 3.
Art. 400. In omloop brengen van valse munten of valse effecten		Art. 400. La mise en circulation de fausses monnaies ou de faux titres
In omloop brengen van valse munten of valse effecten is het met bedrieglijk opzet in omloop brengen van de nagemaakte, vervalste of beschadigde munt of effecten.		La mise en circulation de fausses monnaies ou de faux titres consiste à mettre en circulation, dans une intention frauduleuse, de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou endommagés.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 401. Overdracht van valse munten of valse effecten		Art. 401. Le transfert de fausses monnaies ou de faux titres
Overdracht van valse munten of valse effecten is het invoeren, uitvoeren, vervoeren, ontvangen of zich aanschaffen van de nagemaakte, vervalste of beschadigde munt of effecten met het oogmerk deze in omloop te brengen.		Le transfert de fausses monnaies ou de faux titres consiste à importer, exporter, transporter, recevoir ou se procurer de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou endommagés dans le but de les mettre en circulation.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 402. Overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken		Art. 402. Le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des dispositifs de sécurité
Overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken is het met bedrieglijk opzet ontvangen, zich aanschaffen of in bezit hebben van:		Le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des dispositifs de sécurité consiste à recevoir, se procurer ou posséder dans une intention frauduleuse :
– het nagemaakte of vervalste materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt;		– du matériel contrefait ou falsifié destinés à la fabrication de la monnaie ;
– het echte materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt;		– du vrai matériel destiné à la fabrication de la monnaie ;
– de veiligheidskenmerken.		– des dispositifs de sécurité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 403. Weer in omloop brengen van de valse munten of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn		Art. 403. La remise en circulation de fausses monnaies ou de faux titres reçus de bonne foi
Weer in omloop brengen van de valse munten of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn, is het met bedrieglijk opzet weer in omloop brengen van de nagemaakte, vervalste of beschadigde munt of effecten,		La remise en circulation de fausses monnaies ou de faux titres reçus de bonne foi consiste à remettre en circulation, dans une intention frauduleuse, de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou

die voor echt ontvangen zijn, maar waarvan men de ondeugdelijkheid na ontvangst heeft vastgesteld.		endommagés, reçus pour bons mais dont on a vérifié les vices après réception.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Afdeling 3. Illegaal in omloop brengen van de munt en vervaardigen en in omloop brengen van de drukwerken of formulieren die een munt, effecten, plakpostzegels en andere zegels nabootsen</i>		<i>Section 3. La mise en circulation illicite de la monnaie et la fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules imitant de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs et des autres timbres</i>
Art. 404. Illegaal in omloop brengen van een geldteken		Art. 404. La mise en circulation illicite d'un signe monétaire
Illegaal in omloop brengen van een geldteken is het opzettelijk uitgeven van het geldteken bestemd om in het publiek te circuleren als betaalmiddel zonder hiertoe gemachtigd te zijn door de bevoegde overheid.		La mise en circulation illicite d'un signe monétaire consiste à émettre, délibérément, un signe monétaire destiné à circuler dans le public comme moyen de paiement sans y avoir été habilité par l'autorité compétente.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 405. Vervaardigen en in omloop brengen van drukwerken of formulieren die het voorkomen van de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels hebben		Art. 405. La fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules ayant l'apparence de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres
Vervaardigen en het in omloop brengen van drukwerken of formulieren die het voorkomen van de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels hebben, is het opzettelijk vervaardigen, verkopen, colporteren of verspreiden van drukwerken of formulieren die, door hun uiterlijke vorm, een gelijkenis vertonen met de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels, die van zodanige aard is dat zij het aannemen van die drukwerken of formulieren in de		La fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules ayant l'apparence de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres consiste à fabriquer, à vendre, à colporter ou à distribuer, délibérément, des imprimés ou des formules qui, par leur forme extérieure, présentent avec la monnaie, les titres, les timbres-poste adhésifs ou les autres timbres une ressemblance de nature à faciliter l'acceptation des imprimés ou des

plaats van de nagebootste munt, effecten of zegels vergemakkelijkt.		formules à la place de la monnaie, des titres ou des timbres imités.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Afdeling 4. Bescherming van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina</i>		<i>Section 4. La protection du sceau de l'Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine</i>
Art. 406. Namaking, vervalsing of gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina		Art. 406. La contrefaçon, la falsification ou l'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine
§ 1. Namaking van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina is het met bedrieglijk opzet nabootsen van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina door het vervaardigen van een niet-authentiek zegel, van niet-authentieke stempels of van niet-authentieke keurstempels.		§ 1 ^{er} . La contrefaçon du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine à imiter, dans une intention frauduleuse, le sceau de l'Etat, les timbres nationaux véritables ou les poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine par la fabrication d'un sceau, de timbres ou de poinçons non authentiques.
Vervalsing van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina is het met bedrieglijk opzet aantasten van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina teneinde er wijzigingen in aan te brengen.		La falsification du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine consiste à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, au sceau de l'Etat, aux timbres nationaux ou aux poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine pour leur faire subir des modifications.
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 3.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 3.
§ 2. Gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina is het met bedrieglijk opzet gebruiken		§ 2. L'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine consiste, dans une intention

van het nagemaakte of vervalste zegel, van de nagemaakte of vervalste stempels of van de nagemaakte of vervalste keurstempels.		frauduleuse, à utiliser le sceau, les timbres ou les poinçons contrefaits ou falsifiés.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
§ 3. De straffen waarin is voorzien in de paragrafen 1 en 2 zijn tevens van toepassing op de namaking, de vervalsing en het gebruik van het zegel, van de stempels of van de keurstempels die aan andere Staten toebehoren.		§ 3. Les peines prévues aux paragraphes 1 ^{er} et 2 sont également applicables à la contrefaçon, à la falsification et à l'usage du sceau, des timbres ou des poinçons appartenant à d'autres Etats.
Art. 407. Nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina		Art. 407. L'usage préjudiciable du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine
§ 1. Nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina is het zich onrechtmatig verschaffen van echte zegels, stempels of keurstempels en dit opzettelijk aanwenden of gebruiken op een wijze die de rechten en belangen van de Staat, van enige overheid of van een particulier benadeelt.		§ 1 ^{er} . L'usage préjudiciable du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine consiste à se procurer indûment les vrais sceau, timbres ou poinçons et à en faire, délibérément, une application ou un usage préjudiciable aux droits et aux intérêts de l'Etat, d'une autorité quelconque ou d'un particulier.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
§ 2. De straf waarin is voorzien in paragraaf 1 is tevens van toepassing op het nadelig gebruik van het zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die aan andere Staten toebehoren.		§ 2. La peine prévue au paragraphe 1 ^{er} est également applicable à l'usage préjudiciable du sceau, des timbres nationaux ou des poinçons appartenant à d'autres Etats.
Art. 408. Handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met een nagemaakte of vervalste zegel of keurstempel		Art. 408. Le commerce des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefaits ou falsifiés
Handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met een nagemaakte of vervalste zegel of keurstempel, is het opzettelijk		Le commerce des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié

verkopen of te koop stellen van het papier of van het goud, zilver of platina, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel of keurstempel.	consiste à vendre ou à mettre en vente, délibérément, des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 409. Gebruik van het papier, gemerkt met een nagmaakt of vervalst zegel	Art. 409. L'usage du papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié
Gebruik van het papier, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel, is het met bedrieglijk opzet gebruik maken van een papier, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel, dat men zich heeft aangeschaft.	L'usage du papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié consiste à faire usage, dans une intention frauduleuse, d'un papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié que l'on s'est procuré.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 5. Bescherming van de keurmerken van het waarborgkantoor	Section 5. La protection des marques du bureau de garantie
Art. 410. Bedrieglijk aanbrengen van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken	Art. 410. L'application frauduleuse des marques apposées par le bureau de garantie
Bedrieglijk aanbrengen van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken is het met bedrieglijk opzet aanbrengen van een door het waarborgkantoor geplaatst keurmerk op een ander voorwerp.	L'application frauduleuse des marques apposées par le bureau de garantie consiste à appliquer, dans une intention frauduleuse, la marque apposée par le bureau de garantie sur un autre objet.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 411. Namaking van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk	Art. 411. La contrefaçon des marques apposées par le bureau de garantie ou de l'empreinte d'un timbre
Namaking van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk is het met bedrieglijk opzet namaken van de	La contrefaçon des marques apposées par le bureau de garantie ou de l'empreinte d'un timbre consiste à contrefaire, dans une

door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk zonder van een nagemaakte keurstempel of zegel gebruik te maken.	intention frauduleuse, les marques apposées par le bureau de garantie ou l’empreinte d’un timbre sans emploi d’un poinçon ou d’un timbre contrefait.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d’une peine de niveau 2.
Afdeling 6. Bescherming van de zegels, de stempels en de merken van de overheden en van particulieren	Section 6. La protection des sceaux, des timbres et des marques des autorités et des particuliers
Art. 412. Namaking of gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier	Art. 412. La contrefaçon ou l’usage du sceau, du timbre ou de la marque d’une autorité quelconque, d’un établissement privé ou d’un particulier
§ 1. Namaking van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier is het met bedrieglijk opzet nabootsen van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier door het vervaardigen van een niet-authentiek zegel, een niet-authentieke stempel of een niet-authentiek merk.	§ 1 ^{er} . La contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque d’une autorité quelconque, d’un établissement privé ou d’un particulier consiste à imiter, dans une intention frauduleuse, le sceau, le timbre ou la marque d’une autorité quelconque, d’un établissement privé ou d’un particulier par la fabrication d’un sceau, d’un timbre ou d’une marque non authentiques.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d’une peine de niveau 2.
§ 2. Gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier is het met bedrieglijk opzet gebruiken van het nagemaakte zegel, de nagemaakte stempel of het nagemaakte merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier.	§ 2. L’usage du sceau, du timbre ou de la marque d’une autorité quelconque, d’un établissement privé, ou d’un particulier consiste à utiliser, dans une intention frauduleuse, le sceau contrefait, le timbre contrefait ou la marque contrefaite d’une autorité quelconque, d’un établissement privé ou d’un particulier.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d’une peine de niveau 2.
§ 3. De straffen waarin is voorzien in de paragrafen 1 en 2 zijn tevens van toepassing op de namaking en het gebruik van het zegel,	§ 3. Les peines prévues aux paragraphes 1 ^{er} et 2 sont également applicables à la contrefaçon et à l’usage du sceau, du timbre

de stempel of het merk van enige vreemde overheid.		ou de la marque d'une autorité étrangère quelconque.
Afdeling 7. Bescherming van plakpostzegels en andere zegels		Section 7. La protection des timbres-poste adhésifs et des autres timbres
Art. 413. Namaking of gebruik van plakpostzegels of andere zegels		Art. 413. La contrefaçon ou l'usage des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres
§ 1. Namaking van plakpostzegels of andere zegels is het met bedrieglijk opzet nabootsen van plakpostzegels of andere zegels door het vervaardigen van niet-authentieke zegels.		§ 1 ^{er} . La contrefaçon des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres consiste à imiter, dans une intention frauduleuse, les timbres-poste adhésifs ou autres timbres par la fabrication de timbres non authentiques.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
§ 2. Gebruik van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels is het met bedrieglijk opzet gebruiken van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels die hij zich heeft verschaft.		§ 2. L'usage des timbres-poste adhésifs contrefaits ou des autres timbres contrefaits consiste à utiliser, dans une intention frauduleuse, les timbres-poste adhésifs ou les autres timbres contrefaits qu'il s'est procuré.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 414. In omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels		Art. 414. La mise en circulation des timbres-poste adhésifs contrefaits ou des autres timbres contrefaits
In omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels is het met bedrieglijk opzet in omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels.		La mise en circulation des timbres-poste adhésifs contrefaits ou des autres timbres contrefaits consiste à mettre en circulation, dans une intention frauduleuse, des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres contrefaits.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Afdeling 8. Bescherming van de naam van de fabrikant en van de handelsnaam van een fabriek		Section 8. La protection du nom du fabricant et de la raison commerciale d'une fabrique
Art. 415. Plaatsen van een niet-authentieke naam van een fabrikant of van een niet-authentieke handelsnaam van een fabriek		Art. 415. L'apposition du nom d'un fabricant ou de la raison commerciale d'une fabrique non authentiques
Plaatsen van een niet-authentieke naam van een fabrikant of van een niet-authentieke handelsnaam van een fabriek is het met bedrieglijk opzet, door bijvoeging, wegneming of om het even welke verandering plaatsen op fabricaten van de naam van een andere fabrikant dan de producent, of van de handelsnaam van een andere fabriek dan die, welke de goederen gemaakt heeft.		L'apposition du nom d'un fabricant ou de la raison commerciale d'une fabrique non authentiques consiste à apposer dans une intention frauduleuse par addition, retranchement ou par une altération quelconque, sur des objets fabriqués le nom d'un fabricant autre que celui qui en est l'auteur ou la raison commerciale d'une fabrique autre que celle de la fabrication.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 416. In omloop brengen van met een valse naam of een valse handelsnaam gemerkte goederen		Art. 416. La mise en circulation des objets marqués d'un faux nom ou d'une fausse raison commerciale
In omloop brengen van met een valse naam of een valse handelsnaam gemerkte goederen is het opzettelijk door enige handelaar, commissionair of kleinhandelaar in omloop brengen van de in artikel 415 bedoelde goederen.		La mise en circulation des objets marqués d'un faux nom ou d'une fausse raison commerciale consiste, dans le chef d'un marchand, d'un commissionnaire ou d'un débitant quelconque, à mettre en circulation, délibérément, des objets visés à l'article 415.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 9. Gemeenschappelijke bepaling		Section 9. Disposition commune
Art. 417. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 417. Cause d'excuse d'exemption de peine
Personen die schuldig zijn aan een van de misdrijven, omschreven in dit hoofdstuk,		Les personnes coupables des infractions mentionnées dans le présent chapitre sont

worden niet gestraft, indien zij, vóór enig in omloop brengen van de nagemaakte of vervalste munt, zegel of effect of met een valse naam gemerkt goed en vóór enige vervolging, alle informatie waarover zij beschikken omtrent de omstandigheden en daders van die misdrijven ter kennis van de overheid brengen.	exemptées de peines si, avant toute mise en circulation de monnaie, titre ou timbre contrefaite ou falsifiée ou d'objet marqué d'un faux nom et avant toute poursuite, elles ont porté à la connaissance de l'autorité l'intégralité des informations qu'elles détiennent sur les circonstances et les auteurs de ces infractions.
HOOFDSTUK 2. VALSHEID IN GESCHRIFTEN OF OP ANDERE DUURZAME DRAGERS EN HET GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN	CHAPITRE 2. LE FAUX EN ECRITURES OU SUR D'AUTRES SUPPORTS DURABLES ET L'USAGE DE FAUX
Art. 418. Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken	Art. 418. Le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux
§ 1. Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers is het met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden produceren van valse stukken of vervalsen van de uiting van een gedachte in enig geschrift dat of op enige andere duurzame drager die, in samenhang met een rechtens relevant feit, tot bewijs kan dienen.	§ 1 ^{er} . Le faux en écritures ou sur d'autres supports durables consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, fabriquer un faux ou falsifier l'expression d'une pensée dans tout écrit ou tout autre support durable, pouvant faire preuve, en relation avec un fait pertinent en droit.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
§ 2. Het gebruik van valse stukken is het met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden gebruiken van de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers.	§ 2. L'usage de faux consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, utiliser le faux en écriture ou sur d'autres supports durables.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 419. De verzwarende omstandigheden bij de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken	Art. 419. Les circonstances aggravantes du faux en écritures ou sur d'autres supports durables et de l'usage de faux

Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan moet de rechter in overweging nemen dat:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci, le juge doit prendre en considération le fait que :
1° de valsheid of het gebruik van valse stukken wordt gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie;		1° le faux ou l'usage de faux est commis par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions ;
2° de valsheid of het gebruik van valse stukken betrekking heeft op een authentiek geschrift of een authentieke dager of op een geschrift of drager afgegeven door een overheidsinstantie.		2° le faux ou l'usage de faux porte sur un écrit ou un support authentique ou délivré par une autorité publique.
Art. 420. Overdracht van een reis- of identiteitsdocument		Art. 420. La cession d'un titre de voyage ou d'un document d'identité
Overdracht van een reis- of identiteitsdocument is het met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden gebruiken, verschaffen aan een derde of verkrijgen van een derde, van een paspoort, een reisdocument, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document, alsook van de formulieren die voor de afgifte ervan dienen, of het niet eerbiedigen van de daarin opgelegde verboden en beperkende voorwaarden.		La cession d'un titre de voyage ou d'un document d'identité consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, utiliser, procurer à un tiers ou obtenir d'un tiers, un passeport, un titre de voyage, une carte d'identité ou un document en tenant lieu, ainsi que les formulaires qui servent à leur délivrance, ou à ne pas respecter les interdictions et les restrictions qui y sont imposées.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 421. Niet-eerbiediging van een beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document		Art. 421. Le non-respect d'une décision de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu
Niet-eerbiediging van een beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document is het opzettelijk geen gevolg geven aan een door de bevoegde overheid genomen beslissing tot intrekking van een		Le non-respect d'une décision de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu consiste à, délibérément, ne pas donner suite dans le délai imparti à une décision, prise par l'autorité compétente, de retrait d'un

paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document binnen de opgelegde termijn.	passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
HOOFDSTUK 3. AANMATIGING VAN FUNCTIES, TITELS OF EEN NAAM	CHAPITRE 3. L'USURPATION DE FONCTIONS, DE TITRES OU DE NOM
Art. 422. Aanmatiging van openbare functies	Art. 422. L'usurpation de fonctions publiques
Aanmatiging van openbare functies is het zich met bedrieglijk opzet inmengen in openbare functies, hetzij burgerlijke of militaire.	L'usurpation de fonctions publiques consiste à s'immiscer, dans une intention frauduleuse, dans des fonctions publiques, civiles ou militaires.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 423. Aanmatiging van een openbare titel of graad	Art. 423. L'usurpation de titre ou de grade public
Aanmatiging van een openbare titel of graad is het met bedrieglijk opzet wederrechtelijk en in het openbaar, als titularis of plaatsvervanger, aannemen van de titel of de graad die toebehoort aan personen die deelnemen aan de uitoefening van openbare macht dan wel een burgerlijke of militaire openbare functie uitoefenen.	L'usurpation de titre ou de grade public consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, sans droit et en public le titre ou le grade appartenant, comme titulaire ou suppléant, à des personnes participant à l'exercice d'un pouvoir public ou exerçant une fonction publique, civile ou militaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 424. Aanmatiging van de titel van advocaat	Art. 424. L'usurpation du titre d'avocat
Aanmatiging van de titel van advocaat is het met bedrieglijk opzet in het openbaar aannemen van de titel van advocaat zonder ingeschreven te zijn op het tableau van de Orde of op een lijst van stagiairs, of van de	L'usurpation du titre d'avocat consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, en public, soit le titre d'avocat, sans être inscrit au tableau de l'Ordre ou sur une liste de stagiaires, soit le titre d'avocat

titel van ereadvocaat zonder in het bezit te zijn van de in artikel 436 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde machtiging.	honoraire, sans posséder l'autorisation visée à l'article 436 du Code judiciaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 424bis Aanmatiging van de functie of de titel van erkend bemiddelaar	Art. 424bis L'usurpation de la fonction ou du titre de médiateur agréé
<p>Aanmatiging van de functie of titel van erkend bemiddelaar is het met bedrieglijk opzet :</p> <p>1° beroepsmatig bemiddelen in de zin van het Gerechtelijk Wetboek zonder dat hij is opgenomen op de lijst van erkende bemiddelaars bedoeld in artikel 1727 en zonder van erkenning vrijgesteld te zijn met uitzondering van hij die beroepsmatig bemiddelt in de zin van het Gerechtelijk Wetboek in het kader van geschillen tussen ondernemingen ;</p> <p>2°zonder daartoe gemachtigd te zijn, zich openbaar een beroepstitel van erkend bemiddelaar toeëigenen of een titel voeren of aan de beroepstitel die hij voert een vermelding toevoegen welke tot verwarring kan leiden met die van erkend bemiddelaar.</p>	<p>L'usurpation de la fonction ou du titre de médiateur agréé consiste à dans une intention frauduleuse :</p> <p>1° agir professionnellement en tant que médiateur au sens du Code judiciaire, sans figurer sur la liste des médiateurs agréés visée à l'article 1727 et sans être dispensé de l'agrément à l'exception de celui qui agit professionnellement en tant que médiateur au sens du Code judiciaire dans des litiges entre entreprises ;</p> <p>2° sans y être autorisé, s'attribuer publiquement le titre professionnel de médiateur agréé ou porter un titre ou ajouter à celui porté une mention pouvant prêter à confusion avec le titre professionnel de médiateur agréé.</p>
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 425. Aanmatiging van kleding of tekens van een orde	Art. 425. L'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre
Aanmatiging van kleding of tekens van een orde is het met bedrieglijk opzet in het openbaar dragen van een kledingstuk, een uniform, een ereteken, een lint of andere onderscheidingstekens van een orde die de betrokken persoon niet toekomt.	L'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre consiste à porter, dans une intention frauduleuse, en public, un costume, un uniforme, une décoration, un ruban ou autres insignes d'un ordre qui ne lui appartient pas.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Art. 426. Aanmatiging van adellijke titels		Art. 426. L'usurpation des titres de noblesse
Aanmatiging van adellijke titels is het met bedrieglijk opzet in het openbaar aannemen van een adellijke titel die de betrokken persoon niet toekomt.		L'usurpation des titres de noblesse consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, en public, des titres de noblesse qui ne lui appartiennent pas.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 427. Aanmatiging van een naam		Art. 427. L'usurpation du nom
De aanmatiging van een naam is het met bedrieglijk opzet in het openbaar aannemen van een naam die de betrokken persoon niet toekomt.		L'usurpation du nom consiste à prendre, dans une intention frauduleuse, en public, un nom qui ne lui appartient pas.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
Titel 5. Misdrijven tegen het vermogen		Titre 5. Les infractions contre les biens
HOOFDSTUK 1. MISDRIJVEN MET BETREKKING TOT DE ONRECHTMATIGE TOE-EIGENING VAN GOEDEREN		CHAPITRE 1er. LES INFRACTIONS RELATIVES À L'APPROPRIATION FRAUDULEUSE DE BIENS
Afdeling 1. Diefstal en afpersing		Section 1. Le vol et l'extorsion
<i>Onderafdeling 1. Definities</i>		<i>Sous-section 1. Définitions</i>
Art. 429. Diefstal		Art. 429. Le vol
Diefstal is het bedrieglijk wegnemen, zelfs kortstondig, van een zaak die aan een ander toebehoort.		Le vol consiste à soustraire frauduleusement, même de façon momentanée, une chose qui appartient à autrui.
Art. 430. Afpersing		Art. 430. L'extorsion
Afpersing is het opzettelijk met behulp van geweld of bedreiging verkrijgen van hetzij een goed, hetzij een ongeoorloofd voordeel.		L'extorsion consiste à, délibérément, obtenir, à l'aide de violences ou de menaces, soit un bien, soit un avantage illicite.
<i>Onderafdeling 2. Diefstal zonder geweld of bedreiging</i>		<i>Sous-section 2. Le vol commis sans violences ni menaces</i>
Art. 431. Diefstal zonder geweld of bedreiging		Art. 431. Le vol commis sans violences ni menaces
Diefstal zonder geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Le vol commis sans violences ni menaces est puni d'une peine de niveau 2.
Art. 432. Verzwaarde diefstal zonder geweld of bedreiging		Art. 432. Le vol commis sans violences ou menaces aggravé
Diefstal zonder geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:		Le vol commis sans violences ou menaces est puni d'une peine de niveau 3 si:
1° de dader een niet voor het publiek toegankelijke plaats is binnengedrongen om de diefstal te plegen, terwijl hij moest vermoeden		1° l'auteur s'est introduit dans un lieu non accessible au public pour commettre le vol alors qu'il a dû

dat zich daar een of meer personen bevonden;		présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes ;
2° de diefstal werd gepleegd ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand;		2° le vol a été commis au préjudice d'un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ;
3° de daders of een van hen een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen;		3° les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou ont allégué un faux ordre de l'autorité publique ;
4° het misdrijf werd gepleegd bij nacht.		4° l'infraction a été commise la nuit.
<i>Onderafdeling 3. Diefstal met geweld of bedreiging en afpersing</i>		<i>Sous-section 3. Le vol commis avec violences ou menaces et l'extorsion</i>
Art. 433. Diefstal met geweld of bedreiging		Art. 433. Le vol commis avec violences ou menaces
Diefstal met geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Le vol commis avec violences ou menaces est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 434. Afpersing		Art. 434. L'extorsion
Afpersing wordt bestraft met een straf van niveau 3.		L'extorsion est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 435. Verzwaaarde diefstal met geweld of bedreiging en verzwaaarde afpersing		Art. 435. Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion aggravés
§ 1. Diefstal met geweld of bedreiging en afpersing worden bestraft met een straf van niveau 4 indien:		§ 1 ^{er} . Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion sont punis d'une peine de niveau 4 si:
1° de daders of een van hen een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen;		1° les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou ont allégué un faux ordre de l'autorité publique ;
2° het misdrijf werd gepleegd bij nacht;		2° l'infraction a été commise la nuit;
3° het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen;		3° l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes ;
4° het misdrijf werd gepleegd ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		4° l'infraction a été commise au préjudice d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité.

§ 2. Diefstal met geweld of bedreiging en afpersing worden bestraft met een straf van niveau 5 indien:	§ 2. Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion sont punis d'une peine de niveau 5 si:
1° wapens of op wapens gelijkende voorwerpen werden gebruikt of getoond, of indien de schuldige deed geloven dat hij gewapend was;	1° des armes ou des objets qui y ressemblent ont été employés ou montrés, ou si le coupable a fait croire qu'il était armé ;
2° de schuldige, om het misdrijf te plegen of zijn vlucht te verzekeren, gebruik heeft gemaakt van weerloos makende of giftige stoffen;	2° le coupable a fait usage de substances inhibitives ou toxiques pour commettre l'infraction ou assurer sa fuite ;
3° het geweld of de bedreiging een integriteitsaantasting van de derde graad heeft veroorzaakt.	3° les violences ou les menaces ont causé une atteinte à l'intégrité de troisième degré.
§ 3. Diefstal met geweld of bedreiging, afpersing en de poging om die misdrijven te plegen worden bestraft met een straf van niveau 6 indien:	§ 3. Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion ou la tentative de commettre ces infractions sont punis d'une peine de niveau 6 si:
1° de persoon aan foltering werd onderworpen;	1° la personne a été soumise à la torture ;
2° het geweld of de bedreiging de dood tot gevolg heeft, zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk om te doden.	2° les violences ou les menaces exercées ont causé la mort sans intention de la donner.
<i>Onderafdeling 4. Diefstal en afpersing van kernmateriaal</i>	<i>Sous-section 4. Le vol et l'extorsion de matières nucléaires</i>
Art. 436. Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging	Art. 436. Le vol de matières nucléaires commis sans violences ni menaces
Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Le vol de matières nucléaires commis sans violences ni menaces est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 437. Verzwaarde diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging	Art. 437. Le vol de matières nucléaires commis sans violence ou menaces aggravé
Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 4 indien:	Le vol de matières nucléaires commis sans violence ou menace est puni d'une peine de niveau 4 si:
1° de dader een niet voor het publiek toegankelijke plaats is binnengedrongen om de diefstal te plegen, terwijl hij moest vermoeden	1° l'auteur s'est introduit dans un lieu non accessible au public pour commettre le vol alors qu'il a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes ;

dat zich daar een of meer personen bevonden;		
2° de daders of een van hen een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen.		2° les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou ont allégué un faux ordre de l'autorité publique.
Art. 438. Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en afpersing van kernmateriaal		Art. 438. Le vol commis avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires
Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 4. Afpersing van kernmateriaal wordt bestraft met dezelfde straf.		Le vol de matière nucléaire commis avec violences ou menaces est puni d'une peine de niveau 4. L'extorsion de matières nucléaires est punie de la même peine.
Art. 439. Verzwaarde diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en verzwaarde afpersing van kernmateriaal		Art. 439. Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires aggravés
§ 1. Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en afpersing van kernmateriaal met wordt bestraft met een straf van niveau 5 indien:		§ 1 ^{er} . Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires sont punis d'une peine de niveau 5 si:
1° de daders of een van hen een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen;		1° les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou ont allégué un faux ordre de l'autorité publique ;
2° het misdrijf werd gepleegd bij nacht;		2° l'infraction a été commise la nuit;
3° het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen.		3° l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes.
§ 2. Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en afpersing van kernmateriaal met wordt bestraft met een straf van niveau 6 indien:		§ 2. Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires sont punis d'une peine de niveau 6 si:
1° wapens of op wapens gelijkende voorwerpen werden gebruikt of getoond, of indien de schuldige deed geloven dat hij gewapend was;		1° des armes ou des objets qui y ressemblent ont été employés ou montrés, ou si le coupable a fait croire qu'il était armé ;
2° de schuldige, om het misdrijf te plegen of zijn vlucht te verzekeren, gebruik heeft gemaakt van weerloos makende of giftige stoffen;		2° le coupable a fait usage de substances inhibitives ou toxiques pour commettre l'infraction ou assurer sa fuite ;

3° het geweld of de bedreiging een integriteitsaantasting van de derde graad heeft veroorzaakt.	3° si les violences ou les menaces ont causé une atteinte à l'intégrité de troisième degré.
§ 3. Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging, afpersing van kernmateriaal met geweld of bedreiging en de poging om die misdrijven te plegen wordt eveneens bestraft met een straf van niveau 6 indien:	§ 3. Le vol avec violences ou menaces de matières nucléaires et l'extorsion de matières nucléaires ou la tentative de commettre ces infractions sont également punis d'une peine de niveau 6 si:
1° de persoon aan foltering werd onderworpen;	1° la personne a été soumise à la torture ;
2° het geweld of de bedreiging de dood tot gevolg heeft, zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk om te doden.	2° les violences ou les menaces exercées ont causé la mort sans intention de la donner.
<i>Onderafdeling 5. Gemeenschappelijke bepalingen</i>	<i>Sous-section 5. Dispositions communes</i>
Art. 440. Verzwarende omstandigheden van diefstal en afpersing	Art. 440. Les circonstances aggravantes du vol et de l'extorsion
Bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte ervan voor een in deze afdeling bedoeld misdrijf moet de rechter in overweging nemen dat:	Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération les circonstances suivantes :
1° het misdrijf werd gepleegd ten nadele van de werkgever van de dader;	1° l'infraction a été commise par l'auteur envers son employeur ;
2° het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie;	2° l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique dans l'exercice de ses fonctions ;
3° de dader een voertuig of enig ander al dan niet met een motor aangedreven tuig heeft gebruikt, om het misdrijf te vergemakkelijken of zijn vlucht te verzekeren;	3° si l'auteur a utilisé un véhicule ou tout autre engin motorisé ou non pour faciliter l'infraction ou pour assurer sa fuite ;
4° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer.	4° l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire.
Afdeling 2. Bedrog	Section 2. Les fraudes
<i>Onderafdeling 1. Misbruik van vertrouwen of andermans kwetsbare toestand</i>	<i>Sous-section 1. Les abus de la confiance ou de la vulnérabilité d'autrui</i>

Art. 442. Misbruik van vertrouwen	Art. 442. L'abus de confiance
Misbruik van vertrouwen is het met bedrieglijk opzet en ten nadele van een andere persoon verduisteren of verspillen van een roerend goed met economische waarde dat hem overhandigd is onder verplichting om het terug te geven of het voor een bepaald doel te gebruiken of aan te wenden.	L'abus de confiance consiste dans le chef de son auteur à détourner ou dissiper frauduleusement au préjudice d'autrui un bien mobilier ayant une valeur économique qui lui avait été remis à la condition de le rendre ou d'en faire un usage ou un emploi déterminé.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 443. Misbruik van goederen van een privaatrechtelijke rechtspersoon	Art. 443. L'abus de biens sociaux
Misbruik van goederen van een privaatrechtelijke rechtspersoon is het met bedrieglijk opzet, door een bestuurder, in feite of in rechte, van een privaatrechtelijke rechtspersoon, rechtstreeks of onrechtstreeks gebruik maken van de goederen of van het krediet van de rechtspersoon voor persoonlijke doeleinden, hoewel de dader wist dat dit op betekenisvolle wijze in het nadeel was van de vermogensbelangen van die rechtspersoon en van die van zijn schuldeisers of vennoten.	L'abus de biens sociaux consiste dans le chef d'un dirigeant de droit ou de fait d'une personne morale de droit privé à faire, avec une intention frauduleuse et à des fins personnelles, directement ou indirectement, des biens ou du crédit de la personne morale un usage qu'il savait significativement préjudiciable aux intérêts patrimoniaux de celle-ci et à ceux de ses créanciers ou associés.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 444. Misbruik van andermans kwetsbare toestand om een nadelige akte te doen tekenen	Art. 444. L'abus de l'état de vulnérabilité en vue de faire souscrire un acte préjudiciable
Misbruik van de kwetsbare toestand om een nadelige akte te doen tekenen, is het opzettelijk misbruik maken van de behoeften, de zwakheden, de hartstochten of de onwetendheid van een minderjarige of van een persoon in een kwetsbare toestand om hem enige vorm van juridische verbintenis of schuldbevrijding te doen tekenen die voor hem nadelig is, ongeacht de wijze waarop de onderhandeling ook verricht of vermomd mag zijn.	L'abus de l'état de vulnérabilité en vue de faire souscrire un acte préjudiciable consiste à abuser, délibérément, des besoins, des faiblesses, des passions ou de l'ignorance d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité pour lui faire souscrire, à son préjudice, toute forme d'engagement juridique ou de décharge, peu importe la façon dont la négociation a été faite ou déguisée.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Art. 445. Woeker	Art. 445. L'usure
Woeker is het opzettelijk doen beloven, voor zichzelf of voor een ander, wegens een op gelijk welke wijze aangegane geldlening, van een interest of andere voordelen die de normale interest en de dekking van het risico van die lening manifest overschrijden, door misbruik te maken van de zwakheden, de hartstochten, de behoeften of de onwetendheid van de lener.	L'usure consiste dans le chef de son auteur à faire promettre, délibérément, pour lui-même ou pour autrui, en raison d'un prêt d'une somme d'argent, contracté sous quelque forme que ce soit, un intérêt ou d'autres avantages excédant manifestement l'intérêt normal et la couverture des risques de ce prêt en abusant des faiblesses, des passions, des besoins ou de l'ignorance de l'emprunteur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
In de gevallen bedoeld in dit artikel vermindert de rechter, op vordering van een benadeelde partij, haar verplichtingen overeenkomstig artikel 1907 ^{ter} van het oud Burgerlijk Wetboek.	Dans les cas prévus au présent article, le juge, à la demande de toute partie lésée, réduit ses obligations conformément à l'article 1907 ^{ter} du Code civil ancien.
<i>Onderafdeling 2. Oplichting en bedriegerij</i>	<i>Sous-section 2. L'escroquerie et les tromperies</i>
Art. 446. Oplichting	Art. 446. L'escroquerie
Oplichting is het met bedrieglijk opzet beogen te verwerven van een onrechtmatig economisch voordeel voor zichzelf of voor een ander, hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden, hetzij door listige kunstgrepen aan te wenden om andermans vertrouwen op slinkse wijze te winnen.	L'escroquerie consiste à chercher à se procurer, pour soi-même ou pour autrui, avec une intention frauduleuse, un avantage économique illégal, soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manœuvres frauduleuses pour surprendre la confiance d'autrui.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 447. Verzwaarde oplichting	Art. 447. L'escroquerie aggravée
Indien zij gepleegd wordt ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand, wordt oplichting bestraft met een straf van niveau 4.	Lorsqu'elle est commise au préjudice d'un mineur d'âge ou d'une personne en situation de vulnérabilité, l'escroquerie est punie d'une peine de niveau 4.

Art. 448. Bedriegerij omtrent de waarde van de munt		Art. 448. La tromperie sur la valeur de la monnaie
Bedriegerij omtrent de waarde van de munt is het opzettelijk:		La tromperie sur la valeur de la monnaie consiste à, délibérément, :
- aan een munt het voorkomen geven van een munt van grotere waarde;		- donner à une monnaie l'apparence d'une monnaie de valeur supérieure ;
- munten uitgeven waaraan het voorkomen is gegeven van munten van grotere waarde, of dergelijke munten in het land invoeren met het doel die daar in omloop te brengen;		- émettre des monnaies auxquelles on a donné l'apparence de monnaies d'une valeur supérieure ou, dans le but de les mettre en circulation, introduire ces monnaies dans le pays ;
- zich aanschaffen of ontvangen van munten waaraan het voorkomen is gegeven van munten van grotere waarde, met het doel die in omloop te brengen.		- dans le but de les mettre en circulation, se procurer ou recevoir des monnaies auxquelles on a donné l'apparence de monnaies d'une valeur supérieure.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 449. Bedriegerij omtrent het verkochte goed		Art. 449. La tromperie sur le bien vendu
Bedriegerij omtrent het verkochte goed is:		La tromperie sur le bien vendu consiste à :
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper omtrent de identiteit van het verkochte goed, door een ander goed te leveren dan het bepaalde voorwerp waarop de overeenkomst betrekking had;		- tromper frauduleusement l'acheteur sur l'identité du bien vendu, en livrant un bien autre que l'objet déterminé sur lequel a porté la transaction ;
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper omtrent de aard of de oorsprong van het verkochte goed, door een goed te verkopen of te leveren dat in voorkomen gelijkaardig is aan dat welke hij heeft gekocht of heeft gemeend te kopen;		- tromper frauduleusement l'acheteur sur la nature ou l'origine du bien vendu en vendant ou en livrant un bien semblable en apparence à celui qu'il a achetée ou qu'il a cru acheter ;
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper of de verkoper omtrent de hoeveelheid van de verkochte goederen, door het gebruiken van listige kunstgrepen.		- tromper frauduleusement l'acheteur ou le vendeur sur la quantité des biens vendus en recourant à des manœuvres frauduleuses.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Art. 450. Bedriegerij omtrent de huur van werk	Art. 450. La tromperie dans le louage d'ouvrage
Bedriegerij omtrent de huur van werk is het met bedrieglijk opzet en door het aanwenden van listige kunstgrepen misleiden van de partijen verbonden door een contract van huur van werk, of een van hen, hetzij omtrent de hoeveelheid, hetzij omtrent de hoedanigheid van het geleverde werk indien in dit tweede geval de bepaling van de hoedanigheid van het werk moet dienen om het bedrag van het loon vast te stellen.	La tromperie dans le louage d'ouvrage consiste à tromper frauduleusement en recourant à des manœuvres frauduleuses les parties engagées dans un contrat de louage d'ouvrage ou l'une d'elles, soit sur la quantité, soit sur la qualité d'ouvrage fourni, lorsque, dans ce second cas, la détermination de la qualité d'ouvrage doit servir pour fixer le montant du salaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 451. Vervalsing van voedingsmiddelen	Art. 451. La falsification de denrées alimentaires
§ 1. Vervalsing van voedingsmiddelen is het opzettelijk vervalsen van voedingsmiddelen of dranken die bestemd zijn om te worden verkocht of aan het publiek ter beschikking te worden gesteld.	§ 1 ^{er} . La falsification de denrées alimentaires consiste à falsifier, délibérément, des denrées alimentaires ou des boissons destinées à être vendues ou à être mises à la disposition du public
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1. Daarenboven kan de rechter de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling bevelen als bijkomende straf.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1. En outre, le juge peut ordonner la publication de la décision de condamnation comme peine accessoire.
§ 2. De straffen bepaald in paragraaf 1 zijn eveneens van toepassing op de persoon die door aanplakbiljetten of door berichten, al dan niet gedrukt, kwaadwillig of met bedrieglijk opzet het procedé om voedingsmiddelen of dranken te vervalsen, verspreidt of bekendmaakt.	§ 2. Les peines prévues au paragraphe 1 ^{er} sont également applicables à celui qui, par affiches ou par avis, imprimés ou non, aura méchamment ou frauduleusement propagé ou révélé des procédés de falsification des denrées alimentaires ou des boissons.
Art. 452. Te koop aanbieden van vervalste voedingsmiddelen	Art. 452. La mise en vente de denrées alimentaires falsifiées
Te koop aanbieden van vervalste voedingsmiddelen is het opzettelijk in bezit houden met het oog op verkoop, het verkopen of het te koop aanbieden van vervalste voedingsmiddelen.	La mise en vente de denrées alimentaires falsifiées consiste à, délibérément, détenir en vue de la vente, vendre ou exposer en vente de telles denrées alimentaires.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1. Daarenboven kan de rechter de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling bevelen als bijkomende straf.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1. En outre, le juge peut ordonner la publication de la décision de condamnation comme peine accessoire.

Art. 453. Bedrieglijke aantasting van handelsgoederen	Art. 453. L'atteinte frauduleuse aux biens de commerce
De bedrieglijke aantasting van handelsgoederen is het kwaadwillig of met bedrieglijk opzet veranderen of beschadigen van productiegoederen of –grondstoffen.	L'atteinte frauduleuse aux biens de commerce consiste à, méchamment ou frauduleusement, altérer ou détériorer des marchandises ou des matières servant à la fabrication.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Onderafdeling 3. Private omkoping</i>	<i>Sous-section 3. La corruption privée</i>
Art. 454. Actieve en passieve private omkoping	Art. 454. La corruption privée active et passive
§ 1. Passieve private omkoping is het opzettelijk, door een bestuurder of zaakvoerder van een rechtspersoon of door een lasthebber of aangestelde van een rechtspersoon of van een natuurlijke persoon, rechtstreeks of door tussenpersonen, voor zichzelf of voor een derde, vragen, aannemen of ontvangen van een aanbod, een belofte of een voordeel van welke aard dan ook, om zonder medeweten en zonder machtiging van, naar gelang van het geval, de raad van bestuur of de algemene vergadering, de lastgever of de werkgever, een handeling van zijn functie of een door zijn functie vergemakkelijkte handeling te verrichten of na te laten.	§ 1 ^{er} . La corruption privée passive consiste pour une personne qui a la qualité d'administrateur ou de gérant d'une personne morale, de mandataire ou de préposé d'une personne morale ou physique, à, délibérément, solliciter, accepter ou recevoir directement ou par interposition de personnes, une offre, une promesse ou un avantage de toute nature, pour elle-même ou pour un tiers, pour faire ou s'abstenir de faire un acte de sa fonction ou facilité par sa fonction, à l'insu et sans l'autorisation, selon le cas, du Conseil d'administration ou de l'Assemblée générale, du mandant ou de l'employeur.
§ 2. Actieve private omkoping is het opzettelijk, rechtstreeks of door tussenpersonen, voorstellen aan een bestuurder of zaakvoerder van een rechtspersoon of aan een lasthebber of aangestelde van een rechtspersoon of van een natuurlijke persoon, van een aanbod, een belofte of een voordeel van welke aard dan ook voor zichzelf of voor een derde, om zonder medeweten en zonder machtiging van, naar gelang van het geval, de raad van bestuur of de algemene vergadering, de lastgever of de werkgever, een handeling van zijn functie of een door zijn functie vergemakkelijkte handeling te verrichten of na te laten.	§ 2. La corruption privée active consiste à, délibérément, proposer, directement ou par interposition de personnes, à une personne qui a la qualité d'administrateur ou de gérant d'une personne morale, de mandataire ou de préposé d'une personne morale ou physique, une offre, une promesse ou un avantage de toute nature, pour elle-même ou pour un tiers, pour faire ou s'abstenir de faire un acte de sa fonction ou facilité par sa fonction, à l'insu et sans l'autorisation, selon le cas, du Conseil d'administration ou de l'Assemblée générale, du mandant ou de l'employeur.

§ 3. Actieve of passieve private omkoping wordt bestraft met een straf van niveau 2.	§ 3. La corruption privée active ou passive est punie d'une peine de niveau 2.
<i>Onderafdeling 4. Bedrog met behulp van een informaticasysteem</i>	<i>Sous-section 4. La fraude à l'aide d'un système informatique</i>
Art. 455. Informaticabedrog	Art. 455. La fraude informatique
Informaticabedrog is het met bedrieglijk opzet beogen te verwerven van een onrechtmatig economisch voordeel voor zichzelf of voor een ander, door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens die zijn opgeslagen, verwerkt of overgedragen in of door een informaticasysteem, of door met enig ander technologisch middel de normale aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen.	La fraude informatique consiste à chercher à se procurer, pour soi-même ou pour autrui, avec une intention frauduleuse, un avantage économique illégal en introduisant dans un système informatique, en modifiant ou effaçant des données qui sont stockées, traitées ou transmises par un système informatique, ou en modifiant par tout moyen technologique l'utilisation normale des données dans un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
<i>Onderafdeling 5. Misdrijven die verband houden met de insolventie van ondernemingen</i>	<i>Sous-section 5. Les infractions liées à l'insolvabilité des entreprises</i>
Art. 456. Staat van faillissement	Art. 456. L'état de faillite
De strafvordering wegens bankbreuk wordt gevoerd los van enige vordering die bij de ondernemingsrechtbank mocht zijn ingesteld. De staat van faillissement kan evenwel niet worden betwist voor de strafrechter indien deze is vastgesteld bij een in kracht van gewijsde getreden beslissing van de ondernemingsrechtbank of van het hof van beroep aan het einde van een procedure waarbij de beklaagde partij was, hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger van de gefailleerde onderneming.	L'action publique du chef de banqueroute est poursuivie indépendamment de toute action qui pourrait être poursuivie devant le tribunal de l'entreprise. L'état de faillite ne pourra néanmoins pas être contesté devant le juge pénal, si cet état a fait l'objet d'une décision du tribunal de l'entreprise ou de la Cour d'appel, passée en force de chose jugée, au terme d'une procédure à laquelle le prévenu a été partie, soit à titre personnel, soit en tant que représentant de l'entreprise faillie.
Art. 457. Eenvoudige bankbreuk	Art. 457. La banqueroute simple
Eenvoudige bankbreuk is het door een onderneming bedoeld in artikel I.1, eerste lid, 1°, van het Wetboek van economisch recht of door een bestuurder in rechte of in feite van	La banqueroute simple consiste pour une entreprise visée à l'article I.1, alinéa 1er, 1°, du Code de droit économique ou un dirigeant, de droit ou de fait, d'une société

een vennootschap of van een rechtspersoon in staat van faillissement:		ou d'une personne morale en état de faillite, à :
1° opzettelijk, ten behoeve van derden en zonder voldoende tegenprestatie, aangaan van al te aanzienlijke verbintenissen gelet op de financiële toestand van de onderneming;		1° avoir contracté délibérément, au profit de tiers, sans contrepartie suffisante, des engagements trop considérables eu égard à la situation financière de l'entreprise ;
2° opzettelijk, zonder wettelijk verhinderd te zijn, verzuimen de verplichtingen vastgelegd bij artikel XX.146 van het Wetboek van economisch recht na te leven;		2° sans empêchement légitime, délibérément, avoir omis d'exécuter les obligations prescrites par l'article XX.146 du Code de droit économique ;
3° doen van aankopen tot wederverkoop beneden de koers of toestemmen in leningen, effectencirculaties en andere al te kostelijke middelen om zich geld te verschaffen, met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen;		3° dans l'intention de retarder la déclaration de faillite, faire des achats pour revendre au-dessous du cours ou s'être livré à des emprunts, circulations d'effets et autres moyens ruineux de se procurer des fonds ;
4° opzettelijk verhullen van uitgaven of verliezen of geen verantwoording afleggen over het bestaan of over de aanwending van de activa of een deel ervan, zoals zij uit de boekhoudkundige stukken blijken op de datum van staking van betaling, en van alle goederen van welke aard ook, die zij naderhand zouden hebben verkregen;		4° avoir supposé, délibérément, des dépenses ou des pertes ou n'ont pu justifier de l'existence ou de l'emploi de tout ou partie de l'actif, tel qu'il apparaît des documents et livres comptables à la date de cessation de paiement et de tous biens de quelque nature que ce soit obtenus postérieurement ;
5° betalen of bevoordelen van een schuldeiser ten nadele van de boedel met het oogmerk de faillietverklaring uit te stellen;		5° dans l'intention de retarder la déclaration de faillite, avoir payé ou favorisé un créancier au préjudice de la masse ;
6° verzuimen om binnen de termijn gesteld bij artikel XX.102 van het Wetboek van economisch recht aangifte te doen van het faillissement, met het oogmerk de faillietverklaring uit te stellen;		6° dans l'intention de retarder la déclaration de faillite, avoir omis de faire l'aveu de la faillite dans le délai prescrit par l'article XX.102 du Code de droit économique ;
7° opzettelijk verzuimen om, naar aanleiding van de aangifte van het faillissement, de inlichtingen vereist bij artikel XX.103 van hetzelfde wetboek, te verstrekken;		7° délibérément, avoir omis de fournir, à l'occasion de l'aveu de la faillite, les renseignements exigés par l'article XX.103 du même Code ;
8° opzettelijk verstrekken van onjuiste inlichtingen naar aanleiding van de aangifte van het faillissement of		8° délibérément, avoir fourni des renseignements inexacts à l'occasion de l'aveu de la faillite ou

naderhand in antwoord op de vragen van de rechter-commissaris of van de curators.		ultérieurement aux demandes adressées par le juge-commissaire ou par les curateurs.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 458. Bedrieglijke bankbreuk		Art. 458. La banqueroute frauduleuse
Bedrieglijke bankbreuk is door een onderneming bedoeld in artikel I.1, eerste lid, 1°, van het Wetboek van economisch recht of door een bestuurder, in rechte of in feite, van een vennootschap of van een rechtspersoon in staat van faillissement, het, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden:		La banqueroute frauduleuse consiste pour une entreprise visée à l'article I.1, alinéa 1er, 1°, du Code de droit économique ou un dirigeant, de droit ou de fait, d'une société ou d'une personne morale en état de faillite à, avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, :
1° verbergen van een gedeelte van de activa;		1° avoir dissimulé une partie de l'actif ;
2° geheel of gedeeltelijk doen verdwijnen van de boeken of bescheiden, bedoeld in hoofdstuk 2 van titel 3 van Boek III van het Wetboek van economisch recht.		2° avoir soustrait, en tout ou en partie, des livres ou documents comptables visés au chapitre 2 du titre 3 du Livre III du Code de droit économique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 459. Bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon		Art. 459. L'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie
Bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon is het met bedrieglijk opzet door een derde:		L'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie consiste pour un tiers à avoir, dans une intention frauduleuse, :
1° geheel of ten dele wegnemen, verbergen of helen van de activa in het belang van de gefailleerde onderneming, zelfs zonder de medewerking van deze onderneming of van de bestuurders, in rechte of in feite, van die vennootschap of rechtspersoon;		1° dans l'intérêt de l'entreprise faillie même en l'absence d'intervention de cette dernière ou des dirigeants, de droit ou de fait, de cette société ou personne morale, soustrait, dissimulé ou recelé tout ou partie de l'actif ;
2° indienen of bevestigen, in eigen naam of door tussenpersonen, van verholde of overdreven schuldvorderingen bij het faillissement.		2° présenté dans la faillite et affirmé, soit en leur nom, soit par interposition de personnes, des créances supposées ou exagérées.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 460. Ontrouw in het beheer van het faillissement		Art. 460. La malversation dans la gestion de la curatelle
Ontrouw in het beheer van het faillissement is het, met bedrieglijk opzet, aantasten van de belangen die door het instituut van het faillissement moeten worden beschermd door een curator in het kader van de uitoefening van deze functie.		La malversation dans la gestion de la curatelle consiste pour le curateur, dans l'exercice de ses fonctions, à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, aux intérêts que l'institution de la faillite a pour objet de protéger.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Hij wordt daarenboven veroordeeld tot teruggave en schadeloosstelling die aan de boedel zijn verschuldigd.		Il est, en outre, condamné aux restitutions et dommages et intérêts dus la masse des créanciers.
Art. 461. Schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door een schuldenaar		Art. 461. L'atteinte par un débiteur à la procédure de réorganisation judiciaire
Schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door een schuldenaar is het door een schuldenaar, met het oogmerk de procedure van gerechtelijke reorganisatie te verkrijgen of te vergemakkelijken:		L'atteinte par un débiteur à la procédure de réorganisation judiciaire consiste pour le débiteur à avoir, dans l'intention d'obtenir ou de faciliter la procédure de réorganisation judiciaire :
1° verbergen van een gedeelte van zijn activa of passiva, de activa overdrijven of de passiva minimaliseren, op welke manier ook;		1° de quelque manière que ce soit, dissimulé une partie de son actif ou de son passif, ou exagéré cet actif ou minimalisé ce passif ;
2° doen of laten optreden bij de beraadslagingen van een of meer vermeende schuldeisers of schuldeisers waarvan de schuldvorderingen overdreven zijn;		2° fait ou laissé intervenir dans les délibérations un ou plusieurs créanciers supposés ou dont les créances ont été exagérées :
3° weglaten van een of meer schuldeisers uit de lijst van schuldeisers;		3° omis un ou plusieurs créanciers de la liste des créanciers ;
4° doen of laten doen van onjuiste of onvolledige verklaringen aan de rechtbank of aan een gerechtsmandataris over de staat		4° fait ou laissé faire au tribunal ou à un mandataire de justice des déclarations inexactes ou incomplètes sur l'état de ses

van zijn zaken of de vooruitzichten van reorganisatie.		affaires ou sur les perspectives de réorganisation.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 462. Bedrieglijke schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door derden		Art. 462. L'atteinte frauduleuse par un tiers à la procédure de réorganisation judiciaire
Bedrieglijke schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door derden is het met bedrieglijk opzet :		L'atteinte frauduleuse par un tiers à la procédure de réorganisation judiciaire consiste à avoir dans une intention frauduleuse :
1° deelnemen aan de stemming bepaald bij artikel XX.78 of XX.83/14 van het Wetboek van economisch recht, zonder schuldeiser te zijn;		1° sans être créanciers, pris part au vote prévu aux articles XX.78 ou XX.83/14 du Code de droit économique ;
2° als schuldeiser zijn schuldvorderingen overdrijven;		2° étant créanciers, exagéré leurs créances ;
3° hetzij met de schuldenaar, hetzij met enige andere persoon, bijzondere voordelen bedingen om de stemming over het reorganisatieplan in een bepaalde richting te sturen, of een bijzondere overeenkomst sluiten waaruit voor hen een voordeel zou voortvloeien ten laste van de activa van de schuldenaar.		3° stipulé, soit avec le débiteur, soit avec toutes autres personnes, des avantages particuliers pour orienter le sens de leur vote sur le plan de réorganisation ou qui ont conclu un accord particulier en vertu duquel résulterait en leur faveur un avantage à charge de l'actif du débiteur.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
<i>Onderafdeling 6. Overige vormen van bedrog</i>		<i>Sous-section 6. Les autres formes de fraude</i>
Art. 463. Bedrieglijk bewerkstelligen van onvermogen		Art. 463. L'organisation frauduleuse d'insolvabilité
§ 1. Het bedrieglijk bewerkstelligen van onvermogen is het met bedrieglijk opzet bewerkstelligen van zijn onvermogen en het niet voldoen aan de op hem rustende verbintenissen.		§ 1 ^{er} . L'organisation frauduleuse d'insolvabilité consiste pour son auteur à frauduleusement organiser son insolvabilité et à ne pas exécuter les obligations dont il est tenu.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
§ 2. Dat de schuldenaar zijn onvermogen heeft bewerkstelligt, kan worden afgeleid uit elke omstandigheid waaruit blijkt dat hij zich onvermogen heeft willen maken.		§ 2. L'organisation de son insolvabilité par le débiteur peut être déduite de toute circonstance de nature à révéler sa volonté de se rendre insolvable.
§ 3. Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.		§ 3. La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 464. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 464. La cause d'excuse d'exemption de peine
De derde die deelneemt aan het bedrieglijk bewerkstelligen van onvermogen wordt niet gestraft indien hij de hem overhandigde goederen teruggeeft.		Le tiers participant à l'organisation frauduleuse d'insolvabilité bénéficie d'une exemption de peine s'il restitue les biens qui lui avaient été remis.
Art. 465. Bedrieglijke verberging		Art. 465. Le cel frauduleux
Bedrieglijke verberging is het zich met bedrieglijk opzet toe-eigenen, door verberging of overdracht, van een roerend goed dat aan een ander toebehoort en dat door de dader is gevonden of bij toeval in zijn bezit is gekomen, alsook het zich met bedrieglijk opzet meester maken van het geheel van een schat die men heeft ontdekt op andermans grond.		Le cel frauduleux consiste à s'approprier frauduleusement, par cel ou cession, un bien mobilier appartenant à autrui que l'auteur a trouvée ou obtenue par hasard ou à s'emparer frauduleusement de la totalité d'un trésor qu'il a découvert sur le fond d'autrui.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 465/1. Het uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte		Art. 465/1. Le fait d'équiper un véhicule avec un compartiment caché
Het uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte is het opzettelijk uitrusten van een voer-, vaar- of vliegtuig of elk ander vervoermiddel met een niet-fabriekseigen ruimte voor het heimelijk in bezit hebben of vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst.		Le fait d'équiper un véhicule avec un compartiment caché consiste à délibérément équiper un véhicule, un bateau, un avion ou tout autre moyen de transport d'un compartiment non conçus en usine pour la possession secrète ou à transporter secrètement des objets illicites, des armes interdites et soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illicite.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 465/2. Het bezit van een voertuig met een verborgen ruimte		Art. 465/2. Le fait de posséder un véhicule avec un compartiment caché
Het bezit van een voertuig met een verborgen ruimte is het opzettelijk in bezit hebben van een voertuig, een boot, een vliegtuig of enig ander vervoermiddel dat is uitgerust met een niet-fabriekseigen ruimte die wordt gebruikt voor heimelijk bezit of voor het heimelijk vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst wordt bestraft met een straf van niveau 2.]		Le fait de posséder un véhicule avec un compartiment caché consiste à délibérément posséder un véhicule, un bateau, un avion ou de tout autre moyen de transport qui est équipé d'un compartiment non conçus en usine qui sert à la possession secrète ou à transporter secrètement des objets illicites, des armes interdites et soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illicite est punie d'une peine de niveau 2.]
Art. 465/3. Verzwaard uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte		Art. 465/3. Le fait d'équiper un véhicule avec un compartiment caché aggravé
Het uitrusten van een voertuig met een verborgen niet-fabriekseigen ruimte voor het heimelijk bezit of voor het heimelijk vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de betrokken activiteit een beroep of een gewoonlijke activiteit is.		Le fait d'équiper un véhicule avec un compartiment caché non conçus en usine pour la possession secrète ou pour le transport secret des objets illicites, des armes interdites ou soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illicite est puni d'une peine de niveau 3 lorsque l'activité concernée constitue une profession ou une activité habituelle.
Art. 466. Afzetterij		Art. 466. La grivèlerie
Afzetterij van dranken, voeding, logies of vervoer is het zich opzettelijk in een daartoe bestemde inrichting laten opdienen van dranken of voeding die men daar geheel of gedeeltelijk verbruikt, het verblijven in te betalen logies, het gebruik maken van een taxidienst of het huren van een huurrijtuig, wetende dat men in de volstrekte onmogelijkheid verkeert om te betalen.		La grivèlerie de boissons, d'aliments, de logement ou de transport consiste à, délibérément, se faire servir, dans un établissement à ce destiné, des boissons ou des aliments qu'on y aura consommés en tout ou en partie, séjourner dans un logement payant, utiliser un service de taxi ou prendre en location une voiture de louage alors qu'on sait qu'on est dans l'impossibilité absolue de payer.
Afzetterij van brandstof is het zich met bedrieglijk opzet onttrekken aan de onmiddellijke betaling van brandstof, energie of smeerolie na een voertuig daarvan te hebben laten voorzien.		La grivèlerie de carburants consiste à se soustraire frauduleusement au paiement immédiat de carburant, d'énergie ou de lubrifiant après en avoir fait approvisionner un véhicule.

Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 1.		Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 1.
Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Art. 467. Uitgifte van cheques zonder dekking		Art. 467. L'émission de chèque sans provision
Uitgifte van cheques zonder dekking is een van de volgende gedragingen:		L'émission de chèque sans provision consiste en l'un des actes suivants :
1° het opzettelijk uitgeven van een cheque of enig andere titel die gelijkgesteld is met een cheque, zonder toereikende en beschikbare dekking;		1° délibérément, émettre sans provision suffisante et disponible, un chèque ou tout autre titre assimilé au chèque ;
2° het opzettelijk overdragen van een van deze titels, wetende dat de dekking niet toereikend en beschikbaar is;		2° céder délibérément un de ces titres, sachant que la provision n'est pas suffisante et disponible;
3° het, na een van deze titels te hebben uitgegeven, opzettelijk geheel of gedeeltelijk afhaken van hun dekking in de loop van de aanbiedingstermijn;		3° après avoir émis un de ces titres, retirer délibérément tout ou partie de leur provision au cours du délai de présentation ;
4° het, na een van deze titels te hebben uitgegeven, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden, geheel of ten dele onbeschikbaar maken of afhaken van de dekking.		4° après avoir émis un de ces titres, en rendre ou en retirer, dans une intention frauduleuse ou à dessin de nuire, tout ou partie de la provision indisponible.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Poging tot het in dit artikel bedoelde misdrijf is niet strafbaar.		La tentative de commettre l'infraction visée au présent article n'est pas punissable.
Afdeling 3. Heling en witwassen		Section 3. Le recel et le blanchiment
Art. 469. Heling		Art. 469. Le recel
Heling is het opzettelijk in bezit nemen van een goed dat verkregen is door middel van een misdrijf dat begaan is door een andere persoon.		Le recel consiste à prendre possession, délibérément, d'un bien obtenu à l'aide d'une infraction commise par une autre personne.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Art. 470. Witwassen		Art. 470. Le blanchiment
§ 1. Witwassen is het:		§ 1 ^{er} . Le blanchiment consiste pour une personne à :
1° opzettelijk verwerven, bewaren, beheren en bezitten van de uit een misdrijf verkregen vermogensvoordelen, van de in de plaats gestelde goederen of waarden of van de inkomsten uit die belegde voordelen; of		1° acquérir, garder, gérer et posséder intentionnellement des avantages patrimoniaux tirés d'une infraction, des biens ou valeurs qui leur ont été substitués ou les revenus de ces avantages investis ; ou
2° omzetten en overdragen van de zaken bedoeld in 1°, met de bedoeling de illegale herkomst ervan te verbergen of te verdoezelen of een persoon betrokken bij het oorspronkelijk misdrijf te helpen ontkomen aan de rechtsgevolgen van zijn daden; of		2° convertir et transférer des choses visées au 1°, dans le but de dissimuler ou de déguiser leur origine illicite ou d'aider toute personne qui est impliquée dans l'infraction initiale, à échapper aux conséquences juridiques de ses actes ; ou
3° opzettelijk verhelen of verhullen van de aard, de oorsprong, de vindplaats, de vervreemding de verplaatsing of de eigendom van de zaken bedoeld in 1°,		3° dissimuler ou déguiser intentionnellement la nature, l'origine, l'emplacement, la disposition, le mouvement ou la propriété des choses visées au 1°,
terwijl de dader of mededader de herkomst van de zaken kende of moest kennen op het ogenblik van de aanvang van deze handelingen.		alors que l'auteur ou le coauteur connaissaient ou devaient connaître l'origine de ces choses au début de ces opérations.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3. In afwijking op artikel 52, § 1, lid 2, kan de rechter als bijkomende straf een geldboete uitspreken van 200 euro tot 2.000.000 euro of van een omvang die verhoogd kan worden tot het equivalente bedrag van de waarde van de witgewassen goederen.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3. Par dérogation à l'article 52, § 1 ^{er} , alinéa 2, le juge peut prononcer, à titre de peine accessoire, une amende de 200 euros à 2.000.000 euros ou d'un montant pouvant s'élever jusqu'à une somme équivalente à la valeur des biens blanchis.
In afwijking op artikel 55, § 1, 1), worden de zaken die het voorwerp uitmaken van het witwassen verbeurd verklaard, ook al zijn zij geen eigendom van de veroordeelde, onverminderd de rechten die derden kunnen laten gelden op die zaken.		Par dérogation à l'article 55, § 1 ^{er} , 1), les choses qui forment l'objet du blanchiment seront confisquées même si la propriété n'en appartient pas au condamné, sans préjudice des droits que les tiers peuvent faire valoir sur ces choses.

Art. 471. Verzwarende omstandigheden van heling en witwassen		Art. 471. Les circonstances aggravantes du recel et du blanchiment
Bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling, moet de rechter in overweging nemen dat:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci pour une infraction visée dans la présente section, le juge doit prendre en considération les circonstances suivantes:
1° de dader wist dat een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand werd ingezet voor het plegen van het misdrijf waaruit de witgewassen vermogensvoordelen voortkomen;		1° l'auteur avait connaissance qu'un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité a été utilisé pour commettre l'infraction d'où proviennent les avantages patrimoniaux blanchis ;
2° de geheelde of witgewassen vermogensvoordelen voortkomen uit een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 7 of 8 en de dader kennis had van de bestanddelen waaraan de wet een dergelijke straf hecht;		2° les avantages patrimoniaux recelés ou blanchis proviennent d'une infraction punissable d'une peine de niveau 7 ou 8 et que l'auteur avait connaissance des éléments auxquels la loi attache une telle peine ;
3° de dader van het misdrijf een meldingsplichtige entiteit is volgens artikel 2 van de Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie, gevestigd in België, in een ander land van de Europese Economische Ruimte of een derde land dat verplichtingen oplegt die gelijkaardig zijn aan die uit de voornoemde Richtlijn, en deze het misdrijf heeft gepleegd in het kader van de uitoefening van zijn beroepsactiviteiten;		3° l'auteur de l'infraction est une entité assujettie visée à l'article 2 de la Directive (UE) 2015/849 du Parlement européen et du Conseil du 20 mai 2015 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux ou du financement du terrorisme, modifiant le Règlement (UE) n° 648/2012 du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la Directive 2005/60/CE du Parlement européen et du Conseil et la Directive 2006/70/CE de la Commission, établie en Belgique, dans un autre pays de l'Espace économique européen ou dans un pays tiers qui impose des obligations équivalentes à celles prévues par la Directive précitée, et a commis l'infraction dans l'exercice de ses activités professionnelles ;
4° de dader een contractuele relatie heeft met een meldingsplichtige entiteit zoals gedefinieerd onder 3° en het misdrijf werd gepleegd in het		4° l'auteur de l'infraction a une relation contractuelle à l'égard d'une entité assujettie telle que définie au 3° et a commis l'infraction dans l'exercice de ses activités professionnelles ;

kader van de uitoefening van zijn beroepsactiviteiten;		
5° het misdrijf werd gepleegd in het kader van een criminele organisatie.		5° l'infraction est commise dans le cadre d'une organisation criminelle.
HOOFDSTUK 2. MISDRIJVEN MET BETREKKING TOT DE BESCHADIGING EN VERNIELING VAN GOEDEREN		CHAPITRE 2. LES INFRACTIONS RELATIVES À LA DÉGRADATION ET LA DESTRUCTION DE BIENS
Afdeling 1. Misdrijven die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan		Section 1ère. Les infractions qui font naître un danger sociétal
Art. 473. Brandstichting		Art. 473. L'incendie
Brandstichting is het opzettelijk stichten van brand op enig goed waardoor schade aan een ander wordt veroorzaakt of een maatschappelijk gevaar ontstaat.		L'incendie consiste à, délibérément, mettre le feu à un bien quelconque, causant un dommage à autrui ou faisant naître un danger sociétal ;
Met brandstichting wordt gelijkgesteld het in brand steken van enig goed, zodanig geplaatst dat de brand zal overslaan op het goed dat men wil beschadigen.		Est assimilé à l'incendie le fait de mettre le feu à un bien quelconque, placé de manière telle que le feu se communiquera au bien qu'on voulait endommager.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 474. Brandstichting met ernstige schade tot gevolg		Art. 474. L'incendie ayant entraîné un dommage grave
Brandstichting met ernstige schade tot gevolg wordt bestraft met een straf van niveau 3.		L'incendie ayant entraîné un dommage grave est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 475. Brandstichting van een goed met een bijzonder belang		Art. 475. L'incendie d'un bien ayant un intérêt particulier
Brandstichting van een goed met een bijzonder belang is de brandstichting van een gebouw, maatschappelijke infrastructuur, vervoermiddel, één of meer bomen, een bos, een natuurgebied, een boomgaard of een akker.		L'incendie d'un bien ayant un intérêt particulier consiste à incendier un édifice, une infrastructure sociétale, un moyen de transport, un ou plusieurs arbres, un bois, une zone naturelle, un verger ou un champ.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Indien het misdrijf ernstige schade tot gevolg heeft, wordt het bestraft met een straf van niveau 4.		Si l'infraction a entraîné un dommage grave, elle est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 476. Brandstichting indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden		Art. 476. L'incendie lorsque l'auteur devait présumer qu'une ou plusieurs personnes se trouvaient sur les lieux au moment de l'incendie
Brandstichting indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden, wordt bestraft met een straf van niveau 5.		L'incendie lorsque l'auteur devait présumer qu'une ou plusieurs personnes se trouvaient sur les lieux au moment de l'incendie est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 477. Brandstichting met een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg		Art. 477. L'incendie entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort
Indien de brandstichting een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg heeft zonder dat de dader het oogmerk had te doden, wordt de straf in de vorige artikelen vermeld met één niveau verhoogd zonder dat evenwel een zwaardere straf dan een straf van niveau 6 kan worden opgelegd.		Lorsque l'incendie a entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième de gré ou la mort sans intention de la donner, la peine visée aux articles précédents est augmentée d'un niveau, sans toutefois qu'une peine plus lourde qu'une peine de niveau 6 puisse être imposée.
Art. 478. Brandstichting bij nacht		Art. 478. L'incendie allumé pendant la nuit
Indien de brandstichting bij nacht is gepleegd, wordt de straf in de vorige artikelen vermeld met één niveau verhoogd zonder dat evenwel een zwaardere straf dan een straf van niveau 6 kan worden opgelegd.		Lorsque l'incendie est commis pendant la nuit, la peine visée aux articles précédents est augmentée d'un niveau, sans toutefois qu'une peine plus lourde qu'une peine de niveau 6 puisse être imposée.
Art. 479. Verzwarende omstandigheden		Art. 479. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in de vorige artikelen van deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction visée aux articles précédents de la présente section, le juge doit prendre en considération les circonstances suivantes :
1° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer;		5° l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire ;
2° het slachtoffer een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand is;		6° la victime est une personne mineure ou en situation de vulnérabilité ;

3° het misdrijf met twee of meer personen is gepleegd;		7° l'infraction a été commise par deux personnes ou plus ;
4° het slachtoffer een persoon is met een openbare functie naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		8° la victime est une personne exerçant une fonction publique, à l'occasion de l'exercice de cette fonction.
Art. 480. Veroorzaken van brand door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid		Art. 480. Le feu provoqué par défaut grave de prévoyance ou de précaution
Het op eender welke wijze veroorzaken van brand door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Le feu provoqué, de quelque manière que ce soit, par défaut grave de prévoyance ou de précaution est puni d'une peine de niveau 1.
Art. 481. Vernieling door ontploffing of overstroming		Art. 481. La destruction par explosion ou inondation
Vernieling door ontploffing of overstroming is het opzettelijk of het door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid veroorzaken van een ontploffing waardoor schade wordt veroorzaakt of een maatschappelijk gevaar ontstaat.		La destruction par explosion ou inondation consiste à, soit délibérément, soit par défaut grave de prévoyance ou de précaution, provoquer une explosion causant un dommage ou faisant naître un danger social.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf zoals bepaald in de artikelen 473 tot en met 478 indien het misdrijf opzettelijk wordt gepleegd.		Cette infraction est punie d'une peine visée aux articles 473 à 478 si elle est commise délibérément.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf zoals bepaald in het artikel 480 indien het misdrijf wordt gepleegd door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid.		Cette infraction est punie d'une peine visée à l'article 480 si elle est commise par défaut grave de prévoyance ou de précaution.
Afdeling 2: Vandalisme		Section 2 : Le vandalisme
Art. 483. Definitie van vandalisme		Art. 483. La définition du vandalisme
Vandalisme is alle opzettelijk op enig goed dat aan een ander toebehoort gestelde gedraging die bestaat in het vernielen, het beschadigen, het onbruikbaar maken of het aanbrengen van graffiti zonder toestemming.		Le vandalisme consiste à, délibérément, détruire, endommager ou rendre inutilisable un bien quelconque appartenant à autrui, ou à réaliser sans autorisation des graffitis sur ce bien.

Art. 484. Vandalisme	Art. 484. Le vandalisme
Vandalisme wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Le vandalisme est puni d'une peine de niveau 1.
Art. 485. Vandalisme met ernstige schade tot gevolg	Art. 485. Le vandalisme ayant entraîné un dommage grave
Vandalisme met ernstige schade tot gevolg wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Le vandalisme ayant entraîné un dommage grave est puni d'une peine de niveau 2.
Art. 486. Vandalisme aan een goed met een bijzonder belang	486. Le vandalisme sur un bien ayant un intérêt particulier
Vandalisme aan een goed met een bijzonder belang is het vandalisme aan een gebouw, maatschappelijke infrastructuur, een vervoermiddel, één of meer bomen, een bos, een natuurgebied, een boomgaard of een akker.	Le vandalisme sur un bien ayant un intérêt particulier est le vandalisme causé à un édifice, une infrastructure sociétale, un moyen de transport, un ou plusieurs arbres, un bois, une zone naturelle, un verger ou un champ.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Indien het misdrijf ernstige schade tot gevolg heeft, wordt het bestraft met een straf van niveau 3.	Si l'infraction a entraîné un dommage grave, elle est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 487. Vandalisme met geweld of bedreiging	Art. 487. Le vandalisme à l'aide de violence ou de menace
Vandalisme met geweld of bedreiging wordt als volgt bestraft:	Le vandalisme à l'aide de violence ou de menace est puni comme suit :
1° vandalisme wordt bestraft met een straf van niveau 2 ;	1° le vandalisme est puni d'une peine de niveau 2 ;
2° vandalisme met ernstige schade tot gevolg wordt bestraft met een straf van niveau 3.	2° le vandalisme ayant entraîné un dommage grave est puni d'une peine de niveau 3.
Art. 488. Vandalisme met geweld of bedreiging aan of in een bewoond huis of de aanhorigheden ervan	Art. 488. Le vandalisme à l'aide de violence ou de menace sur ou dans une maison habitée ou ses dépendances
Vandalisme met geweld of bedreiging aan of in een bewoond huis of de aanhorigheden ervan wordt bestraft met een straf van niveau 4.	Le vandalisme à l'aide de violence ou de menace sur ou dans une maison habitée ou ses dépendances est puni d'une peine de niveau 4.

Art. 489. Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 489. Le vandalisme accompagné d'actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad wordt bestraft met een straf van niveau 4.		Le vandalisme accompagné d'actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 4.
Art. 490. Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met de dood tot gevolg		Art. 490. Le vandalisme accompagné d'actes de violence entraînant la mort
Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met de dood tot gevolg zonder dat de dader het oogmerk had te doden wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Le vandalisme accompagné d'actes de violence entraînant la mort sans intention de la donner est puni d'une peine de niveau 5.
Art. 491. Vernietiging van authentieke akten, overeenkomsten of overheidsdocumenten		Art. 491. La destruction d'actes authentiques, de conventions ou de documents administratifs
Vernietiging van authentieke akten, overeenkomsten of overheidsdocumenten is het kwaadwillig of met bedrieglijk opzet vernietigen van registers, minuten of originele akten van het openbaar gezag, authentieke akten of enig document dat een verbintenis, beschikking of schuldbevrijding inhoudt of teweegbrengt. Dit misdrijf wordt bestraft overeenkomstig de bepalingen van het eerste hoofdstuk van deze titel.		La destruction d'actes authentiques, de conventions ou de documents administratifs consiste à, méchamment ou avec une intention frauduleuse, détruire des registres, minutes ou actes originaux de l'autorité publique, ou tout document contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge. Cette infraction est punie conformément aux dispositions du premier chapitre du présent titre.
Art. 493. Verzwarende omstandigheden		Art. 493. Les circonstances aggravantes
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling moet de rechter in overweging nemen dat:		Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction décrite dans la présente section, le juge doit prendre en considération les circonstances suivantes:
1° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer ;		1° l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire ;
2° het slachtoffer een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand is ;		2° la victime est une personne mineure ou en situation de vulnérabilité ;
3° het misdrijf bij nacht werd gepleegd ;		3° l'infraction a été commise pendant la nuit ;
4° het misdrijf met twee of meer personen is gepleegd ;		4° l'infraction a été commise par deux personnes ou plus ;

5° het slachtoffer een persoon is met een openbare functie naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		5° la victime est une personne exerçant une fonction publique, à l'occasion de l'exercice de cette fonction.
HOOFDSTUK 3. MISDRIJVEN BETREFFENDE INFORMATICASYSTEMEN		CHAPITRE 3. LES INFRACTIONS RELATIVES AUX SYSTÈMES INFORMATIQUES
Afdeling 1. Hacking		Section 1. Les accès non autorisés dans un système informatique
Art. 495. Externe hacking		Art. 495. L'accès non autorisé externe dans un système informatique
Externe hacking is het zich opzettelijk toegang verschaffen tot een informaticasysteem of zich daarin handhaven, wetende daar niet toe gerechtigd te zijn.		L'accès non autorisé externe dans un système informatique consiste, pour une personne sachant qu'elle n'y est pas autorisée, à, délibérément t, accéder à un système informatique ou s'y maintenir.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 496. Interne hacking		Art. 496. L'accès non autorisé interne dans un système informatique
Interne hacking is het met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, zijn toegangsbevoegdheid tot een informaticasysteem overschrijden.		L'accès non autorisé interne dans un système informatique consiste pour une personne à, avec une intention frauduleuse ou dans le dessein de nuire, outrepasser son pouvoir d'accès à un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 497. Verzwaarde interne of externe hacking		Art. 497. L'accès non autorisé interne ou externe dans un système informatique aggravée
Interne of externe hacking wordt bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de dader:		L'accès non autorisé externe ou interne dans un système informatique est puni d'une peine de niveau 3 lorsque l'auteur :
1° de gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van het informaticasysteem op enige manier overneemt;		1° reprend, de quelque manière que ce soit, les données stockées, traitées ou transmises par le système informatique ;

2° enig gebruik maakt van een informaticasysteem van een derde of zich bedient van het informaticasysteem om toegang te verkrijgen tot een informaticasysteem van een derde; of	2° fait un usage quelconque d'un système informatique appartenant à un tiers ou se sert du système informatique pour accéder au système informatique d'un tiers; ou
3° enige schade, zelfs onopzettelijk, veroorzaakt aan het informaticasysteem of aan de gegevens die door middel van het informaticasysteem worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen of aan een informaticasysteem van een derde of aan de gegevens die door middel van het laatstgenoemde informaticasysteem worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen.	3° cause un dommage quelconque, même non intentionnellement, au système informatique ou aux données qui sont stockées traitées ou transmises par ce système ou au système informatique d'un tiers ou aux données qui sont stockées, traitées ou transmises par ce système.
Art. 498. Poging tot hacking	Art. 498. La tentative d'accès non autorisé dans un système informatique
In afwijking van artikel 10, § 1, vierde lid, wordt de poging tot het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 495 tot en met 497 bestraft met dezelfde straf als het voltooide misdrijf.	Par dérogation à l'article 10, § 1 ^{er} , alinéa 4, la tentative de commettre l'une des infractions visées aux articles 495 à 497 est punie de la même peine que l'infraction consommée.
Art. 499. Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat hacking mogelijk moet maken	Art. 499. La possession ou la mise à disposition d'un dispositif destiné à permettre un accès non autorisé dans un système informatique
Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat hacking mogelijk moet maken is het onrechtmatig, opzettelijk, bezitten, produceren, verkopen, verkrijgen met het oog op het gebruik ervan, invoeren, verspreiden of op enige andere manier ter beschikking stellen van een instrument, met inbegrip van informaticagegevens, dat hoofdzakelijk is ontworpen of aangepast om het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen art. 495 tot en met 498 mogelijk te maken.	La possession et la mise à disposition d'un dispositif destiné à permettre un accès non autorisé dans un système informatique consistent à, indûment, délibérément, posséder, produire, vendre, obtenir en vue de son utilisation, importer, diffuser ou mettre à disposition sous une autre forme, un dispositif, y compris des données informatiques, principalement conçu ou adapté pour permettre la commission des infractions prévues aux articles 495 à 498.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 500. Uitlokking van hacking		Art. 500. La provocation à commettre un accès non autorisé dans un système informatique
Uitlokking van hacking is het opzettelijk de opdracht geven of aanzetten tot het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 495 tot en met 499.		La provocation à commettre un accès non autorisé dans un système informatique consiste à, délibérément, ordonner la commission d'une des infractions visées aux articles 495 à 499 ou y inciter.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 501. Heling van informaticagegevens		Art. 501. Le recel de données informatiques
Heling van informaticagegevens is het opzettelijk, onder zich houden, aan een andere persoon onthullen of verspreiden, of enig gebruik maken van gegevens die verkregen zijn door het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 495 tot en met 497, terwijl de dader weet dat die gegevens aldus verkregen zijn.		Le recel de données informatiques consiste à, délibérément, détenir, révéler à une autre personne ou divulguer des données obtenues par la commission d'une des infractions visées aux articles 495 à 497, ou en faire un usage quelconque alors que l'auteur sait que ces données ont été ainsi obtenues.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Afdeling 2. Aantasting van de integriteit van een informaticasysteem		Section 2. Les atteintes à l'intégrité d'un système informatique
Art. 502. Informaticasabotage		Art. 502. Le sabotage informatique
Informaticasabotage is het opzettelijk, rechtstreeks of onrechtstreeks, in een informaticasysteem invoeren, wijzigen of wissen van gegevens, dan wel met enig ander technologisch middel de normale aanwending van gegevens in een informaticasysteem veranderen, wetende daartoe niet gerechtigd te zijn.		Le sabotage informatique consiste, pour une personne sachant qu'elle n'y est pas autorisée, à, délibérément, de façon directe ou indirecte, introduire dans un système informatique, y modifier ou y effacer des données, ou modifier par tout moyen technologique l'utilisation normale de données dans un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
In afwijking van artikel 10, § 1, vierde lid, wordt de poging tot het plegen van dit misdrijf bestraft met dezelfde straf als het voltooid misdrijf.		Par dérogation à l'article 10, § 1 ^{er} , alinéa 4, la tentative de commettre cette infraction est punie de la même peine que l'infraction consommée.

Art. 503. Verzwaaarde informaticasabotage	Art. 503. Le sabotage informatique aggravé
Informaticasabotage wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:	Le sabotage informatique est puni d'une peine de niveau 3 lorsque :
1° de dader handelt met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden;	1° l'auteur agit avec une intention frauduleuse ou dans le dessein de nuire ;
2° het misdrijf wordt gepleegd op een informatiesysteem van een kritieke infrastructuur, zoals bedoeld in artikel 3, 4° van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuren;	2° l'infraction est commise contre un système informatique d'une infrastructure critique comme visée dans l'article 3, 4°, de la loi du 1 ^{er} juillet 2011 relative à la sécurité et la protection des infrastructures critiques ;
3° de dader, ten gevolge van de informaticasabotage, schade berokkent aan gegevens in het desbetreffende informaticasysteem of in enig ander informaticasysteem;	3° l'auteur cause, à la suite du sabotage informatique, un dommage à des données dans le système informatique concerné ou dans tout autre système informatique ;
4° de dader de correcte werking van het desbetreffende informaticasysteem of van enig ander informaticasysteem geheel of gedeeltelijk verhindert ten gevolge van de informaticasabotage.	4° l'auteur empêche, totalement ou partiellement, à la suite du sabotage informatique, le fonctionnement correct du système informatique concerné ou de tout autre système informatique.
Art. 504. Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat informaticasabotage mogelijk moet maken	Art. 504. La possession ou la mise à disposition d'un dispositif destiné à commettre un sabotage informatique
Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat informaticasabotage mogelijk moet maken is het onrechtmatig, opzettelijk bezitten, produceren, verkopen, verkrijgen met het oog op het gebruik ervan, invoeren, verspreiden of op enige andere manier ter beschikking stellen van een instrument, met inbegrip van informaticagegevens, dat hoofdzakelijk is ontworpen of aangepast voor het plegen van een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 502 en 503, terwijl de betrokkene weet dat dit instrument of deze gegevens aangewend kunnen worden om schade te berokkenen aan gegevens of, geheel of gedeeltelijk, de correcte werking van een informaticasysteem te verhinderen.	La possession ou la mise à disposition d'un dispositif destiné à commettre un sabotage informatique consistent à, indûment, délibérément, posséder, produire, vendre, obtenir en vue de son utilisation, importer, diffuser ou mettre à disposition sous une autre forme, un dispositif, y compris des données informatiques, principalement conçu ou adapté pour commettre l'une des infractions visées aux articles 502 et 503 alors que ce dispositif ou ces données peuvent être utilisés pour causer un dommage à des données ou empêcher, totalement ou partiellement, le fonctionnement correct d'un système informatique.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
TITEL 6. Economische misdrijven		TITRE 6. Les infractions économiques
Hoofdstuk 1. Overtreding van de wetten op de loterijen en op de pandhuizen		Chapitre 1. Les infractions aux lois sur les loteries et sur les maisons de prêt sur gage
Art. 506. Definitie van illegale loterijen		Art. 506. La définition de la loterie illicite
Illegale loterijen zijn alle verrichtingen die het publiek aangeboden worden en die bestemd zijn om winst te verschaffen door middel van het lot en die niet zijn toegelaten door of krachtens de wet.		La loterie illicite consiste en toute opération offerte au public et destinée à procurer un gain par la voie du sort qui n'est pas autorisée par la loi ou en vertu de celle-ci.
Art. 507. Deelneming aan de organisatie van illegale loterijen		Art. 507. La participation à l'organisation d'une loterie illicite
Deelneming aan de organisatie van illegale loterijen is het opzettelijk deelnemen aan de organisatie van een illegale loterij. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		La participation à l'organisation d'une loterie illicite consiste à, délibérément, participer à l'organisation d'une loterie illicite. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 508. Verspreiding van briefjes van illegale loterijen		Art. 508. La distribution de billets de loterie illicite
Verspreiding van briefjes van illegale loterijen is het opzettelijk verspreiden of verkopen van briefjes van een illegale loterij. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		La distribution de billets de loterie illicite consiste à, délibérément, distribuer ou vendre des billets de loterie illicite. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 509. Reclame maken voor een illegale loterij		Art. 509. La publicité en faveur d'une loterie illicite
Reclame maken voor een illegale loterij is het opzettelijk in het openbaar verspreiden van aankondigingen of reclame voor een illegale loterij. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		La publicité en faveur d'une loterie illicite consiste à, délibérément, faire en public des annonces ou de la réclame sur une loterie illicite. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

Art. 510. Illegale exploitatie van een pandhuis	Art. 510. L'exploitation illicite d'une maison de prêt sur gage
Illegale exploitatie van een pandhuis is het opzettelijk houden van een pandhuis zonder voorafgaande toestemming. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	L'exploitation illicite d'une maison de prêt sur gage consiste à, délibérément, tenir sans autorisation préalable une maison de prêt sur gage ou nantissement. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Hoofdstuk 2. Misdrijven betreffende nijverheid en koophandel	Chapitre 2. Les infractions relatives à l'industrie et au commerce
Art. 511. Onthulling van fabricatiegeheimen	Art. 511. La divulgation de secret de fabrication
Onthulling van fabricatiegeheimen is het met kwaad of bedrieglijk opzet meedelen aan derden van de fabricatiegeheimen waarvan men kennis heeft kunnen nemen bij de uitoefening van zijn beroep. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	La divulgation de secret de fabrication consiste pour une personne à, méchamment ou frauduleusement, communiquer à des tiers des secrets de fabrication dont elle a eu connaissance dans l'exercice de sa profession. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 512. Bedrieglijk gebruik van een fabricatiegeheim	Art. 512. L'utilisation frauduleuse d'un secret de fabrication
Bedrieglijk gebruik van een fabricatiegeheim is het met bedrieglijk opzet verkrijgen of gebruiken van een onrechtmatig onthuld fabricatiegeheim. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	L'utilisation frauduleuse d'un secret de fabrication consiste à, dans une intention frauduleuse, obtenir ou utiliser un secret de fabrication divulgué illicitement. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 513. Belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of van inschrijving	Art. 513. L'entrave ou le trouble à la liberté des enchères et des soumissions
Belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of van inschrijving is het bedrieglijk of met het oogmerk om te schadenartificieel beperken van de oproep tot mededinging of het vertekenen van de normale mededingingsvoorwaarden, door middel van geweld, bedreiging of gelijk welk ander bedrieglijk middel, bij het toewijzen van rechten op roerende of onroerende goederen, een aanneming, een levering, een	L'entrave ou le trouble à la liberté des enchères et des soumissions consiste, à l'occasion de l'adjudication de droits sur des choses mobilières ou immobilières, d'une entreprise, d'une fourniture, d'une exploitation ou d'un service quelconque ou lors de la passation d'un marché public ou d'un contrat de concession, à, frauduleusement ou avec l'intention de nuire, par violences, menaces ou tout

<p>uitbating of enige dienst, dan wel bij de plaatsing van een overheidsopdracht of een concessieovereenkomst.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>moyen frauduleux, limiter artificiellement l'appel à la concurrence ou fausser les conditions normales de la concurrence.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>

ONTWERP VAN WET		PROJET DE LOI
TTEL 7. Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren		TITRE 7. Les infractions contre l'État et son fonctionnement
<i>Hoofdstuk 1. Misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten</i>		<i>Chapitre 1er. Les infractions contre la structure et les pouvoirs de l'État</i>
<i>Afdeling 1. Misdrijven tegen de staatsordening</i>		<i>Section 1ère. Les infractions contre la structure de l'État</i>
Art. 514. Aanslag op de staatsordening		Art. 514. L'attentat contre la structure de l'État
De aanslag op de staatsordening is elke aanslag gepleegd met het oogmerk om de grondwettelijke staatsordening of de volgorde van de troonopvolging te vernietigen of te wijzigen, dan wel om de wapens te doen opnemen tegen een wetgevende vergadering of het grondwettelijk gezag.		L'attentat contre la structure de l'État consiste à commettre un attentat dans le but soit de détruire ou de modifier la structure constitutionnelle de l'État ou l'ordre de successibilité au trône, soit de faire prendre les armes contre une assemblée législative ou l'autorité constitutionnelle.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.
Art. 515. Samenspanning tegen de staatsordening		Art. 515. Le complot contre la structure de l'État
De samenspanning tegen de staatsordening is elke samenspanning met het oogmerk om een aanslag op de staatsordening te plegen.		Le complot contre la structure de l'État consiste à former tout complot dans le but de commettre un attentat contre la structure de l'État.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

Art. 516. Voorbereiding van een aanslag op de staatsordening		Art. 516. La préparation d'un attentat contre la structure de l'État
<p>De voorbereiding van een aanslag op de staatsordening is:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° elke samenspanning tegen de staatsordening die is gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden; 2° elke opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering van een aanslag op de staatsordening voor te bereiden. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.</p>		<p>La préparation d'un attentat contre la structure de l'État consiste :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° en un complot quelconque contre la structure de l'État, qui est suivi d'un comportement quelconque adopté délibérément pour en préparer l'exécution ; 2° à adopter, délibérément, tout comportement pour préparer l'exécution d'un attentat contre la structure de l'État. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p>
Art. 517. Voorstel tot samenspanning tegen de staatsordening		Art. 517. La proposition de complot contre la structure de l'État
<p>Het voorstel tot samenspanning tegen de staatsordening is het opzettelijk voorstellen om samen te spannen tegen de staatsordening, zonder dat dit voorstel wordt aangenomen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>La proposition de complot contre la structure de l'État consiste à, délibérément, proposer de former un complot contre la structure de l'État, sans que cette proposition soit agréée.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
Art. 518. Aanvaarding van buitenlandse steun aan ondermijning van de essentiële nationale belangen		Art. 518. L'acceptation d'une aide étrangère pour saper les intérêts nationaux essentiels
<p>Aanvaarding van buitenlandse steun aan ondermijning van de essentiële nationale belangen is het met kwaad opzet ten dienste van een vreemde Staat of een persoon, onderneming of organisatie, uit het buitenland of onder controle van een vreemde Staat of van een persoon, onderneming of organisatie uit het buitenland, aantasten van de democratische en grondwettelijke orde, de soevereiniteit of onafhankelijkheid van het Rijk, de veiligheid van de Staat, de verdediging van het Rijk, de</p>		<p>L'acceptation d'une aide étrangère pour saper les intérêts nationaux essentiels consiste à, dans une intention méchante, porter atteinte à l'ordre démocratique et constitutionnel, la souveraineté et l'indépendance du Royaume, la sûreté de l'Etat, la défense du Royaume, les relations internationales, le potentiel économique ou scientifique du pays ou le fonctionnement des organes décisionnels de l'Etat, en faveur d'un Etat étranger ou une personne, entreprise ou organisation étrangères ou</p>

<p>internationale betrekkingen, het economisch of wetenschappelijk potentieel van het land of de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat door het beïnvloeden of trachten te beïnvloeden van een democratisch beslissingsproces :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° door onwettige of frauduleuze middelen; 2° het ontvangen van giften of enig ander voordeel van een buitenlandse persoon of organisatie dat geheel of gedeeltelijk bestemd is om in het Rijk activiteiten die de voormelde belangen kunnen aantasten, te ontplooiën. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>sous contrôle d'un Etat étranger ou d'une personne, entreprise ou organisation étrangères en influençant ou en essayant d'influencer un processus décisionnel démocratique:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° par des moyens illégaux ou frauduleux ; 2° en recevant d'une personne ou d'une organisation étrangères des dons ou autres avantages destinés, en tout ou en partie, à développer dans le royaume des activités de nature à porter atteinte aux intérêts précités. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 519. Kwaadwillige aantasting van het overheidsgezag</p> <p>Kwaadwillige aantasting van het overheidsgezag is het met kwaad opzet en in het openbaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° aantasten van de bindende kracht van de wet of van de rechten of het gezag van de grondwettelijke instellingen, 2° het rechtstreeks aanzetten om een wet niet na te komen waardoor de nationale veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de openbare gezondheid, de goede zeden, de goede naam of de rechten van anderen om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht wordt bedreigd. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 519. L'atteinte méchante à l'autorité de l'Etat</p> <p>L'atteinte méchante à l'autorité de l'Etat consiste à, dans une intention méchante et en public :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° porter atteinte à la force obligatoire de la loi ou des droits ou à l'autorité des institutions constitutionnelles, 2° provoquer directement à la désobéissance à une loi causant une menace pour la sécurité nationale, la défense de l'ordre ou la prévention des infractions, la santé publique, la moralité, la bonne réputation ou les droits d'autrui pour empêcher la divulgation d'informations confidentielles ou pour garantir l'autorité et l'impartialité du pouvoir judiciaire, se trouvent menacés. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>

<i>Afdeling 2. Misdrijven tegen een wetgevende vergadering</i>		<i>Section 2. Les infractions contre une assemblée législative</i>
Art. 520. Verstoring van parlementaire werkzaamheden		Art. 520. La perturbation des travaux parlementaires
De verstoring van parlementaire werkzaamheden is het opzettelijk in een lokaal van een wetgevende vergadering aannemen van een gedraging die van aard is de parlementaire werkzaamheden te verstoren, door een persoon die niet tot deze vergadering of haar diensten behoort.		La perturbation des travaux parlementaires consiste à, délibérément, adopter dans les locaux de l'assemblée législative un comportement de nature à troubler les travaux parlementaires sans faire partie de cette assemblée ni de ses services.
Dit misdrijf is strafbaar met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 521. Demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering		Art. 521. La manifestation aux alentours d'une assemblée législative
Demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering is elke gedraging, gesteld met het oogmerk om ongeoorloofde druk uit te oefenen op de parlementsleden of de normale werking van een wetgevende vergadering te verstoren, die bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> 1° een samenshooling in open lucht of individuele demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering; 2° het op onregelmatige wijze trachten te betreden van de buurt van een wetgevende vergadering op een moment waarop de toegang daartoe verboden is; 3° het overtreden van de besluiten, reglementen of verordeningen die in het bijzonder werden genomen met het oog op de handhaving van de rust en de orde in de buurt van een wetgevende vergadering. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		La manifestation aux alentours d'une assemblée législative consiste à, dans le but de faire pression illégalement sur les parlementaires ou de perturber le fonctionnement normal d'une assemblée parlementaire, adopter tout comportement qui constitue : <ul style="list-style-type: none"> 1° un rassemblement en plein air ou une démonstration individuelle aux alentours d'une assemblée législative ; 2° une tentative de pénétrer irrégulièrement dans les alentours d'une assemblée législative au moment où l'accès à celle-ci est interdit ; 3° une violation des arrêtés, règlements ou ordonnances spécialement pris en vue du maintien de la tranquillité et de l'ordre aux alentours d'une assemblée législative.

<p>Voor de toepassing van deze bepaling wordt als de buurt van een wetgevende vergadering beschouwd:</p> <p>1° het gedeelte van het grondgebied van de hoofdstad dat de hierna vermelde openbare wegen omvat: Hertogstraat, Noordstraat (van de Leuvenseweg tot het Surlet de Chokierplein), IJzerenkruisstraat, Koningsstraat (van het kruispunt van de IJzerenkruisstraat, de Onderrichtsstraat en de Treurenberg tot het Koningsplein), Koloniënstraat (van de Koningsstraat tot de Jonkersstraat), Paleizenplein en Brederodestraat, alsook binnen het door die openbare wegen begrensde gebied;</p> <p>2° het gedeelte van het grondgebied van de stad Namen dat de hierna vermelde openbare wegen omvat: place Kegeljan tot aan de rue Bord de l'Eau, rue Notre-Dame (van het place Kegeljan tot de rue de la Sarrasse) en de linkerzijde van de avenue Baron Louis Huart (van de rue de la Sarrasse tot het place Kegeljan), alsook binnen het door die openbare wegen begrensde gebied;</p> <p>3° in het gedeelte van het grondgebied van de stad Eupen binnen een perimeter van 200 meter rond de zetel van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap, gelegen op het Platz des Parlements 1 te Eupen.</p>	<p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p> <p>Pour l'application de la présente disposition, sont considérés comme les alentours d'une assemblée législative :</p> <p>1° la partie du territoire de la capitale comprenant les voies publiques ci-après dénommées : rue Ducale, rue du Nord, (de la rue de Louvain à la place Surlet de Chokier), rue de la Croix-de-Fer, rue Royale (du carrefour des rues de la Croix-de-Fer, de l'Enseignement et du Treurenberg à la place Royale), rue des Colonies (de la rue Royale à la rue du Gentilhomme), place des Palais et rue Brederode, ainsi qu'à l'intérieur de la zone délimitée par ces voies publiques ;</p> <p>2° la partie du territoire de la ville de Namur comprenant les voies publiques ci-après dénommées : place Kegeljan jusqu'à la rue Bord de l'Eau, rue Notre-Dame (de la place Kegeljan à la rue de la Sarasse) et le côté gauche de l'avenue Baron Louis Huart (de la rue de la Sarasse à la place Kegeljan), ainsi qu'à l'intérieur de la zone délimitée par ces voies publiques ;</p> <p>3° la partie du territoire de la ville d'Eupen comprise dans un périmètre de 200 mètres autour du siège du Parlement de la Communauté germanophone, situé au Platz des Parlements 1, à Eupen.</p>
<p>Art. 522. Rechtvaardigingsgrond</p>	<p>Art. 522. Cause de justification</p>
<p>Er is geen sprake van een demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering indien het gaat om samenscholingen die worden veroorzaakt door de vereisten van</p>	<p>Il n'y a pas de manifestation aux alentours d'une assemblée législative s'il s'agit d'attroupements occasionnés par les nécessités de la circulation, l'exécution d'un</p>

<p>het verkeer, de uitvoering van een openbare dienst, de militaire optochten en wapenschouwingen, de plechtigheden, feesten en vermakelijkheden ingericht door de openbare overheid, de begrafenisplechtigheden alsook de bijeenkomsten waartoe een bijzondere machtiging werd verleend bij besluit van de burgemeester van de stad Brussel voor het gebied bedoeld in artikel 521, tweede lid, 1°, van de burgemeester van de stad Namen voor het gebied bedoeld in artikel 521, tweede lid, 2°, of van de burgemeester van de stad Eupen voor het gebied bedoeld in artikel 521, tweede lid, 3°.</p>	<p>service public, les défilés et revues militaires, les cérémonies, fêtes et divertissements organisés par l'autorité publique, les cérémonies funèbres ainsi que les rassemblements spécialement autorisés par arrêté du bourgmestre de la ville de Bruxelles pour la zone visée à l'article 521, alinéa 2, 1°, du bourgmestre de la ville de Namur pour la zone visée à l'article 521, alinéa 2, 2°, ou du bourgmestre de la ville d'Eupen pour la zone visée à l'article 521, alinéa 2, 3°.</p>
<p><i>Afdeling 3. Misdrijven tegen de monarchie</i></p>	<p><i>Section 3. Les infractions contre la monarchie</i></p>
<p>Art. 523. Aanslag op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger</p> <p>De aanslag op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger is elke aanslag die gericht is tegen het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 8.</p>	<p>Art. 523. L'attentat contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne</p> <p>L'attentat contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne consiste à commettre un attentat dirigé contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 8.</p>
<p>Art. 524. Aanslag op de persoon van de Koning</p> <p>De aanslag op de persoon van de Koning is elke aanslag die gericht is tegen de persoon van de Koning.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>Art. 524. L'attentat contre la personne du Roi</p> <p>L'attentat contre la personne du Roi consiste à commettre un attentat dirigé contre la personne du Roi.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Art. 525. Zware aanslag op de persoon van de Koning</p> <p>De zware aanslag op de persoon van Koning is elke aanslag op de persoon van de Koning</p>	<p>Art. 525. L'attentat grave contre la personne du Roi</p> <p>L'attentat grave contre la personne du Roi est tout attentat contre la personne du Roi</p>

<p>die een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood dan wel een vrijheidsberoving tot gevolg heeft.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.</p>	<p>entraînant soit une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort, soit une privation de liberté.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.</p>
<p>Art. 526. Aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger</p> <p>De aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger is elke aanslag die gericht is tegen de persoon van de vermoedelijke troonopvolger.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Art. 526. L'attentat contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne</p> <p>L'attentat contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne consiste à commettre un attentat dirigé contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.</p>
<p>Art. 527. Zware aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger</p> <p>De zware aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger is elke aanslag op de persoon van de troonopvolger die een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood dan wel een vrijheidsberoving tot gevolg heeft.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>Art. 527. L'attentat grave contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne</p> <p>L'attentat grave contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne est tout attentat contre la personne de l'héritier de la couronne entraînant soit une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort, soit une privation de liberté.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Art. 528. Aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie</p> <p>De aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie is elke aanslag die gericht is tegen de persoon van de echtgenoot of echtgenote van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger, tegen de regent of tegen de ministers die, in de</p>	<p>Art. 528. L'attentat contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale</p> <p>L'attentat contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale consiste à commettre un attentat dirigé contre la personne du conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne, contre le régent ou contre les ministres qui</p>

<p>gevallen bij de Grondwet bepaald, de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.</p> <p>Elke aanslag op het leven van de in het eerste lid vermelde personen wordt bestraft als een voltooid misdrijf.</p>	<p>exercent les pouvoirs constitutionnels du Roi dans les cas prévus dans la Constitution.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p> <p>Tout attentat contre la vie des personnes mentionnées à l'alinéa 1er est puni comme une infraction consommée.</p>
<p>Art. 529. Zware aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie</p> <p>De zware aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie is elke aanslag op de persoon van de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie die een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood dan wel een vrijheidsberoving tot gevolg heeft.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Art. 529. L'attentat grave contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale</p> <p>L'attentat grave contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale est toute attentat contre la personne du conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale entraînant soit une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort, soit une privation de liberté.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.</p>
<p>Art. 530. Samenspanning tegen de monarchie</p> <p>De samenspanning tegen de monarchie is elke samenspanning met het oogmerk om een aanslag te plegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger; 2° op de persoon van de Koning; 3° op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger; 4° op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke 	<p>Art. 530. Le complot contre la monarchie</p> <p>Le complot contre la monarchie consiste à former un complot dans le but de commettre un attentat :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ; 2° contre la personne du Roi ; 3° contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne ; 4° contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne

<p>troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° niveau 4 in de situatie omschreven onder het eerste lid, 1° en 2°; 2° niveau 3 in de situatie omschreven onder het eerste lid, 3°; 3° niveau 2 in de situatie omschreven onder het eerste lid, 4°. 	<p>ou contre des dépositaires de la fonction royale.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de niveau 4 dans la situation définie à l'alinéa 1er, 1° et 2° ; 2° de niveau 3 dans la situation définie à l'alinéa 1er, 3° ; 3° de niveau 2 dans la situation définie à l'alinéa 1er, 4°.
<p>Art. 531. Voorbereiding van een aanslag tegen de monarchie</p> <p>De voorbereiding van een aanslag tegen de monarchie is</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° elke samenspanning tegen de monarchie die is gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden; 2° elke opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering van een aanslag tegen de monarchie voor te bereiden. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° niveau 5 indien het gaat om een aanslag op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger of op de persoon van de Koning; 2° niveau 4 indien het gaat om een aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger; 3° niveau 3 indien het gaat om een aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie. 	<p>Art. 531. La préparation d'un attentat contre la monarchie</p> <p>La préparation d'un attentat contre la monarchie consiste :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° en un complot quelconque contre la monarchie, suivi de tout comportement adopté, délibérément, pour en préparer l'exécution ; 2° à adopter, délibérément, tout comportement pour préparer l'exécution d'un attentat contre la monarchie. <p>Cette infraction est punie d'une peine</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de niveau 5 lorsqu'il s'agit d'un attentat contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre la personne du Roi ; 2° de niveau 4 lorsqu'il s'agit d'un attentat contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne ; 3° de niveau 3 lorsqu'il s'agit d'un attentat contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale.

Art. 532. Voorstel tot samenspanning tegen de monarchie	Art. 532. La proposition de complot contre la monarchie
Het voorstel tot samenspanning tegen de monarchie is het opzettelijk voorstellen om samen te spannen tegen het leven of de persoon van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger, zonder dat dit voorstel wordt aangenomen.	La proposition de complot contre la monarchie consiste à, délibérément, proposer de comploter contre la vie ou la personne du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne, sans que cette proposition soit agréée.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 533. Majesteitsschennis	Art. 533. La lèse-majesté
Majesteitsschennis is het met het oogmerk de beschermde persoon belachelijk te maken, smaden door daden, woorden, gebaren of bedreigingen van de Koning, de vermoedelijke troonopvolger of hun echtgenoot of echtgenote, dan wel de regent.	La lèse-majesté consiste à, dans le but de ridiculiser la personne protégée, outrager, par faits, paroles, gestes ou menaces, le Roi, l'héritier présomptif de la couronne ou leur époux ou épouse, ou le régent.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1

<i>Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen</i>		<i>Section 4. Les dispositions communes</i>
Art. 534. Onderdak verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers		Art. 534. La fourniture de logement à des comploteurs ou à des auteurs d'attentat
Het onderdak verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers is het opzettelijk een onderdak, schuilplaats of vergaderzaal verschaffen aan personen die samenspannen of een aanslag voorbereiden of hebben gepleegd.		La fourniture de logement à des comploteurs ou à des auteurs d'attentat, consiste à, délibérément, fournir un logement, ou un lieu de retraite ou de réunion à des personnes qui complotent ou qui préparent ou ont commis un attentat.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Deze bepaling laat de toepassing van artikel 20 onverlet.		La présente disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20.
Art. 535. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 535. Cause d'excuse d'exemption de peine
De persoon die voor het plegen van een aanslag en voor het aanvangen van enige vervolging een samenspanning, voorbereiding van een aanslag of een voorstel tot samenspanning en alle informatie waarover hij beschikt omtrent de omstandigheden en de daders van het misdrijf aan de overheid ter kennis brengt, wordt niet gestraft.		La personne qui, avant qu'un attentat soit commis et avant le début de toute poursuite, informe l'autorité d'un complot, d'une préparation d'attentat ou d'une proposition de complot ainsi que de l'intégralité des informations qu'il détient sur les circonstances et les auteurs de l'infraction, n'encourt aucune peine.
Hoofdstuk 2. Misdrijven tegen de landsverdediging en de essentiële belangen van België		Chapitre 2. Les infractions contre la défense nationale et les intérêts essentiels de la Belgique
Art. 537. Definities		Art. 537. Les définitions
Voor de toepassing van dit hoofdstuk moet onder de volgende begrippen worden begrepen: 1° bondgenoot: elke Staat die, zelfs zonder bondgenootschapsverdrag, oorlog voert tegen een Staat		Pour l'application du présent chapitre, il convient d'entendre par les notions suivantes : 1° allié : tout État qui, même indépendamment d'un traité d'alliance, poursuit la guerre contre

<p>waarmee België zelf in oorlog is, tenzij België ook met de eerste Staat in oorlog is;</p> <p>2° vijand: elke Staat waarmee België in een gewapend conflict verwickeld is, alsook alle organisaties, vennootschappen en particulieren uit deze Staat van wie de activiteiten ertoe bijdragen de inspanningen van die Staat in het kader van het gewapend conflict te helpen;</p> <p>3° staatsgeheim: voorwerpen, plannen, documenten of inlichtingen die geheim moeten worden gehouden aangezien hun bekendmaking van aard is het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde, de veiligheid van de Staat, de verdediging van het grondgebied, de internationale betrekkingen, het economisch of wetenschappelijk potentieel van het land, de veiligheid van Belgen in het buitenland of de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat aan te tasten.</p>	<p>un État avec lequel la Belgique elle-même est en guerre, à moins que la Belgique soit également en guerre avec ce premier État ;</p> <p>2° ennemi : tout État avec lequel la Belgique se trouve en conflit armé, ainsi que toutes les organisations, toutes les sociétés et tous les particuliers de cet État dont les activités participent aux efforts de cet État dans le cadre de ce conflit armé.</p> <p>3° secret d'État: objets, plans, documents ou renseignements qui doivent être tenus secrets vu que leur divulgation est de nature à compromettre la pérennité de l'ordre démocratique et constitutionnel, la sûreté de l'État, la défense du territoire, les relations internationales, le potentiel économique ou scientifique du pays, la sécurité des Belges à l'étranger ou le fonctionnement des organes décisionnels de l'État.</p>
<i>Afdeling 1. Uitlokken of veroorzaken van oorlog</i>	<i>Section 1re. Le déclenchement ou les causes de la guerre</i>
Art. 538. Oorlogsuitlokking	Art. 538. Le déclenchement de la guerre
<p>Oorlogsuitlokking is elke machinatie of in verstandhouding treden met een vreemde Staat of een persoon die in het belang van die Staat handelt, gesteld met het oogmerk om een vreemde Staat tot het voeren van oorlog tegen België te bewegen of haar daartoe de middelen te verschaffen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.</p>	<p>Le déclenchement de la guerre consiste en toute machination ou entente avec un État étranger ou une personne agissant dans l'intérêt de cet État, en vue d'engager un État étranger à entreprendre la guerre contre la Belgique, ou de lui en procurer les moyens.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.</p>

Art. 539. Geslaagde oorlogsuitlokking	Art. 539. Le déclenchement abouti de la guerre
Er is geslaagde oorlogsuitlokking indien de oorlogsuitlokking vijandelijkheden tot gevolg heeft. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le déclenchement de la guerre est abouti s'il entraîne des hostilités. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 8.
Art. 540. Blootstelling aan oorlogsdreiging	Art. 540. L'exposition à la menace de guerre
Blootstelling aan oorlogsdreiging is het opzettelijk blootstellen van de Staat aan vijandelijkheden van een vreemde Staat door het stellen van vijandelijke handelingen die niet door de Regering werden goedgekeurd. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.	L'exposition à la menace de guerre consiste à, délibérément, exposer l'État aux hostilités d'un État étranger par des actes hostiles, non approuvés par le gouvernement. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 541. Blootstelling aan oorlogsdreiging met vijandelijkheden tot gevolg	Art. 541. L'exposition à la menace de guerre entraînant des hostilités
Indien de blootstelling aan oorlogsdreiging vijandelijkheden door een vreemde Staat tot gevolg heeft, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 5.	Lorsque l'exposition à la menace de guerre entraîne des hostilités dans le chef d'un État étranger, cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
<i>Afdeling 2. Militaire collaboratie</i>	<i>Section 2. La collaboration militaire</i>
Art. 542. Opnemen van de wapens tegen België of een bondgenoot	Art. 542. Le fait de porter les armes contre la Belgique ou un allié
Het opnemen van de wapens tegen België of een bondgenoot is het opzettelijk door een Belg of een persoon met een verblijfstitel voor België ten voordele van de vijand direct deelnemen aan de vijandelijkheden. Deze gedraging is strafbaar wanneer zij is gesteld tegen België of een bondgenoot. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Le fait de porter les armes contre la Belgique ou un allié consiste, dans le chef d'un Belge ou une personne ayant un titre de séjour en Belgique, à, délibérément, participer directement aux hostilités, en faveur de l'ennemi. Ce comportement est punissable lorsqu'il a été adopté à l'encontre de la Belgique ou d'un allié.

		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 8.
Art. 543. Vergemakkelijken van de opmars van de vijand	Art. 543. La facilitation de la progression de l'ennemi	
Het vergemakkelijken van de opmars van de vijand is het opzettelijk voor de vijand vergemakkelijken van het betreden van het grondgebied van het Rijk, alsook het aan hem overleveren van steden, vestingen, plaatsen, posten, havens, magazijnen, arsenalen, schepen of vaartuigen, die aan België of een bondgenoot toebehoren.	La facilitation de la progression de l'ennemi consiste à, délibérément, faciliter l'entrée de l'ennemi sur le territoire du royaume et lui livrer des villes, forteresses, magasins, arsenaux, vaisseaux ou bâtiments appartenant à la Belgique ou à un allié.	
Dit misdrijf, alsook de poging daartoe, wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Cette infraction, ainsi que sa tentative, est punie d'une peine de niveau 8.	
<i>Afdeling 3. Economische collaboratie</i>	<i>Section 3. La collaboration économique</i>	
Art. 544. Verschaffen van mankracht of goederen aan de vijand	Art. 544. La fourniture de main-d'œuvre ou de biens à l'ennemi	
Verschaffen van mankracht of goederen aan de vijand is het opzettelijk verschaffen van soldaten, manschappen, geld, levensmiddelen, wapens of munitie aan de vijand, alsook de poging daartoe. Deze gedraging is strafbaar wanneer zij is gesteld tegen België of een bondgenoot.	La fourniture de main-d'œuvre ou de biens à l'ennemi consiste à, délibérément, fournir des soldats, du personnel, de l'argent, des vivres, des armes ou des munitions, ou tenter de le faire. Ce comportement est punissable lorsqu'il a été adopté à l'encontre de la Belgique ou d'un allié.	
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 8.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 8.	
Een persoon die verblijft in een deel van het grondgebied van het Rijk dat door de vijand is bezet, pleegt dit misdrijf alleen indien hij opzettelijk:	Une personne qui réside sur une partie du territoire du Royaume occupée par l'ennemi commet cette infraction seulement si, délibérément :	
1° hetzij rechtstreeks, hetzij door een tussenpersoon of als tussenpersoon, de vijand helpt door het verschaffen van soldaten, manschappen, geld, levensmiddelen bestemd voor de ravitaillering van de vijand, oorlogsmateriaal voor aanval of	1° soit directement, soit par intermédiaire ou en cette qualité, elle aide l'ennemi en fournissant des soldats, des hommes, de l'argent, des vivres destinés au ravitaillement de l'ennemi, du matériel de guerre offensif ou	

<p>verdediging, eigenlijke oorlogsmunitie, onderdelen bestemd voor de vervaardiging van oorlogsmateriaal of –munitie, kleding- of uitrustingsstukken waarvan hij weet dat zij voor militair gebruik zijn bestemd of indien hij ten behoeve van de vijand een onderneming van werken tot het aanleggen, inrichten of camoufleren van versterkingen, vliegvelden of alle andere voor militaire doeleinden bestemde bouwwerken of installaties opricht of leidt;</p> <p>2° de vijand hetzij rechtstreeks, hetzij door een tussenpersoon of als tussenpersoon, grondstoffen, materialen of producten verschaft, waarvan hij weet dat zij bestemd zijn voor de productie van oorlogsmateriaal of –munitie, van de kleding- of uitrustingsstukken of de uitvoering van de werken bedoeld onder 1°, tenzij hij bij deze leveringen alle middelen waarover hij kon beschikken heeft aangewend om zich tegen het uitvoeren van de bestellingen van de vijand te verzetten;</p> <p>3° de vijand hetzij rechtstreeks, hetzij door een tussenpersoon of als tussenpersoon, grondstoffen of bewerkte stoffen, producten, levensmiddelen of dieren verschaft, wanneer die levering is gebeurd ten gevolge van aanzoeken of stappen gedaan bij de vijand of tussenpersonen die voor zijn rekening handelen, of wanneer zij de oprichting, de verbouwing of de vergroting van de onderneming of de wijziging van de aard of van de bedrijfsmethoden daarvan heeft nodig gemaakt, of wanneer de productie op een abnormaal peil is</p>	<p>défensif, des munitions de guerre proprement dites, des pièces détachées destinées à la fabrication de matériel de guerre ou de munitions, des effets d'habillement ou d'équipement qu'elle savait à usage militaire, ou si, au profit de l'ennemi, elle a organisé ou dirigé une entreprise de travaux pour l'établissement, l'aménagement ou le camouflage de fortifications, d'aérodromes ou de toutes autres constructions ou installations à destination militaire ;</p> <p>2° soit directement, soit par intermédiaire ou en cette qualité, elle a fourni à l'ennemi des matières premières, des matériaux ou des produits qu'elle savait destinés à la production de matériel de guerre ou de munitions ou d'effets d'habillement ou d'équipement ou à l'exécution des travaux visés au 1°, sauf si elle a fait usage ; lors de ces fournitures, de tous moyens à sa disposition pour s'opposer à l'exécution des commandes de l'ennemi ;</p> <p>3° soit directement, soit par intermédiaire ou en cette qualité, elle a fourni à l'ennemi des matières premières ou manufacturées, produits, denrées ou animaux, lorsque cette fourniture a fait suite à des sollicitations ou à des démarches faites auprès de l'ennemi ou d'intermédiaires agissant pour son compte ou lorsqu'elle a nécessité la création, la transformation ou l'agrandissement de l'entreprise ou la modification de sa nature ou de ses méthodes d'exploitation, ou lorsque la production a été maintenue ou portée à un niveau</p>
---	--

<p>gehouden of tot dat peil is opgevoerd om zijn bestellingen te kunnen uitvoeren of wanneer de leverancier zijn hulp heeft ingeroepen om sociale geschillen te beslechten of diensten van tegensabotage heeft ingericht;</p> <p>4° zijn werkzaamheid ten dienste van de vijand stelt om voor zijn rekening de grondstoffen, bewerkte stoffen, producten, levensmiddelen of dieren, genoemd onder 1°, 2° en 3°, te verzamelen.</p>	<p>anormal pour satisfaire à ses commandes, ou lorsque le fournisseur a eu recours à son aide pour régler des conflits sociaux ou qu'il a organisé des services de contre-sabotage ;</p> <p>4° elle a mis son activité au service de l'ennemi en vue de rassembler, pour son compte, les matières premières ou manufacturées, produits, vivres ou animaux cités aux 1°, 2° et 3°.</p>
<p>Art. 545. Overeenkomst sluiten of uitvoeren met de vijand</p>	<p>Art. 545. La conclusion ou l'exécution d'une convention avec l'ennemi</p>
<p>Overeenkomst sluiten of uitvoeren met de vijand is het opzettelijk, rechtstreeks of door een tussenpersoon, zonder machtiging van de bevoegde minister sluiten of uitvoeren van een overeenkomst tijdens een gewapend conflict of het pogen dit te doen, door een Belg die zich buiten het grondgebied van de vijand of het door hem bezette of gecontroleerde gebied bevindt met:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° een onderdaan van de vijand of een daarmee gelijkgesteld persoon; 2° een persoon die zich op het grondgebied van de vijand of het door hem bezette of gecontroleerde gebied bevindt, of; 3° een andere persoon waarvan de dader wist of moest weten dat deze overeenkomst van aard was, al dan niet rechtstreeks, hulp te verlenen aan de vijand. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p> <p>De lijst van met een onderdaan van de vijand gelijkgestelde personen wordt vastgesteld bij koninklijk besluit.</p>	<p>La conclusion ou l'exécution d'une convention avec l'ennemi consiste pour un Belge se trouvant hors du territoire de l'ennemi ou du territoire occupé ou contrôlé par lui, à, délibérément, conclure ou exécuter en temps de conflit armé, directement ou par un intermédiaire, sans l'autorisation du ministre compétent, une convention ou tenter de le faire, avec :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° un ressortissant de l'ennemi ou une personne assimilée ; 2° une personne qui se trouve sur le territoire de l'ennemi ou sur le territoire occupé ou contrôlé par lui, ou ; 3° une autre personne dont l'auteur savait ou devait savoir que cette convention était, directement ou non, de nature à aider l'ennemi. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p> <p>La liste des personnes assimilées à un ressortissant de l'ennemi est fixée par arrêté royal.</p>

<i>Afdeling 4. Politieke en intellectuele collaboratie</i>		<i>Section 4. La collaboration politique et intellectuelle</i>
Art. 546. Steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand		Art. 546. Le soutien à la politique ou aux objectifs de l'ennemi
Steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand is het wetens en willen deelnemen aan het vervormen van de wettelijke instellingen of organisaties door de vijand of het dienen van de politiek of de doelstellingen van de vijand.		Le soutien à la politique ou aux objectifs de l'ennemi consiste à, sciemment et volontairement, participer à la déformation par l'ennemi des institutions ou organisations légales ou servir la politique ou les objectifs de l'ennemi.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.
Art. 547. Aan het wankelen brengen van de trouw aan de Staat		Art. 547. L'ébranlement de la fidélité envers l'État
Het aan het wankelen brengen van de trouw aan de Staat is het opzettelijk <ul style="list-style-type: none"> 1° doen wankelen van de trouw van de burgers aan de Staat en zijn grondwettelijke instellingen in oorlogstijd; 2° bevorderen van de voortgang van de vijand op het grondgebied van het Rijk of een bondgenoot of tegen de Belgische strijdkrachten of die van een bondgenoot door de trouw van officieren, soldaten, matrozen of andere burgers aan de Staat en zijn grondwettelijke instellingen te doen wankelen. <p>Dit misdrijf, alsook de poging tot het plegen van het misdrijf vermeld onder 2°, wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>		L'ébranlement de la fidélité envers l'Etat consiste à, délibérément, <ul style="list-style-type: none"> 1° ébranler la fidélité des citoyens envers l'État et ses institutions constitutionnelles en temps de guerre ; 2° favoriser la progression de l'ennemi sur le territoire du royaume ou d'un allié ou faire obstacle aux forces armées belges ou alliées en ébranlant la fidélité des officiers, soldats, matelots ou autres citoyens envers l'État et ses institutions constitutionnelles. <p>Cette infraction, ainsi que la tentative de commettre l'infraction mentionnée au 2°, sont punies d'une peine de niveau 6.</p>
Art. 548. Propaganderen tegen het verzet		Art. 548. La propagande contre la résistance
Propaganderen tegen het verzet is het opzettelijk leiden, voeren, uitlokken, helpen of begunstigen van enige propaganda gericht		La propagande contre la résistance consiste à, délibérément, diriger, mener, inciter à, aider ou favoriser toute propagande contre

<p>tegen het verzet tegen de vijand of zijn bondgenoten of die ertoe strekt steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand of het doen wankelen van de trouw van de burgers aan de Staat en zijn grondwettelijke instellingen in oorlogstijd te verwekken.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>la résistance à l'ennemi ou à ses alliés ou visant à soutenir la politique ou les objectifs de l'ennemi ou susciter l'ébranlement de la fidélité des citoyens envers l'État et ses institutions constitutionnelles en temps de guerre.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<i>Afdeling 5. Misdrijven met betrekking tot staatsgeheimen</i>	<i>Section 5. Les infractions concernant les secrets d'Etat</i>
<p>Art. 549. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep</p> <p>Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep is het opzettelijk, geheel of ten dele, in origineel of reproductie, overleveren of meedelen aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep die controle heeft over een grondgebied of een persoon of een persoon die in het belang van een vreemde Staat of dergelijke buitenlandse gewapende groep handelt van een staatsgeheim, alsook het opzettelijk onderhouden van contacten met het oog op het plegen van dergelijke overdracht van staatsgeheim.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>Art. 549. La transmission de secrets d'Etat à un État ou un groupe armé étrangers</p> <p>La transmission de secrets d'Etat à un État ou un groupe armé étrangers consiste à, délibérément, livrer ou communiquer, en tout ou partie, en original ou en reproduction, à un État ou à un groupe armé étrangers ou à une personne agissant dans l'intérêt d'un État ou d'un tel groupe armé étrangers, un secret d'Etat ainsi qu'à délibérément entretenir des contacts en vue de commettre une telle transmission de secrets d'Etat.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p>
<p>Art. 550. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep door bijzondere personen</p> <p>Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep door bijzondere personen is het opzettelijk overdragen van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep door een persoon met een openbare functie, met een</p>	<p>Art. 550. La transmission d'un secret d'Etat à un État ou un groupe armé étrangers par des particuliers</p> <p>La transmission d'un secret d'Etat à un État ou groupe armé étrangers par des particuliers consiste à, délibérément, transmettre un secret d'Etat à un État ou un groupe armé étrangers par une personne exerçant une fonction ou un mandat public ou à qui un gouvernement belge ou un de</p>

openbaar mandaat of aan wie een Belgische regering of een lid daarvan een opdracht of werk heeft toevertrouwd.		ses membres a confié une mission ou un travail.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 551. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep in oorlogstijd		Art. 551. La transmission d'un secret d'Etat à un État étranger ou un groupe armé en temps de guerre
Indien de overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep is gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.		Lorsque la transmission d'un secret d'Etat à un État étranger ou groupe armé a eu lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
Art. 552. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 552. Cause d'excuse d'exemption de peine
De persoon die vóór dat enige staatsgeheim wordt overgedragen aan een vreemde Staat of gewapende groep of aan een derde met het oog op de latere verdere overdracht aan een vreemde Staat of gewapende groep, zijn contacten met het oog op het plegen van dergelijke overdracht aan de overheid ter kennis brengt, wordt niet gestraft.		La personne qui, avant qu'un secret d'Etat soit transmis à un État ou un groupe armé étrangers, ou à un tiers en vue de sa transmission ultérieure à un État ou un groupe armé étrangers, informe l'autorité de ses contacts en vue d'une telle transmission n'encourt aucune peine.
Art. 553. Strafverminderende verschoningsgrond		Art. 553. Cause d'excuse atténuante
De persoon die de essentiële elementen van de door hem gepleegde overdracht van staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep, dan wel aan een derde met het oog op de latere verdere overdracht aan een vreemde Staat of gewapende groep, ter kennis brengt van de overheid wordt bestraft met een straf van het onmiddellijk lagere niveau.		La personne qui communique à l'autorité les éléments essentiels relatifs à la transmission d'un secret d'Etat qu'il a effectué à un État ou un groupe armé étrangers, ou à un tiers en vue de sa transmission ultérieure à un État ou un groupe armé étrangers est puni d'une peine du niveau immédiatement inférieur.
Art. 554. Overdracht van een staatsgeheim aan de vijand		Art. 554. La transmission d'un secret d'Etat à l'ennemi
Overdracht van een staatsgeheim aan de vijand is het opzettelijk, geheel of ten dele, in origineel of reproductie, overleveren of		La transmission d'un secret d'Etat à l'ennemi consiste à, délibérément, livrer ou communiquer, en tout ou partie, en original

<p>meedelen aan de vijand of een persoon die in het belang van de vijand handelt van een staatsgeheim, alsook de poging om dit te doen.</p> <p>Deze gedraging is strafbaar wanneer zij is gesteld tegen België of een bondgenoot.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7.</p>	<p>ou en reproduction, à l'ennemi ou à une personne agissant dans l'intérêt de l'ennemi des objets, un secret d'Etat, ou tenter de le faire.</p> <p>Ce comportement est punissable lorsqu'il est posé contre la Belgique ou un allié.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 7.</p>
<p>Art. 555. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim</p> <p>Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim is het, geheel of ten dele,</p> <p>1° in origineel of reproductie, overleveren of meedelen aan een persoon die onbevoegd is om die in ontvangst te nemen of er kennis van te nemen;</p> <p>2° zonder toelating van bevoegde overheid reproduceren, openbaar of bekendmaken;</p> <p>van een staatsgeheim met het oogmerk afbreuk te doen aan de essentiële belangen van België of van een Staat waarmee België met het oog op een gemeenschappelijke verdediging door een internationale overeenkomst is verbonden, alsook de poging om dit te doen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>Art. 555. La reproduction, la divulgation ou la transmission d'un secret d'Etat à des personnes non autorisées</p> <p>La reproduction, la divulgation ou la transmission d'un secret d'Etat à des personnes non autorisées consiste à, en tout ou partie,</p> <p>1° remettre ou communiquer, en original ou en reproduction, à une personne non autorisée à les recevoir ou à en prendre connaissance ;</p> <p>2° reproduire, divulguer ou publier, sans l'autorisation de l'autorité compétente ;</p> <p>un secret d'Etat ou tenter de le faire, en vue de porter atteintes aux intérêts essentiels de la Belgique ou d'un État avec lequel la Belgique est liée par un accord international aux fins d'une défense commune.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p>
<p>Art. 556. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat</p> <p>Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met</p>	<p>Art. 556. La reproduction, la divulgation ou la transmission à des personnes non autorisées d'un secret d'État ayant trait à la défense du territoire ou à la sûreté extérieure de l'État</p> <p>La reproduction, la divulgation ou la transmission à des personnes non</p>

<p>betrekking tot de verdediging van het grondgebied of van de uitwendige veiligheid van de Staat is het opzettelijk, geheel of ten dele</p> <p>1° in origineel of reproductie, overleveren of meedelen aan een persoon die onbevoegd is om die in ontvangst te nemen of er kennis van te nemen;</p> <p>2° zonder toelating van bevoegde overheid reproduceren, openbaar of bekendmaken;</p> <p>van een staatsgeheim dat geheim moeten worden gehouden in het belang van de verdediging van het grondgebied of van de uitwendige veiligheid van de Staat, alsook de poging om dit te doen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>autorisées d'un secret d'État ayant trait à la défense du territoire ou à la sûreté extérieure de l'État consiste à, délibérément, en tout ou partie,</p> <p>1° remettre ou communiquer, en original ou en reproduction, à une personne non autorisée à les recevoir ou à en prendre connaissance ;</p> <p>2° reproduire, divulguer ou publier, sans l'autorisation de l'autorité compétente ;</p> <p>un secret d'État dont le caractère secret intéresse la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État, ou tenter de le faire.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.</p>

Art. 557. Verzwaarde reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat	Art. 557. La reproduction, la divulgation ou la transmission aggravées à des personnes non autorisées d'un secret d'État concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État
Indien de reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat wordt gepleegd met het oogmerk afbreuk te doen aan de essentiële belangen van België of van een Staat waarmee België met het oog op een gemeenschappelijke verdediging door een regionale regeling is verbonden, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 5.	Si la reproduction, la divulgation ou la transmission à des personnes non autorisées d'un secret d'État concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État est commise dans le but de porter atteinte aux intérêts essentiels de la Belgique ou d'un État avec lequel la Belgique est unie par un accord régional de défense commune, cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 558. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim in oorlogstijd	Art. 558. La reproduction, la divulgation ou la transmission d'un secret d'Etat à des personnes non autorisées en temps de guerre
Indien de reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim is gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.	Lorsque la reproduction, la publication ou la transmission d'un secret d'Etat à des personnes non autorisées a eu lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
Art. 559. Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat	Art. 559. La réception non autorisée d'un secret d'Etat concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État
Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim is het opzettelijk, geheel of ten dele, in origineel of reproductie, aanschaffen of ontvangen, zonder bevoegd te zijn deze in ontvangst te nemen of er kennis van te nemen, van een staatsgeheim, alsook de poging om dit te doen. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	La réception non autorisée d'un secret d'Etat consiste à, délibérément, acquérir ou recevoir un secret d'Etat, en tout ou partie, en original ou en reproduction, sans être autorisé à les recevoir ou à en prendre connaissance ou tenter de le faire. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

<p>Art. 560. Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat in oorlogstijd</p>		<p>Art. 560. La réception non autorisée d'un secret d'Etat concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État en temps de guerre</p>
<p>Indien het onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat is gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.</p>		<p>Lorsque la réception non autorisée d'un secret d'Etat concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État a eu lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Art. 561. Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen</p>		<p>Art. 561. Le recueil ou la transmission de renseignements militaires</p>
<p>Het vergaren of overmaken van militaire inlichtingen is het</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° zich, met het oogmerk inlichtingen te vergaren, onder een vermomming of met verhulling van zijn identiteit, beroep, hoedanigheid of nationaliteit dan wel door een handeling die tot doel heeft de voor de bewaking aangestelde personen te misleiden of hun waakzaamheid te omzeilen, toegang verschaffen tot een militaire installatie of een door de Staat opgeëist of bevracht schip, luchtvaartuig of gebouw, alsook de infrastructuur waar werken of diensten in opdracht van Landsverdediging worden uitgevoerd, alsook de poging om dit te doen; 2° opzettelijk, onder een vermomming of met verhulling van zijn identiteit, beroep, hoedanigheid of nationaliteit dan wel door een handeling die tot doel heeft de voor de bewaking aangestelde personen te misleiden of hun waakzaamheid te omzeilen, een plan maken, verkeerswegen of infrastructuur voor communicatie verkennen of inlichtingen inwinnen 		<p>Le recueil ou la transmission de renseignements militaires consiste à</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° s'introduire, dans l'intention de recueillir des informations, sous un déguisement ou en dissimulant son identité, sa profession, sa qualité ou sa nationalité, ou à l'aide d'une manœuvre ayant pour but de tromper les agents préposés à la garde ou de déjouer leur surveillance, dans une installation militaire ou un navire, un aéronef ou un bâtiment réquisitionné ou affrété par l'Etat, de même que les infrastructures où s'exécutent des travaux ou services commandés par la Défense nationale, ou tenter de le faire ; 2° délibérément, sous un déguisement ou en dissimulant son identité, sa profession, sa qualité ou sa nationalité, ou à l'aide d'une manœuvre ayant pour but de tromper les agents préposés à la garde ou de déjouer leur surveillance, dresser un plan, reconnaître ou collecter des renseignements sur des voies de communication ou des

<p>die van belang zijn voor de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat, alsook de poging om dit te doen;</p> <p>3° organiseren of gebruiken van communicatiekanalen met het oogmerk om inlichtingen die van belang zijn voor de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat in te winnen of over te maken zonder daartoe bevoegd te zijn, alsook de poging om dit te doen.</p> <p>4° zonder toestemming militaire communicatie- en informaticasystemen binnendringen met het oogmerk om inlichtingen die van belang zijn voor de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat in te winnen of over te maken zonder daartoe bevoegd te zijn alsook de poging om dit te doen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>		<p>infrastructures de communication qui intéressent la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État, ou tenter de le faire ;</p> <p>3° d'organiser ou utiliser des canaux de communication en vue de collecter ou de transmettre des renseignements qui intéressent la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État sans y être autorisé, ou tenter de le faire.</p> <p>4° S'introduire, sans autorisation, dans les systèmes de communications et les systèmes informatiques militaires, en vue de recueillir ou de transférer des informations qui intéressent la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État sans y être autorisé, ou tenter de le faire.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 562. Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen in oorlogstijd</p>		<p>Art. 562. Le recueil ou transmission de renseignements militaires en temps de guerre</p>
<p>Indien het vergaren of overmaken van militaire inlichtingen is gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.</p>		<p>Lorsque le recueil ou la transmission de renseignements militaires a eu lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>
<p>Art. 563. Hulp verschaffen aan daders van bepaalde misdrijven met betrekking tot een staatsgeheim</p>		<p>Art. 563. L'assistance aux auteurs de certaines infractions relatives à un secret d'Etat</p>
<p>Het hulp verschaffen aan daders van bepaalde misdrijven met betrekking tot een staatsgeheim is het opzettelijk een onderdak, schuilplaats of vergaderzaal verschaffen aan personen die de misdrijven van onbevoegd</p>		<p>L'assistance aux auteurs de certaines infractions relatives à un secret d'Etat consiste à, délibérément, fournir un logement, une retraite ou un lieu de réunion à des personnes qui ont commis ou</p>

<p>ontvangen van staatsgeheim of het vergaren of overmaken van militaire inlichtingen hebben gepleegd of hebben gepoogd dit te doen, het hulp bieden aan deze personen bij hun communicatie of het verbergen van de zaken die gediend hebben of moesten dienen voor het plegen van die misdrijven.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p> <p>Deze bepaling laat de toepassing van artikel 20 onverlet.</p>	<p>tenté de commettre l'infraction de réception non autorisée d'un secret d'Etat ou de recueil ou transmission de renseignements militaires, de prêter assistance à ces personnes dans leur communication ou la dissimulation de choses qui ont servi ou devaient servir à commettre ces infractions.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p> <p>La présente disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20.</p>
<p>Art. 564. Opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of van militaire communicatie of de verspreiding hiervan</p>	<p>Art. 564. Les prises de vue, les mesurages d'installations, de domaines militaires ou de communications militaires ou leur diffusion</p>
<p>Opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of van militaire communicatie of de verspreiding hiervan is het opzettelijk, zonder vergunning van de militaire overheid afgeleverd onder de voorwaarden bepaald door de minister van Landsverdediging:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° maken van beeld- of andere opnames, het beschrijven van of doen van topografische of andere opmetingen of verrichtingen van een militaire installatie of een militaire domein, ongeacht het procédé waarmee deze installaties of domeinen worden afgebeeld, geregistreerd of opgemeten, alsook de poging daartoe; 2° publiceren, reproduceren, uitgeven, tentoonstellen, verkopen of verspreiden van al dan niet volledige opnames, beschrijvingen, opmetingen of andere verrichtingen bedoeld in 1°, ongeacht het gebruikte medium, alsook de poging daartoe; 	<p>Les prises de vue, les mesurages d'installations, de domaines militaires ou de communications militaires ou leur diffusion consiste à, délibérément, sans autorisation de l'autorité militaire délivrée selon les conditions fixées par le ministre de la Défense :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° réaliser des clichés ou d'autres prises de vue, décrire ou effectuer des relevés ou des opérations topographiques d'une installation militaire ou d'un domaine militaire, quel que soit le procédé par lequel ces installations ou domaines sont représentés, enregistrés ou mesurés, ou tenter de le faire ; 2° publier, reproduire, éditer, exposer, vendre ou diffuser des prises de vue complètes ou non, des descriptions, des mesures ou d'autres opérations visées sous le 1°, quel que soit le moyen utilisé, ou tenter de le faire. 3° enregistrer ou décrire des communications relatives à l'exécution d'opérations militaires,

<p>3° maken van opnames of beschrijven van communicatie met betrekking tot de uitvoering van militaire operaties, alsook het publiceren, reproduceren, uitgeven, verkopen of verspreiden van deze opnames of beschrijvingen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>ainsi que publier, reproduire, éditer, vendre ou diffuser ces enregistrements ou ces descriptifs.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 565. Betreden van een militaire installatie of domein</p> <p>Betreden van een militaire installatie of domein is het opzettelijk, zonder vergunning van de militaire overheid afgeleverd onder de voorwaarden bepaald door de minister van Landsverdediging, betreden van een militaire installatie of domein of een door de militaire overheid opgeëist bevracht schip, luchtvaartuig of gebouw, alsook de infrastructuur waar werken en diensten in opdracht van defensie worden uitgevoerd, alsook de poging om dit te doen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 565. La pénétration dans une installation ou un domaine militaires</p> <p>La pénétration dans une installation ou un domaine militaires consiste à, délibérément, sans autorisation de l'autorité militaire délivrée selon les conditions fixées par le ministre de la Défense, pénétrer dans une installation ou un domaine militaires, dans un navire réquisitionné ou affrété par l'autorité militaire ou dans un bâtiment réquisitionné par elle, ou dans l'infrastructure où s'exécutent des travaux et services pour le compte de la Défense, ou à tenter de le faire.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 566. Betreden van of opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of het verspreiden ervan in oorlogstijd</p> <p>Indien het betreden van een militaire installatie of domein of het opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of het verspreiden ervan is gepleegd in oorlogstijd, worden deze misdrijven bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Art. 566. La pénétration dans une installation ou un domaine militaires ou les prises de vue ou le mesurage d'une installation ou d'un domaine militaires ou la diffusion de telles informations en temps de guerre</p> <p>Si la pénétration dans une installation ou un domaine militaires, les prises de vue ou les mesurages d'une installation ou d'un domaine militaires ou la diffusion de telles informations ont lieu en temps de guerre, ces infractions sont punies d'une peine de niveau 5.</p>

<p>Art. 567. Foute omgang met een staatsgeheim</p>		<p>Art. 567. L'utilisation fautive d'un secret d'Etat</p>
<p>Foute omgang met een staatsgeheim is het door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid en in strijd met de geldende regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° verplaatsen of in zijn bezit houden van een staatsgeheim, of; 2° geheel of ten dele laten vernietigen, onvreemden of wegnemen, zelfs tijdelijk, of geheel of ten dele kennis, afschrift of reproductie laten nemen van een staatsgeheim. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>L'utilisation fautive d'un secret d'Etat consiste à , par un défaut grave de prévoyance ou de précaution et en infraction avec la réglementation:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° déplacer ou détenir un secret d'Etat ; 2° laisser détruire, soustraire ou enlever, même momentanément, tout ou partie d'un secret d'Etat ou en laisser prendre connaissance, copie ou reproduction, en tout ou partie. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 568. Foute omgang met een staatsgeheim in oorlogstijd</p>		<p>Art. 568. L'utilisation fautive d'un secret d'Etat en temps de guerre</p>
<p>Indien de foute omgang met een staatsgeheim is gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.</p>		<p>Lorsque l'utilisation fautive d'un secret d'Etat a eu lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 570. Verstrekken van foute essentiële informatie</p>		<p>Art. 570. La communication d'informations essentielles erronées</p>
<p>Verstrekken van foute informatie is het met bedrieglijk opzet verstrekken van foute informatie of overhandigen van vervalste of gewijzigde documenten aan een Belgische overheid, dan wel het verbergen van correcte informatie, die van aard is het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde, de veiligheid van de Staat, de verdediging van het grondgebied, de internationale betrekkingen, het economisch of wetenschappelijk potentieel van het land, de veiligheid van Belgen in het buitenland of de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat aan te tasten,</p>		<p>La communication d'informations erronées consiste à fournir, dans une intention frauduleuse, des informations erronées ou à transmettre des documents falsifiés ou modifiés à une autorité belge, voire à dissimuler des informations correctes qui sont de nature à compromettre la pérennité de l'ordre démocratique et constitutionnel, la sûreté de l'État, la défense du territoire, les relations internationales, le potentiel économique ou scientifique du pays, la sécurité des Belges à l'étranger ou le fonctionnement des organes décisionnels de l'État.</p>

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
<i>Afdeling 6. Aangifte aan de vijand</i>		<i>Section 6. La dénonciation à l'ennemi</i>
Art. 571. Aangifte aan de vijand		Art. 571. La dénonciation à l'ennemi
Aangifte aan de vijand is het met kwaad opzet of het oogmerk de vijand te ondersteunen, blootstellen van een persoon aan opsporingen, vervolgingen of sanctionering vanwege de vijand, door aangifte van een echt of denkbeeldig feit.		La dénonciation à l'ennemi consiste à, méchamment ou dans le but de soutenir l'ennemi, exposer une personne à des recherches, poursuites ou sanctions de la part de l'ennemi en déclarant un fait réel ou imaginaire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 572. Aangifte aan de vijand met langdurige vrijheidsberoving tot gevolg		Art. 572. La dénonciation à l'ennemi entraînant une privation de liberté de longue durée
Indien de aangifte aan de vijand een vrijheidsberoving van meer dan een maand tot gevolg heeft, zonder dat deze is veroorzaakt door een andere aangifte, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 4.		Lorsque la dénonciation à l'ennemi a entraîné une privation de liberté de plus d'un mois, sans que celle-ci ait été provoquée par une autre dénonciation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Art. 573. Aangifte aan de vijand met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg		Art. 573. La dénonciation à l'ennemi entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré
Indien de aangifte aan de vijand een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft, zonder dat deze is veroorzaakt door een andere aangifte, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 5.		Lorsque la dénonciation à l'ennemi a entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré, sans que celle-ci ait été provoquée par une autre dénonciation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 574. Aangifte aan de vijand met de dood tot gevolg		Art. 574. La dénonciation à l'ennemi entraînant la mort
Indien de aangifte aan de vijand de dood tot gevolg heeft, zonder dat deze is veroorzaakt door een andere aangifte en zonder dat de dader deze aangifte deed met het oogmerk		Lorsque la dénonciation à l'ennemi a entraîné la mort, sans que celle-ci ait été provoquée par une autre dénonciation et sans que l'auteur ait fait cette dénonciation

de dood te veroorzaken, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.	en vue de provoquer la mort, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
<i>Afdeling 7. Verberging van vijanden of plegers van misdrijven tegen de landsverdediging</i>	<i>Section 7. Le recel d'ennemis ou d'auteurs d'infractions contre la défense nationale</i>
Art. 575. Verbergen van daders van misdrijven tegen de landsverdediging	Art. 575. Le recel d'auteurs d'infractions contre la défense nationale
<p>Het verbergen van daders van misdrijven tegen de landsverdediging is het opzettelijk verbergen van een persoon die vervolgd wordt of veroordeeld is wegens een van de misdrijven uit dit hoofdstuk of de artikelen 17 of 18 van het Militair Strafwetboek of het helpen van deze personen zich aan het gerecht te onttrekken.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p> <p>Deze bepaling laat de toepassing van artikel 20 onverlet.</p> <p>Deze bepaling is niet van toepassing op bloed- of aanverwanten in opgaande of neerdalende rechte lijn, echtgenoten of bloed- of aanverwanten in de zijlijn tot de tweede graad van de daders van of deelnemers aan de bedoelde misdrijven.</p>	<p>Le recel d'auteurs d'infractions contre la défense nationale consiste à, délibérément, cacher une personne poursuivie ou condamnée pour une des infractions visées au présent chapitre ou aux articles 17 ou 18 du Code pénal militaire ou d'aider cette personne à se soustraire à la justice.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p> <p>La présente disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20.</p> <p>Cette disposition n'est pas d'application aux parents ou alliés ascendants ou descendants en ligne directe, aux époux, ou aux parents ou alliés en ligne collatérale jusqu'au deuxième degré des auteurs des ou participants aux infractions visées.</p>
Art. 576. Verbergen van vijandelijke spionnen of verkenner	Art. 576. Le recel d'espions ou d'éclaireurs ennemis
<p>Het verbergen van vijandelijke spionnen of verkenner is het opzettelijk verbergen van een vijandelijke spion of een vijandelijke verkenner die zich, in uniform, op de linies van het Belgische leger beweegt om inlichtingen te verzamelen voor zijn eigen leger.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 6.</p>	<p>Le recel d'espions ou d'éclaireurs ennemis consiste à, délibérément, receler un espion ou un éclaireur ennemi qui, en uniforme, se déplace dans les lignes de l'armée belge afin de collecter des renseignements pour sa propre armée.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.</p>

Art. 577. Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten		Art. 577. Le recel d'agents ou de soldats ennemis
Het verbergen van vijandelijke agenten of soldaten is het opzettelijk verbergen van vijandelijke agenten of soldaten of het helpen van deze personen om zich aan de overheid te onttrekken.		Le recel d'agents ou de soldats ennemis consiste à, délibérément, receler des agents ou des soldats ennemis ou aider ces personnes à se soustraire aux autorités.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 578. Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten bij staat van beleg		Art. 578. Le recel d'agents ou de soldats ennemis en état de siège
Indien het verbergen van vijandelijke agenten of soldaten wordt gepleegd bij staat van beleg, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 6.		Lorsque le recel d'agents ou de soldats ennemis est commis en état de siège, cette infraction est punie d'une peine de niveau 6.
Art. 579. Verbergen van onderdanen van de vijand		Art. 579. Le recel de ressortissants de l'ennemi
Het verbergen van onderdanen van de vijand is het wetens en willen verbergen van een onderdaan van de vijand of zijn bondgenoten of het helpen van deze personen zich aan de overheid te onttrekken, indien zij direct deelnemen of hebben deelgenomen aan de vijandelijkheden, mankracht of goederen aan de vijand verschaffen of hebben verschaft, of anderszins een risico uitmaken voor de nationale veiligheid.		Le recel de ressortissants de l'ennemi consiste à, sciemment et volontairement, receler des ressortissants de l'ennemi ou de ses alliés ou d'aider ces personnes à se soustraire aux autorités, lorsque celles-ci participent ou ont participé directement aux hostilités, fournissent ou ont fourni de la main d'œuvre ou des biens à l'ennemi, ou présentent autrement un risque pour la sûreté nationale.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 580. Verbergen van onderdanen van de vijand bij staat van beleg		Art. 580. Le recel de ressortissants de l'ennemi en état de siège
Indien het verbergen van onderdanen van de vijand wordt gepleegd bij staat van beleg, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 4.		Lorsque le recel de ressortissants de l'ennemi est commis en état de siège, cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.

<i>Afdeling 8. Vernieling of brandstichting in strijd met de landsverdediging</i>		<i>Section 8. La destruction ou l'incendie contre la défense nationale</i>
Art. 581. Vernieling of brandstichting ter bevoordeling van de vijand		Art. 581. La destruction ou l'incendie au profit de l'ennemi
<p>Vernieling of brandstichting ter bevoordeling van de vijand is het plegen van een misdrijf omschreven in hoofdstuk 2 van titel 5 met het oogmerk hierdoor de vijand te bevoordelen.</p> <p>De straf gesteld op dit misdrijf wordt als volgt vervangen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° indien op dit misdrijf een straf van niveau 1, 2, 3 is gesteld, wordt de straf vervangen door een straf van niveau 4; 2° indien op dit misdrijf een straf van niveau 4 is gesteld, wordt de straf vervangen door een straf van niveau 5; 3° indien op dit misdrijf een straf van niveau 5 is gesteld, wordt de straf vervangen door een straf van niveau 6; 4° indien op dit misdrijf een straf van niveau 6 of 7 is gesteld, wordt de straf vervangen door een straf van niveau 8. <p>De poging tot het plegen van dit misdrijf wordt bestraft zoals het voltooid misdrijf.</p>		<p>La destruction ou l'incendie au profit de l'ennemi consiste à commettre une infraction définie au chapitre 2 du titre 5 en vue de favoriser l'ennemi.</p> <p>Cette infraction est punie :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° d'une peine de niveau 4, si l'infraction consommée du chapitre 2 du titre 5 est punie d'une peine de niveau 1, 2 ou 3 ; 2° d'une peine de niveau 5, si l'infraction consommée du chapitre 2 du titre 5 est punie d'une peine de niveau 4 ; 3° d'une peine de niveau 6, si l'infraction consommée du chapitre 2 du titre 5 est punie d'une peine de niveau 5 ; 4° d'une peine de niveau 8, si l'infraction consommée du chapitre 2 du titre 5 est punie d'une peine de niveau 6 ou 7 ; <p>La tentative de commettre cette infraction est punie comme l'infraction consommée.</p>
<i>Afdeling 9. Samenspanning tegen de landsverdediging</i>		<i>Section 9. Le complot contre la défense nationale</i>
Art. 582. Samenspanning ter ondersteuning van de vijand		Art. 582. Le complot en vue de soutenir l'ennemi
<p>De samenspanning ter ondersteuning van de vijand is het samenspannen met het oogmerk een van de volgende misdrijven te plegen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° vergemakkelijken van de opmars van de vijand; 		<p>Le complot en vue de soutenir l'ennemi consiste à comploter en vue de commettre l'une des infractions suivantes :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° faciliter la progression de l'ennemi ; 2° fournir de la main-d'œuvre ou des biens à l'ennemi ;

<p>2° verschaffen van mankracht of goederen aan de vijand;</p> <p>3° aan het wankelen brengen van de trouw aan de Staat, voor wat betreft de situatie omschreven in artikel 547, 2°.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>3° ébranler la fidélité envers l'État, en ce qui concerne la situation définie à l'article 547, 2°.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 583. Voorbereiding van de ondersteuning van de vijand</p> <p>Voorbereiding van de ondersteuning van de vijand is de samenspanning ter ondersteuning van de vijand die is gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Art. 583. La préparation du soutien à l'ennemi</p> <p>La préparation du soutien à l'ennemi consiste en un complot quelconque en vue de soutenir l'ennemi, qui est suivi de tout comportement adopté, délibérément, pour en préparer l'exécution.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.</p>
<p>Art. 584. Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren</p> <p>De samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren is het samenspannen om een misdrijf tegen personen of goederen te plegen met het oogmerk om in oorlogstijd de verdediging van het grondgebied, de mobilisatie of de wapen-, munitie- of levensmiddelenvoorziening van het leger te belemmeren.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 584. Le complot en vue d'une infraction qui peut entraver la défense nationale</p> <p>Le complot en vue d'une infraction qui peut entraver la défense nationale, consiste à former un complot dans le but de commettre une infraction contre des personnes ou des biens en vue d'entraver, en temps de guerre, la défense du territoire, la mobilisation ou le ravitaillement en armes, munitions ou vivres de l'armée.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 585. Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren in oorlogstijd</p> <p>Indien de samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan</p>	<p>Art. 585. Le complot en vue d'une infraction qui peut entraver la défense nationale en temps de guerre</p> <p>Lorsque le complot en vue d'une infraction qui peut entraver la défense nationale a eu</p>

belemmeren wordt gepleegd in oorlogstijd, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.	lieu en temps de guerre, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 586. Strafuitsluitende verschoningsgrond	Art. 586. Cause d'excuse d'exemption de peine
De persoon die voor het begin van uitvoering van een misdadig voornemen en voor enige vervolging een samenspanning of voorbereiding als bedoeld in deze afdeling en hun daders of deelnemers aan de overheid ter kennis brengt, wordt niet gestraft.	La personne qui, avant le début de l'exécution d'un projet criminel et avant toutes poursuites informe l'autorité de l'existence d'un complot ou d'une préparation visés dans la présente section ainsi que de leurs auteurs ou de ceux qui y participent, n'encourt aucune peine.
<i>Afdeling 10. Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging</i>	<i>Section 10. L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale</i>
Art. 587. Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging	Art. 587. L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale
<p>Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging is het opzettelijk, op vasthoudende en zekere wijze aanbieden of voorstellen om een misdrijf uit dit hoofdstuk strafbaar met een straf van niveau 3 of hoger te plegen, alsook de aanvaarding van dit aanbod of voorstel, terwijl dit geen uitwerking heeft gehad wegens omstandigheden onafhankelijk van de wil van de dader.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van het tweede lagere strafniveau dan datgene gesteld op het voltooide misdrijf.</p> <p>Deze bepaling laat de toepassing van artikel 20 onverlet.</p>	<p>L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale consiste à, délibérément, offrir ou à proposer, de façon ferme et certaine, de commettre une infraction visée au présent chapitre et punissable d'une peine de niveau 3 ou plus lorsque cela n'a pas eu d'effet en raison de circonstances indépendantes de la volonté de l'auteur.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine du deuxième niveau de peine inférieur à celui qui sanctionne l'infraction consommée.</p> <p>La présente disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20.</p>

Hoofdstuk 3. Misdrijven tegen de internationale betrekkingen		Chapitre 3. Les infractions contre les relations internationales
Afdeling 1. Aanslagen tegen een vreemde Staat of buitenlands staatshoofd		Section 1. Les attentats contre un État étranger ou un chef d'État étranger
Art. 589. Aanslag op de persoon van een buitenlands staatshoofd		Art. 589. L'attentat contre la personne d'un chef d'État étranger
De aanslag op de persoon van een buitenlands staatshoofd is elke aanslag die gericht is tegen de persoon van een buitenlands staatshoofd.		L'attentat contre la personne d'un chef d'État étranger consiste à commettre un attentat dirigé contre la personne d'un chef d'État étranger.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 5.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Art. 590. Voorbereiding van een aanslag tegen een buitenlands staatshoofd		Art. 590. La préparation d'un attentat contre un chef d'État étranger
De voorbereiding van een aanslag tegen een buitenlands staatshoofd is elke samenspanning tegen het leven of de persoon van een buitenlands staatshoofd die is gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden.		La préparation d'un attentat contre un chef d'État étranger consiste en un complot contre la vie ou la personne d'un chef d'État étranger, qui est suivi de tout comportement adopté, délibérément, pour en préparer l'exécution.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 591. Voorbereiding van een aanslag tegen de staatsordening van een vreemde staat		Art. 591. La préparation d'un attentat contre la structure d'un État étranger
De voorbereiding van een aanslag tegen de staatsordening van een vreemde staat is elke samenspanning met het oogmerk om de grondwettelijke staatsordening van een vreemde staat te vernietigen of te wijzigen, dan wel om de inwoners van een ander land de wapens te doen opnemen tegen het grondwettelijk gezag van dat land, en die is		La préparation d'un attentat contre la structure d'un État étranger consiste en un complot ourdi en vue de détruire ou de modifier la structure constitutionnelle d'un État étranger ou d'inciter les habitants d'un autre pays à prendre les armes contre l'autorité constitutionnelle de ce pays, qui est suivi de tout comportement adopté

gevolgd door enige opzettelijk aangenomen gedraging om de uitvoering ervan voor te bereiden. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	délibérément, pour en préparer l'exécution. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 592. Strafuitsluitende verschoningsgronden	Art. 592. Les causes d'excuse d'exemption de peine
De persoon die voor het plegen van een aanslag en voor het aanvangen van enige vervolging een samenspanning of voorbereiding van een aanslag tegen een buitenlands staatshoofd of de staatsordening van een vreemde staat en alle informatie waarover hij beschikt omtrent de omstandigheden en de daders van het misdrijf aan de overheid ter kennis brengt, wordt niet gestraft. Onverminderd de gevallen waarin dit aanleiding geeft tot verval van de strafvordering, wordt evenmin gestraft de persoon die voor een in het eerste lid vermeld feit wordt vervolgd wanneer de verdachte in het buitenland reeds werd vervolgd en op tegenspraak veroordeeld.	La personne qui, avant qu'un attentat soit commis et avant le début toute poursuite, informe l'autorité d'un complot ou d'une préparation d'attentat contre un chef d'État étranger ou la structure d'un État étranger ainsi que de l'intégralité des informations qu'il détient sur les circonstances et les auteurs de l'infraction, n'encourt aucune peine. Sans préjudice des cas où cela donne lieu à une extinction de l'action publique, la personne poursuivie pour un fait mentionné au premier alinéa n'est pas non plus poursuivie lorsque l'inculpé aura déjà été poursuivi et jugé contradictoirement en pays étranger.
<i>Afdeling 2. Misdrijven tegen diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van vreemde staten</i>	<i>Section 2. Les infractions contre des représentants diplomatiques et consulaires d'États étrangers</i>
Art. 593. Gewelddaden gepleegd op een diplomatieke of consulaire ambtenaar	Art. 593. Les actes de violence commis sur un agent diplomatique ou consulaire
Gewelddaden gepleegd op een diplomatieke of consulaire ambtenaar zijn de in artikel 180 bedoelde gewelddaden gepleegd op een bij de Belgische regering of een in België gevestigde internationale publiekrechtelijke organisatie geaccrediteerde diplomatieke of consulaire ambtenaar naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.	Les actes de violence commis sur un agent diplomatique ou consulaire consiste à commettre des actes de violence visés à l'article 180 sur un agent diplomatique ou consulaire accrédité auprès du gouvernement belge ou d'une organisation de droit international public établie en Belgique, dans le cadre de l'exercice de cette fonction.

Dit misdrijf wordt bestraft zoals gewelddaden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie.		Cette infraction est punie de la même manière que les actes de violence commis sur une personne exerçant une fonction sociale.
Art. 594. Smaad aan een diplomatieke of consulaire ambtenaar		Art. 594. Outrage à un agent diplomatique ou consulaire
Smaad aan een diplomatieke of consulaire ambtenaar is het misdrijf omschreven in artikel 234, gepleegd op een bij de Belgische regering of een in België gevestigde internationale publiekrechtelijke organisatie geaccrediteerde diplomatieke of consulaire ambtenaar naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		L'outrage à un agent diplomatique ou consulaire est l'infraction définie à l'article 234, commise envers un agent diplomatique ou consulaire accrédité auprès du gouvernement belge ou d'une organisation de droit international public établie en Belgique, dans le cadre de l'exercice de cette fonction.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 595. Brandstichting, vernieling door ontploffing of overstroming en vandalisme aan diplomatieke of consulaire infrastructuur		Art. 595. L'incendie, la destruction par explosion ou inondation d'une infrastructure diplomatique ou consulaire et le vandalisme sur celle-ci

Brandstichting, vernieling door ontploffing of overstroming of vandalisme aan diplomatieke of consulaire infrastructuur is het plegen van brandstichting, van vernieling door ontploffing of overstroming of van vandalisme, zoals gedefinieerd in hoofdstuk 2 van titel 5, ten aanzien van de officiële gebouwen, de particuliere woning of het vervoermiddel van een bij de Belgische regering of bij een in België gevestigde internationale publiekrechtelijke organisatie geaccrediteerde diplomatieke of consulaire ambtenaar.	L'incendie, la destruction par explosion ou inondation d'une infrastructure diplomatique ou consulaire ou le vandalisme sur celle-ci consiste à incendier, à détruire par explosion ou inondation ou à vandaliser, au sens où ces actes sont définis dans le chapitre 2 du titre 5, les locaux officiels, la demeure privée ou les moyens de transport d'un agent diplomatique ou consulaire accrédité auprès du Gouvernement belge ou d'une organisation de droit international public établie en Belgique.
Dit misdrijf wordt bestraft zoals de brandstichting, vernieling door ontploffing of overstroming of vandalisme, gepleegd op een goed met een bijzonder belang.	Cette infraction est sanctionnée de la même manière que l'incendie, la destruction par explosion ou inondation ou le vandalisme, commis sur un bien ayant un intérêt particulier.
<i>Afdeling 3. Huurlingschap</i>	<i>Section 3. Le mercenariat</i>
Art. 596. Huurlingschap	Art. 596. Le mercenariat
Huurlingschap is het opzettelijk dienstnemen, vertrekken of doorreizen, alsook de poging daartoe, met het oog op het dienstnemen bij een vreemd leger of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde staat bevindt in de gevallen bepaald in een met redenen omkleed en in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Le mercenariat consiste à, délibérément, s'engager, partir ou transiter, ainsi qu'à tenter de le faire, en vue de servir dans une armée ou une troupe étrangère se trouvant sur le territoire d'un État étranger, dans les cas prévus par arrêté royal motivé et délibéré en Conseil des Ministres. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 597. Werven van huurlingen	Art. 597. Le recrutement de mercenaires
Werven van huurlingen is het opzettelijk, buiten de militaire technische bijstand die een staat aan een vreemde staat verleent en onverminderd de internationale verplichtingen van een staat of zijn deelneming aan internationale	Le recrutement de mercenaires consiste à, délibérément, procéder en dehors de l'assistance technique militaire prêtée par un État à un État étranger et sans préjudice des obligations internationales d'un État ou de sa participation à des opérations de

<p>politieoperaties waartoe besloten wordt door publiekrechtelijke instellingen waarvan de staat lid is, aanwerven van personen ten behoeve van een vreemd leger of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde staat bevindt en het stellen van handelingen die zulke aanwerving kunnen uitlokken of vergemakkelijken, alsook de poging daartoe.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>police internationales décidées par des organismes de droit public dont est membre l'État, au recrutement de personnes au profit d'une armée ou une troupe étrangère se trouvant sur le territoire d'une État étranger et à poser des actes qui peuvent susciter ou faciliter un tel recrutement ainsi que la tentative en ce sens.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
Art. 598. Uitsluiting van strafbaarheid	Art. 598. L'exclusion de l'incrimination
<p>De strafbaarstellingen uit deze afdeling zijn niet van toepassing in geval van:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° aanwerving door een staat van zijn eigen onderdanen; of 2° aanwerving door een staat, op zijn grondgebied, van een vreemdeling als regelmatig lid van de strijdkrachten van die staat, op een andere wijze dan in het kader van militaire technische bijstand die een staat aan een andere staat verleent en onverminderd de internationale verplichtingen van die staat of zijn deelneming aan internationale politieoperaties waartoe besloten wordt door publiekrechtelijke instellingen waarvan het lid is, onverminderd de toepassing van artikel 599. 	<p>Les incriminations de cette section ne s'appliquent pas en cas de :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° recrutement par un État de ses propres ressortissants ; 2° recrutement par un État, sur son territoire, d'un étranger en tant que membre régulier des forces armées de cet État, d'une manière autre que dans le cadre de l'assistance technique militaire prêtée par un État à un autre État et sans préjudice des obligations internationales de cet État ou de sa participation à des opérations de police internationales décidées par des organismes de droit public dont il est membre, sans préjudice de l'application de article 599.
Art. 599. Werven van een minderjarige voor een vreemd leger	Art. 599. Le recrutement d'un mineur pour une armée étrangère

<p>Werven van een minderjarige voor een vreemd leger is het opzettelijk verkrijgen van een minderjarige dat deze dienst neemt in een vreemd leger of een vreemde troep, zonder de toestemming van zijn ouders of voogd, alsook de poging daartoe.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Le recrutement d'un mineur pour une armée étrangère consiste à, délibérément, obtenir ou tenter d'obtenir d'un mineur un engagement à servir dans une armée ou une troupe étrangère sans l'autorisation de ses parents ou de son tuteur,.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
Hoofdstuk 4. Ambtsmisdrijven	Chapitre 4. Forfaitures
<i>Afdeling 1. Schending van fundamentele rechten van de burgers</i>	<i>Section 1re. La violation des droits fondamentaux des citoyens</i>
Art. 601. Het verzuim om op te treden tegen een wederrechtelijke vrijheidsberoving	Art. 601. Le défaut d'intervention contre une détention illégale
<p>Het verzuim om op te treden tegen een wederrechtelijke vrijheidsberoving is het opzettelijk nalaten of weigeren een wederrechtelijke vrijheidsberoving vast te stellen, aan te geven of te beëindigen door een persoon met een openbare functie.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Le défaut d'intervention contre une détention illégale consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, s'abstenir ou refuser de constater, dénoncer ou mettre fin à une détention illégale.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
Art. 602. De willekeurige inbreuk op de grondrechten	Art. 602. L'atteinte arbitraire aux droits fondamentaux

<p>De willekeurige inbreuk op de grondrechten is elke opzettelijk gepleegde daad van willekeur door een persoon met een openbare functie die een inbreuk maakt op de door de grondwet of door België geratificeerde verdragen gewaarborgde rechten en vrijheden en die niet strafbaar is onder een andere bepaling van dit wetboek.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>L'atteinte arbitraire aux droits fondamentaux consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, commettre tout acte arbitraire, qui constitue une violation des droits et libertés garantis par la Constitution ou par des traités ratifiés par la Belgique et qui n'est pas punissable en vertu d'une autre disposition du présent Code.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>

<i>Afdeling 2. Gedragingen met het oog op het ontwrichten van de openbare dienst</i>		<i>Section 2. Les comportements visant à déstabiliser le service public</i>
Art. 603. Beramen van maatregelen in strijd met de geldende normen		Art. 603 La planification de mesures contraires aux normes en vigueur
<p>Het beramen van maatregelen in strijd met de geldende normen is het beramen van maatregelen in strijd met de vigerende wetten of uitvoeringsbesluiten door een persoon met een openbare functie, hetzij op bijeenkomsten, hetzij via onderlinge communicatie, met kwaad opzet of het oogmerk de openbare dienst te ontwrichten door de normale werking ervan lam te leggen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>La planification de mesures contraires aux normes en vigueur consiste pour une personne exerçant une fonction publique à planifier des mesures contraires aux lois en vigueur ou à des arrêtés d'exécution, soit lors de réunions, soit par le biais d'une communication réciproque, dans une intention malveillante ou dans l'intention de déstabiliser le service public en paralysant son fonctionnement normal.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
Art. 604. Verhinderen van de uitvoering van de geldende normen		Art. 604. L'entrave à l'exécution des normes en vigueur
<p>Het verhinderen van de uitvoering van de geldende normen is het beramen van maatregelen tegen de uitvoering van een wet of een uitvoeringsbesluit door personen met een openbare functie hetzij op bijeenkomsten hetzij via onderlinge communicatie met kwaad opzet of het oogmerk de openbare dienst te ontwrichten door de normale werking ervan lam te leggen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>L'entrave à l'exécution des normes en vigueur consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, préparer des mesures contraires à l'exécution d'une loi ou d'un arrêté d'exécution soit lors de réunions, soit par le biais d'une communication réciproque, dans une intention malveillante ou dans l'intention de déstabiliser le service public en paralysant son fonctionnement normal.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>

<i>Afdeling 3. Aanmatiging van macht</i>		<i>Section 3. L'usurpation de pouvoir</i>
Art. 605. Aanmatiging van macht door magistraten of leden van de politiediensten		Art. 605. L'usurpation de pouvoir par des magistrats ou des membres des services de police
De aanmatiging van macht door magistraten of leden van de politiediensten is de opzettelijk gepleegde wederrechtelijke inmenging door een magistraat of een lid van een politiedienst in de uitoefening van de wetgevende macht, hetzij door wetten te maken of de uitvoering ervan te stuiten of te schorsen, en in de uitvoerende macht, hetzij door verordeningen te maken, hetzij door de uitvoering van de administratieve bevelen te verbieden.		L'usurpation de pouvoir par des magistrats ou des membre des services de police consiste pour un magistrat ou un membre d'un service de police à, délibérément, commettre une immixtion illégale dans l'exercice du pouvoir législatif , soit en légiférant, soit en arrêtant ou en suspendant l'exécution des lois, et dans l'exercice du pouvoir exécutif, soit en faisant des règlements, soit en interdisant l'exécution d'ordres administratifs.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 606. Aanmatiging van macht door leden van de lokale uitvoerende macht of van bestuurslichamen		Art. 606. L'usurpation de pouvoir par des membres du pouvoir exécutif local ou d'organes administratifs
De aanmatiging van macht door leden van de lokale uitvoerende macht of van bestuurslichamen is de opzettelijk gepleegde wederrechtelijke inmenging door een provinciegouverneur, arrondissementscommissaris, burgemeester of lid van een bestuurslichaam in de uitoefening van de wetgevende macht, hetzij door wetten te maken, hetzij door de uitvoering ervan te stuiten of te schorsen, dan wel door zich aan te matigen besluiten te nemen die ertoe strekken een bevel of verbod aan de hoven of rechtbanken uit te vaardigen.		L'usurpation de pouvoir par des membres du pouvoir exécutif local ou d'organes administratifs consiste pour un gouverneur de province, un commissaire d'arrondissement, un bourgmestre ou un membre d'un corps administratif à, délibérément, commettre une immixtion illégale dans l'exercice du pouvoir législatif soit en légiférant, soit en arrêtant ou en suspendant l'exécution des lois, ou encore en s'arrogeant le droit de prendre des arrêtés visant à édicter un ordre ou une interdiction aux cours ou aux tribunaux.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
<i>Afdeling 4. Misbruik van gezag</i>		<i>Section 4. L'abus d'autorité</i>

Art. 607. Onwettig vorderen of bevelen van de openbare macht	Art. 607. La réquisition ou l'ordre illégal du pouvoir public
<p>§1 Het onwettig vorderen of bevelen van de openbare macht is het opzettelijk vorderen of bevelen door een persoon met een openbare functie van het optreden van de openbare macht, tegen de uitvoering van een wet of van een uitvoeringsbesluit, tegen de inning van een wettelijk ingevoerde belasting of tegen de uitvoering van een rechterlijke beschikking of bevel, hetzij enig ander bevel van de overheid.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p> <p>§2 Indien de bevelen of vorderingen de rechtstreekse oorzaak zijn van andere misdrijven, strafbaar met een zwaarder strafniveau dan het niveau bepaald in §1, wordt dat zwaarder strafniveau toegepast.</p>	<p>§ 1 La réquisition ou l'ordre illégal du pouvoir public consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, réquisitionner ou ordonner l'intervention de la force publique, contre l'exécution d'une loi ou d'un arrêté d'exécution, contre la perception d'un impôt légalement établi ou contre l'exécution d'une ordonnance ou d'un mandat de justice, ou tout autre ordre émanant de l'autorité.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p> <p>§ 2 Si les ordres ou les réquisitions sont la cause directe d'autres infractions punissables d'une peine d'un niveau plus élevés que celui prévu au § 1er, c'est le niveau de peine le plus élevé qui s'applique.</p>
Art. 608. Gevolg geven aan een onwettige vordering of bevel	Art. 608. Le fait de donner suite à une réquisition ou un ordre illégal

<p>§ 1 Het gevolg geven aan een onwettige vordering of bevel is het opzettelijk gevolg geven aan de onwettige vordering of bevel van de openbare macht door een persoon met een openbare functie tegen de uitvoering van een wet of van een koninklijk besluit, tegen de inning van een wettelijk ingevoerde belasting of tegen de uitvoering van een rechterlijke beschikking of bevel, hetzij enig ander bevel van de overheid.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p> <p>§2 Indien de bevelen of vorderingen de rechtstreekse oorzaak zijn van andere misdrijven, strafbaar met een zwaarder strafniveau dan het niveau bepaald in §1, wordt dat zwaarder strafniveau toegepast.</p>	<p>§ 1 Le fait de donner suite à une réquisition ou un ordre illégal consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, donner suite à la réquisition ou l'ordre illégal de la force publique, contre l'exécution d'une loi ou d'un arrêté royal, contre la perception d'un impôt légalement établi ou contre l'exécution d'une ordonnance ou d'un mandat de justice, ou tout autre ordre émanant de l'autorité.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p> <p>§ 2 Si les ordres ou les réquisitions sont la cause directe d'autres infractions punissables par une peine d'un niveau de peine plus élevé que celui prévu au § 1er, c'est le niveau de peine le plus élevé qui s'applique.</p>
<i>Afdeling 5. Rechtsweigering</i>	<i>Section 5. Le déni de justice</i>
Art. 609. Rechtsweigering	Art. 609. Le déni de justice
<p>Rechtsweigering is het opzettelijk weigeren door een magistraat of juridisch medewerker van een rechtscollege of het openbaar ministerie om onder enig voorwendsel het aan de partijen verschuldigde recht te spreken.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>Le déni de justice consiste pour un magistrat ou tout collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public à, délibérément, refuser, sous quelque prétexte que ce soit, de rendre la justice qu'il doit aux parties.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<i>Afdeling 6. Verduistering, knevelarij en belangenenneming</i>	<i>Section 6. Le détournement, la concussion et la prise d'intérêt</i>
Art. 610. Verduistering door een persoon met een openbare functie	Art. 610. Le détournement par une personne exerçant une fonction publique

<p>Verduistering is het zich door een persoon met een openbare functie met het oog op het verschaffen voor zichzelf of voor een ander van een onrechtmatig voordeel, wederrechtelijk toe-eigenen van lichamelijke of onlichamelijke roerende goederen die hij wegens zijn openbare functie onder zich heeft.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Le détournement consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, s'appropriier illégalement des biens meubles corporels ou incorporels dont il a la charge publique en vue de procurer pour elle-même ou pour autrui un avantage illicite.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 611. Vernietigen of wegmaken van officiële akten, stukken of voorwerpen</p> <p>Het vernietigen of wegmaken van officiële akten, stukken of voorwerpen is het door een persoon met een openbare functie met bedrieglijk opzet vernietigen of wegmaken van akten, stukken of voorwerpen waarvan hij in de hoedanigheid van zijn functie de bewaarder was, die hem zijn bezorgd of waartoe hij uit hoofde van zijn ambt toegang heeft gehad.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Art. 611. La suppression ou la soustraction d'actes officiels, de documents ou d'objets</p> <p>La suppression ou la soustraction d'actes officiels, de documents ou d'objets consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, dans une intention frauduleuse, supprimer ou soustraire des actes, des documents ou des objets dont elle était dépositaire en cette qualité, qui lui ont été confiés ou auxquels il a eu accès en raison de sa fonction.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 612. Knevelarij</p> <p>Knevelarij is het opzettelijk door een persoon met een openbare functie bevel geven om rechten of gelden te innen of die te vorderen of te ontvangen wetende dat zij niet verschuldigd zijn of het verschuldigde te boven gaan.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>Art. 612. La concussion</p> <p>La concussion consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, ordonner de percevoir, exiger ou recevoir des droits ou des sommes d'argent en sachant qu'ils ne sont pas dus ou qu'ils excèdent ce qui est dû.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 613. Belangenneming</p>	<p>Art. 613. La prise d'intérêt</p>

<p>§1 Belangenneming is het opzettelijk door een persoon met een openbare functie hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenpersonen of door schijnhandelingen enig belang nemen of aanvaarden in de verrichtingen, aanbestedingen, aannemingen of werken in regie waarover hij ten tijde van de handeling geheel of deels het beheer of het toezicht had of het, belast met het bevel of de machtiging tot betaling of de vereffening van de zaak, daarin enig belang nemen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p> <p>§ 2. Deze bepaling is niet van toepassing op de dader die, hoewel hij in het kader van zijn functie zijn private belangen heeft bevorderd, openlijk handelde en volgens de publieke belangen die hij diende te beschermen en waarbij hij aan deze publieke belangen op geen enkele manier afbreuk deed.</p>	<p>§ 1 La prise d'intérêt consiste pour une personne exerçant une fonction publique à, délibérément, soit directement, soit par interposition de personnes ou par actes simulés, prendre ou accepter quelque intérêt que ce soit dans les actes, adjudications, entreprises ou régies dont elle avait, au temps de l'acte, en tout ou en partie, l'administration ou la surveillance, ou, ayant mission d'ordonner le paiement ou de faire la liquidation d'une affaire, y prendre un intérêt quelconque.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p> <p>§ 2. Cette disposition ne s'applique pas à l'auteur qui, bien qu'il ait promu ses intérêts privés dans le cadre de sa fonction, a agi publiquement et selon les intérêts publics qu'il devait protéger et qui n'a en aucune manière porté atteinte à ces intérêts publics.</p>
<i>Afdeling 7. Publieke omkoping</i>	<i>Section 7. La corruption publique</i>
Art. 614. Publieke omkoping	Art. 614. La corruption publique

<p>§1. Publieke omkoping is het opzettelijk</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° door een persoon met een openbare functie rechtstreeks of door tussenpersonen, voor zichzelf of voor een derde een aanbod, een belofte of een voordeel van welke aard dan ook vragen, aannemen of ontvangen, of: 2° rechtstreeks of door tussenpersonen aan een persoon met een openbare functie een aanbod, een belofte of een voordeel van welke aard dan ook voor zichzelf of voor een derde doen . <p>§ 2 Deze gedraging is strafbaar indien zij wordt gesteld met als doel een persoon met een openbare functie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° een rechtmatige maar niet aan betaling onderworpen handeling van zijn functie te laten verrichten; 2° de echte of vermeende invloed waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt om een handeling van een openbare overheid of een openbaar bestuur of het nalaten van die handeling te verkrijgen te laten misbruiken; 3° een onrechtmatige handeling naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie of het nalaten van een handeling die tot zijn ambtsplichten behoort, te laten verrichten; 4° een misdrijf naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie te laten plegen. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p> <p>§3. Voor de toepassing van deze bepaling wordt gelijkgesteld met een persoon met een openbare functie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° een persoon met een openbare functie in een vreemde Staat of in 	<p>§ 1er. La corruption publique consiste à, délibérément</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° dans le chef d'une personne exerçant une fonction publique, solliciter, accepter ou recevoir, soit directement, soit par interposition de personnes, pour elle-même ou pour un tiers, une offre, une promesse ou un avantage de toute nature, ou : 2° proposer, soit directement, soit par interposition de personnes, à une personne exerçant une fonction publique une offre, une promesse ou un avantage de toute nature, pour elle-même ou pour un tiers. <p>§ 2 Ce comportement est punissable lorsqu'il est adopté dans le but :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° d'amener la personne exerçant une fonction publique à accomplir un acte de sa fonction, juste mais non sujet à salaire ; 2° d'amener une personne exerçant une fonction publique à abuser de l'influence réelle ou supposée dont elle dispose du fait de sa fonction, afin d'obtenir un acte d'une autorité ou d'une administration publiques ou l'abstention d'un tel acte ; 3° d'amener une personne exerçant une fonction publique à accomplir un acte injuste à l'occasion de l'exercice de sa fonction ou à s'abstenir d'accomplir un acte qui relève de ses devoirs ; 4° d'amener une personne exerçant une fonction publique à commettre une infraction à l'occasion de l'exercice de sa fonction. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
--	--

<p>een internationale publiekrechtelijke organisatie;</p> <p>2° elke persoon die zich kandidaat heeft gesteld voor een dergelijke functie, die doet geloven een dergelijke functie te zullen uitoefenen of die, door gebruik te maken van valse hoedanigheden, doet geloven een dergelijke functie uit te oefenen;</p> <p>3° een arbiter.</p>	<p>§ 3. Pour l'application de cette disposition, est assimilée à une personne exerçant une fonction publique :</p> <p>1° une personne qui exerce une fonction publique dans un État étranger ou dans une organisation de droit international public ;</p> <p>2° toute personne qui s'est portée candidate à une telle fonction, qui fait croire qu'elle exercera une telle fonction, ou qui, en usant de fausses qualités, fait croire qu'elle exerce une telle fonction ;</p> <p>3° un arbitre.</p>
Art. 615. Bijkomende straf	Art. 615. Peine accessoire

<p>In afwijking van artikel 54 is het maximumbedrag van de geldboete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 1° en 2°: 80.000 euro; - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 3°: 400.000 euro; - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 4°: 600.000 euro. <p>Het maximumbedrag van de geldboete wordt verder verhoogd indien de persoon met een openbare functie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° de invloed waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikte, effectief heeft aangewend; 2° de onrechtmatige handeling heeft verricht of nagelaten heeft een handeling te verrichten die tot zijn ambtsplichten behoort; 3° een politieambtenaar, een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollege of het Openbaar Ministerie of een jurylid is; 4° een persoon met een openbare functie in een vreemde Staat of in een internationale publiekrechtelijke organisatie is. <p>In deze gevallen is het maximumbedrag van de geldboete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 1° en 2°: 200.000 euro; - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 3°: 600.000 euro; - voor de feiten bedoeld onder artikel 614, § 2, 4°: 800.000 euro. 	<p>Par dérogation à l'article 54, le montant maximum de l'amende est porté à :</p> <ul style="list-style-type: none"> - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 1° et 2° : 80.000 euros ; - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 3° : 400.000 euros ; - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 4° : 600.000 euros . <p>Le montant maximum de l'amende est encore augmenté lorsque la personne exerçant une fonction publique :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° a effectivement usé de l'influence dont elle disposait du fait de sa fonction ; 2° a accompli l'acte injuste ou s'est abstenue de faire un acte qui relève de ses devoirs ; 3° est un fonctionnaire de police, un magistrat, un collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public ou un membre du jury ; 4° est une personne qui exerce une fonction publique dans un État étranger ou dans une organisation de droit international public. <p>Dans ces cas, le maximum de l'amende est porté à :</p> <ul style="list-style-type: none"> - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 1° et 2° : 200.000 euros ; - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 3° : 600.000 euros ; - pour le faits visé à l'article 614, § 2, 4° : 800.000 euros .
<p><i>Afdeling 8. Misdrijven met betrekking tot het houden van de akten van de burgerlijke stand</i></p>	<p><i>Section 8. Les infractions relatives à la tenue des actes de l'état civil</i></p>
<p>Art. 616. Inbreuk op de formele verplichtingen van de ambtenaar van de burgerlijke stand</p>	<p>Art. 616 L'infraction aux obligations formelles de l'officier de l'état civil</p>

De inbreuk op de formele verplichtingen van de ambtenaar van de burgerlijke stand is elke opzettelijk gepleegde overtreding van een van de bepalingen van titel 2 van Boek I van het oud Burgerlijk Wetboek door een ambtenaar van de burgerlijke stand.	L'infraction aux obligations formelles de l'officier de l'état civil consiste pour un officier de l'état civil à, délibérément, violer l'une des dispositions du titre 2 du Livre I de l'ancien Code civil.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 617. Voltrekking van een huwelijk zonder voorafgaande toestemming	Art. 617. La célébration d'un mariage sans consentement préalable
De voltrekking van een huwelijk zonder voorafgaande toestemming is het opzettelijk voltrekken van een huwelijk door een ambtenaar van de burgerlijke stand, zonder dat deze zich voorafgaand vergewist heeft van de vereiste toestemming.	La célébration d'un mariage sans consentement préalable consiste pour un officier de l'état civil à, délibérément, célébrer un mariage sans s'assurer préalablement du consentement requis.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 617bis. Voltrekking van het religieuze huwelijk of van het niet-confessionele huwelijk vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk	Art. 617bis. La célébration du mariage religieux ou du mariage non-confessionnel avant la célébration du mariage civil
De voltrekking van het religieuze huwelijk of van het niet-confessionele huwelijk vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk bestaat erin dat een bedienaar van de erediensten of een afgevaardigde die morele diensten verleent op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing het religieuze huwelijk of het niet-confessionele huwelijk opzettelijk voltrekt vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk.	La célébration du mariage religieux ou du mariage non-confessionnel avant la célébration du mariage civil consiste pour un ministre des cultes ou pour un délégué qui offre une assistance morale selon une conception philosophique non confessionnelle de célébrer, délibérément, le mariage religieux ou le mariage non-confessionnel avant la célébration du mariage civil.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.

<i>Afdeling 9. Algemene bepaling</i>		<i>Section 9. La disposition générale</i>
Art. 618. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 618. Cause d'excuse d'exemption de peine
De gedragingen in dit hoofdstuk worden niet bestraft indien de persoon met een openbare functie die een niet-manifest onrechtmatig bevel uitvoert, heeft gehandeld op bevel van zijn meerderen, in zaken die tot zijn functie behoren en waarin hij zijn meerderen als ondergeschikte gehoorzaamheid verschuldigd was.		Les comportements du présent chapitre ne sont pas punis si la personne exerçant une fonction publique, qui exécute un ordre qui n'est pas manifestement illégal, a agi sur ordre de ses supérieurs, pour des objets du ressort de ceux-ci et sur lesquels il leur était dû obéissance hiérarchique.
Hoofdstuk 5. Misdrijven tegen de rechtsbedeling		Chapitre 5. Les infractions contre l'administration de la justice
<i>Afdeling 1. Belemmering van onderzoeksdaden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen</i>		<i>Section 1. L'entrave aux actes d'instruction et aux mesures de sécurisation ou de conservation</i>
<i>Onderafdeling 1. Weerspannigheid</i>		<i>Sous-section 1. La rébellion</i>
Art. 619. Weerspannigheid		Art. 619. La rébellion
Weerspannigheid is het zich opzettelijk met geweld of bedreiging verzetten tegen of aanvallen van een persoon met een openbare functie die handelt ter uitvoering van de wetten, de bevelen of de beschikkingen van het openbaar gezag of van een rechterlijke beslissing, dan wel het plegen van deze feiten ten aanzien van iedere persoon die bijstand levert aan de uitoefening van deze functie. Als de weerspannigheid gepleegd is zonder wapens, dan wordt het misdrijf bestraft met een straf van niveau 1. Als de weerspannigheid gepleegd is met wapens, dan wordt het misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		La rébellion consiste à, délibérément, à l'aide de violence ou de menace, résister à ou à attaquer une personne investie d'une fonction publique agissant pour l'exécution des lois, des ordres ou ordonnances de l'autorité publique ou d'une décision judiciaire ou à commettre ces faits à l'égard de toute personne prêtant assistance à l'exercice de cette fonction. Si la rébellion est commise sans armes, cette infraction est punie d'une peine de niveau 1. Si la rébellion est commise avec armes, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

Art. 620. Collectieve weerspannigheid	Art. 620. La rébellion collective
Indien de weerspannigheid wordt gepleegd door twee of meer personen die zich, al dan niet na een voorafgaande afspraak, daartoe verenigen, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.	Si la rébellion est commise par deux ou plusieurs personnes qui, après concert préalable ou non, s'associent à cette fin, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 621. Strafuitsluitende verschoningsgrond	Art. 621. Cause d'excuse d'exemption de peine
De persoon die zich schuldig maakt aan collectieve weerspannigheid wordt niet gestraft indien hij geen leidende functie had in de weerspannigheid en hij op het eerste verzoek van het openbaar gezag zich onthoudt van verdere weerspannigheid of, zelfs naderhand, zonder nieuw verzet wordt gevat buiten de plaats waar de weerspannigheid is gepleegd.	La personne qui se rend coupable de rébellion collective n'est pas punie si elle n'exerçait pas une fonction dirigeante dans la rébellion et si à la première demande de l'autorité publique elle s'abstient de toute rébellion ultérieure ou, même par après, est saisie sans nouvelle résistance hors du lieu de la rébellion.
<i>Onderafdeling 2. Valse getuigenis, valse verklaring en meened</i>	<i>Sous-section 2. Faux témoignage, fausse déclaration et faux serment</i>
Art. 622. Valse getuigenis	Art. 622. Le faux témoignage
Valse getuigenis is het met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden afleggen van een getuigenis onder eed of optreden als tolk of deskundige, tegenover een onderzoeksrechter of een vonnisgerecht en waarbij de waarheid wordt verdraaid op een manier die een voordeel of nadeel kan opleveren voor een van de andere partijen in het geding. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.	Le faux témoignage consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, faire un témoignage sous serment ou à agir en qualité d'interprète ou d'expert, devant un juge d'instruction ou une juridiction de jugement, la vérité étant travestie d'une manière qui peut présenter un avantage ou un inconvénient pour une des autres parties à la cause. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Art. 623. Valse verklaring	Art. 623. La fausse déclaration

<p>Valse verklaring is het met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden afleggen van een verklaring als inlichting tegenover een onderzoeksrechter of een vonnisgerecht, waarbij de waarheid wordt verdraaid en die een voordeel of nadeel kan opleveren voor een van de andere partijen in het geding.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p>	<p>La fausse déclaration consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, faire une déclaration à titre d'information devant un juge d'instruction ou une juridiction de jugement, la vérité étant travestie et pouvant présenter un avantage ou un inconvénient pour une des autres parties à la cause.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p>
<p>Art. 624. Verleiding tot valse getuigenis of valse verklaring</p> <p>Verleiding tot valse getuigenis is het opzettelijk uitlokken van een valse getuigenis, of een valse verklaring.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met de straf gesteld op het uitgelokte misdrijf.</p>	<p>Art. 624. L'incitation au faux témoignage ou à la fausse déclaration</p> <p>L'incitation au faux témoignage consiste à, délibérément, susciter un faux témoignage ou une fausse déclaration.</p> <p>Cette infraction est punie de la peine appliquée à l'infraction suscitée.</p>
<p>Art. 625. Strafuitsluitende verschoningsgronden</p>	<p>Art. 625. Les causes d'excuse d'exemption de peine</p>

<p>De volgende personen worden niet gestraft wegens valse getuigenis of valse verklaring:</p> <p>1° personen die hun valse getuigenis of valse verklaring intrekken ten overstaan van het rechtscollege waarvoor zij deze getuigenis of verklaring hebben afgelegd voor de sluiting van de debatten, voor de schorsing van de debatten met het oog op onderzoek van een eventuele vervolging wegens valse getuigenis of valse verklaring of voor de bestrafing bij toepassing van artikel 181 van het Wetboek van Strafvordering;</p> <p>2° personen die een valse getuigenis of valse verklaring hebben afgelegd voor een onderzoeksrechter en deze intrekken ten overstaan van deze onderzoeksrechter voor zijn ontlating door het onderzoeksgerecht of ten overstaan van het rechtscollege dat in eerste aanleg kennis neemt van de zaak voor de sluiting van de debatten, voor de schorsing van de debatten met het oog op onderzoek van een eventuele vervolging wegens valse getuigenis of valse verklaring of voor de bestrafing bij toepassing van artikel 181 van het Wetboek van Strafvordering;</p> <p>3° personen die ten gevolge van hun bloed- of aanverwantschap met een beklaagde of beschuldigde buiten ede worden gehoord, wanneer die verklaringen zijn afgelegd ten voordele van deze beklaagde of beschuldigde.</p>		<p>Les personnes suivantes ne sont pas punies pour faux témoignage ou fausse déclaration :</p> <p>1° les personnes qui retirent leur faux témoignage ou leur fausse déclaration devant la juridiction devant laquelle elles ont fait ce faux témoignage ou cette fausse déclaration avant la clôture des débats, avant la suspension des débats en vue de l'examen de poursuites éventuelles pour faux témoignage ou fausse déclaration ou avant la sanction en application de l'article 181 du Code d'instruction criminelle ;</p> <p>2° les personnes qui ont fait un faux témoignage ou une fausse déclaration devant un juge d'instruction et qui les retirent devant ce juge d'instruction avant son dessaisissement par la juridiction d'instruction ou devant la juridiction qui connaît de l'affaire en première instance avant la clôture des débats, avant la suspension des débats en vue de l'examen de poursuites éventuelles pour faux témoignage ou fausse déclaration ou avant la sanction en application de l'article 181 du Code d'instruction criminelle ;</p> <p>3° les personnes qui en raison de leur parenté ou alliance avec un prévenu ou un accusé sont entendues hors serment, lorsqu'elles ont fait ces déclarations en faveur de ce prévenu ou de cet accusé.</p>
<p>Art. 626. Meineed</p>		<p>Art. 626. Le faux serment</p>

<p>Meineed is het met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden afleggen van een valse eed door iemand aan wie deze eed in burgerlijke zaken wordt opgedragen of teruggewezen, waarbij de waarheid wordt verdraaid en die een voordeel of nadeel kan opleveren voor een van de partijen in de zaak.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Le faux serment consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, faire un faux serment dans le chef d'une personne à laquelle ce serment est déféré ou référé en matière civile, la vérité étant travestie et pouvant présenter un avantage ou un inconvénient pour une des parties à la cause.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 627. Valse eed bij verzegeling of boedelbeschrijving</p> <p>Valse eed bij verzegeling of boedelbeschrijving is het opzettelijk afleggen van een valse eed bij een verzegeling of boedelbeschrijving.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 627. Le faux serment lors de la mise sous scellés ou de l'inventaire</p> <p>Le faux serment lors de la mise sous scellés ou de l'inventaire consiste à, délibérément, faire un faux serment lors d'une mise sous scellés ou d'un inventaire.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p><i>Onderafdeling 3. Weigeren van medewerking aan het onderzoek</i></p>	<p><i>Sous-section 3. Refus de collaboration à l'enquête</i></p>
<p>Art. 628. Ontvluchten van de plaats van het onderzoek</p> <p>Ontvluchten van de plaats van het onderzoek is het opzettelijk verlaten van de plaats van het onderzoek indien dit was verboden op grond van artikel 34 van het Wetboek van Strafvordering.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>Art. 628. La fuite du lieu de l'instruction</p> <p>La fuite du lieu de l'instruction consiste à, délibérément, quitter le lieu de l'instruction si c'était interdit sur la base de l'article 34 du Code d'instruction criminelle.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Art. 629. Geen gevolg geven aan een dagvaarding als getuige</p>	<p>Art. 629. L'absence de suite donnée à une citation en qualité de témoin</p>

<p>Geen gevolg geven aan een dagvaarding als getuige is het opzettelijk niet voldoen aan de verplichting te verschijnen als getuige en een getuigenis af te leggen na dagvaarding voor de onderzoeksrechter of een vonnisgerecht.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>L'absence de suite donnée à une citation en qualité de témoin consiste à, délibérément, ne pas satisfaire à l'obligation de comparaître en tant que témoin et de faire un témoignage après citation devant le juge d'instruction ou une juridiction de jugement.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Art. 630. Miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek</p> <p>Miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek is het opzettelijk weigeren mee te werken aan een onderzoeksmaatregel, deze onderzoeksmaatregel niet uitvoeren op de gevorderde wijze of het gevorderde tijdstip, dan wel de gevorderde gegevens doen verdwijnen, vernietigen of wijzigen, in de gevallen waarin de wet de medewerking aan de onderzoeksmaatregel verplicht stelt.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2. In afwijking van artikel 53, bedraagt de geldboete als bijkomende straf ten minste 200 euro en ten hoogste 160.000 euro.</p>	<p>Art. 630. La méconnaissance de l'obligation de collaborer à l'instruction</p> <p>La méconnaissance de l'obligation de collaborer à l'instruction consiste à, délibérément, refuser de collaborer à une mesure d'instruction, à ne pas exécuter cette mesure d'instruction de la manière ou au moment requis, ou à faire disparaître, détruire ou modifier les éléments requis dans les cas où la loi rend obligatoire la collaboration à la mesure d'instruction.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2. Par dérogation à l'article 53, l'amende s'élève à titre de peine accessoire à 200 euros au moins et à 160 000 euros au plus.</p>
<p>Art. 631. Verzwaarde miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek</p> <p>Indien de miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek wordt gepleegd in een situatie waarin de gevorderde medewerking de uitvoering van een misdrijf kon verhinderen of de gevolgen ervan kon beperken, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3 en bedraagt de geldboete als bijkomende straf, in afwijking van artikel 53, ten minste 200 euro en ten hoogste 400.000 euro.</p>	<p>Art. 631. La méconnaissance aggravée de l'obligation de collaborer à l'instruction</p> <p>Si la méconnaissance de l'obligation de collaborer à l'instruction est commise dans une situation où la collaboration requise pouvait empêcher l'exécution d'une infraction ou pouvait en limiter les conséquences, l'infraction est punie d'une peine de niveau 3 et l'amende s'élève à titre de peine accessoire à 200 euros au moins et à 400 000 euros au plus, par dérogation à l'article 53.</p>

<i>Onderafdeling 4. Verberging van een vervolgte persoon, een lijk of bewijs</i>		<i>Sous-section 4. Le recel d'une personne poursuivie, d'un cadavre ou d'une preuve</i>
Art. 632. Verberging van een vervolgte persoon		Art. 632. Le recel d'une personne poursuivie
Verberging van een vervolgte persoon is het opzettelijk verbergen van een persoon die vervolgd word of veroordeeld is wegens een misdrijf dat strafbaar is met een straf van niveau 4 tot en met 8.		Le recel d'une personne poursuivie consiste à, délibérément, cacher une personne poursuivie ou condamnée pour une infraction punissable d'une peine de niveau 4 à 8.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 633. Lijkverberging		Art. 633. Le recel de cadavre
Lijkverberging is het opzettelijk verbergen of wegmaken van het lijk van iemand die ten gevolge van een misdrijf is overleden.		Le recel de cadavre consiste à, délibérément, cacher ou faire disparaître le cadavre d'une personne qui est décédée à la suite d'une infraction.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 633bis. Verberging van bewijs		Art. 633bis La dissimulation d'une preuve
Verberging van bewijs is het met het oogmerk om een door een derde gepleegd misdrijf te verdoezelen of de opsporing, vervolging of bestraffing ervan te beletten of te bemoeilijken, vernietigen, verbergen of aan het onderzoek onttrekken van:		La dissimulation d'une preuve consiste, dans l'intention d'occulter une infraction commise par un tiers ou d'en empêcher ou d'en rendre plus difficile la recherche, la poursuite ou la répression, à détruire, dissimuler ou soustraire à l'enquête :
1° voorwerpen waarop of waarmee het misdrijf is gepleegd of van andere sporen van het misdrijf;		1° des objets sur lesquels ou avec lesquels une infraction a été commise ou des autres traces de l'infraction ;
2° voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan het licht te brengen.		2° des objets qui peuvent servir à la manifestation de la vérité.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Art. 634. Strafuitsluitende verschoningsgrond		Art. 634. Cause d'excuse d'exemption de peine

Bloedverwanten in de opgaande of neerdalende lijn, partners, broers of zussen of aanverwanten in dezelfde graden van de verborgen persoon of van de dader van of deelnemer aan het misdrijf dat de dood van het verborgen lijk veroorzaakt of waarvan het bewijs wordt verborgen, worden niet gestraft voor een misdrijf omschreven in deze onderafdeling.	Les ascendants ou descendants, partenaires, frères ou sœurs ou alliés aux mêmes degrés de la personne recelée ou de l'auteur de ou du participant à l'infraction qui cause la mort du cadavre recelé ou dont la preuve est dissimulée ne sont pas punis pour une infraction définie dans la présente sous-section.
<i>Onderafdeling 5. Misdrijven tegen procedurestukken of goederen waarop een maatregel rust</i>	<i>Sous-section 5. Infractions contre les pièces de procédure ou biens sur lesquels repose une mesure</i>
Art. 635. Verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd	Art. 635. Le détournement d'une pièce produite dans une procédure
Verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd is het met kwaad opzet of bedrieglijk opzet verduisteren van enige titel, enig stuk of enige memorie, na dit document te hebben overgelegd. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1. Deze straf wordt uitgesproken door de rechtbank waarbij het geschil aanhangig is.	Le détournement d'une pièce produite dans une procédure consiste à détourner dans une intention malveillante ou frauduleuse tout titre, toute pièce ou tout mémoire après avoir produit ce document. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1. Cette peine est prononcée par la juridiction saisie du litige.
Art. 636. Aantasting van goederen waarop een maatregel rust	Art. 636. L'atteinte aux biens sur lesquels repose une mesure

<p>Aantasting van goederen waarop een maatregel rust is het met bedrieglijk opzet vernietigen, beschadigen of wegmaken van:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° in beslag genomen zaken door de beslagene of eenieder die in zijn belang handelt, of; 2° roerende goederen ten aanzien waarvan een maatregel is uitgevaardigd als bedoeld in artikel 223 van het oud Burgerlijk Wetboek en in de artikelen 1253^{septies}, tweede lid, en 1280 van het Gerechtelijk wetboek door de echtgenoot of eenieder die in zijn belang handelt 3° goederen die het voorwerp uitmaken een in artikel 464/12, §2 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde maatregel door eenieder die deze goederen bewaart of beheert. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>L'atteinte aux biens sur lesquels repose une mesure consiste à détruire, à dégrader ou à détourner dans une intention frauduleuse :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° des choses saisies dans le chef du saisi ou de quiconque qui agit dans son intérêt ; 2° des biens meubles qui ont fait l'objet d'une mesure visée à l'article 223 de l'ancien Code civil et aux articles 1253^{septies}, alinéa 2, et 1280 du Code judiciaire dans le chef du conjoint ou de quiconque qui agit dans son intérêt, ou ; 3° des biens qui font l'objet d'une mesure visée à l'article 464/12, § 2, du Code d'instruction criminelle dans le chef de quiconque qui garde ou gère ces biens. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<i>Onderafdeling 6. Zegelverbreking</i>	<i>Sous-section 6. Bris de scellés</i>
Art. 637. Zegelverbreking	Art. 637. Le bris de scellés
<p>Zegelverbreking is het opzettelijk verbreken van zegels die gelegd werden op bevel van het openbaar gezag.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Le bris de scellés consiste à, délibérément, briser les scellés posés sur ordre de l'autorité publique.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
Art. 638. Verzwaarde zegelverbreking	Art. 638. Le bris de scellés aggravé

<p>De zegelverbreking wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:</p> <p>1° dit misdrijf wordt gepleegd met gebruik van geweld of bedreigingen, of;</p> <p>2° het misdrijf wordt gepleegd door de bewaarder van de verzegelde zaak of de persoon met een openbare functie die de verzegeling heeft gelast of verricht.</p>	<p>Le bris de scellé est puni d'une peine de niveau 3 si :</p> <p>1° cette infraction est commise en usant de violence ou de menaces, ou ;</p> <p>2° l'infraction est commise par le gardien de la chose scellée ou par la personne investie d'une fonction publique qui a ordonné ou opéré l'apposition.</p>
<p><i>Onderafdeling 7. Inbreuken op het geheim karakter van het strafrechtelijk onderzoek</i></p>	<p><i>Sous-section 7. Infraction au caractère secret de l'enquête pénale</i></p>
<p>Art. 639. Misbruik van het inzagerecht in een gerechtelijk dossier</p> <p>Misbruik van het inzagerecht in een gerechtelijk dossier is het gebruik van inlichtingen verkregen door inzage in of het nemen van een afschrift van een gerechtelijk dossier of door het met eigen middelen tijdens een inzage gemaakte kopie van stukken van het dossier, met het oogmerk om het verloop van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek te hinderen of inbreuk te maken op het privéleven, de fysieke of de morele integriteit of de goederen van een in het dossier genoemde persoon, voor zover dit gevolg ook wordt gerealiseerd.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 639. L'abus du droit de consultation d'un dossier judiciaire</p> <p>L'abus du droit de consultation d'un dossier judiciaire est l'utilisation d'informations obtenues en consultant ou en obtenant copie du dossier, ou en prenant copie des pièces du dossier par ses propres moyens lors de la consultation, en vue d'entraver le cours de l'information ou de l'instruction ou de porter atteinte à la vie privée, à l'intégrité physique ou morale ou aux biens d'une personne citée dans le dossier, pour autant que cette conséquence se concrétise.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 640. Schending van het geheim van het onderzoek</p>	<p>Art. 640. La violation du secret de l'instruction</p>

<p>Schending van het geheim van het onderzoek is het opzettelijk overtreden van een geheimhoudingsplicht die door de wet wordt opgelegd met betrekking tot een strafonderzoek.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>La violation du secret de l'instruction consiste à, délibérément, enfreindre l'obligation de secret imposée par la loi concernant une enquête pénale.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 641. Onthulling van de identiteit van een politieambtenaar</p> <p>Onthulling van de identiteit van een politieambtenaar is het opzettelijk kenbaar maken van de identiteit van een lid van de politiediensten die overeenkomstig de wet moet worden afgeschermd, alsook het zich opzettelijk onrechtmatig toegang verschaffen tot het register bedoeld in artikel 112septies van het Wetboek van Strafvordering.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 641. La divulgation de l'identité d'un fonctionnaire de police</p> <p>La divulgation de l'identité d'un fonctionnaire de police consiste à, délibérément, rendre publique l'identité d'un membre des services de police qui, conformément à la loi, doit être protégée et à, délibérément, accéder illégalement au registre visé à l'article 112septies du Code d'instruction criminelle.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 643. Uitgeven of verspreiden van geschriften zonder vermelding van de oorsprong</p> <p>Uitgeven of verspreiden van geschriften zonder vermelding van de oorsprong is het opzettelijk uitgeven of verspreiden van drukwerk dat een strafbare mening, gedachte of informatie bevat, zonder dat daarin de naam en woonplaats van de schrijver of de drukker zijn vermeld, behalve indien het drukwerk deel uitmaakt van een uitgave waarvan de herkomst bekend is door hetgeen daarvan vroeger is verschenen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>Art. 643. La publication ou la distribution d'écrits sans indication de l'origine</p> <p>La publication ou distribution d'écrits sans indication de l'origine consiste à, délibérément, publier ou distribuer des imprimés qui renferment des idées, pensées ou informations punissables, dans lesquels ne se trouve pas l'indication du nom et du domicile de l'auteur ou de l'imprimeur, sauf si les imprimés font partie d'une publication dont l'origine est connue par son parution antérieure.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Art. 644. Strafuitsluitende verschoningsgronden</p>	<p>Art. 644. Les causes d'excuse entraînant une exemption de peine</p>

<p>De volgende personen die het misdrijf bedoeld in artikel 643 hebben gepleegd worden niet gestraft:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° zij die de drukker doen kennen; 2° de omroepers, aanplakkers, verkopers of verspreiders die de persoon doen kennen van wie zij het gedrukte stuk hebben gekregen. 	<p>Les personnes suivantes qui ont commis l'infraction visée à l'article 643 ne sont pas punies :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° ceux qui ont fait connaître l'imprimeur ; 2° les crieurs, afficheurs, vendeurs ou distributeurs qui ont fait connaître la personne de laquelle ils tiennent l'écrit imprimé.
<i>Afdeling 2. Belemmering van de rechterlijke uitspraak</i>	<i>Section 2. L'entrave à la décision judiciaire</i>
Art. 645. Belemmering van de samenstelling van de lijst van juryleden	Art. 645. L'entrave à la constitution de la liste des jurés
<p>Belemmering van de samenstelling van de lijst van juryleden is het:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° opzettelijk nalaten te antwoorden op de onderzoeken die werden gelast door de overheden met het oog op de samenstelling van de lijsten van juryleden, of; 2° het afleggen van een valse verklaring met het oogmerk om vrijgesteld te worden van de vervulling van het ambt van jurylid. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>L'entrave à la constitution de la liste des jurés consiste à :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° délibérément, s'abstenir de répondre aux enquêtes ordonnées par l'autorité en vue d'établir les listes des jurés, ou ; 2° à faire une déclaration inexacte en vue d'être dispensé de remplir la fonction de juré. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
Art. 646. Onttrekking aan het ambt van jurylid	Art. 646. La soustraction à la fonction de juré

<p>Onttrekking aan het ambt van jurylid is het opzettelijk, als gezworene:</p> <p>1° zich, zonder vrijgesteld te zijn, niet aanmelden bij het hof van assisen op de dag en het uur die voor de opening van de debatten zijn gesteld, op de dagvaarding die hem is betekend of op de oproeping die hij heeft ontvangen;</p> <p>2° zich, na het beantwoorden van de dagvaarding of de oproeping, terugtrekken zonder verlof van de voorzitter voordat zijn ambt voleindigd is.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>La soustraction à la fonction de juré consiste à, délibérément :</p> <p>1° ne pas se présenter, sans en être dispensé, à la cour d'assises au jour et à l'heure indiqués pour l'ouverture des débats, sur la citation que l'on s'est vu signifier ou sur la convocation que l'on a reçue ;</p> <p>2° se retirer, après avoir répondu à la citation ou à la convocation, sans autorisation du président, avant la fin de sa fonction.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Art. 647. Schending van de afzondering van de jury</p> <p>Schending van de afzondering van de jury is het opzettelijk overtreden of niet doen uitvoeren van een bevel van de voorzitter van het hof van assisen bedoeld in artikel 328 van het Wetboek van Strafvordering.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>Art. 647. La violation de l'isolement du jury</p> <p>La violation de l'isolement du jury consiste à, délibérément, enfreindre ou à ne pas faire exécuter un ordre du président de la cour d'assises visée à l'article 328 du Code de l'instruction criminelle.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p><i>Afdeling 3. Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van de rechterlijke beslissing</i></p>	<p><i>Section 3. L'entrave à l'exécution ou non-respect de la décision judiciaire</i></p>
<p><i>Onderafdeling 1. Familieverlating</i></p>	<p><i>Sous-section 1. Abandon de famille</i></p>
<p>Art. 648. Familieverlating</p>	<p>Art. 648. L'abandon de famille</p>

<p>Familieverlating is het opzettelijk;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° meer dan twee maanden in gebreke blijven de uitkering tot onderhoud te betalen aan zijn echtgenoot of aan zijn bloedverwanten in neerdalende of opgaande lijn, waartoe men werd veroordeeld door een rechterlijke beslissing waartegen geen verzet of hoger beroep meer open staat; 2° meer dan twee maanden in gebreke blijven te voldoen aan de verplichtingen bepaald in de artikelen 203<i>bis</i>, 206, 207, 301, 303, 336 en 353-14 van het oud Burgerlijk Wetboek en in de artikelen 1288, 3° en 4°, van het Gerechtelijk Wetboek, waartoe men werd veroordeeld door een rechterlijke beslissing waartegen geen verzet of hoger beroep meer open staat; 3° zich als echtgenoot onttrekken aan de gevolgen van de machtiging die door de rechter werd verleend krachtens de artikel 203<i>ter</i>, 221 en 301, §11 van het oud Burgerlijk Wetboek en de artikelen 1253<i>ter</i>/5 en 6 van het Gerechtelijk Wetboek, wanneer tegen die machtiging geen verzet of hoger beroep meer openstaat; 4° als echtgenoot nalaat de door de sociale wetgeving voorgeschreven formaliteiten te vervullen, na te zijn veroordeeld tot hetzij een van de verplichtingen waarvan de niet-nakoming wordt bestraft onder 1° en 2°, hetzij ingevolge de artikelen 203<i>ter</i>, 221 en 301, § 11 van het oud Burgerlijk Wetboek en 1253<i>ter</i>/5 en 6, van het Gerechtelijk Wetboek, en daardoor zijn echtgenoot of zijn kinderen berooft van de voordelen waarop zij aanspraak konden maken; 5° als bloedverwant in de rechte neerdalende lijn nalaat de door de 	<p>L'abandon de famille consiste à, délibérément:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° être plus de deux mois en défaut de paiement de l'aliment à son conjoint ou à ses descendants ou ascendants, infraction ayant conduit à une condamnation par une décision judiciaire qui ne peut plus être frappée d'opposition ou d'appel ; 2° être plus de deux mois en défaut de satisfaire aux obligations prévues aux articles 203<i>bis</i>, 206, 207, 301, 303, 336 et 353-14 de l'ancien Code civil et aux articles 1288, 3° et 4°, du Code judiciaire, infraction ayant conduit à une condamnation par une décision judiciaire qui ne peut plus être frappée d'opposition ou d'appel ; 3° s'être soustrait en tant que conjoint aux effets de l'autorisation accordée par le juge en vertu des articles 203<i>ter</i>, 221 et 301, §11, de l'ancienCode civil et des articles 1253<i>ter</i>/5 et 6 du Code judiciaire, si cette autorisation ne peut plus être frappée d'opposition ou d'appel ; 4° négliger en tant que conjoint de remplir les formalités prescrites par la législation sociale, après avoir été condamné à soit une des obligations dont le non-respect est puni aux 1° et 2°, soit conformément aux articles 203<i>ter</i>, 221 et 301, § 11, de l'ancienCode civil et 1253<i>ter</i>/5 et 6 du Code judiciaire, et avoir de ce fait privé son conjoint ou ses enfants des avantages auxquels ils pouvaient prétendre ; 5° négliger en tant que descendant en ligne directe de remplir les formalités prescrites par la législation sociale, après avoir été
--	---

<p>sociale wetgeving voorgeschreven formaliteiten te vervullen, na te zijn veroordeeld tot onderhoudsplicht, en daardoor zijn bloedverwant in de opgaande lijn berooft van de voordelen waarop deze aanspraak kon maken;</p> <p>6° belemmeren van het toezicht op de gezinsbijslag of andere sociale uitkeringen door na te laten de nodige documenten te bezorgen aan de instellingen belast met de vereffening van die uitkeringen door valse of onvolledige aangiften te doen, of door de bestemming te wijzingen die de daartoe aangewezen persoon of overheid eraan gegeven heeft.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>	<p>condamné à l'obligation alimentaire, et avoir de ce fait privé son ascendant en ligne directe des avantages auxquels celui-ci pouvait prétendre ;</p> <p>6° entraver la tutelle sur les prestations familiales ou autres allocations sociales, en négligeant de fournir les documents nécessaires aux organismes chargés de la liquidation de ces allocations en faisant des déclarations fausses ou incomplètes ou en modifiant l'affectation qui leur a été donnée par la personne ou l'autorité désignée à cet effet.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<i>Onderafdeling 2. Niet-afgeven van kinderen</i>	<i>Sous-section 2. Non-représentation d'enfant</i>
Art. 649. Niet-afgeven van kinderen	Art. 649. La non-représentation d'enfant
<p>Niet-afgeven van kinderen is het opzettelijk</p> <p>1° niet afgeven van een minderjarige aan de personen die het recht hebben hem op te eisen;</p> <p>2° naast zich neerleggen van een beslissing van de jeugdrechter of de uitvoering ervan verhinderen of helpen te verhinderen.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>La non-présentation d'enfant consiste à, délibérément,</p> <p>1° ne pas présenter un mineur aux personnes qui ont le droit de le réclamer ;</p> <p>2° ne pas respecter une décision du juge de la jeunesse, empêcher ou aider à empêcher l'exécution d'une telle décision.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
Art. 650. Verzwaard niet-afgeven van kinderen	Art. 650. La non-représentation d'enfant aggravée

<p>Niet-afgeven van kinderen wordt gestraft met een straf van niveau 3 indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de minderjarige meer dan vijf dagen verborgen wordt gehouden voor diegenen die het recht hebben hem op te eisen, of; 2° de minderjarige onrechtmatig buiten het grondgebied van het Rijk wordt vastgehouden. 	<p>La non-représentation d'enfant est punie d'une peine de niveau 3 si :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° le mineur est caché plus de cinq jours à ceux qui ont le droit de le réclamer, ou ; 2° le mineur est retenu indûment hors du territoire du Royaume.
<p>Art. 651. Niet-afgeven van kinderen door ouders</p> <p>Niet-afgeven van kinderen door ouders is het opzettelijk, door een vader of moeder:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° onttrekken of pogen te onttrekken van het minderjarig kind aan de rechtsvervolging die tegen dit kind is ingesteld op basis van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming of de jeugdbijstand, of; 2° onttrekken of pogen te onttrekken van het minderjarig kind aan de bewaring van de personen aan wie de bevoegde overheid hem heeft toevertrouwd; 3° niet-afgeven van het minderjarig kind aan diegene die het recht heeft hem op te eisen; 4° ontvoeren van het minderjarig kind, zelfs met diens toestemming. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Art. 651. La non-présentation d'enfant par les parents</p> <p>La non-présentation des enfants par les parents consiste pour un père ou une mère à, délibérément, :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° soustraire ou tenter de soustraire l'enfant mineur à la procédure intentée contre cet enfant sur la base de la législation relative à la protection de la jeunesse ou à l'aide à la jeunesse, ou ; 2° soustraire ou tenter de soustraire l'enfant mineur à la garde des personnes auxquelles l'autorité compétente l'a confié ; 3° ne pas présenter l'enfant mineur à celui qui a le droit de le réclamer ; 4° enlever l'enfant mineur, même avec son consentement. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Art. 652. Verzwaard niet-afgeven van kinderen door ouders</p>	<p>Art. 652. La non-représentation d'enfant par les parents aggravée</p>

<p>Niet-afgeven van kinderen door ouders wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het minderjarig kind meer dan vijf dagen verborgen wordt gehouden voor diegenen die het recht hebben hem op te eisen, of; 2° het minderjarig kind onrechtmatig buiten het grondgebied van het Rijk wordt vastgehouden. 	<p>La non-représentation d'enfant par les parents est punie d'une peine de niveau 3 si :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° l'enfant mineur est caché plus de cinq jours à ceux qui ont le droit de le réclamer, ou ; 2° l'enfant mineur est retenu indûment hors du territoire du Royaume.
<p>Art. 653. Niet-naleving van de regeling omtrent het omgangsrecht</p>	<p>Art. 653. Le non-respect de l'organisation du droit de visite</p>
<p>Niet-naleving van de regeling omtrent het omgangsrecht is het opzettelijk door een ouder niet naleven van:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° de rechterlijke beslissing over de bewaring van het minderjarig kind genomen tijdens of ten gevolge van een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, hetzij in andere bij de wet bepaalde omstandigheden, of; 2° de aan de rechtspleging voorafgaande minnelijke schikking over de bewaring van het minderjarig kind, vanaf de datum van de overschrijving van de echtscheiding door onderlinge toestemming. <p>Deze gedraging is strafbaar indien dit gebeurt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het minderjarig kind te onttrekken aan de bewaring van hen aan wie het krachtens de rechterlijke beslissing of minnelijke schikking is toevertrouwd, of de poging daartoe; 2° het minderjarig kind niet af te geven aan diegene die het recht heeft het op te eisen, of; 3° het minderjarig kind te ontvoeren, zelfs met zijn toestemming. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Le non-respect de l'organisation du droit de visite consiste pour un parent à, délibérément, ne pas respecter :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° la décision judiciaire relative à la garde de l'enfant mineur prise au cours ou à la suite d'une instance en divorce ou en séparation de corps, soit dans d'autres circonstances prévues par la loi, ou ; 2° la conciliation préalable à la procédure concernant la garde de l'enfant mineur, à partir de la date de la transcription du divorce par consentement mutuel. <p>Ce comportement est punissable s'il consiste à :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° soustraire ou tenter de soustraire l'enfant mineur à la garde de ceux à qui il a été confié en vertu de la décision judiciaire ou de la conciliation ; 2° ne pas présenter l'enfant mineur à celui qui a le droit de le réclamer, ou ; 3° enlever l'enfant mineur, même avec son consentement. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>

Art. 654. Verzwarende omstandigheid	Art. 654. Circonstance aggravante
Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze onderafdeling moet de rechter in overweging nemen dat de schuldige geheel of ten dele ontzet is uit het onderlijk gezag over het minderjarig kind.	Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci, pour une infraction décrite dans la présente sous-section, le juge doit prendre en considération le fait que le coupable a été déchu partiellement ou totalement de l'autorité parentale sur l'enfant mineur.
<i>Onderafdeling 3 – Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling</i>	<i>Sous-section 3 – Non-respect des conditions lors de la levée d'un acte d'information ou d'instruction</i>
Art. 655. Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling	Art. 655. Le non-respect des conditions lors de la levée d'un acte d'information ou d'instruction
Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling is het opzettelijk niet naleven van de opgelegde voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling.	Le non-respect des conditions lors de la levée d'un acte d'information ou d'instruction consiste à, délibérément, ne pas respecter les conditions imposées lors de la levée d'un acte d'information ou d'instruction.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
<i>Onderafdeling 4. Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van een straf of een vrijheidsbenemende maatregel</i>	<i>Sous-section 4. L'entrave à l'exécution ou non-respect d'une peine ou d'une mesure privative de liberté</i>
Art. 655bis. Hulp bij de ontsnapping van gevangenen	Art. 655bis. L'aide à l'évasion de détenus
Hulp bij de ontsnapping van gevangenen is het opzettelijk op enigerlei wijze helpen van een persoon bij het zich onttrekken aan de voorlopige hechtenis, gevangenisstraf of vrijheidsberovende maatregel die aan hem werd opgelegd of bij de poging daartoe.	L'aide à l'évasion de détenus consiste à, délibérément, à aider d'une quelconque façon une personne à se soustraire à la détention préventive, à l'emprisonnement ou à une mesure privative de liberté qu'elle s'est vu imposer ou à tenter de s'y soustraire.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

<p>Art. 655ter. Verzwaarde hulp bij de ontsnapping van gevangenen</p>		<p>Art. 655ter. L'aide à l'évasion de détenus aggravée</p>
<p>Hulp bij de ontsnapping van gevangenen wordt bestraft met een straf van niveau 3 indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het misdrijf wordt gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie, of; - de dader wist dat bij ontsnapping of de poging daartoe geweld of bedreiging zou worden gebruikt. 		<p>L'aide à l'évasion de détenus est punie d'une peine de niveau 3 si :</p> <ul style="list-style-type: none"> - l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique dans l'exercice de cette fonction, ou ; - l'auteur savait que lors de l'évasion ou de sa tentative, il serait recouru à la violence ou à des menaces.
<p>Art. 656. Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod</p>		<p>Art. 656. Le non-respect d'une peine consistant en une interdiction</p>
<p>Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod is het opzettelijk overtreden van een van de volgende straffen:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° het verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel uit te oefenen, zoals bedoeld in artikel 44; 2° het beroepsverbod, zoals bedoeld in artikel 57 of enig ander beroepsverbod dat op basis van dit wetboek kan worden opgelegd; 3° het verval van het recht tot sturen, zoals bedoeld in artikel 61; 4° het verblijfs-, plaats- of contactverbod, zoals bedoeld in artikel 50 of enig ander verblijfs-, plaats- of contactverbod dat op basis van dit wetboek kan worden opgelegd. <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.</p>		<p>Le non-respect d'une peine consistant en une interdiction consiste à, délibérément, enfreindre une des peines suivantes :</p> <ul style="list-style-type: none"> 1° l'interdiction d'exercer une activité relevant de l'objet social, visée à l'article 44 ; 2° l'interdiction professionnelle, visée à l'article 57 ou toute autre interdiction professionnelle pouvant être imposée sur la base du présent code ; 3° la déchéance du droit de conduire, visée à l'article 61 ; 4° l'interdiction de résidence, de lieu ou de contact, visée à l'article 50, ou toute autre interdiction de résidence, de lieu ou de contact pouvant être imposée sur la base du présent code. <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p><i>Onderafdeling 5. Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij</i></p>		<p><i>Sous-section 5. Les jets d'objets au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale</i></p>

Art. 657. Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij		Art. 657. Les jets d'objets au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale
<p>Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij is het opzettelijk overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij, op directe of indirecte wijze.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>		<p>Les jets d'objets au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale consiste à, délibérément jeter des objets, directement ou indirectement, au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale,</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>

<i>Onderafdeling 6. Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk</i>		<i>Sous-section 6. Non-respect d'une décision ordonnant la production d'une pièce</i>
Art. 658. Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk		Art. 659. Le non-respect d'une décision ordonnant la production d'une pièce
Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk is het met bedrieglijk opzet vernietigen, veranderen of verbergen van een stuk dat men onder zich heeft en waarvan de overlegging in rechte bij een vonnis wordt bevolen.		Le non-respect d'une décision ordonnant la production d'une pièce consiste à, dans une intention frauduleuse, détruire, à altérer ou à dissimuler une pièce que l'on détient et dont la production en justice est ordonnée par un jugement.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Hoofdstuk 6. Belemmering van openbare werken		Chapitre 6. L'entrave aux travaux publics
Art. 660. Belemmering van openbare werken		Art. 660. L'entrave aux travaux publics
Belemmering van openbare werken is het zich opzettelijk verzetten tegen de voorbereiding of uitvoering van werken waartoe de bevoegde overheid bevel of machtiging heeft gegeven door het stellen van enige materiële gedraging die ertoe strekt de werken te verhinderen of te onderbreken.		L'entrave aux travaux publics consiste à, délibérément, s'opposer à la préparation ou à l'exécution de travaux ordonnés ou autorisés par l'autorité compétente en posant tout acte matériel visant à empêcher ou interrompre les travaux.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Art. 661. Belemmering van openbare werken door geweld of bedreiging		Art. 661. L'entrave aux travaux publics par violence ou menace
Indien de belemmering van openbare werken gebeurt door geweld of bedreiging, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Si l'entrave aux travaux publics a lieu par violence ou menace, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2
Hoofdstuk 7. Subsidiefraude		Chapitre 7. Fraude aux subsides
Art. 662. Subsidiefraude		Art. 662. La fraude aux subsides

<p>Subsidiefraude is het opzettelijk:</p> <p>1° afleggen van een onjuiste of onvolledige verklaring in verband met een aanvraag tot het bekomen of behouden van een subsidie;</p> <p>2° nalaten de betrokken diensten op de hoogte te brengen van het feit dat men geen recht meer heeft op een subsidie of slechts op een deel van dit bedrag en het aanvaarden of behouden van een subsidie of een gedeelte daarvan, wetende dat men daarop geen of slechts gedeeltelijk recht heeft;</p> <p>3° aanwenden van een subsidie voor andere doelstellingen dan waarvoor ze werd toegekend.</p>	<p>La fraude aux subsides consiste à, délibérément:</p> <p>1° faire une déclaration inexacte ou incomplète en lien avec une demande d'obtention ou de maintien d'un subside ;</p> <p>2° s'abstenir de prévenir les services concernés du fait que l'on n'a plus droit à un subside ou seulement à une partie de celui-ci et accepter ou conserver un subside ou une partie de celui-ci en sachant que l'on n'y a pas droit ou que l'on n'y a que partiellement droit ;</p> <p>3° utiliser un subside à d'autres fins que celles pour lesquelles il a été alloué.</p>
<p>Voor de toepassing van deze bepaling wordt als subsidie beschouwd: elke subsidie, vergoeding of toelage, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat, een Gemeenschap, een Gewest of een andere publiekrechtelijke rechtspersoon, van de Europese Unie of een andere internationale instelling is, dan wel geheel of gedeeltelijk bestaat uit openbare gelden.</p>	<p>Pour l'application de cette disposition, est considéré comme subside : tout subside, indemnité ou allocation, qui est, totalement ou partiellement, à charge de l'Etat, d'une communauté, d'un région ou d'une autre personne de droit public, de l'Union européenne ou d'une autre institution internationale, et qui est constitué, totalement ou partiellement, de deniers publics.</p>

<p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.</p> <p>In afwijking van artikel 54 is de maximale geldboete:</p> <p>1° voor de feiten bedoeld in het eerste lid, 1°: 400.000 euro; indien deze verklaring leidt tot het ontvangen of behouden van een subsidie wordt de maximale geldboete gebracht op 800.000 euro;</p> <p>2° voor de feiten bedoeld in het eerste lid, 2°: 120.000 euro;</p> <p>3° voor de feiten bedoeld in het eerste lid, 3°: 600.000 euro.</p>	<p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.</p> <p>Par dérogation à l'article 54, le montant maximum de l'amende s'élève à :</p> <p>1° pour les faits visés au 1° de l'alinéa 1er : 400.000 euros ; si la déclaration conduit à l'obtention ou au maintien d'un subside, le maximum de la peine d'amende est porté à 800.000 euros ;</p> <p>2° pour les faits visés au 2° de l'alinéa 1er : 120.000 euros ;</p> <p>3° pour les faits visés au 3° de l'alinéa 1er : 600.000 euros.</p>
Gegeven te	Donne à
Van Koningswege :	Par le Roi :
De minister van Justitie	Le ministre de la Justice
	
Vincent VAN QUICKENBORNE	

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSE DES MOTIFS
BOEK 2. DE GEMEENRECHTELIJKE MISDRIJVEN EN HUN STRAFFEN		LIVRE 2. LES INFRACTIONS DE DROIT COMMUN ET LEURS PEINES
Inleiding		Introduction
1. Algemeen		1. Généralités
<p>Boek 2 van het Strafwetboek bevat de strafbaarstellingen met betrekking tot de inbreuken op de meest essentiële waarden en rechtsgoederen van de samenleving. Het is in belangrijke mate een weerspiegeling van de waarden en normen die volgens de wetgever bescherming verdienen in onze maatschappij. Meer nog dan Boek 1, is Boek 2 daardoor uit zijn aard een product van zijn tijd. Het mag dan ook niet verbazen dat het huidige Boek II Sw. het voorwerp is geweest van talloze wijzigingen tijdens de afgelopen honderdvijftig jaar, om zo een antwoord te bieden op de veranderende vormen van criminaliteit en de evolutie van de waardenschaal en gevoeligheden binnen de samenleving. Deze ingrepen zijn echter bijna steeds eerder fragmentarisch geweest: ze hadden betrekking op het invoeren van een nieuwe strafbaarstelling, een nieuwe verzwarende omstandigheid,... zonder dat er noodzakelijk aandacht was voor het grotere geheel waarin deze nieuwigheid werd ingepast. Dit heeft de coherentie van Boek II met de tijd in belangrijke mate aangetast. Sommige strafbaarstellingen overlappen elkaar, enkele strafbaarstellingen zijn in onbruik geraakt, de opeenstapeling van verzwarende omstandigheden bemoeilijkt de</p>		<p>Le Livre 2 du Code pénal contient les incriminations relatives aux atteintes aux valeurs et aux biens juridiques les plus essentiels de la société. Il reflète dans une large mesure les valeurs et les normes qui, d'après le législateur, méritent une protection dans notre société. Plus encore que le Livre I, le Livre 2 est ainsi, par nature, un produit de son temps. Il n'y a donc rien d'étonnant à ce que l'actuel Livre II du Code pénal ait fait l'objet d'innombrables modifications au cours des cent cinquante dernières années pour apporter une réponse aux formes mouvantes de criminalité et à l'évolution de l'échelle des valeurs et des sensibilités au sein de la société. Cependant, ces interventions ont presque toujours été plutôt fragmentaires: elles concernaient l'introduction d'une nouvelle incrimination, d'une nouvelle circonstance aggravante, etc. sans prêter nécessairement attention au contexte plus large dans lequel cette nouveauté était intégrée. Au fil du temps, la cohérence du Livre II s'en est trouvée considérablement affectée. Certaines incriminations se recoupent, d'autres sont tombées en désuétude; l'accumulation de circonstances aggravantes complique la fixation</p>

<p>strafstoemeting¹, de strafmaten in de wet stemmen vaak niet overeen met de strafmaten die in de praktijk worden opgelegd,... Net als voor Boek I van het Strafwetboek, kan dus worden gesteld dat de overzichtelijkheid en de toegankelijkheid van het wetboek in belangrijke mate zijn aangetast en er zich een globale herziening opdringt. Bovendien kan het nieuwe Boek 1 niet in werking treden zonder dat Boek II is aangepast aan deze nieuwe regels.</p>	<p>de la peine² ; les degrés de peine figurant dans la loi ne correspondent bien souvent pas aux degrés de peine infligés dans la pratique, etc. Comme pour le Livre I du Code pénal, il est donc permis d'affirmer que la clarté et l'accessibilité du Code ont été largement altérées et qu'une refonte globale s'impose. En outre, le nouveau Livre I ne peut pas entrer en vigueur sans une adaptation du Livre II à ces nouvelles règles.</p>
<p>De Commissie tot hervorming van het strafrecht³, bestaande uit prof. dr. Joëlle Rozie, prof. Damien Vandermeersch en dr. Jeroen De Herdt, bijgestaan door mevr. Marie Debauche en mevr. Margot Taeymans, hanteerde voor dit deel van zijn werkzaamheden uiteraard dezelfde uitgangspunten als voor het voorstel van voorontwerp van Boek 1. De doelstelling blijft de realisatie van een eigentijds en tegelijkertijd toekomstbestendig Strafwetboek, waarbij de begrippen 'accuraat', 'coherent' en 'eenvoudig' de rode draad zijn.</p>	<p>Pour cette partie de ses travaux, la Commission de réforme du droit pénal⁴, composée du Prof. Dr Joëlle Rozie, du Prof. Damien Vandermeersch, du Dr Jeroen De Herdt, assistés de Mme Marie Debauche et de Mme Margot Taeymans, a évidemment adopté les mêmes positions que pour la proposition d'avant-projet de Livre I. L'objectif demeure la réalisation d'un Code pénal à la fois contemporain et à l'épreuve du temps dans lequel les notions de précision, de cohérence et de simplicité constituent le fil conducteur.</p>

¹ Zie hieromtrent het Voorontwerp van Boek 1 Sw., waarin wordt voorgesteld deze problematiek aanzienlijk te vereenvoudigen door een onderscheid te maken tussen verzwarende omstandigheden en verzwarende bestanddelen (zie artikelen 8 en 29).

² Voir à ce sujet l'avant-projet de Livre I du Code pénal dans lequel il est proposé de simplifier considérablement cette problématique en établissant une distinction entre les circonstances aggravantes et les éléments aggravants (cf. articles 8 et 29).

³ Oprichting bij Ministerieel Besluit van 30 oktober 2015 houdende oprichting van de Commissies tot hervorming van het strafrecht en van het strafprocesrecht, BS 29 december 2015.

⁴ Instituée par l'arrêté ministériel du 30 octobre 2015 portant création des Commissions de réforme du droit pénal et de la procédure pénale, M.B. du 29 décembre 2015.

<p>2. De bouwstenen voor een optimale strafwetgeving ('accuraat', 'coherent', 'eenvoudig') nader toegelicht in het licht van Boek 2 Sw.</p>	<p>2. Exposé des principes fondateurs d'une législation pénale optimale (« précision », « cohérence », « simplicité ») à la lumière du Livre 2 du Code pénal</p>
<p>In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van nieuw Boek 1 Sw. werd reeds uitgebreid ingegaan op de betekenis die aan de kernbegrippen 'accuraat', 'coherent' en 'eenvoudig' moet worden gegeven.⁵ Het is nuttig deze begrippen hier opnieuw kort te duiden, meer in het bijzonder in functie van de eigenheid van Boek 2 Sw., om zo de rode draad in de voorgestelde hervorming te expliciteren.</p>	<p>L'exposé des motifs de l'avant-projet du nouveau Livre 1 du Code pénal s'est longuement penché sur le sens à donner aux notions fondamentales de « précision », de « cohérence » et de « simplicité »⁶. Il est utile d'expliquer à nouveau brièvement ces notions, plus spécifiquement au regard de la spécificité du Livre 2 du Code pénal, afin d'explicitier de la sorte le fil conducteur de la réforme proposée.</p>
<p>2.1. Accuraat</p>	<p>2.1. La précision</p>
<p>De notie <i>accuraatheid</i> omarmt een aantal aspecten (die elkaar kunnen overlappen). Een accurate strafwetgeving moet oog hebben voor de volgende uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het waarborgen van de rechtszekerheid; – het afstemmen van de rechtsregel op de uitwerking ervan in de praktijk; – het verlaten van strafrechtelijke assumpties die niet wetenschappelijk kunnen worden gefundeerd; 	<p>La notion de <i>précision</i> embrasse une série d'aspects (qui peuvent se recouper). Une législation pénale précise doit être attentive aux principes suivants :</p> <ul style="list-style-type: none"> – la garantie de la sécurité juridique ; – la correspondance entre les règles de droit et leur incidence dans la pratique ; – l'abandon de postulats pénaux qui ne peuvent être scientifiquement étayés ; – la présence d'un cadre répressif optimal équitable et efficace pour l'ensemble des acteurs de la société ;

⁵ De Raad van State wijst er in zijn advies (nr. 4) overigens op dat de beoordelingsbevoegdheid van de wetgever in de uitwerking van het strafrechtelijk systeem de opportuniteitskeuzes die hij daarbij kan maken over welke gedragingen hij strafbaar wil stellen en welke straffen hij daaraan verbindt, gebonden is door o.m. de rechtszekerheid, de duidelijkheid, de toegankelijkheid en de interne consistentie en coherentie van de regelgeving.

⁶ Le Conseil d'Etat indique d'ailleurs dans son avis (n° 4) que le pouvoir d'appréciation du législateur dans l'élaboration d'un dispositif pénal et dans les choix en opportunité qu'il peut faire quant aux comportements qu'il souhaite incriminer et aux peines qu'il y attache, est balisé notamment par la sécurité juridique, la clarté et l'accessibilité de la législation ainsi que sa consistance et sa cohérence internes.

<ul style="list-style-type: none"> – de aanwezigheid van een optimaal bestraffingskader dat billijk en effectief is voor alle actoren van de samenleving; – evenredigheid tussen de rechtsregel en het nagestreefde doel. 		<ul style="list-style-type: none"> – la proportionnalité entre la règle et l’objectif poursuivi.
<p>In de eerste plaats dienen de vooropgestelde rechtsregels van die aard te zijn dat op een <i>rechtszekere wijze</i> inbreuken kunnen worden bestraft. Vage strafbaarstellingen en delictomschrijvingen moeten m.a.w. worden geweerd. Daarnaast wordt getracht voor zoveel als mogelijk de aard van het misdrijf niet te laten beïnvloeden door de (combinatie van) verzwarende bestanddelen: een wanbedrijf zal slechts uitzonderlijk een misdaad kunnen worden door de toepassing van verzwarende bestanddelen. De omschrijving als misdaad moet immers worden voorbehouden voor de meest zware misdrijven en bovendien kunnen op die manier problemen worden vermeden op het vlak van de strafprocedure die voort zouden vloeien uit de wijziging van de aard van het misdrijf op basis van het al dan niet aannemen van een verzwarend bestanddeel.</p>		<p>En premier lieu, les règles de droit proposées doivent être de nature telle que les infractions puissent être sanctionnées d’une <i>manière juridiquement sûre</i>. En d’autres termes, il faut bannir les incriminations et les qualifications d’infraction vagues. On s’efforce par ailleurs, dans la mesure du possible, de faire en sorte que la nature de l’infraction ne soit pas influencée par les éléments aggravants (ou la combinaison de ceux-ci) : un délit ne pourra qu’exceptionnellement devenir un crime par l’application d’éléments aggravants. En effet, la qualification « crime » doit être réservée aux infractions les plus graves ; on peut en outre éviter ainsi, sur le plan de la procédure pénale, des problèmes qui découleraient de la modification de la nature de l’infraction en fonction de l’admission ou non d’un élément aggravant.</p>
<p>Een juridisch accurate regel impliceert ook dat er <i>afstemming moet zijn tussen de rechtsregel en de uitwerking ervan in de praktijk</i>. Op dit vlak kan bijvoorbeeld worden gewezen op de mettertijd scheef gegroeide verhouding tussen de strafmaat die in Boek II wordt gesteld op een bepaald misdrijf en de straf die in de praktijk door de rechters wordt opgelegd. De belangrijkste verantwoordelijke hiervoor is de praktijk van de (veelal systematische) correctionalisering van misdaden. Met deze praktijk werd komaf</p>		<p>Une règle juridique précise implique également qu’il faut une <i>correspondance entre la règle de droit et son incidence dans la pratique</i>. Sur ce plan, on peut pointer, par exemple, le déséquilibre qui s’est installé au fil du temps entre le degré de peine fixé dans le Livre II pour une infraction donnée et la peine infligée dans la pratique par les juges. L’élément principal qui en est le responsable est la pratique de la correctionnalisation (généralement systématique) des crimes. Cette pratique a été supprimée dans le cadre de l’avant-projet de</p>

<p>gemaakt in het kader van het voorontwerp van nieuw Boek 1. Deze ingreep mag echter geen blinde, algemene strafverzwaring tot gevolg hebben voor de feiten die vandaag als een misdaad zijn omschreven. Bij de keuze van het toepasselijke strafniveau in het nieuwe Boek 2 moet dan ook, wanneer men wat de strafmaat betreft de bestaande toestand wil handhaven, worden uitgegaan van de straf zoals die onder het huidige systeem geldt na correctionalisering aangezien voor de correctionaliseerbare misdrijven het systematisch karakter van de correctionalisering niet kan worden ontkend. Gelet op het arrest van het Grondwettelijk Hof van 21 december 2017⁷, moet er geen rekening worden gehouden met de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie⁸ (de zogeheten 'Potpourri II'-wet).</p>	<p>nouveau Livre 1. Cette intervention ne peut cependant entraîner un alourdissement général et aveugle des peines pour les faits actuellement qualifiés de crime. Lors du choix du niveau de peine applicable dans le nouveau Livre 2, il convient dès lors, si l'on veut maintenir la situation actuelle en ce qui concerne le degré de peine, de considérer la peine qui prévaut dans le système actuel après correctionnalisation, étant donné que pour ces infractions, le caractère systématique de la correctionnalisation est indéniable. Vu l'arrêt de la Cour constitutionnelle du 21 décembre 2017⁹, il ne faut pas tenir compte de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice¹⁰ (la loi dite « Pot-pourri II ») .</p>
<p>De vereiste van accuraatheid impliceert ook dat <i>strafrechtelijke assumpties die niet wetenschappelijk kunnen worden gefundeerd, worden verlaten</i>. Hierbij kan bv. worden gedacht aan de figuur van het 'klachtmisdrijf'. Dit zijn misdrijven "waarvoor de strafvordering enkel kan worden ingesteld na een voorafgaande klacht die moet uitgaan van een daartoe specifiek door de wet aangeduide persoon, die door het misdrijf wordt benadeeld of in zijn belangen bedreigd".¹¹ In tegenstelling tot voor andere misdrijven, kan het Openbaar Ministerie hier dus niet zelf oordelen over de nood aan vervolging; vervolging is enkel mogelijk indien</p>	<p>La condition de précision implique également l'abandon de postulats pénaux qui ne peuvent être scientifiquement étayés. À cet égard, on songe, par exemple, à la figure juridique de « l'infraction poursuivie sur plainte ». Il s'agit d'infractions « pour lesquelles l'action publique ne peut être engagée qu'après plainte préalable qui doit émaner d'une personne spécifiquement désignée à cet effet par la loi, qui est lésée par l'infraction ou dont les intérêts sont menacés ».¹⁸ Contrairement à ce qui se pratique pour d'autres infractions, le ministère public ne peut donc juger lui-même de la nécessité d'une poursuite ; une poursuite n'est possible qu'à la demande explicite de la victime.¹⁹ Au fil du temps, cette</p>

⁷ GwH 21 december 2017, nr. 148/2017.

⁸ BS 19 februari 2016.

⁹ C. const., 21 décembre 2017, n°148/2017.

¹⁰ M.B. 19 février 2016.

¹¹ P. ARNOU, "Klachtmisdrijf", *Comm.Strafr.*, 2.

¹⁸ P. ARNOU, « Klachtmisdrijf », *Comm.Strafr.*, 2.

¹⁹ Cass. 11 mars 2008, RABG 2008, 799, note F. VAN VOLSEM.

het slachtoffer hier op ondubbelzinnige om vraagt.¹² Het belang van deze rechtsfiguur is mettertijd afgenomen. De recentste belangrijke afbrokkeling van dit concept bestond uit de afschaffing van de klachtvereiste voor het misdrijf belaging.¹³ In het huidige Strafwetboek blijft de klachtvereiste voorlopig enkel behouden voor de volgende misdrijven: smaad tegen een lid van de Kamers (art. 275, derde lid Sw.), nalatigheid van leveranciers, hun agenten, de openbare ambtenaren of de door de regering aangestelde of bezoldigde agenten (art. 296 Sw.), kraken van een niet-bewoonde ruimte (art. 442/1 Sw.), aanranding van de eer of de goede naam van personen tegen bijzondere personen gepleegd, met uitzondering van de lasterlijke aangifte (art. 450 Sw.) en bedrog door middel van een effect (art. 509, tweede lid Sw.).¹⁴ De figuur van het klachtmisdrijf werd dan ook reeds op sterven na dood verklaard.¹⁵ Niet alleen gaat de idee van het klachtmisdrijf in tegen de juridische vaststelling dat het strafrecht van openbare orde is, maar uit wetenschappelijk onderzoek is ook gebleken dat er economische bezwaren zijn tegen dergelijk systeem. Bij de afweging die het slachtoffer maakt over het al dan niet indienen van een klacht, zal het slachtoffer de kosten en baten niet in maatschappelijk perspectief plaatsen. In bepaalde gevallen

figure juridique a perdu de son importance. La suppression de la condition de plainte pour l'infraction de harcèlement constitue l'érosion majeure la plus récente de ce concept.²⁰ Dans l'actuel Code pénal, la condition de plainte n'est provisoirement maintenue que pour les infractions suivantes : les outrages adressés à un membre des Chambres (art. 275, alinéa 3, C.P.), la négligence de la part des fournisseurs, de leurs agents, des fonctionnaires publics ou des agents préposés ou salariés du gouvernement (art. 296 C.P.), l'occupation illicite d'un local non habité (art. 442/1 C.P.), les atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes commises envers des particuliers, à l'exception de la dénonciation calomnieuse (art. 450 C.P.) et la fraude au moyen d'un effet (art. 509, alinéa 2, C.P.).²¹ La figure de l'infraction poursuivie sur plainte a dès lors déjà été déclarée moribonde.²² Non seulement, l'idée de l'infraction poursuivie sur plainte va à l'encontre de la constatation juridique selon laquelle le droit pénal est d'ordre public, mais des études scientifiques ont également révélé l'existence d'obstacles économiques à un tel système. La victime qui évalue l'opportunité de déposer une plainte ou non n'opérera pas la balance des coûts et avantages dans une perspective sociale. Dans certains cas, les avantages d'une poursuite seront plus importants pour la société que pour la victime mais si la victime décide de ne pas porter plainte, on manquera l'occasion de

¹² Cass. 11 maart 2008, *RABG* 2008, 799, noot F. VAN VOLSEM.

¹³ Wet van 25 maart 2016 tot wijziging van artikel 442bis van het Strafwetboek, *BS* 5 april 2016.

¹⁴ Voor een overzicht van klachtmisdrijven buiten het Strafwetboek, zie P. ARNOU, "Klachtmisdrijf", *Comm.Strafr.*, 2; F. VAN VOLSEM, "Over klachtmisdrijven: een klager moet strafvervolging willen" (noot onder Cass. 11 maart 2008), *RABG* 2008, 801; C. VAN DEN WYNGAERT m.m.v. S. VANDROMME en B. DE SMET, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 227; S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 185-186, nr. 198.

¹⁵ J. ROZIE, "Waar naartoe met het klachtmisdrijf?", *RW* 2015-16, 1603.

²⁰ Loi du 25 mars 2016 modifiant l'article 442bis du Code pénal, *M.B.* du 5 avril 2016.

²¹ Pour un aperçu des infractions poursuivies sur plainte en dehors du Code pénal, voir P. ARNOU, « Klachtmisdrijf », *Comm.Strafr.*, 2; F. VAN VOLSEM, « Over klachtmisdrijven: een klager moet strafvervolging willen » (note sous Cass. 11 mars 2008), *RABG* 2008, 801; C. VAN DEN WYNGAERT en collaboration avec S. VANDROMME et B. DE SMET, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Anvers, Maklu, 2014, 227; S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Anvers, Intersentia, 2013, 185-186, n° 198.

²² J. ROZIE, « Waar naartoe met het klachtmisdrijf? », *RW* 2015-16, 1603.

<p>zullen de baten van een vervolging voor de samenleving groter zijn dan voor het slachtoffer, maar wordt de kans gemist deze baten te realiseren indien het slachtoffer beslist geen klacht in te dienen. Bovendien bestaat het risico dat het slachtoffer veeleer gefocust is op het 'winnen van zijn eigen zaak', in plaats van op het zorgen voor een rechtvaardige oplossing.¹⁶ Er zijn dus onvoldoende objectieve elementen om dit systeem nog langer te verantwoorden. Deze rechtsfiguur wordt in het kader van het voorontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek dan ook verlaten. Er moeten duidelijke keuzes worden gemaakt. Ofwel vindt men de aantasting van de openbare orde te beperkt voor deze misdrijven om over te gaan tot strafvervolging, ook indien het slachtoffer geen klacht indient, en dan moet men zich afvragen of voor dergelijke feiten nog wel voor een strafrechtelijke sanctionering moet worden gekozen. Ofwel vindt men een strafrechtelijke beteugeling van dergelijke feiten weldegelijk noodzakelijk, en dan moeten de normale procedureregels gelden die het Openbaar Ministerie toestaan te beslissen over de vervolging.¹⁷</p>	<p>réaliser ces avantages. En outre, il est à craindre que la victime ne s'attache bien plus à « gagner sa propre affaire » qu'à trouver une solution équitable.²³ Il n'y a donc pas suffisamment d'éléments objectifs pour justifier ce système plus longtemps. Cette figure juridique est dès lors abandonnée dans le cadre de l'avant-projet de Livre 2 du Code pénal. Des choix clairs doivent être posés. Ou bien l'on trouve pour ces infractions l'atteinte à l'ordre public trop limitée pour engager des poursuites pénales, même si la victime ne dépose pas de plainte, et il faut alors se demander s'il faut encore opter pour une sanction pénale pour de tels faits. Ou bien l'on considère qu'une répression pénale de tels faits est bel et bien nécessaire, auquel cas les règles de procédure normales qui permettent au ministère public de décider de la poursuite doivent s'appliquer.²⁴</p>
<p>Een accurate strafwetgeving houdt eveneens in dat een <i>optimaal bestraffingskader</i> moet worden uitgetekend. Het voorontwerp van Boek 1 heeft het straffenarsenaal zowel voor natuurlijke personen als rechtspersonen uitgebreid, om de rechter zo maximaal de mogelijkheid te geven een straf op te leggen die aangepast is aan de concrete feiten</p>	<p>Une législation pénale précise implique également qu'un <i>cadre répressif optimal</i> doit être élaboré. L'avant-projet de Livre 1 a élargi l'arsenal des peines tant pour les personnes physiques que pour les personnes morales afin de donner au juge le maximum de possibilités d'infliger une peine adaptée aux faits concrets sur lesquels il doit se prononcer et à l'auteur ou</p>

¹⁶ S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 191-192, nr. 206.

¹⁷ J. ROZIE, "Waar naartoe met het klachtmisdrijf?", *RW* 2015-16, 1603; S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 189-190, nr. 202

²³ S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Anvers, Intersentia, 2013, 191-192, n° 206.

²⁴ J. ROZIE, « Waar naartoe met het klachtmisdrijf? », *RW* 2015-16, 1603 ; S. VERHELST, *De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht*, Anvers, Intersentia, 2013, 189-190, n° 202

<p>waarover hij zich dient uit te spreken en aan de concrete dader of deelnemer aan het misdrijf aan wie hij de straf oplegt. Voor enkele van deze straffen (de straf onder elektronisch toezicht, de werkstraf, de probatiestraf en de veroordeling bij schuldigverklaring) en de bestraffingsmodaliteit van het uitstel van de tenuitvoerlegging van de straffen, is bepaald dat de rechter deze kan uitspreken <i>“behoudens in de bij wet bepaalde gevallen”</i>. Aangezien de realisatie van de verschillende doelstellingen van de straf niet <i>a priori</i> en in het algemeen mag worden bemoeilijkt, wordt een dergelijke uitsluiting van straffen of bestraffingsmodaliteiten slechts in zeer uitzonderlijke gevallen toegepast. Daarnaast moet in het kader van Boek 2 ook aandacht gaan naar enkele bijkomende straffen, die slechts kunnen worden opgelegd in de bij wet bepaalde gevallen. De gevallen moeten worden bepaald waarin deze straffen kunnen worden opgelegd, waarbij onder meer de idee van de spiegelbestrafing²⁵ kan worden gehanteerd.</p>	<p>au participant à l’infraction concrète auquel il inflige la peine. Pour quelques-unes de ces peines (la peine de surveillance électronique, la peine de travail, la peine de probation et la condamnation par déclaration de culpabilité) et la modalité de sanction du sursis à l’exécution des peines, il est stipulé que le juge peut les prononcer <i>« sauf dans les cas définis par la loi »</i>. Étant donné que la réalisation des différents objectifs de la peine ne peut être entravée <i>a priori</i> et de manière générale, une telle exclusion générale de peines ou de modalités de peine n’est appliquée que dans des cas très exceptionnels. Par ailleurs, dans le cadre du Livre 2, l’attention doit aussi se porter sur quelques peines accessoires qui ne peuvent être infligées que dans les cas définis par la loi. Il convient de définir les cas dans lesquels ces peines peuvent être infligées, l’idée de la sanction-miroir²⁶ notamment pouvant être appliquée.</p>
<p>Met het oog op een accurate strafwetgeving moet de rechtsregel ook <i>evenredig zijn met het nagestreefde doel</i>. Dit impliceert onder meer dat in het kader van de werkzaamheden van Boek 2 de straf die wordt gesteld op de verschillende misdrijven wordt herijkt. Het strafniveau dat is voorgeschreven voor een bepaald misdrijf, moet een duidelijke vertaling zijn van de waardenschaal binnen onze huidige samenleving, een weerspiegeling van de impact van de feiten op de maatschappij en het slachtoffer. Het gebruik van de strafniveaus maakt het ook</p>	<p>En vue d’une législation pénale précise, la règle de droit doit également être <i>proportionnelle à l’objectif poursuivi</i>. Cela implique notamment une réévaluation de la peine fixée pour les différentes infractions dans le cadre des travaux du Livre 2. Le niveau de peine prescrit pour une infraction donnée doit traduire clairement l’échelle des valeurs au sein de notre société actuelle, refléter l’impact des faits sur la société et la victime. L’utilisation des niveaux de peine permet également d’apprécier plus facilement la gravité des différentes infractions les unes par</p>

²⁵ Zie hierover J. ROZIE en D. VANDERMEERSCH, “De spiegelstraf herontdekt: een nieuw wapen in de strijd tegen de ineffectiviteit van de bestrafing?”, RW 2016-17, 243-257.

²⁶ Voir à ce sujet J. ROZIE et D. VANDERMEERSCH, « De spiegelstraf herontdekt: een nieuw wapen in de strijd tegen de ineffectiviteit van de bestrafing? », RW 2016-17, 243-257.

eenvoudiger om de ernst van de verschillende misdrijven ten opzichte van elkaar af te wegen, om zo tot een meer gepaste strafmaat te komen.		rapport aux autres afin de parvenir ainsi à un degré de peine plus approprié.
Naast de strafmaat, heeft het criterium van de evenredigheid van de rechtsregel met het nagestreefde doel ook zijn gevolgen op het vlak van de strafbaarstelling. Voor bepaalde misdrijven kan de vraag worden gesteld of het strafrecht wel het meest gepaste handhavingsmechanisme is. Dit kan leiden tot depenalisering of decriminalisering van bepaalde bestaande misdrijven.		Outre le degré de peine, le critère de la proportionnalité de la règle de droit à l'objectif poursuivi a également des effets au niveau de l'incrimination. On peut se demander si, pour certaines infractions, le droit pénal est bien le mécanisme de maintien de la norme le plus approprié. Cela peut conduire à la dépenalisation ou à la décriminalisation de certaines infractions existantes.
2.2. Coherent		2.2. La cohérence
<p>De vereiste van coherentie impliceert dat de nodige samenhang moet bestaan op verscheidene niveaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tussen de verschillende rechtsregels in het Strafwetboek; – tussen enerzijds de rechtsregels in het Strafwetboek en anderzijds deze in complementaire en bijzondere strafwetten; – tussen enerzijds de wettelijke rechtsregels en anderzijds de invulling ervan door de rechtspraak. 		<p>L'exigence de cohérence implique une coordination nécessaire à divers niveaux :</p> <ul style="list-style-type: none"> – entre les différentes règles de droit du Code pénal ; – entre les règles de droit du Code pénal, d'une part, et celles des lois pénales particulières et complémentaires, d'autre part ; – entre les règles de droit légales, d'une part, et leur interprétation par la jurisprudence, d'autre part.
Wanneer iedereen geacht wordt de strafwet te kennen (" <i>Nemo censetur ignorare legem</i> "), kan immers minstens worden verwacht dat de strafwetgever een duidelijke taal spreekt en dat de rechtsregels of de invulling ervan		Dès lors que nul n'est censé ignorer la loi (« <i>Nemo censetur ignorare legem</i> »), on est au moins en droit d'attendre du législateur qu'il emprunte un langage clair et que les règles de droit et leur interprétation par la jurisprudence ne se contredisent pas.

door de rechtspraak elkaar niet tegenspreken.		
Het strafrechtelijk landschap bestaat momenteel uit een wildgroei van vele wetsbepalingen waarbij de coherentie soms ver zoek is. We worden enerzijds geconfronteerd met talloze regels die stelselmatig worden gewijzigd en anderzijds met nieuwe strafbepalingen die soms uit het niets worden gekatapulteerd in de Belgische rechtsorde. Het Strafwetboek bevat m.a.w. op verschillende plaatsen (in het bijzonder in Boek II) sterk met elkaar verwante regelingen die deels overlappen maar toch ook soms fundamenteel divergeren. Deze disharmonieën vormen een doorn in het oog en moeten worden aangepakt.		Le paysage pénal se compose actuellement d'une jungle de dispositions légales parfois totalement incohérentes. Nous sommes confrontés, d'une part, à d'innombrables règles qui sont systématiquement modifiées et, d'autre part, à de nouvelles dispositions pénales qui sont quelquefois catapultées du néant dans l'ordre juridique belge. En d'autres termes, le Code pénal contient en plusieurs endroits (en particulier, dans le Livre II) des réglementations très proches qui se recoupent en partie mais qui sont aussi parfois fondamentalement divergentes. Ces disharmonies sont particulièrement exaspérantes et il convient d'y remédier.
Ook moet de versnippering buiten het Strafwetboek in de mate van het mogelijke worden weggewerkt. Sommige strafbaarstellingen opgenomen in bijzondere strafwetten hebben een nauwe band met strafbaarstellingen uit Boek II van het Strafwetboek. Het komt de duidelijkheid en de kenbaarheid van het strafrecht ten goede in dat geval deze bepalingen in dezelfde wet op te nemen. Daarom zullen een aantal delictsomschrijvingen uit bijzondere strafwetten worden geïntegreerd in het ontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek.		Il faut aussi éliminer dans la mesure du possible l'éparpillement en dehors du Code pénal. Certaines incriminations reprises dans des lois pénales particulières présentent un lien étroit avec des incriminations du Livre II du Code pénal. Dans ce cas, l'intégration de ces dispositions dans le même instrument juridique contribuerait à la clarté et à une meilleure connaissance du droit pénal. C'est pourquoi un certain nombre d'incriminations provenant des lois pénales particulières sont intégrées dans le projet de Livre 2 du Code pénal.
Daarnaast rijst een probleem van coherentie tussen de nieuwe regels van algemeen strafrecht uit het voorontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek en de bijzondere strafwetten die werden aangenomen voor de		Se pose par ailleurs un problème de cohérence entre les nouvelles règles de droit pénal général de l'avant-projet de Livre 1 du Code pénal et les lois pénales particulières qui ont été adoptées avant l'entrée en vigueur du nouveau Livre 1.

<p>inwerkingtreding van het nieuwe Boek 1. Zolang deze bijzondere strafwetten niet worden aangepast aan de innovaties uit dit voorontwerp, en in het bijzonder aan de invoering van de strafniveaus, zal worden gewerkt met een conversiemechanisme, dat ook deel uitmaakt van dit voorontwerp van wet. Niettemin adviseert de Commissie de wetgever om actief de strafmaten in de belangrijkste bijzondere strafwetten te herzien en aan te passen aan de invoering van de strafniveaus, om zo de straffen te herijken in het licht van de oefening die door dit voorontwerp is gebeurd voor wat de strafbepalingen van Boek 2 van het Strafwetboek betreft.</p>		<p>Tant que ces lois pénales particulières ne sont pas adaptées aux innovations de cet avant-projet et, en particulier, à l'introduction des niveaux de peine, on utilisera un mécanisme de conversion qui fait également partie de cet avant-projet de loi. La Commission recommande néanmoins au législateur de revoir activement les degrés de peine dans les principales lois pénales particulières et de les adapter à l'introduction des niveaux de peine afin de réévaluer de la sorte les peines au regard de ce qui a été fait par cet avant-projet en ce qui concerne les dispositions du Livre 2 du Code pénal.</p>
<p>Cruciale ontwikkelingen in de rechtspraak worden niet altijd in de wet gereflecteerd, wat betekent dat wet en rechtspraak soms op belangrijke onderdelen uit elkaar lopen, wat de rechtszekerheid en de coherentie niet ten goede komt. De jurisprudentiële invulling blijkt nochtans wel een belangrijk toetsingscriterium te zijn in de rechtspraak van het Hof van Cassatie en van het Europees Hof van de Rechten van de Mens om het al dan niet voorzienbaar karakter van een strafbepaling na te gaan.²⁷ Wanneer de jurisprudentiële invulling van die aard is geweest dat een specifieke draagwijdte aan de rechtsregel moet worden toegeschreven, dient de specifieke uitlegging in de rechtsregel te worden geïncorporeerd. Dit geldt in het bijzonder voor een aantal delictsom schrijvingen in Boek II van het Strafwetboek.</p>		<p>Les évolutions cruciales de la jurisprudence ne sont pas toujours reflétées dans la loi ce qui signifie que la loi et la jurisprudence divergent parfois sur des éléments importants au détriment de la sécurité juridique et de la cohérence. Il semble néanmoins que l'interprétation par les juges soit un critère d'appréciation important dans la jurisprudence de la Cour de cassation et de la Cour européenne des droits de l'homme pour vérifier le caractère prévisible ou non d'une disposition pénale.²⁸ Lorsque l'interprétation jurisprudentielle a été de nature telle qu'une portée spécifique doit être attribuée à la règle de droit, l'explication spécifique doit être incorporée dans la règle de droit. Cela vaut en particulier pour un certain nombre d'incriminations dans le Livre II du Code pénal.</p>

²⁷ Zie J. ROZIE, "Beklaagde Alwetend. Over het criterium van de redelijke voorzienbaarheid als maatstaf van het *lex certa* principe in strafzaken", *RW* 2012-2013, 802-817.

²⁸ Voir J. ROZIE, « Beklaagde Alwetend. Over het criterium van de redelijke voorzienbaarheid als maatstaf van het *lex certa* principe in strafzaken », *RW* 2012-2013, 802-817.

2.3. Eenvoudig		2.3. La simplicité
Het vloeit reeds voort uit de premisse van coherentie, maar een optimaal werkend Strafwetboek moet ten slotte ook garant staan voor <i>transparante</i> en dus <i>eenvoudige</i> rechtsregels.		Cela découle déjà du postulat de cohérence, mais un Code pénal qui opère de manière optimale doit enfin être garant de règles de droit <i>transparentes</i> et donc <i>simples</i> .
Wanneer bepaalde strafbaarstellingen, verzwarende omstandigheden, bijzondere rechtvaardigings- of verschoningsgronden, geen enkele meerwaarde blijken te hebben in de praktijk of een praktische uitwerking alleen maar bemoeilijken, moeten deze worden gewijzigd of opgeheven.		Lorsque certaines incriminations, circonstances aggravantes ou causes de justification ou d'excuse particulières ne semblent présenter aucune plus-value dans la pratique ou ne font que compliquer la mise en œuvre pratique, elles doivent être modifiées ou abrogées.
De leesbaarheid van bepaalde rechtsregels is vandaag soms ver zoek. Vereenvoudiging moet dus ook worden nagestreefd op het gebied van het gehanteerde taalgebruik en de concrete opbouw van het wetsartikel.		Aujourd'hui, certaines règles de droit sont quelquefois totalement illisibles. Il faut donc tendre à une simplification au niveau du langage utilisé et de la construction concrète de l'article de loi.
De herziening van de voorstelling van de delictsomschrijvingen moet vanuit die optiek worden bewerkstelligd. Net als in het voorontwerp van Boek 1, wordt elke bepaling voorzien van een opschrift. Daarbij wordt er gestreefd naar het gebruik van een 'begrijpelijke' (m.a.w. uit het dagelijks taalgebruik) betiteling vóór de definiëring van de delictsomschrijving (bv. 'witwassen', 'oplichting', ...).		C'est dans cette optique que la présentation des incriminations doit être revue. Tout comme dans l'avant-projet de Livre 1, chaque disposition est dotée d'un intitulé. On tend à cet égard à utiliser un titre « compréhensible » (c.-à-d. tiré du langage courant) avant la définition de l'incrimination (p. ex. « blanchiment », « escroquerie », etc.).
Soms wordt ook gewag gemaakt van generieke termen in de delictsomschrijvingen, in andere gevallen		On fait aussi quelquefois mention de termes génériques dans les incriminations ; dans d'autres cas, on utilise la technique de

wordt dan weer de opsommingstechniek gehanteerd. Nog al te veel wordt gesteund op oubollig taalgebruik, wat dan in schril contrast staat met het vernieuwende taalgebruik in recentere strafbepalingen. Een consequent uniform taalgebruik moet voor soortgelijke strafbaarstellingen hoog in het vaandel worden gedragen. Om dergelijk consequent en uniform taalgebruik te bevorderen, vangt het voorontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek aan met een 'voorafgaande titel', waarin tal van begrippen die doorheen Boek 2 worden gebruikt nader worden gedefinieerd of hun toepassing wordt geduïd. Terminologische vernieuwing kan daarbij, zoals reeds geschreven, evenwel niet worden losgekoppeld van een inhoudelijke reflectie.	l'énunération. On s'appuie encore beaucoup trop sur un langage désuet, qui contraste de manière flagrante avec le langage novateur des dispositions pénales plus récentes. Il faut prôner un langage uniforme et cohérent pour des incriminations analogues. Afin de promouvoir un tel langage uniforme et cohérent, l'avant-projet de Livre 2 du Code pénal commence par un « titre préliminaire » sous lequel de nombreuses notions utilisées tout au long du Livre 2 sont plus amplement définies ou sous lequel leur application est expliquée. À cet égard, l'innovation terminologique ne saurait toutefois, comme nous l'avons déjà écrit, être dissociée d'une réflexion sur le contenu.
In het kader van de beoogde terminologische vernieuwing wordt ook gestreefd naar genderneutraliteit in de formulering van de strafbaarstellingen. ²⁹	Dans le cadre de l'innovation terminologique visée, on tend également à une neutralité de genre dans la formulation des incriminations. ³⁰
Naast de individuele delictsomschrijvingen zullen ook de titels uit Boek II van het Strafwetboek, die worden verondersteld de meest fundamentele maatschappelijke waarden te weerspiegelen, worden herbekeken, net als hun verhouding tot elkaar. Zo is het bijvoorbeeld niet langer te verantwoorden dat in het huidige Strafwetboek de seksuele misdrijven zijn ondergebracht onder Titel VII, getiteld <i>"Misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare</i>	Outre les incriminations individuelles, les titres du Livre II du Code pénal, qui sont supposés refléter les valeurs sociales les plus fondamentales, sont réexaminés à l'instar de leur rapport. Il ne se justifie ainsi par exemple plus que les infractions sexuelles soient reprises dans l'actuel Code pénal sous le Titre VII « <i>Des crimes et des délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique</i> ». Si cette place s'explique historiquement, elle ne colle désormais plus à la perception sociale de tels faits. À cet égard, il convient de mentionner la recommandation du

²⁹ Zie uitgebreid over enkele problemen op dit punt in het huidige strafwetboek: J. ROZIE, "Genderneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit?", in S. DEWULF (ed.), *Liber amicorum Chris Van den Wyngaert*, Antwerpen, Maklu, 2017, 389-424.

³⁰ Voir plus en détails quelques problèmes sur ce point dans l'actuel Code pénal : J. ROZIE, « Genderneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit? », in *Liber amicorum Chris Van den Wyngaert* (à paraître).

<p><i>zedelijkheid</i>”. Deze plaats mag historisch dan wel te verklaren zijn, zij strookt niet langer met de maatschappelijke perceptie van dergelijke feiten. In dit verband moet worden gewezen op de Aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa waarin werd geponeerd dat de Verdragsstaten moeten verzekeren dat hun strafrecht seksueel geweld beschouwt als een schending van de fysieke, psychologische en/of seksuele vrijheid en integriteit van de persoon en niet louter als een schending van de moraliteit, de eer of het fatsoen.³¹</p>	<p>Comité des ministres du Conseil de l’Europe qui postulait que les États membres devraient faire en sorte que leur législation pénale prévoie que tout acte de violence sexuelle à l’égard d’une personne constitue une atteinte à la liberté et à l’intégrité physique, psychologique et/ou sexuelle de cette personne, et ne se fonde pas uniquement sur des atteintes à la morale, à l’honneur ou à la décence.³²</p>
<p>3. Structuur van Boek 2 van het Strafwetboek</p>	<p>3. Structure du Livre 2 du Code pénal</p>
<p>Een eerste opdracht bij het opmaken van het Boek 2 is het opmaken van een globale structuur voor de rangschikking van de verschillende misdrijven. In tegenstelling tot Boek 1 is er hier geen structuur die zich opdringt op basis van de redenering die de gebruiker van het wetboek moet maken bij de toepassing van de wetsbepalingen. Het gaat om een catalogus aan strafbaar gestelde gedragingen die onafhankelijk van elkaar bestaan. Bovendien is dergelijke structuur vanuit wettelijk oogpunt slechts van mineur belang. Ten gevolge van de rechtsspreuk “<i>rubrica non est lex</i>” maken de opschriften en de structuur van de wet of delen ervan zelf geen deel uit van de dwingende bepalingen ervan. Nochtans mag de structuur niet veronachtzaamd worden. Het hanteren van een eenvoudige, coherente en accurate structuur heeft een groot praktisch belang:</p>	<p>Une première tâche lors de l’élaboration du Livre 2 consiste à établir une structure globale pour la classification des différentes infractions. Contrairement au Livre 1, il ne s’impose en l’occurrence aucune structure sur la base du raisonnement que doit faire l’utilisateur du code lors de l’application des dispositions pénales. Il s’agit d’un catalogue des comportements incriminés qui existent indépendamment les uns des autres. En outre, une telle structure ne revêt qu’une importance mineure d’un point de vue légal. En vertu de l’adage « <i>rubrica non est lex</i> », les intitulés et la structure de la loi ou de parties de celle-ci ne font en soi pas partie de leurs dispositions contraignantes. La structure ne peut néanmoins pas être négligée. L’utilisation d’une structure simple, cohérente et précise revêt une importance pratique majeure : elle peut permettre de mieux comprendre les interactions entre certaines infractions, faciliter l’utilisation</p>

³¹ Raad van Europa, Comité van Ministers, *Aanbeveling Rec (2002)5 inzake de bescherming van vrouwen tegen geweld*, 30 april 2002, §34.

³² Conseil de L’Europe, Comité des Ministres, *Recommandation Rec (2002)5 sur la protection des femmes contre la violence*, 30 avril 2002, § 34.

<p>het kan het inzicht in de samenhang tussen bepaalde misdrijven bevorderen en kan het gebruiksgemak voor de rechtspracticus en de toegankelijkheid voor de burger vergroten. Het legistieke belang van de structuur mag evenwel niet worden overdreven: men moet vermijden dat louter uit de structuur zaken zouden worden afgeleid die de wetgever helemaal niet voor ogen heeft gehad.³³ Bovendien moet de relativiteit van elke ordening worden benadrukt; zij behoudt altijd een enigszins arbitrair karakter. Vele misdrijven zijn immers bv. zowel tegen de persoon als tegen goederen gericht, zowel tegen de fysieke, seksuele als psychische integriteit,...³⁴ Daarnaast moet uiteraard worden benadrukt dat geen enkele vorm van ordening afbreuk doet aan het feit dat er geen formele hiërarchie tussen de misdrijven kan en mag bestaan in die zin dat elk strafbaar gesteld gedrag door de wetgever als strafwaardig wordt beschouwd en in die zin zijn plaats in het wetboek verdient.</p>	<p>du Code pour le praticien du droit et augmenter l'accessibilité pour le citoyen. Il ne faudrait toutefois pas exagérer l'importance légistique de la structure: nous devons éviter que soient opérées de la seule structure des déductions que le législateur n'a absolument pas envisagées.³⁵ Il convient en outre de souligner la relativité de chaque classement; il conserve toujours un caractère quelque peu arbitraire. En effet, de nombreuses infractions sont dirigées tant contre la personne que contre les biens, tant contre l'intégrité physique que sexuelle ou psychique, etc.³⁶ Par ailleurs, il faut évidemment souligner qu'une forme de classement ne change rien au fait qu'il ne peut pas exister de hiérarchie formelle entre les infractions en ce sens que tout comportement incriminé est considéré par le législateur comme punissable et mérite à ce titre sa place dans le Code.</p>
<p>In het voorstel van nieuwe structuur is getracht de grote categorieën van misdrijven te rangschikken op basis van enkele criteria die M. DELMAS-MARTY identificeerde in haar bijdrage omtrent de harmonisering van de sancties en gemeenschappelijke waarden binnen de Europese Unie.³⁷</p>	<p>Dans la proposition de nouvelle structure, on s'est efforcé de classer les grandes catégories d'infractions sur la base de quelques critères identifiés par M. DELMAS-MARTY dans son article concernant l'harmonisation des sanctions et valeurs communes au sein de l'Union européenne.³⁸</p>

³³ Cf. A. CHAUEAU en F. HÉLIE, *Théorie du Code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1858, 308, nr. 951 en 309, nr. 958; P. ROSSI, *Traité de droit pénal*, Brussel, Société belge de librairie Hauman et Ce, 1840, 210.

³⁴ Cf. A. CHAUEAU en F. HÉLIE, *Théorie du Code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1858, 309, nr. 956.

³⁵ Cf. A. CHAUEAU et F. HÉLIE, *Théorie du Code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1858, 308, n° 951 et 309, n° 958; P. ROSSI, *Traité de droit pénal*, Bruxelles, Société belge de librairie Hauman et Ce, 1840, 210.

³⁶ Cf. A. CHAUEAU et F. HÉLIE, *Théorie du Code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1858, 309, n° 956.

³⁷ M. DELMAS-MARTY, "Harmonisation des sanctions et valeurs communes: la recherche d'indicateurs de gravité et d'efficacité", in M. DELMAS-MARTY, G. GIUDICELLI-DELAGE en E. LAMBERT-ABDELGAUWAD (eds.), *L'harmonisation des sanctions pénales en Europe*, Parijs, Société de législation comparée, 2003, (583) 586-588.

³⁸ M. DELMAS-MARTY, « Harmonisation des sanctions et valeurs communes: la recherche d'indicateurs de gravité et d'efficacité », in M. DELMAS-MARTY, G. GIUDICELLI-DELAGE et E. LAMBERT-ABDELGAUWAD (éd.), *L'harmonisation des sanctions pénales en Europe*, Paris, Société de législation comparée, 2003, (583) 586-588.

Een eerste factor voor de ordening van de misdrijven die hieruit kan worden geput, heeft betrekking op het door het misdrijf aangetaste belang of rechtsgoed. Voor de concrete invulling van dit criterium kan aansluiting worden gezocht bij de rechten die worden beschermd door bv. het EVRM en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.		Un premier facteur pour le classement des infractions que l'on peut utiliser ici concerne l'intérêt ou le bien juridique lésé par l'infraction. Pour l'interprétation concrète de ce critère, on peut se référer aux droits qui sont protégés par la CEDH et la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne, par exemple.
Vervolgens wordt gefocust op de omvang van de door het misdrijf veroorzaakte schade. Gerealiseerde schade is daarbij als ernstiger te beschouwen dan het slechts doen ontstaan van een risico op schade. Bij de gerealiseerde schade, kan een onderscheid worden gemaakt op basis van een kwantitatief criterium.		On s'attache ensuite à l'importance du dommage occasionné par l'infraction. À cet égard, le dommage réalisé doit être considéré comme étant plus grave que la seule création d'un risque de dommage. Concernant le dommage réalisé, une distinction peut être établie sur la base d'un critère quantitatif.
Ten slotte worden de misdrijven gerangschikt op basis van de mate van schuld die in hoofde van de dader aanwezig moet zijn. Wetens en willens een bepaalde inbreuk is daarbij als ernstiger te beschouwen dan een misdrijf gepleegd door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, wat op zich weer ernstiger is dan het zonder rechtvaardiging aannemen van een strafbaar gesteld gedrag dat de uiting is van het niet-nakomen van de algemene verplichting tot waakzaamheid waartoe de dader gehouden is.		Enfin, les infractions sont classées sur la base du degré de culpabilité qui doit être présent dans le chef de l'auteur. Une infraction qui est commise, délibérément et en connaissance de cause, doit être considérée comme étant plus grave qu'une infraction commise par un défaut grave de prévoyance ou de précaution, qui est à son tour plus grave que l'adoption sans justification d'un comportement incriminé traduisant un manquement à l'obligation générale de vigilance à laquelle l'auteur est tenu.
De beoordeling van deze criteria en hun onderlinge afweging moet steeds <i>in concreto</i> gebeuren; geen van deze factoren is in alle		L'appréciation de ces critères et leur évaluation respective doivent toujours avoir lieu <i>in concreto</i> ; aucun de ces facteurs n'est la panacée

gevallen zaligmakend en uit deze factoren vloeit niet automatisch een rangschikking voort. Bovendien kan het in sommige gevallen nodig zijn om van een strikte toepassing van deze criteria af te wijken met het oog op de duidelijkheid van de tekst. De plaatsing van elk misdrijf binnen deze ordening blijft dus steeds een afweging en een beredeneerde keuze.	dans tous les cas et une classification ne découle pas automatiquement de ces facteurs. Qui plus est, il peut être nécessaire, dans certains cas, de s'écarter d'une application stricte de ces critères en vue de la clarté du texte. Le classement de chaque infraction demeure donc toujours le fruit d'une mise en balance et d'un choix raisonné.
Met de rangschikking op basis van deze criteria wordt ook gevolg gegeven aan het feit dat Boek 2 een uitdrukking is van de criminele politiek en de ladder van maatschappelijke waarden. ³⁹ Deze komt niet alleen tot uiting via het strafniveau dat aan inbreuken wordt toegekend, maar ook de structuur het wetboek kan daartoe bijdragen. Zo wordt de huidige plaats van de misdrijven tegen de veiligheid van de Staat verklaard door het 19 ^{de} -eeuwse nationalisme en het daarbij horende belang dat aan de Staat werd gehecht. ⁴⁰ Meermaals werd de vraag gesteld of dit nog wel beantwoordt aan onze huidige visie op de door het strafrecht beschermde waarden en of bv. de fundamentele rechten van de burger (leven, integriteit, vrijheid,	La classification basée sur ces critères fait également suite au fait que le Livre 2 est une expression de la politique criminelle et de l'échelle des valeurs sociales. ⁴² Elle s'exprime non seulement via le niveau de peine attribué aux infractions, mais la structure du code peut elle aussi y contribuer. Ainsi, la place actuelle des infractions contre la sûreté de l'État s'explique par le nationalisme du 19 ^e siècle et l'importance y afférente qui a été accordée à l'État. ⁴³ La question a été posée à plusieurs reprises de savoir si cela répond toujours à notre vision actuelle des valeurs protégées par le droit pénal et si, par exemple, les droits fondamentaux du citoyen (vie, intégrité, liberté, propriété, etc.) ne devaient pas précéder la protection de l'État. ⁴⁴

³⁹ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 1; A. MASSET, "L'évolution des incriminations dans le Code pénal belge depuis un siècle", in H. BOSLY (ed.), *Cent ans de publication de droit pénal et de criminologie : le centenaire de la Revue de droit pénal et de criminologie*, Brussel, la Charte, 2007, (25) 27.

⁴⁰ A. DE NAUW, "Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht", *RW* 1978-79, (625) 636.

⁴² A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 1; A. MASSET, « L'évolution des incriminations dans le Code pénal belge depuis un siècle », in H. BOSLY (éd.), *Cent ans de publication de droit pénal et de criminologie : le centenaire de la Revue de droit pénal et de criminologie*, Bruxelles, la Charte, 2007, (25) 27.

⁴³ A. DE NAUW, « Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht », *RW* 1978-79, (625) 636.

⁴⁴ H. BERKMOES, « Misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat – algemeen », in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST, *Duiding Strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 164, n° 1; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Bruxelles, Larcier, 1975, 20-21, n° 9-11; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 42-43, n° 63.

eigendom,...) niet vooraf moeten gaan aan de bescherming van de Staat. ⁴¹		
Een toepassing van deze criteria zorgt ervoor dat, na enkele gemeenschappelijke bepalingen die een aantal begrippen die doorheen Boek 2 worden gebruikt definiëren, in eerste instantie een aantal internationaal omschreven misdrijven worden opgenomen die de mensheid als geheel treffen. Zij treffen de universele openbare orde en verdienen daarom de meest prominente plaats. ⁴⁵ Het gaat om de misdrijven die vandaag terug te vinden zijn in titel 1 ('Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht'), aangevuld met het misdrijf 'gedwongen verdwijning', waarvan België de verdragsverplichting op zich heeft genomen dit op te nemen in een autonome strafbaarstelling, en in titel 1bis ('Misdaad van ecocide'). ⁴⁶		Par l'application de ces critères, les dispositions communes définissant un certain nombre de notions utilisées tout au long du Livre 2 sont suivies en premier lieu d'un certain nombre d'infractions définies au niveau international qui touchent l'humanité dans son ensemble. Elles touchent à l'ordre public universel et méritent dès lors la première place. ⁴⁷ Il s'agit des infractions que l'on retrouve aujourd'hui sous le titre premier (« Des violations graves du droit international humanitaire »), complétées de l'infraction de « disparition forcée », dont la Belgique a pris l'engagement conventionnel de l'incorporer dans une incrimination autonome, et sous le titre 1bis ("Crime d'écocide"). ⁴⁸
Daarna wordt er voor gekozen om de burger centraal te stellen in Boek 2 ⁴⁹ , door de		Ensuite, on a choisi d'accorder au citoyen une place prépondérante dans le Livre 2 ⁵² en

⁴¹ H. BERKMOES, "Misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat – algemeen", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST, *Duiding Strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015164, nr. 1 A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Brussel, Larcier, 1975, 20-21, nr. 9-11; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 42-43, nr. 63.

⁴⁵ Cf. A. DE NAUW, "Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht", *RW* 1978-79, (625) 687; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Brussel, Larcier, 1975, 20, nr. 7; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 43, nr. 63.

⁴⁶ Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning (New York, 20 december 2006; goedgekeurd bij Wet van 6 april 2010, *BS* 30 juni 2011)

⁴⁷ Cf. A. DE NAUW, « Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht », *RW* 1978-79, (625) 687 ; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Bruxelles, Larcier, 1975, 20, n° 7 ; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 43, n° 63.

⁴⁸ Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées (New York, 20 décembre 2006 ; approuvée par la loi du 6 avril 2010, *M.B.* du 30 juin 2011)

⁴⁹ De vraag of de rechten van het individu niet als de belangrijkste strafrechtelijke waarde worden aangevoeld door de burger (en de bijhorende plaats moeten krijgen in Boek 2) werd reeds in 1978 gesteld door A. DE NAUW : A. DE NAUW, "Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht", *RW* 1978-79, (625) 636.

⁵² La question de savoir si les droits de l'individu ne sont pas perçus comme la valeur pénale la plus importante par le citoyen (et doivent recevoir la place correspondante dans le Livre 2) avait déjà été soulevée en 1978 par A. DE NAUW : A. DE NAUW, « Bedenkingen over de hiërarchie van de waarden in het bijzonder strafrecht », *RW* 1978-79, (625) 636.

misdrifven tegen de persoon op te nemen. Op die manier wordt niet alleen gebroken met het 19de eeuwse Strafwetboek dat de Staat deze prominente rol toebedeelde, maar worden ook de inbreuken op de meest fundamentele rechten van de burger vooraan geplaatst. Ook het huidige Boek II bevat een dergelijke titel (titel VIII), maar het begrip 'persoon' wordt in het voorontwerp in een ruimere, meer hedendaagse betekenis gebruikt. Het omvat de inbreuken op de verschillende fundamentele rechten die eigen zijn aan het bestaan als persoon. Dit zorgt er o.a. voor dat de misdrijven tegen de seksuele integriteit en het seksueel zelfbeschikkingsrecht voortaan terug te vinden zullen zijn onder deze titel, een ingreep die reeds lang wordt bepleit. Ook bv. de misdrijven tegen de vrije uitoefening van de godsdienstvrijheid (huidig art. 142 e.v. Sw.) worden naar deze titel verplaatst. Daarnaast worden ook alle vormen van fysiek geweld onder deze titel gegroepeerd, waar deze vandaag nog verspreid zijn over verschillende titels afhankelijk van bv. de functie van het slachtoffer.^{50 51} De gijzeling (thans titel VI*bis*) wordt eveneens naar deze titel verplaatst, zodat het kan worden samengebracht bij de andere misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid. Verder worden de misdrijven tegen de burgerlijke staat van de persoon gegroepeerd onder deze titel. Met het oog op de coherentie

reprenant les infractions contre la personne. Non seulement, on rompt de la sorte avec le Code pénal du 19e siècle qui attribuait ce rôle de premier plan à l'État, mais les infractions aux droits les plus fondamentaux du citoyen sont également mises en avant. L'actuel Livre II contient lui aussi un tel titre (titre VIII), mais la notion de « personne » est utilisée dans l'avant-projet dans un sens plus large, plus contemporain. Il recouvre les infractions aux différents droits fondamentaux propres à l'existence en tant que personne. De la sorte, les infractions contre l'intégrité sexuelle et le droit à l'autodétermination sexuelle notamment se retrouveront désormais sous ce titre, s'agissant d'une intervention prônée de longue date. De même, les infractions contre l'exercice de la liberté religieuse (actuels art. 142 et suivants du Code pénal) seront par exemple déplacées vers ce titre. Par ailleurs, toutes les formes de violence physique seront également regroupées sous ce titre, alors qu'elles sont actuellement encore dispersées sous des titres différents en fonction de la victime par exemple.^{53 54} La prise d'otages (actuel titre VI*bis*) est également déplacée vers ce titre de manière à pouvoir être jointe aux autres infractions contre la liberté individuelle. Les infractions contre l'état civil de la personne sont également groupées sous ce titre. Enfin, dans un souci de cohérence, les infractions contre la personne décédée sont reprises sous ce titre.

⁵⁰ Indien bv. slagen aan een rechter worden toegebracht naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie, is het de persoon zelf die daar in eerste instantie het slachtoffer van is; de rechtsgang zal zijn verdere verloop wel kenen. Vandaar lijkt het gepast deze feiten onder te brengen bij de misdrijven tegen personen (zoals vandaag trouwens reeds het geval is voor tal van andere functies). Bovendien worden de bepalingen op die manier leesbaarder, aangezien geen verwijzing meer nodig is naar bepalingen die veel verder in het wetboek staan.

⁵¹ Enige uitzondering hierop zijn de aanslagen tegen de Koning, de vermoedelijke troonopvolger en buitenlandse staatshoofden, aangezien de persoon daar samenvalt met het door de strafwet beschermde instituut.

⁵³ Par exemple, si des coups ont été portés à un juge dans l'exercice de ses fonctions, c'est la personne elle-même qui en est victime en premier lieu ; la procédure suivra son cours. Aujourd'hui, il semble opportun de regrouper ces faits sous les infractions commises contre les personnes (comme c'est d'ailleurs déjà le cas pour bon nombre d'autres fonctions). En outre, les dispositions seront ainsi plus lisibles puisqu'un renvoi à des dispositions figurant bien plus loin dans le Code ne sera plus nécessaire.

⁵⁴ Les attentats contre le Roi, l'héritier présomptif de la couronne et les chefs d'État étrangers y font exception étant donné que la personne coïncide en l'occurrence avec l'institution protégée par la loi pénale.

worden ten slotte de misdrijven tegen de overleden persoon opgenomen in deze titel.		
<p>In de derde titel komen dan de misdrijven die de openbare veiligheid in het gevaar brengen aan bod. Het gaat hier om de veiligheid van de samenleving in zijn geheel. Zij volgen op de misdrijven tegen de persoon omdat zij vaak reeds tot strafbaarheid leiden in een stadium dat de inbreuk op de fundamentele rechten van personen (ver) voorafgaat en deze misdrijven vaak niet gericht zijn tegen in het bijzonder bepaalde personen. Bovendien zal de activiteit of doelstelling van deze organisaties gericht zijn op het aantasten van deze rechten, waardoor het meer coherent voorkomt eerst de bescherming van deze rechten zelf te behandelen. Hoewel zij ook betrekking kunnen hebben op bv. de misdrijven tegen het vermogen, wordt er toch voor geopteerd deze misdrijven eerst te behandelen, onmiddellijk na deze tegen de persoon, gelet op de grote impact die deze misdrijven kunnen hebben op de meest fundamentele rechten van de persoon, zoals het leven en de fysieke integriteit.</p>		<p>Les infractions mettant en péril la sécurité publique sont ensuite abordées dans le titre III. Il s'agit en l'occurrence de la sécurité de la société dans son ensemble. Elles suivent les infractions contre la personne parce qu'elles conduisent déjà souvent à l'incrimination à un stade qui précède (de loin) l'atteinte aux droits fondamentaux des personnes et que ces infractions ne sont bien souvent pas dirigées contre des personnes données en particulier. En outre, ces organisations auront pour activité ou pour objectif de porter atteinte à ces droits de sorte qu'il paraît plus cohérent de traiter en premier lieu la protection de ces droits proprement dits. Bien qu'elles puissent également concerner les infractions contre le patrimoine par exemple, on choisit malgré tout de traiter ces infractions en premier ordre, immédiatement après les infractions contre la personne vu l'incidence majeure qu'elles peuvent avoir sur les droits les plus fondamentaux de la personne, tels que la vie et l'intégrité physique.</p>
<p>Onder deze titel worden o.a. de terroristische misdrijven gebracht (huidige titel <i>I ter</i>), de vereniging met het oogmerk een misdrijf te plegen en de criminele organisatie (huidige titel VI "Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare veiligheid"), de bedreigingen ten aanzien van de samenleving, alsook de misdrijven die vandaag zijn terug te vinden in titel I, hoofdstuk III ("Misdaden tegen de inwendige veiligheid van de Staat"). Ook de Wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden, kan hier in het Strafwetboek worden geïntegreerd.</p>		<p>Sont notamment regroupées sous ce titre les infractions terroristes (actuel titre <i>I ter</i>), l'association formée dans le but de commettre une infraction et l'organisation criminelle (actuel titre VI « Des crimes et des délits contre la sécurité publique »), les menaces à l'égard de la société ainsi que les infractions que l'on retrouve aujourd'hui sous le titre Ier, chapitre III (« Des crimes contre la sûreté intérieure de l'État »). De même, la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées peut être intégrée à cet endroit dans le Code pénal.</p>

Titel 4 heeft dan betrekking op de valsheden (in het huidige Strafwetboek, titel III “Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare trouw”). Zij gaan de misdrijven tegen het vermogen vooraf, aangezien zij het vertrouwen ondergraven dat de samenleving moet kunnen koesteren ten aanzien van enkele zaken om te kunnen functioneren.		Le Titre 4 concerne les faux (le titre III de l’actuel Code pénal « Des crimes et des délits contre la foi publique »). Ils précèdent les infractions contre le patrimoine parce qu’ils sapent la confiance que la société doit pouvoir nourrir à l’égard de certaines choses pour pouvoir fonctionner.
Vervolgens komen in titel 5 de misdrijven aan bod die het vermogen aantasten. Hier worden voornamelijk de misdrijven uit de huidige titels IX en IXbis hernomen.		Sont ensuite abordées au titre 5, les infractions qui affectent le patrimoine. Ce sont principalement les infractions des actuels titres IX et IXbis qui sont reprises ici.
Aansluitend hierbij volgt titel 6, die een aantal economische misdrijven groepeerd.		Vient alors le titre 6 sous lequel sont regroupées un certain nombre d’infractions économiques.
Ten slotte komen dan de misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren aan bod; dit, zoals reeds gezegd niet vanuit het ondergeschikte belang van deze misdrijven, maar vanuit de idee van een nederige Staat, die een dienende rol speelt ten aanzien van de burger en de samenleving als garant van de fundamentele rechten van de burger. Hier worden verschillende soorten misdrijven gegroepeerd.		Pour terminer, viennent les infractions contre l’État et son fonctionnement et ce, comme nous l’avons déjà dit, non pas du point de vue de l’intérêt secondaire de ces infractions, mais à partir de l’idée d’un État humble qui doit jouer un rôle de serviteur à l’égard du citoyen et de la société en tant que garant des droits fondamentaux du citoyen. Différents types d’infractions sont groupées ici.
Ten eerste zijn er de misdrijven die de Staat in zijn essentie dreigen aan te tasten. Het gaat dan om aanslagen op en samenspanning tegen de staatsmachten (o.a. artikelen 101-112 Sw., Wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op		Premièrement, les infractions qui risquent de porter atteinte à l’État dans son essence. Il s’agit des attentats et complots contre les pouvoirs de l’État (e.a. articles 101 à 112 du Code pénal, loi du 2 mars 1954 tendant à prévenir et réprimer les atteintes au libre exercice des pouvoirs

de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde soevereine machten,...). Ook de misdrijven tegen de landsverdediging (o.a. de huidige artikelen 113-123 ^{decies} Sw.) vallen onder deze noemer.	souverains établis par la Constitution, etc.). Les infractions contre la défense nationale (e.a. les actuels articles 113 à 123 ^{decies} du Code pénal) tombent également sous ce dénominateur.
Daarnaast worden de misdrijven die het uitoefenen van de essentiële taken van de Staat bemoeilijken of verhinderen hier opgenomen. Hieronder vallen de misdrijven tegen de internationale betrekkingen, de belemmering van de uitvoering van openbare werken, de leveranciersmisdrijven en de misdrijven tegen de rechtsbedeling. Deze laatste groep van misdrijven maakt een belangrijke hergroepering van misdrijven uit ten opzichte van het huidige Strafwetboek. Hieronder vallen in eerste instantie misdrijven die erin bestaan onderzoeksdaaden, beveiligingsmaatregelen of bewaringsmaatregelen die in het kader van een strafrechtelijk onderzoek of een andere juridische procedure worden genomen, te belemmeren. Het kan dan gaan om misdrijven die een inbreuk maken op een opgelegde beperking (bv. overtreding van het tijdelijk huisverbod, zegelverbreking,...), het doen verdwijnen of verbergen van bewijs (bv. lijkverberging, verberging van vervolgte personen, verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd,...), weerspannigheid, meened en valse getuigenis,... Ten tweede zijn er de misdrijven die erin bestaan te verhinderen dat er een rechterlijke uitspraak komt over een geschil. Het gaat dan over misdrijven in het kader van de samenstelling van de assisenjury (huidig art. 316-316 ^{bis} Sw.). Ten slotte worden hier ook de misdrijven opgenomen die bestaan uit de belemmering van de uitvoering of de niet-	Par ailleurs, les infractions qui entravent ou empêchent l'exercice des missions essentielles de l'État sont reprises ici. En font partie les infractions contre les relations internationales, les entraves à l'exécution des travaux publics, les infractions des fournisseurs et les infractions contre l'administration de la justice. Cette dernière catégorie d'infractions constitue un regroupement important d'infractions par rapport au Code pénal actuel. En relèvent en premier lieu les infractions qui consistent à entraver les devoirs d'enquête, les mesures de sécurité ou les mesures conservatoires prises dans le cadre d'une enquête pénale ou d'une autre procédure juridique. Il peut s'agir d'infractions qui violent une restriction imposée (p. ex. non-respect de l'interdiction temporaire de résidence, bris de scellés, etc.), de la suppression ou du recel de preuves (p. ex. recel de cadavre, recel de personnes poursuivies, détournement d'une pièce produite dans une contestation judiciaire, etc.), de la rébellion, du faux serment et du faux témoignage, etc. Deuxièmement, nous avons les infractions qui consistent à empêcher qu'une décision judiciaire soit rendue dans un litige. Il s'agit alors des infractions dans le cadre de la composition d'un jury d'assises (actuels art. 316-316 ^{bis} du Code pénal). Enfin, sont également reprises ici les infractions qui consistent à entraver l'exécution d'une décision judiciaire ou à ne pas respecter une décision judiciaire. Il s'agit, p. ex., de l'abandon de famille, de la non-représentation d'enfants ⁵⁶ , du concours prêté à l'évasion de

⁵⁶ Ces infractions sont très souvent qualifiées dans la doctrine comme une forme de « *contempt of court* ». Voir e.a. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 435, n° 465 et les références citées ;

naleving van een rechterlijke beslissing. Het gaat dan bv. om familieoverlating, niet-afgeven van kinderen ⁵⁵ , het meewerken aan de ontsnapping van gevangenen of de niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling (art. 507bis Sw.).		détenus ou du non-respect des conditions fixées à la levée d'un acte d'information ou d'instruction (art. 507bis du Code pénal).
Een andere groep van misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren zijn de ambtsmisdrijven. Dit zijn de misdrijven gepleegd door personen die werken voor de overheid en in die hoedanigheid misdrijven plegen door fundamentele rechten van burgers te schenden, zich macht aan te matigen of misbruik te maken van gezag, corruptie ⁵⁷ ,... Zij kunnen worden beschouwd als misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren aangezien zij de legitimiteit van het overheidsoptreden en het vertrouwen van de burger in de Staat aantasten en de normale werking van de staatsdiensten in het gedrang brengen.		Les malversations constituent un autre groupe d'infractions contre l'État et son fonctionnement. Il s'agit des infractions commises par des personnes qui travaillent pour l'autorité et qui, en cette qualité, commettent des infractions en violant les droits fondamentaux de citoyens, en s'arrogeant le pouvoir ou en faisant preuve d'abus d'autorité, de corruption ⁵⁸ , etc. Elles peuvent être considérées comme des infractions contre l'État et son fonctionnement étant donné qu'elles affectent la légitimité de l'intervention des pouvoirs publics et ébranlent la confiance du citoyen dans l'État et mettent le fonctionnement normal des services de l'État en péril.
Binnen elk van deze titels worden dezelfde aangehaalde criteria gebruikt om de hoofdstukken, afdelingen, onderafdelingen en de strafbaarstellingen te ordenen.		Sous chacun de ces titres, les mêmes critères cités sont utilisés pour classer les chapitres, sections, sous-sections et les incriminations.

I. DE LA SERNA, « La non-representation d'enfants », in X (éd.), *Les infractions – Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 412 ; B. DE SMET, « Niet-afgifte van kinderen », *Comm.Strafr.*, 3, n° 5.

⁵⁵ Deze misdrijven worden in de rechtsleer zeer vaak omschreven als een vorm van 'contempt of court'. Zie o.a. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 435, nr. 465 en de verwijzingen aldaar; I. DE LA SERNA, "La non-representation d'enfants", in X (ed.), *Les infractions – Volume 3: Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Brussel, Larcier, 2011, 412; B. DE SMET, "Niet-afgifte van kinderen", *Comm.Strafr.*, 3, nr. 5.

⁵⁷ Dit wordt wel gegroepeerd met de strafbaarheid van de persoon die niet in overheidsdienst is en overgaat tot omkoping ten nadele van de Staat, aangezien hier steeds een ambtsdrager bij betrokken is als ontvangende partij.

⁵⁸ Ceci est regroupé avec l'incrimination de la personne qui n'appartient pas au service public et qui se rend coupable de corruption au préjudice de l'État, étant donné qu'un officier public est en l'occurrence toujours impliqué en tant que partie destinataire.

Ter verduidelijking van dit alles, wordt hierna schematisch de structuur van Boek 2 weergegeven:	Afin de clarifier tout cela, la structure du Livre 2 est reproduite schématiquement ci-après :
Voorafgaande titel – Gemeenschappelijke bepalingen	Titre préliminaire – Dispositions communes
Titel 1 – Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht	Titre 1 – Les violations graves du droit international humanitaire
Titel Ibis – Misdaad van ecocide	Titre Ibis – Crime d’ecocide
Titel 2 – Misdrijven tegen de persoon	Titre 2 – Les infractions contre la personne
Hoofdstuk 1 – Misdrijven tegen het leven	Chapitre 1 – Les infractions contre la vie
○ Afdeling 1 – Doden met het oogmerk om te doden	○ Section 1 – Les homicides commis avec intention de donner la mort
○ Afdeling 2 – Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid	○ Section 2 – L’homicide par défaut grave de prévoyance ou de précaution
○ Afdeling 3 – Aanzetten tot zelfdoding	○ Section 3 – L’ incitation au suicide
Hoofdstuk 2 – Foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling	Chapitre 2 – La torture, du traitement inhumain et du traitement dégradant
○ Afdeling 1 – Foltering	○ Section 1 – La torture
○ Afdeling 2 – Onmenselijke behandeling	○ Section 2 – Le traitement inhumain
○ Afdeling 3 – Ontorende behandeling	○ Section 3 – Le traitement dégradant

○ Afdeling 4 – Gemeenschappelijke bepaling		○ Section 4 – Disposition commune
Hoofdstuk 3 – Misdrijven tegen de seksuele integriteit, het seksueel zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden		Chapitre 3 – Les infractions portant atteinte à l'intégrité sexuelle ou au droit à l'autodétermination sexuelle et aux bonnes mœurs
○ Afdeling 1 – Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting		○ Section 1 – De l'atteinte à l'intégrité sexuelle, du voyeurisme, de la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel et du viol
○ Onderafdeling 1 – Toestemming met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht		○ Sous-section 1 ^{ère} – Du consentement en matière de droit à l'autodétermination sexuelle
○ Onderafdeling 2 – Basismisdrijven		○ Sous-section 2 – Des infractions de base
○ Onderafdeling 3 – Verzwaarde misdrijven		○ Sous-section 3 – Des infractions aggravées
○ Onderafdeling 4 – Algemene bepaling		○ Sous-section 4 – Disposition générale
○ Afdeling 2 – Seksuele uitbuiting van minderjarigen		○ Section 2 – De l'exploitation sexuelle des mineurs
○ Onderafdeling 1 – Benaderen van minderjarigen voor seksuele doeleinden		○ Sous-section 1 ^{ère} – De l'approche de mineurs à des fins sexuelles
○ Onderafdeling 2 – Seksuele uitbuiting van minderjarigen met het oog op prostitutie		○ Sous-section 2 – De l'exploitation sexuelle de mineurs à des fins de prostitution
○ Onderafdeling 3 – Beelden van seksueel misbruik van minderjarigen		○ Sous-section 3 – Des images d'abus sexuels de mineurs

<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 3/1 – Inhoud die bedoeld is om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 3/1 – Des contenus destinés à promouvoir la commission d’une infraction d’abus sexuels ou d’exploitation sexuelle au préjudice d’un mineur
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 4 – Algemene bepaling 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 4 – Disposition générale
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 3 – Openbare zedenschennis 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 3 – L’outrage public aux bonnes mœurs
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 4 – Gemeenschappelijke bepalingen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 4 – Dispositions communes
Hoofdstuk 4 – Misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit		Chapitre 4 – Les infractions contre l’intégrité physique ou psychique
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 1 – Opzettelijke misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 1 – Les infractions intentionnelles contre l’intégrité physique ou psychique
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 1 – Gewelddaden 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 1 – Les actes de violence
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 2 – Vrouwelijke genitale verminking 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 2 – Les mutilations génitales féminines
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 3 – Zwangerschapsafbreking zonder toestemming 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 3 – L’interruption de grossesse sans consentement
<ul style="list-style-type: none"> ○ 		<ul style="list-style-type: none"> ○
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 2 – Aantasting van de fysieke of psychische integriteit door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 2 – L’atteinte à l’intégrité physique ou psychique due à un défaut grave de prévoyance ou de précaution

Hoofdstuk 5 – Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid		Chapitre 5 – Les infractions contre la liberté individuelle
○ Afdeling 1 – Vrijheidsberoving		○ Section 1 – La privation de liberté
○ Afdeling 2 – Ontvoering		○ Section 2 – L’enlèvement
○ Afdeling 3 – Gijzeling		○ Section 3 – La prise d’otages
○ Afdeling 4 – Gemeenschappelijke bepalingen		○ Section 4 – Dispositions communes
Hoofdstuk 6 – Misdrijven tegen de persoonlijke rust en de morele integriteit		Chapitre 6 – Les infractions contre la tranquillité personnelle et l’intégrité morale
○ Afdeling 1 – Bedreiging		○ Section 1 – La menace
○ Afdeling 2 – Belaging		○ Section 2 – Le harcèlement
○ Afdeling 3 – Laster en belediging		○ Section 3 – La calomnie et des injures
○ Afdeling 4 – Smaad		○ Section 4 – L’outrage
○ Afdeling 5 – Gemeenschappelijke bepaling		○ Section 5 – Disposition commune
Hoofdstuk 7 – Schendingen van de menselijke waardigheid en misbruik van de kwetsbare positie van het slachtoffer		Chapitre 7 – Les atteintes à la dignité humaine et l’abus de la position vulnérable de la victime
○ Afdeling 1. Misdrijven inzake de bestrafing van de discriminatie, de aanzetting tot haat en het negationisme		○ Section 1. Les infractions relatives à la répression de la discrimination, des incitations à la haine et du négationnisme
○ Afdeling 2 – Mensenhandel en mensensmokkel		○ Section 2 – La traite et le trafic des êtres humains
○ Afdeling 2bis – Misbruik van prostitutie		○ Section 2bis – De l’abus de prostitution

○ Afdeling 3. Verkoop van kinderen	○ Section 3. La vente d'enfants
○ Afdeling 4 – Handel in menselijke organen	○ Section 4 – Le trafic d'organes humains
○ Afdeling 5 – Uitbuiting van bedelarij	○ Section 5 – L'exploitation de la mendicité
○ Afdeling 6 – Wanpraktijken van huisjesmelkers	○ Section 6 - Les pratiques abusives des marchands de sommeil
○ Afdeling 7 – Gedwongen huwelijk en gedwongen wettelijke samenwoning	○ Section 7 – Le mariage forcé et la cohabitation légale forcée
○ Afdeling 8 – Gemeenschappelijke bepalingen	○ Section 8 – Dispositions communes
Hoofdstuk 8 – Misdrijven met betrekking tot het in gevaar brengen van personen	Chapitre 8 – Les infractions en rapport avec la mise en danger de personnes
○ Afdeling 1 – Hulpverzuim	○ Section 1 – L'abstention d'aide
○ Afdeling 2 – Misbruik van de zwakke toestand van personen	○ Section 2 – L'abus de la situation de faiblesse de personnes
○ Afdeling 2 - Conversiepraktijken	○ Section 2bis – Les pratiques de conversion
○ Afdeling 3 – Verkeersbelemmering	○ Section 3 – L'entrave à la circulation
○ Afdeling 4 – Het in gevaar brengen van de volksgezondheid	○ Section 4 – La mise en danger de la santé publique
○ Afdeling 5 – Het in gevaar brengen van minderjarigen of kwetsbare personen	○ Section 5 – La mise en danger de mineurs ou de personnes vulnérables
○ Onderafdeling 1 – Verlaten of in behoeftige toestand achterlaten	○ Sous-section 1 – Le délaissement et l'abandon dans le besoin
○ Onderafdeling 2 – Gebrek aan voeding of verzorging	○ Sous-section 2 – Le défaut d'aliments ou de soins

<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 3 – Gebruik of lokken met het oog op het plegen van een misdrijf 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 3 – L'utilisation ou le leurre en vue de commettre une infraction
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 6 – Gemeenschappelijke bepalingen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 6 – Dispositions communes
Hoofdstuk 9 - Misdrijven tegen het privéleven		Chapitre 9 – Les infractions contre la vie privée des personnes
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 1 – Misdrijven betreffende het geheim van communicatie, privégegevens van een informaticasysteem en brieven 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 1 – Les infractions relatives au secret des communications, des données privées d'un système informatique et des lettres
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 2 – Schending van plaatsen die tot woning dienen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 2 – La violation de lieux servant d'habitation
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 3 – Bescherming van het beroepsgeheim 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 3 – La protection du secret professionnel
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 4 – Misdrijven betreffende de vrije uitoefening van de erediensten 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 4 – Les infractions relatives au libre exercice des cultes
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 5 – Bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarigen in het kader van de gerechtelijke procedures 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 5 – La protection de la vie privée des mineurs dans le cadre des procédures judiciaires
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 6 – Gemeenschappelijke bepalingen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 6 – Dispositions communes
Hoofdstuk 10 – Misdrijven tegen de burgerlijke staat van de personen		Chapitre 10 – Les infractions contre l'état civil des personnes
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 1 – Misdrijven met betrekking tot het bewijs van de burgerlijke staat van kinderen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 1 – Les infractions relatives à la preuve de l'état civil de l'enfant

○ Afdeling 2 – Misdrijven met betrekking tot de adoptie	○ Section 2 – Les infractions relatives à l'adoption
○ Afdeling 3 – Misdrijven met betrekking tot het huwelijk	○ Section 3 – Les infractions relatives au mariage
○ Afdeling 4 – Gemeenschappelijke bepalingen	○ Section 4 – Dispositions communes
Hoofdstuk 11 – Misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging	Chapitre 11 – les infractions contre les cadavres et les sépultures
○ Afdeling 1 – Zonder voorafgaande toestemming een begraafing of crematie verrichten	○ Section 1 – L'inhumation ou la crémation sans consentement préalable
○ Afdeling 2 – Lijk- en grafschennis	○ Section 2 – La profanation de cadavres et de sépultures
Titel 3 – Misdrijven tegen de openbare veiligheid	Titre 3 – Les infractions contre la sécurité publique
Hoofdstuk 1 – Terrorisme	Chapitre 1 – Le terrorisme
Hoofdstuk 2 – Aanslag op en samenspanning tegen de burgerlijke vrede	○ Chapitre 2 – Les attentats et complots contre la paix civile
Hoofdstuk 3 – Vorming van gewapende groepen en deelneming aan dergelijke groepen	Chapitre 3 – La constitution de groupes armés et la participation à de tels groupes

Hoofdstuk 4 – Vereniging met het oog op het plegen van een misdrijf en criminele organisatie		Chapitre 4 – L’association en vue de commettre une infraction et l’organisation criminelle
○ Afdeling 1. Vereniging met het oog op het plegen van een misdrijf		○ Section 1. L’association en vue de commettre une infraction
○ Afdeling 2. Criminele organisatie		○ Section 2. L’organisation criminelle
Hoofdstuk 5 – Externe beveiliging van kernmateriaal en ander radioactief materiaal		Chapitre 5 – La protection physique des matières nucléaires et des autres matières radioactives
Hoofdstuk 6 – Schending van havengebieden of binnendringen in een voertuig		Chapitre 6 – La violation de zones portuaires ou l’intrusion dans un véhicule
Hoofdstuk 7 - Verbod van gezichtsbedekking in de publieke ruimte		Chapitre 7 - L’interdiction de se cacher le visage dans l’espace public
Titel 4 – Valsheden		Titre 4 – Les faux
Hoofdstuk 1 – Bescherming van de munt, van de effecten, van de veiligheidskenmerken en van de zegels, stempels, keurstempels en merken		Chapitre 1 – La protection de la monnaie, des titres, des dispositifs de sécurité et des sceaux, timbres, poinçons et marques
○ Afdeling 1- Betekenis van enkele in dit hoofdstuk gebruikte termen		○ Section 1 ^{ère} - Définition de quelques termes utilisés dans ce chapitre
○ Afdeling 2 - Bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal voor het vervaardigen van		○ Section 2 – La protection de la monnaie, des titres, du matériel de fabrication de la monnaie ou des titres et des dispositifs de sécurité

de munt of de effecten en van de veiligheidskenmerken		
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 3 – Illegaal in omloop brengen van de munt en vervaardigen en in omloop brengen van de drukwerken of formulieren die een munt, effecten, plakpostzegels en andere zegels nabootsen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 3 – La mise en circulation illicite de la monnaie et la fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules imitant de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs et des autres timbres
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 4 – Bescherming van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 4 – La protection du sceau de l'Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matière d'or, d'argent et de platine
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 5 – Bescherming van de keurmerken van het waarborgkantoor 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 5 – La protection des marques du bureau de garantie
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 6 - Bescherming van de zegels, de stempels en de merken van de overheden en van particulieren 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 6 - La protection des sceaux, des timbres et des marques des autorités et des particuliers
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 7 – Bescherming van plakpostzegels en andere zegels 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 7 – La protection des timbres-poste adhésifs et des autres timbres
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 8 – Bescherming van de naam van de fabrikant en van de handelsnaam van een fabriek 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 8 – La protection du nom du fabricant et de la raison commerciale d'une fabrique
<ul style="list-style-type: none"> ○ Afdeling 9 - Gemeenschappelijke bepalingen 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Section 9 – Dispositions communes
Hoofdstuk 2 – Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken		Chapitre 2 –Le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux
Hoofdstuk 3 – Aanmatiging van functies, titels of een naam		Chapitre 3 – L'usurpation de fonctions, de titres ou de noms

Titel 5 – Misdrijven tegen het vermogen		Titre 5 – Des infractions contre les biens
Hoofdstuk 1 – Misdrijven met betrekking tot de onrechtmatige toe-eigening van goederen		Chapitre 1 – Les infractions relatives à l’appropriation frauduleuse de biens
○ Afdeling 1 – Diefstal en afpersing		○ Section 1 – Le vols et l’extorsion
○ Onderafdeling 1 - Definities		○ Sous-section 1 - Définitions
○ Onderafdeling 2 – Diefstal zonder geweld of bedreiging		○ Sous-section 2 - Le vol commis sans violences ni menaces
○ Onderafdeling 3. Diefstal met geweld of bedreiging en afpersing		○ Sous-section 3. Le vol commis avec violences ou menaces et l’extorsion
○ Onderafdeling 4 – Diefstal en afpersing van kernmateriaal		○ Sous-section 4 – Le vol et l’extorsions de matières nucléaires
○ Onderafdeling 5 – Gemeenschappelijke bepalingen		○ Sous-section 5 – Dispositions communes
○ Afdeling 2 – Bedrog		○ Section 2 – Les fraudes
○ Onderafdeling 1 – Misbruik van vertrouwen of andermans kwetsbare toestand		○ Sous-section 1 – L’abus de confiance ou de vulnérabilité d’autrui
○ Onderafdeling 2 – Oplichting en bedriegerij		○ Sous-section 2 – L’escroquerie et les tromperies
○ Onderafdeling 3 – Private omkoping		○ Sous-section 3 – La corruption privée
○ Onderafdeling 4 – Bedrog met behulp van een informaticasysteem		○ Sous-section 4 – La fraude à l’aide d’un système informatique

○ Onderafdeling 5 – Misdrijven die verband houden met de insolventie van ondernemingen		○ Sous-section 5 – Les infractions liées à l’insolvabilité des entreprises
○ Onderafdeling 6 – Overige vormen van bedrog		○ Sous-section 6 – Les autres formes de fraude
▪ Afdeling 3 – Heling en witwassen		▪ Section 3 – Le recel et le blanchiment
▪		▪
Hoofdstuk 2 – Misdrijven met betrekking tot de beschadiging en vernieling van goederen		Chapitre 2 – Les infractions relatives à la dégradation et à la destruction de biens
○ Afdeling 1 – Misdrijven die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan		○ Section 1 – Les infractions qui font naître un danger social
○ Afdeling 2: Vandalisme		○ Section 2 : Le vandalisme
○		○
Hoofdstuk 3 – Misdrijven betreffende informaticasystemen		Chapitre 3 – Les infractions relatives aux systèmes informatiques
○ Afdeling 1. Hacking		○ Section 1. Les accès non autorisés dans un système informatique
○ Afdeling 2. Aantasting van de integriteit van een informaticasysteem		○ Section 2. Les atteintes à l’intégrité d’un système informatique
○		○
Titel 6 – Economische misdrijven		Titre 6 – Des infractions économiques

Hoofdstuk 1 – Overtreding van de wetten op loterijen en pandhuizen		Chapitre 1 – Les infractions aux lois sur les loteries et les maisons de prêt sur gage
Hoofdstuk 2 – Misdrijven betreffende nijverheid en koophandel		Chapitre 2 – Les infractions relatives à l'industrie et au commerce
Titel 7 – Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren		Titre 7 – Les infractions contre l'État et son fonctionnement
Hoofdstuk 1 – Misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten		Chapitre 1 – Les infractions contre la structure de l'État et les pouvoirs de l'État
○ Afdeling 1 - Misdrijven tegen de staatsordening		○ Section 1 ^{ère} - Les infractions contre la structure de l'État
○ Afdeling 2 - Misdrijven tegen een wetgevende vergadering		○ Section 2 - Les infractions contre une assemblée législative
○ Afdeling 3 - Misdrijven tegen de monarchie		○ Section 3 - Les infractions contre la monarchie
○ Afdeling 4 – Gemeenschappelijke bepalingen		○ Section 4 – Les dispositions communes
Hoofdstuk 2 – Misdrijven tegen de landsverdediging en de essentiële belangen van België		Chapitre 2 – Les infractions contre la défense nationale et les intérêts essentiels de la Belgique
○ Afdeling 1 - Uitlokken of veroorzaken van oorlog		○ Section 1 ^{re} - Le déclenchement ou les causes de la guerre
○ Afdeling 2 - Militaire collaboratie		○ Section 2 - La collaboration militaire
○ Afdeling 3 - Economische collaboratie		○ Section 3 - La collaboration économique

○ Afdeling 4 - Politieke en intellectuele collaboratie		○ Section 4 - La collaboration politique et intellectuelle
○ Afdeling 5 - Misdrijven met betrekking tot staatsgeheimen		○ Section 5 - Les infractions concernant les secrets d'Etat
○ Afdeling 6 - Aangifte aan de vijand		○ Section 6 - La dénonciation à l'ennemi
○ Afdeling 7 - Verberging van vijanden of plegers van misdrijven tegen de landsverdediging		○ Section 7 - Le recel d'ennemis ou d'auteurs d'infractions contre la défense nationale
○ Afdeling 8 - Vernieling of brandstichting in strijd met de landsverdediging		○ Section 8 - La destruction ou l'incendie contre la défense nationale
○ Afdeling 9 - Samenspanning tegen de landsverdediging		○ Section 9 - Le complot contre la défense nationale
○ Afdeling 10 - Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging		○ Section 10 - L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale
○		○
Hoofdstuk 3 – Misdrijven tegen de internationale betrekkingen		Chapitre 3 – Des infractions contre les relations internationales
○ Afdeling 1. Aanslagen tegen een vreemde Staat of buitenlands staatshoofd		○ Section 1. Les attentats contre un État étranger ou un chef d'État étranger
○ Afdeling 2. Misdrijven tegen diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van vreemde staten		○ Section 2. Les infractions contre des représentants diplomatiques et consulaires d'États étrangers
○ Afdeling 3. Huurlingschap		○ Section 3. Le mercenariat
○		○

Hoofdstuk 4 – Ambtsmisdriven	Chapitre 4 – Forfaitures
○ Afdeling 1 – Schending van fundamentele rechten van de burgers	○ Section 1 – La violation des droits fondamentaux des citoyens
○ Afdeling 2 – Gedragingen met het oog op het ontwichten van de openbare dienst	○ Section 2 – Les comportements visant à déstabiliser le service public
○ Afdeling 3 – Aanmatiging van macht	○ Section 3 – L’usurpation de pouvoir
○ Afdeling 4 – Misbruik van gezag	○ Section 4 – L’abus d’autorité
○ Afdeling 5 – Rechtsweigeren	○ Section 5 – Le déni de justice
○ Afdeling 6 – Verduistering, knevelarij en belangenname	○ Section 6 – Le détournement, la concussion et la prise d’intérêt
○ Afdeling 7 – Publieke omkoping	○ Section 7 – La corruption publique
○ Afdeling 8 – Misdriven met betrekking tot het houden van de akten van de burgerlijke stand	○ Section 8 – Les infractions relatives à la tenue des actes de l’état civil
○ Afdeling 9 – Algemene bepaling	○ Section 9 – La disposition générale
Hoofdstuk 5 – Misdriven tegen de rechtsbedeling	Chapitre 5 – Les infractions contre l’administration de la justice
○ Afdeling 1 – Belemmering van onderzoeksdaden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen	○ Section 1 – L’entrave aux devoirs d’enquête et aux mesures de sécurisation ou de conservation
○ Onderafdeling 1 – Weerspannigheid	○ Sous-section 1 – La rébellion
○ Onderafdeling 2 – Valse getuigenis, valse verklaring en meened	○ Sous-section 2 – Faux témoignage, fausse déclaration et le faux serment

○ Onderafdeling 3 – Weigeren van medewerking aan het onderzoek		○ Sous-section 3 – Le refus de collaboration à l'enquête
○ Onderafdeling 4 – Verberging een vervolgte persoon, een lijk of bewijs		○ Sous-section 4 – Le recel d'une personne poursuivie, d'un cadavre ou d'une preuve
○ Onderafdeling 5 – Misdrijven tegen procedurestukken of goederen waarop een maatregel rust		○ Sous-section 5 – Les infractions contre les pièces de procédure ou biens sur lesquels repose une mesure
○ Onderafdeling 6 – Zegelverbreking		○ Sous-section 6 – Bris de scellés
○ Onderafdeling 7 – Inbreuken op het geheim karakter van het strafrechtelijk onderzoek		○ Sous-section 7 – Infractions au caractère secret de l'enquête pénale
○		○
○		○
○ Afdeling 2 – Belemmering van de rechterlijke uitspraak	○	○ Section 2 – L'entrave à la décision judiciaire
○ Afdeling 3 – Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van de rechterlijke beslissing	○	○ Section 3 – L'entrave à l'exécution ou non-respect d'une décision judiciaire
○ Onderafdeling 1 – Familieverlating		○ Sous-section 1 – Abandon de famille
○ Onderafdeling 2 – Niet-afgeven van kinderen		○ Sous-section 2 – Non-représentation d'enfants
○ Onderafdeling 3 – Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling		○ Sous-section 3 – Non-respect des conditions lors de la levée d'un acte d'information ou d'instruction

<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 4 – Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van een straf 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 4 – L’entrave à l’exécution ou non-respect d’une peine
<ul style="list-style-type: none"> ○ Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Les jets d’objets au-dessus des murs ou des grillages d’une prison, d’une section ou d’un établissement de défense sociale
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderafdeling 6. Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Sous-section 6. Le non-respect d’une décision ordonnant la production d’une pièce
<ul style="list-style-type: none"> ○ 		<ul style="list-style-type: none"> ○
Hoofdstuk 6 – Belemmering van openbare werken		Chapitre 6 – L’entrave aux travaux publics
Hoofdstuk 7 - Subsidiefraude		Chapitre 7 – Fraude aux subsides
4. Methodologie		4. Méthodologie
<p>Boek 2 van het Strafwetboek bestrijkt zeer uiteenlopende materies. De commissie heeft zich dan ook uitgebreid geïnformeerd omtrent de knelpunten die in het huidige Strafwetboek en enkele ermee samenhangende bijzondere strafwetten bestaan omtrent deze verschillende domeinen. Hiertoe werd contact genomen met tal van specialisten en actoren op het terrein, vaak op informele basis. De commissie wil dan ook uitdrukkelijk iedereen danken die op deze manier zijn werkzaamheden heeft verricht.</p>		<p>Le Livre 2 du Code pénal couvre des matières très diverses. La commission s’est dès lors longuement informée des problèmes qui existent dans le Code pénal actuel et dans quelques-unes des lois pénales particulières connexes concernant ces différents domaines. À cet effet, des contacts, souvent informels, ont été pris avec de nombreux spécialistes et acteurs de terrain. La commission tient dès lors à remercier expressément toutes les personnes qui ont contribué de cette sorte à enrichir ses travaux.</p>

Op basis van deze contacten, de analyse van de strafbaarstellingen in de rechtsleer, problemen die aan de oppervlakte zijn gekomen in de rechtspraak en waar nodig een rechtsvergelijkende analyse, heeft de commissie een voorstel van voorontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek ontwikkeld, waarbij ook gebruik kon worden gemaakt van taxatie-instrumenten ontwikkeld door de dienst voor strafrechtelijk beleid.		Sur la base de ces contacts, de l'analyse des incriminations dans la doctrine, des problèmes qui sont apparus dans la jurisprudence et, au besoin, d'une analyse de droit comparé, la commission a élaboré une proposition d'avant-projet de Livre 2 du Code pénal fondée sur la méthodologie décrite ci-après, avec aussi la possibilité d'avoir recours aux instruments de taxation développés par le service de politique criminelle.
4.1. Taxatie-instrument strafwaardigheid		4.1. Instrument d'appréciation du caractère punissable
Op vraag van de vorige minister van Justitie werd door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid een taxatie-instrument strafwaardigheid uitgewerkt. Voor die misdrijven waarvoor de commissie meende dat een andere handhavinginstrument dan een strafrechtelijke sanctionering meer gepast is, werd deze assumptie getoetst aan dit taxatie-instrument. Op die manier wordt getracht het strafrecht opnieuw tot zijn essentie te herleiden, al moet daarbij worden vastgesteld dat de belangrijkste winsten op dit vlak niet te vinden zijn in Boek II van het Strafwetboek, aangezien hierin in principe slechts de meest fundamentele waarden van de samenleving worden beschermd.		À la demande du précédent ministre de la Justice, le service de la Politique criminelle a mis au point un instrument d'évaluation du caractère punissable. En ce qui concerne les infractions pour lesquelles la commission a estimé qu'un mécanisme de maintien autre qu'une sanction pénale était plus approprié, ce postulat a été vérifié à l'aide de cet instrument d'évaluation. On s'efforce de la sorte de ramener le droit pénal à son essence, même si force est de constater à cet égard que les principaux bénéfices à ce niveau ne se trouvent pas dans le Livre II du Code pénal étant donné que ce dernier ne protège en principe que les valeurs les plus fondamentales de la société.
4.2. Taxatie-instrument strafmaat		4.2. L'instrument d'évaluation degré de peine
De commissie heeft in zijn voorstellen getracht de strafmaten te herijken, waardoor		Dans ses propositions, ce groupe de travail multidisciplinaire s'est efforcé de réévaluer les

de discrepanties die zijn ontstaan in de bestrafing, zowel tussen de verschillende misdrijven als tussen de verschillende verzwaarde vormen van een zelfde misdrijf ⁵⁹ worden weggewerkt. Daarnaast werd ook getracht de strafmaat in de wet beter te doen overeenstemmen met de straf die in de praktijk voor dergelijke feiten wordt uitgesproken, wat mede mogelijk wordt gemaakt door het verlaten van het artificiële correctionaliseringsmechanisme.	degrés de peine de manière à supprimer les disparités en termes de répression, tant entre les différentes infractions qu'entre les différentes formes aggravées d'une même infraction ⁶⁰ . Par ailleurs, on s'est également efforcé de faire correspondre davantage le degré de peine prévu par la loi à la peine qui est prononcée dans la pratique pour de tels faits, ce qui est en partie possible par l'abandon du mécanisme de correctionnalisation artificiel.
De commissie heeft hierbij nuttig gebruik kunnen maken van het taxatie-instrument strafmaat dat op vraag van de vorige minister van Justitie werd uitgewerkt door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid.	Dans ce cadre, la commission a pu utilement utiliser l'instrument d'évaluation du degré de la peine qui a été développé par le service de la Politique criminelle à la demande du précédent ministre de la Justice.
Hierbij moet nog worden opgemerkt dat de Commissie bij het opstellen van zijn voorontwerp is uitgegaan van de keuzes die werden gemaakt op het vlak van bestrafing in het voorontwerp van Boek 1. In het bijzonder moet daarbij worden gewezen op het feit dat de Commissie overtuigd is van het feit dat de gevangenisstraf echt de <i>ultimum remedium</i> moet zijn en dat korte gevangenisstraffen vooral negatieve effecten hebben voor de samenleving en de veroordeelde. ⁶¹ Vandaar dat in het voorontwerp de keuze werd gemaakt om in het laagste strafniveau (het niveau 1) geen gevangenisstraf of straf onder elektronisch toezicht op te nemen. Dit verklaart ook de keuzes die soms werd gemaakt in het hierna volgende voorontwerp om een misdrijf onder te brengen in dit laagste strafniveau.	Il convient encore de souligner ici que pour la rédaction de son avant-projet, la Commission a pris comme point de départ les choix qui avaient été faits sur le plan de la répression dans le Livre 1. Plus particulièrement, il y a lieu d'insister ici sur le fait que la Commission reste convaincue que la peine d'emprisonnement doit réellement rester le remède ultime et que les courtes peines d'emprisonnement ont surtout des effets négatifs pour la société et le condamné ⁶² . C'est pourquoi le choix a été fait dans l'avant-projet de ne pas prévoir dans le niveau de peine le plus bas (le niveau 1) une peine d'emprisonnement ou une peine de surveillance électronique ? Ceci explique également les choix qui ont été opérés ci-après en prévoyant pour certaines infractions ce niveau de peine le plus bas.

⁵⁹ Dit zijn dus de gevallen waarin een verzwaarend bestanddeel werd toegevoegd aan een basismisdrijf.

⁶⁰ Ce sont donc les cas dans lesquels un élément aggravant a été ajouté à une infraction de base.

⁶¹ Zie hierover uitgebreid de memorie van toelichting bij Boek 1 en J. ROZIE en D. VANDERMEERSCH, "De zin van de korte gevangenisstraf in vraag gesteld", RW 2017-18, 323-335.

⁶² Pour plus de développements à ce sujet, voy. l'exposé des motifs du Livre 1 et J. ROZIE en D. VANDERMEERSCH, "De zin van de korte gevangenisstraf in vraag gesteld", RW 2017-18, 323-335.

5. Herhaling		5. Récidive
Het nieuwe Strafwetboek kent een facultatieve herhaling voor de niveaus 1-6 en een verplichte herhaling voor niveau 7.		Le nouveau Code pénal comporte la récidive facultative pour les niveaux 1 à 6 et la récidive obligatoire pour le niveau 7.
6. Wat met de overtredingen?		6. Qu'en est-il des contraventions ?
Een laatste vraag die voorafgaand aan de redactie van Boek 2 van het Strafwetboek moest worden beantwoord, is die naar het lot van de overtredingen. In het voorontwerp van Boek 1 werd deze afzonderlijke misdrijfcategorie immers verlaten. Na enkele algemene beschouwingen hieromtrent (5.1.), wordt ingegaan op wat er moet gebeuren met de overtredingen buiten (5.2) en in het Strafwetboek (5.3.).		Une dernière question à laquelle il fallait répondre préalablement à la rédaction du Livre 2 du Code pénal est celle du sort des contraventions. En effet, dans l'avant-projet du Livre 1 cette catégorie particulière d'infraction a été abandonnée. Après quelques considérations générales sur ce sujet (5.1.), on examinera ce qu'il en est des contraventions non reprises (5.2) et de celles reprises dans le Code pénal (5.3.).
6.1. Algemeen		6.1. Généralités
In de memorie van toelichting bij het Voorontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek wordt benadrukt dat rechtsregels evenredig moeten zijn met het nagestreefde doel. Dit betekent o.m. dat moet worden nagegaan of het strafrecht wel in alle gevallen een gepast handavingsmechanisme aanreikt.		Dans l'exposé des motifs relatif à l'avant-projet de Livre 1 du Code pénal, il est rappelé que les règles de droit doivent être <i>proportionnelles</i> à l'objectif poursuivi. Cela signifie entre autres qu'il convient de s'assurer que le droit pénal offre un mécanisme de coercition adapté dans tous les cas.
Zo wordt beargumenteerd dat overtredingen in bepaalde gevallen gedepenaliseerd/gedecriminaliseerd moeten worden. Meer algemeen moet ook ruimte worden gelaten voor andere sanctioneringsmechanismen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van het "Taxatie-instrument		Il est ainsi plaidé en faveur d'une dépénalisation/décriminalisation des contraventions dans certains cas. Plus généralement, il y a lieu d'ouvrir la possibilité d'appliquer également d'autres mécanismes de sanction. À cet égard, on utilise l'« instrument d'évaluation afin de déterminer le caractère

<p>ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven” ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid.⁶³ Dit taxatie-instrument werd op basis van objectieve wetenschappelijke criteria ontwikkeld om ondersteunend en legitimerend te werken bij de beantwoording van de vraag of het strafrecht al dan niet moet worden ingezet om een bepaalde inbreuk te handhaven.</p>	<p>punissable d’un comportement visé par l’infraction» élaboré par le Service de la Politique criminelle.⁶⁴ Cet instrument d’appréciation a été mis au point sur la base de critères scientifiques objectifs afin d’offrir un appui et une légitimation au moment de déterminer s’il convient ou non d’invoquer le droit pénal pour contrôler une infraction précise.</p>
<p>In het Voorontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek wordt in het artikel 9 m.b.t. de indeling van de misdrijven geopteerd om nog alleen een tweedelige indeling van de misdaden en wanbedrijven te hanteren. Het valt immers niet langer te verantwoorden om een “klassiek” strafproces te voeren voor misdrijven die hoogstens aanleiding kunnen geven tot een geldboete van vijftientwintig euro (x 8 bij toepassing van de opdecimen) of een gevangenisstraf van zeven dagen. Teneinde een adequater antwoord te bieden op deze problematiek, moeten voor deze categorie van misdrijven andere pistes worden bewandeld. Afhankelijk van de gemaakte keuzes, kunnen deze pistes hetzij strafrechtelijk (door de overtredingen voortaan als wanbedrijf voor te stellen), hetzij niet-strafrechtelijk (bestuurlijke sancties, bevel tot betaling van het parket, burgerrechtelijke afhandeling,...) zijn.</p>	<p>À l’article 9 de l’avant-projet de Livre 1 du Code pénal relatif au classement des infractions, il a été décidé de ne plus appliquer qu’un classement en deux catégories des crimes et des délits. En effet, il n’est plus justifiable de mener une procédure pénale « classique » pour des infractions qui peuvent entraîner au maximum une amende de vingt-cinq euros (x 8 en cas d’application des décimes additionnels) ou un emprisonnement de sept jours. Afin de pouvoir apporter une réponse adéquate à cette problématique, il convient de suivre d’autres pistes pour cette catégorie d’infractions. En fonction des choix opérés, ces pistes peuvent être soit pénales (en considérant les contraventions désormais comme des délits), soit non pénales (sanctions administratives, injonction de paiement du parquet, traitement en droit civil, etc.).</p>
<p>De begrippen “depenaliseren” en “decriminaliseren” dekken niet helemaal dezelfde lading. Depenaliseren impliceert de onttrekking aan het strafrechtelijk systeem</p>	<p>Les termes « dépenalisation » et « décriminalisation » n’ont pas totalement la même signification. La dépenalisation implique la soustraction au système pénal au profit d’un</p>

⁶³ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

⁶⁴ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Développement d’un instrument d’évaluation afin de déterminer le caractère punissable d’un comportement visé par l’infraction. Rapport final à l’attention du ministre de la Justice*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 225 p.

ten gunste van een ander sanctioneringsmechanisme (bestuursrechtelijk, burgerrechtelijk,...). Decriminalisering impliceert daarentegen dat de gesanctioneerde verplichting uit de ganse rechtsorde (niet alleen de strafrechtelijke) wordt geschrapt. ⁶⁵ Decriminaliseren omvat m.a.w. depenaliseren, maar depenalisering leidt niet per se tot decriminalisering. De vraag rijst überhaupt of een volledige decriminalisering ooit kan worden bewerkstelligd, aangezien een burgerrechtelijke afhandeling openstaat van zodra er sprake is van een fout, schade en causaal verband tussen fout en schade.		autre mécanisme de sanction (administratif, civil, ...). En revanche, la décriminalisation implique que l'obligation sanctionnée est supprimée de la totalité de l'ordre juridique (pas seulement pénal). ⁶⁶ Autrement dit, la décriminalisation englobe la dépénalisation mais la dépénalisation n'aboutit pas nécessairement à la décriminalisation. Il s'impose aussi de se demander si une décriminalisation totale est seulement possible étant donné qu'un traitement en droit civil est envisageable dès qu'il y a faute, dommage et lien de cause à effet entre la faute et le dommage.
Thans wordt de denkoefening gemaakt of de overtredingen uit Boek II Sw. nog een strafrechtelijke afhandeling kunnen rechtvaardigen, m.a.w. wordt nagegaan of de overtredingen moeten worden opgewaardeerd tot wanbedrijven, dan wel of ze moeten worden gedepenaliseerd.		A ce stade il convient de procéder à l'examen pour déterminer si les contraventions du Livre II du Code pénal peuvent encore justifier un traitement pénal ; en d'autres termes, on examine si les contraventions doivent être réévaluées en délits ou <i>dépénalisées</i> .
De volgende overtredingen werden reeds in het verleden uit het Strafwetboek gehaald:		Les contraventions suivantes ont déjà été supprimées du Code pénal par le passé :

⁶⁵ M. DELMAS-MARTY, *Modèles et mouvements de politique criminelle*, Parijs, Economica, 1983, 160; M. DELMAS-MARTY, "Permanence ou derive du modèle libéral de politique criminelle", *Archives de politique criminelle* 1983, nr.6, 41. Zie ook DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 23-24.

⁶⁶ M. DELMAS-MARTY, *Modèles et mouvements de politique criminelle*, Paris, Economica, 1983, 160 ; M. DELMAS-MARTY, « Permanence ou dérive du modèle libéral de politique criminelle », *Archives de politique criminelle* 1983, n° 6, 41. Cf. aussi SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 23-24.

Art. 551-554 Sw. (Hoofdstuk I – Overtredingen van de eerste klasse); art. 555-558 Sw. (Hoofdstuk II – Overtredingen van de tweede klasse), art. 561, 2°-7° Sw. (Hoofdstuk III – Overtredingen van de derde klasse), art. 563, 1° en 4°- 5° Sw. (Hoofdstuk IV – Overtredingen van de vierde klasse)	Art. 551-554 C.P. (Chapitre I – Des contraventions de première classe), art. 555-558 C.P. (Chapitre II – Des contraventions de deuxième classe), art. 561, 2°-7° C.P. (Chapitre III – Des contraventions de troisième classe), art. 563, 1° et 4°-5° C.P. (Chapitre IV – Des contraventions de quatrième classe).
Zijn nog als overtreding aan te merken in het Strafwetboek:	Sont encore considérés comme une contravention dans le Code pénal :
1) Art.559, 1° Sw.: <i>“Met geldboete van tien euro tot twintig euro worden gestraft zij die, buiten de gevallen omschreven in boek II, titel IX, hoofdstuk III, van dit wetboek, andermans roerende eigendommen opzettelijk beschadigen of vernielen”</i>	1) Art. 559, 1°, C.P. : <i>« Seront punis d’une amende de dix euros à vingt euros ceux qui, hors les cas prévus par le chapitre III, titre IX, livre II du présent code, auront volontairement endommagé ou détruit les propriétés mobilières d’autrui »</i>
2) Art. 561, 1° Sw.: <i>“Met geldboete van tien euro tot twintig euro en met gevangenisstraf van een dag tot vijf dagen of met een van die straffen alleen worden gestraft zij die zich schuldig maken aan nachtgerucht of nachtrumoer waardoor de rust van de inwoners kan worden verstoord”</i>	2) Art. 561, 1°, C.P. : <i>« Seront punis d’une amende de dix euros à vingt euros et d’un emprisonnement d’un jour à cinq jours, ou d’une de ces peines seulement, ceux qui se seront rendus coupables de bruits ou tapages nocturnes de nature à troubler la tranquillité des habitants »</i>
3) Art. 563, 2° Sw.: <i>“Met geldboete van vijftien euro tot vijftientwintig euro en met gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen of met een van die straffen alleen worden gestraft zij die stedelijke of landelijke afsluitingen, uit welke materialen ook gemaakt, opzettelijk beschadigen”</i>	3) Art. 563, 2°, C.P. : <i>« Seront punis d’une amende de quinze euros à vingt-cinq euros et d’un emprisonnement d’un jour à sept jours, ou d’une de ces peines seulement, ceux qui auront volontairement dégradé des clôtures urbaines ou rurales, de quelques matériaux qu’elles soient faites »</i>

<p>4) Art. 563, 3° Sw.: “Met geldboete van vijftien euro tot vijftwintig euro en met gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen of met een van die straffen alleen worden gestraft daders van feitelikheden of lichte gewelddaden, mits zij niemand gewond of geslagen hebben en mits de feitelikheden niet tot de klasse van beledigingen behoren; in het bijzonder zij die opzettelijk, doch zonder het oogmerk om te beledigen, enig voorwerp op iemand werpen dat hem kan hinderen of bevuilen”</p>		<p>4) Art. 563, 3°, C.P. : « Seront punis d’une amende de quinze euros à vingt-cinq euros et d’un emprisonnement d’un jour à sept jours, ou d’une de ces peines seulement, les auteurs de voies de fait ou violences légères, pourvu qu’ils n’aient blessé ni frappé personne, et que les voies de fait n’entrent pas dans la classe des injures ; particulièrement ceux qui auront volontairement, mais sans intention de l’injurier, lancé sur une personne un objet quelconque de nature à l’incommoder ou à la souiller »</p>
<p>5) Art. 563bis Sw.: “ Met geldboete van vijftien euro tot vijftwintig euro en met gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen of met een van deze straffen alleen worden gestraft, zij die zich, behoudens andersluidende wetsbepalingen, in de voor het publiek toegankelijke plaatsen begeven met het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodat zij niet herkenbaar zijn. Het eerste lid geldt echter niet voor hen die zich in de voor het publiek toegankelijke plaatsen begeven met het gezicht geheel of gedeeltelijk bedekt of verborgen, zodat zij niet herkenbaar zijn, en wel krachtens arbeidsreglementen of een politieverordening naar aanleiding van feestactiviteiten”</p>		<p>5) Art. 563bis, C.P. : « Seront punis d’une amende de quinze euros à vingt-cinq euros et d’un emprisonnement d’un jour à sept jours, ou d’une de ces peines seulement, ceux qui, sauf dispositions légales contraires, se présentent dans les lieux accessibles au public le visage masqué ou dissimulé en tout ou en partie, de manière telle qu’ils ne soient pas identifiables. Toutefois, ne sont pas visés par l’alinéa 1er, ceux qui circulent dans les lieux accessibles au public le visage masqué ou dissimulé en tout ou en partie de manière telle qu’ils ne soient pas identifiables et ce, en vertu de règlements de travail ou d’une ordonnance de police à l’occasion de manifestations festives. »</p>
<p>De overige artikelen 562, 564, 565 (m.b.t. herhaling) en 566 Sw. (m.b.t. aanneming verzachtende omstandigheden) kunnen buiten beschouwing worden gelaten, aangezien ze achterhaald zijn gelet op het nieuwe uitgetekende regime van herhaling en aanneming van verzachtende</p>		<p>Les articles restants 562, 564, 565 (sur la récidive) et 566 du Code pénal (concernant l’acceptation de circonstances atténuantes) ne doivent pas être pris en considération car ils sont obsolètes eu égard au nouveau régime en matière de récidive et d’acceptation de</p>

omstandigheden in het Voorontwerp van Boek I van het Strafwetboek.		circonstances atténuantes esquissé dans l'avant-projet de Livre I du Code pénal.
De gemaakte onderverdeling tussen overtredingen van de eerste, de tweede, de derde en de vierde klasse biedt thans geen enkele meerwaarde meer.		La subdivision entre les contraventions de la première, de la deuxième, de la troisième et de la quatrième classe n'apporte dès lors plus aucune valeur ajoutée.
6.2. Overtredingen buiten Boek II van het Strafwetboek		6.2. Les contraventions non reprises dans le Livre II du Code pénal
Uiteraard zijn er nog overtredingen buiten het Strafwetboek die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van de werkzaamheden.		Il reste naturellement des contraventions en dehors du Code pénal qui n'ont pas fait l'objet des travaux.
De vooropgestelde uitgetekende tweeledige indeling van de misdrijven in het Boek I Sw. betekent echter niet <i>a priori</i> een depenalisering van de buiten het Strafwetboek geherbergde overtredingen. Zoals geschreven behoort de opwaardering tot een correctioneel strafniveau ook tot de mogelijkheden.		La proposition de répartition des infractions en deux catégories élaborée dans le Livre I du Code pénal ne signifie <i>a priori</i> pas une dépénalisation des contraventions visées ailleurs que dans le Code pénal. Comme nous l'avons écrit, l'élévation à un niveau de sanction correctionnel fait également partie des possibilités.
De wetgever zal deze oefening voor elke individuele overtreding moeten maken. Wanneer het nieuwe Boek 1 Sw. wordt aangenomen, zal een periode worden voorzien voor alle betrokken instanties (Openbaar Ministerie, hoven en rechtbanken, politiediensten,...) om zich te kunnen voorbereiden op de inwerkingtreding ervan. Deze periode kan door de wetgever o.m. worden aangewend om zich te buigen over het lot van de overtredingen buiten het Strafwetboek.		Le législateur devra effectuer cet exercice individuellement pour chaque contravention. Lorsque le nouveau Livre I du Code pénal sera adopté, une période sera prévue pour que toutes les instances concernées (Ministère public, cours et tribunaux, services de police, etc.) puissent se préparer à son entrée en vigueur. Cette période peut aussi être utilisée par le législateur pour, entre autres, se pencher sur le sort des contraventions non reprises dans le Code pénal.

<p>Deze oefening zal hoe dan ook moeten worden gemaakt, bij gebreke waaraan het algemeen strafrecht onwerkbaar dreigt te worden t.a.v. de nog bestaande overtredingen. Het zou immers betekenen dat voor deze overtredingen dan nog enkel de wettelijk bepaalde strafmaat openstaat (m.n. een gevangenisstraf van een t.e.m. zeven dagen en/of een geldboete van een t.e.m. vijftientig euro), daar de andere in Boek 1 Sw. opgenomen hoofdstraffen refereren aan correctionele en/of criminele strafniveaus. Ook zouden de straftoematingsregels (zoals de samenloop) buiten spel worden gezet, daar zij geënt zijn op de in het Boek 1 Sw. voorziene strafniveaus. Evenzeer worden de regels van de verjaring van de straf onbruikbaar, daar niet langer meer wordt gerefereerd aan politiestrafen. De actieradius van de strafbare poging zou daarentegen worden verruimd, daar het artikel 10 van Boek 1 Sw. in algemene termen gewag maakt van de “poging tot misdrijf” en “behoudens afwijkende bepaling, is de poging altijd strafbaar voor de misdrijven waarvan het schuldbestanddeel in een bijzonder opzet bestaat, dan wel het wetens en willens aannemen van het strafbaar gestelde gedrag”, waar in het huidig systeem de poging tot overtreding nooit strafbaar is, tenzij de bijzondere strafwet hierin uitdrukkelijk voorziet.</p>		<p>Cet exercice devra dans tous les cas avoir lieu car à défaut, le droit pénal général risque d’être inutilisable face aux contraventions encore existantes. En effet, cela signifierait que pour ces contraventions, seul le taux de la peine fixé légalement serait encore applicable (à savoir un emprisonnement d’un à sept jours et/ou une amende d’un à vingt-cinq euros) étant donné que les autres peines principales reprises dans le Livre 1 du Code pénal se réfèrent à des niveaux de sanction correctionnels et/ou criminels. Les règles de fixation de la peine (telles que le concours) seraient également mises hors-jeu car elles ne sont pas calquées sur les niveaux de sanction prévus dans le Livre 1 du Code pénal. Les règles de prescription deviennent tout aussi inutilisables étant donné qu’il n’est plus fait référence aux peines de police. Le rayon d’action de la tentative punissable devrait par contre être élargi car l’article 10 du Livre I du Code pénal mentionne, en termes généraux, la « <i>tentative d’infraction</i> » et indique que « <i>sauf disposition contraire, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l’élément de culpabilité constitue en une intention particulière ou en l’accomplissement sciemment et volontairement du comportement punissable</i> », alors que dans le système actuel, la tentative de contravention n’est jamais punissable sauf si la loi pénale spéciale le prévoit expressément.</p>
<p>De impact van de vooropgestelde tweeledige indeling van de misdrijven in Boek 1 Sw. op overtredingen buiten het Strafwetboek kan niet zomaar worden opgelost door de creatie van omzettingstabellen, om de reeds aangehaalde reden dat naast de</p>		<p>On ne peut solutionner l’effet de la répartition proposée des infractions en deux catégories dans le Livre 1 du Code pénal sur les contraventions non visées dans le Code en créant simplement des tableaux de conversion, pour la raison déjà évoquée qu’outre la dépénalisation, il est</p>

depenalisering nog altijd voor de strafrechtelijke afhandeling kan worden gekozen (m.n. de opwaardering tot een correctioneel strafniveau). In de omzettingstabel kan wel worden vermeld dat bij gebreke aan een andersluidende wettelijke bepaling overtredingen buiten het Strafwetboek worden gedepenaliseerd.		toujours possible d'opter pour un traitement pénal (à savoir l'élévation à un niveau de peine correctionnel). En revanche, on peut préciser dans le tableau de conversion que sauf disposition légale contraire, les contraventions qui ne figurent pas dans le Code pénal sont dépenalisées.
De federale wetgever kan in het licht van artikel 11 BWHI echter alleen een conversiemechanisme aannemen dat ook geldt voor de Gemeenschappen en Gewesten indien dit formeel deel wordt van Boek 1. De omzettingstabellen zullen dan ook in het voorontwerp van Boek 2 worden opgenomen als een toevoeging aan de wet die Boek 1 invoert. Dit kan worden verantwoord, aangezien de bevoegdheid over Boek 1 Sw. ook de opstelling van de straffen impliceert. Gemeenschappen en Gewesten kunnen immers slechts een nieuwe straf (in casu dan een politiestraf) aannemen na eensluidend advies van de ministerraad. Het omzetten van straffen naar de strafniveaus met inbegrip van de overweging dat overtredingen buiten het Strafwetboek worden gedepenaliseerd bij gebreke aan een andersluidende wettelijke bepaling, kan dus worden beschouwd als een federale bevoegdheid.		Toutefois, à la lumière de l'article 11 de la loi spéciale de réformes institutionnelles, le législateur fédéral peut uniquement adopter un mécanisme de conversion qui s'applique aussi aux Communautés et aux Régions s'il fait formellement partie du Livre 1. Dans ce cas, les tableaux de conversion seront aussi repris dans l'avant-projet de Livre 2 comme ajout à la loi d'introduction du Livre 1. Cela se justifie étant donné que la compétence en ce qui concerne le Livre 1 du Code pénal suppose également la rédaction des peines. En effet, les Communautés et les Régions ne peuvent adopter une nouvelle peine (en l'espèce, une peine de police) qu'après avis conforme du Conseil des ministres. La conversion des peines en niveaux de peine, y compris la décision de considérer que les contraventions ne figurant pas dans le Code pénal seront dépenalisées, sauf disposition légale contraire, peut donc être vue comme une compétence fédérale.
De impact moet evenwel niet worden overroepen. [De volgende lijst werd geïnventariseerd aan de hand van het overzicht dat destijds werd opgemaakt in functie van de Salduz-bis wet m.b.t. alle strafrechtelijke inbreuken met een strafmaat beneden een jaar gevangenisstraf; uit dit		L'impact ne doit cependant pas être exagéré. [La liste suivante a été établie sur la base de l'aperçu dressé à l'époque en fonction de la loi Salduz-bis concernant toutes les infractions pénales assorties d'un taux de la peine inférieur à un an d'emprisonnement; les contraventions ont été sélectionnées dans cet aperçu]

overzicht werden dan de overtredingen gedestilleerd]		
<p>Op federaal niveau betreft het de volgende strafbepalingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 87 t.e.m.90 Veldwetboek (7 oktober 1886, BS 14 oktober 1886); - Art. 5 Jachtwet van 28 februari 1882 (BS 3 maart 1882); - Art.1 en 3 Wet van 22 augustus 1901 waarbij gewijzigd wordt artikel 13 van het Decreet van 16 december 1811 op de mosselvangst (BS 25 augustus 1901); - Art. 3 Wet van 1 september 1920 waarbij aan minderjarigen beneden 16 jaar toegang tot de bioscoopzalen wordt ontzegd (BS 18 februari 1921); - Artikel 2ter, 1° wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsmiddelen en antiseptica en van de stoffen die kunnen worden gebruikt voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen <i>juncto</i> artikel 61, §2, 1°, KB 6 september 2017 houdende regeling van verdovende middelen, psychotrope stoffen [en slaapmiddelen]⁶⁷; - Art. 11 t.e.m. 13 Wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart (BS 26 juli 1937); - Art. 2 Wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet 		<p>Au niveau fédéral, cela concerne les dispositions pénales suivantes :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 87 à 90 du Code rural (7 octobre 1886, <i>M.B.</i> du 14 octobre 1886) ; - Art. 5 de la loi sur la chasse du 28 février 1882 (<i>M.B.</i> du 3 mars 1882) ; - Art. 1 et 3 de la loi du 22 août 1901 modifiant l'article 13 du décret du 16 décembre 1811, relatif à la pêche des moules (<i>M.B.</i> du 25 août 1901) ; - Art. 3 de la loi du 1er septembre 1920 interdisant l'entrée des salles de spectacle cinématographique aux mineurs âgés de moins de 16 ans (<i>M.B.</i> du 18 février 1921) ; - Article 2ter, 1° loi 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes <i>juncto</i> article 61§ 2, 1° arrêté royal 6 septembre 2017 réglementant les substances stupéfiantes, psychotropes et soporifiques ; - Art. 11 à 13 de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne (<i>M.B.</i> du 26 juillet 1937) ; - Art. 2 de la loi du 2 mars 1954 tendant à prévenir et réprimer les atteintes au libre exercice des pouvoirs souverains établis par la Constitution (<i>M.B.</i> du 19 mars 1954) ;

⁶⁷ In de officiële Nederlandse titel wordt de notie "slaapmiddel" niet toegevoegd, wat wel het geval is voor de Franse versie.

<p>ingestelde soevereine machten (BS 19 maart 1954);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 23 Wet van 5 juli 1956 betreffende de watering en (BS 5 augustus 1956); - Art. 22 Wet van 3 juni 1957 betreffende de polders (BS 21 juni 1957); - Art. 9 Koninklijk Besluit van 30 januari 1958 houdende algemeen politiereglement van de polders en van de watering en (BS 5 februari 1958); - Art. 8 Wet van 15 juli 1960 tot zedelijke bescherming van de jeugd (BS 20 juli 1960); - Art. 84 Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade (BS 15 april 1965); - Art. 9 Wet van 11 juli 1969 betreffende de grondstoffen voor de landbouw, tuinbouw, bosbouw en veeteelt (BS 17 juli 1969); - Art. 12 Koninklijk Besluit van 5 augustus 1970 houdende algemeen politiereglement van de onbevaarbare waterlopen (BS 5 augustus 1970); - Art. 5 Wet van 2 april 1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige produkten schadelijke organismen (BS 20 april 1971); - Art. 7 Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw, tuinbouw en zeevisserijprodukten (BS 25 april 1971); 	<ul style="list-style-type: none"> - Art. 23 de la loi du 5 juillet 1956 relative aux wateringues (<i>M.B.</i> du 5 août 1956) ; - Art. 22 de la loi du 3 juin 1957 relative aux polders (<i>M.B.</i> du 21 juin 1957) ; - Art. 9 de l'arrêté royal du 30 janvier 1958 portant règlement général de police des polders et des wateringues (<i>M.B.</i> du 5 février 1958) ; - Art. 8 de la loi du 15 juillet 1960 sur la préservation morale de la jeunesse (<i>M.B.</i> du 20 juillet 1960) ; - Art. 84 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait (<i>M.B.</i> du 15 avril 1965) ; - Art. 9 de la loi du 11 juillet 1969 relative aux matières premières pour l'agriculture, l'horticulture, la sylviculture et l'élevage (<i>M.B.</i> du 17 juillet 1969) ; - Art. 12 de l'arrêté royal du 5 août 1970 portant règlement général de police des cours d'eau non navigables (<i>M.B.</i> du 5 août 1970) ; - Art. 5 de la loi du 2 avril 1971 relative à la lutte contre les organismes nuisibles aux végétaux et aux produits végétaux (<i>M.B.</i> du 20 avril 1971) ; - Art. 9 de la loi du 28 mars 1975 relative au commerce des produits de l'agriculture, de l'horticulture et de la pêche maritime (<i>M.B.</i> du 25 avril 1971) ; - Art. 37 de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux (<i>M.B.</i> du 27 juillet 1990).
--	---

<p>- Art. 37 Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke (BS 27 juli 1990).</p>		
<p>* Op gedefederaliseerd niveau herbergen de volgende bijzondere strafbepalingen een overtreding:</p>		<p>* Au niveau des entités fédérées, les dispositions pénales spéciales suivantes incluent une contravention :</p>
<p>Waalse overheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 49 Decreet van 19 december 2002 betreffende de organisatie van de gewestelijke gasmarkt (BS 11 februari 2003) (Décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz); - Art. 143 Decreet van 18 december 2003 betreffende de toeristische logiesverstrekken inrichtingen (BS 11 maart 2004) (Décret du 18 décembre 2003 relatif aux établissements d'hébergement touristique); - Art. 61 Decreet van 1 april 2004 betreffende de toeristische bezienswaardigheden (BS 13 mei 2004) (Décret du 1 avril 2004 relatif aux attractions touristiques); - Art. L1122-25 Wetboek van 22 april 2004 van de plaatselijke democratie en decentralisatie (BS 12 augustus 2004) (Code du 22 avril 2004 de la démocratie locale et de la décentralisation); - Art. D75 Milieuwetboek – Boek 2: Waterwetboek van 27 mei 2004 (BS 23 september 2004) (Code du 27 mai 2004 de l'Environnement – Livre 2: Code de l'Eau). 		<p>Autorité wallonne :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 49 du décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz (<i>M.B.</i> du 11 février 2003) ; - Art. 143 du décret du 18 décembre 2003 relatif aux établissements d'hébergement touristique (<i>M.B.</i> du 11 mars 2004) ; - Art. 61 du décret du 1er avril 2004 relatif aux attractions touristiques (<i>M.B.</i> du 13 mai 2004) ; - Art. L1122-25 du Code du 22 avril 2004 de la démocratie locale et de la décentralisation (<i>M.B.</i> du 12 août 2004) ; - Art. D75 du Code du 27 mai 2004 de l'Environnement – Livre 2 : Code de l'Eau (<i>M.B.</i> du 23 septembre 2004).

<p>Vlaamse overheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 25 Gemeentedecreet van 15 juli 2005 (BS 31 augustus 2005); - Art. 25 Provinciedecreet van 9 december 2005 (BS 29 december 2005); - Art. 35 Decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (BS 24 december 2008); - Art. 5 Decreet van 20 maart 2009 houdende de toegankelijkheid van publieke plaatsen voor personen met een assistentiehond (BS 8 mei 2009). 		<p>Autorité flamande :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 25 Gemeentedecreet van 15 juli 2005 (<i>M.B.</i> du 31 août 2005) (Décret communal du 15 juillet 2005) ; - Art. 25 Provinciedecreet van 9 december 2005 (<i>M.B.</i> du 29 décembre 2005) (Décret provincial du 9 décembre 2005) ; - Art. 35 Decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (<i>M.B.</i> du 24 décembre 2008) (Décret du 19 décembre 2008 relatif à l'organisation des centres publics d'aide sociale) ; - Art. 5 Decreet van 20 maart 2009 houdende de toegankelijkheid van publieke plaatsen voor personen met een assistentiehond (<i>M.B.</i> du 8 mai 2009) (Décret du 20 mars 2009 relatif à l'accessibilité aux personnes accompagnées de chiens d'assistance des lieux publics).
<p>6.3. De overtredingen uit het huidige Boek II van het Strafwetboek</p>		<p>5.3. Les contraventions de l'actuel Livre II du Code pénal</p>
<p>In dit hoofdstuk wordt nagegaan of de overtredingen uit het Strafwetboek al dan niet gedepenaliseerd moeten worden.</p>		<p>Dans ce chapitre, on examinera s'il convient de dépénaliser éventuellement les contraventions du Code pénal.</p>
<p>6.3.1. Art. 559, 1° Sw. (opzettelijk beschadigen of vernielen van andermans roerende eigendommen)</p>		<p>6.3.1. Art. 559, 1°, C.P. (dégradation ou destruction volontaire des propriétés mobilières d'autrui)</p>

Omdat er altijd wat discussie is geweest over de grenslijn tussen beschadigen, vernielen en onbruikbaarmaking, dienen de desbetreffende strafbaarstellingen met het oog op de premisse van coherentie meer op elkaar te worden afgestemd. ⁶⁸	Comme il y a toujours eu débat sur la limite entre endommager, détruire et mettre hors service, les incriminations concernées doivent être davantage harmonisées afin d'améliorer la prémisse de cohérence. ⁶⁹
Het is bovendien duidelijk dat er een conceptueel verband bestaat tussen de strafbaarstelling van artikel 559, 1° Sw. en de strafbaarstellingen omschreven in het huidig boek II, titel IX, hoofdstuk III Sw. Dit blijkt trouwens uitdrukkelijk uit de tekst van artikel 559, 1° Sw.: "Met geldboete van tien euro tot twintig euro worden gestraft zij die, buiten de gevallen omschreven in boek II, titel IX, hoofdstuk III, van dit wetboek, andermans roerende eigendommen opzettelijk beschadigen of vernielen"	En outre, il est clair qu'il existe un lien conceptuel entre l'incrimination de l'article 559, 1°, C.P., et celles définies dans l'actuel chapitre III, titre IX, livre II du Code pénal. Cela ressort d'ailleurs explicitement du libellé de l'article 559, 1°, C.P. : <i>« Seront punis d'une amende de dix euros à vingt euros ceux qui, hors les cas prévus par le chapitre III, titre IX, livre II du présent code, auront volontairement endommagé ou détruit les propriétés mobilières d'autrui »</i>
Het bestaan van een conceptueel verband tussen bestaande strafbaarstellingen blijkt een belangrijke indicator te zijn voor het behoud van een strafrechtelijke afhandeling. Zo wordt een verband tussen verschillende inbreuken volgens de Nederlandse wetgever gezien als een essentieel element voor de	Or la présence d'un lien conceptuel entre des incriminations existantes semble être un indicateur important pour le maintien d'un traitement pénal. Ainsi, selon le législateur néerlandais, un lien entre différentes infractions est considéré comme un élément essentiel pour l'application d'un même moyen de répression. ⁷¹

⁶⁸ Cf. P. MAGNIEN, "Les contraventions prévues par le Code pénal", in H. D. BOSLY et C. DE VALKENEER, *Les infractions – Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 912; Y. DELBROUCK, "Vernielen – onbruikbaar maken – beschadigen van voertuigen: één vlag één lading?", *Limb.Rechtsl.* 1992, 149-153; E. VAN MUYLEM, "Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging?", *AJT* 1994-95, 579-581.

⁶⁹ Cf. P. MAGNIEN, « Les contraventions prévues par le Code pénal », in H. D. BOSLY et C. DE VALKENEER, *Les infractions – Les infractions contre les biens*, 2e édition, Bruxelles, Larcier, 2016, 912 ; Y. DELBROUCK, « Vernielen – onbruikbaar maken – beschadigen van voertuigen: één vlag één lading? », *Limb.Rechtsl.* 1992, 149-153 ; E. VAN MUYLEM, « Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging? », *AJT* 1994-95, 579-581.

⁷¹ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 49, qui renvoie au courrier du ministre de la Justice au président de la Première Chambre des États généraux du 31 octobre 2008, note de cabinet sur les

toepassing van eenzelfde handhavingsmiddel. ⁷⁰		
Bovendien maakt materiële schade deel uit van de beschrijving van de inbreuk. Gedragingen waarbij schade wordt toegebracht aan de goederen van het individu vormen inbreuken die een zekere ernst inhouden en zijn steeds bepalend geweest voor het inzetten van het strafrecht. Daarom wordt dit gegeven als een doorslaggevende indicator beschouwd in het "Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven" ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid. ⁷²		De plus, le dommage matériel figure dans la description de l'infraction. Les comportements entraînant une atteinte aux biens de l'individu constituent des infractions qui comportent une certaine gravité et ont toujours été déterminants pour l'application du droit pénal. C'est pourquoi cette donnée est considérée comme un indicateur déterminant dans l'« instrument d'évaluation permettant de déterminer le caractère punissable des infractions » élaboré par le Service de la Politique criminelle. ⁷³
Conclusie: het misdrijf omschreven in het artikel 559, 1° Sw. zal worden opgewaardeerd tot een misdrijf strafbaar met een correctioneel strafniveau en worden ondergebracht in het hoofdstuk "Misdrijven met betrekking tot de beschadiging en vernieling van goederen". ⁷⁴		Conclusion : l'infraction décrite à l'article 559, 1°, du Code pénal sera érigée en infraction punissable d'un niveau de sanction correctionnel et reprise dans le chapitre « Infractions relatives à la dégradation et à la destruction de biens ». ⁷⁵

principes présidant au choix d'un système de sanction, Première Chambre des Pays-Bas, année parlementaire 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

⁷⁰ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 49 die verwijst naar Brief van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van 31 oktober 2008, Kabinetsnota over de uitgangspunten bij de keuze van een sanctiestelsel, Eerste Kamer Nederland, vergaderjaar 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

⁷² DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 45.

⁷³ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 45.

⁷⁴ Zie supra.

⁷⁵ Voir plus haut.

6.3.2. Art. 561,1° Sw. (nachtgerucht of nachtrumoer)	6.3.2. Art. 561, 1°, C.P. (bruits nocturnes ou tapages nocturnes)
De oorsprong van het artikel 561,1° Sw. gaat ver terug in de tijd, m.n. in het artikel 479,8° van de Code pénal van 1810, welke teruggaat op artikel 605 van het Wetboek van 3 Brumaire jaar IV, dat op zijn beurt teruggaat op titel I, artikel 19 van het Decreet van 19-22 juli 1791. ⁷⁶	L'origine de l'article 561, 1°, du Code pénal remonte loin dans le temps, à savoir à l'article 479, 8° du Code pénal de 1810, qui remonte à l'article 605 du Code du 3 Brumaire an IV, qui remonte à son tour au titre I, article 19 du Décret des 19-22 juillet 1791. ⁷⁷
De vraag rijst of de overtreding van artikel 561, 1° Sw. moet worden opgewaardeerd tot een wanbedrijf. Het is twijfelachtig.	La question se pose de savoir si la contravention visée à l'article 561, 1°, du Code pénal, doit être érigée en délit. On peut en douter.
Het moet worden beklemtoond dat er op basis van het "Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven" ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid. ⁷⁸ geen doorslaggevende indicatoren kunnen worden gevonden die wijzen in de richting van een verplichte strafrechtelijke afhandeling:	Il y a lieu de souligner que, sur la base de l'« instrument d'évaluation permettant de déterminer le caractère punissable des infractions » élaboré par le Service de la Politique criminelle ⁷⁹ , on ne peut identifier des indicateurs déterminants allant dans le sens d'un traitement pénal obligatoire :
- er is geen hiërarchisch hogere norm die de strafrechtelijke sanctionering van het betreffend gedrag dwingend voorschrijft;	- il n'y a pas de norme hiérarchiquement supérieure qui impose obligatoirement de sanctionner le comportement concerné en droit pénal ;

⁷⁶ L. DE SCHEPPER, "Nachtlawaai", in *Comm.Strafr.*, Antwerpen, Kluwer, 1995, 1.

⁷⁷ L. DE SCHEPPER, « Nachtlawaai », in *Comm. Strafr.*, Anvers, Kluwer, 1995, 1.

⁷⁸ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

⁷⁹ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 225 p.

- de beschrijving van de inbreuk vormt geen aantasting van de “harde kern van de fundamentele rechten”;	- la description de l’infraction ne porte pas atteinte au « noyau dur des droits fondamentaux » ;
- de beschrijving van de inbreuk maakt geen aantasting uit van de fysieke, seksuele of psychische integriteit van een persoon;	- la description de l’infraction ne constitue pas une atteinte à l’intégrité physique, sexuelle ou psychique d’une personne ;
- de materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage matériel ne figure pas dans la description de l’infraction ;
- de schade toegebracht aan de Staat maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage causé à l’État ne figure pas dans la description de l’infraction ;
- de schade toegebracht aan de economie maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage causé à l’économie ne figure pas dans la description de l’infraction ;
- de schade toegebracht aan het fysieke milieu maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage causé à l’environnement physique ne figure pas dans la description de l’infraction ;
<i>Met deze indicator wordt bedoeld op elke vorm van schade die negatieve effecten heeft op de lucht, water en de bodem, de instandhouding van dier en plantensoorten</i>	<i>Cet indicateur cible toute forme de dommage ayant des répercussions négatives sur l’air, l’eau et le sol, la conservation des espèces animales et végétales et des habitats.⁸¹ Le tapage nocturne ne peut y être assimilé.</i>

⁸¹ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIN, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 47-48.

<i>en habitats⁸⁰. Nachtlawaai kan hiermee niet worden geassimileerd.</i>		
- de schade toegebracht aan het samenleven in onze maatschappij maakt niet op overtuigende wijze deel uit van de beschrijving van de inbreuk;		- le dommage causé au vivre ensemble dans notre société ne figure pas de façon convaincante dans la description de l'infraction ;
<i>De strafbaarstelling beoogt zowel de rust van de individuele inwoner te beschermen, als deze van de inwoners in het algemeen. Nachtlawaai zou dus op het eerste gezicht kunnen leiden tot schade toegebracht aan het samenleven in onze maatschappij omdat het een inbreuk uitmaakt op het geheel van algemeen aanvaarde normen die van toepassing zijn op onze samenlevingsregels⁸².</i>		<i>La criminalisation vise à protéger à la fois la tranquillité de l'habitant individuel et celle des habitants en général. À première vue, le tapage nocturne pourrait donc entraîner un dommage causé au vivre ensemble dans notre société parce qu'il constitue une infraction à l'ensemble des normes généralement acceptées et applicables à nos règles de cohabitation.⁸³</i>
<i>Deze indicator moet echter niet te ruim worden opgevat. Het is niet omdat een gedraging in strijd wordt geacht met een algemeen aanvaarde norm, dat daarom het strafrecht altijd het gepaste antwoord biedt.</i>		<i>Cet indicateur ne doit toutefois pas être formulé trop largement. Ce n'est pas parce qu'un comportement est jugé contraire à une norme généralement acceptée que le droit pénal y apporte toujours la réponse adéquate.</i>
<i>Sedert een cassatiearrest van 3 januari 1966 is voor de strafbaarheid van artikel 561, 1° Sw. bovendien niet langer meer vereist dat</i>		<i>En outre, depuis l'arrêt de la Cour de Cassation du 3 janvier 1966, pour que l'article 561, 1° du Code pénal revête un caractère punissable, il n'est plus</i>

⁸⁰ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIN, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 47-48.

⁸² DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIN, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 48.

⁸³ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIN, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 48.

<i>nachtlawaaï van die aard moet zijn dat het een gevoel van onveiligheid kan doen ontstaan.⁸⁴</i>		<i>exigé que le tapage nocturne soit de nature à créer un sentiment d'insécurité.⁸⁵</i>
- de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie;		- aucune organisation internationale ne recommande d'ériger le comportement en infraction ;
- de inbreuk hangt niet samen met of af van een andere strafrechtelijke te handhaven inbreuk;		- l'infraction n'est pas liée à une autre infraction à sanctionner pénalement ni ne dépend d'une telle infraction ;
<i>De inbreuk van artikel 561, 1° Sw. hangt op zich niet af van een andere strafrechtelijke inbreuk. Dit werd als zodanig reeds bevestigd in de rechtspraak van het Hof van Cassatie.⁸⁶ Wel is er samenloop mogelijk, aangezien veel gevallen kunnen worden opgevangen door de kaderwet van 18 juli 1973 betreffende de bestrijding van de geluidshinder⁸⁷. De wet van 18 juli 1973 – die in het artikel 11 voorziet in strafsancities (correctionele straffen) – viseert de geluidshinder van vaste of mobiele, blijvende of tijdelijke geluidsbronnen. Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt de ordonnantie van 17 juli 1997 betreffende de bestrijding van geluidshinder in een stedelijke omgeving. Voor het Vlaams Gewest werd artikel 11 van de wet van 18 juli 1973 gewijzigd door het artikel 17 van het decreet van 21 december 2007 tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen</i>		<i>L'infraction visée à l'article 561, 1°, du Code pénal, ne dépend pas en soi d'une autre infraction pénale. Cela a déjà été souligné en tant que tel dans la jurisprudence de la Cour de Cassation.⁸⁸ Il peut toutefois y avoir concours étant donné que de nombreux cas peuvent être couverts par la loi-cadre du 18 juillet 1973 relative à la lutte contre le bruit⁸⁹. La loi du 18 juillet 1973 – dont l'article 11 prévoit des sanctions pénales (peines correctionnelles) – vise le bruit provenant de sources sonores fixes ou mobiles, permanentes ou temporaires. Dans la Région de Bruxelles-Capitale s'applique l'ordonnance du 17 juillet 1997 relative à la lutte contre le bruit en milieu urbain. Pour la Région flamande, l'article 11 de la loi du 18 juillet 1973 a été modifié par l'article 17 du décret du 21 décembre 2007 complétant le décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement par un titre XVI « Contrôle, maintien et mesures de sécurité ». Pour la Région wallonne, l'article dont</i>

⁸⁴ Cass. 3 januari 1966, RW 1966-67, 740.

⁸⁵ Cass. 3 janvier 1966, RW 1966-67, 740.

⁸⁶ Cass. 30 oktober 1984, RW 1985-86, 1193 met noot L. DE SCHEPPER; Cass. 22 januari 2002.

⁸⁷ BS 14 september 1973.

⁸⁸ Cass. 30 octobre 1984, RW 1985-86, 1193, avec une note de L. DE SCHEPPER ; Cass. 22 janvier 2002.

⁸⁹ M.B. du 14 septembre 1973.

<p>inzake milieubeleid met een titel XVI “Toezicht, handhaving en veiligheidsmaatregelen”. Voor het Waals Gewest werd het kwetsieuze artikel gewijzigd door artikel 6 van het decreet van 5 juni 2008 betreffende de opsporing, de vaststelling en beteuveling van milieuovertredingen en de herstelmaatregelen inzake leefmilieu. In deze gewijzigde bepaling wordt er gewag gemaakt van een “overtreding van de derde categorie” in de zin van het Waals Milieuwetboek. Dit betreft echter geen overtreding in de strikte betekenis van het woord. In het artikel D151 van het Waals Milieuwetboek lezen we dat een overtreding van de derde categorie wordt gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een geldboete van 100 tot 100.000 euro.</p>	<p>question a été modifié par l’article 6 du décret du 5 juin 2008 relatif à la recherche, la constatation, la poursuite et la répression des infractions et les mesures de réparation en matière d’environnement. Dans cette disposition modifiée, il est fait mention d’une « infraction de troisième catégorie » au sens du Code de l’Environnement wallon. Il ne s’agit toutefois pas d’une infraction au sens strict du terme. À l’article D151 du Code de l’Environnement wallon, nous pouvons lire que les infractions de troisième catégorie sont punies d’un emprisonnement de huit jours à six mois ou d’une amende d’au moins 100 euros et au maximum 100.000 euros ou d’une de ces peines seulement.</p>
<p>De vraag rijst dan ook of het artikel 561, 1° Sw. een meerwaarde biedt. Een samenloopregeling doet immers sowieso de politiestraffen van artikel 561, 1° Sw. teniet, gelet op de vooropgestelde correctionele straffen van de kaderwet van 18 juli 1973 (en de hieruit voortvloeiende wijzigende ordonnances en decreten) en de straftoemingsregel van de eendaadse samenloop op grond waarvan alleen de zwaarste straf wordt uitgesproken (huidig artikel 65 Sw.)⁹⁰. De vaststelling dat in de praktijk vaak liever wordt teruggegrepen naar het artikel 561, 1° Sw., omdat dit artikel gemakkelijker te hanteren zou zijn⁹¹, is geen argument om voor het behoud te pleiten in het Strafwetboek. Bovendien overkoepelt de</p>	<p>Il convient dès lors de se demander si l’article 561, 1°, du Code pénal, apporte une valeur ajoutée. En effet, un règlement en matière de concours annule dans tous les cas les peines de police visées à l’article 561, 1°, du Code pénal, eu égard aux peines correctionnelles proposées dans la loi-cadre du 18 juillet 1973 (et dans les ordonnances et décrets modificatifs qui en découlent) et à la règle de fixation de la peine concernant le concours idéal d’infractions, sur la base de laquelle seule la peine la plus lourde est prononcée (actuel article 65 du Code pénal).⁹² Le constat selon lequel en pratique, on invoquerait souvent plus volontiers l’article 561, 1°, du Code pénal, parce que cet article serait plus facile à utiliser⁹³ n’est pas un argument pour plaider en faveur de son maintien dans le Code pénal. De</p>

⁹⁰ Zie ook P. MAGNIEN, “Les contraventions prévues par le Code pénal”, in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER, *Les infractions – Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 920.

⁹¹ L. DE SCHEPPER, “Nachtgeruchten en geluidshinder”, RW 1985-86, 1194-1199; A. VANDEPLAS, “Betreffende de huiszoeking”, RW 1978-79, 2447.

⁹² Cf. P. MAGNIEN, « Les contraventions prévues par le Code pénal », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER, *Les infractions – Les infractions contre les biens*, 2e édition, Bruxelles, Larcier, 2016, 920.

⁹³ L. DE SCHEPPER, « Nachtgerucht en geluidshinder », RW 1985-86, 1194-1199 ; A. VANDEPLAS, « Betreffende de huiszoeking », RW 1978-79, 2447.

<i>kaderwet van 18 juli 1973 (en de hieruit voortvloeiende wijzigende ordonnances en decreten) een ruimer toepassingsgebied, daar het artikel 561, 1° Sw. enkel het rumoer of het gerucht viseert waardoor de rust van een inwoner 's nachts kan worden verstoord. Het betreft ook alleen het rumoer in bewoonde plaatsen of in de onmiddellijke nabijheid ervan.</i>	<i>plus, la loi-cadre du 18 juillet 1973 (et les ordonnances et décrets modificatifs qui en découlent) couvre un champ d'application plus large car l'article 561, 1°, du Code pénal, vise uniquement les bruits ou tapages de nature à troubler la tranquillité d'un habitant durant la nuit. Il concerne uniquement le tapage dans des lieux habités ou dans leur proximité immédiate.</i>
<i>- er bestaan ook reeds niet-penale antwoorden op het gedrag omschreven door de inbreuk, zowel bestuursrechtelijk als burgerrechtelijk.</i>	<i>- il existe aussi déjà des réponses non pénales au comportement défini par l'infraction, tant administratives que civiles.</i>
<i>Zo kan worden gewezen op het artikel 3, 2° van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties. Thans wordt door de GAS-wet⁹⁴ een bestuursrechtelijke afhandeling mogelijk gemaakt, omdat het artikel 561, 1° Sw. als een zogenaamde "gemengde inbreuk" wordt gecatalogeerd.</i>	<i>On peut ainsi renvoyer à l'article 3, 2°, de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales. Actuellement, la loi relative aux SAC⁹⁵ autorise un traitement administratif parce que l'article 561, 1°, du Code pénal est catalogué comme une « infraction mixte ».</i>
<i>De burgerrechtelijke afhandeling is evenzeer een voor de hand liggende keuze, gelet op de vordering van burenhinder die op het artikel 544 BW wordt gesteund. Burenhinder veronderstelt een abnormale hinder veroorzaakt door een daad, verzuim of gedraging die aan de buur toerekenbaar is. De omstandigheid dat deze daad, verzuim of gedraging als foutief kan worden bestempeld, verhindert de toepassing van artikel 544 BW niet. Het artikel 544 BW is dus niet</i>	<i>Le traitement civil est un choix tout aussi évident, compte tenu de l'exigence de troubles du voisinage qui s'appuie sur l'article 544 du Code civil. Le trouble du voisinage suppose un trouble anormal causé par un fait, une omission ou un comportement imputable au voisin. La circonstance que ce fait, cette omission ou ce comportement peut être qualifié de fautif, ne fait pas obstacle à l'application de l'article 544 du Code civil. L'article 544 du Code pénal n'est donc pas subordonné à l'article 1382 de ce Code.⁹⁷ La demande fondée sur l'article 544 du Code civil est</i>

⁹⁴ Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, BS 1 juli 2013.

⁹⁵ Loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales, M.B. du 1er juillet 2013.

⁹⁷ Cass. 11 février 2016, NjW 2016, 545.

<i>ondergeschikt aan het artikel 1382 BW⁹⁶. De vordering ex artikel 544 BW is een waardige evenknie voor de strafrechtelijke afhandeling, daar het toepassingsgebied dezelfde lading dekt.</i>		<i>un équivalent au traitement pénal étant donné que le champ d'application est identique.</i>
Conclusie: het misdrijf dat het nachtgerucht of nachtrumoer strafbaar stelt, zal worden gedepenaliseerd. Andere meer omvattende strafbepalingen bieden immers een valabele uitweg. De reeds bestaande niet-penale antwoorden lijken ook een meer adequaat antwoord te bieden. Thans wordt door de GAS-wet een bestuursrechtelijke afhandeling mogelijk gemaakt, omdat het artikel 561, 1° Sw. als zogenaamde "gemengde inbreuk" wordt gecatalogeerd. Niets staat in de weg dat bij een depenalisering de bestuursrechtelijke afhandeling mogelijk blijft, m.n. wanneer het nachtgerucht of nachtrumoer wordt beschouwd als een inbreuk van de eerste soort (m.n. als gedraging van lokale overlast voor zover op dezelfde inbreuk geen straffen of bestuurlijke sancties worden gesteld door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie). Daarnaast kan worden gewezen op de burgerrechtelijke vordering van burenhinder ex artikel 544 BW.		Conclusion : l'infraction qui confère un caractère punissable au bruit ou au tapage nocturne sera dépenalisée. D'autres dispositions pénales plus complètes offrent en effet une solution valable. Les réponses non pénales qui existent déjà semblent également apporter une réponse plus adéquate. Actuellement, la loi relative aux SAC ⁹⁸ autorise un traitement administratif parce que l'article 561, 1°, du Code pénal est catalogué comme « infraction mixte ». Rien n'empêche qu'en cas de dépenalisation, le traitement civil reste possible, à savoir lorsque les bruits ou tapages nocturnes sont considérés comme une infraction du premier type (à savoir comme un comportement de nuisance locale pour autant qu'aucune peine ou sanction administrative ne soit imposée à cette même infraction en application d'une loi, d'un décret ou d'une ordonnance). Par ailleurs, on peut renvoyer à la demande résultant de troubles de voisinage fondée sur l'article 544 du Code civil.
<i>6.3.3. Art. 563, 2° Sw. (opzettelijk beschadigen van stedelijke of landelijke afsluitingen)</i>		<i>6.3.3. Art. 563, 2°, C.P. (dégradation volontaire de clôtures urbaines ou rurales)</i>
Omdat er altijd wat discussie is geweest over de grenslijn tussen beschadigen, vernielen en onbruikbaarmaking, dienen de desbetreffende strafbaarstellingen met het		Comme il y a toujours eu débat sur la limite entre endommager, détruire et mettre hors service, les incriminations concernées doivent être

⁹⁶ Cass. 11 februari 2016, NjW 2016, 545.

⁹⁸ Loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales, M.B. du 1er juillet 2013.

oog op de premisse van coherentie meer op elkaar te worden afgestemd.		davantage harmonisées afin d'améliorer la prémisse de cohérence.
Het is bovendien duidelijk dat er een conceptueel verband bestaat tussen de strafbaarstelling van artikel 563, 2° Sw. en de strafbaarstellingen omschreven in het huidig boek II, titel IX, hoofdstuk III, Afdeling VIII Sw. (in het bijzonder art. 545 Sw. m.b.t. vernieling van stedelijke of landelijke afsluitingen).		En outre, il est clair qu'il existe un lien conceptuel entre l'incrimination de l'article 563, 2°, C.P., et celles définies dans l'actuelle section VIII, chapitre III, titre IX, livre II du Code pénal (en particulier, l'art. 545 du Code pénal concernant la destruction de clôtures urbaines ou rurales).
Het bestaan van een conceptueel verband tussen bestaande strafbaarstellingen blijkt een belangrijke indicator te zijn voor het behoud van een strafrechtelijke afhandeling. Zo wordt een verband tussen verschillende inbreuken volgens de Nederlandse wetgever gezien als een essentieel element voor de toepassing van eenzelfde handhavingsmiddel. ⁹⁹		Or la présence d'un lien conceptuel entre des incriminations existantes semble être un indicateur important pour le maintien d'un traitement pénal. Ainsi, selon le législateur néerlandais, un lien entre différentes infractions est considéré comme un élément essentiel pour l'application d'un même moyen de répression. ¹⁰⁰
Bovendien maakt materiële schade deel uit van de beschrijving van de inbreuk. Gedragingen waarbij schade wordt toegebracht aan de goederen van het individu vormen inbreuken die een zekere ernst inhouden en zijn steeds bepalend		De plus, le dommage matériel figure dans la description de l'infraction. Les comportements entraînant une atteinte aux biens de l'individu constituent des infractions qui comportent une certaine gravité et ont toujours été déterminants pour l'application du droit pénal. C'est pourquoi

⁹⁹ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 49 die verwijst naar Brief van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van 31 oktober 2008, Kabinetsnota over de uitgangspunten bij de keuze van een sanctiestelsel, Eerste Kamer Nederland, vergaderjaar 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

¹⁰⁰ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 49, qui renvoie au courrier du ministre de la Justice au président de la Première Chambre des États généraux du 31 octobre 2008, note de cabinet sur les principes présidant au choix d'un système de sanction, Première Chambre des Pays-Bas, année parlementaire 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

geweest voor het inzetten van het strafrecht. Daarom wordt dit gegeven als een doorslaggevende indicator beschouwd in het “Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven” ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid. ¹⁰¹	cette donnée est considérée comme un indicateur déterminant dans l’« instrument d’appréciation permettant de déterminer le caractère punissable des infractions » élaboré par le Service de la Politique criminelle. ¹⁰²
Conclusie: het misdrijf omschreven in het artikel 563, 2° Sw. zal worden opgewaardeerd tot een misdrijf strafbaar met een correctioneel strafniveau en worden ondergebracht in het hoofdstuk “Misdrijven met betrekking tot de beschadiging en vernieling van goederen”. ¹⁰³	Conclusion : l’infraction décrite à l’article 563, 2°, du Code pénal sera érigée en infraction punissable d’un niveau de sanction correctionnel et reprise dans le chapitre « Infractions relatives à la dégradation et à la destruction de biens ». ¹⁰⁴
6.3.4. Art. 563, 3° Sw. (<i>feitelijkheden en lichte gewelddaden</i>)	6.3.4. Art. 563, 3°, C.P. (<i>voies de fait et violences légères</i>)
Omdat er altijd wat discussie is geweest over de grenslijn tussen slagen enerzijds en feitelijkheden en lichte gewelddaden anderzijds, lijkt enerzijds een samenvoeging in een strafbaarstelling van niveau 1 en anderzijds een depenalisering aangewezen.	Comme la limite entre les coups, d’une part, et les voies de fait et violences légères, d’autre part, a toujours fait l’objet d’une discussion, il apparaît approprié, d’une part, de les regrouper dans une incrimination de niveau 1 et, d’autre part, de les dépenaliser.
Onder de nieuwe noemer “Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg” ¹⁰⁵ die als restcategorie moet worden	Sous le nouveau dénominateur « Actes de violence entraînant une atteinte à l’intégrité du premier degré ou n’entraînant pas d’atteinte à

¹⁰¹ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 45.

¹⁰² SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 45.

¹⁰³ Zie supra.

¹⁰⁴ Voir plus haut.

¹⁰⁵ Zie supra.

beschouwd, worden dan de gewelddaden begrepen die eerder lichte gevolgen hebben, in die zin dat zij niet resulteren in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk, een ziekte of een nog ernstiger gevolg.	l'intégrité» ¹⁰⁶ , qu'il convient de considérer comme une catégorie résiduelle, sont ainsi repris les actes de violence qui ont des conséquences plutôt légères, en ce sens qu'ils n'entraînent pas d'incapacité à effectuer un travail personnel, de maladie ou de conséquence plus grave.
Het is duidelijk dat er een conceptueel verband bestaat tussen de strafbaarstelling van artikel 563, 3° Sw en de strafbaarstellingen m.b.t. het opzettelijk toebrengen van slagen of verwondingen (art. 398 e.v. Sw.).	Il est clair qu'il existe un lien conceptuel entre l'incrimination de l'article 563, 3°, C.P., et celles relatives aux coups ou blessures volontaires (art. 398 et suiv. C.P.).
Het bestaan van een conceptueel verband tussen bestaande strafbaarstellingen blijkt een belangrijke indicator te zijn voor het behoud van een strafrechtelijke afhandeling. Zo wordt een verband tussen verschillende inbreuken volgens de Nederlandse wetgever gezien als een essentieel element voor de toepassing van eenzelfde handhavingsmiddel. ¹⁰⁷	Or la présence d'un lien conceptuel entre des incriminations existantes semble être un indicateur important pour le maintien d'un traitement pénal. Ainsi, selon le législateur néerlandais, un lien entre différentes infractions est considéré comme un élément essentiel pour l'application d'un même moyen de répression. ¹⁰⁸
Bovendien maakt de beschrijving van de inbreuk een aantasting uit van de fysieke of psychische integriteit van een persoon.	De plus, la description de l'infraction consiste en une atteinte à l'intégrité physique ou psychique d'une personne. Les comportements entraînant

¹⁰⁶ Voir plus haut.

¹⁰⁷ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 49 die verwijst naar Brief van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van 31 oktober 2008, Kabinetsnota over de uitgangspunten bij de keuze van een sanctiestelsel, Eerste Kamer Nederland, vergaderjaar 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

¹⁰⁸ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 49, qui renvoie au courrier du ministre de la Justice au président de la Première Chambre des États généraux du 31 octobre 2008, note de cabinet sur les principes présidant au choix d'un système de sanction, Première Chambre des Pays-Bas, année parlementaire 2008-2009, 31700 VI., D., 7.

<p>Gedragingen waarbij schade wordt toegebracht aan de integriteit van het individu vormen inbreuken die een zekere ernst inhouden en zijn steeds bepalend geweest voor het inzetten van het strafrecht. Daarom wordt dit gegeven als een doorslaggevende indicator beschouwd in het “Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven” ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid.¹⁰⁹</p>		<p>une atteinte à l’intégrité de l’individu constituent des infractions qui comportent une certaine gravité et ont toujours été déterminants pour l’application du droit pénal. C’est pourquoi cette donnée est considérée comme un indicateur déterminant dans l’« instrument d’évaluation permettant de déterminer le caractère punissable des infractions » élaboré par le Service de la Politique criminelle.¹¹⁰</p>
<p>Het dient wel te worden benadrukt dat de opwaardering tot “Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg” impliceert dat er – hoe licht de gevolgen ook zijn – sprake moet zijn van gewelddaden. Gewelddaden worden gedefinieerd als ¹¹¹ alle wetens en willens gestelde gedragingen die bestaan in:</p>		<p>Il y a toutefois lieu de souligner que le relèvement en « Actes de violence entraînant une atteinte à l’intégrité du premier degré ou n’entraînant pas d’atteinte à l’intégrité » implique qu’il doit y avoir des actes de violence – si légères qu’en soient les conséquences. Les actes de violence sont définis comme¹¹² tous les comportements accomplis, délibérément et en connaissance de cause, qui consistent à :</p>
<p>1° het aanwenden van fysieke kracht of macht tegen een ander persoon en die uit hun aard de mogelijkheid hebben te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid;</p>		<p>1° recourir à la force ou à la contrainte physiques envers autrui qui, par leur nature, sont susceptibles de provoquer une lésion ou une douleur corporelle, voire une atteinte à la santé ;</p>
<p>2° het op eender welke wijze toebrengen aan een ander persoon van een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid.</p>		<p>2° infliger, de quelque manière que ce soit, une lésion corporelle à autrui ou porter atteinte à sa santé.</p>

¹⁰⁹ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 45.

¹¹⁰ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 45.

¹¹¹ Zie supra.

¹¹² Voir plus haut.

<p>Indien de link op geen enkele wijze kan worden gemaakt met een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid, kan de feitelijke niet onder de actieradius vallen van de “Gewelddaden”. Dit betekent dat een deel van de gedragingen gevisieerd in het artikel 563, 3° Sw. gedepenaliseerd zullen worden. Het betreft bv.¹¹³ het in de war brengen van iemands kapsel¹¹⁴ ; het afnemen van iemands hoed en die op de grond gooien¹¹⁵ ; het uit de handen trekken van een voorwerp¹¹⁶ ; niespoeder, jeukpoeder of een stinkbom werpen¹¹⁷ ; trekken aan iemands kledij¹¹⁸ ; iemand begieten met water of olie¹¹⁹ , het bevuilen van iemands kledij¹²⁰ ,</p>	<p>Si le lien ne peut être établi d’aucune manière avec une lésion ou une douleur corporelle, ou une atteinte à la santé, les voies de fait ne peuvent pas relever du rayon d’action des « Actes de violence ». Cela signifie qu’une partie des comportements visés à l’article 563, 3°, C.P., seront dépénalisés. Cela concerne par exemple le fait de¹²² mettre en désordre la coiffure de quelqu’un¹²³ ; d’enlever le chapeau de quelqu’un et de le jeter au sol¹²⁴ ; d’arracher un objet des mains¹²⁵ ; de lancer de la poudre à éternuer, du poil à gratter ou une boule puante¹²⁶ ; de tirer sur les vêtements de quelqu’un¹²⁷ ; de verser de l’eau ou de l’huile sur quelqu’un¹²⁸ ; de salir les</p>
--	--

¹¹³ Voor een algemeen overzicht m.b.t. feitelijkeheden en lichte gewelddaden zie J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld. Een onderzoek naar de accurate en de coherentie van de strafrechtelijke kwalificaties en instrumenten aangewend als reactie op fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 144-150.

¹¹⁴ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les codes de police*, Brussel, Bruylant, 1938, I, 422; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété*, Brussel, Bruylant, 1896-1899, 466.

¹¹⁵ A. LORENT, “Contraventions du Code pénal”, in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 117.

¹¹⁶ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Brussel, Bruylant, 1901, 783; A. LORENT, “Contraventions du Code pénal”, in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 117; M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les codes de police*, Brussel, Bruylant, 1938, I, 422.

¹¹⁷ A. LORENT, “Contraventions du Code pénal”, in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 117.

¹¹⁸ J.J. HAUS, “Exposé des motifs”, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle*, III, 216; A. LORENT, “Contraventions du Code pénal”, in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 117; A. VANDEPLAS, “Feitelijkeheid”, in *Comm.Strafr.*, 5.

¹¹⁹ J.J. HAUS, “Exposé des motifs”, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle*, III, 216.

¹²⁰ A. VANDEPLAS, “Feitelijkeheid”, in *Comm.Strafr.*, 5.

¹²² Pour un aperçu général des voies de fait et des violences légères, voir J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld. Een onderzoek naar de accurate en de coherentie van de strafrechtelijke kwalificaties en instrumenten aangewend als reactie op fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 144-150.

¹²³ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les codes de police*, Bruxelles, Bruylant, 1938, I, 422 ; J.S.G. NYPELS et J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété*, Bruxelles, Bruylant, 1896-1899, 466.

¹²⁴ A. LORENT, « Contraventions du Code pénal », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 117.

¹²⁵ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Bruxelles, Bruylant, 1901, 783 ; A. LORENT, « Contraventions du Code pénal », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 117 ; M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les codes de police*, Bruxelles, Bruylant, 1938, I, 422.

¹²⁶ A. LORENT, « Contraventions du Code pénal », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 117.

¹²⁷ J.J. Haus, « Exposé des motifs », in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle*, III, 216 ; A. LORENT, « Contraventions du Code pénal », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 117 ; A. VANDEPLAS, « Feitelijkeheid », in *Comm. Strafr.*, 5.

¹²⁸ J.J. Haus, « Exposé des motifs », in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle*, III, 216.

het werpen van een voorwerp op iemand ¹²¹ ,...	vêtements de quelqu'un ¹²⁹ ; de jeter un objet sur quelqu'un ¹³⁰ ; etc.
Volgens het Hof van Cassatie behelst het werpen van een voorwerp op iemand "iedere aantasting van een persoon door om het even welke lichamelijke zaak die door haar val of haar uitwasemingen kan hinderen of bevuilen, zonder een slag of verwonding op te leveren". Dit impliceert dat ook het opzettelijk verspreiden van rook over het erf van een buur onder de kwalificatie van feitelijkheid valt ¹³¹ . De depenalisering heeft niet tot gevolg dat deze gedraging niet onder een andere strafbepaling kan vallen. Zo kan het opzettelijk verspreiden van rook over het erf van een buur vallen onder het gedefederaliseerd milieustrafrecht zoals het artikel 16.6.2 van het Milieuhandavingsdecreet ¹³² . Ook zou desgevallend voor een burgerrechtelijke afhandeling ex artikel 544 BW (burenhinder) kunnen worden geopteerd.	D'après la Cour de Cassation, le fait de jeter un objet sur quelqu'un englobe « <i>toute atteinte d'une personne par tout objet physique qui, par sa chute ou ses émanations, peut incommoder ou souiller, sans entraîner de coup ni de blessure</i> ». Cela implique dès lors que la propagation volontaire de fumée au-dessus du terrain d'un voisin relève aussi de la qualification de voies de fait. ¹³³ La dépenalisation n'a pas pour conséquence que ce comportement ne peut pas relever d'une autre incrimination. Ainsi, le fait de propager volontairement de la fumée au-dessus du terrain d'un voisin peut relever du droit pénal en matière d'environnement défédéralisé, comme l'article 16.6.2 du décret d'application de la loi sur l'environnement. ¹³⁴ Dans ce cas, on pourrait aussi opter pour un traitement civil fondé sur l'article 544 du Code civil (troubles de voisinage).
Ook moet er worden beklemtoond dat er op basis van het "Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven" ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid ¹³⁵ . geen	Il y a également lieu de souligner que, sur la base de l'« instrument d'évaluation permettant de déterminer le caractère punissable des infractions » élaboré par le Service de la Politique

¹²¹ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld. Een onderzoek naar de accuraatheid en de coherentie van de strafrechtelijke kwalificaties en instrumenten aangewend als reactie op fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 148.

¹²⁹ A. VANDEPLAS, « Feitelijkheid », in *Comm. Strafr.*, 5.

¹³⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld. Een onderzoek naar de accuraatheid en de coherentie van de strafrechtelijke kwalificaties en instrumenten aangewend als reactie op fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 148.

¹³¹ Cass. 12 april 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, 952.

¹³² Decreet 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, *BS* 3 juni 1995.

¹³³ Cass. 12 april 1983, *Arr. Cass.* 1982-83, 952.

¹³⁴ Décret du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement, *M.B.* du 3 juin 1995.

¹³⁵ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-*

doorslaggevende indicatoren kunnen worden gevonden die wijzen in de richting van een verplichte strafrechtelijke afhandeling voor de feitelijkeheden die geen lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid impliceren:		criminelle ¹³⁶ , on ne peut identifier d'indicateurs déterminants allant dans le sens d'un traitement pénal obligatoire des voies de fait qui n'entraînent pas de lésion ou douleur corporelle, ou d'atteinte à la santé :
- er is geen hiërarchisch hogere norm die de strafrechtelijke sanctionering van het betreffend gedrag dwingend voorschrijft;		- il n'y a pas de norme hiérarchiquement supérieure qui impose obligatoirement de sanctionner le comportement concerné en droit pénal ;
- de beschrijving van de inbreuk vormt geen aantasting van de "harde kern van de fundamentele rechten";		- la description de l'infraction ne porte pas atteinte au « noyau dur des droits fondamentaux » ;
- de beschrijving van de inbreuk maakt geen aantasting uit van de fysieke, seksuele of psychische integriteit van een persoon;		- la description de l'infraction ne constitue pas une atteinte à l'intégrité physique, sexuelle ou psychique d'une personne ;
- de materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;		- le dommage matériel ne figure pas dans la description de l'infraction ;
- de schade toegebracht aan de Staat maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;		- le dommage causé à l'État ne figure pas dans la description de l'infraction ;
- de schade toegebracht aan de economie maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;		- le dommage causé à l'économie ne figure pas dans la description de l'infraction ;

instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

¹³⁶ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 225 p.*

- de schade toegebracht aan het fysieke milieu maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage causé à l'environnement physique ne figure pas dans la description de l'infraction ;
<i>Met deze indicator wordt bedoeld op elke vorm van schade die negatieve effecten heeft op de lucht, water en de bodem, de instandhouding van dier en plantensoorten en habitats¹³⁷. De feitelijkheden kunnen hiermee als zodanig niet worden geassimileerd, met een mogelijke nuancering voor het opzettelijk verspreiden van rook maar hiervoor kan worden teruggevallen op andere handhavingsregels (al dan niet strafrechtelijk).</i>	<i>Cet indicateur cible toute forme de dommage ayant des répercussions négatives sur l'air, l'eau et le sol, la conservation des espèces animales et végétales et des habitats.¹³⁸ Les voies de fait ne peuvent y être assimilées en tant que telles, avec une nuance éventuelle pour la propagation volontaire de fumée mais pour cela, il est possible d'invoquer d'autres règles de coercition (pénales ou non).</i>
- de schade toegebracht aan het samenleven in onze maatschappij maakt geen deel uit van de beschrijving van de inbreuk;	- le dommage causé à la cohabitation dans notre société ne figure pas dans la description de l'infraction ;
- de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie;	- aucune organisation internationale ne recommande d'ériger le comportement en infraction ;

¹³⁷ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 47-48.

¹³⁸ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2017, 47-48.

<ul style="list-style-type: none"> - de inbreuk hangt niet samen met of af van een andere strafrechtelijke te handhaven inbreuk; 		<ul style="list-style-type: none"> - l'infraction n'est pas liée à une autre infraction à sanctionner pénalement ni ne dépend d'une telle infraction ;
<ul style="list-style-type: none"> - er bestaat reeds een niet-penaal antwoord op het gedrag omschreven door de inbreuk (cf. art. 3, 2° van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties en afhankelijk van de casus (bv. het opzettelijk verspreiden van rook op het erf van de buur waarvoor zelfs het artikel 544 BW m.b.t. burenhinder kan dienen). 		<ul style="list-style-type: none"> - il existe déjà une réponse non pénale au comportement défini par l'infraction (cf. art. 3, 2°, de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales) et en fonction du cas (par exemple, la propagation volontaire de fumée au-dessus du terrain du voisin à laquelle peut même s'appliquer l'article 544 du Code civil concernant les troubles du voisinage).
<p>Conclusie: het misdrijf omschreven in het artikel 563, 3° Sw. zal worden opgewaardeerd tot een misdrijf strafbaar met een correctioneel strafniveau ("Gewelddaden")¹³⁹ wanneer er sprake kan zijn van een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid. De andere gedragingen zullen niet langer onder de actieradius van het Strafwetboek vallen. De reeds bestaande niet-penale antwoorden lijken een meer adequaat antwoord te bieden. Thans wordt door de GAS-wet¹⁴⁰ een bestuursrechtelijke afhandeling mogelijk gemaakt, omdat het artikel 563, 3° Sw. als zogenaamde "gemengde inbreuk" wordt gecatalogeerd. Niets staat in de weg dat bij een depenalisering de bestuursrechtelijke afhandeling mogelijk blijft, m.n. wanneer feitelijkheden worden beschouwd als een</p>		<p><u>Conclusion</u> : l'infraction décrite à l'article 563, 3°, C.P., sera érigée en infraction punissable d'un niveau de sanction correctionnel (« <i>Actes de violence</i> »)¹⁴¹ quand il y a lésion ou douleur corporelle, ou atteinte à la santé. Les autres comportements ne relèveront plus du rayon d'action du Code pénal. Les réponses non pénales qui existent déjà semblent apporter une réponse plus adéquate. Actuellement, la loi relative aux SAC¹⁴² autorise un traitement administratif parce que l'article 563, 3°, du Code pénal est catalogué comme « infraction mixte ». Rien n'empêche qu'en cas de dépenalisation, le traitement civil reste possible, à savoir lorsque les voies de fait sont considérées comme une infraction du premier type (à savoir comme un comportement de nuisance locale pour autant qu'aucune peine ou sanction administrative ne soit imposée à cette même infraction en</p>

¹³⁹ Zie *supra*.

¹⁴⁰ Wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, BS 1 juli 2013.

¹⁴¹ Voir plus haut.

¹⁴² Loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales, M.B. du 1er juillet 2013.

inbreuk van de eerste soort (m.n. als gedraging van lokale overlast voor zover op dezelfde inbreuk geen straffen of bestuurlijke sancties worden gesteld door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie). Daarnaast kan worden gewezen op de burgerrechtelijke vordering van burenhinder ex artikel 544 BW als er bv. sprake is van het opzettelijk verspreiden van rook op het erf van de buur. T.a.v. deze casus kunnen ook strafbepalingen uit het gedefederaliseerd milieustrafrecht soelaas bieden.		application d'une loi, d'un décret ou d'une ordonnance). Par ailleurs, on peut renvoyer à la demande civile relative aux troubles de voisinage fondée sur l'article 544 du Code civil en ce qui concerne, par exemple, la propagation volontaire de fumée au-dessus du terrain du voisin. Dans ce cas, des dispositions pénales du droit pénal en matière d'environnement apporteront également une solution.

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSE DES MOTIFS
Voorafgaande titel. Gemeenschappelijke bepalingen		Titre préliminaire. Dispositions communes
Algemene definities (artikel 79)		Définitions générales (article 79)
<p>In deze bepaling worden een aantal begrippen gedefinieerd die doorheen Boek 2 worden gebruikt. De volgorde van de omschrijvingen wordt bepaald door de belangrijkheid van de gedefinieerde woorden, gaande van het algemene naar het bijzondere.¹</p> <p>Daarbij komen eerst de onderscheiden groepen van personen aan bod, inclusief de door het Strafwetboek geïmplementeerde functies en de daarmee verbonden begrippen, gevolgd door de gevolgen van het misdrijf, elementen die samenhangen met de uitvoeringswijze van het misdrijf en ten slotte de begrippen gelinkt aan de wet, de munt en aan misdrijven in verband met nucleair materiaal.</p>		<p>Cette disposition définit un certain nombre de notions utilisées tout au long du Livre II. L'ordre des définitions est déterminé selon l'importance des mots définis, allant du général vers le particulier.²</p> <p>A cet égard, on aborde d'abord les différents groupes de personnes, en ce compris les fonctions mises en évidence par le Code pénal et les concepts qui y sont associés, ensuite les conséquences des infractions, les éléments qui se rapportent à la manière dont l'infraction est perpétrée et, enfin, les concepts liés à la loi, la monnaie et les infractions en lien avec les matières nucléaires.</p>
<p>De Raad van State stelt voor om de opportuniteit na te gaan van het opnemen van (enkele van) deze definities in Boek 1 van het Strafwetboek, zodat ze ook van toepassing worden op de misdrijven omschreven in bijzondere strafwetten (advies, nr. 21). De Commissie meent dat op deze suggestie niet kan worden ingegaan. Dergelijke optie zou onbedoelde gevolgen kunnen hebben voor de draagwijdte en toepasselijkheid van bepaalde strafbaarstellingen, zonder dat de wetgever daar uitdrukkelijk voor opteert. Daarnaast</p>		<p>Le Conseil d'Etat propose d'examiner l'opportunité de reprendre (certaines de) ces définitions dans le Livre 1 du Code pénal pour qu'elles soient aussi d'application aux infractions définies par les lois particulières (avis, n° 21). La Commission estime ne pas devoir suivre cette suggestion. Une telle option pourrait entraîner des conséquences non désirées sur la portée et l'application de certaines incriminations sans que le législateur en ait fait explicitement le choix. De plus, il y a lieu de constater que dans une telle hypothèse, ces définitions seraient</p>

¹ Cf. RAAD VAN STATE, *Beginnelsen van de wetgevingstechniek*, randnr. 104.

² Cf. RAAD VAN STATE, *Beginnelsen van de wetgevingstechniek*, randnr. 104.

moet worden vastgesteld dat in dergelijk geval deze definities ook van toepassing zouden worden op de decreten en ordonnances van Gemeenschappen en Gewesten in toepassing van artikel 11 BWHL. Op die manier zou de federale wetgever de inhoud van strafbaarstellingen van de deelstaten gaan bepalen, waar hij niet bevoegd voor is. Dit verhindert uiteraard niet dat de wetgever in bijzondere strafwetten kan verwijzen naar de definities zoals die worden omschreven in Boek 2 van het Strafwetboek.		aussi d'application aux décrets et ordonnances des Communautés et Régions en vertu de l'article 11 la loi spéciale de réformes institutionnelles. Ce faisant, le législateur fédéral viendrait déterminer le contenu d'incriminations des entités fédérées alors qu'il n'en a pas la compétence. Cela n'empêche pas le législateur de renvoyer dans les lois particulières aux définitions qui sont reprises dans le Livre 2 du Code pénal.
Volgende begrippen worden gedefinieerd.		Les notions suivantes se trouvent définies.
1° Minderjarige		1° Mineur
Dit is een herneming van het huidige artikel 100 ^{ter} Sw. Met deze definitie wordt iedere discussie hieromtrent uitgesloten wanneer het slachtoffer een vreemde nationaliteit heeft en volgens het recht van die staat reeds meerderjarig is, hoewel hij de leeftijd van 18 jaar niet heeft bereikt.		Il s'agit d'une reprise de l'actuel article 100 ^{ter} du Code pénal. Par cette définition, on exclut toute discussion sur le fait que la victime est de nationalité étrangère et qu'en vertu du droit de cet État, elle est déjà majeure bien que n'ayant pas encore atteint l'âge de 18 ans.
2° Persoon in een kwetsbare toestand		2° Personne en situation de vulnérabilité
Vandaag zijn er in het Strafwetboek twee verschillende omschrijvingen terug te vinden van wat een persoon in een kwetsbare toestand is. In een aantal bepalingen is er sprake van <i>“een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid duidelijk was of de dader bekend was”</i> ³ , in andere bepalingen wordt		On retrouve actuellement dans le Code pénal deux définitions de la personne en situation de vulnérabilité. Plusieurs dispositions parlent d'« <i>une personne dont la situation de vulnérabilité en raison de l'âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale était apparente ou connue de l'auteur des faits</i> » ⁸ , tandis que d'autres dispositions ajoutent encore à cette

³ Art. 142, tweede lid, 330bis, 347bis, §2, tweede lid, 376, derde lid, 417ter, tweede lid, 1°, b), 417^{quater}, tweede lid, 1°, b), 417^{quinquies}, tweede lid, 422bis, derde lid, 423, §1, 428, §2, 433, 442bis, tweede lid, 462, tweede lid, 463, derde lid, 471, laatste lid, 493, eerste lid, en 496, tweede lid, Sw.

⁸ Art. 142, alinéa 2, 330bis, 347bis, §2, alinéa 2, 376, alinéa 3, 417ter, alinéa 2, 1°, b), 417^{quater}, alinéa 2, 1°, b), 417^{quinquies}, alinéa 2, 422bis, alinéa 3, 423, §1er, 428, §2, 433, 442bis, alinéa 2, 462, alinéa 2, 463, alinéa 3, 471, dernier alinéa, 493, alinéa 1er, et 496, alinéa 2, du Code pénal.

<p>aan deze omschrijving nog toegevoegd dat het slachtoffer “<i>niet bij machte is om in zijn onderhoud te voorzien</i>”.⁴ Dit laatste is niet het gevolg van een vergetelheid van de wetgever bij het opstellen van de Wet van 26 november 2011⁵; aan het behoud van deze woorden werd uitdrukkelijk aandacht besteed. Het behoud ervan werd verantwoord door het feit dat men enkel een uniforme definitie van een persoon in een kwetsbare toestand wilde invoeren, zonder inhoudelijk de toepassingsvoorwaarden van de verzwarende omstandigheid te wijzigen.⁶ Deze laatste voorwaarde dient dus niet te worden hernomen in het kader van de algemene definitie van wat een persoon in een kwetsbare toestand is. Dit niet alleen omdat wordt verdedigd dat deze voorwaarde dient te worden geschrapt in het kader van de opzettelijke slagen en verwondingen (art. 405bis en 405ter Sw.)⁷, maar ook omdat waar deze vereiste nog wel nuttig wordt in het kader van de misdrijfomschrijving, zoals mogelijk bij de onthouding van voedsel of verzorging aan een kwetsbaar persoon, kan deze voorwaarde opnieuw worden opgenomen in de concrete strafbaarstelling.</p>	<p>définition le fait que la victime « <i>n’était pas à même de pourvoir à son entretien</i> ». ⁹ Ce dernier élément ne résulte pas d’un oubli du législateur lors de la rédaction de la loi du 26 novembre 2011¹⁰ ; une attention particulière a été accordée au maintien de ces mots. Leur maintien fut justifié par la volonté d’introduire uniquement une définition uniforme d’une personne en situation de vulnérabilité sans modifier sur le fond les conditions d’application de la circonstance aggravante.¹¹ Il n’y a donc pas lieu de reprendre cette dernière condition dans le cadre de la définition générale de ce qu’est une personne en situation de vulnérabilité. Ceci, non seulement parce que l’on préconise la suppression de cette condition dans le cadre des coups et blessures volontaires (art. 405bis et 405ter du Code pénal)¹², mais aussi parce que là où cette condition a encore son utilité dans le cadre de la qualification de l’infraction, comme éventuellement lors des privations d’aliments ou de soins infligées à une personne vulnérable, elle peut à nouveau être reprise dans l’incrimination concrète.</p>
<p>In artikel 380, §3, 2°, Sw. wordt aan de gronden van bijzondere kwetsbaarheid nog de bijzondere kwetsbaarheid op basis van de onwettige precaire administratieve toestand van het slachtoffer toegevoegd; in artikel 458bis Sw. gebeurt hetzelfde voor de</p>	<p>A l’article 380, § 3, 2°, du Code pénal actuel, la vulnérabilité particulière en raison de la situation administrative illégale ou précaire de la victime est encore ajoutée aux motifs de vulnérabilité particulière; il en va de même à l’article 458bis du Code pénal</p>

⁴ Art. 405bis, 405ter, 425, §1, en 426, §1, Sw.

⁵ Wet van 26 november 2011 tot wijziging en aanvulling van het Strafwetboek teneinde het misbruik van de zwakke toestand van personen strafbaar te stellen de strafrechtelijke bescherming van kwetsbare personen tegen mishandeling uit te breiden, BS 23 januari 2012.

⁶ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-0080/7, 39-40.

⁷ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 251, nr. 254.

⁹ Art. 405bis, 405ter, 425, § 1er, et 426, §1er, du Code pénal.

¹⁰ Loi du 26 novembre 2011 modifiant et complétant le Code pénal en vue d’incriminer l’abus de la situation de faiblesse des personnes et d’étendre la protection pénale des personnes vulnérables contre la maltraitance, *M.B.* du 23 janvier 2012.

¹¹ Rapport fait au nom de la commission de la Justice, *Doc. parl.*, Chambre, 2010-11, n° 53-0080/7, 39-40.

¹² J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 251, n° 254.

<p>bijzondere kwetsbaarheid op basis van partnergeweld. Ook deze elementen dienen niet in de algemene definitie te worden opgenomen, aangezien zij specifiek gelinkt zijn aan de <i>ratio legis</i> van deze bepalingen. Wanneer de wetgever wenst dat er voor bepaalde misdrijven rekening wordt gehouden met de bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer ten gevolge van een ander element dan de leeftijd, een zwangerschap, een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, dan kan hij dit in deze concrete bepaling opnemen. Concreet zal er dan bv. sprake zijn van <i>“een persoon in een kwetsbare toestand of een persoon die bijzonder kwetsbaar is ten gevolge van diens onwettige precaire administratieve toestand die duidelijk was of de dader bekend was”</i>.</p>	<p>actuel pour la vulnérabilité particulière en raison de la violence entre partenaires. Il n’y a pas lieu de reprendre ces éléments également dans la définition générale étant donné qu’ils sont spécifiquement liés à la <i>ratio legis</i> de ces dispositions. Lorsque le législateur désire qu’il soit tenu compte, pour certaines infractions, de la vulnérabilité particulière de la victime en raison d’un autre élément que l’âge, un état de grossesse, une maladie, une infirmité ou une déficience physique ou mentale, il peut alors reprendre cet élément dans cette disposition concrète. Concrètement, il sera alors question, par exemple, d’« <i>une personne en situation de vulnérabilité ou d’une personne particulièrement vulnérable en raison de sa situation administrative illégale ou précaire qui était apparente ou connue de l’auteur des faits</i> ».</p>
<p>In de artikelen 409, §5, 417ter, derde lid, 1°, en 417quater, derde lid, 1°, Sw. is nog sprake van een <i>“persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet bij machte is om in zijn onderhoud te voorzien”</i>. Deze omschrijving werd in andere bepalingen verlaten sinds de Wet van 26 november 2011¹³, wat eerder als een vergetelheid van de wetgever moet worden beschouwd en dus niet moet worden meegenomen in de algemene omschrijving van een kwetsbaar persoon.</p>	<p>Aux articles 409, § 5, 417ter, alinéa 3, 1°, et 417quater, alinéa 3, 1°, de l’actuel Code pénal, il est encore question d’une « <i>personne qui, en raison de son état physique ou mental, n’était pas à même de pourvoir à son entretien</i> ». Cette définition a été abandonnée dans d’autres dispositions depuis la loi du 26 novembre 2011¹⁴, ce qui doit plutôt être considéré comme un oubli du législateur et ne doit donc pas être repris dans la définition générale d’une personne vulnérable.</p>
<p>In zijn advies (nr. 23) stelt de Raad van State voor om in de memorie van toelichting te preciseren dat een persoon in een kwetsbare toestand ‘ten gevolge van zijn leeftijd’ enkel oude mensen beoogt, aangezien de</p>	<p>Dans son avis (n° 23), le Conseil d’Etat propose de préciser dans l’exposé des motifs qu’une personne en situation de vulnérabilité “en raison de son âge » ne vise que les personnes âgées dès lors qu’à une</p>

¹³ Wet van 26 november 2011 tot wijziging en aanvulling van het Strafwetboek teneinde het misbruik van de zwakke toestand van personen strafbaar te stellen de strafrechtelijke bescherming van kwetsbare personen tegen mishandeling uit te breiden, BS 23 januari 2012.

¹⁴ Loi du 26 novembre 2011 modifiant et complétant le Code pénal en vue d’incriminer l’abus de la situation de faiblesse des personnes et d’étendre la protection pénale des personnes vulnérables contre la maltraitance, M.B. du 23 janvier 2012.

<p>vermelding van ‘persoon in een kwetsbare toestand’ in Boek 2 steeds samengaat met de vermelding van ‘minderjarige’ op één geval na. Deze suggestie kan niet worden bijgetreden. Naar huidig recht vallen ook jonge kinderen onder de noemer ‘persoon in een kwetsbare toestand ten gevolge van zijn leeftijd’. Zonder wijziging van de gehanteerde omschrijving is het dus niet coherent om de invulling van het begrip te wijzigen en houdt deze risico’s in voor eventuele toekomstige wetswijzigingen waar onvoldoende rekening wordt gehouden met een nieuwe invulling in het kader van de memorie van toelichting. Daarenboven moet worden benadrukt dat de minderjarigheid een louter leeftijdsgebonden criterium is, los van de eventuele bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer ten gevolge van zijn leeftijd. Beide criteria kunnen naast elkaar bestaan, ook is al is er in vele gevallen mogelijkheid tot overlapping.</p>	<p>exception près, la mention « personne en situation de vulnérabilité » dans le Livre 2 figure toujours avec la mention « mineur d’âge ». Cette suggestion ne peut être suivie. Dans le droit actuel, les jeunes enfants tombent également sous la dénomination de « personnes en situation de vulnérabilité en raison de leur âge ». Sans changement de la définition en question, il n’est donc pas cohérent de modifier le contenu de cette notion et cela comporte le risque lors de modifications futures que ce nouveau contenu ne soit pas suffisamment pris en compte dans le cadre de l’exposé des motifs. De plus, il faut souligner que l’état de minorité est un critère lié uniquement à l’âge, indépendamment de la vulnérabilité particulière de la victime en raison de son âge. Les deux critères peuvent donc coexister, même si dans de nombreux cas, il y a une possibilité de double emploi.</p>
<p>Volledigheidshalve wordt er op gewezen dat in een eerdere versie van dit voorstel sprake was van ‘kwetsbare persoon’ in plaats van ‘persoon in een kwetsbare toestand’. Deze wijziging is ingegeven door de opmerking die de Commissie tot hervorming van het strafrecht mocht ontvangen dat dergelijke term mogelijk als stigmatiserend zou kunnen worden ervaren en derhalve de focus moet liggen op de kwetsbaarheid door de toestand waarin het slachtoffer verkeert.</p>	<p>Pour être complet, il est précisé qu’il était question dans une version précédente de cette proposition de « personne vulnérable » au lieu de « personne en situation de vulnérabilité ». Cette modification est justifiée par la remarque que la Commission de réforme du droit pénal a reçue suivant laquelle un tel terme pourrait être ressenti comme stigmatisant et que l’accent doit être mis sur la vulnérabilité résultant de la situation dans laquelle la victime se trouve.</p>
<p>Ten slotte moet er op worden gewezen dat, in vergelijking met het huidige recht, geen sprake meer is van een lichamelijke of geestelijke onvolwaardigheid. Deze notie wordt volledig gedekt door het begrip ‘lichamelijk of geestelijk gebrek’. Deze weglating stemt ook overeen met de omschrijving van een persoon in een kwetsbare toestand in de recente wet</p>	<p>Enfin, il convient de souligner qu’en comparaison avec le droit actuel, il n’est plus question de déficience physique ou mentale. Cette notion est complètement comprise dans le concept d’ »infirmité physique ou mentale ». Cette suppression correspond également avec la définition d’une personne en situation de vulnérabilité dans la récente loi portant</p>

houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht.	modifications du Code pénal en matière de droit pénal sexuel.
3° Partner	3° Partenaire
<p>In vergelijking met de huidige omschrijving in artikel 410, tweede lid, Sw. wordt de samenlevingsvereiste geschrapt. Deze vereiste staat reeds langer onder druk. Zo heeft deze voorwaarde als nadeel dat op die manier zgn. L.A.T.-relaties buiten het toepassingsgebied van de verzwarende omstandigheid vallen. Deze uitsluiting is niet langer verantwoord. Ook in het kader van een L.A.T.-relatie kan de band tussen partners bijzonder intens zijn, met eventueel een belangrijke mate van emotionele of economische afhankelijkheid van de andere partner, waardoor het slachtoffer minder zal durven te reageren tegen geweldsdaden van zijn of haar partner.¹⁵ De nood om deze relaties ook onder toepassingsgebied van het begrip ‘partnergeweld’ te brengen blijkt o.a. ook uit het feit dat geweld in het kader van L.A.T.-relaties in de omzendbrieven van het College van Procureurs-generaal als partnergeweld wordt gekwalificeerd, door te aanvaarden dat ook personen die een relatie met elkaar hebben en elkaar af en toe in hetzelfde huis ontmoeten, kunnen worden beschouwd als “<i>personen die samenwonen of samengewoond hebben</i>”.¹⁶ Bij de evaluatie van deze omzendbrieven door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid werd ook voorgesteld om de samenlevingsvereiste te schrappen uit de definitie van partnergeweld,</p>	<p>Par rapport à l'actuelle description à l'article 410, alinéa 2, du Code pénal, la condition de cohabitation est supprimée. Depuis longtemps déjà, cette condition est sous les projecteurs. Cette condition présente ainsi l'inconvénient d'exclure les relations dites L.A.T. (« living apart together ») du champ d'application de la circonstance aggravante. Or, cette exclusion ne se justifie plus. Même dans le cadre d'une relation L.A.T., le lien entre partenaires peut être particulièrement intense et s'accompagner, éventuellement, d'un degré élevé de dépendance émotionnelle ou économique de l'autre partenaire, de sorte que la victime osera moins réagir aux actes de violence de son ou sa partenaire.¹⁸ La nécessité de soumettre également ces relations au champ d'application de la notion de « violence entre partenaires » ressort entre autres du fait que la violence dans le cadre de relations L.A.T. est qualifiée, dans les circulaires du Collège des Procureurs généraux, de violence dans le couple en admettant que les personnes qui entretiennent une relation et se retrouvent occasionnellement sous le même toit peuvent être considérées comme des « <i>personnes cohabitant ou ayant</i></p>

¹⁵ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 355, nr. 379.

¹⁶ Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van dossiers door de politiediensten en de parketten, 1 maart 2006, 5, voetnoot 5; Omzendbrief nr. COL 4/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de Hoven van Beroep betreffende de Gemeenschappelijke omzendbrief van de Minister van Justitie en het College van procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, 1 maart 2006, 3, waarnaar ook wordt verwezen in het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019, <http://www.politie.be/files/fed/files/ORG/INT/NVP2016-2019.pdf>, p. 56-57.

¹⁸ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 355, n° 379.

omdat dit niet doorslaggevend is om te bepalen of er sprake is van partnergeweld maar wel de vraag of er sprake is van een relatie. ¹⁷	<i>cohabité</i> ». ¹⁹ Lors de l'évaluation de ces circulaires par le Service de la Politique criminelle, il a également été proposé de supprimer cette condition de cohabitation de la définition de la violence entre partenaires parce que ce n'est pas la cohabitation qui est déterminante pour établir s'il est question de violence dans le couple mais bien l'existence d'une relation. ²⁰
Hetzelfde geldt ook bv. voor studentenkoppels, die vaak niet de middelen hebben om samen te wonen maar waartussen ook duurzame liefdesrelaties kunnen ontstaan, waarbinnen zich partnergeweld kan manifesteren ²¹ , alsook voor buitenechtelijke relaties met een duurzaam affectief en seksueel karakter, die soms gepaard gaan met een belangrijke mate van financiële of emotionele afhankelijkheid.	Il en va également de même pour les couples d'étudiants, par exemple, qui n'ont souvent pas les moyens de cohabiter mais qui peuvent aussi nouer des relations amoureuses durables, au sein desquelles une violence entre partenaires peut se manifester ²² , ainsi que pour les relations extra-conjugales revêtant un caractère affectif et sexuel durable qui s'accompagne quelquefois d'une importante dépendance financière ou émotionnelle.
Een bijkomend argument om de samenlevingsvereiste te schrappen is te vinden in het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld ²³ , dat door België werd geratificeerd. ²⁴ In artikel	On trouve un argument supplémentaire en faveur de la suppression de la condition de cohabitation dans la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et

¹⁷ K. BERTELOOT, S. SIVRI, M.-R. BROUCKER en F. GAZAN, *Syntheseverslag evaluatie van de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/06 van de Minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, Brussel, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2009, 13.

¹⁹ Circulaire n° COL 3/2006 du Collège des Procureurs généraux près les Cours d'appel relative à la définition de la violence intrafamiliale et de la maltraitance d'enfants extrafamiliale, à l'identification et à l'enregistrement des dossiers par les services de police et les parquets, 1er mars 2006, 5, note de bas de page 5; Circulaire n° COL 4/2006 du Collège des Procureurs généraux près les Cours d'appel relative à la Circulaire commune de la ministre de la Justice et du Collège des procureurs généraux relative à la politique criminelle en matière de violence dans le couple, 1er mars 2006, 3, à laquelle il est également renvoyé dans le Plan national de sécurité 2016-2019, <http://www.politie.be/files/fed/files/ORG/INT/PNS2016-2019.pdf>, p. 56-57.

²⁰ K. BERTELOOT, S. SIVRI, M.-R. BROUCKER et F. GAZAN, *Rapport de synthèse - Évaluation de la circulaire commune COL 4/06 du Ministre de la Justice et du Collège des procureurs généraux relative à la politique criminelle en matière de violence dans le couple*, Bruxelles, Service de la Politique criminelle, 2009, 13.

²¹ Cf. C. GAVRAY, "La violence dans les jeunes couples 'universitaires'", *RDPC* 2010, 754-771.

²² Cf. C. GAVRAY, « La violence dans les jeunes couples 'universitaires' », *RDPC* 2010, 754-771.

²³ Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, 12 april 2011.

²⁴ Wet van 1 maart 2016 houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gedaan te Istanbul op 11 mei 2011, BS 9 juni 2016.

<p>3, b van dit verdrag wordt huiselijk geweld gedefinieerd als <i>“alle vormen van fysiek, seksueel, psychologisch of economisch geweld dat plaatsvindt binnen het gezin of het huishouden of tussen voormalige of huidige echtgenoten of partners, ongeacht of de dader in dezelfde woning als het slachtoffer verblijft of heeft verbleven”</i> (eigen onderlijning). Ook in Nederland wordt deze voorwaarde overigens niet gesteld.²⁵</p>	<p>la violence domestique²⁶, qui a été ratifiée par la Belgique.²⁷ L'article 3, b, de cette convention définit la violence domestique comme <i>« tous les actes de violence physique, sexuelle, psychologique ou économique qui surviennent au sein de la famille ou du foyer ou entre des anciens ou actuels conjoints ou partenaires, indépendamment du fait que l'auteur de l'infraction partage ou a partagé le même domicile que la victime »</i> (soulignement ajouté). Cette condition n'est d'ailleurs pas posée aux Pays-Bas.²⁸</p>
<p>De samenwoning is geen doorslaggevend element om na te kunnen gaan of er sprake is van partnergeweld, maar wel de aard van de relatie. Samenleven kan een belangrijk element zijn in het aantonen van de aard van de relatie, maar het is niet noodzakelijk om van een relatie te spreken waarin er een bijzondere band ontstaat tussen twee personen waardoor er een bijzondere kwetsbaarheid ontstaat voor geweld.</p>	<p>Contrairement à la nature de la relation, la cohabitation ne constitue pas un élément déterminant pour pouvoir vérifier s'il est ou non question de violence entre partenaires. La cohabitation peut être un élément important pour établir la nature de la relation, mais elle n'est pas nécessaire pour parler d'une relation dans laquelle naît un lien particulier entre deux personnes qui engendre une vulnérabilité particulière aux violences.</p>
<p>Daarnaast wordt de omschrijving van de aard van de relatie in overeenstemming gebracht met de omschrijving gehanteerd in de recente wet houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht. Hierin is niet langer</p>	<p>En outre, la définition de la nature de la relation est mise en conformité avec la définition figurant dans la récente loi portant modifications du Code pénal en matière de droit pénal sexuel. Dans cette loi, il n'est plus question de « relation</p>

²⁵ Nota van wijziging, *Kamerstukken II* 2002-03, nr.28454, nr. 5, 5.

²⁶ Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, 12 avril 2011.

²⁷ Loi du 1er mars 2016 portant assentiment à la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, faite à Istanbul le 11 mai 2011, *M.B.* du 9 juin 2016.

²⁸ Note modificative, *Kamerstukken II* 2002-03, n° .28454, n° 5, 5.

sprake van een 'seksuele relatie' maar van een 'intieme lichamelijke relatie'.		sexuelle » mais d'une « relation physique intime ».
Een tweede aanpassing heeft betrekking op het toepassingsgebied van de bepaling indien het huwelijk ontbonden is of de relatie is beëindigd. De toepassing van de verzwarende omstandigheid na het einde van de relatie is ingegeven door de vaststelling dat het geweld niet altijd samen met de relatie eindigt. ²⁹ Onder de huidige formulering van artikel 410, tweede lid, Sw., bestaat er twijfel of de verzwarende omstandigheid levenslang geldt tussen de ex-partners, ook indien de gewelddaden vele jaren na het beëindigen van de feiten plaatsvinden en geen enkele band hebben met de vroegere relatie. ³⁰ Het past in het kader van de herziening van het Strafwetboek deze onduidelijkheid op te heffen. De commissie meent dat een verband met de relatie moet worden vereist; indien dergelijke link ontbreekt, geldt immers niet langer de <i>ratio legis</i> van de verzwarende		Une deuxième adaptation concerne le champ d'application de la disposition si le mariage est dissous ou s'il est mis fin à la relation. L'application de la circonstance aggravante après la fin de la relation est dictée par le constat selon lequel la violence ne prend pas toujours fin en même temps que la relation. ³² Selon la formulation actuelle de l'article 410, alinéa 2, du Code pénal, des doutes existent quant à la question de savoir si la circonstance aggravante vaut pour la vie entre les ex-partenaires, même si les actes de violence ont lieu de nombreuses années après la fin des faits et n'ont aucun lien avec la relation antérieure. ³³ Dans le cadre de la révision du Code pénal, il convient de lever cette ambiguïté. La commission estime qu'un lien avec la relation doit être requis ; en effet, à défaut d'un tel lien, la <i>ratio legis</i> de la circonstance aggravante ne s'applique plus.

²⁹ Advies van het adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen, *Parl.St.* Senaat 1995-96, nr. 1-269/2, 4.

³⁰ Volgens deze auteurs geldt de verzwarende omstandigheid levenslang: P. ARNOU, "De wet op het partnergeweld", *T.Strafr.* 2002, 280, nr. 33; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 359, nr. 384; L. STEVENS, "Slagen en verwondingen tussen (ex-)partners", *Comm.Strafr.*, 11, nr. 37; C. VERSCHUEREN, "De wet van 24 november 1997 ertoe strekkende het geweld tussen partners tegen te gaan: een schoolvoorbeeld van hedendaagse wetgeving?", *RW* 1998-99, 1063, nr. 36. Deze auteurs menen dat de rechter ter zake een appreciatievrijheid heeft: E. BREMS, "De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld", in A. BOAS en J. LAMBERT (eds.), *La violence conjugale/Partnergeweld*, in *Droit & Justice*, Brussel, Bruylant, 2004, 201; D. DEWANDELEER, "Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires", in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, nr. 240; A. JACOBS, "Les violences au sein du couple (article 410, alinéa 3 du Code pénal)", in FORMATION PERMANENTE CUP (ed.), *Le point sur le droit pénal*, Luik, Formation Permanente CUP, 2000, 179.

³² Avis du comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, *Doc. parl.*, Sénat, 1995-96, n° 1-269/2, 4.

³³ Selon ces auteurs, la circonstance aggravante vaut pour la vie : P. ARNOU, « De wet op het partnergeweld », *T. Strafr.* 2002, 280, n° 33 ; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 359, n° 384 ; L. STEVENS, « Slagen en verwondingen tussen (ex-)partners », *Comm. Strafr.*, 11, n° 37 ; C. VERSCHUEREN, « De wet van 24 november 1997 ertoe strekkende het geweld tussen partners tegen te gaan: een schoolvoorbeeld van hedendaagse wetgeving? », *RW* 1998-99, 1063, n° 36. Ces auteurs estiment que le juge dispose d'une liberté d'appréciation en la matière : E. BREMS, « De specifieke Belgische wetgeving inzake partnergeweld », in A. BOAS et J. LAMBERT (éd.), *La violence conjugale/Partnergeweld*, in *Droit & Justice*, Bruxelles, Bruylant, 2004, 201 ; D. DEWANDELEER, « Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, n° 240 ; A. JACOBS, « Les violences au sein du couple (article 410, alinéa 3 du Code pénal) », in FORMATION PERMANENTE CUP (éd.), *Le point sur le droit pénal*, Liège, Formation Permanente CUP, 2000, 179.

omstandigheid. Bovendien heeft het vereisen van een dergelijk verband het voordeel dat het de toepassing van de verzwarende omstandigheid niet afhankelijk maakt van bv. een vaste termijn waarbinnen de verzwarende omstandigheid zou gelden, maar blijft de toepassing levenslang mogelijk zolang er een verband bestaat tussen de vroegere relatie en het gepleegde misdrijf. Daarom wordt voorgesteld om, naar Frans voorbeeld ³¹ , in de definitie op te nemen dat de bepalingen die spreken van een partnerrelatie ook van toepassing zijn op een ontbonden huwelijk of een beëindigde relatie indien er verband bestaat tussen het gepleegde misdrijf en de vroegere relatie. Het komt aan de rechter toe dit verband te beoordelen.	En outre, l'exigence d'un tel lien présente l'avantage de ne pas subordonner l'application de la circonstance aggravante, à, par exemple, un délai déterminé durant lequel la circonstance aggravante pourrait être retenue, mais que celle-ci reste possible tant qu'il existe un lien entre la relation antérieure et l'infraction commise. C'est pourquoi il est proposé, à l'instar de la France ³⁴ , d'insérer dans la définition que les dispositions qui évoquent une relation entre partenaires s'appliquent également à un mariage dissous ou à une relation terminée s'il existe un lien entre l'infraction commise et la relation antérieure. Il incombe au juge d'apprécier ce lien.
4°. Persoon met een maatschappelijke functie	4° Personne exerçant une fonction sociétale
Deze term is een verzamelterm voor een aantal uitdrukkelijk opgesomde functies die van groot maatschappelijk belang zijn en waardoor de beoefenaars van deze functies bijzonder kwetsbaar zijn voor gewelddaden die tegen hen zouden kunnen worden gepleegd. Deze term wordt voornamelijk opgenomen om de leesbaarheid van de bepalingen van Boek 2 te verhogen, door daar niet steeds erg lange opsommingen te moeten herhalen.	Cette expression est une appellation générique pour désigner une série de fonctions explicitement énumérées qui revêtent une grande importance sociale et dont les titulaires sont particulièrement vulnérables aux actes de violence qui pourraient être commis à leur encontre. Cette expression est essentiellement reprise dans le but d'accroître la lisibilité des dispositions du Livre 2 en évitant la répétition de longues énumérations.
De in de lijst opgesomde functies stemmen <i>grosso modo</i> overeen met de functies	Les fonctions énumérées dans la liste correspondent <i>grosso modo</i> aux fonctions

³¹ Artikel 132-80, tweede lid, Franse Code pénal, luidt: “*La circonstance aggravante prévue au premier alinéa est également constituée lorsque les faits sont commis par l'ancien conjoint, l'ancien concubin ou l'ancien partenaire lié à la victime par un pacte civil de solidarité. Les dispositions du présent alinéa sont applicables dès lors que l'infraction est commise en raison des relations ayant existé entre l'auteur des faits et la victime.*”

³⁴ L'article 132-80, alinéa 2, du Code pénal français, est libellé comme suit : « *La circonstance aggravante prévue au premier alinéa est également constituée lorsque les faits sont commis par l'ancien conjoint, l'ancien concubin ou l'ancien partenaire lié à la victime par un pacte civil de solidarité. Les dispositions du présent alinéa sont applicables dès lors que l'infraction est commise en raison des relations ayant existé entre l'auteur des faits et la victime.* »

opgenomen in de huidige artikel 145, 278, 280, 282 en 410bis Sw.		reprises dans les actuels articles 145, 278, 280, 282 et 410bis du Code pénal.
a) een parlamentslid: gedefinieerd onder 6°;		a) un parlementaire: la notion est définie au point 6°;
b) een minister of staatssecretaris: gedefinieerd onder 7°;		b) un ministre ou un secrétaire d'état : c'est défini au point 7° ;
c) een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollege of het Openbaar Ministerie, een jurylid of een getuige : de notie magistraat wordt gedefinieerd onder 8°, het aangehaalde begrip juridisch medewerker onder 9°, jurylid onder 10° en getuige onder 11°;		c) un magistrat, un collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public, un membre d'un jury ou un témoin : la notion de magistrat est définie au point 8°, le collaborateur juridique au 9°, le membre du jury au 10 ° et le témoin au 11° ;
d) een provinciegouverneur, een lid van een deputatie, een arrondissementscommissaris, een burgemeester of schepen, een lid van de gemeente- of provincieraad: deze laatsten werden aan de lijst toegevoegd op suggestie van de Raad van State (advies nr. 25);		d) un gouverneur de province, un membre d'une députation, un commissaire d'arrondissement, un bourgmestre ou un échevin, un membre du conseil communal ou du conseil provincial : ces derniers ont été ajoutés à la liste sur suggestion du Conseil d'Etat (avis, n° 25) ;
e) een lid van de politiediensten, zoals bedoeld in artikel 2 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt ³⁵ , een personeelslid door de FOD Justitie tewerkgesteld in een penitentiare inrichting of enige andere persoon met een openbare functie. Met enige andere persoon met een openbare functie, wordt onder meer het personeel van de bevoegde diensten van de gemeenschappen die ingeschakeld worden bij de uitvoering van straffen of maatregelen begrepen. De notie openbare functie wordt gedefinieerd onder 5°; in vergelijking met een eerdere versie van deze tekst en het huidige artikel 410bis Sw. worden de leden van het veiligheidskorps niet langer vermeld nu deze		e) un membre des services de police tels que visés à l'article de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police ³⁷ , un membre du personnel du SPF Justice employé dans un établissement pénitencier ou toute autre personne exerçant une fonction publique. Par tout autre personne exerçant une fonction publique, on entend notamment le personnel des services des communautés qui est impliqué dans l'exécution des peines et des mesures. La notion de fonction publique est définie au point 5°; en comparaison avec une version précédente de ce texte et l'article

³⁵ In een eerdere versie van deze tekst was sprake van 'politieambtenaar'. Deze term werd vervangen op vraag van de politiediensten, die van oordeel waren dat dit begrip niet de volledige lading dekte.

³⁷ Dans une versions précédente du texte, il était question de « fonctionnaire de police ». Ce terme a été remplacé à la demande des services de police qui considéraient que ce terme ne couvrirait pas complètement la notion.

sinds 1 januari 2019 zijn ondergebracht binnen de Directie Beveiliging van de Federale Politie. ³⁶		410bis actuel du Code pénal, les membres du corps de sécurité ne sont plus mentionnés dès lors que ceux-ci sont incorporés depuis le 1 ^{er} janvier 2019 au sein de la Direction Sécurité de la police fédérale ³⁸ .
<p>f)</p> <p>g) een lid van de brandweer, een lid van de civiele bescherming, een persoon die een gezondheidszorgberoep uitoefent zoals bedoeld in de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, een personeelslid voor het onthaal in de spoeddiensten van de verzorgingsinstellingen en een maatschappelijk werker</p> <p>h) Dit is een herneming van een belangrijk deel van de lijst van functies die vandaag is opgenomen in artikel 410bis, eerste lid, Sw. Deze lijst heeft reeds de toets van het Grondwettelijk Hof doorstaan.³⁹</p> <p>Om diezelfde reden werd besloten om ook maatschappelijk werkers en psychologen die niet tot de openbare dienst behoren tot het toepassingsgebied te laten behoren (advies Raad van State, nr. 25).</p>		<p>un membre des pompiers, un membre de la protection civile, une personne exerçant une profession de soins de santé telle que visée par la loi coordonnée du 10 mai 2015 relative à l'exercice des professions des soins de santé, un membre du personnel d'accueil au service d'urgence des établissements de soins et un assistant social ;</p> <p>c'est une reprise d'une partie importante de la liste des fonctions qui figurent aujourd'hui dans l'article 410 bis, premier alinéa, du Code pénal actuel. Cette liste a déjà réussi le test de la Cour constitutionnelle⁴⁰.</p> <p>Pour la même raison, il a été décidé d'inclure également les travailleurs sociaux et les psychologues, qui ne font pas partie de la fonction publique (avis du Conseil d'Etat, n° 25) ;</p>
g) een lid van het personeel of van de directie van een onderwijsinstelling, een persoon die de opvang van leerlingen verzorgt in een medisch-pedagogisch instituut dat door een gemeenschap wordt ingericht of gesubsidieerd, of tegen een externe actor die door de gemeenschapsoverheden belast is met het voorkomen en het oplossen van		i) un membre du personnel ou de la direction d'un établissement d'enseignement, une personne chargée de la prise en charge des élèves dans un institut médico-pédagogique organisé ou subventionné par la communauté, ou un intervenant extérieur chargé par les autorités communautaires de

³⁶ Koninklijk besluit van 11 november 2018 tot regeling van de overplaatsing van de ambtenaren van het veiligheidskorps naar het kader van beveiligingsassistenten van politie en het kader van beveiligingscoördinatoren van politie van de federale politie, BS 27 november 2018.

³⁸ Arrêté royal du 11 novembre 2018 organisant le transfert des fonctionnaires du corps de sécurité vers le cadre d'assistants de sécurisation de police et le cadre de coordonnateurs de sécurisation de police de la police fédérale, M.B., 27 novembre 2018.

³⁹ GwH 31 juli 2008, nr. 110/2008.

⁴⁰ C. Const. 31 juillet 2008, nr. 110/2008.

geweld op school, een persoon actief in een onderwijsinstelling of een medisch-pedagogisch instituut: Dit is een herneming van het huidige artikel 410bis, tweede lid, Sw. Evenwel wordt de vereiste die vandaag is opgenomen dat de schuldige <i>“als leerling of student is ingeschreven in een onderwijsinstelling of er was ingeschreven tijdens de zes maanden die aan de feiten zijn voorafgegaan, of die vader, moeder of familielid van die leerling of student is, of enige andere persoon is die gezag heeft over die leerling of student of hem onder zijn bewaring heeft”</i> niet hernomen, aangezien deze omschrijving in het wetboek steeds wordt gekoppeld aan de vereiste dat de feiten moeten zijn gepleegd ‘naar aanleiding van de uitoefening van deze functie’, waardoor steeds een band met de uitoefening van de functie moet worden aangetoond. Het is dan niet relevant welke band de dader nu juist met het slachtoffer heeft, zolang de aanleiding voor de het misdrijf in de functie-uitoefening ligt; ⁴¹	prévenir et de résoudre les problèmes de violence scolaire : c’est une reprise de l’actuel article 410 bis, deuxième alinéa, du code Pénal. Toutefois, l’exigence qui est aujourd’hui énoncée et selon laquelle le coupable <i>« étant un élève ou un étudiant qui est inscrit dans un établissement d’enseignement ou qui y a été inscrit au cours des six mois précédant les faits, ou le père ou la mère ou un membre de la famille de cet élève ou de cet étudiant, ou toute autre personne ayant autorité sur cet élève ou cet étudiant ou en ayant la garde »</i> n’est pas reprise, puisque dans le code actuel, cette description requiert toujours que les faits soient commis <i>« dans l’exercice de leurs fonctions »</i> , ce qui implique qu’un lien doit être démontré avec l’exercice de la fonction. Ici, le lien entre l’auteur et la victime n’est dès lors pas pertinent tant que le motif de l’infraction concerne l’exercice de la fonction ; ⁴²
h) een postbode: dit is een herneming van het huidige artikel 410bis, eerste lid, Sw;	h) un facteur : il s’agit d’une reprise de l’actuel article 410 bis, premier alinéa, du Code pénal ;
i) een chauffeur, begeleider, controleur of loketbediende van een uitbater van een netwerk van openbaar vervoer of een personeelslid van een uitbater van openbaar vervoer; Dit is een herneming van de omschrijving die terug te vinden is in het huidige artikel 410bis, eerste lid, Sw;	i) un conducteur, un accompagnateur, un contrôleur ou un guichetier d’un exploitant d’un réseau de transport public : c’est une reprise de la description qui se trouve dans l’actuel article 410 bis, premier alinéa, du Code pénal ;
j) een bedienaar van een eredienst of een voorganger in plechtigheden van een niet-confessionele levensbeschouwing: aan de notie ‘bedienaar van de eredienst’ uit het huidige artikel 145 Sw. wordt de notie ‘voorganger in plechtigheden van een niet-confessionele levensbeschouwing’	j) un ministre d’un culte ou un officiant lors de cérémonies d’une obédience philosophique non confessionnelle : à la notion de « ministre d’un culte » de l’actuel article 145 du Code pénal est ajoutée la notion d’« officiant dans les cérémonies d’une obédience

⁴¹ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338, nr. 362.

⁴² J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 338, nr. 362.

toegevoegd, aangezien deze in dezelfde mate bescherming verdienen. ⁴³	philosophique non confessionnelle » étant donné qu'ils méritent un même degré de protection. ⁴⁴
Aan deze lijst wordt, in vergelijking met het huidige recht, nog de journalisten toegevoegd. Deze toevoeging is verantwoord gelet op de rol van 'waakhond' die journalisten hebben in een democratische samenleving, waarbij het hun taak kan zijn om gegevens in de openbaarheid te brengen of opinies te formuleren. Dit kan erin resulteren dat journalisten worden gevisieerd door personen die willen vermijden dat deze informatie aan het licht komt, waardoor zij bijzonder kwetsbaar worden voor bv. geweldsmisdrijven. Om er toe bij te dragen dat journalisten niet zouden terugschrikken om hun maatschappelijke opdracht te vervullen uit vrees voor dergelijke represailles is het gepast hen op te nemen in de lijst van personen met een maatschappelijke functie.	Par rapport à la législation actuelle, les journalistes sont ajoutés à cette liste. Cet ajout est justifié en raison du rôle de « chien de garde » que les journalistes exercent dans une société démocratique où leur mission peut consister à rendre publiques des données ou à émettre des opinions. Il peut en résulter que des journalistes soient visés par des personnes qui veulent éviter que ces informations soient divulguées, ce qui les rend particulièrement vulnérables aux actes de violence par exemple. Pour contribuer à ne pas décourager les journalistes de remplir leur mission sociale en raison de la crainte de telles représailles, il convient de les reprendre dans la liste des personnes à fonction sociale.
5° Persoon met een openbare functie	5° Personne exerçant une fonction publique
Als 'persoon met een openbare functie' wordt beschouwd, iedere persoon die op basis van een wet, decreet of ordonnantie, een besluit of een rechterlijke beslissing de opdracht heeft om de openbare orde te handhaven, de naleving van bepaalde normen of beslissingen van een overheidsorgaan te controleren of af te dwingen, dan wel belast is met een opdracht die bestaat uit de uitoefening van een openbare dienst of opdracht waarbij zijn handelingen zijn bepaald en	Est considérée comme « personne exerçant une fonction publique » toute personne qui, en vertu d'une loi, d'un décret ou d'une ordonnance, d'un arrêté ou d'une décision judiciaire, a pour mission de maintenir l'ordre public, de contrôler ou de garantir le respect de certaines normes ou décisions d'un organe public, ou qui est chargée d'une mission consistant en l'exercice d'un service ou d'une mission publics dans le cadre desquels ses actes sont définis et réglementés par une loi, un décret, une

⁴³ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 293, nr. 315; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Brussel, Larcier, 1975, 54-55, nr. 129; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Limal, Anthemis, 2011, 136, nr. 173.

⁴⁴ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 293, n° 315; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, I, Bruxelles, Larcier, 1975, 54-55, n° 129; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Limal, Anthemis, 2011, 136, n° 173.

<p>gereguleerd door een wet, decreet, ordonnantie, besluit of rechterlijke beslissing. Deze omschrijving werd enigszins vereenvoudigd conform de suggestie van de Hoge Raad voor de Justitie, zonder evenwel iets aan de inhoud ervan te wijzigen.⁴⁵</p>	<p>ordonnance, un arrêté ou une décision judiciaire.</p> <p>Cette définition a été quelque peu simplifiée conformément à la suggestion du Conseil supérieur de la Justice, sans cependant modifier quoi que ce soit à son contenu⁴⁶.</p>
<p>Het gaat in eerste instantie om bv. om politieambtenaren, veld- en boswachters, leden van de arbeidsinspectie, belastinginspectie, milieu-inspectie, GAS-ambtenaren, bewakingsagenten in de zin van de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, stewards in de zin van de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden, penitentiaire beambten, leden van het veiligheidskorps van de FOD Justitie,... Het kan ook gaan om ambtenaren van een internationale organisatie, waaraan België conform artikel 34 GW bepaalde machten heeft overgedragen.</p>	<p>Il s'agit en premier lieu, p ex, des fonctionnaires de police, des gardes champêtres et forestiers, des membres de l'inspection de travail, de l'inspection des impôts, de l'inspection de l'environnement, des fonctionnaires sanctionneurs, des agents de sécurité au sens de la loi du 2 octobre 2017 réglementant la sécurité privée et particulière, des stewards au sens de la loi du 21 décembre 1998 relative à la sécurité lors des matches de football, des agents pénitentiaires, des membres du corps de sécurité du SPF Justice, etc. Il peut également s'agir de fonctionnaires d'une organisation internationale auxquels la Belgique a attribué des pouvoirs déterminés conformément à l'article 34 de la Constitution.</p>
<p>De tweede helft van de omschrijving heeft betrekking op bv. militairen, ministeriële ambtenaren⁴⁷, een gerechtsdeskundige, een gemeenteraadslid, een Belgische diplomaat, een faillissementscurator, ...</p>	<p>La deuxième partie de la définition concerne, p.ex., les militaires, fonctionnaires ministériels⁴⁸, experts judiciaires, conseillers communaux, diplomates belges, curateurs de faillite, etc.</p>

⁴⁵ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II, p. 20.

⁴⁶ Conseil supérieur de la Justice, avis “Avant-projet de Code pénal – Livre II, p. 20.

⁴⁷ Dit zijn de ambten ingesteld bij wet om bepaalde handelingen te stellen in het belang van privépersonen in het kader van de voorbereiding of uitvoering van juridische beslissingen waarbij burgers verplicht zijn om voor deze handelingen een beroep te doen op deze ministeriële ambtenaren en zij op hun beurt hun diensten niet kunnen weigeren indien daarop een beroep wordt gedaan. Het gaat bv. om notarissen, deurwaarders en advocaten bij het Hof van Cassatie (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 303-304, nr. 326.).

⁴⁸ Ce sont les agents institués par la loi pour poser des actes déterminés dans l'intérêt de personnes privées dans le cadre de la préparation ou de l'exécution de décisions juridiques, où les citoyens sont obligés de faire appel, pour ces actes, à ces fonctionnaires ministériels et ceux-ci ne peuvent, à leur tour, refuser leurs services s'il y est fait appel. Ce sont, par exemple, les notaires, huissiers et avocats à la Cour de cassation (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 303-304, n° 326.).

Met deze omschrijving wordt o.a. beoogd de huidige begrippen “agent die drager is van het openbaar gezag” (dat iedere persoon die in het algemeen belang, door rechtstreekse of onrechtstreekse delegatie door een regering, een deel van het overheidsgezag uitoefent ⁴⁹ omvat) en ‘persoon met een openbare hoedanigheid bekleed’ te vervangen.	Cette définition vise notamment à remplacer les notions actuelles d’« agent dépositaire de l’autorité publique » (qui englobe toute personne qui exerce une partie de l’autorité publique dans l’intérêt général par délégation directe ou indirecte d’un gouvernement ⁵⁰) et de « personne ayant un caractère public ».
De begrippen ‘agenten van de openbare macht’ en ‘officiëren van de openbare macht’ uit o.a. de huidige artikelen 269 en 275 Sw., die betrekking hebben op het leger ⁵¹ , dienen niet te worden hernomen, aangezien deze volledig onder de nieuwe omschrijving vallen.	Il n’y a pas lieu de reprendre les notions d’« agents de la force publique » et d’« officiers de la force publique », énoncées notamment dans les articles 269 et 275 actuels du Code pénal, qui ont trait à l’armée ⁵² , étant donné qu’elles relèvent entièrement de la nouvelle définition.
6° Parlements lid	6° Parlementaire
Vandaag is er in de artikelen 275 en 278 Sw. sprake van een “lid van de Wetgevende Kamers”. Deze terminologie dient te worden aangepast aan de wijzigingen in de uitoefening van de wetgevende macht die ons land heeft ondergaan ten gevolge van de federalisering van het land en de Europese integratie. De parlementen van	Aujourd’hui, il est question dans les articles 275 et 278 du Code pénal d’un « membre des Chambres législatives ». Cette terminologie doit être adaptée aux modifications de l’exercice du pouvoir législatif qu’a connues notre pays à la suite de la fédéralisation de l’État et de l’intégration européenne. Les parlements

⁴⁹ F. HUTSEBAUT, “Weerspannigheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers”, in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 129, nr. 127; P. MAGNIEN, “La rébellion, les outrages et les violences”, in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 30; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 478.

⁵⁰ F. HUTSEBAUT, « Weerspannigheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 129, n° 127 ; P. MAGNIEN, « La rébellion, les outrages et les violences », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 30 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 478.

⁵¹ Cass. 9 november 1970, *Arr.Cass.* 1971, 220; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 303, nr. 324 en 305, nr. 327; P. GRONDEL, “Crimes et délits contre l’ordre public commis par des particuliers”, in R. SCREVEN. (ed.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 282, nr. 5232; F. HUTSEBAUT, “Weerspannigheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers”, in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 129, nr. 124 en nr. 127; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 478.

⁵² Cass., 9 novembre 1970, *Arr. Cass.* 1971, 220 ; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 303, n° 324 et 305, n° 327 ; P. GRONDEL, « Crimes et délits contre l’ordre public commis par des particuliers », in R. SCREVEN. (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 282, n° 5232 ; F. HUTSEBAUT, « Weerspannigheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 129, n° 124 et n° 127 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 478.

Gemeenschappen en Gewesten en het Europees Parlement hebben in belangrijke mate de wetgevende bevoegdheid van het federale parlement overgenomen en hun leden dienen dan ook onder dezelfde bepalingen te vallen als de federale parlementsleden. ⁵³ Door Europese Parlementsleden hier op hetzelfde niveau te plaatsen als nationale parlementsleden wordt bovendien aansluiting gezocht bij de situatie in Nederland ⁵⁴ , wat o.a. gelet op het feit dat het Europees Parlement ook een zetel heeft in Brussel een nuttige wettelijke ingreep is.	des Communautés et Régions et le Parlement européen ont pris une part importante de la compétence législative du parlement fédéral et leurs membres doivent dès lors relever des mêmes dispositions que les parlementaires fédéraux. ⁵⁵ En plaçant les parlementaires européens sur un pied d'égalité avec les parlementaires nationaux, on s'aligne en outre sur la situation en vigueur aux Pays-Bas ⁵⁶ , ce qui constitue une intervention légale utile eu égard notamment au fait que le Parlement européen a également un siège à Bruxelles.
7° Minister of staatssecretaris	7° Ministre ou secrétaire d'État
Onder deze omschrijving vallen leden van de federale regering en de regeringen van Gemeenschappen en Gewesten. Met deze omschrijving wordt de term 'ministers' uit de huidige artikelen 275 en 278 Sw aangepast aan de federalisering van het land en de intrede van staatssecretarissen in de regeringen. ⁵⁷	Relèvent de cette définition les membres du gouvernement fédéral et des gouvernements de Communautés et de Régions. Par cette définition, le terme « ministres » repris dans les articles 275 et 278 actuels du Code pénal est adapté à la fédéralisation du pays et à l'entrée de secrétaires d'État dans les gouvernements. ⁵⁸

⁵³ In de rechtsleer werd erop gewezen dat dit, voor wat de huidige tekst betreft, via een evolutieve interpretatie van de huidige bepalingen reeds mogelijk is voor wat de leden van de parlementen van Gemeenschappen en Gewesten betreft, maar niet voor wat Europese Parlementsleden betreft (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 296-297, nr. 320.).

⁵⁴ C.P.M. CLEIREN, "Betekenis van sommige in dit wetboek voorkomende uitdrukkingen", in C.P.M. CLEIREN en M.J.M. VERPALEN (eds.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer, Kluwer, 2010, 662.

⁵⁵ La doctrine a déjà attiré l'attention sur le fait qu'en ce qui concerne le texte actuel, c'était déjà possible via une interprétation évolutive des dispositions actuelles, pour les membres des parlements des Communautés et Régions mais par pour les parlementaires européens (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 296-297, n° 320.).

⁵⁶ C.P.M. CLEIREN, « Betekenis van sommige in dit wetboek voorkomende uitdrukkingen », in C.P.M. CLEIREN et M.J.M. VERPALEN (éd.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer, Kluwer, 2010, 662.

⁵⁷ Vandaag zijn staatssecretarissen en leden van de regeringen van Gemeenschappen of Gewesten niet uitdrukkelijk opgenomen in het Strafwetboek. Wel wordt verdedigd dat zij onder de noemer 'ministers' kunnen vallen op basis van een evolutieve interpretatie (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 298, nr. 321.). In het kader van een nieuw Strafwetboek dringt een codificatie van deze omschrijving zich op.

⁵⁸ Aujourd'hui, les secrétaires d'État et les membres des gouvernements de Communautés ou de Régions ne sont pas repris explicitement dans le Code pénal. On plaide toutefois pour qu'ils puissent être étiquetés « ministres » sur la base d'une interprétation évolutive (J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 298, n° 321.). Dans le cadre d'un nouveau Code pénal, une codification de cette définition s'impose.

Ministers van Staat maken geen deel uit van de regering en vallen dus niet onder deze definitie. ⁵⁹		Les Ministres d'État ne font pas partie du gouvernement et ne relèvent donc pas de cette définition. ⁶⁰
Federale staatssecretarissen zijn lid van de federale regering (art. 104, tweede lid, GW); de bepalingen met betrekking tot de leden van Gemeenschaps- en Gewestregeringen zijn ook van toepassing op Gewestelijke staatssecretarissen (art. 126 GW). Staatssecretarissen vallen dus onder de aangehaalde omschrijving.		Les secrétaires d'État fédéraux sont membres du gouvernement fédéral (art. 104, alinéa 2, de la Constitution); les dispositions relatives aux membres des gouvernements de Communautés et de Régions s'appliquent également aux secrétaires d'État régionaux (art. 126 de la Constitution). Les secrétaires d'État relèvent donc de la définition en question.
'Minister' als diplomatieke rang valt niet onder deze omschrijving.		« Ministre » en tant que rang diplomatique ne tombe pas sous le coup de cette définition.
8° Magistraat		8° Magistrat
Het begrip 'magistraat' wordt hier in de ruime zin begrepen. Onder dit begrip vallen:		La notion de « magistrat » est comprise au sens large. Relèvent de cette notion :
<ul style="list-style-type: none"> – een rechter in het Grondwettelijk Hof: deze worden vandaag nog afzonderlijk vermeld in artikel 275 en 278 Sw., maar gelet op de aard van hun functie kunnen zij onder de noemer 'magistraat' worden gebracht; 		<ul style="list-style-type: none"> – un juge à la Cour constitutionnelle : aujourd'hui, ces juges sont encore mentionnés séparément aux articles 275 et 278 du Code pénal, mais vu la nature de leurs fonctions, ils peuvent être rangés sous l'appellation « magistrat » ;
<ul style="list-style-type: none"> – een raadsheer of rechter in een hof of rechtbank van de rechterlijke orde: niet alleen "professionele magistraten" maar ook de rechters en raadsheren in sociale zaken en rechters in handelszaken vallen onder deze omschrijving, net als assessoren in de strafuitvoeringsrechtbank; 		<ul style="list-style-type: none"> – un conseiller ou un juge d'une cour ou d'un tribunal de l'ordre judiciaire : non seulement, les « magistrats professionnels », mais aussi les juges et conseillers sociaux et les juges consulaires relèvent de cette définition, à l'instar des assesseurs au tribunal de l'application des peines ;

⁵⁹ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 297-298, nr. 321 ; M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 467.

⁶⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 297-298, n° 321 ; M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 467.

<ul style="list-style-type: none"> – een lid van het Openbaar Ministerie: hieronder wordt begrepen de leden van het parket bij het Hof van Cassatie, de leden van het federaal parket en de leden van de parketten van de procureurs des Konings, parketten-generaal, arbeidsauditoraten en arbeidsauditoraten-generaal; 	<ul style="list-style-type: none"> – un membre du ministère public : on entend par là les membres du parquet près la Cour de cassation, les membres du parquet fédéral et les membres des parquets des procureurs du Roi, des parquets généraux, des auditorats du travail et des auditorats du travail généraux ;
<ul style="list-style-type: none"> – een plaatsvervangende of toegevoegde magistraat; 	<ul style="list-style-type: none"> – un magistrat suppléant ou de complément ;
<ul style="list-style-type: none"> – een lid van de Raad van State of het auditoraat bij de Raad van State; 	<ul style="list-style-type: none"> – un membre du Conseil d’État ou de l’auditorat du Conseil d’État ;
<ul style="list-style-type: none"> – een lid van het Rekenhof; 	<ul style="list-style-type: none"> – un membre de la Cour des comptes ;
<ul style="list-style-type: none"> – een lid van een administratief rechtscollege, ongeacht of dit door een wet, decreet of ordonnantie werd opgericht; 	<ul style="list-style-type: none"> – un membre de la juridiction administrative, que celle-ci ait été constituée par une loi, un décret ou une ordonnance ;
<ul style="list-style-type: none"> – een lid van een internationaal rechtscollege waar België partij bij is: artikel 34 GW maakt het mogelijk dat België de uitoefening van bepaalde machten door een verdrag of door een wet kan opdragen aan volkenrechtelijke instellingen. Dit geldt ook voor internationale rechtscolleges. Zo heeft de Belgische wetgever de beslissingen van zijn nationale rechtscolleges bv. onderworpen aan de beslissingen van het Hof van Justitie van de Europese Uni, het Benelux-Gerechtshof (bv. d.m.v. de prejudiciële procedure) en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (bv. d.m.v. de procedure van heropening van de rechtspleging uit artikel 442bis e.v. Sv. en de verplichting tot billijke genoegdoening uit artikel 41 EVRM). De uitspraken van de leden van deze rechtscolleges hebben dus evenzeer 	<ul style="list-style-type: none"> – un membre d’une juridiction internationale à laquelle la Belgique est partie: l’article 34 de la Constitution prévoit que la Belgique peut attribuer, par un traité ou par une loi, l’exercice de pouvoirs déterminés à des institutions de droit international public. Il en va de même pour des juridictions internationales. Le législateur belge a ainsi subordonné les décisions de ses juridictions nationales par exemple aux décisions de la Cour de justice de l’Union européenne, de la Cour de justice Benelux (p.ex. au moyen de la procédure préjudicielle) et de la Cour européenne des droits de l’homme (p.ex. au moyen de la réouverture de la procédure prévue par les articles 442bis et suivants du Code d’instruction criminelle et de l’obligation de satisfaction équitable prévue par l’article 41 de

<p>invloed op de uitkomst van een concreet geschil en ook zij verdienen daarom dezelfde bescherming als nationale magistraten. Hiermee wordt ook aansluiting gezocht bij de Nederlandse situatie, waar verdedigd wordt dat de leden van internationale rechtscolleges vallen onder artikel 84 Sr., waardoor zij via artikel 304, 2° Sr. ook een bijzondere bescherming tegen mishandeling genieten.⁶¹</p>	<p>la CEDH). Les décisions rendues par les membres de ces juridictions ont donc autant d'influence sur l'issue d'un litige concret et ils méritent dès lors eux aussi la même protection que les magistrats nationaux. On cherche également ainsi à s'aligner sur la situation néerlandaise où l'on préconise que les membres de juridictions internationales tombent sous le coup de l'article 84 du Code pénal néerlandais, de sorte qu'ils bénéficient aussi d'une protection spéciale contre les sévices via l'article 304, 2°, du Code pénal néerlandais.⁶²</p>
<p>Door deze bepaling wordt komaf gemaakt met het huidige, verwarring stichtende begrip 'magistraat van de administratieve orde' waaronder naast leden van administratieve rechtscolleges ook bv. burgemeesters en schepenen, arrondissementscommissarissen, provinciegouverneurs, leden van de deputatie en het Rekenhof vallen. Zij worden afzonderlijk vermeld.</p>	<p>Par cette disposition, on supprime l'actuelle notion de « magistrat de l'ordre administratif » qui prête à confusion et sous laquelle sont regroupés outre les membres de juridictions administratives, les bourgmestres et échevins, les commissaires d'arrondissement, les gouverneurs provinciaux, les membres de la députation et de la Cour des comptes, p.ex. Ils seront maintenant mentionnés séparément.</p>
<p>9° Juridisch medewerker van een rechtscollege of het Openbaar Ministerie</p> <p>Onder dit begrip worden een aantal medewerkers van rechtscolleges en het Openbaar Ministerie gebracht die niet de hoedanigheid hebben van magistraat maar door hun werkzaamheden een persoonlijk identificeerbare bijdrage leveren tot de werking van deze instellingen en ten aanzien van het publiek als vertegenwoordigers van</p>	<p>9° Collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public</p> <p>Sont réunis sous cette notion un certain nombre de collaborateurs de juridictions et du ministère public qui n'ont pas la qualité de magistrat mais qui, par leurs activités, fournissent une contribution personnellement identifiable au fonctionnement de ces institutions et sont considérés vis-à-vis du public comme</p>

⁶¹ C.P.M. CLEIREN, "Betekenis van sommige in dit wetboek voorkomende uitdrukkingen", in C.P.M. CLEIREN en M.J.M. VERPALEN (eds.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer, Kluwer, 2010, 662.

⁶² C.P.M. CLEIREN, « Betekenis van sommige in dit wetboek voorkomende uitdrukkingen », in C.P.M. CLEIREN et M.J.M. VERPALEN (éd.), *Tekst & Commentaar Strafrecht*, Deventer, Kluwer, 2010, 662.

deze instellingen worden beschouwd. Bijgevolg zijn zij, net als magistraten, bijzonder kwetsbaar voor misdrijven tegen hun persoon gepleegd door bv. personen die niet tevreden zijn met de rechterlijke beslissing of de door het Openbaar Ministerie bevolen maatregel, en zij verdienen dan ook dezelfde mate van bescherming voor misdrijven gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van hun functie.	représentants de ces institutions. Par conséquent, à l'instar des magistrats, ils sont particulièrement vulnérables aux infractions commises à leur rencontre, par exemple, par des personnes qui ne sont pas satisfaites de la décision judiciaire ou de la mesure ordonnée par le Ministère public. Ils méritent dès lors le même degré de protection pour les infractions commises en raison de l'exercice de leur fonction.
Dit geldt in eerste instantie voor magistraten in opleiding (de vroegere gerechtelijk stagiairs). Zij kunnen onderzoeksopdrachten geven aan politiediensten, het Openbaar Ministerie vertegenwoordigen ter zitting, als griffier worden toegevoegd of een rechter bijstaan en de beraadslagingen bijwonen (art. 259octies, §5, derde tot zesde lid, Ger.W.). Zij hebben niet de hoedanigheid van magistraat (art. 259octies, §5, tweede lid, Ger.W.), maar in de ogen van de rechtszoekende vervullen zij dezelfde taak en wordt er geen onderscheid gemaakt. Dit geldt eveneens voor de kandidaat-magistraten (de vroegere gerechtelijk attachés) (zie art. 259octies, §7, Ger.W.).	Cela vaut en premier pour les magistrats en formation (anciennement les stagiaires judiciaires. Ils peuvent confier des missions d'enquête aux services de police, représenter le ministère public à l'audience, être assumés en qualité de greffier ou assister un juge et assister au délibéré (art. 259octies, § 5, alinéas 3 à 6, C. jud.). Ils n'ont pas la qualité de magistrat (art. 259octies, § 5, alinéa 2, C. jud.), mais aux yeux du justiciable, ils remplissent la même tâche et aucune distinction n'est faite. Il en va de même pour les candidats magistrats (anciennement les attachés judiciaires) . (voy. art. 259octies, § 7, C. jud.).
Hetzelfde kan worden gezegd voor sommige parketjuristen. Sinds de zgn. Wet Potpourri II ⁶³ kunnen parketjuristen onder bepaalde voorwaarden alle bevoegdheden van het Openbaar Ministerie uitoefenen, behoudens de uitzonderingen in de wet bepaald (artikel 162, §2, derde tot laatste lid, Gerechtelijk Wetboek). Zo kunnen zij bv. de strafvordering uitoefenen voor de politierechtbank (behoudens dodelijke verkeersongevallen), advies uitbrengen namens het Openbaar Ministerie op zittingen van de	On peut en dire de même pour certains juristes de parquet. Depuis la loi dite Pot-pourri II ⁶⁴ , les juristes de parquet peuvent exercer, sous certaines conditions, toutes les compétences du ministère public, hormis les exceptions prévues par la loi (article 162, § 2, alinéas 3 à dernier, Code judiciaire). Ils peuvent ainsi exercer l'action publique devant le tribunal de police (sauf accidents de la circulation mortels), rendre un avis au nom du ministère public aux audiences du tribunal de la famille, confier

⁶³ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake Justitie, BS 19 februari 2016.

⁶⁴ Loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, M.B. du 19 février 2016.

familie rechtbank, bepaalde onderzoeksopdrachten geven aan politiediensten,...		certaines missions d'enquête aux services de police, etc.
Ten slotte worden ook de griffiers vermeld. In de huidige rechtsleer en rechtspraak bestaat discussie of griffiers onder de noemer 'magistraat' moeten worden begrepen. ⁶⁵ Gelet op hun contact met het publiek en de essentiële taken die zij vervullen in het kader van de rechtspleging, ook ter zitting waar zij met de rechtsonderhorige worden geconfronteerd, verdienen ook zij deze bijzondere bescherming.		Pour terminer, les greffiers sont également mentionnés. Dans la doctrine et la jurisprudence actuelles, la question de savoir si les greffiers doivent être compris sous l'appellation « magistrat » fait débat. ⁶⁶ Vu leurs contacts avec le public et les tâches essentielles qu'ils remplissent dans le cadre de la procédure, ainsi qu'à l'audience où ils sont confrontés au justiciable, ils méritent eux aussi cette protection spéciale.
10° Jurylid		10° Membre du jury
Als jurylid moet worden beschouwd ieder persoon die lid is van de jury in het hof van assisen. Dit stemt overeen met de huidige betekenis van dit begrip in artikel 282 Sw. ⁶⁷		Est considérée comme membre du jury toute personne qui est membre du jury à la cour d'assises. Ceci correspond à la signification actuelle de cette notion à l'article 282 du Code pénal. ⁶⁸
11° Getuige		11° Témoin

⁶⁵ Zie o.a. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 300-301, nr. 323; P. MAGNIEN, "La rébellion, les outrages et les violences", in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 29-30; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, II, Brussel, Larcier, 1976, 63-64, nr. 1606; *Pand.B.*, v° *Outrage envers les fonctionnaires ou mandataires publics*, nr. 96-101.

⁶⁶ Voir e.a. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 300-301, n° 323; P. MAGNIEN, « La rébellion, les outrages et les violences », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 29-30; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique*, II, Bruxelles, Larcier, 1976, 63-64, n° 1606; *Pand.B.*, v° *Outrage envers les fonctionnaires ou mandataires publics*, n° 96-101.

⁶⁷ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Brussel, Bruylant, 1901, 364, nr. 6; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 318, nr. 340; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 243-244, nr. 5; *Pand.B.*, v° *Outrage envers les fonctionnaires ou mandataires publics*, nr. 487-488.

⁶⁸ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Bruxelles, Bruylant, 1901, 364, n° 6; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 318, n° 340; J.S.G. NYPELS et J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 243-244, n° 5; *Pand.B.*, v° *Outrage envers les fonctionnaires ou mandataires publics*, n° 487-488.

Als getuige wordt beschouwd iedere persoon door een rechter wordt gehoord, zonder dat hij partij is in een geding of verdacht wordt van het plegen van een strafbaar feit. Het kan daarbij zowel gaan om het horen tijdens een rechtszitting als bv. in het kabinet van een onderzoeksrechter, zonder dat daarbij een onderscheid moet worden gemaakt tussen wie onder ede werd verhoord en wie niet. Dit stemt overeen met de betekenis die vandaag aan dit begrip wordt gegeven in het kader van artikel 282 Sw. ⁶⁹	Est considérée comme témoin toute personne entendue par un juge, sans être partie à la cause ou être soupçonnée d'avoir commis une infraction. À cet égard, il peut s'agir de l'audition tant à l'audience que, par exemple, dans le cabinet d'un juge d'instruction sans qu'il faille établir une distinction entre ceux qui ont été entendus sous serment et ceux qui ne l'ont pas été. Cela correspond au sens donné aujourd'hui à cette notion dans le cadre de l'article 282 du Code pénal. ⁷⁰
12° Scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd	12° Arbitre ou signaleur lors d'une manifestation sportive
Hier wordt de omschrijving van het begrip "scheidsrechter" gepreciseerd, mede aan de hand van de uitlegging die hieraan werd gegeven bij de parlementaire discussie voorafgaand aan de invoering van het huidige artikel 410ter Sw. ⁷¹ Door te spreken van 'elke persoon die is aangesteld om beslissingen te nemen in het kader van de bij de officiële sportfederaties aangegeven wedstrijden' wordt duidelijk gemaakt dat hiermee niet enkel scheidsrechters worden bedoeld, maar bv. ook de commissarissen in het kader van wielervedstrijden.	La définition de la notion d'« arbitre » est précisée au moyen de l'explication qui y a été donnée lors de la discussion parlementaire préalable à l'introduction de l'actuel article 410ter du Code pénal. ⁷² En évoquant « chaque personne qui est désignée pour prendre des décisions lors des compétitions déclarées auprès des fédérations sportives officielles », il est clair que cela ne concerne pas seulement les arbitres, mais aussi les commissaires dans les courses cyclistes.

⁶⁹ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 317, nr. 340; P. GRONDEL, "Crimes et délits contre l'ordre public commis par des particuliers", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 283, nr. 5235; F. HUTSEBAUT, "Weerspanning, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers", in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 131, nr. 133; P. MAGNIEN, "La rébellion, les outrages et les violences", in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 29; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 242-243, nr. 4.

⁷⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 317, n° 340; P. GRONDEL, « Crimes et délits contre l'ordre public commis par des particuliers », in R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 283, n° 5235; F. HUTSEBAUT, « Weerspanning, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 131, n° 133; P. MAGNIEN, « La rébellion, les outrages et les violences », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 29; J.S.G. NYPELS et J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 242-243, n° 4.

⁷¹ Verslag namens de commissie voor de binnenlandse zaken, de algemene zaken en het openbaar ambt, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53-2037/006, 8.

⁷² Rapport fait au nom de la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique, *Doc. parl.*, Chambre 2011-12, n° 53-2037/006, 8.

Om tegemoet te komen aan de politieke en maatschappelijke bezorgdheid die bestaat ten aanzien van seingeverers bij een sportwedstrijd wordt het toepassingsgebied van de verzwarende omstandigheden waarin de scheidsrechters worden vermeld uitgebreid tot de seingeverers. Door hun contact met het publiek in situaties waarin de emoties hoog oplopen en hun essentiële taak voor de veiligheid van de sporters, de toeschouwers en de andere weggebruikers is het verantwoord hen toe te voegen aan de lijst van personen met een functie die een bijzondere bescherming verdienen.		Afin de répondre aux préoccupations politiques et sociétales qui existent à l'égard des signaleurs lors d'une compétition sportive, le champ d'application des circonstances aggravantes dans lesquelles les arbitres sont mentionnés est étendu aux signaleurs. En raison de leur contact avec le public dans des situations où les émotions se déclenchent et de leur tâche essentielle pour la sécurité des athlètes, des spectateurs et des autres usagers de la route, il est judicieux de les ajouter à la liste des personnes qui méritent une protection spéciale.
13° In het kader van de uitoefening van deze functie		13° Dans l'exercice de ses fonctions
Dit begrip omschrijft de situatie waarin de dader het misdrijf pleegt tijdens de uitoefening van zijn functie of met gebruikmaking van deze functie.		Cette notion décrit la situation dans laquelle l'auteur de l'infraction commet l'infraction durant l'exercice de ses fonctions ou en utilisant ses fonctions.
Dit is een element dat in verscheidene strafbaarstellingen, verzwarende bestanddelen en verzwarende omstandigheden is opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokken persoon de grenzen van zijn functie te buiten gaat door het plegen van het misdrijf. Dit kan zowel gebeuren tijdens de uitoefening van de functie (bv. onmenselijke behandeling door een politieambtenaar van een verdachte in het kader van een verhoor) als door gebruik te maken van zijn functie (bv. door van zijn hoedanigheid van ambtenaar gebruik te maken om een woning binnengelaten te worden en er vervolgens een diefstal te plegen).		Cet élément est repris dans diverses incriminations, divers éléments et circonstances aggravants afin de préciser que la personne concernée outrepassé les limites de ses fonctions en commettant l'infraction. Cela peut se produire tant pendant l'exercice de la fonction (p. ex. traitement inhumain d'un inculpé par un fonctionnaire de police dans le cadre d'une audition) que par l'utilisation de sa fonction (p. ex. en utilisant sa qualité de fonctionnaire pour pénétrer dans une habitation et ensuite y commettre un vol).

Aan deze vereiste is uiteraard ook voldaan wanneer het misdrijf wordt gepleegd in het kader van de uitoefening van deze functie, wanneer de functie in kwestie slechts één van de functies is die de dader uitoefent.		Bien entendu, cette exigence est également remplie quand l'infraction est commise dans l'exercice de ses fonctions lorsque la fonction en question n'est qu'une seule des fonctions que l'auteur exerce.
14° Naar aanleiding van de uitoefening van deze functie		14° À l'occasion de l'exercice de ses fonctions
Onder de omschrijving 'naar aanleiding van de uitoefening van deze functie' moet worden begrepen de situatie waarin de aanleiding voor het misdrijf ligt in een handeling die het slachtoffer heeft gesteld, stelt of zal stellen en die deel uitmaakt van de uitoefening van zijn functie.		Par la définition « à l'occasion de l'exercice de ses fonctions », il faut comprendre la situation où l'occasion qui a donné lieu à l'infraction réside dans un acte que la victime a posé, pose ou posera et qui fait partie de l'exercice de ses fonctions.
Dit begrip vervangt de omschrijvingen 'ter gelegenheid van de uitoefening van hun bediening' en 'in de uitoefening van hun bediening' uit het huidige Strafwetboek. Er is sprake van feiten gepleegd tegen het slachtoffer 'in de uitoefening van zijn bediening' telkens de feiten worden gepleegd op een moment waarop het slachtoffer een van de handelingen stelt die eigen zijn aan zijn mandaat of functie, m.a.w. wanneer hij een tot zijn bevoegdheid behorende daad stelt. ⁷³ Wanneer het slachtoffer wordt getroffen terwijl hij dergelijke ambtshandelingen stelt, maakt het niet uit wat de beweegredenen van de dader waren. Ook indien privémotieven aan de basis liggen van de feiten zal het bijzondere beschermingsregime worden toegepast indien de slagen worden toegebracht aan het slachtoffer in de uitoefening van zijn		Cette notion remplace les définitions « à l'occasion de l'exercice de leurs fonctions » et « dans l'exercice de leurs fonctions » de l'actuel Code pénal. Il est question de faits commis à l'encontre de la victime « dans l'exercice de ses fonctions » chaque fois que les faits sont commis à un moment où la victime pose l'un des actes propres à son mandat ou à sa fonction, c.-à-d. lorsqu'elle pose un acte qui relève de sa compétence. ⁷⁶ Lorsque la victime est touchée alors qu'elle pose de tels actes, peu importe quelles étaient les motivations de l'auteur. Même si des motifs d'ordre privé sont à la base des faits, le régime de protection spéciale sera appliqué si les coups ont été portés à la victime dans l'exercice de ses fonctions parce que la dignité de la fonction risque d'être affectée par la perturbation de l'exercice de la fonction. ⁷⁷ Lorsqu'il s'agit de

⁷³ Cass. 14 april 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 786; P. GRONDEL, "Crimes et délits contre l'ordre public commis par des particuliers", in R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 284, nr. 5244; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 458.

⁷⁶ Cass., 14 avril 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 786 ; P. GRONDEL, « Crimes et délits contre l'ordre public commis par des particuliers », in R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 284, n° 5244 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 458.

⁷⁷ Cass., 9 novembre 1970, *Arr. Cass.* 1971, 220 ; R. DEZEURE, « Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag », in A. MASSET et T. VANDER BEKEN (éd.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*,

bediening, omdat ook dan de waardigheid van de functie zou worden aangetast door het verstoren van de uitoefening van de functie. ⁷⁴ Wanneer het gaat om feiten gepleegd tegen het slachtoffer “ <i>ter gelegenheid van de uitoefening van zijn bediening</i> ”, moet de reden voor de slagen liggen in een ambtshandeling die het slachtoffer heeft gesteld of zal gaan stellen. Een gepensioneerd ambtenaar kan dus ook het slachtoffer worden van smaad of geweld ter gelegenheid van de uitoefening van zijn vroegere bediening. ⁷⁵	faits commis à l’encontre de la victime « <i>à l’occasion de l’exercice de ses fonctions</i> », le motif des coups doit résider dans un acte de sa fonction que la victime a posé ou va poser de sa fonction. Un fonctionnaire retraité peut donc aussi être victime d’outrages ou de violences à l’occasion de l’exercice de ses fonctions antérieures. ⁷⁸
De nieuwe omschrijving ‘naar aanleiding van de uitoefening van deze functie’ sluit aan bij het oude begrip ‘ter gelegenheid van de uitoefening van zijn bediening’. De reden hiervoor is dat doelstelling is om de uitgeoefende functie te beschermen: de betrokken persoon moet slechts bijzonder worden beschermd tegen misdrijven die tegen hem worden gepleegd omdat hij zijn functie uitoefende. Wanneer de aanleiding voor het misdrijf vreemd is aan deze functie, moet er ook geen strafverzwaring worden gekoppeld aan deze functie. Zo moet bv. een slag toegebracht aan een parlamentslid in het kader van een burenruzie niet strenger worden bestraft dan wanneer die slag aan	La nouvelle définition « <i>à l’occasion de l’exercice de ses fonctions</i> » rejoint l’ancienne notion « <i>à l’occasion de l’exercice de leurs fonctions</i> ». Cela tient au fait que le but est de protéger la fonction exercée : la personne concernée doit donc bénéficier d’une protection spéciale uniquement contre les infractions commises à son encontre du fait de l’exercice de sa fonction. Lorsque le motif de l’infraction est étranger à cette fonction, aucun alourdissement de la peine ne doit être lié à cette fonction. Ainsi, par exemple, un coup porté à un parlementaire dans le cadre d’une querelle de voisinage ne doit pas être sanctionné plus sévèrement que

Bruges, die Keure, 1986, 5 ; P. GRONDEL, « Crimes et délits contre l’ordre public commis par des particuliers », in R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 284, n° 5244 ; F. HUTSEBAUT, « Weerspanningheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 132, n° 135 ; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel, Traité théorique et pratique*, II, Bruxelles, Larcier, 1976, 73-74, n° 1654 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 459.

⁷⁴ Cass. 9 november 1970, Arr.Cass. 1971, 220; R. DEZEURE, “Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag”, in A. MASSET en T. VANDER BEKEN (eds.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*, Brugge, die Keure, 1986, 5; P. GRONDEL, “Crimes et délits contre l’ordre public commis par des particuliers”, in R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 284, nr. 5244; F. HUTSEBAUT, “Weerspanningheid, smaad en geweld tegen openbare gezagsdragers”, in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 132, nr. 135; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel, Traité théorique et pratique*, II, Brussel, Larcier, 1976, 73-74, nr. 1654; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 459.

⁷⁵ R. DEZEURE, “Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag”, in A. MASSET en T. VANDER BEKEN (eds.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*, Brugge, die Keure, 1986, 6.

⁷⁸ R. DEZEURE, « Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag », in A. MASSET et T. VANDER BEKEN (éd.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*, Bruges, die Keure, 1986, 6.

<p>een andere persoon zou worden toegebracht, aangezien deze functie vreemd is aan de toegebrachte slag en het slachtoffer dus niet in deze hoedanigheid werd gevisieerd. De bescherming van de vrije uitoefening van deze functie vereist in dergelijk geval geen strafverzwaring.</p>	<p>s'il avait été porté à une autre personne vu que cette fonction est étrangère au coup porté et que la victime n'a donc pas été visée en cette qualité. La protection du libre exercice de cette fonction n'exige pas un alourdissement de la peine en pareil cas.</p>
<p>Dit betekent dat niet elk misdrijf dat tegen de betrokkene wordt gepleegd terwijl hij zijn functie uitoefent zwaarder moet worden bestraft; dit is enkel het geval wanneer er een link is met het misdrijf. Anderzijds kunnen ook misdrijven tegen deze persoon gepleegd op een moment dat hij zijn functie niet uitoefent onder de strafverzwaring vallen. Ook wanneer bv. slagen worden toegebracht aan een rechter terwijl die met zijn gezin uit eten is, maar de aanleiding hiervoor ligt in een voor de dader negatief vonnis dat hij in het verleden heeft uitgesproken, is er sprake van slagen toegebracht naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie. Ook in dat geval zijn de feiten immers extra verwerpelijk en vereist de bescherming van de vrije uitoefening van de rechterlijke functie ook dat de rechter bijzonder wordt beschermd tegen misdrijven waarvan hij slechts het slachtoffer wordt omdat hij deze taak heeft uitgeoefend.</p>	<p>Cela signifie que les infractions commises contre l'intéressé alors qu'il exerce sa fonction ne doivent pas toutes être sanctionnées plus lourdement ; ce n'est le cas que lorsqu'il y a un lien avec l'infraction. D'autre part, des infractions commises contre cette personne à un moment où elle n'exerce pas sa fonction peuvent aussi faire l'objet d'un alourdissement de la peine. De même, lorsque des coups sont portés à un juge, p. ex., alors qu'il se trouve au restaurant en famille, mais que le motif de ces coups réside dans un jugement qu'il a prononcé par le passé en défaveur de l'auteur, il est question de coups portés à l'occasion de l'exercice de ses fonctions. Dans ce cas également, les faits sont en effet particulièrement condamnables et la protection du libre exercice de la fonction judiciaire exige également une protection spéciale du juge contre les infractions dont il n'est victime que parce qu'il a exercé cette mission.</p>
<p>Indien de betrokkene zich schuldig maakt aan machtsoverschrijding of –afwending is er geen sprake van de uitoefening van zijn functie.⁷⁹</p>	<p>Si l'intéressé se rend coupable d'excès ou de détournement de pouvoir, il n'est pas question d'exercice de ses fonctions.⁸⁰</p>

⁷⁹ Cf. Cass. 6 januari 1930, *Pas.* 1930, I, 55; R. DEZEURE, "Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag", in A. MASSET en T. VANDER BEKEN (eds.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*, Brugge, die Keure, 1986, 5; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1968, 458; *RPDB*, v° *Fonctionnaire*, nr. 423.

⁸⁰ Cf. Cass. 6 janvier 1930, *Pas.* 1930, I, 55 ; R. - DEZEURE, « Smaad en geweld tegen een vertegenwoordiger van het gezag », in A. MASSET et T. VANDER BEKEN (éd.), *Strafrechtelijke kwalificaties met jurisprudentie*, Bruges, die Keure, 1986, 5 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1968, 458 ; *RPDB*, v° *Fonctionnaire*, n° 423.

<p>15° Integriteitsaantasting van de eerste graad</p>		<p>15° Atteinte à l'intégrité du premier degré</p>
<p>De integriteitsaantasting van de eerste graad is een restcategorie. Zij omvat elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die niet resulteert in een integriteitsaantasting van de tweede graad, een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood. Het gaat dus om de lichtste vormen van lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid; het betreft elke aantasting van de fysieke of psychische integriteit die niet dermate ernstig is dat zij één van de gevolgen vereist voor een integriteitsaantasting van de tweede of de derde graad, dan wel de dood uitmaakt. Het gaat bijvoorbeeld om oppervlakkige schaaf- of snijwonden, een bloeditstorting,...</p>		<p>L'atteinte à l'intégrité du premier degré est une catégorie résiduelle. Elle englobe toute lésion corporelle ou atteinte à la santé qui n'entraîne pas une atteinte à l'intégrité du deuxième degré, une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort. Il s'agit donc des formes les plus légères de lésion corporelle ou d'atteinte à la santé. Cela concerne toute altération de l'intégrité physique ou psychique qui n'est pas grave au point d'entraîner une des conséquences requises pour constituer une atteinte à l'intégrité du deuxième degré, une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort. Il s'agit par exemple d'éraflures ou de coupures superficielles, d'une ecchymose, ...</p>
<p>Het begrip 'lichamelijk letsel' in de ontworpen bepaling betreft zowel inwendige als uitwendige lichamelijke letsels bij een andere persoon, ongeacht de ernst van het letsel.</p> <p>Het begrip 'schade aan de gezondheid' duidt op ziektes, maar ook op andere vormen van schade aan de gezondheid zoals bv. misselijkheid, braken, hoofdpijn,... De aanwezigheid van een (geneeslijke dan wel ongeneeslijk lijkende) ziekte maakt een integriteitsaantasting van de tweede (indien zij maximaal vier maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk tot gevolg heeft) of derde graad (geneeslijke ziekte met meer dan 4 maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk tot gevolg en alle ongeneeslijke ziekten) uit, dus de ziektes vallen <i>a contrario</i> niet onder de integriteitsaantasting van de eerste graad.</p>		<p>Dans la disposition en projet, la notion de « lésion corporelle » concerne tant les lésions corporelles internes qu'externes chez une autre personne, indépendamment de la gravité de la lésion.</p> <p>La notion « atteinte à la santé » désigne les maladies mais également d'autres formes d'atteinte à la santé telles que les nausées, vomissements, maux de tête, etc. La présence d'une maladie (curable ou incurable) constitue en effet une atteinte à l'intégrité du deuxième degré (si elle entraîne une incapacité de travail personnel de quatre mois maximum) ou du troisième degré (s'il s'agit d'une maladie curable qui entraîne plus de quatre mois d'incapacité de travail personnel ou s'il s'agit d'une maladie incurable). Aussi, <i>a contrario</i>, les maladies ne tombent pas sous la catégorie des atteintes à l'intégrité du premier degré.</p>

<p>In zijn advies merkt de Hoge Raad voor de Justitie⁸¹ op dat de definities van een integriteitsaantasting van de eerste, de tweede en de derde graad zijn opgenomen in de voorafgaande titel, waardoor deze ontbreken in hoofdstuk 4 van titel 2. De Hoge Raad haalt terecht aan dat de reden hiervoor is gelegen in het feit dat dit begrippen zijn die als verzwarend bestanddeel of verzwarende omstandigheid voorkomen in tal van bepalingen doorheen Boek 2, waardoor het in het licht van de optiek van de Voorafgaande Titel gepast is deze definities daar op te nemen. Het feit dat de definities dan niet voorkomen in hetzelfde hoofdstuk als de definitie van de gewelddaden (de context waarin deze omschrijving in de praktijk waarschijnlijk het meest moet worden toegepast) doet hieraan geen afbreuk.</p>	<p>Dans son avis, le Conseil supérieur de la Justice⁸², observe que les définitions des atteintes à l'intégrité physique du premier, du deuxième et du troisième degré sont reprises dans le titre préliminaire en telle sorte qu'elles font défaut dans le chapitre 4 du titre 2. Le Conseil supérieur souligne à bon droit que la raison en est que ces notions apparaissent tantôt comme élément aggravant, tantôt comme circonstance aggravante dans nombre de dispositions dispersées dans le Livre 2, ce qui justifie, dans l'optique du titre préliminaire, de les reprendre à cet endroit. Le fait que ces définitions ne figurent pas dans le même chapitre que la définition des actes de violence (le contexte dans lequel cette définition doit être vraisemblablement le plus souvent appliquée) n'y change rien.</p>
<p>16° Integriteitsaantasting van de tweede graad</p>	<p>16° Atteinte à l'intégrité du deuxième degré</p>
<p>Als integriteitsaantasting van de tweede graad wordt beschouwd elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van maximum vier maanden of een geneeslijk lijkende ziekte zonder ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk tot gevolg of die niet meer dan vier maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk heeft veroorzaakt..</p>	<p>Est considérée comme atteinte à l'intégrité du deuxième degré toute lésion corporelle ou atteinte à la santé entraînant une incapacité de travail personnel de quatre mois maximum ou une maladie paraissant curable qui n'entraîne pas d'incapacité de travail personnel ou qui cause une incapacité de travail personnel de maximum quatre mois.</p>
<p>Het betreft, met enkele kleinere aanpassingen, een overname van de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 399 Sw. (alook artikel 402 Sw.). Hier</p>	<p>Il s'agit d'une reprise, moyennant quelques adaptations mineures, de la circonstance aggravante de l'actuel article 399 du Code pénal (ainsi que de l'article 402 du Code pénal).</p>

⁸¹ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II, p. 6.

⁸² Conseil supérieur de la Justice, avis “Avant-projet de Code pénal – Livre II, p. 6.

zal dan verder ook enkel worden ingegaan op deze aanpassingen.	Nous allons nous pencher plus amplement sur ces adaptations.
Vooreerst is er in het voorontwerp sprake van ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk <i>werk</i> in plaats van persoonlijke <i>arbeid</i> . Hiermee wordt gevolg gegeven aan de opmerking die toenmalig advocaat-generaal DE SWAEF maakte dat het begrip ‘persoonlijke arbeid’ niet alleen betrekking moet hebben op lichamelijke arbeid maar ook ‘geestesarbeid’. ⁸³ Het begrip ‘arbeid’ zou daarbij te veel de associatie met lichamelijke arbeid kunnen doen rijzen, vandaar dat wordt gekozen voor het begrip ‘persoonlijk werk’ om alle twijfel hieromtrent weg te nemen. ⁸⁴ Dergelijk begrip was voor de Potpourri II-wet ⁸⁵ overigens reeds terug te vinden in artikel 136 <i>quinquies</i> Sw. Dit heeft bovendien als voordeel dat de begripsverwarring met het begrip ‘arbeidsongeschiktheid’ uit het sociaal recht, die vandaag vaak voorkomt, meer wordt vermeden. Er moet immers aan worden herinnerd dat de ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid/persoonlijk werk geen betrekking heeft op de concrete beroepsactiviteiten van het slachtoffer maar wel op de abstracte mogelijkheid van het slachtoffer om gewone arbeid te verrichten. ⁸⁶ Het gaat om het al dan	Avant tout, il est question dans l’avant-projet de remplacer dans la version néerlandaise les termes « personnelle arbeid » par « persoonlijk werk » (travail personnel). On fait ainsi suite à la remarque formulée par l’avocat général de l’époque DE SWAEF selon laquelle la notion de « travail personnel » ne doit pas concerner uniquement le travail corporel mais aussi le « travail intellectuel ». ⁸⁹ À cet égard, la notion de « arbeid » pourrait faire naître l’amalgame avec le travail corporel, de sorte que l’on opte pour la notion de « persoonlijk werk » afin de lever toute ambiguïté à ce sujet. ⁹⁰ Avant la loi Pot-pourri II ⁹¹ , cette notion se retrouvait d’ailleurs à l’article 136 <i>quinquies</i> du Code pénal. Cela permet en outre d’éviter la confusion avec la notion d’« incapacité de travail » du droit social, qui apparaît fréquemment aujourd’hui. Il faut en effet rappeler que l’incapacité de travail personnel ne concerne pas les activités professionnelles concrètes de la victime, mais bien la possibilité abstraite de la victime d’accomplir un travail habituel. ⁹² Il s’agit de la capacité ou non de fonctionner

⁸³ Concl. adv.-gen. M. DE SWAEF bij Cass. 25 mei 2004, P.04.0568.N, www.juridat.be, nr. 8.

⁸⁴ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 610-611, nr. 666.

⁸⁵ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016.

⁸⁶ Cass. 25 januari 2012, P.11.1104.F; Cass. 19 april 2006, JT 2006, 328; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 608, nr. 666; A. DELANNAY, “Les homicides et les lésions corporelles volontaires”, in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 295, nr. 238; RPDB, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, nr. 197; S. VAN OVERBEKE, “Blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid als verzwarende omstandigheid van de opzettelijk toegebrachte slagen of verwondingen” (noot onder Cass. 28 juni 1995), RW 1996-97, 461, nr. 2.

⁸⁹ Concl. av.-gén. M. DE SWAEF sous Cass. 25 mai 2004, P.04.0568.N, www.juridat.be, n° 8.

⁹⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 610-611, n° 666.

⁹¹ Loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, M.B. du 19 février 2016.

⁹² Cass. 25 janvier 2012, P.11.1104.F; Cass. 19 avril 2006, JT 2006, 328; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 608, n° 666; A. DELANNAY, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 295, n° 238; RPDB, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, n° 197; S. VAN OVERBEKE, « Blijvende

<p>niet normaal kunnen functioneren en het uitvoeren van dagelijkse verrichtingen.⁸⁷ Het hangt dus niet samen met de concrete beroepsactiviteiten van het slachtoffer: er wordt gekeken naar de intrinsieke ernst van de gevolgen, los van het beroep, de sociale positie, de gewoontes en de levensstijl van het slachtoffer.⁸⁸ Ook bv. minderjarigen of gepensioneerden kunnen ongeschikt zijn tot het verrichten van persoonlijk werk. Deze ongeschiktheid kan zowel fysiek als psychisch van aard zijn. Om de tekst evenwel niet al te veel te verzwaren wordt dit niet uitdrukkelijk in de tekst gespecificeerd.</p>	<p>normalement et d'accomplir des tâches quotidiennes.⁹³ Elle n'est donc pas liée aux activités professionnelles concrètes de la victime : on examine la gravité intrinsèque des conséquences, indépendamment de la profession, du statut social, des habitudes et du mode de vie de la victime.⁹⁴ Les mineurs ou retraités, p. ex., peuvent aussi être frappés d'une incapacité de travail personnel. Cette incapacité peut être de nature tant physique que psychique. Cependant, afin de ne pas trop alourdir le texte, cela n'est pas précisé explicitement dans le texte.</p>
<p>Daarnaast wordt toegevoegd dat de ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk maximum vier maanden mag duren om van een integriteitsaantasting van de tweede graad te spreken. Deze toevoeging is vandaag niet uitdrukkelijk opgenomen in artikel 399 Sw., maar vloeit voort uit artikel 400 Sw. dat het heeft over een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid van meer dan vier maanden. Deze toevoeging is er dus enkel ter verduidelijking, aangezien dit de tekst coherenter maakt en ook de leesbaarheid verhoogt doordat de definitie niet langer samen moet worden gelezen met die van een zwaardere graad van gevolgen om er de</p>	<p>Il est en outre ajouté que l'incapacité de travail personnel peut durer quatre mois maximum pour parler d'une atteinte à l'intégrité du deuxième degré. Cet ajout n'est actuellement pas repris explicitement à l'article 399 du Code pénal mais découle de l'article 400 du Code pénal qui parle d'une incapacité de travail personnel de plus de quatre mois. Cet ajout apporte simplement une clarification, vu qu'il rend le texte plus cohérent et qu'il améliore également la lisibilité du fait que la définition ne doit plus être lue en combinaison avec celle de la catégorie dont les conséquences sont plus graves pour en connaître pleinement la portée. Il faut</p>

ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid als verzwarende omstandigheid van de opzettelijk toegebrachte slagen of verwondingen » (note sous Cass. 28 juin 1995), *RW* 1996-97, 461, n° 2.

⁸⁷ J. MATTHYS, *Arbeidsongeschiktheid, invaliditeit en handicap. Transversaal overzicht doorheen het Belgisch recht*, in *Bibliotheek Sociaal Recht* Larcier, Gent, Larcier, 2011, 25.

⁸⁸ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 609, nr. 666; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 206, nr. 254; D. DEWANDELEER, "Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires", in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 89, nr. 220; A. MASSET, "Coups et blessures volontaires – incapacité – invalidité" (noot onder Cass. 31 maart 1993), *JLMB* 1994, 184.

⁹³ J. MATTHYS, *Arbeidsongeschiktheid, invaliditeit en handicap. Transversaal overzicht doorheen het Belgisch recht*, in *Bibliotheek Sociaal Recht* Larcier, Gand, Larcier, 2011, 25.

⁹⁴ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 609, n° 666; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Malines, Kluwer, 2010, 206, n° 254; D. DEWANDELEER, « Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 89, n° 220; A. MASSET, « Coups et blessures volontaires – incapacité – invalidité » (note sous Cass. 31 mars 1993), *JLMB* 1994, 184.

<p>volledige draagwijdte van te kennen. Verder moet worden opgemerkt dat hiermee het systeem zoals het werd ingevoerd door de Potpourri II-wet⁹⁵ herneemt. Deze keuze wordt gemaakt omdat dit de recente uitdrukking is van de wil van de wetgever, maar ook omdat een samenvoeging van de gevolgen die vallen onder de integriteitsaantasting van de tweede graad en de integriteitsaantasting van de derde graad (artikel 79, 17°) (de huidige artikelen 399 en 400 Sw.) tot een al te grote strafverzwaring zou leiden voor lichtere gewelddaden (of een al te grote strafvermindering voor zwaardere gewelddaden) binnen het kader van de indeling in strafniveaus. In het kader van eerdere voorstellen in deze richting stelde de Raad van State overigens dat een dergelijke ingreep er voor zou zorgen dat de proportionaliteit tussen de ernst van het misdrijf en de strafmaat, die ook tot uiting moet komen in de wettelijk bepaalde strafmaat, zou worden afgezwakt.⁹⁶</p>	<p>également souligner que le système introduit par la loi Pot-pourri II⁹⁷ est ainsi repris. Ce choix est posé parce que c'est l'expression récente de la volonté du législateur, mais également parce qu'un mixte des effets relevant de l'atteinte à l'intégrité du deuxième degré et de l'atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 79, 17°) (les articles 399 et 400 actuels du Code pénal) induirait un alourdissement de la peine trop important pour des actes de violence plus légers (ou une réduction de la peine trop importante pour des actes de violence plus graves) dans la répartition en niveaux de peine. Dans le cadre de propositions antérieures en ce sens, le Conseil d'État a d'ailleurs indiqué qu'une telle modification ferait en sorte que la proportionnalité entre la gravité de l'infraction et le taux de la peine, qui doit également être exprimée dans le taux de la peine fixé par la loi, s'en trouverait affaiblie.⁹⁸</p>
<p>Met betrekking tot de ziekte wordt toegevoegd dat het moet gaan om een 'geneeslijk lijkende' ziekte. Deze toevoeging is vandaag niet uitdrukkelijk opgenomen in artikel 399 Sw., maar vloeit voort uit artikel 400 Sw. dat het heeft over een ongeneeslijk lijkende ziekte. Deze toevoeging is er dus enkel ter verduidelijking, aangezien dit de tekst coherenter maakt en ook de leesbaarheid verhoogt doordat de definitie niet langer samen moet worden gelezen met die van een zwaardere categorie gevolgen om er de volledige draagwijdte van te kennen.</p>	<p>En ce qui concerne la maladie, il est ajouté qu'il doit s'agir d'une maladie « paraissant curable ». Cet ajout n'est actuellement pas repris explicitement à l'article 399 du Code pénal mais découle de l'article 400 du Code pénal qui évoque une maladie paraissant incurable. Cet ajout apporte simplement une clarification, vu qu'il rend le texte plus cohérent et qu'il améliore également la lisibilité du fait que la définition ne doit plus être lue en combinaison avec celle de la catégorie dont les conséquences sont plus graves pour en connaître pleinement la portée. Dans un même souci de clarté du</p>

⁹⁵ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016.

⁹⁶ Adv.RvS, Parl.St. Kamer 2015-16, nr. 54-1418/013, 4-5.

⁹⁷ Loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, M.B. du 19 février 2016.

⁹⁸ Avis C.E., Doc. parl., Chambre, 2015-16, n° 54-1418/013, 4-5.

<p>Vanuit een zelfde bezorgdheid voor de duidelijkheid van de tekst wordt toegevoegd dat het hier gaat om een geneeslijk lijkende ziekte die niet meer dan vier maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk heeft veroorzaakt. Deze toevoeging is strikt genomen niet noodzakelijk, aangezien wanneer de ziekte meer dan vier maanden ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk tot gevolg heeft, er sprake is van een integriteitsaantasting van de derde graad gelet op de duur van de ongeschiktheid. Om echter elke verwarring te vermijden, wordt dit geëxpliciteerd in de definitie van de integriteitsaantasting van de tweede graad.</p>	<p>texte, il est également ajouté ici qu'il s'agit d'une maladie paraissant curable qui n'a pas causé plus de quatre mois d'incapacité de travail personnel. Cet ajout n'est pas strictement nécessaire. En effet, lorsque la maladie a entraîné une incapacité de travail personnel de plus de quatre mois, on parle d'une atteinte à l'intégrité du troisième degré, vu la durée de l'incapacité. Cependant, pour éviter toute confusion, ceci est explicité dans la définition de l'atteinte à l'intégrité du deuxième degré.</p>
<p>Zonder inhoudelijke aanpassing aan de tekst te moeten aanbrengen, moet hier ook worden benadrukt dat onder de term 'ziekte' zowel fysieke als psychische ziektes worden begrepen. Onder het huidige Strafwetboek is de bestraffing van het toebrengen van een geestelijk letsel vaak problematisch, aangezien een psychisch letsel niet wordt beschouwd als een verwonding in de zin van artikel 398 Sw. Het begrip 'verwonding' leent zich uit zijn aard immers eerder tot de aanduiding van fysieke letsels en het uitgangspunt is dan ook dat verwondingen in de zin van artikel 398 e.v. Sw. steeds fysieke verwondingen moeten zijn die waarneembaar zijn;⁹⁹ de aantasting van de gezondheid moet het gevolg zijn van een uitwendig of inwendig fysiek letsel. Een depressie werd bijgevolg niet erkend als een</p>	<p>Il faut également préciser ici que, sans devoir apporter de modification de fond au texte, le terme « maladie » recouvre tant les maladies physiques que psychiques. En vertu du Code pénal actuel, la sanction de l'atteinte à l'intégrité mentale pose souvent problème étant donné qu'un traumatisme psychique n'est pas considéré comme une blessure au sens de l'article 398 du Code pénal. En effet, la notion de « blessure » se prête plutôt, par nature, à désigner des lésions physiques et l'on considère dès lors que les blessures au sens des articles 398 et suivants du Code pénal doivent toujours être des blessures physiques qui sont observables ;¹⁰⁴ l'atteinte à la santé doit résulter d'une lésion physique externe ou interne. Par conséquent, une dépression n'est pas reconnue comme une blessure¹⁰⁵,</p>

⁹⁹ P. ARNOU, "Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel", in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 58, nr. 66; J. CONSTANT, *Manuel de droit pénal*, II-2, Luik, Imp. des Invalides, 1960, 187, nr. 1049.

¹⁰⁴ P. ARNOU, « Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 58, n° 66 ; J. CONSTANT, *Manuel de droit pénal*, II-2, Liège, Imp. des Invalides, 1960, 187, n° 1049.

¹⁰⁵ Cass. 12 avril 1983, Arr. Cass. 1982-83, n° 433, 952. Une dépression pourrait éventuellement être prise en considération comme le résultat de violences légères ou de voies de fait (article 563, 3° C.P.) (P. ARNOU, « Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 58, n° 66.).

verwonding¹⁰⁰, net zo min als een gevoel van paniek¹⁰¹. Ook een emotionele shock komt vandaag niet in aanmerking als verwonding, tenzij wanneer deze shock gevolgen heeft voor de fysieke werking van (een deel van) het lichaam, zoals bv. hartproblemen.¹⁰² In dat geval is er immers sprake van een fysiek letsel, hetzij van organische, hetzij van functionele aard. Deze discussie is niet alleen in België gerezen. Een rechtsvergelijkende analyse van de vraag of ook psychische aandoeningen onder een noemer kunnen worden gebracht die eerder doet denken aan fysieke letsels leert dat hieromtrent verschillende standpunten worden ingenomen.¹⁰³ In ieder geval kan worden geconcludeerd dat het opportuun en logisch zou zijn om, in het licht van de huidige stand van de medische wetenschap, ook de nodige strafrechtelijke bescherming te bieden tegen geweld dat psychische ziektebeelden veroorzaakt. Het onderscheid tussen fysieke en psychische ziektebeelden is trouwens in belangrijke mate achterhaald. De scheidingslijn tussen beide soorten van aandoeningen vervaagt en is vaak moeilijk te trekken. Regelmatig wordt aangetoond dat bepaalde psychische aandoeningen ook lichamelijk waarneembaar zijn (bv. via geavanceerde hersenscans), dat ze een fysieke oorzaak hebben of dat ze enige vorm van lichamelijke gevolgen hebben. Het onderscheid zal dus moeilijk te handhaven zijn. Ook in de ons omringende rechtssystemen bestaat overigens een

pas plus qu'un sentiment de panique¹⁰⁶. De même, un choc émotionnel n'est pas considéré actuellement comme blessure à moins qu'il n'ait des répercussions sur le fonctionnement physique (d'une partie) du corps, comme des problèmes cardiaques, par exemple.¹⁰⁷ Dans ce cas, il est en effet question de lésion physique, de nature soit organique, soit fonctionnelle. Ce débat n'a pas seulement eu lieu en Belgique. Une analyse de droit comparé de la question de savoir si des troubles psychiques peuvent être réunis sous un dénominateur qui évoque davantage des lésions physiques révèle des positions diverses en la matière.¹⁰⁸ On peut conclure, en tout état de cause, qu'il serait opportun et logique, compte tenu de l'état actuel de la science médicale, d'offrir également la protection pénale nécessaire contre la violence entraînant des syndromes psychiques. Au demeurant, la distinction entre syndromes physiques et psychiques est largement dépassée. La ligne de séparation entre les deux types de pathologies s'estompe et est souvent difficile à tracer. Il est régulièrement démontré que certains troubles psychiques sont également physiquement observables (p. ex. au moyen de scans cérébraux avancés), qu'ils ont une origine physique et qu'ils présentent une certaine forme d'effets physiques. La distinction sera donc difficile à maintenir. On observe d'ailleurs également dans les systèmes juridiques qui nous entourent une

¹⁰⁰ Cass. 12 april 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, nr. 433, 952. Een depressie zou eventueel wel in ogenschouw kunnen worden genomen als het resultaat van lichte gewelddaden of feitelikheden (artikel 563, 3° Sw.) (P. ARNOU, "Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel", in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 58, nr. 66.).

¹⁰¹ Brussel 26 juni 1990, *JLMB* 1990, 1135; *RGAR* 1991, nr. 11757, noot.

¹⁰² Cass. 24 april 1972, *RDPC* 1971-72, 914; Rb. Brussel 2 maart 2006, *VAV* 2006, 739; Corr. Oudenaarde 17 juni 1966, *RHA* 1966, 466; Corr. Gent 19 mei 1960, *JT* 1960, 576.

¹⁰³ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 133-135, nr. 131.

¹⁰⁶ Bruxelles, 26 juin 1990, *JLMB* 1990, 1135 ; *RGAR* 1991, n° 11757, note.

¹⁰⁷ Cass., 24 avril 1972, *RDPC* 1971-72, 914 ; Trib. Bruxelles, 02 mars 2006, *VAV* 2006, 739 ; Corr. Audenarde 17 juin 1966, *RHA* 1966, 466; Corr. Gand, 19 mai 1960, *JT* 1960, 576.

¹⁰⁸ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 133-135, n° 131.

tendens om psychische ziektes in zekere mate te erkennen als een letsel waarvan de opzettelijke toediening een strafwaardig feit is.		tendance à reconnaître, dans une certaine mesure, les maladies mentales comme un traumatisme qui, s'il est causé volontairement, mérite une répression.
Een psychische ziekte kan dus worden beschouwd als een ziekte in de zin van deze bepaling. Dit betekent niet dat elke verstoring van de psychische rust nu strafbaar wordt of aanleiding zou geven tot bestrafing. Het moet wel degelijk gaan om een psychische <i>ziekte</i> . De idee die aan de grondslag ligt van de rechtspraak in Engeland en Wales kan daarbij als voorbeeld dienen. In deze rechtspraak wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen enerzijds psychologische schade die voort kan vloeien uit het misdrijf, zoals bv. angstgevoelens, en anderzijds psychische ziektes, zoals bv. depressies. ¹⁰⁹ Op die manier wordt de ernstige psychische schade die wordt toegebracht relevant voor het strafrecht, zonder dat daarbij elk emotioneel gevolg van deelname aan de samenleving strafrechtelijke gevolgen heeft. Bovendien wordt een te ruime bestrafing ook vermeden doordat de rechter steeds een causaal verband bewezen moet achten tussen de gedraging die de dader heeft gesteld en de vastgestelde psychische ziekte.		Une maladie mentale peut donc être considérée comme une maladie au sens de cette disposition. Cela ne signifie pas que toute perturbation de l'équilibre psychique soit punissable ou pourrait donner lieu à une sanction. Il doit bel et bien être question d'une <i>maladie</i> mentale. À cet égard, l'idée qui sous-tend la jurisprudence anglaise et galloise peut servir d'exemple. Cette jurisprudence établit une distinction claire entre, d'une part, le dommage psychologique qui peut découler de l'infraction comme, p. ex. le sentiment d'angoisse, et, d'autre part, les maladies mentales comme, p. ex., les dépressions. ¹¹⁰ De cette manière, le grave préjudice psychique occasionné devient pertinent pour le droit pénal, sans que toutes les conséquences émotionnelles de la vie en société n'aient des incidences pénales. En outre, on évite aussi une répression trop large du fait que le juge doit toujours considérer un lien de causalité établi entre le comportement de l'auteur et la maladie mentale constatée.
17° Integriteitsaantasting van de derde graad		17° Atteinte à l'intégrité du troisième degré
Als integriteitsaantasting van de derde graad wordt beschouwd elk lichamelijk letsel of		Est considérée comme atteinte à l'intégrité du troisième degré toute lésion corporelle

¹⁰⁹ House of Lords 24 juli 1997, Regina v. Ireland en Regina v. Burstow, A.C. 1998, 147; Court of appeal 22 oktober 1993, Regina v. Chan-Fook, W.L.Rep. 1994, 689; A. ASHWORTH, *Principles of Criminal Law*, Oxford, Oxford University press, 2009, 299; D. ORMEROD, *Smith & Hogan Criminal Law*, Oxford, Oxford University Press, 2008, 608; A.P. SIMESTER, J.R. SPENCER, G.R. SULLIVAN en G.J. VIRGO, *Simester and Sullivan's Criminal law. Theory and doctrine*, Oxford, Hart publishing, 2010, 436-437.

¹¹⁰ House of Lords 24 juillet 1997, Regina v. Ireland et Regina v. Burstow, A.C. 1998, 147 ; Court of appeal 22 octobre 1993, Regina v. Chan-Fook, W.L.Rep. 1994, 689 ; A. ASHWORTH, *Principles of Criminal Law*, Oxford, Oxford University press, 2009, 299 ; D. ORMEROD, *Smith & Hogan Criminal Law*, Oxford, Oxford University Press, 2008, 608 ; A.P. SIMESTER, J.R. SPENCER, G.R. SULLIVAN et G.J. VIRGO, *Simester and Sullivan's Criminal law. Theory and doctrine*, Oxford, Hart publishing, 2010, 436-437.

schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van meer dan vier maanden, een ongeneeslijk lijkende ziekte, het volledig verlies van een orgaan of een lichaamsfunctie, een zware verminking, dan wel een zwangerschapsverlies.	ou atteinte à la santé entraînant une incapacité de travail personnel de plus de quatre mois, une maladie paraissant incurable, la perte complète d'un organe ou d'une fonction corporelle, une mutilation grave ou une fausse couche..
Het betreft, met enkele kleinere aanpassingen, een overname van de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 400 Sw. (alsook de artikelen 121 <i>bis</i> , derde lid, 136 <i>quinquies</i> , vierde en elfde lid, 347 <i>bis</i> , §4, 1°, 403, 409, §3, 417 <i>ter</i> , tweede lid, 2°, 417 <i>quater</i> , tweede lid, 2°, 428, §4, 433 <i>septies</i> , eerste lid, 5°, 442 <i>quater</i> , §2, 3°, 473, eerste lid, 477 <i>sexies</i> , §2, 1° en 488 <i>bis</i> , §2, 1° Sw.) ¹¹¹ . Hier zal dan verder ook enkel worden ingegaan op deze aanpassingen.	Il s'agit d'une reprise, moyennant quelques adaptations mineures, de la circonstance aggravante de l'actuel article 400 du Code pénal (ainsi que des articles 121 <i>bis</i> , alinéa 3, 136 <i>quinquies</i> , alinéas 4 et 11, 347 <i>bis</i> , 4, 1°, 403, 409, § 3, 417 <i>ter</i> , alinéa 2, 2°, 417 <i>quater</i> , alinéa 2, 2°, 428, § 4, 433 <i>septies</i> , alinéa 1 ^{er} , 5°, 442 <i>quater</i> , § 2, 3°, 473, alinéa 1 ^{er} , 477 <i>sexies</i> , § 2, 1°, et 488 <i>bis</i> , § 2, 1°, du Code pénal) ¹¹² . Nous allons nous pencher plus amplement sur ces adaptations.
Wat betreft de begrippen 'ziekte' en 'ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk' kan worden verwezen naar de uiteenzetting bij de definitie van de 'integriteitsaantasting van de tweede graad' (artikel 79, 16°).	En ce qui concerne les notions de « maladie » et d'« incapacité de travail personnel », on peut se reporter à l'exposé de la définition de l'« atteinte à l'intégrité du deuxième degré » (article 79, 16°).
Het 'volledig verlies van een orgaan of een lichaamsfunctie' is een modernisering en verduidelijking van het huidige begrip 'volledig verlies van het gebruik van een orgaan', dat door de rechtspraak vaak wordt begrepen als het verlies van een zintuig of een fysiologische functie. ¹¹³ Hierbij wordt	La « perte complète d'un organe ou d'une fonction corporelle » est une modernisation et une clarification de la notion actuelle de la « perte complète de l'usage d'un organe » que la jurisprudence interprète régulièrement comme la perte d'un sens ou

¹¹¹ Door de opname van deze opsomming in de voorafgaande titel wordt aldus vermeden dat de tekst op tal van plaatsen al te zeer wordt verzwaard en worden, bij eventuele aanpassingen aan de lijst, vergetelheden en de incoherenties die hiervan het gevolg kunnen zijn, vermeden

¹¹² La reprise de cette énumération dans le titre préliminaire évite un alourdissement excessif du texte en de nombreux endroits ; de même, en cas d'éventuelles modifications de la liste, on évite les oublis et incohérences qui peuvent en résulter

¹¹³ Cass. 16 april 1973, *Arr.Cass.* 1973, 816 (kopje); Cass. 19 maart 1900, *Pas.* 1900, I, 186; Corr. Leuven 3 november 1873, *Pas.* 1874, III, 14; P. ARNOU, "Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel", in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 67, nr. 100; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014,

<p>vooral vaak verwezen naar de smaak, geur, tast, zicht en het vermogen te spreken. Soms wordt het begrip ‘orgaan’ echter ook ruimer geïnterpreteerd. Zo omschrijven NYPELS en SERVAIS een orgaan als elk deel van het lichaam dat dient om een noodzakelijke of nuttige functie voor het leven te vervullen.¹¹⁴ Het hof van beroep te Antwerpen oordeelde dat het begrip ‘orgaan’ ook letterlijk kan worden geïnterpreteerd, door het verlies van een milt hieronder te brengen.¹¹⁵</p>	<p>d’une fonction physiologique.¹¹⁶ Il est souvent fait référence dans ce cadre au goût, à l’odorat, au toucher, à la vue et à la faculté de parler. Il arrive cependant que la notion d’« organe » soit interprétée plus largement. NYPELS et SERVAIS décrivent ainsi un organe comme toute partie du corps servant à remplir une fonction nécessaire ou utile pour la vie.¹¹⁷ La cour d’appel d’Anvers a jugé que la notion d’« organe » pouvait également s’interpréter littéralement en y intégrant la perte de la rate.¹¹⁸</p>
<p>Om duidelijkheid te brengen wordt de omschrijving licht aangepast. Het begrip ‘orgaan’ moet daarbij, zoals steeds in het strafrecht, in de normale betekenis van het woord worden begrepen. Het volledig verlies van een orgaan impliceert dus dat een orgaan niet langer deel uitmaakt van het lichaam als rechtstreeks resultaat van de feiten, dan wel tengevolge van een medische ingreep die het gevolg is van de feiten. Ook het verlies van organen die niet van levensbelang zijn, valt op die manier onder deze omschrijving. Het maakt ook dat het verlies van bv. één nier tot</p>	<p>Pour plus de clarté, la description sera légèrement adaptée. La notion d’« organe » doit, comme toujours en droit pénal, se comprendre dans le sens normal du terme. La perte complète d’un organe implique donc qu’un organe ne fait plus partie du corps à la suite directe des faits ou à la suite d’une intervention médicale consécutive aux faits. De cette manière, la perte d’organes non vitaux relève également de cette description. Par conséquent, la perte d’un seul rein, par exemple, induit l’application de la circonstance aggravante,</p>

618, nr. 675; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 207, nr. 255; A. DELANNAY, “Les homicides et les lésions corporelles volontaires”, in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 303, nr. 252; J.-M. POUPART, “Homicide et lésions corporelles volontaires”, in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 44, nr. 6776.

¹¹⁴ J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, III, Brussel, Bruylant, 1898, 21, nr. 4. In dezelfde zin: G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Brussel, Bruylant, 1901, 492, nr. 1.

¹¹⁵ Antwerpen 23 februari 2011, RW 2013-14, 107.

¹¹⁶ Cass., 16 avril 1973, Arr. Cass. 1973, 816 (titre); Cass., 19 mars 1900, Pas. 1900, I, 186; Corr. Louvain, 3 novembre 1873, Pas. 1874, III, 14; P. ARNOU, « Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijke letsels », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 67, n° 100; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 618, n° 675; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Malines, Kluwer, 2010, 207, n° 255; A. DELANNAY, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 303, n° 252; J.-M. POUPART, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. SCREVENs et A. MEEÛS (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 44, n° 6776.

¹¹⁷ J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, III, Bruxelles, Bruylant, 1898, 21, n° 4. Dans le même sens: G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Bruxelles, Bruylant, 1901, 492, n° 1.

¹¹⁸ Anvers, 23 février 2011, RW 2013-14, 107.

toepassing van de verzwarende omstandigheid leidt, in tegenstelling tot vandaag (aangezien de fysiologische functie van de nier wordt voortgezet door de tweede nier), wat kan worden verantwoord door de impact op het slachtoffer en de gezondheidsrisico's die het slachtoffer loopt in de toekomst.	contrairement à ce qui se fait aujourd'hui (étant donné que le deuxième rein poursuit la fonction physiologique du rein), ce qui peut se justifier par l'incidence sur la victime et les risques qu'elle court dans le futur pour sa santé.
Het volledig verlies van het gebruik van een lichaamsfunctie impliceert dan dat het lichaam een bepaalde functionaliteit niet langer heeft, zoals bv. het zicht, de smaak, de voortplanting ¹¹⁹ , de stofwisseling, de vertering, nierfunctie, beweging,...	La perte complète de l'usage d'une fonction corporelle implique à son tour que le corps ne possède plus une fonctionnalité donnée telle que, p. ex., la vue, le goût, la procréation ¹²⁰ , le métabolisme, la digestion, la fonction rénale, le mouvement, etc.
Deze omschrijving is niet geheel nieuw. In de huidige artikelen 417ter, 417quater en 433septies Sw. is sprake van "het volledig verlies van een orgaan of van het gebruik van een orgaan", wat reeds wijst op de anatomische (letterlijke) betekenis van dit begrip en de fysiologische betekenis ervan. ¹²¹ Het komt daarbij echter duidelijker voor om voor wat de fysiologische betekenis betreft niet langer te spreken van 'het gebruik van een orgaan' maar van een 'lichaamsfunctie'.	Cette définition n'est pas totalement neuve. Les articles 417ter, 417quater et 433septies de l'actuel Code pénal font mention de « la perte complète d'un organe ou de l'usage d'un organe », ce qui révèle déjà la signification anatomique (littérale) de cette notion et sa signification physiologique. ¹²² À cet égard, il apparaît cependant de plus en plus évident de ne plus parler, en ce qui concerne la signification physiologique, de « l'usage d'un organe » mais d'une « fonction corporelle ».
Een belangrijke toevoeging in vergelijking met de huidige situatie is echter het zwangerschapsverlies ¹²³ . ¹²⁴ In het huidige	La fausse couche constitue un ajout important par rapport à la situation

¹¹⁹ Op deze manier wordt meteen ook duidelijk gevolg gegeven aan de verplichting tot strafbaarstelling van de gedwongen sterilisatie door artikel 39 Verdrag van Istanbul.

¹²⁰ De cette manière, l'obligation d'incrimination de la stérilisation forcée imposée par l'article 39 de la convention d'Istanbul est aussi clairement remplie.

¹²¹ Zie J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 620-621, nr. 675.

¹²² Voir J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 620-621, n° 675.

¹²³ In het initiële voorontwerp was hier sprake van zwangerschapsafbreking 'zonder dat de dader het oogmerk had een zwangerschapsafbreking te veroorzaken'. Op suggestie van de Raad van State (advies nr. 26) werd deze toevoeging evenwel weggelaten. De initiële reden was om overlap te vermijden met de strafbaarstelling inzake zwangerschapsafbreking zonder toestemming. Zoals de Raad evenwel terecht opmerkt, wordt dergelijke situatie ondervangen door de regels inzake eendaadse samenloop. Om elke begripsverwarring te vermijden wordt thans gekozen voor de term 'zwangerschapsverlies'.

¹²⁴ In de rechtsleer werd dit reeds door verscheidene auteurs bepleit: N. COLETTE-BASECQZ en N. BLAISE, "L'avortement", in X (ed.), *Les infractions – Volume 3: Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité*

<p>Strafwetboek maakt het wetens en willens door geweld veroorzaken van een vruchtafdrijving zonder dat de dader het oogmerk had de vruchtafdrijving te veroorzaken, het voorwerp uit van een aparte strafbaarstelling (artikel 349 Sw.). Met het oog op de vereenvoudiging en het verhogen van de coherentie van het systeem, is dit niet langer het geval en wordt dit beschouwd als een integriteitsaantasting van de derde graad. De gelijkschakeling met de andere gevolgen die een integriteitsaantasting van de derde graad uitmaken, is gepast gelet op het ingrijpend en blijvend karakter van dit gevolg voor het slachtoffer en haar naasten. Ook in Nederland wordt de vruchtafdrijving overigens als een zwaar lichamelijk letsel beschouwd, op dezelfde voet als een ongeneeslijk lijkende ziekte en blijvende ongeschiktheid (artikel 82, §1 Sr.). Dit zal in vele gevallen leiden tot een strafverzwaring in vergelijking met de bestaande situatie, maar deze is verantwoord op grond van voorgaande argumenten.</p>	<p>actuelle.^{125 126} Dans le Code pénal actuel, le fait de provoquer un avortement par des violences exercées délibérément et en connaissance de cause sans que l'auteur ait eu l'intention de causer l'avortement fait l'objet d'une incrimination distincte (article 349 C.P.). Dans un souci de simplification et de renforcement de la cohérence du système, ce n'est plus le cas, et c'est désormais considéré comme une atteinte grave à l'intégrité du troisième degré. L'alignement avec les autres conséquences qui constituent une atteinte à l'intégrité du troisième degré est approprié vu le caractère invasif et permanent de cette conséquence pour la victime et ses proches. D'ailleurs, les Pays-Bas eux aussi considèrent l'avortement comme une grave lésion corporelle au même titre qu'une maladie paraissant incurable et qu'une incapacité permanente (article 82, § 1er, Code pénal néerlandais). Dans de nombreux cas, cela induira une aggravation de la peine par rapport à la situation existante, mais elle se justifie sur la base des arguments précités.</p>
18° Geslacht	18° Sexe
<p>Vanuit het strafrechtelijk legaliteitsbeginsel en het principe van de strikte interpretatie van de strafwet, moet worden aangenomen dat zonder definitie van de notie 'geslacht'</p>	<p>A partir du principe de légalité en matière pénale et du principe d'application stricte du droit pénal, il faut considérer que, sans définition de la notion de « sexe », celle-ci</p>

publique et les mineurs, Brussel, Larcier, 2011, 50; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 624, nr. 681; J. DU JARDIN, "Crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique – Titre I. Avortement" in R. SCREVENs (ed.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 393, nr. 5860.

¹²⁵ Dans le projet initial, il était question ici d'interruption de grossesse « sans que l'auteur ait eu l'intention de causer cette interruption ». Sur la suggestion du Conseil d'Etat (n° 26), cet ajout a été cependant supprimé. La raison première en était la volonté d'éviter un double emploi avec l'incrimination d'interruption de grossesse sans consentement. Comme le fait remarquer à bon droit le Conseil d'Etat, une telle situation est rencontrée par les règles relatives au concours constitué d'une seule fait. Pour éviter toute confusion dans les notions, le terme « fausse couche » a été préféré ici.

¹²⁶ Plusieurs auteurs l'ont déjà préconisé dans la doctrine : N. COLETTE-BASECQZ et N. BLAISE, « L'avortement », in X (éd.), *Les infractions – Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 50 ; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 624, n° 681 ; J. DU JARDIN, « Crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique – Titre I. Avortement » in R. SCREVENs (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 393, n° 5860.

deze beperkt is tot de sekse van een persoon, nl. de biologische kenmerken die betrekking hebben op de rol bij de voortplanting.	est limitée au sexe d'une personne, c'est-à-dire les caractéristiques biologiques qui concernent le rôle dans la reproduction.
Echter wordt er in artikel 4 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen bepaald dat met discriminatie op basis van geslacht wordt gelijkgesteld de discriminatie op basis van zwangerschap, bevalling, het geven van borstvoeding, moederschap, vaderschap, meemoederschap, adoptie, medisch begeleide voortplanting, geslachtsverandering, genderidentiteit, genderexpressie of het hebben van bepaalde sekse-kenmerken. Door deze gelijkstelling ook hier op te nemen wordt meer coherentie in het recht in zijn geheel nagestreefd.	Or l'article 4 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes prévoit que la discrimination sur la base du sexe est assimilé à la discrimination sur la base de la grossesse, l'accouchement, l'allaitement, la maternité, la paternité, la co-maternité, l'adoption, la procréation médicalement assistée, le changement de sexe, l'identité de genre, l'expression de genre et la possession de certaines caractéristiques sexuelles. En reprenant ici cette assimilation, on assure plus de cohérence dans le droit dans son ensemble.
Wat de geslachtsverandering betreft is deze innovatie slechts gedeeltelijk. Vandaag is deze discriminatiegrond reeds opgenomen in artikel 405quater Sw. Door het voorliggende voorontwerp zal deze discriminatiegrond voortaan gelden voor alle misdrijven waarbij de discriminerende drijfveer een verzwarend bestanddeel uitmaakt. Dit verhoogt de coherentie van Boek 2.	S'agissant du changement de sexe, cette innovation n'est que partielle. Cette cause de discrimination est déjà reprise à l'article 405quater C. pén. Par le présent avant-projet, cette cause de discrimination vaudra dorénavant pour toutes les infractions pour lesquelles le motif discriminatoire constitue un élément aggravant. Cela augmente la cohérence du Livre 2.
In zijn advies stelde de Raad van State (nr. 27) voor om deze definitie te schrappen en onder te brengen in artikel 81, aangezien deze enkel daar relevant zou zijn. Deze visie klopte voor wat de tekst betreft die aan de Raad werd voorgelegd. Het was evenwel steeds de bedoeling van de Commissie om de strafbaarstellingen inzake discriminatie ook op te nemen in het Strafwetboek (een optie die werd verlaten in het kader van de politieke besprekingen tijdens de vorige legislatuur). In dethans voorliggende tekst werden deze strafbaarstellingen opnieuw opgenomen in het voorontwerp en behoudt de definitie dus zijn functie, aangezien ze zowel van toepassing is op de omschrijving	Dans son avis (n° 27), le Conseil d'Etat propose de supprimer cette définition et de l'inclure dans l'article 81, en raison du fait qu'il s'agit du seul endroit où elle serait pertinente. Cette approche correspond au texte tel que soumis au Conseil d'Etat. Cependant, la Commission a toujours eu l'intention d'incorporer dans le Code pénal également les incriminations relatives aux discriminations (cette option fut abandonnée dans le cadre des discussions politiques lors de la précédente législature). Dans le cadre du présent texte,, ces incriminations sont à nouveau reprises dans l'avant-projet en telle sorte que la définition conserve sa fonction dès lors qu'elle

van het verzwarend bestanddeel of de verzwarende omstandigheid in artikel 81, alsook op de discriminatiemisdrijven in artikel 237 e.v.		s'applique tant à l'élément aggravant ou à la circonstance aggravante visés à l'article 81 qu'aux infractions relatives aux discriminations prévues aux articles 237 et suivants.
19° Bedreiging		19° Menaces
Deze definitie is een herneming van het huidige artikel 483, tweede lid Sw.		Cette définition est une reprise de l'actuel article 483, alinéa 2, du Code pénal.
20° Foltering		20° Torture
De foltering maakt een afzonderlijke strafbaarstelling uit, die evenwel in bepaalde gevallen ook als verzwarende omstandigheid of als verzwarend bestanddeel in de tekst werd opgenomen. Uiteraard moet het begrip in al deze gevallen dezelfde betekenis krijgen. Vandaar wordt hier verwezen naar de omschrijving van foltering in artikel 112.		La torture constitue une incrimination distincte qui, dans certain cas, a toutefois été reprise dans le texte comme circonstance aggravante ou comme élément aggravant. Il va de soi que la notion doit revêtir la même signification dans tous ces cas. C'est pourquoi nous renvoyons ici à la définition de la torture à l'article 112.
21° Voorbedachttheid		21° Préméditation
De strafverzwaring die samenhangt met de voorbedachttheid bestraft 'het volharden in de boosheid'. Uit de voorbedachttheid blijkt dat er van de dader een verhoogde gevaarlijkheid uitgaat voor de samenleving: ondanks de mogelijkheid om zijn plan te heroverwegen en hierop terug te komen, blijft hij volharden in zijn crimineel voornemen.		L'alourdissement de la peine qui est lié à la préméditation sanctionne « la persistance dans la malveillance ». Il ressort de la préméditation qu'il émane de l'auteur une dangerosité accrue pour la société: il persiste dans son intention criminelle en dépit de la possibilité de reconsidérer ses projets et de revenir sur ceux-ci.
Het huidige Strafwetboek bevat geen definitie van "voorbedachttheid" (of "voorbedachten rade", zoals in de strafbaarstellingen uit het huidige Strafwetboek wordt vermeld). Sommige		L'actuel Code pénal ne contient pas de définition de la « préméditation ». Certains auteurs estiment pouvoir conclure, sur la base d'une déclaration faite dans le cadre de la discussion parlementaire ¹²⁹ , que le

¹²⁹ Rapport fait au nom de la commission de la Chambre, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 276, n° 4; Intervention LELIEVRE dans le Rapport de la session de la Chambre du 11 mai 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 313, n° 36.

auteurs menen, op basis van een uitlating tijdens de parlementaire bespreking ¹²⁷ , te mogen besluiten dat de wetgever het niet meer aandurfde in een definitie te voorzien na de kritiek op de definitie in het wetboek van 1810. ¹²⁸ In het kader van de doelstelling een accuraat nieuw Strafwetboek in te voeren, moet dit belangrijke begrip opnieuw worden gedefinieerd.	législateur n'a plus osé prévoir une définition après les critiques formulées à propos de la définition figurant dans le Code de 1810. ¹³⁰ Dans le but d'introduire un nouveau Code pénal précis, cette notion importante doit à nouveau être définie.
In de definitie worden de verschillende toepassingsvoorwaarden opgesomd, op basis van de bestaande rechtsleer en rechtspraak. ¹³¹	Dans la définition, les différentes conditions d'application sont énumérées sur la base de la doctrine et de la jurisprudence existantes. ¹³²
Een eerste vereiste is dat de dader een besluit neemt om een misdrijf te plegen. Dit moet hij doen in een voldoende stabiele gemoedstoestand en op een overwogen en geplande wijze. Onder "overwogen" wordt verstaan dat de dader de ernst heeft ingezien van wat hij zich voorneemt te doen en wat hiervan de gevolgen (kunnen) zijn, maar desondanks toch besloten heeft het misdrijf te zullen gaan plegen. ¹³³ De term "gepland" drukt de vereiste uit dat de (toekomstige) dader zijn voornemen ook voldoende concreet heeft gemaakt, door een aantal uitvoeringselementen ervan vast te leggen. Er moet dus een voldoende voorbereiding en	Une première condition est que l'auteur prend la résolution de commettre une infraction. Il doit le faire dans un état d'esprit suffisamment stable et de manière réfléchie et planifiée. Par « réfléchi », on entend que l'auteur a compris la gravité de ce qu'il projette de faire et quelles qu'en sont (peuvent en être) les conséquences, mais a malgré tout décidé de commettre l'infraction. ¹³⁶ Le terme « planifié » exprime la condition que l'auteur (le futur auteur) a également suffisamment concrétisé son intention en en définissant un certain nombre d'éléments d'exécution. Il faut donc que l'infraction soit suffisamment

¹²⁷ Verslag namens de Kamercommissie, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 276, nr. 4; Tussenkoms LELIÈVRE in Verslag van de zitting van de Kamer van 11 mei 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 313, nr. 36.

¹²⁸ P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 2, nr. 1 en 4, nr. 10, voetnoot 4; F. COLLIN, *Strafrecht*, Brussel, Larcier, 1948, 267.

¹³⁰ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 2, n° 1 et 4, n° 10, note de bas de page 4 ; F. COLLIN, *Strafrecht*, Bruxelles, Larcier, 1948, 267.

¹³¹ Zie uitgebreid P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 20 p.; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 458-481, nr. 496-518.

¹³² Voir plus en détails P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 20 p.; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 458-481, n° 496-518.

¹³³ P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 6-7, nr. 19; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 463-464, nr. 502; E. VLIEBERGH, *Beginselen van strafrecht*, Leuven, S.V. De Vlaamsche Boekenhal, 1921, 102.

¹³⁶ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 6-7, n° 19 ; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 463-464, n° 502 ; E. VLIEBERGH, *Beginselen van strafrecht*, Louvain, S.V. De Vlaamsche Boekenhal, 1921, 102.

<p>planning van het misdrijf aanwezig zijn; het volstaat niet dat men zich heeft voorgenomen ooit eens een bepaald misdrijf te plegen. Dit betekent echter niet dat het misdrijf volledig gepland moet zijn, het misdrijf moet enkel een concrete vorm hebben gekregen. Dit kan ook zonder dat er duidelijkheid is over alle elementen, zoals bv. de identiteit van het slachtoffer, tijdstip en plaats van het plegen van het misdrijf,...¹³⁴ De vereisten die aan de planning worden gesteld zijn dus niet zeer verregaand. De overweging en de planning kan volgen nadat de dader het besluit heeft genomen om het misdrijf te plegen, of kan eraan voorafgaan. Dit heeft geen gevolgen voor het bestaan van de voorbedachtheid.¹³⁵</p>	<p>préparée et planifiée; il ne suffit pas que l'on ait un jour eu l'intention de commettre une infraction déterminée. Cela ne signifie cependant pas que l'infraction doit être entièrement planifiée; l'infraction doit seulement avoir reçu une forme concrète. C'est également possible sans que soient clairement réglés tous les éléments tels que, p. ex., l'identité de la victime, la date et le lieu de la commission de l'infraction, etc.¹³⁷ Les conditions posées concernant la planification ne sont donc pas très poussées. La considération et la planification peuvent suivre la résolution prise par l'auteur de commettre l'infraction ou peuvent la précéder. Cela n'a pas d'incidence sur l'existence de la préméditation.¹³⁸</p>
<p>Uit de vereiste van een overwogen en gepland besluit, vloeit voort dat de dader in een voldoende stabiele gemoedstoestand moet hebben verkeerdt op het moment van de overweging van zijn besluit. Men moet immers voldoende logisch denkvermogen aan de dag kunnen leggen om voldoende de draagwijdte van het voorgenomen handelen in te kunnen schatten, om de argumenten tegen het plegen van het misdrijf te kunnen overdenken. Dit kan niet indien het gezond verstand wordt doorkruist door emoties en</p>	<p>Il résulte de la condition d'une résolution réfléchie et planifiée que l'auteur doit s'être trouvé dans un état d'esprit suffisamment stable au moment où il a considéré sa résolution. Il faut en effet faire preuve de raisonnement logique pour pouvoir évaluer suffisamment la portée des actes envisagés, pour pouvoir prendre en considération les arguments contre la commission de l'infraction. Ce n'est pas possible si le bon sens est mis à mal par les émotions et les passions.¹⁴³ Lorsque l'auteur a manifesté un manque de raisonnement logique au</p>

¹³⁴ P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 7, nr. 19-20; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 463-464, nr. 502; D. DEWANDELEER, "Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires", in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénale et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 50, nr. 75.

¹³⁵ P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 8, nr. 22; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 464, nr. 503.

¹³⁷ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 7, n° 19-20; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 463-464, n° 502; D. DEWANDELEER, « Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires », in P. CHOMÉ, A. LORENT, F. ROGGEN et J.-P. COLLIN (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 50, n° 75.

¹³⁸ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 8, n° 22; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 464, n° 503.

¹⁴³ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 8, n° 23-24; F. COLLIN, *Strafrecht*, Bruxelles, Larcier, 1948, 267; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 464-465, n° 504; J. SIMON, *Handboek van het Belgisch strafrecht*, Bruxelles, Bruylant, 1943, 88, n° 87; E. VLIEBERGH, *Beginselen van strafrecht*, Louvain, S.V. De Vlaamsche Boekenhal, 1921, 102.

<p>passies.¹³⁹ Wanneer de dader een tekort aan logisch denkvermogen vertoonde op het moment van de overweging van het besluit (door de hevige emoties van dat moment) maar later, wanneer hij terug tot zijn zinnen is gekomen, bij zijn besluit blijft en het verder overweegt en uitwerkt, zal er ook sprake zijn van voorbedachtheid.¹⁴⁰ Het is daarbij niet vereist dat de dader volledig zijn kalmte had teruggevonden, maar wel dat hij opnieuw enigszins de situatie kon overdenken.¹⁴¹ Het bestaan van een geestesstoornis of onweerstaanbare dwang verhinderen niet dat er sprake kan zijn van een voldoende stabiele gemoedstoestand om van voorbedachtheid te spreken. Schuldontheffingsgronden en gronden van niet-toerekeningsvatbaarheid worden slechts beoordeeld na de kwalificatie van het misdrijf. De beoordeling hiervan komt toe aan de feitenrechter: hij kan besluiten dat er sprake is van voorbedachtheid in hoofde van de dader, ondanks eventuele geestelijke problemen of emoties, en pas daarna besluiten of deze elementen van aard zijn om de verwijtbaarheid of de toerekenbaarheid van het misdrijf weg te nemen.¹⁴²</p>	<p>moment de de la prise en compte de la résolution (sous le coup des violentes émotions de ce moment) mais que par la suite, lorsqu'il a repris ses esprits, il s'entient à sa résolution et continue à la considérer et à la développer, il sera également question de préméditation.¹⁴⁴ Il n'est pas requis, à cet égard, que l'auteur ait complètement recouvré son calme, mais bien qu'il ait encore pu réfléchir quelque peu à la situation.¹⁴⁵ L'existence d'un trouble mental ou d'une force irrésistible n'empêchent pas qu'il puisse être question d'un état d'esprit suffisamment stable pour pouvoir parler de préméditation. Les causes d'exemption de culpabilité et les causes de non-imputabilité ne sont évaluées qu'après la qualification de l'infraction. Leur appréciation incombe au juge du fond : il peut décider qu'il est question de préméditation dans le chef de l'auteur en dépit d'éventuels troubles mentaux ou émotions et ne décider qu'ensuite si ces éléments sont de nature à ôter le caractère reprochable ou l'imputabilité de l'infraction.¹⁴⁶</p>
<p>De tweede basisvereiste die wordt geformuleerd met betrekking tot de voorbedachtheid is het verloop van enige tijd</p>	<p>La deuxième condition de base formulée concernant la préméditation est l'écoulement d'un certain laps de temps</p>

¹³⁹ P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 8, nr. 23-24; F. COLLIN, *Strafrecht*, Brussel, Larcier, 1948, 267; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 464-465, nr. 504; J. SIMON, *Handboek van het Belgisch strafrecht*, Brussel, Bruylant, 1943, 88, nr. 87; E. VLIEBERGH, *Beginselen van strafrecht*, Leuven, S.V. De Vlaamsche Boekenhal, 1921, 102.

¹⁴⁰ P. ARNOU, "Voorbedachtenrade", *Comm.Strafr.*, 9, nr. 28 en 11, nr. 35; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 465, nr. 504.

¹⁴¹ A. CHAUVEAU en F. HÉLIE, *Théorie du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1858, 730, nr. 2412; A. DELANNAY, "Les homicides et les lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 176-177, nr. 95.

¹⁴² J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 466, nr. 506.

¹⁴⁴ P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 9, n° 28 et 11, n° 35 ; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 465, n° 504.

¹⁴⁵ A. CHAUVEAU et F. HÉLIE, *Théorie du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1858, 730, n° 2412 ; A. DELANNAY, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 176-177, n° 95.

¹⁴⁶ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 466, n° 506.

<p>tussen het tot stand komen van het besluit om het misdrijf te plegen en de uitvoering van het misdrijf. Deze vereiste wordt niet alleen ingegeven door de mogelijkheid van overweging en planning, maar vooral dat de dader na zijn besluit de mogelijkheid moet hebben gehad om alle argumenten te overwegen die hem ertoe zouden kunnen brengen om op zijn besluit terug te komen.¹⁴⁷ De dader moet aldus de tijd hebben gehad om zijn gedrag te overdenken en zich de draagwijdte en illegaliteit ervan te realiseren.¹⁴⁸ Belangrijk hierbij is dat slechts wordt vereist dat de dader hiertoe <i>de mogelijkheid</i> heeft gehad¹⁴⁹; het moet niet worden aangetoond dat de dader van deze tijdsperiode daadwerkelijk gebruik heeft gemaakt om deze morele afweging te maken en desondanks bij zijn besluit is gebleven.¹⁵⁰ De duur van dit tijdsverloop is een feitenkwestie, die steeds aan de soevereine beoordeling van de strafrechter moet</p>	<p>entre la prise de la résolution de commettre l'infraction et l'exécution de l'infraction. Cette condition est motivée non seulement par la possibilité de la considération et de planification, mais surtout par le fait qu'après sa résolution, l'auteur doit avoir eu la possibilité de considérer tous les arguments qui pourraient l'amener à revenir sur sa résolution.¹⁵³ L'auteur doit donc avoir eu le temps de réfléchir à son comportement et de se rendre compte de sa portée et de son illégalité.¹⁵⁴ Il faut souligner à cet égard qu'il est seulement requis que l'auteur en ait eu <i>la possibilité</i>¹⁵⁵; il ne faut pas démontrer que l'auteur a effectivement profité de ce laps de temps pour procéder à cette évaluation morale et s'en est malgré tout tenu à sa résolution.¹⁵⁶ La durée de ce laps de temps est une question de fait qui doit toujours être laissée à l'appréciation souveraine du juge répressif¹⁵⁷, le juge devant examiner si ce</p>
---	---

¹⁴⁷ Tussenkomst LELIÈVRE in Verslag van de zitting van de Kamer van 31 maart 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 298, nr. 3.

¹⁴⁸ A. BRAAS, *Précis de droit pénal*, Brussel, Bruylant, 1946, 260, nr. 439; J. CONSTANT, *Traité élémentaire de droit pénal: principes généraux du droit pénal positif belge*, I, Luik, Imprimeries nationales, 1965, 188, nr. 134; RPDB, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, nr. 294.

¹⁴⁹ « ...lorsquel l'auteur a pu (eigen accentuering) avec réflexion, calculer toutes les conséquences de l'action qu'il allait commettre et peser toutes les considérations qui auraient dû le détourner du méfait. » (Tussenkomst LELIÈVRE in Verslag van de zitting van de Kamer van 31 maart 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 298, nr. 3.).

¹⁵⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 469, nr. 510.

¹⁵³ Intervention LELIÈVRE dans le Rapport de la session de la Chambre du 31 mars 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 298, n° 3.

¹⁵⁴ A. BRAAS, *Précis de droit pénal*, Bruxelles, Bruylant, 1946, 260, n° 439 ; J. CONSTANT, *Traité élémentaire de droit pénal: principes généraux du droit pénal positif belge*, I, Liège, Imprimeries nationales, 1965, 188, n° 134 ; RPDB, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, n° 294.

¹⁵⁵ « ...lorsque l'auteur a pu, (soulignement ajouté) avec réflexion, calculer toutes les conséquences de l'action qu'il allait commettre et peser toutes les considérations qui auraient dû le détourner du méfait. » (Intervention LELIÈVRE dans le Rapport de la session de la Chambre du 31 mars 1859, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 298, n° 3.).

¹⁵⁶ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 469, n° 510.

¹⁵⁷ Mons, 17 mars 1992, JT 1993, 341 ; P. ARNOU, « Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel », in X (éd.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Louvain, Acco, 1990, 54, n° 46 ; P. ARNOU, « Voorbedachten rade », *Comm. Strafr.*, 11, n° 34 ; G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Bruxelles, Bruylant, 1901, 484, n° 1 ; J. CONSTANT, *Traité élémentaire de droit pénal: principes généraux du droit pénal positif belge*, I, Liège, Imprimeries nationales, 1965, 188, n° 134 ; J.J. HAUS, *Principes généraux de droit pénal belge*, I, Gand, Hoste, 1879, 267-268, n° 363 ; RPDB, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, n° 293-294 ; C.J. VANHOUDT et W. CALEWAERT, *Belgisch strafrecht*, Gans, Story-scientia, 1976, 337, n° 655.

worden overgelaten ¹⁵¹ , waarbij de rechter moet nagaan of dit tijdsverloop voldoende was om de dader toe te laten de hoger omschreven overdenking van zijn voornemen te voltrekken. Vast staat dat een korte tijdsperiode kan volstaan. ¹⁵² Zoals bij het vormen van het besluit, is ook voor het kunnen heroverwegen van zijn besluit vereist dat de dader hiervoor in een voldoende stabiele gemoedstoestand verkeert.	laps de temps était suffisant pour permettre à l'auteur de mener à terme la réflexion susdécrite de son intention. Il est établi qu'un court laps de temps peut suffire. ¹⁵⁸ Comme lors de la prise de la résolution, il est également requis, pour la reconsidération de la résolution, que l'auteur se trouve dans un état d'esprit suffisamment stable.
In het kader van de modernisering van het taalgebruik in het nieuwe Strafwetboek wordt ervoor gekozen om in de Nederlandse tekst voortaan te spreken van 'voorbodachtheid' in plaats van het oude 'voorbodachten rade'.	Dans le cadre de la modernisation du langage utilisé dans le nouveau Code pénal, on choisit de parler désormais dans le texte néerlandais de « voorbedachtheid » au lieu de « voorbedachten rade ».
De hier voorgestelde definitie werd ondertussen reeds overgenomen in de rechtspraak van het Hof van Cassatie. ¹⁵⁹	La définition qui est proposée ici a été, entre-temps, reprise par la jurisprudence de la Cour de cassation. ¹⁶⁰
22° In het openbaar	22° En public
Deze definitie is een herneming van de omstandigheden opgesomd in het huidige artikel 444 Sw., met volgende beperkte aanpassingen: <ul style="list-style-type: none"> – onder het derde gedachtestreepje is er sprake van 'een derde' en niet, zoals in het huidige artikel 444 Sw., van 'derden'. Hiermee wordt een discussie uit de rechtsleer beslecht omtrent de vraag of uit het gebruik van de meervoudsvorm 'derden' 	Cette définition est une reprise des circonstances énumérées dans l'actuel article 444 du Code pénal avec quelques adaptations mineures : <ul style="list-style-type: none"> - au troisième tiret, il est question d'« un tiers » et non plus « des tiers » comme dans l'actuel article 444 du Code pénal. On tranche ainsi la discussion dans la doctrine concernant la question de savoir si le recours au pluriel dans la

¹⁵¹ Bergen 17 maart 1992, *JT* 1993, 341; P. ARNOU, "Opzettelijk doden en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel", in X (ed.), *Bijzonder strafrecht voor rechtspractici*, in *Publikaties van het Instituut voor Strafrecht*, Leuven, Acco, 1990, 54, nr. 46; P. ARNOU, "Voorbedachten rade", *Comm.Strafr.*, 11, nr. 34; G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Brussel, Bruylant, 1901, 484, nr. 1; J. CONSTANT, *Traité élémentaire de droit pénal: principes généraux du droit pénal positif belge*, I, Luik, Imprimeries nationales, 1965, 188, nr. 134; J.J. HAUS, *Principes généraux de droit pénal belge*, I, Gent, Hoste, 1879, 267-268, nr. 363; *RPDB*, Compl. VIII, v° *Coups et blessures*, nr. 293-294; C.J. VANHOUDT en W. CALEWAERT, *Belgisch strafrecht*, Gent, Story-scientia, 1976, 337, nr. 655.

¹⁵² Cf. Cass. 1 december 2010, P.10.0641.F; Cass. 15 maart 1897, *Pas.* 1897, I, 116.

¹⁵⁸ Cf. Cass. 1er décembre 2010, P.10.0641.F; Cass. 15 mars 1897, *Pas.* 1897, I, 116.

¹⁵⁹ Cass. 25 mei 2021, AR P.21.0326.N.

¹⁶⁰ Cass. 25 mai 2021, RG P.21.0326.N.

<p>moet worden afgeleid dat er meer dan één andere persoon aanwezig moet zijn. Dit is niet het geval, aangezien de gedane uitlatingen een even krenkend karakter kunnen hebben wanneer er slechts één getuige aanwezig is;</p> <p>– onder het laatste streepje worden, in navolging van het advies van de Raad van State (nr. 30.3) ook prenten en zinnebeelden toegevoegd naar analogie met het vierde gedachtestreepje. Dit is bijzonder relevant, gelet op de actuele mogelijkheden om snelle foto- en videomateriaal te verspreiden.</p>	<p>formulation des « tiers » implique la présence de plus d’une personne. Ce n’est pas le cas étant donné que les propos peuvent avoir autant de caractère blessant lorsqu’il n’y a qu’un seul témoin ;</p> <p>- dans le dernier tiret, à la suite de l’avis du Conseil d’Etat (n° 30.3), les images et emblèmes ont été ajoutés par analogie avec le quatrième tiret. C’est particulièrement pertinent au regard des possibilités actuelles de diffusion rapide de matériel photo et vidéo.</p>
23° Wapen	23° Arme
<p>In het huidige Strafwetboek wordt in artikel 135 het begrip wapen als volgt gedefinieerd: <i>“Onder het woord wapens worden begrepen alle toestellen, werktuigen, gereedschappen of andere snijdende, stekende of kneuzende voorwerpen die men heeft ter hand genomen om te doden, te wonden of te slaan, zelfs indien men geen gebruik ervan gemaakt heeft.”</i></p>	<p>Dans l’article 135 de l’actuel Code pénal, le concept arme est défini comme suit : <i>« sont compris dans le mot ‘armes’ toutes machines, tous instruments, ustensiles ou autres objets tranchants, perçants ou concordants dont on se sera saisi pour tuer, blesser ou frapper, même si on n’en a pas fait usage. »</i></p>
<p>Met het oog op het verhogen van de coherentie binnen het recht, wordt ervoor geopteerd deze definitie te vervangen door een verwijzing naar de definitie van een verboden wapen in artikel 3 van de wapenwet. Gelet op het advies van de Raad van State (nr. 31.1-31.4) wordt deze definitie naar analogie met het huidige artikel 135 Sw. aangevuld met de woorden “alsook ieder voorwerp dat ter hand wordt genomen om te doden, te verwonden of te slaan of daarmee te dreigen”.</p>	<p>Afin de renforcer la cohérence du droit, il est opté de changer cette définition en se référant à la définition d’arme prohibée figurant à l’article 3 de la loi sur les armes. Vu l’avis du Conseil d’Etat (n° 31.1 – 31.2), cette définition a été complétée par les mots « ainsi que tout objet dont on se sera saisi pour tuer, blesser, frapper ou menacer » par analogie avec l’article 135 actuel du Code pénal ;</p>
24° Nacht	24° Nuit
<p>De ‘nacht’ is in het huidige Strafwetboek een veelzijdig begrip. Voor wat de diefstal betreft,</p>	<p>Dans l’actuel Code pénal, la « nuit » est une notion aux multiples facettes. En ce qui</p>

<p>wordt deze in artikel 478 Sw. gedefinieerd als de periode van “meer dan een uur voor zonsopgang en meer dan een uur na zonsondergang”. In het kader van andere bepalingen, zoals bv. de woonstschennis (artikel 440 Sw.) of brandstichting (artikel 510 Sw.), wordt dan weer aangenomen dat het in zijn ‘gewone’ betekenis moet worden begrepen¹⁶¹, waarvoor men vaak de toevlucht neemt tot de periode van het einde van de avondschemering tot het begin van de ochtendschemering.¹⁶²</p>	<p>concerne le vol, elle est définie à l’article 478 du Code pénal comme la période de « plus d’une heure avant le lever et plus d’une heure après le coucher du soleil ». Dans le cadre d’autres dispositions telles que, p. ex., la violation de domicile (article 440 du Code pénal) ou l’incendie (article 510 du Code pénal), il est admis qu’elle doit être comprise dans son sens « habituel »¹⁶³, pour lequel on se tourne souvent vers la période située entre la fin du crépuscule et le début de l’aube.¹⁶⁴</p>
<p>Dergelijke definities zijn omslachtig, omdat men voor de kwalificatie van de feiten dan steeds een beroep moet doen op tabellen van het KMI,... om de momenten van zonsopgang en –ondergang te weten te komen. Bovendien zorgt dit voor heel andere toepassingsperiodes van dit begrip in de zomer en de winter. Daarbij moet worden vastgesteld dat het verzwarend karakter van de omstandigheid dat de feiten bij nacht zijn gepleegd vandaag (meer dan in 1867) voortvloeit uit de verminderde sociale controle en het gedeeltelijk stilvallen van het maatschappelijk leven tijdens de nacht dan uit de natuurlijke duisternis.</p>	<p>De telles définitions sont compliquées parce que, pour la qualification des faits, il faut toujours faire appel aux tableaux de l’IRM, etc. pour déterminer les moments du lever et du coucher du soleil. Cela entraîne en outre des périodes d’application totalement différentes de cette notion en été et en hiver. À cet égard, force est de constater que le caractère aggravant de la circonstance que les faits ont été commis la nuit découle aujourd’hui (plus qu’en 1867) davantage du contrôle social moindre et de l’arrêt partiel de la vie sociale durant la nuit que de l’obscurité naturelle.</p>
<p>Voor de eenvoud wordt daarom in het ontwerp geopteerd de nacht te omschrijven aan de hand van vaste uren. Dergelijke keuze is uit zijn aard enigszins arbitrair. Om toch enige houvast te hebben en het begrip in de context van het gehele strafrecht te plaatsen, werd ervoor geopteerd de uren over te nemen die vandaag reeds zijn opgenomen in artikel 1 van de wet van 7 juni 1969 tot</p>	<p>Dans un souci de simplicité, on opte dès lors dans le projet pour une définition de la nuit au moyen d’heures fixes. Un tel choix est par nature quelque peu arbitraire. Pour avoir malgré tout un point de repère et situer la notion dans le contexte de l’ensemble du droit pénal, on a choisi de reprendre les heures qui figurent déjà à l’article 1er de la loi du 7 juin 1969 fixant le</p>

¹⁶¹ Cass. 12 juni 1944, *Arr. Cass.* 1944, 178.

¹⁶² Gent 21 maart 1990, *RW* 1996-97, 746, noot C. VERSCHUEREN. Cf. ook i.v.m. nachtlawaai Cass. 12 juni 1944, *Arr. Cass.* 1944, 178.

¹⁶³ Cass., 12 juni 1944, *Arr. Cass.* 1944, 178.

¹⁶⁴ Gand, 21 mars 1990, *RW* 1996-97, 746, note C. VERSCHUEREN. Cf. également, en rapport avec le tapage nocturne, Cass., 12 juin 1944, *Arr. Cass.* 1944, 178.

vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of aanhouding mag worden verricht ¹⁶⁵ .	temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou arrestations ¹⁶⁶ .
25° Wet	25° Loi
Met het begrip 'wet' worden niet alleen de wetten uitgevaardigd door de federale wetgevende macht bedoeld, maar ook de normen uitgevaardigd door de wetgevende organen van de Gemeenschappen en Gewesten met kracht van wet: de decreten en ordonnances.	Le concept 'loi' signifie non seulement les lois établies par le pouvoir législatif fédéral, mais aussi les normes établies par les organes législatifs des Régions et des Communautés qui ont force de loi : les décrets et les ordonnances.
Door enkel de term 'wet' te gebruiken voor al deze normen met kracht van wet kan de formulering van verscheidene bepalingen worden vereenvoudigd en worden de strafbaarstellingen ook bestand gemaakt tegen eventuele toekomstige wijzigingen in de federale bevoegdheidsverdeling.	Par l'utilisation du seul terme «loi» pour toutes ces normes ayant force de loi, la formulation de diverses dispositions peut être simplifiée et les infractions pénales pourront également rester en l'état en cas d'éventuel futur changement dans le partage fédéral des compétences.
26° Wetgevende vergadering	26° Assemblée législative
Deze bepaling herneemt de definitie uit artikel 1, eerste lid van de Wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van door de Grondwet ingestelde soevereine machten. ¹⁶⁷	Cette disposition reprend la définition de l'article 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , de la loi du 2 mars 1954 tendant à prévenir et réprimer les atteintes au libre exercice des pouvoirs souverains établis par la Constitution. ¹⁶⁸
De Raad van State stelt in zijn advies (nr. 32) dat het raadzaam zou zijn na te gaan of niet ook het Europees Parlement onder deze noemer moet vallen. Hoewel hier op het eerste gezicht argumenten voor te bedenken zijn, menen de auteurs van het voorontwerp dat dit niet het geval moet zijn. Vooreerst zou dit tot een eigenaardige invulling leiden van het misdrijf 'aanslag op de staatsordening' (art. 514). Daarnaast komt deze term voor in	Dans son avis (n° 32), le Conseil d'Etat estime qu'il serait opportun de vérifier si le Parlement européen ne doit pas également tomber sous cette dénomination. Bien qu'à première vue, il y ait des arguments plaidant en ce sens, les auteurs de l'avant-projet estiment que cela ne doit pas être le cas. D'abord, cela déboucherait sur une forme particulière d'infraction « d'attentat contre la structure de l'Etat ». Ensuite, ce

¹⁶⁵ BS 28 juni 1969.

¹⁶⁶ M.B. du 28 juin 1969.

¹⁶⁷ BS 19 maart 1954.

¹⁶⁸ M.B. du 19 mars 1954.

de definitie van het misdrijf verstoring van parlementaire werkzaamheden (art. 520), demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering (art. 521) en de daarbij horende rechtvaardigingsgrond (art. 522). Het is niet uitgesloten deze misdrijven ook van toepassing te maken op het Europees Parlement. Het lijkt evenwel gepast het Europees Parlement zelf te laten besluiten hoe het zijn werkzaamheden wil beschermen. Zonder een verzoek tot uitbreiding van het toepassingsgebied van deze strafbaarstellingen tot het Europees Parlement, uitgaande van deze instelling, lijkt het gepast hierin terughoudend te zijn en het huidige toepassingsgebied van de strafbaarstelling te behouden.	terme apparaît dans la définition des infractions de perturbation des travaux parlementaires (art. 520) et de manifestation aux alentours d'une assemblée législative (art. 521) ainsi que de la cause de justification qui s'y rapporte. Il n'est pas exclu d'étendre l'application de ces infractions au Parlement européen. Il apparaît toutefois opportun de laisser au Parlement européen le choix de la façon de se protéger. En l'absence d'une demande d'extension du champ d'application de ces incriminations au Parlement européen émanant de cette institution, il convient de faire preuve de réserve et de maintenir le champ d'application actuel de l'incrimination.
27° Munt	27° Monnaie
De tekst stelt een definitie van de munt voor die zowel muntstukken als bankbiljetten inhoudt. Hierdoor wordt bijgevolg het onderscheid afgeschaft dat het Strafwetboek tussen deze twee soorten munten maakt. Dit onderscheid, dat een reflectie vormt van het monetaire beleid dat bestond op het moment dat het Strafwetboek werd opgesteld, is verouderd. Het is bovendien niet terug te vinden in de Europese en internationale instrumenten die betrekking hebben op valsmunterij ¹⁶⁹ . Onder invloed van deze normen hebben sommige landen, waaronder	Le texte propose une définition de la monnaie qui englobe les pièces de monnaie et les billets de banque. Il supprime donc la distinction que le Code pénal fait entre ces deux monnaies. Cette distinction, qui est le reflet du régime monétaire existant au moment de la rédaction du Code pénal, est désuète. De plus, elle ne se retrouve pas dans les instruments européens et internationaux portant sur la contrefaçon de monnaie ¹⁷¹ . Sous l'influence de ces normes, certains pays comme le Luxembourg ont déjà abandonné cette différence dans leur Code pénal ¹⁷² .

¹⁶⁹ Artikel 2, a) van de Richtlijn 2014/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 met betrekking tot de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsmunterij en ter vervanging van kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad, definieert munt essentieel als bankbiljetten en muntstukken, die wettelijk in omloop mogen zijn, met inbegrip van eurobankbiljetten en euromunten, die wettig betaalmiddel zijn overeenkomstig Verordening (EG) nr. 974/98, PB L 151/1 van 21 mei 2014.

¹⁷¹ L'article 2, a) de la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil définit en effet la monnaie comme étant les billets et les pièces ayant cours légal, y compris les billets et les pièces libellés en euros ayant cours légal en vertu du règlement (CE) n° 974/98, J.O. , L 151/1 du 21 mai 2014.

¹⁷² L'article 1er de la loi du 28 juillet 2017 modifiant le Code pénal et le Code de procédure pénale, en vue de transposer la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil définit la « monnaie » comme étant les billets et les pièces ayant cours légal dans le Grand-Duché du

Luxemburg, dit onderscheid al geschrapt uit hun strafwetboek ¹⁷⁰ .		
<p>Artikel 173 van het huidige Strafwetboek beschermt de “bankbiljetten aan toonder”. Dit zijn de termen van het Strafwetboek van 1867 waarin deze biljetten effecten waren die de verbintenis van de uitgevende bank aantoonde om deze onmiddellijk in geldstukken uit te betalen aan de personen die de bankbiljetten konden voorleggen. Alleen geldstukken hadden immers een schuldaflossende koers en waarde. Bankbiljetten waren in feite schuldbewijzen van de uitgevende bank waarvan het voorwerp de op de biljetten aangegeven hoeveelheid geldstukken was¹⁷³. Tegenwoordig zijn bankbiljetten ook munt geworden. Daarom verwijst de ontwerptekst enkel naar de term “biljetten”.</p>		<p>L’article 173 du Code pénal actuel protège les « billets de banque au porteur ». Ces termes sont ceux du Code pénal de 1867 dans lequel ces billets étaient des effets constatant l’engagement de la banque, qui les émettait, de les rembourser immédiatement en monnaie métallique à ceux qui présentaient les billets. La monnaie métallique était en effet la seule à avoir cours et valeur libératoire. Les billets de banque étaient donc des titres de créance sur la banque d’émission dont l’objet était la quantité de monnaie métallique indiquée sur les billets¹⁷⁴. Aujourd’hui, les billets de banque sont devenus une monnaie à son tour. C’est pourquoi le projet de texte se réfère uniquement au terme « billets ».</p>
<p>Om bescherming te genieten, moeten de bankbiljetten wettelijk gangbaar zijn in België of in een ander land of moeten ze uitgegeven zijn krachtens de wet of toegelaten zijn door een wet van een ander land. Deze kenmerken werden eveneens overgenomen in de definitie. De ontwerptekst stelt voor de in het Strafwetboek gehanteerde terminologie te wijzigen door voortaan te verwijzen naar muntstukken en biljetten die wettelijk gangbaar zijn in “een andere Staat” en naar biljetten waarvan de uitgifte is</p>		<p>Pour être protégés, les billets de banque doivent avoir cours légal en Belgique ou dans un autre Etat ou doivent avoir été émis avec l’autorisation d’une loi ou avec l’autorisation d’une loi d’un autre Etat. Ces caractéristiques sont également reprises dans la définition. Le projet de texte propose de modifier la terminologie utilisée par le Code pénal en faisant désormais référence aux pièces de monnaie et aux billets ayant cours légal dans « un autre Etat » et aux billets dont l’émission est</p>

Luxembourg ou à l’étranger ou dont l’émission est autorisée par une loi d’un Etat étranger ou en vertu d’une disposition y ayant force de loi (nouvel article 160 du Code pénal luxembourgeois).

¹⁷⁰ Artikel 1 van de wet van 28 juli 2017 ter wijziging van het Strafwetboek en het Wetboek van Strafvordering, met het oog op het omzetten van richtlijn 2014/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 met betrekking tot de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsmunterij en ter vervanging van kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad definieert “munt” als bankbiljetten en muntstukken, die wettelijk gangbaar zijn in het Groothertogdom Luxemburg of in het buitenland of waarvan de uitgifte is toegelaten door een wet van een vreemd land of op grond van een bepaling die aldaar kracht van wet heeft (nieuw artikel 160 van het Luxemburgse Strafwetboek).

¹⁷³ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952, 337 en 338; R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 380.

¹⁷⁴ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952, p. 337 et 338 ; R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 380.

toegelaten door een wet van een “andere Staat”, en schaft het woord “buitenland” of de woorden “vreemd land” af.	autorisée par une loi d’un « autre Etat » et supprime le mot « étranger » ou les mots « pays étranger ».
Er wordt daarenboven voorgesteld om, zoals in het Strafwetboek, in de definitie expliciet de bankbiljetten uitgedrukt in euro over te nemen, naast andere bankbiljetten. De bovenvermelde wet van 4 april 2001 heeft de euro ingevoerd in de bepalingen inzake valsmunterij, om deze feiten verder te kunnen vervolgen wanneer de euro wettelijk in omloop zou komen op 1 januari 2002. Dit onderscheid is nog gerechtvaardigd, gezien het feit dat de euro een bijzonder hoog risico loopt nagmaakt en vervalst te worden op basis van het wereldwijd belang ervan ¹⁷⁵ .	Il est en outre proposé de reprendre explicitement dans la définition les billets de banque libellés en euros à côté des autres billets de banque comme le fait le Code pénal. La loi précitée du 4 avril 2001 a introduit l’euro dans les dispositions de faux monnayage afin de pouvoir poursuivre ces actes avant que l’euro ait cours légal, le 1 ^{er} janvier 2002. Cette distinction se justifie encore compte tenu du fait que l’euro est particulièrement exposé aux risques de contrefaçon et de falsification en raison de son importance mondiale ¹⁷⁶ .
De ontwerptekst verwijst naar het begrip “muntstukken” dat in artikelen 169 en 170 van het huidige Strafwetboek gehanteerd wordt. Dit begrip verwijst naar de geldstukken waarmee de gouden of zilveren muntstukken gelijkgesteld kunnen worden. Het ontwerp wijkt hier af van het Strafwetboek, dat verschillende misdrijven bevat naargelang het metaal waaruit de munten vervaardigd werden ¹⁷⁷ . Het verschil op basis van metaal is niet langer zinvol, gezien in het huidige monetair systeem de waarde van munten niet afhangt van de waarde van de gebruikte metalen, en gezien het belang van giraal geld ¹⁷⁸ .	Le projet de texte fait référence à la notion de « pièces de monnaie » qui est utilisée dans les articles 169 et 170 du Code pénal actuel. Cette notion vise la monnaie métallique à laquelle les monnaies d’or ou d’argent peuvent être assimilées. Le projet s’écarte de la sorte du Code pénal qui comporte des infractions différentes selon le métal qui a servi à la fabrication de la monnaie ¹⁷⁹ . La distinction d’après le métal n’a plus de sens dans le système monétaire actuel, où la valeur de la monnaie ne dépend pas de la valeur du métal utilisé, et de l’importance de la monnaie scripturale ¹⁸⁰ .
Zoals de bankbiljetten, moeten de munten in België of in het buitenland wettelijk gangbaar	A l’instar des billets de banque, les pièces de monnaie doivent avoir cours légal en

¹⁷⁵ Parl.St. Kamer 2000-01, nr. 50-1001/001, blz. 4

¹⁷⁶ Doc. parl., Chambre, sess. ord. 2000-2001, doc. n° 50-1001/001, p.4

¹⁷⁷ Artikelen 160 tot en met 163 van het Strafwetboek maken een onderscheid tussen gouden of zilveren munten, enerzijds, en munten van een ander metaal en munten uitgedrukt in euro, anderzijds.

¹⁷⁸ R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 370, J. MOINIL, “Le faux-monnayage”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 15.

¹⁷⁹ Les articles 160 à 163 du Code pénale distinguent les monnaies d’or ou d’argent, d’un part, et les autres monnaies métalliques et les monnaies libellées en euro, d’autre part.

¹⁸⁰ R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 370, J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 15.

zijn om strafrechtelijke bescherming te genieten. Dit aspect wordt overgenomen in de definitie. De woorden “in het buitenland” werden vervangen door de woorden “in een andere Staat”. Er wordt ook voorgesteld expliciet te verwijzen naar muntstukken uitgedrukt in euro, naast andere muntstukken.	Belgique ou à l'étranger pour être protégées par le Code pénal. Cet élément est repris dans la définition. Les mots « à l'étranger » sont remplacés par les mots « dans un autre Etat ». Il est également proposé de viser explicitement les pièces de monnaie libellées en euros à côté des autres pièces de monnaie.
In opvolging van het advies van de Raad van State (nr. 22) werd deze definitie opgenomen in deze bepaling, aangezien dit begrip niet alleen voorkomt in hoofdstuk 1 van titel 4 maar ook in hoofdstuk 1 van titel 5.	A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 22), cette définition a été reprise dans la présente disposition, étant donné que cette notion apparaît non seulement dans le chapitre 1 du titre 4 mais également dans le chapitre 1 du titre 5.
28° Radioactief materiaal	28° Matière radioactive
Deze definitie herneemt deze uit het huidige artikel 487bis, §2 Sw.	Cette définition reprend celle de l'actuel article 487bis, § 2, Code pénal.
29° Kernmateriaal	29° Matières nucléaires
Het oorspronkelijke voorstel van voorontwerp hernam de definitie uit het huidige artikel 487bis, §1 Sw., waarin werd verwezen naar artikel 1, 8 ^e streepje van de wet van 15 april 1994 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen de uit ioniserende stralingen voortvloeiende gevaren en betreffende het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle. De Raad van State merkt in zijn advies (nr. 33) evenwel op dat deze definitie niet volledig overeenstemt met deze uit artikel 1 van het Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal, opgemaakt te Wenen en te New York op 3 maart 1980. Artikel 7 van dit verdrag verplicht de verdragsluitende staten in zijn nationale wetgeving bepaalde gedragingen strafbaar te stellen. Het gebrek aan overeenstemming van de definitie van kernmateriaal in het	La version originale de la proposition d'avant-projet reprenait la définition figurant à l'actuel article 487bis, § 1 ^{er} , Code pénal, où il était renvoyé à l'article 1, tiret 8, de la loi du 15 avril 1994 relative à la protection de la population et de l'environnement contre les dangers résultant des rayonnements ionisants et relative à l'Agence fédérale de Contrôle nucléaire. Le Conseil d'Etat observe cependant dans son avis (n° 33) que cette définition ne coïncide pas parfaitement avec celle de l'article 1 de la Convention sur la protection physique des matières nucléaires signée à Vienne et New York le 3 mars 1980. L'article 7 de cette convention oblige les Etats parties à incriminer dans leur législation nationale certains comportements. Ce défaut de correspondance entre la définition des

Strafwetboek en deze uit het verdrag zou op dit punt problemen kunnen doen rijzen. Vandaar dat werd geopteerd om de definitie uit het verdrag op te nemen in het voorontwerp.		matières nucléaires du Code pénal et celle donnée par la Convention peut être source de problèmes sur ce point. Le choix a donc été fait de reprendre dans l'avant-projet la définition de la Convention.
30° Nucleair instrument		30° Engin nucléaire
Deze definitie herneemt deze uit het huidige artikel 487bis, §4 Sw.		Cette définition reprend celle de l'actuel article 487bis, § 4, C.P.
31° Nucleaire installatie		31° Installation nucléaire
Deze definitie herneemt deze uit het huidige artikel 487bis, §3 Sw.		Cette définition reprend celle de l'actuel article 487bis, § 3, C.P.
32° Exploitant van een installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen		32° Exploitant d'une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement
Deze definitie herneemt het huidige artikel 487bis, §5 Sw.		Cette définition reprend l'actuel article 487bis, § 5, Code pénal.
33° Persoon die extern is aan installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen		33° Personne extérieure à une installation où des matières nucléaires sont produites, traitées, utilisées, manipulées, entreposées ou stockées définitivement
Deze definitie herneemt het huidige artikel 487bis, §6 Sw.		Cette définition reprend l'actuel article 487bis, § 6, Code pénal.
Bijzondere definities (artikel 80)		Définitions spécifiques (article 80)
In dit artikel worden begrippen gedefinieerd die een bijzondere en gelijklopende betekenis hebben in hoofdstuk 2 van titel 3 en de hoofdstukken 1 tot en met 3 van titel 7		Dans cet article, sont définies les notions qui ont une signification particulière et parallèle dans le chapitre 2 du titre 3 et dans les chapitres 1 à 3 du titre 7.
In zijn advies (nr. 34-35) stelt de Raad van State dat het verwarrend is om een definitie op te nemen die niet voor het gehele wetboek geldt, waardoor het begrip in verschillende betekenissen wordt gebruikt.		Dans son avis (n° 34-35), le Conseil d'Etat observe que le fait de reprendre une définition qui ne vaut pas pour l'entièreté du Code, ce qui implique que la notion est appliquée dans différentes acceptation, est

Vooreerst moet worden vastgesteld dat deze techniek ook in het huidige Strafwetboek wordt gebruikt (art. 478-487bis Sw.). In het ontworpen artikel wordt een bijzondere omschrijving van deze gedraging gegeven voor de geviseerde hoofdstukken, daarbuiten moet het begrip in zijn dagdagelijkse betekenis worden gebruikt.	source de confusion. Il faut d'abord constater que cette technique est aussi utilisée dans l'actuel Code pénal (art. 478-487bis du Code pénal). Dans la disposition en projet, la définition particulière de ce comportement est donnée pour les chapitres visés ; en dehors de ces chapitres, la notion doit être comprise dans son acceptation courante.
1° Aanslag	1° Attentat
Het huidige Strafwetboek bevat een gedeeltelijke definitie van het begrip 'aanslag' (in artikel 105 Sw.; ook terug te vinden in artikel 1, tweede lid, Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen ¹⁸¹). In de ontworpen bepaling worden deze elementen hernomen, aangevuld met de andere wezenskenmerken van deze begrippen zoals die vandaag worden geïnterpreteerd. ¹⁸²	Le Code actuel contient une définition partielle de la notion « d'attentat » (à l'article 105 CP. ; aussi à l'article 1, aliéna 2 de la Loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et les délits qui portent atteinte aux relations internationales ¹⁸³). Dans la disposition en projet, ces éléments sont repris, complétés avec les autres caractéristiques de la notion d'attentat telle qu'interprétée aujourd'hui. ¹⁸⁴
Met het gebruik van de term 'materiële' handeling wordt de strafbaarheid van meningsuitingen, hetzij in gesproken woorden, hetzij in geschriften, als een aanslag uitgesloten. Slechts wanneer deze meningsuiting kan worden beschouwd als het rechtstreeks aanzetten tot het plegen van een aanslag, is er wel sprake van deelneming	L'utilisation du terme acte "matériel" exclut la répression sous l'incrimination d'attentat de l'expression d'une pensée soit dans le langage parlé, soit dans les écrits. Ce n'est que si cette expression d'une pensée peut être considérée comme une incitation directe à commettre un attentat qu'on peut alors parler de participation à un

¹⁸¹ BS 14 maart 1858.

¹⁸² Cf. H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", in H.D. BOSLY en C. DE VALKENNEER (eds.), *Les infractions – Volume 5 : Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 33 en 36; J. GLISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 132, nr. 67 en 134, nr. 77.

¹⁸³ MB 14 mars 1858.

¹⁸⁴ Cf. H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", in H.D. BOSLY en C. DE VALKENNEER (eds.), *Les infractions – Volume 5 : Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 33 en 36; J. GLISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 132, nr. 67 en 134, nr. 77.

aan de aanslag (op grond van het ontworpen artikel 20). ¹⁸⁵	attentat (sur la base de l'article 20 en projet). ¹⁸⁶
Vandaag wordt aangenomen dat de materiële handeling niet noodzakelijk gewelddadig moet zijn. ¹⁸⁷ Om de vrijwaring van de vrije meningsuiting, van de vrijheid van vereniging,... bijkomend te verzekeren, wordt voorgesteld hieraan, naar o.a. Frans (art. 412-1 C.P.), Duits (§81 StGB) en Zwitsers (art. 265 C.P.) voorbeeld, toe te voegen dat het moet gaan om handelingen die bestaan uit of gepaard gaan met geweld of de bedreiging met geweld. Het voorbeeld dat in de rechtsleer wordt aangehaald van een aanslag waarbij er geen geweld wordt gebruikt of daar niet mee wordt bedreigd, heeft betrekking op handelingen gesteld onder de bezetting van het grondgebied door een vreemde macht (waardoor het gebruik van geweld niet langer nodig is). Dergelijke gedragingen zijn evenwel strafbaar onder het huidige artikel 118bis Sw. (het ontworpen artikel 546 tot en met 548).	Aujourd'hui, il est admis que l'acte matériel ne doit pas être nécessairement accompagné de violence ¹⁸⁸ . Pour assurer en outre la garantie de la liberté d'expression, de la liberté d'association..., il est proposé ici, à l'instar entre autres de la France (art.411-1 CP), de l'Allemagne (§81 StGB) et de la Suisse, d'ajouter qu'il doit s'agir d'un acte matériel qui consiste en ou s'accompagne de violence ou de menace de violence. L'exemple qui est cité dans la doctrine d'un attentat où il n'y a ni violence, ni menace, concerne les mesures établies lors de l'occupation du territoire par une puissance étrangère (lors de laquelle l'usage de la force n'est pas utile). De tels comportements sont pourtant punis par l'actuel article 118 bis du Code pénal (les articles en projet 546 à 548).
De Raad van State stelde in zijn advies (nr. 34) nog de vraag hoe de definitie van 'aanslag' zich verhoudt tot het misdrijf 'aanslag op de burgerlijke vrede' in zoverre het betrekking heeft op het wapenen van burgers (artikel 363, 1°), aangezien het wapenen van burgers niet noodzakelijk gepaard gaat met geweld of bedreiging met geweld en het aanzetten van burgers om zich te wapenen op zich geen materiële handeling veronderstelt. Hierop kan worden geantwoord dat het begrip	Dans son avis (n° 34), le Conseil d'Etat se pose encore la question de savoir comment la définition d'"attentat" se combine avec l'infraction d'attentat contre la paix civile dans la mesure où elle concerne l'armement de citoyens (art. 363, 1°), dès lors que l'armement de citoyens ne s'accompagne pas nécessairement de violence ou de menace de violence et que l'incitation de citoyens à s'armer ne nécessite par elle-même aucun acte

¹⁸⁵ Cf. J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 133, nr. 73.

¹⁸⁶ Cf. J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 133, nr. 73.

¹⁸⁷ J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 133, nr. 71 ; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 51-52.

¹⁸⁸ J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBROUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 133, nr. 71 ; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 51-52.

<p>‘aanslag’ in het opschrift/de benaming van het misdrijf hier niet doorslaggevend is, maar enkel het gebruik van het woord ‘aanslag’ in de omschrijving van de constitutieve bestanddelen van het misdrijf. Het door de Raad gesignaleerde probleem bestaat dus niet voor wat artikel 363, 1° betreft, aangezien daarin het woord ‘aanslag’ niet voorkomt. In hetzelfde artikel komt dit wel voor onder 2° en daar moet het de betekenis krijgen zoals omschreven in de hier besproken bepaling.</p>	<p>matériel. On peut répondre à ce sujet que le mot « attentat » dans l’intitulé ou la dénomination d’une infraction n’est pas ici déterminante mais c’est seulement le recours au terme « attentat » dans la définition des éléments constitutifs de l’infraction qui importe. Le problème signalé par le Conseil d’Etat ne se pose donc pas pour l’article 363, 1° dès lors que le terme « attentat » n’y figure pas. Dans la même disposition, le terme y figure bien sous le 2° et à cet endroit, il doit être interprété conformément à la définition donnée dans la présente disposition.</p>
<p>2°. Samenspanning</p>	<p>2° Complot</p>
<p>Deze definitie herneemt deze uit het huidige artikel 110 Sw.</p>	<p>Cette définition reprend celle de l’actuel article 110 du Code pénal.</p>
<p>Adoptie (artikel 81)</p>	<p>Adoption (article 81)</p>
<p>Dit artikel herneemt de achterliggende idee uit het huidige artikel 392<i>bis</i> Sw., maar herstelt een materiële vergissing die is ontstaan tijdens de parlementaire discussie omtrent deze bepaling.¹⁸⁹ Door deze materiële vergissing is er een tegenstrijdigheid ontstaan tussen het strafrecht en het burgerlijk recht. De gewone adoptie brengt tussen de adoptant en de geadopteerde een afstammingsband tot stand en een verwantschapsband tussen de geadopteerde en de afstammelingen van de geadopteerde (artikel 353-12 BW). De geadopteerde behoudt zijn oorspronkelijke verwantschapsbanden. Bij volle adoptie daarentegen krijgt de geadopteerde (en zijn</p>	<p>Cet article reprend l’idée sous-jacente de l’actuel article 392<i>bis</i> du Code pénal, mais rectifie une erreur matérielle qui s’est glissée dans le cadre de la discussion parlementaire de cette disposition.¹⁹¹ Cette erreur matérielle a engendré une contradiction entre le droit pénal et le droit civil. L’adoption simple crée un lien de filiation entre l’adoptant et l’adopté et un lien de parenté entre l’adopté et les descendants de l’adopté (article 353-12 du Code civil). L’adopté conserve ses liens de parenté d’origine. Par contre, l’adoption plénière confère à l’adopté (et à ses descendants) un statut identique, au sein de la famille de l’adoptant, à celui de toute</p>

¹⁸⁹ Zie hierover J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 412-413, nr. 439; J.-M. POUPAERT, “Homicide et lésions corporelles volontaires”, in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles. Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 23-24, nr. 6675-6676.

¹⁹¹ Voir à ce sujet J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 412-413, n° 439; J.-M. POUPAERT, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. SCREVENs et A. MEEÛS (éd.), *Les Nouvelles. Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 23-24, n° 6675-6676.

<p>afstammelingen) in de familie van de adoptant hetzelfde statuut als iemand die door oorspronkelijke afstamming deel uitmaakte van de familie. Die volle adoptie vervangt de oorspronkelijke afstamming (art. 356-1 BW).¹⁹⁰ In het geval van gewone adoptie ontstaat er dus geen afstammings- of verwantschapsband ten aanzien van de ouders van de adoptant, wat wel het geval is bij de volle adoptie. Desondanks zou, <i>de lege lata</i>, toch de verzwarende omstandigheid die voortvloeit uit de afstammingsband van toepassing zijn wanneer ze feiten tegen deze personen plegen.</p>	<p>personne qui faisait partie de la famille par filiation d'origine. Cette adoption plénière remplace la filiation d'origine (art. 356-1 du Code civil).¹⁹² Dans le cas de l'adoption simple, il ne se crée donc pas de lien de filiation ou de parenté à l'égard des parents de l'adoptant, ce qui est le cas lors de l'adoption plénière. Néanmoins, la circonstance aggravante résultant du lien de filiation serait, <i>de lege lata</i>, malgré tout applicable en cas de faits commis à l'encontre de ces personnes.</p>
<p>Om dergelijke tegenstrijdigheden te vermijden, wordt ervoor geopteerd de adoptie voor het strafrecht eenvoudig gelijk te schakelen met het burgerlijk recht. Dit wordt gerealiseerd door onder "bloedverwant" ook de adoptant, de geadopteerde en de bloedverwanten van de adoptant te begrijpen in de gevallen waarin de wet verwantschap doet ontstaan. Op die manier is het strafrecht overigens ook flexibel ten aanzien van eventuele wijzigingen van de regels inzake adoptie in het burgerlijk recht.</p> <p>Deze ingreep zorgt in zekere mate voor een uitbreiding van het toepassingsgebied. Ten gevolge van de ontworpen bepaling kunnen bv. adoptiebroers voor het strafrecht ook als bloedverwanten in de zijlijn worden beschouwd.</p>	<p>Afin d'éviter de telles contradictions, il est décidé d'aligner simplement l'adoption du droit pénal sur celle du droit civil. Ceci est réalisé en comprenant également sous le terme « parent » l'adoptant, l'adopté et les parents de l'adoptant dans les cas où la loi fait naître la parenté. De cette manière, le droit pénal est également flexible à l'égard d'éventuelles modifications des règles concernant l'adoption en droit civil.</p> <p>Cette intervention entraîne, dans une certaine mesure, une extension du champ d'application. Il résulte en effet de la disposition en projet que des frères adoptifs peuvent, par exemple, aussi être considérés comme des parents en ligne collatérale.</p>
<p>De uitdrukkelijke gelijkstelling van de begrippen 'vader', 'moeder' of 'ouders' door artikel 392<i>bis</i> Sw. wordt niet hernomen in de ontworpen bepaling aangezien deze reeds</p>	<p>L'assimilation explicite des notions de « père » ou « mère » ou « parents » par l'article 392<i>bis</i> du Code pénal n'est pas reprise dans la disposition en projet étant</p>

¹⁹⁰ F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 297, nr. 478. Een uitzondering hierop is de volle stiefouderadoptie. Hier

¹⁹² F. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Anvers, Intersentia, 2012, 297, n° 478. L'adoption plénière par un beau-parent y fait exception.

voortvloeit uit de aard van de adoptie. De adoptanten zijn de ouders van de geadopteerde. De andere gelijkschakelingen zijn wel noodzakelijk, gelet op het gebruik van het woord 'bloedverwantschap' in de wet, een biologische band die niet bestaat in geval van adoptie.	donné qu'elle résulte déjà de la nature de l'adoption. Les adoptants sont les parents de l'adopté. Les autres alignements sont bel et bien nécessaires vu l'emploi du terme « parenté » dans la loi, un lien biologique qui n'existe pas en cas d'adoption.
Art. 82 Omzettingsregel	Art. 82 Règle de conversion
<p>Een van de meest in het oog springende innovaties van het ontworpen Boek 1 Strafwetboek is de indeling van de hoofdstraffen in niveaus. Om de toepassing van Boek 1 op bijzondere straffwetten die dateren van voor de inwerkingtreding van dit boek mogelijk te maken, is het noodzakelijk om in een conversiemechanisme te voorzien. Terzake kan verwezen worden naar het conversiemechanisme, zoals vervat in artikel 78 van het ontwerp - boek I.</p> <p>De ontworpen bepaling (artikel 82) voegt hieraan nog een omzettingsregel toe en bepaalt dat behoudens indien de wet anders bepaalt, in de wettelijke bepalingen die voor hun toepassing verwijzen naar een strafdrempel van een gevangenisstraf van minimum één jaar, deze verwijzing moet worden gelezen als een verwijzing naar een gevangenisstraf van niveau 2, zoals bepaald door artikel 36 van deze wet.</p>	<p>L'une des innovations les plus marquantes du projet de Livre 1er du Code pénal est la répartition des peines principales en niveaux. Afin de permettre l'application du Livre 1er aux lois pénales particulières antérieures à l'entrée en vigueur de ce livre, il est nécessaire de prévoir un mécanisme de conversion. A cet égard, on peut se référer au mécanisme de conversion, comme prévu dans l'article 78 du projet – Livre I.</p> <p>La disposition en projet (article 82) ajoute une autre règle de conversion et prévoit que sauf si la loi le prévoit autrement, dans les dispositions légales faisant référence pour leur application à un seuil de peine d'une peine d'emprisonnement minimal d'un an, cette référence doit être lue comme visant une peine d'emprisonnement de niveau 2 au moins, telle que prévue par l'article 36 de la présente loi.</p>

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSÉ DES MOTIFS
TITEL 1 Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht		TITRE PREMIER Les violations graves du droit international humanitaire
Het opschrift van Titel 1 herneemt Titel <i>Ibis</i> van het huidige Boek II van het Strafwetboek.		L'intitulé du titre premier est la reprise du titre <i>Ibis</i> du Livre II actuel du Code pénal.
Aangezien het merendeel van de huidige strafbaarstellingen zijn ontleend aan het internationaal strafrecht en bij hun stemming en latere eventuele wijzigingen het onderwerp waren van diepgaande parlementaire debatten, werd ervoor gekozen om ze als dusdanig te behouden.		Comme la plupart des incriminations actuelles sont empruntées au droit pénal international et avaient fait l'objet, lors de leur vote et de leurs modifications ultérieures éventuelles, de débats parlementaires approfondis, le choix est fait de les maintenir telles quelles.
Aangezien deze misdrijven volgens het internationale recht als misdaden worden beschouwd, is de term "misdaad" gehandhaafd om ze aan te duiden overeenkomstig het internationale strafrecht en met name het statuut van het Internationaal Strafhof, niettegenstaande de afschaffing van het onderscheid tussen misdaden, wanbedrijven en overtredingen in het nieuw Strafwetboek. De hier gebruikte term "misdaad" is ook vreemd aan het begrip "strafzaken" als bedoeld in artikel 150 van de Grondwet, aangezien deze strafzaken thans worden bepaald door artikel 216 ^{novies} van het Wetboek van Strafvordering.		Comme ces infractions sont considérées comme des crimes de droit international, le terme « crime » a été maintenu pour les dénommer en conformité avec le droit pénal international et, plus particulièrement, avec le Statut de la Cour pénale internationale, nonobstant la suppression de la distinction entre crimes, délits et contravention dans le nouveau Code pénal. Le vocable de « crime » qui est ici utilisé est aussi étranger à la notion de « matières criminelles » visée à l'article 150 de la Constitution, ces matières criminelles étant dorénavant déterminées par l'article 216 ^{novies} du Code d'instruction criminelle.
Alle in deze titel genoemde misdrijven zijn opzettelijke misdrijven waarvoor het algemeen of bijzonder opzet vereist is.		Toutes les infractions visées dans ce titre sont des infractions volontaires qui requièrent soit un dol général, soit un dol spécial.
Misdaad van genocide (artikel 82)		Le crime de génocide (article 82)
De definitie van de misdaad van genocide herneemt zonder wijzing de internationale definitie van het huidige artikel 136 <i>bis</i> .		La définition du crime de génocide reprend sans modification la définition internationale figurant à l'article 136 <i>bis</i> actuel.
Aangezien de misdaad van genocide wordt beschouwd als de zwaarste misdaad (de		Le crime de génocide étant considéré comme le crime le plus grave (le crime des

<p>misdaad bij uitstek), moet die worden bestraft met de zwaarste straf. Met het oog op de leesbaarheid wordt voorgesteld om in een tweede lid de straf voor die misdaad bepaald in artikel 136<i>quinquies</i>, eerste lid, van het huidige wetboek op te nemen. In de nieuwe straffenschaal gaat het om de maximumstraf, de straf van niveau 8 (levenslange gevangenisstraf).</p>	<p>crimes), il doit être passible de la peine la plus élevée. Dans un souci de lisibilité, il est proposé d'intégrer, dans un second alinéa, la peine prévue pour ce crime à l'article 136<i>quinquies</i>, alinéa 1er, du Code actuel. Dans la nouvelle échelle des peines, il s'agit de la peine maximale, à savoir la peine de niveau 8 (emprisonnement à perpétuité).</p>
<p>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.</p>	<p>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</p>
<p>Misdaad tegen de mensheid (artikel 83)</p>	<p>Le crime contre l'humanité (article 83)</p>
<p>De definitie van de misdaad tegen de mensheid herneemt zonder wijziging de internationale definitie van het huidige artikel 136<i>ter</i>.</p>	<p>La définition du crime contre l'humanité est empruntée, sans modification, à la définition internationale figurant à l'article 136<i>ter</i> actuel.</p>
<p>Als één van de zwaarste misdaden moet de zwaarste straf eveneens worden behouden voor de misdaden tegen de mensheid. Hier wordt ook voorgesteld om in een tweede lid de straf voor die misdaad bepaald in artikel 136<i>quinquies</i>, eerste lid, van het huidige Strafwetboek op te nemen. In de nieuwe omschrijving van de straffen gaat het om de straf van niveau 8 (levenslange gevangenisstraf).</p>	<p>Comptant parmi les crimes les plus graves, la peine la plus élevée doit également être retenue pour le crime contre l'humanité. Ici également, il est proposé d'intégrer, dans un second alinéa, la peine prévue pour ce crime à l'article 136<i>quinquies</i>, alinéa 1er, du Code pénal actuel. Dans la nouvelle définition des peines, il s'agit de la peine de niveau 8 (emprisonnement à perpétuité).</p>
<p>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten, zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.</p>	<p>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</p>
<p>Oorlogsmisdaden (artikelen 84 tot 88)</p>	<p>Les crimes de guerre (articles 84 à 88)</p>
<p>De artikelen 84 tot en met 88 hernemen de oorlogsmisdaden – zoals zij thans in ons recht strafbaar worden gesteld, waarbij ook de drie nieuwe strafbaarstellingen die werden toegevoegd aan artikel 8 van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof door Resolutie ICC-ASP/16/Res.4, bij consensus aangenomen tijdens de twaalfde plenaire</p>	<p>Les articles 84 à 88 reprennent les crimes de guerre tels qu'ils sont actuellement incriminés dans notre droit, en y incorporant les trois incriminations nouvelles ajoutées à l'article 8 du Statut de Rome de la Cour pénale internationale par la Résolution ICC-ASP/16/Res.4, adoptée par consensus lors de la 12e séance plénière</p>

<p>zitting van de XVIe sessie van de Vergadering van Verdragspartijen op 14 december 2017, geïncorporeerd in de tekst.</p> <p>De Bijlagen I, II en III bij de voornoemde Resolutie bevatten drie amendementen op de artikelen 8-2-b) en 8-2-e) van het Statuut van Rome die het Internationaal Strafhof bevoegd maken om de oorlogsmisdaden te vervolgen die bestaan in het gebruik van wapens die werken met microbiologische of andere biologische agentia of toxines, het gebruik van wapens die letsels toebrengen door middel van deeltjes die niet met röntgenstralen in het menselijk lichaam kunnen worden ontdekt en het gebruik van blindmakende laserwapens, zowel in de context van internationale gewapende conflicten als in de context van gewapende conflicten die niet van internationale aard zijn.</p> <p>De in de amendementen beoogde wapens hebben het gemeenschappelijke kenmerk dat zij immens leed veroorzaken en zonder enig onderscheid mensen doden. Het gebruik ervan gaat dus in tegen het beginsel van het verbod op het gebruik van wapens die overbodige verwondingen of onnodig lijden veroorzaken en het beginsel van onderscheid, die fundamentele regels van het internationaal humanitair recht zijn.</p>	<p>de la XVIe session de l'Assemblée des Etats Parties, le 14 décembre 2017.</p> <p>Ladite Résolution comporte en ses Annexes I, II et III, trois amendements aux articles 8-2-b) et 8-2-e) du Statut de Rome, qui donnent compétence à la Cour pénale internationale pour poursuivre les crimes de guerre que constituent l'utilisation d'armes qui utilisent des agents microbiens ou autres agents biologiques ainsi que des toxines, l'emploi d'armes blessant par des éclats qui ne sont pas localisables par rayons X et l'emploi d'armes à laser aveuglantes et ce, tant dans le contexte d'un conflit armé international que d'un conflit armé ne présentant pas ce caractère.</p> <p>Les armes visées par ces amendements ont en commun d'entraîner d'immenses souffrances ou de tuer de manière indiscriminée. Leur utilisation est donc contraire au principe d'interdiction d'employer des armes causant des maux superflus ou des souffrances inutiles, ainsi qu'au principe de distinction, qui figurent parmi les règles fondamentales du droit international humanitaire.</p>
<p>De strafbaarstellingen opgenomen in die artikelen blijven zoals voorheen laakbaar volgens dezelfde definitie zowel in geval van internationaal gewapend conflict, als in geval van gewapend conflict van niet-internationale aard, behoudens uitdrukkelijk andersluidende bepaling (zoals bijvoorbeeld in het huidige artikel 136<i>quater</i>, § 1, 12°).</p>	<p>Les incriminations reprises dans ces articles continuent, comme auparavant, à être répréhensibles suivant la même définition tant en cas de conflit armé international qu'en cas de conflit armé n'ayant pas ce caractère, sauf en cas de disposition explicite contraire (comme, par exemple, au § 1er, 12° de l'article 136<i>quater</i> actuel).</p>
<p>Er wordt voorgesteld om de toepasselijke straffen die thans worden bepaald in artikel 136<i>quinquies</i>, tweede tot negende lid, te behouden met aanpassing aan de nieuwe straffenschaal en behoud van de verzwarende bestanddelen waarin is voorzien.</p>	<p>Il est proposé de conserver les peines applicables prévues actuellement aux alinéas 2 à 9 de l'article 136<i>quinquies</i>, tout en les adaptant à la nouvelle échelle de peine et en conservant les éléments aggravants prévus.</p>
<p>Aangezien de tekst van het huidige artikel 136<i>quater</i> van het Strafwetboek zeer lang en</p>	<p>Comme le texte de l'actuel article 136<i>quater</i> du Code pénal est fort long et</p>

niet goed leesbaar is, beogen de nieuwe bepalingen de oorlogsmisdaden – in vier categorieën te classificeren naargelang van de zwaarte van de toepasselijke straf. Dat wordt vermeld in het ontworpen artikel 85.	peu lisible, les nouvelles dispositions envisagent de classier les crimes de guerre en quatre catégories suivant la gravité de la peine applicable. C'est ce qu'annonce l'article 85 en projet.
Artikel 86 herneemt de oorlogsmisdaden van categorie 1 die worden bestraft met de zwaarste straf, de straf van niveau 8.	L'article 86 reprend les crimes de guerre de catégorie 1 qui sont passibles de la plus haute peine, à savoir la peine de niveau 8.
<p>Artikel 87 bevat de definities van de oorlogsmisdaden van categorie 2 die worden bestraft met een straf van niveau 7 (en zelfs van niveau 8 wanneer de misdaad heeft geleid tot de dood van een of meerdere personen).</p> <p>Wat de in de eerste paragraaf, onder j) en k), bedoelde misdrijven betreft, zijn het de misdrijven gevisieerd door 29° en 30° van het huidige artikel 136<i>quater</i>, § 1 Sw. waarin de internationale definities vervat in artikel 85, § 3, f), van het Aanvullend Protocol I bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten van 8 juni 1977 en van artikel 8, §2, b), vii) van het Statuut van het Internationaal Strafhof zijn opgenomen. Wat de op deze misdrijven toepasselijke straffen betreft, is de strafmaat een straf van niveau 7 wanneer de feiten slechts ernstig lichamelijk letsel tot gevolg hebben gehad; daarentegen is de strafmaat een straf van niveau 8 overeenkomstig paragraaf 2 wanneer de feiten de dood van een of meer personen tot gevolg hebben gehad.</p> <p>Deze bepaling omvat de drie nieuwe strafbaarstellingen die werden toegevoegd aan artikel 8 van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof door de resolutie ICC-ASP/16/Res.4, aangenomen op 14 december 2017. Deze drie strafbaarstellingen werden ingevoegd in artikel 136<i>quater</i>, §1, 41° tot 43° van het Strafwetboek door de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensden, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek.</p>	<p>L'article 87 contient les définitions des crimes de guerre de catégorie 2 punissables d'une peine de niveau 7 (et même de niveau 8 lorsque le crime a entraîné la mort d'une ou de plusieurs personnes).</p> <p>En ce qui concerne les infractions visées aux literae j) et k) du paragraphe premier, il s'agit d'infractions qui sont visées aux 29° et 30° de l'actuel article 136<i>quater</i>, § 1er et qui reprennent les définitions internationales figurant à l'article 85, § 3, f), du Protocole I additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux du 8 juin 1977 et à l'article 8, § 2, b), vii) du Statut de la Cour pénale internationale. En ce qui concerne les peines applicables pour ces incriminations, la peine sera de niveau 7 lorsque les faits auront seulement entraîné des blessures graves ; par contre, la peine sera de niveau 8 conformément au paragraphe 2 lorsque les faits ont entraîné la mort d'une ou de plusieurs personnes.</p> <p>Cette disposition comprend les trois nouvelles incriminations ajoutées à l'article 8 du Statut de Rome de la Cour pénale internationale par la résolution ICC-ASP/16/Res.4, adoptée le 14 décembre 2017. Ces trois incriminations ont été introduites à l'article 136<i>quater</i>, § 1er, 41° à 43° du Code pénal par la loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, et modifiant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie et le Code pénal social.</p>
Artikel 87 somt de oorlogsmisdaden van categorie 3 op. Die misdrijven worden	L'article 87 énumère les crimes de guerre de catégorie 3. Ces infractions sont punissables

<p>bestraft met een straf van niveau 5 (voor bepaalde misdrijven kan de straf naar niveau 7 of 8 worden gebracht – waardoor zij misdaden worden – wanneer bepaalde verzwarende bestanddelen aanwezig zijn).</p>	<p>d'une peine de niveau 5 (pour certaines infractions, la peine peut être portée à un niveau 7 ou 8 – ce qui en fait des crimes - lorsque certains éléments aggravants sont présents).</p>
<p>Artikel 87, §1, 2° van het voorontwerp heeft tot doelstelling de ernstige schendingen strafbaar te stellen die zijn gedefinieerd in artikel 15.1 van het Tweede Protocol met betrekking tot het Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, aangenomen te Den Haag op 26 maart 1999.</p> <p>Deze bepaling luidt:</p> <p>“ Art. 15.1. Hij die een van de hierna genoemde daden begaat, overtreedt opzettelijk het Verdrag of dit Protocol en pleegt een misdrijf in de zin van dit Protocol :</p> <ul style="list-style-type: none"> a) een aanval richten op een cultureel goed onder versterkte bescherming; b) een cultureel goed onder versterkte bescherming of de onmiddellijke nabijheid aanwenden ter ondersteuning van een militaire actie; c) de door het Verdrag en dit Protocol beschermde culturele goederen op grote schaal vernietigen of zich toe-eigenen; d) een aanval richten op een cultureel goed beschermd door het Verdrag en dit Protocol; e) de diefstal, de plundering of de verduistering van culturele goederen beschermd door het Verdrag en daden van vandalisme tegen de culturele goederen beschermd door het Verdrag. <p>Overeenkomstig artikel 15.2 van dit protocol engageert elke verdragspartij zich ertoe de noodzakelijke maatregelen te nemen om de misdrijven in het aangehaalde artikel 15 strafbaar te stellen in zijn nationale recht. De huidige tekst van artikel 136^{quater}, §3, van het Strafwetboek bevat enkel de strafbaarstellingen aangehaald onder a), b)</p>	<p>L'article 87, § 1er, 2°, de l'avant-projet vise à incriminer les violations graves définies à l'article 15.1 du Deuxième Protocole relatif à la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, adopté à La Haye le 26 mars 1999.</p> <p>Cette disposition prévoit :</p> <p>“Art. 15.1. Commet une infraction au sens du présent Protocole toute personne qui, intentionnellement et en violation de la Convention ou du présent Protocole, accomplit l'un des actes ci-après :</p> <ul style="list-style-type: none"> a) faire d'un bien culturel sous protection renforcée l'objet d'une attaque ; b) utiliser un bien culturel sous protection renforcée ou ses abords immédiats à l'appui d'une action militaire ; c) détruire ou s'approprier sur une grande échelle des biens culturels protégés par la Convention et le Deuxième Protocole ; d) faire d'un bien culturel couvert par la Convention et le Deuxième Protocole l'objet d'une attaque ; e) le vol, le pillage ou le détournement de biens culturels protégés par la Convention, et les actes de vandalisme dirigés contre des biens culturels protégés par la Convention. <p>Aux termes de l'article 15.2 dudit Protocole, les Etats partie s'engagent à adopter les mesures nécessaires pour incriminer dans son droit interne les infractions visées audit article 15. Or, le texte actuel de l'article 136^{quater}, § 3, du Code pénal ne reprend que les infractions reprises sous les a), b) et c) de l'article 15.1 et omet d'incriminer les</p>

en c) van artikel 15.1 en laat na de misdrijven onder d) en e) strafbaar te stellen. Het is gepast deze tekortkoming recht te zetten.	infraction reprises sous les d) et e). Il y a lieu de combler cette lacune.
Artikel 88 bevat tot slot de oorlogsmisdaden van categorie 4. Die misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 4 (voor bepaalde misdrijven rechtvaardigt het bestaan van verzwarende bestanddelen dat de straffen zoals thans naar hogere niveaus worden gebracht).	L'article 88 contient enfin les crimes de guerre de catégorie 4. Ces infractions sont punissables d'une peine de niveau 4 (pour certaines infractions, l'existence d'éléments aggravants justifient que les peines soient portées à des niveaux supérieurs comme actuellement).
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten wanneer het oorlogsmisdad met een straf van niveau 7 of 8 wordt bestraft zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus lorsque le crime de guerre est puni d'une peine de niveau 7 ou 8, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Gedwongen verdwijning (artikel 89)	La disparition forcée (article 89)
België ratificeerde op 2 juni 2011 het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 december 2006.	La Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées, adoptée par l'Assemblée générale des Nations Unies le 20 décembre 2006, a été ratifiée par la Belgique le 2 juin 2011.
Dat verdrag bekrachtigt het recht van elke persoon om niet te worden onderworpen aan een gedwongen verdwijning. De praktijk van de gedwongen verdwijningen is allesbehalve een in tijd en ruimte geïsoleerd fenomeen. Sedert de oprichting van de VN-Werkgroep inzake gedwongen verdwijningen in 1980 werden meer dan 54 000 gevallen van gedwongen verdwijning uit meer dan 80 staten eraan overgezonden (Jaarverslag 2011 van de Werkgroep inzake gedwongen verdwijningen, A/HRC/19/58/Rev.1).	Cette Convention consacre le droit de toute personne de ne pas être soumise à une disparition forcée. La pratique des disparitions forcées est loin d'être un phénomène isolé dans le temps ou dans l'espace. Le nombre de cas de disparitions forcées transmis au Groupe de travail des Nations Unies sur les disparitions forcées depuis sa création en 1980 s'approche des 54.000 et concerne plus de 80 États (Rapport annuel 2011 du Groupe de travail sur les disparitions forcées, A/HRC/19/58/Rev.1).
Het verdrag van 2006 vereist van de staten die partij zijn dat zij tegelijk preventieve en repressieve ordemaatregelen nemen om de naleving ervan te waarborgen.	La Convention de 2006 requiert des États parties qu'ils adoptent des mesures d'ordre à la fois préventif et répressif assurant son respect.
Zo bepaalt artikel 4 van het verdrag dat "[e]lke staat die partij is [...] de nodige maatregelen [neemt] om te waarborgen dat gedwongen verdwijning een strafbaar feit vormt krachtens zijn strafrecht".	Ainsi, l'article 4 de la Convention dispose que « Tout État partie prend les mesures nécessaires pour que la disparition forcée constitue une infraction au regard de son droit pénal ».

De staten die partij zijn, moeten bij het VN-comité inzake de gedwongen verdwijningen – “CED-comité”, orgaan belast met het toezicht op de tenuitvoerlegging van het verdrag (artikelen 26 tot 36) – rekenschap afleggen over de tenuitvoerlegging in hun nationale recht. In september 2014 heeft het CED-comité de Belgische autoriteiten op prioritaire wijze aanbevolen om een autonome strafbaarstelling goed te keuren met het oog op de handeling van gedwongen verdwijning die geen misdaad tegen de mensheid vormt ¹ , die verschilt van de bestaande misdrijven verwant met die handeling, zoals de wederrechtelijke en willekeurige vrijheidsberoving of de foltering ² .	Les États parties sont tenus de rendre compte de sa mise en œuvre dans leur droit interne auprès du comité de l’ONU sur les disparitions forcées - « Comité CED », organe chargé de la supervision de la mise en œuvre de la Convention (articles 26 à 36). En septembre 2014, le Comité CED a recommandé de manière prioritaire aux autorités belges d’adopter une incrimination autonome visant l’acte de disparition forcée non constitutif d’un crime contre l’humanité ³ , qui soit distincte des infractions existantes connexes à cet acte, comme la détention illégale et arbitraire ou la torture ⁴ .
Er moet worden opgemerkt dat de gedwongen verdwijning die een misdaad tegen de mensheid vormt, reeds op autonome wijze strafbaar is gesteld in het Belgische recht (art. 136ter, 9°, Sw.).	Il est à noter que la disparition forcée constitutive d’un crime contre l’humanité est déjà incriminée de manière autonome en droit belge (art. 136ter, 9°, C. pén.).
Het ontwerp stelt voor om de gedwongen verdwijning die geen misdaad tegen de mensheid vormt, in te voegen bij de andere internationale misdaden (misdaad van genocide, misdaad tegen de mensheid en oorlogsmisdaden). Zo volgt de gedwongen verdwijning die geen misdaad tegen de mensheid vormt, op de gedwongen verdwijning die een misdaad tegen de mensheid vormt.	Le projet propose d’insérer la disparition forcée non constitutive d’un crime contre l’humanité aux côtés des autres crimes internationaux (crime de génocide, crime contre l’humanité et crimes de guerre). Ainsi, la disparition forcée non constitutive d’un crime contre l’humanité se retrouve à la suite de la disparition forcée constitutive d’un crime contre l’humanité.
In Nederland heeft de wetgever voor deze weg gekozen, zoals beschreven in het Nederlands verslag neergelegd bij het CED-comité (geregistreerd op 11 juni 2013) ⁵ .	Aux Pays-Bas, le législateur a choisi cette voie, laquelle est décrite dans le rapport néerlandais déposé au Comité CED (enregistré le 11 juin 2013) ⁶ .
Deze aanpak kan het stigma benadrukken dat de internationale gemeenschap wil toekennen aan de gedwongen verdwijning,	Cette approche permet de mettre en exergue la stigmatisation que la communauté internationale s’est entendue

¹ Aangezien de gedwongen verdwijning die een misdaad tegen de mensheid vormt reeds op autonome wijze wordt bestraft in het Belgisch Strafwetboek.

² CED-comité, *Concluding observations on the report submitted by Belgium under article 29, paragraph 1, of the Convention*, goedgekeurd door het Comité in de zevende zitting (15-26 september 2014).

³ La disparition forcée constitutive d’un crime contre l’humanité étant déjà incriminée de manière autonome dans le Code pénal belge.

⁴ Comité CED, *Observations finales concernant le rapport soumis par la Belgique en application du paragraphe 1 de l’article 29 de la Convention*, adoptées par le Comité à sa septième session (15-26 septembre 2014).

⁵ Beschikbaar op de website van het Comité voor gedwongen verdwijningen op de volgende link (geraadpleegd op 17 juni 2016): <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CED/Pages/TimetableReportsdueunderarticle29-1.aspx>

⁶ Disponible sur le site du Comité des disparitions forcées au lien suivant (consulté le 17 juin 2016) : <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CED/Pages/TimetableReportsdueunderarticle29-1.aspx>

<p>en daardoor zouden alle gevolgen waarin het internationaal en het nationaal recht voorzien (zwaarte van de straffen, onverjaarbaarheid, en extraterritoriale bevoegdheid) eraan kunnen worden verbonden. In het geval van België zullen de bepalingen die vandaag doorgaans van toepassing zijn op de misdaad van genocide, op de misdaden tegen de mensheid en op de oorlogsmisdaden, van toepassing zijn op de gedwongen verdwijning, waaronder inzonderheid de bepalingen die de wijzen van aansprakelijkheid formuleren, met inbegrip van de verantwoordelijkheid van de hiërarchische meerdere als een autonome wijze en de uitsluiting van enige rechtvaardiging gegrond op eender welke noodzaak of de verschoning gegrond op het bevel van de meerdere⁷.</p>	<p>à attacher au crime de disparition forcée et permettrait d'associer à celui-ci toutes les conséquences que prévoient le droit international et le droit interne à l'égard des crimes internationaux (lourdeur des peines, imprescriptibilité, compétence extraterritoriale). Dans le cas de la Belgique, les dispositions aujourd'hui communément applicables au crime de génocide, aux crimes contre l'humanité et aux crimes de guerre seront rendues applicables à la disparition forcée, dont, notamment, les dispositions qui énoncent les modes de responsabilité en y incluant la responsabilité du supérieur hiérarchique comme un mode autonome et l'exclusion de toute justification fondée sur une nécessité quelconque ou de l'excuse fondée sur l'ordre du supérieur⁸.</p>
<p>In tegenstelling tot de strafbaarstelling van de foltering in het nationaal recht beoogt deze strafbaarstelling enkel de vertegenwoordigers van de staat of personen die handelen met de goedkeuring van de staat overeenkomstig de definitie van artikel 2 van het verdrag. Dat bestanddeel rechtvaardigt inzonderheid de plaats van de strafbaarstelling en de toepassing van de afwijkende regels waarin is voorzien voor de andere misdaden van internationaal recht. Voor de particulieren blijven de strafbaarstellingen van het gemeen recht (vrijheidsberoving, gijzeling...) van toepassing, met dien verstande dat de toepasselijke strafmaat zal worden herzien in het kader van deze hervorming.</p>	<p>A la différence de l'incrimination de la torture en droit interne, l'incrimination vise ici uniquement les agents étatiques ou les personnes agissant avec l'approbation de l'État conformément à la définition donnée par l'article 2 de la Convention. C'est cet élément qui justifie notamment l'emplacement de l'incrimination et l'application des règles dérogatoires prévues pour les autres crimes de droit international. Pour les particuliers, les incriminations de droit commun (privation de liberté, prise d'otage...) leur demeureront applicables, étant entendu que le taux des peines applicables sera revu dans le cadre de la présente réforme.</p>
<p>Het eerste lid herneemt de definitie van gedwongen verdwijning vermeld in artikel 2 van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning⁹.</p>	<p>L'alinéa premier reprend la définition de la disparition forcée énoncée à l'article 2 de la Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées¹⁰.</p>

⁷ Artikel 6, tweede lid, van het verdrag van 2006 voorziet in deze uitsluiting.

⁸ Cette exclusion est prévue à l'article 6, alinéa 2, de la Convention de 2006.

⁹ "Artikel 2. Voor de toepassing van dit verdrag wordt als "gedwongen verdwijning" aangemerkt de arrestatie, gevangenhouding, ontvoering of elke andere vorm van vrijheidsontneming door vertegenwoordigers van de Staat of door personen of groepen personen die optreden met de machtiging of steun van of bewilliging door de Staat, gevolgd door een weigering een dergelijke vrijheidsontneming te erkennen of door verhulling van het feit zelf of van de verblijfplaats van de verdwenen persoon, waardoor deze buiten de bescherming van de wet geplaatst wordt."

¹⁰ « Article 2. Aux fins de la présente Convention, on entend par « disparition forcée » l'arrestation, la détention, l'enlèvement ou toute autre forme de privation de liberté par des agents de l'État ou par des personnes ou des

Deze bepaling definieert de gedwongen verdwijning door middel van drie constitutieve bestanddelen, te weten:	Cette disposition définit la disparition forcée par le biais de trois éléments constitutifs. Est visée :
<ul style="list-style-type: none"> - enige vorm van opzettelijke vrijheidsontneming, - door vertegenwoordigers van de Staat of door personen of groepen personen die optreden met de machtiging of steun van of bewilliging door de Staat, - gevolgd door een weigering een dergelijke vrijheidsontneming te erkennen of door verhulling van het feit zelf of van de verblijfplaats van de verdwenen persoon, waardoor deze buiten de bescherming van de wet geplaatst wordt. 	<ul style="list-style-type: none"> – toute forme de privation de liberté délibérée, – réalisée par des agents de l'État ou par des personnes ou des groupes de personnes qui agissent avec l'autorisation, l'appui ou l'acquiescement de l'État, – suivie du déni de la reconnaissance de la privation de liberté ou de la dissimulation du sort réservé à la personne disparue ou du lieu où elle se trouve, la soustrayant à la protection de la loi.
Er mag niet uit het oog worden verloren dat wordt voorgesteld om het element inzake de plaatsing buiten de wet enkel te beschouwen als een gevolg van de materiële bestanddelen van het misdrijf. Die aanpak zou de aanbevelingen volgen van de werkgroep voor gedwongen of onvrijwillige verdwijningen van de Verenigde Naties – hierna de "WGGOV" (zie het rapport ervan getiteld "Best practices on enforced disappearances in domestic criminal legislation", A/HRC/16/48/Add.3, §§ 29 tot 32).	Il convient de souligner ici qu'il est proposé de ne considérer l'élément relatif à la soustraction à la loi que comme une conséquence des éléments matériels de l'infraction. Cette approche suivrait les recommandations du Groupe de travail des Nations Unies sur les disparitions forcées ou involontaires – ci-après le « GTDFI » (Voir son rapport intitulé « Meilleures pratiques concernant les disparitions forcées faisant l'objet de dispositions dans la législation des Etats », A/HRC/16/48/Add.3, §§ 29 à 32).
Strafverminderende verschoningsgrond (artikel 90)	La cause d'excuse atténuante (article 90)
Artikel 91 voorziet in een strafverminderende verschoningsgrond wanneer de persoon die verantwoordelijk is voor de gedwongen verdwijning, het slachtoffer vrijwillig teruggeeft binnen 5 dagen na de vrijheidsontneming. Die bepaling beoogt het beëindigen van het misdrijf van gedwongen verdwijning te bevorderen zoals aanbevolen door de WGGOV (zie het voornoemd rapport ervan, §§ 42-43).	L'article 91 comporte une cause d'excuse atténuante lorsque, dans les cinq jours de la privation de liberté, la personne responsable de la disparition forcée libère volontairement la victime. Cette disposition vise à encourager la cessation de l'infraction de disparition forcée comme le recommande le GTDFI (voir son rapport précité, §§ 42-43).

groupes de personnes qui agissent avec l'autorisation, l'appui ou l'acquiescement de l'État, suivi du déni de la reconnaissance de la privation de liberté ou de la dissimulation du sort réservé à la personne disparue ou du lieu où elle se trouve, la soustrayant à la protection de la loi. »

Verzwaarde gedwongen verdwijning (artikel 91)	La disparition forcée aggravée (article 91)
Artikel 92 beoogt op het misdrijf van gedwongen verdwijning die geen misdaad tegen de mensheid vormt, de gepaste straffen te stellen door te voorzien in bepaalde verzwarende bestanddelen.	L'article 92 vise à assortir l'infraction de disparition forcée non constitutive d'un crime contre l'humanité des peines adéquates en prévoyant certains éléments aggravants.
Hoewel artikel 7 van het verdrag geen nauwkeurige norm oplegt inzake de straffen ten aanzien van het misdrijf van gedwongen verdwijning verwijst dat artikel naar de zwaarste misdrijven en biedt het de staten de mogelijkheid om in verzachtende of verzwarende omstandigheden te voorzien.	Sans imposer un standard précis en termes de peines à établir à l'égard du crime de disparition forcée, l'article 7 de la Convention renvoie aux crimes les plus graves et ménage aux États la faculté de prévoir des circonstances aggravantes et/ou atténuantes.
Het voorgestelde instrumentarium wil de bijzondere ernst van het misdrijf van gedwongen verdwijning weerspiegelen, zoals het verdrag vereist. Het verdrag vraagt immers dat de staten de straffen die hun nationaal recht aan de zwaarste misdrijven koppelt, als referentie gebruiken. Er werd dan ook voor geopteerd om de voor de gedwongen verdwijning gekozen straf af te stemmen op die voor de foltering en om van de foltering bovendien een verzarend bestanddeel te maken ¹¹ .	L'arsenal proposé entend refléter la particulière gravité du crime de disparition forcée, comme le requiert la Convention. La Convention demande en effet aux États de prendre pour référence les peines que leur droit national associe aux crimes les plus graves. Il a dès lors été choisi d'aligner la peine établie pour la disparition forcée sur celle prévue pour la torture et de faire, en outre, de la torture un élément aggravant de la disparition forcée ¹² .
Overeenkomstig met hetgeen artikel 7.2.b van het verdrag voorstelt, voorziet het ontwerp in verzwarende bestanddelen die voortvloeien uit het overlijden van de verdwenen persoon (ongeacht of de dood al dan niet opzettelijk was in hoofde van de dader) of uit het feit dat het slachtoffer een bijzonder kwetsbare persoon is.	Conformément à ce qui est suggéré par l'article 7.2.b de la Convention, le projet prévoit des éléments aggravants résultant du décès de la personne disparue (que la mort soit intentionnelle ou non dans le chef de l'auteur) ou du fait que la victime est une personne particulièrement vulnérable.
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Vorbereidende handelingen (artikel 92)	Les actes préparatoires (article 92)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling van de voorbereidende handelingen voor	Cette disposition reprend l'incrimination des actes préparatoires aux violations

¹¹ Rekening houdend met het feit dat het misdrijf wordt gepleegd door een officier of een openbaar ambtenaar.

¹² En tenant compte du fait que l'infraction est commise par un officier ou un fonctionnaire public.

zware schendingen van het internationaal humanitair recht bepaald in het huidige artikel 136sexies.	graves de droit international humanitaire prévue à l'article 136sexies actuel.
Strafbare poging (artikel 93)	La tentative punissable (article 93)
Deze bepaling herneemt de bepaling van artikel 136septies, 6°, van het huidige Strafwetboek die op strafrechtelijk vlak de poging gelijkstelt met het gepleegde misdrijf. Aldus wordt bepaald dat de poging in de zin van artikel 10 van Boek 1 van dit wetboek om één van de in deze titel bedoelde misdrijven te plegen wordt bestraft met dezelfde straf als het voltooide misdrijf.	Cette disposition reprend celle prévue à l'article 136septies, 6° du Code actuel qui, sur le plan de la répression, assimile la tentative à l'infraction consommée. Ainsi elle prévoit que la tentative au sens de l'article 10 du Livre premier du présent Code de commettre une des infractions visées dans le présent titre est punie de la même peine que l'infraction consommée.
De opmerking van de Raad van State (advies, nr. 36) heeft geen bestaansreden meer ten gevolge van de tussentijdse aanpassing van artikel 10 ten gevolge van het advies van de deze instantie met betrekking tot Boek 1.	La remarque du Conseil d'Etat (avis du C.E., n° 36) n'a plus de raison d'être à la suite de la modification de l'article 10, intervenue entre-temps précisément à la suite de l'avis rendu par cette instance à propos dudit Livre premier.
Strafbare deelneming en aansprakelijkheid van de meerdere (artikel 94)	La participation criminelle et la responsabilité du supérieur (article 94)
Deze bepaling herneemt de verschillende vormen van deelneming die van toepassing zijn op zware schendingen van het internationaal humanitair recht zoals reeds bepaald in het huidige artikel 136septies.	Cette disposition reprend les différentes formes de participation applicables aux violations graves de droit international humanitaire, déjà prévues à l'article 136septies actuel.
Uitsluiting van de rechtvaardiging en verschoning (artikel 95)	Exclusion de justification ou d'excuse (article 95)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 136octies dat, inzake zware schendingen van het internationaal humanitair recht, de toepassing van de rechtvaardigingsgrond uitsluit die voortvloeit uit een belang of een noodzaak van politieke, militaire of nationale aard, en de toepassing van de verschoningsgrond die voortvloeit uit het bevel van de regering of de meerdere.	Cette disposition reprend l'article 136octies actuel qui exclut, en matière de violations graves du droit international humanitaire, l'application de la cause de justification résultant d'un intérêt ou d'une nécessité de nature politique, militaire ou nationale ainsi que l'application de la cause d'excuse résultant de l'ordre du gouvernement ou du supérieur.
TITEL 1bis Misdaad van ecocide	TITRE 1bis Crime d'écocide

Misdaad van ecocide (artikel 96)	Le crime d'écocide (article 96)
<p>Het woord "ecocide" komt van het Griekse οἶκος, dat "huis" of "woning" betekent, en van het Latijnse <i>occidere</i>, dat "doden" betekent. Het Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal definieert ecocide als de "vernietiging van ecologische systemen". Onder impuls van de Amerikaanse botanist Arthur Galston wordt het begrip sinds de jaren 1970 gebruikt, zowel in de internationale politieke context (zoals de VN-conferentie inzake het menselijk leefmilieu in Stockholm in 1972) als in de rechtsleer (getuige het voorstel voor een Internationaal Verdrag over de misdaad ecocide, van de hand van de Amerikaanse hoogleraar internationaal recht Richard Falk).</p> <p>De huidige beweging om ecocide strafbaar te stellen, situeert zich in een andere context dan die waarin ze ontstond in de jaren zeventig.</p> <p>Sindsdien hebben wetenschappers immers de diepgaande en onomkeerbare transformatie van de aarde door de mens met grote precisie aangetoond.</p> <p>In 2009 heeft een internationaal team van 26 onderzoekers, onder leiding van Johan Rockström van het <i>Stockholm Resilience Centre</i> en Will Steffen van de Australian National University, negen "planetaire grenzen" (<i>planetary boundaries</i>) geïdentificeerd die niet mogen worden overschreden, wil men dat de mensheid in een veilig ecosysteem evolueert, d.w.z. zonder abrupte, niet-lineaire, mogelijks catastrofale en moeilijk voorspelbare veranderingen in het milieu.</p> <p>In 2022 zijn de drempels voor vijf van deze negen grenzen, wellicht overschreden.</p> <p>Naar analogie van de indeling in geologische tijdperken heeft Paul J. Crutzen het woord "Antropoceen" bedacht om te wijzen op de groeiende invloed die antropologische activiteiten hebben op de aarde. Schade aan</p>	<p>Le terme "écocide" vient du grec οἶκος, qui signifie "maison" ou "habitat" et du latin <i>occidere</i>, qui veut dire "tuer". Le dictionnaire Larousse définit le terme comme un acte de "destruction totale d'un milieu naturel". La notion est utilisée depuis les années 1970, sous l'impulsion d'Arthur Galston, botaniste américain, tant dans les sphères politiques internationales (telles que celle de la conférence des Nations Unies sur l'environnement humain à Stockholm, en 1972), que dans la doctrine (comme en témoigne la proposition de Convention internationale sur le crime d'écocide, rédigée par Richard Falk, professeur américain de droit international).</p> <p>L'actuel mouvement en faveur de l'incrimination de l'écocide s'inscrit dans un contexte différent de celui dans lequel il est né dans les années 70.</p> <p>Depuis lors, les scientifiques ont, en effet, mis en évidence, avec une grande précision, la transformation profonde et irréversible de la terre par l'homme.</p> <p>En 2009, une équipe internationale de 26 chercheurs, menés par Johan Rockström du Stockholm Resilience Centre et Will Steffen de l'université nationale australienne, identifiait neuf « limites planétaires » (<i>planetary boundaries</i>) à ne pas dépasser si l'humanité voulait se développer dans un écosystème sûr, c'est-à-dire sans modification brutale, non-linéaire, potentiellement catastrophique et difficilement prévisible de l'environnement.</p> <p>En 2022, les seuils d'au moins cinq de ces neuf limites ont vraisemblablement été dépassés.</p> <p>Dans l'optique de rendre compte de l'influence grandissantes des activités anthropiques sur la Terre, Paul J. Crutzen a imaginé le terme d'« Anthropocène », en référence aux catégories d'époques</p>

het milieu heeft ook gevolgen voor de mens die ervan afhangt.

Ook al vormt milieuschade globaal genomen een universele bedreiging, ieder specifiek geval heeft niettemin zijn eigen plaatselijke gevolgen. Zo zijn bijvoorbeeld de belangrijkste slachtoffers van ernstige verontreinigingen de omringende gemeenschappen.

Zo is er de vervuiling als gevolg van de oliewinning in Nigeria, gedurende bijna vijftig jaar, door de Nigeriaanse dochteronderneming van Royal Dutch Shell plc in Ogoniland (sinds de jaren zestig). Uit het voor de Verenigde Naties (VN) opgestelde *Environmental assessment of Ogoniland report* uit 2011 blijkt dat de gezondheid van de Ogoni, 1 200 000 mensen, groot gevaar loopt. Het water dat zij drinken bevat tot 900 keer de door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) aanbevolen dosis koolwaterstof en/of benzeen.

De VN-Mensenrechtenraad (UNHRC) heeft in 2022 dan ook logischerwijze de toegang tot een gezonde leefomgeving erkend als een mensenrecht.

De strafbaarstelling van ecocide is een echte uitdaging, gezien het transnationale karakter ervan, de banden met de georganiseerde misdaad en de financiële bedragen die ermee gemoeid zijn, namelijk van 91 tot 259 miljard dollar per jaar. Het vormt dus een aanvulling op de "gewone" milieumisdaden, die binnen een strikt nationaal kader vallen, en op de "transnationale" misdaden.

De term ecocide is bedacht als omschrijving van de milieuverloedering van uitzonderlijke aard die een negatieve impact heeft op een groot aantal personen van zowel voorbije, huidige of toekomstige generaties. Naast een hersteldimensie zit er zodoende eveneens een preventieve benadering vervat in de term. Immers, de zwaarte van de sanctie die men kan oplopen, de mogelijke bijhorende burgerlijke sanctie die een herstel van het

géologiques. Les dommages environnementaux impactent aussi les humains qui en dépendent.

Mais, si pris dans leur ensemble, les dommages à l'environnement posent une menace quasiment universelle, chaque cas spécifique a ses propres conséquences locales. C'est le cas, par exemple, de graves pollutions dont les principales victimes sont les communautés avoisinantes.

Ainsi, la pollution causée pendant près de cinquante ans par l'extraction pétrolière de la filiale nigériane de la Royal Dutch Shell plc en Ogoniland, au Nigéria (depuis les années soixante). *L'Environmental assessment of Ogoniland report*, commandé par l'Organisation des Nations Unies (ONU) en 2011, fait état d'une menace sanitaire pesant sur les 1 200 000 personnes qui composent le peuple Ogoni. L'eau que consomment celles-ci contient des niveaux d'hydrocarbures et/ou de benzène atteignant jusqu'à 900 fois la dose recommandée par l'Organisation mondiale de la Santé (OMS).

C'est donc logiquement que l'accès à un environnement sain a été reconnu, en 2022, par l'Assemblée générale de l'ONU comme faisant partie des droits humains.

L'incrimination de l'écocide représente un véritable défi, eu égard à sa nature transnationale, à ses connexions avec la criminalité organisée et aux montants financiers qu'elle représente, à savoir de 91 à 259 milliards de dollars par an[1]. Il complète ainsi les crimes environnementaux « ordinaires » qui s'inscrivent dans un cadre strictement national et des crimes « transnationaux ».

Le terme d'écocide est pensé pour qualifier des dégradations environnementales à caractère exceptionnel, qui impactent négativement un grand nombre de personnes, qu'il s'agisse des générations passées, présentes ou futures. C'est ainsi que, en plus d'une dimension réparatrice, le terme d'écocide intègre également une

beschadigde milieu oplegt (waarvan de kosten aanzienlijk kunnen zijn) en de sociale stigmatisering zouden een belangrijk afschrikkend en dus preventief effect moeten hebben, bovenop het bestraffende aspect.

Ook het symbolisch gewicht van deze strafbaarstelling is belangrijk. Enerzijds zou ze ervoor kunnen zorgen dat andere landen ons voorbeeld zullen volgen en kunnen bijdragen tot de erkenning van de misdaad van ecocide in het internationaal verdrags- of gewoonterecht. Anderzijds kan de erkenning van de misdrijf van ecocide worden gezien als symbool van collectieve bewustwording van de aan de gang zijnde milieucrisis. De “expressieve functie” kan inderdaad één van de waarden van de misdaad van ecocide zijn.

Op nationale schaal hebben tot dusver elf landen ecocide opgenomen in hun respectieve interne recht: Georgië (1999), Armenië (2003), Oekraïne (2001), Wit-Rusland (1999), Kazachstan (1997), Kirgizië (1997), Moldavië (2002), Rusland (1996), Tadzjikistan (1998), Vietnam (1990) en Frankrijk (2021). In meerdere Mexicaanse deelstaten (Guerrero, Jalisco, Mexico, Oaxaca, Chiapas), alsook in Brazilië, Ecuador en Guatemala, worden parlementaire initiatieven genomen of evolueert de rechtspraak in de richting van een erkenning van ecocide.

Een aantal rechtsgeleerden en actoren uit het maatschappelijke middenveld hebben sinds jaren gezamenlijk werk gemaakt om de misdaad van ecocide in internationaal recht te laten erkennen in een specifiek verdrag of in het Statuut van Rome van het Internationaal Strafhof als vijfde misdaad tegen de vrede en de veiligheid, naast de misdaad van genocide, misdaden tegen de mensheid, oorlogsmisdaden en agressiemisdaden.

In juni 2021 heeft een panel van onafhankelijke deskundigen, georganiseerd door de *Stop Ecocide Foundation*, een juridische definitie van de misdaad van ecocide, gebaseerd op de structuur van artikel 7 van het Statuut van Rome (misdad

approche préventive. La sévérité de la sanction encourue, l'éventuelle sanction civile corolaire consistant à devoir restaurer l'environnement endommagé (dont le coût peut s'avérer substantiel) et l'effet de stigmatisation sociale, devraient avoir un effet dissuasif et donc préventif important, au-delà de l'aspect punitif.

Le poids symbolique de cette criminalisation est également important. D'une part, elle pourrait entraîner un mouvement d'imitation par d'autres Etats et contribuer au renforcement de la reconnaissance du crime d'écocide en droit international conventionnel ou coutumier. D'autre part, la reconnaissance du crime d'écocide peut être vu comme le symbole d'une prise de conscience collective de la crise écologique qui se déroule. Car l'une des valeurs du crime d'écocide peut être sa « fonction expressive ».

Sur le plan national, onze pays ont déjà intégré l'écocide en droit interne : la Géorgie (1999), l'Arménie (2003), l'Ukraine (2001), la Biélorussie (1999), le Kazakhstan (1997), le Kirghistan (1997), la Moldavie (2002), la Russie (1996), le Tadjikistan (1998), le Vietnam (1990) et la France (2021). Plusieurs États fédérés mexicains (Guerrero, Jalisco, Mexico, Oaxaca, Chiapas) ainsi que le Brésil, l'Équateur et le Guatemala connaissent des initiatives parlementaires ou des développements de jurisprudence visant sa reconnaissance.

Un certain nombre d'acteurs de doctrine et la société civile ont travaillé de concert depuis des années pour promouvoir la reconnaissance en droit international du crime d'écocide dans une convention spécifique ou dans le Statut de Rome de la Cour pénale internationale en tant que 5ème crime contre la paix et la sécurité, au côté du crime de génocide, des crimes contre l'humanité, des crimes de guerre et du crime d'agression.

En juin 2021, un Panel d'experts indépendants, organisé par la Stop Ecocide

<p>tegen de mensheid) gepubliceerd als “wederrechtelijke of willekeurig handelingen wetende dat er een aanzienlijke kans bestaat dat ernstige alsmede omvangrijke dan wel langdurige schade aan het milieu wordt toegebracht door deze handelingen”.</p>	<p>Foundation, a publié une définition juridique du crime d’écocide, s’inspirant de la structure de l’article 7 du Statut de Rome (crime contre l’humanité) et qui s’entend des “actes illicites ou arbitraires commis en connaissance de la réelle probabilité qu’ils causent à l’environnement des dommages graves qui soient étendus ou durables”.</p>
<p>De strafbaarstelling van ecocide in het nationaal recht wordt los gezien van de internationale aanvaarding van dit begrip. Het komt echter aangewezen voor om de Belgische definitie van de misdaad van ecocide, voor zover mogelijk, te laten aansluiten bij de consensus die lijkt tot stand te komen rond dit concept op internationaal vlak. In het geval van een latere opname van de misdrijf van ecocide in het Statuut van Rome of van bekrachtiging van dit begrip in een internationaal verdrag dat door België wordt geratificeerd, zal de Belgische definitie gemakkelijker kunnen worden afgestemd op deze van het internationaal niveau.</p>	<p>L’incrimination de l’écocide en droit interne est envisagée indépendamment de la consécration internationale de cette notion. Toutefois, il paraît opportun que la définition belge du crime d’écocide se rapproche du consensus qui semble se dégager autour de ce concept au plan international. Ainsi, en cas d’incorporation ultérieure du crime d’écocide dans le Statut de Rome ou de la consécration de cette notion dans une convention internationale ratifiée par la Belgique, la définition belge pourra plus facilement être alignée sur celle consacrée au plan international.</p>
<p>De misdaad van ecocide is opgenomen in Titel <i>Ibis</i> van Boek 2.</p> <p>Vanuit het oogpunt van het nationale recht heeft het Grondwettelijk Hof onlangs benadrukt dat de gewesten, net als de gemeenschappen, bij de uitoefening van hun materiële bevoegdheden verplicht zijn de regels inzake territoriale bevoegdheid te respecteren:</p> <p>« B.16.3. (...) Die bepalingen [grondwettelijke bepalingen tot verdeling van de bevoegdheden] hebben een exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling tot stand gebracht. Een zodanig stelsel veronderstelt dat het onderwerp van iedere norm die een gewestwetgever of een gemeenschapswetgever uitvaardigt, moet kunnen worden gelokaliseerd binnen het gebied waarvoor hij bevoegd is, zodat iedere concrete verhouding of situatie slechts door een enkele wetgever wordt geregeld.</p> <p>[...]</p> <p>B.17.2. Daar niet blijkt dat voor een dergelijke regeling een lokalisatiecriterium voorhanden</p>	<p>Le crime d’écocide est inséré dans le Titre <i>Ibis</i> du Livre 2.</p> <p>Par ailleurs, du point de vue du droit interne, la Cour constitutionnelle a récemment souligné que dans l’exercice de leurs compétences matérielles, les régions, comme les communautés, sont tenues de respecter les règles de compétences territoriales :</p> <p>En effet : « B.16.3. (...) Ces dispositions [les dispositions constitutionnelles répartitrices de compétences] ont déterminé une répartition exclusive des compétences territoriales. Un tel système suppose que l’objet de toute norme adoptée par un législateur régional ou communautaire puisse être localisé dans le territoire de sa compétence, de sorte que toute relation ou situation concrète ne soit réglée que par un seul législateur.</p> <p>[...]</p> <p>B.17.2. Dès lors qu’il n’apparaît pas qu’il existe pour un tel régime un critère de localisation situant adéquatement ce régime dans l’aire de compétence territoriale d’une région ou d’une</p>

<p>is dat de regeling op pertinente wijze binnen het territoriale bevoegdheidsgebied van een bepaald gewest of van een bepaalde gemeenschap situeert, behoort zij op zich tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid (zie in die zin, Raad van State, afdeling wetgeving, advies nr. 28.043/VR/3, Parl. St., Kamer, 2003-2004, DOC 51-1332/001, p. 24).</p> <p>In die zin kan de misdaad ecocide, wegens de intrinsieke ernst ervan, niet worden verward met een territoriaal beperkt milieudelict.</p>	<p>communauté déterminée, il relève en soi de la compétence résiduelle de l'autorité fédérale. (voy. en ce sens Conseil d'État, section de législation, avis n° 28.043/VR/3, Doc.parl., Chambre, 2003-2004, DOC 51-1332/001, p. 24). ».</p> <p>En l'occurrence, le crime d'écocide, de par son caractère intrinsèquement grave, ne peut se confondre avec une infraction environnementale territorialement limitée.</p>
<p>Er dient evenwel te worden beklemtoond dat dit niet impliceert dat een universele rechtsmacht kan worden toegepast.</p>	<p>Il convient néanmoins de souligner qu'il ne faut pas en déduire l'application d'une quelconque compétence universelle. .</p>
<p>De bij deze bepaling strafbaar gestelde gedraging wordt uit materieel oogpunt door verschillende elementen gedefinieerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het woord "handeling" slaat op op illegale handelingen. Het kan betrekking hebben op een alleenstaande handeling en evenzeer op cumulatieve handelingen voor zover deze uitgaan van dezelfde persoon of van dezelfde groep van identificeerbare personen. - de handelingen moeten <i>illegaal</i> zijn. De term "illegaal" verwijst naar elk gedrag dat in strijd is met het internationale of nationale recht (wetten, decreten, verordeningen, ...). <p>Voorts, werd er ervoor gekozen om de strafbaarstelling te beperken tot de effectieve aantasting van het leefmilieu.</p> <p>Nog enkele verduidelijkingen bij een aantal woorden die in de definitie worden gebruikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De misdaad van ecocide doelt enkel op handelingen die "ernstige" schade toebrengen aan het milieu, waarmee het panel onder leiding van Philippe Sands, zich inspirerend op het Verdrag van 1976 inzake het verbod 	<p>Le comportement incriminé par la présente disposition est défini, sur le plan matériel, par différents éléments:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Le terme d' « acte » vise les actes illégales. Il peut s'agir d'un acte isolé ou d'actes cumulatifs si ceux-ci sont pris par la même personne ou par le même ensemble de personnes identifiables. - Les actes doivent être <i>illégaux</i>. Le terme « illégal » se réfère à tout comportement qui serait en infraction avec le droit international ou le droit interne (loi, décrets, règlements...). <p>Il a, par ailleurs, été choisi de limiter l'incrimination aux atteintes effectives à l'environnement.</p> <p>Des précisions sont également apportées quant à certains termes utilisés dans la définition :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Le crime d'écocide ne vise que les actes causant des dommages « graves » à l'environnement c'est-à-dire selon le panel dirigé par Philippe Sands, s'inspirant de la

<p>op militair of ander vijandig gebruik van technieken voor milieumodificatie (“ENMOD-Verdrag, geratificeerd door België op 12 juli 1982) bedoelt “schade die een bijzonder ernstige negatieve verandering, verstoring of nadeel aan enigerlei onderdeel van het milieu behelst, met inbegrip van ernstige effecten op het menselijk leven dan wel natuurlijke, culturele of economische hulpbronnen”. Het gebruik van de uitdrukking “culturele hulpbronnen” is bedoeld om de culturele waarde van de milieucomponenten, inzonderheid voor inheemse volkeren, te benadrukken.</p> <p>In het Frans wordt de langdurige aard van de schade bestempeld als “à long terme” want dit geeft beter de Engelse uitdrukking “<i>long-term</i>” weer en voorkomt verwarring met de betekenis van het woord “duurzaam” op het gebied van leefmilieu. “Langdurig” betekent dat de schade onomkeerbare gevolgen heeft of niet binnen een redelijke termijn door natuurlijke regeneratie kan worden hersteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aan het milieu toegebrachte schade betreft zowel de schade aan de eigenlijke ecosystemen als de schade aan de diensten die door deze ecosystemen worden geleverd (collectieve schade). Dit omvat eveneens de aantasting van de menselijke gezondheid (niet enkel van het menselijk leven) en van de biodiversiteit. 		<p>convention de 1976 sur l'interdiction d'utiliser des techniques de modification de l'environnement à des fins militaires ou toutes autres fins hostiles (« convention ENMOD », ratifiée par la Belgique le 12 juillet 1982), « des dommages qui entraînent des modifications négatives, des perturbations ou des dégâts très sérieux à tout élément de l'environnement, y compris des impacts graves sur la vie humaine ou les ressources naturelles, culturelles ou économiques ». L'utilisation de l'expression « ressources culturelles » a pour but mettre en évidence la valeur culturelle des composantes de l'environnement, en particulier pour les populations autochtones ; Dans la version française, le caractère durable du dommage est qualifié d' « à long terme » car ces mots traduisent mieux l'expression en anglais de « long-term » et permet d'éviter la confusion avec la signification du mot durable en matière d'environnement. Par « à long terme », on entend que les dommages ont des conséquences irréversibles ou qui ne peuvent être corrigées par régénération naturelle dans un délai raisonnable.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Les dommages causés à l'environnement comprennent tant les atteintes causées aux écosystèmes pour eux-mêmes que les atteintes aux services rendus par ces écosystèmes (préjudices collectifs). Cela inclut également les atteintes à la santé humaine (et non uniquement à la vie) ainsi qu'à la biodiversité.
<ul style="list-style-type: none"> - De schade moet ernstig, grootschalig en langdurig zijn. De internationale teksten waarnaar verwezen wordt gebruiken verschillende 		<ul style="list-style-type: none"> - Les dommages doivent être graves, étendus et à long terme. Les textes internationaux de référence utilisent différentes conjonctions

<p>voegwoorden om deze criteria aan elkaar te koppelen, met als gevolg dat het toepassingsgebied varieert. Bijvoorbeeld het internationaal humanitair gewoonterecht (gecodificeerd door artikel 8, 2), b), iv), van het Statuut van Rome stelt daden van milieuvernietiging strafbaar wanneer zij een drempel bereiken, zowel wat de ernst, de geografische omvang als de duur in de tijd betreft. Hoe dan ook, het ENMOD-verdrag gebruikt de term "grootschalige, langdurige of ernstige gevolgen" waardoor deze drempels alternatieve voorwaarden worden. Het aanvullend Protocol I bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en artikel 8,2), b), iv), van het statuut van Rome maken gebruik van cumulatieve criteria, waardoor de reikwijdte van het verbod sterk wordt beperkt.</p> <p>Om het toepassingsgebied niet aanzienlijk uit te breiden, is ervoor gekozen om de drie criteria cumulatief te maken.</p> <p>Bijgevolg gaat het hier om vervolging van de daders van illegaal handelen, met <i>ernstige</i> milieuschade, die bovendien <i>grootschalig</i> en <i>langdurig</i>, moet zijn. Deze dubbele drempel rechtvaardigt ook de residuele bevoegdheid van de federale wetgevende macht: het gaat niet om de repressie van inbreuken op gewestelijke milieunormen, noch om een in tijd of ruimte beperkte vervuiling of een vervuiling zonder zeer schadelijke gevolgen voor de ecosystemen. Er is dus een dubbel uitzonderlijk karakter verbonden aan de repressie van de misdaad ecocide, dat de rechter <i>in casu</i> zal moeten bepalen, in het licht van de door de wetenschap vastgestelde planetaire grenzen.</p>	<p>pour relier ces critères, avec pour conséquence une variation dans le champ d'application. Par exemple, le droit international humanitaire coutumier (codifié par l'article 8, 2), b), iv), du Statut de Rome) érige en crimes de guerre les actes de destruction de l'environnement lorsqu'ils atteignent un seuil à la fois de gravité, d'étendue géographique et de durée dans le temps. Toutefois, la convention ENMOD utilise l'expression « effet étendus, durables ou graves » faisant ainsi de ces seuils des conditions alternatives. Le Protocole I additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 et l'article 8, 2), b), iv) du Statut de Rome ont, eux, recours aux critères cumulatifs ce qui restreint très fortement le champ de l'interdiction.</p> <p>Afin de ne pas étendre considérablement le champs d'application, il est choisi de rendre les trois critères cumulatifs.</p> <p>Par conséquent, il s'agit ici de réprimer les auteurs des actes illégaux avec des dommages environnementaux <i>graves</i>, qui doivent, en outre, être étendus et à <i>long terme</i>. Ce double seuil justifie aussi la compétence résiduaire du pouvoir législatif fédéral : il ne s'agit pas de réprimer des infractions aux normes environnementales régionales, ou des pollutions anodines, limitées dans le temps ou l'espace, ou sans implication hautement préjudiciable sur les écosystèmes. Il y a donc un caractère doublement exceptionnel lié à la répression du crime d'écocide, qu'il s'agira pour le juge de déterminer <i>in casu</i>, notamment à la lumière des limites planétaires déterminées par la science.</p>
<p>Het moreel bestanddeel</p>	<p>L'élément moral</p>

<p>Gezien de ernst van deze misdaad wordt besloten het advies van de Commissie voor de hervorming van het strafrecht te volgen, die had voorgesteld de strafbaarstelling van ecocide voor te behouden aan opzettelijke gedragingen die algemeen opzet vereisen, d.w.z. "het oogmerk om willens en wetens de door de wet strafbaar gestelde gedragingen te vertonen". Er moet worden bewezen dat een opzettelijke handeling ernstige, blijvende en grootschalige schade heeft veroorzaakt, wetende dat die handeling dergelijke schade zal veroorzaken</p> <p>Vermits de graad van ernst al deel uitmaakt van het materieel bestanddeel van de misdaad van ecocide, wordt er niet terug gekomen op het element 'ernst' in het morele bestanddeel.</p>	<p>Compte tenu de la gravité de cette infraction, il est opté pour suivre l'avis de la Commission pour la réforme du droit pénal qui avait proposé de réserver l'incrimination d'écocide aux seuls comportements intentionnels requérant un dol général, c'est-à-dire « l'intention d'adopter en connaissance de cause le comportement incriminé par la loi ». Il faut prouver qu'acte intentionnel ait causé des dommages graves, étendus et permanents, en connaissance que cet acte cause de tels dommages.</p> <p>Le seuil de gravité faisant déjà partie de l'élément matériel du crime d'écocide, l'élément de gravité n'est pas rappelé au niveau de l'élément moral.</p>
<p>Aangezien de misdaad van ecocide wordt beschouwd als een zwaar misdrijf, moet zij worden bestraft met zware straffen. In de nieuwe straffenschaal gaat het om de straf van niveau 6 (gevangenisstraf van 15 tot 20 jaar).</p> <p>Aangezien Boek 1 voorziet in de aansprakelijkheid van zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke rechtspersonen, zullen deze personen eveneens kunnen worden vervolgd voor de misdaad van ecocide. Ook de bijkomende straffen waarin Boek 1 voorziet (verbeurdverklaring, geldboete of geldstraf in verhouding tot het profijt dat uit het misdrijf werd verwacht of gehaald, beroepsverbod, sluiting van een inrichting) zullen toepasselijk zijn op deze misdaad.</p>	<p>Le crime d'écocide étant considéré comme un crime grave, il doit être passible des peines élevées. Dans la nouvelle échelle des peines, il s'agit d'une peine de niveau 6 (emprisonnement de 10 à 20 ans).</p> <p>Dès lors que le Livre 1er consacre la responsabilité des personnes morales de droit privé comme de droit public, ces personnes pourront également faire l'objet de poursuites du chef de crime d'écocide. De même, les peines accessoires prévues dans le Livre 1er (confiscation, amende ou peine pécuniaire fixée en fonction du profit espéré ou obtenu de l'infraction, interdiction professionnelle, fermeture d'établissement, ...) seront applicables à ce crime.</p>

MEMORIE VAN TOELICHTING	EXPOSE DES MOTIFS
Titel 2. Misdrijven tegen de persoon	Titre 2. Les infractions contre la personne
Toepassingsgebied (artikel 97)	Champ d'application (article 97)
Deze bepaling definieert wie als een persoon moet worden beschouwd die slachtoffer kan zijn van de misdrijven omschreven in deze titel.	Cette disposition définit qui il convient de considérer comme une personne susceptible d'être victime des infractions définies sous ce titre.
Uit hun aard worden met de in deze titel gegroepeerde misdrijven natuurlijke personen gevisieerd. De vraag rijst evenwel vanaf wanneer men als een (natuurlijke) persoon kan worden beschouwd. Het eerste lid van het ontworpen artikel codificeert daarom de rechtspraak van het Hof van Cassatie op dit punt ¹ , die is gebaseerd op de omschrijving van kindermoord onder artikel 396 van het Strafwetboek.	De par leur nature, les personnes physiques sont visées par les infractions regroupées dans ce titre. La question se pose cependant de savoir à partir de quand on peut être considéré comme une personne (physique). Le premier alinéa de l'article en projet codifie donc la jurisprudence de la Cour de Cassation à cet égard ² , qui repose sur la définition de l'infanticide visée à l'article 396 du Code pénal.
Met de geboorte wordt de bevalling bedoeld, m.a.w. de periode tussen de eerste tekenen dat de bevalling is begonnen ³ en het doorknippen van de navelstreng. ⁴ Andere	Par naissance, on entend l'accouchement, à savoir la période entre les premiers signes indiquant que l'accouchement a commencé ¹⁰ et la coupure du cordon

¹ Cass. 11 februari 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, nr. 350, p. 783. Zie uitgebreid J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 19-24, nr. 23-24 en de verwijzingen aldaar.

² Cass. 11 février 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, n° 350, p. 783. Voir pour plus de détails J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 19-24, n° 23-24 et les références y citées.

³ Cass. 3 décembre 1941, *Pas.* 1941, I, 441. Hiervoor kijkt men normaliter naar de barensweeën (Rk. Brugge 1 december 2004, *T. Gez.* 2005-06, 408, noot N. COLETTE-BASECQZ en N. HAUTENNE.), doch dit wordt als uitgangspunt bekritiseerd omdat dit moment varieert van bevalling tot bevalling en niet noodzakelijk een nakende geboorte aankondigt en vooral omdat dit moment moeilijkheden schept op het vlak van de bewijsvoering (F. KEFER, "La protection pénale de l'enfant à naître" (noot onder Cass. 11 februari 1987), *JT* 1987, 741.). Daarom wordt voorgesteld dit *in concreto* uit te maken op basis van de aard van de weeën, de ontsluiting van de baarmoedermond, het breken van de vliezen, ... (T. VANSWEEVELT, "Abortus", *Comm. Strafr.*, 82, nr. 151.).

⁴ Luik 10 januari 2008, *JLMB* 2008, 1421; Gent 26 maart 1997, *AJT* 1997-98, 463, noot C. COUDRON; Luik 25 juni 1986, *Pas.* 1986, II, 164; Corr. Antwerpen 24 november 2000, *RW* 2000-01, 1423, noot C. DESMET; J.J. ANDRÉ, "De bescherming van de fysieke integriteit van het kind in utero bij de geboorte" (noot onder Cass. 11 februari 1987), *VI. T. Gez.* 1987-88, 48; J. CONSTANT, *Manuel de droit pénal*, II, Luik, Imp. des Invalides, 1960, 179, nr. 1039; D. LYBAERT, "Het begrip 'menselijk persoon' in het Belgische strafrecht", *Panopticon* 1993, 396; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 626, nr. 5; *Pandectes belges*, v° infanticide, nr. 16; M. PEYTIER, noot onder Pol. Tongeren 8 mei 1973, *RW* 1973-74, 1513; J.-M. POUPART, "Homicide et lésions corporelles volontaires", in R. SCREVEN en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 9, nr. 6609 en 27, nr. 6690.

¹⁰ Cass. 3 décembre 1941, *Pas.* 1941, I, 441. À cet égard, on prend normalement en compte les douleurs (Chambre du conseil de Bruges 1er décembre 2004, *T. Gez.* 2005-06, 408, note de N. Colette-Basecqz et N. Hautenne.), mais ce critère

gevallen, zoals de keizersnede, moeten hiermee gelijk worden gesteld. ⁵ Het maakt daarbij geen verschil of het kind los van de moeder heeft geleefd. ⁶ Er wordt evenmin levensvatbaarheid bij de geboorte vereist. ⁷ Een doodgeboren kind wordt tengevolge van	ombilical. ¹¹ Les autres cas, comme la césarienne, doivent y être assimilés. ¹² À cet égard, peu importe que l'enfant ait vécu indépendamment de la mère. ¹³ Il n'est pas davantage exigé qu'il soit viable à la naissance. ¹⁴ En conséquence de ce critère,
---	--

est critiqué en tant que point de départ parce que ce moment change d'un accouchement à l'autre et n'annonce pas nécessairement un accouchement imminent, et surtout parce que ce moment entraîne des difficultés en termes de preuve (F. Kefer, « La protection pénale de l'enfant à naître » (note sous Cass. 11 février 1987), *JT* 1987, 741.). Pour cette raison, il est proposé de déterminer cela *in concreto* sur la base de la nature des douleurs, de la dilatation du col de l'utérus, de la rupture des membranes, ... (T. Vanswevelt, « Abortus », *Comm. Strafr.*, 82, n° 151).

⁵ A. DELANNAY, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 201, nr. 127.

⁶ Cass. 11 februari 1987, *Arr.Cass.* 1987, nr. 350, p. 783; Luik 10 januari 2008, *JLMB* 2008, 1421; Gent 1 februari 1882, *Pas.* 1882, II, 242; J.J. ANDRÉ « De bescherming van de fysieke integriteit van het kind in utero bij de geboorte » (noot onder Cass. 11 februari 1987), *VI.T.Gez.* 1987-88, 48; F. KEFER, « La protection pénale de l'enfant à naître » (noot onder Cass. 11 februari 1987), *JT* 1987, 741; *Pandectes belges*, v° infanticide, nr. 19; M. PEYTIER, noot onder Pol. Tongeren 8 mei 1973, *RW* 1973-74, 1513; J.-M. POUPART, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 27, nr. 6690. Contra: Corr. Verviers 11 april 1978, *JL* 1978, 275; Corr. Brussel 27 december 1967, *RDPC* 1967-68, 748.

⁷ Verslag namens de Kamercommissie, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 277, nr. 6; Luik 10 januari 2008, *JLMB* 2008, 1421; Gent 26 maart 1997, *AJT* 1997-98, 463, noot C. COUDRON; A. CHAUVÉAU en F. HELIE, *Théorie du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1858, 724, nr. 2400; C. HENNAU-HUBLET, « La protection pénale du fœtus en droit belge face aux expérimentations bio-médicales », *JT* 1983, 339; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 627, nr. 8; T. VANSWEEVELT, « Abortus », *Comm.Strafr.*, 19-20, nr. 25. Contra: Gent 25 maart 1980, *De Verz.* 1980, 483; Corr. Verviers 11 april 1978, *JL* 1978, 275; Corr. Turnhout 17 november 1961, *RW* 1961-62, 1065.

¹¹ Liège 10 janvier 2008, *JLMB* 2008, 1421 ; Gand 26 mars 1997, *AJT* 1997-98, 463, note de C. Coudron ; Liège 25 juin 1986, *Pas.* 1986, II, 164 ; Corr. Anvers 24 novembre 2000, *RW* 2000-01, 1423, note de C. Desmet ; J.J. André, « De bescherming van de fysieke integriteit van het kind in utero bij de geboorte » (note sous Cass. 11 février 1987), *VI.T.Gez.* 1987-88, 48 ; J. Constant, *Manuel de droit pénal*, II, Liège, Imp. des Invalides, 1960, 179, n° 1039 ; D. Lybaert, « Het begrip 'menselijk persoon' in het Belgische strafrecht », *Panopticon* 1993, 396 ; J.S.G. Nypels et J. Servais, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 626, n° 5 ; *Pandectes belges*, v° infanticide, n° 16 ; M. Peytier, note sous Pol. Tongres 8 mai 1973, *RW* 1973-74, 1513 ; J.-M. Poupert, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. Screvens et A. Meeûs (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 9, n° 6609 et 27, n° 6690.

¹² A. Delannay, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 201, n° 127.

¹³ Cass. 11 février 1987, *Arr. Cass.* 1987, n° 350, p. 783 ; Liège 10 janvier 2008, *JLMB* 2008, 1421 ; Gand 1er février 1882, *Pas.* 1882, II, 242 ; J.J. André « De bescherming van de fysieke integriteit van het kind in utero bij de geboorte » (note sous Cass. 11 février 1987), *VI.T.Gez.* 1987-88, 48 ; F. Kefer, « La protection pénale de l'enfant à naître » (note sous Cass. 11 février 1987), *JT* 1987, 741 ; *Pandectes belges*, v° infanticide, n° 19 ; M. Peytier, note sous Pol. Tongres 8 mai 1973, *RW* 1973-74, 1513 ; J.-M. Poupert, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. Screvens et A. Meeûs (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 27, n° 6690. Contre : Corr. Verviers 11 avril 1978, *JL* 1978, 275 ; Corr. Bruxelles 27 décembre 1967, *RDPC* 1967-68, 748.

¹⁴ Rapport fait au nom de la Commission de la Chambre, in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 277, n° 6 ; Liège 10 janvier 2008, *JLMB* 2008, 1421 ; Gand 26 mars 1997, *AJT* 1997-98, 463, note de C. Coudron ; A. Chauveau et F. Hélie, *Théorie du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1858, 724, n° 2400 ; C. Hennau-Hublet, « La protection pénale du fœtus en droit belge face aux expérimentations bio-médicales », *JT* 1983, 339 ; J.S.G. Nypels et J. Servais, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 627, n° 8 ; T. Vanswevelt, « Abortus », *Comm.Strafr.*, 19-20, n° 25. Contre : Gand 25 mars 1980, *De Verz.* 1980, 483 ; Corr. Verviers 11 avril 1978, *JL* 1978, 275 ; Corr. Turnhout 17 novembre 1961, *RW* 1961-62, 1065.

dit criterium niet als een persoon beschouwd ⁸ , net zomin als een ongeboren kind. ⁹	un enfant mort-né n'est pas considéré comme une personne ¹⁵ , de même qu'un enfant à naître. ¹⁶
Voorafgaand aan de geboorte wordt de vrucht indirect beschermd door het strafrecht door de bepalingen in verband met de zwangerschapsafbreking (artikelen 198 t.e.m. 200).	Avant la naissance, le fœtus est indirectement protégé par le droit pénal par les dispositions relatives à l'interruption de grossesse (articles 198 à 200 inclus).
Het tweede lid van de ontworpen bepaling heeft dan betrekking op de rechtspersoon. Veel van de onder deze titel opgenomen misdrijven kunnen immers per definitie niet worden gepleegd tegen een rechtspersoon (bv. misdrijven tegen het leven; foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling; misdrijven tegen de seksuele integriteit en het seksueel zelfbeschikkingsrecht,...). Voor een aantal strafbepalingen, meer bepaald laster ¹⁷ , lasterlijke aangifte, lasterlijke aantijgingen tegen een ondergeschikte, belediging ¹⁸ , kwaadwillige ruchtbaarmaking en bedreiging ¹⁹ , aanvaardt men vandaag echter dat ook de rechtspersoon slachtoffer kan zijn. Deze bestaande toestand wordt door de ontworpen bepaling bestendigd en gecodificeerd.	Le second alinéa de la disposition en projet concerne la personne morale. En effet, beaucoup d'infractions reprises sous ce titre ne peuvent, par définition, être commises contre une personne morale (ex. les infractions contre la vie, la torture, le traitement inhumain et dégradant, les infractions contre l'intégrité sexuelle et le droit à l'autodétermination sexuelle,...). Cependant, pour un certain nombre de dispositions pénales, plus spécifiquement la calomnie ²⁰ , la dénonciation calomnieuse, la dénonciation calomnieuse contre un subordonné, l'injure ²¹ , la divulgation malveillante et la menace ²² , il est aujourd'hui admis que les personnes morales puissent également en être des victimes. Cette situation actuelle est maintenue et codifiée par la disposition en projet.

⁸ Corr. Verviers 11 april 1978, *JL* 1978, 275; Corr. Turnhout 17 november 1961, *RW* 1961-62, 1065; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 627, nr. 8.

⁹ Corr. Leuven 27 april 1966, *RGAR* 1967, nr. 7844; Corr. Luik 20 maart 1957, *JT* 1957, 541; Pol. Tongeren 8 mei 1973, *RW* 1973-74, 1511, noot M. PEYTIER.

¹⁵ Corr. Verviers 11 april 1978, *JL* 1978, 275 ; Corr. Turnhout 17 novembre 1961, *RW* 1961-62, 1065 ; J.S.G. Nypels et J. Servais, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 627, n° 8.

¹⁶ Corr. Louvain 27 april 1966, *RGAR* 1967, n° 7844 ; Corr. Liège 20 mars 1957, *JT* 1957, 541 ; Pol. Tongres 8 mai 1973, *RW* 1973-74, 1511, note de M. Peytier.

¹⁷ Cass. 18 december 1899, *Pas.*1900, I, 69; Cass. 5 februari 1990, *Pas.*1900, I, 141;

¹⁸ Corr. Brugge, 18 april 2001, *RW* 2002-03, 551 met noot A. VANDEPLAS; Rb. Antwerpen 21 december 2000, *RW* 2000-2001, 1460.

¹⁹ Zie bv. art. 331bis Sw.

²⁰ Cass. 18 december 1899, *Pas.*1900, I, 69; Cass. 5 februari 1990, *Pas.*1900, I, 141;

²¹ Corr. Brugge, 18 april 2001, *RW* 2002-03, 551 met noot A. VANDEPLAS; Rb. Antwerpen 21 december 2000, *RW* 2000-2001, 1460.

²² Zie bv. art. 331bis Sw.

<p>Daarnaast moet worden vastgesteld dat een aantal strafbaarstellingen die vandaag niet onder de 'misdrijven tegen personen' vallen nu wel onder deze titel worden ondergebracht. Ook voor enkele van deze misdrijven moet worden vastgesteld dat zij tegen een rechtspersoon kunnen worden gepleegd. Deze misdrijven worden eveneens opgenomen in de opsomming. Het gaat om de misdrijven met betrekking tot het communicatiegeheim, private gegevens in een informaticasysteem en het briefgeheim, zoals bedoeld in afdeling 1 van hoofdstuk 9; de woonstschennis, zoals bedoeld in afdeling 2 van hoofdstuk 9 en de schending van het beroepsgeheim, zoals bedoeld in afdeling 3 van hoofdstuk 9. Via deze opsomming wordt aan de rechtspersoon de nodige rechtszekerheid geboden.</p>	<p>En outre, il convient de constater qu'un certain nombre de dispositions pénales qui aujourd'hui ne relèvent pas des « infractions contre les personnes » sont maintenant incluses dans ce titre. Il convient également de constater que certaines de ces infractions peuvent être commises à l'encontre des personnes morales. Ces infractions sont aussi reprises dans la liste. Cela concerne les infractions relatives au secret des communications, des données privées d'un système informatique et des lettres visées à la section 1 du chapitre 9, la violation de lieux servant d'habitation visée à la section 2 du chapitre 9 et la violation du secret professionnel visée à la section 3 du chapitre 9. Cette énumération offre à la personne morale la sécurité juridique nécessaire.</p>
HOOFDSTUK 1. MISDRIJVEN TEGEN HET LEVEN	CHAPITRE 1. INFRACTIONS CONTRE LA VIE
Afdeling 1. Doden met het oogmerk om te doden	Section 1re. L'homicide commis avec intention de donner la mort
<p>Onder deze afdeling worden de verschillende vormen van doodslag opgenomen. Het gaat om doodslag (het basismisdrijf), moord, doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf, doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer, doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand en intrafamiliale doodslag (verzwaarde vormen van doodslag).</p>	<p>Sous cette section sont reprises les différentes formes d'homicide volontaire. Il est question de meurtre (infraction de base), d'assassinat, de meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction, de meurtre commis avec un mobile discriminatoire, de meurtre commis sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité et de meurtre intrafamilial (formes aggravées de meurtre)</p>
<p>De Hoge Raad voor de Justitie merkt op dat soms (zoals bij de doodslag) per verzwaard bestanddeel in een aparte bepaling werd voorzien, terwijl voor andere strafbaarstellingen (zoals het aanzetten tot</p>	<p>Le Conseil supérieur de la justice observe que parfois (comme en cas d'homicide), une disposition spécifique est prévue par élément aggravant tandis que pour d'autres incriminations (comme l'incitation au</p>

<p>zelfdoding) de verzwarende bestanddelen in één artikel worden opgesomd.²³ Deze vaststelling kan alleen worden bijgetreden. De keuze voor de ene of de andere techniek werd gemaakt op basis van de nood aan zichtbaarheid en herkenbaarheid van het verzwarend bestanddeel. Zo is ‘moord’ een term die diepgeworteld is in onze juridische cultuur en het is dan ook gepast hiervan een aparte kwalificatie te maken. Voor het nieuwe misdrijf ‘aanzetten tot zelfdoding’ bestaat dezelfde nood niet. Uit zijn aard blijft dergelijke keuze uiteraard afhankelijk van een opportuniteitsoordeel, maar dit doet o.i. geen afbreuk aan de leesbaarheid van de tekst.</p>	<p>suicide), les éléments aggravants sont repris en un seul article²⁴. Ce recours à l’une ou l’autre technique a été fait en fonction du besoin de visibilité ou d’identification de l’élément aggravant. Ainsi « l’assassinat » est un terme qui est profondément ancré dans notre culture juridique et il convient dès lors d’en faire une qualification distincte. Pour la nouvelle infraction d’« incitation au suicide », ce même besoin n’est pas présent. Par définition, un tel choix reste évidemment dépendant d’une appréciation en opportunité mais, à notre avis, cela ne porte pas préjudice à la lisibilité du texte.</p>
<p><i>Andere vormen van doodslag</i></p>	<p><i>Les autres formes de meurtre</i></p>
<p>Uiteraard zijn de in dit voorontwerp opgenomen vormen van doodslag niet de enig denkbare vanuit criminologisch of sociologisch oogpunt. Een wetboek is evenwel geen handboek criminologie of sociologie, dat alle verschillende vormen van een bepaald misdrijf expliciet moet opnemen. De wet heeft als doelstelling een onbepaald aantal gevallen op algemene wijze te regelen. Slechts indien de wetgever van oordeel is dat een bepaalde vorm op een andere wijze moet worden bestraft is een uitdrukkelijk ingrijpen nodig, hetzij via een verzwarend bestanddeel of verzwarende omstandigheid, hetzij via een strafverminderende verschoningsgrond. Het louter aanwezig zijn van een specifieke criminologische context²⁵ volstaat volgens de Commissie tot Hervorming van het Strafrecht</p>	<p>Les formes d’homicide volontaire retenues dans cet avant-projet ne sont évidemment pas les seules d’un point de vue criminologique ou sociologique. Mais un code n’est pas un ouvrage de criminologie ou de sociologie, qui doit reprendre de façon explicite toutes les différentes formes que peut revêtir une infraction déterminée. La loi a pour objectif de régir de façon générale un nombre indéterminé de cas. Ce n’est que lorsque le législateur estime qu’une forme déterminée doit être punie d’une autre manière qu’une intervention explicite est nécessaire, soit par le biais d’un élément aggravant ou d’une circonstance aggravante, soit par le biais d’une cause d’excuse atténuante. La seule existence d’un contexte criminologique spécifique²⁶</p>

²³ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 6.

²⁴ Conseil supérieur de la Justice, Avis sur l’avant-projet de Code pénal – Livre II, p. 6.

²⁵ Zoals bv. Aangehaald met betrekking tot de vergiftiging door A. DELANNA Y tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universiteit Saint-Louis Bruxelles.

²⁶ Comme, par exemple, mentionné à propos de l’empoisonnement par A. DELANNA Y durant le colloque *Un nouveau Code pénal pour le futur ?* qui s’est tenu le 3 mai 2019 à l’Université Saint-Louis Bruxelles

dus in principe niet om te voorzien in een aparte kwalificatie.		
Ten opzichte van het huidige Strafwetboek zijn er twee vormen van doodslag niet hernomen: de kindermoord (artikel 396 Sw.) en de vergiftiging (artikel 397 Sw.).		Deux formes d’homicide ne sont pas reprises par rapport au Code pénal actuel : l’infanticide (article 396 C.P.) et l’empoisonnement (article 397 C.P.).
Wat kindermoord betreft, moet worden opgemerkt dat deze bepaling zijn eigenlijke functie heeft verloren sinds de opheffing van het derde en vierde lid die een strafverminderende verschoningsgrond inhielden voor de kindermoord door een moeder op haar onwettig kind. ²⁷ Deze feiten worden immers op dezelfde manier bestraft als doodslag of moord, afhankelijk van de vraag of de feiten met voorbedachtheid zijn gepleegd of niet. Voor de bestrafing van deze feiten is een herneming van deze bepaling dus niet nodig. De enige resterende functie van deze bepaling is sinds het cassatiearrest van 11 februari 1987 ²⁸ het aanbrengen van een criterium om het ogenblik te bepalen vanaf wanneer er sprake is van een persoon die beschermd wordt door de strafbaarstellingen van titel VIII Sw. Dit wordt in het voorontwerp ondervangen door artikel 97.		En ce qui concerne l’infanticide, il convient de remarquer que cette disposition a perdu sa fonction propre depuis l’abrogation du troisième et du quatrième alinéa, qui prévoyaient une cause d’excuse atténuante pour l’infanticide commis par une mère sur son enfant illégitime. ²⁹ Ces faits sont en effet punis de la même manière que le meurtre ou l’assassinat selon qu’il y a préméditation ou non. Il n’est donc pas nécessaire de reprendre cette disposition pour la répression de ces faits. Depuis l’arrêt de cassation du 11 février 1987 ³⁰ , la seule fonction restante de cette disposition est de fournir un critère pour déterminer le moment à partir duquel il est question d’une personne qui est protégée par les criminalisations visées au titre VIII du C.P. L’avant-projet résout ce problème dans son article 97.
Wat de vergiftiging betreft is het behoud van deze afzonderlijke kwalificatie ook niet langer nodig. Deze verzwarende omstandigheid bij doodslag werd bij de invoering voornamelijk gemotiveerd door het feit dat de voorbedachtheid inherent wordt geacht aan deze uitvoeringswijze van het misdrijf doodslag, waardoor hiervoor dezelfde strafmaat (levenslange opsluiting)		En ce qui concerne l’empoisonnement, il n’est pas non plus nécessaire de maintenir cette qualification distincte. L’introduction de cette circonstance aggravante en cas d’homicide était principalement motivée par le fait que la préméditation est jugée inhérente à ce mode exécutoire du délit d’homicide, le même taux de la peine (réclusion à perpétuité) devant dès lors être

²⁷ A. DELANNAY, “Les homicides et les lésions corporelles volontaires”, in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 196, nr. 121.

²⁸ Cass. 11 februari 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, nr. 350, p. 783.

²⁹ A. Delannay, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2 : Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 196, n° 121.

³⁰ Cass. 11 février 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, n° 350, p. 783.

moest worden voorzien.³¹ In de uitzonderlijke gevallen waarin het gebruik van vergif niet samen zou gaan met voorbedachtheid, zou hier bij de straftoemeting (op onvoldoende wijze) aan kunnen worden geredieerd door de toepassing van verzachtende omstandigheden.³² Aangezien de voorbedachtheid in het voorontwerp een verzwarend bestanddeel uitmaakt, en dus een zwaardere bestraffing van de doodslag in dergelijke gevallen mogelijk maakt, blijft onder het voorontwerp een zelfde bestraffing voor feiten van vergiftiging mogelijk, zonder dat hiervoor een afzonderlijk verzwarend bestanddeel noodzakelijk is. Bovendien is er dan, in tegenstelling tot onder het huidige systeem, geen artificiële toepassing van verzachtende omstandigheden nodig om tot een gepaste straf te komen wanneer er geen voorbedachtheid aanwezig is, aangezien de straf gesteld op de doodslag dan het uitgangspunt is. Ook de bijzondere aandacht en angst voor vergiftiging die bestond in de

prévu.³⁵ Dans les cas exceptionnels où l'utilisation de poison ne serait pas assortie de préméditation, on pourrait résoudre ce problème (de façon insuffisante) lors de la fixation de la peine en appliquant des circonstances atténuantes.³⁶ Comme la préméditation constitue un élément aggravant dans l'avant-projet et permet donc de sanctionner plus lourdement l'homicide dans de tels cas, une même sanction reste possible pour les faits d'empoisonnement dans l'avant-projet sans qu'un élément aggravant distinct ne soit nécessaire à cet effet. En outre, et contrairement au système actuel, il n'est pas nécessaire d'appliquer artificiellement des circonstances atténuantes pour fixer une peine adéquate en l'absence de préméditation étant donné que la peine prévue pour l'homicide sert alors de point de départ. De plus, l'attention particulière accordée à l'empoisonnement et la crainte qu'il suscitait au 19e siècle, notamment compte tenu de l'état de la médecine de l'époque, qui ont justifié l'attention

³¹ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 207, nr. 23; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 200, nr. 247; D. DEWANDELEER, "Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires", in P. CHOME, A. LORENT, F. ROGGEN en J.-P. COLLIN (eds.), *Droit pénal et procédure pénale*, Mechelen, Kluwer, 2001, 72, nr. 173; J.-P. DOUCET, *La protection pénale de la personne humaine*, Marcinelle, Imprimerie Nouvelle Maison d'Édition, 1979, 141; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Brussel, Bruylant, 1897, 633, nr. 4; *RPDB*, v^o *Homicide*, nr. 75.

³² J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 207, nr. 23; Verslag namens de Senaatscommissie, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 383, nr. 6.

³⁵ J.J. Haus, « Exposé des motifs », in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 207, n° 23 ; A. De Nauw, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht* (publié en français sous le titre « Initiation au droit pénal spécial »), Malines, Kluwer, 2010, 200, n° 247 ; D. Dewandeleer, « Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires », in P. Chomé, A. Lorent, F. Roggen et J.-P. Collin (éd.), *Droit pénal et procédure pénale*, Malines, Kluwer, 2001, 72, n° 173 ; J.-P. Doucet, *La protection pénale de la personne humaine*, Marcinelle, Imprimerie Nouvelle Maison d'Édition, 1979, 141; J.S.G. Nypels et J. Servais, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1897, 633, n° 4 ; *RPDB*, v^o *Homicide*, n° 75.

³⁶ J.J. Haus, « Exposé des motifs », in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 207, n° 23 ; Rapport fait au nom de la Commission du Sénat, in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 383, n° 6.

19 ^{de} eeuw, o.a. gelet op de toenmalige stand van de medische wetenschap, die resulteerde in de bijzondere aandacht van de wetgever, bestaat vandaag niet meer ³³ ; de bepalingen met betrekking tot moord en doodslag kunnen volstaan. Overigens moet worden opgemerkt dat de rechtsvergelijking ook geen argumenten biedt voor het behoud van een dergelijk verzwarend bestanddeel. ³⁴	particulière du législateur, n'est plus de mise aujourd'hui ³⁷ ; les dispositions relatives au meurtre et à l'homicide peuvent suffire. Par ailleurs, il convient de souligner que le droit comparé n'apporte pas non plus d'arguments en faveur du maintien d'un tel élément aggravant. ³⁸
In het ministerieel besluit van 22 december 2020 wordt de Commissie tot Hervorming van het Strafrecht daarnaast gevraagd om advies uit te brengen omtrent het al dan niet invoeren van een afzonderlijk misdrijf feminicide.	Dans l'arrêté ministériel du 22 décembre 2020, il a été également demandé à la Commission de réforme du droit pénal de donner un avis sur l'introduction ou non d'une infraction spécifique de féminicide.
<i>Definitie van feminicide</i> ³⁹	<i>La définition du féminicide</i> ⁴⁰
Feminicide (in het Nederlands ook: 'vrouwenmoord') wordt veelal omschreven als het doden van een vrouw omdat ze een vrouw is. ⁴¹ Niet elke doodslag/moord op een	Féminicide (en Néerlandais aussi appelé : 'vrouwenmoord') est communément défini comme le fait de tuer une femme parce qu'elle est une femme ⁴² . Ainsi tout meurtre

³³ J.-M. POUPART, "Homicide et lésions corporelles volontaires", in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 28, nr. 6702.

³⁴ Zie hierover J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 539-540, nr. 581. Het feit dat dit in Frankrijk nog wel is opgenomen in de Code pénal kan geen argumenten aanbrengen voor het behoud van de vergiftiging als kwalificatie in het Belgische strafrecht: naar Belgisch recht is de vergiftiging immers geen formeel misdrijf zoals in Frankrijk en bestaat de functie uit een strafverhoging t.o.v. het basismisdrijf doodslag, terwijl het deze functie niet (of slechts in zeer beperkte mate) heeft in Frankrijk.

³⁷ J.-M. Poupard, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. Screvens et A. Meeûs (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 28, n° 6702.

³⁸ Voir à ce sujet J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 539-540, n° 581. Le fait que cela figure encore dans le Code pénal français ne peut pas apporter d'arguments en faveur du maintien de l'empoisonnement comme qualification dans le droit pénal belge: en vertu du droit belge, l'empoisonnement n'est en effet pas une infraction formelle comme en France et sa fonction consiste à aggraver la peine par rapport à l'infraction de base d'homicide, alors qu'il n'a pas (ou seulement de façon très restreinte) cette fonction en France.

³⁹ Hierbij wordt veel gebruik gemaakt van een recent rapport van de Vrouwenraad omtrent de problematiek: VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, <http://www.vrouwenraad.be/file?file=57934&ssn=>,

⁴⁰ Ce point est largement inspiré du récent rapport rédigé par le Conseil des femmes sur la problématique: VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, <http://www.vrouwenraad.be/file?file=57934&ssn=>,

⁴¹ Hierbij wordt niet ingegaan op het verschil dat soms wordt gemaakt tussen 'femicide' en 'feminicide', waarbij de eerste term betrekking zou hebben op het doden van een vrouw omdat ze vrouw is, terwijl bij de laatste term ook een politieke betekenis wordt toegevoegd die erop gericht is het gebrek aan reactie van de staat in dergelijke gevallen aan de kaak te stellen, evenals het niet-nakomen van de internationale verplichtingen, waaronder de plicht om de zaak te onderzoeken en de dader te bestraffen (cf. VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, l.c., p.5-6.)

⁴² Nous n'abordons pas ici la différence qui est faite entre « femicide » et « féminicide » où le premier terme désigne l'homicide d'une femme parce qu'elle est femme, tandis que dans le second terme, une dimension

vrouw moet dus als feminicide worden beschouwd; vereist is dat de vrouw wordt gevisieerd door de dader vanwege haar geslacht.	ou assassinat commis sur une femme ne doit pas nécessairement être considéré comme un féminicide ; il est exigé que la femme soit visée par l’auteur en raison de son genre.
Dit wordt vaak in verband gebracht met gevoelens bij de dader van superioriteit ten aanzien van vrouwen of de idee bepaalde (eigendoms)rechten te kunnen laten gelden over een vrouw. De feiten worden derhalve vaak gekaderd in een familiale- of partnerrelatie tussen dader en slachtoffer of gaan gepaard met inbreuken op de seksuele integriteit van het slachtoffer. De Wereldgezondheidsorganisatie stelt dan ook dat feminicide verschilt van andere vormen van doodslag doordat de feiten meestal worden gepleegd door partners of ex-partners en voortvloeien uit een geschiedenis van partnergeweld, bedreigingen en intimidatie, seksueel geweld of situaties waarin vrouwen minder macht of middelen hebben dan hun partner. ⁴³ De Vrouwenraad benadrukt terecht dat het niet gaat om geïsoleerde, sporadische of episodische gevallen van geweld; ze vertegenwoordigen eerder een structurele situatie en een sociaal en cultureel fenomeen dat diep geworteld is in gewoonten en denkwijzen. ⁴⁴	Le lien est souvent établi ici avec un sentiment de supériorité de l’auteur vis-à-vis des femmes ou avec l’idée qu’il dispose de certains droits (de propriété) envers une femme. Dès lors, les faits se situent souvent dans le cadre d’une relation familiale ou entre partenaires ou s’accompagnent d’atteinte à l’intégrité sexuelle de la victime. L’Organisation mondiale de la Santé indique que le féminicide se différencie d’autres formes de meurtre en ce que les faits sont commis entre partenaires ou ex-partenaires et sont la suite d’un parcours de violences conjugales, de menaces, d’intimidations, de violences sexuelles ou de situations où des femmes disposent de moins de pouvoir ou de moyens que leur partenaire. ⁴⁵ Le Conseil des femmes (De Vrouwenraad) souligne à bon droit qu’il ne s’agit pas de cas de violences isolés, sporadiques ou épisodiques ; ils dénotent plutôt une situation structurelle et un phénomène social et culturel qui est profondément ancré dans les habitudes et les modes de pensée. ⁴⁶
Ook feiten van eremoord worden onder deze noemer gebracht. Het gaat dan bv. om moorden door familieleden wegens een	Les faits de crime d’honneur sont aussi rangés sous ce vocable. Il s’agit par exemple d’assassinats par des membres de la famille

politique est également ajoutée en mettant l’accent sur le manque de réaction de l’Etat face à de telles situations ainsi que sur le non-respect d’obligations internationales, dont celle d’enquêter sur de tels cas et de punir les auteurs (cf. VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, op. cit., p.5-6.)

⁴³

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf;jsessionid=901DF8C2E93DD67A7782608229D6871?sequence=1

⁴⁴ VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, l.c., p.6.

⁴⁵

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf;jsessionid=901DF8C2E93DD67A7782608229D6871?sequence=1

⁴⁶ VROUWENRAAD, *Femi(ni)cide*, op. cit., p.6.

werkelijke of veronderstelde 'inbreuk' op de door de dader gehanteerde seksuele of gedragsmatige moraal (overspel, geslachtsgemeenschap of zwangerschap buiten het huwelijk,...).	au motif d'une violation avérée ou supposée d'une morale sexuelle ou comportementale défendue par l'auteur (adultère, relation sexuelle ou grossesse en dehors du mariage...).
Sommige definities gaan nog ruimer en incorporeren bv. moorden op beschuldiging van hekserij, het vermoorden van meisjes bij de geboorte, gerichte moorden in het kader van een gewapend conflict, het systematisch doden van inheemse vrouwen,...	Certaines définitions sont encore plus larges et comprennent, par exemple, les assassinats à la suite d'accusation de sorcellerie, le meurtre de fillettes à la naissance, les assassinats ciblés dans le cadre d'un conflit armé, le meurtre systématique de femmes indigènes...
<p>Wanneer men van feminicide een afzonderlijk misdrijf of verzwarende omstandigheid⁴⁷ wil maken, moet men evenwel tot een duidelijke, toepasbare definitie komen die voldoet aan de vereisten van het legaliteitsbeginsel, in het bijzonder het <i>lex certa</i>-principe. Onderzoek van het <i>United Nations Office on Drugs and Crime</i> naar de definities die worden gehanteerd in de landen die van feminicide een afzonderlijk misdrijf of verzwarende omstandigheid hebben gemaakt (voornamelijk in Latijns-Amerika), leert dat deze definities de volgende verschijningsvormen van feminicide viseren⁴⁸:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het gewelddadig doden van vrouwen; – het doden van een vrouw door een partner of ex-partner; – het doden van een vrouw door een familielid; – het doden van een vrouw in het bijzijn van haar kinderen; – het doden van een vrouw die werd onderworpen aan seksueel geweld 	<p>Lorsque l'on souhaite faire du féminicide une infraction distincte ou une circonstance aggravante⁴⁹, il y a lieu cependant d'aboutir à une définition claire et applicable qui satisfait aux exigences du principe de légalité, et plus particulièrement, du principe de <i>lex-certa</i>. La recherche de l'<i>United Nations Office on Drugs and Crime</i> concernant les définitions qui sont retenues dans les pays qui ont fait du féminicide une infraction distincte ou une circonstance aggravante (surtout en Amérique latine), nous apprend que ces définitions visent les phénomènes suivants⁵⁰:</p> <ul style="list-style-type: none"> – L'homicide avec violence de femmes ; – Le meurtre d'une femme par son partenaire ou son ex-partenaire ; – Le meurtre d'une femme par un membre de la famille ; – Le meurtre d'une femme en présence de ses enfants ; – Le meurtre d'une femme précédé de violences sexuelles ou de mutilation corporelle ; – Le meurtre d'une femme enceinte ;

⁴⁷ Of in de systematiek van het voorstel van nieuw Strafwetboek: een verzwarend bestanddeel.

⁴⁸ https://eurogender.eige.europa.eu/system/files/events-files/presentation_femicide_wave_unodc.pdf

⁴⁹ Ou dans la systématique de la proposition de nouveau Code pénal : un élément aggravant.

⁵⁰ https://eurogender.eige.europa.eu/system/files/events-files/presentation_femicide_wave_unodc.pdf

<p>of lichamelijke verminking voorafgaand aan het doden;</p> <ul style="list-style-type: none"> – het doden van een zwangere vrouw; – het doden van een vrouw na een geheel van fysiek, psychisch en/of seksueel geweld door de dader. 	<ul style="list-style-type: none"> – Le meurtre d’une femme après un ensemble de violences physiques, psychiques et/ou sexuelles infligées par l’auteur.
<p>Dit onderzoek toonde verder aan dat het invoeren van een aparte strafbaarstelling of verzwarende omstandigheid niet automatisch leidt tot een grotere mate van preventie of vervolging van feminicide.</p>	<p>Cette recherche démontre aussi que l’introduction d’une incrimination spécifique ou une circonstance aggravante ne débouche pas automatiquement sur une prévention plus large ou une plus grande répression du féminicide.</p>
<p><i>Benadering van de problematiek in het voorstel van nieuw Strafwetboek</i></p>	<p><i>L’approche de la problématique dans la proposition de nouveau Code pénal</i></p>
<p>Het voorstel van nieuw Strafwetboek bevat geen afzonderlijke strafbaarstelling van ‘feminicide’, maar wil deze problematiek aanpakken in zijn verschillende aspecten via talrijke nieuwigheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – strengere aanpak van partnerdoding; – aanpassingen aan de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer en gelijkschakeling van bepaalde noties met de discriminatiegrond ‘geslacht’ – strengere aanpak van doodslag in het kader van een ander misdrijf; – strengere aanpak van partnergeweld; – strengere aanpak van foltering, onmenselijke en ontorende behandeling door partner; – strengere aanpak van seksueel geweld binnen een relatie; – uitbreiding van het partner-begrip. 	<p>La proposition de nouveau Code pénal ne contient pas d’incrimination distincte de « féminicide » mais entend rencontrer la problématique sous ses différents aspects par l’introduction de plusieurs nouveautés :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Une approche plus sévère du meurtre sur le partenaire ; – Des adaptations apportées au meurtre commis avec un mobile discriminatoire et une assimilation de certaines notions au mobile fondé sur le “sexe”; – Une approche plus sévère du meurtre perpétré dans le cadre de la commission d’une autre infraction ; – Une approche plus sévère de la violence d’un partenaire envers l’autre ; – Une approche plus sévère de la torture et du traitement inhumain et dégradant commis par un partenaire ;

		<ul style="list-style-type: none"> – Une approche plus sévère des violences sexuelles commises dans le cadre d'une relation ; – L'extension de la notion de partenaire.
Ook zijn er een aantal andere voorstellen, gedaan in het kader van het algemeen en bijzonder strafrecht, die een nuttig effect kunnen hebben in de bestrijding van feminicide.		Il y a aussi une série d'autres propositions faites dans le cadre du droit pénal général et du droit pénal spécial qui peuvent avoir un effet utile dans la lutte contre le féminicide.
Hieronder zal kort worden ingegaan op de concrete vernieuwingen die het voorstel van nieuw Strafwetboek op dit vlak brengt. Er wordt niet ingegaan op de reeds bestaande beschermingsmechanismes die werden hernomen in het voorstel van nieuw Strafwetboek, zoals bv. het beschouwen van een zwangere vrouw als een persoon in een kwetsbare toestand voor bepaalde strafbaarstellingen en de daarbij horende strafverzwaring.		Nous aborderons ci-dessous de façon succincte les nouveautés concrètes que la proposition de nouveau Code pénal introduitsur ce plan. Il ne sera pas question ici des mécanismes protecteurs déjà existants qui sont repris dans la proposition de nouveau Code pénal, comme, par exemple, le prise en compte de l'état de grossesse pour la définition de personne en situation de vulnérabilité pour certaines incriminations et les aggravations y afférentes.
Verder moet algemeen in herinnering worden gebracht dat de aangehaalde verstrengingen niet per definitie impliceren dat de rechter in een concrete zaak steeds een zwaardere straf moet opleggen. Ook in het voorstel van nieuw Strafwetboek behoudt de rechter een belangrijke appreciatiemarge om tot een gepaste bestraffing te komen, rekening houdend met alle elementen van de zaak.		Par ailleurs, il y a lieu de rappeler de façon générale que les approches plus sévères qui seront évoquées n'impliquent pas par définition que le juge devra toujours infliger une peine plus sévère dans une affaire concrète. Dans la proposition de nouveau Code pénal également, le juge conserve une marge d'appréciation importante pour déterminer la peine adéquate compte tenu de tous les éléments de la cause.
Strengere aanpak van partnerdoding. Artikel 103 van het voorstel voert een nieuwe (verzwaarde) vorm van doodslag in: de intrafamiliale doodslag. De intrafamiliale doodslag wordt gedefinieerd als een doodslag op een partner of in de rechte neerdalende of opgaande lijn. Op deze manier wordt de ultieme vorm van partnergeweld expliciet opgenomen in het		L'approche plus sévère du meurtre sur le partenaire. L'article 103 de la proposition introduit une nouvelle forme (aggravée) de meurtre : le meurtre intrafamilial. Le meurtre intrafamilial est défini comme le meurtre sur une partenaire ou sur un parent en ligne directe ascendante ou descendante. Ainsi, la forme ultime de violences envers le partenaire est reprise de

<p>Strafwetboek, wat vandaag niet het geval is. De straf wordt verhoogd in vergelijking met het huidige Strafwetboek, doordat een levenslange vrijheidsberovende straf kan worden opgelegd, terwijl dit vandaag enkel kan indien de dader heeft gehandeld met voorbedachten rade of vanuit een discriminerende drijfveer. Is dat niet het geval (wat vaak zo zal zijn in de context van partnergeweld), is de maximumstraf vandaag 20 tot 30 jaar opsluiting (art. 393 Sw.).</p>	<p>façon explicite dans le Code pénal, ce qui n'est pas le cas à l'heure actuelle. La peine est aggravée par rapport au Code pénal actuel dès lors qu'une peine privative de liberté à perpétuité peut être prononcée alors qu'aujourd'hui, cela n'est le cas que lorsque l'auteur a agi avec préméditation ou avec un mobile discriminatoire. Si ce n'est pas le cas (ce qui est fréquent dans le contexte de violences envers le partenaire), la peine maximum est de 20 à 30 ans de réclusion (art. 393 C. pén.).</p>
<p><i>Aanpassingen aan de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer en gelijkschakeling van bepaalde noties met de discriminatiegrond 'geslacht'.</i> Het huidige Strafwetboek bevat reeds een verzwarende omstandigheid voor het geval een van de drijfveren voor de doodslag bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens (onder meer) diens geslacht. De doodslag op een vrouw, ingegeven door de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen vrouwen, is dus vandaag al expliciet gevisieerd door het Strafwetboek en deze wordt steeds bestraft met levenslange opsluiting (art. 405<i>quater</i>, 1° Sw.). Deze bepaling is weinig zichtbaar doordat ze niet is ondergebracht in de afdeling met betrekking tot doodslag (afdeling I van hoofdstuk I, van titel VIII van Boek II Sw.), maar in die met betrekking tot opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel. Het voorstel van nieuw Strafwetboek brengt de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer onder in een afzonderlijke bepaling (art. 101), in het hoofdstuk 'Misdrijven tegen het leven', afdeling 1 'doden met het oogmerk om te doden'.</p>	<p><i>Adaptations apportées au meurtre commis avec un mobile discriminatoire et assimilation de certaines notions au mobile fondé sur le "sexe".</i> Le Code pénal actuel contient déjà une circonstance aggravante lorsqu'un des mobiles du meurtre est la haine, le mépris ou l'hostilité à l'égard d'une personne en raison (notamment) de son sexe. Le meurtre sur une femme motivée par la haine, le mépris ou l'hostilité à l'égard des femmes, est donc déjà explicitement visé par le Code pénal et puni d'une peine de réclusion à perpétuité (art. 405<i>quater</i>, 1° C. pén.). Cette disposition jouit de peu de visibilité en raison du fait qu'elle n'est pas incorporée dans la section qui concerne le meurtre (section 1 du chapitre 1er du titre VIII du Code pénal) mais bien dans celle qui concerne l'homicide volontaire non qualifié meurtre et des lésions corporelles volontaires. La proposition de nouveau Code pénal introduit le meurtre commis avec un mobile discriminatoire dans une disposition spécifique (art. 101) dans le chapitre « Les infractions contre la vie », section 1 « Les homicides commis avec l'intention de donner la mort ».</p>

<p>De definitie van wat als een discriminerende drijfveer moet worden beschouwd is, uniform voor alle misdrijven, opgenomen in artikel 29 van het voorstel.</p>	<p>La définition de ce qu'il faut entendre par mobile discriminatoire, uniformisée pour toutes les infractions, est reprise à l'article 29 de la proposition.</p>
<p><i>Strengere aanpak van doodslag in het kader van een ander misdrijf.</i> Het voorstel van nieuw Strafwetboek bevat een nieuwe (verzwaarde) vorm van doodslag, met name de doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf (artikel 100 van het voorstel). Het verhoogt de strafmaat gesteld op doodslag tot een levenslange gevangenisstraf indien de doodslag werd gepleegd om het plegen van een ander misdrijf of de poging daartoe te vergemakkelijken of de straffeloosheid ervan te verzekeren dan wel als gevolg van de weerstand die werd geboden door het slachtoffer of een derde,. Deze nieuwe bepaling viseert bv. de dader van verkrachting of aantasting van de seksuele integriteit die zijn slachtoffer doodt om er voor te zorgen dat zij hem niet zou kunnen aangeven of herkennen. Op die manier wordt dus tegemoet gekomen aan de tweede veel voorkomende oorsprong van feminicide, nl. de doodslag in het kader van een seksueel delict tegen een vrouw.</p>	<p><i>Approche plus sévère du meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction.</i> La proposition de nouveau Code pénal contient une nouvelle forme (aggravée) de meurtre, à savoir le meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction (art. 100 de la proposition). La peine prévue pour le meurtre est portée à la réclusion à perpétuité lorsque le meurtre est commis en vue de faciliter l'exécution ou la tentative d'une autre infraction ou d'en assurer l'impunité ou encore comme conséquence de la résistance opposée par la victime ou un tiers. Cette nouvelle disposition vise, par exemple, l'auteur d'un viol ou d'une atteinte à l'intégrité sexuelle qui tue sa victime pour qu'elle ne puisse pas le dénoncer ou le reconnaître. Cette façon de procéder permet de rencontrer la cause venant en second ordre du féminicide, à savoir le meurtre dans le cadre d'un délit sexuel commis contre une femme.</p>
<p><i>Strengere aanpak van fysiek partnergeweld.</i> Het huidige Strafwetboek voorziet in een verhoging van de minimumstraf indien feiten van opzettelijke slagen of verwondingen of het opzettelijk toedienen van schadelijke stoffen worden gepleegd op een partner; er is enkel voorzien in een verhoging van de maximumstraf voor de lichtste vorm van slagen of verwondingen (artikel 398, eerste lid, Sw.). In het voorstel van nieuw Strafwetboek wordt het feit dat gewelddaden werden gepleegd ten aanzien van een partner een verzwarend bestanddeel (artikel 188 van het voorstel), waardoor de straf met een niveau stijgt en dit</p>	<p><i>Approche plus sévère de la violence physique exercée envers le partenaire.</i> Le Code pénal actuel prévoit une aggravation du minimum de la peine lorsque les faits de coups ou blessures volontaires ou l'administration de substances nuisibles sont commis sur un partenaire ; une aggravation du maximum de la peine est seulement prévue pour la forme la plus légère de coups et blessures (art. 398, al.1er, C. pén.). Dans la proposition de nouveau Code pénal, le fait que les violences soient commises à l'égard d'un partenaire constitue un élément aggravant (art. 188 de la proposition), ce qui entraîne un</p>

<p>voor alle gradaties van geweldsdaden (gewelddaden zonder integriteitsaantasting tot gevolg, met een integriteitsaantasting van de eerste, tweede of derde graad of de dood tot gevolg). Deze verstrenging heeft dus niet alleen effect voor wat betreft de doding van een vrouw door haar partner zonder dat die het oogmerk had om te doden, maar ook op de andere, niet-dodelijke vormen van fysiek partnergeweld, die in bepaalde gevallen een voorbode zijn van een later levensdelict.</p>	<p>rehaussement du niveau de peine, et ce pour toutes les gradations des violences (violences n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité, celles entraînant une atteinte à l'intégrité de premier degré, de deuxième degré ou de troisième degré ou encore la mort). Cette plus grande sévérité a un effet non seulement en ce qui concerne l'homicide d'une femme par son partenaire sans intention de la tuer mais aussi sur les formes non mortelles de violences physiques commises sur le partenaire, qui sont dans certains cas les prémices d'un délit ultérieur à l'issue fatale.</p>
<p><i>Strengere aanpak van foltering, onmenselijke en ontterende behandeling door partner.</i> Het huidige Strafwetboek voorziet voor de misdrijven foltering, onmenselijke en ontterende behandeling niet in een strafverzwaring indien de feiten werden gepleegd op een partner. Nochtans moet worden vastgesteld dat deze misdrijven, en in het bijzonder de ontterende behandeling, veelal in familiale context gebeuren. Zo valt hier bv. onder een man die zijn partner beledigt en vernedert en haar onderwerpt aan een despotisch regime waarbij ze aan al zijn wensen moest voldoen indien ze wil vermijden hiervoor te worden gestraft.⁵¹ Deze misdrijven kunnen aldus vaak al een indicatie zijn van een verregaande escalatie van partnergeweld. Het ontwerp komt tegemoet aan deze lacune en voorziet in een verzwarend bestanddeel voor deze misdrijven (resp. art. 116, 123 en 128 van het voorstel). Daarnaast voorziet het ontwerp, anders dan vandaag, ook in een verzwarende omstandigheid voor het geval</p>	<p><i>Une approche plus sévère de la torture et du traitement inhumain ou dégradant commis par un partenaire.</i> Le Code actuel ne prévoit pas pour les infractions de torture et de traitement inhumain ou dégradant d'aggravation de peine lorsque les faits sont commis sur un partenaire. Or, force est de constater que ces infractions, et plus particulièrement, le traitement dégradant, se déroulent dans un contexte familial. Ainsi en est-il par exemple lorsqu'un homme insulte ou humilie sa partenaire et la soumet à un régime despotique où elle doit satisfaire tous ses caprices si elle veut éviter d'encourir une sanction.⁵² Ces infractions constituent donc souvent déjà une indication d'une escalade dangereuse dans les violences entre partenaires. Le projet comble cette lacune en prévoyant un élément aggravant pour ces infractions (respectivement les articles 116, 123 et 128 de la proposition). A la différence de la situation actuelle, le projet prévoit également une circonstance</p>

⁵¹ Luik 4 juni 2009, geciteerd in D. VANDERMEERSCH, "La torture, le traitement inhumain et le traitement dégradant", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2020, 593.

⁵² Liège, 4 juin 2009, cité dans D. VANDERMEERSCH, "La torture, le traitement inhumain et le traitement dégradant", X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2020, 593.

de feiten werden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer.	aggravante lorsque les faits sont commis avec un mobile discriminatoire.
<p>Strengere aanpak van seksueel geweld binnen een relatie. Het voorstel van nieuw Strafwetboek herneemt de grondige hertekening van het seksueel strafrecht die werd ingediend in het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht. Binnen de thematiek van de feminicide moet evenwel in het bijzonder worden verwezen naar een nieuw verzwarend bestanddeel van niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen (artikel 145 van het voorstel), waardoor aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme en verkrachting strenger kunnen worden bestraft wanneer de dader de (ex-)partner is van het slachtoffer.</p>	<p>Une approche plus sévère des violences sexuelles commises au sein d'une relation. La proposition de nouveau Code pénal reprend la réécriture en profondeur du droit pénal sexuel qui a été réalisée dans le projet de loi apportant des modifications au Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel. Pour ce qui touche la problématique du féminicide, il y a lieu de renvoyer plus particulièrement vers l'élément aggravant nouveau retenu pour les actes à caractère sexuel non consentis commis dans la sphère intrafamiliale (art. 145 de la proposition) au terme de laquelle l'atteinte à l'intégrité sexuelle, le voyeurisme et le viol sont plus sévèrement réprimés lorsque l'auteur est le (ex-) partenaire de la victime.</p>
<p>Uitbreiding van het partner-begrip. Hiervoor kan worden verwezen naar de memorie van toelichting bij artikel 79, 3° van dit ontwerp.</p>	<p>L'élargissement de la notion de partenaire.</p> <p>On peut renvoyer ici à l'exposé des motifs de l'article 79, 3°, de ce projet.</p>
<p>Ingrepen in het algemeen en bijzonder strafrecht. Het algemeen strafrecht wordt in het voorstel van nieuw Strafwetboek grondig herzien. Ook dit biedt tal van mogelijkheden in de strijd tegen feminicide. Zo kan bv. worden gewezen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de invoering van de straf van de opgelegde behandeling, die het mogelijk maakt meer in te zetten op de behandeling van bv. parafiele stoornissen; – het afschaffen van de precedentenvereiste voor probatie-uitstel, waardoor toch nog kan ingezet worden op een agressieproblematiek, waar dit vandaag na bv. een verleden van zware diefstallen niet meer mogelijk is; 	<p>Modifications dans le droit pénal général et spécial. La proposition de nouveau Code pénal réécrit le droit pénal général de façon profonde. Cela peut offrir certaines opportunités dans le combat contre le féminicide. On peut mentionner ici :</p> <ul style="list-style-type: none"> – L'introduction de la peine de traitement i qui permet de mieux investir dans le traitement de troubles sexuels déviants ; – La suppression de la condition relative aux antécédents pour le sursis qui doit permettre de rencontrer une problématique d'agressivité, ce qui n'est pas possible actuellement en cas d'antécédents important de vol aggravé ;

<ul style="list-style-type: none"> – de nieuwe straf van de verlengde opvolging, die ook begeleiding en behandeling mogelijk maakt voor gedetineerden die (al dan niet op eigen initiatief) hun gevangenisstraf volledig uitzitten; – de ruimere mogelijkheid om een woon- of contactverbod op te leggen als bijkomende straf; – het advies van een dienst gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten; – het beroepsverbod als bijkomende straf voor iedereen die ernstig misbruikt heeft gemaakt van zijn beroep om het misdrijf te plegen; – de nieuwe regels inzake meerdaadse samenloop, die het mogelijk maken om een straf van een hoger niveau op te leggen wanneer meerdere feiten tegelijk worden voorgelegd aan de rechter (waar vandaag enkel de straf gesteld op het zwaarste misdrijf kan worden opgelegd bij eenheid van opzet); – ... 	<ul style="list-style-type: none"> – La nouvelle peine de suivi prolongé, qui rend aussi possibles un accompagnement et un traitement pour les détenus qui (de leur propre chef ou non) vont à fond de peine ; – La possibilité plus large d'imposer une interdiction de résidence ou de contact comme peine accessoire ; – L'avis d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement de délinquants sexuels ; – L'interdiction professionnelle comme peine accessoire pour quiconque a abusé gravement de sa profession pour commettre l'infraction ; – Les nouvelles règles en matière de concours d'infractions qui permettent d'appliquer une peine d'un niveau supérieur lorsque plusieurs faits sont soumis ensemble au juge du fond (à l'heure actuelle, seule la peine prévue pour l'infraction la plus grave est retenue en cas d'unité d'intention) ; – ...
<p>In het bijzonder strafrecht kan daarnaast onder meer nog worden gewezen op:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de schrapping van de voorwaarde van een bevel of voorwaarde voor de strafbaarheid van mondelinge bedreigingen; – invoering van een verzwarende omstandigheid indien de belaging erop gericht is een niet-consensuele seksuele handeling te stellen of te laten stellen op de persoon van het slachtoffer; – ... 	<p>En droit pénal spécial, on peut mentionner ce qui suit :</p> <ul style="list-style-type: none"> – La suppression de l'exigence d'un ordre ou d'une condition pour l'incrimination de menaces verbales ; – L'introduction d'une circonstance aggravante lorsque le harcèlement vise à accomplir ou faire accomplir un acte sexuel non consensuel sur la personne de la victime; – ...

<i>Problemen bij de invoering van een afzonderlijk misdrijf</i>	<i>Questions à propos de l'introduction d'une incrimination spécifique</i>
<p>Strijdigheid met het uitgangspunt van genderneutraliteit. Genderneutraliteit en genderdiversiteit zijn geen tegenvoeters in het bijzonder strafrecht. Meer nog, de voornoemde principes zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Van een genderneutrale strafbepaling wordt immers verwacht dat alle seksen (M/V/non-binair) zonder onderscheid worden gevisieerd en dit zowel vanuit slachtoffer- als vanuit daderperspectief. Slechts wanneer er een gerechtvaardigde verantwoording kan worden gegeven, zal de strafwetgever het uitgangspunt van genderneutraliteit naast zich neer mogen leggen.⁵³ Genderneutraliteit van de teksten is dan ook een van de uitgangspunten van dit ontwerp (zie inleiding bij Boek 2). Ook in Frankrijk werd dit door de Commission nationale consultative des droits de l'homme (C.N.C.D.H.) aangehaald als een van de redenen om te adviseren tegen een afzonderlijke strafbaarstelling van feminicide.⁵⁴</p>	<p>Incompatibilité avec le postulat de départ de la neutralité de genre. La neutralité de genre et la diversité de genre ne sont pas des antipodes dans le droit pénal spécial. Bien plus, ces principes sont indissociablement liés. Pour une disposition neutre sur le plan du genre, il est attendu que tous les sexes (M/F/non binaire) sans distinction soient visés et ce, tant du point de vue de la victime que de celui d'auteur. Ce n'est que lorsqu'il existe un motif justifié que le législateur pourra s'écarter du principe de base de la neutralité de genre.⁵⁵ La neutralité de genre constitue d'ailleurs un des postulats de départ de ce projet (cf. introduction du livre 2). En France également, la Commission nationale consultative des droits de l'homme (C.N.C.D.H.) a retenu ce principe parmi les motifs dans son avis en défaveur d'une incrimination spécifique du féminicide.⁵⁶</p>
<p>Gespannen verhouding met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel. De beginselen van gelijkheid en non-discriminatie verankerd in o.m. artikel 14 EVRM (in combinatie met aanvullend protocol nr. 12), de artikelen 2 en 26 IVBPR, artikel 2 UVRM, artikel 21 van het Europees Handvest van de Grondrechten en de artikelen 10 en 11 Gw.</p>	<p>Mise en relation difficile avec les principes d'égalité et de non-discrimination. Les principes d'égalité et de non-discrimination, consacrés entre autres par l'article 14 C.E.D.H. (en combinaison avec le protocole additionnel n° 12), les articles 2 et 26 du Pacte international des droits civils et politiques, l'article 2 de la Déclaration universelle des Droits de l'homme, l'article 21 de la Charte des droits fondamentaux de</p>

⁵³ J. ROZIE, "Gender in het bijzonder strafrecht", te verschijnen.

⁵⁴ Zie hierover S. WATTIER, "La reconnaissance juridique du féminicide : quel apport en matière de protection des droits des femmes ?", *Rev.trim.Dr.H.* 2019, 337.

⁵⁵ J. ROZIE, "Gender in het bijzonder strafrecht", à paraître.

⁵⁶ Voy., à ce sujet, S. WATTIER, "La reconnaissance juridique du féminicide : quel apport en matière de protection des droits des femmes ?", *Rev.trim.Dr.H.* 2019, 337.

zijn onlosmakelijk met elkaar verweven.⁵⁷ Ze gelden voor alle gebieden van de samenleving⁵⁸, inclusief het strafrecht. Een ongelijke behandeling van gelijke gevallen of een gelijke behandeling van ongelijke gevallen, is daarbij in principe verboden, ongeacht het criterium van onderscheid. Er is evenwel slechts sprake van een verboden discriminatie indien deze (on)gelijke behandeling niet redelijk te verantwoorden valt.⁵⁹ Om na te gaan of er al dan niet een redelijke verantwoording bestaat voor de ongelijke behandeling van gelijke gevallen of voor haar tegenpool, dient er krachtens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens⁶⁰ (overgenomen door het Belgische Grondwettelijk Hof⁶¹) trapsgewijs getoetst te worden. Meer bepaald voert men in de eerste plaats een vergelijkbaarheidstest uit. Vervolgens dient het onderscheid in behandeling een legitieme doelstelling na te streven. Ten slotte behoort het verschil in behandeling te berusten op een objectief criterium, en moet het daarenboven pertinent en proportioneel zijn. In een gendergerelateerde strafrechtelijke casus oordeelde het Grondwettelijk Hof eerder al dat het aan de strafwetgever toekomt om het beleid te

l'Union européenne et les articles 10 et 11 de la Constitution, sont considérés comme des acquis indissociables l'un de l'autre.⁶⁴ Ils s'appliquent dans tous les secteurs de la société⁶⁵, en ce compris le droit pénal. Un traitement inégal de situations semblables ou un traitement identique de situations différentes sont, en principe, prohibés, indépendamment du critère distinctif. Il n'est toutefois question de discrimination prohibée que lorsque le traitement (in-)égal ne trouve pas de justification raisonnable⁶⁶. Pour vérifier s'il y a une justification raisonnable du traitement inégal de situations identiques ou du contraire, il y a lieu, suivant la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme⁶⁷ (suivie en cela par celle de la Cour constitutionnelle⁶⁸), de raisonner par étapes. En premier lieu d'abord, il y a lieu d'effectuer le test de comparabilité. Ensuite, la différence dans le traitement doit poursuivre un objectif légitime. Enfin, la différence de traitement doit reposer sur un critère objectif et doit, en plus, être pertinente et proportionnelle. Dans une affaire pénale en lien avec le genre, la Cour constitutionnelle a déjà jugé qu'il revient au législateur de déterminer sa politique et

⁵⁷ Arbitragehof 8 juli 1997, nr. 37/97; M. VAN DAMME, *Overzicht van het grondwettelijk recht*, Brugge, Die Keure, 2015, 349; S. SOTTIAUX, *Grondwettelijk recht*, Antwerpen, Intersentia, 2016, 405.

⁵⁸ Y. LEJEUNE, *Droit constitutionnel belge*, Brussel, Larcier, 2017, 182.

⁵⁹ Vaste rechtspraak: bijvoorbeeld Arbitragehof 7 februari 2001, nr. 10/2001, B.4.4.; GwH 6 november 2014, nr. 162/2014, B.4.2.

⁶⁰ EHRM 22 maart 2012, *Konstantin Markin/Rusland*, § 125; EHRM 7 juli 2011, *Stummer/Oostenrijk*, § 87; EHRM 15 september 2011, *Vistins & Perepjolkins/Letland*, § 100.

⁶¹ Arbitragehof 13 juli 1989, nr. 21/89, B.4.5.b.; Arbitragehof 14 juni 2000, nr. 71/2000, B.3.; P. POPELIER, *Procederen voor het Grondwettelijk Hof*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 103.

⁶⁴ C.A., 8 juillet 1997, n°. 37/97; M. VAN DAMME, *Overzicht van het grondwettelijk recht*, Bruges, Die Keure, 2015, 349; S. SOTTIAUX, *Grondwettelijk recht*, Anvers, Intersentia, 2016, 405.

⁶⁵ Y. LEJEUNE, *Droit constitutionnel belge*, Bruxelles, Larcier, 2017, 182.

⁶⁶ Jurisprudence constante: par exemple, C.A., 7 février 2001, n°. 10/2001, B.4.4.; C. const., 6 novembre 2014, n°. 162/2014, B.4.2.

⁶⁷ Cour eur. D.H., 22 mars 2012, *Konstantin Markin/Rusland*, § 125; Cour eur. D.H., 7 juillet 2011, *Stummer/Oostenrijk*, § 87; Cour eur. D.H., 15 septembre 2011, *Vistins & Perepjolkins/Letland*, § 100.

⁶⁸ C.A., 13 juillet 1989, n°. 21/89, B.4.5.b.; C.A., 14 juin 2000, n°. 71/2000, B.3.; P. POPELIER, *Procederen voor het Grondwettelijk Hof*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 103.

<p>bepalen en dat daarom differentiatie op basis van gender niet <i>ipso facto</i> strijdig is met de artikelen 10 en 11 Gw. Dit wordt het alleen wanneer een onderscheid wordt gemaakt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat.^{62 63} Hieruit blijkt opnieuw dat afwijking van de genderneutraliteit kan, maar dat dit met de grootste omzichtigheid moet gebeuren en bepalingen in die zin steeds het risico in zich dragen vernietigd te worden door het Grondwettelijk Hof.</p>	<p>que par conséquent, toute différence sur la base du genre ne viole pas <i>ipso facto</i> les articles 10 et 11 de la Constitution. Ce serait seulement le cas si la différence est opérée sans justification raisonnable.^{69 70} Il résulte de ce qui précède qu’une dérogation à la neutralité de genre est envisageable, mais uniquement avec la plus grande prudence, et que les dispositions légales en ce sens comportent le risque de se voir annulées par le juge constitutionnel.</p>
<p>Bovendien worden dergelijke bepalingen, ongeacht of ze strijdig worden geacht met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel of niet, vaak sceptisch onthaald. De bijzondere aandacht die men, al dan niet terecht, wil geven aan een bepaalde gendergerelateerde problematiek, doet per definitie de vraag rijzen waarom niet voorzien wordt in een gelijkaardig beleid of strafbaarstelling voor een (zij het mogelijk veel minder voorkomende) problematiek voor personen met een ander geslacht. Zo kan bv. gewezen worden op de bepalingen inzake vrouwelijke genitale verminking, waarbij vanuit verschillende hoek de vraag wordt gesteld of de beperking tot vrouwelijke slachtoffers geen discriminatie uitmaakt en bv. de castratie of andere vormen van genitale verminking van een man niet even strafwaardig zijn?⁷¹ Verder wordt ook daar de kritiek geuit dat alle gedragingen op een hoop worden gegooid,</p>	<p>De plus, de telles dispositions, indépendamment du fait qu’elles soient considérées ou non contraire aux principes d’égalité et de non-discrimination, sont souvent accueillies avec scepticisme. L’attention particulière que l’on veut donner, à tort ou à raison, à des problématiques fondées sur le genre, suscite, par définition, la question de savoir pourquoi on ne prévoit pas une approche ou une incrimination similaire pour une problématique (certes moins courante) concernant les personnes d’un autre sexe. On peut renvoyer ici à la problématique des mutilations génitales féminines à propos desquelles d’aucuns posent la question de savoir si la limitation aux mutilations génitales féminines ne constitue pas une discrimination et si par exemple, la castration ou d’autres formes de mutilations génitales chez un homme ne méritent pas d’être réprimées?⁷² La</p>

⁶² Arbitragehof 10 november 1999, nr.116/99, nr. B.1.4 m.b.t. het voormalige artikel 370 Sw.

⁶³ J. ROZIE, “Gender in het bijzonder strafrecht”, te verschijnen.

⁶⁹ C.A., 10 novembre 1999, nr.116/99, n°. B.1.4 concernant l’ancien article 370 C ; pén.

⁷⁰ J. ROZIE, “Gender in het bijzonder strafrecht”, à paraître.

⁷¹ Zie bv. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 272-278, nr. 283-286; G. MARLIER, *Familie in het straf- en strafprocesrecht. Afbrokkelende hoeksteen van de samenleving?*, Mechelen, Kluwer, 2018, 347-348, nr. 476 en 464-471, nr. 658-664; J. ROZIE, “Genderneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit?”, in S. DEWULF (ed.), *la [CVDW]. Liber amicorum Chris Van den Wyngaert*, Antwerpen, Maklu, 2017, 409-411; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en P. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Oud-Turnhout, Gompel & Svacina, 2019, 100.

⁷² Voy. par exemple. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 272-278, n°. 283-286; G. MARLIER, *Familie in het straf- en strafprocesrecht. Afbrokkelende hoeksteen van de samenleving?*,

terwijl de problematiek van de genitale verminking zeer divers is en een gediversifieerde aanpak vereist.	critique est également émise quant au fait qu'on met tous les comportements dans le même sac alors que la problématique des mutilations génitales est complexe et mérite une approche diversifiée.
Indien de wetgever aldus zou menen dat feminicide een apart misdrijf moet uitmaken, zal hiervoor een uitgebreide en duidelijke motivering nodig zijn die duidelijk maakt waarin dit misdrijf verschilt van de moord op een man vanwege diens geslacht, welk legitiem doel wordt nagestreefd met het maken van dit onderscheid, of er hier sprake is van een objectief criterium (Volstaat het dat men zich als vrouw laat registreren bij de burgerlijke stand om voor deze strafbaarstelling als vrouw te worden beschouwd of gaat men ook biologische of lichamelijke kenmerken vereisen? Wat met personen die zich als non-binair identificeren?) en of het verschil in behandeling pertinent en proportioneel is.	Si le législateur devait estimer faire du féminicide une incrimination spécifique, il y aura lieu de prévoir une motivation développée et claire qui indique clairement en quoi ce crime se distingue du meurtre commis sur un homme en raison de son sexe, quel but légitime est poursuivi par l'établissement de cette distinction et s'il s'agit bien d'un critère objectif (suffit-il d'être enregistrée comme femme dans l'état civil pour être considérée comme femme pour cette incrimination ou va-t-on exiger des caractéristiques biologiques ou physiques ? Qu'en sera-t-il des personnes qui s'identifient comme non binaires ?), et si la différence de traitement est pertinente et proportionnelle.
De rechtsleer is in ieder geval verdeeld over het bestaan van een voldoende objectieve verantwoording. ⁷³	En tout cas, la doctrine est divisée quant à savoir s'il existe une justification objective suffisante. ⁷⁴
Gespannen verhouding met artikel 405quater Sw./artikelen 29 en 101 van het ontwerp. Artikel 405quater Sw. bevat vandaag reeds een verzwarende omstandigheid voor de doodslag gepleegd vanuit de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon vanwege diens geslacht (= art. 101 van het ontwerp). De doodslag op een vrouw, gepleegd omdat	Mise en relation difficile avec l'article 405quater du Code pénal/ articles 29 et 101 du projet. L'article 405quater contient déjà aujourd'hui une circonstance aggravante pour le meurtre motivé par la haine, le mépris ou l'hostilité à l'égard d'une personne en raison de son sexe (= art. 101 du projet). Le meurtre d'une femme, commis parce qu'elle est femme, fait donc

Mechelen, Kluwer, 2018, 347-348, n°. 476 et 464-471, n°. 658-664; J. ROZIE, "Genderneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit?", in S. DEWULF (Ed.), *la [CVDW]. Liber amicorum Chris Van den Wyngaert*, Antwerpen, Maklu, 2017, 409-411; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, *Strafrechten en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Oud-Turnhout, Gompel & Svacina, 2019, 100;

⁷³ Pro: S. WATTIER, "La reconnaissance juridique du féminicide : quel apport en matière de protection des droits des femmes ?", *Rev.trim.Dr.H.* 2019, 343-347; Contra: A. DELANNAY, "Les homicides et les lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2020, 267, nr. 159bis; J. ROZIE, "Gender in het bijzonder strafrecht", te verschijnen.

⁷⁴ Pro: S. WATTIER, "La reconnaissance juridique du féminicide : quel apport en matière de protection des droits des femmes ?", *Rev.trim.Dr.H.* 2019, 343-347; Contra: A. DELANNAY, "Les homicides et les lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2020, 267, n°. 159bis; J. ROZIE, "Gender in het bijzonder strafrecht", à paraître.

ze een vrouw is, maakt vandaag dus al het voorwerp uit van een (gendemeutrale) verzwarende omstandigheid en vormt zo (samen met het basismisdrijf doodslag) een afzonderlijke kwalificatie van de feiten. De Commissie ziet niet in hoe een afzonderlijke strafbaarstelling van feminicide nog verzoenbaar is met deze bepaling indien de definitie van feminicide beperkt wordt tot de doodslag op een vrouw vanwege haar vrouw-zijn. Het weghalen van het criterium 'geslacht' uit artikel 405^{quater} Sw. (of de omschrijving van de discriminerende drijfveer in artikel 29 van het ontwerp) lijkt daarbij absoluut geen te bewandelen piste om hieraan te verhelpen: op die manier zou aan mannen en non-binaire personen de bijzondere bescherming (onder de vorm van een strafverhoging) tegen discriminerend dodelijk geweld worden afgenomen, zou in het huidige Strafwetboek niet langer voorzien zijn in een verzwarende omstandigheid voor opzettelijke slagen en verwondingen of toediening van schadelijke stoffen voor feiten ingegeven door discriminatie op basis van geslacht (en in het ontwerp, gelet op de algemene omschrijving in artikel 29, voorgeen enkel misdrijf) en zou een nieuwe incoherentie in het Strafwetboek worden ingevoerd door overal het geslacht als discriminatiecriterium te vermelden, maar niet bij het zwaarste misdrijf, de doodslag.

Het streven naar meer doeltreffendheid door leesbare en coherente regels. Een van de belangrijke redenen van het onleesbaar karakter van het huidige Strafwetboek is de (vanuit maatschappelijk oogpunt begrijpelijke, maar vanuit legistiek oogpunt te vermijden) neiging van de wetgever om aan elk maatschappelijk of criminologisch fenomeen dat bijzondere aandacht verdient of een afzonderlijk beleid nodig heeft ook een afzonderlijke strafbaarstelling of

déjà l'objet d'une circonstance aggravante (neutre sur le plan du genre) et constitue ainsi (avec le crime de base de meurtre) une qualification spécifique des faits. La Commission n'entrevoit pas comment une incrimination spécifique de féminicide est conciliable avec cette disposition si la définition du féminicide est limitée au meurtre d'une femme en raison de son état de femme. La suppression du critère de « sexe » de l'article 405^{quater} (ou de la définition du mobile discriminatoire à l'article 29 de ce projet) ne paraît pas offrir une piste envisageable pour y apporter un remède : cela aurait pour effet de priver les hommes et les personnes non binaires de la protection particulière (sous la forme d'une aggravation de la peine) dont ils bénéficient contre la violence mortelle discriminatoire ; de plus, il n'y aurait plus de circonstance aggravante prévue pour les coups et blessures volontaires ou l'administration de substances nocives lorsque le mobile des faits est inspiré par la discrimination fondée sur le sexe (et pour aucune infraction dans le projet, vu la définition générale de l'article 29) ; enfin, une nouvelle discrimination serait introduite dans le Code pénal par le fait de retenir partout le sexe comme critère de discrimination sauf pour le crime le plus grave, à savoir le meurtre.

La poursuite d'une plus grande efficacité à travers des règles lisibles et cohérentes. Un des principaux motifs ayant conduit à l'illisibilité de notre Code pénal actuel est à rechercher dans la tendance du législateur (compréhensible sur le plan sociétal, mais à éviter sur le plan légistique) d'instaurer une nouvelle incrimination ou une circonstance aggravante pour tout phénomène sociétal ou criminologique qui mérite une attention particulière ou qui requiert une approche

<p>verzwarende omstandigheid te koppelen. Dit zorgt ervoor dat het Strafwetboek moeilijker leesbaar wordt en, ondanks alle goede bedoelingen, het strafrecht ook moeilijker toepasbaar wordt. Symbolen kunnen hun belang hebben, maar op het vlak van strafwetgeving moet vooral accuraatheid, coherentie en eenvoud worden nagestreefd binnende realisatie van de maatschappelijke doelstellingen die met de wetgeving worden nagestreefd. Bovendien is het huidige Strafwetboek ondertussen overladen met symbolen, waardoor het risico bestaat dat de symbolische kracht van elke bepaling ook afneemt.</p>	<p>spécifique. Cela a pour effet que le Code pénal se lit difficilement et que le droit pénal, malgré les bonnes intentions, devient de plus en plus difficile à appliquer. Les symboles peuvent être importants mais sur le plan de la loi pénale, c'est surtout la précision, la cohérence et la simplicité qui doivent prévaloir pour la réalisation des objectifs sociétaux poursuivis par le législateur. De plus, le Code pénal actuel est entre-temps surchargé de symboles avec comme risque l'affaiblissement de la force symbolique relative de chaque disposition.</p>
<p>Het invoeren van feminicide als afzonderlijk misdrijf dreigt op zijn beurt bij te dragen tot de onleesbaarheid en incoherentie in het Strafwetboek. Zoals geschetst gaat het om een diverse, moeilijk eenduidig te omschrijven problematiek die daarnaast in zeer belangrijke mate overlapt met reeds bestaande strafbaarstellingen (in het bijzonder de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer gebaseerd op het geslacht van het slachtoffer) of andere, ruimere problematieken die in hun geheel aandacht verdienen (in het bijzonder de partnerdoding). Daarnaast draagt de overkoepelende term het risico in zich dat een deel van de problematiek net minder zichtbaar wordt. Door alle vormen voor doodslag of moord op vrouwen die op een of andere manier samenhangen met hun vrouw-zijn op één hoop te gooien, zonder bv. een onderscheid te maken tussen doding door een partner, doding door een andere persoon vanuit discriminerende drijfveer en doding in het kader van een seksueel misdrijf, dreigt men minder zicht te hebben op de diverse onderliggende problematieken, die elk een ander maatschappelijk antwoord vereisen (geweld in relaties kent een andere dynamiek en moet veelal op een andere</p>	<p>L'introduction du féminicide comme incrimination spécifique risque à son tour de contribuer à l'illisibilité et l'incohérence du Code pénal. Comme exposé ci-dessus, il s'agit d'une problématique complexe et difficile à cerner de manière uniforme qui recoupe en grande partie des incriminations existantes (en particulier, le meurtre commis avec un mobile discriminatoire fondé sur le sexe de la victime) ou d'autres problématiques plus larges qui méritent une appréhension d'ensemble (plus particulièrement, le meurtre par un partenaire). Par ailleurs, le terme générique comporte le risque de rendre moins visible certains aspects de la problématique. En regroupant sous le même chapeau toutes les formes de meurtre commis sur des femmes qui, d'une ou l'autre manière, sont en lien avec l'état de femme, sans établir, par exemple, de distinction entre le meurtre par un partenaire, le meurtre par une autre personne commis avec un mobile discriminatoire ou le meurtre commis dans le cadre d'une agression sexuelle, on risque d'occulter les diverses problématiques sous-jacentes qui requièrent chacune une réponse sociétale particulière (des faits de violences dans le cadre d'une relation</p>

manier worden bestreden dan feiten gebaseerd op een algemeen misprijzen tegen vrouwen of vanuit een seksueel roofdiergedrag).	répondent à une dynamique différente et requièrent une autre réaction que celle pour des faits basés sur un mépris général à l'égard des femmes ou des faits de prédation sexuelles).
Om aldus meer doeltreffend te kunnen strijden tegen de ernstige en complexe problematiek van (soms gaande tot dodelijk) geweld tegen vrouwen, heeft de Commissie tot hervorming van het strafrecht in het kader van het herschrijven van het Strafwetboek ervoor geopteerd om meer diversificatie te brengen in de strafbaarstellingen, met strafverzwaring waar dit gepast is.	C'est pourquoi, afin de lutter plus efficacement contre la problématique grave et complexe des violences, parfois allant jusqu'à l'homicide, commises à l'égard des femmes, la Commission de réforme du droit pénal a opté, dans son travail de réécriture du Code pénal, pour une diversification des incriminations avec des aggravations de peine là où cela se justifiait.
<i>Onderzoek van de argumenten ingeroepen voor de introductie van een afzonderlijk misdrijf voor feminicide</i>	<i>Examen des arguments invoqués à l'appui de l'introduction d'une incrimination spécifique de féminicide</i>
Een eerste argument dat wordt aangehaald om van feminicide een afzonderlijk misdrijf te maken (en niet louter een verzwarende omstandigheid) is de focus van het bewijs, die bij een verzwarende omstandigheid eerder ligt bij het basismisdrijf. In het wetsvoorstel 55-0835/001 wordt hieromtrent gesteld dat de huidige situatie, waarin de moord op een persoon wegens diens geslacht een verzwarende omstandigheid vormt en geen volwaardig misdrijf, waardoor het niet mogelijk is omdat misdrijf als dusdanig te bestraffen. Deze stelling kan niet worden bijgetreden, in het bijzonder aangezien het voorstel 55-0835/001 zich beperkt tot verwijzing naar de straffen voor de misdrijven doodslag en moord. Mogelijk biedt de nieuwe systematiek van het voorstel van nieuw Strafwetboek hier een antwoord op. Ook verzwaarde misdrijven krijgen in het voorstel een afzonderlijke naam en er wordt voortaan een onderscheid gemaakt tussen verzwarende bestanddelen (die een stijging	Un premier argument qui est invoqué pour justifier l'incrimination spécifique du féminicide (et non seulement une circonstance aggravante) est la question de la preuve qui, lorsqu'il s'agit d'une circonstance aggravante, se focalise davantage sur l'infraction de base. La proposition 55-0835/001 met en avant le fait que la situation actuelle où le meurtre sur une personne en raison de son sexe constitue une circonstance aggravante et non un crime à part entière, empêche que le crime soit puni en tant que tel. Cette approche ne nous paraît pas pouvoir être approuvée, d'autant plus que la proposition 55-0835/001 se borne à renvoyer pour les peines aux incriminations de base de meurtre et d'assassinat. Il nous semble que la nouvelle systématique de la proposition de nouveau Code pénal offre une réponse adéquate à cette question. En effet, les infractions aggravées se voient attribuer, dans la proposition de nouveau code, une dénomination spécifique et une distinction

<p>van het strafniveau tot gevolg hebben) en verzwarende omstandigheden. Verzwarende bestanddelen maken integraal deel uit van de kwalificatie van het misdrijf. In het voorstel wordt de discriminatie van het slachtoffer op grond van o.a. haar geslacht een (verzwarend) bestanddeel van het misdrijf 'doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer'. Hetzelfde geldt voor het feit dat de doodslag werd gepleegd op een partner, wat een (verzwarend) bestanddeel uitmaakt van het misdrijf 'intrafamiliale doodslag'.</p>	<p>est dorénavant faite entre les éléments aggravants (entraînant un rehaussement du niveau de peine) et les circonstances aggravantes. Les éléments aggravants font partie intégrante de la qualification de l'infraction. Dans la proposition, la discrimination à l'égard de la victime fondée entre autres sur son sexe constitue un élément (aggravant) du crime de « meurtre commis avec un mobile discriminatoire ». Il en va de même du fait que le meurtre a été commis sur la personne du partenaire, qui constitue un élément (aggravant) du meurtre intrafamilial</p>
<p>De hoofdreden voor een aparte strafbaarstelling die in vele teksten terugkomt is evenwel de onzichtbaarheid van deze criminaliteitsvorm en het daarbij horende gebrek aan betrouwbare cijfers en beleid.⁷⁵ Zoals reeds uiteengezet zal de kwalificatie van de feiten onder de vorm van een verzaamd misdrijf reeds toestaan het fenomeen beter te identificeren. Daarnaast is het creëren van een nieuwe, afzonderlijke strafbaarstelling echter geen <i>conditio sine qua non</i> om aan deze verzuchting tegemoet te komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> – De wetgever kan aan politie en/of parket ook verplichtingen opleggen inzake de registratie van feiten die aan de criteria van feminicide voldoen, zonder dat hiervoor een afzonderlijke strafbaarstelling noodzakelijk is. Het hangende voorstel 55-0846/001 voorziet overigens in dergelijke verplichting. Dergelijke registratie zou het probleem zichtbaarder maken en een aangepast (vervolgings- en preventie-) beleid mogelijk maken, net als een periodieke evaluatie door 	<p>La raison principale en faveur d'une incrimination spécifique qui apparaît dans de nombreux textes est aussi le manque de visibilité de cette forme de criminalité et l'absence de politique et de chiffres fiables y relatifs⁷⁷. Mais comme déjà exposé, la qualification des faits sous une forme de crime aggravé doit permettre une meilleure identification du phénomène. De plus, l'introduction d'une nouvelle incrimination distincte n'est pas une condition <i>sine qua non</i> pour pallier ces manques :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Le législateur peut aussi imposer à la police et/ou au parquet des obligations en matière d'enregistrement des faits qui répondent aux critères de féminicide, sans qu'il soit nécessaire de disposer d'une incrimination spécifique. La proposition de loi 55-0846/001 déposée prévoit d'ailleurs une telle obligation. Un tel enregistrement rendrait le problème plus visible et permettrait la mise en place d'une politique (de prévention et de poursuite) adaptée ainsi qu'une

⁷⁵ Zie o.a. *Parl.St.* Kamer 2019/2020, nr. 55-0846/001.

⁷⁷ Voy. entre autres *Doc. Parl.*, Chambre, S.O.. 2019/2020, n° 55-0846/001.

<p>het parlement van dit beleid. Tijdens de hoorzitting in de commissie voor de Justitie op 17 september 2019 heeft de voorzitter van het College van procureurs-generaal zich overigens bereid getoond specifieke omzendbrieven over vrouwenmoord uit te werken.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Parketten, hoven en rechtbanken, zouden meer gebruik kunnen maken van de mogelijkheden die de regels inzake eendaadse samenloop bieden. Vandaag wordt soms de onzichtbaarheid van een problematiek (zelfs indien er een strafbaarstelling of verzwarende omstandigheid voor bestaat) aangekaart indien de parketten en/of hoven en rechtbanken makkelijker kiezen voor een andere kwalificatie. Hiervoor kanbv. worden verwezen naar de tenlastelegging doodslag. Wanneer de doodslag is gepleegd met voorbedachten rade en vanuit een discriminerende drijfveer werd gepleegd, zal vaak enkel worden vervolgd voor de kwalificatie moord, waardoor de discriminerende drijfveer niet meer zichtbaar is in de kwalificatie. Niets verhindert de parketten evenwel om de feiten onder beide kwalificaties te vervolgen, waarna het rechtscollege waaraan de feiten worden voorgelegd op basis van artikel 65 Sw. slechts één straf zal opleggen, die gesteld op het zwaarste misdrijf. Een dergelijke benadering zou ook de werkzaamheden van instellingen zoals UNIA en het INSTITUUT VOOR DE GELIJKHEID VAN VROUWEN EN MANNEN kunnen vergemakkelijken, nu zij afhankelijk zijn van de kwalificatie van de feiten om zich burgerlijke partij te stellen. 	<p>évaluation périodique de cette politique par le Parlement. Lors de son audition en Commission de la Justice le 17 septembre 2019, le président du Collège des procureurs généraux s’est déclaré d’ailleurs prêt à élaborer des circulaires sur le phénomène des féminicides.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Les parquets, cours et tribunaux pourraient faire davantage usage des possibilités offertes par les règles relatives au concours idéal d’infractions par unité d’intention. A l’heure actuelle, l’occultation d’une problématique (même lorsqu’il existe une incrimination ou une circonstance aggravante à ce sujet) résulte du fait que les parquets et/ou les tribunaux donnent la préférence à une autre qualification. On peut évoquer ici la qualification de meurtre. Lorsque le meurtre est commis avec préméditation et avec un mobile discriminatoire, l’auteur sera souvent poursuivi uniquement sous la qualification d’assassinat, en telle sorte que la circonstance du mobile discriminatoire ne reçoit plus de visibilité dans la qualification. Or, rien n’empêche les parquets de poursuivre les faits sous les deux qualifications, après quoi la juridiction de jugement pourrait prononcer une peine unique, la plus grave, pour l’ensemble des faits par application de l’article 65 du Code pénal. Une telle façon de procéder pourrait faciliter l’action des institutions comme UNIA ou l’Institut pour l’égalité des femmes et des hommes qui sont actuellement tributaires de la
--	---

<ul style="list-style-type: none"> – De invoering van een nieuw Strafwetboek zal de nodige aanpassingen vereisen aan de kwalificaties zoals die zijn opgenomen in het MACH-systeem. Dit kan een opportuniteit zijn om rekening te houden met de doelstelling betere statistieken te kunnen trekken op basis van dit systeem. Zo kan men bv. denken aan het opnemen van een aparte kwalificatiecode per discriminatiegrond en per misdrijf (inclusief verzwaarde misdrijven), waardoor bv. makkelijk statistieken te trekken zouden zijn voor gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer op basis van het geslacht, waarbij een vrouw slachtoffer is. Hetzelfde geldt bv. voor de registratie van doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf. Deze aanpassing blijkt zelf niet nodig indien men besluit tot het voeren van enig beleid hieromtrent; ook binnen het huidig systeem bestaan er mogelijkheden. Uit het antwoord van de Minister van Justitie op een parlementaire vraag blijkt dat de databank van het College van procureurs-generaal specifieke codes bevat inzake huiselijk geweld.⁷⁶ Een code voor feminicide zou dan ook tot de mogelijkheden moeten behoren. – Met het oog op de verhoogde bewustwording van de problematiek kan worden gedacht aan de introductie van een component omtrent feminicide in de recent voor 	<p>qualification des faits pour se constituer partie civile.</p> <ul style="list-style-type: none"> – L'introduction d'un nouveau Code pénal va requérir les adaptations nécessaires pour les qualifications à introduire dans le système MACH. Cela peut constituer une opportunité pour prendre en compte l'objectif d'obtenir de meilleures statistiques à partir du système. On peut ainsi penser à l'introduction d'un code de qualification spécifique par incrimination (en ce compris pour les infractions aggravées) ou par mobile discriminatoire ce qui permettrait d'obtenir facilement des statistiques pour les violences commises envers les femmes avec un mobile discriminatoire fondé sur le sexe. Il pourrait en aller de même pour l'enregistrement des meurtres commis dans le cadre d'une autre infraction. Une telle adaptation n'est même pas nécessaire si l'on décide de mener une politique criminelle à cet égard: des possibilités existent déjà dans le système actuel. La réponse du ministre de la Justice à une question parlementaire indique que la banque de données du Collège des procureurs généraux contient des codes spécifiques pour les violences domestiques.⁷⁸ Un code pour le féminicide est dès lors envisageable. <p>Dans le but d'une plus grande conscientisation de la problématique, l'on peut songer à introduire un module consacré au féminicide dans la formation</p>
--	--

⁷⁶ Beknopt verslag commissie voor Justitie 2 december 2020, *Parl.St.* 2020-21 CRABV 55 COM 308, p. 18.

⁷⁸ Compte-rendu succinct, Commission de la Justice, 2 décembre 2020, *Doc. parl.* 2020-21 CRABV 55 COM 308, p. 18.

alle magistraten verplicht gestelde opleiding inzake seksueel geweld.	obligatoire imposée récemment aux magistrats en matière de violences sexuelles.
<i>Besluit i.v.m. feminicide</i>	<i>Conclusions en ce qui concerne le féminicide</i>
De Commissie tot Hervorming van het Strafrecht meent door middel van de nieuwe (verzwaarde) strafbaarstellingen een adequaat antwoord te bieden aan de ernstige problematiek van feminicide, zonder hiervoor een aparte strafbaarstelling van feminicide te moeten invoeren. De terechte bezorgdheid van de voorstanders van dergelijke strafbaarstelling kan worden beantwoord door het nieuwe geheel aan bepalingen voorgesteld door de Commissie dat erop gericht is een leesbaar, accuraat en coherent antwoord te bieden aan deze problematiek, in het bijzonder via de strafbaarstellingen van de doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer, de doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf en de intrafamiliale doodslag. Aangezien feminicide vaak wordt voorafgegaan door ander crimineel gedrag met gelijkaardige kenmerken met betrekking tot de drijfveer van de dader, heeft de Commissie ook de noodzaak gevoeld om te voorzien in gelijkaardige verzwarende bestanddelen voor alle andere vormen van geweld (seksueel, fysiek of psychisch) gepleegd op vrouwen. Het ontbreken van een strafbaarstelling met het etiket 'feminicide' verhindert geenszins dat op alle betrokken niveaus een afzonderlijk beleid kan worden gevoerd omtrent deze problematiek teneinde hieromtrent het maatschappelijk bewustzijn te versterken en een aangepaste reactie te bieden vanuit de overheid, zowel preventief als repressief. Het creëren van strafbaarstellingen louter met het oog op zichtbaarheid en het verzamelen van statistische gegevens ondergraaft de	La Commission de réforme du droit pénal estime offrir, par les nouvelles incriminations aggravées qu'elle prévoit, une réponse adéquate à la problématique grave des féminicides sans devoir pour autant introduire une incrimination spécifique de féminicide. En effet, l'inquiétude justifiée des partisans d'une telle incrimination peut être rencontrée par le nouveau dispositif d'ensemble proposé par la Commission qui tend à offrir une réponse lisible, précise et cohérente au phénomène décrit, notamment par les incriminations aggravées de meurtre commis avec un mobile discriminatoire, de meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction et de meurtre intrafamilial. Par ailleurs, dès lors que le féminicide est souvent précédé d'autres comportements infractionnels comportant des caractéristiques identiques quant à l'état d'esprit animant l'auteur, la Commission a eu le souci de prévoir des éléments aggravants similaires pour toutes les autres formes de violences (sexuelles, physiques ou psychiques) infligées aux femmes. L'absence d'une incrimination portant l'étiquette de « féminicide » en tant que telle n'empêche nullement qu'une politique spécifique sur cette problématique puisse être menée à tous les niveaux concernés dans le but de renforcer la prise de conscience de la société concernant ce phénomène et d'offrir une réaction adéquate de la part des autorités, tant sur la plan préventif que répressif. L'instauration d'incriminations uniquement dans le but d'une visibilité et de meilleures

coherentie en leesbaarheid van het Strafwetboek.	statistiques est de nature à entraver la cohérence et la lisibilité du Code pénal.
Indien men feminicide toch een afzonderlijk wettelijk kader wil bezorgen, acht de Commissie het meer gepast een wet aan te nemen waarin een definitie aan het begrip wordt gegeven, zonder hieraan een aparte strafbaarstelling te koppelen. ⁷⁹ In deze wet zouden verder zaken kunnen worden opgenomen zoals een rapporteringsverplichting, een mogelijkheid voor verenigingen om in rechte op te treden en andere maatregelen die men nuttig zou achten in de strijd tegen feminicide en die verzekeren dat er een degelijk onderzoek wordt gevoerd naar dergelijke feiten. ⁸⁰	Si l'on estime que le féminicide doit malgré tout recevoir une consécration légale, la Commission estime préférable d'adopter une loi dans laquelle la notion se trouve définie sans associer cette définition à une incrimination spécifique ⁸¹ . Une telle loi pourrait reprendre différentes choses, tels qu'une obligation de faire rapport, la faculté offerte à des associations pour ester en justice et des mesures jugées utiles dans la lutte contre le féminicide qui garantissent qu'une recherche sérieuse soit menée sur de tels faits. ⁸²
Doodslag (artikel 98)	Le meurtre (article 98)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 393 Sw. Overeenkomstig artikel 6 van het ontwerp kan dit misdrijf zowel door een handelen als door een nalaten worden gepleegd.	Cette disposition reprend l'actuel article 393 C.P. Conformément à l'article 6 du projet, cette infraction peut être commise tant par action que par omission.
De vraag rijst of met betrekking tot het moreel bestanddeel van dit misdrijf een bepaling moet worden opgenomen in verband met de <i>error in personam</i> (d.i. een vergissing in hoofde van de dader omtrent de identiteit van het slachtoffer; vandaag geregeld door art. 392 Sw.) en de <i>aberratio</i>	La question se pose de savoir si une disposition relative à l'élément moral de cette infraction doit être prévue en lien avec l'erreur sur la personne (c'est-à-dire une erreur dans le chef de l'auteur concernant l'identité de la victimes comme actuellement prévu par l'article 392 C.P.) ou

⁷⁹ Deze definitie zou daardoor ook niet gebonden zijn aan de systematiek van het Strafwetboek waardoor, indien gewenst, ook het doden zonder het oogmerk te doden onder de definitie kan worden gebracht.

⁸⁰ Zoals reeds voorzien is voor het geval artikel 410 Sw. kan worden toegepast (art. 7 Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan) of wanneer de feiten werden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (UNIA, INSTITUUT VOOR DE GELIJKHEID VAN VROUWEN EN MANNEN en andere rechtspersonen die voldoen aan de vereisten gesteld door art. 30 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie).

⁸¹ Cette définition ne serait ainsi pas davantage liée à la systématique du Code pénal, ce qui permettrait, si c'est souhaitable, d'y inclure l'homicide commis sans intention de donner la mort.

⁸² Comme déjà prévu dans les cas où l'article 410 C. pén. peut trouver à s'appliquer (art. 7 loi du 24 novembre 1997 tendant à combattre la violence entre partenaires) ou lorsque les faits sont commis avec un mobile discriminatoire (UNIA, Institut pour l'égalité entre les femmes et les hommes et d'autres personnes morales qui remplissent les conditions visées par l'article 30 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discriminations).

<p><i>ictus</i> (d.i. het niet-treffen van het beoogde slachtoffer, maar het wel treffen van een andere persoon; vandaag niet uitdrukkelijk geregeld maar door de rechtspraak van het Hof van Cassatie⁸³ met de <i>error in personam</i> gelijkgeschakeld).⁸⁴</p>	<p>en cas <i>d'aberratio ictus</i> (c'est-à-dire le fait de ne pas atteindre la victime visée mais bien une autre personne ; actuellement, cette situation n'est pas réglée de façon explicite mais elle est assimilée à l'erreur sur la personne par la jurisprudence de la Cour de cassation ^{85 86}</p>
<p>Gelet op de algemene regeling van het moreel bestanddeel in artikel 7 van het ontwerp lijkt een dergelijke bepaling thans overbodig. Overeenkomstig deze bepaling is er sprake van het opzettelijk aannemen van het strafbaar gestelde gedrag met betrekking tot een gevolg beoogd door het bijzonder opzet, indien deze persoon dit gevolg wil veroorzaken of zich ervan bewust is dat dit gevolg in de lijn ligt van het normale verloop van de gebeurtenissen. Aan deze vereiste is voldaan in het geval van de <i>error in personam</i>: de dader treft het individu dat hij wilde raken, het feit dat hij zich vergiste omtrent diens identiteit is niet relevant. Voor wat betreft de <i>aberratio ictus</i> zal er sprake zijn van doodslag ten aanzien van de daadwerkelijk getroffen persoon, die niet geviséerd werd door de dader, indien het raken van die derde persoon ook in de lijn lag van het normale verloop van de gebeurtenissen. Zo zal men zich bv. ook schuldig maken aan doodslag t.a.v. persoon B wanneer men schiet op persoon A maar deze mist en persoon B, die naast hem staat, treft.</p>	<p>Eu égard à la réglementation générale de l'élément moral à l'article 7 du projet, une telle disposition est actuellement superflue. Dans cet article, il est question l'intention délibérée d'adopter le comportement incriminé relativement à une conséquence visée par l'intention spéciale, lorsqu'une personne entend causer cette conséquence ou est consciente que celle-ci adviendra dans le cours normal des événements. Cette exigence est rencontrée en cas d'erreur sur la personne : l'auteur atteint la personne qu'il voulait toucher, le fait qu'il se trompe sur l'identité de la personne étant indifférent. En ce qui concerne l'<i>aberratio ictus</i>, il sera question de meurtre par rapport à la personne effectivement atteinte, qui n'était pas visée par l'auteur, si le fait d'atteindre une autre personne se situait également dans la ligne du cours normal des événements. Ainsi, par exemple, on se rend également coupable de meurtre à l'égard de la personne B lorsqu'on tire vers A que l'on rate mais en touchant B qui se trouvait à ses côtés.</p>
<p>Het feit dat het opzet afhankelijk was van de realisatie van een bepaalde voorwaarde of men geen specifiek slachtoffer voor ogen had maar de persoon wilde treffen die men</p>	<p>Le fait que l'intention était fonction de la réalisation d'une condition déterminée ou qu'on n'avait pas de victime spécifique en vue mais qu'on voulait atteindre la</p>

⁸³ Cass. 22 april 2014, NC 2014, 313. Bekritiseerd in J. DE HERDT, "De benadering van de aberratio ictus: een misslag?" (noot onder Cass. 22 april 2014), NC 2014, 314-318.

⁸⁴ Opmerking van A. DELANNA Y tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universiteit Saint-Louis Bruxelles.

⁸⁵ Cass. 22 april 2014, NC 2014, 313, avec la note critique de J. DE HERDT, "De benadering van de aberratio ictus: een misslag?" (note sous Cass. 22 avril 2014), NC 2014, 314-318

⁸⁶ Remarque de A. DELANNA Y durant le colloque *Un nouveau Code pénal pour le futur ?* qui s'est tenu le 3 mai 2019 à l'Université Saint-Louis Bruxelles

<p>(toevallig) zou aantreffen (= de andere situaties die thans zijn opgenomen in artikel 392 Sw.) moet evenmin expliciet hernomen worden in de nieuwe bepalingen. Het feit dat men pas overgaat tot uitvoering van zijn opzet wanneer een bepaalde voorwaarde vervuld is (bv. het doen van bepaalde uitspraken door het slachtoffer, het aantreffen van het slachtoffer in aanwezigheid van een bepaalde persoon,...) doet immers op geen enkele manier afbreuk aan het opzettelijk handelen van de dader, dan wel het oogmerk om te doden, wanneer hij daadwerkelijk overgaat tot het plegen van het misdrijf. Hetzelfde geldt voor het zelfdodeit dat men lukraak een slachtoffer kiest.</p>	<p>personne qu'on rencontrerait (par hasard) (= les autres situations qui figurent actuellement à l'article 392 C.P.) ne doit pas davantage être repris dans les nouvelles dispositions. La circonstance que l'on passe seulement à l'exécution de son intention lorsqu'une condition particulière est remplie (par exemples, le prononcé de certaines paroles par la victime, le fait de la trouver en présence d'une personne déterminée...) ne déroge d'aucune manière au comportement intentionnel de l'auteur ni à son intention de tuer lorsqu'il passe effectivement à l'acte. Il en va de même pour le suicide qui implique une victime au hasard.</p>
<p>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor de misdrijven die krachtens de wet strafbaar zijn met een straf van niveau 7 of 8, zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden. Hier wordt echter gekozen om van deze regel af te wijken voor poging tot moord, waarop volgens de regels voor strafbare poging een straf van niveau 6 staat. Dit ligt ook in de lijn van de huidige situatie.</p>	<p>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour des infractions punissables, aux termes de la loi, d'une peine de niveau 7 ou 8, même en cas d'admission de circonstances atténuantes. Toutefois, il est ici choisi de déroger à cette règle pour la tentative de meurtre, qui est punissable d'une peine de niveau 6 conformément aux règles relatives à la tentative punissable. Cela correspond à la situation actuelle.</p>
<p>Moord (artikel 99)</p>	<p>L'assassinat (article 99)</p>
<p>Deze bepaling herneemt artikel 394 Sw. De voorbedachtheid, die een verzwarend bestanddeel uitmaakt, wordt gedefinieerd in de Voorafgaande titel.</p>	<p>Cette disposition reprend l'article 394 C.P. La préméditation, qui constitue un élément aggravant, est définie dans le titre préliminaire.</p>
<p><u>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf is uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.</u></p>	<p><u>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</u></p>
<p>Doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf (artikel 100)</p>	<p>Le meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction (article 100)</p>

<p>Deze bepaling bevat een verzwarend bestanddeel voor die situatie waarin de doodslag wordt gepleegd om het plegen van een ander misdrijf of de poging daartoe te vergemakkelijken of de straffeloosheid ervan te verzekeren, dan wel gepleegd als gevolg van de weerstand die werd geboden door het slachtoffer of een derde.</p>	<p>Cette disposition contient un élément aggravant pour le cas où le meurtre est commis en vue de faciliter l'exécution ou la tentative d'une autre infraction ou d'en assurer l'impunité ou comme conséquence de la résistance opposée par la victime ou un tiers ;</p>
<p>Een verzwarende omstandigheid in deze zin is in het huidige Strafwetboek opgenomen bij diefstal en afpersing (artikel 475 Sw., vaak "roofmoord" genoemd) en de vernieling of beschadiging van roerende goederen (artikel 532 Sw.). Het voorontwerp breidt het toepassingsgebied hiervan uit tot elk misdrijf.⁸⁷ De <i>ratio legis</i> ervan geldt immers voor elk misdrijf. Uit deze feiten blijkt een bijzondere minachting voor het leven van een ander persoon: de andere persoon wordt gereduceerd tot een uit de weg te ruimen obstakel op de weg naar het plegen van het misdrijf of het straffeloos blijven van die feiten. Bovendien toont dit ook de bijzondere maatschappelijke gevaarlijkheid van de dader aan. Daarnaast kan dit worden beschouwd als een soort van 'voorbedachtheid <i>a posteriori</i>'. Deze elementen verantwoorden een strengere bestraffing van de dader. Zo zal bv. de verkrachter die zijn slachtoffer doodt om te vermijden dat ze hem achteraf zou herkennen met een straf van niveau 8 kunnen worden bestraft, ook wanneer er geen voorbedachtheid aanwezig is (terwijl de straf vandaag in dergelijk geval beperkt is tot maximaal 30 jaar opsluiting in artikel 376 Sw.).</p>	<p>Une circonstance aggravante en ce sens est reprise dans l'actuel Code pénal en cas de vol et d'extorsion (article 475 C.P., souvent appelé « meurtre pour faciliter le vol ») et de destruction ou de dégât de biens mobiliers (article 532 C.P.). L'avant-projet en étend le champ d'application à toutes les infractions.⁸⁸ En effet, la <i>ratio legis</i> s'applique à toute infraction. Ces faits dénotent un mépris particulier pour la vie d'autrui : l'autre personne est réduite à un obstacle à éliminer pour exécuter l'infraction ou en assurer l'impunité. De plus, cela démontre aussi la dangerosité sociale particulière de l'auteur. En outre, cela peut être considéré comme une sorte de « préméditation <i>a posteriori</i> ». Ces éléments justifient une punition plus sévère de l'auteur, au même titre que, par exemple, le violeur qui tue sa victime pour éviter qu'elle ne le reconnaisse ultérieurement et peut être puni d'une peine de niveau 8, même en l'absence de préméditation (alors qu'actuellement, la peine est limitée dans ce cas à un maximum de 30 années de réclusion à l'article 376 C.P.).</p>

⁸⁷ De woorden "een ander misdrijf" moeten feitelijk worden opgevat. Het kan dus bv. ook gaan om een doodslag, gepleegd om de straffeloosheid van een andere doodslag te verzekeren.

⁸⁸ Les mots « une autre infraction » doivent être interprétés selon les faits. Il peut donc aussi s'agir d'un homicide commis pour assurer l'impunité d'un autre homicide, par exemple.

In navolging van de suggestie door A. DELANNAY ⁸⁹ wordt hier, in vergelijking met een eerdere versie van de tekst, de hypothese aan toegevoegd van de doodslag als gevolg van de weerstand die werd geboden door het slachtoffer of een derde. Dit kan een toegevoegde waarde bieden, bv. bij de beoordeling van een doodslag op het slachtoffer van een verkrachting.	A la suite de la suggestion d'A. DELANNAY ⁹⁰ , on a ajouté ici, par comparaison à la précédente version du texte, l'hypothèse du meurtre commis en conséquence de la résistance opposée par la victime ou un tiers. Cela peut constituer une plus-value, par exemple, lors du jugement d'un meurtre commis sur la victime d'un viol.
Met de opname van dit verzwarend bestanddeel bij de misdrijventegen het leven wordt daarnaast ook gevolggegeven aan een terechte oproep uit de rechtsleer om dit te element te verplaatsen in het Strafwetboek en zo de hiërarchie van de door het strafrecht beschermde waarden beter te respecteren: het kernmisdrijf is voortaan de doodslag en niet langer het andere misdrijf (bv. tegen goederen) waarvan men het plegen wil vergemakkelijken of de straffeloosheid wil verzekeren door de doodslag. Op die manier wordt de bescherming van het leven van de burger duidelijk op de eerste plaats gesteld. ⁹¹	L'inclusion de cet élément aggravant dans les infractions contre la vie répond également au vœu pertinent de la doctrine juridique souhaitant déplacer cet élément dans le Code pénal et de mieux respecter ainsi la hiérarchie des valeurs protégées par le droit pénal: le crime principal est désormais l'homicide et non plus l'autre infraction (par exemple, contre des biens) dont on veut, par l'homicide, faciliter l'exécution ou assurer l'impunité. De cette façon, la protection de la vie du citoyen est clairement placée en premier lieu. ⁹²
Deze nieuwe, algemenere, bepaling biedt ook een belangrijk instrument in de strijd tegen feminicide, doordat ook bv. een doodslag gelinkt aan een seksueel misdrijf onder deze noemer kan worden gebracht.	Cette nouvelle disposition plus générale constitue aussi un instrument important dans la lutte contre le féminicide, parce que par exemple, un meurtre lié à une infraction sexuelle peut également tomber sous cette dénomination.
Ten slotte kan er op worden gewezen dat in Frankrijk (artikel 221-2 Code pénal) en Nederland (artikel 288 Sr.) in een gelijkaardige regeling is voorzien.	Enfin, il est à signaler qu'un règlement similaire est prévu en France (article 221-2 du Code pénal) et aux Pays-Bas (article 288 Sr.).
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of	<u>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits</u>

⁸⁹ Opmerking van A. DELANNAY tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Université Saint-Louis Bruxelles. Zie ook A. DELANNAY, "Le meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction: Une réhabilitation souhaitable" (noot onder Cass. 17 oktober 2018), *RDPC* 2019, 519-536).

⁹⁰ Remarque de A. DELANNAY durant le colloque *Un nouveau Code pénal pour le futur?* qui s'est tenu le 3 mai 2019 à l'Université Saint-Louis Bruxelles. Voyez aussi A. DELANNAY, "Le meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction: Une réhabilitation souhaitable" (note sous Cass. 17 oktober 2018), *RDPC* 2019, 519-536).

⁹¹ F. GORLÉ, "De strafrechtelijke bescherming van privaateigendom", *RW* 1983-84, 2465.

⁹² F. GORLÉ, « De strafrechtelijke bescherming van privaateigendom », *RW* 1983-84, 2465.

werkstraf is uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	<u>même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</u>
Doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (artikel 101)	Le meurtre commis avec un mobile discriminatoire (article 101)
Deze bepaling herneemt artikel 405 ^{quater} , 1°, Sw. Voor een omschrijving van de discriminerende drijfveer kan worden verwezen naar artikel 29.	Cette disposition reprend l'article 405 ^{quater} , 1°, C.P. Pour une description du mobile discriminatoire, il est renvoyé à l'article 29.
Deze bepaling biedt ook een belangrijk instrument in de strijd tegen feminicide, doordat bv. een doodslag gepleegd op een vrouw vanwege haar geslacht of gender onder deze noemer kan worden gebracht.	Cette disposition constitue aussi un instrument important dans la lutte contre le féminicide, parce que par exemple, un meurtre d'une femme motivé en raison de son sexe ou de son genre peut également tomber sous cette dénomination.
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 102)	Le meurtre commis sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité (article 102)
In het huidige Strafwetboek wordt de straf voor zo goed als alle geweldsmisdrijven gepleegd tegen een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand verhoogd. De doodslag is hierop een uitzondering. Gelet op de bijzondere kwetsbaarheid van deze personen voor geweldsmisdrijven, en dus ook het ultieme geweldsdelict doodslag, verdient het aanbeveling deze strafverhoging ook op dit misdrijf van toepassing te maken. Dit verhoogt ook de coherentie binnen het Strafwetboek.	Dans le Code pénal actuel, la peine est alourdie pour presque tous les actes de violence commis à l'égard d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité, à l'exception de l'homicide. Vu la vulnérabilité particulière de ces personnes face aux actes de violence et donc aussi face au crime avec violence ultime que constitue l'homicide, il convient de recommander d'appliquer aussi cette aggravation de la peine à cette infraction. Cela renforce également la cohérence à l'intérieur du Code pénal.
In het tweede lid is nog de verzwarende omstandigheid opgenomen, zoals die vandaag bv. in artikel 405 ^{ter} Sw. is terug te vinden voor opzettelijke slagen en verwondingen, dat de dader de vader, de	Le deuxième alinéa contient encore la circonstance aggravante reprise actuellement par exemple à l'article 405 ^{ter} CP pour les coups et blessures volontaires, résidant dans le fait que l'auteur est le père,

moeder of een andere bloedverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, is van het slachtoffer, dat hij gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont. Enige wijziging is dat vandaag een strafverzwaring is voorzien tot in de vierde graad. Gelet op de maatschappelijke tendens om de familie beperkter op te vangen, wordt ervoor gekozen om dit te beperken tot familieleden in de derde graad.	la mère ou un autre parent en ligne directe ou collatérale jusqu'au troisième degré, de la victime, qu'il a autorité sur celle-ci ou en a la garde, ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec la victime. La seule modification est qu'aujourd'hui une aggravation de la peine est prévue jusqu'au 4ème degré. Compte tenu de la tendance sociale de percevoir la famille de manière limitée, on fait le choix de la limiter aux membres de la famille du troisième degré.
Hieraan worden de aanverwanten van de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad toegevoegd. Wanneer men er van uit gaat dat bv. een minderjarige bijzonder kwetsbaar is voor geweld gepleegd door zijn oom of tante gelet op de grotere mate van vertrouwdeheid, maakt het immers geen verschil of de minderjarige nu een bloedverwant dan wel een aanverwant van deze oom of tante is. Hetzelfde geldt bv. voor de zieke ouderling t.a.v. zijn of haar schoonkinderen.	Les alliés du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité en ligne directe ou collatérale jusqu'au troisième degré y sont ajoutés. Si l'on part du principe qu'un mineur est particulièrement vulnérable face à la violence commise par son oncle ou sa tante en raison de la plus grande confiance qu'il leur accorde, peu importe que le mineur soit un parent ou un allié de cet oncle ou de cette tante. Il en va de même pour la personne âgée malade vis-à-vis de ses beaux-enfants.
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Intrafamiliale doodslag (artikel 103)	Le meurtre intrafamilial (article 103)
Deze bepaling heeft een verzwarend bestanddeel indien het slachtoffer bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen is.	Cette disposition comporte un élément aggravant lorsque la victime est un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées.
Het opnemen van een verzwarend bestanddeel voor doodslag gepleegd binnen een partnerrelatie, zorgt ervoor dat ook voor de ultieme vorm van partnergeweld in een	En incluant un élément aggravant pour l'homicide commis dans le cadre d'une relation entre partenaires, on veille à ce qu'un alourdissement de la peine soit aussi

strafverzwaring wordt voorzien (en niet langer alleen voor opzettelijke slagen en verwondingen of het toedienen van schadelijke stoffen). De *ratio legis* van deze strafverzwaring, o.a. gelegen in de bijzondere kwetsbaarheid voor geweld die er bestaat binnen een relatie waarin men zich normaliter beschermd moet weten, geldt immers ook voor deze feiten. Dit blijkt ook uit de statistieken: in Europa worden 28% van de feiten van doodslag gepleegd binnen een partnerrelatie of familiale context, in iets meer dan de helft van de gevallen gaat het om doodslag door een (ex-)partner.⁹³ Voor wat Vlaanderen en Brussel betreft blijkt uit een onderzoek van VERMASSEN dat in meer dan 63% van de gevallen er een relatie bestaat tussen dader en slachtoffer. In bijna 40% van die gevallen is de dader een (ex-)partner van het slachtoffer.⁹⁴ Bovendien beantwoordt dit verzwarend bestanddeel aan de bijzondere bezorgdheid, zowel op nationaal als internationaal niveau, voor de problematiek van het partnergeweld. Deze bepaling biedt dan ook een belangrijk nieuw instrument in de strijd tegen feminicide. Bovendien weten we uit onderzoek dat intrafamiliale fysieke gewelddaden een gendergerelateerd misdrijf uitmaken. In dit kader verwijzen we naar de definitie van gendergerelateerd geweld zoals die werd opgenomen in de Verdrag van Istanbul, waarbij “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen” verwijst naar geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.”. Onderzoek leert ons namelijk dat één vrouw op vier slachtoffer is van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie (24% in België, tegenover 22% in Europa) (Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête, Bureau van de Europese Unie voor de

prévu pour la forme ultime de violence conjugale (et non plus seulement pour les coups et blessures volontaires ou l'administration de substances nocives). La *ratio legis* de cet alourdissement de la peine, fondée entre autres sur la vulnérabilité particulière face à la violence au sein d'une relation dans laquelle on doit normalement se sentir protégé, s'applique en effet aussi à ces faits. Cela ressort également des statistiques: en Europe, 28 % des faits d'homicide sont commis dans le cadre d'une relation entre partenaires ou dans le contexte familial et un peu plus de la moitié des cas concernent un homicide par le partenaire (ou l'ancien partenaire).⁹⁵ En ce qui concerne la Flandre et Bruxelles, une étude de VERMASSEN montre qu'il existe une relation entre l'auteur et la victime dans plus de 63 % des cas. Dans près de 40 % de ces cas, l'auteur est un (ancien) partenaire de la victime.⁹⁶ De plus, cet élément aggravant répond à la préoccupation particulière, que ce soit à l'échelon national ou international, concernant la problématique de la violence conjugale. Cette disposition constitue donc également un nouvel instrument important dans la lutte contre le féminicide. En outre, nous savons par l'enquête que les faits de violence physique intrafamiliaux constituent une infraction liée au genre. Dans ce cadre, nous renvoyons à la définition de violence fondée sur le genre figurant dans la Convention d'Istanbul selon laquelle « la violence fondée sur le genre à l'égard des femmes » renvoie à la violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. ». L'enquête nous apprend en effet qu'une femme sur quatre a été victime de violence physique et/ou sexuelle dans le cadre d'une relation

⁹³ UNITED NATIONS OFFICES OF DRUGS AND CRIME, *Global study on homicide*, 2013, https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf, p. 50 en 53.

⁹⁴ J. VERMASSEN, *Moordenaars en hun motieven*, Antwerpen, Meulenhoff-Manteau, 2004, 617.

⁹⁵ United Nations Offices of Drugs and Crime, *Global study on homicide*, 2013, https://www.unodc.org/documents/gsh/pdfs/2014_GLOBAL_HOMICIDE_BOOK_web.pdf, p. 50 et 53.

⁹⁶ J. Vermassen, *Moordenaars en hun motieven*, Anvers, Meulenhoff-Manteau, 2004, 617.

<p>grondrechten, 2014, https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance). De genderdimensie is inherent aan deze problematiek. Volgens de enquête over misdaad, veiligheid en de rechten van slachtoffers, uitgevoerd door het FRA (https://fra.europa.eu/en/publication/2021/crime-safety-and-victims-rights-summary-fundamental-rights-survey), is in België 44% van de vrouwelijke en 11% van de mannen het slachtoffer van geweld geworden van een familielid of een naast familielid. Vrouwen zijn vaker het slachtoffer van “ernstig” of “zeer ernstig” partnergeweld dan mannen en lopen vaker een fysiek letsel op (Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld (2010). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/ervaringen_van_vrouwen_en_mannen_met_psychologisch_fysiek_en_seksueel_geweld. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, https://rm.coe.int/1680462530).</p>	<p>(24% en Belgique contre 22% en Europe) (La violence à l'égard des femmes : une enquête à l'échelle de l'UE, Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne, 2014, https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits). La dimension du genre est inhérente à cette problématique. D'après l'enquête sur la criminalité, la sécurité et les droits des victimes, menée par la FRA (https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits), en Belgique, 44% des femmes et 11% des hommes ont été victimes de violence de la part d'un membre de la famille ou d'un parent. Les femmes sont plus souvent victimes de violence entre partenaires « grave » ou « très grave » que les hommes et subissent plus souvent des lésions corporelles (http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-eeen-aantal-mythes-onder-de-loop_web.pdf, p. 22 à 25).</p>
<p>Een gelijkaardige strafverzwaring is bepaald in het Franse strafrecht (art. 221-4 C.P.).</p>	<p>Le droit pénal français prévoit une aggravation similaire de la peine (art. 221-4 C.P.).</p>
<p>In zoverre deze bepaling in een strafverhoging voorziet voor een doodslag gepleegd op <u>een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen</u>, herneemt het de kwalificatie oudermoord uit het huidige artikel 395 Sw. Het verdient echter aanbeveling het verzwarend bestanddeel ook uitwerking te laten vinden wanneer de dader de vader, moeder of andere ascendent is van het slachtoffer. De strafverzwaring uit</p>	<p>Dans la mesure où cette disposition prévoit un alourdissement de la peine pour un homicide commis sur <u>un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitée</u>, elle reprend la qualification de parricide tirée de l'actuel article 395 C.P. Toutefois, il convient également de recommander d'appliquer aussi l'élément aggravant lorsque l'auteur est le père, la mère ou un autre ascendant de la victime. L'alourdissement de la peine visé à l'actuel</p>

het huidige artikel 395 Sw. is mede gebaseerd op het bijzondere respect dat afstammelingen geacht worden te hebben voor het leven en de fysieke integriteit van hun ascendenten. In het verslag van de Kamercommissie werd oudermoord bij de bespreking van het huidige Strafwetboek omschreven als de schending van een heilige plicht, die het verlaten van de meest fundamentele natuurlijke gevoelens impliceert.⁹⁷ Wanneer deze verplichting tot respect op de meest fundamentele wijze met de voeten wordt getreden, door het doden van de ascendent met het oogmerk hem te doden, verdient dit volgens het huidige Strafwetboek een verhoging van de strafmaat tot de zwaarste straf waarin het wetboek voorziet. Volgens de auteurs van het voorontwerp geldt deze verplichting tot respect in een hedendaagse context echter in beide richtingen: men mag ook een bijzonder respect verwachten voor het leven en de fysieke integriteit van zijn eigen afstammelingen. Vandaar dat wordt voorgesteld het verzwarend bestanddeel van toepassing te laten zijn op een band van bloedverwantschap in zowel de opgaande als de neerdalende lijn. Voor België zijn er, voor zover de auteurs bekend, geen statistieken beschikbaar over het aantal dodingen binnen deze relatie, maar volgens het Nederlandse Centraal Bureau voor de Statistiek was in ongeveer 10% van de gevallen de dader de ouder van het slachtoffer in de periode 2010-2014.⁹⁸

article 395 du Code pénal est notamment fondé sur le respect particulier que les descendants sont censés avoir envers la vie et l'intégrité physique de leurs ascendants. Dans le rapport de la Commission de la Chambre, dans le cadre de la discussion concernant le Code pénal actuel, le parricide a été décrit comme la violation d'un devoir sacré, qui implique l'abandon des sentiments naturels les plus fondamentaux.⁹⁹ Lorsque cette obligation de respect est piétinée de la manière la plus fondamentale, en tuant intentionnellement l'ascendant, cela mérite selon le Code pénal actuel une augmentation du taux de la peine jusqu'à la peine maximale prévue par le code. D'après les auteurs de l'avant-projet, dans le contexte actuel, cette obligation de respect s'applique toutefois dans les deux sens : on peut aussi s'attendre à un respect particulier pour la vie et l'intégrité physique de ses propres descendants. C'est pourquoi il est proposé d'appliquer l'élément aggravant au lien de parenté tant en ligne ascendante que descendante. À la connaissance des auteurs, on ne dispose d'aucune statistique pour la Belgique en ce qui concerne le nombre d'homicides au sein de cette relation mais selon le Centraal Bureau voor de Statistiek néerlandais, entre 2010 et 2014, l'auteur était le parent de la victime dans environ 10 % des cas.¹⁰⁰

⁹⁷ Verslag namens de Kamercommissie, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 276, nr. 5. Zie hierover uitgebreider J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 415, nr. 444, 417-418, nr. 447 en 424-425, nr. 457-458.

⁹⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/35/ruim-helft-van-vermoorde-vrouwen-door-ex-of-partner-omgebracht>.

⁹⁹ Rapport fait au nom de la Commission de la Chambre, in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 276, n° 5. Pour de plus amples informations à ce sujet, voir J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 415, n° 444, 417-418, n° 447 et 424-425, n° 457-458.

¹⁰⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/35/ruim-helft-van-vermoorde-vrouwen-door-ex-of-partner-omgebracht>.

Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Doodslag gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie (artikel 103bis)		Meurtre commis sur un personne qui exerce une fonction sociétale (article 103bis)
In het oorspronkelijke voorstel van de Commissie tot Hervorming van het Strafrecht was het feit dat de doodslag werd gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie naar aanleiding van de uitoefening van deze functie opgenomen als een verzwarende omstandigheid. In het thans voorliggende ontwerp wordt hiervan een verzwarend bestanddeel gemaakt. Dit op vraag van tal van actoren op het terrein, onder meer van de politie.		Dans la proposition initiale de la Commission de réforme du droit pénal, la circonstance que le meurtre était commis sur une personne exerçant une fonction sociétale à l'occasion de l'exercice de ces fonctions était reprise comme une circonstance aggravante. Dans le présent projet, on en fait un élément aggravant, et ce, à la demande de nombreux acteurs de terrain, parmi lesquels la police.
De coronacrisis heeft nogmaareens duidelijk gemaakt dat de personegevisieerd onder de noemer 'persoon met een maatschappelijke functie' vaak geconfronteerd worden met zeer moeilijke situaties, frustraties en onbegrip bij de personen ten aanzien van wie zij deze essentiële functie moeten uitvoeren. Het is gepast om een strafverzwaring te koppelen aan het feit dat het slachtoffer specifiek gedood wordt vanwege zijn of haar functie; dit ter bescherming van de betrokken personen. Dergelijke strafverzwaring is ook coherent met de strafverzwaring die bv. is voorzien voor gewelddaden (art. 189 van het ontwerp; alsook in o.a. de huidige artikelen 280 en 410bis Sw.).		La crise liée au Corona a démontré une fois de plus que les personnes qui sont visées par l'appellation "personne exerçant une fonction sociétale" sont souvent confrontées à des situations fort pénibles, des frustrations et de l'incompréhension de la part des personnes à l'égard desquelles elles doivent exercer ces fonctions essentielles. Il convient de lier l'aggravation de la peine au fait que la victime a été tuée spécialement en raison de sa fonction, ce afin de protéger les personnes concernées. Cette aggravation de peine est aussi cohérente avec l'aggravation de la peine qui est prévue par exemple pour les actes de violence (art. 189 du projet ; également, entre autres, les articles 280 et 410bis C.P.).
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.

Uitgelokte doodslag (artikel 104)	Le meurtre provoqué (article 104)
Deze bepaling herneemt de strafverminderende verschoningsgrond uit het huidige artikel 411 Sw. Aangezien de misdrijven tegen het leven in het voorontwerp een afzonderlijk hoofdstuk uitmaken, is het met het oog op de duidelijkheid en de coherentie gepast om de uitlokking hier ook afzonderlijk te vermelden.	Cette disposition reprend la cause d'excuse atténuante de l'actuel article 411 C.P. Étant donné que dans l'avant-projet, les infractions contre la vie constituent un chapitre distinct, par souci de clarté et de cohérence, il convient de mentionner la provocation séparément ici aussi.
De formulering van deze verschoningsgrond is grondig gewijzigd, maar zonder dat hierdoor inhoudelijk enige wijziging werd aangebracht. De doelstelling van de herformulering is enkel om de door de rechtspraak en de rechtsleer ontwikkelde toepassingsvoorwaarden hun neerslag te doen vinden in de tekst van de wet.	La formulation de cette cause d'excuse a été profondément remaniée mais sans aucune modification quant au fond. Cette reformulation a uniquement pour objectif de refléter dans le texte de la loi les modalités d'application développées par la jurisprudence et la doctrine.
Ten eerste wordt uitdrukkelijk vermeld dat zowel fysiek als psychisch geweld aan de basis van de uitlokking kunnen liggen. Waar oorspronkelijk enkel fysiek geweld in aanmerking werd genomen om van uitlokking te spreken in de zin van artikel 411 Sw. ¹⁰¹ , zijn de rechtspraak en rechtsleer geëvolueerd naar het standpunt dat ook psychisch geweld aan de basis van uitlokking kan liggen. ¹⁰² Hieruit volgt ook, zoals vandaag reeds wordt vermeld in de wet, dat het geweld moet gericht zijn tegen personen. Het slachtoffer van het geweld kan de persoon zijn die zich op de uitlokking beroept of een derde.	Premièrement, il est indiqué explicitement que tant la violence physique que psychique peut être à la base de la provocation. Alors qu'initialement, seule la violence physique était prise en compte pour parler de provocation au sens de l'article 411 C.P. ¹⁰³ , la jurisprudence et la doctrine ont évolué en ce sens que la violence psychique peut aussi être à la base de la provocation. ¹⁰⁴ Par conséquent, comme il est déjà mentionné dans la loi, la violence doit être dirigée contre des personnes. La victime de violence peut être la personne qui invoque la provocation ou un tiers.

¹⁰¹ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 227, nr. 60 ; Verslag namens de Kamercommissie, in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Brussel, Bruylant, 1867-1870, 280, nr. 25.

¹⁰² Cass. 22 april 2015, ARP.15.0118.F; Cass. 21 november 2012, ARP.12.1557.F; Cass. 22 juni 2011, *T.Straf*: 2012, 320, noot D. DE WOLF. Zie uitgebreider over deze evolutie: J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 772-775, nr. 852-854.

¹⁰³ J.J. Haus, « Exposé des motifs », in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 227, n° 60 ; Rapport fait au nom de la Commission de la Chambre, in J.S.G. Nypels, *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, III, Bruxelles, Bruylant, 1867-1870, 280, n° 25.

¹⁰⁴ Cass. 22 avril 2015, ARP.15.0118.F ; Cass. 21 novembre 2012, ARP.12.1557.F ; Cass. 22 juin 2011, *T.Straf*: 2012, 320, note D. De Wolf. Pour de plus amples informations sur cette évolution, voir : J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 772-775, n° 852-854.

<p>Ten tweede moet het geweld ernstig zijn. Dit is een herformulering van de huidige vereiste 'zware' gewelddaden. Het Hof van Cassatie heeft geoordeeld dat de ernst van de gewelddaden die de uitlokking uitmaken niet alleen moet worden afgemeten aan de intensiteit van de reactie die ze veroorzaakten, maar ook aan hun materiële intensiteit vergeleken met het uitgelokte misdrijf. De gewelddaden moeten van aard zijn de vrije wil van een normaal en redelijk persoon te kunnen verminderen.¹⁰⁵</p>	<p>Deuxièmement, la violence doit être grave. Il s'agit d'une nouvelle formulation du critère actuel de violences « graves ». La Cour de Cassation a jugé que la gravité des violences qui constituent la provocation ne doit pas être mesurée uniquement sur l'intensité de la réaction qu'elles ont entraînées, mais également sur leur intensité matérielle comparée à la gravité de l'infraction provoquée. Les violences doivent être de nature à amoindrir le libre arbitre d'une personne normale et raisonnable.¹⁰⁶</p>
<p>Verder is in de rechtspraak aangenomen dat het geweld dat aan de basis ligt van de uitlokking opzettelijk moet zijn gepleegd¹⁰⁷ en een ogenblikkelijk karakter moet hebben, d.w.z. nakend zijn, in uitvoering zijn of beëindigd zijn. Het geweld moet dus een reëel karakter hebben, louter hypothetisch geweld volstaan niet.</p> <p>In zijn advies (nr. 38) formuleert de Raad van State de vraag of het vereiste opzet van het uitlokkend gedrag een voldoende pertinent criterium is om het verschil in bestraffing te verantwoorden. Daarbij wordt verwezen naar de situatie waarin iemand er ten onrechte van uitgaat dat de uitlokker opzettelijk handelde. Volgens de auteurs van het ontwerp is dit criterium wel degelijk pertinent. De uitlokking is een strafverminderende verschoningsgrond die een omstandigheid omschrijft waarin de wetgever een zekere mate van begrip heeft voor het gebruik van geweld als reactie. Het is verantwoord dit begrip te beperken tot situaties waarin de uitlokkende gedraging opzettelijk werd gesteld. Wanneer het slechts gaat om een ongeluk, mag de wetgever meer zelfbeheersing verwachten</p>	<p>En outre, il est admis dans la jurisprudence que la violence à la base de la provocation doit être intentionnelle¹⁰⁸ et avoir un caractère direct; autrement dit, elle doit être imminente, en cours d'exécution ou terminée. La violence doit donc avoir un caractère réel, des violences purement hypothétiques ne suffisant pas.</p> <p>Dans son avis (n° 38), le Conseil d'Etat se pose la question de savoir si l'intention requise du comportement provocateur est un critère suffisamment pertinent pour justifier la différence dans la répression. A cet égard, il évoque la situation où une personne pense à tort que celui qui provoquait agissait intentionnellement. Les auteurs du projet estiment que ce critère est bien pertinent. La provocation est une cause d'excuse atténuante qui définit une circonstance où le législateur témoigne d'une certaine compréhension à l'égard du recours à la violence comme réaction. Il est justifié de limiter cette notion aux situations où le comportement provoquant est adopté intentionnellement. Lorsqu'il s'agit seulement d'un accident, le législateur peut attendre du citoyen davantage de maîtrise et, dès lors, exclure la cause d'excuse dans</p>

¹⁰⁵ Cass. 21 novembre 2012, AR P.12.1557.F; Cass. 22 juni 2011, *T.Strafr.* 2012, 320, noot D. DE WOLF.

¹⁰⁶ Cass. 21 novembre 2012, AR P.12.1557.F; Cass. 22 juin 2011, *T.Strafr.* 2012, 320, note D. De Wolf.

¹⁰⁷ Cass. 19 novembre 2014, AR P.14.1320.F.

¹⁰⁸ Cass. 19 novembre 2014, AR P.14.1320.F.

<p>van de burger en de verschoningsgrond daarom uitsluiten in dergelijk geval. Bovendien moet worden benadrukt dat de betrokkene in dergelijk geval nog altijd een beroep kan doen op verzachtende omstandigheden om tot een lagere bestraffing te komen. In de aangehaalde situatie waarbij iemand er ten onrechte van uitgaat dat de uitlokker opzettelijk handelde, zal de verschoningsgrond daarenboven toch kunnen worden toegepast indien de dwaling van de betrokkene over het opzettelijk karakter van de uitlokkingshandeling onoverwinnelijk was.</p>	<p>un tel cas. De plus, il faut souligner que, dans une telle hypothèse, l'intéressé peut toujours encore invoquer des circonstances atténuantes pour obtenir une répression moins sévère. Dans l'exemple cité où une personne pense à tort que celui qui provoquait agissait intentionnellement, la cause d'excuse pourra être malgré tout retenue si l'erreur de l'intéressé quant au caractère intentionnel du comportement provocateur était invincible.</p>
<p>Vervolgens wordt vereist dat het geweld wederrechtelijk is. Indien de 'uitlokker' het recht had om zich te gedragen zoals hij heeft gedaan, dan had de uitgelokte persoon de plicht om dit te ondergaan.¹⁰⁹</p>	<p>Ensuite, la violence doit être injuste. Si le « provocateur » avait le droit de se comporter comme il l'a fait, la personne provoquée avait l'obligation de subir ce comportement.¹¹⁰</p>
<p>Ten slotte wordt ook een onmiddellijkheidsvereiste gesteld. Deze impliceert dat de dader moet hebben gehandeld onder invloed van de emoties die werden opgewekt door het ernstig geweld: de betrokkene heeft niet de tijd gehad die noodzakelijk was om zijn wil volledig terug vrij te maken van de invloed van het geweld. De onmiddellijkheidsvereiste moet dus niet te strikt worden geïnterpreteerd: de invloed van de uitlokkingsdaden kan immers nog enige tijd duren nadat deze daden werden gesteld, waarbij moet worden aangenomen dat deze invloed afneemt met de tijd.¹¹¹</p>	<p>Enfin, une exigence d'immédiateté est également posée. Elle implique que l'agent doit avoir agi sous l'influence des émotions suscitées par la violence grave : la personne concernée n'a pas eu le temps nécessaire pour libérer totalement sa volonté de l'influence des violences. Le critère d'immédiateté ne doit donc pas être interprété de façon trop stricte : l'influence des faits déclencheurs peut en effet durer encore un certain temps après que ces actes ont été commis, étant entendu que cette influence diminue avec le temps.¹¹²</p>

¹⁰⁹ O. BASTYNS, "La provocation: évolution jurisprudentielle et doctrinale d'une cause d'excuse", in F. ROGGEN, F. KUTY en O. BASTYNS (eds.), *Actualités du droit pénal*, in *UB³/Barreau de Bruxelles*, Brussel, Bruylant, 2009, 100; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 784, nr. 864.

¹¹⁰ O. Bastyns, « La provocation : évolution jurisprudentielle et doctrinale d'une cause d'excuse », in F. Roggen, F. Kutty en O. Bastyns (éd.), *Actualités du droit pénal*, in *UB³/Barreau de Bruxelles*, Bruxelles, Bruylant, 2009, 100 ; J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 784, n° 864.

¹¹¹ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 788-789, nr. 870; A. DELANNAY, "Les homicides et les lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 356, nr. 342 ; J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, III, Brussel, Bruylant, 1898, 49-50, nr. 2.

¹¹² J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 788-789, n° 870 ; A. Delannay, « Les homicides et les lésions corporelles volontaires », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre*

<p>Er is geen nood aan het hernemen van de uitlokkingsituatie uit artikel 412 Sw. (uitlokking door inbraak in een bewoond pand, overdag gepleegd). Deze situatie is immers slechts een toepassingsgeval van uitlokking door ‘ernstig geweld’, voor zover de dader kon geloven aan een aanranding van personen¹¹³. Gelet op de impact die dergelijke feiten kunnen hebben op een persoon, moet dit worden beschouwd als een vorm van ernstig psychisch geweld, die een vorm van uitlokking uitmaakt. Bovendien was deze bepaling een tegenhanger van het vermoeden van wettige verdediging ingeval van een inbraak bij nacht (artikel 417 Sw.), dat werd opgeheven in het voorontwerp van Boek 1. De coherentie vereist dan dat ook deze bepaling wordt opgeheven.</p>	<p>Il n’est pas nécessaire de reprendre la situation de provocation tirée de l’article 412 C.P. (provocation par effraction d’un immeuble habité commise pendant le jour). Cette situation est en effet seulement un cas d’application de la provocation par des « violences graves », pour autant que l’auteur a pu croire à une agression contre les personnes¹¹⁴. Eu égard à l’impact que de tels faits peuvent avoir sur une personne, il convient de les considérer comme une forme de violence psychique grave, qui constitue une forme de provocation. En outre, cette disposition faisait pendant à la présomption de légitime défense en cas d’effraction nocturne (article 417 C.P.), qui a été supprimée dans l’avant-projet de Livre 1. Par souci de cohérence, cette disposition doit aussi être supprimée.</p>
<p>De op de uitgelokte doodslag gestelde strafmaat (een straf van niveau 3) stemt overeen qua maximumstraf met de strafmaat die vandaag is voorgeschreven door artikel 411 Sw. Deze strafvermindering is van toepassing op elke vorm van doodslag: zowel op het basismisdrijf (artikel 98) als wanneer aan de doodslag een verzwarend bestanddeel wordt toegevoegd (artikelen 99 t.e.m. 103). De verhoging van de minimumstraf die het gevolg is van deze indeling in strafniveaus kan de rechter indien hij dit nodig acht nog opzij zetten door het aannemen van verzachtende omstandigheden.</p>	<p>Le taux de la peine fixé pour le meurtre provoqué (une peine de niveau 3) correspond, pour ce qui est de la peine maximale, au taux de la peine prévue aujourd’hui par l’article 411 C.P. Cette réduction de peines s’applique à toute forme d’homicide: tant à l’infraction principale (article 98) que lorsqu’un élément aggravant s’ajoute à l’homicide (articles 99 à 103 inclus). S’il l’estime nécessaire, le juge peut encore contourner cet alourdissement de la peine minimale qui découle de cette division en niveaux de peine en acceptant des circonstances atténuantes.</p>
<p>De huidige uitsluiting van de straf onder elektronisch toezicht, de werkstraf en de probatiestraf voor deze feiten (art. 37ter, §1, derde lid, 3°, Sw., art. 37quinquies, §1, tweede lid, 4°, Sw. en art. 37octies, §1, vierde lid, 4° Sw.) werd niet hernomen. Hoewel deze</p>	<p>L’actuelle exclusion de la peine de surveillance électronique, de la peine de travail et de la peine de probation pour de tels faits (art. 37ter, § 1er, alinéa 3, 3°, art. 37quinquies, §1, deuxième alinéa, 4°, C.P. et art. 37octies, §1, quatrième alinéa, 4° C.P.),</p>

les personnes, Bruxelles, Larcier, 2010, 356, n° 342 ; J.S.G. Nypels et J. Servais, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, III, Bruxelles, Bruylant, 1898, 49-50, n° 2.

¹¹³ Verduidelijkt in functie van nr. 39 van het advies van de Raad van State.

¹¹⁴ Précision apportée en fonction du n° 39 de l’avis du Conseil d’Etat.

<p>straffen principieel als onvoldoende zwaar kunnen worden beschouwd voor feiten die bestaan uit het doden van een ander persoon met het oogmerk die persoon te doden, valt niet uit te sluiten dat een dergelijke straf toch gepast is. Zo kan bv. worden gedacht aan de situatie waarin een persoon zijn/haar partner doodt na jarenlang geterroriseerd te zijn en waarbij de rechtbank of het hof van assisen van oordeel is dat de beste bestraffing hiervoor bestaat in het volgen van een psychotherapie in het kader van een probatiestraf.</p>	<p>n'est pas reprise. Bien que ces peines soient jugées, en principe insuffisamment lourdes pour des faits qui consistent en un homicide intentionnel sur une autre personne, il ne convient pas d'exclure qu'une telle peine ne puisse, malgré tout, adéquate. Ainsi, on peut penser, par exemple, à la situation d'une personne qui tue son partenaire après avoir été terrorisée par lui des années durant et pour laquelle le tribunal ou la cour d'assises estimerait que la meilleure répression de ces faits consisterait dans le suivi d'une psychothérapie dans le cadre d'une peine de probation.</p>
<p>Het tweede lid van dit artikel werd, in navolging van een suggestie van A. DELANNAY¹¹⁵, enigszins geherformuleerd om te benadrukken dat het hier, net als bij noodweerexces, gaat om een strafverminderende verschoningsgrond, die de aard van het misdrijf niet wijzigt (en niet om een autonome kwalificatie).</p>	<p>Conformément à la suggestion de A. DELANNAY¹¹⁶, le deuxième alinéa de cet article a été quelque peu reformulé pour souligner qu'il s'agit ici, comme dans le cas d'un excès de légitime défense, d'une cause d'excuse atténuante qui ne modifie pas la nature de l'infraction (il ne s'agit pas d'une qualification autonome).</p>
<p>Bijkomende straffen (artikel 105)</p>	<p>Les peines accessoires (article 105)</p>
<p>Wat de straf van de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling betreft, herneemt deze bepaling de straf die voorheen voortvloeide uit artikel 18 Sw. voor deze feiten, indien er levenslange opsluiting of opsluiting van 20 tot 30 jaar werd opgelegd.</p>	<p>En ce qui concerne la peine consistant en la publication de la décision de condamnation, cette disposition reprend la peine qui découlait précédemment de l'article 18 du Code pénal pour ces faits, en cas de condamnation à la réclusion à perpétuité ou à une réclusion de vingt à trente ans.</p>
<p>Daarnaast wordt het nuttig geacht de wetgever de mogelijkheid te geven een woon- of contactverbod op te leggen aan de dader, teneinde het slachtoffer van een poging tot doodslag of de nabestaanden van een slachtoffer van doodslag een confrontatie met de dader te besparen.</p>	<p>En outre, il est apparu nécessaire de donner la possibilité au législateur d'imposer une interdiction de résidence ou de contact à l'auteur afin de protéger la victime d'une tentative d'homicide ou d'éviter aux proches d'une victime d'homicide d'être confrontés à l'auteur.</p>

¹¹⁵ Zie tussenkomst A. DELANNAY tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universit  Saint-Louis Bruxelles.

¹¹⁶ Zie tussenkomst A. DELANNAY tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universit  Saint-Louis Bruxelles.

Deze bijkomende straffen zijn facultatief. Deze bepaling doet uiteraard geen afbreuk aan de bijkomende straffen die op basis van andere bepalingen kunnen of moeten worden uitgesproken voor deze feiten.	Ces peines accessoires sont facultatives. Cette disposition ne porte bien entendu pas préjudice aux peines accessoires qui peuvent ou doivent être prononcées pour ces faits en vertu d'autres dispositions.
Verzwarende omstandigheden (artikel 106)	Les circonstances aggravantes (article 106)
Teneinde de overeenstemming in de bestraffingsmaatstaven tussen de verschillende vormen van geweld op een persoon te verbeteren, wordt hier, naar analogie met wat vandaag reeds is bepaald voor opzettelijke slagen en verwondingen, voorzien in een verzwarende omstandigheid voor het geval de doodslag is gepleegd ten aanzien van bepaalde slachtoffers. De <i>ratio legis</i> voor deze bepalingen met betrekking tot gewelddaden die geen doodslag uitmaken, geldt immers <i>a fortiori</i> voor het doden van dergelijke persoon met het oogmerk om die persoon te doden.	Ici aussi, afin d'améliorer la concordance entre les critères de sanction des différentes formes de violence à l'égard d'une personne et par analogie avec ce qui est déjà prévu aujourd'hui pour les coups et blessures volontaires, une circonstance aggravante est prévue dans le cas où le meurtre est commis à l'encontre de certaines victimes. La <i>ratio legis</i> des dispositions relatives aux actes de violence qui ne constituent pas un homicide s'applique en effet <i>a fortiori</i> à l'homicide intentionnel de ces personnes.
Voor de twee eerst vermelde groepen, nl. de scheidsrechters en seingevers en de bloedverwanten in de zijlijn tot de derde graad, geldt ook voor de fysieke gewelddaden die geen doodslag uitmaken dat zij een verzwarende omstandigheid zijn (en geen verzwarend bestanddeel). In tegenstelling tot bij de doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 102) wordt deze laatste verzwarende omstandigheid niet uitgebreid tot aanverwanten. De bijzondere kwetsbaarheid die uit deze relatie voortvloeit voor minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand, geldt niet voor personen die niet in dergelijke situatie verkeren. De aard van de relatie tussen dader en slachtoffer is in geval van aanverwantschap anders van aard dan wanneer er sprake is van bloedverwantschap, wat maakt dat de rechter niet verplicht moet worden hiermee	Pour les deux premiers groupes cités, à savoir les arbitres, les patrouilleurs et les parents en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, il s'agit également d'une circonstance aggravante (et non d'un élément aggravant) pour les actes de violence physique qui ne constituent pas un homicide. Contrairement à l'homicide commis sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité (article 102), cette dernière circonstance aggravante n'est pas étendue aux alliés. La vulnérabilité particulière qui découle de cette relation pour les mineurs ou personnes en situation de vulnérabilité ne s'applique pas aux personnes qui ne se trouvent pas dans cette situation. En cas de parenté par alliance, la nature de la relation entre l'auteur et la victime n'est pas la même qu'en cas de parenté biologique et le juge ne doit dès lors pas être obligé d'en tenir compte pour fixer la peine et le taux de la peine. Il va de

<p>rekening te houden bij het bepalen van de straf en strafmaat. Het staat de rechter uiteraard wel vrij om dit wel te doen in alle gevallen waarin de aanverwantschap tussen dader en slachtoffer volgens hem van aard moet zijn de strafmaat te beïnvloeden. Dit wordt echter overgelaten aan de vrije appreciatie van de rechter.</p>	<p>soi que le juge est libre de le faire malgré tout dans tous les cas où la parenté par alliance entre l'auteur et la victime est, selon lui, de nature à influencer le taux de la peine. Cela est toutefois laissé à sa libre appréciation.</p>
<p>Hieraan wordt nog de situatie toegevoegd waarin de dader occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenleeft. Het samenwonen maakt immers dat men bijzonder kwetsbaar wordt voor dergelijke feiten, niet alleen door de conflicten die dit met zich mee kan brengen maar vooral doordat de dader misbruik kan maken van de uitgebreidere gelegenheden om zijn slachtoffer te treffen, bv. in de slaap. De vertrouwensband die maakt dat men een woning deelt met iemand, werd misbruikt om het misdrijf te plegen. Hiermee worden bv. situaties van cohousing geïllustreerd, vrienden die samen een vakantiewoning delen,...</p>	<p>A ceci, s'ajoute la situation dans laquelle l'auteur vit occasionnellement ou habituellement avec la victime. En effet, vivre ensemble fait que l'on devient particulièrement vulnérable à de tels faits, non seulement par les conflits que cela peut entraîner mais surtout parce que l'auteur peut abuser des multiples circonstances pour porter atteinte à sa victime, par exemple dans son sommeil. Le lien de confiance qui fait qu'on partage une habitation avec quelqu'un, a été abusé pour commettre une infraction. Cela vise par exemple les situations de « cohousing », d'amis qui partagent une habitation de vacances ensemble, etc.</p>
<p>De situaties van gezag en bewaring worden hier niet hernomen, aangezien zij enkel betrekking kunnen hebben op minderjarigen en personen in een kwetsbare toestand en dus reeds als verzwarende omstandigheid in het betreffende artikel werden opgenomen.</p>	<p>Les situations d'autorité et de garde ne sont pas reprises ici, étant donné qu'elles ne peuvent concerner que les mineurs et les personnes en situation de vulnérabilité et ont donc déjà été incluses comme circonstance aggravante dans l'article concerné.</p>
<p>In vergelijking met een eerdere versie van dit ontwerp werd ook de situatie van een doodslag gepleegd door een persoon met een openbare functie, gepleegd in het kader van de uitoefening van deze functie, als verzwarende omstandigheid opgenomen. Dit naar analogie met wat reeds was bepaald voor gewelddaden. Het is bovendien gepast dat de rechter verplicht in overweging moet nemen met deze omstandigheid, aangezien het gaat om omstandigheden die het vertrouwen dat de samenleving noodzakelijk</p>	<p>Par comparaison avec une version antérieure du projet, la circonstance que le meurtre est commis par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions est reprise comme circonstance aggravante, ceci par analogie avec ce qui est déjà prévu pour les actes de violence. De plus, il convient que le juge soit obligé de prendre en considération cette circonstance étant donné qu'il s'agit de faits qui heurtent de cette manière la confiance que la société</p>

moet kunnen hebben in de beoefenaars van deze functies op die manier wordt geschokt.	doit absolument avoir dans les personnes exerçant de telles fonctions.
Artikel 106 herneemt bij de verzwarende omstandigheden een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	L'article 106 reprend, parmi les circonstances aggravantes, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (<i>Doc. parl.</i> , Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
Dit wetsvoorstel beoogt de aanwezigheid van minderjarige kinderen bij het plegen van gewelddaden tussen partners als een verzwarende omstandigheid te beschouwen. Het doel is om het bewustzijn van de gevolgen en impact van huiselijk geweld op kinderen te vergroten, maar ook om ervoor te zorgen dat kinderen die getuige zijn van deze gebeurtenissen automatisch worden herkend als bijkomende slachtoffers.	Cette proposition de loi vise à considérer la présence d'enfants mineurs lors de la commission d'actes de violence entre partenaires comme une circonstance aggravante. Son but est d'accroître la prise de conscience des conséquences et de l'impact de la violence intrafamiliale sur les enfants, mais aussi faire en sorte que les enfants témoins de ces faits soient automatiquement reconnus comme étant des victimes supplémentaires.
Het wetsvoorstel bouwt voort op het akkoord van de regering van 30 september 2020, dat zich engageerde tot een volledig gecoördineerde aanpak van kindermishandeling, huiselijk en seksueel geweld, en de resolutie van 22 april 2021 over huiselijk geweld, in het bijzonder tegen vrouwen en kinderen (55-1844/004). In dit verband verwijst zij naar de hoorzittingen die in 2020 binnen de Adviescommissie Sociale Emancipatie zijn georganiseerd over het thema "huiselijk geweld, in het bijzonder tegen vrouwen en kinderen".	La proposition de loi s'appuie sur l'accord du gouvernement du 30 septembre 2020, qui s'est engagé à garantir une approche coordonnée à part entière de la maltraitance des enfants, et des violences intrafamiliales et sexuelles, et sur la résolution du 22 avril 2021 sur la violence intrafamiliale, en particulier à l'égard des femmes et des enfants (55-1844/004). Elle fait à cet égard référence aux auditions organisées au sein du Comité d'avis pour l'Émancipation sociale sur la thématique de la "violence intrafamiliale, en particulier à l'égard des femmes et des enfants" au cours de l'année 2020.
In punt 1 van de resolutie wordt de regering opgeroepen te erkennen dat kinderen in de definitie van huiselijk geweld het slachtoffer zijn van huiselijk geweld, zelfs wanneer zij getuige zijn van geweld binnen het gezin.	Dans un point 1, la résolution demande au gouvernement de reconnaître que, dans la définition de la violence intrafamiliale, les enfants sont victimes de la violence intrafamiliale, même lorsqu'ils en sont témoins d'actes de violence au sein de la famille.

De resolutie roept de regering ook op om bijzondere aandacht te besteden aan kinderen, die zowel direct als indirect het slachtoffer zijn van huiselijk geweld, als onderdeel van het beleid inzake preventie, de aanpak en de opvolging van dit probleem (punt 3 van de resolutie).	La résolution demande aussi au gouvernement d'accorder une attention particulière aux enfants, qui sont à la fois directement et indirectement victimes de la violence intrafamiliale, dans le cadre de la politique relative à la prévention, à la gestion et au suivi de cette problématique (point 3 de la résolution).
In antwoord op de vraag voorziet het wetsvoorstel in een verhoging van de straffen voor opzettelijke doodslag of opzettelijke mishandeling tussen partners wanneer deze worden gepleegd in het bijzijn van een minderjarige. Daartoe wordt artikel 410 van het Strafwetboek over huiselijk geweld, aangepast.	Pour répondre à demande, la proposition de loi prévoit d'alourdir les peines qui sanctionnent les faits d'homicide volontaire ou les coups et blessures volontaires entre partenaires lorsqu'ils sont commis en présence d'un mineur. Pour ce faire, l'article 410 du Code pénal consacré à la violence intrafamiliale est adapté.
Er werd beslist om de bepaling hier te hernemen en er een factor van de maken waarmee de rechter rekening kan houden bij de keuze van de straf of maatregel en de zwaarte daarvan. Deze vallen onder de appreciatiebevoegdheid van de rechter bij het bepalen van de straf. Indien de rechter beslist deze omstandigheden te weerhouden, kan hij geen hogere straf opleggen dan de voor het misdrijf gestelde maximumstraf.	Il a été décidé ici de reprendre la disposition et d'en faire un facteur que le juge peut prendre en lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci. Celles-ci relèvent du pouvoir d'appréciation du juge lors de la détermination de la peine. Si le juge décide de retenir ces circonstances, il ne peut prononcer une peine supérieure à la peine maximale prévue pour l'infraction.
In tegenstelling tot het wetsvoorstel leidt de verzwarende omstandigheid niet tot een verhoging van de straf.	Contrairement à la proposition de loi, la circonstance aggravante n'entraîne pas de rehaussement de peine.
Dergelijke aandacht voor kinderen, getuige van partnergeweld is niet nieuw. De aanbeveling 1905 (2010) inzake kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld van de Raad van Europa stelt in punt 2.2.: <i>2.2. provide children concerned, in the respective articles of the future convention, with a veritable status of "secondary victims" in order to appropriately consider, having regard to the gender dimension, the impact that situations of domestic violence can have on them;</i>	Cette attention portée aux enfants témoins de violences entre partenaires n'est pas nouvelle. La recommandation 1905 (2010) du Conseil de l'Europe sur les enfants témoins de violences domestiques stipule au point 2.2 : <i>2.2. provide children concerned, in the respective articles of the future convention, with a veritable status of "secondary victims" in order to appropriately consider, having regard to the gender dimension, the impact that situations of domestic violence can have on them;</i>

<p>Het Verdrag van Istanbul zelf heeft dit uitgewerkt via het artikel 46, d) betreffende de verzwarende omstandigheden:</p> <p><i>“ Artikel 46 - Strafverzwarende omstandigheden</i></p> <p><i>De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de volgende omstandigheden, voor zover deze niet reeds tot de bestanddelen van het strafbare feit behoren, in aanmerking <u>kunnen</u> worden genomen, overeenkomstig de relevante bepalingen van het nationale recht, als strafverzwarende omstandigheden bij het bepalen van de straf met betrekking tot de overeenkomstig dit Verdrag strafbaar gestelde feiten:</i></p> <p>...</p> <p><i>d het strafbare feit is gepleegd tegen of in de aanwezigheid van een kind;</i></p> <p>...”.</p>	<p>La Convention d'Istanbul elle-même a élaboré cela par le biais de l'article 46 d), relatif aux circonstances aggravantes:</p> <p><i>« Article 46 – Circonstances aggravantes</i></p> <p><i>Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires afin que les circonstances suivantes, pour autant qu'elles ne relèvent pas déjà des éléments constitutifs de l'infraction, <u>puissent</u>, conformément aux dispositions pertinentes de leur droit interne, être prises en compte en tant que circonstances aggravantes lors de la détermination des peines relatives aux infractions établies conformément à la présente Convention :</i></p> <p>...</p> <p><i>d l'infraction a été commise à l'encontre ou en présence d'un enfant;</i></p> <p>... ».</p>
<p>De term 'kunnen' betekent dat de Verdragspartijen moeten voorzien dat de rechters rekening kunnen houden met die verzwarende omstandigheden bij de veroordeling, maar dat ze niet verplicht zijn deze toe te passen.</p>	<p>Le terme « puissent » signifie que les parties contractantes doivent prévoir que les tribunaux peuvent tenir compte de ces circonstances aggravantes dans la détermination de la peine, mais qu'elles ne sont pas tenues de les appliquer.</p>
<p>Het recente voorstel van richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld definieert in artikel 4 de notie “slachtoffer” als: <i>“elke persoon, ongeacht geslacht of gender, tenzij anders bepaald, die schade heeft geleden die rechtstreeks is veroorzaakt door onder deze richtlijn vallende daden van geweld, met inbegrip van minderjarige getuigen van dergelijk geweld”.</i></p>	<p>La récente proposition de directive du Parlement européen et du Conseil relative à la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, définit, à l'article 4, la notion de « victime » comme suit: <i>« toute personne, quel que soit son sexe ou son genre, sauf indication contraire, qui a subi un préjudice directement causé par des actes de violence visés par la présente directive, y compris les enfants témoins de tels actes de violence ».</i></p>
<p>Het voorstel van richtlijn herneemt onder artikel 13 dezelfde bepaling als voorzien in het Verdrag van Istanbul.</p>	<p>La proposition de directive reprend la même disposition que celle prévue par la convention d'Istanbul dans un article 13.</p>
<p>Het opnemen als verzwarende omstandigheid ligt dus in de lijn van de internationaalrechtelijke teksten, hoewel die niet vereisen dat er een effectieve strafverzwaring moet zijn, maar dat rechters</p>	<p>L'inclure comme circonstance aggravante est donc conforme aux textes de droit international, bien qu'ils n'exigent pas qu'il y ait une augmentation effective de la peine, mais que les juges puissent en tenir</p>

er wel rekening mee kunnen houden. Het feit dat men binnen de strafvork blijft, lijkt hieraan tegemoet te komen.	compte. Le fait que de rester dans la fourchette des peines semble répondre à cela.
De bescherming van minderjarigen is hier ruimer aangezien zij, als verzwarende omstandigheid, is opgenomen in hoofdstuk 1, dat betrekking heeft op de misdrijven tegen het leven (art. 106, 108/1 en 111), in hoofdstuk 2, dat foltering, onmenselijke behandeling en ontterende behandeling strafbaar stelt (art. 129), voor de niet-consensuele seksuele handelingen (art. 149) en in afdeling 1 van hoofdstuk 4, dat betrekking heeft op opzettelijke misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit. Het gaat om gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (art. 186), de intrafamiliale gewelddaden (art. 188), de vrouwelijke genitale verminking (art. 197/1) en zwangerschapsafbreking zonder toestemming (art. 200).	La protection apportées aux mineurs est plus large ici étant donné qu'elle est intégrée, comme circonstance aggravante, dans le chapitre 1 ^{er} qui rassemble les infractions contre la vie (art. 106, 108/1 et 111), dans le chapitre 2 qui incrimine la torture, le traitement inhumain et le traitement dégradant (art. 129), pour les actes à caractère sexuel non consentis (art. 149) et dans la section 1 ^{ère} du chapitre 4 qui regroupe les infractions intentionnelles contre l'intégrité physique ou psychique. Il s'agit des actes de violence commis avec un mobile discriminatoire (art. 186), les actes de violence intrafamiliale (art. 188), des mutilations génitales féminines (art. 197/1) et de l'interruption de grossesse sans consentement (art. 200).
Ter herinnering, artikel 46 van de Overeenkomst van Istanboel geeft de omstandigheden aan van de in de Overeenkomst bedoelde strafbare feiten. De misdrijven waarin het Verdrag voorziet zijn: psychisch geweld (art. 33), belaging (art. 34), fysiek geweld (art. 35), seksueel geweld (art. 36), gedwongen huwelijken (art. 37), genitale verminking bij vrouwen (art. 38), gedwongen abortus en sterilisatie (art. 39), seksuele belaging (art. 40).	Pour rappel, l'article 46 de la Convention d'Istanbul prévoit des circonstances pour les infractions prévues par la Convention. Les infractions prévues par ladite convention sont : violence psychologique (art. 33), harcèlement (art. 34), violence physique (art. 35), violence sexuelle (art. 36), mariages forcés (art. 37), mutilation génitale féminine (art. 38), avortement et stérilisation forcés (art. 39), harcèlement sexuel (art. 40).
De ontwerp teksten hebben de verdienste dat zij dichter in de buurt komen van wat in het Verdrag van Istanbul is bepaald.	Les textes en projet ont le mérite de se rapprocher de ce que la Convention d'Istanbul prévoit.
Verder werden ook de situaties van het plegen van het misdrijf door twee of meer personen die gezamenlijk handelen en het gebruik van of handelen onder bedreiging van een wapen opgenomen, in navolging van artikel 46, e en g van de Conventie van Istanbul.	Pour le surplus, la circonstance que l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes agissant de concert et l'usage d'une arme ou la menace à l'aide d'une arme ont été ajoutés conformément à l'article 46, e et g de la Convention d'Istanbul.

<p>Er werd gesuggereerd om, ter compensatie van het verdwijnen van de vergiftiging als afzonderlijke verzwaarde vorm van doodslag, een verzwarende omstandigheid op te nemen met betrekking tot het perfide karakter van de doodslag.¹¹⁷ Deze verzwarende omstandigheid zou, naast de vergiftiging, ook andere hypothesen kunnen omvatten zoals bv. het opsturen van een bompakket of de sabotage van een parachute. De keuze hieromtrent berust uiteraard bij de wetgever. De Commissie tot Hervorming van het Strafrecht heeft dit evenwel niet hernomen als verzwarende omstandigheid omdat, zonder verdere precisering, vragen kunnen rijzen over de verzoenbaarheid ervan met het legaliteitsbeginsel.</p>	<p>A titre de compensation de la disparition de la forme aggravée de meurtre que constituait l'empoisonnement, il fut suggéré de prévoir une circonstance aggravante résultant du caractère perfide du meurtre¹¹⁸. Cette circonstance aggravante aurait pu comprendre, outre l'empoisonnement, d'autres circonstances telles que l'envoi d'un colis piégé ou le sabotage d'un parachute. Le choix en revient bien entendu au législateur. La Commission de réforme du droit pénal n'a pas repris cette circonstance comme circonstance aggravante parce qu'à défaut de davantage de précision, cela suscitait des questions sur le plan du principe de légalité.</p>
<p>Afdeling 2. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid</p>	<p>Section 2. La mort par défaut grave de prévoyance ou de précaution</p>
<p>Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid (artikel 107)</p>	<p>La mort par défaut grave de prévoyance ou de précaution (article 107)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het principe uit artikel 419, eerste lid, Sw., behoudens dat het toepassingsgebied van de strafbaarstelling wordt beperkt tot situaties waarin de dood het gevolg is van een <i>ernstig</i> gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid. Deze beperking is het gevolg van de keuze die werd gemaakt in het kader van de omschrijving van het moreel bestanddeel in artikel 7 van het nieuwe Boek 1 Strafwetboek. Voor de motivering van deze keuze kan dan ook naar de memorie van toelichting bij deze bepaling worden verwezen.</p>	<p>Cette disposition reprend le principe visé à l'article 419, premier alinéa, du C.P., à ceci près que le champ d'application de l'incrimination est limité aux situations dans lesquelles la mort est la conséquence d'un défaut <i>grave</i> de prévoyance ou de précaution. Cette restriction découle du choix fait dans le cadre de la définition de l'élément moral à l'article 7 du nouveau Livre 1er du Code pénal. Pour la motivation de ce choix, on peut aussi renvoyer à l'exposé des motifs de cette disposition.</p>

¹¹⁷ Zie tussenkomst A. DELANNA Y tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universiteit Saint-Louis Bruxelles.

¹¹⁸ Voir l'intervention d'A. DELANNA Y lors du colloque *Un nouveau Code pénal pour le futur ?* qui s'est tenu le 3 mai 2019 à l'Université Saint-Louis Bruxelles.

Er wordt voor gekozen om in het kader van de nieuwe straffenschaal een straf van niveau 2 op dit misdrijf te stellen (als omzetting van de huidige straf, die bestaat uit een gevangenisstraf van 3 maanden tot 2 jaar en een geldboete van 50 tot 1000 euro).	Dans le cadre de la nouvelle échelle des peines, il a été choisi d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 2 (comme transposition de la peine actuelle, qui consiste en un emprisonnement de 3 mois à 2 ans et en une amende de 50 à 1000 euros).
Dodelijk verkeersongeval (artikel 108)	L'accident de roulage mortel (article 108)
Deze bepaling herneemt artikel 419, tweede lid, Sw.	Cette disposition reprend l'article 419, deuxième alinéa, C.P.
De Hoge Raad voor de Justitie meent dat deze strafverzwaring een grondige reflectie behoeft. ¹¹⁹ O.i. kan een behoud van dit verzwarend bestanddeel worden verantwoord gelet op de grote verantwoordelijkheid die men opneemt wanneer men beslist deel te nemen aan het verkeer. In het bijzonder wanneer men zich met een voertuig verplaatst, heeft het eigen gedrag een potentieel grote impact op het leven en de fysieke integriteit van de andere verkeersdeelnemers. Het is verantwoord om de burgers, door middel van deze strafverzwaring, op deze bijzondere verantwoordelijkheid te wijzen. Het Grondwettelijk Hof heeft bij arrest van 30 september 2021 (nr. 123/2021) overigens vastgesteld dat dit verschil in behandeling niet in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.	Le Conseil supérieur de la justice estime que cette aggravation de peine requiert une réflexion approfondie. ¹²⁰ A notre sens, le maintien de cet élément aggravant peut se justifier vu la grande responsabilité que l'on prend en décidant de participer au trafic. Plus particulièrement, lorsque l'on se déplace avec un véhicule, son propre comportement a un impact potentiel important sur la vie et l'intégrité physique des autres usagers de la route. Il est justifié d'insister sur cette responsabilité particulière par le biais d'une aggravation de la peine. Cependant, il faut signaler qu'actuellement une question préjudicielle est pendante devant la Cour constitutionnelle (numéro de rôle 7461) concernant la compatibilité de cette aggravation de peine avec les articles 10 et 11 de la Constitution.
Verzwarende omstandigheid (artikel 108/1)	La circonstance aggravante (article 108/1)
Artikel 108/1 herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind	L'article 108/1 reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur

¹¹⁹ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 8.

¹²⁰ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 8.

(Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	(Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
Afdeling 3. Aanzetten tot zelfdoding	Section 3. L'incitation au suicide
<p>In België worden jaarlijks gemiddeld 2.000 zelfdodingen geregistreerd. Om tot het aantal pogingen tot zelfdoding te komen moet dit getal met een multiplicator van 10 à 15 worden vermenigvuldigd. Daarbij moet nog rekening worden gehouden met een <i>dark number</i> van pogingen tot zelfdoding, aangezien alleen de gevallen gekend zijn waarbij de betrokkene achteraf aan een medische behandeling werd onderworpen.¹²¹ Het strafrecht heeft uiteraard geen rol te spelen ten aanzien van de persoon die besluit tot zelfdoding en zich van het leven berooft of tracht dit te doen. Een strafrechtelijk ingrijpen in deze zin zou overigens op gespannen voet staan met artikel 8 EVRM. In het arrest Haas t/ Zwitserland overwoog het EHRM: “<i>La Cour estime que le droit d’un individu de décider de quelle manière et à quel moment sa vie doit prendre fin, à condition qu’il soit en mesure de forger librement sa propre volonté à ce propos et d’agir en conséquence, est l’un des aspects du droit au respect de sa vie privée au sens de l’article 8 de la Convention</i>”.¹²² Essentieel is dus dat de betrokkene vrij en zelfstandig tot zijn besluit komt en dit zelf ten uitvoer kan brengen. Met deze afdeling wil het voorontwerp het leven van de betrokkene beschermen door personen die iemand aanzetten tot het plegen van (een poging tot) zelfdoding wel</p>	<p>En Belgique, on enregistre en moyenne 2 000 suicides par an. Pour obtenir le nombre de tentatives de suicide, il y a lieu de multiplier ce chiffre par 10 à 15. En outre, il faut encore tenir compte d’un nombre inconnu de tentatives de suicide étant donné que l’on ne connaît que les cas dans lesquels la personne concernée a ensuite été soumise à un traitement médical.¹²⁵ Le droit pénal ne joue bien sûr aucun rôle vis-à-vis de la personne qui décide de se suicider et qui s’ôte la vie ou tente de le faire. Une intervention pénale dans ce sens irait d’ailleurs à l’encontre de l’article 8 de la Convention européenne des droits de l’homme. Dans l’arrêt Haas/Suisse, la Cour européenne des droits de l’homme a déclaré: « <i>La Cour estime que le droit d’un individu de décider de quelle manière et à quel moment sa vie doit prendre fin, à condition qu’il soit en mesure de forger librement sa propre volonté à ce propos et d’agir en conséquence, est l’un des aspects du droit au respect de sa vie privée au sens de l’article 8 de la Convention</i> ». ¹²⁶ Il est donc essentiel que la personne concernée prenne sa décision librement et indépendamment et la mette elle-même à exécution. Au travers de cette section, l’avant-projet veut protéger la vie de la personne concernée en sanctionnant pénalement les personnes qui en incitent</p>

¹²¹ B. DEMYTTENAERE, *De last van het leven. Zelfmoord in België en Nederland*, Kessel-Lo, Van Halewyck, 2012, 30.

¹²² EHRM, Haas t/ Zwitserland, 20 januari 2011.

¹²⁵ B. Demyttenaere, *De last van het leven. Zelfmoord in België en Nederland*, Kessel-Lo, Van Halewyck, 2012, 30.

¹²⁶ CEDH, Haas/Suisse, 20 janvier 2011.

<p>strafrechtelijk te sanctioneren. Op die manier wordt een antwoord geboden aan een vandaag bestaande lacune in het Strafwetboek en wordt gevolg gegeven aan een nog steeds niet uitgevoerde aanbeveling van de parlementaire onderzoekscommissie met het oog op de beleidsvorming ter bestrijding van de onwettige praktijken van de sekten en van de gevaren ervan voor de samenleving en voor het individu, inzonderheid voor de minderjarigen¹²³. Een strafbaarstelling van de aanzetting tot zelfdoding is overigens aanwezig in tal van Europese rechtstelsels (Frankrijk, Nederland, Oostenrijk, Bulgarije, Denemarken, Spanje, Griekenland, Ierland, Italië, Noorwegen, Portugal, Roemenië, Zwitserland en Polen).¹²⁴</p>	<p>d'autres à (tenter de) se suicider. On répond de cette manière à une lacune actuelle dans le Code pénal et on donne suite à une recommandation, non encore suivie d'effet, de la commission d'enquête parlementaire, en vue de l'élaboration d'une politique de lutte contre les pratiques illégales des sectes et contre les dangers qu'elles impliquent pour la société et l'individu, et en particulier pour les mineurs¹²⁷. Par ailleurs, l'incitation au suicide est d'ores et déjà inscrite dans le droit pénal de nombreux systèmes juridiques européens (France, Pays-Bas, Autriche, Bulgarie, Danemark, Espagne, Grèce, Irlande, Italie, Norvège, Portugal, Roumanie, Suisse et Pologne).¹²⁸</p>
<p>Uiteraard doen deze bepalingen op geen enkele manier afbreuk aan de wettelijke regelingen omtrent medische beslissingen aan het levenseinde, zoals euthanasie. Dergelijke handelingen vallen immers onder de rechtvaardigingsgrond van de toelating van de wet (artikel 12 van het nieuwe Boek 1) en maken dus geen misdrijf uit. Om dezelfde reden sluiten deze strafbaarstellingen niet uit dat de wetgever in de toekomst een wettelijk kader omtrent de hulp bij zelfdoding zou uitwerken.</p>	<p>Ces dispositions ne portent naturellement aucunement préjudice aux règles légales régissant les décisions médicales relatives à la fin de vie, comme l'euthanasie. De tels actes relèvent en effet de la cause de justification de l'autorisation de la loi (article 12 du nouveau Livre 1) et ne constituent donc pas une infraction. Pour les mêmes raisons, ces incriminations n'empêchent pas que le législateur puisse élaborer à l'avenir un cadre légal concernant l'aide au suicide.</p>
<p>Aanzetting tot zelfdoding (artikel 109)</p>	<p>L'incitation au suicide (article 109)</p>
<p>Deze strafbaarstelling viseert het aanzetten tot zelfdoding van één of meer concrete personen. Algemene verspreiding van bv. informatie over technieken om zichzelf van het leven te beroven vallen dus niet onder deze strafbaarstelling.</p>	<p>Cette incrimination vise l'incitation au suicide d'une ou de plusieurs personnes concrètes. La diffusion générale d'informations sur des techniques permettant de s'ôter la vie, par exemple, ne tombe donc pas sous cette incrimination.</p>

¹²³ Verslag, *Parl.St.* Kamer 1995-96, nr. 313/8, p. 225

¹²⁴ J. ROZIE, "Zelfdoding en strafrecht: het taboe doorbroken", *RW* 2013-14, (282) 291, nr. 31 en verwijzing aldaar.

¹²⁷ Rapport, *Doc. parl.* Chambre 1995-96, n° 313/8, p. 225

¹²⁸ J. Rozie, « Zelfdoding en strafrecht: het taboe doorbroken », *RW* 2013-14, (282) 291, n° 31 et la référence y citée.

<p>De aanzetting kan zowel psychisch als materieel van aard zijn. Ze zal psychisch zijn wanneer men bv. op iemand blijft inpraten om hem ervan te overtuigen dat zelfmoord een oplossing is voor zijn problemen; ze zal materieel zijn bv. wanneer men weet dat iemand eraan denkt om zelfmoord te plegen en men hem een wapen daartoe ter beschikking stelt om hem ervan te overtuigen dat dit weldegelijk een mogelijkheid is. Het komt steeds aan de feitenrechter toe om na te gaan of de gestelde gedraging van aard is om een persoon, met dezelfde eigenschappen en in dezelfde omstandigheden als het slachtoffer ertoe aan te zetten zichzelf van het leven te beroven. Deze context is immers essentieel om na te kunnen gaan of de handeling een aanzetting uitmaakt of niet. Tal van handelingen zullen slechts door de omstandigheden waarin het slachtoffer zich bevindt of de (mentale) toestand waarin het slachtoffer verkeert van aard zijn om hem of haar aan te zetten zich van het leven te beroven. In de rechtsleer wordt als mogelijk toepassingsgeval van deze nieuwe strafbaarstelling aangehaald: het aanzetten tot zelfdoding via internet of sociale media door het slachtoffer te belagen of volstrekt onzinnige uitdagingen op te leggen die eindigen in een opdracht tot zelfdoding, waarbij wordt verwezen naar de problematiek van de 'Blue Whale Challenge'^{129, 130}</p>	<p>L'incitation peut être de nature tant psychique que matérielle. Elle sera par exemple psychique lorsque l'on convainc quelqu'un que le suicide est la solution à ses problèmes; elle sera par exemple matérielle lorsque l'on sait que quelqu'un pense au suicide et que l'on met une arme à sa disposition à cet effet pour le convaincre que c'est une possibilité réelle. Il appartient toujours au juge de fond de vérifier si le comportement est de nature à inciter une personne présentant les mêmes caractéristiques et placée dans les mêmes circonstances à s'ôter la vie. Le contexte est en effet essentiel pour pouvoir vérifier si l'acte constitue une incitation ou non. De nombreux actes seront seulement de nature à amener la victime à se donner la mort en raison de la situation dans laquelle se trouve celle-ci ou de son état (d'esprit). La doctrine cite comme cas d'application possible de cette nouvelle incrimination : l'incitation au suicide via l'internet ou les médias sociaux en harcelant la victime ou en imposant des défis totalement insensés qui se terminent par une mission de suicide, en se référant à la problématique du 'Blue Whale Challenge'^{131, 132}</p>
<p>Het aanzetten vereist in ieder geval steeds een handelen; niet-handelen is niet als</p>	<p>Dans tous les cas, l'incitation requiert toujours un acte; l'absence d'acte ne doit</p>

¹²⁹ De Blue Whale Challenge is een 'spel' op sociale media, waarbij de deelnemers steeds verdergaande opdrachten krijgen en de ultieme opdracht is om zichzelf van het leven te beroven. Dit leidde tot meerdere dodelijke slachtoffers sinds +/- 2016.

¹³⁰ A. DELANNAY, "Les homicides et lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2020, p. 183, nr. 74.

¹³¹ Le Blue Whale Challenge est un "jeu" sur les médias sociaux où les participants reçoivent des missions chaque fois plus audacieuses et où la mission ultime est de se donner soi-même la mort. Depuis plus ou moins 2016, cela a conduit à plusieurs drames mortels.

¹³² A. DELANNAY, "Les homicides et lésions corporelles volontaires", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2020, p. 183, nr. 74.

<p>aanzetten te beschouwen maar eerder als het 'laten doen' van de betrokken persoon. Dergelijke feiten kunnen eventueel wel als schuldig verzuim (artikel 277 e.v. van het voorontwerp) worden beschouwd.</p>	<p>pas être considérée comme de l'incitation mais plutôt comme du « laisser faire » dans le chef de la personne concernée. De tels faits peuvent néanmoins éventuellement être considérés comme de la non-assistance à personne en danger (article 277 et suiv. de l'avant-projet).</p>
<p>Teneinde het toepassingsgebied van deze strafbaarstelling niet te ruim te maken, wordt voor de strafbaarheid wel vereist dat het slachtoffer van de aanzetting is overgegaan tot zelfdoding of een poging daartoe heeft ondernomen.</p>	<p>Afin de ne pas trop élargir le champ d'application de cette incrimination, il est exigé pour que l'incitation au suicide soit punissable qu'elle ait entraîné le suicide de la victime ou une tentative à cet effet.</p>
<p>Het moreel bestanddeel van dit misdrijf bestaat erin dat de aanzetting tot zelfdoding opzettelijk moet gebeuren. De dader moet de handeling dus willen stellen, in de wetenschap dat deze van aard is om de persoon ertoe aan te zetten zichzelf van het leven te beroven.</p>	<p>L'élément moral de cette infraction réside dans le caractère délibéré de l'incitation. L'auteur doit donc vouloir adopter le comportement en sachant que celui-ci est de nature à inciter la personne à s'ôter la vie.</p>
<p>De hypothese dat de suicidant zelf om hulp bij zelfdoding zou hebben gevraagd en zelf, weloverwogen de beslissing heeft genomen de hand aan zichzelf te slaan, valt niet onder het toepassingsgebied. In dergelijk geval is er immers geen sprake van aanzetting tot zelfdoding, maar slechts van hulpverlening daarbij. Er wordt voor geopteerd om de hulpverlening bij zelfdoding niet strafbaar te stellen.</p>	<p>L'hypothèse où le suicidaire aurait demandé lui-même de l'aide pour se suicider et a pris la décision lui-même de se donner la mort après mûre réflexion n'entre pas dans le champ d'application. Dans un tel cas, il n'est en effet pas question d'incitation au suicide mais seulement d'aide au suicide. Or il a été décidé de ne pas ériger l'aide au suicide en infraction.</p>
<p>Welke straf is gepast voor dit nieuwe misdrijf? Hiervoor kan inspiratie worden gezocht in de rechtsvergelijking. In Nederland wordt de aanzetting tot zelfdoding bestraft met een gevangenisstraf van maximum 3 jaar. Voor beide misdrijven kan daarnaast ook een geldboete worden opgelegd tot 20 500 euro. In Frankrijk worden dergelijke feiten bestraft met een gevangenisstraf tot 3 jaar en een geldboete van 45 000 euro. De straf wordt opgetrokken tot 5 jaar gevangenisstraf en een geldboete van 75 000 euro indien het slachtoffer een</p>	<p>Quelle peine convient-il de prévoir pour cette nouvelle infraction ? À cet égard, on peut s'inspirer du droit comparé. Aux Pays-Bas, l'incitation au suicide est punie d'un emprisonnement de maximum 3 ans. De plus, une amende pouvant s'élever à 20 500 euros peut aussi être infligée pour les deux infractions. En France, de tels faits sont punis d'un emprisonnement de maximum 3 ans et d'une amende de 40 500 euros. La peine est portée à 5 ans d'emprisonnement et à une amende de 75 000 euros si la victime est un mineur de moins de 15 ans</p>

minderjarige beneden de 15 jaar is (art. 223-13 C.P.). In Oostenrijk ligt de maximumstraf op 5 jaar gevangenisstraf (§78 StGB). Ook in Zwitserland is dit het geval (art. 115 C.P.).	(art. 223-13 C.P.). En Autriche, la peine maximale est de 5 ans d'emprisonnement (§78 StGB). C'est aussi le cas en Suisse (art. 115 C.P.).
In het licht van de strafniveaus die worden geïntroduceerd door het voorontwerp van nieuw Boek 1 wordt daarom voorgesteld het basismisdrijf te bestraffen met een straf van niveau 2. Een dergelijke bestraffing is gepast, gelet op het laakbaar karakter van de feiten en de mogelijk zeer ernstige gevolgen voor het slachtoffer en zijn naasten.	À la lumière des niveaux de peine qui sont introduits par l'avant-projet de nouveau Livre 1, il est par conséquent proposé de sanctionner l'infraction de base d'une peine de niveau 2. Une telle sanction est appropriée compte tenu du caractère répréhensible des faits et des conséquences potentielles très graves pour la victime et ses proches.
Verzwaarde aanzetting tot zelfdoding (artikel 110)	L'incitation au suicide aggravée (article 110)
Deze bepaling voorziet in eerste instantie in een verhoging van de strafmaat voor het geval de feiten zijn gepleegd tegen personen die geacht kunnen worden meer vatbaar te zijn voor aanzetting tot zelfdoding gelet op de mindere weerstand die zij kunnen hebben ten aanzien van de aanzetter die voortvloeit uit hun bijzondere kwetsbaarheid of jeugdige leeftijd. Het kiezen van dergelijke slachtoffers, maakt de feiten extra verwerpelijk, wat een verhoging van de strafmaat verantwoordt. Bovendien stemt dit overeen met de zeer ruime bijzondere bescherming die minderjarigen en personen in een kwetsbare toestand genieten tegen geweldsdaaden door de zwaardere bestraffing van de daders.	Cette disposition prévoit avant tout d'augmenter le taux de la peine si les faits ont été commis à l'encontre de personnes que l'on peut estimer plus sensibles à l'incitation au suicide en raison de la résistance moindre qu'elles peuvent opposer à l'auteur de l'incitation compte tenu de leur vulnérabilité particulière ou de leur jeune âge. Le choix de telles victimes rend les faits encore plus répréhensibles, ce qui justifie une aggravation du taux de la peine. En outre, cela est conforme à la protection particulière très large dont jouissent les mineurs et les personnes en situation de vulnérabilité contre les actes de violence au travers d'une sanction plus lourde des auteurs.
Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat de verwerpelijkheid van deze feiten, net als voor doodslag, toeneemt wanneer men zijn slachtoffer uitkiest op basis van een discriminerende drijfveer.	Par ailleurs, à l'instar de l'homicide, on part du principe que le caractère répréhensible de ces faits augmente lorsque l'on choisit ses victimes sur la base d'un mobile discriminatoire.
Ten slotte wordt, naar analogie met de intrafamiliale doodslag, voorzien in een verzwarend bestanddeel indien de dader de partner of een bloedverwant in de gepleegd	Enfin, par analogie avec l'homicide intrafamilial, un élément aggravant est prévu lorsque l'auteur est le partenaire ou le parent dans l'infraction commise sur un

op een partner in de rechte opgaande of neerdalende lijn is. Gelet op de nauwe relatie tussen dader en slachtoffer, maakt dit de feiten extra verwerpelijk.	partenaire en ligne directe ascendante ou descendante. Compte tenu de la relation étroite entre l'auteur et la victime, cela rend les faits particulièrement condamnables.
Verzwarende omstandigheden (artikel 111)	Les circonstances aggravantes (article 111)
Deze bepaling herneemt dezelfde verzwarende omstandigheden als deze die werden opgenomen bij de doodslag (artikel 106), met de toevoeging van de verzwarende omstandigheid uit artikel 102 die van toepassing is indien het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is.	Cette disposition reprend les mêmes circonstances aggravantes que celles qui sont reprises pour le meurtre (article 106), avec l'ajout de la circonstance aggravante de l'article 102 qui s'applique lorsque la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Artikel herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestrafing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	L'article reprend, comme aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
Volgens de Hoge Raad voor de Justitie is niet duidelijk of men te maken heeft met een verzwarende omstandigheid dan wel een verzwarend bestanddeel wanneer een ouder zijn kind aanzet tot zelfdoding. ¹³³ Deze vraag lijkt voorbij te gaan aan het feit dat een verzwarend bestanddeel en een verzwarende omstandigheid cumulatief kunnen worden toegepast. Indien een ouder zijn kind aanzet tot zelfdoding, geldt het verzwarend bestanddeel uit artikel 110. Indien het slachtoffer evenwel een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is geldt bovenop dit verzwarend bestanddeel ook nog eens de	Suivant le Conseil supérieur de la Justice, il n'est pas clair de savoir si on a affaire à une circonstance aggravante ou un élément aggravant lorsque le parent incite l'enfant au suicide ¹³⁴ . Le questionnement semble perdre de vue qu'un élément aggravant peut s'appliquer de façon cumulative avec une circonstance aggravante. Lorsque le parent incite son enfant au suicide, l'élément aggravant visée à l'article 110 trouve à s'appliquer. Lorsque la victime est en outre soit un mineur d'âge, soit une personne en situation de vulnérabilité, la circonstance aggravante visée à l'article 111 s'appliquera en plus de l'élément aggravant.

¹³³ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 8.

¹³⁴ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 8.

verzwarende omstandigheid uit artikel 111, 2°.		
HOOFDSTUK 2. FOLTERING, ONMENSELIJKE BEHANDELING EN ONTERENDE BEHANDELING		CHAPITRE 2. DE LA TORTURE, DU TRAITEMENT INHUMAIN ET DU TRAITEMENT DÉGRADANT
In dit hoofdstuk worden de bepalingen uit de gelijknamige afdeling uit het huidige Strafwetboek, die de artikelen 417/1 t.e.m. 417/4 omvat, hernomen met enkele beperkte wijzigingen. Deze misdrijven werden in een apart hoofdstuk opgenomen gelet op hun uitzonderlijke ernst en het feit dat zij zowel tegen de seksuele, fysieke als psychische integriteit kunnen zijn gericht.		Dans ce chapitre, les dispositions sont tirées reprises de la section du même nom de l'actuel Code pénal qui comprend les articles 417/1 à 417/4 et ont fait l'objet de modifications limitées. Ces infractions ont été intégrées dans un chapitre distinct compte tenu de leur gravité exceptionnelle et du fait qu'elles peuvent viser à la fois l'intégrité sexuelle, physique et psychique.
Anders dan men eventueel zou kunnen verwachten, werd geen analogie nagestreefd in de verzwarende bestanddelen en verzwarende omstandigheden bij deze misdrijven en deze bij de gewelddaden. Dit gelet op de reeds hoge straffen gesteld op deze feiten.		Contrairement à ce que l'on pouvait éventuellement attendre, aucune analogie n'a été recherchée dans les éléments aggravants et les circonstances aggravantes pour ces infractions et ces actes de violence et ce, vu les peines déjà élevées qui sanctionnent ces faits.
De Hoge Raad voor de Justitie stelt in zijn advies de vraag of de verschillende verzwarende bestanddelen voor alle misdrijven uit dit hoofdstuk niet gegroepeerd kunnen worden in één artikel. ¹³⁵ O.i. zou dergelijke ingreep evenwel de leesbaarheid van de tekst niet ten goede komen. Verzwarende bestanddelen zorgen voor een andere kwalificatie van de feiten en het is dan ook coherenter deze andere kwalificaties onmiddellijk na het basismisdrijf op te nemen.		Dans son avis, le Conseil supérieur de la justice se pose la question de savoir si tous les éléments aggravants ne peuvent pas être regroupés en un article pour toutes les infractions de ce chapitre ¹³⁶ . A notre sens, un tel regroupement ne favoriserait pas la lisibilité du texte. L'élément aggravant entraîne une autre qualification des faits et il est dès lors plus cohérent de reprendre ces autres qualifications immédiatement après l'infraction de base.
Afdeling 1. Foltering		Section 1. La torture

¹³⁵ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 7.

¹³⁶ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 7.

Foltering (artikel 112)	La torture (article 112)
<p>De huidige definitie van foltering in artikel 417/1 Sw. werd al herhaaldelijk bekritiseerd door het VN-Comité tegen foltering¹³⁷ en het VN-Mensenrechtencomité¹³⁸ in die zin dat de huidige definitie niet alle elementen bevat die worden aangehaald in artikel 1, §1 van het Verdrag van 10 december 1984 tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing¹³⁹, dat foltering omschrijft als <i>“iedere handeling waardoor opzettelijk hevige pijn of hevig leed, lichamelijk dan wel geestelijk, wordt toegebracht aan een persoon met zulke oogmerken als om van hem of van een derde inlichtingen of een bekentenis te verkrijgen, hem te bestraffen voor een handeling die hij of een derde heeft begaan of waarvan hij of een derde wordt verdacht deze te hebben begaan, of hem of een derde te intimideren of ergens toe te dwingen dan wel om enigerlei reden gebaseerd op discriminatie van welke aard ook, wanneer zulke pijn of zulk leed wordt toegebracht door of op aanstichten van dan wel met de instemming of gedogen van een overheidsfunctionaris of andere persoon die in een officiële hoedanigheid handelt”</i>.</p>	<p>Le Comité contre la torture des Nations Unies¹⁴⁰ et le Comité des droits de l’homme des Nations Unies¹⁴¹ ont déjà critiqué à maintes reprises l’actuelle définition de la torture prévue à l’article 417/1 du Code pénal en ce qu’elle ne contient pas tous les éléments énumérés à l’article 1er, § 1er, de la convention du 10 décembre 1984 contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants¹⁴² qui définit la torture comme étant <i>« tout acte par lequel une douleur ou des souffrances aiguës, physiques ou mentales, sont intentionnellement infligées à une personne aux fins notamment d’obtenir d’elle ou d’une tierce personne des renseignements ou des aveux, de la punir d’un acte qu’elle ou qu’une tierce personne a commis ou est soupçonné d’avoir commis, de l’intimider ou de faire pression sur elle ou d’intimider ou de faire pression sur une tierce personne, ou pour tout autre motif fondé sur une forme de discrimination quelle qu’elle soit, lorsqu’une telle douleur ou de telles souffrances sont infligées par un agent de la fonction publique ou toute autre personne agissant à titre officiel ou à son instigation ou avec son consentement exprès ou tacite »</i>.</p>
<p>Wat betreft de vermelding <i>‘door of op aanstichten van dan wel met de instemming of gedogen van een overheidsfunctionaris of andere persoon die in een officiële hoedanigheid handelt’</i> kan de geleverde</p>	<p>Il ne peut être souscrit à la critique formulée en ce qui concerne la mention <i>« par un agent de la fonction publique ou toute autre personne agissant à titre officiel ou à son instigation ou avec son consentement</i></p>

¹³⁷ Observations finales concernant le troisième rapport périodique de la Belgique (2014), CAT/C/BEL/CO/3, §8; Observations finales du Comité contre la torture : Belgique (2009), CAT/C/BEL/CO/2, § 14.

¹³⁸ Liste de points établie avant la soumission du sixième rapport périodique de la Belgique, CCPR/C/BEL/QPR/6, §13.

¹³⁹ BS 28 oktober 1999.

¹⁴⁰ Observations finales concernant le troisième rapport périodique de la Belgique (2014), CAT/C/BEL/CO/3, § 8 ; Observations finales du Comité contre la torture : Belgique (2009), CAT/C/BEL/CO/2, § 14.

¹⁴¹ Liste de points établie avant la soumission du sixième rapport périodique de la Belgique, CCPR/C/BEL/QPR/6, § 13.

¹⁴² M.B. du 28 octobre 1999.

<p>kritiek niet worden bijgetreden. Het was een bewuste keuze van de wetgever om deze vereiste niet te stellen¹⁴³, waardoor ook foltering buiten enige overheidsbetrokkenheid om onder deze strafbaarstelling kan vallen. Deze afwijking van de definitie is toegestaan, nu artikel 1, §2 van het verdrag bepaalt dat de definitie uit het verdrag internationale akten of nationale wetgevingen die bepalingen met een ruimere werkingssfeer omvatten of kunnen omvatten onverlet laat. Het betrokken zijn van een persoon die verbonden is met de overheid maakt zelfs een verzwarend bestanddeel uit (ontworpen artikel 114).¹⁴⁴</p>	<p><i>exprès ou tacite</i>». Le législateur a délibérément choisi de ne pas poser cette exigence¹⁴⁵, permettant que des actes de torture n'impliquant aucune autorité publique relèvent également de cette incrimination. Cette dérogation à la définition est autorisée puisque l'article 1er, § 2, de la convention dispose que la définition contenue dans la convention est sans préjudice de tout instrument international ou de toute loi nationale qui contient ou peut contenir des dispositions de portée plus large. L'implication d'une personne liée à l'autorité constitue même un élément aggravant (article 114 en projet).¹⁴⁶</p>
<p>Daarnaast bevat de huidige definitie niet rechtstreeks de opsomming van beweegredenen van waaruit de dader kan handelen (hoewel wel indirect, door de verwijzing naar 'onmenselijke behandeling'). Dit punt is ook in de rechtsleer op kritiek onthaald. Internationaalrechtelijk wordt immers net bij de foltering een bijzondere beweegreden in hoofde van de dader vereist en uitdrukkelijk niet bij de onmenselijke behandeling. Het lijkt dus alsof de wetgever beide misdrijven heeft omgewisseld.¹⁴⁷ Vandaar dat de opsomming van</p>	<p>En outre, les motifs qui peuvent pousser l'auteur à agir ne sont pas énumérés directement dans la définition actuelle (mais bien indirectement, par le biais du renvoi à la notion de « traitement inhumain »). Ce point a également été critiqué dans la doctrine. Du point de vue du droit international, un motif spécifique dans le chef de l'auteur est effectivement requis dans le cas de la torture alors qu'il ne l'est pas expressément dans le cas du traitement inhumain. Il semblerait donc que le législateur ait confondu les deux</p>

¹⁴³ Wetsontwerp houdende overeenstemming van het Belgische recht met het verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen te New York op 10 december 1984, *Parl.St.* Kamer 2000-01, nr. 50-1387/001, 7-8, nr. 15.

¹⁴⁴ Eventueel zou men, om meer tegemoet te komen aan de opmerkingen van de VN zonder afbreuk te doen aan de keuze van de wetgever om aan de strafbaarstelling een ruimer toepassingsgebied te geven, een zin kunnen toevoegen aan de voorgestelde definitie die luidt '*al dan niet door of op aanstichten van of met de instemming of gedogen van een overheidsfunctionaris of andere persoon die in een officiële hoedanigheid handelt*'.

¹⁴⁵ Projet de loi de mise en conformité du droit belge avec la convention contre la torture et autres peines ou traitements cruels, inhumains ou dégradants, faite à New York le 10 décembre 1984, *Doc. parl.*, Chambre, session 2000-2001, n° 50-1387/001, pp. 7-8, n° 15.

¹⁴⁶ Afin de mieux répondre aux observations des Nations Unies sans porter atteinte au choix effectué par le législateur de conférer un champ d'application plus large à l'incrimination, une phrase pourrait éventuellement être ajoutée à la définition, rédigée comme suit : « *par un agent de la fonction publique ou toute autre personne agissant ou non à titre officiel ou à son instigation ou avec son consentement exprès ou tacite* ».

¹⁴⁷ S. DEWULF, "De 'animus torquendi' – het moreel bestanddeel van het misdrijf foltering zoals omschreven in artikel 417bis, 1° Sw." (noot onder Cass. 1 december 2010), *NC* 2011, 195, nr. 3; S. DEWULF, "Foltering als misdrijf in het Belgische strafrecht: bevestigingen en afwijking van de internationaalrechtelijke principes", (noot onder Cass. 4 februari 2009), *RW* 2009-10, 1127-1128, nr. 4; C. VAN DEN WYNGAERT, m.m.v. S. VANDROMME en B. DE SMET, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 318, voetnoot 1316.

beweegredenen opnieuw in de definitie van foltering wordt opgenomen in de ontworpen bepalingen, en geschrapt met betrekking tot de onmenselijke behandeling. Daarenboven moet worden ingegaan op de kritiek dat in de huidige opsomming de vermelding van <i>‘enigerlei reden gebaseerd op discriminatie van welke aard ook’</i> ontbreekt en moet dit dan ook worden toegevoegd aan de ontworpen definitie.	infractions. ¹⁴⁸ C’est la raison pour laquelle l’énumération des motifs est à nouveau intégrée dans la définition de la torture dans les dispositions en projet et supprimée en ce qui concerne le traitement inhumain. De surcroît, il convient de répondre à la critique selon laquelle la mention de « <i>tout autre motif fondé sur une forme de discrimination quelle qu’elle soit</i> » fait défaut dans l’énumération actuelle et doit dès lors être ajoutée à la définition en projet.
Ten slotte wordt de bestaande rechtspraak dat de foltering een algemeen opzet vereist ¹⁴⁹ (d.i. ‘opzettelijk’) gecodificeerd.	Enfin, la jurisprudence existante selon laquelle la torture requiert ¹⁵⁰ une intention générale (c’est-à-dire « délibéré ») est codifiée.
Foltering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 113)	La torture entraînant une atteinte à l’intégrité du troisième degré (article 113)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/2, tweede lid, 2° Sw.	Cette disposition reprend l’actuel article 417/2, alinéa 2, 2°, du Code pénal.
Foltering door een persoon met een openbare functie (artikel 114)	La torture pratiquée par une personne exerçant une fonction publique (article 114)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/2, tweede lid, 1°, a) Sw.	Cette disposition reprend l’actuel article 417/2, alinéa 2, 1°, du Code pénal.
Foltering van een minderjarige of een een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 115)	La torture envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité (article 115)
Het eerste lid van deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/2, tweede lid, 1°, b) en c).	L’alinéa premier de cette disposition reprend l’actuel article 417/2, alinéa 2, 1°, b) et c) du Code pénal.

¹⁴⁸ S. DEWULF, « De ‘animus torquendi’ – het moreel bestanddeel van het misdrijf foltering zoals omschreven in artikel 417bis, 1° Sw. » (note sous Cass., 1er décembre 2010), *N.C.*, 2011, p. 195, n° 3 ; S. Dewulf, « Foltering als misdrijf in het Belgische strafrecht: bevestiging en afwijking van de internationaalrechtelijke principes », (note sous Cass., 4 février 2009), *R.W.*, 2009-2010, pp. 1127-1128, n° 4 ; C. Van den Wyngaert, en collaboration avec S. Vandromme et B. De Smet, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Anvers, Maklu, 2014, p. 318, note de bas de page 1316.

¹⁴⁹ Cass. 1 décembre 2010, *NC* 2011, noot S. DEWULF.

¹⁵⁰ Cass., 1er décembre 2010, *N.C.*, 2011, note S. Dewulf.

<p>Het tweede lid voert een nieuwe strafverzwaring in, in die zin dat het huidige artikel 417/2 Sw. geen rekening houdt met de ernst van de gevolgen van de foltering indien het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is. Dit is in de ontworpenbepaling wel het geval, indien de foltering een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft. Voor de foltering met de dood tot gevolg werd niet in dergelijke bijkomende strafverhoging voorzien, gelet op het fundamentele verschil met de doodslag dat ook in de strafmaat tot uiting moet komen.</p>	<p>L'alinéa 2 introduit une nouvelle aggravation de la peine, en ce sens que l'actuel article 417/2 du Code pénal ne tient pas compte de la gravité des conséquences des actes de torture lorsque la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité. C'est dorénavant le cas dans la disposition en projet, lorsque la torture entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré. Une telle augmentation de la peine n'est pas prévue pour les actes de torture ayant entraîné la mort, eu égard à la différence fondamentale avec le meurtre, ce qui doit également se traduire dans le taux de la peine.</p>
<p>In het derde lid wordt de mogelijkheid van een woon- of contactverbod als straf geïntroduceerd. Dit kan worden verantwoord vanuit de bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer en het feit dat het slachtoffer vaak zelf niet kan beslissen over zijn eigen woonplaats.</p>	<p>Le troisième alinéa instaure la possibilité d'imposer une interdiction de résidence ou de contact comme peine. Cette mesure peut se justifier par la vulnérabilité particulière de la victime et par le fait que celle-ci ne peut souvent pas décider elle-même de son propre lieu de domicile.</p>
<p>In het vierde en laatste lid wordt als verzwarende omstandigheid de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 417/2 derde lid, 1° Sw. hernomen. De rechter is aldus verplicht rekening te houden met de bijzondere relatie van de dader met het minderjarige of kwetsbare slachtoffer. Aan de lijst uit het huidige artikel worden de aanverwanten van de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad toegevoegd. Wanneer men er van uit gaat dat bv. een minderjarige bijzonder kwetsbaar is voor foltering gepleegd door zijn oom of tante gelet op de grotere mate van vertrouwdsheid, maakt het immers geen verschil of de minderjarige nu een bloedverwant dan wel een aanverwant van deze oom of tante is. Daarnaast wordt ook de beperking tot bloedverwanten in de rechte opgaande lijn opgeheven, zodat ook bloedverwanten in de neerdalende lijn onder</p>	<p>Dans le quatrième et dernier alinéa, la circonstance aggravante prévue à l'actuel article 417/2, alinéa 3, 1°, du Code pénal est maintenue comme circonstance aggravante. Le juge est ainsi obligé de tenir compte de la relation particulière de l'auteur avec le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité. Les alliés du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré sont ajoutés à la liste figurant dans l'actuel article. Si l'on part du principe que, par exemple, un mineur est particulièrement vulnérable aux actes de torture commis par son oncle ou sa tante eu égard au degré élevé d'intimité, le fait que le mineur soit un parent ou un allié de cet oncle ou de cette tante ne fait en effet aucune différence. En outre, la limitation aux parents en ligne directe ascendante est supprimée, de sorte que les parents en ligne descendante</p>

het toepassingsgebied vallen. Het gaat dan bv. om foltering van zieke bejaarde ouders door hun kinderen.	tombent également sous le champ d'application. Dans ce cas, il s'agit, par exemple, d'actes de torture commis sur des parents âgés et malades par leurs enfants.
De partner wordt eveneens aan deze lijst toegevoegd, gelet op de gelijkschakeling doorheen het voorontwerp van de partner met bloedverwanten in de rechte lijn en gelet op het feit dat de band partnerrelatie niet als een verzwarend bestanddeel wordt beschouwd.	Le partenaire est également ajouté à cette liste, vu l'assimilation dans l'avant-projet du partenaire avec le parent en ligne directe et vu le fait que le lien de relation de partenaire n'est pas considéré comme un élément aggravant.
In tegenstelling tot de huidige bepaling, wordt ervoor geopteerd van deze relatie tussen dader en slachtoffer een verzwarend omstandigheid te maken en geen verzwarend bestanddeel indien ze bovenop de minderjarigheid of kwetsbare toestand van het slachtoffer komt. Dit is meer coherent in het licht van de andere strafbaarstellingen waarbij deze omstandigheid relevant wordt geacht voor het bepalen van de straf. Bovendien wordt dit in zekere mate gecompenseerd door het tweede lid, waardoor in een bijkomende strafverhoging is voorzien indien de foltering van de minderjarige of de persoon in een kwetsbare toestand een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft.	Contrairement à la disposition actuelle, il est décidé de faire de cette relation entre l'auteur et la victime une circonstance aggravante, et non un élément aggravant lorsqu'elle s'ajoute à l'état de minorité ou de vulnérabilité de la victime. Ce choix est plus cohérent à la lumière des autres incriminations pour lesquelles cette circonstance est jugée pertinente en vue de la détermination de la peine. Par ailleurs, cela est compensé dans une certaine mesure par le deuxième alinéa, qui prévoit une nouvelle aggravation de la peine lorsque les actes de torture commis envers le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité entraînent une atteinte à l'intégrité du troisième degré.
<u>Foltering van een persoon met een maatschappelijke functie (artikel 115/1)</u>	La torture commise sur une personne exerçant une fonction sociétale (article 115/1)
It artikel voegt een nieuwe strafverzwaring in voor foltering van een persoon met een maatschappelijke functie. Als het misdrijf gepleegd is bij de uitoefening van deze functie wordt het gestraft met een straf van niveau 5. Als het misdrijf een integriteitsaantasting van de derde graad leidt, dan wordt dit bestraft met een straf van niveau 6.	Cet article insère une nouvelle aggravation de la peine pour la torture commise sur une personne exerçant une fonction sociétale. Si l'infraction est commise à l'occasion de l'exercice de cette fonction elle est punie d'une peine de niveau 5. Si la torture entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré, elle est punie d'une peine de niveau 6.

Intrafamiliale foltering (artikel 116)		Torture intrafamiliale (article 116)
<p>Teneinde de coherentie te verhogen met de strafbaarstellingen inzake doodslag, gewelddaden en niet-consensuele seksuele handelingen wordt, in navolging van het advies van de Raad van State (nr. 37) ook voor de foltering voorzien in een verzwarend bestanddeel indien het slachtoffer bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen is. Deze bepaling kan op die manier ook een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen feminicide. Bovendien weten we uit onderzoek dat intrafamiliale fysieke gewelddaden een gendergerelateerd misdrijf uitmaken. In dit kader verwijzen we naar de definitie van gendergerelateerd geweld zoals die werd opgenomen in de Verdrag van Istanbul, waarbij “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen” verwijst naar geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.”. Onderzoek leert ons namelijk dat één vrouw op vier slachtoffer is van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie (24% in België, tegenover 22% in Europa) (Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, 2014, https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance). De genderdimensie is inherent aan deze problematiek. Volgens de enquête over misdaad, veiligheid en de rechten van slachtoffers, uitgevoerd door het FRA (https://fra.europa.eu/en/publication/2021/crime-safety-and-victims-rights-summary-fundamental-rights-survey), is in België 44% van de vrouwelijke en 11 % van de mannen het slachtoffer van geweld geworden van</p>		<p>Afin de renforcer la cohérence avec les incriminations en matière d’homicide, d’actes de violence et d’actes sexuels non consentis, il est prévu, comme suite à l’avis du Conseil d’Etat (n° 37), de prévoir également pour la torture un élément aggravant lorsque la victime est un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu’au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées. De cette manière, cette disposition peut constituer aussi un instrument important dans la lutte contre le féminicide. En outre, nous savons par l’enquête que les faits de violence physique intrafamiliaux constituent une infraction liée au genre. Dans ce cadre, nous renvoyons à la définition de violence fondée sur le genre figurant dans la Convention d’Istanbul selon laquelle « la violence fondée sur le genre à l’égard des femmes » renvoie à la violence faite à l’égard d’une femme parce qu’elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. ». L’enquête nous apprend en effet qu’une femme sur quatre a été victime de violence physique et/ou sexuelle dans le cadre d’une relation (24% en Belgique contre 22% en Europe) (La violence à l’égard des femmes : une enquête à l’échelle de l’UE, Agence des droits fondamentaux de l’Union européenne, 2014, https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits). La dimension du genre est inhérente à cette problématique. D’après l’enquête sur la criminalité, la sécurité et les droits des victimes, menée par la FRA (https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits).</p>

<p>een familielid of een naast familielid. Vrouwen zijn vaker het slachtoffer van “ernstig” of “zeer ernstig” partnergeweld dan mannen en lopen vaker een fysiek letsel op (Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld (2010). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/ervaringen_van_vrouwen_en_mannen_met_psychologisch_fysiek_en_seksueel_geweld. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, https://rm.coe.int/1680462530).</p>	<p><u>droits</u>), en Belgique, 44% des femmes et 11 % des hommes ont été victimes de violence de la part d'un membre de la famille ou d'un parent. Les femmes sont plus souvent victimes de violence entre partenaires « grave » ou « très grave » que les hommes et subissent plus souvent des lésions corporelles (Expériences des femmes et des hommes en matière de violence psychologique, physique et sexuelle (2010). Institut pour l'égalité des genres, https://igvm-iefh.belgium.be/fr/publications/experiences_des_femmes_et_des_hommes_avec_la_violence_psychologique_physique_et_sexuelle. Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, https://rm.coe.int/1680462530). http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-een-aantal-mythes-onder-de-loep_web.pdf</p>
<p>Foltering met de dood tot gevolg (artikel 117)</p>	<p>La torture entraînant la mort (article 117)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/2, derde lid, 2° Sw. De straf wordt op niveau 7 gebracht, gelet op het gruwelijke karakter van de feiten.</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 417/2, alinéa 3, 2°, du Code pénal. La peine est portée au niveau 7, vu le caractère atroce des faits.</p>
<p>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.</p>	<p>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</p>
<p>Uitsluiting van rechtvaardigingsgronden (artikel 118)</p>	<p>Exclusion de causes de justification (article 118)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/2, vierde en vijfde lid Sw. maar breid het toepassingsgebied uit tot alle rechtvaardigingsgronden. De overige rechtvaardigingsgronden (wettige verdediging, bevel of toelating van de wet en</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 417/2, alinéas 4 et 5, du Code pénal, mais étend le champ d'application à toutes les causes de justification. En effet, les autres causes de justification (légitime défense, ordre ou autorisation de la loi et</p>

het wettig verzet in geval van misbruik door de overheid) komen immers evenmin in aanmerking om de foltering te rechtvaardigen.		résistance légitime en cas d'abus de l'autorité) n'entrent pas non plus en ligne de compte pour justifier la torture.
Afdeling 2. Onmenselijke behandeling		Section 2. Du traitement inhumain
Onmenselijke behandeling (artikel 119)		Le traitement inhumain (article 119)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/1, 2° Sw. met de volgende aanpassingen:		Cette disposition reprend l'actuel article 417/1, 2°, du Code pénal, moyennant les adaptations suivantes :
<ul style="list-style-type: none"> – de potentiële beweegredenen van de dader werden niet hernomen (en verplaatst naar de omschrijving van foltering), om de onder de toelichting van het ontworpen artikel 112 aangehaalde redenen; – het algemeen opzet als moreel bestanddeel werd geëxpliciteerd. 		<ul style="list-style-type: none"> – les motifs potentiels de l'auteur n'ont pas été repris (et ont été déplacés dans la description de la torture) pour les raisons citées dans l'exposé de l'article 112 en projet ; – l'intention générale comme élément moral a été explicitée.
Onmenselijke behandeling met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 120)		Le traitement inhumain entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 120)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/3, tweede lid, 2° Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 417/3, alinéa 2, 2°, du Code pénal.
Onmenselijke behandeling door een persoon met een openbare functie (artikel 121)		Le traitement inhumain pratiqué par une personne exerçant une fonction publique (article 121)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/3, tweede lid, 1°, a) Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 417/3 a linéa 2, 1°, a), du Code pénal.
Onmenselijke behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 122)		Le traitement inhumain envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité (article 122)
Het eerste lid van deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/3, tweede lid, 1°, b) en c).		L'alinéa premier de cette disposition reprend l'actuel article 417/3, a linéa 2, 1°, b) et c) du Code pénal.

<p>Het tweede lid voert een nieuwe strafverzwaring in, in die zin dat het huidige artikel 417/3 Sw. geen rekening houdt met de ernst van de gevolgen van de onmenselijke behandeling indien het slachtoffer een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand is. Dit is in de ontworpen bepaling wel het geval, indien de onmenselijke behandeling een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft. Voor de onmenselijke behandeling met de dood tot gevolg werd niet in dergelijke bijkomende strafverhoging voorzien, naar analogie met de foltering.</p>	<p>L'alinéa 2 introduit une nouvelle aggravation de la peine, en ce sens que l'actuel article 417/3 du Code pénal ne tient pas compte de la gravité des conséquences du traitement inhumain lorsque la victime est un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité. C'est toutefois le cas dans la disposition en projet, lorsque le traitement inhumain entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré. Par analogie avec la torture, une telle nouvelle augmentation de la peine n'a pas été prévue pour le traitement inhumain ayant entraîné la mort.</p>
<p>In het derde lid wordt de mogelijkheid van een woon- of contactverbod als straf geïntroduceerd. Dit kan worden verantwoord vanuit de bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer en het feit dat het slachtoffer vaak zelf niet kan beslissen over zijn eigen woonplaats.</p>	<p>Le troisième alinéa instaure la possibilité d'imposer une interdiction de résidence ou de contact comme peine. Cette mesure peut se justifier par la vulnérabilité particulière de la victime et par le fait que celle-ci ne peut souvent pas décider elle-même de son propre lieu de domicile.</p>
<p>In het vierde en laatste lid wordt als verzwarende omstandigheid de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 417/3, derde lid, 1° Sw. hernomen. De rechter is aldus verplicht rekening te houden met de bijzondere relatie van de dader met het minderjarige of kwetsbare slachtoffer. Aan de lijst uit het huidige artikel worden de aanverwanten van de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad toegevoegd. Wanneer men er van uit gaat dat bv. een minderjarige bijzonder kwetsbaar is voor onmenselijke behandeling gepleegd door zijn oom of tante gelet op de grotere mate van vertrouwdsheid, maakt het immers geen verschil of de minderjarige nu een bloedverwant dan wel een aanverwant van deze oom of tante is. Daarnaast wordt ook de beperking tot bloedverwanten in de rechte opgaande lijn opgeheven, zodat ook bloedverwanten in de neerdalende lijn onder</p>	<p>Dans le quatrième et dernier alinéa, la circonstance aggravante prévue à l'actuel article 417/3, alinéa 3, 1°, du Code pénal est maintenue comme circonstance aggravante. Le juge est ainsi obligé de tenir compte de la relation particulière de l'auteur avec le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité. Les alliés du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré sont ajoutés à la liste figurant dans l'actuel article. Si l'on part du principe que, par exemple, un mineur est particulièrement vulnérable au traitement inhumain infligé par son oncle ou sa tante eu égard au degré élevé d'intimité, le fait que le mineur soit un parent ou un allié de cet oncle ou de cette tante ne fait en effet aucune différence. En outre, la limitation aux ascendants en ligne directe est supprimée, de sorte que les descendants tombent également sous le</p>

<p>het toepassingsgebied vallen. Het gaat dan bv. om onmenselijke behandeling van zieke bejaarde ouders door hun kinderen.</p> <p>De partner wordt eveneens aan deze lijst toegevoegd, gelet op de gelijkschakeling doorheen het voorontwerp van de partner met bloedverwanten in de rechte lijnen gelet op het feit dat de band partnerrelatie niet als een verzwarend bestanddeel wordt beschouwd.</p>	<p>champ d'application. Dans ce cas, il s'agit, par exemple, d'un traitement inhumain que des enfants infligent à leurs parents âgés et malades.</p> <p>Le partenaire est également ajouté à cette liste, vu l'assimilation, dans l'avant-projet, du partenaire avec le parent en ligne directe et vu le fait que le lien de relation de partenaire n'est pas considéré comme un élément aggravant.</p>
<p>In tegenstelling tot de huidige bepaling, wordt ervoor geopteerd van deze relatie tussen dader en slachtoffer een verzwarend omstandigheid te maken en geen verzwarend bestanddeel voor het geval deze omstandigheid bovenop de minderjarigheid of kwetsbare toestand van het slachtoffer komt. Dit is meer coherent in het licht van de andere strafbaarstellingen waarbij deze omstandigheid relevant wordt geacht voor het bepalen van de straf. Bovendien wordt dit in zekere mate gecompenseerd door het tweede lid, waardoor in een bijkomende strafverhoging is voorzien indien de onmenselijke behandeling van de minderjarige of de persoon in een kwetsbare toestand een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg heeft.</p>	<p>Contrairement à la disposition actuelle, il est décidé de faire de cette relation entre l'auteur et la victime une circonstance aggravante, et non un élément aggravant lorsqu'elle s'ajoute à l'état de minorité ou de situation de vulnérabilité de la victime. Ce choix est plus cohérent à la lumière des autres incriminations pour lesquelles cette circonstance est jugée pertinente en vue de la détermination de la peine. Par ailleurs, cela est compensé dans une certaine mesure par le deuxième alinéa, qui prévoit une nouvelle aggravation de la peine lorsque le traitement inhumain infligé au mineur ou à la personne en situation de vulnérabilité entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré.</p>
<p>Onmenselijke behandeling van een persoon met een maatschappelijke functie (artikel 122/1)</p>	<p>Le traitement inhumain envers une personne exerçant une fonction sociétale (article 122/1)</p>
<p>Dit artikel voegt een nieuwe strafverzwaring in voor de onmenselijke behandeling gepleegd ten aanzien van een persoon met een maatschappelijke functie. Als het misdrijf gepleegd is bij de uitoefening van deze functie wordt het gestraft met een straf van niveau 4, heeft de onmenselijke behandeling een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg, dan wordt dit bestraft met een straf van niveau 5.</p>	<p>Cet article insère une nouvelle aggravation de la peine pour le traitement inhumain envers une personne exerçant une fonction sociétale. Si l'infraction est commise à l'occasion de l'exercice de cette fonction elle est punie d'une peine de niveau 4, si le traitement inhumain entraîne une atteinte à l'intégrité du troisième degré, il est puni d'une peine de niveau 5.</p>

Intrafamiliale onmenselijke behandeling (artikel 123)		Le traitement inhumain intrafamilial (article 123)
<p>Teneinde de coherentie te verhogen met de strafbaarstellingen inzake doodslag, gewelddaden en niet-consensuele seksuele handelingen wordt, in navolging van het advies van de Raad van State (nr. 37) ook voor de onmenselijke behandeling voorzien in een verzwarend bestanddeel indien het slachtoffer een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen is. Deze bepaling kan op die manier ook een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen feminicide. Bovendien weten we uit onderzoek dat intrafamiliale fysieke gewelddaden een gendergerelateerd misdrijf uitmaken. In dit kader verwijzen we naar de definitie van gendergerelateerd geweld zoals die werd opgenomen in de Verdrag van Istanbul, waarbij “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen” verwijst naar geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.”. Onderzoek leert ons namelijk dat één vrouw op vier slachtoffer is van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie (24% in België, tegenover 22% in Europa) (Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, 2014, https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance). De genderdimensie is inherent aan deze problematiek. Volgens de enquête over misdaad, veiligheid en de rechten van slachtoffers, uitgevoerd door het FRA (https://fra.europa.eu/en/publication/2021/crime-safety-and-victims-rights-summary-fundamental-rights-survey), is in België 44% van de vrouwelijke en 11 % van de mannen</p>		<p>Afin de renforcer la cohérence avec les incriminations en matière d’homicide, d’actes de violence et d’actes sexuels non consentis, il est prévu, comme suite à l’avis du Conseil d’Etat (n° 37), de prévoir également pour le traitement inhumain un élément aggravant lorsque la victime est un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu’au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitées. De cette manière, cette disposition peut constituer aussi un instrument important dans la lutte contre le féminicide. En outre, nous savons par l’enquête que les faits de violence physique intrafamiliaux constituent une infraction liée au genre. Dans ce cadre, nous renvoyons à la définition de violence fondée sur le genre figurant dans la Convention d’Istanbul selon laquelle « la violence fondée sur le genre à l’égard des femmes » renvoie à la violence faite à l’égard d’une femme parce qu’elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. ». L’enquête nous apprend en effet qu’une femme sur quatre a été victime de violence physique et/ou sexuelle dans le cadre d’une relation (24% en Belgique contre 22% en Europe) (La violence à l’égard des femmes : une enquête à l’échelle de l’UE, Agence des droits fondamentaux de l’Union européenne, 2014, https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits). La dimension du genre est inhérente à cette problématique. D’après l’enquête sur la criminalité, la sécurité et les droits des victimes, menée par la FRA (https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-</p>

<p>het slachtoffer van geweld geworden van een familielid of een naast familielid. Vrouwen zijn vaker het slachtoffer van “ernstig” of “zeer ernstig” partnergeweld dan mannen en lopen vaker een fysiek letsel op (Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld (2010). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/ervaringen_van_vrouwen_en_mannen_met_psychologisch_fysiek_en_seksueel_geweld. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, https://rm.coe.int/1680462530).</p>	<p>victimes-resume-enquete-relative-aux-droits), en Belgique, 44% des femmes et 11 % des hommes ont été victimes de violence de la part d'un membre de la famille ou d'un parent. Les femmes sont plus souvent victimes de violence entre partenaires « grave » ou « très grave » que les hommes et subissent plus souvent des lésions corporelles (http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-eeen-aantal-mythes-onder-de-loop_web.pdf, p. 22 à 25).</p>
<p>Onmenselijke behandeling met de dood tot gevolg (artikel 124)</p>	<p>Le traitement inhumain entraînant la mort (article 124)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/3, derde lid, 2° Sw. De straf wordt op niveau 6 gebracht, gelet op het gruwelijke karakter van de feiten.</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 417/3, alinéa 3, 2°, du Code pénal. La peine est portée au niveau 6, vu le caractère atroce des faits.</p>
<p>Uitgesloten rechtvaardigingsgrond (artikel 125)</p>	<p>Cause de justification exclue (article 125)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/3, laatste lid Sw. Gelet op de steeds ruimere invulling die het EHRM geeft aan de notie ‘onmenselijke behandeling’ zou het immers tot ongewenste situaties kunnen leiden indien men hier, naar analogie met de foltering, alle rechtvaardigingsgronden zou uitsluiten.</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 417/3, dernier alinéa, du Code pénal. Compte tenu de l'interprétation de plus en plus large que la CEDH donne à la notion de « traitement inhumain », cela pourrait déboucher sur des solutions non souhaitables si, par analogie avec la torture, toutes les causes de justification étaient exclues.</p>
<p>Afdeling 3. Onterende behandeling</p>	<p>Section 3. Le traitement dégradant</p>
<p>Onterende behandeling (artikel 126)</p>	<p>Le traitement dégradant (article 126)</p>

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 417/1, 3° Sw., met de explicitering van het algemeen opzet als moreel bestanddeel van het misdrijf.	Cette disposition reprend l'actuel article 417/1, 3°, du Code pénal, en expliquant que l'intention générale constitue l'élément moral de l'infraction.
Gelet op het bestaan van deze strafbaarstelling acht de Commissie tot hervorming van het strafrecht het niet noodzakelijk een apart misdrijf in het leven te roepen met betrekking tot conversiepraktijken, d.i. het gebruiken van fysieke of psychische beïnvloeding met als doelstelling de seksuele geaardheid, de genderidentiteit of de genderexpressie van een persoon te wijzigen, weg te werken of te onderdrukken. ¹⁵¹ Deze praktijken kunnen immers veelal als een ontorende behandeling worden beschouwd. Indien deze praktijken verregaandere fysieke of psychische gevolgen hebben, kan er sprake zijn van eendaadse samenloop met bv. gewelddaden, foltering of onmenselijke behandeling.	Vu l'existence de cette incrimination, la Commission de réforme du droit pénal n'estime pas nécessaire d'instituer une infraction distincte en relation avec les pratiques de conversion, c'est-à-dire le recours à l'influence physique ou psychique afin de modifier, d'éradiquer ou de réprimer la préférence sexuelle, l'identité de genre ou l'expression de genre d'une personne ¹⁵² . En effet, ces pratiques peuvent être considérées souvent comme des traitements dégradants. Si ces pratiques débouchent sur des lésions physiques ou psychiques conséquentes, il sera question de concours constitué d'un seul fait avec, par exemple, les actes de violence, la torture ou le traitement inhumain.
Ontorende behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 127)	Le traitement dégradant envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité (article 127)
Het huidige artikel 417/4, tweede lid Sw. bevat slechts een verhoging van de minimumstraf indien het slachtoffer een persoon in een kwetsbare toestand is. Om de coherentie te verhogen tussen de verschillende strafbaarstellingen waarbij de kwetsbare toestand van het slachtoffer als een omstandigheid wordt beschouwd die invloed moet hebben op de straf, wordt er evenwel voor gekozen om van deze kwetsbaarheid in het ontwerp een verzwarend bestanddeel te maken (en dus geen verzwarende omstandigheid) en	L'actuel article 417/4, alinéa 2, du Code pénal contient uniquement une augmentation de la peine minimale lorsque la victime est une personne en situation de vulnérabilité. En vue d'assurer la cohérence entre les différentes incriminations pour lesquelles cela doit être considéré comme un élément devant avoir une influence sur la peine, il est cependant décidé d'en faire un élément aggravant (et non pas une circonstance aggravante) dans le projet et de l'appliquer également à la victime mineure ¹⁵⁴ .

¹⁵¹ Zoals voorgesteld in wetsvoorstel 55-1772/001.

¹⁵² Comme proposé dans la proposition de loi 55-1772/001.

¹⁵⁴ VOY. ÉGALEMENT J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 238, n° 329.

daarenboven die strafverzwaring ook van toepassing te maken op minderjarige slachtoffers. ¹⁵³		
Naar analogie met de foltering en de onmenselijke behandeling wordt ook hier het woon- of contactverbod als bijkomende straf opgenomen (tweede lid), wordt van de bijzondere relatie tussen de dader en het slachtoffer een verzwarende omstandigheid gemaakt en wordt ook de partner hier aan toegevoegd (derde lid).		Par analogie avec la torture et le traitement inhumain, l'interdiction de résidence ou de contact est également reprise comme peine accessoire (alinéa 2) et la relation particulière entre l'auteur et la victime est érigée en circonstance aggravante et le partenaire est aussi ajouté ici (alinéa 3).
Intrafamiliale onterende behandeling (artikel 128)		Le traitement dégradant intrafamilial (article 128)
Teneinde de coherente te verhogen met de strafbaarstellingen inzake doodslag, gewelddaden en niet-consensuele seksuele handelingen wordt, in navolging van het advies van de Raad van State (nr. 37) ook voor de onterende behandeling voorzien in een verzwarend bestanddeel indien het slachtoffer een bloedverwant of aanverwant in de rechte opgaande of neerdalende lijn, een bloedverwant of aanverwant in de zijlijn tot de derde graad, een partner of ieder ander persoon die een soortgelijke positie heeft in het gezin van voornoemde personen is. Deze bepaling kan op die manier ook een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen feminicide. Bovendien weten we uit onderzoek dat intrafamiliale fysieke gewelddaden een gendergerelateerd misdrijf uitmaken. In dit kader verwijzen we naar de definitie van gendergerelateerd geweld zoals die werd opgenomen in de Verdrag van Istanbul, waarbij "gendergerelateerd geweld tegen vrouwen" verwijst naar geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.". Onderzoek leert ons namelijk dat één vrouw op vier slachtoffer is van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie (24% in België, tegenover 22% in Europa)		Afin de renforcer la cohérence avec les incriminations en matière d'homicide, d'actes de violence et d'actes sexuels non consentis, il est prévu, comme suite à l'avis du Conseil d'Etat (n° 37), de prévoir également pour le traitement dégradant un élément aggravant lorsque la victime est un parent ou allié ascendants ou descendants en ligne directe, un parent ou allié en ligne collatérale jusqu'au troisième degré, un partenaire ou toute autre personne occupant une position similaire au sein de la famille des personnes précitée. De cette manière, cette disposition peut constituer aussi un instrument important dans la lutte contre le féminicide. En outre, nous savons par l'enquête que les faits de violence physique intrafamiliaux constituent une infraction liée au genre. Dans ce cadre, nous renvoyons à la définition de violence fondée sur le genre figurant dans la Convention d'Istanbul selon laquelle « la violence fondée sur le genre à l'égard des femmes » renvoie à la violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. ». L'enquête nous apprend en effet qu'une femme sur quatre a été victime de violence physique et/ou sexuelle dans le cadre d'une relation (24%

¹⁵³ Zie ook J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 238, nr. 329.

<p>(Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, 2014, https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance). De genderdimensie is inherent aan deze problematiek. Volgens de enquête over misdaad, veiligheid en de rechten van slachtoffers, uitgevoerd door het FRA (https://fra.europa.eu/en/publication/2021/crime-safety-and-victims-rights-summary-fundamental-rights-survey), is in België 44% van de vrouwelijke en 11% van de mannen het slachtoffer van geweld geworden van een familielid of een naast familielid. Vrouwen zijn vaker het slachtoffer van “ernstig” of “zeer ernstig” partnergeweld dan mannen en lopen vaker een fysiek letsel op (Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld (2010). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/ervaringen_van_vrouwen_en_mannen_met_psychologisch_fysiek_en_seksueel_geweld. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, https://rm.coe.int/1680462530).</p>	<p>en Belgique contre 22% en Europe) (La violence à l'égard des femmes : une enquête à l'échelle de l'UE, Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne, 2014, https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits). La dimension du genre est inhérente à cette problématique. D'après l'enquête sur la criminalité, la sécurité et les droits des victimes, menée par la FRA (https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits), en Belgique, 44% des femmes et 11% des hommes ont été victimes de violence de la part d'un membre de la famille ou d'un parent. Les femmes sont plus souvent victimes de violence entre partenaires « grave » ou « très grave » que les hommes et subissent plus souvent des lésions corporelles (http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-eeen-aantal-mythes-onder-de-loop_web.pdf, p. 22 à 25).</p>
<p>Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepaling</p>	<p>Section 4. Disposition commune</p>
<p>Verzwarende omstandigheden (artikel 129)</p>	<p>La circonstance aggravante (article 129)</p>
<p>Artikel herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).</p>	<p>L'article reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).</p>

De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
In vergelijking met een eerdere versie van deze tekst werden de situaties van het plegen van het misdrijf door twee of meer personen die gezamenlijk handelen en het gebruik van of handelen onder bedreiging van een wapen opgenomen als verzwarende omstandigheid, in navolging van artikel 46, e en g van de Conventie van Istanbul.	En comparaison avec la version antérieure de ce texte, les situations de la commission de l'infraction par plusieurs personnes agissant de concert et de l'usage ou la menace d'une arme ont été intégrées comme circonstance aggravante conformément à l'article 46, e et g de la Convention d'Istanbul.
HOOFDSTUK 3 – MISDRIJVEN TEGEN DE SEKSUELE INTEGRITEIT, HET SEKSUEEL ZELFBESCHIKKINGSRECHT EN DE GOEDE ZEDEN	CHAPITRE 3 – INFRACTIONS PORTANT ATTEINTE À L'INTÉGRITÉ SEXUELLE, AU DROIT À L'AUTODÉTERMINATION SEXUELLE ET AUX BONNES MŒURS
De bepalingen inzake seksuele misdrijven staan in Titel VIII "Misdaden en wanbedrijven tegen personen" van het huidige Strafwetboek.	Les dispositions relatives aux infractions à caractère sexuelle figurent actuellement sous le Titre VIII « Des crimes et des délits contre les personnes » du Code pénal actuel.
Deze bepalingen zijn onlangs hervormd bij de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksuele strafrecht. Het is derhalve de bedoeling deze bepalingen in het ontwerp getrouw weer te geven.	Ces dispositions ont récemment fait l'objet d'une réforme par la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel. Le projet entend donc reprendre fidèlement ces dispositions.
Het hoofdstuk wordt onderverdeeld in een aantal afdelingen: <ul style="list-style-type: none"> - Afdeling 1: Aantasting van de seksuele integriteit, voyeurisme, niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud en verkrachting - Afdeling 2: Seksuele uitbuiting van minderjarigen - Afdeling 3: Openbare zedenschennis - Afdeling 4: Gemeenschappelijke bepalingen 	Ce chapitre est divisé en plusieurs sections : <ul style="list-style-type: none"> - Section 1ère : De l'atteinte à l'intégrité sexuelle, du voyeurisme, de la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel et du viol - Section 2 : De l'exploitation sexuelle de mineurs - Section 3 : De l'outrage public aux bonnes mœurs - Section 4 : Dispositions communes.

<p>De voorgestelde bepalingen zijn derhalve alleen bedoeld om de regels aan te passen aan boek I, om de straffen om te zetten op basis van de nieuwe indeling van de straffen in niveaus, rekening houdend met de situatie na correctionalisering. Verder worden bepaalde elementen die louter een herhaling zijn van wat nu in het ontwerp van Boek 1 is opgenomen verwijderd, aangezien de toepassing ervan reeds voortvloeit uit het nieuwe Boek 1.</p>	<p>Les dispositions en projet ont donc uniquement pour objet d'adapter les règles en fonction du Livre Ier, de transposer les peines sur la base de la nouvelle répartition des peines en niveaux, en tenant compte de la situation après correctionnalisation. Par ailleurs, certains éléments qui constituent une répétition de ce qui est déjà repris dans le Livre 1, sont supprimés dès lors que leur application résulte déjà du nouveau Livre 1.</p>
<p>Er zij op gewezen dat de strafbaarstellingen in de ontwerp-artikelen 171 tot 173 ook betrekking hebben op kinderlijke sekspoppen of -robots (beter bekend als "kinderlijke sekspoppen/robots"). Dit zijn anatomisch correcte voorwerpen met de kenmerken van een minderjarige of kenmerken die op een minderjarige lijken en die bedoeld zijn om voor seksuele handelingen te worden gebruikt. Deze voorwerpen vallen onder het ontwerp-artikel 169, eerste streepje, waarin wordt verwezen naar "elk materiaal dat de visuele weergave op welke wijze dan ook behelst van een minderjarige die deelneemt aan echte of gesimuleerde expliciete seksuele gedragingen, of dat de weergave behelst van de geslachtsorganen van een minderjarige voor primair seksuele doeleinden".</p> <p>Daarnaast is in afdeling 2 een onderafdeling 3/1 toegevoegd. Het betreft de inhoud die bedoeld is om het plegen van een misdrijf van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen.</p>	<p>Il convient de noter que les incriminations prévues aux articles 171 à 173 en projet couvrent également les poupées ou robots sexuels à l'image d'enfants (mieux connus sous le nom de « Childlike Sex Dolls/Robots »). Il s'agit d'objets anatomiquement corrects, dotés des traits d'un mineur ou des traits qui lui ressemblent, et destinés à être utilisés pour des actes sexuels. Ces objets sont visés par l'article 169, 1er tiret, en projet, qui se réfère à « tout matériel représentant de manière visuelle, par quelque moyen que ce soit, un mineur se livrant à un comportement sexuellement explicite, réel ou simulé, ou représentant les organes sexuels d'un mineur à des fins principalement sexuelles ».</p> <p>Par ailleurs une sous-section 3/1 est ajoutée dans la section 2. Elle porte sur les contenus destinés à promouvoir la commission d'une infraction d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle au préjudice d'un mineur.</p>
<p>Het vervaardigen van zogenaamde "pedohandleidingen" en de verspreiding ervan via Internet is sinds meer dan een decennium een verschijnsel dat gekend is in verschillende Europese landen. Het betreft inhoud waarin advies wordt gegeven om</p>	<p>La fabrication de « manuels pédopornographiques » et leur diffusion sur internet est un phénomène rencontré dans plusieurs pays d'Europe depuis plus d'une dizaine d'années. Il s'agit de contenus dans lesquels des conseils sont donnés pour faciliter ou promouvoir des pratiques</p>

<p>daden van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting van minderjarigen te vergemakkelijken of te bevorderen.</p> <p>In Europa hebben actueel alleen Duitsland, en het Verenigd Koninkrijk wetgeving die het bezit en de verspreiding van pedofiele instructieboeken op het internet (open en dark web) aan banden legt.</p> <p>In Nederland is een wetsvoorstel van de minister van Justitie en Veiligheid besproken in het parlement (op 11 augustus 2022). Begin september 2022 wordt het voorgelegd aan de plenaire vergadering.</p> <p>De minister heeft het soort ‘handleidingen’ dat ze wenst te verbieden als volgt omschreven:</p> <p>Les textes contenant des instructions qui circulent en ligne contiennent non seulement des conseils sur la manière d'abuser sexuellement d'un enfant mais également sur la manière de créer l'opportunité de le faire. Il s'agit, par exemple, d'informations sur la manière dont un homme « en chasse » peut aller à la rencontre d'enfants, plus concrètement sur les « bons » endroits ou moments pour aborder des enfants, sur la manière d'inviter un enfant ou de le sélectionner comme victime, sur la manière de séduire un enfant, de gagner sa confiance ou sur la manière de lui faire garder des secrets. De telles instructions, diffusées avec, par exemple, des instructions sur la manière de faire adopter certains comportements sexuels à un enfant tombent également dans le champ d'application de la présente proposition de loi¹⁵⁵.</p>	<p>d'abus sexuels ou d'exploitation sexuelle sur des mineurs.</p> <p>Actuellement, en Europe, seuls l'Allemagne, et le Royaume-Uni ont une législation qui restreint la possession et la distribution de manuels d'instructions pour pédophiles sur l'internet (ouvert et le dark web).</p> <p>Aux Pays-Bas, une proposition de loi du ministre de la Justice et de la sécurité est discutée au parlement (au 11.8.22) ; elle sera soumise à la plénière début septembre 2022¹⁵⁶.</p> <p>Le ministre a décrit le type de « manuels » qu'il entend interdire comme suit:</p> <p>« De instructieve teksten die online circuleren bevatten niet alleen adviezen over hoe een kind seksueel te misbruiken, maar ook over hoe gelegenheid daartoe te creëren. Het gaat bijvoorbeeld om informatie over hoe men « op jacht » kan gaan naar kinderen, meer concreet over plaatsen en of tijdstippen die « geschikt » zijn om kinderen te benaderen, over hoe een kind uit te lokken of te selecteren als slachtoffer, over hoe een kind te verleiden, het vertrouwen van een kind te winnen of over hoe een kind geheimen te laten bewaren. Dergelijke aanwijzingen, verstrekt in samenhang met bijvoorbeeld instructies voor het verrichten van bepaalde seksuele handelingen bij een kind vallen ook onder de reikwijdte van dit wetsvoorstel »¹⁵⁷.</p>
--	--

¹⁵⁵ NOTE FAISANT SUITE AU RAPPORT

Reçu le 16 mai 2022 , Deuxième Chambre, année parlementaire 2021–2022, 35 991, n° 6, p.5.

¹⁵⁶ Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het zelfstandig strafbaar stellen van voorbereidingshandelingen met het oog op het plegen van seksueel misbruik met kinderen

¹⁵⁷ NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG, ontvangen 16 mei 2022 , Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 35 991, nr. 6, p.5.

<p>Deze kwestie zou moeten worden besproken in het kader van aangekondigde wetgevingsinitiatieven door de Europese Commissie om de strijd tegen kindermisbruik op te voeren. Het soort onlineinhoud die voor pedofielen bestemd is, vormt inderdaad een reële bedreiging voor minderjarigen.</p> <p>Hoewel in het Belgisch recht, net als in Nederland, verschillende strafbaarstellingen van het Strafwetboek weliswaar nuttig kunnen zijn in de strijd tegen deze praktijk, zijn deze echter beperkt indien er geen handeling is verricht of geen stappen zijn ondernomen met het oog op een ontmoeting (grooming) of wanneer dit materiaal geen beelden bevat van seksueel misbruik van minderjarigen of een uiterst gewelddadige inhoud. Dit is de reden waarom drie strafbare feiten, geïnspireerd op die voorafbeeldingen van seksueel misbruik van minderjarigen, worden voorzien ter bestraffing van het vervaardigen en het verspreiden van dergelijke inhoud, het bezit ervan evenals de toegang ertoe.</p> <p>De voorkeur wordt gegeven aan de term 'inhoud' in plaats van 'materiaal' om afstand te nemen van de nog vaak gebruikte oude uitdrukking 'kinderpornografisch materiaal', die beperkter is omdat ze enkel visuele weergaven van seksueel misbruik van minderjarigen beoogt. De term 'inhoud' is daarentegen van algemene strekking; hij verwijst zowel naar schriftelijke, mondelinge als visuele (schetsen, beelden) inhoud op elk type drager (afgedrukt, digitaal ...). Daaronder valt dus bijvoorbeeld alle afgedrukte, al dan niet rechtstreeks op het internet of de sociale netwerken of via private radio verspreide of op cd's opgeslagen inhoud.</p>		<p>Cette problématique devrait être abordée dans le cadre des initiatives législatives annoncées par la Commission européenne pour renforcer la lutte contre la maltraitance des enfants. Le type de contenus en ligne destinés aux pédophiles constitue en effet une réelle menace pour les mineurs.</p> <p>En droit belge comme aux Pays-Bas, si plusieurs incriminations du Code pénal peuvent être utiles dans la lutte contre cette pratique, elles ont cependant leurs limites quand aucun passage à l'acte n'a été entrepris ou aucune démarche en vue d'une rencontre (grooming) ou si ces supports ne comportent pas d'images d'abus sexuels de mineurs ou de contenus extrêmement violents. C'est la raison pour laquelle trois incriminations inspirées de celles prévues en matière d'images d'abus sexuels de mineurs ont été prévues dans le présent projet pour punir la fabrication et la diffusion de ces supports, leur possession ainsi que l'accès à ces contenus.</p> <p>Le terme « contenu » est préféré au terme « matériel » pour se démarquer de l'ancienne expression encore couramment utilisée de « matériel pédopornographique » qui est plus restreinte car elle ne vise que des représentations visuelles d'abus sexuels de mineurs. À l'inverse, le terme « contenus » a une portée générale ; il vise tant les contenus écrits, oraux ou visuels (schémas, images) sur tout type de support (support imprimé, numérique ...). Tous les contenus imprimés, diffusés en direct ou non sur internet ou les réseaux sociaux, sur une radio privée ou enregistrés sur des CD par exemple, sont donc couverts.</p>

<p>De strafbaar gestelde inhoud gaat soms gepaard met beelden van seksueel misbruik van minderjarigen, zoals gedefinieerd in artikel 417/43 van het Strafwetboek.</p> <p>Om de vrijheid van meningsuiting en de wettigheid van de strafbaarstellingen te eerbiedigen, is echter voor elk van de voorgestelde misdrijven een bijzonder opzet vereist, naar analogie met de terroristische misdrijven zoals bedoeld in de artikelen 140<i>quater</i>, 140<i>quinquies</i> en 140<i>septies</i> van het Strafwetboek.</p>	<p>Le contenu incriminé est parfois accompagné d'images d'abus sexuels de mineurs, définies à l'article 417/43 du Code pénal.</p> <p>Pour respecter la liberté d'expression et la légalité des incriminations, une intention particulière (un dol spécial) est cependant requise pour chacune des infractions en projet, à l'instar des infractions terroristes prévues aux articles 140<i>quater</i>, 140<i>quinquies</i> et 140<i>septies</i> du Code pénal.</p>
<p>Er kan erop worden gewezen dat het Grondwettelijk Hof in 2015 de artikelen 140<i>quater</i> en 140<i>quinquies</i> heeft bekrachtigd voor wat de wettigheid van de strafbaarstellingen betreft :</p> <p>“B.41.1. In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp dat aan de oorsprong van artikel 140<i>quater</i> van het Strafwetboek ligt, wordt die bepaling als volgt voorgesteld: “Artikel 6 van het ontwerp van wet voegt een nieuw artikel [...] in, dat het verschaffen van kennis van zaken met het oogmerk een terroristisch misdrijf te plegen of bij te dragen tot het plegen ervan, strafbaar stelt. Deze strafbaarstelling slaat alleen op de persoon die de opleiding geeft[,], namelijk de opleider.</p> <p>Onder de opleiding bedoeld in [dat] artikel [...] wordt niet alleen verstaan het geven van onderrichtingen voor specifiek voor terroristische doeleinden gebruikte methoden en technieken, daaronder begrepen voor de vervaardiging van wapens of schadelijke of gevaarlijke substanties, maar ook andere methoden of technieken zoals vlieg- of rijlessen of hacking van websites.</p> <p>(...).</p>	<p>Il peut être rappelé qu'en 2015, la Cour constitutionnelle a validé les articles 140<i>quater</i> et 140<i>quinquies</i> au niveau de la légalité des incriminations¹⁵⁸^[1]:</p> <p>« B.41.1. L'exposé des motifs du projet de loi qui est à l'origine de l'article 140<i>quater</i> du Code pénal présente cette disposition comme suit :</p> <p>« L'article 6 du projet de loi insère un nouvel article [...] qui incrimine la fourniture de savoir-faire en ayant pour but de commettre ou de contribuer à la commission d'une infraction terroriste. Cette incrimination vise uniquement la personne qui donne des instructions, à savoir le formateur.</p> <p>La formation visée par cet article [...] recouvre non seulement le fait de donner des instructions pour des méthodes et techniques propres à être utilisées à des fins terroristes, y compris pour la fabrication d'armes ou substances nocives ou dangereuses, mais également d'autres méthodes ou techniques, telles que, par exemple, des cours de conduite ou de pilotage ou de hacking de site internet. (...).</p> <p>Le champ d'application relativement large de cette nouvelle infraction est cependant restreint par la nécessité d'un dol spécial. Il</p>

158 https://www.stradalex.com/fr/sl_src_publ_jur_be/document/cconst_2015-9

Het relatief ruime toepassingsgebied van dit nieuwe misdrijf wordt evenwel beperkt doordat bijzonder opzet vereist is. Er is alleen sprake van een misdrijf wanneer de opleider weet dat de opleiding wordt gegeven met het oogmerk een van de misdrijven te plegen bedoeld in artikel 137, met uitzondering van de misdrijven bedoeld in artikel 137, § 3, 6° » (Parl. St., Kamer, 2012-2013, DOC 53-2502/001, p. 15).

B.41.2. In navolging van artikel 3, lid 1, onder c), van het kaderbesluit 2002/475/JBZ beoogt de tekst van artikel 140quater van het Strafwetboek enkel de onderrichtingen of de opleiding met betrekking tot « specifieke methoden en technieken », met andere woorden methoden en technieken die eigen zijn aan het plegen van terroristische misdrijven.

In de bespreking van die wetsbepaling wordt weliswaar aangegeven dat die niet enkel betrekking heeft op « onderrichtingen voor specifiek voor terroristische doeleinden gebruikte methoden en technieken », maar ook op « andere methoden of technieken ». Door te verwijzen naar de vervaardiging of het gebruik van explosieven, vuurwapens of andere wapens of schadelijke of gevaarlijke stoffen of andere specifieke methoden en technieken met het oog op het plegen van de door hem bedoelde misdrijven, heeft de wetgever evenwel bewoordingen aangenomen die voldoende nauwkeurig en duidelijk zijn om eenieder in staat te stellen te weten wat het met de beoogde straf strafbare gedrag is.

(...)

B.41.4. Uit het voorafgaande blijkt dat het materiële element en het morele element van het bij artikel 140quater van het Strafwetboek in het leven geroepen misdrijf in voldoende duidelijke en nauwkeurige bewoordingen worden omschreven om eenieder in staat te stellen te weten of zijn

n'y a infraction que lorsque le formateur sait que la formation est dispensée avec l'intention de commettre l'une des infractions visées à l'article 137, à l'exception de celles prévues par l'article 137, § 3, 6° » (Doc. parl., Chambre, 2012-2013, DOC 53-2502/001, p. 15).

B.41.2. À l'instar de l'article 3, paragraphe 1, c), de la décision-cadre 2002/475/JAI, le texte de l'article 140quater du Code pénal ne vise que les instructions ou la formation relatives à des « méthodes et techniques spécifiques », c'est-à-dire des méthodes et des techniques qui sont propres à la commission d'infractions terroristes.

Le commentaire de cette disposition législative indique certes que celle-ci vise non seulement les « instructions pour des méthodes et techniques propres à être utilisées à des fins terroristes », mais aussi « d'autres méthodes ou techniques ». Toutefois, en se référant à la fabrication ou à l'utilisation d'explosifs, d'armes à feu ou d'autres armes ou de substances nocives ou dangereuses ou d'autres méthodes et techniques spécifiques en vue de commettre les infractions qu'il vise, le législateur a adopté des termes qui sont suffisamment précis et clairs pour permettre à chacun de savoir quel est le comportement passible de la peine prévue. (...)

B.41.4. Il ressort de ce qui précède que l'élément matériel et l'élément moral de l'infraction créée par l'article 140quater du Code pénal sont définis dans des termes suffisamment clairs et précis pour mettre chacun en mesure de savoir si son comportement constitue une infraction au sens de cette disposition législative. (...)

B.49. L'article 140quinquies du Code pénal est justifié par la volonté « logique et opérationnelle » d'incriminer la « personne qui bénéficie du savoir-faire fourni par le formateur » incriminé par l'article 140quater du Code pénal (Doc. parl., Chambre, 2012-2013, DOC 53-2502/001, p.

<p>gedrag een misdrijf in de zin van die wetsbepaling vormt. (...)</p> <p>B.49. Artikel 140quinquies van het Strafwetboek wordt verantwoord door de « [operationele] en [logische] » wil om de « persoon strafbaar te [stellen] die de kennis van zaken opdoet die verschaft is door de opleider » die bij artikel 140quater van het Strafwetboek strafbaar is gesteld (Parl. St., Kamer, 2012-2013, DOC 53-2502/001, p. 16). Die twee wetsbepalingen zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het materiële element van het bij artikel 140quinquies van het Strafwetboek in het leven geroepen misdrijf wordt onder meer gedefinieerd door te verwijzen naar de onderrichtingen en naar de opleiding « die worden bedoeld in artikel 140quater » van het Strafwetboek. Zoals in B.41.2 en B.41.4 is gesteld, is het materiële element van het bij die laatste bepaling in het leven geroepen misdrijf in voldoende duidelijke en nauwkeurige bewoordingen omschreven.”.</p>	<p>16). Ces deux dispositions législatives sont dès lors indissociablement liées. L’élément matériel de l’infraction créée par l’article 140quinquies du Code pénal est, entre autres, défini par une référence aux instructions et à la formation « visées à l’article 140quater » du Code pénal. Comme il est dit en B.41.2 et B.41.4, l’élément matériel de l’infraction créée par cette dernière disposition a été défini dans des termes suffisamment clairs et précis.».</p>
<p>Voor het strafbare feit van het vervaardigen of verspreiden moet worden aangetoond dat het de bedoeling is het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting van minderjarigen te bevorderen, te vergemakkelijken of aan te moedigen. Het risico dat een of meer van deze strafbare feiten worden gepleegd, wordt bewust gecreëerd door de plegers van de vervaardiging of verspreiding.</p> <p>Voor strafbare feiten inzake bezit of toegang moet worden aangetoond dat er een voornemen bestaat om een daad van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting van een minderjarige te plegen. Hiertoe is het bewijs vereist van voorbereidende materiële handelingen aanbevolen in het handboek. De voorgestelde straffen voor de drie strafbare feiten zijn hernomen van de artikelen met betrekking tot beelden van</p>	<p>Pour l’infraction de fabrication ou de diffusion, il faudra établir l’intention de promouvoir, faciliter ou favoriser la commission d’une infraction d’abus sexuel ou d’exploitation sexuelle sur des mineurs. Le risque qu’une ou plusieurs de ces infractions puissent être commises est volontairement créé par l’auteur de la fabrication ou de la diffusion.</p> <p>Pour les infractions de possession ou d’accès, il faut démontrer l’intention de commettre un acte d’abus sexuel ou d’exploitation sexuelle sur un mineur. Pour cela, il faudra prouver l’existence d’actes matériels préparatoires tels que ceux recommandés dans le manuel.</p>

seksueel misbruik van minderjarigen, gelet op de risico's die deze handboeken inhouden voor de integriteit van minderjarigen (art. 417/44, 417/46 en 417/47 van het Strafwetboek).	Les peines proposées pour les trois infractions sont reprises des articles relatifs aux images d'abus sexuels sur mineurs, eu égard aux risques que créent ces manuels pour l'intégrité des mineurs (art. 417/44, 417/46 et 417/47 du Code pénal).
In artikel 139 wordt voorgeschreven dat de rechter straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf niet kan uitspreken in geval van niet-consensuele seksuele handelingen voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of zwaar geweld.	A l'article 139, il est prescrit que le juge ne peut pas prononcer de peine de surveillance électronique, de probation ou de travail en cas des actes à caractère sexuel non consentis précédés ou accompagnés de torture, de séquestration ou de violence grave .
HOOFDSTUK 4. MISDRIJVEN TEGEN DE FYSIEKE OF PSYCHISCHE INTEGRITEIT	CHAPITRE 4. LES INFRACTIONS CONTRE L'INTÉGRITÉ PHYSIQUE OU PSYCHIQUE
Naar het voorbeeld van het Franse Strafwetboek (Boek II, titel II, hoofdstuk II) is hier sprake van misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit. De hier vermelde misdrijven hebben immers naast lichamelijke gevolgen ook de mogelijkheid in zich om bv. te resulteren in psychische aandoeningen.	Suivant l'exemple du Code pénal français (Livre II, titre II, chapitre II), cette partie traite des infractions contre l'intégrité physique ou psychique. En effet, outre les conséquences corporelles, les infractions citées ici sont de nature à entraîner aussi, par exemple, des affections psychiques.
Afdeling 1. Opzettelijke misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit	Section 1re. Les infractions intentionnelles contre l'intégrité physique ou psychique
Onderafdeling 1. Gewelddaden	Sous-section 1re. Les actes de violence
In het huidige Strafwetboek is geweld het voorwerp van verscheidene strafbaarstellingen. De belangrijkste zijn opzettelijke slagen en verwondingen (art. 398 e.v. Sw.), het opzettelijk toedienen van schadelijke stoffen (art. 402 e.v. Sw.) en feitelijke lichte gewelddaden (art. 563, 3° Sw.). Met het oog op het verhogen van de coherentie en het vereenvoudigen	Dans le Code pénal actuel, la violence est érigée en infraction à plusieurs titres. Les principaux chefs d'incrimination sont les coups et blessures volontaires (art. 398 et suiv. C.P.), l'administration volontaire de substances nocives (art. 402 et suiv. C.P.) et les voies de fait et violences légères (art. 563, 3° C.P.). Afin de renforcer la cohérence et de simplifier le système, ces différentes

van het systeem, worden deze verschillende vormen van geweld samengevoegd in één strafbaarstelling: geweldsdaden.	formes de violence sont érigées en infraction dans une catégorie unique : les actes de violence.
Feitelikheden en lichte geweldsdaden zijn vandaag een overtreding. In het licht van de uitgangspunten van het voorstel, moet daarom worden overwogen of deze feiten niet mogen worden gedepenaliseerd of gecriminaliseerd. Dit is niet het geval. Omdat er altijd wat discussie is geweest over de grenslijn tussen slagen enerzijds en feitelikheden en lichte geweldsdaden anderzijds, lijkt een samenvoeging in een strafbaarstelling van niveau 1 aangewezen. Het is duidelijk dat er een conceptueel verband bestaat tussen beide strafbaarstellingen. Het bestaan van een conceptueel verband tussen bestaande strafbaarstellingen blijkt een belangrijke indicator te zijn voor het behoud van een strafrechtelijke afhandeling. Zo wordt een verband tussen verschillende inbreuken volgens de Nederlandse wetgever gezien als een essentieel element voor de toepassing van eenzelfde handhavingsmiddel. ¹⁵⁹ Bovendien maakt de beschrijving van de inbreuk een aantasting uit van de fysieke of psychische integriteit van een persoon. Gedragingen waarbij schade wordt toegebracht aan de integriteit van het individu vormen inbreuken die een zekere ernst inhouden en zijn steeds bepalend	Les voies de fait et violences légères constituent actuellement une contravention. À la lumière des principes du projet, il convient d'examiner si ces faits ne peuvent pas être dépenalisés ou décriminalisés. Ce n'est pas le cas. Comme la limite entre les coups, d'une part, et les voies de fait et violences légères, d'autre part, a toujours fait l'objet de discussion, il apparaît approprié de les regrouper sous une incrimination de niveau 1. Il est clair qu'il existe un lien conceptuel entre les deux incriminations. Or la présence d'un lien conceptuel entre des incriminations existantes semble être un indicateur important pour le maintien d'un traitement pénal. Ainsi, selon le législateur néerlandais, un lien entre différentes infractions est considéré comme un élément essentiel pour l'application d'un même moyen de répression. ¹⁶¹ De plus, la description de l'infraction consiste en une atteinte à l'intégrité physique ou psychique d'une personne. Les comportements entraînant une atteinte à l'intégrité de l'individu constituent des infractions qui comportent une certaine gravité et ont toujours été déterminants pour l'application du droit pénal. C'est pourquoi cette donnée est

¹⁵⁹ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2016, 49 die verwijst naar Brief van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van 31 oktober 2008, Kabinetsnota over de uitgangspunten bij de keuze van een sanctiestelsel, Eerste Kamer Nederland, vergaderjaar 2008-2009, 31700 VL, D., 7.

¹⁶¹ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2016, 49, qui renvoie au courrier du ministre de la Justice au président de la Première Chambre des États généraux du 31 octobre 2008, note de cabinet sur les principes présidant au choix d'un système de sanction, Première Chambre des Pays-Bas, année parlementaire 2008-2009, 31700 VL, D., 7.

<p>geweest voor het inzetten van het strafrecht. Daarom wordt dit gegeven als een doorslaggevende indicator beschouwd in het “Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven” ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid.¹⁶⁰ Via de integratie in een globale strafbaarstelling van gewelddaden zal daarom het misdrijf omschreven in het artikel 563, 3° Sw. (in belangrijke mate) worden opgewaardeerd tot een misdrijf strafbaar met een correctioneel sanctieniveau. Een vergelijkbare ingreep vond reeds in 1863 plaats in Frankrijk.</p>	<p>considérée comme un indicateur déterminant dans l’« instrument d’évaluation a fin de déterminer le caractère punissable du comportement visé par l’infraction », instrument élaboré par le Service de la Politique criminelle.¹⁶² De par son intégration dans une incrimination globale des actes de violence, l’infraction décrite à l’article 563, 3° C.P. sera dès lors (en grande partie) érigée en infraction punissable d’un niveau de sanction correctionnel. Une intervention comparable a déjà eu lieu en 1863 en France.</p>
<p>Wat de toediening van schadelijke stoffen betreft, moet worden vastgesteld dat deze feiten vandaag reeds onder de kwalificatie opzettelijke slagen en verwondingen zouden kunnen worden bestraft. Waar de aparte strafbaarstelling van de toediening van schadelijke stoffen het oorspronkelijk mogelijk moest maken ook het toebrengen van louter interne letsels strafbaar te stellen (aangezien deze origineel niet werden beschouwd als een verwonding in de zin van artikel 398 Sw.), heeft ze deze functie verloren sinds de wijziging van de rechtspraak van het Hof van Cassatie op dit vlak, waardoor ook interne letsels¹⁶³ en ziektes¹⁶⁴ als een verwonding worden beschouwd. Door deze wijziging in de rechtspraak heeft de aparte strafbaarstelling dus in belangrijke mate zijn toegevoegde waarde verloren en kan het systeem worden</p>	<p>En ce qui concerne l’administration de substances nocives, il y a lieu de constater que ces faits pourraient déjà être sanctionnés aujourd’hui sous la qualification de coups et blessures volontaires. Alors que l’incrimination distincte de l’administration de substances nocives devait initialement permettre de rendre également punissable le fait d’infliger des lésions uniquement internes (étant donné que celles-ci n’étaient initialement pas considérées comme une blessure au sens de l’article 398 C.P.), elle a perdu cette fonction depuis le changement de la jurisprudence de la Cour de Cassation à cet égard, les lésions internes¹⁶⁵ et les maladies¹⁶⁶ étant aussi considérées comme une blessure. À la suite de cette modification de la jurisprudence, l’incrimination distincte a donc perdu en</p>

¹⁶⁰ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2016, 45.

¹⁶² SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE, en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service Public Fédéral Justice, 2016, 45.

¹⁶³ Sinds Cass. 27 februari 1933, *Pas.* 1933, I, 141.

¹⁶⁴ Sinds Cass. 24 april 1972, *RDPC* 1971-72, 920.

¹⁶⁵ Depuis Cass. 27 février 1933, *Pas.* 1933, I, 141.

¹⁶⁶ Depuis Cass. 24 avril 1972, *RDPC* 1971-72, 920.

<p>vereenvoudigd door het, samen met de slagen en verwondingen en feitelijkheden en lichte gewelddaden, onder te brengen in een meer algemene misdrijfsomschrijving. Immers, het resultaat voor het slachtoffer en de samenleving blijft hetzelfde ongeacht of men het fysiek letsel toebrengt door middel van een schadelijke stof, dan wel door een ander middel. Met het heimelijk karakter van het gebruikte middel,... kan binnen de ruimte die de wetgever biedt voor de straftoemeting bij een globale strafbaarstelling voldoende rekening worden gehouden, zeker wanneer men voor ogen houdt dat in het merendeel van de gevallen van het toedienen van schadelijke stoffen er ook sprake zal zijn van voorbedachtheid.</p>	<p>grande partie sa valeur ajoutée et le système peut être simplifié par le biais d'un regroupement dans une définition plus générale de l'infraction, commune aux coups et blessures et aux voies de fait et violences légères. En effet, le résultat reste le même pour la victime et la société, que l'on inflige la lésion physique à l'aide d'une substance nocive ou par un autre moyen. Dans le cas d'une incrimination générale, il est possible de tenir suffisamment compte du caractère secret du moyen utilisé dans la marge offerte par le législateur pour la fixation de la peine, surtout si l'on garde à l'esprit que dans la majorité des cas d'administration de substances nocives, il y aura également préméditation.</p>
<p>In het huidige Strafwetboek zijn de misdrijven tegen de fysieke integriteit in belangrijke mate opgehangen aan de begrippen 'slagen' en 'verwondingen'. Beide begrippen hebben hun invulling gekregen via de rechtspraak. Een slag wordt omschreven als "een schok of een stoot tegen een menselijk lichaam, waardoor dit in bruuske aanraking komt met een ander voorwerp van een harde aard".¹⁶⁷ Hieraan wordt soms toegevoegd dat dit contact tussen het lichaam en een ander voorwerp de mogelijkheid in zich moet hebben gehad een kneuzing, schudding of letsel te veroorzaken.¹⁶⁸ Een verwonding is "ieder uitwendig of inwendig letsel, hoe licht ook, dat aan het menselijk lichaam van buiten uit wordt toegebracht door een mechanische of</p>	<p>Dans le Code pénal actuel, les infractions contre l'intégrité physique sont en grande partie rattachées aux notions de « coups » et « blessures ». Ces deux notions ont été précisées par la jurisprudence. Un coup est décrit comme « un choc ou un heurt contre un corps humain, par lequel il entre brusquement en contact avec un autre objet dur ».¹⁷² Il y est parfois ajouté que ce contact entre le corps et un autre objet doit avoir eu la possibilité en soi de provoquer une ecchymose, une commotion ou une lésion.¹⁷³ Une blessure est « toute lésion externe ou interne, si légère soit-elle, apportée au corps humain, de l'extérieur, par une cause mécanique ou chimique, agissant sur l'état physique ».¹⁷⁴ Outre une cause mécanique ou chimique, la</p>

¹⁶⁷ Cass. 7 februari 2017, P.15.1096.N; Cass. 27 februari 2002, *RDPC* 2002, 956, noot; Cass. 28 november 1932, *Pas.* 1933, I, 31.

¹⁶⁸ Cass. 7 oktober 2009, P.09.0723.F; Cass. 27 februari 2002, *RDPC* 2002, 956, noot.

¹⁷² Cass. 7 février 2017, P.15.1096.N ; Cass. 27 février 2002, *RDPC* 2002, 956, note ; Cass. 28 novembre 1932, *Pas.* 1933, I, 31.

¹⁷³ Cass. 7 octobre 2009, P.09.0723.F ; Cass. 27 février 2002, *RDPC* 2002, 956, note.

¹⁷⁴ Cass. 18 février 1987, *Arr. Cass.* 1986-87, n° 359, 803 ; *RDPC* 1987, 689 ; Cass. 7 octobre 1986, *Pas.* 1987, I, 144 ; Cass. 12 avril 1983, *Arr. Cass.* 1982-83, n° 433, 952 ; Cass. 24 avril 1972, *RDPC* 1971-72, 920. Variantes antérieures dans : Cass. 23 avril 1969, *RGAR* 1969, 8294 ; Cass. 27 janvier 1964, *RDPC* 1963-64, 775 ; Cass. 28 novembre 1949, *Arr. Cass.* 1950, 180 ; Cass. 5 février 1935, *Pas.* 1935, I, 144.

<p>chemische oorzaak, die op de lichaamsgesteltenis inwerkt”.¹⁶⁹ Naast de mechanische of chemische oorzaak wordt ook een verzuim aanvaard als oorzaak van de verwonding.¹⁷⁰ De draagwijdte het begrip ‘verwonding’ is doorheen de tijd gestaag uitgebreid: waar het oorspronkelijk beperkt was tot uitwendige letsels, werden later ook interne letsels en fysieke ziekten onder deze noemer gebracht.¹⁷¹ Gelet op deze ruime invulling, is het begrip ‘verwonding’ niet langer een vlag die de lading dekt. Ook het begrip ‘slag’ kan niet langer dienst doen, gelet op de hoger aangehaalde samenvoeging van deze strafbaarstelling met die van feitelikheden en lichte gewelddaden. Daarom wordt ervoor gekozen de verschillende vormen van geweld voortaan samen te brengen onder de term ‘gewelddaden’. Dit sluit ook meer aan bij de benadering in de ons omringende landen, waar voor dergelijke feiten ook een eenvormige omschrijving wordt gehanteerd (in Frankrijk ‘<i>violences</i>’ (art. 222-7 e.v. C.P.), in Nederland ‘<i>mishandeling</i>’ (art. 300 Sr.), in Duitsland ‘<i>Körperverletzung</i>’ (§223 StGB)).</p>	<p>négligence est également admise comme cause de la blessure.¹⁷⁵ La portée de la notion de « blessure » a été constamment élargie au fil du temps : si elle était initialement limitée aux lésions externes, les lésions internes et maladies physiques ont été aussi réunies sous cette qualification.¹⁷⁶ Eu égard à cette large interprétation, la notion de « blessure » ne correspond plus à la réalité. La notion de « coup » n’est pas davantage utile compte tenu du regroupement évoqué plus haut de cette infraction avec celle des voies de fait et violences légères. Pour cette raison, il est décidé de regrouper désormais les diverses formes de violence sous le terme « actes de violence ». Cela correspond également mieux à l’approche adoptée dans nos pays voisins, où une définition uniforme est aussi utilisée pour de tels faits (en France « <i>violences</i> » (art. 222-7 et suiv. C.P.), aux Pays-Bas « <i>mishandeling</i> » (art. 300 Sr.), en Allemagne « <i>Körperverletzung</i> » (§223 StGB)).</p>
<p>Definitie van gewelddaden (artikel 180)</p>	<p>Définition des actes de violence (article 180)</p>
<p>Gewelddaden worden in deze bepaling omschreven als alle opzettelijk gestelde gedragingen die bestaan in:</p> <p>1° het aanwenden van fysieke kracht of macht tegen een ander persoon en</p>	<p>Dans cette disposition, les actes de violence sont décrits comme des comportements accomplis délibérément qui consistent à :</p> <p>1° recourir à la force ou à la contrainte physiques envers autrui qui, par</p>

¹⁶⁹ Cass. 18 februari 1987, *Arr.Cass.* 1986-87, nr. 359, 803; *RDPC* 1987, 689; Cass. 7 oktober 1986, *Pas.* 1987, I, 144; Cass. 12 april 1983, *Arr.Cass.* 1982-83, nr. 433, 952; Cass. 24 april 1972, *RDPC* 1971-72, 920. Vroegere varianten in: Cass. 23 april 1969, *RGAR* 1969, 8294; Cass. 27 januari 1964, *RDPC* 1963-64, 775; Cass. 28 november 1949, *Arr.Cass.* 1950, 180; Cass. 5 februari 1935, *Pas.* 1935, I, 144.

¹⁷⁰ Cass. 3 december 2014, P.13.1976.F; Cass. 23 januari 1991, *RGAR* 1992, 11940, noot C. HENNAU-HUBLET; *RDPC* 1992, 315, concl. DU JARDIN, noot C. HENNAU-HUBLET.

¹⁷¹ Voor een overzicht van deze evolutie, zie: J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 128-132, nr. 127-130.

¹⁷⁵ Cass. 3 décembre 2014, P.13.1976.F ; Cass. 23 janvier 1991, *RGAR* 1992, 11940, note C. Hennau-Hublet; *RDPC* 1992, 315, concl. du Jardin, note C. Hennau-Hublet.

¹⁷⁶ Pour un aperçu de cette évolution, voir : J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 128-132, n° 127-130.

<p>die uit hun aard de mogelijkheid hebben te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid, of;</p> <p>2° het op eender welke wijze toebrengen aan een ander persoon van een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid.</p>	<p>leur nature, sont susceptibles de provoquer une lésion ou une douleur corporelle, voire une atteinte à la santé ;</p> <p>2° infliger, de quelque manière que ce soit, une lésion corporelle à autrui ou porter atteinte à sa santé.</p>
<p>Onder het eerste luik van de definitie vallen in belangrijke mate de gedragingen die onder het huidige Strafwetboek als slagen, feitelijkheden of lichte gewelddaden zouden worden omschreven.</p>	<p>Les comportements qui seraient définis comme des coups, des voies de fait ou des violences légères au titre du Code pénal actuel relèvent pour l'essentiel du premier volet de la définition.</p>
<p>Het aanwenden van fysieke kracht kan bv. bestaan uit het slagen van een persoon, het geven van een duw, het werpen of afvuren van een projectiel tegen het slachtoffer,...</p>	<p>Le recours à la force physique peut, par exemple, consister en le fait de frapper quelqu'un, de le pousser, de lancer ou de tirer un projectile sur la victime, etc.</p>
<p>Het aanwenden van fysieke macht kan bv. bestaan uit het ophitsen van honden tegen het slachtoffer en deze vervolgens op hem loslaten, het door iemands lichaam jagen van een lichte stroomstoot,...</p>	<p>Le recours à la contrainte physique peut, par exemple, consister en le fait d'exciter des chiens contre la victime puis de les lâcher, d'envoyer une légère décharge électrique dans le corps de quelqu'un, etc.</p>
<p>Aangezien het hier gaat om een gedraging die niet noodzakelijk daadwerkelijk resulteert in een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid, is de strafbaarheid beperkt tot de gevallen waarin de gedraging bestaat uit een positieve gedraging (nl. het aanwenden van fysieke kracht of macht). Een nalaten valt niet onder deze groep van gewelddaden. Indien een nalaten wel resulteert in een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid, is deze wel strafbaar onder de tweede groep van gewelddaden.</p>	<p>Comme il s'agit en l'espèce d'un comportement qui ne résulte pas nécessairement réellement en une lésion corporelle ou une atteinte à la santé, ne sont punissables que les cas dans lesquels le comportement consiste en un comportement positif (à savoir le recours à la force ou à la contrainte physiques). L'omission ne relève pas de cette catégorie d'actes de violence. Par contre, si l'omission entraîne une lésion corporelle ou une atteinte à la santé, elle est punissable au titre de la deuxième catégorie d'actes de violence.</p>
<p>Gelet op de stijging van de strafmaat voor de feiten die voorheen werden beschouwd als feitelijkheden en lichte gewelddaden, wordt de grens van de strafbaarheid wel enigszins opgetrokken door te vereisen dat de handeling uit zijn aard de mogelijkheid moet</p>	<p>Compte tenu de l'augmentation du taux de la peine pour les faits qui étaient précédemment considérés comme des voies de fait et des violences légères, la limite de l'incrimination est quelque peu relevée étant donné qu'il est exigé que le</p>

<p>hebben gehad om een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid te veroorzaken. Deze mogelijkheid om te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid moet worden beoordeeld in het licht van de mate waarin een dergelijke gedraging van aard is om dergelijk gevolg teweeg te kunnen brengen bij een gemiddeld vergelijkbaar persoon in dezelfde omstandigheden. Op die manier wordt het verschil in pijngrens of uitzonderlijke kwetsbaarheid van het slachtoffer niet aan de dader toegerekend. Er kan daarbij wel rekening worden gehouden met bv. de leeftijd van het slachtoffer.</p>	<p>comportement puisse, par sa nature, provoquer une lésion ou une douleur corporelle, ou une atteinte à la santé. Cette possibilité d'entraîner une lésion ou une douleur corporelle ou une atteinte à la santé doit être évaluée à la lumière de la mesure dans laquelle un tel comportement est de nature à provoquer une telle conséquence chez une personne moyenne comparable placée dans les mêmes circonstances. De cette manière, la différence dans le seuil de la douleur ou la vulnérabilité exceptionnelle de la victime ne sont pas mises à charge de l'auteur. En revanche, il est possible de tenir compte de l'âge de la victime, par exemple.</p>
<p>De mogelijkheid om te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid volstaat. Het is niet vereist dat dit resultaat zich ook daadwerkelijk voordoet. Het kan bv. gaan om het duwen van een persoon, die zich nog kan vastgrijpen aan een voorwerp om zich staande te houden waardoor hij geen val maakt.</p>	<p>La possibilité d'entraîner une lésion ou douleur corporelle ou une atteinte à la santé suffit. Il n'est pas requis que ce résultat se produise aussi réellement. Il peut par exemple s'agir de pousser une personne qui peut encore s'agripper à un objet pour se maintenir afin de ne pas tomber.</p>
<p>Op die manier wordt de strafbaarheid dus beperkt tot gedragingen die van aard zijn om de fysieke of psychische integriteit te kunnen schaden. Gedragingen die louter hinderlijk zijn zonder dat zij een dergelijk gevolg kunnen hebben, voldoen ofwel niet aan de vereisten van strafwaardigheid ofwel zijn zij strafbaar onder een andere strafbaarstelling. Zo kan het bevuilen van of trekken aan de kleding van het slachtoffer onder bepaalde omstandigheden worden beschouwd als een beschadiging van roerende goederen. Het in de war brengen van iemands kapsel of een persoon ongevraagd aanraken (op een manier die geen aanranding van de eerbaarheid uitmaakt) is anderzijds niet voldoende ernstig om nog een strafvervolging te verantwoorden.</p>	<p>De cette manière, l'incrimination est limitée aux comportements qui sont de nature à porter atteinte à l'intégrité physique ou psychique. Les comportements qui sont uniquement incommodants sans pouvoir entraîner une telle conséquence soit ne répondent pas aux exigences pour être punissables soit ils le sont au titre d'une autre infraction. Ainsi, le fait de souiller les vêtements de la victime ou de tirer dessus peut, dans certaines circonstances, être considéré comme la détérioration de biens mobiliers. Le fait de mettre en désordre la coiffure de quelqu'un ou de toucher une personne sans lui demander sa permission (d'une façon qui ne constitue pas un attentat à la pudeur) n'est pas</p>

	suffisamment grave pour justifier une poursuite pénale.
Onder het tweede luik van de definitie vallen de gedragingen die onder huidige Strafwetboek als verwondingen of het toedienen van schadelijke stoffen zouden worden omschreven. Zoals reeds werd aangehaald, dekt het begrip 'verwonding' uit het huidige Strafwetboek niet langer de lading, gelet op de uitbreiding ervan in de rechtspraak van het Hof van Cassatie tot interne letsels en ziektes.	Les comportements qui seraient définis comme des blessures ou l'administration de substances nocives au titre du Code pénal actuel relèvent du deuxième volet de la définition. Comme déjà évoqué plus haut, la notion de « blessure » dans le Code pénal actuel ne correspond plus à la réalité eu égard à son élargissement aux lésions internes et aux maladies dans la jurisprudence de la Cour de Cassation.
Het begrip 'lichamelijk letsel' in de ontworpen bepaling betreft zowel inwendige als uitwendige lichamelijke letsels bij een andere persoon, ongeacht de ernst van het letsel. Zelfverminking is niet strafbaar onder deze bepaling.	La notion de « lésion corporelle » dans le projet de disposition concerne tant les lésions corporelles internes qu'externes chez autrui, quelle que soit la gravité de la lésion. L'automutilation n'est pas punissable au titre de cette disposition.
Het begrip 'schade aan de gezondheid' duidt op ziektes, maar ook op andere vormen van schade aan de gezondheid zoals bv. misselijkheid, braken, hoofdpijn,... De aanwezigheid van een (geneeslijke dan wel ongeneeslijk lijkende) ziekte maakt immers een verzwarend bestanddeel uit (artikelen 182 en 183). Onder verwijzing naar de bespreking van het begrip 'integriteitsaantasting van de tweede graad' (artikel 79, 16°) moet worden benadrukt dat de hier bedoelde ziektes zowel fysieke als psychische ziektes kunnen zijn. Dit is mogelijk door niet langer de begrippen 'slagen en verwondingen' te hanteren, die een fysieke component vereisen. Door het nieuwe begrippenkader wordt vermeden dat, zoals dit in Frankrijk is gebeurd voor de invoering van de nieuwe <i>Code pénal</i> , een steeds verder uitdijende interpretatie van de begrippen	La notion d'« atteinte à la santé » désigne les maladies mais aussi d'autres formes d'atteinte à la santé comme les nausées, les vomissements, les maux de tête, etc. La présence d'une maladie (qui semble guérissable ou inguérissable) constitue en effet un élément aggravant (articles 182 et 183). En se référant à la discussion relative à la notion d'« atteinte à l'intégrité du deuxième degré » (article 79, 16°), il convient de souligner que les maladies visées ici peuvent être des maladies tant physiques que psychiques. En effet, le fait que l'on n'utilise plus les termes de « coups et blessures », qui impliquent une composante physique, ouvre cette possibilité. Le nouveau cadre des définitions permet d'éviter, comme cela s'est passé en France avant l'introduction du nouveau <i>Code pénal</i> , de devoir appliquer une interprétation de plus en plus large des

'lichamelijk letsel' of 'verwonding' zou moeten worden gehanteerd. ¹⁷⁷	notions de « lésion corporelle » ou de « blessure ». ¹⁷⁸
De begrippen 'lichamelijk letsel' en 'schade aan de gezondheid' impliceren dus een integriteits aantasting (van de eerste, tweede of derde graad).	Les notions de « lésion corporelle » et d'« atteinte à la santé » impliquent donc une atteinte à l'intégrité (du premier, deuxième ou troisième degré).
Het gebruik van de term 'toebrengen' duidt erop dat de oorzaak van het veroorzaakte lichamelijke letsel of de schade aan de gezondheid extern moet zijn aan het slachtoffer, zoals ook vandaag in de jurisprudentiële definitie van 'verwondingen'.	L'utilisation du terme « infliger » indique que la cause de la lésion corporelle ou de l'atteinte à la santé doit être externe à la victime, comme c'est déjà le cas aujourd'hui dans la définition jurisprudentielle des « blessures ».
Dit toebrengen kan op eender welke wijze gebeuren. Dit omvat dus elke mogelijke externe oorzaak, die zowel uit een handelen als een niet-handelen kan bestaan en zowel chemisch als mechanisch van aard kan zijn. Hierin verschilt de tweede categorie van gewelddaden met de eerste, die het aanwenden van fysieke kracht of macht vereisen. Beide categorieën overlappen dus in belangrijke mate, maar zeker niet volledig.	Ce fait d'infliger peut revêtir les formes les plus diverses. Il inclut donc toutes les causes externes possibles, qui peuvent consister tant en une action qu'en une absence d'action et peuvent être de nature tant chimique que mécanique. À cet égard, la deuxième catégorie d'actes de violence diffère de la première, qui requiert l'utilisation de la force ou de la contrainte physiques. Les deux catégories se chevauchent donc en grande partie mais certainement pas complètement.
Vereist is wel dat het toebrengen opzettelijk gebeurt.	Il est exigé que la force ou la contrainte physiques soient utilisées délibérément.
Ten slotte is uiteraard vereist dat er een causaal verband bestaat tussen de gestelde gedraging (handelen of niet-handelen) en het ingetreden gevolg (het lichamenlijk letsel of de schade aan de gezondheid).	Enfin, il est naturellement requis qu'il existe un lien de causalité entre le comportement (action ou absence d'action) et la conséquence (la lésion corporelle ou l'atteinte à la santé).
Voor wat de bestraffing betreft, worden de gewelddaden opgedeeld in categorieën op basis van de ernst van de gevolgen voor de fysieke of psychische integriteit van het slachtoffer. Deze indeling is in zeer belangrijke mate vergelijkbaar met de	En ce qui concerne la peine, les actes de violences ont subdivisés en catégories sur la base de la gravité des conséquences pour l'intégrité physique et psychique de la victime. Cette subdivision est comparable dans une large mesure avec celle appliquée

¹⁷⁷ Zie J. PRADEL en M. DANTI-JUAN, *Droit pénal spécial*, Parijs, Editions Cujas, 2007, 105, nr. 83. Daar ging men zelfs nog verder dan psychische ziektebeelden door bv. ook angstgevoelens, ... onder deze noemer te brengen.

¹⁷⁸ Cf. J. Pradel et M. Danti-Juan, *Droit pénal spécial*, Paris, Editions Cujas, 2007, 105, n° 83. On est alors allé encore plus loin que les syndromes psychiques en regroupant aussi sous cette dénomination les sentiments d'angoisse, par exemple.

indeling in het huidige Strafwetboek (cf. art. 398-401 Sw.). In sommige gevallen komt dit neer op een strafverzwaring. Deze kan echter worden verantwoord door het feit dat de toediening van schadelijke stoffen (die vandaag een afzonderlijke strafbaarstelling uitmaakt en zwaarder wordt bestraft dan opzettelijke slagen en verwondingen) geïntegreerd is in het begrip van de gewelddaden en het toegenomen belang dat door de samenleving wordt gehecht aan de bescherming van de fysieke en psychische integriteit tegen geweld.	dans le Code pénal actuel (cf. art. 398-401 C.P.). Dans certains cas, la peine est alourdie. Cela peut toutefois se justifier par le fait que l'administration de substances nocives (qui relève actuellement d'une incrimination distincte et qui est sanctionnée plus lourdement que les coups et blessures volontaires) est intégrée à la notion d'actes de violence et par l'importance croissante que la société attache à la protection de l'intégrité physique et psychique contre la violence
In zijn advies (nr. 50) stelt de Raad van State zich vragen omtrent de gevolgen van deze definitie op de zgn. pedagogische tik en de slagen die worden toegebracht in het kader van de sportbeoefening. Hierop kan worden geantwoord dat de definitie van gewelddaden op dit punt geen enkele wijziging met zich meebrengt in vergelijking met de huidige situatie. Ook vandaag zijn dergelijke gedragingen principieel strafbaar, maar wordt er in bepaalde gevallen aangenomen dat er sprake is van een rechtvaardigingsgrond, bestaande uit een impliciete toelating door de wet. In de rechtspraak en rechtsleer werden hieromtrent criteria uitgewerkt. ¹⁷⁹ Dit maakt het mogelijk dat de norm evolueert in functie van de maatschappelijke evolutie, zoals die momenteel kan worden ontwaard met betrekking tot de pedagogische tik.	Dans son avis (n° 50), le Conseil d'Etat se pose des questions quant aux conséquences de cette définition sur la fessée dite pédagogique et les coups qui sont infligés dans le cadre de la pratique du sport. Il peut être répondu sur ce point que la définition d'actes de violence n'emporte aucune modification sur ce point par rapport à la situation actuelle. Actuellement déjà, de tels comportements sont en principe punissables mais il est admis dans certaines circonstances qu'il est question d'une cause de justification fondée sur l'autorisation implicite de la loi. Des critères à ce sujet ont été dégagés par la jurisprudence et la doctrine ¹⁸⁰ . Cela permet à la norme d'évoluer en fonction de l'évolution sociétale comme cela peut être constaté en ce moment à propos la fessée pédagogique.
Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of	Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré ou

¹⁷⁹ Voor de sportbeoefening, zie: J. DE HERDT en S. VERHELST, "De aanpak van strafrechtelijke problemen in de sport door private organisaties: de Koninklijke Belgische Voetbalbond als casestudy", *NC* 2012, 26-32 en de verwijzingen aldaar. Voor de pedagogische tik, zie: B. DE SMET en K. DEKONINCK, "Reflectie: de aanslepende controverse over het ouderlijke kastijdingsrecht", *TJK* 2009, 24-34.

¹⁸⁰ Pour l'exercice d'activités sportives, voy. : J. DE HERDT en S. VERHELST, "De aanpak van strafrechtelijke problemen in de sport door private organisaties: de Koninklijke Belgische Voetbalbond als casestudy", *NC* 2012, 26-32 et les renvois qui y sont faits. Pour la fessée pédagogique, voy. : B. DE SMET en K. DEKONINCK, "Reflectie: de aanslepende controverse over het ouderlijke kastijdingsrecht", *TJK* 2009, 24-34

zonder integriteitsaantasting tot gevolg (artikel 181)	n'entraînant pas d'atteinte à l'intégrité (article 181)
Deze bepaling omvat een restcategorie van gewelddaden: het zijn die gewelddaden die geen integriteitsaantasting tot gevolg hebben of resulteren in een integriteitsaantasting van de eerste graad.	Cette disposition comprend une catégorie résiduelle d'actes de violence : il s'agit des actes de violence qui n'entraînent pas d'atteinte à l'intégrité ou qui entraînent une atteinte à l'intégrité du premier degré.
Concreet gaat het dus om gewelddaden die eerder lichte gevolgen hebben, in die zin dat zij niet resulteren in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk, een ziekte of een nog ernstiger gevolg. Zij worden bijgevolg bestraft met een straf van het laagste niveau.	Concrètement, cela concerne donc les actes de violence ayant des conséquences assez bénignes en ce sens qu'ils n'entraînent pas d'incapacité à effectuer un travail personnel, de maladie ni de conséquences encore plus graves. Par conséquent, ils sont sanctionnés d'une peine du niveau le plus bas.
Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg (artikel 182)	Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré (article 182)
Overeenkomstig het ontworpen artikel 79, 16° bestaat een integriteitsaantasting van de tweede graad uit elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van maximum vier maanden of een geneeslijk lijkende ziekte. Het gaat dus om de gevolgen vandaag omschreven in artikel 399 Sw.	Conformément au projet d'article 79, 16°, une atteinte à l'intégrité du deuxième degré consiste en tout dommage corporel ou atteinte à la santé qui entraîne une incapacité à effectuer un travail personnel pendant un maximum de quatre mois ou une maladie qui semble guérissable. Il s'agit donc des conséquences définies actuellement dans l'article 399 du Code pénal.
Door een ziekte niet langer als een verzwaarde vorm van een 'verwonding' te beschouwen, maar als een verzwaarde vorm van schade aan de gezondheid, verdwijnt het vandaag bestaande obstakel om ook aan psychische ziekten een strafverzwarend karakter toe te kennen. Hierop werd ook nader ingegaan in de toelichting van artikel 79, 16°.	En ne considérant plus la maladie comme une forme aggravée de « blessure » mais comme une forme aggravée d'atteinte à la santé, on supprime l'obstacle qui empêche actuellement d'attribuer aussi aux maladies psychiques un caractère aggravant en termes de peine. Cet aspect a également été abordé plus en détail dans l'explication de l'article 79, 16°.
Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 183)	Les actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 183)

<p>Overeenkomstig het ontworpen artikel 79, 17° bestaat een integriteitsaantasting van de derde graad uit elk lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid die resulteert in een ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk van meer dan vier maanden, een ongeneeslijk lijkende ziekte, het volledig verlies van een orgaan of een lichaamsfunctie, een zware verminking, dan wel een zwangerschapsafbreking zonder dat de dader het oogmerk had een zwangerschapsafbreking te veroorzaken.</p>	<p>Conformément au projet d'article 79, 17°, l'atteinte à l'intégrité du troisième degré consiste en tout dommage corporel ou atteinte à la santé qui entraîne une incapacité à effectuer un travail personnel pendant plus de quatre mois, une maladie qui semble incurable, la perte totale d'un organe ou d'une fonction corporelle, une mutilation grave, ou une interruption de grossesse sans que l'auteur ait eu l'intention de provoquer une interruption de grossesse.</p>
<p>Uit deze opsomming blijkt dat het, met enkele aanpassingen die worden toegelicht in de memorie van toelichting bij artikel 79, 17°, gaat om de gevolgen die vandaag zijn terug te vinden in artikel 400 Sw. Een belangrijke toevoeging in vergelijking met de huidige situatie is echter de zwangerschapsafbreking. In het huidige Strafwetboek maakt het opzettelijk door geweld veroorzaken van een vruchtafdrijving zonder dat de dader het oogmerk had de vruchtafdrijving te veroorzaken, het voorwerp uit van een aparte strafbaarstelling (artikel 349 Sw.). Met het oog op de vereenvoudiging en het verhogen van de coherentie van het systeem, is dit niet langer het geval en wordt dit beschouwd als een integriteitsaantasting van de derde graad. Overigens moet worden vastgesteld dat de reden van de wetgever om van deze vruchtafdrijving door geweld (zonder dat de dader het oogmerk had de vruchtafdrijving te veroorzaken) een afzonderlijke strafbaarstelling te maken, was dat het begrip 'verwondingen' bij de totstandkoming van het Strafwetboek slechts betrekking had op uitwendige letsels. Een vruchtafdrijving kon dan ook niet (steeds) als een 'verwonding' worden beschouwd. Onder de huidige invulling van het begrip 'verwonding' en <i>a fortiori</i> in het licht van het ontworpen begrip 'gewelddaden' bestaat dit probleem</p>	<p>Il ressort de cette énumération que, moyennant quelques adaptations expliquées dans l'exposé des motifs de l'article 79, 17°, cela concerne les conséquences que l'on retrouve aujourd'hui à l'article 400 du Code pénal. Toutefois, l'interruption de grossesse est un ajout important par rapport à la situation actuelle. Dans le Code pénal actuel, le fait de causer, délibérément, un avortement par des violences, sans que l'auteur ait l'intention de le produire, fait l'objet d'une incrimination distincte (article 349 C.P.). Dans un but de simplification et pour renforcer la cohérence du système, ce n'est plus le cas et ces faits sont considérés comme une atteinte à l'intégrité du troisième degré. Par ailleurs, il y a lieu de rappeler que le législateur avait décidé de sanctionner séparément cet avortement par la violence (sans que l'auteur ait eu l'intention de le provoquer) parce que, lors de l'élaboration du Code pénal, la notion de « blessure » concernait uniquement les lésions externes. Un avortement ne pouvait dès lors pas (toujours) être considéré comme une « blessure ». Dans l'interprétation actuelle de la notion de « blessure » et <i>a fortiori</i> à la lumière du projet de définition des « actes de violence », ce problème n'existe plus et il</p>

niet langer en is er niet langer nood aan een afzonderlijke strafbaarstelling.	n'est plus nécessaire de prévoir une sanction distincte.
De verduidelijking die wordt aangebracht in vergelijking met de huidige wetgeving en uiteenlopende interpretatie ervan in de rechtspraak door niet alleen het volledig verlies van een orgaan maar ook van een lichaamsfunctie op te nemen, zorgt er voor dat ook gedwongen sterilisatie ¹⁸¹ duidelijk strafbaar is onder deze strafbaarstelling (dan wel, afhankelijk van de omstandigheden, onder foltering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg). De sterilisatie kan immers worden beschouwd als een gewelddaad, die tot gevolg heeft dat het slachtoffer de lichaamsfunctie van de voortplanting verliest.	La clarification qui est apportée par rapport à la législation actuelle et à son interprétation divergente dans la jurisprudence, en intégrant non seulement la perte totale d'un organe mais aussi celle d'une fonction corporelle, permet clairement de réprimer aussi la stérilisation forcée sous cette incrimination (mais aussi, suivant les circonstances, sous la qualification de torture avec une atteinte à l'intégrité de troisième degré). La stérilisation peut, en effet, être considérée comme un acte de violence, qui a pour conséquence que la victime perd la fonction de procréation.
Gewelddaden met de dood tot gevolg (artikel 184)	Les actes de violence entraînant la mort (article 184)
In deze bepaling worden de gewelddaden geïndiceerd die de dood tot gevolg hebben, zonder dat de dader het oogmerk had te doden (aangezien er in het andere geval sprake is van doodslag).	Cette disposition vise les actes de violence entraînant la mort, sans que l'auteur ait agi avec l'intention de la donner (étant donné que dans le cas contraire, on parle d'homicide).
Voorbedachte gewelddaden (artikel 185)	Les actes de violence prémédités (article 185)
Net als in het huidige Strafwetboek en zoals bij de doodslag, maakt de voorbedachtheid een verzwarend bestanddeel uit bij de verschillende categorieën van gewelddaden. De toepasselijke straf stijgt steeds met 1 niveau.	Tout comme dans le Code pénal actuel et à l'instar de l'homicide, la préméditation constitue un élément aggravant pour les différentes catégories d'actes de violence. La peine applicable est toujours augmentée d'un niveau.
Voor de betekenis van het begrip 'voorbedachtheid' kan worden verwezen naar het ontworpen artikel 79, 22°.	Pour la signification de la notion de « préméditation », il est renvoyé au projet d'article 79, 22°.

¹⁸¹ Die strafbaar moet zijn onder het Belgische recht in uitvoering van artikel 39 Verdrag van Istanbul.

Gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (artikel 186)		Les actes de violence commis avec un mobile discriminatoire (article 186)
Net als in het huidige Strafwetboek en zoals bij doodslag, maakt de discriminerende drijfveer een verzwarend bestanddeel uit bij de verschillende categorieën van gewelddaden (vandaag artikel 405 ^{quater} Sw.). De toepasselijke straf stijgt steeds met 1 niveau.		Tout comme dans le Code pénal actuel et à l'instar de l'homicide, le mobile discriminatoire constitue un élément aggravant pour les différentes catégories d'actes de violence (actuel article 405 ^{quater} du Code pénal). La peine applicable est toujours augmentée d'un niveau.
Er wordt niet voorzien in een cumulatie van verzwarende bestanddelen. In dat geval zou men immers al te snel opnieuw verzanden in de opstapeling van strafverzwaringen, die vandaag vaak bekritiseerd wordt in de rechtsleer. Bovendien moet worden opgemerkt dat in geval van herhaling of samenloop de rechter ook steeds een straf van een hogere niveau kan opleggen. Via deze instrumenten wordt afdoende verzekerd dat gewelddadige personen streng kunnen worden bestraft.		Un cumul des éléments aggravants n'est pas prévu. En effet, dans ce cas, on s'enliserait à nouveau rapidement dans une accumulation d'aggravations des peines, actuellement souvent critiquée dans la doctrine. De plus, il y a lieu de faire remarquer qu'en cas de récidive ou de concours, le juge peut toujours prononcer une peine de niveau supérieur. Par le biais de ces instruments, la possibilité de sanctionner lourdement les personnes violentes est suffisamment assurée.
Voor de betekenis van het begrip 'discriminerende drijfveer' kan worden verwezen naar het ontworpen artikel 29.		Pour la signification de la notion de « mobile discriminatoire », il est renvoyé au projet d'article 29.
Artikel herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).		L'article reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.		La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
Gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 187)		Les actes de violence commis sur un mineur ou sur une personne en situation de vulnérabilité (article 187)
Net als in het huidige Strafwetboek en zoals bij doodslag, maakt het feit dat de		Tout comme dans le Code pénal actuel et à l'instar de l'homicide, le fait que les actes de

gewelddaden werden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand een verzwarend bestanddeel uit bij de verschillende categorieën van gewelddaden (vandaag artikel 405 <i>bis</i> Sw.). De toepasselijke straf stijgt steeds met 1 niveau.	violence ont été commis sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité constitue un élément aggravant pour les différentes catégories d'actes de violence (actuel article 405 <i>bis</i> du Code pénal). La peine applicable est toujours augmentée d'un niveau.
Er wordt niet voorzien in een cumulatie van verzwarende bestanddelen. In dat geval zou men immers al te snel opnieuw verzanden in de opstapeling van strafverzwaringen, die vandaag vaak bekritiseerd wordt in de rechtsleer. Bovendien moet worden opgemerkt dat in geval van herhaling of samenloop de rechter ook steeds een straf van een hogere niveau kan opleggen. Via deze instrumenten wordt afdoevende verzekerd dat gewelddadige personen streng kunnen worden bestraft.	Un cumul des éléments aggravants n'est pas prévu. En effet, dans ce cas, on s'enliserait à nouveau rapidement dans une accumulation d'aggravations des peines, actuellement souvent critiquée dans la doctrine. De plus, il y a lieu de faire remarquer qu'en cas de récidive ou de concours, le juge peut toujours prononcer une peine de niveau supérieur. Par le biais de ces instruments, la possibilité de sanctionner lourdement les personnes violentes est suffisamment assurée.
Voor de betekenis van het begrip 'minderjarige' en 'persoon in een kwetsbare toestand' kan worden verwezen naar het ontworpen artikel 79, 1°-2°.	Pour la signification de la notion de « mineur » et de « personne en situation de vulnérabilité », il est renvoyé au projet d'article 79, 1°-2°.
In het tweede lid wordt de mogelijkheid van een woon- of contactverbod als straf geïntroduceerd. Dit kan worden verantwoord vanuit de bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer en het feit dat het slachtoffer vaak zelf niet kan beslissen over zijn eigen woonplaats.	Au deuxième alinéa, la possibilité d'une interdiction de résidence ou de contact est introduite en tant que peine. Cela peut se justifier en raison de la vulnérabilité particulière de la victime et du fait que la victime ne peut souvent pas décider elle-même de son propre domicile.
In het derde lid wordt als verzwarende omstandigheid de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 405 <i>ter</i> Sw. hernomen. Enige wijziging is dat vandaag een strafverzwaring is voorzien tot in de vierde graad. Gelet op de maatschappelijke tendens om de familie beperkter op te vangen, is het een politieke keuze dit te beperken tot familieleden in de derde graad. De rechter is aldus verplicht rekening te houden met de bijzondere relatie van de dader met het minderjarige of kwetsbare slachtoffer. Aan de lijst uit het huidige artikel	Le troisième alinéa reprend, en tant que circonstance aggravante, la circonstance aggravante de l'actuel article 405 <i>ter</i> du Code pénal. La seule modification est qu'aujourd'hui une aggravation de la peine est prévue jusqu'au 4ème degré. Compte tenu de la tendance sociale de percevoir la famille de manière limitée, c'est un choix politique de la limiter aux membres de la famille jusqu'au troisième degré. Le juge est donc obligé de tenir compte de la relation particulière de l'auteur avec le mineur ou la victime vulnérable. À la liste reprise de

<p>405ter Sw. worden de aanverwanten van de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand in de rechte lijn of in de zijlijn tot de derde graad toegevoegd. Wanneer men er van uit gaat dat bv. een minderjarige bijzonder kwetsbaar is voor gewelddaden gepleegd door zijn oom of tante gelet op de grotere mate van vertrouwdheid, maakt het immers geen verschil of de minderjarige nu een bloedverwant dan wel een aanverwant van deze oom of tante is. Hetzelfde geldt voor de zieke ouderling ten aanzien van zijn of haar schoonkinderen.</p>	<p>l'actuel article 405ter du Code pénal sont ajoutés les alliés du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité en ligne directe ou collatérale jusqu'au troisième degré. Si l'on part du principe qu'un mineur est particulièrement vulnérable face aux actes de violence commis par son oncle ou sa tante en raison de la plus grande confiance qu'il leur accorde, peu importe que le mineur soit un parent plutôt qu'un allié de cet oncle ou de cette tante. Il en va de même pour la personne âgée malade vis-à-vis de ses beaux-enfants.</p>
<p>Intrafamiliale gewelddaden (artikel 188)</p>	<p>Les actes de violence intrafamiliale (article 188)</p>
<p>In het huidige Strafwetboek geldt voor feiten van opzettelijke slagen of verwondingen en het toedienen van schadelijke stoffen enkel een verhoging van de minimumstraf indien de feiten werden gepleegd op een partner, de vader, moeder of andere bloedverwanten in de rechte opgaande lijn of in de zijlijn tot de derde graad. Met het oog op het mogelijk maken van het toepassen van voorlopige hechtenis wordt evenwel de maximumstraf voor de lichtste vorm van slagen en verwondingen (artikel 398, eerste lid Sw.) verhoogd tot 1 jaar gevangenisstraf. Desondanks wordt er in het ontwerp voor gekozen van de partnerrelatie of familiale relatie tussen dader en slachtoffer een verzwarend bestanddeel te maken. Deze keuze past binnen de bijzondere kwetsbaarheid voor geweld die er bestaat binnen deze relaties, waarbinnen men zich normaliter beschermd moet weten. Dit blijkt ook uit de statistieken: onderzoek van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen uit 2010 toonde aan dat in de 12 maanden voorafgaand aan de feiten 12,5% van de respondenten slachtoffer werd van</p>	<p>Dans le Code pénal actuel, la peine minimale n'est alourdie pour les faits de coups ou blessures volontaires et l'administration de substances nocives que si les faits ont été commis sur un partenaire, le père, la mère ou d'autres parents en ligne directe ou en ligne collatérale jusqu'au troisième degré. Afin de permettre l'application de la détention préventive, la peine maximale pour la forme la plus légère des coups et blessures (article 398, alinéa premier, C.P.) est toutefois portée à 1 an d'emprisonnement. Néanmoins, dans le projet, il a été décidé de faire de la relation familiale ou entre partenaires existant entre l'auteur et la victime un élément aggravant. Ce choix se fonde sur la vulnérabilité particulière face à la violence au sein de ces relations, dans lesquelles on doit normalement se sentir protégé. Cela ressort également des statistiques : une étude de l'Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes de 2010 a montré qu'au cours des 12 mois précédant les faits, 12,5 % des personnes interrogées avaient été victimes</p>

partnergeweld.¹⁸² Deze bepaling kan op die manier dan ook een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen feminicide. Bovendien weten we uit onderzoek dat intrafamiliale fysieke gewelddaden een gendergerelateerd misdrijf uitmaken. In dit kader verwijzen we naar de definitie van gendergerelateerd geweld zoals die werd opgenomen in de Verdrag van Istanbul, waarbij “gendergerelateerd geweld tegen vrouwen” verwijst naar geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft”. Onderzoek leert ons namelijk dat één vrouw op vier slachtoffer is van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie (24% in België, tegenover 22% in Europa) (Geweld tegen vrouwen: een Europese enquête, Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, 2014, <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-results-glance>). De genderdimensie is inherent aan deze problematiek. Volgens de enquête over misdaad, veiligheid en de rechten van slachtoffers, uitgevoerd door het FRA (<https://fra.europa.eu/en/publication/2021/crime-safety-and-victims-rights-summary-fundamental-rights-survey>), is in België 44% van de vrouwelijke en 11% van de mannen het slachtoffer van geweld geworden van een familielid of een naast familielid. Vrouwen zijn vaker het slachtoffer van “ernstig” of “zeer ernstig” partnergeweld dan mannen en lopen vaker een fysiek letsel op (Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld (2010). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, <https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/ervaringen-van-vrouwen-en-mannen-met-psychologisch>

de violences conjugales.¹⁸⁴ De cette manière, cette disposition peut aussi constituer un instrument important de lutte contre le féminicide. En outre, nous savons par l'enquête que les faits de violence physique intrafamiliaux constituent une infraction liée au genre. Dans ce cadre, nous renvoyons à la définition de violence fondée sur le genre figurant dans la Convention d'Istanbul selon laquelle « la violence fondée sur le genre à l'égard des femmes » renvoie à la violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. ». L'enquête nous apprend en effet qu'une femme sur quatre a été victime de violence physique et/ou sexuelle dans le cadre d'une relation (24% en Belgique contre 22% en Europe) (La violence à l'égard des femmes : une enquête à l'échelle de l'UE, Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne, 2014, <https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits>). La dimension du genre est inhérente à cette problématique. D'après l'enquête sur la criminalité, la sécurité et les droits des victimes, menée par la FRA (<https://fra.europa.eu/fr/publication/2021/criminalite-securite-et-droits-des-victimes-resume-enquete-relative-aux-droits>), en Belgique, 44% des femmes et 11% des hommes ont été victimes de violence de la part d'un membre de la famille ou d'un parent. Les femmes sont plus souvent victimes de violence entre partenaires « grave » ou « très grave » que les hommes et subissent plus souvent des lésions corporelles (<http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-een->

¹⁸² J. PIETERS, P. ITALIANO, A. OFFERMANS en S. HELLEMANS, *Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld*, Brussel, Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, 2010, 73, http://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/41%20-%20Dark%20number_NL.pdf

¹⁸⁴ J. Pieters, P. Italiano, A. Offermans et S. Hellemans, *Les expériences des femmes et des hommes en matière de violence psychologique, physique et sexuelle*, Bruxelles, Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes, 2010, 73, http://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/41%20-%20Dark%20number_FR.pdf

<p>ch fysiek en seksueel geweld. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, https://rm.coe.int/1680462530.)</p> <p>Ook internationaal gaat er meer en meer aandacht naar deze vorm van geweld, inclusief de strafrechtelijke sanctionering ervan.¹⁸³ Ook in Frankrijk heeft dit een verhoging van de maximumstraf tot gevolg (artikelen 222-8, 222-10, 222-12 en 222-13 C.P.), net als in Nederland (artikel 304, 1° Sr.).</p>	<p>aantal-mythes-onder-de-loop web.pdf, p. 22 à 25).</p> <p>À l'échelon international également, on accorde de plus en plus d'attention à cette forme de violence, jusqu'à la sanctionner pénalement.¹⁸⁵ En France aussi, cet élément entraîne une aggravation de la peine maximale (articles 222-8, 222-10, 222-12 et 222-13 C.P.), tout comme aux Pays-Bas (article 304, 1° Sr.).</p>
<p>In tegenstelling tot de huidige situatie is de strafverzwaring in de rechte lijn zowel van toepassing in de opgaande als de neerdalende rechte lijn (en niet enkel in de opgaande lijn). Het valt immers niet langer te verantwoorden dat enkel geweld ten aanzien van de ouders zwaarder wordt bestraft en niet het geweld dat ouders tegen hun (meerderjarige) kinderen gebruiken.¹⁸⁶</p>	<p>Contrairement à la situation actuelle, l'aggravation de la peine en ligne directe s'applique tant en ligne directe ascendante que descendante (et pas uniquement en ligne ascendante). En effet, il n'est plus justifiable que seule la violence à l'égard des parents soit sanctionnée plus lourdement et non la violence utilisée par les parents à l'égard de leurs enfants (majeurs).¹⁸⁷</p>
<p>Er wordt niet voorzien in een cumulatie van verzwarende bestanddelen. In dat geval zou men immers al te snel opnieuw verzanden in de opstapeling van strafverzwaringen, die vandaag vaak bekritiseerd wordt in de rechtsleer. Bovendien moet worden opgemerkt dat in geval van herhaling of samenloop de rechter ook steeds een straf van een hoger niveau kan opleggen. Via deze instrumenten wordt afdoende verzekerd dat gewelddadige personen streng kunnen worden bestraft. Daarnaast moet worden opgemerkt dat in vele gevallen er vandaag slechts sprake is van een verhoging van de</p>	<p>Un cumul des éléments aggravants n'est pas prévu. En effet, dans ce cas, on s'enliserait à nouveau rapidement dans une accumulation d'aggravations des peines, actuellement souvent critiquée dans la doctrine. De plus, il y a lieu de faire remarquer qu'en cas de récidive ou de concours, le juge peut toujours prononcer une peine de niveau supérieur. Par le biais de ces instruments, la possibilité de sanctionner lourdement les personnes violentes est suffisamment assurée. Par ailleurs, il convient de souligner que dans de nombreux cas, l'aggravation de la peine</p>

¹⁸³ Zie bv. Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, Istanbul 11 mei 2011, ETS n° 210.

¹⁸⁵ Cf. par exemple la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, faite à Istanbul le 11 mai 2011, ETS n° 210.

¹⁸⁶ Indien het gaat om geweld van ouders tegen hun minderjarige kinderen is er sprake van gewelddaden tegen minderjarigen, met de verzwarende omstandigheid dat de feiten werden gepleegd door de ouders.

¹⁸⁷ S'il s'agit de violence des parents à l'égard de leurs enfants mineurs, on parle d'actes de violence contre mineurs, avec la circonstance aggravante que les faits ont été commis par les parents.

minimumstraf bij intrafamiliale gewelddaden. Door dit om te vormen tot een verzwarend bestanddeel worden de straffen dus reeds aanzienlijk verhoogd.	minimale n'est aujourd'hui prévue que pour les actes de violence intrafamiliale. En faisant de cette relation un élément aggravant, les peines sont donc déjà considérablement aggravées.
Artikel herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	L'article reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
Daarnaast wordt het, gelet op de band tussen daderen slachtoffer, nuttig geacht de rechter de mogelijkheid te geven een woon- of contactverbod op te leggen aan de dader.	En outre, compte tenu du lien entre l'auteur et la victime, il est jugé utile de donner au juge la possibilité d'imposer une interdiction de résidence ou de contact.
Gewelddaden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie (artikel 189)	Les actes de violence commis sur une personne investie d'une fonction sociétale (article 189)
Doorheen het huidige Strafwetboek worden gewelddaden op personen die bijzonder kwetsbaar zijn voor gewelddaden gelet op de aard van hun functie en het contact met het publiek dat ermee samenhangt op zeer verschillende manieren benaderd. De strafmaten zijn onderling erg verschillend alsook het materieel toepassingsgebied van de strafverzwaringen die kunnen worden toegepast. Concreet zijn er verschillende beschermingsregimes voor:	Dans le Code pénal actuel, les actes de violence commis sur des personnes particulièrement vulnérables aux actes de violence en raison de la nature de leur fonction et du contact avec le public qui y est associé font l'objet d'approches très diverses. Les taux de la peine sont très différents entre eux ainsi que le champ d'application matériel des aggravations de la peine applicables. Concrètement, il existe des régimes de protection différents pour :
<ul style="list-style-type: none"> – bedienaren van de eredienst (art. 145-146 Sw.); – parlementsleden, ministers, leden van het Grondwettelijk Hof, magistraten en officieren van de openbare macht in actieve dienst (art. 278-279bis Sw.); – ministeriële ambtenaren, agenten die drager zijn van het openbaar 	<ul style="list-style-type: none"> – les ministres du culte (art. 145-146 C.P.); – les parlementaires, les ministres, les membres de la Cour constitutionnelle, les magistrats et les officiers de la force publique en service actif (art. 278-279bis C.P.); – les officiers ministériels, les agents dépositaires de l'autorité ou de la

<p>gezag of de openbare macht en elke andere persoon met een openbare hoedanigheid bekleed (art. 280 Sw.);</p> <ul style="list-style-type: none"> – getuigen en juryleden (art. 282 Sw.); – personen die een opdracht van functionele openbare dienst of een opdracht van algemeen belang vervullen en verplicht zijn contact te hebben met het publiek, personen actief in een onderwijsinstelling of een medisch-pedagogisch instituut (artikel 410bis Sw.); – scheidsrechters en seingeverers bij sportwedstrijden (art. 410ter Sw.). 	<p>force publique, et toute autre personne ayant un caractère public (art. 280, C.P.) ;</p> <ul style="list-style-type: none"> – les témoins et jurés (art. 282, C.P.) ; – les personnes qui remplissent une mission de service public fonctionnel ou d'intérêt général et qui sont contraintes d'être en contact avec le public, les personnes actives dans un établissement d'enseignement ou un institut médico-pédagogique (article 410bis C.P.) ; – les arbitres et les signaleurs de manifestations sportives (art. 410ter C.P.).
<p>Niet alleen is de afbakening van de verschillende groepen soms onduidelijk (zie ook de memorie van toelichting met betrekking tot de in de ontworpen bepaling gebruikte omschrijving van de beschermde functies), ook de toepasselijke strafmaten zijn niet consequent: voor de lichtere vormen van geweld is de strafmaat voor feiten gepleegd op personen uit artikel 278 Sw. het hoogste, voor zwaardere feiten die voor feiten gepleegd op personen uit artikel 280 en 410bis Sw. en voor de allervoorwaarste feiten die voor feiten gepleegd op personen uit artikel 410bis Sw.¹⁸⁸</p>	<p>Non seulement la délimitation entre les différents groupes manque parfois de clarté (cf. l'exposé des motifs concernant la définition des fonctions protégées utilisée dans le projet de disposition) mais les taux de la peine applicables ne sont pas non plus cohérents : en ce qui concerne les formes de violence plus légères, le taux de la peine est le plus élevé pour les faits commis sur les personnes visées à l'article 278 du Code pénal alors que pour les faits plus graves, il est le plus élevé pour les faits commis sur les personnes visées aux articles 280 et 410bis et pour les faits les plus graves, il est le plus élevé pour les faits commis sur les personnes visées à l'article 410bis du Code pénal.¹⁸⁹</p>
<p>Om een einde te maken aan deze incoherentie, wordt in het ontwerp geopteerd voor een eenvormige regeling van</p>	<p>Pour remédier à ce manque de cohérence, le projet opte pour un règlement harmonisé d'aggravation des peines.¹⁹¹ Seuls les actes</p>

¹⁸⁸ Voor een overzicht, zie de tabel in J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 331, nr. 353.

¹⁸⁹ Pour un aperçu, voir le tableau dans J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 331, n° 353.

¹⁹¹ Une exception est toutefois prévue pour les faits commis à l'égard de chefs d'État et de diplomates étrangers (étant donné qu'ici, ce n'est pas tant le fonctionnement de la société belge qui est protégé que les relations internationales), ainsi que du chef de l'État et de l'héritier de la couronne probable (eu égard au caractère propre de la fonction et conformément aux exemples étrangers).

<p>strafverzwaring.¹⁹⁰ Alleen feiten tegen de scheidsrechters en seingevers bij sportwedstrijden worden niet opgenomen in deze regeling aangezien deze, terecht, vandaag slechts aanleiding geven tot verhoging van de minimumstraf. Bijgevolg zijn deze feiten in het ontwerp voorwerp van een verzwarende omstandigheid (artikel 191).</p>	<p>commis à l'encontre des arbitres et des signaleurs lors des manifestations sportives ne sont pas repris dans ce règlement étant donné qu'aujourd'hui, ils n'entraînent à juste titre qu'un alourdissement de la peine minimale. Par conséquent, ces faits font l'objet, dans le projet, d'une circonstance aggravante (article 191).</p>
<p>Voor wat de beschermde functies betreft, kan worden verwezen naar de toelichting daarbij in de Voorafgaande Titel (artikel 79, 4°, ...).</p>	<p>En ce qui concerne les fonctions protégées, on peut renvoyer aux développements à ce sujet dans le Titre Préliminaire (article 79, 4°, ...).</p>
<p>Opdat het verzwarend bestanddeel toepassing zou kunnen vinden, is vereist dat de feiten werden gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van de beschermde functie. Via dit criterium (dat verder wordt toegelicht onder artikel 79, 14°) wordt ook komaf gemaakt met de vandaag bestaande incoherentie tussen de verschillende strafverzwaring, waar soms sprake is van 'in de uitoefening van deze bediening' en soms van 'ter gelegenheid van de uitoefening van deze bediening'.</p>	<p>Pour que l'élément aggravant puisse s'appliquer, les faits doivent avoir été commis dans le cadre de l'exercice de la fonction protégée. Par le biais de ce critère (expliqué plus en détail sous l'article 79, 14°), on remédie également à l'incohérence qui existe actuellement entre les différentes aggravations de la peine, où l'on parle parfois de « dans l'exercice de ses fonctions » ou de « à l'occasion de l'exercice de ses fonctions ».</p>
<p>De huidige verzwarende omstandigheid dat de feiten worden gepleegd in de vergadering van een der Kamers of op de terechtzitting van een hof of een rechtbank (art. 278, tweede lid, Sw.) werd niet weerhouden. Het verzwarend karakter dat hiermee mogelijk samenhangt wordt reeds voldoende ondervangen door het vereiste dat de feiten moeten zijn gepleegd naar aanleiding van de uitoefening van de beschermde functie.</p>	<p>La circonstance aggravante selon laquelle les faits sont commis à la séance d'une des Chambres ou à l'audience d'une cour ou d'un tribunal (art. 278, deuxième alinéa, C.P.) n'a pas été retenue. Le caractère aggravant qui peut être lié à ce critère est déjà suffisamment pris en compte par l'exigence que les faits soient commis à l'occasion de l'exercice de la fonction protégée.</p>
<p>Uitgelokte gewelddaden (artikel 190)</p>	<p>Les actes de violence provoqués (article 190)</p>

¹⁹⁰ Er wordt evenwel een uitzondering gemaakt voor feiten gepleegd t.a.v. buitenlandse staatshoofden en diplomaten (aangezien hier niet zozeer het functioneren van de Belgische maatschappij wordt beschermd maar wel de internationale betrekkingen), alsook het staatshoofd en de vermoedelijke troonopvolger (gelet op de eigenheid van de functie en in lijn met buitenlandse voorbeelden).

Deze bepaling is in belangrijke mate een herneming van de artikelen 411-414 Sw. Voor een verdere toelichting kan worden verwezen naar de memorie van toelichting bij het ontworpen artikel 104.	Cette disposition reprend en grande partie les articles 411 à 414 du Code pénal. Pour de plus amples explications, nous renvoyons à l'exposé des motifs du projet d'article 104.
Het tweede, derde en vierde lid van dit artikel werd, in navolging van een suggestie van A. DELANNAY ¹⁹² , enigszins geherformuleerd om te benadrukken dat het hier, net als bij noodweerexces, gaat om een strafverminderende verschoningsgrond, (en niet om een autonome kwalificatie).	Les alinéas 2, 3 et 4 de cet article ont été quelque peu reformulés, sur la suggestion de A. DELANNAY ¹⁹³ , pour mettre l'accent qu'il s'agit ici, à l'instar de l'excès de légitime défense, d'une cause d'excuse atténuante (et non d'une qualification autonome).
Verzwarende omstandigheden (artikel 191)	Les circonstances aggravantes (article 191)
Deze bepaling herneemt artikel 410 ^{ter} Sw., alsook artikel 410, eerste lid, Sw. in zoverre dit betrekking heeft op de bloedverwanten in de zijlijn tot de derde graad. Aangezien de vertrouwde die samenhangt met de familiale relatie, waardoor ook de kwetsbaarheid voor gewelddaden toeneemt, in zekere mate ook aanwezig is bij aanverwanten, worden deze toegevoegd aan deze verzwarende omstandigheid.	Cette disposition reprend l'article 410 ^{ter} ainsi que l'article 410, premier alinéa, du Code pénal dans la mesure où cela concerne les parents en ligne collatérale jusqu'au troisième degré. Étant donné que la confiance attachée aux relations familiales, qui accroît la vulnérabilité face aux actes de violence, est également présente dans une certaine mesure chez les alliés, ceux-ci sont ajoutés dans cette circonstance aggravante.
Wat de scheidsrechters en seingeverers betreft moet overigens worden benadrukt dat in het huidige artikel 410 ^{ter} Sw. ook enkel de minimumstraf wordt verhoogd, waardoor een toepassing van het conversiemechanisme ook leidt tot een omzetting naar een verzwarende omstandigheid.	En ce qui concerne les arbitres et les signaleurs, il y a en outre lieu de souligner qu'à l'actuel article 410 ^{ter} du Code pénal, seule la peine minimale est aussi alourdie, en telle sorte qu'une application du mécanisme de conversion entraîne également une conversion en circonstance aggravante.
Verder wordt de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 257 Sw. hernomen voor het geval een persoon met een openbare functie zonder wettige reden geweld gebruikt in het kader van de uitoefening van zijn functie. Aangezien deze	En outre, la circonstance aggravante de l'actuel article 257 est reprise pour le cas où une personne exerçant une fonction publique recourt sans raison légale, à la force dans le cadre de l'exercice de ses fonctions. Vu que cette circonstance

¹⁹² Zie tussenkomst A. DELANNAY tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Université Saint-Louis Bruxelles.

¹⁹³ Zie tussenkomst A. DELANNAY tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Université Saint-Louis Bruxelles.

verzwarende omstandigheid ook vandaag slechts zorgt voor een verhoging van de minimumstraf, wordt ervoor gekozen om er in het kader van het nieuwe onderscheid tussen verzwarende omstandigheden en verzwarende bestanddelen een verzwarende omstandigheid van te maken.	aggravante ne prévoit aujourd'hui aussi qu'une augmentation de la peine minimum, il est décidé d'en faire une circonstance aggravante dans le cadre de la nouvelle distinction entre éléments aggravants et circonstances aggravantes.
In vergelijking met een eerdere versie van deze tekst werden ook de situaties van het plegen van het misdrijf door twee of meer personen die gezamenlijk handelen en het gebruik van of handelen onder bedreiging van een wapen opgenomen, in navolging van artikel 46, e en g van de Conventie van Istanbul. ¹⁹⁴	En comparaison avec la version antérieure de ce texte, les situations de la commission de l'infraction par plusieurs personnes agissant de concert et de l'usage ou la menace d'une arme ont été intégrées conformément à l'article 46, e et g de la Convention d'Istanbul. ¹⁹⁵
Bijkomende straf (artikel 191bis)	Peine accessoire (article 191bis)
Deze bepaling biedt de rechter de mogelijkheid de dader onwaardig te verklaren te erven van het slachtoffer. Deze bijkomende straf is (zoals in het huidige artikel 46 Sw.) enkel voorzien voor de gevallen waarin het misdrijf niet leidt tot de dood van het slachtoffer. In het andere geval is deze sanctie van rechtswege van toepassing ten gevolge van artikel 4.6, §1, 1° Burgerlijk Wetboek.	Cette disposition permet au juge de condamner l'auteur à l'indignité successorale à l'égard de la victime. Cette peine accessoire (déjà prévue à l'article 46 actuel du Code pénal) est prononcée sans préjudice de la sanction obligatoire prévue en application de l'article 4.6, § 1, 1° du Code civil lorsque l'infraction a conduit à la mort de la victime.
<i>Onderafdeling 2. Vrouwelijke genitale verminking</i>	<i>Sous-section 2. Les mutilations génitales féminines</i>
De uitvoering van vrouwelijke genitale verminking maakt in essentie een vorm van gewelddaden uit. Gelet op de bijzondere internationale aandacht voor deze problematiek, de ruimere omschrijving van het misdrijf (nl. door ook het	L'exécution de mutilations génitales féminines constitue par essence une forme d'actes de violence. Vu l'attention internationale particulière accordée à ce problème, la définition plus large de l'infraction (à savoir en considérant aussi le

¹⁹⁴ Zie ook tussenkomst A. DELANNA Y tijdens het colloquium *Naar een nieuw Strafwetboek?* dat op 3 mei 2019 plaatsvond aan de Universiteit Saint-Louis Bruxelles.

¹⁹⁵ Voyez aussi l'intervention d'A. DELANNA Y durant le colloque *Un code pénal pour le futur?* Qui s'est tenu le 3 mai 2019 à l'Université Saint-Louis Bruxelles.

<p>vergemakkelijken of bevorderen ervan als een vorm van daderschap aan dit misdrijf te beschouwen) en de strafbaarstelling van het reclame maken voor deze feiten is het verantwoord hier een aparte strafbaarstelling van te maken.</p>	<p>fait de faciliter ou d'encourager ces mutilations comme une forme de participation à cette infraction) et l'incrimination de la publicité pour ces faits, il se justifie d'ériger ces faits en une infraction distincte.</p>
<p>Er wordt voor geopteerd niet langer van 'genitale verminking' te spreken maar van 'vrouwelijke genitale verminking'. Op die manier wordt reeds door de benaming van het misdrijf duidelijk dat enkel de verminking van de vrouwelijke genitaliën onder het toepassingsgebied valt en wordt aansluiting gezocht bij de internationale omschrijving van deze feiten (de Verenigde Naties omschrijven dit steeds als <i>female genital mutilation</i> of FGM).</p>	<p>Le choix a été fait de ne plus parler de « mutilations génitales » mais de « mutilations génitales féminines ». De cette manière, la désignation de l'infraction montre déjà clairement que seules les mutilations des organes génitaux féminins relèvent du champ d'application et l'on se rapproche de la définition internationale de ces faits (les Nations unies les dénomment toujours <i>female genital mutilation</i> ou FGM).</p>
<p>Vandaag wordt de vrouwelijke genitale verminking geregeld in één artikel, nl. artikel 409 Sw. Vanuit de systematiek van het Strafwetboek, waarbij er principieel voor wordt geopteerd om verzwarende bestanddelen het voorwerp te laten uitmaken van een aparte bepaling, werd er echter voor gekozen deze materie voortaan in verschillende bepalingen te regelen. Om de samenhang tussen deze bepalingen te benadrukken, worden zij gegroepeerd in een onderafdeling 'vrouwelijke genitale verminking'.</p>	<p>Actuellement, les mutilations génitales féminines sont traitées dans un seul article, à savoir l'article 409 du Code pénal. Compte tenu de la systématique du Code pénal, où l'on choisit en principe de consacrer une disposition distincte aux éléments aggravants, il a cependant été décidé de traiter désormais cette matière dans différentes dispositions. Pour souligner le lien entre ces dispositions, elles sont regroupées dans une sous-section intitulée « Mutilations génitales féminines ».</p>
<p>Dit geweld speelt zich af in een context die wordt bepaald door tradities en de overheersing van mannen over vrouwen (http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-een-aantal-mythes-onder-de-loep_web.pdf, p22 tot 25). Het betreft een gendergerelateerd misdrijf waarvoor het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, een specifieke strafbaarstelling vereist (artikel 38).” Gendergerelateerd geweld tegen vrouwen betreft geweld gericht tegen</p>	<p>Cette violence se produit dans un contexte défini par des traditions et la domination des hommes sur les femmes (http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/VGV-een-aantal-mythes-onder-de-loep_web.pdf, p. 22 à 25). Il s'agit d'une infraction fondée sur le genre pour laquelle la Convention d'Istanbul sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique requiert une incrimination spécifique (article 38). » La violence à l'égard des femmes fondée sur le</p>

een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.	genre est une violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée.
Volgens de laatste studie over de schatting van de prevalentie van in België wonende meisjes en vrouwen die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden verbleven op 31 december 2016 in ons land 70.576 meisjes en vrouwen uit een land waar genitale verminking van vrouwen wordt uitgeoefend. Daarvan zijn er naar schatting 25.917 die effectief – door hun afkomst – te maken hebben met de praktijk van vrouwelijke genitale verminking (al besneden of in gevaar), waaronder 9.164 minderjarigen (jonger dan 18 jaar) (https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/downloads/vgv_prevalentiestudie_04-02-19.pdf).	Selon la dernière étude relative à l'estimation de la prévalence des filles et femmes ayant subi ou à risque de subir une mutilation génitale féminine vivant en Belgique, au 31 décembre 2016 séjournaient dans notre pays 70 576 filles et femmes d'un pays où sont pratiquées les mutilations génitales sur les femmes. Parmi elles, il y en a, selon l'estimation, 25 917 qui – en raison de leur origine – sont effectivement concernées par la pratique des mutilations génitales féminines (déjà excisées ou risquant de l'être), dont 9164 mineures (de moins de 18 ans) (https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/120_estimation_de_la_prevalence_de_mgf_en_belgique.pdf).
Vrouwelijke genitale verminking (artikel 192)	Les mutilations génitales féminines (article 192)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 409, §1, eerste lid Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 409, § 1er, premier alinéa, du Code pénal.
Artikel 38 van het Verdrag van Istanbul ¹⁹⁶ verplicht om ook het dwingen van een meisje of vrouw om een vrouwelijke genitale verminking te ondergaan of hen hiertoe te bewegen strafbaar te stellen. Hiervoor is geen tekstwijziging nodig. Deze handelingen kunnen worden beschouwd als het vergemakkelijken of bevorderen van de vrouwelijke genitale verminking.	L'article 38 de la Convention d'Istanbul ¹⁹⁷ impose d'ériger aussi en infraction pénale le fait de contraindre une fille ou une femme à subir une mutilation génitale féminine ou de les y inciter. Aucun amendement du texte n'est requis à cet effet. Ces comportements peuvent être considérés comme le fait de faciliter ou d'encourager les mutilations génitales féminines.

¹⁹⁶ Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, Istanbul 11 mei 2011, ETS n° 210.

¹⁹⁷ Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, faite à Istanbul le 11 mai 2011, ETS n° 210.

De formulering van de strafbaarstelling wordt enigszins aangepast door niet langer te spreken van ‘de genitaliën van een vrouw’ maar van ‘vrouwelijke genitaliën’. Deze aanpassing is noodzakelijk, gelet op het feit dat sinds de inwerkingtreding van de wet van 25 juni 2017 tot hervorming van regelingen inzake transgenders wat de vermelding van een aanpassing van de registratie van het geslacht in de akten van de burgerlijke stand en de gevolgen hiervan betreft ¹⁹⁸ een transgender persoon niet langer aan medische voorwaarden moet voldoen om van geslacht te veranderen. Het is daardoor mogelijk dat iemand die geregistreerd staat als man over vrouwelijke genitaliën beschikt, net als een persoon die geregistreerd staat als vrouw kan beschikken over mannelijke genitaliën. Door de wijziging wordt duidelijk dat het de verminking is van vrouwelijke genitaliën die wordt gevisieerd, ongeacht het juridische geslacht van het slachtoffer.	Le libellé de l’incrimination est quelque peu adapté en ne parlant plus de « organes génitaux d’une femme » mais de « organes génitaux féminins ». Cette adaptation est nécessaire compte tenu du fait que, depuis l’entrée en vigueur de la loi du 25 juin 2017 réformant des régimes relatifs aux personnes transgenres en ce qui concerne la mention d’une modification de l’enregistrement du sexe dans les actes de l’état civil et ses effets ¹⁹⁹ , une personne transgenre ne doit plus satisfaire aux conditions médicales pour changer de sexe. Il est donc possible que quelqu’un qui est enregistré comme homme a des organes génitaux féminins, tout comme une personne qui est enregistrée comme femme peut avoir des organes génitaux masculins. Cette modification indique clairement que c’est la mutilation d’organes génitaux féminins qui est visée, peu importe le sexe légal de la victime.
Vrouwelijke genitale verminking gepleegd uit winstoogmerk (artikel 193)	Les mutilations génitales féminines commises dans un but de lucre (article 193)
Deze bepaling herneemt een deel van het huidige artikel 409, §2 Sw.	Cette disposition reprend une partie de l’actuel article 409, § 2, du Code pénal.
Vrouwelijke genitale verminking met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 194)	Les mutilations génitales féminines entraînant une atteinte à l’intégrité du troisième degré (article 194)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 409, §3 Sw.	Cette disposition reprend l’actuel article 409, § 3, C.P.
Vrouwelijke genitale verminking met de dood tot gevolg (artikel 195)	Les mutilations génitales féminines ayant entraîné la mort (article 195)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 409, §4 Sw.	Cette disposition reprend l’actuel article 409, § 4, C.P.

¹⁹⁸ BS 10 juli 2017.

¹⁹⁹ MB 10 juin 2017.

Vrouwelijke genitale verminking gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 196)	Les mutilations génitales féminines commises sur une mineure ou sur une personne en situation de vulnérabilité (article 196)
Deze bepaling is gebaseerd op het huidige artikel 409, §5 Sw.	Cette disposition est basée sur l'actuel article 409, § 5, C.P.
De verzwarende omstandigheid van een relatie tussen dader en slachtoffer werd in het voorontwerp enigszins aangepast in die zin dat ook een bloedverwant in de rechte neerdalende lijn onder het toepassingsgebied vallen, net als bloed- en aanverwanten in de zijlijn tot de derde graad. Op die manier wordt de formulering in overeenstemming gebracht met wat geldt voor andere vormen van geweldsdaden. Bovendien is het verantwoord dat bv. ook de tante die een nichtje onderwerpt aan genitale verminking zwaarder wordt bestraft. De in de rechtsleer gesignaleerde incoherenties met betrekking tot de straffen die op dit misdrijf zijn gesteld ²⁰⁰ ten gevolge van artikel 409, §5 Sw. verdwijnen ook door de omvorming tot een verzwarend bestanddeel. Daarnaast wordt ook de partner toegevoegd.	La circonstance aggravante d'une relation entre l'auteur et la victime a été quelque peu adaptée dans l'avant-projet en ce sens qu'un parent en ligne descendante directe relève également du champ d'application, au même titre que les ascendants et les alliés en ligne collatérale jusqu'au troisième degré. La formulation est ainsi harmonisée avec ce qui s'applique aux autres formes d'actes de violence. En outre, il est justifié que, par exemple, la tante qui soumet une jeune nièce à une mutilation génitale soit aussi sanctionnée plus lourdement. Les incohérences soulignées dans la doctrine en ce qui concerne les sanctions prévues pour cette infraction ²⁰¹ découlant de l'article 409, § 5, du Code pénal, sont supprimées du fait de la transformation en élément aggravant. En outre, le partenaire est ajouté.
De strafverhoging die samenhangt met de minderjarigheid wordt ook uitgebreid in die zin dat rekening wordt gehouden met de ernst van de ingetreden gevolgen.	L'aggravation de la peine qui accompagne la minorité est également élargie en ce sens qu'il est tenu compte de la gravité des conséquences.
Verder werd de strafverzwaring die samenhangt met de minderjarigheid uitgebreid tot personen in een kwetsbare toestand. Dit verhoogt de coherentie van het geheel, aangezien minderjarigen en personen in een kwetsbare toestand doorheen het hele voorontwerp (zoals vandaag reeds in het overgrote deel van de gevallen) op gelijke voet worden behandeld.	De plus, l'aggravation de la peine associée à la minorité est étendue aux personnes en situation de vulnérabilité. Cela augmente la cohérence de l'ensemble étant donné que les mineurs et les personnes en situation de vulnérabilité sont traités de la même manière dans tout l'avant-projet (comme c'est déjà le cas aujourd'hui dans la grande majorité des cas).

²⁰⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 259-260, nr. 267.

²⁰¹ J. De Herdt, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 259-260, n° 267.

Aanzetten tot of reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking (artikel 197)	Encourager ou promouvoir la pratique de mutilations génitales féminines (article 197)
De aanzetting tot en het reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking staat vandaag in hetzelfde artikel als het eigenlijke uitvoeren van dergelijke verminking. Gelet op de verschillende aard van de gestelde handelingen, is het echter gepast deze feiten onder te brengen in een aparte strafbaarstelling.	Actuellement, le fait d'encourager et de promouvoir les mutilations génitales féminines figure dans le même article que l'exécution proprement dite de ces mutilations. Vu la nature différente des actes posés, il convient toutefois de reprendre ces faits dans une infraction distincte.
De aanzetting tot vrouwelijke genitale verminking moet uitdrukkelijk behouden blijven in de strafbaarstelling, ondanks het nieuwe artikel 10, §2 in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek. Aangezien vrouwelijke genitale verminking bestraft wordt met een straf van niveau 3 valt het immers buiten het toepassingsgebied van deze algemene bepaling.	L'incitation aux mutilations génitales féminines doit être explicitement maintenue dans la disposition l'érigeant en infraction pénale malgré le nouvel article 10, § 2 du projet de Livre 1 du Code pénal. En effet, comme les mutilations génitales féminines sont punies d'une peine de niveau 3, elles ne relèvent pas du champ d'application de cette disposition générale.
Gelet op de grote impact van het aanzetten tot dit misdrijf, werd gekozen voor het behoud van een straf van niveau 2.	Compte tenu de l'impact majeur de l'incitation à cette infraction, il a été décidé de maintenir une peine de niveau 2.
Verzwarende omstandigheid (artikel 197/1)	La circonstance aggravante (article 197/1)
Artikel 197/1 herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	L'article 197/1 reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici.
Bijkomende straf (artikel 197bis)	Peine accessoire (article 197bis)
Deze bepaling biedt de rechter de mogelijkheid de dader onwaardig te verklaren te erven van het slachtoffer. Deze bijkomende straf is (zoals in het huidige	Cette disposition permet au juge de condamner l'auteur à l'indignité successorale à l'égard de la victime. Cette peine accessoire (déjà prévue à l'article 46

artikel 46 Sw.) enkel voorzien voor de gevallen waarin het misdrijf niet leidt tot de dood van het slachtoffer. In het andere geval is deze sanctie van rechtswege van toepassing ten gevolge van artikel 4.6, §1, 1° Burgerlijk Wetboek.	actuel du Code pénal) est prévue sans préjudice de la sanction obligatoire applicable en vertu de l'article 4.6, § 1, 1° du Code civil lorsque l'infraction a conduit à la mort de la victime.
<i>Onderafdeling 3. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming</i>	<i>Sous-section 3. L'interruption de grossesse sans consentement</i>
Het opschrift van deze onderafdeling is een vernieuwing in vergelijking met het huidige Strafwetboek, waar sprake is van 'vruchtafdrijving'. Strikt genomen is 'vruchtafdrijving' immers niet de meest accurate term om het strafbaar gestelde gedrag mee te omschrijven. Een zwangerschapsafbreking zal meestal gepaard gaan met een uitdrijving of afdrijving van de ongeboren vrucht, maar niet noodzakelijk. Er is sprake van zwangerschapsafbreking bij de opzettelijke vernietiging van een embryo of foetus in het lichaam van een zwangere persoon, ongeacht de daarvoor gebruikte middelen. Aan de vereisten is dus voldaan zodra het embryo of de foetus is vernietigd, zelfs zonder dat de vrucht uit het lichaam van de zwangere persoon werd gedreven. ²⁰²	L'intitulé de cette sous-section est nouveau par rapport au Code pénal actuel, où il est question d'« avortement ». Au sens strict, « avortement » n'est en effet pas le terme le plus précis pour décrire le comportement érigé en infraction. Une interruption de grossesse ira généralement, mais pas nécessairement, de pair avec un avortement du fœtus à naître. On parle d'interruption de grossesse en cas de destruction volontaire d'un embryon ou fœtus dans le corps d'une personne enceinte, indépendamment des moyens utilisés à cet effet. Les conditions sont donc remplies dès que l'embryon ou le fœtus est détruit, même sans qu'il ait été expulsé du corps de la personne enceinte. ²⁰³
Vandaag zijn feiten van vruchtafdrijving (lees: zwangerschapsafbreking) ondergebracht in de titel "misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid". Deze plaats mag historisch dan wel te verklaren zijn, zij strookt niet langer met de maatschappelijke perceptie van dergelijke feiten. In dit verband moet worden gewezen op de Aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa waarin werd geponeerd dat de Verdragsstaten moeten verzekeren dat hun strafrecht seksueel geweld beschouwt als een schending van de	Aujourd'hui, les faits d'avortement (lisez : d'interruption de grossesse) sont repris sous le titre « Des crimes et des délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique ». Si cette place peut s'expliquer d'un point de vue historique, elle ne correspond plus à la perception sociale de ces faits. À cet égard, il convient de renvoyer à la Recommandation du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe dans laquelle il est indiqué que les parties contractantes doivent faire en sorte que leur législation pénale prévoit que tout acte de violence sexuelle à l'égard d'une

²⁰² T. VANSWEEVELT, "Abortus", *Comm. Strafr.*, nr. 4 en verwijzingen aldaar.

²⁰³ T. Vansweevelt, « Abortus », *Comm. Strafr.*, n° 4 et les références y citées.

<p>fysieke, psychologische en/of seksuele vrijheid en integriteit van de personen niet louter als een schending van de moraliteit, de eer of het fatsoen.²⁰⁴ Vandaar dat de zwangerschapsafbreking nu wordt ondergebracht in het hoofdstuk met betrekking tot de misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit.</p>	<p>personne constitue une atteinte à la liberté et à l'intégrité physique, psychologique et/ou sexuelle de cette personne, et ne se fonde pas uniquement sur des atteintes à la morale, à l'honneur ou à la décence.²⁰⁵ C'est la raison pour laquelle l'interruption de grossesse figure désormais dans le chapitre relatif aux infractions contre l'intégrité physique ou psychique.</p>
<p>Algemeen moet nog worden opgemerkt dat waar de huidige bepalingen steeds spreken van een "zwangere vrouw" worden ze in het voorliggende ontwerp genderneutraal gemaakt. Deze aanpassing is noodzakelijk, gelet op het feit dat sinds de inwerkingtreding van de wet van 25 juni 2017 tot hervorming van regelingen inzake transgenders wat de vermelding van een aanpassing van de registratie van het geslacht in de akten van de burgerlijke stand en de gevolgen hiervan betreft²⁰⁶ een transgender persoon niet langer aan medische voorwaarden moet voldoen om van geslacht te veranderen. Het is daardoor mogelijk dat iemand die geregistreerd staat als man zwanger is. Ook in dergelijk geval moet de zwangere persoon worden beschermd door de strafwet.</p>	<p>De manière générale, il convient de noter que si les dispositions actuelles parlent toujours d'une « femme enceinte » dans le présent projet, elles sont rendues neutres sur le plan du genre. Cette adaptation est nécessaire, vu que depuis l'entrée en vigueur de la loi du 25 juin 2017 concernant la réforme du régime sur les transgenres au niveau de la possibilité de modifier l'enregistrement du sexe dans les actes d'état civil et ses conséquences, une personne transgenre n'a plus à se soumettre à des conditions médicales pour changer de sexe. Il est dès lors possible qu'une personne inscrite en tant qu'homme soit enceinte. La personne enceinte doit être également protégée par le code pénal dans ce cas.</p>
<p>Het betreft een gendergerelateerd misdrijf waarvoor het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, een specifieke strafbaarstelling vereist (artikel 39). Gendergerelateerd geweld tegen vrouwen betreft geweld gericht tegen een vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft.</p>	<p>Il s'agit d'une infraction fondée sur le genre pour laquelle la Convention d'Istanbul sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique requiert une incrimination spécifique (article 39). La violence à l'égard des femmes fondée sur le genre est une violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée.</p>

²⁰⁴ Raad van Europa, Comité van Ministers, *Aanbeveling Rec (2002)5 inzake de bescherming van vrouwen tegen geweld*, 30 april 2002, §34.

²⁰⁵ Conseil de l'Europe, Comité des Ministres, *Recommandation Rec (2002)5 sur la protection des femmes contre la violence*, 30 avril 2002, §34.

²⁰⁶ BS 10 juli 2017.

Zwangerschapsafbreking zonder toestemming (artikel 198)	L'interruption de grossesse sans consentement (article 198)
Deze bepaling is geïnspireerd op het huidige artikel 348 Sw.	Cette disposition est inspirée de l'actuel article 348, C.P.
Hierbij werd wel de precisering 'al dan niet geneesheer' verwijderd, aangezien zij niets toevoegt aan de tekst. De laatste zin van artikel 348 Sw. diende evenmin te worden hernomen, nu de poging tot misdrijf steeds strafbaar is ten gevolge van het ontworpen artikel 9.	À cet égard, la précision « médecin ou non » a été supprimée car elle n'ajoute rien au texte. La dernière phrase de l'article 348 du Code pénal ne devait pas davantage être reprise étant donné que la tentative d'infraction est toujours punissable en vertu du projet d'article 9.
Belangrijker is dat het moreel bestanddeel van het misdrijf wordt geëxpliciteerd. Onder het huidige Strafwetboek wordt veelal aangenomen dat voor de vruchtafdrijving in de zin van artikel 348 Sw. een algemeen opzet (d.i. opzettelijk handelen) volstaat ²⁰⁷ , al wordt door sommigen ook een bijzonder opzet verdedigd ²⁰⁸ . De ontworpen bepaling schrijft een bijzonder opzet voor, bestaande uit het oogmerk een zwangerschapsafbreking te veroorzaken. Het veroorzaken van een zwangerschapsafbreking, zonder dat de dader het oogmerk had een vruchtafdrijving te veroorzaken, zal immers reeds het voorwerp zijn van het misdrijf gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 183, samengelezen met de definitie van 'integriteitsaantasting van de derde graad' in artikel 79, 17°). Dit ligt ook in de lijn van de huidige situatie, waar artikel 349 Sw. de vruchtafdrijving	Il est plus important d'expliquer l'élément moral de l'infraction. En application du Code pénal actuel, il est communément admis que pour l'avortement au sens de l'article 348, un dol général (à savoir agir délibérément) suffit ²⁰⁹ , même si certains défendent aussi une intention particulière ²¹⁰ . La disposition en projet impose une intention particulière consistant en l'intention de causer une interruption de grossesse. Le fait de provoquer une interruption de grossesse sans que l'auteur ait eu l'intention de causer un avortement fait en effet déjà l'objet de l'infraction d'actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 183, lu conjointement avec la définition de l'« atteinte à l'intégrité du troisième degré » à l'article 79, 17°). Cela correspond également à la situation actuelle, dans laquelle l'article 349 du Code pénal érige en infraction l'avortement causé

²⁰⁷ Cass. 22 december 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 1462; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 132; T. VANSWEEVELT, "Abortus", *Comm. Strafr.*, nr. 7.

²⁰⁸ J. DU JARDIN, "Crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique – Titre I. Avortement" in R. SCREVENs (ed.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Brussel, Larcier, 1972, 375, nr. 5766; M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, V, Brussel, Bruylant, 1968, 155; *RPDB*, v° *Avortement*, nr. 6.

²⁰⁹ Cass. 22 décembre 1992, *Arr. Cass.* 1991-92, 1462; A. De Nauw, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht* (publié en français sous le titre « Initiation au droit pénal »), Malines, Kluwer, 2010, 132; T. Vansweevelt, « Abortus », *Comm. Strafr.*, n° 7.

²¹⁰ J. du Jardin, « Crimes et délits contre l'ordre des familles et contre la moralité publique – Titre I. Avortement » in R. Screvens (éd.), *Les Nouvelles - droit pénal*, III, Bruxelles, Larcier, 1972, 375, n° 5766; M. Rigaux et P.-E. Trousse, *Les crimes et les délits du code pénal*, V, Bruxelles, Bruylant, 1968, 155; *RPDB*, v° *Avortement*, n° 6.

veroorzaakt door opzettelijk geweld maar zonder het oogmerk om de vruchtafdrijving te veroorzaken strafbaar stelt. Deze heromschrijving verklaart verder dat wat de strafmaat betreft, er voor wordt geopteerd af te wijken van het conversiemechanisme en in plaats van een straf van niveau 3 een straf van niveau 4 voor te schrijven. Het is dan ook gepast om, wanneer de dader wel handelde met dit bijzonder opzet, een straf van een niveau hoger op te leggen. Ook de ernst van deze feiten en de impact op het slachtoffer verantwoordt deze strafmaat.	par des violences exercées volontairement, mais sans intention de le produire. Cette nouvelle formulation explique également qu'en ce qui concerne le taux de la peine, il a été choisi de déroger au mécanisme de conversion et d'imposer une peine de niveau 4 au lieu d'une peine de niveau 3. Par conséquent, il convient aussi d'imposer une peine du niveau supérieur lorsque l'auteur était effectivement animé de cette intention particulière. La gravité de ces faits et leurs répercussions sur la victime justifient également ce taux de la peine.
De gedwongen abortus, waarvan de strafbaarstelling verplicht wordt gesteld door artikel 39 Verdrag van Istanbul, valt onder het toepassingsgebied van deze bepaling.	L'avortement forcé, que l'article 39 de la Convention d'Istanbul impose d'ériger en infraction, relève du champ d'application de cette disposition.
Zwangerschapsafbreking zonder toestemming met de dood tot gevolg (artikel 199)	L'interruption de grossesse sans consentement ayant entraîné la mort (article 199)
Deze bepaling is gebaseerd op het huidige artikel 352 Sw.	Cette disposition est basée sur l'actuel article 352, C.P.
Verzwarende omstandigheid (artikel 200)	La circonstance aggravante (article 200)
Artikel 200 herneemt, als de verzwarende omstandigheid, een bepaling over die is voorgeschreven in het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (Parl.St., Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).	L'article 200 reprend, comme circonstance aggravante, une disposition prescrite par la proposition de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne la répression des violences entre partenaires commises en présence d'un enfant mineur (Doc. parl., Chambre, 2021-2022, doc. n°55-2408/001).
De toelichting die in het kader van artikel 106 is ontwikkeld, kan hier worden herhaald.	La justification qui a été développée sous l'article 106 peut être reprise ici

<i>Afdeling 2. Aantasting van de fysieke of psychische integriteit door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid</i>	<i>Section 2. L'atteinte à l'intégrité physique ou psychique due à un défaut grave de prévoyance ou de précaution</i>
Deze afdeling herneemt het huidige artikel 420 Sw, met twee verschillen.	Cette section reprend l'actuel article 420 du Code pénal, avec deux différences.
Ten eerste bestaat, ten gevolge van het ontworpen artikel 7, het moreel bestanddeel niet langer uit een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid, maar uit een <i>ernstig</i> gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid. Voor een verdere toelichting kan naar deze bepaling worden verwezen.	Premièrement, en conséquence de l'article 7 en projet, l'élément moral ne consiste plus en un défaut de prévoyance ou de précaution mais en un défaut <i>grave</i> de prévoyance ou de précaution. Pour de plus amples explications, on peut renvoyer à cette disposition.
Daarnaast worden, zoals bij de opzettelijke misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit, niet langer de begrippen 'slagen' en 'verwondingen' gebruikt om dezelfde redenen als deze die werden uiteengezet in de toelichting bij het ontworpen artikel 180. Zij worden vervangen door "het veroorzaken van een integriteitsaantasting van de eerste, tweede of derde graad". Het gaat dus om het toebrengen van een lichamelijk letsel of schade aan de gezondheid. Deze begrippen komen ook voor in de definitie van 'gewelddaden' (artikel 180) en moeten op dezelfde wijze worden geïnterpreteerd. Het verschil met de definitie van gewelddaden is dat hier het intreden van enig gevolg (nl. integriteitsaantasting van de eerste, tweede of derde graad) vereist is, terwijl naast deze mogelijkheid er ook sprake is van gewelddaden bij het aanwenden van fysieke kracht of macht tegen een ander persoon die uit zijn aard de mogelijkheid heeft te resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid. Een zelfde uitbreiding wordt hier niet opgenomen, gelet op het verschil in moreel bestanddeel. Waar het strafwaardig is om opzettelijk gestelde gedragingen die van aard zijn te kunnen resulteren in een lichamelijk letsel, pijn of schade aan de gezondheid (zonder dat zij dit	Ensuite, comme en ce qui concerne les infractions intentionnelles contre l'intégrité physique ou psychique, les notions de « coups » et « blessures » ne sont plus utilisées pour les mêmes raisons que celles exposées dans les développements relatifs au projet d'article 180. Elles sont remplacées par « la provocation d'une atteinte à l'intégrité du premier, deuxième ou troisième degré ». Il s'agit donc d'infliger une lésion corporelle ou une atteinte à la santé. Ces termes apparaissent aussi dans la définition des « actes de violence » (article 180) et doivent être interprétés de la même manière. La différence avec la définition des actes de violence est qu'ici, l'apparition d'une certaine conséquence (à savoir une atteinte à l'intégrité du premier, deuxième ou troisième degré) est exigée alors qu'outre cette possibilité, on parle aussi d'actes de violence en cas de recours à la force ou à la contrainte physiques envers autrui qui, par leur nature, sont susceptibles de provoquer une lésion ou une douleur corporelle, voire une atteinte à la santé. Cette même extension n'est pas reprise ici compte tenu de la différence en termes d'élément moral. En effet, s'il est justifié de sanctionner pénalement les comportements accomplis délibérément

<p>gevolg noodzakelijk hebben), geldt dit niet voor gedragingen die voortkomen uit een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid die geen enkel letsel of geen enkele schade aan de gezondheid hebben veroorzaakt (en dus bv. zelfs niet resulteren in een schram, buil, bloedingstorting,...). De gevolgen voor het slachtoffer zijn dan dermate beperkt en gelet op het gebrek aan opzet in hoede van het slachtoffer, is een strafrechtelijke sanctie hier niet nodig. Zodra het slachtoffer wel een integriteitsaantasting ondervindt, worden de feiten wel bestraft.</p>	<p>qui sont de nature à pouvoir entraîner une lésion ou douleur corporelle, ou une atteinte à la santé (sans nécessairement entraîner cette conséquence), cela ne s'applique pas aux comportements qui découlent d'un défaut grave de prévoyance ou de précaution n'ayant entraîné aucune lésion ni atteinte à la santé (et qui, par exemple, ne résultent donc même pas en une égratignure, une bosse, une ecchymose, etc.). Dans ce cas, les conséquences pour la victime sont tellement limitées qu'une sanction pénale ne s'impose pas, eu égard en outre à l'absence d'intention dans le chef de l'auteur. Dès que la victime encourt une atteinte à son intégrité, les faits sont sanctionnés.</p>
<p>Door deze nieuwe omschrijving wordt de misdrijfomschrijving van artikel 421 Sw. (het onopzettelijk toedienen van schadelijke stoffen) overbodig, aangezien zij volledig onder de nieuwe begrippen kan worden begrepen (zie ook de toelichting bij artikel 180).</p>	<p>Cette nouvelle définition rend superflue la définition de l'infraction visée à l'article 421 du Code pénal (l'administration non intentionnelle de substances nocives) étant donné qu'elle peut être entièrement comprise sous les nouvelles notions (cf. les développements relatifs à l'article 180).</p>
<p>Veroorzaken van een integriteitsaantasting door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid (artikel 202)</p>	<p>L'atteinte à l'intégrité par défaut grave de prévoyance ou de précaution (article 202)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 420, eerste lid Sw. (rekening houdend met de hoger aangehaalde aanpassingen).</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 420, premier alinéa, du Code pénal (compte tenu des adaptations évoquées plus haut).</p>
<p>Veroorzaken van een integriteitsaantasting in een verkeersongeval (artikel 203)</p>	<p>L'atteinte à l'intégrité dans le cadre d'un accident de la route (article 203)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 420, tweede lid Sw. (rekening houdend met de hoger aangehaalde aanpassingen).</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 420, deuxième alinéa, du Code pénal (compte tenu des adaptations évoquées plus haut).</p>
<p>De Hoge Raad voor de Justitie meent dat deze strafverzwaring een grondige reflectie</p>	<p>Le Conseil supérieur de la justice estime que cette aggravation de peine requiert une</p>

<p>behoeft.²¹¹ O.i. kan een behoud van dit verzwarend bestanddeel worden verantwoord gelet op de grote verantwoordelijkheid die men opneemt wanneer men beslist deel te nemen aan het verkeer. In het bijzonder wanneer men zich met een voertuig verplaatst, heeft het eigen gedrag een potentieel grote impact op het leven en de fysieke integriteit van de andere verkeersdeelnemers. Het is verantwoord om de burgers, door middel van deze strafverzwaring, op deze bijzondere verantwoordelijkheid te wijzen.</p>	<p>réflexion approfondie.²¹² A notre sens, le maintien de cet élément aggravant peut se justifier vu la grande responsabilité que l'on prend en décidant de participer au trafic. Plus particulièrement, lorsque l'on se déplace avec un véhicule, son propre comportement a un impact potentiel important sur la vie et l'intégrité physique des autres usagers de la route. Il est justifié d'insister sur cette responsabilité particulière par le biais d'une aggravation de la peine.</p>
<p>HOOFDSTUK 5. MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE VRIJHEID</p>	<p>CHAPITRE 5. DES CRIMES CONTRE LA LIBERTÉ INDIVIDUELLE</p>
<p>Dit hoofdstuk groepeerde de misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid, die vandaag verspreid zijn over het Strafwetboek (artikelen 347<i>bis</i>, 428 e.v. en 434 e.v. Sw.).</p>	<p>Ce chapitre regroupe les infractions contre la liberté individuelle, qui sont actuellement dispersées dans le Code pénal (articles 347<i>bis</i>, 428 et suivants et 434 et suivants du Code pénal).</p>
<p>Met de persoonlijke vrijheid wordt hier voornamelijk bedoeld op de vrijheid van komen en gaan, zoals die beschermd wordt door onder meer artikel 12 Grondwet, artikel 5 EVRM en artikel 9 IVBPR. Ook de misdrijven die bestaan in het onttrekken van minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand aan het gezag dat over het wordt uitgeoefend, worden hier ondergebracht. Zij hebben vaak immers hetzelfde resultaat en bovendien gaat het in dat geval ook om een inbreuk op de vrijheid van komen en gaan, zij het dat de minderjarige of bepaalde personen in een kwetsbare toestand deze uitoefent onder het gezag van een derde (ouder, voogd,...).</p>	<p>Par liberté individuelle, l'on vise ici principalement la liberté d'aller et venir, telle qu'elle est notamment protégée par l'article 12 de la Constitution, l'article 5 de la CEDH et l'article 9 du PIDCP. Les infractions consistant à soustraire des mineurs ou des personnes en situation de vulnérabilité à l'autorité exercée à leur égard sont également rangées sous cette catégorie. En effet, elles ont souvent le même résultat et il s'agit en outre dans ce cas également d'une violation de la liberté d'aller et venir, à moins que le mineur ou certaines personnes en situation de vulnérabilité disposent de cette liberté sous l'autorité d'un tiers (parent, tuteur, etc.).</p>

²¹¹ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 8.

²¹² Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 8.

Afdeling 1. Vrijheidsberoving	Section 1. La privation de liberté
Vrijheidsberoving (artikel 204)	La privation de liberté (article 204)
De vrijheidsberoving wordt omschreven als elke opzettelijk gestelde gedraging waardoor men een persoon zijn vrijheid van komen en gaan ontnemt of onthoudt door hem te overmeesteren, op te sluiten of enige andere hindernis op te werpen.	La privation de liberté est décrite comme tout comportement adopté délibérément, par lequel une personne est privée de sa liberté d'aller et venir ou est retenue, en la maîtrisant, en l'enfermant ou en faisant usage de tout autre entrave.
Het ontnemen van de vrijheid van komen en gaan verwijst eerder naar het 'aanhouden' uit het huidige artikel 434 Sw., terwijl het 'onthouden' verwijst naar de toestand waarin iemand reeds zijn vrijheid is ontnomen maar men verhindert dat het slachtoffer deze vrijheid herwint, wat eerder overeenstemt met het huidige 'gevangen houden'.	La privation de liberté d'aller et venir renvoie plutôt à l'« arrestation » visée à l'actuel article 434 du Code pénal, tandis que la « rétention » fait référence à la situation dans laquelle une personne a déjà été privée de sa liberté, mais où l'on empêche la victime de recouvrer cette liberté, ce qui correspond plutôt à l'actuelle notion de « détention ».
Dit ontnemen of onthouden van de vrijheid van komen en gaan (d.i. de vrijheid om te gaan en staan waar men wil binnen de grenzen van de publieke ruimte en de private ruimten waar men toegang toe heeft) kan op eender welke wijze gebeuren. De opsomming in de definitie is dan ook louter exemplatief en duidt de meest voorkomende vormen van vrijheidsberoving aan. Dit exemplatief karakter blijkt uit de formulering 'of enige andere hindernis op te werpen'. Als 'hindernis' moet worden beschouwd elke vorm van dwanguitoefening die als resultaat heeft dat een persoon zijn vrijheid van komen en gaan wordt ontnomen. Er moet niet noodzakelijk rechtstreeks of onrechtstreeks fysiek contact geweest zijn. Het volstaat bv. wanneer het slachtoffer door de gedragingen van de daders kon geloven dat wanneer hij pogingen zou ondernemen om zijn vrijheid te herwinnen hij hierbij op gewelddadig verzet zou stuiten. ²¹³ Een	Cette privation ou rétention de liberté d'aller et venir (c'est-à-dire la liberté d'aller et venir où l'on veut dans les limites de l'espace public et des espaces privés auxquels l'on a accès) peut avoir lieu de quelque manière que ce soit. Dès lors, l'énumération contenue dans la définition est citée simplement à titre exemplatif et désigne les formes les plus courantes de privation de liberté. Ce caractère exemplatif ressort de la formulation « en faisant usage de tout autre entrave ». Par « entrave », il y a lieu d'entendre toute forme de contrainte ayant pour résultat que la personne est privée de sa liberté d'aller et venir. Il ne doit pas nécessairement y avoir eu de contact physique direct ou indirect. Il suffit, par exemple, qu'en raison de l'attitude des auteurs, la victime pouvait croire que, si elle avait tenté de recouvrer sa liberté, elle se serait heurtée à une opposition violente. ²¹⁵ Une autre possibilité consiste, par exemple,

²¹³ Luik 11 maart 1925, *JL* 1925, 138.

²¹⁵ Liège, 11 mars 1925, *J.L.*, 1925, p. 138.

<p>andere mogelijkheid is bv. het verdoven van zijn slachtoffer, het afnemen van de rolstoel van een andersvalide,... De vrijheidsberoving kan ook uit een omissie bestaan. Zo zal er bv. sprake zijn van het onthouden van de vrijheid van komen en gaan wanneer men weet dat een persoon van zijn vrijheid is beroofd en men deze toestand wil laten verder duren door niets te ondernemen.²¹⁴</p>	<p>à endormir sa victime, à enlever la chaise roulante d'une personne moins valide, etc. La privation de liberté peut également consister en une omission. Ainsi, il sera notamment question de rétention de liberté d'aller et venir lorsque l'on sait qu'une personne a été privée de sa liberté et que l'on souhaite faire perdurer cette situation en n'entreprenant rien.²¹⁶</p>
<p>Vereist is wel dat de gedraging van de dader betrekking moet hebben op de vrijheid van komen en gaan van een persoon. Wanneer de rechter tot de vaststelling komt dat de beklaagde een poort slechts heeft afgesloten om te verhinderen dat goederen van zijn terrein zouden worden verwijderd en uit de omstandigheden blijkt dat hij de eigenaar van die goederen zou hebben toegestaan om het terrein te verlaten wanneer deze die goederen niet met zich mee zou proberen te nemen, is er geen sprake van een vrijheidsberoving.²¹⁷</p>	<p>Il est toutefois requis que le comportement de l'auteur soit en lien avec la liberté d'aller et venir d'une personne. Lorsque le juge constate que le prévenu a seulement fermé une porte afin d'empêcher que des biens ne soient enlevés de son terrain et qu'il ressort des circonstances qu'il aurait autorisé le propriétaire de ces biens à quitter le terrain si celui-ci n'avait pas essayé d'emmener ces biens avec lui, il n'est pas question de privation de liberté.²¹⁸</p>
<p>Het 'willekeurig' karakter van de vrijheidsberoving, dat vandaag in artikel 434 Sw. is terug te vinden, werd niet hemomen. Dit begrip heeft aanleiding gegeven tot onduidelijkheid en discussie in de rechtsleer omtrent het voordat misdrijf vereiste moreel bestanddeel: moet hier sprake zijn van een bijzonder of een algemeen opzet?²¹⁹ In de ontworpen bepaling wordt duidelijk gemaakt dat een algemeen opzet volstaat: om strafwaardig te zijn volstaat het immers dat men opzettelijk en wederrechtelijk iemand van zijn vrijheid berooft. Dit lijkt overigens</p>	<p>Le caractère « arbitraire » de la privation de liberté que l'on retrouve aujourd'hui dans l'article 434 du Code pénal n'a pas été repris. Cette notion a suscité une confusion et une discussion dans la doctrine en ce qui concerne l'élément moral requis pour cette infraction: doit-il être question ici d'une intention particulière ou générale?²²¹ Dans la disposition en projet, il est clairement établi qu'une intention générale suffit. En effet, pour que le fait soit punissable, il suffit qu'on prive délibérément et illégalement une personne de sa liberté. D'ailleurs, ce point de vue semble</p>

²¹⁴ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 153, nr. 152.

²¹⁶ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 153, n° 152.

²¹⁷ Corr. Aarlen 29 november 1872, *Pas.* 1874, III, 296.

²¹⁸ Corr. Arlon, 29 novembre 1872, *Pas.*, 1874, III, p. 296.

²¹⁹ Zie hierover bv. B. SPRIET en C. D'HAESE, "Het misdrijf van wederrechtelijke en willekeurige vrijheidsberoving" (noot onder Cass. 26 september 1990), *RW* 1991-92, 188-191.

²²¹ Voy., par exemple, à ce sujet B. SPRIET et C. D'HAESE, « Het misdrijf van wederrechtelijke en willekeurige vrijheidsberoving » (notes sous Cass., 26 septembre 1990), *R.W.*, 1991-1992, pp. 188-191.

<p>ook aan te sluiten bij de recentste cassatierechtspraak ter zake.²²⁰</p>	<p>également correspondre à la jurisprudence de la Cour de cassation la plus récente en la matière.²²²</p>
<p>Het 'laten' aanhouden of gevangenhouden wordt evenmin hernomen in de nieuwe misdrijfschrijving. De doelstellingen van deze uitbreiding worden immers via de nieuwe bepalingen van het ontworpen Boek 1 gerealiseerd. De doelstelling was immers om, in afwijking van de algemene regel uit artikel 66 Sw., er voor te zorgen dat "een eenvoudige opdracht" reeds volstaat om aan deze voorwaarde te voldoen.²²³ Onder dergelijke "eenvoudige opdracht" moet worden verstaan een opdracht die niet gepaard gaat met giften, beloften, bedreigingen, misbruik van gezag, machtsmisbruik of machinaties.²²⁴ Dergelijke 'eenvoudige' opdracht valt in het kader van de nieuwe bepalingen met betrekking tot de deelneming onder het rechtstreeks aanzetten tot het plegen van het misdrijf (ontworpen artikel 20, eerste lid, 3°). Ook de andere situatie waarin deze uitbreiding relevant werd geacht in de rechtsleer, met name het kunnen bestraffen van de morele dader wanneer de materiële uitvoerder niet strafrechtelijk verantwoordelijk is voor zijn gedragingen omdat hij buiten zijn weten of tegen zijn wil is gebruikt als een werktuig om het misdrijf te plegen.²²⁵ In dergelijk geval is er immers sprake van daderschap, zoals omschreven in het ontworpen artikel 18, eerste lid, 2°.</p>	<p>Le fait de « faire » arrêter ou de « faire » détenir n'a pas non plus été repris dans la nouvelle qualification, car les objectifs de cet élargissement sont concrétisés par le biais des nouvelles dispositions du Livre 1 en projet. L'objectif était effectivement, par dérogation à la règle générale visée à l'article 66 du Code pénal, de veiller à ce qu'« un simple mandat » suffise déjà pour satisfaire à cette condition.²²⁶ Par « simple mandat », il y a lieu d'entendre un mandat non accompagné de dons, de promesses, de menaces, d'abus d'autorité, d'abus de pouvoir ou de machinations.²²⁷ Dans le cadre des nouvelles dispositions relatives à la participation, un tel « simple » mandat relève de la provocation directe à la commission de l'infraction (article 20 en projet, alinéa 1er, 3°). Il en va de même pour l'autre situation dans laquelle cet élargissement a été jugé pertinent dans la doctrine, à savoir la possibilité de punir l'auteur moral lorsque l'exécutant matériel n'est pas pénalement responsable de ses actes parce qu'il a été utilisé à son insu ou contre sa volonté comme instrument pour commettre l'infraction.²²⁸ En pareil cas, il est effectivement question de perpétration en tant qu'auteur, comme décrit à l'article 18, alinéa 1er, 2°, en projet.</p>

²²⁰ Cass. 25 april 2012, P.11.1339.F.

²²² Cass., 25 avril 2012, P.11.1339.F.

²²³ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, III, 255, nr. 133.

²²⁴ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, I, 141, nr. 327. Zie ook Cass. 16 maart 1920, *Pas.* 1920, I, 90.

²²⁵ T. DENYS, "Onrechtmatige en willekeurige vrijheidsberoving: strafsancties", *l.c.*, 5, nr. 7.

²²⁶ J.J. HAUS, « Exposé des motifs », dans J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, III, p. 255, n° 133.

²²⁷ J.J. HAUS, « Exposé des motifs », dans J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, I, p. 141, n° 327. Cass., 16 mars 1920, *Pas.*, 1920, I, p. 90.

²²⁸ T. DENYS, « Onrechtmatige en willekeurige vrijheidsberoving: strafsancties », *l.c.*, p. 5, n° 7.

<p>In de huidige artikelen 434, 435 en 436 Sw. wordt een onderscheid gemaakt in de bestraffing op basis van de duur van de vrijheidsberoving. Deze driedeling wordt verlaten: de op het misdrijf gestelde straf is van toepassing ongeacht de duur van de vrijheidsberoving. Naar analogie met wat reeds was bepaald voor de ontvoering en de gijzeling, wordt wel voorzien in een strafverminderende verschoningsgrond indien het slachtoffer binnen de vijf dagen wordt vrijgelaten (zie artikel 214). Deze benadering verklaart mee waarom werd gekozen voor een straf van niveau 3 als bestraffing van het basismisdrijf. Bovendien moet worden opgemerkt dat het hier gaat om de bescherming van een fundamenteel recht van de burger, dat ook door de mensenrechtenverdragen wordt beschermd, en dat ook in onze buurlanden streng wordt bestraft²²⁹.</p>	<p>Dans les actuels articles 434, 435 et 436 du Code pénal, une distinction est opérée au niveau de la répression sur la base de la durée de la privation de liberté. Cette répartition entre trois dispositions a été abandonnée : la peine infligée à l'infraction s'applique quelle que soit la durée de la privation de liberté. Par analogie avec ce qui avait déjà été déterminé pour l'enlèvement et la prise d'otages, une cause d'excuse atténuante est prévue lorsque la victime est libérée dans les cinq jours (cf. article 214). Cette approche explique également pourquoi il a été opté pour une peine de niveau 3 en vue de réprimer l'infraction de base. En outre, il convient de faire remarquer qu'il s'agit ici de la protection d'un droit fondamental du citoyen, qui est également protégé par des conventions en matière de droits de l'homme, et que toute violation de ce droit est également sévèrement réprimée dans les pays voisins.²³⁰</p>
<p>Vrijheidsberoving gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 205)</p>	<p>La privation de liberté commise à l'égard d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité (article 205)</p>
<p>Vandaag maakt de minderjarigheid van het slachtoffer of het feit dat het slachtoffer in een kwetsbare toestand verkeert geen verzwarende omstandigheid uit. Aan deze lacune wordt tegemoet gekomen door deze bepaling. De strafbaarstelling van ontvoering (artikel 208) maakt dit verzwarend bestanddeel immers niet overbodig. Het misdrijf van vrijheidsberoving kan immers ook tegenover hen worden gepleegd, zonder dat er sprake is van ontvoering. Voor de minderjarige gaat het bv. om het opsluiten van de minderjarige door een persoon die</p>	<p>Actuellement, le fait que la victime soit une personne mineure ou une personne en situation de vulnérabilité ne constitue pas une circonstance aggravante. Cette disposition permet de réparer cette lacune. En effet, l'incrimination de l'enlèvement (article 208) ne rend pas cet élément aggravant superflu. L'infraction de privation de liberté peut effectivement aussi être commise à leur égard, sans qu'il ne soit question d'enlèvement. En ce qui concerne le mineur, il s'agit par exemple de son enfermement par une personne ayant</p>

²²⁹ In Nederland tot 8 jaar gevangenisstraf (art. 282, §1 Sr.), 20 jaar in Frankrijk (art. 224-1 C.P.), 5 jaar in Duitsland (§239 StGB).

²³⁰ Jusqu'à 8 ans d'emprisonnement aux Pays-Bas (article 282, § 1er, Sr.), 20 ans en France (article 224-1 C.P.), 5 ans en Allemagne (§ 239 StGB).

<p>het gezag over hem of haar heeft (en die zich dus niet schuldig maakt aan ontvoering). Dit doet uiteraard geen afbreuk aan het feit dat de persoon die gezag uitoefent de vrijheid van komen en gaan van de minderjarige kan beperken binnen de grenzen van zijn bevoegdheid tot opvoeding (wat een toepassing is van de rechtvaardigingsgrond van de toelating door de wet). Het opleggen van huisarrest als sanctie wordt hierdoor dus geenszins geviséerd. Indien de grenzen van wat aanvaardbaar is binnen het kader van de opvoeding worden overschreden, wordt het gedrag wel strafbaar.</p>	<p>autorité sur lui (et qui ne se rend donc pas coupable d'enlèvement). Bien entendu, cela ne porte pas préjudice au fait que la personne exerçant l'autorité peut limiter la liberté d'aller et venir du mineur dans les limites de sa compétence d'éducation (ce qui est une application de la cause de justification de l'autorisation par la loi). L'imposition de l'assignation à résidence comme sanction n'est ainsi donc aucunement visée. Par contre, si les limites de ce qui est acceptable dans le cadre de l'éducation sont dépassées, le comportement est punissable.</p>
<p>Voor de personen in een kwetsbare toestand is dit verzwarend bestanddeel nog belangrijker. Aangezien het misdrijf ontvoering bestaat uit het onttrekken of onttrokken houden van de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand aan het gezag dat over hem wordt uitgeoefend, is dit niet van toepassing op vele personen in een kwetsbare toestand. Het is immers niet omdat men bv. zwaar ziek of zwanger is, dat men onder het gezag van een derde wordt geplaatst. De bijzondere kwetsbaarheid van deze personen maakt wel dat een strafverzwaring bij de vrijheidsberoving gepast is, bv. in het kader van de strijd tegen oudermishandeling.</p>	<p>Pour les personnes en situation de vulnérabilité, cet élément aggravant est encore plus important. Comme l'infraction d'enlèvement consiste à soustraire ou à maintenir le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité hors de l'autorité exercée sur lui/elle, elle n'est pas applicable à beaucoup de personnes en situation de vulnérabilité. En effet, ce n'est pas parce qu'une personne est, par exemple, gravement malade ou enceinte qu'elle est placée sous l'autorité d'un tiers. Cependant, la vulnérabilité particulière de ces personnes justifie une aggravation de la peine en cas de privation de liberté, notamment dans le cadre de la lutte contre la maltraitance des parents.</p>
<p>Vrijheidsberoving met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 206)</p>	<p>La privation de liberté entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 206)</p>
<p>In tegenstelling tot bij de ontvoering en de gijzeling, is er in het huidige Strafwetboek geen strafverzwaring bepaald indien het slachtoffer een integriteitsaantasting van de derde graad ondergaat ten gevolge van de vrijheidsberoving. Hieraan wordt door het voorontwerp geredigeerd. De straf die dit tot gevolg heeft, is dezelfde als voor</p>	<p>Contrairement à l'enlèvement et à la prise d'otages, le Code pénal actuel ne prévoit aucune aggravation de la peine lorsque la victime subit une atteinte à l'intégrité du troisième degré à la suite de la privation de liberté. L'avant-projet remédie à cette situation. La peine qui en découle est la même que pour les actes de violence</p>

gewelddaden, gepleegd met voorbedachtheid, die eenzelfde gevolg hebben gehad.		commis avec préméditation et ayant eu une même conséquence.
Vrijheidsberoving met de dood tot gevolg (artikel 207)		La privation de liberté entraînant la mort (article 207)
In tegenstelling tot bij de ontvoering en de gijzeling, is er in het huidige Strafwetboek geen strafverzwaring bepaald indien het slachtoffer overlijdt ten gevolge van de vrijheidsberoving. Hieraan wordt door het voorontwerp geredigeerd. De straf die dit tot gevolg heeft, is dezelfde als voor gewelddaden, gepleegd met voorbedachtheid, die eenzelfde gevolg hebben gehad.		Contrairement à l'enlèvement et à la prise d'otages, le Code pénal actuel ne prévoit aucune aggravation de la peine lorsque la victime décède à la suite de la privation de liberté. L'avant-projet remédie à cette situation. La peine qui en découle est la même que pour les actes de violence commis avec préméditation et ayant eu une même conséquence.
Afdeling 2. Ontvoering		Section 2. L'enlèvement
Ontvoering (artikel 208)		L'enlèvement (article 208)
Het Grondwettelijk Hof (toen Arbitragehof) definieerde de ontvoering als <i>"om het even welke handeling die tot doel heeft [de minderjarige] te onttrekken aan het gezag dat wordt uitgeoefend door de personen belast met de bewaring ervan of die op regelmatige wijze het feitelijk gezag over de minderjarige uitoefenen"</i> . ²³¹ De ontworpen bepaling integreert deze definitie in de wettekst.		La Cour constitutionnelle (anciennement la Cour d'arbitrage) a défini l'enlèvement <i>« comme tout acte qui a pour but de soustraire [le mineur d'âge] à l'autorité exercée sur [lui] par les personnes chargées de sa garde ou par les personnes qui exercent sur [lui] de façon régulière une autorité de fait »</i> . ²³² La disposition en projet intègre cette définition dans le texte de loi.
In 2011 heeft de wetgever het toepassingsgebied uitgebreid tot personen in een kwetsbare toestand. In het licht van deze definitie moet worden aangenomen dat het gaat om personen in een kwetsbare toestand waarvan de vrijheid van komen en gaan is beperkt of ontnomen in hun eigen belang of in het belang van de (veiligheid van de)		En 2011, le législateur a élargi le champ d'application aux personnes en situation de vulnérabilité. À la lumière de cette définition, il doit être admis qu'il s'agit de personnes en situation de vulnérabilité dont la liberté d'aller et venir a été limitée ou qui en ont été privées dans leur propre intérêt ou dans l'intérêt de la (sécurité de la)

²³¹ Arbitragehof 10 november 1999, nr. 116/99, ro. B.1.5.

²³² C.C., 10 novembre 1999, n° 116/99, B.1.5.

<p>maatschappij. De ontvoering is voor deze personen het hen onttrekken aan het toezicht dat op hen wordt uitgeoefend in dit kader. In tegenstelling tot onder de huidige bepalingen, wordt ervoor gekozen deze personen in een kwetsbare toestand gelijk te stellen met een minderjarige beneden de 12 jaar (i.p.v. met een minderjarige vanaf 12 jaar). Wanneer een volwassen persoon onder het gezag van een derde wordt geplaatst, mag er immers vanuit worden gegaan dat zijn mogelijkheden om vrij te beslissen over zijn komen en gaan dermate zijn aangetast (zware mentale handicap,...), dat hij ook moet worden beschermd tegen een ontvoering indien hij vrijwillig zijn ontvoerder volgt (wat onder de huidige bepalingen niet het geval is, nu voor een persoon in een kwetsbare toestand en een minderjarige vanaf 12 jaar het gebruik van geweld, bedreiging of list vereist is).</p>	<p>société. En ce qui concerne ces personnes, l'enlèvement est le fait de les soustraire à la surveillance exercée sur elles dans ce cadre. Contrairement à ce que prévoient les dispositions actuelles, il est décidé d'assimiler ces personnes en situation de vulnérabilités à des mineurs de moins de 12 ans (au lieu de mineurs âgés de 12 ans au moins). Lorsqu'une personne adulte est placée sous l'autorité d'un tiers, on peut en effet partir du principe que ses facultés lui permettant de décider librement d'aller et venir sont à ce point atteintes (handicap mental grave, etc.) qu'elle doit également être protégée contre un enlèvement si elle suit volontairement son ravisseur (ce qui n'est pas le cas en vertu des dispositions actuelles, puisque, pour une personne en situation de vulnérabilité et un mineur âgé de 12 ans au moins, l'utilisation de la violence, de la menace ou de la ruse est requise).</p>
<p>In de voorgestelde definitie wordt ook het huidige 'bij zich houden' van de minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand waarvan men weet dat die ontvoerd is, geïntegreerd door de woorden 'onttrokken houden' op te nemen.</p>	<p>Dans la définition proposée, l'idée actuelle de « garder » le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité que l'on sait avoir été enlevé(e) est intégrée par l'insertion de l'expression « être soustrait(e) ».</p>
<p>Voor het overige heneemt deze bepaling het huidige artikel 428, §1-2 en artikel 429 Sw.</p>	<p>Pour le reste, cette disposition reprend l'actuel article 428, §§ 1er à 2, et l'article 429 du Code pénal.</p>
<p>De strafmaat wordt afgesteld op deze van de vrijheidsberoving, nl. 1 niveau hoger.</p>	<p>Le taux de la peine est aligné sur celui de la privation de liberté, à savoir un niveau supérieur.</p>
<p>Ontvoering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 209)</p>	<p>L'enlèvement entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 209)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 428, §4 Sw.</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 428, § 4, du Code pénal.</p>
<p>Ontvoering met de dood tot gevolg (artikel 210)</p>	<p>L'enlèvement entraînant la mort (article 210)</p>

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 428, §5 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 428, § 5, du Code pénal.
Afdeling 3. Gijzeling	Section 3. La prise d'otages
Gijzeling (artikel 211)	La prise d'otages (article 211)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 347bis, §1 en §2, eerste lid Sw., met dien verstande dat de definitie van de gijzeling enigszins wordt ingekort door de opsomming van voorbeelden uit de huidige tekst te schrappen. Zij bieden geen toegevoegde waarde. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het in principe een derde zal zijn die door de gijzeling van het slachtoffer onder druk wordt gezet om aan het bevel of de voorwaarde te voldoen.	Cette disposition reprend l'actuel article 347bis, §§ 1 ^{er} et 2, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal, étant entendu que la définition de la prise d'otages est quelque peu raccourcie à la suite de la suppression, dans le texte actuel, de l'énumération d'exemples. Ceux-ci n'apportent aucune valeur ajoutée. Pour être complet, il faut préciser qu'en principe, il sera question d'un tiers qui, par la prise d'otage de la victime, sera mis sous pression pour donner suite à l'ordre ou à la condition.
Wat de strafmaat betreft, wordt voorgesteld deze te milderen. In vergelijking met deze gesteld op de vrijheidsberoving en de ontvoering, zou een straf van niveau 7 immers buiten elke verhouding zijn.	En ce qui concerne le taux de la peine, il est proposé de le réduire. En comparaison avec celui imposé pour la privation de liberté et l'enlèvement, une peine de niveau 7 serait en effet disproportionnée.
Verzwaarde gijzeling (artikel 212)	La prise d'otages aggravée (article 212)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 347bis, §2, tweede lid en §4 Sw. (met uitzondering van de strafverzwaring op basis van de dood van het slachtoffer, die is hernomen onder artikel 213), rekening houdend met het feit dat de strafmaat werd aangepast aan de verlaging van de straf gesteld op het basismisdrijf.	Cette disposition reprend l'actuel article 347bis, § 2, alinéa 2, et § 4, du Code pénal (à l'exception de l'aggravation de la peine basée sur la mort de la victime reprise à l'article 213), compte tenu du fait que le taux de la peine a été adapté en fonction de la diminution de la peine appliquée à l'infraction de base.
Gijzeling met de dood tot gevolg (artikel 213)	La prise d'otages entraînant la mort (article 213)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 347bis, §4 Sw., rekening houdend met het feit dat de strafmaat werd aangepast aan de verlaging van de straf	Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 347bis, § 4, du Code pénal, compte tenu du fait que le taux de la peine a été adapté à la diminution de la peine

<p>gesteld op het basismisdrijf. Dit doet uiteraard geen afbreuk aan de mogelijkheid om de dader een straf van niveau 8 op te leggen indien hij het slachtoffer doodt met het oogmerk te doden met voorbedachtheid, aangezien er in dat geval eendaadse samenloop is met moord.</p>	<p>appliquée à l'infraction de base. Bien entendu, cela ne porte pas atteinte à la possibilité d'imposer une peine de niveau 8 à l'auteur s'il tue la victime avec l'intention de donner la mort avec préméditation, puisque, dans ce cas, il y a un concours idéal avec l'assassinat.</p>
<p>Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.</p>	<p>Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits même en cas d'admission de circonstances atténuantes.</p>
<p>Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen</p>	<p>Section 4. Dispositions communes</p>
<p>Strafverminderende verschoningsgrond (artikel 214)</p>	<p>La Cause d'excuse atténuante (article 214)</p>
<p>Deze bepaling is gebaseerd op de huidige artikelen 347bis, §3 en 430 Sw. en de verhoging van de strafmaat voor de vrijheidsberoving op basis van de duur ervan in de artikelen 434 t.e.m. 436 Sw. Het bevat een aansporing voor de dader om snel een einde te maken aan het door hem gepleegde misdrijf, om zo de slachtoffers sneller in veiligheid te brengen en de kwalijke gevolgen van een langdurige vrijheidsberoving of ontvoering te vermijden.</p>	<p>Cette disposition est basée sur les actuels articles 347bis, §3, et 430 du Code pénal, ainsi que sur le relèvement du taux de la peine pour la privation de liberté en fonction de sa durée dans les articles 434 à 436 du Code pénal. Elle vise à inciter l'auteur à mettre rapidement fin à l'infraction qu'il a commise, afin de mettre ainsi les victimes plus vite en sécurité et d'éviter les conséquences néfastes d'une privation de liberté ou d'un enlèvement de longue durée.</p>
<p>Aangezien deze doelstelling niet langer kan worden gerealiseerd indien het slachtoffer een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg heeft, werden deze situaties uitgesloten van het toepassingsgebied. Voor wat de gijzeling betreft, geldt hetzelfde voor het geval waarin het slachtoffer is onderworpen aan foltering. Uiteraard kan er ook geen sprake zijn van strafvermindering indien de gijzeling het door de dader beoogde effect heeft gehad,</p>	<p>Comme cet objectif ne peut plus être réalisé si la victime subit une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou si la mort est provoquée, ces situations ont été exclues du champ d'application. En ce qui concerne la prise d'otages, les mêmes principes s'appliquent lorsque la victime a été soumise à des actes de torture. Naturellement, il ne peut pas non plus être question d'une réduction de peine si la prise d'otages a eu l'effet escompté par l'auteur, à savoir qu'il a été répondu à l'ordre ou à la condition.</p>

nl. dat aan het bevel of de voorwaarde werd voldaan.		
Aangezien het om een strafverminderende verschoningsgrond gaat, geldt deze slechts <i>in personam</i> en dus enkel voor die persoon die er (mee) voor hebben gezorgd dat de vrijheidsberoving, ontvoering of gijzeling een einde nam.		Étant donné qu'il s'agit d'une cause d'excuse atténuante, celle-ci vaut uniquement <i>in personam</i> et donc seulement pour les personnes qui ont (également) veillé à ce qu'il soit mis fin à la privation de liberté, à l'enlèvement ou à la prise d'otages.
Verzwarende omstandigheden (artikel 215)		Les circonstances aggravantes (article 215)
Dit artikel herneemt onder 1° en 2° het huidige artikel 437 Sw. Enige aanpassing is dat aan de kledijende naam van de agenten van het openbaar gezag ook de herkenningstekens en de hoedanigheid worden toegevoegd. Deze begrippen kunnen vandaag reeds onder het toepassingsgebied vallen ²³³ , maar in het licht van een duidelijke en accurate wetgeving verdient het aanbeveling dit te expliciteren. Hoewel onder het huidige Strafwetboek dit aanleiding geeft tot een stijging van de maximumstraf, werd ervoor geopteerd hier een verzwarende omstandigheid van te maken (en geen verzwarend bestanddeel). Of men de hier specifiek omschreven vormen van list gebruikt om het slachtoffer van zijn vrijheid te beroven, dan wel of men een ander middel gebruikt, heeft geen directe impact op de ernst van het misdrijf of de gevolgen voor het slachtoffer. Het is wel gepast dit te behouden als verzwarende omstandigheid, omdat het zich voordoen als deel van het openbaar gezag het vertrouwen in de overheid kan ondermijnen en het bedreigen met de dood de angst bij het slachtoffer groter kan maken. Bovendien moet worden opgemerkt dat dit in de praktijk weinig gevolgen heeft voor de daadwerkelijke strafmaat, aangezien deze		Cet article reprend, aux 1° et 2°, l'actuel article 437 du Code pénal. La seule adaptation réside dans le fait que les signes distinctifs et la qualité ont été ajoutés aux vêtements et au nom des agents de l'autorité publique. Ces notions peuvent déjà actuellement relever du champ d'application ²³⁴ , mais, à la lumière d'une législation claire et précise, il est recommandé de les expliciter. Bien que, selon le Code pénal actuel, cela donne lieu à une augmentation de la peine maximale, il a été décidé ici d'en faire une circonstance aggravante (et non un élément aggravant). Que l'on utilise les formes de ruse spécifiquement décrites ici afin de priver la victime de liberté ou tout autre moyen n'a pas d'incidence directe sur la gravité de l'infraction ou sur les conséquences pour la victime. Il convient toutefois de conserver cet élément comme circonstance aggravante, car le fait de se faire passer pour un représentant de l'ordre public peut ébranler la confiance dans l'autorité et la menace de mort peut accroître l'angoisse de la victime. En outre, il est à noter que, dans la pratique, cela a peu de répercussions sur le taux réel de la peine, puisque cette circonstance aggravante est aujourd'hui neutralisée par la

²³³ Zie J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, III, 256, nr. 136.

²³⁴ Voy. J.J. HAUS, « Exposé des motifs », dans J.S.G. NYPELS, *Législation criminelle, o.c.*, III, p. 256, n° 136.

verzwarende omstandigheid vandaag geneutraliseerd wordt door de quasi-systematische correctionalisering van deze feiten.	correctionnalisation quasi systématique de ces faits.
Dit artikel herneemt onder 3° het huidige artikel 438bis Sw. Deze bepaling verhoogt alleen de minimumstraffen. In het kader van de conversie, wordt hier dus een verzwarende omstandigheid van gemaakt (en geen verzwarend bestanddeel). Dit stemt ook overeen met het advies van UNIA ter zake. ²³⁵	Cet article reprend, au 3°, l'actuel article 438bis du Code pénal. Cette disposition augmente uniquement les peines minimales. La conversion en fait donc une circonstance aggravante (et non un élément aggravant), ce qui correspond également à l'avis d'UNIA en la matière. ²³⁶
Verder wordt met het oog op de vereenvoudiging en de coherentie van het Strafwetboek ervoor gekozen om het feit dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie hier opgenomen als een verzwarende omstandigheid. In het huidige Strafwetboek maakt dit een afzonderlijke strafbaarstelling uit (artikel 147 Sw.). Wanneer we de daarin bepaalde strafmaten omzetten naar de nieuwe strafniveaus, moet echter worden vastgesteld dat dit tot dezelfde straffen leidt als wanneer dit misdrijf door een andere persoon wordt gepleegd. De toegevoegde waarde van dergelijke bepaling is dus verdwenen. Gelet echter op het symbolische belang ervan en de verantwoordelijkheid van personen met een openbare functie om deze functie niet te misbruiken om een inbreuk te maken op de persoonlijke vrijheid van de burgers, wordt ervoor geopteerd dit wel te behouden als een verzwarende omstandigheid, waarmee de rechter rekening moet houden bij zijn keuze van de straf en de strafmaat.	En outre, dans un souci de simplification et de cohérence du Code pénal, il a été choisi de prendre comme circonstance aggravante le fait que l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de cette fonction. Dans l'actuel Code pénal, cela constitue une incrimination distincte (article 147 du Code pénal). Quand nous transposons les peines prévues aux nouveaux niveaux de peines, il doit être constaté que cela entraîne les mêmes peines que lorsque cette infraction est commise par une autre personne. La valeur ajoutée d'une telle disposition a donc disparu. Cependant, eu égard à l'intérêt symbolique et à la responsabilité des personnes exerçant une fonction publique de ne pas abuser de cette fonction pour porter atteinte à la liberté individuelle des citoyens, il est opté de la maintenir comme circonstance aggravante, dont le juge doit tenir compte dans son choix de la peine et du taux de peine.
Vandaag zijn deze verschillende verzwarende omstandigheden enkel omschreven in het kader van de aanhouding en	Actuellement, ces différentes circonstances aggravantes sont uniquement décrites dans le cadre de l'arrestation et de la détention.

²³⁵ UNIA, *Bemerkungen van Unia inzake de hervorming van het Strafwetboek*, p. 26.

²³⁶ UNIA, *Bemerkungen van Unia inzake de hervorming van het Strafwetboek*, p. 26.

gevangenhouding. Gelet op de gelijkenissen met de ontvoering en de gijzeling, werd er echter voor geopteerd deze verzwarende omstandigheden ook op die misdrijven van toepassing te maken.	Compte tenu des similitudes avec l'enlèvement et la prise d'otages, il a toutefois été décidé de rendre ces circonstances aggravantes également applicables à ces infractions.
HOOFDSTUK 6: MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE RUST EN DE MORELE INTEGRITEIT	CHAPITRE 6: LES INFRACTIONS CONTRE LA TRANQUILLITÉ PERSONNELLE ET L'INTÉGRITÉ MORALE
Dit hoofdstuk overkoepelt een aantal afdelingen:	Le présent chapitre couvre plusieurs sections :
<ul style="list-style-type: none"> - afdeling 1: bedreiging; - afdeling 2: belaging; - afdeling 3: laster en belediging; - afdeling 4: smaad; - afdeling 5: gemeenschappelijke bepaling. 	<ul style="list-style-type: none"> - section 1ère: la menace ; - section 2 : le harcèlement ; - section 3 : la calomnie et l'injure ; - section 4 : l'outrage ; - section 5 : les dispositions communes.
Algemeen	Généralités
Zoals reeds werd aangekaart, heeft Titel 2 "Misdrijven tegen de persoon" als uitgangspunt dat het misdrijven betreft die worden gepleegd tegen de <i>natuurlijke</i> persoon. Dit volgt uit de aard zelf van deze misdrijven (bv. misdrijven tegen het leven; foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling; misdrijven tegen de seksuele integriteit en het seksueel zelfbeschikkingsrecht,...). Hoewel hierover geen eenduidigheid bestaat, aanvaardt de heersende rechtspraak dat ook het artikel 442bis Sw. zo moet worden geïnterpreteerd dat het enkel de natuurlijke persoon en niet de rechtspersoon tegen belaging beschermt. ²³⁷ Voor een aantal	Comme cela a déjà été abordé, le principe de base du Titre 2 « <i>Les infractions contre la personne</i> » est qu'il concerne des infractions qui sont commises contre la personne <i>physique</i> . Ceci résulte de la nature même de ces infractions (par ex. les infractions contre la vie ; la torture, le traitement inhumain et le traitement humiliant; les infractions contre l'intégrité sexuelle et le libre arbitre sur le plan sexuel...). Bien qu'il n'existe pas d'interprétation univoque sur ce point, la jurisprudence dominante admet qu'il faille interpréter l'article 442bis du Code pénal de manière à ce qu'il protège uniquement la personne physique et non la personne

²³⁷ GwH 10 mei 2007, NC 2007, 278. Zie ook A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 510; M. DE RUE, "Le harcèlement", in *Les infractions. Volume 2. Les*

<p>strafbepalingen geherbergd in dit hoofdstuk (zoals laster²³⁸, lasterlijke aangifte, lasterlijke aantijgingen tegen een ondergeschikte, belediging²³⁹, kwaadwillige ruchtbaarmaking, bedreiging²⁴⁰) aanvaardt men echter dat ook de rechtspersoon slachtoffer kan zijn. Aan deze uitgangspunten zal niet worden geraakt. In het artikel 97 wordt er geïnventariseerd welke “<i>misdriven tegen de persoon</i>” ook tegen de rechtspersoon kunnen worden gepleegd.</p>	<p>morale contre le harcèlement.²⁴¹ Toutefois, pour plusieurs dispositions pénales incluses dans le présent chapitre (comme celles relatives à la calomnie²⁴², à la dénonciation calomnieuse, aux imputations calomnieuses contre un subordonné, à l’injure²⁴³, à la divulgation malveillante, à la menace²⁴⁴), on accepte que la personne morale également puisse être une victime. Ces principes de base ne seront pas modifiés. L’article 97 énumère les « <i>infractions contre la personne</i> » qui peuvent être commises également contre la personne morale.</p>
<p>Voor een aantal misdrijven (cf. art. 450 Sw. en art. 275, laatste lid Sw.) geldt de klachtvereiste. In de inleiding van de memorie van toelichting werd reeds aangestipt dat de rechtsfiguur van het klachtmisdrijf wordt verlaten in dit voorontwerp.</p>	<p>Concernant plusieurs infractions (cf. art. 450 du Code pénal et art. 275, dernier alinéa, du Code pénal), la plainte est une condition requise. Dans l’introduction de l’exposé des motifs, il a déjà été évoqué que la figure juridique de l’infraction poursuivie sur plainte est abandonnée dans l’avant-projet.</p>
<p>Afdeling 1 – Bedreiging</p>	<p>Section 1 - La menace</p>
<p>Deze afdeling overkoepelt de huidige artikelen 327 t.e.m. 331<i>bis</i> Sw.</p>	<p>La présente section inclut les actuels articles 327 à 331<i>bis</i> du Code pénal.</p>

infractions contre les personnes, Brussel, Larcier, 2010, 733; Zie evenwel P. DE HERT, J. MILLEN en A. GROENEN, “Het delict belaging in wetgeving en rechtspraak. Bijna tot redelijke proporties gebracht”, *T. Straff.* 2008, 3-9; F. PARREIN, “Kan een rechtspersoon worden gestalkt? Enkele bedenkingen over het privéleven en de rust van een rechtspersoon”, *TRV* 2007, 344.

²³⁸ Cass. 18 december 1899, *Pas.* 1900, I, 69; Cass. 5 februari 1990, *Pas.* 1900, I, 141;

²³⁹ Corr. Brugge, 18 april 2001, RW 2002-03, 551 met noot A. VANDEPLAS; Rb. Antwerpen 21 december 2000, RW 2000-2001, 1460.

²⁴⁰ Zie bv. art. 331*bis* Sw.

²⁴¹ C.C. 10 mai 2007, NC 2007, 278. Voir également A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 510 ; M. DE RUE, « Le harcèlement », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 733 ; Voir par ailleurs P. DE HERT, J. MILLEN et A. GROENEN, « Het delict belaging in wetgeving en rechtspraak. Bijna tot redelijke proporties gebracht », *T. Straff.* 2008, 3-9 ; F. PARREIN, « Kan een rechtspersoon worden gestalkt? Enkele bedenkingen over het privéleven en de rust van een rechtspersoon », *TRV* 2007, 344.

²⁴² Cass. 18 décembre 1899, *Pas.* 1900, I, 69 ; Cass. 5 février 1990, *Pas.* 1900, I, 141 ;

²⁴³ Corr. Bruges, 18 avril 2001, RW 2002-03, 551 avec noted’A. VANDEPLAS ; Trib. Anvers 21 décembre 2000, RW 2000-2001, 1460.

²⁴⁴ Voir par ex. l’art. 331*bis* du Code pénal.

<p>De bedreiging <i>stricto sensu</i> staat thans verspreid in de artikelen 327, 329 en 330 Sw. Deze bepalingen beantwoorden niet aan de premissen “accuraat, coherent en eenvoudig”. De strafmaten divergeren niet alleen, maar de wetgever anno 1867 gaat er bv. ook van uit dat bedreiging d.m.v. een geschrift erger is dan de mondelinge bedreiging (cf. art. 327, tweede lid Sw.). Bedreigingen d.m.v. gebaren of zinnebeelden worden trouwens in een bepaalde hypothese ook erger beschouwd dan de mondelinge evenknie die zelfs niet strafbaar wordt gesteld (cf. art. 329 Sw.). Thans wordt strafbaar gesteld:</p>	<p>La menace <i>stricto sensu</i> est actuellement mentionnée aux articles 327, 329 et 330 du Code pénal. Ces dispositions ne répondent pas aux prémisses « d’exactitude, de cohérence et de simplicité ». Non seulement les taux de peine divergent, mais le législateur de 1867 part également du principe, par exemple, que la menace par un écrit est plus grave que la menace verbale (cf. art. 327, alinéa 2, du Code pénal). Les menaces par gestes ou emblèmes sont d’ailleurs également considérées, dans une certaine hypothèse, plus graves que la menace verbale qui n’est même pas incriminée (cf. art. 329 du Code pénal). Actuellement, sont incriminées :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Bedreiging (mondeling of schriftelijk) onder een bevel of onder een voorwaarde met een aanslag op personen of op eigendommen waarop een criminele straf is gesteld (gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar en geldboete van honderd tot vijfhonderd euro) (art. 327, eerste lid Sw.); - Bedreiging (schriftelijk) zonder een bevel of een voorwaarde met een aanslag op personen of op eigendommen waarop een criminele straf is gesteld (gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en geldboete van vijftig euro tot driehonderd euro) (art. 327, tweede lid Sw.); - Bedreiging (gebaren of zinnebeelden) met een aanslag op personen of op eigendommen waarop een criminele straf is gesteld (gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van zesentwintig euro tot honderd euro) (art. 329 Sw.); - Bedreiging (mondeling of schriftelijk) onder een bevel of een voorwaarde 	<ul style="list-style-type: none"> - La menace (faite verbalement ou par écrit), avec ordre ou sous condition, d’un attentat contre les personnes ou les biens, qui est punissable d’une peine criminelle (emprisonnement de six mois à cinq ans et amende de cent à cinq cents euros) (art. 327, alinéa 1er du Code pénal) ; - La menace (faite par écrit), sans ordre ou condition, d’un attentat contre les personnes ou les biens, qui est punissable d’une peine criminelle (emprisonnement de trois mois à deux ans et amende de cinquante à trois cents euros) (art. 327, alinéa 2, du Code pénal) ; - La menace (par gestes ou emblèmes) d’un attentat contre les personnes ou les biens, qui est punissable d’une peine criminelle (emprisonnement de huit jours à trois mois et amende de vingt-six à cent euros) (art. 329 du Code pénal) ; - La menace (faite verbalement ou par écrit), avec ordre ou sous condition, d’un attentat contre les

met een aanslag op personen of op eigendommen waarop een gevangenisstraf van ten minste drie maanden is gesteld (gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van zesentwintig euro tot honderd euro) (art. 330 Sw.).	personnes ou les biens, qui est punissable d'une peine d'emprisonnement d'au moins trois mois (emprisonnement de huit jours à trois mois et amende de vingt-six à cent euros) (art. 330 du Code pénal).
Het verschil in behandeling van modus operandi valt de dag van vandaag in tijden waar het hanteren van telecommunicatiemiddelen schering en inslag is, niet langer meer te verantwoorden. De rechtsleer is trouwens vragende partij voor een wetswijziging teneinde het onevenwicht te herstellen. ²⁴⁵ Het moet worden benadrukt dat in Frankrijk dergelijk onderscheid in modus operandi niet is opgenomen in de kwetsieuzen strafbepalingen. De Franse regelgeving (art. 222-17 en 222-18 Code pénal) ²⁴⁶ kan wel degelijk als inspiratiebron gelden. De <i>ratio legis</i> van de bestaande strafbepalingen kan voor het overige behouden blijven. Zo valt het te verantwoorden een onderscheid te maken tussen enerzijds de bedreigingen onder een bevel of onder een voorwaarde en anderzijds deze zonder bevel of voorwaarde (zoals dit ook in Frankrijk het geval is). Ook	La différence de traitement du modus operandi ne se justifie plus aujourd'hui, à une époque où l'utilisation de moyens de télécommunication est monnaie courante. La doctrine demande d'ailleurs une modification de la loi afin de remédier au déséquilibre. ²⁴⁷ Il y a lieu de souligner qu'en France, une telle distinction concernant le modus operandi n'est pas reprise dans les dispositions pénales en cause. La réglementation française (art. 222-17 et 222-18 du Code pénal) ²⁴⁸ peut tout à fait servir de source d'inspiration. La <i>ratio legis</i> des dispositions pénales existantes peut, pour le reste, être préservée. Ainsi, il est justifié d'établir une distinction entre, d'une part, les menaces avec ordre ou sous condition et, d'autre part, les menaces sans ordre ou condition (comme c'est également le cas en France). En outre, il peut être justifié de différencier les taux de peine en

²⁴⁵ I. DE LA SERNA, "Les menaces", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 55.

²⁴⁶ Art. 222-17 C.P. bepaalt: "La menace de commettre un crime ou un délit contre les personnes dont la tentative est punissable est punie de six mois d'emprisonnement et de 7500 euros d'amende lorsqu'elle est, soit réitérée, soit matérialisée par un écrit, une image ou tout autre objet. La peine est portée à trois ans d'emprisonnement et à 45000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort". Art. 222-18 C.P. bepaalt: "La menace, par quelque moyen que ce soit, de commettre un crime ou un délit contre les personnes, est punie de trois ans d'emprisonnement et de 45000 euros d'amende lorsqu'elle est faite avec l'ordre de remplir une condition. La peine est portée à cinq ans d'emprisonnement et à 75000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort".

²⁴⁷ I. DE LA SERNA, « Les menaces », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 55.

²⁴⁸ L'art. 222-17 C.P. dispose: « La menace de commettre un crime ou un délit contre les personnes dont la tentative est punissable est punie de six mois d'emprisonnement et de 7 500 euros d'amende lorsqu'elle est, soit réitérée, soit matérialisée par un écrit, une image ou tout autre objet. La peine est portée à trois ans d'emprisonnement et à 45 000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort ». L'art. 222-18 C.P. dispose: « La menace, par quelque moyen que ce soit, de commettre un crime ou un délit contre les personnes, est punie de trois ans d'emprisonnement et de 45 000 euros d'amende lorsqu'elle est faite avec l'ordre de remplir une condition. La peine est portée à cinq ans d'emprisonnement et à 75 000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort ».

<p>kan het worden verantwoord te differentiëren in strafmaat naargelang het type bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen. Thans wordt de maatstaf naar voren geschoven van de bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen waarop een <i>criminele straf</i> is gesteld. Dit kan worden behouden (dit wordt na vertaling misdrijven met een straf van niveau 4 t.e.m. 8, ma.w. de vrijheidsstraf van meer dan vijf jaar). De andere maatstaf (cf.art.330 Sw.) die thans wordt gehanteerd betreft de bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen onder een bevel of een voorwaarde waarop een gevangenisstraf van ten minste drie maanden is gesteld. Niet alle bedreigingen worden dus strafbaar gesteld. Dit uitgangspunt kan behouden blijven. Er wordt voorgesteld om na vertaling de minimumdrempel te hanteren van misdrijven strafbaar met een straf van niveau 2 of 3. Zo wordt duidelijk gemaakt dat niet alle bedreigingen onder het toepassingsveld vallen (dus niet de straf van niveau 1). Omwille van de coherentie wordt dezelfde systemiek gehanteerd voor de bedreiging en de verzwaarde bedreiging (m.a.w.steeds een onderscheid naargelang het een bedreiging betreft met een aanslag waaropeen straf van niveau 4 t.e.m. 8 is gesteld, dan wel een bedreiging met een aanslag waaropeen straf van niveau 2 of 3 is gesteld).</p>	<p>fonction du type de menace d'attentat contre les personnes ou biens. Actuellement, le critère de la menace d'un attentat contre les personnes ou les biens punissable d'une <i>peine criminelle</i> est mis en avant. Ceci peut être conservé (ceci constitue, après transposition, des infractions punies d'une peine de niveau 4 à 8, autrement dit la peine privative de liberté de plus de cinq ans). L'autre critère (cf. art. 330 du Code pénal) qui est actuellement utilisé concerne la menace d'un attentat avec menace ou sous condition contre les personnes ou les biens punissable d'une peine d'emprisonnement d'au moins trois mois. Les menaces ne sont donc pas toutes punissables. Ce principe de base peut être préservé. Il est proposé d'appliquer, après transposition, le seuil minimum des infractions punissables d'une peine de niveau 2 ou 3. Ainsi, il sera clairement établi que les menaces n'entrent pas toutes dans le champ d'application (donc pas la peine de niveau 1). Par souci de cohérence, le même système est utilisé pour la menace et la menace aggravée (autrement dit il y a toujours une distinction selon que la menace concerne un attentat punissable d'une peine de niveau 4 à 8 ou bien que la menace concerne un attentat punissable d'une peine de niveau 2 à 3).</p>
<p>Voor de wettelijke omschrijving van de bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen wordt ervoor geopteerd om de invulling door rechtspraak en rechtsleer te integreren in de wettelijke omschrijving. Op zich verandert dit niets aan de interpretatie van de strafbepaling. De bepaling wordt alleen accurater. Zo moet er sprake zijn van een ernstige vrees voor een aanslag op personen of op eigendommen, moet de bedreiging door de bedreigde</p>	<p>Pour ce qui est de la définition légale de la menace d'un attentat contre les personnes ou les biens, il est décidé d'y intégrer l'interprétation par la jurisprudence et la doctrine. En soi, cette interprétation ne change rien à l'interprétation de la disposition pénale. La disposition sera seulement plus précise. Ainsi, il doit exister une crainte sérieuse d'un attentat contre les personnes ou les biens, la menace doit être connue par la personne menacée ou au</p>

<p>persoon worden gekend of ten minste van zulke aard geweest zijn dat ze door hem had kunnen worden gekend en is er een algemeen opzet vereist.²⁴⁹ Indien de bedreiging door de bedreigde persoon niet is gekend of niet van zulke aard is geweest dat deze door hem had kunnen worden gekend, is er geen strafbare bedreiging. Dit zou het geval kunnen zijn indien de bedreiging is geuit in afwezigheid van het slachtoffer en in aanwezigheid van personen die volledig vreemd zijn aan het slachtoffer. Dit zal <i>in concreto</i> moeten worden beoordeeld. Er wordt evenwel niet vereist dat de dader het voornemen zou hebben zijn bedreiging ten uitvoer te leggen.²⁵⁰ Het moet worden benadrukt dat de aanslag op personen of op eigendommen waarmee bedreigd wordt, een aanslag kan zijn op een ander persoon dan de bedreigde, zoals op de partner of het kind van de bedreigde.²⁵¹</p>	<p>moins avoir été de nature telle qu'elle aurait pu être connue par celle-ci, et une intention générale est requise.²⁵² Lorsque la menace n'est pas connue par la personne menacée ou qu'elle n'est pas de nature telle qu'elle aurait pu être connue par celle-ci, il n'y a pas de menace punissable. Cela pourrait être le cas si la menace a été exprimée en l'absence de la victime et en présence des personnes qui sont complètement étrangères à la victime. Cela devra être apprécié <i>in concreto</i>. Cependant, il n'est pas exigé que l'auteur ait l'intention de mettre ses menaces à exécution. Il faut souligner que la menace d'attentat contre des personnes ou les biens, peut être un attentat contre quelqu'un d'autre que la personne menacée, comme sur le partenaire ou l'enfant de celle-ci</p>
<p>De huidige artikelen 328, 328<i>bis</i> en 331<i>bis</i> Sw. kunnen worden behouden. In het artikel 328 Sw. wordt om redenen van coherentie voorgesteld de woorden "hetzij mondeling, hetzij bij een naamloos of een ondertekend geschrift, hetzij door welke gedraging ook" te vervangen door "met welk middel ook". Omwille van de coherentie wordt ook een onderscheid gemaakt naargelang het een vals bericht betreft over het bestaan van gevaar voor een aanslag op personen of op eigendommen waarop een straf van niveau 4 t.e.m. 8 is gesteld, dan wel een vals bericht over het bestaan van gevaar voor een aanslag op personen of op eigendommen waarop een straf van niveau 2 of 3 is gesteld.</p>	<p>Les actuels articles 328, 328<i>bis</i> et 331<i>bis</i> du Code pénal peuvent être conservés. Il est proposé, pour des raisons de cohérence, de remplacer dans l'article 328 du Code pénal les mots « soit verbalement, soit par écrit anonyme ou signé, soit par agissement quelconque » par les mots « par un moyen quelconque ». Par souci de cohérence, une distinction est également faite selon qu'il s'agit d'un faux message sur l'existence d'un risque d'une attaque contre les personnes ou contre les biens passibles d'une peine de niveau 4 à 8, ou un faux message sur l'existence d'un risque d'une attaque contre les personnes ou les biens passibles d'une peine de niveau 2 ou 3. Dans l'article 328<i>bis</i></p>

²⁴⁹ Cass. 19 septembre 1879, *Pas.* 1879, I, 394; A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 118; I. DE LA SERNA, "Les menaces", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 50-51.

²⁵⁰ Brussel 29 juni 1973, *Pas.* 1974, II, 27.

²⁵¹ I. DE LA SERNA, "Les menaces", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 51.

²⁵² Cass. 19 septembre 1879, *Pas.* 1879, I, 394; A. DE NAUW, « *Inleiding tot het bijzonder strafrecht* », Malines, Kluwer, 2010, 118; I. DE LA SERNA, « Les menaces », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 50-51.

In het artikel 328 <i>bis</i> Sw. wordt de drempel van gevangenisstraf van ten minste twee jaar” vertaald naar een misdrijf waarop een straf van ten minste niveau 2 is gesteld (om coherent te zijn met de bedreigingen stricto sensu).	du Code pénal, le seuil de la peine d’emprisonnement d’au moins deux ans est transposé à une infraction punissable d’une peine de niveau 2 au moins (pour la cohérence avec les menaces stricto sensu).
Voor alle misdrijven in deze afdeling is als moreel bestanddeel het algemeen opzet vereist (“opzettelijk”).	Pour toutes les infractions énumérées dans la présente section, l’intention générale (« délibérément ») est requise en tant qu’élément moral.
In het artikel 330 <i>bis</i> Sw. wordt alleen in een verzwarende omstandigheid voorzien indien het een kwetsbaar slachtoffer betreft. Het valt te rechtvaardigen de verzwarende omstandigheid open te trekken t.a.v. het minderjarig slachtoffer.	L’article 330 <i>bis</i> du Code pénal prévoit seulement une circonstance aggravante si la menace concerne une victime vulnérable. Il est justifié d’étendre la circonstance aggravante à la victime mineure..
Een specifieke regeling m.b.t. de ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten (cf. art. 331 Sw.) is niet meer nodig gelet op het nieuwe artikel 54 Sw.	Un règlement spécifique relatif à l’interdiction de certains droits civils et politiques (cf. art. 331 du Code pénal) n’est plus nécessaire vu le nouvel article 54 du Code pénal.
Afdeling 2 - Belaging	Section 2 - Le harcèlement
Deze afdeling stemt overeen met het huidige Hoofdstuk IV <i>bis</i> Belagingen meer bepaald de artikelen 442 <i>bis</i> en 442 <i>ter</i> Sw.	La présente section correspond à l’actuel Chapitre IV <i>bis</i> « Le harcèlement », et plus précisément aux articles 442 <i>bis</i> et 442 <i>ter</i> du Code pénal.
Behoudens de vertaalslag naar het overeenstemmende strafniveau, worden er een aantal inhoudelijke wijzigingen voorgesteld.	Sous réserve de la transposition au niveau de peine correspondant, plusieurs modifications de fond sont proposées.
Er mag niet uit het oog worden verloren dat belaging in de praktijk vaak geschiedt aan de hand van telecomcommunicatiemiddelen wat strafbaar wordt gesteld door artikel 145 § 3 <i>bis</i> van de wet van 13 juni 2005 op de elektronische communicatie. ²⁵³ In het	Il ne faut pas perdre de vue que le harcèlement a souvent lieu dans la pratique à l’aide de moyens de télécommunication, ce qui est punissable par l’article 145 § 3 <i>bis</i> de la loi du 13 juin 2005 sur la

²⁵³ BS 20 juni 2005. Het artikel bepaalt: “Met een geldboete van 50 EUR tot 300 EUR en met een gevangenisstraf van vijftien dagen tot twee jaar of met één van die straffen alleen worden gestraft de persoon, die een elektronische-communicatienetwerk of -dienst of andere elektronische communicatiemiddelen gebruikt om

<p>verleden werd een schending van het gelijkheidsprincipe vastgesteld omwille van het verschil in wettelijke strafmaten.²⁵⁴ Het Grondwettelijk Hof heeft zijn standpunt herhaald in de arresten van 14 juni 2006²⁵⁵, 28 maart 2007²⁵⁶ en 18 april 2007²⁵⁷ wat uiteindelijk heeft geresulteerd in het artikel 189 van de wet van 25 april 2007²⁵⁸ waardoor de straf in het artikel 145 § 3 <i>bis</i> van de wet van 13 juni 2005 werd gelijkgesteld met de in het artikel 442 <i>bis</i> Sw. bepaalde straf.</p>	<p>communication électronique.²⁵⁹ Par le passé, on a constaté une violation du principe d'égalité due à la différence entre les taux de peine légale.²⁶⁰ La Cour Constitutionnelle a renouvelé sa position dans les arrêts du 14 juin 2006²⁶¹, du 28 mars 2007²⁶² et du 18 avril 2007²⁶³, ce qui a finalement abouti à l'article 189 de la loi du 25 avril 2007²⁶⁴ qui a assimilé la peine prévue à l'article 145 § 3 <i>bis</i> de la loi du 13 juin 2005 à la peine prévue à l'article 442 <i>bis</i> du Code pénal.</p>
<p>Hoewel het Grondwettelijk Hof erkent dat het om soortgelijke strafbepalingen gaat, worden er toch andere constitutieve bestanddelen naar voren geschoven. Zo is het moreel bestanddeel bij elektronische belaging van een hogere graad, daar er sprake moet zijn van de intentie om de correspondent overlast te bezorgen. Ook is er bij elektronische overlast volgens de rechtspraak geen repetitief karakter van de gedragingen vereist en wordt niet vooropgesteld dat de rust van de correspondent daadwerkelijk moet zijn verstoord.</p>	<p>Bien que la Cour Constitutionnelle reconnaisse qu'il s'agit de dispositions pénales similaires, d'autres éléments constitutifs sont mis en avant. Ainsi, l'élément moral du harcèlement électronique est d'un plus haut degré, puisqu'il doit exister l'intention d'importuner le correspondant. En outre, selon la jurisprudence, les comportements en cas de nuisance électronique ne doivent pas présenter un caractère répétitif, et il n'est pas estimé que la tranquillité du correspondant doit être réellement perturbée.</p>
<p>Het uitgangspunt dat de gemeenrechtelijke belaging en het cyberpesten in onderscheiden strafbepalingen zijn</p>	<p>Cependant, le principe de base selon lequel le harcèlement de droit commun et le harcèlement électronique sont repris dans</p>

overlast te veroorzaken aan zijn correspondent of schade te berokkenen alsook de persoon die welk toestel dan ook opstelt dat bestemd is om de voorgaande inbreuk te begaan, alsook een poging om deze te begaan".

²⁵⁴ Arbitragehof 10 mei 2006, nr. 71/2006.

²⁵⁵ Arbitragehof 14 juni 2006, nr. 98/2006.

²⁵⁶ Arbitragehof 28 maart 2007, nr. 55/2007.

²⁵⁷ Arbitragehof 18 april 2007, nr. 64/2007.

²⁵⁸ Wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV), BS, 8 mei 2007.

²⁵⁹ MB du 20 juin 2005. L'article dispose : « Est punie d'une amende de 20 EUR à 300 EUR et d'un emprisonnement de quinze jours à deux ans ou d'une de ces peines seulement la personne qui utilise un réseau ou un service de communications électroniques ou d'autres moyens de communications électroniques afin d'importuner son correspondant ou de provoquer des dommages ainsi que la personne qui installe un appareil quelconque destiné à commettre l'infraction susmentionnée, ainsi que la tentative de commettre celle-ci ».

²⁶⁰ Cour d'arbitrage 10 mai 2006, n°71/2006.

²⁶¹ Cour d'arbitrage 14 juin 2006, n°98/2006.

²⁶² Cour d'arbitrage 28 mars 2007, n°55/2007.

²⁶³ Cour d'arbitrage 18 avril 2007, n°64/2007.

²⁶⁴ Loi du 25 avril 2007 portant diverses dispositions (IV), MB du 8 mai 2007.

<p>opgenomen met een andere invulling van de constitutieve bestanddelen, strookt echter niet met de premissen van “accuraat, coherent en eenvoudig”. Het artikel 442<i>bis</i> Sw. sluit geen <i>modus operandi</i> uit. Cyberpesten in de zin van artikel 145, §3<i>bis</i> van de wet van 13 juni 2005 op de elektronische communicatie kan m.a.w. perfect onder het toepassingsgebied ressorteren. In de gemeenrechtelijke bepaling wordt weliswaar niet geëxpliciteerd dat de rust van de geviseerde persoon daadwerkelijk ernstig moet zijn verstoord, maar in de praktijk wordt dit toetsingscriterium evenzeer toegepast op het cyberpesten. Zo oordeelde de feitenrechter dat het in korte tijdspanne versturen van een aanzienlijk aantal sms-berichten op alle mogelijke uren belaging uitmaakt in de zin van artikel 145, §3<i>bis</i> van de wet van 13 juni 2005 omdat de dader moest weten dat hij gelet op het aantal en de frequentie van de berichten de rust van het slachtoffer ernstig verstoorde.²⁶⁵ In de rechtsleer²⁶⁶ lijkt men de andere formulering van het moreel bestanddeel geen struikelblok te vinden en wordt verdedigd dat mocht er geen andere zienswijze zijn m.b.t. de vereiste van het repetitief karakter, de elektronische belaging als <i>lex specialis</i> moet worden beschouwd.</p>	<p>des dispositions pénales distinctes avec une interprétation différente des éléments constitutifs ne concorde pas avec les prémisses «d’exactitude, de cohérence et de simplicité». L’article 442<i>bis</i> du Code pénal n’exclut aucun <i>modus operandi</i>. Le harcèlement électronique au sens de l’article 145, § 3<i>bis</i>, de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques peut, en d’autres termes, parfaitement entrer dans le champ d’application. Il est vrai que la disposition de droit commun ne précise pas que la tranquillité de la personne visée doit être perturbée réellement et gravement, mais dans la pratique, ce critère de contrôle est également appliqué au harcèlement électronique. Ainsi, le juge du fond a estimé que l’envoi dans un court laps de temps d’un nombre important de sms à toutes heures constitue un harcèlement au sens de l’article 145, § 3<i>bis</i>, de la loi du 13 juin 2005, puisque l’auteur devait savoir qu’il perturbait gravement la tranquillité de la victime vu le nombre et la fréquence des messages.²⁶⁷ Dans la doctrine²⁶⁸, l’autre formulation de l’élément moral ne semble pas représenter un obstacle et l’argument défendu est que s’il n’y a aucune autre opinion concernant la condition requise du caractère répétitif, le harcèlement électronique doit être considéré comme la <i>lex specialis</i>.</p>
<p>Hoewel de wet zelf stilzwijgend is²⁶⁹, zijn de heersende rechtspraak en rechtsleer zo geëvolueerd dat gemeenrechtelijke belaging</p>	<p>Bien que la loi elle-même soit silencieuse²⁷⁵, la jurisprudence dominante et la doctrine ont évolué de sorte que le harcèlement de</p>

²⁶⁵ Antwerpen 22 januari 2014, NC 2014, 327.

²⁶⁶ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 267.

²⁶⁷ Anvers, 22 janvier 2014, NC 2014, 327.

²⁶⁸ A. DE NAUW, « *Inleiding tot het bijzonder strafrecht* », Malines, Kluwer, 2010, 267.

²⁶⁹ In het oorspronkelijke wetsvoorstel was de notie “herhaaldelijk” wel voorzien (*Parl.St.* Kamer 1996-97, nr.1046/1, 1-3; nr.1046/3, 1; nr.1046/5, 1).

²⁷⁵ Dans la proposition de loi initiale, la notion de (caractère) « répétitif » était prévue (*Doc. parl.* Chambre 1996-97, n°1046/1, 1-3 ; n°1046/3, 1 ; n°1046/5, 1).

in de zin van artikel 442*bis* Sw. een repetitief karakter veronderstelt²⁷⁰, i.t.t. het cyberpesten in de zin van artikel 145, §3*bis* van de wet van 13 juni 2005²⁷¹. De optie wordt genomen dit nu ook niet in de wet te expliciteren. Doorslaggevend criterium is immers of de rust van een persoon daadwerkelijk werd verstoord of niet. *De facto* zal dit vaak een repetitief karakter van de kwetsieuze gedragingen veronderstellen (het is niet zo voor de hand liggend om overlast te veroorzaken aan zijn correspondent of schade te berokkenen wanneer er slechts sprake is van een geïsoleerd feit). **Het repetitief karakter moet echter niet als een hakbijvoorwaarde worden geïnterpreteerd.** Het moet trouwens worden opgemerkt dat ook het Hof van Cassatie genuanceerder wordt in zijn rechtspraak. Zo oordeelde het Hof van Cassatie²⁷² dat ook één enkele gedraging die door haar aard niet-aflatende of steeds terugkerende gevolgen heeft waardoor iemands persoonlijke levenssfeer ernstig wordt aangetast, het misdrijf belaging kan opleveren. In een ander arrest oordeelde het

droit commun au sens de l'article 442*bis* du Code pénal suppose un caractère répétitif²⁷⁶, contrairement au harcèlement électronique au sens de l'article 145, § 3*bis*, de la loi du 13 juin 2005²⁷⁷. L'option choisie est de ne pas non plus le préciser dans la loi, puisque le critère décisif est le fait que la tranquillité d'une personne a été ou non réellement perturbée. *De facto*, cela supposera souvent un caractère répétitif des comportements en cause (il n'est pas si évident d'importuner son correspondant ou de provoquer des dommages quand il n'est question que d'un fait isolé). Cependant, **le caractère répétitif ne doit pas être interprété comme une condition-couperet.** Il faut d'ailleurs souligner que la Cour de Cassation se montre aussi plus nuancée dans sa jurisprudence. Ainsi, la Cour de Cassation²⁷⁸ a estimé qu'un seul comportement qui, par sa nature, a des conséquences continues ou récurrentes affectant gravement la vie privée d'une personne, peut également donner lieu à l'infraction de harcèlement. Dans un autre

²⁷⁰ Arbitragehof 10 mei 2006, nr. 71/2006, B.6.2.; Cass. 21 februari 2007, *JT* 2007, 262 met noot L. MISONNE. A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 507; Zie echter contra C. MEUNIER, "La répression du harcèlement", *Rev.dr.pén.* 1999, 745; L. STEVENS, "Stalking strafbaar. Commentaar bij de wet van 30 oktober 1998 tot invoering van een artikel 442*bis* in het Strafwetboek houdende de strafbaarstelling van belaging", *RW* 1998-99, 1378; Luik 22 juni 2004, *JLMB* 2004, 1781; Corr. Gent 21 juni 2002, *TGR* 2003, 169.

²⁷¹ M. DE RUE, "Le harcèlement", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 743; N. BANNEX en L. KERZMANN, "Le mal-nommé 'harcèlement téléphonique': chronique des tribulations législatives d'une infraction moderne", *RTDI* 2009, nr. 34, 36-37.

²⁷² Cass. 29 oktober 2013, *JT* 2014, 391; *T.Strafr.* 2014, 142 met noot J. VRIELINK; Cass. 3 oktober 2017, *NC* 2017, 587.

²⁷⁶ Cour d'arbitrage 10 mai 2006, n°71/2006, B.6.2.; Cass. 21 février 2007, *JT* 2007, 262 avec note de L. MISONNE. A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 507; Voir toutefois par rapport à C. MEUNIER, « La répression du harcèlement », *Rev. dr. pén.* 1999, 745; L. STEVENS, « Stalking strafbaar. Commentaar bij de wet van 30 oktober 1998 tot invoering van een artikel 442*bis* in het Strafwetboek houdende de strafbaarstelling van belaging », *RW* 1998-99, 1378; Liège 22 juin 2004, *JLMB* 2004, 1781; Corr. Gand 21 juin 2002, *TGR* 2003, 169.

²⁷⁷ M. DE RUE, « Le harcèlement », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 743; N. BANNEX et L. KERZMANN, « Le mal-nommé 'harcèlement téléphonique': chronique des tribulations législatives d'une infraction moderne », *RTDI* 2009, n°34, 36-37.

²⁷⁸ Cass. 29 octobre 2013, *JT* 2014, 391; *T. Strafr.* 2014, 142 avec note de J. VRIELINK; Cass. 3 octobre 2017, *NC* 2017, 587.

<p>Hof van Cassatie²⁷³ dat iedere daad van pesterijen op zich een herhaling van feiten inhoudt. Ook het Grondwettelijk Hof²⁷⁴ (toen nog Arbitragehof) erkent dat de periode tussen de herhaalde handelingen van korte duur kan zijn. Tot slot moet worden opgemerkt dat voor de andere “uitingsmisdrijven” er evenmin een repetitief karakter wordt vooropgesteld.</p>	<p>arrêt, la Cour de Cassation²⁷⁹ a estimé que chaque acte de harcèlement implique en soi une répétition des faits. La Cour Constitutionnelle²⁸⁰ (qui était encore la Cour d’arbitrage à l’époque) également reconnaît que l’intervalle de temps entre les actes répétés peut être court. Enfin, il y a lieu de noter qu’on ne présuppose pas non plus un caractère répétitif pour les autres « infractions relatives à l’expression ».</p>
<p>Specifiek wat betreft de strafbaarstelling van het cyberpesten wordt ook gewezen op de <i>lex specialis</i>, met name het artikel 145, § 3bis, van de wet van 13 juni 2005.</p>	<p>Particulièrement, en ce qui concerne la disposition pénale du harcèlement électronique, il est également renvoyé à la <i>lex specialis</i>, plus spécifiquement, à l’article 145, § 3bis, de la loi du 13 juin 2005.</p>
<p>De huidige formulering van het artikel 442bis Sw. kan behouden blijven. M.b.t. het moreel bestanddeel worden evenwel de woorden “opzettelijk” eraan toegevoegd.</p> <p>De Raad van State merkt in zijn advies (nr. 54) op dat het omwille van de rechtszekerheid beter is uitdrukkelijk te stipuleren in de wettekst dat het ernstig verstoren van de rust wordt bestraft “zelfs al is het éénmalig of het bestaat uit één enkele handeling”. In navolging van het advies van de Raad van State wordt de wetsbepaling dan ook verduidelijkt.</p>	<p>La formulation actuelle de l’article 442bis du Code pénal peut être conservée. Cependant, le terme « délibérément » est ajouté pour ce qui concerne l’élément moral.</p> <p>Dans son avis (n° 54), le Conseil d’Etat observe que dans un souci de sécurité juridique, il est préférable de mentionner explicitement dans le texte de loi que le fait de perturber gravement la tranquillité est punissable, « même s’il s’agit d’une seule fois ou que cela résulte d’un seul acte ». A la suite de cet avis, la disposition a été clarifiée en ce sens.</p>
<p>In de memorie van toelichting m.b.t. de misdrijven tegen de seksuele integriteit en het seksueel zelfbeschikkingsrecht werd reeds aangekaart dat deze misdrijven niet het verbaal seksueel geweld viseren. Deze</p>	<p>Dans l’exposé des motifs relatif aux infractions contre l’intégrité sexuelle et le libre arbitre sur le plan sexuel, il a déjà été évoqué que ces infractions ne visent pas la violence verbale à connotation sexuelle.</p>

²⁷³ Cass. 9 december 2015, A.R. P.15.0578.F. Dit arrest had betrekking op artikel 32ter van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk waar de pesterijen op het werk worden gedefinieerd als een onrechtmatig geheel van meerdere gelijkaardige of uiteenlopende gedragingen. Voor het ongewenst seksueel gedrag op het werk omschreven in het artikel 32ter, 3° van voornoemde wet is sowieso geen repetitief karakter vereist.

²⁷⁴ Arbitragehof 10 mei 2006, nr.71/2006, B.6.2.

²⁷⁹ Cass. 9 décembre 2015, R.G. P.15.0578.F. Cet arrêt concernait l’article 32ter de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l’exécution de leur travail, qui définit le harcèlement moral au travail comme un ensemble de plusieurs conduites abusives similaires ou différentes. Concernant le harcèlement sexuel au travail défini dans l’article 32ter, 3° de la loi précitée, aucun caractère répétitif n’est requis.

²⁸⁰ Cour d’arbitrage 10 mai 2006, n°71/2006, B.6.2.

<p>hypothese kan ressorteren onder de bepalingen m.b.t. belaging en/of seksisme. Meer algemeen wordt gelet op de ruime draagwijdte van belaging ook de belaging met seksuele doeleinden geïllustreerd, zoals bijvoorbeeld het ongewenst versturen van seksuele inhoud. Een aparte strafbaarstelling zoals in Frankrijk het geval is (cf. art. 222-33 Code pénal – “harcèlement sexuel”) moet dus niet uitdrukkelijk worden voorzien. Het kan wel worden gerechtvaardigd om te voorzien in een verzwarende omstandigheid wanneer het ernstig verstoren van de rust van het slachtoffer erop gericht is een niet-consensuele seksuele handeling te stellen of te laten stellen. Deze omschrijving is coherent met de omschrijving gehanteerd in de strafbepaling m.b.t. de aantasting van de seksuele integriteit. Er wordt geopteerd voor een verzwarende omstandigheid en niet voor een verzwarend bestanddeel, omdat de aantasting van de seksuele integriteit wordt bestraft met een straf van niveau 3. Het zou niet coherent zijn te voorzien in hetzelfde strafniveau als de niet-consensuele seksuele handeling niet heeft plaatsgevonden. Indien er wel sprake is geweest van aantasting van de seksuele integriteit, is er sprake van samenloop.</p>	<p>Cette hypothèse peut entrer dans le cadre des dispositions relatives au harcèlement et/ou au sexisme. Plus généralement, compte tenu de la portée importante du harcèlement, le harcèlement à des fins sexuelles est également visé. Aussi, une incrimination distincte telle que celle existant en France (cf. art. 222-33 du Code pénal – harcèlement sexuel) ne doit pas être expressément prévue. Il peut toutefois être justifié de prévoir une circonstance aggravante lorsque la paix de la victime est gravement perturbée dans le but de commettre ou de laisser commettre un acte à caractère sexuel non consensuel. Cette définition est cohérente avec la définition utilisée dans la disposition pénale relative à l’atteinte à l’intégrité sexuelle. Il est décidé de retenir une circonstance aggravante et non un élément aggravant, puisque l’atteinte à l’intégrité sexuelle est punie d’une peine de niveau 3. Il ne serait pas cohérent de prévoir le même niveau de peine si l’acte à caractère sexuel non consensuel n’a pas eu lieu. Si une atteinte à l’intégrité sexuelle a bien eu lieu, il y a concours d’infractions.</p>
<p>Het artikel 32ter van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk ²⁸¹ kan echter worden behouden. Pesterijen op het werk en ongewenst seksueel gedrag op het werk zijn wezenlijk te onderscheiden van de gemeenrechtelijke belaging, omdat de feiten zich binnen een werksituatie voordoen, nl. n.a.v. de hiërarchische verhouding die bij de uitoefening van het werk wordt aangegaan. ²⁸²</p>	<p>L’article 32ter de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l’exécution de leur travail²⁸³ peut toutefois être conservé. Le harcèlement au travail et le harcèlement sexuel au travail se distinguent fondamentalement du harcèlement de droit commun, puisque les faits ont lieu dans un cadre professionnel, c’est-à-dire dans le cadre de la relation hiérarchique qui se crée lors de l’exécution du travail.²⁸⁴</p>

²⁸¹ BS 18 september 1996.

²⁸² Zie in dezelfde zin Cass. 9 december 2015, A.R. P.15.0578.F.

²⁸³ MB du 18 septembre 1996.

²⁸⁴ Voir dans le même sens Cass. 9 décembre 2015, R.G. P.15.0578.F.

<p>In de huidige stand van zaken zijn er verzwarende omstandigheden voorzien die in de vertaalslag geen impact zouden hebben op het strafniveau. Het betreft de belaging gepleegd op een persoon in een kwetsbare toestand (art. 442<i>bis</i>, tweede lid Sw.) en de belaging gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (art. 442<i>ter</i> Sw.). Er wordt thans geen verzwarende omstandigheid voorzien wanneer de feiten gepleegd worden op een minderjarige of wanneer de persoon zich bevindt in een gezags- of vertrouwenspositie ten opzichte van het slachtoffer. Het valt te rechtvaardigen dit nu wel te voorzien.</p>	<p>Dans la situation actuelle, il est prévu des circonstances aggravantes qui n'auraient pas d'impact sur le niveau de peine lors de la transposition. Cela concerne le harcèlement commis contre une personne en situation de vulnérabilité (art. 442<i>bis</i>, alinéa 2 du Code pénal) et le harcèlement commis avec un mobile discriminatoire (art. 442<i>ter</i> du Code pénal). Actuellement, aucune circonstance aggravante n'est prévue lorsque les faits sont commis sur un mineur ou que la personne se trouve dans une position d'autorité ou de confiance vis-à-vis de la victime. Il peut être justifié de le prévoir aujourd'hui.</p>
<p>Omwille van de coherentie met het misdrijf "misbruik van de zwakke toestand van personen" (art. 283) en gelet op de impact die belaging kan hebben—wordt ervoor geopteerd een verzwarende omstandigheid te voorzien wanneer het misdrijf is op een persoon in een kwetsbare toestand of een minderjarige betreft of wanneer de dader zich bevindt in een gezags- of vertrouwenspositie ten opzichte van het slachtoffer²⁸⁵, wordt ervoor geopteerd een verzwaarend bestanddeel (in plaats van een verzwarende omstandigheid) te creëren in de hypothese van een minderjarig slachtoffer of een slachtoffer in een kwetsbare toestand of wanneer de dader zich bevindt in een gezags- of vertrouwenspositie ten opzichte van het slachtoffer (dit wordt dan de "verzwaarde belaging"). Naar analogie met het verzaamd misbruik van de zwakke toestand van personen wordt dan een straf van niveau 3 bepaald.</p>	<p>Pour des raisons de cohérence avec l'infraction « abus de la situation de faiblesse des personnes » (art. 283) et vu l'impact que le harcèlement peut avoir sur les victimes, il est décidé de prévoir une circonstance aggravante lorsque l'infraction est commise sur une personne en situation de vulnérabilité ou mineure ou quand l'auteur se se trouve dans une position d'autorité ou de confiance vis-à-vis de la victime²⁸⁶, il est décidé de créer un élément aggravant (au lieu d'une circonstance aggravante) dans l'hypothèse d'une victime en situation de vulnérabilité ou mineure ou quand l'auteur se trouve dans une position d'autorité ou de confiance vis-à-vis de la victime (cela devient alors du « harcèlement aggravé »). Une peine de niveau 3 est donc déterminée par analogie à l'abus aggravé de la situation de faiblesse des personnes.</p>
<p>Wanneer het misdrijf werd gepleegd door twee of meer personen, zelfs al hebben deze</p>	<p>Lorsque l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes, alors même</p>

²⁸⁵ Zie bv. K. VAN CLEEMPUT, E. LIEVENS en S. PABIAN, "Een empirisch en juridisch perspectief op cyberpesten: naar een holistische aanpak", *TJK* 2016, 6-22.

²⁸⁶ Voir par ex. K. VAN CLEEMPUT, E. LIEVENS et S. PABIAN, « Een empirisch en juridisch perspectief op cyberpesten: naar een holistische aanpak », *TJK* 2016, 6-22.

<p>onderling geen overleg gepleegd, levert dit eveneens een verzwarend bestanddeel op. Dit verzwarend bestanddeel is geïnspireerd op het artikel 222-33-2-2 b) van de Franse Code pénal en het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 442bis van het Strafwetboek, teneinde collectief stalken tegen te gaan²⁸⁷. De opkomst van de sociale media gaat de jongste jaren soms gepaard met de opgang van het fenomeen “collectief stalken”. Er wordt reeds benadrukt in de algemene definitie dat een enkele handeling ook belaging kan uitmaken. Door met twee of meer personen te belagen, kan er maximale schade worden aangericht aan het slachtoffer. Deze handelingen houden ook vaak verband met seksueel geweld. Er is zelfs soms sprake van “doxing”, wat het openbaar maken van de persoonlijke gegevens van het slachtoffer impliceert. Aangezien de bepalingen van de strafbare deelneming geen soelaas bieden wanneer er geen sprake is geweest van onderling overleg tussen de daders, strekt het tot aanbeveling te voorzien in een verzwarend bestanddeel.</p> <p>Het dient te worden benadrukt dat feiten van “doxing” ook onder de strafbaarstelling van belaging kunnen ressorteren.</p>	<p>qu’elles n’auraient pas agi de concert, cette circonstance constitue également un élément aggravant. Cet éléments aggravant s’inspire de l’article 222-33-2-2 b) du Code pénal français et de la proposition de loi de modification de l’article 442bis du Code pénal afin de combattre le harcèlement collectif²⁸⁸. Le développement des médias sociaux s’accompagne souvent ces dernières années de l’apparition du phénomène du « harcèlement collectif ». On a déjà insisté dans la définition générale sur le fait qu’un seul agissement pouvait aussi constituer du harcèlement. Un harcèlement par deux ou plusieurs personnes peut causer un dommage maximum à la victime. Ces agissements sont aussi souvent en lien avec la violence sexuelle. Il est même parfois question de « doxing », ce qui implique la publication de données personnelles de la victime. Etant donné que les dispositions relatives à la participation criminelle n’offrent pas de solution lorsqu’il n’y a pas eu de concert entre les auteurs, il convient de prévoir ici un élément aggravant.</p> <p>Il faut noter que des faits de « doxing » peuvent tomber également sous la qualification de harcèlement.</p>
<p>De bijkomende straf van woon- of contactverbod wordt voorzien. Deze bepaling maakt het mogelijk om het slachtoffer van belaging bijkomend te beschermen tegen de dader door het opleggen van een woon- of contactverbod. Dit kan worden verantwoord vanuit de bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer en/of de enorme impact die de feiten van belaging op het slachtoffer kan hebben. In de</p>	<p>La peine complémentaire d’interdiction de résidence ou de contact est prévue. Cette disposition permet d’apporter à la victime de harcèlement une protection complémentaire contre l’auteur en imposant à celui-ci une interdiction de résidence ou de contact. Ceci peut se justifier par la vulnérabilité particulière de la victime et/ou l’énorme impact que les faits de harcèlement peuvent avoir sur la victime. Dans les travaux parlementaires</p>

²⁸⁷ Parl.St. Kamer 2019-2020, nr.738/001.

²⁸⁸ Doc. Parl., Chambre, 2019-2020, n°.738/001.

<p>parlementaire voorbereidingen²⁸⁹ die de wet van 30 oktober 1998 tot strafbaarstelling van belaging²⁹⁰ zijn voorafgegaan lezen we inderdaad dat belaging zeer verregaande gevolgen voor het slachtoffer met zich kan meebrengen. Zo zal bv. het achtervolgen of het bespieden, het belagen (onder meer telefonisch en schriftelijk) en het opwachten na het werk als hinderlijk worden ervaren, vervolgens als verontrustend en uiteindelijk als kwellend. Uiteindelijk zullen de handelingen ontaarden in een ware nachtmerrie voor het slachtoffer. Het slachtoffer zal er soms toe worden gedreven van werk te veranderen of te verhuizen. Het sociale leven wordt sterk beknot, omdat het slachtoffer soms de eigen omgeving begint te wantrouwen. Af en toe zal er zelfs sprake zijn van een lichamelijk letsel ten gevolge van een gewelddadige belager.²⁹¹ De psychologische effecten mogen niet worden onderschat.²⁹²</p>	<p>préparatoires²⁹³ qui ont précédé la loi du 30 octobre 1998 incriminant le harcèlement²⁹⁴, on lit effectivement que le harcèlement peut entraîner des conséquences très graves pour la victime. Ainsi, par exemple, le fait de poursuivre ou d'épier, de harceler (notamment par téléphone et par écrit) et d'attendre la victime à la sortie du travail peut être gênant, puis inquiétant et finalement angoissant pour la victime. Finalement, les actes dégèneront en un véritable cauchemar pour la victime. La victime sera parfois poussée à changer de travail ou à déménager. Sa vie sociale devient très limitée, car la victime commence parfois à se méfier de son propre environnement. Parfois, il y aura même une atteinte physique résultant d'un harceleur violent.²⁹⁵ Les effets psychologiques ne doivent pas être sous-estimés.²⁹⁶</p>
Afdeling 3 – Laster en belediging	Section 3 - La calomnie et l'injure
<p>Deze afdeling overkoepelt de huidige artikelen 443 t.e.m. 452 Sw. Deze artikelen hebben betrekking op laster (art.443 Sw.), eerroof (art. 443 Sw.), lasterlijke aangifte (art. 445, eerste lid Sw.), lasterlijke</p>	<p>La présente section inclut les actuels articles 443 à 452 du Code pénal. Lesdits articles portent sur la calomnie (art.443 du Code pénal), la diffamation (art. 443 du Code pénal), la dénonciation calomnieuse (art.</p>

²⁸⁹ Toelichting bij het wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 460ter in het Strafwetboek houdende de strafbaarstelling van stalking”, *Parl.St. Kamer* 1996-97, nr.1046/1, 2.

²⁹⁰ Wet van 30 oktober 1998 die een artikel 442bis in het Strafwetboek invoegt met het oog op de strafbaarstelling van belaging, *BS* 17 december 1998.

²⁹¹ A. GROENEN, *Stalking: risicofactoren voor fysiek geweld*, Antwerpen, Maklu, 2006, 39.

²⁹² P. DE HERT, J. MILLEN en A. GROENEN, “Het delict belaging in wetgeving en rechtspraak. Bijna tot redelijke proporties gebracht”, *T.Strafr.* 2008, 7. Zie ook J. ROZIE, “Zelfdoding en strafrecht: het taboe doorbroken”, *RW* 2013-14, 297.

²⁹³ « Toelichting bij het wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 460ter in het Strafwetboek houdende de strafbaarstelling van stalking », *Doc. parl. Chambre* 1996-97, n°1046/1, 2.

²⁹⁴ Loi du 30 octobre 1998 qui insère un article 442bis dans le Code pénal en vue d’incriminer le harcèlement, *MB* du 17 décembre 1998.

²⁹⁵ A. GROENEN, *Stalking: risicofactoren voor fysiek geweld*, Anvers, Maklu, 2006, 39.

²⁹⁶ P. DE HERT, J. MILLEN et A. GROENEN, « Het delict belaging in wetgeving en rechtspraak. Bijna tot redelijke proporties gebracht », *T. Strafr.* 2008, 7. Voir également J. ROZIE, « Zelfdoding en strafrecht: het taboe doorbroken », *RW* 2013-14, 297.

aantijgingen tegen een ondergeschikte (art. 445, tweede lid Sw.), belediging (art. 448 Sw.) en kwaadwillige ruchtbaarmaking (art. 449 Sw.).	445, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal), les imputations calomnieuses contre un subordonné (art. 445, alinéa 2, du Code pénal), l'injure (art. 448 du Code pénal) et la divulgation malveillante (art. 449 du Code pénal).
Deze bepalingen beantwoorden niet langer meer aan de premissen van "accuraat, coherent en eenvoudig".	Ces dispositions ne répondent plus aux prémisses « d'exactitude, de cohérence et de simplicité ».
Zo wordt het onderscheid tussen laster en eerroof gekenmerkt door een verschillende bewijsstandaard (bij eerroof wordt het bewijs van de aantijging van een bepaald feit niet toegelaten) en worden in het raam van laster personen met een openbare hoedanigheid bekleed n.a.v. feiten in verband met hun bediening aan een ander regime onderworpen (cf. art. 447, eerste en tweede lid, Sv.). In de Belgische doctrine wordt het onderscheid in benaderingswijzen als onrechtvaardig bestempeld. ²⁹⁷	Ainsi, la distinction entre calomnie et diffamation se caractérise par des niveaux de preuve différents (dans le cas de la diffamation, la preuve de l'imputation d'un fait déterminé n'est pas permise) et, dans le cadre de la calomnie, les personnes ayant un caractère public sont soumises à un régime différent compte tenu des faits liés à leur fonction (cf. art. 447, alinéas 1 ^{er} et 2, du Code pénal). La doctrine belge considère la distinction entre les modes d'approche injustifiée. ²⁹⁸
Een rechtsvergelijkende analyse leert dat de complexe uiteenlopende bewijsstandaard in vele landen onbestaande is en dat er niet altijd een onderscheid wordt gemaakt tussen laster en eerroof. Ook wordt de kwaadwillige ruchtbaarmaking vaak geïntegreerd in de algemene bepaling. Wel is er ruimte voor de lasterlijke aangifte. Kortom de Belgische benadering kent niet veel navolging.	Une analyse de droit comparé montre qu'il n'existe pas de niveaux de preuve différents et complexes dans de nombreux pays et que la distinction entre calomnie et diffamation n'est pas toujours faite. En outre, la divulgation malveillante est souvent intégrée dans la disposition générale. Mais il est possible d'ajouter la dénonciation calomnieuse. En résumé, l'approche belge n'est généralement pas reprise.
Zo is er in Frankrijk enkel sprake van "dénonciation calomnieuse" (art. 226-10 C.P.). Als overtreding kent men ook de "diffamation non publique envers une personne". De waarachtigheid van de aantijging kan worden bewezen overeenkomstig de wettelijke bepalingen	Ainsi, en France, il est uniquement question de « dénonciation calomnieuse » (art. 226-10 C.P.). On connaît aussi la contravention « diffamation non publique envers une personne ». La véracité de l'imputation peut être prouvée conformément aux dispositions légales en matière de liberté de

²⁹⁷ P. MAGNIEN, "Les atteintes portées à l'honneur et à la considération des personnes", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 751 ("une injustice criante").

²⁹⁸ P. MAGNIEN, « Les atteintes portées à l'honneur et à la considération des personnes », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 751 (« une injustice criante »).

<p>inzake persvrijheid (art. R621-1). De belediging ("<i>injure non publique</i>") wordt gevisieerd in de artikelen R621-2 en R625-8-1.</p>	<p>la presse (art. R621-1). L'injure (« <i>injure non publique</i> ») est visée aux articles R621-2 et R625-8-1.</p>
<p>In Nederland is hij die opzettelijk iemandseer of goede naam aanrandt door telastelegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven schuldig aan "smaad" (art.261 Sr.). Wanneer hij weet dat het ten laste gelegde feit in strijd is met de waarheid, is er sprake van "laster" (art.262 Sr.). Indien de beledigde aan het te laste gelegde feit bij rechterlijk gewijsde onherroepelijk is schuldig verklaard, is veroordeling wegens laster uitgesloten (art.265 Sr.). De restcategorie van belediging wordt gevisieerd in het artikel 266 Sr. en een valse klacht of aangifte valt onder artikel 268 Sr.</p>	<p>Aux Pays-Bas, toute personne qui porte intentionnellement atteinte à l'honneur ou à la réputation d'autrui en lui imputant un fait déterminé dans l'intention manifeste d'y donner de la publicité est coupable de diffamation (art. 261 du Code pénal). Si elle sait que le fait imputé ne correspond pas à la vérité, il s'agit de « calomnie » (art. 262 du Code pénal). Si la personne offensée a été déclarée définitivement coupable du fait imputé par une décision judiciaire, la condamnation pour calomnie est exclue (art. 265 du Code pénal). L'autre catégorie d'injure est visée à l'article 266 du Code pénal, et la fausse plainte ou fausse déclaration relève de l'article 268 du Code pénal.</p>
<p>In Zwitserland wordt nog een onderscheid gemaakt tussen laster ("<i>diffamation</i>") en eerroof ("<i>calomnie</i>"), maar de tweedeling berust op andere onderscheidingscriteria. Wanneer de dader weet dat de aantijging vals is, is er sprake van "<i>calomnie</i>" (art. 174.1 Code pénal suisse) anders van "<i>diffamation</i>" (art. 173.1 Code pénal suisse). Wanneer er sprake is van "<i>diffamation</i>" kan het tegenbewijs worden geleverd met alle middelen van recht. Ook goede trouw is een ontsnappingsmogelijkheid. Tegenbewijs kan evenwel niet worden geleverd wanneer de aantijging van een bepaald feit geschied is met het oogmerk om te schaden zonder enige reden van openbaar of privaat belang.</p>	<p>En Suisse, il est établi une distinction entre la diffamation et la calomnie, mais la dichotomie repose sur d'autres critères de distinction. Si l'auteur sait que l'imputation est fausse, il s'agit de « <i>calomnie</i> » (art. 174.1 du Code pénal suisse) et, dans le cas contraire, il s'agit de « <i>diffamation</i> » (art. 173.1 du Code pénal suisse). Lorsqu'il s'agit de « <i>diffamation</i> », la preuve contraire peut être apportée par tous les moyens de droit. La bonne foi est également un échappatoire possible. Cependant, la preuve contraire ne peut pas être apportée si un fait déterminé est imputé dans l'intention de nuire sans une quelconque raison à l'intérêt public ou privé.</p>
<p>Het valt te rechtvaardigen één bepaling m.b.t. laster te behouden die zowel de huidige laster, eerroof als de kwaadwillige ruchtbaarmaking overkoepelt. De openbaarheidsvereiste van artikel 444 Sw. kan worden behouden. Gelet op het feit dat</p>	<p>On peut justifier la conservation d'une seule disposition relative à la calomnie qui couvre l'infraction actuelle de calomnie, de diffamation et de divulgation malveillante. La condition de caractère public prévue par l'article 444 du Code pénal doit être</p>

<p>deze notie wordt geëxpliciteerd in de Voorafgaande Titel, kan worden volstaan de termen “in het openbaar” te gebruiken.</p>	<p>conservée. Étant donné que cette notion est précisée dans le Titre Préliminaire, il peut être suffisant d'utiliser les termes « en public ».</p>
<p>Ook moet de mogelijkheid van tegenbewijs accurater en eenvoudiger worden geformuleerd. Dit betekent ook dat een aantal bepalingen van het Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers moet worden opgeheven. De Zwitserse regeling geldt hier als inspiratiebron. Toch moet er omzichtig te werk worden gegaan. Het slachtoffer van een misdrijf kan immers om uiteenlopende redenen in het ongelijk worden gesteld. Zo moet de minste twijfel in het voordeelspelen van de beklaagde. Dit kan tot onbillijke gevolgen leiden (bv. in het raam van seksuele misdrijven) mocht het slachtoffer van het misdrijf worden vervolgd wegens laster bij vrij spraak van de beklaagde. Daarom wordt er als uitgangspunt geformuleerd dat er geen laster is indien de van laster betichte persoon door enig middel geloofwaardig maakt dat het ten laste gelegde feit aannemelijk is. Dezelfde <i>ratio legis</i> lag ten grondslag van de wet van 2 april 2014 tot wijziging van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering²⁹⁹. Thans <i>kan</i> de burgerlijke partij worden veroordeeld in alle, dan wel een deel van de kosten door de Staat en door de beklaagde gemaakt, wanneer zij het initiatief tot de rechtstreekse dagvaarding heeft genomen of wanneer een onderzoek is geopend ten gevolge van haar optreden als burgerlijke partij. Volgens de oude regeling werd de burgerlijke partij die in het ongelijk werd gesteld automatisch veroordeeld in de kosten jegens de Staat en jegens de beklaagde wanneer een onderzoek was geopend ten gevolge van haar optreden als</p>	<p>La possibilité de la preuve contraire doit aussi être formulée d'une manière plus précise et plus simple. Cela signifie aussi qu'un certain nombre de dispositions du Décret du 20 juillet 1831 sur la presse doivent être supprimées. Le règlement suisse sert de source d'inspiration à cet égard. Il faut toutefois procéder avec prudence. La victime d'une infraction peut en effet être la partie succombante pour diverses raisons. Ainsi, le moindre doute profite au prévenu. Ceci peut entraîner des conséquences déraisonnables (par ex. dans le cadre d'infractions à caractère sexuel) si la victime de l'infraction est poursuivie pour calomnie à la suite l'acquiescement du prévenu. Par conséquent, il est établi comme principe de base qu'il n'y a pas de calomnie si la personne accusée de calomnie rend plausible par un quelconque moyen le caractère de vraisemblance du fait imputé. Cette <i>ratio legis</i> formait la base de la loi du 2 avril 2014 modifiant l'article 162 du Code de procédure pénale³⁰¹. Actuellement, la partie civile <i>peut</i> être condamnée à la totalité ou à une partie des frais exposés par l'État et par le prévenu lorsqu'elle est à l'origine de la citation directe ou qu'une enquête a été ouverte à la suite de son intervention en tant que partie civile. Selon l'ancienne disposition, la partie civile succombante était systématiquement condamnée aux dépens à l'égard de l'État et à l'égard du prévenu lorsqu'une enquête était ouverte à la suite de son action comme partie civile, et ce</p>

²⁹⁹ BS 30 april 2014. Zie ook wetsvoorstel tot wijziging van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering, *Parl.St.* Kamer 2012-2013, nr.2675/001.

³⁰¹ MB du 30 avril 2014. Voir aussi la proposition de loi en vue de la modification de l'article 162 du Code de procédure pénale, *Doc. parl.* Chambre 2012-2013, n°2675/001.

burgerlijke partij en dit ongeacht de reden waarom de burgerlijke partij niet was geslaagd in haar vordering. ³⁰⁰	indépendamment de la raison pour laquelle la partie civile était déboutée de sa demande. ³⁰²
Het tegenbewijs van laster kan evenwel niet worden geleverd wanneer de aantijging van een bepaald feit geschied is met het oogmerk om te schaden zonder enige reden van openbaar of privaat belang. Dit laatste refereert aan de strafbaarheid van kwaadwillige ruchtbaarmaking (zelfs indien het tegenbewijs zou kunnen worden geleverd, is de dader m.a.w. niet straffeloos). De regels m.b.t. de schorsing van vervolging wegens laster kunnen behouden blijven.	Cependant, la preuve contraire de la calomnie ne peut pas être apportée si un fait déterminé est imputé dans l'intention de nuire sans une quelconque raison à l'intérêt public ou privé. Ce dernier point renvoie à l'incrimination de la divulgation malveillante (autrement dit, même si la preuve contraire pouvait être apportée, l'auteur ne resterait pas impuni). Les règles relatives à la suspension des poursuites pour calomnie peuvent être conservées.
Er is wel nog nood aan een afzonderlijke strafbaarstelling inzake lasterlijke aangifte en lasterlijke aantijgingen toegestuurd aan een persoon tegen zijn ondergeschikte (immers hier geen openbaarheidsvereiste). Het schriftelijk karakter bij de strafbaarstelling van <i>“lasterlijke aantijgingen toegestuurd aan een persoon tegen zijn ondergeschikte”</i> wordt evenwel verlaten. De premisse van schriftelijk karakter valt niet langer meer te verantwoorden in tijden waar het hanteren van telecomcommunicatiemiddelen de regel is geworden. Om deze redenen wordt ergewag gemaakt van de omschrijving <i>“met welk middel ook”</i> .	Il subsiste la nécessité d'une incrimination distincte de la déclaration calomnieuse et des imputations calomnieuses faites contre son subordonné et adressées à un tiers (puisque, en l'occurrence, il n'y a pas la condition de caractère public). Le caractère écrit lors de l'incrimination des <i>« imputations calomnieuses contre son subordonné adressées à une personne »</i> est toutefois abandonné. La condition préalable du caractère écrit ne se justifie plus à une époque où l'utilisation de moyens de télécommunication est devenue ordinaire. Pour ces raisons, il est fait mention des termes <i>« par quelque moyen que ce soit »</i> .
Ook moet er een bepaling m.b.t. strafbare belediging behouden blijven (het gaat hier immers niet om de aantijging van een bepaald feit). Er werd niets gewijzigd aan de invulling van het begrip “belediging”. De jurisprudentie blijft in dit verband volledig overeind. Er wordt wel geen onderscheid gemaakt naargelang de hoedanigheid van de beledigde persoon. Een onderscheid naargelang de hoedanigheid van de beledigde persoon kan evenwel niet meer	Il faut également conserver une disposition relative à l'injure punissable (puisque il ne s'agit pas ici de l'imputation d'un fait déterminé). Aucune modification n'a été apportée à l'interprétation de la notion d'« injure ». La jurisprudence reste à cet égard entièrement valable. Toutefois, aucune distinction ne sera faite selon le caractère de la personne injuriée. Une distinction selon la qualité de la personne injuriée ne peut cependant plus subsister. La

³⁰⁰ Cass. 4 juni 2013, A.R. P.12.1680.N.

³⁰² Cass. 4 juin 2013, R.G. P.12.1680.N.

<p>standhouden. Met de wet van 17 juni 2004 werden de verbale beledigingen lastens particulieren reeds gedepenaliseerd. Thans zijn verbale beledigingen enkel strafbaar wanneer de beledigde “drager is van het openbaar gezag of van de openbare macht of die met een openbare hoedanigheid is bekleed in zijn hoedanigheid of bediening” (cf. art. 448 Sw.). Er wordt voorgesteld verbale beledigingen ongeacht de gevestigde persoon te depenaliseren. Indien verbale beledigingen een repetitief karakter vertonen, kan er sprake zijn van belaging. Desgevallend kan ook worden teruggevallen op de misdrijfschrijving van smaad.</p> <p>In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 7) worden de strafbare middelen waarmee de belediging wordt geuit aangepast aan de technologische ontwikkeling.</p>	<p>loi du 17 juin 2004 a déjà dépenalisé les injures verbales contre les particuliers. A l’heure actuelle, les insultes verbales ne sont punissables que lorsque l’injuré est « détenteur de l’autorité publique ou du pouvoir public ou qui revêt un caractère public dans l’exercice de cette fonction » (cf. art. 448CP). Il est proposé de dépenaliser les injures verbales, peu importe la personne visée. Lorsque les injures verbales présentent un caractère répétitif, on peut parler de harcèlement. Le cas échéant, on peut aussi retomber dans la définition de l’infraction d’outrage.</p> <p>A la suite de l’avis du Conseil d’Etat (n° 7), les canaux répréhensibles par lesquels l’injure est exprimée ont été adaptés en fonction de l’évolution technologique.</p>
<p>Wanneer de feiten gepleegd worden op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand geldt er een verzwarende omstandigheid om coherent te zijn met de andere strafbepalingen uit dit hoofdstuk.</p>	<p>Lorsque les faits sont commis contre une personne en situation de vulnérabilité ou un mineur, une circonstance aggravante s’applique afin de garantir la cohérence avec les autres dispositions pénales du présent chapitre.</p>
<p>Afdeling 4 – Smaad</p>	<p>Section 4 - L’outrage</p>
<p>Deze afdeling overkoepelt de huidige artikelen 145, 275, 276, 277 en 282 Sw.</p>	<p>La présente section englobe les actuels articles 145, 275, 276, 277 et 282 du Code pénal.</p>
<p>Smaad moet gericht zijn tegen de door de wet beschermde persoon.</p>	<p>L’outrage doit être dirigé contre la personne protégée par la loi.</p>
<p>Concreet zijn er verschillende beschermingsregimes voor:</p>	<p>Concrètement, il existe des régimes de protection différents pour :</p>
<ul style="list-style-type: none"> – bedienaren van de eredienst (art. 145 Sw.); – parlementsleden, ministers, leden van het Grondwettelijk Hof, magistraten en officieren van de 	<ul style="list-style-type: none"> – les ministres des cultes (art. 145 du Code pénal) ; – les parlementaires, les ministres, les membres de la Cour Constitutionnelle, les magistrats et

<p>openbare macht in actieve dienst (art. 275 Sw.);</p> <ul style="list-style-type: none"> – ministeriële ambtenaren, agenten die drager zijn van het openbaar gezag of de openbare macht en elke andere persoon met een openbare hoedanigheid bekleed (art. 276 Sw.); – getuigen en juryleden (art. 282 Sw.). 	<p>les officiers de la force publique en service actif (art. 275 du Code pénal) ;</p> <ul style="list-style-type: none"> – les officiers ministériels, les agents dépositaires de l'autorité ou de la force publique et toute autre personne ayant un caractère public (art. 276 du Code pénal) ; - les témoins et les jurés (art. 282 du Code pénal) ;
<p>Deze beschermde personen kunnen gelet op de definiëring in de Voorafgaande Titel worden omschreven als een minister of staatssecretaris, een parlamentslid, een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollege of het Openbaar Ministerie, een persoon met een openbare functie, een getuige, een jurylid, een bedienaar van de eredienst een bedienaar van de eredienst of een voorganger in plechtigheden van een niet-confessionele levensbeschouwing.</p>	<p>Compte tenu de la définition dans le Titre préliminaire, ces personnes protégées peuvent être qualifiées de ministre ou de secrétaire d'État, de parlementaire, de magistrat, de collaborateur juridique d'une juridiction ou du ministère public, de personne ayant une fonction publique, de témoin, de juré, de ministre du culte ou d'officiant de cérémonies célébrant une conception philosophique non confessionnelle.</p>
<p>Smaad vereist een bijzonder opzet: de <i>animus iniurandi</i> of het opzet hebben de beschermde persoon belachelijk te maken of tegenover hem oneerbiedig te zijn.³⁰³ Dit moreel bestanddeel wordt geëxpliciteerd.</p>	<p>L'outrage requiert une intention particulière: l'<i>animus iniurandi</i> ou l'intention de ridiculiser la personne protégée ou de se montrer irrespectueux envers elle.³⁰⁴ Cet élément moral est précisé.</p>
<p>Het misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1. Deze straf is coherent met de bestraffing voorzien in Titel 2 Hoofdstuk 9 (Misdrijven tegen de persoonlijke levenssfeer) – Afdeling 4 “Misdrijven m.b.t. de uitoefening van de godsdienstvrijheid” waarin een deel van het artikel 145 Sw. wordt geïntegreerd. Dit betreft ook de vertaalslag van de huidige strafmaat. Het is alleen wanneer de smaad wordt gepleegd “in de vergadering van een der Kamers of op de terechtzitting van een hof of een rechtbank”</p>	<p>L'infraction est punie par une peine de niveau 1. Cette peine est cohérente avec la répression prévue au Titre 2, Chapitre 9 (Les infractions contre la vie privée des personnes) – Section 4 « Les infractions relatives à l'exercice de la liberté religieuse » dans lequel une partie de l'article 145 du Code pénal est intégrée. Ceci concerne également la transposition du taux de peine actuel. Ce n'est que lorsque l'outrage a lieu « à la séance d'une des Chambres ou à l'audience d'une cour ou</p>

³⁰³ Cass. 23 april 1934, *Pas.* 1934, I, 252; Gent 21 maart 1958, *RW* 1958-59, 1505; Antwerpen 5 september 1984, *RW* 1984-85, 2212.

³⁰⁴ Cass. 23 avril 1934, *Pas.* 1934, I, 252 ; Gand 21 mars 1958, *RW* 1958-59, 1505 ; Anvers 5 septembre 1984, *RW* 1984-85, 2212.

dat thans een maximale gevangenisstraf van twee jaar kan worden uitgesproken, wat zou neerkomen op een straf van niveau 2. De optie wordt evenwel genomen niet meer te differentiëren.	d'un tribunal » qu'une peine d'emprisonnement maximale de deux ans peut être prononcée actuellement, ce qui reviendrait à une peine de niveau 2. Il est toutefois décidé d'abandonner toute distinction.
Er geldt een verzwarende omstandigheid indien de smaad gepleegd wordt in de vergadering van een der Kamers of op de terechtzitting van een hof of van een rechtbank (cf. art. 275 Sw.).	La circonstance aggravante s'applique si l'outrage est commis à la séance d'une des Chambres ou à l'audience d'une cour ou d'un tribunal.
HOOFDSTUK 7. SCHENDINGEN VAN DE PERSOONLIJKE WAARDIGHEID EN MISBRUIK VAN DE KWETSBARE POSITIE VAN HET SLACHTOFFER	CHAPITRE 7. LES ATTEINTES A LA DIGNITE HUMAINE ET L'ABUS DE LA POSITION VULNERABLE DE LA VICTIME
Afdeling 1. Misdrijven inzake de bestraffing van de discriminatie, de aanzetting tot haat en het negationisme	Section 1. Les infractions relatives la répression de la discrimination, des incitations à la haine et du négationnisme
Met het oog op de samenhang en duidelijkheid beoogt deze afdeling de bestaande strafbaarstellingen uit de verschillende wetten inzake de bestraffing van het racisme, de discriminatie en het negationisme te hernemen en te hergroeperen. Zoals de Raad van State herinnerint in zijn advies (nr. 4) heeft het voorontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek betrekking op de reactie van de gemeenschap op de misdrijven die een inbreuk uitmaken op de meest essentiële waarden en rechtsgoederen van de samenleving. Het is om die reden dat de auteurs van het voorontwerp menen dat deze misdrijven op hun plaats zijn in Boek 2.	Dans un souci de cohérence et de clarté, la présente section entend reprendre et regrouper les incriminations existantes figurant dans les différentes lois relatives à la répression du racisme, de la discrimination et du négationnisme. Comme l'a rappelé le Conseil d'Etat (avis, n° 4), l'avant-projet de Livre 2 du Code pénal porte sur la réaction de la collectivité face aux infractions qui constituent une atteinte aux valeurs et biens juridiques les plus essentiels dans notre société. C'est pourquoi les promoteurs de l'avant-projet estiment que ces incriminations trouvent leur place dans le Livre 2.
Het gaat om de volgende wetten:	Il s'agit des lois suivantes :
- de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden;	- La loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie ;

<ul style="list-style-type: none"> - de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd; - de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie; - de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen; - de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen. 		<ul style="list-style-type: none"> - La loi du 23 mars 1995 tendant à réprimer la négation, la minimisation, la justification ou l'approbation du génocide commis par le régime national-socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale ; - La loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination ; - La loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes ; - La loi du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination.
<p>Aangezien de formulering van de strafbaarstellingen in die verschillende wetten voor het merendeel identiek is, en enkel de beschermde criteria verschillen, is het mogelijk om die te hergroeperen wat leidt tot een betere leesbaarheid en samenhang van het geheel.</p>		<p>Comme la formulation des incriminations dans ces différentes loi est la plupart du temps identique, seuls les critères protégés étant différents, il est possible de les regrouper ce qui conduit à une plus grande lisibilité et cohérence d'ensemble.</p>
<p>Algemeen kan worden gesteld dat het vereiste moreel bestanddeel voor deze misdrijven bestaat in het algemeen opzet.</p>		<p>De façon générale, l'élément moral requis pour ces infractions est le dol général.</p>
<p>In de mate van het mogelijk werd de huidige straffenschaal aangepast aan de nieuwe straffenschaal verdeeld in niveaus.</p> <p>Om tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de Evaluatiecommissie van de federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie (§ 73 rapport februari 2017) wordt gepreciseerd dat in geval van meervoudige discriminatie de regels inzake samenloop van toepassing zijn.</p> <p>Gevolggevend aan de aanbeveling van voornoemde evaluatiecommissie (§81) wordt voorgesteld om expliciet de discriminatie door associatie te viseren door volgend lid toe te voegen:</p>		<p>Dans la mesure du possible, l'échelle des peines prévues actuellement a été adaptée à la nouvelle échelle des peines réparties en niveaux.</p> <p>Afin de répondre au souci exprimé par la Commission d'évaluation de la législation fédérale relative à la lutte contre les discriminations (§ 73, rapport février 2017), il est précisé qu'en cas de discriminations multiples, les règles relatives aux concours d'infractions trouveront à s'appliquer.</p> <p>Faisant suite à la recommandation de la Commission d'évaluation précitée (§ 81), il est proposé de viser expressément la discrimination par association en ajoutant l'alinéa suivant :</p>

<i>Deze beschermde criteria zijn van toepassing ongeacht of het kenmerk dat dit criterium bepaalt daadwerkelijk aanwezig was dan wel alleen verondersteld werd door de dader.</i>	<i>Ces critères protégés sont d'application indépendamment du fait que la caractéristique déterminant le critère existait réellement ou était seulement supposée par l'auteur.</i>
Definitie van discriminatie (artikel 237)	Définition de la discrimination (article 237)
Deze bepaling is een opsomming van de verschillende vormen die de strafbare discriminatie kan aannemen. Het gaat hier om de herneming van artikel 19 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 21 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en artikel 26 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.	Cette disposition énumère les différentes formes que peut revêtir la discrimination punissable. Il s'agit de la reprise de l'article 19 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, de l'article 21 de la loi 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination et de l'article 26 de 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes.
Bovendien herneemt het tweede lid de verschillende criteria beoogd in die drie wetten door ze samen te brengen. Deze criteria zijn:	En outre, l'alinéa 2 reprend, en les regroupant les différents critères protégés visés dans ces trois lois. Il s'agit des critères suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - de discriminatie jegens een persoon op grond van zijn nationaliteit, zijn zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming (art. 3 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden); - de discriminatie jegens een persoon op grond van zijn leeftijd, zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn vermogen, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn politieke overtuiging, zijn syndicale overtuiging, zijn taal, zijn huidige of toekomstige³⁰⁵ gezondheidstoestand, zijn handicap, een fysieke of genetische eigenschap of 	<ul style="list-style-type: none"> - La discrimination envers une personne en raison de sa nationalité, de sa prétendue race, de sa couleur de peau, de son ascendance ou de son origine nationale ou ethnique (art. 3 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie) ; - La discrimination envers une personne en raison de son âge, son orientation sexuelle, son état civil, sa naissance, sa fortune, sa conviction religieuse ou philosophique, sa conviction politique, sa conviction syndicale, sa langue, son état de santé actuel ou futur³⁰⁷, son handicap, une caractéristique physique ou génétique

³⁰⁵ In navolging van de aanbeveling van de Evaluatiecommissie van de federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie (§ 121, rapport februari 2017), werden de termen 'huidige of toekomstige' geschrapt.

³⁰⁷ Faisant suite à la recommandation de la Commission d'évaluation de la législation fédérale relative à la lutte contre les discrimination (§ 121, rapport février 2017), les termes « actuel ou futur » ont été supprimés.

<p>zijn sociale afkomst (of positie³⁰⁶) (art. 3 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie);</p> <ul style="list-style-type: none"> - de discriminatie jegens een persoon op grond van zijn geslacht; daaraan worden gelijkgesteld de discriminatie op grond van een rechtstreeks onderscheid op basis van zwangerschap, bevalling of moederschap, een rechtstreeks onderscheid op basis van de wijziging van geslacht of een rechtstreeks onderscheid gebaseerd op de genderidentiteit of genderexpressie (art. 3 en 4 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen). 	<p>ou son origine (ou condition³⁰⁸) sociale (art. 3 de la du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination);</p> <ul style="list-style-type: none"> - La discrimination envers une personne en raison de son sexe; y sont assimilées la discrimination en raison d'une distinction directe fondée sur la grossesse, l'accouchement ou la maternité, d'une distinction directe fondée sur le changement de sexe ou d'une distinction directe fondée sur l'identité de genre ou l'expression de genre (art. 3 et 4 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes).
<p>Om gevolg te geven aan de aanbeveling van de Evaluatiecommissie van de federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie (§ 77, rapport februari 2017) werd de definitie van de beschermde criteria aangevuld met de precisering dat de beschermde criteria van toepassing zijn onafhankelijk van het feit of het kenmerk dat het criterium bepaalt echt bestond of enkel werd verondersteld door de dader.</p>	<p>Afin de donner suite à la recommandation de la Commission d'évaluation de la législation fédérale relative à la lutte contre les discrimination (§ 77, rapport février 2017), la définition des critères protégés est complétée de la précision suivant laquelle les critères protégés sont d'application indépendamment du fait que la caractéristique déterminant le critère existait réellement ou était seulement supposée par l'auteur.</p>
<p>Aanzetting tot discriminatie of rassenhaat (artikel 238)</p>	<p>Incitation à la discrimination et à la haine raciale (article 238)</p>
<p>Het gaat hier om de herneming van de strafbaarstellingen beoogd in artikel 20 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 22 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en artikel 27 van de</p>	<p>Il s'agit de la reprise des incriminations visées à l'article 20 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, à l'article 22 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination et de l'article 27 du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la</p>

³⁰⁶ Teneinde tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de Evaluatiecommissie van de federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie (§ 121, rapport februari 2017) worden de begrippen 'sociale afkomst' vervangen door 'sociale afkomst of positie'.

³⁰⁸ Afin de répondre au souci exprimé par la Commission d'évaluation de la législation fédérale relative à la lutte contre les discrimination (§ 121, rapport février 2017), les termes « origine sociale » ont été remplacés par « origine ou condition sociale ».

wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.	discrimination entre les femmes et les hommes.
De formulering van die strafbaarstellingen, die konden worden samengebracht dankzij de algemene verwijzing naar de beschermde criteria in artikel 237, werd aangepast met het oog op de integratie ervan in Boek 2 van het wetboek.	La formulation de ces incriminations qui ont pu être regroupées grâce à la référence générale aux critères protégés visés à l'article 237, a été adaptée en vue de son incorporation dans le Livre 2 du code.
In plaats van te verwijzen naar de omstandigheden beoogd in de strafbaarstelling van laster bepaald in het huidige artikel 444 van het Strafwetboek wordt er verwezen naar de notie "in het openbaar" zoals omschreven in de voorafgaande titel van Boek 2 houdende de gemeenschappelijke definities.	Plutôt qu'un renvoi aux circonstances visées dans l'incrimination de calomnie prévue par l'actuel article 444 du Code pénal, il est renvoyé à la notion « en public » telle que définie dans le titre préliminaire du Livre 2 contenant les définitions communes.
Verspreiding van raciale denkbeelden (artikel 239)	La diffusion d'idées raciales (article 239)
Deze bepaling herneemt artikel 21 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.	Cette disposition reprend l'article 21 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie.
Het gaat om een strafbaarstelling die voortvloeit uit het verdrag van de Verenigde Naties van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie ³⁰⁹ .	Il s'agit d'une incrimination qui découle de la Convention des Nations unies du 7 mars

³⁰⁹ In artikel 4 van het verdrag is bepaald dat:

De Staten die partij zijn bij dit Verdrag veroordelen alle propaganda en alle organisaties die berusten op denkbeelden of theorieën die uitgaan van de superioriteit van een bepaald ras of een groep personen van een bepaalde huidskleur of etnische afstamming, of die trachten rassenhaat en rassendiscriminatie in enige vorm te rechtvaardigen of te bevorderen, en nemen de verplichting op zich onverwijld positieve maatregelen te nemen die erop zijn gericht aan elke vorm van aanzetting tot of aan elke uiting van een zodanige discriminatie een einde te maken.

en met het oog daarop, met inachtneming van de beginselen vervat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en van de rechten die uitdrukkelijk worden genoemd in artikel 5 van dit Verdrag, onder andere:

a) Strafbbaar bij de wet te verklaren het verspreiden, op welke wijze ook, van denkbeelden die zijn gegrond op rassuperioriteit of rassenhaat, aanzetting tot rassendiscriminatie, zomede alle daden van geweld of aanzetting daartoe, die zijn gericht tegen een ras of een groep personen van een andere huidskleur of etnische afstamming, alsook het verlenen van steun aan tegen bepaalde rassen gerichte activiteiten, waaronder begrepen de financiering daarvan;

b) Organisaties, alsook georganiseerde en alle andere propaganda-activiteiten die rassendiscriminatie in de hand werken en daartoe aanzetten, onwettig te verklaren en te verbieden, en deelneming aan zodanig organisaties of activiteiten als strafbaar bij de wet aan te merken;

	1966 sur l'élimination de toutes les formes de discrimination raciale ³¹⁰ .
Hoewel het voor de slachtoffers niet altijd gemakkelijk is om te begrijpen waarom de wet de verspreiding van racistische denkbeelden strafbaar stelt en niet die van homofobe of islamofobe denkbeelden ³¹¹ , wordt voorgesteld om die strafbaarstelling niet uit te breiden naar de andere vormen van discriminatie. De strafbaarstelling van de verspreiding van denkbeelden waarin enige andere vorm van discriminatie wordt opgenomen, dreigt te ruim en te vaag te zijn, zodat het goede verloop van de vervolgingen in gedrang wordt gebracht, maar ook dat in bepaalde gevallen de vrijheid van meningsuiting ongerechtvaardigd wordt geschonden.	Si pour les victimes, il n'est pas toujours aisé de comprendre pourquoi la loi incrimine la diffusion d'idées racistes et non celle d'idées homophobes ou islamophobes ³¹² , il est proposé de ne pas élargir cette incrimination aux autres formes de discrimination. L'incrimination de la diffusion d'idées véhiculant toute autre forme de discrimination risque d'être fort large et trop floue, de nature à hypothéquer la bonne fin des poursuites mais aussi dans certains cas à porter une atteinte non justifiée à la liberté d'expression.
Deelneming aan een groepering die discriminatie of segregatie verkondigt (artikel 240)	L'adhésion à un groupement prônant la discrimination ou la ségrégation (article 240)

c) Niet toe te staan dat overheidsorganen of overheidsinstellingen, hetzij op nationaal, hetzij op plaatselijk niveau, rassendiscriminatie bevorderen of daartoe aanzetten.

³¹⁰ L'article 4 de cette Convention dispose que :

Les Etats parties condamnent toute propagande et toutes organisations qui s'inspirent d'idées ou de théories fondées sur la supériorité d'une race ou d'un groupe de personnes d'une certaine couleur ou d'une certaine origine ethnique, ou qui prétendent justifier ou encourager toute forme de haine et de discrimination raciales ; ils s'engagent à adopter immédiatement des mesures positives destinées à éliminer toute incitation à une telle discrimination, ou tous actes de discrimination,

et, à cette fin, tenant compte des principes formulés dans la Déclaration universelle des droits de l'homme et des droits expressément énoncés à l'art. 5 de la présente Convention, ils s'engagent notamment:

a) A déclarer délits punissables par la loi toute diffusion d'idées fondées sur la supériorité ou la haine raciale, toute incitation à la discrimination raciale, ainsi que tous actes de violence, ou provocation à de tels actes, dirigés contre toute race ou tout groupe de personnes d'une autre couleur ou d'une autre origine ethnique, de même que toute assistance apportée à des activités racistes, y compris leur financement;

b) A déclarer illégales et à interdire les organisations ainsi que les activités de propagande organisée et tout autre type d'activité de propagande qui incitent à la discrimination raciale et qui l'encouragent et à déclarer délit punissable par la loi la participation à ces organisations ou à ces activités;

c) A ne pas permettre aux autorités publiques ni aux institutions publiques, nationales ou locales, d'inciter à la discrimination raciale ou de l'encourager.

³¹¹ Evaluatieverslag van UNIA over de wet van 10 mei 2007 tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden en de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, 2016, blz. 82.

³¹² Rapport d'évaluation d'UNIA sur la loi du 10 mai 2007 modifiant la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie et la du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, 2016, p. 81.

Deze bepaling herneemt, wat racisme en xenofobie betreft, artikel 22 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden. Het gaat eveneens om een strafbaarstelling die voortvloeit uit het verdrag van de Verenigde Naties van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie ³¹³ .	Cette disposition reprend, en ce qui concerne le racisme et la xénophobie, l'article 22 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie. Il s'agit également d'une incrimination qui découle de la Convention des Nations unies du 7 mars 1966 sur l'élimination de toutes les formes de discrimination raciale ³¹⁴ .
Aangezien het gaat om een strafbaarstelling die nauw verbonden is met die van aanzetting tot discriminatie of rassenhaat, wordt voorgesteld om het toepassingsgebied te baseren op dat van artikel 2 door het uit te breiden naar de andere vormen van discriminatie.	Comme il s'agit d'une incrimination qui est intimement liée à celle d'incitation à la discrimination et à la haine raciale, il est proposé d'en calquer le champ d'application sur celui de l'article 2, en l'élargissant aux autres formes de discrimination.
De bepaling beoogt de deelneming of medewerking aan enige vorm van vereniging of groep, zonder dat er wordt vereist dat die laatste eender welke rechtsvorm bekleden. Het kan gaan om een feitelijke groep of vereniging.	La disposition vise la participation ou le concours à toute forme d'association ou de groupement, sans qu'il soit exigé que ces derniers revêtent une forme juridique quelconque. Il peut s'agir de groupement ou d'association de fait.
Het gaat om een autonoom misdrijf dat in hoofde van de dader ervan niet het bewijs van aanneming van discriminerend of racistisch gedrag vereist, maar waarbij het volstaat om vast te stellen dat de groep of de vereniging kennelijk en herhaaldelijk discriminatie of segregatie heeft verkondigd ³¹⁵ . Het is niet vereist dat de groep zelf wordt vervolgd (bovendien zijn dergelijke vervolgingen niet mogelijk wanneer het niet om een rechtspersoon gaat).	Il s'agit d'une infraction autonome qui ne requiert pas, dans le chef de son auteur, la preuve de l'adoption d'un comportement discriminatoire ou racial mais il suffit d'établir que le groupement ou l'association a prôné, en public et de manière manifeste et répétée, la discrimination ou la ségrégation ³¹⁶ . Il n'est pas exigé que le groupement lui-même fasse l'objet des poursuites (d'ailleurs, s'il ne s'agit pas d'une personne morale, de telles poursuites ne sont pas envisageables).
Discriminatie gepleegd door een persoon die een openbare functie uitoefent of in zijn	La discrimination commise par une personne exerçant une fonction publique

³¹³ Cf. supra.

³¹⁴ Cf. ci-dessus.

³¹⁵ Cass., 9 november 2004, AR P.04.0849.N, Pas., 2004, nr. 539.

³¹⁶ Cas., 9 novembre 2004, RG P.04.0849.F, Pas., 2004, n° 539.

naam gepleegd door middel van een valse handtekening (artikel 241)	ou commise en son nom au moyen d'une fausse signature (article 241)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstellingen beoogd in artikel 23 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 23 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie en artikel 28 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen.	Cette disposition reprend les incriminations visées à l'article 23 de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, à l'article 23 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination et à l'article 28 du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes.
Voor de notie "persoon die een openbaar ambt uitoefent" wordt verwezen naar dezelfde notie zoals gedefinieerd in de voorafgaande titel van het Boek 2 houdende de gemeenschappelijke bepalingen ³¹⁷ .	Pour la notion de « personne exerçant une fonction publique », il est renvoyé à cette même notion telle que définie dans le titre préliminaire du Livre 2 contenant les définitions communes ³¹⁸ .
De eerste paragraaf brengt de twee eerste leden van de voormelde bepalingen van de wetten van 30 juli 1981 en 10 mei 2007 samen.	Le premier paragraphe regroupe les deux premiers alinéas des dispositions précitées des lois du 30 juillet 1981 et des 10 mai 2007.
De tweede paragraaf herneemt de verschoningsgrond die voortvloeit uit het illegale bevel van de meerdere.	Le deuxième paragraphe reprend la cause d'excuse procédant de l'ordre illégal du supérieur.
De derde paragraaf herneemt het vierde lid van de voormelde bepalingen van de wetten van 30 juli 1981 en 10 mei 2007.	Le troisième paragraphe reprend le 4 ^{ème} alinéa des dispositions précitées des lois du 30 juillet 1981 et des 10 mai 2007.
Tot slot herneemt de vierde paragraaf de strafbaarstelling van degene die de handtekening van een ambtenaar heeft vervalst of bedrieglijk gebruik heeft gemaakt van valsheid om de in de eerste paragraaf beoogde discriminatie te plegen.	Enfin, le quatrième paragraphe reprend l'incrimination visant celui qui a imité la signature d'un fonctionnaire public ou a fait un usage frauduleux du faux pour commettre la discrimination visée au premier paragraphe.

³¹⁷ In 1999 had de wetgever in artikel 240 van het Strafwetboek de terminologie van "openbaar ambtenaar of officier, drager of agent van het openbaar gezag of de openbare macht" vervangen door "persoon die een openbaar ambt uitoefent" (zie C. De Valkeneer, "Les infractions en matière d'écoutes, de prise de connaissance et d'enregistrement de communications ou télécommunications", in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, blz. 408).

³¹⁸ Le législateur de 1999 avait déjà remplacé à l'article 240 du Code pénal la terminologie de « fonctionnaire ou officier public, dépositaire ou agent de l'autorité ou de la force publique » par celle de « personne exerçant une fonction publique (Voy. C. De Valkeneer, « Les infractions en matière d'écoutes, de prise de connaissance et d'enregistrement de communications ou télécommunications », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 408).

Discriminatie bij de toegang tot goederen en diensten (artikel 242)	La discrimination commise dans l'accès aux biens et aux services (article 242)
Thans wordt de discriminatie gepleegd bij de toegang tot goederen en diensten en de levering van goederen en diensten die publiekelijk beschikbaar zijn, enkel strafbaar gesteld wanneer die berust op het ras (art. 24 van de wet van 30 juli 1981) en op het geslacht (art. 28/1 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen ingevoegd bij wet van 22 mei 2014).	Actuellement, la discrimination commise dans l'accès aux biens et services et la fourniture de biens et services à la disposition du public n'est incriminée que lorsqu'elle repose sur la race (art. 24 de la loi du 30 juillet 1981) et sur le genre (art. 28/1 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes inséré par la loi du 22 mai 2014).
In het verslag vraagt Unia dat wordt onderzocht of die strafbaarstelling moet worden uitgebreid naar de andere vormen van discriminatie (bijvoorbeeld, sommige discriminaties op grond van geloof sluiten nauw aan bij raciale discriminaties) ³¹⁹ .	Dans son rapport, Unia demande que soit examinée la nécessité d'élargir cette incrimination aux autres formes de discrimination (par exemple, certaines discriminations fondées sur la conviction religieuse sont très proches des discriminations raciales) ³²⁰ .
Met het oog op gelijkheid en niet-discriminatie lijkt het wenselijk om de strafbaarstelling in overeenstemming te brengen met alle vormen van discriminatie door op algemene wijze te verwijzen naar de beschermde criteria opgesomd in artikel 237, tweede lid.	Dans un souci d'égalité et de non-discrimination, il paraît opportun d'aligner l'incrimination sur toutes les formes de discrimination en se référant de façon générale aux critères protégés énumérés à l'article 237, alinéa 2.
Voor het overige herneemt het opschrift van het misdrijf de twee leden van de artikelen 24 van de wet van 30 juli 1981 en 28/1 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen door ze samen te brengen.	Pour le surplus, le libellé de l'infraction reprend, en les regroupant, les deux alinéas des articles 24 de la loi du 30 juillet 1981 et 28/1 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes.

³¹⁹ Evaluatieverslag van UNIA over de wet van 10 mei 2007 tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden en de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, 2016, blz. 80-81.

³²⁰ Rapport d'évaluation d'UNIA sur la loi du 10 mai 2007 modifiant la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie et la du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, 2016, p. 79-80.

Discriminatie binnen de arbeidsrelatie (artikel 243)	La discrimination commise dans le domaine des relations de travail (article 243)
Thans is de situatie identiek aan die voor de voorgaande bepaling: de discriminatie gepleegd in het domein van de arbeidsbetrekkingen wordt strafbaar gesteld wanneer die berust op het ras (art. 25 van de wet van 30 juli 1981) en op het geslacht (art. 28/2 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen ingevoegd bij wet van 22 mei 2014).	Actuellement, la situation est identique que pour la disposition précédente: la discrimination commise dans le domaine des relations de travail n'est incriminée que lorsqu'elle repose sur la race (art. 25 de la loi du 30 juillet 1981) et sur le genre (art. 28/2 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes inséré par la loi du 22 mai 2014).
In het verslag vraagt Unia eveneens dat wordt onderzocht of die strafbaarstelling moet worden uitgebreid naar de andere vormen van discriminatie (bijvoorbeeld, sommige discriminaties op grond van geloof sluiten nauw aan bij raciale discriminaties) ³²¹ .	Dans son rapport, Unia demande également que soit examinée la nécessité d'élargir cette incrimination aux autres formes de discrimination (par exemple, certaines discriminations fondées sur la conviction religieuse sont très proches des discriminations raciales) ³²² .
Met het oog op gelijkheid en niet-discriminatie lijkt het wenselijk om die strafbaarstelling eveneens in overeenstemming te brengen met alle vormen van discriminatie door op algemene wijze te verwijzen naar de beschermde criteria opgesomd in artikel 237, tweede lid.	Dans un souci d'égalité et de non-discrimination, il paraît opportun d'aligner également cette incrimination sur toutes les formes de discrimination en se référant de façon générale aux critères protégés énumérés à l'article 237, alinéa 2.
Voor het overige herneemt het opschrift van het misdrijf hier eveneens de twee leden van de artikelen 25 van de wet van 30 juli 1981 en 28/2 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen door ze samen te brengen.	Pour le surplus, ici également, le libellé de l'infraction reprend, en les regroupant, les deux alinéas des articles 25 de la loi du 30 juillet 1981 et 28/2 de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes.
Negationisme (artikel 244)	Le négationnisme (article 244)

³²¹ Evaluatieverslag van UNIA over de wet van 10 mei 2007 tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden en de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, 2016, blz. 80-81.

³²² Rapport d'évaluation d'UNIA sur la loi du 10 mai 2007 modifiant la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie et la du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, 2016, p. 79-80.

Thans wordt een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 bestudeerd teneinde uitvoering te geven aan het Aanvullend Protocol van 28 januari 2003 bij het Europees Verdrag inzake computercriminaliteit van 23 november 2001, betreffende de strafbaarstelling van handelingen van racistische of xenofobische aard verricht via computersystemen en aan het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie van 28 november 2008 2008/913/JBZ betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht.	Actuellement, un avant-projet de loi de modification de la loi du 30 juillet 1981 est à l'étude en vue de l'implémentation du protocole du 28 janvier 2003 additionnel à la Convention européenne du 23 novembre 2001 sur la cybercriminalité, relatif à l'incrimination d'acte de nature raciste et xénophobe commis par le biais de systèmes informatiques et la décision cadre du Conseil de l'Union européenne du 28 novembre 2008 2008/913/JAI sur la lutte contre certaines formes et manifestations de racisme et de xénophobie au moyen du droit pénal.
Er wordt voorgesteld om de huidige strafbaarstelling te behouden in afwachting van de uitwerking van dat voorontwerp. In voorkomend geval kan worden beoogd om deze specifieke strafbaarstelling te behouden in een bijzondere wet.	Il est proposé de maintenir l'incrimination actuelle dans l'attente de l'élaboration de cet avant-projet. Le cas échéant, il peut être envisagé de maintenir cette incrimination spécifique dans une loi particulière.
Seksisme (artikel 245)	Le sexisme (article 245)
Deze bepaling neemt de artikelen 2 en 3 van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen op in Boek 2.	Cette disposition intègre dans le Livre II les articles 2 et 3 de la loi du 22 mai 2014 tendant à lutter contre le sexisme dans l'espace public et modifiant la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes afin de pénaliser l'acte de discrimination.
Deze strafbaarstelling was het onderwerp van verschillende relevante kritieken in de rechtsleer ³²³ , inzonderheid met betrekking tot de inhoud van het morele element en het onduidelijke karakter van de gebruikte	Cette incrimination a fait l'objet de multiples critiques pertinentes dans la doctrine ³²⁴ , notamment quant au contenu de l'élément moral et au caractère imprécis des termes utilisés et en raison du possible

³²³ J. Vrielink en S. Van Dyck, "Seksismeverbod in de strafwet. Baat niet, schaadt wel", *NjW.*, 2015, blz. 770-793 en 834-843; F. Kutty, "L'incrimination de sexisme", *R.D.P.C.*, 2015, blz. 41 tot 60; J. Rozie, "Gendernneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit?", in *Liber Amicorum C. Van den Wyngaert*, Antwerpen, Maklu, 2017, te verschijnen.

³²⁴ J. Vrielink et S. Van Dyck, « Seksismeverbod in de strafwet. Baat niet, schaadt wel », *NjW.*, 2015, pp. 770-793 et 834-843 ; F. Kutty, "L'incrimination de sexisme", *R.D.P.C.*, 2015, pp. 41 à 60 ; J. Rozie, "Gendernneutraliteit in het strafrecht : utopie of realiteit ?", in *Liber Amicorum C. Van den Wyngaert*, Antwerpen, Maklu, 2017, à paraître.

<p>bewoordingen en wegens een mogelijke overlap die de nieuwe strafbaarstelling vormt met andere bestaande strafbaarstellingen (zoals de pesterijen, de laster en eerroof, de belediging, de bedreiging en de aanzetting tot haat, discriminatie of geweld op grond de seksuele geaardheid). Die elementen zouden de schrapping ervan kunnen rechtvaardigen, maar aangezien het om een wetgeving gaat die recent werd gestemd, wordt die bepaling opgenomen in het voorontwerp.</p>	<p>double emploi que constitue la nouvelle incrimination avec d'autres incriminations existantes (telles que le harcèlement, la calomnie et la diffamation, l'injure, la menace et l'incitation à la haine, à la discrimination ou à la violence fondée sur l'orientation sexuelle). Ces éléments pourraient justifier sa suppression mais comme il s'agit d'une législation qui a été votée récemment, cette disposition est reprise dans l'avant-projet.</p>
<p>Het woord "essentielement" werd weggelaten uit de wettekst teneinde in overeenstemming te zijn met het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 72/2016 van 25 mei 2016.</p>	<p>Le mot « essentiellement » a été omis du texte légal afin de se conformer à l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 72/2016 du 25 mai 2016.</p>
<p>Voor het overige blijft de inhoud van de strafbaarstelling identiek.</p>	<p>Pour le surplus, le contenu de l'incrimination reste identique.</p>
<p>Afdeling 2. Mensenhandel en mensensmokkel</p>	<p>Section 2. La traite et le trafic des êtres humains</p>
<p>Met het oog op de coherentie en vereenvoudiging herneemt en groepeert deze afdeling de bestaande strafbaarstellingen inzake mensenhandel uit de artikelen 433^{quinquies} tot 433^{novies} van het Strafwetboek evenals de strafbaarstellingen inzake mensensmokkel uit de artikelen 77bis tot 77^{sexies} van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. Die strafbaarstellingen vertonen immers tal van gelijkenissen, meer bepaald wat de verzwarende omstandigheden en de toepasselijke straffen betreft. Voorts komt het vaak voor dat de problematieken betreffende mensenhandel en mensensmokkel elkaar overlappen.</p>	<p>Dans un souci de cohérence et de simplification, la présente section entend reprendre et regrouper les incriminations existantes de traite des êtres humains figurant aux articles 433^{quinquies} à 433^{novies} du Code pénal et celles de trafic des êtres humains figurant aux articles 77bis à 77^{sexies} de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers. En effet, ces incriminations présentent de nombreuses similitudes notamment quant aux circonstances aggravantes et aux peines applicables. De plus, il n'est pas rare que les problématiques relatives à la traite et au trafic d'êtres humains se recoupent.</p>

<p>Uit het rapport van Myria met betrekking tot mensenhandel van 2020 volgt dat voornamelijk vrouwen het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting, terwijl voornamelijk mannen het slachtoffer zijn van economische uitbuiting (Myria, Rapport d'évaluation 2020 – traite et trafic des êtres humains, p113, https://www.myria.be/files/MYRIA_Rapport_d%C3%A9valuation_2020_Traite_et_trafic_des_%C3%AAtres_humains.pdf).</p>	<p>Il ressort du rapport 2020 de Myria relatif à la traite des êtres humains que les femmes sont principalement victimes d'exploitation sexuelle alors que les hommes sont principalement victimes d'exploitation économique (Myria, Rapport d'évaluation 2020 – traite et trafic des êtres humains, p. 113, https://www.myria.be/files/MYRIA_Rapport_d%C3%A9valuation_2020_Traite_et_trafic_des_%C3%AAtres_humains.pdf).</p>
<p>Mensenhandel (artikel 246)</p>	<p>La traite des êtres humains (article 246)</p>
<p>Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling van mensenhandel, in haar huidige versie, uit artikel 433 <i>quinquies</i> van het Strafwetboek.</p>	<p>Cette disposition reprend l'incrimination de traite des êtres humains telle qu'elle figure à l'article 433 <i>quinquies</i> du Code pénal dans sa version actuelle.</p>
<p>De nieuwe voorgestelde tekst wijzigt evenwel de formulering van punt 4° van paragraaf 1, dat mensenhandel met het oog op het wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal strafbaar stelt. Deze wijziging is ontleend aan de wijziging die is voorgesteld in het voorontwerp van wet betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel (ref. vermelden). Mensenhandel met het oog op het wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal wordt voortaan omschreven door verwijzing naar "de uitbuiting door het wegnemen" en niet langer door verwijzing naar de wet van 13 juni 1986 (waarin het wegnemen van organen met het oog op transplantatie in het menselijk lichaam wordt geregeld) of naar de wet van 19 december 2008 (waarin het wegnemen van menselijk lichaamsmateriaal - daaronder begrepen organen - met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek wordt</p>	<p>Toutefois, le nouveau texte proposé modifie la formulation du 4° du paragraphe premier qui incrimine la traite des êtres humains en vue de prélèvement d'organes ou de matériel corporel humain. Cette modification s'inspire de la modification proposée par l'avant-projet de loi relatif au trafic d'organes humains et relatif au principe de non-sanction des victimes de traite des êtres humains (réf. à mentionner). La traite en vue de prélèvement d'organes ou de matériel corporel humain est dorénavant définie par référence à « l'exploitation par le prélèvement », et non plus par le renvoi aux lois du 13 juin 1986 (qui règle les prélèvements d'organes dans un but de transplantation dans le corps humain) et du 19 décembre 2008 (qui règle les prélèvements de matériel corporel humain – organes compris- destiné à des applications médicales humaines ou à des fins de recherche scientifique). Ces deux lois ont, en effet, des champs d'application limités à des finalités déterminées de</p>

<p>geregeld). Het toepassingsgebied van beide wetten is immers beperkt tot welbepaalde doeleinden van wegneming. Dat maakt dat de reikwijdte van de strafbaarstelling van mensenhandel dus beperkt is in het licht van de internationale bindende normen (Protocol van Palermo, Verdrag van Warschau en de richtlijn van 2011). Voorts omvatten zij beginselen die vreemd zijn aan mensenhandel, in het bijzonder het verbod op commercialisering, wat het begrip mensenhandel dreigt te vertekenen. Een donor die zonder enige druk of misbruik van kwetsbaarheid wordt geworven om een nier te verkopen, is immers geen slachtoffer van mensenhandel hoewel hij, op grond van de huidige tekst, werd geworven met het oog op een wegneming in strijd met de wet van 1986. Het begrip uitbuiting biedt de rechter de mogelijkheid om de kwalificatie van mensenhandel voor te behouden voor wantoestanden waarin de menselijke waardigheid niet wordt gerespecteerd.</p>	<p>prélèvement. La portée de l'incrimination de la traite se trouve donc réduite au regard des normes internationales contraignantes (Protocole de Palermo, Convention de Varsovie et directive de 2011). De plus, elles comportent des principes étrangers à la traite, en particulier l'interdiction de commercialisation, ce qui risque de dénaturer la notion de traite. En effet, un donneur recruté pour vendre un rein sans aucune pression ni abus de vulnérabilité, n'est pas une victime de traite même si, sur base du texte actuel, il a été recruté en vue d'un prélèvement pratiqué en violation de la loi de 1986. La notion d'exploitation permet au juge de réserver la qualification de traite aux situations abusives où la dignité humaine n'est pas respectée.</p>
<p>Doordat mensenhandel bestraft wordt met een straf van niveau 3 is de nieuwe bepaling in lijn met de voorheen vastgestelde straf.</p>	<p>En prévoyant que la traite des êtres humains est punie d'une peine de niveau 3, la nouvelle disposition s'aligne sur la peine prévue précédemment.</p>
<p>De poging tot het misdrijf is strafbaar krachtens de algemene bepaling uit boek 1 (artikel 10).</p>	<p>La tentative de commettre l'infraction est punissable en vertu de la disposition générale figurant au livre Ier (article 10).</p>
<p>Zoals nu reeds het geval is, wordt tevens bepaald dat de geldboete als bijkomende straf, waarin voorzien is bij artikel 53, zo veel keer kan worden toegepast als er slachtoffers zijn.</p>	<p>Comme c'est déjà le cas à l'heure actuelle, il est également prévu que l'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 53 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.</p>
<p>Mensensmokkel (artikel 247)</p>	<p>Le trafic des êtres humains (article 247)</p>
<p>Deze bepaling integreert in het Strafwetboek de strafbaarstelling van mensensmokkel, vermeld in artikel 77bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot</p>	<p>Cette disposition incorpore dans le Code pénal l'incrimination de trafic des êtres humains qui figure à l'article 77bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au</p>

het grondgebied, het verblijf, de vestigingen de verwijdering van vreemdelingen.	territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.
De straf van niveau 3 stemt overeen met de huidige strafmaat.	La peine de niveau 3 correspond au taux de la peine actuelle.
De poging tot het plegen van dit misdrijf is strafbaar krachtens de algemene bepaling uit boek 1 (artikel 10).	La tentative de commettre l'infraction est punissable en vertu de la disposition générale figurant au livre I ^{er} (article 10).
Ook hier wordt bepaald dat de geldboete als bijkomende straf, waarin voorzien is bij artikel 53, zo veel keer kan worden toegepast als er slachtoffers zijn.	Ici également, il est prévu que l'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 53 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.
Verzwaarde mensenhandelen mensensmokkel (artikel 248)	La traite et le trafic des êtres humains aggravés (article 248)
De eerste paragraaf van de bepaling herneemt de acht identieke verzwarende omstandigheden waarin was voorzien, wat mensenhandel betreft, bij artikel 433 <i>septies</i> van het Strafwetboek en, wat mensensmokkel betreft, bij artikel 77 <i>quater</i> van de wet van 15 december 1980. Deze verzwarende omstandigheden worden hier overgenomen als verzwarende bestanddelen die hebben tot gevolg dat de toepasselijke straf een straf van niveau 4 is.	Le paragraphe premier de la disposition reprend les circonstances aggravants identiques au nombre de huit qui étaient prévus, pour la traite des êtres humains, à l'article 433 <i>septies</i> du Code pénal et, pour le trafic des êtres humains, à l'article 77 <i>quater</i> de la loi du 15 décembre 1980. En raison de sa pertinence, le mobile discriminatoire y est ajouté. Ces circonstances aggravantes sont reprises ici à titre d'éléments aggravants qui ont pour effet que la peine applicable est une peine de niveau 4.
Aangezien de straffen omschreven in de strafbepalingen van afdeling 2 van hoofdstuk 3 betreffende de "seksuele uitbuiting van minderjarigen" strenger zijn, wordt verduidelijkt dat bij mensenhandel met het oog op de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting ten aanzien van een minderjarige de bepalingen van afdeling 2 van hoofdstuk 3 van toepassing zijn.	Comme les peines prévues par les dispositions de la section 2 du chapitre 3 relatives à « L'exploitation sexuelle des mineurs » sont en règle plus sévères, un second alinéa vient préciser que lorsque la traite des êtres humains à des fins d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle a été commise à l'égard d'un mineur, les dispositions de la section 2 du chapitre 3 trouvent à s'appliquer.
De tweede paragraaf herneemt de twee verzwarende omstandigheden waarin respectievelijk voorzien is bij de artikelen	Le deuxième paragraphe reprend, quant à lui, les deux éléments aggravants prévus respectivement aux articles 433 <i>octies</i> du

433 <i>octies</i> van het huidig Strafwetboek en 77 <i>quinquies</i> van de wet van 15 december 1980. De straf is in dat geval een straf van niveau 5.		Code pénal actuel et 77 <i>quinquies</i> de la loi du 15 décembre 1980. La peine prévue dans ce cas est une peine de niveau 5.
Verzwarende omstandigheden van mensenhandel en mensensmokkel (artikel 249)		Les circonstances aggravantes de la traite et du trafic des êtres humains (article 249)
De verzwarende omstandigheden waarin thans voorzien is bij de artikelen 433 <i>sexies</i> van het huidig Strafwetboek en 77 <i>ter</i> van de wet van 15 december 1980, hadden tot gevolg dat de straf gebracht werd op een straf van vijf jaar tot tien jaar opsluiting die, na de correctionalisering, niet meer mocht bedragen dan vijf jaar gevangenisstraf. Om die reden worden zij in het voorontwerp overgenomen als verzwarende omstandigheden, en niet als verzwarende bestanddelen.		Les circonstances aggravantes prévues actuellement aux articles 433 <i>sexies</i> du Code pénal actuel et 77 <i>ter</i> de la loi du 15 décembre 1980 avaient pour effet de porter la peine à une peine de réclusion de cinq à dix ans qui, à la suite de la correctionnalisation, ne pouvait dépasser cinq d'emprisonnement. C'est pourquoi ces circonstances aggravantes sont reprises dans l'avant-projet à titre de circonstances aggravantes et non d'éléments aggravants.
Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf (artikel 250)		La confiscation de l'instrument de l'infraction (article 250)
De regeling inzake verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf van mensenhandel of mensensmokkel onderscheidt zich in twee opzichten van het gemeen recht dat geldt voor de verbeurdverklaring (zoals geregeld bij artikel 54 van Boek 1).		Le régime de la confiscation de l'instrument de l'infraction de traite ou de trafic des êtres humains se distingue à deux égards du droit commun applicable à la confiscation (telle que régie par l'article 54 du Livre I ^{er}).
Ten eerste zal, in afwijking van artikel 54, § 1, 2°, van dit wetboek, de verbeurdverklaring ook betrekking hebben op die zaken als zij niet toebehoren aan de veroordeelde. Naar analogie met andere misdrijven die in een dergelijke mogelijkheid voorzien, wordt bepaald dat die straf geen aantasting mag inhouden van de rechten die derden op wettige wijze kunnen laten gelden op die zaken. De wijze waarop derden hun rechten zullen kunnen inroepen (strafrechtelijk kort		D'abord, par dérogation à l'article 54, § 1 ^{er} , 2°, du présent Code, la confiscation portera sur ces choses même si elles n'appartiennent pas au condamné. A l'instar d'autres infractions qui offrent une telle possibilité, il est prévu que cette peine ne peut porter atteinte aux droits que des tiers peuvent légitimement faire valoir sur ces choses. La façon dont les tiers pourront faire valoir leurs droits (référé pénal,

geding, optreden voor de feitenrechter) is een procedurele kwestie.	intervention devant le juge du fond) est une question qui relève de la procédure.
Vervolgens, aangezien artikel 54, § 1, vierde lid, van Boek 1 in de mogelijkheid daartoe voorziet, zal de verbeurdverklaring eveneens toegepast worden, onder dezelfde voorwaarden, op de onroerende goederen of gedeelten ervan die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf.	Ensuite, comme l'article 54, § 1 ^{er} , alinéa 4, du Livre I ^{er} , en prévoit la possibilité, la confiscation sera également appliquée, dans les mêmes conditions, aux immeubles ou parties d'immeuble qui ont servi ou qui ont été destinés à commettre l'infraction.
In feite wordt aldus de huidige regeling inzake verbeurdverklaring die van toepassing is op mensenhandel en mensensmokkel hernomen.	Il s'agit en réalité de la reprise du régime actuel de la confiscation applicable à la traite et au trafic des êtres humains.
Specifieke verboden in geval van veroordeling wegens mensenhandel (artikel 251)	Les interdictions spécifiques en cas de condamnation du chef de traite des êtres humains (article 251)
De eerste paragraaf van de ontworpen bepaling herneemt de verboden inzake de uitbating van bepaalde inrichtingen, als bedoeld in artikel 433 <i>novies</i> , § 2, van het Strafwetboek (dat verwijst naar de verboden bedoeld in artikel 382, § 2). Op voorstel van het college van procureurs-generaal werden de woorden "alook enige andere commerciële activiteit uit te oefenen" toegevoegd om zo de rechter een grotere flexibiliteit te bieden door de potentieel te verbieden activiteiten niet te beperken.	Le paragraphe premier de la disposition en projet reprend les interdictions d'exploitation de certains établissements prévues actuellement à l'article 433 <i>novies</i> , § 2, du Code pénal (qui renvoie aux interdictions prévues à l'article 382, § 2). Sur la suggestion du Collège des procureurs généraux, les mots « ou encore d'exercer une autre activité commerciale » ont été ajoutés afin de ménager au juge une plus grande flexibilité et de ne pas limiter les activités pouvant être interdites.
De tweede paragraaf herneemt de verboden, bedoeld in de artikelen 382 <i>bis</i> en 433 <i>novies</i> , § 2, van het Strafwetboek.	Le deuxième paragraphe reprend les interdictions visées par les articles 382 <i>bis</i> et 433 <i>novies</i> , § 2, du Code pénal.
Naar analogie met de beroepsverboden, geregeld bij artikel 57 van Boek 1, nemen de verboden in dit artikel een aanvang op de dag waarop de veroordeling in kracht van gewijsde is getreden. De termijn wordt niettemin verlengd voor de duur dat de gevangenisstraf wordt uitgevoerd, met uitzondering van de periode van vervroegde invrijheidstelling.	A l'instar des interdictions professionnelles régies par l'article 57 du Livre I ^{er} , les interdictions visées au présent article prennent cours le jour où la condamnation est passée en force de chose jugée. Le délai est toutefois prolongé de la durée pendant laquelle la peine d'emprisonnement se

		trouve exécutée à l'exception de la période de libération anticipée.
De straf in geval van niet-naleving van het verbod zal worden bepaald in het kader van hoofdstuk 5 van titel 7, dat gewijd is aan de misdrijven tegen de rechtsbedeling.		La sanction pénale à prévoir en cas de non-respect de l'interdiction sera prévue dans le cadre du chapitre 5 du titre 7 consacré aux infractions contre l'administration de la justice.
De sluiting van de inrichting die thans is opgenomen in artikel 433 <i>novies</i> , §4, is hernomen onder artikel 275.		La fermeture d'établissement prévue actuellement par l'article 433 <i>novies</i> , § 4, est reprise à l'article 275.
Verschoningsgrond ten gunste van het slachtoffer van mensenhandel (artikel 252)		La cause d'excuse au profit de la victime de traite des êtres humains (article 252)
Deze bepaling herneemt de verschoningsgrond ingevoerd door de wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel (BS 21 juni 2019) en nu terug te vinden is in artikel 433 <i>quinquies</i> , §5 van het Strafwetboek van 1867.		Cette disposition reprend la cause d'excuse instituée par la loi du 22 mai 2019 relative au trafic d'organes humains été relative au principe de non-sanction des victimes de traite des être humains (M.B., 21 juin 2019) et figurant à l'article 433 <i>quinquies</i> , § 5, du Code pénal de 1867.
Deze verschoningsgrond zal van toepassing zijn op de misdrijven bedoeld in het Strafwetboek (gebruik van valse stukken, diefstal ...), in het Sociaal Strafwetboek (inzonderheid niet-aangegeven werk zoals bedoeld in artikel 183/1) en in de bijzondere wetten (bijvoorbeeld de verkoop van verdovende middelen, de misdrijven bedoeld in de vreemdelingenwet van 1980). Er wordt evenwel voorgesteld de verschoningsgrond uit te sluiten voor de misdrijven strafbaar met een straf van niveau 7 of 8; in dat laatste geval zal enkel dwang (onweerstaanbare macht) zoals bedoeld in artikel 22 van ontworpen Boek 1, in voorkomend geval, in aanmerking worden genomen.		Cette cause d'excuse sera applicable aux infractions prévus dans le Code pénal (usage de faux documents, vol, ...), dans le Code pénal social (notamment le travail non déclaré visé à l'article 183/1) et dans les lois particulières (par exemple, la vente de stupéfiants, les infractions prévues dans la loi du 15 décembre 1980 sur les étrangers). Il est cependant proposé de l'exclure pour les infractions punissable d'une peine de niveau 7 ou de niveau 8 ; dans ce dernier cas, seule la contrainte (force irrésistible) visée à l'article 22 du livre 1 ^{er} en projet pourra, le cas échéant, être retenue.

Afdeling 2bis. Misbruik van prostitutie	Section 2bis. De l'abus de prostitution
De bepalingen inzake het misbruik van prostitutie staan in Titel VIII, Hoofdstuk IIIbis/1 van het huidige Strafwetboek. Deze bepalingen zijn onlangs ingevoerd bij de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksuele strafrecht. De verbeteringen van de wet van ... juli 2022 zijn hernomen. Het is derhalve de bedoeling deze bepalingen in het ontwerp getrouw weer te geven.	Les infractions relatives à l'abus de prostitution figurent actuellement dans le Titre VIII, Chapitre IIIbis/1 du Code pénal actuel. Ces dispositions ont été récemment introduites par la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel. Les corrections apportées par la loi du ... juillet 2022 ont été reprises. Le projet entend donc reprendre fidèlement ces dispositions.
De voorgestelde bepalingen zijn derhalve alleen bedoeld om de regels aan te passen aan boek I, om de straffen om te zetten op basis van de nieuwe indeling van de straffen in niveaus, rekening houdend met de situatie na correctionalisering. Verder worden bepaalde elementen die louter een herhaling zijn van wat nu in het ontwerp van Boek 1 is opgenomen verwijderd, aangezien de toepassing ervan reeds voortvloeit uit het nieuwe Boek 1.	Les dispositions en projet ont donc uniquement pour objet d'adapter les règles en fonction du Livre Ier et de transposer les peines sur la base de la nouvelle répartition des peines en niveaux, en tenant compte de la situation après correctionnalisation. Par ailleurs, certains éléments qui constituent une répétition de ce qui est déjà repris dans le Livre 1, sont supprimés dès lors que leur application résulte déjà du nouveau Livre 1.
Afdeling 3. Verkoop van kinderen	Section 3. La vente d'enfants
Op 17 maart 2006 bekrachtigde België het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, ondertekend te New York op 25 mei 2000.	Le 17 mars 2006, la Belgique a ratifié le Protocole facultatif à la Convention relative aux droits de l'enfant concernant la vente d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants, signé à New York le 25 mai 2000.
Artikel 1 van het protocol bepaalt dat de Staten die partij zijn de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie verbieden overeenkomstig de bepalingen van dit protocol.	L'article premier du protocole dispose que les États Parties interdisent la vente d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants conformément aux dispositions du présent Protocole.
De artikelen 2 en 3 van het protocol verplichten de Staten die partij zijn erop toe te zien dat de verkoop van kinderen, zoals omschreven door het protocol, strafbaar	Les articles 2 et 3 du Protocole obligent les États parties à veiller notamment à ce que la vente d'enfants, telle que définie par le protocole, soit incriminée, que cette

gesteld wordt, ongeacht of dit strafbare feit in eigen land dan wel grensoverschrijdend, individueel dan wel in georganiseerd verband wordt gepleegd.

Overigens stelt het UNICEF-handboek over de toepassing van het facultatief protocol betreffende de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderporno³²⁵ dat de Staten de verkoop van kinderen als dusdanig strafbaar moet stellen.³²⁶ Er wordt onderlijnd dat zelfs als het merendeel van de beschreven gedragingen beantwoorden aan de kenmerken van mensenhandel, er nog steeds situaties van kinderverkoop zijn die niet onder mensenhandel vallen en vice versa.³²⁷

Het ontwerp strekt ertoe aan die door België aangegane internationale verplichting te voldoen met de invoering, in het Strafwetboek, van de specifieke strafbaarstelling van de verkoop van kinderen. Ofschoon die strafbaarstelling in bepaalde opzichten een overlapping kan inhouden met andere strafbaarstellingen, zoals mensenhandel of de strafbare feiten met betrekking tot seksuele uitbuiting van kinderen, lijkt het nuttig om te voorzien in een specifieke strafbaarstelling, gezien de ernst van het strafbare feit en de noodzaak van bescherming van minderjarigen tegen die vorm van criminaliteit.

Verkoop van kinderen (art. 253)

Deze bepaling behelst de invoering van de strafbaarstelling van de verkoop van kinderen in het Strafwetboek, zoals omschreven in de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en

infraction soit commise au plan interne ou transnational, par un individu ou de façon organisée.

Par ailleurs, le manuel UNICEF³³² d'application du protocole facultatif concernant la vente d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants considère que les Etats doivent incriminer la vente d'enfants comme telle³³³. Il souligne que « si la plupart des actes définis comme relevant de la vente répondent également aux caractéristiques de la traite, il existe des situations de vente qui ne relèvent pas de la traite et vice versa »³³⁴.

Le projet tend à satisfaire à cette obligation internationale contractée par la Belgique en introduisant dans le Code pénal l'incrimination spécifique de vente d'enfants. Même si à certains égards, cette incrimination peut recouper d'autres incriminations telles que la traite des êtres humains ou les infractions relatives à l'exploitation sexuelle des enfants, il est apparu utile, eu égard à la gravité de l'infraction et à la nécessité de protéger les mineurs d'âge contre cette forme de criminalité, de prévoir une incrimination spécifique.

La vente d'enfants (art. 253)

Cette disposition introduit dans le Code pénal l'incrimination de vente d'enfants telle que définie par les articles 2 et 3 du Protocole facultatif à la Convention relative aux droits de l'enfant concernant la vente

³²⁵ https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/optional_protocol_fre.pdf

³²⁶ Handboek Unicef, p. 19.

³²⁷ Handboek Unicef, p. 15.

³³² https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/optional_protocol_fre.pdf

³³³ Voy. notamment Manuel Unicef, p. 19.

³³⁴ Manuel Unicef, p. 15.

kinderpornografie bij het Verdrag inzake de rechten van het kind. Deze bepaling beoogt de strafrechtelijke bestrafing van elke verkoop van kinderen, ongeacht het motief of de beweegreden. In dat verband moet eraan herinnerd worden dat de Staten, op grond van artikel 35 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, alle passende maatregelen moeten nemen ter voorkoming van de verkoop van kinderen, voor welk doel of in welke vorm dan ook.

Artikel 2.a van het protocol³²⁸ bepaalt dat onder de verkoop van kinderen verstaan wordt: “iedere handeling of transactie waarbij een kind wordt overgedragen door een persoon of groep personen aan een andere persoon of groep personen tegen betaling of een andere vorm van vergoeding”. Met kind wordt bedoeld: “ieder mens jonger dan achttien jaar” (art. 1 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind).

Artikel 3 verplicht de Staten die partij zijn, in het kader van de verkoop van kinderen, tot het strafbaar stellen van het aanbieden, afleveren of aanvaarden van een kind, ongeacht op welke wijze, met als doel de seksuele uitbuiting van het kind, de overdracht met winstoogmerk van organen van het kind en het onderwerpen van een kind aan gedwongen arbeid.

Op grond van die bepalingen omschrijft de ontworpen bepaling de verkoop van kinderen als het aanbieden, afleveren of aanvaarden van een minderjarige³²⁹,

d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants. Par cette disposition, on entend réprimer pénalement toute vente d'enfant quel que soit le motif ou le mobile. A cet égard, il y a eu de rappeler que l'article 35 de la Convention relative aux droits de l'enfant impose aux Etats de prendre toutes les mesures appropriées pour empêcher la vente d'enfants, à quelque fin que ce soit et sous quelque forme que ce soit.

L'article 2.a, du Protocole³³⁵ dispose que la vente d'enfants s'entend comme « tout acte ou toute transaction en vertu desquels un enfant est remis par toute personne ou de tout groupe de personnes à une autre personne ou un autre groupe contre rémunération ou tout autre avantage. L'enfant doit être compris comme étant « tout être humain âgé de moins de dix-huit ans » (art. 1er de la Convention relative aux droits de l'enfant).

L'article 3 oblige, quant à lui, les Etats parties à incriminer dans le cadre de la vente d'enfants le fait d'offrir, de remettre, ou d'accepter un enfant, quel que soit le moyen utilisé, aux fins d'exploitation sexuelle de l'enfant, de transfert d'organe de l'enfant à titre onéreux ou de soumettre l'enfant au travail forcé.

Se fondant sur ces dispositions, la disposition en projet définit la vente d'enfants comme consistant à proposer, offrir, promettre, remettre ou accepter un

³²⁸ Artikel 2

Voor de toepassing van dit protocol wordt verstaan onder:

a) de verkoop van kinderen: iedere handeling of transactie waarbij een kind wordt overgedragen door een persoon of groep personen aan een andere persoon of groep personen tegen betaling of een andere vorm van vergoeding; (...)

³²⁹ Het gaat om de minderjarige zoals omschreven in de voorafgaande titel van Boek II.

³³⁵ Aux fins du présent Protocole: a) On entend par vente d'enfants tout acte ou toute transaction en vertu desquels un enfant est remis par toute personne ou de tout groupe de personnes à une autre personne ou un autre groupe contre rémunération ou tout autre avantage; (...).

ongeacht op welke wijze, tegen betaling of een vergelijkbaar voordeel. De notie van betaling of vergelijkbaar voordeel wordt zeer ruim geïnterpreteerd (hierbij kan worden verwezen naar de definitie van deze notie gegeven in het kader van de handel in organen – cf. infra). Onder deze notie wordt begrepen elke betaling, elke vergoeding maar ook ruimer elke vorm van direct of indirect voordeel dat de tegenprestatie uitmaakt voor het kind. De ongeoorloofde voordelen die aan derden worden gegeven als tegenpartij voor het kind zijn ook dergelijke voordelen. De administratieve kosten voor een adoptie of de vergoeding van bepaalde kosten voor het onderhoud van het kind tijdens een dergelijke procedure vallen hier niet onder.

Er wordt voorgesteld de verkoop van kinderen (zonder verzwarend bestanddeel) te bestraffen met een straf van niveau 3, rekening houdend met de toepasselijke straffen in geval van verkoop van kinderen als verzaamd misdrijf.

Poging tot het misdrijf is strafbaar krachtens de algemene bepaling uit boek I (artikel 10).

Net als bij mensenhandel wordt bepaald dat de boete als bijkomende straf, waarin voorzien is bij artikel 53, zo veel keer kan worden toegepast als er slachtoffers zijn.

Verzwaarde verkoop van kinderen (art. 254)

Teneinde een gelijkaardige bestraffing te bekomen als de bestraffing van mensenhandel ten aanzien van een minderjarige, wordt de verkoop van kinderen bestraft met een straf van niveau 4 wanneer dit gebeurt met als doel:

1° de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;

mineur d'âge³³⁶, quel que soit le moyen utilisé, contre un profit ou tout autre avantage comparable. La notion de profit ou d'avantage comparable est entendue de façon fort large (on peut se référer ici à la définition de cette notion donnée dans le cadre du trafic d'organes – cf. ci-après). Par cette notion, on entend notamment tout paiement, toute rémunération mais aussi plus largement toute forme d'avantage direct ou indirect dont la contrepartie serait l'enfant. Les avantages octroyés indument à des tiers en contrepartie de l'enfant constituent également de tels avantages. En revanche, les frais administratifs pour une adoption ou le remboursement de certains frais liés à l'entretien de l'enfant durant une telle procédure échappent à cette notion.

Il est proposé de sanctionner la vente d'enfants (sans élément aggravant) d'une peine de niveau 3, ce compte tenu des peines applicables en cas de vente d'enfants aggravée.

La tentative de commettre l'infraction est punissable en vertu de la disposition générale figurant au livre Ier (article 10).

Comme pour la traite des êtres humains, il est prévu que l'amende à titre de peine accessoire prévue par l'article 53 pourra être appliquée autant de fois qu'il y a de victimes.

La vente d'enfants aggravée (article 254)

Afin d'établir le parallélisme avec la répression de la traite des êtres humains commise à l'égard d'un mineur d'âge, la vente d'enfants est sanctionnée d'une peine de niveau 4 lorsqu'elle est pratiquée aux fins :

1° à des fins d'exploitation de la prostitution ou d'autres formes d'exploitation sexuelle;

³³⁶ Il s'agit du mineur d'âge tel que défini dans le titre préliminaire du Livre II.

<p>2° de uitbuiting van bedelarij; 3° het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid; 4° de uitbuiting door het wegnemen van organen of van menselijk lichaamsmateriaal, of; 5° deze persoon tegen zijn wil een misdrijf te doen plegen.</p> <p>In voorkomend geval zal de verzwaarde verkoop van kinderen ook mensenhandel of handel in organen uitmaken (eendaadse samenloop).</p> <p>Deze verzwaarde strafbaarstelling stemt overeen met deze omschreven in artikel 3 van het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie bij het Verdrag inzake de rechten van het kind.^{330 331}</p> <p>Tot slot is, net als voor mensenhandel, een straf van niveau 5 van toepassing ingeval het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt zonder het oogmerk te doden of</p>	<p>2° à des fins d'exploitation de la mendicité; 3° à des fins de travail ou de services, dans des conditions contraires à la dignité humaine; 4° à des fins d'exploitation par le prélèvement d'organes ou de matériel corporel; 5° ou afin de faire commettre par cette personne une infraction, contre son gré.</p> <p>Le cas échéant, l'infraction aggravée de vente d'enfant constituera également des faits de traite des êtres humains ou de trafic d'organes (concours d'infractions constitué d'un seul fait).</p> <p>Cette incrimination aggravée englobe celle définie par l'article 3 du Protocole facultatif à la Convention relative aux droits de l'enfant, concernant la vente d'enfants, la prostitution des enfants et la pornographie mettant en scène des enfants^{337 338}.</p> <p>Enfin, comme pour la traite des êtres humains, une peine de niveau 5 est</p>
---	--

³³⁰ Artikel 3

1. Iedere Staat die partij is, waarborgt dat zijn strafrecht volledig van toepassing is op tenminste de volgende handelingen en gedragingen, ongeacht of deze strafbare feiten in eigen land dan wel grensoverschrijdende, of individueel dan wel in georganiseerd verband worden gepleegd :

a) in het kader van de verkoop van kinderen als omschreven in artikel 2 :

i) het aanbieden, afleveren of aanvaarden van een kind, ongeacht op welke wijze, met als doel :

- a. de seksuele uitbuiting van het kind;
- b. de overdracht met winstoogmerk van organen van het kind;
- c. het onderwerpen van het kind aan gedwongen arbeid;

ii) het als tussenpersoon onrechtmatig verkrijgen van toestemming voor de adoptie van een kind in strijd met toepasselijke internationale juridische instrumenten inzake adoptie; (...).

³³¹ De strafbaarstelling van het als tussenpersoon onrechtmatig verkrijgen van toestemming voor de adoptie van een kind in strijd met toepasselijke internationale juridische instrumenten inzake adoptie (art. 3.1.a.ii van het protocol) wordt overgenomen bij de strafbare feiten met betrekking tot adoptie.

³³⁷ Article 3

1. Chaque État Partie veille à ce que, au minimum, les actes et activités suivants soient pleinement couverts par son droit pénal, que ces infractions soient commises au plan interne ou transnational, par un individu ou de façon organisée:

a) Dans le cadre de la vente d'enfants telle que définie à l'article 2:

i) Le fait d'offrir, de remettre, ou d'accepter un enfant, quel que soit le moyen utilisé, aux fins:

- a. d'exploitation sexuelle de l'enfant;
- b. de transfert d'organe de l'enfant à titre onéreux;
- c. de soumettre l'enfant au travail forcé;

ii) Le fait d'obtenir indûment, en tant qu'intermédiaire, le consentement à l'adoption d'un enfant, en violation des instruments juridiques internationaux relatifs à l'adoption; (...)

³³⁸ L'incrimination du fait d'obtenir indûment, en tant qu'intermédiaire, le consentement à l'adoption d'un enfant, en violation des instruments juridiques internationaux relatifs à l'adoption (art. 3.1.a.ii du Protocole) est reprise dans les infractions relatives à l'adoption.

<p>ingeval het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet. Deze verzwarende bestanddelen zijn van toepassing ongeacht het al dan niet bestaan van één of meer van de verzwarende bestanddelen uit paragraaf 1.</p> <p>Verzwarende omstandigheden van de verkoop van kinderen (art. 255)</p> <p>De verzwarende omstandigheden waarin thans is voorzien in de artikelen 433^{sexies} van het huidige Strafwetboek (mensenhandel) en 77ter van de wet van 15 december 1990 (mensensmokkel) zijn eveneens van toepassing op de verkoop van kinderen.</p>	<p>applicable lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans intention de la donner ou lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant. Ces éléments aggravants s'appliquent indépendamment de l'existence ou non d'un ou de plusieurs des éléments aggravants visés au paragraphe premier.</p> <p>Les circonstances aggravantes de la vente d'enfants (art. 255)</p> <p>Les circonstances aggravantes prévues actuellement aux articles 433^{sexies} du Code pénal actuel (traite des êtres humains) et 77ter de la loi du 15 décembre 1980 (trafic des êtres humains) sont applicables également à la vente d'enfants.</p>
<p>Afdeling 4. Handel in menselijke organen</p>	<p>Section 4. Le trafic d'organes humains</p>
<p>Deze afdeling herneemt de nieuwe strafbaarstellingen met betrekking tot de handel in menselijke organen zoals die werden geïntroduceerd door de wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel (BS 21 juni 2019). Deze bepalingen zijn momenteel opgenomen in hoofdstuk III^{ter}/1 an titel VIII van Boek II van het Strafwetboek van 1867.</p> <p>De begrippen gehanteerd in de afdeling die gewijd is aan de handel in menselijke</p>	<p>Cette section reprend les nouvelles incriminations relatives au trafic d'organes humains telles qu'elles ont été introduites par la loi du 22 mai 2019 relative au trafic d'organes humains étée relative au principe de non-sanction des victimes de traite des être humains (M.B., 21 juin 2019). Ces dispositions sont reprises actuellement dans le chapitre III^{ter}/1 du Titre VIII du Livre II du Code pénal de 1867.</p>

<p>organen worden toegelicht in de verantwoording van de <u>amendementen</u> gepubliceerd in document DOC 54 3537/002, vanaf bladzijde 22</p> <p>Aangezien het gaat om wetgeving die recent werd aangenomen door de wetgever, strekt het ontwerp ertoe om deze strafbaarstellingen hier getrouw aan deze tekst over te nemen met enkele noodzakelijke aanpassingen in functie van de nieuwe bepalingen van Boek 1 (in het bijzonder de indeling van de straffen in niveaus).</p>	<p>Les termes utilisés dans la section sur le trafic d'organes humains sont expliqués dans la justification des amendements publiée dans le document DOC 54 3537/002, à partir de la page 22.</p> <p>Comme il s'agit d'une législation qui a été récemment approuvée par le législateur, le projet entend ici reprendre, en règle, fidèlement ces incriminations en y apportant les adaptations rendues nécessaires par les nouvelles dispositions du Livre I (notamment à la suite de la nouvelle répartition des peines en niveaux).</p>
<p>Illegaal wegnemen van een menselijk orgaan (artikel 256)</p>	<p>Le prélèvement illégal d'un organe humain (article 256)</p>
<p>Artikel 256 behelst de strafbaarstelling van de illegale wegneming van een orgaan. Het gaat om de wegneming zonder de toestemming vanwege de donor of zonder machtiging door de wet (voor orgaandonatie <i>post mortem</i>), de wegneming van een orgaan in ruil voor een ongeoorloofd profijt of een onterecht voordeel, of de wegneming die gebeurd is buiten het wettelijke kader om. Deze bepaling herneemt de tekst van het artikel 433 <i>novies</i>/2 van het huidige Strafwetboek en, rekening houdend met de systematische correctionalisering van dit type misdrijf, wordt een straf van niveau 3 weerhouden.</p>	<p>L'article 256 incrimine le prélèvement illégal d'un organe. Il s'agit du prélèvement pratiqué sans le consentement du donneur ou sans autorisation de la loi (pour le don <i>post mortem</i>), du prélèvement d'un organe obtenu contre un profit illicite ou un avantage comparable, ou du prélèvement réalisé hors du cadre légal. Cette disposition reprend le texte de l'article 433 <i>novies</i>/2 du Code actuel et, compte tenu de la correctionnalisation systématique de ce type de crime, une peine de niveau 3 a été retenue.</p>
<p>Illegaal transplanteren of gebruiken van een menselijk orgaan (artikel 257)</p>	<p>La transplantation ou l'utilisation illégales d'un organe humain (article 257)</p>
<p>Deze bepaling herneemt de tekst van het huidige artikel 433 <i>novies</i>/3 Strafwetboek. Het tweede lid van artikel 433 <i>novies</i>/3 is hernomen in artikel 265 van dit ontwerp.</p>	<p>Cette disposition reprend le texte de l'article 433 <i>novies</i>/3 du Code actuel.</p> <p>L'alinéa 2 de l'article 433 <i>novies</i>/3 est repris à l'article 265 du texte en projet.</p>

De uitdrukking “opzettelijk”, vermeld onder 1° van de bepaling, verwijst inzonderheid naar de kennis inzake de illegaliteit van de in België verrichte wegneming of inzake de onverenigbaarheid van de in het buitenland verrichte wegneming ten aanzien van de Belgische ethische standaarden. In dat verband mag het subject, indien hij niet over andersluidende elementen beschikt, aannemen dat de organen die weggenomen zijn in België of in een andere lidstaat van de Europese Unie niet zijn weggenomen op illegale wijze of onder een van de drie omstandigheden bedoeld in artikel 256, wanneer zij werden toegewezen door een openbare of private non-profitorganisatie die zich bezighoudt met nationale en grensoverschrijdende orgaanuitwisselingen.	L’expression « délibérément » reprise dans la disposition renvoie notamment à la connaissance de l’illégalité du prélèvement pratiqué en Belgique ou de la non-compatibilité du prélèvement pratiqué à l’étranger au regard des standards éthiques belges. Dans ce cadre, l’agent peut présumer s’il ne dispose pas d’éléments en sens contraire que les organes prélevés en Belgique ou dans un autre Etat membre de l’Union européenne n’ont pas été prélevés illégalement ou dans l’un des trois circonstances fixées à l’article 256, s’ils ont été alloués par une organisation à but non lucratif, publique ou privée, se consacrant aux échanges nationaux et transfrontaliers d’organes.
Voor het onder 2° bedoelde strafbare feit is alleen de gemeenschappelijke basis van het psychische element vereist (het zogenaamde reglementaire strafbare feit), hetgeen betekent dat de arts verplicht is om vóór de transplantatie na te gaan of de vereiste toelatingen zijn verkregen.	L’incrimination visée au 2° ne requiert comme élément moral que le socle commun de l’élément moral (infraction dite réglementaire) ce qui signifie que le praticien est tenu, avant la transplantation, de vérifier si les autorisations requises ont bien été obtenues.
Om te voorkomen dat de uitwisselingen van organen die zijn weggenomen in België of in de lidstaten van de Europese Unie en toegewezen zijn door nationale of tussenstatelijke organisaties onnodig zouden worden gehinderd, voorziet artikel 265 van het voorontwerp uitdrukkelijk in een weerlegbaar vermoeden van rechtmatigheid van de wegneming (cf. <i>infra</i>).	Afin de ne pas risquer d’entraver inutilement les échanges d’organes prélevés en Belgique ou dans les Etats membres de l’Union européenne et alloués par des organisations nationales ou interétatiques, une présomption réfragable de légalité du prélèvement, a été explicitement prévue à l’article 265 de l’avant-projet (cf. <i>infra</i>).
De straffen stemmen overeen met de straffen waarin is voorzien in geval van illegale wegneming van een orgaan (artikel 256 van het ontwerp), teneinde alle actoren van de criminele keten streng te straffen.	Les peines sont ici identiques à celles prévues en cas de prélèvement illégal d’un organe (article 256 du projet), afin de sanctionner sévèrement tous les acteurs de la chaîne criminelle.

Illegaal beheren van menselijke organen (artikel 258)	La gestion illégale d'organes humains (article 258)
Dit artikel herneemt de tekst van het huidige artikel 433 <i>novies</i> /4 Strafwetboek. Het tweede lid van artikel 433 <i>novies</i> /4 is hernomen onder artikel 265 van het ontwerp.	Cette disposition reprend le texte de l'article 433 <i>novies</i> /4 du Code actuel. L'alinéa 2 de l'article 433 <i>novies</i> /4 est repris à l'article 265 du texte en projet.
Ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen (artikel 259)	Le démarchage illicite de donneurs ou de receveurs d'organes humains (article 259)
Deze bepaling herneemt de tekst van het huidige artikel 433 <i>novies</i> /5 Strafwetboek.	Cette disposition reprend le texte de l'article 433 <i>novies</i> /5 du Code actuel.
Het moreel bestanddeel is hier het bijzondere oogmerk, namelijk het oogmerk rechtstreeks of onrechtstreeks een profijt of een onterecht voordeel voor zichzelf of voor een derde te verkrijgen.	L'élément moral est ici l'intention spéciale, à savoir l'intention d'obtenir, directement ou indirectement, un profit ou un avantage comparable pour lui-même ou pour un tiers.
De beoogde straf hier is eveneens identiek aan de straf voor de illegale wegneming of illegale transplantatie van menselijke organen.	La peine prévue ici est également identique à celle applicable au prélèvement illégal ou à la transplantation illégale d'organes humains.
Verzwaard illegaal wegnemen, transplanteren, gebruiken of beheren en ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen (artikel 260)	L'infraction aggravée de prélèvement illégal, de transplantation illégale, d'utilisation illégale, de gestion illégale et de démarchage illicite de donneur ou de receveur d'organes humains (article 260)
Er wordt voorzien in verzwarende bestanddelen voor de misdrijven bedoeld in de artikelen 256 tot en met 259. Die verzwarende bestanddelen zijn enerzijds ontleend aan artikel 13 van het Verdrag van de Raad van Europa tegen de handel in menselijke organen, opengesteld voor ondertekening te Santiago de Compostella op 25 maart 2015 en zijn anderzijds geënt op de desbetreffende bestanddelen in het kader van mensenhandel.	Des éléments aggravants sont prévus pour les infractions visées aux articles 256 à 259. Ces éléments aggravants sont empruntés, d'une part, à l'article 13 de la Convention du Conseil de l'Europe contre le trafic d'organes humains, ouverte à signature à Saint-Jacques-de-Compostelle le 25 mars 2015 et, d'autre part, sont calqués sur ceux prévus en matière de traite des êtres humains.

In vergelijking met het huidige artikel 433 <i>novies</i> /9 werd de discriminerende drijfveer toegevoegd.		Par rapport à l'actuel article 433 <i>novies</i> /9, le mobile discriminatoire a été ajouté.
Faciliteren of verspreiden van illegale praktijken van handel in menselijke organen (artikel 261)		La facilitation ou la diffusion de pratiques illégales de trafic d'organes humains (article 261)
Dit artikel herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 433 <i>novies</i> /6 Sw.		Cet article reprend l'incrimination visée à l'article 433 <i>novies</i> /6 actuel.
De straf wordt afgestemd op de straf voor gewone mensenhandel.		La peine est alignée sur celle prévue pour la traite des êtres humains simple.
Aanvaarden van een illegale transplantatie van een menselijk orgaan (artikel 262)		L'acceptation d'une transplantation illégale d'un organe humain (article 262)
Dit artikel herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 433 <i>novies</i> /7. Zoals vandaag het geval is, is de poging tot het plegen van dit misdrijf niet strafbaar.		Cet article reprend l'incrimination visée à l'article 433 <i>novies</i> /7 actuel. Comme c'est le cas actuellement, la tentative de commettre l'infraction n'est pas punissable.
Aanbieden of aanvaarden van een voordeel in het kader van de handel in menselijke organen (artikel 263)		L'offre ou l'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains (article 263)
Dit artikel herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 433 <i>novies</i> /8 Sw.		Cet article reprend l'incrimination visée à l'article 433 <i>novies</i> /8 actuel.
Als moreel bestanddeel is het opzettelijk handelen vereist.		L'élément moral requis est celui d'avoir agi délibérément.
Zoals vandaag het geval is, is de poging tot het plegen van dit misdrijf niet strafbaar. Aangezien de belofte, het aanbod en de benadering reeds strafbaar gesteld zijn, lijkt de strafbaarstelling van de poging tot het plegen van zulk misdrijf niet noodzakelijk.		Comme c'est le cas actuellement, la tentative de commettre l'infraction n'est pas punissable. Dès lors que la promesse, l'offre et la sollicitation sont déjà incriminées, l'incrimination de la tentative de commettre une telle infraction n'apparaît pas nécessaire.
Verzwaard faciliteren of verspreiden van illegale praktijken en aanbieden of		L'infraction aggravée de facilitation ou de diffusion de pratiques illégales et d'offre

aanvaarden van een onterecht voordeel in het kader van de handel in menselijke organen (artikel 264)	ou d'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains (article 264)
Er wordt voorzien in dezelfde verzwarende bestanddelen als bedoeld in voormeld artikel 260 voor het misdrijf van het faciliteren of verspreiden van illegale praktijken (art. 261) en het misdrijf van het aanbieden of aanvaarden van een onterecht voordeel in het kader van de handel in menselijke organen (art. 263).	Les mêmes éléments aggravants que ceux prévus à l'article 260 ci-dessus sont prévus pour l'infraction de facilitation ou la diffusion de pratiques illégales (art. 261) et celle d'offre ou d'acceptation d'un avantage dans le cadre du trafic d'organes humains (art. 263).
Vermoeden omtrent de wettige oorsprong van de menselijke organen die weggenomen zijn binnen de Europese Unie (artikel 265)	Présomption quant à l'origine licite des organes humains prélevés au sein de l'Union européenne (artikel 265)
Deze bepaling herneemt het vermoeden uit het huidige artikel 433novies/3, tweede lid, 433novies/4, tweede lid en 433novies/7, tweede lid, van het huidige Strafwetboek.	Cette dispositions reprend la présomption figurant aux articles 433novies/3, alinéa 2, 433novies/4, alinéa 2 et 433novies/7, alinéa 2, du Code pénal actuel.
Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf (artikel 266)	La confiscation de l'instrument de l'infraction (article 266)
Hierbij wordt een soortgelijke regeling inzake verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf ingesteld als voor mensenhandel of mensensmokkel.	Un régime de confiscation de l'instrument de l'infraction similaire à celui prévu en matière de traite ou de trafic des êtres humains est instauré ici.
Specifiek verbod in geval van veroordeling voor handel in menselijke organen (artikel 266bis).	Interdiction spécifique en cas de condamnation du chef de trafic d'organes humains (article 266bis)
Deze bepaling herneemt het specifieke verbod uit artikel 433novies/11, §2, van het Strafwetboek van 1867.	Cette disposition reprend l'interdiction prévue à l'article 433novies/11, § 2, du Code pénal de 1867.
De sluiting van de inrichting opgenomen in artikel 433novies/11, §3 van het Strafwetboek van 1867 is hernomen onder artikel 275.	La fermeture d'établissement prévue à l'article 433novies/11, § 3, du Code pénal de 1867 est reprise à l'article 275.

Afdeling 5. Uitbuiting van bedelarij		Section 5. L'exploitation de la mendicité
Uitbuiting van bedelarij (artikel 267)		L'exploitation de la mendicité (article 267)
Deze bepaling neemt de strafbaarstelling, bedoeld in artikel 433 <i>ter</i> van het huidig Strafwetboek, letterlijk over.		Cette disposition reprend textuellement l'incrimination actuellement prévue à l'article 433 <i>ter</i> du Code pénal.
Deze strafbaarstelling omvat het feit van een kind te doen bedelen. Het doen bedelen van een kind impliceert immers het aanzetten tot bedelen of om hiermee verder te gaan. Daarenboven, door het geld op te halen dat de minderjarige door het bedelen heeft verkregen, worden de bedelarij uitgebuit. Hierbij moet onderstreept worden dat de volgende bepaling in een verzwarend bestanddeel voorziet voor het geval het misdrijf is gepleegd tegen een minderjarige.		L'incrimination couvre notamment le fait pour une personne de faire mendier un enfant. En effet, une personne qui fait mendier un enfant l'incite à mendier ou à continuer de le faire. Par ailleurs, en récoltant l'argent de la mendicité faite par l'enfant, il exploite la mendicité de celui-ci. Il convient de souligner la disposition suivante prévoit comme élément aggravant la circonstance que l'exploitation de la mendicité est commise à l'égard d'un mineur d'âge.
Het moreel bestanddeel bestaat, al naargelang het geval, in het algemeen opzet, ofwel in een bijzonder oogmerk ("teneinde hem over te leveren aan de bedelarij" of "opdat deze laatste zich van hem bedient om het openbaar medelijden op te wekken").		L'élément moral consiste, selon le cas, soit en le dol général, soit en une intention spéciale (« en vue de la livrer à la mendicité » ou « afin qu'il s'en serve pour susciter la commisération publique »).
De straf van niveau 2 stemt overeen met de huidige strafmaat.		La peine de niveau 2 correspond au taux actuel de la peine.
Verzwaarde uitbuiting van bedelarij (artikel 268)		L'exploitation de la mendicité aggravée (article 268)
De verzwarende omstandigheden bedoeld in artikel 433 <i>quater</i> worden verhoogd tot de rang van verzwarende bestanddelen, met als gevolg dat de straf gebracht wordt op een straf van niveau 3. Wat de <i>modi operandi</i> betreft, is de formulering van artikel 268, lid 3, met het oog op de samenhang in overeenstemming gebracht met die van artikel 248, lid 3, inzake mensenhandel.		Les circonstances aggravantes prévues actuellement par l'article 433 <i>quater</i> sont élevées au rang d'éléments aggravants ayant pour effet de porter la peine applicable à une peine de niveau 3. Au niveau des <i>modi operandi</i> , le libellé de l'article 268, 3°, est harmonisé sur celui de l'article 248, 3°, relatif à la traite, pour la cohérence.

Afdeling 6. Wanpraktijken van huisjesmelkers	Section 6. Les pratiques abusives des marchands de sommeil
De wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, heeft in het Strafwetboek een nieuw hoofdstuk ingevoerd, met als opschrift: “Misbruik van andermans bijzonder kwetsbare positie door de verkoop, verhuur of terbeschikkingstelling van goederen met de bedoeling een abnormaal profijt te realiseren”.	La loi du 10 août 2005 modifiant diverses dispositions en vue de renforcer la lutte contre la traite des êtres humains et contre la pratique des marchands de sommeil a introduit dans le Code pénal un nouveau chapitre intitulé « De l’abus de la vulnérabilité d’autrui en vendant, louant ou mettant à disposition des biens en vue de réaliser un profit anormal ».
Deze afdeling neemt de strafbaarstellingen uit dat hoofdstuk over, maar met uitdrukkelijke verwijzing naar de term “huisjesmelker”, zodat deze beter kan worden geïdentificeerd aan de hand van de benaming van het misdrijf.	La présente section reprend les incriminations prévues dans ce chapitre mais en se référant de façon explicite aux termes « marchands de sommeil » en telle sorte que la dénomination de l’infraction permet de mieux l’identifier.
Huisjesmelkerij (artikel 269)	L’exploitation abusive d’autrui par un marchand de sommeil (article 269)
Hierbij wordt de strafbaarstelling uit artikel 433 <i>decies</i> van het Strafwetboek overgenomen.	Il s’agit de la reprise de l’incrimination figurant à l’article 433 <i>decies</i> du Code pénal.
In een streven naar duidelijkheid zijn de bewoordingen “een kamer of een andere in artikel 479 bedoelde ruimte” vervangen door de meer algemene terminologie “elke andere gelegenheid die tot woning dient”.	Dans un souci de clarification, les termes « une chambre ou un autre espace visé à l’article 479 du Code pénal » ont été remplacés par la terminologie plus générale de « tout autre lieu servant à habitation ».
De strafbaarstelling vereist steeds een bijzonder oogmerk, namelijk het oogmerk om een abnormaal profijt te realiseren.	L’incrimination requiert toujours une intention particulière, à savoir l’intention de réaliser un profit anormal.
Naar analogie met de huidige situatie wordt voorzien in een straf van niveau 2 en kan de boete als bijkomende straf zo veel keer worden uitgesproken als er slachtoffers zijn.	Par parallélisme à la situation actuelle, la peine prévue est une peine de niveau 2 et l’amende à titre de peine accessoire peut être prononcée autant de fois qu’il y a de victimes.

Verzwaarde huisjesmelkerij (artikel 270)		L'exploitation abusive d'autrui par un marchand de sommeil aggravée (article 270)
De huidige artikelen 433 <i>undecies</i> en 433 <i>duodecies</i> omvatten verzwarende omstandigheden, die hier worden overgenomen als verzwarende bestanddelen die, in eenzelfde mate, een vermeerdering van de toepasselijke straf rechtvaardigen.		Les articles 433 <i>undecies</i> et 433 <i>duodecies</i> actuels contiennent des circonstances aggravantes qui sont reprises ici à titre d'éléments aggravants justifiant, dans une même mesure, une majoration de la peine applicable.
Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf (artikel 271)		La confiscation de l'instrument de l'infraction (article 271)
Aangezien dat nu reeds het geval is, wordt hierbij voorzien in een analoge regeling voor verbeurdverklaring als bij mensenhandel en mensensmokkel (zie <i>supra</i>).		Comme c'est déjà le cas actuellement, un régime de confiscation analogue à celui prévu en matière de traite et de trafic d'êtres humains est prévu ici (cf. ci-dessus).
De artikelen 433 <i>quaterdecies</i> (inbeslagneming van roerende en onroerende goederen) en 433 <i>quinquiesdecies</i> (huisvesting van slachtoffers) zijn bepalingen die vallen onder de procedure en niet onder het materieel strafrecht, en worden bijgevolg hier niet overgenomen.		Les articles 433 <i>quaterdecies</i> (saisie des meubles et des immeubles) et 433 <i>quinquiesdecies</i> (relogement des victimes) sont des dispositions qui relèvent de la procédure et non du droit pénal matériel et ne sont, par conséquent, plus reprises ici.
Afdeling 7. Gedwongen huwelijk en gedwongen wettelijke samenwoning		Section 7. Le mariage forcé et la cohabitation légale forcée
Gedwongen huwelijk (artikel 272)		Le mariage forcé (article 272)
Het betreft een letterlijke weergave van artikel 391 <i>sexies</i> van het Strafwetboek, met de strafmaat geënt op de huidige strafmaat.		Il s'agit de la reprise à l'identique de l'article 391 <i>sexies</i> du Code pénal, le niveau de la peine taux de la peine étant calqué sur le taux actuel.
Het betreft een gendergerelateerd misdrijf waarvoor het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, een specifieke strafbaarstelling vereist (artikel 37). Gendergerelateerd geweld tegen vrouwen betreft geweld gericht tegen een		Il s'agit d'une infraction fondée sur le genre pour laquelle la Convention d'Istanbul sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique requiert une incrimination spécifique (article 37). La violence à l'égard des femmes fondée sur le genre est une

vrouw omdat ze een vrouw is of geweld dat vrouwen buitenproportioneel treft. Gedwongen huwelijken illustreren dat het lichaam van vrouwen nog steeds onderhevig is aan beperkingen en toe-eigening die hun vrijheid en waardigheid in de weg staan. Mannen kunnen ook slachtoffer zijn van gedwongen huwelijken. De gevolgen van een gedwongen huwelijk voor een man zijn echter niet dezelfde. Vrouwen staan meer bloot aan fysiek en seksueel geweld en aan de risico's die gepaard gaan met een vroege zwangerschap of bij vroegtijdig schoolverlaten.	violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée. Les mariages forcés montrent que le corps des femmes est toujours sujet à des restrictions et à une appropriation qui sont une entrave à leur liberté et à leur dignité. Les hommes peuvent également être victimes de mariages forcés. Les conséquences d'un mariage forcé ne sont toutefois pas les mêmes pour un homme. Les femmes sont plus exposées à la violence physique et sexuelle et aux risques associés à une grossesse précoce ou à une interruption prématurée de la scolarité.
Gedwongen wettelijke samenwoning (artikel 273)	La cohabitation légale forcée (article 273)
Het betreft ook hier een letterlijke weergave, van artikel 391septies van het Strafwetboek, met de strafmaat geënt op de huidige strafmaat.	Ici aussi, il s'agit de la reprise à l'identique de l'article 391septies du Code pénal, le niveau de la peine taux de la peine étant calqué sur le taux actuel.
Nietigverklaring van het huwelijk of de wettelijke samenwoning (artikel 274)	L'annulation du mariage ou de la cohabitation légale (article 274)
De eerste paragraaf van artikel 391octies voorziet in de mogelijkheid voor de strafrechter die het misdrijf bewezen verklaart om ook de nietigheid van het huwelijk of van de wettelijke samenwoning uit te spreken op vordering van de procureur des Konings of van enige in het geding belanghebbende partij.	Le paragraphe premier de l'article 391octies prévoit la possibilité pour le juge pénal qui déclare l'infraction établie de prononcer également la nullité du mariage ou de la cohabitation légale à la demande du procureur du Roi ou de toute autre partie ayant un intérêt à la cause.
In een streven naar proceseconomie moet deze mogelijkheid voor de strafrechter om dergelijke nietigverklaring uit te spreken, die verwant is met een veiligheidsmaatregel, behouden blijven.	Dans un souci d'économie procédurale, cette faculté offerte au juge répressif de prononcer une telle annulation qui s'apparente à une mesure de sûreté doit être maintenue
De opstellers van het ontwerp betwijfelen evenwel de relevantie van een gedetailleerde benadering van alle	Cependant, les auteurs du projet doutent de la pertinence de détailler l'ensemble des règles procédurales applicables en cas

<p>procedureregels die van toepassing zijn in geval van nietigverklaring. Daarom beperkt de voorgestelde tekst zich louter ertoe te bepalen dat de echtgenoten of de wettelijk samenwonenden voorafgaandelijk partij in het geding zijn geweest of daarin zijn geroepen, waarbij de overige formaliteiten voor de tenuitvoerlegging, indien nodig, kunnen worden geregeld in het kader van de strafprocedure of van de procedure voor de tenuitvoerlegging van de straffen of maatregelen.</p>	<p>d'annulation. C'est pourquoi le texte proposé se borne à prévoir seulement que les époux ou les cohabitants légaux doivent être au préalable parties à la cause ou appelés à la cause, les autres formalités d'exécution pouvant être réglées, si nécessaire, dans le cadre de la procédure pénale ou de l'exécution des peines ou mesures.</p>
<p>Afdeling 8. Gemeenschappelijke bepalingen</p>	<p>Section 8. Dispositions communes</p>
<p>Sluiting van de inrichting (artikel 275)</p>	<p>La fermeture d'établissement (article 275)</p>
<p>Zoals vandaag al het geval is bij een veroordeling voor menshandel of mensensmokkel, lijkt het opportuun de rechter toe te laten voor alle misdrijven omschreven in dit hoofdstuk de sluiting van de inrichting uit te spreken als bijkomende straf overeenkomstig artikel 60 van Boek 1. Het kan dus gaan om inrichting die wordt gebruikt voor de organisatie van de verkoop van kinderen, orgaanhandel, mensenhandel of uitbuiting van de bedelarij.</p>	<p>Comme c'est déjà le cas à l'heure actuelle en cas de condamnation du chef de traite des êtres humains, il apparaît opportun de permettre au juge de prononcer, pour toutes les infractions prévues dans le présent chapitre, la fermeture d'établissement à titre de peine accessoire conformément à l'article 60 du Livre 1er. Il peut donc s'agir de l'établissement sous le couvert duquel notamment la vente d'enfants, le trafic d'organes, la traite des êtres humains ou encore l'exploitation de la mendicité a été organisé.</p>
<p>Zo kan de rechter in geval van veroordeling de definitieve, volledige of gedeeltelijke, sluiting bevelen van de onderneming waarin een van de misdrijven uit dit hoofdstuk is gepleegd en dit, zonder acht te slaan op de hoedanigheid van de natuurlijke persoon of rechtspersoon als uitbater, eigenaar, huurder of zaakvoerder. Op dit vlak wijkt de toepasselijke regeling af van artikel 59 van dit wetboek maar teneinde het toepassingsgebied van deze maatregel te beperken, wordt erin voorzien dat wanneer de veroordeelde niet de uitbater, eigenaar,</p>	<p>Ainsi en cas de condamnation, le juge pourra ordonner la fermeture définitive complète ou partielle de l'entreprise dans laquelle une des infractions reprise dans le présent chapitre a été commise, et ce, sans avoir égard à la qualité de la personne physique ou morale de l'exploitant, propriétaire, locataire ou gérant. Sur ce dernier point, le régime applicable déroge à l'article 59 du présent code mais afin de limiter le champ d'application de cette mesure de sûreté, il est prévu que lorsque le condamné n'est ni l'exploitant, ni le</p>

huurder of zaakvoerder van de inrichting is, de sluiting slechts kan worden uitgesproken indien de ernst van de concrete omstandigheden dit vereist en na de eigenaar, uitbater, huurder of zaakvoerder van de inrichting te hebben gehoord.	propriétaire, ni le locataire, ni le gérant de l'établissement, la fermeture ne peut être ordonnée que si la gravité des circonstances concrètes l'exige et après avoir entendu le propriétaire, l'exploitant, le locataire ou le gérant de l'établissement.
Specifieke verboden en ontzettingen (artikel 276)	Interdictions spécifiques et déchéances (article 276)
Aangezien de strafbaarstellingen uit dit hoofdstuk in eerste instantie betrekking hebben op kwetsbare personen, wordt voorgesteld hier de specifieke verboden en ontzettingen te hernemen die ook van toepassing zijn op de seksuele misdrijven.	Dès lors que les infractions visées au présent chapitre concernent en premier ordre des victimes vulnérables, il est proposé de reprendre ici les interdictions spécifiques et les déchéances qui sont applicables aux infractions sexuelles.
HOOFDSTUK 8. MISDRIJVEN MET BETREKKING TOT HET IN GEVAAR BRENGEN VAN PERSONEN	CHAPITRE 8. LES INFRACTIONS EN RAPPORT AVEC LA MISE EN DANGER DE PERSONNES
Onder dit hoofdstuk worden de misdrijven gegroepeerd die een gevaar kunnen opleveren voor een of meer personen, zonder dat dit noodzakelijk daadwerkelijk resulteert in een schadelijk gevolg voor deze personen.	Ce chapitre regroupe les infractions qui peuvent constituer un danger pour une ou plusieurs personnes, sans donner nécessairement réellement lieu à des conséquences préjudiciables pour ces personnes.
Afdeling 1. Hulpverzuim	Section 1ère. L'abstention d'aide
Schuldig verzuim (artikel 277)	L'abstention coupable (article 277)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 422bis, eerste lid, Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 422bis, alinéa 1er, du Code pénal.
Niet-naleving van een bevel tot hulpverlening (artikel 278)	Le non-respect d'un ordre de porter secours (article 278)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 422ter Sw., met een modernisering van enkele begrippen.	Cette disposition reprend l'actuel article 422ter du Code pénal tout en actualisant plusieurs notions.

Hier rijst de vraag of personen die uit morbide, ongezone of misplaatste nieuwsgierigheid foto's of video-opnamen van gewonde of dode slachtoffers van een ongeval of agressie maken en verspreiden, kunnen worden vervolgd op grond van deze strafbaarstelling.	La question se pose ici de savoir si les personnes qui, par une curiosité morbide, malsaine ou déplacée, prennent des photos ou des vidéos de victimes d'accident ou d'agression, blessées ou mortes, et qui les diffusent, peuvent être poursuivies du chef de cette incrimination.
Wanneer het slachtoffer in nood is en hem hulp zou moeten worden geboden in plaats van hem te fotograferen of te filmen, kan de makervan die foto's of filmopnamen worden vervolgd wegens het schuldig verzuim. Er kan ook worden gesteld dat het maken en verspreiden van dergelijke beelden of video-opnamen het misdrijf van het vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem gewelddadige aard bedoeld in artikel 177 kan vormen, aangezien dat misdrijf betrekking heeft op elke inhoud die dermate gewelddadig is dat zij van aard is om bij een normaal en redelijk persoon traumatiserende of andere psychisch schadelijke gevolgen te weeg te brengen. Indien de persoon helaas overleden is op het moment dat de beelden worden gemaakt, zou er sprake kunnen zijn van lijkschennis zoals bedoeld in artikel 342 (cf. <i>infra</i>).	Lorsque la victime est en détresse et qu'il y aurait lieu de lui porter secours au lieu de la photographier ou de la filmer, l'auteur de ces photographies ou de ces films peut se voir poursuivre du chef d'abstention coupable. On peut également considérer que la prise et la diffusion de telles images ou vidéos puissent constituer l'infraction de production ou diffusion de contenus à caractère extrêmement violent visée à l'article 177 dès lors que cette infraction vise tout contenu à ce point violent qu'il est de nature à induire, chez une personne normale et raisonnable, des effets traumatisants ou d'autres conséquences dommageables sur le plan psychique. Si la personne est malheureusement décédée au moment des prises de vue, il pourrait être question de violation de profanation de cadavres visée à l'article 342 (cf. <i>infra</i>).
Tot slot kunnen die gedragingen tevens vallen onder verkeersmisdrijven wanneer ze worden gesteld door personen aan het stuur van een voertuig.	Enfin, ces comportements peuvent également tomber sous des incriminations de roulage lorsqu'ils sont adoptés par des personnes au volant d'un véhicule.
Hulpverzuim met de dood tot gevolg (artikel 279)	L'abstention d'aide entraînant la mort (article 279)

In het huidige Strafwetboek wordt, in tegenstelling tot bij vele andere misdrijven, geen rekening gehouden met de gevolgen van het misdrijf. ³³⁹ Nochtans kan de verzuimer een belangrijke verantwoordelijkheid hebben in het uiteindelijk intreden van dit gevolg. Daarom wordt voorgesteld een verzwarend bestanddeel te maken van het feit dat het verzuim de dood tot gevolg heeft gehad. Uiteraard moet dan wel het causaal verband worden aangetoond tussen het hulpverzuim en de dood van het slachtoffer. Men kan daarbij bv. denken aan situaties van vluchtmisdrijf.	L'actuel Code pénal ne tient pas compte des conséquences de l'infraction, contrairement à de nombreuses autres infractions. ³⁴⁰ L'absténant peut néanmoins avoir une responsabilité importante quant au fait que cette conséquence finit par se produire. C'est la raison pour laquelle il est proposé de considérer comme élément aggravant le fait que l'abstention a entraîné la mort. Il y a bien entendu lieu d'établir le lien causal entre l'abstention d'aide et la mort de la victime. On peut penser, par exemple, à des cas de délit de fuite.
Voor de andere gevolgen wordt niet voorzien in een verzwarend bestanddeel, aangezien de op het basismisdrijf gestelde strafmaat in dergelijk geval kan volstaan, zeker wanneer men dit vergelijkt met de straffen gesteld op gewelddaden.	Il n'est pas prévu d'élément aggravant pour les autres conséquences, étant donné qu'en pareil cas, le taux de la peine établi pour l'infraction de base peut suffire, certainement lorsqu'on le compare avec les peines prévues pour les actes de violence.
Rechtvaardigingsgrond (artikel 280)	La cause de justification (article 280)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 422bis, tweede lid, eerste zin Sw., alsook een gelijkaardige vermelding uit artikel 422ter Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 422bis, alinéa 2, première phrase, du Code pénal, ainsi qu'une mention similaire de l'article 422ter du même Code.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 281)	La cause d'excuse entraînant une exemption de peine (article 281)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 422bis, tweede lid, tweede zin Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 422bis, alinéa 2, deuxième phrase, du Code pénal.
Verzwarende omstandigheden (artikel 282)	Les circonstances aggravantes (article 282)

³³⁹ Bekritiseerd in de rechtsleer: J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 630, nr. 685; J. LECLERCQ, "L'omission de porter secours, un projet de loi à remanier", *RDPC* 1957-58, 190-191, nr. 33-36.

³⁴⁰ Ce que critique la doctrine: J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 630, n° 685; J. LECLERCQ, « L'omission de porter secours, un projet de loi à remanier », *RDPC* 1957-58, 190-191, n° 33-36.

Deze bepaling herneemt de huidige artikelen 422 <i>bis</i> , derde lid, Sw. en 422 <i>quater</i> Sw.	Cette disposition reprend les actuels articles 422 <i>bis</i> , alinéa 3, du Code pénal, et 422 <i>quater</i> du même Code.
De strafverhoging uit artikel 422 <i>bis</i> , derde lid, Sw. blijft binnen de grenzen van conversie naar niveau 2 en wordt daarom omgezet naar een verzwarende omstandigheid (en geen verzwarend bestanddeel).	L'augmentation de la peine de l'article 422 <i>bis</i> , alinéa 3, du Code pénal reste dans les limites de la conversion au niveau 2 et est dès lors convertie en circonstance aggravante (et non en élément aggravant).
Artikel 422 <i>quater</i> Sw. verhoogt alleen de minimumstraffen. In het kader van de conversie, wordt hier dus een verzwarende omstandigheid van gemaakt (en geen verzwarend bestanddeel). Dit stemt ook overeen met het advies van UNIA terzake. ³⁴¹	L'article 422 <i>quater</i> du Code pénal augmente uniquement les peines minimales. La conversion en fait donc une circonstance aggravante (et non un élément aggravant), ce qui correspond également à l'avis d'UNIA en la matière. ³⁴²
Bijkomende straf (artikel 282<i>bis</i>)	Peine accessoire (art. 282<i>bis</i>)
Deze bepaling herneemt de mogelijkheid tot het opleggen van de bijkomende straf van onwaardigheid om te erven uit het huidige artikel 46 Sw.	Cette disposition reprend la possibilité d'infliger la peine accessoire d'indignité successorales prévue à l'article 46 du Code pénal actuel.
Afdeling 2. Misbruik van de zwakke toestand van personen	Section 2. L'abus de la situation de faiblesse de personnes
Het misdrijf misbruik van de zwakke toestand van personen is vandaag terug te vinden in een afzonderlijk hoofdstuk van het Strafwetboek, dat enkel artikel 442 <i>quater</i> Sw. bevat. Een van de constitutieve bestanddelen van het misdrijf (omschreven in het ontworpen artikel 283) is dat het misbruik van de zwakte ertoe geleid moet hebben dat het slachtoffer ertoe werd gebracht een handeling te stellen of zich te onthouden van een handeling en deze daardoor zijn fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen ernstig aantast. Voor de	L'infraction d'abus de la situation de faiblesse de personnes figure aujourd'hui dans un chapitre distinct du Code pénal, qui ne comprend que l'article 442 <i>quater</i> du même Code. L'un des éléments constitutifs de l'infraction (dont la description figure à l'article 283 en projet) est que l'abus de la situation de faiblesse doit avoir conduit la victime à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à son intégrité physique ou mentale ou à son patrimoine. Pour l'incrimination, il est donc requis que cet acte ou cette abstention soient

³⁴¹ UNIA, Bemerkingen van Unia inzake de hervorming van het Strafwetboek, p. 26.

³⁴² UNIA, Bemerkingen van Unia inzake de hervorming van het Strafwetboek, p. 26.

<p>strafbaarheid is dus vereist dat deze handeling of onthouding effectief is gesteld of aangenomen; de loutere mogelijkheid daartoe volstaat niet.³⁴³ Ondanks het feit dat een bepaald schadelijk gevolg wordt vereist, is het misdrijf toch op zijn plaats in het hoofdstuk inzake de misdrijven met betrekking tot het in gevaar brengen van personen. Het is immers het slachtoffer dat zelf de schadelijke handeling of onthouding stelt; het hier strafbaar gestelde gedrag bestaat erin dat de dader het slachtoffer in gevaar brengt door hem of haar ertoe te brengen dergelijk gedrag aan te nemen, teneinde misbruik te maken van de zwakheid van het slachtoffer. Het geviseerde gedrag betreft dan ook veeleer het in gevaar brengen van het slachtoffer.</p>	<p>effectifs ; la simple possibilité en ce sens ne suffit pas.³⁴⁴ En dépit du fait qu'une certaine conséquence préjudiciable soit requise, l'infraction a néanmoins sa place dans le chapitre relatif aux infractions en rapport avec la mise en danger de personnes. C'est en effet la victime qui pose elle-même l'acte ou adopte l'abstention préjudiciables ; le comportement ici incriminé consiste en ce que l'auteur met en danger la victime en la conduisant à adopter un tel comportement, en vue d'abuser de la situation de faiblesse de la victime. Le comportement visé concerne dès lors plutôt la mise en danger de la victime.</p>
<p>Misbruik van de zwakke toestand van personen (artikel 283)</p>	<p>L'abus de la situation de faiblesse de personnes (article 283)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 422<i>quater</i>, §1 Sw.</p>	<p>Cette disposition reprend l'actuel article 422<i>quater</i>, § 1er, du Code pénal.</p>
<p>Het moreel bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet, dat in de strafbaarstelling wordt uitgedrukt via de term 'bedrieglijk'. Het gaat om het bijzonder opzet het slachtoffer te brengen tot een handeling of onthouding die de fysieke of geestelijke integriteit of zijn vermogen ernstig aantast.³⁴⁵ Impliciet vloeit hieruit voort dat de dader kennis had van het feit dat de handeling of onthouding waartoe hij het slachtoffer brengt de fysieke of geestelijke</p>	<p>L'élément moral consiste en une intention particulière, qui est exprimée dans l'incrimination par le terme « frauduleusement ». Il s'agit de l'intention particulière de conduire la victime à un acte ou à une abstention portant gravement atteinte à son intégrité physique ou mentale ou à son patrimoine.³⁴⁷ Il en découle implicitement que l'auteur avait connaissance du fait que l'acte ou l'abstention auquel il conduit la victime</p>

³⁴³ J. DE HERDT, Commentaar bij artikel 442*quater* Sw. in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding Strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 533; F. KUTY, "L'abus de la situation de faiblesse d'autrui (article 442*quater* du Code pénal)", *RDPC* 2012, 982-983.

³⁴⁴ J. DE HERDT, « Commentaar bij artikel 442*quater* Sw. » in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding Strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 533 ; F. KUTY, « L'abus de la situation de faiblesse d'autrui (article 442*quater* du Code pénal) », *RDPC* 2012, 982-983.

³⁴⁵ F. KUTY, "L'abus de la situation de faiblesse d'autrui (article 442*quater* du Code pénal)", *RDPC* 2012, 982-983.

³⁴⁷ F. KUTY, « L'abus de la situation de faiblesse d'autrui (article 442*quater* du Code pénal) », *RDPC* 2012, 982-983.

integriteit of het vermogen van het slachtoffer ernstig aantast. ³⁴⁶	allait porter gravement atteinte à l'intégrité physique ou mentale ou au patrimoine de la victime. ³⁴⁸
Verzwaard misbruik van de zwakke toestand van personen (artikel 284)	L'abus aggravé de la situation de faiblesse de personnes (article 284)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 442 <i>quater</i> , §2 Sw., met één aanpassing. Naast de minderjarige wordt in de ontworpen bepaling ook de persoon in een kwetsbare toestand vermeld, waar die nu ontbreekt. Dit knoopt aan bij de doelstelling de coherentie in het Strafwetboek te verhogen door, waar mogelijk, de minderjarige en de persoon in een kwetsbare toestand op gelijke wijze te behandelen. Daarnaast moet worden benadrukt dat het toepassingsgebied van het misdrijf 'misbruik van de zwakke toestand van personen' ruimer is dan het lijstje van personen die voor de toepassing van dit wetboek als 'personen in een kwetsbare toestand' kunnen worden beschouwd. Het gaat hier om een open, niet-limitatief criterium (in tegenstelling tot de limitatieve lijst van wie als persoon in een kwetsbare toestand kan worden beschouwd), waarmee de wetgever aan de parketten en de rechters een zo groot mogelijke bewegingsvrijheid wilde geven om de toestand van zwakte van een persoon in te schatten. ³⁴⁹ Het opnemen van het kwetsbaar karakter van het slachtoffer als een verzwarend bestanddeel, is dus geen herhaling van een vereiste die reeds aan het basismisdrijf wordt gesteld.	Cette disposition reprend l'actuel article 442 <i>quater</i> , § 2, du Code pénal, avec une adaptation. La disposition en projet mentionne, outre le mineur, la personne en situation de vulnérabilité, là où elle n'est actuellement pas mentionnée, et ce, dans le but d'améliorer la cohérence du Code pénal en traitant sur un pied d'égalité le mineur et la personne en situation de vulnérabilité lorsque c'est possible. Il y a lieu par ailleurs de souligner que le champ d'application de l'infraction « abus de la situation de faiblesse des personnes » est plus large que la liste de personnes pouvant être considérées comme des « personnes en situation de vulnérabilité » pour l'application de ce Code. Il s'agit ici d'un critère ouvert non limitatif (contrairement à la liste limitative des personnes qui peuvent être considérées comme personnes en situation de vulnérabilité), par lequel le législateur a souhaité donner aux parquets et aux juges la plus grande latitude possible pour évaluer la situation de faiblesse d'une personne. ³⁵⁰ L'intégration du caractère vulnérable de la victime comme élément aggravant n'est donc pas la répétition d'une condition qui est déjà posée pour l'infraction de base.
Misbruik van de zwakke toestand van personen met de dood tot gevolg (artikel 285)	L'abus de la situation de faiblesse de personnes entraînant la mort (article 285)

³⁴⁶ *Parl.St.* Kamer 2008-09, nr. 52-493/2, 11.

³⁴⁸ *Doc. parl.*, Chambre, 2008-2009, n° 52-493/2, 11.

³⁴⁹ *Parl.St.* Kamer 2010-11, nr. 53-80/7, 23.

³⁵⁰ *Doc. parl.*, Chambre, 2010-2011, n° 53-80/7, 23.

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 442 ^{quater} , §3 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 442 ^{quater} , § 3, du Code pénal.
Bijkomende straf (artikel 286)	La peine accessoire (article 286)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 442 ^{quater} , §5 Sw. Het behoud van deze bijkomende straf is nuttig. Op die manier kan bv. meer ruchtbaarheid worden gegeven aan de technieken die werden gebruikt of de identiteit van de (rechts)persoon die misbruik maakt van de zwakke toestand van de persoon, om zo het risico op nieuwe slachtoffers in de toekomst en op recidive te beperken.	Cette disposition reprend l'actuel article 442 ^{quater} , § 5, du Code pénal. Le maintien de cette peine accessoire est utile. De cette manière, par exemple, une plus grande publicité peut être donnée aux techniques qui sont utilisées ou à l'identité de la personne (légale) qui abuse de l'état de faiblesse de la personne, pour réduire le risque de nouvelles victimes et limiter la récidive.
Het huidige artikel 442 ^{quater} , §4 Sw. voorziet in de ontzetting uit de rechten als bijkomende straf. Deze bepaling is overbodig geworden, ten gevolge van het ontworpen artikel 54 van Boek 1, dat het opleggen van de ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten op algemene wijze mogelijk maakt, afhankelijk van het strafniveau dat geldt voor de hoofdstraf.	L'actuel article 442 ^{quater} , § 4, du Code pénal, prévoit l'interdiction des droits comme peine accessoire. Cette disposition est devenue superflue, à la suite de l'article 54, en projet, du Livre 1er, qui permet de manière générale d'imposer l'interdiction de certains droits civils et politiques, en fonction du niveau de peine qui est d'application pour la peine principale.
<u>Afdeling 2bis. Conversiepraktijken</u>	<u>Section 2bis. Les pratiques de conversion</u>
1. Definitie en draagwijdte van het begrip "conversiepraktijken"	1. Définition et portée du concept de «pratiques de conversion»
België vervult al decennialang een voortrekkersrol in de strijd voor gelijke rechten voor de leden van de LGBTQI+-gemeenschap. België streeft dan ook al lang naar een inclusieve samenleving waar iedereen gelijk en gelijkwaardig wordt behandeld, ongeacht genderexpressie, genderidentiteit of seksuele oriëntatie. In dit kader onderschrijft België de Yogyakartaprincipes plus 10, in het bijzonder de bijkomende verplichtingen van de Staat met betrekking tot Principe 10 dat staten	La Belgique joue depuis des décennies déjà un rôle de pionnier dans la lutte pour l'égalité des droits pour les membres de la communauté LGBTQI+. Aussi, la Belgique tend depuis longtemps vers une société inclusive où chacun-e est traité-e de manière égale et équivalente, quelles que soient l'expression de genre, l'identité de genre ou l'orientation sexuelle. Dans ce cadre, la Belgique souscrit aux Principes de Yogyakarta plus 10, en particulier aux obligations additionnelles de

oproep tot “alle praktijken te verbieden, alle wetten in te trekken en elk beleid weg te werken dat onomkeerbare ingrepen op basis van seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie of seksekenmerken, inclusief gedwongen normaliserende chirurgische ingrepen, onvrijwillige sterilisatie, onethische experimenten, medische weergave, en ‘herstellende’ of ‘conversie therapieën’ die een inbreuk vormen op de integriteit van de patiënt toelaten, wanneer die opgedwongen of toegediend worden zonder vrije, voorafgaandelijke en geïnformeerde toestemming van de persoon in kwestie (Yogyakarta principes plus 10).	l’Etat relatives au Principe 10, qui appelle les États à « interdire toute pratique, abroger toutes les lois et mettre fin à toutes les politiques qui permettent les traitements irréversibles et portant atteinte à l’intégrité du patient sur la base de l’orientation sexuelle, de l’identité de genre, de l’expression de genre ou des caractéristiques sexuelles, y compris les actes de chirurgie génitale reconstructive forcés, de stérilisation non-volontaire, les expérimentations contraires à l’éthique, l’affichage médical, les thérapies « de réparation » ou « de conversion », lorsqu’ils sont imposés ou administrés sans le consentement libre, préalable et éclairé de la personne concernée » (Principes de Yogyakarta plus 10).
Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:	Pour l’application de la présente loi, on entend par :
1° seksuele oriëntatie	1° orientation sexuelle :
Het vermogen van personen om zich diep emotioneel, affectief en seksueel aangetrokken te voelen tot, en intieme en seksuele relaties te hebben met personen van het andere geslacht, hetzelfde geslacht of meer dan één geslacht.	La capacité de chacun à ressentir une profonde attirance émotionnelle, affective et sexuelle envers des individus du sexe opposé, de même sexe ou de plus d’un sexe, et d’entretenir des relations intimes et sexuelles avec ces individus.
2° genderidentiteit :	2° identité de genre :
De diepe innerlijke overtuiging en individuele beleving van een ieder van het eigen gender, dat al dan niet overeenkomt met het geslacht dat bij geboorte werd toegewezen, met inbegrip van de eigen lichaamsbeleving.	La conviction intime et profonde ainsi qu’au vécu individuel de chacun par rapport à son propre genre, qui correspond ou non au sexe assigné à la naissance, y compris le vécu corporel.
4° genderexpressie :	3° expression de genre :
De manier waarop mensen (onder meer door kledij, spraak en manier van gedragen) vorm geven aan hun genderidentiteit, en de manier waarop deze gepercipieerd wordt door anderen. Gewoonlijk trachten mensen hun genderexpressie in overeenstemming te brengen met hun genderidentiteit, of genderidentiteiten, ongeacht het geslacht dat hen werd toegewezen bij de geboorte.	La manière dont les personnes donnent forme (vêtement, langage, comportement...) à leur identité de genre et à la manière dont celle-ci est perçue par les autres. Généralement, les personnes essaient de faire correspondre leur expression de genre à leur(s) identité(s) de genre, indépendamment du sexe qui leur a été assigné à la naissance. L’expression de genre englobe également les formes

Genderexpressie omvat eveneens occasionele, of tijdelijke vormen van uitdrukking geven aan gender.	occasionnelles ou temporaires d'expression données au genre.
De definiëring van deze begrippen is gebaseerd op de definities gegeven in de Yogyakarta principes en stemt overeen met degene die gebruikt werkt in het nieuwe seksuele strafrecht.	La définition de ces termes est basée sur les définitions données dans les principes de Yogyakarta plus 10 et correspond à celle utilisée dans le nouveau droit pénal sexuel.
België doet dit met succes want, het staat op de derde plaats van de Rainbow Index van ILGA-Europe, de index die Europese landen rangschikt op basis van de bescherming en de rechten die LGBTQI+-personen genieten.	La Belgique le fait avec succès, car elle figure à la troisième place de l'indice Rainbow d'ILGA-Europe, l'indice qui classe les pays européens sur la base de la protection et des droits dont jouissent les personnes LGBTQI+.
Toch is de strijd voor gelijke rechten voor LGBTQI+-personen nog niet gestreden. Een discrepantie tussen wettelijke gelijkheid en feitelijke gelijkheid blijft bestaan in alle sectoren van het maatschappelijke leven.	Pour autant, la bataille pour l'égalité des droits pour les personnes LGBTQI+ n'est pas encore gagnée. Une disparité entre l'égalité juridique et l'égalité <i>de facto</i> subsiste dans tous les secteurs de la vie sociale.
Sommige personen geloven bovendien dat de seksuele oriëntatie, de genderidentiteit, de genderexpressie of de transidentiteit 'te genezen' eigenschappen zijn, en dat de betrokkenen daarvoor conversiepraktijken kunnen ondergaan.	Certaines personnes croient en outre que l'orientation sexuelle, l'identité de genre, l'expression de genre ou la transidentité sont des propriétés pouvant « être guéries », et que les personnes concernées peuvent subir des pratiques de conversion à cette fin.
'Conversiepraktijken' is een overkoepelende term voor elke "behandeling" waarvan de dader gelooft of beweert dat die bedoeld is om de seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie van LGBTQI+-personen te veranderen, te onderdrukken of uit te wissen, zodat het individu zich voegt naar de cisgender, heteroseksuele, binaire sociale norm.	Les « pratiques de conversion » sont un terme générique pour tout « traitement » dont l'auteur croit ou prétend qu'il a pour but de modifier, réprimer ou gommer l'orientation sexuelle, l'identité de genre ou l'expression de genre de personnes LGBTQI+ afin que la personne concernée se conforme à la norme sociale cisgenre, hétérosexuelle et binaire.
Er bestaan verschillende vormen van conversiepraktijken :	Il existe différentes formes de pratiques de conversion :
Deze praktijken kunnen zowel uitgevoerd worden door een professionele gezondheidszorgbeoefenaar als door een persoon zonder medische of therapeutische achtergrond, met of zonder instemming van	Ces pratiques peuvent être réalisées tant par un-e professionnel-le de la santé que par une personne sans formation médicale ou thérapeutique, avec ou sans le consentement de la victime, gratuitement ou contre paiement.

het slachtoffer, kosteloos of tegen een vergoeding.		
Conversiepraktijken kunnen onder meer gebruikmaken van psychische druk door in te spelen op het schaamtegevoel van de betrokkene, door systematisch te wijzen op de negatieve gevolgen van diens identiteit voor de betrokkene, door praktijken waarbij de fysieke integriteit van de betrokkene niet wordt geschaad (bijvoorbeeld een duiveluitdrijving zonder fysieke component). Een dergelijke psychische druk ondermijnt het zelfbeeld van de betrokkene en kan voor ernstige mentale en fysieke klachten zorgen.		Les pratiques de conversion peuvent entre autres faire usage d'une pression psychique en jouant sur le sentiment de honte de la personne concernée, en signalant systématiquement les conséquences négatives de son identité pour la personne concernée, par des pratiques ne nuisant pas à l'intégrité physique de la personne concernée (par exemple un exorcisme sans composante physique). Une telle pression psychique sape l'image de soi de la personne concernée et peut entraîner de graves troubles mentaux et physiques.
Conversiepraktijken kunnen ook een pseudo-medische vorm aannemen. Zo zijn er praktijken waarbij het slachtoffer al dan niet illegale middelen of medicatie (zoals antidepressiva moet innemen), of waarbij het slachtoffer EMDR-therapie of elektroshocktherapie (waarbij bijvoorbeeld elektrische schokken worden toegediend op de geslachtsorganen terwijl homo-erotische stimuli worden getoond) moet ondergaan.		Les pratiques de conversion peuvent également prendre une forme pseudo-médicale. Ainsi, il existe des pratiques où la victime doit prendre des traitements ou médicaments illicites ou non (comme des antidépresseurs), ou des pratiques dans le cadre desquelles la victime doit subir une thérapie EMDR ou une électroconvulsivothérapie (des chocs électriques étant par exemple administrés sur les organes génitaux tandis que des stimuli homoérotiques sont montrés).
Conversiepraktijken kunnen ook bestaan uit een aantasting van de fysieke integriteit. Slachtoffers kunnen worden onderworpen aan slagen en verwondingen, aan mensonterende behandelingen (bijvoorbeeld tijdens een duiveluitdrijving waarbij ze zich gedwongen moeten ontkleden of waarbij hen voeding ontzegd wordt), en zelfs aan 'corrigerende verkrachtingen'.		Les pratiques de conversion peuvent également impliquer une atteinte à l'intégrité physique. Les victimes peuvent être soumises à des coups et des blessures, à des traitements dégradants (par exemple lors d'un exorcisme où elles sont contraintes de se dévêtir ou dans le cadre duquel la nourriture leur est refusée), et même à des « viols correctifs ».
Slachtoffers kunnen overlijden ten gevolge van conversiepraktijken. Ook in België vielen er al dodelijke slachtoffers (Zie bijvoorbeeld het overlijden van Layla Achichi in 2009).		Les victimes peuvent décéder par suite des pratiques de conversion. Il y a aussi déjà eu des victimes décédées en Belgique (Voir par exemple le décès de Layla Achichi en 2009).
2. Prevalentie en gevolgen		2. Prévalence et conséquences

Wereldwijd, ook in Europa, zijn er nog heel wat personen en gemeenschappen die een seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie die niet beantwoordt aan de norm beschouwen als een te genezen ziekte. Deze visie blijft met name in stand bij sommige conservatieve, radicale of zeer religieuze gemeenschappen.	Il existe dans le monde, en Europe également, encore beaucoup de personnes et de communautés qui considèrent une orientation sexuelle, une identité de genre ou une expression de genre ne répondant pas à la norme comme une maladie guérissable. Cette vision subsiste notamment dans certaines communautés conservatrices, radicales ou très religieuses.
Uit recent onderzoek van beschikbare openbare rapporten blijkt dat conversiepraktijken nog in ten minste 68 landen wereldwijd voorkomen (International Rehabilitation Council for Torture Victims, "It's torture not therapy: a global overview of conversion therapy: practices, perpetrators, and the role of States", 2020).	Il ressort d'une étude récente de rapports publics disponibles que des pratiques de conversion se produisent encore dans au moins 68 pays dans le monde (International Rehabilitation Council for Torture Victims, "It's torture not therapy: a global overview of conversion therapy: practices, perpetrators, and the role of States", 2020).
Er is geen wetenschappelijke basis voor deze conversiepraktijken. Er geldt integendeel een consensus dat deze praktijken bijzonder schadelijk zijn voor de mentale en fysieke gezondheid van het slachtoffer, en bovendien stigmatiserend en discriminerend zijn.	Il n'existe aucune base scientifique pour ces pratiques de conversion. Au contraire, il existe un consensus pour dire que ces pratiques sont particulièrement dommageables pour la santé mentale et physique de la victime, et qu'elles sont en outre stigmatisantes et discriminatoires.
Uit een onderzoek van de VN-Mensenrechtenraad van 2020 bleek dat 98% van de 940 respondenten die aangaven een conversiepraktijk te hebben ondergaan, hierdoor schade hebben geleden: 4.5% van hen had zelfmoordgedachten en 2.9% van hen ondernam een zelfmoordpoging. 1.8% van de slachtoffers leed fysieke schade, 5,9% vermeldde depressie, 6,3% angst, 6,1% schaamte, 4,1% en zelfhaat (UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity, "Report on version therapy", 1 mei 2020).	Une étude du Conseil des droits de l'homme des Nations Unies de 2020 a révélé que 98 % des 940 répondant-e-s qui ont indiqué avoir subi une pratique de conversion, ont ainsi subi un préjudice : 4,5 % d'entre eux/elles ont eu des pensées suicidaires et 2,9 % d'entre eux/elles ont fait une tentative de suicide. 1,8 % des victimes ont subi un dommage physique, 5,9 % ont signalé une dépression, 6,3 % de l'anxiété, 6,1 % de la honte et 4,1 % de la haine pour soi-même (UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity, "Report on version therapy", 1 mai 2020).
Een onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk toonde aan dat 5% van de 10.000 LGBTQI+-respondenten een conversiepraktijk aangeboden kreeg en 2% daar ook op inging. Hoewel de trans personen maar een klein	Une étude au Royaume-Uni a démontré que 5 % des 10 000 LGBTQI+ se sont vu proposer une pratique de conversion et que 2 % y ont donné suite. Bien que les personnes transgenres ne représentaient qu'une

<p>deel uitmaakten van de respondenten, bleek 9% van de trans mannen een conversiepraktijk aangeboden te hebben gekregen en onderging 4% daadwerkelijk een dergelijke conversiepraktijk (Government Equalities Office, “National LGBT survey: summary report”, juli 2018). Trans personen worden dus disproportioneel getroffen door conversiepraktijken.</p>	<p>petite partie des répondant-e-s, 9 % des hommes transgenres se sont vu proposer une pratique de conversion et 4 % ont réellement subi une telle pratique (Government Equalities Office, “National LGBT survey: summary report”, juillet 2018). Les personnes transgenres sont donc touchées de manière disproportionnée par les pratiques de conversion.</p>
<p>3. Internationale, Europese en wetgevende reacties</p>	<p>3. Réactions internationales, européennes et législatives</p>
<p>Internationale en Europese instellingen strijden tegen conversiepraktijken. Voorbeelden zijn het rapport van de onafhankelijke VN-expert inzake seksuele oriëntatie en genderidentiteit (UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity, “Report on version therapy”, 1 mei 2020), of de Resolutie van 2016 van het Europees parlement waarin lidstaten worden aangemoedigd om conversiepraktijken te verbieden (Resolutie van het Europees Parlement van 1 maart 2018 over de situatie van de grondrechten in de EU in 2016 (2017/2125(INI)), punt 65). In 2020 verklaarden 60 Europarlementsleden dat conversiepraktijken discriminerend zijn (The European Parliament’s LGBTI Intergroup, “MEPs inquire the European Commission regarding so-called “conversion therapy” practices and the need for an EU-wide ban”, 9 oktober 2020). In 2021 bracht het Europees Parlement hun eerdere oproep aan de lidstaten om conversiepraktijken te verbannen in herinnering (Resolutie van het Europees Parlement van 11 maart 2021 over het uitroepen van de EU tot vrijheidszone voor LGBTIQ-personen (2021/2557(RSP)), punt K).</p>	<p>Les institutions internationales et européennes luttent contre les pratiques de conversion. Le rapport de l'expert-e indépendant-e des Nations Unies sur l'orientation sexuelle et l'identité de genre (UN Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity, “Report on version therapy”, 1 mai 2020), ou la Résolution de 2016 du Parlement européen encourageant les États membres à interdire les pratiques de conversion en sont des exemples (Résolution du Parlement européen du 1er mars 2018 sur la situation des droits fondamentaux dans l’Union européenne en 2016 (2017/2125(INI), point 65). En 2020, soixante parlementaires européen-ne-s ont déclaré que les pratiques de conversion étaient discriminatoires (The European Parliament’s LGBTI Intergroup, “MEPs inquire the European Commission regarding so-called “conversion therapy” practices and the need for an EU-wide ban”, 9 octobre 2020). En 2021, le Parlement européen a rappelé à ses États membres son appel antérieur à bannir les pratiques de conversion (Résolution du Parlement européen du 11 mars 2021 sur la déclaration de l’Union européenne en tant que zone de liberté pour les personnes LGBTIQ (2021/2557(RSP)), point K).</p>

<p>Verscheidende landen voerden reeds een wettelijke verbod op conversiepraktijken in, waaronder Malta (Wet nr. LV van 9 december 2016), Duitsland (Wet van 12 juni 2020, <i>Bgbl.</i> 2020, I, nr. 28, 23 juni 2020, p. 1285-1286) en Frankrijk (wet nr. 2022-92 van 31 januari 2022). In Engeland en Wales worden er wetgevende initiatieven besproken die allereerst enkel praktijken wilden verbieden die betrekking hebben op de seksuele oriëntatie, waardoor conversiepraktijken voor trans personen konden blijven bestaan. Dit leidde tot grote weerstand binnen de LGBTQ+-gemeenschap. Zoals reeds aangehaald werd, worden trans personen immers disproportioneel getroffen door conversiepraktijken.</p>	<p>Différents pays ont déjà introduit une interdiction légale des pratiques de conversion, dont Malte (Loi n° LV du 9 décembre 2016), l'Allemagne (loi du 12 juin 2020, <i>Bgbl.</i> 2020, I, n° 28, 23 juin 2020, p. 1285-1286) et la France (loi n° 2022-92 du 31 janvier 2022). En Angleterre et le Pays de Galles des initiatives législatives sont en discussion qui voulaient d'abord uniquement interdire les pratiques ayant trait à l'orientation sexuelle, de sorte que les pratiques de conversion pour les personnes transgenres pouvaient continuer d'exister. Il en a résulté une grande résistance au sein de la communauté LGBTQ+. Comme nous l'avons déjà signalé, les personnes transgenres sont touchées de manière disproportionnée par les pratiques de conversion.</p>
<p>4. Situatie in België – nood aan een aparte strafbaarstelling</p>	<p>4. Situation en Belgique – nécessité d'une incrimination distincte</p>
<p>In België bestaat er op heden geen expliciet wettelijk verbod op conversiepraktijken. In bepaalde situaties kan de praktijk strafbaar gesteld worden via gemeenrechtelijke strafbepalingen zoals slagen en verwondingen of mensonterende handelingen, al dan niet met toepassing van de verzwarende omstandigheid voor seksuele oriëntatie of zogenaamde geslachtsverandering, maar niet alle gevallen zijn strafbaar.</p>	<p>En Belgique, il n'existe à ce jour aucune interdiction légale explicite des pratiques de conversion. Dans certaines situations, la pratique peut être punissable par le biais de dispositions pénales de droit commun comme des coups et blessures ou des actes dégradants, avec application ou non de la circonstance aggravante pour orientation sexuelle ou prétendu changement de sexe, mais tous les cas ne sont pas punissables.</p>
<p>Ten tweede zorgt een aparte strafbaarstelling voor een versoepeling van de bewijsvoering. Het bewijs dat een conversiepraktijk werd uitgevoerd, werd voorbereid, werd gepromoot of dat een slachtoffer werd aangezet om deze te ondergaan volstaat.</p>	<p>Deuxièmement, une incrimination distincte entraîne un assouplissement de la charge de preuve. La preuve qu'une pratique de conversion a été exécutée, a été préparée, a été promue ou qu'une victime a été incitée à la subir est suffisante.</p>
<p>Ten derde heeft een aparte strafbaarstelling ook een belangrijke symbolische waarde. Een dergelijk verbod geldt immers als een maatschappelijke erkenning dat dergelijke praktijken absoluut ontoelaatbaar zijn en dat</p>	<p>Troisièmement, une incrimination distincte revêt aussi une valeur symbolique importante. En effet, une telle interdiction vaut comme une reconnaissance sociale que de telles pratiques sont absolument</p>

LGBTQI+-personen hiertegen beschermd moeten worden.	ina dmissibles et que les personnes LGBTQI+ doivent être protégées contre celles-ci.
5. Wetgevende initiatieven	5. Initiatives législatives
Om tegemoet te komen aan de vraag van internationale en Europese instellingen, LGBTQI+-belangenverenigingen, en de roep om een duidelijker wettelijk kader, werden reeds twee wetsvoorstellen ingediend tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (55/0089 en 55/001772). Deze twee wetsvoorstellen werden ter advies voorgelegd aan het Interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme (hierna: 'het Centrum' of 'Unia'), die onvolledigheden zag in beide voorstellen. Het huidige wetsontwerp bouwt verder op de twee eerdere wetsvoorstellen en het advies van het Centrum (Unia).	Afin de répondre à la demande d'institutions internationales et européennes, de groupements d'intérêts LGBTQI+, et à l'appel en faveur d'un cadre légal plus clair, deux propositions de loi ont déjà été soumises afin d'introduire une interdiction des pratiques de conversion (55/0089 et 55/001772). Ces deux propositions de loi ont été soumises pour avis au Centre interfédéral pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme et les discriminations (ci-après : « le Centre » ou « Unia »), qui a décelé des lacunes dans les deux propositions. L'actuel projet de loi se base sur les deux propositions de loi antérieures et l'avis du Centre (Unia).
Art. 286bis. Conversiepraktijken	Art. 286bis. Les pratiques de conversion
Dit artikel definieert conversiepraktijken. Het gaat om een praktijk die georganiseerd wordt met een fysieke interventie of psychische druk, die er toe strekt om de werkelijke of vermeende seksuele oriëntatie, de genderidentiteit of de genderexpressie van een persoon te onderdrukken of te wijzigen. Er is dus sprake van een bijzonder opzet daar men met de praktijk de seksuele oriëntatie, de genderidentiteit of genderexpressie van het slachtoffer wenst te onderdrukken of probeert te veranderen. De toestemming van het slachtoffer kan het misdrijf niet rechtvaardigen.	Cet article définit les pratiques de conversion. Il s'agit d'une pratique qui est organisée avec une intervention physique ou une pression psychologique, qui vise à réprimer ou à modifier l'orientation sexuelle, l'identité de genre ou l'expression de genre réelle ou présumée d'une personne. Il est donc question d'une intention spéciale étant donné que l'on souhaite réprimer ou que l'on essaie de modifier l'orientation sexuelle, l'identité de genre ou l'expression de genre de la victime au moyen de la pratique en question. Le consentement de la victime ne peut justifier le crime.
De praktijk kan op verschillende manieren uitgevoerd worden. Het gaat zowel om de praktijken waarbij er psychische of fysieke druk wordt uitgeoefend, waaronder ook het verplicht toedienen van medicijnen en elke	La pratique peut être réalisée de différentes manières. Il s'agit de pratiques où est exercée une pression psychique ou physique, dont l'administration forcée de médicaments et tout acte sexuel dans le cadre d'une pratique de conversion.

seksuele handeling in het kader van een conversiepraktijk.		
De relatie tussen de dader en het slachtoffer is niet bepalend om al dan niet te kunnen spreken van conversiepraktijken: dit kan een familielid zijn, een vertegenwoordiger van een geloofsgemeenschap, een persoon met een (pseudo-)medische opleiding, een beroepsbeoefenaar enz. Het maakt ook niet uit of de praktijk kosteloos werd uitgevoerd, dan wel tegen een financieel voordeel of eender welk ander voordeel, zoals een voordeel in natura of het iets doen of niet doen op vraag van de uitvoerder.		La relation entre l'auteur et la victime n'est pas déterminante pour pouvoir parler ou non de pratiques de conversion : il peut s'agir d'un membre de la famille, d'un représentant-e d'une communauté religieuse, d'une personne avec une formation (pseudo-)médicale, d'un-e professionnel-le, etc. Peu importe que la pratique ait été réalisée gratuitement ou contre un avantage financier ou tout autre avantage, comme un avantage en nature ou le fait de faire ou ne pas faire quelque chose à la demande de l'exécutant-e.
Daarentegen kan de reguliere hulp- en dienstverlening van de geestelijke of fysieke gezondheidszorg, waaronder ook de handelingen die kaderen in de sociale of medische transitie ter behandeling van genderincongruentie, nooit onder de strafbaarstelling vallen.		En revanche, l'aide et l'assistance régulières offertes dans le cadre des soins de santé mentale ou physique, dont les actes s'inscrivant dans la transition sociale ou médicale aux fins de traitement de l'incongruence de genre, ne relèveront jamais de l'incrimination.
Een transitie is het proces waarbij een trans persoon begint te leven volgens de genderidentiteit en niet langer (louter) volgens het geslacht dat werd toegewezen bij de geboorte. Bij een sociale transitie gebeurt dat op een niet-medische manier, zoals door het aannemen van een nieuwe naam, het aanpassen van de genderexpressie en het wijzigen van de voornaam.		Une transition est le processus par lequel une personne transgenre commence à vivre selon son identité de genre et non plus (purement) selon le genre qui lui a été attribué à la naissance. Dans le cas d'une transition sociale, cela se fait de manière non médicale, par exemple en adoptant un nouveau nom, en adaptant l'expression du genre et en changeant de pronom.
<u>Art. 286ter. Het uitvoeren van conversiepraktijken</u>		<u>Art. 286ter. La réalisation des pratiques de conversion</u>
Artikel 286ter bestraft het basismisdrijf.		L'article 286ter régit les peines pour l'infraction de base.
<u>Art. 286quater. Verzwarende omstandigheden</u>		<u>Art. 286quater. Les circonstances aggravantes</u>
Artikel 286quater voorziet volgende verzwarende factoren: - het misdrijf werd gepleegd door een persoon die zich in een erkende positie van		L'article 286quater prévoit les facteurs aggravants suivants : - l'infraction a été commise par une personne qui se trouve dans une position reconnue de confiance, d'autorité ou d'influence sur le mineur;

<p>vertrouwen, gezag of invloed ten aanzien van de minderjarige bevindt;</p> <ul style="list-style-type: none"> - het misdrijf werd gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand. 	<p>- l'infraction a été commise sur un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.</p>
<p><u>Art. 286quinquies. Het aanbieden van conversiepraktijken en het aanzetten om conversiepraktijken te ondergaan of om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan of er, direct of indirect, reclame voor te maken of, uit te geven, te verdelen of te verspreiden</u></p>	<p><u>Art. 286quinquies. Le fait de proposer des pratiques de conversion, l'incitation à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion, ou, directement ou indirectement, en faire la publicité, par publication, distribution ou diffusion</u></p>
<p>Artikel 286quinquies bestraft het aanbieden van, het aanzetten om te ondergaan van of om een persoon conversiepraktijken te doen ondergaan en het reclame maken voor het ondergaan van conversiepraktijken.</p>	<p>L'article 286quinquies régit le fait de proposer des pratiques de conversion, l'incitation à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion et le fait de faire de la publicité pour de telles pratiques.</p>
<p>Aanzetten tot het ondergaan of om andere personen het slachtoffer er toe aan te zetten een conversiepraktijk te laten ondergaan.</p>	<p>L'incitation à se soumettre ou à soumettre d'autres personnes à une pratique de conversion a pour but de faire subir à la victime une pratique de conversion.</p>
<p>De aanzetting kan bestaan uit het blijven inpraten op iemand om die ervan te overtuigen dat diens seksuele oriëntatie, genderidentiteit of genderexpressie kan gewijzigd worden door conversiepraktijken. Hieronder wordt eveneens het doorverwijzen naar een derde persoon of instantie die deze conversiepraktijken uitoefent bedoeld. Ouders kunnen eveneens "aanzetten tot" conversiepraktijken wanneer ze hun kind onder druk zetten om conversiepraktijken te ondergaan. Ook personen die zich schuldig maken aan haatspraak of enige andere vorm van publieke of private uiting van misprijzen tegenover personen die slachtoffer kunnen zijn van conversiepraktijken en die oproepen om conversiepraktijken te ondergaan vallen onder deze strafbepaling.</p>	<p>L'incitation peut prendre la forme de matraquage verbal destiné à convaincre une personne du fait que son orientation sexuelle, son identité de genre ou son expression de genre peut être modifiée par ces pratiques de conversion. Cela peut inclure également le fait d'adresser la personne à un tiers ou à une instance qui pratique de telles interventions. Les parents peuvent également « inciter à » des pratiques de conversion lorsqu'ils mettent leur enfant sous pression pour qu'il se soumette à des pratiques de conversion. Les personnes qui se rendent coupables de discours de haine ou de toute autre forme d'expression publique ou privée de mépris à l'égard de personnes pouvant être la victime de pratiques de conversion et qui les exhortent à se soumettre à des</p>

		pratiques de conversion relèvent également de cette disposition pénale.
Een ander voorbeeld betreft het sturen van een persoon naar het buitenland om daar een conversiepraktijk te ondergaan.		Un autre exemple concerne le fait d'envoyer une personne à l'étranger pour y subir une pratique de conversion.
Een voorbeeld van het aanzetten van een persoon tot het doen ondergaan van conversiepraktijken is de vaak voorkomende situatie waarin een religieuze leider de familieleden van een slachtoffer onder druk zet om het slachtoffer de conversiepraktijk te doen ondergaan.		Un exemple d'incitation à soumettre d'autres personnes à des pratiques de conversion est la situation courante où un chef religieux fait pression sur les membres de la famille de la victime pour que celle-ci soit soumise à des pratiques de conversion.
Als de conversiepraktijk ook daadwerkelijk werd ondergaan, zal het aanzetten tot zwaarder gestraft worden. De aanzetting die rechtstreeks leidt tot het ondergaan van de conversiepraktijken dient gestraft te worden met dezelfde strafmaat als deze die bestaat voor de uitvoering van conversiepraktijken. De aanzetter moet dan immers als deelnemer beschouwd en als dader gestraft worden. Voor de aanzetting die niet heeft geleid tot het ondergaan van conversiepraktijken past een lagere strafmaat. Deze strafmaat is dezelfde al deze voorzien voor de strafmaat voor het (direct of indirect) aanbieden van conversiepraktijken.		Si la pratique de conversion a réellement été subie, l'incitation sera punie plus sévèrement. L'incitation qui entraîne directement la soumission aux pratiques de conversion doit être punie de la même peine que celle qui existe pour l'exécution de pratiques de conversion. L'incitateur-riche doit alors être considéré-e comme participant-e et être puni-e comme auteur-e. Pour l'incitation qui n'a pas entraîné la soumission à des pratiques de conversion, une peine moins sévère est appliquée. Cette peine est la même que celle qui est prévue pour la proposition (directe ou indirecte) de pratiques de conversion.
Het aanzetten tot omvat eveneens reclame voor conversiepraktijken, zowel het maken, doen maken, uitgeven, verdelen of verspreiden van reclame en dit zowel direct als indirect en op enigerlei wijze. Met reclame wordt bedoeld elke maatregel die er toe strekt om conversiepraktijken te promoten of te doen geloven in hun effectiviteit, onder meer door middel van internet, affichering, strooibriefjes, mondelinge promotie, enz.		L'incitation à comprend également la publicité pour des pratiques de conversion. En ce compris la réalisation (y compris par un intermédiaire), la publication, la distribution ou la diffusion de publicité, et ce tant directement qu'indirectement, et de quelque manière que ce soit. Par publicité, on entend tout message destiné à promouvoir les pratiques de conversion ou à faire croire en leur efficacité, notamment via internet, par voie d'affichage, par diffusion de tracts, par promotion verbale, etc.
De misdrijven bestraft in de artikelen 286 <i>bis</i> tot 286 <i>sexies</i> worden toegevoegd aan lijst		Les infractions punies dans les articles 286 <i>bis</i> à 286 <i>sexies</i> sont ajoutées à la liste des infractions de l'article 325, qui stipule

van misdrijven in artikel 325 dat bepaalt dat personen die onder normale omstandigheden gebonden zouden zijn aan beroepsgeheim, dit beroepsgeheim in bepaalde gevallen mogen verbreken ten aanzien van de procureur des Konings. Het betreft meer bepaald situaties waarin er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of een kwetsbare persoon die deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen, hetzij wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of bedoelde kwetsbare personen het slachtoffer worden van de in voormelde artikelen bedoelde misdrijven en zij hun integriteit niet zelf of met hulp van anderen kunnen beschermen.	que les personnes qui seraient tenues au secret professionnel dans des circonstances normales peuvent, dans certains cas, rompre ce secret professionnel à l'égard du procureur du Roi. Il s'agit plus particulièrement des situations dans lesquelles il existe un danger grave et imminent pour l'intégrité physique ou psychique d'un-e mineur-e ou d'une personne vulnérable qui ne peut protéger cette intégrité seul-e ou avec l'aide de tiers, ou lorsqu'il existe des indices d'un danger sérieux et réel que d'autres mineur-e-s ou personnes vulnérables soient victimes des infractions visées aux articles précités et qu'ils-elles ne peuvent protéger leur intégrité seul-e-s ou avec l'aide de tiers.
Afdeling 3. Verkeersbelemmering	Section 3. L'entrave à la circulation
De misdrijven inzake verkeersbelemmering zijn in het huidige Strafwetboek terug te vinden in de artikelen 406 t.e.m. 408 Sw. Zij bevinden zich in de afdeling met betrekking tot opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel. Dit is geen geschikte plaats voor deze misdrijven, aangezien zij niet noodzakelijk een inbreuk op de fysieke integriteit impliceren. Deze strafbaarstellingen zijn bedoeld om de openbare orde te handhaven, alsook om de vrijheid van komen en gaan en de personen en goederen die worden vervoerd te beschermen. ³⁵¹ De belangrijkste waarden die op die manier worden beschermd zijn dan	Les infractions relatives à l'entrave à la circulation figurent aux articles 406 à 408 du Code pénal actuel. Elles se trouvent dans la section relative à l'homicide volontaire non qualifié meurtre et aux lésions corporelles volontaires. Ce n'est pas l'endroit approprié pour ces infractions, dès lors qu'elles n'impliquent pas nécessairement une atteinte à l'intégrité physique. Ces incriminations visent à maintenir l'ordre public, ainsi qu'à protéger la liberté d'aller et de venir, et les personnes et les biens qui sont transportés. ³⁵³ Les principales valeurs qui sont ainsi protégées sont dès lors celles qui sont liées aux personnes qui prennent part à la circulation (leur vie, intégrité

³⁵¹ D. DEWANDELEER, "Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires", *l.c.*, 143, nr. 415-416; J.-M. POUPART, "Homicide et lésions corporelles volontaires", in R. SCREVENs en A. MEEUS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 56, nr. 6833.

³⁵³ D. DEWANDELEER, « Homicide volontaire et lésions corporelles volontaires », *l.c.*, 143, n° 415-416 ; J.-M. POUPART, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. SCREVENs et A. MEEUS (éds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 56, n° 6833.

<p>ook deze gelinkt aan de personen die aan het verkeer deelnemen (hun leven, fysieke en psychische integriteit, hun vrijheid van komen en gaan). Vandaar dat er geopteerd wordt om deze misdrijven onder te brengen in de titel met betrekking tot de misdrijven tegen de persoon.³⁵² Aangezien een aantasting van de persoonlijke integriteit niet wordt vereist voor deze misdrijven, worden zij hier ondergebracht bij de misdrijven die een gevaar voor personen veroorzaken.</p>	<p>physique et mentale, leur liberté d'aller et de venir). C'est la raison pour laquelle il est choisi de déplacer ces infractions dans le titre relatif aux infractions contre la personne.³⁵⁴ Étant donné qu'une atteinte à l'intégrité personnelle n'est pas requise pour ces infractions, elles sont intégrées avec les infractions qui entraînent un danger pour les personnes.</p>
<p>Verkeersbelemmering (artikel 288)</p>	<p>L'entrave à la circulation (article 288)</p>
<p>Deze bepaling vervangt het huidige artikel 406, tweede en derde lid Sw. en beoogt een vereenvoudiging van deze strafbaarstellingen. Dankzij de indeling van de straffen in strafniveaus, valt bij een eenvoudige conversie van deze bepalingen reeds het onderscheid in strafmaat weg. Beide worden bestraft met een straf van niveau 1. Het is dan ook niet langer nodig een onderscheid te maken tussen de daar geïllustreerde situaties op basis van het feit of de dader voor het plegen van het misdrijf al dan niet gebruik heeft gemaakt van een voorwerp. Verder wordt het onderscheid tussen al dan niet reeds aan de gang zijnde verkeer (vandaag niet vereist door artikel 406, tweede lid Sw., wel door het derde lid) verlaten. Dit onderscheid biedt weinig toegevoegde waarde in het licht van de doelstelling van de strafbaarstelling: ongeacht of men gehinderd wordt tijdens de deelname aan het verkeer dan wel dat men gehinderd wordt om te gaan deelnemen aan het verkeer, in beide gevallen wordt men gehinderd in het zich vrij verplaatsen.</p>	<p>Cette disposition remplace l'actuel article 406, alinéas 2 et 3, du Code pénal, et vise à simplifier ces incriminations. Grâce à la classification des peines en niveaux de peine, la différence de taux de peine disparaît avec une simple conversion de ces dispositions. Toutes deux sont punies d'une peine de niveau 1. Il n'est dès lors plus nécessaire d'établir une distinction entre les situations visées selon que l'auteur a recouru ou non à un objet pour commettre l'infraction. En outre, la distinction entre la circulation déjà en cours ou non (qui n'est actuellement pas exigée par l'article 406, alinéa 2, du Code pénal, mais bien par l'alinéa 3) est abandonnée. Cette distinction présente peu de valeur ajoutée par rapport à l'objectif de l'incrimination: qu'il y ait entrave en cours de circulation ou entrave pour prendre part à la circulation, il y a dans les deux cas entrave au libre déplacement.</p>

³⁵² En niet, zoals door DELANNAY voorgesteld, bij de misdrijven tegen goederen (A. DELANNAY, "Les entraves méchantes à la circulation", in X (ed.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 425-427, nr. 3.).

³⁵⁴ Et non, comme le propose DELANNAY, avec les atteintes aux biens (A. DELANNAY, « Les entraves méchantes à la circulation », in X (éd.), *Les infractions – Volume 2: Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 425-427, n° 3.).

<p>Ten slotte wordt ook komaf gemaakt met het vandaag bestaande onderscheid met betrekking tot het toepassingsgebied wat de verkeersstromen betreft. Vandaag is artikel 406, derde lid Sw., zonder gegronde reden, niet van toepassing op het verkeer op de binnenwateren of op zee. De ontworpen bepaling maakt dat alle verkeersstromen op gelijke wijze worden beschermd. Anders dan vandaag³⁵⁵ wordt ook het voetgangersverkeer door de ontworpen bepaling beschermd, nu niet langer het gebruik van een vervoermiddel wordt vereist. Het vliegverkeer blijft uitgesloten, gelet op de afzonderlijke regeling daarvan in het kader van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 1919, betreffende de regeling der luchtvaart (BS 26 juli 1937).</p>	<p>Enfin, il est également mis fin à la distinction qui existe actuellement pour le champ d'application concernant les flux de circulation. À l'heure actuelle, l'article 406, alinéa 3, du Code pénal, ne s'applique pas, sans que cela paraisse justifié, à la circulation fluviale ou maritime. Grâce à la disposition en projet, tous les flux de circulation sont protégés de la même manière. Contrairement à aujourd'hui³⁵⁶, la circulation piétonne est elle aussi protégée par la disposition en projet, dès lors que l'usage d'un moyen de transport n'est plus requis désormais. Le trafic aérien demeure exclu, compte tenu du régime distinct qui s'y applique dans le cadre de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne (M.B. du 26 juillet 1937).</p>
<p>Om van verkeersbelemmering te spreken wordt, zoals vandaag, een bijzonder opzet (nu: kwaad opzet) vereist. Dit morele schuldbestanddeel is onduidelijk en geeft aanleiding tot verwarring. Daarom wordt voorgesteld het woord "kwaadwillig" te vervangen door de woorden "met het oogmerk om te schaden" om het verschil met de huidige interpretatie aan te duiden. Deze woorden geven aan dat het misdrijf moet worden gepleegd met het oogmerk schade te berokkenen, de rechten van de maatschappij of van personen te schenden of anderen te schaden (Cass., 15 december 1947, waarnaar A. de Nauw en F. Kuty verwijzen).</p>	<p>Pour parler d'entrave à la circulation, une intention particulière est requise (à savoir actuellement une intention méchante). Cet élément moral n'est pas clair et est source de confusion. Il est dès lors proposé de remplacer le terme « méchamment » par les mots « à dessein de nuire » pour marquer la différence par rapport à l'interprétation actuelle. Ces mots indiquent que l'infraction doit être commise avec « l'intention de faire mal, de porter atteinte aux droits de la société ou des particuliers ou de nuire à autrui » (Cass., 15 décembre 1947 auquel se réfèrent A. de Nauw et F. Kuty).</p>
<p>Vandaag bestaat in de rechtsleer discussie over het onmiddellijk of voortdurend karakter van dit misdrijf. Vanuit de <i>ratio legis</i> van deze strafbaarstelling moet worden aangenomen dat het gaat om een</p>	<p>Le caractère immédiat ou continu de cette infraction fait actuellement débat dans la doctrine. Sur la base de la <i>ratio legis</i> de cette incrimination, il y a lieu d'admettre qu'il s'agit d'une infraction continue, qui</p>

³⁵⁵ Cass. 26 mei 1999, Arr.Cass. 1999, nr. 308.

³⁵⁶ Cass., 26 mai 1999, Arr.Cass. 1999, n° 308.

voortdurend misdrijf, dat blijft duren zolang het verkeer wordt belemmerd. ³⁵⁷	persiste tant que la circulation est entravée. ³⁵⁸
Gevaarlijke verkeersbelemmering (artikel 289)	L'entrave dangereuse à la circulation (article 289)
Dit artikel vervangt het huidige artikel 406, eerste lid Sw. De nieuwe formulering van de verkeersbelemmering uit het ontworpen artikel 288 maakt het mogelijk deze situatie als een verzwarend bestanddeel te omschrijven.	Cet article remplace l'actuel article 406, alinéa 1er, du Code pénal. La nouvelle formulation de l'entrave à la circulation de l'article 288 en projet permet de définir cette situation comme élément aggravant.
De terminologie wordt gemoderniseerd, door niet langer te spreken van 'verkeerswegen, kunstwerken of het materieel', maar de algemene term 'verkeersinfrastructuur' ³⁵⁹ te gebruiken, zonder dat dit enige impact heeft op de draagwijdte van de bepaling.	La terminologie est actualisée par l'abandon des termes « voies de communication », « ouvrages d'art » ou « matériel » et l'utilisation du terme général « infrastructure de transport » ³⁶⁰ , sans que cela ait le moindre impact sur la portée de la disposition.
Met de vermelding "in het verkeer" wordt bedoeld op de verkeersstromen vermeld in de strafbaarstelling van 'verkeersbelemmering' (artikel 288). Het gaat dus om het verkeer op de weg, de spoorweg, de binnenwateren of op zee.	L'expression "dans la circulation" vise les flux de circulation mentionnés dans l'incrimination de "l'entrave à la circulation" (article 288). Il s'agit de la circulation sur la route, le rail, les voies navigables intérieures ou en mer.
Het vereiste dat de verkeersbelemmering het zich verplaatsen in het verkeer gevaarlijk kan maken of ongevallen kan veroorzaken bij het deelnemen aan het verkeer impliceert slechts dat er een gevaarsituatie ontstaat; er moet zich niet noodzakelijk een ongeval	La condition que l'entrave à la circulation peut rendre dangereuse la circulation ou provoquer des accidents lors de la circulation implique uniquement qu'une situation dangereuse apparaît ; un accident ne doit pas nécessairement s'être produit

³⁵⁷ Zie J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 568, nr. 617; F. VAN VOLSEM, "Het misdrijf kwaadwillige belemmer van het verkeer: een niet-geslaagd vangnet bij de vervolging van een niet langer vergunde afsluiting van een buurtweg" (noot onder Corr. Dendermonde 16 oktober 2006), *RABG* 2007, 425, nr. 9.2.

³⁵⁸ Voy. J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 568, n° 617 ; F. VAN VOLSEM, « Het misdrijf kwaadwillige belemmer van het verkeer: een niet-geslaagd vangnet bij de vervolging van een niet langer vergunde afsluiting van een buurtweg » (note sous corr., Termonde, 16 octobre 2006), *RABG* 2007, 425, n° 9.2.

³⁵⁹ De Franstalige term werd, op suggestie van A. DELANNAY ("Les entraves méchantes à la circulation", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 524, nr. 12), aangepast in vergelijking met een eerdere versie van deze tekst, waar sprake was van 'infrastructure routière'. Die term zou onterecht de indruk kunnen wekken dat de bepaling enkel betrekking heeft op de weginfrastructuur.

³⁶⁰ La formulation française a été adaptée, sur suggestion de A. DELANNAY ("Les entraves méchantes à la circulation", in X (ed.), *Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 524, nr. 12), en comparaison avec la version antérieure où il était question d'« infrastructure routière ». Ce terme pourrait donner la fausse impression que cette disposition ne s'applique qu'à l'infrastructure routière ».

hebben voorgedaan opdat deze strafbaarstelling toepassing zou kunnen vinden.		pour que cette incrimination puisse s'appliquer.
Gelet op de opbouw van de bepalingen van deze afdeling (nl. een stapsgewijze verergering van de impact van de feiten), wordt ervoor gekozen de straffen steeds met 1 niveau te doen stijgen.		Eu égard à la structure des dispositions de cette section (à savoir une aggravation graduelle de l'impact des faits), il est décidé d'augmenter à chaque fois les peines d'un niveau.
Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg (artikel 290)		L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du deuxième degré (article 290)
Deze bepaling herneemt de eerste zin van het huidige artikel 407 Sw.		Cette disposition reprend la première phrase de l'actuel article 407 du Code pénal.
Deze vorm van verkeersbelemmering is (net als die uit de volgende twee artikelen) per definitie een 'gevaarlijke verkeersbelemmering' in de zin van artikel 289. Gelet op die evidentie wordt het 'gevaarlijke' karakter niet hernomen in de benaming van het misdrijf.		Cette forme d'entrave à la circulation est (tout comme celle des deux articles suivants) par définition une « entrave dangereuse à la circulation » visée à l'article 289. Vu cette évidence, le caractère « dangereux » n'est pas repris dans la dénomination de l'infraction.
Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 291)		L'entrave à la circulation entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 291)
Deze bepaling hemeemt de tweede zin van het huidige artikel 407 Sw.		Cette disposition reprend la deuxième phrase de l'actuel article 407 du Code pénal.
Verkeersbelemmering met de dood tot gevolg (artikel 292)		L'entrave à la circulation entraînant la mort (article 292)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 408 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 408 du Code pénal.
Art. 292bis. Clausule inzake de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden		Art. 292bis. Clause de protection des libertés et droits fondamentaux
Geen enkele bepaling uit deze afdeling is van toepassing op de verschillende handelingen die door burgers worden verricht in het kader		Aucune disposition de cette section est applicable aux diverses actions qui sont menées par les citoyens dans le cadre de

van de uitoefening van hun rechten en vrijheden. We denken hierbij aan ouders die de straat van een school blokkeren om een autovrije straat te vragen, aan burgers die op straat picknicken om een verbreding van de voetgangerszone te vragen of aan fietsers die deelnemen aan een "Critical Mass Bike Ride" om meer ruimte voor fietsers in de stad te vragen. Deze burgers bezetten vaak kortstondig de openbare weg om hun eisen meer gewicht te geven. Dit zijn normale verkeersbelemmeringen.

Het is ook van belang duidelijk te maken dat mensen die hun grondrechten uitoefenen, zoals het stakingsrecht, de vrijheid van vergadering, de vrijheid van vereniging, enz. niet kunnen worden vervolgd op grond van de bovengenoemde bepalingen. Daarom is hier een clause ter bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden ingevoegd. De rechten waarop deze clause betrekking heeft, zijn niet absoluut, maar kunnen aan beperkingen worden onderworpen die met name gerechtvaardigd zijn door de noodzaak om de eerbiediging van andere concurrerende grondrechten te waarborgen. De rechter zal dus de betrokken grondrechten tegenover elkaar afwegen. Deze clause kan op geen enkele wijze gelezen worden als een verruiming of inperking van bestaande vorderings- of vervolgingsrechten. Zij is ingeschreven om te verduidelijken dat gewone verkeersbelemmering weliswaar ruim omschreven is en elke gedraging omvat, maar er is tegelijk uitdrukkelijk bepaald dat er een oogmerk om te schaden aanwezig moet zijn. Het gaat niet om een gewone verkeersbelemmering van mensen die de straat blokkeren, omdat ze bv. een fietspad in hun straat willen.

De rechten waarop deze clause betrekking heeft, zijn niet absoluut, maar kunnen aan beperkingen worden onderworpen en

l'exercice de leurs droits et libertés. On pense ici aux parents qui bloquent la rue d'une école pour demander une rue sans voiture, aux citoyens qui font des pique-niques sur la rue pour demander une élargissement du piétonnier ou aux cyclistes qui participe à un 'Critical Mass Bike Ride' pour demander plus de place pour des cyclistes en ville. Bien-souvent, ces citoyens occupent la voie publique de manière brève pour donner plus de poids à leurs revendications. Il s'agit ici d'entraves normales à la circulation.

Il est important aussi de prévoir explicitement que les personnes qui exercent leurs droits fondamentaux tels que le droit de grève, la liberté de réunion, la liberté d'association, etc. ne peuvent pas être poursuivies sur la base des dispositions précitées. C'est la raison pour laquelle une clause de protection des libertés et droits fondamentaux est insérée ici. Les droits auxquels cette clause se réfèrent ne sont pas absolus mais peuvent être soumis à des restrictions notamment justifiées par la nécessité d'assurer le respect d'autres droits fondamentaux concurrents. Le juge exercera ainsi la mise en balance des droits fondamentaux en présence.

Cette clause ne peut d'aucune manière être interprétée comme une extension ou une restriction des droits d'action ou de poursuite existants. Elle est inscrite pour préciser que certes l'entrave ordinaire à la circulation est définie de manière large et inclut tout comportement, mais qu'il est en même temps expressément prévu que l'intention de nuire doit être présente. Il ne s'agit pas d'une simple entrave à la circulation de personnes bloquant la rue parce qu'elles veulent une piste cyclable dans leur rue, par exemple.

~~La disposition~~ Les droits visés par cette clause ne sont pas absolus mais peuvent

behoren toe aan de beoordeling van de strafrechter.		être soumis à des restrictions » indique, par exemple, qu'un barrage routier illégitime qui mène à ce qu'un médecin urgentiste ne parvienne pas à temps au chevet d'un patient (entraînant la mort) ou qu'une ambulance transportant un patient cardiaque ne parvienne pas à temps à l'hôpital peut toujours être et sont soumis à l'appréciation du juge pénal en vertu notamment de ces dispositions.
Afdeling 4. Het in gevaar brengen van de volksgezondheid		Section 4. La mise en danger de la santé publique
Aantasting van voedingsmiddelen (artikel 293)		L'atteinte aux denrées alimentaires (article 293)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 454 Sw. Het is gepast ze hier op te nemen, aangezien het gaat om een bepaling met een preventieve functie: het in gevaar brengen van de volksgezondheid volstaat, zonder dat vereist is dat iemand daadwerkelijk schadelijke gevolgen van dit misdrijf heeft ondervonden.		Cette disposition reprend l'actuel article 454 du Code pénal. Il est indiqué de la reprendre ici, étant donné qu'il s'agit d'une disposition remplissant une fonction préventive : la mise en danger de la santé publique suffit, sans qu'il soit requis qu'une personne ait réellement subi des effets dommageables de cette infraction.
Onder voedingsmiddelen worden alle voedingsmiddelen bedoeld voor menselijke consumptie begrepen. Ook leidingwater valt onder deze noemer, aangezien dit drinkwater bedoeld is voor menselijke consumptie.		On entend par denrées alimentaires toutes les denrées alimentaires destinées à la consommation humaine. L'eau du robinet entre elle aussi dans cette catégorie étant donné que cette eau potable est destinée à la consommation humaine.
In de huidige bepaling is slechts sprake van voedingsmiddelen bestemd om verkocht of gesleten te worden. Gelet op de doelstelling van de bescherming van de volksgezondheid wordt de strafbaarheid uitgebreid tot het ter beschikking stellen van het publiek. Op die manier wordt ook de kosteloze verspreiding van de voedingsmiddelen in kwestie geïnviseerd.		L'actuelle disposition parle uniquement de denrées alimentaires destinées à être vendues ou débitées. Dès lors que le but est de protéger la santé publique, l'incrimination est étendue à la mise à disposition des denrées alimentaires au public. Ce faisant, la distribution gratuite des denrées alimentaires en question est visée.

Deze bepaling doet uiteraard geen afbreuk aan andere strafbaarstellingen. Indien de stoffen die de dood teweeg kunnen brengen onder de voeding worden gemengd met het oogmerk de consument die er gebruik van maakt te doden, is er sprake van (poging tot) doodslag. Wanneer de dader met het mengen van de stoffen die de gezondheid zwaar kunnen schaden onder de voeding deze stof wilde toedienen aan een persoon, is er sprake van gewelddaden. Wanneer dit alles niet het geval is, bv. omdat de dader met het mengen van de stof onder de voeding zich slechts een illegaal voordeel wilde verschaffen, is er sprake van aantasting van voedingsmiddelen. ³⁶¹	Cette disposition ne porte bien entendu pas préjudice à d'autres incriminations. Si les substances qui peuvent donner la mort sont mêlées aux aliments dans l'intention de donner la mort au consommateur qui en fait usage, il est question de (tentative de) meurtre. Lorsque l'auteur souhaite, en mêlant aux aliments les substances qui peuvent nuire gravement à la santé, administrer cette substance à une personne, il est question d'actes de violence. S'il ne s'agit pas de ces cas, par exemple parce que l'auteur souhaitait seulement se procurer un avantage illégal en mêlant la substance aux aliments, il est question d'atteinte aux denrées alimentaires. ³⁶²
Het doen mengen van de stoffen onder voedingsmiddelen wordt niet hemomen. Dit wordt ondervangen door de ontworpen bepalingen in verband met daderschap en deelneming in Boek 1.	Le fait de faire mêler les substances aux denrées alimentaires n'est pas repris. Il y est remédié par les dispositions en projet relatives à la perpétration en tant qu'auteur et la participation dans le Livre premier.
Het vervalsen van voedingsmiddelen met andere stoffen wordt bestraft door de ontworpen artikelen 451 en 452.	La falsification de denrées alimentaires avec d'autres substances est punie par les articles 451 et 452 en projet.
Verkoop van aangetaste voedingsmiddelen of van stoffen (artikel 294)	La vente de denrées alimentaires ou de substances affectées (article 294)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 455 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 455 du Code pénal.
Opslag van aangetaste voedingsmiddelen (artikel 295)	Le stockage de denrées alimentaires affectées (article 295)

³⁶¹ Cf. P. MORLET, "Mélange, à des denrées alimentaires, de substances de nature à donner la mort ou à altérer gravement la santé", in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1989, nr. 7619 ; N. VAN DER ECKEN, « Le mélange, à des denrées alimentaires, de substances de nature à donner la mort ou à altérer gravement la santé », in X (ed.), *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 821

³⁶² Cf. P. MORLET, « Mélange, à des denrées alimentaires, de substances de nature à donner la mort ou à altérer gravement la santé », in R. SCREVENs et A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1989, n° 7619 ; N. VAN DER ECKEN, « Le mélange, à des denrées alimentaires, de substances de nature à donner la mort ou à altérer gravement la santé », in X (ed.), *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, 821.

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 456 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 456 du Code pénal.
Bijkomende straffen (artikel 296)	Les peines accessoires (article 296)
Deze bepaling herneemt het laatste lid van het huidige artikel 457 Sw. door te voorzien in de bijkomende straf van de bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling.	Cette disposition reprend le dernier alinéa de l'actuel article 457 du Code pénal en prévoyant comme peine accessoire la publication de la décision de condamnation.
De overige leden van het huidige artikel 457 Sw. moeten hier niet worden hernomen, aangezien deze bijkomende straffen reeds van toepassing zijn op basis van de bepalingen van het ontworpen Boek 1 Sw.	Les autres alinéas de l'actuel article 457 du Code pénal ne doivent pas être repris ici, étant donné que ces peines accessoires sont déjà d'application sur la base des dispositions du Livre 1er, en projet, du Code pénal.
Daarnaast wordt een nieuwe bijkomende strafaan dit misdrijf gekoppeld, met name de sluiting van de inrichting. Met het oog op de bescherming van de volksgezondheid is het nuttig dat de rechter deze straf kan opleggen.	En outre, une nouvelle peine accessoire est associée à cette infraction, à savoir la fermeture de l'établissement. Il est utile que le juge puisse infliger cette peine en vue de la protection de la santé publique.
Kwaadwillige verspreiding van ziekteverwekkers (artikel 297)	La dissémination malveillante d'agents pathogènes (article 297)
De strafbaarstelling van aantastingen van de fysieke integriteit, zowel onder het huidige Strafwetboek als in de ontworpen bepalingen met betrekking tot gewelddaden, zijn in belangrijke mate gericht op het veroorzaken van bepaalde schadelijke gevolgen voor de gezondheid, zoals een ziekte. Dit maakt sommige aantastingen van de fysieke integriteit die pas op lange of middellange termijn resulteren in een ziekte, ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijk werk,... soms moeilijk strafrechtelijk te kwalificeren zijn. Meestal wordt verdedigd dat deze feiten kunnen worden gekwalificeerd als opzettelijke slagen en verwondingen (artikel 398 Sw.). Hiervoor volstaat algemeen opzet en ook een louter intern letsel komt in aanmerking. Er moet dan ook nog geen sprake zijn van	L'incrimination d'atteintes à l'intégrité physique, tant dans l'actuel Code pénal que dans les dispositions en projet relatives aux actes de violence, sont en grande partie dirigée contre le fait de causer certaines conséquences dommageables pour la santé, telles qu'une maladie. Il s'ensuit qu'il est parfois difficile de qualifier sur le plan pénal certaines atteintes à l'intégrité physique qui n'entraînent qu'à long ou moyen terme une maladie, une incapacité de travail personnel, etc. La position généralement défendue est que ces faits peuvent être qualifiés de coups et blessures volontaires (article 398 du Code pénal). L'intention générale suffit à cet effet et même une simple lésion interne entre en ligne de compte. Il ne doit dès lors pas encore être question de symptômes de

<p>ziektesymptomen.³⁶³ Onder de ontworpen bepalingen met betrekking tot gewelddaden, zou het gaan om gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad tot gevolg, aangezien het dankzij de actuele stand van de geneeskunde mogelijk is om de ontwikkeling van de ziekte af te remmen. Deze feiten zijn strafbaar met een straf van niveau 1. Deze straf komt al te licht over, gelet op de verregaande impact die deze feiten kunnen hebben voor het slachtoffer. Daarom wordt op deze feiten een straf van niveau 3 gesteld.</p>	<p>maladie.³⁶⁴ Dans les dispositions en projet relatives aux actes de violence, il s'agirait d'actes de violence entraînant une atteinte à l'intégrité du premier degré, étant donné que grâce à l'état actuel de la médecine, il est possible de freiner le développement de la maladie. Ces faits sont punissables d'une peine de niveau 1. Cette peine paraît trop légère compte tenu de l'impact considérable que ces faits peuvent avoir pour la victime. C'est la raison pour laquelle ces faits sont ici sanctionnés par une peine de niveau 3.</p>
<p>Indien de ziekteverwekker daadwerkelijk een ziekte (integriteitsaantasting van de tweede of de derde graad) of de dood veroorzaakt hebben, is een gepaste bestraffing van deze feiten mogelijk via de verschillende kwalificaties van gewelddaden (in combinatie met de toepassing van de regels inzake samenloop). Dit is in het bijzonder het geval gelet op het feit dat voor de kwaadwillige verspreiding van ziekteverwekkers kwaad opzet wordt vereist, waardoor indien dit misdrijf een ziekte of de dood tot gevolg heeft de feiten kunnen worden beschouwd als gewelddaden, gepleegd met voorbedachtheid en de straf dus een bijkomend niveau stijgt.</p>	<p>Si l'agent pathogène a réellement entraîné une maladie (atteinte à l'intégrité du deuxième ou troisième degré) ou la mort, une sanction appropriée de ces faits est possible par le biais des différentes qualifications des actes de violence (en combinaison avec l'application des règles en matière de concours). C'est particulièrement le cas, compte tenu du fait que pour la dissémination malveillante d'agents pathogènes, l'intention méchante est requise, de sorte que si cette infraction a entraîné une maladie ou la mort, les faits peuvent être considérés comme des actes de violence, commis avec préméditation et la peine atteint donc un niveau supplémentaire.</p>
<p>Er zij op gewezen dat de hypothese dat iemand die weet dat hij/zij Hiv-positief is,</p>	<p>Il convient de souligner que l'hypothèse selon laquelle une personne qui se sait</p>

³⁶³ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 524-526, nr. 564-565; B. KETELS, "De strafrechtelijke context van risicovol seksueel gedrag", *T.Strafr.* 2008, 366, nr. 30; H. NYS, "Recht en aids. Besmetting, opsporing en preventie strafrechtelijk en gezondheidsrechtelijk beschouwd", *Panopticon* 1988, 11; T. VANSWEEVELT, *Aids en recht. Een aansprakelijkheids- en verzekeringsrechtelijke studie*, in *Reeks Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen, Maklu, 1989, 105, nr. 106. Zie ook P. MANDOUX, "La transmission des M.S.T. et plus particulièrement du virus du sida. Responsabilité pénale", in M. VINCINEAU, P. KLEIN, P. MARY en C. PETIAUX (eds.), *Le sida. Un défi aux droits*, Brussel, Bruylant, 1991, 275-276.

³⁶⁴ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 524-526, n° 564-565; B. KETELS, « De strafrechtelijke context van risicovol seksueel gedrag », *T.Strafr.* 2008, 366, n° 30; H. NYS, « Recht en aids. Besmetting, opsporing en preventie strafrechtelijk en gezondheidsrechtelijk beschouwd », *Panopticon* 1988, 11; T. VANSWEEVELT, *Aids en recht. Een aansprakelijkheids- en verzekeringsrechtelijke studie*, in *Reeks Aansprakelijkheidsrecht*, Anvers, Maklu, 1989, 105, n° 106. Voy. également P. MANDOUX, « La transmission des M.S.T. et plus particulièrement du virus du sida. Responsabilité pénale », in M. VINCINEAU, P. KLEIN, P. MARY et C. PETIAUX (éds.), *Le sida. Un défi aux droits*, Bruxelles, Bruylant, 1991, 275-276.

<p>maar toch het virus overdraagt door onveilige seks, in principe niet wordt gevisieerd. In dit geval is niet voldaan aan het morele element van het delict (afwezigheid van kwade opzet).</p>	<p>séropositive et qui transmet le virus lors de rapports sexuels non protégés, n'est en principe pas visée. En effet, dans ce cas, l'élément moral de l'infraction (absence d'intention malveillante) n'est pas rempli.</p>
<p>Een bestraffing via de poging tot het plegen van gewelddaden werd niet gepast geacht, aangezien het hier gaat om een gelukt misdrijf: de ziekteverwekker werd verspreid. Bovendien zou de benadering via de poging tot het plegen van gewelddaden tot een veel te lage bestraffing leiden in vergelijking met de gevolgen van deze gedraging.</p>	<p>Il n'a pas été jugé adéquat de prévoir une sanction en passant par la tentative de perpétration d'actes de violence, étant donné qu'il s'agit ici d'une infraction qui est consommée: l'agent pathogène a été disséminé. Qui plus est, l'approche par le biais de la tentative de perpétration d'actes de violence donnerait lieu à une sanction bien trop faible par rapport aux conséquences d'un tel comportement.</p>
<p>Overeenkomstig artikel 10 is ook de poging tot het plegen van dit misdrijf strafbaar. Hiervan zou bv. sprake kunnen zijn bij de zgn. 'coronaspuwers', waarbij de dader niet weet of hij besmet is met het virus maar dit, gelet op de epidemiologische situatie en de aard van het virus, niet onwaarschijnlijk is en de dader het spuwen gebruikt als middel om het virus potentieel te verspreiden.³⁶⁵</p>	<p>Conformément à l'article 10, la tentative de commettre l'infraction est également punissable. Il serait ainsi par exemple question de cette infraction pour les « cracheurs de corona », situation où l'auteur ne sait pas s'il est ou non contaminé par le virus, mais cela n'est pas invraisemblable vu la situation épidémiologique et la nature du virus en telle sorte que l'auteur utilise le crachat comme moyen de répandre potentiellement le virus.³⁶⁶</p>
<p>Vergelijkbare strafbaarstellingen zijn bv. terug te vinden in het Zwitserse (artikel 231 Code pénal) en Oostenrijkse (§178-179 Strafgesetzbuch) strafrecht.</p>	<p>Des incriminations comparables sont par exemple trouvées dans le droit pénal suisse (article 231 du Code pénal) et le droit pénal autrichien (§ 178-179 du Strafgesetzbuch).</p>
<p>Verzwarende omstandigheden (artikel 298)</p>	<p>Les circonstances aggravantes (article 298)</p>
<p>Dit artikel maakt een verzwarende omstandigheid van het feit dat de minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand werden gevisieerd met dit misdrijf.</p>	<p>Cet article établit en circonstance aggravante le fait que les mineurs ou personnes en situation de vulnérabilité sont visées par l'infraction..</p>

³⁶⁵ Over de andere kwalificaties die hiervoor, naar huidig recht, worden gebruikt, zie J. ROZIE en L. CLAES, "Hoe coronaproof is het bijzonder strafrecht", NC 2020, 223-232.

³⁶⁶ Sur les autres qualification qui peuvent être utilisées *de lege lata*, voyez J. ROZIE et L. CLAES, "Hoe coronaproof is het bijzonder strafrecht", NC 2020, 223-232.

Afdeling 5. Het in gevaar brengen van minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand		Section 5. La mise en danger de mineurs ou de personnes en situation de vulnérabilité en situation de vulnérabilité
Onderafdeling 1. Verlaten of in een behoeftige toestand achterlaten		Sous-section 1re. Du délaissement ou de l'abandon dans le besoin
Verlating van personen (artikel 299)		Le délaissement de personnes (article 299)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 423, §1 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 423, § 1er, du Code pénal.
Aan de formulering worden evenwel enkele wijzigingen aangebracht. Ten eerste wordt de zinsnede " <i>op om het even welke plaats</i> " geschrapt. In de rechtsleer werd reeds, terecht, aangehaald dat deze toevoeging overbodig is. ³⁶⁷		Quelques modifications sont néanmoins apportées à la formulation. Tout d'abord, le membre de phrase « <i>dans un lieu quelconque</i> » est supprimé. Il a déjà été avancé, à juste titre, dans la doctrine que cet ajout était superflu. ³⁶⁸
Ten tweede wordt het 'doen verlaten' geschrapt uit de formulering. Dit wordt ondervangen door de ontworpen bepalingen in verband met daderschap en deelneming in Boek 1.		Ensuite, les mots « ou fait délaisser » sont supprimés. Il y est remédié par les dispositions en projet relatives à la perpétration en tant qu'auteur et la participation dans le Livre 1er.
Verder wordt aan de notie van persoon in een kwetsbare toestand de vereiste toegevoegd dat het moet gaan om een persoon die niet in staat is in zijn onderhoud te voorzien. Dit misdrijf kan uit zijn aard immers alleen worden gepleegd ten aanzien van een persoon die niet in zijn onderhoud kan voorzien en daardoor voortdurende zorgen of toezicht nodig heeft.		Il a en outre été ajouté à la notion de personne en situation de vulnérabilité, l'exigence que la personne ne puisse pas être à même de pourvoir à son entretien. De par sa nature, cette infraction ne peut en effet être commise qu'à l'égard d'une personne qui ne peut pourvoir à son entretien et, partant, a besoin d'une surveillance et de soins permanents.
Ten slotte wordt, met het oog op het toegankelijker en duidelijker maken van de strafbaarstelling verduidelijkt wat onder		Enfin, il est exposé ce qu'il y a lieu d'entendre par « délaissement » afin de rendre l'incrimination plus accessible et

³⁶⁷ A. MASSET, "Le délaissement et l'abandon d'enfants ou d'incapables dans le besoin", in H.D. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), *Les infractions. Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Brussel, Larcier, 2011, 374-375, nr. 4.

³⁶⁸ A. MASSET, « Le délaissement et l'abandon d'enfants ou d'incapables dans le besoin », in H.D. BOSLY et C. DE VALKENEER (éds.), *Les infractions. Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 374-375, n° 4.

'verlaten' moet worden verstaan. Het gaat om het verlaten 'waardoor er een onderbreking is van het toezicht of de zorgen die het slachtoffer nodig heeft'. Dit is een codificatie van de bestaande interpretatie. ³⁶⁹	plus claire. Il s'agit du délaissement « de sorte qu'il y a interruption de la surveillance ou des soins dont la victime a besoin ». C'est une codification de l'interprétation existante. ³⁷⁰
Verlating van personen met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 300)	Le délaissement de personnes entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 300)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 423, §2 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 423, § 2, du Code pénal.
Verlating van personen met de dood tot gevolg (artikel 301)	Le délaissement de personnes entraînant la mort (article 301)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 423, §3 Sw., zij het met een aanpassing in de strafmaat. Een eenvoudige conversie zou resulteren in een straf van niveau 3. Gelet echter op de logica van het systeem, waarbij een verlating van personen met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg reeds wordt bestraft met een straf van niveau 3, is een strafverzwaring tot niveau 4 gepast. De zwaardere bestraffing dan die voor hulpverzuim met de dood tot gevolg (artikel 279) is bovendien gepast door de actievare rol die de dader hier heeft: hij creëert zelf de gevaarsituatie, terwijl men bij schuldig verzuim de bestaande gevaarsituatie vaststelt.	Cette disposition reprend l'actuel article 423, § 3, du Code pénal, mais avec une adaptation du taux de la peine. Une simple conversion donnerait lieu à une peine de niveau 3. Compte tenu toutefois de la logique du système, selon lequel un délaissement de personnes entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré est déjà sanctionné d'une peine de niveau 3, une aggravation de la peine au niveau 4 est appropriée. Il est en outre adéquat d'avoir une sanction plus sévère que celle prévue pour l'abstention d'aide entraînant la mort (article 279) suite au rôle plus actif que l'auteur joue ici: il crée lui-même la situation de danger, alors qu'en cas d'abstention coupable, on constate la situation de danger existante.
Verzwarende omstandigheid (artikel 302)	La circonstance aggravante (article 302)

³⁶⁹ A. MASSET, "Le délaissement et l'abandon d'enfants ou d'incapables dans le besoin", in H.D. BOSLY en C. DE VALKENEEER (eds.), *Les infractions. Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Brussel, Larcier, 2011, 373-374, nr. 2. RPDB, v° *Crimes et délits envers l'enfant*, nr. 93.

³⁷⁰ A. MASSET, « Le délaissement et l'abandon d'enfants ou d'incapables dans le besoin », in H.D. BOSLY et C. DE VALKENEEER (eds.), *Les infractions. Volume 3 : Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 373-374, n° 2. RPDB, v° *Crimes et délits envers l'enfant*, n° 93.

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 427 Sw., waarbij de bepaling kan worden vereenvoudigd door de term 'adoptant' niet te hernemen, aangezien de adoptanten vader of moeder zijn van de geadopteerde.	Cette disposition reprend l'actuel article 427 du Code pénal, qui peut être simplifié par la suppression du terme « adoptant », dès lors que les adoptants sont le père ou la mère de l'adopté.
De incoherentie dat andere bloedverwanten in de rechte lijn dan de vader of moeder wel als slachtoffer het voorwerp uitmaken van de verzwarende omstandigheid, maar niet als dader wanneer zij de feiten plegen ten aanzien van hun bloedverwanten in neerdalende lijn, wordt weggewerkt. Daarnaast wordt ook voorzien in een verzwarende omstandigheid indien de dader de partner is van het slachtoffer.	L'incohérence provenant du fait que des parents autres que le père ou la mère sont l'objet, en tant que victimes, de la circonstance aggravante, et ne le sont pas en tant qu'auteurs lorsqu'ils commettent des faits envers leurs descendants, est supprimée. En outre, il est aussi prévu une circonstance aggravante lorsque l'auteur est le partenaire de la victime.
Het laatste lid van artikel 427 Sw. i.v.m. de ontzetting uit de rechten is overbodig geworden door de ontworpen bepalingen van Boek 1.	Le dernier alinéa de l'article 427 du Code pénal relatif à l'interdiction des droits devient superflu compte tenu des dispositions en projet du Livre 1er.
In behoeftige toestand achterlaten van personen (artikel 303)	L'abandon de personnes dans le besoin (article 303)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 424, eerste en tweede lid Sw. Deze worden daarbij in één tekst geïntegreerd, gelet op de overlap die hiertussen bestaat. Om de strekking van de bepaling duidelijker te maken, wordt uitdrukkelijk melding gemaakt van de onderhoudsplicht waarvan de strafbaarstelling de naleving wil verzekeren, nl. deze uit de artikelen 203 en 205 Oud Burgerlijk Wetboek.	Cette disposition reprend l'actuel article 424, alinéas 1er et 2, du Code pénal. Ceux-ci sont regroupés dans un même texte, dès lors qu'ils se recoupent. Afin d'explicitier la portée de la disposition, il est expressément fait mention de l'obligation d'entretien dont l'incrimination entend garantir le respect, obligation visée aux articles 203 et 205 de l'ancien Code civil.
Het laatste lid moet niet worden hernomen, aangezien binnen niveau 1 reeds een verdubbeling van de strafmaat die vandaag op het misdrijf is gesteld mogelijk is. Bovendien voorziet het ontwerp in een ruimere bepaling inzake herhaling.	Le dernier alinéa ne doit pas être repris, étant donné qu'il est déjà possible, au sein du niveau 1, de doubler le taux de la peine qui sanctionne actuellement l'infraction. En outre, le projet prévoit une disposition plus large en matière de récidive.

<i>Onderafdeling 2. Onthouden van voedsel of verzorging</i>		<i>Sous-section 2. Le défaut d'aliments ou de soins</i>
Onthouding van voedsel of verzorging (artikel 304)		La privation d'aliments ou de soins (article 304)
Deze bepaling herneemt artikel 425, §1 Sw. Naar Duits voorbeeld (§171 StGB) is in de ontworpen bepaling echter niet langer alleen sprake van het in het gedrang brengen van de gezondheid van de minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand, maar ook wanneer het slachtoffer door de onthouding van voedsel of verzorging wordt geschaad in zijn lichamelijke of geestelijke ontwikkeling. Bepaalde vormen van opzettelijke verwaarlozing van een kind hebben immers niet direct een invloed op zijn gezondheid, maar wel op zijn ontwikkeling. Dergelijk gedrag is niet minder strafwaardig, gelet op de mogelijk verregaande gevolgen voor het slachtoffer.		Cette disposition reprend l'article 425, § 1er, du Code pénal. À l'instar de l'exemple allemand (§ 171 StGB), il n'est plus uniquement question dans la disposition en projet que la privation d'aliments ou de soins compromette la santé du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité, mais également que cette privation porte atteinte à son développement physique ou mental. Certaines formes de négligence intentionnelle envers un enfant n'ont en effet pas directement d'influence sur sa santé, mais bien sur son développement. Un tel comportement n'est pas moins punissable, eu égard aux conséquences potentiellement lourdes pour la victime.
Wat het toepassingsgebied van deze strafbaarstelling betreft, wordt vandaag uit het gebruik van de term 'onthouden' afgeleid dat men om dit misdrijf te kunnen plegen de natuurlijke, wettelijke of conventionele verplichting moet hebben om de nood aan voedsel of verzorging van de minderjarige te lenigen. ³⁷¹ Het gaat hier dus niet om een algemene verplichting, maar om het strafrechtelijk sanctioneren van plichten die voordien slechts burgerrechtelijk werden gesanctioneerd. ³⁷² In het licht van het legaliteitsbeginsel en de kenbaarheid van de		En ce qui concerne le champ d'application de cette incrimination, on déduit actuellement de l'usage du terme « priver » que pour pouvoir commettre cette infraction, il doit y avoir l'obligation naturelle, légale ou conventionnelle, de répondre au besoin en aliments ou en soins du mineur. ³⁷⁴ Il ne s'agit donc pas ici d'une obligation générale, mais de la sanction pénale de devoirs qui étaient sanctionnés auparavant sur le plan civil uniquement. ³⁷⁵ Cette définition n'est pas suffisamment claire par rapport au principe de légalité et

³⁷¹ J.-M. POUPART, "Homicide et lésions corporelles volontaires", in R. SCREVENs en A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Brussel, Larcier, 1991, 50, nr. 6806.

³⁷² C. VAN DEN WYNGAERT m.m.v. S. VANDROMME en B. DE SMET, *Strafrechten strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2014, 217.

³⁷⁴ J.-M. POUPART, « Homicide et lésions corporelles volontaires », in R. SCREVENs et A. MEEÛS (eds.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, IV, Bruxelles, Larcier, 1991, 50, n° 6806.

³⁷⁵ C. VAN DEN WYNGAERT en collaboration avec S. VANDROMME et B. DE SMET, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Anvers, Maklu, 2014, 217.

<p>wet is deze omschrijving niet voldoende duidelijk. Vooral het begrip ‘natuurlijke verbintenis’ is problematisch op dit vlak.³⁷³ Het komt het dan ook accurater voor het personele toepassingsgebied van de strafbaarstellingen duidelijker te omschrijven in de wet zelf, zoals dit ook in Frankrijk (art. 227-15 C.P.) het geval is. Voor deze omschrijving wordt aansluiting gezocht bij het huidige artikel 405ter Sw. en de omzetting ervan in het ontworpen artikel 187. Hieraan worden de partner en de personen die een conventionele plicht hebben om zorg te dragen voor de minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand, zoals bv. een arts, aan het lijstje toegevoegd. Dit resulteert in volgende omschrijving van potentiële daders: de vader, de moeder of een andere bloed- of aanverwant in de rechte lijn, dan wel in de zijlijn tot de derde graad, de partner, een persoon die gezag heeft over het slachtoffer, hem onder zijn bewaring heeft of occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenwoont, dan wel door een persoon op wie een conventionele plicht rust om zorg te dragen voor het slachtoffer.</p>	<p>de connaissance de la loi. La notion d’« obligation naturelle » pose surtout problème en la matière.³⁷⁶ Il semble dès lors plus précis de définir plus clairement le champ d’application personnel des incriminations dans la loi même, comme c’est le cas en France (art. 227-15 C.P.). Cette définition s’inscrit dans le cadre de l’actuel article 405ter du Code pénal et de sa transposition dans l’article 187 en projet. Le partenaire et les personnes qui ont une obligation conventionnelle de prendre soin du mineur ou de la personne en situation de vulnérabilité, telles qu’un médecin, sont ajoutées à la liste. Cela donne lieu à la description suivante des auteurs potentiels: le père, la mère ou un autre parent ou allié en ligne directe, ou en ligne collatérale jusqu’au troisième degré, le partenaire, une personne qui a autorité sur la victime, en a la garde ou cohabite occasionnellement ou habituellement avec elle, ou une personne sur laquelle repose une obligation conventionnelle de prendre soin de la victime.</p>
<p>Het feit dat het bestaan van deze relatie tussen dader en slachtoffer een constitutief bestanddeel van het misdrijf uitmaakt, verhindert niet dat het bestaan van bepaalde van deze relaties ook een verzwarende omstandigheid kan uitmaken. Het blijft immers mogelijk dat de wetgever het plegen van deze feiten binnen bepaalde van de opgesomde relaties als bijzonder verwerpelijk beschouwd, waardoor de rechter hiermee in het bijzonder rekening moet houden bij het bepalen van de strafen de strafmaat.</p>	<p>Le fait que l’existence de cette relation entre l’auteur et la victime représente un élément constitutif de l’infraction n’empêche pas que l’existence de certaines de ces relations puisse également constituer une circonstance aggravante. Il demeure en effet possible que le législateur considère la perpétration de ces faits dans le cadre de certaines des relations énumérées comme particulièrement répréhensible, de sorte que le juge doive en tenir compte particulièrement pour déterminer la peine et le taux de la peine.</p>

³⁷³ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 428-429, nr. 461.

³⁷⁶ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 428-429, n° 461.

Een strengere bestraffing dan deze voor schuldig verzuim is gepast. Het gaat hier om personen met een bijzondere verantwoordelijkheid ten aanzien van het slachtoffer, het gevaar is hier specifiek omschreven en de dader heeft een actieve rol in het (opzettelijk) doen ontstaan of verergeren van de gevaarsituatie.	Une sanction plus sévère que celle prévue pour l'abstention coupable est appropriée. Il s'agit ici de personnes ayant une responsabilité particulière à l'égard de la victime, le danger est décrit ici de manière plus spécifique et l'auteur joue un rôle plus actif dans la création ou l'aggravation (délibérément) de la situation de danger.
Onthouding van voedsel of verzorging met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 305)	La privation d'aliments ou de soins entraînant une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 305)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 425, §2 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 425, § 2, du Code pénal.
Onthouding van voedsel of verzorging met de dood tot gevolg (artikel 306)	La privation d'aliments ou de soins entraînant la mort (article 306)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 425, §3 Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 425, § 3, du Code pénal.
Nalaten van onderhoud (artikel 307)	Le défaut d'entretien (article 307)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 426, §1 Sw. De zinsnede " <i>onverminderd, indien daartoe grond bestaat, de toepassing van strengere strafbepalingen</i> " wordt niet hernomen aangezien ze overbodig is. Indien een zelfde gedraging onder meerdere strafbaarstellingen kan worden gebracht, gelden immers de regels inzake eendaadse samenloop. Het principe <i>lex specialis derogat lege generali</i> geldt enkel indien de wetgever een volledige en exclusieve strafregeling in het leven heeft willen roepen met de <i>lex specialis</i> . ³⁷⁷ Dat is <i>in casu</i> duidelijk niet het geval.	Cette disposition reprend l'actuel article 426, § 1er, du Code pénal. Le membre de phrase « <i>sans préjudice, s'il y a lieu, de l'application de dispositions pénales plus sévères</i> » n'est pas repris dès lors qu'il est superflu. Si un même comportement peut correspondre à plusieurs incriminations, les règles en matière de concours idéal sont en effet d'application. Le principe <i>lex specialis derogat lege generali</i> s'applique uniquement si le législateur a entendu instaurer un régime pénal complet et exclusif avec la <i>lex</i>

³⁷⁷ B. SPRIET, "Samenloop tussen gemeenrechtelijke misdrijven en misdrijven uit het bijzonder ondernemingsstrafrecht (bv. sociaal, fiscaal of economisch strafrecht) of *lex specialis* -/*lex generalis*-regel", in B. TILLEMANS (ed.), *Ondernemingsstrafrecht*, Brugge, die Keure, 1999, 221-222.

		<i>specialis</i> . ³⁷⁸ Ce n'est clairement pas le cas en l'occurrence.
Wat het moreel bestanddeel betreft, volstaat in vergelijking met de huidige situatie niet langer de lichtste fout om tot strafbaarheid te leiden. Conform het ontworpen Boek 1 wordt een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid vereist. Deze aanpassing is gepast, aangezien de vereiste strafwaardigheid in dergelijk geval niet aanwezig is.		En ce qui concerne l'élément moral, la faute la plus légère ne suffit plus par rapport à la situation actuelle pour donner lieu à une incrimination. Conformément au Livre 1er en projet, un défaut grave de prévoyance ou de précaution est requis. Cette adaptation est appropriée, étant donné que le caractère punissable requis n'est pas présent en pareil cas.
Voor het overige werd de formulering aangepast naar analogie met de onthouding van voedsel of verzorging (ontworpen artikel 304).		Pour le reste, la formulation a été adaptée par analogie à la privation d'aliments ou de soins (article 304 en projet).
Nalaten van onderhoud met de dood tot gevolg (artikel 308)		Le défaut d'entretien entraînant la mort (article 308)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 426, §2 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 426, § 2, du Code pénal.
Verzwarende omstandigheid (artikel 309)		La circonstance aggravante (article 309)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 427 Sw., waarbij de bepaling kan worden vereenvoudigd door de term 'adoptant' niet te hernemen, aangezien de adoptanten vader of moeder zijn van de geadopteerde.		Cette disposition reprend l'actuel article 427 du Code pénal, qui peut être simplifié par la suppression du terme « adoptant », dès lors que les adoptants sont le père ou la mère de l'adopté.
De incoherentie dat andere bloedverwanten in de rechte lijn dan de vader of moeder wel als slachtoffer het voorwerp uitmaken van de verzwarende omstandigheid, maar niet als dader wanneer zij de feiten plegen ten aanzien van hun bloedverwanten in neerdalende lijn, wordt weggewerkt. Ook wordt de partner aan het lijstje toegevoegd.		L'incohérence provenant du fait que des parents autres que le père ou la mère sont l'objet, en tant que victimes, de la circonstance aggravante, et ne le sont pas en tant qu'auteurs lorsqu'ils commettent des faits envers leurs descendants, est supprimée. Le partenaire est aussi ajouté à la liste.

³⁷⁸ B. SPRIET, « Samenloop tussen gemeenrechtelijke misdrijven en misdrijven uit het bijzonder ondernemingsstrafrecht (bv. sociaal, fiscaal of economisch strafrecht) of *lex specialis* -/ *lex generalis* -regel », in B. TILLEMANS (éd.), *Ondernemingsstrafrecht*, Bruges, die Keure, 1999, 221-222.

Het laatste lid van artikel 427 Sw. i.v.m. de ontzetting uit de rechten is overbodig geworden door de ontworpen bepalingen van Boek 1.	Le dernier alinéa de l'article 427 du Code pénal relatif à l'interdiction des droits devient superflu compte tenu des dispositions en projet du Livre 1er.
<i>Onderafdeling 3. Gebruik of lokken met het oog op het plegen van een misdrijf</i>	<i>Sous-section 3. L'utilisation ou le leurre en vue de commettre une infraction</i>
Gebruik van personen met het oog op het plegen van een misdrijf (artikel 310)	L'utilisation de personnes en vue de commettre une infraction (article 310)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 433, eerste lid Sw.	Cette disposition reprend l'actuel article 433, alinéa 1er, du Code pénal.
Het voorbehoud voor de toepassing van de strafbaarstelling van mensenhandel wordt niet hernomen. Indien een zelfde gedraging onder meerdere strafbaarstellingen kan worden gebracht, gelden immers de regels inzake eendaadse samenloop. Het principe <i>lex specialis derogat lege generali</i> geldt enkel indien de wetgever een volledige en exclusieve strafregeling in het leven heeft willen roepen met de <i>lex specialis</i> . ³⁷⁹ Dat is <i>in casu</i> duidelijk niet het geval.	La réserve pour l'application de l'incrimination de la traite des êtres humains n'est pas reprise. Si un même comportement peut correspondre à plusieurs incriminations, les règles en matière de concours idéal sont en effet d'application. Le principe <i>lex specialis derogat lege generali</i> s'applique uniquement si le législateur a entendu instaurer un régime pénal complet et exclusif avec la <i>lex specialis</i> . ³⁸⁰ Ce n'est clairement pas le cas en l'occurrence.
Wat de strafmaat betreft, wordt het bestaande principe van de overname van de straf gesteld op het misdrijf waarvoor de minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand werd gebruikt, overgenomen. De strafverzwaring wat de minimumstraf betreft wordt echter niet hernomen, aangezien zij niet te verzoenen is met de indeling van de straffen in niveaus. Er kan ook geen autonome verzwarende omstandigheid van worden gemaakt, aangezien het gebruik van een persoon met het oog op het plegen van een misdrijf een autonoom misdrijf is. De	En ce qui concerne le taux de la peine, le principe existant qui consiste à reprendre la peine sanctionnant l'infraction pour laquelle le mineur ou la personne en situation de vulnérabilité a été utilisé, est repris. L'aggravation du minimum de la peine n'est toutefois pas reprise, étant donné qu'elle est inconciliable avec la classification des peines en niveaux. L'utilisation d'une personne en vue de commettre une infraction est une infraction autonome, qui ne peut dès lors être reprise comme circonstance aggravante autonome.

³⁷⁹ B. SPRIET, "Samenloop tussen gemeenrechtelijke misdrijven en misdrijven uit het bijzonder ondernemingsstrafrecht (bv. sociaal, fiscaal of economisch strafrecht) of *lex specialis* -/*lex generalis*-regel", in B. TILLEMANS (ed.), *Ondernemingsstrafrecht*, Brugge, die Keure, 1999, 221-222.

³⁸⁰ B. SPRIET, « Samenloop tussen gemeenrechtelijke misdrijven en misdrijven uit het bijzonder ondernemingsstrafrecht (bv. sociaal, fiscaal of economisch strafrecht) of *lex specialis* -/*lex generalis*-regel », in B. TILLEMANS (éd.), *Ondernemingsstrafrecht*, Bruges, die Keure, 1999, 221-222.

verzwarende omstandigheden uit het huidige artikel 433, tweede lid Sw. worden wel weerhouden als verzwarende omstandigheid in het ontworpen artikel 312.	Les circonstances aggravantes de l'actuel article 433, alinéa 2, du Code pénal sont en revanche maintenues comme circonstance aggravante dans l'article 312 en projet.
Gelet op het feit dat het ontworpen Boek 1 geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen misdaden, wanbedrijven en overtredingen zoals vandaag, is het niet langer nodig deze categorieën van misdrijven te specificeren.	Dès lors que le Livre 1er en projet ne connaît plus les crimes, délits et contraventions comme c'est le cas actuellement, il n'est plus nécessaire de spécifier ces catégories d'infractions.
Technologisch lokken van personen met het oog op het plegen van een misdrijf (artikel 311)	Le leurre technologique de personnes en vue de commettre une infraction (article 311)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 433 <i>bis</i> /1 Sw., met dien verstande dat daarbij wordt voorgesteld het toepassingsgebied uit te breiden tot personen in een kwetsbare toestand. Vergelijkbare methoden kunnen immers eenzelfde resultaat hebben wanneer de feiten worden gepleegd ten aanzien van bv. een meerderjarige persoon met een mentale beperking.	Cette disposition reprend l'actuel article 433 <i>bis</i> /1, du Code pénal, étant entendu qu'il est ainsi proposé d'étendre le champ d'application aux personnes en situation de vulnérabilité. Des méthodes comparables peuvent en effet avoir un résultat identique lorsque les faits sont commis envers une personne majeure présentant une déficience mentale, par exemple.
Verzwarende omstandigheden (artikel 312)	Les circonstances aggravantes (article 312)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 433, tweede lid Sw., maar breidt het toepassingsgebied ervan uit tot het technologisch lokken van personen met het oog op het plegen van een misdrijf aangezien de <i>ratio legis</i> ervan opgaat voor beide misdrijven.	Cette disposition reprend l'actuel article 433, alinéa 2, du Code pénal, mais en élargit le champ d'application au leurre technologique de personnes en vue de commettre une infraction, étant donné que la <i>ratio legis</i> y afférente vaut pour les deux infractions.
Met het oog op de coherentie met andere misdrijven die gelijkaardige rechtsgoederen beschermen, wordt het feit dat de dader de partner is van het slachtoffer toegevoegd als verzwarende omstandigheid, net als het.	Dans un but de cohérence avec les autres délits qui protègent les valeurs juridiques similaires, le fait que l'auteur est le partenaire de la victime est ajouté comme circonstance aggravante, tout comme le fait.

Afdeling 6. Gemeenschappelijke bepaling		Section 6. Disposition commune
Bijkomende straf (artikel 313)		La peine accessoire (article 313)
Deze bepaling maakt het mogelijk om het slachtoffer van de misdrijven uit de afdelingen 2 (misbruik van de zwakke toestand van personen) of 5 (het in gevaar brengen van minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand) bijkomend te beschermen tegen de dader door het opleggen van een woon- of contactverbod. Dit kan worden verantwoord door de bijzondere kwetsbaarheid van deze personen, ook ten aanzien van nieuwe feiten gepleegd door dezelfde dader die misbruik kan maken van de bekendheid die er bestaat tussen dader en slachtoffer.		Cette disposition permet d'apporter à la victime des infractions des sections 2 (De l'abus de la situation de faiblesse de personnes) ou 5 (De la mise en danger de mineurs ou de personnes en situation de vulnérabilité) une protection supplémentaire par rapport à l'auteur par l'imposition d'une interdiction de résidence ou de contact. Cela peut se justifier par la vulnérabilité particulière de ces personnes et aussi à l'égard de nouveaux faits commis par le même auteur qui peut abuser du fait que lui et la victime se connaissent.
HOOFDSTUK 9 MISDRIJVEN TEGEN HET PRIVÉLEVEN		CHAPITRE 9 LES INFRACTIONS CONTRE LA VIE PRIVEE DES PERSONNES
In dit hoofdstuk worden verschillende misdrijven samengebracht die het privéleven schenden en die momenteel verspreid zijn over het hele Strafwetboek. Het bestaat uit vijf afdelingen:		Ce chapitre regroupe différentes infractions qui portent atteinte à la vie privée des personnes et qui se trouvent actuellement disséminées dans le Code pénal. Il est subdivisé en cinq sections :
<ul style="list-style-type: none"> - Afdeling 1. Misdrijven betreffende het geheim van communicatie, privégegevens van een informaticasysteem en brieven - Afdeling 2. Schending van plaatsen die tot woning dienen - Afdeling 3. Bescherming van het beroepsgeheim - Afdeling 4. Misdrijven betreffende de vrije uitoefening van de erediensten - Afdeling 5. De bescherming van de persoonlijke levenssfeer van 		<ul style="list-style-type: none"> - Section 1. Les infractions relatives au secret des communications et des données privées d'un système informatique - Section 2. La violation de lieux servant d'habitation - Section 3. La protection de la violation du secret professionnel - Section 4. Les infractions relatives au libre exercice des cultes - Section 5. La protection de la vie privée des mineurs d'âge dans le cadre des procédures judiciaires

minderjarigen in het kader van gerechtelijke procedures		
<i>Afdeling 1. Misdrijven betreffende het geheim van privécommunicatie, privégegevens van een informaticasysteem en brieven</i>		<i>Section 1. Les infractions relatives au secret des communications, des données privées d'un système informatique et des lettres</i>
Momenteel zijn de strafbaarstellingen betreffende het geheim van communicatie en gegevens van een informaticasysteem opgenomen in afzonderlijke bepalingen, namelijk artikel 259 <i>bis</i> van het Strafwetboek dat geldt voor bepaalde ambtenaren en artikel 314 <i>bis</i> van hetzelfde wetboek dat geldt voor particulieren. De terminologie van deze bepalingen werd onlangs nog herzien door de wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot het internet en elektronische en telecomcommunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken ³⁸¹ .		A l'heure actuelle, les incriminations relatives au secret des communications et des données d'un système informatique figurent dans des dispositions distinctes à savoir l'article 259 <i>bis</i> du Code pénal applicable à certains fonctionnaires et l'article 314 <i>bis</i> du même code applicable aux particuliers. La terminologie de ces dispositions a été encore revue récemment dans le cadre de la loi du 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières de recherche et certaines mesures d'enquête concernant Internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales ³⁸² .
Met het oog op de leesbaarheid en vereenvoudiging werden de misdrijven betreffende het geheim van communicatie en gegevens van een informaticasysteem, die in deze twee verschillende artikelen staan, gegroepeerd, aangezien de misdrijven en de voorziene straffen zeer gelijkaardig zijn. In geval van bedrieglijk gebruik door een persoon met een openbare functie van een rechtmatig uitgevoerde registratie wordt echter in een verzwarend bestanddeel voorzien (zie hieronder).		Dans un souci de lisibilité et de simplification, les infractions relatives au secret des communications et des données d'un système informatique reprises dans ces deux articles différents ont été regroupées dès lors que les infractions et les peines prévues sont fort similaires. Un élément aggravant est prévu toutefois dans le cas de l'utilisation frauduleuse, par une personne exerçant une fonction publique, d'un enregistrement légalement effectué (cf. ci-dessous).

³⁸¹ BS, 17 januari 2017.

³⁸² M.B., 17 janvier 2017.

Schending van het geheim van privécommunicatie en -gegevens van een informaticasysteem (artikel 315)	La violation du secret des communications privées et des données d'un système informatique (article 315)
In deze bepaling zijn de huidige strafbaarstellingen uit artikel 259 <i>bis</i> , § 1 (van toepassing op bepaalde ambtenaren) en artikel 314 <i>bis</i> , § 1 (van toepassing op particulieren) hernomen.	Cette disposition reprend les incriminations actuelles visées à l'article 259 <i>bis</i> , § 1 ^{er} (applicables à certains fonctionnaires) et à l'article 314 <i>bis</i> , § 1 ^{er} , (applicables aux particuliers).
Zoals vandaag reeds het geval is, heeft het misdrijf betrekking op communicatie, met inbegrip van elektronische communicatie, van private aard, d.w.z. niet toegankelijk voor het publiek. Deze bepaling betreft ook gegevens van een informaticasysteem die niet voor het publiek toegankelijk zijn.	Comme c'est déjà le cas actuellement, l'infraction vise les communications, en ce compris les communications électroniques, ayant un caractère privé, c'est-à-dire, non accessibles au public. Elle couvre également les données non accessibles au public figurant dans un système informatique.
<p>De schending van het geheim van privécommunicatie en -gegevens van een informaticasysteem bestaat voor een persoon (hetzij een particulier, hetzij een ambtenaar) aldus in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° het opzettelijk met behulp van enig toestel onderscheppen, kennis nemen van of opnemen van niet voor publiek toegankelijke communicatie waaraan men zelf niet deelneemt, zonder de toestemming van alle deelnemers aan die communicatie; 2° het opstellen of doen opstellen van enig toestel met het oogmerk een van de hierboven in 1° omschreven misdrijven te plegen; 3° het opzettelijk onder zich houden, aan een andere persoon onthullen of verspreiden of enig gebruik maken van de inhoud van niet voor het publiek toegankelijke communicatie of van niet voor het publiek toegankelijke gegevens van een informaticasysteem die onwettig onderschept of opgenomen zijn of 	<p>La violation du secret des communications privées et des données d'un système informatique consiste ainsi pour une personne (que ce soit un particulier ou un fonctionnaire) à :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1° délibérément, à l'aide d'un appareil quelconque, intercepter, prendre connaissance, enregistrer des communications non accessibles au public, auxquelles elle ne prend pas part, sans le consentement de tous les participants à ces communications ; 2° dans l'intention de commettre une des infractions mentionnées ci-dessus au 1°, installer un appareil quelconque ; 3° délibérément, détenir, révéler ou divulguer à une autre personne le contenu de communications non accessibles au public ou de données non accessibles au public d'un système informatique illégalement interceptées ou enregistrées, ou dont il a pris connaissance illégalement, ou utiliser d'une manière quelconque une

waarvan onwettig kennis genomen is.	information obtenue de cette façon.
Gezien de definitie van de hoedanigheid van dader opgenomen in artikel 18 van het ontwerp en de bepalingen inzake deelneming uit artikel 20 van het ontwerp (zie Boek 1), is het niet langer nodig te specificeren dat het misdrijf ook gepleegd kan worden door degene die <i>laat</i> onderscheppen, die kennis <i>laat</i> nemen, enz.	Compte tenu de la définition de la qualité d'auteur reprise à l'article 18 du projet et des dispositions relatives à la participation reprises à l'article 20 (cf. Livre I ^{er}), il n'est plus nécessaire de préciser que commet également l'infraction celui qui <i>fait</i> intercepter, qui <i>fait</i> prendre connaissance, etc.
De strafbaarstellingen onder 1° en 2° zijn enkel van toepassing op privécommunicatie en niet op gegevens van een informaticasysteem, aangezien deze reeds vallen onder het misdrijf "hacking" dat momenteel is opgenomen in artikel 550bis van het Strafwetboek ³⁸³ (artikel 495 e.v. van het ontwerp).	Les incriminations figurant aux 1° et 2° ne visent que les communications privées et non les données d'un système informatique dès lors que ces dernières sont déjà visées par l'infraction de « hacking » reprise actuellement à l'article 550bis du Code pénal ³⁸⁴ (art. 495 et s. du projet).
Voor de misdrijven bedoeld in 1° en 3° bestaat het moreel bestanddeel uit het algemeen opzet, terwijl voor 2° een bijzonder opzet vereist is ("met het opzet om een van de hierboven in 1° vermelde misdrijven te plegen").	Pour les infractions visées aux 1° et 3°, l'élément moral consiste en le dol général tandis que le 2° requiert une intention spéciale (« dans l'intention de commettre une des infractions mentionnées ci-dessus au 1° »).
Deze misdrijven worden bestraft met een straf van niveau 2 (wat ongeveer overeenstemt met de huidige strafmaten).	Ces infractions sont punies d'une peine de niveau 2 (ce qui correspond grosso modo aux taux de peine actuels applicables).
Verzwaarde schending van het geheim van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem (artikel 316)	La violation aggravée du secret des communications privées ou des données privées d'un système informatique (article 316)
Aangezien personen met een openbare functie gemakkelijker toegang kunnen krijgen tot apparatuur voor de registratie van privécommunicatie en, net als bij de hieronder voorziene verzwaring van de straf voor bedrieglijk gebruik van de registratie, wordt er in een verzwaring van de straf	Dès lors que les personnes exerçant une fonction publique peuvent avoir plus facilement accès aux appareils d'enregistrement de communication privée et à l'instar de l'aggravation de peine prévue ci-dessous pour l'utilisation frauduleuse d'enregistrement, une

³⁸³ Parl. St. Kamer 2015-16, nr. 54-1966/001, p. 75.

³⁸⁴ Doc. parl., Chambre, S.O. 2015-2016, Doc 54-1966/001, p. 75.

(niveau 3) voorzien wanneer het misdrijf wordt gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.	aggravation de la peine (niveau 3) est prévue lorsque l'infraction est commise par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
Bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem (artikel 317)	L'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique (article 317)
In deze bepaling zijn de huidige strafbaarstellingen uit artikel 259 <i>bis</i> , § 2 (van toepassing op bepaalde ambtenaren) en artikel 314 <i>bis</i> , § 2 (van toepassing op particulieren) hernomen.	Cette disposition reprend les incriminations actuelles visées à l'article 259 <i>bis</i> , § 2, (applicables à certains fonctionnaires) et à l'article 314 <i>bis</i> , § 2, (applicables aux particuliers).
Het gaat hier om bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem die niet toegankelijk zijn voor het publiek. Het gaat hier dus niet om de opname zelf, die wettig is, maar om het bedrieglijke gebruik ervan of het gebruik met de bedoeling om schade toe te brengen (bijzonder opzet).	Il est question ici d'utilisation frauduleuse d'enregistrements de communications privées ou de données informatiques non accessibles au public qui ont été légalement effectués. Ce n'est donc pas l'enregistrement lui-même qui est visé ici puisqu'il est légal mais bien son utilisation frauduleuse ou à dessein de nuire (intention spéciale).
Van bedrieglijk gebruik kan natuurlijk geen sprake zijn als het gebruik wettelijk is toegestaan. Wanneer dus een legitiem doel wordt nagestreefd, is het gebruik van een rechtmatige opname door een deelnemer aan de communicatie toegestaan overeenkomstig het recht op een eerlijk proces ³⁸⁵ . Er werd geoordeeld dat het gebruik van een opname door een persoon die deelneemt aan de communicatie, zelfs zonder medeweten van zijn gesprekspartner, rechtmatig is wanneer een dergelijke opname wordt gebruikt voor	Bien entendu, il ne saurait être question d'utilisation frauduleuse lorsque l'utilisation est autorisée par la loi. Ainsi lorsqu'elle poursuit un but légitime, l'utilisation d'un enregistrement régulier par un participant à la communication est autorisée dans le respect du droit à un procès équitable ³⁸⁷ . Il a été jugé que l'utilisation d'un enregistrement par une personne qui participe à la communication, même à l'insu de son interlocuteur, est légale lorsqu'un tel enregistrement est utilisé à des fins probatoires par la personne

³⁸⁵ M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brussel, La Charte, 8e éd., 2017, p. 797.

³⁸⁷ M.-A. Beernaert, H.-d. Bosly et D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, La Charte, 8ième éd., 2017, p. 797.

bewijsdoeleinden door de persoon die, het bestaan vernemend van een misdrijf, voldoet aan de verplichting om dit te melden aan de procureur des Konings ³⁸⁶ .	qui, apprenant l'existence d'une infraction, s'acquitte de l'obligation d'en faire la dénonciation au procureur du Roi ³⁸⁸ .
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Verzwaard bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem (artikel 318)	L'utilisation frauduleuse aggravée d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique (article 318)
Net als in de huidige situatie is voorzien in een verzwaring van de straf (niveau 3) wanneer het bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem wordt gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie..	A l'instar de la situation actuelle, une aggravation de la peine (niveau 3) est prévue lorsque l'utilisation frauduleuse d'enregistrements légalement effectués de communications privées ou de données privées d'un système informatique est commise par une personne exerçant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de ses fonctions.
Onwettig bezit of onwettige terbeschikkingstelling van afluistermateriaal (artikel 319)	La possession ou la mise à disposition illégales de matériel d'écoute (article 319)
Deze bepaling herneemt de huidige strafbaarstellingen uit artikel 259bis, § 2bis, (van toepassing op bepaalde ambtenaren) en artikel 314bis, § 2bis, van het Strafwetboek (van toepassing op particulieren).	Cette disposition reprend les incriminations actuelles visées à l'article 259bis, § 2bis, (applicables à certains fonctionnaires) et à l'article 314bis, § 2bis, du Code pénal (applicables aux particuliers).
Naar analogie met de huidige situatie is dit misdrijfs strafbaar met een straf van niveau 2.	Par parallélisme à la situation actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Aangezien het onwettig bezit of onwettige terbeschikkingstelling van afluistermateriaal reeds strafbaar is gesteld, lijkt het niet nodig in specifieke regels te voorzien voor de	Comme la loi incrimine déjà la possession ou la mise à disposition illégale de matériel d'écoute, il ne paraît pas nécessaire de prévoir des règles spécifiques en ce qui concerne la tentative de commettre

³⁸⁶ Cass. 8 januari 2014, AR P.13.1935, *Pas.*, 2014, nr. 12, met concl. M.P.

³⁸⁸ Cass., 8 janvier 2014, RG P.13.1935, *Pas.*, 2014, n° 12, avec concl. M.P.

poging tot het plegen van het misdrijf, die onder het gemene recht valt.		l'infraction, celle-ci étant régie par le droit commun.
Schending van het briefgeheim (artikel 320)		La violation du secret des lettres (article 320)
Deze bepaling verenigt de artikelen 460 en 460bis van het huidige Strafwetboek. Hoewel postzendingen alsmar zeldzamer worden, is het belangrijk deze strafbaarstelling te behouden. Voorts dient te worden opgemerkt dat de bescherming van de inhoud van elektronische berichten (e-mails, sms'en, enz.) wordt gewaarborgd door de strafbaarstelling van de schending van het geheim van privécommunicatie en -gegevens van een informaticasysteem (cf. <i>supra</i>).		Cette disposition regroupe les articles 460 et 460bis du Code pénal actuel. Même si les envois postaux se font plus rares, il importe de maintenir cette incrimination. Par ailleurs, il faut noter ici que la protection du contenu des messages électroniques (courriels, SMS...) est garantie par l'incrimination de violation du secret des communications privées et des données d'un système informatique (cf. <i>supra</i>).
Aangezien een brief van een gerechtsdeurwaarder zonder tussenkomst van een postoperator door de gerechtsdeurwaarder rechtstreeks in de brievenbus van de ontvanger kan worden gedeponneerd, is het ook van belang de bescherming van dergelijke post in de strafbaarstelling op te nemen.		Comme une lettre d'huissier peut être déposée par l'huissier directement dans la boîte aux lettres du destinataire sans l'intervention d'un opérateur postal, il importe d'inclure également dans l'incrimination la protection de tels courriers.
Rekening houdend met huidige strafniveau wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Au regard du taux de peine actuel, cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Afdeling 2. Schending van woonplaatsen die tot woning dienen		Section 2. La violation de lieux servant d'habitation
Momenteel wordt de schending van een woon- of verblijfplaats enerzijds geregeld door artikel 148 van het Strafwetboek (voor bepaalde ambtenaren) en anderzijds door de artikelen 439 tot 442/1 van het Strafwetboek (voor particulieren). Deze laatste bepalingen werden onlangs herzien bij de wet van 18 oktober 2017 betreffende het onrechtmatig		A l'heure actuelle, la violation de domicile ou d'un lieu servant d'habitation est régie, d'une part, par l'article 148 du Code pénal (pour certains fonctionnaires) et par les articles 439 à 442/1 du Code pénal (pour les particuliers). Ces dernières dispositions ont été encore revues récemment par la loi du 18 octobre 2017 relative à la pénétration, à

binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed.	l'occupation ou au séjour illégitimes dans le bien d'autrui.
In het ontwerp wordt voorgesteld deze bepalingen te groeperen. De schending van de woonplaats door een ambtenaar wordt immers op een schijnbaar onlogische wijze bestraft met een lichtere straf (gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboete van zesentwintig euro tot tweehonderd euro) dan de straf die voor particulieren geldt (gevangenisstraf van vijftien dagen tot twee jaar en geldboete van zesentwintig euro tot driehonderd euro). In een dergelijk geval is er echter geen reden om aan te nemen dat de hoedanigheid van ambtenaar een omstandigheid zou vormen die een lagere straf rechtvaardigt, zodat het onderscheid niet zal worden gehandhaafd.	Le projet propose de regrouper ces dispositions. En effet, de façon apparemment peu logique, la violation de domicile par un fonctionnaire est réprimée par une peine plus légère (emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de vingt-six euros à deux cents euros) que celle prévue pour les particuliers (emprisonnement de quinze jours à deux ans et d'une amende de vingt-six euros à trois cents euros). Dans un tel cas de figure, il n'existe toutefois aucun motif justifiant de considérer que la qualité de fonctionnaire constituerait une circonstance justifiant une peine inférieure en telle sorte que la distinction ne sera pas retenue
Huisvredebreuk of schending van een bewoonde plaats (artikel 321)	La violation de domicile ou d'un lieu habité (article 321)
In deze bepaling worden de in de artikelen 439 en 442 van het huidige Strafwetboek bepaalde misdrijven hernomen.	Cette disposition reprend les incriminations visées aux articles 439 et 442 du Code pénal actuel.
Het begrip "woonplaats" moet hier worden opgevat in de zin die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aan dit begrip heeft gegeven in zijn interpretatie van artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden. Met woonplaats of door artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele vrijheden beschermde plaatsen worden niet-openbare plaatsen en hun aanhorigheden bedoeld, die dienen als huisvesting, (permanente of tijdelijke) verblijfplaats of plaats waar een (natuurlijke of rechtspersoon) persoon activiteiten	Le notion de domicile est à entendre ici au sens que lui a donné la Cour européenne des droits de l'homme dans son interprétation de l'article 8 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales. Par domicile ou lieux protégés par l'article 8 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, il y a lieu d'entendre les lieux avec leurs annexes qui ne sont pas publics et qui servent de logement, de résidence (permanente ou temporaire) ou de lieu d'activités à une personne (physique

uitoefent en waar zijn privéleven zich afspeelt ³⁸⁹ .	ou morale) qui y abrite une sphère de sa vie privée ³⁹⁰
Omwille van de duidelijkheid wordt in het ontwerp ook voorgesteld het onlangs geïntroduceerde begrip van een bewoonde plaats ("een door een ander bewoond huis, appartement, kamer of verblijf") te behouden, aangezien de bescherming van de woonplaats alle bewoonde plaatsen omvat, met inbegrip van plaatsen waar een persoon niet gedomicilieerd is en het binnendringen in deze plaatsen door derden, zonder toestemming van de bewoners, strafrechtelijk wordt beteugeld.	Par souci de clarté, le projet propose de retenir également la notion récemment introduite de lieu habité (« une maison, un appartement, une chambre ou un logement habités par autrui »), dès lors que la protection du domicile couvre tous les lieux habités, en ce compris les lieux où une personne n'est pas domiciliée et que l'intrusion dans ces lieux par des tiers, sans le consentement des habitants, se trouve sanctionnée pénalement.
De plaatsen moeten permanent, tijdelijk of met tussenpozen worden bewoond door de rechthebbende of met diens toestemming. Het is niet vereist dat de plaatsen permanent bewoond zijn: het binnendringen in een "bewoond" tweede verblijf valt dus onder de strafbaarstelling.	Il faut que les lieux soient occupés, peu importe que ce soit de manière permanente, temporaire ou intermittente, par celui qui y a droit ou de son consentement. Il n'est pas exigé que les lieux soient habités en permanence : ainsi l'intrusion dans une seconde résidence « habitée » tombe sous l'incrimination.
Uiteraard is er geen sprake van een misdrijf wanneer de wet de toegang toestaat tot die plaatsen en wanneer de eventuele vormvoorschriften waarin de wet voorziet worden gerespecteerd (overeenkomstig artikel 12 van Boek 1).	Bien entendu, lorsque la loi permet l'entrée dans les lieux et que les formes éventuelles qu'elle prévoit ont été respectées, il n'y a pas d'infraction (conformément d'ailleurs à l'article 12 du Livre 1er).
Om van een misdrijf te spreken, is het moreel bestanddeel van het opzettelijk handelen vereist. Zo is een persoon die te goeder trouw de plaats binnendringt omdat hij denkt dat hij de wettige huurder is, dus niet strafbaar op grond van deze bepaling.	L'infraction requiert comme élément moral le fait d'avoir agi délibérément. Ainsi, la personne qui occupe le lieu de bonne foi parce qu'elle pense être le légitime locataire, n'est pas punissable en vertu de cette disposition.
Aangezien het om een inbreuk op een grondwettelijk beschermd recht gaat, is de voorziene straf een straf van niveau 2.	S'agissant d'une atteinte à un droit constitutionnellement protégé, la peine prévue est une peine de niveau 2.

³⁸⁹ M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brussel, La Charte, 8e éd., 2017, p. 467.

³⁹⁰ M.-A. Beernaert, H.-d. Bosly et D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, La Charte, 8ème éd., 2017, p. 467.

De poging tot het plegen van het misdrijf is strafbaar op grond van artikel 10 van het Strafwetboek.	La tentative de commettre l'infraction est réprimée conformément à l'article 10 du Code pénal.
Verzwaarde huisvredebreuk of verzwaarde schending van een bewoonde plaats (artikel 322)	La violation de domicile ou d'un lieu habité aggravée (article 322)
Deze bepaling neemt de verzwarende omstandigheden van artikel 440 van het Strafwetboek ten dele over. Wat betreft het verzwarend bestanddeel dat voortvloeit uit het bezit van een wapen, is het niet langer vereist dat de dader 's nachts en met één of meer personen heeft gehandeld.	Cette disposition reprend pour partie les circonstances aggravantes prévus par l'article 440 du Code pénal. En ce qui concerne l'élément aggravant résultant de la possession d'une arme, il n'est plus exigé en sus que l'auteur ait agi la nuit et avec une ou plusieurs personnes.
Zo is de schending van een woonplaats of een bewoonde plaats strafbaar met een straf van niveau 3 wanneer: 1° de feiten werden gepleegd met behulp van bedreiging of geweld; 2° het feit werd gepleegd door zich te beroepen op een vals bevel van het openbaar gezag of door gebruik te maken van de kledij, herkenningstekens, de naam of hoedanigheid van een agent van het openbaar gezag; 3° de dader of een van de daders een wapen bij zich had.	Ainsi, la violation de domicile ou d'un lieu habité est punie d'une peine de niveau 3 lorsque : 1° les faits ont été commis à l'aide de menaces ou de violences ; 2° si le fait a été commis, soit sur un faux ordre de l'autorité publique, soit avec le costume, soit sous le nom d'un de ses agents ; 3° l'auteur ou un des auteurs était porteur d'une arme.
Onwettige bezetting van een niet-bewoonde plaats (artikel 322bis)	L'occupation illicite d'un lieu non habité (article 322bis)
De bescherming van onbewoonde of verlaten plaatsen wordt anders geregeld omdat ze, in tegenstelling tot bewoonde plaatsen, geen rechtstreekse grondwettelijke bescherming genieten. Deze strafbaarstelling uit artikel 442/1 van het Strafwetboek werd pas recent ingevoerd door de wet van 18 oktober 2017 betreffende het onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed.	La protection de lieux non occupés ou abandonnés se pose en d'autres termes dès lors qu'à la différence des lieux habités, ils ne bénéficient pas directement d'une protection constitutionnelle. La disposition pénale visée à l'article 442/1 du Code pénal a été introduite récemment par la loi du 18 octobre 2017 relative à la pénétration, à l'occupation ou au séjour illégitimes dans le bien d'autrui.

Aangezien de rechtsfiguur van het klachtmisdrijf op algemene wijze, wordt verlaten in het nieuwe Strafwetboek, vervalt deze vereiste en wordt het, in overeenstemming met de huidige strafmaat, een misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.	Etant donné que la figure juridique de l'infraction sur plainte est abandonnée de manière générale dans le nouveau Code pénal, cette condition est supprimée et, conformément avec le taux de la peine actuelle, une infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Weigering om gevolg te geven aan een beslissing tot ontruiming of tot uithuiszetting (artikel 323)	Le refus d'obtempérer à une décision d'évacuation ou d'expulsion (article 323)
De bescherming van onbewoonde of verlaten plaatsen wordt op een andere wijze geregeld omdat ze, in tegenstelling tot bewoonde plaatsen, geen rechtstreeks grondwettelijke bescherming genieten. De vraag rijst of het bezetten van een dergelijke plaats op het eerste gezicht strafbaar moet worden gesteld of dat dit niet in tweede instantie moet gebeuren, nadat een evacuatie- of uitzettingsbevel is uitgevaardigd. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de criteria in het "evaluatie-instrument om de strafbaarheid te bepalen van de gedraging waarop het misdrijf is gericht", ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid ³⁹¹ . De handhaving van de strafbaarstelling van het louter betrekken van een leegstaand gebouw kan niet worden gerechtvaardigd in	La protection de lieux non occupés ou abandonnés se pose en d'autres termes dès lors qu'à la différence des lieux habités, ils ne bénéficient pas directement d'une protection constitutionnelle. La question qui se pose ici est de savoir si l'occupation d'un tel lieu doit être incriminée de prime abord ou si cette incrimination ne doit pas intervenir dans un second temps, après qu'un ordre d'évacuation ou d'expulsion ait été pris Il y a lieu de prendre ici en compte les critères figurant dans « l'instrument d'évaluation afin de déterminer le caractère punissable du comportement visé par l'infraction » développé par le Service de la Politique criminelle ³⁹² . Le maintien de l'incrimination de l'occupation simple d'un immeuble non habité ne saurait se justifier au regard des

³⁹¹SERVICE DE POLITIQUE CRIMINELLE, avec la collaboration de C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, Développement d'un instrument d'évaluation afin de déterminer le caractère punissable du comportement visé par l'infraction, Bruxelles, Service public justice, 2017, 225 p.; DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

³⁹²SERVICE DE POLITIQUE CRIMINELLE, avec la collaboration de C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, Développement d'un instrument d'évaluation afin de déterminer le caractère punissable du comportement visé par l'infraction, Bruxelles, Service public justice, 2017, 225 p. ; DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

<p>het licht van de door het evaluatie-instrument ontwikkelde criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er is geen hogere hiërarchische norm die de strafrechtelijke sanctie van de betrokken gedraging voorschrijft. - De beschrijving van het misdrijf vormt geen inbreuk op de "harde kern" van fundamentele rechten. - Een aantasting van de fysieke, seksuele of psychologische integriteit van een persoon maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. - De materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. Wanneer het gebruik van een verlaten of leegstaand onroerende zaak niet gepaard gaat met vernietiging of aantasting, veroorzaakt dit immers geen materiële schade; integendeel, in sommige gevallen draagt het bij tot het behoud van de onroerende zaak. - De aan de Staat toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. - De aan de economie toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. - De aan de omgeving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. - De aan het gemeenschapsleven in onze samenleving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf. Het louter betrekken van een verlaten of leegstaand gebouw doet immers geen afbreuk aan het gemeenschapsleven. De overheid ontwikkelt trouwens beleidslijnen om achtergelaten gebouwen te bestrijden. - De strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie. - Het misdrijf houdt geen verband met of is niet afhankelijk van een ander misdrijf dat strafrechtelijk moet worden vervolgd. - Er is een niet-strafrechtelijke reactie op de gedraging die door het misdrijf wordt beschreven. Het bevel tot ontruiming bedoeld in artikel 12, § 1, van de wet van 18 oktober 2017 betreffende het 	<p>critères développés par l'instrument d'évaluation :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Il n'y a pas de norme hiérarchique supérieure prescrivant la sanction pénale du comportement en question. - La description de l'infraction ne contient pas d'atteinte au « noyau dur » des droits fondamentaux. - Une atteinte à l'intégrité physique, sexuelle ou psychique d'une personne ne fait pas partie de la description de l'infraction. - Le dommage matériel ne fait pas partie de la description de l'infraction. En effet, lorsqu'elle n'est pas accompagnée de destruction ou de dégradation, la simple occupation d'un bien abandonné ou non occupé ne cause pas de dommage matériel; au contraire, dans certains cas, elle contribue à la conservation du bien. - Le dommage causé à l'Etat ne fait pas partie de la description de l'infraction. - Le dommage causé à l'économie ne fait pas partie de la description de l'infraction. - Le dommage causé à l'environnement ne fait pas partie de la description de l'infraction. - Le dommage causé à la vie en communauté dans notre société ne fait pas partie de la description de l'infraction. En effet, la simple occupation d'un immeuble abandonné ou non occupé ne cause pas de préjudice à la vie en communauté. Les pouvoirs publics développent d'ailleurs des politiques tendant à lutter contre les immeubles laissés à l'abandon. - L'incrimination du comportement n'est pas recommandée par une organisation internationale. - L'infraction n'est pas en relation avec ou ne dépend pas d'une autre infraction à traiter pénalement.
--	---

<p>onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed of de uithuiszetting zoals bedoeld in artikel 1344<i>decies</i> van het Gerechtelijk Wetboek, zijn immers doeltreffende instrumenten om een einde te maken aan de bezetting zonder titel noch recht, te meer daar de weigering om deze beslissingen na te leven, strafrechtelijk gesanctioneerd wordt.</p> <p>De belangen hier zijn minder prioritair aangezien het gebouw onbezet was. Voor de eigenaar is het belangrijk om over een effectief middel te beschikken om snel de vrijgave van het pand te verkrijgen. De doeltreffendheid van de vrijgave van de plaatsen kan niet zozeer worden gegarandeerd door de strafrechtelijke dreiging als wel door het ontruimings- of uitzettingsbevel. Aangezien de auteurs van het nieuwe wetboek ervoor hebben gekozen om het begrip klachtmisdrijf te verlaten, wordt de klacht of reactie van de rechtmatige eigenaar vertaald in de stappen ondernomen bij de procureur des Konings of het vrederecht om een ontruimings- of uitzettingsbevel te verkrijgen. Als degene die de plaats bezet daarentegen een ontruimings- of uitzettingsbevel niet opvolgt, wordt de gedraging bestraft. De weigering om een evacuatie- of uitzettingsbevel na te leven, bestaat dus in het opzettelijk nalaten om binnen de gestelde termijn gevolg te geven aan het ontruimingsbevel bedoeld in artikel 12, § 1, van de wet van 18 oktober 2017 betreffende het onrechtmatig binnendringen in, bezetten van of verblijven in andermans goed of de uithuiszetting bedoeld in artikel 1344<i>decies</i> van het Gerechtelijk Wetboek.</p> <p>Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1, aangezien een gevangenisstraf voor een dergelijk misdrijf niet kan worden gerechtvaardigd; andere strafrechtelijke reacties verdienen de voorkeur.</p>	<p>- Il existe une réponse non pénale au comportement décrit par l'infraction. En effet l'ordonnance d'évacuation visée à l'article 12, § 1er, de la loi du 18 octobre 2017 relative à la pénétration, à l'occupation ou au séjour illégitimes dans le bien d'autrui ou l'expulsion visée à l'article 1344<i>decies</i> du Code judiciaire constitue des instruments efficaces pour mettre fin à l'occupation sans titre ni droit, et ce d'autant plus que le refus d'obtempérer à ces décisions reste, quant à lui, sanctionné pénalement.</p> <p>Les enjeux ici sont moins prioritaires puisque l'immeuble était inoccupé. Ce qui importe pour le propriétaire, c'est de pouvoir disposer d'un moyen efficace pour obtenir rapidement la libération des lieux. Ce n'est pas tellement la menace pénale mais plutôt l'ordre d'évacuation ou la décision d'expulsion qui peut assurer l'effectivité de la libération des lieux. Comme le choix des promoteurs du nouveau Code a été d'abandonner la notion de délit sur plainte, la plainte ou réaction du propriétaire légitime se traduit par la démarche auprès du procureur du Roi ou du juge de paix en vue d'obtenir une décision d'évacuation ou d'expulsion.</p> <p>En revanche, en cas de non-respect d'un ordre d'évacuation ou d'expulsion auquel l'occupant n'aurait pas donné suite, le comportement se trouve sanctionné. Ainsi, le refus d'obtempérer à une décision d'évacuation ou d'expulsion consiste à, délibérément, ne pas donner suite, dans le délai fixé, à l'ordonnance d'évacuation visée à l'article 12, § 1er, de la loi du 18 octobre 2017 relative à la pénétration, à l'occupation ou au séjour illégitimes dans le bien d'autrui ou à l'expulsion visée à l'article 1344<i>decies</i> du Code judiciaire.</p> <p>Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1, un emprisonnement ne saurait se</p>
--	---

		justifier pour une telle infraction, les autres réponses pénales devant être privilégiées.
Afdeling 3. Bescherming van het beroepsgeheim		Section 3. La protection du secret professionnel
Deze afdeling over strafbaarstellingen betreffende de bescherming van het beroepsgeheim neemt de huidige artikelen 458 tot 458 ^{quater} van het Strafwetboek over. Voorgesteld wordt om artikel 459 van het Strafwetboek op te heffen, aangezien dat betrekking heeft op een situatie uit een grotendeels vervlogen tijdperk (inpandgevingen bij de berg van barmhartigheid) ³⁹³ .		Cette section consacrée aux incriminations en relation avec la protection du secret professionnel reprend les articles 458 à 458 ^{quater} actuels du Code. Il est proposé d'abroger l'article 459 du Code pénal qui vise une situation relevant d'une époque largement révolue (les dépôts au mont-de-piété) ³⁹⁴ .
Schending van het beroepsgeheim (artikel 324)		La violation du secret professionnel (article 324)
In de ontworpen bepaling wordt de strafbaarstelling van de schending van het beroepsgeheim, zoals vervat in artikel 458 van het huidige Strafwetboek, vrijwel in dezelfde bewoordingen hernomen. Wat de definitie van houders van een beroepsgeheim betreft bevat ze echter alleen de algemene categorie van deze houders, aangezien "geneesheren, heelkundigen, andere officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen" in elk geval "uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd". De term "wet" verwijst hier naar zowel wetten als decreten en		La disposition en projet reprend pratiquement dans les mêmes termes l'incrimination de la violation du secret professionnel figurant à l'article 458 du Code pénal actuel. Toutefois, elle ne reprend pour la définition des dépositaires du secret professionnel que la catégorie générique de ces dépositaires dès lors que « les médecins, chirurgiens, officiers de santé, pharmaciens, sages-femmes » sont assurément des « personnes dépositaires, par état ou par profession, des secrets qu'on leur confie ». Le terme « loi » vise ici tant les lois que les décrets et les ordonnances (cf. définition du terme « loi » dans le titre préliminaire).

³⁹³ Net als werknemers van banken en kredietbedrijven zijn bedienden of agenten van de berg van barmhartigheid gebonden aan een discretieplicht en wanneer deze plicht niet wordt nagekomen, moeten er, indien nodig, civielrechtelijke of tuchtrechtelijke sancties worden opgelegd, zonder dat er een strafrechtelijke sanctie nodig is.

³⁹⁴ Comme les employés de banque et de société de crédit, les employés ou agents du mont-de-piété sont tenu à un devoir de discrétion et le non-respect de ce devoir devrait donner lieu, le cas échéant, à des sanctions civiles ou disciplinaires, sans que la menace d'une sanction pénale soit nécessaire.

ordonnanties (zie de definitie van de term "wet" in de voorlopige titel).		
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet. Wanneer de schending van het beroepsgeheim het gevolg is van nalatigheid of onoplettendheid van de houder, maakt deze laatste zich bijgevolg niet schuldig aan een schending van het beroepsgeheim ³⁹⁵ ; hij kan eventueel vervolgd worden in het kader van een tuchtprocedure wegens een deontologische fout of worden veroordeeld tot betaling van schadevergoeding aan het slachtoffer.		L'élément moral de cette infraction est le dol général. Lorsque la violation du secret professionnel résulte d'une négligence ou d'un manque d'attention du dépositaire, celui-ci n'est donc pas coupable d'une violation du secret professionnel ³⁹⁶ ; il peut éventuellement être poursuivi dans le cadre d'une procédure disciplinaire en raison d'une faute déontologique ou être condamné à verser une indemnité à la victime.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2 conform de momenteel geldende straf, zoals verzwaaard door de wet van 6 juli 2017.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2 conformément à la peine applicable actuellement, telle qu'elle a été aggravée par la loi du 6 juillet 2017.
Afwijkingen van het beroepsgeheim (artikel 325)		Dérogations au secret professionnel (article 325)
Deze bepaling herneemt de artikelen 458 ^{bis} , 458 ^{ter} en 458 ^{quater} van het huidige Strafwetboek en voegt ze samen. Ze heeft betrekking op bepaalde situaties waarin de wet de houder toestaat onder het beroepsgeheim vallende gegevens bekend te maken, waarbij het kader en de strikte voorwaarden worden vastgesteld.		Cette disposition reprend et regroupe les articles 458 ^{bis} , 458 ^{ter} et 458 ^{quater} du Code actuel. Elle vise certaines situations où la loi autorise le dépositaire à révéler des éléments tombant sous le secret professionnel tout en en fixant le cadre ainsi que les conditions strictes.
Artikel 458 ^{bis} werd in het Strafwetboek opgenomen door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen en werd vervolgens meermaals gewijzigd, ondermeer door de wet van 30 november 2011 tot wijziging van de wetgeving wat de verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie betreft en de laatste als gevolg		L'article 458 ^{bis} a été introduit dans le Code par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection des mineurs et a fait l'objet par la suite de plusieurs modifications législatives, dont celle opérée par la loi du 30 novembre 2011 modifiant la législation en ce qui concerne l'amélioration de l'approche des abus sexuels et des faits de pédophilie dans une relation d'autorité et

³⁹⁵ T. MOREAU, "La violation du secret professionnel", in *Les infractions. Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 700

³⁹⁶ T. MOREAU, "La violation du secret professionnel", in *Les infractions. Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 700

van de goedkeuring van de wet van 31 mei 2016.	la dernière à la suite du vote de la loi du 31 mai 2016.
Een wetsvoorstel betreffende de genitale verminking (Nr. 54-1799/1) ³⁹⁷ werd in 2016 ingediend om het toepassingsgebied van artikel 458bis uit te breiden tot situaties waarin het risico van vrouwelijke genitale verminking bestaat, door beroepsbeoefenaars toe te staan onder het beroepsgeheim vallende informatie openbaar te maken om te voorkomen dat nieuwe misdrijven worden gepleegd.	Une proposition de loi relative aux mutilations génitales (Doc. 54-1799-1) ³⁹⁸ a été déposée en 2016 tendant à élargir le champ d'application de l'article 458bis pour mieux couvrir les situations de risque de mutilations génitales féminines en autorisant les praticiens à révéler des informations couvertes pour la secret professionnel afin de prévenir la commission de nouvelles infractions.
Het wetsvoorstel wordt met name door de volgende overwegingen gerechtvaardigd:	La proposition de loi est justifiée notamment par les considérations suivantes :
<i>Het is zeker nog mogelijk om de doeltreffendheid van de huidige regelgeving met betrekking tot de bestrijding van genitale verminking en de repressie daarvan te optimaliseren. Volgens het Belgische strafrecht kan het beroepsgeheim momenteel enkel worden geschonden wanneer het gaat om het misdrijf van genitale verminking begaan tegen "een minderjarige of een persoon die kwetsbaar is omwille van leeftijd, zwangerschap, geweld tussen partners, ziekte, handicap of lichamelijke of geestelijke handicap. Wat genitale verminking betreft, is deze beschrijving niet expliciet genoeg, onnauwkeurig en te beperkt. Wij zijn van mening dat een beroepsbeoefenaar die in de uitoefening van zijn beroep constateert dat een genitale verminking van vrouwen werd uitgevoerd, bevorderd of vergemakkelijkt, ongeacht de leeftijd van de persoon die tegenover hem zit, altijd de mogelijkheid</i>	<i>Il est assurément encore possible d'optimiser l'efficacité de la réglementation actuelle relative à la lutte contre les MGF et à leur répression. En vertu de la loi pénale belge, le secret professionnel ne peut actuellement être rompu que lorsqu'il s'agit de l'infraction de mutilation génitale commise sur "un mineur ou sur une personne qui est vulnérable en raison de son âge, d'un état de grossesse, de la violence entre partenaires, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale. S'agissant de la mutilation génitale, cette description n'est pas suffisamment explicite, est imprécise et trop limitée. Nous considérons qu'un praticien professionnel qui constate, dans le cadre de l'exercice de sa profession, qu'une mutilation génitale féminine a été pratiquée, favorisée ou facilitée par une personne, et ce, indépendamment de l'âge de la personne assise en face de lui, doit</i>

³⁹⁷ Een ingediend amendement (Parl. St. Kamer 2016-17, nr. 54-1799/008) stelt voor om de titel van het wetsvoorstel te vervangen door "Wetsvoorstel betreffende de aanpak van geweld omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer', met inbegrip van de genitale verminking".

³⁹⁸ Un amendement déposé (Doc. parl. Chambre, S.O. 2016-17, Doc. 54-1799-008) propose de remplacer l'intitulé de la proposition de loi par « Proposition de loi relative à la lutte contre les actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu « honneur », y compris les mutilations génitales ».

<p>moet hebben de procureur des Konings op de hoogte te stellen.</p>	<p>toujours pouvoir en informer le procureur du Roi.</p>
<p>Dit wetsvoorstel verduidelijkt en verruimt de omstandigheden waarin een beroepsbeoefenaar mag spreken over het misdrijf van genitale verminking waarvan hij in de uitoefening van zijn beroep kennis heeft gekregen. De voorgestelde wet breidt het toepassingsgebied uit tot alle slachtoffers van genitale verminking, ongeacht hun leeftijd. Zoals de zaken er nu voorstaan, moet een beoefenaar van een beroep, wanneer het om een meerderjarige vrouw gaat, beoordelen of ze een kwetsbaar persoon is. Dit wetsvoorstel bepaalt dat de beroepsbeoefenaar deze beoordeling niet meer hoeft uit te voeren en dat hij het recht heeft te spreken zodra hij in de uitoefening van zijn beroep kennis krijgt van het feit dat genitale verminking, in welke vorm dan ook, werd uitgevoerd, bevorderd of vergemakkelijkt. Wij hebben in die zin verschillende argumenten naar voren gebracht.</p>	<p>La présente proposition de loi précise et élargit les cas dans lesquels un praticien professionnel peut parler de l'infraction de mutilation génitale dont il a pris connaissance dans l'exercice de sa profession. La loi proposée étend le champ d'application à toute victime de mutilation génitale quel que soit son âge. Dans l'état actuel des choses, lorsqu'il s'agit d'une femme majeure, le praticien professionnel doit évaluer s'il s'agit d'une personne vulnérable. La présente proposition de loi prévoit que le praticien professionnel ne doit plus procéder à cette évaluation et qu'il a le droit de parler dès qu'il a connaissance, dans l'exercice de sa profession, du fait qu'une mutilation génétique a été pratiquée, favorisée ou facilitée sous quelque forme que ce soit. Nous avançons différents arguments à cet effet.</p>
<p>Ten eerste heeft de in artikel 409 bedoelde strafbaarstelling zowel betrekking op meerderjarige als op minderjarige slachtoffers. Dat blijkt ook uit de praktijk. In sommige landen is het na de bevalling gebruikelijk dat de vrouw deze verminkingen opnieuw ondergaat. In sommige gemeenschappen worden deze verminkingen herhaald als men vindt dat de uitsnijding de eerste keer niet correct is uitgevoerd, om het meisje (of de vrouw) te genezen van een ziekte (toegeschreven aan onvolledige of slecht uitgevoerde uitsnijding) of als de vrouw haar man verliest en moet hertrouwen. Getuigenissen bevestigen dat sommige artsen en België ook al verschillende verzoeken om herinfibulatie na de bevalling hebben ontvangen van vrouwen</p>	<p>Tout d 'abord, l 'incrimination visée à l 'article 409 concerne tant les victimes majeures que mineures. Cela ressort également de la pratique. Après l'accouchement, la coutume de certains pays veut que la femme subisse à nouveau ces mutilations. Dans certaines communautés, ces mutilations sont répétées si l'on estime que l'excision n'a pas été effectuée correctement la première fois, pour guérir la fille (ou la femme) d'une maladie (attribuée à une excision incomplète ou mal effectuée) ou si la femme perd son mari et doit se remarier. Des témoignages confirment que certains médecins et Belgique ont également déjà reçu plusieurs demandes de réinfibulation après un accouchement de femmes</p>

<p>die onder druk van hun familie staan. Herinfibulatie is het opnieuw hechten van de genitale opening van de vrouw na de bevalling. Herinfibulatie is een misdrijf in de zin van artikel 409 van het Strafwetboek. Huisartsen hebben mogelijk ook te maken met vrouwen die hen vragen om een uitsnijding uit te voeren bij jonge meisjes die willen trouwen. Dergelijke verzoeken kunnen ook worden gemeld".</p>	<p><i>soumises à la pression de leur famille. La réinfibulation est l'acte qui consiste à refermer l'orifice génital de la femme après l'accouchement. La réinfibulation constitue une infraction visée à l'article 409 du Code pénal. Les médecins généralistes peuvent également avoir affaire à des femmes leur demandant de procéder à l'excision de jeunes filles qui souhaitent se marier. Ces demandes peuvent également être signalées".</i></p>
<p>Naar aanleiding van advies nr. 61 556/3 van de Raad van State van 20 juni 2017 werd een amendement ingediend om het wetsvoorstel en bijgevolg het Strafwetboek in overeenstemming te brengen met het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld met het oog op de bestrijding van alle vormen van geweld omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer'. In dit amendement wordt voorgesteld het recht van beroepsbeoefenaars om aangifte te doen uit te breiden tot alle in artikel 458<i>bis</i> van het Strafwetboek genoemde misdrijven, met inbegrip van vrouwelijke genitale verminking zoals gedefinieerd in artikel 409 van datzelfde wetboek. Volgens de auteurs van het amendement moet de opname van "geweld omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer'" in artikel 458<i>bis</i> van het Strafwetboek worden geïnterpreteerd als een contextuele verduidelijking van omstandigheden die personen kwetsbaar maken³⁹⁹. In de ontwerp tekst is dit voorstel tot wijziging verwerkt.</p>	<p>À la suite de l'avis du Conseil d'État n° 61 556/3 du 20 juin 2017, un amendement a été déposé afin de mettre la proposition de loi et, par conséquent, le Code pénal en conformité avec la convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique en vue de lutter contre toutes les formes de violence perpétrée au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu "honneur". L'amendement propose l'option d'un élargissement du droit de signalement des professionnels à toutes les infractions énumérées à l'article 458<i>bis</i> du Code pénal, en ce compris la mutilation génitales féminines définie à l'article 409 du même Code. Suivant les auteurs de l'amendement, l'insertion "d'actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu "honneur" dans l'article 458<i>bis</i> du Code pénal doit être interprétée comme une précision contextuelle des circonstances rendant des personnes vulnérables⁴⁰⁰. Le texte en projet intègre cette proposition de modification.</p>
<p>De artikelen 458<i>ter</i> en 458<i>quater</i> werden nog recenter ingevoerd door de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging,</p>	<p>Les articles 458<i>ter</i> et 458<i>quater</i> ont été introduits encore plus récemment par la loi du 6 juillet 2017 portant simplification,</p>

³⁹⁹ Parl. St. Kamer 2016-17, nr. 54-1799/008.

⁴⁰⁰ Doc. parl. Chambre, S.O. 2016-17, Doc. 54-1799-008.

harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie.	harmonisation, informatisation et modernisation de dispositions de droit civil et de procédure civile ainsi que du notariat, et portant diverses mesures en matière de justice.
Aangezien deze bepalingen het resultaat zijn van recente keuzes van de wetgever, hebben de initiatiefnemers van het voorontwerp het niet opportuun geacht het debat opnieuw te openen om de termijn voor de bespreking van alle bepalingen van het voorontwerp van het Strafwetboek niet te verlengen.	Dès lors que ces dispositions résultent de choix récents opérés par le législateur, les promoteurs de l'avant-projet ont estimé inopportun de rouvrir à nouveau le débat, et ce afin de ne pas rallonger le délai d'examen de l'ensemble des dispositions du Code en projet.
Omwille van de duidelijkheid is de term "délit" in de Franse versie vervangen door de term "infraction", die overeenkomt met de terminologie ("misdrijf") die in de huidige Nederlandse versie wordt gebruikt.	Dans un souci de précision, le terme « délit » figurant dans la version française a été remplacé par le terme « infraction » qui correspond à la terminologie (« misdrijf ») utilisée dans la version néerlandaise actuelle.
<i>Afdeling 4. Misdrijven betreffende de vrije uitoefening van de erediensten</i>	<i>Section 4. Les infractions relatives au libre exercice des cultes</i>
Aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst (artikel 326)	L'atteinte au libre exercice d'un culte (article 326)
In deze bepaling zijn de huidige artikelen 142 tot en met 145 van het Strafwetboek hernomen.	Cette disposition reprend les articles 142 à 145 actuels du Code pénal.
De strafbaarstellingen zijn in eenzelfde wetsartikel opgenomen, verdeeld over drie punten.	Les incriminations se retrouvent reprises dans un même article de loi subdivisé en trois points.
Rekening houdend met huidige strafmaat is het misdrijf van aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst strafbaar met een straf van niveau 1.	Au regard du taux de peine actuel, l'infraction d'atteinte au libre exercice d'un culte est punie d'une peine de niveau 1.
Verzwarende omstandigheid bij de aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst (artikel 327)	La circonstance aggravante de l'atteinte au libre exercice d'un culte (article 327)
In deze bepaling wordt de verzwarende omstandigheid zoals voorzien in artikel 142,	Cette disposition reprend la circonstance aggravante prévue à l'article 142, alinéa 2,

<p>tweede lid, van het Strafwetboek hernomen (een misdrijf gepleegd tegen een persoon in een kwetsbare toestand). Met het oog op de coherentie met de andere strafbaarstellingen is de hoedanigheid van minderjarige toegevoegd aan die van persoon in een kwetsbare toestand.</p>	<p>du Code pénal (infraction commise à l'égard d'une personne en situation de vulnérabilité). Dans un souci de cohérence avec les autres incriminations, la qualité de mineur d'âge a été ajoutée à celle de personne en situation de vulnérabilité.</p>
<p>De verzwarende omstandigheden van slagen aan een bediener van een eredienst zoals bedoeld in de artikelen 145, tweede lid, en 146 worden hier niet hernomen, omdat zij als zodanig reeds vallen onder de bepalingen die opzettelijke inbreuken op de fysieke of psychische integriteit van een persoon bestraffen.</p>	<p>Les circonstances aggravantes de coups donnés à un ministre du culte prévues aux articles 145, alinéa 2, et 146 ne sont pas reprises ici dès lors qu'elles tombent déjà, en tant que telles, sous les dispositions réprimant les infractions volontaires contre l'intégrité physique ou psychique d'une personne.</p>
<p><i>Afdeling 5. De bescherming van de persoonlijke levenssfeer van minderjarigen in het kader van gerechtelijke procedures</i></p>	<p><i>Section 5. La protection de la vie privée des mineurs dans le cadre des procédures judiciaires</i></p>
<p>Schending van de persoonlijke levenssfeer van minderjarigen (artikel 328)</p>	<p>L'atteinte à la vie privée des mineurs (article 328)</p>
<p>In deze bepaling wordt de huidige strafbaarstelling van artikel 433<i>bis</i> van het Strafwetboek hernomen. De terminologie werd herzien om rekening te houden met de bevoegdheden van de gefedereerde entiteiten op het vlak van jeugdbescherming en om zich te richten op enerzijds de persoon die vervolgd wordt voor een als misdrijf omschreven feit gepleegd op een ogenblik dat hij minderjarig was⁴⁰¹ en anderzijds de persoon tegen wie een beschermingsmaatregel werd genomen door de jeugdrechtbank of de jeugdkaer van het hof van beroep.</p>	<p>Cette disposition reprend l'incrimination prévue actuellement à l'article 433<i>bis</i> du Code pénal. La terminologie a été revue afin de prendre en compte les compétences des entités fédérées en matière de protection de la jeunesse et de bien viser, d'une part, la personne poursuivie d'un fait qualifié infraction commis à un moment où elle était mineure⁴⁰² et, d'autre part, la personne qui fait l'objet d'une mesure protectionnelle décidée par le tribunal de la jeunesse ou par la chambre de la jeunesse de la cour d'appel.</p>

⁴⁰¹ De persoon die ten tijde van de gebeurtenissen minderjarig was, maar inmiddels meerderjarig is, is ook beschermd tegen alle vormen van openbaarheid (J. PUT, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2010, p. 370).

⁴⁰² La personne, mineure au moment des faits, mais entretemps devenue majeure est également protégée contre toute forme de publicité (J. Put, *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Bruges, Die Keure, 2010, p. 370).

Rekening houdend met de huidige straf is dit misdrijs strafbaar met een straf van niveau 2.	Par correspondance avec la peine actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Afdeling 6. Gemeenschappelijke bepaling	Section 6. Disposition commune
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 329)	Cause d'excuse entraînant une exemption de peine (article 329)
Deze bepaling omvat de strafuitsluitende verschoningsgrond voor een ondergeschikte die een niet-manifest onrechtmatig bevel van zijn meerdere uitvoert (gehoorzaamheid aan een onrechtmatig bevel van zijn meerdere – zie de artikelen 152 en 260 van het huidige Strafwetboek). In dit geval is alleen de ondergeschikte vrijgesteld en kan zijn meerdere worden vervolgd en veroordeeld.	Cette disposition reprend la cause d'excuse entraînant une exemption de peine pour le subordonné qui exécute un ordre de son supérieur qui n'est pas manifestement illégal (obéissance à l'ordre hiérarchique illégal - cf. art. 152 et 260 du Code pénal actuel). Dans ce cas, seul le subordonné bénéficie de la cause d'excuse, le supérieur hiérarchique pouvant être poursuivi et condamné.
HOOFDSTUK 10. MISDRIJVEN TEGEN DE BURGERLIJKE STAAT VAN PERSONEN	CHAPITRE 10. LES INFRACTIONS CONTRE L'ÉTAT CIVIL DES PERSONNES
Dit hoofdstuk overkoepelt een aantal afdelingen: <ul style="list-style-type: none"> - afdeling 1: Misdrijven met betrekking tot het bewijs van de burgerlijke staat van kinderen; - afdeling 2: Misdrijven met betrekking tot de adoptie; - afdeling 3: Misdrijven met betrekking tot het huwelijk - afdeling 4: Gemeenschappelijke bepalingen. 	Le présent chapitre couvre plusieurs sections : <ul style="list-style-type: none"> - section 1ère: Les infractions relatives à la preuve de l'état civil des enfants ; - section 2 : Les infractions relatives à l'adoption ; - section 3 : Les infractions relatives au mariage ; - section 4 : Les dispositions communes.
De huidige Titel IV <i>“Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde, gepleegd door personen die een openbaar ambt uitoefenen of door bedienaren der erediensten in de uitoefening van hun bediening”</i> – Hoofdstuk VII <i>“Enige</i>	L'actuel Titre IV <i>« Les crimes et délits contre l'ordre public, commis par des personnes qui exercent une fonction publique ou par des ministres des cultes dans l'exercice de leur ministère »</i> – Chapitre VII <i>« Quelques délits relatifs à la tenue des</i>

<p><i>wanbedrijven betreffende het houden van akten van de burgerlijke stand</i>” (art. 263-265 Sw.) wordt voortaan geherbergd in Titel 7 – Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren – Hoofdstuk 4 – Ambtsmisdrijven.</p>	<p><i>actes de l’état civil</i> » (art. 263-265 C. pénal) est désormais inclus dans le Titre 7 – Les infractions contre l’État et son fonctionnement – Chapitre 4 – Les infractions de forfaiture.</p>
<p><i>Afdeling 1. Misdrijven met betrekking tot het bewijs van de burgerlijke staat van kinderen</i></p>	<p><i>Section 1ère. Les infractions relatives à la preuve de l’état civil des enfants</i></p>
<p>Deze afdeling stemt overeen met de huidige Titel VII “<i>Misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid</i>” – Hoofdstuk III “<i>Misdaden en wanbedrijven strekkende tot het verhinderen of vernietigen van het bewijs van de burgerlijke staat van kinderen</i>” en meer bepaald de artikelen 361 t.e.m. 363 Sw.</p>	<p>Cette section correspond à l’actuel Titre VII « <i>Les crimes et les délits contre l’ordre des familles et contre la moralité publique</i> » – Chapitre III « <i>Les crimes et les délits tendant à empêcher ou à détruire la preuve de l’état civil de l’enfant</i> », et plus précisément aux articles 361 à 363 du Code pénal.</p>
<p>Behoudens de vertaalslag naar het overeenstemmende strafniveau, moeten er geen inhoudelijke wijzigingen worden aangebracht (rekening houdend met de wijzigingen van de wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve voren van geschillenoplossing).</p>	<p>Sous réserve de la transposition au niveau de peine correspondant, il n’y a pas lieu d’apporter des modifications de fond (prenant en compte les modifications de la loi du 18 juin 2018 portant dispositions diverses en matière de droit civil et des dispositions en vue de promouvoir des formes alternatives de résolution des litiges).</p>
<p>Het huidige artikel 361 Sw. overkoepelt een aantal misdrijven: de niet-aangifte van de geboorte van een kind en de niet-kennisgeving van een bevalling. Deze misdrijven zullen voortaan in een afzonderlijk artikel worden opgenomen.</p>	<p>L’actuel article 361 du Code pénal couvre plusieurs infractions: la non-déclaration de la naissance d’un enfant et la non-notification d’un accouchement. Lesdites infractions seront désormais reprises dans un article distinct.</p>
<p>Het artikel 362 Sw. heeft betrekking op de niet-kennisgeving van een vondeling. In het tweede lid wordt gewag gemaakt van een strafuitsluitende verschoningsgrond. De verschoningsgrond wordt voortaan in een afzonderlijk artikel opgenomen. Ook wordt</p>	<p>L’article 362 du Code pénal concerne le défaut de notification d’un enfant trouvé. Le deuxième alinéa mentionne une cause d’excuse absolutoire. La cause d’excuse est désormais reprise dans un article distinct. Il est également précisé qu’il s’agit d’une cause d’excuse absolutoire.</p>

er geëxpliciteerd dat het een strafuitsluitende verschoningsgrond betreft.		
Het huidige artikel 363 Sw. overkoepelt een aantal misdrijven: het onderschuiven van een kind en de obstructie van het bewijs van de burgerlijke staat van een kind. Deze misdrijven zullen voortaan in een afzonderlijk artikel worden opgenomen. Het derde lid van artikel 363 Sw. (<i>“dezelfde straf wordt toegepast op hen die opdracht geven om de in de vorige leden vermelde feiten te plegen, indien die opdracht is uitgevoerd”</i>) is overbodig geworden gelet op de bepalingen inzake daderschap en deelneming.		L’actuel article 363 du Code pénal couvre plusieurs infractions : la substitution d’un enfant et l’obstruction relative à la preuve de l’état civil d’un enfant. Lesdites infractions seront désormais reprises dans un article distinct. Le troisième alinéa de l’article 363 du Code pénal (<i>« la même peine sera appliquée à ceux qui auront donné la mission de commettre les faits mentionnés aux alinéas précédents, si cette mission a reçu son exécution »</i>) est devenu inutile vu les dispositions relatives à la qualité d’auteur et à la participation.
Afdeling 2. Misdrijven met betrekking tot de adoptie		Section 2. Les infractions relatives à l’adoption
Deze afdeling stemt overeen met de huidige Titel VII <i>“Misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid”</i> – Hoofdstuk X <i>“Misdaden en wanbedrijven inzake adoptie”</i> en meer bepaald de artikelen 391 ^{quater} en 391 ^{quinquies} Sw.		Cette section correspond à l’actuel Titre VII <i>« Les crimes et délits contre l’ordre des familles et contre la moralité publique »</i> – Chapitre X <i>« Les crimes et délits en matière d’adoption »</i> , et plus précisément aux articles 391 ^{quater} et 391 ^{quinquies} du Code pénal.
Behoudens de vertaalslag naar het overeenstemmende strafniveau, moeten er geen inhoudelijke wijzigingen worden aangebracht.		Sous réserve de la transposition au niveau de peine correspondant, il n’y a pas lieu d’apporter des modifications de fond.
Het huidige artikel 391 ^{quater} Sw. voorziet in een bijzondere herhalingsregeling. Er wordt voorgesteld deze af te schaffen en de gemeenschappelijke bepaling m.b.t. recidive toe te passen.		L’actuel article 391 ^{quater} du Code pénal prévoit un règlement particulier en cas de récidive. Il est proposé de le supprimer et d’appliquer la disposition commune relative à la récidive.
Afdeling 3. Misdrijven met betrekking tot het huwelijk		Section 3. Les infractions relatives au mariage

Deze afdeling stemt overeen met de huidige Titel VII <i>“Misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid”</i> – Hoofdstuk VIII – <i>“Dubbel huwelijk”</i> en meer bepaald het artikel 391 Sw.	Cette section correspond à l’actuel Titre VII <i>« Les crimes et les délits contre l’ordre des familles et contre la moralité publique »</i> – Chapitre VIII – <i>« La bigamie »</i> , et plus précisément à l’article 391 du Code pénal.
Behoudens de vertaalslag naar het overeenstemmende strafniveau, moeten er geen fundamentele inhoudelijke wijzigingen worden aangebracht. De notie <i>“dubbel huwelijk”</i> wordt evenwel vervangen door de notie <i>“bigamie”</i> . Om redenen van leesbaarheid en accuraatheid wordt ervoor geopteerd de termen <i>“door de banden van het huwelijk verbonden”</i> weg te laten en te vervangen door het gegeven dat het eerder aangegane huwelijk een wettig huwelijk betreft. Uit de doctrine volgt dat de nietigheid van het eerder aangegane huwelijk, zelfs al was de nietigheid nog niet uitgesproken op het ogenblik van het tweede huwelijk, de totstandkoming van het misdrijf verhindert. De nietigverklaring werkt immers <i>ex tunc</i> . ⁴⁰³ De notie <i>“een ander huwelijk”</i> viseert het huwelijk met een andere persoon.	Sous réserve de la transposition au niveau de peine correspondant, il n’y a pas lieu d’apporter des modifications fondamentales. La notion de <i>« bigamie »</i> est conservée. À des fins de lisibilité et de précision, il est décidé de supprimer les termes <i>« étant engagé dans les liens du mariage »</i> et de les remplacer par l’indication que le mariage contracté précédemment est un mariage légal. Il résulte de la doctrine que la nullité du mariage contracté précédemment, y compris si la nullité n’était pas encore prononcée au moment du deuxième mariage, empêche la réalisation de l’infraction, puisque l’annulation s’applique <i>ex tunc</i> . ⁴⁰⁴ La notion <i>« un autre mariage »</i> vise le mariage avec une autre personne.
De bepalingen m.b.t. gedwongen huwelijken gedwongen wettelijke samenwoning zijn opgenomen in Titel II <i>“Misdrijven tegen de persoon”</i> - Hoofdstuk VII <i>“Misdrijven tegen de menselijke waardigheid en misbruik van de kwetsbare positie van het slachtoffer”</i> .	Les dispositions relatives au mariage forcé et à la cohabitation légale forcée sont reprises dans le Titre II <i>« Les infractions contre la personne »</i> - Chapitre VII <i>« Les infractions contre la dignité humaine et l’abus de la position vulnérable de la victime »</i> .
Het misdrijf van het inzegenen van een religieus huwelijk voor de voltrekking van een burgerlijk huwelijk (art. 267 Sw.) werd niet hernomen. Dergelijk gedrag heeft niet voldoende strafwaardigheid, aangezien het religieus huwelijk geen enkel juridisch gevolg	L’infraction de consécration d’un mariage religieux avant la célébration d’un mariage civil (art. 267 du Code pénal) n’a pas été reprise. Un tel comportement ne présente pas suffisamment d’enjeu pénal dès lors que le mariage religieux n’emporte aucune

⁴⁰³ RPDB, v° Bigamie, I, Brussel, Bruylant, 1949, 721; M.-A. BEERNAERT, “La bigamie”, in *Les infractions – Volume 3 Les infractions contre l’ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Brussel, Larcier, 2011, 301.

⁴⁰⁴ RPDB, v° Bigamie, I, Bruxelles, Bruylant, 1949, 721 ; M.-A. BEERNAERT, « La bigamie », dans *Les infractions – Volume 3 Les infractions contre l’ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 301.

heeft en dus geen grote impact heeft op de samenleving. ⁴⁰⁵	conséquence juridique et n'a donc pas d'impact important sur la société. ⁴⁰⁶
Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen	Section 4. Les dispositions communes
Het huidige artikel 391 ^{quater} Sw. voorziet in een bijzondere herhalingsregeling. Er wordt voorgesteld deze af te schaffen en de gemeenschappelijke bepaling m.b.t. recidive toe te passen.	L'actuel article 391 ^{quater} du Code pénal prévoit un règlement particulier en cas de récidive. Il est proposé de le supprimer et d'appliquer la disposition commune relative à la récidive.
Het valt ook te bepleiten te voorzien in een verzwarende omstandigheid wanneer het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie, in het kader van de uitoefening van deze functie. In de huidige stand van zaken kan, naargelang de casus, ook worden gesteund op de verzwarende omstandigheid van het artikel 266 Sw. (<i>"Buiten het geval dat de wet de straffen wegens misdaden of wanbedrijven door openbare officieren of ambtenaren gepleegd in het bijzonder regelt, worden degenen onder hen die zich schuldig maken aan andere misdaden of aan andere wanbedrijven welke zij gelast waren te voorkomen, vast te stellen, te vervolgen of te straffen, veroordeeld tot de op deze misdaden of op deze wanbedrijven gestelde straffen, waarvan het minimum wordt verdubbeld indien het gevangenisstraf betreft, en met twee jaar verhoogd indien het opsluiting of hechtenis van vijftien jaar tot twintig jaar of gedurende een kortere tijd betreft"</i>). ⁴⁰⁷ Gelet op het feit dat thans alleen de minimumstraf wordt verhoogd bij	Il convient aussi de plaider pour qu'une circonstance aggravante soit prévue si l'infraction a été commise par une personne exerçant une fonction publique, dans le cadre de l'exercice de cette fonction. Dans la situation actuelle, on peut aussi s'appuyer, selon le cas, sur la circonstance aggravante de l'article 266 du Code pénal (<i>« Hors le cas où la loi règle spécialement les peines encourues pour crimes ou pour délits commis par les fonctionnaires ou officiers publics, ceux d'entre eux qui se seront rendus coupables d'autres crimes ou d'autres délits qu'ils étaient chargés de prévenir, de constater, de poursuivre ou de réprimer, seront condamnés aux peines attachées à ces crimes ou à ces délits, dont le minimum sera doublé, s'il s'agit de l'emprisonnement, et élevé de deux ans, s'il s'agit de la réclusion ou de la détention de quinze ans à vingt ans ou un terme inférieur »</i>). ⁴⁰⁸ Vu que, actuellement, seule la peine minimale est augmentée en cas de peines correctionnelles et que le niveau de peine 3 n'est pas dépassé dans ce chapitre,

⁴⁰⁵ Toegevoegd in antwoord op het advies van de Raad van State (nr. 8, voetnoot 15).

⁴⁰⁶ Cet ajout a été apporté en réponse à l'avis du Conseil d'Etat (n° 8, note de bas de page 15).

⁴⁰⁷ D. VANDERMEERSCH, "Les infractions en matière d'adoption", in *Les infractions – Volume 3 Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Brussel, Larcier, 2011, 346.

⁴⁰⁸ D. VANDERMEERSCH, « Les infractions en matière d'adoption », dans *Les infractions – Volume 3 Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs*, Bruxelles, Larcier, 2011, 346.

<p>correctionele straffen en in dit hoofdstuk strafniveau 3 niet wordt overschreden, valt het te rechtvaardigen er een verzwarende omstandigheid van te maken en geen verzwarend bestanddeel.</p>	<p>il est justifié de créer une circonstance aggravante et non un élément aggravant.</p>
<p>HOOFDSTUK 11. MISDRIJVEN TEGEN HET LIJK EN DE LIJKBEZORGING</p>	<p>CHAPITRE 11. LES INFRACTIONS CONTRE LES CADAVRES ET LES SÉPULTURES</p>
<p>In het huidige Strafwetboek staan de misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging verspreid over een aantal titels/hoofdstukken/artikels, m.n.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>art. 315 Sw.</u> m.b.t. de overtreding van de begrafeniswetten (Titel V: Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde door bijzondere personen gepleegd – Hoofdstuk IX: Enige andere misdrijven tegen de openbare orde); – <u>art. 340 Sw.</u> m.b.t. de lijkverberging (Titel VI: Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare veiligheid – Hoofdstuk IV: Banbreuk en enige andere gevallen van verberging); – <u>art. 453 Sw.</u> m.b.t. grafschennis (Titel VIII: Misdaden en wanbedrijven tegen personen – Hoofdstuk V: aanranding van de eer of de goede naam van personen); – <u>art. 526 Sw.</u> m.b.t. vernieling of beschadiging van graven (Titel IX: Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen – Hoofdstuk III: Vernieling, beschadiging, aanrichting van schade – Afdeling III: Vernieling of beschadiging van graven, monumenten, kunstvoorwerpen, titels, bescheiden of andere papieren). 	<p>Dans le Code pénal actuel, les infractions contre les cadavres et les sépultures sont dispersées dans un certain nombre de titres/chapitres/articles, à savoir :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>article 315 du Code pénal</u> relatif aux infractions aux lois sur les inhumations (Titre V : Des crimes et des délits contre l'ordre public commis par des particuliers – Chapitre IX : De quelques autres infractions à l'ordre public) ; - <u>article 340 du Code pénal</u> relatif au recel de cadavres (Titre VI : Des crimes et des délits contre la sécurité publique – Chapitre IV : De la rupture de ban et de quelques recèlements) ; - <u>article 453 du Code pénal</u> relatif à la violation de tombeaux ou de sépulture (Titre VIII : Des crimes et des délits contre les personnes – Chapitre V : Des atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes) ; - <u>article 526 du Code pénal</u> relatif à la destruction ou la dégradation de tombeaux (Titre IX : Crimes et délits contre les propriétés – Chapitre III : Destructions, dégradations, dommages – Section III : De la destruction ou dégradation des tombeaux, monuments, objets

		d'art, titres, documents ou autres papiers).
De premissen van <i>accuraatheid</i> en <i>coherentie</i> impliceren dat een aantal van deze misdrijven beter wordt ondergebracht in een nieuwe Titel en Hoofdstuk, m.n. Titel 2: “Misdrijven tegen de persoon – Hoofdstuk 11: Misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging”.		Les principes de <i>précision</i> et de <i>cohérence</i> impliquent qu’il est préférable de regrouper plusieurs de ces infractions sous un nouveau Titre et un nouveau Chapitre, à savoir le Titre 2 : « Des infractions contre la personne – Chapitre 11 : Des infractions contre les cadavres et les sépultures ».
In Nederland werden alle “lijk-gerelateerde” misdrijven ondergebracht in Titel V “Misdrijven tegen de openbare orde” van het Wetboek van Strafrecht. Het betreft de artikelen 148 t.e.m. 151 Sr.		Aux Pays-Bas, toutes les infractions « se rapportant aux cadavres » ont été rassemblées sous le Titre V « Misdrijven tegen de openbare orde » du Code pénal néerlandais. Il s'agit des articles 148 à 151 dudit Code.
In Frankrijk werden een aantal bepalingen geherbergd onder “Titre II: Des atteintes à la vie de la personne – Chapitre V: Des atteintes à la dignité de la personne – Section 4: des atteintes au respect dû aux morts”, m.n. de artikelen 225-17 t.e.m. 225-18-1 Code pénal die zowel betrekking hebben op “ <i>Toute atteinte à l'intégrité du cadavre par quelque moyen que ce soit</i> ” als op “ <i>la violation ou la profanation, par quelque moyen que ce soit, de tombeaux, de sépultures, d’urnes cinéraires ou de monuments édifiés à la mémoire des morts</i> ”.		En France, un certain nombre de dispositions ont été hébergées sous le « Titre II : Des atteintes à la vie de la personne – Chapitre V : Des atteintes à la dignité de la personne – Section 4 : des atteintes au respect dû aux morts », à savoir les articles 225-17 à 225-18-1 du Code pénal français, qui concernent tant « <i>Toute atteinte à l'intégrité du cadavre par quelque moyen que ce soit</i> » que « <i>la violation ou la profanation, par quelque moyen que ce soit, de tombeaux, de sépultures, d’urnes cinéraires ou de monuments édifiés à la mémoire des morts</i> ».
Er kan worden bepleit om alle voornoemde artikelen onder de nieuwe Titel “Misdrijven tegen de persoon – Hoofdstuk 11: Misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging” te brengen. In Nederland komt bv. het artikel m.b.t. lijkverberging (art. 151 Sr.) na de artikels m.b.t. grafschennis (art. 149-150 Sr). Aan de premisse van coherentie wordt echter nog beter beantwoord wanneer de delictsomschrijving m.b.t. lijkverberging wordt geplaatst in een Hoofdstuk m.b.t. de “Misdrijven tegen de rechtsbedeling”, gelet op de soortgelijke regeling m.b.t. de		Il peut être préconisé de regrouper l'ensemble des articles précités sous le nouveau Titre « Des infractions contre la personne – Chapitre 11 : Des infractions contre les cadavres et les sépultures ». Dans le Code pénal néerlandais, l'article relatif au recel de cadavres (article 151 Sr.) vient après les articles relatifs à la profanation de tombeaux ou de sépulture (articles 149 à 150 Sr.). Toutefois, il serait encore mieux répondu au principe de cohérence en plaçant la qualification relative au recel de cadavres dans un chapitre traitant des « atteintes à l'administration de la justice »,

<p>“verberging van de vervolgte persoon” (het huidige artikel 339 Sr.).</p>	<p>eu égard à la réglementation similaire concernant le « recel de la personne poursuivie » (actuel article 339 du Code pénal).</p>
<p>Een soortgelijke argumentatie zou kunnen worden gehanteerd voor de vernieling of beschadiging van graven (een deel van het huidige art. 526 Sw.), gelet op het afzonderlijke hoofdstuk van misdrijven m.b.t. de beschadiging en vernieling van goederen. Thans wordt aan de notie “graf” een ruime invulling gegeven (art. 453 Sw. biedt zowel bescherming aan het graf in de letterlijke betekenis van het woord als aan het lijk, maar slechts van zodra het lijk is opgebaard), zodat eenzelfde gedraging mogelijks zowel onder de strafbaarstelling van grafschennis (art. 453 Sw.) als van vernieling of beschadiging van graven (art. 526 Sw.) kan vallen, doch met een andere strafmaat tot gevolg. Dit moet worden vermeden. Het onderscheidingscriterium, m.n. dat artikel 453 Sw. impliceert dat de gedraging van die aard is dat de nagedachtenis van de overledene wordt beledigd of gekwetst, moet duidelijk tot uiting komen in het nieuwe artikel. Ook de huidige lacune, m.n. dat lijkschennis in bepaalde gevallen straffeloos blijft, moet worden rechtgezet. Vanuit die optiek moet men zich beter spiegelen aan de Franse regeling waar lijk- en grafschennis in eenzelfde bepaling worden geïntegreerd.</p>	<p>Une argumentation analogue pourrait être employée pour la destruction ou la dégradation de tombeaux (une partie de l'actuel art. 526 C.P.), compte tenu du chapitre distinct consacré aux infractions relatives à la dégradation et la destruction de biens. À présent, la notion de « sépulture » fait l'objet d'une interprétation plus large (l'art. 453 C.P. protège aussi bien la sépulture au sens littéral du terme que le cadavre, mais uniquement à partir du moment où celui-ci a été mis en bière), de sorte qu'un même comportement peut éventuellement relever soit de l'incrimination de violation de tombeaux ou de sépulture (art. 453 C.P.), soit de la destruction ou de la dégradation de tombeaux (art. 526 C.P.), mais en donnant lieu à un autre taux de la peine. Cette situation doit être évitée. Le critère distinctif, à savoir que l'article 453 C.P. implique que le comportement est de nature à offenser ou à blesser la mémoire du défunt, doit être énoncé clairement dans le nouvel article. L'actuelle lacune, qui consiste à ce que la profanation de cadavres demeure impunie dans certains cas, doit être corrigée. Dans cette optique, il vaut mieux s'inspirer de la réglementation française, où la profanation de cadavres et de sépultures sont intégrées dans une même disposition.</p>
<p>Het art. 225-17 Code pénal bepaalt (art. 225-18 heeft betrekking op de gedraging die vanuit een discriminerende drijfveer wordt gepleegd; art. 225-18-1 bepaalt de strafmaat t.a.v. de dader-rechtspersoon):</p> <p><i>“Toute atteinte à l'intégrité du cadavre, par quelque moyen que ce soit, est punie d'un an</i></p>	<p>L'article 225-17 du Code pénal français (l'article 225-18 traite du comportement commis avec un mobile discriminatoire ; l'article 225-18-1 fixe le taux de la peine à l'égard de l'auteur personne morale) dispose ce qui suit :</p> <p><i>“Toute atteinte à l'intégrité du cadavre, par quelque moyen que ce soit, est punie d'un</i></p>

<p><i>d’emprisonnement et de 15000 euros d’amende.</i></p> <p><i>La violation ou la profanation, par quelque moyen que ce soit, de tombeaux, de sépultures, d’urnes cinéraires ou de monuments édifiés à la mémoire des morts est punie d’un an d’emprisonnement et de 15000 euros d’amende.</i></p> <p><i>La peine est portée à deux ans d’emprisonnement et à 30000 euros d’amende lorsque les infractions définies à l’alinéa précédent ont été accompagnées d’atteinte à l’intégrité du cadavre.”</i></p> <p>Zoals hierboven reeds aangekaart, overkoepelt het artikel 453 Sw. niet alle gevallen van lijkschennis.</p>	<p><i>an d’emprisonnement et de 15000 euros d’amende.</i></p> <p><i>La violation ou la profanation, par quelque moyen que ce soit, de tombeaux, de sépultures, d’urnes cinéraires ou de monuments édifiés à la mémoire des morts est punie d’un an d’emprisonnement et de 15000 euros d’amende.</i></p> <p><i>La peine est portée à deux ans d’emprisonnement et à 30000 euros d’amende lorsque les infractions définies à l’alinéa précédent ont été accompagnées d’atteinte à l’intégrité du cadavre.”</i></p> <p>Comme déjà indiqué plus haut, l'article 453 du Code pénal n’englobe pas tous les cas de profanation de cadavres.</p>
<p>Het huidig artikel 453 Sw. m.b.t. grafschennis bepaalt:</p> <p><i>“Met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot tweehonderd euro wordt gestraft hij die zich schuldig maakt aan grafschennis”</i></p>	<p>Au sujet de la violation de tombeaux ou de sépulture, l'actuel article 453 du Code pénal énonce que :</p> <p><i>“Sera puni d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de vingt-six euros à deux cents euros, quiconque se sera rendu coupable de violation de tombeaux ou de sépulture”</i></p>
<p>Artikel 453bis Sw. bepaalt verder:</p> <p><i>“In de gevallen bepaald in dit hoofdstuk kan het minimum van de correctionele straffen worden verdubbeld, wanneer een van de drijfveren van het wanbedrijf bestaat in de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn nationaliteit, zijn geslacht, zijn seksuele geaardheid, zijn burgerlijke staat, zijn geboorte, zijn leeftijd, zijn fortuin, zijn geloof of levensbeschouwing, zijn huidige of toekomstige gezondheidstoestand, een handicap, zijn taal, zijn politieke overtuiging, zijn syndicale overtuiging, een fysieke of</i></p>	<p>L'article 453bis du Code pénal dispose en outre que :</p> <p><i>« Dans les cas prévus par le présent chapitre, le minimum des peines correctionnelles portées par ces articles peut être doublé, lorsqu’un des mobiles du délit est la haine, le mépris ou l’hostilité à l’égard d’une personne en raison de sa prétendue race, de sa couleur de peau, de son ascendance, de son origine nationale ou ethnique, de sa nationalité, de son sexe, de son orientation sexuelle, de son état civil, de sa naissance, de son âge, de sa fortune, de sa conviction religieuse ou philosophique, de son état de santé actuel ou futur, d’un handicap, de sa langue, de sa conviction politique, de sa conviction syndicale, d’une</i></p>

<i>genetische eigenschap of zijn sociale afkomst”.</i>	<i>caractéristique physique ou génétique ou de son origine sociale. »</i>
Het valt op dat de notie “grafschennis” als zodanig niet verder in de wettelijke bepaling wordt gedefinieerd. Hiervoor moet men terugvallen op de rechtspraak en de rechtsleer.	Il est frappant de constater que la notion de « violation de tombeaux ou de sépulture » n’est, en tant que telle, pas définie plus avant dans la disposition légale. Pour ce faire, il convient de se baser sur la jurisprudence et la doctrine.
Als grafschennis moet worden beschouwd elke opzettelijk gepleegde uitwendig waarneembare daad die gericht is tegen het graf of de rustplaats van de overledene waardoor de nagedachtenis van de dode wordt beledigd of gekwetst. ⁴⁰⁹	Il convient de considérer comme violation de tombeaux ou de sépulture tout acte perceptible volontairement accompli, dirigé contre le tombeau d'un défunt ou contre l'endroit où il repose, offensant ou outrageant ainsi sa mémoire. ⁴¹⁰
Uit deze definitie volgt een aantal constitutieve bestanddelen: <ul style="list-style-type: none"> - Een opzettelijk gepleegde materiële daad - gericht tegen het graf of de rustplaats van de overledene - waardoor de nagedachtenis van de overledene werd beledigd of gekwetst. 	De cette définition découlent un certain nombre d’éléments constitutifs : <ul style="list-style-type: none"> - un acte matériel commis volontairement ; - dirigé contre le tombeau du défunt ou l’endroit où il repose ; - offensant ou outrageant ainsi la mémoire du défunt.
Het is niet vereist dat de opzettelijk gepleegde materiële daad het graf of de rustplaats van de overledene zelf materieel beroert. Zo kan het fotograferen of het filmen van de overledene onder de actieradius vallen. ⁴¹¹ De premisse van een	Il n'est pas requis que l'acte matériel commis volontairement porte matériellement atteinte au tombeau ou à l'endroit où le défunt repose. Ainsi, la réalisation de photographies et de films du défunt peut relever de ce champ d'action. ⁴¹³

⁴⁰⁹ Cass. 5 oktober 1999, *T. Strafr.* 2000, 14 met noot J. ROZIE; Zie ook KI Antwerpen 3 juni 1999, *RW* 2000-01, 14 met noot P. ARNOU.

⁴¹⁰ Cass., 5 octobre 1999, *T. straf.*, 2000, p. 14, note J. ROZIE ; voir également Anvers (mis. acc.), 3 juin 1999, *R.W.*, 2000-2001, p. 14, note P. ARNOU.

⁴¹¹ Cass. 5 oktober 1999, *T. Strafr.* 2000, 14 met noot J. ROZIE; Zie ook KI Antwerpen 3 juni 1999, *RW* 2000-01, 14 met noot P. ARNOU. De opname in het strafdossier van foto's van de autopsie schendt daarentegen noch het recht op een eerlijk proces, noch het recht op verdediging van de beklaagde omdat er niet voldaan is aan de premisse dat de nagedachtenis van de overledene gekrenkt is (cf. Bergen 15 april 1994, *Rev.dr.pén.* 1995, 84. De nagedachtenis van de overledene is evenmin geschonden wanneer een fotograaf op een kerkhof kunstfoto's van grafzerken neemt (Corr. Nijvel 4 februari 1993, *JLMB* 1993, 1067); T. VANSWEEVELT, “Het juridisch statuut van het lijk”, in T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS (eds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1563.

⁴¹³ Cass., 5 octobre 1999, *T. straf.*, 2000, p. 14, note J. ROZIE ; voir également Anvers (mis. acc.), 3 juin 1999, *R.W.*, 2000-2001, p. 14, note P. ARNOU. Par contre, la production dans le dossier répressif de photographies de l'autopsie ne viole ni le droit de l'inculpé au procès équitable ni les droits de la défense de ce dernier, car il n'est pas satisfait au principe selon lequel la mémoire du défunt est bafouée (cf. Mons, 15 avril 1994, *Rev. dr. pén.*,

materiële daad sluit echter louter beledigende bewoordingen uit. ⁴¹² Desgevallend kan hier sprake zijn van laster of eerroof.	Cependant, le principe d'un acte matériel exclut uniquement les termes offensants. ⁴¹⁴ Le cas échéant, il peut être question ici de calomnie ou de diffamation.
Elke plaats waar het lijk ten ruste wordt gelegd en dit vanaf de opbaring geniet bescherming. ⁴¹⁵ Vanaf de opbaring is elke opeenvolgende rustplaats een graf. De opbaring is het plaatsen van het lijk op een rustbed of –tafel en dit in afwachting van de kisting of de begrafenis, waarbij het zonder belang is of de opbaring al dan niet gepaard gaat met enige versiering of praalvertoon. ⁴¹⁶	La sépulture que la loi protège contre toute profanation commence dès la mise en bière. ⁴¹⁷ À partir de la mise en bière, tous les lieux successifs où repose le défunt constituent une sépulture. La mise en bière est le fait de placer le corps sur un lit ou une table funéraire et ce, dans l'attente de la fermeture du cercueil ou de l'enterrement, peu importe qu'elle s'accompagne ou non d'un quelconque ornement ou appareil. ⁴¹⁸
Vanaf de opbaring geniet elke opeenvolgende plaats waar het lijk wordt bewaard bescherming. Het kan gaan om een mortuarium, een funerarium, een koelkamer, een kamer bij de familie of de overledene thuis, een lijkst, het graf op het kerkhof, de urne waarin de as na lijkverbranding wordt bewaard,... ⁴¹⁹	Dès la mise en bière, tous les lieux successifs où le corps est conservé sont protégés. Il peut s'agir d'une morgue, d'un funerarium, d'une chambre froide, d'une chambre au domicile de la famille ou du défunt, d'un cercueil, de la tombe au cimetière, de l'urne dans laquelle les cendres sont conservées après l'incinération, etc. ⁴²⁰
Het Hof van Cassatie maakt uitdrukkelijk gewag van een opzettelijk gepleegde materiële daad tegen het <i>graf</i> of tegen de <i>rustplaats</i> van de overledene. Het Hof spreekt niet in algemene termen van	La Cour de cassation fait explicitement état d'un acte matériel commis volontairement contre le <i>tombeau</i> ou la <i>sépulture</i> du défunt. Elle ne parle pas, en termes généraux, d'actes matériels commis

1995, p. 84). La mémoire du défunt n'est pas non plus outragée lorsqu'un photographe réalise des photos d'art de pierres tombales dans un cimetière (Corr. Nivelles, 4 février 1993, *J.L.M.B.*, 1993, p. 1067); T. VANSWEEVELT, « Het juridisch statuut van het lijk », dans T. VANSWEEVELT et F. DEWALLENS (éds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 1563.

⁴¹² Cass. 26 juni 1890, *Pas.* 1890, I, 234 met concl. A. MELOT; J. ROZIE, « Graftschennis ruim bekeken », *T. Strafr.* 2000, 18.

⁴¹⁴ Cass., 26 juin 1890, *Pas.*, 1890, I, p. 234, concl. A. MELOT; J. ROZIE, « Graftschennis ruim bekeken », *T. straf.*, 2000, p. 18.

⁴¹⁵ Cass. 29 juni 1926, *Pas.* 1927, I, 32.

⁴¹⁶ P. ARNOU, « Graf- en kerkhofschennis », in *Comm.Straf.*, Antwerpen, Kluwer, 1995, 5.

⁴¹⁷ Cass., 29 juin 1926, *Pas.*, 1927, I, p. 32.

⁴¹⁸ P. ARNOU, « Graf- en kerkhofschennis », dans *Comm.Straf.*, Anvers, Kluwer, 1995, p. 5.

⁴¹⁹ T. VANSWEEVELT, « Het juridisch statuut van het lijk », in T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS (eds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1562.

⁴²⁰ T. VANSWEEVELT, « Het juridisch statuut van het lijk », dans T. VANSWEEVELT et F. DEWALLENS (éds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 1562.

opzettelijk gepleegde materiële daden tegen de overledene. ⁴²¹ Een lacune is dus dat daden gepleegd op een lijk vóór de opbaring niet strafrechtelijk worden betoed. Het betreft bv. gewelddaden/verminkingen gepleegd na het intreden van de dood maar vóór de opbaring, daden van necrofilie vóór de opbaring ⁴²² of daden gepleegd op een lijk in afwachting van een lijkschouwing. Ook daden gepleegd tijdens de aflegging – dit is het wassen en het aankleden van het lijk – leveren volgens een bepaalde doctrine geen grafschennis op. ⁴²³ Deze vorm van straffeloosheid wordt in de heersende rechtsleer op veel kritiek onthaald. ⁴²⁴ Slechts volgens een minderheidsstrekking in de rechtsleer omarmt het artikel 453 Sw. alle feitelijkeheden op het lijk en dit vanaf het overlijden. ⁴²⁵	volontairement à l'égard du défunt. ⁴²⁶ Le fait que les actes commis sur un cadavre avant la mise en bière ne soient pas réprimés pénalement constitue donc une lacune. Il s'agit, par exemple, d'actes de violence/de mutilations perpétrés après la survenance du décès mais avant la mise en bière, d'actes de nécrophilie avant la mise en bière ⁴²⁷ ou d'actes commis sur un cadavre en attendant une autopsie. Selon une certaine doctrine, les actes commis durant la toilette mortuaire – c'est-à-dire le moment où le cadavre est lavé et habillé – ne constituent pas non plus une violation de tombeaux ou de sépulture. ⁴²⁸ Dans la doctrine dominante, cette forme d'impunité a suscité de nombreuses critiques. ⁴²⁹ Uniquement selon une tendance minoritaire dans la doctrine, l'article 453 du Code pénal englobe toutes les voies de fait commises à l'égard du cadavre et ce, dès le décès. ⁴³⁰
Het spreekt voorzich dat wetgeving duidelij moet zijn, wat nu niet het geval is.	Il va de soi que la législation doit être claire, ce qui n'est actuellement pas le cas.
Algemeen kan men stellen dat met het artikel 453 Sw. grafschennis in de strikte betekenis van het woord wordt geviserd (maar alleen	De manière générale, on peut considérer que l'article 453 du Code pénal vise la violation de tombeaux ou de sépulture au

⁴²¹ Cass. 5 oktober 1999, *T. Strafr.* 2000, 14 met noot J. ROZIE.

⁴²² Bij necrofilie kan er evenmin sprake zijn van verkrachting in de juridische zin, omdat er voor verkrachting sprake moet zijn van een seksuele penetratie op een levend persoon die daar niet in toestemt.

⁴²³ P. ARNOU, "Graf- en kerkhofschennis", in *Comm. Strafr.*, Antwerpen, Kluwer, 1995, 6.

⁴²⁴ J. ROZIE, "Grafschennis ruim bekeken", *T. Strafr.* 2000, 17; J.C., "La protection de l'être humain *post mortem*", *Rev. dr. pén.* 2004, 1064; A. DELANNAY, "Les homicides et lésions corporelles volontaires", in *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Brussel, Larcier, 2010, 160; T. VANSWEEVELT, "Het juridisch statuut van het lijk", in T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS (eds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 1562.

⁴²⁵ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 591.

⁴²⁶ Cass., 5 octobre 1999, *T. straf.*, 2000, p. 14, note J. ROZIE.

⁴²⁷ Dans le cas de la nécrophilie, il ne peut pas non plus être question de viol au sens juridique du terme, car, pour parler de viol, il doit y avoir eu une pénétration sexuelle sur une personne vivante qui n'y a pas consenti.

⁴²⁸ P. ARNOU, « Graf- en kerkhofschennis », dans *Comm. Strafr.*, Anvers, Kluwer, 1995, p. 6.

⁴²⁹ J. ROZIE, « Grafschennis ruim bekeken », *T. straf.*, 2000, p. 17; J.C., « La protection de l'être humain *post mortem* », *Rev. dr. pén.*, 2004, p. 1064; A. DELANNAY, « Les homicides et lésions corporelles volontaires », dans *Les infractions. Volume 2. Les infractions contre les personnes*, Bruxelles, Larcier, 2010, p. 160; T. VANSWEEVELT, « Het juridisch statuut van het lijk », dans T. VANSWEEVELT et F. DEWALLENS (eds.), *Handboek Gezondheidsrecht, volume II (Rechten van patiënten: van embryo tot lijk)*, Anvers, Intersentia, 2014, p. 1562.

⁴³⁰ A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, p. 591.

in de gevallen wanneer de nagedachtenis van de overledene werd beledigd of gekwetst; anders is het artikel 526 Sw. van toepassing, alsook de lijkschennis doch slechts vanaf de opbaring van het lijk). Een algemene bepaling m.b.t. lijkschennis <i>stricto sensu</i> ontbreekt in het Belgisch strafrecht. Een uitbreiding van de delictomschrijving lijkt dan ook aangewezen. Elke inbreuk op de integriteit van een lijk met het oog op het beledigen of het kwetsen van de nagedachtenis van de overledene zou onder de reikwijdte van de strafwet moeten vallen. Elke discussie omtrent het begrip “graf” wordt op die manier eveneens uitgesloten.	sens strict du terme (mais uniquement lorsque la mémoire du défunt a été offensée ou blessée ; dans le cas contraire, l'article 526 du Code pénal est d'application, ainsi que la profanation de cadavres, mais seulement à partir de la mise en bière). Une disposition générale relative à la profanation de cadavres <i>stricto sensu</i> fait défaut dans le droit pénal belge. Dès lors, il semble indiqué de développer la qualification. Toute atteinte à l'intégrité d'un cadavre en vue d'offenser ou de blesser la mémoire du défunt devrait relever du champ d'application de la loi pénale. De cette manière, toute discussion quant à la notion de « sépulture » est également exclue.
Zoals hierboven vermeld, kan het maken van foto's en filmopnamen van de overledene vallen onder het toepassingsgebied van de strafbaarstelling van lijkschennis wanneer dat van die aard is dat de nagedachtenis van de overledene wordt beledigd of gekwetst. Dat zou het geval zijn voor personen die uit morbide of kwaadwillige overwegingen personen die bij ongevallen of gevallen van agressie zijn overleden, zouden fotograferen of filmen en de beelden zouden verspreiden.	Comme indiqué ci-dessus, la réalisation de photographies et de films du défunt peut relever du champ d'application de l'incrimination de profanation de cadavre lorsque cela est de nature à offenser ou à blesser la mémoire du défunt. Ainsi, en serait-il de personnes qui, par esprit morbide ou malveillant, photographieraient ou filmeraient des personnes décédées lors d'accidents ou d'agressions et en assureraient la diffusion.
Een gedeelte van het huidige artikel 526 Sw. heeft betrekking op de vernieling of beschadiging van graven, m.n. “de vernieling, neerhaling, verminking of beschadiging van grafsteden, gedenktekens en grafstenen”.	Une partie de l'actuel article 526 du Code pénal porte sur la destruction ou la dégradation de sépultures, à savoir « la destruction, la démolition, la mutilation ou la dégradation de tombeaux, de signes commémoratifs ou de pierres sépulcrales ».
De premisse van accuraatheid veronderstelt dat enerzijds de terminologie wordt gemoderniseerd en dat anderzijds het toepassingsgebied wordt uitgebreid. Zo moet de vernieling, neerhaling of beschadiging worden gevisieerd van	Le principe de précision suppose, d'une part, une modernisation de la terminologie et, d'autre part, une extension du champ d'application. Doivent ainsi être visées la destruction, la démolition ou la dégradation de sépultures ⁴³² , de signes commémoratifs

⁴³² En ajoutant la notion générale de « sépultures », les chambres froides et les cercueils pourront, par exemple, également être visés. Le terme « sépulture » implique également la notion de « tombeaux » et de « pierres sépulcrales » employée à l'article 526 du Code pénal.

<p>graven⁴³¹, gedenktekens opgericht ter nagedachtenis van de overledenen, funeraire urnen en asverspreidingsweiden. In de nieuwe Titel m.b.t. de misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging zullen evenwel enkel de vernielingen, neerhalingen, of beschadigingen worden geëviseerd die van die aard zijn dat de nagedachtenis van de overledene werd beledigd of gekwetst (deze voorwaarde volgt uit de rechtspraak m.b.t. grafschennis). Ontbreekt deze voorwaarde, dan zal er kunnen worden teruggevallen op het hoofdstuk m.b.t. de misdrijven met betrekking tot de beschadiging en vernieling van goederen.</p>	<p>créés à la mémoire des défunts, d'urnes funéraires et d'aires de dispersion des cendres. Cependant, dans le nouveau Titre relatif aux infractions contre les cadavres et les sépultures, seules les destructions, démolitions ou dégradations de nature à avoir offensé ou blessé la mémoire du défunt seront visées (cette condition découle de la jurisprudence concernant la violation de tombeaux ou de sépulture). Si cette condition fait défaut, il pourra être recouru au chapitre consacré aux infractions relatives à la dégradation et la destruction de biens.</p>
<p>Een straf van niveau 2 is aangewezen voor lijk- of grafschennis. Het betreft feiten die maatschappelijk gezien als bijzonder schokkend worden ervaren. Lijkschennis kan ook betrekking hebben op daden van necrofilie en zware verminkingen op een lijk. Grafschennis moet als een verzwarende vorm van vandalisme worden beschouwd. Vandalisme kent als uitgangsstraf een straf van niveau 1. Het zou onlogisch zijn om voor grafschennis ook een straf van niveau 1 te voorzien. Hoe dan ook kunnen er steeds verzachtende omstandigheden worden aangenomen, zodat kan worden gezakt naar een straf van niveau 1. In het recente wetsvoorstel van 15 maart 2018 tot wijziging van het Strafwetboek⁴³³ wordt de strafmaat trouwens ook verhoogd tot twee jaar gevangenisstraf. In het wetsvoorstel is de strafverhoging van toepassing op lijk- en grafschennis.</p>	<p>Une peine de niveau 2 est indiquée pour la profanation de cadavres et de sépultures. Ce sont des faits qui sont considérés comme particulièrement choquants socialement. La profanation de cadavres peut aussi concerner des faits de nécrophilie en les mutilations graves sur un cadavre. La profanation de sépultures doit être considérée comme une forme aggravante de vandalisme. Le vandalisme a pour peine de départ une peine de niveau 1. Ce serait illogique de prévoir une peine de niveau 1 pour la profanation de sépultures. Dans tous les cas, des circonstances atténuantes peuvent encore être prises en compte, de sorte que qu'on peut descendre à une peine de niveau 1. Dans la récente proposition de loi du 15 mars 2018 modifiant le Code pénal⁴³⁴ le taux de peine est d'ailleurs augmenté à deux ans d'emprisonnement. Dans la proposition de loi l'augmentation de la peine est applicable pour la profanation de cadavres et de sépultures.</p>

⁴³¹ Door de toevoeging van de algemene notie “graven” kunnen bv. ook koelkamers en lijkkisten worden geëviseerd. De term “graven” impliceert ook de notie “grafsteden” en “grafstenen” gehanteerd in het artikel 526 Sw.

⁴³³ *Parl.St.* Kamer 2017-18, nr.2995/001.

⁴³⁴ *Doc. Parl. Chambre* 2017-2018, n° 2995/001.

<p>Aan de strafbaarstelling van het artikel 315 Sw. misdrijven m.b.t. de overtreding van begrafenismetten moet er worden gesleuteld, aangezien deze materie hoofdzakelijk gedefederaliseerd is en de federale overheid als zodanig niet meer bevoegd is.</p>	<p>L'incrimination de l'article 315 du Code pénal (infractions aux lois sur les inhumations) doit encore être adaptée, puisque cette matière a été principalement défédéralisée et que l'autorité fédérale n'est, en tant que telle, plus compétente à cet égard.</p>
<p>Wat overeind kan blijven, is het artikel 315, eerste lid Sw. dat ertoe strekt strafbaar te stellen het zonder voorafgaande toestemming van de openbare ambtenaar een begraafverrichten of doen verrichten. De woorden "doen verrichten" worden weggelaten gelet op de nieuwe definitie van daderschap en deelneming die dit overkoepelt. Het strekt tot aanbeveling de notie "crematie" toe te voegen aan de strafbaarstelling.</p>	<p>La partie qui peut être maintenue est l'article 315, alinéa 1er, du Code pénal qui vise à incriminer le fait de procéder ou de faire procéder à une inhumation sans l'autorisation préalable de l'officier public. Les mots « faire procéder » sont abandonnés, car ils sont englobés par la nouvelle définition de la qualité d'auteur et de la participation. Il est recommandé d'ajouter la notion de « crémation » dans l'incrimination.</p>
<p>Het artikel 315, tweede lid Sw. (<i>"Zij die op enigerlei wijze de wetten en verordeningen betreffende de begraafplaats en de vervroegde begravingen overtreden"</i>) dient uit het Strafwetboek te worden gehaald. Dit betreft een gedefederaliseerde materie. Hiervoor kan worden gewezen op het artikel 29 van het Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (BS 10 februari 2004), het artikel L1232-32 van het Decreet van de Franse Gemeenschap van 6 maart 2009 tot wijziging van Hoofdstuk II van Titel III van Boek II van Deel 1 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging (BS 26 maart 2009) en het artikel 31 van het Decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 14 februari 2011 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (BS 28 maart 2011). Deze decreten zullen hoe dan ook moeten worden aangepast aangezien er in algemene termen voor de bestraffing wordt verwezen naar de artikelen 315, 340, 453 en 526 Sw., wat</p>	<p>L'article 315, alinéa 2, du Code pénal (<i>« Ceux qui auront contrevenu, de quelque manière que ce soit, aux règlements relatifs aux lieux de sépulture et aux inhumations précipitées »</i>) doit être retiré du Code pénal. Il s'agit principalement d'une matière défédéralisée. À cet égard, il peut être renvoyé à l'article 29 du décret de la Communauté flamande du 16 janvier 2004 sur les funérailles et sépultures (M.B. du 10 février 2004), l'article L1232-32 du décret de la Communauté française du 6 mars 2009 modifiant le Chapitre II du Titre III du Livre II de la première partie du Code de la démocratie locale et de la décentralisation relatif aux funérailles et sépultures (M.B. du 26 mars 2009) et l'article 31 du décret de la Communauté germanophone du 14 février 2011 sur les funérailles et sépultures (M.B. du 28 mars 2011). Quoiqu'il en soit, ces décrets devront être adaptés, puisque, en ce qui concerne la répression, il est renvoyé, en des termes généraux, aux articles 315, 340, 453 et 526 du Code pénal, ce qui paraît</p>

bovendien vreemd lijkt gelet op de divergerende straffen in de voornoemde bepalingen.	en outre étrange compte tenu de la divergence entre les peines dans les dispositions précitées.
De toepassing van die bepaling vooronderstelt dat de eerste veroordeling een definitief karakter moet hebben (in kracht van gewijsde is gegaan) op het tijdstip van het plegen van het nieuwe misdrijf.	L'application de cette disposition présuppose que la première condamnation doit avoir un caractère définitif (passée en force de chose jugée) au moment de la commission de la nouvelle infraction.

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSE DES MOTIFS
Titel 3. Misdrijven tegen de openbare veiligheid		Titre 3. Les infractions contre la sécurité publique
HOOFDSTUK 1. TERRORISME		CHAPITRE 1. LE TERRORISME
In de voorbije jaren is het onderwerp van het terrorisme belangrijker geworden dan ooit tevoren en is de terrorismebestrijding een prioriteit geworden op zowel nationaal als internationaal niveau.		La matière du terrorisme a pris au fil de ces dernières années une importance sans précédent et la lutte contre le terrorisme est devenue une priorité tant sur le plan national que sur le plan international.
De interne bepalingen met betrekking tot de strafbaarstelling van terrorisme zijn terug te vinden in titel I ter van Boek II van het huidige Strafwetboek. In de afgelopen tien jaar hebben ze talrijke wijzigingen ondergaan.		Les dispositions de droit interne relatives aux incriminations de terrorisme figurent au titre I ter du Livre II du Code pénal actuel. Elles ont subi de nombreuses modifications durant la dernière décennie.
Hoewel nog veel vragen in verband met deze strafbaarstellingen hangende zijn, zijn de opstellers van het voorontwerp van mening dat deze vraagstukken, gezien hun uitdagingen en hun actualiteitswaarde, een afzonderlijk en specifiek debat verdienen dat niet in het kader van deze hervorming kan worden gevoerd.		Si de nombreuses questions à propos de ces incriminations restent en suspens, les promoteurs de l'avant-projet estiment que, vu les enjeux et leur actualité, ces questions méritent un débat distinct et spécifique qui ne peut être conduit dans le cadre de la présente réforme.
De ontwerpbeoordelingen hebben dan ook als enige ambitie de bestaande regels aan te passen aan de nieuwe bepalingen van Boek 1 en de nieuwe presentatie van de bepalingen te volgen.		Dès lors, les dispositions en projet ont comme seule ambition d'adapter les règles existantes en fonction des nouvelles dispositions du Livre 1er et de s'aligner sur la nouvelle présentation des dispositions.
Deze ontwerpbeoordelingen integreren ook de aanpassingen aangebracht door de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek. Deze wet heeft o.a. Richtlijn 2017/541 van het Europese Parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en		Les dispositions en projet intègrent aussi les modifications apportées par la loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, et modifiant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie et le Code pénal social. Cette loi a, entre autres, transposé la Directive (UE) 2017/541 du Parlement européen et du Conseil du 15 mars 2017 relative à la lutte contre le terrorisme et remplaçant la décision-cadre 2002/475/JAI du Conseil et

tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad omgezet in Belgisch recht.	modifiant la décision 2005/671/JAI du Conseil en droit belge.
Tenslotte is artikel 360, dat betrekking heeft op het toepassingsgebied van hoofdstuk 1, een aanpassing van het huidige artikel 141bis. Deze wijziging, die is voorgesteld door de Interministeriële Commissie voor Humanitair Recht in antwoord op een adviesaanvraag van de minister van Justitie, beoogt de relatie tussen de regels van het internationaal humanitair recht en de bepalingen inzake de strafrechtelijke bestrafing van terrorisme te verduidelijken.	Enfin, l'article 360, relatif au champ d'application du chapitre 1, constitue une adaptation de l'actuel article 141bis. Cette modification, suggérée par la Commission interministérielle de droit humanitaire en réponse à une demande d'avis adressée par le ministre de la Justice, vise à clarifier la relation entre les règles du droit international humanitaire et les dispositions relatives à la répression pénale du terrorisme.
Terroristisch misdrijf (artikel 345)	L'infraction terroriste (article 345)
Deze bepaling herneemt de definitie van terroristisch misdrijf zoals vermeld in artikel 137 van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition reprend la définition de l'infraction terroriste telle qu'elle figure à l'article 137 du Code pénal actuel.
Als materieel bestanddeel vereist een terroristisch misdrijf niet alleen het plegen van een van de in § 2 bedoelde misdrijven of het aannemen van een van de in § 3 opgesomde gedragingen, maar eveneens een bijkomend bestanddeel, namelijk dat de feiten door hun aard of hun context een land of een internationale organisatie ernstig kunnen schaden ¹ .	L'infraction terroriste requiert comme élément matériel non seulement la commission d'une des infractions visées au § 2 ou l'adoption d'un des comportements énumérés au § 3 mais également un élément supplémentaire, à savoir que les faits puissent de par leur nature ou leur contexte, porter gravement atteinte à un pays ou à une organisation internationale ² .
Verder vereist dit misdrijf als moreel bestanddeel een specifieke intentie, namelijk "met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen, of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een	Par ailleurs, cette infraction nécessite comme élément moral une intention particulière, à savoir « dans le but d'intimider gravement une population ou de contraindre indûment des pouvoirs publics ou une organisation internationale à accomplir ou à s'abstenir d'accomplir un acte, ou de gravement déstabiliser ou détruire les structures fondamentales

¹ I. DE LA SERNA, "Des infractions terroristes", in M.-A. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Tome V. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 117-181.

² I. de la Serna, « Des infractions terroristes », in M.-A. Beernaert et crts, *Les infractions. Tome V. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, pp. 117 à 181.

internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen”.		politiques, constitutionnelles, économiques ou sociales d'un pays ou d'une organisation internationale ».
De tweede paragraaf neemt de in artikel 137, § 2, van de in het huidige Strafwetboek bedoelde lijst van misdrijven over, met een aanpassing van de nummers van de artikelen van het Strafwetboek waarnaar verwezen wordt. Het gaat om gedragingen die reeds strafbaar zijn in de Belgische wetgeving, los van het al dan niet terroristische karakter van het misdrijf.		Le deuxième paragraphe reprend la liste des infractions visées à l’article 137, § 2, du Code pénal actuel, tout en adaptant les numéros des articles du Code pénal auxquels il renvoie. Il s’agit de comportements déjà incriminés en droit belge indépendamment du caractère terroriste ou non de l’infraction.
Voor de bepaling van de straf die van toepassing is op deze categorie van terroristische misdrijven, heeft het terroristische karakter van een misdrijf het effect, zoals in de huidige situatie, van een verzwarend bestanddeel die aanleiding geeft tot een zwaardere straf, waarbij de indeling van de straffen in niveaus deze strafverhoging vereenvoudigt: het terroristische karakter van het misdrijf leidt tot het opleggen van een straf van het niveau onmiddellijk boven het strafniveau dat op het basismisdrijf van toepassing is, behalve uiteraard als dat misdrijf reeds strafbaar is met een straf van niveau 8.		Pour la détermination de la peine applicable à cette catégorie d’infractions terroristes, le caractère terroriste de l’infraction a l’effet, à l’instar de la situation actuelle, d’un élément aggravant entraînant une peine plus grave, la répartition des peines en niveaux entraînant une simplification de cette majoration : le caractère terroriste de l’infraction entraîne l’application d’une peine du niveau immédiatement supérieur à celui applicable à l’infraction « simple », sauf bien entendu lorsque cette infraction est déjà punissable d’une peine de niveau 8.
Voor de straf die van toepassing is op de poging tot terroristische misdrijven zoals bedoeld in 13° van het eerste lid van de paragraaf, wordt in het huidige Wetboek bepaald dat voor terroristische wanbedrijven de maximumstraf voor het voltooide misdrijf met een jaar verminderd zal worden. Een dergelijke vermindering komt niet overeen met de indeling van straffen in niveaus. Indien het om een poging gaat, wordt dus voorgesteld het gemene recht toe te passen, met name artikel 9, § 1, lid 4 (straf op het		Pour la peine applicable à la tentative d’infraction terroriste visée au 13° de l’alinéa premier du paragraphe, il est prévu dans le Code actuel en ce qui concerne les délits terroristes, que le maximum de la peine prévue pour l’infraction consommée sera diminué d'un an. Une telle réduction ne cadre pas avec la catégorisation des peines par niveaux. Il est proposé donc qu’en cas de tentative, le droit commun, à savoir l’article 9, § 1er, alinéa 4, s’applique (peine du niveau de peine immédiatement

strafniveau onmiddellijk onder het voor het voltooide misdrijf bepaalde strafniveau). Aangezien het terroristisch karakter van het misdrijf leidt tot het opleggen van een straf van het niveau onmiddellijk boven het strafniveau dat op het basismisdrijf van toepassing is, en de poging tot gevolg heeft dat de straf op het strafniveau onmiddellijk onder het voor het voltooide misdrijf bepaalde strafniveau wordt gelegd, betekent dit dat hier op een poging tot terroristische misdrijven dezelfde straf staat als de straf die voorzien is voor het voltooide misdrijf.	inférieur à celui prévu pour l'infraction consommée). Étant donné que le caractère terroriste de l'infraction entraîne l'application d'une peine du niveau immédiatement supérieur à celui applicable à l'infraction « simple », et que la tentative a pour effet l'application de la peine de niveau de peine immédiatement inférieur à celui prévu pour l'infraction consommée, cela signifie que la tentative d'infraction terroriste sera punie ici de la même peine que celle prévue pour l'infraction consommée.
De derde paragraaf van de bepaling neemt de in artikel 137, § 3 van het huidige Strafwetboek vermelde gedragingen over. Het betreft feiten die in regel niet als zodanig strafbaar zijn, behalve indien het contextuele aspect samengaat met het bijzonder opzet voor een terroristisch misdrijf ³ .	Le troisième paragraphe de la disposition reprend les comportements listés à l'article 137, § 3, du Code pénal actuel. Il s'agit de faits qui, en règle, ne font pas l'objet d'une incrimination en tant que telle sauf lorsque l'élément contextuel et l'intention spécifique de l'infraction terroriste sont réunis ⁴ .
De dreiging met het plegen van een terroristisch misdrijf wordt bestraft naargelang van de ernst van het misdrijf dat het voorwerp van de dreiging uitmaakt: hierop staat een straf van niveau 2 wanneer de bedreiging betrekking heeft op een misdrijf dat strafbaar is met een straf van niveau 2 ⁵ of 3, en een straf van niveau 3 wanneer de bedreiging betrekking heeft op een misdrijf dat strafbaar is met een straf van niveau 4 of hoger.	La menace de commettre une infraction terroriste est punie en fonction de la gravité de l'infraction qui constitue l'objet de la menace: elle est punie d'une peine de niveau 2 lorsque la menace porte sur une infraction punissable d'une peine de niveau 2 ⁶ ou 3 et d'une peine de niveau 3, lorsque la menace porte sur une infraction punissable d'une peine de niveau 4 ou plus.
Met het oog op het behoud van de momenteel toepasselijke strafniveaus,	Par souci de maintien du taux des peines actuellement applicable, les infractions

³ I. DE LA SERNA, "Des infractions terroristes", in M.-A. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Tome V. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 180.

⁴ I. de la Serna, « Des infractions terroristes », in M.-A. Beernaert et crts, *Les infractions. Tome V. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 180.

⁵ Het is niet noodzakelijk niveau 1 te beogen, gezien krachtens de wet geen enkel terroristisch misdrijf strafbaar is met een straf van niveau 1.

⁶ Il n'est pas nécessaire de viser ici le niveau 1 étant donné qu'aucune infraction terroriste n'est punie, aux termes de la loi, d'une peine de niveau 1.

worden de in 1°, 2° en 5 bedoelde misdrijven bestraft met een straf van niveau 5 en de in 3° en 4° bedoelde misdrijven met een straf van niveau 8.	visées aux 1°, 2° et 5° sont punies d'une peine de niveau 5 et les infractions visées aux 3° et 4° sont punies d'une peine de niveau 8.
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor strafbare feiten van niveau 8 zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.	Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour les faits punis du niveau 8 même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Definitie van terroristische groep (artikel 346)	La définition du groupe terroriste (article 346)
Deze bepaling herneemt letterlijk de definitie van terroristische groep die vermeld wordt in artikel 139 van het huidige Strafwetboek, inclusief de in het tweede lid aangebrachte specificering: een terroristische groep is dus iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die sinds enige tijd bestaat en die in onderling overleg optreedt om terroristische misdrijven te plegen, als bedoeld in het vorige artikel.	Cette disposition reprend littéralement la définition du groupe terroriste figurant à l'article 139 du Code pénal actuel, en ce compris la précision apportée à l'alinéa 2 : le groupe terroriste est ainsi l'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps, et qui agit de façon concertée en vue de commettre des infractions terroristes visées à l'article précédent.
Deelname aan een terroristische groep (artikel 347)	La participation à un groupe terroriste (article 347)
Deze bepaling neemt de strafbaarstelling over van deelname aan de activiteit van een terroristische groep zoals voorzien in artikel 140, § 1, van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition reprend l'incrimination de participation à une activité d'un groupe terroriste telle que prévue à l'article 140, § 1 ^{er} , du Code pénal actuel.
Hoewel de definitie van een terroristische groep een terroristische doelstelling ("om terroristische misdrijven te plegen, als bedoeld in artikel 345") omvat, is het moreel bestanddeel van deelname aan een terroristische groep het opzettelijk aannemen van de strafbaar gestelde gedraging (deelname aan een terroristische groep), met als enige voorbehoud dat de wetgever hier gepreciseerd heeft waaruit het	Si la définition de groupe terroriste inclut une visée terroriste (« en vue de commettre des infractions terroristes visées à l'article 345 »), l'élément moral de l'infraction de participation à un groupe terroriste est la volonté délibérée d'adopter le comportement incriminé (participation à un groupe terroriste), sous la seule réserve que la législateur a précisé ici en quoi consistait l'élément de connaissance. Il n'est donc pas

<p>kenniselement bestaat. Het is dus niet vereist dat de deelnemer zelf de intentie had om terroristische misdrijven te plegen bedoeld in artikel 345 maar het volstaat dat hij opzettelijk deelneemt aan een terroristische groep. Het kenniselement is hier gepreciseerd in die zin dat het ook de zogenaamde grove onwetendheid (in het Frans ontleend aan het Latijn <i>crassus</i>: grof, dik, onvergeeflijk) omvat ten aanzien van het feit dat de deelname van de dader kon bijdragen tot het plegen van een misdrijf door de terroristische groep. Wanneer vastgesteld wordt dat de dader opzettelijk er niet meer over wenste te weten, terwijl alles erop wees dat het om een terroristische groep ging en dat zijn deelname kon bijdragen tot het plegen van een misdrijf door de groep, is dat net omdat hij al wist wat hij beweert niet te willen weten of omdat hij zich bewust was van het bestanddeel dat hij beweert niet te kennen. Om dit te verduidelijken, handhaaft de bepaling de termen “terwijl hij wist of moest weten dat deze deelname zou kunnen bijdragen tot het plegen van een misdrijf door de terroristische groep”.</p>	<p>exigé que le participant ait lui-même l'intention de commettre des infractions terroristes visées à l'article 345 mais il suffit qu'il participe délibérément au groupe terroriste. Mais l'élément de connaissance est précisé ici en ce qu'il inclut également ce qu'on appelle l'ignorance crasse (du latin <i>crassus</i> : grossier, épais, inexcusable) quant au fait que la participation de l'auteur pouvait contribuer à commettre une infraction du groupe terroriste. Lorsqu'il est établi que, délibérément, l'auteur n'a pas voulu en savoir plus alors que tout indiquait qu'il s'agissait d'un groupe terroriste et que sa participation pouvait contribuer à la commission d'une infraction par ce groupe, c'est que précisément il sait déjà ce qu'il prétend ne pas vouloir savoir ou qu'il a conscience de l'élément qu'il prétend ignorer. Afin d'être explicite à cet égard, la disposition maintient les termes « en ayant eu ou en ayant dû avoir connaissance que cette participation pourrait contribuer à commettre une infraction du groupe terroriste ».</p>
<p>In dit verband moet eraan herinnerd worden dat het betrokken misdrijf om het even welk door de terroristische groep gepleegde misdrijf betreft⁷.</p>	<p>Il convient de rappeler ici que l'infraction en question vise n'importe quelle infraction commis par le groupe terroriste⁸.</p>

⁷ “Naar luid van de eerste paragraaf wordt de deelname aan enige activiteit van een terroristische groep, waaronder het verstrekken van gegevens en de bijdrage in de financiering van de terroristische groep, strafbaar gesteld. Er wordt vereist dat de strafbare persoon weet dat zijn deelname bijdraagt aan het plegen van misdaden of wanbedrijven door de terroristische groep. Deze misdaden en wanbedrijven zijn in de eerste plaats terroristische misdrijven, maar kunnen tevens andere misdrijven omvatten. Het is geweten dat terroristische groepen zich vaak schuldig maken aan andere misdrijven zoals het witwassen van geld teneinde de nodige fondsen voor hun activiteiten te verzamelen.” (*Parl.St. Kamer, G.Z. 2003, nr. 51/258/001, p. 13*).

⁸ « Le paragraphe 1er incrimine la participation à toute activité d'un groupe terroriste, y compris la diffusion de données et la contribution au financement du groupe terroriste. Il faut que la personne punissable sache que sa participation contribue à la perpétration de crimes ou de délits par le groupe terroriste. Les crimes et délits sont, en premier lieu, les infractions terroristes mais peuvent comprendre d'autres infractions. On sait que les groupes terroristes se rendent souvent coupables d'autres infractions telles que le blanchiment de capitaux afin de recueillir les fonds nécessaires à leurs activités » (*Doc. parl. Chambre, S.O. 2003, 51_258/001, p. 13*).

Deelname aan het nemen van een beslissing binnen een terroristische groep (artikel 347bis)		La participation à la prise de décision dans un groupe terroriste (article 347bis)
<p>Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling die werd ingevoegd in artikel 140, §1/1 van het Strafwetboek door de wet van 5 mei 2019.</p> <p>Zoals voor de voorgaande bepaling, bestaat het moreel bestanddeel voor dit misdrijf uit het opzettelijk aannemen van het strafbaar gestelde gedrag (deelname aan het nemen van een beslissing binnen een terroristische groep), met dien verstande dat de wetgever hier heeft gepreciseerd waaruit het kenniselement bestaat (“terwijl men weet of moest weten dat deze deelname zou kunnen bijdragen tot het plegen van een misdrijf door deze terroristische groep”).</p>		<p>Cette disposition reprend l’incrimination introduite à l’article 140, § 1er/1 du Code pénal introduite par la loi du 5 mai 2019.</p> <p>Comme pour la disposition précédente, l’élément moral de l’infraction est la volonté délibérée et en connaissance de cause (délibérément) d’adopter le comportement incriminé (participer à la prise de décision dans le cadre des activités du groupe terroriste), sous la seule réserve que la législateur a précisé ici en quoi consiste l’élément de connaissance (« en ayant eu ou en ayant dû avoir connaissance que cette participation pourrait contribuer à commettre une infraction du groupe terroriste »).</p>
Verzwaarde deelname aan een terroristische groep (artikel 348)		La participation à un groupe terroriste aggravée (article 348)
Deze bepaling neemt het verzwarend bestanddeel over van de hoedanigheid van leidend persoon van een terroristische groep, zoals vermeld in artikel 140, §2, van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend l’élément aggravant de la qualité de dirigeant d’un groupe terroriste figurant à l’article 140, §2, du Code pénal actuel.
Vergeleken met de huidige strafmaat wordt de deelname aan een terroristische groep als leidend persoon bestraft met een straf van niveau 5.		Par comparaison au taux actuel de peine, la participation à un groupe terroriste en qualité de dirigeant du groupe est punie d’une peine de niveau 5.
Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme (artikel 349)		L’incitation à la commission d’infractions terroristes et l’apologie du terrorisme (article 349)
Deze bepaling neemt ten eerste de strafbaarstelling over voor het aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven zoals		Cette disposition reprend, d’une part, l’incrimination d’incitation à la commission d’infractions terroristes telle que prévue à l’article 140bis du Code actuel.

voorzien in artikel 140 <i>bis</i> van het huidige Wetboek.		
Er moet evenwel rekening gehouden worden met het arrest van het Grondwettelijk Hof van 15 maart 2018 (arrest nr. 31/2018), dat artikel 2, 3° vernietigt van de wet van 3 augustus 2016 houdende diverse bepalingen ter bestrijding van terrorisme. De ontwerpbe­paling neemt dan ook in het wetsartikel opnieuw de woorden op “indien dergelijk gedrag, ongeacht of het al dan niet rechtstreeks aanstuurt op het plegen van terroristische misdrijven, het risico oplevert dat één of meer van deze misdrijven mogelijk worden gepleegd”.		Toutefois, il y a lieu de prendre en compte l’arrêt de la Cour constitutionnelle du 15 mars 2018 (arrêt n° 31/2018) qui annule l’article 2, 3°, de la loi du 3 août 2016 portant des dispositions diverses en matière de lutte contre le terrorisme. Par conséquence, la disposition en projet réintègre dans l’article de loi les mots « lorsqu’un tel comportement, qu’il préconise directement ou non la commission d’infractions terroristes, crée le risque qu’une ou plusieurs de ces infractions puissent être commises ».
In antwoord op het advies van de Raad van State (advies nr. 64/126/1, nr. 74) menen de opstellers van het ontwerp dat een uitbreiding van de strafbaarstelling die verder gaat dan de Europese vereisten (in het bijzonder de uitbreiding van de strafbaarstelling tot het aanzetten tot deelneming aan een terroristische groep) een politieke keuze uitmaakt.		En réponse à la remarque du Conseil d’Etat (avis n° 64/126/1, n° 74), les promoteurs du projet considèrent que l’extension de l’incrimination au-delà des exigences européennes (en l’espèce, l’extension de l’incrimination à l’incitation de participation à une groupe terroriste) relève d’un choix politique.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf vereist een bijzonder opzet, namelijk het oogmerkaan te zetten tot het plegen van één van de in de artikelen 345 en 355, bedoelde misdrijven, met uitzondering van het in artikel 345, § 3, 6°, bepaalde misdrijf.		L’élément moral de l’infraction requiert une intention spéciale, à savoir l’intention d’inciter à la commission d’une des infractions visées aux articles 345 et 355, à l’exception de celle visée à l’article 345, § 3, 6°
Gelijklopend met de momenteel toepasselijke strafmaat, na correctionalisering, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d’une peine de niveau 3.
Daarnaast kiezen de opstellers van het ontwerp ervoor om het verheerlijken van terrorisme specifiek in het Strafwetboek te omschrijven, waarbij ze inspiratie halen uit		D’autre part, les promoteurs du projet font le choix de définir spécifiquement l’apologie du terrorisme dans le Code pénal en s’inspirant de la proposition de loi 55K1847 de M. Ducarme et consorts.

wetsvoorstel 55K1847 van de heer Ducarme c.s.		
Om geen afbreuk te doen aan de vrijheid van meningsuiting, die een essentiële pijler van onze democratische samenleving is, wordt die strafbaarstelling strikt afgebakend. Enerzijds moet het ontkennen, schromelijk minimaliseren, trachten te rechtvaardigen of goedkeuren van een terroristisch misdrijf opzettelijk en in het openbaar worden gepleegd (waarbij verwezen kan worden naar de definitie voorzien in artikel 79, 22°). Anderzijds moet dat gedrag een ernstig en reëel risico opleveren dat een of meer van die misdrijven mogelijk worden gepleegd. Dat risico zal in concreto door de rechter worden vastgesteld naargelang de dader, de ontvanger, de aard van de boodschap en de context waarin de boodschap is geformuleerd.		Afin de ne pas porter atteinte à la liberté d'expression qui est un fondement essentiel de notre société démocratique, cette incrimination est strictement circonscrite. En effet, d'une part, le fait de nier, minimiser grossièrement, chercher à justifier ou approuver une infraction terroriste doit être commis délibérément et en public (il peut être fait référence à la définition prévue à l'article 79, 22°). D'autre part, ce comportement doit avoir pour conséquence de créer un risque sérieux et réel qu'une infraction terroriste puisse être commise. Ce risque sera déterminé in concreto par le juge en fonction de l'auteur, du destinataire, de la nature du message ainsi que le contexte dans lequel il est formulé.
Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme ten aanzien van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand (artikel 350)		L'incitation à la commission d'infractions terroristes et l'apologie du terrorisme envers un mineur d'âge ou une personne en situation de vulnérabilité (article 350)
De ontwerpbepaling gaat verder dan de richtlijn voor de toepassing van verzwarende omstandigheden (art. 15.4 van de richtlijn) en voorziet ook in een verhoging van de straffen wanneer het verspreiden of het op een andere manier ter beschikking stellen aan het publiek van een bericht met de bedoeling aan te zetten tot het plegen van een terroristisch misdrijf zich specifiek richt op minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand. De term "specifiek" heeft niet de betekenis van "exclusief". Het verspreide bericht moet van zodanige aard zijn dat het met name minderjarigen/kwetsbare personen treft. Het zou bijvoorbeeld propagandabeelden met minderjarigen of jongvolwassen kunnen betreffen. Dit soort berichten zijn tot		La disposition en projet va plus loin que la directive en ce qui concerne l'application de circonstances aggravantes (art. 15.4 de la directive) et prévoit également une aggravation des peines lorsque la diffusion ou la mise à disposition du public de toute autre manière d'un message, avec l'intention d'inciter à la commission d'une infraction terroriste vise spécifiquement des mineurs ou des personnes en situation de vulnérabilité. Le terme spécifiquement ne signifie pas « exclusivement ». Le message diffusé doit être de nature à toucher plus particulièrement des mineurs/personnes vulnérables. Il peut s'agir par exemple d'images de propagande mettant en scène des mineurs ou des

iedereen gericht maar zullen veeleer minderjarigen aantrekken.		jeunes adultes. Ce type de message s'adresse à tous mais sera plus susceptible d'attirer des mineurs.
Het aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en het verheerlijken van terrorisme worden bijgevolg gestraft met een straf van niveau 4 indien zij zich specifiek richten tot een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		Ainsi, l'incitation à la commission d'infractions terroristes et l'apologie du terrorisme sont punies d'une peine de niveau 4 lorsqu'elles s'adressent spécifiquement à un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.
Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf (artikel 351)		Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste (article 351)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling van het aanwerven voor het plegen van een terroristisch misdrijf zoals omschreven in artikel 140ter van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend l'incrimination de recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste telle que prévue à l'article 140ter du Code pénal actuel.
Behalve het doel een terroristisch misdrijf te plegen, verzoekt artikel 6 van de richtlijn de lidstaten om ook het misdrijf van het aansporen tot het bijdragen aan het plegen van een terroristisch misdrijf strafbaar te stellen. In de Belgische wetgeving werd deze doelstelling niet expliciet overgenomen in artikel 140ter van het huidige Strafwetboek, omdat de bijdrage aan het plegen van een terroristisch misdrijf eventueel kan vallen onder de in artikel 140 van het huidige Strafwetboek bedoelde strafbaarstelling met betrekking tot de deelname aan de activiteiten van een terroristische groep of onder de bepalingen van het gemeene recht betreffende de strafbare deelneming. Toch verwijst artikel 141 van het huidige Strafwetboek betreffende de financiering van terrorisme, zoals vervangen door de wet van 14 december 2016, naar het bijdragen tot het plegen van een terroristisch misdrijf, aangezien men de wet wilde afstemmen op de terrorismerichtlijn waarover toen werd onderhandeld (DOC 54-1579/007, p. 5). Met het oog op de coherentie en het garanderen		Outre le but de commettre une infraction terroriste, l'article 6 de la directive demande aux Etats membres d'incriminer l'infraction visée en vue de la contribution à la commission d'une infraction terroriste. En droit belge, cette finalité n'était pas explicitement reprise à l'article 140ter du Code pénal actuel car le fait de contribuer à la commission d'une infraction terroriste pouvait le cas échéant être couvert par l'incrimination visée à l'article 140 du Code pénal actuel relatif à la participation aux activités d'un groupe terroriste ou par les dispositions de droit commun relatives à la participation criminelle. Toutefois, dans l'article 141 du Code pénal actuel relatif au financement du terrorisme, tel que remplacé par la loi du 14 décembre 2016, la référence à la contribution à commettre une infraction terroriste existe, l'objectif étant à l'époque de s'aligner sur la directive terrorisme en cours de négociation (DOC 54-1579/007, p. 5). Par souci de cohérence et pour assurer une sécurité juridique, il convient d'adapter également notre droit

van rechtszekerheid, dient onze wetgeving eveneens aangepast te worden om in deze bepaling (werving) te verwijzen naar het bijdragen aan het plegen van een terroristisch misdrijf.		pour se référer au fait de contribuer à commettre une infraction terroriste dans la présente disposition (recrutement).
Hier vereist het moreelbestanddeel van het misdrijf het bewijs van een bijzonder opzet, namelijk dat de dader de werving heeft verricht met het oog op het plegen van een van de in de bepaling bedoelde terroristische misdrijven.		L'élément moral de l'infraction requiert ici la preuve d'une intention spéciale à savoir que l'auteur a opéré le recrutement en vue de commettre l'une des infractions terroristes visées par la disposition.
Gelijklopend met de huidige strafmaat, na correctionalisering, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of een kwetsbare persoon (artikel 352)		Le recrutement en vue de la commission d'une infraction terroriste visant un mineur d'âge ou une personne vulnérable (article 352)
Artikel 15 van de richtlijn betreft de sancties tegen natuurlijke personen. Afgezien van wat in kaderbesluit 2002/475 JBZ voorzien werd, vereist paragraaf 4 van deze bepaling het opnemen als verzwarende omstandigheid in de nationale wetgeving van het feit dat de voor terrorisme geworven persoon een minderjarige is. Een dergelijke verzwarende omstandigheid bestaat niet in onze wetgeving.		L'article 15 de la directive vise les sanctions à l'encontre des personnes physiques. Au-delà de ce qui était prévu dans la décision-cadre 2002/475 JAI, cette disposition impose en son paragraphe 4 d'introduire dans la législation nationale, en tant que circonstance aggravante, le fait que la personne recrutée au terrorisme soit un mineur. Une telle circonstance aggravante n'existe pas dans notre droit.
Het aanwerven met het oog op het plegen van of bijdragen aan het plegen van een terroristisch misdrijf wordt bijgevolg bestraft met een straf van niveau 4 wanneer het aanwerven specifiek gericht is op een minderjarige of een kwetsbare persoon.		Dès lors, le recrutement en vue de la commission ou de la contribution à la commission d'une infraction terroriste est puni d'une peine de niveau 4 lorsque le recrutement s'adresse spécifiquement à un mineur ou une personne vulnérable.

Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf (artikel 353)	L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste (article 353)
Deze bepaling herneemt de in artikelen 140 <i>quater</i> en 140 <i>quinquies</i> van het huidige Strafwetboek voorziene strafbaarstelling: het gaat om de strafbaarstelling van het geven of ontvangen van onderrichtingen of een opleiding voor de vervaardiging of het gebruik van explosieven, vuurwapens of andere wapens of schadelijke of gevaarlijke stoffen, dan wel voor andere specifieke methoden en technieken met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf.	Cette disposition reprend l'incrimination prévue aux articles 140 <i>quater</i> et 140 <i>quinquies</i> du Code actuel: il s'agit de rendre punissable le fait de donner ou de recevoir des instructions ou une formation pour la fabrication ou l'utilisation d'explosifs, d'armes à feu ou d'autres armes ou de substances nocives ou dangereuses, ou pour d'autres méthodes et techniques spécifiques en vue de la commission d'une infraction terroriste.
Zoals reeds aangehaald in het kader van de aanwerving met het oog op het plegen van of bijdragen aan het plegen van een terroristisch misdrijf, verzoeken de artikelen 7 (Geven van training voor terrorisme) en 8 (Ontvangen van training voor terrorisme) van de richtlijn dat de lidstaten de misdrijven strafbaar stellen met het oogmerk om bij te dragen tot het plegen van een terroristisch misdrijf, met uitzondering van de bedreiging.	Comme déjà évoqué dans le cadre du recrutement en vue de la commission ou de la contribution à la commission d'une infraction terroriste, les articles 7 (Dispenser un entraînement au terrorisme) et 8 (Recevoir un entraînement au terrorisme) de la directive demandent aux Etats membres d'incriminer les infractions visées en vue de la contribution à la commission d'une infraction terroriste, à l'exception de la menace.
Artikel 8 van de richtlijn beperkt de strafbaarstelling van het ontvangen van training voor terrorisme niet tot het feit dat de training door een andere persoon wordt verstrekt. Door het schrappen van de bewoording "from another person", die in het kaderbesluit 2008/919/JBZ voorkwam, doelt men immers ook op autodidactische methoden, voornamelijk door middel van het internet. Overweging 11 specificeert dat dit "het verkrijgen van kennis, documentatie of praktische vaardigheden" omvat, "onder meer via internet of raadpleging van andere leermiddelen". Het "louter bezoeken van websites of het verzamelen van materiaal voor legitieme doeleinden, zoals	L'article 8 de la directive ne limite pas l'incrimination de recevoir un entraînement au terrorisme au fait qu'elle soit dispensée par une autre personne. En effet, par rapport à la décision-cadre 2008/919/JAI, par la suppression des termes 'from another person', les formes d'auto-apprentissage, par le biais essentiellement d'Internet, sont également visées. Le considérant 11 précise que cela englobe le « fait d'acquérir des connaissances, de la documentation ou des compétences pratiques, y compris au moyen de l'internet ou par la consultation d'autres matériels didactiques. Il ne s'agit pas pour autant d'incriminer la simple visite d'un site de

academische of onderzoeksdoeleinden“ wordt echter niet strafbaar gesteld.		manière occasionnelle ou à des fins académiques. ».
In de Belgische wetgeving maken de formulering van artikel 140quinquies van het huidige Strafwetboek en de toelichtingen niet expliciet gewag van de strafbaarstelling van “autodidactische” methoden (“self study”). Artikel 140quinquies doelt op personen die zich laten onderrichten of een opleiding volgen waarvoor noodzakelijkerwijs de tussenkomst van een opleider vereist is, en dus niet op een persoon die zichzelf opleidt, bijvoorbeeld via het internet.		En droit belge, la formulation de l’article 140quinquies du Code pénal actuel et de l’exposé des motifs ne mentionnent pas explicitement l’incrimination des formes « d’auto-apprentissage » (« self study »). L’article 140quinquies quant à lui vise ceux qui se font donner des instructions ou suivent une formation, ce qui implique nécessairement l’intervention d’un formateur et ne peut donc pas viser une personne qui se forme seule via internet par exemple.
De ontworpen bepaling straft bijgevolg alle personen die, in België of in het buitenland, door zichzelf kennis verwerven of zichzelf vormen in het vervaardigen of gebruiken van explosieven, vuurwapens of andere wapens of schadelijke of gevaarlijke stoffen, of in andere specifieke methoden of technieken met het oog op het plegen of het bijdragen tot het plegen van een van de in artikel 345 bedoelde misdrijven, met uitzondering van de bedreiging.		La disposition en projet punit dès lors toute personne qui, en Belgique ou à l’étranger, acquiert des connaissances par elle-même ou se forme elle-même à la fabrication ou l’utilisation d’explosifs, d’armes à feu ou d’autres armes ou de substances nocives ou dangereuses, ou d’autres méthodes et techniques spécifiques, en vue de commettre ou de contribuer à commettre l’une des infractions visées à l’article 345, à l’exception de la menace.
Zoals reeds aangegeven, is bijvoorbeeld het raadplegen op incidentele basis of voor academische doeleinden van een website niet voldoende om een persoon op deze basis strafbaar te stellen. Er is bovendien een actieve en bewuste aanpak van de dader vereist. Men moet kunnen aantonen dat de “zelfstudie” plaatsvindt “met het oog op het plegen van of het bijdragen tot het plegen van” een terroristische aanslag.		Comme déjà indiqué, la consultation occasionnelle ou à des fins académiques d’un site internet par exemple n’est pas suffisante pour incriminer un individu sur cette base. En outre, il doit s’agir d’une démarche active et consciente de l’auteur. Il faudra ainsi pouvoir démontrer que cette « auto-formation » a lieu « en vue de commettre ou de contribuer à commettre » une attaque terroriste.
Hier vereist het moreel bestanddeel van het misdrijf het bewijs van een bijzonder opzet,		L’élément moral de l’infraction requiert ici la preuve d’une intention spéciale à savoir

namelijk dat de dader handelde met het oog op het plegen van een van de in de bepaling bedoelde terroristische misdrijven.		que l'auteur a agi en vue de commettre l'une des infractions terroristes visées par la disposition.
Gelijklopend met de huidige strafmaat, na correctionalisering, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of kwetsbare persoon (artikel 354)		L'instruction ou la formation en vue de la commission d'une infraction terroriste visant un mineur d'âge ou une personne vulnérable (article 354)
Artikel 15 van de richtlijn beoogt sancties tegen natuurlijke personen. Afgezien van wat in kaderbesluit 2002/475 JBZ voorzien werd, vereist paragraaf 4 van deze bepaling het opnemen als verzwarende omstandigheid in de nationale wetgeving van het feit dat de persoon die de opleiding voor terrorisme ontvangt een minderjarige is. Een dergelijke verzwarende omstandigheid bestaat niet in onze wetgeving.		L'article 15 de la directive vise les sanctions à l'encontre des personnes physiques. Au-delà de ce qui était prévu dans la décision-cadre 2002/475 JAI, cette disposition impose en son paragraphe 4 d'introduire dans la législation nationale, en tant que circonstance aggravante, le fait que la personne faisant l'objet de l'entraînement au terrorisme soit un mineur. Une telle circonstance aggravante n'existe pas dans notre droit.
Het in 1° van het vorige artikel (art. 353) bedoelde onderrichten of opleiden met het oog op het plegen of bijdragen tot het plegen van een terroristisch misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 4 wanneer het onderricht of de opleiding specifiek gericht is op een minderjarige of een kwetsbaar persoon.		L'instruction ou la formation en vue de la commission ou de la contribution à la commission d'une infraction terroriste visée au 1° de l'article précédent (art. 353) sont punies d'une peine de niveau 4 lorsque les instructions ou la formation s'adressent spécifiquement à un mineur ou une personne vulnérable.
Binnenkomen of verlaten van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf (artikel 355)		L'entrée dans le territoire ou la sortie du territoire en vue de la commission d'une infraction terroriste (article 355)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 140sexies van het huidige Strafwetboek, ingevoerd door de wet van 20 juli 2015. Ze stelt het binnenkomen of		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'article 140sexies du Code actuel, introduite par la loi du 20 juillet 2015. Elle rend punissable le fait d'entrer dans le

verlaten van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf strafbaar.		territoire national ou de le quitter dans l'intention de commettre une infraction terroriste.
Zoals reeds eerder aangehaald, verzoekt artikel 9 van de richtlijn dat de lidstaten het misdrijf strafbaar stellen met het oogmerk om bij te dragen tot het plegen van een terroristisch misdrijf, met uitzondering van de bedreiging.		Comme déjà évoqué précédemment, l'article 9 de la directive demande aux Etats membres d'incriminer l'infraction visée en vue de la contribution à la commission d'une infraction terroriste, à l'exception de la menace.
Hier vereist het moreel bestanddeel voor het misdrijf eveneens het bewijs van een bijzonder opzet, namelijk dat de dader handelde met het oog op het plegen van een van de in de bepaling bedoelde terroristische misdrijven.		L'élément moral de l'infraction requiert également ici la preuve d'une intention spéciale à savoir que l'auteur a agi en vue de commettre l'une des infractions terroristes visées par la disposition.
Artikel 10 van de Europese richtlijn viseert ook de strafbaarstelling van de organisatie of het vergemakkelijken van reizen met een terroristisch oogmerk. Hoewel dergelijk gedrag een vorm van deelneming kan uitmaken aan het betreden of verlaten van het grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf, wordt voorgesteld om, in navolging van de suggestie door het college van procureurs-generaal, dit gedrag expliciet op te nemen in de strafbaarstelling.		L'article 10 de la directive européenne vise aussi l'incrimination de l'organisation ou la facilitation de voyages avec une intention terroriste. Bien qu'un tel comportement puisse constituer une forme de participation à l'entrée ou à la sortie du territoire en vue de la commission d'une infraction terroriste, il est proposé, à la suite de la suggestion du collège des Procureurs généraux, de viser de façon explicite l'incrimination d'un tel comportement.
Gelijklopend met de huidige strafmaat, na correctionalisering, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Vorbereiden van het plegen van een terroristisch misdrijf (artikel 356)		La préparation de la commission d'une infraction terroriste (article 356)
Deze strafbaarstelling die wordt vermeld in artikel 140septies van het huidige		Cette incrimination figurant à l'article 140septies du Code pénal actuel a été

<p>Strafwetboek werd onlangs ingevoerd door de wet van 14 december 2016. Ze beoogt het strafbaar stellen van de aan het plegen van het misdrijf voorafgaande gedragingen die niet noodzakelijk vallen onder het begrip “poging”, dat vereist dat de beslissing het misdrijf te plegen tot uiting komt door een begin van uitvoering van de poging tot misdrijf.</p>		<p>introduite récemment par la loi du 14 décembre 2016. La préparation de la commission d’une infraction terroriste vise à incriminer des comportements antérieurs à la commission de l’infraction qui ne tombent pas nécessairement sous la notion de tentative qui requiert que la résolution de commettre l’infraction se soit manifestée par un commencement d’exécution de l’infraction tentée.</p>
<p>De definitie van dit misdrijf is geïnspireerd door het eerste lid van artikel 140septies: het gaat om het opzettelijk voorbereiden van het plegen van een in artikel 345 bedoeld misdrijf, met uitzondering van het in artikel 345, § 3, 6° bedoelde misdrijf en deze strafbaar met een straf van niveau 2.</p> <p>De voorbereiding van een terroristisch misdrijf dat wordt bestraft met een straf van niveau 2 is niet strafbaar aangezien dit betrekking heeft op een misdrijf van gering belang nu het gaat om een misdrijf dat, zonder het verzwarend bestanddeel van terrorisme, bestraft zou worden met een straf van niveau 1. Het is overigens moeilijk om in de lijst van strafbare feiten in artikel 345 misdrijven te vinden waarop een straf van niveau 1 is gesteld en die als terroristische misdrijf zouden kunnen worden aangemerkt.</p>		<p>La définition de cette infraction est inspirée de l’alinéa premier de l’article 140septies: elle consiste à, délibérément, préparer la commission d’une infraction visée à l’article 345, à l’exception de celle visée à l’article 345, § 3, 6° et de celles punissables d’une peine de niveau 2.</p> <p>La préparation d’une infraction terroriste punissable d’une peine de niveau 2 n’est pas incriminée car elle viserait une infraction de très peu d’importance puisqu’il s’agirait d’une infraction qui, sans l’élément aggravant de terrorisme, serait punissable d’une peine de niveau 1. On peine d’ailleurs à trouver parmi la liste des infractions visées à l’article 345 des infractions punissables d’une peine de niveau 1 qui pourraient recevoir la qualification d’infraction terroriste.</p>
<p>Het moreel bestanddeel is het algemeen opzet (zie art. 7 van het voorontwerp).</p>		<p>L’élément moral est le dol général (cf. art. 7 de l’avant-projet).</p>
<p>Gelijklopend met de voorgaande voorziene straffen, wordt dit misdrijf bestraft:</p>		<p>Par parallélisme aux peines antérieurement prévues, cette infraction est punie :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - met een straf van niveau 2 indien het voorbereide misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3 of van niveau 4; 		<ul style="list-style-type: none"> - d’une peine de niveau 2 si l’infraction préparée est punie d’un niveau 3 ou d’un niveau 4 ;

- met een straf van niveau 3 indien het voorbereide misdrijf bestraft wordt met een straf van niveau 5 of van niveau 6;	- d'une peine de niveau 3 si l'infraction préparée est punie d'un niveau 5 ou d'un niveau 6 ;
- met een straf van niveau 4 indien het voorbereide misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 7 of van niveau 8.	- d'une peine de niveau 4 si l'infraction préparée est punie d'un niveau 7 ou d'un niveau 8.
De tweede paragraaf van de bepaling neemt de specificaties over die aangebracht werden door artikel 140septies, § 2, van het huidige Wetboek inzake het begrip "voorbereiden".	Le deuxième paragraphe de la disposition reprend les précisions apportées par l'article 140septies, § 2, du Code pénal actuel quant à la notion de « préparer ».
Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen ter ondersteuning van een terroristische activiteit (artikel 357)	La fourniture d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste (article 357)
Deze bepaling herneemt de in artikel 141 van het huidige Strafwetboek voorziene strafbaarstelling, die eveneens in onze wetgeving werd ingevoerd door de wet van 14 december 2016.	Cette disposition reprend l'incrimination prévue à l'article 141, 1°, du Code pénal actuel qui a été également introduite dans notre droit par la loi du 14 décembre 2016.
Om gevolg te geven aan de suggestie van het college van procureurs-generaal wordt voorgesteld niet enkel materiële middelen te viseren, maar ook het verschaffen van gegevens, zoals het huidige artikel 140, eerste lid van het Strafwetboek betrekking heeft op "het verstrekken van gegevens of materiële middelen".	Toutefois, en vue de donner suite à la suggestion du collège des Procureurs généraux, il est proposé de viser non seulement les moyens matériels mais également la fourniture d'informations, à l'instar de l'article 140, aliéna 1 ^{er} , du Code pénal actuel qui vise « la fourniture d'informations et de moyens matériels ».
Ze bestaat in het op enigerlei wijze, direct of indirect verstrekken of inzamelen van gegevens of materiële middelen, daaronder begrepen financiële hulp, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt om een misdrijf als bedoeld in artikel 345 of in de artikelen of	Elle consiste à fournir ou réunir, par quelque moyen que ce soit, directement ou indirectement, des informations ou des moyens matériels, y compris une aide financière, avec l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés, en tout ou en partie, en vue de commettre ou de contribuer à une infraction visée à l'article 345 ou aux articles 347 à 356.

347 tot en met 356 te plegen of eraan bij te dragen.		
Dit opzettelijk misdrijf vereist een specifiek opzet of een specifiek kenniselement, namelijk <i>het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij zullen worden gebruikt</i> om een misdrijf zoals bedoeld in artikel 345 of in de artikelen 347 tot en met 356 te plegen of ertoe bij te dragen.		Cette infraction intentionnelle requiert une intention spécifique ou un élément de connaissance spécifique, à savoir <i>l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés</i> en vue de commettre ou de contribuer à une infraction visée à l'article 345 ou aux articles 347 à 356.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen aan een terroristische persoon (artikel 358)		La fourniture d'informations ou de moyens matériels à une personne terroriste (article 358)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 141, 2° van het huidige Strafwetboek, die ook door de wet van 14 december 2016 in ons recht werd ingevoerd. Het misdrijf bestaat in het, op enigerlei wijze, direct of indirect, verstrekken of inzamelen van gegevens of materiële middelen, daaronder begrepen financiële hulp, met het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij, geheel of gedeeltelijk, zullen worden gebruikt, door een andere persoon wanneer de persoon die de gegevens of materiële middelen verstrekt of inzamelt weet dat die andere persoon een misdrijf als bedoeld in artikel 345 pleegt of zal plegen.		Cette disposition reprend l'incrimination prévue à l'article 141, 2°, du Code pénal actuel qui a été également introduite dans notre droit par la loi du 14 décembre 2016. Elle consiste à fournir ou réunir, par quelque moyen que ce soit, directement ou indirectement, des informations ou des moyens matériels, y compris une aide financière, avec l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés, en tout ou en partie, par une autre personne lorsque la personne qui fournit ou réunit les informations ou les moyens matériels sait que cette autre personne commet ou va commettre une infraction visée à l'article 345.
Ook hier gaat het om een opzettelijk misdrijf dat een specifieke intentie of een specifiek kenniselement vereist, namelijk <i>“het oogmerk dat deze worden gebruikt of in de wetenschap dat zij [...] zullen worden gebruikt”</i> .		Ici aussi, il s'agit d'une infraction intentionnelle qui requiert une intention spécifique ou un élément de connaissance spécifique, à savoir <i>l'intention qu'ils soient utilisés ou en sachant qu'ils seront utilisés</i>

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Verzwaard ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf of aan een terroristisch persoon (artikel 359)		La fourniture aggravée d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste ou à une personne terroriste (article 359)
Het ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf zoals bedoeld in artikel 357, of aan een terroristisch persoon zoals bedoeld in artikel 358, wordt bestraft met een straf van niveau 4 indien de materiële middelen worden verstrekt of verzameld opdat ze geheel of gedeeltelijk zouden worden gebruikt door een minderjarige of een kwetsbaar persoon om een terroristisch misdrijf zoals bedoeld in artikel 345 te plegen of ertoe bij te dragen.		La fourniture d'informations ou de moyens matériels en vue de la commission d'une infraction terroriste telle que visée à l'article 357, ou à une personne terroriste telle que visée à l'article 358, est punie d'une peine de niveau 4 lorsque la fourniture ou la réunion des moyens matériels a lieu avec l'intention qu'ils soient utilisés en tout ou en partie par un mineur ou une personne vulnérable en vue de commettre ou de contribuer à commettre une infraction visée à l'article 345.
Het ontwerp gaat verder dan de richtlijn voor de toepassing van verzwarende omstandigheden (art. 15.4 van de richtlijn) en voorziet ook een verhoging van de straffen in het geval van financiering van terrorisme ten aanzien van een minderjarige of een kwetsbaar persoon.		Le projet va plus loin que la directive en ce qui concerne l'application de circonstances aggravantes (art. 15.4 de la directive) et prévoit également une aggravation des peines dans le cas du financement du terrorisme à l'égard d'un mineur ou d'une personne vulnérable.
Toepassingsgebied (artikel 360)		Champ d'application (article 360)
		.
Algemene bespreking		Exposé général
I. Inleiding		I. Introduction
Deze bepaling is opgesteld op grond van een advies waarom de minister van Justitie heeft verzocht bij de Interministeriële Commissie		Cette disposition est rédigée sur la base d'un avis demandé par le ministre de la Justice à la Commission interministérielle

<p>voor Humanitair Recht (hierna eveneens 'de commissie'), adviesorgaan van de regering op het stuk van de toepassing van het internationaal humanitair recht (hierna ook 'het IHR') op nationaal vlak.</p> <p>Ze beoogt een oplossing aan te reiken voor alle problemen inzake de toepassing en de interpretatie van artikel 141bis van het huidige Strafwetboek die zich tot op heden hebben voorgedaan en waardoor voor sommigen het bestaan van het artikel ter discussie werd gesteld.</p>	<p>de droit humanitaire (ci-après également « la Commission »), organe consultatif du Gouvernement en matière d'application du droit international humanitaire (ci-après également « le DIH ») au plan national.</p> <p>Elle vise à apporter une solution à l'ensemble des problèmes d'application et d'interprétation qu'a rencontré jusqu'à présent l'article 141bis de l'actuel Code pénal et qui ont remis en question l'existence même de l'article, pour certains.</p>
<p>Alle departementen en autoriteiten die in de commissie vertegenwoordigd zijn, waaronder die welke het meest bij de materie betrokken zijn, hebben actief meegewerkt aan de opmaak van het advies, dat door de voornoemde commissie is verstrekt op 12 mei 2022, en van het voorstel tot wijziging van artikel 141bis Sw. dat erin wordt geformuleerd. Het gaat onder meer maar niet uitsluitend om de FOD Justitie, de FOD Buitenlandse Zaken, het federaal parket (de sectie belast met het internationaal humanitair recht en de sectie belast met de bestrijding van terrorisme), het Ministerie van Landsverdediging en de twee afdelingen van de nationale vereniging van het Rode Kruis, alsook om leden van het academisch korps die gespecialiseerd zijn in de materie.</p>	<p>L'ensemble des départements et autorités, représentés à la Commission, parmi lesquels les plus concernés par la matière, ont activement participé à la rédaction de l'avis, rendu par ladite Commission en date du 12 mai 2022, et de la proposition de modification de l'article 141bis du CP qui y est formulée. Il s'agit notamment, mais pas exclusivement, du SPF Justice, du SPF Affaires étrangères, du Parquet fédéral (la section chargée du droit international humanitaire et la section chargée de la lutte contre le terrorisme), du Ministère de la Défense et des deux sections de la Société nationale de la Croix-Rouge, ainsi que des membres du corps académique spécialisés dans la matière.</p>
<p>De minister van Justitie heeft besloten dit advies openbaar te maken door het ter beschikking van het parlement te stellen.</p>	<p>Le ministre de la Justice a décidé de rendre public cet avis en le mettant à la disposition du Parlement.</p>
<p>De door de regering voorgestelde tekst beoogt de relatie tussen de regels van het internationaal humanitair recht en de bepalingen inzake de strafrechtelijke bestrafing van terrorisme te verduidelijken. De formulering ervan luidt als volgt:</p>	<p>Le texte présenté par le Gouvernement vise à clarifier la relation entre les règles du droit international humanitaire et les dispositions relatives à la répression pénale du terrorisme, son libellé est le suivant :</p>
<p><i>“§ 1. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op daden gepleegd in het kader van een internationaal gewapend conflict of een gewapend conflict van niet-internationale aard, door strijdkrachten van een partij bij het</i></p>	<p><i>« §1. Le présent chapitre ne s'applique pas aux actes commis dans le cadre d'un conflit armé international ou d'un conflit armé ne présentant pas un caractère international</i></p>

<p><i>conflict wanneer deze daden vallen onder de toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht en ermee overeenstemmen.</i></p> <p><i>§ 2. Dit hoofdstuk is evenmin van toepassing op handelingen, buiten een gewapend conflict, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken.”</i></p>	<p><i>par des forces armées d’une partie au conflit lorsque ces actes sont couverts par les règles applicables du droit international humanitaire et sont conformes à celles-ci.</i></p> <p><i>§2. Le présent chapitre ne s’applique pas non plus aux activités menées, hors conflit armé, par les forces armées d’un Etat dans l’exercice de leurs fonctions officielles. ».</i></p>
<p>Deze tekst biedt als voordeel dat, in geval van conflicterende normen, het primaat van het IHR in een situatie van gewapend conflict in herinnering wordt gebracht en wordt gewaarborgd en dat het beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen wordt gevrijwaard, aangezien feiten die strikt in overeenstemming zijn met het IHR niet kunnen worden vervolgd met toepassing van de antiterrorismewetgeving. Tezelfdertijd zou het nieuwe artikel 360 het optreden van de gerechtelijke autoriteiten versterken door te verduidelijken dat het mogelijk is om de vervolging wegens oorlogsmisdaden en terroristische misdrijven te cumuleren wanneer de beoogde feiten niet in overeenstemming zijn met het IHR.</p>	<p>Ce texte a l’avantage de rappeler et d’assurer, en cas de conflit de normes, la primauté du DIH en situation de conflit armé et de préserver le principe de l’égalité entre les belligérants dans la mesure où les faits strictement conformes au DIH ne pourront pas faire l’objet de poursuites en application de la législation antiterroriste. Dans le même temps, le nouvel article 360 affermirait l’action des autorités judiciaires en clarifiant la possibilité d’un cumul des poursuites pour crimes de guerre et pour infractions terroristes lorsque les faits visés ne sont pas conformes au DIH.</p>
<p>Zodoende wordt de stimulans om het IHR te eerbiedigen versterkt, aangezien de vrijwaringsclausule van het IHR zijn rol ten aanzien van daden die in overeenstemming zijn met dat recht ten volle vervult.</p>	<p>Ce faisant, on renforce l’incitant au respect du DIH, la clause de sauvegarde du DIH jouant pleinement son rôle face à des actes conformes à ce droit.</p>
<p>Vervolgens wordt verduidelijkt dat het nieuwe artikel 360 Sw. niet van toepassing is op wat niet onder het IHR valt, zoals inzonderheid de rekrutering, de financiering, de deelname aan een – al dan niet als terroristisch gekwalificeerde – illegale gewapende groep, het aanzetten tot terrorisme, het afreizen met het oog op het plegen van terreurdaden of de training.</p>	<p>Ensuite, il est précisé que le nouvel article 360 du CP ne s’applique pas à ce qui n’est pas couvert par le DIH, tels, notamment, le recrutement, le financement, la participation à un groupe armé illégal, qualifié ou non de terroriste, l’incitation au terrorisme, le voyage en vue de commettre des actes terroristes ou l’entraînement.</p>
<p>Tot slot achtte de regering het relevant om in een tweede paragraaf van het nieuwe</p>	<p>Enfin, le Gouvernement a jugé pertinent de maintenir dans un second paragraphe du</p>

artikel 360 een uitsluitingsclausule te behouden met betrekking tot de toepassing van de antiterrorismewetgeving voor de daden, buiten het kader van een gewapend conflict, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken, overeenkomstig de internationale teksten.	nouvel article 360 une clause d'exclusion de l'application de la législation antiterroriste pour les actes menés, hors conflit armé, par les forces armées d'un Etat dans l'exercice de leurs fonctions officielles, conformément aux textes internationaux.
Alvorens beide paragrafen van het nieuwe artikel 360 in detail te bestuderen in de bespreking van het artikel, wordt hieronder ten eerste de oorsprong van het huidige artikel 141bis van het Strafwetboek, dat zijn grondslag vindt in de <i>vrijwaringsclausule van het IHR</i> in het internationaal antiterrorismestrafrecht, toegelicht (punt 2). Vervolgens worden de verschillende internationale bronnen weergegeven waarin deze clausule werd opgenomen (punt 3). Daarna wordt de Belgische en internationale interpretatie van de internationale clausule uiteengezet (punt 4). Vervolgens worden de verbanden tussen het IHR en het verbod op terrorisme nader verklaard (punt 5). Daarna worden het huidige artikel 141bis Sw. in eigenlijke zin (punt 6) en de interpretatie die eraan wordt gegeven in de rechtspraak van de Belgische hoven en rechtbanken (punt 7), toegelicht. Tot slot worden de doelstellingen van het nieuwe artikel 360 uiteengezet (punt 8).	Avant d'examiner en détails, dans le commentaire de l'article, les deux paragraphes du nouvel article 360, les développements ci-dessous portent, dans un premier temps, sur l'origine de l'actuel article 141bis du Code pénal, qui trouve son fondement dans la <i>clause de sauvegarde du DIH</i> en droit pénal international anti-terroriste (point 2). Ensuite, les différentes sources internationales dans lesquelles cette clause a été reproduite sont présentées (point 3). Suit la présentation de l'interprétation belge et internationale qui a été faite de la clause internationale (point 4). Puis, les liens entre le DIH et l'interdiction du terrorisme sont explicités (point 5). Viennent ensuite la présentation de l'actuel article 141bis du CP à proprement parler (point 6) et l'interprétation qui en est donnée par la jurisprudence des cours et tribunaux belges (point 7). Enfin, les objectifs du nouvel article 360 sont exposés (point 8).
2. Oorsprong van het huidige artikel 141bis van het Strafwetboek	2. Origine de l'actuel article 141bis du Code pénal
Het huidige artikel 141bis Sw. vindt zijn oorsprong in wat doorgaans de ' <i>clausule internationaal humanitair recht</i> ' (of ook de ' <i>uitsluitingsclausule</i> ' of ' <i>vrijwaringsclausule van het IHR</i> ') wordt genoemd op het gebied van het internationaal antiterrorismestrafrecht.	L'actuel article 141bis du CP trouve son origine dans ce que l'on appelle communément la « <i>clause droit international humanitaire</i> » (également appelée « <i>clause d'exclusion</i> » ou « <i>clause de sauvegarde du DIH</i> ») en matière de droit pénal international anti-terroriste.

<p>De eerste keer dat er in de tekst van een internationaal verdrag – waarvan vandaag de dag wordt beschouwd dat het het internationaal terrorisme bestraft, hoewel er niet uitdrukkelijk naar dat concept wordt verwezen – een ‘IHR-clausule’ wordt opgenomen, is het Internationaal Verdrag van 17 december 1979 tegen het nemen van gijzelaars.</p>	<p>La première fois qu’une convention internationale – considérée aujourd’hui comme réprimant le terrorisme international, bien que ne se référant pas explicitement à ce concept – reprend une ‘clause DIH’ dans son texte est la Convention internationale contre la prise d’otages du 17 décembre 1979.</p>
<p>Meer bepaald voorziet artikel 12 daarvan in het volgende:</p> <p><i>“Voor zover de Verdragen van Genève van 1949 inzake de bescherming van oorlogsslachtoffers of de Aanvullende Protocollen bij deze Verdragen van toepassing zijn op een bepaalde gijzelingshandeling en voor zover de Staten die partij zijn bij dit Verdrag krachtens deze Verdragen zijn gehouden degene die zich schuldig heeft gemaakt aan bedoelde gijzelingshandeling, te vervolgen of over te dragen, is dit Verdrag niet van toepassing op een gijzelingshandeling die is gepleegd tijdens gewapende conflicten [...] als omschreven in de Verdragen van Genève van 1949 en de Protocollen daarbij”.</i></p>	<p>Plus précisément, son article 12 prévoit que :</p> <p><i>« Dans la mesure où les Conventions de Genève de 1949 pour la protection des victimes de la guerre ou les Protocoles additionnels à ces Conventions sont applicables à un acte de prise d’otages particulier, et dans la mesure où les Etats parties à la présente Convention sont tenus, en vertu desdites Conventions, de poursuivre ou de livrer l’auteur de la prise d’otages, la présente Convention ne s’applique pas à un acte de prise d’otages commis au cours de conflits armés au sens des Conventions de Genève de 1949 et des Protocoles y relatifs, (...). »</i></p>
<p>Overeenkomstig deze clausule is dit verdrag niet van toepassing op feiten die kunnen worden vervolgd overeenkomstig de Verdragen van Genève en de Aanvullende Protocollen.</p>	<p>En application de cette clause, la Convention ne s’applique pas aux faits qui peuvent être poursuivis en application des Conventions de Genève et des Protocoles additionnels.</p>
<p>Deze clausule schept dus geen zone van straffeloosheid in de aanvullende werking van de internationale verdragen, aangezien iemand die wordt verdacht een door het verdrag van 1979 strafbaar gestelde gijzelneming te hebben gepleegd, uit dien hoofde moet worden vervolgd wegens terroristisch misdrijf, tenzij diezelfde feiten</p>	<p>Cette clause ne crée donc aucune zone d’impunité dans le fonctionnement complémentaire des conventions internationales, puisqu’une personne suspectée d’avoir commis une prise d’otages incriminée par la Convention de 1979 doit être poursuivie de ce chef pour infraction terroriste, sauf si ces mêmes faits tombent également dans le champ</p>

<p>eveneens binnen het toepassingsgebied van de door de Verdragen van Genève en de Aanvullende Protocollen gedefinieerde oorlogsmisdaden vallen. In dat geval krijgen de IHR-verdragen voorrang op het verdrag van 1979.</p>	<p>d'application des crimes de guerre définis par les Conventions de Genève et des Protocoles additionnels. Dans ce cas, la Convention de 1979 s'efface au profit des conventions de DIH.</p>
<p>Het vraagstuk van de samenhang tussen het IHR-corpus en de internationale verdragsregels inzake de bestraffing van terroristische misdrijven werd prangender in het kader van de werkzaamheden met betrekking tot het Internationaal Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen (New York, 15 december 1997) (hierna 'het Antiterrorismeverdrag van 1997').</p>	<p>La question de l'articulation entre le corpus du DIH et les règles conventionnelles internationales relatives à la répression des infractions terroristes s'est posée avec plus d'acuité dans le cadre des travaux relatifs à la Convention internationale pour la répression des attentats terroristes à l'explosif (New York, 15 décembre 1997) (ci-après, « la Convention anti-terrorisme de 1997 »).</p>
<p>Teneinde enig conflict tussen beide corpora van regels te voorkomen en te verzekeren dat de gelijkheid tussen alle oorlogvoerende partijen bij een gewapend conflict, ingevoerd door het IHR, niet wordt ondermijnd door de regels inzake de bestraffing van terrorisme in situaties van gewapend conflict toe te passen, heeft België voorgesteld – en bewerkstelligd – dat er een <i>clausule tot behoud</i> van het IHR in het voornoemde verdrag werd ingevoegd.</p>	<p>Afin d'éviter un conflit entre ces deux corps de règles et d'assurer que l'égalité mise en place par le DIH entre tous les belligérants à un conflit armé ne soit mise à mal par une application des règles relatives à la répression du terrorisme aux situations de conflits armés, la Belgique a proposé, et obtenu, l'insertion d'une <i>clause de préservation</i> du DIH dans la Convention susmentionnée.</p>
<p>Aldus heeft België tijdens de onderhandelingen over dat verdrag op 23 september 1997 een eerste voorstel tot wijziging ingediend teneinde in het verdrag een artikel in te voegen waarin wordt bepaald dat het verdrag niet van toepassing is wanneer het beoogde feit <i>binnen het toepassingsgebied valt van het gemeenschappelijke artikel 2 van de vier Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 of van artikel I van de Aanvullende Protocollen I en II bij die verdragen <u>en dit feit geen schending inhoudt van een verplichting van het internationaal humanitair recht</u></i> (eigen onderlijning). (Document gepubliceerd met referentienummer</p>	<p>Ainsi, pendant les négociations relatives à cette Convention, la Belgique a déposé, le 23 septembre 1997, une première proposition d'amendement visant à insérer dans la Convention un article prévoyant que celle-ci ne s'applique pas quand le fait visé entre « <i>dans le champ d'application de l'article 2 commun aux quatre Conventions de Genève du 12 août 1949 ou des articles I du Protocole I et du Protocole II additionnels à ces Conventions <u>et que ce fait ne constitue pas une violation d'une obligation de droit international humanitaire</u></i> ». (nous soulignons) (Document publié sous la</p>

A/C.6/52/WG.1/CRP.11 op 23 september 1997)		cote A/C.6/52/WG.1/CRP.11, en date du 23 septembre 1997)
<p>Dit voorstel werd twee dagen later, tijdens de onderhandeling, nauwkeuriger uitgewerkt in een tekst met als voorstel in het verdrag de volgende bepaling in te voegen:</p> <p><i>1. Onverminderd de verplichtingen die op de Staten rusten krachtens het internationaal recht, inzonderheid het internationaal humanitair recht, is dit verdrag niet van toepassing op de handelingen gesteld door de strijdkrachten van een Staat bij de uitoefening van hun officiële taken;</i></p> <p><i>2. Dit verdrag is evenmin van toepassing op de handelingen gesteld tijdens een gewapend conflict door andere strijdkrachten, die vallen onder het internationaal humanitair recht <u>en ermee in overeenstemming handelen</u> (vertaling). (Document gepubliceerd met referentienummer A/C.6/52/WG.1/CRP.29 op 25 september 1997)</i></p>		<p>Cette proposition a été affinée deux jours plus tard, en cours de négociation, dans un texte suggérant d'insérer dans la Convention la disposition suivante :</p> <p><i>« 1. Sans préjudice des obligations qui incombent aux Etats en vertu du droit international notamment du droit international humanitaire, la présente Convention ne s'applique pas aux activités menées par les forces armées d'un Etat dans l'exercice de leurs fonctions officielles ;</i></p> <p><i>2. La présente Convention ne s'applique pas non plus aux activités menées, en période de conflit armé, par d'autres forces armées, couvertes par le droit international humanitaire <u>et agissant en conformité avec celui-ci.</u> » (nous soulignons) (Document publié sous la cote A/C.6/52/WG.1/CRP.29, en date du 25 septembre 1997)</i></p>
<p>Door deze clausule in te voegen beoogde België wel te verhinderen dat men kan worden vervolgd wegens terrorisme voor feiten die door het IHR zijn geregeld en daarmee strikt in overeenstemming zijn; het was niet het opzet cumulatie van vervolging te verhinderen wanneer eenzelfde feit zowel een terroristisch misdrijf als een oorlogsmisdaad uitmaakt, noch vervolging te verhinderen wegens terroristische misdrijven voor daden die niet door de bepalingen van het IHR worden geregeld noch eronder vallen.</p>		<p>L'objectif poursuivi par la Belgique en insérant cette clause était bien d'empêcher la poursuite pour terrorisme de faits régis par le DIH et strictement conformes à celui-ci; il ne s'agissait cependant pas d'empêcher le cumul des poursuites lorsqu'un même fait est constitutif à la fois d'infraction terroriste et de crime de guerre, ni la poursuite à titre d'infractions terroristes d'actes non régis ou couverts par les règles du DIH.</p>
<p>Naar aanleiding van die suggesties werd artikel 19, lid 2, van het Internationaal Verdrag ter bestrijding van terroristische bomaanslagen van 15 december 1997 – het resultaat van een compromis – aangenomen, en daarin wordt het volgende bepaald:</p>		<p>Ces suggestions ont mené à l'adoption de l'article 19, § 2, de la Convention internationale pour la répression des attentats terroristes à l'explosif du 15 décembre 1997, fruit d'un compromis, qui stipule que :</p>

<p><i>“2. De handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht vallen niet onder dit Verdrag, evenmin als de handelingen ondernomen door de strijdkrachten van een Staat bij de uitoefening van hun officiële taken, [voor zover] onderworpen aan andere bepalingen van internationaal recht.”</i></p>	<p><i>« 2. Les activités des forces armées en période de conflit armé, au sens donné à ces termes en droit international humanitaire, qui sont régies par ce droit ne sont pas régies par la présente Convention, et les activités menées par les forces armées d'un Etat dans l'exercice de leurs fonctions officielles, en tant qu'elles sont régies par d'autres règles de droit international, ne sont pas non plus régies par la présente Convention. ».</i></p>
<p>In de eindversie van artikel 19, lid 2, van het Antiterrorismeverdrag van 1997 werd het criterium van conformiteit met het internationaal humanitair recht, voorzien in de bovenvermelde Belgische voorstellen, niet hernomen omdat het toepassingsgebied van deze bepaling werd uitgebreid naar de handelingen van statelijke strijdkrachten in vredetijd. De onderhandelaars wilden niet dat het verdrag van toepassing kon zijn op zulke daden als die waarin in artikel 2 ervan werd voorzien (een springstof of ander dodelijk instrument afleveren, plaatsen, tot ontlading of ontploffing brengen) die zouden worden gepleegd door statelijke strijdkrachten in het kader van hun officiële taken.</p>	<p>La version finale de l'article 19, § 2, de la Convention anti-terrorisme de 1997 ne reprend pas le critère de conformité au droit international humanitaire prévu dans les propositions belges susmentionnées parce que le champ de cette disposition a été étendu aux activités des forces armées étatiques en temps de paix. Les négociateurs ne souhaitent pas que la Convention puisse couvrir des actes tels que définis à son article 2 (livrer, poser, faire exploser ou détoner un engin explosif ou un autre engin meurtrier) qui seraient commis par des forces étatiques dans le cadre de leurs fonctions officielles.</p>
<p>We kunnen het voorbeeld aanhalen van het schip <i>Rainbow Warrior</i> van Greenpeace, dat in juli 1985 in Nieuw-Zeeland door buitenlandse inlichtingendiensten in het kader van de uitoefening van hun taken door middel van springstoffen werd vernield.</p>	<p>On peut citer à titre d'exemple la destruction en Nouvelle-Zélande en juillet 1985, au moyen d'engins explosifs, du navire <i>Rainbow Warrior</i> de Greenpeace par des services de renseignements étrangers agissant dans le cadre de leurs fonctions.</p>
<p>Deze clausule heeft betrekking op het IHR in de zin van het internationaal recht en dus enkel op de cumulatie van vervolging wegens terroristische misdrijven en oorlogsmisdaden, met uitsluiting van de andere zwaarste internationale misdaden, inzonderheid de misdaden tegen de mensheid en de misdaden van genocide,</p>	<p>Cette clause porte sur le DIH au sens de ces termes en droit international, elle ne concerne donc que la question du cumul des poursuites pour infractions terroristes et crimes de guerre, à l'exclusion des autres crimes internationaux les plus graves, notamment les crimes contre l'humanité et les crimes de génocide, ceux-ci n'étant pas nécessairement associés à un conflit armé.</p>

aangezien die niet noodzakelijkerwijs verband houden met een gewapend conflict.		
Het is bijgevolg nog steeds mogelijk om een individu te vervolgen voor zowel terroristische feiten als misdaden tegen de mensheid en/of misdaden van genocide.		Il est par conséquent toujours possible de poursuivre un individu à la fois pour des faits de terrorisme et pour crimes contre l'humanité et/ou crimes de génocide.
3. Internationale teksten waarin de clause is opgenomen		3. Textes internationaux reproduisant la clause
<p>Deze bepaling werd vervolgens opgenomen in een reeks internationale antiterroristische teksten, waarvan er verschillende België binden, namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - overweging 11 van kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 13 juni 2002 inzake terrorismebestrijding, thans overweging 37 van richtlijn 2017/541 van 15 maart 2017 ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475; - artikel 4, lid 2 van het Internationaal Verdrag ter bestrijding van daden van nucleair terrorisme van 13 april 2005; - artikel 26, lid 5, van het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme van 5 mei 2005 (niet geratificeerd door België); - artikel VI van het Aanvullend Protocol bij het Verdrag tot bestrijding van het wederrechtelijk in zijn macht brengen van luchtvaartuigen van 10 september 2010 (niet geratificeerd door België); - artikel 6, lid 2, van het Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen betreffende de burgerluchtvaart van 10 september 2010 (niet geratificeerd door België). 		<p>Cette disposition a ensuite été reproduite dans une série de textes internationaux anti-terroristes, dont plusieurs lient la Belgique, notamment :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Considérant 11 de la décision-cadre 2002/475 du Conseil de l'Union européenne du 13 juin 2002 relative à la lutte contre le terrorisme, devenu le considérant 37 de la Directive 2017/541 du 15 mars 2017 remplaçant la décision-cadre 2002/475 ; - Article 4, paragraphe 2, de la Convention internationale pour la répression des actes de terrorisme nucléaire du 13 avril 2005 ; - Article 26, paragraphe 5, de la Convention du Conseil de l'Europe pour la prévention du terrorisme du 5 mai 2005 (non ratifiée par la Belgique); - Article VI du Protocole additionnel à la Convention pour la répression de la capture illicite d'aéronefs du 10 septembre 2010 (non ratifié par la Belgique) ; - Article 6, paragraphe 2, de la Convention sur la répression des actes illicites dirigés contre l'aviation civile internationale du 10 septembre 2010 (non ratifiée par la Belgique).
Er dient te worden opgemerkt dat artikel 2, lid 1, onder b), van het Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme van 9 december 1999 een IHR-clausule bevat die het mogelijk maakt vervolgingen wegens terroristisch misdrijf en oorlogsmisdrijf te cumuleren wanneer het gaat om de financiering van "enige [...]"		Il convient de noter que la Convention internationale pour la répression du financement du terrorisme du 9 décembre 1999 contient une clause de DIH à l'article 2, §1, b), qui permet le cumul des poursuites pour infraction terroriste et crime de guerre lorsqu'il s'agit du financement de « <i>tout (...) acte destiné à tuer ou blesser grièvement un</i>

<i>handeling bedoeld om de dood van of ernstig lichamelijk letsel te veroorzaken bij een burger, of een ander persoon die niet actief deelneemt aan de vijandelijkheden in een situatie van gewapend conflict, wanneer het doel van die handeling, door haar aard of context, is om een bevolking te intimideren of een regering of internationale organisatie te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling”.</i>	<i>civil, ou toute autre personne qui ne participe pas directement aux hostilités dans une situation de conflit armé, lorsque, par sa nature ou son contexte, cet acte vise à intimider une population ou à contraindre un gouvernement ou une organisation internationale à accomplir ou à s'abstenir d'accomplir un acte quelconque».</i>
Voorts wordt voor de andere handelingen waarvan de financiering wordt bestraft verwezen naar de strafbaarstellingen die zijn opgenomen in de andere internationale antiterroristische verdragen, zonder rekening te houden met de IHR-clausule.	En outre, les autres actes dont le financement est réprimé sont définis par renvoi aux incriminations reprises par les autres conventions internationales antiterroristes, sans tenir compte de la clause de DIH.
De mogelijkheid om vervolgingen wegens terroristisch misdrijf en oorlogsmisdrijf te cumuleren is ook de interpretatie die het Hof van Justitie van de Europese Unie ter zake geeft in zijn arrest van 14 maart 2017 in de zaak C-158/14 (CJUE, zaak C-158/14, 14 maart 2017).	La possibilité du cumul des poursuites pour infraction terroriste et crime de guerre est aussi l’interprétation que donne de cette matière la Cour de Justice de l’Union européenne dans l’affaire C-158/14 par son arrêt du 14 mars 2017 (CJUE, aff. C-158/14, 14 mars 2017).
De IHR-clausule strekt er immers toe om de inachtneming van het beginsel van de gelijkheid van de oorlogvoerende partijen te verzekeren en niet om straffeloosheid te creëren voor de handelingen die strijdig zijn met het IHR of de handelingen die niet onder het internationaal humanitair recht vallen, waaronder de financiering van geweld dat leidt tot terreurdaden.	En effet, l’objectif de la clause de DIH est d’assurer le respect du principe de l’égalité des belligérants, non de créer une zone d’impunité pour les actes contraires au DIH ou les actes non couverts par ce droit, et parmi eux le financement d’une violence conduisant à des actes de terreur.
4. Interpretatie van de IHR-clausule	4. Interprétation de la clause DIH
<u>België</u> heeft zijn gezaghebbende interpretatie van deze clausule gegeven bij de ratificatie van een aantal van deze internationale instrumenten.	La <u>Belgique</u> a donné son interprétation d’autorité à cette clause à l’occasion de la ratification de certains de ces instruments internationaux.
Zo is in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp houdende instemming met het voornoemde verdrag van 1997 (<i>Parl.St.</i> ,	

<p>Senaat, gewone zitting 2007-2005, nr. 3-965/1, blz. 15, paragraaf 60) het volgende vermeld:</p> <p><i>“In de loop van de onderhandelingen heeft België een beslissende rol gespeeld om de neutraliteit van het Verdrag vast te leggen ten aanzien van het internationaal humanitair recht en <u>de gelijkheid te onderstrepen tussen regeringsstrijdkrachten en andere strijdkrachten</u>, waarvan het statuut is erkend krachtens het internationaal humanitair recht, <u>met name</u> in de Aanvullende Protocollen bij de Verdragen van Genève.” (onderstreping van auteur)</i></p>	<p>Ainsi la loi d’assentiment à la Convention précitée de 1997 (Doc. SEN 3-965/1 – 2004/2005, page 15, para.60) précise que :</p> <p><i>« La Belgique a joué un rôle déterminant en cours de négociation pour établir la neutralité de la Convention à l’égard du droit international humanitaire et pour <u>placer sur un pied d’égalité les forces armées gouvernementales et les autres forces armées</u>, dont le statut est reconnu par le droit international humanitaire, <u>en particulier</u> les Protocoles additionnels aux Conventions de Genève. »</i> (nous soulignons)</p>
<p>In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp betreffende terroristische misdrijven (Parl.St., Kamer, gewone zitting 2003-2004, nr. 51-0258/001, blz.16), dat het voornoemde kaderbesluit van 2002 omzet in het Belgische recht, is met betrekking tot wat artikel 141bis van het Strafwetboek is geworden, het volgende vermeld:</p> <p><i>“Bijzondere regels van internationaal recht die bindend zijn voor België, regelen [...] dergelijke gevallen. Bij wijze van voorbeeld kan gewag worden gemaakt van artikel 1, § 4, van het Aanvullende Protocol I van Genève, van 8 juni 1977, waarin als internationaal gewapende conflicten worden beschouwd “de gewapende conflicten waarin volkeren vechten tegen koloniale overheersing en vreemde bezetting en tegen racistische regimes, in de uitoefening van hun recht op zelfbeschikking (...)”. De handelingen gepleegd door dergelijke bewegingen worden beheerst door het internationaal humanitair recht. Zulks geldt eveneens voor de feiten gepleegd tijdens gewapende conflicten vervat in het Tweede Aanvullende Protocol bij het Verdrag van Genève, voor zover het nationaal recht voor deze feiten in bijzondere strafbaarstellingen voorziet.”</i></p>	<p>Quant à l’exposé des motifs du projet de loi relatif aux infractions terroristes (Doc. parl., Ch. repr., sess. ord. 2003-2004, n° 51-0258/001, p.16) qui transpose en droit belge la décision-cadre précitée de 2002, il précise, au sujet de ce qui est devenu l’article 141bis du CP, que :</p> <p><i>« (...), des règles particulières de droit international liant la Belgique régissent ces situations. Parmi celles-ci, on peut citer à titre d’exemple l’article 1er, § 4, du Protocole additionnel I de Genève, du 8 juin 1977, qui assimile aux conflits armés internationaux ‘les conflits armés dans lesquels les peuples luttent contre la domination coloniale et l’occupation étrangère et contre les régimes racistes dans l’exercice du droit des peuples à disposer d’eux-mêmes (...)’. Les actes commis par ces mouvements seront régis par le droit international humanitaire. Il en va de même des faits commis lors de conflits armés couverts par le deuxième Protocole additionnel à la Convention de Genève, dans la mesure où ces faits sont visés par des incriminations spécifiques en droit interne. »</i></p>
<p>Naast de interpretatie die België geeft aan de IHR-clausule, dient de aandacht ook te worden gevestigd op de interpretatie die het</p>	<p>Outre l’interprétation donnée par la Belgique à la clause de DIH, il convient de</p>

Internationale Rode Kruiscomité (hierna ook 'het ICRK') heeft gegeven tijdens de werkzaamheden van de Verenigde Naties in het kader van de moderne anti-terrorisme verdragen. Tijdens de werkzaamheden ter voorbereiding van de tekst van het Internationaal Verdrag betreffende de bestrijding van daden van nucleair terrorisme van 13 april 2005 verklaart het ICRK het volgende:

"[...], it would be very useful to introduce a clause stating more specifically that situations of armed conflict shall be governed by humanitarian law only, thus excluding the application of the Convention. Such a clause can already be found in the first part of Article 19, para. 2 of the 1997 Convention (het voornoemde verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen, red.). We believe that during armed conflicts priority should be given to the very elaborate provisions of humanitarian law, which is binding on State authorities as well as armed opposition groups. This would be a coherent and balanced solution, which would also avoid having to apply two different sets of rules.

The Belgium proposal in Working paper 6 goes into that direction, basing itself on article 19, para. 2 of the 1997 Convention. It may however be possible to simplify the wording of the beginning of that provision. We would like to share with you some alternatives, chosen among several possibilities:

[...]

'In situations of armed conflict, the parties to the conflict shall be governed by international humanitarian law, and this Convention shall therefore not apply.'

[...] It can be added here that humanitarian law contains several rules which prohibit acts of terrorism in international, as well as in internal, armed conflicts."

(International Committee of the Red Cross – Statement before the Ad hoc Committee on

souligner l'interprétation donnée lors des travaux des Nations Unies sur les conventions anti-terroristes modernes par le Comité internationale de la Croix-Rouge (ci-après, « le CICR »). En effet, au cours des travaux devant aboutir au texte de la Convention pour la répression des actes de terrorisme nucléaire du 13 avril 2005, le CICR déclare :

« (...), it would be very useful to introduce a clause stating more specifically that situations of armed conflict shall be governed by humanitarian law only, thus excluding the application of the Convention. Such a clause can already be found in the first part of Article 19, para. 2 of the 1997 Convention [c'est-à-dire la convention précitée sur les attentats terroristes à l'explosifs]. We believe that during armed conflicts priority should be given to the very elaborate provisions of humanitarian law, which is binding on State authorities as well as armed opposition groups. This would be a coherent and balanced solution, which would also avoid having to apply two different sets of rules.

The Belgium proposal in Working paper 6 goes into that direction, basing itself on article 19, para. 2 of the 1997 Convention. It may however be possible to simplify the wording of the beginning of that provision. We would like to share with you some alternatives, chosen among several possibilities :

(...)

'In situations of armed conflict, the parties to the conflict shall be governed by international humanitarian law, and this Convention shall therefore not apply.'

(...) It can be added here that humanitarian law contains several rules which prohibit acts of terrorism in international, as well as in internal, armed conflicts. »

<i>the Establishment of an International Convention on the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism</i> , New York, 26 februari 1998).	(International Committee of the Red Cross – <i>Statement before the Ad hoc Committee on the Establishment of an International Convention on the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism</i> , New York, 26 February 1998).
Het laatste deel van dit citaat is van wezenlijk belang. Het verwijst naar de bepalingen van het IHR die verwijzen naar het verbod op daden van terrorisme en het restrictieve karakter bevestigen dat dient te worden voorbehouden aan de IHR-clausule. Hierover wordt verder uitgeweid in het volgende punt 5.	La dernière partie de cette citation est essentielle. Elle renvoie aux dispositions du DIH qui se réfèrent à l'interdiction des actes de terrorisme et qui confirment le caractère restrictif qu'il convient de réserver à la clause DIH. On s'y attardera au point 5 ci-dessous.
5. Verwijzingen naar het verbod op daden van terrorisme in het IHR	5. Les références à l'interdiction des actes de terrorisme en DIH
Het internationaal humanitair verdragsrecht bevat in vier bepalingen het verbod om ten aanzien van personen die door het internationaal humanitair recht zijn beschermd, daden van terrorisme of mogelijkerwijs angstaanjagende daden te plegen. Vooraleer het gewoonterecht aanbod te laten komen, moet worden herinnerd aan de strekking van die bepalingen teneinde de eventuele impact ervan op de formulering van het nieuwe artikel 360 te bepalen.	Le DIH conventionnel contient, par le biais de quatre dispositions, l'interdiction de commettre vis à vis de personnes protégées par le droit international humanitaire des actes de terrorisme ou pouvant répandre la terreur. Il convient d'en rappeler la portée pour établir leur impact éventuel sur la rédaction du nouvel article 360, avant de se pencher sur le droit coutumier.
Wat het verdragsrecht betreft, gaat het om artikel 33, lid 1, van het Vierde Verdrag van Genève (5.i.), artikel 51 van het Aanvullend Protocol I (5.ii) en de artikelen 4, lid 1 en 2, d), en 13, lid 2, van het Aanvullend Protocol II (5.iii). Wat het gewoonterecht betreft, gaat het inzonderheid om Regel 2 van de studie van het ICRK inzake het internationaal humanitair gewoonterecht (5.iv).	Pour le droit conventionnel, il s'agit de l'article 33, alinéa 1, de la 4 ^e Convention de Genève (5.i.), de l'article 51 du Protocole additionnel I (5.ii) et des articles 4, paragraphe 1 et 2, d), et 13, §2, du Protocole additionnel II (5.iii). Pour le droit coutumier, il s'agit notamment de la Règle 2 de l'étude du CICR sur le DIH coutumier (5.iv).
5.i. Artikel 33, lid 1, van het Verdrag van Genève betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd (het zogenaamde 4 ^{de} Verdrag van Genève)	5.i. Article 33, alinéa 1, de la Convention de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre (dite 4 ^{ème} Convention de Genève)

Artikel 33 van het 4 ^{de} Verdrag van Genève bevat de verbodsbepalingen met het oog op het beschermen van de burgerbevolking tegen bepaalde gedragingen van de partijen bij het conflict, in geval van een internationaal gewapend conflict.	L'article 33 de la 4 ^e Convention de Genève énonce des interdictions visant à protéger les populations civiles contre certains comportements des parties au conflit, en cas de conflit armé international.
<p>“Artikel 33</p> <p><i>Geen beschermd persoon mag worden gestraft voor een vergrijp dat hij niet persoonlijk heeft begaan. Collectieve straffen, evenals alle maatregelen van vreesaanjaging of <u>terrorisme</u>, zijn verboden.” (onderstreping van auteur)</i></p>	<p>« Article 33</p> <p><i>Aucune personne protégée ne peut être punie pour une infraction qu'elle n'a pas commise personnellement. Les peines collectives, de même que toute mesure d'intimidation ou de <u>terrorisme</u>, sont interdites. » (nous soulignons)</i></p>
De Commentaar van het Verdrag door Pictet, uit 1958, voegt niets toe aan deze beschouwingen. (Jean S. PICTET (red.), <i>Commentaire – La Convention de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre</i> , Genève, ICRK, 1958, blz. 243)	Le Commentaire Pictet de la Convention, datant de 1958, n'ajoute rien à ces considérations. (Jean S. PICTET (s.l.d.), <i>Commentaire – La Convention de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre</i> , Genève, CICR, 1958, p. 243)
<u>5.ii. Artikel 51 van het Aanvullend Protocol I bij de Verdragen van Genève</u>	<u>5.ii. Article 51 du Protocole additionnel I aux Conventions de Genève</u>
<p>“Artikel 51 – Bescherming van de burgerbevolking</p> <p><i>1. De burgerbevolking en de burgers genieten algemene bescherming tegen uit militaire operaties voortvloeiende gevaren. Om deze bescherming te verwezenlijken dienen de volgende regels, die een aanvulling vormen op de andere van toepassing zijnde regels van het internationaal recht, onder alle omstandigheden in acht te worden genomen.</i></p> <p><i>2. Noch de burgerbevolking als zodanig, noch de burgers mogen het voorwerp van een aanval vormen. Daden van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking <u>angst aan te jagen</u>, zijn verboden. [...]” (onderstreping van auteur)</i></p>	<p>« Article 51 — Protection de la population civile</p> <p><i>1. La population civile et les personnes civiles jouissent d'une protection générale contre les dangers résultant d'opérations militaires. En vue de rendre cette protection effective, les règles suivantes, qui s'ajoutent aux autres règles du droit international applicable, doivent être observées en toutes circonstances.</i></p> <p><i>2. Ni la population civile en tant que telle ni les personnes civiles ne doivent être l'objet d'attaques. Sont interdits les actes ou menaces de violence dont le but principal est de <u>répandre la terreur</u> parmi la population civile, (...) ».</i> (nous soulignons)</p>
Paragraaf 1940 van de Commentaar van 1987 (Claude PILLOUD, Yves SANDOZ, Christophe SWINARSKI en Bruno	Le paragraphe 1940 du Commentaire de 1987 (Claude PILLOUD, Yves SANDOZ, Christophe SWINARSKI et Bruno

<p>ZIMMERMAN (red.) – <i>Commentaire des Protocoles additionnels du 8 juin 1977 aux Conventions de Genève du 12 août 1949</i>, Genève, ICRC, 1987, blz. 632, § 1940) van het Aanvullend Protocol I verduidelijkt, met betrekking tot lid 2 van de voornoemde bepaling (vertaling):</p> <p><i>In de tweede zin wilde de conferentie aangeven dat het verbod de daden beoogt die opzettelijk angst veroorzaken; het staat vast dat daden van geweld die verband houden met de oorlogstoestand vrijwel altijd een zekere angst onder de bevolking en soms eveneens onder de strijdkrachten teweegbrengen. Aanvallen tegen de strijdkrachten verlopen soms ook opzettelijk hardhandig teneinde de vijandelijke soldaten te intimideren zodat ze zich zouden overgeven. Het is niet dat soort angst dat wordt beoogd. Wat men wilde verbieden, zijn de daden van geweld die tot voornaamste doel hebben angst te zaaien onder de burgerbevolking, zonder dat ze belangrijke militaire waarde hebben. Het is interessant om op te merken dat ook de bedreiging met dergelijke daden verboden is. Zo werd er in het verleden soms gedreigd met de vernietiging van burgerbevolkingen.</i></p>	<p>ZIMMERMAN (Eds.) – <i>Commentaire des Protocoles additionnels du 8 juin 1977 aux Conventions de Genève du 12 août 1949</i>, Genève, CICR, 1987, p. 632, §1940) du Protocole additionnel I précise, au sujet du paragraphe 2 de la disposition précitée que :</p> <p><i>« Dans la seconde phrase, la Conférence a voulu marquer que l'interdiction vise les actes qui provoquent intentionnellement la terreur ; il est certain que les actes de violence liés à l'état de guerre créent presque toujours une certaine terreur parmi la population et parfois aussi parmi les forces armées. Il arrive également que les attaques contre les forces armées soient menées avec une brutalité intentionnelle, de manière à intimider les soldats ennemis et les amener à se rendre. Ce n'est pas ce genre de terreur que l'on a visé. Ce que l'on a voulu prohiber, ce sont les actes de violence qui, sans présenter de valeur militaire importante, ont pour objet principal de semer la terreur parmi la population civile. Il est intéressant de noter que la menace de tels actes est également prohibée. On se rappellera certaines proclamations qui naguère menaçaient d'anéantissement des populations civiles. »</i></p>
<p>Paragraaf 1941 van dezelfde Commentaar (<i>Ibidem</i>, blz. 632, § 1941) wijst er bijgevolg op dat artikel 85, lid 3, a), van het voornoemde protocol het opzettelijk plegen van aanvallen op de burgerbevolking of individuele burgers tot ernstige inbreuken verheft, wanneer die de dood of ernstig lichamelijk letsel met zich brengen dan wel de gezondheid in ernstige mate benadelen. Andere bepalingen van het IHR kunnen eveneens voorzien in de bestrafing van dergelijke terreurdaden.</p>	<p>Le paragraphe 1941 du même Commentaire (<i>Ibidem</i>, p. 632, §1941) rappelle en conséquence que l'article 85, paragraphe 3, alinéa a), dudit Protocole a érigé en infraction grave le fait de soumettre intentionnellement la population civile ou des personnes civiles à une attaque, lorsqu'il en résulte la mort ou des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé. D'autres dispositions du DIH peuvent également prévoir la répression de tels actes de terreur.</p>
<p><u>5. iii. Artikel 4, leden 1 en 2, d), en artikel 13, lid 2, van het Aanvullend Protocol II bij de Verdragen van Genève</u></p>	<p><u>5. iii. Article 4, paragraphes 1 et 2, d), et article 13, paragraphe 2, du Protocole additionnel II aux Conventions de Genève</u></p>

<p>“Artikel 4 – Fundamentele waarborgen</p> <p>1. Allen die niet rechtstreeks deelnemen of niet meer deelnemen aan de vijandelijkheden maken, ongeacht of zij van hun vrijheid zijn beroofd of niet, aanspraak op eerbiediging van hun persoon, eer, overtuigingen en het uitoefenen van hun godsdienst. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld, zonder enig nadelig onderscheid.</p> <p>Het is verboden het bevel te geven dat niemand mag overleven.</p> <p>2. Onverminderd het algemene karakter van de voorgaande bepalingen zijn en blijven de volgende daden, gericht tegen de in de eerste paragraaf bedoelde personen, te allen tijde en op iedere plaats verboden:</p> <p>a) [...];</p> <p>d) <u>daden van terrorisme</u>; [...].” (onderstreping van auteur)</p>	<p>« Article 4 — Garanties fondamentales</p> <p>1. Toutes les personnes qui ne participent pas directement ou ne participent plus aux hostilités, qu’elles soient ou non privées de liberté, ont droit au respect de leur personne, de leur honneur, de leurs convictions et de leurs pratiques religieuses. Elles seront en toutes circonstances traitées avec humanité, sans aucune distinction de caractère défavorable.</p> <p>Il est interdit d’ordonner qu’il n’y ait pas de survivants.</p> <p>2. Sans préjudice du caractère général des dispositions qui précèdent, sont et demeurent prohibés en tout temps et en tout lieu à l’égard des personnes visées au paragraphe 1 :</p> <p>a) (...);</p> <p>d) les <u>actes de terrorisme</u> ; (...). » (nous soulignons)</p>
<p>Paragraaf 4538 van de Commentaar van 1987 (<i>Ibidem</i>, blz. 1399, § 4538) van het Aanvullend Protocol II vermeldt (vertaling): Het verbod op daden van terrorisme is gebaseerd op artikel 33 van het IV^{de} Verdrag. Het ontwerp van het ICRK voorzag in het verbod op daden van terrorisme in de vorm van daden van geweld ten aanzien van hen (te weten de beschermde personen). De – eenvoudigere en meer algemene – formulering die uiteindelijk werd goedgekeurd, breidt de draagwijdte van het verbod uit. Het verbod op daden van terrorisme zonder meer, bestrijkt namelijk niet alleen daden ten aanzien van personen, maar ook daden ten aanzien van installaties (bijvoorbeeld in de lucht) die bijkomende slachtoffers zouden veroorzaken. Er moet worden opgemerkt dat daden van geweld of bedreiging met geweld die tot doel zouden hebben de burgerbevolking angst aan te jagen een bijzondere vorm van terrorisme vormen en het onderwerp zijn van een</p>	<p>Le paragraphe 4538 du Commentaire de 1987 (<i>Ibidem</i>, p. 1399, §4538) du Protocole additionnel II indique que :</p> <p>« L'interdiction des actes de terrorisme s'inspire de l'article 33 de la IVe Convention. Le projet du CICR prévoyait l'interdiction des ‘actes de terrorisme sous forme d'actes de violence dirigés contre elles’ (à savoir, les personnes protégées). La formule finalement adoptée, plus simple et plus générale, étend la portée de l'interdiction. En effet, la prohibition des actes de terrorisme, sans autre mention, couvre non seulement des actes dirigés contre des personnes, mais aussi des actes dirigés contre des installations (aériennes par exemple) et qui provoqueraient incidemment des victimes. Il convient de relever que les actes ou menaces de violence qui auraient pour but de terroriser la population civile constituent une forme particulière de terrorisme et font l'objet d'une interdiction spécifique à l'article 13</p>

specifiek verbod in artikel 13 ('Bescherming van de burgerbevolking'), lid 2.	('Protection de la population civile'), paragraphe 2. »
<p>"Artikel 13 – Bescherming van de burgerbevolking</p> <p>1. De burgerbevolking en de burgers genieten algemene bescherming tegen de uit militaire operaties voortvloeiende gevaren. Om deze bescherming te verwezenlijken dienen de volgende regels onder alle omstandigheden in acht genomen te worden.</p> <p>2. Noch de burgerbevolking als zodanig, noch de burgers mogen het voorwerp van een aanval worden.</p> <p>Daden van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking <u>angst aan te jagen</u>, zijn verboden. [...]" (onderstreping van auteur)</p>	<p>« Article 13</p> <p>javascript:openLink('https://ihl-databases.icrc.org/__c1256722002ac87e.nsf/1a13044f3bbb5b8ec12563fb0066f226/30586c7cca83c7c3c12563bd002dff39&Name=CN=GVALNBD1/O=ICRC') ;- Protection de la population civile</p> <p>1. La population civile et les personnes civiles jouissent d'une protection générale contre les dangers résultant d'opérations militaires. En vue de rendre cette protection effective, les règles suivantes seront observées en toutes circonstances.</p> <p>2. Ni la population civile en tant que telle ni les personnes civiles ne devront être l'objet l'attaques.</p> <p>Sont interdits les actes ou menaces de violence dont le but principal est <u>de répandre la terreur</u> parmi la population civile. (...) » (nous soulignons)</p>
<p>De paragrafen 4785 en 4786 van de Commentaar van 1987 (<i>Ibidem</i>, blz. 1474 en 1475, §§ 4785 en 4786) vermelden (vertaling):</p> <p>[...] Aanvallen met het oogmerk angst aan te jagen vormen een van de vele soorten aanvallen, maar zijn in het bijzonder te veroordelen. Er is geruime tijd gestreefd naar een verbod op dat soort aanvallen, die vaak voorkomen en de burgerbevolking bijzonder gruwelijk leed berokkenen. Aldus voorzag het ontwerp van regels inzake de luchtoorlog, voorbereid te Den Haag in 1922, reeds in het verbod daarop. Luchtbombardementen werden vaak ingezet om de bevolking angst aan te jagen, maar dat zijn niet de enige methoden; daarom bevat de tekst een veel ruimere omschrijving, namelijk 'daden van geweld of bedreiging met geweld', zodat alle mogelijkheden worden bestreken. Elke aanval kan de burgerbevolking angst aanjagen. Hier worden derhalve de daden of bedreigingen beoogd waarvan het</p>	<p>Les paragraphes 4785 et 4786 du Commentaire de 1987 (<i>Ibidem</i>, pp. 1474 et 1475, §§ 4785 et 4786) indiquent que :</p> <p>« (...) Les attaques visant à terroriser constituent un type d'attaques parmi d'autres, mais elles sont particulièrement condamnables. On a cherché de longue date à interdire ce type d'attaques, dont la pratique est courante et qui infligent des souffrances particulièrement cruelles à la population civile. Ainsi, le projet de règles sur la guerre aérienne, préparé à La Haye en 1922, prévoyait déjà leur interdiction. Les bombardements aériens ont été souvent utilisés pour terroriser la population, mais ce ne sont pas les seules méthodes; c'est pourquoi le texte contient une expression beaucoup plus large, à savoir 'actes ou menaces de violence', pour couvrir toutes les éventualités.</p> <p>Toute attaque est susceptible de terroriser la population civile. Ici sont donc visés les</p>

<i>belangrijkste oogmerk is angst aan te jagen. Men wilde de bedoeling om angst aan te jagen verbieden, zoals een afgevaardigde het stelde tijdens de debatten van de conferentie.</i>	<i>actes ou les menaces dont le but principal est de répandre la terreur. On a voulu interdire l'intention de terroriser, ainsi que l'a exprimé un délégué au cours des débats de la Conférence. »</i>
Het Aanvullend Protocol II voert evenwel geen aanvullende strafbaarstellingen in voor die feiten onder de noemer oorlogsmisdaad, ten opzichte van wat reeds werd verduidelijkt voor het Aanvullend Protocol I.	Toutefois, le Protocole additionnel II ne crée pas pour ces faits d'incriminations complémentaires, au titre de crime de guerre, par rapport à ce qui a été déjà précisé pour le Protocole additionnel I.
<u>5.iv. Het gewoonterecht</u>	<u>5.iv. Le droit coutumier</u>
Het verbod op daden van terrorisme in het IHR valt eveneens onder het internationaal gewoonterecht. Er wordt in het bijzonder verwezen naar Regel 2 van de studie van het ICRK over het internationaal humanitair gewoonterecht waarin het volgende wordt gesteld: <i>“Daden van geweld of bedreiging met geweld, met als hoofddoel de burgerbevolking angst aan te jagen, zijn verboden.”</i> (Jean-Marie HENCKAERTS en Louise DOSWALD-BECK, <i>Droit international humanitaire coutumier</i> , vol. 1, Brussel, Bruylant, 2006, Règle 2, blz. 10-15)	L'interdiction des actes de terrorisme en DIH relève également du droit international coutumier. On se référera en particulier à la Règle 2 de l'étude du CICR sur le droit international humanitaire coutumier selon laquelle <i>« [L]es actes ou menaces de violence dont le but principal est de répandre la terreur parmi la population civile sont interdits. »</i> (Jean-Marie HENCKAERTS et Louise DOSWALD-BECK, <i>Droit international humanitaire coutumier</i> , Vol. 1, Bruxelles, Bruylant, 2006, Règle 2, pp. 10-15).
Het ICRK verduidelijkt dat die regel volgens de Statenpraktijk een norm van internationaal gewoonterecht vormt die zowel van toepassing is in internationale als in niet-internationale gewapende conflicten.	Le CICR précise que selon la pratique des États, cette règle constitue une norme de droit international coutumier applicable dans les conflits armés tant internationaux que non internationaux.
De daden van geweld die in de praktijk worden aangehaald als voorbeelden die onder het verbod vallen dat door die regel wordt omschreven, omvatten offensieve steun of aanvalsoperaties die tot doel hebben de burgerbevolking angst aan te jagen, stelselmatige blinde bombardementen en regelmatige bombardementen van steden, maar ook geweld, verkrachting, mishandeling en foltering van vrouwen en kinderen en moordpartijen.	Les exemples d'actes de violence cités dans la pratique comme tombant sous le coup de l'interdiction définie par cette règle comprennent l'appui offensif ou les opérations de frappe ayant pour objet de répandre la terreur parmi la population civile, les bombardements aveugles et systématiques et les bombardements réguliers des villes, mais aussi les cas de violence, de viols, de sévices et de tortures de femmes et d'enfants et les massacres.
Die daden worden in het Belgisch recht inzonderheid strafbaar gesteld als	Ces actes sont notamment incriminés en droit belge comme crime de guerre par

oorlogsmisdaden bij artikel 136 ^{quater} , § 1, 1°, 3°, 5°, 16°, 17°, 20°, 21°, 22°, 23° en 24°, van het Strafwetboek, zowel in het geval van een internationaal gewapend conflict als in het geval van een gewapend conflict dat niet van die aard is.	l'article 136 ^{quater} , §1 ^{er} , 1°, 3°, 5°, 16°, 17°, 20°, 21°, 22°, 23° et 24° du Code pénal, tant en cas de conflit armé international que de conflit armé n'ayant pas ce caractère.
Er kan worden geconcludeerd dat het internationaal humanitair recht aanmaant om de terreurdaden ten aanzien van de door dat recht beschermde personen te bestraffen.	En conclusion, le droit international humanitaire invite à la répression des actes de terreur commis contre les personnes protégées par ce droit.
6. Het huidige artikel 141bis van het Strafwetboek zelf	6. L'actuel article 141bis du Code pénal proprement dit
Het huidige artikel 141bis van het Strafwetboek werd in het Belgische recht ingevoerd bij het aannemen van het wetsontwerp betreffende terroristische misdrijven (<i>Parl.St.</i> , Kamer, gewone zitting 2003-2004, nr. 51-0258/001) in het kader van de omzetting van het voornoemde kaderbesluit van 2002 in het nationaal recht.	L'actuel article 141bis du CP a été introduit en droit belge par le projet de loi relatif aux infractions terroristes (<i>Doc. parl.</i> , Ch. repr., sess. ord. 2003-2004, n° 51-0258/001), adopté dans le cadre de la transposition en droit national de la décision-cadre précitée de 2002.
De tekst ervan luidt als volgt: <i>"Deze titel is niet van toepassing op handelingen van strijdkrachten tijdens een gewapend conflict als gedefinieerd in en onderworpen aan het internationaal humanitair recht, noch op de handelingen van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken, voorzover die handelingen onderworpen zijn aan andere bepalingen van internationaal recht."</i>	Son texte est le suivant : <i>« Le présent titre ne s'applique pas aux activités des forces armées en période de conflit armé, tels [sic] que définis [sic] et régis [sic] par le droit international humanitaire, ni aux activités menées par les forces armées d'un Etat dans l'exercice de leurs fonctions officielles, pour autant qu'elles soient régies par d'autres règles de droit international. »</i>
Deze bepaling verwijst naar titel I ter 'Terroristische misdrijven' van boek II van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition se réfère au Titre I ter du Livre II du Code actuel, intitulé « des infractions terroristes ».
Het gaat om een lichte herformulering van de 'IHR-clausule', die de zin ervan niet wijzigt.	Il s'agit d'une légère reformulation de la « <i>clause DIH</i> », sans en modifier le sens.

<p>In de memorie van toelichting bij het wetsontwerp is met betrekking tot wat artikel 141bis van het Strafwetboek is geworden, het volgende vermeld:</p> <p><i>“Bijzondere regels van internationaal recht die bindend zijn voor België, regelen [...] dergelijke gevallen. Bij wijze van voorbeeld kan gewag worden gemaakt van artikel 1, § 4, van het Aanvullende Protocol I van Genève, van 8 juni 1977, waarin als internationaal gewapende conflicten worden beschouwd “de gewapende conflicten waarin volkeren vechten tegen koloniale overheersing en vreemde bezetting en tegen racistische regimes, in de uitoefening van hun recht op zelfbeschikking (...)”. De handelingen gepleegd door dergelijke bewegingen worden beheerst door het internationaal humanitair recht. Zulks geldt eveneens voor de feiten gepleegd tijdens gewapende conflicten vervat in het Tweede Aanvullende Protocol bij het Verdrag van Genève, voor zover het nationaal recht voor deze feiten in bijzondere strafbaarstellingen voorziet.”</i></p>	<p>L'exposé des motifs du projet précise (p.16) au sujet de ce qui est devenu l'article 141bis du CP :</p> <p><i>« (...), des règles particulières de droit international liant la Belgique régissent ces situations. Parmi celles-ci, on peut citer à titre d'exemple l'article 1er, § 4, du Protocole additionnel I de Genève, du 8 juin 1977, qui assimile aux conflits armés internationaux 'les conflits armés dans lesquels les peuples luttent contre la domination coloniale et l'occupation étrangère et contre les régimes racistes dans l'exercice du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes (...)'. Les actes commis par ces mouvements seront régis par le droit international humanitaire. Il en va de même des faits commis lors de conflits armés couverts par le deuxième Protocole additionnel à la Convention de Genève, dans la mesure où ces faits sont visés par des incriminations spécifiques en droit interne. »</i></p>
<p>Het artikel is dus een loutere omzetting van het internationale recht in het nationale recht en moet dus op dezelfde wijze worden geïnterpreteerd.</p>	<p>L'article est donc une simple transposition du droit international en droit interne et doit donc être interprété de la même manière.</p>
<p>Zoals benadrukt in het bovenstaande punt 2, heeft het huidige artikel 141bis Sw. enkel betrekking op de relatie tussen het internationaal antiterrorismerecht en het internationaal humanitair recht, als gedefinieerd in het internationaal publiek recht, namelijk: <i>een geheel van regels die, om humanitaire redenen, de gevolgen van gewapende conflicten trachten te beperken. Het beschermt personen die niet (langer) aan de vijandelijkheden deelnemen en regelt de wijze waarop ze worden gevoerd en beperkt oorlogsmiddelen en -methodes.</i> ((vertaling) Adviesdiensten van het ICRC, technische fiches, <i>Qu'est-ce que le droit international humanitaire?</i>, juli 2004). De meest ernstige</p>	<p>Comme souligné au point 2 ci-dessus, l'actuel article 141bis du CP ne porte que sur la relation entre le droit international antiterroriste et le droit international humanitaire, au sens attribué à ces termes en droit international public, c'est-à-dire <i>« l'ensemble des règles qui, pour des raisons humanitaires, cherchent à limiter les effets des conflits armés. [Il] protège les personnes qui ne participent pas ou plus aux combats et restreint les moyens et méthodes de guerre. »</i> (Services consultatifs du CICR, Fiches techniques, <i>Qu'est-ce que le droit international humanitaire?</i>, juillet 2004).</p>

schendingen van die regels houden oorlogsmisdaden in.	Les violations les plus graves de ces règles constituent des crimes de guerre.
Het heeft dus enkel betrekking op de cumulatie van vervolging wegens terrorisme en oorlogsmisdaden, met uitsluiting van de andere zwaarste internationale misdaden, inzonderheid de misdaden tegen de mensheid en de misdaden van genocide, aangezien die niet noodzakelijkerwijs verband houden met een gewapend conflict.	Il ne concerne donc que la question du cumul des poursuites pour terrorisme et crimes de guerre, à l'exclusion des autres crimes internationaux les plus graves, notamment les crimes contre l'humanité et les crimes de génocide, ceux-ci n'étant pas nécessairement associés à un conflit armé.
Het openbaar ministerie kan een individu dus nog steeds vervolgen voor zowel terroristische feiten als misdaden tegen de mensheid en/of misdaden van genocide, zowel op grond van het oorspronkelijke artikel 141bis Sw. als op grond van het artikel zoals ter aanpassing voorgesteld.	Il est donc toujours possible pour le ministère public de poursuivre un individu à la fois pour des faits de terrorisme et pour crimes contre l'humanité et/ou crimes de génocide, tant en l'état de l'article 141bis du CP que tel qu'il est proposé de le modifier.
7. Rechtspraak van de Belgische hoven en rechtbanken	7. Jurisprudence des cours et tribunaux belges
De tenuitvoerlegging van het huidige artikel 141bis van het Strafwetboek door de Belgische hoven en rechtbanken heeft geleid tot uiteenlopende, omstreden en soms verrassende rechtspraak met betrekking tot de omschrijving, de interpretatie en de toepassing van bepaalde kernbegrippen uit het internationaal humanitair recht (Zie inzonderheid de volgende artikelen waarin een reeks (vaak niet-gepubliceerde) beslissingen worden geanalyseerd die zijn genomen in zaken waarin artikel 141bis werd aangevoerd: Marine WERY, "La jurisprudence relative à la clause d'exclusion prévue à l'article 141bis du Code pénal : la difficile application du droit international humanitaire par les cours et tribunaux belges", <i>Tijdschrift voor militair recht en oorlogsrecht</i> , volume 57, 2018-2019; Tom RUYS en Sebastiaan VAN SEVEREN, "Art. 141bis SW. – Vervolging tussen hamer en aambeeld van terreurbestrijding en	La mise en œuvre de l'actuel article 141bis du CP par les cours et tribunaux belges a donné lieu à une jurisprudence contrastée et contestée, parfois surprenante, en ce qui concerne la définition, l'interprétation et l'application de certains concepts clés du droit international humanitaire (Voyez notamment les articles suivants, analysant une série de décisions (souvent inédites) relatives à des affaires dans lesquelles l'article 141bis était invoqué : Marine WERY, « La jurisprudence relative à la clause d'exclusion prévue à l'article 141bis du Code pénal : la difficile application du droit international humanitaire par les cours et tribunaux belges », <i>Revue de droit militaire et de droit de la guerre</i> , volume 57, 2018-2019 ; Tom RUYS et Sebastiaan VAN SEVEREN, « Art. 141bis SW. – Vervolging tussen hamer en aambeeld van terreurbestrijding en internationaal humanitaire recht », <i>Rechtskundig</i>

<p>internationaal humanitaire recht”, <i>Rechtskundig Weekblad</i>, nr. 14, 2018-2019, blz. 523-541; Philippe JACQUES en Raphaël VAN STEENBERGHE, “L’article 141bis du Code pénal : première application dans l’affaire du PKK – À propos de l’interaction entre la législation antiterroriste et le droit international humanitaire”, <i>J.T.</i>, 2019, blz. 178-181).</p>	<p><i>Weekblad</i>, nr. 14, 2018-2019, pp. 523-541 ; Philippe JACQUES et Raphaël VAN STEENBERGHE, « L’article 141bis du Code pénal : première application dans l’affaire du PKK – À propos de l’interaction entre la législation antiterroriste et le droit international humanitaire », <i>J.T.</i>, 2019, pp. 178-181).</p>
<p>Uit de analyse van de beslissingen die de Belgische gerechten hebben gewezen in verschillende zaken waarin de toepassing van artikel 141bis werd aangevoerd, blijken immers moeilijkheden met de interpretatie en de toepassing van fundamentele begrippen uit het internationaal humanitair recht (Zie in het bijzonder het voormelde artikel van Marine WERY), waaronder ‘internationaal gewapend conflict’, ‘gewapend conflict van niet-internationale aard’ (gewoonlijk ‘niet-internationaal conflict’ of ‘intern conflict’ genoemd), ‘strijdkrachten’ en ‘georganiseerde gewapende groeperingen’. De verwarring betreft inzonderheid het onderscheid tussen de twee categorieën van conflicten en de analyse van de criteria om een situatie te kwalificeren en te bepalen of er sprake is van een internationaal en/of niet-internationaal gewapend conflict waarop het IHR van toepassing is (in tegenstelling tot de gevallen van interne onlusten en spanningen waarop het IHR niet van toepassing is).</p>	<p>En effet, l’analyse de décisions rendues par les juridictions belges dans différentes affaires dans lesquelles l’application de cet article était invoquée met en évidence des difficultés dans l’interprétation et l’application de notions fondamentales du droit international humanitaire (Voir en particulier l’article de Marine WERY précité), telles que celles de « conflit armé international », de « conflit armé n’ayant pas un caractère international » (communément appelé « conflit armé non international » ou « conflit interne »), de « forces armées » ou « groupes armés organisés ». Les confusions portent notamment sur la distinction entre les deux catégories de conflits et sur l’analyse des critères permettant de qualifier une situation et de déterminer l’existence d’un conflit armé international et/ou non-international, impliquant l’applicabilité du DIH (par opposition aux situations de troubles et tensions internes qui ne relèvent pas du DIH).</p>
<p>Ondanks het gegeven dat het Hof van Cassatie nuttige verduidelijkingen en ophelderingen heeft verschaft in een arrest van 28 januari 2020 in een zaak van het openbaar ministerie tegen militanten van de P.K.K., blijkt het noodzakelijk – in het kader van de formulering van het nieuwe artikel 360 – om deze kernbegrippen uit het internationaal humanitair recht nauwkeurig te omschrijven, zulks teneinde de magistratuur meer informatie te bieden over de</p>	<p>S’il est vrai que la Cour de cassation a apporté des précisions et éclaircissements utiles par un arrêt du 28 janvier 2020 dans une affaire opposant le ministère public à des militants du P.K.K., il apparaît nécessaire, dans le cadre de la rédaction du nouvel article 360, de préciser en détails les contours de ces concepts centraux en droit international humanitaire, afin de mieux éclairer le magistrat sur les conditions</p>

toepassingsvoorwaarden en de precieze strekking van de herziene bepaling.	d'application et la portée précise de la clause révisée.
8. Het nieuwe artikel 360 van het Strafwetboek	8. L'article 360 nouveau du CP
<p>Gelet op de hierboven besproken elementen en gelet op het gegeven dat de doelstellingen van de nieuwe tekst de volgende zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het mogelijk maken vervolgingen wegens oorlogsmisdaden en terroristische misdrijven te cumuleren, zoals dat mogelijk is in verschillende Europese landen waarvan het recht geen aan artikel 141<i>bis</i> Sw. gelijkaardige bepaling bevat (zie verslag ter zake dat in mei 2020 werd gepubliceerd door het secretariaat van het <i>Europees netwerk van aanspreekpunten inzake personen die verantwoordelijk zijn voor genocide, misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven</i> met als titel <i>Cumulative prosecution of foreign terrorist fighters for core international crimes and terrorism-related offences</i>); - straffeloosheid van individuen die verantwoordelijk zijn voor terroristische misdrijven voorkomen; en - de juridische moeilijkheden in de strafrechtelijke procedures voor feiten die door het openbaar ministerie als terroristisch worden beschouwd, beperken – moeilijkheden die inzonderheid te wijten zijn aan de interpretatie en de toepassing van de in artikel 141<i>bis</i> Sw. gebruikte begrippen. 	<p>Vu les éléments développés ci-dessus, étant donné que les objectifs recherchés par le nouveau texte sont :</p> <ul style="list-style-type: none"> - de permettre un cumul des poursuites pour crimes de guerre et infractions terroristes, comme c'est le cas dans plusieurs pays européens dont le droit ne contient pas de disposition similaire à l'article 141<i>bis</i> du CP (voyez le rapport à ce sujet publié en mai 2020 par le secrétariat du <i>Réseau européen de points de contact concernant les personnes responsables de génocide, de crimes contre l'humanité et de crimes de guerre</i> intitulé <i>Cumulative prosecution of foreign terrorist fighters for core international crimes and terrorism-related offences</i>); - d'empêcher l'impunité d'individus responsables d'infractions terroristes ; et - de limiter les difficultés juridiques dans les procédures pénales lancées pour des faits considérés comme terroristes par le ministère public, difficultés dues notamment à l'interprétation et l'application des concepts utilisés à l'article 141<i>bis</i> du CP ;
<p>Rekening houdend met de oorsprong van de bepaling zoals die door België (op 23 en 25 september 1997) werd voorgesteld tijdens de onderhandelingen die hebben geleid tot de goedkeuring van het Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen van 15 december 1997 (cf. de teksten vermeld in punt III.1 hierboven) en het specifieke doel ervan, namelijk de</p> <p><i>handelingen gesteld tijdens een gewapend conflict door andere</i></p>	<p>Tenant compte de l'origine de la clause telle que proposée par la Belgique (en dates des 23 et 25 septembre 1997) lors des négociations qui ont mené à l'adoption de la Convention anti-terroriste du 15 décembre 1997 (cf. les textes repris au point III.1 ci-dessus), et son objectif spécifique qui était d'exclure du champ d'application de la Convention les :</p> <p><i>« activités menées, en période de conflit armé, par d'autres forces armées, couvertes</i></p>

<p><i>strijdkrachten, die vallen onder het internationaal humanitair recht en <u>ermee in overeenstemming handelen</u> (vertaling)</i></p> <p>uit te sluiten van het toepassingsgebied van het Verdrag;</p>	<p><i>par le droit international humanitaire et <u>agissant en conformité avec celui-ci</u> ».</i></p>
<p>Tevens rekening houdend met de noodzaak om te voorkomen dat de antiterrorismewetgeving in het strafrecht in de plaats treedt van het internationaal humanitair recht, door gewelddaden die in overeenstemming zijn met het IHR ongeoorloofd te maken en er aldus voor te zorgen dat de leden van niet-statelijke gewapende groeperingen er op strafrechtelijk gebied geen enkel belang meer bij hebben om het IHR in acht te nemen;</p>	<p>Tenant compte également de la nécessité d'éviter que le droit antiterroriste ne se substitue, en droit pénal, au droit international humanitaire en rendant illicites des actes de violence conformes au DIH, ôtant tout intérêt pénal pour les membres de groupes armés non étatiques de respecter le DIH ;</p>
<p>Tot slot rekening houdend met het gegeven dat de bepaling die uiteindelijk werd aangenomen betrekking heeft op het toepassingsgebied van het betrokken verdrag, maar het IHR als dusdanig de bestraffing beoogt van de daden van terrorisme die ten aanzien van door het IHR beschermde personen worden gepleegd en het cumuleren van de vervolgingen op grond van het nationale strafrecht niet verbiedt;</p>	<p>Tenant compte enfin du fait que la clause finalement adoptée concerne le champ d'application de la Convention concernée, mais que le DIH, en tant que tel, invite à la répression des actes de terrorisme commis à l'encontre de personnes protégées par le DIH, et n'interdit donc pas le cumul des poursuites en droit pénal national ;</p>
<p>Er wordt voorgesteld het nieuwe artikel 360 Sw. dusdanig te formuleren dat het mogelijk is de vervolgingen wegens oorlogsmisdaden en terroristische misdrijven te cumuleren, straffeloosheid van individuen die verantwoordelijk zijn voor terroristische misdrijven te voorkomen, de toepassing van het IHR te vrijwaren en, in geval van tegenstrijdigheid met andere wetgevingen, het primaat van het IHR te bewaren in situaties van gewapend conflict.</p>	<p>Il est proposé de rédiger le nouvel article 360 du CP d'une manière telle qu'elle permette le cumul des poursuites pour crimes de guerre et infractions terroristes, d'éviter l'impunité d'individus responsables d'infractions terroristes, de protéger l'application du DIH et de sauvegarder, en cas de contradiction avec d'autres législations, la primauté du DIH dans les situations de conflit armé.</p>
<p>De regering stelt voor het huidige artikel 141<i>bis</i> Sw. te vervangen door de volgende tekst:</p>	<p>Le Gouvernement propose de remplacer l'actuel article 141<i>bis</i> du CP par le texte qui suit :</p>

<p><i>“§ 1. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op daden gepleegd in het kader van een internationaal gewapend conflict of een gewapend conflict van niet-internationale aard, door strijdkrachten van een partij bij het conflict wanneer deze daden vallen onder de toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht en ermee overeenstemmen.</i></p> <p><i>§ 2. Dit hoofdstuk is evenmin van toepassing op handelingen, buiten een gewapend conflict, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken.”</i></p>	<p><i>« §1. Le présent chapitre ne s'applique pas aux actes commis dans le cadre d'un conflit armé international ou d'un conflit armé ne présentant pas un caractère international par des forces armées d'une partie au conflit lorsque ces actes sont couverts par les règles applicables du droit international humanitaire et sont conformes à celles-ci.</i></p> <p><i>§2. Le présent chapitre ne s'applique pas non plus aux activités menées, hors conflit armé, par les forces armées d'un Etat dans l'exercice de leurs fonctions officielles. »</i></p>
BESPREKING	COMMENTAIRE
<p>Artikel 360 bestaat uit twee paragrafen die hieronder achtereenvolgens worden besproken.</p>	<p>L'article 360 est divisé en deux paragraphes qui sont examinés successivement ci-dessous.</p>
A. Artikel 360, §1	A. Article 360, §1
<p>Artikel 360, § 1, bepaalt: <i>“§ 1. Dit hoofdstuk is niet van toepassing op daden gepleegd in het kader van een internationaal gewapend conflict of een gewapend conflict van niet-internationale aard, door strijdkrachten van een partij bij het conflict wanneer deze daden vallen onder de toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht en ermee overeenstemmen.”</i></p>	<p>L'article 360, §1, stipule que : <i>« §1. Le présent chapitre ne s'applique pas aux actes commis dans le cadre d'un conflit armé international ou d'un conflit armé ne présentant pas un caractère international par des forces armées d'une partie au conflit lorsque ces actes sont couverts par les règles applicables du droit international humanitaire et sont conformes à celles-ci. »</i></p>
<p>Eerst volgt een algemene opmerking in verband met de vrijwaring van het IHR en het primaat ervan op het antiterrorismestrafrecht (punt 1), waarna achtereenvolgens de begrippen 'internationaal humanitair recht' (punt 2), 'internationaal gewapend conflict of gewapend conflict van niet-internationale aard' (punt 3), 'strijdkrachten van een partij bij het conflict' (punt 4), 'gelijkheid van de oorlogvoerende partijen' en 'voorrecht van de strijder' (punt 5) en 'daden die vallen onder en overeenstemmen met de</p>	<p>Après une remarque générale relative à la préservation du DIH et sa primauté sur le droit pénal antiterroriste (point 1), sont successivement examinées les notions de droit international humanitaire (point 2), de conflit armé international ou n'ayant pas ce caractère (point 3), de forces armées d'une partie au conflit (point 4), d'égalité des belligérants et de privilège du combattant (point 5) et d'actes couverts par les règles applicables du droit international</p>

toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht' (punt 6) worden onderzocht. Tot slot komt het territoriaal toepassingsgebied van de nieuwe paragraaf 1 aan bod (punt 7).		humanitaire et conformes à celles-ci (point 6). Enfin, le champ d'application territoriale du nouveau paragraphe 1 est abordé (point 7).
I.I. Vrijwaring van het IHR en het primaat ervan op het antiterrorismestrafrecht		I.I. La préservation du DIH et sa primauté sur le droit pénal antiterroriste
Het nieuwe artikel heeft tot doel het primaat van het IHR op het antiterrorismestrafrecht in stand te houden, opdat een daad die overeenstemt met het internationaal humanitair recht, krachtens het antiterrorismestrafrecht niet ongeoorloofd zou zijn.		L'objectif de l'article nouveau est de maintenir la primauté du DIH sur le droit pénal antiterroriste de manière à ce que le droit pénal antiterroriste ne rende pas illicite un acte conforme au droit international humanitaire.
Het ontbreken van een ' <i>IHR-clausule</i> ' zou namelijk leiden tot criminalisering van daden die in het IHR niet verboden zijn, hetgeen zou uitmonden in een normenconflict tussen het antiterrorismestrafrecht en het IHR. Dat zou bijvoorbeeld het geval zijn bij aanvallen, in het kader van een gewapend conflict, gericht tegen militaire doelwitten of tegen personen die door het IHR niet beschermd zijn tegen een rechtstreekse aanval (met andere woorden leden van statelijke strijdkrachten, leden van een georganiseerde gewapende groep of burgers die sporadisch rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden - burgers die sporadisch rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden verliezen enkel bescherming in de periode waarbinnen ze rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden): wanneer die in overeenstemming zijn met het IHR, zouden ze bij ontstentenis van een ' <i>IHR-clausule</i> ' ongeoorloofd blijven in het antiterrorismestrafrecht.		En effet, l'absence d'une « <i>clause DIH</i> » conduirait à la criminalisation d'actes qui ne sont pas prohibés en DIH, ce qui aurait pour effet d'entraîner un conflit de normes entre le droit pénal antiterroriste et le DIH. Ce serait par exemple le cas des attaques dirigées, dans le cadre d'un conflit armé, contre des objectifs militaires ou des personnes qui ne sont pas protégées en DIH contre une attaque directe (soit, les membres des forces armées étatiques, les membres d'un groupe armé organisé ou des civils qui participent directement aux hostilités de manière épisodique - en ce qui concerne les civils qui participent directement aux hostilités de manière sporadique, la perte de la protection n'intervient que pendant la période où ils participent directement aux hostilités) : lorsqu'elles sont conformes au DIH elles resteraient illicites en droit pénal antiterroriste en l'absence d'une « <i>clause DIH</i> ».
Het IHR reglementeert de wijze waarop de vijandelijkheden worden gevoerd, met name		Le DIH règlemente la conduite des hostilités, notamment en limitant les moyens et méthodes de combat, et assure

<p>door gevechtmiddelen en -methodes te beperken, en beschermt hen die niet (meer) deelnemen aan de vijandelijkheden. Krachtens dit recht kan geen vervolging worden ingesteld tegen bepaalde gewelddaden wanneer ze worden gepleegd in het kader van een gewapend conflict.</p>	<p>la protection des personnes qui ne participent pas ou plus aux hostilités. En vertu de ce droit, certains actes de violence ne sont pas passibles de poursuites lorsqu'ils sont commis dans le cadre d'un conflit armé.</p>
<p>Voorts zou het ontbreken van een dergelijke clausule de stimulans, voor de partijen bij het conflict, om het IHR te eerbiedigen, tenietdoen. Dat is echter essentieel om te verzekeren dat de door het IHR beschermde personen daadwerkelijk worden beschermd. Indien een partij bij het conflict meent dat alle geweld gepleegd in het kader van het conflict, met inbegrip van geweld overeenkomstig de regels van het IHR, strafbaar zou zijn krachtens het antiterrorismestrafrecht, raakt ze alle belangstelling kwijt om de regels van het IHR na te leven.</p>	<p>L'absence d'une telle clause aurait par ailleurs pour effet de rendre caduc, pour les parties au conflit, l'incitant au respect du DIH. Or, ceci est essentiel pour assurer la protection effective des personnes protégées par le DIH. Si une partie au conflit pense que toute violence commise dans le cadre du conflit, y compris celle exercée conformément aux règles du DIH, est incriminée par le droit pénal antiterroriste, il perd tout intérêt à respecter les règles du DIH.</p>
<p>II. Het internationaal humanitair recht</p>	<p>II. Le droit international humanitaire</p>
<p>Het internationaal humanitair recht is, in de zin van het internationaal publiekrecht,</p> <p><i>een geheel van regels die, om humanitaire redenen, de gevolgen van gewapende conflicten trachten te beperken. Het beschermt personen die niet (langer) aan de vijandelijkheden deelnemen en regelt de wijze waarop de vijandelijkheden worden gevoerd, met name door middelen en -methoden van oorlogsvoering te beperken. Het IHR wordt ook 'oorlogsrecht' of 'recht van de gewapende conflicten' genoemd. (vertaling) (Adviesdiensten van het ICRC, fiche « Qu'est-ce que le droit international humanitaire ? », juli 2004).</i></p>	<p>Le droit international humanitaire, au sens de ces termes en droit international public,</p> <p><i>est un ensemble de règles qui, pour des raisons humanitaires, cherchent à limiter les effets des conflits armés. Il protège les personnes qui ne participent pas ou plus aux hostilités et réglemente la conduite des hostilités notamment en restreignant les moyens et méthodes de guerre. Le DIH est également appelé 'droit de la guerre' ou 'droit des conflits armés'. (Services consultatifs du CICR, fiche « Qu'est-ce que le droit international humanitaire ? », juillet 2004).</i></p>

<p>Het IHR regelt niet de rechtmatigheid van het (dreigen met het) beroep op gewapend geweld (<i>ius ad bellum</i>). Het is uitsluitend van toepassing op situaties van gewapend conflict, en het bepaalt welke beperkingen gelden ten aanzien van de oorlogvoerende partijen over de wijze waarop ze de vijandelijkheden voeren en de behandeling van personen die niet (langer) aan de vijandelijkheden deelnemen (<i>ius in bello</i>).</p>	<p>Le DIH ne régit pas la licéité du recours (ni de la menace du recours) à la force armée (<i>ius ad bellum</i>). Il s'applique exclusivement aux situations de conflit armé et fixe les limites aux parties belligérantes quant à la manière de conduire les hostilités, et le traitement des personnes qui ne participent pas ou plus aux hostilités (<i>ius in bello</i>).</p>
<p>De regels van het IHR zijn vastgelegd in verdragen, in het bijzonder de vier Verdragen van Genève van 1949 en hun twee Aanvullende Protocolen van 1977, waarin de basisbeginselen zijn opgenomen. Ook worden ze vastgelegd door het internationaal gewoonterecht. Het ICRC heeft in 2005 een onderzoek gepubliceerd waarin 161 IHR-regels worden opgesomd waarvan het ICRC meent dat ze een gewoonterechtelijk karakter hebben op grond van statenpraktijk.</p>	<p>Les règles du DIH sont prévues par des traités, en particulier les quatre Conventions de Genève de 1949 et leurs deux Protocoles additionnels de 1977 qui en contiennent les principes de base. Elles sont aussi fixées par la coutume internationale. Le CICR a publié en 2005 une étude qui répertorie 161 règles de DIH qu'il considère comme revêtant un caractère coutumier sur la base de la pratique des Etats.</p>
<p>In zijn repressieve dimensie, stelt het bepaalde gedragingen met een substantiële link met gewapende conflicten tot oorlogsmisdaden via het verdrags- en gewoonterechtelijke internationaal strafrecht.</p>	<p>Dans sa dimension répressive, il érige certains comportements ayant un lien substantiel avec les conflits armés en crimes de guerre, par le biais du droit pénal international conventionnel et coutumier.</p>
<p>De bewoording 'ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht' die wordt gebruikt in titel I van het nieuwe Strafwetboek en in titel Ibis van boek 2 van het huidige Strafwetboek, is een algemene, strikt Belgische bewoording die de artikelen behelst die bepalen wat oorlogsmisdaden, misdaden tegen de mensheid en misdaden van genocide uitmaken. Ze houdt geen verband met het begrip 'internationaal humanitair recht' zoals hierboven door het internationaal recht gedefinieerd en voorts door het Belgisch Strafwetboek gehanteerd, zoals in het huidige artikel 141bis Sw. Dat laatste artikel heeft louter betrekking op oorlogsmisdaden en niet op de begrippen</p>	<p>L'appellation de « violations graves du droit international humanitaire », utilisée au Titre premier du nouveau Code pénal, comme dans le Titre Ibis du Livre II de l'actuel Code pénal, est une appellation générique strictement belge, couvrant les articles définissant à la fois les crimes de guerre, les crimes contre l'humanité et les crimes de génocide. Ceci n'a aucune portée sur la notion de « droit international humanitaire » telle que définie ci-dessus par le droit international et utilisée par ailleurs par le Code pénal belge, par exemple à l'actuel article 141bis du CP. Cette dernière ne concerne que les crimes de guerre. Elle ne concerne pas les notions</p>

<p>‘misdaden tegen de mensheid’ of ‘misdaden van genocide’, die buiten situaties van gewapend conflict om kunnen worden gepleegd (Soms brengt de Belgische rechtsleer misdaden tegen de mensheid en misdaden van genocide onder in het begrip ‘ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht’, zoals in de titel van titel Ibis van het Strafwetboek (zie bijvoorbeeld Eric DAVID, <i>Principes de droit des conflits armés</i>, zesde uitgave, Précis de la faculté de droit de l’Université Libre de Bruxelles, Brussel, Bruylant, 2019, §§ 4.238a e.v.). Evenwel moet worden opgemerkt dat eenzelfde feit zowel een oorlogsmisdaad als een misdaad tegen de mensheid of een misdaad van genocide kan uitmaken wanneer het voldoet aan de criteria voor die strafbaarstelling.</p>	<p>de crimes contre l’humanité ou de crimes de génocide qui peuvent être perpétrés en dehors des situations de conflit armé (Il arrive que la doctrine belge intègre les crimes contre l’humanité et les crimes de génocide dans la notion de violations graves du droit international humanitaire, comme le fait l’intitulé du Titre Ibis du Code pénal (par ex., Eric DAVID, <i>Principes de droit des conflits armés</i>, 6ème éd., Précis de la faculté de droit de l’Université Libre de Bruxelles, Bruxelles, Bruylant, 2019, , §§ 4.238a et ss.). Il convient toutefois de noter que des mêmes faits peuvent être à la fois constitutifs de crimes de guerre et de crimes contre l’humanité ou de crimes de génocide quand ils répondent aux critères de ces incriminations.</p>
<p>III. Begrip ‘internationaal gewapend conflict of gewapend conflict van niet-internationale aard’</p>	<p>III. La notion de conflit armé international ou n’ayant pas ce caractère</p>
<p>Het internationaal humanitair recht (IHR) maakt een onderscheid tussen twee verschillende gewapende conflicten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - internationale gewapende conflicten (IGC’s), die een confrontatie zijn tussen twee of meer staten, en <p>niet-internationale gewapende conflicten (NIGC’s), die een confrontatie zijn tussen de regeringstrijdkrachten en één of meer niet-statelijke gewapende groeperingen of tussen niet-statelijke gewapende groeperingen onderling.</p>	<p>Le droit international humanitaire (DIH) distingue deux types de conflits armés différents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - le conflit armé international (CAI), qui oppose deux États ou plus, et <p>le conflit armé non international (CANI), qui oppose les forces gouvernementales à des groupes armés non gouvernementaux, ou des groupes armés entre eux.</p>
<p>a. Internationale gewapende conflicten’</p>	<p>a. Les « conflits armés internationaux »</p>
<p>In het <u>gemeenschappelijk artikel 2 van de Verdragen van Genève van 1949</u> is het volgende bepaald:</p> <p>“[...], is dit Verdrag van toepassing ingeval een oorlog is verklaard of bij ieder ander gewapend conflict dat ontstaat tussen twee</p>	<p>L’<u>art. 2 commun aux Conventions de Genève de 1949</u> dispose que :</p> <p>« (...), la présente Convention s’appliquera en cas de guerre déclarée ou de tout autre conflit armé surgissant entre deux ou plusieurs des Hautes Parties</p>

<p>of meer van de Hoge Verdragsluitende Partijen (= staten, red.), zelfs indien de oorlogstoestand door één van de Partijen niet wordt erkend. Het Verdrag is eveneens van toepassing in alle gevallen van gehele of gedeeltelijke bezetting van het grondgebied van een Hoge Verdragsluitende Partij (= staat, red.), zelfs indien deze bezetting geen gewapende tegenstand ontmoet.”</p>	<p>contractantes [=Etats], même si l'état de guerre n'est pas reconnu par l'une d'elles. La Convention s'appliquera également dans tous les cas d'occupation de tout ou partie du territoire d'une Haute Partie contractante[=Etat], même si cette occupation ne rencontre aucune résistance militaire. »</p>
<p>Er is dus sprake van een internationaal gewapend conflict (IGC) zodra twee of meer staten een beroep doen op gewapend geweld tussen hen onderling, ongeacht de intensiteit van het conflict of de oorzaak ervan. Openlijke vijandelijkheden zijn niet noodzakelijk, aangezien louter een bezetting volstaat om van een dergelijk conflict te kunnen spreken. Voorts is een formele oorlogsverklaring of een erkenning van de oorlogstoestand niet noodzakelijk.</p>	<p>Il y a donc conflit armé international (CAI) dès que deux ou plusieurs Etats recourent à la force armée entre eux, quelle que soit l'intensité du conflit ou son origine. Il n'est pas nécessaire qu'existent des hostilités ouvertes puisqu'un simple état d'occupation suffit pour qu'il y ait un tel conflit. En outre, aucune déclaration de guerre formelle ou reconnaissance de la situation n'est nécessaire.</p>
<p>Bovendien werd door <u>artikel 1, lid 4, van het Aanvullend Protocol I</u> bij de Verdragen van Genève van 1977, hierna ook 'AP I', (waarbij België samen met 173 andere staten partij is) het begrip 'internationaal gewapend conflict' uitgebreid tot wat doorgaans 'nationale bevrijdingsoorlogen' worden genoemd, namelijk:</p> <p>“[...] gewapende conflicten waarin volkeren vechten tegen koloniale overheersing en vreemde bezetting en tegen racistische regimes, in de uitoefening van hun recht op zelfbeschikking zoals neergelegd in het Handvest van de Verenigde Naties en in de Verklaring betreffende de beginselen van het internationaal recht inzake vriendschappelijke betrekkingen en samenwerking tussen de Staten overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties.”</p>	<p>De plus, l'<u>article 1, paragraphe 4, du Protocole additionnel I</u> aux Conventions de Genève de 1977, ci-après également le « PA I », (auquel la Belgique est partie, comme 173 autres Etats) étend la notion de conflit armé international à ce qui est communément appelé les « guerres de libération nationale », à savoir:</p> <p>« (...) les conflits armés dans lesquels les peuples luttent contre la domination coloniale et l'occupation étrangère et contre les régimes racistes dans l'exercice du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes, consacré dans la Charte des Nations Unies et dans la Déclaration relative aux principes du droit international touchant les relations amicales et la coopération entre les États conformément à la Charte des Nations Unies. »</p>

<p>Het IHR dat toepasselijk is op de IGC's is voornamelijk vervat in de bepalingen van de vier Verdragen van Genève van 1949 (die universeel zijn geratificeerd), AP I (voor de staten die het hebben geratificeerd, waaronder België), andere toepasselijke verdragen van IHR en de regels van het internationaal humanitair gewoonterecht.</p>	<p>Le DIH applicable aux CAI réside essentiellement dans les dispositions des quatre Conventions de Genève de 1949 (universellement ratifiées), le PA I (pour les Etats qui l'ont ratifié, dont la Belgique), les autres conventions de DIH applicables et les règles du DIH coutumier.</p>
<p><i>b. 'Gewapende conflicten van niet-internationale aard' (gewoonlijk 'niet-internationale gewapende conflicten' of 'burgeroorlogen' genoemd):</i></p>	<p><i>b. Les « conflits armés n'ayant pas un caractère international » (communément appelés « conflits armés non internationaux » ou « guerre civile »):</i></p>
<p>De verdragen van internationaal humanitair recht maken een onderscheid tussen het niet-internationale gewapende conflict (NIGC) in de zin van het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève van 1949 en het niet-internationale gewapende conflict die valt onder de definitie opgenomen in artikel 1 van het Aanvullend Protocol II bij de Verdragen van Genève, hierna ook 'AP II'.</p>	<p>Les traités de DIH font une distinction entre le conflit armé non international (CANI) au sens de l'art. 3 commun aux Conventions de Genève de 1949 et celui qui relève de la définition figurant à l'art. 1 du Protocole additionnel II aux Conventions de Genève, ci-après également le « PA II ».</p>
<p>Het IHR is daarentegen niet van toepassing <i>"op situaties van interne ongeregeldheden en spanningen, zoals rellen, op zichzelf staande en sporadisch voorkomende daden van geweld en andere handelingen van soortgelijke aard"</i>, die niet te beschouwen zijn als gewapende conflicten, zoals bepaald in <u>artikel 1, lid 2, van AP II en bevestigd in artikel 8, lid 2, onder d) en f), van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof</u>, hierna 'het ISH'.</p>	<p>A l'inverse, le DIH ne s'applique pas « aux situations de tensions internes, de troubles intérieurs, comme les émeutes, les actes isolés et sporadiques de violence et autres actes analogues », qui ne sont pas considérés comme des conflits armés, tel que le dispose <u>l'article 1, paragraphe 2, du PA II et le confirme l'article 8, paragraphe 2, d) et f), du Statut de Rome de la Cour pénale internationale</u>, ci-après « la CPI »).</p>
<p>De regels van IHR die van toepassing zijn op de NIGC's zijn voornamelijk vervat in het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève, in AP II (voor de staten die het hebben geratificeerd, waaronder België, en voor zover is voldaan aan de criteria voor de toepassing ervan, cf.</p>	<p>Les règles de DIH régissant les CANI sont essentiellement contenues à l'art. 3 commun aux Conventions de Genève, dans le PA II (pour les Etats qui l'ont ratifié, dont la Belgique, et pour autant que ses critères d'application soient remplis, cfr. (ii) ci-dessous), les autres conventions de DIH</p>

(ii) hieronder), in de andere toepasselijke verdragen van IHR en in de regels van het internationaal humanitair gewoonterecht die van toepassing zijn op de NIGC's.	applicables et les règles du DIH coutumier applicables aux CANI.
<i>i. Niet-internationale gewapende conflicten zoals omschreven in het gemeenschappelijk artikel 3</i>	<i>i. Le conflit armé non international tel que défini par l'art. 3 commun</i>
Het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève is van toepassing: <i>"[i]n geval van een gewapend conflict op het grondgebied van één van de Hoge Verdragsluitende Partijen, hetwelk geen internationaal karakter draagt"</i> , met andere woorden op het grondgebied van welke staat ook, aangezien de Verdragen van Genève universeel zijn geratificeerd.	L'article 3 commun aux Conventions de Genève s'applique : <i>« en cas de conflit armé ne présentant pas un caractère international et surgissant sur le territoire de l'une des Hautes Parties contractantes »</i> , c'est-à-dire sur le territoire de n'importe quel Etat, puisque les Conventions de Genève sont universellement ratifiées.
De omschrijving van een NIGC in de zin van het gemeenschappelijk artikel 3 omvat zowel de situaties waarin er een confrontatie is tussen regeringsstrijdkrachten en georganiseerde gewapende groeperingen als de situaties waarin er een confrontatie is tussen gewapende groeperingen onderling. Dat werd bevestigd in het arrest 'Aanklager tegen Tadic' van het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië (hierna 'het ISTJ'), dat een NIGC beschouwt als <i>een langdurig gewapend conflict tussen de regeringsautoriteiten en georganiseerde gewapende groepen of tussen dergelijke groepen onderling binnen een staat</i> (ISTJ, <i>Aanklager v. Dusko Tadic</i> , arrest betreffende het door de verdediging ingestelde hoger beroep betreffende de prejudiciële onbevoegdheid, IT-94-1-A, 2 oktober 1995, paragraaf 70).	La définition du CANI au sens de l'art. 3 commun couvre tant les situations où s'affrontent des forces armées gouvernementales et des groupes armés organisés que les situations où s'affrontent des groupes armés organisés entre eux. Cela a été confirmé dans l'arrêt « <i>Le Procureur contre Tadic</i> » du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie (ci-après, le « TPIY »), lequel considère le CANI comme étant « <i>un conflit armé prolongé entre les autorités gouvernementales et des groupes armés organisés ou entre de tels groupes au sein d'un État</i> » (TPIY, <i>Le Procureur c/Dusko Tadic</i> , Arrêt relatif à l'appel de la défense concernant l'exception préjudicielle d'incompétence, IT-94-1-A, 2 octobre 1995, §70).
Voorts maken twee criteria die voortkomen uit de 'rechtspraak Tadic' (ISTJ, <i>Anklager v. Dusko Tadic</i> , uitspraak, IT-94-1-T, 7 mei 1997, paragrafen 561-568) het mogelijk om een NIGC te onderscheiden van een andere	Par ailleurs, deux critères, dégagés par la « <i>jurisprudence Tadic</i> » (TPIY, <i>Le Procureur c/ Dusko Tadic</i> , Jugement, IT-94-1-T, 7 mai 1997, par. 561-568), permettent de distinguer un CANI d'une autre situation de

<p>geweldsituatie (die niet de drempel van een gewapend conflict bereikt), namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ten eerste moeten de vijandelijkheden een <i>minimumintensiteit</i> bereiken. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de vijandelijkheden een collectief karakter hebben of wanneer de regering genoodzaakt is strijdkrachten in te zetten tegen de oproerlingen in plaats van gewone politie; <p>ten tweede moeten de niet-statelijke gewapende groeperingen die bij het conflict zijn betrokken over <i>georganiseerde strijdkrachten</i> beschikken om te kunnen worden gekwalificeerd als 'partijen bij het conflict'. Dat onderstelt dat de strijdkrachten in kwestie onderworpen moeten zijn aan een zekere commandostructuur en dat ze in staat moeten zijn om langdurige militaire operaties te voeren. (Internationale Rode Kruiscomité, Comment le terme « conflit armé » est-il défini en droit international humanitaire ?, maart 2008, blz. 3)</p>	<p>violence (n'atteignant pas le seuil d'un conflit armé), à savoir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - premièrement, les hostilités doivent atteindre un <i>niveau minimal d'intensité</i>. Ce peut être le cas, par exemple, lorsque les hostilités ont un caractère collectif ou lorsque le gouvernement est obligé d'avoir recours à la force militaire contre les insurgés, plutôt qu'aux simples forces de police ; <p>deuxièmement, les groupes armés non étatiques impliqués dans le conflit, pour pouvoir être qualifiés de « parties au conflit », doivent disposer de <i>forces armées organisées</i>. Cela suppose, que ces forces doivent être soumises à une certaine structure de commandement et qu'elles doivent avoir la capacité de mener des opérations militaires durables. (Comité International de la Croix-Rouge, Comment le terme « conflit armé » est-il défini en droit international humanitaire ?, Mars 2008, p.3)</p>
<p>Deze criteria werden meer in detail onderzocht en verder uitgewerkt in de rechtspraak van de internationale straftribunalen, inzonderheid het ISTJ (Zie inzonderheid de analyse van de rechtspraak die het Tribunaal maakt in de zaak <i>Aanklager v. Ramush Haradinaj en consorten</i>, uitspraak, 3 april 2008, blz. 22-33, paragrafen 39-50, en de analyse die werd gemaakt in de zaak <i>Aanklager v. Fatmir Limaj en consorten</i>, uitspraak, 30 november 2005, paragrafen 94-134) en het ISH (ISH, <i>Aanklager v. Jean-Pierre Bemba Gombo</i>, uitspraak van 21 maart 2016, paragraaf 128; ISH, <i>Aanklager v. Germain Katanga</i>, uitspraak van 7 maart 2014, paragraaf 1172 e.v.; ISH, <i>Aanklager v. Thomas Lubanga Dyilo</i>, uitspraak van 14 maart 2012, paragraaf 531 e.v.).</p>	<p>Ces critères ont été examinés plus en détails et développés par la jurisprudence des juridictions pénales internationales, en particulier le TPIY (Voir notamment l'examen jurisprudentiel auquel se livre le Tribunal dans l'affaire <i>Le Procureur c. Ramush Haradinaj et consorts</i>, jugement, 3 avril 2008, pp. 22-33, §§39-50 et l'analyse effectuée dans l'affaire <i>Le Procureur c. Fatmir Limaj et consorts</i>, jugement, 30 novembre 2005, §§94-134) et la CPI (CPI, <i>Le Procureur c. Jean-Pierre Bemba Gombo</i>, jugement du 21 mars 2016, §128 ; CPI, <i>Le Procureur c. Germain Katanga</i>, jugement du 7 mars 2014, §§1172 et suivants ; CPI, <i>Le Procureur c. Thomas Lubanga Dyilo</i>, jugement du 14 mars 2012, §§531 et suivants).</p>

Eenzijds wordt aan het criterium van intensiteit voldaan wanneer de gevechten een relatief hoge graad van geweld bereiken die verder gaat dan louter sporadische of eenmalige confrontaties. Het betreft een feitelijke beoordeling door de gerechten op grond van een reeks indicatoren die in de internationale rechtspraak zijn geïdentificeerd. (In de voornoemde zaak *Aanklager v. Fatmir Limaj en consorten* maakt het Tribunaal met betrekking tot de operaties van het bevrijdingsleger van Kosovo (UÇK) een zorgvuldige analyse van de escalatie van het geweld die ertoe heeft geleid dat de onrust is ontaard in een gewapend conflict. Het onderstreept in het bijzonder dat het reguliere leger moest ingrijpen omdat de politie de situatie niet meer meester was. In de zaak *Aanklager v. Ljube Boskoski en Johan Tarculovski*, uitspraak van 10 juli 2008, paragraaf 177, vermeldt het Tribunaal een reeks nuttige aanwijzingen met het oog op de beoordeling van de intensiteit van de vijandelijkheden (vertaling): “Om de intensiteit van een conflict te beoordelen, hebben de Kamers van Eerste Aanleg diverse symptomatische elementen in aanmerking genomen, waaronder de ernst van de aanvallen en de toename van het aantal gewapende confrontaties, de uitbreiding van de confrontaties over een bepaald grondgebied tijdens een en bepaalde periode, de versterking en de mobilisatie van de regeringsstrijdkrachten en de intensivering van de bewapening van de beide partijen bij het conflict, evenals met de vraag of de VN Veiligheidsraad aandacht heeft gehad voor het conflict en resoluties heeft aangenomen die er betrekking op hadden. Ze hebben ook rekening gehouden met het aantal burgers dat gedwongen werd de gevechtszones te ontvluchten; het soort wapens dat werd gebruikt, in het bijzonder zware wapens en andere militaire uitrusting, zoals tanks en andere zware voertuigen; de blokkade of belegering van steden en de intensieve

D’une part, le critère d’intensité est rencontré lorsque les combats atteignent un degré de violence relativement élevé qui dépasse les simples confrontations sporadiques ou ponctuelles. Il s’agit d’une évaluation factuelle à laquelle les juridictions procèdent sur la base d’une série d’indicateurs identifiés par la jurisprudence internationale. (Dans l’affaire *Le Procureur c. Fatmir Limaj et consortes* précitée, le Tribunal, s’agissant des opérations menées par l’Armée de libération du Kosovo (UCK), procède à un examen minutieux de l’escalade de la violence qui mène la situation de troubles à dégénérer en conflit armé. Il souligne notamment que la police étant dépassée, l’armée régulière a dû intervenir.

Dans l’affaire *Le Procureur c. Ljube Boskoski et Johan Tarculovski*, jugement du 10 juillet 2008, §177, le Tribunal cite une série d’indices utiles pour l’évaluation de l’intensité des hostilités : « Pour apprécier l’intensité d’un conflit, les Chambres de première instance ont pris en compte divers éléments symptomatiques, tels que la gravité des attaques et la multiplication des affrontements armés, la propagation des affrontements sur un territoire et une période donnés, le renforcement et la mobilisation des forces gouvernementales, et l’intensification de l’armement des deux parties au conflit, ainsi que la question de savoir si le Conseil de sécurité de l’ONU s’est intéressé au conflit et a adopté des résolutions le concernant. Elles ont également pris en compte le nombre de civils qui ont été forcés de fuir les zones de combat ; le type d’armes utilisées, en particulier le recours à l’armement lourd et à d’autres équipements militaires, tels que les chars et autres véhicules lourds ; le blocus ou le siège de villes et leur pilonnage intensif ; l’ampleur des destructions et le nombre de victimes causées par les bombardements ou les combats ; le nombre

<p>beschieting ervan; de omvang van de vernielingen en het aantal slachtoffers als gevolg van de bombardementen of de gevechten; het aantal ingezette soldaten of eenheden; het bestaan van frontlijnen tussen de partijen en de verplaatsing van die frontlijnen; de bezetting van een grondgebied, van steden en van dorpen; de inzet van regeringsstrijdkrachten in het crisisgebied; de afsluiting van wegen; het bestaan van staakt-het-vuren-bevelen of -akkoorden en de inspanningen van de vertegenwoordigers van internationale organisaties om deze staakt-het-vuren-akkoorden te bereiken en te doen respecteren.”).</p>	<p>de soldats ou d’unités déployés ; l’existence de lignes de front entre les parties et le déplacement de ces lignes de front ; l’occupation d’un territoire, de villes et de villages ; le déploiement de forces gouvernementales dans la zone de crise ; la fermeture de routes ; l’existence d’ordres ou d’accords de cessez-le-feu et les efforts des représentants d’organisations internationales pour obtenir et faire respecter des accords de cessez-le-feu. »).</p>
<p>Anderzijds moet, om te voldoen aan het organisatiecriterium en te worden gekwalificeerd als “partij bij het conflict”, een gewapende groep beschikken over een verantwoordelijke en identificeerbare bevelstructuur die kan instaan voor daden begaan door zijn strijdkrachten (Eric DAVID, <i>Principes de droit des conflits armés</i>, 6de ed., Précis de la faculté de droit de l’Université Libre de Bruxelles, Brussel, Bruylant, 2019, blz. 149-152, §§ 1.76-1.79). Dit aspect vormt evenzeer het voorwerp van een geval-per-geval analyse door de gerechten op basis van een reeks aanwijzingen (Opnieuw, in de voornoemde zaak <i>Aanklager v. Fatmir Limaj en consorten</i> gaat het Hof over tot een nader onderzoek van de structuur van het Bevrijdingsleger van Kosovo (UCK) en komt het tot de vaststelling dat die beantwoordt aan een klassieke militaire structuur).</p>	<p>D’autre part, pour satisfaire au critère d’organisation et être qualifié de « partie au conflit », un groupe armé doit disposer d’un commandement responsable et identifiable, qui peut répondre des actes commis par ses forces (Eric DAVID, <i>Principes de droit des conflits armés</i>, 6ème éd., Précis de la faculté de droit de l’Université Libre de Bruxelles, Bruxelles, Bruylant, 2019, pp. 149-152, §§ 1.76-1.79). Cet aspect fait également l’objet d’une analyse au cas par cas par les juridictions sur la base d’un faisceau d’indices (À nouveau, dans l’affaire <i>Le Procureur c. Fatmir Limaj et consortes</i> précitée, le Tribunal procède à un examen approfondi de la structure de l’Armée de libération du Kosovo (UCK) et constate qu’elle correspond à une structure militaire classique).</p>
<p>De factoren waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van de graad van organisatie van een gewapende groep werden door het ISTJ, in het kader van de zaak <i>Haradinaj et al.</i>, gerangschikt in vijf categorieën, “namelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de factoren die wijzen op het bestaan van een bevelstructuur; 	<p>Les facteurs à prendre en compte pour apprécier le degré d’organisation d’un groupe armé ont été classés par le TPIY, dans l’affaire <i>Haradinaj et al.</i>, en cinq catégories « à savoir :</p> <ul style="list-style-type: none"> - les facteurs dénotant l’existence d’une structure de commandement ;

<ul style="list-style-type: none"> - de factoren die wijzen op de capaciteit van de gewapende groep om georganiseerde operaties uit te voeren; - de factoren die wijzen op het bestaan van een bepaald logistiek niveau; - de factoren ter bepaling of de gewapende groep het niveau van tucht en de capaciteit bezat die vereist zijn om de fundamentele verplichtingen zoals omschreven in gemeenschappelijk artikel 3 te doen naleven; <p>de factoren die wijzen op de capaciteit van de gewapende groep om zich uit te drukken met een enkele stem.“ (ISTJ, 29 november 2012, <i>Haradinaj et al.</i>, zaak IT-04-84bis-T, §395. Zie ook §199 ev. van het vonnis gewezen door het ISTJ op 10 juli 2008 in de voornoemde zaak <i>Aanklager v. Ljube Boskoski en Johan Tarculovski</i>).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - les facteurs dénotant la capacité du groupe armé à mener des opérations organisées ; - les facteurs dénotant l'existence d'un certain niveau de logistique ; - les facteurs servant à déterminer si le groupe armé avait le niveau de discipline et la capacité nécessaires pour faire respecter les obligations fondamentales définies à l'article 3 commun ; - les facteurs dénotant la capacité du groupe armé à s'exprimer d'une seule voix. ». (TPIY, 29 novembre 2012, <i>Haradinaj et al.</i>, aff IT-04-84bis-T, §395. Voy. également les §199 et suivants du jugement rendu par le TPIY le 10 juillet 2008 dans l'affaire <i>Le Procureur c. Ljube Boskoski et Johan Tarculovski</i> précitée).
<p>Evenzo is het ISH overgegaan tot een soortgelijke analyse in verscheidene zaken die bij het Hof aanhangig waren gemaakt. Aldus stelt het Hof, in de zaak <i>Katanga en Ngudjolo Chui</i>, ter kwalificering van bepaalde groepen als “georganiseerde gewapende groepen”, dat zij:</p> <p>“i) in zekere mate georganiseerd waren, vermits zij handelden volgens de bevelen van een verantwoordelijk bevel en beschikten over een operationeel intern tuchtsysteem; en</p> <p>ii) zij beschikten over de capaciteit om aanhoudende en overlegde militaire operaties te plannen en uit te voeren, vermits zij delen van het grondgebied van het Ituri-district controleerden” (ISH, 30 september 2008, <i>Katanga en Ngudjolo Chui</i>, zaak ICC-01/04-01/07, §239).</p>	<p>De même, la CPI a procédé à une analyse similaire dans plusieurs affaires dont elle était saisie. Ainsi, dans l'affaire <i>Katanga et Ngudjolo Chui</i>, pour qualifier certains groupes de « groupes armés organisés », elle relève que ceux-ci :</p> <p>« i) étaient organisés dans une certaine mesure, puisqu'ils agissaient sur les ordres d'un commandement responsable et disposaient d'un système de discipline interne opérationnel ; et</p> <p>ii) disposaient de la capacité de planifier et de mener des opérations militaires soutenues et concertées, puisqu'ils contrôlaient des parties du territoire du district d'Ituri » (CPI, 30 septembre 2008, <i>Katanga et Ngudjolo Chui</i>, aff. ICC-01/04-01/07, §239).</p>
	<p>ii. Le conflit armé non international au sens de l'article 1er du Protocole additionnel II</p>

<p>ii. Het niet-internationaal gewapend conflict in de zin van artikel 1 van het Aanvullend Protocol II</p>		
<p><u>Artikel 1, lid 1, van het AP II</u> (waarvan België, samen met nog 168 andere Staten, partij is) omvat een meer restrictieve definitie van het niet-internationaal gewapend conflict. Het AP II is immers van toepassing</p> <p><i>“(…) op alle gewapende conflicten (…) die plaatsvinden op het grondgebied van een Hoge Verdragsluitende Partij tussen de strijdkrachten van die Partij en dissidente strijdkrachten of georganiseerde gewapende groepen die, staande onder een verantwoordelijk bevel, het grondgebied van die Partij gedeeltelijk onder controle hebben op een zodanige wijze dat zij in staat zijn aanhoudende en samenhangende militaire operaties uit te voeren en de bepalingen van dit Protocol toe te passen.”</i></p>		<p>L’<u>article 1, paragraphe 1, du PA II</u> (auquel la Belgique est partie, comme 168 autres Etats) donne une définition plus restrictive du conflit armé non international. En effet, le PA II s’applique</p> <p><i>« (...) aux conflits armés « qui se déroulent sur le territoire d'une Haute Partie contractante entre ses forces armées et des forces armées dissidentes ou des groupes armés organisés qui, sous la conduite d'un commandement responsable, exercent sur une partie de son territoire un contrôle tel qu'il leur permette de mener des opérations militaires continues et concertées et d'appliquer le présent Protocole. »</i></p>
<p>In tegenstelling tot het gemeenschappelijk artikel 3, is het AP II enkel van toepassing op de NIGC's waarin strijdkrachten van de Staat tegenover dissidente strijdkrachten of georganiseerde gewapende groepen staan (en dus niet: niet-statelijke gewapende groepen onderling), en voor zover de niet-statelijke partijen een territoriale controle uitoefenen waardoor zij <i>“in staat zijn aanhoudende en samenhangende militaire operaties uit te voeren en de bepalingen van dit Protocol toe te passen”</i>.</p> <p>Deze restrictieve definitie van het NIGC betreft enkel de toepassing van het AP II.</p>		<p>Contrairement à l’article 3 commun, le PA II s’applique uniquement aux CANI opposant des forces armées de l’État à des forces armées dissidentes ou des groupes armés organisés (et non des groupes armés non étatiques entre eux), et pour autant que les parties non gouvernementales exercent un contrôle territorial qui <i>« leur permette de mener des opérations militaires continues et concertées et d’appliquer le présent Protocole »</i>.</p> <p>Cette définition restrictive du CANI ne concerne que l’application du PA II.</p>
<p>Nadien heeft het gewoonterecht het concept van NIGC verruimd. Deze evolutie van het concept van NIGC werd gecodificeerd door het Statuut van het ISH, in artikel 8, §2, f), dat preciseert dat de schendingen bedoeld in artikel 8, §2, e), namelijk de andere ernstige schendingen van de wetten en gewoonten die toepasselijk zijn in gewapende conflicten die niet internationaal van aard zijn, van toepassing zijn in:</p>		<p>Par la suite, le droit coutumier a étendu la notion de CANI. Cette évolution de la notion de CANI a été codifiée par le Statut de la CPI, dans son article 8, §2, f), qui précise que les violations prévues à l’article 8, §2, e), à savoir les autres violations graves des lois et coutumes applicables aux conflits armés ne présentant pas un caractère international, s’appliquent aux :</p>

<p><i>“gewapende conflicten die plaatsvinden op het grondgebied van een Staat in het geval van een langdurig gewapend conflict tussen de officiële autoriteiten en georganiseerde gewapende groepen of tussen deze groepen onderling”</i></p> <p>Die gewoonterechtelijke evolutie heeft evenwel niet alle toepasselijke regels van het PA II omgevormd tot gewoonterecht.</p>	<p><i>« conflits armés qui opposent de manière prolongée sur le territoire d'un État les autorités du gouvernement de cet État et des groupes armés organisés ou des groupes armés organisés entre eux ».</i></p> <p>Toutefois, cette évolution coutumière n'a pas transformé toutes les règles applicables du PA II en droit coutumier.</p>
<p>IV. Begrip 'strijdkrachten van een partij bij het conflict'</p>	<p>IV. Les notions de forces armées d'une partie au conflit</p>
<p>Onder de term 'strijdkrachten van een partij bij het conflict' moet, in het kader van een internationaal gewapend conflict, worden verstaan, de strijdkrachten van een Staat (en de ermee gelijkgestelde krachten of personen) of de leden van een georganiseerde nationale vrijheidsbeweging (in het kader van artikel 1, lid 4, van AP I) en, in het kader van een gewapend conflict van niet-internationale aard, de regeringsstrijdkrachten van een Staat, de dissidente strijdkrachten of de strijdkrachten van een niet-statelijke gewapende groep.</p>	<p>Par le terme « forces armées d'une partie au conflit », il y a lieu d'entendre, dans le cadre d'un conflit armé international, les forces armées d'un Etat (et les forces ou personnes y assimilées) ou les membres d'un mouvement organisé de libération nationale (dans le cadre de l'article 1, §4, du PA I) et, dans le cadre d'un conflit armé n'ayant pas un caractère international, les forces armées gouvernementales d'un Etat, les forces armées dissidentes ou les forces armées d'un groupe armé non étatique.</p>
<p>Deze verschillende begrippen worden hierna nader uiteengezet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Strijdkrachten van een Staat</i> <p>Met toepassing van het internationaal humanitair recht omvatten de strijdkrachten die hier worden beoogd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>“[d]e strijdkrachten van een Partij bij een conflict [die] bestaan uit alle georganiseerde strijdkrachten, alle georganiseerde en gewapende groepen en eenheden die onder een bevel staan dat tegenover die Partij verantwoordelijk is voor het gedrag van zijn ondergeschikten, zelfs indien die Partij wordt vertegenwoordigd door een niet door een Tegenpartij erkende regering of autoriteit. Deze strijdkrachten dienen te zijn onderworpen aan een intern krijgstuuchtelijk</i> 	<p>Ces différentes notions sont détaillées ci-après :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Forces armées d'un Etat</i> <p>En application du droit international humanitaire, les forces armées visées ici englobent à la fois :</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>« Les forces armées d'une Partie à un conflit [qui] se composent de toutes les forces, tous les groupes et toutes les unités armés et organisés qui sont placés sous un commandement responsable de la conduite de ses subordonnés devant cette Partie, même si celle-ci est représentée par un gouvernement ou une autorité non reconnus par une Partie adverse. Ces forces armées doivent être soumises à un régime de discipline interne qui assure, notamment,</i>

<p><i>systeem, dat onder andere de nakoming van de regels van het volkenrecht, toepasselijk in geval van gewapende conflicten, dient te verzekeren.” (Artikel 43 van AP I).</i></p> <p><i>- “de bevolking van een niet-bezet gebied die, bij het naderen van de vijand, uit eigen beweging de wapens opneemt om de invallende troepen te bestrijden, zonder tijd gehad te hebben zich tot geregelde gewapende eenheden te organiseren, mits zij de wapens openlijk draagt en de wetten en gebruiken van de oorlog eerbiedigt” (Artikel 4, A., onder 6, van het Derde Verdrag van Genève).</i></p> <p>Uitgezonderd medisch en geestelijk personeel zijn de hierboven beoogde leden van strijdkrachten strijders, wat wil zeggen dat ze het recht hebben deel te nemen aan de vijandelijkheden en dat ze, in het kader van een internationaal gewapend conflict, het statuut van krijgsgevangene genieten ingeval ze in de handen van de tegenpartij vallen.</p>	<p><i>le respect des règles du droit international applicable dans les conflits armés. » (Article 43 du PA I).</i></p> <p>- la population d'un territoire non occupé qui, à l'approche d'un Etat ennemi, prend spontanément les armes pour combattre les troupes d'invasion sans avoir eu le temps de se constituer en forces armées régulières, pour autant qu'elle porte ouvertement les armes et qu'elle respecte le DIH (Article 4, A. 6), de la 3ème Convention de Genève).</p> <p>A l'exclusion du personnel médical et religieux, les membres des forces armées visées ci-dessus sont des combattants, c'est-à-dire qu'ils ont le droit de prendre part aux hostilités et, dans le cadre d'un conflit armé international, bénéficient du statut de prisonnier de guerre en cas de capture par la partie adverse.</p>
<p>- <i>Dissidente strijdkrachten</i></p> <p>Het begrip 'dissidente strijdkrachten' komt aan bod in artikel 1, lid 1, van AP II, waarin specifiek de hypothese wordt beoogd waarbij een deel van het regeringsleger in opstand komt en partij wordt bij een niet-internationaal gewapend conflict als tegenstander van de regeringsstrijdkrachten (Claude PILLOUD, Yves SANDOZ, Christophe SWINARSKI et Bruno ZIMMERMAN (Eds.) – <i>Commentaire des Protocoles additionnels du 8 juin 1977 aux Conventions de Genève du 12 août 1949</i>, Genève, CICR, 1987, p. 1375, §4460).</p>	<p>- <i>Forces armées dissidentes</i></p> <p>La notion de forces armées dissidentes se retrouve à l'article 1, §1er, du PA II qui vise spécifiquement « <i>l'hypothèse où une partie de l'armée gouvernementale se soulève</i> » et devient partie à un conflit armé non-international l'opposant aux forces armées gouvernementales (Claude PILLOUD, Yves SANDOZ, Christophe SWINARSKI et Bruno ZIMMERMAN (Eds.) – <i>Commentaire des Protocoles additionnels du 8 juin 1977 aux Conventions de Genève du 12 août 1949</i>, Genève, CICR, 1987, p. 1375, §4460).</p>
<p>- <i>Strijdkrachten van een niet-statelijke gewapende groep</i></p> <p>Om te kunnen worden aangemerkt als partij bij een gewapend conflict van niet-internationale aard, dient een niet-statelijke</p>	<p>- <i>Forces armées d'un groupe armé non étatique</i></p> <p>Pour pouvoir être considéré comme une partie à un conflit armé n'ayant pas un caractère international, un groupe armé</p>

<p>gewapende groep te voldoen aan het organisatiecriterium zoals bedoeld in artikel 1, lid 1, van AP II en in artikel 8, lid 2, onder f), van het Statuut van Rome en zoals omschreven in de rechtspraak van de internationale hoven en rechtbanken (zie punt 3,b) hierboven).</p> <p>Wanneer wordt vastgesteld dat er een gewapend conflict van niet-internationale aard bestaat, is het niet langer nodig over te gaan tot aanvullende controles om het georganiseerde karakter van de gewapende groep aan te tonen.</p> <p>Voorts heeft de kwalificatie of aanduiding van een gewapende groep als 'terroristische' groep geen invloed op de kwalificatie van het gewapend conflict, noch op die van een gewapende groep als 'partij bij het conflict'. Omgekeerd staat de kwalificatie van een gewapende groep als 'partij bij het conflict' de kwalificatie of aanduiding ervan als 'terroristische' groep niet in de weg. Alles hangt af van de gepleegde daden.</p>	<p>non étatique doit satisfaire au critère d'organisation tel que visé à l'article 1, §1er, du PA II et à l'article 8, §2, f), du Statut de Rome et décrit dans la jurisprudence des cours et tribunaux internationaux (voir le point 3,b) ci-dessus).</p> <p>Lorsqu'il est établi qu'un conflit armé n'ayant pas un caractère international existe, il n'est plus nécessaire de procéder à des vérifications complémentaires pour démontrer le caractère organisé du groupe armé.</p> <p>En outre, la qualification ou dénomination d'un groupe armé comme groupe « terroriste » n'a pas d'influence sur la qualification du conflit armé, ni sur la qualification d'un groupe armé comme « partie au conflit ». Inversement, la qualification d'un groupe armé comme « partie au conflit » n'empêche pas sa qualification ou dénomination comme groupe « terroriste ». Tout dépend des actes commis.</p>
<p>VI. “Beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen” en “Voorrecht van de strijder”</p>	<p>VI. « Principe de l'égalité des belligérants » et « Privilège du combattant »</p>
<p>De regels van het IHR zijn van toepassing op alle partijen bij een gewapend conflict <i>“zonder enig nadelig onderscheid gebaseerd op de aard of de oorsprong van het gewapende conflict of op de motieven van of toegeschreven aan de partijen bij het conflict”</i> (Lid 5 van de preambule van het eerste aanvullend Protocol van 1977). Dit beginsel, dat de toepassing van de regels van het IHR regelt, wordt soms het “beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen” genoemd. Met toepassing van dit beginsel legt het IHR dezelfde verplichtingen op aan alle partijen bij een gewapend conflict, los van met name het geoorloofde of</p>	<p>Les règles du DIH s'appliquent à toutes les parties à un conflit armé <i>« sans aucune distinction défavorable fondée sur la nature ou l'origine du conflit armé ou sur les causes soutenues par les parties au conflit, ou attribuées à celles-ci »</i> (Cinquième paragraphe du préambule du premier Protocole additionnel de 1977). Ce principe régissant l'application des règles du DIH est parfois appelé « principe de l'égalité des belligérants ». En application de ce principe, le DIH impose les mêmes obligations à toutes les parties à un conflit armé indépendamment, notamment, du caractère licite ou illicite, légitime ou</p>

<p>ongeoorloofde, rechtmatige of onrechtmatige karakter van het gebruik van geweld dat aan de basis van het gewapend conflict ligt.</p>	<p>illégitime, du recours à la force qui est à l'origine du conflit armé.</p>
<p>Het beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen geldt in zowel internationale als niet-internationale gewapende conflicten.</p>	<p>Le principe de l'égalité des belligérants s'applique aussi bien aux conflits armés internationaux que non-internationaux.</p>
<p>Voorts bepaalt het IHR, dat van toepassing is op internationale gewapende conflicten, dat de leden van de strijdkrachten van een partij bij het conflict, <i>“strijders [zijn] en derhalve het recht [hebben] om rechtstreeks aan de vijandelijkheden deel te nemen”</i> (artikel 43, §2, van het AP I). Dit “recht om rechtstreeks aan de vijandelijkheden deel te nemen”, soms “voorrecht van de strijder” genoemd, heeft de strafrechtelijke immuniteit voor strijders voor handelingen die gesteld zijn tijdens de vijandelijkheden als consequentie, mits de handelingen in kwestie in overeenstemming zijn met de regels van het IHR. Krachtens het beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen is dat “voorrecht van de strijder” van toepassing op de strijders van alle partijen bij een internationaal gewapend conflict, los van de vraag of de Staat waartoe zij behoren al dan niet het internationaal publiek recht heeft geschonden door gebruik van wapengeweld tegen zijn tegenstander (bijvoorbeeld door een daad van agressie). Met andere woorden, de leden van de strijdkrachten van de twee Staten genieten “het voorrecht van de strijder” en kunnen niet worden vervolgd voor daden gepleegd in het kader van het conflict die in overeenstemming zijn met de regels van het IHR. In diezelfde zin hebben de strijders van alle partijen bij een internationaal gewapend conflict, wanneer zij in handen van de vijand vallen, recht op het statuut van krijgsgevangene en op de</p>	<p>Par ailleurs, le DIH applicable aux conflits armés internationaux prévoit que les membres des forces armées d'une partie au conflit <i>« sont des combattants, c'est-à-dire ont le droit de participer directement aux hostilités »</i> (article 43, §2, du PA I). Ce « droit de participer directement aux hostilités », appelé parfois « privilège du combattant », a comme corollaire l'immunité de poursuites pénales des combattants pour les actes posés au cours des hostilités pourvu que les actes en question soient conformes aux règles du DIH. En vertu du principe de l'égalité des belligérants, ce « privilège du combattant » s'applique aux combattants de toutes les parties à un conflit armé international indépendamment de la question de savoir si l'État dont ils relèvent a violé le droit international public ou pas en recourant à la force armée contre son adversaire (par exemple, par un acte d'agression). En d'autres termes, les membres des forces armées des deux États bénéficient du « privilège du combattant » et ne peuvent pas être poursuivis pour des actes commis dans le cadre du conflit qui sont conformes aux règles du DIH. Dans le même ordre d'idées, les combattants de toutes les parties à un conflit armé international, quand ils tombent au pouvoir de l'ennemi, ont droit au statut de prisonnier de guerre et à la protection prévue par la troisième Convention de Genève, qui régit ce statut,</p>

<p>bescherming waarin is voorzien in het derde Verdrag van Genève, waarbij dat statuut is geregeld, los van de vraag of de militaire operaties van de Staat waartoe zij behoren al dan niet het internationaal publiek recht schenden.</p>	<p>indépendamment de la question de savoir si les opérations militaires de l'État dont ils relèvent violent le droit international public ou pas.</p>
<p>Omgekeerd bestaat het “voorrecht van de strijder” niet in niet-internationale gewapende conflicten. Enkel de regeringsstrijdkrachten mogen gewapend geweld gebruiken binnen de perken van hun inzetregels en van het toepasselijk recht. Het gebruik van geweld door een niet-statelijke gewapende groep tegen de regeringsstrijdkrachten van een Staat zal een schending van het nationaal recht van de Staat in kwestie zijn, en tegen de leden van de gewapende groep zal vervolging kunnen worden ingesteld, zelfs voor daden gepleegd tijdens vijandelijkheden die geen schendingen van het IHR uitmaken (bijvoorbeeld de aanval op een lid van de regeringsstrijdkrachten of op een militair doel behorend tot de Staat). Het feit dat een daad ongeoorloofd is in het licht van het nationaal recht van de desbetreffende Staat impliceert niet dat zij ook ongeoorloofd is in het licht van het IHR: ook al is het leiden van een aanval op een soldaat van de regeringstrijdkrachten vervolgbaar krachtens het nationaal recht van de Staat in kwestie, dan blijft die aanval alsnog in overeenstemming met de regels van het IHR, vermits daarbij het beginsel van onderscheid zoals voorzien in het internationaal humanitair gewoonterecht, in aanmerking is genomen (regel 1 van de lijst van de gewoonterechtelijke regels van het internationaal humanitair recht, opgesteld door het ICRC). Voorts dienen de regeringsautoriteiten, krachtens het IHR (Artikel 6, §5, van AP II en Regel 159 van de studie van het ICRC naar het internationaal</p>	<p>A l'inverse, dans les conflits armés non-internationaux, le « privilège du combattant » n'existe pas. Seules les forces armées gouvernementales sont autorisées à recourir à la force armée dans les limites de leurs règles d'engagement et du droit applicable. Le recours à la force armée par un groupe armé non-étatique contre les forces gouvernementales d'un État sera constitutif de violations du droit national de l'État en question et les membres du groupe armé pourront être passibles de poursuites même pour les actes commis pendant les hostilités qui ne constituent pas des violations du DIH (par exemple, l'attaque contre un membre des forces armées gouvernementales ou contre un objectif militaire appartenant à l'État). Le fait qu'un acte soit illicite à la lumière du droit national de l'État concerné n'implique pas qu'il soit également illicite à la lumière du DIH : même si le fait de diriger une attaque contre un soldat des forces gouvernementales est passible de poursuites en vertu du droit national de l'État en cause, cette attaque reste conforme aux règles du DIH puisqu'elle respecte le principe de distinction prévu dans le DIH coutumier (règle 1 de la liste des règles coutumières du droit international humanitaire établie par le CICR). Par ailleurs, en vertu du DIH (Article 6, §5, du PA II et Règle 159 de l'étude du CICR sur le droit international humanitaire coutumier), les autorités gouvernementales doivent s'efforcer d'accorder la plus large amnistie possible aux personnes ayant pris part à un</p>

<p>humanitair gewoonterecht), ernaar te streven op de grootst mogelijke schaal amnestie te verlenen aan personen die hebben deelgenomen aan een NIGC, met uitzondering van degenen die oorlogsmisdaden hebben gepleegd. Ofschoon amnestie op zich geen absolute verplichting inhoudt, hebben de regeringsautoriteiten de plicht om veel aandacht te schenken aan die maatregel teneinde de inspanningen voor vrede en verzoening bij het einde van de vijandelijkheden te bevorderen (Jean-Marie HENCKAERTS en Louise DOSWALD-BECK, <i>Droit international humanitaire coutumier</i>, Vol. 1, Brussel, Bruylant, 2006, Regel 159, blz. 811-815).</p>	<p>CANI à l'exception des personnes accusées d'avoir commis des crimes de guerre. Si l'amnistie ne constitue pas en soi une obligation absolue, les autorités gouvernementales ont le devoir de considérer cette mesure avec beaucoup d'attention afin d'encourager les efforts de paix et de réconciliation à la fin des hostilités (Jean-Marie HENCKAERTS et Louise DOSWALD-BECK, <i>Droit international humanitaire coutumier</i>, Vol. 1, Bruxelles, Bruylant, 2006, Règle 159, pp. 811-815).</p>
<p>Dat betekent evenwel niet dat het beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen niet van toepassing is op niet-internationale gewapende conflicten. De verplichtingen die worden uiteengezet in de regels van het IHR die van toepassing zijn op niet-internationale gewapende conflicten, zijn op dezelfde wijze van toepassing op alle partijen bij een niet-internationaal gewapend conflict. Aldus zijn de regels inzake de behandeling van gedetineerden in het kader van een niet-internationaal gewapend conflict (zie bijvoorbeeld de verplichtingen inzake de menswaardige behandeling van gedetineerden zoals bedoeld in de artikelen 4 tot 6 van het Tweede Aanvullend Protocol van 1977) van toepassing op zowel regeringsstrijdkrachten als niet-statelijke gewapende groepen. Evenzo is het verbod op "dadens van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking angst aan te jagen", zoals bedoeld in artikel 13, lid 2, van AP II, van toepassing op zowel militaire operaties van niet-statelijke gewapende groepen als militaire operaties van regeringsstrijdkrachten. Dat wordt bevestigd door de tekst van het gemeenschappelijk artikel 3 van de Verdragen van Genève, waarin wordt bepaald dat "ieder der Partijen</p>	<p>Cela ne signifie pas pour autant que le principe de l'égalité des belligérants ne s'applique pas aux conflits armés non-internationaux. Les obligations énoncées dans les règles du DIH applicables aux conflits armés non-internationaux s'appliquent de la même manière à toutes les parties à un conflit armé non-international. Ainsi, les règles concernant le traitement des personnes détenues dans le cadre d'un conflit armé non-international (voy., par exemple, les obligations relatives au traitement humain des personnes détenues énoncées dans les articles 4-6 du Deuxième Protocole additionnel de 1977) s'appliquent aussi bien aux forces gouvernementales qu'aux groupes armés non-étatiques. De même, l'interdiction des « actes ou menaces de violence dont le but principal est de répandre la terreur parmi la population civile », énoncée dans l'article 13, §2, du PA II, s'applique tant aux opérations militaires des groupes armés non-étatiques qu'aux opérations militaires des forces armées gouvernementales. Ceci est confirmé par le texte de l'article 3 commun aux Conventions de Genève qui stipule que « chacune des parties au conflit sera tenue d'appliquer » les dispositions de l'article, une formulation qui est « fondée sur le principe d'égalité des parties au</p>

<p><i>bij het conflict gehouden” is de bepalingen van het artikel toe te passen, hetgeen stoelt op het beginsel van gelijkheid van de partijen bij het conflict (Knut DOERMAN, Liesbeth LIJNZAAD, Marco SASSOLI en Philippe SPOERRI (red.) – Commentaire de la première Convention de Genève, Genève, ICRC, 2020, § 504). België heeft bij de bekrachtiging van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake de betrokkenheid van kinderen bij gewapende conflicten, onderschreven in te stemmen met het beginsel van gelijkheid van de oorlogvoerende partijen en met de noodzaak elke discriminatie tussen regeringsstrijdkrachten en niet-gouvernementele strijdkrachten in het kader van niet-internationale gewapende conflicten te voorkomen:</i></p> <p><i>De regering van het Koninkrijk België geeft geen gevolg aan een verzoek om gerechtelijke samenwerking wanneer die zou leiden tot discriminatie tussen regeringsstrijdkrachten en niet-gouvernementele strijdkrachten in strijd met het beginsel uit het internationaal humanitair recht inzake gelijkheid van de partijen bij het conflict, daaronder begrepen in geval van een gewapend conflict dat niet internationaal van aard is. (vertaling) (Gedr. St., Senaat, gewone zitting, 2001-2002, nr. 2-1005/1, blz. 8)</i></p>	<p>conflict » (Knut DOERMAN, Liesbeth LIJNZAAD, Marco SASSOLI et Philippe SPOERRI (Eds.) – <i>Commentaire de la première Convention de Genève</i>, Genève, CICR, 2020, § 504). La Belgique a affirmé son adhésion au principe de l'égalité des belligérants et à la nécessité d'éviter toute discrimination entre forces gouvernementales et non-gouvernementales dans le cadre des conflits armés non-internationaux dans la déclaration formulée lors de la ratification du Protocole facultatif à la Convention relative aux droits de l'enfant concernant l'implication d'enfants dans les conflits armés :</p> <p><i>« Le Gouvernement du Royaume de Belgique ne donnera pas suite à une demande de coopération judiciaire lorsque celle-ci aboutirait à créer une discrimination entre forces gouvernementales et non gouvernementales en violation du principe de droit international humanitaire d'égalité des parties au conflit, y compris en cas de conflit armé n'ayant pas un caractère international. » (Doc. parl., Sén., sess. ord., 2001-2002, n°2-1005/1, p. 8)</i></p>
<p>VI. Begrip ‘dadn die vallen onder de toepasselijke regels van het internationaal humanitair recht en ermee overeenstemmen’</p>	<p>VI. La notion ‘d’actes couverts par les règles applicables du droit international humanitaire et conformes à celles-ci’</p>
<p>‘Daden die vallen onder de toepasselijke regels van het IHR’</p>	<p>- ‘Actes couverts par les règles applicables du DIH’</p>
<p>Zoals aangegeven onder punt 2 supra, is het internationaal humanitair recht <i>“een geheel van regels die, om humanitaire redenen, de gevolgen van gewapende conflicten trachten te beperken. Het beschermt personen die niet</i></p>	<p>Comme indiqué au point 2 ci-dessus, le droit international humanitaire <i>« est un ensemble de règles qui, pour des raisons humanitaires, cherchent à limiter les effets des conflits armés. Il protège les personnes</i></p>

<i>(langer) aan de vijandelijkheden deelnemen en regelt de wijze waarop ze worden gevoerd, met name door oorlogsmiddelen en - methodes te beperken.”</i>		<i>qui ne participent pas ou plus aux hostilités et règlemente la conduite des hostilités notamment en restreignant les moyens et méthodes de guerre. »</i>
Het is uitsluitend van toepassing op situaties van gewapend conflict, waaronder bezetting, en op daden die een substantiële samenhang (<i>nexus</i>) met die situaties vertonen.		Il s’applique exclusivement aux situations de conflit armé, y compris d’occupation, et aux actes ayant un lien substantiel (<i>nexus</i>) avec ces situations.
De ‘IHR-clausule’ is dus niet van toepassing op daden die niet onder het IHR vallen, bijvoorbeeld feiten zoals deelname aan een terroristische groep, financiering, rekrutering, aanzetten, opleiding tot terrorisme en afreizen, enz.; ze blijven strafbaar volgens de antiterrorismestrafwetgeving.		La « <i>clause DIH</i> » ne s’applique donc pas aux actes non couverts par le DIH comme, par exemple, les faits tels que la participation à un groupe terroriste, le financement, le recrutement, l’incitation ou encore la formation au terrorisme et le voyage, etc. qui restent punissables en droit pénal antiterroriste.
- ‘Daden die overeenstemmen met de toepasselijke regels van het IHR’		- ‘Actes conformes aux règles applicables du DIH’
Met toepassing van het nieuwe artikel, zal de cumulatie van de vervolgingen op grond van de antiterrorismewetgeving en van het IHR mogelijk zijn in de gevallen waar de bedoelde feiten gepleegd zijn in strijd met het IHR en ze oorlogsmisdaden inhouden. Daden zullen dus tegelijk als oorlogsmisdaad en als terroristisch misdrijf kunnen worden vervolgd indien de respectieve bestanddelen van die misdrijven aanwezig zijn. Enkel daden die strikt in overeenstemming zijn met het IHR zouden niet als terroristische misdrijven kunnen worden vervolgd.		En application de l’article nouveau , le cumul des poursuites sur la base de la législation antiterroriste et du DIH sera possible dans les cas où les faits visés ont été commis en violation du DIH et constituent des crimes de guerre. Des actes pourront donc être poursuivis à la fois pour crime de guerre et pour infraction terroriste si les éléments constitutifs respectifs de ces infractions sont réunis. Seuls les actes strictement conformes au DIH ne pourraient pas être poursuivis comme infractions terroristes.
De invoeging van een criterium van conformiteit met het internationaal humanitair recht in de ‘IHR-clausule’ stemt overeen met het voorstel dat aanvankelijk door België was geformuleerd tijdens de		L’insertion d’un critère de conformité au droit international humanitaire dans la « <i>clause DIH</i> » correspond à la proposition formulée à l’origine par la Belgique lors des négociations de la Convention

<p>onderhandelingen over het Internationaal Verdrag ter bestrijding van terroristische bomaanslagen van 1997, precies om te voorkomen dat een daad die in strikte overeenstemming is met het IHR strafbaar zou worden gesteld als terrorisme (zie punt 2 van de algemene bespreking, supra).</p>	<p>internationale pour la répression des attentats terroristes à l'explosif de 1997 qui avait précisément pour objet d'éviter que soit incriminé comme terroriste un acte strictement conforme au DIH (voy. le point 2 de l'exposé général, ci-dessus).</p>
<p>VII. Territoriaal toepassingsgebied</p>	<p>VII. Champ d'application territorial</p>
<p>Met betrekking tot de territoriale toepassing van de nieuwe paragraaf 1 dient te worden onderstreept dat deze doelt op "<i>daden gepleegd in het kader van een internationaal gewapend conflict</i>" en enkel betrekking heeft op daden gepleegd op het (de) grondgebied(en) waar het gewapend conflict zich afspeelt.</p>	<p>S'agissant de l'application territoriale du nouveau paragraphe 1, il convient de souligner que celui-ci vise les « <i>actes commis dans le cadre d'un conflit armé</i> » et concerne uniquement les actes perpétrés sur le(s) territoire(s) où se déroule le conflit armé.</p>
<p>B. Artikel 360, § 2</p>	<p>B. Article 360, §2</p>
<p>Paragraaf 2 van artikel 360 preciseert dat hoofdstuk 1 van titel III betreffende het terrorisme evenmin de handelingen, buiten het kader van een gewapend conflict om, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken regelt.</p>	<p>Le paragraphe 2 de l'article 360 précise que le chapitre 1 du Titre 3 sur le terrorisme ne régit pas non plus les activités menées, hors conflit armé, par les forces armées d'un État dans l'exercice de leurs fonctions officielles.</p>
<p>Deze paragraaf is gebaseerd op een tekst die is opgesteld binnen het internationaal verdragsrecht (cf. artikel 19, §2, <i>in fine</i> van het Internationaal Verdrag ter bestrijding van terroristische bomaanslagen van 15 december 1997 en soortgelijke bepalingen uit andere internationale instrumenten, aangehaald onder punt 2 van de algemene bespreking supra).</p>	<p>Ce paragraphe s'inspire d'un texte établi en droit international conventionnel (cf. l'article 19, §2, <i>in fine</i> de la Convention internationale pour la répression des attentats terroristes à l'explosif du 15 décembre 1997 et les dispositions similaires d'autres instruments internationaux cités au point 2 de l'exposé général ci-dessus).</p>
<p>Volgens België moet onder de bewoordingen "strijdkrachten van een Staat" worden verstaan: het voltallige militaire personeel</p>	<p>Pour la Belgique, il y a lieu d'entendre sous les termes « forces armées d'un Etat », l'ensemble du personnel militaire ainsi que</p>

<p>alsook de leden van het burgerpersoneel van Defensie, met name degenen die ertoe gebracht kunnen worden om <i>“aan oefeningen en operaties bij de militairen, in België of in het buitenland, deel te nemen”</i> krachtens het koninklijk besluit van 4 juli 2014 tot vaststelling van het statuut van bepaalde burgerlijke ambtenaren van het stafdepartement inlichtingen en veiligheid van de Krijgsmacht (art. 3, §5, 2) (B.S., 18 juli 2014).</p>	<p>les membres du personnel civil de la Défense, notamment ceux qui peuvent être amenés « <i>à participer à des exercices ou opérations auprès des militaires, en Belgique ou à l'étranger</i> » en vertu de l'arrêté royal du 4 juillet 2014 fixant le statut de certains agents civils du département d'état-major renseignement et sécurité des forces armées (art. 3, §5, 2) (M.B., 18 juillet 2014).</p>
<p>Tegen de handelingen, buiten het kader van een gewapend conflict om, van de strijdkrachten van een Staat in het kader van de uitoefening van hun officiële taken zal geen vervolging kunnen worden ingesteld op grond van de antiterrorismewetgeving. Deze clausule sluit niet uit, ingeval een misdrijf wordt gepleegd door de strijdkrachten, dat vervolging wordt ingesteld op grond van andere toepasselijke strafrechtelijke bepalingen. Overigens is vervolging wegens terroristische misdrijven mogelijk indien de feiten gepleegd door de strijdkrachten van een Staat zich hebben afgespeeld buiten het kader van de uitoefening van hun officiële taken of in het kader van een gewapend conflict.</p>	<p>Les activités menées, hors conflit armé, par les forces armées d'un État dans l'exercice de leurs fonctions officielles ne pourront faire l'objet de poursuites au titre de la législation anti-terroriste. Cette clause n'exclut pas, en cas de commission d'une infraction de la part des forces armées, l'exercice de poursuites sur la base d'autres dispositions pénales applicables. Par ailleurs, des poursuites pour infractions terroristes sont possibles si les faits commis par les forces armées d'un Etat l'ont été en dehors de l'exercice de leurs fonctions officielles ou dans le cadre d'un conflit armé.</p>
<p>Vrijwaringsclausule van de fundamentele rechten en vrijheden (artikel 361)</p>	<p>Clause de protection des libertés et droits fondamentaux (article 361)</p>
<p>Deze bepaling neemt de in artikel 141ter van het huidige Strafwetboek vermelde clausule ter bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden over: <i>Geen enkele bepaling van dit hoofdstuk kan worden gelezen in die zin dat zij een beperking of belemmering beoogt van fundamentele rechten of vrijheden, zoals het stakingsrecht,</i></p>	<p>Cette disposition reprend la clause de protection des libertés et droits fondamentaux figurant à l'article 141ter du Code actuel : <i>Aucune disposition du présent chapitre ne peut être interprétée comme visant à réduire ou entraver des libertés ou droits fondamentaux tels que le droit de grève, la liberté de réunion et d'association,</i></p>

de vrijheid van vergadering en vereniging, waaronder het recht om, voor de verdediging van de eigen belangen, samen met anderen vakbonden op te richten dan wel zich erbij aan te sluiten, evenals het daarmee samenhangende recht van betoging, de vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder de vrijheid van drukpers en de vrijheid van meningsuiting in andere media, en zoals onder meer verankerd in de artikelen 8 tot 11 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.	y compris le droit de fonder avec d'autres des syndicats et de s'y affilier pour la défense de ses intérêts, et le droit de manifester qui s'y rattache, la liberté d'expression, en particulier la liberté de la presse et la liberté d'expression dans d'autres médias, et tels que consacrés notamment par les articles 8 à 11 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.
HOOFDSTUK 2. AANSLAG OP EN SAMENSPANNING TEGEN DE BURGERLIJKE VREDE	CHAPITRE 2. LES ATTENTATS ET COMLOTS CONTRE LA PAIX CIVILE
Het gaat hier om misdrijven die het vredevol samenwonen van de bevolking in gevaar brengen, vandaar de term aanslag op en samenspanning tegen de burgerlijke vrede (deze term werd verkozen boven die van de civiele veiligheid, die meer verwijst naar de private veiligheid.)	Il s'agit d'infractions qui mettent en danger la cohabitation pacifique de la population, d'où le terme d'attentats ou de complots contre la paix civile (ce terme a été préféré à celui de sécurité civile qui se réfère davantage à la sécurité privée).
De begrippen "aanslag en "samenspanning" worden gedefinieerd in de artikelen 105 en 110 van het huidige Strafwetboek. Deze definities worden overgenomen en aangevuld in de voorafgaande titel van Boek 2 aangezien deze ook gebruikt worden in andere titels of hoofdstukken.	Les notions d'"attentat" et de "complot" se trouvent définies aux articles 105 et 110 du Code pénal actuel. Ces définitions sont reprises et complétées dans le titre préliminaire du Livre 2 en raison du fait qu'elles sont utilisées également dans d'autres titres ou chapitres.
Aanslag op de burgerlijke vrede (artikel 363)	L'attentat contre la paix civile (article 363)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstellingen van aanslag bedoeld in artikel 124, eerste lid en 125, eerste lid, van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition reprend les incriminations d'attentat visées à l'article 124, alinéa 1 ^{er} et 125, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal actuel.

De aanslag op de burgerlijke vrede is:		L'attentat contre la paix civile consiste à :
1° het wapenen van de burgers of het aanzetten van de burgers om zich te wapenen tegen elkaar met het oogmerk een burgeroorlog uit te lokken;		1° armer ou à amener les citoyens à s'armer les uns contre les autres dans le but de provoquer la guerre civile ;
2° het plegen van een aanslag met het oogmerk een verwoesting, massamoord of een plundering op een of meer plaatsen aan te richten (er werd geopteerd voor de meer algemene term "plaats" in plaats van gemeente).		2° commettre un attentat dans le but de provoquer la dévastation, le massacre ou le pillage dans une ou plusieurs localités (le terme plus général de « localité » a été préféré à celui de commune).
Dit misdrijf vereist als moreel bestanddeel een bijzonder opzet, met name "het oogmerk een burgeroorlog uit te lokken" of "het oogmerk een verwoesting, een massamoord of een plundering aan te richten".		Cette infraction requiert comme élément moral une intention particulière, à savoir « le but de provoquer la guerre civile » ou « le but de provoquer la dévastation, le massacre ou le pillage ».
Om de straf te laten overeenkomen met de huidige strafmaat na correctionalisering wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 5.		Afin de faire correspondre la peine au taux actuel après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 5.
Samenspanning tegen de burgerlijke vrede (artikel 364)		Le complot contre la paix civile (article 364)
Deze bepaling neemt de strafbaarstellingen van samenspanning over vermeld in artikel 124, tweede lid, en 125, tweede lid, van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend les incriminations de complot visées à l'article 124, alinéa 2 et 125, alinéa 2, du Code pénal actuel.
Samenspanning tegen de burgerlijke vrede is elke samenspanning met het oogmerk een aanslag op de burgerlijke vrede te plegen.		Le complot contre la paix civile consiste à former un complot en vue de commettre un attentat contre la paix civile
Net zoals voor de aanslag is voor dit misdrijf als moreel bestanddeel een bijzonder opzet vereist.		Comme pour l'attentat, cette infraction nécessite comme élément moral une intention particulière.

Indien men louter de overeenstemming met de huidige strafmaat van vijf tot tien jaar opsluiting zou nastreven, rekening houdend met de correctionalisering van dit type misdrijven, zou dit misdrijf bestraft moeten worden met een straf van niveau 3. Er wordt echter voor gekozen om de straf te verhogen tot een straf van niveau 4.		Si l'on opère purement la correspondance au taux de peine actuel de cinq à dix ans de réclusion en tenant compte de la correctionnalisation de ce type d'infractions, cette infraction devrait être punie d'une peine de niveau 3. Mais, il a été choisi de rehausser la peine à un niveau 4.
Vorbereiding van een aanslag op de burgerlijke vrede (artikel 365)		La préparation d'un attentat contre la paix civile (article 365)
Deze bepaling beoogt het onderscheid dat in artikel 124, tweede lid, van het huidige Strafwetboek wordt gemaakt op het vlak van de straf te hernemen.		Cette disposition entend reprendre la distinction faite sur le plan de la peine par l'article 124, alinéa 2, du Code pénal actuel.
Aldus wordt de samenspanning tegen de burgerlijke vrede bestraft met een straf van het onmiddellijk hogere niveau wanneer een gedraging werd aangenomen om de uitvoering ervan voor te bereiden.		Ainsi, le complot contre la paix civile est puni d'une peine d'un niveau immédiatement supérieur lorsqu'un acte quelconque a été commis pour en préparer l'exécution.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 366)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 366)
Deze bepaling neemt de strafuitsluitende verschoningsgrond over voorzien in artikel 136 van het huidige Strafwetboek (zie ook artikel 535 van het voorontwerp). In navolging van de opmerking van de Raad van State (advies nr. 64/126/1, nr. 78) wordt gepreciseerd dat de betrokkene aan de overheid niet alleen het bestaan van het misdrijf moet meedelen, maar ook het geheel van de informatie waarover hij beschikt met betrekking tot de omstandigheden en de daders van het misdrijf.		Cette disposition reprend la cause d'excuse d'exemption de peine prévue à l'article 136 du Code pénal actuel (voyez aussi l'article 535 de l'avant-projet). A la suite de la remarque du Conseil d'Etat (avis n° 64/126/1, n° 78), il est précisé que l'intéressé doit communiquer à l'autorité non seulement l'existence de l'infraction mais aussi l'intégralité des informations qu'il détient sur les circonstances et les auteurs de l'infraction.

HOOFDSTUK 3. VORMING VAN GEWAPENDE GROEPEN EN DEELNEMING AAN DERGELIJKE GROEPEN	CHAPITRE 3. LA CONSTITUTION DE GROUPES ARMES ET LA PARTICIPATION A DE TELS GROUPES
Dit hoofdstuk herneemt de artikelen 126 tot 135 ^{ter} van het huidige Strafwetboek ⁹ en integreert voor de coherentie ook de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden ¹⁰ . Het voorontwerp integreert echter niet het artikel 2 ^{bis} van de wet van 29 juli 1934 dat gericht is op het dragen van een wapen of van een gevaarlijk voorwerp tijdens manifestaties ¹¹ . Deze kwestie wordt geregeld door de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens en meer in het bijzonder door de artikelen 3 en 8 van deze wet betreffende de verboden wapens (artikel 3, 17° beschouwt als verboden wapens onder meer “voorwerpen en stoffen die niet als wapen zijn ontworpen, maar die werden omgevormd, gewijzigd of vermengd om als wapen te worden gebruikt en waarvan, gegeven de concrete omstandigheden, duidelijk is dat diegene die ze voorhanden	Ce chapitre reprend les articles 126 à 135 ^{ter} du Code pénal ¹² et, dans un souci de cohérence, intègre également la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées ¹³ . Toutefois, l’avant-projet n’intègre pas l’article 2 ^{bis} de la loi du 29 juillet 1934 qui vise le port d’arme ou le port d’un objet dangereux lors de manifestations ¹⁴ . Cette question se trouve en effet réglée par la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes et plus particulièrement par les articles 3 et 8 de cette loi relatifs aux armes prohibées (l’article 3, 17° reprend notamment parmi les armes prohibées « les objets et les substances qui ne sont pas conçus comme armes, mais qui ont été transformés, modifiés ou mélangés pour être utilisés comme armes et dont il apparaît clairement, étant donné les circonstances concrètes, que celui qui les détient, porte ou transporte entend

⁹ De artikelen 135^{quater} en 135^{quinquies} van het Strafwetboek zijn het onderwerp van de strafbaarstelling bedoeld in artikel 599.

¹⁰ BS 7 augustus 1934.

¹¹ Art. 2bis. Worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete van 26 frank tot 200 frank, of enkel een van beide straffen, zij die tijdens een betoging of naar aanleiding van een betoging, tijdens een vergadering of naar aanleiding van een vergadering, in het bezit worden bevonden van een voor de openbare veiligheid gevaarlijk voorwerp.

Indien het voorwerp een wapen is, bedraagt de gevangenisstraf twee maanden tot een jaar en de boete van 200 frank tot 5.000 frank.

Het voorwerp wordt in beslag genomen en de verbeurdverklaring ervan wordt uitgesproken, zelfs indien het voorwerp niet aan de veroordeelde toebehoort.

¹² Les articles 135^{quater} et 135^{quinquies} du Code pénal font l’objet de l’incrimination visée à l’article 599.

¹³ M.B., 7 août 1934.

¹⁴ Art. 2bis. Sont punis d’un emprisonnement de huit jours à six mois et d’une amende de 26 francs à 200 francs, ou d’une de ces peines seulement, ceux qui au cours d’une manifestation ou à l’occasion d’une manifestation, au cours d’une réunion ou à l’occasion d’une réunion, sont trouvés porteurs d’un objet dangereux pour la sécurité publique.

Si l’objet est une arme, l’emprisonnement sera de deux mois à un an et l’amende de 200 francs à 5.000 francs.

L’objet est saisi et la confiscation en est prononcée, même s’il n’appartient pas au condamné.

heeft, draagt of vervoert, ze wenst te gebruiken voor het toebrengen van lichamelijk letsel aan of het bedreigen van personen”).		manifestement les utiliser aux fins de menacer ou de blesser physiquement des personnes »).
Het gewapende karakter van een groep verwijst naar de definitie van de term “wapens” die eraan wordt gegeven in de voorlopige titel van onderhavig boek.		Le caractère armé d’un groupe se réfère à la définition du terme « armes » qui en est donnée dans le titre préliminaire du présent livre.
Onwettige lichte van gewapende krijgsbenden (artikel 367)		La levée illégale de troupes armées (article 367)
Deze bepaling herneemt artikel 126 van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend l’article 126 du Code pénal actuel.
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet.		L’élément moral de l’infraction est le dol général.
Om de straf in overeenstemming te brengen met de huidige strafmaat na correctionalisering wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Afin de faire correspondre la peine au taux actuellement prévu après correctionnalisation, cette infraction est punie d’une peine de niveau 3.
Deelneming aan een private milite (artikel 368)		La participation à une milice privée (article 368)
Deze bepaling integreert de strafbaarstelling van de deelneming aan een private milite in het Strafwetboek.		La présente disposition intègre dans le Code pénal l’incrimination de participation à une milice privée.
De definitie van private milite is ontleend aan artikel 1 van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden (“Elke private milite of elke andere organisatie van private personen waarvan het oogmerk is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op te treden, is verboden.”).		La définition de la milice privée est empruntée à l’article 1 ^{er} de la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées (« Sont interdites toutes milices privées ou toute autre organisation de particuliers dont l’objet est de recourir à la force, ou de suppléer l’armée ou la police, de s’immiscer dans leur action ou de se substituer à elles »).

Artikel 1, tweede lid, preciseert dat dit verbod niet van toepassing is op de ondernemingen en diensten bedoeld in de wet tot regeling van de private veiligheid. Zoals andere wettelijke bepalingen de activiteiten kunnen reglementeren van ondernemingen of groeperingen die bepaalde veiligheids- en beveiligingsfuncties verzekeren, voorziet de bepaling van het ontwerp in een algemenere formulering door de toevoeging van de woorden “buiten de gevallen bepaald in de wet”.	L’article 1 ^{er} , alinéa 2, précise que cette interdiction ne s’applique pas aux entreprises et aux services visés par la loi réglementant la sécurité privée. Comme d’autres dispositions légales peuvent règlementer des activités de sociétés ou de groupements assurant certaines fonctions de protection et de sécurité, la disposition en projet prévoit une formulation plus générale par l’ajout des mots « en dehors des cas prévus par la loi ».
De deelneming aan een private militie is het opzettelijk deelnemen aan een private militie of elke andere organisatie van private personen, opgericht buiten de gevallen in de wet bepaald, waarvan het doel is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met hun werking in te laten of in hun plaats op te treden.	Ainsi, la participation à une milice privée consiste à, délibérément, faire partie, lorsqu’elle est créée en dehors des cas prévus par la loi, d’une milice privée ou de toute autre organisation de particuliers dont l’objet est de recourir à la force, ou de suppléer l’armée ou la police, de s’immiscer dans leur action ou de se substituer à elles.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.	L’élément moral de l’infraction est le dol général.
Aangezien de huidige bepaling “diegenen die een militie of organisatie vormen in overtreding van artikel 1”, “zij die hun steun verlenen” en “zij die er deel van uitmaken” op dezelfde wijze bestraft, stelt de ontworpen bepaling voor om een onderscheid te maken tussen diegenen die een private militie leiden en diegenen die er gewoon deel van uitmaken.	Alors que la disposition actuelle réprime de la même façon « ceux qui créent une milice ou une organisation en violation de l’article 1 ^{er} », « ceux qui leur prêtent un concours » et « ceux qui en font partie », la disposition en projet propose de faire une distinction entre ceux qui dirigent une milice privée et ceux qui se bornent à en faire partie.
Het ontwerp voorziet in een straf van niveau 2 (de straf die onmiddellijk lager is aan deze die is bepaald voor een leidend persoon in een private militie – cf. infra) voor diegene die opzettelijk deel uitmaakt van een private militie.	Le projet prévoit de rendre punissable d’une peine de niveau 2 (peine immédiatement inférieure à celle applicable à celui qui dirige une milice – cf. infra) celui qui, délibérément, fait partie d’une milice privée.

Verzwaarde deelneming aan een private militie (artikel 369)		La participation à une milice privée aggravée (article 369)
Deze gedraging wordt ook bestraft door de wet van 29 juli 1934 waarbij de private militias verboden worden, maar zoals hierboven vermeld, wil de ontworpen bepaling voortaan een onderscheid maken tussen diegenen die de private militie leiden en diegenen die er enkel lid van zijn.		Ce comportement est également incriminé par la loi du 29 juillet 1934 interdisant les milices privées mais comme indiqué ci-dessus, la disposition en projet entend faire dorénavant une distinction entre ceux qui dirigent la milice privée et ceux qui en sont de simples membres.
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
In overeenstemming met de strafbaarstelling van de onwettige lichte van gewapende krijgsmannen, wordt de deelneming aan een criminele organisatie in de hoedanigheid van leidend persoon bestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme à l'incrimination de levée illégale de troupes, l'infraction de participation à une milice privée en qualité de dirigeant est punie d'une peine de niveau 3
Onwettig optreden van een groep met militair voorkomen (artikel 370)		L'exhibition illégale d'un groupe ayant l'apparence militaire (article 370)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit de artikelen 1bis, eerste lid, 1° en 2 van de wet van 29 juli 1934 en de uitzonderingen bedoeld in het tweede en derde lid van het artikel 1bis. Wat de tweede uitzondering betreft, wordt voorgesteld om de groepen die <i>uitsluitend</i> een cultureel doel nastreven toe te voegen aan de groepen die een liefdadig doel nastreven. In navolging van de opmerking van de Raad van State (advies nr. 64/126/1, nr. 79), wordt gepreciseerd dat het volstaat dat de oefening uitsluitend kadert in de beoefening van een sport die door een van de bevoegde overheden is erkend opdat het gedrag niet strafbaar zou zijn.		Cette disposition reprend l'incrimination érigée par les articles 1bis, alinéa 1 ^{er} , 1° et 2 de la loi du 29 juillet 1934 ainsi que les exceptions visées aux alinéas 2 et 3 de l'article 1bis. En ce qui concerne la seconde exception, il est proposé d'ajouter les groupes qui poursuivent <i>exclusivement</i> un but culturel à ceux qui poursuivent un but charitable. A la suite de la remarque du Conseil d'Etat (avis n° 64/126/1, n° 79), il est précisé ici qu'il suffit que l'exercice soit exclusivement exécuté dans le cadre d'un sport reconnu par une des autorités compétentes pour que le comportement ne soit pas punissable.
De notie "in het openbaar" moet begrepen worden in de zin van de definitie die eraan		La notion « en public » doit être comprise dans le sens de la définition qui en est donnée dans le titre préliminaire du Livre 2.

wordt gegeven in de inleidende titel van Boek 2.		
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Er wordt voorgesteld om dit misdrijf te straffen met een straf van niveau 1 gegeven dat het minder ernstig is dan het misdrijf van collectieve geweldstraining (zie hierna).		Il est proposé de punir cette infraction d'une peine de niveau 1 étant donné qu'elle présente une gravité moindre que l'infraction d'entraînement collectif à la violence (cf. ci-dessous).
Collectieve geweldstraining (artikel 371)		L'entraînement collectif à la violence (article 371)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit de artikelen 1bis, eerste lid, 2° en tweede lid van de wet van 29 juli 1934 en de uitzonderingen bedoeld in het tweede lid van het artikel 1bis. In navolging van de opmerking van de Raad van State (advies nr. 64/126/1, nr. 79), wordt gepreciseerd dat het volstaat dat de oefening uitsluitend kadert in de beoefening van een sport die door een van de bevoegde overheden is erkend opdat het gedrag niet strafbaar zou zijn.		Cette disposition reprend l'incrimination érigée par les articles 1bis, alinéa 1 ^{er} , 2° et 2 de la loi du 29 juillet 1934 ainsi que les exceptions visées à l'alinéa 2 de l'article 1bis. A la suite de la remarque du Conseil d'Etat (avis n° 64/126/1, n° 79), il est précisé ici qu'il suffit que l'exercice soit exclusivement exécuté dans le cadre d'un sport reconnu par une des autorités compétentes pour que le comportement ne soit pas punissable.
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Er wordt voorgesteld om aan dit misdrijf een straf van niveau 2 toe te kennen, in overeenstemming met de straf bepaald voor de deelneming aan een private militie.		Il est proposé d'assortir cette incrimination d'une peine de niveau 2 par équivalence à la peine prévue pour la participation à une milice privée.
Onwettige militaire bevelvoering (artikel 372)		L'exercice illégal d'un commandement militaire (article 372)

Deze bepaling herneemt getrouw de drie strafbare gedragingen uit artikel 127 van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition reprend fidèlement les trois comportements incriminés à l'article 127 du Code pénal actuel.
Het moreel bestanddeel is het algemeen opzet.	L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Indien men louter overeenstemming zou nastreven met de huidige strafmaat van vijf tot tien jaar opsluiting, rekening houdend met de correctionalisering van dit soort misdrijven, zou dit misdrijf moeten worden bestraft met een straf van niveau 3. Er wordt echter voor gekozen om de straf te verhogen tot een straf van niveau 4.	Si l'on opère purement la correspondance au taux de peine actuel de cinq à dix ans de réclusion en tenant compte de la correctionnalisation de ce type d'infractions, cette infraction devrait être punie d'une peine de niveau 3. Mais, il a été choisi de rehausser la peine à un niveau 4.
Leiding over en organisatie van een oproerige gewapende bende (artikel 373)	La direction et l'organisation d'une bande armée séditeuse (article 373)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstellingen uit de artikelen 128, 129 en 130 van het huidige Strafwetboek en vat ze zo samen dat er niet langer een onderscheid dient te worden gemaakt wat de straf betreft tussen het al dan niet politieke karakter van het misdrijf.	Cette disposition reprend les incriminations visées aux articles 128, 129 et 130 du Code pénal actuel en les synthétisant dès lors qu'il n'y a plus lieu de faire ici une distinction sur le plan de la peine entre le caractère politique ou non de l'infraction.
Het misdrijf vereist als moreel bestanddeel een bijzonder opzet, met name een van de oogmerken bedoeld in punten 1° en 2° van het eerste lid.	L'infraction requiert comme élément moral une intention spéciale, à savoir avoir l'une des intentions visées aux 1° et 2° de l'alinéa premier.
Om de straf te laten overeenkomen met de huidig geldende strafmaat na correctionalisering wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.	Afin de faire correspondre la peine au taux actuellement prévu après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Deelneming aan een oproerige gewapende bende (artikel 374)	La participation à une bande armée séditeuse (article 374)

Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling van deelneming aan een oproerige gewapende bende zonder daarin enig bevel te voeren of enige bediening uit te oefenen vermeld in artikel 132 van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend l'incrimination de participation à une bande armée séditionnaire sans y exercer aucun commandement ni emploi figurant à l'article 132 du Code pénal actuel.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Zoals momenteel het geval is, is de opgenomen straf de onmiddellijk lagere straf dan de straf die van toepassing is op de bevelvoerder.		Comme c'est le cas actuellement, la peine prévue est celle immédiatement inférieure à celle applicable au commandant.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 375)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 375)
Deze bepaling herneemt de strafuitsluitende verschoningsgrond uit artikel 134 van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend la cause d'excuse d'exemption de peine prévue à l'article 134 du Code pénal actuel.
Verschaffen van onderdak aan een oproerige gewapende bende (artikel 376)		La fourniture de logement à une bande armée séditionnaire (article 376)
In overeenstemming met wat bepaald is in artikel 133 van het Strafwetboek en in het voorontwerp in artikel 535 betreffende de samenspanning en aanslag, bestraft deze bepaling in dezelfde termen het verschaffen van onderdak aan een oproerige gewapende bende.		Pareillement à ce qui est prévu par l'article 133 du Code pénal actuel et dans l'avant-projet, à l'article 535 en ce qui concerne les complots et les attentats, cette disposition incrimine dans les mêmes termes la fourniture de logement à une bande armée séditionnaire.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet maar met een bijzonder kenniselement, namelijk het kennen van het doel of de aard van die bende.		L'élément moral de l'infraction est le dol général mais avec un élément de connaissance particulier, celui de connaître le but ou le caractère desdites bandes.
Om de straf te laten overeenkomen met de huidige strafmaat na correctionalisering wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3.		Par correspondance au taux actuel de peine après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.

HOOFDSTUK 4. VERENIGING MET HET OOG OP HET PLEGEN VAN EEN MISDRIJF EN CRIMINELE ORGANISATIE		CHAPITRE 4. L'ASSOCIATION EN VUE DE COMMETTRE UNE INFRACTION ET L'ORGANISATION CRIMINELLE
Dit hoofdstuk integreert hoofdstuk 1 van Titel VI van het huidige Strafwetboek, dat de bepalingen bevat die de bendevoorming en criminele organisatie bestraffen. Deze strafbaarstellingen roepen kritiek op vanwege de rechtsleer maar de auteurs van het voorontwerp zijn van mening dat deze kwesties een afzonderlijk en specifiek debat verdienen dat niet gevoerd kan worden in het kader van de huidige hervorming.		Ce chapitre intègre le chapitre 1 ^{er} du Titre VI du Code pénal actuel qui contient les dispositions incriminant l'association de malfaiteurs et l'organisation criminelle. Ces incriminations suscitent un certain nombre de critiques de la part de la doctrine mais les promoteurs de l'avant-projet estiment que ces questions méritent un débat distinct et spécifique qui ne peut être conduit dans le cadre de la présente réforme.
Afdeling 1. Vereniging met het oog op het plegen van een misdrijf		Section 1. L'association en vue de commettre une infraction
Definitie van vereniging van misdadigers (artikel 378)		La définition de l'association de malfaiteurs (article 378)
Deze bepaling van het ontwerp herneemt de definitie van de vereniging van misdadigers opgenomen in artikel 322 van het huidige Strafwetboek.		La disposition en projet reprend la définition de l'association de malfaiteurs figurant à l'article 322 du Code pénal actuel.
Volgens het Hof van Cassatie zijn de constitutieve bestanddelen van deze overtreding het bestaan van een groep personen die zich organiseren met het doel om aanslagen te plegen tegen personen of eigendommen, als misdaden of wanbedrijven omschreven, en die opzettelijk deel uitmaken van een dergelijke georganiseerde groep. Het voorwerp van dit misdrijf is de vereniging op zich en niet de door de vereniging beoogde misdrijven, die hiervan te onderscheiden zijn ¹⁵ .		Suivant la Cour de cassation, les éléments constitutifs de cette infraction sont l'existence d'un groupe de personnes organisé dans le but de commettre des attentats contre les personnes ou des propriétés, qualifiés crimes ou délits, et de faire partie, délibérément, d'un tel groupe organisé. L'objet de cette infraction est l'association en soi et non les infractions visées par l'association qui sont distinctes ¹⁶ .

¹⁵ Cass. 24 juni 2008, AR P.08.0408.N, *Pas.*, 2008, nr. 394.

¹⁶ Cass., 24 juin 2008, RG P.08.0408.N, *Pas.*, 2008, n° 394.

<p>De wetgever heeft het aantal personen vereist voor het vormen van een vereniging van misdadigers niet vastgelegd en laat aan de rechter de taak om over deze kwestie te oordelen. Zich baserend op de wil van de wetgever¹⁷, oordeelt een meerderheid van de rechtsleer dat een minimumaantal van drie personen vereist is¹⁸. In een druggerelateerde zaak was het Hof van Cassatie echter van oordeel dat in tegenstelling tot de criminele organisatie, een vereniging van misdadigers, in de zin van de artikelen 322 van het Strafwetboek en 2bis, § 3, b, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van verdovende middelen, uit slechts twee personen kan bestaan, indien de aldus samengestelde groep beschikt over een organisatie die wijst op een misdadig opzet dat klaar is om op het geëigende ogenblik ten uitvoer te worden gelegd ¹⁹.</p>		<p>Le législateur n’a pas déterminé le nombre d’individus requis pour constituer une association de malfaiteurs, laissant au juge le soin d’apprécier cette question. Se fondant sur la volonté du législateur²⁰, la doctrine considère de façon majoritaire qu’un nombre minimum de trois personnes est exigé²¹. Toutefois, dans une affaire de stupéfiants, la Cour de cassation a considéré que, contrairement à l’organisation criminelle, une association de malfaiteurs, au sens des articles 322 du Code pénal et 2bis, § 3, b, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances stupéifiantes, peut n’être composée que de deux personnes, si le groupement ainsi constitué est pourvu d’une organisation démontrant l’existence d’une résolution délictueuse prête à être mise à exécution au moment propice²².</p>
<p>In het belang van de rechtszekerheid en de duidelijkheid van de strafwet wordt voorgesteld om, zoals voor de criminele organisatie en de terroristische groepering, het minimumaantal personen vereist voor het vormen van een vereniging van misdadigers vast te leggen op drie personen (“meer dan twee personen”). In antwoord op het advies van de Hoge Raad voor de Justitie (nr. 2.3.1.) menen de auteurs van het ontwerp dat de wetgever minstens expliciet moet zijn wat dit punt betreft (minimumgrens van 2 of 3 deelnemers). Het</p>		<p>Dans un souci de sécurité juridique et de précision de la loi pénale, il est proposé de fixer, comme pour l’organisation criminelle et le groupement terroriste, à trois individus (« plus de deux individus ») le nombre minimum de personnes requis pour constituer une association de malfaiteurs. En réponse à la remarque du Conseil supérieur de la Justice (avis, point 2.3.1.), les promoteurs du projet estime que le législateur doit être, à tout le moins, explicite sur ce point (seuil de 2 ou 3 participants). Il s’agit bien entendu d’un</p>

¹⁷ J. NYPELS, *Commentaires et complément du Code pénal belge*, II, Brussel, Bruylant, 1870, p. 784.

¹⁸ M.-L. CESONI, “L’association de malfaiteurs”, in *Les infractions 5. Les infractions contre l’ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 557-558; A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, p. 173.

¹⁹ Cass. 14 september 2011, AR P.11.1040.F, *Pas.* 2011, nr. 468.

²⁰ J. Nypels, *Commentaires et complément du Code pénal belge*, t. II, Bruxelles, Bruylant, 1870, p. 784

²¹ M.-L. Cesoni, « L’association de malfaiteurs », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l’ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 557-558 ; A. De Nauw et F. Kutty, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolter Kluwer, 2014, p. 173.

²² Cass., 14 septembre 2011, RG P.11.1040.F, *Pas.*, 2011, n° 468.

gaat uiteraard om een keuze die de wetgever moet maken, maar de recent gemaakte keuzes bij de introductie van de strafbaarstellingen van criminele organisatie en terroristische groep pleiten ervoor te kiezen voor 'meer dan twee individuen'.		choix à opérer par le législateur mais les options plus récentes de ce dernier a suivies lors de l'introduction des incriminations d'organisation criminelle et de groupement terroriste plaide pour « plus de deux individus ».
Er kan ook verwezen worden naar de uitleg bij artikel 381 omtrent de criminele organisatie, meer bepaald voor wat betreft de schrapping van het beschermingsregime dat in het oude artikel 324bis, tweede lid, voorzien was voor organisaties waarvan het feitelijke oogmerk uitsluitend politiek, vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is of die uitsluitend elk ander rechtmatig oogmerk nastreeft. De Raad van State was destijds al van mening dat deze verduidelijking voor criminele organisaties hetzij overbodig was, hetzij het wetsontwerp van zijn inhoud ontdeed ²³ . Het is dus uiteraard ook onnodig om dit beschermingsregime te voorzien voor de vereniging van misdadigers.		On peut également se référer à l'explication de l'article 381 concernant les organisations criminelles, plus particulièrement en ce qui concerne la suppression du régime de protection prévu à l'ancien article 324bis, alinéa 2, pour les organisations dont l'objet réel est exclusivement d'ordre politique, syndical, philanthropique, philosophique ou religieux ou qui poursuivent exclusivement tout autre but légitime. En son temps, le Conseil d'Etat avait déjà considéré que cette précision pour les organisations criminelles était soit inutile, soit vidait le projet de loi de sa substance ²⁴ . Il est donc évidemment aussi inutile de prévoir ce régime de protection pour l'association de malfaiteurs.
Deelneming aan een vereniging van misdadigers (artikel 379)		La participation à une association de malfaiteurs (article 379)
Deze bepaling herneemt het artikel 324 van het huidige Strafwetboek, dat de gewone leden en de "gekwalficeerde medeplichtigen" ²⁵ van een vereniging van misdadigers bestraft.		Cette disposition reprend l'article 324 du Code pénal actuel qui punit les simples membres et les « complices qualifiés » ²⁶ d'une association de malfaiteurs.
De deelneming aan een vereniging van misdadigers is aldus het opzettelijk:		Ainsi, la participation à une association de malfaiteurs consiste à, délibérément :
1° deel uitmaken van een vereniging van misdadigers;		1° faire partie d'une association de malfaiteurs ;

²³ Parl. St., Kamer, 1996-1997, doc. 954/24, p. 2.

²⁴ Doc. parl., Chambre, S.O. 1996-1997, doc. 954/24, p. 2.

²⁵ Zie M.-L. CESONI, "L'association de malfaiteurs", in *Les infractions 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 568-569.

²⁶ Voy. M.-L. Cesoni, « L'association de malfaiteurs », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 568-569.

2° verschaffen van wapens ²⁷ , materiaal voor het plegen van misdrijven, onderdak, een schuilplaats of een vergaderplaats aan die vereniging of een deel ervan.		2° fournir à celle-ci ou à une partie de celle-ci des armes ²⁸ , du matériel en vue de commettre des infractions, un logement ou un lieu de retraite ou de réunion
Het moreel bestanddeel van dit misdrijf is het algemeen opzet ²⁹ .		L'élément moral de l'infraction est le dol général ³⁰ .
Om de hiërarchie tussen de straffen te respecteren in functie van het al dan niet bezitten van de hoedanigheid van leidend persoon en van de ernst van de misdrijven met het oog waarop de vereniging gevormd is, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 3 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 5 of een straf van een hoger niveau. Het wordt bestraft met een straf van niveau 2 wanneer de vereniging tot doel heeft misdrijven te plegen die strafbaar zijn met een straf van niveau 4 of een straf van een lager niveau. In het advies van de Hoge Raad voor de Justitie (nr. 2.3.1.) wordt de vraag gesteld of de strafmaat voor de bendevorming niet minstens één niveau hoger moet zijn dan dat gesteld op het basismisdrijf wanneer het misdrijf gepleegd door de bende kan worden aangetoond. De auteurs van het ontwerp benadrukken dat dit reeds het geval is,		Afin de respecter la hiérarchie dans les peines en fonction de la qualité de dirigeant ou non et de la gravité des infractions en vue desquelles l'association est constituée, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 5 ou d'un niveau supérieur. Elle est punie d'une peine de niveau 2 lorsque l'association a pour but la commission d'infractions punissables d'une peine de niveau 4 ou d'un niveau inférieur. A la suite de l'avis du Conseil supérieur de la Justice (point 2.3.1.) qui se demandait si le taux de la peine pour sanctionner l'association de malfaiteurs ne devrait pas être au moins d'un niveau supérieur à celui du délit de base lorsqu'un délit de base commis par l'association peut être démontré, les promoteurs du projet soulignent que c'est déjà le cas puisqu'en application des nouvelles règles relatives au

²⁷ De definitie van het begrip 'wapen' gegeven in de inleidende titel omvat de munitie.

²⁸ La définition de la notion d'arme donnée dans le titre préliminaire comprend les minutions.

²⁹ "Voor de personen die van een vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen deel uitmaken of aanstoker zijn, bestaat het morele bestanddeel van het misdrijf derhalve in de bewuste wil, welke ook de beweegredenen daartoe mogen zijn, van de bende lid te zijn of daarvan aanstoker te zijn. Vereist is de wil om lid te zijn van die bende of daarvan aanstoker te zijn, terwijl men bewust is van het feit dat die gevormd is om aanslagen te plegen, zonder dat vereist is dat ieder bendelid of aanstoker de persoonlijke intentie heeft om binnen de vereniging een misdrijf te plegen." (Cass. 24 juni 2008, AR P.08.0408.N, Pas. 2008, nr. 394).

³⁰ « L'élément moral de l'infraction dans le chef des personnes qui appartiennent à l'association formée dans le but d'attenter aux personnes ou aux propriétés ou qui la provoquent, est le fait de faire partie, sciemment et volontairement, de l'association ou de la provoquer quels qu'en soient les motifs. La volonté de faire partie de cette association ou de la provoquer, tout en ayant conscience du fait que celle-ci est formée dans le but de commettre des attentats, est requise, et non pas l'intention personnelle de chaque membre de l'association ou de son provocateur de commettre une infraction au sein de l'association » (Cass., 24 juin 2008, RG p.08.0408.N, Pas., 2008, n° 394).

aangezien in toepassing van de nieuwe regels inzake samenloop de rechter een hoofdstraf van het onmiddellijk hogere niveau kan uitspreken (art. 63, §3 van het ontwerp).		concours, le juge peut prononcer une peine principale du niveau immédiatement supérieur (art. 63, § 3, du projet).
Deelneming aan een vereniging van misdadigers als leidend persoon (artikel 380)		La participation à une association de malfaiteurs en qualité de dirigeant (article 380)
Zoals momenteel het geval is, wordt in zwaardere straffen voorzien wanneer de deelneming aan een vereniging van misdadigers plaatsvindt in de hoedanigheid van leidend persoon. Dit is een overname van artikel 323 van het huidige Strafwetboek met een aanpassing van de straffen (straf respectievelijk van niveau 4 en niveau 3 voor de leidende persoon in plaats van niveau 3 en niveau 2 voor een gewoon lid).		Comme c'est le cas actuellement, des peines plus graves sont prévues lorsque la participation à une association de malfaiteurs a lieu en qualité de dirigeant. Il s'agit de la reprise de l'article 323 du Code pénal actuel avec une adaptation des peines (peine respectivement de niveau 4 et niveau 3 pour le dirigeant en lieu et place de niveau 3 et niveau 2 pour le simple membre).
Afdeling 2. Criminele organisatie		Section 2. L'organisation criminelle
Definitie van criminele organisatie (artikel 381)		La définition de l'organisation criminelle (article 381)
Deze bepaling herneemt letterlijk de definitie van criminele organisatie vermeld in artikel 324bis van het huidige Strafwetboek. Om ze in overeenstemming te brengen met het huidige toepassingsgebied, verwijst de definitie naar een straf van niveau 3 of van een hoger niveau (zie advies Hoge Raad voor de Justitie, nr. 2.3.2).		Cette disposition reprend littéralement la définition de l'organisation criminelle figurant à l'article 324bis du Code pénal actuel. Afin de se conformer au champ d'application actuel, la définition se réfère à une peine de niveau 3 ou d'un niveau supérieur (voir avis du Conseil supérieur de la Justice, n° 2.3.2).
De auteurs van het wetsontwerp zijn van mening dat het niet nodig is de verduidelijking die in het tweede lid van artikel 324bis van het huidige Strafwetboek is aangebracht voor criminele organisaties, namelijk dat "[e]en organisatie waarvan het feitelijke oogmerk uitsluitend politiek,		Les promoteurs de la réforme estiment qu'il n'est pas nécessaire de reprendre pour l'organisation criminelle la précision apportée à l'alinéa 2 de l'article 324bis du Code pénal actuel aux termes duquel « [u]ne organisation dont l'objet réel est exclusivement d'ordre politique, syndical,

<p>vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is of die uitsluitend elk ander rechtmatig oogmerk nastreeft, als zodanig niet beschouwd kan worden als een criminele organisatie zoals omschreven in het eerste lid", over te nemen. Aangezien de strafbaarstelling immers is gericht tegen een gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven die strafbaar zijn met gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen, kan een dergelijke organisatie nooit een reëel doel hebben dat uitsluitend politiek, vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is, en uiteraard niet uitsluitend een rechtmatig oogmerk nastreven.</p> <p>De Raad van State was destijds al van mening dat deze verduidelijking voor criminele organisaties ofwel overbodig was, ofwel het wetsontwerp van zijn inhoud ontdeed³¹. In dezelfde zin beschouwt de doctrine dit lid als overbodig "aangezien een criminele organisatie pas crimineel wordt wanneer aan de cumulatieve voorwaarden van de definitie is voldaan"³².</p>	<p>philanthropique, philosophique ou religieux ou qui poursuit exclusivement tout autre but légitime ne peut, en tant que telle, être considérée comme une organisation criminelle au sens de l'alinéa 1e ». En effet, comme l'incrimination vise l'association structurée de plus de deux personnes, établie dans le temps, en vue de commettre de façon concertée, des crimes et délits punissables d'un emprisonnement de trois ans ou d'une peine plus grave, pour obtenir, directement ou indirectement, des avantages patrimoniaux, une telle organisation ne saurait jamais avoir un objet réel exclusivement d'ordre politique, syndical, philanthropique, philosophique ou religieux et, bien entendu, ne poursuit pas exclusivement un but légitime.</p> <p>En son temps, le Conseil d'Etat avait déjà considéré que cette précision pour les organisations criminelles était soit inutile, soit vidait le projet de loi de sa substance³³. Dans le même sens, la doctrine considère cet alinéa comme superflu « puisqu'une organisation criminelle ne devient criminelle que lorsque les conditions cumulatives de la définition sont réunies »³⁴.</p>
<p>Er kan verwezen worden naar de uitleg bij artikel 381 omtrent de criminele organisatie, meer bepaald voor wat betreft de schrapping van het beschermingsregime dat in het oude artikel 324<i>bis</i>, tweede lid, voorzien was voor organisaties waarvan het feitelijke oogmerk uitsluitend politiek, vakorganisatorisch, menslievend, levensbeschouwelijk of godsdienstig is of die uitsluitend elk ander rechtmatig oogmerk nastreeft. De Raad van State was destijds al van mening dat deze verduidelijking voor criminele organisaties</p>	<p>On peut se référer à l'explication de l'article 381 concernant les organisations criminelles, plus particulièrement en ce qui concerne la suppression du régime de protection prévu à l'ancien article 324<i>bis</i>, alinéa 2, pour les organisations dont l'objet réel est exclusivement d'ordre politique, syndical, philanthropique, philosophique ou religieux ou qui poursuivent exclusivement tout autre but légitime. En son temps, le Conseil d'Etat avait déjà considéré que cette précision pour les organisations criminelles</p>

³¹ Parl. St. Kamer, 1996-1997, doc. 954/24, p.2.

³² A. De Nauw et F. Kuty, Manuel de droit pénal spéciale, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, p. 178.

³³ Doc. parl., Chambre, S.O. 1996-1997, doc. 954/24, p. 2.

³⁴ A. De Nauw et F. Kuty, Manuel de droit pénal spéciale, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, p. 178.

hetzij overbodig was, hetzij het wetsontwerp van zijn inhoud ontdeed ³⁵ . Het is dus uiteraard ook onnodig om dit beschermingsregime te voorzien voor de vereniging van misdadigers.	était soit inutile, soit vidait le projet de loi de sa substance ³⁶ . Il est donc évidemment aussi inutile de prévoir ce régime de protection pour l'association de malfaiteurs.
Deelneming aan een criminele organisatie (artikel 382)	La participation à une organisation criminelle (article 382)
Het voorontwerp wil het onderscheid maken tussen de strafbaarstellingen bedoeld in paragrafen 1 en 2 van artikel 324 ^{ter} van het huidige Strafwetboek en die bedoeld in paragrafen 3 en 4 die verzwarende vormen zijn van deelneming aan een criminele organisatie en die bijgevolg het voorwerp uitmaken van afzonderlijke bepalingen.	L'avant-projet entend opérer la distinction entre les incriminations visées aux paragraphes 1 ^{er} et 2 de l'article 324 ^{ter} du Code pénal actuel de celles visées aux paragraphes 3 et 4 qui constituent des formes aggravées de participation à une organisation criminelle et qui, par conséquent, font l'objet de dispositions distinctes.
In navolging van de huidige situatie, is het loutere lidmaatschap van een criminele organisatie ("het deel uitmaken van") enkel strafbaar wanneer de criminele organisatie bepaalde bijzondere methodes gebruikt : intimidatie, bedreiging, geweld, listige kunstgrepen of omkoping of nog commerciële of andere structuren aanwenden om het plegen van misdrijven te verbergen of vergemakkelijken. Men moet dus het bestaan aantonen van een van deze <i>modus operandi</i> in het kader van de organisatie om diegene te kunnen straffen die er opzettelijk deel van uitmaakt ³⁷ .	A l'instar de la situation actuelle, la simple appartenance à une organisation criminelle (« faire partie ») n'est punissable que lorsque l'organisation criminelle utilise certaines méthodes particulières : l'intimidation, la menace, la violence, des manœuvres frauduleuses ou la corruption ou encore le recours à des structures commerciales ou autres pour dissimuler ou faciliter la réalisation des infractions. Il faut donc prouver l'existence d'un de ces <i>modus operandi</i> dans le cadre de l'organisation pour pouvoir sanctionner celui qui en fait partie délibérément ³⁸ .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet. Maar om van lidmaatschap te kunnen spreken, is het nodig dat de dader niet alleen weet dat het gaat om een criminele organisatie, met andere	L'élément moral de l'infraction est le dol général. Mais, pour pouvoir retenir l'appartenance, il faut que l'auteur sache non seulement qu'il s'agit d'une organisation criminelle, c'est-à-dire une

³⁵ *Parl. St.*, Kamer, 1996-1997, doc. 954/24, p. 2.

³⁶ *Doc. parl.*, Chambre, S.O. 1996-1997, doc. 954/24, p. 2.

³⁷ M.-L. CESONI, "L'organisation criminelle", in *Les infractions 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 597.

³⁸ M.-L. Cesoni, « L'organisation criminelle », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 597.

woorden een organisatie die een doelstelling van winst nastreeft door het plegen van misdrijven, maar ook dat ze een beroep doet op een van bovenvermelde methodes ³⁹ .	organisation qui poursuit un objectif de profit en recourant à la commission d'infractions, mais aussi que celle-ci recourt à l'une des méthodes visées ci-dessus ⁴⁰ .
Punt 2° van de bepaling herneemt de strafbaarstelling van deelneming aan de voorbereiding of de uitvoering van enige geoorloofde activiteit van de criminele organisatie, terwijl de dader weet dat zijn deelneming bijdraagt tot de doelstellingen ervan (art. 324ter, § 2, van het huidige Strafwetboek). Het gaat hier om het kunnen straffen van personen die, zonder lid te zijn, deelnemen aan legale activiteiten van de criminele organisatie wanneer deze personen de socio-economische basis vormen die de organisatie in staat stelt zich te ontwikkelen ⁴¹ .	Le 2° de la disposition reprend l'incrimination de participation à la préparation ou à la réalisation de toute activité licite de l'organisation criminelle, alors que l'auteur sait que sa participation contribue aux objectifs de celle-ci (art. 324ter, § 2, du Code pénal actuel). Il s'agit ici de pouvoir sanctionner les personnes qui, sans être membres, participent aux activités légales de l'organisation criminelle dès lors que ces personnes constituent la base socio-économique permettant à l'organisation de se développer ⁴² .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet, met dien verstande dat moet worden vastgesteld dat de dader wist, naast het criminele karakter van de organisatie, dat zijn deelneming bijdroeg tot de doelstellingen van de organisatie ⁴³ .	L'élément moral de l'infraction est le dol général, étant entendu qu'il doit être établi que l'auteur savait, en plus de la nature criminelle de l'organisation, que sa participation contribue aux objectifs de l'organisation ⁴⁴ .
In overeenstemming met de huidige straf wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.	Par correspondance à la peine actuellement prévue, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
In het advies van de Hoge Raad voor de Justitie (nr. 2.3.1.) wordt de vraag gesteld of de strafmaat voor de criminele organisatie	A la suite de l'avis du Conseil supérieur de la Justice (point 2.3.2.) qui se demandait si le taux de la peine pour sanctionner

³⁹ D. DEWANDELEER, "Organisations criminelles", *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 19 ; M.-L. Cesoni, "L'organisation criminelle", in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 603-604.

⁴⁰ D. Dewandeleer, « Organisations criminelles », *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 19 ; M.-L. Cesoni, « L'organisation criminelle », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 603-604.

⁴¹ M.-L. Cesoni, "L'organisation criminelle", in *Les infractions 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 605.

⁴² M.-L. Cesoni, « L'organisation criminelle », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 605.

⁴³ D. DEWANDELEER, "Organisations criminelles", *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 20.

⁴⁴ D. Dewandeleer, « Organisations criminelles », *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 20.

niet minstens één niveau hoger moet zijn dan dat gesteld op het basismisdrijf wanneer het misdrijf gepleegd door de criminele organisatie kan worden aangetoond. De auteurs van het ontwerp benadrukken dat dit reeds het geval is, aangezien in toepassing van de nieuwe regels inzake samenloop de rechter een hoofdstraf van het onmiddellijk hogere niveau kan uitspreken (art. 65, §3 van het ontwerp).		l'organisation criminelle ne devrait pas être au moins d'un niveau supérieur à celui du délit de base lorsqu'un délit de base commis par l'association peut être démontré, les promoteurs du projet soulignent que c'est déjà le cas puisqu'en application des nouvelles règles relatives au concours, le juge peut prononcer une peine principale du niveau immédiatement supérieur (art. 65, § 3, du projet).
Deelneming aan een criminele organisatie als beslissingsnemer (artikel 383)		La participation à une organisation criminelle en tant que preneur de décision (article 383)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 324ter, § 3, van het huidige Strafwetboek. Het gaat om het strenger straffen van personen die beslissingen nemen in het kader van de activiteiten van een criminele organisatie, zelfs indien deze beslissingen niet rechtstreeks verband houden met de realisatie van het misdrijf. Het is niet vereist dat de persoon die bijdraagt aan het nemen van een beslissing lid is van de organisatie, noch dat het nemen van de beslissing betrekking heeft op de illegale activiteiten van de organisatie. Het nemen van een beslissing kan ook puur occasioneel of uitzonderlijk zijn ⁴⁵ .		Cette disposition reprend l'incrimination prévue à l'article 324ter, § 3, du Code pénal actuel. Il s'agit de sanctionner plus sévèrement les personnes qui prennent des décisions dans le cadre des activités d'une organisation criminelle même si ces décisions ne sont pas en lien direct avec la réalisation d'infraction. Il n'est pas requis que la personne qui contribue à la prise de décision soit membre de l'organisation, ni que la prise de décision concerne des activités illégales de l'organisation. La prise de décision peut être également purement occasionnelle ou exceptionnelle ⁴⁶ .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet, met dien verstande dat vastgesteld moet worden dat de dader wist dat, naast het crimineel karakter van de organisatie, zijn deelname bijdroeg aan de doelstellingen van de organisatie ⁴⁷ .		L'élément moral de l'infraction est le dol général, étant entendu qu'il doit être établi que l'auteur savait, en plus de la nature criminelle de l'organisation, que sa participation contribue aux objectifs de l'organisation ⁴⁸ .

⁴⁵ Parl.St. Kamer, 1996-97, nr. 954/1, p. 7-8 ; D. DEWANDELEER, "Organisations criminelles", *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

⁴⁶ Doc.parl., Chambre, 1996-97, n° 954/1, p. 7-8 ; D. Dewandeleer, « Organisations criminelles », *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

⁴⁷ D. DEWANDELEER, "Organisations criminelles", *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

⁴⁸ D. Dewandeleer, « Organisations criminelles », *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Deelneming aan een criminele organisatie als leidend persoon (artikel 384)		La participation à une organisation criminelle en qualité de dirigeant (article 384)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 324ter, § 4, van het huidige Strafwetboek. Men bedoelt hier zonder onderscheid de wettelijke of feitelijke bestuurder ⁴⁹ .		Cette disposition reprend l'incrimination prévue à l'article 324ter, § 4, du Code pénal actuel. On vise ici indifféremment le dirigeant de droit ou de fait ⁵⁰ .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet in die zin dat de dader opzettelijk een activiteit uitvoert van het leiden van de organisatie, met kennis van het criminele karakter ervan ⁵¹ .		L'élément moral de l'infraction est le dol général, en ce sens que l'auteur exerce délibérément une activité de direction de l'organisation, en connaissant le caractère d'organisation criminelle de celle-ci ⁵² .
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 385)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 386)
Deze bepaling herneemt de strafuitsluitende verschoningsgrond voor aangifte aan de overheid uit artikel 326 van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend la cause d'excuse absolutoire de dénonciation à l'autorité prévue par l'article 326 du Code pénal actuel.
De termen "vóór enige vervolging", die verkozen werden boven de uitdrukking "vóór enig begin van vervolging", werden ontleend aan artikel 6, alinea 2, van de wet van 24 februari 1921 over de verdovende middelen en hebben dezelfde draagwijdte. Evenzo werden voor de duidelijkheid de termen "hoofdbevelvoerders of ondergeschikte bevelvoerders" vervangen door "personen die een bevelvoerende functie uitoefenen".		Les termes « avant toute poursuite » qui ont été préférés à l'expression « avant toutes poursuites commencées » sont empruntés à l'article 6, alinéa 2, de la loi du 24 février 1921 sur les stupéfiants et ont la même portée. De même, dans un souci de précision, les termes « commandants en chef ou en sous-ordre » ont été remplacés par « personnes y exerçant une fonction de commandement ».

⁴⁹ D. DEWANDELEER, "Organisations criminelles", *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

⁵⁰ D. Dewandeleer, « Organisations criminelles », *D.P.P.P.*, suppl. 2016, p. 21.

⁵¹ M.-L. CESONI, "L'organisation criminelle", in *Les infractions 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 611.

⁵² M.-L. Cesoni, « L'organisation criminelle », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 611.

<p>In navolging van de opmerking van de Raad van State (advies nr. 64/126/1, nr. 78) wordt gepreciseerd dat de betrokkene aan de overheid niet alleen het bestaan van het misdrijf moet meedelen, maar ook het geheel van de informatie waarover hij beschikt met betrekking tot de omstandigheden van het misdrijf en de personen die hierin een bevelvoerende functie uitoefenen.</p>	<p>A la suite de la remarque du Conseil d'Etat (avis n° 64/126/1, n° 78), il est précisé que l'intéressé doit communiquer à l'autorité non seulement l'existence de l'infraction mais aussi l'intégralité des informations qu'il détient sur les circonstances de l'infraction et les noms des personnes y exerçant une fonction de commandement.</p>
<p>Verbeurdverklaring (artikel 386)</p>	<p>Confiscation (article 386)</p>
<p>In antwoord op het advies van de Raad van State met betrekking tot Boek 1⁵³ werd gesteld dat in Boek 1 niet langer zal worden gerefereerd aan de verbeurdverklaring van het vermogen in het bezit van een criminele organisatie, waarin thans voorzien is bij artikel 43^{quater}, § 4, van het Strafwetboek. Bijgevolg wordt een specifieke regeling hier uitgewerkt in het raam van Boek 2, net zoals dit ook zal geschieden voor de verbeurdverklaring bij witwassen. Een afwijkende regeling m.b.t. de criminele organisatie is noodzakelijk gelet op het feit dat het een feitelijke structuur betreft met een feitelijk vermogen dat <i>in globo</i> zal bestaan uit het eigen vermogen van de onderscheiden leden (natuurlijke of rechtspersonen) dat bestaat uit zowel legale als illegale vermogenscomponenten. De verbeurdverklaring van de activa gegenereerd uit illegale activiteiten is reeds gekend onder de noemer van verbeurdverklaring van vermogensvoordelen die uit het misdrijf zijn verkregen. Het afwijkend regime voorziet dus in de verbeurdverklaring van de goederen waarover een criminele organisatie beschikt en waarvan is aangetoond dat ze nuttig zijn geweest om bij te dragen aan de criminele activiteiten van de organisatie.</p>	<p>En réponse à l'avis du Conseil d'Etat concernant le Livre 1⁵⁴, il fut proposé de ne plus se référer dans le Livre 1 à la confiscation du patrimoine dont dispose une organisation criminelle, déjà prévue par l'article 43^{quater}, § 4, du Code pénal. Par conséquent, une réglementation spécifique est donc élaborée ici dans le cadre du Livre 2, comme cela est également le cas pour la confiscation en cas de blanchiment. Un régime dérogatoire concernant l'organisation criminelle s'impose étant donné qu'il s'agit d'une structure de fait qui dispose d'un patrimoine de fait constitué globalement d'actifs appartenant à ses membres (personnes physiques ou morales) composés de biens tant d'origine légale qu'illégale. La confiscation des actifs provenant des activités illégales est déjà prévue à titre d'avantage patrimonial tiré de l'infraction. Le régime dérogatoire prévoit donc la confiscation des biens dont dispose une organisation criminelle et pour lesquels il est établi qu'ils ont été utiles pour contribuer à l'activité criminelle imputée à l'organisation.</p>

⁵³ Advies Raad van State, nr. 187.

⁵⁴ Avis du Conseil d'Etat, n° 187.

HOOFDSTUK 5. EXTERNE BEVEILIGING VAN KERNMATERIAAL EN ANDER RADIOACTIEF MATERIAAL		CHAPITRE 5. LA PROTECTION PHYSIQUE DES MATIERES NUCLEAIRES ET DES AUTRES MATIERES RADIOACTIVES
In dit hoofdstuk wordt hoofdstuk <i>Ibis</i> van titel IX van het huidige Strafwetboek, betreffende de externe beveiliging van kernmateriaal en ander radioactief materiaal, overgenomen. Het strekt ertoe de strafbaarstellingen inzake terrorisme en inzake diefstal en afpersing van kernmateriaal aan te vullen.		Ce chapitre reprend le chapitre <i>Ibis</i> du Titre IX du Code pénal actuel consacré à la protection physique des matières nucléaires et des autres matières radioactives. Il tend à compléter les incriminations en matière de terrorisme et celles de vols et extorsions de matières nucléaires.
Wegens het bijzondere risico dat het betrokken materiaal of de betrokken installaties kan of kunnen opleveren, werd ervoor gekozen om dit hoofdstuk bij de misdrijven tegen de openbare veiligheid onder te brengen.		En raison du risque particulier que peuvent présenter les matières ou installations concernées, le choix a été fait de placer dorénavant ce chapitre dans les infractions contre la sécurité publique.
Deze aangelegenheid werd recentelijk nog grondig herzien in het kader van de wet van 23 mei 2013 tot wijziging van het Strafwetboek om het in overeenstemming te brengen met het Internationaal Verdrag betreffende de bestrijding van daden van nucleair terrorisme, gedaan te New York op 14 september 2005, en met de Wijziging van het Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal, aangenomen te Wenen op 8 juli 2005 door de Conferentie van de Staten die partij zijn bij het Verdrag.		Récemment, cette matière a été revue de façon approfondie par la loi du 23 mai 2013 modifiant le Code pénal afin de le mettre en conformité avec la Convention internationale pour la répression des actes de terrorisme nucléaire, faite à New York, le 14 septembre 2005, et avec l'Amendement de la Convention sur la protection physique des matières nucléaires, adopté à Vienne le 8 juillet 2005 par la Conférence des Etats parties à la Convention.
Derhalve beperkt het voorontwerp zich tot het overnemen van de artikelen 488 <i>bis</i> tot 488 <i>quinquies</i> van het Strafwetboek en het aanpassen ervan in het licht van de nieuwe bepalingen van boek I. In antwoord op de opmerking van de Raad van State (nr. 82) wordt er hier aan herinnerd dat de vraag naar de extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische rechter eerst		Dès lors, l'avant-projet se contente de reprendre, tout en les adaptant en fonction des nouvelles dispositions du Livre I, les articles 488 <i>bis</i> à 488 <i>quinquies</i> du Code pénal. En réponse à la remarque du Conseil d'Etat (n° 82), il est rappelé ici que la question de la compétence extra-territoriale du juge belge est avant tout une question de droit

en vooral een vraag is van procedurele aard die moet worden behandeld in het kader van de regels inzake de strafprocedure (zie hieromtrent de commentaar bij artikel 3 van Boek 1.		procédural qui doit être traitée dans le cadre des règles de procédure pénale (voy. le commentaire de l'article 3 du Livre Ier).
Behandeling zonder vergunning van kernmateriaal (artikel 387)		La manipulation sans habilitation de matières nucléaires (article 387)
In deze bepaling wordt de strafbaarstelling bedoeld in artikel 488bis, § 1, van het huidige Strafwetboek getrouw overgenomen.		Cette disposition reprend de façon fidèle l'incrimination visée à l'article 488bis, § 1 ^{er} , du Code actuel.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Naar analogie met de huidige strafmaat na correctionalisering, wordt dit misdrijf gestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Verzwaarde behandeling zonder vergunning van kernmateriaal (artikel 388)		La manipulation sans habilitation de matières nucléaires aggravée (article 388)
Deze bepaling neemt de twee verzwarende omstandigheden waarin is voorzien in de paragrafen 2 en 3 van artikel 488bis over als verzwarende bestanddelen.		Cette disposition reprend à titre d'éléments aggravants les deux circonstances aggravantes prévues aux paragraphes 2 et 3 de l'article 488bis.
De straffen waarin wordt voorzien, stemmen overeen met de huidige straffen na correctionalisering.		Les taux de peine prévus correspondent aux taux de peine actuels applicables après correctionnalisation
Sabotage van kernmateriaal of van nucleaire installaties (artikel 389)		Le sabotage de matières ou d'installations nucléaires (article 389)
Artikel 488bis, § 4, van het huidige Strafwetboek bestraft diverse handelingen die gericht zijn tegen kernmateriaal of tegen installaties die verband houden met soortgelijk materiaal. Er wordt hier beoogd wat doorgaans "sabotage" van soortgelijk materiaal of van soortgelijke installaties		L'article 488bis, § 4, du Code pénal actuel sanctionne divers actes dirigés contre des matières nucléaires ou des installations en lien avec de telles matières. On vise ici ce que l'on appelle communément le « sabotage » de telles matières ou

wordt genoemd, evenals de handelingen die de werking ervan verstoren ⁵⁵ .		installations, de même que les actes qui en perturbent le fonctionnement ⁵⁶ .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
In de ontworpen bepaling wordt de bestaande strafbaarstelling ongewijzigd overgenomen en wordt voorzien in een straf van niveau 5, naar analogie met de huidige strafmaat na correctionalisering.		La disposition en projet reprend, sans la modifier, l'incrimination existante et prévoit une peine de niveau 5 par correspondance au taux actuel de peine après correctionnalisation.
Illegaal bezit van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten (artikel 390)		La possession illicite de matières ou d'engins radioactifs (article 390)
In deze bepaling wordt de eerste strafbaarstelling bedoeld in artikel 488ter van het huidige Strafwetboek, die het bewaren, vervaardigen en gebruiken beoogt, overgenomen. Zij beoogt het radioactief materiaal ander dan kernmateriaal of radioactieve instrumenten.		Cette disposition reprend la première incrimination visée à l'article 488ter du Code pénal actuel qui vise les comportements de détention, de fabrication et d'utilisation. Elle vise les matières radioactives autres que nucléaires et les engins radioactifs.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Naar analogie met de huidige strafmaat na correctionalisering, wordt dit misdrijf gestraft met een straf van niveau 4.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 4.
Sabotage van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten (artikel 391)		Le sabotage de matières radioactives ou d'engins radioactifs (article 391)
Het betreft hier de tweede strafbaarstelling bedoeld in artikel 488ter van het huidige Strafwetboek, die de sabotage van radioactief materiaal ander dan kernmateriaal of radioactieve instrumenten beoogt.		Il s'agit ici de la seconde incrimination visée à l'article 488ter du Code actuel qui vise le sabotage de matières radioactives autres que nucléaires ou d'engins radioactifs.

⁵⁵ M. DE RUE, "Les vols et extorsions en matières nucléaires", in M.-A. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Tome I. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, blz. 197.

⁵⁶ M. De Rue, « Les vols et extorsions en matières nucléaires », in M.-A. Beernaert et crts, *Les infractions. Tome I. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 197.

Dit misdrijf wordt eveneens gestraft met een straf van niveau 4.		Cette infraction est également punie d'une peine de niveau 4.
Gebruik van dwang met het oog op de overdracht van radioactief materiaal of radioactieve instrumenten of van nucleaire installaties (artikel 392)		Le recours à la contrainte en vue de la remise de matières ou engins radioactifs ou d'installations nucléaires (article 392)
Het betreft de overname van de strafbaarstelling bedoeld in artikel 488 <i>quater</i> van het huidige Strafwetboek.		Il s'agit de la reprise de l'incrimination visée à l'article 488 <i>quater</i> du Code pénal actuel.
Naar analogie met de huidige strafmaat na correctionalisering, wordt dit misdrijf gestraft met een straf van niveau 3.		Par parallélisme au taux actuel de peine applicable après correctionnalisation, cette infraction est punie d'une peine de niveau 3
Wederrechtelijke binnendringing in een nucleaire installatie (artikel 393)		L'intrusion illicite dans une installation nucléaire (article 393)
In deze bepaling wordt de strafbaarstelling bedoeld in artikel 488 <i>quinquies</i> van het huidige Strafwetboek letterlijk overgenomen.		Cette disposition reprend de façon littérale l'incrimination visée à l'article 488 <i>quinquies</i> du Code actuel.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
Dit misdrijf wordt gestraft met een straf van niveau 2, hetgeen <i>grosso modo</i> overeenstemt met de huidige strafmaat.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2, ce qui correspond <i>grosso modo</i> au taux de peine actuel.
HOOFDSTUK 6. SCHENDING VAN HAVENGEBIEDEN OF BINNENDRINGEN VAN EEN VOERTUIG		CHAPITRE 6. LA VIOLATION DE ZONES PORTUAIRES OU L'INTRUSION DANS UN VEHICULE
Deze afdeling neemt afdeling 8 <i>bis</i> over van hoofdstuk III van titel IX van het huidige Strafwetboek ("Over het binnendringen in havengebieden") ingevoegd door de wet van 20 mei 2016 tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van het zonder machtiging of toestemming binnenkomen of binnendringen in een havenfaciliteit of		Cette section reprend la section 8 <i>bis</i> du chapitre III du titre IX du Code pénal actuel («De l'intrusion dans des zones portuaires») introduite par la loi du 20 mai 2016 modifiant le Code pénal en vue d'incriminer l'entrée ou l'intrusion de toute personne non habilitée ou non autorisée dans une installation portuaire ou dans un

onroerend dan wel roerend goed binnen de grenzen van een haven.		bien immobilier ou mobilier situé à l'intérieur du périmètre d'un port.
Binnendringing in een havengebied (artikel 395)		L'intrusion dans une zone portuaire (article 395)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 546/1 van het huidige Strafwetboek.		Cette disposition reprend l'incrimination visée à l'article 546/1 du Code pénal actuel.
Binnendringing in een havengebied is het opzettelijk binnenkomen of binnendringen, zonder hiertoe gemachtigd of toegelaten te zijn, in een havenfaciliteit bedoeld in artikel 5, 6 en 7, van de wet van 5 februari 2007 inzake de maritieme beveiliging, of in een onroerend dan wel roerend goed binnen de grenzen van een haven in de zin van dezelfde wet.		L'intrusion dans une zone portuaire consiste à, délibérément, entrer ou faire intrusion, sans y avoir été habilité ni autorisé, dans une installation portuaire visée à l'article 5, 6° et 7°, de la loi du 5 février 2007 relative à la sûreté maritime, ou dans un bien immobilier ou mobilier situé à l'intérieur du périmètre du port au sens de la même loi.
Het moreel bestanddeel is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
In overeenstemming met de huidige strafmaat wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Par correspondance au taux de peine actuel, cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Verzwaarde binnendringing in een havengebied (artikel 396)		L'intrusion dans une zone portuaire aggravée (article 396)
De ontworpen bepaling herneemt de verzwarende omstandigheden uit artikel 546/2 van het huidige Strafwetboek die beschouwd worden als verzwarende bestanddelen aangezien er voorgesteld wordt dat de toepasbare straf een straf zou zijn van niveau 2.		La disposition en projet reprend les circonstances aggravantes visées à l'article 546/2 du Code pénal actuel qui sont considérées comme éléments aggravants puisqu'il est proposé que la peine applicable soit une peine de niveau 2.
Zo wordt het binnendringen in een havengebied bestraft met een straf van niveau 2:		Ainsi, l'intrusion dans une zone portuaire est punie d'une peine de niveau 2 :
1° indien van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;		1° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle;

2° indien het bij nacht werd gepleegd;		2° si elle a été commise pendant la nuit;
3° indien het werd gepleegd door twee of meer personen;		3° si elle a été commise par deux personnes ou plus;
4° indien het werd gepleegd met een bedrieglijk opzet of het oogmerk te schaden;		4° si elle a été commise avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire;
5° indien het werd gepleegd door middel van geweld of bedreigingen;		5° si elle a été commise à l'aide de violences ou de menaces;
6° indien de dader binnengegaan is of binnengedrongen is in een kritieke infrastructuur in de zin van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructures.		6° si la personne est entrée ou a fait intrusion dans une infrastructure critique au sens de la loi du 1er juillet 2011 relative à la sécurité et la protection des infrastructures critiques.
<p>De artikelen 396<i>bis</i> en 396<i>ter</i> hernemen, met enkele aanpassingen, de artikelen van het wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van het zonder machtiging of toestemming binnenkomen of binnendringen van een voertuig, een vaartuig, een wagon, een container, een oplegger of een vliegtuig (Parl.St., Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1729/001).</p> <p>Op dit moment bestaat geen juridische grond om inklimmers buiten de haven te bestraffen. Het gaat hier om inklimming op parkings, industriezones, ... Net zoals in de haven van Zeebrugge, worden er op andere hotspots dezelfde terugkerende personen staande gehouden. Deze wetsbepaling zal het mogelijk maken om ook daar een zekere afschrikking op punt te stellen. Overlast door inklimmers wordt aangepakt. De strafbepaling is tevens een afschrikkingsmiddel naar de mensensmokkelaars die hun strategieën zullen moeten aanpassen.</p>		<p>Les articles 396<i>bis</i> et 396<i>ter</i> reprennent, moyennant quelques adaptations, les articles de la proposition de loi modifiant le Code pénal en vue d'incriminer l'entrée ou l'intrusion de toute personne non habilitée ou non autorisée dans un véhicule, un navire, un wagon, un conteneur, une semi-remorque ou un avion (Doc. parl., Chambre, sess. ord., 2020-2021, doc. n°55-1729/001).</p> <p>À l'heure actuelle, il n'existe aucune base légale pour punir les grimpeurs en dehors du port. Cela concerne l'escalade dans les parkings, les zones industrielles, ... Tout comme dans le port de Zeebrugge, les mêmes personnes de retour sont arrêtées dans d'autres points chauds. Cette disposition légale permettra d'établir là aussi un certain moyen de dissuasion. Les nuisances causées par les grimpeurs sont abordées. La disposition pénale est également dissuasive pour les passeurs qui devront ajuster leurs stratégies.</p> <p>Plus la police et le pouvoir judiciaire auront d'occasions d'agir, plus l'effet dissuasif sera important. Il est remédié à une lacune de la</p>

Hoe meer mogelijkheden politie en gerecht hebben om op te treden, hoe groter het afschrikkingseffect zal worden. Een lacune in de wet wordt verholpen. Deze nieuwe strafbepaling maakt deel uit van een barrièremodel dat dient opgezet te worden om mensensmokkelaars te ontraden om de parkings en industrieterreinen te gebruiken als opstapplaatsen. Nu bestaat er niets en de criminele organisaties weten dat ook. Migranten worden bijvoorbeeld geïdentificeerd en dan weer los gelaten. Dit is niet langer wenselijk. Indien de mogelijkheid tot detectie met een vergelding in een strafbepaling wordt opgenomen zal dit tevens gevolgen hebben voor het "businessmodel" van de mensensmokkelaars.

Het voorstel viseert ook de gevallen waar er van geweld geen sprake is. Ook in die gevallen moet men kunnen optreden.

Het voorstel viseert eenieder, dus niet enkel transmigranten. Het discrimineert niet en viseert niet één bepaalde groep.

Zonder strafbepaling kan tot op heden niet effectief en efficiënt worden opgetreden door de politie. Wat ze eventueel kunnen doen, is bestuurlijk aanhouden met als gevolg dat de daders binnen de kortste keren weer op straat staan en het opnieuw proberen. Er moet bijkomend aan verhoogde controles op parkings en aanvoerwegen ook de mogelijkheid aan de politie worden geboden om op basis van een vermeende strafrechtelijke inbreuk in te grijpen. In het ontwerp van Wetboek van Strafrecht wordt hoofdstuk 6 van titel 3 gewijzigd. De voorgestelde titel is eenvoudiger geformuleerd door alleen te verwijzen naar "voertuigen".

loi. Cette nouvelle disposition pénale s'inscrit dans un modèle de barrière qui devrait être mis en place pour décourager les passeurs d'utiliser les parkings et les zones industrielles comme points d'embarquement. Maintenant, rien n'existe et les organisations criminelles le savent aussi. Les migrants, par exemple, sont identifiés puis relâchés. Ce n'est plus souhaitable. Si la possibilité de détection par des représailles est incluse dans une disposition pénale, cela aura également des conséquences sur le « modèle économique » des passeurs.

La proposition cible également les cas où il n'y a pas de violence. Dans ces cas aussi, il doit être possible d'agir.

La proposition s'adresse à tout le monde, pas seulement aux transmigrants. Il ne fait pas de discrimination et ne cible pas un groupe particulier.

À ce jour, la police ne peut agir de manière efficace et efficiente sans disposition pénale. Ce qu'ils peuvent éventuellement faire, c'est arrêter administrativement avec pour résultat que les auteurs sont de retour dans la rue en un rien de temps et réessayent. Outre le renforcement des contrôles sur les parkings et les routes d'approvisionnement, la police doit également avoir la possibilité d'intervenir sur la base d'une infraction pénale présumée.

Dans le projet de Code pénal, l'intitulé du chapitre 6 du titre 3 du code pénal en projet est modifié. L'intitulé qui est proposé est formulé de manière plus simple en faisant référence uniquement « aux véhicules ».

<p>Binnendringen in een voertuig (art. 396<i>bis</i>).</p> <p>Voor meer precisie en duidelijkheid stelt een specifiek artikel het binnendringen in voertuigen strafbaar. De definitie van het strafbare feit is uniform met die van de binnendringen in een havengebied met de beschrijving van het materiële element en het morele element ervan.</p> <p>In het wetsvoorstel is de straf die wordt opgelegd die van artikel 546/1. Op dit artikel staat een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een boete van zesentwintig euro tot vijfhonderd euro. In het ontwerp van Strafwetboek gaat artikel 396<i>bis</i> vergezeld van een straf van niveau 1, die overeenstemt met de huidige straf en het niveau bepaald in artikel 395 van het ontwerp van Strafwetboek.</p>	<p>L'intrusion dans un véhicule (art. 396<i>bis</i>)</p> <p>Pour plus de précision et de clarté, un article spécifique incrimine l'intrusion dans les véhicules. La définition de l'incrimination est uniformisée sur celle de l'intrusion dans une zone portuaire avec la description de son élément matériel et de son élément moral.</p> <p>Dans la proposition de loi, la peine qui est prescrite est celle de l'article 546/1. Cet article est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et/ou d'une amende de vingt-six euros à cinq cents euros. Dans le projet de Code pénal, l'article 396<i>bis</i> est assorti d'une peine de niveau 1 ce qui correspond à la peine actuelle et au niveau repris dans l'article 395 du projet de Code pénal.</p>
<p>Verschoningsgrond (art. 396<i>ter</i>).</p> <p>Dit artikel introduceert een verschoningsgrond voor slachtoffers van mensensmokkel die onder dwang havengebieden of voertuigen betreden.</p> <p>Indien de dader slachtoffer is van mensenhandel is artikel 252 ook van toepassing.</p> <p>Het doel van een dergelijke clause is om de mensenrechten van deze slachtoffers die van hun vrije wil zijn beroofd te beschermen, om verdere slachtofferschap te voorkomen en om een vertrouwensrelatie tot stand te brengen, zodat ze ermee instemmen mee te werken aan het strafrechtelijk onderzoek tegen de daders.</p>	<p>Cause d'excuse d'exemption de peine (396<i>ter</i>).</p> <p>Cet article introduit une cause d'excuse au bénéfice des victimes de traite des êtres humains et de trafic des êtres humains qui s'introduisent dans des zones portuaires ou des véhicules sous la contrainte.</p> <p>Si l'auteur est victime de traite, l'article 252 lui est également applicable.</p> <p>L'objectif d'une telle clause est de préserver les droits humains de ces victimes privées de leur libre arbitre, de prévenir de nouvelles victimisations, et d'établir une relation de confiance pour qu'elles acceptent de collaborer à l'enquête pénale à l'encontre des auteurs.</p>

<p>Het bestaan van dwang en het rechtstreeks verband tussen dwang en het plegen van de door het slachtoffer gepleegde strafbare feiten zal een zaak zijn voor de soevereine beoordeling van het openbaar ministerie en uiteindelijk van de rechter. Er moet worden benadrukt dat het voordeel van de clause persoonlijk zal zijn voor het slachtoffer en geen betrekking kan hebben op mogelijke medeplichtigen (tenzij zij zelf onder dwang hebben gehandeld). Indien tijdens het onderzoek blijkt dat niet is voldaan aan de ernstige elementen om de persoon als slachtoffer van mensenhandel of verzwaarde mensensmokkel te beschouwen, kan tegen de persoon vervolging worden ingesteld op grond van het gepleegde strafbare feit.</p> <p>De verschoningsgrond is beperkt tot de in dit hoofdstuk voorziene misdrijven.</p>	<p>L'existence de la contrainte et du lien direct entre celle-ci et la commission des infractions perpétrées par la victime, relèvera de l'appréciation souveraine du parquet et au final du juge. Il convient de souligner que le bénéfice de la clause sera personnel à la victime et ne pourra porter sur les éventuels complices (à moins qu'ils n'aient eux-mêmes agi sous la contrainte). S'il s'avère pendant l'enquête que les éléments sérieux permettant de considérer la personne comme une victime de traite ou de trafic aggravé ne sont pas réunis, des poursuites pourront être engagées contre la personne sur base de l'infraction commise.</p> <p>La cause d'excuse est limitée aux infractions prévues au présent chapitre.</p>
<p><u>HOOFDSTUK 7. VERBOD VAN GEZICHTSBEDEKKING IN DE PUBLIEKE RUIMTE</u></p>	<p><u>CHAPITRE 7. L'INTERDICTION DE SE CACHER LE VISAGE DANS L'ESPACE PUBLIC</u></p>
<p>Verbod van gezichtsbedekking in de publieke ruimte (artikel 396quater)</p>	<p>L'interdiction de se cacher le visage dans l'espace public (article 396quater)</p>
<p>Deze bepaling is gebaseerd op artikel 563bis van het Strafwetboek.</p>	<p>Cette disposition reprend l'article 563bis, alinéa 1er du Code pénal.</p>
<p>Het huidige artikel 563bis Sw. stelt een gevangenisstraf van een dag tot zeven dagen en/of een geldboete van 15 tot 25 euro voorop. Gelet op de actuele strafmaat wordt dit misdrijf gestraft met een straf van het laagste niveau, dus een straf van niveau 1.</p>	<p>L'actuel article 563bis du Code pénal impose un emprisonnement d'un à sept jours et/ou une amende de 15 à 25 euros. Vu le taux de peine actuel, cette infraction est punie d'une peine du niveau le plus bas, soit une peine de niveau 1.</p>
<p><u>Rechtvaardigingsgrond (artikel 369quinquies)</u></p>	<p>Cause de justification (article 396quinquies)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 563bis, tweede lid Sw.</p>	<p>Cette disposition reprend l'article 563bis, alinéa 2, du Code pénal.</p>

MEMORIE VAN TOELICHTING	EXPOSE DES MOTIFS
TITEL 4. Valsheden	Titre 4. Les faux
<p>Titel III van het huidige Strafwetboek handelt over de misdaden en wanbedrijven tegen de openbare trouw. De wetgever heeft onder deze titel een reeks misdrijven verzameld die gepleegd worden door middel van een wijziging van de waarheid en die afbreuk doen aan het vertrouwen dat het publiek hecht aan bepaalde tekens, merken en uiterlijke vormen waarop de staatsmachten en particulieren zich beroepen om de authenticiteit en betrouwbaarheid in de maatschappelijke verhoudingen te verzekeren¹.</p>	<p>Le Titre III du Code pénal actuel traite des crimes et des délits contre la foi publique. Le législateur a rassemblé sous ce titre une série d'infractions qui se commettent au moyen de l'altération de la vérité et qui portent atteinte à la confiance que le public accorde à certains signes, marques et formes extérieures auxquels le pouvoir et les particuliers ont recours pour garantir l'authenticité et la loyauté dans les rapports sociaux².</p>
<p>Voor het nieuwe Boek 2 wordt voorgesteld verschillende bepalingen die samengebracht werden onder Titel III van het Strafwetboek over te nemen onder een nieuwe titel 4, "Valsheden" genaamd.</p>	<p>Dans le nouveau Livre 2, il est proposé de reprendre plusieurs dispositions rassemblées dans le Titre III du Code pénal sous un nouveau titre 4 intitulé « Les faux ».</p>
<p>Deze titel bevat drie hoofdstukken.</p>	<p>Ce titre comprend trois chapitres.</p>
<p>Het eerste hoofdstuk herneemt de bepalingen op het gebied van valsemunterij, getiteld "Bescherming van de munt, van de effecten, van de veiligheidskenmerken en van de zegels, stempels, keurstempels en merken".</p>	<p>Le chapitre premier reprend les dispositions en matière de faux-monnayage intitulé « La protection de la monnaie, des titres, des dispositifs de sécurité et des sceaux, timbres, poinçons et marques ».</p>
<p>Misdrijven op het gebied van valsemunterij vormen een schending "(...) van het vertrouwen dat de maatschappij toekent aan de officiële munten, als gevolg van de externe garanties van hun authenticiteit. Het zijn misdrijven tegen de openbare trouw. (...) De essentie van het misdrijf van valsemunterij is het beogen te doen geloven</p>	<p>Les infractions de faux monnayage constituent des atteintes « (...) à la confiance que la société accorde aux monnaies officielles en raison des garanties extérieures de leur sincérité. Elles constituent des infractions contre la foi publique. (...) L'essence du crime de faux monnayage est de chercher à faire croire à</p>

¹ J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 7-44.

² J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 7 à 44.

in een waarde-attest dat niet bestaat, door middel van de tekens van echte munten” ³ .	une attestation de valeur qui n’existe pas, au moyen des signes de la monnaie véritable » ⁴ .
Het bevat een eerste afdeling die <i>een betekenis van enkele in dit hoofdstuk gebruikte termen</i> inhoudt.	Il comprend une première section comportant <i>une définition de quelques termes utilisés dans le chapitre</i> .
Vervolgens behandelt dit hoofdstuk:	Ce chapitre traite ensuite :
<ul style="list-style-type: none"> - bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal voor het vervaardigen van de munt of de effecten en van de veiligheidskenmerken (afdeling 2); - illegaal in omloop brengen van de munt en vervaardigen en in omloop brengen van de drukwerken of formulieren die een munt, effecten, plakpostzegels en andere zegels nabootsen (afdeling 3); - bescherming van ‘s Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud,zilver en platina (afdeling 4); - bescherming van de keurmerken van het waarborgkantoor (afdeling 5); - bescherming van zegels, de stempels en de merken van de overheden en van particulieren (afdeling 6); - bescherming van plakpostzegels en andere zegels (afdeling 7); - bescherming van de naam van de fabrikant en van de handelsnaam van een fabriek (afdeling 8). 	<ul style="list-style-type: none"> - de la protection de la monnaies, des titres, du matériel de fabrication de la monnaie ou des titres et des dispositifs de sécurité (section 2) ; - de la mise en circulation illicite de la monnaie et la fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules imitant de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs et des autres timbres (section 3) - de la protection du sceau de l’Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d’or, d’argent et de platine (section 4) ; - de la protection des marques du bureau de garantie (section 5) ; - de la protection des sceaux, des timbres et des marques des autorités et des particuliers (section 6) ; - de la protection des timbres-poste adhésifs et des autres timbres (section 7) ; - de la protection du nom du fabricant et de la raison commerciale d’une fabrique (section 8).
Dit hoofdstuk eindigt met een aantal <i>gemeenschappelijke</i> bepalingen (afdeling 9).	Ce chapitre termine avec quelques <i>dispositions communes</i> (section 9).

³ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952, 282.

⁴ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952, p.282.

Het tweede hoofdstuk behandelt valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken.		Le deuxième chapitre traite du faux en écritures ou sur d'autres supports durables et de l'usage de faux.
Het derde hoofdstuk herneemt de misdrijven inzake aanmatiging van functies, titels of een naam.		Le chapitre trois reprend les infractions d'usurpation de fonctions, de titres ou de noms.
HOOFDSTUK 1. BESCHERMING VAN DE MUNT, VAN DE EFFECTEN, VAN DE VEILIGHEIDSKENMERKEN EN VAN DE ZEGELS, STEPELS, KEURSTPELS EN MERKEN		CHAPITRE 1ER. LA PROTECTION DE LA MONNAIE, DES TITRES, DES DISPOSITIFS DE SECURITE ET DES SCEAUX, TIMBRES, POINÇONS ET MARQUES
Dit hoofdstuk betreft de misdrijven die de bestrijding van valsemunterij beogen. Het brengt de artikelen 160 tot en met 192 ^{ter} van het Strafwetboek samen en herneemt de strafbaarstelling van de wet van 11 juni 1889 met betrekking tot drukwerken of formulieren die het voorkomen van bankbiljetten of andere papieren waarden hebben.		Ce chapitre englobe les infractions qui visent à lutter contre le faux monnayage. Il rassemble les articles 160 à 192 ^{ter} du Code pénal et reprend l'incrimination que comporte la loi du 11 juin 1889 relative aux imprimés ou formules ayant l'apparence de billets de banque ou autres valeurs fiduciaires.
Het Strafwetboek bevat verschillende verouderde bepalingen gekenmerkt door het monetaire regime dat bestond op het moment dat dit werd opgesteld. Deze bepalingen maken bijvoorbeeld een onderscheid tussen "valsemunterij in geldstukken" en "valsemunterij in biljetten" ⁵ . Het Strafwetboek hanteert ook verschillende bepalingen voor de bescherming van gouden of zilveren munten, evenals munten uit andere metalen. Deze kenmerken houden niet langer verband met het huidige monetaire regime. Andere bepalingen van het Strafwetboek werden geactualiseerd onder invloed van verschillende Europese en		Le Code pénal comporte plusieurs dispositions anciennes marquées par le régime monétaire existant au moment de sa rédaction. Ces dispositions font par exemple la distinction entre le « faux monnayage métallique » et le « faux monnayage papier » ⁸ . Le Code pénal comporte également des dispositions différentes pour protéger les monnaies d'or ou d'argent ainsi que les monnaies d'autre métal. Ces caractéristiques n'ont plus de lien avec le régime monétaire actuel. D'autres dispositions du Code pénal ont été actualisées sous l'influence de plusieurs normes européennes et

⁵ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 186.

⁸ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 186.

internationale regels ⁶ . Het Strafwetboek werd vooral gewijzigd door de wet van 4 april 2001 ter versterking van de bescherming tegen valsemunterij met het oog op het in omloop brengen van de euro ⁷ . Hierdoor zijn de bepalingen in verband met valsemunterij uiteenlopend, complex en moeilijk te begrijpen.	internationales ⁹ . Le Code pénal a notamment été modifié par la loi du 4 avril 2001 relative au renforcement de la protection contre le faux monnayage en vue de la mise en circulation de l'euro ¹⁰ . Ce qui signifie que les dispositions relatives au faux monnayage sont hétéroclites, complexes et difficilement compréhensibles.
In het wetsontwerp wordt voorgesteld deze bepalingen te vereenvoudigen en te verduidelijken. Deze hervorming werd geïnspireerd door het Luxemburgse Strafwetboek, dat onlangs gewijzigd werd door de wet van 28 juli 2017 tot wijziging van het Strafwetboek en het Wetboek van Strafvordering, met het oog op het omzetten van richtlijn 2014/62/EU van het Europese Parlement en de Raad van 15 mei 2014 met betrekking tot de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten	Le projet de loi propose de simplifier et de clarifier ces dispositions. Cette réforme s'inspire du Code pénal luxembourgeois qui a été modifié récemment par la loi du 28 juillet 2017 modifiant le Code pénal et le Code de procédure pénale, en vue de transposer la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil. Le

⁶ Op internationaal niveau vormt het Internationaal Verdrag inzake de bestrijding van de valsmunterij ondertekend te Genève op 20 april 1929 samen met het protocol ervan het basisinstrument voor de strafrechtelijke bescherming tegen valsmunterij. Op Europees niveau heeft de Raad in 1999 een besluit aangenomen ter versterking van het strafrechtelijk kader voor de bescherming tegen valsmunterij met het oog op het in omloop brengen van de euro, opdat de eenheidsmunt op afdoende wijze beschermd zou zijn door middel van doeltreffende strafrechtelijke maatregelen vóór 1 januari 2002, de datum waarop de euro in omloop gebracht werd. Kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad van 29 mei 2000 voor het versterken van de bescherming tegen valsmunterij door middel van strafrechtelijke en andere sancties met het oog op het in omloop brengen van de euro beoogde de bepalingen van het Internationaal Verdrag inzake de bestrijding van de valsemunterij te vervolledigen. Het bovenvermelde kaderbesluit werd vervolgens aangevuld door kaderbesluit 2001/888/JBZ van 6 december 2001 van de Raad van de Europese Unie, voor het versterken van de bescherming tegen valsemunterij door middel van strafrechtelijke en andere sancties met het oog op het in omloop brengen van de euro. De Europese wetgever nam vervolgens een nieuw instrument aan, richtlijn 2014/62/EU van het Europese Parlement en de Raad van 15 mei 2014 met betrekking tot de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsmunterij en ter vervanging van kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad.

⁷ BS 23 juni 2001.

⁹ Au plan international, la Convention internationale pour la répression du faux monnayage signée à Genève le 20 avril 1929 accompagnée de son protocole constitue l'instrument de base de la protection pénale contre le faux monnayage. Au niveau européen, le Conseil a adopté en 1999 une résolution visant à renforcer le cadre pénal pour la protection contre le faux monnayage en vue de la mise en circulation de l'euro, afin que la monnaie unique soit protégée de façon appropriée par des mesures pénales efficaces avant le 1er janvier 2002, date de la mise en circulation de l'euro. La décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil du 29 mai 2000 visant à renforcer par des sanctions pénales et autres la protection contre le faux monnayage en vue de la mise en circulation de l'euro visait à compléter les dispositions de la convention internationale pour la répression du faux monnayage. La décision-cadre précitée a ensuite été complétée par la décision-cadre 2001/888/JAI du Conseil de l'Union européenne, du 6 décembre 2001, visant à renforcer par des sanctions pénales et autres la protection contre le faux monnayage en vue de la mise en circulation de l'euro. Le législateur européen a ensuite adopté un nouvel instrument, la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil.

¹⁰ MB, 23 juin 2001.

<p>tegen valsmunterij en ter vervanging van kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad. De Luxemburgse wetgever maakte gebruik van de wijzigingen die opgelegd werden als gevolg van het aannemen van de richtlijn om de artikelen inzake valsmunterij te herstructureren en herorganiseren¹¹.</p>	<p>législateur luxembourgeois a profité des modifications qui s'imposent suite à l'adoption de la directive pour restructurer et réorganiser les articles relatifs au faux monnayage¹².</p>
<p>De wet van 18 oktober 2017 die de richtlijn 2014/62/EU van het Europese Parlement en de Raad van 15 mei 2014 met betrekking tot de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsmunterij en ter vervanging van kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad¹³ omzet, heeft ons Strafwetboek eveneens gewijzigd. Deze wet maakt bepaalde specifieke praktijken strafbaar en verhoogt het niveau van bepaalde straffen. Deze richtlijn heeft essentieel een meer repressief kader ingevoerd met het oog op de bestrijding van valsmunterij. De ontwerptekst moet rekening houden met de door dit Europese instrument vereiste strafniveaus.</p>	<p>La loi du 18 octobre 2017 transposant la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil¹⁴ a également modifié notre Code pénal. Cette loi incrimine certaines pratiques spécifiques et augmente le niveau de certaines peines. Cette directive a en effet introduit un cadre plus répressif en vue de lutter contre le faux monnayage. Le projet de texte doit tenir compte des niveaux de sanctions exigés par cet instrument européen.</p>
<p>Het ontwerp past de voor valsmunterij voorgeschreven straffen aan in functie van de strafniveaus die beschreven staan in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek. Op de meeste misdrijven staan criminele straffen. Op enkele ervan staan correctionele straffen. Al deze straffen gaan gepaard met een bijkomende geldboete. Artikel 214 van het Strafwetboek bepaalt immers dat in de gevallen omschreven in de hoofdstukken I tot IV van deze titel en waarvoor geen geldboete in het bijzonder bepaald is, een geldboete van zesentwintig euro tot tweeduizend euro wordt uitgesproken. Het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek schrijft eveneens aanvullende geldboetes voor. Artikel 54 van Boek 1 van het</p>	<p>Le projet adapte les peines prescrites par les dispositions en matière de faux monnayage avec les niveaux de peines définis dans le projet de Livre premier du Code pénal. La plupart des infractions sont punies de peines criminelles. Certaines sont réprimées de peines correctionnelles. Ces peines sont toutes assorties d'une amende accessoire. En effet, l'article 214 du Code pénal dispose que, dans les cas prévus aux chapitres Ier à IV du présent titre et pour lesquels aucune amende n'est spécialement portée, il sera prononcé une amende de vingt-six euros à deux mille euros. Le projet de Livre premier du Code pénal prescrit également des peines d'amende accessoires. L'article 54 du Livre</p>

¹¹ Parl. dossier nr. 6997, commentaar bij artikelen, blz. 7

¹² Dossier parl. n°6997, commentaire des articles, p. 7

¹³ BS 3 november 2017.

¹⁴ MB, 3 novembre 2017.

<p>Strafwetboek specificeert het bedrag van de geldboetes. Deze boetes zijn facultatief en het bedrag ervan hangt af van het niveau van de uitgesproken hoofdstraf. Daarom neemt het wetsontwerp niet de aanvullende geldboetes over in de definitie van de strafbaarstellingen, maar wordt er gerefereerd aan de bedragen van de bijkomende geldboetes zoals voorzien in artikel 54, §1, alinea 2.</p>		<p>premier du Code pénal définit le montant de ces amendes. Ces peines sont facultatives et le montant de celles-ci dépend du niveau de la peine principale prononcée. C'est la raison pour laquelle le projet de loi ne reprend pas les amendes accessoires dans la définition de ses incriminations mais se réfère aux taux des peines d'amende accessoires tels que prévus à l'article 54, § 1er, alinéa 2.</p>
<p>Voor de bepalingen inzake valsmunterij stelt de hervorming een structuur voor die veel coherenter is. Deze begint met een reeks definities die gericht is op een vereenvoudiging van de bewoording van de strafbaarstellingen en een beter begrip van hun draagwijdte.</p>		<p>La réforme propose une structure des dispositions relatives au faux monnayage beaucoup plus cohérente. Celles-ci débutent par une série définitions qui visent à simplifier le libellé des incriminations et à mieux comprendre leur portée.</p>
<p>De bepalingen ter bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal voor het vervaardigen van de munt of de effecten en van de veiligheidsskenmerken staan eerst beschreven. Inzake ernst zijn dit de belangrijkste misdrijven. Vervolgens komen de misdrijven betreffende de belangrijkste voorbereidende handelingen inzake valsmunterij, net als van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud,zilver en platina. De sancties voor andere zegels, stempels, keurstempels en merken worden daarna besproken. De meeste strafbaarstellingen worden op dezelfde wijze gepresenteerd: de strafbaarstellingen voor namaking en vervalsing worden eerst uiteengezet. De gebruikshandelingen (het in omloop brengen, de overdracht, het nadelige gebruik, enz.) worden vervolgens besproken.</p>		<p>Les dispositions qui protègent la monnaie, les titres, le matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titre et les dispositifs de sécurité sont décrites en premier lieu. Ce sont les infractions les plus importantes en terme de gravité. Viennent ensuite les infractions relatives aux actes préparatoires du faux monnayage les plus importants tels que le sceau de l'Etat, les timbres nationaux et les poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent et de platine. Les autres sceaux, timbres, poinçons et marques sont sanctionnés par la suite. La plupart des incriminations sont présentées de la même manière : les faits de contrefaçon et de falsification sont d'abord réprimés. Les actes d'usage (la mise en circulation, le transfert, l'usage préjudiciable, etc.) sont ensuite sanctionnés.</p>
<p>Afdeling 1. Betekenis van enkele in dit hoofdstuk gebruikte termen</p>		<p>Section 1ère. Définition de quelques termes utilisés dans ce chapitre</p>

De eerste afdeling met als titel “Betekenis van enkele in dit hoofdstuk gebruikte termen” bevat een artikel dat verschillende definities samenbrengt.	La section première intitulée « <i>Définition de quelques termes utilisés dans ce chapitre</i> » comporte un article qui rassemble plusieurs définitions.
Definities (artikel 397)	Définitions (article 397)
Artikel 397 definieert verschillende begrippen:	L’article 397 définit plusieurs notions :
1° De ontwerptekst definieert wat verstaan dient te worden onder “effecten” door zich te baseren op de artikelen 173 tot en met 175 van het Strafwetboek. De wet van 14 december 2005, die betrekking heeft op de afschaffing van effecten aan toonder ¹⁵ , heeft de door de Staatskas uitgegeven biljetten aan toonder afgeschaft. Deze werden dus niet in de definitie overgenomen. Deze definitie groepeerde de obligaties en interestcoupons, de bons, de cheques en de overschrijvingen. Al deze titels zijn uitgegeven door de Staatskas. De ontwerptekst richt zich eveneens op de schuldbrieven aan toonder van de openbare schuld van een andere Staat (artikel 174 van het Strafwetboek), evenals effecten uitgegeven in een andere Staat (artikel 175 van het Strafwetboek). In dit opzicht stelt de ontwerptekst een wijziging van de terminologie voor door te specificeren dat de uitgifte van de biljetten plaatsgehad kan hebben in een “andere Staat” in plaats van “in het buitenland”. De definitie heeft ten slotte betrekking op de titels, zowel publieke als private, andere dan de titels die uitgaan van de Staat en de interestcoupons of dividenden die samenhangen met deze titels.	1° Le texte en projet définit ce qu’il faut entendre par « titres » en se basant sur les articles 173 à 175 du Code pénal. La loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur ¹⁶ a abrogé les billets au porteur émis par le Trésor public. Ceux-ci ne sont donc pas repris dans la définition. Cette définition reprend les obligations et les coupons d’intérêts y afférents, les bons, les chèques ou les virements. Tous ces titres sont émis par le Trésor public. Le projet de texte vise également les obligations de la dette publique d’un autre Etat (article 174 du Code pénal) ainsi que les titres émis dans un autre Etat (article 175 du Code pénal). A cet égard, le texte en projet propose une modification de terminologie en précisant que les billets peuvent être émis dans un « autre Etat » et non plus « à l’étranger ». La définition porte enfin sur les titres publics ou privés autres que les titres d’Etat et les coupons d’intérêt ou de dividendes afférentes à ces titres.
2° Het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten voldoet ook aan een definitie die gebaseerd is op voorwerpen of middelen die dienen	2° Le matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres répond également à une définition qui se base sur les objets ou moyens de fabrication de la monnaie et des

¹⁵ BS 23 december 2005.

¹⁶ MB, 23 décembre 2005.

<p>voor het vervaardigen van de munt en effecten zoals bedoeld in artikelen 180, 185<i>bis</i>, 186, 187 en 187<i>bis</i> van het Strafwetboek. Deze definitie heeft het voordeel dat ze alle voorwerpen of procedés beoogt, al dan niet materieel, die het namaken, veranderen en vervalsen mogelijk maken. Ook informaticamateriaal wordt beoogd.</p>	<p>titres visés aux articles 180, 185<i>bis</i>, 186, 187 et 187<i>bis</i> du Code pénal. Cette définition a l'avantage de viser tout objet ou procédé, matériel ou non, permettant la contrefaçon, l'altération et la falsification. Sont donc également visés, le matériel informatique.</p>
<p>3° Artikel 397 geeft aan welke de plakpostzegels en de andere zegels zijn die door de ontwerp tekst bedoeld worden, door zich te verlaten op artikelen 188 tot en met 190<i>bis</i> van het Strafwetboek.</p>	<p>3° L'article 397 indique quels sont les timbres-poste adhésifs et les autres timbres visés par le projet de texte en s'appuyant sur les articles 188 à 190<i>bis</i> du Code pénal.</p>
<p>De Raad van State geeft in zijn advies (punt 84) aan dat er dient over gewaakt te worden dat de in punt 4° hernomen definitie ruim genoeg dient te zijn om rekening te houden met documenten die bpost uitgeeft, alsook met documenten die uitgaan van de post van andere staten en van private bedrijven voor postdiensten. De Raad van State verwijst dienaangaande naar artikel 7 van de Richtlijn 2008/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 februari 2008 tot wijziging van Richtlijn 97/67/EG wat betreft de volledige voltooiing van de interne markt voor postdiensten in de Gemeenschap. Deze bepaling verbiedt het de nationale overheden om exclusieve of bijzondere rechten voor het vestigen of aanbieden van postdiensten te verlenen of in stand te houden. Om die reden stelt de Raad van State voor om het artikel 397, 3° te wijzigen zodat ook de andere nationale en buitenlandse plakzegels, de zegels die gedrukt worden op de documenten die bpost of de post van een andere staat uitgeeft evenals de zegels die gedrukt worden op de documenten en de frankeerwaarde die vertegenwoordigd worden door afdrukken van machines of door symbolen die uitgegeven worden of erkend worden door</p>	<p>Dans son avis (point 84), le Conseil d'Etat indique qu'il faut veiller à ce que la définition reprise au point 4° soit suffisamment large pour prendre en compte les timbres et les documents émis par bpost, ainsi que les timbres et les documents provenant du courrier d'autres États et d'entreprises privées offrant des services postaux. Le Conseil d'Etat fait référence à cet égard à l'article 7 de la directive 2008/6/CE du parlement européen et du Conseil du 20 février 2008 modifiant la directive 97/67/CE en ce qui concerne l'achèvement du marché intérieur des services postaux de la Communauté. Cette disposition interdit aux Etats membres d'accorder ou de maintenir en vigueur de droits exclusifs ou spéciaux pour la mise en place et la prestation de services postaux. C'est la raison pour laquelle le Conseil d'Etat propose de modifier l'article 397, 3° afin que la définition vise également les autres timbres adhésifs nationaux ou étrangers, les documents émis par la poste d'un autre Etat ainsi que timbres qui sont imprimés sur les documents et sur des valeurs d'affranchissement représentée par des empreintes de machines ou par des</p>

een onderneming die postdiensten aanbiedt, onder de definitie vallen.	symboles émis ou reconnus par une entreprise offrant des services postaux.
4° Tenslotte definieert dit artikel de veiligheidskenmerken door te refereren aan de Richtlijn 2014/62/EU. Het gaat over hologrammen, watermerken of andere muntbestanddelen die worden gebruikt om de munt tegen namaking of vervalsing te beveiligen.	4° Enfin, cet article définit les dispositifs de sécurité en se référant à la directive 2014/62/UE. Il s'agit des hologrammes, des filigranes et des autres éléments servant à protéger la monnaie contre la contrefaçon ou la falsification.
Door deze definities kunnen de bewoordingen van de strafbaarstellingen vereenvoudigd worden. Deze bevatten geen opsomming meer van de verschillende effecten, van de verschillende voorwerpen of middelen die dienen voor het vervaardigen van munten en effecten, enz., maar zijn gebaseerd op de in artikel 397 voorgestelde terminologie waaronder alle in het huidige Strafwetboek gehanteerde termen kunnen vallen.	Ces définitions permettent de simplifier le libellé des incriminations. Celles-ci ne comportent plus une énumération des différents titres, des différents objets ou moyens de fabrication de la monnaie et des titres, etc. mais elles s'appuient sur la terminologie proposée dans l'article 397 ce qui permet de couvrir tous les termes utilisés dans le Code pénal actuel.
Het artikel 397 stelde een definitie voor van de munt. In zijn advies ¹⁷ suggereert de Raad van State om deze uit de titel 4 te halen en te integreren in de voorafgaande titel want de munt is een begrip die ook gebruikt wordt in titel 5. Het artikel 448 die de bedriegerij omtrent de waarde van de munt strafbaar stelt verwijst naar het begrip munt zoals gedefinieerd in artikel 397. Het begrip munt wordt vanaf nu gedefinieerd in artikel 79, 28°.	L'article 397 proposait une définition de la monnaie. Dans son avis ¹⁸ , le Conseil d'Etat suggère de retirer cette définition du titre 4 et de l'intégrer dans le titre préliminaire car la monnaie est une notion qui est également utilisée dans le titre 5. En effet, l'article 448, qui incrimine la tromperie sur la valeur de la monnaie, fait référence à la notion de monnaie telle que définie à l'article 397. La notion de monnaie se trouve désormais définie dans l'article 79, 28°.
Afdeling 2. Bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal voor het vervaardigen van de munt of de effecten en van de veiligheidskenmerken.	Section 2. La protection de la monnaie, des titres, du matériel de fabrication de la monnaie ou des titres et des dispositifs de sécurité
Momenteel overlappen de strafbare feiten die betrekking hebben op muntstukken, bankbiljetten en effecten elkaar grotendeels.	A l'heure actuelle, les incriminations portant sur les pièces, les billets de banque et les titres se recoupent largement. Les

¹⁷ Advies van de Raad van State 64.121/1, nr. 22.

¹⁸ Avis du Conseil d'Etat 64.121/1, n°22.

De misdrijven inzake het materiaal voor het vervaardigen van de munt en van de effecten en veiligheidskenmerken zijn eveneens vergelijkbaar ¹⁹ . Toch staan deze bepalingen in aparte hoofdstukken van het Strafwetboek. De bepalingen inzake valsmunterij zijn derhalve niet uniform en niet duidelijk genoeg.	infractions concernant le matériel de fabrication de la monnaie et des titres et les dispositifs de sécurité sont également analogues ²⁰ . Or, ces dispositions se trouvent dans des chapitres distincts du Code pénal. En conséquence, les dispositions de faux monnayage manquent d'uniformité et de clarté.
Om de leesbaarheid en coherentie van deze bepalingen te verbeteren, stelt de ontwerptekst voor ze onder één enkele afdeling samen te brengen ²¹ . De strafbare feiten worden eveneens vereenvoudigd en verduidelijkt doordat ze enkel verwijzen naar de termen "munt", "effect", en "materiaal voor het vervaardigen van de munten en van de effecten".	Pour améliorer la lisibilité et la cohérence de ces dispositions, le projet de texte propose de les rassembler dans une seule section ²² . Les incriminations sont également simplifiées et plus compréhensibles puisqu'elles se réfèrent uniquement aux termes « monnaie », « titre », et « matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titres ».
Zo maakt afdeling 2 de volgende gedragingen strafbaar:	Ainsi, la section 2 incrimine les comportements suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - namaking en vervalsing van de munt, van de effecten, en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de effecten (artikel 399); - in omloop brengen van valse munten of valse effecten (artikel 400); 	<ul style="list-style-type: none"> - la contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres (article 399);

¹⁹ Namaking en vervalsing van gereedschap voor het vervaardigen van munten staan beschreven in hoofdstuk III van Titel II van Boek II van het Strafwetboek dat gewijd is aan de voorbereidende handelingen op het gebied van valsemunterij. De ontwerptekst stelt echter voor deze op te nemen in de bepalingen die de namaak, verandering en vervalsing van munten en effecten strafbaar stellen, aangezien al deze bepalingen nauw met elkaar samenhangen.

²⁰ La contrefaçon et la falsification du matériel destiné à la fabrication de la monnaie sont inscrites dans le chapitre III du Titre II du Livre II du Code pénal consacré aux actes préparatoires du faux monnayage. Mais le projet de texte propose de les intégrer aux dispositions qui sanctionnent la contrefaçon, l'altération et la falsification de la monnaie et des titres dès lors que toutes ces dispositions sont étroitement liées.

²¹ Deze strafbare feiten groeperen de strafbepalingen die omschreven worden in hoofdstuk I van Titel III van Boek II van het Strafwetboek dat gewijd is aan valse munten (artikelen 160, 161, 162, 163, 168, 169 en 170 van het Strafwetboek) en in hoofdstuk II van dezelfde titel met betrekking tot het namaken van openbare effecten, aandelen, schuldbrieven, rentebewijzen en bij de wet toegelaten bankbiljetten (artikelen 173, 174, 175, 176, 177 en 178 van het Strafwetboek). Een aantal strafbare feiten worden overgenomen uit hoofdstuk III, gericht op het namaken of vervalsen van stempels, keurstempels, merken, enz. (artikelen 180, leden 3 en 4, 186, leden 3 en 4, 185bis, 187bis van het Strafwetboek).

²² Ces incriminations rassemblent les dispositions pénales prescrites par le chapitre Ier du Titre III du livre II du Code pénal consacré à la fausse monnaie (articles 160, 161, 162, 163, 168, 169 et 170 du Code pénal) et du chapitre II de ce même titre portant sur la contrefaçon des effets publics, des actions, des obligations, des coupons d'intérêt et des billets de banque autorisés par la loi (articles 173, 174, 175, 176, 177 et 178 du Code pénal). Elle reprend également quelques incriminations inscrites dans le chapitre III visant la contrefaçon ou la falsification des timbres, poinçons, marques, etc. (articles 180, alinéas 3 et 4, 186, alinéas 3 et 4, 185bis, 187bis du Code pénal).

<ul style="list-style-type: none"> - overdracht van valse munten of valse effecten (artikel 401); - overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken (artikel 402); - weer in omloop brengen van de valse munt of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn (artikel 403). 	<ul style="list-style-type: none"> - la mise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres (article 400); - le transfert de fausse monnaie ou de faux titres (article 401); - le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des dispositifs de sécurité (article 402); - la remise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres reçus de bonne foi (article 403).
Afdeling 2 begint met een gemeenschappelijke bepaling.	La section 2 débute avec une disposition commune.
Gemeenschappelijke bepaling (artikel 398)	Disposition commune (article 398)
Artikel 398 is een gemeenschappelijk artikel voor de bepalingen van afdeling 2 dat gewijd is aan de bescherming van de munt, van de effecten, van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten en van de veiligheidskenmerken. Het eerste lid van deze bepaling herneemt de artikelen 170 <i>bis</i> en 177 <i>bis</i> van het Strafwetboek die in het Strafwetboek opgenomen werden door de wet van 8 oktober 2017 tot omzetting van richtlijn 2014/62/EU.	L'article 398 est un article commun aux dispositions de la section 2 consacrée à la protection de la monnaie, des titres, du matériel de fabrication de la monnaie et des titres et des dispositifs de sécurité. Cette disposition reprend, dans une alinéa 1 ^{er} , les articles 170 <i>bis</i> et 177 <i>bis</i> du Code pénal qui ont été introduits dans le Code pénal par la loi du 18 octobre 2017 transposant la directive 2014/62/UE.
Dit lid is gericht op de beveiliging van de munt vóór deze officieel in omloop gebracht wordt ²³ . De voorbereidende werken van de wet van 18 oktober 2017 bepalen dat de artikelen 170 <i>bis</i> en 177 <i>bis</i> betrekking hebben op vervalsers die, voordat biljetten en munten in omloop komen, over bepaalde informatie beschikken waardoor ze toekomstige munten kunnen kopiëren ²⁴ .	Cet alinéa vise à protéger la monnaie avant que celle-ci soit officiellement mise en circulation ²⁵ . Les travaux préparatoires de la loi du 18 octobre 2017 stipule que les articles 170 <i>bis</i> et 177 <i>bis</i> concernent les contrefacteurs qui, avant la mise en circulation des billets et des pièces, disposent des éléments d'information leur permettant de copier les futures monnaies ²⁶ .
Het tweede lid van artikel 398 bepaalt dat de straffen die voorzien zijn voor de misdrijven	Dans un alinéa 2, l'article 398 dispose que les peines prévues pour les infractions

²³ Overweging 12 van richtlijn 2014/62/EU.

²⁴ *Parl. doc.*, Kamer, gewone zitting, 2016-2017, stuk nr. 54-2589/001, blz. 21.

²⁵ Considérant 12 de la directive 2014/62/UE.

²⁶ *Doc. parl.*, Chambre, sess. ord., 2016-2017, doc. n° 54-2589/001, p.21.

met betrekking tot de euro die beschreven staan in afdeling 2, ook gelden voor dezelfde misdrijven die gepleegd worden ten overstaan van de munt die niet wettelijk gangbaar meer is of waarvan de uitgifte niet meer toegelaten is ingevolge de introductie of de aanneming van de chartale euro.	concernant l'euro décrites dans la section 2 sont applicables aux mêmes infractions commises à l'égard de la monnaie n'ayant plus cours légal ou dont l'émission n'est plus autorisée suite à l'introduction ou l'adoption de l'euro fiduciaire.
Deze bepaling herneemt artikel 192 <i>bis</i> dat aan het Strafwetboek toegevoegd werd door de bovenvermelde wet van 4 april 2001. Het ontwerp van Strafwetboek verbetert de formulering van de bepaling om deze duidelijker te maken. Dit artikel voorkomt het vervaardigen door namakers van valse muntstukken en valse bankbiljetten uitgedrukt in een oude munteenheid om te proberen deze uit te wisselen tegen euro's ²⁷ .	Cette disposition reprend l'article 192 <i>bis</i> qui a été inséré dans le Code pénal par la loi précitée du 4 avril 2001. Le projet de Code pénal améliore la rédaction de la disposition afin que celle-ci soit plus claire. Cet article évite que les contrefacteurs fabriquent des fausses pièces et faux billets de banque libellés en ancienne monnaie pour tenter de les échanger contre des euros ²⁸ .
Namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de effecten (artikel 399)	La contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres (article 399)
Artikel 399 brengt de misdrijven in verband met namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munten of van de effecten samen onder één bepaling.	L'article 399 regroupe dans une seule disposition les infractions relatives à la contrefaçon et à la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres.
Het nieuwe artikel verwijst niet langer naar het veranderen van munten zoals bedoeld in artikelen 161 en 163 van het Strafwetboek. Verandering bestaat uit het met bedrieglijk opzet verminderen van de intrinsieke waarde van muntstukken door wijziging van hun gewicht of substantie. Deze handeling komt overeen met vervalsing. Omdat dit begrip dus geen enkel nut meer heeft, behoudt het wetsontwerp enkel nog de term "ervalsing". Voor de rechtsleer is vervalsing van effecten en biljetten hetzelfde als wat verandering is	Le nouvel article ne se réfère plus à l'acte d'altération de monnaies visés par les articles 161 et 163 du Code pénal. L'altération consiste à diminuer, dans une intention frauduleuse, la valeur intrinsèque des pièces de monnaie par la modification de leur poids ou de leur substance. Cet agissement se recoupe avec l'acte de falsification. Cette notion a donc perdu toute utilité et c'est la raison pour laquelle le projet de loi ne retient que l'hypothèse de la falsification. Pour la doctrine, la

²⁷ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 202 en 203.

²⁸ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 202 et 203.

voor muntstukken. De opheffing van deze term is gericht op het vereenvoudigen en uniformiseren van de bepalingen op het gebied van valsemunterij. Deze wijziging is verwant met artikel 79, 28° van het ontwerp gewijd aan de definitie van de munt, die de begrippen biljetten en muntstukken inhoudt.	falsification est aux titres et aux billets ce que l'altération est aux pièces de monnaie. La suppression de ce terme vise à simplifier et uniformiser les dispositions en matière de faux monnayage. Cette modification est en lien avec l'article 79, 28°, du projet consacré à la définition de la monnaie laquelle englobe les notions de billets et de pièces de monnaie.
Paragraaf 1 van artikel 399 definieert de misdrijven (1°). Deze paragraaf specificeert bovendien wat het vereiste moreel bestanddeel is voor het plegen van deze misdrijven (2°). Paragraaf 2 bepaalt welk strafniveau op deze misdrijven staat (3°).	Le paragraphe 1 ^{er} de l'article 399 définit ces infractions (1°). Ce paragraphe précise en outre quel est l'élément moral exigé pour la réalisation de ces infractions (2°). Le paragraphe 2 détermine quel est le niveau de peines sanctionnant ces infractions (3°).
<i>1° Definities:</i>	<i>1° Définitions :</i>
Artikel 399, § 1 definieert namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten op basis van de definities omvat in de omzendbrief nr. 1/2013 van het College van Procureurs-generaal inzake de bestrijding van valsemunterij ²⁹ .	L'article 399, § 1 ^{er} , définit la contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres en se basant sur les définitions que comporte la circulaire n° 1/2013 du Collège des procureurs généraux relative à la lutte contre le faux monnayage ³⁰ .
Het eerste lid van paragraaf 1 behandelt het namaken van de munt, van de effecten en van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten. Dit bestaat uit het met bedrieglijk opzet namaken, door de dader, van de echte munt, effecten of materiaal bestemd tot het vervaardigen van niet-authentieke munten, effecten of gereedschappen. Deze bepaling brengt de	L'alinéa 1 ^{er} du paragraphe 1 ^{er} est relatif à la contrefaçon de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres. Celle-ci consiste dans le chef de son auteur à imiter, dans une intention frauduleuse, de la monnaie, des titres ou du matériel véritables par la fabrication de monnaies, de titres ou de matériel non authentiques. Cette

²⁹ Omzendbrief nr. 1/2013 van het College van Procureurs-generaal bij de hoven van beroep van 15 januari 2013 - Gezamenlijke circulaire van de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal, inzake de bestrijding van valsmunterij (van de euro). De omzendbrief neemt de definities over uit het naslagwerk van M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952.

³⁰ Circulaire n° 1/2013 du Collège des procureurs généraux près les Cours d'appel du 15 janvier 2013 - Circulaire commune du ministre de l'Intérieur, du ministre de la Justice et du Collège des procureurs généraux, relative à la lutte contre le faux monnayage (de l'euro). La circulaire reprend les définitions que comporte l'ouvrage de M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Les crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952.

<p>strafbare feiten samen die beschreven staan in de artikelen 160, 162, 173, 174, 175, 180, derde en vierde lid, en 186, derde en vierde lid, van het Strafwetboek. Namaking veronderstelt het vervaardigen van de munt, de effecten, of nieuw materiaal en moet de essentiële kenmerken imiteren van de munten, biljetten, enz. Bijvoorbeeld, de afdruk die aangebracht wordt op de muntstukken en die de authenticiteit ervan garandeert, moet nagemaakt worden³¹ opdat er van namaking sprake kan zijn.</p>	<p>disposition rassemble les incriminations décrites aux articles 160, 162, 173, 174, 175, 180, alinéas 3 et 4 et 186, alinéas 3 et 4, du Code pénal. La contrefaçon suppose la création de monnaie, de titres, de matériel nouveaux et doit imiter les caractères essentiels de la monnaie, des billets, etc. Par exemple, l’empreinte apposée sur les pièces de monnaie qui en garantit l’authenticité doit être imitée³² pour constituer une contrefaçon.</p>
<p>Het tweede lid heeft betrekking op het vervalsen van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten. Dit bestaat uit het met bedrieglijk opzet schenden, door de dader, van de echte munt, van de effecten of van het materiaal, teneinde hieraan wijzigingen aan te brengen. Door dit misdrijf worden de artikelen 161, 163, 173, 174, 175, 180, derde en vierde lid, en 186, derde en vierde lid, van het Strafwetboek hernomen. De definitie van vervalsing omvat het begrip van verandering van munten dat niet langer in de ontwerp tekst te vinden is. De vervalsing van een bankbiljet zou bijvoorbeeld het wijzigen van het serienummer ervan kunnen zijn³³. Vervalsing kan eveneens bestaan uit het wijzigen van het materiaal waaruit de munt bestaat door het vervangen van goud of zilver door een ander metaal of het wijzigen</p>	<p>L’alinéa 2 porte sur la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres. Ce fait consiste dans le chef de son auteur à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, à la vraie monnaie, aux vrais titres ou au vrai matériel avec une intention frauduleuse pour leur faire subir des modifications. Cette infraction vise à reprendre les articles 161, 163, 173, 174, 175, 180, alinéas 3 et 4 et 186, alinéas 3 et 4, du Code pénal. La définition de la falsification couvre la notion d’altération de monnaie qui ne se retrouve plus dans le projet de texte. Une falsification d’un billet de banque pourrait être, par exemple, la modification de son numéro d’ordre³⁵. La falsification peut également consister à modifier la matière qui constitue la pièce en remplaçant l’or ou l’argent par un autre</p>

³¹ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952, 290; J. MOINIL, “Le faux-monnayage”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, blz. 18.

³² M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952, p. 290; J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 18.

³³ J. MOINIL, “Le faux-monnayage”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 26.

³⁵ J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 26.

van het geldteken dat de waarde van de munt aangeeft ³⁴ .	métal ou modifier le signe indiquant la valeur de la pièce ³⁶ .
Het essentiële onderscheid tussen namaking en vervalsing berust op het voorwerp van het strafbare feit zelf ³⁷ . Namaking is gericht op het vervaardigen van nieuwe muntstukken, nieuwe effecten, enz., terwijl vervalsing betrekking heeft op reeds bestaande muntstukken, bankbiljetten, effecten, enz.	La distinction essentielle entre la contrefaçon et la falsification repose sur la matière même du délit ³⁸ . La contrefaçon vise la création de nouvelles pièces de monnaie, de nouveaux titres, etc. alors que la falsification portent sur des pièces de monnaie, des billets de banques, des titres, etc. déjà existants.
<i>2° Het moreel bestanddeel</i>	<i>2° L'élément moral</i>
De misdrijven van namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en van de effecten vereisen een moreel bestanddeel, zelfs indien de wettelijke bepalingen die deze feiten strafbaar stellen dit niet expliciet voorschrijven. Valse munten worden beschouwd als een vervalsing en vereisen een bijzonder opzet, zoals bij valsheid in geschriften ³⁹ . Bijgevolg moeten namaak en vervalsing gepleegd worden met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, doordat de dader zichzelf of een ander een onrechtmatig voordeel trachtte te verschaffen, doordat hij probeerde het openbare vertrouwen te ondermijnen, of doordat hij enig ander crimineel motief nastreefde. Het gaat om een impliciet	Les infractions de contrefaçon et de falsification de monnaie, de titres et de matériel destiné à la fabrication de monnaie et de titres requièrent un élément moral même si les dispositions légales qui incriminent ces faits ne le prévoient pas explicitement. La fausse monnaie est considérée comme un faux et nécessite un dol spécial comme le faux en écriture ⁴¹ . Partant, la contrefaçon et la falsification doivent être réalisée avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, soit que l'auteur ait cherché à se procurer à lui-même ou à autrui un bénéfice illicite, soit qu'il ait tenté de porter atteinte à la confiance publique, soit qu'il ait poursuivi tout autre motif criminel. Il s'agit d'un dol spécial implicite qui résulte du fait lui-même ⁴² .

³⁴ J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 18.

³⁶ J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 18.

³⁷ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952, 295.

³⁸ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952, p. 295.

³⁹ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 375 e.v., J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 21.

⁴¹ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 375 et sv., J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV4, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 21.

⁴² A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 195.

bijzonder opzet dat voortvloeit uit het feit zelf ⁴⁰ .		
Daarom stelt de ontwerptekst voor de in paragraaf 1 gedefinieerde strafbepalingen te verduidelijken door een moreel bestanddeel op te nemen in de beschrijving van de strafbaarstellingen. De misdrijven dienen gepleegd te worden “met bedrieglijk opzet”.		C’est pourquoi le projet de texte propose de clarifier les dispositions pénales définies au paragraphe 1 ^{er} en intégrant un élément moral dans la description des incriminations. Les infractions doivent être commises « dans une intention frauduleuse ».
<i>3° Het niveau van de straffen</i>		<i>3° Le niveau de peines</i>
Paragraaf 2 van artikel 399 bepaalt de straffen die op namaking en vervalsing staan.		Le paragraphe 2 de l’article 399 détermine les peines sanctionnant les faits de contrefaçon et de falsification.
Momenteel worden de meeste misdrijven inzake valsemunterij bestraft met criminele straffen. Het namaken van gouden of zilveren munten is strafbaar met een straf van tien tot vijftien jaar opsluiting, terwijl het namaken van munten van een ander metaal of munten uitgedrukt in euro strafbaar is met een straf van vijf tot tien jaar opsluiting. Het veranderen van de verschillende metalen is daarentegen strafbaar met een straf van vijf tot tien jaar opsluiting. Het Strafwetboek maakt namaking en vervalsing van biljetten en effecten daarenboven strafbaar met een straf van vijf tot tien jaar, tien tot vijftien jaar, of vijftien tot twintig jaar opsluiting. Namaking en vervalsing van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt is strafbaar met een straf van vijf tot tien jaar opsluiting. Krachtens artikel 214 van het Strafwetboek is een verplichte geldboete van 26 euro tot 2.000 euro van toepassing.		A l’heure actuelle, la plupart des infractions de faux monnayage sont punies de peines criminelles. La contrefaçon des monnaies d’or ou d’argent est punie d’une peine de réclusion de dix ans à quinze ans alors que la contrefaçon des monnaies d’autre métal ou des monnaies libellées en euro est assortie d’une peine de réclusion de cinq ans à dix ans. Par contre, la réclusion de cinq ans à dix ans vient sanctionner l’altération des différents métaux. Par ailleurs, le Code pénal punit la contrefaçon et la falsification des billets et des titres de la réclusion de cinq à dix ans, dix à quinze ans ou de quinze à vingt ans. La contrefaçon et la falsification du matériel destiné à la fabrication de monnaie sont assorties de la réclusion de cinq à dix ans. Une amende obligatoire de 26 à 2.000 euros doit être appliquée en vertu de l’article 214 du Code pénal.
De ontwerptekst stelt voor om de namaking van de munt en van de effecten en de vervalsing van de munt en van de effecten op dezelfde manier te bestraffen gezien het gaat om bijzonder gelijkaardige		Le projet de texte propose de punir la contrefaçon de la monnaie et des titres et la falsification de la monnaie et des titres d’une même peine étant donné qu’il s’agit d’incriminations fort proches protégeant le

⁴⁰ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 195.

<p>strafbaarstellingen die dezelfde belangen beschermen. De ontwerptekst beoogt deze feiten strafbaar te maken met een straf van niveau 4, die bestaat uit maximaal vijf tot tien jaar gevangenisstraf.</p>	<p>même intérêt. Les textes en projet prévoient d'assortir ces faits d'une peine de niveau 4 qui est constituée d'un emprisonnement de plus cinq ans à dix ans au plus.</p>
<p>Dit strafniveau beantwoordt aan wat voorgeschreven wordt door artikel 5.3. van richtlijn 2014/62/EU, dat de lidstaten verzoekt maatregelen te treffen ter verzekering dat het op bedrieglijke wijze vervaardigen of veranderen van munten strafbaar gesteld wordt met een maximumstraf van ten minste acht jaar gevangenisstraf.</p>	<p>Ce niveau de peines répond au prescrit de l'article 5.3. de la directive 2014/62/UE qui demande aux États membres de prendre les mesures nécessaires pour s'assurer que les faits frauduleux de fabrication ou d'altération de monnaie soient passibles d'une peine maximale d'emprisonnement d'au moins huit ans.</p>
<p>Namaking en vervalsing van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en van de effecten dient minder streng bestraft te worden dan het namaken en vervalsen van de munt of van de effecten zelf. Deze feiten worden bestraft met een straf van niveau 4. Daarom wordt voorgesteld dit misdrijf strafbaar te maken met een straf van niveau 3.</p>	<p>La contrefaçon et la falsification du matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titres doivent être punies moins sévèrement que la contrefaçon et la falsification de la monnaie ou des titres eux-mêmes. Ces faits sont sanctionnés d'une peine de niveau 4. C'est pourquoi il est proposé d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 3.</p>
<p>In omloop brengen van valse munten of valse effecten (artikel 400)</p>	<p>La mise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres (article 400)</p>
<p>Dit artikel maakt het in omloop brengen van valse munten of valse effecten strafbaar. Het eerste lid van artikel 400 definieert dit misdrijf als volgt: het in omloop brengen van valse munten of valse effecten is het met bedrieglijk opzet in omloop brengen van de nagemaakte, vervalste of beschadigde munt of effecten. Het in omloop brengen is dus de verspreiding van de munt en effecten in het economische verkeer⁴³.</p>	<p>Cet article sanctionne la mise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres. L'alinéa 1er de l'article 400 définit cette infraction comme suit : la mise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres consiste dans le chef de son auteur à mettre en circulation, dans une intention frauduleuse, de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou endommagés. La mise en circulation est donc la diffusion de la monnaie et des titres dans le circuit des échanges économiques⁴⁴.</p>

⁴³ J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 18.

⁴⁴ J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 18.

<p>Deze bepaling berust op de artikelen 168, 169, eerste lid, 176 en 177, eerste lid, van het Strafwetboek. De artikelen 168 en 176 van het Strafwetboek bestraffen derde partijen die, in overleg met de vervalsers en hun medeplichtigen, deelnemen aan het in omloop brengen van valse munten of valse effecten, evenals het invoeren op Belgisch grondgebied van valse munten en valse effecten. Artikelen 169, eerste lid, en 177, eerste lid, leggen straffen op voor derden die wetens valse munten of valse effecten aanschaffen en deze in omloop brengen. In dit geval hebben derden niet in overleg met de vervalsers of hun medeplichtigen gehandeld.</p>	<p>Cette disposition se fonde sur les articles 168, 169, alinéa 1er, 176 et 177, aliéna 1er, du Code pénal. Les articles 168 et 176 du Code pénal punissent les tiers qui, de concert avec les faussaires ou leurs complices, participent à la mise en circulation de la fausse monnaie ou de faux titres ainsi que l'importation de fausse monnaie et de faux titres sur le territoire belge. Les articles 169, aliéna 1er, et 177, aliéna 1er, sanctionnent les tiers qui se procurent de la fausse monnaie ou des faux titres avec connaissance et qui mettent ceux-ci en circulation. Dans cette hypothèse, les tiers n'ont pas agi de concert avec les faussaires ou leurs complices.</p>
<p>Het Strafwetboek maakt het in omloop brengen van valse munten enkel strafbaar wanneer dit gedaan wordt door een ander persoon dan de vervalser. Indien de uitgifte het werk is van de vervalser, beschouwde de wetgever dit als een aanvulling op de namaking of verandering en heeft het dus niet als zodanig gesanctioneerd.</p>	<p>Le Code pénal incrimine la mise en circulation de fausse monnaie uniquement lorsqu'elle est le fait d'une autre personne que le faussaire. Lorsque l'émission est l'œuvre du faussaire, le législateur l'a considéré comme le complément de la contrefaçon ou de l'altération et ne l'a donc pas réprimée en tant que telle.</p>
<p>Deze bepalingen zijn moeilijk leesbaar vermits ze een onderscheid maken met betrekking tot het voorafgaand overleg en ze twee verwijzingen inhouden naar strafbare deelneming. De ontwerptekst stelt voor deze strafbaarstellingen te vervangen door een algemene bepaling die het in omloop brengen door ieder persoon strafbaar maakt, waardoor de bewoording van de strafbaarstelling vereenvoudigd wordt en deze vlotter leesbaar wordt.</p>	<p>Ces dispositions sont peu aisées à lire dès lors qu'elles font une distinction portant sur le concert préalable et qu'elles comportent deux références à la participation punissable. Le projet de texte propose de remplacer ces infractions par une disposition générale qui punit la mise en circulation dans le chef de toute personne ce qui allège le libellé de l'incrimination et rend sa lecture plus aisée.</p>
<p>Voortaan wordt ieder persoon strafbaar in geval van het in omloop brengen van valse munten of valse effecten. De vervalser wordt ook gevisieerd door de strafbaarstelling. In dit geval is er een samenloop van misdrijven met het misdrijf dat namaking en vervalsing strafbaar stelt.</p>	<p>Désormais toute personne est pénalement punissable en cas de mise en circulation de fausse monnaie et de faux titres. La faussaire est visé par l'infraction. Dans ce cas-ci, il y aura concours d'infraction avec l'infraction qui punit la contrefaçon et la falsification.</p>

<p>Deze strafbepaling is ook gericht tegen derde partijen, ongeacht of deze al dan niet in overleg met de vervalsers of hun medeplichtigen handelden. Het misdrijf werd gepleegd, ongeacht de wijze waarop de derde partij zich de valse munt verschaft. De ontwerptekst herneemt dus niet de voorwaarde die stelt dat de dader van het misdrijf de valse muntstukken of biljetten en effecten moet aanschaffen vóór hij ze in omloop brengt, in geval van het in omloop brengen zonder voorafgaand overleg (artikelen 169, eerste lid en 177, eerste lid, van het Strafwetboek).</p>	<p>Les tiers sont également visés par la disposition pénale, que ceux-ci aient agité de concert avec les faussaires ou leurs complices ou bien sans concert avec ceux-ci. L'infraction existe quel que soit la manière dont le tiers se procure les pièces fausses. Le projet de texte ne reprend donc plus la condition selon laquelle l'auteur de l'infraction doit se procurer les fausses pièces de monnaie ou les faux billets et titres avant de les mettre en circulation dans l'hypothèse de la mise en circulation sans concert préalable (articles 169, alinéa 1er et 177, alinéa 1er, du Code pénal).</p>
<p>De ontwerptekst stelt voor niet langer te verwijzen naar het woord "uitgifte", maar eerder de bewoordingen "in omloop brengen" te gebruiken in artikel 400. Het Strafwetboek verwijst naar het woord "uitgifte" of gebruikt de bewoordingen "in omloop brengen" op willekeurige wijze. Richtlijn 2014/62/EU verwijst enkel naar het in omloop brengen. Daarom volgt de ontwerptekst dezelfde benadering. Deze precisering creëert meer uniformiteit in de strafbepalingen inzake valsmunterij en maakt deze vlotter leesbaar.</p>	<p>Le projet de texte propose de ne plus faire référence au mot « émission » mais d'utiliser plutôt les termes de « mise en circulation » dans l'article 400. Le Code pénal fait référence au mot « émission » ou utilise les termes « mise en circulation » de manière arbitraire. La directive 2014/62/UE fait uniquement référence à la mise en circulation. C'est la raison pour laquelle le texte en projet procède de la même manière. Cette précision permet d'uniformiser les dispositions pénales de faux monnayage et de faciliter la lecture de celles-ci.</p>
<p>De ontwerptekst stelt eveneens voor niet langer het "veranderen" te vermelden, omdat dit begrip al gedekt wordt onder de term vervalsing (zie artikel 399 van het ontwerp).</p>	<p>Le projet de texte propose également de ne plus viser l'acte d'« altération » puisque cette notion est couverte par la falsification (cf. article 399 du projet).</p>
<p>De artikelen 168 en 176 van het Strafwetboek maken het eveneens strafbaar valse munten en valse effecten in te voeren op Belgisch grondgebied. Dit wordt behandeld door artikel 401 van het ontwerp, dat betrekking heeft op de overdracht van valse munten of valse effecten. Daarom wordt deze strafbaarstelling hier niet hernomen.</p>	<p>Les articles 168 et 176 du Code pénal punissent également le fait d'introduire de la fausse monnaie et les faux titres sur le territoire belge. Ce fait est visé par l'article 401 du projet de texte portant sur le transfert de fausse monnaie et de faux titres. C'est la raison pour laquelle il ne reprend pas cette incrimination ici.</p>

<p>De tekst stelt ook het in omloop brengen van beschadigde munten of waardepapieren strafbaar. Deze toevoeging is in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 1210/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2010 betreffende de echtheidscontrole van euromunten en de behandeling van euromunten die ongeschikt zijn voor circulatie.</p>	<p>Le texte incrimine également la mise en circulation de la monnaie ou des titres endommagés. Cet ajout est conforme au Règlement (UE) n ° 1210/2010 du Parlement européen et du Conseil du 15 décembre 2010 concernant l'authentification des pièces en euros et le traitement des pièces en euros impropres à la circulation.</p>
<p>Bij alle beschadigde munten die worden aangeboden via de Nationale Bank van België, is er een gezamenlijk uitgewerkte procedure waarbij de deposant informatie moet geven over de herkomst en oorzaak van beschadiging. Op basis van deze informatie en na controle van de munten, wordt een rapport over de eventuele terugbetaling opgemaakt. Bij verdachte dossiers wordt ook de Federale politie op de hoogte gebracht en kan hier een strafrechtelijke zaak van komen.</p>	<p>Pour toutes les pièces endommagées présentées à la Banque Nationale de Belgique, il existe une procédure commune selon laquelle le déposant doit fournir des informations sur l'origine et la cause du dommage. Sur la base de ces informations et après inspection des pièces, un rapport est établi sur le remboursement éventuel. En cas de cas suspects, la police fédérale est également informée et une procédure pénale peut être engagée.</p>
<p>Zoals in artikel 399, neemt de ontwerptekst een moreel bestanddeel op in de beschrijving van het misdrijf. Dit schuldbestanddeel vloeit voort uit artikel 213 van het Strafwetboek dat bepaalt dat de toepassing van de straffen, gesteld tegen hen die gebruik maken van de munten, effecten, rente- of dividendbewijzen, biljetten, zegels, stempels, merken, telegrammen en geschriften welke nagemaakt, valselijk opgemaakt of vervalst zijn, slechts plaatsheeft voor zover die personen van de valse zaak gebruik maken met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden. Er wordt dus gespecificeerd dat het in omloop brengen moet plaatshebben met bedrieglijk opzet.</p>	<p>A l'instar de l'article 399, le texte en projet intègre un élément moral dans la description de l'infraction. Cet élément moral découle de l'article 213 du Code pénal qui stipule que l'application des peines portées contre ceux qui auront fait usage des monnaies, effets, coupons, billets, sceaux, timbres, poinçons, marques, dépêches télégraphiques et écrits contrefaits, fabriqués ou falsifiés, n'aura lieu qu'autant que ces personnes auront fait usage de la chose fausse, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire. Ainsi, il est précisé que la mise en circulation doit se produire dans une intention frauduleuse.</p>
<p>In het Strafwetboek wordt het in omloop brengen van valse muntstukken door derden in overleg met de vervalsers of hun medeplichtigen bestraft zoals de gerelateerde namaking of veranderingen. Dit geldt ook voor biljetten en effecten. Het in</p>	<p>Dans le Code pénal, la mise en circulation de fausses pièces de monnaie par des tiers en cas de concert avec les faussaires ou leurs complices est punie comme les contrefaçons et les altérations concernées. Il en va de même pour les billets et les</p>

omloop brengen van valse muntstukken zonder voorafgaand overleg is strafbaar met een gevangenisstraf van een maand tot drie jaar. Voor biljetten en effecten is dit een gevangenisstraf van één tot vijf jaar. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro.	titres. La mise en circulation de fausses pièces de monnaie sans concert préalable est punie d'un emprisonnement d'un mois à trois ans. Pour les billets et le titres, la peine est un emprisonnement d'un an à cinq ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal.
Het in omloop brengen bestaat uit het gebruik van valse munten of valse effecten. Deze gedraging is minder erg dan namaking en vervalsing, waarop een straf van niveau 4 staat. Daarom schrijft de ontwerpbeplating voor om het in omloop brengen van valse munten en valse effecten strafbaar te maken met een straf van niveau 3, die bestaat uit een gevangenisstraf van meer dan drie jaar tot vijf jaar.	La mise en circulation consiste dans l'usage de la fausse monnaie ou des faux titres. Ce comportement est moins grave que la contrefaçon et la falsification qui sont punies d'une peine de niveau 4. C'est pourquoi, la disposition en projet prévoit d'assortir l'incrimination de mise en circulation de fausse monnaie et de faux titres d'une peine de niveau 3 qui est constituée d'un emprisonnement de plus trois ans à cinq ans.
Dit strafniveau beantwoordt aan artikel 5.4. van richtlijn 2014/62/EU dat de lidstaten verzoekt maatregelen te treffen ter verzekering dat het op bedrieglijke wijze in omloop brengen van valse munten strafbaar gesteld wordt met een maximumstraf van ten minste vijf jaar gevangenisstraf.	Ce niveau de peine répond à l'article 5.4. de la directive 2014/62/UE qui demande aux États membres de prendre les mesures nécessaires pour s'assurer que la mise en circulation frauduleuse de fausse monnaie soit passible d'une peine maximale d'emprisonnement d'au moins cinq ans.
De artikelen 168, 169, 176 en 177 van het Strafwetboek zijn expliciet gericht op de poging. De ontwerptekst verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, is de poging in feite altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het constitutieve bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit het opzettelijk aannemen van het strafbare gedrag, voor zover niet anders is bepaald.	Les articles 168, 169, 176 et 177 du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l'article 10 du projet de Livre 1 ^{er} du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l'élément constitutif consiste en une intention spéciale ou en l'adoption délibérée du comportement incriminé et ce, sauf disposition contraire.
Overdracht van valse munten of valse effecten (artikel 401)	Le transfert de fausse monnaie ou de faux titres (article 401)
De overdracht van valse munten of valse effecten is het invoeren, uitvoeren,	Le transfert de fausse monnaie ou de faux titres consiste dans le chef de son auteur à

<p>vervoeren, ontvangen of zich aanschaffen, van nagemaakte, vervalste of beschadigde munt of effecten, met het oogmerk om deze in omloop te brengen. Deze bepaling is gebaseerd op de artikelen 169, tweede lid, en 177, tweede lid, van het Strafwetboek, die onlangs gewijzigd werden door de bovenvermelde wet van 18 oktober 2017 ter omzetting van richtlijn 2014/62/EU. De door deze wet aangebrachte wijziging was bedoeld om zich eveneens te richten op het invoeren, uitvoeren en vervoeren van valse munten, vermits deze handelingen specifiek worden overgenomen door de richtlijn.</p>	<p>importer, exporter, transporter, recevoir ou se procurer de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou endommagés dans le but de les mettre en circulation. Cette disposition se calque sur les articles 169, aliéna 2, et 177, alinéa 2, du Code pénal qui ont été modifiés récemment par la loi précitée du 18 octobre 2017 transposant la directive 2014/62/UE. La modification apportée par cette loi avait pour but d'également viser l'acte consistant dans l'importation, l'exportation et le transport de la fausse monnaie dès lors que ces actions sont spécifiquement reprises par la directive.</p>
<p>Het zich eenvoudigweg verschaffen of het ontvangen hebben van de valse munt of valse effecten of het ingevoerd hebben van de valse munt of valse effecten op het Belgisch grondgebied is strafbaar zolang deze handelingen erop gericht zijn de munt en de effecten in omloop te brengen.</p>	<p>Le simple fait de se procurer ou d'avoir reçu de la fausse monnaie ou des faux titres ou d'avoir importé de la fausse monnaie ou des faux titres sur le territoire belge est pénalement punissable pour autant que le but de ces actions est de mettre la monnaie et les titres en circulation.</p>
<p>In navolging van het advies 64.126/1 van de Raad van State werd geopteerd gebruik te maken van de terminologie "zich aanschaffen" als de Nederlandse equivalent voor "se procurer". De artikelen 402 en 448 werden aangepast aan de term "zich aanschaffen".</p>	<p>Suite à l'avis 64.126 / 1 du Conseil d'État, il a été décidé d'utiliser la terminologie "zich aanschaffen" comme équivalent néerlandais pour "se procurer". Les articles 402 et 448 ont été adaptés au terme "aanschaffen".</p>
<p>De tekst stelt ook de overdracht van beschadigde munten of waardepapieren strafbaar. Deze toevoeging is in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 1210/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2010 betreffende de echtheidscontrole van euromunten en de behandeling van euromunten die ongeschikt zijn voor circulatie.</p>	<p>Le texte incrimine également le transfert de la monnaie ou des titres endommagés. Cet ajout est conforme au Règlement (UE) n ° 1210/2010 du Parlement européen et du Conseil du 15 décembre 2010 concernant l'authentification des pièces en euros et le traitement des pièces en euros impropres à la circulation.</p>
<p>Bij alle beschadigde munten die worden aangeboden via de Nationale Bank van België, is er een gezamenlijk uitgewerkte procedure waarbij de deposant informatie moet geven over de herkomst en oorzaak</p>	<p>Pour toutes les pièces endommagées présentées à la Banque Nationale de Belgique, il existe une procédure commune selon laquelle le déposant doit fournir des informations sur l'origine et la cause du</p>

<p>van beschadiging. Op basis van deze informatie en na controle van de munten, wordt een rapport over de eventuele terugbetaling opgemaakt. Bij verdachte dossiers wordt ook de Federale politie op de hoogte gebracht en kan hier een strafrechtelijke zaak van komen.</p>	<p>dommage. Sur la base de ces informations et après inspection des pièces, un rapport est établi sur le remboursement éventuel. En cas de cas suspects, la police fédérale est également informée et une procédure pénale peut être engagée.</p>
<p>Het ontwerp geeft geen bijzondere precisering in verband met het moreel bestanddeel, gezien de artikelen 169 en 177 voldoende duidelijk zijn op dit punt. Een bijzonder opzet is vereist voor het plegen van het misdrijf. Dit schuldbestanddeel vloeit voort uit de woorden “met het oogmerk deze in omloop te brengen”.</p>	<p>Le projet de texte n’apporte pas de précision spécifique en ce qui concerne l’élément moral étant donné que les articles 169 et 177 sont suffisamment clairs sur ce point. Une intention spéciale est requise pour la réalisation de l’infraction. Cet élément moral découle des mots « dans le but de les mettre en circulation ».</p>
<p>Het ontwerp voorziet hetzelfde strafniveau als het niveau dat van toepassing is op het in omloop brengen van valse munten of valse effecten (artikel 400). Het commentaar dat bij dit artikel werd gegeven, kan hier overgenomen worden. Het Europese strafrecht plaatst deze twee gedragingen bovendien op hetzelfde niveau wat de bestraffing betreft. Richtlijn 2014/62/EU verzoekt het op bedrieglijke wijze in omloop brengen van valse munten en het invoeren, uitvoeren, vervoeren, ontvangen of zich verschaffen van valse munten met het oog op het in omloop brengen ervan in de wetenschap dat ze vals zijn, strafbaar te stellen met een maximumstraf van minstens vijf jaar gevangenisstraf.</p>	<p>Le projet de texte est assorti du même niveau de peine que celui qui réprime la mise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres (article 400). Le commentaire développé à cet article peut être repris ici. De plus, le droit pénal européen place ces deux comportements à un même niveau du point de vue de la répression. La directive 2014/62/UE demande en effet que la mise en circulation frauduleuse de fausse monnaie et le fait d’importer, d’exporter, de transporter, de recevoir ou de se procurer de la fausse monnaie dans le but de la mettre en circulation et en sachant qu’elle est fausse soit passibles d’une peine maximale d’emprisonnement d’au moins cinq ans.</p>
<p>De artikelen 169 en 177 van het Strafwetboek viseren uitdrukkelijk gericht de poging. Het ontwerp verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, is de poging in feite altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het constitutieve bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit het opzettelijk aannemen van het strafbare gedrag, voor zover niet anders is bepaald.</p>	<p>Les articles 169, et 177 du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l’article 10 du projet de Livre 1er du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l’élément constitutif consiste en une intention spéciale ou en l’adoption délibérée du comportement incriminé et ce, sauf disposition contraire.</p>

Overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken (artikel 402)	Le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie—ou des dispositifs de sécurité (article 402)
De overdracht van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken is het met bedrieglijk opzet ontvangen, zich verschaffen en of in bezit hebben van hetzij het nagemaakte of vervalste materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt, hetzij het echte materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en van veiligheidskenmerken. Deze bepaling is gebaseerd op de artikelen 185 <i>bis</i> en 187 <i>bis</i> van het Strafwetboek.	Le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des dispositifs de sécurité consiste dans le chef de son auteur à recevoir, se procurer et posséder dans une intention frauduleuse du matériel contrefait ou falsifié destiné à la fabrication de la monnaie, du vrai matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des dispositifs de sécurité. Cette disposition se base sur les articles 185 <i>bis</i> et 187 <i>bis</i> du Code pénal.
De overdracht veronderstelt het ontvangen, zich verschaffen of in bezit hebben van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken om de munt te beveiligen. Handelingen die bestaan uit het invoeren, uitvoeren en vervoeren worden hier niet bedoeld, in tegenstelling tot in artikel 401, dat de overdracht van valse munten en valse effecten strafbaar maakt. Ze worden dus niet beoogd door de huidige strafbaarstelling.	Le transfert suppose que l'agent reçoive, se procure ou possède du matériel de fabrication de la monnaie ou des dispositifs de sécurité servant à protéger la monnaie. Les actes consistant dans l'importation, l'exportation et le transport ne sont pas visés ici contrairement à l'article 401 sanctionnant le transfert de fausse monnaie et de faux titres. Ils ne sont en effet pas visés par l'incrimination actuelle.
De strafbaarstelling heeft zowel betrekking op nagemaakt of vervalst materiaal als op het echte materiaal voor de vervaardiging van de munt. Buitenlandse munten worden eveneens beschermd, aangezien de definitie van de term "munt" ook biljetten beoogt die wettelijk gangbaar zijn in een ander land of waarvan de uitgifte is toegelaten door een wet van een ander land, evenals muntstukken die wettelijk gangbaar zijn in een ander land. De bepaling heeft eveneens betrekking op veiligheidskenmerken om munten te beveiligen ⁴⁵ . De strafbaarstelling die veiligheidskenmerken beschermt, maakt	L'incrimination porte à la fois sur le matériel contrefait ou falsifié ou le vrai matériel de fabrication de la monnaie. La monnaie étrangère est également protégée étant donné que la définition du terme « monnaie » vise aussi les billets ayant cours légal dans un autre Etat ou dont l'émission est autorisée par une loi d'un autre Etat ainsi que les pièces de monnaie ayant cours légal dans un autre Etat. La disposition porte également sur les dispositifs de sécurité servant à protéger la

⁴⁵ Artikel 7, 2°, van de wet van 18 oktober 2017 houdende de omzetting van richtlijn 2014/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsemunterij en ter vervanging van Kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad.

het strafbaar deze kenmerken te vervaardigen ⁴⁶ . Dit wordt niet in het ontwerp hernomen, aangezien gedekt wordt door het in bezit hebben. Een persoon die een veiligheidskenmerk vervaardigt, heeft dit immers in bezit.	monnaie ⁴⁷ . L'incrimination protégeant les dispositifs de sécurité sanctionne l'action de fabriquer des dispositifs ⁴⁸ . Ce fait n'est pas repris dans le projet de texte car il visé par le fait de posséder. Celui qui fabrique un dispositif de sécurité le possède.
De artikelen 185 <i>bis</i> en 187 <i>bis</i> van het Strafwetboek wijzen er uitdrukkelijk op dat de persoon met bedrieglijk opzet diende te handelen om vervolgd en bestraft te worden. Dit moreel bestanddeel wordt hernomen in het ontwerp.	Les articles 185 <i>bis</i> et 187 <i>bis</i> du Code pénal indiquent expressément que l'agent doit avoir agi dans une intention frauduleuse pour être poursuivi et sanctionné. Cet élément moral est repris dans le projet de texte.
Momenteel staat op deze bepalingen een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. De overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en veiligheidskenmerken moet minder streng bestraft worden als de overdracht van valse munten of valse effecten, waarop een straf van niveau 3 staat. Daarom wordt voorgesteld dit misdrijf strafbaar te maken met een straf van niveau 2.	A l'heure actuelle ces dispositions sont punies d'un emprisonnement de huit jours à un an. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le transfert de matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des dispositifs de sécurité doit être puni moins sévèrement que le transfert de fausse monnaie ou de faux titres qui est puni d'une peine de niveau 3. C'est pourquoi il est proposé d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 2.
Weer in omloop brengen van de valse munt of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn (artikel 403)	La remise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres reçus de bonne foi (article 403)
Het weer in omloop brengen van de valse munt of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn, is het met bedrieglijk opzet weer in omloop brengen van de nagemaakte, vervalste of beschadigde munten of effecten, die voor goede ontvangen zijn maar waarvan men de ondeugdelijkheid na ontvangst heeft vastgesteld. Deze bepaling komt overeen	La remise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres reçus de bonne foi consiste dans le chef de son auteur à remettre en circulation, dans une intention frauduleuse, de la monnaie ou des titres contrefaits, falsifiés ou endommagés, reçus pour bons mais dont on a vérifié les vices après réception. La disposition en projet

⁴⁶ Artikel 185*bis*, vierde lid, van het Strafwetboek.

⁴⁷ Article 7, 2°, de la loi du 18 octobre 2017 transposant la directive 2014/62/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la protection pénale de l'euro et des autres monnaies contre la contrefaçon, et remplaçant la décision-cadre 2000/383/JAI du Conseil.

⁴⁸ Article 185*bis*, alinéa 4, du Code pénal.

met de artikelen 170 en 178 van het Strafwetboek.	correspond aux articles 170 et 178 du Code pénal.
De tekst stelt ook het opnieuw in omloop brengen van beschadigde munten of waardepapieren strafbaar. Deze toevoeging is in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 1210/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 2010 betreffende de echtheidscontrole van euromunten en de behandeling van euromunten die ongeschikt zijn voor circulatie.	Le texte incrimine également la remise en circulation de la monnaie ou des titres endommagés. Cet ajout est conforme au Règlement (UE) n ° 1210/2010 du Parlement européen et du Conseil du 15 décembre 2010 concernant l'authentification des pièces en euros et le traitement des pièces en euros impropres à la circulation.
Bij alle beschadigde munten die worden aangeboden via de Nationale Bank van België, is er een gezamenlijk uitgewerkte procedure waarbij de deposant informatie moet geven over de herkomst en oorzaak van beschadiging. Op basis van deze informatie en na controle van de munten, wordt een rapport over de eventuele terugbetaling opgemaakt. Bij verdachte dossiers wordt ook de Federale politie op de hoogte gebracht en kan hier een strafrechtelijke zaak van komen.	Pour toutes les pièces endommagées présentées à la Banque Nationale de Belgique, il existe une procédure commune selon laquelle le déposant doit fournir des informations sur l'origine et la cause du dommage. Sur la base de ces informations et après inspection des pièces, un rapport est établi sur le remboursement éventuel. En cas de cas suspects, la police fédérale est également informée et une procédure pénale peut être engagée.
Deze strafbaarstelling viseert een overtreder die er geen wetenschap van heeft dat de munten of effecten vals zijn op het moment dat hij ze ontvangt, en ze weer in het economische verkeer brengt terwijl hij weet dat ze vals zijn. De dader van dit misdrijf pleegt fraude, aangezien hij door het weer in omloop te brengen van de valse munten of valse effecten nadeel veroorzaakt voor de persoon die de valse munten of valse effecten ontvangt. De dader dient met bedrieglijk opzet gehandeld te hebben op het moment van het weer in omloop brengen.	Cette infraction vise le contrevenant qui n'a pas connaissance de la fausseté de la monnaie ou des titres au moment où il reçoit ceux-ci et qui les remet dans le circuit des échanges économiques en sachant qu'ils sont faux. L'auteur de cette infraction commet une fraude car, en remettant de la fausse monnaie ou des faux titres en circulation, il cause un dommage à celui qui reçoit la fausse monnaie ou les faux titres. L'auteur doit avoir agi avec une intention frauduleuse au moment de la remise en circulation.
Overeenkomstig artikel 5.5. van richtlijn 2014/62/EU, kunnen de lidstaten verschillende sancties invoeren, zoals geld- of gevangenisstraffen voor het in omloop brengen van vals geld in geval het valse geld ontvangen werd zonder dat men wist dat het	Suivant l'article 5.5. de la directive 2014/62/UE, les États membres peuvent instaurer des sanctions différentes telles que des peines d'amende ou d'emprisonnement pour la mise en circulation de la fausse monnaie dans le cas

<p>vals was, maar verder doorgegeven werd terwijl men dit wist. De geldboete van zesentwintig euro tot tweeduizend euro waarmee het in artikel 170 beschreven gedrag bestraft wordt, is dus volledig in overeenstemming met wat de richtlijn voorschrijft. De rechtsleer acht dit misdrijf trouwens niet zeer ernstig, gezien de goede trouw op het moment van ontvangst van de munten⁴⁹. Daarom voorziet de ontwerp tekst deze feiten strafbaar te maken met een straf van niveau 1, ook al bestraft artikel 178, dat betrekking heeft op biljetten en effecten, het misdrijf van het weer in omloop brengen van te goeder trouw ontvangen biljetten en effecten met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en/of een geldboete van 50 tot 1.000 euro.</p>	<p>où la fausse monnaie a été reçue sans savoir qu'elle était fausse mais a été transmise en sachant qu'elle l'était. L'amende de vingt-six euros à mille euros qui sanctionne le comportement décrit à l'article 170 est donc tout à fait conforme au prescrit de la directive. Par ailleurs, la doctrine considère que cette infraction est sans grande gravité vu la bonne foi du tiers au moment de la réception des monnaies⁵⁰. C'est pourquoi le projet de texte prévoit d'assortir ces faits d'une peine de niveau 1 même si l'article 178 qui porte sur les billets et les titres punit l'infraction de remise en circulation de billets et de titres reçus de bonne foi d'une peine d'emprisonnement d'un mois à un an et/ou d'une peine d'amende de 50 à 1.000 euros.</p>
<p>De artikelen 170 en 178 van het Strafwetboek viseren uitdrukkelijk de poging. Het ontwerp verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, is de poging in feite altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het constitutieve bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit het opzettelijk aannemen van het strafbare gedrag, voor zover niet anders is bepaald.</p>	<p>Les articles 170, et 178 du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l'article 10 du projet de Livre Ier du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l'élément constitutif consiste en une intention spéciale ou en l'adoption délibérée du comportement incriminé et ce, sauf disposition contraire.</p>
<p>De Raad van State heeft een opmerking gemaakt over de terminologie van artikel 403 (punt 85). Het artikel is op deze manier gewijzigd.</p>	<p>Le Conseil d'Etat a émis une remarque de terminologie sur l'article 403 (point 85). L'article a été adapté dans ce sens.</p>
<p>Bijzondere bepalingen</p>	<p>Dispositions particulières</p>
<p>Vervaardigde muntstukken zullen enkel in omloop gebracht worden na het vaststellen van hun gehalte⁵¹ en hun gewicht. Deze</p>	<p>Les monnaies métalliques fabriquées ne sont mises en circulation qu'après</p>

⁴⁹ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 195.

⁵⁰ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 195.

⁵¹ Het gehalte is de hoeveelheid edelmetaal in een legering: J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 21.

keuringen worden uitgevoerd door de ambtenaren van de administratie van de Munt ⁵² . Het Strafwetboek maakt bedrog strafbaar bij de keuze van de monsters bestemd om het gehalte en het gewicht van munten te keuren, aan het einde van het hoofdstuk dat gewijd is aan valse muntstukken.	vérification de leur titre ⁵³ et de leur poids. Ces opérations de vérifications sont faites par les fonctionnaires de l'administration des monnaies ⁵⁴ . Le Code pénal sanctionne la fraude dans le choix des échantillons destinés à la vérification du poids et du titre de la monnaie à la fin du chapitre consacré à la fausse monnaie métallique.
Artikel 171 van het Strafwetboek maakt bedrog bij de keuze van de monsters van gouden en zilveren munten strafbaar. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van vijftien tot twintig jaar opsluiting. Artikel 172 van het Strafwetboek bestraft bedrog bij de keuze van de monsters van munten in ander metaal met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro.	L'article 171 du Code pénal sanctionne la fraude dans le choix des échantillons de monnaie d'or ou d'argent. Cette infraction est assortie d'une peine de réclusion de quinze à vingt ans. L'article 172 du Code pénal punit la fraude dans le choix des échantillons des monnaies d'autre métal d'une peine de réclusion de cinq à dix ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal.
Er wordt voorgesteld deze misdrijven niet te hernemen in het ontwerp van Strafwetboek, aangezien ze in de praktijk niet worden toegepast. De oprichting van de Europese Centrale Bank en de Europese veiligheidsprocessen die gepaard gaan met het maken van de euro zijn factoren die bijdragen tot het verdwijnen van dit misdrijf ⁵⁵ . Het toepassingsgebied ervan is trouwens zeer beperkt gezien de dader tot de personen moet behoren die toegang hebben tot de monsters.	Il est proposé de ne pas reprendre ces infractions dans le projet de Code pénal étant donné qu'elles ne trouvent pas à s'appliquer dans la pratique. La création de la Banque centrale européenne et les processus européens de sécurité attachés à la fabrication de l'euro sont des facteurs qui tendent à la disparition de cette infraction ⁵⁶ . De plus, le champ d'application de celles-ci est très limité puisque l'auteur ne peut être que parmi ceux qui ont accès aux échantillons.
Afdeling 3. Illegaal in omloop brengen van de munt en vervaardigen en in omloop	Section 3. La mise en circulation illicite de la monnaie et la fabrication et la mise en

⁵² M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, II, Brussel, Bruylant, 1952, 315.

⁵³ Le titre est la proportion de métal précieux dans un alliage : J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 21.

⁵⁴ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Les crimes et délits qui portent atteinte aux droits garantis par la constitution – Les crimes et délits contre la foi publique*, II, Bruxelles, Bruylant, 1952, p. 315.

⁵⁵ J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 21, A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 199.

⁵⁶ J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 21, A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 199.

<i>brengen van de drukwerken of formulieren die een munt, effecten, plakpostzegels en andere zegels nabootsen</i>		<i>circulation des imprimés ou formules imitant de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs et des autres timbres</i>
Afdeling 3 brengt twee bepalingen samen die onder verschillende noemers gedefinieerd worden, maar met elkaar in verband kunnen worden gebracht. Deze bepalingen zijn in feite geen misdrijven op het gebied van valsmunterij. Ze hebben betrekking op het in omloop brengen van een niet-geautoriseerde munt of drukwerken of formulieren die een gelijkenis vertonen met de munt, zonder bedrieglijk opzet. Het Strafwetboek beschermt vooral burgers die misleid kunnen worden door deze praktijken. Deze afdeling herneemt 178 <i>bis</i> van het Strafwetboek dat zich in hoofdstuk II <i>bis</i> bevindt en gewijd is aan de bescherming van geldtekens die wettige betaalmiddelen zijn, evenals de door de wet van 11 juni 1889 voorgeschreven strafbaarstelling met betrekking tot drukwerken of formulieren die het voorkomen hebben van bankbiljetten of andere papieren waarden.		La section 3 rassemble deux dispositions qui sont définies dans des normes différentes mais qui peuvent se rapprocher. Ces dispositions ne constituent pas vraiment des infractions de faux monnayage. Elles portent sur la mise en circulation de monnaie non autorisée ou d'imprimés ou formules ayant l'apparence d'une monnaie, sans intention frauduleuse. Le Code pénal protège surtout le citoyen qui peut être induit en erreur par ces pratiques. Cette section reprend l'article 178 <i>bis</i> du Code pénal qui se situe dans un chapitre II <i>bis</i> consacré à la protection des signes monétaires ayant cours légal ainsi que l'incrimination prescrite par la loi du 11 juin 1889 relative aux imprimés ou formules ayant l'apparence de billets de banque ou autres valeurs fiduciaires.
Illegaal in omloop brengen van een munt (artikel 404)		La mise en circulation illicite d'une monnaie (article 404)
Artikel 404 van de ontwerp tekst bestraft het op illegale wijze in omloop brengen van een geldteken. Dit is het opzettelijk uitgeven van het geldteken bestemd om in het publiek te circuleren als betaalmiddel zonder hiertoe gemachtigd te zijn door de bevoegde overheid.		L'article 404 du projet de texte punit la mise en circulation illicite d'un signe monétaire. Cette infraction consiste dans le chef de son auteur à émettre, délibérément, un signe monétaire destiné à circuler dans le public comme moyen de paiement sans y avoir été habilité par l'autorité compétente.
Deze bepaling is gebaseerd op artikel 178 <i>bis</i> van het Strafwetboek dat in het Strafwetboek opgenomen werd door de wet van 10 december 2001 betreffende de		Cette disposition se fonde sur l'article 178 <i>bis</i> du Code pénal qui a été introduite dans le Code pénal par la loi du 10 décembre 2001 concernant le passage

<p>definitieve omschakeling op de euro⁵⁷. Deze gedraging vormt geen misdrijf van valsmunterij als zodanig, maar een zonder kwaad opzet begane praktijk waardoor een ander betaalmiddel dan de euro in omloop gebracht wordt en waardoor het publiek dus misleid kan worden. Deze strafbaarstelling beoogt derhalve de verspreiding te vermijden van geldtekens die niet wettelijk toegestaan zijn⁵⁸. Daarom preciseert de ontwerptekst dat het misdrijf opzettelijk gepleegd dient te worden.</p>	<p>définitif à l'euro⁵⁹. Ce comportement ne constitue pas une infraction de faux monnayage en tant que tel mais une pratique, commise sans intention méchante, qui tend à faire circuler un autre moyen de paiement que l'euro et qui induit donc le public en erreur. Cette incrimination vise donc à éviter la prolifération de signes monétaires non autorisés par la loi⁶⁰. C'est la raison pour laquelle le texte en projet précise que l'infraction doit avoir été commise délibérément.</p>
<p>De Raad van State stelt in zijn advies eerst vast (punt 86) dat het artikel 404 het in omloop brengen van "de munt" sanctioneert terwijl het artikel 178bis van het huidig Strafwetboek het in omloop brengen van een "geldteken" strafbaar stelt. Deze wijziging is dus in tegenspraak met het begrip munt gedefinieerd in artikel 79, 28°: de munt heeft betrekking op de in België of in het buitenland wettelijk gangbare biljetten, de biljetten uitgedrukt in euro, de biljetten waarvan de uitgifte is toegelaten door of krachtens een wet of door een wet van een andere Staat of op grond van een bepaling die in die andere Staat kracht van wet heeft, alsook de in België of in het buitenland wettelijk gangbare muntstukken en de muntstukken uitgedrukt in euro.</p>	<p>Dans son avis (point 86), le Conseil d'Etat constate tout d'abord que l'article 404 sanctionne la mise en circulation d'une « monnaie » alors que l'article 178bis du Code pénal actuel incrimine la mise en circulation d'un « signe monétaire ». Cette modification est donc en contradiction avec la notion de monnaie définie dans l'article 79, 28° : la monnaie vise les billets ayant cours légal en Belgique ou à l'étranger, les billets libellés en euros, les billets dont l'émission est autorisée par une loi ou en vertu d'une loi ou par une loi d'un autre Etat ou en vertu d'une disposition y ayant force de loi ainsi que les pièces de monnaie ayant cours légal en Belgique ou à l'étranger et les pièces de monnaie libellées en euro.</p>
<p>De Raad van State geeft vervolgens aan dat het in omloop brengen van cryptomunten gesanctioneerd kan worden op grond van artikel 178bis. Volgens Karel De Smet kan de cryptomunt beschouwd worden als een geldteken. De voorbereidende werken van</p>	<p>Le Conseil d'Etat indique ensuite que la mise en circulation de la crypto-monnaie peut être sanctionnée sur la base de l'article 178bis. Selon, Karel De Smet, la crypto-monnaie peut être considérée comme un signe monétaire. Les travaux</p>

⁵⁷ BS20 december 2001.

⁵⁸ Parl.St. Kamer 2001-02, nr. 1460/001, blz. 15; J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 29; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 199.

⁵⁹ M.B., 20 décembre 2001.

⁶⁰ Doc. parl., Chambre, sess. ord., 2001-2002, doc. n° 1460/001, p. 15 ; J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 29 ; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 199.

de wet van 23 december 1988 definiëren wat er dient te worden verstaan onder een 'geldteken'. Het gaat om een lichamelijk roerend voorwerp, een stuk of een biljet, uitgedrukt in een munteenheid die officieel is of verzonnen en bestemd om in het publiek als betaalmiddel te circuleren. ⁶¹ De cryptomunt valt bijgevolg onder het artikel 178 <i>bis</i> die het in omloop brengen sanctioneert van een geldteken als betaalmiddel zonder daartoe te zijn gemachtigd door de bevoegde overheid. ⁶²	préparatoires de la loi du 23 décembre 1988 définissent ce qu'il faut entendre par 'signe monétaire'. Il s'agit d'un 'objet mobilier corporel, pièce ou billet, libellé dans une unité monétaire, officielle ou de fantaisie, et destiné à circuler comme moyen de paiement' ⁶³ . La crypto-monnaie est donc visée par l'article 178 <i>bis</i> qui sanctionne la mise en circulation de signe monétaire comme moyen de paiement sans avoir été habilité par l'autorité compétente. ⁶⁴
In onze rechtsorde is de cryptomunt geen munt die onder de definitie in artikel 79, 28° valt. Het vervaardigen enz. van bitcoins valt niet binnen het toepassingsgebied van de strafbepalingen over de munt zoals begrepen in het voorontwerp. Dat is de reden dat er wordt voorgesteld om de bepaling op zo een manier te wijzigen zodat deze een verwijzing maakt naar het begrip van het 'geldteken' zoals dit geval is in het huidige artikel 178 <i>bis</i> van het Strafwetboek.	Dans notre ordre juridique, la crypto-monnaie ne constitue donc pas une monnaie visée par la définition donnée au point 28° de l'article 79. La fabrication, etc. de bitcoins ne tombe pas sous le coup des dispositions pénales sur la monnaie contenues dans l'avant-projet. C'est la raison pour laquelle il est proposé de modifier la disposition de telle manière à ce que celle-ci fasse référence à la notion de 'signe-monétaire' comme c'est le cas dans l'actuel article 178 <i>bis</i> du Code pénal
In het geval van de cryptomunt heeft het in omloop brengen betrekking op de transacties waarbij het geldteken uitgewisseld wordt via online platformen.	Dans le cas de la crypto-monnaie, la mise en circulation vise les transactions au cours desquelles le signe monétaire est échangé via des plateformes en ligne.
Artikel 178 <i>bis</i> van het Strafwetboek schrijft een gevangenisstraf voor van één maand tot één jaar en/of een geldboete van 50 tot 10.000 euro. Het ontwerp van het Strafwetboek voorziet voor dit geringe misdrijf in een straf van niveau 1.	L'article 178 <i>bis</i> du Code pénal est assorti d'un emprisonnement d'un mois à un an et/ou d'une amende de 50 à 10.000 euros. Le projet de Code pénal prévoit de sanctionner cette infraction légère d'une peine de niveau 1.
Vervaardigen en in omloop brengen van drukwerken of formulieren die het voorkomen van de munt, effecten,	La fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules ayant l'apparence de la monnaie, des titres, des timbres-

⁶¹ *Parl. St.* Senaat, 1988-89, nr. 499-2, p. 26.

⁶² K. DE SMET, "Betalen met Bitcoin: wat met artikel 178*bis* Sw.?", *NC* 2018, 249-257.

⁶³ *Doc. parl.*, Sénat, 1988-1989, n° 499-2, p. 26.

⁶⁴ K. DE SMET, "Betalen met Bitcoin: wat met artikel 178*bis* Sw.?", *NC* 2018, 249-257.

plakpostzegels of andere zegels hebben (artikel 405)		poste adhésifs ou des autres timbres (article 405)
<p>Artikel 405 bestraft het vervaardigen en in omloop brengen van drukwerken of formulieren die het voorkomen van de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels hebben. Deze gedraging is het opzettelijk vervaardigen, verkopen, colporteren of verspreiden van drukwerken of formulieren, die door hun uiterlijke vorm een gelijkenis vertonen met de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels die van zodanige aard is dat zij het aannemen van die drukwerken of formulieren in de plaats van de nagebootste munt, effecten of zegels vergemakkelijkt.</p>		<p>L'article 405 punit la fabrication et la mise en circulation des imprimés ou formules ayant l'apparence de la monnaie, des titres, des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres. Ce comportement consiste dans le chef de son auteur à fabriquer, à vendre, à colporter ou à distribuer, délibérément, des imprimés ou des formules qui, par leur forme extérieure, présentent avec la monnaie, les titres et les timbres-poste adhésifs ou les autres timbres une ressemblance de nature à faciliter l'acceptation des imprimés ou des formules à la place de la monnaie, des titres ou des timbres imités.</p>
<p>Dit misdrijf herneemt artikel 1 van de wet van 11 juni 1889. Net zoals ontwerpartikel 404, vormt deze bepaling geen misdrijf van valsmunterij. Deze bepaling is gericht op commerciële advertenties of andere drukwerken die zonder kwaad opzet aan het publiek worden verspreid, maar het voorwerp kunnen uitmaken van misbruik en misverstanden. De wetgever wilde het publiek beschermen tegen het risico van verwarring⁶⁵.</p>		<p>Cette infraction reprend l'article 1er de la loi du 11 juin 1889. A l'instar de l'article 404 en projet, cette disposition ne constitue pas une infraction de faux monnayage. Cette disposition a pour objet les réclames commerciales ou autres imprimés diffusés sans méchanceté dans le public mais qui peuvent faire l'objet d'abus ou de malentendu. Le législateur a voulu ainsi protéger le public contre les risques de confusion⁶⁶.</p>
<p>De ontwerptekst voegt een aantal verbeteringen toe aan de wettekst van 1889:</p>		<p>Le texte en projet apporte quelques améliorations au texte de la loi du 1889 :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - de tekst bestraft de vervaardiging en het in omloop brengen van drukwerken, enz. De bewoording "in omloop brengen" werd gekozen omdat deze algemeen genoeg is om het verkopen, colporteren of verspreiden in te houden; - de tekst vereenvoudigt de opsomming van biljetten en effecten zoals bedoeld door de wet van 1889, door zich te baseren op de door het 		<ul style="list-style-type: none"> - il punit la fabrication et la mise en circulation des imprimés, etc. Les mots « mise en circulation » ont été choisis car ils sont suffisamment généraux pour englober la vente, le colportage ou la diffusion ; - il simplifie l'énumération des billets et des titres visés par la loi de 1889 en se basant sur les définitions que propose le Code

⁶⁵ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 386.

⁶⁶ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 386.

<p>ontwerp van Strafwetboek voorgestelde definities. De tekst is specifiek gericht op “de munt, effecten, plakpostzegels en andere zegels” in plaats van “toonderbiljetten uitgegeven door ‘s Lands Kas of met de bankbiljetten, de rentebewijzen en de post- of telegramzegels, de aandelen, schuldbrieven, participatiebewijzen, ermede verband houdende dividend- of rentecoupons en, over het algemeen, met de papieren waarden uitgegeven in België of in het buitenland door de Staten, de provinciën of departementen, de gemeenten of openbare inrichtingen, de vennootschappen, verenigingen of private ondernemingen”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - er wordt gepreciseerd dat het misdrijf opzettelijk gepleegd dient te worden. 		<p>pénal en projet. Le texte vise spécifiquement « la monnaie, les titres et les timbres-poste adhésifs et les autres timbres » à la place « des billets au porteur émis par le Trésor public ou avec les billets de banque, les titres de rente et timbres des postes ou des télégraphes, les actions, obligations, parts d'intérêts, coupons de dividende ou intérêts y afférents et généralement avec les valeurs fiduciaires émises, en Belgique ou à l'étranger, par les Etats, les provinces ou départements, les communes ou établissements publics, les sociétés, compagnies ou entreprises privées » ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - il précise que l'infraction doit être commise délibérément.
<p>Artikel 2 van de wet van 11 juni 1889 bestraft het in artikel 1 bedoelde misdrijf met een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en/of een geldboete van 26 euro tot 1.000 euro. De door deze bepaling voorgeschreven gevangenisstraf is zeer gering. Het ontwerp voorziet derhalve in een straf van niveau 1 voor dit misdrijf. Dit niveau is ook in overeenstemming met de in artikel 404 gekozen straf.</p>		<p>L'article 2 de la loi du 11 juin 1889 punit l'infraction visée à l'article 1er d'une peine d'emprisonnement de huit jours à trois mois et/ou d'une amende de 26 euros à 1.000 euros. La peine d'emprisonnement prescrite par cette disposition est très légère. C'est la raison pour laquelle le projet de texte prévoit d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 1. Ce niveau est également cohérent avec la sanction choisie à l'article 404.</p>
<p>Afdeling 4. Bescherming van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina</p>		<p>Section 4. La protection du sceau de l'Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine</p>
<p>Het Strafwetboek bevat verschillende bepalingen die voorbereidende handelingen op het gebied van valsemunterij strafbaar</p>		<p>Le Code pénal rassemble plusieurs dispositions qui incriminent les actes préparatoires du faux monnayage dans le</p>

<p>maken in hoofdstuk III van titel III van boek II van het Strafwetboek. Deze artikelen vormen een uiteenlopend geheel dat moeilijk te begrijpen valt. De ontwerptekst stelt voor deze verschillende handelingen te hergroeperen in verschillende afdelingen.</p>	<p>chapitre III du titre III du livre II du Code pénal. Ces articles forment un ensemble hétéroclite et difficilement compréhensible. Le projet de texte propose de regrouper ces différents actes et d'en faire des sections différentes.</p>
<p>Zo bevat afdeling 4 de handelingen in verband met 's Lands zegel, rijksstempels en keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina. Gezien hun belang, verdienen deze bepalingen een bijzondere bescherming.</p> <p>Teneinde rekening te houden met het koninklijk besluit van 18 januari 1990 houdende de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 11 augustus 1987 houdende waarborg van werken uit edele metalen, viseren de bepalingen met betrekking tot de keurstempels niet alleen het goud en het zilver als materiaal, maar ook het platina.⁶⁷</p>	<p>La section 4 comporte ainsi les actes en lien avec le sceau de l'Etat, les timbres nationaux et les poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine. Ces dispositions nécessitent une protection particulière vu leur importance.</p> <p>Afin de prendre en compte l'arrêté royal du 18 janvier 1990 portant modalités d'exécution de la loi du 11 août 1987 relative à la garantie des ouvrages en métaux précieux, les dispositions visent les poinçons visant à marquer non seulement les matières d'or et d'argent mais également la matière de platine⁶⁸.</p>

⁶⁷ Artikel 1, §1 van het koninklijk besluit van 18 januari 1990 bepaalt inderdaad als volgt:

De werken die onder toepassing vallen van de wet van 11 augustus 1987 houdende waarborg van werken uit edele metalen, zijn :

1° alle werken uit goud, uit zilver of uit platina bestemd voor de handel in of de fabricage van juwelen, uurwerken, goud- en zilversmeedwerk, daarin begrepen eretekens, medailles en insignes uit deze edele metalen;

2° de in 1° bedoelde werken, welke ook hun graad van afwerking zijn in zover ze als werken uit goud, uit zilver, uit platina, voor de verkoop tentoongesteld, te koop geboden of verkocht worden;

3° worden gelijkgesteld met de in 1° en 2° bedoelde werken, alle andere werken uit goud, uit zilver of uit platina uitsluitend of gedeeltelijk dienend tot sieraad, op zichzelf of door samenvoeging met andere voorwerpen, met uitzondering van de munten;

4° al de goud-, zilver- of platinawerken, die als dusdanig bij openbare verkoop of bij door openbare leenkassen of dergelijke instellingen georganiseerde verkoop, worden te koop gesteld.

Indien deze werken niet overeenkomstig de vigerende wettelijke bepalingen gemerkt zijn, moeten zij van het bijzonder stempelteken van een door de Koninklijke Munt van België erkende handelskeurmeester voorzien zijn. Het gebruik van dit bijzonder stempelteken wordt gelijkgesteld met dat van de stempelhandtekening.

⁶⁸ L'article 1er, § 1er, de l'arrêté royal du 18 janvier 1990 dispose, en effet, ce qui suit :

Les ouvrages tombant sous l'application de la loi du 11 août 1987 relative à la garantie des ouvrages en métaux précieux, sont :

1° tous ouvrages en or, en argent ou en platine destinés au commerce ou à la fabrication de bijoux, d'horloges et d'orfèvrerie, y compris les décorations, médailles et insignes en ces métaux précieux;

2° les ouvrages visés au 1° quel que soit leur degré d'achèvement et pour autant qu'ils soient exposés en vue de la vente, offerts en vente ou vendus en tant qu'ouvrages en or, en argent, en platine;

3° sont assimilés aux ouvrages prévus aux 1° et 2°, tout autre ouvrage en or, en argent ou en platine servant d'ornement, exclusivement ou partiellement, par eux-mêmes ou par leur assemblage avec d'autres objets, à l'exclusion des monnaies;

4° tous les ouvrages en or, en argent, ou en platine exposés comme tels en vente publique, ainsi qu'en vente organisée par les caisses publiques de prêts ou institutions analogues.

Afdeling 4 stelt de volgende gedragingen strafbaar:		Ainsi, la section 4 incrimine les comportements suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - namaking, vervalsing of gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina (artikel 406); - nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina (artikel 407); - handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met nagemaakt of vervalste zegel of keurstempel (artikel 408); - gebruik van het papier, gemerkt met een nagemaakte of vervalste zegel (artikel 409). 		<ul style="list-style-type: none"> - la contrefaçon, la falsification ou l'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine (article 406); - l'usage préjudiciable du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières, d'argent ou de platine (article 407); - le commerce des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié (article 408); - l'usage du papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié (article 409).
Namaking, vervalsing of gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina (artikel 406)		La contrefaçon, la falsification ou l'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine (article 406)
Artikel 406 wordt opgedeeld in drie paragrafen:		L'article 406 est divisé en trois paragraphes :
<ul style="list-style-type: none"> - paragraaf 1 heeft betrekking op het namaken en vervalsen van zegels, stempels, keurstempels (1°); - paragraaf 2 richt zich op het gebruiken van zegels, stempels, keurstempels (2°); - en paragraaf 3 beoogt zegels, stempels, keurstempels van andere Staten (3°). 		<ul style="list-style-type: none"> - le paragraphe 1er porte sur la contrefaçon et la falsification des sceaux, timbres, poinçons (1°); - le paragraphe 2 vise les faits d'usage des sceaux, timbres, poinçons (2°); - et le paragraphe 3 a pour objet les sceaux, timbres,

Si ces ouvrages ne sont pas poinçonnés selon les dispositions de la loi du 11 août 1987 relative à la garantie des ouvrages des métaux précieux en vigueur, ils devront porter l'empreinte du poinçon spécial d'un essayeur du commerce agréé par la Monnaie Royale Belgique.

L'usage de ce poinçon spécial est assimilé à celui du poinçon-signature.

		poinçons appartenant à d'autres Etats (3°).
Deze bepaling berust op de artikelen 179, 180, eerste en tweede lid, en 186, eerste lid van het Strafwetboek.		Cette disposition s'appuie sur les articles 179, 180, alinéas 1 ^{er} et 2, et 186, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
<i>1° Namaking en vervalsing van zegels, stempels, keurstempels</i>		<i>1° La contrefaçon et la falsification des sceaux, timbres, poinçons</i>
Paragraaf 1 bevat vooreerst een definitie van namaking en vervalsing van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina. Deze definitie is gebaseerd op artikel 399 van het ontwerp-Strafwetboek dat betrekking heeft op het namaken en vervalsen van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van munten en effecten.		Le paragraphe 1 ^{er} comporte tout d'abord une définition de la contrefaçon et de la falsification du sceau de l'Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine. Cette définition se calque sur l'article 399 du projet de Code pénal qui porte sur la contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titres.
Zo bepaalt deze paragraaf dat het namaken van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud en zilver het met bedrieglijk opzet nabootsen is van 's Lands echte zegel, de echte rijksstempels of de echte keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina, door het vervaardigen van een niet-authentieke zegel, van niet-authentieke stempels of van niet-authentieke keurstempels.		Ce paragraphe stipule ainsi que la contrefaçon du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or et d'argent consiste dans le chef de son auteur à imiter, dans une intention frauduleuse, le vrai sceau de l'Etat, les timbres nationaux véritables ou les véritables poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine par la fabrication d'un sceau, de timbres ou de poinçons non authentiques.
Ook wordt gesteld dat het vervalsen van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina het met bedrieglijk opzet aantasten is van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina, teneinde er wijzigingen in aan te brengen.		Il prescrit également que la falsification du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine, consiste dans le chef de son auteur à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, au sceau de l'Etat, aux timbres nationaux ou aux poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine pour leur faire subir des modifications.

De ontwerptekst stelt de volgende wijzigingen voor:	Les modifications que propose le projet de texte sont les suivantes :
<ul style="list-style-type: none"> - de voorgestelde definities komen overeen met de definities van namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de effecten (artikel 399); - er wordt gepreciseerd dat de namaking en vervalsing gepleegd moeten worden met bedrieglijk opzet, terwijl de artikelen 179 en 180 van het huidige Strafwetboek niet bepalen wat het voor het misdrijf vereiste moreel bestanddeel uitmaakt; - de ontwerptekst bestraft het namaken en vervalsen van 's Lands zegel. Deze aspecten beogen eveneens 's Lands zegel, ook al maakt artikel 179 van het Strafwetboek het namaken van 's Lands zegel niet strafbaar. 	<ul style="list-style-type: none"> - les définitions proposées correspondent aux définitions de la contrefaçon et de la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres (article 399); - il est précisé que les faits de contrefaçon et de falsification doivent être commis dans une intention frauduleuse alors que le articles 179 et 180 du Code pénal actuel ne détermine pas quel est l'élément moral requis par l'infraction ; - le projet de texte punit la contrefaçon et la falsification du sceau de l'Etat. Ces éléments visent également le sceau de l'Etat même si l'article 179 du Code pénal ne réprime que la contrefaçon du sceau de l'Etat.
Deze wijzigingen uniformiseren de misdrijven van valsmunterij en maken de strafbepalingen duidelijker en specifiek.	Ces changements uniformisent les infractions en matière de faux monnayage et apportent plus de clarté et de précision aux dispositions pénales.
Vervolgens definieert de paragraaf het niveau van de straffen waarmee het namaken en vervalsen van zegels, stempels en keurstempels bestraft worden. Het namaken van 's Lands zegel wordt momenteel bestraft met tien tot vijftien jaar opsluiting. Het namaken en vervalsen van stempels en keurstempels wordt bestraft met vijf tot tien jaar opsluiting.	Ensuite, le paragraphe définit le niveau de peines sanctionnant la contrefaçon et la falsification des sceaux, timbres et poinçons. A l'heure actuelle, la contrefaçon du sceau de l'Etat est puni de la réclusion de dix à quinze ans. La contrefaçon et la falsification des timbres et poinçons sont assorties de la réclusion de cinq à dix ans.
Qua ernst sluit dit misdrijf aan bij het misdrijf van namaking en vervalsing van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en van de effecten. Daarom stelt de ontwerptekst voor om het namaken en	En terme de gravité, cette infraction se rapproche de l'infraction de contrefaçon et de falsification du matériel de fabrication de la monnaie et des titres. C'est pourquoi le projet de texte propose d'assortir les

vervalsen strafbaar te maken met een straf van niveau 3.		faits de contrefaçon et de falsification d'une peine de niveau 3.
<i>2° Gebruik van zegels, stempels, keurstempels</i>		<i>2° L'usage des sceaux, timbres, poinçons</i>
Paragraaf 2 definieert vooreerst het misdrijf van het gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud,zilver of platina. Volgens het ontwerp bestaat deze gedraging uit het met bedrieglijk opzet gebruiken van het zegel, van de stempels, of van de keurstempels die nagemaakt of vervalst werden. Wat het zegel betreft, houdt dit misdrijf niet enkel het aanwenden van het nagemaakte zegel in, maar ook het gebruik van de akte waarop het zegel werd aangebracht.		Le paragraphe 2 définit tout d'abord l'infraction d'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine. Suivant le projet, ce comportement consiste, dans une intention frauduleuse, à utiliser le sceau, les timbres ou les poinçons contrefaits ou falsifiés. En ce qui concerne le sceau, cette infraction comprend non seulement l'application du sceau contrefait mais encore l'usage de l'acte revêtu du sceau contrefait.
De ontwerptekst preciseert dat de dader gehandeld dient te hebben met bedrieglijk opzet. Dit aspect wordt afgeleid uit artikel 213 van het huidige Strafwetboek.		Le projet de texte précise que l'auteur de l'usage doit avoir agi dans une intention frauduleuse. Cet élément se déduit de l'article 213 du Code pénal actuel.
Het Strafwetboek bestraft het gebruik van zegels, stempels en keurstempels met dezelfde straffen als de straffen die staan op het namaken en vervalsen ervan. Zo wordt het gebruik van 's Lands zegel bestraft met tien tot vijftien jaar opsluiting. Het gebruik van de stempels en van de keurstempels wordt bestraft met vijf tot tien jaar opsluiting. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. De ontwerptekst stelt voor om ook hetzelfde strafniveau te kiezen als het strafniveau dat op namaking en vervalsing staat (straf van niveau 3).		Le Code pénal punit l'usage des mêmes peines que celles qui sanctionnent la contrefaçon et la falsification des sceaux, timbre, poinçons. Ainsi, l'usage du sceau de l'Etat est puni de la réclusion de dix à quinze ans. L'usage des timbres et poinçons est assorti de la réclusion de cinq à dix ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte propose d'également choisir le même niveau de peines que celui qui réprime la contrefaçon et la falsification (peine de niveau 3).
<i>3° Zegels, stempels, keurstempels die toebehoren aan andere Staten</i>		<i>3° Les sceaux, timbres, poinçons appartenant à d'autres Etats</i>
Paragraaf 3 preciseert dat de in de paragrafen 1 en 2 voorziene straffen		Le paragraphe 3 précise que les peines prévues aux paragraphes 1 ^{er} et 2 sont

<p>eveneens van toepassing zijn op het namaken, vervalsen en gebruiken van zegels, van de stempels of van de keurstempels die toebehoren aan andere Staten. Deze bepaling komt overeen met artikel 186, eerste lid, van het Strafwetboek, dat namaking en vervalsing van zegels, stempels, en keurstempels die toebehoren aan andere Staten, evenals het gebruik van deze zegels, stempels, en keurstempels bestraft met vijf tot tien jaar opsluiting. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro voor. De ontwerptekst stelt voor deze elementen op dezelfde wijze te beschermen als de zegels, stempels, en keurstempels van de Belgische Staat.</p>	<p>également applicables à la contrefaçon, à la falsification et à l'usage du sceau, des timbres ou des poinçons appartenant à d'autres Etats. Cette disposition correspond à l'article 186, alinéa 1er, du Code pénal qui punit la contrefaçon, la falsification des sceaux, timbres, poinçons appartenant à d'autres Etats ainsi que l'usage de ces sceaux, timbres, poinçons de la réclusion de cinq ans à dix ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte propose de protéger ces éléments de la même manière que les sceaux, timbres, poinçons de l'Etat belge.</p>
<p>Nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina (artikel 407)</p>	<p>L'usage préjudiciable du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine (article 407)</p>
<p>Paragraaf I van artikel 407 definieert in het eerste lid het nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina. Deze bepaling herneemt artikel 185 van het Strafwetboek. Deze handeling bestaat uit het zich onrechtmatig verschaffen van echte zegels, stempels of keurstempels en het opzettelijk aanwenden of gebruiken op een wijze die de rechten en belangen van de Staat, van enige overheid of van een particulier benadeelt.</p>	<p>Le paragraphe 1er de l'article 407 définit, dans un aliéna 1er, l'usage préjudiciable du sceau de l'Etat, des timbres nationaux ou des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine. Cette disposition reprend l'article 185 du Code pénal. Cet acte consiste dans le chef de son auteur à se procurer indûment les vrais sceaux, timbres ou poinçons et à en faire, délibérément, une application ou un usage préjudiciable aux droits et aux intérêts de l'Etat, d'une autorité quelconque ou d'un particulier.</p>
<p>Het misdrijf veronderstelt dat de persoon zich de echte zegels, stempels en keurstempels onrechtmatig verschaft en dat hij op nadelige wijze gebruik maakte van deze zegels, stempels of keurstempels. Het volstaat dat het nadeel de Staat, enige overheid of een particulier kan treffen.</p>	<p>L'infraction suppose que l'agent se soit procuré indûment les vrais sceaux, timbres ou poinçons et qu'il ait fait un usage préjudiciable de ces sceaux, timbres et poinçons. Il suffit que le préjudice puisse atteindre l'Etat, une autorité quelconque ou un particulier.</p>

De ontwerptekst specificeert waaruit het moreel bestanddeel bestaat dat vereist is voor het plegen van dit misdrijf. Het volstaat dat het gebruik opzettelijk gebeurt. De dader weet dat hij niet gerechtigd is de echte zegels, stempels of keurstempels te bezitten en maakt er opzettelijk gebruik van. Indien het gebruik niet nadelig is, is er geen sprake van een misdrijf. Bedrieglijk opzet is dus niet vereist.	Le projet de texte précise quel est l'élément moral requis pour que l'infraction se réalise. Il suffit que l'usage se fasse délibérément. L'agent sait qu'il n'a pas le droit de posséder les vrais sceaux, timbres ou poinçons et en fait délibérément un usage de ceux-ci. Si l'usage n'est pas préjudiciable, il n'y a pas d'infraction. Aucune intention frauduleuse n'est donc requise.
Artikel 185 van het Strafwetboek voorziet in een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. De ontwerptekst stelt voor dit minder zware misdrijf te bestraffen met een straf van niveau 1.	L'article 185 du Code pénal est assorti d'une peine d'emprisonnement de deux mois à trois ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte propose d'assortir cette infraction de peu de gravité d'une peine de niveau 1.
Paragraaf 2 herneemt artikel 187 van het Strafwetboek dat betrekking heeft op de echte zegels, stempels of keurstempels van andere Staten. De ontwerptekst preciseert dat de in paragraaf 1 beschreven straf eveneens van toepassing is op het nadelige gebruik van het zegel, de rijksstempels of keurstempels van andere Staten.	Le paragraphe 2 reprend l'article 187 du Code pénal qui porte sur les vrais sceaux, timbres ou poinçons appartenant à d'autres Etats. Le texte en projet précise que la peine prévue au paragraphe 1 ^{er} est également applicable à l'usage préjudiciable du sceau, des timbres nationaux ou des poinçons appartenant à d'autres Etats.
Artikelen 185 en 187 van het Strafwetboek viseren uitdrukkelijk de poging. De ontwerptekst verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, is de poging in feite altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het constitutieve bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit het algemeen opzet, voor zover niet anders is bepaald.	Les articles 185 et 187 du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l'article 10 du projet de Livre 1 ^{er} du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l'élément constitutif consiste en une intention spéciale ou le dol général.
Handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met een nagemaakte of vervalste zegel of keurstempel (artikel 408)	Le commerce des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié (article 408)

Handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel of keurstempel is het opzettelijk verkopen of te koop stellen van het papier of van het goud, zilver of platina, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel of keurstempel.	Le commerce des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié consiste dans le chef de son auteur à vendre ou à mettre en vente, délibérément, des papiers ou des matières d'or, d'argent ou de platine marqués d'un timbre ou d'un poinçon contrefait ou falsifié.
Deze bepaling herneemt artikel 181 van het Strafwetboek. De ontwerptekst voegt een wijziging toe. Artikel 181 verwijst enkel naar het te koop stellen zonder melding te maken van de eigenlijke verkoop. De ontwerptekst stelt voor het toepassingsgebied uit te breiden met de strafbaarstelling van de verkoop ⁶⁹ .	Cette disposition reprend l'article 181 du Code pénal. Un changement est apporté par le projet de texte. L'article 181 fait uniquement référence à l'exposition en vente et ne mentionne pas la vente comme telle. Le projet de texte propose d'élargir le champ d'application de l'incrimination à l'acte de vente ⁷⁰ .
Artikel 181 Sw. vereist een moreel bestanddeel. Deze bepaling verwijst naar het begrip "wetens". De ontwerptekst neemt dit bestanddeel over en preciseert dat het misdrijf opzettelijk gepleegd dient te worden.	L'article 181 C.P. requiert un élément moral. Cette disposition fait référence à la notion de « sciemment ». Le projet de texte reprend cet élément et précise que l'infraction doit être commise délibérément.
Het huidige artikel schrijft een straf voor van vijf tot tien jaar opsluiting. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Net zoals artikel 406, § 2, van het ontwerp-Strafwetboek dat het gebruik bestraft van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina, het ontwerp in een straf van niveau 3 voor dit misdrijf.	La peine prescrite par l'article actuelle est la réclusion de cinq à dix ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. A l'instar de l'article 406, § 2, du Code pénal en projet qui punit l'usage du sceau de l'Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine, le texte prévoit d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 3.
Gebruik van het papier, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel (artikel 409)	L'usage du papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié (article 409)
Het gebruik van papier, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel is het met bedrieglijk opzet gebruik maken van een	L'usage du papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié consiste dans le chef de son auteur à faire usage, dans une

⁶⁹ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 388.

⁷⁰ R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 388.

papier, gemerkt met een nagmaakte of vervalste zegel dat men zich heeft aangeschaft.	intention frauduleuse, d'un papier marqué d'un timbre contrefait ou falsifié qu'il s'est procuré.
Deze bepaling herneemt artikel 183 van het Strafwetboek. De ontwerptekst preciseert wat het voor het misdrijf vereiste moreel bestanddeel uitmaakt, in overeenstemming met artikel 213 van het Strafwetboek. De dader van het misdrijf dient gehandeld te hebben met bedrieglijk opzet. De tekst bepaalt niet langer dat de dader zich het papier wetens heeft aangeschaft.	Cette disposition reprend l'article 183 du Code pénal. Le projet de texte précise quel est l'élément moral requis par l'infraction, conformément à l'article 213 du Code pénal. L'auteur de l'infraction doit avoir agi avec une intention frauduleuse. Le texte ne détermine plus que l'auteur doit s'être procuré du papier avec connaissance.
Artikel 183 Sw. bepaalt een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Het ontwerp schrijft een straf voor van niveau 1.	Une peine d'emprisonnement de huit jours à six mois est définie à l'article 183 C.P.. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte prescrit une peine de niveau 1.
Afdeling 5. Bescherming van de keurmerken van het waarborgkantoor	Section 5. La protection des marques du bureau de garantie
Deze afdeling beschermt de keurmerken van het waarborgkantoor. Ze herneemt artikel 182 van het Strafwetboek. Omwille van de duidelijkheid wordt dit artikel in twee bepalingen opgedeeld. De ontwerptekst verandert slechts weinig aan wat het Strafwetboek voorschrijft.	Cette section protège les marques du bureau de garantie. Elle reprend l'article 182 du Code pénal. Dans un souci de lisibilité, cet article est divisé en deux dispositions. Le projet de texte n'apporte pas beaucoup de changement au prescrit du Code pénal.
Bedrieglijk aanbrengen van door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken (artikel 410)	L'application frauduleuse des marques apposées par le bureau de garantie (article 410)
Artikel 410 heeft betrekking op het bedrieglijk aanbrengen van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken. Dit misdrijf is het met bedrieglijk opzet aanbrengen van een door het waarborgkantoor geplaatst keurmerk op een ander voorwerp.	L'article 410 porte sur l'application frauduleuse des marques apposées par le bureau de garantie. Cette infraction consiste dans le chef de son auteur à appliquer, dans une intention frauduleuse, les marques apposées par le bureau de garantie sur d'autres objets.

Artikel 182 van het Strafwetboek vermeldt uitdrukkelijk het bedrieglijk opzet. De ontwerptekst neemt dit opzet over in de bewoording van de strafbaarstelling.	L'intention frauduleuse est expressément indiquée dans l'article 182 du Code pénal. Le projet de texte reprend cette intention dans le libellé de l'incrimination.
Dit misdrijf wordt momenteel bestraft met een straf van zes maanden tot vijf jaar opsluiting. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Dit misdrijf is niet even ernstig als het namaken of vervalsen van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt en van de effecten of bijvoorbeeld het in omloop brengen van valse munten of van valse effecten. Deze feiten worden bestraft met een straf van niveau 3. Daarom schrijft het ontwerp voor dit misdrijf een straf van niveau 2 voor.	A l'heure actuelle, cette infraction est punie d'une peine d'emprisonnement de six mois à cinq ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Cette infraction n'a pas la même gravité que les faits de contrefaçon et de falsification du matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titres, de mise en circulation de fausses monnaie ou de faux titres, par exemple. Or, ces faits sont assortis du niveau 3. C'est pourquoi le projet de texte prévoit de sanctionner cette infraction du niveau 2.
Namaking van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk (artikel 411)	La contrefaçon des marques apposées par le bureau de garantie ou de l'empreinte d'un timbre (article 411)
Voor artikel 411 van het ontwerp-Strafwetboek is namaking van door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk het met bedrieglijk opzet namaken van deze keurmerken of deze zegelafdruk zonder van een nagemaakt keurstempel of zegel gebruik te maken.	Pour l'article 411 du Code pénal en projet, la contrefaçon des marques apposées par le bureau de garantie ou de l'empreinte d'un timbre consiste dans le chef de son auteur à contrefaire, dans une intention frauduleuse, ces marques ou cette empreinte sans emploi d'un poinçons ou d'un timbre contrefait.
Het bij artikel 410 gevoegde commentaar in verband met het moreel bestanddeel en het strafniveau kan hier worden overgenomen.	Le commentaire développé à l'article 410 en ce qui concerne l'élément moral et le niveau de peine peut être repris ici.
Afdeling 6. Bescherming van de zegels, de stempels en de merken van de overheden en van particulieren	Section 6. La protection des sceaux, des timbres et des marques des autorités et des particuliers
Deze afdeling bevat één enkele bepaling met betrekking tot het namaken en gebruik maken van het zegel, de stempel of het merk,	Cette section comporte une seule disposition portant sur la contrefaçon et l'usage du sceau, du timbre ou de la

<p>hetzij van enige overheid, hetzij van een private inrichting, hetzij van een particulier. Ze herneemt de inhoud van artikelen 184, derde lid, en 186, vijfde lid, van het Strafwetboek.</p>	<p>marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier. Elle reprend le contenu des articles 184, alinéa 3, et 186, alinéa 5, du Code pénal.</p>
<p>Namaking of gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier (artikel 412)</p>	<p>La contrefaçon ou l'usage du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier (article 412)</p>
<p>Artikel 412 wordt ingedeeld in drie paragrafen:</p>	<p>L'article 412 est divisé en trois paragraphes :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - paragraaf 1 heeft betrekking op de namaking van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier (1°); - paragraaf 2 heeft betrekking op het gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier (2°); - en paragraaf 3 betreft het zegel, de stempel of het merk van enige vreemde overheid (3°). 	<ul style="list-style-type: none"> - le paragraphe 1er porte sur la contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier (1°); - le paragraphe 2 porte sur l'usage du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier (2°); - et le paragraphe 3 a pour objet le sceau, le timbre ou la marque d'une autorité étrangère quelconque (3°).
<p><i>1° Namaking van het zegel, de stempel of het merk</i></p>	<p><i>1° La contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque</i></p>
<p>De eerste paragraaf bevat vooreerst een definitie van namaking van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier. Deze gedraging is het met bedrieglijk opzet namaken van het echte zegel, de echte stempel of het echte merk hetzij van enige overheid, hetzij van een private inrichting, hetzij van een particulier, door het vervaardigen van een niet-authentieke zegel, een niet-authentieke stempel of een niet-authentiek merk. Dit lid is gebaseerd op artikel 399 van het ontwerp-Strafwetboek</p>	<p>Le paragraphe premier contient tout d'abord une définition de la contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier. Ce comportement consiste dans le chef de son auteur à imiter, dans une intention frauduleuse, le sceau, le timbre ou la marque véritables d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier par la fabrication d'un sceau, d'un timbre ou d'une marque non authentiques. Cet alinéa se fonde sur l'article 399 du projet de Code</p>

dat betrekking heeft op namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van munten of effecten.	pénal qui porte sur la contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie ou des titres.
“Door zegels, stempels en merken wordt zo algemeen mogelijk alles bedoeld dat als onderscheidend kenmerk wordt toegevoegd vanuit enig oogpunt” ⁷¹ . Het gaat bij voorbeeld om stempels die door de notaris op verzendingen geplaatst worden of het zegel van de procureur des Konings of van de onderzoeksrechter op een Europees aanhoudingsbevel, de stempel van een bank die aangebracht wordt bij het ontvangen of verzenden van post ⁷² . Maar het kan ook ruimer verwijzen naar elk merk dat als onderscheidingsteken is aangebracht, zoals de aanduidingen die op de vuilniszakken van een gemeente of een gewest zijn gedrukt, om het voorbehouden en betalende gebruik ervan te bepalen.	« Par sceaux, timbres et marques, on comprend d’une manière aussi générale que possible tout ce qui est apposé comme un signe distinctif à un point de vue quelconque » ⁷³ . Il s’agit, par exemple, des timbres apposés par le notaire sur les expéditions ou encore le sceau du procureur du Roi ou du juge d’instruction sur un mandat d’arrêt européen, le cachet d’une banque qui est apposé lors de la réception ou de l’envoi d’un courrier ⁷⁴ . Mais il peut s’agir aussi de façon plus large de toute marque apposée comme signe distinctif telle que les indications imprimées sur les sacs poubelles d’une commune ou d’une région afin d’en déterminer l’usage réservé et payant.
Het ontwerp-Strafwetboek brengt geen wijzigingen aan in artikel 184, derde lid, van het Strafwetboek. Het stelt voor het voor het misdrijf vereiste moreel bestanddeel te verduidelijken. Er wordt gepreciseerd dat de namaking met bedrieglijk opzet gepleegd dient te worden.	Le projet de Code pénal n’apporte pas de changement à l’article 184, alinéa 3, du Code pénal. Il propose de clarifier l’élément moral requis par l’infraction. Il est précisé que la contrefaçon doit être commise dans une intention frauduleuse.
Vervolgens definieert de paragraaf het strafniveau waarmee de namaking van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier bestraft wordt. Dit misdrijf wordt momenteel bestraft met een straf van drie maanden tot drie jaar gevangenisstraf. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro	Ensuite, le paragraphe définit le niveau de peines sanctionnant la contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque d’une autorité quelconque, d’un établissement privé ou d’un particulier. A l’heure actuelle, cette infraction est assortie d’une peine d’emprisonnement de trois mois à trois ans. Une peine d’amende de vingt-six euros à deux mille euros est également

⁷¹R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 392.

⁷²J. MOINIL, “Le faux-monnayage”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 34 en 35.

⁷³R. DECLERQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, T. II, 1967, p. 392.

⁷⁴J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 34 et 35.

tot tweeduizend euro. Deze gedraging is minder ernstig dan aantastingen van 's Lands zegel, van de rijksstempels en van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver of platina en die met een straf van niveau 3 bestraft worden. Daarom stelt het ontwerp voor deze feiten te bestraffen met een straf van niveau 2.		prescrite par l'article 214 du Code pénal. Ce comportement est moins grave que les faits qui touche au sceau de l'Etat, aux timbres nationaux et aux poinçons servant à marquer les matières d'or, d'argent ou de platine sanctionnés d'un niveau 3. C'est la raison pour laquelle le projet de texte prévoit de les assortir d'une peine de niveau 2.
<i>2° Gebruik van het zegel, de stempel of het merk</i>		<i>2° L'usage du sceau, du timbre ou de la marque</i>
Paragraaf 2 definieert het misdrijf van gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier. Volgens het ontwerp bestaat deze gedraging uit het met bedrieglijk opzet gebruik maken van het nagemaakte zegel, de nagemaakte stempel of het nagemaakte merk.		Le paragraphe 2 définit l'infraction d'usage du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier. Suivant le projet, ce comportement consiste dans le chef de son auteur à utiliser, dans une intention frauduleuse, le sceau, le timbre ou la marque contrefaite.
Het ontwerp preciseert dat de dader gehandeld moet hebben met bedrieglijk opzet. Dit bestanddeel wordt afgeleid uit artikel 213 van het Strafwetboek.		Le projet de texte précise que l'auteur de l'usage doit avoir agi dans une intention frauduleuse. Cet élément se déduit de l'article 213 du Code pénal.
Het Strafwetboek straft het gebruik met dezelfde straffen die van toepassing zijn op de namaking van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier. Het ontwerp stelt voor de feiten van gebruik te bestraffen met een straf van niveau 2.		Le Code pénal punit l'usage des mêmes peines que celles qui sanctionnent la contrefaçon du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier. Le projet de texte propose de sanctionner les faits d'usage d'une peine de niveau 2.
<i>3° Het zegel, de stempel of het merk van enige vreemde overheid</i>		<i>3° Le sceau, le timbre ou la marque d'une autorité étrangère quelconque</i>
Paragraaf 3 preciseert dat de in paragrafen 1 en 2 beschreven straffen eveneens van toepassing zijn op de namaking en het gebruik van zegels, stempels of merken van een vreemde overheid. Deze paragraaf is gebaseerd op artikel 186, vijfde lid, van het Strafwetboek. Het is opmerkelijk dat de door		Le paragraphe 3 précise que les peines prévues aux paragraphes 1 ^{er} et 2 sont également applicables à la contrefaçon et à l'usage des sceaux, des timbres ou marques d'une autorité étrangère. Ce paragraphe se base sur l'article 186, alinéa 5, du Code pénal. Singulièrement, les

<p>dit artikel voorgeschreven straffen strenger zijn dan deze die in artikel 184, derde lid, zijn opgenomen. De namaking en het gebruik van zegels, stempels of merken van een vreemde overheid worden immers bestraft met vijf tot tien jaar opsluiting. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Het ontwerp stelt voor deze zaken op dezelfde manier te beschermen als de zegels, stempels en keurstempels van de Belgische Staat, zoals voorzien in artikel 406.</p>	<p>peines prescrites par cet article sont plus sévères que celles-visées à l'article 184, alinéa 3. En effet, la contrefaçon et l'usage des sceaux, des timbres ou marques d'une autorité étrangère sont réprimés de la réclusion de cinq ans à dix ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte propose de protéger ces éléments de la même manière que les sceaux, timbres, poinçons de l'Etat belge à l'instar de ce que l'article 406 prévoit.</p>
<p>De artikelen 184, derde lid, en 186, vijfde lid, van het Strafwetboek viseren uitdrukkelijk de poging. De ontwerptekst verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het strafwetboek, is de poging in feite altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het constitutieve bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit een algemeen opzet, voor zover niet anders is bepaald.</p>	<p>Les articles 184, alinéa 3 et 186, alinéa 5, du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l'article 10 du projet de Livre 1er du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l'élément constitutif consiste en une intention spéciale ou en le dol général, sauf disposition contraire.</p>
<p>Afdeling 7. Bescherming van plakpostzegels en andere zegels</p>	<p>Section 7. La protection des timbres-poste adhésifs et des autres timbres</p>
<p>De bepalingen van afdeling 7 beogen een bescherming van plakpostzegels en andere postzegels, zoals thans voorzien in artikelen 188 tot en met 190bis van het Strafwetboek.</p>	<p>Les dispositions de la section 7 visent à apporter une protection aux timbres-poste adhésifs et aux autres timbres comme les prévoit les articles 188 à 190bis du Code pénal.</p>
<p>Deze bepalingen zijn van toepassing op de verschillende zegels die aangebracht worden of bestemd zijn om aangebracht te worden op briefomslagen, postkaarten en andere correspondentie, evenals op voor vervoer bestemde goederen. Fiscale zegels worden</p>	<p>Ces dispositions s'appliquent aux divers timbres qui sont apposés ou destinés à être apposés sur les enveloppes, les cartes postales et autres correspondances, de même que sur les objets à transporter. Les timbres fiscaux sont également visés⁷⁶. La protection ne vaut que pour une période limitée : pendant la durée où les timbres</p>

⁷⁶ R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, p. 393; J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 32.

eveneens beoogd ⁷⁵ . De bescherming geldt enkel voor een beperkte periode: gedurende de periode dat deze stempels rechtsgeldig zijn en voor frankering gebruikt kunnen worden.	ont une valeur légale et peuvent servir à l'affranchissement postal.
Het ontwerp-Strafwetboek verwijst naar de termen die betrekking hebben op “plakpostzegels en andere zegels” om de door het Strafwetboek bedoelde zegels aan te duiden. Dit begrip wordt uitgelegd in de eerste afdeling die gewijd is aan de definities. Artikel 188 van het Strafwetboek beoogt nationale of vreemde postzegels of andere plakzegels. Het ontwerp-Strafwetboek beschermt deze eveneens.	Le projet de Code pénal se réfère aux termes relatifs aux « timbres-poste adhésifs et aux autres timbres » pour désigner les timbres visés par le Code pénal. Cette notion est expliquée dans la section première consacrée aux définitions. L'article 188 du Code pénal vise les timbres-poste ou autres timbres adhésifs nationaux ou étrangers. Le projet de Code pénal protège également ceux-ci.
Namaking of gebruik van plakpostzegels of andere zegels (artikel 413)	La contrefaçon ou l'usage des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres (article 413)
Paragraaf 1 van artikel 413 bestraft namaking van plakpostzegels of andere zegels door te verwijzen naar de definities van namaking van de munt en van de effecten als bedoeld in artikel 399.	Dans un paragraphe 1 ^{er} , l'article 413 punit la contrefaçon des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres en se référant aux définitions de la contrefaçon de la monnaie et des titres visée à l'article 399.
Deze gedraging is het met bedrieglijk opzet namaken van de echte plakpostzegels of andere zegels door het vervaardigen van niet-authentieke zegels.	Ce comportement consiste dans le chef de son auteur à imiter, dans une intention frauduleuse, les timbres-poste adhésifs ou autres timbres véritables par la fabrication de timbres non authentiques.
Artikel 188 van het Strafwetboek schrijft een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar voor. De ontwerptekst voorziet in een straf van niveau 2 voor de namaking of het gebruik van plakpostzegels of andere zegels, aangezien dit misdrijf nauw aansluit bij de strafbaarstelling voor de namaking en het gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting, of van een particulier, waarop eveneens een straf van niveau 2 staat.	La peine prescrite par l'article 188 du Code pénal est un emprisonnement de deux mois à trois ans. Le projet de texte prévoit d'assortir la contrefaçon ou l'usage des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres d'une peine de niveau 2 étant donné que cette infraction se rapproche de l'incrimination relative à la contrefaçon et l'usage du sceau, du timbre ou de la marque d'une autorité quelconque, d'un établissement privé ou d'un particulier,

⁷⁵ R. DECLERCQ, in *Les Nouvelles, Les infractions*, II, 1967, blz. 393; J. MOINIL, “Le faux-monnayage”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, blz. 32.

		elle-même assortie d'une peine de niveau 2.
Artikel 413, § 2 bestraft het gebruik van plakpostzegels of andere zegels dat bestaat uit het met bedrieglijk opzet gebruiken van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels die de dader zich heeft verschaft. Deze paragraaf herneemt artikel 189 van het Strafwetboek dat het gebruik bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot een maand. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Daarom stelt het ontwerp een straf voor van niveau 1 voor dit misdrijf.		L'article 413, § 2 sanctionne l'usage des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres qui consiste, dans le chef de son auteur à utiliser, dans une intention frauduleuse, les timbres-poste adhésifs ou les autres timbres contrefaits que l'auteur s'est procuré. Ce paragraphe reprend l'article 189 du Code pénal qui punit l'usage d'une peine d'emprisonnement de huit jours à un mois. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. C'est la raison pour laquelle le projet de texte propose d'assortir cette incrimination d'une peine de niveau 1.
Deze strafbaarstelling sluit nauw aan bij het weer in omloop brengen van te goeder trouw ontvangen valse munt of valse effecten . De dader heeft deze postzegels te goeder trouw ontvangen, maar gebruikt ze vervolgens met bedrieglijk opzet in de wetenschap dat ze nagemaakt werden.		Cette infraction se rapproche de l'incrimination de remise en circulation de fausse monnaie ou de faux titres reçus de bonne foi . L'auteur a reçu des timbres-poste de bonne foi mais les utilise ensuite de manière frauduleuse en sachant que les timbres sont contrefaits.
Artikel 188 van het Strafwetboek viseert uitdrukkelijk de poging. Het ontwerp verwijst echter niet langer naar dit begrip. Krachtens artikel 10 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, is de poging altijd strafbaar voor misdrijven waarvan het moreel bestanddeel bestaat uit een bijzonder opzet of uit het algemeen opzet, voor zover niet anders is bepaald.		Les articles 188 du Code pénal visent expressément la tentative. Mais le projet de texte ne fait plus référence à cette notion. En effet, en vertu de l'article 10 du projet de Livre 1 ^{er} du Code pénal, la tentative est toujours punissable pour les infractions dont l'élément moral consiste en une intention spéciale ou en le dol général et ce, sauf disposition contraire.
In omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels (artikel 414)		La mise en circulation des timbres-poste adhésifs contrefaits ou des autres timbres contrefaits (article 414)
Volgens artikel 414 van het ontwerp-Strafwetboek is het in omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels het met bedrieglijk opzet		Suivant l'article 414 du Code pénal en projet, la mise en circulation des timbres-poste adhésifs contrefaits ou des autres timbres contrefaits consiste dans le chef de son auteur à mettre en circulation, dans

in omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels.		une intention frauduleuse, des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres contrefaits.
Deze bepaling is gebaseerd op artikel 188 van het Strafwetboek dat personen bestraft die nagemaakte plakpostzegels of andere zegels te koop stellen of in omloop brengen. Het ontwerp verwijst enkel naar het in omloop brengen, gezien deze term voldoende algemeen is om ook het te koop stellen te omvatten. Het ontwerp-Strafwetboek voorziet bovendien in het preciseren van het moreel bestanddeel dat deel uitmaakt van de constitutieve bestanddelen van het misdrijf. Dit dient met bedrieglijk opzet gepleegd te worden.		Cette disposition se base sur l'article 188 du Code pénal qui punit celui qui expose en vente ou met en circulation des timbres-poste adhésifs ou des autres timbres contrefaits. Le projet de texte fait uniquement référence à la mise en circulation étant donné que ces termes sont assez généraux pour englober l'exposition en vente. De plus le projet de Code pénal prévoit de préciser l'élément moral qui fait partie des éléments constitutifs de l'infraction. Celle-ci doit être commise dans une intention frauduleuse.
Artikel 188 van het Strafwetboek schrijft een gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar voor. Artikel 214 van het Strafwetboek schrijft ook een geldboete voor van zesentwintig euro tot tweeduizend euro. Het in omloop brengen is echter een misdrijf dat minder ernstig bestraft dient te worden dan de namaking. Daarom stelt het ontwerp-Strafwetboek voor dit misdrijf te bestraffen met een straf van niveau 1.		La peine prescrite par l'article 188 du Code pénal est un emprisonnement de deux mois à trois ans. Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Cependant la mise en circulation est une infraction qui doit être punie plus légèrement que la contrefaçon. C'est la raison pour laquelle le projet de Code pénal propose d'assortir cette infraction d'une peine de niveau 1.
Afdeling 8. Bescherming van de naam van de fabrikant en van de handelsnaam van een fabriek		Section 8. La protection du nom du fabricant et de la raison commerciale d'une fabrique
Artikel 191 van het Strafwetboek verleent bescherming van de naam van de fabrikant en van de handelsnaam van een fabriek. Het ontwerp-Strafwetboek stelt voor om van dit artikel twee bepalingen te maken.		L'article 191 du Code pénal octroie une protection au nom du fabricant et à la raison commerciale d'une fabrique. Le projet de Code pénal prévoit de faire deux dispositions de cet article.
De naam die wettelijke bescherming geniet, is de naam die gebruikt wordt voor de identificatie van industrieproducten. Deze beoogt enkel natuurlijke personen. Het gaat om de achternaam van de fabrikant. Voor		Le nom que la loi protège est le nom employé pour l'identification des produits industriels. Il ne vise que les personnes physiques. Il s'agit du nom patronymique du fabricant. Pour les personnes morales,

rechtspersonen daarentegen is het de handelsnaam van een fabriek die wettelijke bescherming geniet, waarmee de benaming bedoeld wordt die rechtspersonen aannemen in hun rechtsverhouding.		la loi protège la raison commerciale c'est-à-dire la dénomination que les personnes morales prennent dans leur relation juridique.
Plaatsen van een niet-authentieke naam van een fabrikant of van een niet-authentieke handelsnaam van een fabriek (artikel 415)		L'apposition du nom d'un fabricant ou de la raison commerciale d'une fabrique non authentiques (article 415)
Artikel 415 van het ontwerp-Strafwetboek maakt het aanbrengen strafbaar van de naam van een fabrikant of de handelsnaam van een fabriek die niet authentiek zijn. Deze gedraging is het met bedrieglijk opzet door bijvoeging, wegneming of om het even welke verandering plaatsen op fabricaten van de naam van een andere fabrikant dan de producent, of van de handelsnaam van een andere fabriek dan die, welke de goederen gemaakt heeft.		L'article 415 du projet de Code pénal incrimine l'apposition du nom d'un fabricant ou de la raison commerciale d'une fabrique non authentiques. Cette comportement consiste dans le chef de son auteur à apposer, dans une intention frauduleuse, par addition, retranchement ou par une altération quelconque, sur des objets fabriqués le nom d'un fabricant autre que celui qui en est l'auteur ou la raison commerciale d'une fabrique autre que celle de la fabrication.
Deze bepaling herneemt het in het eerste lid van artikel 191 van het Strafwetboek beschreven misdrijf met de specificatie dat een welbepaald moreel bestanddeel vereist is. De dader ervan dient met bedrieglijk opzet gehandeld te hebben.		Cette disposition reprend l'infraction prescrite par l'alinéa 1 ^{er} de l'article 191 du Code pénal en précisant qu'elle requiert un élément moral particulier. Son auteur doit avoir agi dans une intention frauduleuse.
Gezien artikel 191 van het Strafwetboek dit misdrijf bestraft met een gevangenisstraf van één tot zes maanden en een geldboete van zeventig euro tot tweeduizend euro, stelt het ontwerp-Strafwetboek voor er een straf van niveau 1 aan toe te kennen.		Puisque l'article 191 du Code pénal punit cette infraction d'une peine d'emprisonnement d'un mois à six mois et d'une amende de vingt-six à deux mille euros, le projet de Code pénal propose d'assortir celle-ci d'une peine de niveau 1.
In omloop brengen van met een valse naam of een valse handelsnaam gemerkte goederen (artikel 416)		La mise en circulation des objets marqués d'un faux nom ou d'une fausse raison commerciale (article 416)
Artikel 416 bestraft het in omloop brengen van goederen die gemerkt werden met een valse naam of handelsnaam. Deze gedraging is het opzettelijk in omloop brengen van de		L'article 416 sanctionne la mise en circulation des objets marqués d'un faux nom ou d'une fausse raison commerciale. Ce comportement consiste dans le chef

in artikel 415 bedoelde goederen, door enige handelaar, commissionair of kleinhandelaar.	d'un marchand, d'un commissionnaire ou d'un débitant quelconque de mettre, délibérément, en circulation des objets visés à l'article 415.
Dit misdrijf is gebaseerd op artikel 191, tweede lid, van het Strafwetboek, dat enkel gericht is op de handelaar, commissionair of kleinhandelaar. Het artikel bestraft deze indien ze goederen in omloop brengen waarbij de naam van de fabrikant of handelsnaam van de fabriek misbruikt werd. Het ontwerp-Strafwetboek neemt deze strafbaarstelling over met het moreel bestanddeel ervan: de kennis van valsheid alleen volstaat.	Cette infraction s'appuie sur l'article 191, alinéa 2 du Code pénal qui ne vise que le marchand, le commissionnaire ou le débitant. L'article punit ceux-ci s'ils mettent en circulation des objets dont le nom du fabricant ou la raison commerciale d'une fabrique est usurpé. Le projet de Code pénal reprend cette incrimination avec son élément moral: la simple connaissance de la fausseté suffit.
Omdat artikel 191 van het Strafwetboek dit misdrijf bestraft met een gevangenisstraf van één tot zes maanden en een geldboete van zesentwintig euro tot tweeduizend euro, stelt het ontwerp-Strafwetboek voor er een straf van niveau 1 aan toe te kennen.	Puisque l'article 191 du Code pénal punit cette infraction d'une peine d'emprisonnement d'un mois à six mois et d'une amende de vingt-six à deux mille euros, le projet de Code pénal propose d'assortir celle-ci d'une peine de niveau 1.
Afdeling 9. Gemeenschappelijke bepaling	Section 9. Disposition commune
Afdeling 9 wordt gewijd aan de bepaling die afdelingen 2 tot en met 8 gemeenschappelijk hebben. Deze afdeling sluit het hoofdstuk inzake valsmunterij af.	La section 9 est consacrée à la disposition qui est commune aux sections 2 à 8. Cette section clôt le chapitre traitant du faux monnayage.
Ze bevat een artikel dat in een strafuitsluitende verschoningsgrond voorziet.	Elle contient un article prévoyant une cause d'excuse entraînant une exemption de peine.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 417)	Cause d'excuse d'exemption de peine (article 417)
Artikel 192 van het Strafwetboek voorziet in een strafuitsluitende verschoningsgrond voor personen die zich schuldig gemaakt hebben aan bepaalde limitatief opgesomde misdrijven indien zij, vóór enige uitgifte van nagemaakte of vervalste munten, de	L'article 192 du Code pénal prévoit une cause d'excuse absolutoire pour les personnes coupables de certaines infractions limitativement énumérées si, avant toute émission de monnaie contrefaite ou falsifiée, elles en ont donné

overheid hiervan op de hoogte brengen en de daders bekend gemaakt werden. Deze strafuitsluitende verschoningsgrond beoogt organisaties van valsmunters te ontmantelen en de uitgifte van valse munten te belemmeren ⁷⁷ .		connaissance et révélé les auteurs à l'autorité. Cette cause d'excuse doit permettre le démantèlement des organisations de faussaires et d'entraver l'émission de fausse monnaie ⁷⁸ .
Het ontwerp-Strafwetboek herneemt deze strafuitsluitende verschoningsgrond met een geringe wijziging ervan:		Le projet de Code pénal reprend cette cause d'excuse absolutoire en la modifiant quelque peu :
<ul style="list-style-type: none"> - het ontwerp maakt de strafuitsluitende verschoningsgrond meer algemeen. Alle bepalingen van het aan valsmunterij gewijde hoofdstuk kunnen leiden tot de toepassing van de strafuitsluitende verschoningsgrond; - het wetsontwerp verwijst niet langer naar de uitgifte, maar naar het in omloop brengen. Deze term werd immers ook gekozen in de beschrijving van de strafbare feiten. 		<ul style="list-style-type: none"> - le projet en fait une cause d'excuse plus générale. Toutes les dispositions du chapitre consacré au faux monnayage peuvent entraîner l'application de la cause d'excuse ; - le projet de loi ne fait plus référence à l'émission mais à la mise en circulation. C'est ce terme qui a été choisi dans la description des incriminations.
Ingevolge het advies van de Raad van State (punt 78) werd de wettekst gewijzigd.		Suite à l'avis du Conseil d'État (point 78) le texte légal a été adapté.
Bepalingen die niet hernomen worden in hoofdstuk I van de nieuwe Titel IV		Dispositions qui ne sont pas reprises dans le chapitre Ier du nouveau Titre IV
De artikelen 178 ^{ter} , 184, tweede lid, en 190 worden behandeld door de bepalingen die gewijd zijn aan valsheden en het gebruik van valsheden (nieuw hoofdstuk 2 van Titel 4). Er wordt verwezen naar het commentaar in verband met deze bepalingen.		Les articles 178 ^{ter} , 184, alinéa 2 et 190 sont couvertes par les dispositions consacrées aux faux et à l'usage de faux (nouveau chapitre 2 du Titre 4). Il est renvoyé au commentaire portant sur ces dispositions.

⁷⁷ J. MOINIL, "Le faux-monnayage", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 36.

⁷⁸ J. MOINIL, *Le faux-monnayage*, in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 36.

HOOFDSTUK 2. VALSHEID IN GESCHRIFTEN OF ANDERE DUURZAME DRAGERS EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN	CHAPITRE 2. LE FAUX EN ECRITURES OU SUR D'AUTRES SUPPORTS DURABLES ET L'USAGE DE FAUX
Inleiding	Préliminaires
De bepalingen betreffende valsheid in geschriften, in informatica en in telegrammen vormen hoofdstuk IV van titel III van het Strafwetboek, getiteld "Misdrijven en wanbedrijven tegen de openbare trouw". Dit hoofdstuk omvat de artikelen 193 tot 212 van het Strafwetboek. Deze misdrijven schaden het openbaar vertrouwen omdat ze het vertrouwen aantasten dat de overheid en particulieren stellen in de vormen en tekens gebruikt in het maatschappelijk verkeer om de authenticiteit en de waarachtigheid van akten en de feiten waarop deze betrekking hebben te waarborgen ⁷⁹ .	Les dispositions consacrées aux faux commis en écritures, en informatique et dans les dépêches télégraphiques forment le chapitre IV du Titre III du Code pénal intitulé « des crimes et délits contre la foi publique ». Ce chapitre contient les articles 193 à 212 du Code pénal. Ces infractions portent atteinte à la foi publique car elles mettent en péril la confiance que le pouvoir et les particuliers accordent aux formes et aux signes employés dans les relations sociales pour garantir l'authenticité et la sincérité des actes et des faits qu'ils recouvrent ⁸⁰ .
Het schrift neemt een belangrijke plaats in binnen deze vormen en tekens. Het is het instrument voor het optekenen van akten, van verrichtingen en van gedachten die de mens de moeite waard vindt om bij te houden, te materialiseren of te verduidelijken ⁸¹ . Het vertrouwen in geschriften slaat op de waarheidsgetrouwheid van geschriften opgesteld om wilsuitingen, vaststellingen van feiten, oorzaken, enz. te laten voortleven. ⁸² Dit is dus essentieel. Als dit vertrouwen geschaad wordt, kan het	Parmi ces formes et signes, l'écriture occupe une place importante. Il est l'instrument de consignation des actes, des opérations et des pensées que l'homme considère comme dignes d'être retenus, matérialisés ou précisés ⁸⁴ . La confiance dans l'écrit porte sur la sincérité des écrits dressés pour perpétuer les déclarations de volonté ainsi que les constatations de faits, de causes, etc. ⁸⁵ Celle-ci est donc essentielle. S'il est porté atteinte à cette confiance, l'action du pouvoir et des

⁷⁹ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 25; G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 368; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 184.

⁸⁰ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, Bruylant, 1957, p. 25; G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 368; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 184.

⁸¹ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 25.

⁸² A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206.

⁸⁴ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, Bruylant, 1957, p. 25.

⁸⁵ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206.

optreden van de overheid en het maatschappelijk verkeer in het gedrang komen ⁸³ .	relations sociales peuvent être compromises ⁸⁶ .
In het huidige Stafwetboek begint hoofdstuk IV met een algemene bepaling die het moreel bestanddeel specificeert dat vereist is voor misdrijven van valsheid (artikel 193). Dit artikel wordt gevolgd door vier afdelingen. De eerste afdeling betreft valsheid in authentieke en openbare geschriften, in handels- of bankgeschriften en in private geschriften. Ze omvat de artikelen 194 tot 197, die de regels van gemeen recht vormen. De twee eerste bepalingen stellen de valsheid strafbaar gepleegd door een openbaar officier of ambtenaar in de uitoefening van zijn functies (artikelen 194 en 195). De volgende bepaling heeft betrekking op de valsheid gepleegd door andere personen of door een openbaar officier of ambtenaar buiten de uitoefening van zijn functies (artikel 196). De afdeling wordt afgesloten met de strafbaarstelling van het gebruik van valsheid in geschrifte (artikel 197).	Dans le Code pénal actuel, le chapitre IV débute par une disposition générale qui spécifie l'élément moral requis par les infractions de faux (article 193). Quatre sections suivent cet article. La première section a pour objet les faux en écritures authentiques et publiques, en écritures de commerce ou de banque et en écritures privées. Elle rassemble les articles 194 à 197 qui constituent des règles de droit commun. Les deux premières dispositions rendent punissable le faux commis par un fonctionnaire ou un officier public dans l'exercice de ses fonctions (articles 194 et 195). La disposition suivante vise le faux commis par d'autres personnes ou par un fonctionnaire ou un officier public en dehors de l'exercice de ses fonctions (article 196). La section se termine par l'incrimination de l'usage de faux en écritures (article 197).
De tweede afdeling betreft de valsheid in reispassen, machtigingen om wapens te dragen, arbeidsboekjes, reisorders en getuigenschappen (artikelen 198 tot 210). Afdeling IIbis bestraft de valsheid in informatica en het gebruik van valse informaticagegevens (artikel 210bis). De derde afdeling ten slotte heeft betrekking op de valsheid in telegrammen (artikelen 211 en 212).	La deuxième section réunit les faux commis dans les passeports, ports d'armes, livrets, feuilles de route et certificats (articles 198 à 210). La section IIbis sanctionne le faux en informatique et l'usage de fausses données informatiques (article 210bis). Enfin, la troisième section a trait aux faux commis dans les dépêches télégraphiques (articles 211 et 212).
Het hoofdstuk wordt afgesloten met de artikelen 213 en 214 ⁸⁷ . Deze bepalingen	Le chapitre se termine par les articles 213 et 214 ⁸⁸ . Ces dispositions portent sur

⁸³ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 25.

⁸⁶ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, brulant, 1957, p.25.

⁸⁷ Deze artikelen zijn van toepassing op artikelen 193 tot 212 en op de bepalingen inzake valse munt, die in het ontwerp van Strafwetboek zijn opgenomen in hoofdstuk 1 van deze titel, met als titel "Bescherming van de munt, van de effecten, van de veiligheidskenmerken en van de zegels, stempels, keurstempels en merken".

⁸⁸ Ces articles sont des dispositions communes aux articles 193 à 212 ainsi qu'aux dispositions relatives au faux monnayage, lesquelles sont reprises, dans le projet de Code pénal, sous un chapitre 1er du présent titre, intitulé « La protection de la monnaie, des titres, des dispositifs de sécurité et des sceaux, timbres, poinçons et marques ».

hebben betrekking op het moreel bestanddeel vereist in geval van gebruik en op de boete.		l'élément moral requis en cas d'usage ainsi que sur l'amende.
De bepalingen betreffende valsheid en gebruik van valse stukken dateren van 1867. Deze artikelen zijn oud en soms in onbruik geraakt. Ze zijn niet meer aangepast aan de huidige realiteit ⁸⁹ . Daarnaast is de opbouw van de artikelen van hoofdstuk IV complex, wat de lezing van de bepalingen bemoeilijkt.		Les dispositions relatives aux faux et à l'usage de faux datent de 1867. Ces articles sont anciens et parfois désuets. Ils ne sont plus adaptés aux réalités actuelles ⁹⁰ . Par ailleurs, l'articulation des articles du chapitre IV est compliquée ce qui rend la lecture des dispositions difficile.
<i>1° Het gebrek aan samenhang en duidelijkheid van de huidige bepalingen</i>		<i>1° Le manque de cohérence et de clarté des dispositions actuelles</i>
Op vormelijk vlak dient gewezen te worden op de volgende moeilijkheden :		Au niveau formel, les difficultés suivantes sont à noter :
- Het Strafwetboek bevat een bijzondere bepaling betreffende het moreel bestanddeel van misdrijven van valsheid (artikel 193) en betreffende de bestraffing van het gebruik van valse geschriften (artikel 213). De schikking van de bepalingen van hoofdstuk IV is vreemd, aangezien ze beginnen met een algemene bepaling betreffende het moreel bestanddeel van de misdrijven die deze bepaling volgen en ze eindigen met een gelijkaardige algemene bepaling betreffende het gebruik van de hoger beschreven valse geschriften. Bijgevolg zijn de constitutieve bestanddelen van de misdrijven verspreid over verschillende bepalingen. Hetzelfde geldt voor valsheid en het gebruik van valse geschriften, die strafbaar gesteld worden in verschillende artikelen.		- Le Code pénal comporte une disposition particulière portant sur la description de l'élément moral des infractions de faux (article 193) et sur la sanction de l'usage de faux (article 213). L'agencement des dispositions du chapitre IV est étrange étant donné que celles-ci débutent par une disposition globale consacrée à l'élément moral des infractions qui suivent cette disposition et elles terminent par une disposition générale similaire portant sur l'usage des faux décrits plus avant. Par conséquent, les éléments constitutifs des infractions sont dispersées dans des dispositions distinctes. Il en va de même du faux et de l'usage de faux qui sont incriminés dans des articles différents.
- Dit Strafwetboek voorziet in een strafverzwaring als de valsheid gepleegd wordt door ambtenaren en openbare officieren in de uitoefening van hun functie		- Ce Code pénal comporte une aggravation de peine lorsque les faits de faux sont commis par les fonctionnaires et les officiers publics dans l'exercice de leur

⁸⁹ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV van het Strafwetboek met betrekking tot valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften, *Parl. St.* Senaat, 2013-14, nr. 5-2360/1, p. 1.

⁹⁰ Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d'usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, , 2013-14, n° 5-2360/1, p.1.

(artikelen 194 en 195). De algemene bepaling betreffende valsheid komt evenwel na deze specifieke bepalingen, wat zorgt voor een gebrek aan duidelijkheid en samenhang.	fonction (articles 194 et 195). Or, la disposition générale relative aux faux est présentée après ces dispositions spécifiques, ce qui manque de clarté et de cohérence.
- Valsheid in informatica en het gebruik van valse informaticagegevens werden in het Strafwetboek ingevoerd door de wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit ⁹¹ . Deze strafbaarstellingen zijn vervat in artikel 210bis, afzonderlijk van de andere bepalingen. Het enige verschil tussen deze valsheden is echter het feit dat de drager waarop het misdrijf betrekking heeft informaticagegevens bevat.	- Le faux informatique et l'usage de faux informatique ont été introduits dans le Code pénal par la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique ⁹² . Ces incriminations forment l'article 210bis, séparé des autres dispositions. Or, la seule différence entre ces faux réside dans le fait que le support visé par l'infraction comporte des données informatiques.
- Afdeling 2 en volgende van hoofdstuk IV bevatten een groot aantal afwijkende bepalingen voor bijzondere documenten (artikel 198 en volgende). Bepaalde geschriften die door deze artikelen beschermd worden, worden niet meer gebruikt of zijn in onbruik geraakt. Daarnaast voorzien deze bepalingen in lichtere straffen terwijl de valsheid waarvan sprake in de artikelen 194 tot 197 bestraft wordt met criminele straffen. Dit onderscheid is voorbijgestreefd en wordt niet meer toegepast omdat het te complex en verwarrend is. Momenteel wordt "criminele" valsheid bijna steeds gecorrectionaliseerd. De algemene bepalingen betreffende valsheid zijn degene die in de praktijk het meest gebruikt worden, aangezien de geschriften waarop deze artikelen betrekking hebben zeer ruim worden geïnterpreteerd.	- Les sections 2 et suivantes du chapitre IV comporte un grand nombre de dispositions dérogatoires pour des documents particuliers (articles 198 et suivants). Certains écrits protégés par ces articles ne sont plus utilisés ou sont tombés en désuétude. Par ailleurs, ces dispositions sont assorties de peines plus légères alors que les faux visés aux articles 194 à 197 sont punies de peines criminelles. Cette distinction est dépassée et n'est plus appliquée car trop complexe et confuse. A l'heure actuelle, les faux « criminels » sont presque toujours correctionnalisés. Or les dispositions générales relatives aux faux sont celles qui sont le plus souvent appliquées en pratique étant donné que les écrits visés par ces articles sont interprétés de manière très large.
- De boete maakt eveneens het voorwerp uit van een aparte bepaling. Artikel 214 van het Strafwetboek bepaalt dat, in de gevallen bepaald in hoofdstuk I tot IV van titel III van het Strafwetboek, waarvoor niet in een	- L'amende fait également l'objet d'une disposition autonome. En effet, l'article 214 du Code pénal dispose que, dans les cas prévus aux chapitres I ^{er} à IV du titre III du Code pénal, et pour lesquels aucune

⁹¹ Wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit BS 3 februari 2001.

⁹² Loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique, MB 3 février 2001.

specifieke boete voorzien wordt, een boete van zesentwintig tot tweeduizend euro zal worden opgelegd. Deze bepaling bemoeilijkt de lezing en het begrip van de strafbepalingen.	amende n'est spécialement portée, il sera prononcé une amende de vingt-six euros à deux mille euros. Cette disposition rend la lecture et la compréhension des dispositions pénales plus complexe.
<i>2° Noodzaak van een hervorming</i>	<i>2° Nécessité d'une réforme</i>
Het wetsontwerp stelt voor de bepalingen inzake valsheid te vereenvoudigen en te verduidelijken, rekening houdend met bovenstaande opmerkingen. De voorgestelde hervorming baseert zich op het proefschrift van Sylvia Van Dyck uit 2006, met als titel "Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht" ⁹³ . De krachtlijnen die in deze thesis naar voor geschoven worden, zijn opgenomen in een voorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafrechtboek inzake valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften waarnaar in deze tekst eveneens verwezen wordt ⁹⁴ .	Le projet de loi propose de simplifier et de clarifier les dispositions en matière de faux en tenant compte des observations soulevées ci-dessus. La réforme proposée s'inspire de la thèse de doctorat réalisée par Sylvia Van Dyck en 2006 et intitulée « Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht » ⁹⁵ . Les lignes de force mises en avant par cette thèse ont été reprises dans une proposition modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d'usage de faux dont il est également fait référence dans le présent texte ⁹⁶ .
Er wordt voorgesteld om in het nieuwe boek 2 meerdere bepalingen vermeld in titel III van het Strafwetboek over te nemen onder een nieuwe titel 4, "Valsheden". De bepalingen betreffende valsheid en het gebruik van valse geschriften vormen hoofdstuk 2 van titel 4.	Dans le nouveau Livre 2, il est proposé de reprendre plusieurs dispositions rassemblées dans le Titre III du Code pénal sous un nouveau titre 4 intitulé « Les faux ». Les dispositions relatives au faux et à l'usage de faux forment le chapitre 2 du Titre 4.
Het ontwerp stelt een nieuwe schikking van de strafbaarstellingen voor. Het groepeert valsheid en het gebruik van valse stukken in twee afzonderlijke paragrafen van eenzelfde bepaling. Deze algemene bepaling komt aan	Le projet propose un nouvel agencement des incriminations. Il rassemble le faux et l'usage de faux dans deux paragraphes différents d'une même disposition. Cette disposition générale est placée en début de

⁹³ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, 527p.

⁹⁴ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat, 2013-14, nr. 5-2360/1.

⁹⁵ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, 527p.

⁹⁶ Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d'usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, 2013-14, n° 5-2360/1.

het begin van het hoofdstuk. Het artikel dat valsheid en het gebruik van valse stukken bestraft gepleegd door personen die een openbare functie uitoefenen, wat een verzwarend bestanddeel in het ontwerp vormt, moet dan in alle logica volgen op de algemene bepaling.		chapitre. L'article qui sanctionne les faux et l'usage de faux commis par les personnes exerçant une fonction publique, qui constitue un élément aggravant dans le projet, doit en toute logique suivre la disposition générale.
De benaming van de strafbaarstellingen wordt gewijzigd. Elk misdrijf krijgt een titel en een definitie. Vervolgens wordt de straf bepaald aan het einde van het artikel. De constitutieve bestanddelen van de misdrijven worden samengebracht in één enkele bepaling.		Le libellé des incriminations est modifié. Chaque infraction est assortie d'un titre et d'une définition. La peine est ensuite déterminée à la fin de l'article. Les éléments constitutifs des infractions sont réunis dans une seule et même disposition.
Het ontwerp stelt voor om de voorgeschreven straffen aan te passen aan de strafmaat vastgelegd in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek en valsheid en het gebruik van valse stukken te bestraffen met correctionele straffen.		Le projet propose d'adapter les peines prescrites avec les niveaux de peines définis dans le projet de Livre premier du Code pénal et de sanctionner le faux et l'usage de faux de peines délictuelles.
Het ontwerp van Strafwetboek stelt een systeem voor waarbij de misdrijven worden omschreven in functie van hun zwaarte. Dit systeem omvat zo een algemene bepaling die valsheid strafbaar stelt met een straf van niveau 3, evenals meerdere verzwarende omstandigheden die het mogelijk maken bepaalde specifieke valsheden te bestraffen met een zwaardere straf binnen de voorgeschreven vork. In deze gevallen wordt een straf van niveau 3 opgelegd.		Le projet de Code pénal propose un système d'infractions déterminées en fonction de la gravité de celles-ci. Ce système rassemble ainsi une disposition générale incriminant le faux assortie d'une peine de niveau 3 et comporte également plusieurs circonstances aggravantes permettant de sanctionner certains faux spécifiques d'une peine aggravée dans la fourchette prescrite. Dans ces hypothèses, la peine est celle du niveau 3.
Deze verzwarende omstandigheden zijn:		Ces circonstances aggravantes sont les suivantes :
<ul style="list-style-type: none"> - valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en gebruik van valse stukken (artikel 418); - verzwaarde valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en verzwaard gebruik van valse stukken (artikel 419). 		<ul style="list-style-type: none"> - le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux (article 418) ; - le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux aggravés (article 419).
Het ontwerp schrapt bepalingen die kunnen vallen onder de algemene strafbaarstelling		Le projet supprime les dispositions qui peuvent être couvertes par l'incrimination

van valsheid en gebruik van valse stukken en vereenvoudigt de bijzondere regels die behouden dienen te blijven. Het ontwerp behoudt slechts de volgende misdrijven:		générale de faux et d'usage de faux et simplifie les règles particulières qu'il y a lieu de maintenir. Il ne retient que les infractions suivantes :
<ul style="list-style-type: none"> - overdracht van een reis- of identiteitsdocument (artikel 420); - niet-eerbiediging van een beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document (artikel 421). 		<ul style="list-style-type: none"> - la cession d'un titre de voyage ou d'un document d'identité (article 420) ; - le non-respect d'une décision de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu (article 421).
In dit systeem wordt de geldboete als bijkomende straf geregeld door artikel 54 van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek.		Dans ce système, l'amende accessoire est réglée par l'article 54 du projet de Livre premier du Code pénal.
Het ontwerp brengt eveneens echte veranderingen aan de kern van de strafbaarstellingen aan. Deze veranderingen worden uitgelegd in de commentaar bij de artikelen.		Le projet de texte apporte également de véritables changements portant sur le fond des incriminations. Ceux-ci sont expliqués dans les commentaires des articles.
Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en gebruik van valse stukken (artikel 418)		Le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux (article 418)
Artikel 418 groepeerde de misdrijven betreffende valsheid in geschriften, het gebruik van valse geschriften en valsheid in informatica en het gebruik ervan in één enkele bepaling.		L'article 418 regroupe dans une seule disposition les infractions relatives au faux, à l'usage de faux ainsi qu'aux faux informatique et son usage.
Paragraaf 1 van artikel 418 geeft een definitie van valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers. Deze paragraaf bepaalt eveneens welke strafmaat wordt opgelegd voor het misdrijf van valsheid (I). Paragraaf 2 stelt een definitie van het gebruik van de valsheid in geschrifte of op andere duurzame dragers voor en verduidelijkt eveneens welke straf moet opgelegd worden voor dit gebruik (II).		Le paragraphe 1 ^{er} de l'article 418 donne une définition du faux en écriture ou sur d'autres supports durables. Ce paragraphe détermine également quel est le niveau de peine sanctionnant l'infraction de faux (I). Le paragraphe 2 propose une définition de l'usage de faux en écriture ou sur d'autre supports durable et précise également quelle peine doit sanctionner l'usage (II).

I - Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers (§ 1)		I - Le faux en écritures ou sur d'autres supports durables (§ 1 ^{er})
<p>Artikel 418, § 1 maakt valsheid in geschrifte of op andere duurzame dragers strafbaar. Dit gedrag bestaat uit het opmaken van een vals stuk of het vervalsen van de uitdrukking van een gedachte in een geschrift of op elke andere duurzame drager die als bewijs kan dienen en betrekking heeft op een rechtens relevant feit, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden.</p>		<p>L'article 418, § 1er, incrimine le faux en écriture ou sur d'autre supports durables. Ce comportement consiste à fabriquer un faux ou falsifier l'expression d'une pensée dans tout écrit ou tout autre support durable pouvant faire preuve en relation avec un fait pertinent en droit, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.</p>
<p>Om de draagwijdte van deze bepaling te begrijpen, dient herinnerd te worden aan de constitutieve bestanddelen van valsheid in geschriften zoals vastgelegd in het huidige Strafwetboek (1°). Het is eveneens nuttig de strafbaarstelling van valsheid in informatica en het gebruik van deze valsheid te onderzoeken (2°). Vervolgens zal het ontwerp nader toegelicht worden (3°).</p>		<p>Pour comprendre la portée de cette disposition, il y a lieu de rappeler quels sont les éléments constitutifs du faux en écriture défini par le Code pénal actuel (1°). Il est également utile d'analyser l'incrimination de faux informatique ainsi que l'usage de ce faux (2°). Le projet de texte sera ensuite expliqué (3°).</p>
<p><i>1° Valsheid in geschrifte omschreven in het huidige Strafwetboek</i></p>		<p><i>1° Le faux en écriture défini par le Code pénal actuel</i></p>
<p>De ontwerptekst baseert zich op de artikelen 193 en 196 van het Strafwetboek. Artikel 193 vereist dat de valsheid in geschrifte gepleegd wordt met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden. Artikel 196 bestraft particulieren of openbare officieren en ambtenaren buiten de uitoefening van hun functie die valsheid authentieke en openbare geschriften plegen en alle personen die valsheid in handels- of bankgeschriften of in private geschriften gepleegd hebben, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of achteraf in de akten in te voegen, hetzij door toevoeging of</p>		<p>Le texte en projet se base sur les articles 193 et 196 du Code pénal. L'article 193 exige que le faux en écriture soit commis avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire. L'article 196 sanctionne les particuliers ou les fonctionnaires et officiers publics en dehors de l'exercice de leur fonctions qui auront commis un faux en écritures authentiques et publiques, et toutes personnes qui auront commis un faux en écritures de commerce, de banque ou en écritures privées, soit par fausses signatures, soit par contrefaçon ou altération d'écritures ou de signatures, soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges ou par leur insertion après coup dans les actes, soit par addition ou altération de clauses,</p>

vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten ten doel hadden op te nemen of vast te stellen.	de déclarations ou de faits que ces actes avaient pour objet de recevoir ou de constater.
Artikel 196 vermeldt de laakbare procédés met behulp waarvan de valsheid gepleegd kan worden maar definieert de valsheid niet ⁹⁷ . Het toepassingsgebied ervan is dus niet duidelijk. Het kan elke waarheidsvermomming omvatten, wat veel te ruim is. Daarom heeft het Hof van Cassatie in een arrest van 18 juni 1985 een definitie van valsheid geformuleerd op basis van de rechtsleer ⁹⁸ . Vervolgens heeft het Hof van Cassatie deze definitie herhaald en enigszins verfijnd. Zo bepaalt het arrest van 25 oktober 2017 dat “valsheid in geschrifte erin bestaat de waarheid te vermommen met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden, op een bij de wet bepaalde wijze, in een door de wet beschermd geschrift, waaruit een nadeel kan ontstaan” ⁹⁹ .	L'article 196 énonce les procédés répréhensibles par lesquels le faux peut être commis mais il ne définit pas le faux ¹⁰⁰ . Son champ d'application n'est donc pas clair. Il peut ainsi englober n'importe quelle altération de la vérité, ce qui est beaucoup trop large. C'est pourquoi la Cour de cassation a formulé une définition du faux dans un arrêt du 18 juin 1985 en s'appuyant sur la doctrine ¹⁰¹ . Par la suite, la Cour de cassation a rappelé cette définition en la précisant quelque peu. Ainsi, l'arrêt du 25 octobre 2017 stipule que « le faux en écriture consiste en une altération de la vérité réalisée avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, d'une manière prévue par la loi, dans un écrit protégé par celle-ci, d'où il peut résulter un préjudice » ¹⁰² .
Deze definitie omvat een materieel bestanddeel en een moreel bestanddeel.	Cette définition rassemble un élément matériel et un élément moral.
1.1. Voor het <u>materieel bestanddeel</u> dient aan vier voorwaarden voldaan te worden:	1.2. L' <u>élément matériel</u> requiert la réunion de quatre conditions :
a) een door de wet beschermd geschrift; b) een waarheidsvermomming of leugen;	a) un écrit protégé par la loi ; b) une altération de la vérité ou un mensonge ;

⁹⁷ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 15.

⁹⁸ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206 dat Cass. 18 juni 1985, *Pas.* 1985, I, p. 1335, citeert: “Volgens het Hof van Cassatie bestaat valsheid in geschrifte erin de werkelijkheid te verbergen, met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden, op een bij de wet bepaalde wijze, in een door de wet beschermd geschrift, waaruit een nadeel kan ontstaan”.

⁹⁹ Cass. 25 oktober 2017, AR P.17.0277.F.

¹⁰⁰ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, Bruylant, 1957, p.15.

¹⁰¹ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206 qui cite Cass., 18 juin 1985, *Pas.* 1985, I, p.1335 : « Pour la Cour de cassation, le faux en écriture consiste en ce que, avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, la réalité est dissimulée, d'une manière déterminée par la loi, dans un écrit protégé par la loi, alors qu'il peut en résulter un préjudice ».

¹⁰² Cass. 25 octobre 2017, R.G. n° P.17.0277.F/3.

c) een van de door de wet bepaalde wijzen van waarheidsvermomming; d) een mogelijk of eventueel nadeel.	c) un des modes légaux d'altération de la vérité ; d) un préjudice possible ou éventuel.
a) Een door de wet beschermd geschrift:	a) un écrit protégé par la loi :
De valsheid moet betrekking hebben op een door de wet beschermd geschrift. Het begrip geschrift wordt niet omschreven in het Strafwetboek. De rechtsleer en de rechtspraak ¹⁰³ hebben er een definitie aan gegeven. Uit deze definitie blijkt dat vier elementen noodzakelijk zijn opdat het geschrift beschermd zou zijn krachtens de artikelen 193 en volgende van het Strafwetboek ¹⁰⁴ .	Le faux doit porter sur un écrit protégé par la loi. La notion d'écrit n'est pas définie par la Code pénal. La doctrine et la jurisprudence ¹⁰⁵ en ont donné une définition. Il ressort de cette définition que quatre éléments sont nécessaires pour que l'écrit soit protégé par les articles 193 et suivants du Code pénal ¹⁰⁶ .
Eerst en vooral is er een materieel geschrift nodig, dit wil zeggen een grafisch systeem of tekens die gelezen en begrepen kunnen worden door derden ^{107 108} . Vervolgens moet het geschrift een gedachte uitdrukken op	Il faut tout d'abord une écriture matérielle, c'est-à-dire, un système graphique ou de signes pouvant être lus et compris par des tiers ^{112 113} . Il faut ensuite que l'écriture soit l'expression d'une pensée « de manière

¹⁰³ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206, dat Cass. 24 juni 1981, *Pas.* 1981, I, p. 1242, citeert: Volgens het Hof van Cassatie is er een geschrift in de zin van de artikelen 193 en volgende van het Strafwetboek wanneer schrifttekens op een materiële drager voorkomen op een zodanige wijze dat ze een rechtshandeling of rechtsfeit uitdrukken en dat de gemeenschap die rechtshandeling of dat rechtsfeit als waar mag beschouwen.

¹⁰⁴ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

¹⁰⁵ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 206 qui cite Cass., 24 juin 1981, *Pas.* 1981, I, p. 1242 : Selon la Cour de cassation, il y a écriture au sens des articles 193 et suivants du Code pénal lorsque des signes graphiques figurent sur un support matériel pour constater un acte ou un fait juridique et que le public peut considérer cet acte ou ce fait juridique comme vrai.

¹⁰⁶ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

¹⁰⁷ Volgens A. Weyembergh en L. Kennes is het geschrift beschermd, ongeacht de vorm, het schrift, de taal, de drager, de productiemiddelen van het document, en ongeacht het feit of het in papier, karton, textiel of hout is, en of het gedrukt, handgeschreven, getypt, gekopieerd, enz. is (A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 208).

¹⁰⁸ Volgens M. Rigaux en P.-E. Trousse maken de rechtsleer en de rechtspraak geen onderscheid op basis van de aard van het schrift. De tekst betreft elk soort schrift: het Latijns, Gotisch of Arabisch schrift, evenals het ideografisch, fonetisch of alfabetisch schrift, waarbij het schrift past in een gekend systeem, zoals het louter conventionele geschrift (M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le faux en écritures*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 61).

¹¹² Pour A. Weyembergh et L. Kennes, l'écrit est protégé et ce peu importe la forme, le graphisme, la langue, le support, les moyens de production du document, le fait qu'il soit en papier, en carton, en textile, en bois ou qu'il soit imprimé, manuscrit, dactylographié, photocopié, etc. (A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 208).

¹¹³ Pour M. Rigaux et P.-E. Trousse, la doctrine et la jurisprudence ne distingue pas suivante le caractère de l'écriture. Le texte vise toute espèce de graphisme ; l'écriture latine, gothique ou arabe, comme l'écriture idéographique, phonétique ou alphabétique, l'écriture se rattachant à un système connu comme l'écriture purement conventionnelle (M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal, Le faux en écritures*, III, Bruxelles, brulant, 1957, p.61).

<p>“relatief duurzame wijze”^{109 110}. De uitgedrukte gedachte moet rechtsgevolgen kunnen hebben. Het geschrift moet het bestaan of de waarachtigheid van een rechtshandeling of rechtsfeit vastleggen¹¹¹. Ten slotte moet het geschrift het openbaar vertrouwen genieten.</p>	<p>relatief durabele »^{114 115}. La pensée exprimée doit pouvoir avoir des effets juridiques. L’écrit doit constater l’existence ou la réalité d’un acte ou d’un fait juridique¹¹⁶. Il faut enfin que l’écrit bénéficie de la confiance publique.</p>
<p>Het Hof van Cassatie heeft besloten dat door de wet beschermde geschriften die geschriften zijn die in zekere mate tot bewijs kunnen strekken, dit wil zeggen die zich aan het openbaar vertrouwen opdringen, zodat de overheid of particulieren die ervan kennis nemen of aan wie ze voorgelegd worden, overtuigd kunnen worden van de waarachtigheid van de akte of het juridisch feit in die geschriften vastgelegd of het recht hebben daaraan geloof te hechten^{117 118}.</p>	<p>La Cour de cassation a décidé que les écrits protégés par la loi sont les écrits qui peuvent faire preuve dans une certaine mesure, c’est-à-dire qui s’imposent à la confiance publique, de sorte que les autorités et les particuliers qui en prennent connaissance ou auxquels ils sont présentés peuvent être convaincu de la réalité de l’acte ou du fait juridique constaté par ces écrits ou sont en droit de leur accorder foi^{119 120}.</p>
<p>Voor de rechtsleer is het geschrift “een juridisch relevante handeling of feit, vastgelegd door een systeem van leesbare en begrijpelijke grafische tekens, dat een gedachte op relatief duurzame manier uitdrukt en waarvan de authenticiteit en de waarachtigheid gerespecteerd dienen te worden door iedereen die er in het normaal</p>	<p>Pour la doctrine, l’écrit est « un acte ou un fait juridiquement relevant constaté par un système de signes graphiques, lisibles et compréhensibles, qui exprime une pensée de manière relativement durable et dont l’authenticité et la sincérité s’imposent à</p>

¹⁰⁹ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

¹¹⁰ Bijvoorbeeld: de etiketten op voorwerpen die in winkels te koop aangeboden worden en de verkoopprijs weergeven, een streepjescode op een te koop aangeboden product, etc.

¹¹¹ Bijvoorbeeld: testamenten, handelsboeken, onderhandse akten in de zin van artikel 1322 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, etc.

¹¹⁴ A. WEYEMBERGH, L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

¹¹⁵ Par exemple, les étiquettes attachées aux objets en vente dans les magasins et indiquant le prix de vente, un code de barre sur l’emballage d’un produit mis en vente, etc.

¹¹⁶ Par exemple, les testaments, les livres de commerce, les actes sois seing privés au sens des articles 1322 et suivants du Code civil, etc.

¹¹⁷ Als het geschrift in ontvangst genomen wordt onder voorbehoud van controle, maakt het leugenachtige karakter ervan het nog niet tot een vals stuk (A. DENAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 39). Er is geen valsheid in geschriften als een factuur met foute vermeldingen aan haar geadresseerde gericht wordt, omdat deze laatste de vermeldingen erop kan controleren. Hij dient deze factuur niet als dusdanig te aanvaarden. De factuur krijgt pas bewijskracht na controle en aanvaarding ervan.

¹¹⁸ Cass. 18 juni 1985, *Pas.* 1985, I, p. 1335; Cass. 25 oktober 2017, ARP.17.0277.F.

¹¹⁹ Si l’écrit est reçu sous bénéfice de vérification, son caractère mensonger ne peut le transformer en faux (A. DENAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 39). Il n’y a pas de faux en écriture lorsqu’une facture, contenant des fausses indications, est adressée son destinataire car celui-ci peut en contrôler les mentions. Il n’est pas tenu de l’accepter comme telle. La facture n’acquerra force probante qu’après son contrôle et son acceptation.

¹²⁰ Cass. 18 juin 1985, *Pas.*, 1985, I, p. 1335 ; Cass., 25 octobre 2017, R.G. n° P.17.0277.F.

maatschappelijk verkeer kennis van neemt. » ¹²¹ .	quiconque en prend connaissance dans la vie sociale normale. » ¹²² .
Het Strafwetboek onderscheidt meerdere soorten door de wet beschermde geschriften. De eerste categorie betreft eerst en vooral geschriften beschermd door criminele straffen (artikelen 194 tot 197). Deze hebben betrekking op authentieke geschriften en openbare geschriften opgesteld door een ambtenaar of openbaar officier in de uitoefening van zijn functies ¹²³ . Deze bepalingen hebben eveneens betrekking op handels- of bankgeschriften die tot doel hebben een verrichting vast te leggen die de wet als een handelsverrichting beschouwt ¹²⁴ en op private geschriften die een restcategorie vormen ¹²⁵ ¹²⁶ . De tweede categorie beoogt de geschriften beschermd door correctionele straffen, gebundeld in de artikelen 198 en volgende van het Strafwetboek. Deze geschriften zijn paspoorten, documenten beoogd in de wapenwet, arbeidsboekjes, reisorders,	Le Code pénal distingue plusieurs sortes d'écrits protégés par la loi. La première catégorie concerne tout d'abord les écrits protégés par des peines criminelles (articles 194 à 197). Ceux-ci rassemblent les écritures authentiques et publiques dressées par un fonctionnaire ou un officier public dans l'exercice de ses fonctions ¹²⁷ . Ces dispositions portent également sur les écritures de commerce ou de banque qui ont pour objet de constater une opération que la loi répute acte de commerce ¹²⁸ et concernent les écritures privées qui forment une catégorie résiduaire ¹²⁹ ¹³⁰ . La seconde catégorie vise les écritures protégées par des peines correctionnelles rassemblées aux articles 198 et suivants du Code pénal. Ces écrits sont les passeports, les documents visés par la loi sur les armes, les livrets, les feuilles de route, les certificats, les registres de logeurs et

¹²¹ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 208.

¹²² A. WEYEMBERGH, L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 208.

¹²³ Bijvoorbeeld: politieke akten, akten van de bestuurlijke overheid, openbare registers en hun uittreksels, geschriften betreffende overheidsboekhouding, akten van de rechtsbedeling en geschriften van deurwaarders (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 43).

¹²⁴ Bijvoorbeeld: wisselbrieven, verzekeringsgeschriften, balansen, aankoopborderellen, cheques, verzoek tot gerechtelijk akkoord, akten van vennootschappen, etc (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 45).

¹²⁵ Private geschriften zijn geschriften die geen authentieke, openbare, handels- of bankgeschriften zijn. Het gaat bijvoorbeeld om documenten die dienen voor de opening van een bankrekening, of een aangifte van een schadegeval die de verzekerde moet overmaken aan de verzekeraar (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 46).

¹²⁶ Volgens A. Weyembergh en L. Kennes wordt deze restcategorie door de rechtspraak zeer ruim geïnterpreteerd zodat de artikelen 198 en volgende van het Strafwetboek steeds minder toegepast worden (A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 211).

¹²⁷ Par exemple, les actes politiques, les actes de l'autorité administrative, les registres publics et leurs extraits, les écritures en matière de comptabilité publique, les actes de l'administration de la justice et les écritures des officiers ministériels, etc. (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 43).

¹²⁸ Par exemple, les lettres de change, les écritures d'assurance, les bilans, les bordereaux d'achat, les chèques, la requête en concordat judiciaire, les actes de société, etc. (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 45).

¹²⁹ Les écritures privées ne sont ni authentiques, ni publiques, ni commerciales, ni bancaires. Il s'agit par exemple, des documents servant à l'ouverture d'un compte bancaire, ou d'une déclaration de sinistre que l'assuré doit adresser à l'assureur (A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 46).

¹³⁰ Pour A. Weyembergh et L. Kennes, cette catégorie résiduaire est très largement interprétée par la jurisprudence ce qui la conduit à appliquer de moins en moins les articles 198 et suivants du Code pénal (A. WEYEMBERGH, L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 211).

getuigschriften, registers van logementhouders en herbergiers, valsheid in informatica en telegrammen.		d'aubergistes, le faux en informatique et les dépêches télégraphiques.
b) Een waarheidsvermomming of een leugen:		b) une altération de la vérité ou un mensonge :
Valsheid vereist een waarheidsvermomming of een leugen. Volgens A. De Nauw is "de waarheidsvermomming" essentieel. "Zonder deze waarheidsvermomming is er geen valsheid." ¹³¹ . De waarheidsvermomming en de leugen kunnen twee verschillende vormen aannemen: materiële valsheid en intellectuele valsheid. Bij materiële valsheid is er namaking of vervalsing van geschriften of schrifttekens door doorstreping, overdruk, juxtapositie, uitwissen, namaken van een handtekening, enz. In dit geval is het <i>instrumentum</i> vals. Intellectuele valsheid bestaat erin dat een document dat geen materiële wijzigingen ondergaan heeft, feiten en handelingen vaststelt die in strijd zijn met de waarheid ¹³² . Hier is het <i>instrumentum</i> intact.		Le faux requiert une altération de la vérité ou un mensonge. Pour A. De Nauw, « l'altération de la vérité est essentielle. Sans cette altération, il n'y a pas de faux. » ¹³³ . L'altération de la vérité et le mensonge peuvent prendre deux formes différentes : le faux matériel et le faux intellectuel. Dans le faux matériel, il y a contrefaçon ou altération d'écritures, de signes graphiques par grattage, surcharge, juxtaposition, effacement, imitation d'une signature, etc. Dans cette hypothèse, l' <i>instrumentum</i> est faux. Le faux intellectuel, quant à lui, consiste dans le fait qu'un document, qui n'a pas subi de modifications matérielles, constate des faits et des actes contraires à la vérité ¹³⁴ . L' <i>instrumentum</i> est ici intact.
c) Een van de door de wet bepaalde wijzen van waarheidsvermomming:		c) un des modes légaux d'altération de la vérité :
De wijzen van waarheidsvermomming worden behandeld in de artikelen 194 en volgende van het Strafwetboek. Deze artikelen bespreken vijf wijzen van waarheidsvermomming: valse handtekening of valse paraaf, namaking of vervalsing van geschriften, onderschuiving van personen, het valselijk opmaken van overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen, de toevoeging of		Les formes de l'altération de la vérité sont visées par les articles 194 et suivants du Code pénal. Ces articles recouvrent cinq modes d'altération de la vérité : la fausse signature ou la faux paraphe, la contrefaçon ou l'altération d'écritures, la supposition de personnes, la fabrication ou l'insertion de conventions, dispositions, obligations ou décharges, l'addition ou l'altération de clauses, de déclarations, ou

¹³¹ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 55.

¹³² A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 213 die Cass. 21 juni 1994, Pas. 1994, I, p. 633 citeren.

¹³³ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p.55.

¹³⁴ A. WEYEMBERGH, L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 213 qui citent Cass., 21 juin 1994, Pas., I, 1994, p. 633.

vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten tot doel hadden op te nemen of vast te stellen ¹³⁵ .		de faits que ces actes avaient pour objet de recevoir ou de constater ¹³⁶ .
d) Een mogelijk of eventueel nadeel:		d) un préjudice possible ou éventuel :
Het Strafwetboek bevat geen enkele vermelding betreffende het nadeel. Het zijn de rechtsleer en de rechtspraak die van het nadeel een constitutief bestanddeel van de valsheid in geschriften maken. Dit bestanddeel moet aan meerdere kenmerken voldoen. Volgens A. Weyembergh en L. Kennes is voor het misdrijf van valsheid een afbreuk aan het openbaar vertrouwen vereist. Daarnaast “moet er een natuurlijke of rechtspersoon benadeeld geweest zijn of kunnen geweest zijn” ¹³⁷ . Een mogelijk of eventueel nadeel is voldoende. Het is het ogenblik waarop de valsheid gepleegd wordt dat in aanmerking genomen moet worden om te beoordelen of deze mogelijk nadeel kan berokkenen. Ten slotte kan het nadeel materieel of moreel zijn. Het kan een collectief of openbaar, individueel of privaat belang aantasten.		Le Code pénal ne comporte aucune mention relative au préjudice. C’est la doctrine et la jurisprudence qui font du préjudice un élément constitutif du faux en écriture. Cet élément doit répondre à plusieurs caractéristiques. Pour A. Weyembergh et L. Kennes, l’infraction de faux exige un préjudice à la foi publique. En outre, « il est requis qu’une personne physique ou morale ait été lésée ou ait pu être lésée » ¹³⁸ . Il suffit d’un préjudice possible ou éventuel. C’est au moment de la commission du faux qu’il faut se placer pour apprécier s’il est susceptible de causer un préjudice. Enfin, le préjudice peut être matériel ou moral. Il peut affecter un intérêt collectif ou public, individuel ou privé.
1.3. <u>Het moreel bestanddeel</u> wordt omschreven in artikel 193 van het Strafwetboek:		1.3. <u>L’élément moral</u> est défini par l’article 193 du Code pénal :
Volgens deze bepaling is voor valsheid in geschrifte een bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden vereist. Bedrieglijk opzet is “het opzet zichzelf of een ander een onrechtmatig voordeel te verschaffen; er is bedrieglijk opzet zodra de dader enig		Suivant cette disposition, le faux en écriture exige une intention frauduleuse ou un dessein de nuire. L’intention frauduleuse est « l’intention de procurer à soi-même ou à autrui un profit ou un avantage illicite, c’est-à-dire un profit ou un

¹³⁵ Voor meer details over deze in de wet vastgelegde wijzen voor waarheidsvermomming: A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 55 e.v.

¹³⁶ Pour plus de détails sur ces modes légaux d’altération de la vérité : A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p.55 et suivants.

¹³⁷ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 216.

¹³⁸ A. WEYEMBERGH, L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 216.

<p>voordeel of enige winst beoogt, die hij niet zou hebben behaald indien hij het waarheidsgetrouw karakter van het geschrift had geëerbiedigd.”¹³⁹. Het oogmerk om te schaden “is de wil om te schaden, om materieel of moreel nadeel te berokkenen aan een bepaalde natuurlijke persoon of een bepaalde rechtspersoon.”¹⁴⁰.</p>	<p>avantage que l’on aurait pas obtenu si la vérité ou l’intégrité des écrits avait été respectée. »¹⁴¹. Le dessein de nuire « est la volonté de nuire, de faire du tort à une personne physique ou morale déterminée, soit matériellement, soit moralement. »¹⁴².</p>
<p>2° Valsheid in informatica omschreven in het Strafwetboek</p>	<p>2° Le faux en informatique défini par le Code pénal</p>
<p>Voor 2000 aarzelden de rechtspraak en de rechtsleer om de bepalingen die valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften strafbaar stelden, toe te passen op informaticagegevens. Het was immers de vraag of het begrip geschrift eveneens betrekking kon hebben op informaticagegevens. Om een einde te maken aan deze onzekerheid voerde de wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit een artikel 210bis in, dat valsheid in informatica en het gebruik ervan strafbaar stelde.</p>	<p>Avant 2000, la jurisprudence et la doctrine hésitaient à appliquer les dispositions incriminant le faux et l’usage de faux aux données informatiques. La question se posait effectivement de savoir si la notion d’écrit pouvait également viser les données informatiques. Afin de mettre un terme à cette incertitude, la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique a introduit un article 210bis incriminant le faux informatique et son usage.</p>
<p>Voor de strafbaarstelling van valsheid in informatica is een materieel en een moreel bestanddeel vereist.</p>	<p>L’incrimination de faux informatique requiert un élément matériel et un élément moral.</p>
<p>Voor wat het materieel bestanddeel betreft, moet er:</p>	<p>En ce qui concerne l’élément matériel, il faut :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - een waarheidsvermomming zijn door de verschillende door de wet vastgelegde wijzen van waarheidsvermomming opgesomd in artikel 210bis: de invoering, de wijziging of het wissen van gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem of de wijziging, 	<ul style="list-style-type: none"> - une altération de la vérité par les différents modes légaux d’altération de la vérité énumérés dans l’article 210bis : l’introduction, la modification ou l’effacement de données qui sont stockées, transmises ou traitées par un système informatique ou par la modification, par tout

¹³⁹ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 217.

¹⁴⁰ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 217.

¹⁴¹ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 217.

¹⁴² A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Tome 1, Limal, Anthemis, 2011, p. 217.

<p>met gelijk welk technologisch middel, van de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem;</p> <ul style="list-style-type: none"> - een wijziging van de juridische draagwijdte van informaticagegevens. Deze gegevens moeten dus een juridische draagwijdte hebben; - een bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden (artikel 193). 	<p>moyen technologique, de l'utilisation possible des données dans un système informatique ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - une modification de la portée juridique de données informatiques. Celles-ci doivent donc avoir une portée juridique ; - une intention frauduleuse ou un dessein de nuire (article 193).
<p>De vraag rijst of het nadeel een constitutief bestanddeel is van de valsheid in informatica. De voorbereidende werkzaamheden geven aan dat er voor deze valsheid inderdaad een specifiek nadeel moet verwezenlijkt zijn¹⁴³. De rechtsleer is van mening dat dit het geval is aangezien de strafbaarstelling de wijziging van de juridische draagwijdte van de gegevens vereist¹⁴⁴;</p>	<p>La question se pose de savoir si le préjudice est un élément constitutif du faux informatique. Les travaux préparatoires indiquent que ce faux requiert la réalisation effective d'un inconvénient spécifique¹⁴⁵. La doctrine considère que c'est le cas étant donné que l'incrimination requiert une modification de la portée juridique des données¹⁴⁶.</p>
<p>3° Het wetsontwerp</p>	<p>3° Le projet de loi</p>
<p>Het tekstontwerp bevat een definitie van de strafbaarstelling van valsheid. De definitie is precies en duidelijk. Het toepassingsgebied ervan is beperkt en is gebaseerd op het proefschrift van Sylvia Van Dyck, op de verworvenheden van de rechtsleer en de rechtspraak in het bijzonder op het arrest van het Hof van Cassatie van 25 oktober 2017¹⁴⁷.</p>	<p>Le projet de texte comporte une définition de l'incrimination de faux. La définition est précise et claire. Son champ d'application est limité et se base sur la thèse de Sylvia Van Dyck ainsi que sur les acquis de la doctrine et de la jurisprudence et notamment de l'arrêt de la Cour de cassation du 25 octobre 2017¹⁴⁸.</p>
<p>1.1. Het materieel bestanddeel van het nieuwe misdrijf:</p>	<p>1.2. L'élément matériel de la nouvelle infraction :</p>

¹⁴³ Parl.St. Kamer 1999-2000, nr. 50-213/001, p. 14; A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p.51.

¹⁴⁴ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 228.

¹⁴⁵ Doc. Parl., Chambre, 1999-2000, n° 50-213/001, p.14; A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p.51.

¹⁴⁶ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 228.

¹⁴⁷ Cass. 25 oktober 2017, AR P.17.0277.F.

¹⁴⁸ Cass. 25 octobre 2017, R.G. n° P.17.0277.F.

<p>Ter herinnering: artikel 418, § 1, stelt de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers strafbaar. Dit gedrag bestaat uit het met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden produceren van valse stukken of het vervalsen van de uiting van een gedachte in enig geschrift of op enige andere duurzame drager die, in samenhang met een rechtens relevant feit, tot bewijs kan dienen.</p>	<p>Pour rappel, l'article 418, § 1er, incrimine le faux en écriture ou sur d'autres supports durables. Ce comportement consiste à fabriquer un faux ou falsifier l'expression d'une pensée dans tout écrit ou tout autre support durable pouvant faire preuve en relation avec un fait pertinent en droit, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.</p>
<p>a) Het "<i>het valselijk produceren</i>" of het "<i>vervalsen</i>" van de uiting van "<i>een gedachte</i>":</p>	<p>a) La « fabrication d'un faux » ou la « falsification » de l'expression d'une « pensée » :</p>
<p>Vervalsing is een van de wijzen voor het plegen van valsheid beoogd in artikel 196 van het huidige Strafwetboek. Dit begrip is eveneens een van de voorwaarden van het materieel bestanddeel in de definitie van valsheid in geschriften die het Hof van Cassatie tot op heden gebruikt. Deze notie wordt dus in het algemeen erkend door de rechtspraak en de rechtsleer. Deze term is echter niet voldoende duidelijk en precies. Daarnaast benadrukt Sylvia Van Dyck dat de waarheid geen gradueel begrip is. Iets is waar of niet waar, volgens een bepaalde waarheidsnorm. Het is dan ook moeilijk te verklaren dat de waarheid vervalst wordt door de inhoud van het geschrift. Daarenboven lijkt het woord vervalsing aan te geven dat enkel valsheid in bestaande geschriften strafbaar is terwijl de strafbaarstelling eveneens betrekking heeft op het opmaken van een vals geschrift¹⁴⁹.</p>	<p>L'altération est un des modes d'exécution du faux visés à l'article 196 du Code pénal actuel. Cette notion est également une des conditions de l'élément matériel que comporte la définition que la Cour de cassation donne, encore actuellement, du faux en écriture. Cette notion est donc consacrée de manière générale par la jurisprudence et la doctrine. Or, ce terme n'est cependant pas suffisamment clair et précis. Sylvia Van Dyck souligne en outre que la vérité n'est pas une notion graduelle. Quelque chose est vrai ou pas, selon une certaine norme de vérité. Il est dès lors difficile d'affirmer que la vérité est altérée par le contenu de l'écriture. En outre, le mot altération semble indiquer que seuls les faux dans des écrits existants sont punissables alors que l'incrimination porte également sur la fabrication d'une fausse écriture¹⁵⁰.</p>

¹⁴⁹ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.247.

¹⁵⁰ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.247.

<p>Het ontwerp stelt voor om eerst en vooral het begrip waarheidsvermomming te vervangen door de woorden “valselijk produceren” en de uitdrukking van “een gedachte vervalsen”: De ontwerptekst neemt evenmin de verschillende wijzen van waarheidsvermomming over die zijn opgesomd in de artikelen 194 en volgende van het Strafwetboek. Deze opsomming en de interpretatie die de rechtspraak aan deze verschillende wijzen van uitvoering heeft gegeven zijn moeilijk leesbaar.</p>	<p>Le projet de texte propose tout d’abord de remplacer la notion d’altération de la vérité par les mots « fabriquer un faux » et « falsifier l’expression d’une pensée ». Le texte en projet ne reprend pas non plus les différentes formes de l’altération de la vérité énoncées par les articles 194 et suivants du Code pénal. Cette énumération et l’interprétation que la jurisprudence a donné de ces différents modes d’exécution sont peu lisibles.</p>
<p>De woorden “produceren” en “vervalsing” zijn duidelijker en vollediger. Ze hebben immers zowel betrekking op de valsheid door het creëren van een nieuw geschrift of een nieuwe drager als op valsheid in een reeds bestaand geschrift of een reeds bestaande drager. De woorden “produceren” en “vervalsing” hebben een allesomvattend karakter en viseren elke “mogelijke onwaarheid, zonder enige uitzondering”¹⁵¹. Het “produceren” verwijst naar de materiële valsheid en de “vervalsing” betreft de intellectuele valsheid. Overigens bestaan deze begrippen al; ze bevinden zich in het hoofdstuk van het Strafwetboek betreffende valsheid in geschriften¹⁵². Ten slotte ligt deze term in de lijn van de veranderingen die het ontwerp van Strafwetboek aanbrengt aan de valsmunterij, aangezien het begrip verandering van munten geschrapt wordt en wordt vervangen door de term “vervalsing van de munt”.</p>	<p>Les mots « fabrication » et « falsification » sont plus précis et plus complets. En effet, ils visent tant le faux par la création d’un nouvel écrit ou d’un nouveau support que le faux dans un écrit ou un support qui existe déjà. Les mots « fabrication » et « falsification » ont donc une portée globale et visent toute « contrevérité possible, sans aucune exclusion »¹⁵³. La « fabrication » renvoie au faux matériel et la « falsification » concerne le faux intellectuel. Enfin, ces notions existent ; elles se retrouvent dans le chapitre du Code pénal consacré aux faux en écriture¹⁵⁴. Enfin, ce mot est en phase avec les changements que le projet de Code pénal apporte au faux monnayage étant donné que celui-ci supprime la notion d’altération de monnaie métallique pour se référer au terme « falsification de la monnaie ».</p>

¹⁵¹ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2360/1, p. 19.

¹⁵² Dit hoofdstuk bestraft immers het namaken en vervalsen van geld, titels en materiaal bestemd voor het maken van geld en titels en het namaken, vervalsen en gebruik van ’s Lands zegel, rijksstempels en keurstempels die dienen voor het merken van goud of zilver.

¹⁵³ Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d’usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, 2013-14, n° 5-2360/1, p.19.

¹⁵⁴ Ce chapitre sanctionne en effet la contrefaçon et la falsification de la monnaie, des titres et du matériel destiné à la fabrication de la monnaie et des titres et la contrefaçon, la falsification et l’usage du sceau de l’Etat, des timbres nationaux et des poinçons servant à marquer les matières d’or et d’argent.

De tekst vereist het valselijk produceren en de vervalsing van een gedachte. Voor het woord “valselijk” wordt verwezen naar de uiteenzettingen in de rechtspraak en de rechtsleer, die verduidelijken wat de draagwijdte van deze term is. Valsheid in geschriften moet de uitdrukking van een gedachte zijn. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor de definitie die de rechtspraak en de rechtsleer geven van valsheid.	Le texte requiert la fabrication d'un faux et la falsification d'une pensée. Le mot « faux » renvoie aux développements jurisprudentiels et doctrinaux précisant quelle est la portée de ce terme. Le faux en écriture doit être l'expression d'une pensée. Cette condition est requise par la définition que la jurisprudence et la doctrine donnent du faux.
b) Een geschrift of enige andere duurzame drager:	b) Une écriture ou de tout autre support durable :
Ten slotte beschermt de nieuwe bepaling enig geschrift of enige andere duurzame drager van een uiting van een gedachte. Momenteel moet valsheid betrekking hebben op een door de wet beschermd geschrift. De rechtspraak en de rechtsleer hebben het begrip geschrift omschreven (cf. infra). Het gaat met name om een geschrift dat de uiting is van een gedachte. Opdat een geschrift vals zou zijn, moet het immers een gedachte uitdrukken. De rechtsleer is eveneens van mening dat het geschrift voldoende duurzaam moet zijn om een gedachte te kunnen uitdrukken ¹⁵⁵ . Deze elementen zitten vervat in de ontwerptekst: het geschrift en de drager moeten duurzaam zijn om het blijvend karakter van de informatie te verzekeren: deze moet meermaals geraadpleegd kunnen worden in de loop der tijd.	Ensuite, la nouvelle disposition protège tout écrit ou tout autre support durable d'expression de la pensée. A l'heure actuelle, le faux doit porter sur un écrit protégé par la loi. La doctrine et la jurisprudence ont défini la notion d'écrit (cf. infra). Il s'agit notamment d'une écriture qui est l'expression d'une pensée. En effet, pour que l'écriture soit fausse, elle doit exprimer une pensée. La doctrine considère également que l'écrit doit être suffisamment durable pour qu'une pensée soit exprimée ¹⁵⁶ . Ces éléments sont repris dans le texte en projet : l'écrit et le support doivent être durables pour assurer la pérennité de l'information ; celle-ci doit pouvoir être consultée plusieurs fois dans le temps.
Voor de meeste feiten die in de artikelen 194 tot 196 strafbaar gesteld worden, zijn dezelfde constitutieve bestanddelen van vereist. Deze feiten worden bestraft met criminele straffen, ook al verschilt de strafmaat enigszins. Dit onderscheid heeft	La plupart des faits réprimés par les articles 194 à 196 requièrent les mêmes éléments constitutifs de l'infraction. Même si le niveau de peines diffère quelques peu, ces faits sont punis de peines criminelles. Cette distinction n'a plus raison d'être ; « elle est

¹⁵⁵ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

¹⁵⁶ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 209.

<p>geen bestaansreden meer; “het is het enige restant van een historische strafmaatgradatie, maar correspondeert niet langer met een verschil in bestraffingsregime.”¹⁵⁷. Het ontwerp beschermt elk geschrift en bestraft de aantasting ervan met eenzelfde straf.</p>	<p>le seul vestige d’une gradation historique du taux des peines mais ne correspond plus à une distinction de régime des peines.»¹⁵⁸. Le projet protège toute écriture et sanctionne les atteintes à celle-ci d’une même peine.</p>
<p>Overeenkomstig de aanbevelingen uit het proefschrift van Sylvia Van Dyck stelt het tekstontwerp eveneens voor valsheid in informatica op te nemen in de nieuwe strafbaarstelling. Het materieel bestanddeel van valsheid in geschriften en dat van valsheid in informatica overlappen elkaar grotendeels. Het enige verschil betreft de informatiedrager. Valsheid in geschriften beschermt een materieel geschrift terwijl valsheid in informatica informaticagegevens betreft, ook al zijn in beide gevallen het geschrift en de informaticagegevens een drager van iets dat een bepaalde gedachte uitdrukt. In dit kader vereisen “geschriften” en “informaticagegevens” een bepaalde materialisatie, aangezien de eerste materieel zijn en de tweede geïnformatiseerd. Terwijl de valsheid in geschriften een materieel geschrift betreft, omvat valsheid in informatica niet enkel geïnformatiseerde voorstellingen van geschreven taal, maar ook van beeld en spraak¹⁵⁹. De strafbaarstelling van valsheid in informatica heeft dus een ruimer toepassingsgebied dan die van valsheid in geschriften^{160 161}.</p>	<p>Conformément à ce que Sylvia Van Dyck prescrit dans sa thèse, le projet de texte propose également d’inclure le faux informatique dans la nouvelle incrimination. L’élément matériel du faux en écriture et du faux informatique se recoupent largement. La seule distinction porte sur le support de l’information. Le faux en écriture protège une écriture matérielle alors que le faux informatique concerne des données informatiques même si, dans les deux hypothèses, l’écriture et les données informatiques supposent un support de quelque chose qui exprime une certaine pensée. Dans ce cadre, les «écritures» et les «données informatiques» requièrent une certaine matérialisation, la première étant matérielle et la seconde informatisée. Alors que le faux en écriture a pour objet une écriture matérielle, le faux informatique englobe non seulement les représentations informatisées de la langue écrite, mais également celles de l’image et de la parole¹⁶². L’incrimination du faux informatique a donc un champ</p>

¹⁵⁷ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2360/1, p. 22.

¹⁵⁸ Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d’usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, 2013-14, n° 5-2360/1, p.22.

¹⁵⁹ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2360/1, p. 21.

¹⁶⁰ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.160.

¹⁶¹ Voorbeeld van de papieren foto, Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2360/1, p.21.

¹⁶² Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d’usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, 2013-14, n° 5-2360/1, p.21.

	d'application plus large que le faux en écriture ^{163 164} .
Het begrip duurzame drager is reeds gekend in onze rechtsorde. In haar proefschrift vermeldt Sylvia Van Dyck het voorbeeld van de wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, waarin geschriften en informaticagegevens reeds gelijk werden gesteld in een geactualiseerde definitie van het geschrift. Deze wet definieerde een geschrift als <i>een opeenvolging van verstaanbare tekens die toegankelijk zijn voor een latere raadpleging, welke ook de drager en de transmissiemodaliteiten ervan zijn</i> ¹⁶⁵ .	La notion de support durable est une notion qui est déjà connue dans notre ordre juridique. Dans sa thèse, Sylvia Van Dyck donne l'exemple de la loi du 11 mars 2003 sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information qui assimilait déjà l'écriture et les données informatiques dans une définition actualisée de l'écriture. Cette loi définissait l'écrit comme <i>étant une suite de signes intelligibles et accessibles pour être consultés ultérieurement, quels que soient leur support et leurs modalités de transmission</i> ¹⁶⁶ .
De voorbereidende werkzaamheden van de wet geven aan dat de vereiste van een geschrift zich niet meer met een papieren document vereenzelvigt: het geschrift kan voortaan worden vastgelegd of doorgestuurd door middel van elk soort drager (papier, document opgenomen in om het even welk informaticasysteem, CD-R, CD-RW, DVD, chipkaart, enz.), op voorwaarde echter dat het verstaanbaar en voor latere raadpleging toegankelijk is. Het geschrift moet dus, rechtstreeks of onrechtstreeks, voor de mens leesbaar en begrijpelijk zijn met behulp van een computer, daartoe bestemde software en eventueel een decoderingsprogramma. Bovendien moet het voldoende bestendig zijn om het	Les travaux préparatoires de la loi indiquent que l'exigence de l'écrit ne s'identifie plus au papier : l'écrit peut désormais être fixé ou transmis sur tout type de support (papier, document figurant dans tout système informatique, CD-R, CD-RW, DVD, carte à puce, etc.), à condition toutefois qu'il puisse être intelligible et accessible pour être consulté ultérieurement. L'écrit doit donc pouvoir être lisible et compréhensible par l'homme, soit directement, soit indirectement à l'aide d'un ordinateur, d'un logiciel ad hoc et éventuellement d'un logiciel de décryptage. Il doit, en outre, présenter une stabilité suffisante, le

¹⁶³ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.160.

¹⁶⁴ Exemple de la photo papier, Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d'usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat., 2013-14, n° 5-2360/1, p.21.

¹⁶⁵ Art. 16, § 2, van de wet van 11 maart 2003 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, *BS* 17 maart 2003. Deze wet werd opgeheven door de wet van 26 december 2013 houdende invoering van artikel XII.5 in het Boek XII, "Recht van de elektronische economie" van het Wetboek van economisch recht.

¹⁶⁶ Art. 16, § 2, de la loi du 11 mars 2003 sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information, *MB*, 17 mars 2003. Cette loi a été abrogée par la loi du 26 décembre 2013 portant insertion de l'article XII.5 dans le Livre XII, " Droit de l'économie électronique " du Code de droit économique

toegankelijk te maken voor een latere raadpleging ¹⁶⁷ .	rendant accessible pour une consultation ultérieure ¹⁶⁸ .
Het Wetboek van economisch recht geeft eveneens in verschillende hoofdstukken meermaals een definitie van het begrip “duurzame dragers”. Volgens dit Wetboek gaat het om “ieder hulpmiddel dat de consument of de beoefenaar van een vrij beroep in staat stelt om persoonlijk aan hem gerichte informatie op te slaan op een wijze die deze informatie toegankelijk maakt voor toekomstig gebruik gedurende een periode die is aangepast aan het doel waarvoor de informatie is bestemd, en die een ongewijzigde weergave van de opgeslagen informatie mogelijk maakt”. ¹⁶⁹ Deze definitie is afkomstig van richtlijn 2011/83 betreffende consumentenrechten ¹⁷⁰ .	Le Code de droit économique reprend également, à plusieurs reprises dans différents chapitres, une définition de la notion de « supports durables ». Suivant ce Code, il s’agit de « tout instrument permettant au consommateur ou à la personne exerçant une profession libérale de stocker des informations qui lui sont adressées personnellement d’une manière permettant de s’y reporter ultérieurement pendant un laps de temps adapté aux fins auxquelles les informations sont destinées et qui permet la reproduction à l’identique des informations stockées ». ¹⁷¹ Cette définition provient de la directive 2011/83 relative aux droits des consommateurs ¹⁷² .
Volgens D. Mougenot vormt de duurzame drager een andere benaming van de moderne definitie van het geschrift. De duurzame drager heeft dezelfde kenmerken als het geschrift: de duurzaamheid en de mogelijkheid tot identieke reproductie, dus de integriteit van de gegevens. Volgens deze auteur beantwoordt een document dat opgeslagen wordt op een harde schijf, een USB-stick of een cd-rom, of een e-mailbericht dat aan de consument wordt gericht aan de	Pour D. Mougenot, le support durable constitue une autre appellation de la définition moderne de l’écrit. Le support durable partage les mêmes éléments que l’écrit: la durabilité et la faculté de reproduction à l’identique, donc l’intégrité des données. Selon cet auteur, un document enregistré sur un disque dur, une clef USB ou un CD Rom, ou encore un message électronique adressé au consommateur répondent à l’exigence

¹⁶⁷ Parl.St. Kamer 2002-03, nr. 50-2100/001, p. 44.

¹⁶⁸ Doc. parl., Chambre, , 2002-03, doc.n° 50-2100/001, p.44.

¹⁶⁹ Artikel I.8, 17°, hoofdstuk 5, van het Wetboek van economisch recht, ingevoegd bij de wet van 15 mei 2014 houdende invoeging van Boek XIV "Marktpraktijken en consumentenbescherming betreffende de beoefenaars van een vrij beroep" in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van de definities eigen aan boek XIV en van de rechts-handhabingsbepalingen eigen aan boek XIV, in de boeken I en XV van het Wetboek van economisch recht, BS 31 mei 2014.

¹⁷⁰ Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en van de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en van de Raad .

¹⁷¹ Article I.8, 17°, chapitre 5, du Code de droit économique, inséré par la loi du 15 mai 2014 portant insertion du Livre XIV « Pratiques du marché et protection du consommateur relatives aux personnes exerçant une profession libérale » dans le Code de droit économique et portant insertion des définitions propres au livre XIV et des dispositions d’application au livre XIV, dans les livres I et XV du Code de droit économique, MB, 31 mai 2014.

¹⁷² Directive 2011/83 du Parlement et du Conseil du 25 octobre 2011 relative aux droits des consommateurs, modifiant la directive 93/13/CEE du Conseil et la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 85/577/CEE du Conseil et la directive 97/7/CE du Parlement européen et du Conseil.

vereiste van een duurzame drager. D. Mougenot voegt eraan toe dat “een webpagina moeilijker onder de definitie valt, omdat ze kan gewijzigd worden of snel kan verdwijnen. Het is pas als de webpagina afgedrukt wordt op papier of opgeslagen wordt op de harde schijf van de computer van de consument dat de voorwaarden vervuld zijn” ¹⁷³ .	d’un support durable. D. Mougenot ajoute que « une page web pourra plus difficilement correspondre à la définition, dès lors qu’elle est susceptible de modification ou est appelée à disparaître rapidement. Ce n’est que si la page web est imprimée sur papier ou enregistrée sur le disque dur de l’ordinateur du consommateur que les conditions seront remplies » ¹⁷⁴ .
Daarom stelt de ontwerptekst voor een van de door Sylvia Van Dyck in haar proefschrift voorgestelde pistes te volgen en de definitie van valsheid uit te breiden. De strafbaarstelling zou zo betrekking hebben op enig geschrift of enige andere duurzame drager. Dit voorstel is gebaseerd op het Franse Strafwetboek. Artikel 441-1 hiervan luidt als volgt: <i>Elke bedrieglijke waarheidsvermomming die een nadeel kan berokkenen, ongeacht het middel waarmee ze gepleegd wordt, in een geschrift of op elke andere drager die een gedachte uitdrukt en die het bewijs van een recht of een feit met rechtsgevolgen tot voorwerp heeft of als gevolg kan hebben, vormt een valsheid</i> ¹⁷⁵ .	C’est pourquoi le texte en projet propose de suivre une des pistes proposées par Sylvia Van Dyck dans sa thèse en élargissant la définition du faux. L’incrimination porterait ainsi sur tout écrit ou tout autre support durable. Cette proposition s’inspire du Code pénal français. L’article 441-1 dispose ce qui suit : <i>Constitue un faux toute altération frauduleuse de la vérité, de nature à causer un préjudice et accomplie par quelque moyen que ce soit, dans un écrit ou tout autre support d’expression de la pensée qui a pour objet ou qui peut avoir pour effet d’établir la preuve d’un droit ou d’un fait ayant des conséquences juridiques</i> ¹⁷⁶ .
De term “elke andere drager die een gedachte uitdrukt” beoogt moderne materialisatievormen van de gedachte zoals diskettes of andere informatiedragers, films, geluidsopnames of audiovisuele opnames op magneetbanden, enz.	Les termes "tout autre support d’expression de la pensée" visent les formes modernes de matérialisation de la pensée telles que les disquettes informatiques ou les autres supports informatiques, les films, les enregistrements sonores ou audiovisuels sur bandes magnétiques, etc.
Volgens Sylvia Van Dyck betekent de uitbreiding van het toepassingsgebied van de strafbaarstelling van valsheid niet alleen dat informatiedragers voor spraak en beeld	Pour Sylvia Van Dyck, l’extension du champ d’application de l’incrimination de faux signifie que, non seulement, les supports informatiques relatifs à la parole et à

¹⁷³ D. MOUGENOT, “Le support durable”, *Rép. not., IV, Les obligations, Boek 2, Bewijs*, Brussel, Larcier, 2012, nr. 83-4.

¹⁷⁴ D. MOUGENOT, « Le support durable. », *Rép. not., IV, Les obligations, Livre 2, Preuve*, Bruxelles, Larcier, 2012, n° 83-4.

¹⁷⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/>.

¹⁷⁶ <https://www.legifrance.gouv.fr/>.

beschermd worden maar ook dat het misdrijf van valsheid eveneens betrekking zal hebben op deze dragers, zelfs al ze niet-geïnfomatiseerd zijn ¹⁷⁷ .		l'image seront protégés mais l'infraction de faux portera également sur ces supports même non informatisés ¹⁷⁸ .
c) Het geschrift of de andere duurzame dragers moeten betrekking hebben op een rechtens relevant feit:		c) L'écrit ou les autres supports durables doivent être en relation avec un fait pertinent en droit :
Volgens het Hof van Cassatie moet het geschrift "een rechtshandeling of rechtsfeit vaststellen" ¹⁷⁹ . Het geschrift moet dus juridische draagwijdte hebben. Dit begrip heeft betrekking op feiten die alleen of in relatie met andere elementen het ontstaan, de wijziging, de uitdoving of de vaststelling van een recht kunnen bepalen ¹⁸⁰ . Bepaalde geschriften, zoals testamenten bijvoorbeeld, hebben als "bestemming" het vaststellen van het bestaan of de werkelijkheid van de rechtshandeling of het rechtsfeit. Andere geschriften of dragers "kunnen toevallig het relaas bevatten van een feit dat rechtsgevolgen kan hebben en kunnen om die reden bewijskrachtig zijn" ¹⁸¹ .		Pour la Cour de cassation, l'écrit doit constater « un acte ou un fait juridique » ¹⁸² . L'écrit doit donc avoir une portée juridique. Cette notion vise les faits qui, seuls ou en relation avec d'autres éléments, peuvent déterminer la naissance, la modification, l'extinction ou la constatation d'un droit ¹⁸³ . Certains écrits tels que les testaments par exemple, ont pour « destination » de constater l'existence ou la réalité de l'acte ou du fait juridique. D'autres écrits ou supports « peuvent, accidentellement, contenir la relation d'un fait pouvant avoir des conséquences juridiques et qui, pour cette raison, peuvent être propre à faire preuve » ¹⁸⁴ .
Om deze hypothesen in te sluiten, stelt het tekstontwerp voor te vermelden dat het geschrift of de andere dragers verband moeten houden met een rechtens relevant feit. Een geschrift of een drager heeft immers juridische draagwijdte als ze betrekking hebben op een rechtens relevant feit, dat iets		Pour couvrir ces hypothèses, le projet de texte propose d'indiquer que l'écrit ou les autres supports doivent être en relation avec un fait pertinent en droit. En effet, un écrit ou un support a une portée juridique quand il concerne un fait pertinent en droit, qui peut changer quelque chose dans

¹⁷⁷ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.163.

¹⁷⁸ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.163.

¹⁷⁹ Cass. 25 oktober 2017, P.17.0277.F.

¹⁸⁰ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 67.

¹⁸¹ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Brussel, Bruylant, 1957, p. 68.

¹⁸² Cass., 25 octobre 2017, P.17.0277.F..

¹⁸³ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, brulant, 1957, p.67.

¹⁸⁴ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les faux en écriture*, III, Bruxelles, brulant, 1957, p.68.

kan veranderen aan de juridische realiteit en aldus rechtsgevolgen heeft ¹⁸⁵ .	la réalité juridique et ainsi produire des effets juridiques ¹⁸⁶ .
d) Het geschrift of de drager moet bewijskracht kunnen hebben:	d) L'écrit ou le support doit pouvoir faire preuve :
Volgens het Hof van Cassatie moet het geschrift zich aan het openbare vertrouwen opdringen, dit wil zeggen dat het in zekere mate tot bewijs moet kunnen strekken, zodat de overheid of particulieren die ervan kennis nemen of aan wie het voorgelegd wordt, kunnen overtuigd worden van de waarachtigheid van de akte of het juridisch feit in die geschriften vastgelegd. Het ontwerp neemt dit element over door te vermelden dat het geschrift of de drager bewijskracht moeten kunnen hebben. Het volstaat dat het geschrift in zekere mate kan dienen als bewijs voor de gedachte die erin uitgedrukt wordt. De ontwerpbevestiging bestraft niet enkel de aantasting van het openbaar vertrouwen maar eveneens van de bewijsfunctie van de geschriften en het vertrouwen in deze geschriften ¹⁸⁷ .	Pour la Cour de cassation, l'écrit doit s'imposer à la confiance publique c'est-à-dire qu'il doit faire preuve dans une certaine mesure de manière à ce que l'autorité ou les particuliers qui prennent connaissance de l'écrit ou auxquels il est présenté peuvent se convaincre de la réalité de l'acte ou du fait juridique constaté par cet écrit. Le projet reprend cet élément en indiquant que l'écrit ou le support doivent pouvoir faire preuve. Il suffit que l'écrit puisse dans une certaine mesure servir de preuve de la pensée qui y est exprimée. La disposition en projet sanctionne non seulement les atteintes à la confiance publique mais également à la fonction probante des écrits et la confiance dans ces écrits ¹⁸⁸ .
Ten slotte neemt het tekstontwerp uitdrukkelijk de voorwaarde over met betrekking tot het mogelijke en eventuele nadeel zoals vereist door de rechtsleer en de rechtspraak. Het is niet nodig dit vast te leggen omdat dit overlapt met de andere constitutieve bestanddelen van valsheid. Sylvia Van Dyck bevestigt inderdaad dat, als de waarheid verborgen wordt in een door de wet beschermd geschrift met juridische draagwijdte en bewijskracht en deze valsheid vergezeld is van een bijzonder opzet, de voorwaarde van een mogelijk nadeel <i>ipso</i>	Enfin, le projet de texte reprend de manière explicite la condition relative au préjudice possible et éventuel exigé par la doctrine et la jurisprudence. Il n'est pas nécessaire de le prévoir car il fait double emploi avec d'autres éléments constitutifs du faux. Sylvia Van Dyck affirme en effet que, lorsque la vérité est dissimulée dans un écrit protégé par la loi, qui a une portée juridique et qui a force probante, et que ce faux est accompagné d'une intention spéciale, la condition de la possibilité d'un

¹⁸⁵ Wetsvoorstel tot wijziging van boek II, titel III, hoofdstuk IV, van het Strafwetboek inzake valsheid in geschriften en het gebruik van valse geschriften, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 5-2360/1, p.23.

¹⁸⁶ Proposition de loi modifiant le Livre II, titre III, chapitre IV, du Code pénal en matière de faux en écriture et d'usage de faux, *Doc. parl.*, Sénat, 2013-14, n° 5-2360/1, p.23.

¹⁸⁷ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthémis, 2011, p. 207.

¹⁸⁸ A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthémis, 2011, p. 207.

<i>facto</i> vervuld is ¹⁸⁹ . Naar onze mening vormt de eis van een bijzonder opzet met betrekking tot het oogmerk om te schaden een overlapping met het mogelijke nadeel.		préjudice est <i>ipso facto</i> remplie ¹⁹⁰ . A notre avis, l'exigence de l'intention spéciale relative au dessein de nuire se recoupe avec la possibilité d'un préjudice.
1.2. <u>Het moreel bestanddeel</u> van het nieuwe misdrijf:		1.2. <u>L'élément moral</u> de la nouvelle infraction :
Ten slotte is voor het misdrijf van valsheid een moreel bestanddeel vereist. Dit bestanddeel wordt momenteel op autonome wijze omschreven door artikel 193. Het ontwerp stelt voor het bijzonder opzet op te nemen in de bepaling die de valsheid strafbaar stelt. Daarom bepaalt het ontwerp dat de valsheid gepleegd moet worden met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden.		Enfin, l'infraction de faux requiert un élément moral. Cet élément est actuellement défini par l'article 193 de manière autonome. Le projet de texte propose de reprendre l'intention spéciale dans la disposition qui incrimine le faux. C'est pourquoi le projet de texte prescrit que le faux doit être réalisé dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.
1.3. <u>De straf:</u>		1.3. <u>La peine :</u>
De artikelen 196 en 214 van het Strafwetboek bestraffen valsheid in authentieke of openbare geschriften en in handels-, bank- of private geschriften, gepleegd door particulieren of openbare officieren of ambtenaren buiten de uitvoering van hun functie met opsluiting van vijf tot tien jaar en een boete van zesentwintig tot tweeduizend euro. In de meeste gevallen wordt het misdrijf van valsheid echter gecorrectionaliseerd door verzachtende omstandigheden te aanvaarden.		Les articles 196 et 214 du Code pénal punissent le faux en écritures authentiques, publiques, en écritures de commerce, de banque ou en écritures privées commis par des particuliers ou des fonctionnaires ou officiers publics en dehors de l'exercice de leurs fonctions de la réclusion de cinq ans à dix ans et d'une amende de vingt-six euros à deux mille euros. Cependant, dans la majorité des cas, l'infraction de faux fait l'objet d'une correctionnalisation par l'admission de circonstances atténuantes.

¹⁸⁹ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.386.

¹⁹⁰ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften*, : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>, p.386.

<p>Het ontwerp voorziet in de bestraffing van valsheid in geschriften of andere duurzame dragers met een correctionele straf. Het misdrijf van valsheid lijkt op het misdrijf van oplichting, dat eveneens bedrieglijke manoeuvres vereist om zich bedrieglijk een zaak van een ander toe te eigenen. In het ontwerp van Strafwetboek wordt oplichting bestraft met een straf van niveau 3. Daarom wordt valsheid eveneens bestraft met een straf van niveau 3. In eenzelfde streven naar coherentie wordt vastgelegd dat valse verklaringen bestraft worden met een straf van niveau 3 (artikel 623).</p>	<p>Le projet de texte prévoit de sanctionner le faux en écriture ou sur d'autres supports durables d'une peine délictuelle. L'infraction de faux se rapproche de l'escroquerie qui requiert également de manoeuvres frauduleuses dans le but de s'approprier frauduleusement une chose appartenant à autrui. Dans le projet de Code pénal, l'escroquerie est assortie d'une peine de niveau 3. C'est la raison pour laquelle, le faux est également puni d'une peine de niveau 3. Dans un même souci de cohérence, il est prévu de sanctionner les fausses déclarations d'une peine de niveau 3 (article 623).</p>
<p>II – Het gebruik van valse geschriften of op andere duurzame dragers (§ 2)</p>	<p>II - L'usage de faux en écritures ou sur d'autre supports durable (§ 2)</p>
<p>Artikel 418, § 2, bestraft het gebruik van valse geschriften of op andere duurzame dragers. Dit gedrag bestaat erin de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers te gebruiken met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden.</p>	<p>L'article 418, § 2, sanctionne l'usage de faux en écritures ou sur d'autres supports durables. Ce comportement consiste à utiliser le faux en écriture ou sur d'autres supports durables dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.</p>
<p>Deze bepaling is gebaseerd op artikel 197 van het Strafwetboek dat betrekking heeft op de valsheid in geschriften uit de artikelen 194 tot 196 van het Strafwetboek. Deze bepaling bepaalt dat degene die gebruikt maakt van de valse akte of het valse stuk gestraft zal worden alsof hij de dader van de valsheid was.</p>	<p>Cette disposition se base sur l'article 197 du Code pénal qui porte sur les faux en écriture prévus aux articles 194 à 196 du Code pénal. Cette disposition prévoit que celui qui aura fait usage de l'acte faux ou de la pièce fausse sera puni comme s'il était l'auteur du faux.</p>
<p><i>1° Het gebruik van valse geschriften omschreven door het Strafwetboek</i></p>	<p><i>1° L'usage de faux en écriture défini par le Code pénal</i></p>
<p>Het gebruik van valse geschriften vereist een materieel en een moreel bestanddeel. De voorwaarden voor het materieel bestanddeel zijn:</p>	<p>L'usage de faux requiert un élément matériel et un élément moral. Les conditions de l'élément matériel sont les suivantes :</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Het feit moet een gebruik uitmaken. Dit begrip wordt niet gedefinieerd in het Strafwetboek. Volgens de rechtsleer omvat dit begrip elk procedé waarmee men de valsheid gebruikt of er zich van bedient¹⁹¹; - Het gebruik moet betrekking hebben op een valsheid in geschriften in de zin van de strafwet. Hierbij dient verwezen te worden naar het materieel bestanddeel van de valsheid in geschriften; - De valsheid moet een nadeel veroorzaken of aan de bron liggen van een mogelijk nadeel. 		<ul style="list-style-type: none"> - le fait doit constituer un usage. Cette notion n'est pas définie par le Code pénal. Pour la doctrine, cette notion désigne tout procédé par lequel on se sert, on utilise, on emploie le faux¹⁹² ; - l'usage doit porter sur un faux en écriture au sens de la loi pénale. Il y lieu de se reporter à l'élément matériel du faux en écriture ; - le faux doit causer un préjudice ou être la source d'un préjudice potentiel.
<p>Voor het gebruik van valse geschriften is eveneens een moreel bestanddeel vereist. Dit wordt beoogd in artikel 213 dat bepaalt dat <i>de toepassing van de straffen, gesteld tegen hen die gebruik maken van de munten, effecten, rente- of dividendbewijzen, biljetten, zegels, stempels, merken, telegrammen en geschriften welke nagemaakt, valselijk opgemaakt of vervalst zijn, slechts plaats heeft voor zover die personen van de valse zaak gebruik maken met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden.</i></p>		<p>L'usage de faux exige également un élément moral. Celui-ci est visé par l'article 213 qui stipule que <i>l'application des peines portées contre ceux qui auront fait usage des monnaies, effets, coupons, billets, sceaux, timbres, poinçons, marques, dépêches télégraphiques et écrits contrefaits, fabriqués ou falsifiés, n'aura lieu qu'autant que ces personnes auront fait usage de la chose fausse, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.</i></p>
<p>2° Het wetsontwerp</p>		<p>2° Le projet de loi</p>
<p>Het ontwerp stelt eerst en vooral voor de structuur van de strafbaarstelling van het gebruik van valse geschriften te wijzigen. Het huidige Strafwetboek bevat een afzonderlijke strafbaarstelling van het gebruik. Om de leesbaarheid en de samenhang van deze bepalingen te verbeteren, stelt het ontwerp voor deze te bundelen in één enkele bepaling. Het gebruik van valse geschriften</p>		<p>Le projet de texte propose tout d'abord de modifier la structure de l'incrimination de l'usage de faux. Le Code pénal actuel prescrit une incrimination distincte de l'usage. Pour améliorer la lisibilité et la cohérence de ces dispositions, le projet de texte propose de les rassembler dans une seule disposition. L'usage de faux forme donc le second paragraphe de l'article 418.</p>

¹⁹¹ A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 222.

¹⁹² A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 222.

vormt dus de tweede paragraaf van artikel 418.		
Het Strafwetboek brengt eveneens inhoudelijke wijzigingen aan in de strafbaarstelling. De ontworpen bepaling omschrijft het gebruik van valse geschriften, wat het huidige Strafwetboek niet doet.		Le Code pénal apporte également des changements portant sur le fond de l'incrimination. La disposition en projet définit l'usage de faux, ce que ne fait pas le Code pénal actuel.
In deze definitie neemt het ontwerp het materieel bestanddeel en het moreel bestanddeel van het gebruik van valse stukken over zoals vermeld in het huidige Strafwetboek. Aldus bepaalt het voorstel van tekst dat het strafbaar gestelde feit een gebruik moet vormen. Dit feit van gebruik moet betrekking hebben op de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers zoals omschreven in § 1. Ten slotte vereist het misdrijf van het gebruik van een valsheid een moreel bestanddeel. Momenteel wordt dit bestanddeel afzonderlijk omschreven in artikel 213. Het ontwerp stelt voor dit bijzondere opzet op te nemen in de bepaling die de valsheid strafbaar stelt. Daarom bepaalt het tekstontwerp dat de valsheid gepleegd moet worden met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden.		Dans cette définition, le projet de texte reprend l'élément matériel et l'élément moral de l'usage de faux visé par le Code pénal actuel. Ainsi, la proposition de texte prévoit que le fait incriminé doit constituer un usage. Ce fait d'usage doit porter sur la faux en écriture ou sur d'autres supports durables tels que définis par le § 1 ^{er} . Enfin, l'infraction de l'usage de faux requiert un élément moral. Cet élément est actuellement défini par l'article 213 de manière autonome. Le projet de texte propose de reprendre cette intention spéciale dans la disposition qui incrimine le faux. C'est pourquoi le projet de texte prescrit que le faux doit être réalisé avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire.
Het Strafwetboek bestraft het gebruik met dezelfde straffen als voor valsheid. Dit vloeit voort uit artikel 197 van het Strafwetboek. Feiten van gebruik worden dus bestraft met opsluiting. Deze opsluiting verschilt naargelang het soort geschrift waarvan gebruik gemaakt wordt (<i>cf. infra</i>). Artikel 214 van het Strafwetboek legt eveneens een boete op van zesentwintig tot tweeduizend euro. Het ontwerp stelt eveneens voor dezelfde strafmaat te kiezen als voor de bestrafing van valsheid (straf van niveau 3).		Le Code pénal punit l'usage des mêmes peines que celles qui sanctionnent le faux. C'est ce qui découle de l'article 197 du Code pénal. C'est la peine de réclusion qui vient donc sanctionner les faits d'usage. Celle-ci diffère en fonction du type d'écrit dont il est fait usage (<i>cf. infra</i>). Une peine d'amende de vingt-six euros à deux mille euros est également prescrite par l'article 214 du Code pénal. Le projet de texte propose d'également choisir le même niveau de peines que celui qui réprime le faux (peine de niveau 3).
De verzwarende omstandigheden bij de valsheid in geschriften of op andere		Les circonstances aggravantes du faux en écritures ou sur d'autres supports durables et de l'usage de faux (article 419)

duurzame dragers en het gebruik van valse stukken (artikel 419)		
Artikel 419 herneemt de verzwarende omstandigheid vastgelegd in artikels 194 en 195 van het Strafwetboek. Het ontwerp wil deze bepaling koppelen aan een ander verzwarende omstandigheid (art. 419). Deze bestanddelen vullen het systeem van de strafbaarstellingen en straffen inzake valsheid in geschriften aan met twee nieuwe verzwarende omstandigheden, namelijk valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.		L'article 419 reprend la circonstance aggravante prévue par les articles 194 et 195 du code pénal. Le projet de texte prévoit d'assortir cette disposition d'une autre circonstance aggravante (art. 419). Ces éléments complètent le système d'infractions et de sanctions en matière de faux de deux nouvelles circonstances aggravantes, à savoir le faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux commis par une personne exerçant une fonction publique dans l'exercice de ses fonctions.
<i>1° De valsheid en het gebruik van valse stukken worden gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie.</i>		<i>1° Le faux et l'usage de faux sont commis par une personne exerçant une fonction publique dans l'exercice de ses fonctions</i>
Punt 1 bestraft valsheid en het gebruik van valse stukken indien deze feiten gepleegd worden door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie. Deze bepaling is gebaseerd op de artikelen 194 en 195 van het Strafwetboek, die authentieke of openbare geschriften beschermen. Er zijn twee voorwaarden om een geschrift te beschouwen als authentiek of openbaar:		Le point 1 sanctionne le faux et l'usage de faux lorsque ces faits sont commis par une personne exerçant une fonction publique dans l'exercice de ses fonctions. Cette disposition se base sur les articles 194 et 195 du Code pénal qui protègent les écritures authentiques ou publiques. Deux conditions sont requises pour qu'une écriture soit authentique ou publique :
<ul style="list-style-type: none"> - Het geschrift moet opgesteld zijn door een openbaar officier of ambtenaar; - Het geschrift moet hetgene zijn dat de ambtenaar moest of kon opstellen tijdens de uitoefening van zijn functies, om de waarheid van de inhoud van het geschrift te bekrachtigen. 		<ul style="list-style-type: none"> - l'écriture doit être dressée par un fonctionnaire ou un officier public ; - l'écriture doit être celle que le fonctionnaire devait ou pouvait dresser dans l'exercice de ses fonctions, pour attester la vérité du contenu de l'écrit.
De rechtsleer omschrijft de ambtenaar als "de persoon die, met gelijk welke titel, bekleed is met een deel, hoe klein dan ook,		La doctrine définit le fonctionnaire comme suit « la personne investie, à un titre quelconque, d'une parcelle, si minime soit-

van de openbare macht of het openbaar gezag". De openbaar officier wordt als volgt omschreven: "de titularis van een openbaar ambt, dit wil zeggen een door de wet gecreëerde functie" ¹⁹³ .	elle, de la puissance ou de l'autorité publique ». L'officier public est défini de la manière suivante : « le titulaire d'un office public, c'est-à-dire d'une charge instituée par la loi » ¹⁹⁴ .
De ambtenaar of openbaar officier is strafbaar als hij valsheid pleegt tijdens zijn functies of naar aanleiding ervan en bij de uitoefening van zijn functies. Als dit niet het geval is, wordt de valsheid geacht te zijn gepleegd door een particulier en wordt ze bestraft op basis van artikel 196 van het Strafwetboek.	Le fonctionnaire ou l'officier public est punissable s'il commet un faux pendant ses fonctions ou à l'occasion de celles-ci ainsi que dans l'exercice de ses fonctions. Si ce n'est pas le cas, le faux est réputé être commis par un particulier et sera sanctionné sur la base de l'article 196 du Code pénal.
Het ontwerp brengt meerdere wijzigingen aan de huidige bepalingen aan. Eerst en vooral wordt een verbetering van de tekststructuur voorgesteld. De artikelen 194 en 196 vormen een vormen een verzwaring als de valsheid en het gebruik van valse geschriften gepleegd worden door een openbaar officier of ambtenaar. Deze bepalingen komen echter vóór de algemene bepaling inzake valsheid, wat leidt tot een gebrek aan duidelijkheid en coherentie. Daarom komt in het tekstontwerp de strafbaarstelling van de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken gepleegd door een persoon met een openbare functie na de algemene bepaling inzake de valsheid.	Le projet de texte apporte plusieurs changements aux dispositions actuelles. Une amélioration portant sur la structure des textes est tout d'abord proposée. Les articles 194 et 196 constituent une aggravation de peine lorsque le faux et son usage est commis par un fonctionnaire ou un officier public. Or, ces dispositions sont présentées avant la disposition générale concernant le faux ce qui manque de clarté et de cohérence. C'est pourquoi, dans le projet de texte, l'incrimination du faux en écritures ou sur d'autres supports durables et l'usage de faux commis par une personne exerçant une fonction publique vient après la disposition générale du faux.
Aangezien het ontwerp het onderscheid dat het Strafwetboek momenteel maakt tussen de verschillende beschermde geschriften (authentiek, openbaar, enz.) niet overneemt, wordt de strafbaarstelling voortaan gekoppeld aan de hoedanigheid van de dader van het misdrijf en niet langer aan het soort door de wet beschermd geschrift.	Comme le texte en projet ne reprend pas les distinctions que le Code pénal fait actuellement entre les différentes écritures protégées (authentique, publiques, etc.), l'incrimination est désormais liée à la qualité de l'auteur de l'infraction et non à la sorte d'écriture protégée par la loi.
Het ontwerp brengt eveneens wijzigingen aan met betrekking tot de inhoud van de strafbaarstelling. Deze verbeteringen zijn:	Le texte en projet apporte également des modifications portant sur le fond de

¹⁹³ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 43.

¹⁹⁴ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p.43.

		l'incrimination. Ces améliorations sont les suivantes :
<ul style="list-style-type: none"> - artikel 419 neemt de nieuwe bepaling over die de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken bestraft. - Het ontwerp neemt de begrippen "ambtenaar" en "openbaar officier" vermeld in artikel 232 niet over. Deze worden vervangen door de woorden "persoon met een openbare functie". Deze term wordt omschreven in de voorafgaande titel van het nieuwe boek 2 van het Strafwetboek. Deze term en de voorgestelde definitie maken het mogelijk meerdere gelijkaardige begrippen die meermaals voorkomen in de strafbaarstellingen van het Strafwetboek te uniformiseren. 		<ul style="list-style-type: none"> - l'article 419 se calque sur la nouvelle disposition sanctionnant le faux en écriture ou sur d'autres support durables et l'usage de faux ; - Le projet de texte ne reprend pas les notions de « fonctionnaire » et d'« officier public » visées par l'article 232. Celles-ci sont remplacées par les mots « personne exerçant une fonction publique ». Ces mots sont définis dans le titre préliminaire du nouveau Livre 2 du Code pénal. Ce terme et la définition proposée permettent d'uniformiser plusieurs notions similaires qui reviennent à plusieurs reprises dans les incriminations du Code pénal.
Het Strafwetboek voorziet in een zwaardere straf als de valsheid en het gebruik van valse stukken gepleegd worden door openbare ambtenaren of officieren. Zo wordt valsheid in authentieke en openbare geschriften gepleegd door ambtenaren of openbare officieren in de uitoefening van hun functie bestraft met opsluiting van tien tot vijftien jaar.		Le Code pénal prévoit une peine plus élevée lorsque le faux et l'usage de faux sont commis par des fonctionnaires ou des officiers publics. Ainsi, le faux en écriture authentiques et publiques commis par des fonctionnaires ou officiers publics dans l'exercice de leur fonction est puni d'une peine de réclusion de dix à quinze ans.
In het wetsontwerp vormt artikel 419 een verzwarende omstandigheid.		Dans le projet de loi, l'article 419 constitue une circonstance aggravante.
<i>2° Valsheid of het gebruik van valse stukken betrekking heeft op een authentiek geschrift of een authentieke dager of op een geschrift of drager afgegeven door een overheidsinstantie.</i>		<i>2° Le faux et l'usage de faux portent sur un écrit ou un support authentique ou délivré par une autorité publique</i>
Punt 2 bestraft valsheid en het gebruik van valse stukken met een straf van niveau 3 als deze feiten een geschrift of drager betreffen		Le point 2 prévoit une circonstance aggravante lorsque le faux et l'usage de faux portent sur un écrit ou un support

die authentiek zijn of werden afgeleverd door een overheidsinstantie.	authentique ou délivré par une autorité publique.
Dit verzwarende omstandigheid past in het gradatiesysteem van misdrijven en straffen inzake valsheid. Deze bepaling heeft betrekking op geschriften en andere authentieke dragers. De rechtsleer en de rechtspraak hebben afgebakend wat verstaan moet worden onder de term “authentiek geschrift” bedoeld in punt 1. De bestaande definities gelden voor punt 2. Deze bepaling maakt het mogelijk alle personen die valsheid in authentieke geschriften of dragers plegen of de ambtenaar die niet gehandeld heeft in de uitoefening van zijn functies te bestraffen.	Cette circonstance aggravante s’intègre dans le système de gradation des infractions et des peines en matière de faux. Cette disposition porte sur les écritures et les autres support authentiques. La doctrine et la jurisprudence ont délimité ce qu’il fallait entendre par les mots « écriture authentique » visés par le point 1. Les définitions qui existent valent pour le point 2. Cette disposition permet de sanctionner toutes les personnes qui commettent un faux dans les écritures et les supports authentiques ou le fonctionnaire qui n’a pas agi dans l’exercice de ses fonctions.
Dit artikel bestraft de valsheid of het gebruik van valse stukken die betrekking heeft op een authentiek geschrift of een authentieke dager of op een geschrift of drager afgegeven door een overheidsinstantie eveneens. Dit bestanddeel heeft betrekking op de valsheden die momenteel behandeld worden in de artikelen 198 en volgende van het Strafwetboek. Het gaat bijvoorbeeld om vervoers- en identiteitsdocumenten, zoals paspoorten, identiteitskaarten en gelijkaardige documenten. Deze documenten hebben immers als gemeenschappelijk kenmerk dat ze afgeleverd worden door de overheid. ¹⁹⁵ Geschriften of dragers afgeleverd door een overheid zijn vrij vaak authentieke geschriften of dragers.	Cet article sanctionne les faux et les usages de faux portant sur un écrit ou un support délivré par une autorité publique. Cet élément vise les faux qui sont actuellement visés par les articles 198 et suivants du Code pénal. Il s’agit par exemple des documents de transports et d’identité, tels que le passeport, la carte d’identité et les documents similaires. Ces documents présentent en effet la caractéristique similaire d’être délivrés par les autorités. ¹⁹⁶ Bien souvent, les écrits ou les supports délivrés par une autorité publique sont des écrits ou des supports authentiques.

¹⁹⁵ D. DILLENBOURG, “Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d’hôtels”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 269.

¹⁹⁶ D. DILLENBOURG, Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d’hôtels, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 269.

Overdracht van een reis- of identiteitsdocument (artikel 420)	La cession d'un titre de voyage ou d'un document d'identité (article 420)
<p>Ingevolge het advies van de Raad van State¹⁹⁷, werd de term 'reisdocument' vervangen door deze van "<i>titre de voyage</i>" [in de Franse tekst] zowel in het opschrift van het artikel als in het artikel zelf. Het stemt op deze manier beter overeen met de term 'reisdocument' die wordt gebruikt in Nederlandstalige versie. Het artikel 420 stelt het gebruiken, verschaffen aan een derde of verkrijgen van een derde van een reisdocument strafbaar. Deze gedraging bestaat erin om met het bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden gebruiken, verschaffen aan een derde of verkrijgen van een derde, van een paspoort, een reisdocument, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document, alsook van de formulieren die voor de afgifte ervan dienen, of het niet eerbiedigen van de daarin opgelegde verboden en beperkende voorwaarden.</p>	<p>À la suite de l'avis du Conseil d'État¹⁹⁸, le terme « document de transport » est remplacé par celui de « titre de voyage » tant dans l'intitulé de l'article que dans son contenu. Ce qui permet une harmonisation avec le terme 'reisdocument' utilisé dans la version néerlandaise. L'article 420 incrimine l'utilisation, la procuration à un tiers ou l'obtention d'un tiers d'un titre de voyage ou d'un document d'identité. Ce comportement consiste à, dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, utiliser, procurer à un tiers ou obtenir d'un tiers, un passeport, un titre de voyage, une carte d'identité ou un document en tenant lieu, ainsi que les formulaires qui servent à leur délivrance, ou à ne pas respecter les interdictions et les restrictions qui y sont imposées.</p>
<p>Deze bepaling neemt deels artikel 199bis van het Strafwetboek over. Dit artikel stelt enerzijds het bedrieglijk gebruik van een reis- of identiteitsdocument en anderzijds het niet-respecteren van een beslissing tot intrekking strafbaar.¹⁹⁹ Artikel 420 neemt enkel de eerste strafbaarstelling over.</p>	<p>Cette disposition reprend en partie l'article 199bis du Code pénal. Celui-ci incrimine d'une part l'utilisation frauduleuse d'un titre de voyage ou d'un document d'identité et d'autre part le non-respect d'une décision de retrait.²⁰⁰ L'article 420 ne reprend que la première incrimination.</p>
<p>Het verschaffen van een vervoers- of identiteitsdocument beoogt het afstaan van een echt document, wat het behoud van de strafbaarstelling in een afzonderlijke bepaling rechtvaardigt, apart van het</p>	<p>La cession d'un titre de voyage ou d'un document d'identité vise la cession d'un vrai document ce qui justifie que l'incrimination soit maintenue dans une</p>

¹⁹⁷ Advies Raad van State 61.121/1, nr. 17.

¹⁹⁸ Avis du Conseil d'État 64.121/1, n°17.

¹⁹⁹ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 280.

²⁰⁰ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 280.

algemeen stelsel dat vervalste documenten betreft.	disposition distincte du régime général qui lui vise les documents falsifiés.
Artikel 199 <i>bis</i> van het Strafwetboek vereist een bedrieglijk opzet. De bepaling neemt dit moreel bestanddeel over.	L'article 199 <i>bis</i> du Code pénal requiert l'intention frauduleuse. La disposition reprend cet élément moral.
Ten slotte past het wetsontwerp de door het Strafwetboek opgelegde straf aan aan de strafniveaus omschreven in het ontwerp van het Boek 1 van het Strafwetboek. Artikel 199 <i>bis</i> voorziet in een gevangenisstraf van acht dagen tot zes jaar en een boete van 26 euro tot 500 euro. Het afstaan van een vervoersdocument is bijvoorbeeld van toepassing op een persoon die zijn abonnement van de MIVB, De Lijn, de NMBS, TEC, afstaat aan een derde. Daarom stelt het wetsontwerp voor deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.	Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier du Code pénal. L'article 199 <i>bis</i> prévoit un emprisonnement de huit jours à six mois et une amende de 26 euros à 500 euros. La cession d'un titre de voyage s'applique, par exemple, à la personne qui cède son abonnement STIB, De Lijn, SNCB, TEC, à un tiers. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.
Niet-eerbiediging van een beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document (artikel 421)	Le non-respect d'une décision de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu (article 421)
Artikel 421 bestraft het niet-eerbiedigen van een beslissing tot intrekking van een paspoort, identiteitskaart of een als zodanig geldend een document. Dit gedrag is het opzettelijk geen gevolg te geven aan een door de bevoegde overheid genomen beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als dusdanig geldend document binnen de opgelegde termijn.	L'article 421 sanctionne le non-respect d'une décision de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu. Ce comportement consiste à, délibérément, ne pas donner suite dans le délai imparti à une décision, prise par l'autorité compétente, de retrait d'un passeport, d'une carte d'identité ou d'un document en tenant lieu.
Deze bepaling herneemt artikel 199 <i>bis</i> , 2° van het Strafwetboek, dat het geen gevolg geven aan een beslissing tot intrekking van een paspoort bestraft.	Cette disposition reprend l'article 199 <i>bis</i> , 2° du Code pénal qui incrimine le défaut d'obtempérer à une décision de retrait d'un passeport.
Deze bepaling neemt eveneens artikel 7 over van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de	La disposition reprend également l'article 7 de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population, aux cartes d'identité, aux cartes d'étranger et aux documents de séjour et modifiant la loi du

<p>wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, dat onder meer de schending van artikel 6, § 10 van dezelfde wet strafbaar stelt. Deze paragraaf voorziet in de mogelijkheid voor de minister van Binnenlandse Zaken om de identiteitskaart van een persoon in te trekken wanneer er gegronde en zeer ernstige aanwijzingen bestaan dat deze persoon zich naar een gebied wenst te begeven waar terroristische groepen actief zijn, in zulke omstandigheden dat hij bij zijn terugkeer in België een ernstige dreiging van terroristische misdrijven kan vertegenwoordigen, of dat deze persoon buiten het nationale grondgebied terroristische misdrijven wil plegen.²⁰¹</p>	<p>8 août 1983 organisant un Registre national des personnes physiques qui incrimine, notamment, la violation de l'article 6, § 10, de la même loi. Ce dernier prévoit la possibilité pour le ministre de l'Intérieur de retirer la carte d'identité d'un individu en cas d'indices fondés et très sérieux que celui-ci souhaite se rendre sur un territoire où des groupes terroristes sont actifs dans des conditions telles qu'il peut présenter à son retour en Belgique une menace sérieuse d'infraction terroriste, ou que cet individu souhaite commettre hors du territoire national des infractions terroristes.²⁰²</p>
<p>Sinds 5 januari 2016 leidt een beslissing tot intrekking van een identiteitskaart door de minister van Binnenlandse Zaken automatisch tot een beslissing tot intrekking van het paspoort van de betreffende persoon door de minister van Buitenlandse Zaken.²⁰³²⁰⁴ De strafbaarstelling in het wetsontwerp van het niet-eerbiedigen van een beslissing tot intrekking van een identiteitskaart is noodzakelijk wegens het verband tussen de twee voormelde intrekkingprocedures.</p>	<p>Depuis le 5 janvier 2016, une décision de retrait d'une carte d'identité par le ministre de l'Intérieur entraîne automatiquement la décision de retrait du passeport de la personne concernée par le ministre des Affaires étrangères.²⁰⁵ ²⁰⁶ L'incrimination dans le projet de loi du non-respect d'une décision de retrait d'une carte d'identité est nécessaire en raison du lien existant entre les deux procédures de retrait précitées.</p>
<p>De beslissing tot intrekking van een paspoort of een identiteitskaart is niet noodzakelijkerwijs een gerechtelijke</p>	<p>La décision de retrait d'un passeport ou d'une carte d'identité n'est pas nécessairement une décision judiciaire.</p>

²⁰¹M.A. BEERNAERT, "Renforcement de l'arsenal législatif anti-terroriste: entre symboles et prévention", *JT* 2015, p. 835.

²⁰²M.A. BEERNAERT, « Renforcement de l'arsenal législatif anti-terroriste: entre symboles et prévention », *J.T.*, 2015, p. 835.

²⁰³M.A. BEERNAERT, "Renforcement de l'arsenal législatif anti-terroriste: entre symboles et prévention", *JT* 2015, p. 836.

²⁰⁴ Artikel 65/2 van het Consulaire Wetboek, ingevoegd door artikel 5 van de wet van 10 augustus 2015 tot wijziging van het Consulaire Wetboek, in werking getreden op 5 januari 2016 naar aanleiding van het koninklijk besluit van 16 december 2015 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van artikel 5 van de wet van 10 augustus 2015 tot wijziging van het Consulaire Wetboek.

²⁰⁵M.A. BEERNAERT, « Renforcement de l'arsenal législatif anti-terroriste: entre symboles et prévention », *J.T.*, 2015, p. 836.

²⁰⁶ Article 65/2 du Code consulaire, inséré par l'article 5 de la loi du 10 août 2015 portant modification du Code consulaire, et entré en vigueur le 5 janvier 2016 suite à l'arrêté royal du 16 décembre 2015 fixant la date de l'entrée en vigueur de l'article 5 de la loi du 10 août 2015 portant modification du Code consulaire.

<p>beslissing. Dit rechtvaardigt het feit dat de bepaling betreffende het niet-eerbiedigen van een beslissing tot intrekking zich in hoofdstuk 2 van titel 4 van het wetsontwerp bevindt en niet in hoofdstuk 5 van titel 7 betreffende misdrijven tegen de staat en zijn functioneren, waarin de bepalingen betreffende de rechtsbedeling zijn opgenomen.</p>	<p>Cela justifie que la disposition relative au non-respect d'une décision de retrait se retrouve dans le Chapitre 2 du Titre 4 du projet de loi et non dans le Chapitre 5 du Titre 7 relatif aux infractions contre l'État et son fonctionnement, dans lequel sont rassemblées les dispositions portant sur l'administration de la justice.</p>
<p>Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet. Artikel 421 neemt het algemeen opzet over uit artikel 199<i>bis</i>. Artikel 421 onderscheidt zich van de andere artikelen van titel 4 inzake valsheid omdat het geen bedrieglijk opzet vereist als moreel bestanddeel. Het niet-overhandigen van de documenten aan de bevoegde overheid vormt op zich het misdrijf, zonder dat het nodig is winstbejag na te streven of er een bedrieglijk opzet moet zijn.</p>	<p>L'élément moral de l'infraction est le dol général. L'article 421 reprend le dol général prévu à l'article 199<i>bis</i>. L'article 421 se distingue des autres articles du Titre 4 relatif aux faux car il ne requiert pas comme élément moral une intention frauduleuse. Le fait de ne pas remettre les documents à l'autorité compétente constitue en soi l'infraction sans qu'il soit nécessaire de rechercher un but de lucre ou une intention frauduleuse.</p>
<p>Ten slotte past het wetsontwerp de door het Strafwetboek opgelegde straf aan aan de strafniveaus omschreven in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek. Artikel 199<i>bis</i> voorziet in een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een boete van 26 euro tot 500 euro en artikel 7 van de wet van 19 juli 1991 voorziet in dezelfde boete. Daarom stelt het wetsontwerp voor deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.</p>	<p>Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier du Code pénal. L'article 199<i>bis</i> prévoit un emprisonnement de huit jours à six mois et une amende de 26 euros à 500 euros et l'article 7 de la loi du 19 juillet 1991 prévoit la même amende. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.</p>
<p>GEDEPENALISEERDE OF NIET-HERNOMEN BEPALINGEN</p>	<p>DISPOSITIONS DEPENALISEES OU NON REPRISES</p>
<p>De memorie van toelichting bij het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek benadrukt dat het belangrijk is te bepalen of de rechtsregels in overeenstemming zijn met het nagestreefde doel. Dit betekent dat "nagegaan dient te worden of het strafrecht wel degelijk in alle gevallen een aangepast sanctiemechanisme is". In dit kader kunnen meerdere misdrijven, zoals overtredingen,</p>	<p>L'exposé des motifs du projet de Livre Ier du Code pénal souligne qu'il est important de déterminer si les règles de droit sont en adéquation avec l'objectif poursuivi. Cette démarche signifie « qu'il faut vérifier si le droit pénal propose bien dans tous les cas un mécanisme répressif adapté ». Dans ce cadre, plusieurs infractions, telles que les contraventions, peuvent être</p>

<p>gedepenaliseerd of gedecriminaliseerd worden. De memorie van toelichting verduidelijkt dat “meer in het algemeen ook plaats moet worden geboden aan andere bestraffingsmechanismen (administratieve sancties, betalingsbevel uitgaande van het parket, burgerlijke schikking, enz.)”.</p>	<p>décriminalisées ou dépénalisées. L’exposé des motifs précise que, « de manière plus générale, il faut également prévoir une place pour d’autres mécanismes de sanction (sanctions administratives, ordre de paiement émanant du parquet, règlement au civil, etc.) ».</p>
<p>Om te bepalen in welke mate een misdrijf gedepenaliseerd of gedecriminaliseerd kan worden, dient een beroep gedaan te worden op “het Taxatie-instrument om de strafwaardigheid van misdrijven te bepalen”, ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid.</p>	<p>Afin de déterminer dans quelle mesure une infraction peut être dépénalisée ou décriminalisée, il doit être recouru à l’« instrument de taxation afin de déterminer le caractère punissable des infractions », développé par le service de la Politique criminelle.</p>
<p>Uit het gebruik van dit taxatie-instrument blijkt dat meerdere bepalingen inzake valsheid in geschrifte gedepenaliseerd of gedecriminaliseerd kunnen worden. Zo moet het gedrag omschreven in artikel 202, eerste lid, niet bestraft worden in het ontwerp van Strafwetboek. Het taxatie-instrument maakt het immers niet mogelijk een bepalende indicator te vinden voor een verplichte strafrechtelijke behandeling:</p>	<p>L’utilisation de l’instrument de taxation fait apparaître que plusieurs dispositions consacrées aux faux en écritures peuvent être dépénalisées ou décriminalisées. Ainsi, l’article 202, alinéa 1er, ne doit pas sanctionnée dans le projet de Code pénal. L’instrument de taxation ne permet en effet pas de trouver d’indicateur déterminant allant dans le sens d’un traitement pénal obligatoire :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - er bestaat geen hogere hiërarchische norm die de strafrechtelijke bestraffing van het gedrag in kwestie oplegt; - de omschrijving van het misdrijf vormt geen aantasting van de “harde kern van fundamentele rechten”; - de omschrijving van het misdrijf vormt geen aantasting van de “fysieke, seksuele of psychische integriteit van een persoon”; - de materiële schade maakt geen deel uit van de omschrijving van het misdrijf; - de aan de Staat toegebrachte schade maakt geen deel uit van de omschrijving van het misdrijf; 	<ul style="list-style-type: none"> - il n’existe pas de norme hiérarchique supérieure prescrivant la sanction pénale du comportement en question ; - la description de l’infraction ne constitue pas une atteinte au « noyau dur des droits fondamentaux » ; - le description de l’infraction ne constitue pas une atteinte à l’intégrité physique, sexuelle, psychique d’une personne ; - le dommage matériel ne fait pas partie de la description de l’infraction ; - le dommage causé à l’Etat ne fait pas partie de la description de l’infraction ;

<ul style="list-style-type: none"> - de aan de economie toegebrachte schade maakt geen deel uit van de omschrijving van het misdrijf; - de aan de fysieke omgeving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de omschrijving van het misdrijf; - de aan het gemeenschapsleven in onze maatschappij toegebrachte schade maakt geen deel uit van de omschrijving van het misdrijf; - de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aangeraden door een internationale organisatie; - het misdrijf staat niet in verband met of hangt niet af van een ander te behandelen strafrechtelijk misdrijf. 	<ul style="list-style-type: none"> - le dommage causé à l'économie ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'environnement physique ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à la vie en communauté dans notre société ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - l'incrimination du comportement n'est pas recommandée par une organisation internationale ; - l'infraction n'est pas en rapport ou ne dépend pas d'une autre infraction pénale à traiter.
Er bestaat reeds een niet-strafrechtelijk antwoord op dit misdrijf. Tucht sancties bieden inderdaad een beter antwoord dan een strafrechtelijke reactie op het door het misdrijf beschreven gedrag.	Il existe déjà une réponse non pénale à l'infraction. Les sanctions disciplinaires offrent effectivement une réponse plus adéquate que la réaction pénale au comportement décrit par l'infraction.
Daarnaast kunnen de artikelen 211 en 212 gedecriminaliseerd worden. Deze bepalingen betreffen de valsheid in telegrammen en het gebruik van deze valsheid. Deze bepalingen worden niet meer toegepast aangezien telegrammen verdwenen zijn door de evolutie van de communicatiemiddelen ²⁰⁷ .	Les articles 211 et 212 peuvent en outre être décriminalisés. Ces dispositions visent le faux commis dans les dépêches télégraphiques et l'usage de ces faux. Ces dispositions ne sont plus appliquées car les dépêches télégraphiques ont disparu face à l'évolution des moyens de communication ²⁰⁸ .
De artikelen 203 tot 210 van het Strafwetboek	Les articles 203 à 210 du Code pénal
Zoals vermeld in de inleiding bij het hoofdstuk inzake valsheid in geschriften, stellen de auteurs van het ontwerp voor om een volledig andere structuur te hanteren voor dit hoofdstuk, die tot doel heeft een antwoord te bieden aan de moeilijkheden die	Comme mentionné dans le préliminaire du chapitre sur les faux, les promoteurs du projet proposent une toute autre structure de ce chapitre, qui a pour objectif de répondre aux difficultés rencontrées dans la pratique de ce chapitre à la lumière de

²⁰⁷ D. DILLENBOURG, "Faux commis dans les dépêches télégraphiques et usage de ces faux", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 322.

²⁰⁸ D. DILLENBOURG, Faux commis dans les dépêches télégraphiques et usage de ces faux, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 322.

in de praktijk zijn gerezen met betrekking tot dit hoofdstuk, in het licht van de doelstelling van een coherent en eenvoudig Strafwetboek.		l'esprit du Code pénal, qui se veut cohérent et simple.
Bijgevolg werden verscheidene specifieke bepalingen uit afdeling 2 niet hernomen, behoudens het huidige artikel 199bis, dat werd hernomen in de artikelen 420 en 421.		Dès lors, les différentes dispositions spécifiques de la section 2 ne sont pas reprises, excepté l'article 199bis actuel repris dans les articles 420 et 421.
De wetgever besliste destijds een bijzondere regeling op te nemen voor bepaalde valsheden, die minder ernstig waren dan de gemeenrechtelijke valsheden. Deze valsheden, behalve die inzake openbare getuigschriften uit artikel 208, worden ook bestraft met correctionele straffen.		Le législateur avait à l'époque décidé de faire un régime spécifique pour certains faux, qui présentaient un degré de gravité moindre que les faux de droit commun. Aussi, mis à part les faux certificats publics visés par l'article 208, ces faux sont punis de peines correctionnelles.
De indeling zoals ze vandaag is terug te vinden in het Strafwetboek is niet langer verdedigbaar. De onderverdeling is in de praktijk zo goed als uitgewist ²⁰⁹ , en dit om verschillende redenen.		Cette classification tel qu'elle est dans le code actuel n'est plus défendable, la subdivision est pratiquement effacée dans la pratique, ²¹⁰ et ce pour différentes raisons.
Ten eerste bestaat er een veralgemeende correctionalisering van de criminele valsheden, wat de hiërarchie van straffen en het praktisch nut van de kwalificaties van de valsheden aanzienlijk vermindert. ²¹¹		Tout d'abord, il y a une correctionnalisation généralisée des faux criminels, ce qui réduit considérablement l'échelle des peines, et l'intérêt pratique de qualifier les faux ²¹² .
Daarenboven lijken de parketten en onderzoeksgerechten, om vaststellingen van onbevoegdheid en regelingen van rechtsgebied te vermijden, terughoudend te		En outre, pour éviter des constats d'incompétence ou des règlements des juges, les parquets et juridictions d'instructions semblent réticent à qualifier

²⁰⁹ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften* : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>.

²¹⁰ S. VAN DYCK, *Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, Een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften* : <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/1979/412/2/vandyck.pdf>.

²¹¹ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 257. A. Marchal en J.-P. Jaspar schreven: "de massieve correctionalisering maakt het mogelijk de interpretatieproblemen die in het overgrote deel van de gevallen overbodig zijn geworden uit te wissen".

²¹² D. DILLENBOURG, « Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 257. A. Marchal et J.-P. Jaspar écrivait : « la correctionnalisation massive permet d'effacer ou d'écraser les problèmes d'une interprétation devenue pratiquement inutile dans l'immense majorité des cas ».

zijn om zaken als een correctionele valsheid te kwalificeren en zij nemen de voorzorgsmaatregel om te kiezen voor een strafbaarstelling strafbaar met een criminele straf.	les faux correctionnels et prennent la précaution de viser une prévention possible de peines criminelles.
In bepaalde gevallen zijn de straffen bepaald voor de zogenaamde correctionele valsheden lager dan deze gesteld op de gecorrectionaliseerde misdaden, terwijl in andere gevallen de minimumstraf hoger is dan deze die is voorzien in geval van correctionalisering van de misdaad. ²¹³	Dans certaines hypothèses, les peines prévues pour les faux dits correctionnels sont inférieures à celles applicables aux crimes correctionnalisés alors que dans d'autres cas, la peine minimale est supérieure à celle prévue en cas de correctionnalisation du crime ²¹⁴ .
Het begrip 'private geschriften' inzake de criminele valsheden wordt overigens ruim geïnterpreteerd ²¹⁵ , waardoor vele documenten binnen het toepassingsgebied vallen, wat vragen doet rijzen over de afbakening tussen criminele valsheden en bepaalde correctionele valsheden.	Par ailleurs, le concept d'écritures privées dans le faux criminel est interprété largement ²¹⁶ , de nombreux documents entrent dans ce champ d'application, ce qui peut poser certaines questions quant à la démarcation entre les faux criminels et certains faux correctionnels.
Zo werd bijvoorbeeld geoordeeld dat de schadeaangifte die de verzekerde moet richten aan zijn verzekeraar een criminele valsheid uitmaakt, hoewel dit geschrift materiële feiten <i>post factum</i> vaststelt. ²¹⁷	A titre d'illustration, il a été jugé que la déclaration de sinistre que l'assuré doit adresser à son assureur est un faux criminel bien que cet écrit constate des faits matériels <i>post factum</i> ²¹⁸ .
Een andere reden voor het uitwissen van de afwijkende bepalingen in de praktijk is de complexiteit van het onderscheid tussen het gemeenrechtelijk regime en de afwijkende bepalingen, wat aanleiding kan geven tot incoherenties:	Une autre raison de l'effacement dans la pratique des dispositions dérogatoires est la complexité des distinctions à opérer entre le régime de droit commun et les dispositions dérogatoires, qui peut en outre entraîner des incohérences :

²¹³ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 257.

²¹⁴ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 257.

²¹⁵ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 46: "het is zonder belang dat het stuk geen titel vormt. Het volstaat dat het geschrift in zekere mate tot bewijs kan strekken."

²¹⁶ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 46: « il est sans importance que la pièce ne forme pas un titre. Il suffit que l'écrit puisse faire preuve dans une certaine mesure. ».

²¹⁷ Cass. 22 maart 1954, *Pas.* 1954, I, 640; *RW* 1954-55, 364; Cass. 20 september 2005, *Pas.* 2005, nr. 442; *Bull. Ass.*, 2006, 407.

²¹⁸ Cass. 22 mars 1954, *Pas.* 1954, I, 640 ; *RW*, 1954-1955, 364 ; Cass., 20 septembre 2005, *Pas.* 2005, n°442 ; *Bull. Ass.*, 2006, 407.

<p>- de hypothesen uit de artikelen 203 en 204 over de valse getuigschriften van ziekte of gebrek hebben bijvoorbeeld betrekking op de staat van arbeidsongeschiktheid met het oog op vrijstelling van een dienst of nog de aflevering van een vals getuigschrift om de afwezigheid op school te rechtvaardigen.²¹⁹</p> <p>220</p>	<p>- Les hypothèses visées par les articles 203 et 204 sur les faux certificats médicaux et d'infirmité sont par exemple un état d'incapacité de travail en vue de la dispense d'un service ou encore la délivrance de faux certificat pour justifier l'absence scolaire²²¹</p> <p>222.</p>
<p>Wanneer de ziekte of het gebrek daarentegen niet van aard is dispensatie te verlenen voor een wettelijk verschuldigde dienst, valt het vals getuigschrift onder het gemeenrechtelijk regime, zoals bijvoorbeeld wanneer een vals getuigschrift wordt gegeven met het oog op de betaling van een schadevergoeding.²²³</p>	<p>Par contre, si la maladie ou l'infirmité n'est pas de nature à entraîner la dispense d'un service dû légalement, le faux certificat est susceptible de tomber sous le régime commun, c'est par exemple le cas d'un faux certificat en vue d'obtenir le paiement de dommage et intérêt²²⁴.</p>
<p>Gelet op het bijzonder opzet vereist door de artikelen 203 en 204, zijn er ten slotte bijzonder weinig toepassingsgevallen. Bepaalde medische getuigschriften met betrekking tot het arbeidsrecht of de sociale zekerheid zijn eveneens van aard te worden bestraft in toepassing van artikel 232 van het Sociaal Strafwetboek.</p>	<p>Vu l'intention spécifique demandée par les articles 203 et 204, il y a finalement très peu de cas d'application. Certains certificats médicaux relatifs au droit du travail ou de la sécurité sociale sont également susceptibles d'être punis en vertu de l'article 232 du Code pénal social.</p>
<p>- Een uittreksel uit het strafregister dat wordt vervalst door een particulier door de vermelding 'niets' aan te brengen in de plaats van de vermelding van een veroordeling voor</p>	<p>- Un extrait du casier judiciaire falsifié par un particulier en substituant la mention « néant » à celle qui relatait une condamnation pour viol et produit ce</p>

²¹⁹ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 49.

²²⁰ Een ander voorbeeld van een vals medisch getuigschrift dat onder artikel 204 Sw. valt is de arts die attesteert dat hij een persoon heeft onderzocht en een medicijn heeft toegediend met het doel de medische redenen voor een vluchtmisdrijf te rechtvaardigen.

²²¹ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, pg 49

²²² Un autre exemple de faux certificat médicaux tombant sous l'article 204 CP est le médecin qui certifie qu'il a examiné une personne et administré un médicament dans le but de justifier des raisons médicales d'un délit de fuite.

²²³ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p 50. Ten titel van voorbeeld, enkele andere gevallen van valse medische getuigschriften die worden bestraft overeenkomstig artikel 196 Sw : een getuigschrift opgesteld door een arts die de arbeidsongeschiktheid attesteert hoewel de arts de betrokkene niet heeft onderzocht of het feit voor een particulier van het fotokopiëren van medische getuigschriften waarbij de inhoud wordt aangepast maar zonder de namen de hoedanigheid van de arts die het origineel heeft opgesteld te wijzigen.

²²⁴ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, pg 50. A titre d'illustration, des autres cas qui de faux certificats médicaux qui ont été punis selon l'article 196 du CP : un certificat établi par un médecin qui atteste d'une incapacité de travail alors que le médecin n'a pas examiné l'intéressé ou le fait pour un particulier de photocopier des certificats médicaux et en modifiant le contenu mais en n'altérant pas le nom et la qualité du médecin qui avait rédigé l'original.

verkrachting en dit document voorleggen ter ondersteuning van een kandidatuur voor een betrekking als chauffeur voor een school, werd bestraft in toepassing van artikel 205 betreffende de valse getuigschriften van welwillendheid.	document à l'appui d'une candidature à un emploi de chauffeur scolaire a été puni en vertu de l'article 205 concernant les faux certificats de bienveillance.
Het hof van beroep van Luik heeft daarentegen de directeur die een valse verklaring opstelde van het aantal en de duur van de prestaties van een onderwijzeres met het oogmerk voorrang te krijgen met het oog op een benoeming, veroordeeld wegens valsheid in geschriften in de zin van de artikelen 193 en 196 Sw. ²²⁵	Par contre, la cour d'appel de Liège a condamné du chef de faux en écritures au sens des articles 193 et 196, le directeur qui avait établi une attestation affirmant faussement le nombre et la durée des prestations d'une enseignante dans le but d'obtenir une priorité en matière de nomination ²²⁶ .
Deze subtiliteit in het onderscheid dat moet worden gemaakt, betreft ook artikel 210 over de hotelregisters. Ondanks het gebruik van de term 'wetens' in artikel 210 wordt algemeen aanvaard dat om te kunnen worden bestraft met de straffen uit deze bepaling de dader het oogmerk moet hebben gehad een persoon te onttrekken aan het politietoezicht. Volgens Dillenbourg valt de casus waarbij de hoteluitbater die een ander doel nastreeft, zoals bijvoorbeeld het bezoedelen van de reputatie van een persoon in het kader van een echtscheiding, onder artikel 196 van het Strafwetboek. Het hotelregister maakt inderdaad een geschrift uit en is van aard in zekere mate tot bewijs te dienen. ²²⁷	Cette subtilité dans les distinctions à opérer concerne également l'article 210 sur les registres d'hôtel. Malgré l'emploi du terme « sciemment » dans l'article 210, il est unanimement admis que pour être passible des peines prévues par cette disposition, l'auteur ait eu en vue la soustraction d'une personne à la surveillance de la police. Selon M. Dillenbourg, le logeur qui a poursuivi un autre but, comme par exemple ternir la réputation d'une personne en instance en divorce, rejoint les prévisions de l'article 196 du Code pénal. Le registre d'hôtel constitue en effet une écriture et est susceptible de faire preuve dans une certaine mesure ²²⁸ .

²²⁵ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 230; Cass. 13 oktober 1999, *Pas.* 1999, I, p. 256.

²²⁶ D. DILLENBOURG, « Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 230 ; - Cass. 13 octobre 1999, *Pas.* 1999, I, p. 256.

²²⁷ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 314.

²²⁸ D. DILLENBOURG, « Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 314.

Enkel de uitbater van een logement kan dader zijn van dit misdrijf.	Seul l'exploitant de l'établissement d'hébergement peut être l'auteur de l'infraction.
De reiziger die zich onder een valse naam inschrijft in het hotelregister of op de controlefiches voor reizigers en deze geschriften valselijk ondertekent met het doel de politie te misleiden, valt onder artikel 196 van het Strafwetboek ²²⁹ , terwijl ten aanzien van de reiziger die handelt in samenspraak met de uitbater van een logement, de regels inzake deelneming van toepassing zijn. ²³⁰	Le voyageur qui s'inscrit sous un faux nom dans un registre d'hôtel ou dans les fiches de contrôles de voyageurs et signe faussement ces écrits dans le but de tromper la police tombe sous l'article 196 du code pénal actuel ²³¹ , tandis que pour le voyageur qui agit de concert avec le logeur, les règles de la participation seront applicables ²³² .
Ten slotte is een andere reden voor de uitzonderlijke toepassing van de bijzondere strafbaarstellingen het feit dat bepaalde documenten volledig in onbruik zijn geraakt zoals het arbeidsboekje (art. 198 en 199), reisorders (art. 200 en 201), of de afname van het beroep op getuigen (art. 202), en anderzijds de toename van het belang van andere documenten zoals het paspoort (art. 198 en 199).	Enfin, un autre élément de la rareté de l'application des incriminations spécifiques, c'est d'une part le caractère désuet de certaines incriminations telles que les livrets (art. 198 et 199), les feuilles de route (art 200 et 201), ou la diminution du recours aux témoins (art. 202), et d'autre part, l'importance accrue d'autres documents comme le passeport (art. 198 et 199).
Rekening houdend met de voorgaande redenen, alsook om de coherentie te vergroten en het hoofdstuk inzake de valsheid in geschriften te vereenvoudigen, worden de bepalingen uit afdeling 2 niet hernomen, behoudens het huidige artikel 199bis (zie de artikelen 420 en 421) dat niet van dezelfde aard is als de gemeenrechtelijke valsheid.	Eu égard aux raisons évoquées ci-dessus, ainsi que pour renforcer la cohérence et simplifier le chapitre sur les faux, les dispositions de la section 2 ne sont pas reprises, excepté l'article 199 bis actuel (voir articles 420 et 421) qui n'est pas de la même nature que le faux de droit commun.
Gelet op de keuze voor een straf van niveau 2 voor het basismisdrijf van valsheid in	Vu le choix d'une peine de niveau 2 pour l'incrimination de base de faux en écritures

²²⁹ A. DE NAUW, *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 100; Antwerpen 23 april, RW 1976-77, 1387.

²³⁰ D. DILLENBOURG, "Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 313.

²³¹ A. DE NAUW *Initiation au droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2008, p. 100 ; Anvers 23 avril, RW 1976-77, 1387.

²³² D. DILLENBOURG, « Des faux commis dans les passeports, documents visés par la loi sur les armes, livrets, feuilles de route, certificats et registres d'hôtels », X (ed.), in *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 313.

geschriften of op andere duurzame dragers, is de <i>ratio legis</i> van het merendeel van de artikelen 202 tot 210, die erin bestaat deze feiten minder zwaar te bestraffen, niet langer aanwezig.	ou sur supports durables, la ratio legis de la plupart des dispositions 202 à 210, qui est de punir moins sévèrement n'est plus.
Deze bijzondere strafbaarstellingen, die dezelfde constitutieve bestanddelen hebben als de gemeenrechtelijke valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers, moeten ook worden bestraft met een straf van niveau 2, ongeacht of men werkt via het conversiesysteem van de straffen of vanuit een bezorgdheid voor de coherentie in de strafmaten.	Ces incriminations spécifiques, qui ont les mêmes éléments constitutifs que le faux en écritures ou sur supports durables « commun », doivent également être punies d'une peine de niveau 2 que ce soit via le système de conversion des peines ou dans un souci de cohérence des taux de peine.
De 'openbare' getuigenschappen, die vandaag worden bestraft met een criminele straf, en de paspoorten vallen onder het misdrijf van verzwaarde valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers, en zijn derhalve strafbaar met een straf van niveau 3.	Les certificats « publics », qui sont actuellement punis d'une peine criminelle et les passeports tombent sous l'infraction aggravée du faux en écritures ou supports durables, et sont dès lors punis d'une peine de niveau 3.
HOOFDSTUK 3. AANMATIGING VAN FUNCTIES, TITELS OF EEN NAAM	CHAPITRE 3. L'USURPATION DE FONCTIONS, DE TITRES OU DE NOM
Het hoofdstuk over de aanmatiging van ambten, titels of een naam is het laatste hoofdstuk van Titel III van het Strafwetboek, getiteld "Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare trouw". Dit hoofdstuk bevat de artikelen 227 tot en met 232 van het Strafwetboek. Deze misdrijven ondermijnen de openbare trouw omdat ze het geloof van burgers in bepaalde elementen van het leven in de samenleving in gevaar brengen en ze een verstoring veroorzaken in de relaties	Le chapitre consacré à l'usurpation de fonctions, de titres ou de nom est le dernier chapitre du Titre III du Code pénal intitulé « des crimes et délits contre la foi publique ». Ce chapitre contient les articles 227 à 232 du Code pénal. Ces infractions portent atteinte à la foi publique car elles mettent en péril le crédit que les citoyens accordent à certains éléments de la vie en société et elles causent un trouble dans les relations entre le pouvoir et les individus ou dans les relations entre les individus ²³⁴ .

²³⁴ G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction », de titres ou de noms, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 368 ; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 184.

tussen de openbare macht en individuen of in de relaties tussen individuen ²³³ .		
Het ontwerp van Boek 2 van het Strafwetboek neemt deze bepalingen met hetzelfde opschrift over onder een nieuwe titel 4 gewijd aan "Valsheden". Samen vormen ze hoofdstuk 3 van deze titel. Deze artikelen betreffen een vorm van valsheid, aangezien het hier gaat om een valse schijn die wordt gecreëerd wat betreft iemands identiteit, functie, naam, hoedanigheid of titel, of zelfs op materieel vlak ²³⁵ .		Le projet de Livre 2 du Code pénal reprend ces dispositions avec le même intitulé sous un nouveau titre 4 consacré aux « faux ». Elles forment le chapitre 3 de ce titre. Ces articles constituent une forme de faux étant donné que ce qui est incriminé, c'est une fausse apparence créée au niveau de l'identité d'un individu, de sa fonction, de son nom, de la qualité ou du titre qu'il endosse, ou encore sur le plan matériel ²³⁶ .
Voor deze misdrijven is het bestaan van zowel een materieel als een moreel bestanddeel vereist. Sommige delen van het materieel bestanddeel zijn eigen aan elk van de misdrijven. Openbaarheid is echter een element dat ze gemeen hebben ²³⁷ . De teksten preciseren de manier van openbaarmaking niet. Een absolute openbaarheid is niet vereist om een misdrijf op te leveren. Een relatieve openbaarheid volstaat. Deze kwestie valt onder de feitelijke beoordeling van de rechter. Deze voorwaarde van het materieel bestanddeel wordt bedoeld met de woorden "in het openbaar". Deze woorden zijn gedefinieerd in een de voorafgaande titel van het nieuwe Boek 2 van het Strafwetboek. Deze termen en de voorgestelde definitie maken het mogelijk om een aantal gelijksoortige begrippen te standaardiseren die meermaals in de strafbaarstellingen van het Strafwetboek voorkomen.		Ces infractions requièrent l'existence d'un élément matériel et d'un élément moral. Certaines parties de l'élément matériel sont propres à chacune des infractions. La publicité est cependant un élément qui est commun à celles-ci ²³⁸ . Les textes ne précisent pas le mode de réalisation de la publicité. Une publicité absolue n'est pas nécessaire pour que l'infraction soit constituée. Une publicité relative suffit. Cette question relève de l'appréciation en fait du juge. Cette condition de l'élément matériel est visé par le mot « en public ». Ces mots sont définis dans le titre préliminaire du nouveau Livre 2 du Code pénal. Ces termes et la définition proposée permettent d'uniformiser plusieurs notions similaires qui reviennent à plusieurs reprises dans les incriminations du Code pénal.

²³³ G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 368; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, p. 184.

²³⁵ J.-M. PIRET, "Usurpations de fonctions, de titres ou de nom", in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, II, 1967, p. 651; G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 368.

²³⁶ PIRET, J.-M., « Usurpations de fonctions, de titres ou de nom », in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, II, 1967, p. 651 ; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 368 .

²³⁷ Met uitzondering van de aanmatiging van openbare ambten en het zich onrechtmatig toekennen van namen of adellijke titels.

²³⁸ A l'exception de l'usurpation de fonctions publiques et de l'attribution illégale de noms ou de titres de noblesse.

<p>In de onderhavige commentaar worden de materiële bestanddelen van de misdrijven opgesomd die in het nieuwe hoofdstuk 3 zijn opgenomen, maar er wordt niet verder op ingegaan aangezien er geen wijzigingen in worden aangebracht.</p>	<p>Le présent commentaire énumère les éléments matériels des infractions reprises dans le nouveau chapitre 3 mais ne les développent pas étant donné qu'aucune modification n'est apportée à ceux-ci.</p>
<p>In de huidige bepalingen wordt niet verwezen naar het moreel bestanddeel. In principe gaat men bij deze misdrijven uit van een algemeen opzet. De misdrijven die in Boek II van het Strafwetboek zijn opgenomen, behoren immers tot de categorie van opzettelijk gepleegde misdrijven, tenzij de wetgever in een ander moreel bestanddeel (bijzonder opzet of ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid) heeft voorzien. Deze kwestie is echter controversieel. Volgens een deel van de rechtsleer en de rechtspraak moeten de misdrijven met een bedrieglijk opzet worden gepleegd²³⁹.</p>	<p>Les dispositions actuelles ne comportent pas de mention relative à l'élément moral. En principe, ces infractions supposent le dol général. En effet, les infractions contenues dans le Livre II du Code pénal relèvent de la catégorie des infractions commises délibérément, sauf si le législateur a prévu un autre élément moral (intention spéciale ou défaut grave de prévoyance ou de précaution). Cependant, cette question est controversée. Pour une partie de la doctrine et de la jurisprudence, les infractions doivent être commises avec une intention frauduleuse²⁴⁰.</p>
<p>In de ontwerptekst is er voor gezorgd dat het voor het misdrijf vereiste moreel bestanddeel telkens wordt gespecificeerd. Deze vermelding maakt het mogelijk te voldoen aan de beginselen van nauwkeurigheid en consistentie van het strafrecht. De auteurs van het ontwerp stellen voor dat elk misdrijf van het type aanmatiging van functies, van titels of van een naam gepaard moet gaan met een bedrieglijk opzet. Deze bepalingen veronderstellen immers dat het de bedoeling is te doen geloven in een bijzondere hoedanigheid door het gebruik van een titel of graad, of te doen geloven dat de dader de hoedanigheid heeft waardoor het dragen van een kostuum, uniform of ereteken, enz. toegestaan is. De ontwerptekst is gebaseerd op de rechtspraak van het Hof van Cassatie, dat heeft geoordeeld dat de in de artikelen</p>	<p>Le projet de texte prévoit de préciser à chaque fois quel est l'élément moral requis par l'infraction. Cette mention permet de répondre aux principes de précision et de cohérence du droit pénal. Les auteurs du projet proposent d'assortir l'ensemble des infractions d'usurpation de fonctions, de titres ou de nom d'une intention frauduleuse. Ces dispositions supposent en effet l'intention de faire croire à une qualité spéciale par l'usage d'un titre ou d'un grade ou de faire croire que l'agent a la qualité permettant de porter un costume, une uniforme ou une décoration, etc. Le projet de texte s'appuie sur la jurisprudence de la Cour de cassation qui a décidé que les délits prévus aux articles 227ter et 228 sanctionnant l'usurpation du titre d'avocat et l'usurpation de costume, d'uniforme, de décoration, de ruban ou</p>

²³⁹ Voor meer toelichting over deze controversiële kwestie: A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Collection Criminalis van de ULB, Limal, Anthemis, 2011, p. 242 e.v.

²⁴⁰ Pour plus de développement au sujet de cette question controversée : A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Collection Criminalis de l'ULB, Limal, Anthemis, 2011, p. 242 et sv.

<p>227ter en 228 genoemde misdrijven, die de aanmatiging van de titel van advocaat en de aanmatiging van een kostuum, een uniform, een ereteken, een lint of andere onderscheidingstekens van een orde bestraffen, een bijzonder opzet vereisen (cf. art. 424 en 425). De ontwerptekst breidt deze eis uit tot alle strafbaarstellingen van het nieuwe hoofdstuk 3. Zo kunnen mensen die zich vermommen als priester, enz. om deel te nemen aan een carnaval niet op grond van deze bepalingen worden veroordeeld, omdat zij niet de bedoeling hebben te doen geloven dat ze priester zijn. Hetzelfde geldt voor mensen die in de entertainmentindustrie werken, zoals komieken die publiekelijk een naam aannemen die hun niet toekomt, enz.</p>	<p>autres insignes d'un ordre exigeaient le dol spécial (cf. art. 424 et 425). Le projet de texte étend cette exigence à toutes les incriminations du nouveau chapitre 3. De cette manière, les personnes qui se déguisent en prêtre, etc. pour participer à un carnaval ne peuvent pas être condamnées sur la base de ces dispositions puisqu'elles ne sont pas animées par l'intention de se faire passer pour un prêtre. Il en va de même des personnes travaillant dans le secteur du spectacle tels que les humoristes qui prennent publiquement un nom qui ne leur appartient pas, etc.</p>
<p>In hoofdstuk 3 zijn de artikelen 227, 227bis, § 1, 227ter, 227quater, 228, 230 en 231 hernomen in de volgorde waarin deze bepalingen in het Strafwetboek staan. De ontwerptekst brengt geen echte inhoudelijke wijzigingen aan in de strafbaarstellingen. In dit hoofdstuk komt het materieel bestanddeel van de misdrijven aan bod. De artikelen 227bis, § 2, 229 en 232 zijn er niet in overgenomen.</p>	<p>Le chapitre 3 reprend les articles 227, 227bis, § 1er, 227ter, 227quater, 228, 230, et 231 dans l'ordre dans lequel ces dispositions sont présentées dans le Code pénal. Le projet de texte n'apporte pas de véritables changements portant sur le fond des incriminations. Ce chapitre reprend l'élément matériel des infractions. Il ne reprend pas les articles 227bis, § 2, 229 et 232.</p>
<p>De overige wijzigingen in de ontwerptekst zijn beperkt en hebben in eerste instantie betrekking op de formulering van de strafbaarstellingen. Elk artikel heeft een titel. Het misdrijf wordt in het artikel gedefinieerd. Aan het eind van het artikel wordt vervolgens de straf bepaald. De wijzigingen hebben verder betrekking op de definitie van de straf. Deze is aangepast aan de strafniveaus die zijn gedefinieerd in het ontwerp van het Boek 1 van het Strafwetboek. Niveau 1 en niveau 2 zijn in dit hoofdstuk terug te vinden aangezien de misdrijven met betrekking tot de aanmatiging van functies, van titels of van een naam geen heel grote impact hebben. Daarnaast wordt de bijbehorende boete</p>	<p>Les autres modifications qu'apporte le texte en projet sont mineures et portent, d'une part, sur le libellé des incriminations. Chaque article est assorti d'un titre. L'infraction reprise sous l'article comporte une définition. La peine est ensuite déterminée à la fin de l'article. Les changements concernent ensuite la définition de la peine. Celle-ci est adaptée aux niveaux de peines définis dans le projet de Livre premier du Code pénal. Le niveau 1 et le niveau 2 se retrouvent dans ce chapitre dès lors que les infractions relatives à l'usurpation de fonctions, de titres ou de nom sont de peu de gravité. Par ailleurs, l'amende accessoire est réglée par</p>

vastgelegd door artikel 54 van het ontwerp van Boek I van het Strafwetboek.		l'article 54 du projet de Livre premier du Code pénal.
Hoofdstuk 3 verenigt 7 misdrijven :		Le chapitre 3 rassemble 7 infractions :
<ul style="list-style-type: none"> - aanmatiging van openbare functies (artikel 422); - aanmatiging van een openbare titel of graad (artikel 423); - aanmatiging van de titel van advocaat (artikel 424); - aanmatiging van de functie of de titel van bemiddelaar (artikel 424bis); - aanmatiging van kleding of tekens van een orde (artikel 425); - aanmatiging van adellijke titels (artikel 426); - de aanmatiging van een naam (artikel 427). 		<ul style="list-style-type: none"> - l'usurpation de fonctions publiques (article 422) ; - l'usurpation de titre ou de grade public (article 423) ; - l'usurpation du titre d'avocat (article 424) ; - l'usurpation de la fonction ou du titre de médiateur (article 424bis) ; - l'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre (article 425) ; - l'usurpation des titres de noblesse (article 426) ; - l'usurpation du nom (article 427).
Aanmatiging van openbare functies (artikel 422)		L'usurpation de fonctions publiques (article 422)
In artikel 422 is artikel 227 van het Strafwetboek hernomen dat de aanmatiging van een openbaar ambt strafbaar stelt, algemeen bekend als inmenging in een openbaar ambt. Dit misdrijf bestaat uit inmenging in openbare ambten, hetzij burgerlijke of militaire, met een bedrieglijk opzet.		L'article 422 reprend l'article 227 du Code pénal qui incrimine l'usurpation de fonction publique, communément appelée l'immixtion dans les fonctions publiques. Cette infraction consiste à s'immiscer, dans une intention frauduleuse, dans des fonctions publiques, civiles ou militaires.
De ontwerptekst verandert niets aan deze strafbaarstelling. Op die manier kan de rechtspraak die zich over de in deze bepaling gebruikte termen heeft uitgesproken, worden gehandhaafd en kan worden verwezen naar de rechtsleer die dit artikel becommentarieert. Ook worden talrijke voorbeelden gegeven van openbare functies die door strafbaarstelling worden beschermd en enkele concrete situaties ²⁴¹ . Deze		Le projet de texte ne modifie pas cette incrimination. Ceci permet de maintenir la jurisprudence qui s'est prononcée sur les termes utilisés par cette disposition et de se référer à la doctrine qui a commenté cet article. Par ailleurs, celle-ci donne également de nombreux exemples de fonctions publiques protégées par l'incrimination ainsi que des cas

²⁴¹ We kunnen de volgende ambten noemen: Koning, wetgever, federaal of gefedereerd, ministers, federaal of gefedereerd, magistraat van de rechterlijke orde, het Grondwettelijk Hof of de Raad van State, burgemeester, schepen, gemeenteraadslid, notaris, enz.: M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE *Les crimes et les délits du Code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, p.98; G.-F. RANERI, "'L'usurpation de fonction, de titres ou de noms'", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 382.

opmerkingen dragen ook bij tot de interpretatie van de bepaling. In het ontwerp van het Strafwetboek worden ze niet opnieuw behandeld, aangezien de voorgestelde tekst de strafbaarstelling van het Strafwetboek niet wijzigt.	d'application ²⁴² . Ces commentaires participent également à l'interprétation de la disposition. Le projet de Code pénal ne revient pas sur ceux-ci étant donné que le texte proposé ne modifie pas l'incrimination du Code pénal.
Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:	L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. Deze persoon kan een particulier of een ambtenaar zijn. - De aanmatiging van openbare functies impliceert een inmenging. Strafbare inmenging kan op twee manieren plaatsvinden. Voor het Hof van Cassatie bestaat deze gedraging in "het verrichten, zonder titel, van een bepaalde handeling van een openbaar ambt, dan wel in het gebruiken van manoeuvres of encenseringen die, zonder handelingen van een openbaar ambt te vormen, niettemin de indruk kunnen wekken dat de dader ervan de bevoegdheden bezit die bij wet aan een ambtenaar of openbaar officier zijn toegekend"²⁴³. 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'incrimination peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. Cette personne peut être un particulier ou un fonctionnaire. - L'usurpation de fonctions publiques implique une immixtion. L'immixtion pénalement punissable peut avoir lieu de deux manières. Pour la Cour de cassation, ce comportement consiste « soit dans l'exécution, sans titre, d'un acte déterminé d'une fonction publique, soit dans le recours à des manœuvres ou à une mise en scène qui, sans constituer des actes de fonction publique, sont cependant de nature à faire croire que leur auteur a les pouvoirs attribués par la loi à un fonctionnaire ou officier public »²⁴⁵.

²⁴² Nous pouvons citer les fonctions suivantes : Roi, législateur, fédéral ou fédéré, ministres, fédéraux ou fédérées, magistrat de l'ordre judiciaire, de la Cour constitutionnelle ou du Conseil d'Etat, bourgmestre, échevin, conseiller communal, notaire, etc. : M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p.98 ; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p.382.

²⁴³ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Brussel, Bruylant, 1963, p. 96 ; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 375, die Cass. 18 juni 1941, *Pas.*, 1941, I, p. 240 en Cass. 21 juni 1976, *Pas.*, 1976, I, p.1145 citeert.

²⁴⁵ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p. 96 ; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi*

<p>- Het moet gaan om inmenging in openbare functies, hetzij burgerlijke of militaire. Voor het Hof van Cassatie zijn openbare ambten functies die, door middel van een rechtstreekse of onrechtstreekse delegatie van de Belgische wet, een deel van de openbare macht toekennen aan degenen die eraan onderworpen zijn²⁴⁴.</p>		<p>- Il doit s'agir d'une immixtion dans des fonctions publiques, civiles ou militaires. Pour la Cour de cassation, les fonctions publiques sont celles qui, par une délégation médiate ou immédiate de la loi belge confèrent à ceux qui en sont revêtus, une portion de la puissance publique²⁴⁶.</p>
<p>Voor strafbaarstelling is ook het bestaan van een moreel bestanddeel vereist. In de ontwerptekst wordt duidelijk aangegeven dat het misdrijf van aanmatiging van openbare functies met bedrieglijk opzet moet worden gepleegd. De aanmatiger moet zich willen mengen in een openbare functie, in de wetenschap dat hij hier niet toe gerechtigd is, en moet de schijn willen wekken dat hij bevoegd is om handelingen van openbare dienst te verrichten²⁴⁷.</p>		<p>L'incrimination requiert également l'existence d'un élément moral. Le projet de texte prévoit d'indiquer clairement que l'incrimination d'usurpation de fonctions publique doit être commise dans une intention frauduleuse. L'usurpateur doit vouloir s'immiscer dans une fonction publique en sachant qu'il est dépourvu de titre et doit avoir l'intention de faire croire que l'auteur est habilité à poser des actes de fonctions publique²⁴⁸.</p>
<p>Ten slotte past het wetsontwerp de door het Strafwetboek voorgeschreven straf aan aan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus. Artikel 227 voorziet in een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar. Van de bepalingen die aanmatiging bestraffen, is deze straf de strengste. Daarom wordt in de ontwerptekst voorgesteld de mogelijkheid voor de rechter te behouden om een gevangenisstraf op te leggen. Voor het aanmatigen van openbare functies wordt dus een straf van niveau 2 voorgeschreven.</p>		<p>Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'article 227 est assorti d'une peine d'emprisonnement d'un mois à deux ans. Parmi les dispositions sanctionnant l'usurpation, cette peine est la plus sévère. C'est pourquoi le projet de texte propose de garder la possibilité pour le juge de prononcer une peine d'emprisonnement. Une peine de niveau 2 vient donc sanctionner l'usurpation de fonctions publiques.</p>

publique, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 375, qui cite Cass. 18 juin 1941, *Pas.*, 1941, I, p. 240 et Cass. 21 juin 1976, *Pas.*, 1976, I, p.1145.

²⁴⁴ RPDB, v° *Usurpation de fonctions*, p. 1 e.v.; Cass. 19 juni 1944, *Pas.* 1944, I, 392.

²⁴⁶ Répertoire pratique du droit belge, T.16ème, v° *Usurpation de fonctions*, Bruxelles, Bruylant, 1961, p. 1 et sv ; Cass. 19 juin 1944, *Pas.*, 1944, I, 392.

²⁴⁷ J.-M., PIRET, "Usurpations de fonctions, de titres ou de nom", in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, II, Brussel, Larcier, 1967, p. 658.

²⁴⁸ J.-M. PIRET, « Usurpations de fonctions, de titres ou de nom », in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, T. II, 1967, p. 658.

Aanmatiging van een openbare titel of graad (artikel 423)	L'usurpation de titre ou de grade public (article 423)
<p>Deze bepaling bestraft het wederrechtelijk aannemen van een openbare titel of graad. Deze gedraging is het met bedrieglijk opzet, wederrechtelijk en in het openbaar, aannemen van de titel of de graad die toebehoort aan de personen die deelnemen aan de uitoefening van de openbare macht dan wel een burgerlijke of militaire openbare functie uitoefenen.</p>	<p>Cette disposition réprime l'usurpation de titre ou de grade public. Ce comportement consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, sans droit et publiquement le titre ou le grade appartenant, comme titulaire ou suppléant, à des personnes participant à l'exercice d'un pouvoir public ou exerçant une fonction publique, civile ou militaire.</p>
<p>Deze strafbaarstelling is gebaseerd op de huidige definitie uit artikel 227<i>bis</i>, § 1, van het Strafwetboek. Artikel 423 bevat alle materiële bestanddelen van het misdrijf en verduidelijkt het moreel bestanddeel. De opname van deze definitie maakt het mogelijk de ontwikkelingen uit de rechtspraak en rechtsleer te behouden die de reikwijdte van deze strafbaarstelling specificeren.</p>	<p>Cette infraction se base sur la définition actuelle prescrite par l'article 227<i>bis</i>, § 1er, du Code pénal. L'article 423 reprend tous les éléments matériels de l'infraction et apporte une précision en ce qui concerne l'élément moral. La reprise de cette définition permet de conserver les développements jurisprudentiels et doctrinaux précisant quelle est la portée de cette incrimination.</p>
<p>Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:</p>	<p>L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. - Het dragen van de titel of graad moet onwettig zijn: de betrokkene moet zichzelf een titel of graad toe-eigenen waarvan hij geen houder (meer) is. - Het dragen van de titel of graad moet van openbare aard zijn. - De titel of graad moet toekomen aan personen die deelnemen aan de uitoefening van de openbare macht of die een openbare functie uitoefenen. De in deze bepaling bedoelde openbare machten zijn de in titel III van de Grondwet bedoelde 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'incrimination peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. - Le port du titre ou du grade doit être illégal: la personne doit s'attribuer un titre ou un grade dont elle n'est pas ou plus titulaire. - Le port du titre ou du grade doit avoir un caractère public. - Le titre ou le grade doit appartenir à des personnes participant à l'exercice d'un pouvoir public ou exerçant une fonction publique. Les pouvoirs publics visé par cette disposition constituent l'un des pouvoirs prévus au titre III de la Constitution. La notion de « fonction publique » est la même

<p>machten. Het begrip "openbare functie" is hetzelfde als dat bedoeld in artikel 227 van het Strafwetboek²⁴⁹. De openbare functie kan burgerlijk of militair zijn.</p>	<p>que celle visée à l'article 227 du Code pénal²⁵⁰. La fonction publique peut être civile ou militaire.</p>
<p>Volgens de rechtsleer beschermt artikel 227bis de Belgische titels of graden. Het moet bovendien om een actieve titel of graad gaan gedragen door een titularis of plaatsvervanger. Bovendien moet omzendbrief nr. 14/77 van 18 maart 1977 van de procureur-generaal bij het hof van beroep van Brussel, V. Van Honsté, worden gelezen bij de strafbaarstelling. De omzendbrief verduidelijkt het toepassingsgebied van de bepaling. Voor de procureur-generaal omvat de strafbaarstelling de militaire reservist die wettelijk geroepen is om actieve dienstjaren te vervullen waarin hij een militair openbaar ambt uitoefent²⁵¹.</p>	<p>La doctrine précise encore que l'article 227bis protège les titres ou les grades belges Il doit également s'agir d'un titre ou d'un grade actif portés par le titulaire et par le suppléant. De plus, la circulaire n° 14/77 du 18 mars 1977 du procureur général près la cour d'appel de Bruxelles, V. Van Honsté, doit être lue avec l'incrimination. La circulaire apporte des précision quant au champ d'application de la disposition. Pour le procureur général, l'incrimination inclut le militaire réserviste lequel est légalement appelé à accomplir des périodes de service actif pendant lesquelles il exerce une fonction publique militaire²⁵².</p>
<p>Voor de strafbaarstelling is ook het bestaan van een schuldbestandeel vereist. De dader moet een bedrieglijk opzet hebben. Hij moet een titel of graad hebben aangenomen waarvan hij weet dat die hem niet toekomt, en moet voornemens zijn te doen geloven in een bijzondere hoedanigheid door het gebruik van een titel of graad²⁵³. In de ontwerptekst is dit moreel bestanddeel</p>	<p>L'incrimination requiert également l'existence d'un élément moral. L'auteur de l'infraction doit être animé par une intention frauduleuse. Celui-ci doit s'être attribué un titre ou un grade qu'il sait ne pas lui appartenir et doit avoir l'intention de faire croire à une qualité spéciale par l'usage d'un titre ou d'un grade²⁵⁴. Le projet de texte reprend clairement cet élément</p>

²⁴⁹ Cf. Cass. 19 juni 1944, *Pas.* 1944, I, 392.

²⁵⁰ Cf. Cass., 19 juni 1944, *Pas.*, 1944, I, 392.

²⁵¹ De procureur-generaal bij het hof van beroep van Brussel is van oordeel dat het in strijd is met de geest van de wet om de militaire reservist niet op te nemen zolang de bepaling betrekking heeft op de plaatsvervanger die ooit kan worden opgeroepen om deel te nemen aan de uitoefening van het openbaar ambt: G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 402.

²⁵² Le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles considère qu'il est contraire à l'esprit de la loi de ne pas inclure le militaire réserviste dès lors que la disposition vise le suppléant éventuellement jamais appelé à participer à l'exercice du pouvoir public ou de la fonction publique : G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 402.

²⁵³ Het Hof van Cassatie heeft dit in een arrest van 22 mei 1987 aangegeven: Cass. 22 mei 1987, AR 1199, *Pas.* 1987, I, nr. 569.

²⁵⁴ La Cour de cassation l'a indiqué dans un arrêt du 22 mai 1987 : Cass. 22 mai 1987, RG 1199, *Pas.* 1987, I, n° 569.

duidelijk opgenomen in de constitutieve bestanddelen van het misdrijf.	moral parmi les éléments constitutifs de l'infraction.
Ten slotte past het ontwerp de door het Strafwetboek voorgeschreven strafaan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus aan. In artikel 227bis, § 1 is in een geldboete van tweehonderd tot duizend euro voorzien. Dit misdrijf gaat dus niet gepaard met een gevangenisstraf. Daarom wordt in het ontwerp voorgesteld deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.	Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'article 227bis, § 1 ^{er} , est assorti d'une amende de deux cents euros à mille euros. Cette incrimination n'est donc pas assortie d'une peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.
Aanmatiging van de titel van advocaat (artikel 424)	L'usurpation du titre d'avocat (article 424)
Artikel 424 bestraft het aanmatigen van de titel van advocaat. Deze gedraging is het met bedrieglijk opzet in het openbaar aannemen van de titel van advocaat, zonder ingeschreven te zijn op het tableau van de Orde of op een lijst van stagiairs, of van de titel van ereadvocaat, zonder in bezit te zijn van de in artikel 436 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde machtiging.	L'article 424 punit l'usurpation du titre d'avocat. Ce comportement consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, publiquement soit le titre d'avocat, sans être inscrit au tableau de l'Ordre ou sur une liste de stagiaires, soit le titre d'avocat honoraire, sans posséder l'autorisation visée à l'article 436 du Code judiciaire.
In dit artikel worden de verschillende materiële bestanddelen van het misdrijf uiteengezet. De ontwerptekst wijzigt deze bepaling immers niet teneinde de interpretatie die de rechtspraak aan artikel 227ter heeft gegeven en de opmerkingen van de rechtsleer te behouden.	Cet article reprend les différents éléments matériels de l'infraction. En effet, le texte en projet ne modifie pas cette disposition afin de conserver l'interprétation que la jurisprudence a donné à l'article 227ter ainsi que les commentaires de la doctrine.
Zo vereist het misdrijf de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:	Ainsi, l'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. - Het dragen van de titel van advocaat of ereadvocaat moet onwettig zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'incrimination peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. - Le port du titre d'avocat ou d'avocat honoraire doit être illégal. Ce caractère illégal doit résulter,

<p>Dit onwettige karakter moet voor de titel van advocaat voortvloeien uit het ontbreken van inschrijving op het tableau van de Orde of op een lijst van stagiairs, en voor de titel van ereadvocaat uit het ontbreken van de in artikel 436 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde machtiging.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten slotte moet de dader zichzelf de titel in het openbaar hebben toegeëigend. 	<p>pour le titre d’avocat, de l’absence d’inscription au tableau de l’Ordre ou sur une liste de stagiaires et, pour le titre d’avocat honoraire, du défaut d’autorisation visée à l’article 436 du Code judiciaire.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enfin, l’auteur doit s’être attribué le titre publiquement.
<p>De wijziging die de ontwerptekst aanbrengt in artikel 227ter heeft betrekking op het moreel bestanddeel. Dit bestanddeel komt niet tot uiting in de wettelijke bepaling. In het wetsvoorstel wordt voorgesteld om uitdrukkelijk te bepalen dat de aanmatiging van de titel van advocaat met een bedrieglijk opzet moet worden gepleegd. De ontwerptekst is dus in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Cassatie, dat van oordeel is dat het in artikel 227ter van het Strafwetboek bedoelde misdrijf een bijzonder opzet vereist²⁵⁵. In een arrest van 12 mei 1981 heeft het Hof van Cassatie zich gebaseerd op de voorbereidende werkzaamheden van de wet van 30 augustus 1931 tot regeling van het voeren van de titel van advocaat²⁵⁶ en op een deel van de rechtsleer die zich over het bedrieglijk opzet</p>	<p>La modification que le projet de texte apporte à l’article 227ter porte sur l’élément moral. Cet élément n’est pas exprimé par la disposition légale. Le projet de loi propose de prévoir explicitement que l’usurpation du titre d’avocat doit être commise dans une intention frauduleuse. Le texte en projet se conforme ainsi à la jurisprudence de le Cour de cassation qui considère que le délit visé à l’article 227ter du Code pénal exige un dol spécial²⁵⁹. Dans un arrêt du 12 mai 1981, la Cour de cassation se fonde sur les travaux préparatoires de la loi du 30 août 1931 réglementant le port du titre d’avocat²⁶⁰ et sur une partie de la doctrine se prononçant pour l’intention frauduleuse²⁶¹. La Cour s’appuie également sur l’arrêt qu’elle a</p>

²⁵⁵ Cass. 12 mei 1981, AR 6124, *Pas.* 1981, I, p. 1045 met noot A.T.; G.-F. RANERI, “L’usurpation de fonction, de titres ou de noms”, in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 415; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthemis, 2011, 243.

²⁵⁶ BS, 25 oktober 1913. Het misdrijf van artikel 227ter is gelijkaardig aan het misdrijf dat bestond in de wet van 30 augustus 1931. Deze wet werd ingetrokken bij artikel 5 van de intrekkingbepalingen vervat in artikel 2 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek (BS, 31 oktober 1967).

²⁵⁹ Cass., 12 mai 1981, RG 6124, *Pas.*, 1981, I, p. 1045 avec note A.T.; G.-F. RANERI, « L’usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 415; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Tome 1, Limal, Anthemis, 2011, p. 243.

²⁶⁰ M.B., 25 octobre 1913. L’infraction de l’article 227ter est semblable à celle qui existait dans la loi du 30 août 1913. Cette loi a été abrogée par l’article 5 des dispositions abrogatoires figurant à l’article 2 de la loi du 10 octobre 1967 contenant le Code judiciaire (M.B., 31 octobre 1967).

²⁶¹ J.-M., PIRET, « Usurpations de fonctions, de titres ou de nom », in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, T. II, 1967, p. 669; Cf. A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Tome 1, Limal, Anthemis, 2011, p. 243.

uitspreekt ²⁵⁷ . Het Hof beroept zich ook op het arrest van 1 mei 1893 betreffende artikel 228 van het Strafwetboek (zie hierboven) ²⁵⁸ .	rendu le 1 ^{er} mai 1893 concernant l'article 228 du Code pénal (cf. supra) ²⁶² .
Het Hof stelde vast dat, net als bij de strafbaarstelling bedoeld in de wet van 1931, de strafbaarstelling voorgeschreven in artikel 227ter een bedrieglijk opzet vereist, bestaande in de bedoeling te doen geloven of de indruk te wekken dat de dader van het misdrijf de titel bezit die hij zichzelf toe-eigent zonder daartoe gerechtigd te zijn. Door de titel van advocaat of ereadvocaat te beschermen, wilde de wetgever van 1931 "(...) beletten dat men zich den titel van advocaat toeëigene om indruk te maken op het publiek of om zich in dezes vertrouwen te dringen, en waar men deze middelen aanwendt tot bereiking van dat doel, willen wij op die middelen, welke ook de wijze van verwezenlijking zij, eene straf stellen (...)" ²⁶³ .	La Cour établit que, comme l'incrimination visée par la loi de 1931, celle prescrite par l'article 227ter exige une intention frauduleuse consistant dans l'intention de faire croire ou de laisser croire que l'auteur de l'infraction possède le titre qu'il s'attribue sans y avoir droit. En protégeant le titre d'avocat ou d'avocat honoraire, le législateur de 1931 souhaitait « (...) empêcher que l'on ne s'attribue le titre dans le but d'impressionner le public ou de capter sa confiance ; c'est atteindre pénalement les moyens employés pour réaliser ce but ; peu importe le mode d'exécution employé (...) » ²⁶⁴ .
Het wetsvoorstel past de door het Strafwetboek voorgeschreven strafaan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus aan. In artikel 227ter is een boete tussen tweehonderd en duizend euro voorzien. Dit misdrijf gaat dus niet gepaard met een gevangenisstraf. Daarom wordt in het wetsontwerp voorgesteld deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.	Le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'article 227ter est assorti d'une amende de deux cents euros à mille euros. Cette incrimination n'est donc pas assortie d'une peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.
Aanmatiging van de functie of de titel van erkend bemiddelaar (artikel 424bis)	L'usurpation de la fonction ou du titre de médiateur agréé (article 424bis)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling van artikel 227quater Sw. Ingevoegd door de	Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'article 227quater du Code

²⁵⁷ J.-M. PIRET, "Usurpations de fonctions, de titres ou de nom", in X (ed.), *Les Nouvelles, Droit pénal, Les infractions*, II, 1967, p. 669; Cf. A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, I, Limal, Anthémis, 2011, 243.

²⁵⁸ Cass. 1 mei 1893, *Pas.* 1893, I, p. 208.

²⁶² Cass., 1er mai 1893, *Pas.*, 1893, *Pas.*, 1893, I, p. 208.

²⁶³ Wetsvoorstel tot regeling van het voeren van de titel van advocaat, Verslag namens de Commissie van Justitie, *Parl.St.* Kamer, Zitting van 29 mei 1913, nr. 274, p.4.

²⁶⁴ Proposition de loi réglementant le port du titre d'avocat, Rapport au nom de la Commission de la Justice, *Doc. parl.*, Chambre, Séance du 29 mai 1913, n° 274, p.4.

wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing. De opzet is de bescherming van het beroep van bemiddelaar en de titel van erkend bemiddelaar (<i>Parl. St. Kamer, B.Z. 2017-2018, nr.54-2919, p.264-265</i>).	pénal, introduite par la loi du 18 juin 2018 portant dispositions diverses en matière de droit civil et des dispositions en vue de promouvoir des formes alternatives de résolution des litiges. Il s'agit de protéger ici la profession de médiateur et le titre de médiateur agréé (<i>Doc. parl., Chambre, S.O. 2017-2018, 54-2919, p. 264-265</i>).
Aangezien alinea 3 van het huidige artikel 227 <i>quater</i> Sw. refereert aan een vorm van strafbare deelneming ²⁶⁵ , dient deze bepaling die reeds wordt gevisieerd in de vormen van strafbare deelneming voorzien in Boek 1, niet te worden hernomen.	Dès lors que l'alinéa 3 de l'actuel article 227 <i>quater</i> du Code pénal vise une forme de participation punissable ²⁶⁶ , il n'y a pas lieu de reprendre cette disposition, le comportement visé étant déjà compris dans les formes de participation punissable prévues dans le Livre 1 ^{er} .
Artikel 227 <i>quater</i> Sw. schrijft een geldboete van tweehonderd euro tot twintigduizend euro voor. Deze strafbaarstelling kent dus geen gevangenisstraf. Dit is dan ook de reden waarom het wetsontwerp voor deze bepaling een straf van niveau 1 voorstelt.	L'article 227 <i>quater</i> du Code pénal prévoit une amende de deux cents euros à vingt mille euros. Cette incrimination n'est donc pas assortie d'une peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.
Aanmatiging van kleding of tekens van een orde (artikel 425)	L'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre (article 425)
Artikel 425 bestraft het aanmatigen van kleding of tekens van een orde. Dit gedrag is het met bedrieglijk opzet, in het openbaar, dragen van een kledingstuk, een uniform, een ereteken, een lint of andere onderscheidingstekens van een orde die de betrokken persoon niet toekomt.	L'article 425 sanctionne l'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre. Ce comportement consiste à porter, dans une intention frauduleuse, en public, un costume, un uniforme, une décoration, un ruban ou autres insignes d'un ordre qui ne lui appartient pas.

²⁶⁵ Met betrekking tot deze bepaling, luiden de parlementaire werkzaamheden: "Ook de medeplichtigheid bij de illegale uitoefening van de activiteit van bemiddelaar wordt bestraft. Zo zou een persoon die zijn medewerking zou verlenen aan een derde of hem zijn naam leent met het doel hem te onttrekken aan de straffen waarmee de onwettige bemiddeling wordt gestraft, op dezelfde manier worden gestraft" (*Parl. St. Kamer, B.Z. 2017-2018, nr.54-2919, 266*).

²⁶⁶ A propos de cette disposition, les travaux parlementaires indiquent « Est également punie la complicité dans l'exercice illégal de l'activité de médiateur. Ainsi une personne qui collaborerait avec un tiers ou prêterait son nom à tiers pour contourner les sanctions applicables à l'exercice illégal de la médiation serait punie de la même manière » (*Doc. parl., Chambre, S.O. 2017-2018, 54-2919, p. 266*).

Deze bepaling is gebaseerd op artikel 228 van het huidige Strafwetboek. Om de interpretatie die de rechtspraak aan deze bepaling heeft gegeven en de opmerkingen die de rechtsleer over dit misdrijf heeft gemaakt, niet te verliezen, voorziet het wetsontwerp in de opname van de materiële bestanddelen van het misdrijf in hun huidige vorm.	Cette disposition se base sur l'article 228 du Code pénal actuel. Afin de ne pas perdre l'interprétation que la jurisprudence a donné à cette disposition ainsi que les commentaires que la doctrine a développé sur cette infraction, le projet de loi prévoit de reprendre les éléments matériels de l'infraction tels quels.
Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:	L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. - Het dragen van een kledingstuk, een uniform, een ereteken, een lint of andere onderscheidingstekens van een orde moet onwettig zijn; de persoon draagt voorwerpen die hem niet toekomen²⁶⁷. Zo creëert de aanmatiging een materiële valse schijn. - De rechtsleer beschrijft uitgebreid wat bedoeld wordt met 'kledingstuk' en 'uniform'. Ze bepaalt dat "het kledingstuk of uniform het uiterlijke teken moet zijn van een openbaar ambt of van een functie erkend door de overheid en gereguleerd of erkend door een wet of regelgeving. De aangemateerde kleding moet een 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'infraction peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. - Le port du costume, d'un uniforme, d'une décoration, d'un ruban ou d'un autre insigne d'un ordre doit être illégal : la personne porte des objets qui ne lui appartiennent pas²⁷¹. Ainsi, l'usurpation crée une fausse apparence matérielle. - La doctrine décrit abondamment ce qu'il faut entendre par « costume » et « uniforme ». Celle-ci précise que « le costume ou l'uniforme doit être le signe extérieur d'une fonction publique ou d'un ministère reconnu par la puissance publique et être réglé ou reconnu par une loi ou un règlement. L'habillement usurpé doit avoir un caractère

²⁶⁷ De aanmatiging is gericht op twee situaties: De eerste situatie betreft de dader die niet het recht heeft om het kostuum, uniform of ereteken te dragen, omdat hij niet de functie bekleedt waarvoor het kostuum, uniform en ereteken zijn voorbehouden. De tweede is wanneer de dader een misbruik van kostuum of ereteken begaat zonder vreemd te zijn aan de situatie waarvan hij de uiterlijke schijn heeft gecreëerd (G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p.422 en 423).

²⁷¹ L'usurpation vise deux situations : La première situation concerne l'auteur qui n'a pas le droit de porter le costume, l'uniforme ou la décoration car il n'occupe pas la fonction à laquelle le costume, l'uniforme et la décoration sont réservés. La seconde est celle où l'auteur commet un abus de costume ou de décoration sans être étranger à la situation dont il a adopté l'apparence extérieure (G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p.422 et 423).

<p>officieel karakter hebben.²⁶⁸. Evenzo zijn beschermde eretekens "eretekens - en uitsluitend die eretekens - die een officieel karakter hebben, of <i>mutatis mutandis</i> de eretekens die bij wet of regelgeving zijn geregeld, ingesteld of goedgekeurd.²⁶⁹. Andere commentaren in de rechtsleer wijzen erop dat het woord "orde" in ruime zin moet worden begrepen. Dit woord verwijst naar onderscheidingen van eer in het algemeen en niet alleen naar ridderordes²⁷⁰.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ten slotte moet het dragen van een kledingstuk, uniform, ereteke, lint of andere onderscheidingstekens van een orde openbaar zijn. 	<p>officiel.²⁷². De même, les décorations protégées « sont celles - et uniquement celles - qui ont un caractère officiel, soit <i>mutatis mutandis</i> celles qui sont réglées, instituées ou approuvées par une loi ou un règlement.²⁷³. D'autres commentaires de la doctrine indiquent que le mot « ordre » doit être compris de manière large. Ce mot vise les distinctions honorifiques en général et pas uniquement les ordres de chevalerie²⁷⁴.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enfin, le port du costume, d'un uniforme, d'une décoration, d'un ruban ou d'un autre insigne d'un ordre doit être public.
<p>De wijziging die de ontwerptekst aanbrengt in artikel 228 heeft betrekking op het moreel bestanddeel. Op heden is dit bestanddeel namelijk niet uitdrukkelijk opgenomen in de wetbepaling. In het wetsontwerp wordt voorgesteld om expliciet te bepalen dat het aanmatigen van kleding of tekens van een orde met bedrieglijk opzet moet worden gepleegd. De ontwerptekst is dus in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof van Cassatie.</p>	<p>La modification que le projet de texte apporte à l'article 228 porte sur l'élément moral. En effet, à l'heure actuelle, la disposition légale ne reprend pas expressément cet élément. Le projet de loi propose de prévoir explicitement que l'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre doit être commise dans une intention frauduleuse. Le texte en projet se conforme ainsi à la jurisprudence de la Cour de cassation.</p>
<p>Voor het Hof van Cassatie vereist artikel 228 van het Strafwetboek een bijzonder opzet.</p>	<p>Pour la Cour de cassation, l'article 228 du Code pénal exige un dol spécial. La Cour</p>

²⁶⁸ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 115.

²⁶⁹ G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 421 e.v.

²⁷⁰ M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal* IV, Brussel, Bruylant, 1963, 114 e.v.; G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 419 e.v.

²⁷² M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p.115.

²⁷³ G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p.421 et sv.

²⁷⁴ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p. 114 et sv ; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.) *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p.419 et sv.

Het Hof verklaarde "dat aan het materiële feit van het dragen van een kostuum, een uniform of een ereteken in het openbaar, dat niet aan de dader toekomt, de bedoeling van de dader wordt toegevoegd om te doen blijken dat hij daadwerkelijk de functies uitoefent of de hoedanigheid bezit om het kostuum, het uniform, het lint of de andere onderscheidingstekens in kwestie te dragen.". Het Hof van Cassatie bevestigde zijn rechtspraak in zijn arrest van 12 mei 1981 betreffende artikel 227ter van het Strafwetboek (zie hierboven) ²⁷⁵ .	précise « qu'au fait matériel du port public d'un costume, d'un uniforme ou d'une décoration, qui n'appartient pas à l'agent, se joigne l'intention de celui-ci de faire croire qu'il exerce réellement les fonctions ou qu'il a la qualité permettant de porter le costume, l'uniforme, le ruban, ou les autres insignes dont il s'agit. ». La Cour de cassation a confirmé sa jurisprudence dans l'arrêt qu'elle a rendu le 12 mai 1981 au sujet de l'article 227ter du Code pénal (cf. supra) ²⁷⁶ .
Het wetsontwerp past de door het Strafwetboek voorgeschreven strafaan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus aan. Het aanmatigen van kleding of tekens van een orde wordt bestraft met een boete van tweehonderd euro tot duizend euro. Dit misdrijf gaat dus niet gepaard met een gevangenisstraf. Daarom wordt in het wetsontwerp voorgesteld deze bepaling te sanctioneren met een straf van niveau 1.	Le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'usurpation d'habits ou de signes d'un ordre est punie d'une amende de deux cents euros à mille euros. Cette incrimination n'est donc pas assortie d'une peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.
Aanmatiging van adellijke titels (artikel 426)	L'usurpation des titres de noblesse (article 426)
Artikel 426 bestraft het aanmatigen van adellijke titels. Dit misdrijf is het met bedrieglijk opzet in het openbaar aannemen van een adellijke titel die de betrokken persoon niet toekomt.	L'article 426 sanctionne l'usurpation des titres de noblesse. Cette infraction consiste à s'attribuer, dans une intention frauduleuse, publiquement des titres de noblesse qui ne lui appartiennent pas
Deze bepaling herneemt de constitutieve bestanddelen van het misdrijf beschreven in artikel 230 van het Strafwetboek. De in deze bepaling gebruikte termen hebben aanleiding gegeven tot een rechtspraak, die in stand moet worden gehouden. Het is ook passend om te kunnen verwijzen naar de	Cette disposition reprend les éléments constitutifs de l'infraction décrite à l'article 230 du Code pénal. Les termes utilisés par cette disposition ont donné lieu à une jurisprudence qu'il est important maintenir. Il est également opportun de pouvoir se référer aux développements

²⁷⁵ Cass. 1 mei 1893, *Pas.* 1893, *Pas.* 1893, I, p. 208; Cass. 12 mei 1981, AR 6124, *Pas.* 1981, I, p.1045 met nota A.T.

²⁷⁶ Cass. 1er mai 1893, *Pas.* 1893, *Pas.* 1893, I, p. 208 ; Cass. 12 mai 1981, RG 6124, *Pas.* 1981, I, p.1045 avec note A.T.

ontwikkelingen die de rechtsleer aan deze strafbaarstelling heeft gegeven. De ontwerptekst wijzigt het misdrijf derhalve niet.		que la doctrine a donné sur cette incrimination. C'est pourquoi le projet de texte ne modifie par l'infraction.
Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële betanddelen:		L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. - Artikel 230 beschermt alle adellijke titels. Het onwettige gebruik van één adellijke titel is voldoende. - Het dragen van adellijke titels moet onwettig zijn. De dader moet een titel voeren die hem niet toekomt. De rechtsleer bepaalt dat de woorden "die hem niet toekomt" betekenen "dat hij niet het recht heeft om het te dragen"²⁷⁷. Artikel 230 straft degenen die een adellijke titel dragen wanneer ze niet van adel zijn. Het sanctioneert degene die een andere adellijke titel draagt dan die hij werkelijk bezit. Deze bepaling is eveneens van toepassing op de dader aan wie het ingevolge een strafrechtelijke veroordeling, levenslang of tijdelijk, verboden is een adellijke titel te dragen (zie artikel 56 van het ontwerp van Boek I van het Strafwetboek). - Het onwettig dragen van de adellijke titel moet openbaar zijn. 		<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'incrimination peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. - L'article 230 protèges tous les titres de noblesses. Le port illégal d'un seul titre nobiliaire suffit. - Le port des titres de noblesse doit être illégal. L'auteur doit porter un titre qui ne lui appartient pas. La doctrine précise que les mots « qui ne lui appartient pas » signifient « qu'il n'a pas droit de le porter »²⁷⁸. L'article 230 punit celui qui porte un titre de noblesse alors qu'il n'est pas noble. Il sanctionne celui qui porte une titre de noblesse différent de celui qu'il possède réellement. Cette disposition vise également l'auteur qui s'est vu interdire, à perpétuité ou temporairement, le droit de porter un titre de noblesse à la suite d'une condamnation pénale (cf. article 56 du projet de Livre premier du Code pénal). - Le port illégal du titre de noblesse doit être public.
Voor het misdrijf is ook het bestaan van een moreel bestanddeel vereist. In de ontwerptekst wordt voorgesteld duidelijk te		L'infraction requiert également l'existence d'un élément moral. Le projet de texte propose de préciser clairement que

²⁷⁷ G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 439.

²⁷⁸ G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, vol. 4, Bruxelles, Larcier, 2012, p.439.

<p>maken dat de dader met een bedrieglijk opzet moet handelen. Dat wil zeggen dat de dader een adellijke titel moet voeren in de wetenschap dat hij niet het recht heeft om deze titel te voeren en hij wil doen geloven dat hij de adellijke titel bezit die hij draagt.</p>	<p>l'auteur de l'infraction doit agir dans une intention frauduleuse. C'est-à-dire que l'agent doit porter un titre de noblesse en sachant qu'il n'a pas le droit de le porter et en voulant faire croire qu'il possède le titre de noblesse qu'il porte.</p>
<p>Ten slotte past het wetsontwerp de door het Strafwetboek voorgeschreven strafaan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus aan. Artikel 230 wordt bestraft met een boete tussen tweehonderd en duizend euro. Dit misdrijf gaat dus niet gepaard met een gevangenisstraf. Daarom wordt in het wetsontwerp voorgesteld deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.</p>	<p>Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'article 230 est puni d'une amende de d'une amende de deux cents euros à mille euros. Cette incrimination n'est donc pas assortie d'une peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Aanmatiging van een naam (artikel 427)</p>	<p>L'usurpation du nom (article 427)</p>
<p>Artikel 427 bestraft de aanmatiging van een naam. Dit gedrag is het met bedrieglijk opzet, in het openbaar aannemen van een naam die de betrokken persoon niet toekomt.</p>	<p>L'article 427 réprime l'usurpation du nom. Ce comportement consiste à prendre, dans une intention frauduleuse, publiquement un nom qui ne lui appartient pas.</p>
<p>Deze bepaling herneemt de constitutieve bestanddelen van het misdrijf beschreven in artikel 231 van het Strafwetboek. Door deze bestanddelen niet te wijzigen, maakt de ontwerp tekst het mogelijk de interpretatie te behouden die de rechtspraak aan deze bepaling heeft gegeven en de opmerkingen die de rechtsleer over artikel 231 heeft ontwikkeld.</p>	<p>Cette disposition reprend les éléments constitutifs de l'infraction décrite à l'article 231 du Code pénal. En ne modifiant pas ces éléments, le projet de texte permet de conserver l'interprétation que la jurisprudence a donné à cette disposition ainsi que les commentaires que la doctrine a développé sur l'article 231.</p>
<p>Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:</p>	<p>L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf. Het misdrijf kan worden gepleegd door om het even welke persoon, in België of in het buitenland. - Het artikel beschermt de familienaam. 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur n'est pas un élément constitutif de l'infraction. L'incrimination peut être commise par toute personne, belge ou étrangère. - L'article protège le nom patronymique.

<ul style="list-style-type: none"> - De dader moet een naam dragen die hem niet toekomt. Dit dragen moet persoonlijk zijn en een positieve daad van de dader vormen. - Het dragen van een valse naam moet openbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - L'auteur doit porter un nom qui ne lui appartient pas. Ce port doit être personnel et constituer un acte positif de la part de l'auteur. - Le port d'un faux nom doit être public.
<p>Voor het misdrijf is ook het bestaan van een moreel bestanddeel vereist. De ontwerptekst bevat de uitdrukkelijke verduidelijking dat de dader met bedrieglijk opzet heeft gehandeld. Hij moet dus van plan zijn om de schijn te wekken dat de valse naam werkelijk zijn naam is.</p>	<p>L'infraction requiert également l'existence d'un élément moral. Le projet de texte prévoit de préciser expressément que l'auteur de l'infraction a agi dans une intention frauduleuse. Il doit ainsi avoir l'intention de faire croire que le faux nom est réellement le nom de l'agent.</p>
<p>Ten slotte past het wetsontwerp de door het Strafwetboek voorgeschreven strafaan de in het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek bepaalde strafniveaus aan. Op het misdrijf uit artikel 231 Sw. staat een gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en een geldboete tussen vijftientwintig euro en driehonderd euro. Dit misdrijf gaat gepaard met een lichte gevangenisstraf. Daarom wordt in het wetsvoorstel voorgesteld deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1.</p>	<p>Enfin, le projet de loi adapte la peine prescrite par le Code pénal aux niveaux de peines définis par le projet de Livre premier de Code pénal. L'article 231 C.P. est réprimé d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de vingt-cinq euros à trois cents euros. Cette incrimination est assortie d'une légère peine d'emprisonnement. C'est la raison pour laquelle le projet de loi propose de sanctionner cette disposition d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Bepalingen die niet worden hernomen in de ontwerptekst</p>	<p>Dispositions qui ne sont pas reprises dans le projet de loi</p>
<p>De toelichting van het ontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek benadrukt dat het belangrijk is om na te gaan of de rechtsregels in overeenstemming zijn met het nagestreefde doel. Deze benadering betekent "dat moet worden nagegaan of het strafrecht in alle gevallen een passend sanctioneringsmechanisme biedt". In dit kader kunnen verschillende misdrijven, zoals overtredingen, worden gedecriminaliseerd of gedepenaliseerd. In de toelichting wordt gesteld dat "meer in het algemeen ook in andere sanctiemechanismen moet worden voorzien (administratieve sancties,</p>	<p>L'exposé des motifs du projet de Livre Ier du Code pénal souligne qu'il est important de déterminer si les règles de droit sont en adéquation avec l'objectif poursuivi. Cette démarche signifie « qu'il faut vérifier si le droit pénal propose bien dans tous les cas un mécanisme répressif adapté ». Dans ce cadre, plusieurs infractions, telles que les contraventions, peuvent être décriminalisées ou dépenalisées. L'exposé des motifs précise que, « de manière plus générale, il faut également prévoir une place pour d'autres mécanismes de sanction (sanctions administratives, ordre</p>

betalingsbevelen van het parket, burgerlijke schikkingen, enz.)".	de paiement émanant du parquet, règlement au civil, etc.) ».
Om te bepalen in welke mate een misdrijf kan worden gedepenaliseerd of gedecriminaliseerd, moet gebruik worden gemaakt van het "Taxatie-instrument om de strafwaardigheid van misdrijven vast te stellen" dat werd ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid ²⁷⁹ .	Afin de déterminer dans quelle mesure une infraction peut être dépenalisée ou décriminalisée, il doit être recouru à l'« instrument de taxation afin de déterminer le caractère punissable des infractions », développé par le service de la Politique criminelle ²⁸⁰ .
In het hoofdstuk over aanmatiging van ambten, van titels of van een naam moet rekening worden gehouden met de criteria van dit evaluatie-instrument. Het onderzoek heeft betrekking op het tweede lid van artikel 227bis van het Strafwetboek (1°), artikel 229 van het Strafwetboek (2°) en artikel 232 van het Strafwetboek (3°).	Dans le chapitre consacré à l'usurpation de fonctions, de titres ou de nom, il y a lieu de prendre en compte les critères figurant dans cet instrument d'évaluation. L'examen porte sur le paragraphe 2 de l'article 227bis du Code pénal (1°), l'article 229 du Code pénal (2°) et l'article 232 du Code pénal (3°).
<i>1° Tweede lid van artikel 227bis van het Strafwetboek:</i>	<i>1° le paragraphe 2 de l'article 227bis du Code pénal :</i>
Deze bepaling bestraft reserveofficieren, gepensioneerde officieren, officieren en reserveofficieren, houders van een eregraad, die de titel van officier of die van hun graad in het openbaar hebben gevoerd, zonder die, al naar het geval, te doen voorafgaan door de vermelding "reserve-", "gepensionerd", "ere-", "erereserve-".	Cette disposition sanctionne les officiers de réserve, les officiers pensionnés, les officiers et officiers de réserve titulaires d'un grade honoraire qui auront porté publiquement le titre d'officier où celui de leur grade sans le faire suivre, suivant le cas, de la mention "réserve", "pensionné", "honoraire", "de réserve, honoraire".
Het misdrijf vereist dus de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:	Ainsi, l'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - de hoedanigheid van de dader is een bestanddeel van het misdrijf van aanmatiging van de titel of graad van de actieve officier. Het misdrijf kan alleen worden gepleegd door reserveofficieren, gepensioneerde 	<ul style="list-style-type: none"> - du grade de l'officier en service actif. L'infraction ne peut en effet être commise que par les officiers de réserve, les officiers pensionnés, les officiers et officiers

²⁷⁹ C. DE CRAIM, A. DELADRIERE, C. DEFEVER, E. DEVEUX, R. PARRONDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het huidige strafbaar gesteld gedrag*, Verslag ter attentie van de Minister, 2015, 219p.

²⁸⁰ C. DE CRAIM, A. DELADRIERE, C. DEFEVER, E. DEVEUX, R. PARRONDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Développement d'un instrument d'évaluation afin de déterminer le caractère punissable du comportement visé par l'infraction*, Rapport à l'intention du Ministre, 2015, 219p.

<p>officieren, officieren en reserveofficieren die houder zijn van een eregraad.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het misdrijf beschermt de titel of de graad van de actieve officier. De officier mag niet langer de titel of graad van activiteit dragen zodra hij "gepensioneerd", "ere-", "reserve-" of "erereserve-" wordt²⁸¹. - Het dragen van de titel of graad moet van openbare aard zijn. 		<p>de réserve titulaires d'un grade honoraire.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'infraction protège le titre ou le grade d'officier en service actif. L'officier ne peut en effet plus porter le titre ou son grade d'activité une fois qu'il devient « pensionné », « honoraire », « de réserve » ou « de réserve honoraire »²⁸². - Le port du titre ou du grade doit avoir un caractère public.
Het misdrijf vereist ook een algemeen opzet.		L'infraction exige également le dol général.
Het behoud van deze strafbaarstelling kan niet worden gerechtvaardigd in het licht van de bovengenoemde criteria:		Le maintien de cette incrimination ne saurait se justifier au regard des critères précités :
<ul style="list-style-type: none"> - er is geen hogere hiërarchische norm die een strafrechtelijke sanctie voor de betrokken gedraging voorschrijft; - de beschrijving van het misdrijf vormt geen inbreuk op de "harde kern van fundamentele rechten"; - de beschrijving van het misdrijf vormt geen aantasting van de fysieke, seksuele, psychische integriteit van een persoon; - de materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de Staat toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de economie toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de omgeving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; 		<ul style="list-style-type: none"> - il n'existe pas de norme hiérarchique supérieure prescrivant la sanction pénale du comportement en question ; - la description de l'infraction ne constitue pas une atteinte au « noyau dur des droits fondamentaux » ; - la description de l'infraction ne constitue pas une atteinte à l'intégrité physique, sexuelle, psychique d'une personne ; - le dommage matériel ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'Etat ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'économie ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'environnement physique ne fait

²⁸¹ Eenieder die zijn titel of graad laat volgen door de woorden "reserve-", "gepensioneerd", "ere-" of "erereserve", verklaart dat hij niet langer tot de actieve officieren behoort en dus niet onder artikel 227bis, § 2 valt.

²⁸² Celui qui faire suivre son titre ou son grade de la mention « de réserve », « pensionné », « honoraire », « de réserve honoraire » atteste qu'il n'appartient plus aux cadres actifs et n'est donc pas visé par l'article 227bis, § 2.

<ul style="list-style-type: none"> - de aan het gemeenschapsleven in onze samenleving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie; - het misdrijf houdt geen verband met of is niet afhankelijk van een ander misdrijf dat strafrechtelijk moet worden vervolgd. 		<p>pas partie de la description de l'infraction ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - le dommage causé à la vie en communauté dans notre société ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - l'incrimination du comportement n'est pas recommandée par une organisation internationale ; - l'infraction n'est pas en rapport ou ne dépend pas d'une autre infraction pénale à traiter.
<p>Deze bepaling wordt niet langer toegepast omdat zij niet langer overeenkomt met het gebruik. In de praktijk kan de officier of iedere andere persoon die een beroep heeft uitgeoefend de titel of een activiteitsgraad dragen zonder deze te doen volgen door de woorden "gepensioneerd", "ere-", "reserve-" of "erereserve-".</p>		<p>Cette disposition n'est plus appliquée car elle ne correspond plus à l'usage. Dans la pratique, l'officier ou tout autre personne ayant exercé une profession porter le titre ou un grade d'activité sans faire suivre celui-ci de la mention « pensionné », « honoraire », « de réserve » ou « de réserve honoraire ».</p>
<p><i>2° artikel 229 van het Strafwetboek:</i></p>		<p><i>2° l'article 229 du Code pénal :</i></p>
<p>Deze bepaling straft de Belg die het ereteken, het lint of andere onderscheidingstekens van een vreemde orde in het openbaar heeft gedragen alvorens daartoe van de Koning verlof te hebben gekregen.</p>		<p>Cette disposition punit le belge qui aura publiquement porté la décoration, le ruban ou autres insignes d'un ordre étranger avant d'en avoir obtenu l'autorisation du Roi.</p>
<p>Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële elementen:</p>		<p>L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :</p>
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is een constitutief element van het misdrijf van het onwettig dragen van eretekens, linten of andere onderscheidingstekens van een vreemde orde. Voor de toepassing van de strafbepaling is vereist dat het misdrijf wordt gepleegd door een dader met de Belgische nationaliteit. - Artikel 229 vereist het dragen van een ereteken, lint of onderscheidingsteken van vreemde ordes. Het woord "orde" moet in 		<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur est un élément constitutif de l'infraction de port illégal de décoration, de ruban ou autres insignes d'un ordre étranger. Pour que la disposition pénale puisse s'appliquer, l'infraction doit être commise par un auteur de nationalité belge. - L'article 229 exige le port d'une décoration, d'un ruban ou d'un insigne des véritables ordres étrangers. Le mot « ordre » doit

<p>strikte zin worden opgevat, in tegenstelling tot in artikel 228 van het Strafwetboek. Het beoogt de ridderordes van buitenlandse vorsten of staatshoofden. Dit woord omvat ook pauselijke ordes²⁸³. In dit kader moet de dader van het misdrijf het ereteken, het lint of het onderscheidingsteken van de buitenlandse autoriteit rechtmatig hebben ontvangen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het misdrijf betreft het dragen van een ereteken, lint of onderscheidingsteken zonder toestemming van de Koning²⁸⁴. - Ten slotte moet het dragen van het ereteken, het lint of onderscheidingsteken openbaar zijn. 	<p>être pris au sens strict, contrairement à l'article 228 du Code pénal. Il vise les ordres de chevaleries conférés par des souverains ou des chefs d'Etat étrangers. Ce mot comprend également les ordres pontificaux²⁸⁵. Dans ce cadre, l'auteur de l'infraction doit avoir reçu la décoration, le ruban ou l'insigne de l'autorité étrangère de manière régulière.</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'infraction vise le port d'une décoration, d'un ruban ou d'un insigne sans avoir obtenu l'autorisation du Roi²⁸⁶. - Enfin, le port de la décoration, du ruban ou de l'insigne doit être public.
Het misdrijf vereist ook een algemeen opzet.	L'infraction exige également le dol général.
Het behoud van deze strafbaarstelling kan niet worden gerechtvaardigd in het licht van de bovengenoemde criteria:	Le maintien de cette incrimination ne saurait se justifier au regard des critères précités :
<ul style="list-style-type: none"> - er is geen hogere hiërarchische norm die de strafrechtelijke bestraffing van de betrokken gedraging voorschrijft; 	<ul style="list-style-type: none"> - il n'existe pas de norme hiérarchique supérieure prescrivant la sanction pénale du comportement en question ;

²⁸³ Over dit punt bestaat geen eensgezindheid. Sommigen zijn van mening dat artikel 229 alle vreemde officiële eretekens beschermt: M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 124; G.-F. RANER, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, 433.

²⁸⁴ Voor de rechtsleer is de koninklijke toestemming te verklaren door het feit dat het ereteken, het lint of het onderscheidingsteken kan worden gebruikt als beloning voor diensten verleend aan buitenlandse regeringen, ten nadele van nationale belangen of de waardigheid van het vaderland: M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *o.c.*, p.125; G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p.433.

²⁸⁵ Ce point ne fait pas l'unanimité. Certains considèrent que l'article 229 protège toutes les décorations officielles étrangères: M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du Code pénal*, Les crimes et les délits contre la foi publique – Les crimes et les délits contre l'ordre public, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p.124; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.) *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p.433.

²⁸⁶ Pour la doctrine, l'autorisation royale s'explique par le fait que la décoration, le ruban ou l'insigne peuvent servir de récompense à des services rendus aux gouvernements étrangers, au détriment des intérêts nationaux ou de la dignité de la patrie: M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *o.c.*, p.125; G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p.433.

<ul style="list-style-type: none"> - de beschrijving van het misdrijf vormt geen inbreuk op de "fundamentele grondrechten"; - de beschrijving van het misdrijf vormt geen aantasting van de fysieke, seksuele, psychische integriteit van een persoon; - de materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de Staat toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de economie toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de omgeving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan het gemeenschapsleven in onze samenleving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie; - het misdrijf houdt geen verband met of is niet afhankelijk van een ander misdrijf dat strafrechtelijk moet worden vervolgd. 	<ul style="list-style-type: none"> - la description de l'infraction ne constitue pas une atteinte au « noyau dur des droits fondamentaux » ; - le description de l'infraction ne constitue pas une atteinte à l'intégrité physique, sexuelles, psychique d'une personne ; - le dommage matériel ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'Etat ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'économie ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'environnement physique ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à la vie en communauté dans notre société ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - l'incrimination du comportement n'est pas recommandée par une organisation internationale ; - l'infraction n'est pas en rapport ou ne dépend pas d'une autre infraction pénale à traiter.
<p>De enige hypothese waarop deze bepaling betrekking heeft, betreft de Belg die in België een buitenlands ereteken draagt dat hem toebehoort, zonder toestemming van de Koning. Dit misdrijf wordt in de praktijk niet toegepast. Het gedrag dat ze sanctioneert is op maatschappelijk vlak niet belangrijk genoeg om een strafbaarstelling te rechtvaardigen.</p>	<p>La seule hypothèse visée par cette disposition concerne le Belge qui porte en Belgique une décoration étrangère qui lui appartient, sans l'autorisation du Roi. Cette infraction n'est pas appliquée en pratique. Le comportement qu'elle sanctionne ne n'est pas suffisamment important au niveau sociétal pour justifier une incrimination.</p>
<p>3° artikel 232 van het Strafwetboek:</p>	<p>3° l'article 232 du Code pénal :</p>

Dit artikel straft ieder ambtenaar, ieder openbaar officier die in zijn akten aan de daarin vermelde personen namen of adellijke titels geeft die hun niet toekomen.	Cet article punit tout fonctionnaire, tout officier public qui, dans ses actes, attribuera aux personnes y dénommées des noms ou des titres de noblesse qui ne leur appartient pas.
Het misdrijf vereist de combinatie van de volgende materiële bestanddelen:	L'infraction requiert la réunion des éléments matériels suivants :
<ul style="list-style-type: none"> - De hoedanigheid van de dader is een constitutief bestanddeel van het misdrijf. De ambtenaar of openbaar officier moet het misdrijf hebben gepleegd door een akte uit te werken die hij in de uitoefening van zijn functie wil uitvaardigen. De akte hoeft niet openbaar te zijn. Dit betekent dat het misdrijf geen openbaarheid vereist²⁸⁷. - De strafbepaling betreft de toekenning van namen en adellijke titels²⁸⁸. - De bepaling bestraft de onwettige toekenning van een naam of adellijke titel die niet toekomt aan de persoon die wordt genoemd in de akte die is opgesteld door de persoon die een openbaar ambt uitoefent. 	<ul style="list-style-type: none"> - La qualité de l'auteur est un élément constitutif de l'infraction. Le fonctionnaire ou l'officier public doit avoir commis l'infraction en élaborant un acte qu'il a pour mission de dresser dans le cadre de ses fonctions. L'acte ne doit pas être public. Ce qui signifie que l'infraction ne requiert aucune publicité²⁸⁹. - La disposition pénale porte sur l'attribution de noms et de titres de noblesse²⁹⁰. - L'infraction réprime l'attribution illégale d'un nom ou d'un titre de noblesse qui n'appartient pas à la personne dénommée dans l'acte dressé par la personne exerçant une fonction publique.
Het misdrijf wordt strafrechtelijk bestraft in geval van geheime verstandhouding.	L'infraction est pénalement punissable en cas de connivence.
Het behoud van deze strafbaarstelling kan niet worden gerechtvaardigd in het licht van de bovengenoemde criteria:	Le maintien de cette incrimination ne saurait se justifier au regard des critères précités :
<ul style="list-style-type: none"> - er is geen hogere hiërarchische norm die de strafrechtelijke sanctionering voor de betrokken gedraging voorschrijft; 	<ul style="list-style-type: none"> - il n'existe pas de norme hiérarchique supérieure prescrivant la sanction pénale du comportement en question ; - la description de l'infraction ne constitue pas une atteinte au

²⁸⁷ G.-F. RANERI, "L'usurpation de fonction, de titres ou de noms", in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Brussel, Larcier, 2012, p. 478.

²⁸⁸ Zie artikelen 230 en 231 van het Strafwetboek.

²⁸⁹ G.-F. RANERI, « L'usurpation de fonction, de titres ou de noms », in X (ed.), *Les infractions, Les infractions contre la foi publique*, IV, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 478.

²⁹⁰ Cf. article 230 et 231 du Code pénal.

<ul style="list-style-type: none"> - de beschrijving van het misdrijf vormt geen inbreuk op de "fundamentele grondrechten"; - de beschrijving van het misdrijf vormt geen aantasting van de fysieke, seksuele, psychische integriteit van een persoon; - de materiële schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de Staat toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de economie toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan de omgeving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de aan het gemeenschapsleven in onze samenleving toegebrachte schade maakt geen deel uit van de beschrijving van het misdrijf; - de strafbaarstelling van het gedrag wordt niet aanbevolen door een internationale organisatie; - het misdrijf houdt geen verband met of is niet afhankelijk van een ander misdrijf dat strafrechtelijk moet worden vervolgd. 		<p>« noyau dur des droits fondamentaux » ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - le description de l'infraction ne constitue pas une atteinte à l'intégrité physique, sexuelles, psychique d'une personne ; - le dommage matériel ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'Etat ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'économie ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à l'environnement physique ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - le dommage causé à la vie en communauté dans notre société ne fait pas partie de la description de l'infraction ; - l'incrimination du comportement n'est pas recommandée par une organisation internationale ; - l'infraction n'est pas en rapport ou ne dépend pas d'une autre infraction pénale à traiter.
<p>Er bestaat al een niet-strafrechtelijke reactie op het misdrijf. Tuchtmaatregelen bieden inderdaad een adequatere reactie dan de strafrechtelijke reactie op de in het misdrijf beschreven gedragingen (zie hoofdstuk 4 van Titel 7 over misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren). In voorkomend geval kan de ambtenaar of de openbaar officier worden gestraft op grond van zijn deelneming aan artikel 426.</p>		<p>Il existe déjà une réponse non pénale à l'infraction. Les sanctions disciplinaires offrent effectivement une réponse plus adéquate que la réaction pénale au comportement décrit par l'infraction (cf. le chapitre 4 du Titre 7 portant sur les infractions contre l'Etat et son fonctionnement). Le cas échéant, le fonctionnaire ou l'officier public peut être sanctionné sur la base de sa participation à l'article 426.</p>

MEMORIE VAN TOELICHTING	EXPOSÉ DES MOTIFS
TITEL 5. Misdrijven tegen het vermogen	TITRE 5. Les infractions contre les biens
Titel IX van het huidige Strafwetboek behandelt de misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen.	Le Titre IX du Code pénal actuel traite des crimes et des délits contre les propriétés.
In het nieuwe Boek 2 wordt voorgesteld om een analoge titel op te nemen onder de algemene benaming "Misdrijven tegen het vermogen".	Dans le nouveau Livre 2, il est proposé de reprendre un titre analogue sous la dénomination générale « Les infractions contre les biens ».
Deze titel omvat drie hoofdstukken:	Ce titre comprend trois chapitres :
<ul style="list-style-type: none"> - het eerste hoofdstuk met de titel "Misdrijven met betrekking tot de onrechtmatige toe-eigening van goederen" behandelt de diefstal en afpersing (afdeling 1), het bedrog (afdeling 2) en de heling en het witwassen (afdeling 3); 	<ul style="list-style-type: none"> - le chapitre premier intitulé « Les infractions relative à l'appropriation frauduleuse de biens » traite des vols et extorsions (section 1), des fraudes (section 2) et du recel et blanchiment (section 3) ;
<ul style="list-style-type: none"> - het tweede hoofdstuk behandelt de misdrijven inzake de beschadiging en vernieling van goederen. Het wordt onderverdeeld in drie afdelingen: de misdrijven die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan (afdeling 1), vandalisme (afdeling 2) en een gemeenschappelijke bepaling (afdeling 3); 	<ul style="list-style-type: none"> - le deuxième chapitre traite des infractions relatives à la dégradation et la destruction de biens. Il est subdivisé en trois sections : les infractions qui font naître un danger social (section 1), le vandalisme (section 2) et une disposition commune (section 3) ;
<ul style="list-style-type: none"> - het derde hoofdstuk behandelt de misdrijven betreffende informaticasystemen. 	<ul style="list-style-type: none"> - le troisième chapitre traite des infractions relatives aux systèmes informatiques.
HOOFDSTUK 1 MISDRIJVEN MET BETREKKING TOT DE ONRECHTMATIGE TOE-EIGENING VAN GOEDEREN	CHAPITRE 1ER LES INFRACTIONS RELATIVES À L'APPROPRIATION FRAUDULEUSE DE BIENS
Dit hoofdstuk omvat de misdrijven die het zich op onrechtmatige wijze toe-eigenen van goederen die aan een ander toebehoren of, meer algemeen, onrechtmatige voordelen beogen.	Ce chapitre englobe les infractions qui visent à s'approprier frauduleusement des biens appartenant à autrui ou, plus généralement, des avantages illégitimes.
De strafbaarstelling in artikel 488 van het Strafwetboek (namaken of vervalsen van sleutels) wordt niet meer hernomen omdat dergelijk gedrag reeds strafbaar is indien het	L'incrimination figurant à l'article 488 du Code pénal (contrefaçon ou altération de clefs) n'est plus reprise dès lors qu'un tel comportement est déjà répréhensible s'il

een vorm van deelneming aan het plegen van het misdrijf vormt.		constitue une forme de participation à la commission de l'infraction.
Familiale immuniteiten		Les immunités familiales
Algemeen rijst in het kader van dit hoofdstuk de vraag of de familiale immuniteiten uit artikel 462 al dan niet moeten worden behouden.		De façon générale, dans le cadre de ce chapitre, il y a lieu de se poser la question du maintien ou non des immunités familiales consacrées par les articles 462.
Volgens de bewoordingen van art. 462, eerste lid, van het Strafwetboek "[geven] diefstallen gepleegd door een gehuwde ten nadele van zijn echtgenoot, door een weduwnaar of een weduwe wat zaken betreft die aan de overleden echtgenoot hebben toebehoord, door afstammelingen ten nadele van hun bloedverwanten in de opgaande lijn, door bloedverwanten in de opgaande lijn ten nadele van hun afstammelingen, of door aanverwanten in dezelfde graden, [...] alleen aanleiding tot burgerrechtelijke vergoeding".		Aux termes de l'article 462, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal, « Ne donneront lieu qu'à des réparations civiles, les vols commis par des époux au préjudice de leurs conjoints ; par un veuf ou une veuve, quant aux choses qui avaient appartenu à l'époux décédé ; par des descendants au préjudice de leurs ascendants, par des ascendants au préjudice de leurs descendants, ou par des alliés aux mêmes degrés ».
Krachtens de artikelen 492 en 504 van het Strafwetboek is die familiale immuniteit ook van toepassing op wanbedrijven van misbruik van vertrouwen, oplichting en bedriegerij. Het lijkt eveneens voort te vloeien uit de formulering van artikel 462, derde lid, van het Strafwetboek ("Ieder <i>ander</i> persoon die aan deze diefstallen deelneemt of die de gestolen voorwerpen of een gedeelte ervan <i>heeft</i> , wordt gestraft alsof het eerste lid niet bestond") dat het voordeel van het eerste lid eveneens van toepassing is op de dader van de heling ¹ .		En vertu des articles 492 et 504 du Code pénal, cette immunité familiale s'applique également aux délits d'abus de confiance, d'escroquerie et de tromperie. Il semble également résulter de la formulation de l'alinéa 3 de l'article 462 du Code pénal (« toute <i>autre</i> personne qui aura participé à ces vols ou <i>recelé</i> tout ou partie des objets volés sera punie comme si l'alinéa 1 ^{er} n'existe pas »), que le bénéfice de l'alinéa 1 ^{er} , s'applique également à l'auteur du recel ² .
Onlangs was het Hof van Cassatie van oordeel dat artikel 462 van het Strafwetboek niet van toepassing is op het misdrijf van		Récemment, la Cour de cassation a considéré que l'article 462 du Code pénal ne s'applique pas à l'infraction de fraude

¹ Cass. 23 februari 1903, *Pas.* 1903, I, 118; M.L. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.D. BOSLY en C. DE VALKENNEER (eds.), *Les infractions, dl. I, Les infractions contre les biens*, 2e ed., Brussel, Larcier, 2016, 608. Hoe kan immers een verschil in behandeling tussen de persoon die een zaak van zijn ouders steelt en zijn broer die aanvaardt die gestolen zaak te helen, worden gerechtvaardigd?

² Cass., 23 février 1903, *Pas.*, I, p. 118 ; M.L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.D. BOSLY et Ch. DE VALKENNEER (dir.), *Les infractions, t. I, Les infractions contre les biens*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 608. En effet, comment peut-on justifier une différence de traitement entre l'individu qui volerait une chose à ses parents et son frère qui accepterait de receler cette chose volée.

informaticabedrog gepleegd ten nadele van een bloedverwant in de opgaande lijn ³ .	informatique commise au préjudice d'un ascendant ⁴ .
De <i>ratio legis</i> van die immuniteit lijkt te berusten bij de noodzaak om de morele en vermogensrechtelijke eenheid van de familie geenszins in gedrang te brengen ⁵ . De wetgever wenste de familiale vrede te bewaren door te voorkomen dat "straffen zouden worden uitgelokt waarvan het effect niet alleen zou zijn consternatie te veroorzaken bij alle leden van de familie, maar die ook een eeuwige bron van tweedracht en haat zou zijn". ⁶	La <i>ratio legis</i> de cette immunité semble résider dans la nécessité de ne point compromettre l'unité morale et patrimoniale de la famille ⁷ . Le législateur a voulu préserver la paix des familles en évitant de « provoquer des peines dont l'effet ne se bornerait pas à répandre la consternation parmi tous les membres de la famille mais (serait) une source éternelle de division et de haine » ⁸ .
Naast de controverse over het karakter van de familiale immuniteiten ⁹ is het de vraag of het wenselijk is die immuniteiten te behouden, inzonderheid rekening houdend met de groeiende complexiteit van de familiale relaties en aanverwantschapsbanden. A. Lorent is van oordeel dat de praktijk heeft aangetoond dat het gebrek aan bestraffing tussen naaste familieleden op sociaal vlak meer voordelen biedt dan nadelen ¹⁰ .	Au-delà de la controverse sur le caractère des immunités familiales ¹¹ , on peut se poser la question de l'opportunité du maintien de ces immunités compte tenu notamment de la complexité croissante des relations familiales et d'alliance. A. Lorent estime que la pratique a démontré que le défaut de répression entre proches parents présente, sur le plan social, plus d'avantages que d'inconvénients ¹² .

³ Cass. 26 april 2017, AR P.16.0924.F, *Pas.* 2017, op de datum ervan met de concl. OM; *JLMB* 2017, blz. 1104, noot F. KUTY.

⁴ Cass., 26 avril 2017, RG P.16.0924.F, *Pas.*, 2017, à sa date, avec les concl. M.P.; *J.L.M.B.*, 2017, p. 1104 avec la note de F. KUTY.

⁵ A. LORENT, "L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété", *RDPC* 2000, 144. Bij de parlementaire besprekingen van het Strafwetboek van 1810 was een van de sprekers van oordeel dat "la pudeur publique aurait trop à souffrir si ces soustractions domestiques pouvaient devenir l'objet d'une procédure criminelle, et montrer à un auditoire étonné l'époux accusateur de son épouse, le père poursuivant son fils, ou même le ministère public exerçant cette poursuite en leur nom" (LOCRE, *Législation civile, commerciale et criminelle*, Brussel, dl. XV, 1837, 550).

⁶ J.J. HAUS, *Législation criminelle de la Belgique*, III, Brussel, Bruylant, 1868, 491; A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, 693.

⁷ A. LORENT, « L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété », *Rev. dr. pén. crim.*, 2000, p. 144. Lors des discussions parlementaires du Code pénal de 1810, un des orateurs avait considéré que « la pudeur publique aurait trop à souffrir si ces soustractions domestiques pouvaient devenir l'objet d'une procédure criminelle, et montrer à un auditoire étonné l'époux accusateur de son épouse, le père poursuivant son fils, ou même le ministère public exerçant cette poursuite en leur nom » (LOCRE, *Législation civile, commerciale et criminelle*, Bruxelles, t. XV, 1837, 550).

⁸ J.J. HAUS, *Législation criminelle de la Belgique*, tome III, Bruxelles, Bruylant, 1868, p. 491; A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Wolters Kluwer, 2014, p. 693.

⁹ Sommigen delen de familiale immuniteiten in bij de uitzonderingen op het strafrechtelijke karakter van een strafbaar gesteld gedrag (strafrechtelijke onschendbaarheid), andere beschouwen ze als strafuitsluitende verschoningsgronden (zie in dat verband A. LORENT, "L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété", *RDPC* 2000, 135-187).

¹⁰ A. LORENT, "L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété", *RDPC* 2000, 187.

¹¹ D'aucuns classent les immunités familiales parmi les exceptions au caractère pénal d'un comportement incriminé (immunité pénale), d'autres les considèrent comme des excuses absolutoires (Voy., à ce propos, A. LORENT, « L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété », *Rev. dr. pén. crim.*, 2000, pp. 135-187).

¹² A. LORENT, « L'immunité familiale en matière d'atteintes à la propriété », *Rev. dr. pén. crim.*, 2000, p. 187.

Indien er wordt besloten om de familiale immuniteit te behouden, moet evenwel het toepassingsgebied ervan worden geherdefinieerd teneinde rekening te houden met de evolutie van de gezinssamenstellingen en de onzekerheid van de “aanverwantschapsbanden”.	Si l’on décide de maintenir l’immunité familiale, il convient toutefois d’en redéfinir le champ d’application afin de tenir compte de l’évolution des compositions familiales et de la plus grande précarité des « liens d’alliance ».
Met het oog op coherentie en non-discriminatie zou de familiale immuniteit van toepassing moeten zijn op alle misdrijven met betrekking tot de onrechtmatige toewijding van goederen, mits uitsluiting van de misdrijven gepleegd met geweld of bedreiging (diefstal met geweld of bedreiging en afpersing). Tegelijkertijd zou de immuniteit niet van toepassing zijn indien de feiten worden gepleegd ten aanzien van een persoon in een kwetsbare toestand (maar bevinden familieleden zich niet steeds in een kwetsbare positie ten aanzien van een ander familielid, wanneer het gaat om de bescherming van hun goederen?).	D’abord, dans un souci de cohérence et de non-discrimination, l’immunité familiale devrait s’appliquer à toutes les infractions relatives à l’appropriation frauduleuse de biens mais on devrait en exclure les infractions commises avec violences ou menace (vol avec violence ou menace et extorsion). De même, elle ne s’appliquerait pas lorsque les faits sont commis à l’encontre d’une personne en situation de vulnérabilité (mais tout membre d’une famille ne se trouve-t-il pas toujours en situation vulnérable vis-à-vis d’un autre membre de sa famille, lorsqu’il s’agit de protéger ses biens ?).
Vervolgens zou de immuniteit moeten worden voorbehouden aan de naaste familieleden die verbonden zijn door een rechtstreeks bloedverwantschap: bloedverwanten in de rechte opgaande lijn of rechtstreekse afstammelingen. Gelet op de verschillende, precaire of duurzamere, vormen van “aanverwantschapsband” die kunnen worden gesloten tussen twee personen (huwelijk, wettelijke samenwoning, feitelijke samenwoning...), wordt voorgesteld om voortaan enige vorm van aanverwantschapsband uit te sluiten van het voordeel van deze bepaling ¹³ .	Ensuite, l’immunité serait réservée aux proches parents liés par un lien de parenté direct : ascendants et descendants en ligne directe. Compte tenu des différentes formes, précaires ou plus durables, du « lien d’alliance » qui peut s’établir entre deux personnes (mariage, cohabitation légale, cohabitation de fait...), il est proposé d’exclure dorénavant toute forme de lien d’alliance du bénéfice de cette disposition ¹⁴ .
Een andere tussenoplossing zou zijn om het instellen van vervolging te doen afhangen van een klacht van de bloedverwant die slachtoffer is, maar er werd voor geopteerd om de categorie klachtmisdrijf niet meer te behouden.	Un autre tempérament pourrait être trouvé en subordonnant l’exercice des poursuites à une plainte du parent victime mais le choix a été opéré de ne plus retenir la catégorie de délit sur plainte.
Gelet op de vragen en problemen die het behoud van deze immuniteit of	Compte tenu des questions et des difficultés que soulève le maintien de cette

¹³ Het is paradoxaal om een immuniteit toe te kennen aan een partner die reeds verschillende jaren feitelijk gescheiden is, maar nog niet uit de echt gescheiden is, en die een diefstal pleegt ten nadele van zijn (toekomstige ex-) partner.

¹⁴ Il est paradoxal de reconnaître une immunité à un conjoint séparé de fait depuis plusieurs années mais non encore divorcé qui commet un vol au préjudice de son (futur ex-) conjoint.

<p>verschoningsgrond oplevert, wordt, met het oog op vereenvoudiging, voorgesteld om deze te schrappen aangezien het openbaar ministerie een ruime beoordelingsbevoegdheid geniet om de opportuniteit van de vervolgingen te beoordelen.</p>	<p>immunité ou cause d'excuse, il est proposé, dans un souci de simplification, de la supprimer dès lors que le ministère public jouit d'un large pouvoir d'appréciation pour juger de l'opportunité des poursuites.</p>
<p>Het bedrag van de bijkomende geldboete</p> <p>In zijn advies (punt 2.4.2) haalt de Hoge Raad voor de Justitie aan dat voor verscheidene misdrijven in de economische sfeer of inzake fraude, de hoogte van de bijkomende geldboete zoals die is bepaald in artikel 53 van het voorontwerp gevoelig afwijkt van de bedragen van de bijkomende straffen in het huidige wetboek. Deze opmerking is pertinent, maar in de memorie van toelichting bij artikel 53 wordt aangegeven dat de huidige bedragen sterk variëren afhankelijk van het misdrijf, zonder veel coherentie, en dat bij gevolg moest worden gezocht naar een meer eenvoudige en eenvormige regel.</p> <p>Voor de misdrijven die belangrijke financiële voordelen kunnen opleveren voor de dader (in het bijzonder bijvoorbeeld de misdrijven gelinkt aan de staat van faillissement, informaticafraude, uitbuiting van prostitutie van minderjarigen, mensenhandel, misbruik van vennootschapsgoederen,...) introduceert het ontwerp reeds de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel (artikel 55 van het ontwerp). Deze straf komt naast de verbeurdverklaring en kan oplopen tot het drievoud van het patrimoniaal voordeel dat men verwachtte of verkreeg. Deze nieuwe straf maakt het mogelijk, als een 'spiegelstraf', de dader op financieel vlak te bestraffen in verhouding tot de voordelen die hij uit het misdrijf heeft gehaald of hoopte eruit te halen (in voorkomend geval kan dit bedrag hoger zijn dan het huidige bedrag van de geldboete).</p> <p>Er moet ook worden opgemerkt dat het voorstel om een multiplicator toe te passen op het bedrag van de geldboete in functie van de financiële draagkracht en de sociale</p>	<p>Le montant des amendes accessoires</p> <p>Dans son avis (point 2.4.2), le Conseil supérieur de la Justice a relevé que pour plusieurs infractions de type économique ou en matière de fraude, le taux de l'amende accessoire tel que prévu à l'article 53 de l'avant-projet différerait sensiblement des montants des peines accessoires prévues dans le Code actuel. Cette remarque est pertinente mais dans l'exposé des motifs de l'article 53, il a été relevé que les montants actuels varient fortement suivant les infractions, sans grande cohérence et que par conséquent, il fallait rechercher des règles plus simples et plus uniforme.</p> <p>Pour les infractions qui peuvent générer des bénéfices financiers importants pour leur auteur (notamment par exemple, en cas d'infractions liées à l'état de faillite, de faux informatique, de l'exploitation de la prostitution de mineurs, de traite des êtres humains, d'abus de biens sociaux...) le projet introduit déjà la peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou retiré de l'infraction (art. 55 du projet). Cette peine vient s'ajouter à la peine de confiscation et peut s'élever jusqu'à trois fois le montant de la valeur des avantages patrimoniaux escomptés ou obtenus. Cette nouvelle peine permet comme une « peine en miroir » de l'infraction de sanctionner l'auteur sur le plan financier en proportion avec les avantages qu'il a retiré ou qu'il espérait retirer de l'infraction (le cas échéant, ce montant peut être supérieur au montant actuel de l'amende).</p> <p>Il faut aussi noter que la proposition d'appliquer un multiplicateur au montant de l'amende en fonction des capacités financières et de la situation sociale du</p>

<p>situatie van de veroordeelde aan de rechter de mogelijkheid biedt tot een bijkomende aanpassing.</p> <p>Indien de wetgever meent dat het desondanks nodig is om hogere boetebedragen te voorzien, kan hij van de in artikel 53 voorziene minima en maxima voor de geldboete als bijkomende straf afwijken waar hij dit nodig acht, in Boek 2 of in een bijzondere strafwet. Bij gevolg is een verdere verfijning van de bedragen van de geldboete nog mogelijk op dit niveau maar volgens de auteurs van het ontwerp maakt dit het voorwerp uit van een politieke keuze.</p>	<p>condamné offre au juge un pouvoir de modulation supplémentaire.</p> <p>Si le législateur estime qu'il faut prévoir, malgré tout, des montants plus importants, il peut déroger, là où il l'estime nécessaire, dans le livre 2 ou dans les lois particulières, aux montants d'amende maxima et minima prévus comme peine accessoire par l'article 53 en projet. Par conséquent, un affinement des montants est encore possible à ce niveau mais suivant les promoteurs du projet, cela relève d'un choix politique.</p>
Afdeling 1. Diefstal en afpersing	Section 1ère. Le vol et l'extorsion
<p>Vanuit een maatschappelijk oogpunt, maar ook op kwantitatief vlak nemen de misdrijven diefstal en afpersing een prominente plaats in bij de bestrafing van misdrijven.</p>	<p>D'un point de vue sociétal mais aussi sur le plan quantitatif, les infractions de vol et d'extorsion occupent une place de première importance dans la répression des infractions.</p>
<p>De vermenigvuldiging en het samenvallen van de verzwarende omstandigheden maken de kwalificatie van de feiten zeer complex, wat weegt op het werk van de gerechtelijke actoren.</p>	<p>La multiplication et le croisement des circonstances aggravantes rendent la qualification des faits forts complexes et pèsent sur le travail des acteurs judiciaires.</p>
<p>De invoering van het onderscheid in Boek 1 tussen "verzwarende bestanddelen" en "verzwarende omstandigheden" biedt de gelegenheid om alle verzwarende omstandigheden opnieuw te onderzoeken teneinde ze als verzwarend bestanddeel of verzwarende omstandigheid te classificeren terwijl erop wordt toegezien dat het geheel coherenter en beter leesbaar is. Zo zijn de verzwarende bestanddelen van diefstal en afpersing het voorwerp van afzonderlijke bepalingen terwijl de verzwarende omstandigheden worden samengebracht onder één bepaling.</p>	<p>L'introduction de la distinction faite dans le Livre 1er entre « Eléments aggravants » et « Circonstances aggravantes » offre l'occasion de réexaminer l'ensemble des circonstances aggravantes afin de les classer en élément aggravant ou en circonstance aggravante tout en veillant à rendre l'ensemble plus cohérent et lisible. Ainsi, les éléments aggravants du vol et de l'extorsion feront l'objet de dispositions distinctes tandis que les circonstances aggravantes seront regroupées en une disposition.</p>
<p>Gelet op het bijzondere gevaar ter zake worden misdrijven met betrekking tot kernmateriaal behandeld in een afzonderlijke onderafdeling.</p>	<p>En raison de la dangerosité particulière liée à ces matières, les infractions relatives aux matières nucléaires sont traitées dans une sous-section distincte.</p>

<i>Onderafdeling 1. Definities</i>	<i>Sous-section 1ère. Définitions</i>
De eerste onderafdeling definieert hetgeen moet worden verstaan onder de strafbaarstellingen van diefstal en afpersing.	La première sous-section définit ce qu'il faut entendre par les incriminations de vol et d'extorsion.
Diefstal (artikel 429)	Le vol (article 429)
Deze bepaling herneemt de definitie van diefstal zoals die staat in artikel 461 van het huidige Strafwetboek. Aangezien de gebruikte bewoordingen aanleiding hebben gegeven tot een overvloedige en standvastige rechtspraak, stelt het voorontwerp voor om de huidige terminologie te behouden.	Cette disposition reprend la définition du vol telle qu'elle figure à l'article 461 du Code pénal actuel. Comme les termes utilisés ont donné lieu à une jurisprudence abondante et constante, l'avant-projet propose de maintenir la terminologie actuelle.
Aangezien het niet altijd gemakkelijk is om de grens te trekken tussen een gewone diefstal en een gebruiksdiefstal, omvat de gekozen definitie eveneens het kortstondige gebruik van de zaak zonder medeweten of tegen de wil van de eigenaar in.	Comme la frontière entre le vol simple et le vol d'usage n'est pas toujours aisée à tracer, la définition du vol retenue inclut également l'usage momentané de la chose à l'insu ou contre la volonté du propriétaire.
Afpersing (artikel 430)	L'extorsion (article 430)
De ontworpen bepaling beoogt de huidige definitie van afpersing in artikel 470 van het Strafwetboek te hernemen.	La disposition en projet entend reprendre la définition actuelle de l'extorsion figurant à l'article 470 du Code pénal.
In dat verband oordeelt het Hof van Cassatie dat de constitutieve bestanddelen van afpersing bestaan in, enerzijds, het zich toe-eigenen van andermans goed of van een onrechtmatig voordeel ten nadele van een ander en, anderzijds, een al even onrechtmatige dwang aangezien deze erin bestaat de toestemming van het slachtoffer door geweld of bedreiging ongeldig te maken ¹⁵ . Het Hof heeft verduidelijkt dat een voordeel niet ophoudt onrechtmatig te zijn enkel omdat de dader van de feiten meent dat dit voordeel hem verschuldigd is ¹⁶ .	A cet égard, la Cour de cassation considère que les éléments constitutifs de l'extorsion sont, d'une part, l'appropriation du bien d'autrui ou d'un avantage illégitime au préjudice d'autrui et, d'autre part, une contrainte tout aussi illégitime dès lors qu'elle consiste à vicier par violence ou menace le consentement de la victime ¹⁷ . Elle a précisé qu'un avantage ne cessait pas d'être illégitime par la seule circonstance que l'auteur des faits estimait que cet avantage lui est dû ¹⁸ .
Eerder dan over te gaan tot een exemplarische opsomming van de huidige voorwerpen van de afpersing, wordt evenwel	Toutefois, plutôt que de recourir à une énumération exemplative des objets actuels de l'extorsion, il est proposé de

¹⁵ Cass. 17 februari 2016, AR P.15.1593.F, *Pas.* 2016, op de datum ervan.

¹⁶ Cass. 16 juni 2016, AR P.16.0010.F, *Pas.* 2016, op de datum ervan.

¹⁷ Cass., 17 février 2016, RG P.15.1593.F, *Pas.*, 2016, à sa date.

¹⁸ Cass., 16 juin 2016, RG P.16.0010.F, *Pas.*, 2016, à sa date.

<p>voorgesteld om gebruik te maken van de algemene begrippen “goederen” en “ongeoorloofde voordelen” die alle termen die thans worden gebruikt, dekken (gelden, waarden, roerende voorwerpen, schuldbrieven, biljetten, promessen, kwijtingen, hetzij de ondertekening of de afgifte van enig stuk dat een verbintenis, beschikking of schuldbevrijding inhoudt of teweegbrengt). In antwoord op de opmerking van de Raad van State (nr. 88) kan worden gesteld dat de term ‘goed’ zowel lichamelijke als onlichamelijke goederen omvat. Het leek daarenboven opportuun de termen ‘ongeoorloofd voordeel’ te behouden teneinde de oude notie “de ondertekening of de afgifte van enig stuk dat een verbintenis, beschikking of schuldbevrijding inhoudt of teweegbrengt” volledig af te dekken.</p>	<p>recourir aux notions génériques de « biens » et d’« avantages illicites » qui couvrent l’ensemble des termes actuellement utilisés (fonds, valeurs, objets mobiliers, obligations, billets, promesses, quittances, soit la signature ou la remise d’un document quelconque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge).</p> <p>En réponse à la remarque du Conseil d’Etat (n° 88), le terme « bien » comprend tant les biens corporels que les biens incorporels. Par ailleurs il apparaît opportun de conserver les termes « avantages illicites » afin de couvrir l’ancienne notion de « signature ou remise d’un document quelconque contenant ou opérant obligation, disposition ou décharge ».</p>
<p>Hier moet worden verduidelijkt dat de gekozen definitie eveneens de gevallen van <i>sextortion</i> dekt. Het gaat hier om de seksuele afpersing van minder- of meerderjarigen. In dat kader halen de daders hun slachtoffers over om korte films met een seksuele connotatie te maken, handelingen met seksuele connotatie voor de webcam uit te voeren of foto’s te versturen via specifieke applicaties. Onder bedreiging van de verspreiding van die films of foto’s, worden de slachtoffers vervolgens gedwongen om nog meer compromitterende foto’s of films of geld te verzenden. Door de verwijzing naar het algemene begrip “ongeoorloofd voordeel” kan in aanmerking worden genomen dat, wanneer de dader meer compromitterende foto’s of films maar geen geld eist, het eveneens gaat om een feit van afpersing. Een nieuwe specifieke strafbaarstelling van <i>sextortion</i> is dan ook overbodig.¹⁹</p>	<p>Il convient de préciser ici que la définition retenue couvre également les cas de <i>sextortion</i>. Il s’agit ici de l’extorsion sexuelle de mineurs ou de majeurs. Dans ce cadre, les auteurs entraînent leurs victimes à réaliser de courtes vidéos connotées sexuellement, à poser des actes à connotation sexuelle devant la webcam ou d’envoyer des photos via des applications spécifiques. Par la suite, sous la menace de la diffusion de ces vidéos ou photos, les victimes se voient exiger d’envoyer des photos ou vidéos encore plus compromettantes ou de l’argent. La référence à la notion générale d’« avantage illicite » permet de considérer que lorsque l’auteur exige des photos ou vidéos plus compromettantes et non de l’argent, il s’agit également d’un fait d’extorsion. Dès lors, une nouvelle incrimination spécifique de <i>sextortion</i> est superflue.²⁰</p>
<p>Het moreel bestanddeel van afpersing is het algemeen opzet. Daar de promotoren van het voorontwerp als gedragslijn hebben aangenomen om steeds het moreel bestanddeel expliciet te vermelden, wordt</p>	<p>L’élément moral de l’extorsion est le dol général. Comme les promoteurs de l’avant-projet ont pris comme ligne de conduite d’indiquer de façon explicite l’élément moral, il est mentionné ici même s’il tombe</p>

¹⁹ Zie in die zin A. DIERICKX, “Noopt nieuwe seksuele criminaliteit tot nieuwe seksuele misdrijven?”, NC 2017, 238.

²⁰ Voyez en ce sens A. DIERICKX, “Noopt nieuwe seksuele criminaliteit tot nieuwe seksuele misdrijven?”, NC 2017, p. 238.

het hier duidelijk vermeld zelfs als het afpersen steeds “opzettelijk” gebeurt.		sous le sens que le fait d’extorquer est toujours commis de façon délibérée et en connaissance de cause.
<i>Onderafdeling 2. Diefstal zonder geweld of bedreiging</i>		<i>Sous-section 2. Le vol commis sans violences ni menaces</i>
Het lijkt van wezenlijk belang om een duidelijk onderscheid te behouden tussen, enerzijds, de diefstallen gepleegd zonder geweld of bedreiging en, anderzijds, de diefstallen gepleegd met geweld of bedreiging en de afpersingen. Wanneer geweld of bedreiging wordt gebruikt, riskeert de weerslag op de slachtoffers en het ondergane trauma immers veel groter te zijn.		Il apparaît essentiel de conserver une distinction nette entre, d’une part, les vols commis sans violences ni menaces et, d’autre part, les vols commis avec violences ou menaces et les extorsions. En effet, lorsque des violences ou des menaces sont exercées, l’impact sur les victimes et le traumatisme subi risquent d’être beaucoup plus conséquent.
Diefstal zonder geweld of bedreiging (artikel 431)		Le vol commis sans violences ni menaces (article 431)
Het gaat hier om diefstal gepleegd zonder geweld of bedreiging, maar die ook niet werd gepleegd in een private bewoonde ruimte.		Il s’agit ici du vol commis sans violences ni menaces mais aussi celui qui n’a pas été commis dans un lieu privé habité.
Teneinde de verschillende diefstallen te kunnen rangschikken en de diefstal zonder verzwarend bestanddeel te onderscheiden van degene gepleegd in een private bewoonde ruimte of gepleegd met geweld of bedreiging, wordt voorgesteld om hier in een straf van niveau 2 te voorzien. Er moet worden opgemerkt dat in geval van herhaling of samenloop van verschillende diefstallen een straf van niveau 3 kan worden uitgesproken.		Afin de pouvoir hiérarchiser les différents vols et de distinguer le vol commis sans violences ni menaces de celui commis dans un lieu privé habité ou commis avec violences ou menaces, il est proposé de prévoir pour le vol commis sans violences ni menaces une peine de niveau 2. Il faut noter qu’en cas de récidive ou de concours de plusieurs vols, une peine de niveau 3 pourra être prononcée.
Krachtens artikel 53, § 1, tweede lid, van Boek 1 van dit wetboek kan een geldboete worden uitgesproken als bijkomende straf.		En application de l’article 53, § 1 ^{er} , alinéa 2, du Livre 1 ^{er} , du présent Code, une amende peut être prononcée à titre de peine accessoire.
Verzwaarde diefstal zonder geweld of bedreiging (artikel 432)		Le vol commis sans violences ou menaces aggravé (article 432)
Deze bepaling strekt ten eerste ertoe een nieuw verzwarend bestanddeel in te voeren dat erin bestaat dat de dader van de diefstal een niet voor het publiek toegankelijke plaats binnendringt, terwijl hij moest vermoeden		Cette disposition tend d’abord à introduire un nouvel élément aggravant, consistant pour l’auteur du vol à s’introduire dans un lieu non accessible au public alors qu’il a dû présumer qu’il s’y trouvait une ou plusieurs personnes au moment du vol.

dat zich aldaar een of meer personen bevonden.		
Op vermetele wijze aarzelen dieven steeds minder vaak om binnen te dringen in een woning terwijl zij kunnen vermoeden dat de bewoners zich aldaar bevinden, waarbij zij bereid zijn om het risico te nemen dat zij een rechtstreekse confrontatie met hen aangaan die, in voorkomend geval, kan ontaarden in geweld of bedreiging of zelfs ernstigere feiten. Bovendien is het bijzonder traumatiserend voor de slachtoffers om te weten dat dieven zijn binnengedrongen in hun woning terwijl zij zich aldaar bevonden, of erger, om fysiek te worden geconfronteerd met dieven aan het werk in hun privéruimte. Daarom wordt voorgesteld om dat soort diefstal strenger te bestraffen zonder bovendien te vereisen dat effectief geweld of dreiging zou zijn gebruikt. Dat verzwarend bestanddeel vervangt de huidige verzwarende omstandigheid van braak, inklimming of valse sleutels.		De façon téméraire, de plus en plus de voleurs n'hésitent pas à s'introduire dans une habitation alors qu'ils peuvent présumer que ses habitants s'y trouvent, étant prêts à prendre le risque d'une confrontation directe à eux, confrontation qui, le cas échéant, peut dégénérer en violences ou menaces ou même des faits plus graves. De plus, il est particulièrement traumatisant pour les victimes de savoir que des voleurs se sont introduits dans leur habitation alors qu'elles s'y trouvaient ou plus grave, d'être confrontées physiquement à des voleurs à l'œuvre dans son espace privé. C'est pourquoi il est proposé de réprimer plus sévèrement ce type de vol sans qu'il faille exiger en plus que des violences ou des menaces aient été effectivement exercées. Cet élément aggravant vient se substituer à la circonstance aggravante actuelle d'effraction, d'escalade ou de fausses clés.
De bepaling behoudt eveneens drie andere omstandigheden als verzwarende bestanddelen van de diefstal gepleegd zonder geweld of bedreiging, te weten wanneer de diefstal wordt gepleegd jegens een minderjarige persoon of een persoon in een kwetsbare toestand of indien de daders of een van hen een valse identiteit of valse hoedanigheid hebben aangenomen of wanneer zij een vals bevel van het openbaar gezag invoeren. De keuze werd gemaakt om zich niet te beperken tot de titel van openbaar ambtenaar, maar om enige (valse) hoedanigheid of identiteit te beogen die van die aard is dat het vertrouwen van het slachtoffer wordt misleid (bijvoorbeeld een persoon die zich uitgeeft voor een werknemer van de watermaatschappij). De valse hoedanigheid kan het gevolg zijn van het gebruik van uniformen of insignes die de dader van de feiten draagt.		Elle retient également trois autres circonstances comme éléments aggravants du vol commis sans violences ni menaces, à savoir lorsque le vol a été commis envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité ou si les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité ou qu'ils ont allégué un faux ordre de l'autorité publique. Le choix a été fait de ne pas se limiter au titre de fonctionnaire public mais de viser toute (fausse) qualité ou identité qui est de nature à tromper la confiance de la victime (par exemple, une personne se faisant passer pour un faux employé de la compagnie des eaux). La fausse qualité peut résulter de l'usage d'uniformes ou d'insignes que porte l'auteur des faits.
Daarnaast wordt er ook voor gekozen om naar analogie met de brandstichting de omstandigheid dat de diefstal bij nacht werd gepleegd (zoals gedefinieerd in de voorafgaande titel) een verzwarend		Ensuite il est aussi choisi par analogie avec l'incendie que la circonstance que le vol a été commis durant la nuit (définition de la nuit telle que donnée dans le titre préliminaire) constitue aussi un élément

bestanddeel te laten uitmaken bij de diefstal zonder geweld of bedreiging.		aggravant du vol sans violences ou menaces.
De straf waarin is voorzien is een straf van niveau 3. Er moet worden opgemerkt dat in geval van herhaling of samenloop van verschillende diefstallen van dat soort een straf van niveau 4 kan worden uitgesproken.		La peine prévue est une peine de niveau 3. Il faut noter qu'en cas de récidive ou de concours de plusieurs vols de ce type, une peine de niveau 4 pourra être prononcée.
<i>Onderafdeling 3. Diefstal met geweld of bedreiging en afpersing</i>		<i>Sous-section 3. Le vol commis avec violences ou menaces et l'extorsion</i>
Diefstal met geweld of bedreiging (artikel 433)		Le vol commis avec violences ou menaces (article 433)
Het gebruik van geweld of bedreiging bij het plegen van de diefstal houdt zeker een verzwarend bestanddeel van de diefstal in.		L'exercice de violences ou de menaces accompagnant la commission du vol constitue assurément un élément aggravant du vol.
Met het oog op vereenvoudiging moet het feit dat geweld of bedreiging wordt gebruikt voor, tijdens of na het bedrieglijk wegnemen van het goed van een ander als zonder invloed worden beschouwd: het volstaat dat het geweld of de bedreiging in lijn ligt met het plegen van het misdrijf of de voltooiing ervan. Dat omvat dan ook de situatie waarin geweld of bedreiging wordt gebruikt om in het bezit te blijven van weggenomen voorwerpen of om de vlucht te verzekeren onmiddellijk na het wanbedrijf.		Dans un souci de simplification, le fait que les violences ou les menaces soient exercées antérieurement, concomitamment ou postérieurement à la soustraction frauduleuse du bien d'autrui doit être considéré sans incidence : il suffit que les violences ou les menaces soit en lien avec la commission de l'infraction ou sa consommation. Cela comprend donc la situation où des violences ou des menaces sont utilisées pour se maintenir en possession des objets soustraits ou pour assurer la fuite dans un temps immédiatement voisin du délit.
Daarom werd de terminologie licht aangepast: "diefstal met geweld of bedreiging" en niet meer "diefstal <i>door middel van</i> geweld of bedreiging" en wordt de bepaling in artikel 469 van het Strafwetboek geschrapt.		C'est la raison pour laquelle la terminologie a été légèrement adaptée : « vol commis avec violences ou menaces » et non plus « vol commis à l'aide de violences ou de menaces » et que la disposition contenue à l'article 469 du Code pénal est supprimée.
Geweld moet worden verstaan als handelingen van fysieke of psychische dwang op personen. Bedreiging moet worden verstaan als "alle middelen van morele dwang waardoor vrees voor een dreigend kwaad wordt verwekt" (zoals bepaald in de voorlopige titel van Boek 2)		Les violences doivent être entendues comme les actes de contrainte physique ou psychique exercés sur les personnes. Les menaces doivent être entendues comme tous les moyens de contrainte morale par la crainte d'un mal imminent (comme définie au titre préliminaire du Livre 2).
Diefstal met geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 3. Daarnaast kan een geldboete worden		Le vol commis avec violences ou menaces est puni d'une peine de niveau 3. En outre, une peine d'amende peut être prononcée à

uitgesproken als bijkomende straf krachtens artikel 53, § 1, tweede lid, van Boek I van dit wetboek.		titre de peine accessoire en application de l'article 53, § 1 ^{er} , alinéa 2, du Livre Ier, du présent Code.
Afpersing (artikel 434)		L'extorsion (article 434)
Zoals thans het geval is, wordt de afpersing bestraft met dezelfde straf (niveau 3) als degene waarin is voorzien voor de diefstal met geweld of bedreiging.		Comme c'est le cas actuellement, l'extorsion est punie de la même peine (niveau 3) que celle prévue pour le vol avec violences ou menaces.
Verzwaarde diefstal met geweld of bedreiging en verzwaarde afpersing (artikel 435)		Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion aggravés (article 435)
Verschillende omstandigheden die thans als verzwarende omstandigheden van de diefstal met geweld of bedreiging of afpersing worden beschouwd, moeten worden behouden als verzwarende bestanddelen die de toepassing van een straf van een hoger niveau rechtvaardigen. De andere omstandigheden die thans worden beoogd in de bepalingen inzake diefstallen en afpersingen worden hernomen als verzwarende omstandigheden (cf. <i>infra</i>).		Différentes circonstances qui sont considérées actuellement comme circonstances aggravantes du vol avec violences ou menaces ou de l'extorsion doivent être retenues comme éléments aggravants justifiant l'application d'une peine d'un niveau supérieur. Les autres circonstances visées actuellement dans les dispositions relatives aux vols et aux extorsions seront reprises à titre de circonstances aggravantes (cf. <i>infra</i>).
De ontworpen bepaling klasseert de verzwarende bestanddelen die de diefstallen met geweld of bedreiging of de afpersing kunnen verzwaren, volgens de graad van verzwarende van de straf waarin is voorzien. Er wordt afgezien van de huidige verzwarende van de straf waarin is voorzien in geval van cumulatie van verzwarende omstandigheden zoals degene beoogd in artikel 471 van het Strafwetboek, aangezien die verzwarende vaak niet gerechtvaardigd is op praktisch vlak.		La disposition en projet classe les éléments aggravants pouvant grever les vols avec violences ou menaces ou l'extorsion selon le degré d'aggravation de la peine prévue. L'aggravation actuelle de la peine prévue en cas de cumul de circonstances aggravantes telles que celles visées à l'article 471 du Code pénal est abandonnée, dès lors que cette aggravation ne se justifie souvent pas sur le plan pratique.
Zo wordt in een straf van niveau 4 voorzien wanneer de diefstal met geweld of bedreiging of de afpersing werd gepleegd:		Ainsi une peine de niveau 4 est prévue lorsque le vol avec violences ou menaces ou l'extorsion a été commis :
- door daders of een van hen die een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen;		- par les auteurs ou l'un d'eux qui ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou qui ont allégué un faux ordre de l'autorité publique;
- bij nacht;		- la nuit ;
- door twee of meer personen;		- par deux ou plusieurs personnes ;

- ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.		- au préjudice d'un mineur ou d'une personne en situation de vulnérabilité.
Een straf van niveau 5 bestraft de diefstal met geweld of bedreiging of de afpersing gepleegd onder één van de volgende omstandigheden:		Une peine de niveau 5 vient sanctionner le vol avec violences ou menaces ou l'extorsion commis avec l'une des circonstances suivantes :
- indien wapens of op wapens gelijkende voorwerpen worden gebruikt of getoond, of indien de schuldige deed geloven dat hij gewapend was ²¹ ;		- si des armes ou des objets qui y ressemblent ont été employés ou montrés, ou si le coupable a fait croire qu'il était armé ²² ;
- indien de schuldige, om het misdrijf te plegen of zijn vlucht te verzekeren, gebruik maakte van weerloos makende of giftige stoffen;		- si le coupable a fait usage de substances inhibitives ou toxiques pour commettre l'infraction ou assurer sa fuite ;
- indien het geweld of de bedreiging een integriteitsaantasting van de derde graad heeft veroorzaakt (een dergelijke aantasting wordt gedefinieerd in de voorafgaande titel van Boek 2).		- si les violences ou les menaces ont causé une atteinte à l'intégrité de troisième degré (une telle atteinte est définie dans le titre préliminaire du Livre 2).
Tot slot wordt in een straf van niveau 6 voorzien wanneer de diefstal met geweld of bedreiging, de afpersing en de poging om die misdrijven te plegen, werd gepleegd onder één van de volgende verzwarende omstandigheden:		Enfin, une peine de niveau 6 est prévue lorsque le vol avec violences ou menaces et l'extorsion ou la tentative de commettre ces infractions a été commis avec l'une des circonstances suivantes :
- indien de persoon aan foltering werd onderworpen ²³ (de straf van niveau 6 is van toepassing ongeacht de andere omstandigheden waarmee de diefstal met geweld of afpersing gepaard gaat);		- si la personne a été soumise à la torture ²⁴ (la peine de niveau 6 est applicable quelles que soient les autres circonstances qui accompagnent le vol avec violence ou l'extorsion) ;
- indien het geweld of de bedreiging de dood tot gevolg heeft, zonder dat het misdrijf werd gepleegd met het oogmerk om te doden.		- si les violences ou les menaces exercées ont causé la mort sans intention de la donner.
Indien deze verzwarende bestanddelen aanwezig zijn, wordt de poging tot diefstal gelijkgesteld aan het voltooide misdrijf, zoals		En présence de tels éléments aggravants, la tentative de vol est assimilée à l'infraction consommée comme c'est déjà prévu

²¹ Het begrip wapen stemt overeen met de in artikel 79, 24°, gegeven definitie

²² La notion d'arme correspond à la définition donnée à l'article 79, 24°.

²³ Voor de definitie van de foltering wordt verwezen naar de definitie van dat begrip opgenomen in de voorafgaande titel van Boek 2.

²⁴ Pour la définition de la torture, il est renvoyé à la définition de cette notion reprise dans le titre préliminaire du Livre 2.

thans reeds is bepaald in het huidige artikel 476 van het Strafwetboek.		actuellement par l'article 476 actuel du Code pénal.
In al die gevallen kan de rechter eveneens een geldboete uitspreken als bijkomende straf (art. 53, § 1, tweede lid, Boek 1, van dit wetboek).		Dans tous ces cas, le juge peut prononcer également une peine d'amende à titre de peine accessoire (art. 53, § 1 ^{er} , alinéa 2, du Livre 1 ^{er} , du présent Code).
Er moet worden opgemerkt dat de doodslag gepleegd om de diefstal of de afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, voortaan wordt behandeld bij de misdrijven tegen de personen (misdrijven tegen het leven).		Il convient de noter ici que le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion, soit pour en assurer l'impunité, est traité dorénavant dans les infractions contre les personnes (infractions attentatoires à la vie).
<i>Onderafdeling 4. Diefstal en afpersing van kernmateriaal</i>		<i>Sous-section 4. Le vol et l'extorsion de matières nucléaires</i>
Zoals thans reeds het geval is in het Strafwetboek (Titel IX, Hoofdstuk 1, Afdeling 2bis) maken de diefstal en de afpersing van kernmateriaal het voorwerp uit van bijzondere bepalingen wegens het feit dat aan kernmateriaal en radioactief materiaal bijzondere aandacht moet worden besteed voornamelijk wegens het gevaar dat zij kunnen vormen ²⁵ en de internationale verplichtingen die België is aangegaan naar aanleiding van de ratificatie van internationale instrumenten ²⁶ . De artikelen 477 tot 477sexies zijn zo voortgekomen uit de artikelen 7 en 8 van het Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal ²⁷ .		Comme c'est déjà le cas actuellement dans le Code pénal (section 2bis du Chapitre 1 ^{er} du titre IX), le vol et l'extorsion de matières nucléaires font l'objet de dispositions particulières: les matières nucléaires et radioactives doivent faire l'objet d'une attention particulière en raison principalement des dangers qu'elles sont susceptibles de présenter ²⁸ et des obligations internationales contractées par la Belgique à la suite de la ratification d'instruments internationaux ²⁹ . Les articles 477 à 477sexies sont ainsi issus des articles 7 et 8 de la Convention sur la protection physique des matières nucléaires ³⁰ .
De auteurs van het ontwerp willen hier een parallel trekken tussen de bepalingen die van toepassing zijn op de diefstallen en afpersingen van gemeen recht en degene die van toepassing zijn op de diefstallen en afpersingen van kernmateriaal, met het verschil dat de straffen voor de tweede categorie zwaarder zijn. Krachtens artikel 53,		Les auteurs du projet entendent faire ici le parallélisme entre les dispositions applicables aux vols et extorsions de droit commun et celles applicables aux vols et extorsions de matières nucléaires, à la différence près que les peines se trouvent aggravées pour la seconde catégorie. En application de l'article 53, § 1 ^{er} , alinéa 2, du

²⁵ Er wordt dan ook in strengere straffen voorzien.

²⁶ M. DE RUE, "Les vols et extorsions de matières nucléaires ainsi que la protection physique des matières nucléaires et autres matières radioactives", in X (ed.), *Les infractions – Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 190.

²⁷ Ibidem, blz. 191.

²⁸ Des peines plus sévères sont dès lors prévues.

²⁹ M. DE RUE, « Les vols et extorsions de matières nucléaires ainsi que la protection physique des matières nucléaires et autres matières radioactives », in *Les infractions – Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p.190.

³⁰ Ibidem, p. 191.

<p>§ 1, tweede lid, van Boek 1 van dit wetboek kan eveneens een geldboete worden opgelegd als bijkomende straf.</p> <p>Ten gevolge van het advies van de Raad van State (nr. 90) wordt er hier aan herinnerd dat de vraag naar de extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische rechter vooreerst een vraag is van procedurerecht die behandeld moet worden in het kader van de regels van de strafprocedure.</p>	<p>Livre 1er, du présent Code, une amende comme peine accessoire peut également être infligée.</p> <p>Comme suite à la remarque du Conseil d'Etat (n° 90), il est rappelé ici que la question de la compétence extra-territoriale du juge belge est avant tout une question de droit procédural qui doit être traitée dans le cadre des règles de procédure pénale.</p>
<p>De verschillende definities in verband met radioactief materiaal en kernmateriaal van artikel 487bis van het huidige Strafwetboek werden opgenomen in de definities van de voorafgaande titel van Boek 2, aangezien zij niet alleen op de diefstallen en afpersingen van toepassing zijn, maar ook op de dreiging van een aanslag met kernmateriaal en op de misdrijven in verband met de externe beveiliging van kernmateriaal. Aangezien die definities technische bijzonderheden bevatten en in de praktijk niet tot problemen blijken te hebben geleid, wordt voorgesteld om ze als dusdanig over te nemen.</p>	<p>Les différentes définitions en relation aux matières nucléaires et radioactives figurant à l'article 487bis du Code pénal actuel ont été incorporées dans les définitions figurant dans le titre préliminaire du Livre 2 étant donné qu'elles s'appliquent non seulement aux vols et extorsions de matières nucléaires mais aussi à la menace d'attentat nucléaire et aux infractions en relation avec la protection physique des matières nucléaires. Comme ces définitions contiennent des spécificités techniques et ne paraissent pas avoir suscité des difficultés dans la pratique, il est proposé de les reprendre telles quelles.</p>
<p>Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging (artikel 436)</p>	<p>Le vol de matières nucléaires commis sans violences ni menaces (article 436)</p>
<p>Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging wordt bestraft met een straf van niveau 3. Het gaat dan ook om een onmiddellijk hoger strafniveau dan hetgeen voorzien is voor de diefstal van andere zaken. Het is daarenboven de huidige strafmaat waarin is voorzien na correctionalisering. Zoals voor de gemeenrechtelijke diefstal kan de rechter bovendien een geldboete uitspreken als bijkomende straf krachtens artikel 53, § 1, tweede lid, Boek 1, van dit wetboek.</p>	<p>Le vol de matières nucléaires commis sans violences ni menaces est puni d'une peine de niveau 3. Il s'agit donc d'un niveau de peine immédiatement supérieur à celui prévu pour le vol d'autres choses. C'est aussi le taux de peine actuellement prévu après correctionnalisation. Comme pour le vol de droit commun, le juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de peine accessoire en application de l'article 53, § 1er, alinéa 2, du Livre premier, du présent Code.</p>
<p>Verzwaarde diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging (artikel 437)</p>	<p>Le vol de matières nucléaires commis sans violence ou menaces aggravé (article 437)</p>
<p>Zoals voor de gemeenrechtelijke diefstal zonder geweld of bedreiging is in een strafverzwaring voorzien indien:</p>	<p>Comme pour le vol sans violences ou menaces de droit commun, une aggravation de peine est prévue :</p>
<p>1° de dader een niet voor het publiek toegankelijke plaats is binnengedrongen om</p>	<p>1° si l'auteur s'est introduit dans un lieu non accessible au public pour commettre le vol</p>

de diefstal te plegen, terwijl hij moest vermoeden dat zich daar een of meer personen bevonden (dit verzwarend bestanddeel vervangt de verzwarende omstandigheid van braak);	alors qu'il a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes (cet élément aggravant se substitue à la circonstance aggravante d'effraction) ;
2° de daders of een van hen een valse identiteit of hoedanigheid hebben aangenomen of een vals bevel van het openbaar gezag hebben ingeroepen.	2° si les auteurs ou l'un d'eux ont adopté une fausse identité ou une fausse qualité, ou ont allégué un faux ordre de l'autorité publique.
De omstandigheid dat de diefstal werd gepleegd jegens een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand wordt hier echter niet behouden, aangezien het weinig waarschijnlijk is dat kernmateriaal wordt geplaatst onder de hoede van minderjarigen of personen in een kwetsbare toestand.	En revanche, la circonstance que le vol a été commis envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité n'est pas retenue ici dès lors qu'il est peu probable que des matières nucléaires soient placées sous la garde de mineurs ou de personnes en situation de vulnérabilité.
Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en afpersing van kernmateriaal (artikel 438)	Le vol commis avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires (article 438)
De diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en de afpersing van kernmateriaal worden bestraft met een straf van niveau 4 (in plaats van 3 voor de afpersingen en diefstallen van gemeen recht).	Le vol de matières nucléaires commis avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires sont punis d'une peine de niveau 4 (au lieu de 3 pour les extorsions et vols communs).
Verzwaarde diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en verzwaarde afpersing van kernmateriaal (artikel 439)	Le vol avec violences ou menaces et l'extorsion de matières nucléaires aggravés (article 439)
Deze bepaling behoudt dezelfde verzwarende bestanddelen ³¹ als degene waarin is voorzien voor de gemeenrechtelijke diefstallen en afpersing van zaken. De behouden verzwaarde straffen gaan tot niveau 6 om de huidige maximale strafmaat na correctionalisering niet te overschrijden.	Cette disposition retient les mêmes éléments aggravants ³² que ceux prévus pour les vols et extorsion de choses communes. Les peines aggravées retenues s'élèvent jusqu'au niveau 6 afin de ne pas excéder le taux maximum actuel de la peine après correctionnalisation.
Er moet worden opgemerkt dat de doodslag gepleegd om de diefstal of de afpersing te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren, voortaan wordt	Il convient de rappeler ici que le meurtre commis pour faciliter le vol ou l'extorsion, soit pour en assurer l'impunité, est traité dorénavant dans les infractions contre les personnes (infractions attentatoires à la vie).

³¹ Met uitzondering van de omstandigheid waarbij de diefstal werd gepleegd ten nadele van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand.

³² A l'exception de la circonstance que le vol a été commis envers un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité.

behandeld bij de misdrijven tegen de personen (misdrijven tegen het leven).		
<i>Onderafdeling 5. Gemeenschappelijke bepalingen</i>		<i>Sous-section 5. Dispositions communes</i>
Verzwarende omstandigheden van diefstal en afpersing (artikel 440)		Les circonstances aggravantes du vol et de l'extorsion (article 440)
Zoals hierboven vermeld worden de verzwarende omstandigheden die diefstal en afpersing kunnen verzwaren, maar niet zijn behouden als verzwarende bestanddelen, hier opgenomen als omstandigheden waarmee de rechter rekening moet houden bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan.		Comme indiqué ci-dessus, les circonstances aggravantes pouvant grever les vols et les extorsions qui ne sont pas retenues comme éléments aggravants sont reprises ici comme circonstances que le juge prend en compte lors du choix de la peine ou de la mesure et du taux de celle-ci
Het gaat om de volgende omstandigheden:		Il s'agit des circonstances suivantes :
- het misdrijf werd gepleegd ten nadele van de werkgever van de dader;		- l'infraction a été commis par l'auteur envers son employeur ;
- het misdrijf werd gepleegd door een persoon met een openbare functie in het kader van de uitoefening van deze functie;		- l'infraction a été commise par un fonctionnaire public dans le cadre de l'exercice de ses fonctions;
- de dader een voertuig of enig ander al dan niet met een motor aangedreven tuig heeft gebruikt, om het misdrijf te vergemakkelijken of zijn vlucht te verzekeren.		- si l'auteur a utilisé un véhicule ou tout autre engin motorisé ou non pour faciliter l'infraction ou pour assurer sa fuite.
- het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer ;		- l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire ;
Met het oog op vereenvoudiging wordt afgezien van de verzwarende omstandigheid dat de diefstal werd gepleegd door middel van braak, inklimming of valse sleutels ³³ en wordt die voor de diefstal zonder geweld of bedreiging vervangen door het verzwarende bestanddeel dat bestaat uit de		Dans un souci de simplification, la circonstance aggravante que le vol a été commis à l'aide d'effraction, d'escalade ou de fausses clés ³⁴ est abandonnée et remplacée, pour le vol sans violences ou menaces, par l'élément aggravant consistant à s'introduire dans un lieu privé habité (cf. ci-dessus).

³³ Van de strafbaarstelling van vervalsen of namaken van sleutels in artikel 488 van het Strafwetboek wordt afgezien aangezien degene die, met kennis van zaken, hulp biedt bij een diefstal, wordt beschouwd als deelnemer aan die diefstal.

³⁴ L'incrimination de falsification ou d'altération de clé figurant à l'article 488 du Code pénal est abandonnée dès lors que celui qui, en connaissance de cause, fournit une aide au vol doit être considéré comme participant à ce vol.

binnendringing in een private bewoonde ruimte (cf. <i>supra</i>).		
Afdeling 2. Bedrog		Section 2. Les fraudes
Deze afdeling beoogt de verschillende vormen van bedrog te hernemen die gericht zijn op de toe-eigening van andermans goederen of waarden. Deze strafbaarstellingen vormen het hoofdstuk II van de huidige Titel IX van het Strafwetboek (artikelen 489 tot 504 <i>quater</i>).		Cette section entend reprendre les différentes formes de fraude visant l'appropriation de biens ou de valeurs appartenant à autrui. Ces incriminations forment le chapitre II du Titre IX actuel du Code pénal (articles 489 à 504 <i>quater</i>).
De huidige strafbaarstellingen van verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd (art. 495 Strafwetboek) en van de vernietiging van een stuk waarvan de overlegging in rechte bij een vonnis wordt bevolen (art. 495 <i>bis</i> Strafwetboek) zullen behandeld worden in het hoofdstuk gewijd aan de misdrijven tegen de rechtsbedeling. Hetzelfde geldt voor de vernietiging of verduistering van een in beslag genomen voorwerp en van het niet naleven van de rechterlijke beslissingen (art. 507 en 507 <i>bis</i> Sw.)		Les incriminations actuelles de détournement d'une pièce produite en justice (art. 495 C. pén.) et de destruction d'un document dont la production en justice a été ordonnée (art. 495 <i>bis</i> C. pén.) seront traitées dans le Chapitre consacré aux infractions contre l'administration de la justice. Il en va de même de la destruction ou de détournement d'objet saisis et de non-respect de décisions de justice (art. 507 et 507 <i>bis</i> C. pén.)
Onderafdeling 1. Misbruik van vertrouwen of andermans kwetsbare toestand		Sous-section 1ère. Les abus de la confiance ou de la vulnérabilité d'autrui
Misbruik van vertrouwen (artikel 442)		L'abus de confiance (article 442)
De voorgestelde bepaling herneemt de huidige definitie van het misbruik van vertrouwen maar beperkt zich tot het geven van een algemene definitie van het voorwerp van het misdrijf in plaats van de huidige opsomming.		La disposition en projet reprend la définition actuelle de l'abus de confiance mais en se bornant à donner une définition générique de l'objet de l'infraction en lieu et place de l'énumération actuelle.
Het misbruik van vertrouwen is een misdrijf tegen de eigendom van anderen dat erin bestaat dat de dader een goed dat hem werd overhandigd op voorwaarde het terug te geven of het voor een bepaald doel te		L'abus de confiance est une infraction contre la propriété d'autrui qui consiste pour son auteur à détourner ou dissiper frauduleusement un bien qui lui a été remis

gebruiken, bedrieglijk verduistert of verspilt ³⁵ .	à la condition de le rendre ou d'en faire un usage déterminé ³⁶ .
Het misdrijf van misbruik van vertrouwen vereist met name een overdracht van het precare bezit van het voorwerp aan de dader door de eigenaar of door een derde die voor diens rekening handelt ³⁷ . Het misbruik van vertrouwen onderscheidt zich van diefstal door het feit dat het een <i>vrijwillige overdracht</i> inhoudt van het precare bezit van een voorwerp bedoeld in artikel 491 van het Strafwetboek aan de dader door of in naam van zijn eigenaar, alsook de intentie van de dader om zich het voorwerp dat hem werd toevertrouwd toe te eigenen of het te onttrekken aan de eigenaar en er in die hoedanigheid over te beschikken ³⁸ .	Le délit d'abus de confiance requiert, notamment, une remise translatrice de la possession précaire de l'objet à l'auteur par son propriétaire ou par un tiers agissant pour son compte ³⁹ . L'abus de confiance se distingue du vol en ce qu'il implique un transfert <i>volontaire</i> de la possession précaire d'un objet visé à l'article 491 du Code pénal à l'auteur par ou au nom de son propriétaire, ainsi que l'intention de l'auteur de s'approprier la chose lui ayant été confiée ou de la soustraire au propriétaire et d'en disposer ainsi en cette qualité ⁴⁰ .
De voorwerpen waarop het misbruik van vertrouwen betrekking kan hebben worden momenteel limitatief opgesomd in artikel 491 van het Strafwetboek ("goederen, gelden, koopwaren, biljetten, kwijtingen, geschriften van om het even welke aard, die een verbintenis of een schuldbevrijding inhouden"). Deze lijst is zeer uitgebreid en beoogt in werkelijkheid elk roerend goed met economische waarde ⁴¹ . Tot op heden werd aangenomen dat enkel materiële roerende goederen het voorwerp konden uitmaken van een misbruik van vertrouwen ⁴² . Het ontwerp stelt voor om de evolutie van de	Les objets sur lesquels peut porter l'abus de confiance sont énumérés à l'heure actuelle de façon limitative à l'article 491 du Code pénal (« des effets, deniers, marchandises, billets, quittances, écrits de toute nature contenant ou opérant obligation ou décharge »). Cette liste est fort large et vise en réalité tout bien meuble présentant une valeur économique ⁴³ . Jusqu'à présent, on considérait que seuls des biens mobiliers corporels pouvaient faire l'objet d'un abus de confiance ⁴⁴ ; le projet propose de prendre en compte l'évolution des réalités économiques et technologiques qui voient

³⁵ H.-D. BOSLY en D. DILLENBOURG, "L'abus de confiance", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENNEER (eds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 248.

³⁶ H.-D. BOSLY et D. DILLENBOURG, « L'abus de confiance », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENNEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 248.

³⁷ Cass. 9 februari 2015.

³⁸ Cass. 3 juni 2014, AR P.13.0283.N, *Pas.* 2014, nr. 397.

³⁹ Cass., 9 février 2015.

⁴⁰ Cass., 3 juin 2014, RG P.13.0283.N, *Pas.*, 2014, n° 397.

⁴¹ Volgens het Hof van Cassatie heeft het misbruik van vertrouwen betrekking op de roerende zaken die een koopwaar of een vermogenswaarde uitmaken (Cass. 29 november 2000, AR P.00.1098.F)

⁴² A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 793; H.-D. BOSLY en D. DILLENBOURG, "L'abus de confiance", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENNEER (eds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 252-253; zie ook Cass. 9 december 2009, AR P.09.1304.F, *Pas.* 2009, nr. 732 en de conclusies van het openbaar ministerie voor het Hof; Cass. 31 mei 2006, AR P.06.0238.F, *Pas.* 2006, nr. 299).

⁴³ Suivant la Cour de cassation, l'abus de confiance porte sur des choses mobilières qui constituent une marchandise ou ont une valeur patrimoniale (Cass., 29 novembre 2000, RG P.00.1098.F)

⁴⁴ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 793; H.-D. BOSLY et D. DILLENBOURG, « L'abus de confiance », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENNEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, pp. 252-253; voy. aussi Cass., 9 décembre 2009, RG P.09.1304.F, *Pas.*, 2009, n° 732 et les conclusions du ministère public avant Cass., 31 mai 2006, RG P.06.0238.F, *Pas.*, 2006, n° 299).

<p>economische en technologische realiteit waarin meer en meer gedematerialiseerde en gedigitaliseerde waarden of goederen voorkomen in overweging te nemen door zowel de materiële als de immateriële roerende goederen op te nemen als voorwerp van het misbruik van vertrouwen. Er wordt daarom voorgesteld om de lijst met roerende goederen te vervangen door een algemene benaming “roerend goed met een economische waarde”, waarbij het dus niet uitmaakt of het roerend goed materieel of immaterieel is.</p>	<p>de plus en plus de valeurs ou biens dématérialisés et numérisés en incluant dans l’objet de l’abus de confiance tant les biens meubles corporels qu’incorporels. Dès lors, il est proposé de remplacer la liste des biens meubles par une dénomination générique « bien mobilier ayant une valeur économique », peu importe donc que le bien meuble soit corporel ou incorporel.</p>
<p>De in de artikelen 448 tot en met 450 van het Strafwetboek bedoelde strafbare feiten betreffende bedriegerij omtrent de waarde van de munt, Bedriegerij omtrent het verkochte goed en bedriegerij omtrent de huur van werk vallen ook onder deze bepaling.</p>	<p>Les infractions prévues aux articles 448 à 450 du Code pénal portant sur la tromperie sur la valeur de la monnaie, la tromperie sur le bien vendu et la tromperie dans le louage d’ouvrage rentrent également dans le champ d’application de cette disposition.</p>
<p>Het moreel bestanddeel van het misdrijf van misbruik van vertrouwen bestaat in de bedoeling van de dader om zich met bedrieglijk opzet de hem toevertrouwde zaak toe te eigenen of ze aan de eigenaar te onttrekken en er aldus als eigenaar over te beschikken ⁴⁵.</p>	<p>L’élément moral du délit d’abus de confiance consiste en l’intention de l’auteur de s’approprier de façon frauduleuse la chose remise ou d’en dépouiller celui à qui elle appartient et, dès lors, d’en disposer en tant que propriétaire⁴⁶.</p>
<p>Misbruik van goederen van een privaatrechtelijke rechtspersoon (artikel 443)</p>	<p>L’abus de biens sociaux (article 443)</p>
<p>De strafbaarstelling van misbruik van goederen van een privaatrechtelijke rechtspersoon werd in ons recht geïntroduceerd door artikel 142 van de faillissementswet van 8 augustus 1997. Hiermee wou de wetgever de bestuurder van een rechtspersoon straffen die met bedrieglijk opzet de vennootschapsgoederen of het krediet van de rechtspersoon niet gebruikt in het belang van deze laatste maar in zijn eigen belang en op die manier nadeel</p>	<p>L’incrimination d’abus de biens sociaux a été introduite dans notre droit par l’article 142 la loi du 8 août 1997 sur les faillites. Ce faisant, le législateur a voulu punir pénalement le dirigeant d’une personne morale qui, frauduleusement, emploie des biens sociaux ou le crédit de la personne morale non dans l’intérêt de celle-ci, mais dans son propre intérêt et porte ainsi préjudice aux intérêts patrimoniaux de</p>

⁴⁵ Zie Cass., 06 september 1995, AR P.95.0379.F, Pas., 1995, I, n° 367 ; Cass., 25 juni 2008, AR P.07.1873.F, Pas., 2008, n° 396 ; Cass., 22 september 2015, AR P.15.0143.N, Pas., 2015, n° 542.

⁴⁶ Voy. Cass., 6 septembre 1995, RG P.95.0379.F, Pas., 1995, I, n° 367 ; Cass., 25 juin 2008, RG P.07.1873.F, Pas., 2008, n° 396 ; Cass., 22 septembre 2015, RG P.15.0143.N, Pas., 2015, n° 542.

<p>berokkent aan de vermogensbelangen van deze rechtspersoon en van die van zijn schuldeisers en vennoten ⁴⁷.</p>	<p>cette personne morale et de ses créanciers et associés⁴⁸.</p>
<p>Aangezien het gaat om een relatief recente strafbaarstelling, wordt voorgesteld om de huidige definitie van het misdrijf over te nemen met het oog op het behoud van de verworvenheden uit de rechtspraak en rechtsleer betreffende de draagwijdte en de interpretatie van deze strafbaarstelling.</p> <p>Het expertisenetwerk van het College van procureurs-generaal heeft voorgesteld om de bewoording “op betekenisvolle wijze” te schrappen met de motivering dat deze vereiste van benadeling van de vermogensbelangen van de rechtspersoon en van die van zijn schuldeisers vaag en sterk afhankelijk is van de subjectieve beoordeling van de individuele rechter. De Commissie tot hervorming van het strafrecht is evenwel van oordeel geen gevolg te moeten geven aan het voornoemde voorstel, aangezien de actieradius van het strafrecht moet worden voorbehouden aan deze gedragingen die een strafrechtelijke sanctie vereisen; het zou buitensporig zijn om elk nadelig gebruik strafrechtelijk te handhaven ongeacht de impact op het vermogen van de rechtspersoon (zo zou de bestuurder in feite of in rechte die voor privédoeleinden in het bedrijf documenten kopieert of afdrukt onder de ruimere strafbaarstelling kunnen ressorteren).</p> <p>In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 92) en om elke ongerechtvaardigde discriminatie te vermijden, wordt voorgesteld het toepassingsgebied van de strafbaarstelling uit te breiden tot alle privaatrechtelijke rechtspersonen, hierin begrepen en de vzw's en de internationale stichtingen.</p>	<p>Comme il s'agit d'une incrimination relativement récente, il est proposé de reprendre la définition actuelle de l'infraction afin de conserver les acquis jurisprudentiels et doctrinaux sur la portée et l'interprétation de cette incrimination.</p> <p>Le réseau d'expertise du collège des procureurs généraux a émis la suggestion de supprimer dans la disposition le mot « significativement » au motif que cette exigence d'atteinte préjudiciable significative au patrimoine ou aux intérêts des créanciers est floue et fort dépendante de l'appréciation subjective de chaque juge. La Commission de réforme du droit pénal estime toutefois qu'il n'y a pas lieu de donner suite à cette suggestion car le champ d'application du droit pénal doit être réservé aux comportements qui méritent une sanction pénale ; il serait excessif de criminaliser tout usage préjudiciable quel que soit son impact sur le patrimoine de la personne morale (ainsi, le dirigeant de fait ou de droit qui, à des fins privées, ferait des copies ou imprimerait des documents au sein de l'entreprise pourrait tomber sous une telle incrimination plus large).</p> <p>A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 92) et afin d'éviter toute discrimination injustifiée, il est proposé d'étendre le champ d'application de l'incrimination à toutes les personnes morales de droit privé, en ce compris les asbl et les fondations internationales.</p>
<p>Zoals dit nu al het geval is, wordt het misbruik van vennootschapsgoederen bestraft met dezelfde straf als het misbruik van vertrouwen. Zoals dit nu al het geval is, kan</p>	<p>Comme c'est déjà le cas à l'heure actuelle, l'abus de biens sociaux est puni de la même peine principale que l'abus de confiance. Comme c'est déjà le cas actuellement, le</p>

⁴⁷ H.-D. BOSLY et D. DILLENBOURG, “L'abus de biens sociaux”, in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens De misdrijven tegen de goederen*, Brussel, Larcier, 2016, p. 274

^v(s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 274

de rechter onder meer een boete uitspreken bij wijze van bijkomende straf maar het maximumbedrag van de boete is lager wegens de limieten vastgelegd door artikel 53, § 1, tweede lid, van het nieuwe Boek 1. Dit gezegd zijnde, zal de beschuldigde ook kunnen veroordeeld worden tot een geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel voorzien door artikel 55 van het nieuwe Boek 1.	juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de peine accessoire mais le montant maximum de l'amende est plus réduit en raison des limites fixées par l'article 53, § 1 ^{er} , al. 2, du nouveau Livre 1er. Ceci étant, le condamné pourra également être condamné à la peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou obtenu de l'infraction prévue par l'article 55 du nouveau Livre 1er.
Misbruik van andermans kwetsbare toestand om een nadelige akte te doen tekenen (artikel 444)	L'abus de l'état de vulnérabilité en vue de faire souscrire un acte préjudiciable (article 444)
Deze strafbaarstelling is erop gericht om de personen te beschermen die bijzonder kwetsbaar zijn (minderjarigen en personen in een kwetsbare toestand zoals bepaald in artikel 79, 1°-2°) tegen handelingen van personen met slechte bedoelingen die hun kwetsbaarheid willen misbruiken door hen verbintenissen of schuldbevrijdingen te laten tekenen die nadelig voor hen zijn. Artikel 493 van het Strafwetboek werd laatst gewijzigd door de wet van 26 november 2011 tot wijziging en vervollediging van het Strafwetboek met het oog op het bestraffen van het misbruik van de kwetsbare situatie van personen en om de strafrechtelijke bescherming van kwetsbare personen tegen misbruik uit te breiden. Deze strafbaarstelling is dus gerelateerd aan de meer algemene strafbaarstelling van het misbruik van de zwakke toestand van personen.	Cette incrimination vise à protéger les personnes particulièrement vulnérables (mineurs d'âge et personnes en situation de vulnérabilité telles que définies dans l'article 79, 1°-2°) de manœuvres de personnes mal intentionnées visant à abuser de leur état de vulnérabilité pour leur faire souscrire des engagements ou des décharges qui leur sont préjudiciables. L'article 493 du Code pénal a été modifié dernièrement par la loi du 26 novembre 2011 modifiant et complétant le Code pénal en vue d'incriminer l'abus de la situation de faiblesse des personnes et d'étendre la protection pénale des personnes vulnérables contre la maltraitance. Cette incrimination est à mettre ainsi en relation avec l'incrimination plus générale d'abus de la situation de faiblesse de personnes.
Het voorontwerp neemt de formulering van de strafbaarstelling over vermeld in artikel 493 van het huidige Strafwetboek door het invoeren van een algemene term "elke vorm van juridische verbintenis of schuldbevrijding" in plaats van de huidige opsomming. Deze term omvat dus de huidige begrippen van "verbintenissen, kwijtingen, schuldbevrijdingen, handelspapieren of enig ander verbindend papier".	L'avant-projet reprend la formulation de l'incrimination figurant à l'article 493 du Code pénal actuel en adoptant un terme générique « toute forme d'engagement juridique ou de décharge » en lieu et place de l'énumération actuelle. Ce terme recouvre donc les notions actuelles d'« obligations, quittances, décharges, effets de commerce ou tous autres effets obligatoires ».
Het misbruik van de kwetsbaarheid met het oog op het doen tekenen van een nadelige akte wordt bestraft met een straf van niveau 3. Zoals dit momenteel al het geval is, kan de rechter onder meer een boete uitspreken als	L'abus de l'état de vulnérabilité en vue de faire souscrire un acte préjudiciable est puni d'une peine de niveau 3. Comme c'est déjà le cas actuellement, le juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de

bijkomende straf (art. 53, § 1, tweede lid, van het nieuwe Boek 1).		peine accessoire (art. 53, § 1 ^{er} , al. 2, du nouveau Livre 1er).
Woeker (artikel 445)		L'usure (article 445)
Woeker bestaat hoofdzakelijk in het feit van een onrechtmatige winst te halen uit het lenen van geld, door misbruik te maken van de situatie van de ontlener, hetzij door misbruik van zijn zwakheden, hartstochten, behoeften of onwetendheid. ⁴⁹		L'usure consiste essentiellement dans le fait de retirer un profit illicite d'un prêt d'argent, en abusant de la situation de l'emprunteur, que ce soit par abus de ses faiblesses, de ses passions, de ses besoins ou de son ignorance ⁵⁰ .
Teneinde de strafrechtelijke interventie te beperken tot het strikt noodzakelijke en rekening te houden met de economische realiteit, wordt voorgesteld om de strafbaarstelling te beperken tot situaties waarin een belang of andere voordelen <i>manifest bovenmatig</i> bedongen zijn. De andere situaties zullen geregeld kunnen worden en de misbruiken bestraft door niet-strafrechtelijke bepalingen van het economisch recht en het recht van bescherming van de consument.		Dans le souci de restreindre l'intervention pénale au strict nécessaire et de prendre en compte les réalités économiques, il est proposé de limiter l'incrimination aux situations où un intérêt ou d'autres avantages <i>manifestement</i> excessifs sont stipulés. Les autres situations pourront être régulées et les abus, sanctionnés par des dispositions non pénales de droit économique et de protection du consommateur.
Momenteel is woeker drijven een gewoontemisdrijf dat een herhaling van de strafbare feiten impliceert. Dit kan moeilijkheden opleveren in het kader van de bewijswaardering. Sommigen zijn in dit verband van oordeel dat drie feiten van woeker volstaan, anderen twee. ⁵¹ Wanneer een benadeelde klacht indient, is het voor hem bovendien niet altijd gemakkelijk om vast te stellen dat hij niet het enige slachtoffer is. Aangezien de strafbaarstelling vooral de meer kwetsbare ontlener wil beschermen tegen onrechtmatige handelingen, is er geen reden om het bewijs af te wachten van een veelheid aan feiten om de interventie van de handhavingsinstanties te rechtvaardigen. Daarom wordt voorgesteld om de vereiste van het bewijs van het gebruikelijke karakter van het misbruik te verlaten.		Actuellement, l'usure est un délit d'habitude qui implique donc une répétition des faits incriminés. Ceci peut poser des difficultés en termes d'appréciation et de preuve. Certains considèrent à cet égard que trois faits d'usure suffisent, d'autres deux ⁵² . Par ailleurs, lorsqu'un seul préjudicié porte plainte, il n'est pas toujours aisé pour lui d'établir qu'il n'est pas la seule victime. Si l'incrimination entend protéger avant tout l'emprunteur plus vulnérable d'agissements abusifs, il n'y a pas de raison d'attendre la preuve d'une multiplicité de faits pour justifier l'intervention des autorités répressives. C'est pourquoi il est proposé d'abandonner l'exigence de la preuve du caractère habituel de l'abus.

⁴⁹ J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 410.

⁵⁰ J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 410.

⁵¹ Zie J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 413.

⁵² Voy. J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 413.

In overeenstemming met de straf die opgelegd wordt voor het misbruik van de zwakke toestand van een persoon (art. 283), wordt woeker bestraft met een straf van niveau 2.		Par parallélisme à la peine applicable à l'abus de la situation de faiblesse d'une personne (art. 283), l'usure est punie d'une peine de niveau 2.
<i>Onderafdeling 2. Oplichting en bedriegerij</i>		<i>Sous-section 2. L'escroquerie et les tromperies</i>
Oplichting (artikel 446)		L'escroquerie (article 446)
De oplichting is het zich doen afgeven of leveren van een van de zaken bedoeld in artikel 496 van het Strafwetboek, hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden, hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen met het oogmerk zich een zaak toe te eigenen die toebehoort aan een ander. ⁵³ Het misdrijf van oplichting bestaat uit drie constitutieve bestanddelen: het oogmerk om zich op bedrieglijke wijze een goed dat toebehoort aan een ander toe te eigenen, het gebruik van bedrieglijke middelen voor dit doel, gevolgd door de overdracht of levering van het goed dat de benadeelde persoon niet zou hebben overgedragen of geleverd zonder gebruik van bedrieglijke middelen ⁵⁴ .		L'escroquerie consiste à se faire remettre ou délivrer une des choses visées à l'article 496 du Code pénal, soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manœuvres frauduleuses, dans le but de s'approprier une chose appartenant à autrui ⁵⁵ L'infraction d'escroquerie comporte trois éléments constitutifs : le but de s'approprier frauduleusement un bien appartenant à autrui, l'emploi de moyen frauduleux à cette fin, suivis de la remise ou la livraison du bien que la personne lésée n'aurait pas remise ou délivrée sans l'usage des moyens frauduleux ⁵⁶ .
De nieuwe bepaling voorziet erin om de definitie van oplichting over te nemen zoals vermeld in artikel 496 van het huidige Strafwetboek maar waarbij ze in overeenstemming wordt gebracht met deze van informaticabedrog (zie <i>infra</i>) en met de vereenvoudiging van het nagestreefde doel door het gebruik van bedrieglijke middelen. Volgens het Hof van Cassatie moeten de constitutieve bedrieglijke handelingen van het misdrijf van oplichting gebruikt zijn met het doel om misbruik te maken van		La nouvelle disposition entend reprendre la définition de l'escroquerie telle qu'elle figure à l'article 496 du Code pénal actuel mais en l'uniformisant avec celle de la fraude informatique (cf. ci-dessous) et en simplifiant l'objectif poursuivi par l'emploi des moyens frauduleux. Suivant la Cour de cassation, les manœuvres frauduleuses constitutives du délit d'escroquerie doivent avoir été employées dans le but de surprendre la confiance d'une autre personne ⁵⁹ . Dès lors, les termes « pour

⁵³ Cass. 4 december 2012, AR P.12.0781.N, *Pas.* 2012, nr. 660, *T. Strafr.* 2013, 189; Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1526.N, *Pas.* 2015, nr. 123.

⁵⁴ Cass. 20 november 2001, AR P.00.0548.N, *Pas.* 2001, nr. 631; A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 822.

⁵⁵ Cass., 4 décembre 2012, RGP.12.0781.N, *Pas.*, 2012, n° 660, *T. Strafr.*, 2013, p. 189 ; Cass., 17 février 2015, RG P.14.1526.N, *Pas.*, 2015, n° 123.

⁵⁶ Cass., 20 novembre 2001, RG P.00.0548.N, *Pas.*, 2001, n° 631 ; A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 822.

⁵⁹ Cass., 6 octobre 2010, RG P.1.0723.F, *Pas.*, 2010, n° 579.

<p>andermans vertrouwen⁵⁷. Daarom worden de termen "om het bestaan van valse ondernemingen, van een denkbeeldige macht of van een denkbeeldig krediet, om een goede afloop, een ongeval of enige andere hersenschimmige gebeurtenis te doen verwachten of te doen vrezen of om op andere wijze misbruik te maken van het vertrouwen of de lichtgelovigheid"⁵⁸ vervangen door de eenvoudigere formule "misbruik maken van andermans vertrouwen".</p> <p>Gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State in zijn advies (nr. 7), wordt voorgesteld om de hier de definities van oplichting en informaticabedrog met elkaar in overeenstemming te brengen. Bijgevolg zal er voor oplichting voortaan sprake zijn van "het met bedrieglijk opzet beogen te verwerven van een onrechtmatig economisch voordeel voor zichzelf of voor een ander, hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden, hetzij door listige kunstgrepen aan te wenden om andermans vertrouwen op slinkse wijze te winnen". De notie 'onrechtmatig economisch voordeel', dat wordt ontleend aan de definitie van informaticabedrog, omvat zowel lichamelijke als onlichamelijke goederen. De nieuwe definitie impliceert dat de overhandiging van een goed niet langer een constitutief bestanddeel van het misdrijf uitmaakt; het zal volstaan dat de dader beoogde een onrechtmatig economisch voordeel te verwerven door gebruik te maken van een van de in wet omschreven middelen.</p>	<p>persuader l'existence de fausses entreprises, d'un pouvoir ou d'un crédit imaginaire, pour faire naître l'espérance ou la crainte d'un succès, d'un accident ou de tout autre événement chimérique, ou pour abuser autrement de la confiance ou de la crédulité »⁶⁰ sont remplacés par la formule plus simple «pour surprendre la confiance d'autrui ».</p> <p>Faisant suite à la suggestion faite par le Conseil d'Etat dans son avis (n° 7), il est proposé ici d'uniformiser les définitions de l'escroquerie et de la fraude informatique : ainsi, pour l'escroquerie, il sera également question dorénavant de « chercher à se procurer, pour soi-même ou pour autrui, avec une intention frauduleuse, un avantage économique illégal, soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manœuvres frauduleuses pour surprendre la confiance d'autrui ». La notion d'avantage économique illégal empruntée à la définition de la fraude informatique couvre tant les biens corporels que les biens incorporels. La nouvelle définition implique que la remise d'un bien n'est plus une condition requise pour l'incrimination ; il suffira que l'auteur ait cherché à se procurer un avantage économique illégal en recourant à l'un des moyens décrits dans la loi.</p>
<p>De in de artikelen 448 tot en met 450 van het Strafwetboek bedoelde strafbare feiten betreffende bedriegerij omtrent de waarde van de munt, Bedriegerij omtrent het verkochte goed en bedriegerij omtrent de huur van werk vallen ook onder deze bepaling.</p>	<p>Les infractions prévues aux articles 448 à 450 du Code pénal portant sur la tromperie sur la valeur de la monnaie, la tromperie sur le bien vendu et la tromperie dans le louage d'ouvrage rentrent également dans le champ d'application de cette disposition.</p>

⁵⁷ Cass. 6 oktober 2010, ARP.1.0723.F, Pas. 2010, nr. 579.

⁵⁸ Deze lijst dient enkel als voorbeeld (A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 829).

⁶⁰ Cette liste n'est qu'exemplative (A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 829).

<p>Wat de toe te passen straf betreft, zijn de auteurs van het ontwerp van mening dat het feit dat de oplichting gepleegd werd ten koste van een persoon in een kwetsbare toestand (zoals bepaald in de voorlopige titel van Boek 2) een verzwarend bestanddeel moet vormen dat een straf van een hoger niveau rechtvaardigt. Een dergelijke oplichting wordt bestraft met een straf van niveau 4 (wat overeenkomt met de huidige strafmaat) terwijl een eenvoudige oplichting bestraft wordt met een straf van niveau 3.</p> <p>In geval van meerdaadse samenloop (bv. verschillende oplichtingen), zal de straf in toepassing van artikel 63, § 3, alinea 1 met één niveau kunnen worden verhoogd.</p>	<p>En ce qui concerne la peine applicable, les auteurs du projet estiment que le fait que l'escroquerie soit commise au préjudice d'une personne en situation de vulnérabilité (telle que définie dans le titre préliminaire du Livre II) doit constituer un élément aggravant justifiant une peine d'un niveau supérieur. Une telle escroquerie est punie d'une peine de niveau 4 (ce qui correspond au taux actuel) tandis que l'escroquerie simple est réprimée d'une peine de niveau 3.</p> <p>En cas de concours d'infractions constitué de plusieurs faits (par exemple, escroqueries multiples), la peine pourra être rehaussée d'un niveau en application de l'article 63, § 3, alinéa 1er.</p>
<p>Zoals dit momenteel al het geval is, kan de rechter onder meer een geldboete uitspreken als bijkomende straf maar het maximumbedrag van de geldboete is lager wegens de limieten bepaald door artikel 53, § 1, tweede lid, van het nieuwe Boek 1. Dit gezegd zijnde, zal de schuldige ook kunnen veroordeeld worden tot een geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel zoals bepaald door artikel 55 van het nieuwe Boek 1.</p>	<p>Comme c'est déjà le cas actuellement, le juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de peine accessoire mais le montant maximum de l'amende est plus réduit en raison des limites fixées par l'article 53, § 1er, al. 2, du nouveau Livre 1er. Ceci étant, le coupable pourra également être condamné à la peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou obtenu de l'infraction prévue par l'article 55 du nouveau Livre 1er.</p>
Verzwaarde oplichting (artikel 447)	L'escroquerie aggravée (article 447)
<p>Deze bepaling voorziet een verzwarend bestanddeel voor oplichting: wanneer ze gepleegd wordt ten nadele een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand, wordt oplichting bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>Cette disposition prévoit un élément aggravant pour l'escroquerie: lorsqu'elle est commise au préjudice d'un mineur d'âge ou d'une personne en situation de vulnérabilité, l'escroquerie est punie d'une peine de niveau 4.</p>
Bedriegerij omtrent de waarde van de munt (artikel 448)	La tromperie sur la valeur de la monnaie (article 448)
<p>Deze bepaling herneemt de artikelen 497 en 497bis van het huidige Strafwetboek en hergroepeert ze.</p> <p>Het begrip munt wordt gedefinieerd in artikel 79, 28°.</p>	<p>Cette disposition reprend et regroupe les articles 497 et 497bis du Code pénal actuel.</p> <p>La notion de monnaie se trouve désormais définie dans l'article 79, 28°.</p>
<p>Met het oog op een vereenvoudiging wordt voorgesteld om de verschillende vormen van bedrog over de waarde van de munt te</p>	<p>Dans un souci de simplification, il est proposé de réprimer les différentes formes de tromperie sur la valeur de la monnaie de</p>

straffen met dezelfde straf, met name een straf van niveau 2.		la même peine, à savoir une peine de niveau 2.
De poging om het misdrijf te plegen wordt bestraft overeenkomstig artikel 10 van het nieuwe Boek 1.		La tentative de commettre l'infraction est incriminée conformément à l'article 10 du nouveau Livre 1er.
Bedriegerij omtrent het verkochte goed (artikel 449)		La tromperie sur le bien vendu (article 449)
Deze bepaling groepeerde de drie vormen van bedrog over het verkochte goed die vermeld worden in artikelen 498 en 499, 1° van het Strafwetboek zonder er de voorwaarden van te wijzigen. Deze strafbaarstelling is zowel van toepassing op de verkoop als op de uitwisseling van zaken ⁶¹ .		Cette disposition regroupe les trois formes de la tromperie sur le bien vendu qui figurent aux articles 498 et 499, 1° du Code pénal sans en modifier les conditions. Cette incrimination s'applique tant à la vente qu'à l'échange de choses ⁶² .
Zo kan het bedrog over de verkochte zaak drie vormen aannemen:		Ainsi, la tromperie sur la chose vendue peut prendre trois formes :
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper omtrent de identiteit van het verkochte goed, door een ander goed te leveren dan het bepaalde voorwerp waarop de overeenkomst betrekking had ;		- tromper frauduleusement l'acheteur sur l'identité du bien vendu, en livrant une chose autre que l'objet déterminé sur lequel a porté la transaction ;
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper omtrent de aard of de oorsprong van het verkochte goed, door een goed te verkopen of te leveren dat in voorkomen gelijkaardig is aan dat welke hij heeft gekocht of heeft gemeend te kopen;		- tromper frauduleusement l'acheteur sur la nature ou l'origine du bien vendu en vendant ou en livrant un bien semblable en apparence à celui qu'il a acheté ou qu'il a cru acheter ;
- het met bedrieglijk opzet misleiden van de koper of de verkoper omtrent de hoeveelheid van de verkochte goederen, door het gebruiken van listige kunstgrepen..		- tromper par des manœuvres frauduleuses l'acheteur ou le vendeur sur la quantité des biens vendus.

⁶¹ Cass. 25 januari 1984, *Pas.* 1984, I, 565; H.-D. BOSLY en D. DILLENBOURG, « La tromperie », in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 343.

⁶² Cass., 25 janvier 1984, *Pas.*, 1984, I, p. 565 ; H.-D. BOSLY et D. DILLENBOURG, « La tromperie », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 343.

Het moreel bestanddeel van dit misdrijf bestaat uit de wil om te bedriegen samen met een bedrieglijk opzet ⁶³ .	L'élément moral de cette infraction est constitué de la volonté de tromper accompagnée d'une intention frauduleuse ⁶⁴ .
De bedriegerij omtrent het verkochte goed wordt bestraft met een straf van niveau 1.	La tromperie sur le bien vendu est punie d'une peine de niveau 1.
Bedriegerij omtrent de huur van werk (artikel 450)	La tromperie dans le louage d'ouvrage (article 450)
Deze bepaling neemt getrouw de strafbaarstelling over vermeld in artikel 499, 2° van het Strafwetboek.	Cette disposition reprend fidèlement l'incrimination figurant à l'article 499, 2° du Code pénal.
Net als de bedriegerij omtrent de verkochte zaak wordt de bedriegerij omtrent de huur van werk bestraft met een straf van niveau 1.	Comme la tromperie sur la chose vendue, la tromperie dans le louage d'ouvrage est punie d'une peine de niveau 1.
Vervalsing van voedingsmiddelen (artikel 451)	La falsification de denrées alimentaires (article 451)
Deze bepaling herneemt de eerste en de derde strafbaarstelling voorzien in artikel 500 van het Strafwetboek.	Cette disposition reprend la première et la troisième incriminations visées à l'article 500 du Code pénal.
Het gaat hier enkel over de wijziging van voedingsmiddelen bestemd om op de markt te worden gebracht door stoffen die niet tot de dood leiden of de gezondheid geen ernstige schade toebrengen ⁶⁵ (cf. art. 293 van het ontwerp).	Il n'est question ici que d'altération de denrées alimentaires destinées à être commercialisées par des substances non susceptibles de donner la mort ou d'altérer gravement la santé ⁶⁶ (cf. art. 293 du projet).
De vervalsing van voedingsmiddelen wordt bestraft met een straf van niveau 1. De ontworpen bepaling stelt voor om de facultatieve bijkomende straf van bekendmaking van de beslissing houdende veroordeling te behouden.	La falsification de denrées alimentaires est punie d'une peine de niveau 1. La disposition en projet propose de maintenir la peine accessoire facultative de publication de la décision de condamnation.
Te koop aanbieden van vervalste voedingsmiddelen (artikel 452)	La mise en vente de denrées alimentaires falsifiées (article 452)
Deze bepaling herneemt de tweede strafbaarstelling vermeld in artikel 500 van het huidige Strafwetboek (verkoop of uitstalling met het oog op verkoop) en de strafbaarstelling vermeld in artikel 501 van	Cette disposition reprend la deuxième incrimination visée à l'article 500 du Code pénal actuel (vente ou exposition à la vente) et celle prévue à l'article 501 du même Code (détention en vue de la vente) et prévoit

⁶³ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 857.

⁶⁴ A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 857.

⁶⁵ J. Spreutels, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, p. 978.

⁶⁶ J. Spreutels, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 978.

hetzelfde wetboek (bezit met het oog op verkoop) en voorziet een identieke straf als de straf voorzien voor de vervalsing van voedingsmiddelen.		une peine identique que celle prévue pour la falsification de denrées.
Er wordt voorgesteld om de verkoop van vervalste voedingsmiddelen niet meer te bestraffen wanneer de dader niet opzettelijk heeft gehandeld (art. 501bis van het huidige Strafwetboek).		Il est proposé de ne plus incriminer la mise en vente de denrées falsifiées lorsque l'auteur n'a pas agi délibérément (art. 501bis du Code pénal actuel).
De bepaling vermeld in artikel 503 van het huidige Strafwetboek wordt niet meer opgenomen aangezien het gaat om een bepaling van strafprocedure die zijn plaats moet krijgen in het Wetboek van Strafvordering.		La disposition contenue dans l'article 503 du Code pénal actuel n'est plus reprise dès lors qu'il s'agit d'une disposition de procédure pénale qui doit trouver sa place dans le Code de procédure pénale.
Bedrieglijke aantasting van handelsgoederen (artikel 453)		L'atteinte frauduleuse aux biens de commerce (article 453)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling voorzien in artikel 533 van het huidige Strafwetboek. Het lijkt logischer om deze strafbaarstelling te behandelen in de afdeling gewijd aan de verschillende vormen van bedrog.		Cette disposition reprend l'incrimination visée à l'article 533 du Code pénal actuel. Il apparaît plus logique de traiter de cette incrimination dans la section consacrée aux différentes formes de fraude.
In overeenstemming met de vervalsing van voedingsmiddelen of voor vandalisme wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Par parallélisme à la peine prévue pour la falsification de denrées alimentaires ou pour le vandalisme, cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Onderafdeling 3. Private omkoping</i>		<i>Sous-section 3. La corruption privée</i>
Actieve en passieve private omkoping (artikel 454)		La corruption privée active et passive (article 454)
De bestraffing van de private omkoping werd in ons Strafwetboek geïntroduceerd door de wet van 10 februari 1999 betreffende de bestraffing van corruptie.		La répression de la corruption privée a été introduite dans notre Code pénal par la loi du 10 février 1999 relative à la répression de la corruption.
De maatschappelijke waarde die deze strafbaarstelling wil beschermen is de integriteit en de betrouwbaarheid van de relaties tussen de mandaathouders en aangestelden van een rechtspersoon enerzijds en lastgevers en opdrachtgevers anderzijds alsook de naleving van de		La valeur sociale qu'entend protéger cette incrimination est l'intégrité et la probité des relations entre mandataires et préposés d'une personne morale, d'une part, et mandants et donneurs d'ordres, d'autre part, ainsi que le respect dû aux intérêts

legitieme belangen van deze laatsten ⁶⁷ . De private omkoping wordt op die manier opgevat als een misdrijf dat schade berokkent aan andermans goederen in tegenstelling tot de omkoping van personen die een openbare functie uitoefenen die valt onder de misdrijven die schade berokkenen aan de Staat en zijn werking (cf. <i>infra</i>).	légitimes de ces derniers ⁶⁸ . La corruption privée est ainsi conçue comme une infraction portant atteinte aux biens d'autrui à la différence de la corruption de personnes qui exercent une fonction publique qui relève des infractions portant atteinte à l'État et à son fonctionnement (cf. <i>infra</i>).
De bepaling in het ontwerp herneemt de huidige definities van private passieve omkoping en van private actieve omkoping (art. 504bis Strafwetboek).	La disposition en projet reprend les définitions actuelles de la corruption privée passive et de la corruption privée active (art. 504bis C. pén.).
Het misdrijf bestaat zelfs bij afwezigheid van elke omkopingsovereenkomst aangezien ze kan bestaan in een voorstel tot corruptie dat zelfs niet aanvaard wordt door de virtueel omgekochte persoon of in een verzoek van de omgekochte persoon dat zelfs niet gevolgd wordt door een voorstel van de eventuele omkoper. Aangezien de wet dus het enkele feit van het voorstellen of verzoeken van de constitutieve handeling van omkoping bestraft onafhankelijk van het gevolg dat er aangegeven wordt, is de poging tot een dergelijk misdrijf ondenkbaar. Als gevolg hiervan is artikel 10 van het nieuwe Boek 1 inzake de strafbare poging niet van toepassing op de strafbaarstelling van private omkoping.	L'infraction existe même en l'absence de tout pacte corrupteur puisqu'elle peut consister en une proposition de corruption même non acceptée par le corrompu virtuel ou en une sollicitation du corrompu même non suivie d'une proposition du corrupteur éventuel. Dès lors que la loi incrimine le seul fait de proposer ou de solliciter l'acte constitutif de corruption indépendamment de la suite qui y est réservée, la tentative d'une telle infraction ne se conçoit pas. Par conséquent, l'article 10 du nouveau Livre 1er relatif à la tentative punissable n'est pas applicable à l'incrimination de corruption privée.
Aangezien het gaat om een strafbaarstelling van vergelijkbare ernst met die van het misbruik van vennootschapsgoederen, wordt de private actieve of passieve omkoping bestraft met eenzelfde hoofdstraf, namelijk een straf van niveau 2. Zoals momenteel al het geval is, kan de rechter onder meer een geldboete uitspreken als bijkomende straf maar het maximumbedrag van de geldboete zal lager zijn wegens de limieten bepaald door artikel 53, § 1, tweede lid, van het nieuwe Boek 1. Dit gezegd zijnde, zal de schuldige ook veroordeeld kunnen worden tot een geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel voorzien door artikel 55 van het nieuwe Boek 1.	Incrimination de gravité similaire à celle d'abus de biens sociaux, la corruption privée active ou passive est punie de la même peine principale, à savoir une peine de niveau 2. Comme c'est déjà le cas actuellement, le juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de peine accessoire mais le montant maximum de l'amende est plus réduit en raison des limites fixées par l'article 53, § 1 ^{er} , al. 2, du nouveau Livre 1er. Ceci étant, le coupable pourra également être condamné à la peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou obtenu de l'infraction prévue par l'article 55 du nouveau Livre 1er.

⁶⁷ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 864.

⁶⁸ A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 864

Aangezien de strafbaarstelling van actieve of passieve omkoping die zonder gevolg blijft al bestraft wordt met een straf van niveau 2, wordt voorgesteld niet langer de verzwarende omstandigheid in aanmerking te nemen die afgeleid wordt uit de omkopingsovereenkomst (verzwarende inbreuk die momenteel bestraft wordt met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar). Dit zal de taak van de rechter en van de vervolgende partij vergemakkelijken; de bewijsvoering van het bestaan van een vaak mondelinge overeenkomst, soms zelf stilzwijgend, kon inderdaad moeilijkheden opleveren ⁶⁹ .	Comme l'infraction de corruption active ou passive même non suivie d'effet est déjà punie d'une peine de niveau 2, il est proposé de ne plus retenir la circonstance aggravante déduite du pacte de corruption (infraction aggravée qui est actuellement réprimée d'une peine d'emprisonnement de six mois à trois ans). Cela simplifiera la tâche du juge et de la partie poursuivante ; en effet, l'administration de la preuve de l'existence d'un pacte souvent oral, parfois même tacite, pouvait susciter des difficultés ⁷⁰ .
In toepassing van artikel 57 van het nieuwe Boek 1 van het Strafwetboek kan de schuldige zich veroordeeld zien tot een beroepsverbod.	En application de l'article 57 du nouveau Livre 1er du Code pénal, le coupable pourra se voir condamner à l'interdiction professionnelle.
<i>Onderafdeling 4. Bedrog met behulp van een informaticasysteem</i>	<i>Sous-section 4. La fraude à l'aide d'un système informatique</i>
Informaticabedrog (artikel 455)	La fraude informatique (article 455)
De strafbaarstelling van het informaticabedrog werd in ons recht geïntroduceerd door de wet van 28 november 2000 inzake computercriminaliteit. Het ging om het opvullen van een lacune in het Strafwetboek aangezien de klassieke oplichting die hoofdzakelijk betrekking heeft op bedrieglijke handelingen die het vertrouwen van personen misbruiken, niet het bedrog dekte dat werd gepleegd met behulp van de ongeoorloofde manipulatie van computergegevens ⁷¹ .	L'incrimination de fraude informatique a été introduite dans notre droit par la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique. Il s'agissait de combler une lacune dans le Code pénal dès lors que l'escroquerie classique qui vise essentiellement des actes frauduleux qui trompent la confiance de personnes ne couvrait pas les fraudes commises à l'aide de manipulations illicites de données informatiques ⁷² .
De wetgever wil met deze strafbaarstelling de manipulatie bestraffen van computergegevens om voor zichzelf of voor	Le législateur entend réprimer par cette incrimination la manipulation de données informatiques en vue de se procurer pour

⁶⁹ Zie D. FLORE, "La corruption", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 413.

⁷⁰ Voy. D. FLORE, « La corruption », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p.413.

⁷¹ A. DE NAUW en F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, 887.

⁷² A. DE NAUW et F. KUTY, *Manuel de droit pénal spécial*, Waterloo, Kluwer, 2014, p. 887.

een ander een onrechtmatig economisch voordeel te verwerven ⁷³ .		soi-même ou pour autrui un avantage économique illégal ⁷⁴ .
De ontworpen bepaling herneemt de huidige definitie van de strafbaarstelling van informaticabedrog (art. 504 ^{quater} Strafwetboek).		La disposition en projet reprend la définition actuelle de l'incrimination de fraude informatique (art. 504 ^{quater} C. pén.).
Om in overeenstemming te zijn met de andere strafbaarstellingen die er nauw verwant mee zijn zoals de oplichting, wordt het informaticabedrog bestraft met een straf van niveau 3. Zoals dit momenteel al het geval is, kan de rechter onder meer een geldboete uitspreken bij wijze van bijkomende straf maar het maximumbedrag van de geldboete is lager wegens de limieten vastgelegd door artikel 53, § 1, tweede lid, van het nieuwe Boek 1. Dit gezegd zijnde, kan de veroordeelde ook veroordeeld worden tot een geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel, voorzien door artikel 55 van het nieuwe Boek 1.		Dans un souci de parallélisme avec d'autres incriminations fort proches telles que l'escroquerie, la fraude informatique est punie est punie d'une peine de niveau 3. Comme c'est déjà le cas actuellement, le juge peut prononcer en outre une peine d'amende à titre de peine accessoire mais le montant maximum de l'amende est plus réduit en raison des limites fixées par l'article 53, § 1 ^{er} , al. 2, du nouveau Livre 1 ^{er} . Ceci étant, le condamné pourra également être condamné à la peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou obtenu de l'infraction prévue par l'article 55 du nouveau Livre 1 ^{er} .
<i>Onderafdeling 5. Misdrijven die verband houden met de insolventie van ondernemingen</i>		<i>Sous-section 5. Les infractions liées à l'insolvabilité des entreprises</i>
De misdrijven die verband houden met de staat van faillissement en/of insolventie zijn van technische aard en worden gekenmerkt door de hantering van begrippen die ontleend zijn aan het handelsrecht. De hoedanigheid van handelaar of van bestuurder, in rechte of in feite, van een		Les infractions liées à l'état de faillite et/ou d'insolvabilité sont de nature technique et se caractérisent par le recours à des notions empruntées au droit commercial. En effet, la qualité de commerçant ou de dirigeant de fait ou de droit d'une société commerciale et l'état de faillite, qui constituent des

⁷³ O. LEROUX, "La criminalité informatique", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER (seds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 467. "Met computerfraude wordt bedoeld de fraude gerealiseerd op de computer. Voorbeelden : het gebruik van een gestolen kredietkaart om geld uit een automatische biljettenverdelers te halen, het onrechtmatig overschrijven van het krediet van zijn eigen kredietkaart, het inbrengen van programma-instructies waardoor bepaalde verrichtingen een ander resultaat opleveren met het oog op het verkrijgen van een onrechtmatig financieel voordeel, het verduisteren met winstbejag van bestanden of programma's die men enkel voor een welbepaald doel heeft toevertrouwd gekregen (*Parl.St.* Kamer 1999-2000, nr. 213/4, p. 5).

⁷⁴ O. LEROUX, « La criminalité informatique », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p.467. « Par fraude informatique, on entend la fraude réalisée sur ordinateur. Exemples : l'utilisation d'une carte de crédit volée pour retirer de l'argent d'un distributeur automatique, le dépassement illicite du crédit octroyé par sa propre carte de crédit, l'introduction d'instructions de programmation permettant d'obtenir à la suite de certaines transactions d'autres résultats en vue d'un avantage financier illicite, le détournement à des fins lucratives de fichiers ou de programmes informatiques confiés dans un but spécifique (*Doc. parl., Ch., S.O.* 1999-2000, n° 213/4, p. 5).

handelsvennootschap evenals de staat van faillissement, die bestanddelen zijn van het merendeel van deze misdrijven, zijn immers begrippen afkomstig uit het handelsrecht. De vraag rijst dan ook of het opportuun is om die misdrijven te handhaven in Boek 2 van het Strafwetboek of om ze veeleer in te voegen in het Wetboek van Economisch Recht. Maar recentelijk nog zijn op grond van de wet van 11 augustus 2017 ⁷⁵ wijzigingen aangebracht in de artikelen 489 tot 490 van het Strafwetboek en zijn tevens de strafbaarstellingen, bedoeld in de artikelen 72 en 73 van de wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen, ingevoegd in Boek II van het Strafwetboek (nieuwe artikelen 490 ^{ter} en 490 ^{quater} Sw.). Daarom wordt thans geopteerd voor de handhaving van die bepalingen in Boek 2 van het Strafwetboek ⁷⁶ .	éléments constitutifs de la plupart de ces infractions, sont des notions qui relèvent du droit commercial. On peut dès lors légitimement se poser la question de l'opportunité de maintenir ces infractions dans le Livre 2 du Code pénal plutôt que de les insérer dans le Code de droit économique. Mais, encore tout récemment, la loi du 11 août 2017 ⁷⁷ a apporté des modifications aux articles 489 à 490 du Code pénal et a inséré dans le Livre II du Code pénal les incriminations visées aux articles 72 et 73 de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises (nouveaux articles 490 ^{ter} et 490 ^{quater} C. pén.). C'est pourquoi l'option actuellement retenue est de maintenir ces dispositions dans le Livre 2 du Code pénal ⁷⁸ .
Staat van faillissement (artikel 456)	L'état de faillite (article 456)
Deze bepaling herneemt artikel 489 ^{quater} van het huidige Strafwetboek. Zij doelt op de afstemming van de vorderingen van de rechtbanken van koophandel en de strafrechtbanken met betrekking tot de staat van faillissement.	Cette disposition reprend l'article 489 ^{quater} du Code pénal actuel. Elle vise à articuler les actions des juridictions commerciales et des juridictions répressives en relation à l'état de faillite.
Eenvoudige bankbreuk (artikel 457)	La banqueroute simple (article 457)
Deze bepaling groepeerde de strafbaarstellingen bedoeld in de artikelen 489 en 489 ^{bis} van het huidige Strafwetboek. De ontworpen tekst herneemt de term "bankbreuk", aangezien de schrapping en de vervanging ervan door de uitdrukking	Cette disposition regroupe les incriminations visées aux articles 489 et 489 ^{bis} du Code pénal actuel. Le texte en projet reprend le terme de « banqueroute » dont la suppression et son remplacement par l'expression « infraction liée à l'état de

⁷⁵ Wet van 11 augustus 2017 houdende invoeging van het Boek XX "Insolventie van ondernemingen", in het Wetboek van economisch recht, en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de rechtshandhabingsbepalingen eigen aan Boek XX in het Boek I van het Wetboek van economisch recht, BS 11 september 2017.

⁷⁶ In het kader van de wet van 8 augustus 1997 was de keuze gemaakt om alle teksten betreffende de bestraffing van bankbreuk te groeperen in het Strafwetboek (J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 1117).

⁷⁷ Loi du 11 août 2017 portant insertion du Livre XX "Insolvabilité des entreprises", dans le Code de droit économique, et portant insertion des définitions propres au livre XX, et des dispositions d'application au Livre XX, dans le Livre I du Code de droit économique, M.B., 11 septembre 2017.

⁷⁸ La loi du 8 août 1997 avait fait le choix de regrouper dans le Code pénal tous les textes réprimant la banqueroute (J. Spreutels, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 1117).

<p>“misdrijf dat verband houdt met de staat van faillissement” onderhevig waren aan kritiek vanuit de rechtsleer⁷⁹. Ofschoon enig begrip kan opgebracht worden voor de zakenman die af te rekenen krijgt met moeilijkheden binnen zijn onderneming en die wordt gedreven door de wil om haar te redden, lijkt een depenalisering van die gedragingen toch niet gerechtvaardigd⁸⁰.</p> <p>Met de notie “bestuurder” worden alle bestuurders in feite of in rechte begrepen aan wie de feiten kunnen worden toegerekend.</p>	<p>faillite » avaient été critiquées par la doctrine⁸¹. Même si l’on peut faire preuve d’une certaine mansuétude à l’égard de l’homme d’affaires confronté aux difficultés de son entreprise et animé du désir de sauver celle-ci, la dépenalisation de ces comportements ne paraît pas se justifier⁸².</p> <p>Par « dirigeant », on vise tous les dirigeants de droit ou de fait auxquels les faits sont imputables.</p>
<p>Gelet op het feit dat de eenvoudige bankbreuk vaak wordt gepleegd vanuit een achtenswaardige drijfveer of een hopeloze situatie, moet dit misdrijf slechts bestraft worden met een straf van niveau 1 (wat overeenkomt met de huidige strafmaat na conversie).</p>	<p>Souvent dictée par un mobile honorable ou une situation désespérante, la banqueroute simple ne doit être punie que d’une peine de niveau 1 (ce qui correspond au taux actuel après conversion).</p>
<p>De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is dus niet strafbaar.</p>	<p>La tentative de commettre l’infraction visée dans le présent article n’est pas punissable.</p>
<p>Bedrieglijke bankbreuk (artikel 458)</p>	<p>La banqueroute frauduleuse (article 458)</p>
<p>Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling bedoeld in artikel 489ter van het huidige Strafwetboek, maar beperkt het, wat 1° betreft, tot de verberging van een gedeelte van de activa.</p>	<p>Cette disposition reprend l’incrimination prévue à l’article 489ter du Code pénal actuel tout en la limitant, pour le 1°, à la dissimulation d’une partie de l’actif.</p>
<p>Er is immers geen onderscheid tussen de verduistering van activa na de faillietverklaring en de misdrijven van gemeen recht, zijnde misbruik van vertrouwen en misbruik van vennootschapsgoederen. Het vaste onderscheid tussen de verduistering die plaatsvond vóór of na het faillissement was kunstmatig en vormde een bron van aanslepende debatten: vaak moest immers de tenlastelegging van verduistering worden</p>	<p>En effet, le détournement d’actifs commis après la mise en faillite ne se distingue pas des infractions de droit commun que constituent l’abus de confiance et l’abus de biens sociaux. La distinction établie selon que le détournement avait lieu avant ou après la faillite était artificielle et source d’allongement des débats : en effet, il fallait parfois scinder la prévention de détournement selon que les détournements avaient eu lieu avant ou</p>

⁷⁹ J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 1118-1119.

⁸⁰ M. DELMAS-MARTY en G. GIUDICELLI DELAGE, *Droit pénal des affaires*, 4de ed., Parijs, 2000, blz. 189 en 390 geciteerd door J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 1115.

⁸¹ J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. RPYER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 1118-1119.

⁸² M. DELMAS-MARTY et G. GIUDICELLI-DELAGE, *Droit pénal des affaires*, 4ème éd., Paris, 2000, p. 189 et 390 cités par J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 1115.

opgesplitst naargelang de verduisteringen plaatsgevonden hadden vóór of na het faillissement, moest de curator daarover worden gehoord, moesten de debatten worden heropend,... Aangezien de straffen voortaan identiek zijn, gelden voor de verduistering van activa vóór of na het faillissement de strafbaarstellingen inzake misbruik van vertrouwen of inzake misbruik van vennootschapsgoederen, terwijl voor de verberging van een gedeelte van de activa de strafbaarstelling inzake bedrieglijke bankbreuk geldt.	après la faillite, entendre le curateur à ce propos, rouvrir les débats sur cette question,... Comme les peines sont dorénavant identiques, les incriminations d'abus de confiance et d'abus de biens sociaux valent pour les détournements d'actifs commis tant avant qu'après la faillite tandis que l'incrimination de banqueroute frauduleuse s'applique pour la dissimulation d'une partie de l'actif.
Aangezien de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen is opgeheven maar de bepalingen ervan wel zijn opgenomen in het Wetboek van Economisch Recht in hoofdstuk II van Boek III (getiteld "Boekhouding van de ondernemingen" - art. III.82 ev.), moet die wijziging in aanmerking worden genomen in de formulering van de strafbaarstelling.	Comme la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises a été abrogée mais ses dispositions ont été incorporées dans le Code de droit économique au chapitre II du Livre III dudit Code (intitulé « Comptabilité des entreprises » - art III.82 et s), il y a lieu de prendre en compte cette modification
Naar analogie met de verduistering en het misbruik van vennootschapsgoederen wordt bedrieglijke bankbreuk bestraft met een straf van niveau 3.	A l'instar du détournement et de l'abus de biens sociaux, la banqueroute frauduleuse est punie d'une peine de niveau 3.
Overeenkomstig artikel 57 van het nieuwe Boek 1 en onder de voorwaarden bedoeld in dat artikel, kan het beroepsverbod worden uitgesproken voor de misdrijven van bankbreuk.	Conformément à l'article 57 du nouveau Livre 1er et dans les conditions prévues par cet article, l'interdiction professionnelle peut être prononcée pour les infractions de banqueroute.
Bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon (artikel 459)	L'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie (article 459)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling bedoeld in artikel 489 ^{quinquies} uit het huidig Strafwetboek.	Cette disposition reprend l'incrimination prévue à l'article 489 ^{quinquies} du Code pénal actuel.
Naar analogie met de bedrieglijke bankbreuk wordt de bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon bestraft met een straf van niveau 2.	Par parallélisme avec la banqueroute frauduleuse, l'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie est punie d'une peine de niveau 2.
De poging tot het misdrijf bedoeld in dit artikel is niet strafbaar.	La tentative de commettre l'infraction visée dans le présent article n'est pas punissable.
Ontrouw in het beheer van het faillissement (artikel 460)	La malversation dans la gestion de la curatelle (article 460)

<p>Deze bepaling herneemt het strafbare feit bedoeld in artikel 489^{sexies} uit het huidig Strafwetboek.</p> <p>Evenwel werd, in navolging van het advies van de Raad van State (nr. 95) de formulering van de strafbaarstelling herzien gelet op het feit dat de notie ‘ontrouw’ op dit moment niet is gedefinieerd in de wetgeving. Volgens de rechtsleer impliceert de ontrouw het met bedrieglijk opzet aantasten van de belangen van de massa en behelst alle gedragingen waarbij de curator in zijn eigen voordeel heeft beschikt over het geheel of een deel van de massa.⁸³ Het Hof van Cassatie oordeelde dat “de door de wet niet nader omschreven ontrouw samenvalt, zoals in de omgangstaal, met de fout die uit eigenbelang of hebzucht wordt begaan in de uitoefening van een ambt, betrekking of taak; dat de wetgever, door ontrouw van de curator in het beheer van de failliete boedel als een misdrijf aan te merken, de curator heeft willen straffen die, door daden welke aan bovenstaande omschrijving beantwoorden, gehandeld heeft in strijd met de belangen die het instituut van het faillissement tot doel heeft te beschermen, zoals onder meer de belangen van de schuldeisers”.⁸⁴</p> <p>Aangezien de notie ‘ontrouw’ niet enkel de verduistering omvat maar ook alle andere vormen van frauduleuze handelingen begaan door de curator ten nadele van de belangen van die door het instituut van het faillissement worden beschermd, maakt deze strafbaarstelling geen dubbel gebruik uit met het misdrijf verduistering door een persoon met een openbare functie (art. 610).</p>	<p>Cette disposition reprend l’incrimination prévue à l’article 489^{sexies} du Code pénal actuel.</p> <p>Toutefois, à la suite de l’avis du Conseil d’Etat (n° 95), le formulation de l’incrimination a été revue, la notion de malversation n’étant pas définie à l’heure actuelle dans la législation. Suivant la doctrine, la malversation implique une atteinte frauduleuse aux intérêts de la masse, une négligence intéressée et recouvre tous les agissements aux termes desquels le curateur aura disposé à son profit de tout ou partie de la masse⁸⁵. Suivant la Cour de cassation, « la malversation, qui n’est pas autrement définie par la loi s’identifie, comme dans le langage courant, à la faute inspirée par l’intérêt personnel ou la cupidité, commise dans l’exercice d’une charge, d’un emploi ou d’un mandat; en incriminant la malversation commise par le curateur dans la gestion de la faillite, le législateur a entendu réprimer les agissements du curateur, répondant à la définition précitée, qui porte atteinte aux intérêts que l’institution de la faillite a pour objet de protéger, entre autres les intérêts des créanciers »⁸⁶.</p> <p>Comme la notion de malversation couvre non seulement les détournements mais aussi toutes les autres formes d’agissements frauduleux commis par le curateur au préjudice des intérêts de l’institution de la faillite, l’incrimination de détournement par un personne exerçant une fonction publique (art. 610) ne fait pas double emploi avec la présente incrimination.</p>
<p>Aldus kan ontrouw in het beheer van het faillissement worden gedefinieerd als het,</p>	<p>Ainsi, la malversation dans la gestion de la curatelle peut être définie comme</p>

⁸³ C. DE VALKENEER, “Des infractions liées à l’état de faillite” in M.-A. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Tome 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, p. 233-234; J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, pp. 1154-1155.

⁸⁴ Zie Cass. 9 december 1987, AR 6028, *Bull.*, 1988, I, n° 216; Cass. 10 september 1996, ARP.95.0849.N, *Pas.* 1996, nr. 299, *Arr.Cass.* 1996, nr. 299.

⁸⁵ C. De Valkeneer, “Des infractions liées à l’état de faillite” in M.-A. Beernaert et crts, *Les infractions. Tome 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 233-234 ; J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, pp. 1154-1155.

⁸⁶ Voy. Cass., 9 décembre 1987, RG 6028, *Bull.*, 1988, I, n° 216 ; Cass., 10 septembre 1996, RG P.95.0849.N, *Pas.*, 1996, n° 299, *A.C.*, 1996, n° 299.

met bedrieglijk opzet, aantasten van de belangen die door het instituut van het faillissement moeten worden beschermd door een curator in het kader van de uitoefening van deze functie. Het misdrijf vereist een bijzonder opzet, nl. het bedrieglijk opzet. ⁸⁷	consistant pour le curateur, dans l'exercice de sa charge, à porter atteinte, dans une intention frauduleuse, aux intérêt que l'institution de la faillite a pour objet de protéger. L'incrimination requiert une intention spéciale, à savoir l'intention frauduleuse ⁸⁸ .
Wegens het publieke vertrouwen resulterend uit het gerechtelijk mandaat dat is toevertrouwd aan de curator alsook wegens de aanzienlijke verantwoordelijkheid die daaruit voortvloeit, wordt malversatie in het beheer van de curatele bestraft met een straf van niveau 3.	En raison de la confiance publique résultant du mandat judiciaire confié au curateur et de la plus grande responsabilité qui en découle, la malversation dans la gestion de la curatelle est punie d'une peine de niveau 3.
Schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door een schuldenaar (artikel 461)	L'atteinte par le débiteur à la procédure de réorganisation judiciaire (article 461)
Deze bepaling stemt overeen met de strafbaarstelling bedoeld in artikel 490 ^{ter} van het huidige Strafwetboek, ingevoegd bij de wet van 11 augustus 2017 ⁸⁹ , die op zijn beurt louter de inhoud van artikel 72 van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen heeft overgenomen.	Cette disposition correspond à l'incrimination visée à l'article 490 ^{ter} du Code pénal actuel inséré par la loi du 11 août 2017 ⁹⁰ , qui a son tour n'a fait que reprendre le contenu de l'article 72 de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises.
Hier moet het moreel bestanddeel worden verduidelijkt: aangezien die gedragingen opzettelijk aangenomen zijn met het oog op beïnvloeding van de procedure van gerechtelijke reorganisatie, wordt het bedrieglijk opzet om de procedure van gerechtelijke reorganisatie te verkrijgen of te vergemakkelijken in aanmerking genomen als moreel bestanddeel.	Il convient de préciser ici l'élément moral : comme ces comportements sont adoptés délibérément dans le but d'influencer la procédure de réorganisation judiciaire, l'élément moral retenu est l'intention spécifique d'obtenir ou de faciliter la procédure de réorganisation judiciaire.
Naar analogie met de bedrieglijke bankbreuk en de bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon wordt de bedrieglijke schending van procedure van	Par parallélisme avec la banqueroute frauduleuse et l'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie, l'atteinte frauduleuse par le débiteur à la

⁸⁷ Zie Cass. 10 september 1996, AR P.95.0849.N, *Pas.* 1996, nr. 299, *Arr.Cass.* 1996, nr. 299.

⁸⁸ *Voy. Cass.*, 10 septembre 1996, RG P.95.0849.N, *Pas.*, 1996, n° 299, *A.C.*, 1996, n° 299.

⁸⁹ Wet van 11 augustus 2017 houdende invoeging van het Boek XX "Insolventie van ondernemingen", in het Wetboek van economisch recht, en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de rechtshandhabingsbepalingen eigen aan Boek XX in het Boek I van het Wetboek van economisch recht, B.S. 11 september 2017.

⁹⁰ Loi du 11 août 2017 portant insertion du Livre XX "Insolvabilité des entreprises", dans le Code de droit économique, et portant insertion des définitions propres au livre XX, et des dispositions d'application au Livre XX, dans le Livre I du Code de droit économique, *M.B.*, 11 septembre 2017.

gerechtelijke reorganisatie door een schuldenaar bestraft met een straf van niveau 2.		procédure de réorganisation judiciaire est punie d'une peine de niveau 2.
Aangezien de strafbaarstelling voornamelijk beoogt dat de spelregels van de gerechtelijke reorganisatie worden nageleefd, is de poging niet strafbaar.		Comme l'incrimination vise, avant tout, à obtenir que les règles du jeu de la réorganisation judiciaire ne soient faussées, la tentative n'est pas punissable.
Bedrieglijke schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door derden (artikel 462)		L'atteinte frauduleuse par un tiers à la procédure de réorganisation judiciaire (article 462)
Ook hier wordt de strafbaarstelling, bedoeld in artikel 490 <i>quater</i> van het Strafwetboek zoals ingevoegd bij de wet van 11 augustus 2017 ⁹¹ hernomen (herneming van artikel 73 van de wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen).		Il s'agit aussi ici de la reprise de l'incrimination visée à l'article 490 <i>quater</i> du Code pénal tel qu'inséré par la loi du 11 août 2017 ⁹² (reprise de l'article 73 de la loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises).
Hier wordt het bedrieglijk opzet als moreel bestanddeel in aanmerking genomen.		L'élément moral retenu ici est l'intention frauduleuse.
Ook hier, naar analogie met de bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon, wordt de bedrieglijke schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie vanwege een derde bestraft met een straf van niveau 2. Ook hier is de poging niet strafbaar.		A nouveau ici, par parallélisme avec l'atteinte frauduleuse à l'actif ou au passif d'une personne faillie, l'atteinte frauduleuse par un tiers à la procédure de réorganisation judiciaire est punie d'une peine de niveau 2. Ici aussi, la tentative n'est pas punissable.
<i>Onderafdeling 6. Overige vormen van bedrog</i>		<i>Sous-section 6. Les autres formes de fraude</i>
Hier dient men eraan te herinneren dat de huidige strafbaarstellingen voor de vernietiging of het verduisteren van in beslag genomen voorwerpen en het niet-naleven van de rechterlijke beslissingen (art. 507 en 507bis Strafwetboek) behandeld zullen worden in het hoofdstuk gewijd aan de misdrijven tegen de rechtsbedeling.		Il convient de rappeler ici que les incriminations actuelles de destruction ou de détournement d'objet saisis et de non-respect de décisions de justice (art. 507 et 507bis C. pén.) seront traitées dans le Chapitre consacré aux infractions contre l'administration de la justice.

⁹¹ Wet van 11 augustus 2017 houdende invoeging van het Boek XX "Insolventie van ondernemingen", in het Wetboek van economisch recht, en houdende invoeging van de definities eigen aan Boek XX en van de rechtshandavingsbepalingen eigen aan Boek XX in het Boek I van het Wetboek van economisch recht, BS 11 september 2017.

⁹² Loi du 11 août 2017 portant insertion du Livre XX "Insolvabilité des entreprises", dans le Code de droit économique, et portant insertion des définitions propres au livre XX, et des dispositions d'application au Livre XX, dans le Livre I du Code de droit économique, MB, 11 septembre 2017.

Er wordt voorgesteld te verzaken aan de strafbaarstellingen vermeld in artikel 509 en 509ter die in de praktijk niet meer van toepassing zijn.	Il est proposé de renoncer aux incriminations visées aux articles 509 et 509ter qui ne sont plus appliqués dans la pratique.
De inbreuk van directe deskundigenbetaling lijkt te kunnen worden gedepenaliseerd aangezien dit gedrag op passende wijze niet-strafrechtelijk bestraft kan worden met name door het schrappen van de deskundige uit het nationaal register voor gerechtsdeskundigen.	Enfin, l'infraction de paiement direct d'expert paraît pouvoir être dépénalisée dès lors que ce comportement peut être sanctionné de façon adéquate non pénalement notamment par la radiation de l'expert du registre national des experts judiciaires.
Bedrieglijk bewerkstelligen van onvermogen (artikel 463)	L'organisation frauduleuse d'insolvabilité (article 463)
Voor het organiseren van bedrieglijk onvermogen is het nodig dat twee materiële bestanddelen samen optreden, nl. het niet uitvoeren van de verplichtingen en het organiseren van onvermogen, en een bijzonder moreel bestanddeel, het bedrieglijk opzet ⁹³ .	L'organisation frauduleuse d'insolvabilité nécessite la réunion de deux éléments matériels, l'inexécution des obligations et l'organisation de l'insolvabilité et un élément moral particulier, l'intention frauduleuse ⁹⁴ .
Deze strafbaarstelling wordt voortaan opgenomen in de onderafdeling gewijd aan de overige vormen van bedrog aangezien ze niet tot de materie van de faillissementen behoort.	Etrangère à la matière des faillites, cette incrimination est dorénavant reprise dans la sous-section consacrée aux autres formes de fraude.
De ontworpen bepaling herneemt in wezen het artikel 490bis van het huidige Strafwetboek.	La disposition en projet reprend en substance l'article 490bis du Code pénal actuel.
Het organiseren van bedrieglijk onvermogen wordt bestraft met een straf van niveau 2. In het geval van herhaling zal een straf van niveau 2 kunnen worden opgelegd (cf. <i>infra</i>).	L'organisation frauduleuse d'insolvabilité est punie d'une peine de niveau 2. En cas de récidive, une peine de niveau 2 pourra être infligée (cf. <i>infra</i>).
Aangezien de doelstelling van de strafbaarstelling is om erover te waken dat de dader zijn verplichtingen niet ontduikt, moet de poging tot het organiseren van bedrieglijk onvermogen niet strafbaar zijn, wat voorzien wordt in paragraaf 3 van de bepaling.	Comme l'objectif de l'incrimination est de veiller à éviter que l'auteur se soustraie à ses obligations, la tentative d'organisation frauduleuse d'insolvabilité ne doit pas être punissable, ce que prévoit le paragraphe 3 de la disposition.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 464)	La cause d'excuse d'exemption de peine (article 464)

⁹³ J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 420.

⁹⁴ J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 420.

Dit artikel neemt in de vorm van een strafuitsluitende verschoningsgrond de oorzaak van verval van strafvordering ⁹⁵ over voortvloeiend uit het “actieve berouw” ⁹⁶ van de derde deelnemer die de hem overhandigde goederen teruggeeft.	Cette article reprend sous la forme d’une cause d’excuse absolutoire la cause d’extinction de l’action publique ⁹⁷ résultant du « repentir actif » ⁹⁸ du tiers participant qui restitue les biens qui lui avait été remis.
Bedrieglijke verberging (artikel 465)	Le cel frauduleux (article 465)
De ontworpen bepaling herneemt de twee vormen van bedrieglijke verberging, namelijk van een roerend goed dat toebehoort aan een ander en het feit van zich onrechtmatig een schat toe te eigenen ⁹⁹ . De voorwaarden van strafbaarstelling blijven ongewijzigd.	La disposition en projet reprend les deux formes de cel frauduleux, à savoir le cel d’une chose mobilière appartenant à autrui et le fait de s’approprier illicitement un trésor ¹⁰⁰ . Les conditions de l’incrimination restent inchangées.
De bedrieglijke verberging wordt bestraft met een straf van niveau 2.	Le cel frauduleux est puni d’une peine de niveau 2.
De poging tot bedrieglijke verberging is niet strafbaar, zoals ook vandaag het geval is.	La tentative de cel frauduleux n’est pas punissable comme c’est le cas actuellement.
Art. 465/1. Het uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte	Art. 465/1. Le fait d’équiper un véhicule avec un compartiment caché
Art. 465/2. Het bezit van een voertuig met een verborgen ruimte	Art. 465/2. Le fait de posséder un véhicule avec un compartiment caché
Art. 465/3. Verzwaard uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte	Art. 465/3. Le fait d’équiper un véhicule avec un compartiment caché aggravé
Men wordt meer en meer geconfronteerd met diverse vormen van georganiseerde (drugs-) criminaliteit. Dit is te wijten aan meerdere factoren: de centrale ligging in de Euregio, de aanwezigheid van criminele motorbendes, alsook de nabijheid van de havens van Brugge-Antwerpen en Rotterdam. Criminele organisaties zijn steeds op zoek naar nieuwe manieren om hun illegale praktijken aan het zicht te onttrekken. Het is een maatschappelijk verschijnsel dat criminelen vaker gebruik maken van voer- vaar- of vliegtuig of een ander vervoermiddel	On est de plus en plus confrontée à diverses formes de criminalité organisée (liée à la drogue). Cela est dû à plusieurs facteurs : la situation centrale dans l'Eurégion, la présence de bandes de motards criminels, ainsi que la proximité des ports de Bruges-Anvers et de Rotterdam. Les organisations criminelles sont toujours à la recherche de nouveaux moyens de dissimuler leurs pratiques illégales. C'est un phénomène de société que les criminels utilisent plus

⁹⁵ Het was weinig logisch om deze omstandigheid te kwalificeren als reden tot verval van strafvordering.

⁹⁶ Zie over dit onderwerp J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 432-433.

⁹⁷ Il était peu logique de qualifier cette circonstance de cause d’extinction de l’action publique.

⁹⁸ Voy. à ce sujet J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 432-433.

⁹⁹ M.-A. BEERNAERT, “Les fraudes”, in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 664.

¹⁰⁰ M.-A. BEERNAERT, « Les fraudes », in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER (s.l.d.), *Les infractions - Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 664.

<p>uitgerust met een verborgen ruimte. Het aanbrengen en/of het hebben van een verborgen ruimte is bedoeld om ongezien verboden zaken zoals drugs, grote sommen cash geld of verboden en vergunningsplichtige wapens te vervoeren. Veel bergplaatsen zijn vaak uiterst moeilijk te vinden. Ze worden steeds ingenieuzer ingebouwd in bijvoorbeeld de achterbank, het dashboard of de middenconsole. Om de ruimte te ontgrendelen moet een magneet, een bepaalde knop, of een combinatie van knoppen worden ingedrukt. Er is enige opleiding en expertise nodig om ze te ontdekken en te openen.</p>	<p>fréquemment un véhicule, un bateau, un avion ou tout autre moyen de transport équipé d'un compartiment caché. Le but de l'aménagement et/ou de la présence d'un compartiment caché est de transporter à l'abri des regards des objets interdits tels que des drogues, de grosses sommes d'argent ou des armes interdites ou soumises à autorisation. De nombreux compartiments cachés sont souvent extrêmement difficiles à trouver. Ils sont de plus en plus ingénieusement intégrés dans le siège arrière, le tableau de bord ou la console centrale, par exemple. Pour déverrouiller le compartiment, il faut appuyer sur un aimant, un certain bouton ou une combinaison de boutons. Une formation et une expertise sont nécessaires pour les découvrir et les ouvrir.</p>
<p>Op basis van de bestaande strafbaarstellingen is het moeilijk om dit fenomeen aan te pakken.</p>	<p>Sur la base des incriminations existantes, il est difficile de s'attaquer à ce phénomène.</p>
<p>De politionele cijfers, van de Centrale directie van de bestrijding van de zware en georganiseerde criminaliteit (DJSOC), van 2021 tonen aan dat er 107 voertuigen zijn teruggevonden met een professionele verborgen ruimte. In 58% procent van de voertuigen met verborgen ruimtes zijn er illegale goederen gevonden. Geen enkel van deze voertuigen had een legitieme reden om deze verborgen ruimte ingebouwd te hebben. Cijfers 2022 tonen tot nu een verhouding 1/3 met inhoud en hier ook geen enkel van de meer dan 30 aangetroffen voertuigen met een 'bonafide' verborgen ruimte. Het is dus een feit dat 'professioneel aangebrachte verborgen ruimten' enkel dienen om strafbare goederen aan het ambtelijk toezicht te onttrekken.</p>	<p>Les chiffres de la police, de la Direction centrale de la lutte contre la criminalité grave et organisée (DJSOC), de 2021 montrent que 107 véhicules ont été récupérés avec un compartiment caché professionnel. Des marchandises illégales ont été trouvées dans 58% des véhicules à compartiments cachés. Aucun de ces véhicules n'avait de raison légitime d'avoir ce compartiment caché installé. Les chiffres de 2022 montrent jusqu'à présent un ratio d'un tiers avec le contenu et, ici aussi, aucun des plus de 30 véhicules trouvés avec un compartiment caché "de bonne foi". Il est donc avéré que les "compartiments cachés installés par des professionnels" ne servent qu'à soustraire des biens punissables à la vue du public.</p>
<p>In Nederland werd daartoe een specifieke werkgroep opgericht door de politie en werd er een voorstel tot wetwijziging uitgewerkt door het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit ontwerp sluit daar bij aan.</p>	<p>Aux Pays-Bas, un groupe de travail spécifique a été créé par la police à cette fin et une proposition de modification de la loi a été élaborée par le ministère de la justice et de la sécurité. Ce projet va dans le même sens.</p>
<p>Artikel 465/1 stelt het opzettelijk uitrusten van een voer-, vaar- of vliegtuig of elk ander vervoermiddel met een niet-fabriekseigen</p>	<p>L'article 465/1 érige en infraction pénale le fait de délibérément équiper un véhicule, un bateau, un avion ou tout autre moyen de</p>

<p>ruimte voor het heimelijk in bezit hebben of vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst strafbaar. Het begrip bezitten veronderstelt het hebben van feitelijke zeggenschap over het voorwerp. Een verborgen ruimte betreft veelal een professioneel aangebrachte niet fabriekseigen en kunstmatig aangelegde ruimte die op zodanige wijze is aangebracht dat deze niet eenvoudig is terug te vinden. Door de terminologie 'niet fabriekseigen' en 'kunstmatig aangebracht' wordt tot uitdrukking gebracht dat een verborgen ruimte zich onderscheidt van een door een fabrikant in een vervoermiddel aangebrachte (opslag)ruimte, met het oog op – anders dan een verborgen ruimte – een legale toepassing. Met 'uitrusten' wordt bedoeld op het feitelijk handelen, dit omvat iedere vorm van het inbouwen van een dergelijke ruimte in het vervoermiddel. Het opzettelijk misdrijf houdt een gerichtheid in op het inbouwen van een verborgen ruimte in het voertuig. Voor het plegen van het misdrijf is het opzet op het (criminele) doel waarvoor de verborgen ruimte kan worden gebruikt niet vereist. De strafbaarstelling wordt voorzien voor elk voer- vaar- of vliegtuig of elk ander vervoermiddel.</p>	<p>transport d'un compartiment non conçus en usine pour la possession secrète ou à transporter secrètement des objets illégaux, , des armes interdites et soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illégale. Le terme de possession présuppose un contrôle effectif de l'objet. Un compartiment caché est généralement un compartiment installé par un professionnel, qui n'est pas de nature industrielle et qui est construit artificiellement de telle sorte qu'il ne peut pas être facilement retrouvé. Les termes "non conçus en usine" et "installé artificiellement" expriment le fait qu'un compartiment caché diffère d'un compartiment (de stockage) installé par un constructeur dans un véhicule en vue d'une utilisation licite - contrairement à un compartiment caché. Par "équiper", on entend l'action proprement dite, qui comprend toute forme d'installation d'un tel compartiment dans le moyen de transport. L'infraction intentionnelle implique une intention de construire un compartiment caché dans le véhicule. L'intention sur le but (criminel) pour lequel le compartiment caché peut être utilisé n'est pas requise pour commettre l'infraction. L'incrimination est prévue pour tout véhicule, navire, avion ou autre moyen de transport.</p>
<p>Een verborgen ruimte in de zin van dit artikel betreft bijgevolg een niet fabriekseigen en gemanipuleerde/kunstmatig aangelegde ruimte met (meerdere) ontkoppelingsmechanismen van mechanische- of elektronische aard die via magneetrelais, afstandsbediening, plus-min pool of een combinatie plaatsvinden.</p>	<p>Un compartiment caché au sens de cet article est donc un compartiment ou un espace non conçu en usine et manipulé/artificiellement construit avec des mécanismes de déconnexion (multiples) de nature mécanique ou électronique qui s'effectuent par l'intermédiaire de relais magnétiques, d'une télécommande, d'un pôle plus-moins ou d'une combinaison.</p>
<p>Artikel 465/2 stelt strafbaar degene die opzettelijk een voertuig, een boot, een vliegtuig of enig ander vervoermiddel in bezit heeft dat is uitgerust met een niet-fabriekseigen ruimte die wordt gebruikt voor heimelijk bezit of voor het heimelijk vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst. Dit betreft zowel de</p>	<p>L'article 465/2 rend punissable quiconque qui délibérément possède un véhicule, un bateau, un avion ou tout autre moyen de transport qui est équipé d'un compartiment non conçus en usine qui sert à la possession secrète ou à transporter secrètement des objets illégaux, des armes interdites et soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illégale. Cela concerne à la fois le</p>

<p>eigenaar, op wiens naam het voertuig is geregistreerd, als de bezitter of houder van het voertuig, die feitelijk de beschikkingsmacht heeft over het voertuig, zoals de bestuurder van het voertuig. Een passagier voldoet niet aan dit vereiste; wel kan een passagier strafrechtelijk aansprakelijk zijn voor de betrokkenheid bij het voorhanden hebben of vervoeren van illegale voorwerpen in de verborgen ruimte. Voor strafbaarheid op grond van dit lid is voorts vereist dat de pleger kennis heeft van het feit dat het vervoermiddel is uitgerust met een verborgen ruimte. Dit kan uit feiten en omstandigheden worden afgeleid, waarbij kan worden volstaan met voorwaardelijk opzet.</p>	<p>propriétaire, au nom duquel le véhicule est enregistré, et le possesseur ou détenteur du véhicule, qui a le pouvoir effectif de disposer du véhicule, comme le conducteur du véhicule. Un passager ne satisfait pas à cette exigence ; toutefois, il peut être pénalement responsable de sa participation à la possession ou au transport d'objets illégaux dans le compartiment caché. Pour être punissable en vertu de ce paragraphe, l'auteur doit également avoir su que le moyen de transport était équipé d'un compartiment caché. Ceci peut être déduite des faits et des circonstances, l'intention conditionnelle pouvant alors suffire.</p>
<p>Artikel 465/3 voorziet in een strafverzwaring voor degene die van het uitrusten van een voertuig met een verborgen niet-fabriekseigen ruimte voor het heimelijk bezit of voor het heimelijk vervoeren van illegale voorwerpen, verboden en vergunningsplichtige wapens of geld met een illegale herkomst een beroep of gewoonte maakt. Onder 'gewoonte' wordt verstaan een pluraliteit van feiten die niet slechts toevallig op elkaar volgen, maar onderling in zeker verband staan, zowel wat betreft de (objectieve) aard van de feiten als wat betreft de (subjectieve) gerichtheid van de dader: de neiging van de dader om het feit steeds weer te begaan. De pluraliteit van feiten onderscheidt de 'gewoonte' van het 'beroep'. Het kenmerkende dáárvan ligt niet in de herhaling, maar in het oogmerk om te herhalen, teneinde zich aldus een bron van inkomsten te verschaffen. Bij 'beroep' gaat het dus om de wil om eenzelfde feit stelselmatig te begaan uit winstbejag of om in het onderhoud te voorzien. Daarvoor kan één daad voldoende zijn, op voorwaarde dat dit wijst op het vaste voornemen hetzelfde feit nogmaals te begaan met het oog op financieel gewin.</p>	<p>L'article 465/3 prévoit une aggravation pour ceux qui prennent l'habitude ou en font une activité professionnelle d'équiper un véhicule avec un compartiment caché non conçus en usine pour la possession secrète ou pour le transport secret des objets illégaux, des armes interdites ou soumises à autorisation ou de l'argent d'origine illégale. Par "habitude", on entend une pluralité d'actes qui ne se succèdent pas par hasard mais qui sont liés entre eux, tant du point de vue de la nature (objective) des actes que de l'orientation (subjective) de l'auteur : la propension de l'auteur à commettre l'acte encore et encore. La pluralité des faits distingue l'"habitude" de la "profession". Sa caractéristique ne réside pas dans la répétition, mais dans l'intention de répéter, afin d'obtenir une source de revenus. Ainsi, la "profession" implique l'intention de commettre systématiquement le même acte dans un but lucratif ou pour subvenir à ses besoins. À cette fin, un seul acte peut suffire, à condition qu'il indique une ferme intention de commettre à nouveau le même acte à des fins lucratives.</p>
<p>Afzetterij (artikel 466)</p>	<p>La grivèlerie (article 466)</p>
<p>Zoals momenteel al het geval is, onderscheidt de ontworpen bepaling de afzetterij van dranken, voedingsmiddelen, logies of vervoer en het niet-betalen van getankte brandstof;</p>	<p>Comme c'est déjà le cas à l'heure actuelle, la disposition en projet distingue la grivèlerie de boissons, d'aliments, de logement ou de transport et la grivèlerie de</p>

het artikel behoudt dezelfde definities. Wat de niet-betaling van getankte brandstof betreft, werd de term “energie” toegevoegd om de bevoorrading met andere types drijfkracht op te nemen zoals elektriciteit.		carburants en conservant les mêmes définitions. En ce qui concerne la grivèlerie de carburants, le terme « énergie » a été ajouté afin d’y inclure l’approvisionnement d’autres énergies motrices telles que l’électricité.
Afzetterij wordt bestraft met een straf van niveau 1.		La grivèlerie est punie d’une peine de niveau 1.
De poging tot afzetterij wordt niet bestraft zoals momenteel het geval is.		La tentative de grivèlerie n’est pas punissable comme c’est le cas actuellement.
Uitgifte van cheques zonder dekking (artikel 467)		L’émission de chèque sans provision (article 467)
De ontworpen bepaling herneemt en groepeert de strafbaarstellingen die momenteel zijn opgenomen in artikel 509 <i>bis</i> van het Strafwetboek (postcheque) en artikel 61 van de wet van 1 maart 1961 betreffende het invoeren in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet.		La disposition en projet reprend en les regroupant les incriminations figurant à l’heure actuelle à l’article 509 <i>bis</i> du Code pénal (chèque postal) et à l’article 61 de la loi du 1 ^{er} mars 1961 concernant l’introduction dans la législation nationale de la loi uniforme sur le chèque et sa mise en vigueur.
Het uitgeven van ongedekte cheques wordt bestraft met een straf van niveau 1.		L’émission de chèque sans provision est punie d’une peine de niveau 1.
De poging tot het uitgeven van ongedekte cheques is niet strafbaar, zoals ook momenteel het geval is.		La tentative d’émission de chèque sans provision n’est pas punissable comme c’est le cas actuellement.
Afdeling 3. Heling en witwassen		Section 3. Le recel et le blanchiment
Heling- en witwasmisdrijven zijn secundaire misdrijven, in die zin dat zij zich voegen bij een reeds bestaand oorspronkelijk misdrijf dat goederen of vermogensvoordelen heeft verschaft. Het witwasmisdrijf wordt echter steeds meer als een autonoom misdrijf geconcipieerd aangezien de rechtspraak voor een veroordeling op dit vlak niet eist dat de rechtbank het misdrijf identificeert waaruit men de vermogensvoordelen heeft bekomen ¹⁰¹ .		Les infractions de recel et de blanchiment sont des infractions secondaires en ce sens qu’elles viennent se greffer sur une infraction primaire préexistante qui a procuré des biens ou des avantages patrimoniaux. Toutefois, l’infraction de blanchiment est de plus en plus conçue comme une infraction autonome puisque la jurisprudence n’exige pas, pour une condamnation de ce chef, que le tribunal

¹⁰¹ Cass. 21 juni 2000, AR P.99.1285.F, *Pas.* 2000, nr. 387; Cass. 3 april 2012, AR P.10.2021.N, *Pas.* 2012, nr. 213.

		identifie l'infraction à l'aide duquel les avantages patrimoniaux ont été obtenus ¹⁰² .
Voor de duidelijkheid wordt voorgesteld om een onderscheid te maken tussen enerzijds heling, doelend op de inbezitneming van de goederen die rechtstreeks voortkomen uit het misdrijf, en anderzijds witwassen, dat betrekking heeft op de latere verrichtingen die verband houden met die goederen en met de goederen die daarvan in de plaats zijn gesteld.		Dans un souci de clarté, il est proposé de distinguer, d'une part, le recel qui vise la prise de possession des biens produites directement par l'infraction et, d'autre part, le blanchiment qui concerne les opérations ultérieures portant sur ces biens et sur les biens qui s'y sont substitués.
Heling (artikel 469)		Le recel (article 469)
Heling is het in bezit komen van een goed dat verkregen werd door middel van een misdrijf begaan door een derde, met de voorafgaande of gelijktijdige kennis van de illegale herkomst van het voorwerp bij het in bezit nemen of in bezit houden ervan. Het bezit kan bestaan in het gebruik of medegebruik van het voorwerp ¹⁰³ .		Le recel consiste en l'entrée en possession d'un bien obtenu à l'aide d'une infraction commis par un tiers avec la connaissance préexistante ou concomitante à la prise de possession ou à la détention de l'origine illicite de l'objet. La possession peut consister en l'usage ou le co-usage de l'objet ¹⁰⁴ .
Heling is het opzettelijk in bezit nemen van een goed die verkregen is door middel van een misdrijf dat begaan is door een andere persoon. Daaruit volgt dat iemand niet tegelijk dader van het basismisdrijf en heler van de zaken verkregen door middel van dat misdrijf kan zijn ¹⁰⁵ .		Le recel consiste à entrer en possession, délibérément, d'un bien obtenu à l'aide d'une infraction commise par une autre personne. Il en résulte qu'on ne peut être à la fois auteur de l'infraction de base et receleur des choses obtenues à l'aide de celle-ci ¹⁰⁶ .
De ontworpen bepaling handhaaft het aflopend karakter van het wanbedrijf ¹⁰⁷ vermits zij de strafbaarstelling		La disposition en projet maintient le caractère instantané du délit ¹⁰⁹ dès lors qu'elle limite l'incrimination à l'entrée en

¹⁰² Cass., 21 juin 2000, RG P.99.1285.F, *Pas.*, 2000, n° 387 ; Cass., 3 avril 2012, RG P10.2021.N, *Pas.*, 2012, n° 213.

¹⁰³ Zie Cass. 4 juni 1996, AR P.95.0778.N, *Pas.* 1996, nr. 208.

¹⁰⁴ Voy. Cass., 4 juin 1996, RG P.95.0778.N, *Pas.* 1996, n° 208.

¹⁰⁵ J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 452.

¹⁰⁶ J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 452.

¹⁰⁷ In Frankrijk wordt heling beschouwd als een voortdurend misdrijf (Cass. Fr. 31 augustus 1922, *D.* 1922, I, p. 218; L. LARGUIER, v° Recel, *Encycl. Dalloz*, n° 47). Aangezien de Belgische wet van 10 mei 2007 een voortdurend karakter verbindt aan bepaalde gedragingen die vallen onder de strafbaarstelling van witwassen, luidt de vraag of aan gewone heling niet evenzeer een voortdurend karakter had moeten worden toegekend, vermits dit misdrijf eveneens kan voorzien worden van de kwalificatie witwassen (verruimde heling), zoals bedoeld in artikel 505, eerste lid, 2°, van het Strafwetboek (zie noot 56). De Raad van State had gevraagd omeen eind te maken aan die ambiguïteit, door te opperen dat indien een voortdurend karakter verbonden wordt aan verruimde heling (witwassen), zulks ook het geval zou moeten zijn voor gewone heling (*Parl.St.* Senaat 2005-06, nr. 1610/2, blz. 5, 7, 8 en 9).

¹⁰⁹ En France, le recel est considéré comme une infraction continue (Cass. fr., 31 août 1922, *D.*, 1922, I, p. 218 ; L. LARGUIER, v° Recel, *Encycl. Dalloz*, n° 47). Comme la loi belge du 10 mai 2007 reconnaît à certains comportements tombant sous l'incrimination de blanchiment un caractère continu, on peut se demander si le recel

<p>beperkt tot het in bezit komen: in tegenstelling tot witwassen is heling aldus een aflopend misdrijf dat voltooid is zodra de heler, wetens, in het bezit is gekomen van het goed van criminele herkomst¹⁰⁸. Indien de persoon naderhand in het bezit blijft van dat goed, het gebruikt, het beheert of overgaat tot de vervreemding ervan, begaat hij het witwasmisdrijf (zie <i>infra</i>).</p>	<p>possession : à la différence du blanchiment, le recel est ainsi une infraction instantanée qui est consommée dès que le receleur est entré en possession, en connaissance de cause, du bien d'origine délictueuse¹¹⁰. Si la personne reste ultérieurement en possession dudit bien, l'utilise, le gère ou procède à son aliénation, elle commet l'infraction de blanchiment (cf. <i>infra</i>).</p>
<p>Thans wordt ervan uitgegaan dat het voorwerp van heling niet alleen betrekking heeft op de goederen die rechtstreeks verkregen zijn door het begaan van het misdrijf, maar ook de goederen omvat die daaruit voortkomen of die verkregen zijn "door middel van" het misdrijf, zoals de verkoopprijs van het gestolen voorwerp of de zaak die verkregen is met het geld of met de opbrengst van de diefstal¹¹¹. Teneinde witwassen nog duidelijker te onderscheiden van heling, wordt voorgesteld om de strafbaarstelling van heling te beperken tot de goederen die rechtstreeks verkregen of voortgekomen zijn uit het misdrijf, en niet te laten slaan op de goederen die daarvoor in de plaats zijn gesteld.</p> <p>In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 88) wordt hier de term 'goed' gebruikt om zowel de lichamelijke als onlichamelijke goederen te ondervangen.</p>	<p>A l'heure actuelle, on considère que l'objet du recel porte non seulement sur les biens qui ont été obtenus directement par la commission de l'infraction mais englobe également les biens qui en proviennent ou celles qui ont été obtenus « à l'aide » de l'infraction, comme le prix de vente de l'objet volé ou la chose acquise avec l'argent ou le produit du vol¹¹². Afin de distinguer davantage le blanchiment du recel, il est proposé de limiter l'incrimination de recel aux biens obtenus ou produits directement par l'infraction et non sur les biens qui s'y sont substitués.</p> <p>Comme suite à la remarque du Conseil d'Etat (n° 88), il est recouru ici au terme « bien » pour comprendre tant les biens corporels que les biens incorporels.</p>
<p>Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet: de inbezitneming van het goed moet willens en met kennis van de illegale herkomst van het goed gebeuren, dat wil zeggen dat zij gepaard gaat met de wil om</p>	<p>L'élément moral de l'infraction est le dol général : la prise de possession du bien doit être volontaire et en connaissance de cause de son origine illicite, c'est-à-dire qu'elle implique la volonté de le soustraire à son</p>

simple n'aurait pas dû également se voir reconnaître un tel caractère continu, dès lors que cette dernière infraction peut également recevoir la qualification de blanchiment (recel élargi) visée par l'article 505, alinéa 1er, 2°, du Code pénal (voy. note 56). Le Conseil d'État avait demandé que cette ambiguïté soit levée en suggérant que si un caractère continu était retenu pour le recel élargi (blanchiment), un tel caractère soit également reconnu au recel ordinaire (*Doc. parl.*, Sénat, sess. ord. 2005-2006, 1610/2, pp. 5, 7, 8 et 9).

¹⁰⁸ Cass., 2 augustus 1880, *Pas.* 1880, I, 281; Cass. 4 maart 1997, *Pas.* 1997, I, nr. 108; J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 451. Zie ook Corr. Brussel 8 juni 2000, *RDPC* 2000, 1096.

¹¹⁰ Cass., 2 août 1880, *Pas.*, 1880, I, p. 281; Cass., 4 mars 1997, *Pas.*, 1997, I, n° 108; J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 451. Voy. aussi Corr. Bruxelles, 8 juin 2000, *Rev. dr. pén.*, 2000, p. 1096.

¹¹¹ Cass. 17 december 2004, ARP.04.1168.N, *Pas.* 2004, op datum ervan; J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 447.

¹¹² Cass., 17 décembre 2004, R.G. n° P.04.1168.N, *Pas.*, à sa date; J. Spreutels, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 447.

<p>het goed te onttrekken aan de rechtmatige eigenaar ervan¹¹³. Dat bestanddeel moet beoordeeld worden op het tijdstip van het in bezit komen van de zaak van illegale herkomst. De persoon die naderhand verneemt dat de zaak die hij verkregen heeft een gestolen zaak is, doet dus niet aan heling. Maar indien hij het goed te kwader trouw bewaart en daden met betrekking tot het beheer ervan stelt, maakt hij zich schuldig aan witwassen (zie <i>infra</i>).</p>	<p>légitime propriétaire¹¹⁴. Cet élément doit être apprécié au moment de l'entrée en possession de la chose d'origine illicite. La personne qui apprend ultérieurement que la chose qu'elle a acquise est une chose volée ne commet pas donc de recel. Mais si elle conserve le bien de mauvaise foi et pose des actes de gestion à son égard, elle se rend coupable de blanchiment (cf. <i>infra</i>).</p>
<p>Het bestaan van het moreel bestanddeel kan voortvloeien uit een geheel van vermoedens die als voldoende ernstig, nauwkeurig en overeenstemmend worden beoordeeld¹¹⁵. Dat bestanddeel is een zaak van de feitelijke soevereine beoordeling van de feitenrechter¹¹⁶. De rechter kan de kennis van de illegale herkomst van de geheele zaak afleiden uit alle feitelijke omstandigheden die alleszins het wantrouwen moeten wekken bij degene die haar in bezit neemt¹¹⁷. Dat maakt dat het openbaar ministerie niet het bewijs van de volstreckte wetenschap hoeft te leveren, maar dat het volstaat om de kwade trouw van de dader aan te tonen in het licht van de omstandigheden van de zaak. Om dwaling te kunnen aanvoeren, moet de beklagde te goeder trouw zijn¹¹⁸.</p>	<p>L'existence de l'élément moral peut résulter d'un ensemble de présomptions jugées suffisamment graves, précises et concordantes¹¹⁹. Cet élément relève de l'appréciation souveraine en fait du juge du fond¹²⁰. Le juge peut déduire la connaissance de l'origine illicite de la chose recelée de toutes les circonstances de fait qui doivent nécessairement éveiller la méfiance de celui qui en prend possession¹²¹. Il en résulte que le ministère public ne doit pas apporter la preuve de la connaissance absolue, mais qu'il suffit que la mauvaise foi de l'auteur soit établie au vu des circonstances de l'affaire. Pour pouvoir invoquer l'erreur, le prévenu doit être de bonne foi¹²².</p>
<p>Wegens de eisen van Europees recht (cf. <i>infra</i>) en wegens de gelijkstelling met de straf</p>	<p>En raison des exigences posées par le droit européen (cf. <i>infra</i>) et par équivalence avec</p>

¹¹³ Cass. 17 augustus 1982, *Pas.* 1982, I, 1322; M.-L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 577.

¹¹⁴ Cass., 17 août 1982, *Pas.*, 1982, I, p. 1322 ; M.-L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, « Le recel et le blanchiment » in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 577.

¹¹⁵ Cass. 18 december 1991, *Pas.* 1992, I, nr. 209.

¹¹⁶ Cass. 13 november 1984, *Pas.* 1985, I, 323; Cass. 5 oktober 1999, *Pas.* 1999, nr. 504; Cass. 20 oktober 2002, *Pas.* 2002, nr. 675.

¹¹⁷ Cass. 13 september 2005, AR P.05.0372.N., *Pas.* 2005, op datum ervan; Cass. 9 juni 1999, AR P.99.0231.F, *Pas.* 1999, nr. 340; Cass. 5 oktober 1999, AR P.98.0082.N, *Pas.* 1999, nr. 504.

¹¹⁸ J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, 459; M.-L. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 577.

¹¹⁹ Cass., 18 décembre 1991, *Pas.*, 1992, I, n° 209.

¹²⁰ Cass., 13 novembre 1984, *Pas.*, 1985, I, p. 323 ; Cass., 5 octobre 1999, *Pas.*, 1999, n° 504 ; Cass., 20 octobre 2002, *Pas.*, 2002, n° 675.

¹²¹ Cass., 13 septembre 2005, R.G. n° P.05.0372.N., *Pas.*, à sa date ; Cass., 9 juin 1999, R.G. n° P.99.0231.F, *Pas.*, 1999, n° 340 ; Cass., 5 octobre 1999, R.G. n° P.98.0082.N, *Pas.*, 1999, n° 504.

¹²² J. SPREUTELS, F. ROGGEN et E. ROGER FRANCE, *Droit pénal des affaires*, op. cit., p. 459 ; ; M.-L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, « Le recel et le blanchiment » in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 577.

voorzien voor witwassen, wordt de heling bestraft met een straf van niveau 3.		la peine prévue pour le blanchiment, le recel est puni d'une peine de niveau 3.
Witwassen (artikel 470)		Le blanchiment (article 470)
De huidige tekst van artikel 505 van het Strafwetboek is bijzonder complex en moeilijk leesbaar. Hij heeft aanleiding gegeven tot menige discussie binnen de rechtsleer. In het voorontwerp wordt voorgesteld om de opmaak ervan aanzienlijk te vereenvoudigen, zonder te raken aan de essentie.		Le texte actuel de l'article 505 du Code pénal est particulièrement complexe et peu lisible. Il a donné lieu à de nombreuses discussions doctrinales. L'avant-projet propose d'en simplifier la rédaction de façon significative sans en modifier la substance.
Artikel 505, eerste lid, 2°, 3° en 4°, van het huidig Strafwetboek geeft een opsomming van de gedragingen die strafbaar gesteld worden met betrekking tot activa van illegale herkomst. Die gedragingen moeten de drie categorieën van verrichtingen bestrijken die kenmerkend zijn voor witwassen: de inbreng, de verwerking en de integratie ¹²³ .		L'article 505, alinéa 1 ^{er} , 2°, 3° et 4°, de l'actuel Code pénal énumère les comportements qui sont incriminés en relation avec les avoirs d'origine illicite. Ces comportements sont censés recouvrir les trois catégories d'opérations caractérisant le blanchiment : l'injection, l'empilage et l'intégration ¹²⁴ .
Deze drie categorieën worden hernomen in het voorontwerp van wet, zij het licht anders geformuleerd. Inhoudelijk wordt er niets gewijzigd, alleen wordt de leesbaarheid van het artikel beter.		Ces trois catégories sont reprises dans l'avant-projet de loi, bien que formulées de manière légèrement différente. Rien n'est changé en termes de contenu, seule la lisibilité de l'article est améliorée.
Hier dient ook opgemerkt te worden dat voor het misdrijf van het witwassen het niet vereist is dat het basismisdrijf in België gepleegd werd of onder de territoriale bevoegdheid van de Belgische rechter valt ¹²⁵ .		Il convient également de rappeler ici que, pour l'infraction de blanchiment, il n'est pas exigé que l'infraction de base ait été commise en Belgique ou relève de la compétence territoriale du juge belge ¹²⁶ .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet: het bewaren, beheren, verplaatsen, vervreemden of verhelen van activa van delictuele herkomst gebeuren te kwader trouw. Dat is aldus met name het		L'élément moral de l'infraction est la volonté délibérée et le dol général: la garde, la gestion, le transfert, l'aliénation ou la dissimulation des avoirs d'origine délictueuse ont lieu de mauvaise foi. Il en va

¹²³ CFI, 12de Activiteitenverslag, 2005, blz. 53.

¹²⁴ CTIF, 12e Rapport d'activités, 2005, p. 53.

¹²⁵ Cass. 21 juni 2000, AR P.99.1285.F, *Pas.* 2000, nr. 387; M.-L. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENNEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 565.

¹²⁶ Cass., 21 juin 2000, RG P.99.1285.F, *Pas.*, 2000, n° 387; M.-L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, « Le recel et le blanchiment » in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENNEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 565.

<p>geval wanneer de dader zich bewust onttrokken heeft aan de verplichting tot informatieverstrekking aan de Cel voor financiële informatieverwerking, of in geval van onmiskenbare niet-naleving van de nationale en internationale regels die de opspoorbaarheid van gelden mogelijk maken of bevorderen. Dat kennisbestanddeel omvat ook de zogeheten grove onwetendheid (in het Frans genoemd naar het Latijnse <i>crassus</i>: ruw, massief, onverschoonbaar) over de illegale herkomst van gelden. Wanneer de dader bewust niet wil weten, is hij ook strafbaar. Vandaar de bewoordingen “<i>terwijl deze de herkomst moest kennen</i>”. Het betekent dat hij weet wat hij beweert niet te willen weten of dat hij besef heeft van hetgeen hij beweert niet te weten.</p>	<p>notamment ainsi lorsque l’auteur s’est délibérément soustrait à l’obligation de communication d’informations à la Cellule de traitement des informations financières ou en cas de non-respect flagrant des règles nationales et internationales permettant ou favorisant la traçabilité des fonds. Cet élément de connaissance inclut également ce qu’on appelle l’ignorance crasse (du latin <i>crassus</i> : grossier, épais, inexcusable) quant à l’origine illicite des fonds. Lorsque délibérément, l’auteur ne veut pas savoir, il est également punissable. D’où la formulation “<i>alors qu’il devait connaître l’origine</i>”. Cela signifie qu’il sait ce qu’il prétend ne pas vouloir savoir ou qu’il a conscience de l’élément qu’il prétend ignorer.</p>
<p>De Commissie tot Hervorming van het Strafwetboek heeft geoordeeld dat in overeenstemming met de diefstal zonder geweld of bedreiging en het niet-verzwaard misbruik van vertrouwen, het witwassen (niet-verzwaard) bestraft zou moeten worden met een straf van niveau 2.</p>	<p>La commission de réforme du Code pénal avait envisagé que par équivalence avec le vol sans violences ni menaces et l’abus de confiance non aggravé, le blanchiment (non aggravé) serait puni d’une peine de niveau 2.</p>
<p>Echter, het Europees recht legt op dat alle witwasmisdrijven voortaan bestraft zullen moeten worden met een vrijheidsberovende straf waarvan het maximum niet lager mag zijn dan vier jaar. De artikelen 1 en 2 van het Kaderbesluit van de Raad van 26 juni 2001 inzake het witwassen van geld, de identificatie, opsporing, bevrozing, inbeslagneming en confiscatie van hulpmiddelen en van opbrengsten van misdrijven leggen reeds een dergelijke drempel op voor de ernstige witwasmisdrijven¹²⁷. Het artikel 5 van de</p>	<p>Mais le droit européen impose que toutes les infractions de blanchiment soient dorénavant punies d’une peine privative de liberté dont le maximum ne peut être inférieur à quatre ans. Les articles 1 et 2 de la décision-cadre du Conseil du 26 juin 2001 concernant le blanchiment d’argent, l’identification, le dépistage, le gel ou la saisie et la confiscation des instruments et des produits du crime imposent déjà un tel seuil pour les infractions graves de blanchiment¹²⁹. L’article 5 de la directive (UE) 2018/1673 du Parlement européen et</p>

¹²⁷ Het gaat hier minstens over alle ernstige vormen van witwassen. Het artikel 2 van het Kaderbesluit stelt: “Elke lidstaat treft in samenhang met zijn strafstelsel de maatregelen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat op de in artikel 6, lid 1, onder a) en b), van het Verdrag van 1990 bedoelde strafbare feiten, waarnaar verwezen wordt in artikel 1, onder b), van dit kaderbesluit, een vrijheidsstraf gesteld wordt, waarbij het strafmaximum ten minste vier jaar moet bedragen. Het artikel 1 b) viseert van haar kant de ernstige vormen van witwassen.”

¹²⁹ Il s’agit ici à tout le moins des formes plus graves de blanchiment. L’article 2 de la Décision-cadre dispose: « Chaque État membre prend les mesures nécessaires, en cohérence avec son système répressif, afin que les infractions visées à l’article 6, paragraphe 1, points a) et b), de la convention de 1990, telles que résultant de l’article 1er, point b), de la présente décision-cadre, soient passibles de peines privatives de liberté dont le maximum de

<p>Richtlijn (EU) 2018/1673 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 inzake de strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld ¹²⁸ gaat echter verder door een drempel van vier jaar op te leggen voor alle witwasmisdrijven zonder nog een onderscheid te maken op basis van de ernst van de inbreuk. Dit betekent bijgevolg dat de auteurs van het ontwerp een straf van niveau 3 voorzien voor het witwassen.</p>	<p>du Conseil du 23 octobre 2018 visant à lutter contre le blanchiment de capitaux au moyen du droit pénal¹³⁰ va plus loin en imposant le seuil de quatre ans pour toutes les infractions de blanchiment sans plus faire de distinction selon la gravité de l'infraction. Cela implique donc l'obligation pour les promoteurs du projet de prévoir une peine de niveau 3 pour le blanchiment.</p>
<p>De bepalingen inzake verbeurdverklaring bij witwassen zijn te onderscheiden van het gemeen recht omwille van het feit dat de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen (ex artikel 42, 3° Sw.) het voorwerp van het witwassen uitmaken in de zin van artikel 42, 1° Sw. Dit impliceert dat de verbeurdverklaring van deze witgewassen goederen verplicht is in hoofde van alle daders, mededaders en medeplichtigen¹³¹ en dat de eigendomspremissie vooropgesteld in artikel 42, 1° Sw. wordt verlaten.</p> <p>Bovendien is de strafrechter sedert de inwerkingtreding van de wet van 10 mei 2007 ertoe gehouden de verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf bij equivalent uit te spreken wanneer de zaken niet in het vermogen van de veroordeelde kunnen worden aangetroffen. Aldus komt het geregeld voor dat de witwasser die een louter</p>	<p>Les règles relatives aux confiscations en matière de blanchiment se distinguent du droit commun en raison du fait que les avantages patrimoniaux tirés directement de l'infraction, des biens et des valeurs qui leur ont été substitués et des revenus de ces avantages investis provenant de l'infraction primaire (visés par l'article 42, 3° C. pén.) constituent l'objet du blanchiment (visé par l'article 42, 1°, C. pén.). Il en résulte que la confiscation de ces biens blanchis est prononcée, de façon obligatoire dans le chef de chacun des auteurs, coauteurs et complices¹³⁵, et il est dérogé à la condition de propriété qui est prévue par l'article 42, 1°, du Code pénal.</p> <p>Par ailleurs, depuis l'entrée en vigueur de la loi du 10 mai 2007, le juge est tenu de prononcer, la confiscation par équivalent de l'objet du blanchiment lorsque les biens qui le constituent ne peuvent être retrouvés dans le patrimoine du condamné. Ainsi, lorsque le blanchisseur est un simple</p>

peine encourue ne peut être inférieur à quatre ans. » . L'article 1er, point b) de la décision-cadre quant à lui vise les infractions graves de blanchiment.

¹²⁸ « Artikel 5 - Straffen voor natuurlijke personen

1.Elke lidstaat zorgt ervoor dat de gedragingen als bedoeld in de artikelen 3 en 4, strafrechtelijk kunnen worden bestraft met doeltreffende, evenredige en afschrikkende straffen.

2.Elke lidstaat zorgt ervoor dat de in artikel 3 bedoelde delicten kunnen worden bestraft met een maximale gevangenisstraf van ten minste vier jaar, althans in ernstige gevallen.”

¹³⁰ « Article 5 - Sanctions applicables aux personnes physiques

1.Chaque État membre veille à ce que le comportement visé aux articles 3 et 4 soit passible de sanctions pénales effectives, proportionnées et dissuasives.

2.Chaque État membre veille à ce que les infractions visées à l'article 3 soient passibles d'une peine d'emprisonnement maximale d'au moins quatre ans. »

¹³¹ De verbeurdverklaring heeft hier een persoonlijk karakter ((M. L. Cesoni en D. Vandermeersch, « Le recel et le blanchiment », *Les infractions* vol. 1 *Les infractions contre les biens*, 2e éd., Brussel, Larcier, 2016, 600).

¹³⁵ La confiscation a ici un caractère personnel (M. L. Cesoni et D. Vandermeersch, « Le recel et le blanchiment », *Les infractions* vol. 1 *Les infractions contre les biens*, 2e éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 600).

tussenpersoon is, het zwart geld waarvan hij geen eigenaar is, slechts door zijn handen latengaan om het daarna door te sluizen naar andere bestemmingen. In deze hypothese kan de verbeurdverklaring bij equivalent de tussenpersoon hard treffen (bv. een derde of een financiële instelling die de kwestieuze operatie heeft uitgevoerd hoewel hij kennis had of moest hebben van de illegale herkomst van de fondsen).¹³²

Ten slotte, wanneer het witwasmisdrijf erin bestaat illegale vermogensvoordelen te converteren naar andere goederen, bepaalt het Hof van Cassatie dat het goed dat door de witwasoperatie is verkregen, niet het voorwerp van het misdrijf witwassen uitmaakt, maar een vermogensvoordeel dat voortkomt uit dat misdrijf als bedoeld in artikel 42, 3°, Sw., zodat de verbeurdverklaring van een dergelijk uit het witwasmisdrijf verkregen vermogensvoordeel enkel mogelijk is op grond van de artikelen 42, 3°, en 43bis Sw.¹³³

Voorgaande impliceert dat eenzelfde goed of zijn equivalent het voorwerp kan uitmaken van opeenvolgende verbeurdverklaringen. Ten eerste kan het worden verbeurdverklaard ten titel van vermogensvoordeel rechtstreeks uit het misdrijf verkregen en ten tweede als voorwerp van het witwasmisdrijf. In de hypothese van opeenvolgende witwashandelingen, zou de verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf bij equivalent vervolgens moeten worden uitgesproken in hoofde van alle opeenvolgende daders. Deze gang van zaken lijkt niet echt verenigbaar te zijn met het reëel karakter dat de promotoren van het ontwerp aan de verbeurdverklaring wensen toe te schrijven en dat ertoe strekt de gevolgen van het misdrijf en het in omloop

intermédiaire, il est fréquent que l'argent sale, dont il n'est pas propriétaire, n'ait fait que passer entre ses mains pour être envoyé vers d'autres destinations. Dans cette hypothèse, la confiscation par équivalent peut venir frapper durement cet intermédiaire (par exemple, un tiers ou un organisme financier qui aurait effectué l'opération alors qu'il connaissait ou devait connaître l'origine illicite des fonds)¹³⁶.

Enfin, lorsqu'une infraction de blanchiment consiste en la conversion d'avantages patrimoniaux illégaux en d'autres biens, les biens obtenus de cette conversion ne constitue pas, suivant la Cour de cassation, l'objet de l'infraction de blanchiment, mais bien un avantage patrimonial tiré de cette infraction tel que visé à l'article 42, 3°, du Code pénal, de sorte que la confiscation d'un tel avantage patrimonial tiré de l'infraction de blanchiment n'est possible que sur la base des articles 42, 3°, et 43bis du Code pénal¹³⁷.

Il résulte de ce qui précède qu'un même bien ou son équivalent pourrait faire l'objet de confiscations successives. D'abord, il pourrait être confisqué une première fois au titre d'avantages patrimoniaux tirés de l'infraction et, une seconde fois, en tant qu'objet du blanchiment. Ensuite, en cas d'opérations de blanchiment successives accomplies par des personnes différentes, la confiscation de l'objet de l'infraction par équivalent devrait être prononcée dans le chef de chacun des auteurs successifs. Cette situation paraît peu compatible avec le caractère réel que les promoteurs du projet entendent conférer à la confiscation, celle-ci ayant pour objectif de mettre fin aux conséquences de l'infraction et à la circulation des biens illicites.

¹³² FR. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », coll. *R.P.D.B.*, Brussel, Bruylant, 2015, 43.

¹³³ Cass., 12 januari 2010, A.R. P.09.1458.N, *Pas.*, 2010, n° 22 ; Cass., 27 april 2010, A.R. P.10.0104.N, *Pas.*, 2010, n° 287 ; Cass., 23 februari 2016, A.R. P.15.1326.N, *Pas.*, 2016, n° 133.

¹³⁶ FR. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », coll. *R.P.D.B.*, Bruxelles, Bruylant, 2015, p. 43.

¹³⁷ Cass., 12 janvier 2010 RG P.09.1458.N, *Pas.*, 2010, n° 22, Cass., 27 avril 2010, RG P.10.0104.N, *Pas.*, 2010, n° 287 ; Cass., 23 février 2016, RG P.15.1326.N, *Pas.*, 2016, n° 133.

<p>laten van illegale goederen te doen beëindigen.</p> <p>Aangezien het evenwel belangrijk is dat de daders van het witwasmisdrijf, en meer bepaald de tussenpersonen bij witwasoperaties, een doeltreffende en afschrikkende vermogensstraf kunnen oplopen¹³⁴, wordt er voorgesteld dat betrokkenen ten titel van bijkomende straf een geldboete kunnen opgelegd krijgen waarvan de omvang overeenstemt met de huidige drempels of waarvan de omvang kan worden verhoogd tot het equivalent van de waarde van de witgewassen goederen. In afwijking van de huidige situatie waar de verbeurdverklaring bij equivalent van het witwasmisdrijf verplicht is in hoofde van alle daders onder voorbehoud van matigingen voorzien in artikel 505, alinea's 6 en 7, heeft de geldboete hier een facultatief karakter en zal zijn omvang binnen de wettelijk vastgestelde grenzen soeverein worden bepaald door de strafrechter.</p>	<p>Mais comme il importe que les auteurs de l'infraction de blanchiment, et plus particulièrement les intermédiaires dans de telles opérations, puisse encourir des peines pécuniaires significatives et dissuasives¹³⁸, il est proposé que ceux-ci puissent se voir infliger à titre de peine complémentaire une amende dont le montant correspond au taux actuel ou pourrait s'élever jusqu'à une somme équivalente à la valeur des biens blanchis. A la différence de la situation actuelle où la confiscation par équivalent de l'objet du blanchiment est obligatoire dans le chef de chacun des auteurs sous réserve des tempéraments prévu à l'article 505, alinéas 6 et 7, l'amende a ici un caractère facultatif et son montant sera souverainement déterminé par le juge dans les limites légales ainsi fixées.</p>
<p>Uit voorgaande overwegingen volgt dat de regeling inzake verbeurdverklaringen, bedoeld in artikel 54 van Boek 1 van het nieuwe Strafwetboek, van toepassing is op het witwasmisdrijf. Aldus komen zowel het voorwerp van de witwaspraktijk¹³⁹ als de vermogensvoordelen die verkregen zijn uit</p>	<p>Il résulte des considérations qui précèdent que le régime des confiscations prévu à l'article 54 du Livre premier du nouveau Code pénal s'applique à l'infraction de blanchiment. Ainsi, tant l'objet du blanchiment¹⁴¹ que les avantages patrimoniaux tirés de l'infraction¹⁴² entrent en ligne de compte pour la confiscation étant entendu qu'en raison de son</p>

¹³⁴ De geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel die gebaseerd zal zijn op de door het witwassen opgestreken commissie, kan onvoldoende blijken wanneer het witwassen betrekking heeft op astronomische bedragen.

¹³⁸ La peine pécuniaire fixée en fonction du profit escompté ou obtenu de l'infraction qui se basera sur la commission touchée par le blanchisseur, peut se révéler insuffisante lorsque le blanchiment porte sur des montants astronomiques.

¹³⁹ Zoals dit thans reeds het geval is, omvat het voorwerp van het witwassen de witgewassen goederen, met name de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen.

¹⁴¹ Comme c'est déjà le cas aujourd'hui, l'objet du blanchiment est constitué des biens blanchis, à savoir les avantages patrimoniaux tirés d'une infraction, des biens ou valeurs qui leur ont été substitués ou les revenus de ces avantages investis.

¹⁴² Suivant la Cour de cassation, lorsqu'une opération de blanchiment débouche sur une substitution de biens, les avoirs originaux blanchis constituent l'objet du blanchiment tandis que le résultat de l'opération constitue les avantages patrimoniaux tirés de l'infraction de blanchiment (Cass., 12 janvier 2010, *Pas.*, 2010, p. 80 ; Cass., 27 avril 2010, *Pas.*, 2010, p. 1292, *T. Strafr.*, 2010, p. 281 et la note de D. LIBOTTE intitulée "De verplichte verbeurdverklaring van het witgewassen vermogensvoordeel: een verdachte eenvoud"; Cass., 29 novembre 2011, A.C., 2011n° 650 avec les concl. M.P

het misdrijf ¹⁴⁰ in aanmerking voor verbeurdverklaring, met dien verstande dat omwille van het reëel karakter de verbeurdverklaring (rechtstreeks of bij equivalent) van eenzelfde goed slechts één keer kan worden doorgevoerd.	caractère réel, la confiscation directe ou par équivalent d'une même bien ne peut être opérée qu'une fois.
In afwijking op §1, 1°, van deze bepaling en naar analogie met de huidige situatie is geen enkele eigendomsvoorwaarde vereist voor de verbeurdverklaring van het voorwerp van de witwaspraktijk ¹⁴³ (aangezien het gaat om vermogensvoordelen verkregen uit een basismisdrijf, heeft de verbeurdverklaring van het voorwerp van de witwaspraktijk ook het karakter van een beveiligingsmaatregel vermits een einde moet gesteld worden aan de omloop van het "bezoedeld geld"). In dat geval kan iedere derde die beweert recht te hebben op de verbeurd verklaarde zaak dat recht invoeren, zoals bedoeld in artikel 54, § 4, van het nieuwe Boek I. Dat voorbehoud strekt enkel tot het vrijwaren van de rechten die zij kunnen invoeren op de zaak krachtens hun wettig bezit, maar verbiedt de rechter niet, behoudens de uitoefening van die rechten, het voorwerp van het misdrijf verbeurd te verklaren daar waar het zich bevindt ¹⁴⁴ .	Par dérogation au § 1 ^{er} , 1°, de cette disposition et à l'instar de la situation actuelle, aucune condition de propriété n'est requise pour la confiscation de l'objet du blanchiment ¹⁴⁵ (comme il s'agit d'avantages patrimoniaux tirés d'une infraction de base, la confiscation de l'objet du blanchiment revêt également le caractère d'une mesure de sûreté puisqu'il y a lieu de mettre fin à la circulation de « l'argent sale »). Dans ce cas, tout tiers prétendant droit sur la chose confisquée pourra faire valoir ce droit comme c'est prévu à l'article 54, § 4, du nouveau Livre Ier. Cette réserve tend uniquement à sauvegarder les droits que ceux-ci pourront faire valoir sur la chose en vertu de leur possession légitime, mais n'interdit pas au juge, sauf l'exercice de ces droits, de confisquer l'objet du délit là où il se trouve ¹⁴⁶ .

¹⁴⁰ Volgens het Hof van Cassatie, wanneer een witwasverrichting resulteert in een indeplaatsstelling van goederen, vormen de oorspronkelijke witgewassen activa het voorwerp van de witwaspraktijk, terwijl het resultaat van de verrichting bestaat in de vermogensvoordelen die verkregen zijn uit het witwas misdrijf (Cass. 12 januari 2010, *Pas.* 2010, 80; Cass. 27 april 2010, *Pas.* 2010, 1292, *T.Strafr.* 2010, 281 en de noot van D. LIBOTTE, getiteld "De verplichte verbeurdverklaring van het witgewassen vermogensvoordeel: een verdachte eenvoud"; Cass. 29 november 2011, *Arr.Cass.* 2011, nr. 650 met concl. OM.)

¹⁴³ Aangezien het voorwerp van de witwaspraktijk samenvalt met de zaken die kunnen verbeurd verklaard worden met toepassing van artikel 52, § 1, 4°, kunnen die zaken onderworpen worden aan een dubbele regeling inzake verbeurdverklaring indien tegen het oorspronkelijke misdrijf eveneens vervolging ingesteld wordt naast de vervolging wegens witwassen (Cass. 12 januari 2010, *Pas.* 2010, 80; Cass. 27 april 2010, *Pas.* 2010, 1292, *T.Strafr.* 2010, 281 en de noot van D. LIBOTTE, getiteld "De verplichte verbeurdverklaring van het witgewassen vermogensvoordeel: een verdachte eenvoud"; Cass. 29 november 2011, *Arr.Cass.* 2011, op datum ervan, met concl. O.M.; F. VAN VOLSEM, "Witwassen: de sancties", *T.Strafr.* 2011, 409; Cass. 9 september 2014, *RABG* 2015, 17).

¹⁴⁴ Cass. 14 januari 2004, AR P.03.1185.F, *Pas.* 2004, nr. 20.

¹⁴⁵ Comme l'objet du blanchiment coïncide avec les choses pouvant faire l'objet d'une confiscation en application de l'article 52, § 1er, 4°, ces choses peuvent être soumises à un double régime de confiscation si l'infraction primaire fait également l'objet de poursuites en sus de celles du chef de blanchiment (Cass., 12 janvier 2010, *Pas.*, 2010, p. 80 ; Cass., 27 avril 2010, *Pas.*, 2010, p. 1292, *T. Strafr.*, 2010, p. 281 et la note de D. LIBOTTE intitulée "De verplichte verbeurdverklaring van het witgewassen vermogensvoordeel: een verdachte eenvoud"; Cass., 29 novembre 2011, A.C., 2011, à sa date avec les concl. M.P.; F. VAN VOLSEM, "Witwassen: de sancties", *Tijdschrift voor strafrecht.*, 2011, p. 409. Cass., 9 septembre 2014, *R.A.G.B.*, 2015, p. 17).

¹⁴⁶ Cass., 14 janvier 2004, R.G. n° P.03.1185.F, *Pas.*, 2004, n° 20.

<p>De teruggave, aan de malafide derde, van de vermogensvoordelen verkregen uit het misdrijf, van de indeplaatsgestelde goederen en waarden en van de inkomsten uit de belegde voordelen, bedoeld in de artikelen 42, 3°, 43bis en 43quater van het Strafwetboek, wordt alvast uitgesloten. Hij zou immers het recht niet mogen hebben om die goederen terug te vorderen aangezien hij, te kwader trouw zijnde, de delictuele herkomst ervan kende of moest kennen, en tegen hemzelf vervolging zou kunnen of moeten worden ingesteld wegens witwassen¹⁴⁷.</p>	<p>La restitution au tiers de mauvaise foi des avantages patrimoniaux tirés de l'infraction, des biens et valeurs de substitution et des revenus des avantages investis, visés aux articles 42, 3°, 43bis et 43quater du Code pénal, est d'emblée exclue. En effet, celui-ci serait malvenu de revendiquer ces biens dès lors qu'étant de mauvaise foi, il connaissait ou devait connaître leur origine délictueuse et aurait pu ou dû lui-même faire l'objet de poursuites du chef de blanchiment¹⁴⁸.</p>
<p>Wat de bonafide derde betreft, moet daarentegen het onderscheid gemaakt worden tussen degene die in het bezit van het goed gekomen is tegen betaling van een tegenprestatie (bijvoorbeeld de verkoop van een voertuig tegen een prijs betaald met bezoodeld geld) en degene die de zaak om niet of zonder daadwerkelijke tegenprestatie ontvangen heeft. In het eerste geval is het logisch dat de derde in het bezit blijft van het vermogensvoordeel dat verkregen is uit het misdrijf, vermits er een subrogatie tussen de goederen heeft plaatsgevonden: in werkelijkheid, ingevolge de afstand onder bezwarende titel van de vermogensvoordelen die oorspronkelijk het voorwerp van de witwaspraktijk zijn, is er indeplaatsstelling van goederen geweest, waarbij het voorwerp van de verbeurdverklaring betrekking moet hebben op "de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld zijn". In het tweede geval mag de derde niet in het bezit gelaten worden van het voorwerp van de witwaspraktijk: aangezien de delictuele herkomst ervan gebleken is uit het onderzoek, zal die derde op de hoogte gebracht worden van de situatie zodanig dat iedere verrichting die hij zou doen met betrekking tot die goederen beschouwd moet worden als een daad van witwassen,</p>	<p>En revanche, pour le tiers de bonne foi, il y a lieu de faire la distinction entre celui qui est entré en possession du bien contre le paiement d'une contrepartie (par exemple, vente d'un véhicule moyennant un prix payé avec de l'argent sale) et celui qui a reçu la chose à titre gratuit ou sans contrepartie véritable. Dans la première hypothèse, il est logique que le tiers reste en possession de l'avantage patrimonial tiré de l'infraction puisqu'il y a eu subrogation entre les biens : en réalité, à la suite de la cession à titre onéreux des avantages patrimoniaux constituant originellement l'objet du blanchiment, il y a eu substitution de biens, l'objet de la confiscation devant se reporter sur « les biens et valeurs qui leur ont été substitués ». Dans la seconde hypothèse, on ne peut laisser le tiers en possession de l'objet de blanchiment ; en effet, dès lors que l'enquête aura révélé leur origine délictueuse, ce tiers sera informé de la situation en telle sorte qu'à l'avenir, toute opération qu'il effectuerait à propos desdits biens serait à considérer comme un acte de blanchiment, l'intéressé ne pouvant plus soutenir qu'il ne connaissait pas ou n'était pas censé connaître leur origine¹⁵¹.</p> <p>D'ailleurs, la possession des choses blanchies, à savoir les avantages</p>

¹⁴⁷ M.-L. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in H.-D. BOSLY en C. DE VALKENNEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 604.

¹⁴⁸ M.-L. CESONI et D. VANDERMEERSCH, « Le recel et le blanchiment » in H.-D. BOSLY et C. DE VALKENNEER, *Les infractions. Les infractions contre les biens*, 2ème éd., Bruxelles, Larcier, 2016, p. 604.

¹⁵¹ Ibidem, p. 605.

<p>aangezien de betrokkene niet langer kan volhouden dat hij de herkomst ervan niet kende of niet geacht was die te kennen¹⁴⁹.</p> <p>Trouwens, het bezit van witgewassen goederen, met name de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, de goederen en waarden die in de plaats ervan gesteld en de inkomsten uit de belegde voordelen, moet worden beschouwd als strijdig met de openbare orde in de zin van artikel 71 (met betrekking tot de verbeurdverklaring als beveiligingsmaatregel).¹⁵⁰</p>	<p>patrimoniaux tirés d’une infraction, des biens ou valeurs qui leur ont été substitués ou les revenus de ces avantages investis, doit être considérée comme contraire à l’ordre public au sens de l’article 71 (relatif à la confiscation à titre de mesure de sûreté)¹⁵².</p>
<p>Verzwarende omstandigheden van helingen witwassen (artikel 471)</p>	<p>Les circonstances aggravantes du recel et du blanchiment (article 471)</p>
<p>Buiten de verzwarende omstandigheden waarin thans voorzien is in de artikelen 505<i>bis</i> en 506 van het huidige Strafwetboek, voorziet artikel 6 van Voorstel van Richtlijn van het Europees parlement en de Raad ter strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld in andere verzwarende omstandigheden.</p>	<p>Outre les circonstances aggravantes déjà prévues aux articles 505<i>bis</i> et 506 du Code pénal actuel, l’article 6 de la Proposition de Directive du Parlement européen et du Conseil visant à lutter contre le blanchiment de capitaux au moyen du droit pénal envisage différentes autres circonstances aggravantes.</p>
<p>Daarom hergroepeert de ontworpen bepaling de verschillende verzwarende omstandigheden :</p>	<p>Ainsi la disposition en projet regroupe différentes circonstances aggravantes :</p>
<p>(1) wegens de betrokkenheid van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand bij het basismisdrijf</p>	<p>(1) en raison de l’implication d’un mineur d’âge ou d’une personne en situation de vulnérabilité dans l’infraction primaire</p>
<p>De verzwarende omstandigheid die momenteel voorzien is in artikel 505<i>bis</i>,</p>	<p>La circonstance aggravante prévue actuellement à l’article 505<i>bis</i>, à savoir que</p>

¹⁴⁹ Ibidem, blz. 605.

¹⁵⁰ Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet niets dat de strafrechter de illegale vermogensvoordelen ontnemt van de beklaagde als de verbeurdverklaring het rechtskarakter heeft van een maatregel, zelfs wanneer de beklaagde die werd vervolgd voor witwassen wordt vrijgesproken vanwege het onvoldoende bewijs van de illegale oorsprong. De Verdragsstaten hebben mede op basis van internationale instrumenten zeer ruime bevoegdheden om gelden waarvan het illegaal karakter is vastgesteld uit het economische verkeer te nemen, niet het minst als blijkt dat diegene die de maatregel moet ondergaan, zich heeft kunnen verweren voor de nationale rechter tegen een regeling die voorzienbaar was (EHRM 8 oktober 2019, *Balsamo/San Marino*, NC 2020, 252 met noot P. Waeterinckx, “Voordeelsontneming bij witwassen en rechten van derden”).

¹⁵² Suivant la Cour européenne, même lorsque le prévenu qui était poursuivi du chef de blanchiment a été acquitté de ce chef en raison du fait de l’insuffisance de la preuve de l’origine illégale des fonds, ceci n’empêche pas que le juge pénal le prive des avantages patrimoniaux illégaux lorsque la confiscation a un caractère de mesure. Les Etats disposent, sur la base des instruments internationaux, de compétences très larges pour retirer du circuit économique les avoirs dont l’origine illégale est établie, à tout le moins lorsqu’il apparaît que celui qui a subi la mesure, a pu se défendre devant un juge national à l’égard d’une réglementation qui était prévisible (Cour eur. D.H., 8 octobre 2019, *Balsamo/San Marino*, NC, 2020, p. 252, note P. Waeterinckx « Voordeelsontneming bij witwassen en rechten van derden »).

zijnde dat de dader of de deelnemer wist dat een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand werd ingezet voor het plegen van het misdrijf waaruit de witgewassen vermogensvoordelen voortkomen, wordt hier hernomen als een verzwarende omstandigheid van heling of witwassen.	l'auteur ou le participant avait connaissance qu'un mineur ou une personne en situation de vulnérabilité a été utilisé pour commettre l'infraction d'où proviennent les avantages patrimoniaux blanchis, est reprise ici à titre de circonstance aggravante du recel ou du blanchiment.
(2) In functie van het crimineel karakter van het primair misdrijf dat de illegale vermogensvoordelen opbracht.	(2) en fonction du caractère criminel de l'infraction primaire ayant produit les avantages patrimoniaux illicites.
Hier gaat het om het hernemen van artikel 506 van het Strafwetboek als een verzwarende omstandigheid.	Il s'agit de la reprise de l'article 506 du Code pénal sous la forme d'une circonstance aggravante.
(3) De omstandigheid dat de dader van het misdrijf een meldingsplichtige entiteit is of	(3) de la circonstance que l'auteur de l'infraction est une entité assujettie ou
(4) De dader een contractuele relatie heeft met een meldingsplichtige entiteit.	(4) que l'auteur de l'infraction a une relation contractuelle à l'égard d'une entité assujettie.
Het betreft hier een anticipatie op de tweede verzwarende omstandigheid zoals deze voorzien is door artikel 6(b) van het Voorstel van Richtlijn van het Europees parlement en de Raad ter strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld ¹⁵³ .	Il s'agit d'incorporer ici, par anticipation, la seconde circonstance aggravante prévue à l'article 6 (b) de la Proposition de Directive du Parlement européen et du Conseil visant à lutter contre le blanchiment de capitaux au moyen du droit pénal ¹⁵⁴ .
Hier wordt bedoeld op de in artikel 2 van de Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie opgesomde entiteiten, opgericht in België, in een ander	On vise ici les entités énumérées à l'article 2 de la Directive (UE) 2015/849 du Parlement européen et du Conseil du 20 mai 2015 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux ou du financement du terrorisme, modifiant le Règlement (UE) n° 648/2012 du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la Directive 2005/60/CE du Parlement européen et du Conseil et la Directive 2006/70/CE de la Commission, établie en Belgique, dans un

¹⁵³ Artikel 6(b) vraagt dat de lidstaten ervoor zorgen dat de hierna genoemde omstandigheden worden beschouwd als verzwarende omstandigheden wanneer: “de dader een contractuele relatie heeft met en een verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van een meldingsplichtige entiteit of zelf een meldingsplichtige entiteit is in de zin van artikel 2 van Richtlijn 2015/849/EU en het delict heeft gepleegd in het kader van de uitoefening van zijn beroepsactiviteiten.”

¹⁵⁴ L'article 6 (b) enjoint aux Etats membres de considérer comme circonstance aggravante le fait que « le contrevenant a une relation contractuelle et une responsabilité à l'égard d'une entité assujettie ou est une entité assujettie au sens de l'article 2 de la directive 2015/849/UE et a commis l'infraction dans l'exercice de ses activités professionnelles ».

land van de Europese economische ruimte of in een derde land, dat dezelfde verplichtingen oplegt als deze opgelegd door de vermelde Richtlijn.	autre pays de l'Espace économique européen ou dans un pays tiers qui impose des obligations équivalentes à celles prévues par la Directive précitée.
Het begrip “meldingsplichtige entiteit volgens artikel 2 van de Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering, tot wijziging van Verordening (EU) nr. 648/2012 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijn 2006/70/EG van de Commissie, gevestigd in België, in een ander land van de Europese Economische Ruimte of een derde land dat verplichtingen oplegt die gelijkaardig zijn aan die uit de voornoemde Richtlijn en deze het misdrijf heeft gepleegd in het kader van de uitoefening van zijn beroepsactiviteiten” vindt zijn voorbeeld in artikel 39 van de Richtlijn 2015/849 ¹⁵⁵ dat omgezet werd in Belgisch recht door de artikelen 55 en 56 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten ¹⁵⁶ .	La formulation « entité assujettie visée à l'article 2 de la Directive (UE) 2015/849 du Parlement européen et du Conseil du 20 mai 2015 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux ou du financement du terrorisme, modifiant le Règlement (UE) n° 648/2012 du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la Directive 2005/60/CE du Parlement européen et du Conseil et la Directive 2006/70/CE de la Commission, établie en Belgique, dans un autre pays de l'Espace économique européen ou dans un pays tiers qui impose des obligations équivalentes à celles prévues par la Directive précitée, et a commis l'infraction dans l'exercice de ses activités professionnelles » est inspirée de l'article 39 de la directive 2015/849 ¹⁵⁷ qui a été transposé en droit belge par les articles 55 et 56 de la loi du 18 septembre 2017 relative à la prévention du blanchiment des capitaux et du financement du terrorisme et à la limitation de l'utilisation des espèces ¹⁵⁸ .
Ten slotte gaat het om personen die zich in een contractuele relatie bevinden met een meldingsplichtige entiteit, zoals hierboven beschreven.	Ensuite, les personnes qui se trouvent en relation contractuelle à l'égard d'une entité assujettie telle que définie ci-dessus.

¹⁵⁵ Dit artikel verbiedt aan de meldingsplichtige entiteit om aan de betrokken cliënten of derden te openbaren dat informatie werd megedeeld aan de cel voor financiële informatieverwerking. Het voorziet desalniettemin in mogelijke afwijkingen van deze geheimhoudingsplicht, nl. tussen bepaalde categorieën van meldingsplichtige entiteiten, “mits dit entiteiten van een lidstaat zijn, of entiteiten van een derde land waarvan de voorschriften gelijkwaardig zijn aan de voorschriften van deze richtlijn, (...)” (art. 39,5).

¹⁵⁶ Het artikel 56, §2, 4° hanteert een vergelijkbare formulering, door de onthulling toe te laten “4° tussen de personen bedoeld in artikel 2, lid 1, punt 3, a) en b), van Richtlijn 2015/849 of tussen deze personen en personen die hetzelfde beroep uitoefenen in derde landen die verplichtingen opleggen die gelijkwaardig zijn aan deze bepaald in Richtlijn 2015/849”

¹⁵⁷ Cet article interdit à l'entité assujettie de révéler au client concerné ou à des tiers que des informations ont été transmises à la cellule de renseignement financier. Il prévoit toutefois des dérogations à l'interdiction de divulgation, notamment entre certaines catégories d'entités assujetties « à condition qu'il s'agisse d'entités d'un Etat membre, ou d'entités situées dans un pays tiers imposant des obligations équivalentes à celles qui sont prévues dans la présente directive (...) » (article 39.5).

¹⁵⁸ L'article 56, § 2, 4°, reprend une formulation similaire, en autorisant la divulgation « entre les personnes visées à l'article 2, paragraphe 1er, 3, a) et b), de la Directive 2015/849 (professionnels du chiffre, notaires et avocats) ou entre ces personnes et des personnes exerçant les mêmes professions dans des pays tiers imposant des obligations équivalentes à celles qui sont prévues dans la Directive 2015/849 ».

In beide gevallen moet het misdrijf gepleegd zijn in het kader van zijn professionele activiteiten zoals dit ook voorzien is door het Voorstel van Richtlijn.	Dans les deux cas, l'infraction doit avoir été commise dans l'exercice de ses activités professionnelles comme le prévoit la proposition de Directive.
Het doel is de professionelen die hun kennis en bekwaamheden ten dienste stellen van witwaspraktijken te bestraffen, wie dan ook de dader van het basismisdrijf is. Worden hier in het bijzonder geïdëeerd:	L'objectif est d'incriminer les professionnels qui mettent leur savoir-faire et leurs compétences au service d'opérations de blanchiment – quel que soit l'auteur de l'infraction de base. Sont visés plus particulièrement :
- enerzijds de meldingsplichtige entiteiten (natuurlijke personen en rechtspersonen) geïdëeerd in de artikelen 4, 18° en 5, §§1 en 4 van de wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld ¹⁵⁹ , maar eveneens elke relevante entiteit van de professionele categorieën zoals geïdëeerd in artikel 2 van de Richtlijn 2015/849, gevestigd in de Europese Economische Ruimte of een derde land. Men kan inderdaad niet aanvaarden dat een buitenlandse professioneel die zijn medewerking verleent aan witwaspraktijken op Belgisch grondgebied niet onderworpen zou worden aan de strafverzwaring louter omdat het hier niet om een meldingsplichtige entiteit volgens het Belgisch beleid ter bestrijding van het witwassen van gelden.	- d'une part, les entités assujetties (personnes physiques ou morales) visées aux articles 4, 18°, et 5, §§ 1 ^{er} et 4, de la loi préventive anti-blanchiment du 18 septembre 2017 ¹⁶⁰ , mais également toute entité relevant des catégories professionnelles visées à l'article 2 de la Directive 2015/849, établie dans l'Espace économique européen ou dans un pays tiers. On ne saurait, en effet, tolérer qu'un professionnel étranger qui prête son concours à des opérations de blanchiment commises sur le territoire belge ne subirait pas l'aggravation de peine prévue au seul motif qu'il ne s'agit pas d'une entité assujettie soumise au dispositif préventif <i>belge</i> de lutte contre le blanchiment de capitaux.
- anderzijds elke professioneel (natuurlijke persoon of rechtspersoon) die een contractuele relatie heeft met een meldingsplichtige entiteit, ongeacht het soort contract dat hen bindt en waarbij de dader zijn professionele positie misbruikt om het witwassen van gelden mogelijk te maken.	- d'autre part, tout professionnel (personne physique ou morale) en relation contractuelle avec l'entité assujettie, quelle que soit la nature du contrat qui les lie, et où l'auteur abuse de sa position professionnelle pour permettre le blanchiment de capitaux.

¹⁵⁹ Wet van 18 september 2017 tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten (BS 6 oktober 2017), in werking getreden op 16 oktober 2017, omgezet in Belgisch recht door de Richtlijn 2015/849.

¹⁶⁰ La loi du 18 septembre 2017 relative à la prévention du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme et à la limitation de l'utilisation des espèces (MB, 6 octobre 2017), entrée en vigueur le 16 octobre 2017, transpose en droit belge la Directive 2015/849.

De hier in de ontworpen bepaling geïllustreerde contractuele relatie moet zo ruim mogelijk begrepen worden en omvat elke vorm van professionele relatie, intern of extern.	La relation contractuelle visée par la disposition en projet doit être entendue de la manière la plus large possible et englobe toute forme de relation professionnelle interne et externe.
Deze professionals beschikken over een bijzondere expertise aangaande de bestrijding van het witwassen van geld. De omstandigheid waarin een professioneel deze expertise ten dienste stelt aan witwaspraktijken, rechtvaardigt een hogere straf.	Ces professionnels disposent d'une expertise particulière en matière de lutte contre le blanchiment de capitaux. La circonstance qu'un professionnel mette cette expertise au service d'opérations de blanchiment justifie l'application d'une peine plus élevée.
(5) De omstandigheid waarin het misdrijf werd gepleegd in het kader van een criminele organisatie.	(5) de la circonstance que l'infraction a été commise dans le cadre d'une organisation criminelle.
Het gaat om de toepassing van de eerste verzwarende omstandigheid voorzien door artikel 6 (a) van Voorstel van Richtlijn van het Europees parlement en de Raad ter strafrechtelijke bestrijding van het witwassen van geld ¹⁶¹ .	Il s'agit de l'anticipation de la première circonstance aggravante prévue à l'article 6 (a) de la Proposition de Directive du Parlement européen et du Conseil visant à lutter contre le blanchiment de capitaux au moyen du droit pénal ¹⁶² .
HOOFDSTUK 2. MISDRIJVEN M.B.T. DE BESCHADIGING EN Vernieling van goederen	CHAPITRE 2. LES INFRACTIONS RELATIVES À LA DÉGRADATION ET À LA DESTRUCTION DES BIENS
Dit hoofdstuk overkoepelt een aantal afdelingen:	Le présent chapitre couvre plusieurs sections :
- afdeling 1: misdrijven die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan ;	- section 1 ^{ère} : les infractions faisant naître un risque social ;
- afdeling 2: vandalisme ;	- section 2 : le vandalisme ;
- afdeling 3: gemeenschappelijke bepaling.	- section 3 : disposition commune.
Afdeling 1. Misdrijven die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan	Section 1ère. Les infractions faisant naître un risque sociétal (incendie et le fait de causer une explosion ou une inondation)

¹⁶¹ Dit artikel 6 (a) vraagt de lidstaten ervoor te zorgen dat de hierna genoemde omstandigheid wordt beschouwd als verzwarende omstandigheid : "het delict werd gepleegd in het kader van een criminele organisatie in de zin van Kaderbesluit 2008/841"

¹⁶² L'article 6 (a) enjoint aux Etats membres de considérer comme circonstance aggravante le fait que « l'infraction a été commise dans le cadre d'une organisation criminelle au sens de la décision-cadre 2008/841 ».

(brandstichting, veroorzaken van een ontploffing of een overstroming)		
Deze afdeling overkoepelt de artikelen 510 t.e.m. 520 Sw. (brandstichting) en de artikelen 547 t.e.m. 550 Sw. (vernieling en schade door overstroming veroorzaakt) van Titel IX <i>“Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen”</i> – Hoofdstuk III, <i>“Vernieling, beschadiging, aanrichting van schade”</i> , Afdeling I en IX.		Cette section englobe les articles 510 à 520 du Code pénal (incendie) et les articles 547 à 550 du Code pénal (destructions et dommages causés par les inondations) du Titre IX <i>« Les crimes et les délits contre les propriétés »</i> – Chapitre III <i>« Destructions, dégradations, dommages »</i> , Sections I ^{ère} et IX.
In de huidige stand van zaken wordt zowel de opzettelijke als de onopzettelijke brandstichting geïndiceerd.		Dans la situation actuelle, l' incendie , aussi bien volontaire qu'involontaire, est visé.
M.b.t. de opzettelijke brandstichting onderscheidt men de brandstichting van (a) gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, rijtuigen, wagons, vliegtuigen of andere kunstwerken, bouwwerken of motorvoertuigen indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar personen bevonden (art. 510 Sw.); (b) gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, rijtuigen, wagons, vliegtuigen of andere kunstwerken, bouwwerken of motorvoertuigen indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar geen personen bevonden en van sommige grondproducten (art. 511, eerste lid Sw.); (c) roerende goederen (art. 512, eerste lid Sw.); (d) eigen eigendommen en roerende goederen (art. 511, tweede lid en art. 512, tweede lid Sw.); (e) brand die overslaat (art. 516 en 517 Sw.).		S'agissant de l'incendie volontaire, on distingue l'incendie des (a) édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, voitures, wagons, aéronefs ou autres ouvrages d'art, constructions ou véhicules à moteur, si l'auteur a dû présumer qu'il s'y trouvait des personnes (art. 510 du Code pénal) ; (b) édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, voitures, wagons, aéronefs ou autres ouvrages d'art, constructions ou véhicules à moteur, si l'auteur a dû présumer qu'il ne s'y trouvait aucune personne, et de certains produits de la terre (art. 511, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal) ; (c) biens mobiliers (art. 512, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal), (d) propriétés et biens mobiliers personnels (art. 511, alinéa 2, du Code pénal et art. 512, alinéa 2, du Code pénal) ; (e) l'incendie qui se répand (art. 516 et 517 du Code pénal).
Artikel 520 Sw. stelt met opzettelijke brandstichting gelijk de vernieling door het veroorzaken van een ontploffing van de plaatsen en voorwerpen die opgesomd zijn in artikel 510 Sw.		L'article 520 du Code pénal assimile l'incendie volontaire à la destruction par l'effet d'une explosion des lieux et des objets énumérés à l'article 510 du Code pénal.
De onopzettelijke variant overkoepelt in artikel 519 Sw. een aantal oorzaken van brand: (a) door ouderdom of gebrek aan herstelling of reiniging van nabijgelegen ovens, schoorstenen, smederijen, huizen of fabrieken; (b) door het aansteken van vuren op het veld op minder dan 100m afstand van		L'incendie involontaire englobe dans l'article 519 du Code pénal plusieurs causes : (a) incendie causé par la vétusté ou le défaut de réparation ou de nettoyage des fours, cheminées, forges, maisons ou usines à proximité ; (b) incendie causé par des feux allumés dans les champs, à moins de 100

huizen, gebouwen, wouden, heiden, bossen, boomgaarden, beplanting, hagen, mijten, tassen, graan, stro, hooi, voeder of enige ander stapel brandbare stoffen; (c) door vuur of licht te dragen of te laten staan zonder voldoende voorzorg; (d) door vuurwerk aan of af te steken zonder voldoende voorzorg.	mètres des maisons, édifices, forêts, bruyères, bois, vergers, plantations, haies, meules, tas de grains, pailles, foin, fourrages ou de tout autre dépôt de matières combustibles ; (c) incendie causé par des feux ou lumières portés ou laissés sans précaution suffisante ; (d) incendie causé par des pièces d'artifice allumées ou tirées sans précaution suffisante.
Daarnaast is er voorzien in een aantal verzwarende omstandigheden: wanneer het misdrijf bij nacht werd gepleegd (art. 513 Sw.); wanneer de brand verwondingen of de dood van meerdere personen heeft veroorzaakt (art. 518 Sw.) en de discriminerende drijfveer (art. 514bis Sw.).	Par ailleurs, il est prévu plusieurs circonstances aggravantes : lorsque l'infraction a été commise pendant la nuit (art. 513 du Code pénal) ; lorsque l'incendie a causé des blessures ou la mort de plusieurs personnes (art. 518 du Code pénal) et lorsqu'il existe un mobile discriminatoire (art. 514bis du Code pénal).
De vooropgestelde strafmaten van de basisartikelen zijn uiteenlopend: niveau 1 (art. 519 Sw.), niveau 2 (art. 512, tweede lid Sw.), niveau 3 (art. 511, tweede lid; art. 512, eerste lid Sw.), niveau 4 (art. 511 Sw.) en niveau 5 (art. 510 Sw.).	Les niveaux de peine prévus des articles de base sont divers : niveau 1 (art. 519 du Code pénal), niveau 2 (art. 512, alinéa 2, du Code pénal), niveau 3 (art. 511, alinéa 2 ; art. 512, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal), niveau 4 (art. 511 du Code pénal) et niveau 5 (art. 510 du Code pénal).
De vooropgestelde regeling beantwoordt niet aan de premissen van “ <i>accuraat, coherent en eenvoudig</i> ”.	La réglementation en place ne répond pas aux prémisses « <i>précision, cohérence et simplicité</i> ».
Zo wordt er zowel in Frankrijk (art. 322-5 en 322-6 C.P.), Nederland (art. 157 en 158 Sr.) als in Zwitserland (art. 221 en 222 C.P.) in het basisartikel m.b.t. brandstichting geen onderscheid gemaakt qua type goed. In tegenstelling tot vandalisme (zie afdeling 2) waar het materieel bestanddeel betrekking heeft op enig goed dat aan een ander toebehoort, moet – omwille van de mogelijke maatschappelijke gevaarlijkheid van de gedraging – zowel de brandstichting van eigen als van andermans goed strafbaar blijven (dit is ook zo in Nederland). De notie “enig goed” doelt m.a.w. zowel op eigen als op andermans goed.	Ainsi, que ce soit en France (art. 322-5 et 322-6 C.P.), aux Pays-Bas (art. 157 et 158 du Code pénal) ou en Suisse (art. 221 et 222 C.P.), l'article de base relatif à l'incendie n'établit pas de distinction entre les types de bien. Contrairement au vandalisme (voir section 2) où l'élément matériel concerne un bien quelconque appartenant à autrui, l'incendie d'un bien personnel comme celui d'un bien d'autrui doit rester punissable (c'est aussi le cas aux Pays-Bas), en raison du caractère potentiellement dangereux du comportement pour la société. La notion de « bien quelconque » vise, autrement dit, aussi bien le bien personnel que le bien d'autrui.
M.b.t. de opzettelijke brandstichting is er thans een algemeen opzet vereist, i.t.t. de artikelen 511, tweede lid en 512, tweede lid Sw. waar er sprake is van een kwaad of een bedrieglijk opzet. In het voorontwerp wordt geopteerd voor een algemeen opzet .	Concernant l'incendie volontaire, une intention générale est requise actuellement, contrairement aux articles 511, alinéa 2, et 512, alinéa 2, du Code pénal qui font mention d'une intention méchante ou frauduleuse. Dans l'avant-projet, il est

	décidé d'opter pour une intention générale .
Het is wel vereist dat de brandstichting schade heeft veroorzaakt. Het maakt hierbij niet uit of het vuur maar gedeeltelijk schade heeft veroorzaakt. ¹⁶³ Omwille van de accuraatheid strekt het tot aanbeveling te vermelden dat schade moet worden veroorzaakt. Omdat brandstichting een misdrijf is dat een maatschappelijk gevaar doet (kan doen) ontstaan, moet dit – zoals dit in Zwitserland ¹⁶⁴ gebeurt – ook in de delictsomschrijving worden vernoemd en op voet van gelijkheid komen te staan met het schadecriterium.	Cependant, il faut que l'incendie ait causé des dommages . Peu importe que le feu n'ait causé que des dommages partiels. ¹⁶⁵ Pour des raisons de précision, il est recommandé d'indiquer qu'un dommage doit avoir été causé. Puisque l'incendie est une infraction qui fait (peut faire) naître un risque social , il doit aussi – comme c'est le cas en Suisse ¹⁶⁶ – être inclus dans la définition de l'infraction et mis sur un pied d'égalité avec le critère du dommage.
Dit brengt ons tot de volgende omschrijving:	Ceci nous amène à la définition suivante :
<i>Brandstichting is het opzettelijk stichten van brand op enig goed waardoor schade aan een ander wordt veroorzaakt of een maatschappelijk gevaar ontstaat.</i>	<i>L'incendie consiste à, délibérément, mettre le feu à un bien quelconque, causant un dommage à autrui ou faisant naître un danger sociétal.</i>
Met brandstichting wordt gelijkgesteld het in brand steken van enig goed, zodanig geplaatst dat de brand zal overslaan op het goed dat men wil vernielen. Dit betreft de vertaling van het huidige artikel 516 Sw. De vertaling van artikel 517 Sw. ¹⁶⁷ is niet nodig aangezien de daad van vandalisme in de nieuwe regeling als uitgangsstraf geen hogere straf kent dan brandstichting.	Est assimilé à l'incendie le fait de mettre le feu à un bien quelconque, placé de manière à le communiquer au bien que l'on veut détruire. Ceci a trait à la transposition de l'article 516 actuel du Code pénal. La transposition de l'article 517 du Code pénal ¹⁶⁸ n'est pas nécessaire étant donné que, dans la nouvelles réglementation, l'acte de vandalisme est puni d'une peine de départ qui n'est pas plus élevée que l'incendie.
Als uitgangsstraf wordt geopteerd voor een straf van niveau 2. Niettemin moet er worden gedifferentieerd. Om in de systematiek te blijven van vandalisme (cf. infra) kan als maatstaf gesteund worden op het criterium van de ernstige schade. Ook hier is	La peine de départ qui a été décidée est une peine de niveau 2. Néanmoins, il convient de faire ici une distinction. Pour rester dans la systématique du vandalisme (cf. infra), le critère sur lequel on peut s'appuyer est celui des dommages graves. Ici aussi, la

¹⁶³ Cass. 24 oktober 1892, *Pas.* 1893, I, 5; Antwerpen 30 januari 1986, *RW* 1985-86, 2345 met noot M. DE SWAEF.

¹⁶⁴ Art. 221 en 222 C.P. maken gewag van “*aura ainsi porté préjudice à autrui ou fait naître un danger collectif*”.

¹⁶⁵ Cass. 24 octobre 1892, *Pas.* 1893, I, 5; Anvers 30 janvier 1986, *RW* 1985-86, 2345 avec note de M. DE SWAEF.

¹⁶⁶ Il est mentionné aux art. 221 et 222 C.P. : « *aura ainsi porté préjudice à autrui ou fait naître un danger collectif* ».

¹⁶⁷ Art. 517 Sw. bepaalt: “*Wanneer de brand overslaat van de zaak die de schuldige wilde verbranden, op een andere zaak waarvan de vernieling strafbaar is met een zwaardere straf, wordt deze uitgesproken, indien de twee zaken zodanig geplaatst waren dat de brand noodzakelijk van de ene op de andere moest overslaan*”.

¹⁶⁸ L'art. 517 du Code pénal dispose : « *Lorsque le feu sera communiqué de l'objet que le coupable voulait brûler à un autre objet dont la destruction emporte une peine plus forte, cette dernière peine sera prononcée, si les deux choses étaient placées de manière que l'incendie a dû nécessairement se communiquer de l'une à l'autre* ».

<p>Zwitserland de inspiratiebron. De invulling van het criterium van de ernstige schade wordt overgelaten aan de soevereine beoordelingsvrijheid van de strafrechter. Het dient te worden benadrukt dat in het huidige artikel 512, eerste lid Sw. m.b.t. de brandstichting ook al naar voren wordt geschoven dat de <i>“daad aan een ander ernstig nadeel kan berokkenen”</i>. Wanneer er sprake is van brandstichting met ernstige schade tot gevolg als verzwarend bestanddeel geldt er een straf van niveau 3.</p>	<p>Suisse est la source d’inspiration. L’interprétation du critère des dommages graves est laissée à l’appréciation souveraine du juge pénal. Il convient de souligner que dans l’actuel article 512, alinéa 1er, du Code pénal relatif à l’incendie, il est aussi mis en avant que <i>« l’acte est de nature à occasionner à autrui un préjudice sérieux »</i>. Lorsqu’il est question d’un incendie causant des dommages graves, cette circonstance constituant un élément aggravant, une peine de niveau 3 s’applique.</p>
<p>De huidige artikelen 510-511 Sw. viseren de brandstichting van <i>“gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, rijtuigen, wagons, vliegtuigen of andere kunstwerken, bouwwerken of motorvoertuigen, wouden, bossen, schaarhout of vruchten te velde”</i>. Er wordt een straf vooropgesteld van tien tot vijftien jaar opsluiting. Indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden, is de straf vijftien tot twintig jaar opsluiting. In het artikel 510 Sw. wordt evenwel geen gewag gemaakt van <i>“wouden, bossen, schaarhout of vruchten te velde”</i>.</p>	<p>Les actuels articles 510-511 du Code pénal visent l’incendie des <i>« édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, voitures, wagons, aéronefs ou autres ouvrages d’art, constructions ou véhicules à moteur, forêts, bois, taillis ou récoltes sur pied »</i>. Il est prévu une peine de réclusion de dix à quinze ans. Si l’auteur a dû présumer qu’il s’y trouvait une ou plusieurs personnes au moment de l’incendie, la peine est la réclusion de quinze à vingt ans. Toutefois, l’article 510 du Code pénal ne fait pas mention de <i>« forêts, bois, taillis ou récoltes sur pied »</i>.</p>
<p>Vooreerst moet de terminologie worden gemoderniseerd. De <i>ratio legis</i> is dat de wetgever het nodig acht aan bepaalde goederen een bijzonder beschermingsstatuut te geven. De goederen geviseerd in het artikel 510 Sw. kunnen worden ondergebracht onder de noemer <i>“maatschappelijke infrastructuur of een vervoermiddel”</i>. De notie vervoermiddel heeft een algemene draagwijdte. Ook niet-gemotoriseerde vervoermiddelen vallen dus onder het toepassingsgebied van die bepaling. De notie <i>“gebouw”</i> kan echter verschillende ladingen dekken en heeft niet noodzakelijk betrekking op <i>“maatschappelijke infrastructuur”</i>; vandaar is het aangewezen de notie <i>“gebouw”</i> te behouden. Anders dan in de artikelen 510-511 Sw. valt het te rechtvaardigen ook openbare vervoerinfrastructuur in algemene termen te viseren gelet op de mogelijke schade die het maatschappelijk verkeer kan ondervinden.</p>	<p>En premier lieu, il y a lieu de moderniser la terminologie. La <i>ratio legis</i> est que le législateur estime nécessaire d’attribuer un statut de protection particulier à certains biens. Les biens visés à l’article 510 du Code pénal peuvent être regroupés sous la dénomination <i>« infrastructure sociétale, ou un moyen de transport »</i>. La notion de moyen de transport a une portée générale. Les moyens de transport non motorisés tombent par conséquent également dans le champ d’application de la disposition. La notion d’<i>« édifice »</i> peut néanmoins couvrir diverses réalités et ne concerne pas nécessairement une <i>« infrastructure sociétale »</i>; c’est pourquoi il est approprié de conserver la notion d’<i>« édifice »</i>. A l’exception des articles 510-511 du Code pénal, il est justifié de viser également l’infrastructure de transport public d’une façon générale compte tenu des dommages potentiels causés à la mobilité publique. Les</p>

<p>Onder de term maatschappelijke infrastructuur moet dan ook openbaar vervoerinfrastructuur worden begrepen. Ook infrastructuur van openbare speelpleinen valt er bijvoorbeeld onder. In het artikel 511 Sw. wordt bovendien gewag gemaakt van “wouden, bossen, schaarhout of vruchten te velde”. Deze terminologie moet accurater worden gemaakt. De wetgever wenst een bijzonder beschermingsstatuut te geven aan bossen, natuurgebieden (ruim te interpreteren (bossen, wouden, parken,...), alsook in de letterlijke betekenis van het woord zonder afhankelijk te zijn van enige erkenning of vergunning), boomgaarden en akkers. Schaarhout of vruchten te velde (tenzij dit onder de noemer boomgaard of akker kan worden begrepen) worden niet langer vernoemd.</p>	<p>termes « infrastructure sociétale » doivent donc inclure également l’infrastructure de transport public. Par conséquent, les trains, tramways, métros, bus et les abris de train, de tram ou de bus peuvent entrer dans le champ d’application. La notion d’« infrastructure sociétale » comprend également, par exemple, les biens mobiliers et immobiliers dont l’usage est réservé à l’exercice de l’autorité publique comme par exemple une véhicule de police ou un camion de pompiers, une antenne de police, un commissariat de la zone de police,... Il comprend également par exemple les infrastructures de plaine de jeu publique . En outre, l’article 511 du Code pénal fait mention de « forêts, bois, taillis ou récoltes sur pied ». Cette terminologie doit être plus précise. Le législateur souhaite attribuer un statut de protection particulier aux bois, aux zones naturelles (à interpréter de manière large (bois, forêts, parcs, etc.) et dans le sens littéral du terme, abstraction faite d’un agrément ou d’une autorisation quelconque), aux vergers et aux champs cultivés. Les taillis ou récoltes sur pied (à moins qu’ils puissent être inclus dans la dénomination de verger ou de champ cultivé) ne seront plus mentionnés.</p>
<p>Het verzwarend bestanddeel heeft dan betrekking op de brandstichting van een goed met een bijzonder belang.</p>	<p>L’élément aggravant concerne donc l’incendie d’un bien d’une importance particulière.</p>
<p>Brandstichting van een goed met een bijzonder belang is de brandstichting van een gebouw, maatschappelijke infrastructuur, een vaartuig, een luchtvaartuig, een motorvoertuig, een vervoermiddel, één of meer bomen, een bos, een natuurgebied, een boomgaard of een akker. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3. Indien het misdrijf ernstige schade tot gevolg heeft, wordt het bestraft met een straf van niveau 4.</p>	<p>L’incendie d’un bien d’une importance particulière est l’incendie d’un édifice, d’une infrastructure sociétale, d’un bateau, d’un avion, d’un véhicule à moteur, d’un moyen de transport, d’un ou plusieurs arbres, d’un bois, d’une zone naturelle, d’un verger ou d’un champ cultivé. Cette infraction est punie d’une peine de niveau 3. Si l’infraction a entraîné des dommages graves, elle est punie d’une peine de niveau 4.</p>
<p>Brandstichting indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden, wordt bestraft met een straf van niveau 5. De vertaling van het artikel 510 Sw. zou impliceren dat alleen goederen met een bijzonder belang worden geviséerd. Dit onderscheid valt niet langer meer te</p>	<p>L’incendie, lorsque l’auteur a dû présumer qu’il s’y trouvait une ou plusieurs personnes au moment de l’incendie, sera puni d’une peine de niveau 5. La transposition de l’article 510 du Code pénal impliquerait que seuls les biens d’une importance particulière soient visés. Cette distinction ne se justifie plus. Ainsi le fait de</p>

<p>verantwoorden. Zo is de hypothese dat een gebouw dan wel een tent worden gevisieerd op voet van gelijkheid te plaatsen indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden.</p>	<p>viser un édifice ou celui de viser une tente sont mis sur un pied d'égalité lorsque l'auteur a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes au moment de l'incendie.</p>
<p>Indien de brandstichting, al dan niet gepleegd op een goed met een bijzonder belang, een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg heeft zonder dat de dader het oogmerk had te doden, wordt de straf met één niveau verhoogd zonder dat evenwel een zwaardere straf dan een straf van niveau 6 kan worden opgelegd. Dit betreft de vertaling van het artikel 518 Sw. Een gewone vertaling is echter onmogelijk gelet op de systematiek van het voorontwerp. De integriteitsaantasting van de derde graad wordt op voet van gelijkheid geplaatst met de dood, gelet op de enorme impact die ernstige brandwonden op het slachtoffer kunnen hebben.</p>	<p>Si l'incendie, commis ou non sur un bien d'une importance particulière, a entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré ou la mort sans que l'auteur n'ait eu l'intention de tuer, la peine sera relevée d'un niveau sans toutefois qu'une peine plus lourde qu'une peine de niveau 6 ne puisse être infligée. Ceci a trait à la transposition de l'article 518 du Code pénal. Une transposition pure et simple est néanmoins impossible vu la systématique adoptée par l'avant-projet. L'atteinte à l'intégrité du troisième degré est placée sur un pied d'égalité avec la mort, vu l'énorme impact que des brûlures graves peuvent avoir sur la victime.</p>
<p>Indien de brandstichting bij nacht is gepleegd, al dan niet gepleegd op een goed met een bijzonder belang, wordt de straf in de vorige artikelen vermeld met één niveau verhoogd zonder dat evenwel een zwaardere straf dan een straf van niveau 6 kan worden opgelegd. Dit betreft de vertaling van het huidige artikel 513 Sw.</p>	<p>Si l'incendie est commis pendant la nuit, qu'il soit commis ou non sur un bien d'une importance particulière, la peine indiquée aux articles précédents sera relevée d'un niveau sans toutefois qu'une peine plus lourde qu'une peine de niveau 6 ne puisse être imposée. Ceci concerne la transposition de l'article 513 actuel du Code pénal.</p>
<p>Er wordt vooropgesteld dat boven niveau 6 niet kan worden geklommen. Dit betekent dat de maximum vrijheidsstraf bij brandstichting 20 jaar gevangenisstraf is. Het moet worden benadrukt dat de brandstichting bedoeld in artikel 513, tweede lid Sw. vatbaar is voor correctionalisering al gaat de straf de twintig jaar opsluiting te boven (art. 2 wet 4 oktober 1867), waardoor de maximumstraf ook twintig jaar gevangenisstraf is.</p>	<p>Il est prévu que l'on ne puisse pas dépasser le niveau 6. Ceci signifie que la peine maximale privative de liberté en cas d'incendie est un emprisonnement de 20 ans. Il convient de souligner que l'incendie visé à l'article 513, alinéa 2, du Code pénal peut faire l'objet d'une correctionnalisation lorsque la peine dépasse la réclusion de vingt ans (art. 2 de la loi du 4 octobre 1867), et par conséquent la peine maximale est également un emprisonnement de vingt ans.</p>
<p>Ook worden er een aantal verzwarende omstandigheden geïnventariseerd. Het is aangewezen hierbij coherent te zijn met vandalisme (cf. infra). Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze</p>	<p>Plusieurs circonstances aggravantes sont aussi énumérées, car il convient d'être cohérent par rapport au vandalisme (cf. infra). Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci pour une infraction décrite dans cette section, le juge tient compte en particulier du fait que :</p>

afdeling houdt de rechter in het bijzonder rekening met het feit dat:		
1° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (cf. art. 514bis Sw.) ;		1° l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire (cf. art. 514bis du Code pénal) ;
2° het slachtoffer een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand is ;		2° la victime est une personne mineure ou en situation de vulnérabilité ;
3° het misdrijf met twee of meer personen is gepleegd ;		3° l'infraction a été commise par deux personnes ou plus ;
4° het slachtoffer een persoon is met een openbare functie naar aanleiding van de uitoefening van deze functie.		4° la victime est une personne ayant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de cette fonction.
Het artikel 514 Sw. m.b.t. de strafbare poging moet niet worden hernomen gelet op de algemene bepaling in het artikel 10 Boek 1 van het Voorontwerp. Dit geldt ook voor het artikel 515 Sw. m.b.t. de ontzetting uit bepaalde burgerlijke en politieke rechten (cf. art. 56 van Boek 1 het Voorontwerp).		L'article 514 du Code pénal relatif à la tentative punissable ne doit pas être repris vu la disposition générale dans l'article 10 du Livre 1 ^{er} de l'avant-projet. Ceci vaut également pour l'article 515 du Code pénal relatif à l'interdiction de certains droits civils et politiques (cf. art. 56 du Livre 1 ^{er} de l'avant-projet).
Net zoals in Frankrijk, Nederland en Zwitserland moet de onopzettelijke brandstichting strafbaar blijven. Het kan worden gerechtvaardigd na de rechtsvergelijkende analyse het toepassingsgebied <i>ratione materiae</i> te verruimen en niet te verengen tot limitatief opgesomde oorzaken. Merk hierbij wel op dat het moreel bestanddeel voortaan gewag maakt van een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid (art. 7 van het voorontwerp). Voor de strafmaat wordt er geopteerd voor een straf van niveau 1. Dit niveau stemt overeen met de vertaling van het huidige artikel 519 Sw. Deze straf is ook coherent met het misdrijf van aantasting van de fysieke of psychische integriteit door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid (art. 202). Heeft het veroorzaken van brand door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid een aantasting van de fysieke of psychische integriteit of de dood tot gevolg gehad zal er een samenloop situatie zijn met het artikel 202 of 203.		Tout comme en France, aux Pays-Bas et en Suisse, l' incendie involontaire doit rester punissable. Il peut être justifié, après l'analyse de droit comparé, d'élargir le champ d'application <i>ratione materiae</i> et de ne pas réduire les causes à une liste limitative. Notons bien que l'élément moral requiert désormais un défaut grave de précaution ou de prévoyance (art. 7 de l'avant-projet). Concernant le degré de la peine, il est décidé d'opter pour une peine de niveau 1. Ce niveau correspond à la transposition de l'article 519 actuel du Code pénal. Cette peine est également cohérente avec l'infraction d'atteinte à l'intégrité physique ou psychique par un défaut grave de précaution ou de prévoyance (art. 202). Si l'incendie provoqué par un défaut grave de précaution ou de prévoyance a entraîné une atteinte à l'intégrité physique ou psychique, ou la mort, il y aura un concours avec l'infraction de l'article 202 ou 203.
Naast de brandstichting zijn ook het veroorzaken van een ontploffing of van een overstroming te beschouwen als misdrijven		Outre l'incendie, le fait de provoquer une explosion et celui de cause une inondation doivent également être considérées comme

die een maatschappelijk gevaar doen ontstaan.	des infractions qui font naître un risque social.
Het veroorzaken van een ontploffing is thans voorzien in het artikel 520 Sw. Zowel het opzettelijk als het onopzettelijk veroorzaken van een ontploffing worden gevisieerd. ¹⁶⁹ Dit moet worden behouden. Merkwel op dat het moreel bestanddeel bij de onopzettelijke variant volgens het voorontwerp het ernstig gebrek aan voorzorg en voorzichtigheid is. Het toepassingsgebied <i>ratione materiae</i> is in het artikel 520 Sw. evenwel beperkt. Het valt te rechtvaardigen het toepassingsgebied te verruimen naar Nederlands voorbeeld, waar in de artikelen 157-158 Sr. zowel diegene wordt gevisieerd die (on)opzettelijk brand sticht, als hij die (on)opzettelijk een ontploffing of een overstroming teweegbrengt.	Le fait de provoquer une explosion est actuellement prévu à l'article 520 du Code pénal. La disposition vise tant le fait de provoquer volontairement que celui de provoquer involontairement une explosion. ¹⁷⁰ Ceci doit être maintenu. Notons que, selon l'avant-projet, l'élément moral dans le cas d'un agissement involontaire est le défaut grave de précaution et de prévoyance. À l'article 520 du Code pénal, le champ d'application <i>ratione materiae</i> est toutefois limité. Il est justifié d'élargir le champ d'application en suivant l'exemple des Pays-Bas, où les articles 157-158 du Code pénal visent autant les personnes qui mettent le feu (in)volontairement que les personnes qui provoquent (in)volontairement une explosion ou une inondation.
Vernieling door ontploffing is het opzettelijk of het door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid veroorzaken van een ontploffing waardoor schade wordt veroorzaakt of een maatschappelijk gevaar ontstaat. Er wordt geopteerd om naar analogie met de brandstichting te refereren aan de maatstaf van "veroorzaken van schade of het ontstaan van een maatschappelijk gevaar". Dit misdrijf wordt bestraft met een straf zoals bepaald in de artikelen 2 tot en met 7 indien het misdrijf opzettelijk wordt gepleegd. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1 indien het misdrijf wordt gepleegd door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid.	La destruction par explosion consiste à, soit délibérément, soit par défaut grave de précaution ou de prévoyance, provoquer, une explosion causant des dommages ou faisant naître un risque social. Il est décidé de renvoyer, par analogie à l'incendie, au critère de « causant un dommage ou faisant naître un danger social ». Cette infraction sera punie d'une peine telle que fixée aux articles 2 à 7 inclus si l'infraction est commise délibérément et en connaissance de cause. Cette infraction sera punie d'une peine de niveau 1 si l'infraction est commise par défaut grave de précaution ou de prévoyance.
Dezelfde <i>ratio legis</i> speelt voor de strafbaarstelling van vernieling door overstroming. Dit is een nieuwe strafbaarstelling die in de plaats komt van de verouderde artikelen 547 t.e.m. 550 Sw. Vernieling door overstroming is het opzettelijk of het door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid veroorzaken van een overstroming waardoor schade wordt	La même <i>ratio legis</i> s'applique à l'incrimination de la destruction par inondation. Il s'agit d'une nouvelle incrimination qui se substitue aux articles 547 à 550 du Code pénal, qui sont obsolètes. La destruction par inondation consiste à, soit délibérément, soit par défaut grave de précaution ou de prévoyance, provoquer une inondation

¹⁶⁹ A. DELANNAY, "Des destructions, dégradations, dommages", in *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Brussel, Larcier, 2016, 803.

¹⁷⁰ A. DELANNAY, « Destructions, dégradations, dommages », dans *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Bruxelles, Larcier, 2016, 803.

veroorzaakt of een maatschappelijk gevaar ontstaat. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf zoals bepaald in de artikelen 474 tot en met 479 indien het misdrijf opzettelijk wordt gepleegd. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1 indien het misdrijf wordt gepleegd door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid.	causant des dommages ou faisant naître un risque social. Cette infraction sera punie d'une peine telle que visée aux articles 474 à 479 si l'infraction est commise délibérément. Cette infraction sera punie d'une peine de niveau 1 si l'infraction est commise par défaut grave de précaution ou de prévoyance.
Afdeling 2: Vandalisme	Section 2 : Le vandalisme
Het gros van de bepalingen is terug te vinden in Titel IX <i>"Misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen"</i> – Hoofdstuk III, <i>"Vernieling, beschadiging, aanrichting van schade"</i> , Afdeling II t.e.m. Afdeling VIII. Daarnaast zijn er nog twee overtredingen (art. 559, 1° Sw. en art. 563, 1° Sw.) die betrekking hebben op de beschadiging of vernieling van bepaalde goederen.	La majorité des dispositions se retrouvent dans le Titre IX <i>« Les crimes et les délits contre les propriétés »</i> – Chapitre III <i>« Destructions, dégradations, dommages »</i> , Section II à Section VIII. Par ailleurs, il y a deux autres infractions (art. 559, 1°, du Code pénal et art. 563, 1°, du Code pénal) qui concernent la dégradation ou la destruction de certains biens.
Vandaag wordt een amalgaam van gedragingen geïsoleerd. Zo wordt er gedifferentieerd naargelang de aard van het betrokken goed zonder dat er een duidelijke rode draad is. Soms wordt de opsommingstechniek gehanteerd (bv. art. 521, 526, 535, 536, 545, 563, 2° Sw.), soms wordt er algemeen gewezen op onroerende en onroerende goederen en worden deze op het vlak van bestraffing op voet van gelijkheid geplaatst (bv. art. 534bis Sw.) en soms wordt er een uitdrukkelijk onderscheid gemaakt tussen onroerende (art. 534ter Sw.) en roerende eigendommen (art. 528, 559, 1° Sw.).	Aujourd'hui, on vise un amalgame de comportements. Ainsi, une distinction est faite selon la nature du bien concerné, mais il n'y a pas de principe directeur clair. Parfois l'énumération est la technique suivie (par ex. art. 521, 526, 535, 536, 545 et 563, 2°, du Code pénal), parfois c'est l'indication générale de biens mobiliers et immobiliers qui est utilisée, et lesdits biens sont mis sur un pied d'égalité en termes de répression (par ex. art. 534bis du Code pénal); parfois encore, une distinction explicite est opérée entre les propriétés immobilières (art. 534ter du Code pénal) et les propriétés mobilières (art. 528, 559, 1°, du Code pénal).
Ook wordt er gedifferentieerd naargelang de modus operandi of het bereikte resultaat. Dit tracht de wetgever duidelijk te maken door de omschrijving van het materieel bestanddeel. Ook hier is coherentie ver zoek. Het materieel bestanddeel wordt uiteenlopend gedefinieerd. Zo wordt er gewag gemaakt van beschadigen (art. 526, 528, 530, 533, 534ter, 559, 1°, 563 Sw.), vernielen (art. 521, 523, 526, 528, 530, 533, 537, 545, 559, 1° Sw.), onbruikbaar maken (art. 521, 536 Sw.), neerhalen (art. 526 Sw.), verminken (art. 526, 537 Sw.), vernietigen	Une distinction est également opérée selon le modus operandi ou le résultat atteint. Le législateur tente de les distinguer clairement en définissant l'élément matériel. Il y a ici aussi un manque évident de cohérence sur ce point. L'élément matériel est défini de diverses manières. Ainsi, il est fait mention de dégâts (art. 526, 528, 530, 533, 534ter, 559, 1°, 563 du Code pénal), de destruction (art. 521, 523, 526, 528, 530, 533, 537, 545, 559, 1°, du Code pénal), de mise hors d'usage (art. 521, 536 du Code pénal), d'abattement (art. 526 du

<p>(art. 526 Sw.), doorsnijden (art. 534 Sw.), aanbrengen van graffiti (art. 534bis Sw.), afsnijden (art. 535 Sw.), verwoesten (art. 535 Sw.), stukbreken (art. 536 Sw.), afhakken (art. 545 Sw.) en afrukken (art. 545 Sw.). Nochtans is het niet altijd duidelijk wat er onder de verschillende gedragingen moet worden begrepen. De rechtspraak is bovendien niet altijd eenduidig.¹⁷¹ Ook m.b.t. het moreel bestanddeel is er geen duidelijke lijn te trekken. Dit komt de rechtszekerheid niet ten goede. Daarenboven volgt de vaststelling dat de gehanteerde terminologie ook vaak verouderd is (bv. art. 521, 535, 536 Sw.).¹⁷²</p>	<p>Code pénal), de mutilation (art. 526, 537 du Code pénal), d'anéantissement (art. 526 du Code pénal), de coupure (art. 534 du Code pénal), de la réalisation de graffiti (art. 534bis du Code pénal), de coupe (art. 535 du Code pénal), de dévastation (art. 535 du Code pénal), de rupture (art. 536 du Code pénal), de taille (art. 545 du Code pénal) et d'arrachage (art. 545 du Code pénal). Pourtant, on ne perçoit pas toujours clairement ce qu'il faut inclure dans les différents comportements. En outre, la jurisprudence n'est pas toujours univoque.¹⁷³ Il n'y a pas non plus de logique claire s'agissant de l'élément moral. Ceci n'améliore pas la sécurité juridique. À cela s'ajoute le constat que la terminologie utilisée est souvent obsolète (par ex. art. 521, 535, 536, du Code pénal).¹⁷⁴</p>
<p>De rechtsleer is vragende partij voor een herziening van deze bepalingen.¹⁷⁵ Uit de rechtsvergelijkende analyse volgt des te meer dat de Belgische benaderingswijze niet "accuraat, coherent en eenvoudig" is. Zo wordt er in de basisbepaling m.b.t. vernieling en beschadiging in het Franse, Nederlandse en Zwitserse Strafwetboek niet gedifferentieerd in het type goed, modus operandi of moreel bestanddeel. Uit de rechtsvergelijkende analyse blijkt dat in de algemene bepaling zowel gewag wordt</p>	<p>La doctrine souhaite une révision de ces dispositions.¹⁷⁶ L'analyse de droit comparé démontre encore plus que le mode d'approche en Belgique n'est pas « <i>précis, cohérent et simple</i> ». Ainsi, dans les codes pénaux français, néerlandais et suisse, ni le type de bien, ni le modus operandi, ni l'élément moral ne sont différenciés dans la disposition de base relative aux destructions et dégradations. Il ressort de l'analyse de droit comparé que la disposition générale fait mention</p>

¹⁷¹ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 441-442; Y. DELBROUCK, "Vernielen – onbruikbaar maken – beschadigen van voertuigen: één vlag één lading?", *Limb.Rechtsl.* 1992, 149-153; E. VAN MUYLEM, "Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging?", *AJT* 1994-95, 580-581.

¹⁷² J. ROZIE, "Het begrip onroerend goed in het licht van de autonomie van het strafrecht", in J. ROZIE (ed.), *Het onroerend goed in het straf(proces)recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 15-18.

¹⁷³ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Malines, Kluwer, 2010, 441-442; Y. DELBROUCK, « Vernielen – onbruikbaar maken – beschadigen van voertuigen: één vlag één lading? », *Limb. Rechtsl.* 1992, 149-153; E. VAN MUYLEM, « Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging? », *AJT* 1994-95, 580-581.

¹⁷⁴ J. ROZIE, « Het begrip onroerend goed in het licht van de autonomie van het strafrecht », dans J. ROZIE (éd.), *Het onroerend goed in het straf(proces)recht*, Anvers, Intersentia, 2012, 15-18.

¹⁷⁵ Zie bv. A. DELANNAY, "Destructions, dégradations, dommages", in *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Brussel, Larcier, 2016, 704 e.v.; R. TAHON, "Réflexions sur la répression des destructions, dégradations et dommages", *JT* 1955, 577-580; J. ROZIE, "Het begrip onroerend goed in het licht van de autonomie van het strafrecht", in J. ROZIE (ed.), *Het onroerend goed in het straf(proces)recht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 15-18.

¹⁷⁶ Voir par ex. A. DELANNAY, « Destructions, dégradations, dommages », dans *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Bruxelles, Larcier, 2016, 704 et ss.; R. TAHON, « Réflexions sur la répression des destructions, dégradations et dommages », *JT* 1955, 577-580; J. ROZIE, « Het begrip onroerend goed in het licht van de autonomie van het strafrecht », dans J. ROZIE (éd.), *Het onroerend goed in het straf(proces)recht*, Anvers, Intersentia, 2012, 15-18.

gemaakt van vernielen, beschadigen en onbruikbaar maken (art. 322-1 § 1 Frans Strafwetboek; art. 350 Nederlands Strafwetboek; art. 144 Zwitsers Strafwetboek). Het Franse Strafwetboek maakt nog bijkomend gewag van het aanbrengen van graffiti in de algemene bepaling (art. 322-1 §2). De toevoeging valt te rechtvaardigen. Er wordt geopteerd de bestaande terminologie van artikel 534bis Sw. te hanteren “het aanbrengen van graffiti zonder toestemming”.	indifféremment de la destruction, de la dégradation et de la mise hors d’usage (art. 322-1, § 1 ^{er} , du code pénal français ; art. 350 du code pénal néerlandais ; art. 144 du code pénal suisse). Le code pénal français fait également mention de la réalisation de graffitis dans la disposition générale (art. 322-1, § 2). Cet ajout peut se justifier. Il est décidé d’utiliser la terminologie existante de l’article 534bis du Code pénal « la réalisation de graffitis sans autorisation ».
Indien de noties vernielen, beschadigen, onbruikbaar maken en het zonder toestemming aanbrengen van graffiti worden gebezigd worden alle materiële gedragingen gevisieerd. Het valt te rechtvaardigen om een overkoepelende term “ vandalisme ” te hanteren, zoals reeds eerder in de doctrine is gesuggereerd. ¹⁷⁷ Omwille van de coherentie wordt geopteerd voor een algemeen opzet voor alle misdrijven.	Si les notions de destruction, de dégradation, de mise hors d’usage et de réalisation de graffitis sans autorisation sont employées, tous les comportements matériels sont visés. Il peut être justifié d’utiliser le terme générique de « vandalisme », comme cela a déjà été suggéré précédemment dans la doctrine. ¹⁷⁸ Pour des raisons de cohérence, il est décidé d’opter pour une intention générale pour toutes les infractions.
Net zoals het hoofdstuk van de misdrijven tegen de fysieke en psychische integriteit (Titel 2 Hoofdstuk 4) start met een algemene definitie van het begrip “gewelddaden”, strekt het tot aanbeveling in dit hoofdstuk een algemene definitie te geven van de notie “ vandalisme ”, m.n.:	Comme pour le chapitre des infractions contre l’intégrité physique et psychique (Titre 2 Chapitre 4) qui commence par une définition générale de la notion d’« actes de violence », il est recommandé d’insérer dans ce chapitre une définition générale de la notion de « vandalisme » :
<i>Vandalisme is alle opzettelijk op enig goed dat aan een ander toebehoort gestelde gedraging die bestaat in het vernielen, het beschadigen, het onbruikbaar maken of het aanbrengen van graffiti zonder toestemming.</i>	<i>Le vandalisme consiste à, délibérément, détruire, endommager ou rendre inutilisable un bien quelconque appartenant à autrui, ou à réaliser sans autorisation des graffitis sur ce bien.</i>
Wanneer gewag wordt gemaakt van een goed dat aan een ander toebehoort, heeft dit ook betrekking op het goed dat ten dele aan een ander toebehoort (cf. diefstal).	Lorsqu’il est fait mention d’un bien qui appartient à autrui, il s’agit également du bien qui appartient en partie à autrui (cf. le vol).

¹⁷⁷ R. SCREVENs en B. BULTHE, “Le vandalisme”, *Rev.dr.pén.* 1981, 6-8; A. DELANNAY, “Destructions, dégradations, dommages”, in *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Brussel, Larcier, 2016, 698; P. LAMBERT, “Vandalisme” in *Postal Memorialis. Léxique du droit pénal et des lois spéciales*, Waterloo, Kluwer, D/01-15; E. VAN MUYLEM, “Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging?”, *AJT* 1994-95, 580-581.

¹⁷⁸ R. SCREVENs en B. BULTHE, « Le vandalisme », *Rev. dr. pén.* 1981, 6-8 ; A. DELANNAY, « Destructions, dégradations, dommages », dans *Les infractions contre les biens – 2e édition*, Bruxelles, Larcier, 2016, 698 ; P. LAMBERT, « Vandalisme » dans *Postal Memorialis. Léxique du droit pénal et des lois spéciales*, Waterloo, Kluwer, D/01-15 ; E. VAN MUYLEM, « Vandalisme aan voertuigen: vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging? », *AJT* 1994-95, 580-581.

<p>De strafmatengaan in de huidige bepalingen alle kanten op. Vele bepalingen komen na vertaling neer op een straf van niveau 2 (art. 521, tweede en derde lid, 523, 528, 533, 534, 535, 536, 537 Sw.). Een ganse reeks geeft na vertaalslag een straf van niveau 1 (art. 526, 534bis, 534ter, 538, 539, 540, 541, 545, 546 Sw.). Twee strafbepalingen zijn thans overtredingen (art. 559, 1° en 563, 2° Sw.). De hogere bestraffingen (art. 521, eerste lid, 525, 529, 530, 531, 532 Sw.) komen na vertaling neer op een straf van niveau 3 of 4. Het dient wel te worden opgemerkt dat het artikel 532 Sw. (<i>“Doodslag gepleegd om de vernieling of de beschadiging te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren”</i>) wordt ondergebracht in Titel 2 Hoofdstuk 1 (art. 100) <i>“Doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf”</i> (straf van niveau 8).</p>	<p>Dans les dispositions actuelles, le degré des peines va en sens divers. De nombreuses dispositions reviennent, après transposition, à une peine de niveau 2 (art. 521, alinéas 2 et 3, 523, 528, 533, 534, 535, 536 et 537 du Code pénal). Toute une série de dispositions indique, après transposition, une peine de niveau 1 (art. 526, 534bis, 534ter, 538, 539, 540, 541, 545 et 546 du Code pénal). Deux dispositions pénales sont actuellement des contraventions (art. 559, 1° et 563, 2°, du Code pénal). Des sanctions plus lourdes (art. 521, alinéa 1er, 525, 529, 530, 531 et 532 du Code pénal) reviennent, après transposition, à une peine de niveau 3 ou 4. Il convient de noter que l'article 532 du Code pénal (<i>« Le meurtre commis, soit pour faciliter la destruction ou le dégât, soit pour en assurer l'impunité »</i>) est inscrit dans le Titre 2 Chapitre 1er (art. 100) <i>« Meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction »</i> (peine de niveau 8).</p>
<p>Eén uitgangsstraf van niveau 2 – zoals in Nederland het geval is – valt niet te verkiezen gelet op het feit dat er te veel gedragingen thans onder niveau 1 worden gebracht. Ook valt het moeilijk te rechtvaardigen dat de huidige overtredingen (art. 559, 1° en 563, 2° Sw.) plots in niveau 2 terechtkomen. In Frankrijk wordt een onderscheid gemaakt tussen vandalisme die lichte schade heeft veroorzaakt (<i>“dommage léger”</i>) en andere daden van vandalisme (art. 332-1 en art. R635-1). Het criterium van de lichte schade wordt overgelaten aan de soevereine beoordelingsvrijheid van de strafrechter.¹⁷⁹ Ook in Zwitserland (art. 144 Zwitsers Strafwetboek) wordt een onderscheid gemaakt ngl. vandalisme al dan niet ernstige schade (<i>“dommage considérable”</i>) tot gevolg heeft gehad. In het licht van de systematiek van het Strafwetboek is het coherenter niet voor het Franse maar voor het Zwitserse model te kiezen. De ernstige schade betreft dan een verzwarend bestanddeel. Dit is trouwens ook coherent met de bepalingen inzake de brandstichting.</p>	<p>Il n'est pas utile de privilégier une seule peine de départ de niveau 2 – comme c'est le cas aux Pays-Bas - vu le fait qu'un trop grand nombre de comportements sont actuellement regroupés dans le niveau 1. Il peut également être difficile de justifier que les contraventions actuelles (art. 559, 1° et 563, 2° du Code pénal) se retrouvent soudainement punies d'une peine de niveau 2. En France, une distinction est faite entre le vandalisme qui a causé des dommages mineurs (<i>« dommage léger »</i>) et les autres actes de vandalisme (art. 332-1 et art. R635-1). Le critère de dommage léger est laissé à l'appréciation souveraine du juge pénal.¹⁸⁰ En Suisse aussi (art. 144 du code pénal suisse), il est établi une distinction selon que le vandalisme a entraîné ou non des dommages importants (<i>« dommage considérable »</i>). Compte tenu de la systématique du Code pénal, il est plus cohérent de ne pas opter pour le modèle français mais pour le modèle suisse. Le dommage grave constitue alors un élément</p>

¹⁷⁹ Crim. 13 mei 1954, D.1954, 457.

¹⁸⁰ Crim. 13 mai 1954, D. 1954, 457.

		aggravant. D'ailleurs, ceci est aussi cohérent avec les dispositions en matière d'incendie.
Vandalisme kan worden ondergebracht onder een straf van niveau 1; daden van vandalisme met aanzienlijke schade tot gevolg corresponderen met een straf van niveau 2. Het dient te worden benadrukt dat in het huidige artikel 512 Sw. m.b.t. de opzettelijke brandstichting van roerende goederen ook het criterium wordt gehanteerd van "het ernstig nadeel". Het betreft een feitelijke beoordeling. Het aanbrengen van graffiti op andermans goed wordt evenwel geacht steeds lichte schade tot gevolg te hebben (strafniveau 1 stemt overeen met het huidige artikel 534bis Sw.).		Le vandalisme peut être classé sous une peine de niveau 1 ; les actes de vandalisme entraînant des dommages considérables correspondent à une peine de niveau 2. Il convient de souligner qu'à l'article 512 actuel du Code pénal relatif à l'incendie volontaire des biens mobiliers, le critère de « <i>préjudice sérieux</i> » est également utilisé. Il s'agit d'une appréciation en fait. La réalisation de graffiti sur le bien d'autrui est néanmoins toujours considérée comme un acte entraînant un dommage léger (le niveau de peine 1 correspond à l'article 534bis actuel du Code pénal).
Daarnaast moeten er, naast het bestanddeel van de ernstige schade in een aantal andere verzwarende bestanddelen worden voorzien.		Par ailleurs, plusieurs autres éléments aggravants doivent être prévus, en sus de l'élément du dommage considérable.
Het huidige artikel 521, eerste lid, Sw. viseert de vernieling van "gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, vliegtuigen of andere kunstwerken of bouwwerken die aan een ander toebehoren". Er wordt een straf vooropgesteld van vijf tot tien jaar opsluiting. Is er sprake van onbruikbaarmaking wordt voorzien in een gevangenisstraf van drie jaar en een geldboete van vijftig tot vijfhonderd euro. Dit stemt overeen met strafniveau 3 en bij lichte schade met strafniveau 2. Daarnaast moet de terminologie gemoderniseerd worden. Om coherent te zijn met de bepaling inzake brandstichting wordt ervoor geopteerd aan dezelfde goederen een bijzonder beschermingsstatuut te geven. Vandalisme aan een goed met een bijzonder belang is het vandalisme aan een gebouw, maatschappelijke infrastructuur, een vervoermiddel, één of meer bomen, een bos, een natuurgebied, een boomgaard of een akker. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2. Indien het misdrijf ernstige schade tot gevolg heeft, wordt het bestraft met een straf van niveau 3.		L'actuel article 521, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal vise la destruction des « <i>édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, aéronefs ou autres ouvrages d'art, ou constructions appartenant à autrui</i> ». Il est prévu une peine de réclusion de cinq à dix ans. S'il y a mise hors d'usage, il est prévu un emprisonnement de trois ans et une amende de cinquante à cinq cents euros. Ceci correspond à un niveau de peine 3 et, en cas de dommage léger, à un niveau de peine 2. Par ailleurs, il y a lieu de moderniser la terminologie. Pour être cohérent avec la disposition relative à l'incendie, il est décidé d'attribuer un statut de protection particulière aux mêmes biens. Le vandalisme sur un bien d'une importance particulière est le vandalisme sur un édifice, une infrastructure sociétale, un moyen de transport, un ou plusieurs arbres, un bois, une zone naturelle, un verger ou un champ cultivé. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 2. Si l'infraction entraîne un dommage grave, elle est punie d'une peine de niveau 3.

<p>Wanneer vandalisme gepaard gaat met geweld of bedreiging geldt er een verzwarend bestanddeel. Vandalisme wordt dan bestraft met een straf van niveau 2. Vandalisme met ernstige schade tot gevolg wordt bestraft met een straf van niveau 3. Dit betreft de vertaling van de huidige artikelen 525 en 528 Sw. Indien het geweld dat met het vandalisme is gepaard gegaan op zichzelf aanleiding geeft tot hogere straffen, zijn die straffen van toepassing gelet op de samenloop.</p>	<p>Lorsque le vandalisme s'accompagne de violence ou menace, cela constitue un élément aggravant. Le vandalisme est alors puni d'une peine de niveau 2. Le vandalisme entraînant un dommage grave est puni d'une peine de niveau 3. Ceci concerne la transposition des actuels articles 525 et 528 du Code pénal. Si la violence qui a accompagné le vandalisme donne lieu, de par sa nature, à des peines plus élevées, ces peines s'appliquent compte tenu du concours d'infractions.</p>
<p>Vandalisme met geweld of bedreiging aan of in een bewoond huis of de aanhorigheden ervan wordt bestraft met een straf van niveau 4. Dit betreft de vertaling van het huidige artikel 530 Sw. Anders dan in artikel 530 Sw. (hier worden immers alleen de roerende goederen geviseerd) worden niet alleen de daden van vandalisme met geweld of bedreiging in een bewoond huis of de aanhorigheden ervan geviseerd, maar ook deze <i>aan</i> een bewoond huis of de aanhorigheden ervan.</p>	<p>Le vandalisme avec violence ou menace sur ou dans une maison habitée ou ses dépendances est puni d'une peine de niveau 4. Ceci concerne la transposition de l'article 530 actuel du Code pénal. Contrairement à ce qui prévu à l'article 530 du Code pénal (qui vise en effet uniquement les biens mobiliers), sont visés non seulement les actes de vandalisme avec violence ou menace dans une maison habitée ou ses dépendances, mais aussi ceux commis <i>sur</i> une maison habitée ou ses dépendances.</p>
<p>Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad wordt bestraft met een straf van niveau 4. Dit betreft de vertaling van het artikel 531 Sw. Dit is ook coherent met de straf bij gewelddaden met hetzelfde gevolg en bij voorbedachtheid.</p>	<p>Le vandalisme qui s'accompagne d'actes de violence avec atteinte à l'intégrité du troisième degré est puni d'une peine de niveau 4. Ceci concerne la transposition de l'article 531 du Code pénal. Ceci est aussi cohérent avec la peine en cas d'actes de violence ayant les mêmes conséquences et en cas de préméditation.</p>
<p>Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met de dood tot gevolg zonder dat de dader het oogmerk had te doden, wordt bestraft met een straf van niveau 5. Hiervoor is thans geen echt equivalent voorzien. Het artikel 532 Sw. ("<i>Doodslag gepleegd om de vernieling of de beschadiging te vergemakkelijken of om de straffeloosheid ervan te verzekeren</i>") dat wordt ondergebracht in Titel 2 Hoofdstuk 1 (art. 100) "<i>Doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf</i>" (straf van niveau 8) kan hiermee niet worden gelijkgesteld. Om coherent te zijn met andere bepalingen (bv. verkeersbelemmering – zie Titel 2 – Hoofdstuk 8 en de gewelddaden) wordt ervoor geopteerd te voorzien in voornoemd</p>	<p>Le vandalisme qui s'accompagne d'actes de violence entraînant la mort sans que l'auteur ait eu l'intention de donner la mort sera puni d'une peine de niveau 5. Aucune disposition équivalente n'est prévue actuellement. L'article 532 du Code pénal ("<i>Le meurtre commis, soit pour faciliter la destruction ou le dégât, soit pour en assurer l'impunité</i>") qui est inscrit dans le Titre 2 Chapitre 1 (art. 100) « <i>Meurtre commis dans le cadre d'une autre infraction</i> » (peine de niveau 8) ne peut pas y être assimilé. Pour être cohérent avec les autres dispositions (par ex. l'entrave à la circulation – voir Titre 2 – Chapitre 8 et les actes de violence), il est décidé de prévoir</p>

verzwarend bestanddeel met een corresponderend strafniveau 5.		l'élément aggravant précité avec un niveau de peine 5 correspondant.
De vertaling van het artikel 527 Sw. dat betrekking heeft op de vernietiging van authentieke akten, overeenkomsten of overheidsdocumenten en op het vlak van bestraffing wordt gelijkgesteld met de bepalingen inzake diefstal, kan niet worden ondergebracht in overkoepelende bepalingen m.b.t. vandalisme. De opname in een afzonderlijk artikel is dan ook aangewezen.		La transposition de l'article 527 du Code pénal, qui concerne la destruction des actes authentiques, des contrats ou des documents publics et est assimilé sur le plan de la répression aux dispositions relatives au vol, ne peut pas être effectuée dans les dispositions génériques relatives au vandalisme. La reprise de l'article dans un article distinct est donc indiquée.
Het artikel 533 Sw. kan niet onder deze titel worden onderbracht. Het misdrijf van het artikel 533 Sw. is gelinkt met het artikel 500 Sw. dat betrekking heeft op een bijzondere vorm van bedrog.		L'article 533 du Code pénal ne peut pas être inscrit sous ce titre. L'infraction visée à l'article 533 du Code pénal est liée à l'article 500 du Code pénal, qui porte sur une forme particulière de fraude.
Ook worden er een aantal verzwarende omstandigheden geïnventariseerd. Deze zijn coherent met de brandstichting maar niet helemaal gelijklopend, omdat bij de brandstichting de nacht een verzwarend bestanddeel is (en geen verzwarende omstandigheid). Bij de keuze van de straf of de maatregel en de zwaarte ervan voor een misdrijf omschreven in deze afdeling houdt de rechter in het bijzonder rekening met het feit dat:		De plus, plusieurs circonstances aggravantes sont énumérées. Elles sont cohérentes avec l'incendie mais pas du tout concordantes, puisque dans le cas de l'incendie, la nuit constitue un élément aggravant (et non une circonstance aggravante). Lors du choix de la peine ou de la mesure et de la sévérité de celle-ci pour une infraction décrite dans cette section, le juge tient compte en particulier du fait que :
1° het misdrijf werd gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer (cf. art. 525bis, 532bis; 534quater Sw.) ;		1° l'infraction a été commise avec un mobile discriminatoire (cf. art. 525bis, 532bis, 534quater du Code pénal)
2° het slachtoffer een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand is (omwille van de coherentie met andere bepalingen) ;		2° la victime est une personne mineure ou en situation de vulnérabilité (pour des raisons de cohérence avec les autres dispositions) ;
3° het misdrijf bij nacht werd gepleegd (cf. art. 543 Sw.) ;		3° l'infraction a été commise pendant la nuit (cf. art. 543 du Code pénal) ;
4° het misdrijf met twee of meer personen is gepleegd (cf. art. 525, 529, 530 Sw.) ;		4° l'infraction a été commise par deux personnes ou plus (cf. art. 525, 529 et 530 du Code pénal) ;
5° het slachtoffer een persoon is met een openbare functie naar aanleiding van de uitoefening van deze functie (cf. art. 543 Sw.).		5° la victime est une personne ayant une fonction publique dans le cadre de l'exercice de cette fonction (cf. art. 543 du Code pénal).

HOOFDSTUK 3. MISDRIJVEN BETREFFENDE INFORMATICASYSTEMEN		CHAPITRE 3. LES INFRACTIONS RELATIVES AUX SYSTEMES INFORMATIQUES
Dit hoofdstuk herneemt het misdrijf ongeoorloofde toegang tot een informaticasysteem (<i>hacking</i>) en van computersabotage bedoeld in artikelen 550 <i>bis</i> en 550 <i>ter</i> van het huidige Strafwetboek.		Ce chapitre reprend les infractions d'accès non autorisé dans un système informatique (<i>hacking</i>) et de sabotage informatique visées aux articles 550 <i>bis</i> et 550 <i>ter</i> du Code pénal actuel.
Om het onderscheid te maken tussen deze twee soorten misdrijven, bestaat het hoofdstuk uit twee afdelingen.		Afin de reprendre la distinction entre ces deux types d'infractions, le chapitre est divisé en deux sections.
Afdeling 1. Hacking		Section 1ère. Les accès non autorisés dans un système informatique
Het misdrijf van <i>hacking</i> of de ongeoorloofde toegang tot een informaticasysteem werd in ons recht ingevoerd door de wet van 28 november 2000 inzake computercriminaliteit.		L'infraction de <i>hacking</i> ou accès non autorisé dans un système informatique a été introduite dans notre droit par la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique.
Het Strafwetboek maakt het onderscheid tussen interne <i>hacking</i> en externe <i>hacking</i> : interne <i>hacking</i> is het feit van een persoon die al toegangsbevoegdheid heeft tot het bedoelde informaticasysteem en die de grenzen van zijn toegangsbevoegdheid overschrijdt terwijl externe <i>hacking</i> betrekking heeft op <i>hacking</i> gerealiseerd door een persoon buiten het systeem ¹⁸¹ .		Le Code pénal établit la distinction entre le <i>hacking</i> interne et le <i>hacking</i> externe: le <i>hacking</i> interne est le fait d'un individu disposant déjà d'un droit d'accéder au système informatique visé qui excède les limites de son autorisation tandis que le <i>hacking</i> externe vise celui réalisé par une personne étrangère au système pris pour cible ¹⁸² .
Externe hacking (artikel 495)		L'accès non autorisé externe dans un système informatique (article 495)
Het gaat hier om de strafbaarstelling die gericht is op externe <i>hacking</i> , namelijk de ongeoorloofde toegang door een niet-gerechtigde derde. Deze strafbaarstelling is op dit moment voorzien door artikel 550 <i>bis</i> , § 1, van het Strafwetboek.		Il s'agit ici de l'incrimination qui vise le <i>hacking</i> externe, à savoir l'accès non autorisé par un tiers non autorisé. Cette incrimination est prévue à l'heure actuelle par l'article 550 <i>bis</i> , § 1 ^{er} , du Code pénal.

¹⁸¹ O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 477.

¹⁸² O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 477.

Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet, gegeven dat het kenniselement ook van toepassing is op het feit dat de dader weet dat hij niet gerechtigd is tot toegang in het bedoelde informaticasysteem.	L'élément moral de l'infraction est le dol général, étant entendu que l'élément de connaissance doit porter également sur le fait que l'auteur sait qu'il n'est pas autorisé à accéder au système informatique visé.
<p>Aangezien dit misdrijf momenteel wordt bestraft met een straf van 2 jaar, wordt voorgesteld om het te bestraffen met een straf van niveau 2. Dit houdt in dat het niet nodig is om het verzwarend bestanddeel dat volgt uit het bedrieglijk opzet over te nemen aangezien de toepasselijke maximumstraf al een gevangenisstraf is van drie jaar.</p> <p>Het dient te worden opgemerkt dat het noodzakelijk is voor dergelijke misdrijven te voorzien in een maximumstraf van minstens drie jaar om tegemoet te komen aan de vereiste drempel van drie jaar vooropgesteld in het voorstel voor een verordening betreffende het Europees bevel tot verstrekking en het Europees bevel tot bewaring van elektronisch bewijsmateriaal in strafzaken.</p>	<p>Comme cette infraction est punie à l'heure actuelle d'une peine de deux ans, il est proposé de prévoir pour sa répression une peine de niveau 2. Cela implique qu'il n'y a pas lieu de reprendre l'élément aggravant résultant de l'intention frauduleuse puisque le maximum de la peine applicable est déjà un emprisonnement de trois ans.</p> <p>Il est à noter qu'il est nécessaire de prévoir, pour ce type d'infractions, une peine maximale d'au moins trois ans en vue de répondre à l'exigence du seuil de trois ans prévu par la proposition de règlement relatif aux injonctions européennes de production et de conservation de preuves électroniques en matière pénale</p>
Interne hacking (artikel 496)	L'accès non autorisé interne dans un système informatique (article 496)
Het gaat hier om de strafbaarstelling die zich richt op interne <i>hacking</i> , namelijk het feit dat iemand zijn toegangsrecht op een informaticasysteem bedrieglijk overschreden heeft. Deze strafbaarstelling wordt momenteel voorzien door artikel 550bis, § 2, van het Strafwetboek.	Il s'agit ici de l'incrimination qui vise le <i>hacking</i> interne, à savoir le fait pour une personne d'avoir frauduleusement outrepassé son pouvoir d'accès à un système informatique. Cette incrimination est prévue à l'heure actuelle par l'article 550bis, § 2, du Code pénal.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf bestaat uit een bijzonder opzet, namelijk gehandeld te hebben met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden.	L'élément moral de l'infraction consiste en une intention spéciale, à savoir celle d'avoir agi avec une intention frauduleuse ou dans le dessein de nuire.
In overeenstemming met de huidige straf wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.	Par correspondance à la peine actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Verzwaarde interne of externe hacking (artikel 497)	L'infraction aggravée d'accès non autorisé interne ou externe dans un système informatique (article 497)
Deze bepaling herneemt de drie verzwarende omstandigheden, voorzien in paragraaf 3 van	Cette disposition reprend les trois circonstances aggravantes prévues au

artikel 550bis van het Strafwetboek die verzwarende bestanddelen worden aangezien de op te leggen straf in dit een geval een straf is van niveau 3 (wat overeenkomt met de huidige strafmaat).	paragraphe 3 de l'article 550bis du Code pénal qui deviennent des éléments aggravants puisque la peine applicable devient dans ce cas une peine de niveau 3 (ce qui correspond au taux de peine actuel).
Poging tot hacking (artikel 498)	La tentative d'accès non autorisé dans un système informatique (article 498)
Zoals momenteel reeds voorzien in artikel 550bis, § 4, wordt de poging tot het plegen van <i>hacking</i> op dezelfde manier bestraft als het voltooide misdrijf en dit in afwijking van artikel 10, § 1, vierde lid.	Comme c'est déjà prévu actuellement par l'article 550bis, § 4, la tentative de commettre un <i>hacking</i> est punie de la même peine que l'infraction consommée et ce, par dérogation à l'article 10, § 1 ^{er} , alinéa 4.
Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat hacking mogelijk moet maken (artikel 499)	La possession et la mise à disposition d'un dispositif destiné à permettre un accès non autorisé dans un système informatique (article 499)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling beoogd in artikel 550bis, § 5, van het huidige Strafwetboek. Het gaat om een afzonderlijke en autonome strafbaarstelling die behoort tot de categorie van de strafbaarstellingen die het plegen van een misdrijf willen belemmeren. Ze is gericht op de persoon die <i>hackertools</i> ontwikkelt, bezit of communiceert; dit zijn software of instructies die het hacken van een informaticasysteem vergemakkelijken ¹⁸³ . Zoals dit thans reeds het geval is, vallen het bezit en terbeschikkingstelling van dergelijke instrumenten door autoriteiten of diensten naar behoren daartoe gemachtigd niet onder de strafbaarstelling aangezien de wet, minstens impliciet, hen toelaat om dergelijke technologische instrumenten te bezitten of ter beschikking te stellen om hun opdrachten te kunnen uitvoeren. Te denken valt aan de technologische instrumenten gehanteerd door de politiediensten of de operatoren gevat door de gerechtelijke autoriteiten om	Cette disposition reprend l'incrimination visée à l'article 550bis, § 5, du Code pénal actuel. Il s'agit d'une incrimination distincte et autonome relevant de la catégorie des délits-obstacles. Elle vise celui qui élabore, détient ou communique des <i>hackertools</i> , soit des logiciels ou des instructions destinés à faciliter le piratage d'un système informatique ¹⁸⁴ . Comme c'est déjà le cas l'heure actuelle, la détention et la mise à disposition de tels dispositifs par les autorités ou les services dûment autorisés à cette fin ne tombent pas sous l'incrimination, dès lors que la loi les autorise, à tout le moins implicitement, à détenir et/ou à mettre à disposition de tels moyens technologiques pour remplir leurs missions. On songe ici aux matériels technologiques utilisés par les services de police ou les opérateurs requis par les autorités judiciaires pour effectuer des écoutes ou des recherches dans les systèmes informatiques.

¹⁸³ O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 491.

¹⁸⁴ O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 491.

afluisteroperaties of zoekingen in informaticasystemen uit te voeren.		
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet ¹⁸⁵ , in die zin dat de auteur het misdrijf bewust en vrijwillig moet gepleegd hebben wetende dat de apparatuur in kwestie hoofdzakelijk was ontworpen of aangepast om een <i>hacking</i> mogelijk te maken.		L'élément moral de l'infraction est le dol général ¹⁸⁶ , en ce sens que l'auteur doit avoir commis l'infraction sciemment et volontairement sachant que le dispositif était principalement conçu ou adapté pour permettre un <i>hacking</i> .
In overeenstemming met de huidige straf wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Par correspondance à la peine actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Uitlokking van hacking (artikel 500)		La provocation à commettre un accès non autorisé dans un système informatique (article 500)
Deze bepaling integreert de strafbaarstelling van de aanzetting tot het plegen van <i>hacking</i> bedoeld in artikel 550bis, § 6, van het huidige Strafwetboek. Het gaat om een autonome strafbaarstelling die aanleiding geeft tot een zwaardere sanctie dan de <i>hacking</i> zelf.		Cette disposition intègre l'incrimination de la provocation à commettre un <i>hacking</i> visée à l'article 550bis, § 6, du Code pénal actuel. Il s'agit d'une incrimination autonome qui donne lieu à une sanction plus lourde que le <i>hacking</i> lui-même.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet. ¹⁸⁷		L'élément moral de l'infraction est le dol général ¹⁸⁸ .
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 3.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 3.
Heling van informaticagegevens (artikel 501)		Le recel de données informatiques (article 501)
Het gaat om de strafbaarstelling van heling van gegevens verkregen ten gevolge van <i>hacking</i> . Deze strafbaarstelling wordt op dit moment beoogd in artikel 550bis, § 7, van het Strafwetboek.		Il s'agit ici de l'incrimination de recel de données obtenues à la suite d'un <i>hacking</i> . Cette incrimination est visée à l'heure actuelle à l'article 550bis, § 7, du Code pénal.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet in die zin dat de dader het misdrijf bewust en vrijwillig moet gepleegd hebben wetende dat de gegevens		L'élément moral de l'infraction est le dol général, en ce sens que l'auteur doit avoir commis l'infraction sciemment et volontairement sachant que les données en

¹⁸⁵ Zie O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1.*, Brussel, Larcier, 2016, 492.

¹⁸⁶ Voy. O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 492.

¹⁸⁷ Zie O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 495.

¹⁸⁸ Voy. O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 495.

in kwestie verkregen werden ten gevolge van een <i>hacking</i> ¹⁸⁹ .	question avaient été obtenue à la suite d'un <i>hacking</i> ¹⁹⁰ .
In overeenstemming met de huidige straf wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.	Par correspondance à la peine actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Afdeling 2. Aantasting van de integriteit van een informaticasysteem	Section 2. Les atteintes à l'intégrité d'un système informatique
Informaticasabotage (artikel 502)	Le sabotage informatique (article 502)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling beoogd in artikel 550ter, § 1, van het huidige Strafwetboek.	Cette disposition reprend l'incrimination visée à l'article 550ter, § 1 ^{er} , du Code pénal actuel.
Deze strafbaarstelling viseert de verstoring van een informaticasysteem of van gegevens die het bevat, opslaat of overdraagt ¹⁹¹ .	Cette incrimination vise l'atteinte à l'intégrité d'un système informatique ou des données qu'il contient, stocke ou transmet ¹⁹² .
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet ¹⁹³ .	L'élément moral de l'infraction est het algemeen opzet ¹⁹⁴ .
In overeenstemming met de huidige straf wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.	Par correspondance à la peine actuelle, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
De laatste alinea herneemt de bepaling vermeld in artikel 550ter, laatste lid, die voorziet dat de poging tot het begaan van dit misdrijf bestraft wordt met dezelfde straf als het voltooid misdrijf	Le dernier alinéa reprend la disposition figurant à l'article 550ter, dernier alinéa, qui prévoit que la tentative de commettre cette infraction est punie de la même peine que l'infraction consommée.
Verzwaarde informaticasabotage (artikel 503)	Le sabotage informatique aggravé (article 503)
Deze bepaling herneemt de verzwarende omstandigheden uit artikel 550ter, § 1, tweede en derde lid en § 2 en § 3 die verzwarende bestanddelen worden	Cette disposition reprend les circonstances aggravantes prévues à l'article 550ter, § 1 ^{er} , alinéas 2 et 3 et § 2 et § 3 qui constituent des éléments aggravants puisque la peine

¹⁸⁹ Zie O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 498.

¹⁹⁰ Voy. O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 498.

¹⁹¹ O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 501.

¹⁹² O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 501.

¹⁹³ Zie O. LEROUX, "Criminalité informatique", in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 495.

¹⁹⁴ Voy. O. LEROUX, « Criminalité informatique », in *Les infractions – Vol. 1. Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, p. 495.

aangezien de op te leggen straf in dit geval een straf wordt van niveau 3 (wat overeenkomt met de actuele strafmaat).		applicable devient dans ce cas une peine de niveau 3 (ce qui correspond au taux de peine actuel).
Het betreft een van de volgende vier bestanddelen:		Il s'agit de l'un des quatre éléments suivants :
1° de dader handelt met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden;		1° l'auteur agit avec une intention frauduleuse ou dans le dessein de nuire ;
2° het misdrijf wordt gepleegd op een informaticasysteem van een kritieke infrastructuur zoals bedoeld in artikel 3, 4°, van de wet van 1 juli 2011 betreffende de beveiliging en de bescherming van de kritieke infrastructuren;		2° l'infraction est commise contre un système informatique d'une infrastructure critique comme visée dans l'article 3, 4°, de la loi du 1 ^{er} juillet 2011 relative à la sécurité et la protection des infrastructures critiques ;
3° de dader berokkent, ten gevolge van de informaticasabotage, schade aangegevens in het desbetreffend informaticasysteem of in enig ander informaticasysteem;		3° l'auteur cause, à la suite du sabotage informatique, un dommage à des données dans le système informatique concerné ou dans tout autre système informatique ;
4° de dader verhindert, geheel of gedeeltelijk, ten gevolge van de informaticasabotage, de correcte werking van het desbetreffend informaticasysteem of van enig ander informaticasysteem.		4° l'auteur empêche, totalement ou partiellement, à la suite du sabotage informatique, le fonctionnement correct du système informatique concerné ou de tout autre système informatique.
Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat informaticasabotage mogelijk moet maken (artikel 504)		La possession ou la mise à disposition d'un dispositif destiné à commettre un sabotage informatique (article 504)
Het gaat hier om de overname van de strafbaarstelling uit artikel 550ter, § 4, van het huidige Strafwetboek.		Il s'agit de la reprise de l'incrimination prévue à l'article 550ter, § 4, du Code pénal actuel.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet, in die zin dat de dader het misdrijf bewust en vrijwillig moet begaan hebben in de wetenschap dat de apparatuur hoofdzakelijk ontworpen was of aangepast om informaticasabotage te plegen.		L'élément moral de l'infraction est le dol général, en ce sens que l'auteur doit avoir commis l'infraction sciemment et volontairement sachant que le dispositif était principalement conçu ou adapté pour perpétrer un sabotage informatique.
Overeenkomstig de huidige strafmaat wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Par correspondance au taux actuel de peine, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSE DES MOTIFS
TITEL 6. Economische misdrijven		TITRE 6. Les infractions économiques
Deze titel betreft enerzijds de overtreding van de wetten en verordeningen op loterijen pandhuizen en anderzijds de misdrijven betreffende nijverheid, koophandel en openbare veilingen, die respectievelijk opgenomen zijn in hoofdstuk VII en VIII van titel V ("Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde gepleegd door particulieren") van het huidige Boek II Sw.		Ce titre concerne, d'une part, les infractions aux lois et règlements sur les loteries, les maisons de prêt sur gage et, d'autre part, les infractions relatives à l'industrie, au commerce et aux enchères publiques, figurant respectivement aux chapitres VII et VIII du Titre V (« Des crimes et des délits contre l'ordre public commis par des particuliers ») du Livre II du Code pénal actuel.
Rekening houdend met de specifieke aard van deze misdrijven hebben de auteurs van het wetsontwerp ervoor gekozen deze misdrijven onder te brengen in een aparte Titel.		Compte tenu de la spécificité de ces infractions, les promoteurs du projet ont fait le choix de présenter ces infractions dans un Titre particulier.
Sommige misdrijven, die verouderd zijn of irrelevant zijn geworden, worden geschrapt. Dit is het geval voor de artikelen 307 en 308 van het huidige Strafwetboek.		Certaines infractions, devenues désuètes ou sans pertinence, sont abandonnées. Ainsi est-il des articles 307 et 308 du Code pénal actuel.
Andere strafbaarstellingen werden overgenomen en verduidelijkt in recentere wetten. Zo worden de artikelen 311 en 312 van het Strafwetboek niet meer toegepast sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1924 op de wederrechtelijke speculatie inzake levensmiddelen en koopwaren, handelspapieren en -effecten. Artikel 1 van		D'autres incriminations ont été reprises et précisées dans des lois plus récentes. Ainsi, les articles 311 et 312 du Code pénal ne sont plus appliqués depuis l'entrée en vigueur de la loi du 18 juillet 1924 sur la spéculation illicite en matière de denrées et de marchandises, papiers et effets publics. L'article 1er de cette loi punit « Ceux qui,

<p>deze wet bestraft “Zij die, door gelijk welke bedrieglijke middelen, de stijging of de daling van de prijzen der levensmiddelen of koopwaren of van de handelspapieren en -effecten bewerken of pogen te bewerken, handhaven of pogen te handhaven” en “zij die, zelfs zonder bedrieglijke middelen aan te wenden, op de binnenlandse markt de abnormale stijging of daling van de prijzen der levensmiddelen of koopwaren of van de handelspapieren en -effecten vrijwillig bewerken, handhaven of pogen te handhaven, hetzij door verbod of overeenkomst, de vaststelling van minima- of maxima-verkoopprijzen ten doel hebbende, hetzij door beperking van de voortbrenging of van den vrijen omloop der producten”. Aangezien de in deze bepaling vastgelegde straf (vijftien dagen tot vijf jaar gevangenisstraf) hoger is dan de straf vastgelegd in de artikelen 311 en 312 van het Strafwetboek, wordt enkel deze laatste bepaling nog toegepast¹. Rekening houdend met de specifieke en technische aard van deze materie wordt voorgesteld deze in een bijzondere wet te regelen.</p>	<p>par des moyens frauduleux quelconques, auront opéré ou tenté d'opérer, maintenu ou tenté de maintenir la hausse ou la baisse du prix des denrées ou des marchandises ou des papiers et effets publics » et « ceux qui, même sans l'emploi de moyens frauduleux, auront volontairement opéré, maintenu ou tenté de maintenir sur le marché national la hausse ou la baisse anormale du prix des denrées ou marchandises ou des papiers et effets publics, soit par des interdictions ou des conventions ayant pour objet la détermination de prix minima ou maxima de vente, soit par des restrictions à la production ou à la libre circulation des produits ». Comme la peine prévue par cette disposition (quinze jours à cinq ans d'emprisonnement) est plus élevée que celle prévue aux articles 311 et 312 du Code pénal, seule cette dernière disposition est encore appliquée². Compte tenu du caractère spécifique et technique de cette matière, il est proposé de la régler dans une loi particulière.</p>
<p>Het voorontwerp stelt voor de strafbaarstelling van het verstoren van de openbare orde op markten of in graanhallen, zoals bedoeld in artikel 313 van het Strafwetboek, niet te hernemen. Deze bepaling werd immers slechts zelden toegepast, in de eerste plaats omdat markten en graanhallen economisch gezien aan belang hebben ingeboet en in de tweede plaats door de bijzonder restrictieve constitutieve bestanddelen van het misdrijf</p>	<p>L'avant-projet propose de ne plus reprendre l'incrimination de troubles de l'ordre public dans les marchés et les halles visée à l'article 313 du Code pénal. Il faut savoir que cette disposition n'a connu que peu de cas d'application en raison d'abord de la perte d'importance, sur le plan économique, des marchés et halles et ensuite des éléments constitutifs de l'infraction particulièrement restrictifs (« trouble à l'ordre public dans les marchés</p>

¹ C. DE VALKENEEER, “Les infractions relatives à l’industrie et au commerce”, in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l’ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 504.

² C. De Valkeneer, « Les infractions relatives à l’industrie et au commerce », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l’ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 504.

<p>(“verstoring van de openbare orde op markten of in graanhallen”, uitgevoerd “door samenscholing en door geweld of bedreiging” “met het oogmerk om plundering uit te lokken, of alleen maar om de verkopers te dwingen hun waren van de hand te doen tegen een lagere prijs dan die welke uit vrije mededinging zou ontstaan”).³</p>	<p>ou les halles aux grains » exécuté « par attroupement et violences ou menaces » « dans le dessein de provoquer le pillage ou de forcer les vendeurs à se dessaisir de leurs denrées à un prix inférieur à celui qui résulterait de la libre concurrence »)⁴.</p>
<p>In zijn advies (nr. 100-101) werpt de Raad van State de vraag op naar de noodzakelijkheid om de strafbaarstellingen inzake illegale loterijen te hergroeperen met die inzake de illegale kansspelen en weddenschappen.</p> <p>Tot de aanneming van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, bevatte het Strafwetboek een artikel 305 met betrekking tot kansspelinrichtingen. Dit artikel werd opgeheven door de wet van 1999 die de strafbepalingen inzake kansspelen hergroepeert. Bijgevolg bleven enkel de strafbaarstellingen met betrekking tot de loterijen over in het Strafwetboek.</p> <p>Overigens preciseert artikel 3bis van de wet van 1999 dat deze wet niet van toepassing is op loterijen in de zin van de wet van 31 december 1851 op de loterijen en de artikelen 301, 302, 303 en 304 van het Strafwetboek, noch op de publieke loterijen en wedstrijden bedoeld in artikel 3, §1, eerste lid, van de wet van 19 april 2002 tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij.</p> <p>Een herwerking van de wetten van 7 mei 1999 en 31 december 1851 in een nieuwe</p>	<p>Dans son avis (n°s 100-101), le Conseil d’Etat soulève la question de la nécessité de regrouper ensemble les infraction de loterie illicite et celles de jeux de hasard et paris illégaux.</p> <p>Jusqu’à l’adoption de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, le Code pénal contenait un article 305 relatif à la tenue de maison de jeux de hasard. Cet article a été abrogé par la loi de 1999 qui regroupe l’ensemble des dispositions pénales relatives aux jeux de hasard. Par conséquent, seules les dispositions pénales concernant les loteries sont restées dans le Code pénal.</p> <p>Par ailleurs, l’article 3bis de la loi de 1999 précise que la loi ne s’applique pas aux loteries au sens de la loi du 31 décembre 1851 sur les loteries, et des articles 301, 302, 303 et 304 du Code pénal, ni aux loteries publiques et concours visés à l’article 3, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 19 avril 2002 relative à la rationalisation du fonctionnement et de la gestion de la Loterie nationale.</p>

³ C. DE VALKENEER, “Les infractions relatives à l’industrie et au commerce”, in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l’ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 506.

⁴ C. De Valkeneer, « Les infractions relatives à l’industrie et au commerce », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l’ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 506.

wet zou overigens de gelegenheid zijn om op een coherente wijze het geheel van de strafbaarstellingen te hergroeperen, maar in afwachting daarvan wordt voorgesteld de bepalingen in het Strafwetboek te behouden die er nog in zijn opgenomen.		Une refonte des lois du 7 mai 1999 et du 31 décembre 1851 dans une loi nouvelle sera effectivement l'occasion de regrouper de façon cohérente l'ensemble de ces incriminations mais dans cette attente, il est proposé de maintenir dans le Code pénal les incriminations qui y figurent encore.
Hoofdstuk 1. Overtreding van de wetten op de loterijen en op de pandhuizen		Chapitre 1. Les infractions aux lois sur les loteries et sur les maisons de prêt sur gage
Definitie van een illegale loterijen (artikel 506)		La définition de la loterie illicite (article 506)
<p>Deze bepaling neemt de definitie van loterij over zoals vermeld in artikel 301 van het huidig Strafwetboek. Deze bestaat uit twee elementen: enerzijds een verrichting die aan het publiek wordt aangeboden en anderzijds de mogelijkheid winst te bekomen door middel van het lot⁵.</p> <p>Bovendien preciseert de bepaling dat om onder het wettelijk verbod te vallen, de loterij niet mag zijn toegestaan door de wet of krachtens de wet (cf. advies Raad van Staten n° 103).</p>		<p>Cette disposition reprend la définition donnée de la loterie par l'article 301 du Code pénal actuel. Elle est composée de deux éléments : d'une part, une opération offerte au public et, d'autre part, la possibilité d'obtenir un gain par la voie du sort⁶.</p> <p>En outre, la disposition précise que pour tomber sous l'interdit légal, la loterie ne doit pas avoir été autorisée par la loi ou en vertu de la loi (cf. avis du Conseil d'Etat, n° 103).</p>

⁵ C. DE VALKENEER, "Les infractions aux lois et règlements sur les loteries", in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, pp. 488-489.

⁶ C. De Valkeneer, « Les infractions aux lois et règlements sur les loteries », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, pp. 488-489.

Deelneming aan de organisatie van illegale loterijen (artikel 507)		La participation à l'organisation d'une loterie illicite (article 507)
Deze bepaling wil de deelname aan de organisatie van een illegale loterij op dezelfde wijze bestraffen als artikel 302 van het Strafwetboek.		Cette disposition entend réprimer la participation à l'organisation d'une loterie illicite dans les mêmes termes que l'article 302 du Code pénal.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf is het algemeen opzet.		L'élément moral de l'infraction est le dol général.
In overeenstemming met de momenteel bepaalde straf, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 1.		Par correspondance à la peine actuellement prévue, cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
Het algemeen stelsel van de verbeurdverklaring ingevoerd in Boek 1 is van toepassing op dit misdrijf zodat afwijkende bepalingen niet nodig zijn. Daarnaast kan het misdrijf aanleiding geven tot het opleggen van een geldstraf op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel.		Le régime général de la confiscation instauré au Livre Ier est applicable à cette infraction en telle sorte que des dispositions dérogatoires ne sont pas nécessaires. De plus, l'infraction pourra donner lieu à l'application de la peine pécuniaire fixée en fonction du profit obtenu ou escompté de l'infraction.
Verspreiding van briefjes van illegale loterijen (artikel 508)		La distribution de billets de loterie illicite (article 508)
Deze strafbaarstelling viseert de verspreiding van loterijbriefjes zoals bedoeld in artikel 303, lid 2, van het huidig Strafwetboek (de woorden "plaatsen, venten of verspreiden")		Cette incrimination vise la distribution de billets de loterie visée à l'article 303, alinéa 2, du Code pénal actuel (les mots « placé, colporté ou distribué » ont été remplacés par les termes « distribuer ou vendre »).

werden vervangen door de termen “verspreiden of verkopen”).		
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d’une peine de niveau 1.
Reclame maken voor een illegale loterij (artikel 509)		La publicité en faveur d’une loterie illicite (article 509)
Deze bepaling bestraft de publiciteit ten voordele van een illegale loterij, zoals reeds strafbaar gesteld door artikel 303, derde lid, van het Strafwetboek. De uitdrukking “in het openbaar” moet in de ruime zin van het woord begrepen worden, overeenkomstig de definitie van dit begrip in de voorafgaande titel van Boek 2.		Cette disposition réprime la publicité en faveur d’une loterie illicite telle que déjà incriminée par l’article 303, alinéa 3, du Code pénal. L’expression « en public » doit être comprise dans le sens large qui lui est donné par la définition de cette notion dans le titre préliminaire du Livre 2.
Dit misdrijf wordt eveneens bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est également punie d’une peine de niveau 1.
Aangezien de voorgaande strafbaarstellingen in hoofde van de dader vereisen dat deze opzettelijk gehandeld heeft, dient de strafuitsluitende verschoningsgrond van artikel 304 ten gunste van “omroepers” en “aanplakkers” niet behouden te blijven. Desgevallend kan het parket nog steeds oordelen over de wenselijkheid om kleine “uitvoerders” te kwader trouw te vervolgen.		Comme les incriminations qui précèdent requièrent dans le chef de leur auteur la circonstance d’avoir agi délibérément, il n’y a pas lieu de maintenir la cause d’excuse absolutoire de l’article 304 en faveur des « crieurs » et des « afficheurs ». Le cas échéant, le parquet jugera de l’opportunité de poursuivre les petits « exécutants » de mauvaise foi.

Illegale exploitatie van een pandhuis (artikel 510)		L'exploitation illicite d'une maison de prêt sur gage (article 510)
<p>Het voorontwerp beperkt zich voortaan tot het strafbaar stellen van de onwettige exploitatie van een pandhuis zoals bedoeld in artikel 306 van het Strafwetboek. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.</p>		<p>L'avant-projet se limite dorénavant à incriminer l'exploitation illicite d'une maison de prêt sur gage visée à l'article 306 du Code pénal. Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.</p>
<p>Uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie volgt: "Onder de toepassing van artikel 306 vallen de pandhuizen gehouden zonder toestemming, zonder onderscheid of het pand is gebaseerd op producten of op andere goederen, of dat gebruik wordt gemaakt van warrants".⁷</p> <p>De rechtsleer voegt hieraan toe: 'de notie huis verwijst naar een gewoonlijke activiteit en niet naar geïsoleerde handelingen'.⁸ Daarenboven impliceert het gebruik van dit concept geen georganiseerde activiteit via een uitgewerkte structuur, noch enige vorm van publiciteit.⁹</p> <p>Verder preciseert Christian DE VALKENEER: 'er is sprake van pand zodra een roerend goed wordt afgegeven als zekerheid voor een schuld. Als roerend goed moet worden beschouwd de zaken en de producten. In ieder geval zijn titels, schuldvorderingen en handelseffecten niet bedoeld aangezien de leningen toegestaan op basis van het pand op aandelen niet onder het toepassingsgebied van pand vallen. Daarentegen werd geoordeeld dat de toevlucht van de lener tot de uitgifte van een warrant hem niet deed</p>		<p>Il ressort de la jurisprudence de la Cour de cassation que: 'Tombe sous l'application de l'article 306, la maison de prêt sur gages ou nantissement tenue sans autorisation, sans distinguer si les prêts se font sur marchandises ou sur d'autres objets, ou si la maison fait emploi de warrants'.¹¹</p> <p>La doctrine ajoute que: 'la notion de maison renvoie à une activité habituelle et non à des actes isolés'.¹² De plus, l'usage de ce concept n'implique ni une activité organisée au travers d'une structure élaborée, ni une quelconque forme de publicité.¹³</p> <p>Par ailleurs, Christian DE VALKENEER précise: 'il y a prêt sur gage ou nantissement dès qu'il y a remise d'une chose mobilière pour sûreté d'une dette. Par chose mobilière, il faut entendre les objets divers et les marchandises. Toutefois, les titres, créances et effets de commerce ne sont pas visés en telle sorte que des prêts consentis sur la base d'un nantissement d'actions ne tombent pas sous le coup d'une activité de prêt sur gage. Par contre, il a été jugé que le recours par le prêteur à l'émission d'un</p>

⁷ Cass. 5 juni 1895, *Pas.* 1895, 209.

⁸ J. NYPELS et J. SERVAIS, *Le Code pénal belge interprété*, II, Brussel, Bruylant, 1897, p.300.

⁹ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, p.582.

¹¹ Cass., 5 juin 1895, *Pas.*, 1895, p.209.

¹² J. NYPELS et J. SERVAIS, *Le Code pénal belge interprété*, t. II, Bruxelles, Bruylant, 1897, p.300.

¹³ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et délits du Code pénal*, t. IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p.582.

ontsnappen aan de toepassing van artikel 306 van het Strafwetboek'. ¹⁰	warrant ne le faisait pas échapper à l'article 306 du Code pénal.' ¹⁴
Aangezien er geen vergunde pandhuizen meer zijn sinds de wet van 30 april 1848 die de gemeenten een monopolie gaf op bergen van barmhartigheid ¹⁵ , hebben de strafbaarstellingen vermeld in de artikelen 307 en 308 in de praktijk alle relevantie verloren. Overtredingen van eventuele regels dienen intern in de bergen van barmhartigheid gesanctioneerd te worden.	Comme il n'existe plus de maisons de prêt sur gage autorisées depuis la loi du 30 avril 1848 qui a fait des monts-de-piété un monopole communal ¹⁶ , les incriminations visées aux articles 307 et 308 ont perdu dans la pratique toute pertinence et le non-respect des règles éventuelles doit trouver sa sanction en interne dans les monts-de-piété.
Hoofdstuk 2. Misdrijven betreffende nijverheid en koophandel	Chapitre 2. Les infractions relatives à l'industrie et au commerce
Onthulling van fabricatiegeheimen (artikel 511)	La divulgation de secret de fabrication (article 511)
Deze bepaling stelt de onthulling van fabricatiegeheimen strafbaar, die reeds opgenomen was in artikel 309 van het huidig Strafwetboek.	Cette disposition incrimine la divulgation de secret de fabrication déjà visée à l'article 309 du Code pénal actuel.
Het Hof van Cassatie heeft het fabrieksgeheim of fabricatiegeheim omschreven als "een technisch gegeven dat bijdraagt tot de realisatie van handelingen in	La Cour de cassation a défini le secret de fabrique ou de fabrication comme étant « Un fait technique qui, contribuant à la réalisation des opérations mises en œuvre

¹⁰ C. DE VALKENEER, "Des infractions aux lois et règlements sur les loteries, les maisons de jeu et les maisons de prêt sur gage", in X (ed.), *Les infractions – Volume 5 Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 493.

¹⁴ C. DE VALKENEER, 'Des infractions aux lois et règlements sur les loteries, les maisons de jeu et les maisons de prêt sur gage', in *Les infractions – Volume 5 Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p.493.

¹⁵ Zie C. DE VALKENEER, "Les infractions aux lois et règlements sur les loteries", in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, p. 494.

¹⁶ Voy. C. De Valkeneer, « Les infractions aux lois et règlements sur les loteries », in *Les infractions – Vol. 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, p. 494.

een fabriek om een bepaald product te bekomen en van aard is om aan de fabrikant een technisch voordeel op te leveren en om hem tegenover de concurrentie een superioriteit te garanderen van die aard dat hij er een economisch voordeel bij heeft dat het niet door de concurrenten gekend zou zijn¹⁷. Daarnaast moet de informatie betreffende de fabricatietechnieken geheim zijn, dit wil zeggen niet gemakkelijk toegankelijk voor het publiek of zelfs voor de personen die binnen de sector in kwestie actief zijn¹⁸.

Het begrip “fabricatiegeheim” dekt tevens de technische processen die gelinkt zijn aan nieuwe technologieën of diensten die gebruik maken van een originele methode of methodiek aangezien het in deze gevallen eveneens gaat over technische processen die aan de fabrikant of de dienstverlener technische voordelen verschaffen en die aan zijn houder een overwicht ten aanzien van zijn concurrenten verschaft die van die aard is dat het hem een economisch voordeel oplevert doordat dit niet gekend is bij zijn concurrenten.

De notie van fabricatiegeheim moet worden onderscheiden van die van bedrijfsgeheim in de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van bedrijfsgeheimen die tot doelstelling heeft de Europese richtlijn 2016/943¹⁹ om te zetten. De notie van bedrijfsgeheim, zoals gedefinieerd in artikel 2 van de richtlijn 2016/943 is veel ruimer dan die

pour obtenir un produit déterminé, est de nature à procurer au fabricant des avantages techniques et à lui assurer sur ses concurrents une supériorité d’une nature telle qu’il y a pour lui un avantage d’ordre économique à ce qu’il ne soit pas connu de ses concurrents »²⁰. Il faut en outre que les informations relatives à la technique de fabrication aient un caractère secret, c’est-à-dire qu’elles ne soient pas aisément accessibles au public ni même aux personnes actives dans le secteur considéré²¹.

La notion de secret de fabrication couvre également les procédés techniques liés aux nouvelles technologies ou un service recourant à une méthode ou une méthodologie originale puisque dans ces cas, il s’agit également de procédés techniques qui procurent au fabricant ou au prestataire de services des avantages techniques et qui assurent à son détenteur une supériorité sur ses concurrents d’une nature telle qu’il y a pour lui un avantage d’ordre économique à ce qu’il ne soit pas connu de ses concurrents.

La notion de secret de fabrique doit être distinguée de celle de secret d’affaires visée dans la loi du 30 juillet 2018 relative à la protection des secrets d’affaires qui a pour objet la transposition de la directive

¹⁷ Cass. 20 septembre 1943, *Pas.* 1943, I, p. 360; J. SPREUTELS, F. ROGGEN en E. ROGER-FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, p. 520.

¹⁸ J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN en E. ROGER-FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Brussel, Bruylant, 2005, p. 520.

¹⁹ Richtlijn (EU) 2016/943 van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2016 ‘betreffende de bescherming van niet-openbaar gemaakte knowhow en bedrijfsinformatie (bedrijfsgeheimen) tegen het onrechtmatig verkrijgen, gebruiken en openbaar maken daarvan.

²⁰ Cass., 20 septembre 1943, *Pas.* I, 1943, p. 360 ; J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN et E. ROGER-FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 520.

²¹ J. SPREUTELS, Fr. ROGGEN et E. ROGER-FRANCE, *Droit pénal des affaires*, Bruxelles, Bruylant, 2005, p. 520.

van het fabricatiegeheim aangezien het bedrijfsgeheim alle informatie omvat die een geheim karakter heeft en daardoor een handelswaarde bezit.

De auteurs van het ontwerp menen dat de vervanging van de notie 'fabricatiegeheim' door 'bedrijfsgeheim' niet louter een vraag met betrekking tot terminologie is maar een significante uitbreiding van het toepassingsgebied van de strafbaarstelling tot gevolg zou hebben. Vooraleer over te gaan tot een dergelijke uitbreiding van het toepassingsgebied van de strafbaarstelling moeten de gevolgen ervan worden afgewogen en dergelijke denkoefening moet niet worden gemaakt in het beperkte kader van het herschrijven van Boek II maar verdient een specifiek afzonderlijk debat.

Overigens, bij de omzetting van de richtlijn werd de keuze gemaakt artikel 309 van het Strafwetboek niet te wijzigen en de strafrechtelijke weg voor te behouden aan enkele specifieke gevallen, die beperkter zijn dan die waarvoor een toevlucht kan worden genomen tot het burgerlijk recht (handelsrecht). Gelet op het autonoom karakter van het strafrecht, kunnen deze noties inderdaad van elkaar worden onderscheiden.

Daarenboven wordt het punt van de betrugeling van de diefstal of de onrechtmatige onthulling van gegevens die geen fabricatiegeheim uitmaken (klantenlijsten, enz.), gedekt door de strafbaarstelling van het misbruik van vertrouwen en de informaticamisdrijven.

européenne 2016/943²². La notion de secret d'affaires telle que définie à l'article 2 de la directive 2016/643 est beaucoup plus large que celle de secret de fabrication puisque le 'secret d'affaires' couvre toute information ayant un caractère secret et représentant, par conséquent, une valeur commerciale.

Les auteurs du projet estiment que le remplacement de la notion 'secret de fabrication' par celle de 'secret d'affaires' n'est pas une simple question de terminologie mais aurait pour conséquence une extension significative de l'incrimination. Avant de procéder à une telle extension de l'incrimination, il faut en peser les implications et les conséquences et une telle réflexion ne doit pas être menée dans le cadre limité de la réécriture du Livre II mais mérite un débat spécifique et autonome.

Or, lors de la transposition de la directive, le choix a été fait de ne pas modifier l'article 309 du Code pénal et de réserver la solution pénale à certains cas précis de manière plus restrictive que le droit civil (commercial). En effet, compte tenu du caractère autonome du droit pénal, les notions peuvent être dissociées

Par ailleurs, la question de la répression du vol ou de la divulgation illicite de données qui ne constituent pas un secret de fabrication (listing de clients, etc.) est rencontrée notamment par les incriminations d'abus de confiance et les infractions informatiques.

²² Directive (UE) 2016/943 du Parlement européen et du Conseil du 8 juin 2016 sur la protection des savoir-faire et des informations commerciales non divulgués (secrets d'affaires) contre l'obtention, l'utilisation et la divulgation illicites.

Tot op heden was het misdrijf enkel van toepassing op werknemers en ex-werknemers. Rekening houdend met de sterke toename van interventies van externe consultancy- of auditbedrijven, is het aangewezen in de strafbaarstelling elke persoon op te nemen die tijdens de uitoefening van zijn beroep kennis heeft gekregen van een fabricatiegeheim en niet langer onderscheid te maken tussen de personeelscategorieën binnen de onderneming.		Jusqu'à présent, l'infraction était limitée aux employés et ex-employés. Compte tenu de la multiplication des interventions de sociétés externes de consultance ou d'audit, il importe d'englober dans l'incrimination toute personne qui a acquis la connaissance d'un secret de fabrication dans l'exercice de sa profession et de ne plus faire de différences entre les catégories de personnel dans l'entreprise.
Het moreel bestanddeel van het misdrijf bestaat uit een bijzonder opzet, namelijk het kwaadwillig of met bedrieglijk oogmerk te hebben gehandeld.		L'élément moral de l'infraction consiste en une intention spéciale, à savoir celle d'avoir agi méchamment ou avec une intention frauduleuse.
In overeenstemming met de momenteel bepaalde straf, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Par correspondance à la peine actuellement prévue, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Bedrieglijk gebruik van een fabricatiegeheim (artikel 512)		L'utilisation frauduleuse d'un secret de fabrication (article 512)
Met het oog op de versterking van de bescherming van fabricatiegeheimen, dienen niet enkel de personen die de fabricatiegeheimen onthullen maar ook zij die deze verkrijgen en/of gebruiken met een bedrieglijk opzet bestraft te worden.		Afin de renforcer la protection des secrets de fabrication, il convient d'incriminer non seulement les personnes qui divulguent des secrets de fabrication mais également ceux qui les obtiennent et/ou en font usage dans une intention frauduleuse.

<p>Net zoals bij de onthulling van een fabricatiegeheim, is het moreel bestanddeel van dit misdrijf een bijzonder opzet, zijnde het hebben gehandeld met een bedrieglijk opzet.</p> <p>In overeenstemming met de straf die voorzien is voor de onthulling van een fabricatiegeheim, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.</p>	<p>Comme pour la divulgation d'un secret de fabrication, l'élément moral de l'infraction consiste en une intention spéciale, à savoir celle d'avoir agi avec une intention frauduleuse</p> <p>Par correspondance à la peine prévue pour la divulgation d'un secret de fabrication, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.</p>
<p>Belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of van inschrijving (artikel 513)</p>	<p>L'entrave ou le trouble à la liberté des enchères ou des soumissions (article 513)</p>
<p>Door de strafbaarstelling van de belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of van inschrijving wou de wetgever zowel de vrijheid van opbod als van inschrijving waarborgen, alsook het recht op gelijke behandeling van alle bidders en inschrijvers²³.</p>	<p>Par l'incrimination d'entrave ou de trouble à la liberté des enchères ou des soumissions, le législateur a voulu garantir tant la liberté d'enchérir ou de soumissionner que le droit à l'égalité de traitement entre enchérisseurs ou soumissionnaires²⁴.</p>
<p>Artikel 314 van het huidig Strafwetboek bestraft met correctionele straffen de personen die bij toewijzingen van de eigendom, van het vruchtgebruik of van de huur van roerende of onroerende goederen, van een aanneming, van een levering, van een uitbating of van enige dienst, de vrijheid van opbod of van inschrijving door geweld of bedreiging of door schenkingen of beloften of door gelijk welk ander bedrieglijk middel belemmeren of verstoren.</p>	<p>L'article 314 du Code pénal actuel punit de peines correctionnelles les personnes qui, dans les adjudications de la propriété, de l'usufruit ou de la location de choses mobilières ou immobilières, d'une entreprise, d'une fourniture, d'une exploitation ou d'un service quelconque, auront entravé ou troublé la liberté des enchères ou des soumissions, par violences ou par menaces, par dons ou promesses ou par tout autre moyen frauduleux.</p>

²³ F. KUTY, "Le délit d'entrave ou de trouble à la liberté des enchères et des soumissions", in *Les infractions*, Vol. 5, *Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier 2013, p. 510.

²⁴ F. KUTY, « Le délit d'entrave ou de trouble à la liberté des enchères et des soumissions », in *Les infractions*, Vol. 5, *Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier 2013, p. 510.

<p>Het Hof van Cassatie heeft eraan herinnerd dat het principe van gelijke behandeling van de inschrijvers, gebaseerd op het gelijkheidsbeginsel dat voortvloeit uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, inherent is aan de reglementering betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten²⁵. Volgens het Hof bestraft artikel 314 van het Strafwetboek personen die de normale mededingingsvoorwaarden voor een bepaalde overheidsopdracht vervalsen²⁶.</p>		<p>La Cour de cassation a rappelé que le principe de l'égalité de traitement des soumissionnaires, fondé sur le principe d'égalité déduit des articles 10 et 11 de la Constitution, est inhérent à la réglementation relative à l'attribution des marchés publics²⁷. Suivant la Cour, l'article 314 du Code pénal sanctionne les personnes qui faussent les conditions normales de la concurrence pour un marché public déterminé²⁸.</p>
<p>De belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of inschrijving bestaat er ook in de gelijke behandeling tussen inschrijvers te verbreken en de loyale mededinging te belemmeren. Deze begrippen moeten als synoniem worden beschouwd. De wetgever heeft een beroep gedaan op deze twee termen om alle situaties te omvatten die als doel en tot gevolg hebben dat de normale mededingingsvoorwaarden vervalst worden²⁹.</p>		<p>L'entrave ou le trouble à la liberté des enchères et des soumissions consiste notamment à rompre l'égalité de traitement entre soumissionnaires, à faire obstacle à la concurrence loyale. Ces notions doivent être tenues pour synonymes. Le législateur, en recourant à ces deux termes, a entendu envisager toutes les situations qui ont pour but et pour effet de fausser les conditions normales de la concurrence³⁰.</p>
<p>Hierbij dient echter rekening gehouden te worden met de ontwikkeling van de wetgeving inzake reglementering van overheidsopdrachten. Tot vrij recent werd deze materie beheerst door de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken,</p>		<p>Mais il y a lieu de prendre en compte ici l'évolution législative en matière de réglementation des marchés publics. Jusqu'à un passé relativement récent, la matière était régie par la loi du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services. Cette loi a été abrogée et</p>

²⁵ Cass. 17 december 2009, AR C.08.0514.N, *Pas.* 2009, nr. 762.

²⁶ Cass. 22 mei 2012, AR P.11.1723.N, *Pas.* 2012, p. 1135, RW 201213, p. 819, met conclusie O.M.

²⁷ Cass., 17 décembre 2009, RG C.08.0514.N, *Pas.*, 2009, n° 762.

²⁸ Cass., 22 mai 2012, RG P.11.1723.N, *Pas.*, 2012, p. 1135, R.W., 2012-2013, p. 819, avec concl. M.P.

²⁹ F. KUTY, "Le délit d'entrave ou de trouble à la liberté des enchères et des soumissions", *Les infractions*, Vol. 5, *Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, pp. 509-530, in het bijzonder p. 512.

³⁰ F. Kutu, « Le délit d'entrave ou de trouble à la liberté des enchères et des soumissions », *Les infractions*, Vol. 5, *Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, pp. 509-530, spéc. p. 512.

leveringen en diensten. Deze wet werd opgeheven en vervangen door de wet van 15 juni 2006 op de overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten, die in werking trad op 1 juli 2013 ³¹ . Deze laatste wet werd op haar beurt opgeheven en vervangen door de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten, waarvan de inwerkingtreding bij koninklijk besluit zal worden bepaald ³² .	remplacée par la loi du 15 juin 2006 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fournitures et de services qui est entrée en vigueur le 1 ^{er} juillet 2013 ³³ . A son tour, cette dernière loi a été abrogée et remplacée par la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics dont l'entrée en vigueur sera fixée par arrêté royal ³⁴ .
De ontwerpbeplating wil met name verwijzen naar de bepalingen van de wet van 17 juni 2016 en meer bepaald naar de algemene beginselen ervan en het toepassingsgebied dat door deze beginselen gedekt wordt. De strafbaarstelling heeft aldus niet enkel betrekking op de verstoring van de vrijheid van opbod en inschrijving in het algemeen maar ook meer specifiek op elke bedrieglijke handeling met als doel de normale mededingingsvoorwaarden te vervalsen.	La disposition en projet entend se référer notamment aux dispositions de la loi du 17 juin 2016 et plus particulièrement aux principes généraux qu'elle énonce et au champ d'application couvert par ces principes. L'incrimination vise ainsi non seulement de façon générale les entraves à la liberté des enchères et des soumissions mais aussi de façon plus spécifique, tout agissement frauduleux ayant pour objet de fausser les règles normales de la concurrence.
Met de term "bij de plaatsing van een overheidsopdracht" verwijst de ontworpen wetsbepaling naar de definitie uit artikel 2, 37°, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten volgens dewelke de plaatsing de procedure is voor het uitschrijven van een overheidsopdracht, die in voorkomend geval de volgende aspecten omvat: de voorafgaande marktconsultatie,	Par les termes « lors de la passation d'un marché public », la disposition de loi en projet se réfère à la définition donnée par l'article 2, 37°, de la loi du 17 juin 2016 sur les marchés publics aux termes duquel la passation est la procédure de lancement d'un marché public, qui, le cas échéant, inclut les aspects suivants : la consultation préalable du marché, la publication, la

³¹ Zie V. TRUILLET, noot onder Cass. 9 maart 2016, *Dr. pén. entr.* 2016, p. 254-255.

³² BS 14 juli 2016.

³³ Voy. V. Truillet, note sous Cass., 9 mars 2016, *Dr. pén. entr.*, 2016, p. 254-255.

³⁴ M.B., 14 juillet 2016.

<p>de bekendmaking, de selectie, de gunning en de sluiting van de opdracht.</p> <p>De bepaling verwijst eveneens naar het toepassingsgebied omschreven in artikel 3 van de wet van 17 juni 2016. Dit artikel bepaalt dat de algemene beginselen zowel van toepassing zijn op overheidsopdrachten die vallen onder het toepassingsgebied van titel 2 (“Overheidsopdrachten in klassieke sectoren”) als op overheidsopdrachten die vallen onder het toepassingsgebied van titel 3 (“Overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten in de sectoren water, energie, vervoer en postdiensten”). Het voegt hieraan toe dat het begrip overheidsopdracht eveneens raamovereenkomsten en prijsvragen omvat. Het begrip overheidsopdracht wordt omschreven door artikel 2, 17°, van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten³⁵ als “de overeenkomst onder bezwarende titel die wordt gesloten tussen een of meer ondernemers en een of meer aanbesteders en die betrekking heeft op het uitvoeren van werken, het leveren van producten of het verlenen van diensten, met inbegrip van de opdrachten die worden geplaatst in toepassing van titel 3 door overheidsbedrijven als bedoeld in 2° en personen die genieten van bijzondere of exclusieve rechten bedoeld in 3°”.</p>	<p>sélection, l'attribution et la conclusion du marché.</p> <p>La disposition se réfère également au champ d'application défini par l'article 3 de la loi du 17 juin 2016. Cet article dispose que les principes généraux s'appliquent aussi bien aux marchés publics relevant du champ d'application du titre 2 (« Marchés publics dans les secteurs classiques ») qu'aux marchés publics relevant du champ d'application du titre 3 (« Des marchés publics de travaux, de fournitures et de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des services postaux »). Il ajoute que la notion de marché public englobe également les accords-cadres et les concours. La notion de marché public est définie par l'article 2, 17°, de la loi du 17 juin 2016 relative aux marchés publics³⁶ comme « le contrat à titre onéreux conclu entre un ou plusieurs opérateurs économiques et un ou plusieurs adjudicateurs et ayant pour objet l'exécution de travaux, la fourniture de produits ou la prestation de services, en ce compris les marchés passés en application du titre 3 par les entreprises publiques visées au 2° et les personnes bénéficiant de droits spéciaux ou exclusifs, visées au 3° ».</p>
<p>Het begrip plaatsing van een overheidsopdracht is hier ruimer dan het begrip toewijzing vermeld in artikel 314 van het Strafwetboek zoals geïnterpreteerd door</p>	<p>La notion de passation d'un marché public est ici plus large que la notion d'adjudication figurant à l'article 314 du Code pénal telle qu'interprétée par la Cour</p>

³⁵ Momenteel is deze wet nog niet in werking getreden. Ze moet in werking treden op een door de Koning bepaalde datum (art. 193).

³⁶ A l'heure actuelle, cette loi n'est pas encore entrée en vigueur. Elle doit entrer en vigueur à une date fixée par le Roi (art. 193).

het Hof van Cassatie. In een arrest van 9 maart 2016³⁷ was het Hof van oordeel dat, als de door artikel 314 van het Strafwetboek vereiste mededinging moest spelen tussen personen die gereageerd hebben op een openbare oproep tot mededinging, het misdrijf van belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of inschrijving enkel het plaatsen betreft van overheidsopdrachten volgens de open of beperkte procedure. Het is daarentegen niet van toepassing op overheidsopdrachten gesloten middels onderhandelingsprocedure, ongeacht de mededinging tussen de kandidaten die de aanbesteder gepolst heeft, de mogelijkheid tot hoger bod en de bekendmakingsmaatregelen met betrekking tot het sluiten van de overeenkomst.

In zijn arrest van 11 maart 2021 heeft het Grondettelijk Hof ³⁸ geoordeeld dat het artikel 314 Sw. aldus geïnterpreteerd dat het de opdrachten gesloten met de Staat of een publiekrechtelijke persoon volgens de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking uitsluit, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt, met de toevoeging dat “dit besluit geen afbreuk doet aan de mogelijkheid voor de wetgever om na te gaan of het opportuun is de strafbaarstelling bedoeld in artikel 314 Sw. te wijzigen, met name rekening houdend met de ontwikkeling van de wetgeving inzake de reglementering van de overheidsopdrachten”.

de cassation. Dans un arrêt du 9 mars 2016³⁹, la Cour avait jugé que, dès lors que la concurrence requise par l'article 314 du Code pénal devait jouer entre personnes qui s'étaient manifestées ensuite d'un appel public, l'infraction d'entrave ou de trouble de la liberté des enchères et des soumissions ne concerne que l'attribution des marchés publics selon les procédures ouvertes ou restreintes; elle est, par contre, étrangère aux marchés publics conclus par procédure négociée, quelles que soient la concurrence instaurée entre les candidats pressentis par l'adjudicateur, la possibilité de surenchère et les mesures de publicité qui entourent la conclusion du contrat.

Dans son arrêt du 11 mars 2021⁴⁰, la Cour constitutionnelle a jugé que l'article 314 du Code pénal, interprété comme excluant les marchés conclus avec l'État ou avec une personne de droit public selon la procédure négociée sans publicité, ne viole pas les articles 10 et 11 de la Constitution tout en précisant immédiatement que « cette conclusion ne porte pas atteinte à la possibilité pour le législateur d'examiner s'il est opportun de modifier l'incrimination visée à l'article 314 du Code pénal, en considération notamment de l'évolution législative en matière de réglementation des marchés publics ».

Afin de prendre en compte cette évolution législative en matière de réglementation des marchés publics, l'incrimination comprend dorénavant toutes les formes de marchés publics quelle que soit la procédure suivie (procédure ouverte,

³⁷ Cass. 9 maart 2016, AR P.16.0103.F, *Arr.Cass.* 2016, nr. 169. Naar aanleiding van dit arrest suggereerde de procureur-generaal bij het Hof van Cassatie om artikel 314 van het Strafwetboek te herzien.

³⁸ GwH 11 maart 2021, nr. 42/2021.

³⁹ Cass., 9 mars 2016, RG P.16.0103.F, AC 2016, n° 169. A la suite de cet arrêt, le rapport législatif établi par le procureur général près la Cour de cassation a suggéré de revoir l'article 314 du Code pénal

⁴⁰ C. const., 11 mars 2021, arrêt n° 42/2021

<p>Teneinde rekening te houden met de ontwikkelingen op wetgevingsterrein gerelateerd aan de reglementering van overheidsopdrachten, omvat de strafbaarstelling voortaan alle soorten van overheidsopdrachten, ongeacht de gevolgde procedure (open procedure, beperkte procedure, mededingingsprocedure met onderhandeling, onderhandelingsprocedure met voorafgaande oproep tot mededinging, onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking, onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande oproep tot mededinging,...).</p> <p>In navolging van de opmerking van de Raad van State (nr. 107) die stelt dat de voorgaande redenering ook van toepassing is op concessieovereenkomsten, wordt het toepassingsgebied uitgebreid tot dergelijke contracten.</p>	<p>procédure restreinte, procédure concurrentielle avec négociation, procédure négociée avec mise en concurrence préalable, procédure négociée sans publication préalable, procédure négociée sans mise en concurrence préalable...).</p> <p>A la suite de la remarque du Conseil d'Etat (n° 107) qui considère que le raisonnement qui précède s'applique aussi aux contrats de concession, le champ d'application de la disposition est étendu à ces contrats.</p>
<p>De strafbaarstelling is met name gebaseerd op artikel 4 van de wet van 17 juni 2016⁴¹ dat het beginsel van gelijkheid, niet-discriminatie, transparantie en proportionaliteit bij de toewijzing van overheidsopdrachten vastlegt en op artikel 5,</p>	<p>L'incrimination se fonde notamment sur l'article 4 de la loi du 17 juin 2016⁴³ qui pose le principe d'égalité, de non-discrimination, de transparence et de proportionnalité dans l'adjudication des marchés publics et sur l'article 5, § 1er, de la même loi qui</p>

⁴¹ *Beginsel van gelijkheid, niet-discriminatie, transparantie en proportionaliteit*
Art. 4. De aanbesteders behandelen de ondernemers op voet van gelijkheid en zonder onderscheid en handelen transparant en proportioneel.

Voor zover bijlagen 1, 2, 4 en 5 en de algemene opmerkingen betreffende de Europese Unie bij aanhangsel I bij de overeenkomst inzake overheidsopdrachten van 15 april 1994, evenals andere internationale overeenkomsten die de Unie binden dit vastleggen, geven aanbesteders aan werken, leveringen, diensten en ondernemers van de ondertekenende partijen van deze overeenkomsten geen minder gunstige behandeling dan die welke zij aan werken, leveringen, diensten en ondernemers van de Europese Unie geven.

⁴³ *Principe d'égalité, de non-discrimination, de transparence et de proportionnalité*
Art. 4. Les adjudicateurs traitent les opérateurs économiques sur un pied d'égalité et sans discrimination et agissent d'une manière transparente et proportionnée.

Dans la mesure où les annexes 1, 2, 4 et 5 et les notes générales relatives à l'Union européenne de l'appendice I de l'Accord sur les Marchés Publics du 15 avril 1994 ainsi que d'autres conventions internationales liant l'Union européenne le prévoient, les adjudicateurs accordent aux travaux, aux fournitures, aux services et aux opérateurs économiques des signataires de ces conventions un traitement qui n'est pas moins favorable que celui accordé aux travaux, aux fournitures, aux services et aux opérateurs économiques de l'Union européenne.

§ 1 van dezelfde wet, dat enerzijds elke aanbesteder verbiedt een overheidsopdracht op te stellen met het doel om deze uit te sluiten van het toepassingsgebied van de wet van 17 juni 2016 of om de mededinging op artificiële wijze te beperken en anderzijds elke ondernemer verbiedt handelingen te stellen, overeenkomsten te sluiten of afspraken te maken die de normale mededingingsvoorwaarden kunnen vertekenen ⁴² . Met verwijzing naar deze bepalingen bestaat de strafbaar gestelde gedraging er met name in de mededinging artificieel te beperken of de normale mededingingsvoorwaarden te vertekenen door geweld, bedreigingen of gelijk welk ander bedrieglijk middel.	interdit, d'une part, à tout adjudicateur de concevoir un marché public dans l'intention de le soustraire au champ d'application de la loi du 17 juin 2016 ou de limiter artificiellement la concurrence et, d'autre part, à tout opérateur économique de poser un acte, de conclure une convention ou entente de nature à fausser les conditions normales de la concurrence ⁴⁴ . Par référence à ces dispositions, le comportement incriminé consiste notamment à limiter artificiellement la concurrence ou à fausser les conditions normales de la concurrence par violences ou menaces ou par tout autre moyen frauduleux.
Met "toewijzing van rechten op roerende of onroerende goederen" worden alle soorten rechten op roerende of onroerende, lichamelijke of onlichamelijke goederen bedoeld die het voorwerp van een toewijzing kunnen uitmaken.	Par l'adjudication de droits sur des choses mobilières ou immobilières, on vise toutes les formes de droits sur des choses mobilières ou immobilières, corporelles ou incorporelles, qui peuvent faire l'objet d'une adjudication.
Het begrip "elk bedrieglijk middel" omvat het vorig begrip "gift of belofte".	La notion de « tout moyen frauduleux » inclut la notion antérieure de « don ou promesse ».

⁴² Uitsluiting van het toepassingsgebied en kunstmatige beperking van de mededinging Art. 5. § 1. Een aanbesteder stelt geen overheidsopdracht op met het doel om deze uit te sluiten van het toepassingsgebied van deze wet of om de mededinging op kunstmatige wijze te beperken. De mededinging wordt geacht kunstmatig te zijn beperkt indien de overheidsopdracht is ontworpen met het doel bepaalde ondernemers ten onrechte te bevoordelen of te benadelen.

Ondernemers stellen geen handelingen, sluiten geen overeenkomsten of maken geen afspraken die de normale mededingingsvoorwaarden kunnen vertekenen.

⁴⁴ Soustraction au champ d'application et limitation artificielle de la concurrence Art. 5. § 1er. Un adjudicateur ne peut concevoir un marché public dans l'intention de le soustraire au champ d'application de la présente loi ou de limiter artificiellement la concurrence. La concurrence est considérée comme artificiellement limitée lorsqu'un marché est conçu dans l'intention de favoriser ou de défavoriser indûment certains opérateurs économiques.

Les opérateurs économiques ne posent aucun acte, ne concluent aucune convention ou entente de nature à fausser les conditions normales de la concurrence.

Er werd voor geopteerd als moreel bestanddeel een bijzonder opzet te weerhouden, nl. het bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden teneinde geen gedragingen te viseren die kunnen worden gerechtvaardigd door legitieme motieven (bijvoorbeeld motieven met betrekking tot de nationale veiligheid).		Le choix a été fait de retenir ici comme élément moral un dol spécial, à savoir l'intention frauduleuse ou celle de nuire afin de ne pas viser dans l'incrimination des comportements qui se justifieraient par des raisons légitimes (par exemple, des motifs de sécurité nationale).
Naar analogie met de bestraffing voor corruptie, wordt dit misdrijf bestraft met een straf van niveau 2.		Par parallélisme à la répression de la corruption, cette infraction est punie d'une peine de niveau 2.
Hier dient opgemerkt te worden dat de dader de bijkomende straf van de uitsluiting van het recht in te schrijven voor overheidsopdrachten of om concessies te verkrijgen overeenkomstig artikel 58 van het wetsontwerp zou kunnen opgelegd krijgen.		Il convient de relever ici que la peine accessoire d'exclusion du droit de participer à des marchés publics ou d'obtenir des concessions pourra être infligée à l'auteur conformément à l'article 58 en projet.

MEMORIE VAN TOELICHTING		EXPOSE DES MOTIFS
Titel 7. Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren		Titre 7. Les infractions contre l'État et son fonctionnement
<p>Deze titel groepeerde zeven hoofdstukken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoofdstuk 1 betreffende de misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten - Hoofdstuk 2 betreffende de misdrijven tegen de landsverdediging en de essentiële belangen van België - Hoofdstuk 3 betreffende de misdrijven tegen de internationale betrekkingen - Hoofdstuk 4 betreffende de ambtsmisdrijven - Hoofdstuk 5 betreffende de misdrijven ten de rechtsbedeling - Hoofdstuk 6 betreffende de misdrijven inzake de belemmering van openbare werken - Hoofdstuk 7 betreffende subsidiefraude. 		<p>Ce titre regroupe sept chapitres:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Le chapitre 1 concerne les infractions contre la structure de l'État et les pouvoirs de l'État - Le chapitre 2 concerne les infractions contre la défense nationale et les intérêts essentiels de la Belgique - Le chapitre 3 concerne les infractions contre les relations internationales - Le chapitre 4 concerne les forfaitures - Le chapitre 5 concerne les infractions contre l'administration de la justice - Le chapitre 6 concerne l'entrave aux travaux publics. - Le chapitre 7 concerne les fraudes aux subsides
<p>Ook de "misdaden en wanbedrijven van leveranciers" (artikelen 292-298 Sw.) zouden kunnen worden beschouwd als misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren (of eventueel misdrijven tegen de landsverdediging). Er wordt echter voorgesteld om deze misdrijven te depenaliseren. Deze misdrijven, die dateren uit de Napoleontische periode en amper werden toegepast, hebben een erg beperkt toepassingsgebied. Zij viseren slechts de leveringen, aannemingen of werken waaromtrent een overeenkomst is gesloten met een persoon of onderneming die de opdracht uitvoert voor het leger. Militaire opeisingen vallen hier niet onder, aangezien het weigeren hieraan gevolg te geven onder</p>		<p>Les « crimes et délits des fournisseurs » (articles 292-298 C. pén.) devraient également pouvoir être considérés comme des infractions contre l'État et son fonctionnement (ou éventuellement comme des infractions contre la défense nationale). Il est cependant proposé de dépenaliser ces infractions. Ces infractions, qui datent de la période napoléonienne et qui ont à peine été appliquées, ont un champ d'application très limité. Elles ne visent que les fournitures, entreprises ou travaux pour lesquels un contrat a été conclu avec une personne ou une entreprise qui exécute le marché pour l'armée. Les réquisitions militaires ne relèvent pas de ces infractions étant donné</p>

de strafbaarstellingen van de wet van 12 mei 1927 valt. ¹ De overheid beschikt over voldoende middelen uit het burgerlijk recht om de naleving van een overeenkomst die ten behoeve van het leger worden gesloten af te dwingen, bv. door boetebedingen op te nemen in de overeenkomst. Het toevlucht nemen tot het strafrecht, dat de <i>ultimum remedium</i> moet zijn, is dan ook niet gepast.		que le refus d'y donner suite tombe sous le coup des incriminations de la loi du 12 mai 1927 ² . L'autorité dispose de moyens suffisants du droit civil pour faire respecter un contrat conclu au profit de l'armée, par exemple en insérant des pénalités dans la convention. Le recours au droit pénal, qui doit être l' <i>ultimum remedium</i> , n'est dès lors pas opportun.
Hoofdstuk 1. Misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten		Chapitre 1er. Les infractions contre la structure de l'État et les pouvoirs de l'État
<p>Dit hoofdstuk groepeerde de misdrijven die rechtstreeks gericht zijn tegen de (werking van de) Staat, zijn grondwettelijke organen en de wetgevende vergaderingen en de Koning in het bijzonder. Het betreft in belangrijke mate bepalingen die overeenstemmen met de huidige artikelen 101 t.e.m. 112 Sw., aangevuld met bestaande strafbaarstellingen uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> – het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers;³ – de wet van 6 april 1847 tot bestraffing van de beledigingen aan den Koning; – de wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde soevereine machten. 		<p>Ce chapitre regroupe les infractions qui sont directement dirigées contre (le fonctionnement de) l'État, ses organes constitutionnels et les assemblées législatives ainsi que le Roi en particulier. Il s'agit dans une large mesure de dispositions qui correspondent aux actuels articles 101 à 112 du Code pénal, complétées par les incriminations existantes prévues dans :</p> <ul style="list-style-type: none"> – le décret du 20 juillet 1831 sur la presse⁴ ; – la loi du 6 avril 1847 portant répression des offenses envers le Roi ; – la loi du 2 mars 1954 tendant à prévenir et réprimer les atteintes au libre exercice des pouvoirs souverains établis par la Constitution.

¹ C. DE VALKENEER, "Des crimes et des délits des fournisseurs" in X (ed.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 444-445; A. WEYEMBERGH en L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Limal, Anthemis, 2011, 365-366, nr. 710-711.

² C. DE VALKENEER, « Des crimes et des délits des fournisseurs » in X (éd.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 444-445 ; A. WEYEMBERGH et L. KENNES, *Droit pénal spécial*, Limal, Anthemis, 2011, 365-366, n° 710-711.

³ De integratie van deze bepalingen werd reeds overwogen bij een eerdere herziening van het Strafwetboek. Daarvan werd afgezien op grond van het ondertussen opgeheven artikel 139 van de Grondwet (voor de coördinatie van 1994), waaruit werd afgeleid dat de drukpers het voorwerp moest zijn van een afzonderlijke regeling (*Pand.B.*, v° *Délit de presse*, nr. 17). Dit bezwaar geldt evenwel niet meer sinds de opheffing van deze bepaling.

⁴ L'intégration de ces dispositions a déjà été envisagée lors d'une révision précédente du Code pénal. L'idée a été abandonnée sur la base de l'article 139 de la Constitution (avant la coordination en 1994), entre-temps abrogé, dont il a été déduit que la presse devait faire l'objet d'un règlement séparé (*Pand.B.*, v° *Délit de presse*, n° 17). Toutefois, cette objection ne s'applique plus depuis l'abrogation de cette disposition.

Voorafgaand kan worden gesteld dat de huidige artikelen 105 en 110 delen bevatten van de definities van 'aanslag' en 'samenspanning'. Deze worden hernomen en aangevuld in de voorafgaande titel aangezien deze begrippen ook in andere hoofdstukken worden gebruikt.		À titre préliminaire, notons que les actuels articles 105 et 110 comprennent des parties des définitions d'attentat' et de 'complot'. Celles-ci sont reprises et complétées dans le titre préliminaire étant donné que ces notions sont également employées dans d'autres chapitres.
<i>Afdeling 1. Misdrijven tegen de staatsordening</i>		<i>Section 1ère. Les infractions contre la structure de l'État</i>
Aanslag op de staatsordening (artikel 514)		L'attentat contre la structure de l'État (article 514)
Deze bepaling herneemt artikel 104 Sw. De terminologie van deze bepaling wordt evenwel enigszins gemoderniseerd.		Cette disposition reprend l'article 104 du Code pénal. La terminologie de cette disposition est cependant quelque peu modernisée.
Het begrip 'regeringsvorm' wordt vervangen door 'de grondwettelijke staatsordening'. Deze vlag dekt de lading beter. Waar 'regeringsvorm' vooral doet denken aan de keuze tussen bv. een monarchie of een republiek, heeft het begrip 'grondwettelijke staatsordening' duidelijker betrekking op alle fundamentele kenmerken van de staatsordening zoals die in de Grondwet vorm krijgt. Daarbij kan bv. worden gedacht aan het vervangen van de representatieve democratie door een dictatoriaal staatsbestel of het vervangen van de federale staat door een unitaire staat. Uiteraard gaat het hier slechts om handelingen die vallen buiten het democratisch debat. Ook zaken die niet de fundamentele kenmerken van de staatsordening treffen, maar slechts bestaan in de het trachten te beïnvloeden van de werking van de Staat binnen deze principes (bv. door te trachten een minister tot ontslag te brengen, een wetswijziging af te		La notion de 'forme du gouvernement' est remplacée par celle de 'structure constitutionnelle de l'État'. Elle correspond mieux à la réalité. Alors que 'forme du gouvernement' fait surtout penser au choix entre, par exemple, une monarchie et une république, la notion de 'structure constitutionnelle de l'État' porte plus clairement sur toutes les caractéristiques fondamentales de la structure de l'État telle qu'elle est formulée dans la Constitution. À cet égard, on peut penser par exemple au remplacement de la démocratie représentative par un régime dictatorial ou au remplacement de l'État fédéral par un État unitaire. Naturellement, il ne s'agit ici que d'actes qui sortent du cadre du débat démocratique. Ne sont pas non plus concernées les affaires qui ne touchent pas aux caractéristiques fondamentales de la structure de l'État, mais qui consistent uniquement en la tentative d'influer sur le

<p>dwingen,...) vallen hier niet onder.⁵ Dit begrip stemt overigens overeen met de invulling die in de rechtsleer vandaag reeds aan de notie 'regeringsvorm' wordt gegeven.⁶</p>		<p>fonctionnement de l'État dans le cadre de ces principes (par exemple, la tentative visant à faire démissionner un ministre, à imposer une modification de loi, etc.)⁷. Cette notion correspond d'ailleurs à l'interprétation que la doctrine donne aujourd'hui déjà à la notion de 'forme du gouvernement'⁸.</p>
<p>De 'Wetgevende Kamers' wordt vervangen door de term 'wetgevende vergadering'. Op die manier worden ook, via de definitie in artikel 79, 27°, de parlementen van Gemeenschappen en Gewesten onder het toepassingsgebied gebracht. Deze uitbreiding is gepast nu zij een belangrijk deel van de wetgevende bevoegdheid van de federale kamers hebben overgenomen, op een vergelijkbare wijze worden verkozen en een controlebevoegdheid hebben ten aanzien van de uitvoerende macht.</p>		<p>La notion de 'Chambres législatives' est remplacée par 'assemblée législative'. Cela permet également d'inclure dans le champ d'application, par le biais de la définition à l'article 79, 27°, les parlements des Communautés et des Régions. Cette extension est appropriée car ces parlements ont repris une part importante de la compétence législative des chambres fédérales, sont élus de manière comparable et exercent un contrôle vis-à-vis du pouvoir exécutif.</p>
<p>Ten slotte wordt het 'koninklijk gezag' vervangen door 'het grondwettelijk gezag'. Hiervoor zijn verschillende redenen. Met 'koninklijk gezag' wordt bedoeld op het verhinderen van de uitoefening van een grondwettelijk recht door de Koning. Hoewel grondwettelijk met 'de Koning' in principe wordt gewezen op de Koning, onder politieke dekking van een minister, komt het meer hedendaags voor hier niet meer van het</p>		<p>Enfin, 'l'autorité royale' est remplacée par 'l'autorité constitutionnelle'. Il y a plusieurs raisons à cela. Par 'autorité royale', on vise l'empêchement de l'exercice d'un droit constitutionnel par le Roi. Bien que constitutionnellement, la notion de 'Roi' renvoie en principe au Roi, couvert politiquement par un ministre, il arrive plus souvent aujourd'hui qu'on ne parle plus de l'autorité royale, mais bien de l'autorité</p>

⁵ M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 56-57.

⁶ Zie bv. J. DE HERDT, Commentaar bij artikel 104 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 159; J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS (ed.), *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, I, Brussel, Bruylant, 1869, 12, nr. 13.

⁷ M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1950, 56-57.

⁸ Voy. par exemple J. DE HERDT, Commentaire de l'article 104 du Code pénal, in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 159 ; J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS (éd.), *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, I, Bruxelles, Bruylant, 1869, 12, n° 13.

koninklijk gezag te spreken, maar van het grondwettelijk gezag en op die manier ook uitdrukkelijk de regering te viseren. Bovendien worden op deze manier ook de regeringen van Gemeenschappen en Gewesten beschermd door deze strafbaarstellingen. Verzet tegen vertegenwoordigers van het openbaar gezag die willen overgaan tot uitvoering van een beslissing van de overheid, valt hier niet onder. In dergelijk geval is er slechts sprake van weerspanningheid (artikel 619). ⁹		constitutionnelle et qu'on vise expressément le gouvernement de cette manière. De plus, les gouvernements des Régions et des Communautés sont ainsi également protégés par ces incriminations. La résistance envers des représentants de l'autorité publique qui veulent procéder à l'exécution d'une décision de l'autorité n'entre pas dans le champ d'application. En pareil cas, il n'est question que de rébellion (article 619) ¹⁰ .
Dit misdrijf is per definitie een politiek misdrijf en moet dus, conform artikel 150 Grondwet, worden beoordeeld door de jury.		Cette infraction constitue par définition un délit politique et doit donc être jugée par un jury, conformément à l'article 150 de la Constitution.
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Samenspanning tegen de staatsordening (artikel 515)		Le complot contre la structure de l'État (article 515)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 109 Sw., voor wat de situatie betreft waarin geen voorbereidingshandelingen werden gesteld. Voor de invulling van het begrip 'samenspanning' kan worden verwezen naar de definitie in artikel 80, 2°. Het kan bv. gaan om gesprekken waarin personen gezamenlijk tot het besluit komen een staatsgreep te plegen, zonder dat vereist is dat zij bv. een concreet plan hebben uitgewerkt, wapens hebben aangeschaft,... Het volstaat dat op basis van de inhoud, de context en de aard van het geheel aan gesprekken duidelijk is dat		Cet article reprend l'actuel article 109 du Code pénal en ce qui concerne la situation où aucun acte préparatoire n'a été posé. Pour le contenu de la notion de « complot », on peut renvoyer à la définition donnée à l'article 80, 2°. Il peut s'agir par exemple de discussions au terme desquelles des personnes arrivent ensemble à la résolution de commettre un coup d'état, sans qu'il soit exigé qu'elles aient par exemple élaboré un plan concret, se soient procuré des armes... Il suffit que sur la base du contenu, du contexte et de la nature de l'ensemble des discussions, il soit clair que l'on ait effectivement décidé

⁹ J.S.G. NYPELS en J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, I, Brussel, Bruylant, 1896, 345, nr. 5.

¹⁰ J.S.G. NYPELS et J. SERVAIS, *Le code pénal belge interprété, principalement au point de vue de la pratique*, I, Bruxelles, Bruylant, 1896, 345, n° 5.

men daadwerkelijk gezamenlijk besluit om een aanslag tegen de staatsordening te plegen.		ensemble de commettre un attentat contre la structure de l'Etat.
Vorbereiding van een aanslag op de staatsordening (artikel 516)		La préparation d'un attentat contre la structure de l'État (article 516)
Dit artikel herneemt onder 1° het huidige artikel 109 Sw., voor wat de situatie betreft waarin voorbereidingshandelingen werden gesteld.		Cet article reprend au 1° l'actuel article 109 du Code pénal, en ce qui concerne la situation où des actes préparatoires ont été posés.
Onder 2° is een nieuwigheid terug te vinden in vergelijking met het huidige Strafwetboek. Het huidige artikel 112 Sw. voorziet in de strafbaarstelling van een persoon die <i>“heel alleen het besluit neemt om een aanslag te plegen op het leven of op de persoon van de Koning, van de vermoedelijke troonopvolger, van de in artikel 103 genoemde leden van de koninklijke familie, van de Regent of van de ministers die de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen”</i> . Hiermee worden dus de verschillende beschermde rechtsgoederen uit dit hoofdstuk beschermd, met uitzondering van deze uit het huidige artikel 104 Sw. Dit is niet coherent, aangezien de rechtsgoederen uit de staatsordening minstens even beschermenswaardig is als de voornoemde personen. Het in 1867 door de wetgever gehanteerde argument dat in dergelijk geval de maatschappelijke onrust beperkt is ¹¹ , weegt hier niet tegen op. Het verdient dan ook aanbeveling deze rechtsgoederen op dezelfde hoogte plaatsen en ook de individuele voorbereidingshandelingen tot het plegen		Le 2° comporte une nouveauté par rapport à l'actuel Code pénal. L'actuel article 112 du Code pénal prévoit l'incrimination de <i>“Quiconque aura formé seul la résolution de commettre un attentat contre la vie ou contre la personne du Roi, de l'héritier présomptif de la couronne, des membres de la Famille royale énumérés en l'article 103, du régent ou des ministres exerçant les pouvoirs constitutionnels du Roi”</i> . De cette manière, les différents biens juridiques visés dans ce chapitre sont protégés, à l'exception de ceux visés à l'actuel article 104 du Code pénal. Ce n'est pas cohérent, car les biens juridiques de la structure de l'État doivent être protégés au moins autant que les personnes précitées. L'argument avancé par le législateur en 1867 selon lequel le trouble dans la société est limité ¹² en pareil cas n'est pas suffisant ici. Il convient dès lors de recommander de placer ces biens juridiques sur le même pied et d'incriminer également les actes préparatoires individuels en vue de commettre un attentat contre la structure de l'État.

¹¹ M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 103 jo. 120 en de verwijzingen aldaar.

¹² M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1950, 103 jo. 120 et les renvois qui y figurent.

van een aanslag tegen de staatsordening strafbaar te stellen.		
Voorstel tot samenspanning tegen de staatsordening (artikel 517)		La proposition de complot contre la structure de l'État (article 517)
Voor wat deze bepaling betreft, geldt hetzelfde als hierboven werd uiteengezet met betrekking tot het ontworpen artikel 516, 2°. Het feit dat de strafbaarstelling uit het huidige artikel 111 Sw. van het doen van een voorstel tot samenspanning slechts betrekking heeft op aanslagen op <i>“het leven of op de persoon van de Koning, van de vermoedelijke troonopvolger, van de in artikel 103 genoemde leden van de koninklijke familie, van de Regent of van de ministers die de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen”</i> , maar niet op aanslagen tegen de staatsordening kan niet objectief worden verantwoord. Vandaar de toevoeging van deze strafbaarstelling.		Pour ce qui est de cette disposition, le même commentaire que celui donné ci-dessus concernant l'article 516, 2°, en projet est valable. Le fait que l'incrimination, prévue à l'actuel article 111 du Code pénal, de la proposition de complot ne concerne que les attentats <i>“contre la vie ou contre la personne du Roi, de l'héritier présomptif de la couronne, des membres de la Famille royale énumérés en l'article 103, du régent, ou des ministres exerçant les pouvoirs constitutionnels du Roi”</i> et non les attentats contre la structure de l'État ne peut se justifier objectivement. D'où l'ajout de cette incrimination.
Deze bepaling is noodzakelijk gelet op de ernst van de feiten en gevolgen voor de Staat. De gemeenrechtelijke regeling uit het ontworpen artikel 10, §2 kan hier niet volstaan, aangezien de straf gesteld op de samenspanning een straf van niveau 3 is en bijgevolg deze gemeenrechtelijke regeling van het voorstellen tot het plegen van een misdrijf niet van toepassing is (aangezien hiervoor minimaal een straf van niveau 5 is vereist). De aangehaalde ernst van de feiten de gevolgen verantwoord ook waarom hier een straf van één niveau lager dan op het voltooide misdrijf van samenspanning wordt gesteld in plaats van een straf van twee niveaus lager zoals in de gemeenrechtelijke regeling. Een straf van niveau 1 zou niet volstaan voor deze feiten.		Cette disposition est nécessaire compte tenu de la gravité des faits et des conséquences pour l'État. La règle de droit commun prévu à l'article 10, § 2, en projet, ne peut suffire ici, car la peine sanctionnant le complot est une peine de niveau 3 ; par conséquent, cette réglementation de droit commun de la proposition de commettre une infraction n'est pas d'application (puisque'elle requiert une peine de niveau 5 minimum). La gravité évoquée des faits et des conséquences explique également pourquoi il est prévu une peine d'un niveau inférieur à celui de la peine sanctionnant l'infraction consommée de complot, au lieu d'une peine de deux niveaux inférieurs comme dans la règle de droit commun. Une peine de niveau 1 ne suffirait pas pour ces faits.

Aanvaarding van buitenlandse steun aan ondermijning van de Staat (artikel 518)		L'acceptation d'une aide extérieure pour saper l'État (article 518)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 135bis Sw., met enkele aanpassingen.		Le présent article reprend l'actuel article 135bis du Code pénal, avec quelques adaptations.
<p>Dit artikel beoogt iedere persoon die actief ertoe bijdraagt de beslissingsprocessen onwettig en clandestien te beïnvloeden, en die daardoor de Belgische inwendige veiligheid, de democratische en grondwettelijke orde, de uitwendige veiligheid en de internationale betrekkingen, evenals het wetenschappelijk of economisch potentieel aantast.</p> <p>- 'actief' wil zeggen dat er sprake moet zijn van handelingen en niet enkel van een vermoeden van inmenging. Die handelingen kunnen evenwel rechtstreeks zijn (rechtstreeks ontvangen steun om het misdrijf te plegen) of onrechtstreeks (steun ontvangen via een derde, maar waarbij degene die de steun aanvaardt weet dat hij handelt ten bate van de buitenlandse actor met het oogmerk de voormelde belangen te schaden);</p> <p>- met 'onwettig' worden derhalve wettige activiteiten als diplomatie en lobbying uitgesloten;</p> <p>- 'kwaad opzet' is het sleutelelement van dit misdrijf, in die zin dat het gegeven dat de inmenging clandestien, in het geheim en buiten de Belgische overheid om gebeurt, met het oogmerk afbreuk te doen aan de essentiële nationale belangen, die inmenging strafbaar maakt.</p> <p>Buitenlandse financiering om instellingen die uitgaan van een vreemde Staat officieel te ondersteunen, zonder afbreuk te doen aan de essentiële nationale belangen, valt daarentegen niet onder het toepassingsgebied van dit artikel.</p>		<p>Cet article vise toute personne qui contribue activement à influencer illégalement et clandestinement les processus décisionnels qui portent atteinte à la sécurité intérieure belge, à l'ordre démocratique et constitutionnel, à la sécurité extérieure et aux relations internationales ainsi qu'au potentiel économique ou scientifique.</p> <p>- « activement » veut dire qu'il doit y avoir des actes, et pas seulement un soupçon d'ingérence. Mais ces actes peuvent être directs (une aide reçue directement pour commettre l'infraction) ou indirects (une aide reçue via un tiers mais où il est connu de celui qui l'accepte qu'il agit au profit de l'acteur étranger dans le but de nuire aux intérêts précités);</p> <p>- « illégalement » exclut donc les activités légales telles que la diplomatie et le lobbying ;</p> <p>- « l'intention méchante » est l'élément clé dans cette infraction, dans le sens où c'est le fait que l'ingérence soit effectuée clandestinement, de manière secrète et détournée des autorités belges, afin de porter atteinte aux intérêts essentiels nationaux qui rend l'ingérence punissable.</p> <p>A contrario, le financement étranger pour soutenir officiellement des institutions qui émanent d'un Etat étranger, sans porter atteinte aux intérêts essentiels nationaux, n'entre pas dans le champ d'application de cet article.</p>

<p>Het materieel toepassingsgebied wordt uitgebreid tot de essentiële belangen van de Staat. Het gaat om die rechtsgoederen waarvan de aantasting het bestaan en de essentiële werking van de Staat in gevaar brengt.</p> <p>Het gaat om de democratische en grondwettelijke orde, de soevereiniteit of onafhankelijkheid van het Rijk, de veiligheid van de Staat, de verdediging van het Rijk, de internationale betrekkingen, het economisch of wetenschappelijk potentieel van het land, de veiligheid van Belgen in het buitenland of de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat. Met notie 'veiligheid van de Staat' wordt zowel de inwendige als uitwendige veiligheid bedoeld. Deze omvat ook de veiligheid van de bevolking (Belgen en personen die op Belgisch grondgebied verblijven) in België.</p> <p>Voorts beoogt de uitwendige veiligheid van de Staat de bescherming van de integriteit van het nationaal grondgebied, de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van de Staat.</p> <p>Wat de notie 'internationale betrekkingen' betreft vraagt de Raad van State in zijn advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 va, 23 november 2018 (nr. 112.6.3) een verdere verduidelijking. Het klopt dat hiermee uiteraard niet elke kritiek op het Belgisch buitenlands beleid wordt bedoeld. De Raad vraagt zich af of er sprake kan zijn van dit misdrijf wanneer de propaganda ertoe leidt dat de diplomatieke betrekkingen tussen België en een ander land worden verbroken. Dit is inderdaad het geval. Let wel, er zal</p>		<p>Le champ d'application matériel est étendu aux intérêts essentiels de l'État. Il s'agit de biens juridiques et l'atteinte portée à ces droits compromet l'existence et le fonctionnement essentiel de l'État.</p> <p>Il s'agit de l'ordre démocratique et constitutionnel, de la souveraineté et de l'indépendance du Royaume, de la sûreté de l'État, de la défense du Royaume, des relations internationales, du potentiel économique ou scientifique du pays, de la sécurité des Belges à l'étranger ou du fonctionnement des organes décisionnels de l'État. La notion de 'sûreté de l'État' vise tant la sûreté intérieure qu'extérieure. Celle-ci comprend également la sécurité de la population (des Belges et des personnes résidant sur le territoire belge) en Belgique.</p> <p>En outre, la sûreté extérieure de l'Etat vise la sauvegarde de l'intégrité du territoire national, de la souveraineté et de l'indépendance de l'Etat.</p> <p>En ce qui concerne la notion de « relations internationales », le Conseil d'Etat demande dans son avis n° 64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 (n°112.6.3) une plus grande clarification. Il est exact qu'on ne vise évidemment pas par là toute critique sur la politique étrangère de la Belgique. Le Conseil d'Etat se demande s'il peut être question de cette incrimination lorsque la propagande conduit à la rupture des relations diplomatiques entre la Belgique et un autre pays. C'est effectivement le cas. Mais attention, il ne sera question d'une telle infraction que</p>

alleen sprake zijn van dergelijk misdrijf wanneer de feiten werden gepleegd met het oogmerk om de internationale betrekkingen tussen België en dat land te schaden en wanneer de uit het buitenland afkomstige middelen ook daartoe bestemd waren.		lorsque les faits sont commis dans l'intention de nuire aux relations internationales entre la Belgique et cet Etat et lorsque des moyens en provenance de l'étranger y sont également destinés.
Verder wordt verduidelijkt dat met internationale betrekkingen aantastingen van internationale organisaties waarvan België deel uitmaakt, zoals de NAVO of de Europese Unie, worden beoogd, aangezien de aantasting van die internationale organisaties ook leidt tot de aantasting van de Belgische belangen.		Par ailleurs, il est précisé que les relations internationales visent les atteintes à des organisations internationales dont la Belgique fait partie comme l'OTAN ou l'Union européenne puisque le fait de porter atteinte à ces organisations internationales aboutit aussi à porter atteinte aux intérêts belges.
Daarnaast wordt expliciet voorzien in het beïnvloeden of trachten te beïnvloeden van een democratisch beslissingsproces. Hiermee wordt bv. de situatie geïllustreerd waarin men met buitenlandse steun campagnes opzet of andere stappen onderneemt om de uitkomst van de verkiezingen te beïnvloeden. De Raad van State wijst er in zijn advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 van 23 november 2018 (nr. 111) op dat onder deze nieuwe omschrijving niet vallen de verkiezingscampagnes die met buitenlandse steun worden gevoerd voor zover daarbij de regelgeving inzake de beperking van de verkiezingsuitgaven en de partijfinanciering wordt nageleefd. Deze vaststelling kan worden bijgetreden en behoort ook tot de bedoeling van de opstellers van het ontwerp. Het zou immers tegenstrijdig zijn om in het Strafwetboek in te gaan tegen deze regels. Het aannemen van deze gewijzigde strafbaarstelling kan de wetgever er evenwel toe aanzetten om de regels inzake verkiezingsuitgaven en partijfinanciering opnieuw tegen het licht te houden in het kader van de internationale actualiteit.		En outre, le fait d'influer ou de tenter d'influer sur un processus décisionnel démocratique est expressément prévu. Cette adaptation vise par exemple la situation où des campagnes sont lancées ou d'autres démarches entreprises avec une aide étrangère afin d'influer sur le résultat des élections. Le Conseil d'Etat observe dans son avis n° 64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 (n° 111) que cette nouvelle définition ne comprend pas les campagnes électorales qui sont menées avec une aide étrangère pour autant que la réglementation en matière de limite de dépenses électorales et de financement des partis soit respectée. Ce constat peut être approuvé et correspond d'ailleurs à l'intention des auteurs du projet. Il serait en effet contradictoire d'aller à l'encontre de ces règles dans le Code pénal. L'adoption de cette incrimination modifiée peut toutefois inciter le législateur à examiner à nouveau les règles en matière de dépenses électorales et de financement des partis dans le cadre de l'actualité internationale.

<p>Verder kan ook het advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 van 23 november 2018 van de Raad van State (nr. 112.5) worden bijgetreden waarin wordt gesteld dat de uitbreiding van de strafbaarstelling principieel bestaanbaar is met de vrijheid van meningsuiting uit de artikelen 19 Grondwet en 10 EVRM. Dit aangezien de giften of het voordeel door de buitenlandse persoon moeten zijn gegeven voor de bewuste activiteiten of propaganda. Bovendien wordt geëxpliciteerd dat voor dit misdrijf een bijzonder opzet wordt vereist.</p>		<p>Par ailleurs, on peut également adhérer à l'avis n° 64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 du Conseil d'Etat (n° 112.5) lorsqu'il considère que l'extension de l'incrimination est, en principe, conciliable avec la liberté d'opinion consacrée par les articles 19 de la Constitution et 10 C.E.D.H. Ceci étant donné que les dons ou avantages doivent être offerts par la personne étrangère pour les activités de propagande en question. De plus, il est précisé que cette infraction requiert une intention spéciale.</p>
<p>Door deze wijziging wordt aansluiting gezocht bij de belangen opgesomd in artikel 3 van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen (BS 7 mei 1999). In navolging van het advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 van 23 november 2018 van de Raad van State werd evenwel de notie 'de veiligheid van de Belgen in het buitenland' niet hernomen (nr. 112.6.1).</p>		<p>Par le biais de cette modification, nous tentons de nous aligner sur les intérêts énumérés à l'article 3 de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité (MB du 7 mai 1999). Comme suite à l'avis n° 64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 du Conseil d'Etat, la notion de « la sécurité des Belges à l'étranger » n'a cependant pas été reprise (n° 112.6.1).</p>
<p>Om punt 112.6.2 van het advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 van 23 november 2018 van de Raad van State te beantwoorden, werd de bescherming van het 'wetenschappelijk of economisch potentieel van het land' in 2007 omschreven door het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid (de huidige Nationale Veiligheidsraad). Het betreft de bescherming van de essentiële elementen die de basis vormen van het voortbestaan en de optimale ontwikkeling van het sociaal-economisch model:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) de economische soevereiniteit van de Staat; b) de veiligheid van kritieke infrastructuur; 		<p>Pour répondre au point 112.6.2 de l'avis n° 64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 du Conseil d'Etat, la sauvegarde du « potentiel économique ou scientifique du pays » a été définie en 2007 par le Comité ministériel du Renseignement et de la Sécurité (l'actuel Conseil National de Sécurité). Il vise la sauvegarde des éléments essentiels qui sous-tendent la pérennité et le développement optimal du modèle socio-économique:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) la souveraineté économique de l'Etat; b) la sécurité de l'infrastructure critique;

<p>c) de resultaten van wetenschappelijk onderzoek en van onderzoek en ontwikkeling (R&D);</p> <p>d) een vrije, veilige en eerlijke omgeving voor de economische actoren.</p>		<p>c) les produits de la recherche scientifique ainsi que de la recherche & du développement (R&D);</p> <p>d) un environnement libre, sûr et équitable pour les acteurs économiques.</p>
<p>Ook het personeel toepassingsgebied wordt verruimd. Niet alleen vreemde Staten worden gevisieerd maar ook personen, ondernemingen of organisaties uit het buitenland, dan wel onder controle van een vreemde Staat of van een persoon, onderneming of organisatie uit het buitenland ¹³. Er moet immers worden vastgesteld dat vandaag de dag een vreemde Staat er soms voor kiest niet rechtstreeks te opereren, maar via personen, ondernemingen of organisaties die onder haar controle staan. Hetzelfde geldt voor buitenlandse personen, ondernemingen of organisaties die over de nodige middelen beschikken om te trachten het democratisch besluitvormingsproces te beïnvloeden of de essentiële belangen van de Belgische Staat (zoals het economisch en wetenschappelijk potentieel) aan te tasten.</p>		<p>Le champ d'application personnel a également été élargi. Sont visés non seulement les États étrangers, mais également les personnes, entreprises ou organisations provenant de l'étranger ou contrôlées par un État étranger ou une personne, entreprise ou organisation provenant de l'étranger¹⁴. Il convient en effet de constater qu'à l'heure actuelle un État étranger choisit parfois de ne pas opérer de manière directe, mais par le biais de personnes, d'entreprises ou d'organisations qui se trouvent sous son contrôle. Il en va de même pour des personnes, entreprises ou organisations étrangères qui disposent des moyens nécessaires pour tenter d'influer sur le processus décisionnel démocratique ou de porter atteinte aux intérêts essentiels (comme le potentiel économique et scientifique) de l'État belge.</p>
<p>Voorts moet worden verduidelijkt dat de term 'activiteiten' in punt 2° van dit artikel inzonderheid propaganda die afbreuk doet aan de essentiële nationale belangen omvat.</p>		<p>Par ailleurs, il convient de préciser que les termes « <i>des activités</i> » au point 2° de cet article incluent notamment la propagande qui porte atteinte aux intérêts nationaux essentiels.</p>
<p>Gelet op de toepassing van de ubiquiteitstheorie kan dit misdrijf in België worden gelokaliseerd zodra een van de constitutieve bestanddelen in België kan worden gelokaliseerd. Dit is ook het geval wanneer het gevolg van het misdrijf zich in België voordoet, hoewel de feiten (bv. via informaticatoepassingen) zich voor het overige in het buitenland hebben voltrokken.</p>		<p>Vu l'application de la théorie de l'ubiquité, cette infraction peut être localisé en Belgique dès qu'un des éléments constitutifs peut être situé en Belgique. Ce sera également le cas lorsque la conséquence de l'infraction se produit en Belgique, bien que les faits (par exemple, par des applications informatiques) se soient produits pour le reste à l'étranger.</p>

¹³ De notie 'uit het buitenland of onder controle van een vreemde Staat of van een persoon, onderneming of organisatie uit het buitenland' heeft betrekking op zowel personen, ondernemingen als organisaties.

¹⁴ La notion « provenant de l'étranger ou contrôlées par un État étranger ou une personne, entreprise ou organisation provenant de l'étranger » a trait à la fois aux personnes, aux entreprises et aux organisations.

Kwaadwillige aantasting van het overheidsgezag (artikel 519)		L'atteinte méchante à l'autorité de l'Etat(article 519)
Naar huidig recht zijn er verscheidene bepalingen die het aantasten van het overheidsgezag strafbaar stellen. Artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831 stelt strafbaar het kwaadwillig en in het openbaar aanranden van de bindende kracht der wetten en het rechtstreeks aanzetten om ze niet na te komen. Artikel 3 van hetzelfde decreet stelt strafbaar het kwaadwillig en in het openbaar aanranden van het grondwettelijk gezag van de Koning, de onschendbaarheid van zijn persoon, de grondwettelijke rechten van zijn stamhuis, en de rechten of het gezag van de Kamers. Artikel 268 Sw. bestraft de bedienaren van de eredienst die in de uitoefening van hun bediening door woorden, in openbare vergadering gesproken, de regering, een wet, een koninklijk besluit of enige andere handeling van het openbaar gezag rechtstreeks aanvallen.		Dans le droit actuel, il existe plusieurs dispositions qui incriminent l'atteinte à l'autorité de l'Etat. L'article 2 du décret du 20 juillet 1831 incrimine l'attaque méchante ou publique de la force obligatoire des lois et la provocation directe à y désobéir. L'article 3 du même décret incrimine l'attaque méchante ou publique de l'autorité constitutionnelle du Roi, de l'inviolabilité de sa personne, des droits constitutionnels de sa dynastie, et des droits ou de l'autorité des Chambres. L'article 268 du Code pénal sanctionne les ministres d'un culte qui, dans l'exercice de leur ministère, par des discours prononcés en assemblée publique, auront directement attaqué le gouvernement, une loi, un arrêté royal ou tout autre acte de l'autorité publique.
Deze strafbaarstellingen leggen een beperking op aan de vrijheid van meningsuiting. Zij kunnen bijgevolg slechts behouden blijven indien zij voldoen aan de vereisten gesteld door artikel 10, §2 EVRM: zij moeten bij wet zijn voorzien en noodzakelijk zijn in het belang van de nationale veiligheid, de territoriale integriteit of de openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen, om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de		Ces incriminations imposent une restriction à la liberté d'expression. Elles ne peuvent dès lors être maintenues que si elles satisfont aux exigences posées par l'article 10, paragraphe 2, de la CEDH : elles doivent être prévues par une loi et nécessaires à la sécurité nationale, à l'intégrité territoriale ou à la sûreté publique, à la défense de l'ordre et à la prévention du crime, à la protection de la santé ou de la morale, à la protection de la réputation ou des droits d'autrui, pour empêcher la divulgation d'informations confidentielles ou pour garantir l'autorité et l'impartialité du pouvoir judiciaire.

onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen.		
Het is de tweede voorwaarde die problemen kan doen rijzen. Vandaar dat het toepassingsgebied van de strafbaarstelling beperkt is. In de eerste plaats wordt het toepassingsgebied beperkt doordat een bijzonder opzet (nl. kwaad opzet) wordt vereist. De dader moet dus de wil hebben gehad zijn toehoorders of lezers ertoe te brengen de bindende kracht van de wetten of het gezag van de grondwettelijke instellingen te miskennen of de wet die de openbare orde raakt niet na te leven. Kritiek op de grondwettelijke instellingen, het regeringsbeleid of een wet, hoe ernstig ook, valt dus niet onder deze strafbaarstelling ¹⁵ , net zo min als uitspraken die als doelstelling hebben om wanpraktijken aan de kaak te stellen,... Geviseerd wordt slechts de uitspraken die erop gericht zijn het staatsgezag aan te tasten, door te trachten het aangehaalde doel te bereiken.		C'est la deuxième condition qui peut susciter des problèmes. C'est la raison pour laquelle le champ d'application de l'incrimination est limité. Tout d'abord, le champ d'application est restreint du fait qu'une intention particulière (à savoir une intention méchante) est requise. L'auteur doit donc avoir eu la volonté d'amener ses auditeurs ou lecteurs à méconnaître la force obligatoire des lois ou l'autorité des institutions constitutionnelles ou à ne pas respecter la législation qui touche à l'ordre public. Le fait de critiquer les institutions constitutionnelles, la politique gouvernementale ou une loi, aussi sévèrement que ce soit, ne relève donc pas de cette incrimination ¹⁶ , pas plus que le fait de tenir des propos qui ont pour but de dénoncer des pratiques abusives... Sont uniquement visés ici les propos qui visent à porter atteinte à l'autorité de l'État en essayant d'atteindre le but évoqué.
Daarnaast wordt het toepassingsgebied beperkt tot de bindende kracht van de wet, het gezag van de grondwettelijke instellingen en het rechtstreeks aanzetten een wet die de openbare orde raakt niet na te komen.		Ensuite, le champ d'application est limité à l'atteinte méchante à la force obligatoire de la loi et à l'autorité des institutions constitutionnelles et à la provocation directe à désobéir à une loi qui touche à l'ordre public.
De term 'het gezag van de grondwettelijke instellingen' vervangt de huidige opsomming "het gezag van de Koning, de		L'expression 'autorité des institutions constitutionnelles' remplace l'actuelle énumération "de l'autorité constitutionnelle

¹⁵ Hetzelfde geldt uiteraard voor de kritiek die erin bestaat dat de wet buiten toepassing moet worden gelaten gelet op de voorrang van het Europees of internationaal recht met rechtstreekse werking. Deze kritiek vraagt immers net om de bindende kracht van de hogere rechtsnorm na te leven.

¹⁶ Il en va de même bien entendu pour la critique qui consiste à devoir écarter l'application de la loi compte tenu de la priorité du droit européen ou international d'application directe. En effet, cette critique demande précisément le respect de la force obligatoire de la norme juridique supérieure.

<p><i>onschendbaarheid van de Koning, de grondwettelijke rechten van zijn stamhuis of de rechten of het gezag van de Kamers</i>". Net als onder de vorige bepaling moet hieronder worden begrepen de wetgevende vergaderingen, de regeringen en rechtscollèges. Op deze manier wordt deze bepaling meer aangepast aan de hedendaagse maatschappelijke realiteit, waarbij de focus op de koninklijke functie wordt vervangen door het regeringsgezag (zowel van de federale regering als die van de Gemeenschappen en Gewesten) en ook de wetgevende vergaderingen van de Gemeenschappen en Gewesten worden geïmagineerd.</p>		<p><i>du Roi, de l'inviolabilité de sa personne, des droits constitutionnels de sa dynastie, et des droits ou de l'autorité des Chambres</i>". Il convient d'entendre ici, tout comme pour la disposition précédente, les assemblées législatives, les gouvernements et les juridictions. De cette manière, la présente disposition est plus adaptée à la réalité de la société d'aujourd'hui, puisque l'accent posé sur la fonction royale est remplacé par l'autorité gouvernementale (tant du gouvernement fédéral que des gouvernements des Régions et Communautés) et que les assemblées parlementaires des Régions et Communautés sont également visées.</p>
<p>Wat het rechtstreeks aanzetten om een wet niet na te komen betreft, werd in vergelijking met de huidige toestand het toepassingsgebied in het oorspronkelijke voorstel beperkt tot de wetten die de openbare orde raken. Dit zijn de rechtsregels die de wezenlijke belangen van de Staat of van de gemeenschap betreffen of die, in het privaatrecht, de juridische grondslagen vastleggen waarop de economische of morele orde van de maatschappij berust.¹⁷ Enkel voor deze wetten kan worden aangenomen dat een rechtstreekse aanzetting om ze niet na te komen voldoende strafwaardig is.¹⁸ Slechts in die gevallen overstijgen de feiten immers het individueel belang van de persoon die geraakt wordt</p>		<p>Pour ce qui est de la provocation directe à désobéir à une loi, le champ d'application était, dans le projet initial, limité, en comparaison avec la situation actuelle, aux lois qui touchent à l'ordre public. Il s'agit des règles de droit qui concernent les intérêts essentiels de l'État ou de la communauté ou qui établissent, en droit privé, les bases juridiques sur lesquelles l'ordre économique ou moral repose¹⁹. C'est pour ces lois uniquement qu'il peut être admis qu'une provocation directe à y désobéir mérite suffisamment une répression²⁰. En effet, ce n'est que dans ces cas que les faits dépassent l'intérêt individuel de la personne touchée par le non-respect éventuel de la loi, mais il est porté atteinte à l'intérêt général.</p>

¹⁷ Zie bv. Cass. 9 december 1948, *Arr.Cass.* 1948, 615; Cass. 10 maart 1994, *Arr.Cass.* 1994, 236, nr. 114.

¹⁸ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Brussel, Bruylant, 1901, 835-836, nr. 21; C. LAURENT, *Études sur les délits de presse*, Brussel, Bruylant, 1871, 135; *Pand.b.*, v° *Attaque contre les lois*, nr. 9.

¹⁹ Voy., p. ex., Cass., 9 décembre 1948, *Arr.Cass.* 1948, 615; Cass., 10 mars 1994, *Arr.Cass.* 1994, 236, n° 114.

²⁰ G. BELTJENS, *Encyclopédie du droit criminel belge. Le code pénal et les lois pénales spéciales*, Bruxelles, Bruylant, 1901, 835-836, n° 21; C. LAURENT, *Études sur les délits de presse*, Bruxelles, Bruylant, 1871, 135; *Pand.b.*, v° *Attaque contre les lois*, n° 9.

<p>door de eventuele niet-naleving van de wet, maar wordt het algemeen belang geschaad. De Raad van State stelde dat de omschrijving 'wetten die de openbare orde raken' onvoldoende voorspelbaar is (nr. 114.1) en stelde voor dit begrip te vervangen door de notie 'wet' te koppelen aan het bedreigen van een in artikel 10, tweede lid, EVRM vermeld te beschermen rechtsgoed (nr. 114.2). Op deze suggestie werd ingegaan.</p> <p>Ten slotte wordt meer coherentie bekomen door het begrip 'in het openbaar' te beperken tot dezelfde situaties als deze in andere strafbaarstellingen (en zoals omschreven in de voorafgaande titel onder artikel 79, 23°).</p>		<p>Le Conseil d'Etat observe que la définition des « lois qui touchent l'ordre public » n'est pas suffisamment prévisible (N° 114.1) et propose de remplacer cette notion par celle de « loi » en relation avec la menace d'une des valeurs à protéger mentionnées à l'article 10, alinéa 2, C.E.D.H. (N° 114.2).</p> <p>Enfin, la cohérence est accrue par la limitation de la notion de 'publiquement' aux mêmes situations que celles visées dans d'autres incriminations (et telles qu'elles sont définies dans le titre préliminaire à l'article 79, 23°).</p>
<p>De bijzondere verjaringstermijn van drie maanden uit artikel 12 van het decreet van 20 juli 1831 moet niet worden hernomen. Het gemeen recht kan hierop van toepassing zijn.</p>		<p>Le délai de prescription particulier de trois mois prévu à l'article 12 du décret du 20 juillet 1831 ne doit pas être repris. Le droit commun peut s'appliquer sur ce point.</p>
<p>De strafbaarstelling van het rechtstreeks aanzetten om een wet niet na te leven, doet geen afbreuk aan de bepaling met betrekking tot de aanzetting tot het plegen van een misdrijf strafbaar met een straf van niveau 5 of hoger (ontworpen artikel 10, §2).</p>		<p>L'incrimination de la provocation directe à désobéir à une loi ne porte pas préjudice à la disposition relative à l'incitation à commettre une infraction punissable par une peine de niveau 5 ou supérieure (article 10, § 2, en projet).</p>
<p>De Raad van State uit in zijn advies (nr. 114.2) zijn bezorgdheid omtrent de proportionaliteit van de bestraffing. De Raad stelt dat de ontworpen bepaling tot gevolg heeft dat het aanzetten om een wet niet na te komen op die manier in vele gevallen strenger wordt bestraft dan de niet-naleving van de betrokken wet zelf.</p> <p>Deze opmerking kan niet worden bijgetreden. De straf van niveau 2 kan worden verantwoord, zowel voor het aanzetten tot overtredingen die zelf strafbaar zijn als voor het aanzetten tot overtredingen</p>		<p>Dans son avis (n° 114.2), le Conseil d'Etat manifeste son inquiétude quant à la proportionnalité de la peine. Celui-ci observe que la disposition en projet a pour conséquence que l'incitation à ne pas se conformer à une loi est, de cette manière, réprimée plus sévèrement dans de nombreuses situations que le non-respect lui-même de la loi en question.</p> <p>Cette remarque ne peut être suivie. La peine de niveau 2 peut être justifiée tant pour l'incitation à des violations de la loi qui sont par elles-mêmes punissables que pour</p>

<p>van de wet die niet eens strafbaar zijn, omdat hier mede door het openbaar karakter van het misdrijf de functie van de wet wordt aangetast, zijnde het regelen van het maatschappelijk leven. Het in het openbaar oproepen om een essentiële wet niet na te leven, kan een grote impact hebben op het maatschappelijk verkeer. Dit verantwoord een straf van niveau 2, ook al is de eigenlijke overtreding van de wet niet strafbaar of strafbaar met een straf van niveau 1 of 2.</p> <p>Ook de opmerking van de Raad dat het EHRM streng is op beperkingen aan het politieke debat kan niet worden bijgetreden. Het politieke debat wordt immers niet geviseerd door deze strafbaarstelling, aangezien een <i>rechtstreeks</i> aanzetten wordt vereist.</p>		<p>l'incitation à des non-respects de la loi qui ne sont pas punissables, étant donné qu'ici la fonction de la loi, à savoir la régulation de la vie sociale, se trouve atteinte aussi par le caractère public de l'infraction. Le fait d'appeler publiquement à ne pas respecter une loi essentielle, peut avoir un impact important sur la vie sociale. Cela justifie une peine de niveau 2, même lorsque la violation de la loi n'est pas en elle-même punissable ou seulement punissable d'une peine de niveau 1 ou 2.</p> <p>De même, on ne peut suivre la remarque du Conseil d'Etat suivant laquelle la C.E.D.H. se montre sévère quant aux limitations au débat politique. Un tel débat n'est en effet pas visé par cette incrimination dès lors qu'une incitation directe est exigée.</p>
<p>Het huidige artikel 268 Sw. bevat een afzonderlijke strafbaarstelling voor bedienaren van een eredienst die in de uitoefening van hun bediening door woorden, in openbare vergadering gesproken, de Regering, een wet, een koninklijk besluit of enige andere handeling van het openbaar gezag rechtstreeks aanvallen. Deze strafbaarstelling wordt hier niet hernomen, aangezien deze een te verregaande inbreuk vormt op de vrijheid van eredienst en de vrijheid van meningsuiting.²¹ Bovendien wordt door de ontworpen bepaling van de kwaadwillige aantasting van het overheidsgedrag voldoende het strafwaardig gedrag (zoals bv. het verkondigen dat de Belgische wetten niet bindend zijn wanneer zij ingaan tegen de geloofsleer of dat de regering geen gezag heeft over de gelovigen) bestraft.</p>		<p>L'actuel article 268 du Code pénal contient une incrimination séparée pour les ministres d'un culte qui, dans l'exercice de leur ministère, par des discours prononcés en assemblée publique, auront directement attaqué le gouvernement, une loi, un arrêté royal ou tout autre acte de l'autorité publique. Cette incrimination n'est pas reprise ici étant donné qu'elle constitue une violation trop importante de la liberté de culte et de la liberté d'expression²². De plus, le comportement punissable (comme le fait de prêcher que les lois belges ne sont pas contraignantes lorsqu'elles vont à l'encontre du dogme ou que le gouvernement n'a aucune autorité sur les croyants) est suffisamment sanctionné par la disposition en projet relative à l'atteinte méchante à l'autorité de l'Etat.</p>

²¹ Zie F. VAN VOLSEM, Commentaar bij artikel 268 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding Strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 328, nr. 2 en de verwijzingen aldaar.

²² Voy. F. VAN VOLSEM, Commentaar bij artikel 268 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding Strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 328, n° 2 et les renvois qui y figurent.

<i>Afdeling 2. Misdrijven tegen een wetgevende vergadering</i>		<i>Section 2. Les infractions contre une assemblée législative</i>
Onder deze afdeling worden de strafbaarstellingen hernomen die thans zijn terug te vinden in de Wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde soevereine machten ²³ (hierna: Wet van 2 maart 1954). Het is gepast deze misdrijven in het Strafwetboek onder te brengen, gelet op de samenhang met de andere misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten. Het zou dan incoherent zijn om de misdrijven tegen de hoogste staatsmacht, de wetgevende macht, hier niet bij op te nemen.		Cette section reprend les incriminations qui figurent actuellement dans la loi du 2 mars 1954 tendant à prévenir et réprimer les atteintes au libre exercice des pouvoirs souverains établis par la Constitution ²⁴ (ci-après : loi du 2 mars 1954). Il convient de placer ces infractions dans le Code pénal dans un souci de cohérence avec les autres infractions contre la structure de l'État et les pouvoirs de l'État. Il serait donc illogique de ne pas intégrer ici les infractions contre le plus haut pouvoir de l'État, à savoir le pouvoir législatif.
De definitie van wat als een wetgevende vergadering moet worden beschouwd uit het huidige artikel 1, eerste lid Wet van 2 maart 1954 werd opgenomen in de voorafgaande titel.		La définition de ce qu'il faut considérer comme une assemblée législative et qui figure à l'actuel article 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , de la loi du 2 mars 1954 a été intégrée dans le titre préliminaire.
De enige bepalingen die behouden blijven in de Wet van 2 maart 1954 zijn artikel 1, eerste lid (dat de wetgevende vergaderingen opsomt) en artikel 1/1 (dat betrekking heeft op de toegangscontrole bij het parlement).		Les seules dispositions qui restent dans la loi du 2 mars 1954 sont l'article 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} (qui énumère les assemblées législatives), et l'article 1 ^{er} /1 (qui concerne le contrôle d'accès au parlement).
Verstoring van parlementaire werkzaamheden (artikel 520)		La perturbation des travaux parlementaires (article 520)
Deze bepaling herneemt het wanbedrijf uit artikel 1, tweede lid en artikel 2 Wet van 2 maart 1954. De omschrijving 'zich te buiten gaan aan om het even welke daden, gebaren, woorden of handelingen die de parlementaire werkzaamheden kan storen' werd daarbij vereenvoudigd tot 'het		Cette disposition reprend le délit prévu à l'article 1 ^{er} , alinéa 2, et à l'article 2 de la loi du 2 mars 1954. Dans ce cadre, la description 'de se livrer [...] à tous faits, gestes, paroles ou agissements quelconques de nature à troubler les travaux parlementaires' est simplifiée pour

²³ BS 19 maart 1954.

²⁴ M.B., 19 mars 1954.

aannemen van een gedraging die van aard is de parlementaire werkzaamheden te verstoren'.		devenir 'adopter [...] un comportement de nature à troubler les travaux parlementaires'.
Hoger werd reeds gewezen op het uitgangspunt van het ontwerp om niet langer te werken met klachtmisdrijven. Het vereiste van een klacht door de voorzitter van de wetgevende vergadering wordt bijgevolg geschrapt.		L'attention a déjà été attirée plus haut sur le principe retenu par le projet de ne plus fonctionner avec des infractions sur plainte. L'exigence d'une plainte par le président de l'assemblée législative est dès lors supprimée.
De overtreding uit deze bepalingen wordt niet hernomen. Het gaat om het zonder wettige reden betreden van de lokalen van een wetgevende vergadering die uitsluitend bestemd zijn voor de leden en de diensten van die vergadering (bestraft met een gevangenisstraf van één tot zeven dagen en een geldboete van (na toepassing van de opdecimen) 40 tot 160 euro of één van die straffen alleen. Het behoud van deze strafbaarstelling lijkt niet noodzakelijk. Zodra het betreden van deze lokalen de parlementaire werkzaamheden kan verstoren, is er immers sprake van het hier hernomen misdrijf van verstoring van parlementaire werkzaamheden. Daarnaast zal, indien de toestand dit vereist, dit ook kunnen worden beschouwd als het op onregelmatige wijze trachten te betreden van de buurt van een wetgevende vergadering op een moment waarop de toegang daartoe verboden is of als het overtreden van de besluiten, reglementen of verordeningen die in het bijzonder werden genomen met het oog op de handhaving van de rust en de orde in de buurt van een wetgevende vergadering (ontworpen artikel 521, eerste lid, 2° en 3°). Buiten deze gevallen is de impact op de parlementaire werkzaamheden of de veiligheid ervan		La contravention prévue dans ces dispositions n'est pas reprise. Il s'agit du fait de pénétrer sans motif légitime dans les locaux d'une assemblée législative qui sont réservés aux membres et aux services de cette assemblée (passible d'un emprisonnement de un à sept jours et d'une amende (après application des décimes additionnels) de 40 à 160 euros ou d'une de ces peines seulement). Il ne semble pas nécessaire de maintenir cette incrimination. En effet, à partir du moment où le fait de pénétrer dans ces locaux peut troubler les travaux parlementaires, il s'agit de l'infraction reprise ici de perturbation des travaux parlementaires. Ensuite, si la situation le requiert, cela pourra également être considéré comme la tentative de pénétrer irrégulièrement dans les alentours d'une assemblée législative à un moment où l'accès à celle-ci est interdit ou comme les infractions aux arrêtés, règlements ou ordonnances spécialement pris en vue du maintien de la tranquillité et de l'ordre aux alentours d'une assemblée législative (article 521, alinéa 1 ^{er} , 2° et 3°, en projet). Hormis ces cas, l'impact sur les travaux parlementaires ou leur sécurité est à ce point limité que le niveau de peine requis

dermate beperkt dat niet het vereiste niveau van strafwaardigheid wordt bereikt om een klassieke strafprocedure te verantwoorden.		n'est pas atteint pour justifier une procédure pénale classique.
Demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering (artikel 521)		La manifestation aux alentours d'une assemblée législative (article 521)
Deze bepaling herneemt de huidige artikelen 3, eerste lid en 4 Wet van 2 maart 1954.		Cette disposition reprend les actuels articles 3, alinéa 1 ^{er} , et 4 de la loi du 2 mars 1954.
In zijn advies (nr. 115) stelt de Raad van State de vraag of deze bepaling niet al te beperkend is in het licht van de rechtspraak van het EHRM. Om aan deze bezorgdheid tegemoet te komen wordt voorgesteld voortaan een bijzonder opzet te vereisen voor dit misdrijf, dat erin bestaat dat het misdrijf moet zijn gepleegd met het oogmerk om ongeoorloofde druk uit te oefenen op de parlementsleden of de normale werking van een wetgevende vergadering te verstoren. Op die manier wordt de <i>ratio legis</i> van de strafbaarstelling gehandhaafd, zonder de vrije meningsuiting al te verregaand te beperken.		Dans son avis (n° 115), le Conseil d'Etat se pose la question de savoir si cette disposition n'est pas trop restrictive à la lumière de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. Pour rencontrer cette inquiétude, il est proposé d'exiger dorénavant pour cette infraction une intention spéciale qui consiste à commettre l'infraction dans le but de faire pression illégalement sur les parlementaires ou de perturber le fonctionnement normal d'une assemblée parlementaire. De cette manière, on respecte la <i>ratio legis</i> de l'incrimination, sans limiter de façon excessive la liberté d'expression.
Rechtvaardigingsgrond (artikel 522)		Cause de justification (article 522)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 3, tweede lid Wet van 2 maart 1954.		Cette disposition reprend l'actuel article 3, alinéa 2, de la loi du 2 mars 1954.
<i>Afdeling 3. Misdrijven tegen de monarchie</i>		<i>Section 3. Des infractions contre la monarchie</i>
Het huidige strafrecht voorziet in een bijzondere strafrechtelijke bescherming van: <ul style="list-style-type: none"> – de Koning (art. 101, 106, 111 en 112 Sw., art. 1 wet van 6 april 1847 tot bestraffing van de beledigingen aan den Koning); 		Le droit pénal actuel prévoit une protection pénale particulière des personnes suivantes : <ul style="list-style-type: none"> – le Roi (artt. 101, 106, 111 et 112 du Code pénal, art. 1er de la loi du 6 avril 1847 portant répression des offenses envers le Roi) ;

<ul style="list-style-type: none"> – de vermoedelijke troonopvolger (art. 102, 107, 111 en 112 Sw.); – de Koningin (art. 103, 108, 111 en 112 Sw.); – de bloed- en aanverwanten in de rechte lijn van de Koning die de staat van Belg hebben (art. 103, 108, 111 en 112 Sw.); – de broers van de Koning die de staat van Belg hebben (art. 103, 108, 111 en 112 Sw.); – de Regent (art. 103, 108, 111 en 112 Sw.); – de ministers die, in de gevallen bij de Grondwet bepaald, de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen (art. 103, 108, 111 en 112 Sw.); – leden van de koninklijke familie (art. 2 wet van 6 april 1847 tot bestraffing van de beledigingen aan den Koning). 		<ul style="list-style-type: none"> – l'héritier présomptif de la couronne (artt. 102, 107, 111 et 112 du Code pénal) ; – la reine (artt. 103, 108, 111 et 112) ; – les parents et alliés du Roi en ligne directe ayant la qualité de Belges (artt. 103, 108, 111 et 112 du Code pénal) ; – les frères du Roi ayant la qualité de Belge (artt. 103, 108, 111 et 112 du Code pénal) ; – le régent (artt. 103, 108, 111 et 112 du Code pénal) ; – les ministres exerçant, dans les cas prévus par la Constitution, les pouvoirs constitutionnels du Roi (artt. 103, 108, 111 et 112 du Code pénal) ; – les membres de la famille royale (art. 2 de la loi du 6 avril 1847 portant répression des offenses envers le Roi).
<p>De rechtsvergelijking leert dat deze kring van beschermde personen erg ruim is. In Nederland wordt naast de Koning, de echtgenoot van de Koning en de vermoedelijke troonopvolger enkel nog de echtgenoot van de vermoedelijke troonopvolger bijzonder strafrechtelijk beschermd tegen aanslagen (artikel 108 en 110 Sr.). In Engeland is er verder enkel nog een bescherming tegen seksueel geweld van de echtgenote van de vermoedelijke troonopvolger en de oudste dochter van de koning die ongehuwd is (en de koningin)²⁵, maar niet tegen fysiek geweld. Bovendien moet worden vastgesteld dat deze bepalingen enigszins achterhaald zijn</p>		<p>Le droit comparé nous apprend que ce cercle de personnes protégées est très large. Aux Pays-Bas, outre le Roi, son conjoint et l'héritier présomptif de la couronne, seul le conjoint de l'héritier présomptif de la couronne fait l'objet d'une protection pénale particulière contre les attentats (artt. 108 et 110 du Code de droit pénal néerlandais). En Angleterre, il n'est prévu en outre qu'une protection contre les violences sexuelles envers l'épouse de l'héritier présomptif de la couronne et de la fille aînée célibataire du roi (et de la reine)²⁷, mais pas contre les violences physiques. De plus, force est de constater que ces dispositions sont quelque peu dépassées</p>

²⁵ Treason Act 1842.

²⁷ Treason Act 1842.

<p>door de afschaffing van de zgn. Salische wet in 1991, waardoor ook vrouwen de troon kunnen bestijgen. In dat licht is het zinloos aanslagen tegen de broers van de Koning bijzonder te bestraffen, maar niet deze tegen de zussen van de Koning die mogelijk hoger staan in de volgorde van de troonsopvolging. Het ontwerp wil de kring van beschermde personen beperken tot het staatshoofd, zijn echtgeno(o)t(e) en de vermoedelijke troonopvolger en diens echtgeno(o)t(e). Op die manier wil het ontwerp de strafrechtelijke bepalingen beperken tot de personen die van rechtstreeks belang zijn voor de werking van de monarchie en wil het aansluiting vinden bij de tijdsgeest.²⁶</p>		<p>depuis que la loi dite salique a été abrogée en 1991, à la suite de quoi une femme peut accéder au trône. Sous cet angle, cela n'a pas de sens de sanctionner en particulier les attentats contre les frères du Roi, mais pas ceux contre les sœurs du Roi qui occupent un rang plus élevé dans l'ordre de successibilité au trône.</p> <p>Le projet tend à limiter le cercle de personnes protégées au chef de l'État et à son conjoint ainsi qu'à l'héritier présomptif de la couronne et à son conjoint. De cette manière, le projet veut limiter les dispositions pénales aux personnes qui présentent un intérêt direct pour le fonctionnement de la monarchie et être en phase avec l'air du temps²⁸.</p>
<p>Het is hierbij nuttig aan te stippen dat deze bepaling geen afbreuk doet aan de doelstelling van het ontwerp om de strafbaarstellingen zoveel als mogelijk genderneutraal te formuleren. De Grondwet kent immers alleen de omschrijving “Koning” voor het staatshoofd, ook indien een vrouw deze functie uitoefent. Om geen verwarring te creëren tussen de echtgenote van de Koning (de niet-regerende koningin) en het vrouwelijke staatshoofd (de regerende koningin), wordt er voor gekozen aan te sluiten bij de terminologie uit de Grondwet.</p>		<p>À cet égard, il est utile de préciser que cette disposition ne porte pas préjudice à l'objectif du projet de formuler les incriminations de la manière la plus neutre possible sur le plan du genre. La Constitution ne connaît en effet que le terme “Roi” pour décrire le chef de l'État, même si c'est une femme qui exerce cette fonction. Afin d'éviter toute confusion entre l'épouse du Roi (la reine qui ne règne pas) et la femme chef d'État (la reine régnante), il est décidé de s'aligner sur la terminologie employée dans la Constitution.</p>
<p>Hoewel ook andere opschriften zoals “misdrijven tegen de dynastie” en “misdrijven tegen de koninklijke familie” mogelijk waren geweest, werd toch gekozen</p>		<p>Bien que d'autres intitulés, comme “Des infractions contre la dynastie” et “Des infractions contre la famille royale”, aient été possibles, le choix s'est malgré tout</p>

²⁶ Zie uitgebreider: J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 280-288, nr. 289-308.

²⁸ Pour plus de détails, voy. : J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Anvers, Intersentia, 2014, 280-288, n° 289-308.

<p>voor “misdrijven tegen de monarchie”. Ook aanslagen op de regent en op de ministers die, in de gevallen bij de Grondwet bepaald, de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen vallen immers onder deze omschrijving. Het zijn dus de personen die de kern van de regeringsvorm van de monarchie uitmaken die worden beschermd, ook de tijdelijke waarnemers ervan die ervoor moeten zorgen dat deze staatsvorm verder kan functioneren in afwachting van het herstel van de normale toestand. Bovendien is de regent niet noodzakelijk een lid van de koninklijke familie (artikel 94 Grondwet) en zijn ministers dit per definitie niet (artikel 98 Grondwet), waardoor de termen ‘dynastie’ en ‘koninklijke familie’ dus ook niet geschikt zijn.</p>		<p>porté sur “Des infractions contre la monarchie”. En effet, les attentats contre le régent et les ministres exerçant, dans les cas prévus par la Constitution, les pouvoirs constitutionnels du Roi relèvent également de cette définition. Ce sont donc les personnes qui constituent le cœur de la forme du gouvernement de la monarchie qui sont protégées, y compris les dépositaires temporaires des pouvoirs constitutionnels du Roi qui doivent veiller à ce que ce régime puisse continuer à fonctionner dans l'attente du rétablissement de la situation normale. En outre, le régent n'est pas nécessairement un membre de la famille royale (art. 94 de la Constitution) et les ministres ne le sont pas par définition (art. 98 de la Constitution), de sorte que les expressions 'dynastie' et 'famille royale' ne conviennent pas non plus.</p>
<p>Volledigheidshalve moet worden vermeld dat de strafbaarstellingen uit deze afdeling geen afbreuk doen aan de toepasselijkheid van andere strafbepalingen die tot een strengere bestraffing van deze feiten zouden kunnen leiden. Het kan immers niet de bedoeling van de wetgever zijn misdrijven tegen het leven, de integriteit en de vrijheid van het staatshoofd, de troonopvolger en hun echtgenoten minder streng te bestraffen dan dezelfde feiten gepleegd tegen andere Belgen.</p>		<p>Pour être complet, il convient d'indiquer que les incriminations prévues dans cette section ne portent pas préjudice à l'applicabilité d'autres dispositions pénales qui pourraient entraîner une sanction plus sévère de ces faits. En effet, le législateur ne peut nourrir l'intention de sanctionner les infractions contre la vie, l'intégrité et la liberté du chef de l'État, de l'héritier de la couronne et de leurs conjoints moins sévèrement que les mêmes faits commis à l'encontre d'autres Belges.</p>
<p>Aanslag op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger (artikel 523)</p>		<p>L'attentat contre la vie du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne (article 523)</p>

<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 101, eerste lid (in zoverre het betrekking heeft op een aanslag op het leven), en 102, eerste lid Sw. Een aanslag op het leven is een aanslag gepleegd met het oogmerk de Koning of vermoedelijke troonopvolger te doden. Het onderscheid met een aanslag op de persoon ligt dus bij het oogmerk dat de dader nastreeft. Een aanslag gepleegd met het oogmerk de Koning te doden, maar zonder enig resultaat, blijft dus een aanslag op het leven van de Koning. Een aanslag zonder het oogmerk te doden, maar met de dood tot gevolg, blijft bijgevolg een aanslag op de persoon.²⁹</p> <p>De vermoedelijke troonopvolger is de eerste in lijn voor de troonopvolging.³⁰</p> <p>De gelijkenschakeling van de Koning en de vermoedelijke troonopvolger voor wat de aanslag op het leven betreft (die ook vandaag bestaat) is verantwoord gelet op het feit dat het leven van beide personen essentieel is voor de werking van de monarchie. De essentie van de monarchie is immers dat bij overlijden van het staatshoofd, de erfopvolging meteen is gegarandeerd waardoor er geen onduidelijkheid bestaat over wie de troon zal bestijgen. Deze noodzaak tot gelijkenschakeling bestaat niet voor de aanslagen op de persoon, aangezien de aanslag op de persoon van de Koning een grotere impact heeft op de werking van de monarchie. Enkel de Koning heeft immers een door de Grondwet omschreven functie.</p>	<p>Cette disposition reprend les actuels articles 101, alinéa 1er (dans la mesure où il s'agit d'un attentat contre la vie), et 102, alinéa 1er, du Code pénal. Un attentat contre la vie est un attentat commis avec l'intention de tuer le Roi ou l'héritier présomptif de la couronne. La distinction avec l'attentat contre la personne réside donc dans l'intention que poursuit l'auteur. Un attentat commis dans l'intention de tuer le Roi, mais sans atteindre un quelconque résultat, reste donc un attentat contre la vie du Roi. Un attentat sans intention de tuer mais qui a eu la mort comme conséquence demeure par conséquent un attentat contre la personne³¹.</p> <p>L'alignement du Roi et de l'héritier présomptif en ce qui concerne l'attentat contre la vie (qui existe aussi aujourd'hui) est justifié vu le fait que la vie de ces deux personnes est essentielle pour le fonctionnement de la monarchie. En effet, l'essence de la monarchie est qu'au décès du chef d'État, la succession est tout de suite garantie pour qu'il n'existe aucune ambiguïté sur qui montera sur le trône. Cette nécessité d'alignement n'existe pas pour l'attentat contre la personne, étant donné que l'attentat contre la personne du Roi a un plus grand impact sur le fonctionnement de la monarchie. En effet, seul le Roi a une fonction définie par la Constitution.</p>
--	---

²⁹ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS (ed.), *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, II, Brussel, Bruylant, 1869, p. 11, nr. 10; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 281, nr. 291.

³⁰ J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 285, nr. 301.

³¹ J.J. HAUS, "Exposé des motifs", in J.S.G. NYPELS (ed.), *Législation criminelle de la Belgique. Commentaire et complément du code pénal belge*, II, Brussel, Bruylant, 1869, p. 11, nr. 10; J. DE HERDT, *Fysiek interpersoonlijk geweld*, Antwerpen, Intersentia, 2014, 281, nr. 291.

De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Aanslag op de persoon van de Koning (artikel 524)		L'attentat contre la personne du Roi (article 524)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 101, tweede lid Sw. De logica van het huidige systeem wordt echter omgedraaid. Waar vandaag de aanslag op de persoon van de Koning wordt bestraft met een straf die overeenkomt met een straf van niveau 8, tenzij deze geen schending van zijn vrijheid ten gevolge heeft en hem noch bloedstorting, noch verwonding, noch ziekte veroorzaakt en bestraft wordt met een straf die overeenkomt met een straf van niveau 7, wordt er in het ontwerp voor gekozen het basismisdrijf met de lagere straf te bestraffen en van het intreden van bepaalde gevolgen een verzwarend bestanddeel te maken (artikel 525). Deze benadering stemt beter overeen met de vormgeving van de andere strafbaarstellingen in het Strafwetboek.		Cette disposition reprend l'actuel article 101, alinéa 2, du Code pénal. Cependant, la logique du système actuel est inversée. Alors qu'aujourd'hui, l'attentat contre la personne du Roi est sanctionné par une peine correspondant à une peine de niveau 8, sauf s'il n'a pas eu pour résultat de porter atteinte à la liberté du Roi et s'il ne lui a causé ni effusion de sang, ni blessure, ni maladie, auquel cas l'attentat contre sa personne est sanctionné par une peine correspondant à une peine de niveau 7, le projet prévoit de sanctionner l'infraction de base par une peine inférieure et d'ériger l'apparition de certaines conséquences en élément aggravant (article 525). Cette approche correspond mieux à la formulation des autres incriminations prévues dans la Code pénal.
Daarnaast wordt ervoor gekozen de straffen met één niveau te verlagen in vergelijking met de huidige strafmaten. Op die manier wordt de hiërarchie tussen de verschillende aanslagen op de Koning duidelijker: de hoogste straf (niveau 8) is bedoeld voor de aanslagen die gericht zijn tegen het leven van de Koning en de laagste straf (niveau 6) voor de aanslagen op zijn persoon, met een verzwarend bestanddeel indien die aanslag een integriteitsaantasting van de derde graad, de dood, dan wel een		Par ailleurs, l'option est prise d'abaisser les peines d'un niveau en comparaison avec les taux actuels de la peine. De cette manière, la hiérarchie entre les différents attentats contre le Roi devient plus claire : la peine la plus élevée (niveau 8) est prévue pour les attentats dirigés contre la vie du Roi et la peine la plus basse (niveau 6) pour les attentats contre sa personne, avec un élément aggravant si cet attentat entraîne une atteinte à son intégrité du troisième degré, la mort ou une privation de liberté (niveau 7, article 525 en projet).

vrijheidsberoving tot gevolg heeft (niveau 7, ontworpen artikel 525).		
Zware aanslag op de persoon van de Koning (artikel 525)		L'attentat grave contre la personne du Roi (article 525)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 101, eerste lid Sw. (in zoverre het betrekking heeft op een aanslag op de persoon). Het toepassingsgebied ervan wordt evenwel beperkt. Vandaag geldt de zwaardere straf voor een aanslag op de persoon van de Koning indien de aanslag een schending van zijn vrijheid, een bloedstorting, verwonding of ziekte tot gevolg heeft. Gelet op de zwaarte van de straf is het echter niet verantwoord deze straf toe te passen zodra de Koning ook maar het lichtste letsel heeft opgelopen. Daarom wordt voorgesteld het toepassingsgebied van het verzwarend bestanddeel te beperken tot de gevallen waarin de aanslag op zijn persoon een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood dan wel een vrijheidsberoving tot gevolg heeft. Slechts in die gevallen zijn de gevolgen dermate ernstig voor de werking van de monarchie, dat de straf kan worden verantwoord. Op die manier wordt overigens ook meer aansluiting gezocht bij de situatie in Nederland, waar de toepassing van artikel 92 Sr. beperkt is tot aanslagen om de Koning of de regerende Koningin van het leven of de vrijheid te beroven of tot het regeren ongeschikt te maken.		Cette disposition reprend l'actuel article 101, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal (dans la mesure où il s'agit d'un attentat contre la personne). Cependant, son champ d'application est limité. À l'heure actuelle, la peine la plus lourde est prévue pour un attentat contre la personne du Roi si cet attentat a pour résultat de porter atteinte à sa liberté ou de lui causer une effusion de sang, une blessure ou une maladie. Vu la gravité de la peine, il n'est toutefois pas justifié d'imposer celle-ci dès que le Roi a reçu la plus légère des blessures. C'est la raison pour laquelle il est proposé de limiter le champ d'application de l'élément aggravant aux cas où l'attentat contre sa personne a pour résultat soit une atteinte à son intégrité du troisième grade ou la mort, soit une privation de liberté. Dans ces cas seulement, les conséquences pour le fonctionnement de la monarchie sont tellement graves que la peine peut se justifier. De cette manière, on tend d'ailleurs ainsi à se rapprocher de la situation aux Pays-Bas, où l'application de l'article 92 du Code de droit pénal est limitée aux attentats qui visent à donner la mort au roi ou à la reine régnante ou à les priver de liberté ou à les rendre incapables de régner.
Zoals toegelicht onder de vorige bepaling, wordt de straf met een niveau verlaagd om het verschil in ernst met een aanslag op het leven ook tot uitdrukking te brengen in de strafmaat.		Comme indiqué dans le commentaire relatif à la disposition précédente, la peine est abaissée d'un niveau afin de traduire également dans le taux de la peine la

		différence de gravité avec un attentat contre la vie.
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger (artikel 526)		L'attentat contre la personne de l'héritier présomptif de la couronne (article 526)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 102, derde lid Sw. In de formulering van de ontworpen bepaling, alsook van de volgende, werd dezelfde wijziging in logica doorgevoerd als deze in de ontworpen artikelen 524 en 525.		Cette disposition reprend l'actuel article 102, alinéa 3, du Code pénal. En toute logique, la même modification que celle apportée dans les articles 524 en 525 en projet a été effectuée dans la formulation de la disposition en projet et de la suivante.
Zware aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger (artikel 527)		L'atteinte grave à la personne de l'héritier présomptif de la couronne (article 527)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 102, tweede lid Sw. Er wordt voor gekozen de straf met één niveau te verlagen om zo de gevolgen van de aanslag hetzelfde resultaat te laten hebben als wanneer deze aanslag wordt gepleegd op de Koning, nl. het stijgen van de straf met één niveau. Op die manier wordt de coherentie verhoogd.		Cette disposition reprend l'actuel article 102, alinéa 2, du Code pénal. L'option prise est d'abaisser la peine d'un niveau pour faire en sorte que les conséquences de l'attentat aient le même résultat que lorsque cet attentat est commis envers le Roi, à savoir l'augmentation de la peine d'un niveau. Cela permet d'accroître la cohérence.
Aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie (artikel 528)		L'attentat contre le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale (article 528)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 103, eerste en (gedeeltelijk) tweede lid Sw. Het toepassingsgebied werd, wat de leden van de koninklijke familie betreft, beperkt zoals hoger omschreven bij het begin van deze afdeling. Er wordt daarbij niet langer gesproken van 'Koningin' in de tekst, om verwarring uit te sluiten met een regerende		Cette disposition reprend l'actuel article 103, alinéas 1 ^{er} et (en partie) 2 du Code pénal. Pour ce qui est des membres de la famille royale, le champ d'application a été limité comme défini plus haut au début de cette section. Dans ce cadre, il n'est plus question de 'reine' dans le texte afin d'exclure toute confusion avec une reine

koningin (die volgens de Grondwet Koning is; zie hierover uitgebreider de inleiding bij deze afdeling). In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 116) wordt steeds gesproken in de Nederlandse tekst van de 'echtgenoot of echtgenote'.		régnante (qui, selon la Constitution, est le Roi ; pour plus de détails, cf. l'introduction de cette section). Comme suite à l'avis du Conseil d'Etat (n° 116), il est question ici dans le texte néerlandais de « echtgenoot of echtgenote ».
In de formulering van de ontworpen bepaling, alsook van de volgende, werd dezelfde wijziging in logica doorgevoerd als deze in de ontworpen artikelen 524 en 525.		En toute logique, la même modification que celle apportée dans les articles 524 en 525 en projet a été effectuée dans la formulation de la disposition en projet et de la suivante.
De strafmaten voor dit misdrijf en de zware aanslag op deze personen worden enigszins opgetrokken, aangezien een loutere omzetting in een aantal gevallen tot een lagere bestraffing zou leiden dan het basismisdrijf, wat niet de bedoeling kan zijn. Voor de hoogte van de strafmaat wordt gekozen voor de straf van een niveau lager dan deze voor gelijkaardige feiten gepleegd op de vermoedelijke troonopvolger. Dit is verantwoord, gelet op het feit dat bv. de regent ook het hoofd van de uitvoerende macht is tijdens de periode van regentschap.		Les taux de la peine pour cette infraction et l'atteinte grave à ces personnes augmentent un peu étant donné qu'une simple conversion conduirait dans un certain nombre de cas à une sanction inférieure à celle de l'infraction de base, ce qui ne peut être l'objectif. Pour le taux de la peine, il est opté pour la peine d'un niveau inférieur à celle prévue pour des faits analogues commis envers l'héritier présomptif de la couronne. C'est justifié vu que le régent, par exemple, peut également être à la tête du pouvoir exécutif pendant la période de régence.
In ieder geval kan, zoals hoger reeds werd aangehaald, de regeling inzake eendaadse samenloop worden toegepast wanneer de gemeenrechtelijke bepalingen inzake bv. gewelddaden tot een zwaardere straf zouden leiden dan de hier vermelde bepalingen.		En tout cas, comme nous l'avons déjà indiqué plus haut, le règlement relatif au concours idéal peut être appliqué si les dispositions de droit commun concernant, par exemple, des actes de violence entraînent une peine plus lourde que les dispositions mentionnées ici.
Zware aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie (artikel 529)		L'atteinte grave au conjoint du Roi ou de l'héritier de la couronne ou à des dépositaires de la fonction royale (article 529)

Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 103, tweede lid Sw. Er wordt voor gekozen de gevolgen van de aanslag hetzelfde resultaat te laten hebben als wanneer deze aanslag wordt gepleegd op de Koning of de troonopvolger, nl. het stijgen van de straf met één niveau. Op die manier wordt de coherentie verhoogd.		Cette disposition reprend en partie l'actuel article 103, alinéa 2, du Code pénal. L'option prise est de faire en sorte que les conséquences de l'attentat aient le même résultat que lorsque cet attentat est commis envers le Roi ou l'héritier de la couronne, à savoir l'augmentation de la peine d'un niveau. Cela permet d'accroître la cohérence.
In zijn advies (nr. 117) merkt de Raad van State op dat het personele toepassingsgebied van artikel 528 en 529 niet overeenstemmen en dat uit het opschrift blijkt dat dit niet de bedoeling van de auteurs is. Volgens de Raad moet de omschrijving van geviseerde personen uit artikel 528 in deze bepaling worden hernomen. Deze opmerking kan niet worden bijgetreden. In deze bepaling wordt dezelfde techniek gebruikt als is alle andere bepalingen die een verzwarend bestanddeel toevoegen aan een basismisdrijf, nl. de herneming van de benaming van het basismisdrijf (<i>in casu</i> 'aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie') gevolgd door het verzwarend bestanddeel (<i>in casu</i> 'de integriteitsaantasting van de derde graad', etc.). Door de herneming van de benaming van het basismisdrijf, wordt verwezen naar de definitie van dit misdrijf in artikel 528, waardoor de bepaling dus van toepassing is op dezelfde personen: de echtgenoot of echtgenote van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger, de regent of de ministers die, in de gevallen bij de Grondwet bepaald, de grondwettelijke macht van de Koning uitoefenen.		Dans son avis (n° 117), le Conseil d'Etat observe que les champs d'application personnels des articles 528 en 529 ne correspondent pas et que l'intitulé ne révèle pas que cela ait été la volonté des auteurs. Suivant le Conseil d'Etat, la définition des personnes visées dans l'article 528 doit être reprise dans la présente disposition. Cette remarque ne peut être suivie. Dans cette disposition, on a recours à la même technique que celle utilisée dans d'autres dispositions qui ajoutent un élément aggravant à l'infraction de base, à savoir la reprise de l'intitulé de l'infraction de base (en l'occurrence, « le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale ») suivi de l'élément aggravant (en l'occurrence, une atteinte à l'intégrité de troisième degré, etc.). Par la reprise de l'intitulé de l'infraction de base, il est renvoyé à la définition de cette infraction à l'article 528 ce qui implique cette disposition est applicable aux mêmes personnes : le conjoint du Roi ou de l'héritier présomptif de la couronne, contre le régent ou contre les ministres qui exercent les pouvoirs constitutionnels du Roi dans les cas prévus dans la Constitution.
Samenspanning tegen de monarchie (artikel 530)		Le complot contre la monarchie (article 530)

Deze bepaling herneemt gedeeltelijk de huidige artikelen 106, 107 en 108 Sw. De samenvoeging van deze artikelen is mogelijk door de definiëring van deze verschillende aanslagen in de voorgaande ontworpen bepalingen.		Cette disposition reprend en partie les actuels articles 106, 107 et 108 du Code pénal. La fusion de ces articles est possible grâce à la définition de ces différents attentats dans les dispositions précédentes en projet.
De strafmaat voor samenspanning met het oogmerk om een aanslag te plegen op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie wordt evenwel verlaagd in vergelijking met de huidige strafbaarstelling. Waar de artikelen 106 en 107 Sw. een onderscheid maken in de straf op basis van de vraag of op de samenspanning voorbereidingshandelingen zijn gevolgd of niet, geldt dit niet voor artikel 108 Sw. aan deze incoherentie wordt tegemoetgekomen door de ontworpen bepaling. Vandaar dat de strafmaat voor samenspanning met het oogmerk om een aanslag te plegen op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie met een niveau verlaagd wordt en de omzetting van de huidige straf in artikel 531 werd opgenomen voor het geval op de samenspanning voorbereidingshandelingen zijn gevolgd.		Cependant, le taux de la peine pour le complot en vue de commettre un attentat contre le conjoint du Roi ou de l'héritier de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale est abaissé par rapport à l'incrimination actuelle. Alors que les articles 106 et 107 du Code pénal établissent une distinction de la peine sur la base de la question de savoir si le complot est suivi d'actes préparatoires ou non, cette distinction ne vaut pas pour l'article 108 du Code pénal. La disposition en projet répare cette incohérence. C'est pourquoi le taux de la peine pour complot en vue de commettre un attentat contre le conjoint du Roi ou l'héritier de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale est abaissé d'un niveau et la conversion de la peine actuelle prévue à l'article 531 a été reprise pour le cas où le complot est suivi d'actes préparatoires.
Voorbereiding van een aanslag tegen de monarchie (artikel 531)		La préparation d'un attentat contre la monarchie (article 531)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk de huidige artikel 106 en 107 Sw., alsook artikel 112 Sw. Op die manier wordt de individuele voorbereiding van dergelijke aanslag samengevoegd met de voorbereiding na samenspanning. De weerhouden strafmaten zijn deze uit de artikelen 106 en 107 Sw., aangevuld met de strafmaat uit artikel 108 Sw. op grond van de onder de vorige bepaling		Cette disposition reprend en partie les actuels articles 106 et 107 du Code pénal ainsi que l'actuel article 112 du même Code. De cette manière, la préparation individuelle d'un tel attentat est fusionnée avec la préparation après complot. Les taux de la peine retenus sont ceux prévus aux articles 106 et 107 du Code pénal, complétés par le taux de la peine prévu à

aangehaalde overwegingen. Deze gelijkschakeling is verantwoord, gelet op de gelijkaardige impact op het beschermde rechtsgoed. Het is niet relevant of die voorbereidingshandeling door een individu, dan wel door (een lid van) een groep wordt gesteld.		l'article 108 du même Code sur la base des considérations exposées concernant la disposition précédente. Cet alignement se justifie vu l'impact analogue sur le bien juridique protégé. Le fait que cet acte préparatoire soit posé par un individu ou par (un membre d') un groupe n'a pas d'importance.
Voorstel tot samenspanning tegen de monarchie (artikel 532)		La proposition de complot contre la monarchie (article 532)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 111 Sw., met een aanpassing in die zin dat de strafmaat en het materieel toepassingsgebied worden beperkt.		Cette disposition reprend l'actuel article 111 du Code pénal moyennant une adaptation en ce sens que le taux de la peine et le champ d'application matériel sont limités.
Ten eerste wordt de straf gereduceerd van een straf van niveau 3 (die zou worden bekomen bij een eenvoudige toepassing van het conversiemechanisme) tot een straf van niveau 2. Dit om nog een voldoende verschil te kunnen maken met de straf gesteld op de samenspanning tegen de monarchie. Een verdere verlaging van de straf tot een straf van niveau 1 (voor wat de feiten tegen de troonopvolger betreft) is niet opportuun aangezien dit strafniveau als te licht kan worden beschouwd gelet op de aard van de feiten.		Tout d'abord, la peine est ramenée d'une peine de niveau 3 (qui serait obtenue par simple application du mécanisme de conversion) à une peine de niveau 2, afin de pouvoir encore établir une distinction suffisante avec la peine prévue pour le complot contre la monarchie. Un autre abaissement de la peine à une peine de niveau 1 (pour ce qui est des faits à l'encontre de l'héritier de la couronne) n'est pas opportun, car ce niveau de peine peut être considéré comme trop bas vu la nature des faits.
Uit deze strafmaat volgt dat ook het materieel toepassingsgebied moet worden beperkt tot de samenspanning tegen het leven of de persoon van de Koning of de troonopvolger. De samenspanning om een aanslag te plegen op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of troonopvolgers of op waarnemers van de koninklijke functie wordt immers bestraft met een straf van niveau 2. Het zou niet coherent zijn het		Il résulte de ce taux de la peine que le champ d'application matériel doit également être limité au complot contre la vie ou la personne du Roi ou de l'héritier de la couronne. En effet, le complot en vue de commettre un attentat contre le conjoint du Roi ou des héritiers de la couronne ou contre des dépositaires de la fonction royale est sanctionné par une peine de niveau 2. Il ne serait pas cohérent de

voorstel tot samenspanning te bestraffen met dezelfde straf als de effectieve samenspanning. Bovendien kan dit verschil in behandeling worden gemotiveerd door het feit dat de Koning en de troonopvolger de meest essentiële figuren zijn voor de werking van een erfelijke monarchie en het bijgevolg ook verantwoord is om hen in een vroeger stadium van de <i>iter criminis</i> te beschermen (nl. vanaf het voorstel tot samenspanning) dan wat geldt voor de andere aangehaalde personen.		sanctionner la proposition de complot par la même peine que le complot effectif. De plus, cette différence de traitement peut être motivée par le fait que le Roi et l'héritier de la couronne sont les figures les plus essentielles pour le fonctionnement d'une monarchie héréditaire et qu'il est par conséquent justifié également de les protéger à un stade plus précoce de l' <i>iter criminis</i> (c'est-à-dire à partir de la proposition de complot) que ce qui prévaut pour les autres personnes mentionnées.
Deze bepaling is noodzakelijk gelet op de ernst van de feiten, gevolgen voor de Staat en met het oog op de coherentie met de bepaling inzake het voorstel tot samenspanning tegen de staatsordening (ontworpen artikel 517). De gemeenrechtelijke regeling uit het ontworpen artikel 10, §2 kan hier niet volstaan, aangezien de straf gesteld op de samenspanning een straf is die lager is dan een straf van niveau 5 is en bijgevolg deze gemeenrechtelijke regeling van het voorstellen tot het plegen van een misdrijf niet van toepassing is (aangezien hiervoor minimaal een straf van niveau 5 is vereist).		Cette disposition est nécessaire compte tenu de la gravité des faits et des conséquences pour l'État et en vue de la cohérence avec la disposition relative à la proposition de complot contre la structure de l'État (article 517 en projet). La règle de droit commun prévu à l'article 10, § 2, en projet, ne peut suffire ici étant donné que la peine sanctionnant le complot est une peine inférieure à une peine de niveau 5 ; par conséquent, cette règle de droit commun de la proposition de commettre une infraction n'est pas d'application (puisque une peine de niveau 5 au minimum est requise).
Majesteitschennis (artikel 533)		La lèse-majesté (article 533)
Thans bevat het Strafwetboek geen bepaling inzake majesteitsschennis. Deze feiten vallen onder de wet van 6 april 1847 tot bestraffing van de beledigingen aan den Koning. Dit misdrijf dient te worden opgenomen in het Strafwetboek, zij het met de nodige aanpassingen in het licht van inzonderheid arrest nr. 157/2021, gewezen door het Grondwettelijk Hof op 28 oktober 2021.		À l'heure actuelle, le Code pénal ne contient pas de disposition relative à la lèse-majesté. Ces faits relèvent de la loi du 6 avril 1847 portant répression des offenses envers le Roi. Il convient d'intégrer cette infraction dans le Code pénal, tout en veillant à l'adapter notamment à la lumière de l'arrêt n° 157/2021 rendu par la Cour constitutionnelle en date du 28 octobre 2021.
In dat arrest heeft het Grondwettelijk Hof geoordeeld dat noch de onverantwoordelijkheid van de Koning,		Dans cet arrêt, la Cour constitutionnelle a jugé que ni l'irresponsabilité du Roi ni la position de symbole qu'il occupe dans

<p>noch de symbolische positie die Hij inneemt in de Staat, een verantwoording kunnen vormen voor het installeren van een bescherming van de reputatie van de Koning die verder gaat dan de bescherming van de reputatie van andere personen (§B.18.3) en dat, zowel op het vlak van de draagwijdte van het misdrijf als op het vlak van de strafmaat, de in het geding zijnde bepaling voorziet in een bescherming van de reputatie van de persoon van de Koning die verder gaat dan de bescherming van de reputatie van anderen, zodat de in het geding zijnde bepaling niet bestaanbaar is met artikel 19 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 10 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (§§ B.20 en B.21).</p>		<p>l'État ne sauraient justifier que la réputation du Roi soit davantage protégée que la réputation d'autres personnes (§ B.18.3) et que, tant en ce qui concerne la portée de l'infraction que le taux de la peine, la disposition en cause prévoit une protection de la réputation de la personne du Roi plus large que la protection de la réputation d'autres personnes en telle sorte que la disposition en cause n'est pas compatible avec l'article 19 de la Constitution, lu en combinaison avec l'article 10 de la Convention européenne des droits de l'homme (§§ B.20 et B.21).</p>
<p>Teneinde tegemoet te komen aan de bezorgdheid van de grondwettelijk rechter, voorziet de ontworpen tekst in verscheidene wijzigingen.</p>		<p>Afin de répondre aux préoccupations de juge constitutionnel, le texte en projet prévoit plusieurs modifications.</p>
<p>Ten eerste is de formulering van de strafbaarstelling ontleend aan de formulering van smaad, bedoeld in artikel 234, met het oog op bescherming van personen die drager zijn van het openbaar gezag en/of die een openbare bediening uitoefenen.</p>		<p>D'abord, le libellé de l'incrimination est calqué sur celui de l'outrage prévu à l'article 234 protégeant notamment des personnes dépositaires de l'autorité publique et/ou exerçant des fonctions publiques.</p>
<p>Het begrip smaad, zoals het daarin omschreven staat, is minder ruim dan het concept van belediging, dat aanleiding gaf tot een (al te) ruime interpretatie van het misdrijf (zie § B.9.2 van arrest 157/2021).</p>		<p>La notion d'outrage qui y est définie est moins large que le concept d'offense qui donnait lieu à une interprétation (trop) large à l'infraction (voy. § B.9.2 de l'arrêt 157/2021).</p>
<p>In tegenstelling tot de vroegere strafbaarstelling, die enkel een algemeen opzet vereiste (zie § B.9.3 van arrest 157/2021), vereist de strafbaarstelling van majesteitsschennis voortaan, zoals voor smaad, een bijzonder opzet: de <i>animus iniurandi</i>, ofwel de intentie om de beschermde persoon belachelijk te maken of tegenover hem oneerbiedig te zijn. Dit moreel bestanddeel wordt verduidelijkt.</p>		<p>A la différence de l'incrimination antérieure qui ne requerrait qu'un dol général (voy. § B.9.3. de l'arrêt 157/2021), l'incrimination de lèse-majesté requiert dorénavant, comme pour l'outrage, une intention particulière : l'<i>animus iniurandi</i> ou l'intention de ridiculiser la personne protégée ou de se montrer irrespectueux envers elle. Cet élément moral est précisé.</p>
<p>Tot slot kan het misdrijf van majesteitsschennis niet langer aanleiding</p>		<p>Enfin, l'infraction de lèse-majesté n'est plus susceptible de donner lieu à une peine</p>

<p>geven tot een gevangenisstraf, aangezien het wordt gestraft met een straf van niveau 1. Het gaat om dezelfde straf als die waarin is voorzien voor smaad (art. 234), laster (art. 227) en belediging (art. 231).</p>		<p>d'emprisonnement puisqu'elle est punie d'une peine de niveau 1. Il s'agit de la même peine que celle prévue pour l'outrage (art. 234), la calomnie (art. 227) et l'injure (art. 231).</p>
<p>Met de schrapping, in het nieuwe Wetboek, van het begrip van klachtmisdrijf, ten slotte, is het regime inzake vervolging wegens majesteitsschennis, smaad, laster en belediging identiek, vermits vervolging niet onderworpen is aan het bestaan van een klacht.</p>		<p>Enfin, avec la suppression, dans le nouveau Code de la notion de délit sur plainte, le régime des poursuites pour la lèse-majesté, l'outrage, la calomnie et l'injure est identique, les poursuites n'étant pas subordonnées à l'existence d'une plainte.</p>
<p>In het kader van de uitoefening van vervolging en van het vonnis voor feiten van majesteitsschennis, smaad, laster of belediging zullen de rechterlijke autoriteiten moeten waken over het recht op vrije meningsuiting, bekrachtigd bij artikel 10 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, en bij artikel 19 van de Grondwet, dat de vrijheid erkent om op elk gebied zijn mening te uiten. In dat verband heeft het Grondwettelijk Hof in zijn arrest van 28 oktober 2021 gesteld dat <i>de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, zoals blijkt uit de bewoordingen van artikel 10, lid 2, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, bepaalde plichten en verantwoordelijkheden met zich mee[brengt]</i> (EHRM, 4 december 2003, <i>Gündüz t. Turkije</i>, § 37), <i>onder meer de principiële plicht bepaalde grenzen « die meer bepaald de bescherming van de goede naam en de rechten van anderen nastreven » niet te overschrijden</i> (EHRM, 24 februari 1997, <i>De Haes en Gijssels t. België</i>, § 37; 21 januari 1999, <i>Fressoz en Roire t. Frankrijk</i>, § 45; 15 juli 2003, <i>Ernst e.a. t. België</i>, § 92). <i>De vrijheid van meningsuiting kan, krachtens artikel 10, lid 2, van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, onder bepaalde voorwaarden worden onderworpen aan formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, met het oog op, onder meer, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen.</i></p>		<p>Dans le cadre de l'exercice des poursuites et du jugement pour des faits de lèse-majesté, d'outrage, de calomnie ou d'injure, les autorités judiciaires devront veiller le droit à la liberté d'expression consacré par l'article 10 de la Convention européenne des droits de l'homme et l'article 19 de la Constitution, qui reconnaît la liberté de manifester ses opinions en toute matière. A cet égard, la Cour constitutionnelle a considéré dans son arrêt du 28 octobre 2021 qu'<i>il ressort des termes de l'article 10, paragraphe 2, de la Convention européenne des droits de l'homme, l'exercice de la liberté d'expression implique néanmoins certaines obligations et responsabilités</i> (CEDH, 4 décembre 2003, <i>Gündüz c. Turquie</i>, § 37), <i>notamment le devoir de principe de ne pas franchir certaines limites</i> « tenant notamment à la protection de la réputation et aux droits d'autrui » (CEDH, 24 février 1997, <i>De Haes et Gijssels c. Belgique</i>, § 37; 21 janvier 1999, <i>Fressoz et Roire c. France</i>, § 45; 15 juillet 2003, <i>Ernst e.a. c. Belgique</i>, § 92). <i>La liberté d'expression peut, en vertu de l'article 10, paragraphe 2, de la Convention européenne des droits de l'homme, être soumise, sous certaines conditions, à certaines formalités, conditions, restrictions ou sanctions, en vue, notamment, de la protection de la réputation ou des droits d'autrui. Les exceptions dont elle est assortie appellent</i></p>

<i>De uitzonderingen waarmee zij gepaard gaat, dienen echter « eng te worden geïnterpreteerd, en de noodzaak om haar te beperken moet op overtuigende wijze worden aangetoond » (EHRM, grote kamer, 20 oktober 2015, Pentikäinen t. Finland, § 87) (§ B.12.2).</i>		<i>toutefois « une interprétation étroite, et le besoin de la restreindre doit se trouver établi de manière convaincante » (CEDH, grande chambre, 20 octobre 2015, Pentikäinen c. Finlande, § 87) (§ B.12.2).</i>
Hoewel de strafbaarstelling geformuleerd is in dezelfde bewoordingen als die van smaad, bedoeld in artikel 234, en bestraft wordt met dezelfde straf, is in het ontwerp ervoor geopteerd om een afzonderlijke bepaling te behouden vanwege de constitutionele status van de Koning, zoals die thans is geregeld in de artikelen 88 en 106 van de Grondwet, en de symbolische positie die Hij inneemt in de Staat.		Bien que l'incrimination soit libellée dans les mêmes termes de celle d'outrage visée à l'article 234 et puni de la même peine, le projet fait le choix de maintenir une disposition distincte en raison du statut constitutionnel du Roi, tel qu'il est actuellement réglé aux articles 88 et 106 de la Constitution et de la position de symbole qu'Il occupe au sein de l'Etat.
Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 1.		Cette infraction est punie d'une peine de niveau 1.
<i>Afdeling 4. Gemeenschappelijke bepalingen</i>		<i>Section 4. Dispositions communes</i>
Deze afdeling bevat enkele bepalingen die gemeenschappelijk zijn aan de voorgaande afdelingen. Het huidige artikel 131 Sw. (m.b.t. het in bende plegen van een aanslag op een van de personen of rechtsgoederen in de artikelen 101 t.e.m. 104 Sw.) zou onder deze afdeling kunnen worden hernoemen. De doelstelling van deze bepaling was echter dat de rechter zich niet zou moeten beraden over de vraag of de beklaagde of beschuldigde een dader, mededader of medeplichtige is aan de feiten om zo de gepaste straf te kunnen bepalen. ³² Door de ontworpen bepalingen in verband met het daderschap en de deelneming is het verschil in wettelijke strafmaat tussen daders en deelnemers aan		Cette section contient quelques dispositions qui sont communes aux sections précédentes. L'actuel article 131 du Code pénal (commission par une bande d'un attentat contre l'une des personnes ou l'un des biens juridiques mentionnés aux articles 101 à 104 du même Code) devrait pouvoir figurer dans cette section. Toutefois, l'objectif de cette disposition était d'éviter au juge de devoir se pencher sur la question de savoir si le prévenu ou l'accusé était un auteur, un coauteur ou un complice des faits pour pouvoir déterminer la peine adéquate ³³ . Avec les dispositions en projet concernant la perpétration en tant qu'auteur et la participation, la différence

³² M. RIGAUX en P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, Brussel, Bruylant, 1950, I, 544-547.

³³ M. RIGAUX et P.-E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, Bruxelles, Bruylant, 1950, I, 544-547.

het misdrijf evenwel verdwenen waardoor ook de doelstelling van deze bepaling is verdwenen. Zij dient dan ook niet te worden hernomen in het ontwerp.		du taux légal de la peine entre les auteurs et les participants à l'infraction a disparu, ce qui signifie que l'objectif de cette disposition a disparu également. Elle ne doit dès lors pas être reprise dans le projet.
Onderdak verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers (artikel 534)		La fourniture de logement à des comploteurs ou à des auteurs d'attentat (article 534)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 133 Sw. Hieraan wordt toegevoegd dat deze bepaling de toepassing van het ontworpen artikel 20 onverlet laat. Dit betekent dat wanneer het verschaffen van een schuilplaats aan de aanslagplegers na de feiten het resultaat is van voorafgaand overleg, er sprake is van deelneming aan de aanslag en niet van het autonoom misdrijf van het onderdak verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers. Het toepassingsgebied van deze strafbaarstelling is dus beperkt tot de situatie waarin personen nadat de aanslag, voorbereiding of samenspanning werd gepleegd met kennis van zaken en zonder overleg voorafgaand aan de feiten onderdak aan de daders van die feiten verschaffen. Gelet op dit beperktere toepassingsgebied wordt het ook gepast geacht dit misdrijf te bestraffen met een straf van niveau 2 (en niet van niveau 3, zoals een eenvoudige omzetting van de huidige strafmaat zou opleveren).		Cet article reprend l'actuel article 133 du Code pénal. Il est précisé en outre que cette disposition ne porte pas préjudice à l'application de l'article 20. Cela signifie que lorsque la fourniture d'un abri aux auteurs d'un attentat après les faits résulte d'une concertation préalable, il est question de participation à l'attentat et non d'infraction autonome de fourniture de logement à des comploteurs ou à des auteurs d'attentat. Le champ d'application de cette incrimination est donc limité à la situation où des personnes fournissent, après commission de l'attentat, de la préparation ou du complot, en connaissance de cause et sans concertation préalablement aux faits, un logement aux auteurs de ces faits. Vu ce champ d'application plus restreint, il est jugé également opportun de sanctionner cette infraction par une peine de niveau 2 (et non de niveau 3, comme cela résulterait d'une simple conversion du taux actuel de la peine).
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 535)		La cause d'excuse d'exemption de peine (article 535)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 136 Sw., vanuit de doelstelling dat de plannen voor een aanslag als bedoeld in dit hoofdstuk zo snel mogelijk aan het licht komen en waar mogelijk kunnen worden verijdeld.		Cet article reprend l'actuel article 136 du Code pénal, dans le but que les projets d'attentat visés au présent chapitre soient découverts le plus rapidement possible et puissent être déjoués lorsque c'est possible.

Hoofdstuk 2. Misdrijven tegen de landsverdediging en de essentiële belangen van België		Chapitre 2. Les infractions contre la défense nationale et les intérêts essentiels de la Belgique
In de rechtsleer wordt opgemerkt dat een herziening van de artikelen 113 tot 123 <i>decies</i> Sw. zich opdringt in het licht van de gewijzigde sociale en politieke context. ³⁴ De huidige strafbaarstellingen zijn in belangrijke mate geëvolueerd sinds de afkondiging ervan, vooral naar aanleiding van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Sindsdien genieten we van een ongeziene periode van vrede op het Belgisch grondgebied, die maakt dat het overgrote deel van de bevolking zich niet kan voorstellen welke impact een oorlog heeft op ieders leven en de strafbaarstellingen die nodig zijn om de samenleving in een oorlogsperiode te sturen. De huidige strafbaarstellingen werden relevant geacht in dergelijke periode en de commissie meent dan ook dat zij bij de redactie van dit hoofdstuk, meer dan in andere hoofdstukken, zich bescheiden en terughoudend moet opstellen wat de inhoud van de strafbaarstellingen betreft. Het ontwerp wil het delicate evenwicht dat naar aanleiding van deze dramatische periodes is gegroeid in de wetgeving en de rechtspraak niet verstoren, louter vanuit een drang tot innovatie. Slechts waar nodig wordt een wijziging aangebracht of de ontwikkelde rechtspraak gecodificeerd. Hiervoor werd		On constate dans la doctrine qu'une révision des articles 113 à 123 <i>decies</i> du Code pénal s'impose à la lumière du changement de contexte politique et social. ³⁶ Les incriminations actuelles ont largement évolué depuis leur publication, essentiellement à la suite des première et seconde Guerres mondiales. Depuis, nous jouissons d'une période de paix jusque-là inconnue sur le territoire belge qui fait que la grande majorité de la population ne peut s'imaginer l'impact d'une guerre sur la vie de chacun et les incriminations nécessaires pour guider la population en temps de guerre. Les incriminations actuelles ont été jugées pertinentes en cette période et la commission estime dès lors que dans la rédaction de ce chapitre, plus que dans d'autres, elle doit faire preuve de modestie et de retenue en ce qui concerne le contenu des incriminations. Le projet n'entend pas perturber le délicat équilibre qui, à la suite de ces périodes dramatiques, s'est développé dans la législation et la jurisprudence, par simple désir d'innovation. Ce n'est que là où cela s'avère nécessaire qu'une modification est apportée ou que la jurisprudence élaborée est codifiée. Pour cela, une contribution a

³⁴ H. BERKMOES, Commentaar onder Hoofdstuk II. Misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 164, nr. 1; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique. Les infractions du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1975, 19, nr. 3.

³⁶ H. BERKMOES, Commentaire sous le chapitre II. Des crimes et des délits contre la sûreté extérieure de l'État, dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 164, n° 1; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel. Traité théorique et pratique. Les infractions du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1975, 19, n° 3.

<p>ook de input verkregen van Landsverdediging, de ADIV en de VSSE. Op basis van deze input werd het toepassingsgebied van bepaalde strafbaarstellingen uitgebreid van bepaalde militaire informatie en tot staatsgeheimen, zoals gedefinieerd in artikel 537. Door deze uitbreiding ontstaat er in zekere mate een overlap met de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen.³⁵ De in dit ontwerp voorziene strafmaten zijn daarbij vaak een stuk zwaarder. Dit wordt verantwoord door de context waarin ze plaatsvinden (overdracht aan een vreemde Staat of de vijand, gepleegd in oorlogstijd,...). In dergelijk geval gelden de regels inzake eendaadse samenloop van misdrijven en wordt dus de zwaarste straf (nl. meestal deze in het Strafwetboek) het toepasselijke strafniveau.</p>		<p>aussi été obtenue auprès de la Défense nationale, du SGRS et la sûreté de l'Etat. Sur la base de cette contribution, le champ d'application de certaines incriminations relatives à certaines informations militaires ainsi qu'au secret d'Etat tel que défini à l'article 537 a été élargi. Cette extension génère dans une certaine mesure un recoupement avec la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité.³⁷ Les peines prévues dans le projet sont souvent beaucoup plus lourdes. Cela se justifie par le contexte dans lequel elles s'inscrivent (transmission à un Etat étranger ou ennemi, commis en temps de guerre,...). Dans de tels cas, les règles relatives au concours idéal d'infractions s'appliquent et la peine la plus lourde (c'est-à-dire le plus souvent celle prévue dans le Code pénal) devient le niveau de peine applicable.</p>
<p>Wel wordt de structuur van de bepalingen grondig aangepast om de leesbaarheid de tekst te vergroten. Hiervoor wordt in grote mate gesteund op de studies van BOSLY³⁸ en van GILISSEN, CASSIERS en DEBOUX.³⁹ Ook de strafmaten werden hier en daar herzien. Het moet immers worden vastgesteld dat in de huidige bepalingen bijzonder vaak een levenslange opsluiting is opgenomen als straf. Om opnieuw enige hiërarchie in de</p>		<p>La structure des dispositions est toutefois adaptée en profondeur afin d'améliorer la lisibilité du texte. On s'est pour ce faire appuyé en grande partie sur les études de BOSLY⁴⁰ et de GILISSEN, CASSIERS et DEBOUX.⁴¹ Les taux de peine ont également été revus ici et là. En effet, il convient de constater que dans les dispositions actuelles, il est particulièrement fréquent de voir la réclusion à perpétuité reprise comme</p>

³⁵ BS 7 mei 1999.

³⁷ MB 7 mai 1999.

³⁸ H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", in X (ed.), *Les infractions – Volume 5 : les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 47-74.

³⁹ J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 149-293.

⁴⁰ H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans X (éd.), *Les infractions – Volume 5 : les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 47-74.

⁴¹ J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 149-293.

<p>strafbaarstellingen te brengen, wordt daarom deze straf in een aantal gevallen verlaagd. Daarbij wordt als uitgangspunt gehanteerd de criminele straffen slechts voor te behouden voor die misdrijven die een impact hebben op het recht op leven van burgers, de essentiële belangen van de Staat of zijn bondgenoten, dan wel de strijdkansen van de vijand.</p>		<p>peine. C'est la raison pour laquelle, afin de restaurer une certaine hiérarchie dans les incriminations, cette peine est réduite dans un certain nombre de cas. Il est en outre pris pour principe de ne réserver les peines criminelles qu'aux infractions qui ont un impact sur le droit à la vie des citoyens, les intérêts essentiels de l'État ou de ses alliés, ou sur les chances de succès de l'ennemi.</p>
<p>Algemeen wordt ook voorgesteld de burgerlijke maatregel⁴² van de vervallenverklaring uit de huidige artikelen 123<i>sexies</i> tot 123<i>nonies</i> Sw. af te schaffen. De geschiedenis heeft aangetoond dat deze maatregel, die ongetwijfeld als een straf moet worden beschouwd in de zin van artikel 6 EVRM, vaak als disproportioneel wordt gevoeld. Bovendien kunnen ernstige vragen worden gesteld over de verzoenbaarheid van deze straf met o.a. de artikelen 3, 8, 10 of 11 EVRM. Het gaat immers om een vaak levenslange uitsluiting van tal van rechten waaraan niet kan worden geredigeerd in de loop van de uitvoering. Het sluit personen ook uit van bv. bepaalde communicatiekanalen, wat in strijd lijkt te zijn met de vrijheid van meningsuiting. Bovendien kunnen vele van de doelstellingen van deze maatregel ook worden bereikt via de gemeenschappelijke ontzetting uit de rechten, het beroepsverbod of de sluiting van de inrichting.</p>		<p>D'un point de vue général, il est également proposé de supprimer la mesure civile⁴³ de la déchéance des actuels articles 123<i>sexies</i> à 123<i>nonies</i> du Code pénal. L'histoire a montré que cette mesure, qu'il convient indéniablement de considérer comme une peine au sens de l'article 6 de la CEDH, est souvent ressentie comme disproportionnée. Par ailleurs, on peut s'interroger fortement sur la compatibilité de cette peine avec les articles 3, 8, 10 ou 11 de la CEDH, notamment. En effet, il s'agit d'une exclusion souvent à perpétuité de nombreux droits à laquelle il ne peut être remédié durant l'exécution de la peine. Des personnes se voient également exclure par exemple l'accès à certains canaux de communication, ce qui semble contraire à la liberté d'expression. En outre, de nombreux objectifs de cette mesure peuvent également être atteints par la déchéance des droits de droit commun, l'interdiction professionnelle ou la fermeture de l'établissement.</p>

⁴² J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 272, nr. 822; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 453.

⁴³ J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 272, n° 822 ; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1950, 453.

Ten slotte werd door het voorontwerp in dit hoofdstuk een rechtvaardigingsgrond ingevoerd voor militairen die in het kader van opdracht dwang of geweld gebruiken in overeenstemming met het internationaal recht en voor zover dit nodig is voor de uitvoering van hun opdracht. De Raad van State stelde in zijn advies (nr. 119) evenwel dat dit niet de meest geschikte plaats was voor een dergelijke ruime rechtvaardigingsgrond. Vandaar dat deze bepaling werd overgebracht naar de wijzigingsbepalingen, waardoor deze rechtvaardigingsgrond wordt ingevoerd in het Militair Strafwetboek.		Enfin, l'avant-projet introduisait dans ce chapitre une cause de justification pour les militaires qui, dans le cadre de leur mission, ont recours à la contrainte ou à la force en conformité avec le droit international et pour autant que cela soit nécessaire pour l'exécution de leur mission. Le Conseil d'Etat observe cependant dans son avis (n° 119) qu'il ne s'agit pas de l'endroit le plus indiqué pour l'insertion d'une cause de justification aussi large. Dès lors, cette disposition fut transférée dans les dispositions transitoires qui insèrent cette cause de justification dans le Code pénal militaire.
Definities (artikel 537)		Définitions (article 537)
Deze bepaling herneemt onder 1° de definitie van bondgenoot uit het huidige artikel 117, tweede lid Sw. Hieraan wordt de precisering toegevoegd "tenzij België ook met de eerste Staat in oorlog is". Hiermee wordt bedoeld op de situatie waarin België in oorlog is met Staat A en met Staat B, waarbij Staat A en Staat B ook onderling in oorlog zijn verwikkeld. Het feit dat Staat B in oorlog is met Staat A maakt van Staat B dan nog geen bondgenoot, gelet op de oorlogssituatie tussen België en Staat B.		Cette disposition reprend sous 1° la définition d'allié de l'actuel article 117, alinéa 2, du Code pénal. Cette définition est complétée par la précision suivante : « à moins que la Belgique soit également en guerre avec ce premier État ». Est visée ici la situation dans laquelle la Belgique serait en guerre avec l'État A et avec l'État B, sachant que l'État A et l'État B se livrent également une guerre mutuelle. Le fait que l'État B soit en guerre avec l'État A ne fait cependant pas de l'État B un allié, compte tenu de la situation de guerre qui prévaut entre la Belgique et l'État B.
Een vijand is naar huidig recht elke Staat waarmee België in staat van oorlog is. Deze staat van oorlog kan zowel <i>de iure</i> als <i>de facto</i> bestaan. De staat van oorlog bestaat <i>de facto</i> zodra er vijandelijkheden zijn; <i>de iure</i> is er een staat van oorlog na een oorlogsverklaring of een ultimatum met voorwaardelijke oorlogsverklaring. ⁴⁴		Selon le droit actuel, un ennemi est tout État avec lequel la Belgique est en état de guerre. Cet état de guerre peut exister <i>de iure</i> ou <i>de facto</i> . L'état de guerre existe <i>de facto</i> dès qu'il y a hostilités ; il existe un état de guerre <i>de iure</i> après une déclaration de

⁴⁴ H. BERKMOES, Commentaar bij artikel 117 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 168-169; J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 158, nr. 181.

		guerre ou un ultimatum accompagnant une déclaration de guerre conditionnelle. ⁴⁵
Naast een Staat worden door de ontworpen bepaling ook gevisieerd: alle organisaties, vennootschappen en particulieren uit deze Staat van wie de activiteiten ertoe bijdragen de inspanningen van die Staat in het kader van het gewapende conflict te helpen. Deze toevoeging is een codificatie van de rechtspraak van het Hof van Cassatie. ⁴⁶		Outre un État, la disposition en projet vise également toutes les organisations, toutes les sociétés et tous les particuliers de cet État dont les activités participent aux efforts de cet État dans le cadre du conflit armé. Cet ajout est une codification de la jurisprudence de la Cour de cassation. ⁴⁷
<p>Onder 3° wordt een definitie van 'staatsgeheim' ingevoegd. Het gaat om voorwerpen, plannen, documenten of inlichtingen (in de gebruikelijke zin van het woord, dus alle soorten informatie) die geheim moeten worden gehouden aangezien hun bekendmaking van aard is het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde, de veiligheid van de Staat, de verdediging van het grondgebied, de internationale betrekkingen, het economisch of wetenschappelijk potentieel van de Staat, de veiligheid van Belgen in het buitenland of de werking van de besluitvormingsorganen van de Staat aan te tasten.</p> <p>Die belangen moeten worden begrepen in de zin van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.</p> <p>Aldus beogen 'de inwendige veiligheid van de Staat en het voortbestaan van de democratische en grondwettelijke orde' overeenkomstig artikel 8, 2°, a), van deze wet de veiligheid van de instellingen van de Staat en het vrijwaren van de continuïteit van de regelmatige werking van de rechtsstaat, de</p>		<p>Le point 3° insère une définition du « secret d'État ». Il s'agit d'objets, de plans, de documents ou de renseignements (au sens usuel du terme, donc vise tout type d'informations) qui doivent être tenus secrets étant donné que leur divulgation est de nature à compromettre la pérennité de l'ordre démocratique et constitutionnel, la sûreté de l'État, la défense du territoire, les relations internationales, le potentiel économique ou scientifique du pays, la sécurité des Belges à l'étranger ou le fonctionnement des organes décisionnels de l'État.</p> <p>Ces intérêts s'entendent au sens de la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité.</p> <p>Ainsi, conformément à l'article 8, 2°, a) de cette loi, « la sûreté intérieure de l'Etat et la pérennité de l'ordre démocratique et constitutionnel » visent la sécurité des institutions de l'Etat et la sauvegarde de la continuité du fonctionnement régulier de l'Etat de droit, des institutions démocratiques, des principes élémentaires propres à tout Etat de droit, ainsi que des</p>

⁴⁵ H. BERKMOES, Commentaire de l'article 117 du Code pénal, dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (éds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 168-169 ; J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 158, n° 181.

⁴⁶ Cass. 20 décembre 1948, Arr.Cass. 1948, 653.

⁴⁷ Cass. 20 décembre 1948, Arr.Cass. 1948, 653.

<p>democratische instellingen, de elementaire beginselen die eigen zijn aan iedere rechtsstaat, alsook de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.</p> <p>Voorts betekent <i>‘geheim moeten worden gehouden’</i> dat die informatie niet bestemd is om openbaar te worden gemaakt, en niet <i>‘geheim’</i> in de zin van de wet van 11 december 1998 betreffende de classificatie en de veiligheidsmachtigingen, veiligheidsattesten en veiligheidsadviezen.</p> <p>Het begrip ‘veiligheid van de Staat’ omvat zowel de interne als externe veiligheid van de Staat, de veiligheid van de personen op Belgisch grondgebied en de bescherming van de kritieke infrastructures.</p> <p>De verdediging van het grondgebied omvat ook dergelijke geheimen afkomstig van een Staat waarmee België met het oog op een gemeenschappelijke verdediging door een internationaal akkoord is verbonden. Wanneer de verdediging van het grondgebied immers verzekerd wordt door middel van een internationale samenwerking ter zake (bv. in het kader van de NAVO), tasten misdrijven ten aanzien van geheimen in het kader van deze samenwerking ook de verdediging van het Belgische grondgebied aan. In die zin herneemt deze bepaling het huidige artikel 120octies Sw.</p> <p>Voorts omvat het begrip ‘internationale betrekkingen’ ook de betrekkingen van België met internationale organisaties zoals de NAVO en de Europese Unie.</p> <p>Voorts werd de bescherming van het ‘wetenschappelijk of economisch potentieel van het land’ in 2007 omschreven door het Ministerieel Comité voor inlichting en veiligheid (de huidige Nationale Veiligheidsraad). Het betreft de bescherming van de essentiële elementen die de basis vormen van het voortbestaan en de optimale</p>	<p>droits de l’homme et des libertés fondamentales.</p> <p>Par ailleurs, « <i>doivent être tenus secrets</i> » veut dire que ces informations ne sont pas destinées à être rendues publiques, et non « <i>secret</i> » au sens de la loi du 11 décembre 1998 relative à la classification et aux habilitations, attestations et avis de sécurité.</p> <p>La notion de ‘sûreté de l’État’ comprend à la fois la sûreté intérieure et extérieure de l’État, la sécurité des personnes sur le territoire belge et la protection des infrastructures critiques.</p> <p>La défense du territoire comprend également de tels secrets provenant d’États avec lesquels la Belgique est unie par un accord international en vue d’une défense commune. Lorsque la défense du territoire est effectivement assurée par le biais d’une coopération internationale en la matière (p. ex. dans le cadre de l’OTAN), les infractions commises à l’encontre de secrets dans le cadre de cette coopération portent également atteinte à la défense du territoire belge. La présente disposition reprend, en ce sens, l’actuel article 120octies du Code pénal.</p> <p>Par ailleurs, la notion de ‘relations internationales’ englobe également les relations de la Belgique avec les organisations internationales telles que l’OTAN et l’Union européenne.</p> <p>En outre, la sauvegarde du « potentiel économique ou scientifique du pays » a été définie en 2007 par le Comité ministériel du Renseignement et de la Sécurité (l’actuel Conseil National de Sécurité). Il vise la sauvegarde des éléments essentiels qui sous-tendent la pérennité et le</p>
---	--

<p>ontwikkeling van het sociaal-economisch model:</p> <p>a) de economische soevereiniteit van de Staat;</p> <p>b) de veiligheid van kritieke infrastructuur;</p> <p>c) de resultaten van wetenschappelijk onderzoek en van onderzoek en ontwikkeling (R&D);</p> <p>d) een vrije, veilige en eerlijke omgeving voor de economische actoren.</p> <p>Aldus wordt bedoeld op de geheime informatie die een vreemde Staat of een gewapende groep kan gebruiken om aan economische oorlogsvoering te doen tegen België. Het betreft bijvoorbeeld geheime informatie omtrent de kredietwaardigheid van de Staat of informatie die het mogelijk maakt de communicatie-infrastructuur van het land buiten werking te kunnen stellen,...</p>		<p>développement optimal du modèle socio-économique:</p> <p>a) la souveraineté économique de l'Etat;</p> <p>b) la sécurité de l'infrastructure critique;</p> <p>c) les produits de la recherche scientifique ainsi que de la recherche & du développement (R&D);</p> <p>d) un environnement libre, sûr et équitable pour les acteurs économiques.</p> <p>Ainsi, on vise les informations secrètes susceptibles d'être utilisées par un État étranger ou un groupe armé pour livrer une guerre économique à la Belgique. Cela concerne, par exemple, des informations secrètes relatives à la solvabilité de l'État, ou encore des informations permettant de rendre inopérante l'infrastructure de communication du pays...</p>
<i>Afdeling 1. Uitlokken of veroorzaken van oorlog</i>		<i>Section 1ère. Du déclenchement ou des causes de la guerre</i>
Oorlogsuitlokking (artikel 538)		Le déclenchement de la guerre (article 538)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 114 Sw. In de Nederlandse tekst, wordt de term 'kuiperijen' vervangen door het vandaag nog meer gangbare synoniem 'machinatie'.		Cette disposition reprend l'incrimination de l'actuel article 114 du Code pénal. Dans le texte néerlandais, le terme « kuiperijen » est remplacé par le synonyme « machinatie », aujourd'hui plus courant.
Gelet op het gebruik van de notie 'oorlog' is het toepassingsgebied van deze strafbaarstelling beperkt tot een conflict met een vreemde Staat, en is het dus niet van toepassing op conflicten met gewapende groepen.		Vu l'utilisation de la notion de « guerre », le champ d'application de cette incrimination est limité à un conflit avec un Etat étranger et ne s'applique donc pas aux conflits avec des groupes armés.

De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Geslaagde oorlogsuitlokking (artikel 539)		Le déclenchement abouti de la guerre (article 539)
Deze bepaling herneemt de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 114 Sw. <i>in fine</i> .		Cette disposition reprend la circonstance aggravante de l'actuel article 114 du Code pénal <i>in fine</i> .
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Blootstelling aan oorlogsdreiging (artikel 540)		L'exposition à la menace de guerre (article 540)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 123 Sw. Wat de strafmaat betreft, wordt ervoor gekozen af te wijken van de standaardconversie en aan te knopen bij de huidige strafmaat voorafgaand aan de correctionalisering. Deze afwijking kan worden verantwoord door de ernst van de feiten en de mogelijke (en in het geval van het ontworpen artikel 541 gerealiseerde) gevolgen.		Cette disposition reprend l'incrimination de l'actuel article 123 du Code pénal. En ce qui concerne le taux de la peine, il a été décidé de déroger à la conversion standard et de se référer au taux de la peine actuel avant correctionnalisation. Cette dérogation peut se justifier par la gravité des faits et les conséquences éventuelles (et effectives dans le cas de l'article 541 en projet).
Blootstelling aan oorlogsdreiging met vijandelikheden tot gevolg (artikel 541)		L'exposition à la menace de guerre entraînant des hostilités (article 541)
Deze bepaling herneemt de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 123 Sw. <i>in fine</i> . Wat de strafmaat betreft, wordt aangeknoopt bij de huidige strafmaat voorafgaand aan de correctionalisering, om de redenen onder het vorige artikel aangehaald.		Cette disposition reprend la circonstance aggravante de l'actuel article 123 du Code pénal <i>in fine</i> . En ce qui concerne le taux de la peine, il est fait référence, pour les motifs évoqués à l'article précédent, au taux de la peine actuel avant correctionnalisation.
<i>Afdeling 2. Militaire collaboratie</i>		<i>Section 2. De la collaboration militaire</i>

Opnemen van de wapens tegen België of een bondgenoot (artikel 542)		Le fait de porter les armes contre la Belgique ou un allié (article 542)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 113 Sw., alsook de uitbreiding van het toepassingsgebied ervan uit artikel 117, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 113 du Code pénal ainsi que l'extension de son champ d'application à l'article 117, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
De omschrijving van deze strafbaarstelling wordt gemoderniseerd door gebruik te maken van de omschrijving 'direct deelnemen aan de vijandelijkheden'. Dit begrip is afkomstig uit het internationaal recht en moet in dezelfde zin worden geïnterpreteerd. Het betreft personen die handelingen stellen om een van de partijen in een gewapend conflict te ondersteunen door direct nadeel te veroorzaken voor de andere partij (door het direct veroorzaken van dood, verwonding of vernieling) of direct de militaire operaties of militaire capaciteit van een andere partij te benadelen. Dit kan bv. ook via een cyberaanval.		La définition de cette incrimination est modernisée par l'utilisation de la définition "participation directe aux hostilités". Cette notion provient du droit international et doit être interprétée dans le même sens. Ce sont des personnes qui accomplissent des actes pour soutenir l'une des parties à un conflit armé en causant directement un préjudice à l'autre partie (en causant directement la mort, des blessures ou la destruction) ou pour nuire directement aux opérations militaires ou à la capacité militaire d'une autre partie. Cela peut se faire par une cyber-attaque.
Hoewel de impact op de essentiële belangen van de Staat en de strijdkansen van de vijand door het plegen van dit misdrijf door een individu beperkt is, wordt het toch verantwoord geacht hier de zwaarste straf te behouden aangezien dit een zeer verregaande vorm van landverraad uitmaakt. Om diezelfde reden is het ook gepast het toepassingsgebied van het misdrijf uit te breiden tot personen met een verblijfstitel voor België. Deze personen hebben immers een misdrijf gepleegd ten aanzien van het land waarvan zij de gastvrijheid op de meest verregaande vorm hebben misbruikt. Zij kunnen de vrijheid van beweging waarover zij beschikken op Belgisch grondgebied dan immers misbruiken om militaire acties te ondernemen tegen België.		Bien que la commission de cette infraction par un individu ait un impact limité sur les intérêts essentiels de l'État et les chances de succès de l'ennemi, il est justifié de conserver ici la peine la plus lourde étant donné qu'elle constitue une forme particulièrement extrême de haute trahison. Pour les mêmes raisons, il convient également d'étendre le champ d'application de l'infraction aux personnes disposant d'un titre de séjour pour la Belgique. En effet, ces personnes ont commis une infraction à l'égard du pays dont elles ont abusé de l'hospitalité de la manière la plus extrême. Elles ont la possibilité d'abuser de la liberté de mouvement dont elles disposent sur le

		territoire belge pour engager des actions militaires contre la Belgique.
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Vergemakkelijken van de opmars van de vijand (artikel 543)		La facilitation de la progression de l'ennemi (article 543)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 115, §1, eerste tot derde en zesde lid Sw., alsook de uitbreiding van het toepassingsgebied ervan uit artikel 117, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 115, § 1 ^{er} , alinéas 1 ^{er} à 3 et 6, du Code pénal ainsi que l'extension de son champ d'application à l'article 117, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
Het 'overleveren' betreft niet het toelaten van de vijand die een plaats belegert nadat men al het mogelijke heeft gedaan om deze te verdedigen, maar wel een vorm van verraad, waardoor men de vijand bevoordeelt. ⁴⁸		Le terme 'livrer' ne renvoie pas au fait de laisser entrer l'ennemi qui assiège un lieu après avoir fait tout ce qu'il était possible de faire pour le défendre mais bien à une forme de trahison par laquelle on favorise l'ennemi. ⁴⁹
Uiteraard wordt men niet bestraft indien er sprake is van onweerstaanbare dwang of opeising.		Bien sûr, on n'est pas puni s'il est question de contrainte irrésistible ou de réquisition.
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
<i>Afdeling 3. Economische collaboratie</i>		<i>Section 3. La collaboration économique</i>

⁴⁸ Zie J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 183, nr. 287 ; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 199.

⁴⁹ Voir J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 183, n° 287 ; M. RIGAUX et P. E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1950, 199.

Verschaffen van mankracht of goederen aan de vijand (artikel 544)		La fourniture de main d'œuvre ou de biens à l'ennemi (article 544)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 115, §1, eerste, vierde en zesde lid Sw., alsook de uitbreiding van het toepassingsgebied ervan uit artikel 117, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 115, § 1 ^{er} , alinéas 4 et 6, du Code pénal ainsi que l'extension de son champ d'application à l'article 117, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
Uiteraard wordt men niet bestraft indien er sprake is van onweerstaanbare dwang of opeising.		Bien sûr, on n'est pas puni s'il est question de contrainte irrésistible ou de réquisition.
Gelet op de potentiële impact op de krijgskansen van de vijand wordt ervoor gekozen de huidige strafmaat te behouden. De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		Vu l'impact potentiel sur les chances de succès de l'ennemi, il a été décidé de conserver le taux de la peine actuel. La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Overeenkomst sluiten of uitvoeren met de vijand (artikel 545)		La conclusion ou exécution d'une convention avec l'ennemi (article 545)
Deze bepaling integreert de besluitwet van 10 april 1941 betreffende het verbod van economische betrekkingen met den vijand in het Strafwetboek.		Cette disposition intègre dans le Code pénal l'arrêté-loi du 10 avril 1941 relatif à l'interdiction des relations économiques avec l'ennemi.
Het toepassingsgebied van deze strafbaarstelling is erg ruim, aangezien zij alle overeenkomsten en onderdanen viseert, dus ook diegenen die eerder onschuldig van aard zijn. Dit ruime toepassingsgebied is verantwoord vanuit de doelstelling om de economie van de vijand op geen enkele manier te ondersteunen. Dit wordt gecompenseerd door de mogelijkheid om machtiging te krijgen om de overeenkomst toch te sluiten of uit te voeren.		Le champ d'application de cette incrimination est très large, vu que celle-ci vise l'ensemble des conventions et des ressortissants, et donc également celles et ceux qui, par essence, sont plutôt non coupables. Ce large champ d'application se justifie par l'objectif visant à ne soutenir d'aucune manière l'économie de l'ennemi. Cela est compensé par la possibilité d'obtenir l'autorisation pour tout de même conclure ou exécuter la convention.

De huidige vereiste van een KB dat de door de vijand gecontroleerde gebieden vaststelt wordt niet hernomen, aangezien dit een feitelijk element is waarvan de bewijslevering kan worden overgelaten aan het openbaar ministerie. Op die manier wordt meer ruimte gelaten om meteen in te spelen op de feitelijke wijzigingen inzake de uitoefening van controle over bepaalde stukken van een grondgebied. Voor personen die met onderdanen van de vijand worden gelijkgesteld, wordt de vereiste van een KB wel behouden aangezien dit noodzakelijk is in het licht van het legaliteitsbeginsel. De opmerking van het college van procureurs-generaal dat vragen kunnen rijzen bij de opportuniteit van een deel van de strafbaarstelling te laten afhangen van een koninklijk besluit, kan gedeeltelijk worden bijgetreden. Aangezien het hier evenwel gaat om een gelijkschakeling van groepen personen in een bepaald conflict, waarbij aan de rechter onvoldoende instrumenten kunnen worden gegeven om zelf te bepalen om welke personen het gaat en waarbij soms kort op de bal moeten kunnen worden gespeeld gelet op de dynamiek van een gewapend conflict, acht de commissie het toch opportuun de werkwijze via kb aan te houden.		L'obligation actuelle de recourir à un arrêté royal qui établit les territoires contrôlés par l'ennemi n'est pas reprise, vu qu'il s'agit d'un élément de fait dont l'administration de la preuve revient au ministère public. De cette manière, il est laissé davantage de marge de manœuvre pour pouvoir s'adapter aux modifications factuelles en matière d'exercice du contrôle sur des parties déterminées d'un territoire. Pour les personnes assimilées à des ressortissants de l'ennemi, l'obligation de recourir à un arrêté royal est toutefois maintenue, vu que cela s'avère nécessaire au regard du principe de légalité. La remarque du collège des procureurs généraux suivant laquelle des questions pourraient émerger quant à l'opportunité de faire dépendre une partie de l'incrimination d'un arrêté royal, peut être partiellement partagée. Mais comme il s'agit ici de procéder à l'alignement de groupes de personnes dans un conflit déterminé, pour lequel on ne peut donner au juge des instruments suffisants pour déterminer lui-même de quelles personnes il s'agit et dans le cadre duquel il faut parfois jouer serré vu la dynamique du conflit armé, la commission estime malgré tout opportun d'arrêter ce processus par arrêté royal.
De bepaling met betrekking tot de nietigheid van de overeenkomst wordt niet hernomen, aangezien een overeenkomst waarvan het sluiten verboden is door de strafwet steeds nietig is.		La disposition relative à la nullité de la convention n'est pas reprise étant donné qu'une convention dont la conclusion est interdite par le Code pénal est toujours nulle.
De bevoegdheid van de rechtbanken wordt geregeld door het Wetboek van Strafvordering.		La compétence des tribunaux est réglée par le Code d'instruction criminelle.

<i>Afdeling 4. Politieke en intellectuele collaboratie</i>		<i>Section 4. La collaboration politique et intellectuelle</i>
Steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand (artikel 546)		Le soutien à la politique ou aux objectifs de l'ennemi (article 546)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 118 <i>bis</i> , eerste lid Sw.		Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 118 <i>bis</i> , alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
De straf wordt evenwel met één niveau verlaagd in vergelijking met de huidige situatie, zodat dit misdrijf op dezelfde wijze wordt bestraft als een aanslag op de staatsordening (ontworpen artikel 514). Beide misdrijven zijn immers qua doelstellingen zeer gelijkaardig. Bovendien doet dit misdrijf geen gevaar ontstaan voor de persoonlijke integriteit.		La peine est toutefois réduite d'un niveau par rapport à la situation actuelle, de sorte que cette infraction est punie de la même façon qu'un attentat contre la structure de l'État (article 514 en projet). Les deux infractions sont en effet très similaires quant à leurs buts. Par ailleurs, cette infraction ne fait naître aucun danger pour l'intégrité physique.
Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Aan het wankelen brengen van de trouw aan de Staat (artikel 547)		L'ébranlement de la fidélité envers l'État (article 547)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 118 <i>bis</i> , eerste lid, alsook artikel 115, §1, eerste, vijfde en zesde lid Sw., en de uitbreiding van het toepassingsgebied van deze laatste bepaling uit artikel 117, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 118 <i>bis</i> , alinéa 1 ^{er} , ainsi que l'article 115, § 1 ^{er} , alinéas 1 ^{er} , 5 et 6, du Code pénal ainsi que l'extension du champ d'application de cette dernière disposition à l'article 117, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
Vandaag is in deze strafbaarstellingen sprake van de trouw aan de Staat en de Koning. Deze laatste notie wordt vervangen door de 'grondwettelijke instellingen'. Dit om duidelijk te maken dat niet de persoon van de		Aujourd'hui, on parle de fidélité envers l'État et le Roi dans ces incriminations. Cette dernière notion est remplacée par « institutions constitutionnelles ». Il s'agit de préciser que ce n'est pas la personne du

Koning wordt bedoeld, maar de grondwettelijke instellingen zoals de verschillende regeringen van het land, de parlementen of de rechterlijke macht.		Roi qui est visée mais les institutions constitutionnelles telles que les différents gouvernements du pays, les parlements et le pouvoir judiciaire.
Gelet op de beperkte impact op de persoonlijke integriteit, wordt voorgesteld de straf te verlagen tot een straf van niveau 6 (waar een eenvoudige conversie zou leiden tot een straf van niveau 8).		Compte tenu de l'impact limité sur l'intégrité physique, il est proposé de réduire la peine à une peine de niveau 6 (alors qu'une simple conversion conduirait à une peine de niveau 8).
Propaganderen tegen het verzet (artikel 548)		La propagande contre la résistance (article 548)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 118 <i>bis</i> , tweede lid Sw.		Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 118 <i>bis</i> , alinéa 2, du Code pénal.
Gelet op de beperkte impact op de persoonlijke integriteit, wordt voorgesteld de straf te verlagen tot een straf van niveau 6 (waar een eenvoudige conversie zou leiden tot een straf van niveau 8).		Compte tenu de l'impact limité sur l'intégrité physique, il est proposé de réduire la peine à une peine de niveau 6 (alors qu'une simple conversion conduirait à une peine de niveau 8).
<i>Afdeling 5. Misdrijven met betrekking tot informatie aangaande de landsverdediging of de veiligheid van de Staat</i>		<i>Section 5. Les infractions concernant les informations relatives à la défense nationale ou à la sûreté de l'État</i>
Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep (artikel 549)		La transmission de secret d'Etat à un État étranger ou un groupe armé (article 549)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 118, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 118, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
Het toepassingsgebied wordt evenwel enigszins verruimt door de definitie van 'staatsgeheim' in het ontworpen artikel 537, 3°.		Le champ d'application est toutefois quelque peu élargi par la définition du « secret d'Etat » dans le projet d'article 537, 3°.

Hieraan wordt nog het onderhouden van contacten met het oog op de overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde staat of een buitenlandse gewapende groep. Op die manier wordt ook de poging en de voorbereiding van dergelijke feiten geïllustreerd, wat verantwoord is gelet op het essentieel karakter van de beschermde geheimen.		Cela implique aussi de maintenir des contacts en vue du transfert d'un secret d'Etat à un Etat ou à un groupe armé étrangers. De cette manière, la tentative et la préparation de tels faits sont également visées, ce qui est justifié compte tenu de la nature essentielle des secrets protégés.
<p>Gelet op de nieuwe definitie van 'staatsgeheim' (art. 537) beoogt dit misdrijf inzonderheid het geval waarin gevoelige informatie, zonder dat die noodzakelijkerwijs geclassificeerd is, wordt overgedragen aan een vreemde Staat of een persoon die in het belang van een vreemde Staat handelt, en die informatie de continuïteit van de normale werking van de rechtsstaat en de instellingen ervan ernstig kan schaden.</p> <p>Strafbare deelneming (zoals het faciliteren van contacten met het oog op het plegen van overdracht van een staatsgeheim) is uiteraard van toepassing op deze bepaling.</p> <p>Voorts is een persoon die, ongeacht zijn nationaliteit, voor een vreemde Staat of een gewapende groep contacten onderhoudt teneinde een of meer staatsgeheimen te verkrijgen met het oogmerk afbreuk te doen aan de essentiële nationale belangen strafbaar in het kader van dit artikel.</p> <p>Iemand die contacten onderhoudt in het kader van een goede samenwerking tussen landen en niet met het oogmerk de Belgische Staat te schaden, is dus uitgesloten van het toepassingsgebied van dit artikel.</p> <p>Dit artikel is van toepassing onverminderd de toepassing van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, die de inlichtingen- en veiligheidsdiensten machtigt om samen te werken met buitenlandse diensten.</p> <p>Ambtenaren en agenten van de inlichtingendiensten van vreemde Staten die samenwerken met de Belgische overheid en inlichtingendiensten (en die handelen in het</p>		<p>Vu la nouvelle définition de « secret d'Etat » (art. 537), cette infraction vise notamment l'hypothèse où des informations sensibles, sans qu'elles soient nécessairement classifiées, sont transmises à un Etat étranger ou à une personne agissant dans l'intérêt d'un Etat étranger, qui sont de nature à nuire gravement à la continuité du fonctionnement normal de l'Etat de droit et de ses institutions.</p> <p>La participation punissable (comme par exemple, faciliter des contacts en vue de commettre une transmission d'un secret d'Etat) est bien entendu applicable à la présente disposition.</p> <p>En outre, une personne, peu importe sa nationalité, qui entretient des contacts, pour un Etat étranger ou un groupe armé, en vue d'obtenir un ou des secrets d'Etat dans le but de nuire aux intérêts nationaux essentiels est punissable dans le cadre de cet article.</p> <p>Cela exclut donc la personne qui entretient des contacts dans le cadre d'une bonne collaboration entre pays et qui ne le fait pas dans le but de nuire à l'Etat belge.</p> <p>Cet article s'applique sans préjudice de l'application de la loi organique des services de renseignement et de sécurité du 30 novembre 1998 qui autorise les services de renseignement et de sécurité à collaborer avec des services étrangers.</p> <p>Ainsi, les fonctionnaires et les agents des services de renseignement d'Etats étrangers qui collaborent avec les autorités et les services de renseignement belges,</p>

<p>kader van hun opdrachten waarin de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten voorziet) vallen aldus niet onder het toepassingsgebied van deze bepaling.</p> <p>Gelet op de toepassing van de ubiciteitstheorie kan dit feit in België worden gelokaliseerd zodra een van de constitutieve bestanddelen in België kan worden gelokaliseerd. Dit is ook het geval wanneer het gevolg van het misdrijf zich in België voordoet, hoewel de feiten (bv. via informaticatoepassingen) zich voor het overige in het buitenland hebben voltrokken.</p>		<p>(agissant dans le cadre de leurs missions prévues par la loi du 30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité), ne tombent pas sous le champ d'application de cette disposition.</p> <p>Vu l'application de la théorie de l'ubiquité, ce fait peut être localisé en Belgique dès qu'un des éléments constitutifs peut être situé en Belgique. Ce sera également le cas lorsque la conséquence de l'infraction se produit en Belgique, bien que les faits (par exemple, par des applications informatiques) se soient produits pour le reste à l'étranger.</p>
Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep door bijzondere personen (artikel 550)		La transmission d'un secret d'Etat à un Etat étranger ou un groupe armé par des particuliers (article 550)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 118, tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 118, alinéa 2, du Code pénal.
<p>Gelet op de nieuwe definitie van 'staatsgeheim' (art. 537) beoogt dit misdrijf inzonderheid het geval waarin gevoelige informatie, zonder dat die noodzakelijkerwijs geclassificeerd is, door een ambtenaar wordt overgedragen aan een vreemde Staat of een persoon die in het belang van een vreemde Staat handelt, en die informatie de continuïteit van de normale werking van de rechtsstaat en de instellingen ervan ernstig kan schaden.</p> <p>Net als artikel 549 is dit artikel van toepassing onverminderd de toepassing van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, die de inlichtingen- en veiligheidsdiensten machtigt om samen te werken met buitenlandse diensten.</p> <p>Ambtenaren en agenten van de buitenlandse inlichtingendiensten die samenwerken met de Belgische overheid en inlichtingendiensten (en die handelen in het kader van hun opdrachten waarin de wet van</p>		<p>Vu la nouvelle définition de « secret d'Etat » (art . 537), cette infraction vise notamment l'hypothèse où des informations sensibles, sans qu'elles soient nécessairement classifiées, sont transmises par un fonctionnaire à un Etat étranger ou à une personne agissant dans l'intérêt d'un Etat étranger, qui sont de nature à nuire gravement à la continuité du fonctionnement normal de l'Etat de droit et de ses institutions.</p> <p>Comme pour l'article 549, cet article s'applique sans préjudice de l'application de la loi organique des services de renseignement et de sécurité du 30 novembre 1998 qui autorise les services de renseignement et de sécurité à collaborer avec des services étrangers.</p> <p>Ainsi, les fonctionnaires et les agents des services de renseignement étrangers qui collaborent avec les autorités et les services de renseignement belges, (agissant dans le cadre de leurs missions prévues par la loi du</p>

30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten voorziet) vallen aldus niet onder het toepassingsgebied van deze bepaling.		30 novembre 1998 organique des services de renseignement et de sécurité), ne tombent pas sous le champ d'application de cette disposition.
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 120) werd de Nederlandse tekst van deze bepaling aangepast aan de Franse.		Comme suite à l'avis du Conseil d'Etat (N° 120), le texte néerlandais a été adapté au texte français de cette disposition.
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 121) wordt hier verduidelijkt dat met 'regering' zowel de federale regering als een deelstaatregering wordt bedoeld. Daarom wordt de formulering in de tekst aangepast naar 'een Belgische regering'. De opdracht in kwestie moet niet komen van een regeringslid in persoon, maar kan ook uitgaan van een instelling die daarvan afhangt.		Comme suite à l'avis du Conseil d'Etat (N° 121), il est précisé ici qu'il faut comprendre par « gouvernement » tant le gouvernement fédéral que le gouvernement d'une entité fédérée. C'est pourquoi, la formulation a été adaptée dans le texte en évoquant « un gouvernement belge ». La mission en question ne doit pas provenir d'un membre du gouvernement mais peut aussi émaner d'une institution qui en dépend.
Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep in oorlogstijd (artikel 551)		La transmission d'un secret d'Etat à un État étranger ou un groupe armé en temps de guerre (article 551)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120sexies, tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'aggravation de peine de l'actuel article 120sexies, alinéa 2, du Code pénal.
De straf wordt in vergelijking met de huidige situatie verlaagd tot een straf van niveau 6 (nu niveau 8). Op die manier wordt de hiërarchie in straffen hersteld die er gelet op de impact moet bestaan tussen de overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde staat in oorlogstijd en de overdracht van een staatsgeheim aan de vijand (ontworpen artikel 554).		Par rapport à la situation actuelle, la peine est réduite à une peine de niveau 6 (niveau 8 actuellement). Cela permet de restaurer la hiérarchie des peines qui, compte tenu de l'impact, doit exister entre la transmission de secrets militaires à un État étranger en temps de guerre et la transmission de secrets militaires (article 554 en projet).
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 552)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 552)
Dit artikel voert een strafuitsluitende verschoningsgrond in voor de persoon die		Le présent article introduit une cause d'excuse d'exemption de peine pour la

nog geen staatsgeheim heeft overgedragen aan een vreemde Staat of gewapende groep maar hiervoor wel de nodige contacten onderhield. In dergelijk geval is er nog geen daadwerkelijke schade aangebracht aan de veiligheid van de Staat of de andere beschermde rechtsgoederen, aangezien er nog geen geheim werd overgedragen. In dergelijk geval heeft de Staat er wel belang bij de nodige informatie te kunnen verwerven over de personen, handelwijzen,... die worden gebruikt om staatsgeheimen aan de weet te komen. Om de betrokkenen ertoe aan te moedigen de Staat hierbij te helpen, is voorzien in deze verschoningsgrond. Het is vanzelfsprekend dat de overheid aan wie de feiten ter kennis worden gebracht een Belgische overheid is.		personne qui n'a pas encore transmis de secret d'État à un État ou groupe armé étrangers, mais a toutefois entretenu les contacts nécessaires à cet effet. En pareil cas, la sûreté de l'État ou les autres biens juridiques protégés n'ont pas encore subi de préjudice effectif, vu qu'aucun secret n'a encore été transmis. En pareil cas, l'État a un intérêt à pouvoir obtenir les informations nécessaires concernant les personnes, les procédés... utilisés pour prendre connaissance des secrets d'État. Cette cause d'excuse est prévue afin d'encourager les personnes concernées à aider l'État dans ce domaine. Il va de soi que l'autorité à laquelle les faits sont notifiés est une autorité belge
Strafverminderende verschoningsgrond (artikel 553)		Cause d'excuse atténuante (article 553)
Anders dan in de situatie omschreven in het vorige artikel, is er hier wel degelijk een staatsgeheim overgedragen. Ook in dat geval kan de Staat evenwel nog baat hebben bij medewerking van de dader, zelfs indien de vervolging reeds is begonnen. Op die manier kan men immers aan de weet komen over welke informatie de vreemde Staat of gewapende groep beschikt, langs welke personen, kanalen of handelwijzen de overdracht is gebeurd,... Om de dader hiertoe te overhalen, wordt hier voorzien in een strafverminderende verschoningsgrond waardoor de straf met één niveau daalt. Het is vanzelfsprekend dat de overheid aan wie de feiten ter kennis worden gebracht een Belgische overheid is.		Contrairement à la situation décrite à l'article précédent, un secret d'État a, en l'occurrence, bel et bien été transmis. Dans ce cas également, l'État peut toutefois encore tirer avantage de la collaboration de l'auteur, même si les poursuites ont déjà été entamées. De cette manière, il est en effet possible de savoir de quelles informations l'État étranger ou le groupe armé étranger dispose, par le biais de quelles personnes, de quels canaux ou de quels procédés s'est effectuée la transmission... Afin de persuader l'auteur de collaborer, une cause d'excuse atténuante est en l'occurrence prévue, qui a pour effet de réduire la peine d'un niveau. Il va de soi que l'autorité à laquelle les faits sont notifiés est une autorité belge.
Overdracht van een staatsgeheim aan de vijand (artikel 554)		La transmission de secret d'Etat à l'ennemi (article 554)

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 116 Sw., alsook de uitbreiding van het toepassingsgebied van deze laatste bepaling uit artikel 117, eerste lid Sw. En de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120 <i>quater</i> Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 116 du Code pénal ainsi que l'extension du champ d'application de cette dernière disposition à l'article 117, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal et l'assimilation de la tentative à l'actuel article 120 <i>quater</i> du Code pénal.
Het toepassingsgebied wordt evenwel enigszins verruimd door de definitie van 'staatsgeheim' in het ontworpen artikel 537, 3°.		Le champ d'application est toutefois quelque peu élargi par la définition du « secret d'Etat » dans le projet d'article 537, 3°.
Voorgesteld wordt om op dit misdrijf een straf van niveau 7 te stellen (in plaats van een straf van niveau 8), om de strafmaat op hetzelfde niveau te brengen als de steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand (ontworpen artikel 546). Gelet op de potentiële impact op de essentiële belangen van de Staat en de krijgskansen van de vijand, wordt nog wel voor een criminele straf gekozen. Er wordt aan herinnerd dat de straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		Il est proposé de sanctionner cette infraction d'une peine de niveau 7 (au lieu d'une peine de niveau 8) afin de porter le taux de la peine au même niveau que pour le soutien à la politique ou aux objectifs de l'ennemi (article 546 en projet). Vu l'impact potentiel sur les intérêts essentiels de l'État et les chances de succès de l'ennemi, il est toujours opté pour une peine criminelle. Il est rappelé que la peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim (artikel 555)		La reproduction, divulgation ou transmission d'un secret d'Etat à des personnes non autorisées (article 555)
Deze bepaling, alsook de twee volgende artikelen hernemen het huidige artikel 119 Sw. en de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120 <i>quater</i> Sw., maar brengt meer onderscheid aan in functie van het beschermde geheim en het opzet van de dader.		La présente disposition, de même que les deux articles suivants reprennent l'actuel article 119 du Code pénal ainsi que l'assimilation faite avec la tentative contenue dans l'actuel article 120 <i>quater</i> du Code pénal, mais elle opère une plus grande distinction en fonction du secret protégé et de l'intention de l'auteur.

Het toepassingsgebied van dit artikel is ruimer dan het huidige artikel 119 Sw. door de definitie van 'staatsgeheim' in het ontworpen artikel 537, 3°. Anderzijds is het toepassingsgebied beperkter, door het vereisen van een bijzonder opzet. Dit laatste verantwoord ook dat de straf één niveau hoger is dan datgene dat zou voortvloeien uit een eenvoudige conversie van de huidige situatie.		Le champ d'application du présent article est plus large que celui de l'actuel article 119 du Code pénal, en raison de la définition du 'secret d'État' insérée dans l'article 537, 3°, en projet. Par ailleurs, le champ d'application est davantage limité en raison du fait qu'une intention particulière (dol spécial) est requise. Cette dernière justifie également le fait que la peine soit du niveau supérieur à celle qui résulterait d'une simple conversion de la situation actuelle.
Voorts is dit artikel van toepassing onverminderd de toepassing van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.		Par ailleurs, cet article s'applique sans préjudice de l'application de la loi organique des services de renseignement et de sécurité du 30 novembre 1998.
Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat (artikel 556)		La reproduction, la divulgation ou la transmission d'un secret d'État à des personnes non autorisées concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État (article 556)
Deze bepaling sluit het nauwst aan bij het huidige artikel 119 Sw., aangezien een algemeen opzet wordt vereist en de toepassing beperkt is tot geheimen inzake de verdediging van het grondgebied of van de uitwendige veiligheid van de Staat.		La présente disposition s'inscrit dans le droit fil de l'actuel article 119 du Code pénal, vu qu'une intention générale est requise et que le champ d'application est limité aux secrets en matière de défense du territoire ou de sûreté extérieure de l'État.
De straf wordt, in vergelijking met de huidige situatie, verhoogd tot een straf van niveau 4 gelet op het bijzondere belang van de geheimen.		Par rapport à la situation actuelle, la peine est portée à une peine de niveau 4, vu l'importance particulière des secrets.
Verzwaarde reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat (artikel 557)		La reproduction, la divulgation ou la transmission aggravée de secrets d'État à des personnes non autorisées concernant la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'État (article 557)

Deze bepaling bevat een verzwarend bestanddeel bij het misdrijf omschreven in het vorige artikel. De strafverzwaring wordt verantwoord door het bijzonder opzet dat wordt vereist.		La présente disposition contient un élément aggravant pour l’infraction décrite à l’article précédent. L’aggravation de la peine est justifiée par l’intention particulière requise.
Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim in oorlogstijd (artikel 558)		La reproduction, la divulgation ou la transmission de secret d’Etat à des personnes non autorisées en temps de guerre (article 558)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120 <i>sexies</i> , tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l’aggravation de peine de l’actuel article 120 <i>sexies</i> , alinéa 2, du Code pénal.
De straf wordt in vergelijking met de huidige situatie verlaagd tot een straf van niveau 6 (nu niveau 8). Op die manier wordt de hiërarchie in straffen hersteld die er gelet op de impact moet bestaan tussen de overdracht van staatsgeheim aan onbevoegden in oorlogstijd en de overdracht van staatsgeheim aan de vijand (ontworpen artikel 554).		Par rapport à la situation actuelle, la peine est réduite à une peine de niveau 6 (niveau 8 actuellement). Cela permet de restaurer la hiérarchie des peines qui, compte tenu de l’impact, doit exister entre la transmission de secret d’Etat à des personnes non autorisées en temps de guerre et la transmission de secret d’Etat à l’ennemi (article 554 en projet).
Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim (artikel 559)		La réception non autorisée de secret d’Etat (article 559)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120 Sw., alsook de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120 <i>quater</i> Sw.		Cette disposition reprend l’actuel article 120 du Code pénal et l’assimilation de la tentative à l’actuel article 120 <i>quater</i> du Code pénal.
Het toepassingsgebied wordt evenwel enigszins verruimd door de definitie van ‘staatsgeheim’ in het ontworpen artikel 537, 3°.		Le champ d’application est toutefois quelque peu élargi par la définition du « secret d’Etat » dans le projet d’article 537, 3°.
Voorts is dit artikel van toepassing onverminderd de toepassing van de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De poging wordt uitdrukkelijk vermeld in dit artikel om het gepoogde misdrijf op dezelfde wijze te bestraffen als het voltooid misdrijf		Par ailleurs, cet article s’applique sans préjudice de l’application de la loi organique des services de renseignement et de sécurité du 30 novembre 1998. La tentative est mentionnée expressément dans cet article afin de punir l’infraction tentée de la même manière que l’infraction

(en dus niet, zoals bepaald in Boek 1, met een straf van één niveau lager).		accomplie (et donc pas, comme le prévoit le Livre 1er, avec une peine d'un niveau inférieur).
De Nederlandse versie van deze bepaling werd verbeterd overeenkomstig het advies nr. 64.121/1 en 64.126/1 van de Raad van State (nr. 122).		La version néerlandaise de cette disposition a été corrigée conformément à l'avis n°64.121/1 et 64.126/1 du 23 novembre 2018 du Conseil d'Etat (n° 122).
Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim in oorlogstijd (artikel 560)		La réception non autorisée de secret d'Etat en temps de guerre (article 560)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120sexies, tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'aggravation de peine de l'actuel article 120sexies, alinéa 2, du Code pénal.
De straf wordt in vergelijking met de huidige situatie verlaagd tot een straf van niveau 6 (nu niveau 8). Op die manier wordt de hiërarchie in straffen hersteld die er gelet op de impact moet bestaan tussen onbevoegd ontvangen van staatsgeheim in oorlogstijd en de overdracht van staatsgeheim aan de vijand (ontworpen artikel 554).		Par rapport à la situation actuelle, la peine est réduite à une peine de niveau 6 (niveau 8 actuellement). Cela permet de restaurer la hiérarchie des peines qui, compte tenu de l'impact, doit exister entre la transmission de secret d'Etat à des personnes non autorisées en temps de guerre et la transmission de secret d'Etat à l'ennemi (article 554 en projet).
Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen (artikel 561)		Le recueil ou la transmission de renseignements militaires (article 561)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120bis Sw. en de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120quater Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 120bis du Code pénal et l'assimilation de la tentative à l'actuel article 120quater du Code pénal.
De terminologie werd enigszins gemoderniseerd, zoals ook in het ontworpen artikel 564 en 565.		La terminologie a été légèrement modernisée, comme dans le projet d'article 564 et 565.
Onder 1° wordt het huidige algemeen opzet vervangen door een bijzonder opzet, bestaande in het oogmerk inlichtingen te vergaren, teneinde meer aansluiting te		Au point 1°, l'intention générale actuelle est remplacée par une intention spéciale, consistant dans l'intention de recueillir des

vinden bij de doelstelling van de strafbaarstelling.		informations, afin de mieux correspondre au but de l'incrimination.
Onder 4° wordt een nieuwe omschrijving toegevoegd, om zo ook expliciet militaire communicatie- en informatiesystemen te beschermen.		Au point 4°, une nouvelle définition est ajoutée pour protéger explicitement les systèmes militaires de communications et d'informations.
Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen in oorlogstijd (artikel 562)		Le recueil ou la transmission de renseignements militaires en temps de guerre (article 562)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120sexies, tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'aggravation de peine de l'actuel article 120sexies, alinéa 2, du Code pénal.
De straf wordt in vergelijking met de huidige situatie verlaagd tot een straf van niveau 6 (nu niveau 8). Op die manier wordt de hiërarchie in straffen hersteld die er gelet op de impact moet bestaan tussen de overdracht van militaire geheimen aan een vreemde staat in oorlogstijd en de overdracht van militaire geheimen aan de vijand (ontworpen artikel 554).		Par rapport à la situation actuelle, la peine est réduite à une peine de niveau 6 (niveau 8 actuellement). Cela permet de restaurer la hiérarchie des peines qui, compte tenu de l'impact, doit exister entre la transmission de secrets militaires à un État étranger en temps de guerre et la transmission de secrets militaires (article 554 en projet).
Hulp verschaffen aan daders van bepaalde misdrijven met betrekking tot staatsgeheim (artikel 563)		L'assistance aux auteurs de certaines infractions relatives au secret d'Etat (article 563)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120septies Sw., alsook de uitbreiding van het toepassingsgebied van deze laatste bepaling uit artikel 120octies Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 120septies du Code pénal ainsi que l'extension du champ d'application de cette dernière disposition sur la base de l'article 120octies du Code pénal.
Dit artikel beoogt de bestraffing van de hulp verschaft aan een misdrijf nadat het misdrijf is gepleegd en zonder voorafgaande kennis van het misdrijf of voorafgaand overleg (in tegenstelling tot de strafbare deelneming als bedoeld in Boek 1 van het Strafwetboek). Dit misdrijf somt de gevallen aldus limitatief op en moet op beperkende wijze worden		Cet article vise à punir l'aide à une infraction apportée après la commission de l'infraction et sans qu'il y ait eu une connaissance préalable de l'infraction ou une consultation préalable (contrairement à la participation punissable visée au Livre 1er du Code pénal).

geïnterpreteerd, aangezien het een afwijking van de algemene regel vormt.		Ainsi, cette infraction énumère les hypothèses de manière limitative et est d'interprétation restrictive car elle constitue une dérogation à la règle générale.
Opnames of opmetingen maken of verspreiden van een militaire installatie of domein of van militaire communicatie (artikel 564)		Les prises de vue, les mesurages et la diffusion d'installations, de domaines militaires ou de communications militaires. (article 564)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120 ^{ter} , 1°, Sw. en de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120 ^{quater} Sw. Gelet op het feit dat na het advies van de Raad van State (over Boek 1) de strafmaat gesteld op de poging werd verlaagd, is de toevoeging van de gelijkschakeling van de poging met het voltooide misdrijf op het vlak van de strafmaat wel degelijk noodzakelijk (cf. advies Raad van State, nr. 123).		Cette disposition reprend l'actuel article 120 ^{ter} du Code pénal et l'assimilation de la tentative à l'actuel article 120 ^{quater} du Code pénal. Etant donné qu'après l'avis du Conseil d'Etat (sur le Livre 1), la peine prévue pour la tentative a été abaissée, l'ajout de l'assimilation de la tentative à l'infraction consommée sur le plan de la peine est bien nécessaire (voy. avis du Conseil d'Etat, n° 132).
Het toepassingsgebied wordt beperkt tot infrastructuur met een duidelijke militaire component, teneinde het toepassingsgebied te verduidelijken. De terminologie werd daarbij vereenvoudigd en gemoderniseerd.		Afin de le préciser, le champ d'application est limité à l'infrastructure ayant une composante clairement militaire,. La terminologie a été simplifiée et modernisée.
Ook wordt verduidelijkt dat algemeen opzet vereist is opdat deze gedraging strafbaar zou zijn, waar vandaag wordt verdedigd dat er geen opzet wordt vereist. ⁵⁰ In het andere geval is dergelijke gedraging immers niet strafwaardig.		Il est également précisé qu'un dol général est requis pour que ce comportement soit punissable, alors qu'aujourd'hui on défend la position selon laquelle aucun dol n'est requis. ⁵¹ Dans le cas contraire, un tel comportement n'est en effet pas punissable.
Op voorstel van het college van procureurs-generaal wordt in vergelijking met een eerdere versie van deze tekst de hypothese van de registratie en verspreiding van		Sur proposition du collège des procureurs généraux et en comparaison avec une version précédente de ce texte, l'hypothèse de l'enregistrement et de la diffusion de

⁵⁰ Zie J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 224, nr. 552.

⁵¹ Voir J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 224, n° 552.

militaire communicatie toegevoegd aan deze bepaling.		communications militaires a été ajoutée à cette disposition.
Betreden van een militaire installatie of domein (artikel 565)		La pénétration dans une installation ou un domaine militaires (article 565)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120ter, 2°, Sw. en de gelijkschakeling met de poging uit het huidige artikel 120quater Sw. Gelet op het feit dat na het advies van de Raad van State (over Boek 1) de strafmaat gesteld op de poging werd verlaagd, is de toevoeging van de gelijkschakeling van de poging met het voltooide misdrijf op het vlak van de strafmaat wel degelijk noodzakelijk (cf. advies Raad van State, nr. 123).		La présente disposition reprend l'actuel article 120ter, 2°, du Code pénal ainsi que l'assimilation avec la tentative contenue dans l'actuel article 120quater du Code pénal. Etant donné qu'après l'avis du Conseil d'Etat (sur le Livre 1), la peine prévue pour la tentative a été abaissée, l'ajout de l'assimilation de la tentative à l'infraction consommée sur le plan de la peine est bien nécessaire (voy. avis du Conseil d'Etat, n° 123).
Het toepassingsgebied wordt beperkt tot infrastructuur met een duidelijke militaire component, teneinde het toepassingsgebied te verduidelijken. De terminologie werd daarbij, in overleg met Landsverdediging, vereenvoudigd en gemoderniseerd.		Le champ d'application est limité à l'infrastructure ayant une composante clairement militaire, afin de préciser le champ d'application. À cet égard, la terminologie a été simplifiée et modernisée, en concertation avec la Défense.
Ook wordt verduidelijkt dat algemeen opzet vereist is opdat deze gedraging strafbaar zou zijn, waar vandaag wordt verdedigd dat er geen opzet wordt vereist ⁵² . In het andere geval is dergelijke gedraging immers niet strafwaardig.		Il est également précisé qu'une intention générale est requise pour que ce comportement soit punissable, alors qu'aujourd'hui on défend la position selon laquelle aucune intention n'est requise. ⁵³ Dans le cas contraire, un tel comportement n'est en effet pas punissable.
Betreden van of opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of het verspreiden ervan in oorlogstijd (artikel 566)		La pénétration dans une installation ou un domaine militaires ou les prises de vue ou le mesurage d'une installation ou d'un domaine militaires ou la diffusion de telles

⁵² Zie J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), Les Nouvelles – Droit pénal, II, Brussel, Larcier, 1967, 224, nr. 552.

⁵³ Voir J. GILISSEN, P. CASSIERS et F. DEBOUX, « Crimes et délits contre la sûreté de l'état », dans R. SCREVEN (éd.), Les Nouvelles – Droit pénal, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 224, n° 552.

		informations en temps de guerre (article 566)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120 <i>sexies</i> , derde lid Sw.		Cette disposition reprend l'aggravation de peine de l'actuel article 120 <i>sexies</i> , alinéa 3, du Code pénal.
Foute omgang met staatsgeheim (artikel 567)		L'utilisation fautive de secret d'Etat (article 567)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 120 <i>quinquies</i> Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 120 <i>quinquies</i> du Code pénal.
Evenwel wordt ervoor gekozen meer coherentie te creëren met betrekking tot het moreel bestanddeel door steeds een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid te vereisen. Het gaat immers in ieder geval niet om opzettelijk gepleegde feiten (aangezien in dergelijk geval een van de andere misdrijven uit deze afdeling is gepleegd), maar anderzijds moet ook worden aangenomen dat een louter niet naleven van verordeningen niet kan volstaan om deze gedraging strafbaar te stellen.		Il a toutefois été décidé de créer davantage de cohérence vis-à-vis de l'élément moral en exigeant toujours un défaut grave de prévoyance ou de précaution. En effet, il ne s'agit en aucun cas de faits commis intentionnellement (vu qu'en pareil cas, une des autres infractions de cette section a été commise) ; par ailleurs, il convient d'admettre que le simple fait de ne pas respecter des règlements ne peut suffire à incriminer ce comportement.
Anderzijds wordt het toepassingsgebied enigszins verruimd door de definitie van 'staatsgeheim' in het ontworpen artikel 537, 3°.		En outre, le champ d'application est quelque peu élargi par la définition du "secret d'Etat" dans le projet d'article 537, 3°.
Foute omgang met staatsgeheim in oorlogstijd (artikel 568)		L'utilisation fautive de secret d'Etat en temps de guerre (article 568)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 120 <i>sexies</i> , laatste lid Sw.		Cette disposition reprend l'aggravation de peine de l'actuel article 120 <i>sexies</i> , dernier alinéa, du Code pénal.

Verstrekken van foute essentiële informatie (artikel 570)		La communication d'informations essentielles erronées (article 570)
De voorgaande artikelen hebben betrekking op het bezorgen van essentiële informatie over België aan derden, terwijl vandaag een strafbaarstelling ontbreekt voor de omgekeerde situatie: het verstrekken van valse informatie aan de Belgische overheid met het oogmerk haar te misleiden en afbreuk te doen aan de essentiële nationale belangen. Deze bepaling beoogt deze leemte op te vullen.		Les précédents articles ont trait à la communication à des tiers d'informations essentielles sur la Belgique, alors qu'une incrimination fait actuellement défaut pour la situation inverse: communiquer aux autorités belges de fausses informations dans le but de les induire en erreur et dans le but de porter atteinte aux intérêts nationaux essentiels. La présente disposition tente de combler cette lacune.
De door deze bepaling beschermde belangen zijn dezelfde als deze die door de andere bepalingen van deze afdeling worden beschermd via de definitie van 'staatsgeheim' in het ontworpen artikel 537, 3°.		Les intérêts protégés par la présente disposition sont les mêmes que ceux protégés par les autres dispositions de cette section, par le biais de la définition du 'secret d'État' dans l'article 537, 3°, en projet.
Opdat dit misdrijf zou worden gepleegd is bedrieglijk opzet vereist. Op die manier wordt een al te ruim toepassingsgebied vermeden en wordt bv. ook vermeden dat deze bepaling afbreuk zou doen aan het zwijgrecht.		La commission de cette infraction requiert une intention frauduleuse. On évite ainsi d'avoir un champ d'application trop large et notamment aussi que la présente disposition porte atteinte au droit au silence.
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 125) werd de notie 'de Belgische overheid' vervangen door 'een Belgische overheid'.		A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 125), la notion de « l'autorité belge » a été remplacée par « une autorité belge ».
<i>Afdeling 6. Aangifte aan de vijand</i>		<i>Section 6. La dénonciation à l'ennemi</i>
Aangifte aan de vijand (artikel 571)		La dénonciation à l'ennemi (article 571)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121bis, eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 121bis, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.

Aangifte aan de vijand met langdurige vrijheidsberoving tot gevolg (artikel 572)		Dénonciation à l'ennemi ayant entraîné une privation de liberté de longue durée (article 572)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121 <i>bis</i> , tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 121 <i>bis</i> , alinéa 2, du Code pénal.
De strafbaarstelling wordt evenwel enigszins beperkt door een bijzonder opzet (nl. een kwaad opzet of het oogmerk de vijand te ondersteunen) te vereisen. Een algemeen opzet leidt immers tot een al te ruim toepassingsgebied van deze strafbaarstelling. Overeenkomstig artikel 43 van het verdrag van 29 juli 1899 nopens de wetten en gebruiken van de oorlog te land is de bezetter er immers toe gehouden zoveel mogelijk de openbare orde en het openbaar leven te herstellen en te verzekeren, met eerbiediging van de in het land geldende wetten. Overeenkomstig artikel 64 van het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd blijft de strafwetgeving van het bezette land ook van kracht, behoudens voor zover zij mag worden ingetrokken of opgeschort door de bezettende mogendheid, en blijven de rechtbanken hun werkzaamheden met betrekking tot die misdrijven verrichten. Niet elke aangifte aan de vijand is dus noodzakelijk problematisch. Bijvoorbeeld: wanneer men tijdens de bezetting getuige of slachtoffer is van een verkrachting en men de dader gaat aangeven bij een politiedienst die onder bevel staat van de vijand, hoeft dit niet strafbaar te zijn. Men wil immers niet de betrokken persoon onrechtmatig onderwerpen aan de vijand, maar slechts de handhaving van de openbare orde mogelijk maken. Indien men echter iemand gaat aangeven met de bedoeling dat		L'incrimination est toutefois quelque peu limitée par le fait qu'une intention particulière (à savoir une intention méchante ou le dessein de soutenir l'ennemi) est requise. Une intention générale conduirait effectivement à un champ d'application trop large de cette incrimination. Conformément à l'article 43 de la convention du 29 juillet 1899 concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre, l'occupant est, en effet, tenu de rétablir et d'assurer, autant qu'il est possible, l'ordre et la vie publics en respectant les lois en vigueur dans le pays. Conformément à l'article 64 de la Convention de Genève du 12 août 1949 relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre, la législation pénale du territoire occupé demeure également en vigueur, sauf dans la mesure où elle peut être abrogée ou suspendue par la Puissance occupante, et les tribunaux continuent à fonctionner pour toutes les infractions prévues par cette législation. Toute dénonciation à l'ennemi n'est donc pas nécessairement problématique. Par exemple : lorsque l'on est témoin ou victime d'un viol durant une occupation et que l'on dénonce l'auteur auprès d'un service de police qui se trouve sous les ordres de l'ennemi, il n'est pas nécessaire de sanctionner une telle dénonciation. La volonté n'est effectivement pas de soumettre irrégulièrement la personne

die persoon zou worden onderworpen aan de vijand of met het oogmerk de vijand te ondersteunen, is de gedraging wel strafwaardig. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer men leden van het verzet aangeeft voor verzetsdaden om zo de vijand te ondersteunen of wanneer men, om van een persoon af te geraken, deze bij de vijand gaat betichten van een bepaald feit.		concernée à l'ennemi, mais uniquement de permettre le maintien de l'ordre public. Si toutefois, l'on dénonce quelqu'un dans le but de soumettre cette personne à l'ennemi ou avec le dessein de soutenir ce dernier, ce comportement est, quant à lui, bel et bien punissable. C'est notamment le cas lorsque l'on dénonce des membres de la résistance pour des actes de résistance afin de soutenir l'ennemi ou lorsque l'on dénonce une personne à l'ennemi en l'accusant d'un fait spécifique dans le but de se débarrasser d'elle.
Aangifte aan de vijand met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (artikel 573)		La dénonciation à l'ennemi ayant entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 573)
Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 121 <i>bis</i> , derde lid Sw.		Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 121 <i>bis</i> , alinéa 3, du Code pénal.
Er wordt echter voorgesteld de strafenigszins aan te passen om zo meer aansluiting te vinden bij de ernst van de gevolgen en de strafmaten gesteld op gewelddaden in titel 2, hoofdstuk 4. Om dezelfde reden wordt ook een opsplitsing gemaakt tussen aangifte aan de vijand met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg en deze met de dood tot gevolg (ontworpen artikel 574).		Il est toutefois proposé d'adapter quelque peu la peine afin de la faire correspondre davantage à la gravité des conséquences et aux taux de peine sanctionnant les actes de violence au titre 2, chapitre 4. Pour la même raison, une distinction est établie entre la dénonciation à l'ennemi ayant entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré et celle ayant entraîné la mort (article 574 en projet).
De redactionele fout waarop werd gewezen door de Raad van State (advies nr. 126) werd rechtgezet.		L'erreur de rédaction relevée par le Conseil d'Etat (n° 126) a été rectifiée.
Aangifte aan de vijand met de dood tot gevolg (artikel 574)		Dénonciation à l'ennemi ayant entraîné la mort (article 574)

Deze bepaling herneemt gedeeltelijk het huidige artikel 121 <i>bis</i> , derde lid Sw. Er wordt echter voorgesteld de straf enigszins aan te passen om zo meer aansluiting te vinden bij de ernst van de gevolgen en de strafmaten gesteld op gewelddaden in titel 2, hoofdstuk 4. Om dezelfde reden wordt ook een opsplitsing gemaakt tussen aangifte aan de vijand met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg (ontworpen artikel 573) en deze met de dood tot gevolg.		Cette disposition reprend partiellement l'actuel article 121 <i>bis</i> , alinéa 3, du Code pénal. Il est toutefois proposé d'adapter quelque peu la peine afin de la faire correspondre davantage à la gravité des conséquences et aux taux de peine sanctionnant les actes de violence au titre 2, chapitre 4. Pour la même raison, une distinction est établie entre la dénonciation à l'ennemi ayant entraîné une atteinte à l'intégrité du troisième degré (article 573 en projet) et celle ayant entraîné la mort.
Voor de duidelijkheid wordt ook hier geëxpliciteerd dat het gaat om feiten gepleegd zonder het oogmerk om te doden. Deze bepaling laat immers de regels inzake de deelneming (ontworpen artikel 20) onverlet, waardoor men dader of deelnemer kan zijn aan een doodslag wanneer men, met het oogmerk het slachtoffer te doden, iemand aangeeft bij de vijand waarbij men weet dat dit de dood van het slachtoffer tot gevolg zal hebben. In dit licht is de verlaging van de strafmaat, zoals hoger uiteengezet ook verantwoord. Via de bepalingen inzake doodslag en moord is het in de meest ernstige gevallen immers nog steeds mogelijk om tot een straf van niveau 7 of 8 te komen.		Dans un souci de clarté, il est explicité ici qu'il s'agit de faits commis sans intention de tuer. Cette disposition ne porte en effet pas préjudice aux dispositions relatives à la participation (article 20 en projet). De ce fait, on peut être auteur d'un meurtre ou participant à celui-ci lorsque, dans le but de tuer la victime, on dénonce quelqu'un à l'ennemi sachant que cela entraînera la mort de la victime. À la lumière de ces éléments, l'abaissement du taux de la peine est, comme expliqué plus haut, également justifié. En effet, au travers des dispositions relatives au meurtre et à l'assassinat, il reste possible dans les cas les plus graves de parvenir à une peine de niveau 7 ou 8.
<i>Afdeling 7. Verberging van vijanden of plegers van misdrijven tegen de landsverdediging</i>		<i>Section 7. Le recel d'enne'is ou d'auteurs d'infractions contre la défense nationale</i>
Verbergen van daders van misdrijven tegen de landsverdediging (artikel 575)		Le recel d'auteurs d'infractions contre la défense nationale (article 575)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, vierde en vijfde lid Sw. Er worden evenwel enkele wijzigingen voorgesteld, naar analogie met het misdrijf onderdak		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéas 4 et 5, du Code pénal. Quelques adaptations sont toutefois proposées, par analogie avec l'infraction de

verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers (ontworpen artikel 534). Het onderdak verschaffen aan de daders van een misdrijf kan, door de codificatie van de cassatierechtspraak ter zake, immers worden beschouwd als een vorm van deelneming aan het gepleegde misdrijf indien hierover voorafgaand aan de feiten overleg werd gepleegd. Het toepassingsgebied van de strafbaarstelling is dus beperkt tot de situatie waarin er geen voorafgaand overleg is geweest en de dader dus geen verantwoordelijkheid draagt ten aanzien van het gepleegde misdrijf tegen de landsverdediging. In dergelijk geval kan dan ook een straf van niveau 2 volstaan (in plaats van de huidige straf, die na conversie een straf van niveau 5 is).		fournir un logement à des comploteurs ou à des auteurs d'attentat (article 534 en projet). En effet, fournir un logement à l'auteur d'une infraction peut être considéré, par la codification de la jurisprudence de la Cour de cassation en la matière, comme une forme de participation à l'infraction commise s'il y a eu concertation préalablement aux faits. Le champ d'application de l'incrimination est donc limité à la situation où il n'y a pas eu de concertation préalable et où l'auteur ne porte donc aucune responsabilité quant à l'infraction commise contre la défense nationale. Par conséquent, en pareil cas, une peine de niveau 2 peut suffire (au lieu de la peine actuelle correspondant à une peine de niveau 5 après conversion).
Verbergen van vijandelijke spionnen of verkenners (artikel 576)		Le recel d'espions ou d'éclaireurs ennemis (article 576)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, eerste lid Sw. Het codificeert de invulling die werd gegeven aan het begrip "vijandelijke soldaten, die hem als zodanig bekend zijn". ⁵⁴ Voor spionnen gelden deze vereisten uiteraard niet, aangezien zij uit hun aard heimelijk handelen.		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéa 1 ^{er} , du Code pénal. Elle codifie le contenu donné à la notion de « soldats ennemis qu'il aura connus comme tels ». ⁵⁵ Ces exigences ne s'appliquent évidemment pas aux espions puisque, de par leur nature, ils agissent en secret.
De strafmaat wordt enigszins verlaagd, gelet op de omvang van de impact op de oorlogskansen van de vijand. Bovendien is naar huidig recht het verschil in strafmaat buitengewoon groot tussen het verbergen		Le taux de la peine est quelque peu réduit, compte tenu de l'importance de l'impact sur les chances de succès de l'ennemi. Par ailleurs, dans le droit actuel, la différence de taux de peine est particulièrement

⁵⁴ H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", in X (ed.), *Les infractions – Volume 5 : les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 54; J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", in R. SCREVEN (ed.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Brussel, Larcier, 1967, 262, nr. 752; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Brussel, Bruylant, 1950, 380.

⁵⁵ H.D. BOSLY, "Les crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans X (éd.), *Les infractions – Volume 5 : les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 54; J. GILISSEN, P. CASSIERS en F. DEBOUX, "Crimes et délits contre la sûreté de l'état", dans R. SCREVEN (éd.), *Les Nouvelles – Droit pénal*, II, Bruxelles, Larcier, 1967, 262, n° 752; M. RIGAUX en P. E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, I, Bruxelles, Bruylant, 1950, 380.

van vijandelijke spionnen of verkenneren en het verbergen van vijandelijke agenten of soldaten (ontworpen artikel 577).		importante entre le fait de receler des espions ou éclaireurs ennemis et celui de receler des agents ou soldats ennemis (article 577 en projet).
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 127) wordt verduidelijkt wat moet worden begrepen onder 'linies van het Belgische leger'. Hieronder dient te worden verstaan het stelsel van verdedigingswerken die tot doel hebben de toegang tot een bepaald gebied af te sluiten voor de vijand.		A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 127), il est précisé ce qu'il faut comprendre par « les lignes de l'armée belge ». Il faut entendre par là le système d'ouvrages de défense qui a pour but de fermer pour l'ennemi l'accès à un territoire déterminé.
Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten (artikel 577)		Le recel d'agents ou de soldats ennemis (article 577)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, tweede lid, eerste zin Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéa 2, première phrase, du Code pénal.
Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten bij staat van beleg (artikel 578)		Le recel d'agents ou de soldats ennemis en état de siège (article 578)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, tweede lid, laatste zin Sw. De strafmaat wordt aangepast, aangezien een verhoging van de straf met 3 niveaus bij de staat van beleg de grenzen van de proportionaliteit overstijgt en hierbij de parallel kan worden getrokken met de straf gesteld op het verbergen van vijandelijke spionnen of verkenneren (ontworpen artikel 576). De staat van beleg zorgt (na conversie) overigens vandaag ook slechts voor een stijging van de straf met een niveau voor wat het verbergen van onderdanen van de vijand betreft (ontworpen artikel 580).		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéa 2, dernière phrase, du Code pénal. Le taux de la peine est adapté étant donné qu'un relèvement de la peine de 3 niveaux en cas d'état de siège dépasse les limites de la proportionnalité et qu'à cet égard, un parallèle peut être établi avec la peine sanctionnant le recel d'espions ou d'éclaireurs ennemis (article 576 en projet). D'ailleurs, actuellement, l'état de siège ne prévoit (après conversion) qu'un relèvement de la peine à un niveau se rapportant au recel de ressortissants de l'ennemi (article 580 en projet).
Verbergen van onderdanen van de vijand (artikel 579)		Le recel de ressortissants de l'ennemi (article 579)

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, derde lid, eerste zin Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéa 3, première phrase, du Code pénal.
Het huidige toepassingsgebied is extreem ruim. Vandaar dat wordt voorgesteld het te beperken tot die onderdanen van de vijand die relevant zijn in het kader van de landsverdediging, met name de onderdanen direct of indirect deelnemen aan de vijandelijkheden of een risico uitmaken voor de nationale veiligheid.		Le champ d'application actuel est extrêmement large. C'est pourquoi il est proposé de le limiter aux ressortissants de l'ennemi qui sont concernés dans le cadre de la Défense nationale, à savoir les ressortissants qui participent directement ou indirectement aux hostilités ou qui présentent un risque pour la sûreté nationale.
Verbergen van onderdanen van de vijand bij staat van beleg (artikel 580)		Le recel de ressortissants de l'ennemi en état de siège (article 580)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 121, derde lid, laatste zin Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 121, alinéa 3, dernière phrase, du Code pénal.
<i>Afdeling 8. Vernieling of brandstichting in strijd met de landsverdediging</i>		<i>Section 8. De la destruction ou de l'incendie contre la défense nationale</i>
Deze afdeling bevat slechts één strafbaarstelling. Met het oog op de verhoging van de coherentie en het vermijden van overbodige strafbaarstellingen, wordt in het kader van dit ontwerp evenwel ook voorgesteld de Besluitwet van 20 augustus 1915 met betrekking tot de vernietiging of beschadiging van door het leger opgerichte verdedigingswerken op te heffen. Deze gedragingen vallen immers reeds onder de gemeenrechtelijke bepalingen inzake vernielingen en beschadigingen in hoofdstuk 2 van titel 5 van dit ontwerp in zoverre het opzettelijke gedragingen betreft. In zoverre deze besluitwet ook vernielingen of beschadigingen door onachtzaamheid		Cette section ne contient qu'une seule incrimination. Toutefois, afin d'accroître la cohérence et d'éviter des incriminations superflues, il est également proposé dans le cadre de ce projet d'abroger l'arrêté-loi du 20 août 1915 relatif à la destruction et la dégradation des dispositifs de défense établis par l'armée. Ces comportements tombent en effet déjà sous les dispositions de droit commun relatives à la destruction et à la dégradation figurant au chapitre 2 du titre 5 du présent projet, pour autant qu'il s'agisse d'actes intentionnels. Dans la mesure où cet arrêté-loi incrimine également les destructions ou dégradations par négligence, il manque de cohérence vu que l'on ne peut justifier que la négligence

strafbaar stelt, is zij niet coherent aangezien het niet te verantwoorden is dat de strafbare onachtzaamheid beperkt wordt tot het toezicht op dieren. Bovendien moet worden vastgesteld dat deze bepaling dateert uit een tijd waarin de samenleving een veel meer ruraal karakter had.		punissable se limite à la surveillance d'animaux. Il convient en outre de constater que cette disposition date d'une époque où la société avait un caractère bien plus rural.
Vernieling of brandstichting ter bevoordeling van de vijand (artikel 581)		La destruction ou l'incendie au profit de l'ennemi (article 581)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 122 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 122 du Code pénal.
De straf onder elektronisch toezicht, probatiestraf of werkstraf zijn uitgesloten voor deze feiten zelfs bij aanneming van verzachtende omstandigheden.		La peine de surveillance électronique, la peine de probation et la peine de travail sont exclus pour ces faits, même en cas d'admission de circonstances atténuantes.
<i>Afdeling 9. Samenspanning tegen de landsverdediging</i>		<i>Section 9. Le complot contre la défense nationale</i>
Samenspanning ter ondersteuning van de vijand (artikel 582)		Le complot en vue de soutenir l'ennemi (article 582)
Deze bepaling is de gedeeltelijke overname van artikel 115, §1, zevende lid Sw.		Cette disposition est une reprise partielle de l'article 115, § 1 ^{er} , alinéa 7, du Code pénal.
Vorbereiding van de ondersteuning van de vijand (artikel 583)		La préparation du soutien à l'ennemi (article 583)
Deze bepaling is de gedeeltelijke overname van artikel 115, §1, zevende lid Sw.		Cette disposition est une reprise partielle de l'article 115, § 1 ^{er} , alinéa 7, du Code pénal.
De straf wordt evenwel verlaagd (in vergelijking met de straf die na conversie wordt bekomen) om ervoor te zorgen dat deze lager is dan de straf gesteld op het voltooide misdrijf.		La peine est toutefois réduite (en comparaison avec la peine obtenue après conversion) afin qu'elle soit inférieure à la peine sanctionnant l'infraction consommée.
Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren (artikel 584)		Le complot en vue d'une infraction pouvant entraver la défense nationale (article 584)

Deze bepaling herneemt artikel 123 ^{quater} , eerste lid Sw.		Cette disposition reprend l'article 123 ^{quater} , alinéa 1 ^{er} , du Code pénal.
Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren in oorlogstijd (artikel 585)		Le complot en vue d'une infraction pouvant entraver la défense nationale en temps de guerre (article 585)
Deze bepaling herneemt artikel 123 ^{quater} , tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'article 123 ^{quater} , alinéa 2, du Code pénal.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 586)		La cause d'excuse d'exemption de peine (article 586)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 136 Strafwetboek.		Cette disposition reprend l'article 123 ^{quater} , alinéa 2, du Code pénal.
<i>Afdeling 10. Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging</i>		<i>Section 10. L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale</i>
Deze afdeling bevat slechts één strafbaarstelling. Met het oog op de verhoging van de coherentie en het vermijden van overbodige strafbaarstellingen, wordt in het kader van dit ontwerp evenwel ook voorgesteld de Wet van 12 december 1817 houdende bepaling van straffen tegen de genen, die niet aan den militairen regtswang onderworpen, de desertie van het krijgsvolk begunstigen op te heffen. Deze wet, die nog dateert uit de Nederlandse tijd, heeft een te ruim toepassingsgebied en vormt een verregaande inbreuk op de vrijheid van meningsuiting. Zij zou bv. zelfs vredesbewegingen kunnen viseren. Daarom wordt voorgesteld deze gedragingen te depenaliseren. Bovendien moet worden vastgesteld dat sommige van deze gedragingen (nl. deze uit artikel 3 van de wet) strafbaar zijn in het kader van de strafbaarstelling van het werven van huurlingen (ontworpen artikel 597). Mocht		Cette section ne contient qu'une seule incrimination. Toutefois, afin d'accroître la cohérence et d'éviter des incriminations superflues, il est également proposé dans le cadre de ce projet d'abroger la loi du 12 décembre 1817 établissant des peines contre ceux qui, n'étant pas soumis à la juridiction militaire, favorisent la désertion d'individus appartenant aux armées de terre ou de mer. Cette loi, qui date encore de l'époque néerlandaise, a un large champ d'application et constitue une violation extrême de la liberté d'expression. Elle pourrait même viser les mouvements pacifistes, par exemple. C'est la raison pour laquelle il est proposé de dépénaliser ces comportements. Il convient en outre de constater que certains de ces comportements (par exemple celui de l'article 3 de la loi) sont punissables dans le cadre de l'incrimination du recrutement de mercenaires (article 597 en projet). Si le

<p>het parlement de mening zijn toegedaan dat deze bepalingen toch behouden moeten worden, dient deze wet onder deze afdeling te worden opgenomen in het Strafwetboek, waarbij de strafbaarstelling en de strafmaat (die wat de geldboete betreft nog is uitgedrukt in gulden en een afwijkend regime van de boetevervangende gevangenisstraf bevat) kunnen worden aangepast aan de bepalingen van het ontworpen Boek 1.</p>		<p>parlement estime toutefois que ces dispositions doivent être maintenues, cette loi doit être reprise dans le Code pénal sous cette section, l'incrimination et le taux de la peine (qui, en ce qui concerne l'amende, est toujours exprimé en florins et contient un régime dérogatoire de la peine d'emprisonnement subsidiaire) pouvant être adaptés aux dispositions du Livre 1 en projet.</p>
<p>Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging (artikel 587)</p>		<p>L'incitation à commettre des infractions contre la défense nationale (article 587)</p>
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 123<i>bis</i> Sw., met dien verstande dat de vereiste omtrent het aanzetten gelijklopend worden gemaakt aan deze uit het ontworpen artikel 10, §2 Sw. Dit met het oog op het verhogen van de coherentie in het Strafwetboek, maar ook om de strafbaarstelling duidelijker te omschrijven. Ook de strafmaat wordt gelijklopend gemaakt aan deze uit het ontworpen artikel 10, §2. Ondanks het gelijklopende karakter, is deze bepaling toch nog nuttig aangezien de toepassing van de gemeenrechtelijke bepaling beperkt is tot misdrijven waarop een straf van niveau 5 of hoger is gesteld, terwijl de hier ontworpen bepaling van toepassing is op misdrijven waarop een straf van niveau 3 of hoger is gesteld. Deze uitbreiding ten opzichte van het gemeen recht is verantwoord gelet op het belang van de landsverdediging voor het land en al zijn inwoners.</p> <p>De vereiste dat het moet gaan om een misdrijf waarop minstens een straf van niveau 3 is gesteld vloeit voort uit het feit dat de op te leggen straf een straf van twee niveaus lager is dan deze gesteld op het voltooide misdrijf. Om de bepaling praktisch</p>		<p>Cette disposition reprend l'actuel article 123<i>bis</i> du Code pénal, étant entendu que la condition relative à l'incitation est mise en parallèle avec celle de l'article 10, § 2, du Code pénal en projet. Ce, en vue d'accroître la cohérence dans le Code pénal mais également de définir plus clairement l'incrimination. Le taux de la peine est également mis en parallèle avec celui de l'article 10, § 2, en projet. Malgré le caractère similaire, cette disposition est encore utile vu que l'application de la disposition de droit commun est limitée aux infractions sanctionnées d'une peine de niveau 5 ou supérieur, tandis que la disposition en projet ici s'applique aux infractions sanctionnées d'une peine de niveau 3 ou supérieur. Cette extension par rapport au droit commun est justifiée par l'importance de la défense nationale pour le pays et tous ses habitants.</p> <p>La condition selon laquelle il doit s'agir d'une infraction sanctionnée au moins par une peine de niveau 3 découle du fait que la peine à infliger est une peine inférieure de deux niveaux à celle sanctionnant l'infraction consommée. Pour que la disposition puisse être appliquée dans la</p>

te kunnen toepassen is dus minstens een straf van niveau 3 vereist voor het voltooide misdrijf. ⁵⁶		pratique, une peine de niveau 3 au moins est donc requise pour l'infraction consommée. ⁵⁷
Daarnaast moet erop worden gewezen dat deze bepaling de toepassing van het artikel inzake de deelneming onverlet laat. Indien aan de voorwaarden van de deelneming is voldaan, zal de aanzetting dus kunnen worden bestraft met dezelfde straf als deze die aan de daders kan worden opgelegd.		Il convient en outre de souligner que cette disposition n'affecte pas l'application de l'article relatif à la participation. Si les conditions de la participation sont remplies, l'incitation pourra donc être punie de la même peine que celle pouvant être infligée aux auteurs.
Hoofdstuk 3. Misdrijven tegen de internationale betrekkingen		Chapitre 3. Les infractions contre les relations internationales
<p>In tegenstelling tot enkele buitenlandse strafwetboeken (zoals bv. het Zwitserse, Nederlandse en Duitse), bevat ons huidige Strafwetboek geen hoofdstuk met betrekking tot de misdrijven tegen de internationale betrekkingen. Deze materie wordt vandaag geregeld in bijzondere strafwetten, met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen, <i>BS</i> 14 maart 1858; – Wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt, <i>BS</i> 24 augustus 1979. <p>In het kader van de globale herziening van het Strafwetboek wordt ervoor geopteerd deze</p>		<p>Contrairement à certains codes pénaux étrangers (notamment les codes suisse, néerlandais et allemand), notre Code pénal actuel ne comporte aucun chapitre relatif aux infractions contre les relations internationales. Cette matière est actuellement régie par des lois pénales particulières, savoir :</p> <ul style="list-style-type: none"> – la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales, <i>MB</i> du 14 mars 1858 ; – la loi du 1er août 1979 concernant les services dans une armée ou une troupe étrangère se trouvant sur le territoire d'un État étranger, <i>MB</i> du 24 août 1979. <p>Dans le cadre de la révision globale du Code pénal, il a été opté pour l'intégration de ces</p>

⁵⁶ Door deze beperking is het overigens niet nodig de huidige uitzonderingen uit artikel 123bis Sw. te hernemen, aangezien zij met een lagere straf worden bestraft.

⁵⁷ Du fait de cette restriction, il n'est d'ailleurs pas nécessaire de reprendre les exceptions actuelles de l'article 13bis du Code pénal puisqu'elles sont punies d'une peine inférieure.

wetten te integreren in het Strafwetboek. Hierbij werd ook de nodige input bekomen van Buitenlandse Zaken.		lois dans le Code pénal. Là aussi, la contribution nécessaire des Affaires étrangères a été obtenue.
Voorafgaand moet worden opgemerkt dat artikel 11 van de voornoemde wet van 12 maart 1858 voorziet in afwijkende procedure- en verjaringsregels indien het misdrijf werd gepleegd door middel van de drukpers. Zoals ook bij andere strafbaarstellingen reeds werd verdedigd, moet ook hier worden gesteld dat een dergelijke afwijking van de gemeenrechtelijke procedure niet langer noodzakelijk of gewenst is. Mocht het parlement een andere mening zijn toegedaan, moeten dergelijke regels niet worden opgenomen in het Strafwetboek maar in het Wetboek van Strafvordering.		Il convient de signaler préalablement que l'article 11 de la loi du 12 mars 1858 précitée prévoit des règles de procédure et de prescription dérogatoires lorsque l'infraction a été commise par la voie de la presse. Comme déjà argumenté pour d'autres incriminations, il y a également lieu d'indiquer ici qu'une telle dérogation à la procédure de droit commun n'est désormais ni nécessaire ni souhaitée. Si le Parlement ne partage pas cet avis, de telles règles ne doivent pas figurer dans le Code pénal, mais dans le Code d'instruction criminelle.
<i>Afdeling 1. Aanslag tegen een vreemde staat of buitenlands staatshoofd</i>		<i>Section 1. L'attentat contre un État étranger ou un chef d'État étranger</i>
Aanslag op de persoon van een buitenlands staatshoofd (artikel 589)		L'attentat contre la personne d'un chef d'État étranger (article 589)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 1 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen.		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'actuel article 1 ^{er} de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales.
De definitie van een aanslag uit het tweede lid moet hier niet worden hernomen, aangezien hiervoor de definitie uit de voorafgaande titel geldt.		La définition d'un attentat figurant à l'article 2 ne doit pas reprise ici puisque la définition reprise dans le titre préliminaire s'applique en l'occurrence.
In de huidige strafbaarstelling wordt eigenaardig genoeg melding gemaakt van twee mogelijke straffen, nl. opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar of van tien jaar tot		Dans l'incrimination actuelle, il est assez curieusement fait mention de deux peines possibles, à savoir une réclusion de quinze à vingt ans ou de dix à quinze ans). Eu égard à

vijftien jaar. Gelet op deze beide strafmaten en de systematische correctionalisering wordt gekozen voor een straf van niveau 5, wat neerkomt op een gevangenisstraf van tien tot vijftien jaar.		ces deux taux de peine et à la correctionnalisation systématique, il est opté pour une peine de niveau 5, ce qui revient à une réclusion de dix à quinze ans.
De vermelding “onverminderd zwaardere straffen, zoo daartoe gronden zijn, overeenkomstig de bepalingen van het Strafwetboek” wordt niet hernomen. Dit vloeit immers reeds voor uit de regels inzake eendaadse samenloop en het niet de bedoeling is deze materie exclusief te regelen in deze strafbaarstelling, waardoor het <i>lex specialis</i> -principe niet van toepassing is.		La mention « sans préjudice des peines plus fortes, s'il y a lieu, d'après les dispositions du Code pénal » n'est pas reprise. Cela découle en effet déjà des règles en matière de concours constitué d'un seul fiat et la volonté n'est pas de régir cette matière exclusivement dans le cadre de cette incrimination. Le principe <i>lex specialis</i> ne s'applique donc pas.
Vorbereiding van een aanslag tegen een buitenlandse staatshoofd (artikel 590)		La préparation d'un attentat contre un chef d'État étranger (article 590)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 2 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen. De formulering wordt gelijkkluidend gemaakt aan deze van gelijkaardige strafbaarstellingen uit hoofdstuk 1 van deze titel.		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'actuel article 2 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales. La formulation est harmonisée avec celle d'incriminations semblables figurant au chapitre 1 de ce titre.
De definitie van 'samenstelling' uit artikel 4 moet hier niet worden hernomen, aangezien zij is opgenomen in de voorafgaande titel.		La définition du 'complot' figurant à l'article 4 ne doit pas être reprise ici puisqu'elle figure dans le titre préliminaire.
Vorbereiding van een aanslag tegen de staatsorde van een vreemde staat (artikel 591)		La préparation d'un attentat contre la structure d'un État étranger (article 591)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 3 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen. De formulering		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'actuel article 3 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales. La formulation est

wordt gelijkkluidend gemaakt aan deze van gelijkaardige strafbaarstellingen uit hoofdstuk 1 van deze titel.		harmonisée avec celle d'incriminations semblables figurant au chapitre 1 de ce titre.
De definitie van 'samenspanning' uit artikel 4 moet hier niet worden hernomen, aangezien zij is opgenomen in de voorafgaande titel.		La définition du 'complot' de l'article 4 ne doit pas être reprise ici puisqu'elle figure dans le titre préliminaire.
Strafuitsluitende verschoningsgronden (artikel 592)		Les causes d'excuse d'exemption de peine (article 592)
Het eerste lid van deze bepaling herneemt de strafuitsluitende verschoningsgrond uit het huidige artikel 5 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen. De formulering wordt gelijkkluidend gemaakt aan deze van gelijkaardige strafbaarstellingen uit hoofdstuk 1 en 2 van deze titel.		Le premier alinéa de cette disposition reprend la cause d'excuse d'exemption de peine de l'actuel article 5 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales. La formulation est harmonisée avec celle d'incriminations semblables figurant aux chapitres 1 et 2 de ce titre.
Het tweede lid herneemt het huidige artikel 12 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen. Deze bepaling wordt echter aangepast aan het feit dat het <i>ne bis in idem</i> -beginsel niet langer beperkt is tot uitspraken van Belgische rechtscollèges, maar op grond van artikel 54 Schengen-Uitvoeringsovereenkomst ook van toepassing is op rechterlijke beslissingen uit de Schengenruimte. In dergelijk geval geeft de buitenlandse uitspraak aanleiding tot verval van de strafvordering en is er dus geen nood aan de toepassing van een strafuitsluitende verschoningsgrond.		Le deuxième alinéa reprend l'actuel article 12 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales. Cette disposition est toutefois adaptée au fait que le principe <i>ne bis in idem</i> ne se limite plus aux décisions de juridictions belges, mais s'applique également, sur la base de l'article 54 de la Convention d'application de l'Accord de Schengen, aux décisions judiciaires de l'espace Schengen. Dans ce cas, la décision étrangère donne lieu à l'extinction de l'action publique et l'application d'une cause d'excuse d'exemption de peine n'est dès lors pas nécessaire.

<i>Afdeling 2. Misdrijven tegen diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van vreemde staten</i>		<i>Section 2. Les infractions contre des représentants diplomatiques et consulaires d'États étrangers</i>
Gewelddaden gepleegd op een diplomatieke of consulaire ambtenaar (artikel 593)		Les actes de violence commis sur un agent diplomatique ou consulaire (article 593)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 7 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen en de mogelijkheid om strengere straffen op te leggen op grond van het Strafwetboek uit artikel 8 van dezelfde wet.		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'actuel article 7 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales et la possibilité, figurant à l'article 8 de la même loi, d'infliger des peines plus lourdes sur la base du Code pénal.
Hierbij worden twee wijzigingen voorgesteld.		Deux modifications sont proposées à cet égard.
Ten eerste wordt voorgesteld het toepassingsgebied uit te breiden tot diplomatieke ambtenaren die geaccrediteerd zijn bij een internationale publiekrechtelijke organisatie die in België is gevestigd. Dit gelet op het belang van Brussel in de internationale diplomatie ten gevolge van de aanwezigheid van onder meer de Europese Unie en de NAVO in België. Ook wordt voorgesteld het materieel toepassingsgebied uit te breiden tot consulaire ambtenaren. Dit om nog beter tegemoet te komen aan de verplichtingen uit het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van misdrijven tegen internationaal beschermde personen, met inbegrip van diplomaten, gedaan te New York op 14 december 1973.		Il est tout d'abord proposé d'étendre le champ d'application aux agents diplomatiques accrédités auprès d'une organisation de droit international public établie en Belgique eu égard à l'importance de Bruxelles dans la diplomatie internationale en raison de la présence en Belgique de notamment l'Union européenne et de l'OTAN. Il a aussi été proposé d'étendre le champ d'application aux agents consulaires. Ceci, afin de mieux répondre aux obligations de la Convention sur la prévention et la répression des infractions contre les personnes jouissant d'une protection internationale, y compris les agents diplomatiques, faite à New York le 14 décembre 1973.
Ten tweede wordt voorgesteld om de strafmaat aan te passen. <i>De lege lata</i> is		Ensuite, il est proposé d'adapter le taux de la peine. <i>De lege lata</i> , il est prévu une peine

<p>voorzien in een zwaardere straf voor slagen toegebracht aan deze personen dan de gemeenrechtelijke straffen. Hetzelfde geldt voor het geval waarin de slagen een bloedstorting, verwonding of ziekte tot gevolg hebben gehad. Voorgesteld wordt om, ten eerste, de strafmaat te laten afhangen van dezelfde onderverdelingen als deze die gelden voor andere personen en dit dus te classificeren aan de hand van de verschillende graden van integriteitsaantasting. Daarnaast wordt voorgesteld de strafverhoging gelijke tred te laten houden met deze die geldt voor personen met een maatschappelijke functie, zoals omschreven in titel 2, hoofdstuk 4. Dit maakt de straftoemeting eenvoudiger en meer coherent doordat er voor alle soorten van integriteitsaantasting in een duidelijke straf wordt voorzien, zonder dat een vergelijking tussen verscheidene regimes moet worden gemaakt om de toepasselijke straf te bepalen. Daarenboven kan worden verdedigd dat het belang van de diplomatie voor België deze strafverzwaring en de gelijkschakeling met personen met een maatschappelijke functie verantwoord. Er wordt evenwel geopteerd om buitenlandse diplomaten niet op te nemen in de lijst van personen met een maatschappelijke functie, aangezien zij deze functie niet ten bate van de Belgische samenleving maar ten bate van hun zendstaat uitoefenen en de gewelddaden tegen hen, vanuit Belgisch oogpunt gezien, voornamelijk ook extra schadelijk zijn door de mogelijke impact ervan op de internationale betrekkingen. De positieve verplichting tot het beschermen van diplomaten en de diplomatieke gebouwen, inclusief inboedel, die voortvloeit uit het Verdrag inzake diplomatiek verkeer,</p>	<p>plus lourde que les peines de droit commun pour les coups portés à ces personnes. Il en va de même pour les coups ayant occasionné une effusion de sang, des blessures ou une maladie. Il est tout d'abord proposé de faire dépendre le taux de la peine des mêmes subdivisions que celles qui s'appliquent aux autres personnes et de procéder à un classement basé sur les différents degrés d'atteinte à l'intégrité. Il est en outre proposé d'aligner l'augmentation de la peine sur celle qui s'applique aux personnes investies d'une fonction sociétale définies au titre 2, chapitre 4. Cela rend la fixation de la peine plus simple et plus cohérente puisqu'une peine claire est prévue pour toutes les sortes d'atteintes à l'intégrité, sans qu'il faille procéder à une comparaison entre différents régimes pour déterminer la peine à appliquer. En outre, il peut être argumenté que l'importance que revêt la diplomatie pour la Belgique justifie cette aggravation de la peine et l'alignement avec les personnes investies d'une fonction sociétale. Il est toutefois décidé de ne pas faire figurer les diplomates étrangers sur la liste des personnes investies d'une fonction sociétale puisqu'ils n'exercent pas cette fonction au profit de la société belge, mais au profit de leur État d'origine et que, du point de vue belge, les actes de violence à leur égard constituent essentiellement aussi un préjudice supplémentaire en raison de leur impact éventuel sur les relations internationales. L'obligation positive de protéger les diplomates et les locaux diplomatiques, y compris le contenu, découlant de la Convention sur les relations diplomatiques faite à Vienne le 18 avril 1961, est d'une importance cruciale</p>
--	---

gedaan te Wenen op 18 april 1961, is van cruciaal belang. Niet alleen in het internationale publiekrecht maar ook in het interne recht mag dit niet in het gedrang komen.		non seulement en droit international public mais aussi en droit interne et ne doit pas être compromise.
Smaad aan een diplomatieke of consulaire ambtenaar (artikel 594)		L'outrage à un agent diplomatique ou consulaire (article 594)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 6 van de Wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen en de mogelijkheid om strengere straffen op te leggen op grond van het Strafwetboek uit artikel 8 van dezelfde wet.		Cette disposition reprend l'incrimination figurant à l'actuel article 6 de la loi du 12 mars 1858 concernant les crimes et délits qui portent atteinte aux relations internationales et la possibilité, figurant à l'article 8 de la même loi, d'infliger des peines plus lourdes sur la base du Code pénal
Met het oog op het construeren van een coherent strafrechtelijk kader wordt ervoor geopteerd om voor de misdrijfomschrijving te verwijzen naar de definitie van smaad in titel 2 van dit boek. De afzonderlijke behandeling hier kan worden verantwoord op grond van dezelfde redenen als deze aangehaald onder de toelichting van het voorgaande artikel.		En vue de l'élaboration d'un cadre pénal cohérent, il est décidé de renvoyer à la définition de l'outrage figurant au titre 2 de ce livre pour la qualification de l'infraction. Le régime distinct peut être justifié en l'occurrence par les mêmes raisons que celles avancées dans le commentaire de l'article précédent.
Net als onder het vorige artikel wordt voorgesteld het toepassingsgebied uit te breiden tot diplomatieke ambtenaren die geaccrediteerd zijn bij een internationale publiekrechtelijke organisatie die in België is gevestigd en tot consulaire ambtenaren.		Comme pour l'article précédent, il est proposé d'étendre le champ d'application aux agents diplomatiques ou consulaires accrédités auprès d'une organisation de droit international public établie en Belgique.
Brandstichting, vernieling door ontploffing of overstroming en vandalisme aan diplomatieke of consulaire infrastructuur (artikel 595)		L'incendie, la destruction par explosion ou inondation d'une infrastructure diplomatique ou consulaire et le vandalisme commis sur celle-ci (article 595)

<p>Naast de bescherming van de persoon van de diplomatieke of consulaire ambtenaren voorziet het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van misdrijven tegen internationaal beschermde personen, met inbegrip van diplomaten, gedaan te New York op 14 december 1973, ook, in een bijzondere bescherming voor officiële gebouwen, de particuliere woning of het vervoermiddel van de beschermde personen. Deze bepaling komt tegemoet aan deze internationale verplichting.</p>		<p>Outre la protection de la personne des agents diplomatiques ou consulaires, la Convention sur la prévention et la répression des infractions contre les personnes jouissant d'une protection internationale, y compris les agents diplomatiques, faite à New York le 14 décembre 1973 prévoit également une protection spéciale pour les locaux officiels, le domicile privé ou les moyens de transport des personnes protégées. La présente disposition répond à cette obligation internationale.</p>
<p>Deze bijzondere bescherming wordt gerealiseerd door de brandstichting, vernieling door ontploffing of overstroming of het vandalisme gepleegd op deze goederen gelijk te stellen met deze misdrijven gepleegd op een goed met een bijzonder belang. Er wordt, naar analogie met de keuze die hoger werd gemaakt inzake gewelddaden, ervoor geopteerd om deze goederen niet uitdrukkelijk op te nemen in de lijst van goederen met een bijzonder belang, aangezien de goederen voornamelijk van bijzonder belang zijn voor de zendstaat en de aantasting ervan, voor België, voornamelijk impact heeft op de internationale betrekkingen van België. Bovendien wordt de bijzondere bescherming van de diplomatieke en consulaire zendingen zo ook gegroepeerd in één afdeling, wat de zichtbaarheid van het naleven van de internationale verplichtingen daaromtrent verhoogt.</p> <p>De gelijkstelling met goederen met een bijzonder belang is inhoudelijk ten slotte ook verantwoord gelet op het belang van de diplomatieke en consulaire betrekkingen voor de internationale positie van België.</p>		<p>Cette protection spéciale est réalisée en assimilant l'incendie ou la destruction par explosion ou inondation de ces biens, ou le vandalisme commis sur ceux-ci, aux infractions commises sur un bien ayant un intérêt particulier. Par analogie avec le choix effectué plus haut en matière d'actes de violence, il a été décidé de ne pas mentionner expressément ces biens dans la liste de biens ayant un intérêt particulier, vu que les biens présentent essentiellement un intérêt particulier pour l'État d'origine et que l'atteinte qui y est portée, pour la Belgique, a principalement un impact sur les relations internationales de la Belgique. De surcroît, la protection spéciale des missions diplomatiques et consulaires est ainsi également regroupée au sein d'une seule section, ce qui met en exergue le respect des obligations internationales en la matière.</p> <p>Enfin, l'assimilation avec les biens ayant un intérêt particulier est également justifiée sur le fond, compte tenu de l'importance des relations diplomatiques et consulaires pour la position internationale de la Belgique.</p>
<i>Afdeling 3. Huurlingschap</i>		<i>Section 3. Le mercenariat</i>

Deze afdeling herneemt de bepalingen van de wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt. ⁵⁸ Het is gepast deze bepaling hier op te nemen, aangezien het dienstnemen door Belgen in een vreemd leger dat zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt of de werving daarvoor in België een negatieve impact kan hebben op de internationale betrekkingen van België.		Cette section reprend les dispositions de la loi du 1 ^{er} août 1979 concernant les services dans une armée ou une troupe étrangère se trouvant sur le territoire d'un État étranger. ⁵⁹ Il convient de faire figurer cette disposition ici, car l'engagement de Belges dans une armée étrangère se trouvant sur le territoire d'un État étranger ou le recrutement en Belgique à cet effet peuvent avoir un impact négatif sur les relations internationales de la Belgique.
Gelet op de samenhang met deze bepalingen wordt ook voorgesteld de huidige artikelen 135 <i>quater</i> en 135 <i>quinquies</i> Sw. naar deze afdeling over te brengen.		Compte tenu de la cohérence avec ces dispositions, il est également proposé de transférer les actuels articles 135 <i>quater</i> et 135 <i>quinquies</i> du Code pénal vers cette section.
Het onderscheid tussen huurlingschap en het lidmaatschap van een terroristische groep (alsook het respectievelijke werven hiervoor) ligt hierin dat het in het kader van huurlingschap gaat om het dienst nemen in een vreemd leger of troep in het kader van een gewapend conflict, zoals begrepen in het internationaal recht, terwijl het bij een terroristische groep gaat om een groep die erop gericht is terroristische misdrijven (zoals hoger gedefinieerd) te plegen. Indien zich een situatie zou voordoen waarbij beide hoedanigheden zich vermengen, moet toepassing worden gemaakt van de regels inzake samenloop.		La différence entre le mercenariat et l'appartenance à un groupe terroriste (ainsi qu'entre le recrutement respectivement pour l'un ou l'autre) se situe dans la circonstance que dans le cadre du mercenariat, il s'agit de servir dans une armée ou une troupe étrangère dans le cadre d'un conflit armé, tel que défini dans le droit international tandis que pour un groupe terroriste, il est question d'un groupe qui est constitué pour commettre des infractions terroristes (comme défini ci-dessus). Lorsqu'une situation se produirait où les deux caractéristiques se confondent, il y aura lieu d'appliquer les règles du concours.
Huurlingschap (artikel 596)		Le mercenariat (article 596)

⁵⁸ BS 24 augustus 1979.

⁵⁹ M.B. du 24 août 1979.

Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 2, eerste lid, van voornoemde wet van 1 augustus 1979, samen met de uitbreiding ervan tot de poging door artikel 3 van deze wet.		Cette disposition reprend l'incrimination de l'article 2, alinéa 1 ^{er} , de la loi du 1 ^{er} août 1979 précitée, ainsi que son extension à la tentative figurant à l'article 3 de cette loi.
Gelet op de grote impact op lokale conflicten en het belang dat conflicten worden geregeld binnen het kader van de Verenigde Naties, wordt ervoor geopteerd de strafmaat hier met één niveau op te trekken in vergelijking met de straf die zou worden bekomen bij een eenvoudige conversie.		Étant donné l'impact important sur des conflits locaux et l'importance du règlement des conflits dans le cadre des Nations Unies, il est opté pour une augmentation du taux de la peine d'un niveau par rapport à la peine qui serait obtenue à la suite d'une simple conversion
Werven van huurlingen (artikel 597)		Le recrutement de mercenaires (article 597)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit artikel 1, eerste lid, van voornoemde wet van 1 augustus 1979, samen met de uitbreiding ervan tot de poging door artikel 3 van deze wet.		Cette disposition reprend l'incrimination de l'article 1, alinéa 1 ^{er} , de la loi précitée du 1 ^{er} août 1979, ainsi que son extension à la tentative figurant à l'article 3.
Gelet op de grote impact op lokale conflicten en het belang dat conflicten worden geregeld binnen het kader van de Verenigde Naties, wordt ervoor geopteerd de strafmaat hier met één niveau op te trekken in vergelijking met de straf die zou worden bekomen bij een eenvoudige conversie.		Étant donné l'impact important sur des conflits locaux et l'importance du règlement des conflits dans le cadre des Nations Unies, il est opté pour une augmentation du taux de la peine d'un niveau par rapport à la peine qui serait infligée à la suite d'une simple conversion.
Volledigheidshalve wordt hier in herinnering gebracht dat onder de 'politieoperaties' vermeld in deze bepaling de vredesoperaties in het kader van de Verenigde Naties vallen.		Pour être complet, il est rappelé à cet égard que les opérations de maintien de la paix menées dans le cadre des Nations Unies relèvent des 'opérations de police' mentionnées dans cette disposition.
Uitsluiting van strafbaarheid (artikel 598)		L'exclusion de l'incrimination (article 598)
Deze bepaling herneemt de opsomming van omstandigheden waarin huurlingschap en het werven van huurlingen niet strafbaar is,		Cette disposition reprend l'énumération des circonstances dans lesquelles le mercenariat et le recrutement de

in toepassing van artikel 1, tweede lid en artikel 2, tweede lid, van voornoemde wet van 1 augustus 1979.		mercenaires n'est pas punissable, en application de l'article 1 ^{er} , alinéa 2, et de l'article 2, alinéa 2, de la loi du 1 ^{er} août 1979 précitée.
Werven van een minderjarige voor een vreemd leger (artikel 599)		Le recrutement d'un mineur pour une armée étrangère (article 599)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 135 ^{quater} Sw., alsook de uitbreiding tot de poging uit artikel 135 ^{quinquies} Sw.		Cette disposition reprend l'incrimination de l'actuel article 135 ^{quater} du Code pénal ainsi que l'extension à la tentative figurant à l'article 135 ^{quinquies} du Code pénal.
In de ontworpen bepaling wordt niet langer melding gemaakt van de toestemming van de curator aangezien de curatele geen gezagsinstelling is over de minderjarige, maar een regime van bijstand van de minderjarige bij een aantal vermogensrechtelijke handelingen. Zij heeft dus geen betrekking op de beslissing dienst te nemen in een vreemd leger.		La disposition en projet ne mentionne plus l'accord du curateur, car la curatelle n'est pas une institution investie de l'autorité sur le mineur, mais un régime d'assistance du mineur pour un certain nombre d'actes de droit patrimonial. Elle n'a donc aucun rapport avec la décision de s'engager à servir dans une armée étrangère.
Het behoud van deze afzonderlijke strafbaarstelling is verantwoord, aangezien ter bescherming van de minderjarige niet wordt vereist dat het leger in kwestie zich op het grondgebied van een vreemde staat bevindt.		Le maintien de cette incrimination particulière est justifié, car pour la protection du mineur, il n'est pas requis que l'armée en question se trouve sur le territoire d'un État étranger.
De strafmaat wordt met één niveau verhoogd in vergelijking met de straf die zou worden bekomen bij een eenvoudige conversie van de strafmaat uit de huidige bepalingen, gelet op de nood aan bescherming van de minderjarigen.		Compte tenu de la nécessité de la protection des mineurs, le taux de la peine est augmenté d'un niveau par rapport à la peine qui serait infligée à la suite d'une simple conversion du taux de la peine figurant dans les dispositions actuelles.
Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat deze bepaling geenszins afbreuk doet aan de strafbaarstelling van het inzetten van kinderen onder de 15 jaar als oorlogsmisdaad		Pour être complet, il est signalé que cette disposition ne porte aucunement préjudice à l'incrimination au titre de crime de guerre de l'utilisation d'enfants de moins de 15 ans

onder het huidige artikel 136 ^{quater} , 7°, Sw., hernomen in het ontworpen artikel 89, §1, 1°, b).		figurant à l'article 136 ^{quater} , 7°, du Code pénal, reprise à l'article 89, §1, 1°, b en projet).
Hoofdstuk 4. Ambtsmisdrijven		Chapitre 4. Les forfaitures
Dit hoofdstuk groepeerde de misdrijven die door ambtenaren gepleegd worden in het kader van de uitoefening van hun ambt. Ze zijn momenteel verspreid over het Strafwetboek onder diverse hoofdingen en worden hier onder één hoofdstuk gebracht. De strafbare feiten bepaald in dit hoofdstuk zijn misbruiken van het ambt, wat impliceert dat de ambtenaren in hun hoedanigheid en hun functie optreden.		Ce chapitre rassemble les malversations commises par des fonctionnaires dans le cadre de l'exercice de leurs fonctions. Elles sont actuellement dispersées dans le Code pénal sous diverses catégories et sont regroupées ici sous un même chapitre. Les faits punissables définis dans ce chapitre sont les abus de fonction, ce qui implique que les fonctionnaires agissent en leur qualité et dans leurs fonctions.
Klassiek worden inbreuken tegen de openbare orde door personen die deel uitmaken van het overheidsapparaat zwaarder bestraft, gezien het bijzonder vertrouwen dat deze personen genieten. Misbruiken van hun ambt tasten immers het vertrouwen van de burgers in de Staat aan.		Classiquement, les infractions à l'ordre public commises par des personnes appartenant à la fonction publique font l'objet de sanctions plus sévères, compte tenu de la confiance particulière dont elles bénéficient. Les abus commis dans le cadre de leurs fonctions sapent en effet la confiance des citoyens en l'État.
Het is logisch deze misdrijven onder één hoofdstuk te plaatsen, aangezien ze als gezamenlijk kenmerk hebben dat ze door personen met een openbare functie in het kader van de uitoefening van hun functie gepleegd worden. Het toepassingsgebied <i>ratione personae</i> is dus beperkt tot daders die een openbare functie uitoefenen.		Le regroupement de ces infractions sous un même chapitre s'inscrit donc dans le cadre d'une démarche logique, car elles présentent la caractéristique commune d'être commises par des fonctionnaires publics dans l'exercice de leurs fonctions. Le champ d'application <i>ratione personae</i> se limite donc aux auteurs qui exercent une fonction publique.
Doorheen het hoofdstuk zal, behalve indien een specifieke hoedanigheid geïnviseerd		Le présent chapitre utilise systématiquement le terme « personnes

wordt, systematisch gebruik gemaakt worden van de term “personen met een openbare functie” zoals bepaald in de Voorafgaande Titel van dit ontwerp. Als “persoon met een openbare functie” wordt beschouwd, <i>“iedere persoon die op basis van een wet, decreet of ordonnantie, een besluit of een rechterlijke beslissing de opdracht heeft om de openbare orde te handhaven, de naleving van bepaalde normen of beslissingen van een overheidsorgaan te controleren of af te dwingen, dan wel belast is met een opdracht die bestaat uit de uitoefening van een openbare dienst of opdracht waarbij zijn handelingen zijn bepaald en gereguleerd door een wet, decreet, ordonnantie, besluit of rechterlijke beslissing.”</i>		investies d’une fonction publique » comme indiqué dans le Titre préliminaire de ce projet, sauf si une qualité spécifique est visée. Par « personnes investies d’une fonction publique » il convient d’entendre « <i>toute personne qui sur la base d’une loi, d’un décret ou d’une ordonnance, d’un arrêté ou d’une décision de justice a pour mission de faire respecter l’ordre public, de contrôler le respect de certaines normes ou décisions d’une autorité ou de les faire respecter, ou qui est chargée d’une mission consistant en l’exercice d’un service ou d’un mandat public dans le cadre duquel ses actes sont définis et réglementés par une loi, un décret, une ordonnance, un arrêté ou une décision de justice</i> ».
Het gaat in eerste instantie om bv. politieambtenaren, veld- en boswachters, leden van de arbeidsinspectie, belastinginspectie, milieu-inspectie, penitentiare beambten, leden van het veiligheidskorps van de FOD Justitie,... Het kan ook gaan om ambtenaren van een internationale organisatie, waaraan België conform artikel 34 GW bepaalde machten heeft overgedragen.		Il s’agit en premier lieu, par exemple, de fonctionnaires de police, de gardes champêtres et de gardes forestiers, de membres de l’inspection du travail, de l’inspection des impôts et de l’inspection environnementale, d’agents pénitentiaires, de membres du corps de sécurité du Service public fédéral Justice, etc. Il peut également s’agir de fonctionnaires d’une organisation internationale à laquelle la Belgique a cédé certains pouvoirs conformément à l’article 34 de la Constitution.
De tweede helft van de omschrijving heeft betrekking op bv. militairen, ministeriële ambtenaren, een gerechtsdeskundige, een gemeenteraadslid, een Belgische diplomaat, een faillissementscurator, ...		La deuxième partie de la description se rapporte par exemple aux militaires, aux officiers ministériels, aux experts judiciaires, aux conseillers communaux, aux diplomates belges, aux curateurs de faillite, etc.

Met deze omschrijving wordt o.a. beoogd de huidige begrippen “agent die drager is van het openbaar gezag” (dat iedere persoon die in het algemeen belang, door rechtstreekse of onrechtstreekse delegatie door een regering, een deel van het overheidsgezag uitoefent omvat) en ‘persoon met een openbare hoedanigheid bekleed’ te vervangen.		Cette description vise notamment à remplacer les notions actuelles d’« agent dépositaire de l’autorité » (qui concerne toute personne exerçant une part de l’autorité publique dans l’intérêt général, par une délégation directe ou indirecte de la part d’un gouvernement) et de « personne ayant un caractère public ».
De begrippen ‘agenten van de openbare macht’ en ‘officieren van de openbare macht’ uit o.a. de huidige artikelen 269 en 275 Sw., die betrekking hebben op het leger, dienen niet te worden hernomen, aangezien deze volledig onder de nieuwe omschrijving vallen.		Les notions d’« agents de la force publique » et d’« officiers de la force publique » tirées entre autres des actuels articles 269 et 275 du Code pénal, qui portent sur l’armée, ne doivent pas être reprises, car elles figurent entièrement dans la nouvelle définition.
Doorheen het hoofdstuk wordt geregeld gerefereerd aan de hoekstenen van het Strafrecht, zoals in Boek I bepaald, zijnde dat het strafrecht accuraat, eenvoudig en coherent moet zijn.		Le présent chapitre fait régulièrement référence aux pierres angulaires du droit pénal, comme défini dans le Livre 1er, à savoir que le droit pénal doit être précis, simple et cohérent.
Qua strafmaat is een toepassing van artikel 53 van het ontwerp Boek I Strafwetboek steeds mogelijk, maar wordt hier in de strafbepalingen niet expliciet naar verwezen. Hetzelfde geldt voor de toepassing van de verbeurdverklaring en de ontzetting. Hiervoor wordt dus naar de algemene bepalingen van Boek 1 verwezen.		En matière de sanction, une application de l’article 53 du projet de Livre 1er du Code pénal est toujours possible, mais il n’y est pas fait explicitement référence dans les dispositions pénales. Le même principe s’applique pour l’application de la confiscation et de la destitution. Pour celles-ci, le présent chapitre renvoie donc aux dispositions générales du Livre 1er.
<i>Afdeling 1. Schending van fundamentele rechten van de burgers</i>		<i>Section 1re. La violation des droits fondamentaux des citoyens</i>
Verzuim om op te treden tegen een wederrechtelijke vrijheidsberoving (artikel 601)		Le défaut d’intervention contre une détention illégale (article 601)

De willekeurige en wederrechtelijke vrijheidsberoving door personen met een openbare functie, zoals momenteel in artikel 147 Sw. bepaald wordt, wordt behandeld in artikel 215, 4.°		La détention illégale et arbitraire par des personnes investies d'une fonction publique, comme le définit actuellement l'article 147 du Code pénal, est traitée dans l'article 215, 4.°
Volgens artikel 5 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, heeft eenieder recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon en mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in bepaalde gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure. Artikel 12 van de Grondwet stelt dat de vrijheid van de persoon gewaarborgd is.		Conformément à l'article 5 de la Convention européenne des droits de l'homme, toute personne a droit à la liberté et à la sûreté et nul ne peut être privé de sa liberté, sauf dans certains cas et selon les voies légales. L'article 12 de la Constitution stipule que la liberté de la personne est garantie.
Deze bepaling handelt over het verzuim door een persoon met een openbare functie een wederrechtelijke vrijheidsberoving vast te stellen, aan te geven of te beëindigen.		Cette disposition traite du défaut, dans le chef d'une personne investie d'une fonction publique, de constater, de dénoncer ou d'interrompre une détention illégale.
Dit misdrijf wordt met een algemeen opzet gepleegd. Het kan zelfs als een vorm van deelneming aan het basismisdrijf worden beschouwd.		Cette infraction est commise avec un dol général. Elle peut même être considérée comme une forme de participation à l'infraction de base.
De huidige artikelen 155 Sw. en 156 Sw. worden om redenen van eenvoud in één strafbepaling geplaatst, aangezien het al dan niet bevoegd zijn geen rol speelt in het verenigen van de constitutieve elementen om het basismisdrijf te plegen.		Les actuels articles 155 et 156 du Code pénal sont, pour des raisons de simplicité, placés dans une disposition pénale, car la question de la compétence ou de la non-compétence ne joue aucun rôle dans la réunion des éléments constitutifs pour commettre l'infraction de base.
De gedraging wordt geacht wederrechtelijk te zijn wanneer het materieel bestanddeel en het moreel bestanddeel vervuld zijn. Indien		Le comportement est jugé illégal lorsque l'élément matériel et l'élément moral sont

er een rechtvaardigingsgrond aanwezig is, is er geen wederrechtelijkheid ⁶⁰ .		remplis. Si une cause de justification est présente, il n'y a pas d'illégalité ⁶¹ .
Het misdrijf moet gepleegd worden door een persoon die een openbare functie uitoefent. Hier wordt teruggegrepen naar de overkoepelende term die in de Voorafgaande Titel bij dit ontwerp van wetboek omschreven werd.		L'infraction doit être commise par une personne qui exerce une fonction publique. Cette notion se base sur le terme général décrit dans le Titre préliminaire de ce projet de Code pénal.
Willekeurige inbreuk op de grondrechten (artikel 602)		L'atteinte arbitraire aux droits fondamentaux (article 602)
Deze bepaling zet het huidige artikel 151 Sw. om. Het betreft elke andere daad van willekeur die inbreuk maakt op de door de Grondwet gewaarborgde vrijheden en rechten, die niet in andere bepalingen van Boek II Strafwetboek strafbaar gesteld worden.		Cette disposition transpose l'actuel article 151 du Code pénal. Cela concerne tout autre acte arbitraire et attentatoire aux libertés et aux droits garantis par la Constitution qui n'est pas incriminé dans d'autres dispositions du Livre II du Code pénal.
<i>Afdeling 2 – Gedragingen met het oog op het ontwrichten van de openbare dienst</i>		<i>Section 2 – Les comportements visant à déstabiliser le service public</i>
In deze afdeling is het opzet dat met deze misdrijven gepaard gaat een bijzonder opzet dat er niet zozeer in gelegen is een aanslag te plegen, maar wel de openbare dienst te ontwrichten door de normale werking ervan lam te leggen. Dit verklaart de titel van deze afdeling. Het ontwrichten van de openbare dienst dient niet als een resultaat bereikt te worden en is bijgevolg geen constitutief bestanddeel van deze misdrijven.		Dans cette section, l'intention qui va de pair avec ces infractions est une intention particulière qui ne réside pas tant dans le fait de commettre un attentat que dans la désorganisation du service public par une paralysie de son fonctionnement normal. Ce qui explique le titre de cette section. La désorganisation du service public n'est pas un résultat à atteindre et ne représente donc pas un élément constitutif de ces infractions.

⁶⁰ Zie Memorie van Toelichting Ontwerp van Strafwetboek, Boek I.

⁶¹ Voir Exposé des motifs Projet de Code pénal, Livre 1er.

Beramen van maatregelen in strijd met de geldende normen (artikel 603)		La planification de mesures contraires aux normes en vigueur (article 603)
Deze bepaling zet het huidige artikel 233 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 233 du Code pénal.
De strafbepaling viseert hier het actief aannemen van strijdige normen en maatregelen.		La disposition pénale vise ici la prise active de normes et mesures contradictoires.
De geldende normen verwijzen naar "wetten" en "uitvoeringsbesluiten". Met de term "wet" wordt bedoeld een wet in zowel de formele als de materiële zin, alsook federale wetten, als de decreten en ordonnances van de deelstaten. Met de term "uitvoeringsbesluiten" worden de besluiten van de uitvoerende macht bedoeld, die moeten bepalen onder welke concrete vorm de wet, decreten of die ordonnances ten uitvoer zullen worden gelegd. Deze besluiten kunnen worden aangevochten bij de Raad van State.		Les normes en vigueur font référence aux « lois » et aux « arrêtés d'exécution ». Par « loi », il faut entendre une loi au sens tant formel que matériel, ainsi que les lois fédérales tout comme les décrets et ordonnances des entités fédérées. Par « arrêtés d'exécution », il faut entendre les arrêtés du pouvoir exécutif, qui doivent définir la forme concrète sous laquelle la loi, les décrets ou les ordonnances seront mis en œuvre. Ces arrêtés peuvent être contestés devant le Conseil d'État.
Er wordt, om redenen van duidelijkheid en om de bestaande rechtspraak te consolideren, in een bijzonder opzet voorzien, nl. dat de samenspanning dient te gebeuren met het doel de openbare dienst te ontwrichten door de normale werking ervan lam te leggen ⁶² of met kwaad opzet.		Pour des raisons de clarté et afin de consolider la jurisprudence existante, une intention particulière est prévue, en d'autres termes, il doit y avoir une collusion visant à désorganiser le service public par une paralysie de son fonctionnement normal ⁶³ , ou avec une intention méchante.
Er wordt gekozen voor een strafniveau 3, met het oog op coherentie met het niveau van		Le choix se porte sur un niveau de pénalité 3 pour des raisons de cohérence avec le

⁶² Brussel 12 maart 1992, *Rev.dr.pén.* 1993, 457, noot; E. GILLET, noot onder Corr. Brussel 25 oktober 1990, *J.dr.jeun.* 1991, afl. 106, 37; N. VANDEREECKEN, "De la coalition des fonctionnaires et de l'empiétement des autorités administratives et judiciaires", in M. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2012, 295-314, Cass. 18 juni 2014, *R.W.* 2015-2016, 429-430.

⁶³ Bruxelles 12 mars 1992, *Rev.dr.pén.* 1993, 457, note; E. GILLET, note sous Corr. Bruxelles 25 octobre 1990, *J.dr.jeun.* 1991, liv. 106, 37; N. VANDEREECKEN, « De la coalition des fonctionnaires et de l'empiétement des autorités administratives et judiciaires », in M. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2012, 295-314, Cass. 18 juin 2014, *R.W.* 2015-2016, 429-430.

bestrafing voor het misdrijf inzake woonstschennis.		niveau de peine prévu pour l'infraction relative à la violation de domicile.
Verhinderen van de uitvoering van de geldende normen (artikel 604)		L'entrave à l'exécution des normes en vigueur (article 604)
Deze bepaling zet het huidige artikel 234 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 234 du Code pénal.
De strafbepaling viseert hier, in tegenstelling tot het vorige artikel louter het verhinderen van de uitvoering van bestaande normen.		La disposition pénale vise ici, contrairement à l'article précédent, uniquement l'entrave à l'exécution des normes en vigueur.
De geldende normen verwijzen naar "wetten" en "uitvoeringsbesluiten". Met de term "wet" wordt bedoeld een wet in zowel de formele als de materiële zin, alsook federale wetten, als de decreten en ordonnances van de deelstaten. Met de term "uitvoeringsbesluiten" worden de besluiten van de uitvoerende macht bedoeld, die moeten bepalen onder welke concrete vorm de wet, decreten of die ordonnances ten uitvoer zullen worden gelegd. Deze besluiten kunnen worden aangevochten bij de Raad van State.		Les normes en vigueur font référence aux « lois » et aux « arrêtés d'exécution ». Par « loi », il faut entendre une loi au sens tant formel que matériel, ainsi que les lois fédérales tout comme les décrets et ordonnances des entités fédérées. Par « arrêtés d'exécution », il faut entendre les arrêtés du pouvoir exécutif, qui doivent définir la forme concrète sous laquelle la loi, les décrets ou les ordonnances seront mis en œuvre. Ces arrêtés peuvent être contestés devant le Conseil d'État.
Er wordt, om redenen van duidelijkheid en om de bestaande rechtspraak te consolideren, in een bijzonder opzet voorzien, nl. dat de samenspanning dient te gebeuren met het doel de openbare dienst te ontwrichten door de normale werking ervan lam te leggen ⁶⁴ of kwaad opzet.		Pour des raisons de clarté et afin de consolider la jurisprudence existante, une intention particulière est prévue, en d'autres termes, il doit y avoir une collusion visant à désorganiser le service public par une paralysie de son fonctionnement normal ⁶⁵ ou avec une intention malveillante.

⁶⁴ Brussel 12 maart 1992, *Rev.dr.pén.* 1993, 457, noot; E. GILLET, noot onder Corr. Brussel 25 oktober 1990, *J.dr.jeun.* 1991, afl. 106, 37; N. VANDEREECKEN, "De la coalition des fonctionnaires et de l'empiètement des autorités administratives et judiciaires", in M. BEERNAERT e.a., *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2012, 295-314, Cass. 18 juni 2014, *R.W.* 2015-2016, 429-430.

⁶⁵ Bruxelles 12 mars 1992, *Rev.dr.pén.* 1993, 457, note; E. GILLET, note sous Corr. Bruxelles 25 octobre 1990, *J.dr.jeun.* 1991, liv. 106, 37; N. VANDEREECKEN, « De la coalition des fonctionnaires et de l'empiètement des

De samenspanning tussen de burgerlijke overheden en de militaire korpsen, zoals in het laatste lid van het huidige artikel 234 Sw. bepaald, wordt niet hernomen, aangezien het onderscheid wegens de verzwarende omstandigheid dat in dat artikel gemaakt wordt, niet meer relevant is en er toch gebruik gemaakt wordt van een systematische correctionalisering. Er is dus de facto geen verschil in strafmaat meer.		Le complot entre les autorités civiles et les corps militaires, tel que défini au dernier alinéa de l'actuel article 234 du Code pénal, n'est pas repris ici, parce que la distinction en raison de la circonstance aggravante qui est faite dans cet article a perdu sa pertinence et que cette infraction fait de toute façon systématiquement l'objet d'une correctionnalisation. La différence de sanction a donc disparu <i>de facto</i> .
<i>Afdeling 3. Aanmatiging van macht</i>		<i>Section 3. L'usurpation de pouvoir</i>
Aanmatiging van macht door magistraten of politie-ambtenaren (artikel 605)		L'usurpation de pouvoir par des magistrats ou des fonctionnaires de police (article 605)
Deze bepaling zet het huidige artikel 237 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 237 du Code pénal.
Qua personeel toepassingsgebied wordt ervoor gekozen de generieke term "magistraten" te gebruiken. Volgens artikel 79, 8° van de Voorafgaande Titel van dit Ontwerp wordt onder "magistraat" verstaan: <i>"een rechter in het Grondwettelijk Hof, een raadsheer of rechter in een hof of rechtbank van de rechterlijke orde, een lid van het Openbaar Ministerie, een plaatsvervangende of toegevoegde magistraat, een lid van de Raad van State of het auditoraat bij de Raad van State, een lid van het Rekenhof, een lid van een administratiefrechtcollege of een lid van een internationaal rechtcollege waarbij België partij is."</i>		En ce qui concerne le champ d'application personnel, le choix s'est porté sur l'utilisation du terme générique de « magistrats ». Conformément à l'article 79, 8° du Titre préliminaire de ce projet, il faut entendre par « magistrat » : « un juge au Conseil d'État, un conseiller ou un juge dans une cour ou un tribunal de l'ordre judiciaire, un membre du Ministère public, un magistrat suppléant ou un magistrat de complément, un membre du Conseil d'État ou de l'auditorat près le Conseil d'État, un membre de la Cour des comptes, un membre d'une juridiction administrative ou un membre d'une juridiction administrative internationale dont la Belgique fait partie. »

De term “officier van de gerechtelijke politie” wordt vervangen door de ruimere term van “politie-ambtenaar”.		Le terme d’« officier de police judiciaire » est remplacé par le terme plus général de « fonctionnaire de police ».
Het algemeen opzet en de wederrechtelijkheid worden expliciet in de wet vermeld.		Le dol général et l’illégalité sont mentionnés explicitement dans la loi.
Wat de aanmatiging van macht door de rechterlijke macht betreft, kan evenwel gewezen worden op artikel 159 van de Grondwet dat stelt dat <i>“De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toe als ze met de wetten overeenstemmen”</i> . Deze “wettigheidscontrole” blijft uiteraard onverkort bestaan.		En ce qui concerne l’empiétement par le pouvoir judiciaire, il peut également être fait référence à l’article 159 de la Constitution qui stipule que « Les cours et tribunaux n’appliqueront les arrêtés et règlements généraux, provinciaux et locaux, qu’autant qu’ils seront conformes aux lois ». Ce « contrôle de légalité » reste bien sûr en vigueur.
Ook raakt deze bepaling niet aan de bevoegdheid van de Raad van State, net zoals het niet raakt aan de bevoegdheid van het Grondwettelijk Hof om wetten te schorsen en te vernietigen.		La présente disposition ne porte pas non plus préjudice à la compétence du Conseil d’État ni à celle de la Cour constitutionnelle de suspendre ou d’annuler des lois.
Aanmatiging van macht door leden van de lokale uitvoerende macht of van bestuurslichamen (artikel 606)		L’usurpation de pouvoir par des membres du pouvoir exécutif local ou d’organes administratifs (article 606)
Deze bepaling zet het huidige artikel 239 Sw. om. De termen <i>“provinciegouverneurs, arrondissementscommissarissen, burgemeesters en leden van bestuurslichamen”</i> worden in het opschrift in één overkoepelende term gezet, nl. “leden van de lokale uitvoerende macht of van bestuurslichamen”. In de bepaling zelf wordt wel de opsomming van het huidig artikel 239 Sw. behouden.		Cette disposition transpose l’actuel article 239 du Code pénal. Les termes « gouverneurs de province, commissaires d’arrondissements, bourgmestres et membres des corps administratifs » sont regroupés dans l’intitulé sous un même terme général, à savoir « membres du pouvoir exécutif local ou d’organes administratifs ». Dans la disposition proprement dite, l’énumération de l’actuel

		article 239 du Code pénal est toutefois conservée.
Het algemeen opzet en de wederrechtelijkheid worden expliciet in de wet vermeld.		Le dol général et l'illégalité sont mentionnés explicitement dans la loi.
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 128) werd het opschrift van deze bepaling aangevuld met de notie 'of bestuurslichamen' om te verduidelijken dat de bepaling niet alleen van toepassing is op lokale bestuurslichamen.		A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 128), l'intitulé de cette disposition a été complété par la notion « ou d'organes administratifs » afin de préciser que la disposition n'est pas seulement d'application aux membres des pouvoirs locaux.
<i>Afdeling 4. Misbruik van gezag</i>		<i>Section 4. L'abus d'autorité</i>
Onwettig vorderen of bevelen van de openbare macht (artikel 607)		La réquisition ou l'ordre illégal du pouvoir public (article 607)
Deze bepaling zet het huidige artikel 254 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 254 du Code pénal.
Onder de term "openbare macht" wordt begrepen "personen die de opdracht hebben om met dwingende acties de eerbied voor de wetten en bevelen van de administratieve en rechtelijke overheid te verzekeren, ofwel door die acties te bevelen, of door ze zelf te ondernemen". De begrippen "wet" en "uitvoeringsbesluit worden supra onder het deel betreffende de samenspanning behandeld.		Par « force publique », il faut entendre les « personnes qui ont pour mission d'assurer, par des actions contraignantes, le respect des lois et des ordres des autorités administratives ou judiciaires, soit en ordonnant ces actions soit en les effectuant elles-mêmes ». Les notions de « loi » et d'« arrêté d'exécution » sont traitées ci-dessus dans la partie consacrée à la collusion.
Het algemeen opzet wordt expliciet in de wet vermeld.		Le dol général est explicitement mentionné dans la loi.
Om redenen van coherentie met andere strafbepalingen, zoals o.a. deze rond de		Pour des raisons de cohérence avec d'autres dispositions pénales, notamment

vrijheidsberoving door personen met een openbare functie, wordt hier gekozen voor een lager strafniveau dan hetgeen in het huidige artikel 254 Sw. is vermeld.		celle sur la privation de liberté par des personnes investies d'une fonction publique, le choix s'est porté sur un niveau de peine inférieur à celui qui est mentionné dans l'actuel article 254 du Code pénal.
In hetzelfde artikel wordt het huidige artikel 256 Sw. omgezet, dat stelt dat als de in de eerste paragraaf vermelde bevelen of vorderingen de rechtstreekse oorzaak zijn van andere misdaden, strafbaar met zwaardere straffen dan in de eerste paragraaf bepaald, die zwaardere straffen dan worden toegepast. Dit kan ook een vorm van mededaderschap en samenloop opleveren en bijgevolg een zelfde straf opleveren.		Le même article transpose l'actuel article 256 du Code pénal, qui stipule que si les ordres ou réquisitions mentionnés au premier paragraphe sont la cause directe d'autres crimes punissables de peines plus fortes que celles qui sont exprimées au premier paragraphe, ces peines plus fortes seront appliquées. Ce qui peut constituer une forme de complicité ou de concours et donc entraîner une même peine.
Gevolg geven aan de onwettige vordering of bevel (artikel 608)		Le fait de donner suite à une réquisition ou un ordre illégal (article 608)
De eerste paragraaf van deze bepaling zet het huidige artikel 255 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 255 du Code pénal.
Het algemeen opzet wordt expliciet in de wet vermeld.		Le dol général est mentionné explicitement dans la loi.
Om redenen van coherentie met andere strafbepalingen, zoals o.a. deze rond de vrijheidsberoving door personen met een openbare functie, wordt hier gekozen voor een lager strafniveau dan hetgeen in het huidige artikel 255 Sw. is vermeld. Er wordt voorzien in een straf van niveau 2 aangezien dit misdrijf ook kan worden opgevat als een strafbare deelneming aan het misdrijf uit artikel 607, waarvoor ook een straf van niveau 2 is bepaald.		Pour des raisons de cohérence avec d'autres dispositions pénales, notamment celle sur la privation de liberté par des personnes investies d'une fonction publique, le choix s'est porté sur un niveau de peine inférieur à celui qui est mentionné dans l'actuel article 255 du Code pénal. On a prévu une peine de niveau 2 parce que cette infraction peut être considéré comme une participation punissable à l'infraction de l'article 607, pour lequel une peine identique, à savoir une peine de niveau 2 est prévue.

In hetzelfde artikel wordt het huidige artikel 256 Sw. omgezet, dat stelt dat als de in de eerste paragraaf vermelde bevelen of vorderingen de rechtstreekse oorzaak zijn van andere misdaden, strafbaar met zwaardere straffen dan in de eerste paragraaf bepaald, die zwaardere straffen dan worden toegepast.		Le même article transpose l'actuel article 256 du Code pénal, qui stipule que si les ordres ou réquisitions mentionnés au premier paragraphe sont la cause directe d'autres crimes punissables de peines plus fortes que celles qui sont exprimées au premier paragraphe, ces peines plus fortes seront appliquées.
<i>Afdeling 5. Rechtsweigerings</i>		<i>Section 5. Le déni de justice</i>
Rechtsweigerings (artikel 609)		Le déni de justice (article 609)
Deze bepaling zet het huidige artikel 258 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 258 du Code pénal.
Met de term "magistraat" wordt bedoeld, volgens artikel 79, 8° van de Voorafgaande Titel bij het Ontwerp van Boek II Strafwetboek: <i>"een rechter in het Grondwettelijk Hof, een raadsheer of rechter in een hof of rechtbank van de rechterlijke orde, een lid van het Openbaar Ministerie, een plaatsvervangende of toegevoegde magistraat, een lid van de Raad van State of het auditoraat bij de Raad van State, een lid van het Rekenhof, een lid van een administratief rechtscollege of een lid van een internationaal rechtscollege waarbij België partij is"</i> . Hiermee wordt ook een juridisch medewerker van een rechtscollege of het openbaar ministerie gelijkgesteld. De gerechtelijke attachés en de gerechtelijke stagiairs van het openbaar ministerie worden expliciet uit het personeel toepassingsgebied geweerd.		Par « magistrat », il faut entendre, conformément à l'article 79, 8° du Titre préliminaire de ce projet de Livre II du Code pénal : « un juge au Conseil d'État, un conseiller ou un juge dans une cour ou un tribunal de l'ordre judiciaire, un membre du Ministère public, un magistrat suppléant ou un magistrat de complément, un membre du Conseil d'État ou de l'auditorat près le Conseil d'État, un membre de la Cour des comptes, un membre d'une juridiction administrative ou un membre d'une juridiction administrative internationale dont la Belgique fait partie ». Un collaborateur juridique d'une juridiction administrative ou du ministère public y est également assimilé. Les attachés judiciaires et les stagiaires judiciaires du Ministère public sont explicitement exclus du champ d'application personnel.

Het algemeen opzet wordt expliciet in de wet vermeld.		Le dol général est mentionné explicitement dans la loi.
Met de zinsnede “onder enig voorwendsel” wordt ook verwezen naar het stilzwijgen of de onduidelijkheid van de wet.		La phrase « sous quelque prétexte que ce soit » fait également référence au silence ou au manque de précision de la loi.
<i>Afdeling 6. Verduistering, knevelarij en belangenneming</i>		<i>Section 6. Le détournement, la concussion et la prise d'intérêt</i>
Verduistering door een persoon met een openbare functie (artikel 610)		Le détournement par une personne exerçant une fonction publique (article 610)
Deze bepaling zet het huidige artikel 240 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 240 du Code pénal.
De term “verduistering” wordt nu wettelijk geëxpliciteerd en als volgt gedefinieerd: “ <i>elke gedraging waarbij een persoon met een openbare functie zich met het oog op het verschaffen voor zichzelf of voor een ander van een onrechtmatig voordeel, lichamelijke en onlichamelijke roerende goederen die hij wegens zijn openbare functie onder zich heeft, wederrechtelijk toe eigent</i> ”. Verduistering wordt in de rechtspraak opgevat als een misbruik van vertrouwen met de verzwarende omstandigheid, vloeiend uit de hoedanigheid van de dader ⁶⁶ .		Le terme « détournement » est désormais explicité dans la loi et défini comme suit : « tout comportement par lequel une personne investie d'une fonction publique s'approprie illégalement des biens meubles corporels et incorporels qu'elle détient du fait de sa fonction publique en vue de se procurer à soi-même ou de procurer à autrui un avantage illicite ». Dans la jurisprudence, le détournement est défini comme un abus de confiance avec circonstance aggravante, laquelle découle de la qualité de l'auteur ⁶⁷ .
Daarenboven vereist de rechtspraak een bijzonder opzet ⁶⁸ en wordt dit derhalve in de nieuwe wettelijke bepaling opgenomen.		La jurisprudence exige en outre une intention particulière ⁶⁹ et celui-ci figure donc dans la nouvelle disposition légale.

⁶⁶ Luik 12 mei 1960, JT 1961, 209.

⁶⁷ Liège 12 mai 1960, JT 1961, 209.

⁶⁸ Zie Cass. 7 april 1982, Arr. Cass. 1981-82, 981-986, Pas. 1982, I 925.

⁶⁹ Voir Cass. 7 avril 1982, Arr. Cass. 1981-82, 981-986, Pas. 1982, I 925.

Vernietigen of wegmaken van officiële akten, stukken of voorwerpen (artikel 611)		La suppression ou la soustraction d'actes officiels, de documents ou d'objets (article 611)
Deze bepaling zet het huidige artikel 241 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 241 du Code pénal.
De termen "akten of titels" wordt vervangen door "officiële akten, stukken of voorwerpen", waarmee voornamelijk verwezen wordt naar officiële gerechtelijke procesakten, stukken, papieren, registers, geïnformatiseerde dragers, akten of voorwerpen.		Les termes « actes ou titres » sont remplacés par « actes, pièces ou effets officiels », qui font principalement référence aux pièces ou aux actes de la procédure judiciaire, soit à d'autres papiers, registres, supports informatiques, actes ou effets.
In navolging van het advies van de Raad van State (nr. 129) wordt de tekst aangevuld met de woorden 'die hem zijn bezorgd of waartoe hij uit hoofde van zijn ambt toegang heeft gehad' om volledige overeenstemming met het huidige artikel 241 Sw. te bereiken.		A la suite de l'avis du Conseil d'Etat (n° 129), le texte a été complété avec les mots « , qui lui ont été confiés ou auxquels il a eu accès en raison de sa fonction » pour correspondre totalement avec l'actuel article 241 du Code pénal.
Knevelarij (artikel 612)		La concussion (article 612)
Deze bepaling zet het huidige artikel 241 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 241 du Code pénal
"Knevelarij" wordt nu expliciet in de wet gedefinieerd als: <i>"elke gedraging waarbij een persoon met een openbare functie opzettelijk bevel geeft om rechten of gelden te innen of die te vorderen of te ontvangen wetende dat zij niet verschuldigd zijn of het verschuldigde te boven gaan"</i> . Met "rechten of gelden" worden "rechten, taken, belastingen, gelden, inkomsten of interesten, lonen of wedden" bedoeld.		La concussion est désormais définie explicitement dans la loi : « tout comportement par lequel une personne investie d'une fonction publique donne délibérément l'ordre de percevoir des droits ou des deniers, ou de les réclamer ou de les recevoir en sachant qu'ils ne sont pas dus ou qu'ils excèdent ce qui était dû ». Par « droits ou deniers », il faut entendre « droits, taxes, contributions, deniers, revenus ou intérêts, salaires ou traitements ».

De laatste paragraaf, namelijk de knevelarij met behulp van geweld of bedreiging wordt niet meer weerhouden, aangezien deze in het huidige strafrecht toch leidt tot een systematische correctionalisering en artikel 612 toch al in een straf van niveau 3 voorziet. Daarenboven kan deze bepaling reeds gelinkt worden aan andere inbreuken, zoals de strafrechtelijke bepalingen rond diefstal en afpersing.		Le dernier paragraphe, à savoir la concussion commise à l'aide de violences ou de menaces, n'est plus retenu, puisque dans le droit pénal actuel, elle entraîne une correctionnalisation systématique et que l'article 612 prévoit de toute façon une peine de niveau 3. De plus, cette disposition peut déjà être reliée à d'autres infractions, notamment les dispositions pénales relatives au vol et au chantage.
Belangenneming (artikel 613)		La prise d'intérêt (article 613)
Deze bepaling zet het huidige artikel 245 Sw. om.		Cette disposition transpose l'actuel article 245 du Code pénal.
Het algemeen opzet wordt expliciet in de wetsebepaling opgenomen. De rechtspraak stelt immers dat er bij het misdrijf belangenneming geen bijzonder opzet vereist is ⁷⁰ .		Le dol général est mentionné explicitement dans la disposition légale. La jurisprudence stipule en effet que pour l'infraction « prise d'intérêt » aucune intention particulière n'est exigée ⁷¹ .
De tweede paragraaf kan gezien worden als een specifieke strafuitsluitende verschoningsgrond. Hiervoor dienen enkele voorwaarden cumulatief van toepassing te zijn. Enerzijds moet de persoon met de openbare functie openlijk handelen ⁷² . Deze eis van loyaliteit en transparantie is essentieel voor de strafverschuiving ⁷³ . Daarenboven heeft het Hof van Cassatie geoordeeld dat de tweede paragraaf van het huidige artikel 245 Sw. niet de in de lijn lag van de werkelijke bedoelingen van de		Le deuxième paragraphe peut être considéré comme une cause d'exemption d'exemption de peine spécifique. Pour ce faire, quelques conditions doivent s'appliquer de manière cumulative. D'une part, la personne remplissant la fonction publique doit agir ouvertement ⁷⁵ . Cette exigence de loyauté et de transparence est essentielle pour l'exemption de peine ⁷⁶ . De plus, la Cour de cassation a jugé que le deuxième paragraphe de l'actuel article 245 du Code pénal ne correspondait pas aux

⁷⁰ Cass. 24 oktober 1974, *Arr.Cass.* 1975, 255.

⁷¹ Cass. 24 octobre 1974, *Arr.Cass.* 1975, 255

⁷² Gent 27 mei 2014, *T. Strafr.* 2014.

⁷³ Cass., 26 octobre 2011, *Pas.*, 2011, p. 2349.

⁷⁵ Gand 27 mai 2014, *T. Strafr.* 2014.

⁷⁶ Cass., 26 octobre 2011, *Pas.*, 2011, p. 2349.

wetgever ⁷⁴ . Zo is het steeds mogelijk dat er een beslissing in het openbaar belang genomen werd die tegelijkertijd ook een privaat belang behartigt. Een algemeen belang kan immers samenvallen met een privaat belang en daarenboven komt het ook voor dat het openbaar belang hierbij geen enkel nadeel ondervindt. Om die redenen werd de tweede paragraaf van art. 245 Sw. in het nieuwe voorstel van bepaling aan de huidige cassatierechtspraak aangepast.		objectifs réels du législateur ⁷⁷ . Il est donc toujours possible qu'une décision ait été prise dans l'intérêt général tout en servant également un intérêt privé. Un intérêt général peut en effet se confondre avec un intérêt privé, et il arrive en outre que l'intérêt public n'en subisse aucun préjudice. Pour toutes ces raisons, le deuxième paragraphe de l'art. 245 du Code pénal a été adapté dans la nouvelle proposition de disposition à l'actuelle jurisprudence de la Cour de cassation.
<i>Afdeling 7. Publieke omkoping</i>		<i>Section 7. La corruption publique</i>
De Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) van de Raad van Europa heeft, in het kader van haar Derde Evaluatiecyclus ⁷⁸ met als thema de strafbaarstellingen, een aanbeveling aan België geformuleerd om de noodzakelijke maatregelen te nemen (circulaire, interpretatieve tekst of opleidingen) om eraan te herinneren dat het opzettelijk "ontvangen" van een voordeel, in de zin van het verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie (ETS 173) strafbaar wordt gesteld uit hoofde van verschillende misdrijven van passieve omkoping ⁷⁹ . Deze bepaling neemt de definities uit het huidige 246 over en vermeldt derhalve uitdrukkelijk het "ontvangen".		Dans le cadre de son Troisième Cycle d'Évaluation ⁸⁰ sur le thème des incriminations, le Groupe d'États contre la corruption (GRECO) du Conseil de l'Europe a formulé une recommandation à l'intention la Belgique pour l'inciter à prendre les mesures requises (circulaire, texte interprétatif ou formations) afin de rappeler que la « réception » intentionnelle d'un avantage, au sens de la Convention pénale sur la corruption (ETS 173), est punissable du chef de différentes infractions de corruption passive ⁸¹ . Cet article reprend les définitions de l'actuel article 246 et mentionne donc expressément la « réception ».

⁷⁴ Cass., 4 mars 1879, *Pas.*, 1879, I, p. 159.

⁷⁷ Cass., 4 mars 1879, *Pas.*, 1879, I, p. 159.

⁷⁸ Raad van Europa, Groupe d'états contre la corruption, Derde evaluatiecyclus, Tweede Conformiteitsverslag over België, Straatsburg, 18 maart 2016, GrecoRC3(2016)2, 16 p.

⁷⁹ Zie art. 21 Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19/02/2016.

⁸⁰ Conseil de l'Europe, Groupe d'états contre la corruption, Troisième Cycle d'Évaluation, Deuxième Rapport de conformité relatif à la Belgique, Strasbourg, 18 mars 2016, GrecoRC3(2016) 2, 16 p.

⁸¹ Voir art. 21 de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, *MB* 19/02/2016.

De wijziging van de artikel 246 Sw. moest alle mogelijke verwarring in de toekomst vermijden: de ontvangst van een voordeel om een van de in huidig artikel 247 bedoelde gedragingen aan te nemen (publieke corruptie) is wel degelijk strafbaar gesteld in de Belgische wetgeving. De ontvangst is uiteraard enkel strafbaar wanneer het morele element van het beoogde corruptief gedrag vastgesteld.		La modification de l'actuel article 246 du Code pénal devrait éviter toute confusion éventuelle à l'avenir : la réception d'un avantage pour adopter un des comportements visés à l'actuel article 247 (corruption publique) est effectivement punissable dans la législation belge. La réception est bien sûr punissable uniquement lorsque l'élément moral du comportement corrupteur visé est constaté.
Deze bepaling zet de huidige artikelen 246 en 247 Sw. om.		Cette disposition transpose les actuels articles 246 et 247 du Code pénal.
Als term voor het personeel toepassingsgebied wordt steeds voor "een persoon met een openbare functie" gekozen. Ook het algemeen opzet wordt expliciet in de wetsebepaling opgenomen.		Comme terme pour le champ d'application personnel, le choix se porte toujours sur « une personne investie d'une fonction publique ». Le dol général figure lui aussi explicitement dans la disposition légale.
Artikel 614, § 2, 1° betreft de publieke omkoping met als doel een persoon met een openbare functie een rechtmatige maar niet aan betaling onderworpen handeling die betrekking heeft op zijn functie te laten verrichten. Deze bepaling zet derhalve art. 247 Sw. §1 om. Er werd, om redenen van eenvoud, voor gekozen om het tweede lid van art. 247 §1 niet om te zetten (de vermenging tussen de passieve en de actieve publieke omkoping), aangezien dit immers onafhankelijk is van de wil van de dader en het strafniveau toch niet wijzigt. Dezelfde opmerking geldt voor de omzetting in puntjes 2 tot en met 4 van artikel 614, §2.		L'article 614, § 2, 1° porte sur la corruption publique ayant pour objet l'accomplissement par la personne qui exerce une fonction publique d'un acte juste, mais non sujet à salaire qui concerne sa fonction. Cette disposition transpose donc l'art. 247 § 1 du Code pénal. Pour des raisons de simplicité, il a été décidé de ne pas transposer l'art. 247 § 1, alinéa 2 (le mixte entre la corruption publique active et passive), étant donné que cela est en effet indépendant de la volonté de l'auteur et que le niveau de sanction ne change de toute façon pas. La même remarque s'applique à la transposition aux points 2 à 4 de l'article 614, § 2.

Artikel 614, §2, 2° betreft de publieke omkoping met als doel de echte of vermeende invloed te laten misbruiken, om een handeling van een openbare overheid of een openbaar bestuur of het nalaten van die handeling te verkrijgen. Deze bepaling zet art. 247, §4 Sw. om.		L'article 614, § 2, 2° porte sur la corruption publique dans le but d'abuser de l'influence réelle ou supposée en vue d'obtenir un acte d'une autorité ou d'une administration publique ou l'abstention d'un tel acte. Cette disposition transpose l'art. 247, §4 du Code pénal.
Artikel 614, §2, 3° betreft de publieke omkoping met als doel een onrechtmatige handeling naar aanleiding van de uitoefening van de openbare functie of het nalaten ervan te laten verrichten. Deze bepaling zet art. 247, §2 van het Strafwetboek om.		L'article 614, § 2, 3°, porte sur la corruption publique ayant pour objet l'accomplissement d'un acte injuste à l'occasion de l'exercice de la fonction publique ou l'abstention de faire un acte qui rentrait dans l'ordre des devoirs. Cette disposition transpose l'art. 247, § 2 du Code pénal.
Artikel 614, §2, 4° betreft de publieke omkoping met als doel een misdrijf naar aanleiding van de openbare functie te plegen of te laten plegen.		L'article 614, § 2, 4° porte sur la corruption publique dans le but de commettre ou de faire commettre une infraction dans le cadre de la fonction publique.
Artikel 3 van het OESO-verdrag ⁸² en artikel 19 van het Verdrag van de Raad van Europa ⁸³ stellen dat de sancties op de publieke omkoping voldoende doeltreffend, proportioneel en dissuasief dienen te zijn en voldoende hoog ⁸⁴ om een uitlevering mogelijk te maken. Gelet op de recente verhoging van de straffen gesteld op deze feiten door de wet van 17 februari 2021		L'article 3 de la convention de l'OCDE ⁸⁵ et l'article 19 de la Convention du Conseil de l'Europe ⁸⁶ stipulent que les sanctions frappant la corruption publique doivent être efficaces, proportionnées et dissuasives, mais aussi suffisamment élevées ⁸⁷ pour permettre une extradition. Vu l'augmentation récente des peines prévues pour ces faits par la loi du 17 février

⁸² OESO-Verdrag van 17 december 1997 inzake de bestrijding van corruptie van buitenlandse ambtenaren in internationale handelstransacties, URL: http://www.oecd.org/fr/daf/anti-corruption/ConvCombatBribery_FR.pdf

⁸³ Verdrag van de Raad van Europa van 27 januari 1999 inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie, ETS 173, URL: <https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007f3f8>

⁸⁴ Zie ook the United Nations Convention against Corruption, URL: https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/tools_and_publications/UN-convention-against-corruption.html

⁸⁵ Convention de l'OCDE du 17 décembre 1997 sur la lutte contre la corruption d'agents publics étrangers dans les transactions commerciales internationales, URL : http://www.oecd.org/fr/daf/anti-corruption/ConvCombatBribery_FR.pdf

⁸⁶ Convention du Conseil de l'Europe du 27 janvier 1999 sur la corruption, STE 173, URL : <https://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007f3f8>

⁸⁷ Voir aussi la Convention des Nations unies contre la corruption, URL : https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/tools_and_publications/UN-convention-against-corruption.html

houdende diverse bepalingen inzake justitie, om zo Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt om te zetten, wordt voorzien in een straf van niveau 3.		2021 contenant des dispositions diverses en matière de justice pour transposer ainsi la directive (EU) 2017/1371 du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2017 relative à la lutte contre la fraude portant atteinte aux intérêts financiers de l'Union au moyen du droit pénal, une peine de niveau 3 a été prévue.
Geldboete bij publieke omkoping (artikel 615)		La corruption publique aggravée (article 615)
De recente verhoging van de straffen gesteld op feiten van publieke omkoping door de wet van 17 februari 2021 houdende diverse bepalingen inzake justitie (waardoor een maximumstraf van vier jaar gevangenisstraf wordt gesteld op het basismisdrijf en de maximumstraf wordt opgetrokken tot een gevangenisstraf van vijf jaar indien er een verzwarende omstandigheid aanwezig is) maakt dat wat de hoofdstraf betreft er geen onderscheid meer bestaat tussen beide situaties wanneer de straf wordt omgezet naar de strafniveaus voorzien in het ontworpen Boek 1: in beide gevallen gaat het om een straf van niveau 3. Het zou disproportioneel zijn om het strafniveau in dergelijke gevallen nog verder op te trekken. Er blijft wel een belangrijk verschil bestaan wat betreft het bedrag van de geldboete, dat thans wordt overgenomen in het ontwerp van nieuw Strafwetboek.		L'augmentation récente des peines prévues pour la corruption publique réalisée par la loi du 17 février 2021 contenant des dispositions diverses en matière de justice (aux termes de laquelle une peine maximale de quatre ans d'emprisonnement est prévue pour l'infraction de base et le maximum est porté à cinq ans d'emprisonnement en cas de circonstance aggravante), a pour effet qu'il n'y a plus, en ce qui concerne la peine principale, de différence entre les deux situations lorsque la peine est convertie en niveau de peine comme prévue dans le Livre 1 en projet : dans les deux cas, il s'agit d'une peine de niveau 3. Il serait disproportionné de rehausser davantage le niveau de peine dans de tels cas. Il subsiste cependant une différence importante en ce qui concerne le montant de l'amende qui est actuellement prévue dans le projet de nouveau Code pénal.
Deze bepaling voert in een tweede lid daarom enkele verzwarende bestanddelen bij de publieke omkoping in, die een stijging van het maximumbedrag van de geldboete tot gevolg hebben.		Cette disposition ajoute dans un deuxième alinéa quelques éléments aggravants de la corruption publique qui entraînent une augmentation du montant maximum de l'amende.

<p>Het betreft de volgende verzwarende bestanddelen:</p> <p>1° het effectief aanwenden van de invloed waarover de dader uit hoofde van zijn functie beschikt,</p> <p>2° het effectief verrichten of nalaten van de onrechtmatige handeling die tot de ambtsplichten behoort</p> <p>3° het feit dat bovenstaande gedragingen door een politieambtenaar, een magistraat, een juridisch medewerker van een rechtscollège of het Openbaar Ministerie of een jurylid worden verricht,</p> <p>4° de transnationale publieke omkoping.</p>		<p>Il s'agit des éléments aggravants suivants:</p> <p>1° l'exercice effectif de l'influence dont dispose l'auteur du chef de sa fonction,</p> <p>2° l'accomplissement d'acte illicite ou l'abstention d'accomplir un acte entrant dans les devoirs de la fonction,</p> <p>3° le fait que les comportements susmentionnés soient accomplis par un fonctionnaire de police, un magistrat, un collaborateur juridique d'une juridiction administrative ou du Ministère public ou un membre du jury,</p> <p>4° la corruption publique transnationale.</p>
<p>Artikel 615, 1° zet de laatste paragraaf van het huidige artikel 247, §4 Sw. om.</p>		<p>L'article 615, 1° transpose le dernier paragraphe de l'actuel article 247, § 4 du Code pénal.</p>
<p>Artikel 615, 2° zet de laatste alinea van het huidige artikel 274, §2 Sw. om.</p>		<p>L'article 615, 2° transpose le dernier alinéa de l'actuel article 274, § 2 du Code pénal.</p>
<p>Artikel 615, 3° zet het huidige artikel 248 en artikel 249 Sw. om. Hierbij wordt ervoor gekozen de term "officier van de gerechtelijke politie" te verlaten en van de ruimere term "politieambtenaar" te spreken.</p>		<p>L'article 615, 3° transpose l'actuel article 248 et l'article 249 du Code pénal. À cet égard, décision a été prise d'abandonner le terme « officier de police judiciaire » et d'utiliser le terme plus général « fonctionnaire de police ».</p>
<p>Artikel 615, 4° zet het huidige artikel 250 Sw. om. Het is noodzakelijk de publieke omkoping van een persoon met een openbaar ambt in een vreemde staat of een internationaalrechtelijke publieke instelling zwaarder te bestraffen. Dit werd trouwens ook aan de Belgische wetgever gevraagd in het kader van de aanbevelingen van de OESO. Het artikel 22 van de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse</p>		<p>L'article 615, 4° transpose l'actuel article 250 du Code pénal. Il est justifié de sanctionner plus lourdement la corruption publique d'une personne investie d'une fonction publique dans un État étranger ou dans un organisme public de droit international. La demande en a par ailleurs été faite au législateur belge dans le cadre des recommandations de l'OCDE. L'article 22 de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et</p>

<p>bepalingen inzake justitie⁸⁸ heeft de straffen in het huidige artikel 250 Sw. gewijzigd. Dit had tot doel twee aanbevelingen van de OESO, vermeld in het Rapport (fase 3) van 2013 over de toepassing door België van het Verdrag van 1997 inzake de bestrijding van de omkoping van buitenlandse ambtenaren in internationale zakelijke transacties en van de Aanbeveling van 1997 inzake de bestrijding van de omkoping in internationale zakelijke transacties, in het Belgisch recht om te zetten.</p>		<p>portant des dispositions diverses en matière de justice⁸⁹ a modifié les sanctions dans l'actuel article 250 du Code pénal. Cette modification avait pour but de transposer en droit belge deux recommandations de l'OCDE, citées dans le Rapport (phase 3) de 2013 sur l'application par la Belgique de la Convention de 1997 sur la lutte contre la corruption d'agents publics étrangers dans les transactions commerciales internationales et de la Recommandation de 1997 sur la lutte contre la corruption dans les transactions commerciales internationales.</p>
<p>De OESO beveelt aan om het niveau van de toepasbare straffen op te voeren, inzonderheid de boetes die als weinig afschrikwekkend overkomen. Ten tijde van de totstandkoming van de wet van 5 februari 2016 werd geoordeeld niet te wachten op de herziening van het Strafwetboek die de noodzakelijke coherentie tussen de straffen moet teweegbrengen (in het bijzonder de vrijheidsbenemende straffen), en werd een verdrievoudiging van het minimum en een verviervoudiging van het maximum van de geldboetes voorgesteld indien de in de artikelen 246 tot 249 bepaalde omkoping een persoon betreft die een openbaar ambt uitoefent in een vreemde Staat of in een internationale publiekrechtelijke organisatie. De nieuwe voorgestelde bepaling 615, 4° wil voldoen aan de aanbevelingen van de OESO door het strafniveau met een niveau op te trekken en de "transnationale publieke</p>		<p>L'OCDE recommande d'augmenter le niveau des sanctions applicables, et en particulier les amendes qui sont trop peu dissuasives. Au moment de l'élaboration de la loi du 5 février 2016, le législateur a décidé de ne pas attendre la révision du Code pénal qui doit créer la cohérence requise entre les sanctions (en particulier les peines privatives de liberté) et a proposé de multiplier par trois le minimum et par cinq le maximum des amendes si la corruption visée aux articles 246 à 249 concerne une personne investie d'une fonction publique dans un État étranger ou dans un organisme public de droit international. La nouvelle disposition proposée 615, 4° entend répondre aux recommandations de l'OCDE en rehaussant le niveau de pénalité d'un cran et de considérer la « corruption publique transnationale » comme un élément</p>

⁸⁸ Zie art. 22 Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *BS* 19/02/2016.

⁸⁹ Voir art. 22 de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, *MB* 19/02/2016.

omkoping” als een verzwarend element bij het misdrijf publieke omkoping op te nemen.		aggravant dans le cas d’une infraction de corruption publique.
Indien in een concreet geval de rechter van oordeel zou zijn dat het bedrag van de geldboete niet hoog genoeg is, beschikt hij nog over de mogelijkheid om de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel op te leggen.		Si dans une situation concrète, le juge estime que le montant de l’amende n’est pas assez élevé, il dispose encore de la possibilité de prononcer une peine pécuniaire fixée en fonction de l’avantage escompté ou tiré de l’infraction (voir article 55 de l’avant-projet de Livre 1er du Code pénal).
Gelet op de verwijzing naar artikel 54 in de wetsebepaling, is het duidelijk dat het hier de maximale boetebedragen betreft voor de geldboete als bijkomende straf. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de bepalingen omtrent de indeling in strafniveaus van de hoofdstraffen. Dit betekent dat wanneer de rechter geen verzachtende omstandigheden aanneemt en aldus een straf van niveau 3 oplegt, hij aan de veroordeelde rechtspersoon als hoofdstraf een geldboete oplegt en daarnaast (facultatief) ook een geldboete als bijkomende straf, waarvan het maximum bepaald is in het hier besproken artikel. Beide straffen kunnen dus worden gecumuleerd, ook al gaat het in beide gevallen om een geldboete, aangezien het respectievelijk om een hoofd- en een bijkomende straf gaat. Er anders over oordelen zou een onverantwoorde ongelijke behandeling uitmaken tussen natuurlijke personen en rechtspersonen.		Vu le renvoi dans la disposition à l’article 54, il est clair qu’il s’agit ici des montants maximaux d’amende prononcée comme peine accessoire. Cette disposition ne déroge pas aux dispositions instituant la subdivision des peines principales en niveaux. Cela signifie que lorsque le juge n’accepte pas de circonstances atténuantes et inflige donc une peine de niveau 3, il inflige à la personne morale condamnée une peine d’amende comme peine principale et, en outre, il peut prononcer une peine d’amende (facultative) à titre de peine accessoire, dont le montant maximum est fixé par le présent article. Les deux peines peuvent donc être cumulée, même s’il s’agit dans les deux cas d’une amende, dès lors qu’il s’agit, d’une part, d’une peine principale et d’autre part, d’une peine accessoire. En juger autrement reviendrait à créer une différence de traitement injustifiée entre les personnes physiques et les personnes morales.
<i>Afdeling 8. Misdrijven met betrekking tot het houden van de akten van de burgerlijke stand</i>		<i>Section 8. Les infractions relatives à la tenue des actes de l’état civil</i>

De misdrijven van het huidige artikel 263 Sw. houden verband met de verplichting voor de ambtenaar van de burgerlijke stand om akten op te maken en randmeldingen aan te brengen telkens wanneer de wet zulks vereist en op de wijze waarop de wet dit vereist. De ambtenaar van de burgerlijke stand wordt dus geacht te doen waarvoor zijn functie in het leven is geroepen, op straffe van een geldboete.		Les infractions de l'actuel art. 263 du Code pénal se rattachent à l'obligation pour l'officier de l'état civil d'établir des actes et d'apposer des mentions marginales chaque fois que la loi l'impose et de la manière dont la loi l'impose. L'officier de l'état civil est donc supposé faire ce pour quoi sa fonction a été créée, sous peine d'amende.
Huidig artikel 264 Sw. verwijst naar artikel 29, 1°, Burgerlijk Wetboek dat betrekking heeft op het afleveren van afschriften van akten van de burgerlijke stand en op de vraag aan wie de ambtenaar van de burgerlijke stand deze afschriften mag uitreiken. Onregelmatigheden zijn ook hier op straffe van een geldboete voorgeschreven.		L'actuel art. 264 du Code pénal fait référence à l'art. 45 du Code civil qui concerne la délivrance d'actes de l'état civil et la question de savoir à qui l'officier de l'état civil peut délivrer ces copies. Toute irrégularité est ici aussi prescrite à peine d'amende.
Huidig art. 265 Sw. gaat over de toestemmingen die aanwezig moeten zijn om een huwelijk te voltrekken. De ambtenaar van de burgerlijke stand moet zich vergewissen van het voorhanden zijn van deze toestemmingen bij het voltrekken van een huwelijk. De ambtenaar van de burgerlijke stand mag immers geen nietig huwelijk voltrekken. Ook dit is op straffe van een geldboete voorgeschreven.		L'actuel art. 265 du Code pénal porte sur les autorisations qui doivent être présentes pour célébrer un mariage. L'officier de l'état civil doit s'assurer de l'existence de ces autorisations à la célébration d'un mariage. L'officier de l'état civil ne peut en effet pas célébrer un mariage nul. Ceci est aussi prescrit à peine d'amende.
De functie van ambtenaar van de burgerlijke stand is cruciaal voor de correcte registratie van alles wat de staat van de persoon betreft. Het openbaar ministerie houdt toezicht op de registers van de burgerlijke stand (art. 40 Burgerlijk Wetboek). Als het openbaar ministerie toezicht moet houden op de registers van de burgerlijke stand en onregelmatigheden vaststelt, moet het wel over een wettelijke basis beschikken om de		La fonction d'officier de l'état civil est cruciale pour l'enregistrement correct de tout ce qui concerne l'état de la personne. Le ministère public contrôle les registres de l'état civil (art. 40 du Code civil). Si le ministère public doit contrôler les registres de l'état civil et constate des irrégularités, il doit disposer d'une base légale pour réprimander l'officier de l'état civil et le

ambtenaar van de burgerlijke stand terecht te wijzen en bv. tot een geldboete te doen veroordelen.		faire condamner à une amende par exemple.
Om deze redenen werd ervoor gekozen de huidige strafbepalingen om te zetten en niet de depenaliseren.		Pour toutes ces raisons, le choix s'est porté sur une modification des actuelles dispositions pénales et non sur une dépenalisation.
Inbreuk op de formele verplichtingen van de ambtenaar van de burgerlijke stand (artikel 616)		L'infraction aux obligations formelles de l'officier de l'état civil (article 616)
Deze bepaling zet de huidige artikelen 263 en 264 Sw. om .		Cette disposition transpose les actuels articles 263 et 264 du Code pénal
Er wordt verwezen naar de formele verplichtingen van de ambtenaar van de burgerlijke stand en de desbetreffende artikelen uit het Burgerlijk wetboek. Deze handelingen kunnen aanzien worden als formele verplichtingen voor de ambtenaar van de burgerlijke stand.		Il fait référence aux obligations formelles de l'officier de l'état civil et aux articles concernés du Code civil. Ces actes peuvent être considérés comme des obligations formelles pour l'officier de l'état civil.
Het algemeen opzet wordt expliciet in de wetsebepaling vermeld.		Le dol général est mentionné explicitement dans la disposition légale.
Gelet op de wijziging van het Burgerlijk Wetboek door de wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing ⁹⁰ is de opmerking 130 uit het advies van de Raad van State achterhaald. Artikel 40 oud Burgerlijk Wetboek, dat voortaan aan de procureur des Konings oplegt de inbreuken te onderzoeken en te vervolgen die de ambtenaar van de burgerlijke stand in de uitoefening van zijn		Vu la modification du Code civil par la loi du 18 juin 2018 portant dispositions diverses en matière de droit civil et des dispositions en vue de promouvoir des formes alternatives de résolution des litiges ⁹¹ , la remarque 130 de l'avis du Conseil d'Etat n'est plus d'actualité. L'article 40 du Code civil, qui impose dorénavant au procureur du Roi de rechercher et de poursuivre les infractions que l'officier de l'état civil a commises dans l'exercice de sa fonction, ne fait plus mention d'une amende.

⁹⁰ BS 2 juli 2018.

⁹¹ M.B., 2 juillet 2018.

functie heeft gepleegd, maakt niet langer melding van een geldboete.		
Voltrekking van een huwelijk zonder voorafgaande toestemming (artikel 617)		La célébration d'un mariage sans consentement préalable (article 617)
Deze bepaling zet het huidige artikel 265 Sw. om. Ook hier wordt het algemeen opzet expliciet vermeld.		Cette disposition transpose l'actuel article 265 du Code pénal. Ici aussi, le dol général est mentionné explicitement.
Voltrekking van het religieuze huwelijk of van het niet-confessionele huwelijk vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk (artikel 617bis)		La célébration du mariage religieux ou du mariage non-confessionnel avant la célébration du mariage civil (article 617bis)
De verplichting de huwelijksinzegening te doen voorafgaan door het burgerlijk huwelijk staat in artikel 21, tweede lid, van de Grondwet. Deze bepaling wordt bekrachtigd in artikel 267 van het Strafwetboek, naar luid waarvan iedere bedienaar van een eredienst die een huwelijk inzegt vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk, wordt gestraft met geldboete van vijftig tot vijfhonderd euro, tenzij het een huwelijk in extremis betreft.		L'obligation de faire précéder la bénédiction nuptiale par le mariage civil est inscrite à l'article 21, alinéa 2, de la Constitution. Cette disposition est sanctionnée par l'article 267 du Code pénal qui punit d'une peine d'amende de cinquante euros à cinq cent euros tout ministre d'un culte qui procède à la bénédiction nuptiale avant la célébration du mariage civil sauf en cas de mariage in extremis.
Volgens de dienst Erediensten en Vrijzinnigheid worden er in België steeds meer religieuze huwelijken gesloten zonder dat daaraan een burgerlijk huwelijk voorafgaat. Andere worden zonder burgerlijk huwelijk gesloten. Daarom is het opportuun deze bepaling op te nemen in het ontwerp tot hervorming van het Strafwetboek.		Pour le Service des Cultes et de la laïcité, de plus en plus de mariages religieux en Belgique sont conclus sans qu'il soit précédé par un mariage civil. D'autres sont conclus sans mariage civil. C'est la raison pour laquelle il est opportun de reprendre cette disposition dans le projet de réforme du Code pénal.
Het begrip 'hewelijksinzegening' beoogt elke soort van religieus huwelijk. Volgens het Hof van Cassatie wordt het religieuze huwelijk gedefinieerd als een huwelijk ingezegend door een bedienaar van de eredienst (Cass., 26 december 1876, Pas., I, blz. 46). Het niet-confessionele huwelijk wordt niet beoogd door artikel 267 van het Strafwetboek. Met het oog op gelijkheid en niet-discriminatie wordt voorgesteld om de bepaling uit te breiden naar het niet-confessionele huwelijk. Aangezien de bedienaar van de eredienst niet		La notion de bénédiction nuptiale vise tout type de mariage religieux. Pour la Cour de cassation, le mariage religieux est défini comme un mariage célébré par un ministre du culte (Cass., 26 décembre 1876, Pas., I, p. 46). Le mariage non-confessionnel n'est pas visé par l'article 267 du Code pénal. Dans un souci d'égalité et de non-discrimination, il est proposé d'élargir la disposition au mariage non-confessionnel. Etant donné que le ministre des cultes n'est pas habilité à célébrer le mariage non-confessionnel, la

<p>gemachtigd is om een niet-confessioneel huwelijk te voltrekken, voorziet de strafbepaling in de strafbaarstelling van de afgevaardigde die morele diensten verleent op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing. Die afgevaardigde werd aangesteld bij de wet van 21 juni 2002 betreffende de Centrale Raad der niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen van België, de afgevaardigden en de instellingen belast met het beheer van de materiële en financiële belangen van de erkende niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen. Hij is gemachtigd om niet-confessionele huwelijken te voltrekken.</p>		<p>disposition pénale prévoit d’incriminer le délégué qui offre une assistance morale selon une conception philosophique non confessionnelle. Ce délégué a été institué par la loi du 21 juin 2002 relative au Conseil central des Communautés philosophiques non confessionnelles de Belgique, aux délégués et aux établissements chargés de la gestion des intérêts matériels et financiers des communautés philosophiques non confessionnelles reconnue. Celui-ci est habilité à célébrer les mariage non-confessionnels.</p>
<p>Aangezien in artikel 267 wordt verwezen naar de voltrekking van het burgerlijk huwelijk, wordt in het amendement voorgesteld om de huwelijksinzegening te vervangen door de woorden “voltrekking van het religieuze huwelijk”.</p>		<p>Etant donné que l’article 267 se réfère à la célébration du mariage civil, l’amendement propose de remplacer la bénédiction nuptiale par les mots de « célébration du mariage religieux ».</p>
<p>Artikel 267, eerste lid, gaat gepaard met een boete van vijftig tot vijfhonderd euro. Deze strafbaarstelling gaat dus niet gepaard met een gevangenisstraf. Daarom wordt in het amendement voorgesteld om deze bepaling te bestraffen met een straf van niveau 1. In de ontwerptekst is de strafuitsluitende verschoningsgrond waarin artikel 267, tweede lid, van het Strafwetboek voorziet, niet opgenomen. In dat lid is bepaald dat deze bepaling niet van toepassing is wanneer een van de personen die de huwelijksinzegening ontvangen hebben, in levensgevaar verkeerde, en elk uitstel die plichtigheid onmogelijk had kunnen maken.</p>		<p>L’article 267, alinéa 1er, est assorti d’une amende de cinquante euros à cinq cents euros. Cette incrimination n’est donc pas assortie d’une peine d’emprisonnement. C’est la raison pour laquelle l’amendement propose de sanctionner cette disposition d’une peine de niveau 1. Le projet de texte ne reprend pas la cause d’excuse absolutoire inscrite à l’article 267, alinéa 2, du Code pénal. Cet alinéa stipule que cette disposition ne sera pas applicable lorsque l’une des personnes qui ont reçu la bénédiction nuptiale était en danger de mort, et que tout retard apporté à cette cérémonie eût pu avoir effet de la rendre impossible.</p>
<p><i>Afdeling 9. Gemeenschappelijke bepaling</i></p>		<p><i>Section 9. Disposition commune</i></p>
<p>Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 618)</p>		<p>La cause d’excuse d’exemption de peine (article 618)</p>

De huidige artikelen 152 en 260 Sw. handelen over het onrechtmatig hoger bevel. Deze worden in dit ontwerp omgezet als een strafuitsluitende verschoningsgrond die toepasbaar is op alle bepalingen van Titel 7-Hoofdstuk 4, zijnde de ambtsmisdrijven.		Les actuels articles 152 et 260 du Code pénal traitent de l'ordre illégitime. Dans le présent projet, ceux-ci sont transposés comme une cause d'excuse d'exemption de peine qui est applicable à toutes les dispositions du Titre 7 - Chapitre 4, à savoir les forfaitures.
Een belangrijke toepassingsvoorwaarde is dat het bevel niet manifest onwettig mag zijn ⁹² . Vandaag wordt immers terecht aangenomen dat ondergeschikten niet enkel het recht, maar tevens de plicht hebben de uitvoering van manifest onwettelijke bevelen te weigeren. Hiervoor werden in zowel het politiestatuut als in de statuten van het leger bepalingen ingevoerd die duidelijk stellen dat er een zware tuchtsanctie volgt indien ze een kennelijk onwettig bevel uitvoeren. De terminologie in het nieuwe artikel werd in die zin aangepast.		Une importante condition d'application est que l'ordre ne peut pas être manifestement illégal ⁹³ . On estime aujourd'hui à juste titre que les subordonnés ont non seulement le droit, mais aussi le devoir de refuser d'exécuter les ordres manifestement illégaux. À cet effet, des dispositions ont été introduites dans le statut policier comme dans les statuts de l'armée, lesquelles stipulent qu'une lourde sanction disciplinaire intervient si des policiers ou des soldats exécutent sciemment un ordre illégal. La terminologie du nouvel article a été modifiée en ce sens.
De huidige artikelen 152 en 260 Sw. vereisen dat de ondergeschikte ambtenaar een bevel heeft uitgevoerd dat betrekking had op aangelegenheden die tot de bevoegdheid van zijn meerdere behoorden, dat dit bevel correct werd uitgevoerd, dat er met betrekking tot dit bevel een band van ondergeschiktheid bestond tussen de meerdere die het bevel heeft gegeven en de ambtenaar die het heeft uitgevoerd, dat dit bevel niet manifest onwettig was en dat hij gehandeld heeft onder invloed van dwang of dwaling, die niet foutief was ⁹⁴ .		Les actuels articles 152 et 260 du Code pénal exigent que le fonctionnaire subalterne ait exécuté un ordre qui portait sur des matières relevant de la compétence de son supérieur, qu'il ait été exécuté correctement, que concernant cet ordre, il y ait eu un lien de subordination entre le supérieur qui l'a donné et le fonctionnaire qui l'a exécuté, que cet ordre n'ait pas été manifestement illégal et que le fonctionnaire ait agi sous l'influence d'une contrainte ou d'une erreur, qui n'était pas fautive ⁹⁵ .

⁹² Zie Corr. Hasselt 13 februari 2007, NC 2007, afl. 6, 438

⁹³ Voir Corr. Hasselt, 13 février 2007, NC 2007, liv. 6, 438

⁹⁴ Cass. 13 december 1978, Pas. 1979, I, 437.

⁹⁵ Cass. 13 décembre 1978, Pas. 1979, I, 437.

Er is veel onenigheid in de rechtspraak en rechtsleer over de natuur van de juridische figuur van het onrechtmatig hoger bevel.		Il y a un grand désaccord au niveau de la jurisprudence et de la doctrine quant à la nature de la figure juridique de l'ordre illégitime.
Het hoger bevel levert slechts een rechtvaardigingsgrond op voor zover het rechtmatig is (art. 70 Sw., nieuw artikel 13 ontwerp van Strafwetboek). Een onrechtmatig hoger bevel kan, als de voorwaarden daartoe vervuld zijn onder de schuldontheftingsgronden dwang en dwaling ondergebracht worden. Voor ondergeschikten die in hiërarchisch verband werken echter, werden echter twee aparte bepalingen in het Strafwetboek opgenomen (huidige artikelen 152 en 260 Sw.). Die worden door een deel van de rechtsleer als strafuitsluitende verschoningsgrond beschouwd.		L'ordre donné par des supérieurs fournit un motif de justification uniquement pour autant qu'il soit légitime (art. 70 du Code pénal, nouvel article 13 Projet de Code pénal). Un ordre illégitime peut tomber, si les conditions sont remplies, dans la catégorie des causes d'exemption de culpabilité que sont la contrainte et l'erreur. Pour les subordonnés qui se trouvent dans un lien hiérarchique, deux dispositions distinctes ont cependant été inscrites dans le Code pénal (les actuels articles 152 et 260 du Code pénal). Ceux-ci sont considérés comme une cause d'excuse d'exemption de peine par une partie de la doctrine.
Doorgaans wordt aangenomen dat art. 260 een ruim toepassingsgebied heeft en op alle door de ambtenaren gepleegde misdrijven slaat., terwijl art. 152 Sw. op de schending van de gewaarborgde rechten en vrijheden slaat.		Il est généralement admis que l'art. 260 a un champ d'application étendu et qu'il concerne toutes les infractions commises par les fonctionnaires, tandis que l'art. 152 du Code pénal concerne la violation des droits et libertés garantis.
Artikel 618 voert een strafuitsluitende verschoningsgrond in. Het onrechtmatig hoger bevel kan nooit een rechtvaardigingsgrond opleveren, aangezien één van de voorwaarden voor de toepassing van het hoger bevel als rechtvaardigingsgrond erin bestaat dat het bevel zelf rechtmatig moet zijn. Er werd voor gekozen de huidige regeling opnieuw wettelijk vast te leggen en duidelijk te voorzien in een strafuitsluitende verschoningsgrond, die van toepassing is op de personen met een openbare functie die in		L'article 618 introduit une cause d'excuse d'exemption de peine. L'ordre illégitime ne peut jamais fournir un motif de justification, car l'une des conditions à l'application de l'ordre donné par des supérieurs comme motif de justification consiste en la légalité de l'ordre. Le législateur a choisi de réinscrire l'actuelle réglementation dans la loi et de prévoir clairement une cause d'excuse d'exemption de peine s'appliquant aux personnes investies d'une fonction publique qui se trouvent dans un lien hiérarchique et qui dans ce cadre sont

hiërarchisch verband werken en in dat kader gehoorzaamheid verschuldigd zijn en op die manier schijnbaar rechtmatige bevelen opvolgen. Het misdrijf blijft bestaan, enkel de straf wordt opgeheven ten aanzien van hen die deze bevelen hebben opgevolgd in die omstandigheden. De notie “niet-manifest” wordt uitdrukkelijk in de wettekst vermeld.		tenues de faire preuve d’obéissance et obéissent de cette manière aux ordres apparemment légitimes. L’infraction subsiste, seule la peine est exemptée pour ceux qui ont obéi à ces ordres dans ces circonstances. La notion « non manifeste » est expressément mentionnée dans le texte de loi.
<i>Bepalingen uit hoofdstuk 4 die gedepenaliseerd worden en/of niet omgezet worden</i>		<i>Dispositions du chapitre 4 qui sont dépenalisées et/ou qui ne sont pas transposées</i>
In de memorie van toelichting bij het Voorontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek wordt benadrukt dat rechtsregels evenredig moeten zijn met het nagestreefde doel. Dit betekent o.m. dat moet worden nagegaan of het strafrecht wel in alle gevallen een gepast handhavingsmechanisme aanreikt. Zo wordt beargumenteerd dat overtredingen in bepaalde gevallen gedepenaliseerd/gedecriminaliseerd moeten worden. Meer algemeen moet ook ruimte worden gelaten voor andere sanctioneringsmechanismen. Met het oog op het nemen van deze beslissingen wordt gebruik gemaakt van het “Taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van misdrijven” ⁹⁶ ontwikkeld door de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid. Dit taxatie-instrument werd op basis van objectieve wetenschappelijke criteria ontwikkeld om		L’exposé des motifs de l’Avant-projet de Livre 1er du Code pénal souligne que les règles de droit doivent être proportionnées à l’objectif poursuivi. Cela signifie entre autres qu’il faut vérifier si le droit pénal propose bien un mécanisme de contrôle adapté dans tous les cas de figure. L’argument selon lequel des infractions doivent être dépenalisées/décriminalisées dans certains cas est ainsi avancé. De manière plus générale, il y a lieu aussi de laisser une certaine latitude pour d’autres mécanismes de sanction. En vue de la prise de ces décisions, il est fait usage de l’« instrument de taxation afin de déterminer le caractère punissable des infractions » ⁹⁷ conçu par le Service de la Politique criminelle. Cet instrument de taxation a été développé sur la base de critères scientifiques objectifs afin d’offrir une légitimation et un appui pour répondre à la

⁹⁶ DIENST VOOR HET STRAFRECHTELIJK BELEID m.m.v. C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Brussel, Federale Overheidsdienst Justitie, 2017, 225p.

⁹⁷ SERVICE DE LA POLITIQUE CRIMINELLE en collaboration avec C. DE CRAIM, C. DEFEVER, A. DELADRIÈRE, E. DEVEUX, R. PARRANDO RAMOS, H. VAN DER LINDEN, *Ontwikkeling van een taxatie-instrument ter bepaling van de strafwaardigheid van het gedrag omschreven in de inbreuk. Eindrapport ter attentie van de minister van Justitie*, Bruxelles, Service public fédéral Justice, 2017, 225 p.

<p>ondersteunend en legitimerend te werken bij de beantwoording van de vraag of het strafrecht al dan niet moet worden ingezet om een bepaalde inbreuk te handhaven. Zoals in het deel betreffende de overtredingen uit Boek II Strafwetboek gesteld dekken de termen decriminalisering en depenalisering niet dezelfde lading en wordt enkel de denkoefening gemaakt of bepaalde misdrijven uit Boek II Sw. nog een strafrechtelijke afhandeling kunnen rechtvaardigen, m.a.w. wordt nagegaan of deze moeten worden gedepenaliseerd.</p>		<p>question de savoir si le droit pénal doit être appliqué ou non pour punir une infraction spécifique. Comme indiqué dans la partie relative aux infractions du Livre II du Code pénal, les termes décriminalisation et dépénalisation n’ont pas la même portée et le travail de réflexion porte uniquement sur la question de savoir si certaines infractions du Livre II du Code pénal peuvent encore justifier un traitement pénal, ce qui signifie en d’autres termes qu’on vérifie si elles doivent être dépénalisées.</p>
<p>Binnen dit hoofdstuk rond de ambtsmisdrijven worden verscheidene huidige strafbepalingen gedepenaliseerd of niet omgezet. Het gaat om de huidige artikelen 153, 154, 157, 158, 159, 235, 236, 238, 242 259, 261, 262 en 266 Sw.</p>		<p>Dans ce chapitre sur les forfaitures, plusieurs dispositions pénales actuelles sont dépénalisées ou ne sont pas transposées. Il s’agit des actuels articles 153, 154, 157, 158, 159, 235, 236, 238, 242, 259, 261, 262 et 266 du Code pénal.</p>
<p>Wat het huidig artikelen 157 en 158 Sw. betreft kan gewezen worden op de algemene strafbaarstelling 601. De inbreuk hangt dus al samen met een andere strafrechtelijk te handhaven inbreuk. Daarenboven bestaat er een niet-penaal antwoord op het strafbaar gesteld gedrag, nl. een mogelijk disciplinair antwoord ⁹⁸.</p>		<p>En ce qui concerne les actuels articles 157 et 158 du Code pénal, on peut se référer à l’incrimination générale du 601. L’infraction est donc déjà liée à une autre infraction punissable pénalement. Il existe en outre une réponse non pénale au comportement incriminé par la loi, à savoir une réponse disciplinaire ⁹⁹.</p>
<p>Wat het huidig artikel 159 Sw. betreft, kan er tevens op gewezen worden dat dit reeds onder de algemene strafbaarstelling uit artikel 602 valt en dus al samen hangt met een andere strafrechtelijk te handhaven inbreuk. Tevens kan hier gewezen worden op het misdrijf aangaande de “onterende behandeling”. Daarenboven bestaat er een</p>		<p>En ce qui concerne l’actuel article 159 du Code pénal, on peut également souligner qu’il relève déjà de l’incrimination générale de l’article 602 et est donc lié à une autre infraction punissable pénalement. On peut en outre faire référence à l’infraction relative au « traitement dégradant ». Il existe en outre une réponse non pénale au</p>

⁹⁸ Zie het Koninklijk Besluit van 2 oktober 1937 houdende het statuut van het Rijkspersoneel, BS 08/10/1937.

⁹⁹ Arrêté royal du 2 octobre 1937 portant le statut des agents de l’État, MB 08/10/1937.

niet-penaal antwoord op het strafbaar gesteld gedrag, nl. een mogelijk disciplinair antwoord ¹⁰⁰ .		comportement incriminé par la loi, à savoir une réponse disciplinaire ¹⁰¹ .
Het huidig artikel 153 Sw. wordt ook niet meer in het voorontwerp weerhouden, aangezien dit als een schuldontheffingsgrond, zijnde een onoverkomelijke dwaling in rechte (zie artikel 24 van het voorontwerp van Boek 1 Strafwetboek) kan aanzien worden. Daarenboven zullen de personen die de handtekening van de betrokkene nagemaakt hebben, kunnen vervolgd worden op grond van de strafrechtelijke inbreuk “valsheid in geschrifte” zoals bepaald in hoofdstuk 2 van titel 4 van het voorontwerp Boek 2 Strafwetboek. Ook het huidige artikel 154 Sw. wordt in het huidige voorontwerp niet weerhouden aangezien, op grond van het Taxatie-instrument kan gesteld worden dat dit reeds gelinkt is aan een andere strafrechtelijk te handhaven inbreuk, zijnde “valsheid in geschrifte”.		L’actuel article 153 du Code pénal n’est pas non plus retenu dans l’avant-projet, car il peut être considéré comme une cause d’exemption de culpabilité, c’est-à-dire une erreur invincible de droit (voir article 24 de l’avant-projet de Livre 1er du Code pénal). En outre, les personnes qui ont contrefait la signature de la personne concernée pourront être poursuivies sur la base de l’infraction pénale « faux en écritures » que prévoit le chapitre 2 du titre 4 de l’avant-projet de Livre 2 du Code pénal. De même, l’actuel article 154 du Code pénal n’est pas retenu dans l’actuel avant-projet, car sur la base de l’instrument de taxation, on peut affirmer qu’il est d’ores et déjà lié à une autre infraction punissable pénalement, à savoir le « faux en écriture ».
Wat het huidig artikel 235 Sw. betreft kan gewezen worden op de algemene strafbaarstelling uit artikel 515 die het huidige artikel 109 Sw. omzet. De inbreuk hangt dus al samen met een andere strafrechtelijk te handhaven inbreuk.		En ce qui concerne l’actuel article 235 du Code pénal, on peut faire référence à l’incrimination générale de l’article 515 qui transpose l’actuel article 109 du Code pénal. L’infraction est donc déjà liée à une autre infraction punissable pénalement (voir instrument de taxation).
Huidig artikel 236 Sw. viseert het ontslag nemen door een persoon met een openbare functie met het oogmerk de rechtsbedeling of de uitoefening van een wettelijke dienst te verhinderen of te schorsen. Zich wederom		L’actuel article 236 du Code pénal vise la démission d’une personne investie d’une fonction publique dans le but d’empêcher ou de suspendre l’administration de la justice ou l’accomplissement d’un service

¹⁰⁰ Wet van 13 mei 1999 betreffende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten, BS 16/06/1999.

¹⁰¹ Loi du 13 mai 1999 portant le statut disciplinaire des membres du personnel des services de police, MB 16/06/1999.

baserend op het Taxatie-instrument is de Commissie Hervorming Strafrecht van oordeel dat een dergelijke strafbepaling in strijd is met de huidige maatschappijvisie. Zo heeft eenieder het recht om ontslag te nemen en bestaat er een verbod op dwangarbeid.		légal. En se basant à nouveau sur l'instrument de taxation, la Commission de réforme du droit pénal est d'avis qu'une telle disposition pénale est contraire à la vision actuelle de la société. Chacun a ainsi le droit de démissionner et le travail forcé est interdit.
Het huidige artikel 238 van het Strafwetboek, dat kortweg betrekking heeft op het voortijdig vorderen of wijzen van een vonnis in een geschil van sociale zaken of handelszaken waarbij een administratieve overheid betrokken is, wordt tevens niet meer in het nieuwe ontwerp van Strafwetboek Boek 2 weerhouden, rekening houdende met het feit dat er, zich baserende op het Taxatie-instrument, een niet-penaal antwoord bestaat op het strafbaar gesteld gedrag, nl. een mogelijk disciplinair antwoord.		L'actuel article 238 du Code pénal, qui traite en résumé de la réquisition ou du prononcé anticipé d'un jugement dans un litige portant sur des affaires sociales ou commerciales impliquant une autorité administrative, n'est pas non plus retenu dans le nouveau projet de Code pénal Livre 2, compte tenu du fait qu'en se basant sur l'instrument de taxation, une réponse non pénale peut être apportée au comportement incriminé par la loi, à savoir une réponse disciplinaire.
Wat het huidige artikel 259 van het Strafwetboek betreft, dat betrekking heeft op het weigeren van het doen optreden van de openbare macht na wettelijk door de overheid te zijn gevorderd, kan er op gewezen worden dat deze inbreuk al samen kan hangen met andere strafrechtelijk te handhaven inbreuken, voornamelijk als het weigeren om de openbare macht te doen optreden bepaalde gevolgen met zich meebrengt (bvb. vernielingen, slagen en verwondingen enz...). Daarenboven bestaat er een niet-penaal antwoord op het strafbaar gesteld gedrag, nl. een mogelijk disciplinair antwoord.		En ce qui concerne l'actuel article 259 du Code pénal, qui porte sur le refus de faire intervenir la force publique après avoir été requis légalement par le gouvernement, on peut souligner que l'infraction peut déjà être liée à d'autres infractions punissables pénalement, surtout si le refus de faire intervenir la force publique provoque des conséquences (destructions, coups et blessures, etc.). Il existe en outre une réponse non pénale au comportement incriminé par la loi, à savoir une réponse disciplinaire.
Ook voor wat de huidige artikelen 261 en 262 Sw. betreft, die handelen over de onwettige vervroegde of verlengde uitoefening van het		En ce qui concerne les actuels articles 261 et 262 du Code pénal, qui traitent de l'exercice de l'autorité publique illégalement anticipé

openbaar gezag, kan, zich steunende op het Taxatie-instrument, er op gewezen worden dat deze inbreuken al samen kunnen hangen met andere strafrechtelijk te handhaven inbreuken, zoals de inbreuken betreffende de aanmatiging van ambten, titel en namen. Daarenboven is een mogelijk niet-penaal antwoord mogelijk .		ou prolongé, on peut souligner en se basant sur l'instrument de taxation que ces infractions peuvent déjà être liées à d'autres infractions punissables pénalement comme les infractions relatives à l'usurpation de fonctions, de titres ou de nom. En outre, une réponse non pénale est possible.
Het huidige artikel 242 van het Strafwetboek, dat betrekking heeft op de nalatige bewaring van officiële akten, stukken of voorwerpen, kan ook al samen hangen met een andere strafrechtelijk te handhaven inbreuk, zoals bepaald in artikel 612. Daarenboven bestaat er een niet-penaal antwoord op het strafbaar gesteld gedrag, nl. een mogelijk disciplinair antwoord.		L'actuel article 242 du Code pénal, qui porte sur la conservation négligente d'actes, pièces ou effets officiels, peut également être lié à une autre infraction punissable pénalement comme indiqué dans l'article 612. Il existe en outre une réponse non pénale au comportement incriminé par la loi, à savoir une réponse disciplinaire.
Artikel 266 Sw. wordt tevens niet omgezet omdat dit doorheen het ontwerp van strafwetboek als een verzwarende omstandigheid bij de bepalingen zelf kan opgenomen worden. Daarenboven is het huidige artikel 266 Sw. zonder voorwerp, omdat de strafmaat het dubbele van het minimum is en bij toepassing van verzachtende omstandigheden, deze bepaling bijgevolg geneutraliseerd wordt.		L'article 266 Code pénal n'est pas non plus transposé, car dans tout le Projet de Code pénal, il peut figurer comme circonstance aggravante dans les dispositions mêmes. En outre, l'actuel article 266 du Code pénal est sans objet, parce que la sanction correspond au double du minimum et qu'en cas d'application de circonstances atténuantes, cette disposition est donc neutralisée.
Hoofdstuk 5. Misdrijven tegen de rechtsbedeling		Chapitre 5. Les infractions contre l'administration de la justice
In het huidige Strafwetboek zijn de misdrijven die gericht zijn tegen de rechtsbedeling verspreid over het hele Strafwetboek en bijzondere strafwetten aangezien zij op tal van domeinen betrekking kunnen hebben, gaande van weerspannigheid tot het niet-naleven van de rechterlijke beslissing inzake		Dans le Code pénal actuel, les infractions contre l'administration de la justice sont éparpillées dans l'ensemble du Code pénal et dans les lois pénales spéciales car elles peuvent couvrir un large éventail de domaines, allant de la rébellion à l'inexécution de la décision du tribunal

de betaling van onderhoudsgeld. Het ontwerp wil hier komaf mee maken en naar buitenlands voorbeeld (bv. Frankrijk, Oostenrijk en Zwitserland) en deze groeperen in één hoofdstuk. Dit hoofdstuk wordt ondergebracht in de titel met betrekking tot de misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren, aangezien de organisatie van de rechtsbedeling één van de essentiële opdrachten is van een democratische rechtstaat.		relative au paiement des aliments. Le projet vise à mettre un terme à cette situation, en les regroupant en un seul chapitre, comme cela a été fait dans d'autres pays (par exemple la France, l'Autriche et la Suisse). Le présent chapitre sera inclu dans le titre relatif aux infractions contre l'État et à son fonctionnement, étant donné que l'organisation de l'administration de la justice est l'une des tâches essentielles d'un état démocratique.
Van deze hergroepering wordt ook gebruik gemaakt om de strafbaarstellingen die vandaag terug te vinden zijn in het Wetboek van Strafvordering, en daar uit hun aard niet thuis horen, over te brengen naar het Strafwetboek. Op die manier worden meteen ook een aantal belangrijke inbreuken aangepast aan de nieuwe uitgangspunten van dit ontwerp van wetboek.		Ce regroupement est également utilisé pour transférer dans le Code pénal les incriminations qui se trouvent actuellement dans le Code d'instruction criminelle et qui, par leur nature même, n'ont pas leur place dans le Code d'instruction criminelle. De cette manière, un certain nombre d'infractions importantes sont immédiatement adaptées aux nouvelles lignes directrices du présent projet de code.
Net als de andere bepalingen van het huidige Strafwetboek, worden al de strafbaarstellingen tegen het licht van de strafwaardigheid gehouden. Dit leidt tot de depenalisering van enkele misdrijfomschrijvingen. Waar deze voorstellen tot depenalisering samenhangt met andere misdrijven, wordt dit op die plaats toegelicht in deze memorie van toelichting. Voor enkele van de misdrijven die gedepenaliseerd kunnen worden bestaat er echter geen link met een ander misdrijf, en wordt hier de depenalisering gemotiveerd.		Tout comme les autres dispositions du Code pénal actuel, toutes les infractions sont examinées à la lumière de leur caractère punissable. Cela conduit à la dépenalisation d'un certain nombre de qualifications. Lorsque ces propositions de dépenalisation sont liées à d'autres infractions, le lien est expliqué à l'endroit spécifique dans le présent exposé des motifs. Certaines infractions pouvant être dépenalisées n'ont aucun lien avec d'autres infractions et leur dépenalisation est justifiée ci-après..
Een eerste misdrijf dat gedepenaliseerd kan worden is de aanvaarding van rechtstreekse betaling door een deskundige, vandaag		Une première infraction pouvant être dépenalisée est l'acceptation d'un paiement direct par un expert,

<p>strafbaar gesteld door artikel 509^{quater} Sw. Sinds de inwerkingtreding van de wet van 10 april 2014 tot wijziging van verschillende bepalingen met het oog op de oprichting van een nationaal register voor gerechtsdeskundigen en tot oprichting van een nationaal register voor beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken¹⁰² op 1 december 2016 kan de deskundige die het verbod tot rechtstreekse betaling uit artikel 991bis, laatste lid, Ger.W. gesanctioneerd worden overeenkomstig artikel 991^{septies} Ger.W. door hem als deskundige te schorsen of door zijn naam tijdelijk of definitief uit het nationaal register te schrappen. Deze sanctie heeft een voldoende afschrikwekkend effect gelet op de mogelijk impact op het toekomstig inkomen van de betrokkene. Meer dan waarschijnlijk is dit effect groter dan dat van de huidige strafbepaling, waarvan kan worden vermoed dat deze een lage vervolgingsprioriteit zal kennen.</p>		<p>actuellement réprimée par l'article 509^{quater} du Code pénal. Depuis l'entrée en vigueur de la loi du 10 avril 2014 modifiant diverses dispositions en vue de la création d'un registre national d'experts judiciaires et d'un registre national des traducteurs, interprètes et traducteurs assermentés au¹⁰³ 1er décembre 2016, l'expert dont le paiement direct est interdit en vertu de l'article 991bis, dernier paragraphe, du Code judiciaire peut être sanctionné conformément à l'article 991^{septies} du Code judiciaire, en le suspendant en tant qu'expert ou en radiant temporairement ou définitivement son nom du registre national. Cette sanction a un effet suffisamment dissuasif compte tenu de l'impact possible sur les revenus futurs de la personne concernée. Il est plus que probable que cet effet soit plus important que celui de la disposition pénale actuelle, dont on peut s'attendre à ce qu'elle n'ait qu'une faible priorité en matière de poursuites.</p>
<p>Ook in het kader van het Wetboek van Strafvordering zijn er enkele misdrijven die in aanmerking komen voor depenalisering. Het gaat meer bepaald om de misdrijven omschreven in de artikelen 77, 448 t.e.m. 450, 453 en 463 Sv. Het betreft de strafrechtelijke sanctionering van het niet-naleven van bepaalde vormvereisten. Aan de griffier of ambtenaar kan een geldboete van 50 euro (te vermeerderen met de opdecimen) worden opgelegd; voor de rechter wordt verwezen naar de procedure van verhaal op de rechter. Een strafsancie is in dergelijk geval niet noodzakelijk. Er kan</p>		<p>Dans le cadre du Code d'instruction criminelle, il existe également un certain nombre d'infractions pouvant faire l'objet d'une dépenalisation. Cela vaut en particulier pour les infractions visées aux articles 77, 448 à 450 et 463 du Code d'instruction criminelle. Elles sanctionnent pénalement l'inexécution de certaines exigences formelles. Une amende de 50 euros (majorée des décimes additionnels) peut être infligée au greffier ou au fonctionnaire. Le juge, quant à lui, peut faire l'objet d'une procédure de prise à partie. Une sanction pénale n'est pas indispensable</p>

¹⁰² BS 19 december 2014.

¹⁰³ MB du 19 décembre 2014

tuchtrechtelijk worden ingegrepen in deze gevallen, op een meer efficiënte wijze dan langs de strafrechtelijke weg. Tegen de rechter blijft daarenboven ook nog altijd de mogelijkheid van een procedure van verhaal op de rechter op grond van artikel 1140 e.v. Ger.W.		dans ce cas. Dans ces cas, des mesures disciplinaires peuvent être prises d'une manière plus efficace que par la voie pénale. Le juge peut toujours faire l'objet d'une procédure de prise à partie en vertu des articles 1140 et suivants du Code judiciaire.
<p>Binnen dit hoofdstuk worden de misdrijven gegroepeerd in drie afdelingen, afhankelijk van de fase van de rechtsbedeling waarin het misdrijf kan worden gesitueerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afdeling 1: belemmering van onderzoeksdaden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen; - afdeling 2: belemmering van de rechterlijke uitspraak; - afdeling 3: belemmering van de uitvoering of niet-naleving van een rechterlijke beslissing. <p>Deze indeling is niet perfect, in die zin dat onderzoeksdaden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen kunnen voortvloeien uit een rechterlijke beslissing. Gelet op de coherentie en het vermijden van herhaling, wordt er echter voor geopteerd om de misdrijven inzake onderzoeksdaden en beveiligings- en bewaringsmaatregelen te groeperen onder de eerste afdeling</p>		<p>Aux fins du présent chapitre, les infractions sont regroupées en trois sections, selon l'étape à laquelle l'infraction peut se trouver au sein de l'administration de la justice :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Section 1ère : l'entrave aux actes d'instruction et aux mesures de sécurisation ou de conservation ; – Section 2 : l'entrave à la décision judiciaire ; – Section 3 : l'entrave à l'exécution ou à l'inexécution d'une décision judiciaire. <p>Cette classification n'est pas parfaite, dans le sens où les actes d'instruction et les mesures de sécurisation ou de conservation peuvent découler d'une décision judiciaire. Toutefois, afin d'assurer la cohérence et de prévenir la récidive, il a été décidé de regrouper les infractions relatives aux actes d'instruction et aux mesures de sécurisation et de conservation dans la première section.</p>
<i>Afdeling 1. Belemmering van onderzoeksdaden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen</i>		<i>Section 1ère L'entrave aux actes d'instruction et aux mesures de sûreté ou de détention</i>
In vergelijking met een eerdere versie van deze tekst, bevat het huidige ontwerp geen afdeling meer met betrekking tot de overtreding van het tijdelijk huisverbod. Deze		En comparaison avec une version précédente de ce texte, le présent projet ne contient plus de section relative au non-respect de l'interdiction de résidence.

bepalingen werden recent ¹⁰⁴ herzien en ondergebracht in de wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, waar zij ook op hun plaats zijn.		Récemment ¹⁰⁵ , ces dispositions ont été revues et intégrées dans la loi du 15 mai 2012 concernant l'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique, là où elles sont également à la bonne place.
<i>Onderafdeling 1. Weerspanningheid</i>		<i>Sous-section 1ère la rébellion</i>
Weerspanningheid (artikel 619)		La rébellion (article 619)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 269 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 269 du Code pénal.
De formulering van deze strafbaarstelling kan echter in zeer belangrijke mate worden vereenvoudigd dankzij de definitie van het begrip 'persoon met een openbare functie' (ontworpen artikel 79, 5°) in de voorafgaande titel, wat de leesbaarheid van de strafbaarstelling ten goede komt. Dit zorgt in zekere mate voor een uitbreiding van het personele toepassingsgebied van de strafbaarstelling van de weerspanningheid (bv. naar gevangenisbewaarders), maar deze is verantwoord gelet op de aard van de opdrachten waarmee de geviseerde personen zijn belast en het feit dat voor de strafbaarheid het gebruik van een aanval, geweld of bedreigingen is vereist. Bovendien is het op die manier niet langer noodzakelijk afzonderlijke bepalingen op te nemen in bijzondere wetten om leden van bepaalde inspectiediensten ook te beschermen tegen weerspanningheid, wat opnieuw de coherentie van het strafrecht ten goede komt.		Toutefois, la définition de la notion de « membre de l'administration publique » (projet d'article 79, 5°) dans le titre précédent, permet de simplifier de manière très significative le libellé de cette infraction, ce qui en facilite la lecture. Cela étend dans une certaine mesure le champ d'application personnel de l'incrimination de rébellion (par exemple aux agents pénitentiaires), mais se justifie par la nature des tâches confiées aux personnes visées et par le fait que l'incrimination nécessite le recours à l'agression, à la violence ou à la menace. De plus, il ne serait plus nécessaire d'introduire des dispositions particulières dans les lois spéciales pour protéger les membres de certains services d'inspection contre la rébellion, ce qui améliorerait une fois de plus la cohérence du droit pénal.

¹⁰⁴ Door de wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek, BS 24 mei 2019.

¹⁰⁵ Par la loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, et modifiant la loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie et le Code pénal social, M.B., 24 mai 2019.

De huidige beperking van het toepassingsgebied tot de gevallen waarin de beschermde personen handelen ter uitvoering van de wetten, de bevelen of de beschikkingen van het openbaar gezag of van rechterlijke beslissingen blijft behouden en wordt niet vervangen door de ruimere omschrijving 'naar aanleiding van de uitoefening van deze functie'. Dergelijke feiten zullen immers reeds onder de strafbaarstelling van gewelddaden tegen personen met een maatschappelijke functie (ontworpen artikel 189) vallen.		La limitation actuelle du champ d'application aux cas où les personnes protégées agissent en application des lois, ordres ou ordonnances de l'autorité publique ou des décisions judiciaires est maintenue et n'est pas remplacée par la définition plus large de « à la suite de l'exercice de cette fonction ». En effet, ces infractions seront déjà couvertes par l'incrimination des actes de violence à l'encontre de personnes ayant une fonction sociétale (projet d'article 189).
Onder de huidige strafbaarstelling wordt reeds aangenomen dat zij ook van toepassing is voor feiten gepleegd tegen particulieren die bijstand verlenen aan beschermde personen, zelfs indien de in artikel 269 Sw. genoemde persoon niet aanwezig is, aangezien de weerspanning in dat geval wordt geacht te zijn gepleegd ten aanzien van de vorderende overheidspersoon. ¹⁰⁶ Het gaat dan bv. om de slotenmaker die bij een huiszoeking werd opgevorderd. Met het oog op het legaliteitsbeginsel, wordt deze interpretatie gecodificeerd in de strafbaarstelling.		Dans le cadre de l'incrimination actuelle, on suppose déjà qu'elle s'applique également aux faits commis à l'encontre de particuliers qui assistent des personnes protégées, même si la personne visée à l'article 269 du Code pénal n'est pas présente, puisque, dans ce cas, la rébellion est réputée avoir été commise contre l'agent de l'autorité requérante. ¹⁰⁷ Cela comprend, par exemple, le serrurier qui a été réquisitionné lors d'une perquisition. Compte tenu du principe de légalité, cette interprétation est codifiée dans l'incrimination.
Deze strafbaarstelling doet geen afbreuk aan de rechtvaardigingsgrond van het wettig verzet tegen misbruiken door de overheid (ontworpen artikel 16).		Cette incrimination n'affecte pas la cause de justification du recours légal contre l'abus de pouvoir de l'autorité (projet d'article 16).

¹⁰⁶ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 91; B. RAMAN, Commentaar bij artikel 269 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 331; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 429-430,

¹⁰⁷ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Malines, Kluwer, 2010, 91; B. RAMAN, Commentaar bij artikel 269 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 331; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, 429-430,

<p>In het huidige Strafwetboek wordt wat de strafmaat betreft een onderscheid gemaakt op basis van twee criteria: het al dan niet voorzien zijn van wapens en het al dan niet met meerdere personen plegen van deze feiten.</p> <p>Indien het feit door een individu wordt gepleegd, wordt het misdrijf bestraft met maximaal 6 maanden gevangenisstraf indien het feit zonder wapens werd gepleegd en met maximaal 2 jaar gevangenisstraf in het andere geval (art. 271 Sw.). In het voorontwerp wordt voorgesteld dit onderscheid te behouden</p>		<p>Dans le Code pénal actuel, il est établi, en ce qui concerne le niveau des peines, une distinction en fonction de deux critères : si des armes sont fournies ou non, et si ces faits sont ou ne sont pas commis par plusieurs personnes.</p> <p>Lorsque le fait est commis par un individu, l'infraction est passible d'une peine pouvant aller jusqu'à 6 mois d'emprisonnement si l'infraction a été commise sans arme et jusqu'à 2 ans d'emprisonnement dans l'autre cas (art. 271 C.P.). L'avant-projet propose de conserver cette distinction.</p>
<p>De strafbaarstelling van weerspanning staat overigens uiteraard niet in de weg aan een zwaardere bestraffing van deze feiten indien zij als gewelddaden kunnen worden gekwalificeerd.</p>		<p>L'incrimination de rébellion n'empêche pas, bien sûr, de punir plus sévèrement ces faits s'ils peuvent être qualifiés d'actes de violence.</p>
Collectieve weerspanning (artikel 620)		La rébellion collective (article 620)
<p>Deze bepaling herneemt het huidige artikel 272 Sw.</p>		<p>Cette disposition reprend l'actuel article 272 du Code pénal.</p>
<p>Er wordt voor gekozen de strafverzwaring te behouden die voortvloeit uit het feit dat het misdrijf wordt gepleegd door meerdere personen. Door zich te verenigen (al dan niet na voorafgaande afspraak) groeit immers de kans dat men een inbreuk kan maken op de bevolen onderzoeksdaad of de maatregel en doet men ook het risico voor de fysieke integriteit van de aangevallen personen met een openbare functie stijgen. Dit verantwoordt dan ook de verhoging van de straf met één niveau.</p>		<p>L'option choisie est de conserver l'aggravation de la peine résultant du fait que l'infraction est commise par plusieurs personnes. Le fait de s'unir (avec ou sans accord préalable) augmente la probabilité de porter atteinte à l'acte ou à la mesure d'instruction ordonnée et augmente également le risque de porter atteinte à l'intégrité physique des fonctionnaires. Cela justifie donc d'augmenter la peine d'un niveau.</p>

De vereiste van het zich verenigen sluit wel de toepassing van het verzwarend bestanddeel uit indien men louter toevallig, zonder enige vorm van vereniging, zich tegen dezelfde persoon met een openbare functie richt.		L'exigence du fait de se réunir exclut cependant l'application de la composante aggravante si l'on s'en prend à plusieurs uniquement par hasard, sans aucune forme d'association, contre le même fonctionnaire.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 621)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 621)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 273 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 273 du Code pénal.
<i>Onderafdeling 2. Valse getuigenis, valse verklaring en meeneed</i>		<i>Sous-section 2. Le faux témoignage, la fausse déclaration et le faux serment</i>
Deze onderafdeling herneemt in belangrijke mate het hoofdstuk V ("Valse getuigenis en meeneed") van titel III ("Misdaden en wanbedrijven tegen de openbare trouw") uit het huidige Boek II Sw. Deze bepalingen zouden in de structuur van het voorliggende voorontwerp eventueel ook kunnen worden ondergebracht onder titel IV, dat de valsheden groepeerst. Er wordt evenwel geopteerd om deze feiten onder te brengen bij de misdrijven tegen de rechtsbedeling, aangezien het goed verloop van de rechtsbedeling de primaire doelstelling is van deze strafbaarstellingen. Het is de bedoeling de waarheid aan het licht te laten komen, veeleer dan de valsheid <i>an sich</i> te bestraffen. Dit blijkt bv. ook uit de strafuitsluitende verschoningsgrond die is opgenomen in het ontworpen artikel 625.		Cette sous-section reproduit en grande partie le chapitre V ("Du faux témoignage et du faux serment") du Titre III ("Des crimes et des délits contre la foi publique") de l'actuel Livre II du Code pénal. Ces dispositions pourraient, si nécessaire, être également incluses dans la structure du présent avant-projet sous le titre IV, qui regroupe les contrefaçons. Toutefois, il a été décidé d'inclure ces infractions dans le champ d'application des infractions contre l'administration de la justice, puisque l'objectif premier de ces infractions est d'assurer la bonne administration de la justice. L'intention est de révéler la vérité plutôt que de punir la contrefaçon <i>en soi</i> . Cela ressort également, par exemple, de la cause d'excuse d'exemption de peine considérée dans le projet d'article 625.
Wat de huidige bepalingen betreft, worden de artikelen 221 <i>bis</i> en 223 <i>bis</i> Sw. evenwel niet hernomen. Deze bepalingen werden ingevoerd bij de totstandkoming van het Gerechtelijk Wetboek in 1967 en zijn de		En ce qui concerne les dispositions actuelles, les articles 221 <i>bis</i> et 223 <i>bis</i> C.P. n'ont cependant pas été repris. Ces dispositions ont été introduites lors de la création du Code judiciaire en 1967 et sont

<p>strafrechtelijke tegenhanger van artikel 952 Ger.W. Dit artikel betreft de woordelijk opname van een getuigenverhoor door erkende personen die handelen onder eed, via erkende procedés. Hierbij werden vooral stenografen beoogd. Om uitvoerbaar te zijn, moest de Koning nog de regels voor de erkenning bepalen, alsook de geoorloofde procedés. Dit is tot op vandaag, meer dan 50 jaar later, niet gebeurd en lijkt zich ook niet aan te dienen.¹⁰⁸ Het verdient dan ook aanbeveling deze bepalingen te schrappen uit het Strafwetboek.</p>		<p>le pendant pénal de l'article 952 du Code judiciaire. Cet article concerne l'enregistrement mot à mot d'une audition de témoins par des personnes habilitée agissant sous serment, selon des procédés reconnus. Les principales cibles étaient les sténographes. Pour être exécutoire, le Roi devait encore déterminer les règles de reconnaissance, ainsi que les procédés autorisés. Cela ne s'est pas produit jusqu'à présent, plus de 50 ans plus tard, et ne semble pas se produire.¹⁰⁹ Il est donc recommandé de supprimer ces dispositions du Code pénal.</p>
<p>De huidige artikelen 222 en 224 Sw. moeten evenmin worden overgenomen. Zij zijn overbodig geworden door de ontworpen bepalingen van Boek 1, met name de algemene bepaling inzake ontzetting uit de rechten en de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel.</p>		<p>Les actuels articles 222 et 224 C.P. ne devraient pas non plus être repris. Ils sont devenus superflus à la suite du projet de dispositions du Livre 1er, en particulier la disposition générale relative à la déchéance de certains droits et de la peine pécuniaire établie en fonction de l'avantage escompté ou obtenu de l'infraction.</p>
Valse getuigenis (artikel 622)		Le faux témoignage (article 622)
<p>Deze bepaling hergroepeert en uniformiseert de huidige artikelen 215, 216, 218, 219, 220 en 221, eerste lid, Sw.</p>		<p>Cette disposition regroupe et uniformise les actuels articles 215, 216, 218, 219, 220 et 220, premier paragraphe, du Code pénal.</p>
<p>Daarnaast wordt de invulling die dit misdrijf heeft gekregen in de rechtspraak in belangrijke mate gecodificeerd.</p>		<p>En outre, l'interprétation donnée à ce crime dans la jurisprudence est largement codifiée.</p>
<p>In eerste instantie wordt een onderscheid gemaakt tussen verklaringen afgelegd onder</p>		<p>Tout d'abord, il est établi une distinction entre les déclarations faites sous serment</p>

¹⁰⁸ M.-A. BEERNAERT, "Du faux témoignage et du faux serment", in X (ed.), *Les infractions contre la foi publique*, Brussel, Larcier, 2012, 353, nr. 82

¹⁰⁹ M.-A. BEERNAERT, "Du faux témoignage et du faux serment", in X (ed.), *Les infractions contre la foi publique*, Bruxelles, Larcier, 2012, 353, n° 82

<p>eed (strafbaar als 'valse getuigenis') en deze buiten eed (strafbaar als 'valse verklaring'). Dit is de invulling die vandaag reeds aan het begrip 'getuigenis' wordt gegeven in de artikelen 215, 218 en 219 Sw. op grond van artikel 155 Sv. Het afleggen van de eed, die de betrokkene extra wijst op zijn verplichting de waarheid te vertellen, maakt het verantwoord een onderscheid te maken met een verklaring afgelegd buiten eed, die met een straf van een niveau lager wordt bestraft.</p>		<p>(punissables en tant que « faux témoignage ») et les déclarations faites en dehors du serment (punissables en tant que « fausse déclaration »). C'est l'interprétation qui est déjà donnée, aujourd'hui, au terme « témoignage » aux articles 215, 218 et 219 du Code pénal en vertu de l'article 155 du Code d'instruction criminelle. La prestation du serment, qui attire l'attention de l'intéressé sur son obligation de dire la vérité, permet de le distinguer d'une déclaration faite en dehors du serment, qui est punie d'une peine d'un niveau inférieur.</p>
<p>Nieuw is evenwel dat elk optreden van een deskundige of tolk tegenover een onderzoeksrechter of een vonnisgerecht waarbij, met bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden, de waarheid wordt verdraaid op een manier die een voordeel of nadeel kan opleveren voor een van de partijen in het geding als een valse getuigenis wordt beschouwd. De impact van deze wijziging is gering, aangezien zij in principe steeds de eed afleggen. Het huidige artikel 221, tweede lid, Sw. voorziet echter in een strafvermindering voor een verklaring die een deskundige buiten eed aflegt in criminele zaken. Het behoud van deze strafvermindering is niet gepast, aangezien de tolk en de deskundige uit de aard van de functie die zij op zich nemen gewezen worden op hun bijzondere verantwoordelijkheid. De rechter is immers in belangrijke mate van hun verklaringen (al dan niet onder eed afgelegd) afhankelijk om zich een beeld te kunnen vormen van de situatie en een gefundeerde beslissing te nemen. Het is dan ook gepast dat het met bedrieglijk opzet of het oogmerk te schaden verdraaien van de waarheid door deze</p>		<p>La nouveauté réside cependant dans le fait que toute intervention d'un expert ou d'un interprète devant un juge d'instruction ou une juridiction de jugement, qui, avec une intention frauduleuse ou avec l'intention de nuire, déforme la vérité d'une manière qui peut se traduire par un avantage ou un préjudice pour l'une des parties à la procédure, est considérée comme un faux témoignage. L'impact de cet amendement est limité, car en principe, ces personnes prêtent toujours serment. L'actuel article 221, deuxième paragraphe, du Code pénal prévoit toutefois une réduction de la peine pour une déclaration faite en dehors du serment par un expert en affaires pénales. Le maintien de cette réduction de peine n'est pas approprié puisque, de par la nature des fonctions qu'ils exercent, l'interprète et l'expert se voient rappeler leur responsabilité particulière. Après tout, le juge peut, dans une large mesure, sur la base de leurs déclarations (sous serment ou non), se faire une idée de la situation et fonder sa décision. Il est donc approprié de toujours punir d'une peine de niveau 3 la</p>

personen steeds wordt bestraft met een straf van niveau 3.		déformation frauduleuse ou intentionnelle de la vérité par ces personnes.
Een tweede verandering ten opzichte van de huidige situatie, is dat het toepassingsgebied van de strafbaarstelling wordt uitgebreid wat de rechters betreft ten overstaan van wie de getuigenis wordt afgelegd. Vandaag wordt aangenomen dat de strafbaarstelling alleen geldt voor getuigenissen afgelegd ten aanzien van de vonnisrechter. Voorgesteld wordt om dit uit te breiden tot getuigenis voor de onderzoeksrechter. Ook daar worden getuigenissen onder eed afgelegd. Het voorzien in een strafdreiging in geval van valse getuigenis is ook daar van groot belang, aangezien deze valse getuigenis de loop van het onderzoek kan bepalen en op die manier eveneens een verregaande impact kan hebben op de fundamentele rechten van burgers (via een bevel tot aanhouding, huiszoekingen,... die wordt gebaseerd op deze valse getuigenis). Uiteraard geldt ook hier, zoals voor de vonnisgerechten, dat het achterhalen van de waarheid de eerste zorg moet zijn van de wetgever en niet zozeer het bestraffen van de valse getuigenis. Vandaar dat ook voor de valse getuigenis afgelegd voor een onderzoeksrechter in een strafuitsluitende verschoningsgrond wordt voorzien (ontworpen artikel 625).		Un deuxième changement par rapport à la situation actuelle est que le champ d'application de l'incrimination est étendu en ce qui concerne les juges devant lesquels le témoignage est déposé. Aujourd'hui, l'on suppose que l'incrimination ne s'applique qu'aux témoignages à l'égard de la juridiction de jugement. Il est proposé de l'étendre au témoignage devant le juge d'instruction. Là aussi, les témoignages sont faits sous serment. Il est également très important de prévoir une sanction en cas de faux témoignage, car ce faux témoignage peut déterminer le déroulement de l'enquête et peut donc avoir un impact considérable sur les droits fondamentaux des citoyens (par la délivrance d'un mandat d'arrêt, d'un mandat de perquisitions, etc. qui seraient basés sur ce faux témoignage). Ici aussi, comme dans le cas des juridictions de jugement, la préoccupation première du législateur doit bien entendu être d'établir la vérité plutôt que de punir le faux témoignage. Par conséquent, il est également prévu une clause d'excuse d'exemption de peine pour les faux témoignages devant un juge d'instruction (projet d'article 625).
De ontworpen bepaling codificeert de cassatierechtspraak dat de valse getuigenis een nadeel moet hebben kunnen berokkenen. ¹¹⁰ Ze moet van aard geweest zijn een invloed te kunnen uitoefenen op de rechterlijke beoordeling. ¹¹¹ Een effectieve		Le projet de disposition codifie la jurisprudence de cassation en ce sens que le faux témoignage doit avoir pu causer un préjudice. ¹¹³ Elle doit être de nature à pouvoir influencer l'appréciation

¹¹⁰ Cass. 27 januari 1988, *Arr.Cass.* 1987-88, nr. 321.

¹¹¹ Cass. 25 april 1960, *Arr.Cass.* 1960, 762; Cass. 9 juni 1993, *Arr.Cass.* 1993, nr. 276.

¹¹³ Cass. 27 janvier 1988, *Arr.Cass.* 1987-88, n° 321.

beïnvloeding is niet vereist; de mogelijkheid daartoe volstaat om strafbaar te zijn. ¹¹²		judiciaire. ¹¹⁴ Une influence effective n'est pas nécessaire, la possibilité de le faire est suffisante pour être punissable. ¹¹⁵
Het moreel bestanddeel bestaat uit het bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden. Dit bijzonder opzet is een codificatie van de bestaande cassatierechtspraak, al moet worden benadrukt dat het Hof hierover oordeelde dat wanneer een getuige onder eed over een relevant gegeven de waarheid opzettelijk geweld aandoet en de rechter door die valse getuigenis kan worden beïnvloed, deze getuige automatisch met een bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden handelt. ¹¹⁶		L'élément moral consiste en une intention frauduleuse ou à dessein de nuire. Cette intention particulière est une codification de la jurisprudence de cassation existante, même s'il convient de souligner que la Cour a statué à cet égard que lorsqu'un témoin sous serment viole délibérément la vérité sur un fait pertinent et que le juge peut être influencé par ce faux témoignage, le témoin agit automatiquement avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire. ¹¹⁷
Onder het huidig recht wordt aangenomen dat de valse getuigenis een aflopend misdrijf is, maar met een "eigenaardig 'aflopend' karakter" ¹¹⁸ : het misdrijf is slechts voltooid eenmaal de onherroepbaarheid ervan vaststaat. Het misdrijf bestaat dus nog niet zolang het getuigenis nog kan worden ingetrokken, d.i. tot de sluiting van de debatten bij het rechtscollege waarvoor het valse getuigenis werd afgelegd, tot de		En droit actuel, on suppose que le faux témoignage est une infraction instantanée, mais avec un « caractère propre d'infraction "instantanée" » ¹²⁰ : l'infraction n'est commise qu'une fois son caractère irrévocable établi. L'infraction n'existe donc pas tant que le témoignage peut encore être retiré, c'est à dire jusqu'à la clôture des débats dans la juridiction pour laquelle le faux témoignage a été donné, jusqu'à la

¹¹² Cass. 21 februari 1955, *Arr.Cass.* 1955, 519; Cass. 24 oktober 2007, *RW* 2010-11, 280; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 276; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 20.

¹¹⁴ Cass. 25 april 1960, *Arr.Cass.* 1960, 762 ; Cass. 9 juni 1993, *Arr.Cass.* 1993, n° 276.

¹¹⁵ Cass. 21 février 1955, *Arr.Cass.* 1955, 519 ; Cass. 24 octobre 2007, *RW* 2010-11, 280; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 276; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, 20.

¹¹⁶ Cass. 7 septembre 1964, *Pas.* 1965, I, 8.

¹¹⁷ Cass. 7 septembre 1964, *Pas.* 1965, I, 8.

¹¹⁸ L. ARNOU, "Het vals getuigen: een misdrijf onder opschortende voorwaarde", *T.Strafr.* 2000, 156; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 276.

¹²⁰ L. ARNOU, "Het vals getuigen: een misdrijf onder opschortende voorwaarde", *T.Strafr.* 2000, 156; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 276.

<p>schorsing van de debatten met het oog op onderzoek van een eventuele vervolging wegens valse getuigenis, of tot de bestraffing als ‘zittingsmisdrijf’ bij toepassing van artikel 181 Sv. Dit is ook het aanvangspunt van de verjaring.¹¹⁹ Het voorontwerp stelt voor een einde te maken aan het ‘eigenaardig aflopend karakter’ van het misdrijf en er een gewoon aflopend misdrijf van te maken, dat voltrokken is zodra de valse getuigenis is afgelegd. Evenwel wordt de doelstelling van het huidige systeem gehandhaafd: nl. de dader de mogelijkheid geven nog terug te komen op zijn valse getuigenis zolang dit nog een nuttig effect heeft. De doelstelling van de strafbaarstelling van valse getuigenis en valse verklaring is immers ervoor te zorgen dat de waarheid aan het licht komt. In het ontwerp wordt deze doelstelling, op een ‘zuiverdere’ manier wat betreft de strafrechtelijke systematiek, gerealiseerd door de introductie van een strafuitsluitende verschoningsgrond in het ontworpen artikel 625 voor het geval de dader op een nuttig moment zijn valse getuigenis of verklaring intrekt.</p>		<p>suspension des débats en vue de l'enquête sur une éventuelle poursuite pour faux témoignage ou pour « délit d'audience » en application de l'article 181 du Code d'instruction criminelle. C'est également le point de départ du délai de prescription.¹²¹ L'avant-projet propose de mettre fin au caractère propre d'« infraction instantanée » de l'infraction et d'en faire une infraction instantanée commise dès que le faux témoignage a été déposé. Toutefois, l'objectif du système actuel est maintenu : permettre à l'auteur de revenir sur son faux témoignage tant qu'il a un effet utile. En effet, l'objectif d'incriminer les faux témoignages et les fausses déclarations est de faire en sorte que la vérité soit révélée. Dans le projet, cet objectif est réalisé d'une manière plus « claire » sur le plan de la systématique pénale en introduisant une cause d'excuse d'exemption de peine dans le projet d'article 625 au cas où l'auteur retire son faux témoignage ou sa fausse déclaration à un moment utile.</p>
<p>Waar er vandaag een grote diversiteit bestaat in de toepasselijke strafmaten, wordt er in het ontwerp voor gekozen steeds dezelfde straf voor te schrijven, nl. een straf van niveau 3. In alle gevallen is de verwerpelijke gedraging immers dezelfde: men liegt onder eed, dan wel als deskundige of tolk voor een</p>		<p>Alors qu'il existe aujourd'hui une grande diversité dans les niveaux de pleine applicables, il a été choisi d'appliquer dans ce projet la même peine, à savoir une peine de niveau 3. Dans tous les cas, le comportement répréhensible est le même : on ment sous serment, ou en tant qu'expert</p>

¹¹⁹ Cass. 26 november 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, nr. 208; Cass. 25 februari 1889, *Pas.* 1889, I, 131; B. MEGANCK, “Valse getuigenis en meineed”, in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 276; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 24; A. VANDEPLAS, “De intrekking van een vals getuigenis”, *RW* 1985-86, 2228, nr. 9.

¹²¹ Cass. 26 novembre 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, n° 208; Cass. 25 février 1889, *Pas.* 1889, I, 131; B. MEGANCK, “Valse getuigenis en meineed”, dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 276; M. RIGAUX et P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, 24; A. VANDEPLAS, “De intrekking van een vals getuigenis”, *RW* 1985-86, 2228, n° 9.

rechter of rechtscollege. De aard van de procedure (strafzaak of burgerlijke zaak) ¹²² of de uiteindelijk opgelegde straf zijn minder relevant om het crimineel karakter van de gedraging te beoordelen. Vandaar dat al deze varianten in één strafbaarstelling worden ondergebracht.		ou interprète devant un juge ou une juridiction. La nature de la procédure (pénale ou civile) ¹²³ ou la peine finalement infligée sont moins pertinentes pour évaluer la nature infractionnelle de la conduite. Pour cette raison, toutes ces variantes seront incluses dans une incrimination unique.
Valse verklaring (artikel 623)		La fausse déclaration (article 623)
Deze bepaling herneemt de huidige artikelen 217 en 221, tweede lid, Sw., maar maakt het toepassingsgebied ervan gelijklopend aan dat van de valse getuigenis.		Cette disposition reprend les actuels articles 217 et 221, deuxième paragraphe, du Code pénal, mais rend leur portée parallèle à celle du faux témoignage.
De constitutieve bestanddelen van dit misdrijf zijn dezelfde als deze die gelden voor de valse getuigenis, behalve dat het hier niet gaat om een getuigenis onder ede maar om een verklaring, afgelegd buiten eed, die slechts als inlichting geldt. Dit verschil verantwoordt dat de valse verklaring met een straf van één niveau lager wordt bestraft.		Les éléments constitutifs de cette infraction sont les mêmes que ceux qui s'appliquent au faux témoignage, sauf qu'il ne s'agit pas d'un témoignage sous serment mais d'une déclaration, faite en dehors du serment, qui n'a qu'une valeur de renseignement. Cette différence justifie que la fausse déclaration soit punie d'une peine d'un niveau immédiatement inférieur.
Verleiding tot valse getuigenis of valse verklaring (artikel 624)		Subordination de témoignage ou de fausse déclaration (article 624)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 223 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 223 du Code pénal.
Het behoud van deze bepaling is gepast, naast de bepalingen inzake deelneming uit het ontworpen Boek 1, aangezien hier alle vormen van uitlokking worden gevisieerd, ook diegenen die buiten het toepassingsgebied		Le maintien de cette disposition est approprié, en plus des dispositions relatives à la participation au projet du Livre 1 ^{er} , car elle couvre toutes les formes de provocation, y compris celles qui ne

¹²² In de rechtsleer wordt overigens ook benadrukt dat er geen wezenlijk verschil bestaat tussen een valse getuigenis in strafzaken en burgerlijke zaken (bv. B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 275).

¹²³ La doctrine souligne également qu'il n'y a pas de différence substantielle entre les faux témoignages en matière pénale et civile (par ex. B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meened", dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 275).

van de deelneming vallen. ¹²⁴ Bovendien vindt het ontworpen artikel 10, §2 hier geen toepassing, aangezien de straf gesteld op het basismisdrijf niet aan de daar gestelde vereisten voldoet.		relèvent pas du champ d'application de la participation. ¹²⁵ En outre, le projet d'article 10, paragraphe 2, ne s'applique pas en l'espèce, car la sanction infligée pour l'infraction de base ne répond pas aux exigences qui y sont énoncées.
Strafuitsluitende verschoningsgronden (artikel 625)		Les causes d'excuse d'exemption de peine (article 625)
Bij de bespreking van het misdrijf valse getuigenis (ontworpen artikel 622) werd reeds aangehaald dat onder het huidig recht wordt aangenomen dat de valse getuigenis een aflopend misdrijf is, maar met een "eigenaardig 'aflopend' karakter" ¹²⁶ : het misdrijf is slechts voltooid eenmaal de onherroepbaarheid ervan vaststaat. Het misdrijf bestaat dus nog niet zolang het getuigenis nog kan worden ingetrokken, d.i. tot de sluiting van de debatten bij het rechtscollege waarvoor het valse getuigenis werd afgelegd, tot de schorsing van de debatten met het oog op onderzoek van een eventuele vervolging wegens valse getuigenis, of tot de bestraffing als 'zittingsmisdrijf' bij toepassing van artikel 181 Sv. Dit is ook het aanvangspunt van de verjaring. ¹²⁷ Het voorontwerp stelt voor een		Lors de la discussion de l'infraction de faux témoignage (projet d'article 622), il a été mentionné qu'en droit actuel, le faux témoignage est présumé être une infraction instantanée mais avec un <i>caractère « instantané » propre</i> ¹²⁸ : l'infraction n'est accomplie qu'une fois son caractère irrévocable établi. L'infraction n'existe donc pas tant que le témoignage peut encore être retiré, c'est-à-dire jusqu'à la clôture des débats dans la juridiction pour laquelle le faux témoignage a été donné, jusqu'à la suspension des débats en vue de l'enquête sur une éventuelle poursuite pour faux témoignage ou pour « délit d'audience » conformément à l'article 181 du Code d'instruction criminelle. C'est également le point de départ du délai de prescription. ¹²⁹ L'avant-projet propose de mettre fin au

¹²⁴ M.-A. BEERNAERT, "Du faux témoignage et du fauxserment", in X (ed.), *Les infractions contre la foi publique*, Brussel, Larcier, 2012, 354, nr. 85.

¹²⁵ M.-A. BEERNAERT, "Du faux témoignage et du fauxserment", dans X (ed.), *Les infractions contre la foi publique*, Bruxelles, Larcier, 2012, 354, n° 85.

¹²⁶ L. ARNOU, "Het vals getuigen: een misdrijf onder opschortende voorwaarde", *T.Strafr.* 2000, 156; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meineed", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 276.

¹²⁷ Cass. 26 november 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, nr. 208; Cass. 25 februari 1889, *Pas.* 1889, I, 131; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meineed", in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 276; M. RIGAUX en P.E. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*, IV, Brussel, Bruylant, 1963, 24; A. VANDEPLAS, "De intrekking van een vals getuigenis", *RW* 1985-86, 2228, nr. 9.

¹²⁸ L. ARNOU, "Het vals getuigen: een misdrijf onder opschortende voorwaarde", *T.Strafr.* 2000, 156; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meineed", dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 276.

¹²⁹ Cass. 26 novembre 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, n° 208; Cass. lundi 25 février 1889, *Pas.* 1889, 131; B. MEGANCK, "Valse getuigenis en meineed", dans M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 276. TROUSSE, *Les crimes et les délits du code pénal*,

<p>einde te maken aan het 'eigenaardig aflopend karakter' van dit misdrijf, alsook van het misdrijf valse verklaring (ontworpen artikel 623) en er gewoon aflopende misdrijven van te maken, die voltrokken zijn zodra de valse getuigenis of verklaring is afgelegd. Evenwel wordt de doelstelling van het huidige systeem gehandhaafd: nl. de dader de mogelijkheid geven nog terug te komen op zijn valse getuigenis zolang dit nog een nuttig effect heeft. De doelstelling van de strafbaarstelling van valse getuigenis en valse verklaring is immers ervoor te zorgen dat de waarheid aan het licht komt. In het ontwerp wordt deze doelstelling, op een 'zuiverdere' manier wat betreft de strafrechtelijke systematiek, gerealiseerd door de introductie van een strafuitsluitende verschoningsgrond in de hier besproken bepaling voor het geval de dader op een nuttig moment zijn valse getuigenis of verklaring intrekt. De keuze voor de figuur van een strafuitsluitende verschoningsgrond heeft daarenboven nog een nuttig bijkomend effect, in die zin dat het intrekken van het valse getuigenis of de valse verklaring geen afbreuk doet aan het bestaan van het misdrijf (het wordt enkel niet bestraft), waardoor het nog wel als basis kan dienen voor het toekennen van een schadevergoeding aan het slachtoffer. Dit kan bv. nuttig zijn voor iemand die ten gevolge van een valse getuigenis een zekere tijd onterecht in voorlopige hechtenis heeft gezeten.</p>		<p>« caractère instantané » propre de cette infraction, ainsi qu'à l'infraction de fausse déclaration (projet d'article 623) et d'en faire simplement des infractions instantanées commises dès que le faux témoignage ou la fausse déclaration est déposé. Toutefois, l'objectif du système actuel, à savoir permettre à l'auteur de revenir sur son faux témoignage tant qu'il a un effet utile, est maintenu. En effet, l'objectif de l'incrimination des faux témoignages et fausses déclarations est de faire en sorte que la vérité soit révélée. Dans le projet, cet objectif est atteint plus « clairement » sur le plan de la systématique pénale, par l'introduction d'une cause d'exemption de peine dans la disposition discutée ici, au cas où l'auteur retire son faux témoignage ou sa fausse déclaration à un moment utile. Le choix de la cause d'exemption de peine a également un effet supplémentaire utile, dans le sens où le retrait du faux témoignage ou de la fausse déclaration n'affecte pas l'existence de l'infraction (il/elle n'est simplement pas punissable) et peut donc toujours servir de base à l'octroi d'une indemnisation de la victime. Cela pourrait, par exemple, être utile pour une personne qui, à la suite d'un faux témoignage, est injustement mise en détention provisoire depuis un certain temps.</p>
<p>Onder 1° wordt de huidige situatie hernomen, nl. de valse getuigenis of verklaring voor het vonnisgerecht.</p>		<p>Sous le point 1°, la situation actuelle est reprise, autrement dit le faux témoignage ou la fausse déclaration devant la juridiction de jugement.</p>

IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, 24 ; A. VANDEPLAS, "De intrekking van een vals getuigenis", *RW* 1985-86, 2228, n° 9.

Onder 2° worden de vandaag geldende principes uitgebreid tot de valse getuigenis of verklaring afgelegd voor de onderzoeksrechter, opnieuw vanuit de doelstelling de waarheid alsnog naar boven te laten komen. Aan de mogelijkheid tot intrekking van het valse getuigenis of de valse verklaring voor de vonnisrechter wordt de mogelijkheid tot intrekking voor de onderzoeksrechter toegevoegd, die geldt tot zolang de onderzoeksrechter niet ontlast wordt.		Sous le point 2°, les principes en vigueur aujourd'hui sont étendus aux faux témoignages ou fausses déclarations faits devant le juge d'instruction, toujours dans le but de faire remonter la vérité à la surface. A la possibilité de retirer le faux témoignage ou la fausse déclaration devant la juridiction s'ajoute la possibilité de retrait devant le juge d'instruction, qui s'applique jusqu'à ce que le juge d'instruction soit dessaisi.
Onder 3°, ten slotte, wordt het huidige artikel 225 Sw. hernomen, met dien verstande dat de strafuitsluitende verschoningsgrond voor kinderen beneden de 16 jaar niet wordt hernomen. In de systematiek van het ontworpen Boek 1 is de minderjarigheid immers een grond van niet-toerekeningsvatbaarheid, die door de rechter moet worden beoordeeld voorafgaand aan de strafuitsluitende verschoningsgronden. De minderjarige kan beneden de 16 jaar kan bijgevolg nooit een strafuit het Strafwetboek krijgen voor dergelijke feiten. Aangezien de uithandengeving ook pas vanaf de leeftijd van 16 jaar mogelijk is, kan deze bepaling ook niet via die omweg nog een nuttig gevolg kennen. Vandaar dat de opheffing zich opdringt.		Enfin, sous le point 3°, l'actuel article 225 du Code pénal est repris, étant entendu que la cause d'excuse d'exemption de peine pour des enfants de moins de 16 ans n'est pas reprise. Dans le modèle du projet de Livre 1 ^{er} , la minorité est, après tout, une cause de non-imputabilité qui doit être appréciée par le juge avant la cause d'excuse d'exemption de peine. Par conséquent, une peine visée au Code pénal ne peut jamais être infligée aux mineurs de moins de 16 ans pour de tels faits. Étant donné qu'il n'est pas possible de procéder au dessaisissement qu'à partir de 16 ans, cette disposition ne peut pas non plus avoir d'effet utile via ce mécanisme. C'est pourquoi il est nécessaire de l'abolir.
Meineed (artikel 626)		Le faux serment (article 626)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 226, eerste lid Sw. Zij verduidelijkt de draagwijdte van dit misdrijf door de bestaande invulling ervan te codificeren.		Cette disposition reprend l'actuel article 226, premier paragraphe, du Code pénal. Elle clarifie la portée de l'infraction en codifiant son élément

Valse eed bij verzegeling of boedelbeschrijving (artikel 627)		Le faux serment lors de la mise sous scellés ou de l'inventaire (article 627)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 226, tweede lid Sw. In afwijking van het huidige Strafwetboek, wordt ervoor gekozen dit misdrijf in een aparte bepaling onder te brengen. Dit wordt verantwoord door het feit dat het moreel bestanddeel voor dit misdrijf anders is dan voor meeneed: een algemeen opzet volstaat. ¹³⁰		Cette disposition reprend l'actuel article 226, deuxième paragraphe, du Code pénal. Contrairement au Code pénal actuel, il a été décidé de placer cette infraction dans une disposition distincte. Ceci est justifié par le fait que l'élément moral de cette incrimination est différent de celui du parjure : un dol général est suffisant. ¹³¹
<i>Onderafdeling 3. Weigeren van medewerking aan het onderzoek</i>		<i>Sous-section 3 Le refus de coopérer à l'enquête</i>
Hoger werd reeds aangehaald dat de strafbaarstellingen die vandaag terug te vinden zijn in het Wetboek van Strafvordering verplaatst worden naar het Strafwetboek, aangezien dergelijk bepalingen geen plaats hebben in een procedureregeling en bovendien de zichtbaarheid van de individuele strafbaarstelling alsook de algehele systematiek op die manier verbeterd wordt. Onder deze onderafdeling zijn enkele van deze misdrijfomschrijvingen samengebracht.		Il a déjà été souligné que les incriminations actuellement contenues dans le Code d'instruction criminelle sont transférées dans le Code pénal, étant donné que ces dispositions n'ont pas leur place dans des règles de procédure et que, de plus, la visibilité de l'incrimination individuelle ainsi que le système dans son ensemble s'en trouvent améliorés. La présente sous-section regroupe certaines de ces qualifications.
Ontvluchten van de plaats van het onderzoek (artikel 628)		La fuite du lieu de l'enquête (article 628)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 34 Sv.		Cette disposition reproduit l'incrimination visée à l'actuel article 34 du Code d'instruction criminelle.
Geen gevolg geven aan een dagvaarding als getuige (artikel 629)		Le défaut de se conformer à une citation à comparaître comme témoin (article 629)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstellingen uit de huidige artikelen 80, 157, 189 en 317, tweede lid, Sv. Hoewel		Cette disposition reprend les incriminations visées aux actuels articles 80, 157, 189 et 317, deuxième alinéa, du Code d'instruction

¹³⁰ Cass. 5 december 2006, P.06.1132.N.

¹³¹ Cass. 5 décembre 2006, P.06.1132.N.

de strafbare gedraging dezelfde is of zij nu wordt gepleegd ten aanzien van de onderzoeksrechter, de politierechtbank, de correctionele rechtbank of het hof van assisen, is de strafbaarstelling vandaag dus versnipperd. De ontworpen bepaling brengt deze verschillende situaties samen.		criminelle. Bien que le comportement criminel soit le même, qu'il soit commis à l'égard du juge d'instruction, du tribunal de police, du tribunal correctionnel ou de la Cour d'assise, l'incrimination est aujourd'hui fragmentée. Le projet de disposition réunit ces différentes situations.
Miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek (artikel 630)		La violation de l'obligation de coopérer à l'enquête (article 630)
Voor de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, zoals bv. het verkrijgen van telefoniegegevens, is de onderzoeksrechter en/of de procureur des Konings afhankelijk van de medewerking van derden. Op een aantal plaatsen in het Wetboek van Strafvordering wordt daarom voorzien in een wettelijke verplichting om mee te werken aan de uitvoering van deze onderzoeksmaatregelen. De strafbaarstelling ervan is vaak gelijklopend en de strafmaten liggen in dezelfde orde van grote. Vandaar dat ervoor wordt geopteerd deze strafbaarstellingen (uit de artikelen 39ter, §3, laatste lid, 46bis, §1, laatste lid, 46bis/1, §2, laatste lid, 46ter, §2, laatste lid, 46quater, §3, laatste lid, 88bis, §4, laatste lid, 88quater, §3, 90quater, §2, 90quater, §4, 464/13, §2, laatste lid, en 464/24, § 3 Sv.) samen te brengen in één artikel.		Pour l'exécution de certaines mesures d'enquête, telles que l'obtention de données téléphoniques, le juge d'instruction et/ou le procureur du Roi dépend de la coopération de tiers. Une obligation légale de coopérer à la mise en œuvre de ces mesures d'enquête est donc prévue à certains endroits du Code d'instruction criminelle. Leur incrimination est souvent la même et les peines sont du même ordre de grandeur. C'est pourquoi, ces incriminations (énoncées aux articles 39ter, § 3, dernier paragraphe, 46bis, § 1 ^{er} , dernier paragraphe, 46bis/1, § 2, dernier, 46ter, § 2, dernier paragraphe, 46quater, § 3, dernier paragraphe, 88bis, § 4, dernier paragraphe, 88quater, § 3, 90quater, § 2, 90quater, § 4, 464/13, § 2, dernier paragraphe et 464/24, § 3, du Code d'instruction criminelle) ont été regroupées dans un seul article.
Daarbij wordt geopteerd voor een uniforme formulering, die alle situaties omvat die in de huidige bepalingen (via soms afwijkende formuleringen) worden geïmpliceerd. Door deze algemene omschrijving moet de wetgever indien hij in de toekomst een nieuwe plicht tot medewerking aan het onderzoek invoert de hier omschreven strafbaarstelling niet aanpassen.		La formulation est uniforme et couvre toutes les situations couvertes par les dispositions actuelles (parfois avec des formulations différentes). En conséquence de cette définition générale, si le législateur introduit une nouvelle obligation de coopérer à l'enquête à l'avenir, il n'aura pas à adapter l'incrimination décrite ici.

Gelet op het grote belang van de medewerking voor het welslagen van het onderzoek, wordt het huidig bepaalde hoogste boetebedrag behouden (waarbij de opdecimes op 0 worden gezet) en van toepassing gemaakt op alle onderzoeksmaatregelen. Hier wordt dus afgeweken van de boetebedragen uit het ontworpen artikel 53. De hoogte van deze bedragen kan worden verantwoord door het feit dat door deze strafbaarstellingen vaak bijzondere grote technologie- of communicatiebedrijven worden gevisieerd, wat maakt dat de straffen voldoende hoog moeten zijn om hun medewerking aan het onderzoek af te dwingen in de gevallen waarin de wetgever deze medewerking verplicht heeft gesteld. Daarenboven moet worden benadrukt dat conform het ontworpen artikel 53, §2 de rechter ervoor moet zorgen dat voor de natuurlijke persoon het bedrag van de geldboete wordt vastgesteld in verhouding tot zijn financiële draagkracht en zijn sociale toestand; voor de rechtspersoon wordt het bedrag van de geldboete vastgesteld in verhouding tot zijn financiële draagkracht, zijn omzet en zijn omvang.		Compte tenu de la grande importance de la coopération pour le succès de l'enquête, le montant maximal de l'amende actuellement fixé est maintenu (les décimes additionnels sont fixées à 0) et s'applique à toutes les mesures d'enquête. Il est donc ici dérogé aux montants des amendes prévus dans le projet d'article 53. Le niveau de ces montants peut être justifié par le fait que ces incriminations visent souvent des entreprises de technologie ou de communication particulièrement grandes, ce qui signifie que les sanctions devraient être suffisamment élevées pour exiger leur coopération lors de l'enquête dans les cas où le législateur a rendu cette coopération obligatoire. En outre, il convient de souligner que, selon le projet d'article 53, paragraphe 2, il appartient au juge de veiller à ce que, pour une personne physique, le montant de l'amende soit déterminé en fonction de sa situation financière et sociale ; dans le cas d'une personne morale, le montant de l'amende est déterminé en fonction de sa situation financière, de son chiffre d'affaires et de sa taille.
Uiteraard doet deze strafbaarstelling geen afbreuk aan de gelding van rechtvaardigingsgronden en schulduitsluitingsgronden of het zwijgrecht.		Bien entendu, cette incrimination n'affecte ni la validité des causes de justification et des causes d'exemption de culpabilité, ni le droit de garder le silence.
Verzwaarde miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek (artikel 631)		La violation aggravée de l'obligation de coopérer à l'enquête (article 631)

Door de Wet van 25 december 2016 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en het Strafwetboek, met het oog op de verbetering van de bijzondere opsporingsmethoden en bepaalde onderzoeksmethoden met betrekking tot internet en elektronische en telecomcommunicaties en tot oprichting van een gegevensbank stemafdrukken ¹³² werd in artikel 88 ^{quater} , §3, tweede lid, Sv. een verzwarende omstandigheid ingevoerd die erin bestaat dat wanneer de verplichte medewerking de uitvoering van een misdaad of een wanbedrijf kan verhinderen, of de gevolgen ervan kan beperken, en deze medewerking niet verleend wordt, de straffen worden verhoogd tot een gevangenisstraf van één tot vijf jaar en een geldboete van vijfhonderd tot vijftigduizend euro.		La loi du 25 décembre 2016 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code pénal, en vue d'améliorer les méthodes particulières de recherche et certaines mesures d'enquête concernant l'internet, les communications électroniques et les télécommunications et créant une banque de données des empreintes vocales ¹³³ , a introduit une circonstance aggravante à l'article 88 ^{quater} , § 3, deuxième paragraphe, du Code d'instruction criminelle, qui consiste à porter les peines à un à cinq ans d'emprisonnement et à une amende de cinq cent à cinquante mille euros lorsque la coopération obligatoire est susceptible d'empêcher la commission d'un crime ou d'un délit, ou d'en limiter les conséquences, et que la coopération n'est pas fournie.
In het voorontwerp wordt voorgesteld de toepassing van deze verzwarende omstandigheid (in de systematiek van het voorontwerp als een verzwarend bestanddeel) uit te breiden tot de andere onderzoeksmaatregelen, aangezien de doelstellingen van deze strafverzwarende ook voor die onderzoeksmaatregelen kunnen gelden. Voor wat de zwaarte van de straf betreft kan, zoals voor het basismisdrijf, worden gewezen op het feit dat deze strafbaarstelling vaak bijzondere grote technologie- of communicatiebedrijven viseert, wat maakt dat de straffen voldoende hoog moeten zijn om hun medewerking aan het onderzoek af te dwingen in de gevallen waarin de wetgever deze medewerking verplicht heeft gesteld. Daarenboven moet		L'avant-projet propose d'étendre l'application de cette circonstance aggravante (en tant qu'élément aggravant dans la systématique de l'avant-projet) aux autres mesures d'enquête, puisque les objectifs de cette aggravation des peines peuvent également s'appliquer à ces mesures d'enquête. En ce qui concerne la sévérité de la peine, comme dans le cas de l'infraction de base, on peut souligner le fait qu'elle vise souvent des entreprises de technologie ou de communication particulièrement grandes, ce qui signifie que les peines doivent être suffisamment élevées pour les obliger à coopérer à l'enquête dans les cas où le législateur a rendu cette coopération obligatoire. En outre, il convient de souligner que, selon le

¹³² BS 17 januari 2017.

¹³³ MB mardi 17 janvier 2017.

worden benadrukt dat conform het ontworpen artikel 53, §2 de rechter ervoor moet zorgen dat voor de natuurlijke persoon het bedrag van de geldboete wordt vastgesteld in verhouding tot zijn financiële draagkracht en zijn sociale toestand; voor de rechtspersoon wordt het bedrag van de geldboete vastgesteld in verhouding tot zijn financiële draagkracht, zijn omzet en zijn omvang.		projet d'article 53, paragraphe 2, il appartient au juge de veiller à ce que, pour la personne physique, le montant de l'amende soit déterminé en fonction de sa situation financière et sociale ; dans le cas d'une personne morale, le montant de l'amende est déterminé en fonction de sa situation financière, de son chiffre d'affaires et de sa taille.
<i>Onderafdeling 4. Verberging van een vervolgte persoon of een lijk</i>		<i>Sous-section 4. Le recel d'une personne poursuivie ou de cadavre</i>
Verberging van een vervolgte persoon (artikel 632)		Le recel d'une personne poursuivie (article 632)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 339 Sw. Door het schrappen van het onderscheid tussen misdaden en wanbedrijven in het ontworpen Boek 1, moet echter de formulering van deze strafbaarstelling worden aangepast door te verwijzen naar een misdrijf dat strafbaar is met een straf van niveau 4 tot en met 8. Dit behoud van de huidige situatie kan worden verantwoord in het licht van o.a. de strijd tegen het terrorisme. Op die manier is deze strafbaarstelling overigens ook in overeenstemming met die van bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen (ontworpen artikel 217).		Cette disposition reproduit l'actuel article 339 du Code pénal. Toutefois, en raison de la modification de la portée du terme « crime » dans le projet de Livre 1 ^{er} , le libellé de cette incrimination doit être adapté en se référant à une infraction punissable d'une peine de niveau 4 à 8. Le maintien de la situation actuelle (et non la réduction du champ d'application à des infractions punissables d'une peine de niveau 7 ou 8) peut se justifier à la lumière, entre autres, de la lutte contre le terrorisme. De cette manière, cette incrimination est également conforme à celle de la menace d'une attaque contre des personnes ou des biens (projet d'article 217).
Lijkverberging (artikel 633)		Le recel de cadavre (article 633)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 340 Sw., met twee aanpassingen.		Cette disposition reproduit l'actuel article 340 du Code pénal, avec deux adaptations.
Ten eerste wordt het 'doen verbergen' en 'doen wegmaken' niet langer vermeld, aangezien dit wordt ondervangen door de in		Premièrement les termes « fait receler » ou « fait dissimuler » ne sont plus mentionnés, car ils sont couverts par les dispositions en

Boek 1 ontworpen bepalingen inzake daderschap en deelneming.		projet dans le Livre 1 ^{er} relatives à l'auteur et à la participation.
Ten tweede wordt voorgesteld het toepassingsgebied van de strafbaarstelling uit te breiden tot het verbergen of wegmaken van het lijk van iemand die ten gevolge van een misdrijf is overleden. Vandaag is dit beperkt tot het verbergen van een lijk na doodslag of opzettelijke slagen en verwondingen. Deze beperking lijkt niet langer te verantwoorden. Waarom zou zij immers niet van toepassing moeten zijn op het verbergen van het lijk van een slachtoffer dat is overleden ten gevolge van een verkrachting of foltering met de dood tot gevolg?		Deuxièmement, il est proposé d'étendre le champ d'application de l'incrimination de recel ou de dissimulation du cadavre d'une personne décédée à la suite d'un crime. Aujourd'hui, cela se limite au recel d'un cadavre après un homicide ou de coups et blessures intentionnels. Cette limitation ne semble plus justifiable. Pourquoi ne devrait-elle pas s'appliquer au recel de cadavre d'une victime décédée à la suite d'un viol ou d'un acte de torture ayant entraîné la mort ?
Verberging van bewijs (artikel 633bis)		La dissimulation d'une preuve (article 633bis)
Deze bepaling, die aan de Commissie werd gesuggereerd door de politiediensten, is gebaseerd op het Nederlandse artikel 189 Sr. Het artikel vult een lacune op met betrekking tot gedragingen die het onderzoek naar strafbare feiten bemoeilijken, door ook in strafbaarheid te voorzien voor het wegmaken van zaken waarop nog geen beslag is gelegd. Deze bepaling kan bijdragen tot de waarheidsvinding in het belang van de samenleving, de slachtoffers en eventueel onschuldige verdachten. Het is verder ook coherent een dergelijke bepaling op te nemen, wanneer wordt vastgesteld dat naar huidig recht o.a. de lijkverberging, de zegelverbreking en de aantasting van goederen waarop een maatregel rust reeds strafbaar zijn.		Cette disposition qui a été suggérée à la Commission pour les services de police, s'appuie sur l'article 189 du Code pénal néerlandais. Cet article comble une lacune concernant les comportements qui entravent l'enquête sur des faits infractionnels mais aussi en rendant punissable le fait de soustraire des choses qui n'ont pas encore fait l'objet d'une saisie. Cette disposition peut contribuer à la manifestation de la vérité dans l'intérêt de la société, des victimes et éventuellement de suspects innocents. Il est aussi cohérent de prévoir une telle disposition dès lors que le droit actuel incrimine déjà entre autres le recel de cadavre, le bris de scellés et l'atteinte aux biens qui font déjà l'objet d'une mesure.
In vergelijking met de Nederlandse bepaling werd de situatie van het verbergen of wegmaken van het wederrechtelijk		En comparaison avec la disposition néerlandaise, la soustraction ou la dissimulation d'avantages patrimoniaux illégaux ne sont pas reprises dans le textes.

vermogensvoordeel niet opgenomen in de tekst. Dit valt immers reeds onder de strafbaarstelling van witwassen.		En effet, ces comportements tombent déjà sous l'incrimination de blanchiment.
Deze bepaling doet uiteraard op geen enkele wijze afbreuk aan andere strafbaarstellingen. Zo is het bv. denkbaar dat er sprake is van eendaadse samenloop met een diefstal.		Cette disposition n'empêche nullement l'application d'autres qualifications. Ainsi, on peut penser par exemple à un concours d'infractions avec un vol.
Strafuitsluitende verschoningsgrond (artikel 634)		Cause d'excuse d'exemption de peine (article 634)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 341 Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 341 du Code pénal.
Er wordt hierbij één actualisering van de tekst voorgesteld, nl. de vervanging van de formule 'echtgenoten, zelfs na echtscheiding' door 'partner'. Hiervoor kan worden verwezen naar de definitie in de voorafgaande titel. Op deze manier wordt ingespeeld op de verschillende vormen die een relatie vandaag kan aannemen die van aard is om gevoelens met zich mee te brengen die strafuitsluiting verantwoorden, zoals dit volgens het huidige Strafwetboek geacht wordt het geval te zijn tussen echtgenoten en ex-echtgenoten.		Une mise à jour du texte est proposée, à savoir le remplacement de la formule « conjoints », même après le divorce, par « partenaire ». A cet égard, on peut se reporter à la définition du titre préliminaire. Elle répond ainsi aux différentes formes que peut prendre aujourd'hui une relation susceptible de susciter des sentiments qui justifient l'exclusion de la peine, comme c'est le cas entre conjoints et ex-conjoints en vertu du Code pénal actuel.
Onder deze definitie van partner vallen volgens de voorafgaande titel ook 'de persoon waarmee dader gehuwd is geweest of een duurzame affectieve en seksuele relatie heeft gehad indien de strafbare feiten verband houden met dit ontbonden huwelijk of de beëindigde relatie'. De zinsnede " <i>indien de strafbare feiten verband houden met dit ontbonden huwelijk of de beëindigde relatie</i> " moet in deze context worden begrepen als dat er nog een bepaalde genegenheid of verbondenheid bestond tussen de ex-partners die het aannemelijk maakt dat de betrokkene de verberging van een vervolgde		Selon le titre préliminaire, cette définition du partenaire inclut également « la personne avec laquelle l'auteur a été marié ou a eu une relation affective et sexuelle durable si les infractions se rapportent à ce mariage dissous ou à la relation rompue ». L'expression « <i>si l'infraction se rapporte à ce mariage dissous ou à la relation rompue</i> » doit être comprise dans ce contexte comme signifiant qu'il y avait encore une certaine affection ou un certain lien entre les ex-partenaires, ce qui rend plausible que la personne concernée dissimulerait un évadé

persoon of lijfverberging zou plegen om zijn ex-partner te helpen.		ou recèlerait un cadavre pour aider son ex-partenaire.
Verder wordt het toepassingsgebied van deze verschoningsgrond uitgebreid naar het nieuwe misdrijf van verberging van bewijs.		En outre, le champ d'application de cette cause d'excuse est étendu à la nouvelle infraction de dissimulation d'une preuve.
<i>Onderafdeling 5. Misdrijven tegen procedurestukken of goederen waarop een maatregel rust</i>		<i>Sous-section 5. Les infractions contre des actes de procédure ou les biens faisant l'objet d'une mesure</i>
Verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd (artikel 635)		Le détournement d'un document produit dans une affaire judiciaire (article 635)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 495 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 495 du Code pénal.
Deze bepaling waarborgt de partijen in een hangend geding dat alle stukken die in de loop ervan worden ingebracht ook in het debat blijven tot na de definitieve beslechting, zelfs indien zij tussentijds ingevolge een heropening der debatten terug aan de partijen worden gegeven. ¹³⁴		Cette disposition garantit aux parties à la procédure en cours que tous les documents soumis au cours de la procédure resteront également soumis au débat jusqu'à la conclusion du règlement définitif, même s'ils sont restitués aux parties dans l'intervalle, à la suite de la réouverture de la procédure. ¹³⁵
Aantasting van goederen waarop een maatregel rust (artikel 636)		L'atteinte aux biens faisant l'objet d'une mesure (article 636)
Deze bepaling herneemt onder 1° en 2° het huidige artikel 507 Sw.		Cette disposition reprend aux points 1° et 2° l'actuel article 507 du Code pénal.
Onder 1° wordt het begrip 'voorwerpen' evenwel vervangen door 'roerende goederen'. Dit is de codificatie van de bestaande meerderheidsstrekking in de rechtsleer. ¹³⁶		Au point 1°, le terme « objets » est cependant remplacé par « biens meubles ». Ceci codifie la jurisprudence majoritaire existante de la doctrine. ¹³⁷

¹³⁴ Cass. 1 juni 1999, *Arr.Cass.* 1999, nr. 323

¹³⁵ Cass. 1er juin 1999, *Arr.Cass.* 1999, n° 323.

¹³⁶ M.-A. BEERNAERT, "Les fraudes", in X (ed.), *Les infractions contre les biens*, Brussel, Larcier, 2016, 655; P. TRAEST, "Ontdraging van in beslag genomen goederen", *Comm.Strafr.*, nr. 5.

¹³⁷ M.-A. BEERNAERT, "Les fraudes", dans X (ed.), *Les infractions contre les biens*, Bruxelles, Larcier, 2016, 655; P. TRAEST, "Ontdraging van in beslag genomen goederen", *Comm.Strafr.*, n° 5.

Daarnaast integreert deze bepaling ook artikel 464/12, §3, tweede lid, tweede zin, Sv. in het Strafwetboek. Deze bepaling verwijst voor zijn bestraffing vandaag reeds naar artikel 507 Sw., waardoor het coherent voorkomt beide bepalingen samen te voegen.		En outre, cette disposition intègre également dans le Code pénal l'article 464/12, § 3, deuxième paragraphe, deuxième phrase, du Code d'instruction criminelle. Cette disposition renvoie déjà aujourd'hui à l'article 507 du Code pénal pour la peine, ce qui rend cohérente la fusion des deux dispositions.
<i>Onderafdeling 6. Zegelverbreking</i>		<i>Sous-section 6. Le bris des scellés</i>
Deze onderafdeling herneemt de strafbaarstellingen uit het gelijknamige hoofdstuk III van titel V ("misdaden en wanbedrijven tegen de openbare orde door bijzondere personen gepleegd") uit het huidige Strafwetboek. Evenwel wordt voorgesteld de nalatigheid in het kader van de zegelverbreking uit de artikelen 283 en 285 Sw. niet langer als strafbaarstelling te weerhouden bij gebreke aan strafwaardigheid. Indien de bewaarder een persoon met een openbare functie was, is een tuchtrechtelijke bestraffing mogelijk. In de andere gevallen is sanctionering langs de burgerlijke weg mogelijk, aangezien deze nalatigheid een fout uitmaakt die aanleiding geeft tot burgerlijke aansprakelijkheid. Bovendien moet worden opgemerkt dat de 'opzettelijke nalatigheid', d.i. opzettelijk nalatig zijn om het mogelijk te maken dat de zegelverbreking plaats zou vinden, een vorm van deelneming aan de eigenlijke zegelverbreking uitmaakt en op die manier kan worden bestraft.		Cette sous-section rétablit les incriminations visée par le Chapitre III du Titre V (« Des crimes et des délit contre l'ordre public par des personnes spéciales») du même nom, qui figure actuellement dans le Code pénal. Toutefois, il est proposé que la négligence ne soit plus punissable dans le contexte de bris des scellés visée aux articles 283 et 285 du Code pénal en raison de l'absence de motifs justifiant le caractère punissable. Si le gardien est une personne occupant une fonction publique, des mesures disciplinaires sont possibles. Dans les autres cas, des sanctions au civil sont possibles, car cette négligence constitue une faute donnant lieu à une responsabilité civile. Il convient également de noter que la « négligence intentionnelle », c'est-à-dire la négligence délibérée permettant le bris des scellés, constitue une forme de participation au bris des scellés et peut donc être punissable.
Zegelverbreking (artikel 637)		Le bris des scellés (article 637)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 284 Sw., in zoverre dit artikel het basismisdrijf omschrijft. De verzwarende omstandigheid		Cette disposition reprend l'actuel article 284 du Code pénal, dans la mesure où cet article décrit l'infraction de base. La

van de hoedanigheid van de dader is hernomen in het ontworpen artikel 638.		circonstance aggravante de la qualité de l'auteur est reprise dans le projet d'article 638.
Opdat de strafbaarstelling van toepassing zou zijn, volstaat het dat de zegels werden gelegd op bevel van het openbaar gezag. Deze verzegeling kan verschillende vormen aannemen; het is niet noodzakelijk dat deze het zegel van de Staat bevat. Zo valt bv. de verzegeling door middel van een politielint onder het toepassingsgebied van de strafbaarstelling. Het volstaat dat de beklaagde gelet op de aard van de verzegeling moest weten dat deze was aangebracht op bevel van het openbaar gezag.		Pour que l'incrimination soit applicable, il suffit que les scellés aient été posés sur ordre de l'autorité publique. Cette mise sous scellés peut prendre différentes formes ; il n'est pas nécessaire que celle-ci contienne un sceau de l'Etat. Ainsi, une mise sous scellé à l'aide d'un ruban policier tombe dans le champ d'application de l'incrimination. Il est suffisant que le prévenu devait savoir, vu la nature de la mise sous scellés, que ceux-ci étaient posés sur ordre de l'autorité publique.
Dit misdrijf wordt, naar analogie met de huidige situatie, bestraft met een straf van niveau 2. Dit is ook het gepaste strafniveau, gelet op de gelijkenissen met bv. het misbruik van vertrouwen.		Cette infraction sera passible d'une peine de niveau 2, conformément à la situation actuelle. Il s'agit également du niveau approprié de la peine, étant donné les similitudes avec, par exemple, l'abus de confiance.
De geldboete uit artikel 288 Sw. moet niet worden hernomen, gelet op het ontworpen artikel 53 van Boek 1, dat een algemene bepaling inzake de geldboete bevat.		L'amende prévue à l'article 288 du Code pénal ne doit pas être reprise, compte tenu du projet d'article 53 du Livre 1 ^{er} , qui contient une disposition générale sur l'amende.
Verzwaarde zegelverbreking (artikel 638)		Le bris des scellés aggravé (article 638)
Dit artikel herneemt de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 284 Sw., alsook de artikelen 286 en 287 Sw. Er wordt evenwel voorgesteld hierin enige rationalisering aan te brengen, die voortvloeit uit het gebruik van de strafniveaus uit het ontworpen Boek 1 en het		Cet article reprend la circonstance aggravante contemplée à l'article 284 de l'actuel Code pénal, ainsi que les articles 286 et 287 du même Code. Il est toutefois proposé d'introduire une certaine rationalisation, résultant de l'utilisation des niveaux des peines visés dans le projet de

niet langer maken van een onderscheid tussen misdaden en wanbedrijven.		Livre 1 ^{er} et de l'abandon du recours à une distinction entre crimes et délits.
Een loutere 'vertaling' van de huidige situatie zou voor gevolg hebben dat de omstandigheid dat de zegelverbreking wordt gepleegd door de bewaarder van de verzegelde zaak of de persoon met een openbare functie die de verzegeling heeft gelast of verricht enkel een effect heeft op de strafmaat indien de zegels waren gelegd op zaken van iemand die verdacht, beklaagd of beschuldigd was van een misdaad of van iemand die tot een criminele straf was veroordeeld (artikel 286 Sw.). De strafverzwaring voor andere zegelverbrekingen uit artikel 284 Sw. valt immers geheel binnen het strafniveau 2, dat op het basismisdrijf is gesteld. Het komt coherenter voor deze strafverzwaring steeds toe te passen, ongeacht in wat voor zaak de verzegeling plaatsvond. Het strafbare gedrag is immers in alle gevallen hetzelfde. Bovendien beantwoordt deze algemenere strafverzwaring aan de bijzondere verantwoordelijkheid die de bewaarder van de verzegelde zaak of de persoon met een openbare functie die de verzegeling heeft gelast of verricht, heeft ten aanzien van de verzegelde zaak.		Une simple « transposition » de la situation actuelle aurait pour effet que le bris des scellés commis par le gardien de la chose scellée ou du fonctionnaire qui a ordonné ou exécuté le scellement n'aurait un effet sur le niveau de la peine que si les scellés avaient été apposés sur les choses d'un inculpé, prévenu ou accusé d'un crime ou d'une personne qui a été condamnée à une peine criminelle (article 286 du Code pénal). L'aggravation de la peine pour d'autres bris de scellés visée à l'article 284 du Code pénal se situe entièrement dans le cadre du niveau 2 de la peine, qui est fixé sur la base de l'infraction de base. Il semblerait plus cohérent d'appliquer cette aggravation de la peine dans tous les cas, quel que soit le type d'affaire dans laquelle le scellement a eu lieu. Après tout, le comportement criminel est le même dans tous les cas. De plus, cette aggravation plus générale des peines reflète la responsabilité particulière du gardien des biens scellés ou du fonctionnaire qui a ordonné ou exécuté la mise sous scellés, par rapport à la chose scellée.
<i>Onderafdeling 7. Inbreuken op het geheim karakter van het strafrechtelijk onderzoek</i>		<i>Sous-section 7. Les violations du secret des enquêtes criminelles</i>
Misbruik van het inzagerecht in een gerechtelijk dossier (artikel 639)		L'abus du droit de consultation d'un dossier judiciaire (article 639)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 460 ^{ter} Sw. Er zij ook op gewezen dat ook misbruik kan gemaakt worden van het		Cette disposition reprend l'actuel article 460 ^{ter} du Code pénal. Il convient de préciser que le droit de consultation dans le cadre de l'exécution des peines ou les

inzagerecht in een strafuitvoeringsdossier of een KBM-dossier (interneringszaken).		dossiers devant les chambres de protection sociale (matière d'internement) peut également faire l'objet d'abus.
Schending van het geheim van het onderzoek (artikel 640)		La violation du secret de l'enquête (article 640)
Het geheim karakter van het strafrechtelijk vooronderzoek is nog steeds een van de basiselementen van ons strafprocesrecht. Dit geheime karakter is vaak ook noodzakelijk om de efficiëntie van een strafrechtelijke onderzoek te waarborgen. In het huidige Wetboek van Strafvordering wordt op tal van plaatsen (soms op algemene wijze, soms met betrekking tot specifieke onderzoeksdaaden) naar dit principe verwezen en wordt hieraan steeds dezelfde straf gekoppeld. Dit is het geval in de artikelen 28 <i>quinquies</i> , §1, 39 <i>ter</i> , §3, 46 <i>bis</i> , §2, 46 <i>bis</i> /1, §2, 46 <i>ter</i> , §2, 46 <i>quater</i> , §3, 47 <i>bis</i> , §6, 8), 56 <i>bis</i> , 57 <i>bis</i> , §1, 62, §1, 88 <i>bis</i> , §§3 en 4, 88 <i>quater</i> , §4, 90 <i>quater</i> , §§2 en 4, 90 <i>octies</i> , §2, 464/1, §5, 464/12, §4, 464/13, §3, 464/24, §4, 464/25, §3 en 524 <i>bis</i> , §3, van het Wetboek van Strafvordering.		Le caractère secret des enquêtes préliminaires au procès demeure l'un des éléments fondamentaux de notre procédure pénale. Ce secret est souvent nécessaire pour garantir l'efficacité des enquêtes criminelles. Le Code d'instruction criminelle actuel fait référence à ce principe en de nombreux endroits (tantôt de manière générale, tantôt dans le cadre d'enquêtes spécifiques) et le lie toujours à la même peine. C'est le cas des articles 28 <i>quinquies</i> , § 1 ^{er} , 39 <i>ter</i> , § 3, 46 <i>bis</i> , § 2, 46 <i>bis</i> /1, § 2, 46 <i>ter</i> , § 2, 46 <i>quater</i> , § 3, 47 <i>bis</i> , § 6, 8), 56 <i>bis</i> , 57 <i>bis</i> , § 1 ^{er} , 62, § 1 ^{er} , 88 <i>bis</i> , §§ 3 et 4, 88 <i>quater</i> , § 4, 90 <i>quater</i> , §§ 2 et 4, 90 <i>octies</i> , § 2, 464/1, § 5, 464/12, § 4, 464/13, § 3, 464/24, § 4, 464/25, § 3 et 524 <i>bis</i> , § 3, du Code d'instruction criminelle.
De bescherming van dit geheim karakter van het vooronderzoek zou nog versterkt worden en een duidelijker statuut krijgen wanneer al deze inbreuken zouden worden gegroepeerd in één strafbaarstelling. Dit is ook de doelstelling van de ontworpen bepaling.		La protection de ce caractère secret de l'enquête préliminaire serait encore renforcée et un statut plus clair serait accordé si toutes ces infractions étaient regroupées en une seule incrimination. C'est également l'objectif de la disposition en projet.
De voorgestelde strafmaat is een straf van niveau 2, zoals die ook geldt voor het beroepsgeheim.		Le niveau de la peine proposé est une peine de niveau 2, comme c'est le cas pour le secret professionnel.

Deze strafbaarstelling doet uiteraard geen afbreuk aan de gevallen waarin de wet toelaat het geheim van het onderzoek te doorbreken. In dergelijk geval geldt de rechtvaardigingsgrond van de toelating of het gebod bij de wet (ontworpen artikel 12).		Cette incrimination n'affecte évidemment pas les cas où la loi permet de briser le secret de l'enquête. Dans ce cas, la cause de justification de l'autorisation ou de l'obligation de la loi s'applique (projet d'article 12).
Onthulling van de identiteit van een politieambtenaar (artikel 641)		La divulgation de l'identité d'un fonctionnaire de police (article 641)
Deze bepaling herneemt de strafbaarstelling uit het huidige artikel 112 <i>undecies</i> Sv.		Cette disposition reproduit l'incrimination visée à l'actuel article 112 <i>undecies</i> du Code d'instruction criminelle.
<i>Onderafdeling 8. Uitgeven of verspreiden van geschriften zonder vermelding van de oorsprong</i>		<i>Sous-section 8. La publication ou la distribution d'écrits sans indication de l'origine</i>
Onder deze onderafdeling worden de huidige artikelen 299 en 300 Sw. hernomen. Het betreft een preventieve maatregel ¹³⁸ om het anoniem begaan van uitingsdelicten te vermijden, zodat de overheid en het slachtoffer weten tegen wie zij zich kunnen richten met de strafvordering of de burgerlijke vordering. In die zin kan dit misdrijf worden beschouwd als een misdrijf tegen de rechtsbedeling.		Les articles actuel 299 et 300 du Code pénal sont reproduits dans cette sous-section. Il s'agit d'une mesure préventive ¹³⁹ pour éviter de commettre des délits d'opinion de manière anonyme, afin que les autorités et la victime sachent contre qui se retourner dans les procédures pénales ou civiles. En ce sens, cette infraction peut être considérée comme une infraction contre l'administration de la justice.
Uitgeven of verspreiden van geschriften zonder vermelding van de oorsprong (artikel 643)		La publication ou la distribution d'écrits sans indication de l'origine (article 643)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 299 Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 299 du Code pénal.
In navolging van wat F. Kuty schrijft, wordt voorgesteld het toepassingsgebied van deze		Dans le prolongement de ce qu'écrit F. KUTY, il est proposé de limiter la portée de cette incrimination aux cas où l'imprimé

¹³⁸ Cass. 3 november 1879, *Pas.* 1879, I, 414.

¹³⁹ Cass. 3 novembre 1879, *Pas.* 1879, I, 414.

<p>strafbaarstelling te beperken tot die gevallen waarin het drukwerk een strafbare mening, gedachte of informatie bevat. Op die manier wordt immers de doelstelling van de strafbaarstelling nog steeds gerealiseerd, zonder dat evenwel alle vormen van drukwerk er onder vallen. Een strikte lezing van de huidige strafbaarstelling zou immers voor gevolg hebben dat bv. ook speelkaarten, een overlijdensbericht, een uitnodiging, gekopieerde bladzijden met oefeningen die een leraar uitdeelt,... onder het toepassingsgebied van de strafbaarstelling vallen.¹⁴⁰</p>		<p>contiendrait une opinion, une pensée ou une information punissable. Cela garantirait que l'objectif de l'incrimination soit atteint, sans toutefois couvrir toutes les formes d'imprimés. Une lecture stricte de l'incrimination actuelle signifierait que, par exemple, les cartes à jouer, un faire-part de décès, une invitation, les copies d'un exercice qu'un enseignant distribuerait,... tomberaient dans le champ d'application de l'incrimination.¹⁴¹</p>
Strafuitsluitende verschoningsgronden (artikel 644)		Les causes d'excuse d'exemption de peine (article 644)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 300 Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 300 du Code pénal.
Afdeling 2. Belemmering van de rechterlijke uitspraak		Section 2. L'obstacle à la décision judiciaire
<p>Na de onderzoeksdaeden en beveiligings- of bewaringsmaatregelen, viseert de afdeling 2 de fase van het totstandkomen van de rechterlijke uitspraak. In de praktijk gaat het om enkele misdrijven die de juryrechtspraak door het hof van assisen verhinderen.</p> <p>Een ander misdrijf dat hier op zijn plaats zou zijn, is dat van rechtsweigerig. Vanuit de optie die in het voorontwerp wordt genomen om alle misdrijven die slechts kunnen worden gepleegd door personen die een bepaald ambt vervullen te groeperen in het hoofdstuk 'Ambtsmisdrijven' werd er echter voor</p>		<p>Après les actes d'enquête et les mesures de sécurisation ou de conservation, la section 2 se focalise sur la prise de décision judiciaire. Dans la pratique, ce sont là quelques-unes des infractions qui empêchent le déroulement du procès devant la cour d'assises.</p> <p>Une autre infraction qui pourrait trouver sa place ici est celle du déni de justice. Toutefois, en raison de l'option retenue dans l'avant-projet de regrouper toutes les infractions qui ne peuvent être commises que par des personnes exerçant une certaine fonction, dans le chapitre « Les</p>

¹⁴⁰ F. KUTY, "La publication ou la distribution d'écrits imprimés sans indication du nom et du domicile de l'auteur ou de l'imprimeur" in X (ed.), *Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 460.

¹⁴¹ F. KUTY, "La publication ou la distribution d'écrits imprimés sans indication du nom et du domicile de l'auteur ou de l'imprimeur" in X (ed.), *Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 460.

geopteerd dat misdrijf in dat hoofdstuk onder te brengen.		forfaitures », il a été décidé d'inclure cette infraction dans ce chapitre.
Belemmering van de samenstelling van de lijst van juryleden (artikel 645)		L'obstacle à l'établissement de la liste des membres du jury (article 645)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 316 Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 316 du Code pénal.
Onttrekking aan het ambt van jurylid (artikel 646)		La révocation de la fonction de membre du jury (article 646)
Dit artikel herneemt het huidige artikel 316bis Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 316bis du Code pénal.
Schending van de afzondering van de jury (artikel 647)		La violation de l'isolement du jury (article 647)
Dit artikel herneemt de strafbaarstelling uit artikel 328, laatste lid, Sv.		Cet article reprend l'incrimination visée à l'article 328, dernier paragraphe, du Code d'instruction criminelle.
Afdeling 3. Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van de rechterlijke beslissing		Section 3. L'entrave à l'exécution ou à l'inexécution de la décision judiciaire
Als laatste afdeling binnen de misdrijven tegen de rechtsbedeling zijn de misdrijven opgenomen die bestaan in de belemmering van de uitvoering of niet-naleving van de rechterlijke beslissing.		La dernière section des infractions contre l'administration de la justice comprend les infractions qui consistent à entraver l'exécution de la décision judiciaire ou à ne pas exécuter la décision judiciaire.
Hoewel de misdrijven familieoverlating en niet-afgeven van kinderen ook hun weerslag kunnen hebben op de ontwikkeling van het kind, wordt ervoor gekozen om deze misdrijven toch onder te brengen bij de misdrijven tegen de rechtsbedeling aangezien zij (gelet op de constitutieve bestanddelen) eerder als een vorm van		Bien que les infractions d'abandon familial et de non-représentation d'enfants puissent également avoir un impact sur le développement de l'enfant, il a été décidé d'inclure ces infractions dans les infractions contre l'administration de la justice car (compte tenu de leurs éléments constitutifs), elles devraient plutôt être

'contempt of court' moeten worden beschouwd. ¹⁴²		considérées comme une forme d' « <i>outrage au tribunal</i> ». ¹⁴³
<i>Onderafdeling 1. Familieverlating</i>		<i>Sous-section 1ère. L'abandon de famille</i>
Deze onderafdeling herneemt het bestaande misdrijf verlating van familie. Artikel 391ter Sw. voorziet vandaag in een afzonderlijke verzoeningsprocedure voor dit misdrijf. Deze bepaling is echter achterhaald. Waar zij oorspronkelijk verplicht was, werd zij reeds facultatief gemaakt omdat zij de verwachtingen niet inlost. Vandaag wordt vastgesteld dat deze procedure nog nauwelijks wordt gebuikt. ¹⁴⁴ In de rechtsleer wordt dan ook voorgesteld deze procedure te schrappen uit het Strafwetboek. ¹⁴⁵ Indien het parlement zou oordelen dat een behoud van deze procedure toch gewenst is, moet worden overwogen deze procedure niet langer voor de vrederechter maar voor de familierechtbank te laten verlopen en deze niet in het Strafwetboek te regelen. In zijn advies heeft de Hoge Raad voor de Justitie zich aangesloten bij de suggestie om deze procedure af te schaffen. ¹⁴⁶		Cette sous-section reprend l'infraction existante d'abandon de famille. L'article 391ter du Code pénal prévoit aujourd'hui une procédure de conciliation distincte pour cette infraction. Toutefois, cette disposition est devenue obsolète. Là où elle était obligatoire à l'origine, elle était déjà devenue facultative parce qu'elle répondait pas aux attentes. Aujourd'hui, nous constatons que cette procédure n'est plus que peu utilisée. ¹⁴⁷ Il est donc proposé dans la doctrine de supprimer cette procédure du Code pénal. ¹⁴⁸ Si le Parlement estime que cette procédure doit néanmoins être maintenue, il faudrait envisager de la transférer du juge de paix au tribunal de la famille, plutôt que de la réglementer dans le Code pénal. Dans son avis, le Conseil supérieur de la justice s'est rangé à la suggestion de supprimer cette procédure ¹⁴⁹ .
Familieverlating (artikel 648)		L'abandon de famille (article 648)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 391bis Sw. De leesbaarheid van deze bepaling wordt verhoogd, door de verschillende geviseerde verplichtingen apart te nummeren.		Cette disposition reprend l'actuel article 391bis du Code pénal. La lisibilité de cette disposition est améliorée par l'attribution d'un numéro distinct aux diverses obligations.

¹⁴² Cf. B. DE SMET, "Niet-afgifte van kinderen door vader of moeder", *Comm.Strafr.*, 3, nr. 5.

¹⁴³ Cf. B. DE SMET, "Niet-afgifte van kinderen door vader of moeder", *Comm.Strafr.*, 3, n° 5.

¹⁴⁴ Zie G. MARLIER, *Familiale misdrijven*, Mechelen, Kluwer, 2016, 65-66 en verwijzingen aldaar.

¹⁴⁵ B. DE SMET, "Familieverlating", *Comm.Strafr.*, 79, nr. 147. Deze auteur vraagt zich overigens af of deze bepaling niet reeds impliciet werd opgeheven (B. DE SMET, "Familieverlating", *Comm.Strafr.*, 79, nr. 147/a.).

¹⁴⁶ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 16.

¹⁴⁷ Voir G. MARLIER, *Familiale misdrijven*, Malines, Kluwer, 2016, 65-66 et références.

¹⁴⁸ B. DE SMET, "Familieverlating", *Comm.Strafr.*, 79, n° 147. L'auteur se demande également si cette disposition n'avait pas déjà été implicitement abrogée (B. DE SMET, « Family abandonment », *Comm. Straf.*, 79, n° 147/a.).

¹⁴⁹ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 16.

Het laatste lid van dit artikel, dat de bijkomende straf van het verval van het recht tot sturen bevat, wordt evenwel niet hernomen. Gelet op het uitgangspunt van de ‘spiegelbestrafing’ ¹⁵⁰ , werd in het ontworpen Boek 1 deze straf voorzien in die gevallen waarin een motorrijtuig gediend heeft of bestemd was tot het plegen van het misdrijf of tot het verzekeren van de vlucht. Dit uitgangspunt is niet gerealiseerd bij het misdrijf familieverlating. Het gaat eerder om het afwenden van het instrument van zijn eigenlijk doel. Bovendien moet worden vastgesteld dat door de indeling van het misdrijf in de strafniveaus, de rechter over een ruimere strafvork beschikt, wat een gepast antwoord op deze problematiek mogelijk maakt. Daarnaast kan de terechte kritiek uit de rechtsleer in herinnering gebracht worden dat de huidige bepaling aanleiding kan geven tot disproportionele bestrafing door de lange periode waarvoor het verval kan worden uitgesproken en de administratieve overlast die deze creëert op de parketten. ¹⁵¹ De Hoge Raad voor de Justitie stelt evenwel voor de effectiviteit van deze straf te evalueren vooraleer ze af te schaffen. ¹⁵²		Toutefois, le dernier paragraphe de cet article, qui contient la peine accessoire de déchéance du droit de conduire, n’est pas repris. Compte tenu du point de départ de la « peine miroir » ¹⁵³ , le projet de Livre 1 ^{er} prévoit cette peine dans les cas où un véhicule à moteur servait ou était destiné à servir à commettre l’infraction ou pour assurer la fuite. Ce point de départ n’a pas été appliqué dans le cas du crime d’abandon de famille. Il s’agit plutôt de détourner l’instrument de son objectif réel. Il convient également de noter que, en classant l’infraction dans les niveaux de peines, le tribunal dispose d’un éventail plus large de peines, ce qui lui permet d’apporter une réponse appropriée au problème. En outre, la critique justifiée de la doctrine rappelle que la disposition actuelle peut donner lieu à une peine disproportionnée en raison de la longue période durant laquelle la déchéance peut être prononcée et de la charge administrative qu’elle inflige aux parquets. ¹⁵⁴ Le Conseil supérieur de la justice propose toutefois d’évaluer l’effectivité de cette peine avant de la supprimer ¹⁵⁵ .
<i>Onderafdeling 2. Niet-afgeven van kinderen</i>		<i>Sous-section 2 La non-représentation d’enfants</i>
Niet-afgeven van kinderen (artikel 649)		La non-représentation d’enfant (article 649)

¹⁵⁰ Zie hierover meer in de inleiding van de memorie van toelichting bij het ontworpen Boek 1.

¹⁵¹ B. DE SMET, “Geen onderhoudsgeld betalen, rijbewijs inleveren”, *RW* 2014-15, 397-398.

¹⁵² HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 16.

¹⁵³ Voir plus de détails à ce sujet dans l’introduction de l’exposé des motifs du projet de Livre 1er.

¹⁵⁴ B. DE SMET, “Geen onderhoudsgeld betalen, rijbewijs inleveren”, *RW* 2014-15, 397-398.

¹⁵⁵ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l’avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 16.

Deze bepaling herneemt het huidige artikel 431, eerste lid Sw. De huidige beperking van het toepassingsgebied tot minderjarigen beneden de leeftijd van 12 jaar wordt evenwel geschrapt. Deze strafbaarstelling viseert bv. de opvoedster die weigert het kind af te geven aan de ouders. Dit gedrag is even strafwaardig bij een minderjarige boven de 12 jaar. Bovendien wordt op die manier dezelfde grens getrokken als voor het niet-afgeven van kinderen door ouders. Dit doet uiteraard geen afbreuk aan de mogelijkheid om zich te beroepen op bv. een rechtvaardigingsgrond, zoals de noodtoestand.		Cette disposition reproduit l'actuel article 431, premier paragraphe, du Code pénal. Toutefois, la limitation actuelle du champ d'application aux mineurs de moins de 12 ans est supprimée. Cette incrimination vise par exemple l'éducateur qui refuse de représenter l'enfant aux parents. Ce comportement est tout aussi punissable pour un mineur de plus de 12 ans. En outre, de cette manière, une ligne de démarcation est tracée pour la non-représentation d'enfants par les parents. Cela n'affecte évidemment pas la possibilité d'invoquer, par exemple, une justification telle que l'état de nécessité.
Deze bepaling is niet van toepassing op de ouders van de minderjarige. Indien zij dergelijke feiten plegen vallen zij onder het ontworpen artikel 651.		Cette disposition n'est pas applicable aux parents du mineur. S'ils commettent de tels faits, ils tombent sous l'article en projet 651.
In zijn advies stelde de Hoge Raad voor de Justitie de vraag of het ontwerp niet kan worden verbeterd op het vlak van het niet-afgeven van kinderen door ouders, door ook personen die verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van het kind, andere dan de vader of moeder, ook te laten vallen onder de strafbaarstelling van het niet-afgeven van kinderen door ouders. ¹⁵⁶ O.i. is het evenwel helderder de door de Hoge Raad voorgestelde uitbreiding van de strafbaarstelling op te nemen in de ruimere strafbaarstelling die van toepassing is op andere personen dan de ouders. Door deze uitbreiding wordt, zoals de Hoge Raad stelt, de effectiviteit van het optreden van de jeugdrechter (hieronder ook begrepen de jeugdrechtbank) verhoogd. Hieronder wordt een antwoord geboden aan situaties waarin		Dans son avis, le Conseil supérieur de la justice se pose la question de savoir si le projet ne peut pas être amélioré sur le plan de la non-représentation d'enfant par les parents, en incorporant dans cette incrimination aussi les personnes qui sont responsables de l'éducation de l'enfant autres que le père ou la mère ¹⁵⁷ . A notre sens, il est cependant plus clair de procéder à l'extension de l'incrimination proposée par le Conseil supérieur dans l'incrimination plus large qui est applicable aux autres personnes que les parents. Par cette extension, l'effectivité de l'intervention du juge de la jeunesse (en ce compris aussi du tribunal de la jeunesse) se trouve renforcée comme proposé par la Conseil supérieur. En cela, une réponse est apportée aux situations où une aide contrainte mais

¹⁵⁶ HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE, *Advies Voorontwerp van Strafwetboek – Boek II*, p. 17.

¹⁵⁷ Conseil supérieur de la Justice, *Avis sur l'avant-projet de Code pénal – Livre II*, p. 17.

gedwongen maar noodzakelijke hulpverlening geen kans krijgt doordat opvoedingsfiguren ongerechtvaardigd tegenwerken en waaraan geremedieerd kan worden door de dreiging met een strafbaarstelling, waardoor meer ingrijpende vormen van hulpverlening kunnen worden vermeden.		nécessaire est empêchée par le fait que les personnes chargées de l'éducation entravent de façon non justifiée les mesures d'aide et qu'il peut y être remédié par la menace d'une sanction pénale, ce qui permettrait d'éviter des formes plus intrusives d'aide.
Verzwaard niet-afgeven van kinderen (artikel 650)		La non-représentation d'enfants aggravée (article 650)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 431, tweede lid Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 431, deuxième paragraphe, du Code pénal.
Niet-afgeven van kinderen door ouders (artikel 651)		La non-représentation d'enfants par les parents (article 651)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 432, §1 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 432, § 1 ^{er} , du Code pénal
In het huidige artikel 432 Sw. moet een onderscheid worden gemaakt tussen twee situaties. In §1 wordt het niet naleven van beslissingen genomen in het kader van de jeugdbescherming of de jeugdbijstand naar aanleiding van een procedure tegen het kind of de ouders gevisieerd ¹⁵⁸ ; §2 bevat de verzwarende omstandigheden hierbij. De tweede situatie is die uit §3, die beslissingen betreft over de bewaring van de minderjarige genomen hetzij gedurende het verloop of ten gevolge van een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, hetzij in andere bij de wet bepaalde omstandigheden. Hiermee is verbonden de situatie uit §4, met betrekking tot de niet-		Dans l'actuel article 432 du Code pénal, il y a lieu d'établir une distinction entre deux situations. Le § 1 ^{er} vise le défaut de se conformer aux décisions prises dans le contexte de la protection de la jeunesse ou de l'aide à la jeunesse à la suite de procédures contre l'enfant ou les parents ¹⁵⁹ . Le § 2 contient, quant à lui, les circonstances aggravantes. La deuxième situation est celle prévue au § 3 et concerne les décisions relatives à la garde du mineur prises soit au cours de la procédure, soit à la suite d'une procédure de divorce ou de séparation de corps, soit dans d'autres circonstances prévues par la loi. A cela est ajouté la situation du paragraphe 4, en ce qui concerne

¹⁵⁸ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Mechelen, Kluwer, 2010, 243, nr. 306; B. DE SMET, "Niet-afgifte van kinderen door vader of moeder", *Comm.Strafr.*, 3, nr. 6; G. MARLIER, *Familiale misdrijven*, Mechelen, Kluwer, 2016, 107.

¹⁵⁹ A. DE NAUW, *Inleiding tot het bijzonder strafrecht*, Malines, Kluwer, 2010, 243, n° 306; B. DE SMET, "Niet-afgifte van kinderen door vader of moeder", *Comm.Strafr.*, 3, n° 6; G. MARLIER, *Familiale misdrijven*, Malines, Kluwer, 2016, 107.

naleving van de overeenkomst gesloten naar aanleiding van de procedure van een echtscheiding met onderlinge toestemming. In de ontworpen bepaling worden deze situaties, met het oog op het verhogen van de leesbaarheid en de coherentie, geregeld door afzonderlijke bepalingen.		l'inexécution de l'accord conclu à l'issue de la procédure de divorce avec consentement mutuel. Dans la disposition proposée, ces situations sont réglementées par des dispositions particulières afin d'améliorer la lisibilité et la cohérence.
Zoals bij andere bepalingen, wordt het 'doen ontvoeren' niet hernomen, aangezien dit niet langer nodig is door de algemene omschrijvingen van ouderschap en deelneming in het ontworpen Boek 1.		Comme pour les autres dispositions, l'expression « fait enlever » n'est pas reprise car elle n'est plus nécessaire en raison des descriptions générales des notions d'auteur et de participation visées dans le projet de Livre 1 ^{er}
Verzwaard niet-afgeven van kinderen door ouders (artikel 652)		La non-représentation d'enfants par les parents aggravée (article 652)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 432, §2 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 432, § 2, du Code pénal.
Niet-naleving van de regeling omtrent het omgangsrecht (artikel 653)		Le non-respect de l'organisation du droit de visite (article 653)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 432, §3 en §4 Sw.		Cette disposition reprend l'actuel article 432, §§ 3 et 4, du Code pénal.
Zoals bij andere bepalingen, wordt het 'doen ontvoeren' niet hernomen, aangezien dit niet langer nodig is door de algemene omschrijvingen van ouderschap en deelneming in het ontworpen Boek 1.		Comme pour les autres dispositions, l'expression « fait enlever » n'est pas reprise car elle n'est plus nécessaire en raison des descriptions générales des notions d'auteur et de participation visées dans le projet de Livre 1 ^{er} .
Verzwarende omstandigheid (artikel 654)		Les circonstances aggravantes (article 654)
Deze bepaling herneemt de verzwarende omstandigheid uit het huidige artikel 432, §1 en 2, telkens laatste lid.		Cette disposition reprend la circonstance aggravante visée par l'actuel article 432, §§ 1 ^{er} et 2, derniers alinéas.

<i>Onderafdeling 3 – Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling</i>		<i>Sous-section 3 – L'inexécution des conditions de levée d'une mesure d'enquête ou d'investigation</i>
Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling (artikel 655)		L'inexécution des conditions de levée d'une mesure d'enquête ou d'investigation (article 655)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 507bis Sw. Er wordt evenwel voorgesteld de verwijzing naar de artikelen 28sexies en 61quater van het Wetboek van Strafvordering hier te schrappen. Op die manier wordt door de strafbaarstelling ook de, in de praktijk vaak voorkomende, situatie ondervangen waarin de onderzoeksrechter buiten deze procedures om een willig verzoek krijgt tot opheffing van een maatregel (bv. het beslag op een voertuig) en deze hierop ingaat met het opleggen van een aantal voorwaarden (bv. inzake het gebruik ervan).		Cette disposition reprend l'actuel article 507bis du Code pénal. Toutefois, il est proposé de supprimer la référence aux articles 28sexies et 61quater du Code d'instruction criminelle. De cette manière, l'incrimination vise également la situation, souvent rencontrée dans la pratique, dans laquelle le juge d'instruction, en dehors de ces procédures, reçoit une demande gracieuse de levée d'une mesure (par exemple, la saisie d'un véhicule) et l'accepte en imposant un certain nombre de conditions (par exemple, en ce qui concerne son utilisation).
<i>Onderafdeling 4. Belemmering van de uitvoering of niet-naleving van een straf</i>		<i>Sous-section 4. L'entrave à l'exécution ou à l'inexécution d'une peine</i>
Hulp bij de ontsnapping van gevangenen (artikel 655bis)		L'aide à l'évasion de détenus (article 655bis)
Ons huidige strafrecht kent geen strafbaarstelling van de ontsnapping van gevangenen. Er zijn enkel strafbaarstellingen terug te vinden voor het hulp verlenen aan de ontsnapping van gevangenen en nalatigheid van de personen aangesteld voor de bewaking (artikelen 332-337 Sw.). In andere landen is de ontsnapping vaak wel strafbaar gesteld. Ook in ons land werden, ook wetsvoorstellen ingediend om dergelijke gedrag te sanctioneren Op voorstel van het College van procureurs-generaal werd in een eerdere versie van dit		Notre droit pénal actuel ne fait pas de l'évasion de détenus une incrimination. Ne font l'objet d'incriminations que l'aide à l'évasion d'un détenu et la négligence des personnes chargées de leur garde (articles 332-337 du Code pénal). Dans d'autres pays, l'évasion est souvent punissable. Dans notre pays, des propositions de loi ont été introduites en vue de sanctionner un tel comportement. Sur proposition du Collège des procureurs généraux, une telle incrimination avait été incluse dans une version précédente du

<p>ontwerp ook dergelijke strafbaarstelling opgenomen. De belangrijkste beweegreden hiertoe was om aan het Openbaar Ministerie een grondslag te geven om onderzoekshandelingen te stellen of te vragen, zoals bv. telefoontap, in het kader van de zoektocht naar de ontvluchte persoon. Ondertussen werd echter door de Wet van 5 mei 2019 houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, en tot wijziging van de wet van 28 mei 2002 betreffende de euthanasie en van het Sociaal Strafwetboek een andere oplossing gegeven aan deze problematiek door de invoering van een hoofdstuk “Opsporing van personen die zich onttrokken hebben aan de uitvoering van hoofdgevangenisstraffen, opsluitingen of interneringen” (artikelen 520bis-520septies Sv.). In dit licht acht de Commissie tot hervorming van het strafrecht het gepast om in het kader van het nieuwe Strafwetboek de huidige situatie te bestendigen waarin het geweldloos ontsnappen uit de gevangenis niet strafbaar wordt gesteld. Deze keuze past binnen de logica van het ontwerp dat niet in een vervangende straf moet worden voorzien voor de niet-uitvoering van straffen die in aanmerking komen voor dwanguitvoering, zoals de gevangenisstraf.</p> <p>Uiteraard zullen, zoals vandaag, indien geweld wordt gebruikt bij de ontsnapping tegen bv. een penitenciar beambte of de politie de gewelddaden als dusdanig wel worden bestraft, waarbij er vaak sprake zal zijn van voorbedachtheid en/of het verzwarend bestanddeel dat de feiten werden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie. Ook indien de ontsnapte persoon tijdens de ontsnapping zelf of nadien andere misdrijven pleegt, kunnen deze uiteraard onder de gepaste kwalificatie worden vervolgd en bestraft. Daarnaast mag niet uit het oog worden verloren dat de ontsnapte persoon die nadien wordt gevat ook nog tuchtrechtelijk kan worden gesanctioneerd. Ontsnapping of</p>	<p>projet. Le principal argument avancé à ce sujet était de pouvoir donner au ministère public une base pour poser ou solliciter des actes d’instruction, tels que par exemple, une écoute téléphonique, dans le cadre de la recherche de personnes en fuite. Mais entre-temps, la loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, et modifiant la loi du 28 mai 2002 relative à l’euthanasie et le Code pénal social a offert une autre solution à cette problématique par l’insertion d’un chapitre «Recherche de personnes qui se sont soustraites à l’exécution de peines d’emprisonnement à titre principal, de réclusions ou d’internements » (articles 520bis – 520septies C.i.cr.). A la lumière de cette nouvelle législation, la Commission de réforme du droit pénal a estimé opportun de maintenir la situation actuelle dans le nouveau Code pénal, au terme de laquelle l’évasion d’une prison sans violence n’est pas punissable. Ce choix correspond à la logique du projet de ne pas prévoir de peine subsidiaire en cas de non-exécution de peines qui sont susceptibles de faire l’objet d’une exécution forcée, comme c’est le cas pour la peine d’emprisonnement.</p> <p>Bien entendu, comme c’est le cas aujourd’hui, si l’évasion s’accompagne d’actes de violence contre, par exemple, un agent pénitentiaire ou un membre de la police, les actes de violence seront punis comme tels et il sera souvent question de préméditation et/ou d’élément aggravant résultant de la circonstance que les faits ont été commis à l’encontre d’une personne exerçant une fonction sociale. De même, lorsque la personne évadée commet, durant son évasion ou après, d’autres infractions, elle pourra bien entendu être poursuivie et punie pour ces faits sous la qualification adéquate. Il ne faut aussi pas perdre de vue que la personne évadée qui est retrouvée par après, peut aussi être sanctionnée sur le plan disciplinaire. En effet, l’évasion ou la participation à une</p>
---	---

<p>deelname aan ontsnapping, alsook de poging daartoe zijn immers omschreven als tuchtinbreuk in artikelen 129 en 131 wet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden.</p> <p>De bestaande bepalingen (artikelen 332-337 Sw.) zijn erg moeilijk leesbaar door de vele onderscheiden die daarin worden gemaakt, die in de praktijk geen of slechts een zeer beperkte impact hebben op de straf en die niet steeds gebaseerd zijn op een pertinent criterium. Het thans voorliggende voorstel wil deze strafbaarstelling dan ook aanzienlijk vereenvoudigen.</p> <p>Vooreerst wordt de hulp door nalatigheid van de personen die zijn aangesteld om de gevangene te begeleiden of te bewaken niet langer strafbaar gesteld indien het slechts gaat om een onachtzaamheid. In dergelijk geval is er slechts sprake van een professionele fout, waartegen beter op tuchtrechtelijk vlak kan worden opgetreden. Zodra er sprake is van een opzettelijke hulp (ook een opzettelijke nalatigheid, al dan niet in overleg met betrokkene), valt de hulp wel onder de strafbaarstelling.</p> <p>Verder wordt elke vorm van hulp geïsoleerd. Hiermee wordt elke opzettelijk gestelde handeling of onthouding die bijdraagt tot (de poging tot) het ontsnappen bedoeld. Het kan gaan om het aanleveren van informatie of een wapen, het bewust open laten van een deur,...</p> <p>De ontsnapping kan betrekking hebben op het zich onttrekken aan een gevangenisstraf, een voorlopige hechtenis of elke andere vrijheidsberovende straf of maatregel (internering, opgelegde behandeling).</p> <p>Opdat de persoon die hulp verleent strafbaar zou zijn, is niet vereist dat de ontsnapingspoging succesvol is. Het hulp</p>	<p>évasion, de même que la tentative, sont définies comme des infractions disciplinaires aux articles 129 et 131 de la loi du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus.</p> <p>Les dispositions actuelles (articles 332-337 C. pén.) sont très peu lisibles avec les nombreuses distinctions y figurant, qui, dans la pratique, n'ont pas ou très peu d'impact sur la peine et qui ne sont pas toujours fondées sur un critère pertinent. Le projet actuel veut donc simplifier de façon significative cette incrimination.</p> <p>D'abord, l'aide par négligence par des personnes qui sont préposées à l'encadrement ou à la garde de détenus n'est plus punissable lorsqu'il s'agit seulement d'un défaut de précaution. Dans un tel cas, il est seulement question d'une faute professionnelle à l'égard de laquelle une intervention disciplinaire est préférable. Dès qu'il est question d'aide intentionnelle (aussi une négligence intentionnelle en concertation ou non avec l'intéressé), le comportement tombe sous l'incrimination.</p> <p>En outre, toute forme d'aide est ici visée. Par là, on entend tout acte ou abstention adopté délibérément qui contribue à l'évasion (ou à sa tentative). Il peut s'agir de la fourniture d'informations ou d'une arme, le fait de laisser volontairement une porte ouverte...</p> <p>L'évasion peut porter sur la soustraction de la personne à une peine d'emprisonnement, à une détention préventive ou à toute autre forme de peine ou de mesure privatives de liberté (internement, traitement imposé).</p> <p>Pour que la personne qui apporte son aide soit punissable, il n'est pas exigé que la tentative d'évasion soit couronnée de</p>
---	---

verlenen bij een poging tot ontsnapping volstaat.		succès. L'aide à une tentative d'évasion est suffisante.
Verzwaarde hulp bij de ontsnapping van gevangenen (artikel 655ter)		L'aide à l'évasion de détenus aggravée (article 655ter)
<p>De straf wordt in twee gevallen verhoogd tot een straf van niveau 3.</p> <p>Dit is vooreerst het geval wanneer de dader een openbare functie heeft en hij dit misdrijf heeft gepleegd in het kader van de uitoefening van deze functie. Deze strafverzwaring is verantwoord, gelet op de verantwoordelijkheid die de betrokkene draagt in het kader van de bescherming van de maatschappij tegen de van zijn vrijheid beroofde persoon en gelet op het misbruik dat hij maakt van de mogelijkheden die zijn functie hem biedt.</p> <p>Daarnaast wordt de straf verhoogd indien de dader wist dat er geweld of bedreiging zou worden gebruikt bij de (poging tot) ontsnapping, bv. omdat hij een wapen heeft bezorgd. Deze strafverzwaring is verantwoord doordat de dader zich op die manier bewust was van het gevaar dat voor derden zou kunnen ontstaan in het kader van de ontsnapping. Deze bepaling doet overigens op geen enkele manier afbreuk aan de regels inzake daderschap en deelneming: indien men bv. een vuurwapen bezorgt aan een persoon die wil ontsnappen in de wetenschap dat die persoon dit wapen zal gebruiken om zijn begeleiders dood te schieten, maakt men zich ook schuldig aan moord en zal men conform de regels inzake samenloop met de straf gesteld op moord worden bestraft.</p>		<p>La peine est aggravée jusqu'à un niveau 3 dans deux cas.</p> <p>C'est d'abord le cas lorsque l'auteur occupe une fonction publique et qu'il a commis l'infraction dans l'exercice de cette fonction. Cette aggravation de peine se justifie en raison de la responsabilité que l'intéressé porté dans le cadre de la protection de la société à l'égard des personnes privées de liberté et de l'abus qu'il a fait des possibilités que lui offrait sa fonction.</p> <p>En outre, la peine est aggravée lorsque l'auteur savait que lors de l'évasion (ou de sa tentative), il serait recouru à la violence ou à des menaces, par exemple parce qu'il a fourni une arme. Cette aggravation de peine se justifie en raison du fait que l'auteur était conscient de cette manière qu'une danger pour des tiers pouvait survenir dans le cadre de l'évasion. Cette disposition ne déroge d'ailleurs d'aucune manière aux règles applicables en matière de corréité et de participation criminelle : lorsqu'on procure, par exemple, une arme à une personne qui veut s'évader avec la connaissance que cette personne va utiliser cette arme pour tuer ses gardiens, on se rend aussi coupable d'assassinat et conformément aux règles applicables au concours, la peine prévue pour l'assassinat sera appliquée.</p>
Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod (artikel 659)		Le non-respect d'une peine consistant en une interdiction (article 659)

In het voorontwerp van Boek 1 van het Strafwetboek, dat eerder deze legislatuur werd voorgelegd aan de Raad van State, werd reeds bij sommige straffen bepaald dat de overtreding van het verbod dat die straf inhoudt, wordt bestraft met een straf van niveau 2. Dit was meer bepaald het geval voor het verbod om een activiteit die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel uit te oefenen, het beroepsverbod, het verval van het recht tot sturen en het woon- of contactverbod.		Dans l'avant-projet de Livre 1 ^{er} du Code pénal, qui avait été soumis au Conseil d'État précédemment lors de la présente législature, il était déjà prévu pour certaines peines que la violation de l'interdiction que comporte cette peine soit sanctionnée par une peine de niveau 2. C'était notamment le cas de l'interdiction d'exercer une activité faisant partie de l'objet social de la société, de l'interdiction d'exercer une activité professionnelle, de l'interdiction de conduire et de l'interdiction de cohabitation ou de communiquer.
Zoals toen reeds aangegeven, zijn met het oog op de coherentie van de tekst strafbaarstellingen niet op hun plaats in Boek 1 van het Strafwetboek, dat de algemene regels van het strafrecht bevat. Daarom wordt ervoor geopteerd deze strafbaarstellingen te schrappen in het ontwerp van Boek 1 en ze onder te brengen in Boek 2 in het kader van de misdrijven tegen de rechtsbedeling, meer bepaald in de afdeling met betrekking tot de belemmering van de uitvoering of niet-naleving van de rechterlijke beslissing.		Comme indiqué à l'époque, par souci de cohérence du texte, les incriminations ne trouvent pas leur place dans le Livre 1 ^{er} du Code pénal, qui contient les règles générales du droit pénal. Il a donc été décidé de supprimer ces infractions du projet de Livre 1 ^{er} et de les rassembler dans le Livre 2 dans le cadre des infractions commise contre l'administration de la justice, plus particulièrement dans la section relative à l'entrave à l'exécution de la décision judiciaire ou au non-respect de la décision judiciaire.
Daarnaast moet worden opgemerkt dat in het voorontwerp van Boek 2 in bepaalde gevallen voorzien is in afwijkende bepalingen inzake het beroepsverbod of het woon- of contactverbod, bv. wat de geviseerde beroepen betreft of de duur ervan. Het is de bedoeling dat de overtreding van deze 'bijzondere' verboden strafbaar is onder dezelfde bepaling als het gemeenrechtelijk beroepsverbod en woon- of contactverbod.		En outre, il convient de noter que l'avant-projet de Livre 2 prévoit dans certains cas des dispositions dérogatoires en ce qui concerne l'interdiction professionnelle ou l'interdiction de cohabitation ou de communiquer, par exemple en ce qui concerne les professions visées ou leur durée. L'intention est que la violation de ces interdictions « particulières » soit punissable en vertu de la même disposition que l'interdiction professionnelle de droit commun et l'interdiction de résidence ou de communiquer.

Wat de strafmaat betreft, blijven de overwegingen gelden dat een straf van niveau 2 gepast is aangezien het hier gaat om een manifeste en opzettelijke onttrekking aan een door een rechter opgelegde straf, wat als een vorm van ' <i>contempt of court</i> ' kan worden beschouwd. Bovendien kan het, voor wat het woon- of contactverbod betreft, in uitzonderlijke gevallen noodzakelijk zijn de betrokken persoon van zijn vrijheid te beroven om de doelstelling van deze straf te realiseren en zijn slachtoffers te beschermen.		En ce qui concerne le niveau des peines, il reste toujours indiqué de considérer qu'une peine de niveau 2 est appropriée puisqu'il s'agit d'une soustraction manifeste et délibérée à l'exécution d'une peine imposée par un tribunal, ce qui peut être considéré comme une forme d'« <i>outrage au tribunal</i> ». En outre, en ce qui concerne l'interdiction de résidence ou de communiquer, il peut être nécessaire, dans des cas exceptionnels, de priver la personne concernée de sa liberté afin d'atteindre l'objectif de cette peine et de protéger ses victimes.
<i>Onderafdeling 5. Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij</i>		<i>Sous-section 5. Les jets d'objets au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale</i>
<i>Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij (artikel 659/1)</i>		<i>Les jets d'objets au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale (article 659/1)</i>
<p>Het overgooien van voorwerpen in de gevangenissen is niet nieuw en gebeurt vaak door het overgooien van voorwerpen over de gevangenismuren., vanaf een drone of zelfs vanuit een helikopter, ...</p> <p>Het gooien van voorwerpen over de gevangenismuren treedt de laatste maanden als fenomeen nadrukkelijker naar voren. Voorwerpen worden steeds vaker over de gevangenismuren gegooid bijvoorbeeld in een tennis- of voetbal of worden zelfs met drones gedropt.</p> <p>Vaak gaat het dan om verdovende middelen of smartphones die over de ommuring van de gevangenis worden gegooid. Maar soms</p>		<p>La question des jets d'objets dans les prisons n'est pas nouvelle et cela arrive souvent par jets par-dessus les murs d'enceinte, par largage à partir d'un drone ou même par hélicoptère ...</p> <p>Le phénomène des jets d'objets au-dessus des murs de la prison s'est accentué ces derniers mois. Des objets sont de plus en plus fréquemment lancés au-dessus des murs d'enceinte, par exemple dans une balle de tennis ou de foot ou même largués avec des drones.</p> <p>Ce sont souvent des stupéfiants et des téléphones portables qui sont lancés au-dessus des murs d'enceinte de la prison.</p>

<p>gebeurt dat ook met wapens, geld, enz. Het gooien van voorwerpen kan een gevaar opleveren voor de gedetineerden en voor het personeel, aangezien het vervolgens aanleiding kan geven tot agressie (onder gedetineerden of op het personeel) of tot ontvluchtingspogingen. Voorts worden gedetineerden daarmee in staat gesteld om verder te gaan met zwarte handel binnen en buiten de gevangenis. Ook brengt het gooien van voorwerpen meer onveiligheid te weeg voor mensen die naast de gevangenis wonen. Meer dan ooit geeft het gooien van voorwerpen aanleiding tot samenscholingen, een toestroom van voertuigen rond de gevangenis en geluidsoverlast. Het gooien van voorwerpen zorgt voor bijkomende werklast voor het gevangenispersoneel, aangezien men dan bijvoorbeeld veel meer rondes moet organiseren om al wat gegooid is te recupereren.</p> <p>Het binnenbrengen van verdovende middelen en van wapens binnen de gevangenis is reeds strafbaar op grond van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen, en op grond van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens.</p> <p>Het binnengooien van voorwerpen in de gevangenis die in de buitenwereld niet wettelijk verboden zijn is op zich in ons land niet strafbaar gesteld.</p> <p>In dergelijke omstandigheden is het derhalve opportuun om het wettelijk kader te verduidelijken en het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van de gevangenis strafbaar te stellen.. De nieuwe strafbepaling beoogt ook de penitentiaire bewakingsassistenten ondersteuning te bieden in het kader van de ordehandhaving in de gevangenis. Dankzij dit kader zal een vervolg kunnen worden</p>	<p>Mais il arrive que des armes, de l'argent etc. soient également lancés. Ces jets peuvent mettre en danger les détenus et le personnel car ils peuvent ensuite donner lieu à des agressions (entre détenus ou sur le personnel) ou à des tentatives d'évasion. En outre, ils permettent aux détenus de poursuivre des trafics à l'intérieur et à l'extérieur de la prison. De même, les jets d'objets augmentent l'insécurité pour les personnes qui habitent à côté de la prison. Plus qu'avant, ils provoquent des rassemblements de personnes, un afflux de voitures autour de la prison et des nuisances sonores. Ces jets augmentent la charge de travail du personnel pénitentiaire car il doit, par exemple, effectuer beaucoup plus de rondes pour récupérer ce qui a été lancé.</p> <p>L'introduction de stupéfiants et d'armes au sein de la prison est déjà punissable sur base de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et de la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes.</p> <p>Le fait de jeter dans la prison des objets qui ne sont pas légalement interdits dans le monde extérieur n'est en soi pas punissable dans notre pays.</p> <p>Dans de telles conditions, il est dès lors opportun de clarifier le cadre légal et d'incriminer le fait de jeter des objets au-dessus des murs ou des grillages de la prison. Ce sont les jets au-dessus des murs qui sont punis en tant que tel.. La nouvelle disposition pénale vise également à soutenir les agents de surveillance pénitentiaire dans leur tâche de maintien de l'ordre au sein de la prison. Grâce à ce cadre, une suite pourra être donnée à leur mission de contrôle. Il faut également voir en cette infraction un outil à la disposition de la police et de la magistrature pour poursuivre des faits qui ne font l'objet</p>
--	--

<p>gegeven aan hun controletaak. Die strafbaarstelling moet ook gezien worden als een instrument dat ter beschikking staat van de politie en de magistratuur voor het vervolgen van feiten die thans onder geen enkele maatregel vallen terwijl ze reële risico's inhouden voor de veiligheid in de gevangenissen en voor het handhaven van de openbare orde, in het bijzonder in de omgeving van gevangenissen.</p> <p>De ontwerptekst beoogt om elkeen te straffen die in een gevangenis, in een afdeling voor de bescherming van de maatschappij of in een inrichting voor de bescherming van de maatschappij opzettelijk voorwerpen, op directe of indirecte wijze overgooit.</p> <p>De nieuwe strafbepaling vereist de aanwezigheid van meerdere materiële bestanddelen (I) en van een moreel bestanddeel (II). Zij gaat gepaard met een gevangenisstraf (III).</p> <p>I. De materiële bestanddelen zijn de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het strafbaar feit kan worden gepleegd door eender welke persoon (1°); - De voorwerpen beoogd door het strafbaar feit kunnen van om het even welke aard zijn (2°); - De strafbepaling straft het overgooien van voorwerpen, op directe of indirecte wijze, over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij (3°); - De inrichtingen beoogd door het misdrijf zijn de gevangenis, de afdeling tot bescherming van de maatschappij of de inrichting tot bescherming van de maatschappij (4°). 	<p>d'aucune mesure à l'heure actuelle alors qu'elles présentent de réels risque pour la sécurité des établissements pénitentiaire et pour le maintien de l'ordre public en particulier aux abords des établissements pénitentiaires.</p> <p>Le projet de texte propose de punir toute personne qui aura sciemment et volontairement jeté des objets, directement ou indirectement, de quelque manière que ce soit, au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section de défense sociale ou d'un établissement de défense sociale.</p> <p>La nouvelle disposition pénale nécessite la réunion de plusieurs éléments matériels (I) et d'un élément moral (II). Elle est assortie d'une peine d'emprisonnement (III).</p> <p>I. Les éléments matériels sont les suivants:</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'incrimination peut être commise par toute personne (1°) ; - Les objets visées par l'incrimination peuvent être de quelque nature que ce soit (2°) ; - La disposition pénale sanctionne le fait de jeter les objets, directement ou indirectement, de quelque manière que ce soit au-dessus des murs ou des grillages d'une prison, d'une section ou d'un établissement de défense sociale (3°). <p>Les établissements visés par l'infraction sont la prison, la section de défense sociale ou l'établissement de défense sociale (4°).</p> <p>1° - <i>L'incrimination peut être commise par toute personne</i></p> <p>L'auteur de l'infraction ne doit pas avoir de qualité particulière. La disposition pénale vise les personnes qui n'entrent pas dans l'établissement mais qui font parvenir les objets aux détenus par divers procédés</p> <p>2° - Les objets visées par l'incrimination</p>
---	--

<p>°- <i>Het strafbaar feit kan worden gepleegd door eender welke persoon</i></p> <p>De dader van het misdrijf hoeft geen bijzondere hoedanigheid te bezitten. De strafbepaling beoogt personen die de inrichting niet betreden, maar de voorwerpen laten terechtkomen bij de gedetineerden via diverse methoden.</p> <p>2°- De voorwerpen beoogd door het strafbaar feit kunnen van om het even welke aard zijn:</p> <p>De voorwerpen beoogd door de strafbaarstelling kunnen van om het even welke aard zijn. Het zijn, bijvoorbeeld, voorwerpen die wettelijk verboden zijn, zoals drugs of wapens. Maar de strafbepaling heeft ook betrekking op voorwerpen die niet verboden zijn buiten de gevangenis, zoals draagbare telefoons, maar waarvan het bezit verboden is in de gevangenis omdat zij de orde en de veiligheid in de gevangenis in het gedrang kunnen brengen. De strafbepaling heeft ook betrekking op alle andere voorwerpen zoals geld, cd's, levensmiddelen, gereedschappen, enz. De strafbaarstelling is in wezen gericht op het verbieden van het overgooien van voorwerpen over de gevangensmuren.</p> <p>De voorwerpen waarop de strafbaarstelling betrekking heeft, kunnen van welke aard dan ook zijn. De strafbaarstelling heeft betrekking op zowel wettelijk verboden voorwerpen (verboden middelen en wapens), voorwerpen die in de gevangenissen verboden zijn omdat ze een gevaar vormen voor de orde en veiligheid (bv. GSM, USB-stick, geld, beschadigde voorwerpen die een wapen kunnen vormen, ...) en alle andere voorwerpen, met inbegrip zelfs van voorwerpen die op zich in de gevangenis niet verboden zijn. Deze voorwerpen ressorteren eveneens onder de strafbaarstelling omdat ze bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden om verboden voorwerpen te verstoppert (bv. verdovende middelen die verstopt zijn in voedingswaren of in een tennisbal).</p>	<p>peuvent être de quelque nature que ce soit :</p> <p>Les objets visés par l'incrimination peuvent être de quelque nature que ce soit. Ce sont, par exemple, les objets légalement interdits comme la drogue ou les armes. Mais la disposition pénale concerne aussi les objets qui ne sont pas interdits en dehors de la prison, comme les téléphones portables, mais dont la possession est interdite en prison car ils peuvent porter atteinte à l'ordre et la sécurité de la prison. La disposition pénale vise aussi tous les autres objets comme de l'argent, des CD, des denrées alimentaires, des outils, etc. En effet, l'incrimination vise essentiellement à interdire les jets d'objets au-dessus des murs de la prison.</p> <p>Les objets visés par l'incrimination peuvent être de quelque nature que ce soit. L'incrimination en effet vise tant les objets légalement interdits (stupéfiants et armes) que les objets sont interdits en prison car ils forment un danger pour l'ordre et la sécurité (comme par exemple les téléphones portables, les clés USB, l'argent, les objets endommagés qui peuvent s'utiliser comme arme) et que tous les autres objets, en ce compris même les objets qui ne sont pas interdits dans la prison. Ces objets font également l'objet d'une incrimination car, par exemple, ils peuvent être utilisés pour cacher des objets interdits (par exemple, des stupéfiants cachés dans des aliments ou dans une balle de tennis).</p> <p>C'est pour cette raison qu'il est choisi d'incriminer le jet de tous les objets au-dessus des murs d'une prison.</p> <p><i>3°- La disposition pénale sanctionne le fait de jeter des objets directement ou indirectement, de quelque manière que ce soit au-dessus des murs ou grillages d'une prison, une section ou une l'établissement de défense sociale :</i></p>
--	--

<p>Om deze reden is de strafbaarstelling in wezen gericht op het verbieden van het overgooien van alle voorwerpen over de gevangensmuren.</p> <p><i>3°- De strafbepaling straft het overgooien, op directe of indirecte wijze, van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij:</i></p> <p>De bewoordingen “overgooien, op directe of indirecte wijze” verwijzen naar het overgooien van allerlei soorten voorwerpen over de muren of afsluitingen van de gevangenis, met alle mogelijke middelen. Met die bewoordingen kunnen de verschillende methoden daartoe, zoals het lanceren van voorwerpen over de gevangensmuren met een bal of tennisbal, worden beoogd. Zij beogen ook het overgooien van zulke voorwerpen met drones, een katapult enz. De woorden "op directe of indirecte wijze" worden gebruikt om het klassieke overgooien, evenals het gooien met een drone of andere middelen, te preciseren.</p> <p><i>4°- De inrichtingen beoogd door het misdrijf zijn de gevangenis, de afdeling tot bescherming van de maatschappij of van de inrichting tot bescherming van de maatschappij:</i></p> <p>De nieuwe strafbepaling straft het overgooien van voorwerpen in de inrichtingen die ressorteren onder de bevoegdheid van het gevangeniswezen.</p> <p>II. De nieuwe strafbepaling omvat ook een moreel bestanddeel.</p> <p>Het misdrijf vereist een algemeen opzet. Het moet wetens en willens gepleegd zijn. De ontwerptekst voorziet om dat element te preciseren in de strafbaarstelling. Dat laat toe om tegemoet te komen aan de beginselen inzake nauwkeurigheid en coherentie in het strafrecht.</p> <p>III. De strafbepaling gaat gepaard met een straf van niveau 1.</p>	<p>Les mots « jeter, directement ou indirectement, de quelque manière que ce soit » désignent le fait de jeter toutes sortes d’objets au-dessus des murs ou des grillages de la prison par tous les moyens. Ces mots permettent de viser les différents procédés pour y parvenir comme le fait de lancer les objets au-dessus des murs de la prison avec un ballon ou une balle de tennis. Ils visent aussi le fait d’apporter ces objets au moyen de drones, etc. Les mots « directement ou indirectement » permettent de préciser les jets classiques ainsi que les largage fait par drone ou par un autre moyen.</p> <p><i>4°- Les établissements visés par l’infraction sont la prison, la section de défense sociale ou l’établissement de défense sociale :</i></p> <p>La nouvelle disposition pénale sanctionne les jets d’objets dans les établissements relevant de l’administration pénitentiaire .</p> <p>II. La nouvelle disposition pénale comporte également un élément moral.</p> <p>L’infraction exige le dol général. Celle-ci doit avoir été commise sciemment et volontairement. Le projet de texte prévoit de préciser cet élément dans l’incrimination. Cette mention permet de répondre aux principes de précision et de cohérence du droit pénal.</p> <p>III. La disposition pénale est assortie d’une peine de niveau 1.</p>
---	--

<i>Onderafdeling 6. Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk</i>		<i>Sous-section 6. L'inexécution de la décision de produire une pièce</i>
Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk (artikel 660)		L'inexécution de la décision de produire une pièce (article 660)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 495bis Sw.		Cette disposition reproduit l'actuel article 495 bis du Code pénal.
Hoofdstuk 6. Belemmering van openbare werken		Chapitre 6. Les entraves aux travaux publics
Onder dit hoofdstuk wordt de strafbaarstelling uit de huidige artikelen 289 tot en met 291 Sw. hernomen. Artikel 291 Sw. moet geen equivalente bepaling krijgen in het ontwerp, aangezien deze bepaling slechts de geldboete regelt en overbodig is geworden door het ontworpen artikel 51, dat de geldboete als bijkomende straf regelt.		L'incrimination des actuels articles 289 à 291 C. pén. est reprise sous ce chapitre. L'article 291 C. pén. ne doit pas recevoir de disposition équivalente dans le projet étant donné que cette disposition ne règle que l'amende et est rendue superflue par l'article 51 en projet qui règle l'amende en tant que peine accessoire.
Belemmering van openbare werken (artikel 662)		Les entraves aux travaux publics (article 662)
Deze bepaling herneemt het huidige artikel 289 Sw. De ontworpen bepaling integreert evenwel een aantal interpretaties of invullingen van bestaande begrippen uit de rechtspraak en rechtsleer in de tekst van de wet teneinde deze duidelijker te maken.		Cette disposition reprend l'actuel article 289 C. pén. La disposition en projet intègre également une série d'interprétations de notions existantes de la jurisprudence et de la doctrine dans le texte de la loi afin de les clarifier.
Vooreerst wijzigt de benaming van het misdrijf van "belemmering van de uitvoering van openbare werken" naar "belemmering van openbare werken". Dit volgt uit het feit dat aangenomen wordt dat zowel de uitvoering van de werken als de voorbereiding ervan (bv. het opstellen van plannen, opmeting van het terrein,...) onder		Tout d'abord, la dénomination de l'infraction « entraves à l'exécution des travaux publics » change en « entraves aux travaux publics ». Cela découle du fait qu'il est admis que tant l'exécution des travaux que leur préparation (p. ex., l'élaboration de plans, le mesurage du terrain, etc.)

de strafbaarstelling vallen. ¹⁶⁰ Voor de duidelijkheid wordt dit ook geëxpliciteerd in de omschrijving van de strafbaarstelling.		relèvent de l'incrimination ¹⁶¹ . Pour toute clarté, cela est également explicité dans la définition de l'incrimination.
Verder wordt het algemeen opzet geëxpliciteerd als moreel bestanddeel van het misdrijf.		Par ailleurs, le dol général est explicité comme élément moral de l'infraction.
Ten slotte wordt het begrip 'feitelijkheden' vervangen door een omschrijving die duidelijker de aard van de vereiste gedraging omschrijft, nl. enige materiële handeling die ertoe strekt de werken te verhinderen of te onderbreken. ¹⁶² Het kan bv. gaan om vernielingen van materiaal, gedragingen gesteld ten aanzien van de personen die de werken uitoefenen,... Het aanwenden van rechtsmiddelen tegen de werken valt hier uiteraard niet onder.		Enfin, la notion de 'voies de fait' est remplacée par une définition qui clarifie la nature du comportement requis, à savoir tout acte matériel tendant à empêcher ou interrompre les travaux ¹⁶³ . Il peut s'agir, par exemple, de destructions de matériel, de comportements à l'égard des personnes qui exécutent les travaux, etc. L'utilisation de voies de recours contre les travaux n'en relève évidemment pas.
Belemmering van openbare werken door geweld of bedreiging (artikel 663)		Les entraves aux travaux publics par violences ou menaces (article 663)
Deze bepaling herneemt de strafverzwaring uit het huidige artikel 290 Sw., maar past het toepassingsgebied aan.		Cette disposition reprend l'aggravation de la peine de l'actuel article 290 C. pén., mais adapte le champ d'application.
De huidige strafverzwaring vloeit voort uit het feit dat men zich tegen de werken verzet		L'actuelle aggravation de la peine découle du fait que l'on s'oppose aux travaux par

¹⁶⁰ C. DE VALKENEER, "Entraves apportées à l'exécution des travaux publics", in X (ed.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 438; A. MARCHAL en J.P. JASPAR, *Droit criminel*, II, Brussel, Larcier, 1976, 114-115, nr. 1826 ; F. VAN VOLSEM, Commentaar bij art. 289 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 340, nr. 6.

¹⁶¹ C. DE VALKENEER, « Entraves apportées à l'exécution des travaux publics », in X (éd.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 438 ; A. MARCHAL et J.P. JASPAR, *Droit criminel*, II, Bruxelles, Larcier, 1976, 114-115, n° 1826 ; F. VAN VOLSEM, Commentaar bij art. 289 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (éds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 340, n° 6.

¹⁶² C. DE VALKENEER, "Entraves apportées à l'exécution des travaux publics", in X (ed.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Brussel, Larcier, 2013, 439; F. VAN VOLSEM, Commentaar bij art. 289 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN en J. VERBIST (eds.), *Duiding strafrecht 2015*, Brussel, Larcier, 2015, 339, nr. 3.

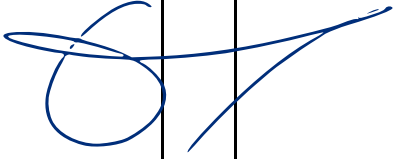
¹⁶³ C. DE VALKENEER, « Entraves apportées à l'exécution des travaux publics », in X (éd.), *Les infractions. Volume 5. Les infractions contre l'ordre public*, Bruxelles, Larcier, 2013, 439 ; F. VAN VOLSEM, Commentaar bij art. 289 Sw., in M. DE BUSSCHER, J. MEESE, D. VAN DER KELEN et J. VERBIST (éds.), *Duiding strafrecht 2015*, Bruxelles, Larcier, 2015, 339, n° 3.

<p>door middel van een samenscholing en dit op voorwaarde dat deze samenscholing gebruik maakt van geweld, feitelijkheden of bedreigingen. De ontworpen bepaling stelt voor het toepassingsgebied van de strafverzwaring aan te passen en meer in overeenstemming te brengen met deze bij andere strafbaarstellingen. Conform de ontworpen bepaling stijgt de straf van niveau 1 naar niveau 2 wanneer de belemmering van openbare werken gebeurt door middel van geweld of bedreiging. Er wordt dus niet langer vereist dat dit geweld of die bedreiging gebeurt in het kader van een samenscholing. Dit kan worden verantwoord door het feit dat vanaf het moment dat er geweld of bedreigingen worden gebruikt de fysieke of psychische integriteit van personen en hun rust in het gedrang wordt gebracht, wat een strafverhoging verantwoordt.</p> <p>Anderzijds wordt het louter feit dat de belemmering van openbare werken gebeurt in het kader van een samenscholing (aangezien feitelijkheden ook vereist worden voor het basismisdrijf) niet langer voldoende geacht om de straf met een niveau te verhogen aangezien de impact hiervan op het beschermde rechtsgoed en de daarbij betrokken personen niet fundamenteel is.</p>		<p>attroupement et ce, à la condition que cet attroupement recoure à des violences, voies de fait ou menaces. La disposition en projet propose d'adapter le champ d'application de l'aggravation de la peine et de mieux l'aligner sur celui retenu pour d'autres incriminations. Conformément à la disposition en projet, la peine de niveau 1 passe au niveau 2 lorsque les entraves aux travaux publics ont lieu à l'aide de violences ou de menaces. Il n'est donc plus requis que ces violences ou menaces aient lieu dans le cadre d'un attroupement. Cela peut se justifier par le fait qu'à partir du moment où des violences ou menaces sont utilisées, l'intégrité physique ou psychique des personnes et leur tranquillité sont compromises, ce qui justifie une augmentation de la peine.</p> <p>D'autre part, le simple fait que les entraves aux travaux publics ont lieu dans le cadre d'un attroupement (étant donné que des voies de fait sont également requises pour l'infraction de base) n'est plus jugé suffisant pour relever la peine d'un niveau étant donné que l'impact sur le bien juridique protégé et les personnes concernées n'est pas fondamental.</p>
Hoofdstuk 7. Subsidiefraude		Chapitre 7. La fraude aux subsides
Subsidiefraude (artikel 664)		La fraude aux subsides (article 664)
<p>In hun advies omtrent een eerdere versie van dit ontwerp, suggereerden de politiediensten om het misdrijf subsidiefraude onder te brengen in het Strafwetboek, omdat het nu op een wat vergeten en minder toegankelijke plaats in het recht is opgenomen. Dit ondanks het feit dat het nog steeds een belangrijke en actuele strafbaarstelling betreft.</p>		<p>Dans leur avis à propos d'une version antérieure de ce projet, les services de police ont suggéré d'insérer l'infraction de fraude aux subsides dans le Code pénal, dès lors que cette infraction se situe actuellement à un endroit quelque peu perdu et peu accessible, et ce malgré le fait que cela concerne encore et toujours une incrimination importante et actuelle.</p>

Deze stelling kan worden bijgetreden. De subsidiefraude wordt thans geregeld door het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, dat zijn rechtsbasis vindt in de wet van 17 mei 1933 waarbij aan de regering bevoegdheid wordt toegekend zekere maatregelen te treffen met het oog op het financieel herstel en het verwezenlijken van het begrotingsevenwicht. Het is gepast om deze strafbaarstelling, die een ruim toepassingsgebied kent en thans ook de omzetting uitmaakt van de Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt, in een duidelijker en toegankelijker geheel op te nemen.		On peut adhérer à ce point de vue. La fraude aux subsides est actuellement règlementée par l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, qui trouve son fondement légal dans la loi du 17 mai 1933 qui donne compétence au Gouvernement pour prendre certaines mesures en vue du rétablissement financier et la réalisation d'un équilibre budgétaire. Il est opportun de reprendre dans un ensemble plus clair et plus accessible cette incrimination qui possède un champ d'application large et qui constitue aussi la transposition de la directive (UE) 2017/1371 du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2017 relative à la lutte contre la fraude portant atteinte aux intérêts financiers de l'Union au moyen du droit pénal.
De ontworpen bepaling heeft slechts tot doelstelling de thans bestaande bepalingen uit het koninklijk besluit (voor zover als nodig in het licht van het ontworpen Boek 1 Sw.) te integreren in het Strafwetboek. De voorziene strafmaten zijn de omzetting van de huidige strafmaten, die recent werden aangepast aan de vereisten gesteld in de Richtlijn (EU) 2017/1371 door de wet van 17 februari 2021 houdende diverse bepalingen inzake justitie.		La disposition en projet n'a d'autre ambition que d'intégrer dans le Code pénal les dispositions existantes de l'arrêté royal (pour autant que de besoin à la lumière du Livre 1 en projet). Les peines prévues sont la traduction des peines actuelles, qui ont été récemment adaptées aux exigences de la directive (EU) 2017/1371 par la loi du 17 février 2021 contenant des dispositions diverses en matière de justice.
De bepaling omtrent de teruggave in artikel 3 van het koninklijk besluit dient niet hernomen te worden. Overeenkomstig het ontworpen artikel 68 kan de rechter ambtshalve de teruggave bevelen.		La disposition concernant la restitution figurant à l'article 3 de l'arrêté royal ne doit pas être reprise. Conformément à l'article 68, le juge peut d'office ordonner la restitution.
De bepaling omtrent het verplicht karakter van de verbeurdverklaring (inclusief de verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen ¹⁶⁴) in artikel 4, tweede lid van het koninklijk besluit wordt niet hernomen om zo het verplicht opleggen van een disproportionele straf te vermijden. Uiteraard geldt wel het gemeenrechtelijk regime inzake verbeurdverklaring, dat ook in overeenstemming is met de vereisten gesteld door de Europese richtlijn. Verder wordt nog gewezen op de mogelijkheid voor de		La disposition concernant le caractère obligatoire de la confiscation (en ce compris la confiscation des avantages patrimoniaux ¹⁶⁵) figurant à l'article 4, alinéa 2, de l'arrêté royal, n'a pas été reprise pour éviter ainsi l'application obligatoire d'une peine disproportionnée. En effet, le régime de droit commun de la confiscation s'applique ici, ce qui est conforme avec les exigences de la directive européenne. En outre, il y a lieu de se référer encore à la possibilité pour le juge de prononcer la

¹⁶⁴ Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0083.N.

¹⁶⁵ Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0083.N.

rechtbank om de geldstraf vastgesteld op basis van het verwachte of uit het misdrijf behaalde voordeel op te leggen.		peine pécuniaire fixée en fonction du projet escompté ou obtenu de l'infraction.
Gegeven te		Donne à
<p>Van Koningswege : De minister van Justitie</p> 		<p>Par le Roi : Le ministre de la Justice</p>
<p>Vincent VAN QUICKENBORNE</p>		

ONTWERP VAN HERVORMING VAN HET STRAFWETBOEK	
<i>Concordantietabel</i>	
Ontwerp van Strafwetboek	Strafwetboek en andere normen
Boek 2	
Voorafgaande titel	
Art. 79. Algemene definities	
1° minderjarige	artikel 100 ^{ter} van het Strafwetboek
2° persoon in een kwetsbare toestand	artikelen 142, tweede lid, 330 ^{bis} , 347 ^{bis} , § 2, tweede lid, 376, derde lid, 417 ^{ter} , tweede lid, 1°, b), 417 ^{quater} , tweede lid, 1°, b), 417 ^{quinqies} , tweede lid, 422 ^{bis} , derde lid, 423, § 1, 428, § 2, 433, 442 ^{bis} , tweede lid, 462, tweede lid, 463, derde lid, 471, laatste lid, 493, eerste lid, 496, tweede lid, van het Strafwetboek en artikelen 405 ^{bis} , 405 ^{ter} , 425, § 1, en 426, § 1, van het Strafwetboek
3° partner	artikel 410, tweede lid, van het Strafwetboek + omzendbrief nr. COL 3/2006 betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, en omzendbrief nr. COL 4/2006 betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld + artikel 3, b, van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld + artikel 132-80, tweede lid, van het Frans Strafwetboek + voorbeeld van Nederland

4° persoon met een maatschappelijke functie	artikelen 145, 278, 280, 282 en 410 <i>bis</i> van het Strafwetboek
5° persoon met een openbare functie	artikelen 269 en 275 van het Strafwetboek
6° parlamentslid	artikelen 275 en 278 van het Strafwetboek + voorbeeld van Nederland
7° minister of staatssecretaris	artikelen 275 en 278 van het Strafwetboek + artikel 104, tweede lid, van de Grondwet + artikel 126 van de Grondwet
8° magistraat	artikelen 275 en 278 van het Strafwetboek + artikelen 84 en 304, 2°, van het Nederlands Wetboek van Strafrecht
9° juridisch medewerker van een rechtscollege of het openbaar ministerie	artikelen 162, § 2, derde lid e.v., 259 <i>octies</i> , § 7, tweede lid e.v., van het Gerechtelijk Wetboek + wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie
10° jurylid	artikel 282 van het Strafwetboek
11° getuige	artikel 282 van het Strafwetboek
12° scheidsrechter of seingever bij een sportwedstrijd	artikel 410 <i>ter</i> van het Strafwetboek
13° in het kader van de uitoefening van deze functie	Dit is een element dat in verscheidene strafbaarstellingen, verzwarende bestanddelen en verzwarende omstandigheden is opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokken persoon de grenzen van zijn functie te buiten gaat door het plegen van het misdrijf
14° naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie	Dit begrip vervangt de omschrijvingen ‘ter gelegenheid van de uitoefening van hun bediening’ en ‘in de uitoefening van hun bediening’ uit het huidige Strafwetboek
15° integriteitsaantasting van de eerste graad	nieuw
16° integriteitsaantasting van de tweede graad	artikelen 399 en 402 van het Strafwetboek
17° integriteitsaantasting van de derde graad	artikel 400 van het Strafwetboek en artikelen 121 <i>bis</i> , derde lid, 136 <i>quinquies</i> , vierde en elfde lid, 347 <i>bis</i> , vierde lid, 1°, 349, 403, 409, § 3, 417 <i>ter</i> , tweede lid, 2°, 417 <i>quater</i> , tweede lid, 2°, 428, § 4, 433 <i>septies</i> , eerste lid, 5°, 442 <i>quater</i> , § 2,

	3°, 473, eerste lid, 477 <i>sexies</i> , § 2, 1°, en 488 <i>bis</i> , § 2, 1°, van het Strafwetboek + artikel 82, § 1, van het Nederlands Wetboek van Strafrecht
18° geslacht	artikel 4 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen + artikel 405 <i>quater</i> van het Strafwetboek
19° bedreiging	artikel 483, tweede lid, van het Strafwetboek
20° foltering	artikel 110 van het Strafwetboek
21° voorbedachtheid	definitie gebaseerd op de bestaande rechtsleer en rechtspraak
22° in het openbaar	artikel 444 van het Strafwetboek
23° wapen	artikel 135 van het Strafwetboek
24° nacht	artikel 1 van de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht
25° wet	nieuw
26° wetgevende vergadering	artikel 1, eerste lid, van de wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde so[e]vereine machten
27° munt	artikelen 169, 170, 173 van het Strafwetboek
28° radioactief materiaal	artikel 487 <i>bis</i> , § 2, van het Strafwetboek
29° kernmateriaal	Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal, opgemaakt te Wenen en te New York op 3 maart 1980, goedgekeurd door België bij de wet van 24 juli 1984 wet van 17 april 1986 betreffende de uitvoering van de artikelen 7 en 8 van het Verdrag inzake externe beveiliging van kernmateriaal, opgemaakt te Wenen en te New York op 3 maart 1980
30° nucleair instrument	artikel 487 <i>bis</i> , § 4, van het Strafwetboek
31° nucleaire installatie	artikel 487 <i>bis</i> , § 3, van het Strafwetboek
32° exploitant van een installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen	artikel 487 <i>bis</i> , § 5, van het Strafwetboek

33° persoon die extern is aan installatie waar nucleair materiaal wordt vervaardigd, verwerkt, gebruikt, behandeld, opgeslagen of definitief geborgen	artikel 487 <i>bis</i> , § 6, van het Strafwetboek
Art. 80. Bijzondere definities	
1° aanslag	artikel 105 van het Strafwetboek artikel 1, tweede lid, van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen artikel 411-1 van het Frans Strafwetboek + het Duits Strafwetboek (§ 81 StGB) en het Zwitsers Strafwetboek
2° samenspanning	artikel 110 van het Strafwetboek
Art. 81. Adoptie	artikel 392 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 82. Omzettingsregel	/
Titel 1 – Ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht	
Art. 82. Misdaad van genocide	artikel 136 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 83. Misdaad tegen de mensheid	artikel 136 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 84. Oorlogsmisdaden	/
Art. 85. Oorlogsmisdaden van categorie 1	artikel 136 <i>quater</i> , § 1, 1°, 2°, 15°, 17°, 20° tot 24°, 26° tot 28° en § 2, 1°
Art. 86. Oorlogsmisdaden van categorie 2	artikel 136 <i>quater</i> , § 1, 3°, 4°, 10°, 16°, 19°, 36°, 37°, 38°, 40°, 29° en 30°
Art. 87. Oorlogsmisdaden van categorie 3	artikel 136 <i>quater</i> , § 1, 12° tot 14°, 25° en § 3, 1° tot 3
Art. 88. Oorlogsmisdaden van categorie 4	artikel 136 <i>quater</i> , § 1, 6° tot 9°, 11°, 31°, 5°, 32°, 33°, 34°, 35°, 18°, 39° en § 2, 2°, 4° en 3°
Art. 89. Gedwongen verdwijning	artikelen 2 en 4 van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties goedgekeurd op 20 december 2006 en door België bekrachtigd op 2 juni 2011 + verslag van de werkgroep voor gedwongen of onvrijwillige verdwijningen van de Verenigde Naties

Art. 90. Strafverminderende verschoningsgrond	artikelen 2 en 4 van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties goedgekeurd op 20 december 2006 en door België bekrachtigd op 2 juni 2011 + verslag van de werkgroep voor gedwongen of onvrijwillige verdwijningen van de Verenigde Naties
Art. 91. Verzwaarde gedwongen verdwijning	artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen op 20 december 2006 en door België bekrachtigd op 2 juni 2011 + verslag van de werkgroep voor gedwongen of onvrijwillige verdwijningen van de Verenigde Naties
Art. 92. Voorbereidende handelingen	artikel 136sexies
Art. 93. Strafbare poging	artikel 136septies, 6°
Art. 94. Strafbare deelneming en aansprakelijkheid van de meerdere	artikel 136septies, 1° tot 5°
Art. 95. Uitsluiting van de rechtvaardiging en verschoning	artikel 136octies
Titel 1bis	
Art. 96. Misdaad van ecocide	nieuwe strafbaarstelling cf. juridische definitie van de misdaad van ecocide, uitgewerkt door een panel van onafhankelijke experts (georganiseerd door de Stop Ecocide Foundation) en ontleend aan de structuur van artikel 7 van het Statuut van Rome (misdrijven tegen de menselijkheid) (juni 2021) + Verdrag van 1976 inzake het verbod op militair of ander vijandig gebruik van technieken voor milieumodificatie ('ENMOD-verdrag', bekrachtigd door België op 12 juli 1982)

Titel 2 – Misdrijven tegen de persoon	
Art. 97. Toepassingsgebied	
Hoofdstuk 1 – Misdrijven tegen het leven	
Art. 98. Doodslag	artikel 393 van het Strafwetboek
Art. 99. Moord	artikel 394 van het Strafwetboek
Art. 100. Doodslag gepleegd in het kader van een ander misdrijf	artikelen 475 en 532 van het Strafwetboek
Art. 101. Doodslag gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	artikel 405 ^{quater} , 1°, van het Strafwetboek
Art. 102. Doodslag gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikel 102, eerste lid: nieuw artikel 102, tweede lid: artikel 405 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 103. Intrafamiliale doodslag	artikelen 395, 396 van het Strafwetboek
Art. 103bis. Doodslag gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie	nieuw
Art. 104. Uitgelokte doodslag	artikelen 411, 412 en 414 van het Strafwetboek
Art. 105. Bijkomende straffen	cf. Boek 1 van het ontwerp van Strafwetboek artikel 18 van het Strafwetboek artikelen 382 ^{bis} en 389, § 2, van het Strafwetboek + artikel 131-6, 12°, 13° en 14°, van het Franse Strafwetboek + artikel 631 van het ontwerp van wet + artikel 95/1 van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten + artikel 129 van het voorontwerp van Strafwetboek – commissie-Legros
Art. 106. Verzwarende omstandigheden	artikel 46, e en g, van het Verdrag van Istanbul + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).

Art. 107. Doden door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid	artikel 419 van het Strafwetboek
Art. 108. Dodelijk verkeersongeval	artikel 419 van het Strafwetboek
Art. 108/1. Verzwarende omstandigheid	nieuw + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).
Art. 109. Aanzetting tot zelfdoding	nieuw
Art. 110. Verzwaarde aanzetting tot zelfdoding	nieuw
Art. 111. Verzwarende omstandigheden	nieuw + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).
Hoofdstuk 2 – Foltering, onmenselijke behandeling en onterende behandeling	
Art. 112. Foltering	artikelen 417 <i>bis</i> , 2° en 417 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 113. Foltering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 417 <i>ter</i> , tweede lid, 2°, van het Strafwetboek
Art. 114. Foltering door een persoon met een openbare functie	artikel 417 <i>ter</i> , tweede lid, 1°, a), van het Strafwetboek
Art. 115. Foltering van een minderjarige of een persoon in kwetsbare toestand	artikel 417 <i>ter</i> , tweede lid, 1°, b) en c), en derde lid, 1°, van het Strafwetboek
Art. 115/1. Foltering van een persoon met een maatschappelijke functie	nieuw
Art. 116. Intrafamiliale foltering	artikel 417 <i>ter</i> , derde lid, 1°, van het Strafwetboek
Art. 117. Foltering met de dood als gevolg	artikel 417 <i>ter</i> , derde lid, 2°, van het Strafwetboek
Art. 118. Uitsluiting van rechtvaardigingsgronden	artikel 417 <i>ter</i> , vierde en vijfde lid, van het Strafwetboek
Art. 119. Onmenselijke behandeling	artikel 417 <i>bis</i> , 2°, van het Strafwetboek

Art. 120. Onmenselijke behandeling met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 417 ^{quater} , tweede lid, 2°, van het Strafwetboek
Art. 121. Onmenselijke behandeling door een persoon met een openbare functie	artikel 417 ^{quater} , tweede lid, 1°, a), van het Strafwetboek
Art. 122. Onmenselijke behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikel 417 ^{quater} , tweede lid, 1°, b) en c), 2°, en derde lid, 1°, van het Strafwetboek
Art. 122/1. Onmenselijke behandeling van een persoon met een openbare functie	nieuw
Art. 123. Intrafamiliale onmenselijke behandeling	artikel 417 ^{quater} , derde lid, 1°, van het Strafwetboek
Art. 124. Onmenselijke behandeling met de dood tot gevolg	artikel 417 ^{quater} , derde lid, 2°, van het Strafwetboek
Art. 125. Uitgesloten rechtvaardigingsgrond	artikel 417 ^{quater} , laatste lid, van het Strafwetboek
Art. 126. Onterende behandeling	artikel 417 ^{bis} , 3°, van het Strafwetboek
Art. 127. Onterende behandeling van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikel 417 ^{quinqies} , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 128. Intrafamiliale onterende behandeling	nieuw
Art. 129. Verzwarende omstandigheden	nieuw + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).
Hoofdstuk 3 – Misdrijven tegen de seksuele integriteit, het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden	
Art. 131. Definitie van toestemming met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht	artikel 417/5 van het Strafwetboek (art. 5 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht)
Art. 132. Beperkingen aan de mogelijkheid tot toestemming door de minderjarige	artikel 417/6 van het Strafwetboek (art. 6 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 133. Aantasting van de seksuele integriteit	artikel 417/7 van het Strafwetboek (art. 8 van de wet van 21 maart 2022)

Art. 134. Voyeurisme	artikel 417/8 van het Strafwetboek (art. 9 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 135. Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud	artikel 417/9 van het Strafwetboek (art. 10 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 136. Niet-consensuele verspreiding, met kwaadwillig opzet of uit winstbejag, van seksueel getinte inhoud	artikel 417/10 van het Strafwetboek (art. 11 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 137. Verkrachting	artikel 417/11 van het Strafwetboek (art. 12 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 138. Niet-consensuele seksuele handelingen met de dood tot gevolg	artikel 417/12 van het Strafwetboek (art. 14 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 139. Niet-consensuele seksuele handelingen voorafgegaan door of gepaard gaand met foltering, opsluiting of zwaar geweld	artikel 417/13 van het Strafwetboek (art. 15 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 140. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd onder bedreiging van een wapen of op een wapen gelijkend voorwerp of na toediening van weerloosmakende of remmingsverlagende stoffen	artikel 417/14 van het Strafwetboek (art. 16 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 141. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	artikel 417/15 van het Strafwetboek (art. 17 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 142. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige die geen volle zestien jaar oud is	artikel 417/16 van het Strafwetboek (art. 18 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 143. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd ten nadele van een minderjarige boven de volle leeftijd van zestien jaar	artikel 417/17 van het Strafwetboek (art. 19 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 144. Incest	artikel 417/18 van het Strafwetboek (art. 20 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 145. Niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen	artikel 417/19 van het Strafwetboek (art. 21 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 146. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	artikel 417/20 van het Strafwetboek (art. 22 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 147. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd door een persoon die zich in een gezags- of vertrouwenspositie bevindt ten aanzien van het slachtoffer	artikel 417/21 van het Strafwetboek (art. 23 van de wet van 21 maart 2022)

Art. 148. Niet-consensuele seksuele handelingen gepleegd met de hulp of in aanwezigheid van een of meer personen	artikel 417/22 van het Strafwetboek (art. 24 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 149. Verzwarende omstandigheden	artikel 417/23 van het Strafwetboek (art. 26 van de wet van 21 maart 2022) + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001)
Art. 150. Benaderen van een minderjarige voor seksuele doeleinden	artikel 417/24 van het Strafwetboek (art. 29 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 151. Bewegen van een minderjarige tot het plegen van ontucht of prostitutie	artikel 417/25 van het Strafwetboek (art. 31 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 152. Bewegen van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar tot het plegen van ontucht of prostitutie	artikel 417/26 van het Strafwetboek (art. 32 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 153. Werven van een minderjarige voor ontucht of prostitutie	artikel 417/27 van het Strafwetboek (art. 33 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 154. Werven van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar voor ontucht of prostitutie	artikel 417/28 van het Strafwetboek (art. 34 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 155. Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige ontucht of prostitutie pleegt	artikel 417/29 van het Strafwetboek (art. 35 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 156. Houden van een huis van ontucht of prostitutie waar een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar ontucht of prostitutie pleegt	artikel 417/30 van het Strafwetboek (art. 36 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 157. Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige met het oog op ontucht of prostitutie	artikel 417/31 van het Strafwetboek (art. 37 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 158. Ter beschikking stellen van een ruimte aan een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar met het oog op ontucht of prostitutie	artikel 417/32 van het Strafwetboek (art. 38 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 159. Exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige	artikel 417/33 van het Strafwetboek (art. 39 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 160. Exploitatie van de ontucht of prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar	artikel 417/34 van het Strafwetboek (art. 40 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 161. Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige	artikel 417/35 van het Strafwetboek (art. 41 van de wet van 21 maart 2022)

Art. 162. Verkrijgen van de ontucht of de prostitutie van een minderjarige beneden de volle leeftijd van zestien jaar	artikel 417/36 van het Strafwetboek (art. 42 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 163. Organisatie van ontucht of prostitutie van een minderjarige in vereniging	artikel 417/37 van het Strafwetboek (art. 43 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 164. Bijwonen van ontucht of prostitutie van een minderjarige	artikel 417/38 van het Strafwetboek (art. 44 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 165. Reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige	artikel 417/39 van het Strafwetboek (art. 45 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 166. Verzwaard reclame maken voor ontucht en prostitutie van een minderjarige	artikel 417/40 van het Strafwetboek (art. 46 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 167. Aanzetten tot het plegen van ontucht of tot exploitatie van de prostitutie van een minderjarige in het openbaar of door enig reclamemiddel	artikel 417/41 van het Strafwetboek (art. 47 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 168. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	artikel 417/42 van het Strafwetboek (art. 48 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 169. Definitie van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	artikel 417/43 van het Strafwetboek (art. 50 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 170. Vervaardigen of verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	artikel 417/44 van het Strafwetboek (art. 51 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 171. Vervaardigen of verspreiden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen in vereniging	artikel 417/45 van het Strafwetboek (art. 52 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 172. Bezitten en verwerven van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	artikel 417/46 van het Strafwetboek (art. 53 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 173. Zich toegang verschaffen tot beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	artikel 417/47 van het Strafwetboek (art. 54 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 174. Rechtvaardigingsgrond inzake het rechtens ontvangen, analyseren en verzenden van beelden van seksueel misbruik van minderjarigen	artikel 417/48 van het Strafwetboek (art. 55 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 175. Rechtvaardigingsgrond inzake het consensueel maken, bezitten en onderling delen van seksueel getinte inhoud	artikel 417/49 van het Strafwetboek (art. 56 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 175/1. Vervaardigen of verspreiden van inhoud die bedoeld is om het plegen van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen	vergelijkend recht: Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Nederland (wetsvoorstel van de minister van Justitie en Veiligheid besproken in het parlement [wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het zelfstandig strafbaar stellen van voorbereidingshandelingen met het oog op

	het plegen van seksueel misbruik met kinderen])).
Art. 175/2. Wederrechtelijk bezitten en verwerven van inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen	vergelijkend recht: Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Nederland (wetsvoorstel van de minister van Justitie en Veiligheid besproken in het parlement [wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het zelfstandig strafbaar stellen van voorbereidingshandelingen met het oog op het plegen van seksueel misbruik met kinderen])).
Art. 175/3. Zich wederrechtelijk toegang verschaffen tot inhoud die bedoeld is om het plegen van een strafbaar feit van seksueel misbruik of seksuele uitbuiting ten nadele van een minderjarige te bevorderen	vergelijkend recht: Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Nederland (wetsvoorstel van de minister van Justitie en Veiligheid besproken in het parlement [wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het zelfstandig strafbaar stellen van voorbereidingshandelingen met het oog op het plegen van seksueel misbruik met kinderen])).
Art. 176. Verzwarende omstandigheden	artikel 417/50 van het Strafwetboek (art. 58 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 177. Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard	artikel 417/51 van het Strafwetboek (art. 60 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 178. Vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard gepleegd tegenover een minderjarige of een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	artikel 417/52 van het Strafwetboek (art. 61 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179. Exhibitionisme	artikel 417/53 van het Strafwetboek (art. 62 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179bis. Exhibitionisme in aanwezigheid van een minderjarige of een persoon die in een kwetsbare toestand verkeert	artikel 417/54 van het Strafwetboek (art. 63 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179ter. Verzwarende omstandigheden	artikel 417/55 van het Strafwetboek (art. 64 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179quater. Weigering tot verlening van technische medewerking aan de verwijdering van bepaalde seksueel getinte en extreem pornografische en gewelddadige beelden	artikel 417/56 van het Strafwetboek (art. 66 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179quinquies. Sluiting van de inrichting	artikel 417/57 van het Strafwetboek (art. 67 van de wet van 21 maart 2022)

Art. 179sexies. Verblijfs-, plaats- of contactverbod	artikel 417/58 van het Strafwetboek (art. 68 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179septies. Specifieke verboden en ontzettingen	artikel 417/59 van het Strafwetboek (art. 69 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179decies. Overzending van een rechterlijke beslissing	artikel 417/62 van het Strafwetboek (art. 72 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 179undecies. Bescherming van de identiteit van het slachtoffer	artikel 417/63 van het Strafwetboek (art. 73 van de wet van 21 maart 2022)
Hoofdstuk 4 – Misdrijven tegen de fysieke of psychische integriteit	
Art. 180. Definitie van gewelddaden	/
Art. 181. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de eerste graad of zonder integriteitsaantasting tot gevolg	artikel 77, 15°, van het ontwerp van Strafwetboek en artikel 398 van het Strafwetboek
Art. 182. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg	artikel 77, 16°, van het ontwerp van Strafwetboek en artikel 399 van het Strafwetboek
Art. 183. Gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 77, 17°, van het ontwerp van Strafwetboek en artikelen 349 en 400 van het Strafwetboek
Art. 184. Gewelddaden met de dood tot gevolg	artikel 401 van het Strafwetboek
Art. 185. Voorbedachte gewelddaden	artikelen 349, 398, 399, 400 en 401 van het Strafwetboek
Art. 186. Gewelddaden gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer	artikel 78 van het wetsontwerp en artikel 405 ^{quater} van het Strafwetboek + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).
Art. 187. Gewelddaden gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikelen 77, 1° en 2°, 405 ^{bis} en 405 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 188. Intrafamiliale gewelddaden	artikel 405 ^{ter} van het Strafwetboek + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001).

Art. 189. Gewelddaden gepleegd op een persoon met een maatschappelijke functie	artikel 77, 4°, van het ontwerp van Strafwetboek en artikelen 145, 146, 278, 279 <i>bis</i> , 280, 282, 410 <i>bis</i> en 410 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 190. Uitgelokte gewelddaden	artikelen 411 tot 414 van het Strafwetboek
Art. 191. Verzwarende omstandigheden	artikelen 257, 410 <i>ter</i> en 410, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 191<i>bis</i>. Bijkomende straf	artikel 46 van het Strafwetboek
Art. 192. Vrouwelijke genitale verminking	artikel 409, § 1, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 193. Vrouwelijke genitale verminking gepleegd uit winstoogmerk	artikel 409, § 2, van het Strafwetboek
Art. 194. Vrouwelijke genitale verminking met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 409, § 3, van het Strafwetboek
Art. 195. Vrouwelijke genitale verminking met de dood tot gevolg	artikel 409, § 4, van het Strafwetboek
Art. 196. Vrouwelijke genitale verminking gepleegd op een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikel 409, §5, van het Strafwetboek
Art. 197. Aanzetten tot of reclame maken voor vrouwelijke genitale verminking	artikel 409, §1, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 197/1. Verzwarende omstandigheid	nieuw + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001)
Art. 197<i>bis</i>. Bijkomende straf	artikel 46 van het Strafwetboek
Art. 198. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming	artikel 348 van het Strafwetboek
Art. 199. Zwangerschapsafbreking zonder toestemming met de dood tot gevolg	artikel 352 van het Strafwetboek
Art. 200. Verzwarende omstandigheid	nieuw + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek wat betreft de bestraffing van partnergeweld gepleegd in aanwezigheid van een minderjarig kind (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2021-2022, doc. nr. 55-2408/001)
Art. 202. Veroorzaken van een integriteitsaantasting door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid	artikel 420, eerste lid, van het Strafwetboek

Art. 203. Veroorzaken van een integriteitsaantasting in een verkeersongeval	artikel 420, tweede lid, van het Strafwetboek
Hoofdstuk 5 – Misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid	
Art. 204. Vrijheidsberoving	artikelen 434 tot 436 van het Strafwetboek
Art. 205. Vrijheidsberoving gepleegd op een minderjarige of een persoon in kwetsbare toestand	nieuw
Art. 206. Vrijheidsberoving met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	nieuw
Art. 207. Vrijheidsberoving met de dood tot gevolg	nieuw
Art. 208. Ontvoering	artikelen 428, §§1 tot 2 en 429 van het Strafwetboek
Art. 209. Ontvoering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 428, § 4, van het Strafwetboek
Art. 210. Ontvoering met de dood tot gevolg	artikel 428, §5, van het Strafwetboek
Art. 211. Gijzeling	artikel 347 <i>bis</i> , §§1 en 2, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 212. Verzwaarde gijzeling	artikel 347 <i>bis</i> , §2, tweede lid en §4, van het Strafwetboek
Art. 213. Gijzeling met de dood tot gevolg	artikel 347 <i>bis</i> , §4, van het Strafwetboek
Art. 214. Strafverminderende verschoningsgrond	artikelen 347 <i>bis</i> , § 3, en 430 van het Strafwetboek + artikelen 434 tot 436 van het Strafwetboek
Art. 215. Verzwarende omstandigheden	artikelen 437 en 438 <i>bis</i> van het Strafwetboek + artikel 147 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 6 – Misdrijven tegen de persoonlijke rust en de morele integriteit	
Art. 217. Bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen	artikel 327, tweede lid, van het Strafwetboek

	+ artikelen 222-17 en 222-18 van het Franse Strafwetboek
Art. 218. Verzwaarde bedreiging met een aanslag op personen of op eigendommen	artikelen 327, eerste lid, 329 en 330 van het Strafwetboek + artikelen 222-17 en 222-18 van het Franse Strafwetboek
Art. 219. Bedreiging met behulp van radioactief materiaal, kernmateriaal en biologische of chemische wapens	artikel 331 <i>bis</i> van het Strafwetboek + artikelen 222-17 en 222-18 van het Franse Strafwetboek
Art. 220. Het geven van een vals bericht	artikel 328 van het Strafwetboek + artikelen 222-17 en 222-18 van het Franse Strafwetboek
Art. 221. Het verspreiden van ogenschijnlijke gevaarlijke stoffen	artikel 328 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 222. Verzwarende omstandigheid	artikel 330 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 223. Belaging	artikelen 442 <i>bis</i> van het Strafwetboek en artikel 145 § 3 <i>bis</i> van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie
Art. 224. Verzwaarde belaging	artikel 442 <i>ter</i> , eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 225. Verzwarende omstandigheid	artikel 442 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 226. Woon-, plaats- of contactverbod	nieuw
Art. 227. Laster	artikelen 443 en 444 van het Strafwetboek
Art. 228. Schorsing vervolging wegens laster	artikel 447 van het Strafwetboek
Art. 229. Lasterlijke aangifte	artikel 445, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 230. Lasterlijke aantijging tegen een ondergeschikte	artikel 445, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 231. Belediging	artikelen 448 en 449 van het Strafwetboek
Art. 232. Verzwarende omstandigheid	nieuw
Art. 233. Bijzondere grond van onschendbaarheid	artikel 452 van het Strafwetboek
Art. 234. Smaad	artikelen 145, 275, 276 en 282 van het Strafwetboek
Art. 235. Verzwarende omstandigheden	artikel 275, tweede lid, van het Strafwetboek
Hoofdstuk 7 – Schendingen van de persoonlijke waardigheid en misbruik van de kwetsbare positie van het slachtoffer	

Art. 237. Definitie van discriminatie	artikelen 3 en 19 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikelen 3 en 21 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, en artikelen 3, 4 en 26 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen + Evaluatiecommissie federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie (§ 77, verslag februari 2017),
Art. 238. Aanzetting tot discriminatie of rassenhaat	artikel 20 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 22 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, en artikel 27 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen
Art. 239. Verspreiding van raciale denkbeelden	artikel 21 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden + Verdrag van de Verenigde Naties van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie
Art. 240. Deelneming aan een groepering die racisme of discriminatie verkondigt	artikel 22 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden + Verdrag van de Verenigde Naties van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie
Art. 241. Discriminatie gepleegd door een persoon die een openbaar ambt uitoefent of in zijn naam gepleegd door middel van een valse handtekening	artikel 23 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 23 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, en artikel 28 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen
Art. 242. Discriminatie bij de toegang tot goederen en diensten	artikel 24 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 28/1 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

	+ Evaluatieverslag van UNIA over de wet van 10 mei 2007 tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden en de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, 2016
Art. 243. Discriminatie binnen de arbeidsrelaties	artikel 25 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, artikel 28/2 van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen + Evaluatieverslag van UNIA over de wet van 10 mei 2007 tot wijziging van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden en de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, 2016
Art. 244. Negationisme	artikel 20, 5° van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden
Art. 245. Seksisme	artikelen 2 en 3 van de wet van 22 mei 2014 ter bestrijding van seksisme in de openbare ruimte en tot aanpassing van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie teneinde de daad van discriminatie te bestraffen
Art. 246. Mensenhandel	artikel 433 <i>quinqies</i> van het Strafwetboek
Art. 247. Mensensmokkel	artikel 77 <i>bis</i> van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
Art. 248. Verzwaarde mensenhandel en mensensmokkel	artikel 433 <i>septies</i> van het Strafwetboek + artikel 77 <i>quater</i> van de wet van 15 december 1980 (mensensmokkel)
Art. 249. Verzwarende omstandigheden van mensenhandel en mensensmokkel	artikel 433 <i>sexies</i> van het Strafwetboek + artikel 77 <i>ter</i> van de wet van 15 december 1980
Art. 250. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	artikel 433 <i>novies</i> , derde lid
Art. 251. Specifieke verboden in geval van veroordeling wegens mensenhandel	artikelen 382 <i>bis</i> en 433 <i>novies</i> , § 2, van het Strafwetboek
Art. 252. Verschoningsgrond ten gunste van het slachtoffer van mensenhandel	artikel 433 <i>quinqies</i> , § 5, van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019

	betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestraffingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel) + artikel 8 van de Europese mensenhandelrichtlijn en artikel 26 van het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van mensenhandel (Verdrag van Warschau) + Protocol van 2014 inzake het Verdrag betreffende gedwongen arbeid, in werking getreden in november 2016 (artikel 4.2)
Art. 252bis. Het pooierschap	artikel 433 <i>quater</i> /1 van het Strafwetboek (art. 76 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht)
Art. 252ter. Reclame maken voor prostitutie	artikel 433 <i>quater</i> /2 van het Strafwetboek (art. 77 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252quater. Het openbaar aanzetten tot het zich prostitueren	artikel 433 <i>quater</i> /3 van het Strafwetboek (art. 78 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252quinquies. Verzwaard misbruik van prostitutie	artikel 433 <i>quater</i> /4 van het Strafwetboek (art. 79 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252sexies. Sluiting van de inrichting	artikel 433 <i>quater</i> /5 van het Strafwetboek (art. 80 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252septies. Specifieke verboden	artikel 433 <i>quater</i> /6 van het Strafwetboek (art. 81 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252octies. Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod	artikel 433 <i>quater</i> /7 van het Strafwetboek (art. 82 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 252novies. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	artikel 382 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 252decies. Multidisciplinaire evaluatie	artikel 433 <i>quater</i> /8 van het Strafwetboek (art. 83 van de wet van 21 maart 2022)
Art. 253. Verkoop van kinderen	artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie
Art. 254. Verzwaarde verkoop van kinderen	artikel 3 van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind, inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie
Art. 255. Verzwarende omstandigheden inzake verkoop van kinderen	artikel 433 <i>sexies</i> van het Strafwetboek en artikel 77 <i>ter</i> van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het

	grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
Art. 256. Illegaal wegnemen van een menselijk orgaan	artikel 433novies/2 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 257. Illegaal transplanteren of gebruiken van een menselijk orgaan	artikel 433novies/3 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 258. Illegaal beheren van menselijke organen	artikel 433novies/4 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 259. Ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen	artikel 433novies/5 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 260. Verzwaard illegaal wegnemen, transplanteren, gebruiken of beheren en ongeoorloofd ronselen van een donor of ontvanger van menselijke organen	artikelen 433novies/9 en 433novies/10 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 261. Faciliteren of verspreiden van illegale praktijken van handel in menselijke organen	artikel 433novies/6 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 262. Aanvaarden van een illegale transplantatie van een menselijk orgaan	artikel 433novies/7 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 263. Aanbieden of aanvaarden van een voordeel in het kader van de handel in menselijke organen	artikel 433novies/8 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 264. Verzwaard faciliteren of verspreiden van illegale praktijken en aanbieden of	artikel 433novies/9 en 433novies/10 van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke

aanvaarden van een onterecht voordeel in het kader van de handel in menselijke organen	organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 265. Vermoeden omtrent de wettige oorsprong van de menselijke organen die weggenomen zijn binnen de Europese Unie	artikelen 433novies/3, tweede lid, 433novies/4, tweeëntwintigste lid, en 433novies/7, tweede lid, van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 266. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	artikel 433novies/11, § 6, van het Strafwetboek (wet van 22 mei 2019 betreffende de handel in menselijke organen en betreffende het niet-bestaftingbeginsel voor slachtoffers van mensenhandel)
Art. 266bis. Specifiek verbod in geval van veroordeling voor handel in menselijke organen	artikel 433novies/11, § 2, van het Strafwetboek
Art. 267. Uitbuiting van bedelarij	artikel 433ter van het Strafwetboek
Art. 268. Verzwaarde uitbuiting van bedelarij	artikel 433quater van het Strafwetboek
Art. 269. Huisjesmelkerij	artikel 433decies van het Strafwetboek
Art. 270. Verzwaarde huisjesmelkerij	artikelen 433undecies en 433duodecies van het Strafwetboek
Art. 271. Verbeurdverklaring van het instrument van het misdrijf	artikel 433terdecies, tweede en derde lid, van het Strafwetboek
Art. 272. Gedwongen huwelijk	artikel 391sexies van het Strafwetboek
Art. 273. Gedwongen wettelijke samenwoning	artikel 391septies van het Strafwetboek
Art. 274. Nietigverklaring van het huwelijk of de wettelijke samenwoning	artikel 391octies van het Strafwetboek
Art. 275. Sluiting van de inrichting	artikel 433novies, § 4, van het Strafwetboek
Art. 276. Specifieke verboden en ontzettingen	artikelen 382, § 2, en 382bis van het Strafwetboek
Hoofdstuk 8 – Misdrijven met betrekking tot het in gevaar brengen van personen	
Art. 277. Schuldig verzuim	artikel 422bis, eerste lid, van het Strafwetboek

Art. 278. Niet-naleving van een bevel tot hulpverlening	artikel 422 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 279. Hulpverzuim met de dood tot gevolg	nieuw
Art. 280. Rechtvaardigingsgrond	artikelen 422 ^{bis} , tweede lid, eerste zin, en 422 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 281. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 422 ^{bis} , tweede lid, tweede zin, van het Strafwetboek
Art. 282. Verzwarende omstandigheid	artikelen 422 ^{bis} , derde lid, en 422 ^{quater} van het Strafwetboek
Art. 282bis. Bijkomende straffen	artikel 46 van het Strafwetboek
Art. 283. Misbruik van de zwakke toestand van personen	artikel 442 ^{quater} , § 1, van het Strafwetboek
Art. 284. Verzwaard misbruik van de zwakke toestand van personen	artikel 442 ^{quater} , § 2, van het Strafwetboek
Art. 285. Misbruik van de zwakke toestand van personen met de dood tot gevolg	artikel 442 ^{quater} , § 3, van het Strafwetboek
Art. 286. Bijkomende straf	artikel 442 ^{quater} , § 5, van het Strafwetboek
Art. 286bis. Conversiepraktijken	wetsvoorstel tot instelling van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2019, doc. nr. 55-0089/001) wetsvoorstel tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1772/001)
Art. 286ter. Het uitvoeren van conversiepraktijken	wetsvoorstel tot instelling van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2019, doc. nr. 55-0089/001) wetsvoorstel tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1772/001)
Art. 286^{quater}. Verzwarende omstandigheden	wetsvoorstel tot instelling van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2019, doc. nr. 55-0089/001) wetsvoorstel tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1772/001)
Art. 286^{quinq}. Het aanbieden van conversiepraktijken en het aanzetten om conversiepraktijken te ondergaan of om andere personen conversiepraktijken te doen ondergaan of er, direct of indirect, reclame voor te maken of, uit te geven, te verdelen of te verspreiden	wetsvoorstel tot instelling van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2019, doc. nr. 55-0089/001) wetsvoorstel tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1772/001)

Art. 286sexies. Specifiek verbod	wetsvoorstel tot instelling van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2019. doc. nr. 55-0089/001) wetsvoorstel tot invoering van een verbod op conversiepraktijken (<i>Parl. St.</i> , Kamer, 2020-2021. doc. nr. 55-1772/001)
Art. 288. Verkeersbelemmering	artikel 406, tweede en derde lid, van het Strafwetboek
Art. 289. Gevaarlijke verkeersbelemmering	artikel 406, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 290. Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de tweede graad tot gevolg	artikel 407 van het Strafwetboek
Art. 291. Verkeersbelemmering met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 407 van het Strafwetboek
Art. 292. Verkeersbelemmering met de dood tot gevolg	artikel 408 van het Strafwetboek
Art. 292bis. Clausule inzake de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden	artikel 141 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 293. Aantasting van voedingsmiddelen	artikel 454 van het Strafwetboek
Art. 294. Verkoop van aangetaste voedingsmiddelen of van stoffen	artikel 455 van het Strafwetboek
Art. 295. Opslag van aangetaste voedingsmiddelen	artikel 456 van het Strafwetboek
Art. 296. Bijkomende straffen	artikel 457 van het Strafwetboek
Art. 297. Kwaadwillige verspreiding van ziekteverwekkers	Zwitsers strafrecht (artikel 231 van het Zwitsers Strafwetboek) artikelen §§ 178-179 van het Oostenrijks Strafwetboek
Art. 298. Verzwarende omstandigheid	nieuw
Art. 299. Verlating van personen	artikel 423, § 1, van het Strafwetboek
Art. 300. Verlating van personen met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 423, § 2, van het Strafwetboek
Art. 301. Verlating van personen met de dood tot gevolg	artikel 423, § 3, van het Strafwetboek
Art. 302. Verzwarende omstandigheden	artikel 427 van het Strafwetboek
Art. 303. In behoeftige toestand achterlaten van personen	artikel 424, eerste en tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 304. Onthouding van voedsel of verzorging	artikel 425, § 1, van het Strafwetboek + artikel § 171 van het Duits Strafwetboek (StGB)

	+ artikel 227-15 van het Frans Strafwetboek
Art. 305. Onthouding van voedsel of verzorging met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 425, § 2, van het Strafwetboek
Art. 306. Onthouding van voedsel of verzorging met de dood tot gevolg	artikel 425, § 3, van het Strafwetboek
Art. 307. Nalaten van onderhoud	artikel 426, § 1, van het Strafwetboek
Art. 308. Nalaten van onderhoud met de dood tot gevolg	artikel 426, § 2, van het Strafwetboek
Art. 309. Verzwarende omstandigheden	artikel 427 van het Strafwetboek
Art. 310. Gebruik van personen met het oog op het plegen van een misdrijf	artikel 433, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 311. Technologisch lokken van personen met het oog op het plegen van een misdrijf	artikel 433bis/1 van het Strafwetboek
Art. 312. Verzwarende omstandigheden	artikel 433, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 313. Bijkomende straf	nieuw
Hoofdstuk 9 – Misdrijven tegen het privéleven	
Art. 315. Schending van het geheim van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	artikelen 259bis, § 1, en 314bis, § 1, van het Strafwetboek
Art. 316. Verzwaarde schending van het geheim van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	artikelen 259bis, § 1, en 314bis, § 1, van het Strafwetboek
Art. 317. Bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	artikelen 259bis, § 2, en 314bis, § 2, van het Strafwetboek
Art. 318. Verzwaard bedrieglijk gebruik van wettig gemaakte opnamen van privécommunicatie of privégegevens van een informaticasysteem	artikelen 259bis, § 2, en 314bis, § 2, van het Strafwetboek
Art. 319. Onwettig bezit of onwettige terbeschikkingstelling van afluistermateriaal	artikelen 259bis, § 2bis, en 314bis, § 2bis, van het Strafwetboek
Art. 320. Schending van het briefgeheim	artikelen 460 en 460bis van het Strafwetboek
Art. 321. Huisvredebreuk of schending van een bewoonde plaats	artikelen 439 en 442 van het Strafwetboek

Art. 322. Verzwaarde huisvredebreuk of verzwaarde schending van een bewoonde plaats	artikel 440 van het Strafwetboek
Art. 322bis. Onwettige bezetting van een niet-bewoonde plaats	artikel 442/1, § 1, van het Strafwetboek
Art. 323. Weigering om gevolg te geven aan een beslissing tot ontruiming of tot uithuiszetting	artikel 442/1, § 2, van het Strafwetboek
Art. 324. Schending van het beroepsgeheim	artikel 458 van het Strafwetboek
Art. 325. Afwijkingen van het beroepsgeheim	artikelen 458, § 1, 458bis, § 2, 458ter, § 3, en 458quater, § 4, van het Strafwetboek
Art. 326. Aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst	artikelen 142 tot 145 van het Strafwetboek
Art. 327. Verzwarende omstandigheid bij de aantasting van de vrije uitoefening van een eredienst	artikel 142, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 328. Schending van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarigen	artikel 433bis van het Strafwetboek
Art. 329. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikelen 152 en 260 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 10 – Misdrijven tegen de burgerlijke staat van personen	
Art. 331. Niet-aangifte van de geboorte van een kind	artikel 361 van het Strafwetboek
Art. 332. Niet-kennisgeving van een bevalling	artikel 361 van het Strafwetboek
Art. 333. Niet-kennisgeving van een vondeling	artikel 362 van het Strafwetboek
Art. 334. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 362 van het Strafwetboek
Art. 335. Onderschuiving van een kind	artikel 363, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 336. Obstructie van het bewijs van de burgerlijke staat van een kind	artikel 363, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 337. Onwettige adoptie voor eigen rekening	artikel 391quater van het Strafwetboek
Art. 338. Onwettige adoptie door tussenkomst van derden	artikel 391quinquies van het Strafwetboek
Art. 339. Bigamie	artikel 391 van het Strafwetboek
Art. 340. Verzwarende omstandigheid	artikel 266 van het Strafwetboek

Hoofdstuk 11 – Misdrijven tegen het lijk en de lijkbezorging	
Art. 341. Zonder voorafgaande toestemming een begraafing of crematie verrichten	artikel 315, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 342. Lijkschennis	artikel 453 van het Strafwetboek + artikelen 225-17 en 225-18 van het Frans Strafwetboek
Art. 343. Grafschennis	artikel 453 van het Strafwetboek + artikelen 225-17 en 225-18 van het Frans Strafwetboek
Titel 3 – Misdrijven tegen de openbare veiligheid	
Hoofdstuk 1 – Terrorisme	
Art. 345. Terroristisch misdrijf	artikel 137 van het Strafwetboek
Art. 346. Definitie van terroristische groep	artikel 139 van het Strafwetboek
Art. 347. Deelname aan een terroristische groep	artikel 140, § 1, van het Strafwetboek
Art. 347bis. Deelname aan het nemen van een beslissing binnen een terroristische groep	artikel 140, § 1/1, van het Strafwetboek
Art. 348. Verzwaarde deelname aan een terroristische groep	artikel 140, § 2, van het Strafwetboek
Art. 349. Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme	artikel 140bis van het Strafwetboek + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, teneinde de verheerlijking van terrorisme in het openbaar en op het internet te bestraffen (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1847/001)
Art. 350. Aanzetten tot het plegen van terroristische misdrijven en verheerlijken van terrorisme ten aanzien van een minderjarige of een persoon in een kwetsbare toestand	artikel 140bis van het Strafwetboek + wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek, teneinde de verheerlijking van terrorisme in het openbaar en op het internet te bestraffen (<i>Parl.St.</i> , Kamer, 2020-2021, doc. nr. 55-1847/001)
Art. 351. Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	artikel 140ter van het Strafwetboek

Art. 352. Aanwerven met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand	artikel 140 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 353. Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	artikelen 140 ^{quater} en 140 ^{quinqies} van het Strafwetboek
Art. 354. Onderrichten of opleiden met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf gericht tot een minderjarige of persoon in een kwetsbare toestand	artikel 140 ^{quater} van het Strafwetboek
Art. 355. Binnenkomen of verlaten van het nationaal grondgebied met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	artikel 140 ^{sexies} van het Strafwetboek
Art. 356. Voorbereiden van het plegen van een terroristisch misdrijf	artikel 140 ^{septies} van het Strafwetboek
Art. 357. Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf	artikel 141, 1°, van het Strafwetboek
Art. 358. Ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen aan een terroristische persoon	artikel 141, 2°, van het Strafwetboek
Art. 359. Verzwaard ter beschikking stellen van gegevens of materiële middelen met het oog op het plegen van een terroristisch misdrijf of aan een terroristische persoon	artikel 141, 1°, van het Strafwetboek
Art. 360. Toepassingsgebied	artikel 141 ^{bis} van het Strafwetboek
Art. 361. Vrijwaringsclausule van de fundamentele rechten en vrijheden	artikel 141 ^{ter} van het Strafwetboek

Hoofdstuk 2 – Aanslag op en samenspanning tegen de burgerlijke vrede	
Art. 363. Aanslag op de burgerlijke vrede	artikelen 124, eerste lid, en 125, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 364. Samenspanning tegen de burgerlijke vrede	artikelen 124, tweede lid, en 125, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 365. Voorbereiding van een aanslag op de burgerlijke vrede	artikel 124, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 366. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 136 van het Strafwetboek

Hoofdstuk 3 – Vorming van gewapende groepen en deelneming aan dergelijke groepen	
Art. 367. Onwettige lichting van gewapende krijgsbenden	artikel 126 van het Strafwetboek
Art. 368. Deelneming aan een private militie	artikel 1 van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden
Art. 369. Verzwaarde deelneming aan een private militie	artikel 1 van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden
Art. 370. Onwettig optreden van een groep met militair voorkomen	artikel 1bis van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden
Art. 371. Collectieve geweldstraining	artikel 1bis van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private milities verboden worden
Art. 372. Onwettige militaire bevelvoering	artikel 127 van het Strafwetboek
Art. 373. Leiding over en organisatie van een oproerige gewapende bende	artikelen 128, 129 en 130 van het Strafwetboek
Art. 374. Deelneming aan een oproerige gewapende bende	artikel 132 van het Strafwetboek
Art. 375. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 134 van het Strafwetboek
Art. 376. Verschaffen van onderdak aan een oproerige gewapende bende	artikel 133 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 4 – Vereniging met het oog op het plegen van een misdrijf en criminele organisatie	
Art. 378. Definitie van vereniging van misdadigers	artikel 322 van het Strafwetboek
Art. 379. Deelneming aan een vereniging van misdadigers	artikel 324 van het Strafwetboek
Art. 380. Deelneming aan een vereniging van misdadigers als leidend persoon	artikel 323 van het Strafwetboek
Art. 381. Definitie van criminele organisatie	artikel 324bis van het Strafwetboek
Art. 382. Deelneming aan een criminele organisatie	artikel 324ter, §§ 1 en 2, van het Strafwetboek

Art. 383. Deelneming aan een criminele organisatie als beslissingsnemer	artikel 324 ^{ter} , § 3, van het Strafwetboek
Art. 384. Deelneming aan een criminele organisatie als leidend persoon	artikel 324 ^{ter} , § 4, van het Strafwetboek
Art. 385. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 326 van het Strafwetboek + artikel 6, tweede lid, van de wet van 24 februari 1921 op de verdovende middelen
Art. 386. Verbeurdverklaring	nieuw
Hoofdstuk 5 – Externe beveiliging van kernmateriaal en ander radioactief materiaal	
Art. 387. Behandeling zonder vergunning van kernmateriaal	artikel 488 ^{bis} , § 1, van het Strafwetboek
Art. 388. Verzwaarde behandeling zonder vergunning van kernmateriaal	artikel 488 ^{bis} , §§ 2 en 3, van het Strafwetboek
Art. 389. Sabotage van kernmateriaal of van nucleaire installaties	artikel 488 ^{bis} , § 4, van het Strafwetboek
Art. 390. Illegaal bezit van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten	artikel 488 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 391. Sabotage van radioactief materiaal of van radioactieve instrumenten	artikel 488 ^{ter} van het Strafwetboek
Art. 392. Gebruik van dwang met het oog op de overdracht van radioactief materiaal of radioactieve instrumenten of van nucleaire installaties	artikel 488 ^{quater} van het Strafwetboek
Art. 393. Wederrechtelijke binnendringing in een nucleaire installatie	artikel 488 ^{quinquies} van het Strafwetboek
Hoofdstuk 6 – Schending van havengebieden of binnendringen van een voertuig	
Art. 395. Binnendringing in een havengebied	artikel 546/1 van het Strafwetboek
Art. 396. Verzwaarde binnendringing in een havengebied	artikel 546/2 van het Strafwetboek
Art. 396bis. Binnendringen in een voertuig	wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van het zonder machtiging of toestemming binnenkomen of

	binnendringen in een voertuig, een vaartuig, een wagon, een container, een oplegger of een vliegtuig (<i>Parl.St.</i> , Kamer, gewone zitting, 2020-2021, doc. nr.°55-1729/001)
Art. 396ter. Strafuitsluitende verschoningsgrond	wetsvoorstel tot wijziging van het Strafwetboek met het oog op het strafbaar stellen van het zonder machtiging of toestemming binnenkomen of binnendringen in een voertuig, een vaartuig, een wagon, een container, een oplegger of een vliegtuig (<i>Parl.St.</i> , Kamer, gewone zitting, 2020-2021, doc. nr.°55-1729/001)
Art. 396quater. Verbod van gezichtsbedekking in de publieke ruimte	artikel 563bis van het Strafwetboek
Art. 396quinquies. Rechtvaardigingsgrond	artikel 563bis van het Strafwetboek
Titel 4 – Valsheden	
Hoofdstuk 1 – Bescherming van de munt, van de effecten, van de veiligheidskenmerken en van de zegels, stempels, keurstempels en merken	
Art. 397. Definities	artikelen 173 tot 175, 180, 185bis, 186, 187, 187bis, 188 tot 190bis van het Strafwetboek + Richtlijn 2014/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsemunterij en ter vervanging van Kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad
Art. 398. Gemeenschappelijke bepaling	artikelen 170bis, 177bis en 192bis van het Strafwetboek
Art. 399. Namaking en vervalsing van de munt, van de effecten en van het materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of de effecten	artikelen 160, 161, 162, 163, 173, 174, 175, 180, derde en vierde lid, en 186, derde en vierde lid, van het Strafwetboek + omzendbrief nr. 1/2013 van het College van procureurs-generaal betreffende de bestrijding van valsmunterij (van de euro)

Art. 400. In omloop brengen van valse munten of valse effecten	artikelen 168, 169, eerste lid, 176 en 177, eerste lid, van het Strafwetboek + Richtlijn 2014/62/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de strafrechtelijke bescherming van de euro en andere munten tegen valsemunterij en ter vervanging van Kaderbesluit 2000/383/JBZ van de Raad
Art. 401. Overdracht van valse munten of valse effecten	artikelen 169, tweede lid, en 177, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 402. Overdracht van materiaal bestemd tot het vervaardigen van de munt of van de veiligheidskenmerken	artikelen 185 <i>bis</i> en 187 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 403. Weer in omloop brengen van de valse munten of valse effecten die te goeder trouw ontvangen zijn	artikelen 170 en 178 van het Strafwetboek
Art. 404. Illegaal in omloop brengen van een geldteken	artikel 178 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 405. Vervaardigen en in omloop brengen van drukwerken of formulieren die het voorkomen van de munt, effecten, plakpostzegels of andere zegels hebben	artikelen 1 en 2 van de wet van 11 juni 1889 betreffende de drukwerken en formulieren die het voorkomen van bankbiljetten of andere papieren waarden hebben
Art. 406. Namaking, vervalsing of gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina	artikelen 179, 180, eerste en tweede lid, en 186, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 407. Nadelig gebruik van 's Lands zegel, van de rijksstempels of van de keurstempels die dienen voor het merken van goud, zilver en platina	artikelen 185 en 187 van het Strafwetboek
Art. 408. Handel in papier of goud, zilver of platina, gemerkt met een nagemaakte of vervalste zegel of keurstempel	artikel 181 van het Strafwetboek
Art. 409. Gebruik van het papier, gemerkt met een nagemaakt of vervalst zegel	artikel 183 van het Strafwetboek
Art. 410. Bedrieglijk aanbrengen van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken	artikel 182 van het Strafwetboek
Art. 411. Namaking van de door het waarborgkantoor geplaatste keurmerken of van de zegelafdruk	artikel 182 van het Strafwetboek
Art. 412. Namaking of gebruik van het zegel, de stempel of het merk van enige overheid, van een private inrichting of van een particulier	artikelen 184, derde lid, en 186, vijfde lid, van het Strafwetboek

Art. 413. Namaking of gebruik van plakpostzegels of andere zegels	artikelen 188 en 189 van het Strafwetboek
Art. 414. In omloop brengen van nagemaakte plakpostzegels of andere nagemaakte zegels	artikel 188 van het Strafwetboek
Art. 415. Plaatsen van een niet-authentieke naam van een fabrikant of van een niet-authentieke handelsnaam van een fabriek	artikel 191, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 416. In omloop brengen van met een valse naam of een valse handelsnaam gemerkte goederen	artikel 191, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 417. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 192 van het Strafwetboek

Hoofdstuk 2 – Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken	
Art. 418. Valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken	artikelen 193, 196, 197, 210bis, 213 en 214 van het Strafwetboek + arrest van het Hof van Cassatie van 25 oktober 2017 + thesis van Silvia Van Dyck (<i>Valsheid in geschriften en gebruik van valse geschriften herdacht, een kritische analyse van de dominante rechtsdogmatische en jurisprudentiële benadering van het leerstuk van valsheid in geschriften</i>)
Art. 419. De verzwarende omstandigheden bij de valsheid in geschriften of op andere duurzame dragers en het gebruik van valse stukken	artikelen 194 en 195 van het Strafwetboek
Art. 420. Overdracht van een reis- of identiteitsdocument	artikel 199bis van het Strafwetboek
Art. 421. Niet-eerbiediging van een beslissing tot intrekking van een paspoort, een identiteitskaart of een als zodanig geldend document	artikel 199bis, 2°, van het Strafwetboek + artikel 7 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

Hoofdstuk 3 – Aanmatiging van functies, titels of een naam	
Art. 422. Aanmatiging van openbare functies	artikel 227 van het Strafwetboek
Art. 423. Aanmatiging van een openbare titel of graad	artikel 227 <i>bis</i> , § 1, van het Strafwetboek
Art. 424. Aanmatiging van de titel van advocaat	artikel 227 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 424<i>bis</i> Aanmatiging van de functie of de titel van erkend bemiddelaar	artikel 227 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 425. Aanmatiging van kleding of tekens van een orde	artikel 228 van het Strafwetboek
Art. 426. Aanmatiging van adellijke titels	artikel 230 van het Strafwetboek
Art. 427. Aanmatiging van een naam	artikel 231 van het Strafwetboek
Titel 5 – Misdrijven tegen het vermogen	
Hoofdstuk 1 – Misdrijven met betrekking tot de onrechtmatige toe-eigening van goederen	
Art. 429. Diefstal	artikel 461 van het Strafwetboek
Art. 430. Afpersing	artikel 470 van het Strafwetboek
Art. 431. Diefstal zonder geweld of bedreiging	artikel 463 van het Strafwetboek
Art. 432. Verzwaarde diefstal zonder geweld of bedreiging	artikelen 463 en 467 van het Strafwetboek
Art. 433. Diefstal met geweld of bedreiging	artikelen 468 en 469 van het Strafwetboek
Art. 434. Afpersing	artikel 470 van het Strafwetboek
Art. 435. Verzwaarde diefstal met geweld of bedreiging en verzwaarde afpersing	artikelen 471 tot 474 van het Strafwetboek
Art. 436. Diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging	artikel 477 van het Strafwetboek
Art. 437. Verzwaarde diefstal van kernmateriaal zonder geweld of bedreiging	artikel 477 <i>bis</i> , 4°, van het Strafwetboek
Art. 438. Diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en afpersing van kernmateriaal	artikel 477 <i>bis</i> , 1°, van het Strafwetboek

Art. 439. Verzwaarde diefstal van kernmateriaal met geweld of bedreiging en verzwaarde afpersing van kernmateriaal	artikelen 477 <i>quinqies</i> en 477 <i>sexies</i> van het Strafwetboek
Art. 440. Verzwarende omstandigheden van diefstal en afpersing	artikelen 477 <i>bis</i> , 3°, 477 <i>quinqies</i> , 3° en 6°, en 477 <i>sexies</i> , 4°, van het Strafwetboek
Art. 442. Misbruik van vertrouwen	artikel 491 van het Strafwetboek
Art. 443. Misbruik van goederen van een privaatrechtelijke rechtspersoon	artikel 492 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 444. Misbruik van andermans kwetsbare toestand om een nadelige akte te doen tekenen	artikel 493 van het Strafwetboek
Art. 445. Woeker	artikel 494 van het Strafwetboek
Art. 446. Oplichting	artikel 496, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 447. Verzwaarde oplichting	artikel 496, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 448. Bedriegerij omtrent de waarde van de munt	artikelen 497 en 497 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 449. Bedriegerij omtrent het verkochte goed	artikelen 498 en 499, 1°, van het Strafwetboek
Art. 450. Bedriegerij omtrent de huur van werk	artikel 499, 2°, van het Strafwetboek
Art. 451. Vervalsing van voedingsmiddelen	artikel 500 van het Strafwetboek
Art. 452. Te koop aanbieden van vervalste voedingsmiddelen	artikelen 500 en 501 van het Strafwetboek
Art. 453. Bedrieglijke aantasting van handelsgoederen	artikel 533 van het Strafwetboek
Art. 454. Actieve en passieve private omkoping	artikelen 504 <i>bis</i> en 504 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 455. Informaticabedrog	artikel 504 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 456. Staat van faillissement	artikel 489 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 457. Eenvoudige bankbreuk	artikelen 489 en 489 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 458. Bedrieglijke bankbreuk	artikel 489 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 459. Bedrieglijke aantasting van de activa of passiva van een gefailleerde persoon	artikel 489 <i>quinqies</i> van het Strafwetboek
Art. 460. Ontrouw in het beheer van het faillissement	artikel 489 <i>sexies</i> van het Strafwetboek + rechtspraak van het Hof van Cassatie
Art. 461. Schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door een schuldenaar	artikel 490 <i>ter</i> van het Strafwetboek

Art. 462. Bedrieglijke schending van de procedure van gerechtelijke reorganisatie door derden	artikel 490 ^{quater} van het Strafwetboek
Art. 463. Bedrieglijk bewerkstelligen van onvermogen	artikel 490 ^{bis} , eerste en tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 464. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 490 ^{bis} , derde lid, van het Strafwetboek
Art. 465. Bedrieglijke verberging	artikel 508 van het Strafwetboek
Art. 465/1. Het uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte	Nederlands wetsvoorstel: “Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit”. Een artikel 189a zou worden ingevoerd in het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. Nog niet ingediend in het Parlement, aangezien het voorwerp uitmaakt van een consultatie.
Art. 465/2. Het bezit van een voertuig met een verborgen ruimte.	Nederlands wetsvoorstel: “Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit”. Een artikel 189a zou worden ingevoerd in het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. Nog niet ingediend in het Parlement, aangezien het voorwerp uitmaakt van een consultatie.
Art. 465/3. Verzwaard uitrusten van een voertuig met een verborgen ruimte	Nederlands wetsvoorstel: “Wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met verdere versterking van de aanpak van ondermijnende criminaliteit”. Een artikel 189a zou worden ingevoerd in het Nederlandse Wetboek van Strafrecht. Nog niet ingediend in het Parlement, aangezien het voorwerp uitmaakt van een consultatie.
Art. 466. Afzetterij	artikel 508 ^{bis} van het Strafwetboek
Art. 467. Uitgifte van cheques zonder dekking	artikel 509 ^{bis} van het Strafwetboek en artikel 61 van de wet van 1 maart 1961 betreffende de invoering in de nationale wetgeving van de eenvormige wet op de cheque en de inwerkingtreding van deze wet
Art. 469. Heling	artikelen 505 tot 506 van het Strafwetboek
Art. 470. Witwassen	artikelen 505 tot 506 van het Strafwetboek
Art. 471. Verzwarende omstandigheden van heling en witwassen	artikelen 505 tot 506 van het Strafwetboek

Hoofdstuk 2 – Misdrijven met betrekking tot de beschadiging en vernieling van goederen	
Art. 473. Brandstichting	artikelen 510 tot 512, 516, 519 en 520 van het Strafwetboek + artikelen 322-5 en 322-6 van het Franse Strafwetboek, artikelen 157 en 158 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht en artikelen 221 en 222 van het Zwitserse Strafwetboek
Art. 474. Brandstichting met ernstige schade tot gevolg	artikel 512 van het Strafwetboek
Art. 475. Brandstichting van een goed met een bijzonder belang	artikelen 510, 511 en 512 van het Strafwetboek
Art. 476. Brandstichting indien de dader moest vermoeden dat zich aldaar op het ogenblik van de brand een of meer personen bevonden	artikel 510 van het Strafwetboek
Art. 477. Brandstichting met een integriteitsaantasting van de derde graad of de dood tot gevolg	artikel 518 van het Strafwetboek
Art. 478. Brandstichting bij nacht	artikel 513 van het Strafwetboek
Art. 479. Verzwarende omstandigheden	artikel 514 ^{bis} van het Strafwetboek
Art. 480. Veroorzaken van brand door een ernstig gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid	artikel 519 van het Strafwetboek
Art. 481. Vernieling door ontploffing of overstroming	artikelen 520, 547 tot 550 van het Strafwetboek + artikelen 157-158 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht
Art. 483. Definitie van vandalisme	nieuw
Art. 484. Vandalisme	artikel 144 van het Zwitserse Strafwetboek
Art. 485. Vandalisme met ernstige schade tot gevolg	artikelen 559, 1°, en 563, 2°, van het Strafwetboek + artikel 144 van het Zwitserse Strafwetboek
Art. 486. Vandalisme aan een goed met een bijzonder belang	artikel 521 van het Strafwetboek + artikel 144 van het Zwitserse Strafwetboek
Art. 487. Vandalisme met geweld of bedreiging	artikelen 525 en 528 van het Strafwetboek

Art. 488. Vandalisme met geweld of bedreiging aan of in een bewoond huis of de aanhorigheden ervan	artikel 530 van het Strafwetboek
Art. 489. Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 531 van het Strafwetboek
Art. 490. Vandalisme gepaard gaande met gewelddaden met de dood tot gevolg	nieuw
Art. 491. Vernietiging van authentieke akten, overeenkomsten of overheidsdocumenten	artikel 527 van het Strafwetboek
Art. 492. Ombrengen van dieren en toebrengen van zwaar letsel aan dieren	artikelen 538 tot 542 van het Strafwetboek + artikel 1 van de dierenwelzijnswet
Art. 493. Verzwarende omstandigheden	artikelen 525, 525bis, 529, 530, 532bis, 534quater en 543 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 3 – Misdrijven betreffende informaticasystemen	
Art. 495. Externe hacking	artikel 550bis, § 1, van het Strafwetboek
Art. 496. Interne hacking	artikel 550bis, § 2, van het Strafwetboek
Art. 497. Verzwaarde interne of externe hacking	artikel 550bis, § 3, van het Strafwetboek
Art. 498. Poging tot hacking	artikel 550bis, § 4, van het Strafwetboek
Art. 499. Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat hacking mogelijk moet maken	artikel 550bis, § 5, van het Strafwetboek
Art. 500. Uitlokking van hacking	artikel 550bis, § 6, van het Strafwetboek
Art. 501. Heling van informaticagegevens	artikel 550bis, § 7, van het Strafwetboek
Art. 502. Informaticasabotage	artikel 550ter, § 1, eerste lid, en § 6, van het Strafwetboek
Art. 503. Verzwaarde informaticasabotage	artikel 550ter, § 1, tweede en derde lid, en §§ 2 en 3, van het Strafwetboek
Art. 504. Bezit of terbeschikkingstelling van een instrument dat informaticasabotage mogelijk moet maken	artikel 550ter, § 4, van het Strafwetboek
Titel 6 – Economische misdrijven	
Hoofdstuk 1 – Overtreding van de wetten op de loterijen en op de pandhuizen	

Art. 506. Definitie van illegale loterijen	artikel 301 van het Strafwetboek
Art. 507. Deelneming aan de organisatie van illegale loterijen	artikel 302 van het Strafwetboek
Art. 508. Verspreiding van briefjes van illegale loterijen	artikel 303, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 509. Reclame maken voor een illegale loterij	artikel 303, derde lid, van het Strafwetboek
Art. 510. Illegale exploitatie van een pandhuis	artikel 306 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 2 – Misdrijven betreffende nijverheid en koophandel	
Art. 511. Onthulling van fabricatiegeheimen	artikel 309 van het Strafwetboek
Art. 512. Bedrieglijk gebruik van een fabricatiegeheim	nieuw
Art. 513. Belemmering of verstoring van de vrijheid van opbod of van inschrijving	artikel 314 van het Strafwetboek + artikel 4 van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten + wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten + arrest van het Hof van Cassatie van 9 maart 2016
Titel 7– Misdrijven tegen de Staat en zijn functioneren	
Hoofdstuk 1 – Misdrijven tegen de staatsordening en de staatsmachten	
Art. 514. Aanslag op de staatsordening	artikel 104 van het Strafwetboek
Art. 515. Samenspanning tegen de staatsordening	artikel 109 van het Strafwetboek
Art. 516. Voorbereiding van een aanslag op de staatsordening	artikel 109 van het Strafwetboek (punt 1°) nieuw (punt 2°)
Art. 517. Voorstel tot samenspanning tegen de staatsordening	nieuw

Art. 518. Aanvaarding van buitenlandse steun aan ondermijning van de essentiële nationale belangen	artikel 135 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 519. Kwaadwillige aantasting van het overheidsgezag	artikelen 2 en 3 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers + artikel 268 van het Strafwetboek + artikel 10.2 EVRM
Art. 520. Verstoring van parlementaire werkzaamheden	artikelen 1, eerste lid, en 2 van de wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde so[e]vereine machten
Art. 521. Demonstratie in de buurt van een wetgevende vergadering	artikel 3, eerste en vierde lid, van de wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde so[e]vereine machten
Art. 522. Rechtvaardigingsgrond	artikel 3, tweede lid, van de wet van 2 maart 1954 tot voorkoming en beteugeling der aanslagen op de vrije uitoefening van de door de Grondwet ingestelde so[e]vereine machten
Art. 523. Aanslag op het leven van de Koning of de vermoedelijke troonopvolger	artikelen 101, eerste lid, en 102, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 524. Aanslag op de persoon van de Koning	artikel 101, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 525. Zware aanslag op de persoon van de Koning	artikel 101, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 526. Aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger	artikel 102, derde lid, van het Strafwetboek
Art. 527. Zware aanslag op de persoon van de vermoedelijke troonopvolger	artikel 102, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 528. Aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie	artikel 103, eerste en tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 529. Zware aanslag op de echtgenoot of echtgenote van de Koning of vermoedelijke troonopvolger of op waarnemers van de koninklijke functie	artikel 103, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 530. Samenspanning tegen de monarchie	artikelen 106 tot 108 van het Strafwetboek
Art. 531. Voorbereiding van een aanslag tegen de monarchie	artikelen 106 en 107 van het Strafwetboek

Art. 532. Voorstel tot samenspanning tegen de monarchie	artikel 111 van het Strafwetboek
Art. 533. Majesteitsschennis	wet van 6 april 1847 tot bestraffing van de beledigingen aan den Koning + arrest van het Grondwettelijk Hof van 28 oktober 2021 (nr. 157/2021)
Art. 534. Onderdak verschaffen aan samenspanners of aanslagplegers	artikel 133 van het Strafwetboek
Art. 535. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 136 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 2 – Misdrijven tegen de landsverdediging en de essentiële belangen van België	
Art. 537. Definities	artikelen 117, tweede lid, en 120 <i>octies</i> van het Strafwetboek
Art. 538. Oorlogsuitlokking	artikel 114 van het Strafwetboek
Art. 539. Geslaagde oorlogsuitlokking	artikel 114 <i>in fine</i> van het Strafwetboek
Art. 540. Blootstelling aan oorlogsdreiging	artikel 123 van het Strafwetboek
Art. 541. Blootstelling aan oorlogsdreiging met vijandelijkheden tot gevolg	artikel 123 <i>in fine</i> van het Strafwetboek
Art. 542. Opnemen van de wapens tegen België of een bondgenoot	artikelen 113 en 117, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 543. Vergemakkelijken van de opmars van de vijand	artikel 115, § 1, eerste tot derde lid en zesde lid, en artikel 117, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 544. Verschaffen van mankracht of goederen aan de vijand	artikel 115, § 1, eerste, vierde en zesde lid, en artikel 117, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 545. Overeenkomst sluiten of uitvoeren met de vijand	besluit-wet van 10 april 1941 betreffende het verbod van economische betrekkingen met den vijand
Art. 546. Steun aan de politiek of doelstellingen van de vijand	artikel 118 <i>bis</i> , eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 547. Aan het wankelen brengen van de trouw aan de Staat	artikelen 118 <i>bis</i> , eerste lid, 115, § 1, eerste, vijfde en zesde lid, en artikel 117, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 548. Propaganderen tegen het verzet	artikel 118 <i>bis</i> , tweede lid, van het Strafwetboek

Art. 549. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep	artikel 118, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 550. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of een buitenlandse gewapende groep door bijzondere personen	artikel 118, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 551. Overdracht van een staatsgeheim aan een vreemde Staat of gewapende groep in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 552. Strafuitsluitende verschoningsgrond	nieuw
Art. 553. Strafverminderende verschoningsgrond	nieuw
Art. 554. Overdracht van een staatsgeheim aan de vijand	artikel 116 van het Strafwetboek
Art. 555. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim	artikelen 119 en 120 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 556. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat	artikel 119 van het Strafwetboek
Art. 557. Verzwaarde reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat	nieuw
Art. 558. Reproductie, bekendmaking of overdracht aan onbevoegden van een staatsgeheim in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 559. Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat	artikelen 120 en 120 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 560. Onbevoegd ontvangen van een staatsgeheim met betrekking tot de verdediging van het grondgebied of de uitwendige veiligheid van de Staat in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 561. Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen	artikelen 120 <i>bis</i> en 120 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 562. Vergaren of overmaken van militaire inlichtingen in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , tweede lid, van het Strafwetboek

Art. 563. Hulp verschaffen aan daders van bepaalde misdrijven met betrekking tot een staatsgeheim	artikelen 120 <i>septies</i> en 120 <i>octies</i> van het Strafwetboek
Art. 564. Opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of van militaire communicatie of de verspreiding hiervan	artikelen 120 <i>ter</i> , 1°, en 120 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 565. Betreden van een militaire installatie of domein	artikelen 120 <i>ter</i> , 2°, en 120 <i>quater</i> van het Strafwetboek
Art. 566. Betreden van of opnames of opmetingen maken van een militaire installatie of domein of het verspreiden ervan in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , derde lid, van het Strafwetboek
Art. 567. Foute omgang met een staatsgeheim	artikel 120 <i>quinquies</i> van het Strafwetboek
Art. 568. Foute omgang met een staatsgeheim in oorlogstijd	artikel 120 <i>sexies</i> , laatste lid, van het Strafwetboek
Art. 570. Verstrekken van foute essentiële informatie	nieuw
Art. 571. Aangifte aan de vijand	artikel 121 <i>bis</i> , eerste lid, van het Strafwetboek

Art. 572. Aangifte aan de vijand met langdurige vrijheidsberoving tot gevolg	artikel 121 <i>bis</i> , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 573. Aangifte aan de vijand met een integriteitsaantasting van de derde graad tot gevolg	artikel 121 <i>bis</i> , derde lid, van het Strafwetboek
Art. 574. Aangifte aan de vijand met de dood tot gevolg	artikel 121 <i>bis</i> , derde lid, van het Strafwetboek
Art. 575. Verbergen van daders van misdrijven tegen de landsverdediging	artikel 121, vierde en vijfde lid, van het Strafwetboek
Art. 576. Verbergen van vijandelijke spionnen of verkenner	artikel 121, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 577. Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten	artikel 121, tweede lid, eerste zin, van het Strafwetboek
Art. 578. Verbergen van vijandelijke agenten of soldaten bij staat van beleg	artikel 121, tweede lid, laatste zin, van het Strafwetboek
Art. 579. Verbergen van onderdanen van de vijand	artikel 121, derde lid, eerste zin, van het Strafwetboek
Art. 580. Verbergen van onderdanen van de vijand bij staat van beleg	artikel 121, derde lid, laatste zin, van het Strafwetboek
Art. 581. Vernieling of brandstichting ter bevoordeling van de vijand	artikel 122 van het Strafwetboek

Art. 582. Samenspanning ter ondersteuning van de vijand	artikel 115, § 1, zevende lid, van het Strafwetboek
Art. 583. Voorbereiding van de ondersteuning van de vijand	artikel 115, § 1, zevende lid, van het Strafwetboek
Art. 584. Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren	artikel 123 ^{quater} , eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 585. Samenspanning met het oog op een misdrijf dat de landsverdediging kan belemmeren in oorlogstijd	artikel 123 ^{quater} , tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 586. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 136 van het Strafwetboek
Art. 587. Aanzetten tot misdrijven tegen de landsverdediging	artikel 123 ^{bis} van het Strafwetboek
Hoofdstuk 3 – Misdrijven tegen de internationale betrekkingen	
Art. 589. Aanslag op de persoon van een buitenlands staatshoofd	artikel 1 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen
Art. 590. Voorbereiding van een aanslag tegen een buitenlands staatshoofd	artikel 2 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen
Art. 591. Voorbereiding van een aanslag tegen de staatsordening van een vreemde staat	artikel 3 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen
Art. 592. Strafuitsluitende verschoningsgronden	artikelen 5 en 12 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen
Art. 593. Gewelddaden gepleegd op een diplomatieke of consulaire ambtenaar	artikel 7 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen
Art. 594. Smaad aan een diplomatieke of consulaire ambtenaar	artikel 6 van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen

Art. 595. Brandstichting, vernieling door ontploffing of overstrooming en vandalisme aan diplomatieke of consulaire infrastructuur	nieuw
Art. 596. Huurlingschap	artikel 2, eerste lid, van de wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt
Art. 597. Werven van huurlingen	artikel 1, eerste lid, van de wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt
Art. 598. Uitsluiting van strafbaarheid	artikel 1, tweede lid, en artikel 2, tweede lid, van de wet van 1 augustus 1979 betreffende diensten bij een vreemde leger- of troepenmacht die zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt
Art. 599. Werven van een minderjarige voor een vreemd leger	artikelen 135 ^{quater} en 135 ^{quinquies} van het Strafwetboek
Hoofdstuk 4 – Ambtsmisdrijven	
Art. 601. Het verzuim om op te treden tegen een wederrechtelijke vrijheidsberoving	artikelen 155 en 156 van het Strafwetboek
Art. 602. De willekeurige inbreuk op de grondrechten	artikel 151 van het Strafwetboek
Art. 603. Beramen van maatregelen in strijd met de geldende normen	artikel 233 van het Strafwetboek
Art. 604. Verhinderen van de uitvoering van de geldende normen	artikel 234 van het Strafwetboek
Art. 605. Aanmatiging van macht door magistraten of leden van de politiediensten	artikel 237 van het Strafwetboek
Art. 606. Aanmatiging van macht door leden van de lokale uitvoerende macht of van bestuurslichamen	artikel 239 van het Strafwetboek
Art. 607. Onwettig vorderen of bevelen van de openbare macht	artikel 254 van het Strafwetboek
Art. 608. Gevolg geven aan een onwettige vordering of bevel	artikel 255 van het Strafwetboek

Art. 609. Rechtsweigerig	artikel 258 van het Strafwetboek
Art. 610. Verduistering door een persoon met een openbare functie	artikel 240 van het Strafwetboek
Art. 611. Vernietigen of wegmaken van officiële akten, stukken of voorwerpen	artikel 241 van het Strafwetboek
Art. 612. Knevelarij	artikel 243 van het Strafwetboek
Art. 613. Belangenneming	artikel 245 van het Strafwetboek
Art. 614. Publieke omkoping	artikelen 246 en 247 van het Strafwetboek
Art. 615. Bijkomende straf	artikelen 247, § 4, laatste lid, 247, § 2, laatste lid, 248, 249 en 250 van het Strafwetboek
Art. 616. Inbreuk op de formele verplichtingen van de ambtenaar van de burgerlijke stand	artikelen 263 en 264 van het Strafwetboek
Art. 617. Voltrekking van een huwelijk zonder voorafgaande toestemming	artikel 265 van het Strafwetboek
Art. 617bis. Voltrekking van het religieuze huwelijk of van het niet-confessionele huwelijk vóór de voltrekking van het burgerlijk huwelijk	artikel 267 van het Strafwetboek
Art. 618. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikelen 152 en 260 van het Strafwetboek
Hoofdstuk 5 – Misdrijven tegen de rechtsbedeling	
Art. 619. Weerspannigheid	artikel 269 van het Strafwetboek
Art. 620. Collectieve weerspannigheid	artikel 272 van het Strafwetboek
Art. 621. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 273 van het Strafwetboek
Art. 622. Valse getuigenis	artikelen 215, 216, 218, 219, 220 en 221, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 623. Valse verklaring	artikelen 217 en 221, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 624. Verleiding tot valse getuigenis of valse verklaring	artikel 223 van het Strafwetboek
Art. 625. Strafuitsluitende verschoningsgronden	artikel 225 van het Strafwetboek
Art. 626. Meeneed	artikel 226, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 627. Valse eed bij verzegeling of boedelbeschrijving	artikel 226, tweede lid, van het Strafwetboek

Art. 628. Ontvluchten van de plaats van het onderzoek	artikel 34 van het Wetboek van Strafvordering
Art. 629. Geen gevolg geven aan een dagvaarding als getuige	artikelen 80, 157, 189 en 317 van het Strafwetboek
Art. 630. Miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek	artikelen 39 <i>ter</i> , § 3, laatste lid, 46 <i>bis</i> , § 21, laatste lid, 46 <i>bis</i> /1, § 2, laatste lid, 46 <i>ter</i> , § 2, laatste lid, 46 <i>quater</i> , § 4, laatste lid, 88 <i>bis</i> , § 4, laatste lid, 88 <i>quater</i> , § 3, 90 <i>quater</i> , § 2, 90 <i>quater</i> , § 4, 464/13, § 2, laatste lid, en 464/24, § 3, van het Wetboek van Strafvordering
Art. 631. Verzwaarde miskenning van de plicht tot medewerking aan het onderzoek	artikel 88 <i>quater</i> , § 3, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering
Art. 632. Verberging van een vervolgte persoon	artikel 339 van het Strafwetboek
Art. 633. Lijkverberging	artikel 340 van het Strafwetboek
Art. 633<i>bis</i>. Verberging van bewijs	artikel 189 van het Nederlands Wetboek van Strafrecht
Art. 634. Strafuitsluitende verschoningsgrond	artikel 341 van het Strafwetboek
Art. 635. Verduistering van een stuk dat in een rechtsgeding werd overgelegd	artikel 495 van het Strafwetboek
Art. 636. Aantasting van goederen waarop een maatregel rust	artikelen 507 van het Strafwetboek en 464/12, § 3, tweede lid, tweede zin, van het Wetboek van Strafvordering
Art. 637. Zegelverbreking	artikel 284 van het Strafwetboek
Art. 638. Verzwaarde zegelverbreking	artikelen 284, 286 en 287 van het Strafwetboek
Art. 639. Misbruik van het inzagerecht in een gerechtelijk dossier	artikel 460 <i>ter</i> van het Strafwetboek
Art. 640. Schending van het geheim van het onderzoek	artikel 28 <i>quinqüies</i> , § 1, 39 <i>ter</i> , § 3, 46 <i>bis</i> , § 2, 46 <i>bis</i> /1, § 2, 46 <i>ter</i> , § 2, 46 <i>quater</i> , § 3, 47 <i>bis</i> , §§ 6 en 8, 56 <i>bis</i> , 57 <i>bis</i> , § 1, 62, § 1, 88 <i>bis</i> , §§ 3 en 4, 88 <i>quater</i> , § 4, 90 <i>quater</i> , §§ 2 en 4, 90 <i>octies</i> , § 2, 464/1, § 5, 464/12, § 4, 464/13, § 3, 464/24, § 4, 464/25, § 3 en 524 <i>bis</i> , § 3, van het Wetboek van Strafvordering
Art. 641. Onthulling van de identiteit van een politieambtenaar	artikel 112 <i>undecies</i> van het Wetboek van Strafvordering
Art. 643. Uitgeven of verspreiden van geschriften zonder vermelding van de oorsprong	artikel 299 van het Strafwetboek

Art. 644. Strafuitsluitende verschoningsgronden	artikel 300 van het Strafwetboek
Art. 645. Belemmering van de samenstelling van de lijst van juryleden	artikel 316 van het Strafwetboek
Art. 646. Onttrekking aan het ambt van jurylid	artikel 316 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 647. Schending van de afzondering van de jury	artikel 328, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering
Art. 648. Familieverlating	artikel 391 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 649. Niet-afgeven van kinderen	artikel 431, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 650. Verzwaard niet-afgeven van kinderen	artikel 431, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 651. Niet-afgeven van kinderen door ouders	artikel 432, § 1, eerste en tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 652. Verzwaard niet-afgeven van kinderen door ouders	artikel 432, § 2, eerste lid, van het Strafwetboek
Art. 653. Niet-naleving van de regeling omtrent het omgangsrecht	artikel 432 §§ 3 en 4, van het Strafwetboek
Art. 654. Verzwarende omstandigheid	artikel 432, § 1, derde lid, en § 2, tweede lid, van het Strafwetboek
Art. 655. Niet-naleving van de voorwaarden bij de opheffing van een opsporings- of onderzoekshandeling	artikel 507 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Art. 655<i>bis</i>. Hulp bij de ontsnapping van gevangenen	artikel 335 van het Strafwetboek
Art. 655<i>ter</i>. Verzwaarde hulp bij de ontsnapping van gevangenen	artikelen 332 tot 337 van het Strafwetboek
Art. 656. Niet-naleving van een straf bestaande uit een verbod	<i>Cf.</i> Boek 1 van het ontwerp van Strafwetboek
Art. 657. Het overgooien van voorwerpen over de muren of afsluitingen van een gevangenis, een afdeling of een inrichting tot bescherming van de maatschappij	artikel 429a van het Nederlands Wetboek van Strafrecht
Art. 659. Niet-naleving van een beslissing tot overlegging van een stuk	artikel 495 <i>bis</i> van het Strafwetboek
Hoofdstuk 6 – Belemmering van openbare werken	
Art. 660. Belemmering van openbare werken	artikel 289 van het Strafwetboek
Art. 661. Belemmering van openbare werken door geweld of bedreiging	artikel 290 van het Strafwetboek

Hoofdstuk 7 – Subsidiefraude	
Art. 662. Subsidiefraude	artikelen 1 en 2 van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen